Bundel - Interim-Statencommissie van 19 juni 2023

Agenda bijlagen

- Spreektijden interim commissie 19 juni 2023.docx - 7 uur
- Beantwoording Technische vragen PS Jaarstukken 2022.pdf
- Beantwoording Technische vragen PS Kaderbrief 2024.pdf
- Technische vragen Interim Commissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023) excl nr
- Bijlage 1 bij beantwoording TV Memo verzoek om bespreking locaties huisvesting spoedzoekers Zaanstreek-Waterland op 30 juni.pdf
- bijlage 2 bij beantwoording TV presentatie-bot-optimalisatie balans natuur en recreatiedruk.pptx
- Technische vragen Interim Commissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)
- Agenda_Interim-Statencommissie_19_juni_2023 (2).docx
- Verslag interim Statencommissie 19 juni 2023.docx
- Beantwoording technische vraag JA21 Zonnefietspad N232-N201.docx
- Beantwoording technische vervolgvragen JA21 Zonnefietspad N232-N201

0 Technische briefing Openbaar Vervoer (11.30-12.15)

Reden agendering interim-commissie:
Bij de vervolgvergadering op 26 juni a.s. is, op verzoek van GS, een brief met het eindresultaat Urgentieconferentie en gevolgen voor de Noord-Hollandse OV-concessies op de B-agenda geplaatst. Omdat een deel van de Statenleden nieuw is biedt GS u een technische briefing aan over de rol en taken van de provincie in het OV en de betaalbaarheid van het OV voor de reizigers in zijn algemeenheid.

1 13:15 - Opening, mededelingen en vaststelling van de agenda

- Agenda_Interim-Statencommissie_19_juni_2023 (2).docx

2 13:20 - Inspreekhalfuur

- Inspreektekst Stichting ter behoud van het Schoorlse- en
- Inspreektekst PWN.pdf
- bijlage 1, formulier Standard Data Form.pdf
- Reactie GS op inspreekreactie Boskap gemeente Bergen..docx

3 A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022 - agendapunten 3a1 en 3a2 gevoegd behandelen

3.a.1 13:50 - A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022

Reden agendering interim-commissie 19 juni:
De door PS vastgestelde jaarstukken moeten, zoals dit is geregeld in de Provinciewet, uiterlijk 15 juli a.s. worden ingediend bij het ministerie. PS besluitvorming staat gepland op 10 juli a.s.
Behandelvoorstel:
Aan de interim-commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2022 te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden.
De jaarrekening 2022 is tevens aan de hand van het accountantsrapport behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei jl.. Het advies van Rekeningencommissie wordt op 13 juni bij de stukken gevoegd.
Het verslag van de Interim-commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.
Toelichting:
In de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en het behaalde resultaat in het jaar 2022. Het college besluit de jaarstukken 2022 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten.
Vanuit de afronding van de accountantscontrole waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig in de jaarstukken. Zie geactualiseerde versie van de jaarstukken en de GS brief daarover.

- Dossier 12707 voorblad
- Voordracht PS Jaarstukken 2022.pdf
- Brief aan PS over Jaarstukken 2022.pdf
- Jaarstukken 2022 - PS (geactualiseerde versie).pdf
- Brief GS aan PS geactualiseerde versie jaarstukken 2022.pdf
- Jaarstukken 2022 - PS.pdf
- Advies Interim Rekeningencommissie Jaarstukken 2022.docx

*Behandelvoorstel:
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.*
*Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Toelichting:*
De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2022 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.

Dossier 12678 voorblad
Brief aan PS over bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2022 Publiek Belang Accountants.pdf
23018 Provincie Noord-Holland Verslag van bevindingen 2022 def.pdf

3.b.1 15:05 - A-agenda Financiën: Kaderbrief 2024
*Reden agendering interim-commissie 19 juni:
In verband met het opstellen van de Begroting 2024 is het bepalen van uitgangspunten en kaders met het voor de zomer gewenst.

Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2024 in PS wordt aan de interim-commissie gevraagd de Kaderbrief te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college de relevante maatschappelijke, economische en financiële ontwikkelingen. Provinciale Staten geven via de kaderbrief de uitgangspunten mee aan het college waarbinnen de begroting 2024 zal worden opgesteld.
*

Dossier 12673 voorblad
Voordracht PS kaderbrief 2024.pdf
Kaderbrief 2024 - PS.docx
Brief aan PS over Kaderbrief 2024.pdf

3.b.2 Kaderbrief 2024 - aanvullende informatie (uit GS 13 juni jl.)
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse planning en controlcyclus van de provincie en gaat vooraf aan de begroting. De kaderbrief 2024 is vorige maand door GS aan PS verzonden. GS brengen PS met een brief op de hoogte van nieuwe informatie die relevant is voor het debat over de kaderbrief.

Dossier 12861 voorblad
Brief aan PS met aanvullende informatie kaderbrief 2024.pdf

4 Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles)

Rondvraag dhr. Heijnen (CDA) voor gedeputeerde Loggen over woningbouw
Rondvraag dhr. Van der Heijden (D66) voor gedeputeerde Zaal over gebruik schadelijke pesticiden of glysofaat door bedrijven.docx
Rondvraag dhr. Hollebeek (PvdD) voor gedeputeerde Olthof over Gaswinning

5 16:05 - A-agenda Recreatie

5.a Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
*Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland en Groengebied Amstelland. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 10 juli 2023 een oordeel vormen over deze stukken.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen.

Reden voor agendering:
Het algemeen bestuur van de recreatieschappen zal in de vergadering van 13 juli 2023 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken.*

Dossier 12721 voorblad
Financiele stukken SPW.pdf
Financiele stukken RAUM.pdf
Financiele stukken TW.pdf
Financiele stukken GGA.pdf
PS voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen.pdf
Bijlage Voordracht Financiële stukken recreatieschappen.pdf
Brief aan PS over financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen.pdf

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van het recreatieschap Groengebied Amstelland. Het dagelijks bestuur van het recreatieschap heeft op 13 april jl. het concept ambitiedocument toegezonden aan de participanten voor het indienen van zienswijzen. Het is van belang dat de provincie haar zienswijzen op het concept ambitiedocument kenbaar maakt.
Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland.
Reden voor agendering:
Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook voor de vaststelling van het ambitiedocument wordt een nota van zienswijzen opgesteld. De vaststelling wordt ook op 13 juli voorzien.

Dossier 12722 voorblad
Uitnodiging zienswijzen ambitiedocument Groengebied Amstelland.pdf
Infographic resultaten raadpleging publiek.pdf
Concept ambitiedocument 2023-2033.pdf
Statenvoordracht ambitiedocument GGA.pdf
Brief aan PS over zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied.pdf

6 17:05 - A-agenda Zienswijze financiele stukken omgevingsdiensten (agendapunten 7 a t/m d gevoegd behandelen)
Reden agendering interim-commissie:
Tijdig geven van zienswijzen conform de afgesproken P&C-cycli van de omgevingsdiensten.
*
*
*Behandelvoorstel:
De commissie kan met elkaar en de gedeputeerde de voorliggende financiële stukken van de Omgevingsdiensten (OD's) te bespreken. Geeft u bij uw inbreng aan welk Omgevingsdienst het betreft en of u de voorgestelde zienswijze overneemt.

Toelichting:
GS heeft op de financiële stukken van de vier omgevingsdiensten besproken.
GS stellen -kort samengevat- voor een aandachtspunt te benadrukken naar aanleiding van begroting 2024 van de OD NHN en een zienswijze te geven over de resultaatbestemming 2022 van OD NHN. En verder OFGV te vragen zo spoedig mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024.
GS heeft geen opmerkingen over de financiële stukken van de omgevingsdiensten NZKG, ODIJmond.*

6.a Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven.
GS stellen voor:
*1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen.
*

Dossier 12751 voorblad
Voordracht OD NZKG mei 2023 def.docx
3. DB oplegger 1ste begrotingswijziging 2023 1.0 def.pdf
2. Meerjarenbegroting OD NKZG 2024-2027 def.pdf
1. Jaarrekening OD NZKG 2022 DEF.pdf
Annex 4.1b Kaderbrief 2024-2027 versie 1.1 DEF.pdf
Overzicht actuele ontwikkelingen OD's mei 2023.docx
Brief aan PS over Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.pdf

6.b Omgevingsdienst Noord-Holland Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023) Noord
*De Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord worden aan Provinciale Staten toegezonden zodat Provinciale Staten een zienswijze op de stukken kunnen geven.
*
GS stellen voor:
1. Geen zienswijze in te dienen op Begroting 2024 zelf, maar hierbij aan te geven dat het noodzakelijk is dat deelnemers hun structurele taken binnen de lumpsum bijdragen wegzetten bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Dit in het kader van goed opdrachtgever- en eigenaarschap.

2. Als zienswijze op de resultaatbestemming 2022 mee te geven dat bij een onttrekking aan de bestemmingsreserve Verstevigen Bedrijfsvoering VTH-plus goed onderbouwd wordt wat de positieve bijdrage is aan de uitvoering van de VTH-plustaken.

Dossier 12724 voorblad
20230511 Statenvoordracht zienswijze PS JS 2022 BGR 2024 OD NHN.pdf
4.1.a definitief begeleidende brief jaarstukken 2022 en Begroting 2024.pdf
4.1 definitief concept jaarrekening 2022 OD NHN.pdf
4.2 concept AB-besluit resultaatbestemming 2022 def.pdf
4.3 OD NHN Begroting 2024.pdf
Overzicht actuele ontwikkelingen OD's 2023.docx
Brief aan PS over zienswijze PS op Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 van de OD

6.c Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij deze documenten zijn, wordt P
GS stellen voor:
1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienenS voorgesteld om geen zienswijze te uiten.

Dossier 12752 voorblad
Voordracht OD IJmond mei 2023 def.docx
ODIJ_1eWijzigingBegroting-2023.pdf
ODIJ_Begroting-2024.pdf
ODIJ_Gewaarmerkte jaarrekening 2022 Omgevingsdienst IJmond.pdf
01 Bijlage 1 Kadernota 2024.pdf
Overzicht actuele ontwikkelingen OD's mei 2023.docx
Brief aan PS over Omgevingsdienst IJmond.pdf

6.d Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

*Het dagelijks bestuur van OFGV heeft de eerste en tweede Begrotingswijziging 2023, de Begroting 2024 en de voorlopige Jaarrekening 2022 aan de raden en Staten van haar deelnemers toegezonden, zodat deze een zienswijze op het stuk kunnen geven.
GS stellen voor:*
1. Geen zienswijze in te dienen op de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek;
2. De OFGV te vragen zo snel mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024 voor de deelnemersbijdragen. Zodat gemeenten en provincies daarmee rekening kunnen houden wat betreft de beschikbare budgetten;
3. De voorlopige jaarrekening 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek voor kennisgeving aan te nemen.

Dossier 12723 voorblad
20230511 Statenvoordracht zienswijze PS JR 2022 BGRW 1e en 2e 2023 BGR 2024
OFGV 1ste en 2de Begrotings 2023 .pdf
OFGV Begroting 2024.pdf
OFGV Brief 1e 2e begrw 2023 begr 2024 en vjr 2022.pdf
OFGV Voorlopige Jaarrekening 2022.pdf
Kadernota 2024 OFGV Vastgesteld door AB.pdf
Overzicht actuele ontwikkelingen OD's 2023.pdf
Brief aan PS over zienswijze PS op eerste en tweede begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en voorlopige jaarrekening 2022 van OFGV.pdf

7 18:05 - A-agenda cultuur

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is deelnemer in het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn Provinciale Staten bevoegd een zienswijze in te dienen op de begroting van dit Gemeenschappelijk Orgaan. Aangezien de begroting geen vragen oproept stelt het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor om geen zienswijze in te dienen.
Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Zienswijze ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.
Reden voor agendering:
Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies heeft op 7 maart 2023 de Kadernota 2024 - 2027 en de Jaarrekening 2022 ter kennisgeving en de ontwerp begroting 2024 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen is Provinciale Staten bevoegd deze zienswijze in te dienen. PS moeten de zienswijze voor 15 juli 2023 verzenden aan het GO.

PSvoordrachtzienswijzebegroting2024GOHW.docx
ontwerpbegroting2024GOHW.pdf
jaarstukken2022GOHW.pdf
kadernota2024GOHW.pdf
Brief aan PS over zienswijze ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.pdf

8 18:30 - diner

9 19:30 - B-agenda Ruimte

9.a Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)

Reden voor agendering:
Consultatie voorafgaand aan te nemen besluit GS. Conform afspraak leggen GS dergelijke wijzigingen aan u voor. Dit doen zij na de terinzagelegging en voordat zij het definitieve besluit nemen over de voorgestelde wijzigingen.
Behandelvoorstel:
U kunt de stukken met elkaar en gedeputeerde bespreken.
Toelichting:
GS stellen het eindconcept van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening ronde 2023-I en de Nota van beantwoording vast. De voorgenomen wijzigingen hebben ter inzage gelegen. Met dit besluit geven GS het eindconcept en de Nota van beantwoording vrij voor bespreking met PS.

Dossier 12736 voorblad
1. Wijzigingsbesluit ronde 2023-I Omgevingsverordening NH2020.pdf
2. Wijzigingsbesluit ronde 2023-I Omgevingsverordening NH2022.pdf
3. Wijzigingsbesluit voorbereidingsbesluit Noord-Holland ronde 2023-I.pdf
4. Nota van beantwoording ronde 2023-I.pdf
5. Zanderij ecologische onderbouwing NNN.pdf
6. Ecologische beoordeling Zanderij Noord.pdf
7. Zanderij eindrapport april 2017.pdf
Brief aan PS over wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 & OV NH2022 ronde 2023-I.pdf
inspraakreactie bijlage S Van den Brekel.docx
Inspreektekst Stichting Kleimeer
Inspreektekst Stichting burgerinitiatief Bescherm de natuur in het Geestmerambacht.pdf
Begeleidende mail bijlagen bij inspreektekst stichting burgerinitiatief Bescherm de natuur in het Geestmerambacht 19.06.2023_Geredigeerd.pdf
Bijlage
Bijlage 2 pre-alabele-vraag-naar-provincie_Geredigeerd.pdf
Bijlage 3 Brief aan PNH verzoek herbegrenzen NNN (1)_Geredigeerd.pdf
Bijlage 4 Brief PNH begrenzingsverzoek NNN-DGL_Geredigeerd.pdf

Reden voor agendering interim-commissie 19 juni: ter inzagelegging op 22 juni
Voorafgaand aan de terinzagelegging willen GS met u in gesprek over het ontwerp. Zij nemen uw input vervolgens mee bij de vaststelling van het eindconcept van de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022.
Behandelvoorstel:
U kunt de stukken met elkaar en gedeputeerde bespreken en gedeputeerde input meegeven.
Toelichting:
GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 in ontwerp vast, leggen deze ter inzage en geven deze vrij voor bespreking met PS. De tweede herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder datacenters, energie-infrastructuur en verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland. Zienswijzen kunnen worden ingediend van 22 juni tot en met 2 augustus 2023.

Dossier 12691 voorblad
1. Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 (1).pdf
2. Ontwerp toelichting op de tweede herziening OV NH2022.pdf
4. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid.pdf
5. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek Noord.pdf
3. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam West.pdf
6. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek.pdf
7. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Noord.pdf
Brief aan PS over tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

10 Schorsing (vervolg op 26 juni 2023 13.15 uur)

SPREEKTIJDEN COMMISSIES 2023-2027

(op basis van memo Presidium 17 april 2023)

Fractie	Zetels	Cie 7 uur
BBB	**8**	26 min.
VVD	**8**	26 min.
GroenLinks	**7**	24 min.
PvdA	**7**	24 min.
D66	**4**	18min.
PvdD	**4**	18 min.
JA21	**3**	16 min.
PVV	**3**	16 min.
Volt	**2**	14 min.
CDA	**2**	14 min.
FvD	**2**	14 min.
SP	**2**	14 min.
50PLUS	**2**	14 min.
ChristenUnie	**1**	12 min.
GS (25%)		*84 min.*

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
1.	CDA	223	Gezien de veranderde rol van de provincie in het grondbeleid, is er voorzien in een zesde nota grondbeleid? En zo ja, op welke termijn?	Nee, hierin is niet voorzien. In de Statenvergadering van 6 maart jl. hebben GS toegezegd om de vigerende vijfde nota grondbeleid in te brengen in een volgende commissievergadering om te bekijken in hoeverre de huidige kaders nog passend zijn.	Rommel	Paragraaf 4.7 Grondbeleid

2.	CDA	25	Er staat dat de provincie in 2050 energieneutraal wil zijn. Dus in Noord-Holland wordt dan evenveel energie opgewekt als er wordt verbruikt. Op welk percentage zitten we nu? Welke maatregelen moeten er genomen worden om dit te bereiken? Is het wenselijk om dit op provinciale schaal op te lossen in plaats van landelijk/EU?	De provincie Noord-Holland wil in 2050, net als het Rijk, klimaatneutraal zijn. Een energie-neutrale provincie is, zoals ook de Omgevingsvisie 2050 vermeld, lastig haalbaar. Dit zou betekenen dat alle energie die in NH wordt gebruikt, in NH duurzaam wordt opgewerkt. Het is niet wenselijk of op zijn minst erg lastig om dit te realiseren op provinciale schaal. De provincie Noord-Holland onderschrijft het Rijksbeleid*. Het Rijk zet in op klimaatneutraal in 2050, stuurt op 60% reductie in 2030, om er zeker van te zijn dat 55% reductie in ieder geval gehaald wordt. De inzet daarna is een reductie in de uitstoot van broeikasgassen van 70% in 2035 en 80% in 2040. De minister geeft aan dat een klimaatneutraal Nederland in 2050 een CO2-neutraal energiesysteem vereist en rond 2040 en in 2035 een CO2-neutraal elektriciteits-systeem. In het dashboard Energietransitie in NH: Energietransitie - Hernieuwbare energie - Noord-Holland staat dat het aandeel hernieuwbare energie t.o.v. totaal energieverbruik is gestegen van 6,2% in 2015 naar 9,9% in 2020. Deze cijfers worden in de zomer geactualiseerd. In dashboard Regionale Klimaatmonitor: DASHBOARD - Energieneutraal - Noord-Holland (databank.nl) is te zien dat het percentage hernieuwbare energie t.o.v. het totaal energieverbruik in NH in 2021 gestegen is naar 10,8%. * In de bestuurlijke afspraken Klimaat en Energie (2022) is het als volgt geformuleerd: “De transitie in Nederland is een enorme opgave die alleen gezamenlijk geklaard kan worden. Daarom gaan wij samen verder met de uitvoering van de afspraken uit het	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				Klimaatakkoord. Ook maken we afspraken over de gezamenlijke uitvoering van de afspraken uit het Coalitieakkoord van het kabinet. Verder maken we afspraken over de verschillende – elkaar aanvullende – rollen van het Rijk en van de medeoverheden bij het klimaat- en energiebeleid. Hierin zoeken we de verbinding met andere dossiers, ook buiten de energietransitie, om zo integraliteit van het beleid te bevorderen." Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat Bijlagen 1-3 (overheid.nl)		
3.	CDA	26	Er staat dat de provincie in transitie is naar een circulaire economie Welke mate van circulariteit heeft de provincie als ambitie, trede op de R-ladder? Dat is ook van grote invloed op de energiebehoefte en ruimtelijke impact van de circulaire economie.	De doelstelling is een 100% circulaire economie in 2050 en 2030 halverwege. De R-ladder is een instrument om stappen te maken op weg naar een 100% circulaire bedrijfsvoering. De impact van een transitie als die naar een circulaire economie is breed. Het kwantificeren van die impact krijgt nadrukkelijk aandacht en wordt onder andere meegenomen in afwegingen rond ruimtelijke inrichting en energiebehoefte.	Kocken	2.1
4.	CDA	26	Er staat dat de provincie de transitie naar een circulaire economie wil versnellen. Maar de ambitie is gelijk aan de ambitie van het rijk; circulair in 2050. Waar zit dan de 'versnelling' in? Of wordt er eigenlijk bedoelt dat de provincie de transisie wil stimuleren om in 2050 circulair te zijn?	Zowel het PBL als de SER benadrukken dat voor het halen van de gestelde doelen een versnelling nodig is, met naast stimuleren en faciliteren ook meer drang en dwang. De versnelling is dus nodig voor het gestelde doel om in 2050 een circulaire economie te hebben.	Kocken	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
5.	CDA	30	Er staat dat de ambitie is om in 2030 6,3 TWh duurzame elektriciteit op te wekken in de provincie. Hoeveel energie is dit in verhouding tot de behoefte van de provincie? In hoeverre zijn we dan in 2030 opweg naar een energieneutrale provincie in 2050?	In het dashboard Energietransitie in NH: Energietransitie - Hernieuwbare energie - Noord-Holland staat dat het aandeel hernieuwbare energie t.o.v. totaal energieverbruik is gestegen van 6,2% in 2015 naar 9,9% in 2020. Deze cijfers worden in de zomer geactualiseerd. In dashboard Regionale Klimaatmonitor: DASHBOARD - Energieneutraal - Noord-Holland (databank.nl) is te zien dat het percentage hernieuwbare energie t.o.v. het totaal energieverbruik in NH in 2021 gestegen is naar 10,8%. In de bestuurlijke afspraken Klimaat en Energie (2022) is het als volgt geformuleerd: “De transitie in Nederland is een enorme opgave die alleen gezamenlijk geklaard kan worden. Daarom gaan wij samen verder met de uitvoering van de afspraken uit het Klimaatakkoord. Ook maken we afspraken over de gezamenlijke uitvoering van de afspraken uit het Coalitieakkoord van het kabinet. Verder maken we afspraken over de verschillende – elkaar aanvullende – rollen van het Rijk en van de medeoverheden bij het klimaat- en energiebeleid. Hierin zoeken we de verbinding met andere dossiers, ook buiten de energietransitie, om zo integraliteit van het beleid te bevorderen.” Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat Bijlagen 1-3 (overheid.nl).	Stigter	2.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
6.	CDA	33	De cijfers over de productie hernieuwbare energie gaan tot 2019. We zijn inmiddels vier jaar verder, zijn er geen actuelere cijfers over de hernieuwbare energie?	In het dashboard Energietransitie in NH: Energietransitie - Hernieuwbare energie - Noord-Holland staat dat het aandeel hernieuwbare energie t.o.v. totaal energieverbruik is gestegen van 6,2% in 2015 naar 9,9% in 2020. Deze cijfers worden in de zomer geactualiseerd. In dashboard Regionale Klimaatmonitor: DASHBOARD - Energieneutraal - Noord-Holland (databank.nl) is te zien dat het percentage hernieuwbare energie t.o.v. het totaal energieverbruik in NH in 2021 gestegen is naar 10,8%.	Stigter	2.1.1
7.	CDA	34	Er staat dat er per deelregio afspraken zijn gemaakt over de netuitbreidingen. Zijn afspraken over de netuitbreidingen overeenkomstig de behoefte aan uitbreidingen? Voor welke termijn is dat dan?	De afspraken die per deelregio gemaakt zijn, gaan over de samenwerking om met elkaar de geplande netuitbreidingen (waar mogelijk versneld) te realiseren. Deze netuitbreidingen komen voort uit de investeringsplannen van de netbeheerders, en zijn bedoeld om de netcongestie op te lossen en om te kunnen voorzien in de groeiende behoefte aan transportvermogen door diverse partijen in Noord-Holland (opwek en/of afname).	Stigter	2.1.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
8.	CDA	52	In de Kaderbrief wordt extra geld gevraagd voor taken rondom de Omgevingswet voor de Omgevingsdienst. Hoe verhoudt zich dat tot wat hier gesuggereerd wordt dat de werkprocessen al zijn opgesteld en procedures al in lijn gebracht?	Vanaf 1 januari 2024 gaan de medewerkers van de omgevingsdiensten aan de hand van de opgestelde werkprocessen en procedures de uitvoering in de praktijk brengen. De omgevingsdiensten verwachten dat de nieuwe werkwijze onder de Omgevingswet met name in de beginfase extra inspanning voor gewenning en nadere afstemming met ketenpartners nodig heeft. Daarnaast is het de verwachting dat er door een andere werkwijze onder de Omgevingswet structureel meer werk gaat komen. De gevolgen hiervan zijn echter nog niet te bereken.	Stigter/ Olthof	3.1.1
9.	CDA	52	In de kaderbrief wordt aangegeven dat de Omgevingsdienst voor het DSO extra geld nodig heeft om 'oude en nieuwe procedures naast elkaar uit te voeren'. Waar doelt men dan precies op? De jaarstukken schets het beeld dat alles met ingang van de Omgevingswet in het DSO kan landen, dus 01-01-2024.	Aanvragen van voor 1 januari 2024 worden onder huidige regelgeving afgehandeld. Vooral de eerste periode na 1 januari 2024 is sprake van een overgangssituatie waarin oude vergunningaanvragen op grond van huidige regelgeving naast nieuwe aanvragen op grond van de Omgevingswet worden afgehandeld. Uit de door de OD’s opgedane ervaring blijkt dat het DSO (Digitale Stelsel Omgevingswet) nog niet dezelfde functionaliteiten heeft als het huidige OLO (Omgevingsloket online). Dat betekent dat er meer handmatige inspanningen moeten worden verricht om de binnenkomende zaken aan de juiste behandelaars toe te wijzen.	Stigter/ Olthof	3.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
10.	CDA	67	Er staat dat de bevolkingsgroei afnam onder andere door een verminderd buitenlands migratiesaldo. Is de verwachting dat het buitenlands migratiesaldo zich weer hersteld als voor de coronacrisis?	Ja, in 2022 was dit al het geval. Ook in de komende jaren verwachten we een hoog buitenlands migratiesaldo.	Loggen	3.3.1
11.	CDA	68	Er staat dat de plancapaciteit is afgenomen. Hoe relateert deze daling in plancapaciteit zich tot de woningbouwambities?	De daling in 2022 had vooral te maken met de gemeente Amsterdam: 'Bij het opstellen van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 is gekeken naar potentiële ontwikkellocaties voor de lange termijn. Bij deze actualisatie zijn een aantal potentiële ontwikkellocaties vervallen wat heeft geleid tot een lagere strategische ruimte dan in voorgaande jaren.' Het aantal woningbouwplannen blijft ruim voldoende voor de woningbouwambities.	Loggen	3.3.1

12.	CU		De ChristenUnie is van mening dat de jaarstukken over 2022 te vaak vaag blijven. De concrete uitvoering van beleid ontbreekt en er is sprake van niet doordachte en vaak weinig informatieve grafieken. a. Deelt GS deze opvatting? Waarom wel/niet? b. Welke mogelijkheden ziet GS om volgend jaar de jaarstukken concreter in te vullen? c. Kan GS meer duiding geven aangaande de jaarstukken en de gestelde doelen? i. Kan GS dit in het bijzonder doen wanneer het aankomt op programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn waar interpretatie en duiding van de brede welvaart ontbreekt? d. Ziet GS mogelijkheden om aanvullende informatie te verstrekken zodat de fractie van de ChristenUnie alsnog tot een duidelijke interpretatie kan komen?	a/b/c: In het algemeen kan gesteld worden dat het stellen van concrete doelen start bij het opstellen van de begroting, waarover verantwoording plaatsvindt bij de jaarstukken. Gedurende het jaar wordt o.a. via inhoudelijke beleidsstukken PS nader geïnformeerd over de inzet en voortgang van beleid. De jaarstukken volgen de doelen die zijn opgenomen in de begroting (2022). In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over deze doelen. In de behandeling van de jaarstukken in PS kunnen specifieke vragen worden gesteld over hoe deze doelen zijn gerealiseerd, mocht dit niet duidelijk uit de jaarstukken blijken. Uiteraard streven we ernaar om in het proces van totstandkoming van de jaarstukken scherp te zijn op de duidelijkheid en leesbaarheid van de jaarstukken. d. Het staat PS vrij om meer duidelijkheid te vragen, maar GS kan deze vraag alleen beantwoorden als specifiek wordt aangegeven waar extra duiding nodig is. *Specifiek voor programma 6* Al in 2016 heeft de provincie Noord-Holland, als één van de eerste overheden in Nederland, het begrip ‘brede welvaart’ omarmd en verankerd als missie van het economisch beleid. In onze Uitvoeringsagenda Economie 2021 – 2023 hebben wij per strategisch doel van ons economisch beleid aangegeven hoe wat wij doen, bijdraagt aan brede welvaart. Het gaat daarbij om aspecten van brede welvaart waar de provincie vanuit haar bevoegdheden en rol in het maatschappelijk	GS Kocken	ALG

				verkeer tot op zekere hoogte invloed op heeft. Zo draagt onze inzet op duurzame/toekomstbestendige werklocaties bij aan brede welvaart, onder meer omdat eerst bedrijventerreinen worden opgeknapt of winkels worden getransformeerd naar woningen voordat er nieuwe locaties worden ontwikkeld. Door overaanbod te voorkomen, selectief te zijn waar bedrijven zich het beste kunnen vestigen en instrumenten te ontwikkelen om duurzame bouw te stimuleren, blijft er voor huidige en toekomstige generaties nog groene ruimte en landelijk gebied over. Het stimuleren van innovatief en duurzaam ondernemerschap (innovatief klimaat) draagt bij aan brede welvaart doordat dit het toekomstige verdienvermogen van Noord-Holland veiligstelt en de transitie naar een uitstootarme, grondstofefficiënte economie versnelt. Dit verbetert het klimaat en de directe leefomgeving van mensen. Met het faciliteren van innovatie wordt de transitie naar een kenniseconomie versneld: daarmee komt economisch groei vooral van meer hoogwaardige arbeid en minder van het produceren van laagwaardige, milieubelastende goederen. Met onze inzet op een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt zetten we onder meer in op het bieden van baanzekerheid voor mensen en ontwikkelen van de potentie die in ieder mens zit. Baanzekerheid is een belangrijke factor die bijdraagt aan hoe mensen hun eigen welzijn ervaren. Ook het bieden van ontwikkelmogelijkheden via		

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				onderwijs, training of loopbaankansen draagt bij aan brede welvaart. Het gaat ons daarbij om inclusiviteit: iedereen kan meedoen, ook mensen met een achterstand. Met onze inzet op een duurzame agrosector en het cofinancieren van Europese landbouwprojecten tenslotte leveren we ook een bijdrage aan brede welvaart. Hiermee dragen we onder andere bij aan goede werkomstandigheden en businessmodellen voor agrariërs, aan economische ontwikkeling en aan het verbeteren van gezond voedsel en een vitaal landelijk gebied. De innovatie in productiemethoden die wij stimuleren, draagt bij aan dierenwelzijn en een gezonde leefomgeving. Inzet op korte (voedsel)ketens draagt bij aan een grotere waardering van de agrosector door Noord-Hollanders, waarbij beperking van logistieke bewegingen goed is voor mens en milieu.		

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
13.	CU		In de jaarstukken worden vaak algemene en passieve zinsconstructies gebruikt. Woorden als ‘monitoren’ en ‘stimuleren’ zijn niet concreet en laten de lezer zitten met vragen. a. Deelt GS deze opvatting van de ChristenUnie? b. Hoe kan GS ervoor zorgen dat er in het vervolg meer duidelijkheid is over bepaalde activiteiten? c. Is het mogelijk om te verwijzen op een logische plaats in de tekst naar documentatie waar de uitwerking van bepaalde activiteiten is te vinden?	a. In de totstandkoming van de programmaverantwoording in de jaarstukken wordt aandacht besteed aan duidelijke taal, door o.a. schrijfsessies en redactie. We zullen de kanttekeningen van de Christenunie hierover meenemen. b. De jaarstukken vormen de weerslag van de begroting. We reflecteren op de hier gestelde doelen en gekoppelde maatregelen en activiteiten. We streven ernaar om hier zo duidelijk mogelijk over te communiceren. Als de Christenunie specifieke vragen heeft over programma’s, dan kunnen wij hier antwoord op geven. c. Waar mogelijk en nodig voor de lezer vindt een verwijzing plaats. De jaarstukken moeten echter ook zelfstandig leesbaar zijn.	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
14.	CU		In de jaarstukken is bij enkele beleidsdoelen sprake van een negatief financieel resultaat. In sommige gevallen is dit negatieve resultaat groter dan vijf ton. Een oorzaak of reden voor dit verschil ontbreekt veelal. a. Kan GS alsnog een toelichting maken met de oorzaken van of redenen voor deze verschillen? Waarom wel/niet? b. Is GS bereid om in het vervolg aan te geven welke oorzaken en ten grondslag liggen aan dergelijke verschillen (vanaf vijf ton)? Waarom wel/niet? c. Is GS bereid aan te geven wat mogelijke consequenties, anders dan financiële, zijn van deze negatieve resultaten?	a. Conform de door PS vastgestelde kaders in de financiële verordening rapporteren wij in de jaarstukken in de jaarrekening op alle verschillen (afwijking van de jaarrekening ten opzichte van de begroting na laatste begrotingswijziging) groter dan € 250.000. Dit doen we op programma niveau en de toelichtingen op deze verschillen zijn opgenomen in hoofdstuk 5.1.1 van de jaarrekening. b. Zie het antwoord op vraag a. c. Voor het beantwoorden van deze vraag zijn wij ervan uitgegaan dat u in uw vraag met 'negatieve resultaten' bedoelt dat er sprake is van een afwijking (verschil) ten opzichte van de begroting met een nadelig financieel effect (bijv. overbesteding op lasten). De consequenties hiervan zijn terug te vinden in de programmaverantwoording en hoofdstuk 5.1.1 'Toelichting per programma'.	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
15.	CU		In de jaarstukken is bij enkele beleidsdoelen sprake van een positief financieel resultaat. In sommige gevallen is dit positieve resultaat groter dan vijf ton. Een oorzaak of reden voor dit verschil ontbreekt veelal. a. Kan GS alsnog een toelichting maken met de oorzaken van of redenen voor deze verschillen? Waarom wel/niet? b. Is GS bereid om in het vervolg aan te geven welke oorzaken en ten grondslag liggen aan dergelijke verschillen (vanaf vijf ton)? Waarom wel/niet? c. Is GS bereid aan te geven wat mogelijke consequenties zijn van deze positieve resultaten? Zijn bepaalde doelen bijvoorbeeld niet behaald of taken niet uitgevoerd? d. Wat doet GS met de budgetten bij een positief resultaat?	a. Conform de door PS vastgestelde kaders in de financiële verordening rapporteren wij in de jaarstukken in de jaarrekening op alle verschillen (afwijking van de jaarrekening ten opzichte van de begroting na laatste begrotingswijziging) groter dan € 250.000. Dit doen we op programma niveau en de toelichtingen op deze verschillen zijn opgenomen in hoofdstuk 5.1.1 van de jaarrekening. b. Zie het antwoord op vraag a. c. Voor het beantwoorden van deze vraag zijn wij ervan uitgegaan dat u in uw vraag met ‘positieve resultaten’ bedoelt dat er sprake is van een afwijking (verschil) ten opzichte van de begroting met een positief financieel effect (bijv. onderbesteding op lasten). De consequenties hiervan zijn terug te vinden in de programmaverantwoording en hoofdstuk 5.1.1 ‘Toelichting per programma’. d. Positieve resultaten komen ten gunste van het rekeningresultaat. Uw Staten besluiten over wat er gebeurt met dit resultaat via de resultaatbestemming bij de jaarrekening.	GS Kocken	ALG

16.	CU		In veel gevallen lopen grafieken tot het jaar 2018, 2019 of 2021. a. Wat is de reden dat grafieken niet recentere gegevens gebruiken? b. Is GS met de ChristenUnie van mening dat deze grafieken op deze wijze een vertekend beeld geven van de werkelijkheid en niet informatief zijn?	a. Met uitzondering van de indicatoren die zijn voorgeschreven vanuit het Rijk (BBV-indicatoren) en de prestatie-indicatoren waarin we rapporteren over concrete prestaties van de provincie komen de indicatoren en bijbehorende grafieken voort uit de brede basismonitor (BBM). Deze monitor komt 1 keer per jaar uit en is gekoppeld aan de P&C cyclus om zo bij de inhoudelijke verantwoording over doelen, activiteiten en de financiën van de provincie ook de koppeling te maken met ontwikkelingen/trends in de te bereiken maatschappelijke doelstellingen. De BBM wordt 1 keer per jaar uitgebracht en in de koppeling met de P&C cyclus is gekozen voor een koppeling met de begroting. Dit betekent dat we voor de BBM-indicatoren in de jaarrekening gebruik moeten maken van de indicatoren uit de brede basismonitor die in september 2022 is gepubliceerd. Overigens zou het verhogen van de frequentie waarin de BBM wordt uitgebracht weinig opleveren in de vorm van meer recentere gegevens omdat we voor het grootste deel van de indicatoren in de BBM afhankelijk zijn van datasets van derden (zoals bijvoorbeeld het CBS) die ook niet vaker dan 1 jaar geactualiseerd worden. b. Deels. De grafieken geven naar onze mening geen vertekend beeld maar door een vertraging in het beschikbaar komen van data wel een	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				verouderd beeld waardoor de grafieken minder informatief zijn dan wanneer hierin alle ontwikkelingen tot en met 2022 zichtbaar konden worden gemaakt.		

17.	CU		In programma 2 Klimaat en Milieu wordt regelmatig gesproken van een daling in concentraties van fijnstof, stikstofdioxide en geluidsbelasting. a. Wat zijn acceptabele en gezonde waarden inzake deze concentraties? b. Is GS bereid om deze voortaan te vermelden in de jaarstukken om zodoende meer duiding te geven aan de cijfers? Waarom wel/niet?	De vraag verwijst naar de grafieken die zijn opgenomen vanuit de brede basismonitor. De duiding en wijze van normering van de gegevens staan in de Brede Basismonitor, wij zijn van mening dat een beknopte beschrijving van de resultaten het beste passen voor de jaarstukken. Voor meer duiding kan het beste de Brede Basismonitor worden geraadpleegd, ook gezien het interactieve en integrale karakter van de monitor. Er zijn geen wettelijk vastgestelde waarden voor wat betreft stikstofdioxiden en fijnstof en gezondheid. Wel zijn er richtwaarden zoals opgesteld door de Wereld Gezondheids Organisatie, de zogenaamde WHO advieswaarden. Deze advieswaarden zijn al vermeld in de tekst bij de brede basismonitor. De WHO-advieswaarden van 2021 zijn: • Voor fijnstof: PM10: 15 µg/m3 en PM2,5: 5 µg/m3 • Voor stikstofdioxide (NO2): 10 µg/m3 De geluidgegevens in de Brede Basismonitor zijn gebaseerd op de gecumuleerde geluidkaart van de Atlas Leefomgeving. De Atlas Leefomgeving heeft onderstaande classificatie gehanteerd waarbij de geluidkwaliteit t/m 55 dB als (zeer) goed en redelijk en vanaf 56 dB als matig kan worden beschouwd.	Olthof	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				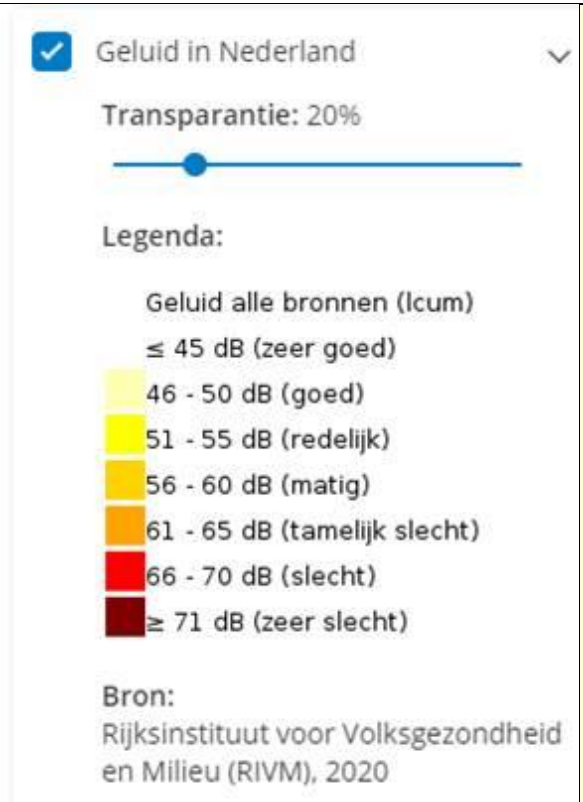 Deze gegevens uit deze gecumuleerde geluidkaart geven alleen een ruwe indicatie van de geluidkwaliteit en zijn niet geschikt om bv geluidniveaus in het kader van de normstelling uit de Wet geluidhinder te kunnen toetsen aan 'de geluidbelasting op de gevel'. Wel geeft de kaart op meer globale schaal inzicht in de geluidkwaliteit van aandachtsgebieden zoals woonkernen, natuur- en stiltegebieden.		

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
18.	CU	100	Op pagina 100 wordt de klantwaardering van het openbaar vervoer in Noord-Holland weergegeven. Dit betreft alleen de waardering van gebruikers van het openbaar vervoer a. Is het mogelijk om inzichtelijk te maken wat de waardering is van diegene die in mindere mate of geen gebruikmaken van het openbaar vervoer?	In de klantenbarometer wordt geen onderscheid gemaakt tussen veel of weinig gebruikers van het OV. We hebben geen gegevens van mensen die geen gebruik maken van het OV.	Olthof	4.2.1

19.	CU	13	Op pagina dertien staat vermeld dat er ‘geen gelegenheid was voor het organiseren van Gast van de Staten voor gemeenteraden’. a. Welke alternatieve invullingen heeft de provincie voor ogen om deze bijeenkomsten wel te organiseren?	Geen technische vraag Vanaf oktober 2017 organiseerde de Statengriffie Gast van de Statenbijeenkomsten georganiseerd voor inwoners. Het doel van het programma is inwoners gelegenheid geven om kennis te maken met de het algemeen bestuur van de provincie: Provinciale Staten. In 2020 besloot het Presidium om vanwege corona geen Gast van de Statenbijeenkomsten te houden. De eerste jaren was er veel ruimte voor een Gast van de Statenprogramma op de dagen van Provinciale Statenvergaderingen. In de vorige zittingsperiode werden de agenda’s en deze dagen veel voller. Statenvergaderingen met vaak ’s morgens en een Presidium plaats. Tijdens deze dagen ligt de focus van de Statengriffie op het verloop van het Presidium en de Statenvergadering. Dit betekent dat een griffiemedewerker speciaal beschikbaar gesteld moet worden om het programma te begeleiden. Het advies is dat de Statengriffie deze zittingsperiode niet meer dan 5 keer per jaar een Gast van de Statenprogramma organiseert voor inwoners (of provinciemedewerkers). Een belangrijke voorwaarde is dat er steeds Statenleden bereid zijn om deze bezoekers te ontvangen en met hen in gesprek te gaan. Een voorstel met nadere afspraken over Gast van de Staten en de invulling ervan kan na het zomerreces in het presidium terugkomen. Noord-Hollanders worden via de media van de provincie Noord-Holland uitgenodigd om zich aan te melden voor ‘Gast van de Staten’ op een dag van een Provinciale Statenvergadering. De Statengriffie begeleid heen tijdens hun bezoek aan de Staten. Het programma ziet er als volgt uit:	CvdK	1.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				• Twee Statenleden ontvangen de bezoekers en vertellen over hun werk als Statenlid; • de bezoekers krijgen een rondleiding door paviljoen Welgelegen door een rondleider; • de bezoekers volgen een deel van de PS-vergadering; • de Statenleden die een nagesprek met de bezoekers tijdens lunch of koffie met gebak.		
20.	CU	147	Op pagina 147, in het programma Economie, Cultuur en Welzijn en specifiek in de paragraaf Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen, staat dat de provincie een servicepunt Techniek heeft ingericht om kandidaten en werkgevers te matchen en vouchers te verstrekken voor opleiding. a. Hoe vaak is hiervan gebruik gemaakt? b. Beoordeelt GS het servicepunt Techniek als succesvol?	De 5 Servicepunten Techniek waren in 2022 bijna het gehele jaar operationeel. Er zijn meer dan 200 kandidaten gematcht aan een technische werkgever. Daarnaast hebben een veelvoud aan werkzoekenden via de SPT's een oriëntatie op werken in de techniek ontvangen. Het is nog te vroeg om te kunnen zeggen dat de SPT's al dan niet succesvol zijn, te meer omdat er nog altijd sprake is van een uitzonderlijke krappe arbeidsmarkt.	Zaal	6.1.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
21.	CU	~~147~~ 152	Op pagina 147, in het programma Economie, Cultuur en Welzijn en specifiek de tabel voortijdige schoolverlaters, staat dat de provincie Noord-Holland het op drie na hoogste percentage vroegtijdig schoolverlaters heeft. a. Is GS van mening dat dit een zorgelijke ontwikkeling is? Waarom wel/niet? b. Wat zijn de redenen voor dit hoge percentage?	Als we de uitvalcijfers verder preciseren, dan blijkt de samenstelling van de bevolking in Amsterdam de belangrijkste reden voor het hogere percentage. De grootstedelijke problematiek werkt hierin door. Er is om bovenstaande redenen voor GS geen aanleiding om ineens te spreken van een zorgelijke ontwikkeling. GS heeft eind 2022 door bureau SEO een onderzoek naar de tekorten en herkomsten op de technische en technologische arbeidsmarkt voor de klimaatopgave uit laten voeren. Schooluitval liep daarin ook mee, naast andere momenten om de techniek de rug toe te keren. Manifestpartijen hebben deze zogenaamde “lekkende pijplijn” opgepakt om op onderdelen te komen tot purposecases voor aanpak.	Zaal	6.1.3
22.	CU	26	Op pagina 26, in programma 2 Klimaat en Milieu en specifiek onder het kopje circulaire economie, staat de ambitie om in 2030 een reductie van vijftig procent te bewerkstelligen in het gebruik van primaire grondstoffen. Zijn er eveneens meetbare doelen rondom het hergebruik van grondstoffen? Welke meetbare doelen zijn dit?	Het stellen van meetbare doelen op circulair gebied vraagt registratie van informatie hierover. Zoals in de Provinciale circulaire economie rapportage 2023 is aangegeven, en ook door het PBL, ontbreekt dergelijke data. De provincie werkt samen met andere provincies, het CBS en het PBL aan verbetering.	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
23.	CU	29 & 30	Op pagina 29 en 30, in programma 2 Klimaat en Milieu en specifiek onder het kopje opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen, staat dat de uitvoering van de RES hapert. a. Welke mogelijkheden ziet de provincie om de uitvoering een impuls te geven? b. Is er ook, conform motie 230, verkend waar de provincie meer regie kan nemen als de opgaven niet gehaald worden? c. Is de provincie met ons van mening dat regie nemen meer is dan alleen dataverzameling en monitoring (zie ter aanvulling pagina 20)? Waarom wel/niet?	Binnen de RES wordt nauw samengewerkt met gemeenten, netbeheerders, waterschappen en andere maatschappelijke partners. Het doel van de samenwerking is om de uitvoering van de RES te versnellen en samen met alle relevante partijen efficiënt en doelmatig uit te voeren. In het Uitvoeringsprogramma RES is deze samenwerking vastgelegd. In het proces tot 2030 staat de uitvoering steeds meer centraal. Bekende knelpunten worden opgelost maar ook nieuwe kansen en knelpunten worden geïdentificeerd. Wij zetten ons actief in om over en weer signalen en ervaringen op te halen bij alle relevante partijen. Dit leidt tot een permanent proces waarbij kansen, knelpunten en zorgen tussen beleid en uitvoering van de verschillende schaalniveaus (Rijk, provincie, gemeente) worden gedeeld. Het uitgangspunt hierbij is dat we samen verantwoordelijk zijn voor het benutten van de kansen en het oplossen van de knelpunten. De voortgangsrapportage van de Regionale Energiestrategie (RES) van zowel Noord-Holland Noord als Noord-Holland Zuid laat zien dat in beide RES-regio's groei is in duurzame opwekking van zonne- en windenergie. Het is nog te vroeg om te zeggen of de regio's hun ambities gaan halen. Het is zichtbaar dat de gemeenten in de regio bezig zijn met de uitvoering. Er is een gezamenlijke behoefte om in te zetten op de uitvoering van de RES en deze te continueren en versnellen waar het kan. (geen technische vraag)	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
24.	CU	30	Op pagina 30, in programma 2 Klimaat en Milieu en specifiek onder het kopje Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie, staat dat netwerkcongestie de energietransitie kan vertragen. a. Welke maatregelen heeft GS in de het afgelopen jaar ondernomen om dit te voorkomen?	Via de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, waar de provincie één van de opdrachtgevers van is, wordt op 2 manieren gewerkt aan de opgave netcongestie: 1. Versnellen van de uitbreidingen van het elektriciteitsnet, waardoor de netcongestie wordt opgelost. De netuitbreidingen in Noord-Holland zijn onderverdeeld in 10 clusters, per cluster werken de betrokken gemeenten, netbeheerders en provincie samen aan de uitvoering van de netuitbreidingen. Gezamenlijk wordt gestuurd op de planning en beheersen van de risico's, om vertraging te voorkomen. 2. Slimme oplossingen bij netcongestie, om het elektriciteitsnet beter te benutten. De provincie ondersteunt de kennisontwikkeling en realisatie van slimme oplossingen, onder andere door subsidieregelingen (provincie-regeling en een EFRO-regeling), een fixer die bij de bedrijven oplossingen onderzoekt, en een community waar kennis wordt gedeeld. In grote delen van Noord-Holland is sprake van netcongestie, daarom is de inzet nu vooral: oplossen van netcongestie. Slimme oplossingen, waarbij het elektriciteitsnet beter benut wordt, dragen bij aan het voorkomen van netcongestie (in de toekomst). Ook het pMIEK (3e opgave van de Taskforce) moet gaan bijdragen aan het voorkomen van netcongestie in de toekomst. Daarnaast dragen activiteiten zoals het Energiebesparingsakkoord ook bij aan het zorgvuldiger omgaan met schaarste op het elektriciteitsnet.	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
25.	CU	~~37~~ 46	Op pagina 37, in programma 2 Klimaat en Milieu en specifiek in tabel wat heeft het gekost?, staat een resultaat van minus 5 miljoen ten opzichte van de begroting aangaande kwaliteit bodem en ondergrond. a. Wat is de oorzaak van een kleiner resultaat?	Zie voor de verschilverklaring onderdeel 5.1.1. Toelichting per programma van de Jaarrekening. Specifiek voor uw vraag het antwoord op blz. 240 Lasten punt 2.	Olthof	2.2.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
26.	CU	37	Op pagina 37, in programma 2 Klimaat en Milieu en specifiek onder het kopje gezonde leefomgeving bevorderen, wordt vermeld dat de provincie middels eNoses toezicht houdt op het varend ontgassen in Noord-Holland. a. Leidt deze toezicht ook tot handhaving? Waarom wel/niet? b. Hoe vaak is er in het afgelopen jaar door de provincie naar aanleiding van eNoses opgetreden ofwel actie ondernomen?	a. Ja, toezicht leidt ook tot handhaving. Alle meldingen van de Degassing Vessel Detective tool worden door de OD NZKG nader onderzocht. Wanneer de data van het eNose-netwerk het vermoeden van ontgassen van een bepaald schip duidelijk onderschrijft, wordt de melding met bijbehorende onderbouwing doorgezet aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Om uiteindelijk echt te beoordelen of het om een illegale dan wel legale ontgassing gaat, is nog verder onderzoek door ILT of de politie Landelijke Eenheid (LE) nodig. Deze organisaties zijn gemandateerd om te handhaven op het varend ontgassen op basis van de Europese overeenkomst voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over de binnenwateren (het ADN). b. In 2022 zijn 78 gerichte meldingen gedaan op varend ontgassen en heeft ILT 16 tankschepen daadwerkelijk gecontroleerd en opgepakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit het jaarverslag Enoses 2022. ODNZKG - Jaarverslag eNose-netwerk Noordzeekanaalgebied en Amsterdam-Rijnkanaal 2022	Olthof	2.2.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
27.	CU	49	Op pagina 49, in programma 3 Ruimte en Water en specifiek onder het kopje inleiding, staat dat de hoofddoelen onder andere het duurzaam gebruik van water betreffen. a. Met uitzondering van paragraaf 3.5.1. (pagina 78) wordt er niet op het duurzaam gebruik van water ingegaan. Waarom niet? b. Welke overige maatregelen heeft de provincie aangenomen en uitgevoerd om zuiniger om te gaan met kostbaar drinkwater? c. Is de provincie het afgelopen jaar wel voldoende ambitieus geweest op dit thema? Waarom wel/niet?	a) In hoofdstuk 3.5.2. Schoon en voldoende oppervlaktewater wordt beschreven dat Noord-Holland deelneemt aan het Deltaprogramma Zoetwater. Het doel is om Nederland in 2050 weerbaar te maken tegen watertekorten. In twee zoetwaterregio's voert Noord-Holland samen met het Rijk, de waterbeheerders en drinkwaterbedrijven maatregelen, onderzoeken en pilots uit om watergebruikers waterbewust en spaarzamer om te laten gaan met (drink)water. b) Noord-Holland heeft een strategie met vestigingsvoorwaarden voor datacenters opgesteld waarin staat dat voor koeling gebruik gemaakt moet worden van hemelwater of oppervlaktewater voordat aanspraak wordt gedaan op drinkwater. Verder wordt gewerkt aan een beleidskader voor watergebruik om bij uitbreiding of nieuwe watervragers. Maar het is vooral aan de drinkwaterbedrijven om te communiceren over zuiniger gebruik van drinkwater. Zij zijn ook met al hun zakelijke partners daarover in gesprek c) Is geen technische vraag. In het Deltaprogramma Zoetwater wordt met alle drinkwaterbedrijven naar oplossingen gezocht om drinkwatertekorten in de toekomst te voorkomen.	Loggen	3.5

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
28.	CU	5	Op pagina vijf staat in de tabel vermeld dat de lasten 32,8 miljoen lager zijn uitgevallen. In de tekst staat het bedrag van 34,8 miljoen. Welk bedrag is correct?	Het bedrag in de tabel van € 32,8 miljoen is het correcte bedrag. Het bedrag in de tekst betreft een typefout. Wij zullen dit in de webversie van de jaarstukken corrigeren.	Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
29.	CU	58	Op pagina 58, in programma 3 Ruimte en Water en specifiek de eerste regel, staan diverse grootheden om het aantal arbeidsplaatsen rondom OV-knooppunten te onderzoeken. a. Wat is de aanleiding om zowel in meters als minuten deze afstand weer te geven? b. Is GS met de ChristenUnie van mening dat het gebruik van verschillende grootheden amateuristisch overkomt en de waarde van de meting te niet doet?	a. De 300m en 1200m invloedsgebieden vinden hun oorsprong in het zogeheten Vlindermodel uit de leidraad Maak Plaats! Omdat dit een rekenkundig en theoretisch model is, is gebruik gemaakt van hemelsbrede cirkels. In 2016 heeft GS besloten (kenmerk 793520/793515) om in aanvulling hierop een invloedsgebied van 10 minuten fietsen toe te voegen. Dit omdat gemiddeld de helft van de treinreizigers met de fiets naar het station reist en het daarom, zeker voor de Nederlandse situatie, een relevante factor is om mee te nemen naast lopen. Hierbij is gekozen voor een isochroon als methodiek, omdat dit een betere indicatie geeft van het werkelijke invloedsgebied. b. Nee, het verschil in grootheden is ontstaan op basis van voortschrijdend inzicht zoals aangegeven bij a. In 2024 vindt een herijking plaats van de invloedsgebieden op basis van een landelijk onderzoek dat in 2023 wordt uitgevoerd.	Loggen	3.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
30.	CU	59	Op pagina 59, programma 3 Ruimte en Water en specifiek onder het kopje toelichting, staat: “Het belang van de luchtvaart en Schiphol voor goede internationale verbindingen met onze provincie en de MRA staat niet ter discussie”. a. Waar baseert GS deze uitspraak op? b. Hoe verhoudt deze stellingname met het maatschappelijke debat over minder vliegen en de uitstoot van vliegverkeer?	a. De (internationale) connectiviteit van onze regio vinden we nog steeds erg belangrijk. Dat hebben we als provincie ook in onze BRS inzet opgenomen. En hebben we als zodanig ook in de Staten besproken. Intercontinentaal zijn er geen reële alternatieven. Daarmee doen we geen uitspraken over de hoeveelheid vluchten die nodig is om die connectiviteit vorm te geven. b. De discussie gaat erover hoe je die connectiviteit zo duurzaam mogelijk kunt vormgeven. Als provincie sluiten wij aan bij de doelstelling, die daar vanuit de EU voor is gesteld, net zero emissies in 2050.	Olthof	3.2.2
31.	CU	59	Op pagina 59, programma 3 Ruimte en Water en specifiek onder het kopje innovative air mobility, staat dat er contacten zijn gelegd met kennisinstituten aangaande elektrische vliegen. a. Wat zijn de kosten geweest van deze contactmomenten? b. Welke resultaten hebben de contactmomenten opgeleverd?	a. Dit zit vooralsnog in manuren en actieve deelname EVS, Amsterdam Droneweek. b. We hebben afspraken gemaakt voor deelname aan een netwerk voor elektrisch vliegen en een netwerk voor drones. Ook hebben we accenten gelegd over innovative mobility binnen bestaande netwerken zoals CPMR, POLIS. Daarmee ontstaat een gedeeld beeld over de noodzaak om duurzame luchtvaart beter te integreren in het mobiliteitssysteem van de toekomst.	Olthof	3.2.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
32.	CU	60	Op pagina 60, programma 3 Ruimte en Water en specifiek onder de grafiek reizigers Schiphol, staat dat het aantal reizigers in 2021 nog onder het niveau van voor de coronacrisis ligt. a. Waarom zijn de gegevens in deze grafiek niet bijgewerkt tot 2023? Deze gegevens zijn met één Google zoekopdracht te vinden. b. Wat is de reden van GS om op te merken dat het aantal reizigers nog onder het niveau van voor de coronacrisis ligt? i. Ziet GS dit als een positieve of een negatieve trend?	a. Het zorgen voor actuele gegevens in de grafieken is een algemene zin een aandachtspunt. We streven ernaar om zoveel mogelijk actuele gegevens te presenteren maar erkennen dat de kwaliteit van de gegevens in dat opzicht voor verbetering vatbaar is. b. Dat is de trend die wij zien (alhoewel dat helaas niet uit de grafiek blijkt). c. Dat is een normatieve en geen technische vraag.	Othof	3.2.2
33.	CU	64	Op pagina 64, in programma 3 Ruimte en Water en specifiek onder het kopje grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen, staat dat de provincie 'indien nodig' overgaat tot onteigening. a. In hoeveel gevallen is de provincie in 2022 overgegaan tot onteigening?	Zoals beschreven in de Paragraaf Grondbeleid (p.223): *"In 2022 is het Koninklijk Besluit geslagen over de onteigening van 3 eigenaren in de Schil Naardermeer. Vooralsnog zetten wij de gerechtelijke procedure hiervoor niet in gang, omdat wij de verwachting hebben dat we er met deze eigenaren minnelijk uitkomen. Voor het project N241 is de laatste gerechtelijke procedure van één onteigeningszaak afgerond. Verder lopen er momenteel geen onteigeningszaken."*	Rommel	3.2.5
34.	CU	85	Op pagina 85, in programma Mobiliteit, staat dat er geïnvesteerd is in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren. Welke maatregelen heeft GS genomen?	In het integraal MeerjarenProgramma Infrastructuur (iMPI) wordt een overzicht gegeven van alle infrastructurele projecten waar de provincie aan werkt. Het iMPI wordt twee keer per jaar geactualiseerd en aan PS voorgelegd. Voor een overzicht van de uitgevoerde projecten verwijzen wij kortheidshalve naar het iMPI. Zie OD 4.4.4. voor een nadere toelichting en de link naar het iMPI.	Olthof	4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
35.	CU	87	Op pagina 87, in programma Mobiliteit en specifiek de tabel rekening programma, staat een verschil van zes miljoen euro. Wat is de reden voor dit verschil?	Vanaf pagina 245 t/m 247 worden de verschillen per operationeel doel in programma 4 verklaard.	Olthof	4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
36.	CU	89	Op pagina 89, in programma Mobiliteit en specifiek het eerste opsommingsteken, staat dat er prioriteit is gegeven aan verkeersveiligheidsmaatregelen en deze verder te concretiseren. a. Wat is de actuele staat van de verkeersveiligheid? b. Wat is de actuele staat van de verkeersveiligheid van in het bijzonder fietsers? c. Zijn de genomen maatregelen genoeg of moeten er extra maatregelen genomen worden? Waarom wel/niet?	a: De provincie Noord-Holland heeft samen met de Vervoerregio Amsterdam de actuele stand van de verkeersveiligheid in Noord-Holland laten onderzoeken door De Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV). Deze uitgebreide actuele stand wordt binnenkort met de Staten gedeeld. b: Fietsers vormen veruit de grootste groep onder ernstig verkeersgewonden – in Noord-Holland (excl. VRA) zo'n 73% en in de Vervoerregio Amsterdam 62% van het totaal aantal ernstig verkeersgewonden. Binnen de groep fietsers valt het merendeel – in Noord-Holland 81% en in de Vervoerregio Amsterdam 73% – van de ernstig verkeersgewonden in een ongeval zonder betrokkenheid van een motorvoertuig. c: ondanks de inspanningen die we als provincie samen met gemeenten en maatschappelijke partijen plegen zien we helaas nog geen kentering in het aantal verkeersslachtoffers. We beschikken wel over steeds betere gegevens (data) over bijvoorbeeld de tekortkomingen in de infrastructuur. Daaruit blijkt dat nog veel wegen en fietspaden onvoldoende veilig zijn ingericht. Het is te overwegen om extra in te zetten op veilige inrichting van provinciale en gemeentelijke wegen en fietspaden, maar bijvoorbeeld ook in te zetten op het ondersteunen van gemeenten bij projectuitvoering in de vorm van projectleiders. Binnen de gedragsmaatregelen (verkeerseducatie aan scholieren en het programma doortrappen bij seniore fietsers) zien we ook ruimte om de inzet te vergroten.	Olthof	4.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
37.	CU	91	Op pagina 91, in het programma Mobiliteit en specifiek de tabel tevredenheid met reistijd van en naar het werk, staat alleen de tevredenheid van werkenden. Hoe zit dit met scholieren? a) Is het mogelijk om voortaan de tevredenheid van scholieren mee te nemen in dergelijke tabellen?	Voor de tevredenheidscijfers voor de reistijd van woon-/werkverkeer wordt het CBS als bron gebruikt. Het is qua landelijke cijfers in ieder geval mogelijk om onderscheid te maken in persoonskenmerken, waaronder leeftijdsklassen, maar zover wij kunnen zien niet op de doelgroep scholieren. Hiervoor zijn wij afhankelijk van de wijze van rapporteren van het CBS.	Olthof	4.1.1
38.	FVD	115, onder het kopje Terugdringen CO2-uitstoot en tegengaan bodemdaling, eerste en tweede regel	Is bekend hoeveel schade aan biodiversiteit wordt aangericht met het onder water zetten van veenweidegebieden? En: is bekend welk effect dit onder water zetten heeft voor de waterkwaliteit in het algemeen en de drinkwaterkwaliteit in de omgeving in het bijzonder? Met andere woorden: hoe verhouden de doelstellingen voor wat betreft CO2-reductie zich tot het Masterplan Biodiversiteit en de Kaderrichtlijn Waterkwaliteit?	De veenweidegebieden worden niet onder water gezet, maar de peilen worden verhoogd. We kunnen hierover geen algemene uitspraak doen. Dit hangt o.a. van het landgebruik, of er bemest wordt en welke technieken worden toegepast. Zo zijn er verschillende technieken om het grondwater te verhogen. De vernatting vindt voornamelijk plaats op agrarische percelen. Vernatting heeft over het algemeen een positief effect op het weidevogelbestand. In paragraaf 2.7 onderdeel C van de RVS wordt verwezen naar de risico's voor de waterkwaliteit (o.a. tijdelijk meer uitspoeling fosfaat) en in het innovatieprogramma veen wordt het effect op de biodiversiteit onderzocht. In het PPLG is afgewogen dat het tegengaan van CO2 uitstoot voorrang krijgt boven de tijdelijke uitspoeling van fosfaat. In de RVS worden daarvoor mitigerende maatregelen voorgesteld. Het heeft geen effect op de drinkwaterkwaliteit. In veenweidegebieden wordt geen drinkwater gewonnen.	Rommel	5.1.1

39.	FVD	185, onder het kopje Klimaatverandering, eerste regel	In hoeverre zijn de huidige weersomstandigheden structureel anders dan die van de afgelopen eeuw? Aan welke termijn wordt gerefereerd wanneer we het hebben over de effecten van klimaatverandering? En over welke effecten hebben we het dan concreet?	Wij baseren ons op rapporten van het IPCC, IPCC — Intergovernmental Panel on Climate Change voor het grote plaatje. Voor de impact van klimaatverandering in Nederland richten we ons uiteraard ook op landelijke en regionale data Home - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl) De huidige weersomstandigheden kunnen op verschillende manieren structureel anders zijn dan die van de afgelopen eeuw. Het is belangrijk om op te merken dat weerpatronen en klimaatvariabiliteit natuurlijke variaties vertonen, maar er zijn ook aanwijzingen dat de menselijke invloed op het klimaat de afgelopen eeuw aanzienlijk is toegenomen. Hier zijn enkele belangrijke aspecten waarin de huidige weersomstandigheden anders kunnen zijn dan die van de afgelopen eeuw: (1) toegenomen gemiddelde temperaturen, veroorzaakt door menselijke activiteiten (2) veranderingen in neerslagpatronen (droogte of juist excessieve neerslag); (3) toename van extreme weersomstandigheden (meer hittegolven, zware regenval, overstromingen, stormen en bosbranden); (4) veranderingen in ijs- en sneeuwbedekking (5) Hierbij is het belangrijk om te constateren dat individuele weersgebeurtenissen niet direct kunnen worden toegeschreven aan klimaatverandering. Er is wel wetenschappelijk bewijs dat de waarschijnlijkheid en intensiteit van bepaalde extreme weersomstandigheden zijn toegenomen als gevolg van de opwarming van de aarde. Ook zijn deze veranderingen niet uniform over de hele wereld. De mate van verandering kan variëren afhankelijk van de regio.	Stigter	Paragraaf 4.1 Risicomanagement

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
40.	FVD	192, tweede alinea, derde en vierde regel	Is bij benadering inzichtelijk over welke capaciteit we het hebben in geval van verhoging van het tarief voor de opcenten? En is bij een forse verhoging van die opcenten in de richting van het tarief dat in de provincie Utrecht gehanteerd wordt rekening gehouden met het vertrek van leasemaatschappijen richting laatstgenoemde provincie?	Bij benadering levert een verhoging van 1 procentpunt extra structurele inkomsten op van €3,2 miljoen. Het tarief van Noord-Holland is 67,9. Het tarief van Utrecht is 79,4. Het verhogen van het tarief in Noord-Holland naar 79,4 levert in theorie 36,8 miljoen structurele extra inkomsten op. Het is op voorhand niet te zeggen wat de effecten zullen zijn van de eventuele verhuizing van leasemaatschappijen. Dat is afhankelijk van het aantal voertuigen dat een leasemaatschappij in zijn vloot heeft.	Kocken	Paragraaf 4.1 Weerstandsvermogen
41.	FVD	197, bij vervangingsinvesteringen vaarwegen	Welke factoren hebben ervoor gezorgd dat er ruim 8 miljoen euro minder is besteed dan aanvankelijk begroot?	De tabel in de Begroting 2022 is reeds in de loop van het jaar 2021 opgesteld. Nadien zijn er wijzigingen in de planning ontstaan (i.c. verminderingen) die gevolgen hebben voor de omvang van de investeringen. Echter, de tabel is tussentijds niet bijgesteld waardoor een grote afwijking te zien lijkt. Voornamelijk onderstaande drie werken verklaren voornamelijk het verschil van de € 8,1 mln. tussen de begroting en de jaarrekening. - K7/K8-01 vervanging 2,5 km oevers vwv 21 - K4/5/6a-01 Vervangen oevers vwv 18 - K04/05/06c-01 vervangen oevers vwv 20	Olthof	Paragraaf 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
42.	FVD	197, bij vervangingsinvesteringen wegen	Welke factoren hebben ervoor gezorgd dat de bestede bedragen zoveel hoger uitvallen (nml. 12,5 miljoen euro) dan aanvankelijk begroot?	De tabel in de Begroting 2022 is reeds in de loop van het jaar 2021 opgesteld. Nadien zijn er wijzigingen in de planning ontstaan (i.c. vermeerderingen) die gevolgen hebben voor de omvang van de investeringen. Echter, de tabel is tussentijds niet bijgesteld waardoor een grote afwijking te zien lijkt. Voornamelijk onderstaande werken verklaren het verschil van € 12,5 mln. tussen de begroting en de jaarrekening. - N241b-03, Vervanging - Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7. - N203, Brug Krommenie A01 - K19W, Cruquiusbrug A - N522-05, Verv. brug Ouderkerk a/d Amstel	Olthof	Paragraaf 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
43.	FVD	23, beginregel laatste alinea	Op welke manier heeft de provincie het afgelopen jaar Europese wet- en regelgeving beïnvloedt, wat was daarbij het belang dat de provincie voor ogen had?	De provinciale Europese activiteiten en prioriteiten staan beschreven in de door Provinciale Staten vastgestelde Europastrategie 2022-2030. Daarin staat ook beschreven hoe de provincie Europese wet- en regelgeving beïnvloedt. Dat gebeurt door samenwerking met andere partijen, zodat je samen een sterker geluid richting de Europese instellingen kan laten horen. Zo werkt de provincie samen met het IPO en de andere provincies in het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel en zijn we lid van Europese netwerken die overheden en partners met gelijke belangen vertegenwoordigen, zoals CPMR (netwerk voor maritieme regio's), ERIAFF (netwerk voor land- en tuinbouwregio's) en POLIS (netwerk m.b.t. slimme en duurzame mobiliteit). De belangen die de provincie daarbij voor ogen heeft, komen voort uit het coalitieakkoord van de provincie en staan ook beschreven in de Europastrategie 2022-2030.	Zaal	1.4.2
44.	FVD	25, onderkopje Energietransitie, eerste alinea, vierde regel van onder	Waarop is de stelling gebaseerd dat in 2030 – of mogelijk eerder – alle woningen van het gas af zijn gebaseerd? Is inzichtelijk te maken hoe dit streven concreet gestalte gaat krijgen?	Het jaartal is niet juist, dit had 2050 moeten zijn. In het klimaatakkoord is afgesproken dat de warmtevoorziening van de gebouwde omgeving in 2050 klimaat neutraal moet zijn. Om invulling te geven aan dit doel hebben gemeenten als eerste stap in 2021 plannen gemaakt, de zo genaamde transitievisie warmte. In deze visie beschrijven gemeenten hoe zij in fases, wijk voor wijk, tot 2050 de op aardgas gestookte warmtevoorziening van de gebouwde omgeving wil gaan verduurzamen	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
45.	FVD	25, onder kopje Klimaat, beginregel alinea	Wat is het effect van de provinciale inspanningen op het gebied van CO2-reductie op de klimaatverandering, met name de temperatuurontwikkeling. Valt dit op enigerlei wijze te kwantificeren, zodat wij inzichtelijk hebben waar alle investeringen en inspanningen toe leiden?	Als provincie Noord-Holland is het niet mogelijk om het effect van onze inspanningen op het gebied van CO2-reductie te koppelen aan klimaatverandering en de temperatuurontwikkelingen. Hiervoor is onze inzet te indirect, het is niet goed mogelijk dit te kwantificeren. In de uitwerking van de CO2-Impactanalyse is ervoor gekozen om de uitstoot in de provincie als uitgangspunt te nemen, en hier onze inspanningen op af te stemmen. Overigens is het zo dat inspanningen op het gebied van CO2-reductie ook effecten hebben op andere terreinen, denk bijvoorbeeld aan de uitstoot van stikstof in verkeer en industrie.	Stigter	2.1
46.	FVD	29, kopje Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	Welke definitie van ‘duurzaamheid’ wordt hier gehanteerd? ‘Duurzaam’ voor burgers in de zin dat het een betere stabiliteit in de energievoorziening oplevert? ‘Duurzaam’ voor de portemonnee omdat elke bestede euro de meeste energie oplevert? Of ‘duurzaam’ louter in de zin van: zogenaamd ‘hernieuwbare’, door zon en wind opgewekte energie? Of wordt hier uitgegaan van nog weer een andere definitie?	Onder duurzaam verstaan wij hier ‘niet fossiel’ opgewekte energie. De formele term is ‘hernieuwbare elektriciteit’, wat deel uitmaakt van hetgeen men duidt met ‘hernieuwbare energie’ (in populaire termen: duurzame energie, groene energie). De Nederlandse overheid volgt de Europese Hernieuwbare energierichtlijn (RED II) en hanteert daarom dezelfde definitie voor hernieuwbare energie als de EU.	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
47.	FVD	34, onder het kopje Waterstof	Is al bekend wat de ambities zijn met betrekking tot de waterstofeconomie, wat de haalbaarheid ervan en het totale kostenplaatje voor wat betreft de uiteindelijke realisering ervan?	Ja, dat is bekend. Noord-Holland heeft in mei 2023 de Europese status van Hydrogen Valley gekregen. Zie ook deze link: Hydrogen valleys | Hydrogen Hub Noord-Holland (h2v.eu) In de website staat te lezen welke ambities Noord-Holland heeft op het gebied van waterstof, wat er nodig is om deze ontwikkelingen van de grond te krijgen en wat de benodigde investeringen zijn. Uitdagingen voor realiseerbaarheid zitten onder andere in de (milieu)ruimtelijke inpasbaarheid van de ontwikkelingen, de vergunningverlening, de financiering, netcongestie en stikstofproblematiek en de soms nog ontbrekende wetgeving/regulering/marktordening.	Stigter	2.1.3
48.	FVD	73, grafiek kosten versnelling woningbouw	Wat is de verklaring voor het feit dat de totale lasten gemoeid met deze versnelling met maar liefst 2,4 miljoen euro zijn achtergebleven bij de begroting over 2022? Zijn de doelen met minder geld behaald, of zijn er doelen niet gehaald?	Gemeente Amsterdam voert de flexibele schil regeling namens de provincie uit voor gemeenten in de MRA. Door de methodiek van Amsterdam is een deel van de middelen formeel niet in 2022 uitgekeerd. Deze uitgaven (2.7 miljoen euro) schuiven formeel door naar 2023. De werkzaamheden en doelen zijn echter in 2022 al gehaald en verricht.	Loggen	3.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
49.	FVD	74, laatste regel	Bij de dijkversterkingen waarvan in deze zin sprake is, van welk toekomstscenario voor wat betreft zeespiegelstijging is daarbij uitgegaan? Over hoeveel centimeters hebben we het dan? Betreft het hier het meest realistische scenario of het meest extreme scenario waarvan het IPCC in haar laatste rapport uitgaat?	De KNMI-scenario's die meegenomen zijn, zijn de KNMI'14 klimaatscenario's, die uitgaan van een mogelijke zeespiegelstijging tussen 15 en 40 cm in 2050. Dit zijn dus niet de extreme scenario van IPCC.	Loggen	3.4.2
50.	GL	15	In hoeverre is de formatie van één FTE voor de coördinatie integriteit voldoende gelet op alle activiteiten die ondernomen (moeten) worden?	In 2022 werd de coördinator integriteit ondersteund door een medewerker integriteit. Om beter uitgerust te zijn op het gebied van ambtelijke integriteit en ook voldoende aandacht te geven aan bestuurlijke integriteit is de formatie in 2023 met 1 FTE toegenomen.	CvdK	1.1.4
51.	GL	16	Ziet het college aanleiding om gemeenten met beperkte bestuurskracht en/of financiële problemen actief te stimuleren tot verdergaande samenwerking c.q. fusie?	In 2022 hebben wij een verkenning gedaan naar ‘Sterke gemeenten en sterke regio’s’. De uitkomsten daarvan, het huidige beleidskader ‘Bestuurskrachtige regio’s in Noord-Holland’, het Rijksbeleidskader over gemeentelijke herindelingen de Actieagenda Sterk Bestuur van de Minister van BZK, geven een basis voor het nieuwe college om richting te geven aan hoe om te gaan met gemeenten met beperkte bestuurskracht.	Zaal	1.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
52.	GL	183	De POP3 subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar de provincie aan Europese middelen aanspraak op kan maken. Hoe zeker is het dat de EU aanvullende middelen beschikbaar stelt? Als hierover grote onzekerheid bestaat ziet het college aanleiding om de subsidieverplichtingen te maximeren tot de hoogte van de bijdragen van de EU?	• Het POP3 loopt tot en met 2025. De komende jaren zal duidelijk worden of alle verleende POP3-subsidies van provincies en Rijk ook daadwerkelijk betaald zullen worden of dat er vrijval plaatsvindt. Ervaring leert dat subsidies vaak lager uitvallen en in sommige gevallen helemaal geen doorgang vinden. Wij hebben bewust ingezet op overprogrammering om het risico op decommitering (het niet volledig benutten van het beschikbare EU budget) zo klein mogelijk te houden. In de komende jaren zal duidelijk worden of er voldoende EU-middelen beschikbaar komen om de overprogrammering te dekken. Daarnaast is het voor sommige POP3 projecten naar verwachting mogelijk deze te financieren ten laste van de opvolger van het POP3, het Nationaal Strategisch Plan (2023-2027) voor het GLB. De mogelijkheden en afspraken hierover worden landelijk uitgewerkt. • Nee, wij kunnen de reeds verleende POP3-subsidies niet om deze reden verlagen.	Rommel/ Zaal	Paragraaf 4.1 Risico's

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
53.	GL	187	Kan het college een (voorzichtige) indicatie geven van de stille reserves?	De stille reserves betreffen het verschil tussen de verkoopwaarde/marktwaarde en de boekwaarde van het bezit. Deze stille reserves bestaan voornamelijk bij bedrijfspanden en gronden. De verkoopwaarde is alleen in hoofdlijnen voor enkele bezittingen te schatten en daarmee inzichtelijk. Om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen over de marktwaarde moeten het bezit door een expert gewaardeerd worden. Stille reserves kunnen pas ingezet worden wanneer het betreffende bezit wordt verkocht. Daarbij heeft de meeste activa een beleidsdoel en zijn deze, met uitzondering van gronden, niet vrij verhandelbaar (o.a. maatschappelijk vastgoed). Gezien het feit dat niet alle bezittingen van PNH niet makkelijk te verkopen zijn en daarmee liquide te maken zijn, zet PNH deze stille reserves niet in bij de berekening van de weerstandscapaciteit. Gelet op de waarden van de andere criteria is daar ook geen aanleiding toe.	Kocken Rommel	Par. 4.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
54.	GL	189	Hoe verhouden de kengetallen van de provincie Noord-Holland zich met de kengetallen van de andere provincie? In het bijzonder de solvabiliteitsratio en de structurele exploitatieruimte? *Vraag naar aanleiding van:* *Bestaat er een benchmarking van de provincies?*	Op de site van de Rijksoverheid is informatie te vinden over de verschillende kengetallen in de afgelopen paar jaar. Deze zijn te vinden onder: https://open.overheid.nl/documenten/ronl-39af19d8a2a1141fdf83140573f675b0ed6483a7/pdf In dit geval gaat het om de jaren 2020 t/m 2022 waarbij 2020 op basis van gerealiseerde cijfers is en de jaren 2021 en 2022 op basis van begrote cijfers. Op onderstaande site is een en ander grafisch gepresenteerd: https://findo.nl/dashboard/dashboard/provinciale-begroting-kengetallen	Kocken	Par. 4.1
55.	GL	190	De provincie Noord-Holland heeft een onbenutte belastingcapaciteit van 170,4 miljoen euro. Hoe beoordeelt het college dit tegen de achtergrond dat er in de komende jaren een structureel tekort op de begroting lijkt te ontstaan met een geprognotiseerd tekort van 43,7 miljoen euro in 2027.	Het belastingtarief en daarmee de onbenutte belastingcapaciteit is door uw Staten meegeven als financieel kader voor de begroting 2022. Hoe GS dit beoordelen is geen technische vraag. Wij geven u in overweging deze vraag in de commissie te stellen.	Kocken	Par. 4.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
56.	GL	195	*Is het Strategische Assetmanagement Plan (SAMP) onderwerp van discussie en besluitvorming geweest van provinciale staten?*	Nee, is puur een intern document.	Olthof	Par. 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen
57.	GL	232	Gelet op de tekorten aan kwalitatief goed grondwater is het mogelijk om een grondwaterheffing van op te leggen op grondwater-onttrekkers die minder dan 25.000 m3 onttrekken?	Die mogelijkheid is aanwezig. Een aantal jaren geleden is echter door PS besloten om de minimumgrens van 12.500 m3 te verhogen naar 25.000 m3. De reden hiervoor was dat de kosten van o.a. het vervaardigen en inning van de aanslagen grondwaterheffing (de zgn. perceptiekosten) meer waren dan het bedrag van de minimum aanslag (was € 106,25). De minimum aanslag is nu 25.000 m3 x € 0,0085 = € 212,50.	Kocken	Par. 4.8 Lokale Heffingen
58.	GL	54	Onder "*Prioriteiten*" 2e bullet staat "Om de ruimtelijke inpassing van de energietransitie in Noord-Holland mogelijk te maken hebben we de verordening aangepast. Wat zijn die aanpassingen?	De RES zoekgebieden zijn ingebracht waardoor wind en zon op land binnen de verordening ruimte hebben gekregen.	Stigter	3.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
59.	GL	54	Zelfde kopje bullet 5 staat dat het Rijk het traject voor een Omgevingsagenda Landsdeel Noordwest heeft stopgezet na aantreden van het nieuwe kabinet. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de opgaven in Landsdeel Noordwest?	De opgaven in Landsdeel Noordwest zijn onveranderd en worden meegenomen in het ruimtelijk arrangement. Dit is met het rijk besloten. Alleen de aanpak (het instrument) verandert.	Loggen	3.2
60.	GL	55	3.2.1. onder "*Kennis en onderzoek*" 5e bullet spreekt over een Low Carbon Station Area District tool voor de Toekomstbestendige Stationslocaties die eerste kwartaal 2023 moet zijn opgeleverd. Is deze inderdaad opgeleverd?	Deze tool is een Serious Game met de naam VerduurSamen: een gespreksinstrument voor toekomstbestendige stationsgebieden. Het conceptontwerp is in het eerste kwartaal van 2023 opgeleverd. Na testen in de praktijk en laatste aanpassingen wordt de definitieve versie voor de zomer 2023 opgeleverd.	Loggen	3.2.1
61.	GL	59	Onder kopje "Regionale luchtvaart" wordt gesproken over ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Aan wat voor ontheffingen moeten wij dan denken en is daar een overzicht van? De noodzakelijke vluchten van de traumahelikopter kunt u hierbij uiteraard buiten beschouwing laten	Dit gaat over TUG ontheffingen die door de OD NZKG worden afgegeven binnen het beleidskader wat daarvoor door de Staten is opgesteld. De vluchten van de traumahelikopter maken hier inderdaad geen onderdeel van uit.	Olthof	3.2.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
62.	GL	59	Kopje idem; Wat is de status van het gesprek mbt de knelpunten van het verplaatsen van de standpaats van de traumahelikopter met het RIjk?	Dat gesprek loopt nog steeds. Binnen het Rijk zijn de bevoegdheden rond acute zorg en de regelgeving rond luchthavens geknipt waardoor er geen eenduidig verantwoordelijk aanspreekpunt is. De praktische knelpunten zijn wel opgelost; de verplaatsing van de standplaats is voorzien voor eind juni 2023.	Olthof	3.2.2
63.	GL	59	Kopje “innovative Air Mobility”; aan wat voor besluitvorming moeten wij hier denken? Voor welke luchthavens en luchtvloot?	Dit kan gaan om nieuwe vormen van airmobility. Het meest zichtbaar zijn de ontwikkelingen rond drones. Wij moeten als provincie een afweging maken onder welke voorwaarden we dergelijke nieuwe ontwikkelingen al dan niet willen inpassen. Daarvoor werken we aan een actualisatie van ons luchthavenbeleid.	Olthof	3.2.2
64.	GL	64	In tabel “beleidsindicatoren” tweede rij (UItvoering pachtprogramma) vierde kolom (gerealiseerd) staat pm. Waar staat dit voor/wat betekent dit?	PM is een afkorting voor pro memoria. Zoals in de toelichting ernaast staat, is het resultaat van deze beleidsindicator nog niet beschikbaar. De toetsing vindt namelijk plaats aan hand van een enquête die in 2023 wordt uitgezet. De verwachting is dat de resultaten eind 2023 beschikbaar zijn.	Rommel	3.2.5

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
65.	GL	65	Tabel Beleidsdoel 3.2. onder “Lasten”; waarom is 206K van de begrote 3.116K niet uitgegeven? Ligt dit bij de achtergebleven ontwikkeling van het provinciale dataplatform of (ook) ergens anders?	De lagere lastneming betreft proceskosten binnen het OV-fonds. Dit komt doordat de projecten soms meer tijd kosten dan gedacht en (deels) doorschuiven naar het volgende jaar. Het betreft bovendien complexe integrale projecten met meerdere samenwerkingspartners. Ook kunnen marktomstandigheden bijvoorbeeld kunnen leiden tot vertraging. Het verschil tussen de lagere onttrekking en de lagere lastneming, komt doordat de proceskosten deels betaald worden uit het exploitatiebudget en deels uit het reservebudget.	Loggen	3.2.1
66.	GL	65	Tabel Beleidsdoel 3.2. onder “Onttrekking” Hoe kan ik de 188K minder uit de Reserve .OV-Knooppunten duiden (in combinatie met vorige vraag)?	De lagere lastneming betreft proceskosten binnen het OV-fonds. Dit komt doordat de projecten soms meer tijd kosten dan gedacht en (deels) doorschuiven naar het volgende jaar. Het betreft bovendien complexe integrale projecten met meerdere samenwerkingspartners. Ook kunnen marktomstandigheden bijvoorbeeld kunnen leiden tot vertraging. Het verschil tussen de lagere onttrekking en de lagere lastneming, komt doordat de proceskosten deels betaald worden uit het exploitatiebudget en deels uit het reservebudget.	Loggen	3.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
67.	GL	66	Er is een brief gestuurd naar de minister over het stikstofprobleem en de Noord-Hollandse situatie, waaronder de grote woningbouwopgave etc. Wat was de strekking van die brief? Bijv uitstel, aandringen op snelle kaders of alleen noodoproep / schetsen van de problematiek?	Gerefereerd wordt aan de brief aan de Minister voor Natuur en Stikstof van 8 februari 2022, die destijds ook informatief naar PS is verzonden en vervolgens aan de orde is geweest in de commissie van 14 maart 2022 (met technische vragen en alles er op en aan). De brief is bij de stukken van die vergadering te vinden. De brief bracht een scala van zorgen over het voetlicht (over bronmaatregelen, juridische (on)mogelijkheden, aanknopingspunten voor de aanpak). Kortom: over op de voortgang in Nederland in het algemeen, en de effecten hiervan voor de provincie Noord-Holland in het bijzonder. De metafoor van een staan op een ijsschots, die steeds kleiner wordt en daardoor instabiel wordt, werd gebruikt. Maar ook is aangeboden aan de minister om de situatie van Noord-Holland in een persoonlijk gesprek toe te lichten. De minister is daarop ingegaan en heeft onze provincie sindsdien een aantal malen bezocht. Onder meer 4 april 2022 n.a.v. het aanbod.	Rommel	3.3.1
68.	GL	67 en 68	Staafdiagram Percentage woningtekort komt 2x achter elkaar opgevoerd, met eenzelfde soort duiding. Kan de eerste duiding niet samengaan of hier verwezen worden naar volgende alinea?	De aangedragen samenvoeging had hier doorgevoerd kunnen worden. Wij zullen bij het opstellen van jaarstukken in volgende jaargangen rekening houden met deze opmerking.	Loggen	3.3.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
69.	GL	73	Tabel Beleidsdoel 3.3 kopje “Lasten”; hoe kunnen wij het -323k verschil van 3.3.1 duiden?	In 2022 zijn meer subsidieaanvragen binnengekomen in de regeling UVR Woonakkoorden dan voorzien in de begroting.	Loggen	3.3.1
70.	GL	77	Indicatoren Wateroverlast en Bodemdaling hebben beide alleen een meting voor 2018. Zijn er recentere cijfers te verwachten in de (nabije) toekomst?	Eind 2023 zijn de nieuwe KNMI scenario's beschikbaar en zullen er in 2024/2025 nieuwe doorrekeningen plaatsvinden.	Loggen	3.4.3
71.	GL	78/79	Laatste alinea 78 en Prestatie indicator 3.5.1 geven aan dat er in 2022 47 vergunningen zijn verleend voor grondwateronttrekking en infiltratie. Het aantal is groter dan begroot ivm de energietransitie. Gaat dat hier om bodemenergie?	Ja, het gaat hier inderdaad om bodemenergie.	Loggen	3.5.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
72.	GL	82	“Kwaliteit oppervlakte water” Er wordt aangegeven dat het percentage oppervlaktewaterlichamen in NH dat goed scoort op macrofauna na 2019 is afgenomen, overige waterflora nam tussen 2017 en 2019 af, maar sinds 2019 weer toe; vis blijft dalen sinds 2017 en fytoplankton neemt sinds 2019 weer toe. Wat zijn de redenen voor de afname en toename en welke projecten lopen er of zitten op dit moment in de pijpleiding om de specifieke percentages te herstellen	We weten niet altijd exact wat de oorzaken zijn. Dit kan het gevolg zijn van verandering in de biologische toestand maar ook van technische doelaanpassingen, o.b.v. betere kennis en inzichten en/of nieuwe maatlatten, die tot een ander doelbereik leiden. Daarnaast kunnen weersinvloeden een rol spelen. Maatregelen om de toestand te verbeteren zijn opgenomen in de KRW-factsheets en Stroomgebiedsbeheerplan (SGBP 2022-2027)	Loggen	3.5.2

73.	GL	84	Loodvrije sportvisserij: is het al duidelijk of de regeling voor de inrichting van tenminste 4 pilotgebieden voor de bewustwording van het thema ‘loodvrije sportvisserij’ inderdaad in 2023 van start gaat?	Tot op heden zijn er, in samenwerking met de Amsterdamse Hengelsportverenigingen (AHV) en koepelorganisatie Sportvisserij Midwest Nederland, 3 pilotlocaties in ontwikkeling. Het betreft de volgende locaties: 1. Bosbaan Amsterdam i.s.m. Amsterdamse hengelsportvereniging en het HH Rijnland. 2. Veerplas en aangrenzende wateren in recreatieschap Spaarnwoude, i.s.m. Hengelsportvereniging Haarlem en het HH Rijnland. 3. Schagerwiel in Schagen, i.s.m. Hengelsportvereniging de Baars en HHNK. Voorbereidingen voor de inrichting van dit pilotgebied zijn in volle gang en de opening is naar verwachting in juli 2023. Helaas heeft de ontwikkeling van de pilotlocaties aan de kant van Sportvisserij Midwest Nederland enige tijd stilgelegen. De pilot aan de Bosbaan in Amsterdam is daarom georganiseerd door de AHV zelf. De overige pilots zijn georganiseerd door Sportvisserij Midwest Nederland, in samenwerking met de lokale hengelsportverenigingen, het Hoogheemraadschap en de provincie. Overigens is voor 2023 is nog budget beschikbaar voor het inrichten van een vierde en eventueel vijfde locatie. Naar verwachting zal in ieder geval Sportvisserij Midwest Nederland hier gebruik van maken. Ook in andere delen van Nederland zijn soortgelijke pilotgebieden ingericht en de provincie Noord-Holland sluit met deze campagne aan bij een landelijk initiatief	Loggen	3.5.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				omtrent de bewustwording van het belang van loodvrije alternatieven in de hengelsport.		
74.	GL	84	Publiekscampagne Sportvisserij Loodvrij; is er al enig zicht op hoe de publiekscampagne loopt en of deze überhaupt aanslaat?	De Amsterdamse Hengelsportvereniging aandacht besteed aan hun campagne in hun clubblad. Destijds is het item ook opgepikt door verschillende lokale media. Daarnaast staan er borden langs de Bosbaan. Voor de andere locaties moet dit nog van start gaan, maar het is de bedoeling dat ook dit binnen de club wordt gepromoot en via lokale media wordt uitgelicht. De publiekscampagne is een veel breder, landelijk initiatief, dat al langer loopt. Deze pilots maken daar onderdeel van uit.	Loggen	3.5.3
75.	GL	84	Tabel Beleidsdoel 3.5. Schoon en voldoende grondwater bevorderen; Kan de overschrijding van het begrote bedrag met 251K worden toegerekend aan de extra uitgegeven vergunningen? Zo niet, waaraan dan wel?	Nee, dit kan niet worden toegerekend aan vergunningen. Oorzaak is een hogere storting in de voorziening dan geraamd omdat er geen uitgaven zijn gedaan voor maatregelen en vergoeding schade als gevolg van grondwateronttrekking ex. art. 7.7 Waterwet.	Loggen	3.5.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
76.	GL	p 89	Bij SBaB wordt genoemd: het onderzoek naar het herontwerp van de hoofdwegen rond Amsterdam Is het onderzoek vastgesteld, of het besluit een onderzoek te doen? Graag ontvangen we hier de resultaten van.	In het kader van het Multimodaal toekomstbeeld (MTB) zijn diverse documenten opgesteld, waaronder twee achtergrond-documenten “werkspoor redesign wegen”. De documenten staan op de website van SBaB: Multimodaal Toekomstbeeld :: Samen Bouwen aan Bereikbaarheid. Over het MTB zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en regio in het bestuurlijk overleg MIRT van november 2022 en 2023. PS zijn met een brief door ons geïnformeerd over deze afspraken. Onderdeel van deze afspraken zijn de principes uit het Multi Modaal Toekomstbeeld, één daarvan is het draaiende houden van de ringen rond Amsterdam.	Olthof	4.1.1
77.	GL	p 91	Indicator Tevredenheid Reistijd naar werk: Gaat dit om alle modaliteiten? Dus OV, fiets en auto? Is het mogelijk een onderscheid te maken naar modaliteit uit de steekproef, hoe zijn dan de percentages?	Voor de tevredenheidscijfers voor de reistijd van woon-/werkverkeer wordt het CBS als bron gebruikt. Het is qua landelijke cijfers in ieder geval mogelijk om onderscheid te maken in persoonskenmerken, waaronder leeftijdsklassen, maar zover wij kunnen zien niet uitgesplitst in verschillende modaliteiten. Hiervoor zijn wij afhankelijk van de wijze van rapporteren van het CBS.	Olthof	4.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
78.	GL	P. 142	Wat is precies een virtueel energienet? Dit is opgezet als tijdelijke oplossing voor net congestie bij Schiphol. Kan zoiets ook worden gebruikt voor andere projecten? Bijvoorbeeld bij nieuwe scholen of woonwijken? Of is dat te kostbaar?	Een virtueel energienet is een manier om potentiële overcapaciteit van de energiecontracten van gebruikers (bedrijven) in te zetten om de ondercapaciteit (vraag) die andere gebruikers hebben, te matchen. Een systeem dus om vraag en aanbod beter te verdelen. SADC heeft dit op Schiphol Trade Park opgezet in samenwerking met de bedrijven en netbeheerders. Kosten en baten worden onderling verrekend. Zo'n virtueel net werkt omdat bij bedrijven er vaak sprake is van energiecontracten die soms veel ruimer zijn dan eigenlijk nodig is. Die overcapaciteit kan verdeeld worden en benut worden door bedrijven die geen toereikend energiecontract kunnen krijgen vanwege capaciteitstekort. Mogelijk kan dit systeem ook werken bij andere ontwikkelingen zoals bij scholen en woonwijken. Er moet echter wel in ieder geval sprake zijn van een potentiële overcapaciteit in de energiecontracten.	Zaal	6.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
79.	GL	p. 147	De congestie in het energienetwerk wordt o.a. veroorzaakt door een groot tekort aan personeel. Zijn Alliander en dergelijke bedrijven ook aangesloten bij het manifest Werken en Ontwikkelen 2030? En zo ja, heeft dat al resultaten opgeleverd?	Alliander e.a. zijn aangesloten bij het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030nh. Directe resultaat is dat zij actieve inbreng hebben in de zogenaamde Leer- & Adviesgroep van het Manifest. Deze groep begeleidt tijdens het jaar lopende en nieuwe initiatieven in de totstandkoming en voortgang van hun purposecase. Hierdoor zijn inmiddels nieuwe verbindingen ontstaan, onder andere in de uitwerking van de Nationale Groeifondsplannen met het opschalen van Publiek Private Samenwerking op de arbeidsmarkt. Eind juli 2023 besluit het Rijk definitief over deze plannen.	Zaal	6.1.3
80.	GL	p. 160	Het aantal aanvragen voor restauratiesubsidies overtrof de beschikbare middelen. Is het wie het eerst komt, wie het eerst maalt? Of zijn er andere criteria? En komen de 20 afgewezen aanvragen alsnog aan bod in 2023 of later?	Nee, het is niet “wie het eerst komt”, maar een tender. Aanvragen die aan alle criteria uit de uitvoeringsregeling voldoen, worden op basis van een puntensysteem op een prioriteitenlijst geplaatst. De hoogte van het subsidieplafond bepaalt welke partijen op de prioriteitenlijst worden gehonoreerd dan wel afgewezen. Nee, de 20 aanvragen die in 2022 op grond van het bereiken van het subsidieplafond zijn afgewezen, kunnen in 2023 of in de jaren daarop opnieuw aanvragen. Opnieuw aanvragen biedt echter geen voorrang. Er worden geen middelen gereserveerd voor partijen die een tweede of zelfs derde keer indienen. Er zijn dus geen garanties dat de aanvragen dan wel worden gehonoreerd.	Kocken	6.4.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
81.	GL	p. 167	Door gunstige ontwikkelingen is 53 miljoen reserve niet bestemd. Wat gebeurt er met deze reserve?	Besluiten over de aanwending van middelen in reserves is een bevoegdheid van de Staten. Wij zullen u daarvoor te zijner tijd een voorstel doen.	Kocken	7.1.1
82.	GL	p. 169	De SON (Subsidie Oplossingen Netcongesties) was binnen twee weken overschreven. Er werden 33 subsidies verstrekt. Kunt u iets meer informatie geven over de verstrekte subsidies en het gunningsproces?	Op hoofdlijnen is het resultaat van de SON2022 als volgt: Een derde van de subsidies is verstrekt voor het uitvoeren van haalbaarheidsstudies en twee derde voor de realisatie van slimme netoplossingen. Het gaat om bijv. batterijen, cable pooling, eigen opwek met directe eigen afname of levering aan de buren, collectieve oplossingen waar meerdere partijen samenwerken en individuele oplossingen om bijv. te kunnen verduurzamen. De wijze waarop deze subsidies verstrekt zijn volgt het reguliere proces van subsidieverstrekkingen.	Kocken	7.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
83.	GL	p. 25	De ambitie is energieneutraal in 2050. Moet dat niet klimaatneutraal zijn? Daar is nogal een verschil tussen. (zie trouwens ook p. 33!)]	Dit klopt. Zie ook antwoord vraag 2.	Stigter	2.1
84.	GL	p. 6	Is bekend hoeveel vacatures niet ingevuld zijn?	Van de in 2022 geplaatste vacatures is 9% niet succesvol ingevuld. Voor niet-vervulde vacatures worden interventies bedacht, waardoor een groot gedeelte in tweede instantie alsnog wordt ingevuld.	Kocken	8
85.	GL	P. 97	Zijn er voldoende laadmogelijkheden voor elektrische (ZE) bussen?	Nee, vandaar nu al is gestart met het zeker stellen van laadpunten (en dus elektriciteit) met het oog op de aanbesteding Haarlem/IJmond van sept 2027 en Noord-Holland Noord van juli 2028. Aandachtspunt hierbij is de krapte op de energiemarkt (Liander) voor het tijdig realiseren hiervan.	Olthof	4.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
86.	GL	p92	'Uit het budget dat we namens het Rijk beheren zijn in 2022 geen subsidieaanvragen in het kader van OV SAAL (Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad) ingediend.': is dit conform de verwachting? Of er vertraging opgelopen in dit project?	Dat is conform verwachting. Het gaat veelal om complexe projecten die een lange doorlooptijd vragen.	Olthof	4.1.2
87.	GL	p93	Voorstel publieke mobiliteit: betreft dit een provinciale ambitie / programma?	Ja, dit is een provinciale ambitie. In de commissievergadering M&B van 23 februari 2023 is deze ambitie toegelicht. Gedeputeerde Staten hebben op 31 januari 2023 de ambitie uitgesproken (1949537/1949543).	Olthof	4.1.2
88.	JA21	103	De verduurzaming voor de infrastructuur is meegnomen in gebiedscontracten en een aantal projecten. Tot welk percentage aan extra kosten leidt dit gemiddeld?	Verduurzaming van de infrastructuur leidt gemiddeld tot ongeveer 3 % aan extra kosten.	Olthof	4.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
89.	JA21	108	Wat is de verklaring voor het verschil in de onttrekking 4.4.2. reserve Ontwikkelen provinciale inrastructuur waar een verschil van 39.299.000 euro genoteerd is?	Op pagina 248 van de jaarstukken is de volgende toelichting opgenomen ter verklaring van deze vraag: (Onder Stortingen) 1 Plan en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren – 4.4.4 De stortingen in de reserve Dekking kapitaallasten weginfrastructuur was 15,8 mln. hoger en de reserve Dekking kapitaallasten OV-infrastructuur was € 23,8 mln. hoger. In de begroting was geen rekening gehouden met de investeringen van de projecten Trajectbenadering N243a en HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum. De kapitaallasten van deze projecten worden gedekt uit de genoemde reserves Kapitaallasten. (Onder onttrekking) 4. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren – 4.4.2 Aan de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur is € 39,2 miljoen meer onttrokken. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringsprojecten die in 2022 zouden worden afgerond, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was (zie ook toelichting stortingen nr. 1)	Olthof	4.4.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
90.	JA21	110/111	Financiële middelen waren niet onbeperkt voor handen en daardoor was niet alles mogelijk en moesten er keuzes gemaakt worden. Hoe verhoudt dit zich tot de lagere lasten van 7.627.000 euro? Hadden meer projecten financieel gezien uitgevoerd kunnen worden?	Het klopt dat er binnen Programma Groen minder is uitgegeven dan geraamd. Dit heeft diverse oorzaken. Een nadere toelichting hierop is te vinden in het '*Overzicht van baten en lasten en toelichting*' onderdeel '*Toelichting per programma*' (hoofdstuk 5.1.1.). De toelichting op Programma Groen is terug te vinden op pagina's 250 t/m 253.	Rommel	5
91.	JA21	113	Noord-Holland heeft boven op het Natuurpact van 2013 vastgehouden aan een extra ambitie op het NNN van ongeveer 3500 ha. Zijn we wettelijk verplicht deze 3500 ha extra vast te houden? Wat zijn de kosten voor deze 3500 extra ha NNN?	Ja, dit geldt voor de gehele NNN, dus ook voor de genoemde extra ambitie van 3.500 ha. Basis vormt het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (artikel 2.10.2). De kosten voor NNN zijn sterk afhankelijk van de specifieke kenmerken en eigendomssituatie van een perceel, en van het natuurdoeltype. Daarnaast zijn de genoemde 3.500 ha extra ambitie al in 2013 opgenomen in de totale restantopgave en daarmee niet meer apart te definiëren. De actuele kostenraming voor de totale restantopgave NNN is terug te vinden in het Programma Natuurnetwerk (PNN) dat jaarlijks aan uw Staten ter vaststelling wordt aangeboden.	Rommel	5.1.1

92.	JA21	125	Welke klimaatmaatregelen komen nu ook in aanmerking voor beheerssubsidie?	De categorie Klimaat is gericht op klimaatbeheermaatregelen die CO2-vastlegging, het verminderen van broeikasgassen en het vasthouden en vertraagd afvoeren van water als doelstelling hebben. Deze doelstelling is opgesplitst in klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. De klimaatbeheermaatregelen dienen een directe bijdrage te leveren aan de doelen die zijn vastgelegd in het Klimaatakkoord. Binnen de categorie Klimaat zijn de volgende beheerfuncties vastgesteld: 1. Vastleggen CO2 2. Reduceren uitstoot broeikasgassen 3. Vernatten 4. Opvangen waterpieken en droogte 5. Omgaan met verzilting Een aantal beheeractiviteiten die daarbij kunnen horen zijn bijvoorbeeld: inundatie (3), vaste mest opbrengen (1), geen chemische onkruidbestrijding (1), verplichte beweiding* (2), gewas jaarlijks maaien en afvoeren(2), watergang heeft vrij toegang (4), waterniveau is x cm hoger dan aangegeven polderniveau (5). Voor een volledige beschrijving is de meest recente koppeltabel met beheerpakketten op de website van BIJ12 te raadplegen. *'* Extensief beweid grasland dient als broedgebied voor met name de later broedende soorten, maar ook als foerageergebied voor adulte vogels en kuikens. Extensief beweid grasland is structuurrijk grasland, omdat er vanwege de lage veedichtheid verschillen in het beweidingpatroon ontstaan. Er moet beweid worden met een lage beweidingdichtheid. Beweiding is verplicht vanaf 1 of 15 mei tot een bepaalde datum*	Rommel	5.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				(wisselend per sub-pakket) en met een minimale en maximale veebezetting (bijvoorbeeld 1,5 GVE (grootvee) per hectare).		

93.	JA21	13	De Provinciale Statenvergaderingen beginnen vaak al om 10:00 uur en daarvoor is er vaak presidium, daarom is het programma 'Gast voor de Staten' niet opgestart. Is men voornemens om dit programma in 2023 wel op te starten?	Vanaf oktober 2017 organiseerde de Statengriffie Gast van de Statenbijeenkomsten georganiseerd voor inwoners. Het doel van het programma is inwoners gelegenheid geven om kennis te maken met de het algemeen bestuur van de provincie: Provinciale Staten. In 2020 besloot het Presidium om vanwege corona geen Gast van de Statenbijeenkomsten te houden. De eerste jaren was er veel ruimte voor een Gast van de Statenprogramma op de dagen van Provinciale Statenvergaderingen. In de vorige zittingsperiode werden de agenda's en deze dagen veel voller. Statenvergaderingen met vaak 's morgens en een Presidium plaats. Tijdens deze dagen ligt de focus van de Statengriffie op het verloop van het Presidium en de Statenvergadering. Dit betekent dat een griffiemedewerker speciaal beschikbaar voorgesteld moet worden om het programma te begeleiden. Het advies is dat de Statengriffie deze zittingsperiode niet meer dan 5 keer per jaar een Gast van de Statenprogramma organiseert voor inwoners (of provinciemedewerkers). Een belangrijke voorwaarde is dat er steeds Statenleden bereid zijn om deze bezoekers te ontvangen en met hen in gesprek te gaan. Een voorstel met nadere afspraken over Gast van de Staten en de invulling ervan kan na het zomerreces in het presidium terugkomen. Noord-Hollanders worden via de media van de provincie Noord-Holland uitgenodigd om zich aan te melden voor 'Gast van de Staten' op een dag van een Provinciale Statenvergadering. De Statengriffie begeleid heen tijdens hun bezoek aan de Staten. Het programma ziet er als volgt uit:	CvdK	1.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				• Twee Statenleden ontvangen de bezoekers en vertellen over hun werk als Statenlid; • de bezoekers krijgen een rondleiding door paviljoen Welgelegen door een rondleider; • de bezoekers volgen een deel van de PS-vergadering; • de Statenleden die een nagesprek met de bezoekers tijdens lunch of koffie met gebak.		
94.	JA21	132	De inzet van preventie door verjagen of afschot van faunaschade is aan de grondgebruikers. Kunt u hier een toelichting opgeven? Hebben grondgebruikers meer middelen dan ze gebruiken om schade te voorkomen?	Uitgangspunt in de Wet natuurbescherming. Is dat grondgebruikers daar waar mogelijk hun verantwoordelijkheid nemen in het bestrijden van schade. Wij gaan ervan uit dat grondgebruikers dat ook doen.	Rommel	5.2.4
95.	JA21	135	In 2022 zijn geen nieuwe projecten ingediend voor ecologie en economie in het waddengebied. Wel hebben veel voorbereidingen plaats gevonden. Zijn deze kosten opgenomen in het Waddenfonds of in de provinciale begroting?	Het betreft projecten voor het Investeringskader Waddengebied (IKW). Het grootste deel van de kosten komt ten laste van het Waddenfonds en deels, als cofinanciering, ten laste van de provinciale begroting, Reserve Cofinanciering Waddenzee. Dit geldt alleen voor projecten in Noord-Holland of voor Waddenbrede projecten.	Loggen	5.3.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
96.	JA21	143	Is er een verklaring voor de afname van het aantal bedrijventerreinen in georganiseerd beheer (in ontwikkeling)?	Er is alleen sprake van een echte afname in 2018 en 2019 van georganiseerd beheer in ontwikkeling omdat deze voornemens deels zijn omgezet in daadwerkelijk beheer en een deel van de voornemens vermoedelijk zijn gestrand op gebrek aan draadvlak (wat nog wel eens het probleem is voor het breed invoeren van parkmanagement op bedrijventerreinen). Bij de lichte afname van het aantal bedrijventerreinen met georganiseerd beheer in 2022 heeft Corona waarschijnlijk een rol gespeeld. Omdat georganiseerd beheer een basisvoorwaarde is om te komen tot kwaliteitsverbetering en verduurzaming, zoeken we naar mogelijkheden voor het geven van nieuwe impulsen aan georganiseerd beheer. In het kader van de HIRB-evaluatie die in 2023 wordt uitgevoerd, worden vragen over de ontwikkeling van georganiseerd beheer meegenomen in de interviews met betrokkenen. Daarnaast worden in 2023 onderzoeken naar toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen uitgevoerd waarbij extra aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van georganiseerd beheer en de factoren die daarbij een rol spelen.	Zaal	6.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
97.	JA21	15	De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de wet Bibob uit voor de provincies Utrecht, Flevoland en Noord-Hollandse gemeenten. Wat zijn de kosten die Noord-Holland hiervoor maakt en worden deze kosten vergoed door de provincies Utrecht, Flevoland en de gemeenten?	De kosten voor gemaakte uren die door het Bibob-team van de provincie Noord-Holland worden gemaakt ten behoeve van onderzoeken voor de provincies Utrecht en Flevoland, worden door deze provincies vergoed. De vergoeding wordt vastgesteld op basis van de 'rijkstarieven', volgens de Handleiding overheidstarieven. Ondersteuning van gemeenten door het uitvoeren van onderzoeken gebeurt incidenteel en deze mogelijkheid is in 2022 niet ingezet. Er is geen beleid over vergoeding van gemaakte kosten bij het ondersteunen van gemeenten. Mocht van deze incidentele vorm van ondersteuning in de toekomst weer sprake zijn, dan zal binnen het geheel aan te maken afspraken met de betreffende gemeente ook naar het eventueel vergoeden van de gemaakte kosten worden gekeken.	CvdK	1.1.4
98.	JA21	160	Het aantal aanvragen voor restauratiesubsidies overtrof in 2022 fors de beschikbare middelen. Is dit een structurele trend?	Het is een structurele trend dat het aantal aanvragen voor restauratesubsidies de beschikbare middelen overtreffen. Forse overschrijdingen treden weer op sinds 2021. Zo werden in 2021 en 2022 per jaar twintig aanvragen afgewezen wegens het bereiken van het subsidieplafond. In 2020 en 2019 waren dit er per jaar acht. In 2018 waren er geen afwijzingen, maar in 2017, 2016 en 2015 waren er respectievelijk vier, tweeëntwintig en zesendertig afwijzingen.	Kocken	6.4.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
99.	JA21	17	De grafiek over vertrouwen in instuties loopt tot 2020. Zijn er ook cijfers bekend van 2021 en verder?	De cijfers over 2021 zijn inmiddels ook bekend. Het percentage loopt in 2021 iets terug en komt uit beneden de 70%. Na Utrecht scoort Noord-Holland het hoogst. De regionale cijfers voor 2022 zijn nog niet beschikbaar. Op landelijk niveau lag het vertrouwen in 2022 weer op het niveau van vóór de coronapandemie. Zie voor meer duiding het bericht dat het CBS hierover begin mei 2023 uitbracht: Minste vertrouwen in Tweede Kamer in 10 jaar tijd (cbs.nl)	Zaal	1.2.1
100.	JA21	174	Is het risico dat de provincie aangeslagen kan worden voor de VPB opgenomen in de risicoparagraaf/berekening weerstandsvermogen?	Bij de berekening van de Vpb-last in de jaarrekening is uitgegaan van de maximaal te verwachten fiscale winst. Voorzichtigheidshalve is de VPB op reclameconsessie voor een periode van 5 jaar terug in deze berekening meegenomen. Deze VpB bedraagt € 223.000. Het is om die reden niet nodig om dit ook op te nemen in de risicoparagraaf/berekening weerstandvermogen.	Kocken	8.1.7

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
101.	JA21	180	Wat is de reden om financiële risico's te koppelen aan de subjectieve factor imagoschade?	In de door Provinciale Staten vastgestelde kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen 2022-2025, hier te downloaden, is bepaald dat naast financiële risico's ook de risico's op schade aan het imago van de provincie Noord-Holland dienen te worden opgenomen. Net als bij financiële risico's wordt bij risico's op imagoschade een score toegekend om te bepalen wat de uiteindelijke zwaarte van het risico is (gevolgklasse). De combinatie met de kans dat dit risico zich daadwerkelijk voordoet (gevolg maal kans) bepaalt uiteindelijk hoeveel prioriteit afhandeling zou moeten krijgen. De risico's op imagoschade worden niet meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen (tenzij er ook een financiële consequentie aan het risico hangt).	GS	Par. 4.1 Risico's

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
102.	JA21	182	De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de VTH taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Kunt u dit toelichten? Hoe komt dat bedrag tot stand?	In de gemeenschappelijke regelingen en overeenkomsten met de OD's zijn afsrpaken gemaakt dat de OD's de wettelijke aansprakelijkheidsrisico's verzekerd (voor het geval de opdrachtnemer niet de verwachte zorgvuldigheid, (des)kundigheid of professionaliteit in acht heeft genomen). Bij de OD NZKG is in het Dienstverleningshandvest de aansprakelijkheidsbepaling opgenomen zoals verwoord in de vraagstelling. Als toelichting op deze bepaling geldt (929618-984649): "De betrokken bepaling moet aldus worden opgevat dat het maximale bedrag van aansprakelijkheid voor u als opdrachtgever beperkt is tot de verleende opdrachten. Dus dat betekent voor de provincie Noord-Holland het bedrag zoals is genoemd in de uitvoeringsovereenkomst en de bedragen uit de offertes voor de verschillende projecten." Voor 2023 is dat een bedrag van € 25.677.107.	Olthof	Par. 4.1 Risico's
103.	JA21	182	Onder de omgevingswet is het mogelijk een financiële zekerheidsstelling te eisen bij bedrijven. Daarvoor moeten vergunningen geactualiseerd worden. Is de provincie voornemens vergunningen te actualiseren en zo ja is daar dan extra capaciteit/kosten voor nodig?	De vergunningen van de bedrijven waar de provincie bevoegd gezag voor is, worden programmatisch geactualiseerd. De financiële zekerheidsstelling wordt in deze programmatische aanpak meegenomen. Als hiervoor extra capaciteit/kosten nodig zijn dan worden hierover afspraken gemaakt in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.	Olthof	Par. 4.1 Risico's

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
104.	JA21	189	We zien een toename van de netto schuldquote tot 42%. Kunt u hier een duiding aan geven?	We zien een stijging van de schuldquote ten opzichte van vorig jaar die met name veroorzaakt wordt door een afname van het liquiditeitssaldo. Op de site van de Rijksoverheid is informatie te vinden over de verschillende kengetallen in de afgelopen paar jaar. Deze zijn te vinden onder: https://open.overheid.nl/documenten/ronl-39af19d8a2a1141fdf83140573f675b0ed6483a7/pdf In dit geval gaat het om de jaren 2020 t/m 2022 waarbij 2020 op basis van gerealiseerde cijfers is en de jaren 2021 en 2022 op basis van begrote cijfers. Op onderstaande site is een en ander grafisch gepresenteerd: https://findo.nl/dashboard/dashboard/provinciale-begroting-kengetallen	Kocken	Par. 4.1 Weerstandsvermogen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
105.	JA21	197	Kunt u het verschil duiden van -12.504.236 euro op a) vervangingsinvesteringen wegen (PMO)? Wat is extra gedaan? Scheelt dit kosten in komende jaren?	De tabel in de Begroting 2022 is reeds in de loop van het jaar 2021 opgesteld. Nadien zijn er wijzigingen in de planning ontstaan (i.c. vermeerderingen) die gevolgen hebben voor de omvang van de investeringen. Echter, de tabel is tussentijds niet bijgesteld waardoor een grote afwijking te zien lijkt. Voornamelijk onderstaande werken verklaren het verschil van € 12,5 mln. tussen de begroting en de jaarrekening. - N241b-03, Vervanging - Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7. - N203, Brug Krommenie A01 - K19W, Cruquiusbrug A - N522-05, Verv. brug Ouderkerk a/d Amstel. In aanvulling daarop: er is geen sprake geweest van kredietoverschrijding, alleen van hogere uitgaven binnen de verstrekte kredieten dan oorspronkelijk was voorzien.	Olthof	Par. 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen
106.	JA21	200	Klopt het dat provincie momenteel geen interne rekenrente door rekent? Indien vreemd vermogen moet worden aangetrokken vanaf 2023 wordt dan wel interne rekenrente toegepast?	Het klopt dat de provincie op dit moment geen interne rekenrente doorrekent. Zowel de rente baten als lasten zijn begroot op programma 8. Er is in 2023 al vreemd vermogen aangetrokken, op dit moment beoordelen wij of we wel of geen interne rekenrente willen gaan toerekenen aan activa. Na het zomerreces zullen wij PS separaat informeren over de verdere invulling van het Treausrybeleid, inclusief rollen, taken en verantwoordelijkheden.	Kocken	Par. 4.3 Financiering

107.	JA21	206	Wat wordt verstaan onder de informele aanpak bij WOO-verzoeken? Welke acties worden er genomen om het zorgpunt rond de afdoeningstermijn van WOO-verzoeken op te lossen?	1. Bij de afhandeling van een Woo-verzoeken streven we er altijd naar om deze verzoeken zo laagdrempelig als mogelijk af te doen. Als het mogelijk is willen we dus een formeel traject met een Woo-besluit voorkomen. Daarom gaan we bijna bij alle verzoeken in gesprek met verzoeker en wordt met elkaar besproken hoe we het verzoek het beste af kunnen doen. Dit kan o.a. door simpelweg toelichting te geven op het onderwerp of, als het om een beperkt aantal stukken gaat, deze zonder formele procedure te verstrekken aan verzoeker. Op deze manier hebben we inmiddels over 2022 al bijna de helft van de verzoeken af kunnen doen. 2. Op voorhand dient te worden opgemerkt dat dus bijna de helft van de verzoeken informeel wordt afgedaan. Het zorgpunt m.b.t. de zaken die formeel worden afgedaan, kent een aantal oorzaken. Als eerste de informatiehuishouding. Zoals bijna bij alle bestuursorganen is deze nog niet op orde. Onder andere aan de hand van een meerjarenplan wordt de informatiehuishouding van PNH verbeterd. Dat betekent onder andere dat: · alle eisen uit relevante wet- en regelgeving zijn vertaald naar strategisch- en tactisch beleid; · dit ook toegankelijk en begrijpelijk met de medewerkers gedeeld wordt; · de verantwoordelijkheden en rollen in het informatiebeheer eenduidig zijn vastgelegd en vastgesteld;	CvdK	Par. 4.5 WOO

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				· we jaarlijks actief (ambtelijk) toezicht houden op de toepassing van het informatiebeheer-beleid; · onze provinciearchivaris jaarlijks namens de Gedeputeerde Staten (GS) bestuurlijk toezicht houdt op het geheel. Daarnaast werken we vanuit ICT ook aan het implementeren van een automatische oplossing voor e-mailarchivering en is de geleidelijke uitfasering van de netwerkschijven en overstap naar Sharepoint een grote stap voorwaarts. Een ander aandachtspunt is de capaciteit, hoewel onderkend moet worden dat met het eindeloos aantrekken van Woo-behandelaren de korte termijnen nooit altijd gehaald zullen worden. Inmiddels is de centrale Woo-coördinatiedesk bijna op sterkte. Daarnaast wordt de Woo door middel van voorlichting in alle sectoren van de ambtelijke organisatie onder de aandacht gebracht. Hierbij wordt onder andere gewezen op de korte termijnen en de noodzaak van nauw samenwerken tussen beleidsmedewerkers en de Woo-coördinatiedesk.		

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
108.	JA21	242	Wat zijn de opbrengsten geweest van de verkoop van enkele percelen? Hoe kan de lagere baten van 347.000 euro verklaard worden?	In 2022 bedroeg de (bruto) opbrengst van alle verkopen tezamen € 12.373.000,- De lagere baten betreffen het verschil tussen deze baten t.o.v. de geraamde verkoopopbrengsten (€ 12.720.000,-). Belangrijkste oorzaak van dit verschil betreft de ruilingen in het kader van de kavelruilen Horstermeer en Starnmeer. Beide kavelruilen zijn weliswaar gerealiseerd, maar konden pas in respectievelijk januari en februari 2023 formeel worden afgerond middels passage bij de notaris. Daarom worden de baten in begrotingsjaar 2023 verwerkt.	Rommel	3.2.5
109.	JA21	242	Zijn de bedragen die nu niet zijn uitgekeerd maar mogelijk later wel uitgekeerd moeten worden in het kader van de subsidie versnelling woningbouw overgeheveld?	De subsidie aan de gemeente Amsterdam is al verleend. Dit budget is hiervoor ook gereserveerd. Het moment van lastneming wordt alleen aangepast.	Loggen	3.3.2
110.	JA21	246	Wanneer wordt de definitieve eindafrekening OV-concessies verwacht?	Voor de definitieve afrekening hebben we de afrekening van de reizigersopbrengsten nodig. Hierbij zijn we ook afhankelijk van de input van derden. Verwachting is dat de eindafrekening in Q4 2023 kan worden opgesteld	Olthof	4.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
111.	JA21	251	Hoe kunnen tegenvallers in de uitvoering van diverse projecten als faunapassages A1 en Maxisweg leiden tot lagere lasten?	Dit betreffen tegenvallers in de voortgang van de uitvoering van diverse projecten. De lagere voortgang in projecten, leidt tot lagere lasten van in totaal € 880.000. De uitvoering zal in 2023 alsnog plaatsvinden.	Rommel	5.1.1
112.	JA21	255	Hoe is het negatieve resultaat van 2,2 miljoen van PDENH te verklaren?	De belangrijkste oorzaak van het verlies in 2022 is dat voorzieningen zijn genomen door PDENH op een aantal deelnemingen. Dit is het gevolg van de achterblijvende performance en een verhoogd risicoprofiel van deze ondernemingen waardoor een voorziening moet worden genomen op de historische kostprijs van de betreffende investering. PDENH waardeert haar deelnemingen en financieringen tegen historische kostprijs of de verkrijgingsprijs. Als de performance van een deelneming of gefinancierd bedrijf achterblijft op de prognoses of dat anderszins het risicoprofiel door welke oorzaak dan ook significant is gestegen doet PDENH een afslag op deze historische kostprijs, ofwel PDENH neemt een voorziening. Dit in stappen van 25% afhankelijk van de ernst van de situatie en de mate van kans op herstel.	Kocken	6.1.2

113.	JA21	29	Welke maatregelen zijn er genomen vanuit de provincie om gemeenten nog meer te ondersteunen en te ontzorgen in het kader van de RES?	De ontwikkeling van de RES wordt gefaciliteerd door een programmaorganisatie, die in opdracht werkt van alle gemeenten (44), waterschappen (3) en de provincie Noord-Holland. De bestuurlijke bevoegdheden en besluitvorming blijven bij de gemeenten, provincie en de waterschappen. De programmaorganisatie zorgt voor aansturing van het proces om te komen tot de RES. Er wordt verantwoording afgelegd aan de Stuurgroep RES NHN/NHZ, deze zorgt voor de procesbewaking. In de Stuurgroep RES NHN/NHZ zitten bestuurlijke vertegenwoordigers. In NHN vanuit de 3 deelregio's (Kop van Noord-Holland, Westfriesland en Alkmaar), de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en in NHZ van de zes deelregio's (Amstelland, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, Haarlemmermeer, IJmond & Zuid-Kennemerland en Zaanstreek/Waterland), de provincie Noord-Holland en de drie waterschappen (HHNK, AGV en Rijnland). Ook Alliander neemt (mede namens Stedin) deel in de stuurgroepen, vanwege de grote betrokkenheid bij de uitvoering van de energietransitie. Het doel van de samenwerking is om de uitvoering van de RES te versnellen en samen met alle relevante partijen efficiënt en doelmatig uit te voeren. In het Uitvoeringsprogramma RES is deze samenwerking vastgelegd. Verder Onder andere in het kader van de motie versnellen RES worden o.a: ·De mogelijkheden voor een centraal loket onderzocht ·Is er de inzet van een windkwartiermaker om zoekgebieden stap verder te brengen	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				·En om de gemeenten en initiatiefnemers van duurzame energieprojecten te ondersteunen stelt de provincie een aantal regelingen en voorzieningen beschikbaar. Ook is er een interactieve infographic beschikbaar link infographic waarin alle regelingen en ondersteuning is samengevat.		
114.	JA21	31	Wat is de reden om bij de CO2-uitstoot de monitor van de methode verbruiksbenadering te gebruiken in plaats van bronbenadering?	We gebruiken beiden, conform de interprovinciale en interbestuurlijk afspraken m.b.t. monitoring klimaat- en energietransitie decentrale overheden, uitgevoerd door de Klimaatmonitor: zie Kerndataset - Noord-Holland (databank.nl) Ook in ons dashboard 'Energietransitie in NH' geven we de CO2-uitstoot weer zowel volgens de verbruiksbenadering als de bronbenadering, zie https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/energietransitie/co2-uitstoot. Het verschil is dat bij de bronbenadering de uitstoot van electricteitscentrales aan de bron wordt toegerekend dus de gemeente/provincie waar deze staat. Bij de verbruiksbenadering wordt deze aan de verbruiker toegekend a.h.v. een omrekeningsfactor gerelateerd aan het verbruik van elektriciteit. De omrekeningsfactor wordt jaarlijks aangepast aan de hand van de energiemix waarmee elektriciteit wordt geprodudeerd.	Stigter	2.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
115.	JA21	325	Waarom heeft de provincie in het kader van de Cofinanciering Europese projecten subsidie verstrekt aan de gemeente Rotterdam (ZH)?	Zoals in de toelichting vermeld staat, worden de middelen uit de reserve ingezet voor cofinanciering van Europese projecten in Noord-Holland. Daarnaast worden uitvoeringskosten voor Kansen voor West betaald aan de gemeente Rotterdam conform het samenwerkingsconvenant uit 2015. Het college van B&W van de gemeente Rotterdam is daarin aangewezen als Management Autoriteit en daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Het betaalde bedrag is dus geen subsidie, maar een bijdrage aan die uitvoeringskosten.	Zaal	1.4.2
116.	JA21	341	Wat wordt er specifiek bedoelt met het risico dwangsommen Tata/Harsco (inclusief wettelijke rente)?	Op basis van een uitspraak uit 2021 van de Raad van State bestond de verwachting dat Provincie Noord-Holland aanvullend opgelegde dwangsommen inclusief wettelijke rente aan Harsco moest terugbetalen. Daarom is een bedrag van € 185.000 in de jaarrekening 2021 toegevoegd aan de voorziening Financiële risico's. In 2022 is dit bedrag uitbetaald. Daarmee is deze voorziening afgewikkeld.	Kocken / Olthof	Balans

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
117.	JA21	35	Wat zijn de kosten van een circulair ambassadeur, een circulair bouwexpert en een circulaire ketenaanjager? Wat zijn de behaalde resultaten met de inzet van deze functies?	- **Circulair ambassadeur:** Er is budget geraamd voor de benoeming van de circulair ambassadeur van twee jaar (t/m december 2024) voor een totaalbedrag van €300.000,-. - **Ketenaanjager circulaire bouw:** De inhuur voor de ketenaanjager circulaire bouw is voor het totaalbedrag van € 109.980,- (t/m september 2023). - **Circulair bouwexpert:** De inhuur voor de circulair bouwexpert is voor het totaalbedrag van € 122.200,- (t/m 30 juli 2023). Medio 2023 wordt er een tussenevaluatie van de actieagenda circulaire economie 2021-2025 uitgevoerd. De resultaten en prestaties van de acties, waaronder de circulair ambassadeur, circulair bouwexpert en ketenaanjager voor circulaire bouw, worden daarin in beeld gebracht. Volgens de planning bespreken GS de tussenevaluatie eind december 2023, waarna deze resultaten ook gedeeld worden met PS.	Kocken	2.1.4
118.	JA21	37	Is er al meer informatie over de pilot hoogblootgesteld in het kader van het Schone Lucht Akkoord voor de IJmondregio? Zo nee, wanneer wordt dit verwacht?	De pilot is nog in uitvoering. We verwachten de resultaten van deze pilot in Q3 2023.	Olthof	2.2.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
119.	JA21	38	Bij concrete gebiedsdossiers ligt de focus op een gezonde leefomgeving en het in stand houden van industrieterreinen van provinciaal belang. Welke rol heeft woningbouw bij deze gebiedsdossiers voor de provincie?	De milieucontouren van Industrieterreinen van Provinciaal Belang hebben invloed op nabijgelegen nieuwe en bestaande woningbouwlocaties. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk om in haar ruimtelijke ordening rekenschap te nemen van deze milieucontouren, uitgaande van bestaande wet- en regelgeving. Als samenwerkingspartner komt het steeds meer voor dat wij het goede gesprek voeren met gemeenten over deze ruimtelijke afweging, zoals de ontwikkeling van het Hemburgterrein. Dat gesprek voeren we vanuit het belang dat er voldoende ruimte beschikbaar blijft voor zware industrie (energietransitie en circulaire economie) *en* een gezonde leefomgeving in de nabijheid daarvan.	Olthof	2.2.2
120.	JA21	39	De geluidbelasting is in beeld voor gebieden die belast zijn met meer dan 55 decibel. Zijn ook de (percentages van de) gebieden in beeld die belast zijn met Laag Frequent Geluid?	Nee, die gebieden hebben we niet procentureel inzichtelijk.	Olthof	2.2.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
121.	JA21	46	Wat is de verklaring voor de afwijking van 5.240.000 euro lasten op het taakveld 2.2.3. kwaliteit en bodem ondergrond verbeteren?	Zie voor de verschilverklaring onderdeel 5.1.1. Toelichting per programma van de Jaarrekening. Specifiek voor uw vraag het antwoord op blz. 240 Lasten punt 2.	Olthof	2.2.3
122.	JA21	5	Wat is de reden dat de capaciteitskosten voor de provinciale organisatie lager zijn uitgevallen? Zijn taken niet uitgevoerd en moeten deze nu in een later jaren alsnog worden gedaan?	In het algemeen vallen capaciteitskosten altijd iets lager uit dan begroot, omdat er sprake is van een percentage aan vacatures. Deze worden toch in de begroting geraamd, omdat het niet gewenst is een financiële belemmering in het wervingsproces te hebben. Dit geldt des te meer in de huidige arbeidsmarkt. Wat betreft de uitvoering van taken en eventuele vertraging hierin wordt hierover gerapporteerd in de jaarstukken. Het is niet eenduidig aan te geven welke oorzaken er ten grondslag liggen aan vertraging in activiteiten. Capaciteit is soms één van de oorzaken, maar kan ook gaan om de afhankelijkheid van besluitvorming door andere partijen.	Kocken	8

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
123.	JA21	63	De overslag in het NZKG daalt. Volgens de Port of Amsterdam is de belangrijkste oorzaak voor deze daling de afgenomen vraag naar brandstoffen. Is het de verwachting dat deze daling de komende jaren doorzet?	Ja	Kocken	3.2.3
124.	JA21	76	Een aantal onderzoeken naar klimaatadaptatie schuiven door naar 2023. Zijn de gelden hiervoor overgeheveld/opgenomen in de begroting 2023?	Het geld voor klimaatadaptatie zit in de reserve Klimaatadaptatie en zijn voor de begroting van 2023 meegenomen.	Loggen	3.4.3
125.	JA21	92	Er zijn hogere subsidiepercentages toegekend voor doorfietsroutes. Tot hoeveel extra kosten heeft dit geleid?	Dit heeft niet geleid tot extra kosten. Er is jaarlijks een vast budget beschikbaar vanuit de subsidieregeling ‘kleine infrastructuur'.	Olthof	4.1.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
126.	PvdD	104	“Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. In 2022 is gestart met het meetnet biodiversiteit om de biodiversiteit bevorderende effecten van het aangepaste maaibeheer te kunnen monitoren. Deze laatste maatregelen worden in 2023 geïmplementeerd.” Vraag: Wordt het onderhoud vanuit het oogpunt van biodiversiteit in alle gebiedscontracten geïmplementeerd?	Ja; het onderhoud van de bermen vanuit het oogpunt vanuit biodiversiteit is in alle gebiedscontracten geïmplementeerd.	Olthof	4.4.1

127.	PvdD	106	“Prestatie indicator 4.4.4 Indicator Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km) Begroot 13,4km, Gerealiseerd 4,04km” Vragen: Zijn al deze oevers natuurinclusief (of gaat het hier om alle oevers)? Zo ja: Wat is de oorzaak dat er slechts 30 procent is gerealiseerd? Is het de verwachting dat de achterstand nog in 2023 wordt ingehaald? Zo nee: Welk deel is natuurinclusief? Hoeveel daarvan is gerealiseerd? Is het de verwachting dat de eventuele achterstand nog in 2023 wordt ingehaald?	Nee, het gaat hier om alle vervangen oevers die zijn gerealiseerd. Reden voor de lagere hoeveelheid van 4040 meter is de langere studiefase en de voorbereiding van de onderhanden oevertrajecten vergen meer tijd ivm scope bepaling, bewoond gebied (Alkmaar, de Woude, Purmerend), verankering, bouwveiligheid, vaarseizoen, aanwezige kabels en leidingen en vertraging in de uitvoering ivm aanwezige puin in de ondergrond en verplaatsen van woonboten en vaartuigen. Ook heeft de prijsstijging van staal, brandstof en menskracht zijn invloed op de te realiseren scope. De begrote hoeveelheid is aan de hoge kant geweest wel is op termijn (2024 en verder) een toename te verwachten. *Zo nee: Welk deel is natuurinclusief? Hoeveel daarvan is gerealiseerd? Is het de verwachting dat de eventuele achterstand nog in 2023 wordt ingehaald?* Van bovenstaande hoeveelheid is 312 meter natuurvriendelijke oever aangelegd (gebruikte stalenwand tot onder waterlijn met een volledig natuurvriendelijk ingerichte oever/talud). Daarnaast is 725 meter natuurvriendelijker ingericht middels ‘groene deksloof’ met fauna-uittredeplaatsen (gebruikte stalendamwand tot onder waterlijn met een houten deksloof van uitkomend houtendamwand) tbv beschermde planten en dieren, waaronder het Echt Lepelblad dat hierin verder kan gedijen. Ook worden de damwanden tegenwoordig op de waterlijn geplaatst waardoor fauna makkelijker kan uittreden.	Olthof	4.4.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				Echter de projecten die nu onderhanden zijn betreffen het Noordhollandse Kanaal waar minder kansen zijn voor natuurvriendelijkere inrichting gezien de functie van het kanaal.		
128.	PvdD	113	Aan het begin van 2022 moesten we nog 4.407 hectare NNN-gebied realiseren. In 2022 is 150 hectare NNN gerealiseerd. Eind 2022 resteerde dus nog 4.257 hectare. Hiervan moet nog 3.076 hectare aan gronden beschikbaar komen om te kunnen inrichten. Het NNN moet conform eerdere wet-, en regelgeving in 2027 zijn voltooid. Vraag: Wat is de planning van de provincie om voor 2027 het NNN voltooid te hebben? (met 150 hectare per jaar wordt de doelstelling niet gehaald)	Gesteld wordt dat het NNN conform eerdere wet- en regelgeving in 2027 moet zijn voltooid. Dit is echter niet in wetgeving vastgelegd, maar is onderdeel van het in juni 2013 tussen Rijk en provincies gesloten Natuurpact 'Provincies, natuurlijk…doen!' (Commissie Jansen 2). Inmiddels is gebleken dat, mede door het vasthouden van Provincie Noord-Holland aan de extra ambitie van 3.500 ha., de N2000 doelstellingen en het daaruit voortvloeiden stikstofbeleid, afronding in 2027 niet haalbaar was en dat bijstelling van de werkwijze noodzakelijk was om realisatie van het NNN alsnog zo snel als mogelijk af te ronden. Om die reden is begin 2022 door GS de 'Werkwijze Integrale gebiedsprocessen landelijk gebied Noord-Holland' vastgesteld. Deze is op 8 februari 2022 ter informatie aan PS gestuurd. Hierin is aangegeven via welke fasering de gebiedsprocessen worden uitgevoerd en hoe hierin de NNN realisatie wordt meegenomen, inclusief een tijdsplanning.	Rommel	5.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
129.	PvdD	114	Voor de periode 2021-2023 is voor Noord-Holland circa 40 miljoen euro beschikbaar gesteld om dertig maatregelen uit te voeren. Vraag: a) Over welke dertig maatregelen gaat het hier? b) Wat waren de doelstellingen, kaders en resultaten?	Op de website van de Provincie is het Uitvoeringsprogramma Natuur incl. Bossenstrategie NH te vinden, met hierin de doelstellingen en kaders: De uitvoeringstermijn heeft een uitloop tot medio 2025. De meeste maatregelen zijn nu via subsidies verplicht en in uitvoering.	Rommel	5.1.1
130.	PvdD	114	In 2023 kunnen we naar verwachting een nieuwe aanvraag doen, zodat we per 2024 een nieuw pakket aan maatregelen kunnen uitvoeren, dat tot 2030 loopt. De omvang hiervan is nog niet bekend. Daarnaast werken het Rijk en de provincies samen aan de Bossenstrategie, die in 2020 is vastgesteld en sinds 2021 wordt uitgevoerd. Zo worden boscompensatie-locaties voorbereid en komt er in het NNN extra bos. Vraag: a) Wanneer is deze omvang bekend? b) Waar liggen deze boscompensatie-locaties? Kan daar een kaart van worden gemaakt? c) Komt er ook buiten NNN extra bos? Waar wordt het extra bos binnen NNN gerealiseerd en hoeveel hectare is dat en binnen welke tijdsperiode?	a) Zodra het Rijk heeft besloten op welke wijze de maatregelen in de tweede fase Programma Natuur wordt verplicht en er een regeling is opengesteld, is er meer duidelijkheid over de omvang van het pakket voor Noord-Holland. b) De boscompensatielocaties liggen nog niet vast. Er is een regeling opengesteld waar gemeenten gebruik van kunnen maken voor het realiseren van bos. Er lopen verschillende aanvraagtrajecten, maar er zijn nog geen beschikkingen afgegeven. Er kan daarom nog geen kaart worden gemaakt van de locaties voor boscompensatie. c) In de concept-startversie van het PPLG wordt uitgegaan van 10% meer bos. In totaal 1.478 hectare en 60 hectare compensatiebos. Totaal 1.538 hectare. Hiervan is 140 hectare binnen NNN te realiseren en 1.398 hectare daarbuiten. Op blz.23 van de concept-startversie is een uitsplitsing te vinden van de opgave naar deelgebied. De tijdshorizon voor realisatie is 2030. Overigens is een deel van deze opgave al gerealiseerd in o.a. West-Friesland.	Rommel	5.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
131.	PvdD	114	De kwaliteit van een deel van de Natura 2000-gebieden is geëvalueerd, leidend tot aangescherpte beheerplannen waar nodig. Vraag: a) Over welke Natura-2000 gebieden gaat het hier? b) Wat betekent 'aangescherpte beheerplannen' en hoe heeft zich dat vertaald in het beleid van de provincie?	De Natura 2000 gebieden worden eens per zes jaar geëvalueerd. In Laag Holland zijn de evaluaties afgerond. Al naar gelang de aanbevelingen wordt vervolgens besloten een beheerplan te verlengen of te vernieuwen. Deze vernieuwde plannen voor Laag Holland worden in 2023 vastgesteld.	Rommel	5.1.1
132.	PvdD	115	"Gemeenten die ambities hebben voor de groene ontwikkeling van hun bebouwde omgeving hebben we ondersteund met kennisbijeenkomsten, in samenwerking met de Stichting Steenbreek en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland." Vraag: Welke Noord-Hollandse gemeenten hebben tot nu toe gebruik gemaakt van deze ondersteuning?	Er zijn steeds meer gemeenten rechtstreeks aangesloten bij de Stichting Steenbreek Via de Natuur- en Milieufederatie krijgen alle gemeenten uitnodigingen voor netwerkbijeenkomsten, webinars en een nieuwsbrief. Via ons eigen platform Groen Kapitaal is de informatie ook voor alle gemeenten beschikbaar via de toolbox.	Rommel	5.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
133.	PvdD	115	“Ook geven we uitvoering aan een project voor de lerende aanpak gebiedsgerichte ontheffingen op basis van een soortenmanagementplan. Hierin werken we samen met gemeenten en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord aan een werkwijze om gebouwbewonende soorten te beschermen. Dit is actueel, gezien de grote isolatieopgave en de eventuele andere bouwopgaven die de gemeenten nu ook mogelijk willen maken.” Vraag: Welke Noord-Hollandse gemeenten hebben tot nu toe gebruik gemaakt van deze ondersteuning?	De gemeenten Heemskerk, Hilversum en Haarlem hebben actief deelgenomen aan dit project. Via de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord worden vragen van andere gemeenten beantwoord.	Rommel	5.1.1
134.	PvdD	115	Vanuit dat besef hebben we de samenwerking opgezocht met partijen als de agrarische natuurverenigingen, CONO-kaasmakers, Boerennatuur, de waterschappen en recreatieschappen. We werken gezamenlijk aan meer inzicht en ervaring in aangepaste werkwijzen voor graslandbeheer. Vraag: Welke dierenwelzijnsorganisaties zijn betrokken?	Er zijn geen dierenwelzijnsorganisaties betrokken.	Rommel	5.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
135.	PvdD	119	Voor deze achteruitgang zijn meerdere oorzaken aan te wijzen, zoals het verdwijnen van 'groene' elementen in het landschap (zoals heggen en bomenrijen) en schaalvergroting in het landgebruik. Vraag: a) Hoeveel % van de groen/blauwe dooradering conform Bossenstrategie is er in 2022 gerealiseerd? b) Hoeveel bomen zijn er herplant in 2022 na de kap van bomenrijen en bomenlanen voor de aanleg van wegen/infrastructurele projecten?	a) Aangezien groenblauwe dooradering (GBDA) een nieuwe maatregel is, geïntroduceerd in het NPLG, is deze nog niet opgenomen in de Bossenstrategie. Op 26 mei is de uitwerking van het Aanvalsplan Landschap onder de provincies verspreid, waarmee duidelijkheid is verschaft ten aanzien van de criteria voor GBDA. Wij kunnen nog niet aangeven in welke mate GBDA zal bijdragen aan de Bossenstrategie. b) T.a.v. de hoeveelheid herplante bomen in een jaar worden geen gegevens bijgehouden. De Wet natuurbescherming schrijft echter voor dat altijd een herplantverplichting geldt bij de kap van 21 of meer bomen op een rij buiten de bebouwde kom. Een uitzondering geldt voor bomenrijen van (niet geknotte) wilgen en populieren. Deze laatste mogen gekapt worden zonder herplantverplichting.	Rommel	5.1.1
136.	PvdD	125	Het areaal waarvoor natuurbeheersubsidie wordt verstrekt is in 2022 gestegen met 615 hectare, wat mede te verklaren is door de uitbreiding van het NNN. Dit aantal is conform verwachting. In diverse natuurgebieden waar de looptijd van de natuurbeheersubsidie zijn afgelopen zijn nieuwe subsidiebeschikkingen afgegeven. Zo kunnen deze natuurgebieden duurzaam beheerd blijven. Vraag: Het aantal hectare NNN is maar met 150 hectare toegenomen in 2022. Waar zijn bovenstaande subsidies aan uitgegeven?	Een deel van de nieuwe aanvragen voor SVNL volgt direct na realisatie van de NNN. Een groot deel moet na omzetting naar natuur nog ingericht worden (bijvoorbeeld met SKNL-subsidie). Ná inrichting kan pas beheersubsidie aangevraagd worden. Deze twee getallen lopen daarom niet synchroon.	Rommel	5.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
137.	PvdD	130	“Invasieve exoten zoals de Watercrassula en de Rosse Stekelstaart blijven de aandacht vragen. Ook in 2022 zijn diverse projecten uitgevoerd om deze, en andere soorten invasieve exoten, te bestrijden.” Vraag: a) Hoeveel Rosse Stekelstaarten zijn er in Noord-Holland? b) Welke projecten zijn ingezet als het gaat om de Rose Stekelstaart? c) Hoe wordt hier zoveel mogelijk rekening gehouden met dierenwelzijn en geïnvesteerd in niet-dodelijke (ecologische) maatregelen?	a) Volgens de meest recente landelijke Rosse Stekelstaart telling uitgevoerd door Sovon van 2022 waren er in dat jaar ca. 90 Rosse Stekelstaarten in de prov. Noord-Holland. Gedurende het voorbereidende werk voor het beheer is deze telling bijgesteld naar ca. 130 stuks. b) De Rosse Stekelstaart staat op de Europese Unielijst, en daarom hebben wij als provincie de verplichting deze eend te bestrijden, omdat deze exoot een bedreiging vormt voor de met uitsterven bedreigde witkopeend. c) De doelstelling in het geval van de Rosse Stekelstaart is om deze soort te bestrijden. Daarom hebben we geen alternatief dan het doden van deze eenden.	Rommel	5.2.3
138.	PvdD	130	“In de lerende aanpak beproeven de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en een aantal gemeenten gezamenlijk de werkwijze van het opstellen en uitvoeren van een werkbaar soortenmanagementplan.” Vraag: a) Hoeveel FTE heeft ODNHN in het algemeen voor natuur- en soortenbescherming? b) Heeft er in afgelopen 8 jaar ontwikkeling plaatsgevonden in dat aantal FTE en zo ja, wat waren die ontwikkelingen?	a) De OD NHN past haar organisatie aan op de maatschappelijke opdracht en declareert op basis van uren. Dit staat in de, op de website van OD NHN gepubliceerde, jaarstukken beschreven. Medewerkers verrichten veelal taken op meer gebieden waardoor het aantal FTE per taakgebied niet eenduidig is te geven. b) De ontwikkelingen staan eveneens beschreven in de hierboven genoemde jaarstukken.	Rommel	5.2.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
139.	PvdD	131	Zo zijn er afspraken gemaakt met evenementenorganisaties over het (verbeteren van) dierenwelzijn tijdens gesponsorde evenementen. Vraag: Welke afspraken zijn hierover gemaakt?	De provincie sponsort twee evenementen waar dieren een rol hebben: Jumping Amsterdam en de Landbouwshow Opmeer. Ieder jaar bieden wij een 'Rapportage dierenwelzijn gesponsorde evenementen' aan Provinciale Staten aan. Voor een overzicht van de maatregelen verwijzen wij u naar de laatste rapportage, die in de Statencommissie EFB van maandag 23 januari 2023 (agendapunt 10.a.) is besproken.	Zaal	5.2.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
140.	PvdD	131	Daar waar het aantasten van dierenwelzijn desondanks onvermijdelijk is, bijvoorbeeld bij het bestrijden van gewasschade door ganzen, zien onze ontheffingen toe op het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten. Vraag: a) Over welke methoden gaat het hier? b) Hoeveel geld is er in 2022 aan deze methoden besteed of aan het zoeken naar nieuwe, diervriendelijke methode? c) Hoeveel capaciteit/FTE heeft de OD beschikbaar om zich te kunnen blijven ontwikkelen op dit vlak? Welke trainingen over diervriendelijke (niet-dodelijke) aanpak van mens-dierconflicten zijn door OD in de afgelopen jaren gevolgd om kennis op peil te houden? d) Hoe past het faciliteren (via o.a. verhuur visrechten) van het voor plezier doorboren van vissen met een haak (hengelen) in de ambitie om dierenwelzijn zoveel mogelijk te willen vermijden en de wetenschappelijke conclusies (verzameld o.a. in een RDA-rapport) dat we ervan uit kunnen gaan dat vissen pijn kunnen lijden?	a) Het gaat om de methoden zoals beschreven in de preventiekit van BIJ12. b) De onderzoeken worden gecoördineerd door BIJ12. Er is op dit moment geen overzicht van de financiële omvang van de lopende onderzoeken beschikbaar. Inhoudelijke informatie is te vinden op de website van BIJ12. c) Elke medewerker van de OD binnen het vakgebied volgt de voor hen relevante benodigde trainingen en cursussen voor deskundigheidsbevordering. d) Hier is geen sprake van ontheffingen zoals bedoeld in het voorbeeld in de tekst.	Rommel	5.2.3

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
141.	PvdD	131	Vraag: a) Hoeveel FTE is beschikbaar voor dierenwelzijn binnen de provincie? b) Omdat dierenwelzijn aan verschillende beleidsvelden raakt: is er een verbindende ambtenaar die zorgt dat iedere afdeling (daar waar van toepassing) expliciet rekening houdt met dierenwelzijn? Of worden daar per afdeling expliciet uren voor vrijgemaakt? Geeft gedeputeerde Dierenwelzijn ook input aan haar andere GS-collega's op dit onderwerp?	a) Dierenwelzijn raakt verschillende dossiers, en het is daarom niet aan te geven om hoeveel fte het hier precies gaat. b) Ambtenaren van verschillende afdelingen kennen elkaar en hebben contact. Er is geen speciaal aangewezen ambtenaar voor dierenwelzijn. De gedeputeerde dierenwelzijn geeft ook input aan haar collega's als dat aan de orde is.	Zaal	5.2.3

142.	PvdD	152-153	Vraag: a) Hoeveel middelen zijn beschikbaar voor het stimuleren van biologische landbouw afgelopen jaar en in welke projecten is geïnvesteerd? b) Hoeveel middelen zijn beschikbaar voor de eiwittransitie afgelopen jaar en in welke projecten is geïnvesteerd?	a). Vanuit de Voedselvisie 2020-2030 stimuleren we o.a. natuur inclusieve landbouw. Die prestaties monitoren we op Prestaties en activiteiten in het kader van de Voedselvisie - Agrifood Noord-Holland (agrimatie.nl). De biologische landbouw maakt daarvan onderdeel uit, maar we maken geen verdere onderscheiding op biologisch. Op deze pagina van de monitor is na te lezen de status, budget, planning en op welke werkzaamheden is ingezet. b) In 2022 is m.b.t. de eiwittransitie, naast formatieve inzet, ruim € 160.000,- geïnvesteerd in activiteiten: - Het opstellen van een SWOT analyse van eiwitstakeholders in Noord-Holland en bijdragen aan netwerkvorming. -Bijeenkomst regionale samenwerking eiwittransitie. - Financiële bijdrage aan het programma van The Protein Community (TPC). - Samenwerken met andere ‘eiwitprovincies’ aan de realisatie van doelen die in de Nationale Eiwitstrategie zijn opgenomen. - Er is een eiwitbelevingskavel op de Floriade gerealiseerd in samenwerking met een aantal provincies. - Samenwerken met Voedsel Verbindt aan een vervolg-LIVE-netwerkbijeenkomst Eiwittransitie op 29 september 2022. - Bijdragen aan de totstandkoming van de Green Deal Eiwitrijke gewassen (Bean Deal). - Met onze cateraar geven wij uitvoering aan de Green Deal ‘Overheidslocaties, eten uit de korte keten’. Daarmee is er aandacht voor meer plantaardige eiwitten in ons eigen bedrijfsrestaurant. - Het monitoren van eiwitten van eigen land (melkveehouderij) alswel de ontwikkeling van eiwitrijke gewassen in feed en food via Agrimatie (onderdeel van monitoring). - Eiwitprojecten kunnen op de Voedselvisie subsidieregelingen aanvragen indienen, in	Zaal	6.1.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				2022 heeft 1 project dat gedaan: Farm Kitchen. - Filmpje van Bean me up! - Voorwerk sponsorcontract Plant Forward festival 2023. - Europese samenwerking vanuit ERIAFF netwerk in de werkgroep protein shift.		
143.	PvdD	152-153	Vraag: Hoeveel procent van respectievelijk de veehouderij, de akkerbouw, de fruitteelt en bollenteelt in Noord-Holland was biologisch in 2022?	De cijfers over 2022 zijn nog niet verwerkt. Deze data is met de meitelling in 2022 door het Rijk opgehaald en wordt door Wageningen Economic Research verwerkt in agrimatie. De gegeven zijn rond oktober 2023 zichtbaar op onze monitor www.agrimatie.nl/noord-holland. Voor het jaar 2021 zijn hier de percentages te vinden van Biologische bedrijven - Agrifood Noord-Holland (agrimatie.nl).	Zaal	6.1.4
144.	PvdD	152-153	Vraag: Hoeveel geld heeft de provincie afgelopen jaar geïnvesteerd in respectievelijk emissiearmestallen, luchtwassers, mestvergister en onderwaterdrainage?	Laag Holland De provincie heeft het afgelopen jaar in Laag Holland €60.000 uitgegeven aan drainage.	Zaal	6.1.4
145.	PvdD	152-153	Vraag: a) Hoeveel uitbreidingen voor veehouderijen zijn er goedgekeurd door de provincie afgelopen jaar? Zijn daardoor extra dieren bijgekomen? b) Hoeveel uitbreidingen en nieuwvestigingen van gangbare bollenbedrijven zijn er goedgekeurd door de provincie afgelopen jaar? Hoeveel daarvan vlakbij natuurgebieden en duinen?	a) Deze informatie houden wij niet bij. Verzoeken tot uitbreiding veehouderijbedrijven loopt via de gemeente en indien relevant de Omgevingsdienst NHN voor wat betreft de Wnb-vergunning. b) De uitbreiding van een bollenbedrijf behoeft geen goedkeuring door de provincie. Als het gaat om een nieuw agrarisch bouwblok dan loopt een vergunningsaanvraag via de gemeenten en de Omgevingsdienst NHN.	Zaal	6.1.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
146.	PvdD	152-153	Vraag: a) Hoeveel landbouwdieren (kippen, koeien, varkens, geiten) in 2021 en hoeveel in 2022? b) Hoeveel intensieve veehouderijen (definitie Omgevingsverordening) had Noord-Holland in 2022 en in welke regio's?	a): CBS, peildatum 1 april Kippen 1.482.005/ 1.449.927 Rundvee 151.743/ 152.365 Varkens 22.815/ 21.967 Geiten 22.398/ 21.967 b): Deze informatie houden wij niet bij.	Zaal	6.1.4
147.	PvdD	194	"De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook het creëren insectenschuilplaatsen in de vorm van staand en liggend dood hout, aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen, transitie van beplanting, etc." Vraag: Gaat het hier louter om bermen van provinciale wegen en vaarwegen (gezien de rest van de alinea), of heeft deze zin juist betrekking op andere plekken?	Dit heeft betrekking op de bermen van de wegen en vaarwegen. Uiteraard zijn dergelijke maatregelen alleen toe te passen in de bermen die voldoende breed zijn, zodat de veiligheid voor mens en dier niet in gevaar komt.	Olthof	Par. 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
148.	PvdD	36-37	Vraag: Hoeveel klachten zijn er over het functioneren van ODs (specifiek NHN en NZKG) binnengekomen afgelopen jaar en waar kunnen mensen hun klachten registreren/melden?	De OD NZKG en de OD NHN hebben klachtenregelingen. Hierin staat de procedure voor de behandeling van klachten tegen (een medewerker van) de OD's. Een klacht kan telefonisch, digitaal of per post worden gemeld. In 2022 zijn er door de OD NZKG 4 klachten over het gedrag van medewerkers of de OD NZKG in zijn geheel behandeld. Door de OD NHN zijn 9 klachten ontvangen over het gedrag van medewerkers of de OD NHN in zijn geheel. Als een melder het niet eens is met de manier waarop de OD's zijn klacht heeft afgehandeld, dan kan de melder een verzoekschrift indienen bij de Nationale Ombudsman.	Olthof	2.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
149.	PvdD	49 en 54	“Via het programma OV-knooppunten en de inzet van het OV-fonds werkte de provincie samen met partners aan duurzame verstedelijking rondom OV-knooppunten en de verbetering van de multimodale bereikbaarheid. Deze centrale en goed bereikbare locaties zijn steeds meer van betekenis voor de woningbouwopgave en werkgelegenheid, het mobiliteitssysteem en de recreatie.” “Bij OV-knooppunten heeft de provincie prioriteit gegeven aan de knooppunten die bijdragen aan de doelen voor woningbouw en doelen uit de Omgevingsvisie.” Vraag: Wordt er via het programma OV-knooppunten en het OV-fonds ook ingezet op doelen vanuit de biodiversiteitsopgave?	Ja, binnen de doelstelling “verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving binnen het knooppunt’ is er aandacht voor biodiversiteit. Vanuit onze stimulerende rol wordt bij aanvragen voor een bijdrage uit het OV-fonds ook op deze doelstelling gestuurd. Vanuit onze aanjagende rol leveren we kennis en zetten instrumenten in voor het verbeteren van de biodiversiteit, zoals het nieuwe instrument Serious Game VerduurSamen OV-knooppunten. Daarnaast worden binnen de integrale gebiedsontwikkelingen meekoppelkansen gezocht (gezonde leefomgeving, klimaatadaptatie, ruimtelijke kwaliteit, stedelijk groen). Ook binnen het thema Buitenpoorten is aandacht voor biodiversiteit. Deze stations functioneren als toegangspoort tot de natuur, waarbij de natuur zoveel mogelijk wordt verbonden met het stationsgebied en waarbij bij de inrichting lokale karakteristieken van de natuur leidend zijn.	Loggen	3.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
150.	PvdD	66	“In MRA-verband is een publiek-private samenwerking uitgewerkt in het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Hier komen de verschillende duurzaamheidsthema's samen in een toetsingskader. Bij woningbouwprojecten kan dit gebruikt worden om ambitieniveaus vast te stellen en afspraken te maken. In het convenant zijn energieneutraliteit, circulariteit, klimaatadaptiviteit, natuurinclusief bouwen, een gezonde leefomgeving en duurzame mobiliteit opgenomen. Op 29 september ondertekenden 99 partijen (inclusief de provincie) het convenant.” Vraag: a) Hoe wordt gemonitord hoe en in welke mate de thema’s uit het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw in de praktijk toegepast worden? b) En welke instrumenten heeft de provincie in theorie verder om bij te sturen als er onvoldoende tempo is rond bijvoorbeeld de opgave natuurinclusief?	a) De monitoring van het convenant wordt momenteel opgestart middels projectevaluaties. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de methodiek die Het Nieuwe Normaal gebruikt voor projectevaluaties, met een verbreding naar alle duurzaamheidsthema's die in het convenant voorkomen. Hier zal uit komen of bij deze projecten de thema's in de praktijk worden toegepast, en wat de belemmeringen zijn. b) Vooralsnog is de keus dat we vooral stimuleren via het genoemde convenant toekomstbestendig en bijvoorbeeld de Landelijke maatlat - factsheets en overzichtstabel | Rapport | Rijksoverheid.nl op het integraal meenemen van natuurinclusief, zo veel mogelijk via een gezamenlijke aanpak. Via diverse netwerken wordt ook kennis gedeeld over hoe dit in de praktijk te doen, onder andere landelijk via KAN Bouwen - Klimaatadaptief bouwen mét de natuur en provinciaal doen we dat richting gemeenten (en andere geïnteresseerden) via Natuurinclusief bouwen - Groen Kapitaal. Het is ook een belangrijk domein in de landelijke Home - Agenda natuurinclusief om samen met – in dit geval - de bouwsector gericht stappen te zetten. Voor beschermde soorten in de stad hebben we een wettelijke taak op basis van de Natuurbeschermingswet die we uitvoeren via de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.	Loggen	3.3.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
151.	PvdD	66	“Om de transitie naar een circulaire bouw te versnellen, stelde de provincie in 2022 een circulair bouwexpert en een ketenaanjager voor de bouw aan. Zij richten zich respectievelijk op de ondersteuning aan gemeenten bij de uitvoering van plannen en het smeden van ketens in de bouw.” Vraag: Hoe en wanneer worden PS geïnformeerd over de bevindingen van de circulair bouwexpert en de ketenaanjager voor de bouw?	In het najaar van 2023 wordt er een tussenevaluatie van de actieagenda circulaire economie 2021-2025 uitgevoerd. De resultaten en prestaties van de acties, waaronder de circulair bouwexpert en ketenaanjager voor de bouw, worden daarin in beeld gebracht. Volgens de planning bespreken GS de tussenevaluatie eind december 2023, waarna deze resultaten ook gedeeld worden met PS.	Kocken	3.3.1
152.	PvdD	81	Vraag: Waarom wordt op p.81 een diagram uit 2019 gebruikt en niet een met recentere data?	De figuur komt uit de BBV-indicator en daar is geen recentere versie van. De tabel (waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit) erboven geeft de huidige stand van zaken voor de ecologische toestand. De tekst onder de tabel (Toelichting BBV…) klopt niet. De tekst moet zijn: De tabel hierboven geeft de ecologische toestand weer voor de waterlichamen bij de verschillende waterschappen in Noord-Holland.	Loggen	3.5.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
153.	PvdD	82	"Het percentage oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland dat goed scoort voor macrofauna is na 2019 afgenomen. Voor vis is het percentage sinds 2017 aan het afnemen." Vraag: Wat zijn de oorzaken van de afname van de percentages voor macrofauna en voor vis?	We weten niet altijd exact wat de oorzaken zijn. Dit kan het gevolg zijn van verandering in de biologische toestand maar ook van technische doelaanpas-singen, o.b.v. betere kennis en inzichten en/of nieuwe maatlatten, die tot een ander doelbereik leiden. Daarnaast kunnen weersinvloeden een rol spelen. Maatregelen om de toestand te verbeteren zijn opgenomen in de KRW-factsheets en Stroomgebiedsbeheerplan (SGBP 2022-2027)	Loggen	3.5.2
154.	PVV	146	*"Het versnellingsprogramma GO NH! heeft in 2022 drie verschillende programma's aangeboden. In 2022 zijn er 27 bedrijven ondersteund met de GO!-NH programma's. De streefwaarden voor aantallen te helpen bedrijven zijn daarmee gehaald."* VRAAG Kunt u per bedrijf aangeven welke middelen zij hebben ontvangen (en waarvoor), alsmede wat met deze middelen is bereikt m.b.t. het scheppen van Noord-Hollandse werkgelegenheid? Graag een gemotiveerd antwoord.	Er worden geen financiële middelen per bedrijf beschikbaar gesteld. De ondersteuning bestaat uit het aanbieden van een maatwerk workshopprogramma, coaching en advies. Voor alle 27 bedrijven geldt dat ze betere focus hebben op de bedrijfsvoering en inzicht in financiering van de groei. De groei gaat bijdragen aan het scheppen van werkgelegenheid in Noord-Holland.	Zaal	6.1.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
155.	PVV	146	*"Het Innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) gericht op de financiering van innovatieve ondernemers in de Proof-Of-Concept fase. In 2022 heeft het Innovatiefonds Noord-Holland 7 leningen verstrekt. Daarmee is in totaal ruim € 11 miljoen van het fondsvermogen van 15,5 miljoen geïnvesteerd in 41 bedrijven. Met deze investeringen gaat ruim € 13 miljoen aan co- en € 40 miljoen aan vervolgfinanciering gepaard. Tot slot heeft de provincie in 2022 via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) geïnvesteerd in 4 nieuwe bedrijven, en een aantal vervolginvesteringen gedaan in bestaande bedrijven in de portefeuille. Met deze 4 nieuwe bedrijven erbij heeft het fonds in totaal 35 bedrijven en projecten gesteund."* VRAAG Kunt u per bedrijf aangeven welke middelen zij hebben ontvangen (en waarvoor), alsmede wat met deze middelen is bereikt m.b.t. het scheppen van Noord-Hollandse werkgelegenheid? Graag een gemotiveerd antwoord.	Het Innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) gericht op de financiering van innovatieve ondernemers in de Proof-Of-Concept fase. In 2022 heeft het Innovatiefonds Noord-Holland 7 leningen verstrekt. Daarmee is in totaal ruim € 11 miljoen van het fondsvermogen van 15,5 miljoen geïnvesteerd in 41 bedrijven. Met deze investeringen gaat ruim € 13 miljoen aan co- en € 40 miljoen aan vervolgfinanciering gepaard Antwoord: Voor INH is een overzicht gemaakt van de bedrijven die financiering hebben ontvangen. In dit overzicht is de naam van het bedrijf, de projectomschrijving en het financieringsbedrag opgenomen. Deze informatie is openbaar en te ook te vinden op de site van INH zie www.innovatiefondsnoordholland.nl Vanuit INH wordt innovatie gestimuleerd om de economie in Noord-Holland te versterken. Het direct creëren van werkgelegenheid behoort niet tot de doelstellingen van INH en daarom wordt de werkgelegenheid niet bijgehouden. INH meet de co-en vervolgfinanciering. Dat wordt gezien als een maat voor het succes van de bedrijven.	Zaal	6.1.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
156.	PVV	17	*"Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur."* VRAAG Kunt u aangeven welke gemeenten achterstanden hadden en (indien van toepassing) welke gemeenten door GS in 2022 op de vingers zijn getikt inzake het huisvesten van statushouders, alsmede op welke wijze dit is gebeurd en welke maatregelen betreffende gemeenten hebben genomen? Graag een gemotiveerd antwoord.	Veel Noord-Hollandse gemeenten hebben hun taakstelling in 2022 gehaald (32). Een aantal gemeenten had een geringe achterstand (9) en een klein aantal gemeenten had een grotere achterstand (3) op peildatum 1 januari 2023. Het betrof de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam en Uitgeest. Uitgeest heeft haar achterstand snel ingehaald. Met de gemeenten Amsterdam en Edam-Volendam zijn gesprekken gevoerd. In deze overleggen heeft de provincie vanuit haar toezichthoudende taak erop aangedrongen te voldoen aan de taakstelling van verblijfsgerechtigden. Welke maatregelen gemeenten nemen om aan de taakstelling te voldoen is aan de gemeenten zelf.	CvdK	1.2.2
157.	PVV	202	*"We streven naar een zo divers en inclusief mogelijk personeelsbestand om zo een afspiegeling te zijn van de maatschappij. Daarom hebben we in 2022 geïnvesteerd in bijvoorbeeld bewustwordingstrainingen, er zijn nieuwe ambassadeurs Diversiteit & Inclusie geworven, er is een spreekreeks gestart."* VRAAG Kunt u aangeven per maatregel wat de exacte investeringen waren, alsmede de inhoud van de spreekreeks en bewustwordingstrainingen? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	De trainingen worden gegeven door een medewerker van HRM samen met een ambassadeur D&I en richten zich op bewustwording dat er verschillen tussen mensen zijn d.m.v. voorlichting en oefeningen. Hier zijn geen extra kosten aan verbonden. De onderwerpen van de spreekreeks zijn tot de zomer neurodiversiteit, culturele verschillen en LHBTIQ+. De kosten bedroegen ongeveer € 5.000,-	Kocken	Par. 4.4 Bedrijfsvoering

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
158.	PVV	202	*"In het medewerkerstevredenheidsonderzoek 2022 zijn vragen over inclusie toegevoegd. Dit en de input uit de klankbordgroep Diversiteit & Inlcusie nemen we mee in het jaarplan Diversiteit & Inclusie 2023 om zo ons beleid door te ontwikkelen."* VRAAG Kunt u aangeven welke vragen over inclusie zijn toegevoegd?	**Inclusief werkklimaat** 10a) Ik ben tevreden met de maatregelen die mijn organisatie neemt ter bevordering van gelijkheid, inclusiviteit en diversiteit 10b) Achtergrond (leeftijd, geslacht, afkomst, seksuele geaardheid, etc.) is niet van invloed op hoe men in mijn organisatie behandeld wordt 10c) De ambtelijke organisatie PNH bevordert een cultuur van gelijke kansen **Inclusie** 11a) Ik voel me een gewaardeerd lid van mijn team 11b) Ik voel me verbonden met mijn team 11c) Ik ervaar dat mijn teamleden echt om mij geven	Kocken	Par. 4.4 Bedrijfsvoering
159.	PVV	6	*"Ook zijn er gronden aangekocht voor de realisatie van het programma NNN (€ 5,3 miljoen) en strategische grondaankopen (€ 1,9 miljoen)."* VRAAG Kunt u aangeven hoeveel aangekochte hectares landbouwgrond waren en of gebruik is gemaakt van het onteigeningsinstrument? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	Het betreffen 7 kooptransacties van de volgende percelen: • Egmond-binnen E 1264, 1818 • Texel N 3264 (uit 1280) • Hilversum 2433 (ged.) • Loosdrecht, sectie C, 6755 (ged.) en sectie F, nr 145,146,147 ged. 148 en 1200 • Egmond-Binnen A 7, 8, 9 en 2635 • Ouder-Amstel K 312, 501, 877 (ged.) • Schoorl, sectie C, nummer 6, 7, 8, 38, 39, 754, 3650, 3651 Deze percelen betreffen allen agrarische percelen, met in één geval (Schoorl) ook de bijbehorende opstallen (woning, stal, schuren) erbij. In alle 7 gevallen heeft de (voormalige) eigenaar op eigen initiatief de provincie benaderd. De aankopen zijn dan ook op vrijwillige basis. Er is geen gebruik gemaakt van het onteigeningsinstrument.	Rommel	3.2.5

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
160.	Volt	128, 53, 45, 30, 32, etc	Het jaarverslag en programmaverantwoording wordt inzichtelijk gemaakt mede met behulp van grafieken. Deze grafieken zijn in sommige gevallen nogal achterhaald (zie blz 128, 53, 45, 30, 32 etc). Kan je de grafieken aanpassen op actuele inzichten?	Nee, zie voor een toelichting op dit antwoord het antwoord op vraag 16.	GS Kocken	ALG
161.	Volt	Ontbrekt	Wij worstelen met de leesbaarheid en begrijpbaarheid van de jaarrekening. Kan je de kasstroomoverzicht of geconsolideerd kasstroomoverzicht met ons delen? En in het bijzonder het kasstroomoverzicht voor het programma ruimte en water. Dit ook met het oog op de verwachte behoefte aan financiering met behulp van vreemd vermogen (blz. 17 van de Kaderbrief 2024 – G. Renteresultaat).	Het opstellen van een kasstroomoverzicht op zowel programma, provincie als geconsolideerd niveau is geen onderdeel van de planning en control cyclus van de provincie en ook geen vereiste vanuit de BBV en overige wet- en regelgeving. Voor inzicht met betrekking tot de financieringsbehoefte verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering in de jaarstukken.	GS Kocken	ALG
162.	Volt	Ontbrekt	Kan je de bevindingen van de account/managementletter over 2021 en 2022 met ons delen?	De managementletters kunnen worden opgevraagd bij de Griffie en worden elk jaar besproken in de Rekeningencommissie.	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
163.	VVD	106	’80% van de verbetervoorstellen is in 2022 uitgevoerd of doorgevoerd. De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook de aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen en transitie van beplanting.’ Waarom is de overige 20% niet uitgevoerd?	Voor de overige 20% waren er geen goede meekoppelkansen aanwezig en los van de overige werkzaamheden doorvoeren zou financieel gezien zeer ongunstig zijn.	Olthof	4.4.5

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
164.	VVD	107	Er staat op deze pagina “Hub Alkmaar & Haarlem Nieuw Zuid (langjarig traject)” genoemd. Wat is de status van deze 2 projecten?	- Alkmaar: in Alkmaar gaat het over de realisatie van twee mobiliteitshubs, bij station Alkmaar en station Alkmaar Noord. Onder begeleiding van de provincie zijn samen met gemeente Alkmaar en de NS definitieve ontwerpen voor de hubs opgesteld. Echter, door het terugtrekken van de deelmobiliteitsaanbieder voor deelfietsen en elektrische brommers is de uitvoering tot nader order uitgesteld. - Haarlem Nieuw Zuid: De gemeente Haarlem heeft op 4 april 2023 het stedenbouwkundig plan (SP) voor Haarlem Nieuw-Zuid vastgesteld (https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Besluitenlijst-BenW/2023/4-april/10:00/Stedenbouwkundig-Plan-mobiliteitshub-Haarlem-Nieuw-Zuid). Op dit moment wordt de ontwerpfase opgestart waarbij een ontwerpbureau aan de slag gaat met het verder uitwerken van de voorkeursvariant voor de mobiliteitshub in een Voorlopig Ontwerp (VO). Naar verwachting wordt, mede op basis van het VO, eind 2023 een definitieve subsidieaanvraag ingediend bij de provincie voor de ontwikkeling van dit OV-knooppunt (zie ook de brief aan PS met kenmerk 1663860/1925738).	Olthof	4.4.7

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
165.	VVD	108	Er staat bij 4.4.4 Resv kapitaallasten Wegen en ook ov-begroting 0 en in de jaarrekening -15.806 en -23.756. Hoe worden deze grote verschillen verklaard?	Op pagina 248 van de jaarstukken is de volgende toelichting opgenomen ter verklaring van deze vraag: (Onder Stortingen) 1 Plan en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren – 4.4.4 De stortingen in de reserve Dekking kapitaallasten weginfrastructuur was 8 15,8 mln. Hoger en de reserve Dekking kapitaallasten OV-infrastructuur was € 23,8 mln. Hoger. In de begroting was geen rekening gehouden met de investeringen van de projecten Trajectbenadering N243a en HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum. De kapitaallasten van deze prjecten worden gedekt uit de genoemde reserves Kapitaallasten. (Onder onttrekking) 4. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren – 4.4.2 Aan de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur is € 39,2 miljoen meer onttrokken. In de begroting was geen rekening gehoouden met investeringsprojecten die in 2022 zouden worden afgerond, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was (zie ook toelichting stortingen nr. 1)	Olthof	4.4.4

166.	VVD	118	Ruim 27.000 hectare van de NNN wordt beheerd met subsidie, ruim 24.000 zonder subsidie. Daarover de volgende vragen: - Voor hoeveel jaar zijn de betreffende subsidies geborgd? Wanneer betreffende subsidies aflopen, welke opties zijn er dan voor de invulling van de financiering voor het natuurbeheer? - Welke risico's zijn relevant bij het areaal NNN dat beheerd wordt zonder beheersubsidie. Wat betekent dat voor de kwaliteit van het onderhoud in die gebieden? - In welke mate is er een analyse gemaakt over het verschil in kwaliteit van NNN-gebieden (natuurdoelen) tussen wel en niet met subsidie gefinancierd beheer? Welke verschillen zijn zichtbaar tussen areaal dat met subsidie wordt beheer en areaal zonder?	De natuurbeheersubsidie SVNL wordt beschikt voor 6 jaar. In 2023 start een nieuwe beschikkingsperiode t/m 2028. Vanaf 2025 voorzien we echter een tekort op de financiering voor nieuw natuurbeheer als gevolg van stijging van de tarieven. Dit speelt in bijna alle provincies. In IPO verband wordt met LNV gesproken om hiervoor een oplossing te vinden. Hierbij dient een onderscheid te worden gemaakt t.a.v. de reden *waarom* er geen beheersubsidie wordt verstrekt. De gerealiseerde NNN zonder beheersubsidie betreft vooral gebieden die door partijen worden beheerd die geen SVNL-beheersubsidie aan kunnen vragen, maar waar wel beheerafspraken zijn gemaakt. Het gaat om gebieden van PWN (N2000 gebieden), recreatieschappen, waterschappen en het Rijk (militaire oefenterreinen). Daarnaast is er nog een groep eigenaren, waaronder landgoederen en particulieren, die ervoor kiest om geen beheersubsidie aan te vragen en de kosten voor het beheer voor eigen rekening neemt. Voor landgoederen geldt dat zij geen subsidie aanvragen omdat zij hun terrein niet willen openstellen (verplichting vanuit de subsidie). Voor deze hectares bestaat het risico dat de kwaliteit verslechtert. De provincie monitort echter, zowel proactief als n.a.v. signalen, zoveel mogelijk de kwaliteit van de NNN. Deze analyse is niet gemaakt. We monitoren wel in zowel de gebieden *met* subsidie als de gebieden *zonder* subsidie.	Rommel	5.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
167.	VVD	127	Er staat dat de provincie een bijdrage aan organisaties Wandelnet en Fietsplatform levert. Worden er met deze organisaties meetbare doelen afgesproken en zo ja hoe welke resultaten hebben zij gehaald in 2022?	Beide organisaties maken een Uitvoeringsprogramma waarin de activiteiten zijn beschreven. In 2022 betrof dit de volgende activiteiten: 1. Basisinfrastructuur routes: de markering, de kwaliteit van de routes en het proces met de vrijwilligers op orde houden. 2. Toepassing & gebruik: producten maken met behulp van ons netwerk die bij de vraag aansluiten en informeren van de gebruikers over de routes. 3. Kennis & monitoring (bundeling, verrijking en ontsluiting kennis en inzicht): continue monitoren van markt en trends is essentieel voor doorontwikkeling en innovatie. 4. Belangenbehartiging & lobby De middelen hiervoor zijn via een subsidie ter beschikking gesteld en worden conform onze subsidieregels jaarlijks verantwoord.	Zaal	5.2.2

168.	VVD	13	‘Gasten van de Staten’: is dit geëvalueerd? Loopt dit verder in 2023?	Vanaf oktober 2017 organiseerde de Statengriffie Gast van de Statenbijeenkomsten georganiseerd voor inwoners. Het doel van het programma is inwoners gelegenheid geven om kennis te maken met de het algemeen bestuur van de provincie: Provinciale Staten. In 2020 besloot het Presidium om vanwege corona geen Gast van de Statenbijeenkomsten te houden. De eerste jaren was er veel ruimte voor een Gast van de Statenprogramma op de dagen van Provinciale Statenvergaderingen. In de vorige zittingsperiode werden de agenda’s en deze dagen veel voller. Statenvergaderingen met vaak ’s morgens en een Presidium plaats. Tijdens deze dagen ligt de focus van de Statengriffie op het verloop van het Presidium en de Statenvergadering. Dit betekent dat een griffiemedewerker speciaal beschikbaar voorgesteld moet worden om het programma te begeleiden. Het advies is dat de Statengriffie deze zittingsperiode niet meer dan 5 keer per jaar een Gast van de Statenprogramma organiseert voor inwoners (of provinciemedewerkers). Een belangrijke voorwaarde is dat er steeds Statenleden bereid zijn om deze bezoekers te ontvangen en met hen in gesprek te gaan. Een voorstel met nadere afspraken over Gast van de Staten en de invulling ervan kan na het zomerreces in het presidium terugkomen. Noord-Hollanders worden via de media van de provincie Noord-Holland uitgenodigd om zich aan te melden voor ‘Gast van de Staten’ op een dag van een Provinciale Statenvergadering. De Statengriffie begeleid heen tijdens hun bezoek aan de Staten. Het programma ziet er als volgt uit:	CvdK	1.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				• Twee Statenleden ontvangen de bezoekers en vertellen over hun werk als Statenlid; • de bezoekers krijgen een rondleiding door paviljoen Welgelegen door een rondleider; • de bezoekers volgen een deel van de PS-vergadering; • de Statenleden die een nagesprek met de bezoekers tijdens lunch of koffie met gebak.		
169.	VVD	132	Wat bedoelt u met deze opmerking: “Deze kan nog worden geoptimaliseerd.” Welke opties zijn hiervoor in beeld, en waarvan is implementatie/uitvoering afhankelijk?	Grondgebruikers en Wildbeheereenheden kunnen in overleg onderzoeken of op regionaal niveau mogelijk meer effect bereikt kan worden t.a.v. populatiebeheer door samenwerking en coördinatie in de uitvoering.	Rommel	5.2.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
170.	VVD	138	‘Met subsidies, begeleiding en ontzorging hebben wij sportverenigingen ondersteund om duurzamer en inclusiever te worden.’ Welke acties of projecten zijn door welke gemeenten gedaan voor deze subsidie?	De regeling voor de verduurzaming van sportaccommodaties is inmiddels 3 keer opengesteld. Er zijn 50 subsidies verstrekt bij eerste regeling en 54 subsidies verstrekt bij tweede regeling. Uit de evaluatie blijkt dat - naast de besparing op gas en elektriciteit - de regeling een brede werking heeft op de sociale omgeving van de verenigingen die meedoen. De derde openstelling was januari 2023. Inmiddels zijn meer dan 130 aanvragen voor subsidie ontvangen. Vanuit het ontzorg programma verduurzaming maatschappelijk vastgoed worden geen afzonderlijke verenigingen ondersteund (dat kan via NOC-NSF), maar wel enkele sportbedrijven (organisaties die namens gemeenten de grote(re) accommodaties beheren). Bij dit programma zijn de gemeenten Purmerend, Aalsmeer en Dijk en Waard, met de sportbedrijven SPURD, ESA en Heerhugowaard- Sport betrokken. Ten slotte wordt er vanuit het ontzorg programma een “template” voor de verduurzaming van - de vaak gelijkvormige- gymzalen ontwikkeld. Met dit template wordt eigenaren en beheerders van gymzalen in staat gesteld om snel inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor verduurzaming van hun gebouw.	Kocken	6.5.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
171.	VVD	15	Beleidsdoel 1.1.2. Wat is de oorzaak van het positieve verschil tussen de begroting van 2,9 miljoen en realisatie 0,9 miljoen functioneren van GS?	Het verschil zit in de lagere kosten voor de pensioenvoorziening. We hadden een storting in de voorziening begroot, maar er is sprake van een vrijval. Zie de toelichting verderop in de jaarrekening.	CvdK	1.1.2
172.	VVD	177	Graag een verklaring voor de enorme fluctuatie in de stelpost (van 2785 naar 0 naar -2436).	In de ontwerp-begroting wordt jaarlijks een stelpost opgenomen voor de verwachte prijsstijgingen in het betreffende jaar. De bedragen bij de begrotingsprogramma's zijn op dat moment dus nog niet opgehoogd naar het nieuwe prijspeil. In 2022 bedroeg deze stelpost € 2.8 mln. Bij de 2e begrotingswijziging worden de ramingen bij de begrotingsprogramma's opgehoogd naar het prijspeil van het betreffende jaar, waardoor de stelpost kan vrijvallen. In de realisatie is echter de doorschuif BTW geboekt als negatieve lasten (€ -2,4 mln). Het betreft BTW die deelnemingen van de provincie niet zelf kunnen terugkrijgen, maar die de provincie wel kan declareren bij het BTW-compensatiefonds. De 'doorschuif BTW' was niet begroot als negatieve lasten, maar als baten.	Kocken	8.2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
173.	VVD	180	De nettoschuldquote rekening 2022 is 42% en daarmee 24% punt lager dan begroot. De begrote schuldquote voor 2023 is 103%. Gezien het lagere rekeningresultaat in 2022 voor de schuldquote: is er al een update van de prognose voor de schuldquote 2023? Zelfde vraag voor netto schuldquote.	Deze zijn op dit moment nog niet bekend. Deze worden meegenomen in de Begroting 2024.	Kocken	Par. 4.1 Weerstandsvermogen

174.	VVD	183/255	Er wordt in 2022 een additionele verliesvoorziening genomen voor PDENH. Daarnaast geldt een financieringsrisico van 20% waarvoor op het geïnvesteerde vermogen wordt voorzien. Daarover de volgende vragen: - Wat waren de oorzaken van het verlies ad EUR 2,2 mln in 2022 bij PDENH? - In welke mate zijn deze oorzaken ook relevant voor de komende jaren (en daarmee voor het te hanteren voorzieningenpercentage van 20%: overschatting/onderschatting financieringsrisico)? Hoe wordt het financieringsrisico per investering (per bedrijf) van PDENH gemonitord? Welke triggers zorgen ervoor dat het financieringsrisico per bedrijf toeneemt? En hoe leiden de financieringsrisico's per bedrijf tot mutaties in het voorzieningenniveau op het totaal geïnvesteerde vermogen?	Vanwege boekhoudkundige redenen (BBV) moet deze additionele verliesvoorziening worden opgenomen. Deze wordt genomen op basis van de waardering van de portefeuille van PDENH. <u>Wat waren de oorzaken van het verlies ad 2,2 mln?</u> Antwoord: De belangrijkste oorzaak van het verlies in 2022 is dat voorzieningen zijn genomen door PDENH op een aantal deelnemingen. Dit is het gevolg van de achterblijvende performance en een verhoogd risicoprofiel van deze ondernemingen waardoor een voorziening moet worden genomen op de historische kostprijs van de betreffende investering. PDENH waardeert haar deelnemingen en financieringen tegen historische kostprijs of de verkrijgingsprijs. Als de performance van een deelneming of gefinancierd bedrijf achterblijft op de prognoses of dat anderszins het risicoprofiel door welke oorzaak dan ook significant is gestegen doet PDENH een afslag op deze historische kostprijs, ofwel PDENH neemt een voorziening. Dit in stappen van 25% afhankelijk van de ernst van de situatie en de mate van kans op herstel. <u>In welke mate zijn deze oorzaken ook relevant voor de komende jaren?</u> Bij het vaststellen van het risicopercentage van PDENH moet gekeken naar de waardering van het protfolio door PDENH zelf. En naar hoe het economisch klimaat zich ontwikkelt in het algemeen.	Kocken	Par. 4.1 Risico's

				Hoe wordt het financieringsrisico gemonitord? PDENH monitort de deelnemingen en financieringen sowieso vier keer per jaar op basis van performance. Verslaglegging hiervan vindt plaats in de kwartaalrapportage die met de provincie wordt gedeeld. Rapportage op basis van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren. Tweemaal per jaar wordt van alle deelnemingen en financieringen een waardering gemaakt die ook met de provincie wordt gedeeld. In deze verslaglegging is per portfoliobedrijf aangegeven wat de risico's zijn, welke mitigerende maatregelen zijn of worden genomen en de overall afweging of een voorziening moet worden genomen en hoe groot deze dan is (op basis van stappen van 25%). De classificatie van deze stappen en de werkwijze is vastgelegd in de waardering- en voorzieningen systematiek van PDENH. Welke triggers zorgen ervoor dat het risico toeneemt? Dit zou kunnen door verschillende oorzaken. Bijvoorbeeld de omzet blijft achter op de prognoses, door een onderneming is niet tijdig geanticipeerd op nieuw kapitaal of externe factoren zoals een coronacrisis of plots stijgende energieprijzen. Hoe leiden risico's tot mutatie? Het is een optelsom. De totale waarde van de financiële vaste activa is de optelsom van de historische kostprijzen van alle deelnemingen of financieringen minus een eventuele respectievelijke afwaarderingen of voorzieningen.		

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
175.	VVD	185	‘Overige risico’s niet gekwantificeerd.’ Hoe kunnen deze opgevangen worden als deze zich voordoen?	Risico’s kunnen op verschillende manieren worden gemitigeerd. Wanneer de belangrijkste risico’s in kaart zijn gebracht, moet een keuze worden gemaakt over de manier waarop we ermee om willen gaan. Uitgangspunt daarbij is niet om tegen iedere prijs alle risico’s te beheersen; het is immers ook mogelijk risico’s te accepteren, mitigeren, vermijden of verzekeren. Wanneer een risico (en dus ook een niet gekwantificeerd risico) zich voordoet is er sprake van een incident ongeacht of deze voorzien (in de inventarisatie van het risicomanagementproces) of onvoorzien zijn. Het college informeert de Provinciale Staten daarom actief over incidenten (in principe via de P&C-cyclus).	GS	Par. 4.1 Risico’s
176.	VVD	189	‘In 2022 heeft de provincie nog geen vreemd vermogen aan hoeven trekken om uitgaven te financieren. Dit zal in 2023 voor het eerst moeten gebeuren.’ Heeft dit op dit moment al plaatsgevonden? Wat betekent dit voor de kapitaalslasten?	In april 2023 is de eerste korte termijn financiering aangetrokken. Dit leidt ertoe dat de provincie Noord-Holland rentelasten heeft. De toerekening van de rente aan activa via een omslagrente heeft nog niet plaatsgevonden. De omvang van de begrote rentelasten 2023 na de 1e begrotingswijziging bedragen € 0,3 mln. Bij de tweede begrotingswijziging zal hierop een herziening/actualisatie worden voorgesteld. Voor het zomerreces zullen we de Staten informeren over de voortgang van de activiteiten op het gebied van Treasury.	Kocken	Par. 4.1 Weerstandsvermogen

<table>
<tr>
<td>177.</td>
<td>VVD</td>
<td>191</td>
<td>Hoe heeft de structurele begrotingsruimte zich de afgelopen 10 jaar ontwikkeld?</td>
<td>
<table>
<tr><td>Jaar</td><td>Structurele componer rekening/begrotings-resultaat</td></tr>
<tr><td>2013</td><td>25 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td></td><td>73 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2015</td><td>39 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2016</td><td>48 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2017</td><td>127 mln. voordelig*</td></tr>
<tr><td>2018</td><td>115 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2019</td><td>25 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2020</td><td>51 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2021</td><td>34 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2022</td><td>41 mln. voordelig</td></tr>
<tr><td>2023 (begroting)</td><td>19 mln. voordelig</td></tr>
</table>
In de jaarrekening/begroting wordt altijd een specificatie opgenomen van incidentele en structurele baten en laten. In bovenstaand overzicht is weergegeven hoe het rekeningresultaat (en voor 2023 het begrotingssaldo) eruitziet wanneer alleen de structurele component van de baten en lasten wordt meegeteld. De grote schommeling in 2017 wordt veroorzaakt door een wijziging in het BBV waardoor investeringen in activa met een maatschappelijk nut moesten worden geactiveerd en afgeschreven en niet meer in het betreffende jaar als last mochten worden verantwoord.
</td>
<td>Kocken</td>
<td>Par. 4.1 Weerstandsv ermogen</td>
</tr>
</table>

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
178.	VVD	197	Er staat dat de Vervangingsinvesteringen vaarwegen behoorlijk achtergebleven zijn in de besteding. Hoe komt dit?	Reden voor de lagere besteding dan begroot is de langere doorlooptijd van de studiefase en dat de voorbereiding van de onderhanden oevertrajecten meer tijd vergen ivm de scope bepaling, bewoond gebied (Alkmaar, de Woude, Purmerend), verankering, bouwveiligheid, vaarseizoen, aanwezige kabels en leidingen en vertraging in de uitvoering ivm aanwezige puin in de ondergrond en verplaatsen van woonboten en vaartuigen. Ook heeft de prijsstijging van staal, brandstof en menskracht zijn invloed op de te realiseren scope in relatie met het meegegeven budget per project. De begrote uitgaven cq hoeveelheid te vervangen oever is aan de hoge kant geweest. Op termijn (2024 en verder) is een toename te verwachten gezien de opgave in het iMPI.	Olthof	Par. 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen
179.	VVD	197	Overschrijding van >50%. Wat is de verwachting voor de komende jaren wat betreft de vervangingsinvesteringen wegen?	Deze tabel geeft een beeld van de gerealiseerde uitgaven ten behoeve van vervangingsinvesteringen. Voor wat betreft de verwachting op dezelfde wijze gepresenteerd verwijzen wij u graag naar de gelijksoortige tabel op blz.196 in de Begroting 2023. Daarin staat meerjarig het beeld van de verwachte uitgaven.	Olthof	Par. 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
180.	VVD	197	Beheer en Onderhoud Wat is de reden voor de fors hogere vervangingsinvesteringen (PMO) begroot 21,4 werkelijk 33,9 miljoen. Zijn de staten hierover geinformeerd is er een extra krediet aangevraagd?	De tabel in de Begroting 2022 is reeds in de loop van het jaar 2021 opgesteld. Nadien zijn er wijzigingen in de planning ontstaan (i.c. vermeerderingen) die gevolgen hebben voor de omvang van de investeringen. Echter, de tabel is tussentijds niet bijgesteld waardoor een grote afwijking te zien lijkt. Voornamelijk onderstaande werken verklaren het verschil van € 12,5 mln. tussen de begroting en de jaarrekening. - N241b-03, Vervanging - Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7. - N203, Brug Krommenie A01 - K19W, Cruquiusbrug A - N522-05, Verv. brug Ouderkerk a/d Amstel. In aanvulling daarop: er is geen sprake geweest van kredietoverschrijding, alleen van hogere uitgaven binnen de verstrekte kredieten dan oorspronkelijk was voorzien.	Olthof	Par. 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen
181.	VVD	207	Deelnemingen: ‘Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.’ Wanneer is dit voor het laatst gebeurd en wat waren de afwegingen?	De laatste evaluatie verbonden partijen heeft plaatsgevonden in 2019. De uitkomsten van de evaluatie kunt u vinden op de PNH-website, onder https://www.noord-holland.nl/Over_de_provincie/Organisatie/Deelnemingen	Kocken	Par. 4.6 Verbonden Partijen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
182.	VVD	211	Wat is de waardering van de aandelen van Alliander NV op de balans? Wat zou de waardering zijn naar rato van het eigen vermogen van Alliander. IDEM NV afvalzorg Holding IDEM PWN	De provinciale waardering van Alliander NV bedraagt € 62,6 miljoen. Het eigen vermogen van Alliander NV ultimo 2022 bedraagt € 4.570.000.000. Het PNH-belang (9,16%) is daarmee € 418.612.000. De provinciale waardering van NV Afvalzorg Holding bedraagt € 12,6 miljoen. Het eigen vermogen van NV Afvalzorg Holding ultimo 2022 bedraagt € 72.863.000. Het PNH-belang (90%) is daarmee € 65.576.700. De provinciale waardering van PWN bedraagt € 6,8 miljoen. Het eigen vermogen van PWN ultimo 2022 bedraagt € 268.967.000. Het PNH-belang is 100%. De genoemde gegevens zijn opgenomen in de paragraaf verbonden partijen van de jaarstukken.	GS Kocken	Par. 4.6 Verbonden Partijen
183.	VVD	214	-Zelfde vraag als bij 211 nu voor BNG -BNG wat is de oorzaak van de forse daling van het eigen vermogen van de BNG?	De provinciale waardering van BNG bedraagt € 1,5 miljoen. Het eigen vermogen van BNG ultimo 2022 bedraagt € 4.615.000.000. Het PNH-belang (1,1%) is daarmee € 50.765.000. De genoemde gegevens zijn opgenomen in de paragraaf verbonden partijen van de jaarstukken. Het eigen vermogen van BNG Bank eind 2022 is EUR 4,6 miljard. Dit is EUR 0,4 miljard minder dan in 2021 door de aflossing van een deel van het additioneel Tier 1-vermogen in mei 2022. Zie blz. 68 van het jaarverslag van de BNG Bank via bijgaande link Jaarverslag 2022 (bngbank.nl).	Kocken	Par. 4.6 Verbonden Partijen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
184.	VVD	215	Er staat dat wij een deelname hebben in Solaroad BV. Zijn er afspraken gemaakt over hoelang wij blijven deelnemen?	Nee, bij het verkrijgen van het belang in deze deelneming zijn geen afspraken gemaakt over de looptijd van de deelneming.	Stigter	2.1.1
185.	VVD	221	Wat is de bijdrage van de provincie NH cq garantie van de provincie NH voor de stichting Voorbereiding Pallas-reactor?	Op basis van het Provinciale Statenbesluit 2012-56 is een rentedragende lening van nominaal € 40 miljoen verstrekt aan de stichting.	Zaal	Par. 4.6 Verbonden Partijen

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
186.	VVD	234	Wat is de reden dat de leges niet kostendekkend zijn?	In december 2019 heeft Provinciale Staten bij de vaststelling van de legesverordening 2020 besloten, dat de kosten van vergunningverlening gefaseerd in 3 jaar 100% kostendekkend dienen te zijn. Bij de berekening van de kostendekkendheid wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag voor het in behandeling nemen en verlenen van de desbetreffende vergunning, vermenigvuldigd met het uurtarief van de behandeld ambtenaar. De leges voor de (individuele) aanvraag zijn kostendekkend. De totale kostendekkendheid is afhankelijk van het aantal vergunningen dat in een jaar wordt afgegeven. Jaarlijks vindt er overigens een onderzoek plaats naar de gemiddelde tijdsbesteding per vergunning en wordt het legestarief aangepast.	Kocken	Par. 4.8 Provinciale Heffingen
187.	VVD	26	‘De ambitie is dat NH in 20390 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen heeft bereikt’. Hoe wordt dit gemeten?	Het meten van de halvering van primair abiotisch grondstofgebruik ten opzichte van 2015 (doelstelling 2030) is een puzzel voor de overheid. De provincies hebben hieraan in samenwerking met CBS en PBL aan gewerkt, waarvan de uitkomst in de door GS aan PS aangeboden PCER NH staat. Deze analyse is gebaseerd op goederenstromen. Aan een verdere verfijning wordt verder gewerkt.	Kocken	2.1.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
188.	VVD	271	EMU saldo in de jaarrekening worden plussen en minnen afwisselend als positief of negatief aangemerkt. Waar meestal negatief een positief resultaat is, is dat weer niet het geval bij het EMU saldo. Is het mogelijk om dit in de volgende PenC cyclus aan te passen in die zin dat negatief altijd negatief is en positief altijd positief?	Bij het invullen van het EMU-saldo volgen wij de voorgeschreven richtlijnen die door de toezichthouder zijn bepaald. Het is dus niet mogelijk om plussen en minnen om te draaien.	Kocken	ALG
189.	VVD	277	Welke informatiewaarde hebben de boekwaarde van en de afschrijvingen op de MVA – investeringen met een maatschappelijk nut (wegen etc.) ad EUR 856 mln en 11 mln ten opzichte van de kosten voor onderhoud en vervanging van deze activa? Hoe wordt geborgd dat de financiële verantwoording op de balans aansluit bij de te verwachten risico's/kosten uit de onderhoudsplannen (PMO/PMI)?	Uit de staat van materiele vaste activa blijkt voor hoeveel waarde provincie op de balans heeft staan. De afschrijvingen vertellen hoeveel de activa in het jaar verminderd zijn in deze boekwaarde. Deze getallen hebben geen directe relatie met de kosten voor onderhoud. Wel geldt voor deze MVA dat zo rond de tijd dat ze volledig zijn afgeschreven de afweging gemaakt moet worden of ze vervangen moeten worden. Het groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het integraal MeerjarenProgramma Infrastructuur (iMPI). Het variabel onderhoud is opgenomen in de gebiedscontracten.	Kocken	Balans

190.	VVD	279	Kunt u een specificatie sturen van de post Deelnemingen ad EUR 172 mln (per deelneming een bedrag dat optelt tot EUR 172 mln)? Ik kan vanuit pagina 211 niet vaststellen hoe tot de balanswaarde ad EUR 172 mln wordt gekomen.	In de paragraaf verbonden partijen (pagina 211 e.v.) wordt o.a. de nominale waarde aandelen en het totaal eigen vermogen per Deelneming vermeld. De nominale waarde aandelen is niet bij alle deelnemingen gelijk aan de balanswaarde. Dit komt doordat in aanvulling op het gestort kapitaal (nominale waarde aandelen) ook agio gestort is, of doordat afwaarderingen zijn gedaan naar de lagere actuele waarde (Solaroad en PDENH). Dit is conform verslaggevingsrichtlijnen van het BBV. Het eigen vermogen volgens de paragraaf verbonden partijen geeft het totale eigen vermogen van de deelneming weer. Dit is vaak hoger dan de balanswaardering (aanschafwaarde). Daardoor is een aansluiting tussen de bedragen in de paragraaf verbonden partijen en de balanswaarde niet 1-op-1 te maken. In onderstaand overzicht is de balanswaardering per deelneming uitgesplitst.	Kocken	Balans

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma

	FVA:
Deelnemingen:	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.525.875
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	11.845
N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	6.806.703
Alliander N.V.	62.643.935
N.V. Afvalzorg Holding	12.600.000
Schiphol Area Development Company N.V.	24.878.152
Zeehaven IJmuiden N.V.	408.402
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON N.V.)	317.646
Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	370.000
PolanenPark B.V.	7.200
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V.	26.460
Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie B.V. (ODENH)	0
Zeestad Beheer B.V.	9.000
Kapitaaldeelname Life Science Fonds b.v.	1.999.999
Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV.	48.071.760
Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	3.118.000
SolaRoad B.V.	0
ROM Regio B.V.	9.000.000
	171.794.977
Overige verbonden partijen:	
PolanenPark C.V.	7.200
	7.200
Totaal:	**171.802.177**

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
191.	VVD	28	-Waarom verhoogt u de lasten van de ontwerpbegroting met 12 miljoen? -Per saldo onttrekt u minder reserves dan eerder voorzien waardoor het resultaat negatief wordt op programma 2. Wat is hiervan de argumentatie?	-In onze P&C Cyclus wijzigt de begroting in het lopende jaar. De wijzigingen kunt u vinden in de Eerste Begrotings Wijziging (EBW), Tweede Begrotingswijziging (TBW) en de Laatste Begrotingswijziging (LBW). Er is in dit geval dus meer geld opgenomen dan in de ontwerpbegroting was geraamd. Een deel van deze verhoging kunt u terugvinden in de hogere ontrekking uit de reserves circa € 12 mln. Een gedetaileerd overzicht waar de gelden naar toe zijn gegaan is aanwezig. - Er is minder ontrokken uit de reserves (dit geld is dus niet uitgegeven) mede omdat diverse plannen zijn uitgesteld of niet gerealiseerd in 2022. Er zijn dus ook minder lasten gemaakt.	Kocken	ALG
192.	VVD	29	'Daarnaast is het Servicepunt Duurzame Energie een stabiele factor in het ondersteunen van gemeenten.' Is er een overzicht van het aantal en type vragen van welke gemeenten hier binnenkomt?	Er komen via mail of telefoon, wekelijks vragen binnen van gemeenten, maar nog meer stellen zij vragen tijdens webinars, leertrajecten en andere activiteiten die het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) voor gemeenten organiseert. Het SPDE houdt geen register bij van deze vragen, maar zet de actuele vragen in om de inhoud van de activiteiten te bepalen. Daarnaast ontwikkelt het SPDE proactief activiteiten bijvoorbeeld als er nieuw Rijksbeleid aankomt. Het SPDE monitort welke gemeenten meedoen met activiteiten. Gemeenten waar een tijdje geen contact mee is geweest worden proactief benaderd.	Stigter	2.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
193.	VVD	317	De reserve waardevermindingen grondaankopen groen bedraagt EUR 16,7 mln per eind 2022. Hoe verhoudt de omvang van deze reserve zich tot de verwachte grondaankopen en benodigde afwaarderingen uit hoofde van het NNN-realisatiebeleid? Hoe wordt eventueel dekking gevonden voor afwaarderingen op het moment dat deze reserve volledig opgebruikt is? Gaat dit via de reserve Groen (stand EUR 113,8 mln)? Welke financiële druk zet dit potentieel op de exploitatie in de komende jaren?	Hierover staat in de Paragraaf Grondbeleid (p.223-224) het volgende: "….de balanswaarde van de NNN-gronden [is] (fors) hoger dan de daadwerkelijke waarde … Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt….steeds …. aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de…aangekochte NNN-gronden en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,-/m2)." De Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen wordt dus, vanuit de Reserve Groen, jaarlijks aangevuld op basis van nieuw aangekochte NNN-gronden. Er zal dan ook geen sprake zijn van een 'opgebruikte reserve'. Voor de realisatie van de NNN zal de komende jaren meer grond verworven gaan worden, waardoor er ook meer geld zal worden overgeheveld van de Reserve Groen naar de Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen. Onttrekkingen aan de Reserve Groen worden geprogrammeerd via het Programma Natuurnetwerk (PNN) dat jaarlijks aan uw Staten ter vaststelling wordt aangeboden. Met de huidige raming t.l.v. de Reserve Groen wordt vanaf medio 2025 een tekort voorzien. Voor een uitgebreide toelichting daarop verwijzen wij u naar onderdeel 3 van de Voordracht bij het PNN 2023 (zie link, agendapunt 16).	Rommel	5.1.1/3.2.5

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
194.	VVD	32	'Bij het energieverbruik was tussen 2010 en 2014 een duidelijke afname te zien. Sinds 2014 is een lichte stijging te zien. Deze indicator geeft alleen het verbruik via het openbare net weer.' Welke verklaring is hiervoor?	a) Het klopt dat beschikbare gegevens die via ons dashboard ET in NH conform de Regionale Klimaatmonitor met name het verbruik van gas en elektra via openbare netwerken betreft. Daar is de laatste jaren wel steeds meer verbeteringen in aangebracht met toevoeging van het berekenen van verbruik van zonnestroom 'achter de meter' en het verbruik van warmte via warmtenetten. Wat en hoe precies gemeten en berekend wordt is transparant beschreven in de Regionale Klimaatmonitor onder 'rapportages': DASHBOARD - Rapportages - Noord-Holland (databank.nl). b) Wat betreft de licht stijgende lijn tussen 2014-2019 mbt energieverbruik: bij de uitsplitsing in de verbruikscijfers binnen de verschillende sectoren is te zien dat dit vooral gerelateerd is aan een lichte toename van energiegebruik in de gebouwde omgeving en binnen de landbouwsector waar ook glastuinbouw toebehoord. Zie ook hiervoor de Regionale Klimaatmonitor voor meer details: DASHBOARD - Energieverbruik - Noord-Holland (databank.nl). Daarin ziet u eveneens enige daling in coronatijd wat vooral gerelateerd is aan een daling verbruik door verkeer en vervoer.	Stigter	2.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
195.	VVD	320	Kunt u een specificatie geven van de structurele algemene dekkingsmiddelen ad totaal EUR 410 mln, met specifiek aandacht voor de totstandkoming en omvang van de post lokale heffingen en uitkering provinciefonds?	De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de volgende onderdelen: • Provinciefonds (exclusief decentralisatie uitkeringen): €173,5 mln • Opcenten: €229,8 mln • Dividend: €13,8 mln • Renteresultaat: €1,8 mln Het totaal hiervan bedraagt € 418,9 miljoen. In de jaarrekening is een bedrag van € 410 miljoen opgenomen. Dat is niet het juiste bedrag. Deze onjuistheid leidt overigens niet tot een andere conclusie over de de algemene reserve en daarmee het beeld in de jaarstukken.	Kocken	Balans
196.	VVD	323	Kunt u een specificatie geven van het bedrag ad EUR 23,7 mln dat is gestort in de reserve verleende subsidies OD. Waar hebben deze subsidies betrekking op? Welk beleid ligt onder het verlenen van deze subsidies?	Conform geldende wet- en regelgeving dienen subsidies die meer dan € 1,5 miljoen bedragen, te worden overgeheveld naar een technische reserve, zie ook de toelichting op pagina 340 bij “Reserve verleende subsidies OD 5.1.1”. In dit geval gaat het om subsidies in het kader van N2000 Herstelmaatregelen aan volgende partijen: • Natuurmonumenten • Landschap Noord-Holland • Staatsbosbeheer en • PWN. Nadere informatie over de N2000 Herstelmaatregelen alsmede inbedding in het beleid is te vinden via de hyperlink hierboven.	Rommel	5.1.1

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
197.	VVD	348	De provincie heeft zich in 2016 garant gesteld voor herfinanciering Polanenpark BV jegens BNG Bank. Daarover de volgende vragen: - Welke condities zijn eventueel verbonden aan het kunnen afroepen van deze garantie door BNG? - Hoe monitoren wij het financieringsrisico op Polanenpark (en daarmee het risico op afroepen van de garantie)? - Wanneer komt deze garantie te vervallen of ontstaat een herfinancieringsmoment/beslismoment over doorzetten garantie? Welk beleid voert de provincie inzake het verstrekken van eventuele nieuwe garanties voor andere bedrijven of projecten?	De provincie staat borg voor de nakoming van de verplichtingen uit de leningsovereenkomst van PolanenPark CV jegens de BNG. Tegenover deze borgstelling heeft de provincie van de andere aandeelhouders in PolanenPark een contragarantie ontvangen voor hun aandeel in PolanenPark. Daarnaast heeft de provincie het recht van eerste hypotheek op de gronden in PolanenPark. Zie PS-voordracht 2016-21. Het risico wordt gemonitord doordat de aandeelhouders voorafgaand aan elk jaar de begroting vaststellen en vervolgens op meerdere momenten per jaar geinformeerd worden en besluiten nemen over de lopende ontwikkelingen. De financieringsovereenkomst en daarmee de borgstelling heeft een looptijd tot 31 december 2025. Het provinciale beleid omtrent leningen en garanties is opgenomen in de Nota Leningen en Garantstellingen.	Kocken	Balans

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
198.	VVD	349	Welke verplichten zijn wij aangegaan jegens Fujitsu (voor EUR 14,4 mln) en Eurest (voor EUR 6,0 mln), waarom zijn deze verplichtingen aangegaan en wanneer lopen deze verplichtingen af?	De verplichting met Fujitsu betreft een dienstverleningsovereenkomst ten behoeve van ICT-dienstverlening voor PNH. Dit contract loopt t/m 1 juli 2024. Voor Eurest gaat het om de contractuele verplichtingen voor het zogenaamde multiservice contract. Dit contract loopt tot 1 december 2024 en omvat dienstverlening voor alle PNH panden op het gebied van: schoonmaak, telefonie, receptiediensten, beveiliging, bedrijfsrestaurant en catering.	Kocken	Balans
199.	VVD	35	-'In 2022 hebben we onder andere een circulair ambassadeur, een circulair bouwexpert en een circulaire ketenaanjager voor de bouw aangesteld.' Wat zijn concreet de grootste successen die deze personen hebben geboekt? -Indicatoren onder aan de pagina: Is aan te geven hoe deze indicatoren zich door de jaren heen ontwikkelen en wat de duiding daarvan is?	Medio 2023 wordt er een tussenevaluatie van de actieagenda circulaire economie 2021-2025 uitgevoerd. De resultaten en prestaties van de acties, waaronder de circulair ambassadeur, circulair bouwexpert en ketenaanjager voor circulaire bouw, worden daarin in beeld gebracht. Volgens de planning bespreken GS de tussenevaluatie eind december 2023, waarna deze resultaten ook gedeeld worden met PS.	Kocken	2.1.4

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
200.	VVD	~~4~~ 240 242	B: aan het einde van het jaar 2022 zijn er onverwacht veel subsidieaanvragen binnengekomen en gehonoreerd voor de UVR SEB, de UVR Warmte transitie en UVR duurzame initiatieven. Vraag: zijn dit open einde regelingen of kennen de subsidies een plafond? In het laatste geval, hoe groot zijn de subsidiepotten in 2023 en eventueel verder nog? D: Met de verkoop van een deel van het SLP-terrein aan Tennet moet een afdracht plaatsvinden van 1,1 mln, dit was niet voorzien. Vraag: hoe kan het dat dit niet voorzien was?	Nee, dit zijn geen open einde regelingen. De UVR Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven heeft voor 2023 een plafond van € 315.522,-. In 2023 loopt de regeling af. De UVR Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau loopt tot en met 2024 en heeft geen jaarlijks subsidieplafond, maar een plafond voor de looptijd van de regeling. De indieningstermijn van de UVR SEB liep tot 1 maart 2023 en er kunnen geen nieuwe aanvragen meer worden gedaan De afdracht aan SLP was wel voorzien, echter voor het jaar 2023. Eind 2022 kwam de overdracht van de verkoop onverwachts in een stroomversnelling waardoor SLP -conform afspraak- ook nog in 2022 onze afdracht tegemoet wilde zien. Dit was na de laatste begrotingswijziging bekend, waardoor dit niet meer in de begroting aangepast kon worden.	Stigter Rommel	2.1.2 3.2.5

201.	VVD	42	Concentratie stikstof in de lucht: Vanaf 2018 een zeer strakke lijn omlaag. Is dit werkelijk zo of betreft het een beperkt aantal meetmomenten? Is het de verwachting dat de lijn zo naar beneden blijft gaan?	In alle provincies van Nederland schommelt de afgelopen jaren de gemiddelde concentratie NO2, maar er is een lichte dalende trend zichtbaar. In 2019 en 2020 was deze daling voor Noord-Holland vrij scherp, mogelijk door de wereldwijde coronacrisis waardoor o.a. het verkeer tijdelijk afnam. Het is moeilijk te voorspellen in hoeverre de licht dalende trend zich in het algemeen voortzet en welke effecten de coronacrisis hierop heeft. De kaarten zijn gebaseerd op de best beschikbare informatie, zoals door het RIVM gebruikt bij evaluaties en verkenningen. Een aantal factoren is van invloed op de nauwkeurigheid van deze informatie. Naast de nauwkeurigheid van het gebruikte model zijn nog enkele andere bronnen van onzekerheid te noemen. Het detailniveau van de gebruikte informatie over emissiebronnen in binnen- en buitenland kent om praktische redenen zijn beperkingen. Hetzelfde geldt voor meteorologische en omgevingsfactoren die van invloed zijn op de verspreiding van luchtverontreiniging. De onzekerheid bedraagt 15%. Het gaat hier om de gemiddelde concentratie van stikstofdioxide (NO2) in de lucht. Deze indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend. De GCN worden gegeven in een gridbestand van 1x1 km. Voor Noord-Holland is met behulp van GIS bepaald welke cellen er in de provincie liggen. Vervolgens is van deze cellen van de provincie de gemiddelde waarde van de concentratie bepaald.	Olthof	2.2.2

202.	VVD	51	-Programma 3. Ook hier de vraag waarom onttrekt u minder uit de reserves waardoor een verlies in de rekening ontstaat? -Programma 3. Waarom schommelen de Baten fors van 7,4 ontwerp naar 17,7 actueel naar 14,9 werkelijk?	- Een aantal lasten wordt gefinancierd door een onttrekking aan een vooraf bepaalde reserve. In zowel de begroting als de jaarrekening worden de lasten als de onttrekking aan de reserve voor hetzelfde bedrag opgenomen. Het is mogelijk dat de gerealiseerde lasten lager uitvallen dan begroot. In dat geval is ook de bijbehorende onttrekking aan de reserve lager dan begroot. Het is niet toegestaan een hoger bedrag dan de gerealiseerde lasten aan de reserve te onttrekken. Dus wanneer de kosten lager zijn dan de begroting, ontstaat er een nadeel op de post “onttrekking reserves”. Maar hier staat een voordeel aan de lastenzijde tegenover. Per saldo is er dus geen resultaat. - De stijging van de begrote Baten van € 7,4 mln naar € 17,7 mln komt hoofdzakelijk door een tweetal grondtransacties (€ 8 mln) waarvan er één is doorgeschoven van 2021 en de tweede onverwachts nog in 2022 gerealiseerd kon worden. In het algemeen is het zo dat dit soort transacties vanwege de complexiteit niet exact in een bepaald jaar zijn te begroten. Verder is er nog een bijdrage in de vorm van een SPUK van het Rijk opgenomen van € 2,8 mln. Hier staan overigens ook hogere lasten tegenover omdat deze bijdrage wordt doorbeschikt aan de gemeente Amsterdam. De werkelijke baten vallen € 2,8 mln lager uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de subsidieverlening voor versnelling	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				woningbouw. De gemeente Amsterdam heeft minder hieraan besteed dan waarmee in de beschikking rekening was gehouden. Hierdoor vallen de bijbehorende baten die van het Rijk worden ontvangen ook lager uit dan begroot. Per saldo heeft dit geen effect voor het resultaat.		
203.	VVD	52, 53	3.1.2. Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) bracht in 2022 in totaal 32 adviezen uit en de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) bracht twee adviezen uit. In hoeveel (welke) gevallen heeft GS de adviezen niet gevolgd en waarom niet?	De ARO brengt adviezen uit aan gemeenten en niet aan GS. De PARK brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan GS. Deze adviezen zijn vooral agenderend van aard en zijn, waar mogelijk, meegenomen in lopende trajecten. Zo is het advies over Schiphol in relatie tot de omgeving opgenomen in het project Westeinderscheg (versterken leefkwaliteit rondom Schiphol) en het advies over stikstofreductie als aanjager voor vitale landbouw meegenomen in het opstellen van het concept PPLG.	Loggen	3.1.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
204.	VVD	57	3.2.1. OV Knooppunten Er staat: “Het programma heeft bijgedragen, maar er is meer van invloed op de ontwikkeling van OV-knooppunten;” Hoe meet u het effect van de bijdrage uit het fonds aan projecten? Wat zijn uw KPI’s?	Het programma heeft bijgedragen met kennis en financiële middelen vanuit een stimulerende rol, maar er is meer van invloed op de ontwikkeling van OV-knooppunten. Bijvoorbeeld de inzet van gemeenten of andere partijen en marktontwikkelingen. De voortgang van de projecten binnen het OV-fonds is te vinden in de jaarlijkse Voortgangsrapportage OV-fonds 2022, waarbij gekeken wordt naar doelen, voortgang en beoogde resultaten per gesubsieerd project. Het effect van de bijdrage is alleen indirect te meten. De volgende indicatoren worden gebruikt: het aantal gerealiseerde nieuwbouwwoningen, het aantal geplande woningen en het aantal arbeidsplaatsen. Voor alle indicatoren waarmee het totale programma wordt gemonitord zie de Monitor OV-knooppunten.	Loggen	3.2.1
205.	VVD	64	Aankoop NNN 27 hectare werkelijk 80 begroot. 3.2.5..Voor welk bedrag stond de 80 hectare in de begroting. Wat was de realisatie van de 27 hectare?	Zoals beschreven in de Paragraaf Grondbeleid (p.223) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten. Hiervoor hebben PS in 2020 een krediet NNN-aankopen in het leven geroepen. Aankopen worden met deze werkwijze dan ook niet opgenomen met een bedrag in de begroting. Er is dan ook geen sprake van een realisatie.	Rommel	3.2.5

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
206.	VVD	69	‘Van 2012 tot 2018 nam het percentage inwoners dat tevreden is met de woning in de provincie Noord-Holland af, landelijk is ongeveer dezelfde trend waarneembaar. In 2021 is de tevredenheid t.o.v. 2018 licht gestegen van 82% naar 83%. In 2021 is 83% van de inwoners van de provincie Noord-Holland tevreden met de woning, landelijk is dit 86%.’ Wat zijn hier de oorzaken van?	De hogere krapte op de woningmarkt in Noord-Holland speelt hierbij waarschijnlijk een belangrijke rol. De cijfers zijn afkomstig uit het WoonOnderzoek Nederland 2021: “De tevredenheid met de woning is het laagst onder bewoners van zeer stedelijke gemeenten en het hoogst in niet-stedelijke gemeenten. In de grote steden zijn er over het algemeen langere wachttijden voor sociale huur en liggen de prijzen in de koopsector en private huursector aanzienlijk hoger dan in kleinere, minder stedelijke gemeenten. Hierdoor zullen bewoners in stedelijke gemeenten wellicht eerder genoegen moeten nemen met een woning waar zij (iets) minder tevreden over zijn.”	Loggen	3.3.1
207.	VVD	70	‘Ook in 2022 zijn op die manier veel experts ingehuurd.’ Hoeveel en was dit conform planning?	In 2022 zijn 133 experts ingehuurd. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2021 en conform planning. De experts die zijn ingehuurd zijn voornamelijk projectmanagers, planeconomen, projectsecretarissen, planners en vakspecialisten zoals stedenbouwkundig ontwerpers.	Loggen	3.3.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
208.	VVD	~~8~~ 245	V: Uitgaven Zaanbrug hoger dan begroot: wat is de reden hiervan?	November 2022 is door PS ingestemd met kredietaanpassing van de Zaanbrug van € 2,9 mln Dit in verband met duurzaamheidsmaatregelen en meerkosten a.g.v. de stikstofproblematiek en de tijdelijke autobrug. Verwacht was dat dit bedrag via een subsidie begin 2023 aan gemeente Zaanstad en gemeente Wormerland toegekend zou worden. De gemeenten hebben de aanvraag snel en volledig ingediend, waardoor de subsidie nog in december 2022 is verstrekt.	Olthof	4.1.2
209.	VVD	92	Er staat dat er uitvoering is gegeven aan de laadinfrastructuur, via het samenwerkingsprogramma MRA-Elektrisch. Er zijn zo'n 1500 palen geplaatst in NH. Hoe wordt bepaald wie welke paal mag uitbaten en worden er ook afspraken gemaakt over te hanteren prijzen? En wordt er verder vervolg gegeven aan dit programma?	Een concessiehouder wordt geselecteerd in een Europese aanbestedingsprocedure, waarbij wordt geselecteerd op prijs en kwaliteit. In de concessieovereenkomsten worden maximale laadtarieven vastgesteld. Deze worden geïndexeerd volgens formules waarbij een jaar of meer wordt teruggekeken. Hierdoor worden prijsfluctuaties in o.a. de energiemarkt afgevlakt en vertraagd doorgevoerd. Het MRA-Elektrisch programma loopt nog t/m 2024. Over een vervolg wordt later besloten.	Olthof	4.1.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
210.	VVD	93	‘Na een decennialange daling van het aantal verkeersslachtoffers zien we helaas dat het aantal verkeersongevallen in de provincie de afgelopen jaren weer licht toeneemt.’ Is hier een verklaring voor te geven?	Uit het binnenkort te delen onderzoek van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) blijkt dat er tussen 2017 -2021, vergeleken met 2012 -2016, vooral meer dodelijke verkeersslachtoffers zijn gevallen op wegen met een snelheidslimiet van maximaal 30 km/uur en 50 km/uur (binnen de bebouwde kom). Er is sprake van significante stijgingen (vergelijking periode 2014 -2017 met 2018 - 2021) in het aantal ernstig verkeersgewonden onder 70- plussers, zowel in Noord-Holland (excl. VRA) als in de Vervoerregio Amsterdam (net als in Nederland als geheel). Een verklaring voor de huidige ontwikkelingen kan worden gevonden in de toenemende diversiteit op fietspaden (zoals e-bikes, elektrische bakfietsen, speed pedelecs) waardoor ook grotere snelheidsverschillen zijn ontstaan. Toename van mobiele ouderen in het verkeer, die een grotere kans hebben om gewond te raken in het verkeer. Ook zien we geen afname in verkeersovertredingen zoals te hard rijden, rijden onder invloed en mobiel telefoongebruik tijdens het rijden. Hierop nemen we ook maatregelen gezamenlijk met politie en Openbaar Ministerie, maar deze gedragskant van verkeersveiligheid is erg moeilijk bij te sturen.	Olthof	4.1.2

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
211.	VVD	95	Er staat dat de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen onvoldoende ruimte heeft om alle geprogrammeerde projecten in de studiefase te kunnen realiseren. Hoeveel is dat tekort?	Naar aanleiding van de kredietaanvragen bij de Eerste Begrotingswijziging 2023 is de stand van de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen opnieuw doorgerekend. Hieruit bleek dat er nog voldoende ruimte was voor de realisatie van de projecten in de planfase. De realisatie van de studieprojecten kunnen vanaf 2027 niet meer worden gedekt uit de stelpost. Door duurder wordende projecten die al in uitvoering zijn, wordt de stelpost eerder uitgeput en kunnen nog minder studieprojecten worden gerealiseerd. Ter illustratie: de beschikbare ruimte in de stelpost in 2023 van € 210.000 komt overeen met een krediet van € 10.500.000 en een tekort van € 1.300.000 is investeringsvolume van € 65.000.000.	Olthof	4.1.3

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen ***bedragen x € 1 miljoen***	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
huidige stand stelpost	0,23	0,43	0,11	0,57	0,95	0,82	0,45	0,45
stand stelpost na vaststelling kredieten EBW2023	0,21	0,36	0,04	0,41	0,67	0,54	0,17	0,17
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen planfase iMPI2023-2030	0,21	0,36	0,04	0,36	0,50	0,37	0,00	0,00
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studie- en planfase iMPI2023-2030	0,21	0,36	0,02	0,23	-0,05	-0,53	-1,26	-1,30

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
212.	VVD	97	‘Over het kalenderjaar 2022 zal wel een nieuwe klanttevredenheidsmeting beschikbaar komen.’ Is deze inmiddels beschikbaar?	Ja, deze is beschikbaar. Zie: ov-klantenbarometer-2022-hoofdrapport.aspx (crow.nl). De concessies van de provincie Noord-Holland scoren gemiddeld een 8,1 en daarmee is de algemene klantwaardering het hoogste van Nederland.	Olthof	4.2.1
213.	VVD	Algemene vraag (av)	Onttrekking uit reserves is groter dan toevoeging en het EV neemt af. Wat betekent dit voor de kapitaalslasten in de komende jaren op begroting? Wat is de verwachting van de ontwikkeling van de kapitaalslasten?	Reserves worden aangehouden voor een toekomstige bestemming. Een soort reserve met deze specifieke bestemming betreffen de reserves Kapitaallasten t.b.v. de dekking van afschrijvingslasten op investeringsprojecten. Wanneer de toekomstige afschrijvingslasten gedekt worden uit de reserves, wordt dit vooraf aangevraagd in het kredietbesluit. De mutaties in de reserves zijn geen kasstromen en hebben daardoor geen relatie op de financieringsbehoefte van de komende jaren. Deze financieringsbehoefte wordt gevoed vanuit een afname in de liquide middelen (saldo van liquide middelen en uitzettingen in ’s Rijksschatkist korter dan een jaar). De verwachte toekomstige ontwikkelingen van de kapitaallasten en de rentelasten zijn opgenomen in de begroting.	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
214.	VVD	av	Aanbevelingen accountant: Waar is de opvolging van de aanbevelingen van het vorige jaar te vinden?	De opvolging van de aanbevelingen van de accountant is terug te vinden in de auditopvolging met peildatum 1 maart. Deze stond 31 mei 2023 op de lijst ingekomen stukken ter kennisname (punt 8).	GS	ALG
215.	VVD	av	Is er een stresstest voor de provinciale financiële situatie?	Er is geen stresstest voor de provinciale financiële situatie. Er is sprake van een stabiele financiële situatie, een positief en stabiel vermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn enkele voorgeschreven kengetallen waarover gerapporteerd wordt. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële situatie van de provincie.	Kocken	ALG

<table>
<tr><th>Nummer</th><th>Fractie</th><th>Pagina</th><th>Vraag</th><th>Antwoord</th><th>Pfh</th><th>Programma</th></tr>
<tr><td>216.</td><td>VVD</td><td>av</td><td>Graag een overzicht van het aantal personen en aantal FTE in dienst van de provincie over de afgelopen 5 jaar. Graag ook een uitsplitsing naar vast en extern personeel.</td><td>Via de website https://personeelsmonitorprovincies.onderzoek.nl/ wordt per Provincie gerapporteerd over het aantal FTE’s en verschillende dwarsdoorsnedes. Voor de Provincie Noord-Holland is dit staatje over de afgelopen 5 jaar:

<table>
<tr><th># mdw</th><th>2022</th><th>2021</th><th>2020</th><th>2019</th><th>2018</th></tr>
<tr><td>Intern</td><td>1239</td><td>1176</td><td>1069</td><td>1020</td><td>976</td></tr>
<tr><td>Extern</td><td>268</td><td>282</td><td>329</td><td>457</td><td>455</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>1507</td><td>1458</td><td>1398</td><td>1477</td><td>1431</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>FTE</th><th>2022</th><th>2021</th><th>2020</th><th>2019</th><th>2018</th></tr>
<tr><td>Intern</td><td>1158</td><td>1085</td><td>984</td><td>942</td><td>905</td></tr>
<tr><td>Extern</td><td>191</td><td>189</td><td>233</td><td>329</td><td>325</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>1349</td><td>1274</td><td>1217</td><td>1271</td><td>1230</td></tr>
</table>

Externen betreffen de externe medewerkers formatie en project.</td><td>Kocken</td><td>ALG</td></tr>
<tr><td>217.</td><td>VVD</td><td>av</td><td>In de nota reserves 2018 staat dat iedere 4 jaar het beleid rondom de reserves en voorzieningen geëvalueerd wordt. Wat heeft de afgelopen evaluatie opgeleverd en hoe is dit verwerkt in de begroting 2023?</td><td>De nota reserves 2018 is de afgelopen maanden geëvalueerd en een voorstel voor een geactualiseerde nota wordt op dit moment voorbereid. De nota schrijft voor dat het beleid niet alleen geëvalueerd wordt maar ook opnieuw wordt vastgesteld door de Staten. Wij verwachten u na het zomerreces een aangepaste nota te kunnen aanbieden.</td><td>Kocken</td><td>ALG</td></tr>
</table>

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
218.	VVD	av	In de bestuurlijke reactie op het accountantsverslag geeft GS aan dat de treasury functie inmiddels is verstevigd. Wat zijn de ondernomen acties en waaruit blijkt dat de functie is verstevigd?	Binnen de ambtelijke organisatie is er meer tijd en focus geweest voor Treasury werkzaamheden. Daarnaast is extern advies ingewonnen van specialisten. De mandateringen en organisatie om kort vreemd vermogen aan te kunnen trekken is op orde gebracht. Momenteel wordt aan de middel en lange termijn liquiditeitsprognose gewerkt en na het zomerreces gaan Gedeputeerde Staten de Provinciale Staten informeren over de wijze waarop het Treasurybeleid verder vormgegeven gaat worden.	GS Kocken	ALG

219.	VVD	VvB	Wanneer mogen wij een reactie van GS verwachten op het verslag van bevindingen van de accountant (datum 12 mei 2023)? Inhoudelijk heb ik daar de volgende aandachtspunten in het bijzonder bij: - Hoe wordt invulling gegeven aan het advies om een liquiditeitsprognose op te stellen? Als niet, waarom doet u dit niet en hoe gaat u met het geadresseerde risico om? Als wel, wanneer ontvangen PS de liquiditeitsprognose en hoe vaak zal deze tussentijds worden aangepast/geactualiseerd? - Hoe wordt invulling gegeven aan het advies om tussentijdse rapportages te maken (mede in relatie tot de begroting)? Als niet, waarom doet u dit niet en hoe gaat u met het geadresseerde risico om? Als wel, met welke frequentie mogen PS een tussentijdse rapportage verwachten? - Hoe wordt invulling gegeven aan het advies om de kwetsbaarheid van de SiSa verantwoording te verminderen? Als niet, waarom doet u dit niet en hoe gaat u met het geadresseerde risico om? Als wel, wat is nodig om de kwetsbaarheid te verminderen en wanneer mogen PS de eerste resultaten daarvan verwachten? Hoe kan het dat uit dienst getreden medewerkers nog altijd geautoriseerd waren, ondanks hun vertrek? Op welke manier is dit controleproces aangepast ter voorkoming van dit soort situaties?	GS heeft de reactie op het verslag van de bevindingen van de accountant besproken met de Rekeningencommissie op 30 mei. Deze reactie en het verslag worden toegevoegd aan de stukken voor de PS-vergadering van de interimcommissie op 19 juni. We verwijzen voor de inhoudelijke vragen vooral ook naar deze reactie. Specifiek het volgende: Bullit 1 en 2: De Provincie stelt een liquiditeitsprognose op voor interne sturing van onze liquiditeitspositie. Verder maken wij een liquiditeitsprognose op langere termijn waarover we rapporteren in de paragraaf financiering in onze begroting en jaarstukken. Deze laatste wordt ook gedeeld met PS. Het opstellen van liquiditeitsprognoses heeft voor ons hoge prioriteit. We zijn vorig jaar begonnen met het verbeteren van de kwaliteit ervan om beter te kunnen sturen op onze liquiditeitspositie. Daarnaast werken wij ook aan het versterken van de treasuryfunctie in brede zin, waar dit onderdeel van uitmaakt. Hierover is PS per brief geïnformeerd op 22 maart. Daarin hebben wij tevens aangegeven de Staten in het derde kwartaal uitgebreider te informeren over de wijze waarop wij de treasuryfunctie vormgeven. Daarbij zal ook de inhoud, vorm en frequentie van liquiditeitsprognoses en de tussentijdse rapportages aan de orde komen, en lichten wij toe op welke wijze PS hierover geïnformeerd worden. Bullit 3: De belangrijkste maatregel die wij hiervoor treffen is het borgen dat er voldoende kennis in huis is om een adequate verantwoording op SiSa regelingen te kunnen	GS Kocken	ALG

Nummer	Fractie	Pagina	Vraag	Antwoord	Pfh	Programma
				afleggen. Dit doen wij door actief te investeren in voldoende gekwalificeerd personeel en door middel van cursussen, trainingen en opleidingen. Ten aanzien van de vraag op de autorisaties: Deze medewerkers zijn via de online omgeving van de bank tijdig afgemeld als gebruiker. Bij het opvragen van de standaardbankverklaring (jaarlijkse actie) is gebleken dat deze afmelding niet heeft geleid tot een volledige verwijdering. Dit is bij deze medewerkers daarna alsnog gebeurd, in de toekomst wordt deze controle expliciet onderdeel van de procedure om tijdig vast te stellen dat dit theoretische risico teniet wordt gedaan. De medewerkers hadden immers geen toegangsrechten tot de online bankomgeving.		

Technische vragen PS Kaderbrief 2024

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
1	PvdD	6	“Het CPB (Centraal Plan Bureau) verwacht een BBP-groei van 1,6% in 2023 en 1,4% voor 2024. Deze gematigde groei komt vooral door de verwachting dat consumptieve bestedingen zullen stagneren als gevolg van koopkrachtverlies en de hoge inflatie.” a) Wat zegt deze specifieke mate van economische groei over het welbevinden van Noord-Hollanders: hun gezonheid, hun persoonlijke ontwikkeling, tijd voor ontspanning? Wat zegt het over welzijn van de vele dieren die onze provincie wonen? Wat zegt het over de staat van onze natuur en de biodiversitscrisis, en klimaatcrisis die we moeten bevechten? b) Wetenschappers geven aan dat economische groei tot een bepaalde hoogte netto baten kan opleveren voor de maatschappij, maar dat economische groei voorbij een bepaalde grens juist uiteindelijk meer schade aanricht dan baten oplevert. Is in de analyse van de provincie tegenover economische groei ook de maatschappelijke schade gezet? Wat zijn de maatschappelijke kosten?	a) het BBP is een maat voor de omvang van de economie, uitgedrukt in euro’s. Het zegt niets over de onderwerpen die u noemt. b) Dit onderdeel van de Kaderbrief geeft alleen een beeld weer van de economische conjunctuur. In de Brede Basismonitor wordt naast een overzicht van enkele economische indicatoren, ook indicatoren meegenomen van maatschappelijke en ecologische thema’s. De Brede Basismonitor is een trendmonitor gericht op drie hoofdthema’s (economie, samenleving en ecologie) en bevat geen analyse van de uitruil in termen van kosten en baten tussen de deze hoofdthema’s.	Zaal

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
2	PvdD	9	“De ontwikkeling van de tekorten in de arbeidsmarkt is goed te zien in onderstaande figuur openstaande vacatures in Noord-Holland in de periode 2014 tot en met 2022. In deze periode heeft een verviervoudiging van openstaande vacatures plaats gehad.” Eind 2022 was er sprake van ongeveer 80.000 vacatures in Noord-Holland. In welke sectoren bevinden deze vacatures zich vooral?	De grootste sectoren qua vacatures eind 2022 in Noord-Holland waren: - Handel (15.400 vacatures) - Zorg (10.500) - Specialistisch zakelijke diensten (9.700) - ICT (6.600) - Horeca (6.500) - Verhuur en overige zakelijke diensten (5.900) - Financiële dienstverlening (4.300) - Industrie (4.000) - Vervoer en opslag (3.600) - Openbaar bestuur (3.300) - Bouwnijverheid (3.000)	Zaal
3	PvdD	5	a) Waar in de Kaderbrief 2024 is het grote project Transitie Landelijk gebied terug te vinden? En welke kosten zijn hiermee geraamd? Zijn de baten opgenomen in de brede welvaartsmonitor?	Wij nemen aan dat u doelt op de aanvragen die wij vanuit het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) voorbereiden op het Transitiefonds van het Rijk. Over de stand van zaken kunt u lezen in hoofdstuk 8 van de Startversie PPLG. Wet- en regelgeving op Rijksniveau die uitkering van deze middelen aan de provincies mogelijk moet maken is nog in voorbereiding. Wij verwachten de beschikking(en) voor de eerste maatregelpakketten niet voor het einde van 2023. Zodra wij hierover meer duidelijkheid hebben, zullen wij de daaruit voortvloeiende baten opnemen in de begroting middels de daartoe geëigende P&C-producten. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de Extra Interim Statencommissie PPLG van dinsdag 1 juni 2023. De baten van maatregelpakketten zijn niet kwantitatief benoemd, maar wegen in kwalitatieve zin (zoals de kwaliteit van biodiversiteit, waterkwaliteit en gezonde leefomgeving) mee in de indicatoren van de Brede Welvaartsmonitor.	Rommel

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
4	PvdD	27	Vraag: a) Als we de opcenten naar een landelijk gemiddelde zouden ophogen, hoeveel extra kosten zijn dat voor de individuele burger? b) Als we de opcenten maximaal verhogen, hoeeel extra kosten zijn dat voor de individuele burger?	a) De consequenties van het aanpassen van het opcententarief kan verschillen. Dit is afhankelijk van de gewichtsklasse van het voertuig en het type brandstof. Het meest voorkomende type voertuig in de provincie Noord-Holland is een benzine auto in de categorie tot en met 1350 kg. Een verhoging van het tarief van 67,9 naar 84,7 (landelijk gemiddelde in 2023) zou deze autobezitter ongeveer € 54,- per jaar extra kosten. b) De maximale opcenten die wettelijk zijn toegestaan in 2023 bedragen 125,8. Een verhoging naar het maximumtarief zou deze autobezitter ongeveer € 187,- per jaar extra kosten. N.B. deze bedragen zijn berekend voor één specifiek type voertuig: een benzineauto tussen de 1251 en 1350 kg.	Kocken
5	PvdD	17	We hebben beleid op dierenwelzijn en brede sympathie voor het onderwerp vanuit de Staten, zo bleek afgelopen jaren. Maar dierenwelzijn/dieren wordt niet een keer genoemd in de Kaderbrief, terwijl we dat voortaan wel zouden doen. Kan dat gecorrigeerd worden?	In de financiële verordening is het volgende opgenomen over de inhoud van de kaderbrief (artikel 2.3 lid 1): 'Gedeputeerde Staten bieden voor het zomerreces aan Provinciale Staten een kaderbrief aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. Hierbij focust de kaderbrief zich op financiële bijstellingen/wijzigingen van de begroting en geeft de kaderbrief dus geen integraal beeld van de beleidsdoelen en prioriteiten van de provincie. Dit integrale beeld met doelstellingen, prioriteiten en activiteiten is wel terug te vinden in de begroting.	Zaal/ Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
6	PvdD	10	Valt de fosfaatuitscheiding van de landbouw in Noord-Holland overal binnen ecologische grenzen? Is de huidige fosfaatuitscheiding wenselijk voor natuur en milieu (water)?	Fosfaat is een voedingsstof, net als stikstof. Bij een te hoge belasting van het oppervlaktewater met deze voedingsstoffen treedt dominantie op van algen, kroos of enkele snelgroeiende waterplanten. Dit schaadt de biodiversiteit. De bronnen van deze nutriënten zijn divers. Dat hebben de waterschappen berekend met behulp van water- en stoffenbalansen. Ze hebben ook voor elk KRW-waterlichaam de kritische grenzen bepaalt van de nutriëntenbelasting waarbij watersystemen omslaan van helder en plantenrijk naar dominantie van enkele soorten. De nutriëntenbelasting vanuit de landbouw (uit- en afspoeling van actuele bemesting) is in bijvoorbeeld het beheergebied van HHNK, het grootste waterschap in de provincie, verantwoordelijk voor ca. 45% van de totale belasting met uitzondering van de laagveengebieden waar dit percentage lager ligt, op ca. 15% (Boekel e.a. (2015) Achtergrondconcentraties in het oppervlaktewater van HHNK. Alterra en HHNK). Andere grote bronnen kunnen de waterinlaat zijn of de natuurlijke achtergrondbelasting via kwel of uitloging/oxidatie van bodems (zie bijgaande figuur; bron Boekel e.a., 2015). Die natuurlijke achtergrondconcentratie is in Noord-Holland een aandachtspunt. Als gevolg van het mariene verleden is die achtergrondconcentratie met nutriënten namelijk erg hoog. Zo hoog dat zelfs als alle agrarische activiteiten gestopt zouden worden, in veel KRW-wateren de kritische grens nog steeds niet wordt bereikt. Die natuurlijke bron is echter vrijwel niet aan te pakken. De waterschappen hebben hier hun KRW-doelen op aangepast (verlaagd). Er zijn maar enkele gebieden waar HHNK in 2027 verwacht helder water te kunnen krijgen (zie afbeelding met potentie waterkwaliteit; bron: HHNK). De landbouw is een grote bron van fosfor, maar andere bronnen spelen in sommige gebieden zeker zo'n belangrijke rol waarbij de natuurlijke achtergrondbelasting (die we niet kunnen aanpakken) een opvallend aandachtspunt is.	Zaal/ Rommel/ Loggen

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
7	PvdD	10	Brede Welvaartsmonitor: “Deze brede-welvaartbenadering past bij de ambitie van de provincie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De Brede Basismonitor functioneert als een trendmonitor en is geen beleidsmonitor. Het signaleert ontwikkelingen om deze eventueel te agenderen. Het doel is om de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken.” Hoewel het niet gaat om beleidsindicatoren, kan de Basismonitor dus wel worden gebruikt als onderdeel van de analyse van waar kansen en ontwikkelpunten zitten voor de provincie op verschillende thema’s. a) Kunt u schetsen welke ontwikkelingen opvallen in de Basismonitor? b) Hoe neemt de provincie de situatie en trends uit de Basismonitor mee voor de keuzes die gemaakt worden in de Kaderbrief en investeringen in 2024? Hoe gebruikt de provincie de Basismonitor om “de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te beschouwen en te bespreken”? c) Vorig jaar is in de Kaderbrief (zoals ook toegezegd aan PS) een reflectie op de ontwikkelingen die de Basismonitor laat zien gekomen, onder paragraaf “3.4 Ontwikkeling brede welvaart Noord-Holland”. Deze paragraaf is dit jaar echter afgekleed in plaats van verder doordacht (er wordt vooral verwezen naar de website). Kan dat worden gecorrigeerd, bijvoorbeeld door de antwoorden op vraag a en b mee te nemen?	a) Voor het zomerreces wordt in GS de nieuwe 2023 versie van de Brede Basismonitor behandeld. Hierbij zit ook een notitie waarin de belangrijkste ontwikkelingen verder worden toegelicht. Na vaststelling wordt PS hierover geïnformeerd. b) Net als alle informatie die de organisatie, GS en PS tot haar beschikking heeft/hebben vanuit evaluaties, monitors en publicaties wordt de informatie uit de brede basismonitor meegenomen in de afwegingen bij de te maken keuzes in de kaderbrief. c) Wij zijn van mening dat een verwijzing in de kaderbrief naar de volledige brede basismonitor meer recht doet aan deze monitor dan een beknopte samenvatting hiervan in de kaderbrief zelf. Mede vanwege het interactieve karakter van de brede basismonitor.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
8	PvdD	10	We hebben o.a. met het initiatiefvoorstel van CU en PvdD bevestigd dat we ons economisch beleid anders gaan beoordelen. Niet alleen BBP, maar kijken naar de bijdrage van economie van welzijn van mens en dier, binnen ecologische grenzen. a) De indicatoren voor economie zijn nog volgens de oude economie. Wordt er gezocht naar nieuwe indicatoren, die meer de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe, maatschappelijk verantwoorde economie kunnen laten zien (bijv. vestiging van aantal maatschappelijk verantwoorde bedrijven)? b) Wordt er gewerkt aan een indicator dat de dimensie “elders’ van brede welvaart in kaart brengt? Dat wil zeggen: de impact die onze keuzes in Noord-Holland hebben op mensen elders en hun leefomgeving? c) Hoe vaak worden de cijfers van de Basismonitor geactualiseerd en welke verbeteringen ziet de provincie daar nog in?	a) Ja, de monitor wordt jaarlijks doorontwikkeld. In de nieuwe 2023 versie van de Brede Basismonitor zijn bijvoorbeeld indicatoren toegevoegd voor Circulaire Economie en Innovatiekracht. Voor maatschappelijk verantwoorde bedrijven zijn (nog) geen goede indicatoren beschikbaar. b) Voor dit onderdeel zijn we afhankelijk van het CBS. Het onderdeel brede welvaart ‘elders’ in de CBS regionale monitor Brede Welvaart moet nog worden ontwikkeld. Op nationaal niveau zijn deze cijfers wel beschikbaar: https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals-2023 c) Op dit moment actualiseren we de cijfers 1 keer per jaar. De cijfers in de brede basismonitor komen voor een groot deel vanuit externe databronnen die doorgaans niet meer dan 1 keer per jaar worden geactualiseerd. Om deze reden zijn wij van mening dat het op dit moment niet zinvol zou zijn om onze brede basismonitor wel vaker te actualiseren.	Zaal
9	PvdD	17	a) Wat wordt er gedaan aan landschapsmaatregelen om faunaschade te voorkomen? (andere teelten, ecologische oplossingen) Wordt er geïnvesteerd in onderzoek naar en experimenten met zulke mogelijkheden?	Voor alle instrumenten die momenteel beschikbaar zijn om schade te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken verwijzen wij u naar de toolkit op de website van BIJ12. In opdracht van- en in samenwerking met de provincies wordt voortdurend onderzoek gedaan naar de effectiviteit van deze middelen en mogelijkheden om deze te verbeteren.	Rommel

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
10	PvdD	20-22	Er gaat extra geld naar omgevingsdiensten, waaronder voor Tata. Hoeveel extra geld wordt vrijgemaakt voor Tata Steel-dossier en hoeveel daarvan betaalt Tata?	De extra middelen die in de Kaderbrief worden vrijgemaakt voor het programma Tata Steel bedragen € 3.100.000 en € 2.538.500 voor intensivering VTH Tata Steel. Een deel hiervan betaalt Tata Steel via de leges voor vergunningaanvragen. Onder de huidige wetgeving worden de leges voor bouwaanvragen berekend aan de hand van de provinciale legesverordening op basis van de bouwsom. De legesinkomsten variëren van jaar tot jaar, afhankelijk van het aantal vergunningaanvragen en de bouwsommen. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 kan de provincie ook leges heffen voor aanvragen voor het milieudeel van de omgevingsvergunning. Leges mogen alleen worden geheven voor de uitvoeringstaken voor vergunningverlening. De uitvoeringstaken voor toezicht en handhaving moeten wettelijk uit de algemene middelen worden betaald. Specifiek voor het project Heracless-Groen Staal is met Tata Steel een anterieure overeenkomst afgesloten voor de kosten voor het opstellen van het projectbesluit. Deze kosten betaalt Tata Steel aan de provincie. De anterieure overeenkomst is hier te vinden (NB: de bedragen zijn echter vertrouwelijk en zwart gemaakt).	Olthof

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
11	PvdD	5	a) Op welke wijze worden de keuzes in de Kaderbrief getoetst aan de klimaat- en biodiversiteitsdoelen (klimaattoets)? Wanneer krijgen we de eerste Klimaatbegroting en inzichtelijk wat niet alleen de kosten van ons klimaatbeleid zijn, maar ook de opbrengsten (volgens aangenomen moties)?	De provincie Noord-Holland werkt momenteel niet met een klimaattoets of een structurele manier om de Kaderbrief te toetsen op de klimaat- en biodiversiteitsdoelen. Motie 200-2022 (Klimaatbegroting) verzoekt GS om te onderzoeken op welke wijze de ecologische en klimaatdoelen van de provincie Noord-Holland structureel in de P&C cyclus geborgd kunnen worden via een klimaatbegroting, en om daarvoor lessen te trekken van de inzet van andere overheden. Motie 201-2022 verzoekt GS om de baten van het ecologisch- en klimaatbeleid meer in beeld te brengen, en daarvoor in gesprek te gaan met experts op dit gebied. Op 1 maart hebben we u een brief gestuurd waarin we ingaan op deze moties, opties beschrijven voor een 'klimaatbeleidscyclus/klimaatbegroting' en mogelijkheden om de opbrengsten in kaart te brengen, alsmede een onderliggend onderzoek van Berenschot. Het is aan een volgende coalitie of aan PS om deze voorstellen meer structureel in de begrotingscyclus in te bedden.	Stigter
12	PvdD	5 of 25	Klimaat is nu opgenomen als aflopend beleid. Hoe kan dat en hoe kan dat eventueel worden opgelost gezien het feit dat we nog lang maatregelen zullen moeten treffen in de strijd tegen de klimaat- en biodiversiteitscrisis?	Voor klimaat zijn de komende jaren nog geen financiële middelen gereserveerd in de begroting. De huidige coalitie financierde het klimaatbeleid tot 2024 uit incidentele middelen. Zonder expliciete besluiten om deze middelen opnieuw beschikbaar te stellen, stopt dit beleid	Stigter
13	PvdD	27	Voor leefbaarheid en klimaat wordt ingezet om juist minder auto's te laten rijden. Hoe rijmt die ambitie met de verwachting dat het wagenpark gaat groeien? Op welke onderzoeken is dit gebaseerd? Hoe groot is het risico dan dat de opbrengsten van de opcenten toch lager zullen uitvallen dan geschat?	De verwachte groei van het wagenpark is gebaseerd op de historische trend van een toenemende grondslag (aantal auto's, gewichtsklassen, uitstoot). Opbrengsten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Hier zit dus een bepaald risico aan; hoe hoog dat is, is niet te kwantificeren. Bijsturing op onze verwachting gebeurt jaarlijks bij het opstellen van de kaderbrief en hierbij zullen de verwachtingen in onze begroting steeds nauwkeurig worden getoetst aan de actuele ontwikkeling van het wagenpark. Bij een stagnerende groei, of daling van het wagenpark zal bijsturing op de begroting noodzakelijk zijn.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
14	PVV	25	“In onderstaand overzicht is middels de rode blokken per thema weergegeven hoeveel middelen extra nodig zouden zijn bovenop het bestaande begrotingstekort om het huidige beleid , in financiële zin, op gelijkwaardig niveau uit te blijven voeren. Indien de keuze wordt gemaakt om aflopend beleid toch (structureel) voort te zetten komen de kosten hiervoor dus bovenop het gepresenteerde begrotingssaldo.” VRAAG Kunt u per beleidsthema aangeven hoeveel middelen in mindering kunnen worden gebracht, wanneer alleen juridisch vastgelegde bedragen worden uitgegeven?	Omdat het in de bedragen waar in de vraag aan gerefereerd wordt om budgetten gaat waarvan de dekking afloopt in de nabije toekomst zijn hier geen juridisch bindende verplichtingen voor aangegaan richting de toekomst.	Kocken
15	D66	12	Wat zou het opcententarief van de motorrijtuigenbelasting worden in 2023 t/m 2027 indien alle begrotingstekorten van 2023 t/m 2027 worden gedekt door de onbenutte belastingcapaciteit? Wat is de argumentatie voor een verwachte structurele groei van 1,5÷ van het wagenpark? Is dit percentage alleen gebaseerd op het verleden of ook op verwachtte ontwikkelingen in de toekomst?	a) Deze vraag is lastig te beantwoorden omdat per jaarschijf het tekort verschillend is. Als we kijken naar de jaarschijf met het grootste tekort dan zien we in 2027 een tekort van -/- €52,7 miljoen. In 2023 ontvangt de provincie een bedrag per opcent van €3,41 miljoen. Om het tekort van €52,7 miljoen te kunnen dekken zouden de opcenten in 2027 dus met +/-€52,7/3,41= 15,5 opcenten verhoogd moeten worden. Voor de andere jaren kan dezelfde berekening gemaakt worden op basis van de daar gepresenteerde tekorten. b) De verwachting is gebaseerd op informatie uit het verleden en niet op toekomstige ontwikkelingen. We zien de afgelopen jaren elk jaar een toename van de opbrengsten.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
16	D66	15	Welke wijzigingen op de primitieve begroting 2023 hebben vooral geleid tot de (aflopende) meevallers in 2024 t/m 2026?	Wij zijn er in de beantwoording van deze vraag vanuit gegaan dat u doelt op de cijferreeks achter regel A op de tabel van bladzijde 14 waarbij te zien is dat het vigerende begrotingssaldo afloopt van een voordelig saldo van 27 mln. in 2024 naar een nadelig saldo van 4,2 mln. in 2027. Deze aflopende reeks wordt niet veroorzaakt door wijzigingen op de primitieve begroting maar met deze zin is bedoeld aan te geven dat dit het startpunt van de kaderbrief betreft en dat dit dus het begrotingssaldo is uit de vastgestelde meerjarenraming 2023-2026. De twee meest belangrijke oorzaken voor de toenemende krapte (aflopende meevallers) in de vigerende begroting zijn: - De toenemende kosten door indexatie omdat we via de stelpost indexering in de begroting rekening houden met stijgende kosten op de te indexeren budgetten. - De terugval in het provinciefonds in 2026 (van € 291 mln in 2025 naar € 272 mln. in 2026) Overigens vinden op beide van deze posten ook in de kaderbrief weer bijstellingen plaats (nadelig op de indexering en voordelig op de uitkering provinciefonds).	Kocken
17	D66	17	Bij I. Faunaschade staat: : Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2023) worden de totale lasten in 2022 (tegemoetkomingen en alle bijkomende kosten zoals apparaats- en taxatiekosten) geschat op circa € 13 miljoen. Moet dat niet 2023 ipv 2022 zijn?	De omvang van de faunaschade laat zich lastig voorspellen omdat deze van zeer veel factoren afhankelijk is en het een open einde regeling betreft. Wij nemen daarom als uitgangspunt in de begroting altijd de meest actuele gegevens van de daadwerkelijke schade. In het geval van deze kaderbrief betreft dit de berekende schade over 2022. Het jaartal 2022 staat dus correct in deze zin van de kaderbrief.	Rommel

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
18	D66	17	Bij I. Faunaschade: Wordt in de berekening van de lasten van faunaschade rekening gehouden met de grote oversterfte door vogelgriep?	Nee. Omdat de te verwachten lasten Faunaschade in een vroeg stadium moeten worden berekend en geraamd, is het niet mogelijk hiermee rekening te houden. Daarnaast is het zo dat de definitieve lasten worden vastgesteld en door BIJ12 aan de provincies worden doorbelast op basis van de daadwerkelijk uitgekeerde schade. Als Vogelgriep invloed heeft op de totale faunaschade, zal dat dus achteraf in de definitieve schadecijfers terug te vinden zijn.	Rommel
19	D66	22	Op de laatste regel van deze pagina staat dat er incidenteel geld nodig is voor een opiniepeiling TNS/NIPO. Dit bedrijf bestaat al jaren niet meer. Welke bureau gaat de opiniepeiling wel uitvoeren	De opdracht is overgegaan naar de rechtsopvolger, Kantar TNS Nederland.	Olthof
20	D66	25	Welke concrete activiteiten en programma's worden uit incidenteel budget betaald en lopen af in 2024?	Voor een meer gedetailleerd overzicht van de activiteiten en programma's die uit incidenteel budget betaald worden en aflopen in 2024 verwijzen wij naar bijlage uit het overdrachtsdossier 2023: Voor alle regels in de tabel waarbij het blokje rood kleurt in 2024 geldt dat hiervoor in de begroting 2024 geen middelen zijn geraamd.	Kocken
21	D66	27	Wat is de volledige buffer van de structurele stelpost voor macro-economische tegenvallers?	Dit is een structurele post in de begroting. Voor 2023 staat hier een bedrag voor van €4,4 miljoen voor en in alle jaren daarna een bedrag van €8,4 miljoen per jaar. Dit is een exploitatiebudget en geen reserve. Niet ingezette middelen uit dit budget vallen aan het eind van het jaar automatisch vrij naar de algemene middelen.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
22	D66	29	Wat is het aandeel van leasemaatschappijen in het wagenpark van Noord-Holland in procenten van het totaal? Hoe veel meerkosten zijn een opcenten indexatie van 2% voor een personenautobezitter per jaar (range want afhankelijk van autogrootte)?	a) Het totaal aan voertuigen (auto's en motoren) dat ingeschreven stond in Noord-Holland ultimo maart 2023 bedroeg 1.524.402. Het aandeel van leaseauto's en motoren bedroeg 241.464. Dit is dus circa 16% b) Om de totale opbrengsten uit de opcenten op de MRB met 2% te verhogen dan zal dat voor de gemiddelde autobezitter (benzineauto in de gewichtsklasse van 1251 t/m 1350 kg, meest voorkomend in de provincie). leiden tot €4,39 extra kosten op jaarbasis. Voor een auto in een lichtere gewichtsklasse (benzine, 751 t/m 850 kg) zal dit leiden tot €1,46 extra kosten op jaarbasis Voor een auto in een zwaardere gewichtsklasse (2451 t/m 2.550 kg) leidt dit tot een stijging van €12,- op jaarbasis	Kocken
23	D66	30	Welk percentage van de begroting in jaren 2024 t/m 2027 is niet contractueel verplicht? Wat zijn daarbinnen de grootste posten?	In hoeverre uitgaven in de meerjarenraming daadwerkelijk contractueel vastliggen fluctueert en is bijvoorbeeld afhankelijk van wanneer meerjarige contracten aflopen en opnieuw worden aanbesteed, en de mate van flexibiliteit binnen contracten. Het is hierdoor niet mogelijk een percentage te noemen. De grootste posten binnen de begroting waar we geen contractuele verplichting (of andersoortige verplichtingen in bijvoorbeeld de vorm van een gemeenschappelijke regeling) voor zijn aangegaan betreffen over het algemeen de budgetten voor subsidies (uitvoeringsregelingen en subsidies buiten uitvoeringsregeling).	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
24	GL	11	Hier worden vier algemene kaders genoemd voor het begrotingsbeleid. Op pagina 12 staat dat “duurzaam structureel en reëel evenwicht” in overeenstemming is met het toetsingscriterium van BZK. Betekent dat dat de andere criteria door PS zijn vastgesteld en dus niet verplicht zijn vanuit het Rijk? Hanteren andere provincies dezelfde kaders voor het begrotingsbeleid?	Van de vier genoemde criteria vloeit het eerste criterium (duurzaam en structureel reëel evenwicht) inderdaad rechtstreeks voort uit de wettelijke vereisten aan onze begroting. Het tweede criterium ‘geen belastingverhoging’ is inderdaad eigen beleid omdat de provincie wettelijk zelf het tarief mag bepalen binnen de marge tussen een tarief van 0 en het maximum wettelijke opcenten tarief dat voor 2023 is bepaald op 125,8. Zoals uit de tabel op pagina 11 van de kaderbrief is op te maken geldt voor de laatste 3 jaar dat de provincies Drenthe, Friesland, Zeeland en Overijssel vergelijkbaar financieel beleid voeren op dit gebied. Bij de andere 7 provincies zijn wel stijgingen in het tarief doorgevoerd. Het derde criterium ‘alleen noodzakelijke indexering van budgetten’ is ook eigen beleid. Hier gaan provincies verschillende mee om. Het vierde criterium ‘nieuwe beleid alleen in overeenstemming met beschikbare middelen’ vloeit niet rechtstreeks voort uit de wettelijke vereisten vanuit het Rijk maar indirect wel omdat het opnemen van nieuwe beleid in de begroting zonder dat hier middelen voor beschikbaar zijn in strijd zou zijn met het eerste criterium van een duurzaam structureel en reëel evenwicht. Over het algemeen hanteren alle provincies dit vierde criterium dus ook als kader in het begrotingsbeleid.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
25	GL	29	Op pagina 29 wordt gesteld dat verhoging van de opcenten ertoe zou kunnen leiden dat leasemaatschappijen uit de provincie verhuizen naar andere provincies. Hoe reëel is dat argument? Zelfs als Noord-Holland de opcenten zou laten stijgen met 11 procentpunten dan nog zouden de opcenten in onze provincie lager zijn dan in alle andere provincies. Bovendien is het verhuizen van (zeker grote) leasemaatschappijen nog niet zo eenvoudig.	Op pagina 29 wordt gesteld dat '*een zodanige verhoging van de opcenten dat we niet meer de laagste zijn'* gevolgen kan hebben. Daarmee hebben wij enkel op de mogelijkheid gewezen maar doen wij geen uitspraak over de kans dat dit zich daadwerkelijk voordoet. Overigens kunnen er voor bedrijven inderdaad meerdere redenen zijn om zich in een bepaalde provincie te vestigen.	Kocken
26	GL		Op 31 mei is de meicirculaire provinciefonds 2023 verschenen. Is het college bereid en in staat de Kaderbrief 2024-2027 op grond van de meicirculaire te actualiseren?	Nee, dit is niet mogelijk omdat we dan de kaderbrief niet binnen de door uw Staten gestelde termijnen aan u toe hadden kunnen sturen. Wel informeren we uw Staten via een aparte brief over de effecten van de meicirculaire op het financieel beeld in de kaderbrief.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
27	FVD	12	Wat wordt er bedoeld met verbeter- en uitbreidingsinvesteringen en waartoe behoeven deze indexatie?	In het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) zijn (naast vast- en variabel onderhoud om de provinciale infrastructuur goed te laten functioneren en vervanging als de infrastructuur aan het einde van de levensduur is) ook verbeter- en uitbreidingsmaatregelen opgenomen. Deze maatregelen zijn in het iMPI opgenomen om verkeersveiligheids-, leefbaarheids- of doorstromingsknelpunten op wegen, busbanen en fietspaden op te lossen. Voor de uitvoering van deze verbeter- en uitbreidingsinvesteringen stellen Provinciale Staten kredieten beschikbaar. De kredieten worden gekapitaliseerd en in 50 jaar afgeschreven. Voor de dekking van toekomstige kapitaallasten is in de begroting een budget opgenomen. De afgelopen jaren zijn de prijzen voor aanleg en onderhoud van onze provinciale (vaar-)wegen enorm gestegen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hoge energieprijzen, schaarste aan grondstoffen en hoge productiekosten van bouwmaterialen. Het budget voor Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen werd (anders dan het budget voor de kapitaallasten voortvloeiend uit Vervangingsinvesteringen) niet geïndexeerd. Bij de Begroting 2023 is besloten deze stelpost wel jaarlijks te indexeren om de inflatie in de weg- en waterbouw op te kunnen vangen.	Olthof
28	FVD	27	Er staat dat de inkomsten uit opcenten toenemen omdat het wagenpark groter wordt. Is hierin meegenomen dat een groeiend deel van het wagenpark uit elektrische auto's bestaat die geen opcenten betalen? Met andere woorden: teert de groei aan elektrische auto's niet in op het conventionele wagenpark?	Nee op dit moment is daar nog geen sprake van. We zien zowel een groei van de 'conventionele' voertuigen als de elektrische voertuigen. Hierdoor blijft het aandeel van elektrische voertuigen op het totaal beperkt (ultimo maart 2023 bedroeg het aantal elektrische voertuigen ongeveer 79.000. Op een totaal van +/- 1,5 miljoen voertuigen. Overigens vervalt de MRB vrijstelling voor elektrische voertuigen per 2025. De 'dip' in opbrengsten die het elektrisch wagenpark met zich meebrengt zal vanaf dat jaar vervallen.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
29	VVD	3	Het meerjaren exploitatie perspectief is nu ceteris paribus, niet structureel in evenwicht. Veel beleid is daarbij slechts incidenteel gedekt maar lijkt wel prioriteit te hebben. Waarom heeft u in deze kaderbrief niet het complete beeld geschetst waarvoor de Provinciale Staten staan zodat dat beeld kan worden meegenomen naar de begrotingsbespreking in september.	In de kaderbrief schetsen wij de financiële kaders en geven we een volledig overzicht van de meerjarenraming. Daarmee vormt het belangrijke input voor de op te stellen begroting, die begin september elk jaar wordt opgemaakt door GS en ter vaststelling aan PS wordt aangeboden. In deze Kaderbrief schetsen wij een compleet beeld van de financiële consequenties waarover PS moeten besluiten. Onder andere ook door het beleid waarvoor uw Staten eerder incidenteel budget beschikbaar hebben gesteld expliciet in beeld te brengen. Om zo uw Staten de mogelijkheid te geven ook een afweging over de eventuele voortzetting van dit beleid en de hierbij behorende financiële consequenties te kunnen maken.	Kocken
30	CDA	19	Is de 2,5 miljoen aanvullend budget voldoende om het huidige OV op peil te houden? Of dienen er alsnog keuzes gemaakt te worden? Wat zijn de verwachtingen van het OV gebruik over de jaren 2025, 2026 en 2027?	Sinds de coronapandemie zien we achterblijvende reizigersaantallen. Het herstel gaat langzamer dan verwacht. Tot eind 2023 wordt dit met een aanvullende Rijksbijdrage (TVOV) gedekt. Vanaf 2024 vervalt deze bijdrage. Of de 2,5 miljoen aanvullend budget voldoende is, valt op dit moment nog niet te zeggen. Dit is afhankelijk van de ontwikkeling van de reizigersaantallen, reizigersopbrengsten en van de ontwikkelingen van de bijdrage rondom de OV-studentenkaart. Onze inschatting nu is dat we met de extra bijdrage het voorzieningenniveau in 2024 zoveel mogelijk op het niveau van 2023 kunnen houden. Over de jaren 2025 t/m 2027 durven we geen uitspraken te doen	Olthof
31	CDA	27	Bij de ‘opties’ staat dat de autonome groei van het wagenpark meegenomen kan worden. Op welke wijze is rekening gehouden met: De toename van elektrische auto’s en de verwachte ontwikkelingen van de MRB voor deze categorie? De discussie over de provinciale belastinggrondslag?	Deze optie is gebaseerd om de gerealiseerde jaarlijkse groei uit het verleden. Mogelijke toekomstige invloeden zijn hierin niet meegenomen. De toename van elektrische auto’s vormt op de lange termijn geen bezwaar vanwege het vervallen van de MRB vrijstelling per 2025. De mogelijke komst van een nieuw alternatief belastinggebied staat los van wijze waarop wij de trend in het huidige belastinggebied in de begroting verwerken.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
32	JA21	11	Gezien de uitgangspunten van het robuust begrotingsbeleid klopt de aanname dan dat herziening van oud beleid expliciet geen onderdeel is in deze kaderbrief?	Herziening van oud beleid is momenteel geen expliciet uitgangspunt voor robuust begrotingsbeleid. Oud beleid (bestaand beleid) wordt periodiek gemonitord en geëvalueerd maar niet standaard meegenomen als mogelijke dekking voor nieuw beleid. Dat gebeurt natuurlijk wel als de financiële situatie daarom vraagt. Zoals in hoofdstuk vier en in hoofdstuk 7.3 beschreven is de opgave om tot een sluitende meerjarenraming te komen zodanig dat het dit jaar als een van de handelingsalternatieven is beschreven.	Kocken
33	JA21	15	Waarom is er onder C opcenten motorrijtuigenbelasting een constante eenmalige stijging te zien en neemt het in verdere jaren niet meer toe?	Dat wordt veroorzaakt door de beleidsmatige keuze om de inkomsten uit de opcenten behoedzaam te ramen. Jaarlijks wordt het bedrag geraamd op basis van werkelijke aantallen voertuigen die in de provincie geregistreerd staan. Deze inkomsten worden niet geïndexeerd en blijven daarom in komende jaren gelijk.	Kocken
34	JA21	20	Onder M. Vervanging abri's en dynamische reizigers informatiesystemen zien we extra kosten. Waarom was hier in de begroting geen geld voor gereserveerd? Was de afschrijving niet eerder bekend? Betreft dit structurele lasten?	In het verleden was de verwachting dat door de komst van de smartphone DRIS-panelen niet meer noodzakelijk zouden zijn. Vandaar dat er geen structureel budget voor was gereserveerd. Inmiddels weten we dat DRIS-panelen een belangrijk onderdeel zijn van de kwaliteitsbeleving van de OV-reis. In het voorstel in deze kaderbrief is dan ook rekening gehouden met structurele lasten.	Olthof
35	JA21	20	Investeren in de uitvoering van de VTH-taken voor de route Tata Steel richting groen staal. Is hier een bijdrage van TSN te verwachten?	Ja. Via de leges bij vergunningaanvrager (conform de legesverordening) en via een anterieure overeenkomst voor de kosten om het projectbesluit Heracless-Groen Staal op te stellen	Olthof
36	JA21	22	Zijn de kosten voor 2025 voor de VTH-taken een projectbesluit voor de transitie van Tata Steel al opgenomen in deze kaderbrief of volgen die bij een herijkingsmoment?	Voor de precieze omvang van de extra middelen die nodig voor het projectbesluit voor de transitie van Tata Steel naar groen staal, zijn we onder meer afhankelijk van de planning van Tata Steel. Samen met de OD NZKG, het Rijk en Tata Steel vullen we ieder jaar de fasering van de VTH-werkzaamheden en daarmee de financiering hiervan stap voor stap verder in (herijkingsmomenten). Voor 2024 en verder is € 736.000 extra nodig. Voor 2025 zullen we op basis van de dan bekende planning bezien welke middelen dan noodzakelijk zijn.	Olthof

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
37	JA21	22	De kosten voor het beoordelen en aanvragen voor bouwvergunningen worden deels gedekt door leges. Om welke percentages gaat het dan?	In 2019 is door PS besloten dat de leges voor het verstrekken van vergunningen w.o. die van bouwvergunningen kostendekkend dienen te zijn. Hierbij wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per aanvraag. In de kaderbrief gaan we uit van een dekkingspercentage tussen de 95 en 100% voor het totaal van de aanvragen voor bouwvergunningen. In werkelijkheid(bij de jaarrekening) kan dit percentage lager of hoger uitvallen, afhankelijk van het aantal aanvragen die in 2024 worden aangevraagd.	Kocken
38	Volt	P16	In december 2021 is er door de Provincie een lening verstrekt aan ALLIANDER van € 55 miljoen. In 2023 is in de KADERBRIEF 2023-2026 een structurele toename in de dividend uitkering begroot van€ 2 miljoen. In de thans voorliggende KADERBRIEF 2024-2027 wordt een structureel lagere dividenduitkering begroot van € 2 miljoen. 1): Waarop is de dividenduitkering van ALLIANDER gebaseerd? Is dit al vastgesteld in de aandeelhoudersvergadering 2): Wordt er door GS nog een kapitaalsinjectie dan wel lening verwacht aan ALLIANDER? Dit ook in het licht van de Energietransitie en Netcongestie. Indien dit de verwachting is, voor hoeveel en is dit ook meegenomen in de BEGROTING.	1) De dividenduitkering van Alliander is gebaseerd op het dividendbeleid bij Alliander, waarbij in principe elk jaar 45% van de uitkeerbare winst als dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd. Dit wordt jaarlijks in april besloten tijdens de aandeelhoudersvergadering waarbij de jaarrekening wordt vastgesteld. Op 19 april 2023 is tijdens de AvA van Alliander besloten een bedrag van € 81,9 miljoen als dividend uit te keren. Het Noord-Hollandse deel daarvan bedraagt € 7,5 miljoen. 2) Afgezien van de in 2021 verstrekte lening van € 55 miljoen is de provincie Noord-Holland niet voornemens aanvullende financiering te verstrekken. Zoals opgenomen in PS voordracht 2021-61 wordt voor nieuwe kapitaalsinjecties vooral naar de Staat gekeken.	Kocken/ Stigter
39	Volt	P27	In optie B om te komen tot een sluitend begrotingsbeleid wordt uitgegaan van een autonome groei van het wagenpark. Omvang van het wagenpark is de grondslag van de belasting. 1) Is in de omvang van het wagenpark rekening gehouden met de toename van het aandeel elektrische auto's? 2) Is in deze optie rekening gehouden met het feit dat Rijksoverheid het gebruik van elektrische auto's stimuleert?	1) Deze optie is geheel gebaseerd op de gerealiseerde jaarlijkse groei uit het verleden. Er is dus niet gekeken naar mogelijke toekomstige invloeden. Het aandeel van elektrische auto's neemt weliswaar toe maar is op het totaal nog beperkt (+/- 5%). Zie de antwoorden op de vragen 28 en 31. 2) Nee hier is geen rekening mee gehouden. Het fiscale voordeel zal vanaf 2025 verdwijnen en dan zullen de elektrische auto's volledig belast worden.	Kocken

Nr.	Fractie	Pag.	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder
40	Volt	P27	Optie A spreekt van macro-economische tegenvallers.. 1) Wat wordt daar precies onder verstaan? 2) wat is de relatie tussen de macro-economische stelpost, indexeringen-ophogen stelpost prijsstijgingen en toepassing van indexering op provinciale budgetten?	1) Deze stelpost biedt ruimte in de begroting om structurele tegenvallers, waar de provincie geen directe invloed op heeft en die niet te voorspellen waren, op te kunnen vangen zonder dat dat meteen ten koste gaat van bestaand beleid. 2) De stelpost prijsstijgingen wordt gebruikt om de daarvoor aangewezen budgetten op te kunnen hogen in verband de stijgende prijzen. Deze bijstelling op basis van gebruikelijke indices zoals de Consumenten Prijs Index en (CPI) en de Grond- Weg- en Waterbouw index (GWW), vindt jaarlijks plaats bij het opstellen van de Kaderbrief. Deze twee stelposten dienen elk een verschillend doel en zijn niet aan elkaar gecorreleerd.	Kocken
41	Volt	P5	In h2 trends en ontwikkelingen wordt gesproken over politieke turbulentie op Rijks en Europees niveau. In hoeverre is in de kaderbrief rekening gehouden met Europese financiele kansen en nieuwe taken in de provinciale kerntakenpakket?	In de Kaderbrief is daar geen rekening mee gehouden. De provincie heeft een Europastrategie 2022-2030 die door PS is vastgesteld in december 2021. Daarin zijn de kaders voor de provinciale Europese activiteiten opgenomen. Daarnaast is de provincie betrokken bij de uitvoering van een aantal Europese programma's zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO: Kansen voor West en Interreg), het 'Just Transition Fund' en gelden uit het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Daarvoor zijn op de begroting ook middelen beschikbaar voor bijvoorbeeld het co-financieren van Europese projecten in Noord-Holland. De provincie monitort nieuwe Europese ontwikkelingen en bekijkt wat dit betekent voor het eigen beleid. Naast de al bestaande middelen voor cofinanciering van EU projecten en de uitvoering van de Noord-Hollandse Europastrategie heeft dat dus niet geleid tot nieuwe voorstellen in de Kaderbrief voor toekomstige Europese (financierings)kansen.	Zaal

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	PvdD	5a	Zaal	Financiële stukken Recreatieschappen voor zienswijzen	1. Er wordt eigenlijk in alle recreatieschappen meer aan 'natuurinclusief beheer' 'en of 'vergroting van de biodiversiteit' gedaan. Wat betekent dit concreet aan verandering in de uitvoering? Van welke expertise wordt voor deze nieuwe manier van beheer gebruikgemaakt? In hoeverre is afschot (jacht) en (sport)visserij hierbij van toepassing?	1.Met natuurinclusief beheer worden de recreatiegebieden onderhouden met een adaptief oog voor de balans tussen recreatie en natuur. Door de beheerders in de verschillende recreatieschappen worden binnen de budgettaire mogelijkheden ecologisch beheer gevoerd door bijvoorbeeld later in het seizoen te maaien en bermen minder breed te maaien. Maaisel wordt zoveel mogelijk afgevoerd, waar kan naar plaatselijke boeren. De extensief beheerde terreinen, zoals bijv. rietgraslanden, worden jaarlijks deels gemaaid en waar mogelijk afgevoerd. Wanneer gesnoeid of gekapt moet worden, wordt rekening gehouden met bestaande flora en fauna, deze controle wordt uitgevoerd door boswachters of een ecoloog. Een verdere greep uit de maatregelen: ▪ Selectief maaien, sinus maaien; ▪ Faseren in tijd, zodat er altijd nectar en stuifmeelaanbod is; ▪ Randen met ruigte laten staan; ▪ Inzet op bosrandbeheer en dood hout laten liggen (of staan); ▪ Beheer conform natuurkalender; ▪ Van intensief meer naar extensief gras;

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						▪ Bosrevitalisatie. Ander aspect is 'benoemen'. De gebieden van de recreatieschappen zijn vooral bekend door het recreatief gebruik. Minder bekend zijn de natuurwaarden van de gebieden die door inrichting en beheer de afgelopen decennia zijn ontwikkeld. Het beheer en het volgroeien van de gebieden heeft geleid tot een toename van biodiversiteit en natuurwaarden. Vanuit weidevogelbeheer worden predatiemaatregelen getroffen ten behoeve van de weidevogelstand. Aan sportverenigingen moet een vergunning worden verleend. Hierop wordt door toezichthouders van de recreatieschappen steekproefsgewijs gecontroleerd. 2. In het Living Lab Spaarnwoude (Dijkland) werkt een gemotiveerde groep boeren mee aan onderzoeken naar maatregelen voor meer biodiversiteit. Zo wordt er geëxperimenteerd met verschillende vormen van beheer van oevers en graslanden en is er een monitoringaanpak voor natuurvriendelijke oevers ontwikkeld. Verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd onder meer naar het voorkomen van insecten, de kwaliteit van de graslanden voor de weidevogels en de inrichting en

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					2. Bij Recreatieschap Spaarnwoude wordt gebruikgemaakt van de Living Lab (p.7). Wat zijn de ervaringen hiermee?	het beheer van de oevers. De ervaringen hiermee zijn positief. De deelnemers stellen zich nieuwsgierig en actief op. Zo zijn ze een cursus bij Wij land gaan volgen over bodem en denken ze mee met het waterschap over het beste waterpeil-beheer passend bij natuurdoelen en bedrijfsvoering. 3. Op dit moment lopen de onderhandelingen met Staatsbosbeheer over de verkoop van de aandelen. Het streven is om per 31 december a.s. de aandelen te verkopen aan Staatsbosbeheer. Na een eventuele verkoop van de aandelen blijft RNH de uitvoerder van het beheer en onderhoud van de recreatieschappen. Op termijn wil Staatsbosbeheer RNH in zijn eigen organisatie integreren. Staatsbosbeheer wil alle medewerkers van RNH overnemen waardoor naar verwachting er ook op langere termijn geen merkbare effecten op de uitvoering van de dienstverlening aan de recreatieschappen zal plaatsvinden. 4. In recreatieschap Groengebied Amstelland gaat het vooral om de Reuzenberenklauw en de Japanse duizendknoop. De Reuzenberenklauw wordt weggestoken op risicolocaties zoals ligweiden en

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					3. Bij GGA, p. 9 staat "Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2022 niet tot merkbare effecten geleid." Hoe staat het met deze verkenning? Wat zijn de gevolgen? 4. Bij GGA, p. 31 staat "Invasieve exotenbestrijding in verschillende gebieden." Op welke wijze wordt deze bestrijding uitgevoerd en om welke exoten gaat het?	fiets-, voet- en ruiterpaden. De Japanse duizendknoop wordt weggefreesd en afgevoerd naar compostering. Daarna wordt frequent gemaaid om de situatie beheersbaar te houden. Ook wordt de Rivierkreeft zoveel mogelijk teruggedrongen door een lager oeverbeheer en wordt de eikenprocessierups gemonitord en bij gevaar of overlast weggezogen. 5. Open vuur is niet toegestaan in de recreatieschappen. Recreanten worden preventief geattendeerd en geïnformeerd over de gevaren van natuurbranden via onze boswachters en de sociale kanalen. Ook worden de bezoekers in de berichten en op de fysieke bebording geïnstrueerd als het gaat om potentieel brandgevaarlijke recreatieactiviteiten, zoals barbecueën. Onze boswachters zijn in tijde van droogte extra alert op het gebruik barbecues. 6. Er is vorig jaar een onderzoek gedaan naar de balans tussen natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland (zie het rapport als deel A en deel B via deze link naar de website van de provincie. Op de webpagina helemaal naar beneden scrollen

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					5. Welke preventieve maatregelen worden er in de diverse recreatieschappen genomen om natuurbranden te voorkomen en bezoekers op hun verantwoordelijkheid te wijzen bij perioden van droogte?	https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Toerisme_recreatie), De provincie heeft in nauwe afstemming met natuur- en terrein beherende organisaties, het onderzoek vormgegeven. Het rapport is daarna in verschillende gremia besproken, waaronder bij recreatieschappen. Dit rapport is ook tijdens het BOT overleg op 16-1-'23 voor de cie NLG nader toegelicht. De presentatie voor het BOT overleg is hierbij nogmaals toegevoegd *(bijlage 2 beantwoording TV).* De resultaten van het onderzoek worden op drie manieren gepresenteerd: ▪ Deel A. Dit geeft de analyseresultaten voor geheel Noord-Holland. Dit is de bovenregionale (gebiedsoverstijgende) analyse. ▪ Deel B. Dit is in een bijlagenrapport met analyses geordend per Noord-Hollandse deelregio. ▪ Webkaart. Naast de rapportage is er een webkaart, waarin ingezoomd kan worden en voor elk gebied de

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					6. Zijn de gevolgen van de toenemende druk van bezoekers op de gebieden voor de omringende beschermde natuur in beeld? Zo ja, waar kan PS dit terugvinden?	beschikbare data geraadpleegd kan worden en analyses gepresenteerd. 7. De standaardcontracten en voorwaarden verschillen per commerciële activiteit. Voor grootschalige evenementen gelden andere voorwaarden dan voor de (vastgoed) onder erfpachtcontracten voor exploitatievoorzieningen, zoals horeca of pacht en huurcontracten voor landbouw en veeteelt e.d. In de contracten worden voorwaarden gesteld aan het gebruik van het perceel die in lijn zijn met bestemming van de percelen. Voorbeelden hiervan zijn weidevogelmaaibeleid, verbod op het gebruik van chemische middelen, maximale beweidingsdichtheid en afspraken met evenementenorganisatoren met betrekking tot duurzaamheid. Daarnaast wordt bij de uitgifte en het in de markt zetten van nieuwe percelen een aanbesteding gedaan waarbij partijen moeten aangeven hoe duurzaamheid en natuurinclusiviteit in de plannen zijn verankerd. Bovendien vindt ecologisch onderzoek plaats conform de vergunningverlening voor en na (bouw) activiteiten. Jaarlijks wordt, onder meer door diverse

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					7. In de meeste recreatieschappen zijn 'percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven' Er wordt in die gevallen gewerkt met 'standaardcontracten en voorwaarden'. In hoeverre worden voorwaarden en eisen gesteld aan uitbaters en bewoners om de (nieuwe) standaarden van natuurinclusief beheer en natuurinclusieve recreatie te volgen? In hoeverre wordt gemonitord of er ecologische achteruitgang plaatsvindt wegens deze activiteiten?	vrijwilligers, tellingen en metingen gedaan in de recreatiegebieden. Het aantal soorten in de gebieden neemt in het algemeen toe. Bij Recreatie Noord-Holland, uitvoeringsorganisatie van de vier recreatieschappen waar de provincie Noord-Holland in deelneemt, loopt het programma Natuurinclusieve Recreatie. Onderdelen van dit programma hebben inmiddels belangstelling gekregen van onder meer de landelijke Agenda Natuurinclusief, waarbij negen domeinen werken aan een natuurinclusievere samenleving. Een van deze domeinen is het vrijetijdsdomein waarbij Geert Dijks, de directeur van de HISWA/ Recron, domeinleider is. Op 4 juli zal in Antropia te Driebergen een congres plaatsvinden waar dit programma aandacht krijgt.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
2	PvdD	6a	Olthof	Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022	1 a) Hoeveel camera's gebruikt de OD NZKG voor toezicht op Tata Steel? Klopt het dat alleen die beelden kunnen worden gebruikt om te mogen handhaven en niet de beelden van de camera's van omwonendenorganisaties? 1b) Hoeveel kost een extra camera? 1c) Hoeveel capaciteit heeft de OD om de beelden te analyseren?	1a. Op dit moment heeft de OD NZKG één camera in gebruik. Nee dit klopt niet. De OD NZKG gebruikt naast de beelden van de eigen camera ook beelden van omwonenden. Het is niet mogelijk om op basis van alleen één camerabeeld een overtreding te constateren. Dat vergt altijd nader onderzoek waarbij procesgegevens en beelden van Tata Steel worden opgevraagd om te bepalen of er sprake is van een overtreding. 1b. De kosten voor de aanschaf en het plaatsen van een camera zijn relatief beperkt. De kosten voor het verwerken en analyseren van beelden zijn omvangrijker omdat hier personeelskosten mee gemoeid zijn. 1c. De OD NZKG beschikt momenteel over voldoende capaciteit om de beelden van de huidige camera te analyseren. Er is een medewerker die beelden bekijkt en mogelijk verdachte situaties identificeert. Deze worden vervolgens door een toezichthouder verder onderzocht om te bepalen

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						of er sprake was van een overtreding. De ODNZKG beschikt over meerdere toezichthouders voor de handhaving en het toezicht op Tata Steel.
3	PvdD	6b	Stigter	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)	1. Voor ODNZKG geldt dat ze sinds een paar jaar op instructie van provincie als uitgangspunt hebben 'scherp aan de wind varen' als het gaat om VTH-uitvoering bij vervuilende bedrijven. Hanteert OD NHN ook dit uitgangspunt? 2. Controleert de OD NHN: a) Het daadwerkelijk functioneren/rendement van technieken als emissiearme-stallen en luchtwassers (mede op basis waarvan vaak ooit vergunningen zijn verleend)? Hoe precies en hoe vaak vindt de controle plaats? Kunt u de cijfers over jaarlijkse handhavingsacties delen? b) hoe en hoe vaak wordt er bij andere bedrijven gecontroleerd als het gaat om milieuregels en natuurregels? Kunt u de cijfers over jaarlijkse handhavingsacties delen?	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					3. Waar precies op de website kunnen mensen melding doen als ze bijvoorbeeld zien dat een diersoort in strijd met Wet Natuurbescherming wordt verstoord? Is het ook voor de leek duidelijk waar ze zulke zaken kunnen melden? 4. Overlegt de OD NHN regelmatig met dierenwelzijnsorganisaties, i.v.m. mogelijke besluiten die levens van dieren treffen en de integrale afweging? 5. a) De OD gaat ook over bodemtaken. Hoe vaak is door bedrijven verontreinigde grond geconstateerd tijdens het bestaan van de OD, hoe vaak is gehandhaafd en gesaneerd? b) Hoeveel procent van totale saneringskosten zijn tot nu toe verhaald op bedrijven? 6. “Ook onder de Omgevingswet blijft een deel van de bodemtaken bij provincie Noord-Holland.	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Dit gaat namelijk vallen onder het overgangsrecht. In het overgangsrecht worden aanvragen afgehandeld conform de Wet bodembescherming. Hier moet onder meer gedacht worden aan het afronden van procedures die gestart zijn voordat de Omgevingswet in werking treedt, spoedlocaties en nazorglocaties. Ook blijft de provincie onder de Omgevingswet verantwoordelijk voor het diepere grondwater." a) Hoe wordt gezorgd dat de gemeenten goed voorbereid zijn op hun nieuwe bodemtaken? Houdt de provincie hier toezicht op? b) Waar precies is de provincie straks nog verantwoordelijk over? Wat wordt concreet bedoeld met 'diepere grondwater' ? 7. a) Hoeveel procent van de bedrijven voldoet nu aan de verplichte energiebesparing en diverse andere verplichtingen rond een duurzamer energiegebruik? Hoe is de ontwikkeling daarin	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					geweest afgelopen vier jaar? b) Wat is het stappenplan als de OD constateert dat een bedrijf niet aan deze wet- en regelgeving voldoet? Op welke termijn wordt gehandhaafd? c) Hoe vaak vinden controles plaats? Wordt elk bedrijf minstens een keer per jaar gecontroleerd bijvoorbeeld? 8. “De afgelopen jaren is gebleken dat deelnemende gemeenten over de jaren fluctuerende aantallen in de begroting opnemen voor de advisering rondom natuur. Vaak nemen zij meer adviezen af dan vooraf is begroot. De OD NHN is blij dat zij in stelling worden gebracht om met hun kennis de gemeenten te ondersteunen. Dit heeft echter als consequentie dat de benodigde capaciteit niet tijdig en structureel aangetrokken kan worden. Hierdoor kan de OD NHN niet altijd (tijdig) voldoen aan de vraag en is de werkdruk onacceptabel hoog.” Wat wordt hier nu aan gedaan?	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					9. Hoeveel personeel/uren heeft de OD voor de volgende taken (per taak te splitsen): - Soortenbescherming waaronder ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse diersoorten, onderzoek en educatie en/of tijdelijke natuur. - Houtopstanden (meldingen, wachtverplichting en compensatie) - Beheerplannen Natura 2000-gebieden, faunabeheerplannen en kennisdocumenten. - Vrijstellingen, opdrachten of het sluiten van de jacht? 10. Wat is er afgelopen jaar gedaan aan actieve soortenbescherming, onderzoek en educatie	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					door de OD en welke verbeteringen staan eventueel in de planning? 11. Hoeveel kapmeldingen zijn er afgelopen jaar geweest? Hoe wordt compensatie geregeld en gehandhaafd	
4	BBB, mw. A. den Boer	13a	Olthof	Eindresultaat Urgentieconferentie en gevolgen voor de Noord-Hollandse OV-concessies	Wat is het uitvalspercentage met betrekking tot OV en dan met name de bus van onze drie concessiegebieden?	De rituitval van het jaar 2022 ligt ruim boven de gestelde norm van 0,2% in elk van de Noord-Hollandse concessies. Met een groot ziekteverzuim en uitgestelde vakanties en een tekort aan personeel lukte het niet altijd om in 2022 de dienstregeling volledig te laten rijden. Daarop aanvullend wegen ook stakingsdagen sterk mee in het verhogen van de rituitval. In gesprekken met de vervoerder is er maandelijks gekeken naar de rituitval en de onderliggende oorzaken. Samen is er gezocht naar oplossingen om waar mogelijk rituitval te beperken en zo snel mogelijk weer tot een acceptabele rituitval te komen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk gemaakt dat mensen die geen Nederlands maar wel Engels spreken, kunnen

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Wat heeft de staatssecretaris als reden opgegeven dat er geen extra budget beschikbaar kan worden gesteld voor het OV? Is er een maatregelenpakket besproken en zo ja, waar kunnen wij dat inzien.	worden opgeleid tot chauffeur. Dit moet de instroom van nieuwe chauffeurs vergemakkelijken. **Percentage rituitval in dienstregelingsuren (norm: maximaal 0,2%)** | Jaar | Gooi en Vechtstreek | Haarlem IJmond | Noord-Holland Noord | |---|---|---|---| | 2019 | 0,19% | 0,39% | 0,10% | | 2020 | 0,15% | 0,34% | 0,14% | | 2021 | 0,24% | 0,27% | 0,17% | | **2022** | **3,51%** | **2,98%** | **2,52%** | *Bron: Connexxion/Transdev* Hoewel rond de Urgentieconferentie OV van 16 februari jl. een adequaat pakket is ontwikkeld met ook een goede balans tussen ieders beoogde bijdragen, bleek het Rijk/I&W uiteindelijk geen financiële middelen beschikbaar te hebben om haar beoogde bijdragen in het pakket toe te zeggen (waar DO's en vervoerders hiertoe wel bereid waren). Het maatregelenpakket kunt u terugvinden in de brief aan PS van 29 maart 2023 met kenmerk 1997994. Het busvervoer in de Noord-Hollandse concessies is sinds de corona pandemie slechts beperkt

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Welke opties zijn er bekeken voordat er is besloten om de beslissing van afschalen te nemen? Welke innovatieve ontwikkelingen zijn bekeken ter vervanging/vermindering van het afschalen?	afgeschaald. Door de Beschikbaarheids Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV, regeling vanuit de rijksoverheid om tijdelijk de achterblijvende reizigersopbrengsten te compenseren) en de met Connexxion/Transdev afgesproken bezuinigingsmaatregelen uit het Transitieplan (zie brief met kenmerk 1901363) zijn wij in staat geweest om het OV aanbod relatief constant te houden. We hebben vooral gekeken naar aanpassing van bijvoorbeeld spitsritten, terugbrengen van frequenties van lijnen die vaak rijden etc. Dit was ook gerechtvaardigd door de teruggelopen reizigersaantallen. In het Transitieplan zijn innovatieve zaken opgenomen waarmee we het kostenniveau omlaag hebben gebracht zonder dat dit ten koste gaat van het voorzieningenniveau. Voorbeelden zijn een overname regeling voor de ZE voertuigen, een herfinancieringsregeling voor de voertuigen en extra investeringen in marketing.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Zijn er onderzoeken bekend over wat de gevolgen zijn voor de mensen die van het OV gebruik maken als het OV wordt afgeschaald, met name in onze concessiegebieden?	Hier is niet direct onderzoek naar gedaan. Deels is dit meegenomen in de OV klantenbarometer 2022 (https://www.crow.nl/downloads/pdf/verkeer-en-vervoer/crow-kpvv/ov-klantenbarometer/ov-klantenbarometer-2022-hoofdrapport.aspx?ext=) En deels ook in “De staat van het regionale openbaar vervoer 2021”, https://www.crow.nl/downloads/pdf/collectief-vervoer/staat-van-het-regionale-openbaar-vervoer-2021.aspx?ext=. Jaarlijks publiceert de provincie een jaarverslag openbaar vervoer. Hierin zijn de ontwikkelingen per concessie beschreven. De laatst verschenen publicatie betreft het jaar 2021, te vinden op onze site: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Openba

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Kunnen wij een overzicht krijgen van de reizigersaantallen per concessiegebied per lijn over de afgelopen zes jaar en dan met name van onze concessies in NH? Welke prognose is er ten aanzien van het busgebruik de komende twee jaren per concessiegebied per lijn?	ar_vervoer/Beleidsdocumenten/Jaarverslag_2021_Openbaar_Vervoer_provincie_Noord_Holland Onderstaand de instappers per lijn per concessie. Wij hebben alleen cijfers toegevoegd vanaf het eerste jaar van de lopende concessie. Concreet betekent dit dat we voor de concessie Haarlem/IJmond cijfers toegevoegd hebben vanaf 2018, voor Noord-Holland Noord vanaf 2019 en voor Gooi en Vechtstreek vanaf 2022. Legenda bij onderstaande tabellen: - N-lijnen zijn nachtlijnen - Cellen die niet gevuld zijn daar ontbreken de cijfers, bijvoorbeeld omdat een lijn in de jaren ervoor niet heeft gereden - Lijnen in de 400-serie zijn buurtbuslijnen - Lijnen in de 600-serie zijn scholierenlijnen - Lijnen in de 800-serie is flexibel vervoer

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Gooi en Vechtstreek Instappers per lijn 2022

Lijn	2022
N32	1.943
L1	324.975
2	67.932
3	30.667
5	3.495
6	3.424
100	325.835
104	154.687
105	104.846
106	112.029
107	84.907
108	259.565
109	280.986
110	150.245
200	28.288
206	649
210	23.147
221	60.825
320	1.229.015
321	7.830

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Haarlem-IJmond Instappers per lijn per jaar

Lijn	2018	2019	2020	2021	2022
N30	21.965	33.466	15.840	14.321	24.590
N80	20.886	19.986	5.203	533	18.125
2	985.649	996.380	511.521	505.215	578.234
3	1.717.145	1.789.699	889.999	897.893	1.121.949
4	51.144	50.477	30.145	25.051	35.823
7	3.539	1.356	21.719	56.737	80.207
8	169.332	210.171	80.973	46.988	143.098
9	15.068	15.461	8.832	30.859	37.330
12				843	16.098
14	150.259	161.572	85.009	75.680	82.138
15	51.739	56.887	31.919	40.339	50.799
71	149.825	169.813	112.156	121.186	228.513
72	54.106	55.753	31.514	31.099	36.913
73	1.930.209	2.085.213	1.081.856	1.196.280	1.687.978
74	332.670	355.469	204.890	239.656	228.830
75				2.619	71.273
76	26.538	27.649	10.203	14.289	8.654
78	130.361	131.261	72.825	77.811	40.779
79	167.301	184.621	97.603	99.567	
80	1.518.335	1.590.172	830.589	979.636	1.398.002
81	534.429	569.543	276.614	358.131	469.547
82	3.587	1.028			
84	17.784	17.988			4.617
382	817.970	944.149	668.167	809.361	930.752
385	1.268.026	1.372.533	711.726	780.835	1.017.253
481	13.467	17.706	2.500	5.446	13.781
567	25.232	16.476	7.842	8.586	9.451
568		6.142	6.049	6.657	7.412
680	28.135	29.562	15.751	9.339	14.186

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Noord-Holland Noord - Instappers per lijn per jaar

Lijn	2019	2020	2021	2022
N60	12.857	3.721	169	6.643
N69	3.055	744		
1	48.123	28.861	37.545	57.053
2	676.269	382.556	450.160	602.270
3	139.105	75.870	91.951	126.008
4	214.519	156.795	161.413	224.786
8	30.301	19.764	24.419	31.569
10	71.158	45.341	52.952	67.843
11	109.369	57.576	64.144	97.347
14	123.898	62.897	65.968	89.176
28	220.521	121.592	161.504	195.464
30	316.319	177.279	199.680	256.909
31	106.644	57.251	60.588	83.068
33	106.782	58.163	69.056	85.803
34	46.395	23.721	20.800	27.854
112	59	38.197		
123	59.551	99.649	39.074	60.799
128	181.310	127.626	111.148	152.856
129	231.318	167.773	144.194	190.033
132	281.804	138.273	192.393	261.061
133	258.486	31.198	145.215	185.870
134	52.431	171.523	33.523	44.007
135	288.727	30.463	198.775	234.401
136	51.738	141.579	35.622	51.635
139	255.061	91.428	167.770	216.712
151	155.039	25.085	109.137	139.256
152	41.869	14.813	26.259	33.346
156	24.327	87.681		

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Noord-Holland Noord - Instappers per lijn per				
157	161.153	276.180	104.684	130.713
160	462.753	209.564	327.471	438.218
162	399.033	68.404	189.561	263.222
163	110.642	8.863	75.045	96.270
164	16.377	138.164	9.923	11.350
165	256.118	129.831	168.600	206.945
166	259.919	102.008	151.881	187.133
167	197.773	117.273	111.595	142.701
169	218.151		131.078	173.355
210	56			
232	8.515	6.442	7.887	11.338
239				568
250	7.712	2.754	3.339	4.739
251	9.310	5.253		314
260				137
269				308
406	10.011	2.849	3.054	6.158
407	4.002	4.229	3.817	16.733
408	18.719	3.897	8.427	15.557
409	13.415	4.257	5.718	11.381
410	31.377	6.224	15.837	28.011
411	15.963	4.317	5.599	11.855
412	30.840	7.743	11.174	23.810
415	28.572	6.647	13.284	25.294
416	22.283	5.231	8.146	17.268
417	38.769	9.908	14.222	31.429
438	54.430	13.476	18.890	43.150
606	6.483	4.129	2.733	3.824
612	996	379	518	1.300
617	22.345	11.448	10.923	17.805
636	10.408	5.453	4.543	6.632
650	4.403	96		
652	58.272	34.403	30.328	36.912
653	12.643	7.217	6.593	8.828
655	5.269	3.777	1.145	1.618
658	21.265	12.615	10.589	14.886
660	145.490	52.613	28.700	64.409
851	6.620	2.605	2.176	
866	14.556	7.790	2.520	
868	8.008	4.868	4.867	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						De verwachting is dat het nog tot en met 2025 zal duren voor het totaal van de reizigersaantallen weer terug is op het niveau van 2019. Met name in Noord-Holland Noord staat de groei van het aantal OV reizigers onder druk. Verder zien we een aantal trends die van invloed zijn op het OV gebruik; - Door hybride werken reizen maken reizigers minder OV ritten per week - Sinds de corona pandemie is het autobezit in met name landelijke concessies toegenomen - De ontwikkeling van de elektrische fiets gaat (deels) ten koste van het OV gebruik - Er zijn minder studenten, daarnaast reizen studenten minder. Dit is van invloed op de bijdrage die vervoerders krijgen voor het gebruik van de OV studentenkaart. Samen met alle stakeholders zullen we deze trends moeten verwerken in een aangepast OV aanbod. Op dit moment zijn we bezig met een herijking van

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Wat zijn de afspraken met de concessienemers over de vergoedingen in verhouding tot de gebruikersaantallen? Welke afspraken zijn er gemaakt met de concessienemers over het promoten van het busgebruik?	de concessie Noord-Holland Noord. In een later stadium zullen wij u hierover nader informeren. De vergoeding is gebaseerd op basis van het aantal gereden busuren (DRU = dienstregelingsuren) niet op het gebruik door reizigers. Dat laatst speelt wel mee bij de beoordeling of een buslijn blijft rijden of niet. Normaliter (pré-corona) worden ca. 35-50% van de kosten van openbaar vervoer gedekt basis van de reizigersinkomsten. Als reizigers (opbrengsten) er niet zijn zal de vervoerder voorstellen doen om minder te rijden of om buslijnen op te heffen. De provincie heeft voor 2023/2024 een marketingplan gevraagd van Connexxion om de reizigers weer terug in het OV te krijgen; die financieren wij uit de niet gereden dienstregelingskilometers a.g.v. de stakingen en uit de reserve OV-Projecten (zie ook de bijlage bij brief met kenmerk 1901365).

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Is er een benchmark van het busgebruik in Noord-Holland ten opzichte van andere provincies/concessiegebieden. Zo ja, kunnen wij dat inzien.	Een vergelijking tussen het busgebruik binnen de provincie Noord-Holland en andere provincies of het landelijke gemiddelde is mogelijk, maar wordt ook sterk beïnvloed door de karakteristieken van elk gebied. Desalniettemin kan bijvoorbeeld in de staat van het OV (https://www.crow.nl/downloads/pdf/collectief-vervoer/staat-van-het-regionale-openbaar-vervoer-2021.aspx?ext=) worden gekeken naar verschillende kerncijfers van elke concessieverlener (provincies, vervoerregio's en OV-bureau Groningen-Drenthe). Verder kan uit CBS-cijfers (zie tabel 3 https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/onderweg-in-nederland--odin---2021-onderzoeksbeschrijving?onepage=true#c-Bijlage-D-Kerntabellen) worden gehaald wat de totale gereisde kilometers per provincie zijn en op welke wijze deze zijn gemaakt.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Wij zouden graag inzicht hebben in de oorzaken van het begrotingstekort, indien mogelijk in percentages.	Voor de komende jaren (tot einde concessie Haarlem-IJmond 2027 en Noord-Holland Noord 2028), komen we in totaal ca. € 5 mln. (circa 10%) per jaar tekort om het huidige niveau te kunnen handhaven. Als we het aanbod van OV weer naar het niveau van voor de covidpandemie willen brengen, dan komen we ca. € 10 mln. (circa 20%) per jaar te kort. Belangrijk hierbij is dat door chauffeurstekorten groei van het aantal dienstregeling uren op dit moment erg lastig is.
5	PvdD en SP	14a	Loggen	Ontheffingsverzoek huisvesting aan de Twiskeweg	1. Wie is de eigenaar van de eerst beoogde locatie aan de Skoon/Zuideinde? 2. Waarom is er niet direct begonnen met bouwrijp maken zoals gemeente Landsmeer heeft	1. Het betreft hier particulier bezit van een projectontwikkelaar. 2. Uit nader onderzoek naar de locatie is het gebleken dat om de bodem van voldoende stevigheid te voorzien veel meer tijd van

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					gedaan? Zij hadden ook een flinke uitdaging maar het is hun wel gelukt. 3. Stel dat de woonunits op de beoogde locatie aan de Twiskeweg geplaatst worden, hoe zit het dan met de geluidsoverlast van het jaarlijkse festival Lentekabinet? Deze is namelijk direct naast de nieuw beoogde locatie, er zit alleen een fietspad tussen. Betekent het dan dat dit festival de komende jaren geen doorgang kan hebben? 4. Hoe kan het dat de locatie aan de Twiskeweg een beoogde locatie is als dit volgens de N2000 richtlijnen helemaal niet mogelijk is om daar te "bouwen". Wat gaat het betekenen voor het gebied?	voorbelasting noodzakelijk is dan eerder was voorzien. De inschatting is dat dit 9 maanden tot 1 jaar gaat duren. Daarnaast blijkt dat mogelijke sprake moet zijn van constante bronbemaling en dat de gevolgen hiervan op de waterkwaliteit, het dichtslibben van de watergangen en de gevolgen voor de waterstand nog niet duidelijk zijn. 3. De voorgenomen ontheffing richt zich op de instructieregels voor NNN in de Omgevingsverordening. Het afwegen van andere belangen is een gemeentelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid. 4. Bouwen in een N2000 gebied is niet op voorhand uitgesloten. Dit hangt af van de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. De Omgevingsdienst Noord-Holland- Noord (ODNHN) beoordeelt dit momenteel op verzoek van de gemeente. Beoordeeld wordt of voldaan kan

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					5. De nieuw beoogde locatie ligt aan de rand van het Twiske, binnen het Natura 2000-regime. Is voor het plaatsen en gedurende 10 jaar bewonen van de 21 woonunits een Passende beoordeling gemaakt, waarin wordt beoordeeld of het plan significante negatieve effecten heeft op één of meer van de instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied (Vogel- en Habitatrichtlijn)? Zo nee, waarom niet? Dit is een verplichting ingevolge de Wet natuurbescherming (art. 2.8, lid 1). Zo ja, deze Passende beoordeling graag meezenden bij de beantwoording van deze vragen. 6. Er wordt steeds gesproken van 21 woonunits terwijl er ook dubbele units komen voor grotere gezinnen. Klopt het dat er 32 containerwoningen geplaatst gaan worden? 7. Wat maakt het dat de locatie aan de Twiskeweg wat valt onder N2000 goedkoper uit	worden aan de Wet natuurbescherming. De ODNHN voert deze taak uit in mandaat van GS. 5. Het Twiske is aangemerkt als vogelrichtlijngebied. Of kan worden voldaan aan de verplichtingen ingevolge de Wet natuurbescherming wordt momenteel aan de hand van ecologisch onderzoek beoordeeld door de ODNHN. 6. De gemeente geeft in haar ontheffingsverzoek van 3 mei 2023 aan dat zij 21 woningen (woonunits) wil realiseren voor een periode van maximaal 10 jaar. Het klopt een woning uit meerdere units kan bestaan, zodat grotere gezinnen kunnen worden gehuisvest. 7. De locatie aan de Twiskeweg behoeft niet te worden voorbelast omdat ter plaatse al een

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					zal pakken dan de locatie aan de Skoon/Zuideinde? 8. Is er bij de nieuw beoogde locatie gekeken naar functionele eisen/geschiktheid, als voorzieningen, denk aan openbaar vervoer en winkels? 9. Is er gekeken naar andere locaties binnen de bebouwde kom? (Stelling: er is altijd ruimte binnen de bebouwde kom.)	zandlaag aanwezig is doordat de locatie eerder als sportveld in gebruik is geweest. 8. De gemeente geeft aan dat de afstand van de beoogde locatie tot het centrum en andere voorzieningen alsmede tot het openbaar vervoer te voet met 10 tot 15 minuten te bereiken zijn. 9. De gemeente heeft bij ons aangegeven dat zij een uitgebreid locatieonderzoek voor het plaatsen van deze tijdelijke woonunits voor Oekraïners heeft verricht. Hieruit kwamen een drietal locaties naar voren die mogelijk geschikt te maken zouden kunnen zijn. Te weten ‘t Skoon (particulier bezit) de onderhavige locatie en de zeer krappe locatie gelegen direct achter/naast het kerkhof. De laatste locatie wordt door de gemeente als niet wenselijk beoordeeld voor medemensen die uit een oorlogsgebied komen. De argumenten om niet te bouwen op ‘t Skoon zijn reeds in bovenstaande vraag beantwoord. Daarnaast heeft de gemeente nog wel het zgn. Radio 9 terrein. Voordat dit

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					10. Wat is in deze casus het 'onevenredig nadeel bij de verwezenlijking van gemeentelijk ruimtelijk beleid', wat de grond zou zijn om de ontheffingsbevoegdheid Wet ruimtelijke ordening toe te passen? Zie art. 13.4 OVNH 2020. 11. Hoe kan GS hierin een belangenafweging maken als een Passende beoordeling ontbreekt?	terrein kan worden gebruikt, moet het zwaar vervuilde terrein worden gesaneerd. Het snel realiseren van opvang is hier niet mogelijk. De gemeente geeft aan dat de enige locatie waar redelijk snel de tijdelijke woningen kunnen worden geplaatst de beoogde locatie aan de rand van 't Twiske is. 10. Deze vraag is beantwoord in de memo van 10 mei 2022 ten behoeve van de bespreking locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland. *Zie bijlage 1 bij beantwoording TV*. 11. De Passende Beoordeling is een eventueel onderdeel van toetsing aan de Wet natuurbescherming. De ontheffing betreft de provinciale instructieregels ten aanzien van NNNN. Wij hebben een positieve grondhouding om te onderzoeken of de opvang van Oekraïners op deze locatie mogelijk gemaakt kan worden. Of en op welke wijze ontheffing kan worden verleend dient nader te worden onderzocht. Met onze brief

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						vragen wij PS aan te geven of zij onze positieve grondhouding deelt. Wij willen dit graag nog voor het zomerreces met u bespreken, zodat de gemeente zo spoedig mogelijk aanvullend onderzoek kan verrichten. Mede op basis van het aanvullende onderzoek zoek en met in achtneming van de af te wegen belangen, nemen wij een uiteindelijk besluit.

Provincie Noord-Holland

Aan
leden van de commissie Ruimte, Water en Klimaat
Kopie aan

Bijlagen:

Uw contactpersoon
N. Haran
BEL/RO

Telefoonnummer +31235143544
harann@noord-holland.nl

Betreft: Verzoek omtrent bespreken locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstrek-Waterland op 30 juni a.s.

Memo

10 mei 2022

Geachte leden van de commissie RKW,

Met deze memo verzoeken wij u om de gereserveerde datum voor vergadering van uw commissie van 30 juni te benutten voor het bespreken van een overzicht van potentiële locaties t.b.v. huisvesting van spoedzoekers, waaronder Oekraïners, verblijfsgerechtigden, starters, gescheiden mensen en buitenlandse werknemers voor de korte en middellange termijn in de regio Zaanstreek-Waterland.

Context en achtergrond

Zaanstreek-Waterland staat voor de opgave om 225 tot 248 asielzoekers op te vangen of vergunninghouders[1] te huisvesten (boven de taakstelling) voor 2023. Aan de provinciale regietafel asielopvang Noord-Holland[2] is afgesproken om in te zetten op de versnelde tijdelijke huisvesting van vergunninghouders, ook wel tussenvoorziening genoemd. Deze 'tussenvoorziening' verlicht de druk op de asielzoekerscentra en versnelt de inburgering én het verlicht de druk op de reguliere woningmarkt.

---

[1] Vergunninghouders worden ook statushouders of verblijfsgerechtigden genoemd

[2] Aan de provinciale regietafel NH neemt vanuit iedere inliggende Veiligheidsregio een bestuurder deel. Daarnaast wordt op bestuurlijk niveau deelgenomen door het COA en is er vertegenwoordiging vanuit de Landelijke Regietafel en het ministerie van JenV aanwezig. Vanuit de provincie is de gedeputeerde Wonen en Toezicht agendalid van de tafel. De tafel wordt voorgezeten door de commissaris van de Koning in zijn hoedanigheid als rijksheer. De provinciale regietafel heeft geen formele bevoegdheden. Zoals ook is opgenomen in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen zijn het COA en de gemeenten verantwoordelijk voor het opstellen van de provinciale plannen, onder coördinatie van de rijksheer.

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een extra urgente opgave. Evenals de andere Veiligheidsregio's heeft Zaanstreek-Waterland de opdracht ontvangen om voor 23 mei 2022 2.000 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne te realiseren. Om vervolgens op 23 juni a.s., 3.000 opvangplekken voor dezelfde doelgroep gerealiseerd te hebben. Hierbij verzoekt het Rijk om bij het doen van investeringen indien mogelijk rekening te houden met eventueel toekomstig gebruik voor bijvoorbeeld studenten of spoedzoekers.
Omdat de huisvesting voor meerdere doelgroepen een urgent vraagstuk is, wordt deze opgave voor het realiseren van een 'tussenvoorziening' gecombineerd met de huisvesting voor alle inwoners van Zaanstreek Waterland die met spoed een woning zoeken.

Op 10 februari 2022 hebben de colleges uit de regio Zaanstreek-Waterland het resultaat van een verkenning naar locaties waar (al dan niet tijdelijke) woonruimte gerealiseerd kan worden voor de verschillende spoedzoekers gestuurd aan de commissaris van de Koning. Uit de verkenning bleek dat een deel van de potentiële locaties in Bijzonder Provinciaal Landschap liggen.

Naar aanleiding van deze verkenning vond op 14 april jl. een bestuurlijk overleg plaats tussen de commissaris van de Koning, gedeputeerde Cees Loggen en de burgemeesters van de gemeenten uit Zaanstreek-Waterland. In dit overleg is afgesproken om een gezamenlijke taskforce op te richten om geschikte locaties te vinden voor de (tijdelijke) huisvesting van spoedzoekers en vervolgens gemeenten te assisteren bij de realisatie daarvan.

Aanpak Taskforce

De taskforce werkt in eerste instantie aan het vinden van geschikte locaties waar snelheid en draagvlak voor het huisvesten van spoedzoekers gecombineerd kan worden. Na instemming over deze locaties wordt ook gekeken wat nodig is voor de realisatie in termen van ambtelijke capaciteit en expertise, inzicht in het effect op de omgeving en partners (zoals lokale teams voor hulp en ondersteuning en onderwijs) en financiering.

De taskforce hanteert de volgende uitgangspunten bij de verkenning van geschikte locaties:

- De taskforce brengt alle voorgestelde locaties in beeld waar spoedzoekers in potentie gevestigd kunnen worden (geen locaties bij voorbaat uitsluiten).

- Voorgestelde locaties kunnen worden aangedragen door zowel de gemeenten als de provincie.

- De geschiktheid van de verschillende locaties wordt beoordeeld aan de hand van drie criteria:
    - *Snelheid* – hoe snel kunnen tijdelijke voorzieningen geplaats worden.
    - *Beschikbaarheid* – de bereidheid van de grondeigenaar om de grond te benutten voor tijdelijke voorzieningen.
    - *Pasbaarheid* – De mate waarin een locatie voldoet aan de behoefte van gebruikers (bereikbaarheid, voorzieningen) alsook de beleidskaders van gemeenten en provincie.

Op basis van geschiktheid (snelheid, beschikbaarheid, pasbaarheid) en regionale spreiding worden locaties geselecteerd voor verdere uitvoering op korte en op middellange termijn.

Verzoek

Gezien de urgentie en om de eerste tijdelijke units al in september 2022 in de regio te kunnen plaatsen, is een richtinggevende uitspraak van uw staten over de geschiktheid van locaties voor het zomerreces nodig. Vandaar het verzoek om de gereserveerde vergaderdatum van 30 juni a.s. te benutten voor de behandeling van het overzicht van locaties, waarbij de uw commissie gevraagd wordt om een oordeel over de kansrijkheid van de aangedragen beschikbare locaties te geven.

BOT- overleg, optimalisatie balans natuur en recreatiedruk

Provincie Noord-Holland

Opzet gesprek

Tijdens het overleg zullen we ingaan op

- De toenemende druk op natuur en recreatiegebieden in Noord-Holland
- Ee Ladder van Leisure, als een van de middelen om de drukte in de natuur en recreatiegebieden te spreiden.
- Hoe wordt de systematiek in de ‘praktijk’ gebruikt (NPZK, Marieke Kuipers)
- Wat werkt (en wat is extra nodig?) om de optimale balans tussen natuur en recreatiebehoefte te bereiken bij gebieden met een verschillende natuurstatus ((boven)regionale oplossingen?)

Provincie Noord-Holland

Achtergrond

- Visie Recreatie en Toerisme, inclusief hoofdpunten
- Animatie over de opgave die we hebben m.b.t. natuur en recreatiedruk

We willen een provincie zijn waar het fijn wonen werken en recreëren is.

Provincie Noord-Holland

Visie R&T Noord-Holland 2030

- Ambitie: **heel Noord Holland profiteert van recreatie en toerisme**

- Bevat een strategische visie op vier geformuleerde opgaven, en de rol van de provincie
  1. Toenemende druk op natuur, landschap en omgeving
  2. Veranderende vraag recreanten en toeristen
  3. Versterken aanbod
  4. Optimaal benutten van het bestaand aanbod, goed verbonden netwerk

- Geeft zicht op concrete richtingen → strategie van bestemmingsmanagement en – ontwikkeling

Provincie Noord-Holland

Hoofdpunten visie R&T: strategie

Bestemmingsmanagement en –ontwikkeling, zowel voor recreatie als toerisme

<u>Bestemmingsmanagement</u>

actielijnen:

- Druk & draagkracht
- Data & onderzoek
- Informatie & communicatie
- Goede samenwerking & afspraken

<u>Bestemmingsontwikkeling</u>

actielijnen:

- Aanbod- en productontwikkeling
- Meekoppelkansen identificeren & verzilveren

Provincie Noord-Holland

Rapport natuur en recreatiegebieden NH

Animatie: Video: recreatie en natuur niet in balans - Provincie Noord-Holland

Rapport: Toerisme & Recreatie - Provincie Noord-Holland

(zie onder ‘documenten’ onderaan de pagina)

Conclusies onderzoek

Overwegend dat:

- De recreatieve tekorten groot zijn en nog groter worden
- De huidige balans tussen recreatie en natuur niet op orde is
- De kwaliteit van de gebieden niet altijd op orde is (beheerachterstanden)
- Sommige doelgroepen de natuur-en recreatiegebieden weinig bezoeken

Figuur 5.5: Plancapaciteit woningen en actieradius bezoek aan groen en natuurgebieden

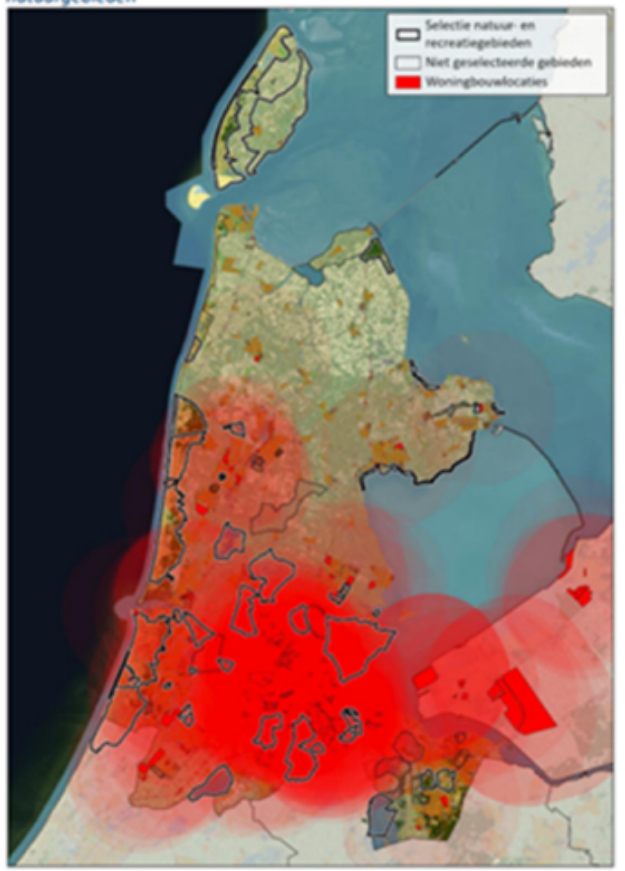

Zien we de volgende opgaven die bovenregionaal spelen:

- Ruimte voor recreatie -> welke vormen waar?
- Natuur en recreatie in balans -> wat verstaan we onder balans
- Kwaliteit en beleving verbeteren
- Monitoring bezoekersstromen

Aan deze opgaven zijn, zoals in het filmpje benoemd, verschillende handelingsperspectieven gekoppeld die tot een (meest) optimale balans tussen natuur en recreatiebehoefte kunnen leiden.

Provincie Noord-Holland

SAMEN VOOR BALANS TUSSEN NATUUR EN RECREATIEBEHOEFTE

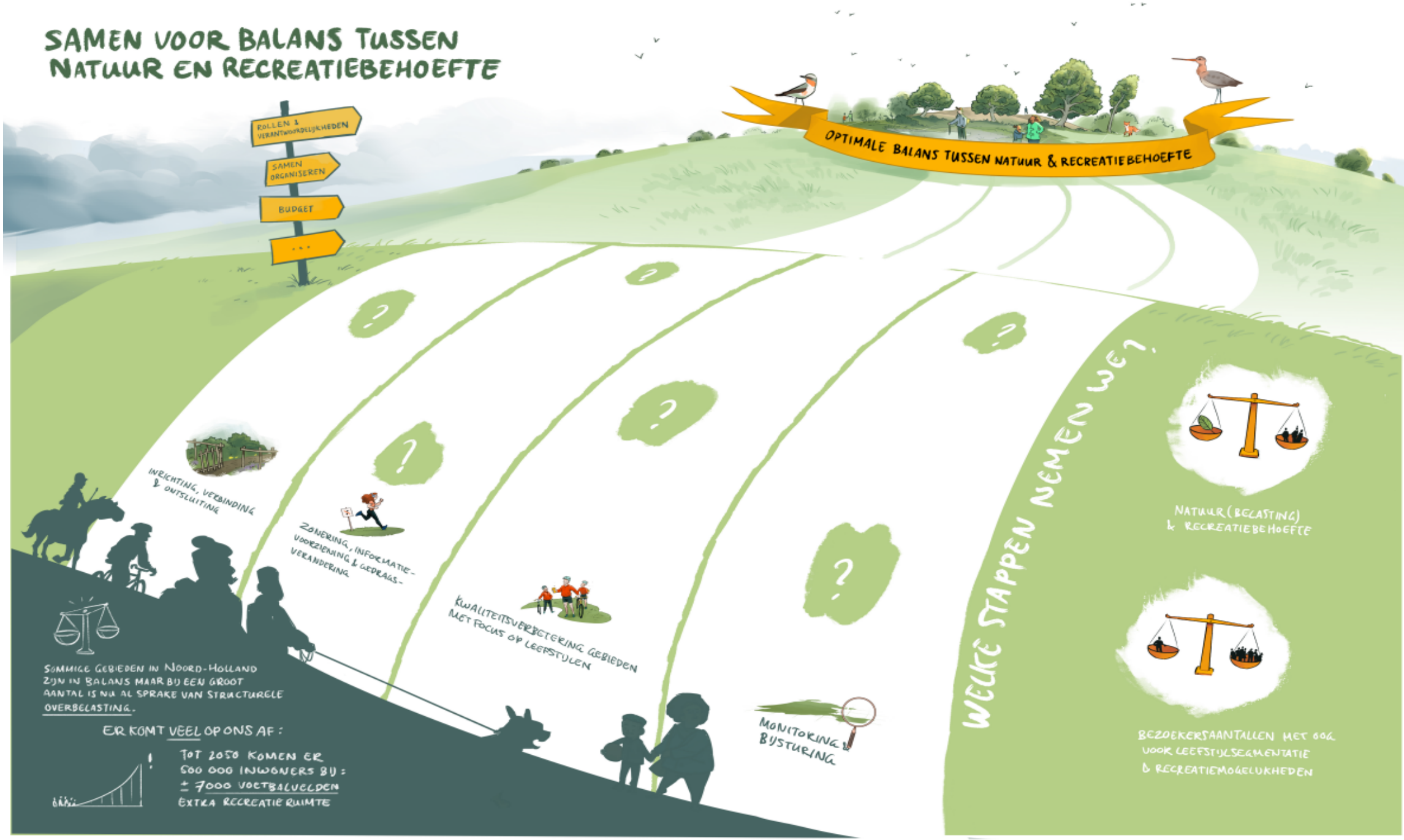

Waar wordt onder andere aan gewerkt?

Provinciaal

- Onderzoek natuur en recreatiegebieden Noord Holland
- **Ontwikkeling systematiek Ladder van Leisure**
- Inventarisatie handelingsperspectieven, wat wordt al gedaan, wat heeft prioriteit, etc?
- Hoe kunnen we de recreatie-ontwikkelingen inzetten om de kwetsbare natuur te beschermen (PPLG)

Regionaal

- Zonering (handelingsperspectief), o.a. door RNH en PWN. Voorbeeld PWN

Provincie Noord-Holland

Ladder van Leisure

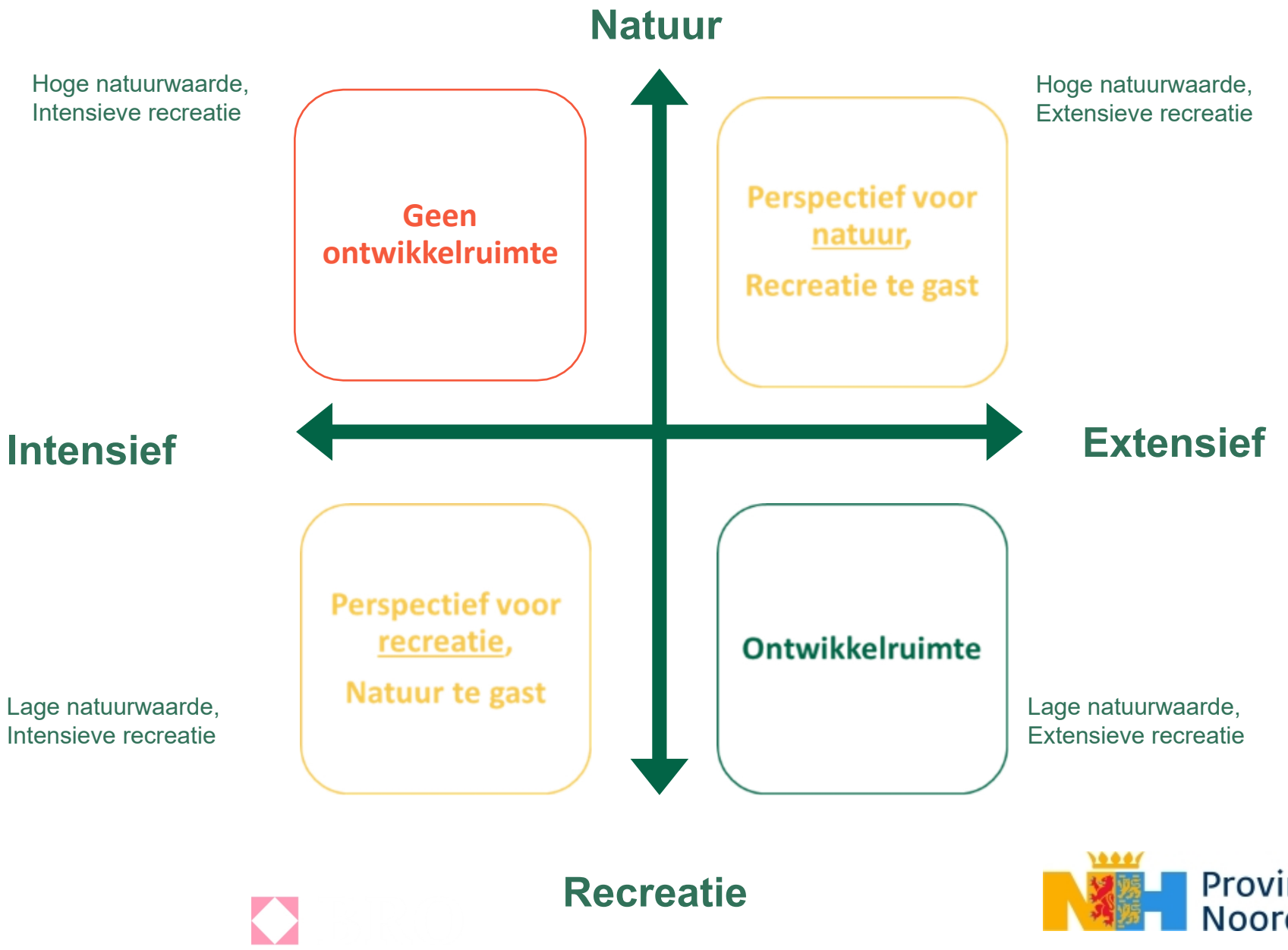

Provincie Noord-Holland

Interventieladder

- Versterkende maatregelen om de balans te verbeteren en behouden

- Tool om inzicht te krijgen in welke maatregelen getroffen kunnen worden

Voorbeeld toepassing NPZK

Provincie
Noord-Holland

Reactie?

- Hoe kijkt de commissie aan tegen de geschetste ontwikkelingen?
- Wat is er extra nodig in de toekomst? Waar liggen kansen en bedreigingen?
- Welke rol heeft de provincie bij de verschillende genoemde maatregelen van de LvL
- Hoe kunnen we recreatiedoelen meenemen in de NNN realisatie?

Provincie Noord-Holland

Suggesties, vragen, aanvullingen?

toerisme-recreatie@noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	PvdD	5a	Zaal	Financiële stukken Recreatieschappen voor zienswijzen	1. Er wordt eigenlijk in alle recreatieschappen meer aan 'natuurinclusief beheer' 'en of 'vergroting van de biodiversiteit' gedaan. Wat betekent dit concreet aan verandering in de uitvoering? Van welke expertise wordt voor deze nieuwe manier van beheer gebruikgemaakt? In hoeverre is afschot (jacht) en (sport)visserij hierbij van toepassing?	1.Met natuurinclusief beheer worden de recreatiegebieden onderhouden met een adaptief oog voor de balans tussen recreatie en natuur. Door de beheerders in de verschillende recreatieschappen worden binnen de budgettaire mogelijkheden ecologisch beheer gevoerd door bijvoorbeeld later in het seizoen te maaien en bermen minder breed te maaien. Maaisel wordt zoveel mogelijk afgevoerd, waar kan naar plaatselijke boeren. De extensief beheerde terreinen, zoals bijv. rietgraslanden, worden jaarlijks deels gemaaid en waar mogelijk afgevoerd. Wanneer gesnoeid of gekapt moet worden, wordt rekening gehouden met bestaande flora en fauna, deze controle wordt uitgevoerd door boswachters of een ecoloog. Een verdere greep uit de maatregelen: ▪ Selectief maaien, sinus maaien; ▪ Faseren in tijd, zodat er altijd nectar en stuifmeelaanbod is; ▪ Randen met ruigte laten staan; ▪ Inzet op bosrandbeheer en dood hout laten liggen (of staan); ▪ Beheer conform natuurkalender; ▪ Van intensief meer naar extensief gras;

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						▪ Bosrevitalisatie. Ander aspect is 'benoemen'. De gebieden van de recreatieschappen zijn vooral bekend door het recreatief gebruik. Minder bekend zijn de natuurwaarden van de gebieden die door inrichting en beheer de afgelopen decennia zijn ontwikkeld. Het beheer en het volgroeien van de gebieden heeft geleid tot een toename van biodiversiteit en natuurwaarden. Vanuit weidevogelbeheer worden predatiemaatregelen getroffen ten behoeve van de weidevogelstand. Aan sportverenigingen moet een vergunning worden verleend. Hierop wordt door toezichthouders van de recreatieschappen steekproefsgewijs gecontroleerd. 2. In het Living Lab Spaarnwoude (Dijkland) werkt een gemotiveerde groep boeren mee aan onderzoeken naar maatregelen voor meer biodiversiteit. Zo wordt er geëxperimenteerd met verschillende vormen van beheer van oevers en graslanden en is er een monitoringaanpak voor natuurvriendelijke oevers ontwikkeld. Verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd onder meer naar het voorkomen van insecten, de kwaliteit van de graslanden voor de weidevogels en de inrichting en

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					2. Bij Recreatieschap Spaarnwoude wordt gebruikgemaakt van de Living Lab (p.7). Wat zijn de ervaringen hiermee?	het beheer van de oevers. De ervaringen hiermee zijn positief. De deelnemers stellen zich nieuwsgierig en actief op. Zo zijn ze een cursus bij Wij land gaan volgen over bodem en denken ze mee met het waterschap over het beste waterpeil-beheer passend bij natuurdoelen en bedrijfsvoering. 3. Op dit moment lopen de onderhandelingen met Staatsbosbeheer over de verkoop van de aandelen. Het streven is om per 31 december a.s. de aandelen te verkopen aan Staatsbosbeheer. Na een eventuele verkoop van de aandelen blijft RNH de uitvoerder van het beheer en onderhoud van de recreatieschappen. Op termijn wil Staatsbosbeheer RNH in zijn eigen organisatie integreren. Staatsbosbeheer wil alle medewerkers van RNH overnemen waardoor naar verwachting er ook op langere termijn geen merkbare effecten op de uitvoering van de dienstverlening aan de recreatieschappen zal plaatsvinden. 4. In recreatieschap Groengebied Amstelland gaat het vooral om de Reuzenberenklauw en de Japanse duizendknoop. De Reuzenberenklauw wordt weggestoken op risicolocaties zoals ligweiden en

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					3. Bij GGA, p. 9 staat "Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2022 niet tot merkbare effecten geleid." Hoe staat het met deze verkenning? Wat zijn de gevolgen? 4. Bij GGA, p. 31 staat "Invasieve exotenbestrijding in verschillende gebieden." Op welke wijze wordt deze bestrijding uitgevoerd en om welke exoten gaat het?	fiets-, voet- en ruiterpaden. De Japanse duizendknoop wordt weggefreesd en afgevoerd naar compostering. Daarna wordt frequent gemaaid om de situatie beheersbaar te houden. Ook wordt de Rivierkreeft zoveel mogelijk teruggedrongen door een lager oeverbeheer en wordt de eikenprocessierups gemonitord en bij gevaar of overlast weggezogen. 5. Open vuur is niet toegestaan in de recreatieschappen. Recreanten worden preventief geattendeerd en geïnformeerd over de gevaren van natuurbranden via onze boswachters en de sociale kanalen. Ook worden de bezoekers in de berichten en op de fysieke bebording geïnstrueerd als het gaat om potentieel brandgevaarlijke recreatieactiviteiten, zoals barbecueën. Onze boswachters zijn in tijde van droogte extra alert op het gebruik barbecues. 6. Er is vorig jaar een onderzoek gedaan naar de balans tussen natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland (zie het rapport als deel A en deel B via deze link naar de website van de provincie. Op de webpagina helemaal naar beneden scrollen

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					5. Welke preventieve maatregelen worden er in de diverse recreatieschappen genomen om natuurbranden te voorkomen en bezoekers op hun verantwoordelijkheid te wijzen bij perioden van droogte?	https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Toerisme_recreatie), De provincie heeft in nauwe afstemming met natuur- en terrein beherende organisaties, het onderzoek vormgegeven. Het rapport is daarna in verschillende gremia besproken, waaronder bij recreatieschappen. Dit rapport is ook tijdens het BOT overleg op 16-1-'23 voor de cie NLG nader toegelicht. De presentatie voor het BOT overleg is hierbij nogmaals toegevoegd *(bijlage 2 beantwoording TV).* De resultaten van het onderzoek worden op drie manieren gepresenteerd: ▪ Deel A. Dit geeft de analyseresultaten voor geheel Noord-Holland. Dit is de bovenregionale (gebiedsoverstijgende) analyse. ▪ Deel B. Dit is in een bijlagenrapport met analyses geordend per Noord-Hollandse deelregio. ▪ Webkaart. Naast de rapportage is er een webkaart, waarin ingezoomd kan worden en voor elk gebied de

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					6. Zijn de gevolgen van de toenemende druk van bezoekers op de gebieden voor de omringende beschermde natuur in beeld? Zo ja, waar kan PS dit terugvinden?	beschikbare data geraadpleegd kan worden en analyses gepresenteerd. 7. De standaardcontracten en voorwaarden verschillen per commerciële activiteit. Voor grootschalige evenementen gelden andere voorwaarden dan voor de (vastgoed) onder erfpachtcontracten voor exploitatievoorzieningen, zoals horeca of pacht en huurcontracten voor landbouw en veeteelt e.d. In de contracten worden voorwaarden gesteld aan het gebruik van het perceel die in lijn zijn met bestemming van de percelen. Voorbeelden hiervan zijn weidevogelmaaibeleid, verbod op het gebruik van chemische middelen, maximale beweidingsdichtheid en afspraken met evenementenorganisatoren met betrekking tot duurzaamheid. Daarnaast wordt bij de uitgifte en het in de markt zetten van nieuwe percelen een aanbesteding gedaan waarbij partijen moeten aangeven hoe duurzaamheid en natuurinclusiviteit in de plannen zijn verankerd. Bovendien vindt ecologisch onderzoek plaats conform de vergunningverlening voor en na (bouw) activiteiten. Jaarlijks wordt, onder meer door diverse

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					7. In de meeste recreatieschappen zijn 'percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven' Er wordt in die gevallen gewerkt met 'standaardcontracten en voorwaarden'. In hoeverre worden voorwaarden en eisen gesteld aan uitbaters en bewoners om de (nieuwe) standaarden van natuurinclusief beheer en natuurinclusieve recreatie te volgen? In hoeverre wordt gemonitord of er ecologische achteruitgang plaatsvindt wegens deze activiteiten?	vrijwilligers, tellingen en metingen gedaan in de recreatiegebieden. Het aantal soorten in de gebieden neemt in het algemeen toe. Bij Recreatie Noord-Holland, uitvoeringsorganisatie van de vier recreatieschappen waar de provincie Noord-Holland in deelneemt, loopt het programma Natuurinclusieve Recreatie. Onderdelen van dit programma hebben inmiddels belangstelling gekregen van onder meer de landelijke Agenda Natuurinclusief, waarbij negen domeinen werken aan een natuurinclusievere samenleving. Een van deze domeinen is het vrijetijdsdomein waarbij Geert Dijks, de directeur van de HISWA/ Recron, domeinleider is. Op 4 juli zal in Antropia te Driebergen een congres plaatsvinden waar dit programma aandacht krijgt.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
2	PvdD	6a	Olthof	Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022	1 a) Hoeveel camera's gebruikt de OD NZKG voor toezicht op Tata Steel? Klopt het dat alleen die beelden kunnen worden gebruikt om te mogen handhaven en niet de beelden van de camera's van omwonendenorganisaties? 1b) Hoeveel kost een extra camera? 1c) Hoeveel capaciteit heeft de OD om de beelden te analyseren?	1a. Op dit moment heeft de OD NZKG één camera in gebruik. Nee dit klopt niet. De OD NZKG gebruikt naast de beelden van de eigen camera ook beelden van omwonenden. Het is niet mogelijk om op basis van alleen één camerabeeld een overtreding te constateren. Dat vergt altijd nader onderzoek waarbij procesgegevens en beelden van Tata Steel worden opgevraagd om te bepalen of er sprake is van een overtreding. 1b. De kosten voor de aanschaf en het plaatsen van een camera zijn relatief beperkt. De kosten voor het verwerken en analyseren van beelden zijn omvangrijker omdat hier personeelskosten mee gemoeid zijn. 1c. De OD NZKG beschikt momenteel over voldoende capaciteit om de beelden van de huidige camera te analyseren. Er is een medewerker die beelden bekijkt en mogelijk verdachte situaties identificeert. Deze worden vervolgens door een toezichthouder verder onderzocht om te bepalen

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						of er sprake was van een overtreding. De ODNZKG beschikt over meerdere toezichthouders voor de handhaving en het toezicht op Tata Steel.
3	PvdD	6b	Stigter	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)	1. Voor ODNZKG geldt dat ze sinds een paar jaar op instructie van provincie als uitgangspunt hebben 'scherp aan de wind varen' als het gaat om VTH-uitvoering bij vervuilende bedrijven. Hanteert OD NHN ook dit uitgangspunt? 2. Controleert de OD NHN: a) Het daadwerkelijk functioneren/rendement van technieken als emissiearme-stallen en luchtwassers (mede op basis waarvan vaak ooit vergunningen zijn verleend)? Hoe precies en hoe vaak vindt de controle plaats? Kunt u de cijfers over jaarlijkse handhavingsacties delen?	1. de frequentie van controles van bedrijven op basis van de Wet natuurbescherming door OD NHN wordt ingegeven door de risicoanalyse en prioriteitstelling van de bestuurlijk vastgestelde VTH-strategie 2019-2023. Hierin werkt de OD NHN samen met de ODNZKG. 2. a) De OD NHN controleert de dieraantallen en of stalsystemen overeenkomstig de leaflet zijn uitgevoerd en worden gebruikt. De frequentie van integrale(volledige) milieucontroles bij veehouderijen (en overige bedrijven) wordt ingegeven door de risicoanalyse en prioriteitstelling van de bestuurlijk vastgestelde VTH-strategie 2019-2023. De controlefrequentie varieert van eens in de 10 jaar tot eens per jaar. Exacte getallen, specifiek voor deze onderdelen, zijn op dit moment niet voorhanden.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					b) hoe en hoe vaak wordt er bij andere bedrijven gecontroleerd als het gaat om milieuregels en natuurregels? Kunt u de cijfers over jaarlijkse handhavingsacties delen?	b) De frequentie van integrale(volledige) milieucontroles wordt ingegeven door de risicoanalyse en prioriteitstelling van de bestuurlijk vastgestelde VTH-strategie 2019-2023. De controlefrequentie varieert van eens in de 10 jaar tot eens per jaar. Exacte getallen zijn op dit moment niet voorhanden. Wat betreft de natuuregels. De in het kader van de Wet natuurbescherming verleende vergunningen/ontheffingen worden gecontroleerd op de naleving van de voorschriften. Er worden daarin wel prioriteiten gesteld. Zo hebben handhavingsverzoeken en de klachtenafhandeling een hoge prioriteit.
					3. Waar precies op de website kunnen mensen melding doen als ze bijvoorbeeld zien dat een diersoort in strijd met Wet Natuurbescherming wordt verstoord? Is het ook voor de leek	**3** Zie website ODNHN.nl onder de knop ‘Snel regelen’ **4** Nee

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					duidelijk waar ze zulke zaken kunnen melden? 4. Overlegt de OD NHN regelmatig met dierenwelzijnsorganisaties, i.v.m. mogelijke besluiten die levens van dieren treffen en de integrale afweging? 5. a) De OD gaat ook over bodemtaken. Hoe vaak is door bedrijven verontreinigde grond geconstateerd tijdens het bestaan van de OD, hoe vaak is gehandhaafd en gesaneerd?	5a Als een bedrijf een nieuw ontstane verontreiniging constateert op het eigen terrein, dient het daarvan melding te maken op grond van de Wet Bodembescherming en de Wet Milieubeheer. Een bedrijf (of eigenaar) is niet verplicht om een bestaande verontreiniging te melden, behalve als daar wordt gegraven of grondwater wordt onttrokken. Het moment van ontstaan, de aanwezige concentraties, de aan- of afwezigheid van risico's als gevolg van de verontreiniging en de voorziene ontwikkelingen (bijvoorbeeld werkzaamheden in de grond, nieuwbouw) bepalen of een verontreiniging moet worden gesaneerd, en zo ja tot in welke mate.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					b) Hoeveel procent van totale saneringskosten zijn tot nu toe verhaald op bedrijven?	Vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt uitgevoerd door de omgevingsdiensten. Er is echter geen totaaloverzicht van het aantal meldingen, handhavingsacties en/of saneringen door bedrijven. Dit wordt niet specifiek gemonitord, maar de gegevens worden wel door elke OD per locatie bijgehouden in het bodeminformatiesysteem. 5b Bij de meeste saneringsgevallen worden de saneringskosten door de veroorzaker en/of eigenaar van het verontreinigde terrein betaald. Een precies beeld van alle kosten hebben wij niet omdat de omgevingsdienst in moet stemmen met het saneringsplan, maar de saneerder geen verplichting heeft de kosten op te geven. Eventueel kostenverhaal of aansprakelijkheidsstelling tussen grondeigenaar en veroorzaker is een civielrechtelijke aangelegenheid,

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					6. “Ook onder de Omgevingswet blijft een deel van de bodemtaken bij provincie Noord-Holland. Dit gaat namelijk vallen onder het overgangsrecht. In het overgangsrecht worden aanvragen afgehandeld conform de Wet bodembescherming. Hier moet onder meer gedacht worden aan het afronden van procedures die gestart zijn voordat de Omgevingswet in werking treedt, spoedlocaties en nazorglocaties. Ook blijft de provincie onder de Omgevingswet verantwoordelijk voor het diepere grondwater.” a) Hoe wordt gezorgd dat de gemeenten goed voorbereid zijn op hun nieuwe bodemtaken? Houdt de provincie hier toezicht op?	waar provincie en omgevingsdienst geen partij in zijn. 6a Provincie en gemeenten werken in het traject van de ‘warme overdracht bodemtaken’ al meerdere jaren samen om zich voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. De vier omgevingsdiensten spelen daarbij een zeer belangrijke ondersteunende rol en zijn hierin ook financieel ondersteund door de provincie. Naast het beoordelen van de bekende bodemlocaties (wel of geen sprake van overgangsrecht) met een screening van het bodeminformatiesysteem, wordt kennis gedeeld via overlegstructuren, het jaarlijks bodemberaad, webinars en door middel van het beantwoorden van specifieke vragen. De provincie houdt geen toezicht op de uitvoering van de nieuwe bodemtaken door de gemeenten. 6b De provincie is onder de Omgevingswet verantwoordelijk voor de bodemlocaties die vallen

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					b) Waar precies is de provincie straks nog verantwoordelijk over? Wat wordt concreet bedoeld met ‘diepere grondwater’ ?	onder het overgangsrecht, voor bodemtaken op complexe bedrijven en voor bepaalde grondwatertaken. Onder het overgangsrecht vallen de zogenaamde spoedlocaties (historische verontreinigingen waarvoor een beschikking ernst en spoed is afgegeven en binnen een bepaalde periode moeten zijn gesaneerd), locaties waarvoor al een saneringsplan is ingediend en locaties waar nazorgverplichtingen gelden na een afgeronde bodemsanering. Voor deze locaties blijft de Wet Bodembescherming onder het huidige bevoegd gezag van kracht. Onder het overgangsrecht blijft ook de zorgplicht uit de Wet bodembescherming voor verontreinigingen ontstaan na 1986 en voor inwerkingtreding van de Omgevingswet van kracht. Zowel Rijk, provincie als gemeente zijn en blijven hiervoor handhavend bevoegd gezag. Voor grondwater worden de taken onder de Omgevingswet verder verdeeld over de overheden. Het beheer van de grondwaterkwaliteit, en daarmee ook de in het grondwater aanwezige verontreinigingen, is nadrukkelijker dan onder het oude stelsel onderdeel van het beheer van

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						watersystemen. Provincie, gemeenten en waterschappen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de grondwaterkwaliteit, met een regisserende, kaderstellende en coördinerende rol voor de provincie. De provincie blijft verantwoordelijk voor de 'grote' grondwaterverontreinigingen waarbij sprake is van een mogelijk verspreidingsrisico (omvang grondwaterverontreiniging > 6.000 m^3). Daarnaast blijft de provincie haar rol behouden bij de aanpak van grondwaterverontreinigingen binnen gebiedsgericht grondwaterbeheer ('t Gooi en Dammerweg). Hierbij is het diepere grondwater gedefinieerd als grondwater op 5 meter en dieper onder maaiveld. 7a informatie over naleefgedrag bij de verplichte energiebesparing en andere verplichtingen rond duurzamer energiegebruik kunnen we nu nog niet leveren. In samenwerking met de andere OD's in Noord-Holland wordt onderzocht hoe we de resultaten van onze inzet kunnen monitoren, analyseren en verantwoorden.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					7. a) Hoeveel procent van de bedrijven voldoet nu aan de verplichte energiebesparing en diverse andere verplichtingen rond een duurzamer energiegebruik? Hoe is de ontwikkeling daarin geweest afgelopen vier jaar? b) Wat is het stappenplan als de OD constateert	7b De OD NHN hanteert de werkwijze zoals is vastgelegd in de bestuurlijk vastgestelde VTH-strategie waarbij na de controle een redelijke termijn wordt gegund om overtredingen ongedaan te maken. Als na de hercontrole de overtredingen niet ongedaan zijn gemaakt wordt bestuursrechtelijke handhaving ingezet. 7c De frequentie van integrale(volledige) milieucontroles wordt ingegeven door de risicoanalyse en prioriteitstelling van de bestuurlijk vastgestelde VTH-strategie 2019-2023. De controlefrequentie varieert van eens in de 10 jaar tot eens per jaar. Door toedoen van de diverse subsidies (provincie NH en Rijk) is afgesproken dat alle bedrijven in een periode van 4 jaar worden gecontroleerd op de naleving van de erkende maatregelenlijst (EML). 8 Dit is onderdeel van het gesprek tussen accounthouder ODNHN en de afzonderlijke gemeenten.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					dat een bedrijf niet aan deze wet- en regelgeving voldoet? Op welke termijn wordt gehandhaafd? c) Hoe vaak vinden controles plaats? Wordt elk bedrijf minstens een keer per jaar gecontroleerd bijvoorbeeld? 8. “De afgelopen jaren is gebleken dat	9. Het aantal FTE wordt niet per taak bijgehouden. De OD NHN past haar organisatie aan op de maatschappelijke opdracht en declareert op basis van uren. Dit staat in de, op de website van OD NHN gepubliceerde, jaarstukken beschreven. Medewerkers verrichten veelal taken op meer gebieden waardoor het aantal FTE per taakgebied niet eenduidig is te geven.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					deelnemende gemeenten over de jaren fluctuerende aantallen in de begroting opnemen voor de advisering rondom natuur. Vaak nemen zij meer adviezen af dan vooraf is begroot. De OD NHN is blij dat zij in stelling worden gebracht om met hun kennis de gemeenten te ondersteunen. Dit heeft echter als consequentie dat de benodigde capaciteit niet tijdig en structureel aangetrokken kan worden. Hierdoor kan de OD NHN niet altijd (tijdig) voldoen aan de vraag en is de werkdruk onacceptabel hoog." Wat wordt hier nu aan gedaan? 9. Hoeveel personeel/uren heeft de OD voor de volgende taken (per taak te splitsen): - Soortenbescherming waaronder ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse	10 De OD NHN richt zich voornamelijk op passieve soortenbescherming. De OD NHN gaat verder met het ontwikkelen van een SoortenManagementPlan (SMP). 11 De OD NHN doet enkel de kapmeldingen voor houtopstanden, in 2022 waren er 20 kapmeldingen. Er ligt een herplantplicht op, die binnen 3 jaar gerealiseerd moet zijn. Er kan gecompenseerd worden op andere gronden indien men hiervoor een positief besluit heeft ontvangen. Er wordt 100% toezicht gehouden.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					diersoorten, onderzoek en educatie en/of tijdelijke natuur. - Houtopstanden (meldingen, wachtverplichting en compensatie) - Beheerplannen Natura 2000-gebieden, faunabeheerplannen en kennisdocumenten. - Vrijstellingen, opdrachten of het sluiten van de jacht? 10. Wat is er afgelopen jaar gedaan aan actieve soortenbescherming, onderzoek en educatie door de OD en welke verbeteringen staan eventueel in de planning? 11. Hoeveel kapmeldingen zijn er afgelopen jaar	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					geweest? Hoe wordt compensatie geregeld en gehandhaafd	
4	BBB, mw. A. den Boer	13a	Olthof	Eindresultaat Urgentieconferentie en gevolgen voor de Noord-Hollandse OV-concessies	Wat is het uitvalspercentage met betrekking tot OV en dan met name de bus van onze drie concessiegebieden?	De rituitval van het jaar 2022 ligt ruim boven de gestelde norm van 0,2% in elk van de Noord-Hollandse concessies. Met een groot ziekteverzuim en uitgestelde vakanties en een tekort aan personeel lukte het niet altijd om in 2022 de dienstregeling volledig te laten rijden. Daarop aanvullend wegen ook stakingsdagen sterk mee in het verhogen van de rituitval. In gesprekken met de vervoerder is er maandelijks gekeken naar de rituitval en de onderliggende oorzaken. Samen is er gezocht naar oplossingen om waar mogelijk rituitval te beperken en zo snel mogelijk weer tot een acceptabele rituitval te komen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk gemaakt dat mensen die geen Nederlands maar wel Engels spreken, kunnen worden opgeleid tot chauffeur. Dit moet de instroom van nieuwe chauffeurs vergemakkelijken.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Wat heeft de staatssecretaris als reden opgegeven dat er geen extra budget beschikbaar kan worden gesteld voor het OV? Is er een maatregelenpakket besproken en zo ja, waar kunnen wij dat inzien.	Percentage rituitval in dienstregelingsuren (norm: maximaal 0,2%) Jaar / Gooi en Vechtstreek / Haarlem IJmond / Noord-Holland Noord 2019 0,19% 0,39% 0,10% 2020 0,15% 0,34% 0,14% 2021 0,24% 0,27% 0,17% **2022 3,51% 2,98% 2,52%** *Bron: Connexxion/Transdev* Hoewel rond de Urgentieconferentie OV van 16 februari jl. een adequaat pakket is ontwikkeld met ook een goede balans tussen ieders beoogde bijdragen, bleek het Rijk/I&W uiteindelijk geen financiële middelen beschikbaar te hebben om haar beoogde bijdragen in het pakket toe te zeggen (waar DO's en vervoerders hiertoe wel bereid waren). Het maatregelenpakket kunt u terugvinden in de brief aan PS van 29 maart 2023 met kenmerk 1997994. Het busvervoer in de Noord-Hollandse concessies is sinds de corona pandemie slechts beperkt afgeschaald. Door de Beschikbaarheids Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV, regeling vanuit de

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Welke opties zijn er bekeken voordat er is besloten om de beslissing van afschalen te nemen? Welke innovatieve ontwikkelingen zijn bekeken ter vervanging/vermindering van het afschalen?	rijksoverheid om tijdelijk de achterblijvende reizigersopbrengsten te compenseren) en de met Connexxion/Transdev afgesproken bezuinigingsmaatregelen uit het Transitieplan (zie brief met kenmerk 1901363) zijn wij in staat geweest om het OV aanbod relatief constant te houden. We hebben vooral gekeken naar aanpassing van bijvoorbeeld spitsritten, terugbrengen van frequenties van lijnen die vaak rijden etc. Dit was ook gerechtvaardigd door de teruggelopen reizigersaantallen. In het Transitieplan zijn innovatieve zaken opgenomen waarmee we het kostenniveau omlaag hebben gebracht zonder dat dit ten koste gaat van het voorzieningenniveau. Voorbeelden zijn een overname regeling voor de ZE voertuigen, een herfinancieringsregeling voor de voertuigen en extra investeringen in marketing.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Zijn er onderzoeken bekend over wat de gevolgen zijn voor de mensen die van het OV gebruik maken als het OV wordt afgeschaald, met name in onze concessiegebieden?	Hier is niet direct onderzoek naar gedaan. Deels is dit meegenomen in de OV klantenbarometer 2022 (https://www.crow.nl/downloads/pdf/verkeer-en-vervoer/crow-kpvv/ov-klantenbarometer/ov-klantenbarometer-2022-hoofdrapport.aspx?ext=) En deels ook in "De staat van het regionale openbaar vervoer 2021", https://www.crow.nl/downloads/pdf/collectief-vervoer/staat-van-het-regionale-openbaar-vervoer-2021.aspx?ext=.
					Kunnen wij een overzicht krijgen van de reizigersaantallen per concessiegebied per lijn over de afgelopen zes jaar en dan met name van onze concessies in NH?	Jaarlijks publiceert de provincie een jaarverslag openbaar vervoer. Hierin zijn de ontwikkelingen per concessie beschreven. De laatst verschenen publicatie betreft het jaar 2021, te vinden op onze site: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Openbaar_vervoer/Beleidsdocumenten/Jaarverslag_2021_Openbaar_Vervoer_provincie_Noord_Holland

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Welke prognose is er ten aanzien van het busgebruik de komende twee jaren per concessiegebied per lijn?	Onderstaand de instappers per lijn per concessie. Wij hebben alleen cijfers toegevoegd vanaf het eerste jaar van de lopende concessie. Concreet betekent dit dat we voor de concessie Haarlem/IJmond cijfers toegevoegd hebben vanaf 2018, voor Noord-Holland Noord vanaf 2019 en voor Gooi en Vechtstreek vanaf 2022. Legenda bij onderstaande tabellen: - N-lijnen zijn nachtlijnen - Cellen die niet gevuld zijn daar ontbreken de cijfers, bijvoorbeeld omdat een lijn in de jaren ervoor niet heeft gereden - Lijnen in de 400-serie zijn buurtbuslijnen - Lijnen in de 600-serie zijn scholierenlijnen - Lijnen in de 800-serie is flexibel vervoer

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Gooi en Vechtstreek Instappers per lijn 2022

Lijn	2022
N32	1.943
L1	324.975
2	67.932
3	30.667
5	3.495
6	3.424
100	325.835
104	154.687
105	104.846
106	112.029
107	84.907
108	259.565
109	280.986
110	150.245
200	28.288
206	649
210	23.147
221	60.825
320	1.229.015
321	7.830

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Haarlem-IJmond Instappers per lijn per jaar

Lijn	2018	2019	2020	2021	2022
N30	21.965	33.466	15.840	14.321	24.590
N80	20.886	19.986	5.203	533	18.125
2	985.649	996.380	511.521	505.215	578.234
3	1.717.145	1.789.699	889.999	897.893	1.121.949
4	51.144	50.477	30.145	25.051	35.823
7	3.539	1.356	21.719	56.737	80.207
8	169.332	210.171	80.973	46.988	143.098
9	15.068	15.461	8.832	30.859	37.330
12				843	16.098
14	150.259	161.572	85.009	75.680	82.138
15	51.739	56.887	31.919	40.339	50.799
71	149.825	169.813	112.156	121.186	228.513
72	54.106	55.753	31.514	31.099	36.913
73	1.930.209	2.085.213	1.081.856	1.196.280	1.687.978
74	332.670	355.469	204.890	239.656	228.830
75				2.619	71.273
76	26.538	27.649	10.203	14.289	8.654
78	130.361	131.261	72.825	77.811	40.779
79	167.301	184.621	97.603	99.567	
80	1.518.335	1.590.172	830.589	979.636	1.398.002
81	534.429	569.543	276.614	358.131	469.547
82	3.587	1.028			
84	17.784	17.988			4.617
382	817.970	944.149	668.167	809.361	930.752
385	1.268.026	1.372.533	711.726	780.835	1.017.253
481	13.467	17.706	2.500	5.446	13.781
567	25.232	16.476	7.842	8.586	9.451
568		6.142	6.049	6.657	7.412
680	28.135	29.562	15.751	9.339	14.186

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Noord-Holland Noord - Instappers per lijn per jaar

Lijn	2019	2020	2021	2022
N60	12.857	3.721	169	6.643
N69	3.055	744		
1	48.123	28.861	37.545	57.053
2	676.269	382.556	450.160	602.270
3	139.105	75.870	91.951	126.008
4	214.519	156.795	161.413	224.786
8	30.301	19.764	24.419	31.569
10	71.158	45.341	52.952	67.843
11	109.369	57.576	64.144	97.347
14	123.898	62.897	65.968	89.176
28	220.521	121.592	161.504	195.464
30	316.319	177.279	199.680	256.909
31	106.644	57.251	60.588	83.068
33	106.782	58.163	69.056	85.803
34	46.395	23.721	20.800	27.854
112	59	38.197		
123	59.551	99.649	39.074	60.799
128	181.310	127.626	111.148	152.856
129	231.318	167.773	144.194	190.033
132	281.804	138.273	192.393	261.061
133	258.486	31.198	145.215	185.870
134	52.431	171.523	33.523	44.007
135	288.727	30.463	198.775	234.401
136	51.738	141.579	35.622	51.635
139	255.061	91.428	167.770	216.712
151	155.039	25.085	109.137	139.256
152	41.869	14.813	26.259	33.346
156	24.327	87.681		

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord

Noord-Holland Noord - Instappers per lijn per				
157	161.153	276.180	104.684	130.713
160	462.753	209.564	327.471	438.218
162	399.033	68.404	189.561	263.222
163	110.642	8.863	75.045	96.270
164	16.377	138.164	9.923	11.350
165	256.118	129.831	168.600	206.945
166	259.919	102.008	151.881	187.133
167	197.773	117.273	111.595	142.701
169	218.151		131.078	173.355
210	56			
232	8.515	6.442	7.887	11.338
239				568
250	7.712	2.754	3.339	4.739
251	9.310	5.253		314
260				137
269				308
406	10.011	2.849	3.054	6.158
407	4.002	4.229	3.817	16.733
408	18.719	3.897	8.427	15.557
409	13.415	4.257	5.718	11.381
410	31.377	6.224	15.837	28.011
411	15.963	4.317	5.599	11.855
412	30.840	7.743	11.174	23.810
415	28.572	6.647	13.284	25.294
416	22.283	5.231	8.146	17.268
417	38.769	9.908	14.222	31.429
438	54.430	13.476	18.890	43.150
606	6.483	4.129	2.733	3.824
612	996	379	518	1.300
617	22.345	11.448	10.923	17.805
636	10.408	5.453	4.543	6.632
650	4.403	96		
652	58.272	34.403	30.328	36.912
653	12.643	7.217	6.593	8.828
655	5.269	3.777	1.145	1.618
658	21.265	12.615	10.589	14.886
660	145.490	52.613	28.700	64.409
851	6.620	2.605	2.176	
866	14.556	7.790	2.520	
868	8.008	4.868	4.867	

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						De verwachting is dat het nog tot en met 2025 zal duren voor het totaal van de reizigersaantallen weer terug is op het niveau van 2019. Met name in Noord-Holland Noord staat de groei van het aantal OV reizigers onder druk. Verder zien we een aantal trends die van invloed zijn op het OV gebruik; - Door hybride werken reizen maken reizigers minder OV ritten per week - Sinds de corona pandemie is het autobezit in met name landelijke concessies toegenomen - De ontwikkeling van de elektrische fiets gaat (deels) ten koste van het OV gebruik - Er zijn minder studenten, daarnaast reizen studenten minder. Dit is van invloed op de bijdrage die vervoerders krijgen voor het gebruik van de OV studentenkaart. Samen met alle stakeholders zullen we deze trends moeten verwerken in een aangepast OV aanbod. Op dit moment zijn we bezig met een herijking van

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Wat zijn de afspraken met de concessienemers over de vergoedingen in verhouding tot de gebruikersaantallen? Welke afspraken zijn er gemaakt met de concessienemers over het promoten van het busgebruik?	de concessie Noord-Holland Noord. In een later stadium zullen wij u hierover nader informeren. De vergoeding is gebaseerd op basis van het aantal gereden busuren (DRU = dienstregelingsuren) niet op het gebruik door reizigers. Dat laatst speelt wel mee bij de beoordeling of een buslijn blijft rijden of niet. Normaliter (pré-corona) worden ca. 35-50% van de kosten van openbaar vervoer gedekt basis van de reizigersinkomsten. Als reizigers (opbrengsten) er niet zijn zal de vervoerder voorstellen doen om minder te rijden of om buslijnen op te heffen. De provincie heeft voor 2023/2024 een marketingplan gevraagd van Connexxion om de reizigers weer terug in het OV te krijgen; die financieren wij uit de niet gereden dienstregelingskilometers a.g.v. de stakingen en uit de reserve OV-Projecten (zie ook de bijlage bij brief met kenmerk 1901365).

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Is er een benchmark van het busgebruik in Noord-Holland ten opzichte van andere provincies/concessiegebieden. Zo ja, kunnen wij dat inzien.	Een vergelijking tussen het busgebruik binnen de provincie Noord-Holland en andere provincies of het landelijke gemiddelde is mogelijk, maar wordt ook sterk beïnvloed door de karakteristieken van elk gebied. Desalniettemin kan bijvoorbeeld in de staat van het OV (https://www.crow.nl/downloads/pdf/collectief-vervoer/staat-van-het-regionale-openbaar-vervoer-2021.aspx?ext=) worden gekeken naar verschillende kerncijfers van elke concessieverlener (provincies, vervoerregio's en OV-bureau Groningen-Drenthe). Verder kan uit CBS-cijfers (zie tabel 3 https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/onderweg-in-nederland--odin---2021-onderzoeksbeschrijving?onepage=true#c-Bijlage-D-Kerntabellen) worden gehaald wat de totale gereisde kilometers per provincie zijn en op welke wijze deze zijn gemaakt.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					Wij zouden graag inzicht hebben in de oorzaken van het begrotingstekort, indien mogelijk in percentages.	Voor de komende jaren (tot einde concessie Haarlem-IJmond 2027 en Noord-Holland Noord 2028), komen we in totaal ca. € 5 mln. (circa 10%) per jaar tekort om het huidige niveau te kunnen handhaven. Als we het aanbod van OV weer naar het niveau van voor de covidpandemie willen brengen, dan komen we ca. € 10 mln. (circa 20%) per jaar te kort. Belangrijk hierbij is dat door chauffeurstekorten groei van het aantal dienstregeling uren op dit moment erg lastig is.
5	PvdD en SP	14a	Loggen	Ontheffingsverzoek huisvesting aan de Twiskeweg	1. Wie is de eigenaar van de eerst beoogde locatie aan de Skoon/Zuideinde? 2. Waarom is er niet direct begonnen met bouwrijp maken zoals gemeente Landsmeer heeft gedaan? Zij hadden ook een flinke uitdaging maar het is hun wel gelukt.	1. Het betreft hier particulier bezit van een projectontwikkelaar. 2. Uit nader onderzoek naar de locatie is het gebleken dat om de bodem van voldoende stevigheid te voorzien veel meer tijd van voorbelasting noodzakelijk is dan eerder was voorzien. De inschatting is dat dit 9 maanden tot 1 jaar gaat duren.

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					3. Stel dat de woonunits op de beoogde locatie aan de Twiskeweg geplaatst worden, hoe zit het dan met de geluidsoverlast van het jaarlijkse festival Lentekabinet? Deze is namelijk direct naast de nieuw beoogde locatie, er zit alleen een fietspad tussen. Betekent het dan dat dit festival de komende jaren geen doorgang kan hebben? 4. Hoe kan het dat de locatie aan de Twiskeweg een beoogde locatie is als dit volgens de N2000 richtlijnen helemaal niet mogelijk is om daar te "bouwen". Wat gaat het betekenen voor het gebied? 5. De nieuw beoogde locatie ligt aan de rand van het Twiske, binnen het Natura 2000-regime. Is voor het plaatsen en gedurende 10 jaar bewonen van de 21 woonunits een Passende beoordeling gemaakt, waarin wordt beoordeeld of het plan	Daarnaast blijkt dat mogelijke sprake moet zijn van constante bronbemaling en dat de gevolgen hiervan op de waterkwaliteit, het dichtslibben van de watergangen en de gevolgen voor de waterstand nog niet duidelijk zijn. 3. De voorgenomen ontheffing richt zich op de instructieregels voor NNN in de Omgevingsverordening. Het afwegen van andere belangen is een gemeentelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid. 4. Bouwen in een N2000 gebied is niet op voorhand uitgesloten. Dit hangt af van de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied. De Omgevingsdienst Noord-Holland- Noord (ODNHN) beoordeelt dit momenteel op verzoek van de gemeente. Beoordeeld wordt of voldaan kan worden aan de Wet natuurbescherming. De ODNHN voert deze taak uit in mandaat van GS. 5. Het Twiske is aangemerkt als vogelrichtlijngebied. Of kan worden voldaan aan

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					significante negatieve effecten heeft op één of meer van de instandhoudingsdoelen van het N2000-gebied (Vogel- en Habitatrichtlijn)? Zo nee, waarom niet? Dit is een verplichting ingevolge de Wet natuurbescherming (art. 2.8, lid 1). Zo ja, deze Passende beoordeling graag meezenden bij de beantwoording van deze vragen. 6. Er wordt steeds gesproken van 21 woonunits terwijl er ook dubbele units komen voor grotere gezinnen. Klopt het dat er 32 containerwoningen geplaatst gaan worden? 7. Wat maakt het dat de locatie aan de Twiskeweg wat valt onder N2000 goedkoper uit zal pakken dan de locatie aan de Skoon/Zuideinde? 8. Is er bij de nieuw beoogde locatie gekeken naar functionele eisen/geschiktheid, als	de verplichtingen ingevolge de Wet natuurbescherming wordt momenteel aan de hand van ecologisch onderzoek beoordeeld door de ODNHN. 6. De gemeente geeft in haar ontheffingsverzoek van 3 mei 2023 aan dat zij 21 woningen (woonunits) wil realiseren voor een periode van maximaal 10 jaar. Het klopt een woning uit meerdere units kan bestaan, zodat grotere gezinnen kunnen worden gehuisvest. 7. De locatie aan de Twiskeweg behoeft niet te worden voorbelast omdat ter plaatse al een zandlaag aanwezig is doordat de locatie eerder als sportveld in gebruik is geweest. 8. De gemeente geeft aan dat de afstand van de beoogde locatie tot het centrum en andere

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					voorzieningen, denk aan openbaar vervoer en winkels? 9. Is er gekeken naar andere locaties binnen de bebouwde kom? (Stelling: er is altijd ruimte binnen de bebouwde kom.)	voorzieningen alsmede tot het openbaar vervoer te voet met 10 tot 15 minuten te bereiken zijn. 9. De gemeente heeft bij ons aangegeven dat zij een uitgebreid locatieonderzoek voor het plaatsen van deze tijdelijke woonunits voor Oekraïners heeft verricht. Hieruit kwamen een drietal locaties naar voren die mogelijk geschikt te maken zouden kunnen zijn. Te weten 't Skoon (particulier bezit) de onderhavige locatie en de zeer krappe locatie gelegen direct achter/naast het kerkhof. De laatste locatie wordt door de gemeente als niet wenselijk beoordeeld voor medemensen die uit een oorlogsgebied komen. De argumenten om niet te bouwen op 't Skoon zijn reeds in bovenstaande vraag beantwoord. Daarnaast heeft de gemeente nog wel het zgn. Radio 9 terrein. Voordat dit terrein kan worden gebruikt, moet het zwaar vervuilde terrein worden gesaneerd. Het snel realiseren van opvang is hier niet mogelijk. De gemeente geeft aan dat de enige locatie waar redelijk snel de tijdelijke woningen kunnen worden

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					10. Wat is in deze casus het 'onevenredig nadeel bij de verwezenlijking van gemeentelijk ruimtelijk beleid', wat de grond zou zijn om de ontheffingsbevoegdheid Wet ruimtelijke ordening toe te passen? Zie art. 13.4 OVNH 2020. 11. Hoe kan GS hierin een belangenafweging maken als een Passende beoordeling ontbreekt?	geplaatst de beoogde locatie aan de rand van 't Twiske is. 10. Deze vraag is beantwoord in de memo van 10 mei 2022 ten behoeve van de bespreking locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland. *Zie bijlage 1 bij beantwoording TV*. 11. De Passende Beoordeling is een eventueel onderdeel van toetsing aan de Wet natuurbescherming. De ontheffing betreft de provinciale instructieregels ten aanzien van NNNN. Wij hebben een positieve grondhouding om te onderzoeken of de opvang van Oekraïners op deze locatie mogelijk gemaakt kan worden. Of en op welke wijze ontheffing kan worden verleend dient nader te worden onderzocht. Met onze brief vragen wij PS aan te geven of zij onze positieve grondhouding deelt. Wij willen dit graag nog voor het zomerreces met u bespreken, zodat de gemeente zo spoedig mogelijk aanvullend onderzoek kan verrichten. Mede op basis van het

Technische vragen Interim-Statencommissie 19 juni 2023 (en vervolg op 26 juni 2023)						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						aanvullende onderzoek zoek en met in achtneming van de af te wegen belangen, nemen wij een uiteindelijk besluit.

Provincie Noord-Holland

Agenda Interim-Statencommissie

Datum	19-06-2023
Tijd	13:15 - 21:00
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Nicole van der Waart
Toelichting	**Deze interim-commissievergadering heeft een vervolg op 26 juni.** De commissievergadering is openbaar, dus toegankelijk voor publiek. Ook is het mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dit kan bij het inspreekhalfuur op maandag 19 juni en bij punten die ter bespreking staan geagendeerd op de A- of B-agenda op 19 en 26 juni. Wilt u inspreken op één van deze vergaderdata? Meldt u zich dan uiterlijk 16 juni vóór 15.00 uur aan bij commissieadviseur Mariëtte van Boheemen: mb@noord-holland.nl Let op: Alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. De vergadering is live te volgen via: noord-holland.stateninformatie.nl

0	**Technische briefing Openbaar Vervoer (11.30-12.15)** Reden agendering interim-commissie: Bij de vervolgvergadering op 26 juni a.s. is, op verzoek van GS, een brief met het eindresultaat Urgentieconferentie en gevolgen voor de Noord-Hollandse OV-concessies op de B-agenda geplaatst. Omdat een deel van de Statenleden nieuw is biedt GS u een technische briefing aan over de rol en taken van de provincie in het OV en de betaalbaarheid van het OV voor de reizigers in zijn algemeenheid.
1 13:15	**Opening, mededelingen en vaststelling van de agenda**
2 13:20	**Inspreekhalfuur**
3	**A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022 - agendapunten 3a1 en 3a2 gevoegd behandelen**
3.a.1 13:50	**A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022** Reden agendering interim-commissie 19 juni: De door PS vastgestelde jaarstukken moeten, zoals dit is geregeld in de

Provinciewet, uiterlijk 15 juli a.s. worden ingediend bij het ministerie. PS besluitvorming staat gepland op 10 juli a.s.

Behandelvoorstel:
Aan de interim-commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2022 te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden.

De jaarrekening 2022 is tevens aan de hand van het accountantsrapport behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei jl.. Het advies van Rekeningencommissie wordt op 13 juni bij de stukken gevoegd.

Het verslag van de Interim-commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
In de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en het behaalde resultaat in het jaar 2022. Het college besluit de jaarstukken 2022 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten. Vanuit de afronding van de accountantscontrole waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig in de jaarstukken. Zie geactualiseerde versie van de jaarstukken en de GS brief daarover.

3.a.2 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2023

Behandelvoorstel:
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.
Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Toelichting:
De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2022 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.

3.b.1 A-agenda Financiën: Kaderbrief 2024

15:05

Reden agendering interim-commissie 19 juni:
In verband met het opstellen van de Begroting 2024 is het bepalen van uitgangspunten en kaders met het voor de zomer gewenst.

Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2024 in PS wordt aan de interim-commissie gevraagd de Kaderbrief te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college de relevante maatschappelijke, economische en financiële ontwikkelingen. Provinciale Staten geven via de kaderbrief de uitgangspunten mee aan het college waarbinnen de begroting 2024 zal worden opgesteld.

3.b.2 Kaderbrief 2024 - aanvullende informatie (uit GS 13 juni jl.)

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse planning en controlcyclus van de provincie en gaat vooraf aan de begroting. De kaderbrief 2024 is vorige maand door GS aan PS verzonden. GS brengen PS met een brief op de hoogte van nieuwe informatie die relevant is voor het debat over de kaderbrief.

4 Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles)

5 A-agenda Recreatie

16:05

5.a Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland en Groengebied Amstelland. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 10 juli 2023 een oordeel vormen over deze stukken.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen.

Reden voor agendering:
Het algemeen bestuur van de recreatieschappen zal in de vergadering van 13 juli 2023 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken.

5.b **Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland**

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van het recreatieschap Groengebied Amstelland. Het dagelijks bestuur van het recreatieschap heeft op 13 april jl. het concept ambitiedocument toegezonden aan de participanten voor het indienen van zienswijzen. Het is van belang dat de provincie haar zienswijzen op het concept ambitiedocument kenbaar maakt.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland.

Reden voor agendering:
Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook voor de vaststelling van het ambitiedocument wordt een nota van zienswijzen opgesteld. De vaststelling wordt ook op 13 juli voorzien.

6 **A-agenda Zienswijze financiele stukken omgevingsdiensten (agendapunten 7 a**
17:05 **t/m d gevoegd behandelen)**

Reden agendering interim-commissie:
Tijdig geven van zienswijzen conform de afgesproken P&C-cycli van de omgevingsdiensten.

Behandelvoorstel:
De commissie kan met elkaar en de gedeputeerde de voorliggende financiële stukken van de Omgevingsdiensten (OD's) te bespreken. Geeft u bij uw inbreng aan welk Omgevingsdienst het betreft en of u de voorgestelde zienswijze overneemt.

Toelichting:
GS heeft op de financiële stukken van de vier omgevingsdiensten besproken. GS stellen -kort samengevat- voor een aandachtspunt te benadrukken naar aanleiding van begroting 2024 van de OD NHN en een zienswijze te geven over

de resultaatbestemming 2022 van OD NHN. En verder OFGV te vragen zo spoedig mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024.
GS heeft geen opmerkingen over de financiële stukken van de omgevingsdiensten NZKG, ODIJmond.

6.a Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven.
GS stellen voor:
1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen.

6.b Omgevingsdienst Noord-Holland Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023) Noord

De Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord worden aan Provinciale Staten toegezonden zodat Provinciale Staten een zienswijze op de stukken kunnen geven.

GS stellen voor:
1. Geen zienswijze in te dienen op Begroting 2024 zelf, maar hierbij aan te geven dat het noodzakelijk is dat deelnemers hun structurele taken binnen de lumpsum bijdragen wegzetten bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Dit in het kader van goed opdrachtgever- en eigenaarschap.
2. Als zienswijze op de resultaatbestemming 2022 mee te geven dat bij een onttrekking aan de bestemmingsreserve Verstevigen Bedrijfsvoering VTH-plus goed onderbouwd wordt wat de positieve bijdrage is aan de uitvoering van de VTH-plustaken.

6.c Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij deze documenten zijn, wordt P

GS stellen voor:
1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienenS voorgesteld om geen zienswijze te uiten.

6.d Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

Het dagelijks bestuur van OFGV heeft de eerste en tweede Begrotingswijziging 2023, de Begroting 2024 en de voorlopige Jaarrekening 2022 aan de raden en Staten van haar deelnemers toegezonden, zodat deze een zienswijze op het stuk kunnen geven.
GS stellen voor:
1. Geen zienswijze in te dienen op de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek;
2. De OFGV te vragen zo snel mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024 voor de deelnemersbijdragen. Zodat gemeenten en provincies daarmee rekening kunnen houden wat betreft de beschikbare budgetten;
3. De voorlopige jaarrekening 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek voor kennisgeving aan te nemen.

7 A-agenda cultuur

18:05

7.a Zienswijze PS ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is deelnemer in het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn Provinciale Staten bevoegd een zienswijze in te dienen op de begroting van dit Gemeenschappelijk Orgaan. Aangezien de begroting geen vragen oproept stelt het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor om geen zienswijze in te dienen.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Zienswijze ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Reden voor agendering:

Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies heeft op 7 maart 2023 de Kadernota 2024 - 2027 en de Jaarrekening 2022 ter kennisgeving en de ontwerp begroting 2024 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen is Provinciale Staten bevoegd deze zienswijze in te dienen. PS moeten de zienswijze voor 15 juli 2023 verzenden aan het GO.

8 **diner**

18:30

9 **B-agenda Ruimte**

19:30

9.a **Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)**

Reden voor agendering:
Consultatie voorafgaand aan te nemen besluit GS. Conform afspraak leggen GS dergelijke wijzigingen aan u voor. Dit doen zij na de terinzagelegging en voordat zij het definitieve besluit nemen over de voorgestelde wijzigingen.

Behandelvoorstel:
U kunt de stukken met elkaar en gedeputeerde bespreken.

Toelichting:
GS stellen het eindconcept van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening ronde 2023-I en de Nota van beantwoording vast. De voorgenomen wijzigingen hebben ter inzage gelegen. Met dit besluit geven GS het eindconcept en de Nota van beantwoording vrij voor bespreking met PS.

9.b **Ruimte: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp) (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)**

Reden voor agendering interim-commissie 19 juni: ter inzagelegging op 22 juni
Voorafgaand aan de terinzagelegging willen GS met u in gesprek over het ontwerp. Zij nemen uw input vervolgens mee bij de vaststelling van het eindconcept van de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022.

Behandelvoorstel:
U kunt de stukken met elkaar en gedeputeerde bespreken en gedeputeerde input meegeven.

Toelichting:
GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 in ontwerp vast, leggen deze ter inzage en geven deze vrij voor bespreking met PS. De tweede herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder datacenters, energie-infrastructuur en verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland. Zienswijzen kunnen worden ingediend van 22 juni tot en met 2 augustus 2023.

10 **Schorsing (vervolg op 26 juni 2023 13.15 uur)**

Verslag concept
Interim Statencommissie

Datum commissievergadering	:	19 juni 2023 (vervolg van deze vergadering op 26 juni 2023)
commissievoorzitter	:	N. van der Waart
commissie-adviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

commissievoorzitter	:	N. van der Waart	
commissie-adviseur	:	Mw. M. van Boheemen	
Leden van de commissie	:	BBB	dhr. G. Vendrig, mw. D. Sijbenga, dhr. P. Teeuwen, mw. A. den Boer, dhr. V. Valk
		VVD	mw. M. Poot, mw. G. Bakker, dhr. J. van Gilse, dhr. N. Roosendaal
		GroenLinks	W. Freeman, P. Korzelius, P. Laport
		D66	mw. N.S. Vroom, dhr. W. van der Heijden, dhr. E. Kanik, dhr. S. Mülder
		PvdA	mw. M. ten Ham, mw. F. Oulad Hadj, dhr. C. Vonk
		JA21	dhr. D. Van den Berg, dhr. R. Broertjes, mw. C. Gordijn, mw. K. Uiterwijk
		CDA	mw. R. Engels en dhr. D. Heijnen
		FvD	dhr. J. Dessing
		PvdD	I. Kostić, mw. M. Van Aesch, dhr. M. Hanou
		PVV	dhr. M. Deen, dhr. D. De Moel
		SP	mw. R. Alberts, dhr. J. Kes
		CU	dhr. M. Klein, mw. I. Buit
		50PLUS	mw. A. Van der Helm-Chandansingh, dhr. H. Stulemeijer
		Volt	M. de Weerdt, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	Mw. E. Rommel (VVD), R. Kocken (GroenLinks), mw. I. Zaal (D66), dhr. C. Loggen (VVD), dhr. J. Olthof (PvdA) en E. Stigter (GroenLinks)	
Afwezig: *(Met bericht van verhindering)*	:	-	
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)	

Agenda

5

0 Technische Briefing Openbaar Vervoer

1 Opening, mededelingen en vaststelling van de agenda

2 Inspreekhalfuur
3 A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022 – agendapunten 3.a.1 en 3.a.2 gevoegd behandelen
3.a.1 A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022
3.a.2 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2023
3.b.1 A-agenda Financiën: Kaderbrief 2024
3.b.2 Kaderbrief 2024 – aanvullende informatie (uit GS 13 juni jl.)
4. Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles)
5. A-agenda Recreatie
5.a Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
5.b Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland
6. A-agenda Zienswijze financiële stukken omgevingsdiensten (agendapunten 6.a t/m 6.d gevoegd behandelen)
6.a Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim commissie 19-06-2023)
6.b Omgevingsdienst Noord-Holland Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023) Noord
6.c Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de
jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
6.d Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
7 A-agenda cultuur
7.a Zienswijze PS ontwerpbegroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.
8 Diner
9 B-agenda Ruimte
9.a Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)
9.b Ruimte: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 (ontwerp) (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)
4. Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles) – vervolg
10 Schorsing (vervolg op 26 juni 2023 13.15 uur)

1 Opening, mededelingen en vaststelling van de agenda

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 13.21 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Mededelingen voorzitter:

- Dit betreft een vergadering van de Interim Statencommissie, deze commissie is ingesteld door het Presidium om lopende onderwerpen in commissieverband te bespreken. Op verzoek van het presidium zijn alleen agendapunten In de agenda opgenomen waarvoor bespreking niet langer uitgesteld kon worden. Mede om die reden zijn er geen vaste agendapunten, zoals het vaststellen van het verslag van de vorige vergadering, de lijst met moties en toezeggingen en de strategische agenda. Deze stukken komen terug op de agenda 's van de eerste reguliere commissievergaderingen, nadat PS deze heeft ingesteld.
- Deze vergadering zal plaatsvinden in twee delen: op 19 en 26 juni. Voor de bespreking wordt uitgegaan van zeven vergaderuren op maandag 19 juni en vier vergaderuren op maandag 26 juni. De verdeling van de spreektijd is te vinden in de algemene bijlagen bij deze vergaderingen en is niet uitwisselbaar.
- Voor de A-agendapunten, die voor vandaag zijn geagendeerd, vindt besluitvorming plaats in de Statenvergadering van maandag 10 juli.
- In de algemene bijlagen bij de agenda is de beantwoording van alle technische vragen opgenomen.
- Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering zeven insprekers aangemeld voor beide vergaderingen. Tijdens het inspreekhalfuur zullen twee insprekers het woord voeren, bij agendapunt 9.a over de wijziging van werkingsgebieden van de Omgevingsverordening NH2020 en NH2022 zullen er drie insprekers zijn. Volgende week maandag zullen er twee insprekers aanwezig zijn bij het tweede deel van deze vergadering. Eén inspreker zal betrekking hebben op agendapunt 12.a, de behandeling van de VTH-brief, en de andere inspreker zal spreken over het ontheffingsverzoek Twiskeweg Oostzaan, agendapunt 14.a.
- Bij agendapunt 5, de rondvraag komen er een drietal vooraf ingediende vragensets aan de orde.
- Vanuit de commissie en Gedeputeerde Staten zijn er geen mededelingen.

De heer **Kanik** (D66) merkt op dat bij agendapunt 13.a, Eindresultaat urgentieconferentie en gevolgen voor de Noord-Hollandse ov-concessies geen toelichting is opgenomen waarom dit onderwerp is geagendeerd of wat GS verwacht op dit onderwerp.

De **voorzitter** zegt toe dat dit zal worden toegevoegd aan de agenda van 26 juni.

De agenda is aldus vastgesteld.

2 Inspreekhalfuur

Mevrouw **Volkers** spreekt in namens de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied over de boskap in de gemeente Bergen. Mevrouw Volkers vertegenwoordigt 37.000 burgers die pleiten voor het behoud van de bossen in het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied. Ze benadrukt dat belangrijke stukken en argumenten worden genegeerd, terwijl terreinbeheerders herhaaldelijk hun standpunt herhalen. Volgens haar is er slechts één

oplossing om opheldering te krijgen: het standaard dataformulier van 2004, dat de goedgekeurde doelen vanuit Europa bevat. Dit formulier moet dienen als referentiepunt om de huidige staat van de natuur te beoordelen. Echter, dit formulier is nergens te vinden voor het betreffende gebied. Mevrouw Volkers uit haar verbazing hierover en stelt dat het ministerie van LNV regels dicteert onder de naam van Natura 2000 om protest te voorkomen. Ze verwijst naar een onderzoek van de Algemene Rekenkamer waaruit blijkt dat 64% van de ontbossing in Nederland plaatsvond onder de noemer van Natura 2000. Ze benadrukt dat de bossen in Schoorl en Noord-Kennemerland economische voorspoed en biodiversiteit hebben gebracht. Ze betreurt het dat gezonde bossen moeten wijken voor grijs duin, dat al ruim vertegenwoordigd is in Nederland en Europa en in goede staat is. Mevrouw Volkers roept de afgevaardigden van Noord-Holland op om een moratorium uit te vaardigen, zodat er geen boskap in naam van Natura 2000 kan plaatsvinden totdat het originele standaard dataformulier van 2004 is gevonden en duidelijkheid heeft gebracht.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen aan mevrouw Volkers.

De heer **Dessing** (FvD) bedankt de inspreker voor haar heldere en bevlogen verhaal en geeft aan dat hij volledig achter de gedachte staat. De heer Dessing wil weten of er andere pogingen zijn gedaan om het document te verkrijgen via de provincie of het Rijk, en wat de juridische mogelijkheden zijn om de bomenkap juridisch te stoppen, zelfs zonder het document.

Mevrouw **Volkers** legt uit dat dit cruciale document ontbreekt, maar dat er wordt gezegd dat de bomenkap uit naam van Natura 2000 moet plaatsvinden en dat dat moet van Brussel. Ze benadrukt dat als alles volgens Natura 2000-regels moet gebeuren, dan moeten ook de regels van Natura 2000 gevolgd worden en niet de nationale regels. Ze legt uit dat het formulier er moet zijn, omdat de monitoringgegevens elke zeven jaar op basis daarvan getoetst worden. Nederland heeft de updates ingevuld, maar er is niet bekend wat er in dat formulier staat. Daarom is het standaardformulier zo cruciaal.

De heer **Dessing** (FvD) begrijpt dat het formulier er moet zijn, omdat er iets is ingevuld op basis daarvan. Hij vraagt of het formulier opvraagbaar is en of het desnoods via een Wet open overheid (Woo)-verzoek verkregen kan worden. Daarnaast wil hij weten wat de juridische mogelijkheden zijn om de bomenkap te stoppen totdat het formulier boven tafel is.

Mevrouw **Volkers** geeft aan dat zij gebruik heeft gemaakt van de juridische mogelijkheden, zoals het indienen van een Woo-verzoek bij zowel de provincie als het ministerie van LNV. Ze werd goed geholpen, maar het gezochte formulier is niet boven water gekomen. Ze zijn zelfs naar Europa gegaan en hebben stapels papieren ontvangen, maar het cruciale formulier ontbreekt en dat wekt bij haar steeds meer achterdocht.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt mevrouw Volkers uit te leggen wat er op het formulier zou moeten staan en waarom dit relevant is voor het besluit over het wel of niet kappen van de bomen.

Mevrouw **Volkers** legt uit dat Nederland een truc heeft uitgehaald met betrekking tot de inrichting van Natura 2000. In plaats van gebied specifieke doelen te hanteren, heeft Nederland ervoor gekozen om de doelen te delen over verschillende gebieden. Dit heeft geleid tot de situatie dat het Schoorlse gebied grijs duin moet worden en toekomstige bossen in Enkhuizen worden

gerealiseerd. Volgens mevrouw Volkers zijn de regels en voorwaarden van Natura 2000 niet correct gevolgd. Grijs duin zou geen doelstelling kunnen zijn voor het Schoorlse gebied, omdat het gebied historisch gezien voornamelijk uit zand bestond en daar geen leven mogelijk was. Ze wijst erop dat er slechts 200 hectare in het Schoorlse gebied zich kwalificeert voor grijs duin, terwijl er 900 hectare open gebied is. Ze benadrukt het belang om te achterhalen welke kwalificatie het grijze duin heeft gekregen. Mevrouw Volkers vermoedt dat het grijze duin in Schoorl mogelijk een lage kwalificatie (D) heeft gekregen, wat betekent dat het verwaarloosbaar is. Nederland heeft echter de kwalificatie D laten vallen om geen negatieve rapporten te krijgen. Ze benadrukt dat het onterecht is om te suggereren dat het voortbestaan van het grijze duin in Schoorl van cruciaal belang is voor heel Europa.

Mevrouw **Den Boer** (BBB) wil graag weten hoelang mevrouw Volkers al op zoek is naar het formulier en hoelang dit zonder resultaat is. Daarnaast is ze geïnteresseerd in het inzicht van mevrouw Volkers over wat er zal gebeuren als de bomen worden gekapt en welke invloed dit zal hebben op de omgeving.

Mevrouw **Volkers** benadrukt dat de bomenkap desastreus zou zijn voor het gebied, aangezien de economie van Schoorl sterk afhankelijk is van het toerisme. Ze wijst ook op de positieve impact van Natura 2000 op het gebied, waarbij natuur, omgeving en economische aspecten goed zijn geïntegreerd. Ze heeft persoonlijk anderhalf jaar besteed aan het proberen te verkrijgen van het formulier, maar van sommige gebieden in Nederland komt dit formulier niet boven water.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) wil graag weten of een van de mogelijke gevolgen van de bomenkap is dat het gebied zal veranderen in een grote zandverstuiving.

Mevrouw **Volkers** bevestigt dat het inderdaad klopt dat het 100 jaar duurt voordat kalkarm grijs duin ontstaat. Ze vertegenwoordigt de babyboomers, een grote grijze bevolkingsgroep, die allemaal fietsen en door het gebied lopen. Ze benadrukt dat hun bossen worden afgepakt en er niets voor terugkomt. Er is geen gelijkwaardige vervanging. Het duurt 80 jaar voordat bossen, die ergens anders worden gepland, weer volgroeid zijn. Mevrouw Volkers benadrukt dat er nu en geen bossen en geen grijs duin zijn, maar alleen zand.

De heer **Kanik** (D66) geeft aan dat de status van het formulier voor Provinciale Staten op dit moment moeilijk te bepalen is en vraagt Gedeputeerde Staten om een uitleg over hoe dit precies in elkaar zit.

De **voorzitter** geeft aan dat dit moment niet kan worden gebruikt om vragen aan GS te stellen. De voorzitter dankt de inspreker voor haar bijdrage.

De heer **Hogeweg** spreekt in namens Puur Water & Natuur (PWN). De inspreker gaat in zijn bijdrage in op de status van waar PWN mee bezig is. De heer Hogeweg legt uit dat de duinen van Noord-Holland uniek zijn en dat de biodiversiteit onder druk staat door klimaatverandering en vervuiling door ongewenste stoffen die neerkomen op een aantal plaatsen in de duinen. Ingrijpen is noodzakelijk. Als drinkwaterbedrijf en natuurbeheerder heeft PWN de taak om de duinen te helpen herstellen. Systeemherstel is van groot belang om de natuur te versterken, en het verwijderen van naaldbossen is een belangrijke maatregel in het Natura 2000-beheerplan van de provincie. Het verzuurde gebied bij Bergen aan Zee, genaamd Het Lange Vlak, wordt hersteld door een stuk

naaldbos te verwijderen en door de invloed van wind, zout en kalkrijk zand te herstellen. Hierdoor zullen de effecten van stikstofdepositie verminderen en zal nieuw grijs duin ontstaan. PWN heeft de benodigde vergunningen verkregen en is van plan om de werkzaamheden dit najaar uit te voeren. De heer Hogeweg is bereid vragen te beantwoorden en nodigt de Staten uit voor een terreinbezoek om de duinprocessen beter te begrijpen.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen aan de heer Hogeweg.

De heer **Dessing** (FvD) benadrukt het belang van het horen van verschillende perspectieven. De heer Dessing vindt het opmerkelijk dat er gepleit wordt voor het vernielen van natuur in het kader van natuurherstel. Hij vraagt naar de definitie van natuur en in hoeverre het landschap en de parknatuur in Nederland te veel tekentafelnatuur is. De heer Dessing begrijpt niet waarom gezonde natuur wordt gekapt om natuur te beschermen.

De heer **Hogeweg** legt uit dat door de dynamiek in de duinen terug te brengen, het systeemherstel op gang gebracht kan worden. De naaldbossen werden 80 jaar geleden aangeplant om de verstuiving tegen te gaan, maar vanwege de grote hoeveelheid stikstofdepositie zijn herstelmaatregelen nodig. De bossen zijn aan het einde van hun levensduur en worden aangetast door de honingzwam. Wat ze eigenlijk doen, is het proces versnellen, wat positieve resultaten oplevert. Aan de andere kant, hoewel het natuur is, is het niet de biodiversiteit, wat de verantwoordelijkheid is van Nederland in de kuststrook. De heer Hogeweg nodigt de Staten uit zelf te komen kijken, zodat ze kunnen zien hoe het er in de duinen uitziet en wat het betekent voor de duinen.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt om een indicatie te geven van de tijd die nodig is voordat de natuur zoals gewenst, namelijk kalkhoudend, hersteld is. Ze wil weten of dit bijvoorbeeld 50 jaar zal duren.

De heer **Hogeweg** legt uit dat het herstel van natuur een dynamisch proces is. Hij noemt als voorbeeld een gebied dat ongeveer 10 jaar geleden is gekapt vanwege brandgevaar. Na deze periode heeft het gebied al enige waarde gekregen die het zou kunnen kwalificeren als grijs duin. Echter, voor een optimaal grijs duin kan het soms veel langer duren. De exacte tijdsduur is moeilijk te voorspellen, vooral met de huidige stikstofdepositie die het herstel bemoeilijkt. Het proces duurt lang, maar zelfs in de tussenfase is het gebied nog steeds aantrekkelijke natuur waar de biodiversiteit geleidelijk zal terugkeren.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt of het niet beter zou zijn als de stikstofdepositie zou worden aangepakt in plaats van bomen te kappen.

De heer **Hogeweg** benadrukt dat het nemen van bronmaatregelen om de instroom van stikstof te voorkomen, een belangrijke stap is. Hij legt uit dat in de afgelopen 25 tot 30 jaar zoveel stikstof is toegevoegd dat het duin verzadigd is geraakt en de verzuring zo ver is gevorderd dat het op een punt is gekomen waarop herstel niet meer mogelijk is. Dit is iets wat ze proberen te voorkomen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) merkt op dat de bomen 80 jaar geleden zijn geplant om verstuiving tegen te gaan en begrijpt dat het enige tijd kan duren voordat het grijze duin zich ontwikkelt. Ze vraagt wat er in de tussentijd wordt gedaan om verstuiving tegen te gaan.

De heer **Hogeweg** legt uit dat er maatregelen worden genomen om te voorkomen dat er verstuiving optreedt op de locatie. Ze verwijderen alleen de bovenste humuslaag en laten de zwarte humusfractie in het zand zitten, wat helpt bij het voorkomen van verstuiving. Hierdoor kunnen snel weer duinviooltjes en andere bijzondere planten groeien die karakteristiek zijn voor het gebied.

Mevrouw **Den Boer** (BBB) heeft de volgende vragen:

- De heer Hogeweg gaf aan de biodiversiteit te willen verbeteren. Welke cijfers zijn hiervoor als uitgangspunt genomen? Wat wil PWN verbeteren? De BBB zou graag de documenten die dit onderbouwen, willen ontvangen.
- De spreker vraag wanneer de nulmeting van stikstof is gedaan en hoeveel groter dit zal worden. Mevrouw Den Boer twijfelt of het echt beter zal gaan als de bomen worden gekapt en hoopt op een antwoord hierop.
- De BBB is ook geïnteresseerd in het vermiste formulier en vraagt of en waar het is opgevraagd en of er inzicht is geweest in de inhoud ervan.
- Verder vraagt ze of er al land beschikbaar is in Enkhuizen voor de herbeplanting van het bos en of het waar is dat het 80 jaar duurt voordat het bos weer op hetzelfde niveau is.

De heer **Hogeweg** beantwoordt de vragen van de BBB:

- De heer Hogeweg legt uit dat het Natura 2000-beheerplan het basisuitgangspunt is voor het beschermen en beheren van de natuur.
- De inspreker benadrukt dat het moeilijk is om precies te voorspellen hoe de natuur zich zal ontwikkelen vanwege factoren zoals klimaatverandering. Hij merkt op dat het gebied momenteel verzuurd is door stikstofdepositie, waardoor de ontwikkeling van de natuur wordt belemmerd. Hij verwijst ook naar de stijgende zeespiegel en de noodzaak om de duinen in hoogte te laten stijgen door kalkrijk zand aan te voeren. Het kappen van bossen aan de westkant van de duinen is nodig om dit proces mogelijk te maken en de natuur te versterken. Hij benadrukt dat het gaat om een kleine hoeveelheid van 1% van het totale beheerde bosgebied van 7.500 hectare.
- Wat betreft de stikstofniveaus, legt hij uit dat grijs duin ongeveer 740 MOL stikstof per hectare nodig heeft om goed te functioneren, terwijl het momenteel rond de 1000-1100 MOL ligt, wat een aanzienlijke overschrijding is.
- De heer Hogeweg is niet bekend met het dataformulier dat door mevrouw Volkers werd genoemd.
- Wat betreft herbeplanting is afgesproken dat alle gekapte bossen gecompenseerd zullen worden. De provincie is momenteel op zoek naar gronden buiten het Natura 2000-gebied in heel Noord-Holland om deze compensatie mogelijk te maken, omdat bosaanplant op Natura 2000-gebieden niet toegestaan is vanwege de aanwezige habitattypen.

Statenlid **Laport** (GL) bedankt de inspreker voor zijn duidelijke verhaal en erkent dat het moeilijk kan zijn om veranderingen aan te brengen. Hij merkt op dat de spreker collega's heeft uitgenodigd om te komen kijken en geïnformeerd te worden, en hij vraagt zich af of de bewoners ook worden geïnformeerd. Hij vraagt de spreker om meer te vertellen over dat proces.

De heer **Hogeweg** legt uit dat PWN ook via de pers heeft gereageerd. Jaarlijks organiseert PWN een bijeenkomst waar alle belanghebbenden en deskundige partijen, inclusief de Duinstichting, worden uitgenodigd om geïnformeerd te worden. Daarnaast worden er duincolleges georganiseerd, waar mensen de gelegenheid hebben om met de boswachter het gebied in te gaan en uitleg te krijgen.

De **voorzitter** dankt de heer Hogeweg voor zijn bijdrage.

3 A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022 - agendapunten 3.a.1 en 3.a.2 gevoegd behandelen

3.a.1 A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022

De door PS vastgestelde jaarstukken moeten, zoals dit is geregeld in de Provinciewet, uiterlijk 15 juli a.s. worden ingediend bij het ministerie. De besluitvorming staat gepland voor de Provinciale Statenvergadering op 10 juli 2023. Aan de interim-commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2022 te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden. De jaarrekening 2022 is ook aan de hand van het accountantsrapport behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei 2023. Het advies van de Rekeningencommissie is op 13 juni bij de stukken gevoegd. Het verslag van de Interim-commissie zal als advies aan Provinciale Staten worden gestuurd.

en

3.a.2 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2023

Het conceptverslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei 2023 en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant. Dit is geen apart agendapunt maar het rapport kan worden betrokken bij de behandeling van de jaarstukken. In de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording aflegt over het gevoerde beleid en het behaalde resultaat in het jaar 2022. De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2022 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Vanuit de afronding van de accountantscontrole waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig in de jaarstukken. Bij de agenda is de geactualiseerde versie van de jaarstukken en de brief van GS daarover opgenomen.

De commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2022 met elkaar en de gedeputeerden te bespreken.

Eerste termijn commissie

De heer **Heijnen** (CDA) merkt op dat er een positief resultaat is en de accountant grotendeels positief is in zijn verslag. In de rekeningencommissie is uitgebreid gesproken met de accountant over de aanbevelingen en hoe de organisatie deze aanbevelingen oppakt. Hij bedankt ook voor de uitgebreide beantwoording van de technische vragen.

Er is echter één punt dat hij specifiek wil benoemen, namelijk het plotselinge tekort aan liquide middelen. Hij vindt dit begrijpelijk, maar tegelijkertijd zorgwekkend. Hij ziet het als een belangrijke uitdaging voor de nieuwe coalitie en benadrukt dat de organisatie meer grip hierop moet krijgen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) is blij dat het voorstel van de partij om de brede basismonitor op te nemen in de P&C-cyclus en dus ook in de jaarrekening geleidelijk wordt doorgevoerd. Zij benadrukt dat de brede basismonitor nog enkele aanpassingen vereist, maar dat het een goede stap is om breder te kijken naar welvaart en welzijn van Noord-Holland dan alleen in financiële termen. Er moet echter nog gewerkt worden aan de effectindicatoren van de monitor en aan de programmabegroting, zodat deze meer in lijn komen met de verwachtingen en ambities. Over het algemeen zijn de jaarstukken boekhoudkundig en netjes, maar er is ruimte voor verbetering met betrekking tot de inhoudelijke verantwoording over de voortgang van doelen en ambities, evenals de definitie van kosten en baten.

Statenlid Kostić noemt vier onderwerpen die extra aandacht behoeven.

- Ten eerste dierenwelzijn, waarbij Statenlid Kostić aangeeft dat de provincie dierenwelzijn belangrijk vindt, maar er meer inzicht moet worden gegeven in de inzet van niet-dodelijke middelen en de bijbehorende financiële middelen en ambtelijke capaciteit.
- Provinciale Staten heeft het belang en de versterking van biodiversiteit al eerder erkend door onder andere de biodiversiteitscrisis uit te roepen. De provincie heeft ook de ambitie om de klimaat- en natuurcrisis in samen aan te pakken, maar een integrale reflectie op de vorderingen en het ontbreken van monitoring en reflectie op natuurinclusieve ontwikkelingen vanuit de Omgevingsvisie ontbreekt nog.
- Ten derde klimaat, waarbij zij vraagt of het provinciebestuur een doorgerekend plan kan presenteren om op koers te komen voor de reductie van broeikasemissies en of het verder uitwerken van een klimaatbegroting een motie van Provinciale Staten vereist.
- Tot slot vraagt Statenlid Kostić om inzicht in de voortgang van het realiseren van 50% lokaal eigendom van duurzame energieprojecten, zoals afgesproken in het klimaatakkoord en de RES'en.

Daarnaast benadrukt Statenlid Kostić het belang van het definiëren van kosten en baten in een breder perspectief, waarbij ook maatschappelijke baten worden meegenomen. Zij vraagt om deze informatie op te nemen in de jaarstukken of de P&C-cyclus, zodat er op basis van volledige informatie discussies kunnen plaatsvinden en er keuzes voor de toekomst gemaakt kunnen worden.

Statenlid Kostić refereert ook aan een aangenomen motie, waarin is gevraagd om meer inzicht te geven in de baten van het ecologisch- en klimaatbeleid, waarvan zij nog geen resultaten heeft gezien.

Mevrouw **Poot** (VVD) wijst erop dat de onderwerpen die Statenlid Kostić bespreekt ook behandeld worden in de programma's. Haar vraag is of Statenlid Kostić vindt dat de gestelde vragen in de hele jaarrekening terug moeten komen, of dat dit iets is wat op programmaniveau moet worden behandeld. Ze geeft aan dat ze zich kan voorstellen dat het laatste het geval is.

Statenlid **Kostić** (PvdD) reageert op de vraag en benadrukt twee punten. Ten eerste merkt ze op dat de indicatoren in de programmabegroting dringend moeten worden geüpdatet, zoals ook besproken in de rekeningencommissie. Ze gelooft dat een dergelijke update zal bijdragen aan het beter volgen en monitoren van zaken door Provinciale Staten. Ten tweede uit ze haar zorgen over het gebrek aan inzicht in de voortgang van de vastgestelde doelen en ambities, zoals

dierenwelzijn, klimaat, biodiversiteit, de integrale aanpak daarvan, lokaal eigendom van duurzame projecten en de circulaire economie. Hoewel ze ziet dat de ambtelijke organisatie zich hiervoor inspant, blijft het voor haar en de andere Statenleden moeilijk om een duidelijk beeld te krijgen van de voortgang. Ze noemt het voorbeeld van de CO_2-impactanalyse van vorig jaar, die een indicatie gaf van de stand van zaken voor de klimaatdoelstellingen, maar waarvan het onduidelijk is hoe het wordt voortgezet. Statenlid Kostić benadrukt dat het ontbreken van instrumenten en inzicht zorgwekkend is en het moeilijk maakt om hun taken als Statenleden uit te voeren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) dankt voor de uitgebreide beantwoording van de technische vragen voorafgaand aan de vergadering. Ze wijst erop dat de jaarrekening van 2022 een positief resultaat van 24 miljoen laat zien, maar benadrukt dat de realiteit heel anders is. In werkelijkheid is er namelijk 54 miljoen te veel uitgegeven. Het positieve bedrag in de resultaatbestemming komt voornamelijk doordat er meer uit de reserves is gehaald dan erin is gestopt. Helaas zullen deze voordelen van 24 miljoen snel verdwijnen, aangezien deze worden gecompenseerd door tekorten in 2023. Er is in de rekeningencommissie besproken dat in de afgelopen jaren bewust gekozen is om projecten te financieren uit de provinciale spaarpotten. Het probleem met spaarpotten is echter dat ze een bodem hebben, en die bodem komt nu in zicht. Het coalitieakkoord zou voor 26 miljoen worden gedekt uit de algemene reserve, maar dit kan niet eeuwig worden volgehouden. De liquiditeitspositie van de provincie lijdt hieronder en er moet geld worden geleend, wat zorgelijk is volgens mevrouw Uiterwijk. Ze is echter hoopvol dat de aanbevelingen van de accountant serieus zullen worden genomen en opgevolgd, op basis van het vertrouwen dat is ontstaan na de bespreking in de rekeningencommissie.

Wat betreft de jaarstukken zelf, vindt mevrouw Uiterwijk deze over het algemeen overzichtelijk. Ze merkt echter op dat de indicatoren vaak eenzijdig zijn gericht op de ambities van de coalitie, terwijl er andere aspecten zijn die zij graag zou willen zien. Ze noemt bijvoorbeeld een indicator als het aantal Noord-Hollanders dat hinder ondervindt van windturbines, maar deze informatie kon ze niet terugvinden. Ze pleit ervoor om de indicatoren breder te definiëren om een dynamischer beeld te krijgen.

> Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt wat mevrouw Uiterwijk zelf voor ogen heeft en waar zij aan denkt bij een bredere benadering van de indicatoren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat een voorbeeld van een bredere benadering van indicatoren is om niet alleen te kijken naar de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie, maar ook naar de impact ervan op inwoners, zoals de hinder van windturbines in de buurt van woningen of het aantal mensen die binnen een straal van een bepaald aantal meter binnen een windturbine wonen. Ze noemt ook het gebrek aan informatie over overbelasting van het elektriciteitsnet. Mevrouw Uiterwijk benadrukt dat zij graag zou zien dat ook onderwerpen waarop kritiek is of die minder steun hebben in het coalitiebeleid, worden opgenomen in de indicatoren.

Mevrouw Uiterwijk wijst vervolgens op bepaalde uitgaven in de jaarstukken, zoals 500.000 euro voor een circulair ambassadeur, een ketenaanjager circulaire bouw en een circulair bouwexpert. Ze noemt ook specifieke projecten, zoals "Groen In de buurt", een netwerkdiner over waterstof en een subsidie voor doorfietsroutes, waarvan het subsidiebedrag kan oplopen tot 90%.

Mevrouw Uiterwijk geeft aan dat er mogelijkheden zijn om de provincie draaiende te houden zonder in te teren op de reserves, maar wel met een lager niveau van 'hobby'-uitgaven. Ze benadrukt dat er politieke keuzes zijn gemaakt in zowel de begroting als de jaarrekening die niet overeenkomen met hun standpunten.

Mevrouw Uiterwijk vindt het belangrijk om de komende jaren naar een financieel beleid toe te werken waarin inkomsten en uitgaven in balans zijn en waarbij beleid niet incidenteel wordt verklaard om te kunnen putten uit de algemene reserve. Ze merkt op dat dit voor de jaarstukken van 2022 niet meer mogelijk is, maar dat de fractie hier later in de kaderbrief op terug zullen komen.

De heer **Heijnen** (CDA) deelt de mening dat niet alle investeringen zijn goedkeuring kunnen dragen. Hij vraagt mevrouw Uiterwijk of zij zich ervan bewust is dat het grootste deel van het interen op de reserves een gevolg is van projecten zoals de aanleg van de Westfrisiaweg of de realisatie van de hov-lijn in het Gooi. De heer Heijnen stelt de vraag of mevrouw Uiterwijk van mening is dat deze projecten niet hadden moeten plaatsvinden, omdat ze dan geen aanspraak hadden hoeven maken op de reserves.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) maakt een onderscheid tussen zaken die zij als kerntaken van de provincie beschouwen, zoals wegenonderhoud, waarvoor ze het gebruik van reserves gerechtvaardigd vinden en incidenteel beleid, dat de afgelopen jaren is gevoerd en waarvan de uitgaven voor klimaat, duurzaamheid en vitaal landelijk gebied opgelopen zijn tot 54 miljoen. Ze benadrukt dat deze zaken niet uit de reserves gedekt zouden moeten worden. Ze pleit voor een kritische evaluatie om te bepalen welke zaken wel en niet uit de reserves moeten worden gefinancierd. Ze benadrukt het belang van het voorkomen van problemen door dergelijk beleid incidenteel te financieren uit de reserves, omdat er binnen de lopende begroting vaak geen ruimte voor is.

De heer **Mülder** (D66) merkt op dat JA21 kritisch heeft gekeken naar de uitgaven en hoe deze verminderd kunnen worden om de begroting rond te krijgen. Hij vraagt echter of JA21 ook heeft gekeken naar de inkomsten en of er mogelijkheden zijn om meer uit bepaalde projecten te halen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat ze tegen een verhoging van de opcenten is. Ze benadrukt dat de provincie zich moet concentreren op haar kerntaken en dat er bezuinigd moet worden op de huidige begroting, zodat de inwoners niet worden belast met hogere lasten om zaken zoals klimaat en duurzaamheid te financieren.

De heer **Mülder** (D66) sluit zich aan bij de punten die in het eerste deel zijn genoemd door de heer Heijnen en mevrouw Uiterwijk. Daarnaast adresseert de heer Mülder de volgende punten:

- De heer Mülder vraagt specifiek naar de acties die de gedeputeerde van plan is te nemen met betrekking tot de risico's in verband met de SiSa-regeling-verantwoording, zoals aangegeven door de accountant.
- Ook uit de heer Mülder zijn verrassing en bezorgdheid over het liquiditeitstekort en vraagt hij naar de oorzaken en mogelijke oplossingen hiervoor.
- Verder merkt hij op dat hij graag meer serieuze aandacht in de bestuurlijke antwoorden zou willen zien voor bepaalde problemen die in de accountantsverklaring zijn genoemd. Dit is

belangrijk voor D66, aangezien de provincie een middenbestuur is die ook financieel toezicht houdt op andere bestuurslagen. D66 is van mening dat de provincie een gedegen begroting zouden moeten hebben en daaraan strengere eisen moet stellen.

De heer **Valk** (BBB) uit zijn tevredenheid over de uitgebreide jaarstukken en de beantwoording van de vragen, maar merkt op dat ze wel erg omvangrijk zijn, zoals ook aangegeven door de accountant. Het is de vraag of alle informatie die is opgenomen wel noodzakelijk is in accountantsrapporten.

Daarnaast maakt de BBB zich zorgen over de liquiditeitspositie en de problemen met aanbestedingen. De verklaring is dat er problemen zijn met het afstemmen van de codes die vanuit Brussel komen en vervolgens in de boekhoudsystemen moeten worden ingevoerd. Ze hopen op verbetering op dat gebied.

De heer **Deen** (PVV) uit zijn tevredenheid dat GS serieus omgaat met de kritische aanbevelingen van de accountant. Hij benadrukt dat de aanbeveling met betrekking tot de leesbaarheid van de jaarstukken een belangrijk aandachtspunt is.

Daarnaast bedankt de heer Deen de gedeputeerden voor het beantwoorden van de technische vragen. De PVV heeft nog een aanvullende vraag over de aangekochte hectare grond. Gedeputeerde Rommel noemde dat er zeven kooptransacties hebben plaatsgevonden. De vraag is om hoeveel landbouwgrond per perceel dat gaat.

Mevrouw **Poot** (VVD) is lovend over de jaarstukken en complimenteert zowel Gedeputeerde Staten als de ambtenaren voor hun goede voorbereiding en deze jaarstukken. De VVD heeft de volgende vragen en opmerkingen:

- Ze benoemt echter dat de jaarstukken door hun omvang minder toegankelijk zijn, wat jammer is omdat niet alleen Statenleden, maar ook inwoners toegang hebben tot deze stukken. Ze vraagt de gedeputeerde om met een voorstel te komen om de jaarrekening aantrekkelijker te maken voor inwoners, waarbij ook Statenleden betrokken kunnen worden.
- Daarna gaat mevrouw Poot in op de hogere onttrekkingen aan de reserves, het aantrekken van vreemd vermogen en de achteruitgang van de financieringspositie. Ze vraagt om meer inzicht in de beleidskeuzes die hebben geleid tot deze situatie en wanneer er expliciet is besloten om de financieringspositie te laten verslechteren. Ook vraagt ze naar de mogelijkheid van regelmatige rapportages over de liquiditeitspositie en de bijsturing die Provinciale Staten hierin kunnen doen. Ze pleit voor het verstevigen van de treasuryfunctie en vraagt wanneer hier verder over gesproken kan worden.
- Verder brengt mevrouw Poot de hoge schuldquote in 2023 ter sprake en vraagt naar de reden achter het planningsoptimisme in 2022 en welke maatregelen de gedeputeerde neemt om dit terug te brengen.
- De VVD wil ook weten wanneer de volgende evaluatie van de deelnemingen SolaRoad en Zeestad Beheer gepland staat.
- Tot slot maakt mevrouw Poot zich zorgen over de benodigde financiële middelen voor het onderhoud van wegen en bruggen. Ze vraagt of het geplande onderhoud voldoende rekening houdt met risico's en of er een mogelijk risico bestaat op grote tegenvallers in de komende jaren.

De heer **Klein** (ChristenUnie) is geïnteresseerd in de antwoorden op de vragen van de VVD, daarbij in ogenschouw nemende welke partijen betrokken waren bij de besluitvorming in voorgaande colleges. Hij benadrukt dat het ook belangrijk is te kijken welke mogelijkheden de provincie heeft om de inkomsten te verhogen. De ChristenUnie is tevreden over de financiële kant van de jaarstukken en bedankt Gedeputeerde Staten en de ambtenaren voor hun inzet. Er worden echter serieuze aanbevelingen gedaan door de accountant, met name over de naleving van aanbestedingsregels. De heer Klein wil op de hoogte worden gehouden van de opvolging van deze aanbevelingen.

De ChristenUnie is echter van mening dat de verwerking van de brede basismonitor nog onvoldoende is. Hoewel er pogingen worden gedaan om alle aspecten van brede welvaart te benoemen, functioneert het op dit moment niet als een sturingsinstrument. De cijfers zijn vaak verouderd en daardoor onbruikbaar. De heer Klein wijst erop dat de provincie zelf ook beschikt over actuelere informatie, zoals de productie van duurzame energie. Hij vraagt Gedeputeerde Staten of zij erkennen dat de cijfers van de brede welvaartmonitor op deze manier nauwelijks bruikbaar zijn en wat er nodig is om deze indicatoren beter te benutten en actueler te maken.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat, ondanks de omvang van de jaarrekening 2022, er 219 vragen zijn gesteld door collega-Statenleden, die op 148 pagina's zijn beantwoord. Ze geeft aan mogelijk geen goed inzicht te hebben gekregen, omdat 50PLUS geen verdiepende vragen heeft gesteld. Voor 50PLUS gaat het echter om een afgesloten periode waarover financiële ambtenaren in opdracht van de gedeputeerde duidelijkheid hebben verschaft en die de accountant heeft getoetst op doelmatigheid en rechtmatigheid. Ook de Rekeningencommissie heeft naar de stukken gekeken. Bovendien is er een meevaller. Voor 50plus hoeven de jaarstukken niet kloppend gemaakt te worden aan de begroting. Het gaat immers om indicatoren. Mevrouw Van der Helm stelt voor om in het vervolg de vragen in een informatieve bijeenkomst aan de gedeputeerde en haar ambtenaren te stellen, zodat dubbele vragen in één keer kunnen worden beantwoord en lastige vragen schriftelijk binnen een redelijke termijn kunnen worden behandeld. Ze zal een motie indienen en hoopt op steun van haar collega's.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) reageert op de opmerking van mevrouw Van der Helm en vraagt hoe zij de inrichting van de jaarrekening zou willen zien, aangezien de jaarrekening ook een verantwoording is van de begroting.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) benadrukt dat de begroting een vooruitblik is, terwijl de jaarstukken de werkelijkheid weergeven. Ze merkt op dat het onmogelijk is om de jaarstukken overeen te laten komen met de begroting; dit is ‘boekhoudkundige vindingrijkheid’.

Mevrouw Van der Helm-Chandansingh merkt in het vervolg van haar bijdrage op dat het resultaat over 2022 een positief saldo van 24,6 miljoen euro laat zien, vergeleken met 21,7 miljoen euro daarvoor. 50PLUS wacht de antwoorden op de vragen die de andere fracties hierover hebben gesteld, af. De belangrijkste mutaties die hebben bijgedragen aan het verschil zijn toegelicht. Vanwege de verschillende crises landelijk, die invloed hebben gehad op provinciaal niveau, begrijpt ze dat er niet veel kon worden opgepakt. Ze mist echter wel meer aandacht voor het

woningendossier na de coronacrisis. Ook noemt 50PLUS het tekort aan liquide middelen, waar ze de antwoorden op de vragen van het CDA en D66 op afwacht.

Commissielid **Korzelius** (GL) heeft de jaarstukken grondig doorgenomen en benadrukt de positieve punten, zoals de goede voorbereiding, solide financiële positie van de provincie en de voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording. Hij complimenteert het college en de accountant voor hun inzet en waardeert de discussie met de accountant tijdens de Rekeningencommissie.

Er zijn echter twee negatieve punten die opvallen:

- Ten eerste is er bezorgdheid over het inkoop- en aanbestedingsproces. Het college heeft verbetering beloofd. Het vraagstuk is niet uniek voor Noord-Holland en speelt in veel gemeenten en provincies vanwege de complexiteit van de regelgeving op dat gebied. Commissielid Korzelius is benieuwd naar de aanpak van het college in deze.
- Daarnaast wordt het einde van de reserveperiode genoemd. De provincie heeft gebruik gemaakt van reserves die zijn verkregen door de verkoop van energiebedrijven, maar nu moet er geld worden geleend en de treasuryfunctie worden versterkt. Eerdere vragen zijn hierover gesteld en de spreker kijkt uit naar de reactie van het college.
- GroenLinks is met name benieuwd naar de antwoorden op de vragen over de monitoring.
- Ook GroenLinks heeft technische vragen gesteld. Voor de grondwaterheffing pleit GroenLinks voor het verlagen van de drempel van 25.000 m³ voor grondwateronttrekking, drinkwaterbedrijven uitgezonderd, en een verhoging van de grondwaterheffing per kubieke meter, om het grondwatergebruik te beperken.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) bedankt voor de uitgebreide jaarstukken en benadrukt dat Volt zich inzet voor het versterken van vertrouwen tussen burger en overheid. Ze verwachten dat de jaarstukken laten zien of het college op koers ligt om de gestelde doelen, zoals de bouw van 84.000 woningen voor 2030, te behalen. De jaarstukken moeten dienen als een verantwoording aan Provinciale Staten over de inspanningen en de kosten die het college maakt.

Volt is blij om te zien dat de effectindicatoren en basismonitor per programma zijn opgenomen in de jaarstukken, wat helpt bij het monitoren van doelstellingen zoals nieuwbouwwoningen en plancapaciteit. Echter, de accountant geeft aan dat de leesbaarheid nog verbeterd kan worden. Andere partijen, zoals VVD, PVV en Partij voor de Dieren, uiten ook zorgen over de omvang en leesbaarheid van de jaarstukken. Daarom vraagt Volt aan het college om samen met Provinciale Staten een voorstel te doen om de leesbaarheid van de jaarstukken te verbeteren. Specifieke vragen die daarbij aan bod moeten komen zijn: hoe definiëren GS en PS leesbaarheid, zien zij de jaarstukken als een instrument voor sturing, en wat is de rol van de brede basismonitor in de gehele jaarstukken?

Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat het punt van haar fractie niet zozeer ging over de leesbaarheid, maar juist over het gebrek aan mogelijkheden om de provinciale ambities te monitoren en controleren op basis van de beschikbare informatie. Statenlid Kostić vraagt aan Volt of zij dit ook herkennen.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) herkent zich hierin.

Vervolgens brengt de spreker een inhoudelijk punt naar voren, namelijk de woningbouwopgave. Volt constateert dat, ondanks de inzet van Gedeputeerde Staten om de woningbouw te versnellen, de effectindicatoren een somber beeld laten zien. Het woningtekort blijft hoog, de plancapaciteit stagneert en de gemiddelde koopsom stijgt. Bovendien merkt hij op dat er sprake is van 2,5 miljoen onderbesteding. Hij vraagt wanneer Gedeputeerde Staten hiervan op de hoogte waren en welke stappen ze hebben genomen om hier verandering in te brengen.

Daarnaast sluit Volt zich aan bij de zorgen van andere partijen over de liquiditeitspositie en de gebrekkige naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) uit haar zorg over de onvervulde vacatures bij de provincie, terwijl de ambities van de provincie hoog zijn. Ze stelt verschillende vragen: zijn de moeilijk te vervullen vacatures over de hele breedte verdeeld of zijn ze meer specifiek voor bijvoorbeeld financieel of technisch personeel; welke programma 's raken In het gedrang; wat doet de provincie eraan om tot een goede invulling te komen? De PvdA wil graag op de hoogte worden gehouden van de ontwikkeling van de bezetting.

Daarnaast brengt mevrouw Ten Ham het project "De kop werkt!" ter sprake, dat gericht is op het stimuleren van de bedrijvigheid in de Kop van Noord-Holland. Ze uit haar zorgen over de 12,2 miljoen minder bestedingen dan verwacht in 2022 en vraagt naar de oorzaak hiervan. Ze merkt op dat de website van het project niet beschikbaar is en vraagt naar de reden daarvan.

De **voorzitter** constateert dat de eerste termijn vanuit de commissie is afgerond en schorst de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing 14.34 tot 14.47 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de inbreng vanuit de commissie in eerste termijn.

Als eerste begint zij met een onderwerp wat door een aantal commissieleden is benoemd: het verbeteren van de indicatoren. De gedeputeerde legt uit dat de provincie een planning- en controlcyclus heeft met een begroting en jaarstukken. Ze benadrukt echter dat niet alles wat de provincie doet gemakkelijk meetbaar is. Ze gaf het voorbeeld van een doelstelling voor het plaatsen van bushokjes, waarbij het aantal gerealiseerde bushokjes aan het einde van het jaar kan worden geteld. Het is gemakkelijk zo'n doelstelling als indicator op te nemen. Echter, veel van de provinciale doelen zijn niet zo concreet, omdat die zich richten op maatschappelijke veranderingen en het stimuleren van diverse zaken, waarbij het lastig is om daar een indicator op te zetten. Om toch een beeld hierbij te krijgen, is er de brede basismonitor geïntroduceerd, die jaarlijks wordt gepubliceerd en een trendbeeld geeft. Hoewel de brede basismonitor naast de jaarrekening wordt gelegd, blijft het nog steeds een trendbeeld. Gedeputeerde Kocken merkte op dat het praktisch onmogelijk is om met de beschikbare gegevens, die afkomstig zijn van andere bronnen, alle ambities precies te meten en te koppelen aan de eigen doelstellingen. De gedeputeerde is echter bereid om te kijken naar ontbrekende indicatoren of indicatoren die niet langer relevant zijn. Ze staat open voor voorstellen op dit gebied. Gedeputeerde Kocken erkende dat het lezen van de jaarstukken om te bepalen of alle gestelde ambities daadwerkelijk zijn

bereikt, zijn beperkingen heeft. De gedeputeerde is van mening dat er al aanzienlijke inspanningen worden geleverd om de jaarstukken inzichtelijker te maken en dat de geïncorporeerde indicatoren een verbetering zijn ten opzichte van eerdere methoden. Ze benadrukt echter dat de verwachtingen over sluitende en nauwkeurig afgestemde metingen realistisch moeten blijven, omdat de provincie afhankelijk is van de beschikbare gegevens van externe bronnen. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat veel van de doelen beter te vinden zijn in de documenten in de betreffende portefeuille, en niet specifiek in de jaarstukken. Er moet een balans zijn, enerzijds is er een behoefte aan meer informatie, maar er moet ook rekening worden gehouden met de omvang van het document. Het is niet mogelijk om alle mogelijke vragen daarin te beantwoorden.

Gedeputeerde Kocken bespreekt de suggestie van mevrouw Poot om met een voorstel te komen om de leesbaarheid van de jaarstukken te verbeteren. De gedeputeerde noemt het "in één oogopslag" overzicht als een hulpmiddel, maar benadrukt dat de digitale weergave van het stuk ook erg behulpzaam is. Gedeputeerde Kocken legt uit dat op de website kan worden doorgeklikt naar specifieke informatie waar mensen in geïnteresseerd zijn. Ze hoopt dat verbeteringen op deze website een grotere groep geïnteresseerden toch kunnen bedienen. Ze erkent dat jaarstukken meestal voor de fijnproevers zijn en dat het niet haalbaar is dat iedereen in Noord-Holland deze stukken leest om te weten wat het provinciebestuur voor hen doet. Ze legt de verantwoordelijkheid voor verdere verbeteringen bij de commissieleden en staat open voor suggesties, maar geeft aan geen groot plan te zullen presenteren. Ze gelooft dat de digitale weergave al een grote stap vooruit is en wil kijken of dit ertoe leidt dat meer mensen de jaarstukken zullen lezen en ook begrijpen.

Gedeputeerde Kocken bespreekt de zorgen die zijn geuit over het plotselinge tekort aan liquide middelen. Ze erkent dat dit niet onverwacht was, maar wel eerder kwam dan verwacht. Dit heeft te maken met subsidies die eerder verstrekt moeten worden en projecten die eerder doorgaan dan gepland. Ze benadrukt dat er nu meer aandacht moet worden besteed aan de planning en afstemming van deze financiële zaken. Dit heeft de volle aandacht en binnenkort ontvangen de Staten ook een brief over de treasuryfunctie, die hierdoor relevanter is geworden. Gedeputeerde Kocken verwacht dat ze binnenkort weer up-to-date zullen zijn, maar merkt op dat er in de toekomst mogelijk nog meer aandacht aan besteed moet worden. Het instellen van de treasuryfunctie is momenteel een prioriteit om de subsidies en betalingen goed te monitoren, aangezien deze allemaal uit hetzelfde potje worden gefinancierd. Zolang der voldoende liquide middelen zijn, is er geen groot probleem, maar nu de reserves van liquide middelen kleiner zijn geworden, is daar meer aandacht voor nodig.

Mevrouw **Poot** (VVD) benadrukt dat het lenen op zichzelf niet het probleem is, omdat ze begrijpt dat dit soms nodig is. Haar zorg ligt echter bij het feit dat het tekort aan liquide middelen enigszins onverwacht kwam. Dit roept bij haar de vraag op of er nog andere verrassingen in de financiële situatie te verwachten zijn.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de provincie zich inspant om te proberen alle risico's en de timing ervan in kaart te brengen. Ze hadden verwacht dat de vraag naar liquide middelen rond de zomer zou komen, maar het gebeurde al in april. Ze waren echter al een jaar geleden op de hoogte dat deze situatie mogelijk zou kunnen ontstaan. Dit is inherent aan een grote organisatie

met veel geldstromen. De situatie had ook anders uit kunnen pakken en dan zou er waarschijnlijk weinig aandacht aan zijn besteed.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of Provinciale Staten destijds ook op de hoogte zijn gesteld dat de liquiditeitspositie onder druk zou komen te staan. De gedeputeerde gaf aan dat ze het een jaar geleden al wisten.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dit. De Staten worden over dergelijke grote zaken altijd geïnformeerd.

De gedeputeerde erkent dat JA21 terecht opmerkt dat sommige uitgaven als incidentele posten zijn behandeld en gedekt zijn uit reserves. Ze geeft aan dat dit deels te wijten is aan situaties waarin taken oorspronkelijk als incidenteel werden beschouwd, maar later uitgroeien tot structurele taken met bijbehorende structurele lasten en dekking. Dit is inderdaad iets waar de provincie zich rekenschap van moet geven.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat naar aanleiding van de SiSa (Single Information Single Audit) er inspanningen worden geleverd om intern de kennis te verbreden, zodat de provincie beter voorbereid is. Daarnaast wil ze samen met het Rijk nadenken over de vormgeving van regelingen, zodat er aan de voorkant al meer sturing mogelijk is. Op deze manier wil de provincie zich aanpassen aan een nieuwe realiteit, waarin er sprake is van verschillende instrumenten. De SiSa-regeling zal de komende tijd dan ook de nodige aandacht vragen.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de provincie gedegen jaarstukken heeft, maar dat er altijd ruimte is voor verbetering. Ze benadrukt dat het belangrijk is om te weten hoe goed de jaarstukken zijn en of er nog ruimte is voor verbetering. Ze merkt op dat ze graag een tien zouden willen behalen, maar dat een acht, zoals volgens de accountant, ook al een goede score is. Ze erkent dat er altijd verbetermogelijkheden zijn en dat ze de aanbevelingen graag meenemen en ermee aan de slag gaan. Ze geeft echter aan dat zelfs als ze dit jaar de aanbevelingen goed oppakken, er volgend jaar waarschijnlijk nog steeds aanbevelingen zullen zijn.

De heer **Mülder** (D66) noemt de volgende punten:

- De heer Mülder verwijst naar het antwoord van de accountant over de specialistische kennis rondom SiSa. De accountant gaf aan dat het niet de oplossing is om deze kennis breed in de hele organisatie te verspreiden. De heer Mülder vraagt om hier aandacht aan te besteden.
- Daarnaast brengt de heer Mülder naar voren dat hij niet heeft gevraagd of de jaarstukken goed zijn, maar dat hij zich afvraagt of er niet een stap extra gezet moet worden, met name wat betreft de liquiditeit. Hij stelt voor om niet alleen te streven naar een acht, maar om standaard naar een negen te streven, omdat de provincie ook belast is met bestuurlijk en financieel toezicht op andere gremia.

Gedeputeerde **Kocken** benadrukt nogmaals dat streven naar een negen prima is. Haar opmerking dat de accountant een acht gaf, was niet zozeer bedoeld om zichzelf op de borst te kloppen, maar eerder om de provincie te vergelijken met de benchmark en om iedereen gerust te stellen. Wat betreft de liquiditeit is het streven naar een negen in principe wel wenselijk. Dit betekent

echter niet dat er niet geleend moet worden, maar dat er een goed beleid moet worden gevoerd en dat de treasuryfunctie op orde moet zijn. Gedeputeerde Kocken geeft aan dat hier al aan gewerkt wordt en dat de Statenleden hierover geïnformeerd zullen worden. Zij erkent ook het belang van het naleven van een voorbeeldrol en het op orde hebben van de eigen zaken, aangezien zij ook toezicht moeten houden.

De motie die 50PLUS heeft aangekondigd, is op zich prima. De gedeputeerde begrijpt dat het voor sommige mensen de eerste keer is dat ze naar deze stukken kijken en dat er dan veel vragen kunnen zijn, waarvan op sommige vragen ergens anders het antwoord te vinden is of die mogelijk niet strikt relevant voor de jaarstukken zijn. De gedeputeerde vindt het belangrijk om te zoeken naar manieren om iedereen snel op dezelfde pagina te krijgen als er breed in de Staten onduidelijkheden zijn.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat er veel vragen zijn gesteld en dat sommige vragen ook meerdere keren zijn gesteld. De spreker is ook voor zichzelf op zoek naar een middel wat werkt en stelt voor om een informatieve bijeenkomst te organiseren als een middel om efficiënter met de vragen om te gaan. Ze vraagt ook naar de mening van haar collega's hierover.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze het aan de Staten overlaat om al dan niet in discussie te gaan over het voorstel van mevrouw Van der Helm. Ze geeft aan dat verbeteringen op dit gebied altijd wenselijk zijn en dat als er ideeën zijn om de commissie of de Staten beter voor te bereiden op de financiële stukken, dit altijd een positieve ontwikkeling zou zijn.

Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag van GroenLinks over inkoop en aanbesteding. Ze benadrukt dat het probleem niet alleen bij hen speelt, maar ook bij andere overheden. Om hier meer grip op te krijgen, zal de provincie gedurende het jaar meer spendanalyses uitvoeren. Vervolgens bespreekt gedeputeerde Kocken de vraag over de grondwaterheffing en stelt dat het antwoord te vinden is in de technische vragen. Als het antwoord niet voldoende bevredigend is, suggereert ze dat dit meer een discussie is die binnen de Staten of de commissie gevoerd moet worden.

Commissielid **Korzelius** (GL) geeft aan dat het antwoord was dat de perceptiekosten om de grens te verlagen nogal hoog zijn. Hij suggereert echter dat als de grondslag voor de grondwaterheffing wordt verhoogd, het probleem veel minder zou zijn.

Gedeputeerde **Kocken** had de vraag niet op deze manier opgevat en zal kijken of zij hier in tweede termijn meer over kan zeggen.

Gedeputeerde Kocken reageert tot slot op de vragen van de Partij van de Arbeid over onvervulde vacatures. Ze geeft aan dat dit probleem niet alleen speelt bij de provincie, maar op dit moment ook bij veel andere werkgevers. Ze verzoekt de PvdA om de vragen per e-mail aan haar door te sturen, zodat ze schriftelijk gedetailleerd antwoord kan geven. Ze benadrukt dat de provincie veel inzet toont om de vacatures in te vullen, omdat alle taken moeten worden uitgevoerd en er geen ruimte is om zaken te laten liggen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft nog enkele openstaande vragen, maar stelt deze bij voorkeur niet nogmaals, omdat dit van de spreektijd af gaat.

Gedeputeerde **Kocken** heeft de perceptie dat zij de vragen heeft beantwoord. De gedeputeerde legt uit dat de trendmonitor niet bedoeld is als een meting om te zien of de doelen bereikt zijn, en dat het invoeren van indicatoren niet met dat doel is gebeurd. Ze merkt op dat de provincie voor het verkrijgen van specifieke getallen en gegevens afhankelijk is van andere instanties en dat deze niet altijd up-to-date zijn op het moment dat erom gevraagd wordt. Ze adviseert het commissielid om voor informatie over natuur te kijken naar de portefeuille Natuur en voor de financiële afwikkeling naar de jaarstukken.

Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft onbeantwoorde vragen over de klimaatbegroting. Zij benadrukt dat, hoewel de brede basismonitor geen sturingselement is, het wel een trend aangeeft. Het college heeft aangegeven dit mee te nemen in het beleid. Statenlid Kostić vraagt of er een manier is voor de Staten om te controleren hoever de provincie is gevorderd met de ambitieuze doelen op het gebied van klimaat en biodiversiteit. Zij heeft meerdere vragen gesteld, maar heeft nog geen idee hoe zij hierop kan controleren en vraagt om verduidelijking.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat de jaarstukken niet de juiste plek zijn om de voortgang van doelen op het gebied van klimaat en biodiversiteit in te noemen. Ze begrijpt dat het teleurstellend kan zijn. De gedeputeerde benadrukt dat sommige doelen en metingen niet altijd gelijktijdig worden uitgevoerd. Ze geeft aan dat er onderzoek en tijd nodig is voor bepaalde onderwerpen, wat niet parallel loopt aan de uitvoering. De gedeputeerde wijst op het uitgevoerde CO_2-onderzoek als voorbeeld van dergelijke complexe metingen. Ze stelt dat het incorporeren van dergelijke niet-financiële informatie in alle beleidsterreinen in de jaarstukken moeilijk is en dat er grenzen zijn aan wat er in de jaarstukken wordt opgenomen. Ze gelooft dat er nu een evenwicht is gevonden in de hoeveelheid niet-financiële informatie die in de jaarstukken is opgenomen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt dat jaarstukken bedoeld zijn als een terugblik om het ingevoerde beleid te evalueren en te kijken welke veranderingen er nodig zijn richting de kaderbrief. Ze begrijpt dat niet alles direct inzichtelijk kan worden gemaakt. Ze is blij met de CO_2-analyse, maar vraagt zich af of het mogelijk is om ook naar andere ambities op het gebied van klimaat te kijken en dit geleidelijk aan steeds beter op te nemen in de jaarstukken. Als volksvertegenwoordiger mist ze de informatie om de gedeputeerde bij te kunnen sturen.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat het lastig is om vooruit te lopen op de vraag of de CO_2-impactanalyse herhaald zal worden, aangezien dit nog afhangt van onderhandelingen voor de nieuwe coalitie. Er worden nieuwe kaders opgesteld en de gedeputeerde kan daar op dit moment niet op vooruitlopen. Ze benadrukt dat ze momenteel niet meer kan doen dan aangeven dat dit de huidige stand van zaken is. Ze kan geen grote aanvullingen geven als ze niet kan inschatten of het nieuwe college dezelfde richting op gaat.

Gedeputeerde Kocken reageert vervolgens op de vragen van de VVD over de beleidskeuzes die in de afgelopen vijftien jaar zijn en hoe de provincie in de huidige situatie terecht is gekomen. De

gedeputeerde noemt dat er gedurende lange tijd is gekozen om verschillende bestuursambities uit reserves te financieren en dus de lasten voor de burgers niet te verzwaren. Ze geeft aan dat het inderdaad een juiste constatering is van JA21 dat reserves op een gegeven moment opraken als ze niet worden aangevuld. Ze benadrukt dat het belangrijk is om naar het geheel te kijken en wijst op de verantwoordelijkheid van het hele bestuur, inclusief de Statenleden die gedurende die periode mede de keuzes hebben bepaald. Er zijn bijvoorbeeld infrastructuurprojecten en investeringen in Pallas geweest die aanzienlijke bedragen hebben gekost.

Mevrouw **Poot** (VVD) heeft niet gezegd dat de lasten voor de burgers verhoogd hadden moeten worden.

Gedeputeerde **Kocken** merkt op dat de consequentie van het hebben van ambities, die geld kosten, betekent dat er ergens geld vandaan moet komen. Ze legt uit dat er twee opties zijn: ofwel het verkrijgen van extra financiering om aan de ambities te voldoen, ofwel het verlagen van de ambities zodat er geen extra geld nodig is.

Mevrouw **Poot** (VVD) merkt op dat ze het in ieder geval weer met elkaar eens zijn op dat gebied.

De overige onbeantwoorde vragen gingen over het advies van de accountant met betrekking tot rapportages over de liquiditeitsprognose en liquiditeitspositie. Specifiek wilden ze weten wanneer ze deze informatie kunnen ontvangen. Daarnaast werd er gevraagd naar de reden voor het planningsoptimisme in de schuldquote in 2022 en welke maatregelen er worden genomen om dit planningsoptimisme te verminderen.

Gedeputeerde **Kocken** geeft ten aanzien van de aanpak van planningsoptimisme aan dat er voortdurend lessen worden getrokken uit eerdere ervaringen. Ambtenaren op financiën evalueren en optimaliseren processen, waaronder het bijstellen van planningsoptimisme. Dit geldt ook voor de schuldquote, waarbij geleerd wordt van eerdere situaties om toekomstige verrassingen te voorkomen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) haakt aan op de discussie tussen Statenlid Kostić en gedeputeerde Kocken. De heer Klein begrijpt dat er een balans moet worden gevonden tussen het opnemen van details in de jaarstukken en de moeite die het kost om deze gegevens te verkrijgen. Hij merkt op dat de cijfers momenteel tot 2018 lopen en dat het wenselijk is om een verbeterslag te maken zonder dat er een eigen CBS wordt opgericht. Hij benadrukt dat er al veel middelen beschikbaar zijn, zoals ambtenaren en computersystemen, om de financiële uitgaven nauwkeurig te registreren. Daarom is het volgens hem niet vreemd dat er ook wordt gestreefd naar nauwkeurige gegevens op andere gebieden, als deze beschikbaar zijn.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze het niet vreemd vindt dat er behoefte is aan nauwkeurige en up-to-date gegevens. Ze probeert echter wel de verwachtingen te temperen en wijst erop dat de brede basismonitor jaarlijks wordt bijgewerkt, maar niet alle indicatoren hebben een jaarlijkse update. In gevallen waar er geen recente gegevens beschikbaar zijn, is de keuze om de indicator op te nemen of te verwijderen. Ze benadrukt dat het opnemen van indicatoren, zelfs als de gegevens iets achterlopen, nog steeds een beter beeld geeft – er is dan een trend zichtbaar – dan helemaal geen informatie.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) uit haar verwarring over de ogenschijnlijk tegenstrijdige opmerkingen van gedeputeerde Kocken over nieuwe indicatoren. Aan het begin hoorde ze de gedeputeerde zeggen dat nieuwe indicatoren mogelijk zouden moeten zijn, maar later hoorde ze dat het toch niet mogelijk is. Dit zorgt voor verwarring, vooral omdat de gedeputeerde aan het einde betoogt dat de ambtenaren hun best doen om zaken duidelijk te maken voor de Statenleden. Mevrouw Van der Helm verwacht dan ook meer inspanning van de gedeputeerde als het gaat om nieuwe indicatoren, zelfs als het lastig is en meer tijd kost.

Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat ze openstaat voor nieuwe indicatoren, maar benadrukt dat deze indicatoren wel beschikbaar moeten zijn. Als er een specifieke indicator ontbreekt en deze informatie gemakkelijk verkrijgbaar is, kan deze worden opgenomen. Echter, als er gevraagd wordt naar informatie die niet regelmatig wordt bijgehouden of waar geen indicator voor is, wordt het moeilijker om deze in de financiële stukken op te nemen. Dit was het kernpunt van de discussie tussen Statenlid Kostić en de gedeputeerde, waarbij het ging om informatie die niet altijd up-to-date is en daarom niet direct gekoppeld kan worden aan de financiële stukken.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt of het mogelijk is om de benodigde informatie te verkrijgen en nieuwe indicatoren te ontwikkelen, zelfs als dit enige tijd in beslag neemt. Ze merkt op dat ze geen antwoord heeft gekregen op dit specifieke aspect van haar vraag en dat dit eigenlijk haar hoofddoel was.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat het afhangt van de specifieke situatie. Ze benadrukt dat het laten uitvoeren van de CO_2-impactanalyse door een extern bureau al aanzienlijk veel werk was. Het toevoegen van nieuwe indicatoren vereist zorgvuldige afweging en besluitvorming. Op dit moment heeft het ambtenarenapparaat de informatie niet direct beschikbaar en kan het niet zomaar worden gedeeld. Als de Staten het besluit nemen om nieuwe indicatoren toe te voegen, zal de gedeputeerde deze opdracht uitvoeren.

Gedeputeerde **Zaal** beantwoordt de vragen over het programma "De kop werkt!". Ze legt uit dat de website niet meer beschikbaar is, omdat het programma op 1 januari 2021 is beëindigd en per 1 januari 2022 niet meer bestaat. Een groot deel van de middelen, 12 miljoen, bleek nog niet te zijn uitgegeven. Een deel daarvan is gereserveerd voor projecten op het gebied van havens en mobiliteit, die een langere looptijd hebben en nu worden gefinancierd vanuit de reserves voor havens en mobiliteit. Een kleiner deel, ongeveer 1 à 1,5 miljoen, is teruggekomen bij de algemene middelen, omdat er geen geschikte projecten werden gevonden voor De Kop. Ze verwijst naar een eerder gestuurde brief met meer gedetailleerde informatie over de onderbesteding. Hoewel het programma is beëindigd, worden sommige projecten nog steeds uitgevoerd vanuit de portefeuilles havens en mobiliteit.

Gedeputeerde **Loggen** krijgt de gelegenheid tot een reactie op de commissie in eerste termijn.

Gedeputeerde Loggen begint met het bespreken van de deelnemingen, met name Zeestad. Gedeputeerde Loggen vertegenwoordigt de provincie in deze. Op verzoek van de gemeente Den Helder heeft de provincie een verlenging tot tot 2024 afgesproken. Daarmee zou deze deelneming in principe aflopen, tenzij er een nieuwe hulpvraag komt. Er zal dan opnieuw inhoudelijk worden bekeken of en hoe de provincie zal deelnemen.

De vragen over het niet opnemen van bepaalde zaken in de jaarrekening zijn al beantwoord door gedeputeerde Kocken, waarbij de gedeputeerde ook benadrukt dat niet alles wat niet direct een financiële vertaling heeft, wordt opgenomen en dat er andere programma's en documenten zijn waarin dit wordt weergegeven.

De voortgang en plancapaciteit van woningbouw zijn te vinden in de jaarlijks uitgebrachte monitor plancapaciteit, die apart wordt besproken in de commissie. Gedeputeerde Loggen wijst erop dat de hoogste productie ooit op het gebied van woningbouw juist in de periode na corona heeft plaatsgevonden. Vervolgens legt gedeputeerde Loggen uit dat de gemeenten de primaire verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering- hoe en wanneer er wordt gebouwd - en de provincie bepaalt waar er wordt gebouwd.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vult aan dat zij op een vriendelijke manier duidelijk heeft proberen te maken dat er na twee jaar van corona meer ambitie had kunnen zijn in het betreffende dossier, waar de urgentie hoog is. Ze benadrukt dat ze niet heeft gezegd dat er helemaal geen actie is ondernomen, maar dat de ambitie in haar ogen onvoldoende is.

Gedeputeerde **Loggen** merkt op dat hij het niet eens is met de constatering dat er niet genoeg ambitie zou zijn in het woningbouwdossier. Hij wijst erop dat er juist de hoogste realisatie in jaren is behaald, dankzij de samenwerking met alle gemeenten in Noord-Holland. Daarnaast verwijst hij naar het Masterplan Wonen, dat een breder instrumentarium biedt om verder te gaan dan de huidige rol van de provincie. Hij laat weten dat het aan de nieuwe Staten is om hierover te discussiëren. De gedeputeerde deelt niet de mening dat er een gebrek aan ambitie is, ook al wordt dit vriendelijk gesteld.

Gedeputeerde Loggen geeft vervolgens aan dat de presentatie van de onderbesteding en prestaties plaatsvindt in de monitor plancapaciteit, omdat dit de relevante plek is en niet in de jaarrekening. Hij legt uit dat de jaarrekening vroeger zeer uitgebreid was en veel tijd in beslag nam voor bespreking, maar dat er nu gekozen is voor een andere aanpak.

De 2,5 miljoen onderbesteding in Amsterdam wordt verklaard door factoren zoals stikstof en andere belemmeringen die het tempo van de projecten hebben vertraagd. Er wordt verwacht dat er in de komende jaren een inhaalslag zal plaatsvinden en dat het geld alsnog uitgekeerd moet worden.

Ten slotte merkt Gedeputeerde Loggen op dat er een terugkerende discussie is tussen de GroenLinks-fractie en de portefeuillehouder Water over de grondwaterheffing. Hij benadrukt dat deze heffing niet ongelimiteerd bestemd kan worden voor andere doeleinden vanwege de rechtmatigheid ervan. Hij verwacht dat er in het nieuwe coalitieakkoord een paragraaf zal worden gewijd aan dit onderwerp, waarbij de input van GroenLinks belangrijk zal zijn. Als dit niet het geval is, verwacht hij dat de nieuwe portefeuillehouder Water opnieuw de discussie daarover zal aangaan.

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) benoemt in de tweede termijn de volgende punten:

- Mevrouw Uiterwijk geeft aan dat de indicatoren voornamelijk een trendbeeld geven en dat er meer informatie nodig is over wat er daadwerkelijk bereikt is. Ze overwegen om hierover een motie in te dienen in de Provinciale Statenvergadering.
- Wat betreft de liquiditeitsprognose, merkt mevrouw Uiterwijk op dat de Staten hierover geïnformeerd zijn. Het ontstane tekort is minder onverwacht, maar JA21 is van mening dat de aanpassing van het treasurybeleid eerder had moeten plaatsvinden in anticipatie op het aantrekken van vreemd vermogen.
- JA21 bespreekt ook de discussie over beleid dat aanvankelijk incidenteel is, maar op den duur mogelijk structureel wordt, waardoor het niet langer uit de reserves gedekt kan worden. Ze waarschuwt ervoor dat dit boekhoudkundig niet is toegestaan en dat men moet voorkomen dat er te vaak op deze manier naar incidenteel beleid wordt gekeken.
- Tot slot verwijst mevrouw Uiterwijk naar het verzoek van 50PLUS om te reageren op hun voorgenomen motie. Ze geeft aan dat zij en haar fractie de voorkeur geven aan schriftelijke antwoorden, omdat dit hen de gelegenheid geeft om de antwoorden rustig te bestuderen en terug te lezen. Ze pleiten niet voor een fysieke sessie waar mondeling vragen kunnen worden gesteld, omdat het moeilijker is om de antwoorden te verwerken en mee te nemen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) bedankt de gedeputeerden voor hun uitgebreide antwoorden. Ze geeft aan dat ze een vraag aan haar collega's heeft voorgelegd en het leuk zou vinden als zij daar ook hun mening over geven. Ze betreurt de reactie van de collega van JA21. Mevrouw Van der Helm benadrukt dat ze alle gestelde vragen zorgvuldig heeft doorgenomen en veel dubbele vragen heeft opgemerkt. Ze vindt het belangrijk dat de tijd efficiënt wordt besteed. Mevrouw Van der Helm wil graag horen hoe de andere collega's hierover denken.

De **voorzitter** stelt vast dat er vanuit de commissie geen behoefte is hierop te reageren.

De voorzitter stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken. De Jaarstukken 2022 zullen als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023.

Schorsing 15.34 tot 15.38 uur.

3.b.1 A-agenda Financiën: Kaderbrief 2024

en

3.b.2 Kaderbrief 2024 - aanvullende informatie (uit GS 13 juni jl.)

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college de relevante maatschappelijke, economische en financiële ontwikkelingen. Provinciale Staten geven via de kaderbrief de uitgangspunten mee aan het college waarbinnen de Begroting 2024 zal worden opgesteld. Donderdag 13 juni is ook een brief met aanvullende informatie bij de agenda gepubliceerd. Het voorstel van behandeling is om 3.b.1 en 3.b.2 gevoegd te behandelen. Provinciale Staten wordt gevraagd de kaderbrief en de brief met aanvullende informatie bij deze agendapunten met elkaar en met de gedeputeerde bespreken om advies uit te brengen aan PS.

Eerste termijn commissie

De heer **Valk** (BBB) geeft aan dat de Kaderbrief 2024 voorzichtig is opgesteld, omdat tijdens de coalitieonderhandelingen nog alles besproken zal worden. Hij merkt op dat er daarom niet veel aan toe te voegen is.

Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt de urgentie van het aanpakken van de klimaat- en natuurcrisis, inclusief het welzijn van niet-menselijke dieren. Partij voor de Dieren heeft vier punten voor in verband met de Kaderbrief:

1. Partij voor de Dieren uit hun zorgen over het gebrek aan structurele financiële dekking voor de aanpak van de klimaatcrisis en vraagt of daar verandering in komt in de begroting.
2. Statenlid Kostić vindt het onverantwoord en onrealistisch om de opcenten niet te verhogen en pleit voor een verhoging naar minstens het landelijk gemiddelde, waarbij de extra kosten voor burgers beperkt blijven. Wanneer deze opbrengsten gebruikt zouden worden voor het oplossen van de verschillende uitdagingen, kunnen er meer maatschappelijke baten worden behaald.
3. Statenlid Kostić benadrukt het belang van dierenwelzijn en vraagt om meer investeringen, transparantie en concretere doelstellingen, met name op het gebied van niet-dodelijke middelen bij schade en de financiering van wildopvangcentra. Statenlid Kostić vraagt de gedeputeerde toe te zeggen de mogelijkheid van structurele financiering van wildopvangcentra mee te nemen in de begroting.
4. Statenlid Kostić vraagt om meer aandacht in de kaderbrief voor de brede basismonitor, zodat expliciet zichtbaar wordt hoe de trends en ontwikkelingen uit de monitor zijn meegenomen in de keuzes die zijn gemaakt.

Mevrouw **Poot** (VVD) benadrukt dat de kaderbrief dit keer bijzonder is, vanwege de lopende formatieonderhandelingen en er nog geen nieuw coalitieakkoord is. De verwachting is dat de onderhandelaars deze kaderbrief meenemen in hun besprekingen. Ze merkt op dat er eerder een brief is gekomen waarin een fout is gecorrigeerd en waarin is aangegeven dat de meicirculaire is verwerkt in het langetermijnperspectief. Dat maakt het aan de ene kant wat gunstiger, maar het blijft noodzakelijk om verschillende maatregelen te nemen.

Haar eerste vraag is of deze nieuwe raming invloed heeft op de scenario's voor een sluitende begroting van Gedeputeerde Staten. De VVD-fractie hecht belang aan een sluitende begroting, wat voor de VVD een prudent en realistisch financieel beleid betekent. Ze steunen de maatregel van Gedeputeerde Staten om het aantal geregistreerde auto's en daarmee de opcenten realistisch in te schatten. Mevrouw Poot benadrukt echter dat op de lange termijn bezuinigingen noodzakelijk zullen zijn vanwege dreigende tekorten. Ze benadrukt dat de VVD-fractie vindt dat de eigen organisatie eerst kritisch bekeken moet worden op mogelijke bezuinigingen voordat er over lastenverhoging wordt gesproken.

De heer **Kanik** (D66) vraagt mevrouw Poot hoe realistisch het is dat het wagenpark zal stijgen, terwijl er de afgelopen jaren juist is ingezet op het stimuleren van duurzame vervoersoplossingen. Hij twijfelt aan de haalbaarheid van het sturen op groei van het wagenpark in deze context.

Mevrouw **Poot** (VVD) geeft aan dat het niet verstandig is om actief te sturen op een toename of afname van het wagenpark. Ze benadrukt dat de keuzes die mensen maken leiden tot meer

geregistreerde auto's in Noord-Holland, en het is daarom raadzaam om deze ontwikkeling realistisch mee te nemen in de begroting.

De heer **Kanik** (D66) benadrukt dat een kadernota gericht is op de toekomst, en tot nu toe is het beleid gericht op een afname van autogebruik. Hij stelt dat als men een realistisch beeld wil hebben, de optie van een toename van het wagenpark niet zou moeten worden overwogen voor een sluitende begroting. De heer Kanik vraagt of de VVD het hiermee eens is.

Mevrouw **Poot** (VVD), zoekend naar een gemeenschappelijk standpunt, constateert dat voor beide fracties een realistische inschatting belangrijk is. Mevrouw Poot merkt echter op dat de verwachting dat het autopark zal afnemen volgens haar niet realistisch is, gebaseerd op de toename van het autopark in de afgelopen jaren.

Commissielid **Korzelius** (GL) wijst op de sombere boodschap in de kaderbrief, waarin wordt vermeld dat de tekorten scherper zullen stijgen vanaf 2027. Hij merkt op dat in de meicirculaire het oorspronkelijke tekort van 52,7 miljoen in 2027 wordt verlaagd naar 29,4 miljoen, waarbij nog geen rekening is gehouden met ambitieuze nieuwe beleidsvoornemens. commissielid Korzelius vraagt zich af of er nog steeds sprake is van een ‘ravijnjaar’ gezien de systematiek in de opeenvolgende circulaires, zoals ook te zien is in de ontwikkeling van het Gemeentefonds. Hij wijst ook op de onbenutte belastingcapaciteit van 194.000 miljoen euro in 2024. De politieke keuze is dan of er een gedegen en verantwoord financieel beleid moet worden gevoerd in combinatie met nieuwe ambities en gebruikmaking van de onbenutte belastingcapaciteit, of dat er bezuinigd moet worden. Hij benadrukt dat de uitspraak hierover in handen ligt van de coalitiepartners die momenteel de coalitiebesprekingen voeren. Het mag duidelijk zijn, zo stelt commissielid Korzelius, waar de voorkeur van GroenLinks naar uitgaat.

De heer **Kanik** (D66) vraagt naar de voorkeur van GroenLinks in deze kwestie.

Commissielid **Korzelius** (GL) verwijst naar het verkiezingsprogramma van GroenLinks waarin duidelijk staat vermeld dat zij de verhoging van de opcenten zeker niet uitsluiten als een effectieve maatregel, vooral gezien de onbenutte belastingcapaciteit en het feit dat ze momenteel de laagste zijn wat betreft opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Echter, uiteindelijk is de beslissing afhankelijk van de lopende coalitiebesprekingen.

De heer **Deen** (PVV) vraagt of GroenLinks bereid is om de invoering van opcenten voor elektrische auto's eerder dan pas na 2024 te overwegen.

Commissielid **Korzelius** (GL) antwoordt dat deze beslissing bij het Rijk ligt. Voor zover hem bekend, zal de wegenbelasting op elektrische voertuigen pas in 2025 plaatsvinden.

De heer **Deen** (PVV) is dit ook bekend. Dan blijft de vraag staan of GroenLinks voorstander is van het eerder invoeren van opcenten voor elektrische voertuigen.

Commissielid **Korzelius** (GL) benadrukt dat de provincie niet bevoegd is om beslissingen te nemen over het invoeren van opcenten voor elektrische auto's. Deze kwestie valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. Bovendien merkt commissielid Korzelius op dat er momenteel

discussies gaande zijn over het implementeren van een ander belastingregime voor provincies in de komende jaren. Persoonlijk is commissielid Korzelius van mening dat opcenten op de motorrijtuigenbelasting geen geschikt middel zijn voor provinciale belastingheffing.

GroenLinks stemt in met het voorstel van GS om op korte termijn de begroting sluitend te maken door gebruik te maken van de stelpost macro-economische tegenvallers. Echter, het inboeken van de autonome groei van het wagenpark roept volgens Korzelius ethische vraagstukken op. Korzelius benadrukt dat GroenLinks streeft naar een afname van het autogebruik. Daarom is het noodzakelijk om verder met elkaar te discussiëren over hoe hiermee om te gaan.

Het is de heer **Dessing** (FvD) opgevallen dat GroenLinks spreekt van een gewetensvraag. Hij vraagt de afgevaardigde van GroenLinks om meer inzicht te geven in zijn eigen standpunt en geweten met betrekking tot dit onderwerp.

Commissielid **Korzelius** (GL) geeft aan dat er binnen de fractie verder over gediscussieerd zal worden om tot een standpunt te komen.

De heer **Deen** (PVV) uit zijn tevredenheid over het feit dat de VVD hoopt dat de kaderbrief tijdens de onderhandelingen wordt meegenomen. Hij suggereert dat de VVD mogelijk invloed kan uitoefenen in dit proces. Hij merkt ook op dat de kaderbrief beleidsarm is zonder nieuwe voorstellen. De PVV bedankt gedeputeerde mevrouw Kocken voor het beantwoorden van hun technische vraag. Gezien het sterk oplopende tekort vanaf 2026, geeft de PVV de onderhandelende partijen het advies om de juiste prioriteiten te stellen en zich te concentreren op de kerntaken van de provincie, waaronder het onderhoud van de infrastructuur dat onder druk staat.

Mevrouw **Buit** (CU) bedankt voor de kaderbrief en uit haar zorg over de financiële ontwikkeling van de provincie, met name voor de toekomst. Het is de taak van de provincie om nieuw en ambitieus beleid uit te voeren en stelt voor om de inkomsten te verhogen door het verhogen van de opcenten. Het is goed om kritisch te zijn op waar het geld aan wordt besteed, maar de ChristenUnie is mening dat extra bezuinigingen niet wenselijk zijn. Mevrouw Buit vraagt of GS het eens is dat dit de meest succesvolle optie is om de opcenten met maximaal 11,4% te verhogen, waarmee de provincie Noord-Holland nog steeds de provincie is met de laagste opcenten.

Mevrouw Buit reageert ook op de opties geformuleerd in de kaderbrief. De stelpost in optie A is volgens de ChristenUnie onverantwoord om meerdere jaren in te zetten en stelt voor deze alleen voor 2024 als noodoptie te gebruiken. Ze vraagt GS om dit aan te passen in de kaderbrief.

Wat betreft optie B, is ze van mening dat het sturen op andere vormen van mobiliteit en tegelijkertijd vertrouwen op de groei van het wagenpark zeer onrealistisch is.

De heer **Dessing** (FvD) merkt op dat de ChristenUnie aan de ene kant bereid is om de opcenten met 11,4% te verhogen, maar tegelijkertijd sceptisch is over de groei van het wagenpark. Hij wijst erop dat een dergelijke verhoging van de opcenten automatisch zal leiden tot een afname van het aantal auto's in de provincie, omdat leasebedrijven dan snel zullen vertrekken. Hij vraagt zich af of het voorstel om op die manier beleidsmatig nieuwe inkomsten te genereren wel de juiste weg is en wijst op het risico van kortetermijndenken.

Mevrouw **Buit** (CU) reageert dat zij specifiek de verhoging van de opcenten met 11,4% als maximum heeft genoemd, omdat dit er nog steeds in zou resulteren dat de provincie Noord-Holland de laagste opcenten van alle provincies zou hebben. Ze geeft aan niet te weten waar de leasebedrijven dan naartoe zouden gaan, maar benadrukt dat ze nog steeds duurder zouden uitkomen in een andere provincie.

De heer **Dessing** (FvD) geeft aan dat het belangrijk is om te kijken naar de inkomsten die al worden gegenereerd door de opcenten, gezien het grote aantal geregistreerde auto's in Noord-Holland. Hij uit zijn zorg over het verhogen van de opcenten tijdens deze financieel-economisch moeilijke tijd voor iedereen, ook voor bijvoorbeeld de stukadoor die het al moeilijk heeft om rond te komen. Hij vraagt of de ChristenUnie hier ook op doelt met het verhogen van de opcenten met 11%.

Mevrouw **Buit** (CU) benadrukt dat de voorgestelde verhoging van 11,4% slechts een maximum is en niet per se door de onderhandelende partijen overgenomen hoeft te worden. Ze benadrukt dat het laat zien dat er ruimte is om extra inkomsten te genereren en dat dit een mogelijkheid is om daar gebruik van te maken.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) benadrukt dat de financiële situatie van de provincie zorgwekkend is en dat er keuzes gemaakt moeten worden door de nieuwe coalitie. Ze wijst op het tekort in de kaderbrief en de bedragen die gemoeid zijn met klimaat, duurzaamheid en vitaal landelijk gebied. JA21 wil zich richten op kerntaken, zoals het wegenonderhoud, die onder druk komen te staan. Ze pleit voor een herziening van oud beleid en vraagt om inzicht in welk beleid wettelijk gezien moet worden uitgevoerd en welk beleid daarbovenop nog mogelijk is, zodat PS de goede keuzes kunnen maken voor een financieel gezonde provincie.

Mevrouw Uiterwijk stelt verduidelijkende vragen over de kaderbrief. De eerste vraag betreft de gevolgen van het aflopen van het gascontract per 1 januari 2024. Is dit opgenomen in de algehele inflatie of is deze kostenstijging nog niet meegenomen? De tweede vraag gaat over de oplopende kosten voor de VTH-taken rond Tata Steel en specifiek de handhaving van de huidige bedrijfsvoering, maar ook de oplopende kosten voor de Groen Staalroute en de bijbehorende vergunningen. Graag ontvangt JA21 een overzicht van de totale kosten, de kosten die door het Rijk worden vergoed en de kosten die Tata Steel aan de provincie terugbetaald.

Mevrouw Uiterwijk noemt vervolgens de verslechterde liquiditeitspositie en het mogelijk aantrekken van vreemd vermogen, wat betekent dat er rente betaald moet worden. JA21 overweegt een motie om inzicht te krijgen in de mogelijkheden en noodzakelijkheid van interne rekenrente.

Tot slot bespreekt mevrouw Uiterwijk de voorgestelde mogelijkheden om tot een sluitende begroting te komen. Ze noemt de eerste twee opties, de inzet van de stelpost macro-economische tegenvallers en het inboeken van een verwachte autonome groei van het wagenpark, als boekhoudkundige trucjes zonder werkelijke opbrengsten, terwijl de andere twee opties echte acties zijn: het verhogen van de opcenten of structurele bezuinigingen. JA21 kiest voor het laag houden van de opcenten en het snijden in de huidige begroting. Aanvullend geeft zij aan dat het opvallend is dat uit data blijkt dat er meer auto’s komen, terwijl er tegelijkertijd

maatregelen worden genomen om mensen uit de auto te krijgen. Ze benadrukt dat dit beleid niet effectief lijkt te zijn, ondanks de hoge investeringen.

De heer **Dessing** (FvD) uit zijn zorg over de financiële uitdagingen die in de kaderbrief worden geschetst. Hij is echter tevreden over de helderheid die het provinciebestuur heeft geboden, met name wat betreft de gevolgen van een uitgeklede begroting en de oplopende kosten van duurzaamheidsambities. Hij wijst erop dat deze kosten, die volgens de kaderbrief kunnen oplopen tot 54 miljoen euro in de komende jaren, een zorgwekkend beeld geven.

Opvallend zijn de prijsstijgingen die met name betrekking hebben op de kerntaken van de provincie, zoals onderhoud van wegen, bruggen en viaducten. Hij uit bezorgdheid over de mogelijke onzekerheden en tegenvallers die zich kunnen voordoen bij lopende en toekomstige onderhoudsprojecten. De heer Dessing waarschuwt dat de kaderbrief mogelijk nog somberder kan uitpakken wanneer er rekening wordt gehouden met onverwachte onderhoudsbehoeften die nog niet waren ingeschat.

De heer Dessing benadrukt dat Forum voor Democratie geen voorstander is van het verhogen van de opcenten, gezien de inflatie en de al toegenomen kosten voor ondernemers en burgers.

Forum voor Democratie ondersteunt de opvatting van JA21 dat de voorgestelde boekhoudkundige correcties (opties A en B) slechts cosmetische oplossingen zijn die het onderliggende structurele probleem niet oplossen. De heer Dessing wijst erop dat de provincie financieel voorzichtig moet zijn, aangezien de bodem van de schatkist in zicht is. Hij pleit voor een grondige evaluatie van de basisuitgaven en het verminderen van overbodige uitgaven, waarbij bezuinigingen gericht en met zorg worden toegepast. Hij benadrukt dat niet alle ambities uit het boodschappenlijstje gerealiseerd kunnen worden en pleit voor een terugkeer naar de kerntaken van de provincie en een prudent financieel beleid.

De heer **Kanik** (D66) dankt als eerste de ambtenaren en Gedeputeerde Staten voor de kadernota, waarin vier scenario's zijn geschetst. Hij erkent dat het geen makkelijke opgave is om iets bruikbaars te presenteren gezien de huidige situatie. Echter, hij uit zijn teleurstelling dat de keuzes niet bij Provinciale Staten worden gelegd, maar door GS of de onderhandelende partijen worden gemaakt. Zijn fractie is het niet eens met enkele keuzes, zoals de structurele bezuinigingen en het inboeken van de verwachte autonome groei van het wagenpark. Hij benadrukt dat deze keuzes het eerder vastgestelde beleid ondermijnen en dat D66 meer inspraak wil hebben bij het bepalen waarop bezuinigd wordt. De heer Kanik geeft aan grote moeite te hebben met het inboeken van de verwachte autonome groei van het wagenpark, omdat dit indruist tegen de duurzame vervoersoplossingen en ambitie om CO_2-uitstoot te verminderen. Hij pleit juist voor een vermindering van autogebruik door de opcenten te verhogen en te investeren in alternatieve, duurzame vormen van vervoer. Hij vraagt zich af hoe GS en andere partijen hiertegen aankijken. D66 overweegt een amendement in te dienen om de scenario's aan te passen.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) waardeert het document als een doorkijk, maar vindt het geschikter om dieper op de inhoud in te gaan bij de begroting die op 1 september 2023 wordt gepresenteerd. Dan is er hopelijk ook meer duidelijkheid over een coalitieakkoord en een nieuw college.

Aanhakend op de discussie over de opcenten, benadrukt mevrouw Van der Helm dat 50PLUS geen voorstander is van een vertrouwen op de autonome groei van het wagenpark, omdat er in de afgelopen tijd juist meer is ingezet op openbaar vervoer en duurzame mogelijkheden. Ze is voorstander van openbaar vervoer, maar niet van het verhogen van de opcenten, vooral niet de 11,4% die door de ChristenUnie is genoemd. Daarnaast is 50PLUS benieuwd of het mogelijk is de belasting op elektrische auto's naar voren te halen en niet pas na 2024 in te voeren. 50PLUS is benieuwd naar de mening van de collega-Statenleden over dit onderwerp.

De heer **Dessing** (FvD) merkt op dat 50PLUS suggereerde om te wachten tot september, omdat er dan een beter beeld is. Zijn vraag is of 50PLUS het ermee eens is dat de kaderbrief juist de mogelijkheid biedt om richting te geven aan het college. Hij hoort 50PLUS enkele detailpunten noemen, zoals de opcenten, maar wil weten of zij kiezen voor uitgaven of prudent financieel beleid.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) geeft aan voorstander te zijn van prudent financieel beleid. Ze brengt echter naar voren dat het niet prudent lijkt dat er nog een coalitieakkoord moet komen en dat dit nog geïntegreerd moet worden in de begroting. Ze vergelijkt dit met de situatie rondom het PPLG.

De heer **Dessing** (FvD) is het hier deels mee eens, maar benadrukt dat de onderhandelingen aan de coalitietafel losstaan van de kaderbrief. Hij wijst erop dat het juist positief is dat Gedeputeerde Staten de Staten vraagt om een richting mee te geven, los van de lopende onderhandelingen. Hij stelt opnieuw de vraag aan 50PLUS wat hun antwoord is op de vraag van GS en welk advies zij aan GS willen geven binnen de gestelde scope.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) geeft aan dat ze enkele punten heeft aangestipt, waaronder haar standpunt over de opcenten. Ze benadrukt dat 50PLUS tegen het verhogen van de opcenten is en heeft de redenen daarvoor eerder al uitgelegd. Ze is bereid om haar argumenten te herhalen als dat nodig is en geeft aan dat ze ook inhoudelijk iets heeft meegegeven.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of 50PLUS openstaat voor een verhoging als dat betekent dat de kosten voor de burger meevallen en de baten voor de burger wellicht hoger kunnen zijn.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat de Partij voor de Dieren bekend staat als een partij die zich inzet voor verduurzaming en dat mensen beloond zijn voor hun inspanningen op dat gebied. Ze geeft aan dat ze niet per se tegen het verhogen van de opcenten is, maar dat het percentage van 11% niet overeenkomt met de standpunten van 50PLUS. Ze wil later nog eens kijken naar een eventuele verhoging.

De heer **Heijnen** (CDA) bespreekt de vier onderdelen in de kaderbrief. Ten eerste is er aandacht voor het openbaar vervoer, waarbij het CDA instemt met de extra middelen om het aanbod op peil te houden. Hij vraagt echter naar het toekomstbeeld en de visie van de gedeputeerde op het ov en of er mogelijkheden zijn voor vraaggestuurd openbaar vervoer.

Ten tweede gaat het over het eigen risico voor faunaschade, waarbij het CDA kritisch is op het beleid van de oude coalitie en de verhoogde kosten voor boeren. De oude coalitie heeft het risico voor verhoogd van 5% naar 20% met het argument dat agrariërs dan meer zouden doen om de schade te beperken. Een van de grootste problemen volgens het CDA is echter dat de boeren niet de instrumenten kregen van de provincie om daadwerkelijk de faunaschade te beperken. Het CDA is voornemens een motie in te dienen tijdens de behandeling in PS.

Als derde punt merkt het CDA op dat er in de kaderbrief geen gereserveerde gelden zijn voor woningbouw, terwijl dit een belangrijk onderwerp is. Ze vragen waarom dit ontbreekt en of er nog een vervolg komt op het Masterplan Wonen. Het CDA uit haar zorgen dat de provincie ten tijde van een woningcrisis maar blijft studeren en overleggen en niet tot concrete stappen komt om de woningbouw aan te jagen.

Het vierde punt gaat over de optimistische stijging van de inkomsten uit de opcenten. Het CDA wijst op de veranderingen in de automarkt en de onzekerheid daaromheen. Zo zijn er steeds meer deelauto's en ook het belastingstelsel als geheel staat ter discussie. Het CDA pleit voor een voorzichtig financieel beleid en vraagt naar de aannames en het realistisch gehalte achter de voorgestelde verhoging.

Tot slot sluit het CDA zich aan bij de ChristenUnie om de stelpost voor macro-economische tegenvallers alleen voor 2024 te gebruiken en niet meerjarig. Ze benadrukken de onzekerheid op lange termijn.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) start met te zeggen dat de coalitieonderhandelingen voor Volt geen reden zijn om op 10 juli tijdens de Provinciale Statenvergadering geen beleidsarme kaderbrief vast te stellen, aangezien de woningtekorten en de klimaatcrisis geen uitstel dulden. Hij roept alle partijen op om ideeën en moties op inhoud te beoordelen. Immers, de Staten als geheel stellen de kaders vast. Volt beoordeelt de voorliggende opties om tot een sluitende begroting te komen op onder meer de ambitieuze klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen

Volt is tegen het inzetten van een macro-economische stelpost vanwege de geopolitieke onzekerheid. Hij sluit zich aan bij het standpunt van CDA en ChristenUnie. Ook is Volt tegen het inboeken van autonome groei van het wagenpark, in lijn met GroenLinks en D66, omdat het klimaat- en duurzaamheidsbeleid juist gericht is op meer openbaar vervoer en minder autoverkeer. Statenlid de Weerdt vraagt aan Gedeputeerde Staten of ze het daarmee eens zijn. Tot slot is hij negatief tegen bezuinigingen op het ambtenarenapparaat, omdat er juist een kundig ambtenarenapparaat nodig is om de woningcrisis, stikstofcrisis en klimaatcrisis aan te pakken.

Mevrouw **Alberts** (SP) uit haar bezorgdheid over het herhalen van een situatie zoals bij de bespreking van het PPLG, waarbij onderhandelende partijen geen duidelijk standpunt innamen vanwege de lopende coalitieonderhandelingen. Mevrouw Alberts hoopt dat er open en inhoudelijk gedebatteerd wordt over de verschillende opties die voorliggen.

Daarna richt mevrouw Alberts zich op de Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Ze merkt op dat uit vragen in de jaarrekening naar voren komt dat het DSO nog niet dezelfde functionaliteit heeft als het huidige Omgevingsloket Online (OLO), wat resulteert in meer

handmatige handelingen door het ambtelijk apparaat – en daarmee extra kosten – om zaken aan de juiste behandelaar toe te wijzen. Ze benadrukt dat ze hier regelmatig naar heeft gevraagd en het antwoord altijd was dat alles in orde was, maar nu blijkt dat dit niet het geval is. Ze wil graag weten wat Gedeputeerde Staten van plan zijn om dit probleem op te lossen. Bovendien vraagt ze of de provincie contact opneemt met gemeenten, aangezien ook zij met soortgelijke problemen kampen en geen risicoparagraaf in hun begrotingen hebben opgenomen. Ze pleit voor actief toezicht van de provincie op dit gebied.

GS heeft vier opties genoemd om tot een sluitende begroting te komen, mevrouw Alberts vult deze aan. De SP benadrukt het belang van investeringen in openbaar vervoer en deelvervoer. Ook vindt de SP het belangrijk het klimaatbeleid op de agenda te houden. Het daarvoor beschikbare geld loopt in 2024 af. Mevrouw Alberts verwijst naar het plan "Zon voor allen" van de SP, dat het publieke belang in de energievoorziening wil herstellen en mogelijk gefinancierd kan worden vanuit het Klimaatfonds. De SP is voorts tegen het verhogen van de opcenten, omdat dit volgens haar scheef is. Ze wijst erop dat elektrische auto's, vaak in bezit van vermogende burgers, met subsidies en vrijstellingen worden bevoordeeld, terwijl eigenaren van benzineauto's meer moeten betalen. Ze vindt dit een scheve situatie en pleit voor een rechtvaardiger benadering.

De heer **Kanik** (D66) geeft aan dat hij het betoog van mevrouw Alberts goed kon volgen en dat hij bijna dezelfde mening heeft als de SP. Hij benadrukt dat de wegenbelasting wordt bepaald op basis van het gewicht van de auto, wat betekent dat zwaardere en vaak duurdere auto's meer zullen betalen dan lichtere auto's die mogelijk dienen als tweede auto, oftewel voor mensen met beperkte financiële middelen.

Mevrouw **Alberts** (SP) merkt op dat mensen met beperkte financiële middelen over het algemeen geen geld hebben om een tweede auto te kopen. Ze betreurt het dat de heer Kanik haar redenering probeert te weerleggen door te verwijzen naar het gewicht van elektrische auto's, die op dit moment nog vrijgesteld zijn van wegenbelasting.

De heer **Kanik** (D66) verduidelijkt dat hij niet heeft gezegd dat mensen met minder geld een tweede auto hebben. Hij benadrukt dat een tweede auto vaak kleiner is. Hij stelt dat mensen met minder financiële middelen over het algemeen een kleinere en lichtere auto hebben, waardoor ze minder getroffen worden door de verhoging van de opcenten. Aan de andere kant zijn duurdere auto's over het algemeen zwaarder en zullen zij meer worden belast door de verhoging van de wegenbelasting.

Mevrouw **Alberts** (SP) uit haar bezorgdheid over de stijgende kosten voor mensen met een smalle portemonnee. Ze wijst op de toenemende prijzen in supermarkten en andere belastingen die druk leggen op huishoudens. Ze benadrukt dat het niet alleen gaat om de verhoging van opcenten voor lichtere auto's, maar ook om andere kosten zoals brandstofprijzen. Ze vindt het oneerlijk dat de lasten voornamelijk bij mensen met lagere inkomens terechtkomen en roept op tot meer begrip voor de financiële situatie van mensen in het lagere inkomenssegment.

Mevrouw **Buit** (CU) vraagt waar de SP het geld vandaan wil halen voor het ambitieuze klimaatbeleid en investeringen in het ov als de SP niet de opcenten wil verhogen.

Mevrouw **Alberts** (SP) stelt voor om het Klimaatfonds daarvoor te gebruiken in plaats van inwoners extra te belasten. Mevrouw Alberts memoreert dat er al belastinggeld van de burgers is gebruikt voor dit fonds en dat burgers dus niet dubbel belast mogen worden.

Mevrouw **Buit** (CU) vraagt of dit ook geldt voor investeringen in het ov.

Mevrouw **Alberts** (SP) pleit voor een collectieve aanpak van vervoer in plaats van individueel autovervoer. Ze benadrukt dat auto's veel ruimte innemen: vijftig mensen in een bus nemen minder ruimte in beslag dan vijftig mensen in vijftig auto's. Ze merkt ook op dat het invoeren van parkeergeld een manier kan zijn om mensen mee te laten betalen voor het gebruik van auto's.

De heer **Dessing** (FvD) vraagt of het niet beter zou zijn het ambitieniveau te verlagen en daarmee de uitgaven te beperken als de keuze is de inkomsten niet te verhogen.

Mevrouw **Alberts** (SP) noemt het plan van de SP om het Klimaatfonds in te zetten als publieke investering, waardoor inwoners uiteindelijk geen kosten meer hebben voor elektriciteitsvoorzieningen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) stelt twee zaken aan de orde. De eerste vraag is of de SP is teruggekomen op het standpunt over het verhogen van de opcenten, aangezien de SP vorig jaar nog een motie mede met de Partij voor de Dieren heeft ingediend voor het verhogen van de opcenten, onder andere voor het openbaar vervoer. Daarnaast vraagt Statenlid Kostić of de SP het niet met de Partij voor de Dieren eens is dat de oplossing voor betaalbaarheid niet ligt in het laag houden van de opcenten, maar juist in het streven naar fatsoenlijke lonen.

Mevrouw **Alberts** (SP) geeft aan dat de lonen zeker omhoog moeten. Ze legt uit dat ze destijds de motie heeft gesteund, omdat deze specifiek gericht was op het openbaar busvervoer, en niet op deelvervoer.

De heer **Dessing** (FvD) heeft op zijn eerdere vraag nog geen antwoord gekregen of de SP bereid is de uitgaven te verminderen.

Mevrouw **Alberts** (SP) herhaalt haar standpunt dat het geld uit het investeringsfonds kan zorgen voor lagere kosten voor inwoners. Ze noemt dit een sympathiek idee. Ze merkt op dat het mogelijk ook voordelen kan hebben voor de provincie, omdat het plan kan bijdragen aan de verduurzaming van woningen.

Mevrouw Alberts rondt haar betoog af. Voor de interruptieronde noemde zij een aantal suggesties in aanvulling op de scenario's zoals geschetst in de kaderbrief. Mevrouw Alberts benadrukt dat ze het niet eens zou zijn met bezuinigingen op voorzieningen zoals bibliotheken die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen. Ze vraagt zich af of het college van Gedeputeerde Staten het met haar eens is en ook deze voorzieningen wil behouden.

De **voorzitter** constateert dat de inbreng in eerste termijn van de zijde van de commissie is afgerond en schorst de vergadering.

Schorsing 16.34 tot 16.50 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** geeft twee algemene punten aan het begin van haar beantwoording. Ten eerste merkt ze op dat niet iedereen de kaderbrief op dezelfde manier heeft geïnterpreteerd zoals bedoeld. De gegeven scenario's dienden als basis om input op te halen van Provinciale Staten. De uiteindelijke keuzes zullen gemaakt worden door het nieuwe college, maar als zij daar niet tijdig aan toekomen, zal het huidige college die keuzes moeten maken. De gedeputeerde waardeert het dat sommige leden hun standpunt hebben gegeven in dit verband.

Gedeputeerde Kocken bespreekt ten tweede de raming van de groei van het wagenpark. Ze benadrukt dat de manier waarop het college dit inschat geen invloed heeft op de realiteit. In voorgaande jaren werd er behoudender geraamd, maar in het huidige scenario is er gekozen om de begroting te baseren op de huidige trend van meer en zwaardere auto's, wat een positieve invloed heeft op de opbrengst. Dit betekent niet dat ze een andere visie hebben op het aantal auto's. Om het begrotingstekort te verminderen, is ervoor gekozen om deze cijfers aan de voorkant mee te nemen en niet pas achteraf in de resultaten te verwerken.

Mevrouw **Buit** (CU) vraagt of de gedeputeerde het ermee eens is dat ze juist proberen om de trend te beïnvloeden, en dat het daarom vreemd zou zijn om te rekenen op basis van een groei van het wagenpark.

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de vraag en geeft aan dat het opcententarief niet primair bedoeld is om het aantal auto's te beïnvloeden. Dan zou de provincie Noord-Holland namelijk niet de goedkoopste zijn. De gedeputeerde benadrukt dat de provincie streeft naar duurzame mobiliteit en elektrificatie, maar dat de realiteit van de groeiende trend niet genegeerd kan worden. Ze gelooft niet dat het erkennen van de trend de groei verder aanwakkert.

De heer **Kanik** (D66) wijst erop dat Gedeputeerde Staten in het verleden rekening heeft gehouden met de trend, met ook jaren waarin het autobezit als gevolg van de coronacrisis was toegenomen. De vraag is nu, omdat de situatie is veranderd en gezien het provinciale beleid, of het niet ongelukkig is om te rekenen met een groeiende trend.

Gedeputeerde **Kocken** benadrukt dat de trend een feit is en dat deze niet beïnvloed wordt door optimistische of pessimistische ramingen. Ze erkent dat de trend op enig moment kan afbuigen en in plaats van groei een daling kan laten zien. Op dit moment wordt echter nog steeds een groei voorzien. Ze legt uit dat het een keuze is of men de verwachte opbrengsten van de trend alvast meeneemt in de begroting. Dit kan gedaan worden op basis van de jaarlijkse groei die men ziet. Ze merkt op dat het een kwestie is van voorzichtigheid om dit niet te doen, maar dat het ook een mogelijke oplossing is om de begroting sluitend te maken. De definitieve beslissing hierover zal later worden genomen.

Gedeputeerde Kocken vult aan dat ditzelfde principe ook geldt voor de post macro-economische tegenvallers: dit is een voorzorgsprincipe dat ruimte geeft om eventuele tegenvallers op te vangen. Ze merkt op dat de keuze om dit wel of niet te doen afhangt van de beschikbare ruimte en wanneer deze nodig is. Ze geeft aan dat er verschillende opties zijn Wanneer er bijvoorbeeld

gekozen wordt voor structurele bezuinigingen of het rigoureus verhogen van opcenten op motorrijtuigenbelasting de andere scenario's mogelijk niet nodig zijn. Of er kan gekozen worden voor een combinatie van de verschillende opties om tot een sluitend verhaal te komen. Ze benadrukt dat het nieuwe college uiteindelijk een beslissing zal nemen en dat GS het nieuwe college de ruimte willen geven om tijdens de onderhandelingen tot een akkoord te komen.

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de nieuwe ramingen niet vragen om andere scenario's. De gedeputeerde gelooft dat de nieuwe ramingen alleen kunnen resulteren in mogelijk minder bezuinigingen of een lagere verhoging van de opcenten. Ze stelt voor om een mix van maatregelen te overwegen in plaats van slechts één enkele optie te kiezen. Ze benadrukt dat sommige voorgestelde opties mogelijk voldoende kunnen zijn, zoals bezuinigingen en opcenten. De andere twee opties kunnen weliswaar worden overwogen, maar ze zullen op zichzelf het probleem niet volledig oplossen, zelfs niet met een iets beter perspectief sinds de meicirculaire. Gedeputeerde Kocken merkt op dat er momenteel geen plannen zijn om nieuwe opties toe te voegen, maar mocht er een andere oplossing zijn, dan staat het iedereen vrij om dat aan Gedeputeerde Staten mee te geven of in te brengen tijdens de onderhandelingen. Ze benadrukt dat het uiteindelijke besluit aan het nieuwe college wordt overgelaten, tenzij het noodzakelijk is dat het huidige college de beslissing neemt in lijn met de input van Provinciale Staten.

Vervolgens reageert gedeputeerde Kocken op de vraag of klimaat geen structurele dekking moet krijgen. Ze begrijpt de vraag en verwacht dat het antwoord komt zodra er een nieuw akkoord is.

Wat betreft de verhoging van de opcenten constateert de gedeputeerde dat er verschillende standpunten over zijn in de Staten.

Partij voor de Dieren gaf aan dat dierenwelzijn opgenomen moet worden in de kaderbrief. Gedeputeerde is een andere mening toegedaan. De gedeputeerde legt uit dat als er aanpassingen nodig zijn op het gebied van dierenwelzijn en dit invloed heeft op de begroting, dit vanzelfsprekend moet worden meegenomen, maar ze ziet geen reden om het structureel als aparte post op te nemen.

Ook gaf Partij voor de Dieren aan ontevreden te zijn dat er slechts een verwijzing wordt gemaakt naar de brede basismonitor. Gedeputeerde Kocken ziet dit juist andersom. Ze waardeert de uitgebreide informatie die de monitor biedt over trends en de stand van zaken en de conclusies die daaraan verbonden kunnen worden. Ze vindt dat een samenvatting in de kaderbrief daar geen recht doet aan zou doen. Dat is de reden om de brede basismonitor niet hierin te incorporeren. Omdat er geen specifieke, provinciale economische monitor is, en er daarom alleen naar algemene informatie verwezen kan worden, is ervoor gekozen deze informatie wel in de kaderbrief op te nemen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) merkt op dat Gedeputeerde Staten aangeeft de brede basismonitor mee te nemen in hun afwegingen, zoals vermeld in de technische beantwoording. Ze vraagt zich af of het niet mogelijk is om dit in de toekomst duidelijker te maken door explicieter te vermelden hoe deze afwegingen zijn meegenomen in de kaderbrief.

Gedeputeerde **Kocken** is het hier niet mee eens. De gedeputeerde benadrukt dat de kaderbrief een financieel stuk is dat de kaders voor de begroting vaststelt, en dat een uitgebreide

bespiegeling van de brede basismonitor daar niet nodig is. Ze vindt de huidige verwijzing naar de monitor voldoende en stelt vast dat hierover geen consensus is met de Partij voor de Dieren.

Gedeputeerde Kocken geeft in reactie op de inbreng van JA21 aan dat de interne rekenrente nu niet wordt gehanteerd, maar dat er wel gediscussieerd kan worden over de vraag of dit wel zou moeten gebeuren. Ze stelt voor om deze discussie te voeren bij de bespreking van het financieringsstatuut, waarbij de Statenleden de mogelijkheid hebben om hierover van gedachten te wisselen en eventueel de interne rekenrente in te voeren.

Gedeputeerde Kocken reageert op de suggestie om de opcenten met 11,4% te verhogen. Ze merkt op dat dit een politieke gedachte is en afhangt van het perspectief. Het argument van de ChristenUnie is dat Noord-Holland nu de goedkoopste is. De gedeputeerde wijst erop dat Zuid-Holland – en mogelijk ook andere provincies – van plan is om de opcenten te verlagen, wat invloed kan hebben op de relatieve kostenpositie. Ze betwijfelt ook of het verhogen van de opcenten zal leiden tot het vertrek van alle leasemaatschappijen, aangezien er in Nederland 1,25 miljoen leaseauto's zijn en slechts een kwart daarvan in hun provincie is geregistreerd. Dus wellicht spelen andere factoren een rol bij de keuze voor een vestigingsplaats. De gedeputeerde constateert dat er in de Staten verschillende standpunten zijn over een verhoging van de opcenten en zal dit meenemen in de overwegingen.

Gedeputeerde Kocken legt uit dat er geen geld is opgenomen voor woningbouw in de kaderbrief, omdat deze beleidsarm is en er op dit moment geen specifieke toewijzing van middelen kan plaatsvinden. Ze geeft aan dat een pm-post ook niet passend zou zijn. Ze benadrukt dat een nieuw college mogelijk wel budget aan woningbouw zal koppelen, maar dat dit nog moet worden afgewacht.

Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag over al dan niet bezuinigen op de bibliotheek. Ze vergelijkt het met het openbaar vervoer en stelt dat als er keuzes gemaakt moeten worden, het niet mogelijk is om zowel de bibliotheek, het openbaar vervoer, de aanleg van wegen, enzovoort te behouden zonder ook naar de inkomstenkant te kijken. Ze merkt op dat sommigen liever geen verhoging van de opcenten willen en neemt dit mee in de overwegingen.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt waarom GS ervoor heeft gekozen de macro-economische stelpost structureel te doen. Het argument zou kunnen zijn dat een stelpost normaal gesproken wordt gebruikt omdat iets onzeker is en het ook niet daarmee voor de komende jaren is opgelost.

Gedeputeerde **Kocken** benadrukt dat de inzet van de macro-economische stelpost slechts een voorstel is en dat dit kan worden aangepast. Het kan een eenmalige maatregel zijn of jaarlijks opnieuw worden bezien. In het voorstel is gekozen voor een niet-structurele benadering. De huidige structurele tekorten kunnen niet met een incidentele of tijdelijke post worden opgelost. De gedeputeerde zal de overwegingen vanuit de Staten meenemen in het uiteindelijke voorstel, waarbij het CDA en de ChristenUnie hebben aangegeven er de voorkeur aan te geven de macro-economische stelpost eenmalig op te nemen.

Gedeputeerde **Zaal** geeft in reactie op de vraag over de risicoparagraaf bij gemeenten aan dat gemeenten wettelijk verplicht zijn om een risicoparagraaf op te nemen en de te de provincie hier ook toezicht op houdt.

Gedeputeerde **Olthof** beantwoordt de vraag over de financiering van het traject rondom Tata Steel en de vergunningverlening. Hij legt uit dat er twee trajecten zijn: de weg naar de vergunningaanvraag en het moment van de vergunningaanvraag zelf. Voor de kosten van het eerste traject heeft Tata Steel een anterieure overeenkomst gesloten en vergoedt Tata Steel een deel van de kosten. Voor de vergunningaanvraag kunnen leges worden geheven onder de nieuwe Omgevingswet, en er is ook een bijdrage vanuit het Rijk vanuit het Klimaatfonds. De geschatte kosten zijn ongeveer drie miljoen euro over een periode van 1,5 jaar. De exacte kosten voor de leges zijn afhankelijk van het vergunningstraject zelf. Daarnaast draagt het Rijk via het Provinciefonds bij aan de VTH. De gelden die nu worden gevraagd, hebben te maken met de reguliere intensivering van het VTH-traject.

Gedeputeerde Olthof noemt vervolgens dat op maandag 26 juni 2023 de brief over het openbaar vervoer wordt besproken, agendapunt 13.a. Het openbaar vervoer staat momenteel onder druk, zowel financieel als qua dienstverlening aan de landelijke gebieden. Er zijn gesprekken gaande met het Rijk om deze kwesties aan te pakken. Gedeputeerde Olthof biedt de gelegenheid om hierover te praten en meningen te delen in aanloop naar de besluitvorming over de begroting. De gedeputeerde memoreert dat er in februari/maart al een brief in de Staten is behandeld over het traject naar beter en anders openbaar vervoer. Dit traject wordt momenteel besproken met de gemeenten, en na de zomer zullen de eerste contouren hiervan worden gepresenteerd. De financiële consequenties zullen ook bij de begroting worden besproken. Gedeputeerde Olthof nodigt de aanwezigen uit om tijdens de commissievergadering van 26 juni 2023 kort van gedachten te wisselen over dit onderwerp.

De **voorzitter** constateert dat hiermee ook duiding is gegeven aan de reden voor bespreking van agendapunt 13.a op maandag 26 juni 2023.

Gedeputeerde **Stigter** beantwoordt de vraag van de SP over de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Hoewel hij de vraag begrijpt, kan hij deze niet volledig duiden op basis van de hem beschikbare informatie. Op dit moment worden de laatste details afgerond voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet; er zijn nog enkele aanpassingen nodig. De verwachting is niet dat dit grote problemen zal leiden. Gedeputeerde Stigter voorziet niet dat er sprake zal zijn van handmatige invoer van allerlei zaken. Mocht het nodig zijn, dan zijn er tijdelijke alternatieve maatregelen voorzien in samenwerking met het Rijk en andere provincies en wordt er gekeken hoe dat passend te maken is.

> Mevrouw **Alberts** (SP) verwijst naar de beantwoording op de technische vraag, waarin gesproken wordt over “handmatig invoeren”.

Gedeputeerde **Stigter** geeft aan dat de antwoorden die hij heeft ontvangen van dezelfde ambtenaar komen. Aanvullend geeft de gedeputeerde aan dat er samen met de omgevingsdiensten wordt bekeken wat er eventueel nog aan aanvullende maatregelen nodig is. Het is een grote en majeure operatie. De gedeputeerde stelt voor om voor de inwerkingtreding

nogmaals duidelijk op een rij te zetten wat er tot nu toe is gebeurd en welke aandachtspunten en risico's er zijn. Over het algemeen ziet GS de naderende inwerkingtreding met comfort tegemoet.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) heeft nog een openstaande vraag over de verhoogde kosten voor de provincie als gevolg van aflopende gascontracten per 1 januari 2024 en in hoeverre deze zijn meegenomen in de kaderbrief.

De heer **Heijnen** (CDA) heeft enkele opmerkingen gemaakt over de stijgende kosten voor faunaschade en de verwachtingen daaromtrent.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt in reactie op mevrouw Uiterwijk dat deze kosten nog niet zijn meegenomen in de kaderbrief.

Gedeputeerde **Rommel** geeft in reactie op de heer Heijnen aan dat de stijgende kosten voor faunaschade inderdaad een grote zorg zijn. De gedeputeerde benadrukt dat het probleem niet alleen ligt bij de beperkte instrumenten voor boeren, die mogelijk nog uitgebreid kunnen worden, maar ook bij de sterke stijging van de grasprijs, wat heeft geleid tot een aanzienlijke toename van de schadepost. Dit onderwerp zal ook worden besproken op de onderhandelingstafel.

Tweede termijn commissie
De heer **Dessing** (FvD) geeft aan blij te zijn met de meer open discussie in vergelijking met het debat over de PPLG. Hij merkt op dat hij enkele opmerkingen van met name de VVD en GroenLinks hoorde die richting geven. De heer Dessing doet echter wel een oproep aan de BBB om meer te delen over hun standpunt. De heer Dessing is ook benieuwd naar het verschil tussen de ambities van de BBB en wat er uiteindelijk in het coalitieakkoord is opgenomen.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat de BBB er voorstander van is om eerst te kijken naar bezuinigingen en te bepalen wat de kerntaken van de provincie zijn, voordat er wordt gediscussieerd over bijvoorbeeld de verhoging van de opcenten. Dit is volgens hen de juiste aanpak.

De heer **Dessing** (FvD) dankt voor dit antwoord.

De **voorzitter** stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken. Het CDA heeft een motie en D66 heeft een amendement aangekondigd op dit agendapunt. De Kaderbrief 2024 en de aanvullende informatie uit GS van 13 juni zullen als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023.

4. Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles)

Rondvraag de heer Van der Heijden (D66) voor gedeputeerde Zaal over gebruik schadelijke pesticiden of glyfosaat door bedrijven

D66 heeft begrepen dat een voorzieningenrechter het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verboden heeft in verband met gezondheid. D66 heeft daarom de volgende vragen:

- Van hoeveel bedrijven in Noord-Holland is bekend dat ze schadelijke pesticiden of glyfosaat gebruiken?
- Kan de gedeputeerde reflecteren op de uitspraak van de rechter in Dwingeloo, waardoor een lelieteler geen pesticiden meer mag gebruiken ten behoeve van de gezondheid van de omwonenden?
- In hoeverre zijn er ook in Noord-Holland berichten over bezorgde omwonenden?
- En in hoeverre acht het college het reëel dat deze uitspraak gevolgen gaat hebben voor bedrijven in Noord-Holland?

Gedeputeerde **Zaal** bedankt voor de vragen en geeft aan dat de uitspraak van de rechter nog recent is, waardoor ze nog niet alle juridische details hebben kunnen toetsen. Ze zal algemene informatie geven en later schriftelijk of mondeling terugkomen met meer gedetailleerde informatie.

Wat betreft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de provincie, kan de exacte hoeveelheid bedrijven niet worden gegeven, omdat deze middelen legaal zijn en Europees zijn toegestaan. Het toezicht op het gebruik ervan wordt gedaan door de NVWA. Er lopen pilots, met name in de lelieteelt, gericht op gewasbeschermingsvrije teelt. Er zijn vermoedens dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen schadelijke gevolgen kan hebben, zoals Parkinson, maar daar is meer onderzoek naar nodig. De provincie ondersteunt dit. De provincie werkt ook aan het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, onder andere via het Fieldlab Bollen. En er geldt het glyfosaatverbod op eigen pachtgrond.

Wat betreft de uitspraak van de rechter, dit is het een belangenafweging tussen de economische positie van de lelietelers en de gevolgen voor omwonenden. Het is lastig om dit specifiek op de situatie in Noord-Holland toe te passen, maar de provincie zal zich hierover beraden en kijken of er maatregelen moeten worden genomen. Er is ook een vergelijkbare zaak in Noord-Holland aangespannen door het MLB – het MLB heeft in alle provincies een dergelijke zaak aangespannen – waarvan de consequenties nog nader worden onderzocht.

Rondvraag de heer Hollebeek (PvdD) voor gedeputeerde Olthof over Gaswinning Middelie
De inleiding op deze vraag is opgenomen in iBabs. Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) beperkt zich tot het stellen van de vragen:

- Kan GS aangeven wat de reactie van de staatssecretaris was op het negatieve advies van GS op het punt dat het gebied ook wordt gebruikt voor het opwekken van aardwarmte en het onduidelijk is wat de gevolgen zijn van beide projecten voor bodem, natuur en milieu?
- Wat vindt GS van deze reactie?
- Wat is er gedaan met de bezwaren vanuit de omgeving? Hoe zijn deze meegenomen in de afweging van de staatssecretaris om de NAM toestemming te geven om tot 2035 te boren?
- Gaat GS bij de staatssecretaris mogelijk in gezamenlijk verband met het hoogheemraadschap en de betreffende gemeenten er verder op aandringen om niet in te stemmen met het winningsplan?

Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat de provincie een negatief advies heeft gegeven over het winningsplan Middelie. Het ministerie heeft daarop gereageerd en aangegeven dat zij van mening zijn dat het advies van de provincie voldoende is verwerkt in het ontwerpbesluit. Deze is ook door GS ontvangen. De staatssecretaris geeft aan dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat voortzetting van de gaswinning de toekomstige mogelijkheden voor geothermie belemmert.

Wel benadrukt de staatssecretaris dat bij de plaatsing van geothermische putten wordt vermeden om door gashoudende lagen heen te boren. Dit zal de staatssecretaris ook betrekken in toekomstige vergunningverlening voor geothermie. Naar aanleiding van de opmerking van de provincie Noord-Holland heeft de staatssecretaris ook bij de NAM verzocht om de figuren in de bijlage C voor het winningsplan verder te verduidelijken. Dus daar komt nog een reactie op.

De provincie is tevreden dat het ministerie hun zorgen heeft meegenomen en vindt dat de reactie voldoende is verwerkt in het ontwerpbesluit.

Wat betreft de bezwaren vanuit de omgeving, is opgemerkt dat gemeenten zelfstandig adviespartners zijn in deze en zonder betrokkenheid van de provincie hun eigen adviesreactie hebben gestuurd.

Ten aanzien van de vierde vraag geeft de gedeputeerde aan dat GS geen aanleiding ziet om verdere stappen te ondernemen.

De beantwoording op de rondvraag van dhr. Heijnen (CDA) voor gedeputeerde Loggen over woningbouw is in eerste instantie in verband met tijdgebrek doorgeleid naar de Interim Statencommissie van 26 juni. Na de dinerpauze is besloten deze vraag alsnog te behandelen. De vragen en de beantwoording vindt u na agendapunt 9.b.

5. A-agenda Recreatie

5.a Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Het algemeen bestuur van de recreatieschappen zal in de vergadering van 13 juli 2023 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 10 juli 2023 een oordeel vormen over deze stukken. De commissie is gevraagd PS te adviseren over de voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen.

Eerste termijn commissie

De heer **Dessing** (FvD) heeft zich verdiept in de stukken van het Recreatieschap Spaarnwoude, waar hij onlangs tot plaatsvervangend lid is benoemd.

De heer Dessing heeft geconstateerd dat het om behoorlijk wat gebieden gaat met elk hun eigen aandachtspunten. De financiële verantwoording laat een begrotingstekort van 1 miljoen euro zien. De provincie draagt 3 miljoen euro bij. Ondanks een beter dan verwacht resultaat blijft er nog steeds sprake van een begrotingstekort van een half miljoen euro. Hij vraagt aan het college van Gedeputeerde Staten hoe zij hiertegen aankijken en stelt voor om vanuit Provinciale Staten de vraag aan het recreatieschap voor te leggen hoe zij de begroting op korte termijn sluitend willen krijgen en hoe ze aankijken tegen hun ambities die op dit moment niet kunnen worden uitgevoerd.

Daarnaast geeft de heer Dessing aan dat hij zijn kennis over het recreatiegebied wil vergroten en vraagt of hij kan worden meegenomen tijdens een rondleiding en introductie richting het recreatieschap, aangezien hij nu plaatsvervangend lid is geworden.

Mevrouw **Vroom** (D66) is namens de fractie enthousiast over de ambities en plannen van de Recreatieschappen, waarbij aandacht wordt besteed aan natuurbehoud, biodiversiteit, sport, festivals en participatie. Ze is blij met de voorgestelde inflatiecorrectie om de hoge kosten te compenseren en te voorkomen dat de reserves slinken. Echter, gezien het advies om terughoudend te zijn met nieuwe projecten, vraagt D66 zich af of zowel het college van Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten meer open moeten staan voor het verhogen van de bijdragen. D66 vindt het namelijk zonde als projecten die geen geld opleveren verder worden uitgesteld, zoals de aanleg van fietspaden in Spaarnwoude. Ze wil weten of GS deze zorgen deelt en hoe ze ervoor zorgt dat dergelijke projecten, die bijdragen aan de provinciale doelen, niet verder vertraagd worden.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) is namens de fractie positief over dat de meeste recreatieschappen serieus bezig zijn met het verbeteren van de biodiversiteit en zich inzetten om hierop voort te bouwen in lijn met de huidige tijdsgeest. Echter, ze maken zich grote zorgen over de sterke toename van bezoekers in of nabij kwetsbare Natura 2000- en NNN-gebieden. Uit het rapport "Recreatie in balans" blijkt dat het merendeel van de natuur- en recreatiegebieden vaak te intensief wordt gebruikt voor recreatie, waarbij ongeveer 70% van de gebieden te maken heeft met draagkrachtproblemen als gevolg van de toenemende druk van bezoekers. Een specifiek voorbeeld is het nationaal park Zuid-Kennemerland, een Natura 2000-gebied, waar de bezoekersdruk structureel veel te hoog is. Er zijn momenteel veel meer recreanten aanwezig dan de natuur volgens de terreinbeheerders aankan. Dit vormt een bedreiging voor de natuur, biodiversiteit en kwetsbare broedvogelsoorten. Juist hier zou het voorzorgsprincipe moeten gelden, waarbij de natuur te allen tijde de hoogste prioriteit heeft, vooral bij Natura 2000-gebieden die speciaal zijn aangewezen als beschermd natuurgebied. Helaas constateert de Partij voor de Dieren weinig tot geen aandacht voor deze balans in de jaarplannen van de recreatieschappen voor 2024.

De heer **Roosendaal** (VVD) brengt naar voren dat dit agendapunt is gericht op de recreatiegebieden, maar hij merkt op dat Partij voor de Dieren een uitgebreid betoog houdt over Zuid-Kennemerland en de NNN-gebieden.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) antwoordt dat daar ook recreatiemogelijkheden zijn die gevaarlijk zijn.

De heer **Roosendaal** (VVD) herhaalt dat dit onderwerp niet is geagendeerd.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) benadrukt dat het bij dit agendapunt wel degelijk over dit onderwerp gaat. In vervolg op haar betoog, geeft mevrouw Van Aesch aan dat er weinig tot geen aandacht lijkt te zijn voor de balans tussen recreatie en natuur in de jaarplannen van 2024. Ze stelt drie vragen:

- Welke voorzorgsmaatregelen nemen de recreatieschappen om de druk te verminderen?
- Worden er daadwerkelijk significante veranderingen gemaakt op basis van de bevindingen van het genoemde rapport?
- Kan het college uitleggen of en hoe ze ervoor zorgen dat de bevindingen van deze rapporten worden opgevolgd en verwerkt in de jaarplannen voor 2024 en verder?

Mevrouw **Buit** (CU) bedankt het college voor het opstellen van de stukken en geeft aan dat de ChristenUnie over het algemeen tevreden is met de zienswijze. Ze benadrukt twee punten. Ten eerste is de ChristenUnie verheugd over het bewonersinitiatief voor biodiversiteit in het

recreatieschap Spaarnwoude. Ten tweede merkt mevrouw Buit op dat het Groengebied Amstelland een bijdrage levert aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en vraagt of dit ook gestimuleerd kan worden in andere recreatieschappen.

Statenlid **Laport** (GL) bedankt voor de ontvangen begrotingen en jaarrekeningen van de recreatieschappen. Statenlid Laport spreekt de hoop uit dat die van Plassenschap Loosdrecht binnenkort ook zal worden besproken. Statenlid Laport merkt op dat er grote verschillen zijn in de resultaten van de verschillende recreatieschappen.

- Spaarnwoude heeft veel bezoekers maar kampt met financiële uitdagingen. Het gevolg is dat een aantal ambities voorlopig niet worden uitgevoerd. GroenLinks denkt dat het opportuun is om ook te kijken naar het verdienvermogen, naar eventueel gereguleerd parkeren. Omdat het recreatieschap erg veel investeert in het onderhoud, pleit dit voor dergelijke maatregelen. Mogelijk stimuleert dit mensen om op een andere manier naar het recreatieschap te komen. Daarnaast is het goed dat er meer gekeken wordt naar duurzame aanpassingen, zodat er hopelijk in de toekomst bij evenementen geen gebruik meer gemaakt hoeft te worden van aggregaten.
- Bij recreatieschap RAUM zijn er eveneens financiële problemen. Aangezien de provincie meer dan 50% bijdraagt, lijkt het GroenLinks verstandig om, conform het voorstel van het college, de provincie meer invloed te geven.
- Laport is blij met de opening van het Schanszichtpad in Twiske-Waterland, mede dankzij een bijdrage van de provincie. De begroting van dit recreatieschap is conservatief ingeschat. Er wordt wel eens gezegd dat het Twiske zonder evenementen financieel niet haalbaar is, maar het Statenlid wijst erop dat de parkeeropbrengsten significant hoger zijn dan evenementenopbrengsten.
- Wat betreft Groengebied Amstelland is GroenLinks tevreden met het aantal bezoekers en het positieve financiële resultaat. Ze ondersteunen het maatschappelijk initiatief om gastheren aan te stellen, met name onder mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Statenlid Laport geeft aan dat GroenLinks het eens is met de adviesbrief van het college over de zeggenschap bij recreatieschappen. Verder wil GroenLinks graag de door Statenlid Laport genoemde adviezen meegeven aan de gedeputeerde.

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft namens de fractie aan financieel gezien begrip te hebben voor de hogere indexatie. De heer Roosendaal benadrukt daarnaast het belang van breed toegankelijke recreatiegebieden en pleit voor gratis parkeren om te voorkomen dat mensen meer reiskilometers gaan maken. Er moet voldoende ruimte dicht bij huis zijn voor mensen om te kunnen recreëren. De heer Roosendaal vraagt GS hoe de ontwikkeling van het recreatieareaal zich verhoudt tot de bevolkingsgroei rondom de grote steden.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt wat de achterliggende reden is voor de provincie om mogelijk aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH over te heven naar Staatsbosbeheer.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Zaal** geeft aan dat de financiële situatie van de recreatieschappen er momenteel niet rooskleurig uitziet. Ze wijst erop dat het aantal bezoekers aan de recreatiegebieden toeneemt, maar tegelijkertijd stijgen de kosten voor beheer en onderhoud als gevolg van

oplopende kosten en indexatie. Helaas groeien de inkomsten niet in dezelfde mate, aangezien zowel de provincie als veel gemeenten vasthouden aan het standpunt dat de participantenbijdrage niet mag worden verhoogd. Deze situatie leidt ertoe dat de reserves worden aangesproken. Met de verwachte groei van een half miljoen inwoners in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), waarin alle recreatiegebieden zich bevinden, voorziet Gedeputeerde Zaal dat er mogelijk minder kan worden gedaan dan in de ambitiedocumenten is neergelegd.

Met name bij Recreatieschap Spaarnwoude en Recreatieschap RAUM doen zich deze financiële uitdagingen voor. Om de financiën toekomstbestendig te maken, zijn er al gesprekken gestart met de bestuurders. Er wordt gekeken naar verschillende mogelijkheden, zoals het verhogen van de participantenbijdragen en het versterken van het verdienvermogen. Een van de aspecten die wordt onderzocht, is de invoering van betaald parkeren als een manier om extra inkomsten te genereren. Echter, Gedeputeerde Zaal erkent dat dit een lastige afweging is. Hoewel betaald parkeren mogelijk minder bezoekers zou kunnen aantrekken, speelt ook het principe van toegankelijkheid van de recreatiegebieden voor iedereen een rol. Berekeningen laten zien dat de opbrengsten van betaald parkeren beperkt zijn. Het is een politieke afweging die zowel intern als in de besturen van de recreatieschappen moet worden gemaakt. Daarnaast wordt er ook gekeken naar andere inkomstenbronnen, zoals pachtinkomsten. Gedeputeerde Zaal benadrukt dat er aan verschillende knoppen moet worden gedraaid om de financiën van de recreatieschappen weer op orde te krijgen en te zorgen voor een duurzame toekomst.

Statenlid **Laport** (GL) merkt op dat de gedeputeerde aangeeft dat het niet zoveel oplevert, maar bij het Twiske gaat het om bijna € 450.000, wat toch een forst bedrag is.

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat het invoeren van betaald parkeren mogelijk niet in alle recreatieschappen evenveel oplevert. Ze benadrukt dat dit verder onderzocht zal worden en dat het een onderwerp is dat uitvoerig besproken moet worden. In de tussentijd zal er een beroep worden gedaan op de reserves en zullen de ambities mogelijk worden bijgesteld. Het beheer en onderhoud van de recreatieschappen moet echter wel doorgaan, daar is consensus over, om situaties zoals bij het Schanszichtpad te voorkomen. Het behouden van wat er momenteel is, is daarom van groot belang.

Gedeputeerde Zaal reageert op de opmerking van de heer Roosendaal van de VVD en legt uit dat de bevolking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) groeit, wat leidt tot een toenemende druk op de natuur. Ze benadrukt dat het belangrijk is om samen oplossingen te bedenken om meer recreatiemogelijkheden te creëren, zodat mensen kunnen genieten van de natuur en de draagkracht van de natuur beter in balans kan worden gebracht. Dit is een punt waar ze actief aan werken.

Hoewel het Zuid-Kennemerland geen recreatieschap is, bevinden zich binnen de recreatieschappen Spaarnwoude en Twiske-Waterland wel NNN-gebieden en zelfs Natura 2000-gebieden. De balans tussen natuur en recreatie wordt voortdurend afgewogen binnen de besturen van deze recreatieschappen. Hoewel deze afweging niet expliciet wordt vermeld in de jaarstukken, omdat deze voornamelijk financiële informatie bevatten, is een van de financiële aspecten het natuurinclusief beheren, dat extra kosten met zich meebrengt. Gedeputeerde Zaal

verzekert dat de vraag "zijn natuur en recreatie in balans" regelmatig terugkomt op iedere bestuursvergadering.

Gedeputeerde Zaal reageert op het onderwerp van maatschappelijk verantwoord ondernemen, dat naar voren werd gebracht door de ChristenUnie. Ze benadrukt dat dit beleid van toepassing is op alle vier de recreatieschappen in Noord-Holland, en dat het expliciet is opgenomen in het beleid van Recreatie Noord-Holland.

Vervolgens gaat Gedeputeerde Zaal in op de vraag over de aandelen gesteld door 50PLUS. Ze legt uit dat dit een besluit is dat al genomen is in de vorige periode. Om de situatie te verduidelijken, geeft ze een beknopte toelichting. De provincie Noord-Holland heeft een opdrachtgeversrol bij de recreatieschappen, waarbij zij samen met de gemeenten de opdracht geeft voor het beheer en onderhoud. Aan de andere kant was de provincie zelf 100% eigenaar van de uitvoerende organisatie, wat een dubbele rol met zich meebrengt. Onderzoeksbureau Berenschot heeft aangegeven dat dit niet wenselijk is, omdat je als opdrachtgever niet tegelijkertijd aandeelhouder wilt zijn van de opdrachtnemer. Daarom is er gezocht naar een oplossing om deze dubbele petten te vermijden. Er is een openbaar traject gestart en Staatsbosbeheer heeft interesse getoond om de aandelen over te nemen. Op dit moment zijn er gesprekken gaande over deze overdracht.

Tot slot heet de gedeputeerde de heer Dessing welkom bij Recreatieschap Spaarnwoude. Ze biedt aan om hem bij te praten over wat er de afgelopen heeft gespeeld. Ze stelt voor om dit gesprek onder het genot van een kopje koffie te voeren, maar ze oppert ook de mogelijkheid om samen te gaan mountainbiken of kanoën om het gebied beter te leren kennen. Ze benadrukt dat er veel te doen is in Spaarnwoude.

De heer **Dessing** (FvD) dankt voor de uitnodiging.

Mevrouw **Vroom** (D66) heeft nog een onbeantwoorde vraag over hoe het provinciebestuur ervoor gaat zorgen dat zaken die bijdragen aan de doelen van de provincie, zoals de aanleg van fietspaden in Spaarnwoude, niet verder vertraagd worden.

Gedeputeerde **Zaal** legt uit dat ze ervoor zorgen dat hun inbreng in de Recreatieschappen zoveel mogelijk wordt afgestemd op het provinciale beleid. Als er ambities zijn die niet gerealiseerd kunnen worden vanwege beperkte financiële middelen, zullen ze altijd prioriteren volgens hun eigen prioriteiten. Ze benadrukt dat als er geen verhoging van de participantenbijdrage is, er ook minder kan worden gedaan. Dit heeft ook gevolgen voor de provinciale doelen, aangezien alle middelen voor recreatie via de recreatieschappen lopen. Er ontstaat dus een uitdaging tussen de beschikbare middelen en de te behalen doelen.

Mevrouw **Den Boer** (BBB) wil, net als de heer Dessing, ook gebruik maken van de uitnodiging van mevrouw Zaal.

Gedeputeerde **Zaal** neemt dit aanbod aan.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of de gedeputeerde kan aangeven of er een notitie komt over de mogelijkheden om het tekort aan recreatieve ruimte bij te houden, gezien de toename van het

aantal mensen in de MRA met 500.000. Hij merkt op dat er momenteel alleen gesproken wordt over maatregelen om mensen weg te houden door bijvoorbeeld betaald parkeren in te voeren. Hij benadrukt dat dit onpraktisch kan zijn, vooral voor mensen met honden of kinderwagens, die niet altijd met het openbaar vervoer kunnen reizen of dicht bij huis recreatiemogelijkheden hebben. Hij vraagt zich af hoe toegankelijk recreatiegebieden kunnen blijven voor iedereen, inclusief groepen die niet erg sportief zijn.

Statenlid **Laport** (GL) merkt op dat er onderzoek is gedaan naar de mening van bezoekers over betaald parkeren. De resultaten hiervan zijn gedeeld met de Staten. Uit het onderzoek bleek dat de meerderheid van de bezoekers het niet erg vindt om te betalen voor parkeren als daarmee het onderhoud en beheer van het recreatiegebied naar een hoger niveau worden getild. Hij benadrukt dat het niet alleen een standpunt van GroenLinks is, maar dat bezoekers zelf ook bereid zijn te betalen als dit de beleving in recreatiegebieden verbetert. Hij wil dit graag meegeven aan de gedeputeerde en vraagt de heer Roosendaal om hierover na te denken.

De heer **Roosendaal** (VVD) stelt dat het hem erom gaat dat als je de gebruikers ernaar vraagt, de helft van de mensen die met de fiets komen waarschijnlijk zal zeggen dat ze het prima vinden dat betaald parkeren wordt ingevoerd. Hij benadrukt dat dit de dictatuur van de meerderheid zou zijn en volgens hem moeten recreatiegebieden voor iedereen toegankelijk zijn. De heer Roosendaal vraagt de gedeputeerde om hierop te reageren.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) geeft aan blij te zijn dat gedeputeerde Zaal het met hen eens is dat er te veel druk is op de natuur. Ze benadrukt echter dat ze nog steeds geen antwoord heeft gekregen op haar twee vragen van de gedeputeerde. Haar vragen waren kort: of er significant andere keuzes worden gemaakt op basis van de resultaten van het genoemde rapport, en of GS kan uitleggen hoe ze ervoor zorgt dat de bevindingen van deze rapporten worden verwerkt in 2024 en in de toekomst.

Gedeputeerde **Zaal** beantwoordt de vragen van zowel de VVD als de Partij voor de Dieren in één keer, omdat beide vragen voortkomen uit het genoemde rapport. Het rapport concludeert dat er onvoldoende ruimte is voor recreatie, wat leidt tot overmatig gebruik van de natuur en schade aan de natuurlijke omgeving. Om hiermee om te gaan, worden verschillende maatregelen genomen. Ten eerste wordt er gezorgd voor spreiding van recreatie. Sommige recreatiegebieden, zoals Spaarnwoude, kunnen intensiever worden gebruikt dan bijvoorbeeld Twiske-Waterland, waar meer beschermde natuur is. Ook worden festivals die voorheen rondom Amsterdam plaatsvonden, verplaatst naar het noorden van de provincie om de druk op de natuur daar te verminderen. Daarnaast blijft dit onderwerp op de agenda staan en wordt er aandacht voor gevraagd in de besturen van de recreatieschappen. Hoewel er waarschijnlijk geen aparte notitie van dit college zal komen, zijn er oplossingsrichtingen in het rapport over natuur en recreatie. Deze richtingen worden momenteel verkend in verschillende gebieden om bijvoorbeeld meer recreatiegebieden of multifunctioneel ruimtegebruik te stimuleren. Het is een voortdurend proces waarbij het nieuwe college kan worden gevraagd naar de resultaten en voortgang.

De **voorzitter** stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken. De financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen zullen als hamerstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023.

5.b Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland

De provincie Noord-Holland is een deelnemer van het recreatieschap Groengebied Amstelland. Het dagelijks bestuur van het recreatieschap heeft op 13 april 2023 het concept ambitiedocument toegezonden aan de participanten voor het indienen van zienswijzen. Het is van belang dat de provincie haar zienswijzen op het concept ambitiedocument kenbaar maakt. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin de zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook voor de vaststelling van het ambitiedocument wordt een nota van zienswijzen opgesteld. De vaststelling wordt ook op 13 juli voorzien.

De commissie wordt gevraagd PS te adviseren over de voordracht Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland.

Eerste termijn commissie

De heer **Roosendaal** (VVD) benadrukt het belang van recreatiegebieden voor de Volksgezondheid en het welzijn van inwoners. Hij uit zijn zorgen met betrekking tot de zienswijze op het ambitiedocument en richt zich specifiek op de inspraak. Hij vindt dat de dilemma's die via de swipocratie zijn uitgewerkt te sturend zijn en dat de respondentengroep te beperkt lijkt. Hij twijfelt of dit voldoende basis kan bieden voor het ambitiedocument. Hij wijst op enkele opvallende inconsistenties en vreemde uitkomsten in de samenvatting van de bevraging.
De volgende punten worden genoemd:

- Er is een tegenstrijdigheid waarbij een meerderheid aangeeft vooral te komen fietsen, terwijl een nog grotere groep aangeeft vooral te komen wandelen.
- Het lijkt niet te kloppen dat bijna de helft van de respondenten behoefte heeft aan naturismevoorzieningen, gezien het lage percentage naturisten in de bevolking.
- De representativiteit van de steekproef van hondenbezitters wordt in twijfel getrokken, gezien het snel stijgende aantal honden in Nederland. Het lijkt erop dat de uitkomst van de bevraging vooral laat zien dat niet-hondenbezitters geen losloopplek willen hebben, terwijl dit in andere groengebieden geen probleem is.
- Ook de vraag over parkeren lijkt niet representatief te zijn. Mensen uit nabijgelegen gebieden zoals Amsterdam Zuidoost, die kleine kinderen hebben en nog niet naar het Groengebied Amstelland zijn geweest, zouden waarschijnlijk niet hebben geantwoord dat ze graag verder weg willen parkeren voordat ze kunnen recreëren.

De heer Roosendaal benadrukt de noodzaak om de recreatieve functie te versterken, gezien de stijgende bevolking en het aantal honden in de regio, terwijl het aantal reiskilometers beperkt moet blijven. Hij vermeldt dat uitbreiding van het recreatieve groen hoog op de wensenlijst van de VVD staat. De VVD wil vooral de stem horen van de mensen in de regio die nog niet naar het groengebied komen. Dit zijn de mensen die zelden buiten hun stedelijke omgeving komen of niet in staat zijn verder te reizen om van de natuur te genieten met hun kinderen, vrienden of honden. Een provinciaal recreatiegebied moet een plek zijn waar alle inwoners kunnen ontspannen, zich fysiek kunnen inspannen en elkaar kunnen ontmoeten. Dit moet als input dienen voor de verdere invulling van het ambitiedocument, wat de basis vormt voor de Staten om op te kunnen reflecteren. De heer Roosendaal vraagt naar de mening van andere partijen over de verdere uitbreiding van het

recreatieve groen en het belang van de stem van verschillende regionale doelgroepen.

Mevrouw **Buit** (CU) kan zich over het algemeen vinden in de opgeschreven ambitie. Ze wil specifiek ingaan op de swipocratie en benadrukt dat, ondanks enkele verbeterpunten, dit als uitgangspunt moet blijven dienen. Ze is blij dat 95% vooral komt om te wandelen of gebruik te maken van de pluktuinen. Slechts 24% van de respondenten heeft interesse in festivals. Mevrouw Buit benadrukt het belang om naar deze bevindingen te luisteren, aangezien 76% geen festivals in natuurgebieden wil, wat overeenkomt met hun vermoedens. Daarnaast wijst mevrouw Buit op het feit dat 52% aangeeft dat er niet genoeg toiletten zijn, waar haar partij al eerder aandacht voor heeft gevraagd. Dit bevestigt volgens haar het belang om hierop te blijven focussen.

Mevrouw **Vroom** (D66) vraagt aan haar collega van de ChristenUnie over de gemiddelde leeftijd van de enquêterespondenten. Ze is geïnteresseerd in hoe de ChristenUnie dit meeweegt, vooral bij de populariteit van festivals, zoals bij Gaasperplas.

Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan het ermee eens te zijn dat de respons een afspiegeling moet zijn van de gebruikers van het natuurgebied. Ze benadrukt echter dat als de meerderheid bestaat uit ouderen die het natuurgebied gebruiken om te wandelen, een festival dat ten koste gaat van de kwaliteit van het gebied ook een negatieve impact heeft op die anderen. Ze begrijpt echter het punt van D66 dat de uitkomsten een representatieve afspiegeling moeten zijn.

Mevrouw **Vroom** (D66) vertelt dat ze voormalig in het gebied woonde en daar vooral jongeren wonen die graag festivals bezoeken. Ze wijst erop dat de doelgroep die komt om te wandelen verschillend is van de groep die festivals bezoekt. Mevrouw Vroom benadrukt dat het om representativiteit gaat.

Mevrouw **Buit** (CU) is het ermee eens dat het altijd representatief moet zijn.

Statenlid **Laport** (GL) is verheugd over het ambitiedocument en begrijpt de drie ambities die daarin zijn opgenomen. Hij benadrukt met name de grote waarde die wordt gehecht aan het verhogen van de biodiversiteit, een speerpunt dat ook binnen GroenLinks van groot belang is. Statenlid Laport is van mening dat het verstandig is om bij het realiseren van deze ambitie gebruik te maken van de expertise en samenwerking met natuurlijke partners, zoals deskundige beheerorganisaties. Hij is tevens een voorstander van het idee om een directe link te leggen tussen de verhoging van de biodiversiteit en de energietransitie. Volgens hem is het logisch om te onderzoeken of duurzame energieopwekking gerealiseerd kan worden, bijvoorbeeld bij de parkeervoorzieningen en de gebouwen in het gebied.

Daarnaast ondersteunt Laport ook de suggestie om te kijken naar voorbeelden van klimaatadaptatie en waterbeheer in het recreatiegebied. Hij is van mening dat natuurbezoekers vaak geïnteresseerd zijn in goede praktijkvoorbeelden en stelt voor om educatie op dit gebied te verzorgen. Hij benadrukt dat het treffen van dergelijke maatregelen in het recreatiegebied om meerdere redenen verstandig is, waaronder het bevorderen van educatie. Laport toont ook interesse in de ideeën met betrekking tot voedselbossen en fruitbomen, maar benadrukt dat er goed nagedacht moet worden over het beheer van dergelijke initiatieven. Hij wijst erop dat het aanleggen van iets moois relatief eenvoudig kan zijn, maar het behouden van de kwaliteit en het waarborgen van een duurzaam beheer een grotere uitdaging vormen, die bovendien financiële

implicaties met zich meebrengt.

Op het gebied van financiën wijst Laport op de plannen voor uitbreiding van horecavoorzieningen en mogelijk meer kleinschalige evenementen. Uit onderzoek onder bezoekers van Groengebied Amstelland blijkt dat er geen behoefte is aan grootschalige festivals of evenementen, en dat de huidige hoeveelheid horeca als voldoende wordt ervaren. Hij benadrukt dan ook het belang van zorgvuldige planning en exploitatie van eventuele horecavoorzieningen. Laport oppert de mogelijkheid om samen te werken met mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor er een mooie werkervaringsplek kan worden gecreëerd en de exploitatie wellicht beter haalbaar wordt.

Verder merkt Laport op dat hij in de jaarstukken en begroting heeft gelezen over gastheren, die in het ambitiedocument helaas niet meer genoemd worden. Hij gaat er echter van uit dat deze gastheren nog steeds aanwezig zullen zijn in het recreatiegebied.

Tot slot verwijst Laport naar een opvallende bevinding uit het onderzoek: een meerderheid van de ondervraagden heeft geen bezwaar tegen de invoering van betaald parkeren. Sterker nog, als dit bijdraagt aan een beter beheer van het gebied, zijn mensen daartoe graag bereid. Hij suggereert verder onderzoek naar de mogelijkheden van parkeerregulatie om het autogebruik te verminderen, waarbij hij benadrukt dat toegankelijkheid van het recreatiegebied behouden blijft, zij het tegen betaling.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of toegangskaartjes een mogelijke oplossing zijn om de inkomsten voor het onderhoud van recreatiegebieden te vergroten. En zo niet, waarom niet.

Statenlid **Laport** (GL) antwoordt dat hij geen voorstander is van toegangskaartjes voor recreatiegebieden. Hij benadrukt dat de meeste plekken goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer of per fiets, en dat het belangrijk is om de toegankelijkheid voor iedereen te behouden. Hij merkt op dat betaald parkeren het nog steeds mogelijk maakt om de gebieden te bezoeken, en vergelijkt dit met andere plaatsen waar parkeerkosten normaal zijn, zoals bij het strand. Hij erkent echter dat dit een logische optie kan zijn vanwege de financiële uitdagingen waarmee de recreatieschappen worden geconfronteerd, maar benadrukt dat GroenLinks er geen voorstander van is dit overal toe te passen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Zaal** reageert op de opmerkingen over de swipocratie en waardeert de analyse van de heer Roosendaal. Hoewel het niet altijd concrete resultaten oplevert, biedt het interessante inzichten. Ze benadrukt dat het recreatieschap ook een participatietraject heeft gevoerd met maatschappelijke organisaties en dat gemeenten onderdeel zijn van de besturen, waardoor verschillende standpunten en belangen worden meegenomen. Dit heeft geleid tot een gedegen ambitiedocument dat zal worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Gedeputeerde Zaal bedankt voor de complimenten over het ambitiedocument en geeft aan deze door te zullen geven aan Recreatie Noord Holland. Ze benadrukt dat het ambitiedocument de hoofdlijnen weergeeft van de gewenste richting. Er zal vervolgens een uitvoeringsprogramma worden opgesteld waarin specifieke zaken verder worden uitgewerkt. Ze waardeert de suggesties van Statenlid Laport, zoals het beheer van voedselbossen en fruitbomen, en zegt dat hier rekening mee zal worden gehouden. Ook de suggestie met betrekking tot toiletten wordt meegenomen.

Hoewel Gedeputeerde Zaal op dat moment niet verder ingaat op de parkeerdiscussie, verzekert ze dat dit onderwerp zorgvuldig zal worden afgewogen binnen het bestuur. Op het moment dat daar keuzes in worden gemaakt, zal de gedeputeerde daarmee terugkomen in Provinciale Staten.

Wat betreft evenementen, verwijst Gedeputeerde Zaal naar het voorbeeld van het evenement Guilty Pleasure waar veel mensen op afkomen. Ze stelt dat evenementen altijd zorgvuldig worden beoordeeld op mogelijke schadelijke effecten op de natuur. Bij evenementen in natuurgebieden is een natuurvergunning vereist en wordt er gekeken naar de impact op de natuur. Ze geeft aan dat er in Groengebied Amstelland ook ruimte blijft voor festivals, maar dat er altijd rekening wordt gehouden met de bescherming en zorg voor de natuur, en dat rustige vormen van recreatie zoals wandelen en fietsen worden gewaarborgd.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of de gemaakte opmerkingen worden meegenomen. De commissie is immers gevraagd om input op dit onderwerp.

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de zienswijze ongewijzigd blijft, maar dat de opmerkingen zullen worden meegenomen in het gesprek met het recreatieschap over het uitvoeringsprogramma. De gedeputeerde heeft het idee dat de commissie het eens is met de drie belangrijkste lijnen van de zienswijze.
De **voorzitter** stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken. Het agendapunt Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland zal als hamerstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023.

Schorsing van 18.12 tot 18.19 uur

6. A-agenda Zienswijze financiële stukken omgevingsdiensten (agendapunten 6.a t/m 6.d gevoegd behandelen)
6.a Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim commissie 19-06-2023)
6.b Omgevingsdienst Noord-Holland Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023) Noord
6.c Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
6.d Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

GS heeft op de financiële stukken van de vier omgevingsdiensten besproken. GS stellen – kort samengevat – voor een aandachtspunt te benadrukken naar aanleiding van begroting 2024 van de omgevingsdienst Noord-Holland Noord en een zienswijze te geven over de resultaatbestemming 2022 van omgevingsdienst Noord-Holland Noord. En verder omgevingsdienst Gooi en Vechtstreek te vragen zo spoedig mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024. GS hebben geen opmerkingen over de financiële stukken van de omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied en IJmond.

Eerste termijn commissie

De heer **Van der Heijden** (D66) geeft aan dat zijn fractie grotendeels de lijn van GS volgt bij de financiële stukken van de OD's, behalve bij de stukken van de OD NZKG. Hij uit zijn zorgen over de reservepositie van de OD, die € 900.000 negatiever is dan verwacht. Hij vraagt de gedeputeerde naar de reden waarom er geen zienswijze wordt ingediend en of de gedeputeerde de zorg van zijn fractie deelt.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) geeft aan dat haar partij eigenlijk helemaal in lijn zit met D66. Ze uit haar zorgen over het weerstandsvermogen bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, dat naar matig gaat. Ze vraagt zich af of de organisatie voldoende weerbaar is, vooral met de komst van de Omgevingswet en de taken met betrekking tot Tata Steel en de Groen Staalroute. Ze wil graag van GS weten waarom er geen zienswijzen worden voorgesteld en wat zij van deze situatie vinden.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) geeft aan dat zijn fractie het standpunt van GS volgt om geen zienswijze in te dienen. Hij wijst op de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten in gemeenschappelijke regelingen, waaruit ze een zienswijze kunnen kenbaar maken aan het dagelijks bestuur. De heer Stulemeijer memoreert dat de zienswijze op de begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 van de OD Noordzeekanaalgebied al in april door het dagelijks bestuur van de omgevingsdienst is goedgekeurd. 50PLUS stemt in met alle wijzigingen op de begroting 2023.

Wat betreft de ontwerpbegroting 2024, worden de financiële uitgangspunten uit de Kaderbrief verwerkt en zijn er aanpassingen gedaan vanwege loon- en prijsstijgingen en nieuwe specifieke uitkeringen. De bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de OD NZKG wordt vastgesteld op 29,7 miljoen euro.

De heer Stulemeijer merkt op dat er vergelijkbare ontwikkelingen zijn bij de OD Noord IJmond en Flevoland Gooi en Vechtstreek.

In het algemeen vallen personeelsproblemen en gestegen kosten als gevolg van de invoering van de Omgevingswet op. Bij de kosten wordt verwezen naar de complexiteit en concurrentie om geschikte arbeidskrachten te vinden. 50PLUS is van mening dat dit grote aandacht verdient, met name in het licht van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Hij vraagt of de gedeputeerde het daarmee eens is en welke mogelijke noodscenario's er zijn.

Statenlid **Kostić** (PvdD) uit ernstige zorgen over de capaciteit van de OD Noordzeekanaalgebied om te voldoen aan de wensen van omwonenden, met name op het gebied van handhaving en controle. Er zijn klachten over slechte communicatie en trage respons van de OD, wat volgens Statenlid Kostić erger is dan enkele jaren geleden. Deze zorgen zullen worden aangepakt via een motie, en Partij voor de Dieren hoopt dat GS dit signaal serieus neemt.

Wat betreft de OD Noord-Holland Noord, merkt Statenlid Kostić op dat dit een onderbelichte OD is die zich bezighoudt met natuurbescherming en controle op bijvoorbeeld emissiearme stallen. Zij wijst echter op vaagheid in de controleprocessen en het gebrek aan raadpleging van dierenwelzijnsorganisaties. Dit gaat in tegen het staand beleid van GS, dat dierenwelzijnsorganisaties moeten worden betrokken bij besluiten en beleid dat het leven van dieren raakt. Statenlid Kostić benadrukt dat de OD Noord-Holland Noord veel invloed heeft op

leven en dood van dieren, en het zou van meerwaarde zijn als dierenwelzijnsorganisaties worden betrokken. Zij waardeert het als dit punt wordt meegenomen naar de OD Noord-Holland Noord.

De heer **Dessing** (FvD) gaat in brede zin in op de VTH-taken. De heer Dessing benadrukt het belang van de weerbaarheid van de VTH-organisatie (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) in relatie tot de toenemende taken op het gebied van klimaat en biodiversiteit, die leiden tot hogere kosten en belasting voor ambtenaren en bedrijfsvoering. Hij vraagt GS om verduidelijking over de kosten en of dit inderdaad de genoemde 10 miljoen euro betreft. Hij pleit ervoor om kritisch te kijken naar het ambitieniveau en het aantal regels dat gehandhaafd moet worden, om de druk te verminderen.

Daarnaast wijst de heer Dessing op de VTH-taken met betrekking tot Tata Steel en hun ambitie op groen staal. Hoewel een deel van de financiering vanuit het Rijk komt, benadrukt Dessing dat ook belastinggeld van Noord-Hollandse burgers hiervoor wordt gebruikt.

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft namens de VVD aan dat de fractie de ambities en de financiële kaders onderschrijft. De VVD is van mening dat het tijd is voor een evaluatie van de taken, doelstellingen en verwachtingen van de omgevingsdiensten. Hij pleit voor bestuurlijke samenwerking of fusie tussen de OD's om een nog beter functionerende omgevingsdienst te creëren, bijvoorbeeld door kennisdeling in landelijke clusters voor zware industrie en het bevorderen van synergieën op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Roosendaal uit zijn bezorgdheid over het gebruik van modellen en het ontbreken van tijdige back-testing ervan, met name in relatie tot de ontwikkelingen rondom Tata Steel. De werkelijke gemeten vervuiling komt niet overeen met de modelresultaten die worden gebruikt voor vergunningverlening en toezicht. Hij pleit voor verbetering op dit gebied en suggereert dat een herijking van de taakverdeling van de OD's een middel kan zijn om dit te bereiken.

Statenlid **Laport** (GL) memoreert dat GroenLinks een van de weinige tegenstemmers was toen het voorstel voor de nieuwe Omgevingswet in de Tweede Kamer werd besproken. Hoewel het idee van één vergunningsaanvraag in plaats van een lappendeken aan vergunningen fantastisch klonk, is GroenLinks bezorgd over de vele jaren vertraging die invoering van de Omgevingswet inmiddels heeft opgelopen en de hiermee gepaard gaande verwarring en onduidelijkheid. Ook de omgevingsdiensten worstelen hiermee, met name wat betreft kostenstijgingen die te maken hebben met deze invoeren, met personeelstekorten en de grote opgave voor herscholing van het personeel.

De heer **Dessing** (FvD) vraagt of GroenLinks het met hem eens is dat er op dit moment wel degelijk duidelijkheid is, nu de datum van 1 januari 2024 voor de invoering van de Omgevingswet is vastgesteld. Hij benadrukt dat er een transitiefase nodig is, maar als deze fase is doorlopen – hiervoor zijn budgetten en is ondersteuning beschikbaar – zouden de VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) en omgevingsdiensten juist gemakkelijker zaken kunnen regelen onder de Omgevingswet.

Statenlid **Laport** (GL) waardeert de positieve zienswijze van de heer Dessing, maar geeft aan dat de afgelopen jaren verschillende obstakels hebben laten zien in de invoering van de Omgevingswet. Statenlid Laport hoopt dat deze problemen zich niet zullen voordoen bij de uiteindelijke implementatie.

Wat betreft de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied merkt Statenlid Laport op dat de OD ervan uitgaat dat de bouw minder vertraging zal ondervinden dan in voorgaande jaren. Hij beschouwt dit als een risicovolle aanname. Ook is de financiële situatie van deze omgevingsdienst minder. Hoewel er een positieve zienswijze wordt gegeven, benadrukt hij dat het in de gaten moet worden gehouden.

In de stukken is te lezen dat de kostenstijging bij de invoering van de Omgevingswet volgens de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord minder problematisch lijkt te zijn dan bij andere omgevingsdiensten.

Statenlid Laport waardeert het positief getoonzette stuk van de Omgevingsdienst IJmond en vond het prettig om te lezen dat deze omgevingsdienst veel minder besteedt aan externe inhuur dan de andere OD's. Dit is financieel minder risicovol zijn en zorgt voor goede continuïteit, een voorbeeld voor andere omgevingsdiensten.

Tot slot wijst Statenlid Laport erop dat de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek nog geen volledige jaarstukken heeft aangeleverd, maar wel een begroting heeft ingediend. Het zou goed zijn als de resultaten uit het verleden als basis voor de toekomst worden gebruikt, gezien de vele onzekerheden. GroenLinks adviseert het provinciebestuur hierover opmerkingen te maken.

De heer **Klein** (CU) geeft aan dat hij het eens is met de voorgestelde reacties vanuit Provinciale Staten op de stukken. Hij heeft echter nog enkele vragen:

- Inzake de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied wil de ChristenUnie weten of de voorgestelde verhoging van de provinciale bijdrage van bijna 3 miljoen in 2024 ten opzichte van 2023 hetzelfde bedrag is als wat vermeld staat in de kaderbrief over 3,8 miljoen extra betaling aan de totale omgevingsdiensten of dat dit er bij de eerste begrotingswijziging bovenop komt. Daarnaast vraagt hij of er een goed langetermijnperspectief is op de financiën van de OD NZKG en of provincie op de lange termijn weet waar ze financieel aan toe is, gezien de herhaalde verhogingen van hun bijdrage.
- Ten slotte wil hij graag uitleg waarom de jaarstukken van de OD Flevoland en Gooi en Vechtstreek nog niet definitief zijn en of er wettelijke termijnen zijn waarbinnen dit afgerond zou moeten zijn.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) merkt op dat de omgevingsdiensten voor een enorme uitdaging staan, met meer taken, verantwoordelijkheden en geld om te groeien. Ze wenst alle medewerkers succes met hun belangrijke werk. Ze vraagt zich echter af of er niet te veel verwacht wordt van de omgevingsdiensten, gezien de schaarste aan gekwalificeerd personeel, vooral personeel met technische expertise. Ze vraagt zich af of de plannen, zoals traineeships, in de praktijk zullen werken en of er taken zullen blijven liggen door personeelstekort. Ze vraagt hoe het college van Gedeputeerde Staten de Statenleden hiervan op de hoogte zal houden.

Daarnaast brengt mevrouw Oulad Hadj het onderwerp van de Wet open overheid ter sprake. Ze leest dat dit veel werk met zich meebrengt en dat in de begroting van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hiervoor extra budget is gereserveerd. Haar fractie vraagt zich af of het niet gemakkelijker kan, bijvoorbeeld door proactief veel meer documenten, memo's, en e-mails online beschikbaar te stellen, als een vorm van radicale transparantie, om zo een groot deel van de

verzoeken op basis van de Wet open overheid te voorkomen. Ze pleit voor het standaard online publiceren van de stukken.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Stigter neemt de beantwoording op zich voor de omgevingsdiensten Noord-Holland Noord en Flevoland Gooi en Vechtstreek. De gedeputeerde herkent dat de arbeidsmarktsituatie zorgwekkend is voor alle omgevingsdiensten, met tekorten aan ecologen in Noord-Holland Noord en technisch personeel bij de omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied en IJmond. Er wordt regelmatig over dit onderwerp gesproken in de besturen van de omgevingsdiensten, waarbij samenwerking en het delen van deskundigheid worden verkend. Er wordt ook gekeken naar het vergroten van de schaal om een betere positie op de arbeidsmarkt te verkrijgen. Het inzetten van eigen personeel heeft de voorkeur, maar momenteel is het belangrijker om voldoende personeel te hebben, zowel intern als extern ingehuurd. Investeringen worden gevraagd van de deelnemers om deze kwestie aan te pakken. Onderdeel van de discussie is het traineeprogramma van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Ten aanzien van de reservepositie van OD Noordzeekanaalgebied staat er inderdaad dat deze OD in 2024 een matige reservepositie bereikt. Er wordt gekeken naar wat er nodig is om de reserves in de komende jaren aan te vullen. Deze afspraak heeft geleid tot het apart vermelden van dit punt in een zienswijze.

Gedeputeerde Stigter geeft aan dat de omgevingsdienst Noord-Holland Noord een centrale rol speelt bij taken die de provincie uitvoert rondom de Wet natuurbescherming. Dit is te zien in de toename van het aantal taken van de OD op dit vlak. Hoewel de omgevingsdienst geen beleid uitvoert, dit is aan de provincie, voeren zij wel gesprekken met dierenwelzijnsorganisaties en andere organisaties wanneer dit nodig is voor de uitvoering van hun taken.

Gedeputeerde Stigter merkt op dat er sprake is van een toenemende vraag naar inzet en middelen voor de omgevingsdiensten, zowel vanuit autonome factoren als vanuit de samenleving. Er is meer aandacht voor gezondheid en veiligheid, wat leidt tot een grotere vraag bij betrokken instanties. Hoewel er prioriteiten moeten worden gesteld, is het belangrijk om het maatschappelijk belang van deze kwesties te erkennen en daar zo goed mogelijk aan te voldoen.

Gedeputeerde Stigter wijst erop dat er de afgelopen tijd al veel evaluaties zijn uitgevoerd met betrekking tot de omgevingsdiensten. Een prominente VVD'er, de heer Van Aartsen, heeft bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de positie van de omgevingsdiensten en de robuustheid ervan. De aanbevelingen uit zijn rapport hebben geleid tot een nationaal programma voor vergunningverlening, toezicht en handhaving, met als doel te komen tot een meer robuuste structuur en een minimumniveau van taken. De gezamenlijke bevoegde gezagsorganen zullen hier nu gezamenlijk invulling aan geven.

Tot slot, gedeputeerde Stigter vindt het idee van de PvdA om proactief om te gaan met de Wet open overheid (Woo) inderdaad interessant. Hij merkt op dat alle omgevingsdiensten een toenemende vraag ervaren en dat er al ervaring is opgedaan met een pilotproject rondom de Woo in Koggenland. Door proactief informatie beschikbaar te stellen, kan aan de achterkant mogelijk veel worden afgevangen. Hoewel er altijd extra inzet nodig zal zijn, wordt het delen van deze ervaringen niet alleen binnen de provincie, maar ook met andere omgevingsdiensten als een

interessante gedachte beschouwd.

Gedeputeerde Olthof deelt de zorgen over de omgevingsdiensten. Met name de onzekerheid rondom Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is een uitdaging waar ze mee te maken hebben. De regelgeving verandert voortdurend, en de samenleving stelt steeds hogere eisen op het gebied van toezicht, handhaving en vergunningen. Hoewel dit een terechte ontwikkeling is, brengt het ook de vraag met zich mee hoe snel en adequaat de organisaties kunnen reageren en zich aanpassen aan deze veranderingen. Dit geldt niet alleen in de provincie Noord-Holland, maar voor de omgevingsdiensten in het algemeen. Dit aspect heeft de aandacht van de OD's.

De financiële situatie van de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is een specifiek aandachtspunt. Het weerstandsvermogen van de dienst wordt als matig beschouwd, en er is een reëel risico dat het verder verslechtert. De omgevingsdienst heeft echter zelf al maatregelen genomen en houdt rekening met het verbeteren van het weerstandsvermogen in de tarieven. Daarom is er geen aparte zienswijze op dit punt opgenomen, aangezien de omgevingsdienst dit al in hun eigen stukken heeft opgenomen.

Hoewel er geen zienswijze is gegeven op de financiële stukken, benadrukt Gedeputeerde Olthof dat het belangrijk is om alert te blijven op de financiële aspecten binnen de omgevingsdiensten. De onzekerheid die gepaard gaat met de Omgevingswet, de ontwikkelingen op het gebied van water- en bodembeheer, de toenemende vraag naar VTH en de impact van de Wet open overheid, creëren een complexe situatie. Hoewel ze hun best doen om zo goed mogelijk op deze ontwikkelingen in te spelen en regelmatig overleg voeren met de omgevingsdiensten, is het niet mogelijk om op dit moment volledige zekerheid te bieden over hoe de toekomst eruit zal zien.

De bouwsector is een ander punt van aandacht dat wordt besproken. Er is geconstateerd dat er in de afgelopen jaren minder bouwaanvragen waren, maar recentelijk is er een stijging te zien. Desondanks blijft het onzeker of de bouw op hetzelfde niveau zal terugkeren. Er zijn projecten die opnieuw worden bekeken en weer vertraging oplopen, wat kan leiden tot een dip in de sector. Het is van belang om in de begroting rekening te houden met het herstel van de bouwsector, maar de timing en mate van dit herstel blijven een grote bron van onzekerheid.

Gedeputeerde Olthof erkent de zorgen van de Partij voor de Dieren over de capaciteit van de omgevingsdiensten. Hij benadrukt dat er voortdurend aandacht is voor capaciteit, vooral op het gebied van specialistische kennis. In het geval van de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied wordt er veel gebruik gemaakt van externe expertise, omdat specifieke kennis nodig is bij de zwaardere industrie. Deze expertise is niet altijd binnen de diensten zelf aanwezig, daarom wordt er samengewerkt en kennis uitgewisseld met andere omgevingsdiensten. Dit probleem wordt niet alleen binnen de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied besproken, maar breder binnen de sector.

Gedeputeerde Olthof benadrukt dat het aantal klachten over medewerkers van de omgevingsdiensten minimaal is. Hij neemt klachten serieus en is alert op eventuele problemen met de afwikkeling van klachten en het opvolgen van handhavingsverzoeken. Er is de afgelopen jaren geïnvesteerd in een ICT-systeem voor klachtenafwikkeling, wat volgens hem aanzienlijke verbeteringen heeft opgeleverd. Hoewel er soms nog fouten kunnen optreden, erkent hij dat er ook veel gevraagd wordt om zoveel mogelijk meldingen te verwerken, wat extra capaciteit vereist. Om

iets met dit signaal te kunnen doen, is de gedeputeerde op zoek naar specifieke informatie over de aard van de klachten. Op dit moment zijn er volgens hem slechts vier klachten over medewerkers van de omgevingsdienst geregistreerd, wat zeer weinig is.

Gedeputeerde Olthof merkt op dat er regelmatig discussies zijn over Tata Steel en de behoefte aan meer toezicht en handhaving. De gedeputeerde wijst erop dat zowel de samenleving als de politici hier constant om vragen. Hij erkent dat de omgeving verwacht dat er strenger wordt toegezien en meer wordt gehandhaafd, maar benadrukt dat dit ook extra capaciteit vereist. Hij stelt dat het niet alleen om Tata Steel gaat, maar ook om 100 tot 150 andere Brzo-bedrijven in Noord-Holland. Hij ziet dit als een grote uitdaging voor de toekomst en vraagt zich af hoe er breder gekeken kan worden naar het toezicht op en de kennis van al deze bedrijven.

Gedeputeerde Olthof bespreekt vervolgens de Wet open overheid (Woo) dat door de Partij van de Arbeid is genoemd. Hij benadrukt dat het managen van verwachtingen belangrijk is, aangezien de eisen strenger zijn geworden. Hij erkent dat het onmogelijk is om verzoeken binnen de gestelde termijn te realiseren. Met duizenden documenten en de noodzaak om toestemming te vragen en anonimisering toe te passen, is het moeilijk om binnen twee, drie of maximaal vier weken op te leveren. De omgevingsdiensten werken eraan om zoveel mogelijk te digitaliseren, ook vanuit het verleden, maar sommige stukken gaan jaren of zelfs decennia terug, waardoor ze soms in papieren archieven moeten duiken van ook voorgangers van de huidige omgevingsdiensten. Het punt wordt serieus genomen en er wordt gestreefd naar maximale transparantie, maar het lukt helaas niet altijd om verzoeken tijdig te vervullen.

Gedeputeerde Olthof reageert tot slot op de vraag van de heer Klein over de 3 miljoen euro die in de stukken stond. Hij bevestigt dat het bedrag in de begroting staat, maar benadrukt dat dit niet betekent dat het probleem daarmee is opgelost. Hij heeft al aangegeven dat de lange termijn zeer onzeker is.

De heer **Van der Heijden** (D66) leest in de stukken dat het OD zich in zal spannen om voor 2024 en 2025 het weerstandsvermogen weer richting voldoende te kunnen laten bewegen. Als dit is waar de gedeputeerde tevreden mee is, maakt D66 zich wel zorgen.

Gedeputeerde **Olthof** verwijst naar de zienswijze waarin wordt vermeld dat het weerstandsvermogen van de omgevingsdienst matig is en dat er zorgen over bestaan. Hij benadrukt dat het op de agenda staat en dat de omgevingsdienst de komende jaren zal proberen om het weerstandsvermogen te verbeteren. Als dit niet lukt, zal hij terugkomen bij de Staten als dit leidt tot een hogere bijdrage van de provincie. Hij vindt het echter ook de verantwoordelijkheid van de omgevingsdienst zelf om de financiën op orde te krijgen. Hij beseft dat uiteindelijk de eigenaren, zoals de gemeenten en de provincie, verantwoordelijk zijn als er problemen ontstaan.

Tweede termijn commissie

Statenlid **Laport** (GL) merkt op dat er nog geen reactie is gegeven op de onvolledige stukken van omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek. Hij geeft aan dat hij graag een toelichting hierop wil horen.

De heer **Roosendaal** (VVD) reageert op de opmerkingen van de heer Olthof en is het met hem eens dat er breder gekeken moet worden dan alleen naar Tata Steel. Hij neemt deze suggestie graag

over en vindt dat er meer aandacht aan besteed moet worden.

Hij verwijst ook naar de opmerking dat er een evaluatie plaatsvindt over de werking van de omgevingsdiensten in het algemeen, en merkt op dat er beter samengewerkt moet worden, vooral bij ingewikkelde kwesties. Hij vraagt wanneer Provinciale Staten geïnformeerd kunnen worden over de consequenties van deze evaluatie op de werking en/of de budgetten van de omgevingsdiensten.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Stigter** geeft in reactie op GroenLinks aan dat de jaarstukken van de OD FGV zijn klaar en worden besproken op het algemeen bestuur op 28 juni. Ze zullen op tijd naar BZK worden gestuurd en later na de zomer worden behandeld door de Staten. Er is geen instemming nodig vanuit PS om de jaarstukken naar BZK te sturen.

De uitkomsten van de Commissie van Aartsen zijn al eerder gedeeld met de Staten. Momenteel wordt er gewerkt aan een interbestuurlijk programma voor vergunningen, toezicht en handhaving, waarin het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen samenwerken. Het is mogelijk dat binnenkort de stand van zaken met betrekking tot dit programma wordt gedeeld met de Staten.

De **voorzitter** stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken. Partij voor de Dieren overweegt een motie bij agendapunt 6.a en 6.b.
De voorzitter stelt vast dat agendapunt 6.a, Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022, en 6.b, Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 als bespreekstuk zullen worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023 en de agendapunten 6.c, Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022, en 6.d, Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 als hamerstuk naar diezelfde Provinciale Statenvergadering.

7 A-agenda cultuur

7.a Zienswijze PS ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

De provincie Noord-Holland is deelnemer in het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn Provinciale Staten bevoegd een zienswijze in te dienen op de begroting van dit Gemeenschappelijk Orgaan. Aangezien de begroting geen vragen oproept stelt het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor om geen zienswijze in te dienen. Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies heeft op 7 maart 2023 de Kadernota 2024 - 2027 en de Jaarrekening 2022 ter kennisgeving en de ontwerp begroting 2024 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen is Provinciale Staten bevoegd deze zienswijze in te dienen. PS moeten de zienswijze voor 15 juli 2023 verzenden aan het GO. De commissie is gevraagd PS te adviseren over de voordracht Zienswijze ontwerpbegroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

De **voorzitter** constateert dat de vooraf aangemelde sprekers afzien van spreektijd op dit agendapunt en dat agendapunt 7.a, Zienswijze PS ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies als hamerstuk zal worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023.

Schorsing 18.56 tot 19.39 uur.

8 Diner

9 B-agenda Ruimte

9.a Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)

GS stellen het eindconcept van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening ronde 2023-I en de Nota van beantwoording vast. De voorgenomen wijzigingen hebben ter inzage gelegen. Met dit besluit geven GS het eindconcept en de Nota van beantwoording vrij voor bespreking met PS. De commissie wordt gevraagd de stukken met elkaar en de gedeputeerde te bespreken.

Bij dit agendapunt hebben zich voorafgaand aan de vergadering drie insprekers gemeld.

Mevrouw **Zandbergen** spreekt in namens Stichting burgerinitiatief Bescherm de natuur in het Geestmerambacht. De volledige inspreektekst is opgenomen bij de stukken onder dit agendapunt.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) bedankt de inspreker voor haar bijdrage en erkent dat hij mogelijk niet alle achtergronden kent. Hij vraagt haar om hem te wijzen op de specifieke plek in de Nota van Beantwoording waar haar punt wordt behandeld.

Mevrouw **Zandbergen** wijst erop dat in de Nota van Beantwoording wordt gesteld, over de vraag van het Recreatieschap Geestmerambacht over intensivering van de twee gebieden, dat er juist verbetering zal plaatsvinden als deze intensivering wordt doorgevoerd. Dit is op zijn minst in strijd met elkaar, stelt mevrouw Zandbergen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt vervolgens waar de grootste zorg van mevrouw Zandbergen zit: is dat de realisatie van een park met allerlei faciliteiten of zijn dit andere zaken?

Mevrouw **Zandbergen** benadrukt dat er meerdere zorgen zijn. Ze noemt de plaatsing van grootschalige ontwikkelingen die het gebied zullen onderbreken en verslechteren. Daarnaast uit ze haar boosheid over de uitruil met de groene loper, waarbij twee gebieden van het recreatieschap worden gebruikt om te ontgrenzen. Dit betekent in feite dat het areaal van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) wordt verkleind.

De heer **Jacobs** spreekt in namens Stichting Kleimeer. De volledige inspreektekst is opgenomen bij de stukken onder dit agendapunt.

De voorzitter constateert dat de commissie geen vragen heeft aan de heer Jacobs.

De derde en laatste inspreker is mevrouw **Van den Brekel**. Zij spreekt in op persoonlijke titel. Mevrouw Van den Brekel dankt voor de gelegenheid om haar standpunt te delen met betrekking tot

de ontgrenzing van een deel van haar perceel aan de Valkeveenselaan 54 in Naarden. Ze benadrukt dat ze relatief recent, ongeveer twee jaar geleden, eigenaar zijn geworden van deze woning en het bijbehorende perceel. Ze benadrukt ook dat ze erg blij zijn met de prachtige natuurlijke omgeving waarin ze wonen, die goed beschermd is, waar ze volledig achter staan.

Echter, in 2022 merkten ze op dat de grens van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) op de kaart van de provinciale omgevingsverordening precies langs de gevel van hun woning liep. Dit betekende dat het NNN overlapt met zowel het woongedeelte van hun eigendom als het deel van hun tuin dat al tientallen jaren, sinds de bouw van de woningen in de late jaren zestig, is aangelegd en waar zich structuren bevinden, zoals een carport met klinkerverharding, een semi-verharde oprit met grind en een tuinhuis. Deze gecultiveerde delen van de tuin en de delen met de structuren en verhardingen bestonden al lang voordat het ecologische hoofdstructuurbeleid van kracht werd en zijn dus onterecht geclassificeerd als bestaande natuur en later opgenomen in het NNN.

Mevrouw Van den Brekel concludeert dat er duidelijk sprake is geweest van een foutieve in kaart brenging en heeft verzocht om deze fout te herstellen. Ze verwijst hierbij naar de bevoegdheid die is vastgelegd in een artikel van de omgevingsverordening NH2020. In het concept antwoord laat de provincie weten dat alleen het deel van het perceel met de bestemming woondoeleinden 1 uit het NNN wordt gehaald, terwijl de gecultiveerde delen van de tuin, de structuren en de oprit waarop de bestemming bos rust, niet worden ontgrensd. Het argument dat hierbij wordt gehanteerd, is dat oude bomen op deze manier extra bescherming zouden genieten. Mevrouw Van den Brekel betwist dit argument, aangezien hun hele perceel valt binnen een gebied dat is aangemerkt als waardevol buitengebied van Naarden. Dit betekent dat voor elke vorm van bomenkap een ontheffing of kapvergunning vereist is, en als het gaat om waardevolle bomen, zal er geen vergunning worden verleend.

Een ander argument dat wordt gebruikt, is dat er een negatieve impact zou zijn op de samenhang van het NNN. Mevrouw Van den Brekel is echter van mening dat door de huidige beslissing om het hele deel waarop de bestemming woondoeleinden 1 rust uit het NNN te halen, juist de samenhang wordt aangetast. Dit komt doordat de provincie ervoor kiest om het perceeldeel langs de watergang, waar zich oude monumentale bomen bevinden die een verbindende functie hebben binnen het NNN, uit het NNN te halen. Om deze reden hebben ze in hun aanvraag voor correctie specifiek dit deel van het perceel niet meegenomen en verzocht om correctie te beperken tot de delen van de tuin die daadwerkelijk gecultiveerd, bebouwd of als erf zijn ingericht.

Mevrouw Van den Brekel vraagt op basis van haar toelichting vriendelijk om de herbegrenzing alsnog in overweging te nemen conform hun verzoek. Ze bedankt de commissie voor hun aandacht.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen aan mevrouw Van den Brekel.

De heer **Klein** (ChristenUnie) bedankt de inspreker voor haar inspraak en waardeert dat zij de commissie wijst op een aspect dat van belang is bij deze wijziging. Hij vraagt de spreker om uit te leggen waarom dit voor de inspreker zo belangrijk is en wat de consequenties zouden zijn als het gebied als natuur wordt bestemd.

Mevrouw **Van den Brekel** geeft aan dat ze niet overal op haar perceel kan handelen zoals ze zou willen, vanwege beperkingen in de omgevingsverordening. Ze wijst bijvoorbeeld op de oprit waar hun auto staat geparkeerd onder een carport. Aangezien ze zich op 500 meter van de openbare weg bevinden, kunnen zij de auto niet ergens anders parkeren. Het is nu niet mogelijk om daar een oplaadstation te plaatsen, omdat dit in strijd zou zijn met de regels. Ze benadrukt dat ze hun perceel eigenlijk op een manier gebruiken die niet is toegestaan, aangezien ze hun auto op een stuk natuurlijk gebied (NNN) parkeren, waar dat eigenlijk niet is toegestaan. Het gaat om een bestaande situatie, omdat de woning al in de jaren 'zestig is gebouwd. Deze punten vormen hun belangrijkste bezwaren.

De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt voor het heldere antwoord.

De **voorzitter** constateert dat er geen verdere vragen zijn en dankt mevrouw Van den Brekel voor haar inspraak.

Eerste termijn commissie

De heer **Vonk** (PvdA) leest in de opsomming een botsing tussen theorie en praktijk. Hij begrijpt dat er regelmatig updates moeten worden gemaakt, maar vindt het moeilijk om de argumenten te begrijpen en te controleren, vooral als de locatie niet bekend is. Hij vraagt speciale aandacht voor punt 06 van de Nota van Beantwoording, met betrekking tot Broek in Waterland. Daar ziet hij een aanvraag van de gemeente om een perceel tussen twee andere percelen met woonbestemming te verklaren. Wanneer hij ter plaatse gaat kijken, merkt hij op dat het perceel een kaal weiland is, bijna een monocultuur, en hij herkent er geen natuur in. Dit perceel is echter essentieel bevonden als verbinding tussen andere gebieden binnen het BPL-gebied. De gemeente Waterland heeft bezwaar gemaakt, maar de beantwoording van het college lijkt routinematig en weinig aandacht te besteden aan specifieke zaken. De heer Vonk vraagt het college om toelichting over de beleving, over hoe dat in zijn werk gaat, en waarom dit voorbeeld van extra leefruimte voor kleine kernen niet binnen de spelregels valt. Dit is zijn vraag en tevens zijn algemene bijdrage over het document.

Statenlid **Freeman** (GL) merkt op dat veel ingediende zienswijzen betrekking hebben op werkgebieden van het NNN. Hoewel het logisch is om de begrenzing daarvan te wijzigen, is het van belang dat het totale aantal hectares NNN-gebied niet afneemt, indien mogelijk. Er wordt verwezen naar het Geestmerambacht, waar GS in de Nota van Beantwoording op zienswijze 34 aangaf dat, ondanks een netto afname van het NNN-areaal, de ontgrenzing geen wezenlijke afbreuk doet aan de kernkwaliteit van parkachtig landschap rondom het grote open water. GroenLinks wil voorkomen dat er minder hectares NNN gerealiseerd worden, door kwaliteit soms hoger te waarderen dan kwantiteit. Er wordt gevraagd waarom de nettoafname van NNN-gebied, zoals bij Geestmerambacht, als acceptabel wordt beschouwd en waarom de verloren hoeveelheid NNN niet gecompenseerd wordt, zodat er netto minstens evenveel NNN-gebied behouden blijft.

De heer **Deen** (PVV) wijst erop dat er 47 zienswijzen zijn ingediend, waarvan de meeste betrekking hebben op wijzigingen in de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het BPL-gebied. Hij benadrukt dat de PVV kritisch staat tegenover het NNN en het BPL en het liefst zoveel mogelijk ontgrenzingsverzoeken ingewilligd ziet worden, zodat belemmeringen voor economische ontwikkelingen en woningbouw worden voorkomen. Hij vindt het moeilijk uit te

leggen dat de provincie nieuwe begrenzingen moet compenseren, terwijl er economische onzekerheden en woningnood zijn.

De heer **Van Gilse** (VVD) is tevreden met het voorgelegde proces van wijziging van de werkingsgebieden. Hij benadrukt het belang van het meebewegen met de continu veranderende omgeving en is positief over de methodiek om het oppervlak aan Natuurnetwerk Nederland (NNN) zo gelijk mogelijk te houden. Hij vraagt of de balans voor het NNN provinciaal of per regio wordt bekeken.

Daarnaast heeft de heer Van Gilse nog een aantal vragen en opmerkingen. Hij merkt op dat enkele zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in het ontwerpbesluit, omdat er onvoldoende afstemming was met de eigenaren. Hij wil weten waarom er onvoldoende afstemming was en wat er de volgende keer anders wordt gedaan om dit te voorkomen. Hij vraagt ook of deze voorstellen later opnieuw worden besproken en of er andere gebieden worden toegevoegd ter compensatie.

Verder wijst de heer Van Gilse op gevallen waarbij er fouten zijn gemaakt met betrekking tot gemeentelijke monumenten en vraagt hij om een verklaring hiervoor.

Een aantal gemeenten beweert dat stedelijk gebied onterecht is aangeduid als BPL of landelijk gebied. Op basis van de definitie daarvan in de Omgevingsverordening kan dit betrekking hebben op honderden huizen, wat vaak niet aansluit bij de werkelijke beleving van dit soort stukken grond. Hij stelt ook de vraag of de definitie van het landelijk gebied wel juist is en of er geen discussies kunnen worden voorkomen door hier nog eens naar te kijken.

Daarnaast vraagt hij hoe compensatie van negatieve economische effecten voor eigenaren plaatsvindt voor functies die verloren gaan bij het begrenzen van nieuwe NNN-gronden.

Tot slot gaat de heer Van Gilse in op het voorbeeld uit Naarden, waar blijkt dat op kleine schaal van tuinen en bebouwbare erven ontgrenzingen en begrenzingen niet helemaal logisch zijn. De heer Van Gilse verzoekt om hier nog eens naar te kijken naar aanleiding van de inspraak op dit concrete voorbeeld.

Mevrouw **Sijbenga** (BBB) geeft aan dat de partij op dit moment nog beraadslaagt over het wijzigingsbesluit van de omgevingsverordening. Ze benadrukt dat het be- en ontgrenzen een gevoelig onderwerp is voor de BBB en vraagt waarom dit stuk als urgent wordt beschouwd. Ze wil graag van GS horen waarom deze voordracht vóór het reces moet worden behandeld, vooral gezien de insprekers, zoals bijvoorbeeld Geestmerambacht, waar de fractie zich ook zorgen over maakt. Ze verwijst naar de eerdere mededeling dat in de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023 alleen besluiten worden genomen die niet kunnen worden uitgesteld en vraagt om verduidelijking van de gedeputeerde.

De heer **Mülder** (D66) complimenteert met het stuk en geeft aan dat er duidelijk veel aandacht aan is besteed. Hij uit zijn tevredenheid over het feit dat de Zanderij nu eindelijk wordt begrensd, en hij complimenteert met name mevrouw Rommel voor haar inzet in dit proces. Hij is oprecht blij met de bijbehorende bijlage en de informatie die daarin wordt verstrekt. Specifiek vraagt de heer Mülder waarom er in sommige gevallen is overgegaan tot wijzigingen in BPL-gebieden waar

woningbouw wordt toegestaan. Hij begrijpt dat er argumenten worden gegeven, zoals afspraken met de gemeente of bestuurlijke toezeggingen, maar hij benadrukt dat het voor hem moeilijk is om deze argumentatie te controleren. Hij geeft aan dat hij de gedeputeerde niet overal kan volgen en niet altijd op de hoogte is van de besluitvorming in verschillende gemeenteraden en collegezalen. Daarom verzoekt hij de gedeputeerde om een nadere reflectie en verduidelijking op dit punt, zodat hij het proces beter kan begrijpen en beoordelen.

Tot slot verzoekt de heer Mülder de gedeputeerde ook om te reageren op de drie inspraken bij dit agendapunt.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt voor het stuk met de wijzigingen van de Omgevingsverordening. Hij waardeert de informatie die door GS is verstrekt over zowel grootschalige als kleinschalige wijzigingen. Hoewel het soms puzzelen was om de exacte inhoud te achterhalen, is hij over het algemeen tevreden met de beantwoording en enkele aanpassingen die zijn doorgevoerd, zoals vermeld in de Nota van Beantwoording.

De heer Heijnen benadrukt twee specifieke punten. Ten eerste uit hij zijn bezorgdheid over agrarische ondernemers en grondgebruikers die tegen hun wil zien dat hun gebied wordt omgevormd tot Natuurnetwerk Nederland (NNN), bijvoorbeeld vanwege de aanwezigheid van weidevogels. Hij vraagt hoe er met deze grondeigenaren wordt gesproken over de omvorming van hun eigendommen naar NNN en welke mogelijkheden er zijn om het NNN weer te ontgrenzen wanneer de weidevogels zijn vertrokken.

Ten tweede richt de heer Heijnen zich op lintbebouwing, met name in Waterland. Hij verwijst naar een eerdere notitie over lintbebouwing die enkele jaren geleden is opgesteld en in de Staten is besproken. Hij vraagt of er een evaluatie kan worden verwacht van deze eerste notitie over lintbebouwing, aangezien bepaalde linten tot op heden buiten beschouwing zijn gebleven. Hij noemt specifiek de Zaanstreek en het project "Wonen op vaders erf" in de gemeente Oostzaan als voorbeelden waar behoefte is aan duidelijkheid over de toekomstige aanpak van lintbebouwing.

> De heer **Mülder** (D66) vraagt de heer Heijnen of hij op de hoogte is van het feit dat Oostzaan deelneemt aan de pilot. Hij geeft aan dat Oostzaan al meedoet met een aantal locaties en begrijpt het als de gemeente met meer locaties mee zou kunnen. Maar is de heer Heijnen het met D66 eens dat het goed zou zijn eerst deze pilot te doen en daarna een evaluati?

De heer **Heijnen** (CDA) pleit ervoor om het proces van het toevoegen van nieuwe locaties aan de lintbebouwing sneller te laten verlopen. Hij vindt het onterecht dat locaties die niet in de eerste notitie zijn opgenomen automatisch worden uitgesloten, terwijl sommige van die locaties wel kansrijk zijn. Hij vraagt daarom naar het verloop van het proces en wanneer er mogelijk nieuwe locaties aan de lintbebouwing kunnen worden toegevoegd.

> De heer **Mülder** (D66) wijst erop dat gemeenten zijn gevraagd om locaties door te geven voor de pilot, en dat Oostzaan al met een aantal locaties is gekomen, waarvan voor één locatie de plannen zijn gepresenteerd. Er zijn echter nog enkele locaties waar nog niets mee is gedaan. De heer Mülder vraagt zich af waarom het CDA er voorstander van is nu al nieuwe locaties toe te voegen.

De heer **Heijnen** (CDA) legt uit dat het CDA het eens was met de start van de lindbebouwing en deze notitie, omdat er eindelijk iets gebeurde. Hij benadrukt echter dat er volgens hem veel meer had kunnen gebeuren, omdat er veel locaties zijn waar woningbouw mogelijk is. Hij vindt dat er vanaf het begin meer had kunnen gebeuren in plaats van het stapsgewijze proces dat nu wordt gevolgd. Desondanks stemde hij in met de notitie, omdat er op veel van deze locaties al jarenlang vraag is naar woningen.

De heer **Mülder** (D66) vraagt zich af waarom het CDA om een evaluatie vraagt, aangezien het CDA net al zijn conclusie heeft gedeeld.

De heer **Heijnen** (CDA) hecht aan wat de gedeputeerde zegt.

De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt voor het presenteren van de wijzigingen en geeft aan dat hij moeite had om te begrijpen wat precies groots en meeslepend of klein en venijnig was. Desondanks heeft hij de informatie uiteindelijk kunnen vinden en begrijpt hij de afweging van het College. Hij vraagt echter om verduidelijking met betrekking tot de situatie rond Geestmerambacht. Hij verwijst naar de zorgen van de insprekers over de geplande intensivering van recreatie en wil weten of deze wijzigingen bijdragen aan die intensivering. Daarnaast vraagt hij om een reflectie op de opmerking van een andere inspreker over de beperkingen van NNN-begrenzingen voor bijvoorbeeld tuinen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Loggen** dankt voor de complimenten en geeft aan dat de beantwoording van de vragen in twee delen zal plaatsvinden. Hij zal zich richten op het technische aspect van het proces rondom de Omgevingsverordening, terwijl collega Rommel ingaat op de NNN gerelateerde vragen.

De gedeputeerde benadrukt dat de clash tussen theorie en praktijk zichtbaar wordt bij het intekenen van het kaartmateriaal in 2020. Hierdoor werden de grenzen tussen landelijk en stedelijk zichtbaar, het grijze gebied wat daarvoor leidde tot discussies over verantwoordelijkheden. Hoewel de harde grenzen duidelijkheid brachten, erkent hij dat er mogelijk fouten zijn gemaakt en dat er ruimte is voor correcties en aanvullingen. Een voorbeeld hiervan is het onvolledig formuleren van het beleid voor monumenten, dat nu wordt hersteld. Hij nodigt de aanwezigen uit om hun standpunten op dit onderwerp kenbaar te maken, zodat de eventuele aanpassingen kunnen worden verwerkt in de stukken.

Gedeputeerde Loggen geeft aan dat hij samen met collega Rommel zal kijken naar de genoemde voorbeelden om te bezien of de gedeputeerden zaken over het hoofd hebben gezien. Hij stelt voor om voor de vergadering van 10 juli met bevindingen te komen, tenzij collega Rommel dit direct kan doen. Ze zullen laten weten of ze bij hun standpunt blijven. Het staat Provinciale Staten vrij om een amendement in te dienen.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt of de gedeputeerde van plan is om in contact te treden met de insprekers, in plaats van zich te beperken tot een tekstuele discussie op papier. Ze wijst erop dat de inspraak de commissie heeft geattendeerd op mogelijke onjuistheden, en dat het verstandig zou zijn om deze mensen uit te nodigen voor een gesprek.

Gedeputeerde **Loggen** geeft aan dat de provincie niet alleen achter een bureau zit, maar ook deskundigen heeft die handelen binnen de afgesproken kaders. Als er aanvullende informatie nodig is en het nodig is om de insprekers te horen, zal dat worden gedaan. Als er echter voldoende materiaal is om de afweging te maken, zal er geen nieuw overleg plaatsvinden. De evaluatie zal op basis van het beschikbare materiaal worden gedaan, en als de provincie van mening is dat ze correct hebben gehandeld, zullen ze dat melden. Eventueel overleg met de insprekers vindt alleen plaats als er aanvullende informatie nodig is.

Aangezien mevrouw **Alberts** (SP) dat niet duidelijk terugziet in de stukken stelt zij nogmaals voor om de insprekers bij het proces te betrekken, omdat dit sneller tot een oplossing zou kunnen leiden.

Gedeputeerde **Loggen** geeft aan dat iedereen zijn eigen werkwijze moet kiezen. De antwoorden in de Nota van Beantwoording zijn naar eer en geweten gegeven. Het college is bereid om opnieuw te kijken als er iets over het hoofd is gezien, en als er aanvullende informatie nodig is, zullen ze contact opnemen. Als ze van mening zijn dat ze volledig zijn geweest, zullen ze niet het werk opnieuw doen. Hij benadrukt dat dit de meest zorgvuldige manier is om ermee om te gaan.

Over de lintlocaties legt gedeputeerde Loggen uit dat er afspraken zijn gemaakt over het geven van ruimte voor probleemgebieden gedurende twee jaar, waarbij oorspronkelijk veertig locaties werden verwacht maar slechts twintig naar voren kwamen. Daar is de notitie op geschreven. De gedeputeerde is van mening dat de notitie naar tevredenheid is en dat de Zaanstreek er niet slecht mee af is. Hoewel hij begrijpt dat er behoefte is aan een evaluatie, is hij het eens met de opmerking van de heer Mulder dat het wellicht beter is om de evaluatie pas te doen wanneer de pilot is afgerond. Hij vindt het lastig om hierover een toezegging te doen en adviseert om dit over te laten aan de volgende portefeuillehouder. Hij vindt het echter geen onlogisch verzoek.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt concreet of er lintbebouwingslocaties zijn die niet in de notitie of de twintig genoemde locaties stonden, waarvan later is gezegd dat ze er eigenlijk wel bij hadden moeten staan of die nu twee jaar moeten wachten voordat ze ook aan bod komen.

Gedeputeerde **Loggen** merkt op dat er altijd mensen zijn die spijt hebben als de beslissingen genomen zijn, maar hij is niet bekend met specifieke gevallen. Hij kan dit echter nakijken. Hij zou de notitie hebben ingebracht als hij aan de onderhandelingstafel had gezeten, maar hij weet niet of dit daadwerkelijk is gebeurd. Over het algemeen is men tevreden over de notitie.

In reactie op de vraag van de BBB wat de urgentie is om dit agendapunt nu te behandelen, legt gedeputeerde Loggen uit dat er met de vorige Staten een proces is afgesproken ten tijde van het vaststellen van de eerste Omgevingsverordening, waarbij deze periodiek terugkomt in de Staten. GS volgt dit proces. Eventuele wijzigingen proces kunnen door de Staten worden aangebracht. Het huidige voorstel past binnen de gestelde termijnen, aangezien 1 januari 2024 een belangrijke deadline is. Als de BBB-fractie of andere Statenleden buiten de vergadering om meer uitleg over het proces willen, zijn ze van harte uitgenodigd.

Gedeputeerde **Rommel** kan zich goed vinden in het begin van het betoog van gedeputeerde Loggen over de botsing tussen theorie en praktijk. Ze benadrukt dat dit precies de reden is waarom ze dit

doen. In het verleden werden de NNN-gebieden getekend met alleen echte kaarten, zonder computers. Hierdoor konden er fouten optreden. Dat is ook de reden waarom er nu naar die NNN wordt gekeken. Tuinen worden daar ook in betrokken, omdat die nodig zijn om binnen de NNN-ontwikkelingen die verbindingen te maken. Refererend aan de inspraak van mevrouw Van den Brekel geeft de gedeputeerde aan dat er naar de bestemming wordt gekeken en dat ecologisch gezien de NNN-bestemming van toegevoegde waarde is. De gedeputeerde zegt toe met mevrouw Van den Brekel in gesprek te gaan en uit te leggen wat er speelt, hoewel de provincie geen wijzigingen in bestemmingen in de gemeente kan aanbrengen. Ze wil echter wel ondersteuning bieden door mee te kijken.

De heer **Van Gilse** (VVD) vraagt of een laadpaal bij een carport ook is uitgesloten, zoals een van de insprekers concreet noemde.

Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat deze specifieke situatie apart bekeken moet worden. De bestemming van het gebied is bos. Dat zou betekenen dat het plaatsen van een carport al uitgesloten is. De gedeputeerde legt uit dat het mogelijk is iets in een NNN- gebied te plaatsen, zolang dit geen negatieve invloed heeft op de natuur of de bestemming van het gebied. De gedeputeerde wil daarom opnieuw naar de situatie kijken en in gesprek gaan met de bewoner.

Gedeputeerde Rommel legt uit dat er zowel provinciaal als regionaal wordt gekeken. De wens van de Staten is om ook regionaal te kijken. Ze verwijst naar het Geestmerambacht als een gebied dat zowel provinciaal als regionaal van belang is. Er wordt echter niet alleen ontgrensd, maar ook begrensd, omdat het totale aantal hectares gelijk moet blijven. Er is goed gekeken naar de Geestmerambacht, omdat het gebied wat ontgrensd gaat worden, heel intensief wordt gebruikt voor recreatie. De plannen voor De Groene Loper dragen veel bij aan de kwaliteit van het NNN. Daar komen moerasgebieden, maar er is ook ruimte om te recreëren. Daarom is de gedeputeerde voorstander van het begrenzen en ontgrenzen van het Geestmerambacht en de Groene Loper.

Gedeputeerde Rommel benadrukt in reactie op de VVD dat wat betreft de begrenzing en ontgrenzing van de NNN-gebieden, het niet gaat om een tweede keuze. Ze legt uit dat de goede kwaliteit natuur voor de NNN in latere besluitvorming zal worden meegenomen wanneer er opnieuw begrenzingen en ontgrenzingen worden overwogen.

Gedeputeerde Rommel legt in reactie op het CDA uit dat als de ecologische potentie van een gebied niet haalbaar blijkt te zijn, er mogelijk ontgrenzing en begrenzing nodig is. Het streven is om een goede kwaliteit natuur te behouden. Wat betreft de bollensector zal er overleg plaatsvinden met gemeenten en belanghebbenden om de realisatie van de NNN te bespreken. De gemeente heeft vorig jaar een verzoek ingediend om de NNN te begrenzen, wat nu mogelijk is door wijzigingen in het bestemmingsplan. Daar is een verzoek toe gedaan vanuit de Zanderij.

Tweede termijn commissie

De heer **Vonk** (PvdA) is tevreden met de toezegging van de gedeputeerde om de specifieke gevallen kritisch te bekijken. De partij zal dit nauwlettend volgen en indien mogelijk aanvullende informatie verstrekken. Ze kijken uit naar de resultaten van dit onderzoek.

Mevrouw **Sijbenga** (BBB) complimenteert de gedeputeerde en gaat graag met hem in gesprek gaan om meer duidelijkheid te krijgen over het proces. Ze is ook blij met de gedane

toezeggingen over de onderwerpen waar de fractie zorgen over heeft. Ze vraagt om het voorlopig als een bespreekstuk te behandelen, maar geeft aan dat dit kan veranderen na haar gesprek met de gedeputeerde.

De **voorzitter** geeft aan dat dit agendapunt een B-stuk betreft, dat alleen in de commissie wordt besproken en niet zal worden doorgeleid naar Provinciale Staten.

De heer **Heijnen** (CDA) heeft inderdaad begrepen dat het hier om een B-stuk gaat en niet wordt doorgeleid naar PS. Hij merkt echter op dat de uitspraak van de gedeputeerde over een amendement niet helemaal strookt met een B-stuk, aangezien amendementen alleen in een Provinciale Statenvergadering kunnen worden behandeld. De heer Heijnen vraagt de gedeputeerde om hierover opheldering te geven.

De heer **Mülder** (D66) geeft aan dat hij het antwoord op zijn vraag heeft gemist. Hij had gevraagd hoe het zit met de toezeggingen die de gedeputeerde doet en die vaak als argument worden gebruikt om wijzigingen door te voeren. Dit gaat over toezeggingen die op bestuurlijk niveau worden gemaakt of specifieke afspraken in regioakkoorden. De Staten zijn niet van al die afspraken op de hoogte.

Daarnaast is hij benieuwd naar de gang van zaken rondom het B-stuk, aangezien hij aanneemt dat het in de Commissie wordt vastgesteld.

Gedeputeerde **Loggen** bevestigt dat de heer Heijnen gelijk heeft en dat een amendement niet mogelijk is. Hij wijst erop dat op 10 juli 2023 een Provinciale Statenvergadering plaatsvindt en dat het dan mogelijk is een motie Vreemd aan de Orde van de Dag in te dienen om standpunten kenbaar te maken. Dit is het laatste moment om invloed uit te oefenen, aangezien de verdere procedure na die datum wordt gevolgd.

Gedeputeerde Loggen geeft in reactie op de vraag van de heer Mülder aan dat het resultaat van de besprekingen voorgelegd wordt aan de Staten. Het gaat er uiteindelijk niet zozeer om hoe het is besproken, maar om wat er wordt voorgelegd en of men het daarmee eens is of niet.

De **voorzitter** stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken.

9.b Ruimte: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (ontwerp) (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)

GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 in ontwerp vast, leggen deze ter inzage en geven deze vrij voor bespreking met PS. De tweede herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder datacenters, energie-infrastructuur en verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland. Zienswijzen kunnen worden ingediend van 22 juni tot en met 2 augustus 2023. Voorafgaand aan de terinzagelegging willen GS met de commissie in gesprek over het ontwerp. Zij nemen deze input vervolgens mee bij de vaststelling van het eindconcept van de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord – Holland 2022.

Eerste termijn commissie

De heer **Hanou** (PvdD) is tevreden met de herziening van de Omgevingsverordening 2022, maar heeft enkele kanttekeningen.

- Omdat veel kleine wijzigingen ook één grote maken, vraagt Partij voor de Dieren of het college Provinciale Staten hiervan op de hoogte kan blijven houden.
- Daarnaast wijst hij op het belang van het naleven van Europese regelgeving met betrekking tot bodemafdekking (artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen) en vraagt het college om dit op te nemen in de Omgevingsverordening.
- Partij voor de Dieren maakt zich ook zorgen over de vrijstelling voor directe schadebestrijding (artikel 4.8), waarbij dieren gedood mogen worden om ze te verjagen, en pleit voor het gebruik van niet-dodelijke methoden. De Partij voor de Dieren heeft in oktober een amendement ingediend om een maximum te stellen aan het aantal te doden dieren bij een verjaagactie.
- Verder vraagt hij waarom het gemakkelijker wordt gemaakt om een tweede burgerwoning te bouwen (artikel 6.18 lid 2 en 6.19 lid 2) en waarom er niet meer betaalbare woningen worden gerealiseerd voor jongeren en ouderen in plaats van luxe villa's.
- Omdat andere commissieleden al zijn ingegaan op lintbebouwing, zal de heer Hanou daar niet verder op ingaan.

De heer **Heijnen** (CDA) stemt in met de terinzagelegging van de stukken. Hij is tevreden met enkele verruimingen voor bouwmogelijkheden in het landelijk gebied, maar vindt ze nog steeds te beperkt. Hij merkt op dat het vreemd is dat er wordt verwezen naar jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak voor de definitie van kleinschalige ontwikkeling, en vraagt zich af of de regels daarvoor niet door de provincie zelf kunnen worden opgesteld.

De heer **Van den Berg** (JA21) benadrukt dat de herziening van Omgevingsverordeningen veel discussie veroorzaakt in de Staten. Deze herziening is relevanter dan ooit. De heer Van den Berg vergelijkt het met de vorige herziening, waarbij bovenwettelijke regels voor windturbines werden losgelaten, wat niet onopgemerkt voorbijging. Nu gaat het echter over elektriciteitsstations. De fractie van JA21 heeft opgemerkt dat er paragrafen worden aangehaald die eerder van toepassing waren op windturbines.

De heer Van den Berg is verheugd om te zien dat Gedeputeerde Staten aandacht hebben besteed aan het verkiezingsprogramma van JA21, met name de versnelde uitbreiding van de energiecapaciteit door snelle vergunningverlening.

JA21 onderschrijft ook het belang van ruimtelijke inpassing en het voorkomen van overlast voor omwonenden, zoals geluidsoverlast. JA21 overweegt een motie in te dienen met specifieke aandacht voor de bromtoon.

De heer Van den Berg merkt op dat de herziening ook meer ruimte lijkt te geven aan de bouw van woningen in het landelijk gebied en vraagt om toelichting op deze wijziging. Ondanks deze vraagtekens beveelt hij de genomen stap van harte aan.

De **voorzitter** brengt in herinnering dat dit agendapunt niet wordt doorgeleid naar de eerstvolgende Provinciale Statenvergadering, maar dat het wel mogelijk is een motie Vreemd aan de Orde van de Dag in te dienen.

De heer **Van den Berg** (JA21) geeft aan dat de voorgenomen motie zal worden ingediend bij de Kaderbrief 2024, omdat de inhoud overlap heeft met deze kaderbrief.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) vraagt naar de reden waarom lid 6 van artikel 2.4, met betrekking tot de toedeling van vaarwegbeheer, wordt geschrapt op verzoek van het Plassenschap Loosdrecht en in overeenstemming met de gemeente Wijdemeren. Hij vraagt zich af of het college dit een verstandige beslissing vindt gezien de huidige situatie in Wijdemeren. Hij merkt op dat tijdens eerdere gesprekken ook regelmatig de Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) bij de Omgevingsdiensten aan bod is gekomen en dat met de komst van de Omgevingswet een deel daarvan ook aan de gemeenten zou worden overgedragen. In dit specifieke geval vraagt hij zich af of de gemeente niet te zwaar belast wordt.

De heer **Van Gilse** (VVD) bedankt het College voor de concept herziening en geeft aan dat de VVD kan instemmen met de voorgestelde wijzigingen. Hij is met name blij met de aanpassingen voor het landelijk gebied met betrekking tot kleinschalige ontwikkelingen en energievoorzieningen, zoals eerder genoemd door de heer Van den Berg.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan dat de fractie zich over het algemeen goed kan vinden in de meeste voorstellen.

De heer Klein vraagt aanvullend om een toelichting waarom de extra bebouwing van 500 meter noodzakelijk is en of er concrete aanleidingen of initiatieven zijn die anders niet konden doorgaan.

Ze zijn positief over het feit dat de Datacenterstrategie en clusteringsartikelen ook van toepassing worden gemaakt op plekken waar ze nog niet gerealiseerd zijn, maar willen weten wat de specifieke aanleiding hiervoor is.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten
Gedeputeerde **Loggen** stelt in reactie op de inbreng van de Partij voor de Dieren voor dat er nieuwe werkafspraken worden gemaakt met de nieuwe portefeuillehouder, inclusief het bespreken van de punten die zijn genoemd, zoals het betrekken van de Staten bij kleine wijzingen. De gedeputeerde wil echter geen toezeggingen doen voor zaken die buiten zijn ambtstermijn vallen.

Hij verwijst ook naar het eerder ingediend amendement van Partij voor de Dieren over schadebestrijding. Deze is niet aangenomen in de Staten. Wel liggen er voor de komende collegeperiode nieuwe kansen voor de fractie om hierop te reageren.

Wat betreft de opmerking over tweede woningen benadrukt de gedeputeerde het belang van eigendomsrecht en dat de programmering een zaak is tussen gemeenten en initiatiefnemers, waarbij de Staten beslissen of ze daarmee akkoord gaan. Hij vindt het verruimen van mogelijkheden al een behoorlijke tegemoetkoming en is terughoudend om zich te bemoeien met de programmering.

Gedeputeerde Loggen legt in reactie op JA21, die verschillende punten noemde met betrekking tot elektriciteitsstations, uit dat de Omgevingsverordening het eindresultaat is van een lang proces dat daaraan vooraf is gegaan waarin is gesproken over onder andere de energietransitie. De

gedeputeerde is nieuwsgierig naar de motie die zal worden ingediend om het bromgeluid te beperken.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt wat de mogelijkheden zouden zijn om de effecten van de bromtonen en de inperking daarvan mogelijk te maken binnen de Omgevingsverordening.

Gedeputeerde **Loggen** legt uit dat het wettelijk kader daarop van toepassing is en dat de provincie geen bovenwettelijke regels heeft. De gedeputeerde zal de opmerkingen van JA21 alsnog neerleggen bij gedeputeerde Stigter en dat hij daarover een motie bij de behandeling van de Kaderbrief 2024 tegemoet kan zien.

Op de laatste vraag over de motivering van de uitbreiding van de gronden van kleinschalige woningbouw van JA21 moet de gedeputeerde het antwoord schuldig blijven, maar het antwoord daarop zal de gedeputeerde PS schriftelijk doen toekomen.

Gedeputeerde Loggen beantwoordt vervolgens de vraag van 50PLUS over de overdracht van het vaarwegbeheer van het plassenschap naar de gemeente. Hij legt uit dat de reden hiervoor is dat het plassenschap ophoudt te bestaan. Het zou problematisch zijn om regelgeving achter te laten bij een entiteit die niet langer bestaat. De provincie is op de hoogte van de situatie in de gemeente Wijdemeren, maar daar houdt de provincie toezicht op. Dit vormt geen belemmering voor de overdracht.

De wijzigingen in de Datacenterstrategie zijn gedaan naar aanleiding van de casus Uithoorn wat aanleiding gaf om de bewoording aan te scherpen.

Gedeputeerde Loggen beantwoordt tot de vraag van de ChristenUnie over de extra bebouwing van 500 meter. Hij legt uit dat vanwege de toenemende druk op Noord-Holland, gemeenten ook graag een deadline willen hebben om hun werkzaamheden daarop af te stemmen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan dat hij een antwoord krijgt op een vraag die hij niet bedoeld had te stellen, namelijk over het verschil tussen hoofd- en basiskernen met 500 inwoners. Hij zoekt het antwoord op de vraag over de kleinschalige ontwikkelingen en het voorstel om 500 meter bebouwing mogelijk te maken. Hij wil graag weten wat hiervan precies de consequenties en argumentatie zijn. Is er wellicht concrete casuïstiek die hiervoor aanleiding was?

Gedeputeerde **Loggen** hoopt hier in de tweede termijn antwoord op te kunnen geven.

Tweede termijn commissie

De heer **Hanou** (PvdD) verheldert zijn vraag over het bouwen van twee of meer woningen. Hij merkt op dat het nu makkelijker wordt om twee woningen te bouwen omdat er minder gesloopt hoeft te worden. In plaats van 1500 m² vrijkomende agrarische bebouwing te slopen, hoeft er nu slechts 1000 m² gesloopt te worden. De heer Hanou is van mening dat dit ingaat tegen de rol van de gemeente, omdat nu wordt bepaald dat er slechts twee woningen gebouwd mogen worden. Dit zou betekenen dat, om de kosten voor de sloop van agrarische bebouwing te compenseren, het noodzakelijk wordt daar twee dure villa's te bouwen. Hij suggereert dat het ook mogelijk

moet zijn om bijvoorbeeld acht goedkopere woningen te bouwen. De heer Hanou pleit voor meer flexibiliteit en mogelijkheid tot extra afweging in plaats van het beperken tot twee woningen.

De heer **Van den Berg** (JA21) herinnert eraan dat er in dit huis is afgesproken om geen bovenwettelijke maatregelen meer in te voeren, tenzij ze al gelden als ondergrens. Hij vraagt zich af of dit nog steeds de visie van de gedeputeerde is en kan er nog steeds van deze afspraak worden afgeweken. Hij noemt twee redenen voor zijn vraag: ten eerste is er mogelijk weer uitstel van de Omgevingswet en ten tweede komt er wellicht een nieuwe coalitie die hier anders over denkt. Hij wil weten of het mogelijk is om dit alsnog uit te voeren als er politieke wil voor is.

Gedeputeerde **Loggen** zal de vraag van de ChristenUnie voor de Provinciale Statenvergadering van 10 juli 2023 schriftelijk beantwoording, zodat de ChristenUnie daar tijdens die vergadering op terug kan komen. De gedeputeerde brengt in herinnering dat dit agendapunt niet zal worden geagendeerd voor deze Provinciale Statenvergadering.

Gedeputeerde Loggen legt in reactie op de vraag van de Partij voor de Dieren uit dat er vanuit de Staten een brede roep was om de verruiming door te voeren, en dat dit nu is gedaan. Hij legt uit dat als een eigenaar iets wil, hij een beperkt bouwblok kan terugbouwen. Als er dan wordt geëist dat het 8 sociale woningen moeten zijn, gaat dit in tegen de eerdere afspraken. Het risico bestaat dan dat er mogelijk meer woningen worden gebouwd, waar de bestaande infrastructuur niet op toegerust is. Gedeputeerde Loggen merkt op dat als de verruiming goed werkt, het altijd mogelijk is om verdere verruiming te bespreken met de dan zittende portefeuillehouder.

Tegen JA21 zegt de gedeputeerde dat als de politieke wil er is, niets onmogelijk is. Dat geldt ook als regelgeving vanuit het Rijk of Europa wordt verordineerd, provinciale aanscherping mogelijk is, al dan niet op basis van de uitkomsten van coalitieonderhandelingen.

De **voorzitter** stelt vast dat het agendapunt voldoende is besproken.

4. Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles) - vervolg

Rondvraag van dhr. Heijnen (CDA) voor gedeputeerde Loggen over woningbouw.

De heer **Heijnen** (CDA) heeft de volgende vragen over de extra woningbouw in Rijsenhout nu de tweede kaagbaan is geschrapt:

- Wat betekent het schrappen van de tweede kaagbaan van Schiphol voor de Woningbouwplannen in Rijsenhout?
- Is de gedeputeerde het met het CDA eens dat het schrappen van deze plannen een extra impuls kan geven aan de woningbouwvoorzieningen en indirecte andere voorzieningen, zoals het openhouden van scholen in Rijsenhout?
- Is de gedeputeerde bereid te onderzoeken of de provincie kan ondersteunen In de realisatie van die extra woningen, die dus eerder onzeker waren, boven op de reeds geplande woningbouwplannen?
- Ziet de provincie andere belemmeringen voor woningbouw in Rijsenhout? Bijvoorbeeld als het gaat om het luchtindelingsbesluit of provinciale regels die daar bouw tegenhouden. En mocht dat het geval zijn, kan de provincie die belemmeringen snel wegnemen?

Gedeputeerde **Loggen** legt uit dat zowel de provincie als het Rijk op basis van een integrale afweging tot de conclusie zijn gekomen dat de ruimtereservering voor de tweede kaagbaan niet langer nodig is, mede vanwege de interbestuurlijke samenwerking in het Novex, waarbij er meer oog is voor het toenemende belang van een gezonde leefomgeving. Hierdoor kunnen er nu meer mogelijkheden worden onderzocht voor toekomstige bouwplannen. Hij benadrukt echter dat dit niet de enige belemmering is voor woningbouw en dat er zorgvuldig gekeken moet worden naar de kwaliteit van de leefomgeving. Gedeputeerde Loggen heeft al contact opgenomen met de wethouder om te kijken welke andere belemmeringen er nog zijn en of deze kunnen worden weggenomen. Hij zou graag een pilot willen starten, maar benadrukt dat eventuele belemmerende rijksregelgeving zorgvuldig moet worden onderzocht om problemen in de toekomst te voorkomen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan dat hij het CDA volledig ondersteunt in hun intentie om in Rijsenhout kassencomplexen om te bouwen tot bijvoorbeeld woningen. Hij vraagt de gedeputeerde om een stevigere toezegging te doen en niet alleen te kijken of het mogelijk is, maar ook actief te zoeken naar ruimte om de pilot uit te voeren. Hij benadrukt dat alleen het checken van de mogelijkheden geen verstandige strategie lijkt.

Gedeputeerde **Loggen** geeft aan dat de intentie is om daar een pilot te doen, maar wel wordt de eerdergenoemde veiligheidscheck gedaan in het kader van verwachtingenmanagement.

De **voorzitter** sluit dit agendapunt af.

10 Schorsing (vervolg op 26 juni 2023 13.15 uur)

De **voorzitter** geeft een korte samenvatting van hetgeen is besproken. De voorzitter dankt de commissie en de insprekers voor hun waardevolle inbreng en sluit de vergadering om 21.13 uur.

Schorsing om 21.13 uur tot maandag 26 juni 13.15 uur.

Technische vraag Zonnefietspad N232/201
na behandeling Jaarstukken 2022 in Interim Statencommissie 19 juni 2023

Vraag JA21:
Graag zou ik u willen vragen waar ik de stukken/kosten voor het Zonnefietspad aan de N232 bij Vijfhuizen zou kunnen vinden. Hopelijk kunt u mij wat informatie geven en of aangeven waar ik de informatie kan vinden.

Beantwoording:
Voor het realiseren en onderhouden (5jr) van het Zonnefietspad aan de N232 is een totaalbudget beschikbaar van 1.600.000,-. (Kaderbrief 2018). Voorafgaand aan de aanbesteding is ingeschat dat de aanleg 1,23 miljoen zou bedragen en het onderhoud en monitoring 370.000,-
Dit is opgesplitst in een krediet voor de aanleg en een budget voor de eerste 5 jaar onderhoud en monitoring door de aannemer van het zonnefietspad (daarna valt dit weer in het regulier onderhoud).

In de financiële stukken wordt het zonnefietspad aan de N232 het **zonnefietspad N201** genoemd. Dit omdat het beoogde zonnefietspad direct aan deze provinciale weg ligt vlakbij de N205 en daaronder ligt weer de N201. We beseffen dat deze naamgeving
verwarrend is, dit willen we in toekomst aanpassen

Bij de Tweede begrotingswijziging 2021 (12 juli 2021 GS - 1664731/1665841) is onderstaand opgenomen:
Krediet aanleg zonnefietspad N201
Bij de kaderbrief 2018 hebben uw Staten middelen beschikbaar gesteld voor de verduurzaming van provinciale infrastructuur. Hiervan is nog een deel gereserveerd in de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Een van de projecten voor de verduurzaming infrastructuur betreft de aanleg van een zonnefietspad langs de N201. Omdat dit een investering betreft die geactiveerd moet worden stellen wij uw Staten voor om voor dit project een krediet beschikbaar te stellen. De verwachte kosten voor de aanleg van het zonnefietspad bedragen € 1,23 miljoen. De dekking van dit krediet is beschikbaar vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Als afschrijvingstermijn geldt een termijn van 5 jaar.

Dit is na gunning aan de aannemer op basis van de inschrijving bijgesteld naar een krediet van 1.423.000,- voor het realiseren van het fietspad en een budget van 177.000,- voor de instandhoudingsperiode van 5 jaar.

Bij de Tweede begrotingswijziging 2022 (5 juli 2022 GS - 1858314/1859599) is daarom onderstaand opgenomen:
P. 00121 Krediet samenwerking zonnefietspaden (kredietverhoging)
Voor dit project is via voordracht TBW 2021-52 een bedrag beschikbaar gesteld van € 1.230.000. Na gunning bleek de investering hoger uit te vallen waardoor het krediet met € 193.000 moet worden opgehoogd. Hiertegenover staat dat de onderhoudsfase (2023-2027) met hetzelfde bedrag lager uitvalt. Het totale project blijft derhalve binnen het totaalbudget van € 1.600.000.
Maar er was dus een technische aanpassing nodig in de financiële stukken.

Ook kunt u meer informatie online vinden via deze link. Zonnefietspad N232 - Provincie Noord-Holland

Beantwoording technische vervolgvragen Zonnefietspad N232/201
Vervolg op technische vraag na behandeling Jaarstukken 2022 in Interim Statencommissie 19 juni 2023

Vragen JA21:

Hoe verdient de Investering van 1.600.000 zich terug?

Antwoord:
De investering verdient zich voor een beperkt deel terug door energie terug te leveren aan het net. Met deze investering willen we ook zonnefietspaden doorontwikkelen, onder andere samen met de provincie Noord-Brabant waar een vergelijkbaar fietspad is gerealiseerd. Een voordeel van zonnepanelen integreren in het wegdek is dat het geen extra ruimte kost. Het fietspad krijgt namelijk een dubbele functie; mobiliteit en het opwekken van zonne-energie. We gaan hierbij kennis opdoen over aanleg en beheer van deze doorontwikkelde zonnefietspaden en optimalisatie in het opwekken van energie. Met het investeren op de doorontwikkeling van zonnefietspaden wordt de techniek verder verbeterd, waarmee de verwachting is dat de techniek in de toekomst rendabeler wordt. De provincie Noord-Holland levert hiermee een bijdrage aan de ambitie om voor deze relatief kostbare techniek op termijn een sluitende businesscase te kunnen maken.

Hoeveel stroom verwachten wij op te wekken en waar gaat dit voor gebruikt worden?

Antwoord:
Per jaar verwachten wij een opwekking van 80MWh. Omgerekend ongeveer 26 huishoudens. De stroom wordt aan het net teruggeleverd, waarmee een directe bijdrage wordt geleverd aan het vergroenen van de netstroom.

Is de verwachting dat de levensduur 5 Jaar is omdat wij hem in die tijd afschrijven?

Antwoord:
De levensduur van het zonnefietspad is naar verwachting 15-25 jaar. Hier zit een onzekerheid in omdat het een relatief nieuw product is. De aannemer gaat de komende 5 jaar het zonnefietspad monitoren en data verzamelen over onderhoud en opbrengsten. Daarna wordt het beheer en onderhoud van het zonnefietspad overgedragen aan de provincie Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland

Agenda Interim-Statencommissie

Datum	19-06-2023
Tijd	13:15 - 21:00
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Nicole van der Waart
Toelichting	**Deze interim-commissievergadering heeft een vervolg op 26 juni.** De commissievergadering is openbaar, dus toegankelijk voor publiek. Ook is het mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dit kan bij het inspreekhalfuur op maandag 19 juni en bij punten die ter bespreking staan geagendeerd op de A- of B-agenda op 19 en 26 juni. Wilt u inspreken op één van deze vergaderdata? Meldt u zich dan uiterlijk 16 juni vóór 15.00 uur aan bij commissieadviseur Mariëtte van Boheemen: mb@noord-holland.nl Let op: Alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. De vergadering is live te volgen via: noord-holland.stateninformatie.nl

0	**Technische briefing Openbaar Vervoer (11.30-12.15)** Reden agendering interim-commissie: Bij de vervolgvergadering op 26 juni a.s. is, op verzoek van GS, een brief met het eindresultaat Urgentieconferentie en gevolgen voor de Noord-Hollandse OV-concessies op de B-agenda geplaatst. Omdat een deel van de Statenleden nieuw is biedt GS u een technische briefing aan over de rol en taken van de provincie in het OV en de betaalbaarheid van het OV voor de reizigers in zijn algemeenheid.
1 13:15	**Opening, mededelingen en vaststelling van de agenda**
2 13:20	**Inspreekhalfuur**
3	**A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022 - agendapunten 3a1 en 3a2 gevoegd behandelen**
3.a.1 13:50	**A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022** Reden agendering interim-commissie 19 juni: De door PS vastgestelde jaarstukken moeten, zoals dit is geregeld in de

Provinciewet, uiterlijk 15 juli a.s. worden ingediend bij het ministerie. PS besluitvorming staat gepland op 10 juli a.s.

Behandelvoorstel:
Aan de interim-commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2022 te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden.

De jaarrekening 2022 is tevens aan de hand van het accountantsrapport behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei jl.. Het advies van Rekeningencommissie wordt op 13 juni bij de stukken gevoegd.

Het verslag van de Interim-commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
In de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en het behaalde resultaat in het jaar 2022. Het college besluit de jaarstukken 2022 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten. Vanuit de afronding van de accountantscontrole waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig in de jaarstukken. Zie geactualiseerde versie van de jaarstukken en de GS brief daarover.

3.a.2 Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2023

Behandelvoorstel:
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.
Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Toelichting:
De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2022 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.

3.b.1 A-agenda Financiën: Kaderbrief 2024

15:05

Reden agendering interim-commissie 19 juni:
In verband met het opstellen van de Begroting 2024 is het bepalen van uitgangspunten en kaders met het voor de zomer gewenst.

Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2024 in PS wordt aan de interim-commissie gevraagd de Kaderbrief te bespreken in commissieverband en met de gedeputeerden.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college de relevante maatschappelijke, economische en financiële ontwikkelingen. Provinciale Staten geven via de kaderbrief de uitgangspunten mee aan het college waarbinnen de begroting 2024 zal worden opgesteld.

3.b.2 Kaderbrief 2024 - aanvullende informatie (uit GS 13 juni jl.)

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse planning en controlcyclus van de provincie en gaat vooraf aan de begroting. De kaderbrief 2024 is vorige maand door GS aan PS verzonden. GS brengen PS met een brief op de hoogte van nieuwe informatie die relevant is voor het debat over de kaderbrief.

4 Rondvraag aan gedeputeerden (alle portefeuilles)

5 A-agenda Recreatie

16:05

5.a Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland en Groengebied Amstelland. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 10 juli 2023 een oordeel vormen over deze stukken.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen.

Reden voor agendering:
Het algemeen bestuur van de recreatieschappen zal in de vergadering van 13 juli 2023 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken.

5.b **Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland**

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is een deelnemer van het recreatieschap Groengebied Amstelland. Het dagelijks bestuur van het recreatieschap heeft op 13 april jl. het concept ambitiedocument toegezonden aan de participanten voor het indienen van zienswijzen. Het is van belang dat de provincie haar zienswijzen op het concept ambitiedocument kenbaar maakt.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland.

Reden voor agendering:
Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook voor de vaststelling van het ambitiedocument wordt een nota van zienswijzen opgesteld. De vaststelling wordt ook op 13 juli voorzien.

6 **A-agenda Zienswijze financiele stukken omgevingsdiensten (agendapunten 7 a**
17:05 **t/m d gevoegd behandelen)**

Reden agendering interim-commissie:
Tijdig geven van zienswijzen conform de afgesproken P&C-cycli van de omgevingsdiensten.

Behandelvoorstel:
De commissie kan met elkaar en de gedeputeerde de voorliggende financiële stukken van de Omgevingsdiensten (OD's) te bespreken. Geeft u bij uw inbreng aan welk Omgevingsdienst het betreft en of u de voorgestelde zienswijze overneemt.

Toelichting:
GS heeft op de financiële stukken van de vier omgevingsdiensten besproken. GS stellen -kort samengevat- voor een aandachtspunt te benadrukken naar aanleiding van begroting 2024 van de OD NHN en een zienswijze te geven over

de resultaatbestemming 2022 van OD NHN. En verder OFGV te vragen zo spoedig mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024.
GS heeft geen opmerkingen over de financiële stukken van de omgevingsdiensten NZKG, ODIJmond.

6.a Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven.
GS stellen voor:
1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen.

6.b Omgevingsdienst Noord-Holland Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023) Noord

De Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord worden aan Provinciale Staten toegezonden zodat Provinciale Staten een zienswijze op de stukken kunnen geven.

GS stellen voor:
1. Geen zienswijze in te dienen op Begroting 2024 zelf, maar hierbij aan te geven dat het noodzakelijk is dat deelnemers hun structurele taken binnen de lumpsum bijdragen wegzetten bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Dit in het kader van goed opdrachtgever- en eigenaarschap.
2. Als zienswijze op de resultaatbestemming 2022 mee te geven dat bij een onttrekking aan de bestemmingsreserve Verstevigen Bedrijfsvoering VTH-plus goed onderbouwd wordt wat de positieve bijdrage is aan de uitvoering van de VTH-plustaken.

6.c Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij deze documenten zijn, wordt P

GS stellen voor:
1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienenS voorgesteld om geen zienswijze te uiten.

6.d Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)

Het dagelijks bestuur van OFGV heeft de eerste en tweede Begrotingswijziging 2023, de Begroting 2024 en de voorlopige Jaarrekening 2022 aan de raden en Staten van haar deelnemers toegezonden, zodat deze een zienswijze op het stuk kunnen geven.
GS stellen voor:
1. Geen zienswijze in te dienen op de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek;
2. De OFGV te vragen zo snel mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024 voor de deelnemersbijdragen. Zodat gemeenten en provincies daarmee rekening kunnen houden wat betreft de beschikbare budgetten;
3. De voorlopige jaarrekening 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek voor kennisgeving aan te nemen.

7 A-agenda cultuur

18:05

7.a Zienswijze PS ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Toelichting:
De provincie Noord-Holland is deelnemer in het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn Provinciale Staten bevoegd een zienswijze in te dienen op de begroting van dit Gemeenschappelijk Orgaan. Aangezien de begroting geen vragen oproept stelt het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten voor om geen zienswijze in te dienen.

Behandelvoorstel:
Adviseren aan PS over de voordracht Zienswijze ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Reden voor agendering:

Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies heeft op 7 maart 2023 de Kadernota 2024 - 2027 en de Jaarrekening 2022 ter kennisgeving en de ontwerp begroting 2024 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen is Provinciale Staten bevoegd deze zienswijze in te dienen. PS moeten de zienswijze voor 15 juli 2023 verzenden aan het GO.

8 **diner**

18:30

9 **B-agenda Ruimte**

19:30

9.a **Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)**

Reden voor agendering:
Consultatie voorafgaand aan te nemen besluit GS. Conform afspraak leggen GS dergelijke wijzigingen aan u voor. Dit doen zij na de terinzagelegging en voordat zij het definitieve besluit nemen over de voorgestelde wijzigingen.

Behandelvoorstel:
U kunt de stukken met elkaar en gedeputeerde bespreken.

Toelichting:
GS stellen het eindconcept van de Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening ronde 2023-I en de Nota van beantwoording vast. De voorgenomen wijzigingen hebben ter inzage gelegen. Met dit besluit geven GS het eindconcept en de Nota van beantwoording vrij voor bespreking met PS.

9.b **Ruimte: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp) (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)**

Reden voor agendering interim-commissie 19 juni: ter inzagelegging op 22 juni
Voorafgaand aan de terinzagelegging willen GS met u in gesprek over het ontwerp. Zij nemen uw input vervolgens mee bij de vaststelling van het eindconcept van de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022.

Behandelvoorstel:
U kunt de stukken met elkaar en gedeputeerde bespreken en gedeputeerde input meegeven.

Toelichting:
GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 in ontwerp vast, leggen deze ter inzage en geven deze vrij voor bespreking met PS. De tweede herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder datacenters, energie-infrastructuur en verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland. Zienswijzen kunnen worden ingediend van 22 juni tot en met 2 augustus 2023.

10 **Schorsing (vervolg op 26 juni 2023 13.15 uur)**

Goedemiddag en dank dat ik mag inspreken.

Ik mag hier ruim 37.000 burgers vertegenwoordigen die de bossen in het Schoorlse en Noord-Kennemerduingebied willen behouden.

3 minuten inspreektijd, mails van slechts een half A4tje, de belangrijke stukken om u te overtuigen vallen tussen de wal en het schip terwijl terreinbeheerders steeds maar weer hun deuntje kunnen opzeggen: bos blijft bos, de soort kan uitwijken, er blijft plek genoeg voor de dennenorchis etc.

Wij gaan het gevecht niet winnen met nòg een tegenrapport van een deskundige. Het maakt niet uit wat we er tegenin zetten… en laten we wel zijn, we hebben intussen al meer dan voldoende argumenten ingezet van deskundigen. Voor de beklonken boskap is maar één oplossing.

Alleen het Standaard Data Formulier 2004 kan voor opheldering zorgen. Daar staan de vanuit Europa goedgekeurde doelen in. Daarin staat of Schoorl een Europese opgave voor grijs duin heeft en vooral welke kwalificatie is ingevuld bij aanmelding.

Het Standaard Data Formulier is ook het IJkpunt waartegen de huidige natuur gehouden moet worden om te kunnen beoordelen of de natuur voor of achteruit is gegaan. Alleen….dit formulier is over het Schoorlse gebied nergens te vinden. Niet bij de Provincie, niet bij het ministerie LNV, niet bij Europa. Vreemd toch als het zo'n belangrijke functie vertegenwoordigt.

Het ministerie van LNV dicteert regels uit naam van N2000 waarmee het vooral de bedoeling lijkt om alle protest bij voorbaat in de kiem te smoren.

Van de ontbossing in Nederland is 64% uit naam van N2000 gebeurd, zo onderzocht de Algemene Rekenkamer.

De bossen in Schoorl worden wat betreft Min. LNV en Provincie gekapt maar ook de bossen in Noord-Kennemerland ontkomen niet aan boskap. Dit is zeker in de huidige tijd niet meer verantwoord.

Het is wat Schoorl betreft niet alleen dat het hele gebied zich zo prachtig en afwisselend heeft kunnen ontwikkelen dankzij de dennen, ze hebben de dorpen ook economische voorspoed gebracht door een enorme toeristische trekpleister te zijn. Bovendien is het ronduit misdadig om gezonde bossen te kappen die eindelijk op weg zijn om oudere ecosystemen te vormen die hard nodig zijn voor de biodiversiteit. Het is daarom des te schrijnender dat de bossen plaats moeten maken voor grijs duin dat in Nederland en Europa niet zeldzaam is en landelijk in goede staat is vertegenwoordigd, aldus Rijks Waterstaat.

U bent allen afgevaardigden van burgers uit Noord-Holland. U kunt nu een moratorium uitvaardigen dat er geen enkele boskap uit naam van N2000 kan worden uitgevoerd, voordat het originele Standaard Data Formulier 2004 boven water is en duidelijkheid heeft verschaft.

Dank u wel

PWN hoorde dat een groep mensen uw commissie wilde toespreken over de voorgenomen bomenkap in Bergen. Omdat u als PS voor een deel nieuw op deze plek zit en er over de natuurherstelmaatregelen van PWN nabij Bergen aan Zee veel verhalen de ronde doen zou ik u vanuit de inhoud graag willen meenemen in onze afwegingen.
De duinen van Noord-Holland zijn uniek. Voor ons misschien vanzelfsprekend, maar dat is het niet. De duinen staan namelijk onder druk. Klimaatverandering en teveel ongewenste stoffen die neerkomen in de duinen heeft op een aantal plaatsen een negatief effect op de biodiversiteit in de duinen. PWN heeft als drinkwaterbedrijf en natuurbeheerder de taak om waar nodig de duinen een handje te helpen om op eigen kracht te herstellen. Om de natuur te herstellen en te versterken is systeemherstel van groot belang. In het Natura 2000-beheerplan van de provincie is verwijdering van naaldbos als belangrijk onderdeel van dit systeemherstel opgenomen. De afgelopen decennia is de natuur belast met een te veel aan stikstof wat in de bodem tot verzuring leidt. Door de vertraging in de bronmaatregelen zijn we op een kantelpunt gekomen waarbij snel ingrijpen noodzakelijk is geworden. Een stuk duin bij Bergen aan Zee van 60 ha het Lange Vlak is zo sterk verzuurd dat bloemplanten zijn verdwenen en de biodiversiteit van grijs duin snel achteruit gaat. Door een stuk naaldbos aan de zeezijde te verwijderen komt het gebied weer onder invloed van de wind van zee waarmee zout en kalkrijk zand de effecten van de stikstofdepositie sterk zal verminderen. Daarnaast zal op de plek waar het bos wordt verwijderd nieuw grijs duin ontstaan wat bijdraagt aan de N2000 doelstellingen. PWN heeft inmiddels de benodigde vergunning verkregen en is voornemens de werkzaamheden dit najaar uit te voeren. Ik kan u hier nog veel meer aanvullende informatie geven maar daar is nu denk ik niet het moment voor. Ik ben uiteraard graag bereid uw vragen te beantwoorden. Daarnaast zou ik u graag willen uitnodigen voor een terreinbezoek om beter te begrijpen hoe duinprocessen werken.

NATURA 2000

STANDARD DATA FORM

FOR SPECIAL PROTECTION AREAS (SPA)

FOR SITES ELIGIBLE FOR IDENTIFICATION AS SITES OF COMMUNITY IMPORTANCE (SCI)

AND

FOR SPECIAL AREAS OF CONSERVATION (SAC)

1. GEBIEDSIDENTIFICATIE

1.1. TYPE	*1.2. GEBIEDSCODE*	*1.3. INVULDATUM*	*1.4 HERZIENINGSDATUM*
E	NL1000010	199609	200304

1.5. RELATIE MET ANDERE NATURA 2000 GEBIEDEN

NATURA 2000 GEBIEDSCODES

NL9801080

1.6. BEANTWOORDER(S):

IKC Natuurbeheer
Postbus 30
NL-6700 AA WAGENINGEN
Nederland

1.7. NAAM VAN HET GEBIED:

DUINEN VAN SCHOORL

1.8. DATUM VAN GEBIEDSIDENTIFICATIE, -KLASSERING, EN -BEPALING:

VOORGESTELD OM IN AANMERKING TE KOMEN ALS GEBIED VAN COMMUNAUTAIR BELANG

199612

BEVESTIGD ALS GEBIED VAN COMMUNAUTAIR BELANG ("SCI"):

KLASSERINGSDATUM ALS VOGELRICHTLIJNGEBIED ("SPA"):

AANWIJZING ALS SPECIALE BESCHERMINGSZONE ("SAC"):

2. LIGGING VAN HET GEBIED

2.1. GEBIEDSCENTRUM

LENGTE	BREEDTE
E 4 39 31	52 42 3

W/E (Greenwich)

2.2. OPPERVLAKTE(HA):

1742,00

2.3. LENGTE (KM):

2.4. HOOGTE (M)

MIN	MAX	GEMIDDELD
1	56	20

2.5. ADMINISTRATIEVE REGIO:

NUTS-CODE	NAAM VAN DE REGIO	% BEDEKKING
NL322	Alkmaar en omgeving	97
Marine area not covered by a NUTS-region		3

2.6. BIOGEOGRAPHISCHE REGIO

Alpien	Atlantisch	Boreaal	Kontinentaal	Macaronesisch	Mediterraan
☐	☒	☐	☐	☐	☐

3. ECOLOGISCHE INFORMATIE

3.1. HABITAT TYPES die in het gebied voorkomen en de evaluatie van het gebied voor deze habitat types:

ANNEX I HABITAT TYPES:

CODE	% BEDEKKIN	REPRESENTATIVITEIT	RELATIEVE OPPERVLAKTE	BESCHERMINGSSTATUS	ALGEMENE EVALUATIE
2130	40	B	B	B	B
2180	20	A	A	B	B
2120	5	B	C	C	C
2140	5	A	A	B	B
2190	5	D			

3.2. SOORTEN

covered by Article 4 of Directive 79/409/EEC

and

listed in Annex II of Directive 92/43/EEC

and

site assessment for them

3.2.a. SOORTEN - VOGELS vermeld in Bijlage I van de Richtlijn 79/409/EEC

CODE	NAAM	POPULATIE				GEBIEDSEVALUATIE			
		Resident	Migrerend			Populatie	Bescherming	Isolatie	Algemeen
			Broedend	Winter	Jaargast				
A236	Dryocopus martius		22p			C	B	A	B
A072	Pernis apivorus		2p			C	B	A	B
A098	Falco columbarius			P	P	C	B	C	B
A272	Luscinia svecica		>10p			C	A	B	B
A176	Larus melanocephalus		1-2p	1-2p		C	B	A	B
A193	Sterna hirundo		23p	23p		C	B	C	B

3.2.b. SOORTEN - Regelmatig waargenomen migrerende vogelsoorten niet in Bijlage I van de Richtlijn 79/409/EEC vermeld

3.2.c. SOORTEN - ZOOGDIEREN vermeld in BIJLAGE I van de Richtlijn 92/43/EEC

3.2.d. SOORTEN - AMFIBIEËN EN REPTIELEN vermeld in Bijlage II van de Richtlijn 92/43/EEC

3.2.e. SOORTEN - VISSEN vermeld in Bijlage II van de Richtlijn 92/43/EEC

3.2.f. SOORTEN - ONGEWERVELDE DIEREN vermeld in Bijlage II van de Richtlijn 92/43/EEC

CODE	NAAM	POPULATIE				GEBIEDSEVALUATIE			
		Resident	Migrerend			Populatie	Bescherming	Isolatie	Algemeen
			Broedend	Winter	Jaargast				
1014	Vertigo angustior	R				D	B	A	B

3.2.g. SOORTEN - PLANTEN vermeld in Bijlage II van de Richtlijn 92/43/EEC

3.3. Andere belangrijke dier- en plantesoorten

GROEP							WETENSCHAPPELIJKE NAAM	POPULATIE	MOTIVERING
B	M	A	R	F	I	P			
	M						Myotis mystacinus	R	C
	M						Myotis daubentonii	R	C
	M						Eptesicus serotinus	R	C
	M						Nyctalus noctula	R	C
	M						Plecotus auritus	R	C
		A					Lacerta agilis	R	C
		A					Bufo calamita	R	C
					I		Formica rufa	C	C
					I		Helix pomatia	R	C
						P	Gentianella uliginosa	R	C
						P	Carex trinervis	C	C
						P	Senecio congestus	R	C
	M						Pipistrellus nathusii	R	C

(B = Vogels, M = Zoogdieren, A = Amfibieën, R = Reptielen, F = Vissen, I = Ongewervelden, P = Planten)

4. GEBIEDSBESCHRIJVING

4.1. ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET GEBIED

Habitatklassen	% bedekking
Coastal sand dunes, Sand beaches, Machair	40
Artificial forest monoculture (e.g. Plantations of poplar or Exotic trees)	60
Totale bedekking	**100 %**

Andere kenmerken van het gebied

Extensive coastal dune area, partly forested.

4.2. KWALITEIT EN BELANG

International important dune habitats like grey dunes and crowberry brown dunes.

4.3. KWETSBAARHEID

Exploitation of ground water; atmosferic deposition.

4.4. GEBIEDSAANWIJZING

4.5. EIGENDOM

Province of Noord-Holland (Duinen bij bergen, part of Noord Hollands Duinreservaat)
Staatbosbeheer (Schoorlse duinen)

4.6. DOCUMENTATIE

4. GEBIEDSBESCHRIJVING

4.7. GESCHIEDENIS

DATE	KEYWORD	DESCRIPTION
28-9-96	GL	IMPORT FROM CORINE BIOTOPE SITE: 472209001 Site name imported Default respondent imported Longitude and latitude co-ordinates imported Area imported Altitude imported 2 Administrative Region(s) imported 10 Birds (Annex I) imported 0 Birds (Migratory) imported 0 Species imported 1 Species imported 5 Species imported 2 Species imported Other Species imported Habitat classes not imported Text 'Other site characteristics' imported Text 'Quality and importance' imported Text 'Vulnerability' imported Text 'Site Designation' imported Text 'Ownership' imported Text 'Documentation' imported Imposible to import National And Regional levels 1 CORINE Biotopes related sites imported Site name already exists Respondent already exists Longitude and latitude co-ordinates already exists Area already exists Altitude already exists Administrative Regions already exist Birds (Annex I) already exist Species already exist Other Species already Exist CORINE Biotpes related sites already Exist
13-8-98	GL	DUINEN VAN BERGEN EN SCHOORL is a combination of 2 formerly separate sites: DUINEN BIJ BERGEN designated in 1996/12 as NL1000010 and DUINEN BIJ SCHOORL designated in 1996/12 as NL1000031.

5. BESCHERMINGSSTATUS VAN HET GEBIED EN RELATIE MET CORINE BIOTOPEN

5.1. BESCHERMINGSSTATUS op nationaal en regional niveau

CODE	% BEDEKKING
NL01	100
NL21	20

5.2. RELATIE VAN HET BETROFFEN GEBIED MET ANDERE BESCHERMDE GEBIEDEN

nationale of regionale beschermingsstatus:

internationale beschermingsstatus:

5.3. RELATIE VAN HET BETROFFEN GEBIED MET 'CORINE BIOTOPEN'

CODE CORINE BIOTOOP	OVERLAP-TYPE	% BEDEKKING
472209001	-	100

6. ACTIVITEITEN EN INVLOEDEN IN EN BUITEN HET BETROFFEN GEBIED

6.1. ACTIVITEITEN, INVLOEDEN EN BETROKKEN OPPERVLAKTE VAN HET GEBIED

ACTIVITEITEN, INVLOEDEN IN HET GEBIED

CODE	INTENSITEIT	% OPPERVL.	EFFECT
953	A B C	20	+ 0 -
952	A B C	10	+ 0 -
390	A B C	80	+ 0 -

ACTIVITEITEN, INVLOEDEN BUITEN HET GEBIED

CODE	INTENSIT.	EFFECT
953	A B C	+ 0 -
952	A B C	+ 0 -

6.2. BEHEER VAN HET GEBIED

ORGAAN VERANTWOORDELIJK VOOR HET BEHEER

Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland

BEHEER VAN HET GEBIED, BEHEERSPLANNEN

7. KAART VAN HET GEBIED

Fysische kaart

NATIONAAL KAARTNUMMER	*SCHAAL*	*PROJECTIE*	*DIGITISED FORM AVAILABLE (*)*
3	100000	Stereographie (NL)	ARCINFO format, based on 1:80000 maps from the Topografische Dienst, financed by Staatsbosbeheer

(*) Informatie aangaande gedigitaliseerde informatie van het gebied

Ingesloten luchtfoto('s):

8. DIA'S EN ANDER FOTOMATERIAAL

Hierbij aanvullende informatie voor Statenleden n.a.v. de inspreekreactie op het onderwerp Boskap gemeente Bergen. Bijgevoegd het *Standard Data Form* voor Schoorl waar de inspreekster naar verweest.

Tijdens het inspreek halfuur van de Interim-Statencommissie gaf de Stichting ter Behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied aan dat het *Standard Data Form* van de Schoorlse Duinen kwijt was. Inspreker gaf daarbij aan dat dit formulier gebruikt zou zijn om de Natura 2000-doelen in de Schoorlse Duinen te bepalen. Zij stelde “Er kan niet gekapt worden voordat dit formulier boven tafel is”.

Dit klopt niet. Het *Aanwijzingsbesluit* is het document waarin staat waarom de Schoorlse Duinen en Noord-Kennemerduingebied als Natura 2000-gebied zijn aangewezen. In dit document staan ook de Natura 2000-doelstellingen beschreven. Zesjaarlijks wordt een *Natura 2000-beheerplan* opgesteld waarin beschreven staat hoe het gebied te beheren ten behoeve van het behalen van de gestelde doelstellingen. Deze wordt na afloop van de looptijd geëvalueerd. Monitoring wordt uitgevoerd naar de ontwikkeling van soorten en habitats. Eén keer per 12 jaar vindt een vegetatiekartering plaats; jaarlijks worden bepaalde soorten gemonitord (meetnetten).

Dan het *Standard Data Form*. Dit is eigenlijk niets meer dan de ‘managementrapportage’ per gebied naar Europa. Wanneer er iets veranderd in onze bevindingen in het gebied (bijv. door monitoring, evaluatie, of grootschalige externe gebeurtenissen) wordt dit formulier geactualiseerd en naar Europa gestuurd: het is dus volgend op de inhoud. In Noord-Holland is dit vaak na afloop van een Natura 2000-evaluatie. Deze *Standard Data Forms* geven dus een actuele stand van zaken weer hoe het gebied ervoor staat. Het is een rapportage tool.

Het document is niet aan ons opgevraagd via het WOO/WOB-verzoek (alleen monitoringsgegevens zijn opgevraagd). Daarbij geldt dat het ministerie van LNV ten tijde van de aanmelding verantwoordelijk was voor de *Standard Data Forms*, en niet wij als provincies. Wij weten ook niet of het stuk ooit met de Stichting gedeeld is (tijdens de commissie vandaag hoorde we pas voor het eerst over ‘de zoektocht’ naar dit document). In de bijlage in ieder geval het betreffende stuk. Deze *Standard Data Form* is meegestuurd in 2003/2004 met de aanmelding bij Europa van onze Natura 2000-gebieden. In de daaropvolgende jaren zijn de getallen verder verfijnd aan de hand van de aanwezige gegevens/monitoringsresulaten, en deze zijn verwerkt in de Aanwijzigingsbesluiten. Deze zijn in Schoorlse Duinen in 2009 geeffectueerd/vastgesteld.

Tot slot, als er behoefte is aan een veldbezoek naar de boskaplocatie dan kunnen PWN/wij dit natuurlijk organiseren.

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12707
Extern Zaak ID	2000487
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	3.a.1
Titel	A-agenda Financiën: Jaarstukken 2022
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2023
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

In de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en het behaalde resultaat in het jaar 2022. Het college besluit de jaarstukken 2022 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2023

Onderwerp: Jaarstukken 2022

Kenmerk: 2000487/2035333

Jaarstukken 2022

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2022 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2022. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2022 en bijgesteld in begrotingswijzigingen.

De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 7 beleidsinhoudelijke programma's en het programma "Financiën en bedrijfsvoering", zoals die in de begroting 2022 waren opgenomen.

Deze voordracht bevat beslispunten over de jaarstukken, de onderbouwing van deze beslispunten en een analyse op hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen in 2022. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf.

De jaarstukken zijn voor 18 mei ook als webversie te benaderen via http://financien.noord-holland.nl/

Tot slot zenden wij de jaarstukken 2022 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Status controle externe accountant
Op het moment van verzending van deze voordracht bevindt de accountantscontrole zich in de afrondende fase. Er vinden nog een aantal laatste controles plaats waarna er nog een externe review op het accountantsdossier uitgevoerd wordt. Indien hieruit nog wijzigingen in de jaarstukken volgen, informeren wij uw Staten hierover. De accountant verwacht halverwege mei het concept accountantsrapport en de controleverklaring gereed te hebben. Deze wordt besproken

in de rekeningencommissie van 30 mei in aanwezigheid van de accountant. Het definitieve accountantsrapport en de controleverklaring en de bestuurlijk reactie vanuit GS worden tijdig voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening, op 10 juli a.s. aan u toegezonden.

2. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

1. De jaarstukken 2022 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 24,6 mln. te bestemmen:

   I. € 0,9 mln. extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   II. € 2,4 mln. voor overige besloten voorstellen te storten in de Algemene reserve
   III. € 0,2 mln. voordeel fractiebudgetten geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   IV. € 0,1 voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve
   V. € 1,6 mln. te onttrekken aan de reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
   VI. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 22,6 mln. toe te voegen aan de Algemene reserve

3. Het opheffen van enkele reserves, zoals vermeld in het ontwerpbesluit.

3. Onderbouwing besluiten

Besluit 1: Jaarstukken 2022

Het rekeningresultaat 2022 voor bestemming bedraagt € 24,6 mln. voordelig. Bij de laatste begrotingswijziging werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 21,7 mln. Verdeeld naar programma geeft dit het volgende overzicht:

Begroot en gerealiseerd resultaat per programma (x € 1.000)

Programma	*Begroot resultaat*	*Gerealiseerd resultaat*	*Verschil*	*Voordelig (V) / Nadelig (N)*
1. Openbaar bestuur	22.340	19.675	2.665	V
2. Klimaat en Milieu	50.521	52.484	-1.962	N
3. Ruimte en Water	20.914	22.494	-1.581	N
4. Bereikbaarheid	214.157	214.032	124	V
5. Groen	99.489	102.102	-2.613	N
6. Economie, cultuur en Welzijn	42.892	44.519	-1.627	N
7. Economische herstel en duurzaamheid	-110	-116	6	V
8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-471.863	-479.801	7.938	V
Totaal Provincie Noord-Holland	**-21.660**	**-24.611**	**2.951**	**V**

Ten opzicht van het begrotingsresultaat is het jaarrekeningresultaat met € 3 mln. toegenomen. Hierna een uiteenzetting van de belangrijkste mutaties die het verschil veroorzaken.

Ontwikkeling	**Operationeel Doel**	**Financieel effect op het rekeningresultaat (x € 1 mln.)**	**Voordelig (V) / Nadelig (N)**
A. Pensioenvoorziening GS-Leden en oud GS-leden	1.2.1	1,9	V
B. Uitvoeringsregeling warmte transitie	2.1.2	-1,8	N
C. Geothermie – bijdrage	2.1.2	-0,8	N
D. Verkoop onroerende gronden	3.2.5	-1,7	N
E. Versnelde afschrijving project Koopvaardersschutsluis	4.4.4	-1,7	N

F. Annulering project Boerenverdrietsluis	4.4.6	2,7	V
G. Faunafonds	5.2.4	-1,2	N
H. Afwaardering PDENH	6.1.4	-1,4	N
I. Afrekeningsverschillen	8.2.4	4,4	V
J. Dividendopbrengsten	8.1.3	1,3	V
K. Capaciteitskosten Provinciale organisatie		2,7	V
Overige financiële mutaties die het resultaat beïnvloeden		-1,4	N
Verschil rekeningresultaat voor bestemming		**3.0**	**V**

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen:

A. In de begroting wordt rekening gehouden met een storting in de voorziening voor pensioengelden voor GS-leden en oud-GS-leden. Aan het eind van ieder jaar krijgen we een opgave van APG over de benodigde hoogte van de voorziening. Die hoogte van de voorziening is per eind 2022 lager dan per eind 2021. Hierdoor was er sprake van een vrijval in plaats van een storting. Deze vrijval is onder de lasten opgenomen.
B. Aan het einde van het jaar 2022 zijn er nog onverwacht veel subsidieaanvragen binnengekomen en gehonoreerd voor de UVR SEB, de UVR Warmte transitie gebouwde omgeving NH 2022 en de UVR duurzame initiatieven burger collectieven.
C. In de begroting is ten onrechte uitgegaan van een bijdrage van de Provincie Flevoland voor de kosten van Geothermie. Dit bedrag is al in vorige jaren ontvangen.
D. Met de verkoop van een deel van het SLP-terrein aan Tennet/Liander, moet een afdracht plaatsvinden aan SLP op basis van afspraken uit 2017. Dit was niet voorzien in de begroting en levert een nadeel van € 1,1 mln. op. Daarnaast is een grote ruiling in 2022 toch niet gepasseerd bij de notaris. Daarentegen zijn enkele verkopen (beheergrondbank, OVP: Zeldenrijk) wel in 2022 gepasseerd. Per saldo leiden deze ruiling en aanvullende verkopen tot een nadeel van € 0,6 mln.
E. Als gevolg van het vaststellen van de actualisatie van iMPI 2023-2030 in maart vervalt de verlengingsopgave voor de Koopvaardersschutsluis (KVSS). De reeds hiervoor gemaakte kosten van € 1,7 miljoen worden daarom direct ten laste van het resultaat gebracht.
F. Boerenverdrietsluis (BVS): Als gevolg van een herbeoordeling van het project KVSS bij de actualisatie van het iMPI 2023-2030 in maart 2023 is een deel van de extra kosten alsnog geactiveerd als investering op de balans. Dit is een financieel technische aanpassing. Deze aanpassing levert een voordeel op van € 2,7 miljoen in de lasten.
G. Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende kosten over 2022 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 13 miljoen. Hiernaast hebben we in 2022 nog een nabetaling over 2021 ontvangen van € 0,5 miljoen waardoor de uitgaven in 2022 uitkomen op € 13,5 miljoen en we een overbesteding hebben van € 1,2 miljoen.
H. Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) heeft volgens de definitieve jaarrekening over 2022 een negatief resultaat behaald van € 2,2 miljoen

vanwege de afwaardering van een aantal financiële activa. Op grond van de definitieve jaarstukken is een bedrag van € 2,2 miljoen aan de verliesvoorziening toegevoegd. Deze toevoeging was niet in de begroting opgenomen.

I. In de jaarrekening 2021 zijn kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen/subsidies waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening. Bij enkele subsidies zijn de lasten volgens de eindafrekening lager uitgekomen. De grootste betreft een bedrag van € 5,4 mln. voor een terugstorting van niet bestede bijdragen van het programma “De Kop Werkt!” . Deze komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht. Tot en met de Laatste begrotingswijziging 2022 gingen wij uit van lager vastgestelde subsidies en positieve afrekeningsverschillen met een bedrag van bijna € 7,8 miljoen. In werkelijkheid is dat ruim € 12,2 miljoen geworden. Dit is een voordeel van € 4,6 miljoen voor de jaarrekening.
J. Het ontvangen dividend is in 2022 uitgekomen op € 13,8 miljoen. Tot en met de Laatste Begrotingswijziging 2022 was een bedrag geraamd van € 12,5 miljoen. Het voordelige verschil van € 1,3 miljoen wordt veroorzaakt door een liquiditeitsuitkering van de RON voor dit bedrag.
K. In 2022 zijn de gerealiseerde capaciteitskosten € 4,0 miljoen lager dan begroot. De loonkosten zijn € 4,6 mln. lager als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Door de krappe arbeidsmarkt konden vacatures moeilijker worden vervuld. Als gevolg van de lagere vaste bezetting zijn de inhuurkosten € 1,7 mln. hoger. Daarnaast zijn de overige kosten, zoals opleidingskosten en reiskosten € 1,1 mln. lager, als gevolg van corona.

Ontwikkelingen jaarrekening:

De belangrijkste (financiële) ontwikkelingen in de jaarrekening 2022 zijn:

- *Effectindicatoren / Brede basismonitor:*

  Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting. In de programmabegroting 2022 zijn voor het eerst effectindicatoren opgenomen uit de Brede Basismonitor. Beide instrumenten (de Brede Basismonitor en de effectindicatoren in de begroting) hebben tot doel om maatschappelijke trends te meten en inzichtelijk te maken. In de jaarstukken 2022 is de meest recente versie (juli 2022) opgenomen van de Brede Basismonitor. Voor de Brede Basismonitor gebruiken wij tijdens de jaarlijkse update de meest actuele cijfers zoals die beschikbaar zijn bij landelijke partners zoals onder meer het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor verschillende effectindicatoren zijn helaas niet altijd hele recente data beschikbaar zodat ook een beeld voor 2022 ontstaat.

  Het gebruik maken van de brede basismonitor in de P&C cyclus is tot stand gekomen in een gezamenlijk traject met Provinciale Staten en in het bijzonder de Rekeningencommissie. In de commissievergadering EFB van 29 november 2021 is dit traject besproken. In de begroting 2022 zijn voor het eerst deze indicatoren opgenomen en is de link gelegd met de Brede basismonitor (zie ook de brief bij de begroting met als kenmerk 1664727 /1698672). Vanwege de brede basismonitor is het aantal pagina’s in de jaarrekening 2022 toegenomen.

  Voor de lezer van de jaarstukken is in de leeswijzer een verklarende tekst opgenomen.

- *Onderbesteding:*

  Er is sprake van onderbesteding van circa € 33 mln. op de uitgaven. Hiermee zijn de onderbestedingen op uitgaven lager dan in 2021 (€ 42 mln). Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting 2022 zit in de programma's Bereikbaarheid, Groen, en Financiën en bedrijfsvoering. De onderbesteding op de uitgaven betreffen gedeeltelijk begrote uitgaven vanuit de bestemmingsreserves waardoor deze middelen niet vrijvallen in het resultaat maar beschikbaar blijven in de bestemmingsreserves. Zie voor een analyse hoofdstuk 2 – In één oogopslag en de volledige verschillenanalyse in hoofdstuk 5.1 – Overzicht van baten en lasten.

- *Risicoprofiel:*

  Ten opzichte van de begroting 2022 is het risicoprofiel toegenomen met circa € 14 miljoen. Per saldo is het totaal aan bruto risico's toegenomen met € 6,7 miljoen. De toename wordt met name veroorzaakt door de investeringen van de ROM en de actualisatie van het risico van Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH). De belangrijkste afname wordt veroorzaakt door het vervallen van het risico ten aanzien van de beschikbaarheidsvergoeding OV. Er is voldoende weerstandscapaciteit om de gekwantificeerde risico's te dekken.

  Naast de genoemde risico's in de jaarrekening 2022 zijn er een aantal niet gekwantificeerde risico's opgenomen. Het is niet mogelijk om deze in te schatten. De risico's betreffen onder andere stikstof, inflatie en personeelsschaarste. Deze risico's kunnen een effect hebben op de provinciale doelstellingen en/of financiën. Zie voor een analyse hoofdstuk 4.1 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

- *Eigen vermogen:*

  Het eigen vermogen (exclusief resultaat vóór bestemming) daalt ten opzicht van 2021 met ca € 62 mln. Deze mutatie bestaat onder ander uit een afname in de algemene reserve van € 186 mln. naar € 166 mln. en een afname in de bestemmingsreserves van € 860 mln. naar € 818 mln. Dit is ook terug te zien in het overzicht van het gerealiseerde saldo van baten en lasten. De totale uitgaven in 2022 waren hoger dan de inkomsten. Een groot deel van deze uitgaven worden gedekt door de reserves. Deze tendens is in lijn met de afspraken zoals ze zijn vastgelegd in het coalitieakkoord.

- *Specifieke uitkering:*

  Een toename in de nog te besteden doeluitkeringen met name van het Rijk als gevolg van het ontvangen van meer specifieke uitkeringen in 2022 in vergelijking met 2021. Dit geeft een hogere druk op het ambtelijke apparaat en de controle van de jaarstukken.

- *Overige punten:*

  Bij de toelichting op de balans is een verklaring opgenomen over in 2021 te laag verantwoorde subsidieverplichtingen (lasten). Voor deze subsidieverplichtingen wordt jaarlijks na afloop van het verantwoordingsjaar een factuur ontvangen van het RVO. In de jaarrekening 2021 is deze factuur niet meer verwerkt, waardoor de verplichting met € 1,8 mln. te laag is weergegeven en het resultaat in 2021 met € 1,8 mln. te hoog. Deze hogere

lasten zijn in 2022 alsnog begroot en gerealiseerd binnen operationeel doel 5.2.1 NNN en Agrarisch natuur beheersen.

Aangezien het om een materieel bedrag gaat, is het noodzakelijk dat we dit toelichten in de jaarrekening. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

Besluit 2: Bestemming jaarresultaat 2022

	Omschrijving	Bedrag (x €1 mln.)	Voordelig(V)/ Nadelig (N)
	Rekeningresultaat	**24,6**	**V**
	Resultaatbestemming		
I	Uitkering decembercirculaire storten in de algemene reserve	-0,9	N
II	Overige besloten voorstellen (KB & LBW)	-2,4	N
III	Voordeel fractiebudgetten doneren aan Giro 555	-0,2	N
IV	Uitgestelde intenties (via EBW 2023)	-0,1	N
V	Te onttrekken aan de reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	1,6	V
VI	**Vrij besteedbaar resultaat**	**22,6**	**V**

Toelichting:

Van een positief resultaat van circa € 24,6 mln. voor bestemming gaan we naar een positief resultaat van € 22,6 mln. na bestemming.

Het voorstel resultaatbestemming betreft een PS besluit bij behandeling van de jaarrekening en is geen onderdeel van het boekwerk zelf. De resultaatbestemming valt niet onder de accountantscontrole en betreft eigen beleid van de provincie.

Hieronder volgt per post uit de voorgaande tabel een korte toelichting:

I. *Extra uitkering decembercirculaire provinciefonds 2022*
Op basis van de decembercirculaire provinciefonds heeft PNH een extra bijdrage van € 0,09 mln. van het Rijk ontvangen voor Cyberweerbaarheid en € 0,8 mln. decentralisatie uitkering natuur. Dit is een extra bijdrage die in 2022 niet meer besteed is en daarom geoormerkt vrijvalt in het resultaat van 2022. Dit bedrag van € 0,9 mln. zal vervolgens bij de tweede begrotingswijziging 2023 weer toegevoegd worden aan de begroting van 2023, voor het doel waarvoor de middelen bestemd zijn.

II. *Verwerken reeds besloten voorstellen*
VMaas: Bij de kaderbrief 2022 is besloten om voor het uitvoeren van verkeersmanagent over te gaan op de oplossing ‘Verkeersmanagement as a Service (V-MaaS). Voor de overgang van de huidige situatie naar de nieuwe oplossing is een transitiebudget beschikbaar gesteld over de periode 2021-2023.

In 2022 is het contract gesloten waarmee de transitie in het netwerkmanagement van de huidige situatie naar de V-MaaS oplossing in praktijk gebracht wordt. In 2022 is € 1,95 mln. minder uitgegeven dan eerder voorzien (zie ook laatste begrotingswijziging 2022 onder de noemer i-CEP). Dit budget is nog wel in 2024 nodig voor de voorziene transitie dus wordt deze € 1,95 mln. als resultaatbestemming toegevoegd aan de algemene reserve waarbij in de Kaderbrief 2024 dit bedrag wordt opgenomen in de begroting van 2024.

Decentralisatie-uitkering Weerbaar bestuur kleine gemeenten: In de laatste begrotingswijziging 2022 is besloten om een bedrag van € 0,4 mln. geoormerkt vrij te laten vallen. Dit bedrag zal bij de tweede begrotingswijziging 2023 weer toegevoegd worden aan het budget waarvoor de middelen zijn bedoeld.

III. PS hebben in een motie aangegeven dat ze de € 0,2 mln. lagere bestedingen van de fractievergoedingen in 2022 dan begroot wil bestemmen voor de provinciale bijdrage aan giro 555 ten behoeve van de humanitaire noodhulp aan de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië. GS hebben besloten deze motie uit te voeren. Dit bedrag wordt geoormerkt gestort in de algemene reserve. Het bedrag is op basis van het besluit van GS en PS reeds gestort.

IV. € 0,1 mln. betreft uitgestelde intenties 2023 voor verkiezingsbudget Statengriffie en agenda Weerbaar Noord-Holland. Voor de toelichting hierop verwijzen wij naar de EBW 2023.

V. De uitgaven van het project Zaanbrug (programma Bereikbaarheid) waarvoor dekking aanwezig is binnen de reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden zijn hoger dan begroot. Omdat PS deze hogere onttrekking nog niet geautoriseerd hebben in de actuele begroting 2022 is deze niet verwerkt in de jaarrekening 2022. We stellen u voor de middelen via resultaatbestemming alsnog te onttrekken aan de betreffende reserve.

VI. Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming komt uit op € 22,6 mln. positief. Wij stellen voor om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve, mede gezien de grote onzekerheden en opgaven die momenteel op ons af komen.

Besluit 3: Opheffen reserves

De volgende reserves worden opgeheven:

I. Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad, saldo € 0;
II. Reserve Impuls duurzame zeehavens, saldo € 0;
III. Reserve Investeringen wegen in deze reserve zit nog een klein bedrag van afgerond € 1000. Dit bedrag hevelen wij over naar de algemene reserve;
IV. Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat, saldo € 0;
V. Reserve Kapitaallasten invest.kunstwerken (prog. 4), saldo € 0;
VI. Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (prog. 4), saldo € 0;
VII. Reserve Duurzame Landbouw, saldo € 0.

Voor al deze reserves geldt dat de middelen uit deze reserves (nagenoeg) volledig tot besteding zijn gekomen en dat de reserves om deze reden geen functie meer hebben. Het opheffen van deze reserves is hiermee dan ook een financieel technisch besluit en heeft geen invloed op de inhoudelijke doelstellingen van de provincie op de verschillende beleidsterreinen waarvoor deze reserves in het verleden gebruikt zijn. Het opheffen van deze reserves is in lijn met de uitgangspunten uit de nota reserves.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. **2000487/2035333**

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 mei 2023;

besluiten:

1. De jaarstukken 2022 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 24,6 mln. te bestemmen:

   I. € 0,9 mln. extra uitkering decembercirculaire geoormerkt te storten in de Algemene reserve

   II. € 2,4 mln. voor overige besloten voorstellen te storten in de Algemene reserve

   III. € 0,2 mln. voordeel fractiebudgetten geoormerkt te storten in de Algemene reserve

   IV. € 0,1 mln. voor uitgestelde intenties 2023 geoormerkt te storten in de Algemene reserve

   V. € 1,6 mln. te onttrekken aan de reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden

   VI. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 22,6 mln. toe te voegen aan de Algemene reserve

3. De volgende reserves op te heffen:

   I. Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad, saldo € 0;

   II. Reserve Impuls duurzame zeehavens, saldo € 0;

   III. Reserve Investeringen wegen en het saldo van € 1.000 overhevelen naar de algemene reserve;

   IV. Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat, saldo € 0;

   V. Reserve Kapitaallasten invest.kunstwerken (prog. 4), saldo € 0;

   VI. Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (prog. 4), saldo € 0;

   VII. Reserve Duurzame Landbouw, saldo € 0.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R. Cebula
CZ/FIN

Telefoonnummer (023) 514 4964
cebular@noord-holland.nl

Verzenddatum

17 MEI 2023

Kenmerk
2000487/2035329

Uw kenmerk

Betreft: Jaarstukken 2022

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de jaarstukken 2022

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht PS
2. Jaarstukken 2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Jaarstukken 2022

16 mei 2023

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2022 1
1. Inleiding 3
2. In één oogopslag 5
Jaarverslag 7
3. Programmaverantwoording 2022 8
Programma 1 Openbaar bestuur 9
Programma 2 Klimaat en milieu 25
Programma 3 Ruimte en Water 48
Programma 4 Bereikbaarheid 85
Programma 5 Groen 109
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 137
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 167
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 171
4. Paragrafen 178
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 179
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 194
4.3 Financiering 198
4.4 Bedrijfsvoering 201
4.5 Wet open overheid 206
4.6 Verbonden partijen 207
4.7 Grondbeleid 223
4.8 Provinciale heffingen 228
5. Jaarrekening 236
6. Bijlagen 364

1. Inleiding

Inleiding

In het afgelopen jaar hebben we de ergste gevolgen van de coronapandemie achter ons kunnen laten. De beperkende maatregelen zijn in het voorjaar grotendeels opgeheven. Economisch is Nederland ook weer uit de crisis gekomen, met een groei van 4,6 %. De meeste Noord-Hollandse regio's hebben eveneens een krachtig economisch herstel laten zien. Het aantal arbeidsplaatsen is sterk gegroeid en er is in veel sectoren een grote vraag naar personeel.

Het jaar 2022 was echter niet alleen het jaar van economisch herstel, maar ook van oorlog. De Russische invasie van Oekraïne heeft tot een Europese crisis geleid die ook in Noord-Holland direct gevoeld wordt. Naast ongekend menselijk leed en een groot aantal vluchtelingen draagt de crisis bij aan de stijging van voedsel- en energieprijzen. Steeds meer mensen hebben moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Dit leidt tot op de dag van vandaag tot veel onzekerheid.

De gevolgen van de oorlog raken ook ons eigen provinciale beleid. Zo hebben we ons ingezet om samen met gemeenten voldoende opvangplaatsen te realiseren voor Oekraïense vluchtelingen. Ook is de import van Russisch gas in Europa nagenoeg gestopt. Dit heeft de noodzaak voor de energietransitie en de verduurzaming van onze gebouwde omgeving vergroot. Ook is te zien dat we als provincie door de hoge inflatie op bijvoorbeeld grondstofprijzen meer moeten uitgeven om hetzelfde doel te bereiken. De arbeidsmarkttekorten hebben invloed op onze eigen provinciale organisatie en op de inzet die nodig is voor de realisatie van de grote opgaven en projecten. Schaarste in grondstoffen én menskracht hebben een directe impact op ons werk.

Schaarste zorgt er voor dat de energietransitie, de woonopgave en opgaven in het landelijk gebied ten aanzien van stikstof, urgenter zijn geworden. Als provincie leveren we hieraan een onderscheidende bijdrage. In 2022 is verder vorm en richting aan deze grote opgaven gegeven.

Vanuit ons arbeidsmarktbeleid ondersteunt de provincie de zoektocht naar technisch personeel, dat onder meer nodig is voor de energietransitie. Die energietransitie ondersteunt de provincie ook met behulp van ROM InWest, dat daarnaast met de te beheren fondsen investeert in circulaire economie en innovatie. Gemeenten zijn door ons ondersteund in het aanpakken van energiearmoede en met het samenwerkingsproject 'Energieroute Noord-Nederland' is meer duurzame energie opgewekt. Binnen de Taskforce Energie-infrastructuur is en wordt hard gewerkt om de netcongestie te verminderen.

Om voldoende en betaalbare woningen te realiseren, hebben we initiatieven genomen om de woningbouw in Noord-Holland te versnellen. Zo ondersteunen we gemeenten met extra personele inzet om woningbouwprojecten te realiseren en knelpunten op te lossen. Prognoses laten zien dat de drukte op onze wegen en de vraag naar openbaar vervoer de komende jaren toeneemt. Hier is het afgelopen jaar op ingespeeld door te investeren in het beheer en onderhoud van de wegen, bruggen en sluizen en in te zetten op slimme verkeerssystemen en deelmobiliteit.

De door PS in 2021 vastgestelde stikstofstrategie is in 2022 verder uitgewerkt voor de sectoren landbouw, mobiliteit, wonen, havens-en industrie en de natuur zelf. Dit zijn bouwstenen voor het in 2023 op te leveren Provinciaal Programma Landelijk gebied.

De uitvoering van het coalitieakkoord ligt ondanks alle onzekerheden op schema. 2022 was het laatste volledige begrotingsjaar voor deze coalitie waarin is geïnvesteerd in de toekomst van Noord-Holland.

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en lichten we een aantal algemene onderdelen toe.

Het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2022 van de Provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- Sisa-verantwoording

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting. In de programmabegroting 2022 zijn voor het eerst effectindicatoren opgenomen uit de Brede Basismonitor. Deze indicatoren geven inzicht in de maatschappelijke trends op verschillende domeinen waar de provincie actief is. Momenteel wordt de Brede Basismonitor weer geactualiseerd.

In de jaarstukken 2022 is de meest recente versie (juli 2022) opgenomen van de Brede Basismonitor. Voor de Brede Basismonitor gebruiken wij tijdens de jaarlijkse update de meest actuele cijfers zoals die beschikbaar zijn bij landelijke partners zoals onder meer het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor verschillende effectindicatoren zijn helaas niet altijd hele recente data beschikbaar zodat ook een beeld voor 2022 ontstaat.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans, een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en van de specifieke uitkeringen. Dit is het onderdeel waar de accountant het grootste deel van zijn controle op richt. Hij beoordeelt daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid en of ons financieel handelen rechtmatig (volgens de regels) tot stand is gekomen.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil
Lasten	664.413	647.143	614.341	32.802
Baten	-513.207	-564.518	-559.567	-4.952
Saldo van baten en lasten	**151.206**	**82.625**	**54.774**	**27.850**
Stortingen reserves	158.337	245.105	281.195	-36.089
Onttrekking reserves	-310.085	-349.390	-360.580	11.189
Resultaat	**-542**	**-21.661**	**-24.611**	**2.950**

Toelichting op het resultaat, uitgaven, inkomsten, reserves en balans

Resultaat

Het rekeningresultaat 2022 voor bestemming bedraagt € 24,6 mln. voordelig. Bij de laatste begrotingswijziging werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 21,7 mln. Dit betekent dat het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat met € 3,0 mln. is toegenomen.

Uitgaven (lasten)

De provincie heeft in 2022 € 614 miljoen uitgegeven ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Groen, Economie, cultuur en welzijn, Economische herstel en duurzaamheid en Bedrijfsvoering. De uitgaven zijn € 34,8 miljoen lager dan begroot. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting zit in de programma's Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu en Ruimte en Water.

Project Koopvaardersschutsluis (KVSS)
Als gevolg van het vaststellen van de actualisatie van iMPI 2023-2030 in maart vervalt de verleningsopgave voor de Koopvaardersschutsluis (KVSS). Gevolg hiervan is dat de reeds hiervoor gemaakte kosten van € 1,7 miljoen direct ten laste van het resultaat worden gebracht.

Zie voor een volledige toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting het overzicht baten en lasten (5.1) en de toelichting hierop. Hieronder lichten we de belangrijkste verschillen toe.

Binnen het programma Klimaat en milieu is voor een aantal subsidieregelingen op het gebied van warmtetransitie en duurzame initiatieven voor burgerinitiatieven aan het eind van het jaar onverwacht meer subsidieaanvragen binnengekomen en gehonoreerd.

Binnen programma Ruimte en Water is sprake van een afdracht die niet was voorzien, vanwege de verkoop van een deel van het SLP-terrein aan Tennet/Liander.

De capaciteitskosten voor de provinciale organisatie zijn lager uitgevallen dan was begroot. Oorzaken zijn de krappe arbeidsmarkt en lagere opleidings- en reiskosten als gevolg van corona.

Inkomsten (baten)

De provincie heeft in 2022 € 560 miljoen aan inkomsten(baten) ontvangen. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): €229,8 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: €257,2 miljoen;
- Ontvangen dividend: €13,8 miljoen.

Reservemutaties

Vanuit de reserves is in 2022 € 361 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2022. Er is in 2022 € 281 miljoen gestort in de reserves ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren.

Balans

In 2022 is voor € 111,5 miljoen geïnvesteerd in openbare ruimte met een maatschappelijk nut (grond- weg en waterbouwkundige werken). Hieronder onder andere HOV't Gooi (€ 23,1 miljoen) de N243 (€ 15,6 miljoen) en onderhoud aan de N241 (€ 12,3 miljoen).

Ook zijn er gronden aangekocht voor de realisatie van het programma NNN (€ 5,3 miljoen) en strategische grondaankopen (€ 1,9 miljoen).

We investeren ook in deelnemingen (verbonden partijen) die beleidsdoelen voor ons realiseren. In 2022 is € 14 miljoen. aan kapitaal verstrekt voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland en € 4 miljoen aan de ROM. Onze liquide middelen zijn verder afgenomen als gevolg van het hoge niveau van investeringen. Onze liquiditeitspositie wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

De stand van onze algemene reserve wordt toegelicht in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen. Ook in 2022 voldeed de algemene reserve aan de normen die hiervoor zijn afgesproken. De totale omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2022 € 166 miljoen.

Zie voor een volledige toelichting op de balans.

Jaarverslag

3. Programmaverantwoording 2022

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

1. Openbaar Bestuur
1.1 Organiseren van provinciaal bestuur
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren
1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen
1.1.4 Integriteit borgen en toetsen
1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie
1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren
1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen
1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren
1.3 Verzekeren van veiligheid
1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises
1.3.2 Risicokaart beheren
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren
1.4 Representeren van het provinciaal bestuur
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. De provincie zet daarop in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen. Ook door duidelijk te communiceren over wat de provincie zelf doet. En verder door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA agenda 2020-2024
- Europastrategie Noord-Holland 2022-2030
- IBT beleid 2022-2025
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Beleidskader bestuurskrachtige regio's Noord-Holland
- Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West-Nederland (RIS3)
- Operationeel Programma Kansen voor West EFRO 2021-2027
- Samenwerkingsconvenant partners Kansen voor West 2021-2027
- Agenda toekomst van het toezicht

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1				Openbaar bestuur
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	21.496	22.715	20.085	2.630
Baten	-59	-162	-150	-12
Saldo van baten en lasten	21.437	22.553	19.935	2.618
Stortingen reserves	1.000	2	2	0
Onttrekking reserves	-1.006	-215	-262	47
Resultaat	**21.431**	**22.340**	**19.675**	**2.665**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

In de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten bij onder meer het voorbereiden en afhandelen van vergaderingen, het openbaar maken van besluitvorming en het organiseren van diverse bijeenkomsten en activiteiten voor jongeren. In maart 2022 zijn de coronamaatregelen versoepeld. De Statenleden konden elkaar in het afgelopen jaar weer fysiek treffen tijdens commissie- en Statenvergaderingen. De Statenvergaderingen vonden tot het zomerreces in hybride vorm plaats. De commissievergaderingen bleven in hybride vorm plaatsvinden vanwege de flexibiliteit die dat commissieleden biedt.

De werkgroep burgerparticipatie is in 2021 van start gegaan. De werkgroep bestaat uit staten- en commissieleden, gedeputeerden en ambtenaren. In 2021 is een plan van aanpak gepresenteerd en is er een expertmeeting georganiseerd. In 2022 zijn de door de werkgroep opgestelde uitgangspunten van burgerparticipatie door Provinciale Staten vastgesteld. Tevens is een succesvolle tweede expertmeeting georganiseerd op 26 september 2022.

Op woensdag 21 september 2022 hield Jacobine Geel de Willem Arondéuslezing 2022 in de Grote of St. Bavokerk te Haarlem. Dit jaar waren er geen coronamaatregelen meer, daardoor kon iedereen weer naast elkaar zitten en is de traditionele borrel na afloop van de lezing in ere hersteld. De lezing was ook vanuit huis te volgen omdat via het YouTube-kanaal van de provincie en via Haarlem105 deze live uitgezonden werd.

De onafhankelijke jury van de Ribbius Peletierpenning ontving 36 inzendingen die het resultaat waren van een uitgebreide publiciteitscampagne met een oproep voor het aanmelden van een Noord-Hollandse kandidaat. De vakjury koos Marie-Anne van Reijen als de winnares van de Ribbius Peletierpenning 2022 voor haar initiatief ‘Meer vrouwen in de Politiek’

‘Whats Next’ – een pilot op het gebied van jongerenparticipatie – werd positief geëvalueerd en kreeg een vervolg. What’s Next is een tv- en social-mediaprogramma dat wordt gemaakt voor en door jongeren tijdens hun stageperiode bij AT5. Jonge Noord-Hollanders krijgen een korte mediaopleiding waarin ze leren filmen, monteren en verslaggeving doen. De thema’s waarvan ze verslag doen hebben met jongeren te maken én met provincieonderwerpen zoals vervoer, wonen, energie, klimaat, milieu, natuur en landbouw. Met de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart 2023 in zicht gaan de jonge tv-makers daar natuurlijk ook op in.

Zo’n 60 jongeren verdiepten zich tijdens het Jeugddebat op 23 november in provincieonderwerpen zoals wonen & mobiliteit; hoe zorgen we voor (duurzame) energie; de verkiezingen & jongerenparticipatie en stikstof & natuur. Ze kregen daarover een toelichting van provinciemedewerker en gingen erover in gesprek met Statenleden in de statenzaal van het provinciehuis.

Het hele jaar door konden scholieren weer deelnemen aan alle activiteiten van het programma ‘Baas van Noord-Holland’. Daarmee maken jongeren kennis met politiek en de provincie. Dat deden zij bijvoorbeeld met een gastles Belastingbazen, het Provinciespel, scholierenbattles, het spel Red de gezonken provincie, de kinderpersconferentie voor basisschoolleerlingen of een challenge over voedselverspilling.

Bij de voorrondes van ‘Op weg naar het Lagerhuis’ op 17 en 18 februari debatteerden en speechten middelbare scholieren vanwege corona niet in de Statenzaal van het provinciehuis, maar in eventcenter Claus in Hoofddorp.

Doordat de Provinciale Statenvergaderingen vaak al om 10.00 uur starten en daaraan voorafgaand het Presidium plaatsvindt, bleek er geen gelegenheid te zijn om het programma ‘Gast van de Staten’ voor gemeenteraden te starten op een wijze waarbij de bezoekers voldoende aandacht gegeven kan worden.

In 2022 startte de Statengriffie met het voorbereiden van de voorlichting over de Provinciale Statenverkiezing en het inwerkprogramma voor nieuwe Statenleden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert jaarlijks diverse onderzoeken uit, gevraagd en ongevraagd.

Prestatie Indicatoren 1.1.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	12	12	
Organiseren van de uitreiking van de Ribbius Peletierpenning	Aantal	1	1	
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	4	
Organiseren van “Gast van de Staten” bijeenkomsten	Aantal	6	0	

Koppeling met brede basismonitor

Opkomst verkiezingen

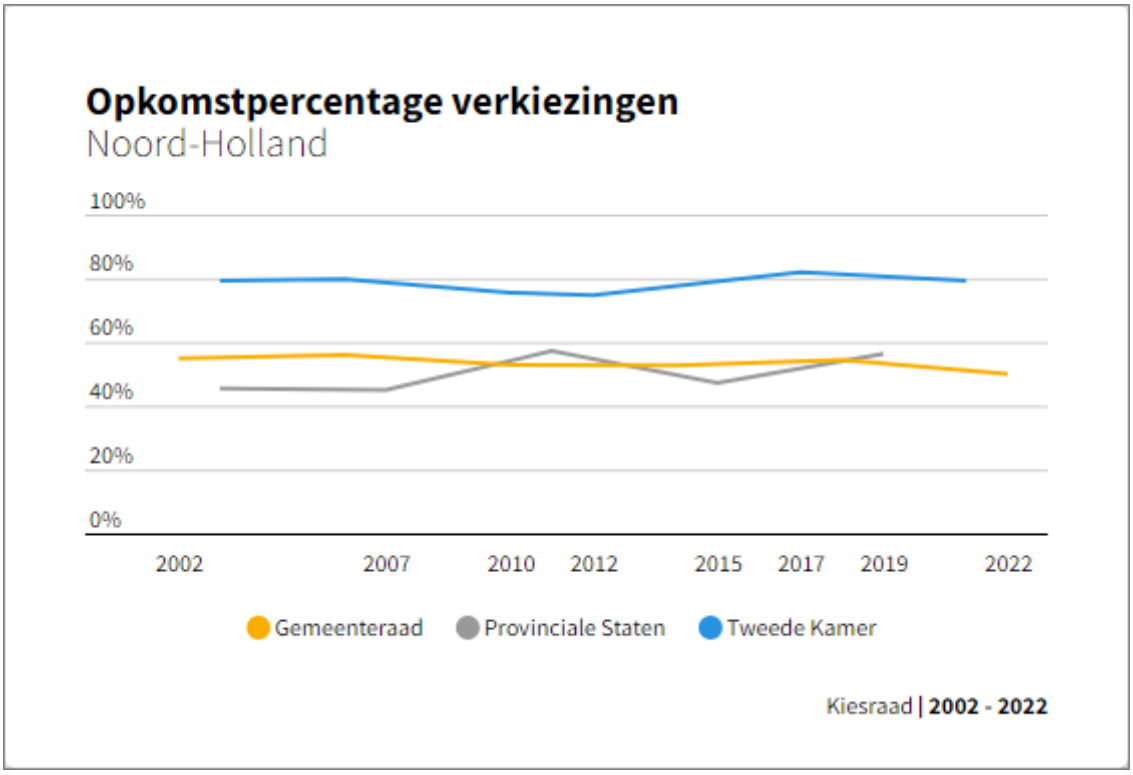

Het opkomstpercentage voor de Provinciale Statenverkiezingen varieert in de tijd, in 2019 lag het op 56%, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. De opkomst voor de landelijke verkiezingen in 2021 was in Noord-Holland 79%. Dit was gelijk aan het landelijk gemiddelde. Ook de opkomst voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 was in Noord-Holland vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (50%).

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van GS begroot en verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Onderzoeken, evaluaties en monitoring vinden plaats om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het gevoerde beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen.

De volgende beleidsonderzoeken en -evaluaties zijn in 2022 onder meer uitgevoerd: CO2 impactanalyse, evaluatie UVR Toekomstbestendige winkelgebieden, evaluatie subsidie Regiodeal ZaanIJ en de Evaluatie regionale afspraken nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

In 2022 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd: RES viewer update, viewer quickscan erfgoed, NZKG viewer, viewer Klimaatadaptatie, viewer waarderingskaart stolpen, dashboard energietransitie, dashboard verblijfsrecreatie, dashboard detailhandel.

De belangrijkste in 2022 uitgevoerde/geactualiseerde monitors zijn: Brede Basismonitor, monitor Woningbouw, Monitor OV-knooppunten, Arbeidsmarktmonitor.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De integriteit van het openbaar bestuur, in het bijzonder bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang. De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht: aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel), inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren Bouw, ICT en Milieu, aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties. Als er sprake is van een ernstig gevaar dat een vergunning, subsidie, opdracht of vastgoedtransactie mede wordt of zal worden misbruikt, dan wel zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, wordt de relatie verbroken of niet aangegaan. Indien nodig wordt nader advies ingewonnen bij het Landelijk Bureau Bibob. Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De toetsen worden risicogestuurd uitgevoerd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor de provincies Utrecht en Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten. Daarnaast zet de provincie zich in om andere overheden te kunnen ondersteunen als kennispartner. Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld. Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te houden en om eventueel voorkomende dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom wordt een actief beleid gevoerd om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan. De provinciale organisatie beschikt over twee interne vertrouwenspersonen en 1 externe vertrouwenspersoon.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.1	Organiseren van provinciaal bestuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.110	4.461	4.280	181
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.925	2.861	909	1.952
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	3.328	3.994	3.952	42
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	697	717	689	28
	Totaal lasten	12.060	12.033	9.830	2.203
	Totaal baten	-16	-32	-30	-2
	Totaal saldo	12.044	12.001	9.799	2.202

Storting				
	0	0	0	0
Onttrekking				
	0	0	0	0
Resultaat	**12.044**	**12.001**	**9.799**	**2.202**

*een positief verschil is voordelig

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

Prioriteiten

Om de regionale samenwerking te versterken hebben wij in 2022 West-Friesland, Noord-Holland Noord en Texel ondersteund bij hun onderzoek naar regionale samenwerking. Verder is op verzoek van het Rijk een plan van aanpak opgesteld voor de evaluatie van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Daarnaast hebben wij op verzoek van de gemeenteraden van Hilversum en Gooise Meren een grenscorrectie vastgesteld. Om de kwaliteit van het openbaar te versterken hebben we in 2022 ook de verkenning ‘Sterke gemeenten, sterke regio’s’ uitgevoerd. Het doel van de verkenning was in beeld te brengen wat nodig is om de uitvoeringskracht van gemeenten te versterken en de slagkracht van de regio’s te vergroten. Hiervoor zijn aantal initiatieven genomen, zoals een expertmeeting met de Raad van het Openbaar Bestuur, interviews met gemeenten en een provinciale conferentie. De uitkomsten zullen wij begin 2023 met de Staten delen.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft in 2022, gelet op de steeds complexere taken, de financiële uitdagingen en krapte op de arbeidsmarkt, in 2022 een verkenning gedaan naar ‘Sterke gemeenten, sterke regio’s’ zodat wij onze gemeenten nog beter kunnen ondersteunen in hun bestuurskracht. De verkenning bestond uit verschillende onderdelen. Zo zijn overzichten opgesteld van de beleidsperspectieven voor de kwaliteit van het openbaar bestuur van de andere provincies en van de rollen die wij als provincie kunnen aannemen. Daarnaast is een (ambtelijke) expertmeeting georganiseerd en is er een enquête onder gemeenten gehouden als ook aanvullende interviews. Met de bestuurlijke conferentie op 26 oktober 2022 werd de verkenning afgesloten. Provinciale Staten zijn begin 2023 geïnformeerd over de uitkomsten van de verkenning.

Daarnaast zijn de regio’s West-Friesland, Noord-Holland Noord en de gemeente Texel door de provincie ondersteund bij hun onderzoek naar hun regionale (strategische) samenwerking. Ook zijn de regio Kop van Noord-Holland, de regio West-Friesland en de regio Zuid-Kennemerland geholpen bij de organisatie van hun regionale raadsledenbijeenkomsten. Op verzoek van de gemeenteraden van Hilversum en Gooise Meren hebben wij een grenscorrectie vastgesteld. Deze is op 1 januari 2023 inwerking getreden. Verder hebben wij de registergoederen die betrokken waren bij de gemeentelijke herindelingen Beemster-Purmerend, Dijk en Waard en Amsterdam-Weesp in laten schrijven bij het Kadaster. Ook hebben wij, samen met de gemeente Dijk en Waard en op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een plan van aanpak opgesteld voor de evaluatie van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Dit komt voort uit een Tweede Kamer-motie met een verzoek om evaluatie om te bezien of een grenscorrectie

voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is. Het evaluatie onderzoek vangt naar verwachting in oktober 2023 aan.

Koppeling met brede basismonitor

Vertrouwen in instituties

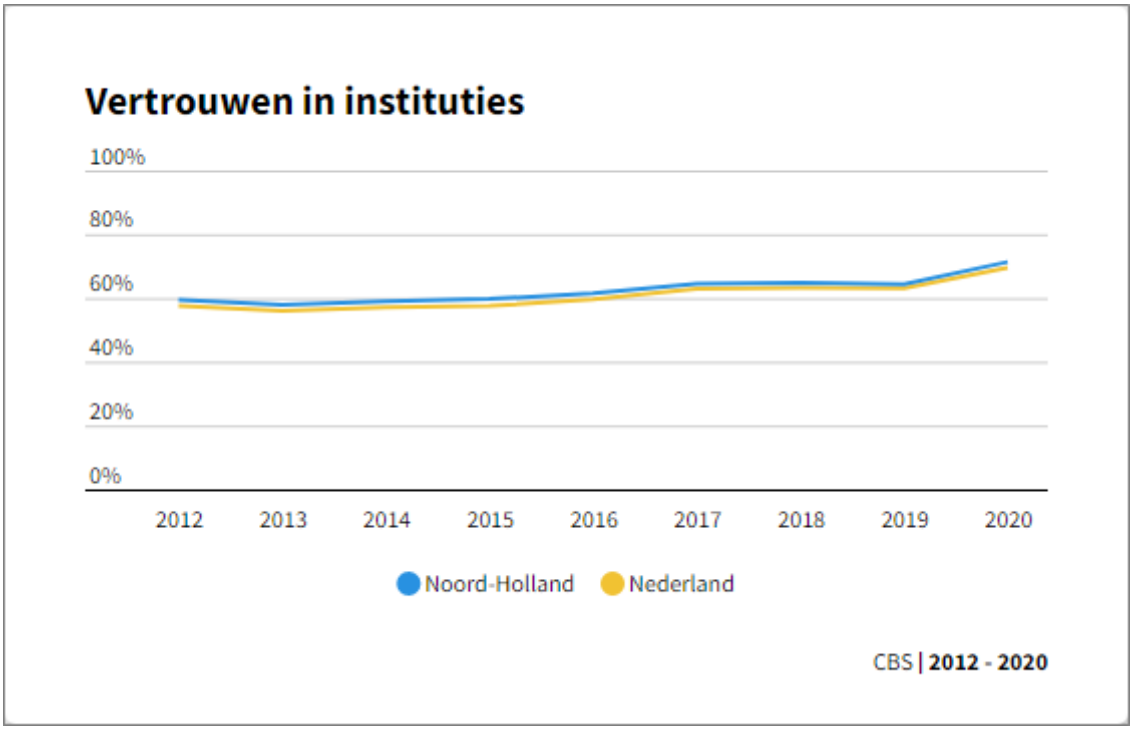

Het percentage personen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in instituties is in Noord-Holland tussen 2013 en 2017 gestegen en bleef tot 2019 redelijk stabiel rond de 65%. In 2020 steeg het vertrouwen naar 71%. De coronapandemie is hiervoor waarschijnlijk een belangrijke verklaring. De meting voor 2020 vond plaats tijdens de beginperiode van de coronapandemie in Nederland toen het vertrouwen in de overheid fors toenam. Landelijk is de ontwikkeling over de jaren vergelijkbaar, maar is het percentage iets lager.

Technische toelichting

Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in drie instituties (Tweede Kamer, politie, en rechters). De indicator betreft het gemiddelde van de drie scores.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het juist uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De provincie levert hiermee een bijdrage aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur. Noodzakelijke randvoorwaarden daartoe bij de lokale overheden zijn een goed informatie- en financieel beheer.

De wijze waarop GS toezicht houden, is neergelegd in de beleidsnota IBT 2022-2025 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2022 zijn te vinden in het jaarverslag interbestuurlijk toezicht zoals te raadplegen via de provinciale website.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage		51%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2021 (BBV indicator)	Percentage		79%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2019 (BBV indicator)	Percentage		56%	Gegevens voor de verkiezingen in 2023 nog niet beschikbaar Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal		2	Totaal Nederland: 8 Bron: Rijksoverheid.nl

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Als rijksheer heeft de commissaris van de Koning (cvdK) diverse taken die zijn vastgelegd in de ambtsinstructie. Over de uitvoering van zijn rijkstaken heeft de cvdK verantwoording afgelegd via het jaarverslag van de commissaris.

Op het gebied van burgemeesterszaken zijn in 2022 4 kroonbenoemde burgemeesters door de cvdK beëdigd in de gemeenten Hilversum, Dijk en Waard, Purmerend en Heemskerk. Daarnaast zijn er door de cvdK 3 waarnemers benoemd in de gemeenten Medemblik, Purmerend en Dijk en Waard. Ook zijn er in het afgelopen jaar 5 burgemeesters herbenoemd in de gemeenten Texel, Drechterland, Velsen, Hoorn en Haarlem en Edam-Volendam. In het kader van functieonderhoud houdt de cvdK volgens een vaste cyclus in het eerste, derde en vijfde jaar van de ambtstermijn voortgangsgesprekken (zogenaamde jaargesprekken) met de burgemeesters in Noord-Holland. In 2022 zijn de geplande jaargesprekken voor 100% gerealiseerd.

Verder heeft de commissaris twee inhoudelijke burgemeestersbijeenkomsten georganiseerd. In juli 2022 werd tijdens de bijeenkomst aandacht besteed aan de ervaringen van de burgemeesters tijdens de coronacrisis en de manier waarop burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's vaak moesten balanceren tussen de verschillende rollen. De tweede bijeenkomst in november 2022 werd in het kader van de Noord-Hollandse Weerbaarheidsdag georganiseerd.

De cvdK heeft in 2022 in zijn rol als rijksheer 8 ambtsbezoeken afgelegd aan de volgende gemeenten: Blaricum, Haarlemmermeer, Heemstede, Purmerend, Uitgeest, Waterland, Wijdemeren en Zandvoort. In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de cvdK besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek. In 2022 zijn geen integriteitsonderzoeken door de cvdK geïnitieerd. In 2022 zijn 57 bemiddelingsverzoeken aan de cvdK afgehandeld.

De cvdK of de loco-commissaris hebben in 2022 in totaal 23 bezoeken van het Koninklijk Huis begeleid. Voor een koninklijke onderscheiding werden 652 adviezen afgegeven aan de Kanselarij der Nederlandse Orde. De cvdK heeft voorts over 15 aanvragen voor (bestendiging van) het predicaat Koninklijk en over 24 aanvragen voor het predicaat Hofleverancier geadviseerd. 17 verenigingen hebben een Koninklijke Erepenning aangevraagd, waarover de cvdK heeft geadviseerd aan de Dienst van het Koninklijk Huis.

Prestatie-indicator 1.2.3

Indicator	Begroot in 2022	Gerealiseerd	Toelichting
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	6	8	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.2 — Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.2.1	Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren	1.874	2.596	2.675	-79
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.547	1.574	1.458	116
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.054	1.062	929	133
	Totaal lasten	4.475	5.232	5.062	170
	Totaal baten	-43	-43	-38	-5
	Totaal saldo	4.432	5.189	5.024	165
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**4.432**	**5.189**	**5.024**	**165**

*een positief verschil is voordelig

1.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

Prioriteiten

In de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van GS. Om de advisering en het toezicht te organiseren is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder werkzaam bij de directie Beheer en Uitvoering.

Adviseren bij crises

De crisisrespons ligt geheel bij de veiligheidsregio's. De cvdK organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel twee netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing', zo ook in 2022. In deze bijeenkomsten bespreken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing

1.3.2 Risicokaarten beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

Gemeenten en omgevingsdiensten dragen zorg voor de actualiteit van de meeste risicogegevens. De provincie draagt daarbij specifiek zorg voor het actueel houden van de risico's van overstromingen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. De Risicokaart is via internet in te zien op de Atlas van de Leefomgeving van de rijksoverheid. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

De provincie Noord-Holland wil met de Agenda Weerbaar Noord-Holland (hierna: Agenda) een bijdrage leveren aan de preventieve aanpak van ondermijning. Hoofddoel van de agenda is om binnen de geografische grenzen van Noord-Holland de weerbaarheid te vergroten. Op bestuurlijk alsook op maatschappelijk vlak; binnen en buiten de eigen organisatie. De rol die de provincie daarmee inneemt, is die van facilitator en regisseur.

In september 2022 is PS geïnformeerd over de voortgang van de Agenda.
De aanbevelingen uit het rapport Werkbaar Weerbaar zijn vertaald naar een Plan van aanpak voor een integere en weerbare organisatie. Het uitgangspunt is dat elke medewerker van onze organisatie zich veilig moet voelen om de eigen functie uit te oefenen. Middels diverse acties wordt bewustzijn gecreëerd over wat veilig en integer is en wat niet.

In 2022 zijn 20 quickscans van gemeentelijke (samenwerkings-) organisaties binnen het district van regionaal informatie en expertisecentrum (RIEC) Noord-Holland afgerond. Ook in de andere RIEC regio's zijn weerbaarheidsonderzoeken uitgevoerd. In totaal hebben 97% van de Noord-Hollandse gemeenten mee gedaan. Op basis van de quickscans is een rode draden onderzoek opgesteld om het ondersteuningsaanbod van de provincie en de RIEC's beter af te stemmen op wat er leeft en speelt in de gemeenten. In november 2022 is in samenwerking met de drie RIEC's de Noord-Hollandse Weerbaarheidsdag georganiseerd voor gemeenten. Voor deze dag waren zowel ambtenaren als bestuurders en de Minister van BZK uitgenodigd. Rode draad tijdens de dag was de vraag hoe gemeenten en andere overheden hun weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit kunnen versterken. De commissaris van de Koning sprak met de burgemeesters en de minister onder andere over de mogelijkheden om de weerbaarheid van burgemeesters en gemeentebestuur verder te versterken.

Prestatieindicator 1.3.3

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	Aantal	21	20	

Toelichting:

Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.3			Verzekeren van veiligheid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	177	123	114	9
1.3.2	Risicokaarten beheren	132	120	111	9
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	424	340	84
	Totaal lasten	459	667	566	101
	Totaal baten		-87	-79	-8
	Totaal saldo	459	580	487	93
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**459**	**580**	**487**	**93**

*een positief verschil is voordelig

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten
In de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie Noord-Holland communiceert transparant, herkenbaar en inclusief. We versterken de band met onze inwoners en vergroten onze zichtbaarheid, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo zijn de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen en wat we niet doen en kunnen zij het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen én hier invloed op uitoefenen. Onze belangrijkste ambitie is in verbinding staan met de samenleving. We gaan voortdurend in gesprek, zodat iedereen gehoord wordt én inbreng kan leveren.

Met deze aanpak groeien we door van een zendende provincie naar een provincie die in gesprek is. Dat doen we door participatie van onze bewoners te versterken, door het ambassadeurschap van onze medewerkers en bestuurders te verstevigen, door actief te monitoren wat speelt en dat te vertalen naar concrete communicatieve acties. Zowel online als offline blijven we continu in gesprek, bijvoorbeeld via sociale media, tijdens bijeenkomsten, op door de provincie gesponsorde evenementen en door bij scholen op bezoek te gaan. In 2022 hebben Provinciale Staten daarnaast de uitgangspunten participatie vastgesteld. Om onze communicatie beter te laten aansluiten op wat Noord-Hollanders bezighoudt werken we met een newsroom, zodat we signalen uit de samenleving eerder op kunnen vangen en waar nodig beschikbaar kunnen stellen voor beleidsontwikkeling.

Door het thuiswerken tijdens de coronapandemie en de mogelijkheden die hybride werken blijvend bieden, was de versterking van interne communicatie een belangrijk speerpunt in 2022. Om webinars en videoboodschappen vaker als communicatiemiddel in te zetten hebben we een eigen studio ingericht in het kantoor aan het Houtplein. Tevens vernieuwen we het intranet van de provincie, de centrale werkplek die onze medewerkers toegang biedt tot alle informatie en applicaties. De aanbesteding is afgerond en in het tweede kwartaal van 2023 zal het nieuwe intranet live gaan.

Na twee moeilijke jaren door corona, konden de meeste evenementen in 2022 weer doorgaan. De provincie sponsort grote regio-overstijgende evenementen, waarbij we met onze sponsorbijdrage extra aandacht geven aan duurzaamheid, dierenwelzijn en diversiteit & inclusie. Ook zijn inmiddels afspraken gemaakt met Sail Den Helder 2023, een groot tall ship evenement dat eens per vijf jaar plaatsvindt.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Regionale samenwerking krijgt op verschillende niveaus vorm. De provincie is deelnemer in de regionale samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In 2022 is op basis van de in 2021 door raden en Staten bekrachtigde bestuurlijke samenwerkingsafspraken gewerkt. De provincie neemt ook deel aan de samenwerking in Noord-Holland Noord, waarin afgelopen jaar de ambtelijke en bestuurlijke governance opnieuw is vormgegeven. Op dit moment werken de betrokkenen aan een Economische agenda Noord-Holland Noord, waarvoor een aanvraag vanuit de Uitvoeringsregeling Versterking bestuurskracht is gehonoreerd.

Verkenningen naar regionale samenwerkingsagenda's tussen provincie en bestuurlijke deelregio's hebben in 2022 geresulteerd in de regionale samenwerkingsagenda voor de Kop van Noord-Holland. Dit is de derde regionale samenwerkingsagenda naast die van de Gooi- en Vechtstreek en Zuid-Kennemerland. In 2022 legde GS verschillende regiobezoeken af. Begin 2022 was er een digitale ontmoeting met de West-Friese colleges. Daarna heeft GS fysieke regiobezoeken kunnen afleggen naar de regio's West-Friesland, Kop van Noord-Holland en regio de IJmond. September 2022 zijn de nieuwe colleges en raden van de Noord-Hollandse gemeenten ontvangen op Paviljoen Welgelegen ter nadere kennismaking na de raadsverkiezingen.

De provincie is in Den Haag vertegenwoordigd door twee adviseurs Public Affairs, die Haagse ontwikkelingen volgen en delen met het provinciaal bestuur en de ambtelijke organisatie. Ook brengen de adviseurs actief Noord-Hollandse belangen onder de aandacht van Tweede Kamerleden, zoals in 2022 het belang van Zuidas dok, het doortrekken van de Noord/Zuid lijn en de Noord-Hollandse datacenterstrategie. Op bijvoorbeeld het stikstofdossier werd in de lobby richting Den Haag nauw samengewerkt met andere provincies.

De provincie volgt – en beïnvloedt waar mogelijk - de ontwikkeling van Europese wet- en regelgeving in Brussel. Het kader van de Noord-Hollandse EU activiteiten is vastgelegd in de Europastrategie 2022-2030. Voor een efficiënte en impactvolle uitvoering van de strategie werkt de provincie samen met andere partijen. Met dat doel is de provincie bestuurlijk vertegenwoordigd in Europese instituties, zoals het Comité van de Regio's, en in organisaties zoals de CPMR (de belangenorganisatie en denktank van maritieme- en kustregio's). Ook wordt samengewerkt met andere provincies en het IPO in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en de Randstadsamenwerking, met andere overheden in MRA verband en met overige Europese stakeholders in netwerken als POLIS en ERIAFF. Noord-Holland is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO); hieronder vallen Kansen voor West 3 (KVW3) en Interreg. In 2022 zijn voor beide programma's de eerste openstellingen voor subsidieaanvragen gedaan. De Noord-Hollandse openstelling vanuit KVW3 bedroeg € 18,3 miljoen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.4	Representeren van het provinciaal bestuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.522	1.207	983	224
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	2.980	3.576	3.644	-68
	Totaal lasten	4.502	4.783	4.628	155
	Totaal baten			-4	4
	Totaal saldo	4.502	4.783	4.624	159
	Storting				
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	1.000	2	2	0
	Onttrekking				
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	-1.006	-215	-262	47
	Resultaat	**4.496**	**4.570**	**4.364**	**206**

*een positief verschil is voordelig

Programma 2 Klimaat en milieu

Doelenboom

2. Klimaat en milieu
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie
2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie
2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving
2.2.1 VTH-taken uitvoeren en coördineren
2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen
2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

Klimaat

De provincie onderschrijft de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en werkt mee aan de uitvoering van de Rijksambities: 49 procent vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. Daarnaast wil de provincie in 2050 energieneutraal zijn.

Het Actieprogramma Klimaat is een vertaling van de klimaat-, duurzaamheids- en energietransitieambities uit het coalitieakkoord. Met dit Actieprogramma houdt de provincie de regie over de invulling van de specifieke acties in en door de provincie. Aandachtspunt is het verdelen van de lusten en lasten, gelet op het maatschappelijk draagvlak en de financiële consequenties. Het Actieprogramma Klimaat sluit aan bij de vijf thema's uit het nationale Klimaatakkoord: duurzame elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

Energietransitie

Een belangrijk onderdeel uit het Actieprogramma is de energie-infrastructuur, een randvoorwaarde voor een succesvolle energietransitie. Zowel warmte als elektriciteit, maar ook CO2 en waterstof, worden straks ondergronds getransporteerd. Inmiddels zijn er stappen gezet met de uitwerking van de Regionale Energiestrategieën 1.0 (RES). Waterstof is een belangrijk thema, daarmee kan met name de industrie een grote duurzaamheidsslag maken. De havens in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder spelen hierin een belangrijke rol. Een andere grote opgave is de verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving. Als woningen vanaf 2030 – of zoveel eerder als mogelijk is – van het aardgas af gaan, moeten verschillende alternatieven voor aardgas klaar zijn voor concrete toepassing. Het Noord-Hollandse Servicepunt Duurzame Energie vervult hier een belangrijke adviesrol voor gemeenten en hun partners.

De provincie verduurzaamt de Greenports door gebruik te maken van duurzame warmtebronnen en door de benodigde CO2 op alternatieve manieren aan te voeren. De provincie werkt aan het

tegengaan van bodemdaling – een andere grote veroorzaker van de uitstoot van broeikasgassen – met het innovatieprogramma Veen. Verder hergebruikt de provincie grondstoffen zoveel mogelijk en willen we de voedselvoorziening verduurzamen. Op het gebied van mobiliteit werkt de provincie aan het Regionaal Mobiliteitsplan. Hierin komen veel duurzaamheidsambities samen, zoals het stimuleren van tankstations voor biobrandstoffen.

Samen met gemeenten, netbeheerders, havens en andere betrokkenen zoeken wij op al dit soort thema's de komende jaren naar oplossingen. Als provincie geven we daarbij het goede voorbeeld: de provinciale organisatie en het vastgoed zijn uiterlijk in 2030 geheel klimaatneutraal.

De verduurzaming van de provincie is in toenemende mate een opgave waar verschillende inhoudelijke portefeuilles bij betrokken zijn.

Circulaire economie

De provincie heeft als doel de transitie van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie te versnellen. Dat doen we door het ondersteunen en stimuleren van bedrijven bij het zetten van een stap richting circulair ondernemen. Naast het versnellen van de transitie wil de provincie de noodzakelijke systeemverandering op de lange termijn realiseren. De ambitie is dat Noord-Holland in 2050 volledig over is naar een circulaire economie en dat er in 2030 een reductie van 50 procent in het gebruik van primaire grondstoffen is bereikt.

De noodzaak van een circulaire economie is in 2022 steeds duidelijker geworden. Grondstoffen en producten werden schaarser en daarmee moeilijker leverbaar. Mede om deze reden (naast inflatie) werden grondstoffen en producten duurder. Inwoners van Noord-Holland werden hiermee geconfronteerd. Ze moesten soms afzien van hun wensen of voornemens. Denk aan de bouw of verbouwing van woningen. De aanscherping van wet- en regelgeving vanuit de EU en het Rijk is een belangrijke motivatie voor veranderingen in productie en consumptie, met als doel vermindering van het grondstofgebruik. De provincie heeft zich ingezet voor deze aanscherping, onder meer via lobby bij het Rijk en de EU. Uit de tweede Integrale Circulaire Economie Rapportage van het Kabinet blijkt dat de afgelopen jaren nog nauwelijks vooruitgang is geboekt bij het bereiken van de doelen voor 2030 en 2050 en dat daarom meer verplichtend beleid nodig is.

Milieu

De provincie Noord-Holland streeft naar een gezondere fysieke leefomgeving voor de inwoners. De provincie richt zich op de aspecten van de leefomgeving die binnen het huidige takenpakket vallen of daaraan raken en waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. De provincie richt zich in haar aanpak van een gezondere leefomgeving op de milieukwaliteiten lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof, (grond)water, en (ontwikkelingen in de) bodem en ondergrond. De provincie voldoet in elk geval aan de wettelijke normen, maar bekijkt ook waar meer gezondheidswinst te behalen valt. Hiervoor heeft de provincie het programma Gezonde Leefomgeving. De aanscherping van de milieuvergunningen is onderdeel van het programma, alsook het monitoren van de luchtkwaliteit en het stimuleren van bovenwettelijke milieumaatregelen door bedrijven. De provincie werkt gebiedsgericht, met speciale aandacht voor de milieugerelateerde gezondheidsrisico's die samenhangen met de verdichting van het stedelijk gebied. Bijzondere aandacht is er voor de IJmond, waar een gezonde leefomgeving onder druk staat door de ligging in het Noordzeekanaalgebied en de nabijheid van Tata Steel. Met het Programma Tata Steel 2020-2050 werkt de provincie samen met de IJmond-gemeenten aan het zo veel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. Met het besluit van Tata Steel om voor de verduurzaming in te zetten op

de waterstofroute (met een tussenstap op gas) moet een groene en gezonde staalindustrie in de IJmond concreet en duurzaam vorm krijgen.

De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten in de verbetering van de leefomgeving. Deze taken worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, zwemwater en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeheerders, het Openbaar Ministerie en de politie, werkt de provincie samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- PVA waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	47.550	59.631	56.426	3.205
Baten	-1.610	-3.661	-3.891	230
Saldo van baten en lasten	45.940	55.970	52.535	3.435
Stortingen reserves	28.497	33.560	33.560	0
Onttrekking reserves	-27.106	-39.009	-33.612	-5.397
Resultaat	**47.331**	**50.521**	**52.484**	**-1.962**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Toelichting

Prioriteiten

- **Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen**

In januari 2022 is het Uitvoeringsprogramma van de RES 1.0 vastgesteld. Uit de RES monitor NHN en NHZ die in oktober is besproken, blijkt dat de uitvoering van de RES hapert. Sinds eind 2022 onderzoeken we (onder andere op basis van een aangenomen motie op 14 november) hoe we de uitvoering van de RES kunnen versnellen. De focus ligt op nog meer ondersteunen en ontzorgen van gemeenten.

- **Bijdragen aan de warmtetransitie**

De provincie heeft als doel de gemeenten te ondersteunen bij het verduurzamen van de warmtevoorziening van 260.000 Noord-Hollandse woningen vóór 2030. De ondersteuning bestaat onder meer uit stimuleringsregelingen. Daarnaast is het Servicepunt Duurzame Energie een stabiele factor in het ondersteunen van gemeenten.

De provincie stimuleert energiebesparing op bedrijventerreinen. Hiertoe werd eind januari het energiebesparingsakkoord gelanceerd, met als doel stimulerend toezicht op energiebesparing bij provinciale bedrijven én bedrijven die vallen onder gemeentelijke bevoegdheid. Medio december hadden veertig Noord-Hollandse gemeenten zich aan het akkoord gecommitteerd en deden 35 gemeenten een aanvraag voor een SEB-subsidie.

Het SCAN-onderzoek MRA (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland van EBN), waarbij de geschiktheid van de ondergrond voor geothermie in kaart is gebracht, is afgerond. De resultaten van de scan zijn in het vierde kwartaal bekendgemaakt. De acties uit de routekaart aardwarmte MRA worden uitgevoerd.

- **Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie**

In 2022 gingen we verder met het uitvoeren de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur. Dit gebeurt via de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, samen met de netbeheerders Liander en TenneT, gemeenten en stakeholders. De taskforce is in 2022 verder geprofessionaliseerd om te zorgen voor een goede uitvoering.

De provincie verkent de mogelijkheden voor de ontwikkeling van de waterstofmarkt in Noord-Holland. In 2022 is verder uitvoering gegeven aan de waterstofstrategie.

Omgevingsfactoren

De energietransitie – de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie – vraagt om verandering in alle sectoren van onze maatschappij. Dit vergt niet alleen grote investeringen in technologie, maar ook in mensen. Door omvang en impact van de transitie zijn er veel omgevingsfactoren waarmee we rekening moeten houden. Nu zijn dat onder andere een krappe arbeidsmarkt en een tekort aan specifieke kennis. Daarnaast is de oorlog in Oekraïne van invloed op de hoeveelheid gas die we tot onze beschikking hebben. Een ander aspect: als het stikstofprobleem niet wordt opgelost, dan komen de energietransitie en het verlagen van de CO2-

uitstoot in gevaar. Verder kan bijvoorbeeld de netcongestie (krapte op het elektriciteitsnetwerk) de energietransitie vertragen.

De belangrijkste omgevingsfactoren die van invloed zijn op de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025, zijn de economische situatie van de Noord-Hollandse bedrijven. De economische situatie is immers van invloed op de mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op circulair ondernemen.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

Begin 2022 is het uitvoeringsprogramma RES vastgesteld. De focus ligt op de realisering van de vastgestelde ambitie: het opwekken van 6,3 TWh duurzame elektriciteit in 2030. Het RES-programmabureau ging in afgeslankte versie verder, om zich vooral te richten op de ondersteuning van gemeenten bij uitvoering.

De provincie bood ondersteuning op diverse gebieden, zoals het aanbieden van regelingen voor ruimtelijke samenhang, het stimuleren van meervoudig ruimtegebruik en het bevorderen van participatie. Ook boden we ondersteuning aan energiecoöperaties om lokaal eigendom te bevorderen. Daarnaast adviseerde de provincie over de opwek via zon en wind. Voor zon heeft de provincie, waar nodig, stimuleringsgebieden aangewezen. Voor wind is de provincie bevoegd gezag.

De provincie ondersteunde de gemeenten ook met kennis en voorlichting via het Service Punt Duurzame Energie.

De provincie zorgde voor regie als het gaat om data en monitoring, zodat er zicht blijft op de voortgang (RES monitor).

Effectindicator 2.1.1

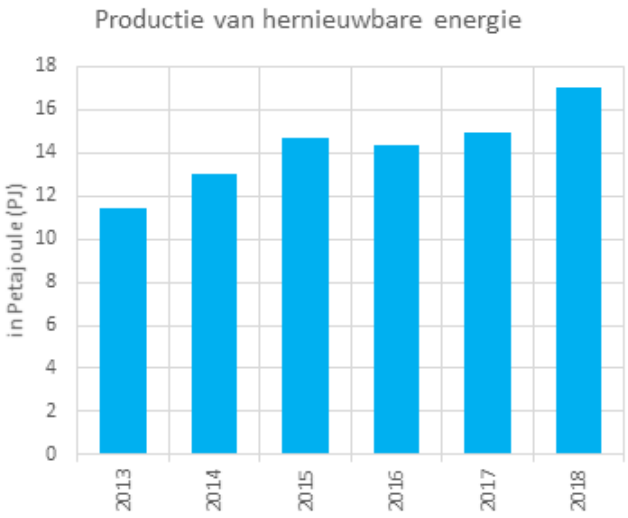

Toelichting
BBV indicator: Deze indicator geeft de energieproductie in PJ (Petajoule) per jaar weer. De berekening op provincie-niveau wordt gedaan middels de 'top down-methode', waarbij de Nederlandse totalen (klimaatmonitor) verdeeld worden over de gemeenten op basis van een vastgestelde verdeelsleutel.
Bron: Klimaatmonitor

Koppeling met brede basismonitor

Emissie van broeikasgassen

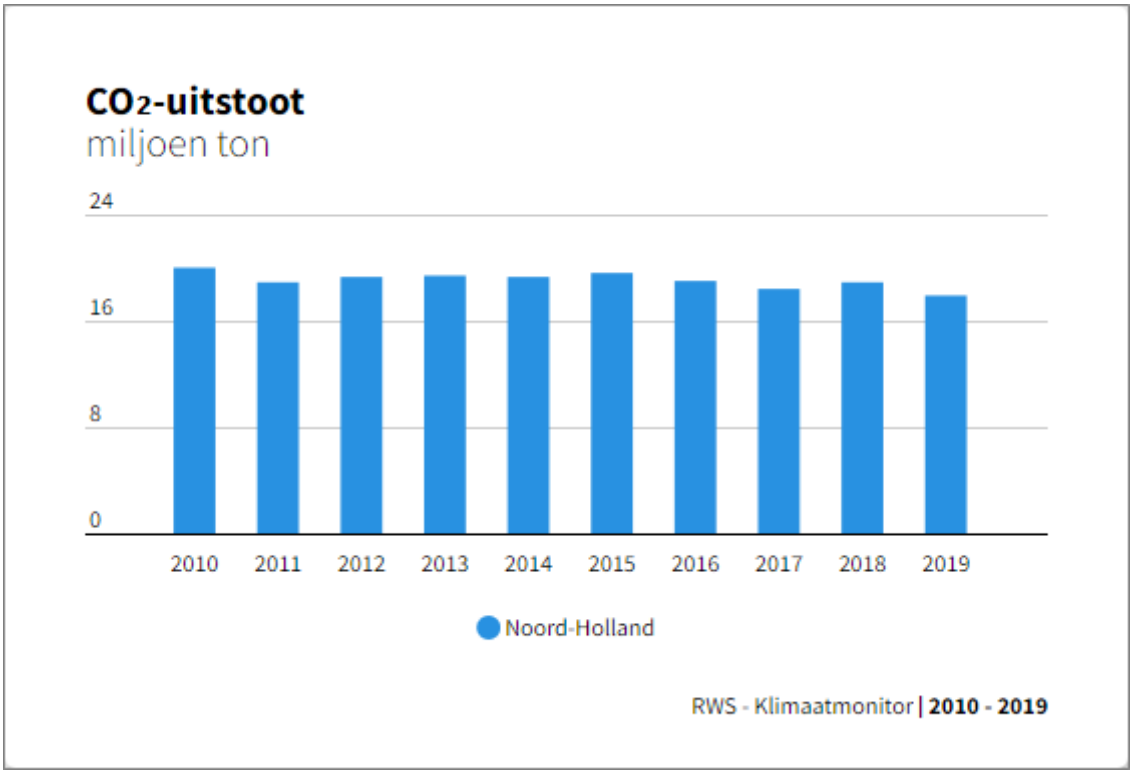

Landelijk neemt de CO2-uitstoot sinds 2015 af. Een goede vergelijking tussen de verschillende provincies is niet mogelijk, omdat van een aantal provincies de dataset niet compleet is. Op basis van de beschikbare gegevens heeft provincie Noord-Holland de op een na hoogste CO2-uitstoot, net onder de provincie Noord-Brabant. De uitstoot van Noord-Holland schommelt. Sinds 2015 is, in lijn met het landelijke beeld, wel een daling te zien.

Technische toelichting

CO_2-uitstoot totaal van de sectoren gebouwde omgeving – industrie, energie, afval en water – landbouw, bosbouw en visserij – verkeer en vervoer, inclusief autosnelwegen. De CO_2 uitstoot is berekend volgens de verbruiksbenadering, waarbij de uitstoot wordt toegerekend aan de gebruiker. Het eindverbruik van fossiele energie wordt gevolgd. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat door bij de verbruiksbenadering in vergelijking met de bronbenadering een deel van de CO_2-uitstoot niet in beeld is. De CO_2-uitstoot die door het productieproces van een grote speler als Tata Steel wordt uitgestoten is bijvoorbeeld bij de verbruiksbenadering niet in beeld. Op het dashboard energietransitie van Noord-Holland is te zien dat het verschil van rekenmethode (bronbenadering vs. verbruiksbenadering) 12.321.800 ton CO_2 bedraagt.

Energieverbruik

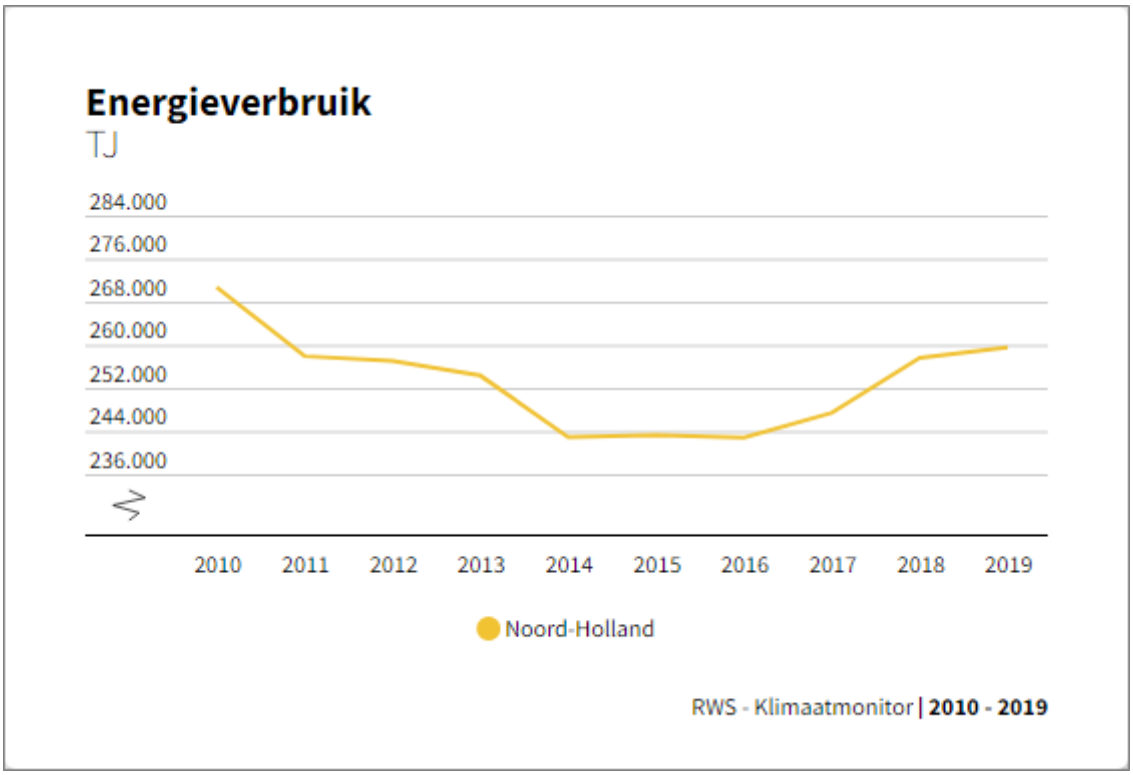

Bij het energieverbruik was tussen 2010 en 2014 een duidelijke afname te zien. Sinds 2014 is een lichte stijging te zien. Deze indicator geeft alleen het verbruik via het openbare net weer.

Technische toelichting

Energieverbruik totaal van de sectoren gebouwde omgeving - industrie, energie, afval en water - landbouw, bosbouw en visserij - verkeer en vervoer, inclusief autosnelwegen - hernieuwbare warmte, zonnestroom 'achter de meter. Het gaat hier om het zogenaamde eindverbruik of finaal gebruik van energie.

Productie van hernieuwbare energie

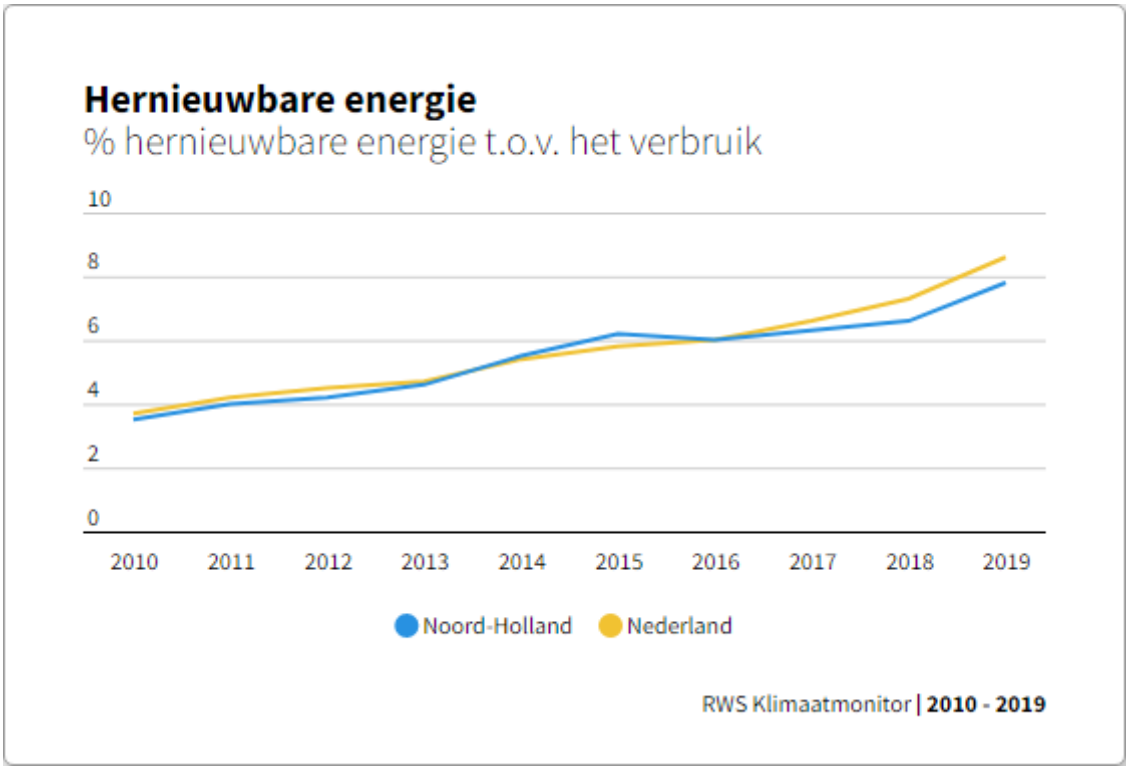

Sinds 2010 is de hoeveelheid hernieuwbare energie in de provincie Noord-Holland toegenomen van 9.346 TJ naar 20.616 TJ. In 2010 bedroeg het aandeel van hernieuwbare energie 3,5% binnen het totaal aan niet-hernieuwbare en hernieuwbare energie; in 2019 was dit opgelopen tot 7,9%.

Technische toelichting

Het betreft hier de totaal bekende opwek van hernieuwbare elektriciteit, t.o.v. het totaal bekende elektriciteitsverbruik.

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

In januari 2022 is de Noord-Hollandse aanpak van de warmtetransitie 2022-2023 opgeleverd. Hiermee maakt de provincie de bijdrage aan de doelstelling om in Noord-Holland in 2050 klimaatneutraal te zijn, concreet. De provincie ondersteunde gemeenten via het Servicepunt Duurzame Energie. In 2022 zijn diverse warmteregio's geïdentificeerd op basis van het gebruik van bovengemeentelijke warmte. Het servicepunt speelde hierin een belangrijke ondersteunende rol. Daarnaast bood de provincie diverse regelingen om verduurzaming te versnellen. Als vervolg op het programma Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad kwam er in 2022 een nieuwe regeling naar aanleiding van een succesvolle ervaring van gemeenten.

De warmteviewer is in 2022 geactualiseerd. De viewer brengt vraag en aanbod van warmte in de provincie Noord-Holland in kaart. Voor geothermie (aardwarmte) werkten we samen met de provincie Flevoland. We gingen door met de uitvoering van het versnellingsplan Aardwarmte. Dat plan kent een aantal onderdelen, zoals: samenwerken met gemeenten en bedrijven in de uitvoering van de Routekaart Aardwarmte, voorlichting over aardwarmte, ondersteuning van beleidsvorming (bijvoorbeeld als het gaat over de verdeling van de warmte) en het opstellen van toetsingscriteria voor aardwarmtelocaties.

Daarnaast ondersteunde de provincie de glastuinbouwsector bij verduurzaming. Zo droeg de provincie financieel bij aan het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden, zoals het Greenports-netwerk, en aan projecten die via deze samenwerkingsverbanden tot stand komen. Met geld van de provincie werd bij de Greenports een consultant energietransitie aangesteld.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

Energie-infrastructuur

De Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland volgde een driesporenbenadering:

Spoor 1 Versnelling van de uitbreiding van het elektriciteitsnet. In 2022 kwam een plan van aanpak gereed voor de versnelling van de geplande uitbreidingen van het elektriciteitsnet. Na de zomer gingen de deelregio's ermee aan de slag. Per deelregio zijn er afspraken over de uitvoering van de netuitbreidingen.

Spoor 2 Ontwerp en programmering van het toekomstige hybride integrale energiesysteem. In 2022 is een intensief proces met de regio Noord-Holland Noord doorlopen om tot een programmering van het toekomstige regionale energiesysteem te komen. In het najaar werden de resultaten bekend. Toen is ook gestart met een proces om tot programmering te komen in Noord-Holland Zuid.

Spoor 3 Stimulering van slimme energieoplossingen bij netcongestie. Daarnaast heeft de provincie het initiatief genomen om de toepassing van slimme energiesystemen te stimuleren. Deze slimme systemen dragen bij aan het oplossen van netcongestie. De provincie heeft kennissessies georganiseerd, een community opgezet en een subsidieregeling opengesteld. Er zijn veel aanvragen gedaan bij de subsidieregeling.

Waterstof

In 2022 gingen we verder met de uitvoering van de waterstofstrategie, onder andere door een waterstofconvenant af te sluiten, netwerkdiners te organiseren en verkenningen te financieren naar bunkerstations en fondsen. Daarnaast waren er diverse lobby- en positioneringsactiviteiten. Ook werkten we aan een uitvoeringsregeling voor waterstofprojecten, die in 2023 wordt opengesteld.

Energietransitie algemeen

In aansluiting op de data- en digitaliseringsstrategie stelden we in 2022 een concept-uitvoeringsagenda op, gebaseerd op het Actieprogramma Klimaat.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

De Actieagenda is grotendeels volgens planning uitgevoerd. In 2022 hebben we onder andere een circulair ambassadeur, een circulair bouwexpert en een circulaire ketenaanjager voor de bouw aangesteld. Hiermee is een grote impuls voor de prioritaire grondstofstroom uit de Actieagenda – de bouw – gerealiseerd. Met de inzet van de nieuwe rollen kunnen zowel gemeenten als ondernemers gestimuleerd worden om duurzaam en circulair te bouwen. Belangrijk, want de impact van de bouw op het grondstofgebruik en de CO2-uitstoot zijn groot. Wereldwijd is de bouw verantwoordelijk voor 40 procent van het grondstoffenverbruik, voor 33 procent van de CO2-emissies en voor 40 procent van der afvalproductie.

De onderzoeken naar reststromen, knelpunten en sturingsmogelijkheden voor de provincie en naar de kansen en mogelijkheden voor teelt van biogrondstoffen in Noord-Holland, zijn zo goed als afgerond. De definitieve afronding en besluiten hierover volgen in 2023.

Ook is besloten een aantal acties niet uit te voeren, omdat de meerwaarde te beperkt was of – na het uitvoeren van een aantal projecten – omdat bleek dat de actie niet effectief genoeg was. Dit geldt voor de acties onderzoek Noord-Hollandse arbeidsmarkt en de voedselchallenges.

Begin 2022 organiseerde de provincie ook bestuurlijke overleggen om met gemeenten stil te staan bij de rol en mogelijkheden van de gemeenten in de Kop en Alkmaar en omgeving. Ook is gewerkt aan de uitvoering van de lobbyagenda. Met als belangrijk punt de verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op grondstoffen. Dit heeft onder meer geleid tot het opzetten van een werkgroep in North Sea Commission-verband. Het doel is om te komen tot een resolutie waarmee partijen na afronding kunnen pleiten voor invoering van deze belastingwijziging bij hun nationale overheid en de EU.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		15.701.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2021 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		26.674.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2021 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.1			Bijdragen aan de energietransitie	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	2.555	6.508	6.486	22
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	1.500	5.756	7.578	-1.822
2.1.3	Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	856	3.483	3.449	34
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	1.775	1.140	1.171	-31
	Totaal lasten	6.686	16.887	18.685	-1.798
	Totaal baten		-869	-86	-783
	Totaal saldo	6.686	16.018	18.599	-2.581
	Storting				
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	8.138	9.200	9.200	0
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	12.423	12.977	12.977	0
2.1.2	Resv. Subsidies Warmtetransitie	0	2.630	2.630	0
2.1.3	Resv. Energietransitie	3.967	4.664	4.664	0
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	350	350	350	0
	Onttrekking				
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	-940	-3.664	-3.524	-140
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	-1.500	-7.171	-7.176	5
2.1.2	Resv. Subsidies Warmtetransitie	0	-320	-311	-9
2.1.3	Resv. Energietransitie	-14.908	-17.535	-17.581	46
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	-1.170	-520	-584	64
	Resultaat	**13.046**	**16.629**	**19.243**	**-2.614**

*een positief verschil is voordelig

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Toelichting

Prioriteiten:
Er zijn voor dit beleidsdoel geen prioriteiten opgenomen in de begroting 2022

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, (zwem)water en de controle op de naleving ervan.

De omgevingsdiensten voerden de VTH-taken uit namens ons college op basis van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen van de provincie. In 2022 hebben de omgevingsdiensten deze VTH-taken uitgevoerd volgens de uitvoeringsprogramma's die zijn vastgesteld door de provincie. In het bijzonder de dossiers Tata Steel en stikstof vroegen extra aandacht. Dit vertaalde zich in meer

inzet voor VTH-taken en in meer inzet voor handhavings- en Woo-verzoeken, bezwaar- en beroepszaken.

De spanning tussen het vergroten van de leefbaarheid en het verder ontwikkelen van de economie is goed merkbaar bij de uitvoering van de VTH-taken. Na diverse uitspraken van de Raad van State over de aanpak van de stikstofproblematiek kreeg de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) meer aanvragen voor vergunningen en verzoeken om handhaving. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft structureel te maken met extra inzet op complexe dossiers zoals Tata Steel. Ook ziet deze omgevingsdienst een structurele toename van de vraag om milieu-specialistisch advies. De wervingstrajecten voor medewerkers met deze expertise duurt langer dan voorheen. Alle omgevingsdiensten ervaren daarnaast een structurele toename van het aantal juridische procedures en problemen met het werven en behouden van medewerkers. Op basis van risico-inventarisaties brengen zij prioriteit aan in hun werkzaamheden.

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland hebben we verdeeld over de beleidsvelden ‘groen’ (natuur) en ‘grijs’ (milieu). Voor ‘groen’ heeft de provincie volgens afspraak de handhavingsuitvoeringsprogramma’s voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd. Dit deden we met de betrokken partijen, zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN).

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Het Programma Gezonde Leefomgeving richt zich op opgaven die de fysieke leefomgeving verbeteren. De provincie is partner van het Schone Lucht Akkoord. Hiervoor is in 2022 een plan van aanpak vastgesteld. Jaarlijks presenteert de provincie datarapporten over de luchtkwaliteit in drie gebieden: IJmond, Westpoort en de Haarlemmermeer. De voorbereiding voor de evaluatie van deze luchtmeetnetten is in 2022 in gang gezet. Met het project Hollandse Luchten brengt de provincie met burgermetingen de luchtkwaliteit in kaart. In 2022 voegden we nieuwe meetgemeenschappen met inwoners toe aan het programma. Het Rijk heeft in 2022 de IJmondregio aangewezen als pilot hoogblootgesteld in kader Schone Lucht Akkoord. Met deze pilot krijgen we zicht op de bronnen die bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit in deze regio.

Op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) maakten bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is een inventarisatie om inzicht te krijgen in hun uitstoot van ZZS. Op basis hiervan moeten bedrijven een vermijdings- en reductieplan (VRP) opstellen. Voor Tata Steel heeft de beoordeling van het VRP door de omgevingsdienst plaatsgevonden en heeft de OD NZKG maatwerkbesluiten genomen.

In 2022 zijn we begonnen met een actualisatie van ons geurbeleid, dat in 2023 moet worden vastgesteld. Als het gaat om varend ontgassen kan de OD NZKG op basis van de beleidsregel ontheffingen geven aan mobiele ontgassingsinstallaties. Daarvan is in 2022 al gebruikgemaakt. Er wordt, dankzij de eNoses, ook actief toezicht gehouden op varend ontgassen in Noord-Holland. De OD NZKG monitort de eNoses en publiceert hierover jaarlijks een rapport.

De provincie publiceerde in 2022 nieuwe geluidbelastingkaarten en leverde de data aan bij het Rijk. In het kader van de pilot ‘duurzaam slim verkeersmanagement’ rondde de provincie in 2022 de eerste meetperiode af.

De evaluatie van de gebiedsvisie Omgevingsveiligheid Westpoort is in 2022 uitgevoerd. In de integrale afstemming en afweging bij grote gebiedsopgaven neemt de provincie het belang van een gezonde leefomgeving aan de voorkant mee. De provincie raakte in 2022 betrokken bij concrete gebiedsdossiers, zoals Ruigoord, Spoorzone Beverwijk en de ontwikkeling van het ADM-terrein. In deze dossiers gaat onze aandacht met namen uit naar de belangen van een gezonde leefomgeving en het in stand houden van de zogenaamde industrieterreinen van provinciaal belang .

Het kennisschakelpunt Gezonde Leefomgeving lieten wij in 2022 tot uitvoering komen. In 2022 is ook een kennisschakelpunt Bodem opgericht. De uitvoering ligt in de toekomst bij de OD NZKG.

De regeling voor complexe industriële bedrijven is in 2022 verruimd naar een lichtere categorie bedrijven. Deze regeling stond in 2022 open, wat uiteindelijk leidde tot aanvragen van vijf bedrijven.

Op initiatief van de provincie vond in 2022 een dialoog plaats met de omgeving rondom de stortplaats Nauerna. Dit leidde tot een gezamenlijk geformuleerde opdracht aan het RIVM naar veilige recreatie op het park Nauerna. Ook leverde de provincie in 2022 een actieve bijdrage aan een informatieavond over stortplaats Nauerna voor bewoners. Initiatiefnemer was de gemeente Zaanstad.

Met het Programma Tata Steel 2020–2050 werkt de provincie samen met de IJmond-gemeenten aan het zo veel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. Dat doet de provincie met meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, onderzoek en betere communicatie met de omwonenden. Op de langere termijn moet Tata Steel de transitie maken naar een innovatieve en duurzame staalproductie.

In 2022 is de vergunning van Tata Steel op verschillende onderdelen verder aangescherpt en is de handhaving opgevoerd. Bovendien is de Roadmap+ in volle uitvoering. In de tweede helft van 2022 vond veel voorbereiding plaats om de eerste stap naar groen staal van Tata Steel ruimtelijk en juridisch (vergunning) mogelijk te maken.

Koppeling met brede basismonitor

Geluidbelasting

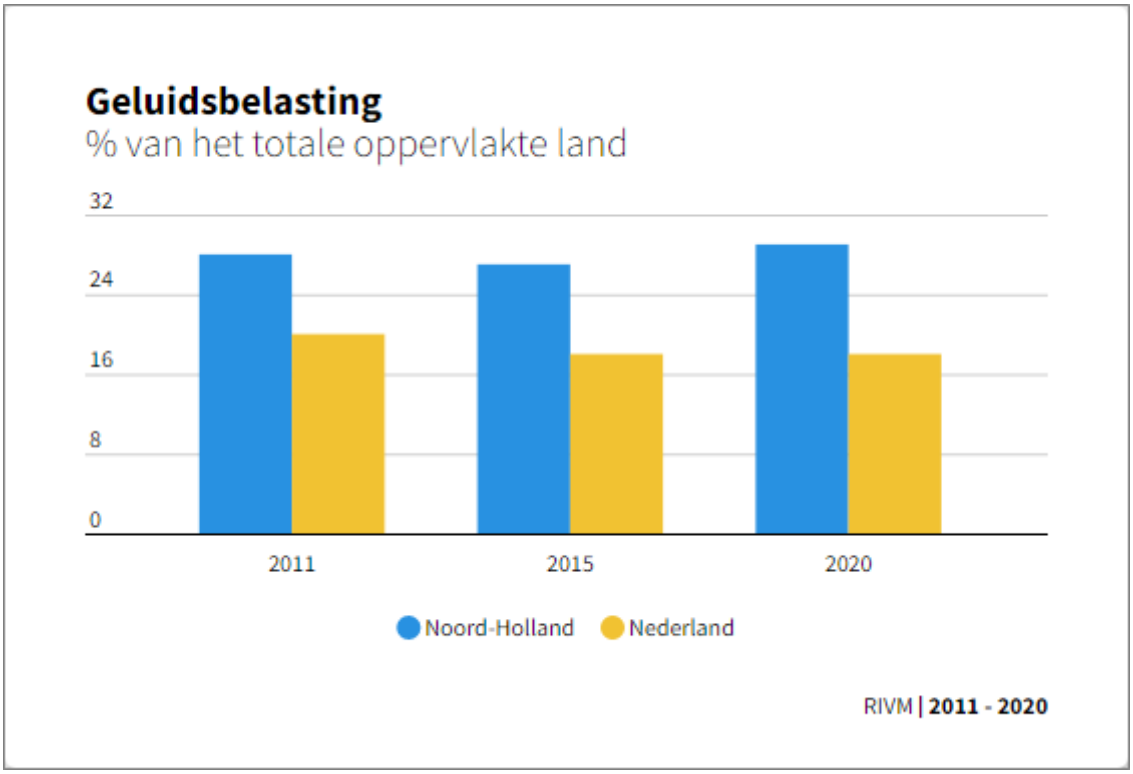

De meest recente cijfers uit 2020 laten zien dat in Noord-Holland 29% van het landoppervlak belast is met 55 decibel of meer. Dit is hoger dan het percentage in heel Nederland met 18% oppervlakte. De gemiddelde geluidsbelasting varieert weinig over de jaren, met maximale dalingen en stijgingen tussen de 2 en 4 procentpunten. De geluidsbelasting is in Noord-Holland wat toegenomen ten opzichte van 2015 en 2011. Toen was de geluidsbelasting respectievelijk 27% en 28% van de totale oppervlakte. Voor de andere provincies geldt doorgaans een stabiele of licht dalende trend.

Technische toelichting

Landoppervlakte belast met een geluidsniveau boven 55 dB. De indicator is opgesteld aan de hand van de cumulatieve geluidkaart. De cumulatieve kaart geeft een indicatief beeld van de geluidbelasting van weg-, rail- en vliegverkeer, windturbines en industrie. De hoeveelheid geluid wordt uitgedrukt in decibellen (dB Lden). De toevoeging Lden staat voor het geluidniveau gedurende de dag en nacht. Het aantal gridcellen in een klasse per gemeente is bepaald met behulp van GIS.

Externe veiligheid

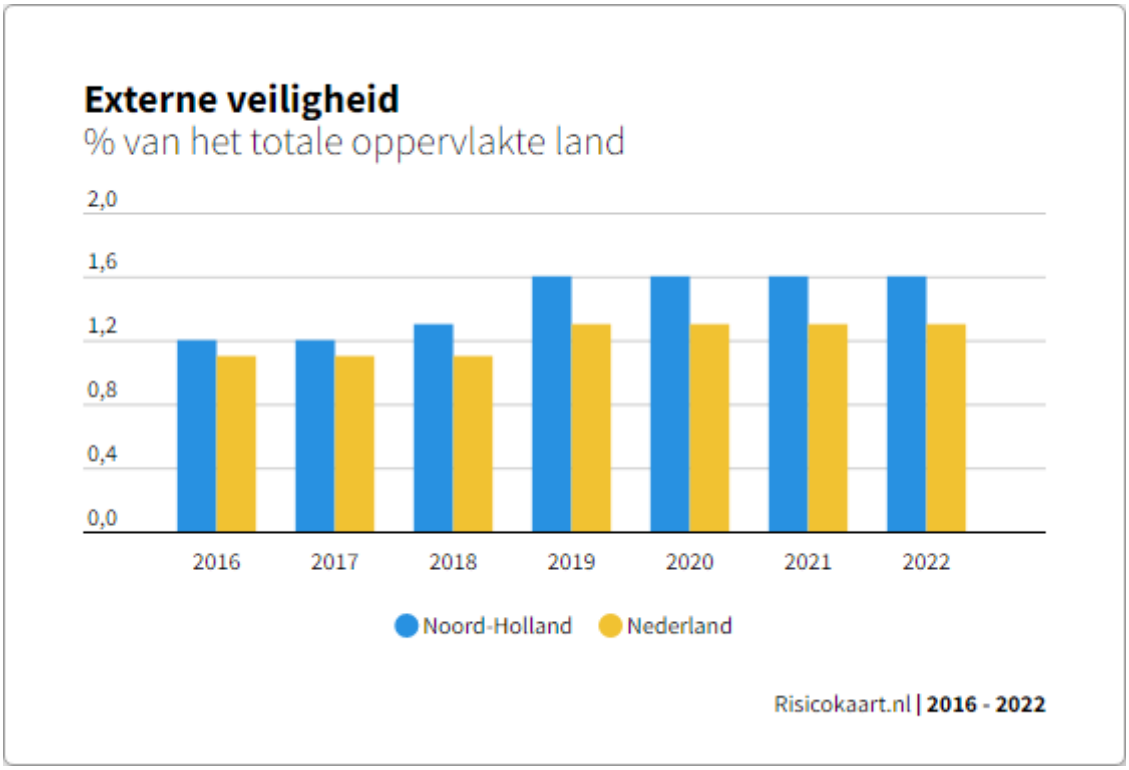

Het aandeel landoppervlakte in Noord-Holland binnen een risicocontour is 1,6%, wat iets meer is dan het percentage voor heel Nederland (1,3%). In Noord-Holland wonen 10.300 mensen binnen een risicocontour. Noord-Holland staat op basis van het aandeel landoppervlakte binnen een risicocontour op de achtste plaats. Zuid-Holland heeft het grootste aandeel landoppervlakte binnen een risicocontour met 3,6%.

Technische toelichting

De zogenoemde plaatsgebonden risicocontour geeft aan hoe groot in een bepaalde omgeving de overlijdenskans is door een ongeval met een risicobron. Het plaatsgebonden risico is de berekende kans per jaar dat een persoon overlijdt door een ongeval bij een risicobron. Voor het bepalen van de plaatsgebonden risicocontouren zijn risico's van bedrijven (installaties en inrichtingen), buisleidingen en vliegvelden meegenomen. In deze berekening is gebruik gemaakt van 10-6 risicocontour. Dat wil zeggen dat de kans dat daadwerkelijk een zwaar ongeval plaatsvindt 1 op een miljoen is.

Luchtkwaliteit Fijnstof

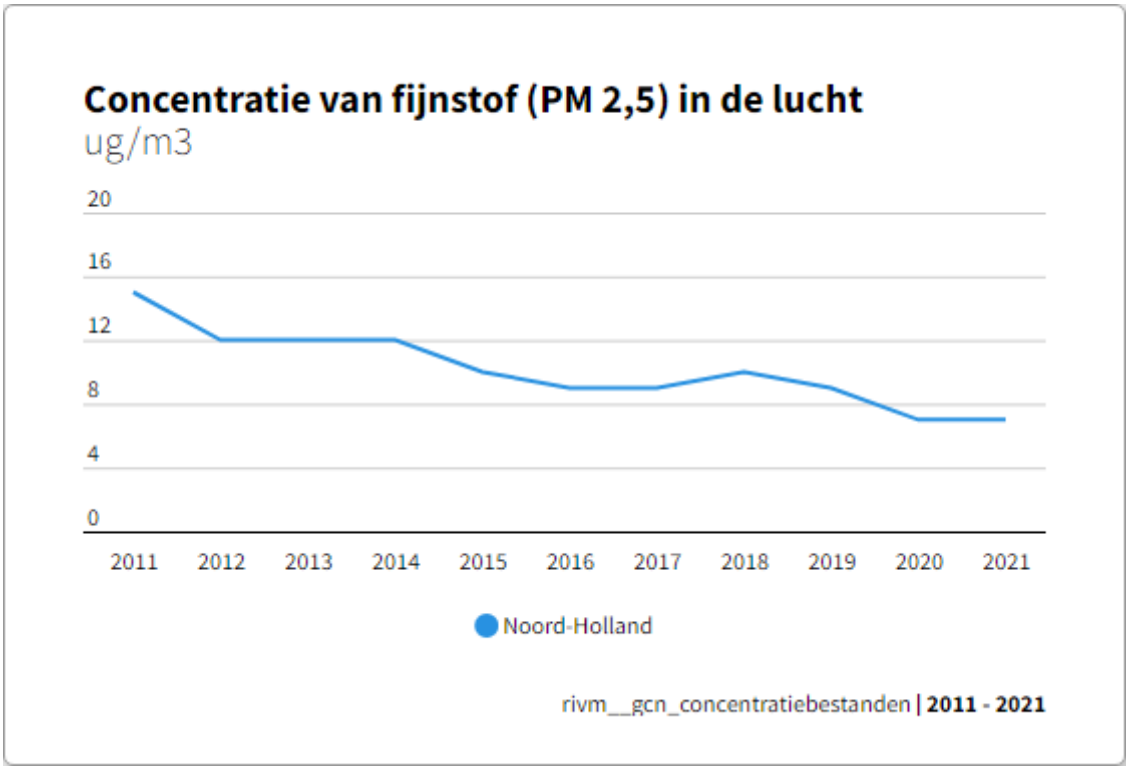

Fijnstof is een verzamelbegrip en omvat deeltjes van verschillende grootte. Fijnstof veroorzaakt gezondheidseffecten. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) stelt dat blootstelling aan PM 2,5 schadelijker is dan blootstelling aan PM10. In 2021 was de gemiddelde concentratie PM2,5 voor de provincie Noord-Holland 7 µg/m3. Het gemiddelde van Nederland was in 2021 ook 7 µg/m3.

Technische toelichting

Concentratie van fijnstof (PM 2,5) in de lucht. De indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend.

Luchtkwaliteit NO2

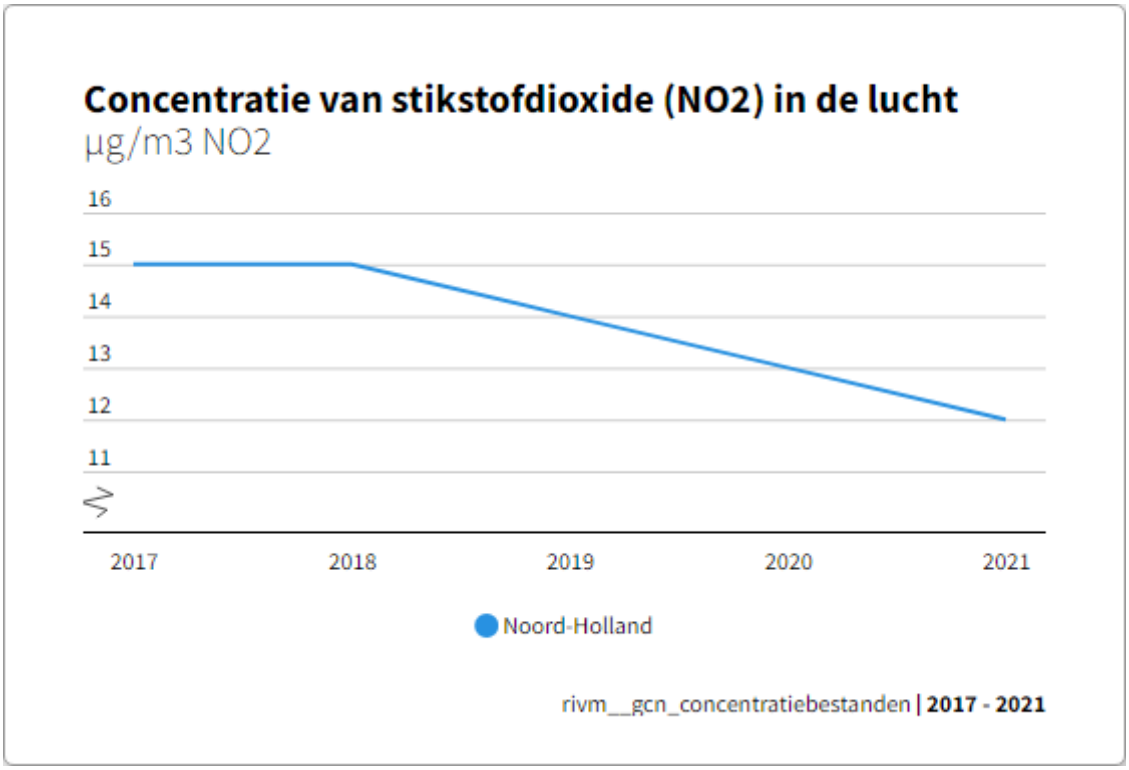

Stikstofdioxide (NO2) is een gas dat in Nederland effect heeft op de luchtkwaliteit. Verkeer is de belangrijkste bron van stikstofdioxide, maar ook de industrie, raffinaderijen en de energiesector zijn bronnen van NO2 emissie en hebben dus effect op de stikstofdioxide concentratie in de lucht. Blootstelling aan stikstofdioxideconcentratie (NO2) kan schadelijk zijn voor de gezondheid. De gemiddelde concentratie van NO2 in Noord-Holland was in 2021 12 µg/m3. De gemiddelde concentratie in Nederland was in 2021 ook 12 µg/m3.

Technische toelichting

De gemiddelde concentratie van stikstofdioxide (NO2) in de lucht. De indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend.

Lichtbelasting (emissie van licht)

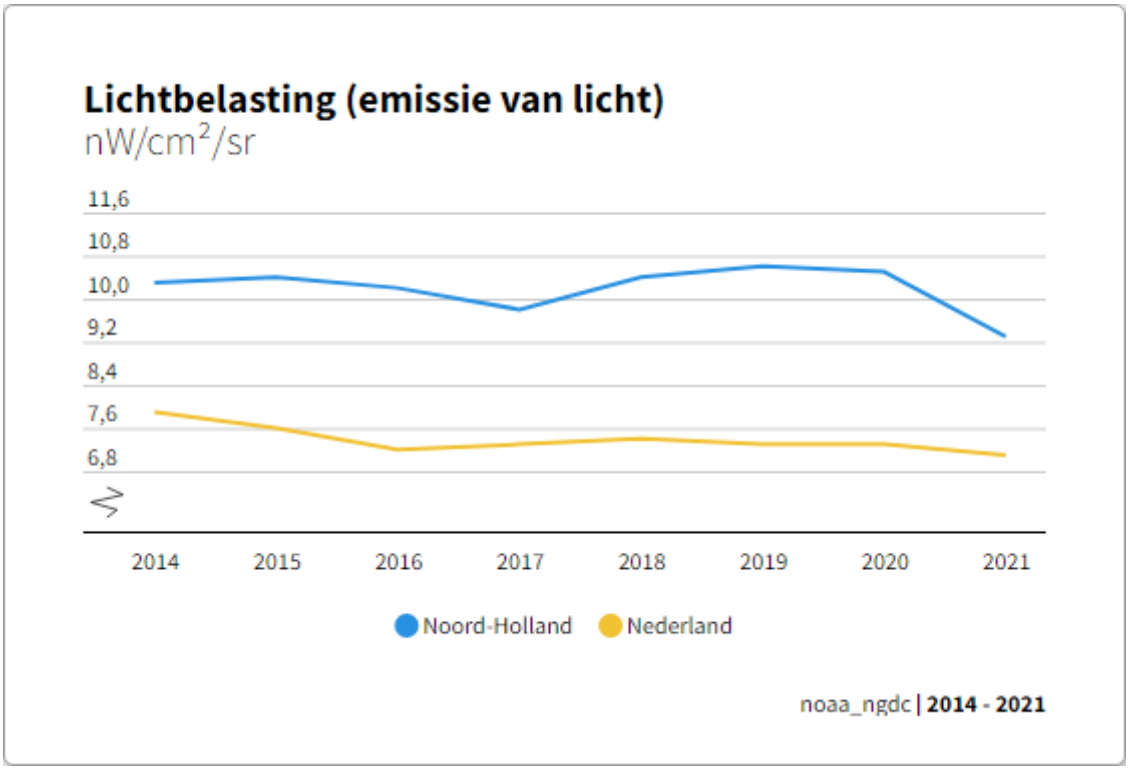

De lichtbelasting in Noord-Holland is, na Zuid-Holland, het grootst van Nederland. Dit zijn de twee provincies met de vier grootste stadsagglomeraties van Nederland. Friesland en Groningen hebben het minst last van lichtbelasting. De gemiddelde lichtbelasting in Noord-Holland is hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Technische toelichting

Deze indicator geeft de lichtbelasting aan. Daarbij geldt: hoe hoger het getal, hoe groter de oppervlakte die last heeft van verlichting in de nacht. De gegevens voor deze indicator zijn bepaald aan de hand van satellietwaarnemingen van nachtelijke verlichting.

Bodemsanering

Noord-Holland heeft 2 spoedlocaties voor bodemverontreiniging waar de risico's nog niet beheerst zijn. Het totale aantal spoedlocaties bodemverontreiniging in Noord-Holland ligt momenteel op 94. Jaarlijks kunnen nieuwe spoedlocaties op de lijst komen, doordat verontreinigingen worden ontdekt en onderzocht. Binnen het aantal te saneren bodemlocaties zijn 31 locaties opgenomen waar de sanering op dit moment loopt. Bij 13 locaties loopt het onderzoek of zijn onderhandelingen gaande over de aanpak. De overige 52 locaties zijn voor wat betreft de sanering volledig afgehandeld. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2021.

Technische toelichting

Aantal spoedlocaties voor bodemverontreiniging waar de risico's nog niet beheerst zijn.

Hittestress

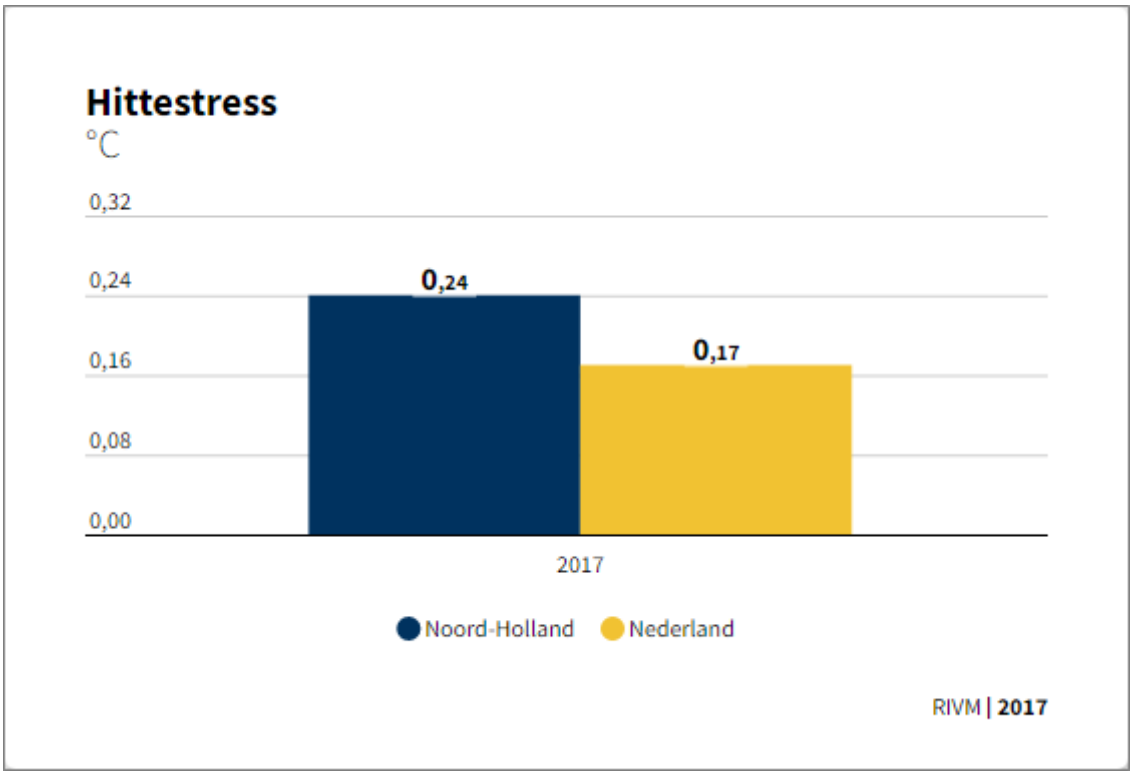

Noord-Holland heeft relatief gezien een hoog stedelijk hitte-eiland effect ten opzichte van andere provincies. Alleen Zuid-Holland heeft te kampen met hogere gemiddelde temperaturen. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2017.

Technische toelichting

De indicator geeft weer wat het jaarlijks temperatuurverschil (in graden Celsius) is dat ontstaat door het hitte-eiland effect, oftewel het fenomeen dat de temperatuur in een stedelijk gebied gemiddeld hoger is dan in het omliggende landelijk gebied. Het gemiddelde temperatuurverschil binnen de gemeente is bepaald door middel van een GIS-berekening op basis van 10x10 meter gridkaart.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

In 2022 bracht de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) in het kader van de Mijnbouwwet uit aan het Rijk.

Bodemconvenant

De provincie heeft besloten de afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 in 2022 deels voort te zetten en de Uitvoeringsregeling subsidie Bodemsanering tot 1 januari 2023 te verlengen in verband met de uitgestelde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet.

In 2022 heeft de provincie op diverse manieren gemeenten verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Zo werkten we aan het versterken van de kennisinfrastructuur. Daaronder valt de deelname aan de pilot ‘regionale kennisschakelpunten bodem en ondergrond’. Er zijn nieuwe landelijke bodemafspraken gemaakt, in vervolg op het Bodemconvenant. Het beleid voor PFAS in de bodem hebben we geactualiseerd (zie ook PFAS - Provincie Noord-Holland). Er is onderzoek gedaan naar verontreinigingen met diffuus lood en PFAS, inclusief het fenomeen seaspray, in relatie tot het voorkomen van PFAS in de bodem van de kuststrook en duintuinen. Hiervoor ontving de provincie SPUK-gelden.

Spoedlocaties bodemsanering
De provincie Noord-Holland heeft nog 94 spoedlocaties bodemsanering. Op 51 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Hiermee is ook de sanering van spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen afgerond. Op 38 locaties is een sanering gaande en op vijf locaties lopen onderzoeken of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico’s in ieder geval zijn beheerst. Als bodemsanering is afgehandeld blijven deze wel staan op de lijst van spoedlocaties. Ook zijn er 4 locaties overgegaan naar een ander Bevoegd Gezag, namelijk de gemeente Amsterdam. Verder is er onderzoek gestart naar loodverontreiniging in schooltuinen. Mogelijk leidt dit tot nieuwe spoedlocaties.
Voor de sanering van de spoedlocatie Cindu te Uithoorn is een SPUK toegekend door het Rijk. De voorbereiding van deze sanering is begonnen.

De provincie blijft met de partners, de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren, de drinkwaterbedrijven Vitens en PWN, en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, werken aan de uitvoering van het nieuwe convenant ‘Gebiedsgericht grondwaterbeheer ’t Gooi 2021-2030’ (zie ook www.gwbeheergooi.nl). Het waterschap heeft met aanvulling van de provincie een extra financiële bijdrage geleverd in relatie tot de locatie Laarderwaschmeren.

Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer
De provincie is bezig met de sluiting van de stortplaats Insteekhaven in Den helder. De sluiting staat gepland op 1 juli 2023.

De provincie heeft de monitoring laten uitvoeren van de stortplaats De Poel.
De Asset Liability Management-studie van het Nazorgfonds is in het najaar weer verdergegaan, na ontvangst van de eindrapportage ‘Rekenrente nazorgfondsen stortplaatsen’ van het Rijk. Hiermee heeft het Rijk de provincies een advies gegeven voor het bepalen van de rekenrente.

De provincie werkt mee aan een tienjarige pilot op stortplaats Wieringermeer naar verduurzaming van stortplaatsen. In 2022 kwam een rapportage van de tussentijdse evaluatie beschikbaar.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.2			Bevorderen gezonde leefomgeving	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	30.332	30.781	30.734	47
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	4.666	3.754	4.039	-285
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	5.866	8.209	2.969	5.240
	Totaal lasten	40.864	42.744	37.742	5.002
	Totaal baten	-1.610	-2.792	-3.805	1.013
	Totaal saldo	39.254	39.952	33.936	6.016

	Storting				
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	3.300	3.420	3.420	0
2.2.3	Resv. Bodemsanering	319	319	319	0
	Onttrekking				
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	0	-554	-555	1
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	-3.400	-1.819	-1.856	37
2.2.3	Resv. Bodemsanering	-5.188	-7.426	-2.025	-5.401
	Resultaat	**34.285**	**33.892**	**33.240**	**652**

*een positief verschil is voordelig

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

3. Ruimte en Water
3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen
3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren
3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid’
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens
3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren
3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren
3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen
3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen
3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw
3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen
3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie
3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie
3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water
3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen
3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen
3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van de leefomgeving. In 2022 vroeg het Rijk de provincies om samen met gemeenten en waterschappen de opgaven voor de periode tot 2030 – met een doorkijk naar 2050 – ruimtelijk te vertalen, in te passen en te combineren met de provinciale opgaven. Dit moet leiden tot een ruimtelijk arrangement met het Rijk. Hiermee heeft de provincie een start gemaakt in 2022. Op 12 december heeft minister Hugo de Jonge voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) hiertoe het provinciaal startpakket voor de fysieke leefomgeving aan de provincies gestuurd. In het startpakket legt het Rijk de provincies de opgaven voor uit nationale programma’s op het gebied van onze fysieke leefomgeving.

Via het programma OV-knooppunten en de inzet van het OV-fonds werkte de provincie samen met partners aan duurzame verstedelijking rondom OV-knooppunten en de verbetering van de multimodale bereikbaarheid. Deze centrale en goed bereikbare locaties zijn steeds meer van betekenis voor de woningbouwopgave en werkgelegenheid, het mobiliteitssysteem en de recreatie.

Het gaat om themagerichte programma's, zoals Woningbouw en het Nationaal Programma Landelijk Gebied, en om gebiedsgerichte programma's, zoals voor Noord-Holland de NOVEX-gebieden Noordzeekanaalgebied, Regio Schiphol, Metropoolregio Amsterdam en Groene Hart.

In 2022 stelden Provinciale Staten de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast. De OV NH2022 voldoet aan de Omgevingswet en ligt klaar om in werking te treden, zodra de wet van kracht wordt.

In 2022 is een stap gezet in het versterken van de interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk en Bestuursraad Schiphol (BRS). Het doel is de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio te verbeteren en uitstoot en geluid te verminderen. Tegelijkertijd moet er ruimte komen voor natuurherstel, woningbouw, infrastructuur en de verbetering van het elektriciteitsnet. Hiertoe is de Bestuurlijke Overeenkomst Intenties Samenwerking Schipholregio vastgesteld tussen vijf ministeries en de BRS. Deze wordt uitgewerkt in de NOVEX Schipholregio. Ook heeft de provincie vanuit haar rol als bevoegd gezag van regionale luchtvaart besloten om de traumahelikopterstandplaats van het ziekenhuis VUmc te verplaatsten naar het Westelijk Havengebied.

De hoofddoelen op het gebied van water zijn het beschermen tegen overstromingen en het duurzaam gebruik van water voor verschillende doeleinden. Deze beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese richtlijnen: de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal:

1. primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen;
2. een robuuste ruimtelijke inrichting;
3. effectieve calamiteitenplannen.

Bij het versterken van primaire waterkeringen is ingezet op: adaptieve versterkingsoplossingen die daarmee tegen lagere kosten uitgebreid kunnen worden bij klimaatverandering, en het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit aan de dijk en de directe omgeving van de dijk. Hiervoor zijn de middelen ingezet uit de Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling.

De provincie heeft samengewerkt met gemeenten, veiligheidsregio's en waterschappen bij het verkrijgen van meer inzicht in vitale en kwetsbare infrastructuur. Eigen netwerken (onder andere wegen en kanalen) zijn beoordeeld op klimaatbestendigheid.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025
- Masterplan Wonen versie 1 en Masterplan Wonen versie 1.5
- Programma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Watervisie 2021 'Buiten de oevers'
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie OV2020

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Ruimte en Water
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	35.793	36.498	35.039	1.459
Baten	-7.439	-17.969	-14.939	-3.030
Saldo van baten en lasten	28.354	18.529	20.101	-1.572
Stortingen reserves	16.312	25.397	25.320	76
Onttrekking reserves	-20.266	-23.012	-22.927	-85
Resultaat	**24.400**	**20.914**	**22.494**	**-1.581**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten

- De Omgevingsvisie uitgedragen;
- de Omgevingsverordening NH2022 voorbereid die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt ;
- Ruimtelijke kwaliteit gestimuleerd.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Het gedachtegoed van de Omgevingsvisie NH2050 is binnen en buiten de provinciale organisatie levend gehouden. Intern: door advisering aan Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie, bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van de ambities en doelen uit de Omgevingsvisie. Extern: door het geven van voorlichting, informatie en advies.

In 2022 stelden Provinciale Staten de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast. De OV NH2022 voldoet aan de Omgevingswet en ligt klaar om in werking te treden zodra de wet van kracht wordt.

Verder zijn werkprocessen opgesteld om het gedachtegoed van de Omgevingswet en onze Omgevingsvisie in te brengen in de visie- en planvorming van gemeenten en waterschappen. Dit is ook gedaan voor nieuwe instrumenten onder de Omgevingswet, zoals het Projectbesluit. Daarnaast zijn bestaande procedures, bijvoorbeeld voor vergunningverlening, in lijn gebracht met de Omgevingswet.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet. Het bestaat uit lokale systemen van overheden en de onderdelen van de landelijke voorziening (DSO-LV), zoals het Omgevingsloket. In 2022 is de provincie Noord-Holland volledig aangesloten op het DSO en deden we ervaring op met het werken in het DSO.

3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

De provincie beschikt over twee instrumenten om ruimtelijke kwaliteit te stimuleren:

- de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO), met daarin experts op het gebied van stedenbouw, landschap, natuur, klimaat en erfgoed;
- de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK).

In 2022 bracht de ARO 32 adviezen uit. Dit betrof voornamelijk advisering over (flex)woningbouwplannen (17), enkele zonneweides (5) en transformatorstations (4). Ook nam de

ARO kennis van het provinciale onderzoek naar de energie-infrastructuur en de resultaten van het ontwerpend onderzoek naar inpassing en ontwerp van transformatorstations. In juni 2022 is het jaarverslag over de advisering in 2021 uitgebracht.

De PARK bracht in 2022 twee adviezen uit: een advies over Schiphol in relatie tot de omgeving en een advies over stikstofreductie als aanjager voor vitale landbouw in Noord-Holland. Ter voorbereiding van het laatstgenoemde advies organiseerde de PARK een diner pensant, onder de noemer 'natuur en landbouw in balans'. De bijeenkomst werd bezocht door de betrokken gedeputeerden en vertegenwoordigers van stakeholders, zoals LTO en natuurmonumenten, en eigenaren, waaronder een veehouder en een fruitkweker. Verder is een derde advies voorbereid: 'Leven met water in Noord-Holland'.

Koppeling met brede basismonitor

Bebouwd terrein

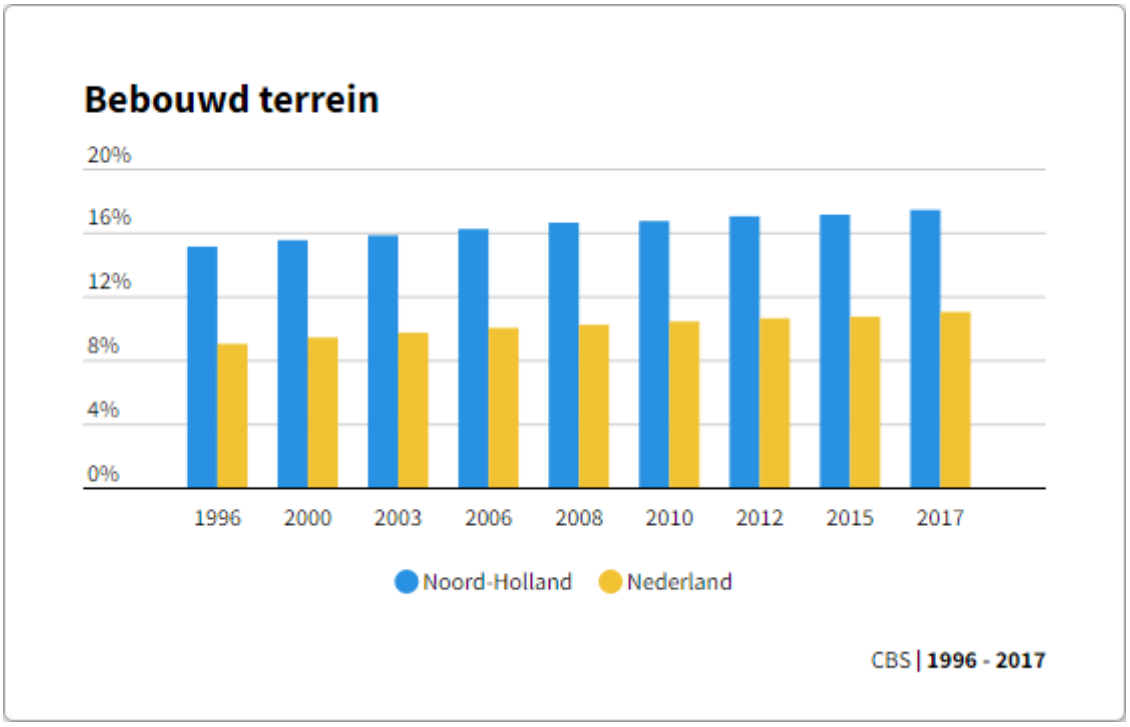

Het aandeel bebouwd terrein ligt in de provincie Noord-Holland zo'n 6 procentpunt hoger dan in heel Nederland. In zowel Noord-Holland als in heel Nederland nam dit percentage tussen 1996 en 2017 toe. Voor Nederland is dit een stijging van 2,3 procentpunt, voor Noord-Holland van 2 procentpunt. In 2017 bestond 17,4% van het landoppervlak in Noord-Holland uit bebouwd gebied. Op dit moment vormen de data uit 2017 de meest recente; deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit.

Technische toelichting

Terrein in gebruik voor wonen, werken, winkelen, uitgaan, cultuur en openbare voorzieningen als percentage van het totale oppervlakte land.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.1			Ontwikkelen ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.1.1	Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	1.091	2.524	2.356	168
3.1.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	528	1.451	1.477	-26
	Totaal lasten	1.619	3.975	3.833	142
	Totaal baten				
	Totaal saldo	1.619	3.975	3.833	142
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**1.619**	**3.975**	**3.833**	**142**

*een positief verschil is voordelig

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten

- Met de partners gemeente Velsen, Zeehaven IJmuiden en Havenbedrijf Amsterdam hebben we uitwerking gegeven aan het convenant Averijhaven tot Energiehaven. Dit leidde tot een concept-businesscase en een aantal afspraken om in 2023 tot besluitvorming te komen.
- Om de ruimtelijke inpassing van de energietransitie in Noord-Holland mogelijk te maken, hebben we de verordening aangepast. Dat was nodig om de zoekgebieden uit de RES 1.0 verder ruimtelijk uit te werken. Ook hebben we binnen het programmabureau NZKG in samenwerking met de partners (gemeenten en havenbedrijven) een eerste aanzet gemaakt voor ruimtelijke inpassing van de energietransitie binnen het Noordzeekanaalgebied. Het vertrekpunt hierbij is de CES NZKG die in september is opgeleverd.
- Bij OV-knooppunten heeft de provincie prioriteit gegeven aan de knooppunten die bijdragen aan de doelen voor woningbouw en doelen uit de Omgevingsvisie.
- De provincie heeft – vanuit haar rol als bevoegd gezag voor regionale luchthavens – in 2022 besloten de traumahelikopterstandplaats van het ziekenhuis VUmc te verplaatsen naar het Westelijk Havengebied.
- Het Rijk heeft het traject voor een Omgevingsagenda Landsdeel Noordwest stopgezet na het aantreden van het nieuwe kabinet en ingaan nieuw kabinetsbeleid (ruimtelijke puzzel).

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Algemeen:

Op 20 december stelde de provincie de Voortgangsrapportage OV-fonds 2022 vast.

De provincie droeg in 2022 vanuit verschillende rollen bij aan de doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit.

Kennis en onderzoek

In 2022 voerde de provincie een aantal onderzoeken uit en ontwikkelde en actualiseerde een aantal instrumenten.

De belangrijkste zijn:

- het Dashboard OV-knooppunten;
- de Monitor OV-knooppunten 2021-2022;
- de OV-knooppuntenviewer;
- de digitale stationsschouw;
- de Actieagenda OV-knooppunten (samenwerking tussen nationale en regionale partijen, IenW is de trekker);
- Toekomstbestendige Stationslocaties (Low Carbon Station Area District tool; oplevering eerste kwartaal 2023);
- Een TNO-onderzoek naar een toekomstbestendig en integraal hubontwerp voor Haarlem Nieuw-Zuid (onderdeel van actie uit de Focus Koers Smart Mobility 2022-2025);
- een hubstrategie Noord-Holland met partners (vanuit het thema Duurzame gebiedsontwikkeling uit de Focus Koers Smart Mobility);
- Verkenning Mobility as a Service Provincie Noord-Holland (vanuit de Focus Koers Smart Mobility).

De ontwikkeling van het provinciale dataplatform is minder snel verlopen dan verwacht. Hierdoor is ook het structureren van de beschikbare data voor OV-knooppunten in een dataplatform uitgesteld. Ditzelfde geldt voor de doorontwikkeling van het Kennisportaal inclusief Vlindermodel. Het is de bedoeling dat beide acties in 2023 verder worden opgepakt.

De volgende onderzoeken uit de Onderzoeksagenda Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT) en projecten OV en ketenreis zijn gestart of uitgevoerd:

- verdiepend onderzoek naar de HOV-corridor Haarlem-Schiphol-Amsterdam met partneroverheden;
- concretisering van het ontwikkelperspectief Bus Rapid Transit;
- samenwerking met Transdev en NS aan de Ambitie Publieke Mobiliteit. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke analyse van het OV-systeem in Noord-Holland Noord.

- Realisatie van de nieuwe vrijliggende HOV-busbaan tussen het busstation en de A27 in Hilversum (onderdeel van HOV in 't Gooi) die bijdraagt aan de regionale bereikbaarheid en een snelle verbinding met Eemnes, Blaricum en Huizen.

Coördinerende en verbindende rol (samenwerking)

In 2022 werkte de provincie aan regionale strategieën en actieprogramma's voor zes corridors. De volgende programma's zijn in uitvoering: het Actieprogramma Gooicorridor, Actieprogramma OV-knooppunten IJmond Zuid-Kennemerland en het Ontwikkelbeeld Zaancorridor. Daarnaast gingen we verder met de uitwerking van de Ontwikkelagenda Hoornse Lijn, het 10-puntenplan voor de Helderse Lijn (spoorlijn Schagen-Den-Helder plus Texel) en de ontwikkeling van een strategie voor de Westfriese Lijn (Hoorn-Enkhuizen). Naast het werk op de corridors zorgt de provincie voor het verbinden van OV-knooppunten aan verschillende provinciale, regionale en landelijke beleidstrajecten.

Stimulerende rol

We ondersteunden in 2022 gemeenten met kennis en procesinstrumenten bij 27 knooppunten (inclusief vier buitenpoorten en P+R/mobiliteitshubs). Voor twee knooppunten kregen we de vraag om cofinanciering. Dit betreft de subsidieaanvraag voor Hilversum en een aanvraag voor de ontwikkeling van Alkmaar Noord. Daarnaast selecteerden we met de samenwerkingspartners op de corridors projecten die in aanmerking komen voor subsidie (€ 2 miljoen) voor het nemen van maatregelen op het gebied van OV en ketenreis (boven het Noordzeekanaalgebied). NS reserveerde hiertoe eenzelfde bedrag.

Veel van de werkzaamheden die we hier noemen, hangen samen met de begroting van mobiliteit. Zie ook programma 4.

Effectindicatoren 3.2.1

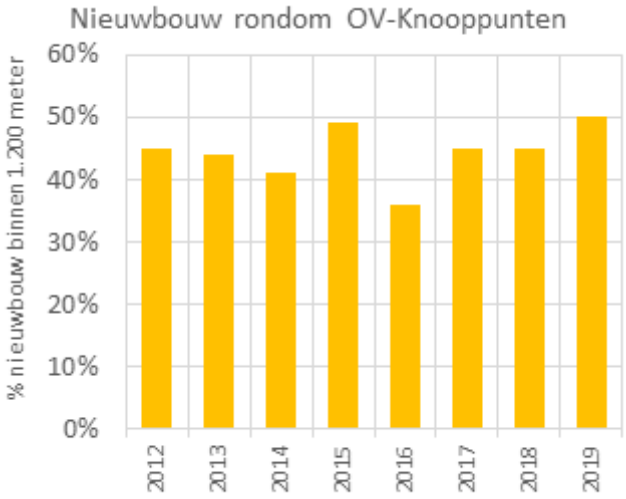

Toelichting

Woningbouw per jaar binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in % van totale nieuwbouw

Bron: Provincie Noord-Holland

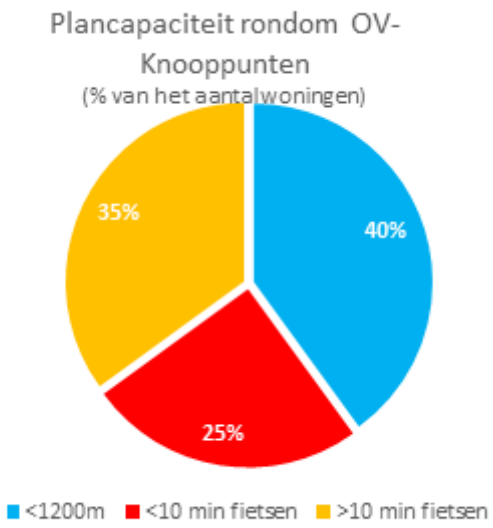

Toelichting

Plancapaciteit woningbouw binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in aantallen woningen. Van de totale plancapaciteit (428.300 woningen) is 40% binnen 1.200 meter gepland en 65% binnen 10 minuten fietsen. Hierbij gelden de volgende disclaimers:

- Het programma heeft bijgedragen, maar er is meer van invloed op de ontwikkeling van OV-knooppunten;
- De cijfers zijn een gemiddelde voor heel Noord-Holland. Er zijn lokale en regionale verschillen.
- Het streven van 50% van de nieuwbouw binnen 1200 meter gaat over de destijds vastgestelde woningbehoefte van 240.000 woningen tot 2040 (Vraaggestuurd bouwen, Companen, 2012).

Bron: Provincie Noord-Holland

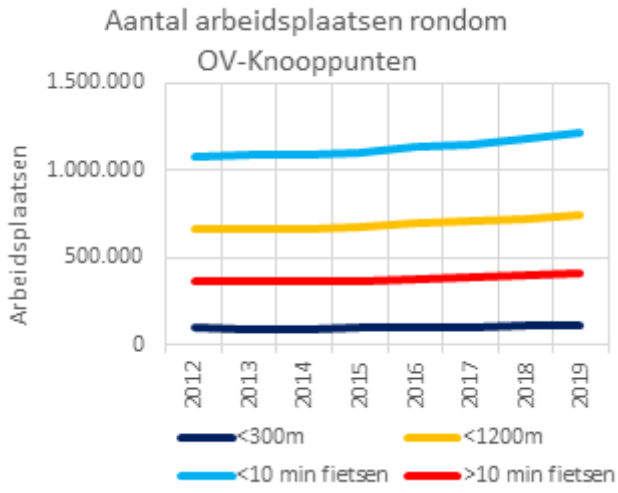

Toelichting

Aantal arbeidsplaatsen rondom OV-knooppunten uitgedrukt per gehanteerd bereik zijnde 300m, 1200m en 10 minuten fietsen

Bron: Provincie Noord-Holland

Voor meer gedetailleerde informatie over bovenstaande indicatoren verwijzen wij naar de monitor OV knooppunten 2018-2019

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Het Rijk is het bevoegd gezag voor Schiphol en bepaalt hoe de luchtvaart (luchtvaartnota) en de

luchthaven (luchthavenverkeersbesluit Schiphol) zich de komende jaren verder mogen ontwikkelen. In 2022 kondigde de minister aan dat er gewerkt wordt aan een krimpbesluit: Schiphol moet (voorlopig) terug naar 440.000 vluchten. Ook nam de minister een voorkeursbesluit voor de herziening van het Nederlandse luchtruim.

Het belang van de luchtvaart en Schiphol voor goede internationale verbindingen met onze provincie en de MRA staat niet ter discussie. Maar de provincie vraagt het Rijk wel om bij de verdere ontwikkeling van de luchtvaart, de operatie op Schiphol en de inrichting van het luchtruim de Europese Green Deal en de Omgevingswet als kaders te hanteren. Zodat er een betere balans komt tussen connectiviteit en kwaliteit van de leefomgeving.

Governance

De impact van luchtvaart schuurt soms met andere maatschappelijke opgaven in de Schipholregio. Een goede afstemming tussen de diverse publieke belangen en bestuurslagen is daarom belangrijk. De provincie trekt intensief op met de 56 gemeenten en de drie andere provincies in de Schipholregio in de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS). De gedeputeerde luchtvaart van Noord-Holland is daarvan de voorzitter.

Na de evaluatie van de Omgevingsraad Schiphol (ORS) en het adviesrapport over een nieuw overleg- en governancemodel, heeft het Rijk in 2022 een nieuwe governancestructuur opgezet. Deze rust op twee pijlers:

1. Versterken van de interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk en BRS. Daartoe is in 2022 de Bestuurlijke Overeenkomst Intenties Samenwerking Schipholregio vastgesteld tussen vijf ministeries en de BRS. Deze overeenkomst wordt uitgewerkt in de NOVEX Schipholregio.

2. Een pijler voor de maatschappelijke participatie via een nieuwe maatschappelijke raad (MRS) en het borgen van de informatievoorziening in een digitaal Omgevingshuis.

In lijn met de uitwerking van de evaluatie heeft de BRS per 1 januari 2022 het lidmaatschap van de ORS beëindigd. De provincie draagt daarmee niet meer financieel bij aan de maatschappelijke participatie en informatievoorziening van het Rijk. De vrijgevallen middelen zetten we in voor de interbestuurlijke samenwerking in het Schipholdossier.

Leefbaarheid

De tweede tranche van de Stichting Leefomgeving Schiphol (SLS) liep eind 2020 af, maar de uitvoering loopt nog enkele jaren door. Over de inzet van de resterende middelen maakte de provincie afspraken, in aanloop naar een nieuw Omgevingsfonds dat het Rijk wil instellen. De provincie stopt geen middelen in dit omgevingsfonds. Wel heeft de leefomgeving in de nabijheid van de luchthaven aandacht gekregen. In de zuidflank van de MRA werkte de provincie in 2022 samen met de betreffende gemeenten aan de verbetering van de leefomgeving via het Programma Westeinderscheg.

Regionale luchtvaart

Naast de ontwikkeling van Schiphol is de provincie zelf bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Vanuit deze rol heeft de provincie in 2022 een regionaal luchthavenoverleg opgestart. Verder verleenden we ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen.

Zoals de provincie met het Rijk heeft afgesproken, begon het Rijk eind 2022 met de evaluatie van de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML).

In 2022 heeft de provincie besloten om de traumahelikopterstandplaats van het ziekenhuis VUmc te verplaatsten naar het Westelijk Havengebied. De drop-off-functie bij het ziekenhuis blijft bestaan. Dit riep een aantal knelpunten op, waarover de provincie met het Rijk in gesprek is gegaan.

Innovative Air Mobility

De ontwikkelingen rondom elektrische vliegtuigen gaan snel. Als voorbereiding op de besluitvorming heeft de provincie in 2022 contacten gelegd met kennisinstituten en bedrijven binnen Nederland, maar ook binnen Europa en Californië om gezamenlijk kennis op te bouwen.

Koppeling met brede basismonitor

Schiphol

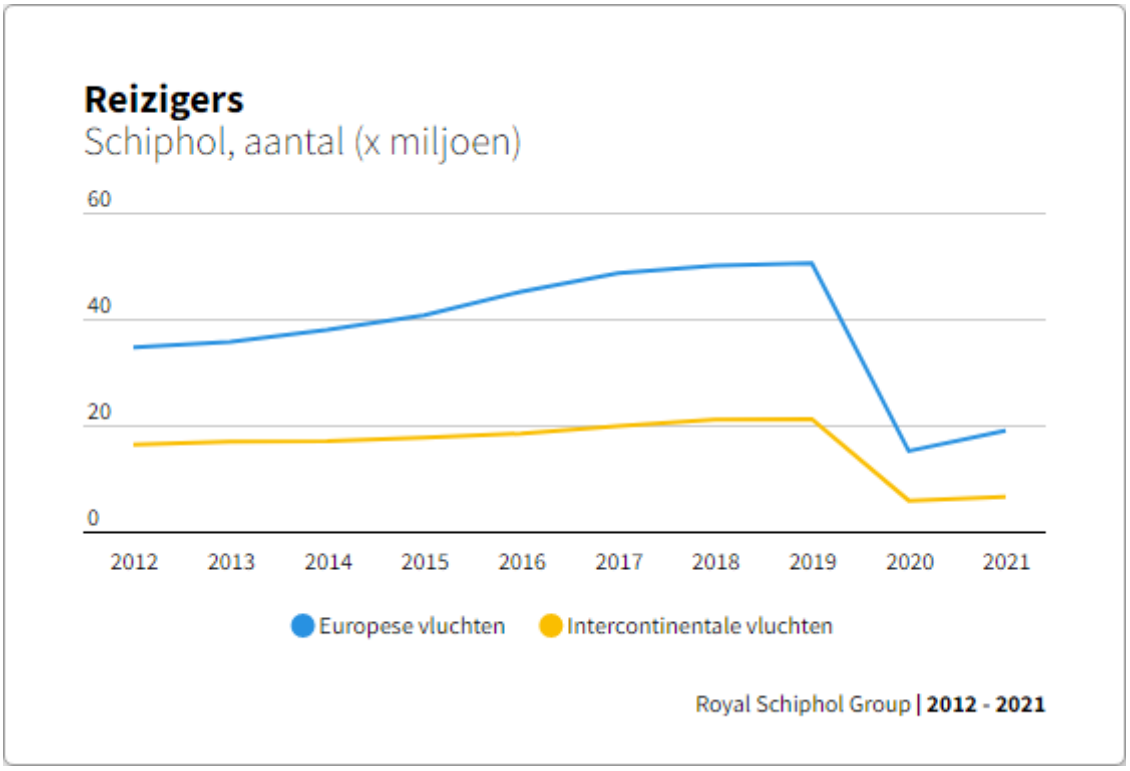

Door de coronacrisis daalde het totale aantal reizigers op Schiphol in 2020 met zo'n 70% ten opzichte van 2019 (voor Europese en intercontinentale vluchten samen). In 2021 is het aantal reizigers weer toegenomen naar 25,5 mln. Dit ligt nog fors onder het niveau van voor de coronacrisis (71,7 mln. in 2019).

Technische toelichting

Aantal passagiers wiens Europese of intercontinentale vlucht start of eindigt op Amsterdam Airport Schiphol.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

In 2022 maakte Het kabinet-Rutte IV kenbaar de regie te willen hernemen in het ruimtelijk domein. De lopende NOVI-trajecten zijn opgegaan in het nieuwe programma NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra). De provincies kregen de vraag om per provincie voor een aantal specifieke gebieden de 'ruimtelijke puzzel' te leggen. De gebiedsgerichte aanpak voor het Noordzeekanaalgebied is daarmee voortgezet onder de noemer NOVEX-NZKG.

In vervolg hierop ging het ontwerpend onderzoek voor NOVEX-NZKG van start. Er wordt – met een gezonde leefomgeving als randvoorwaarde – een antwoord geformuleerd op de vraag hoe we haveneconomie, circulaire economie, landschap, energietransitie en water(berging) kunnen inpassen in het Noordzeekanaalgebied. Doorsnijdende thema's, zoals CO2-reductie, worden hierin meegenomen. Met het Rijk spraken we af het integraal Ontwikkelperspectief in de tweede helft van 2023 op te leveren. Op basis hiervan moeten eind 2023 wederkerige bestuurlijke afspraken worden gemaakt.

In 2022 stelden Provinciale Staten de Nota Zeehavens vast, die onze visie op de zeehavengebieden verwoordt. De Nota Zeehavens geldt als vertrekpunt voor de (ruimtelijke) trajecten in het Noordzeekanaalgebied en in Den Helder.

In 2022 werkten we met de convenantpartners verder aan de businesscase voor de realisatie van de energiehaven.

In maart 2022 verscheen de rapportage 'Maritiem Cluster Den Helder – toekomstbestendige haven en stad voor de Kop van Noord-Holland'. Dit document schetst kansen en mogelijkheden voor de lange termijn (2050) voor het kerngebied van de havens, het Nieuwe Diep-Nieuwe Werk. De focus ligt op de energietransitie, in combinatie met havenontwikkeling, maritieme stadsontwikkeling en bereikbaarheid. De samenwerking met Defensie is vastgelegd in een intentieovereenkomst (maart 2022) en is bekrachtigd in de brief aan de Tweede Kamer van 2 december 2022, waarin het Maritiem Cluster specifiek genoemd wordt.

Het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP)

Op 26 januari heeft Koning Willem-Alexander de nieuwe Zeesluis IJmuiden officieel in gebruik genomen. In overleg met het Bestuursplatform NZKG is besloten om het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP) per 1 oktober te sluiten. Het informatiepunt wordt afgebroken. Binnen het bestuursplatform NZKG is uitgesproken dat een informatiepunt rondom de ontwikkelingen binnen het Noorzeekanaalgebied van belang blijft om inwoners, bedrijven en belanghebbenden te informeren over de ontwikkelingen binnen het gebied. In 2022 is een start gemaakt met de uitwerking van een communicatiestrategie binnen de regio.

Effectindicatoren 3.2.3

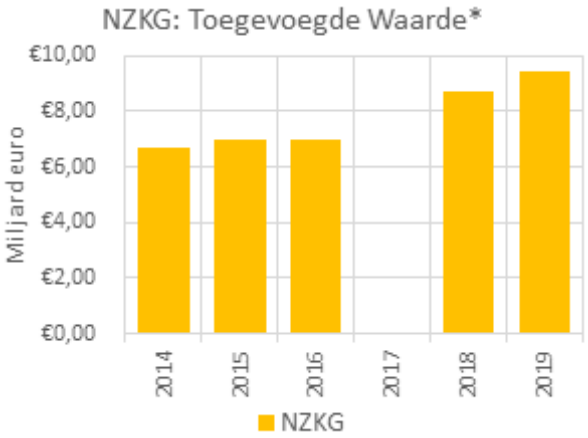

Toelichting

Toegevoegde waarde in Noordzeekanaalgebied (NZKG), weergeven miljarden euro's.
*deelgebied Heemskerk is in 2019 toegevoegd. In verband met een wijziging in methodiek is er geen data beschikbaar voor 2017

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

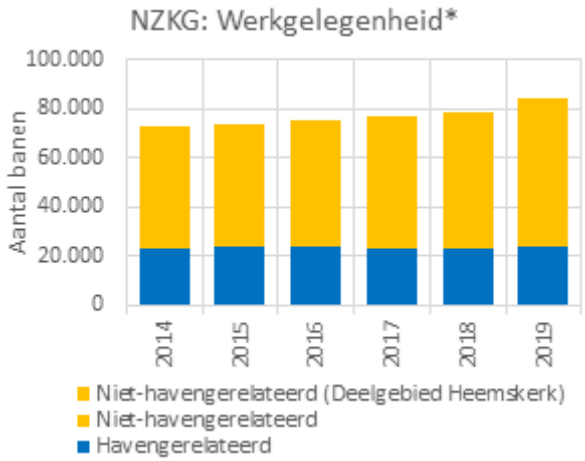

Toelichting

Indicator geeft het aantal banen weer in het NZKG gebied.

*Om de tijdreeks consistent te houden met voorgaande jaren zijn de nieuw toegevoegde bedrijventerreinen PolanenPark en Sloterdijk IV (De Heining) niet opgenomen in deze tijdreeks.

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

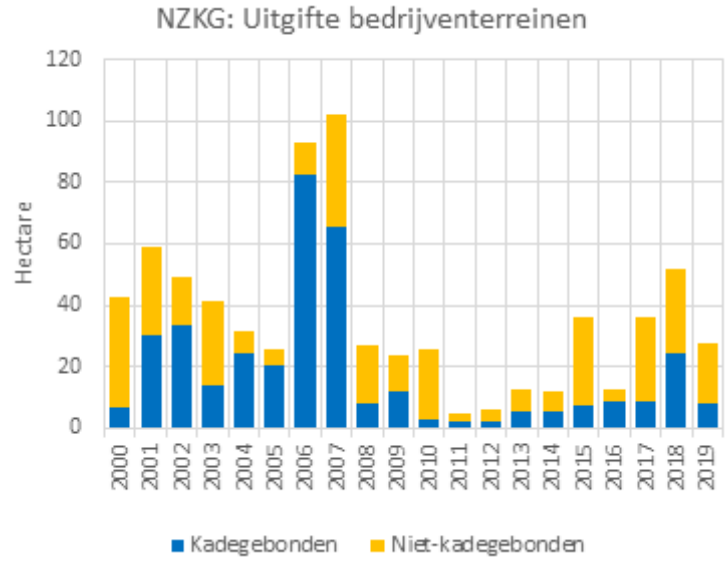

Toelichting

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

Koppeling met brede basismonitor

Noordzeekanaalgebied

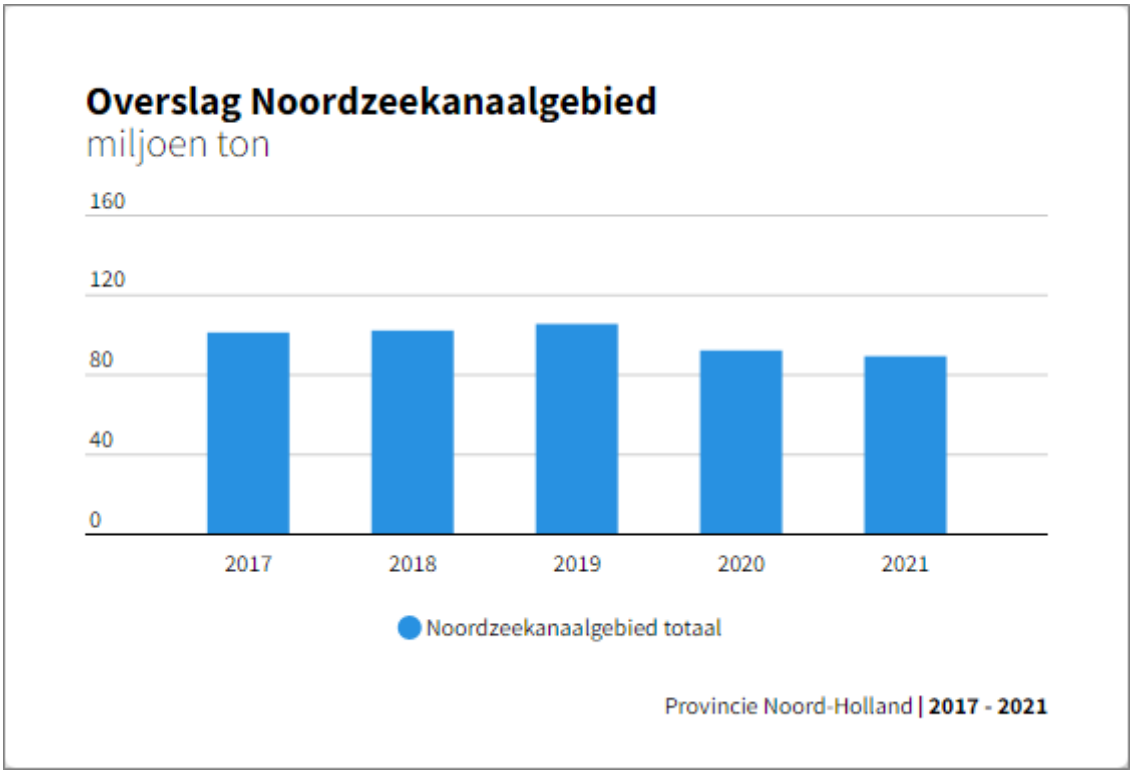

De overslag in het Noordzeekanaalgebied (NZKG) groeide tussen 2010 en 2019 met 12%. In 2020 trad een flinke daling op. Ook in 2021 is de overslag gedaald. De overslag in het NZKG (exclusief Zeehaven IJmuiden) kwam in 2021 uit op bijna 89 miljoen ton. Volgens de Port of Amsterdam is de belangrijkste oorzaak voor deze daling de afgenomen vraag naar brandstoffen als gevolg van de energietransitie. Ook de coronacrisis werkte door in de cijfers.

Technische toelichting

Overslag x mln. ton in het Noordzeekanaalgebied exclusief de Zeehaven IJmuiden over de periode 2017-2021.

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

In 2022 is de provinciale Omgevingsverordening herzien, een eerste aanzet om aan te sluiten bij de nieuwe Omgevingswet. De inwerkingtreding daarvan is uitgesteld tot 1 januari 2024. Onderdeel van de herziene provinciale Omgevingsverordening is de ruimtelijke inpassing van de energietransitie. De RES-zoekgebieden zijn daarmee in de omgevingsinstrumenten geborgd. Bestaande zoekgebieden kunnen verder worden onderzocht en eventueel worden uitgewerkt tot projectlocaties. Ook het versterken van het energienetwerk maakt deel uit van de nieuwe verordening. In 2022 is in samenwerking met TenneT het provinciale inpassingsplan Beverwijk-Oterleek voor de 150 kV hoogspanningsleiding afgerond.

Ook voerde de provincie een aantal onderzoeken uit naar projecten met een ruimtelijke impact. Zo gaven we samen met de gemeente Zaanstad, het ministerie van I&W en de Vervoersregio Amsterdam verder vorm aan de planstudie voor het provinciaal inpassingsplan Guisweg. En

samen met de partners in en om het IJsselmeergebied werkten we verder aan de gebiedsagenda IJsselmeergebied. Ook de Verkenning Binnenduinrand en het Metropolitaan Landschap binnen de MRA brachten we een stap verder.

De provincie waarborgt onze provinciale doelstellingen door zo vroeg mogelijk in gesprek te gaan met gemeenten en regio's over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies. Deze gesprekken voerden we op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio's. In sommige gevallen vond bestuurlijk overleg plaats. De provincie diende diverse zienswijzen in. Er zijn geen reactieve aanwijzingen gegeven en er is geen beroep ingesteld. Er zijn enkele ontheffingen verleend van de Omgevingsverordening voor gemeentelijke ruimtelijke plannen.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen – met name voor het beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur en het verbeteren van de mobiliteit – koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Als het nodig is, gaan we over tot onteigening. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden per 31 december 2022 staat in de paragraaf Grondbeleid.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	4	4	MJOP loopt conform planning
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	7,2	pm	De toetsing vind plaats aan hand van enquête die in begin 2023 wordt uitgezet, namelijk ná pachtperiode 2022
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	1 mln	0,03 mln	Door verwachting dat deze gronden nodig zijn als (ruil)grond in gebiedsprocessen is verkoopdoelstelling naar beneden bijgesteld
Aankoop NNN	Hectare	80	27	Door de keuze om meer tijd te nemen voor de verkenningsfase in de gebiedsprocessen en de onduidelijkheid rondom rijksregelingen, vertraagt de grondverwerving.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.2			Uitvoeren ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	11.391	3.116	2.910	206
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	729	303	183	120
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	462	2.716	2.589	127
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	3.263	1.999	2.425	-426
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	5.302	7.696	8.899	-1.203
	Totaal lasten	21.147	15.830	17.006	-1.176
	Totaal baten	-5.939	-13.197	-12.821	-376
	Totaal saldo	15.208	2.633	4.185	-1.552
	Storting				
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	5.000	5.000	5.000	0
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	0	5.000	5.000	0
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	0	1.599	1.599	0
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	7.000	4.541	4.541	0
	Onttrekking				
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	-10.680	-5.360	-5.172	-188
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	0	-2.400	-2.405	5
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	0	-1.679	-1.568	-111
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	-140	-140	0
3.2.4	Resv. subsidies OD 3.4.4	0	-706	-1.206	500
	Resultaat	**16.388**	**8.488**	**9.833**	**-1.346**

*een positief verschil is voordelig

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Toelichting

Prioriteiten

- Met het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw voerden we maatregelen uit om de bouw van woningen te versnellen.
- In 2022 kwam de regio Kop als laatste een woonakkoord overeen, in Westfriesland is het woonakkoord geactualiseerd, in alle overige regio's zijn deze akkoorden in uitvoering.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

In de provinciale Woonagenda 2020-2025 staat dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen woningen, opgaven en acties. In 2022 kwam de regio Kop als laatste een woonakkoord overeen, in West-Friesland is het eerder gesloten woonakkoord in 2022 geactualiseerd, in alle overige regio's worden de woonakkoorden uitgevoerd.

Regio's kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van afspraken uit het woonakkoord. Voor de regeling is in totaal € 2.635.000 beschikbaar tot en met 2025. Er is in 2022 voor circa € 400.000 subsidie verleend voor negen projecten.

De Monitor Woningbouw houdt zicht op de naleving van de afspraken uit de woonakkoorden. De voortgang kwam ter sprake in bestuurlijke overleggen met de regio's. In diverse regio's gingen projecten van start om op basis van het instrument WoonZorgwijzer afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.

In 2022 zijn drie digitale woonakkoord-overleggen georganiseerd met de regionale ambtelijke coördinatoren van de woonakkoorden. Ze zijn bedoeld om kennis uit te wisselen, bijvoorbeeld over het Masterplan Wonen, de woondeals en prestatieafspraken met het Rijk of over gezond, duurzaam en toekomstbestendig wonen.

Op 9 november 2022 organiseerde de provincie een (hybride) netwerkconferentie over onder andere de (tussen)resultaten van het Masterplan Wonen en de toekomstscenariostudie Ruimtelijke Verkenningen van het PBL. Ook werden enkele goedbezochte inspiratiesessies georganiseerd, onder andere over 'emissieloos bouwen' en 'een thuis voor iedereen'.

De provincie voerde stikstofberekeningen uit voor woningbouwplannen in Noord-Holland die tot 2030 gepland staan. Daaruit blijkt dat de woningbouw weliswaar in beperkte mate tot de uitstoot van stikstof leidt, maar ook dat een groot deel van de plannen ermee te maken heeft. De resultaten van het onderzoek bespraken we met gemeenten. De provincie helpt hen waar mogelijk met kennis en informatie. We hebben een brief naar de minister gestuurd over het stikstofprobleem en de Noord-Hollandse situatie, waaronder de grote woningbouwopgave en het tekort aan stikstofruimte om deze opgave te realiseren.

In MRA-verband is een publiek-private samenwerking uitgewerkt in het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Hier komen de verschillende duurzaamheidsthema's samen in een toetsingskader. Bij woningbouwprojecten kan dit gebruikt worden om ambitieniveaus vast te stellen en afspraken te maken. In het convenant zijn energieneutraliteit, circulariteit, klimaatadaptiviteit, natuurinclusief bouwen, een gezonde leefomgeving en duurzame mobiliteit opgenomen. Op 29 september ondertekenden 99 partijen (inclusief de provincie) het convenant.

Om de transitie naar een circulaire bouw te versnellen, stelde de provincie in 2022 een circulair bouwexpert en een ketenaanjager voor de bouw aan. Zij richten zich respectievelijk op de ondersteuning aan gemeenten bij de uitvoering van plannen en het smeden van ketens in de bouw.

De Viewer woningbouwlocaties is in 2022 voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord geactualiseerd. Het Dashboard Wonen is ook geactualiseerd.

Effectindicator 3.3.1

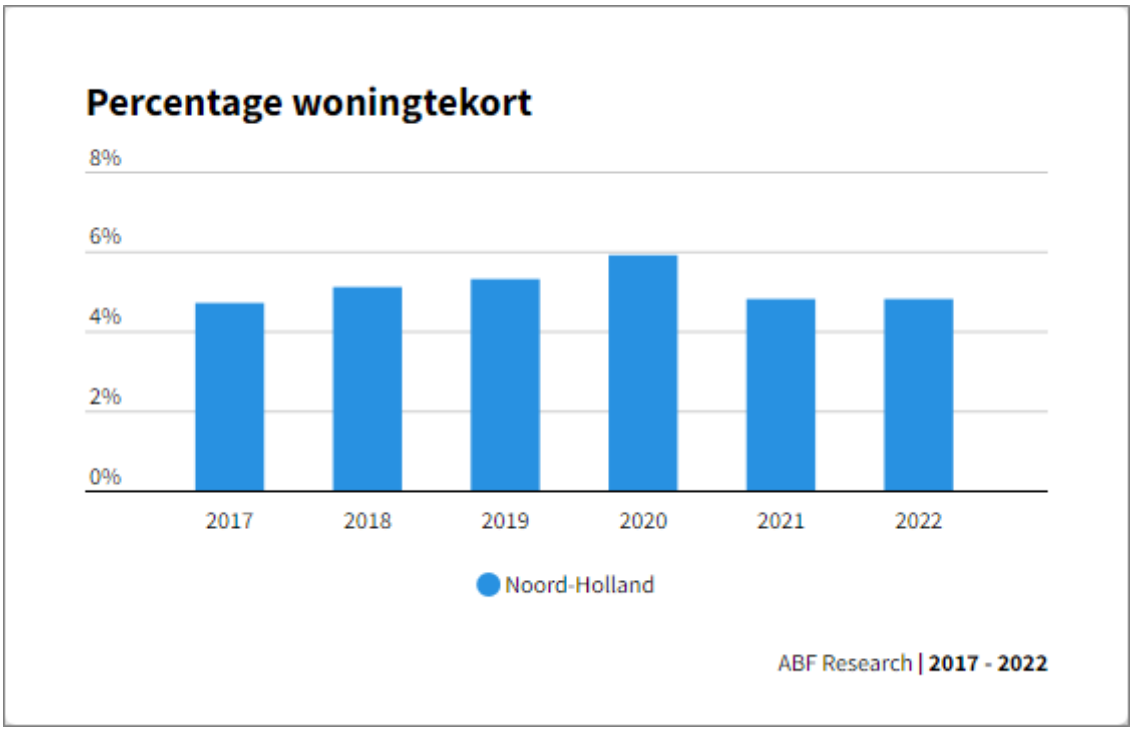

Toelichting
Het woningtekort is een indicator die de demografische druk op de woningmarkt weergeeft. Hierbij wordt gekeken wat de woningvraag is t.o.v. het aanbod. Tot 2020 liep het woningtekort op. Als gevolg van de Coronacrisis is de bevolkingsgroei gedaald. De verminderde bevolkingsgroei wordt veroorzaakt door een hogere sterfte en een sterk verminderd buitenlands migratiesaldo. De lagere bevolkingsgroei vertaalt zich in een lagere huishoudenstoename. Doordat het aantal gebouwde woningen groter was dan de huishoudensgroei is het woningtekort in de loop van 2020 gedaald. In Noord-Holland ligt het tekort begin 2022 op 4,8%. Om het tekort terug te brengen tot acceptabele proporties, het streven van het rijk is een tekort van maximaal 2%, zullen zo snel mogelijk meer woningen aan de voorraad moeten worden toegevoegd.

Bron: ABF Research

Koppeling met brede basismonitor

Woningtekort

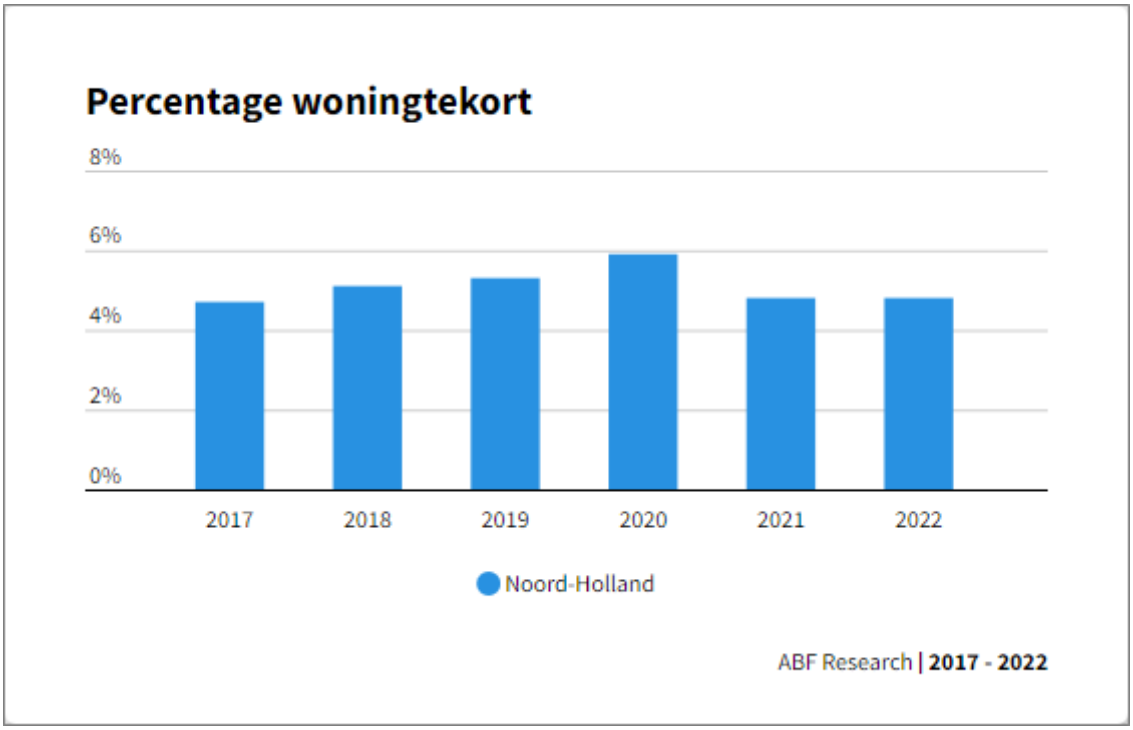

Tot 2020 liep het woningtekort op, om in de loop van 2020 licht te dalen. Dat heeft te maken met de bevolkingsgroei; die daalde tijdens de COVID-crisis, door een hogere sterfte en een verminderd buitenlands migratiesaldo. Het aantal gebouwde woningen was groter dan de groei van het aantal huishoudens, waardoor het woningtekort in 2021 afnam. Inmiddels is de bevolkingsgroei weer aangetrokken. In 2021 liep in Noord-Holland de groei van de vraag gelijk op met de groei van het aanbod. Het woningtekort begin 2022 is daardoor gelijk aan 2021 (4,8 procent). Nationaal steeg het tekort van 3,5 procent in 2021 naar 3,9 procent in 2022.

Technische toelichting

Percentage woningtekort: woningvraag t.o.v. het aanbod.

Plancapaciteit

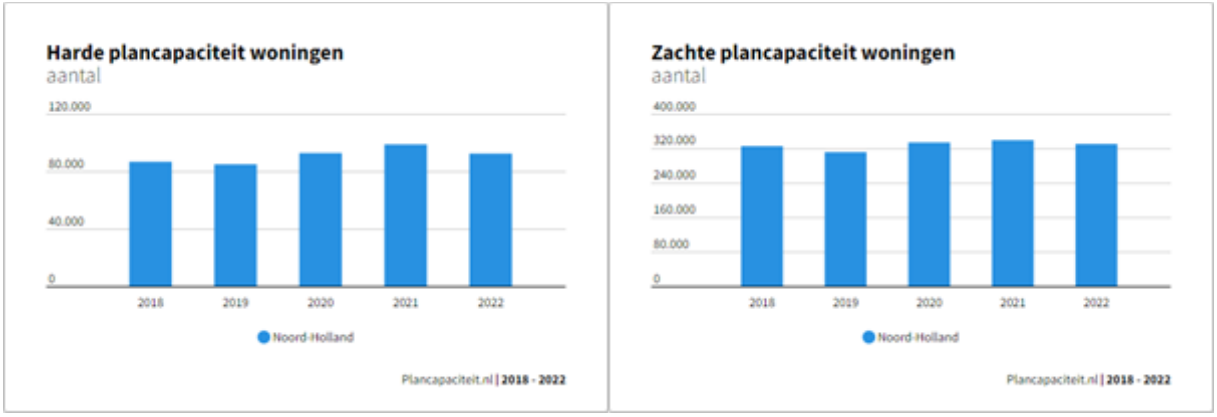

De cijfers voor plancapaciteit zijn gebaseerd op periodieke inventarisaties van de provincie. Bij gemeenten worden de bouwplannen geïnventariseerd. Het totaal aantal woningen in gemeentelijke plannen (zowel harde als zachte plancapaciteit) is gedaald van 437 duizend naar

422 duizend in 2022. De daling zit vooral in de gemeente Amsterdam. De harde plancapaciteit daalde in 2022 met ongeveer 6.000 woningen tot een totaal van 92 duizend woningen.

Technische toelichting

Netto capaciteit harde plannen (locaties met een vastgesteld bestemmingsplan) en zachte plannen (locaties die in voorbereiding of potentieel zijn).

Tevredenheid met woning en woonomgeving

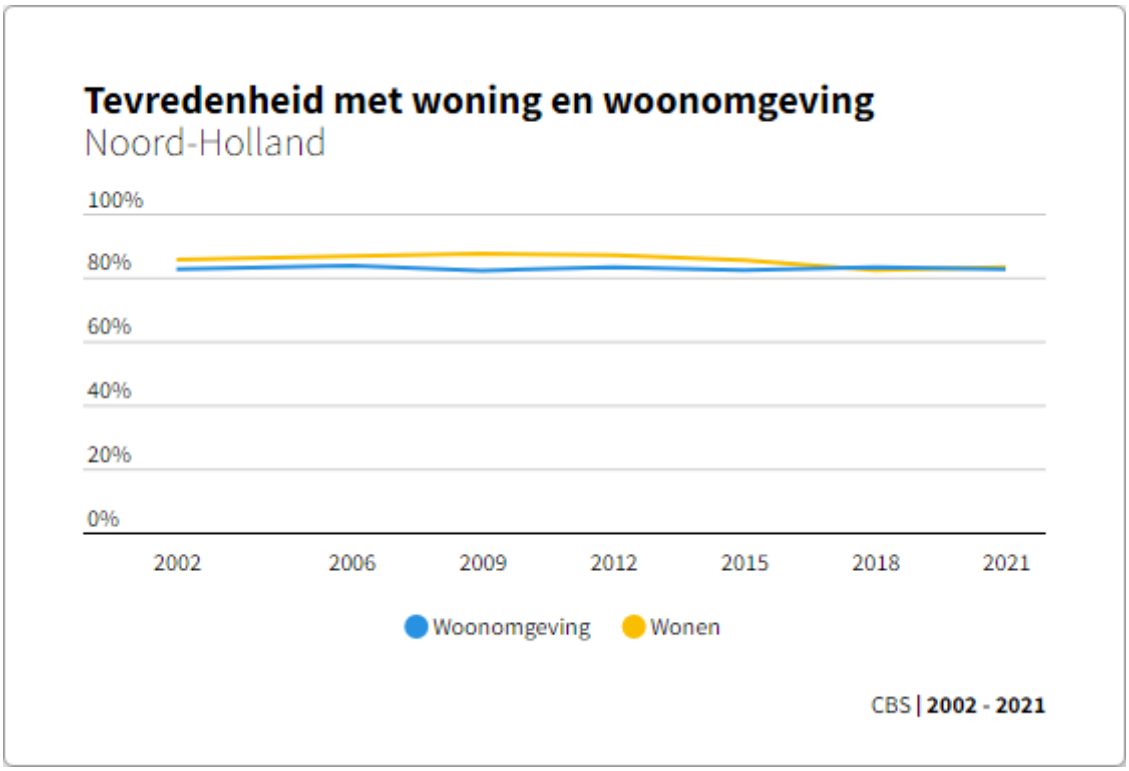

Het percentage inwoners van Noord-Holland dat tevreden is met de woonomgeving is redelijk stabiel. In 2021 was 83% van de inwoners in Noord-Holland tevreden met de woonomgeving; iets lager dan het landelijk gemiddelde (84%). Van 2012 tot 2018 nam het percentage inwoners dat tevreden is met de woning in de provincie Noord-Holland af, landelijk is ongeveer dezelfde trend waarneembaar. In 2021 is de tevredenheid t.o.v. 2018 licht gestegen van 82% naar 83%. In 2021 is 83% van de inwoners van de provincie Noord-Holland tevreden met de woning, landelijk is dit 86%.

Technische toelichting

Het percentage particuliere huishoudens dat o.b.v. enquêtes zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning of woonomgeving. De woonomgeving is de omgeving en de buurt waarin een huishouden woont.

Betaalbaarheid wonen

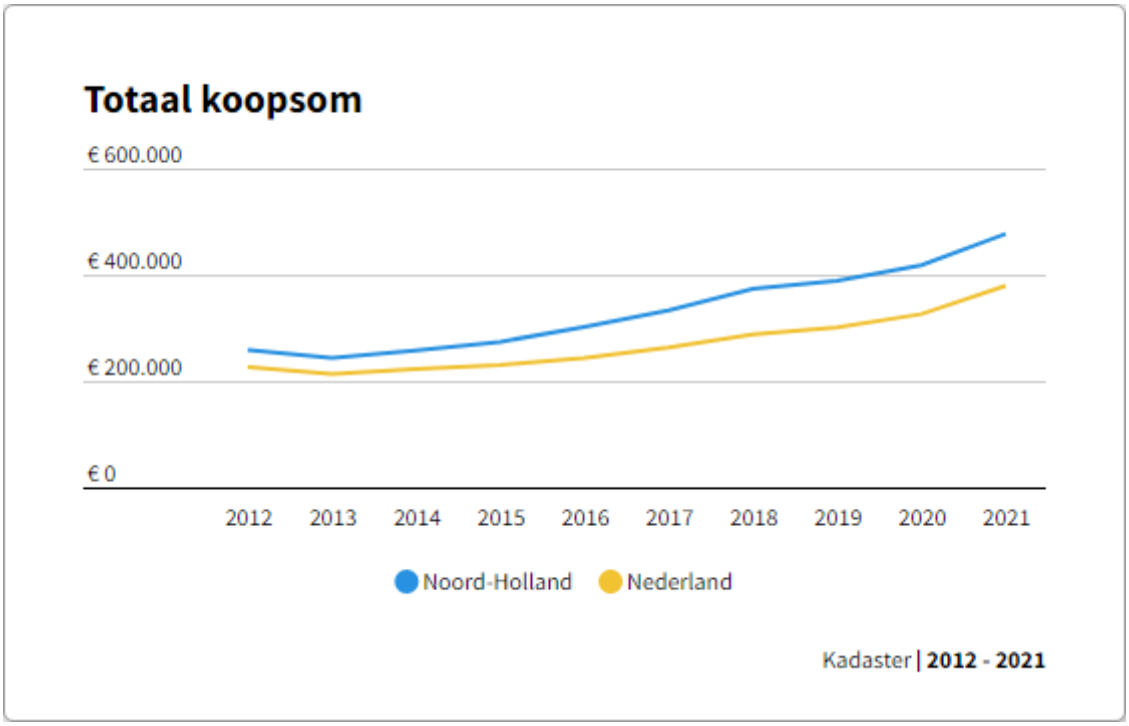

In Noord-Holland steeg de gemiddelde verkoopprijs de afgelopen jaren explosief. Waar in 2015 nog gemiddeld € 274.000, - werd betaald voor een woning is dat bedrag inmiddels opgelopen tot gemiddeld € 477.000, - in 2021, een stijging van ruim 74% procentpunt.

Technische toelichting

De gemiddelde verkoopprijs van woningen betreft de gemiddelde koopsom van woningen en appartementen die betaald is door kopers gedurende de periode.

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Toelichting

Met het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw voerden we diverse maatregelen uit om de woningbouwproductie te versnellen.

De provincie stelde in 2018 een subsidie beschikbaar aan de MRA voor het inrichten en in stand houden van een flexibele schil. Gemeenten kunnen op die manier cofinanciering krijgen voor het inhuren van extra expertise voor woningbouwprojecten. Ook in 2022 zijn op die manier veel experts ingehuurd. Vanuit dit budget worden eveneens de bouwambassadeur en diens secretaris ingehuurd, die vanuit het Uitvoeringsprogramma in 2020 zijn aangesteld. In 2022 is het budget voor uitvoering van de flexibele schil en ondersteuning door het kernteam Versnelling MRA aangevuld. Vanuit dit budget biedt het kernteam gemeenten (ook in Noord-Holland Noord) extra expertise en ondersteuning voor (onder andere) aanvragen voor de Woningbouwimpuls van het Rijk.

Het uitvoeringsprogramma bevat ook een knelpuntenbudget, beschikbaar voor financiële knelpunten bij gemeentelijke woningbouwprojecten. Vanuit dit knelpuntenbudget is in 2022 subsidie verleend voor versnelling van de flexwoningen in De Nieuwe Kern in Ouder-Amstel en de woningbouw bij OV-knooppunten Weespersluis (Weesp) en Kogerveld (Zaanstad).

Voor Noord-Holland Noord en de kleinere MRA-gemeenten is de subsidieregeling 'Uitvoeringsregeling versnelling woningbouw 2021 ook in 2022 ingezet voor het cofinancieren van extra inhuur om de woningbouwopgave in kleinere projecten te versnellen (dit in aanvulling op de flexibele schil MRA, die op de grote opgaven is gericht, ook in Alkmaar, Hoorn en Heerhugowaard). Het gaat hier om aanvragen van de gemeenten Heemskerk, Enkhuizen, Medemblik, Langedijk, Bloemendaal en Waterland. De regeling loopt tot en met 2024.

De provincie werkt via diverse bouwtafels samen met marktpartijen. Vanuit haar rol als kennismakelaar heeft de provincie in 2022 viermaal een Klankbordgroep Marktpartijen georganiseerd om kennis en ervaring te delen. Onderwerpen die de afgelopen keren op de agenda hebben gestaan, zijn woningbouwversnelling, een gezonde leefomgeving, een woningbouwbod met het Rijk en circulair bouwen.

De provincie heeft binnen de MRA een actieve rol in de aanpak Bereikbare Steden, de uitvoering van afspraken met het Rijk over de benodigde woningbouwproductie en het in beeld brengen van de plancapaciteit voor de korte, middellange en lange termijn.

Op verzoek van het Rijk hebben wij in juni 2022 een indicatief woningbouwbod aan het Rijk gedaan, met daarin ons potentiële aandeel in de nationale opgave van 900.000 woningen. Ofwel 100.000 per jaar, tot en met 2030. In vervolg daarop is een zogenaamde 'reality check' uitgevoerd, waarna de provincie in oktober bestuurlijke woningbouwafspraken maakte met het Rijk. Deze woningbouwafspraken zijn onder voorbehoud van de randvoorwaarden die het Rijk nog opstelt. Alleen wanneer hierin tijdig wordt voorzien, is het mogelijk om de afgesproken 184.000 woningen tot en met 2030 te realiseren. Deze bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincie vormen de basis voor de verdere uitwerking (begin 2023) in twee regionale woondeals voor Noord-Holland Noord (NHN) en de MRA (samen met Flevoland). Deze afspraken waren ook onderdeel van de BO MIRT-aanvragen in 2022. Hierbij kreeg Noord-Holland een substantieel deel van de beschikbare subsidie voor infrastructuur die aan woningbouw is gerelateerd.

Op 29 juni 2021 stelden Gedeputeerde Staten de eerste versie van het Masterplan Wonen vast. De focus ligt op aanvullende maatregelen voor het versnellen en betaalbaar houden van de woningbouw. In maart 2022 is deel 1.5 vastgesteld. Hierin is in kaart gebracht wat de zogenaamde 'reële plancapaciteit' is. Dit is de optelsom van nieuw te bouwen woningen in alle gemeentelijke bestemmingsplannen in Noord-Holland, die met hulp en ondersteuning (uit de provinciale 'Instrumentenkoffer') gebouwd kunnen worden tussen nu en 2030. Daartoe worden gebiedsontwikkelaars ingezet op de projecten die cruciaal zijn om de woningbouwopgave tot en met 2030 te realiseren. Ook zijn de mogelijkheden onderzocht van actief grondbeleid door de provincie en de oprichting van een Fonds Betaalbare Koop. Voor deze ingrijpende maatregelen werkte de provincie in 2022 de financiële uitgangspunten uit in de laatste (2.0) versie van het Masterplan Wonen, die begin 2023 gereed is.

Effectindicatoren 3.3.2

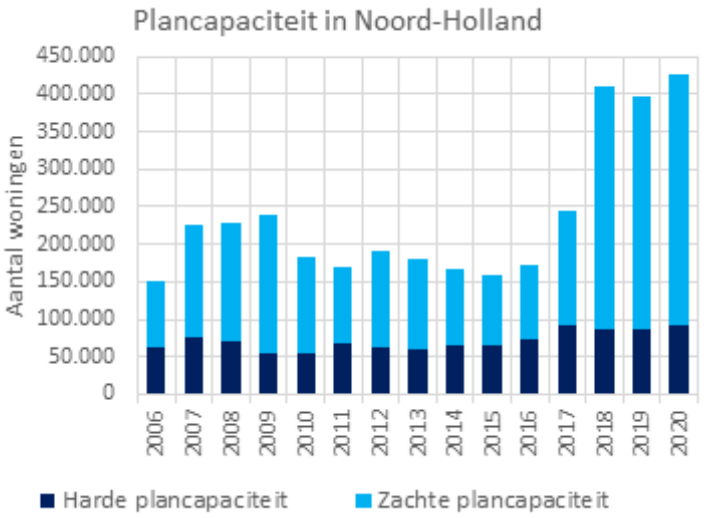

Toelichting

De provincie inventariseert periodiek het aantal woningen dat gemeenten in bouwplannen hebben via de website www.plancapaciteit.nl. De grafiek toont het aantal harde plannen (locaties met een vastgesteld bestemmingsplan) en zachte plannen (locaties die in voorbereiding of potentieel zijn).

Bron: www.plancapaciteit.nl

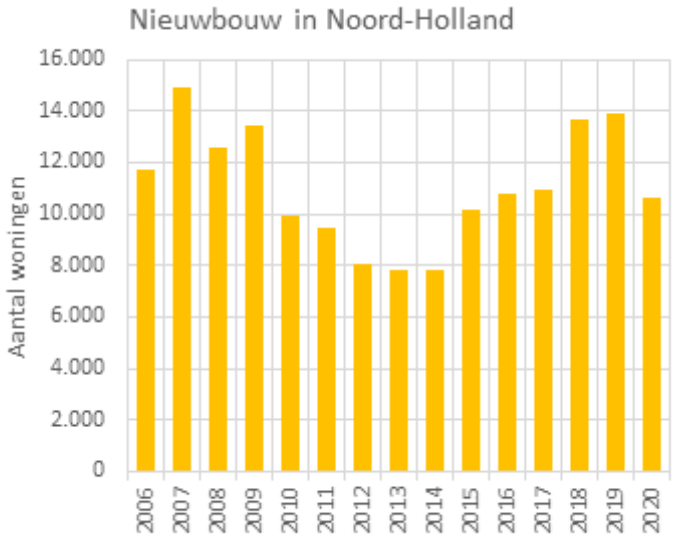

De grafiek toont het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen per jaar in Noord-Holland.

Bron: CBS

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.3	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	2.066	1.388	1.711	-323
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	3.369	6.422	3.680	2.742
	Totaal lasten	5.435	7.810	5.392	2.418
	Totaal baten		-2.826	-337	-2.489
	Totaal saldo	5.435	4.984	5.055	-71
	Storting				
3.3.2	Resv. Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
3.3.2	Resv. verleende subsidies woningbouw	0	4.945	4.869	76
	Onttrekking				
3.3.1	Resv. Woonbeleid	-1.427	-920	-1.200	280
3.3.2	Resv. Woningbouw	-3.315	-7.484	-7.170	-314
3.3.2	Resv. verleende subsidies woningbouw	0	-486	-485	-1
	Resultaat	**1.893**	**2.239**	**2.268**	**-29**

*een positief verschil is voordelig

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Toelichting

Prioriteiten

Zie voor de realisatie van de prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie is het bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De provincie Noord-Holland heeft besloten dat de normeringen van regionale keringen opnieuw beoordeeld moeten worden. De toenemende ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie kunnen namelijk zorgen voor hogere schade en meer slachtoffers bij een overstroming (verhoogd overstromingsrisico). Ook nieuwe inzichten rondom overstromingsscenario's, klimaatverandering en het berekenen van directe en indirecte schade, vragen om een periodieke herijking van de normen van de keringen. In 2022 is de provincie hier samen met onder andere de waterschappen mee gestart. De beoogde einddatum is 1 januari 2025, zodat de normen op orde zijn bij de start van de nieuwe toetsronde (2025–2036).

Om het toezicht op de taken van de waterschappen over de regionale keringen op eenzelfde manier in te vullen, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen drie provincies (Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Holland) en acht waterschappen. Deze zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014. De afspraken betreffen de aanpak van de toetsing en een verbeteringsprogramma in de periode van 2015 tot 2024. Voor de periode hierna is een nieuw Uitvoeringsbesluit nodig tussen de provincies en de waterschappen. In 2022 begon de provincie samen met de twee andere provincies aan een traject dat leidt tot een nieuw Uitvoeringsbesluit voor de periode na 2024.

In 2022 zorgde de provincie voor naleving van de gemaakte afspraken van het uitvoeringsbesluit. De provincie besprak de voortgangsrapportage van de waterschappen, en beoordeelde en bekrachtigde deze met een goedkeuring door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Ook al zijn de waterkeringen op orde, Limburg heeft in 2021 laten zien dat een overstroming nooit is uit te sluiten. In Noord-Holland Noord begon de provincie met de crisispartners aan het uitwerken van een nieuw samenwerkingsprogramma watercrises. Zodat we ons nog beter kunnen voorbereiden op overstromingen.

Verder nam de provincie Noord-Holland haar verantwoordelijkheden in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen. Zo speelden er landelijk discussies over een nieuwe veiligheidsbenadering voor regionale keringen, de implementatie van de Omgevingswet, de evaluatie van de Waterwet en het toepassen van een zorgplicht voor regionale keringen. Al deze onderwerpen zijn samen met de overige provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III (ORK III). Andere belangrijke onderwerpen waren: de meerlaagse veiligheid en de kennisontwikkeling als het gaat om de toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeerde in het begeleidingsteam Visie en in de werkgroepen veiligheidsbenadering en zorgplicht binnen ORK III. Ook was de provincie een van de trekkers van het IPO-waterveiligheidsberaad en participeerde de provincie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, namens alle provincies in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO).

Ook in 2022 is de provincie Noord-Holland in al deze gremia erg actief geweest. De provincie was samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de trekker van een landelijke pilot omtrent de mogelijke invoering van de zorgplicht voor regionale keringen. De provincie was gastheer van de STOWA-kennisdag Regionale Keringen en leverde ambtelijk de voorzitter van de Landelijke Database Overstromingsinformatie (LDO).

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Coördinatie dijkversterkingsprocedures, goedkeuringsbesluiten dijkversterkingsplannen, opstellen programma's ruimtelijke kwaliteit

In 2022 keurden Gedeputeerde Staten het projectplan voor de versterking van de dijk bij Katwoude goed.

De provincie adviseerde en ondersteunde initiatiefnemers die projecten ontwikkelen in relatie tot dijkversterkingen. Met bijdragen en een subsidieregeling cofinancierde de provincie deze

initiatieven ook in 2022. Lopende ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn: de Afsluitdijk, het eiland Marken en de Markermeerdijken.

De afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) meekoppelkansen dijkversterking Markermeerdijken zijn in 2022 geëvalueerd en verder uitgewerkt. De uitwerkingen en de prijsstijgingen van de afgelopen periode leidden tot een aanvulling van de overeenkomst, die inmiddels in concept gereed is.

Voor de dijk tussen Den Oever en Den Helder is in 2022 gewerkt aan een projectplan.

Uitvoeringsprogramma's ruimtelijke kwaliteit

Via de vergunningverantwoordelijkheid, het subsidieprogramma APRK en de opdrachtverlening en financiering van meekoppelkansen investeert de provincie in de ruimtelijke kwaliteit van en rondom de primaire keringen.

De meekoppelprojecten bij de Afsluitdijk zijn grotendeels gereed. In 2022 heeft het Rijk besloten om de scope van de versterking van de Afsluitdijk te wijzigen. Dit leidt ertoe dat de toegankelijkheid van een aantal meekoppelprojecten vertraagd wordt, waaronder die van het fietspad en de vismigratierivier.

In 2022 is subsidie vanuit het APRK beschikt voor recreatie-, natuur- en cultuurhistorische projecten. Deze projecten worden de komende jaren gerealiseerd met een bijdrage van de provincie.

Bijdragen aan Deltaprogramma

Voor het Programma Kust als onderdeel van het Deltaprogramma gaven we invulling aan de rapportage van het Deltaprogramma 2023. Voor het deelgebied 'Kust' startte de provincie met het organiseren van kennisateliers voor het Kennisprogramma Zeespiegelstijging. Dit om meer zicht te krijgen op ruimtelijke ontwikkelingen met een lange levensduur en hun impact op de toekomstige zeespiegelstijgingscenario's.

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

Toelichting

In 2022 werkten we verder aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020–2023'. De provincie werkt hiervoor nauw samen met waterschappen en gemeenten. Zo stimuleerden we gemeenten via de uitvoeringsregeling Fysieke Uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie om klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Ook ging een inventarisatie van start om vitale en kwetsbare functies en netwerken beter mee te nemen in zowel provinciale opgaven als gebiedsopgaven. Verder werkt de provincie met diverse partijen nauw samen aan het programma Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaalgebied (TB ARK-NZKG). Dit programma werkt aan een robuust en klimaatadaptief watersysteem dat oplossingen in beeld brengt voor toenemende wateroverlast, watertekort en verzilting in relatie tot de ruimtelijke ontwikkelingen die spelen in het ARK/NZK-gebied. Klimaatadaptatie en de uitkomsten van het programma Toekomstbestendig Watersysteem worden meegenomen in het NOVEX NZKG en de Nota Zeehavens Noord-Holland.

Het afgelopen jaar ontwikkelde de provincie een Signaalkaart Klimaatadaptatie. Deze kaart geeft inzicht in de risico's van klimaatverandering voor de huidige gebiedsinrichting en signaleert wat de gevolgen van klimaatverandering mogelijk betekenen voor het landgebruik en gebiedsontwikkelingen op de lange termijn (2050). Daarnaast is er een Quickscan Klimaatrisico's Erfgoed uitgevoerd. Deze quickscan geeft een eerste indicatie van de gevolgen van klimaatverandering op het Noord-Hollandse erfgoed.

Om klimaatadaptatie in de gebouwde omgeving te stimuleren, past de provincie de basisveiligheidsniveaus uit de Intentieverklaring klimaatbestendige nieuwbouw MRA en Noord-Holland toe. Deze zijn ook integraal, samen met de andere duurzaamheidsonderwerpen, verwerkt in het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Zowel de basisveiligheidsniveaus als het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw gelden als randvoorwaarden bij het woningbouwbod en worden verwerkt in de afspraken van de woondeals.

Om de voortgang van de ambities en resultaten uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak' in beeld te brengen, vond een tussenevaluatie plaats, zowel intern als extern. Het afgelopen jaar kwamen vanuit het Rijk veel ontwikkelingen op de provincie af. We inventariseren nog wat de gevolgen op het provinciale beleid rondom klimaatadaptatie zijn. Daarom voeren we een aantal onderzoeken pas in 2023 uit, zodat we rekening kunnen houden met alle nieuwe ontwikkelingen. Mede hierdoor zijn de uitgaven in 2022 lager dan begroot; de geplande activiteiten schuiven door naar 2023.

Koppeling met brede basismonitor

Wateroverlast

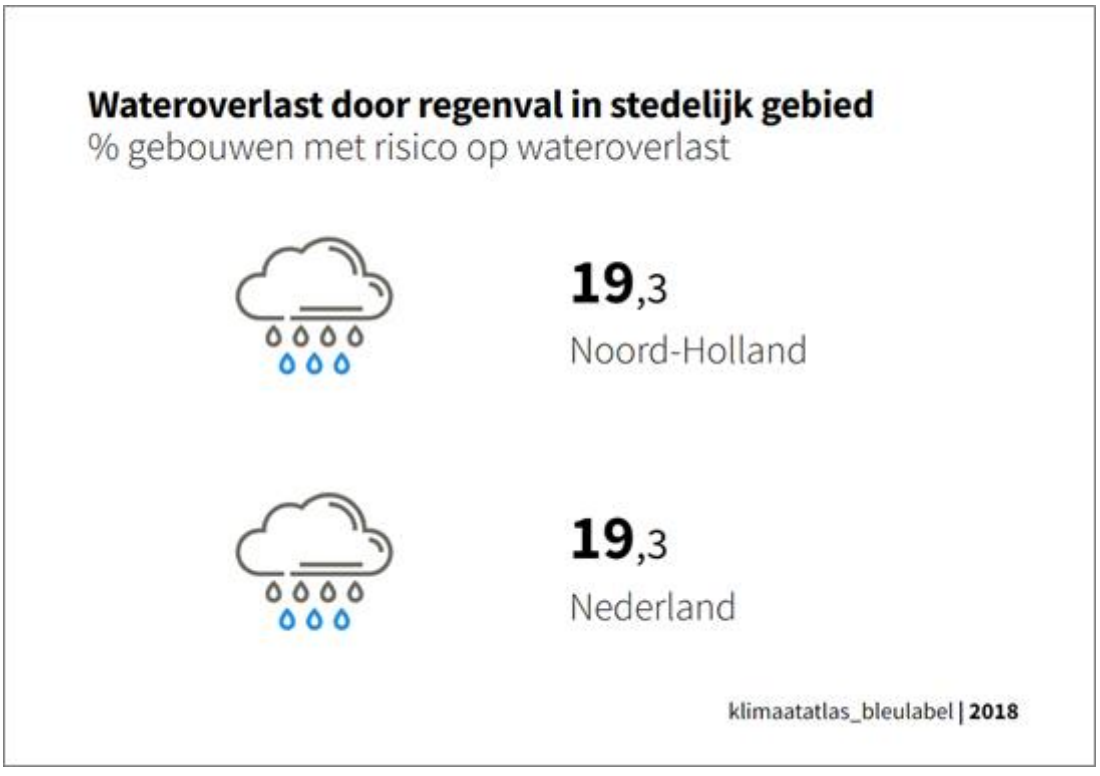

Het gaat in deze cijfers nadrukkelijk om de wateroverlast in bebouwd gebied. Daaruit volgt dat de percentages in de steden en het stedelijk gebied doorgaans hoger zijn dan in de bebouwde omgeving in het landelijk gebieden. Wateroverlast in het landelijk gebied, zoals water dat langer

dan een dag op het maaiveld staat kan echter ook schade veroorzaken aan bijvoorbeeld gewassen en kan effect hebben op het grondgebruik. Dit laatste is nog geen onderdeel van deze indicator. In Noord-Holland loopt gemiddeld genomen 19,3% van de gebouwen het risico op wateroverlast bij hevige neerslag. In Nederland is dat gemiddelde hetzelfde. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2018.

Technische toelichting

Het percentage gebouwen in stedelijk gebied waar de kans aanwezig is dat water het gebouw binnen loopt via de drempel bij een hevige bui van 100 millimeter in 2 uur.

Bodemdaling

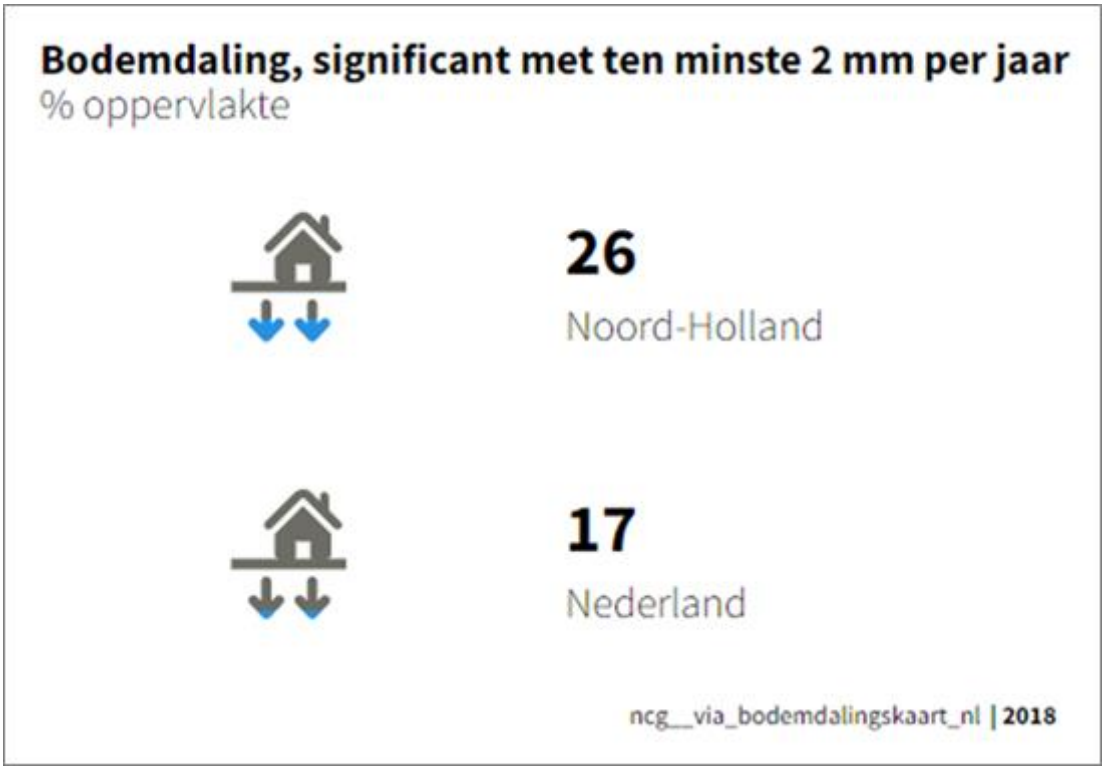

Van de 12 provincies van Nederland treedt de ergste bodemdaling op in de provincie Groningen, gevolgd door de provincies Flevoland en Zuid-Holland. Na Zuid-Holland volgt Noord-Holland, waar 26% van het oppervlak te maken heeft met significante bodemdaling. In Nederland heeft 17% van het oppervlak te maken met significante bodemdaling. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2018.

Technische toelichting

Binnen deze indicator is gekeken naar het percentage van het oppervlakte land dat te maken heeft met bodemdaling of -stijging. Dit wordt weergegeven in drie categorieën, namelijk een significante bodemdaling van ten minste 2 mm per jaar, niet significante bodemdaling of -stijging kleiner dan 2 mm per jaar en een significante bodemstijging van ten minste 2 mm per jaar. De bodemdaling of -stijging is bepaald over een periode van 3 jaar (mei 2015 – mei 2018).

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.4	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	270	531	529	2
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	2.315	1.470	1.449	21
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie	1.854	2.005	1.887	118
	Totaal lasten	4.439	4.006	3.865	141
	Totaal baten				
	Totaal saldo	4.439	4.006	3.865	141
	Storting				
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	50	50	50	0
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	1.500	1.500	1.500	0
	Onttrekking				
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-1.425	-559	-538	-21
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	-1.886	-1.678	-1.546	-132
	Resultaat	**2.678**	**3.319**	**3.331**	**-12**

*een positief verschil is voordelig

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten

Het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027 is op 31 januari 2022 vastgesteld door Provinciale Staten. Dit programma geeft invulling aan het waterbeleid in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050, voor zover het de uitvoering van Europese richtlijnen over water betreft. In het Regionaal Waterprogramma staat welke doelen de provincie wil bereiken en hoe we hieraan met een breed pakket aan maatregelen een bijdrage leveren.

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

In 2022 ging de uitvoering van het Deelprogramma Grondwater van start, een onderdeel van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027. Een goede waterkwaliteit en duurzaam voorraadbeheer zijn belangrijke doelen van dit programma. In het programma staan maatregelen die onder andere betrekking hebben op het saneren en beheersen van verontreinigingen, het beschermen van drinkwaterwinningen, het optimaal gebruik van de ondergrond voor bodemenergie en de bestrijding van verdroging van natuurgebieden.

De provincie is het bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking en infiltratie. Via vergunningverlening en toezicht wordt ervoor gezorgd dat de ondergrond duurzaam wordt gebruikt. Er mag geen uitputting of verzilting van grondwatervoorraden plaatsvinden. In 2022 zijn 47 vergunningen verleend.

De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet waarmee grondwaterstanden en -kwaliteit worden gemeten. In 2022 is een rapport uitgebracht over de grondwaterkwaliteit in Noord-Holland. Het grondwater is over het algemeen in een goede toestand. Overschrijdingen van normen en signaleringswaarden worden in beperkte mate waargenomen, ze leiden niet tot nieuwe risico's voor drinkwaterwinningen of andere kwetsbare gebieden.

Prestatie indicator 3.5.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	25	47	Vanwege de energietransitie zijn er meer vergunningen verleend dan begroot.

Koppeling met brede basismonitor

Kwaliteit en kwantiteit grondwater

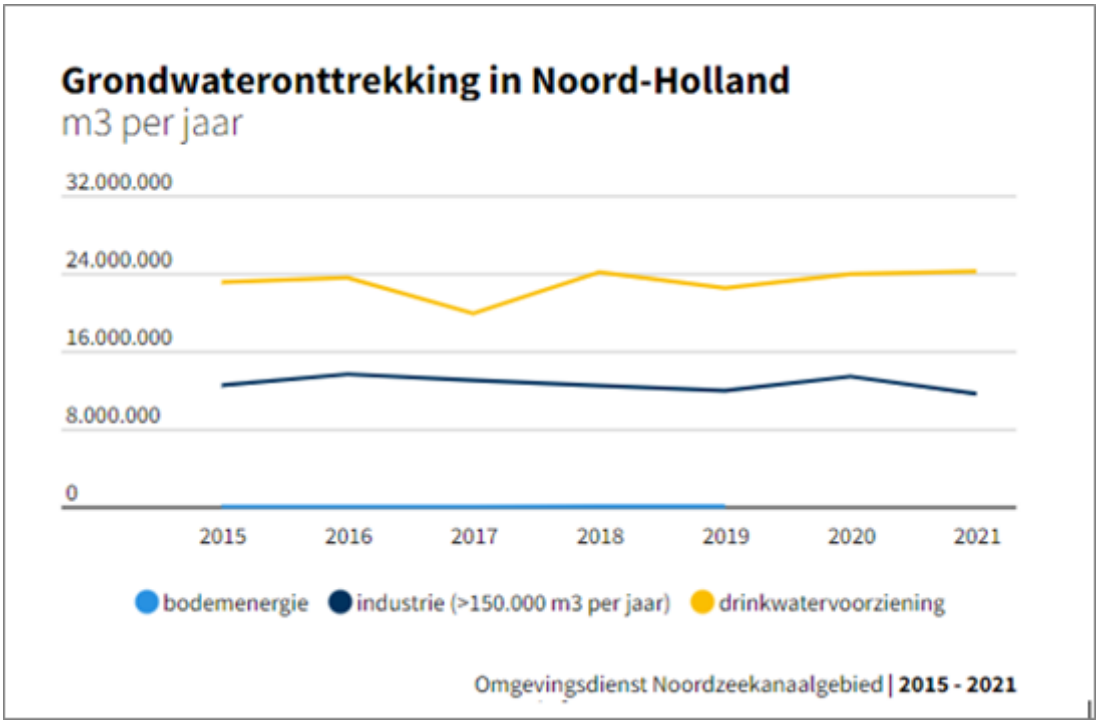

In de periode 2015 tot en met 2021 werd gemiddeld per jaar 23 miljoen m3 grondwater voor drinkwater onttrokken. Het aandeel van de grootste onttrekking hierin, de Amsterdamse Waterleidingduinen, bedroeg gemiddeld 48%. De jaarlijkse industriële grondwateronttrekking (>150.000 m3/jaar) is over de periode 2015 tot en met 2021 gemiddeld 13 miljoen m3 per jaar. Grondwater wordt in 2019 op 376 locaties gebruikt voor bodemenergie. De onttrekkingen voor bodemenergie zijn nagenoeg nul.

Technische toelichting

Grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, industrie (>150.000 m3 per jaar) en bodemenergie. Het gaat hier om de netto grondwateronttrekking (onttrekking - infiltratie).

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

Kwaliteit oppervlaktewater/KRW

In januari 2022 stelden Provinciale Staten het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027 vast. In het deelprogramma oppervlaktewater staan de ecologische KRW-doelen voor de regionale KRW-waterlichamen en zijn maatregelen beschreven om de waterkwaliteit te verbeteren. De KRW-pilot, zoals genoemd in het coalitieakkoord, bestaat uit drie deelpilots: stikstoflimitering Sloterplas (AGV), Uitgeester- en Heemskerkerbroek (HHNK) en baggeren Amstelveense Poel (Rijnland). Voor de uitvoering van de KRW-pilot is € 1,5 miljoen gereserveerd dat via subsidies aan de drie waterschappen beschikbaar wordt gesteld. Voor de deelpilots stikstoflimitering Sloterplas en baggeren Amstelveense Poel is de subsidie reeds toegezegd.

Zwemwater

Gedeputeerde Staten wijzen jaarlijks zwemlocaties in oppervlaktewater aan. Hierbij wordt rekening gehouden met het te verwachten aantal zwemmers, de kwaliteit van het water en de veiligheid van de zwemlocatie. Voor het zwemseizoen 2022 zijn 151 locaties aangewezen. Dit waren twee locaties minder dan in 2021. Daarnaast stimuleert de provincie het ontwikkelen van nieuwe zwemplekken en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling.

Als het een (potentiële) zwemlocatie betrof die door de provincie is aangewezen, konden locatiebeheerders en waterbeheerders een subsidie aanvragen voor onderzoek, beheermaatregelen en/of investeringsmaatregelen. Het subsidiebedrag in 2022 was € 200.000. Dit is volledig benut. Op basis van metingen in 2022 scoorden 19 van de 151 aangewezen locaties in 2022 nog niet ‘goed’ of ‘uitstekend’, maar ‘aanvaardbaar’ of ‘slecht’.

Zoetwater

In 2022 is een start gemaakt met de uitvoering van de maatregelenpakketten van beide zoetwaterregio’s volgens het Deltaprogramma Zoetwater 2021–2027 . De provincie draagt financieel bij aan enkele van deze maatregelen. De aanvraag voor de cofinanciering uit het Deltafonds voor de zoetwatermaatregelen Ondergrondse drinkwateropslag ASR Hoorn (25 procent) is ingediend, die voor het zoutkarteringsonderzoek Freshem-NL (50 procent) is in voorbereiding. Het budget voor beide projecten is afkomstig uit de grondwaterheffing. In december 2022 is de regionale verdringingsreeks regio IJsselmeergebied opgenomen in de provinciale omgevingsverordening. Verder draagt de provincie financieel bij aan de ondersteuning van de regio’s en projecten als Zoete Toekomst Texel en het Zoet Zout Knooppunt. Conform de kamerbrief ‘Water en Bodem sturend’ heeft het belang van de zoetwaterbeschikbaarheid bij de ruimtelijke inrichting onze aandacht. Voorbeelden daarvan zijn de uitrol van de waterprofielen industrie (inventarisatie watergebruik, bron en risico’s bij bedrijven) en de start van de ontwikkeling van een beleidskader nieuwe watervragers.

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	47%	47%	6%
Rijnland	0%	82%	0%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	44%	41%	15%
Peildatum	2022			

Bron: https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/krw-bronbestanden

Toelichting BBV indicator: De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

Effectindicator 3.5.2

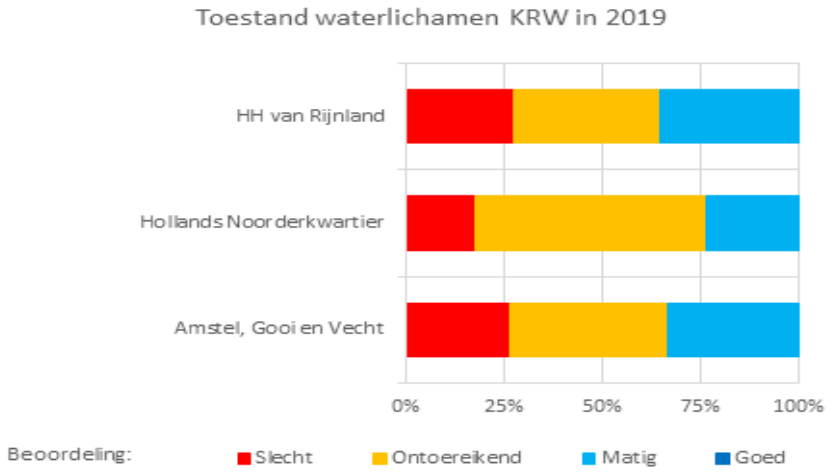

Toelichting
BBV indicator: De toestand van waterlichamen volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), weergeven in % per ecologisch kwaliteitsniveau. De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Kwaliteit-oppervlaktewater.aspx

Koppeling met brede basismonitor

Kwaliteit oppervlaktewater

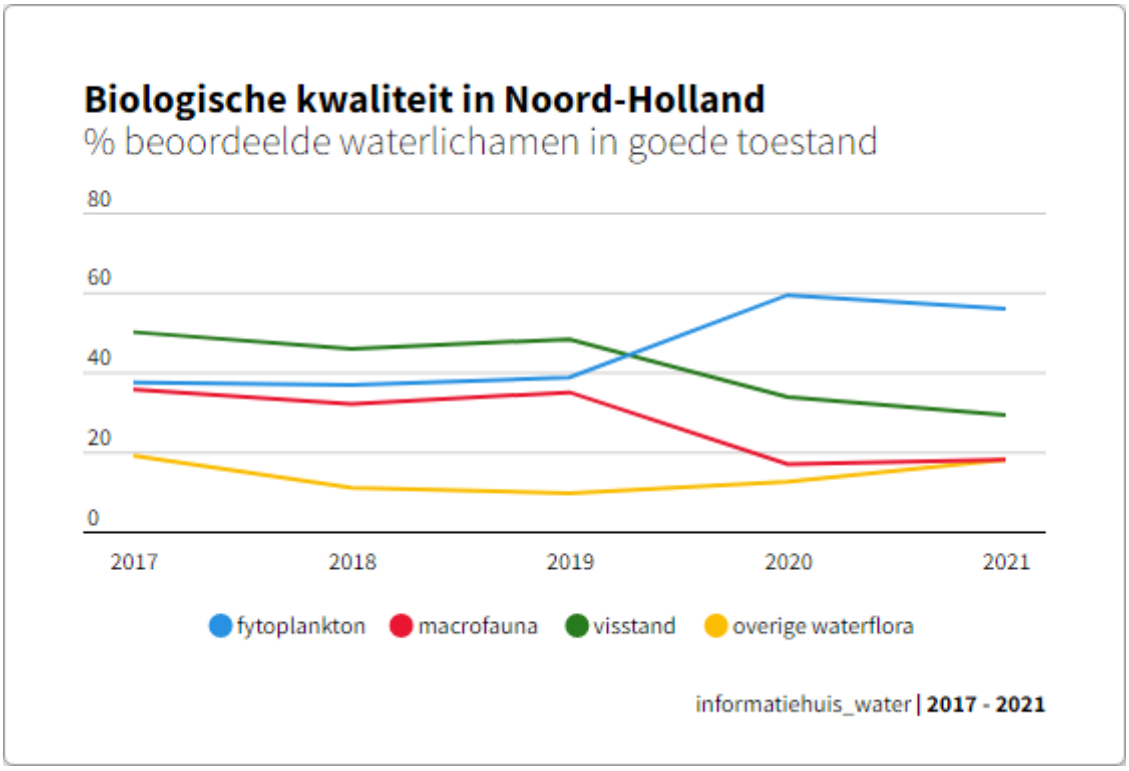

Bij geen van de 89 regionaal oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland zijn de KRW-doelen op basis van ‘one out, all out-principe’ bereikt. In 2021 voldeed 18% van de oppervlaktewaterlichamen voor macrofauna, 18% voor overige waterflora, 29% voor vis en 55% voor fytoplankton. Het percentage oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland dat goed scoort voor macrofauna is na 2019 afgenomen. Voor overige waterflora is het percentage afgenomen tussen 2017 en 2019, maar neemt sinds 2019 weer toe. Voor vis is het percentage sinds 2017 aan het afnemen. Voor fytoplankton is het percentage na 2019 juist gestegen.

Technische toelichting

Het percentage van de oppervlaktewaterlichamen dat een goede toestand heeft op het gebied van vier biologische kwaliteitselementen: vis, macrofauna (ongewervelde organismen die in zoetwater leven), overige waterflora (waterplanten) en fytoplankton (plantaardige deel van plankton, zoals algen en wieren).

Kwaliteit van zwemwater

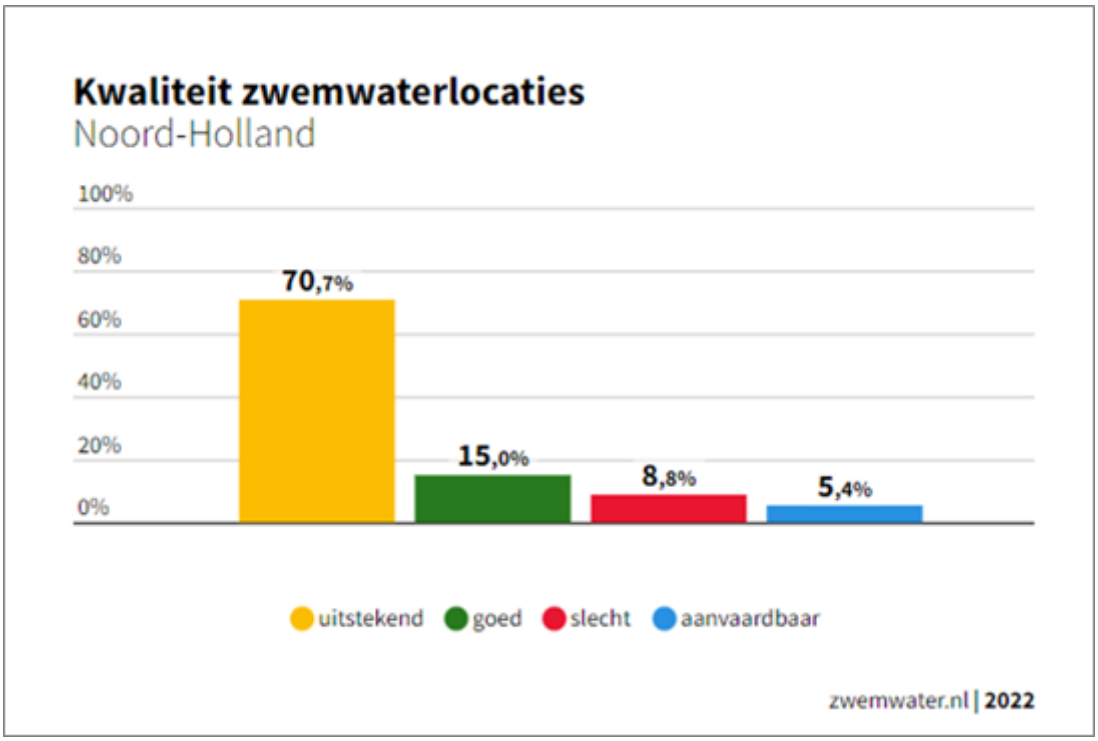

Noord-Holland heeft ongeveer 150 officieel aangewezen zwemwaterlocaties in open water. Wanneer de kwaliteit van de aangewezen zwemlocaties van de binnenwateren en kustwateren in Noord-Holland samen wordt bekeken scoort in 2022, 71% van de locaties uitstekend, 15% goed, 9% aanvaardbaar en 5% slecht.

Technische toelichting

Gemiddelde zwemkwaliteit voor de gezondheid van de zwemmer van de locaties in kust- en overgangswateren en meren en rivieren, volgens de normen van de vigerende EU-zwemwaterrichtlijn.

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

De sector waterrecreatie levert een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. De Visie Waterrecreatie in Noord-Holland 2030 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2021–2025 heeft als doel de waterrecreatie in de provincie te stimuleren. In 2022 zijn de drie subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd:

- Innovatie en duurzaamheid;
- Kleine voorzieningen en diensten;
- Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart.

De tenderregeling ‘Waterrecreatie voor de kleine pleziervaart’ wordt goed gevonden. In 2022 zijn verschillende projecten die al eerder uit dit fonds een bijdrage ontvingen in uitvoering gegaan, zoals de uitbreiding van het Sloepennetwerk Zuid-Scharwoude door de bouw van bruggen.

In 2022 bleek ook dat de regelingen aanscherping behoeven op het thema 'duurzaamheid' als toetsingscriterium voor het toekennen van aanvragen.

Eind 2022 heeft de Gemeente Hoorn een subsidieaanvraag ingediend voor het realiseren van een zwemsteiger. De zwemsteiger is onderdeel van een ensemble aan waterrecreatiefaciliteiten aan het stadsstrand.

In 2022 is budget beschikbaar gesteld voor de inrichting van ten minste vier pilotgebieden voor bewustwording van het thema 'loodvrije sportvisserij'. Deze reservering is, vanwege problemen bij de organisatie die deze regeling zou uitvoeren, doorgeschoven naar 2023. In 2022 zijn er wel afspraken gemaakt met Sportvisserij Midwest Nederland, verschillende hengelsportverenigingen, en de waterschappen over dit initiatief. De publiekscampagne Sportvisserij Loodvrij ging van start.

De provincie heeft in 2022 haar bijdrage aan de ontwikkeling van locaties voor durfsporten en het beheer van waterplanten in het Markermeer gecontinueerd. In 2022 is de webapp Waterplanten.nu gelanceerd. Iedereen kan deze kosteloos raadplegen. De app geeft via satellietbeelden een indicatie van de aanwezigheid van (hinderlijke) waterplanten op het zuidelijk IJsselmeergebied. De webapp is gepromoot en met succes: de app is 80.000 keer bekeken. De app wordt vijf jaar door de samenwerkingsverbanden van gemeenten in het gebied beheerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.5	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	612	945	1.196	-251
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	930	1.756	1.663	93
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	1.611	2.176	2.086	90
	Totaal lasten	3.153	4.877	4.945	-68
	Totaal baten	-1.500	-1.946	-1.781	-165
	Totaal saldo	1.653	2.931	3.163	-232
	Storting				
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	0
	Onttrekking				
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	-1.393	-1.600	-1.497	-103
	Resultaat	**1.822**	**2.893**	**3.229**	**-336**

*een positief verschil is voordelig

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen en uitvoeren
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen
4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren
4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen
4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren
4.3.2 Centrales beheren en in stand houden
4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking zijn belangrijke opgaven voor de provincie Noord-Holland. De Omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei. De provincie Noord-Holland staat samen met alle organisaties en inwoners voor enorme veranderingen. Zo zal de bereikbaarheid in Noord-Holland de komende jaren steeds meer onder druk komen te staan. De groei van inwoners en werkgelegenheid zorgt voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie(infrastructuur) en meer vraag naar ruimte.

Bij elkaar zijn deze opgaven groot en complex. In het Perspectief Mobiliteit heeft de provincie aangegeven hoe de toekomstige mobiliteit wordt gekoppeld aan de verstedelijkings-, klimaat- en energieopgave. Hierbij geven wij de voorkeur aan investeringen in het openbaar vervoer (OV), actieve mobiliteit en smart mobility toepassingen. In 2022 zijn samen met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Rijk afspraken gemaakt over de financiering van de Noord-Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp. Ook hebben we geïnvesteerd in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren. Bestaande infrastructuur is op het gewenste kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast- en variabel onderhoud. Ook zijn er in 2022 meerdere vervangingsprojecten voorbereid en uitgevoerd.

Daarnaast is in 2022 samen met onze partners gewerkt aan het opstellen van Regionale Agenda's Mobiliteit, het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Agenda Slimme en Schone Logistiek. De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het regionale openbaar vervoer (OV) voor drie concessies: Haarlem-IJmond (2017-2027), Noord-Holland Noord (2018-2028) en Gooi en Vechtstreek (2021-2030). Het Rijk heeft tijdens de hele coronaperiode een beschikbaarheidsvergoeding (Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer, BVOV) gegeven om het OV-systeem te laten doorrijden. Na het wegvallen van de BVOV heeft de provincie gewerkt aan een Transitieplan en is in 2022 gestart met de uitvoering daarvan. In het Transitieplan staan voorstellen om het tekort aan reizigersopbrengsten voor langere tijd op te vangen en de OV-concessies sterker en toekomstbestendig te maken.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (2016)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieplan geluid
- Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 (voorheen Perspectief Fiets)
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	278.297	266.017	259.687	6.330
Baten	-39.533	-19.631	-19.974	342
Saldo van baten en lasten	238.764	246.386	239.713	6.673
Stortingen reserves	56.173	91.616	128.851	-37.235
Onttrekking reserves	-106.949	-123.845	-154.532	30.687
Resultaat	**187.988**	**214.157**	**214.032**	**124**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
4.3.1	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Toelichting

Onze rol

In het Perspectief Mobiliteit heeft de provincie al haar beleidsambities op het gebied van mobiliteit gebundeld. De provincie ontwikkelt het mobiliteitsbeleid samen met partners in onder andere de Metropoolregio Amsterdam (MRA), nationaal verband, Interprovinciaal Overleg (IPO) en samen met de regio's binnen de grenzen van de provincie. In 2022 hebben gewerkt aan de uitwerking van beleidsambities met onze partners in samenwerkingsprogramma's zoals Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) en aan strategische agenda's met de regio's en de Vervoerregio (Regionale Agenda's Mobiliteit; RAM). Onze rol varieert van initiatiefnemer tot partner, afhankelijk van de opgave en ons belang.

Samenwerkingspartners

De provincie heeft in 2022 intensief samengewerkt met andere overheden aan de mobiliteitsopgaven, zoals de rijksoverheid, gemeenten, de Vervoerregio en waterschappen. Maar ook met organisaties die belangen vertegenwoordigen in de wereld van de mobiliteit (zoals ANWB en Fietsersbond). Tot slot geldt de intensieve samenwerking natuurlijk ook voor de reizigers en inwoners. Op landelijk niveau werken we met het Rijk en mede-provincies samen in het IPO, het NOVB en nationale bestuurstafels (fiets, OV en Spoor, verkeersveiligheid en mobiliteit).

Prioriteiten

In 2022 hebben wij:

- verder gewerkt aan het opstellen van een Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) per regio. In navolging van de regionale agenda's voor de Gooi- en Vechtstreek en Zuid-Kennemerland-IJmond is een regionale agenda opgesteld voor Amstelland-Meerlanden, bestaande uit de Bereikbaarheidsagenda Zuidlob 2040 (vastgesteld in maart 2022) en de Adaptieve Agenda Haarlemmermeer (vastgesteld in november 2022). In de regio's West-Friesland, de Kop van NH en in de regio Alkmaar is de ontwikkeling van de RAM opgestart.

- op diverse onderdelen van het programma SBaB vooruitgang geboekt, met name via afspraken in het BO MIRT (najaar 2022), waarover Provinciale Staten per brief zijn geïnformeerd.

- een rapport aan de staatssecretaris van Infrastructuur & Waterstaat aangeboden over de potentie van mobiliteitsmaatregelen voor het behalen van de klimaatdoelen. Daarnaast hebben er diverse overleggen plaatsgevonden met het Interprovinciaal overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk over de inzet van duurzame mobiliteit en het behalen van de klimaatdoelen. De financiële regelingen op het gebied van duurzame mobiliteit zijn inzichtelijk gemaakt, op basis waarvan Rijk, IPO en VNG nadere afspraken hebben kunnen maken over de samenwerking. Op het vlak van communicatie is de duurzame mobiliteitsgame op diverse congressen ingezet en is een eerste versie van de webpagina van het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland - Flevoland (RMP) gelanceerd.

- per regio Contourendocumenten vastgesteld met de prioriteiten voor de uitvoering van verkeersveiligheidsmaatregelen. Vervolgens is gestart met de concretisering hiervan naar Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid. Ondertussen is ook gewerkt aan het stimuleren en realiseren van verkeersveiligheidsmaatregelen.
- het uitvoeringsprogramma Focus Smart Mobility verder ingericht en zijn we van start gegaan met het vervolg.
- een start gemaakt met de uitvoering van de Agenda Slimme en Schone Logistiek, nadat het in april 2022 door Provinciale Staten is vastgesteld.
- de Aanpak en de Monitor van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) volledig vernieuwd. In een technisch briefing aan de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid is de nieuwe iNHi toegelicht.
- het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) uitgewerkt in een Regionaal Toekomstbeeld Fiets (RTF). Deze is in mei door Provinciale Staten vastgesteld, samen met de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027.
- de financiële opgave om te kunnen blijven investeren in de provinciale infrastructuur uitgewerkt in scenario's en deze zijn toegelicht in een technische briefing tijdens een gezamenlijke bijeenkomst van de commissies Mobiliteit & Bereikbaarheid en Economie, Financiën & Bestuur.

Omgevingsfactoren

- Voor de realisatie van maatregelen zijn we voor een deel afhankelijk van (co)financiering door het Rijk en Europa. In het BO MIRT zijn financiële afspraken gemaakt, over de voor de woningbouwopgave benodigde Mobiliteitsmaatregelen als ook over grote schaalspronginvesteringen (Noord-Zuidlijn, Zuidasdok, Ringlijn Amsterdam).

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

In de volgende samenwerkingsverbanden hebben wij in 2022 gewerkt aan strategische agenda's en uitvoeringsprogramma's met samenhangende maatregelen en projecten:

Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB):

Tijdens het BO MIRT is afgesproken dat het Rijk en de regio gezamenlijk (onder andere) het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp financieren. Daarbij is ook het startdocument voor de MIRT verkenning OV Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer vastgesteld.

Het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) is vastgesteld in de Programmaraad van het programma SBaB, inclusief het onderzoek naar het herontwerp van de hoofdwegen rond Amsterdam. Tijdens het Bestuurlijk Overleg (BO) MIRT van november 2022 is een vernieuwde versie van het MTB vastgesteld.

Binnen het Programma SBaB is gewerkt aan een ontwikkelperspectief Amsterdam Bay Area (ABA). In het BO MIRT van november 2022 is een Toekomstvast Investeringspakket (TVIP) ABA vastgesteld.

Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) (Regionaal mobiliteitsprogramma Noord-Holland - Flevoland):

Het jaar 2022 stond voornamelijk in het teken van het op de kaart zetten van het belang van de verduurzaming van mobiliteit voor het behalen van de klimaatdoelen. Dit is gebeurd door het aanbieden van een prognose rapport aan de staatssecretaris (Wat kunnen rmps bijdragen aan de nationale klimaatdoelen?) diverse overleggen met het IPO, VNG en het Rijk en door het inzichtelijk maken van financiële regelingen op het gebied van duurzame mobiliteit. Op het vlak van communicatie is de duurzame mobiliteitsgame op diverse congressen ingezet en is een eerste versie van de webpagina gelanceerd. Het programma Bereikbare Steden heeft als uitgangspunt gediend bij de aanvragen voor de Versnellingsmiddelen Woningbouw die vanuit de diverse steden, zowel binnen de MRA, maar ook in Noord-Holland Noord (Alkmaar en Hoorn) zijn gedaan. Deze aanvragen zijn voor een substantieel deel gehonoreerd tijdens het BO MIRT november 2022.

Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstkomst (ROVT): Het ontwikkelperspectief Bus Rapid Transit is uitgewerkt voor de corridor Haarlem-Schiphol-Amsterdam. In Noord-Holland Noord wordt sinds het najaar 2022 samengewerkt met NS en Transdev aan de Ambitie Publieke Mobiliteit.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) en Regionaal Toekomstbeeld Fiets (RTF):

In mei 2022 hebben Provinciale Staten de regionale uitwerking van het NTF, het RTF, en de Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM) 2022-2027 vastgesteld. In het BO-MIRT van november 2022 hebben Rijk en regio afgesproken om als uitwerking van het NTF gezamenlijk een meerjarige adaptieve uitvoeringsagenda fiets op te stellen.

Koppeling met brede basismonitor

Reistijdverhouding

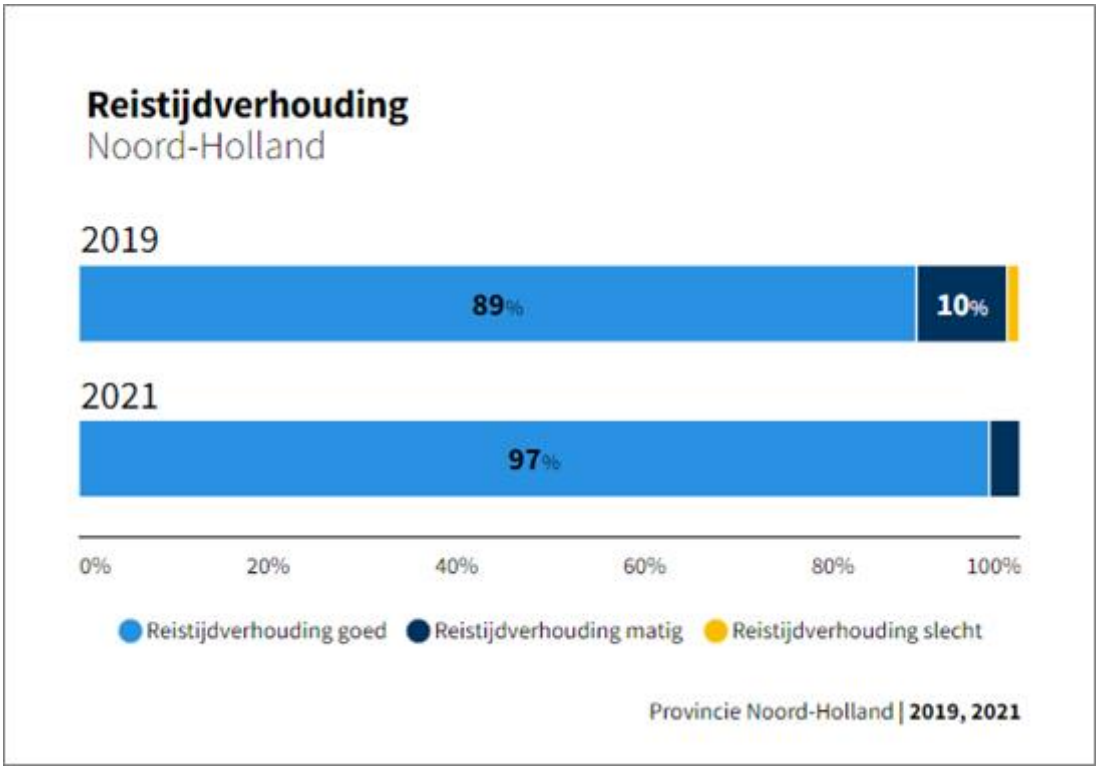

De doorstroming op provinciale wegen is een belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid. De reistijdverhouding zegt iets over de gemiddelde vertraging in de spits op onze provinciale wegen. Hoe hoger het percentage ‘goed’, hoe meer trajecten in het gebied goed scoren. De doorstroming op de provinciale wegen is in 2021 verbeterd in vergelijking met 2019. Vanwege corona hebben meer mensen thuisgewerkt in 2021 en dat is de doorstroming ten goede gekomen.

Technische toelichting

De indicator geeft het percentage weer van de provinciale wegen waar de reistijdverhouding als goed/matig/slecht wordt beoordeeld. De huidige grenswaarde hiervoor is 1,50. In dat geval is de vertraging in de spits maximaal 50% van de minimale reistijd op (zeer) rustige momenten. Een traject scoort ‘slecht’ als de extra reistijd gemiddeld meer dan twee keer de normale/minimale reistijd is (de grenswaarde hiervoor is dus 2,00).

Tevredenheid met reistijd van en naar het werk

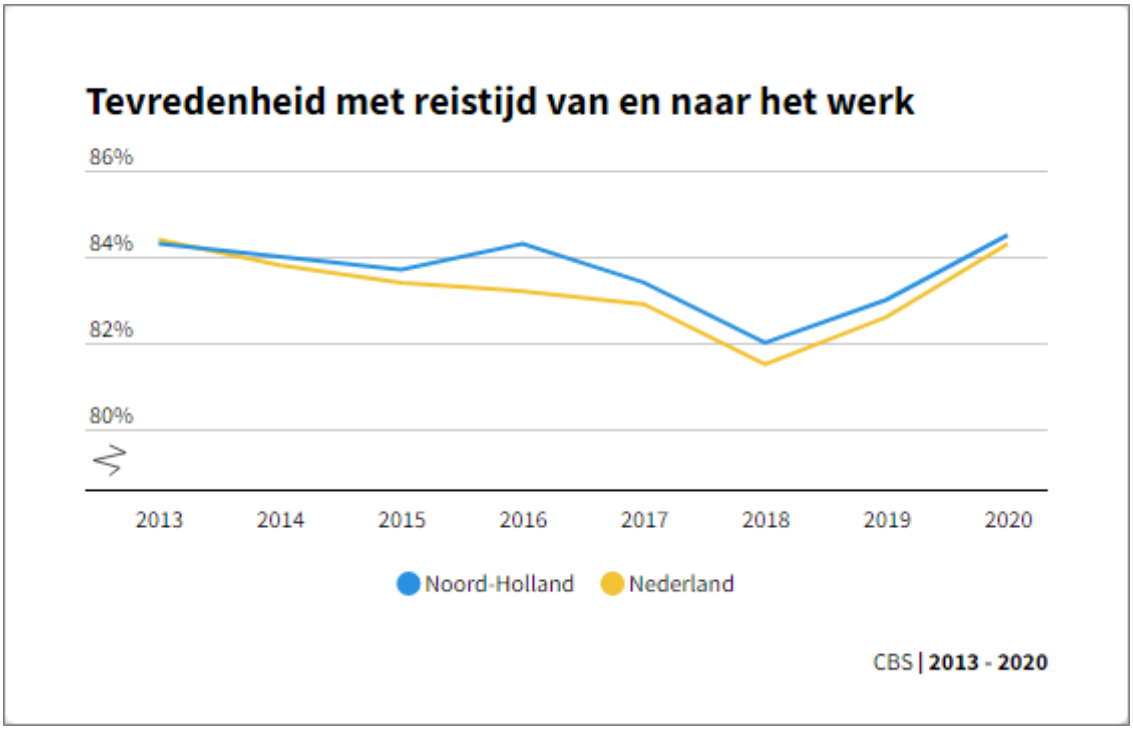

Het percentage inwoners van Noord-Holland dat tevreden is met de reistijd van en naar werk, ligt dicht bij het percentage voor heel Nederland (beide rond de 84%) en ontwikkelt zich hetzelfde. Sinds 2018 is een stijging te zien na een daling vanaf 2016.

Technische toelichting

Deze indicator bevat gegevens uit een steekproef van personen van 18 jaar en ouder, waarbij respondenten op een schaal van 1 tot en met 10 konden aangeven in welke mate ze tevreden zijn met de reistijd van en naar het werk. Een 1 staat daarbij voor volledig ontevreden, een 10 voor volledig tevreden. Een score van 7 tot en met 10 wordt geclassificeerd als tevreden.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

Het jaar 2022 stond voornamelijk in het teken van de verduurzaming van mobiliteit voor het behalen van de klimaatdoelen en het op de kaart zetten van de belangen ervan. Dit heeft onder meer geresulteerd in de afspraak tussen Rijk, IPO en VNG om te kijken hoe we de samenwerking

(bestuurlijk) verder vorm kunnen geven. Hierbij is gebruikgemaakt van een menukaart waarop verschillende thema's en maatregelen gepresenteerd zijn. Daarnaast heeft duurzame mobiliteit een plaats gekregen in de Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM's).

In 2022 hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben gewerkt aan de ontwikkeling van de Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid. Begin 2022 is per regio een 'Contourendocument' met de prioriteiten voor de regio gemaakt. Vervolgens hebben we data verzameld over de risico indicatoren op wegen en fietspaden en is een interactief dashboard ontwikkeld. Op basis van de uitkomsten is in de tweede helft van 2022 gestart met het maken van concrete uitvoeringsprogramma's verkeersveiligheid.

- Met behulp van de subsidieregeling Kleine infrastructuur zijn 32 projecten van gemeenten gesubsidieerd.

- Hebben wij projecten uitgevoerd uit het programma OV-Knooppunten en Ketenaanpak, zie operationeel doel 3.2.1.

- Voor diverse OV-knooppunten zijn onderzoeken uitgevoerd ter bevordering van de regionale bereikbaarheid. Zo is bijvoorbeeld voor P+R Muiden een parkeeronderzoek en enquête uitgevoerd en voor busstation Crailo een quick scan uitgevoerd voor korte termijn maatregelen.

- We hebben gewerkt aan de uitvoering van de Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM) 2022-2027. Met de regio's zijn uitvoeringsplannen gemaakt voor de doorfietsroutes. De subsidieregeling Kleine infrastructuur is aangepast met hogere subsidiepercentages voor o.a. doorfietsroutes, met als gevolg de verlening van een recordbedrag aan subsidies.

- Wij hebben gewerkt aan plannen voor extra fietsparkeerplekken bij stations, in samenspraak met ProRail en verschillende gemeenten.

- De derde en laatste tranche is uitgekeerd van de incidentele subsidie voor de OV-Terminal van het project Zuidasdok, à € 30,2 miljoen. Uit het budget dat we namens het Rijk beheren zijn in 2022 geen subsidieaanvragen in het kader van OV SAAL (Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad) ingediend.

- Wij hebben uitvoering gegeven aan het plaatsen van laadinfrastructuur, via het samenwerkingsprogramma MRA-Elektrisch. In het afgelopen jaar zijn ruim 2000 nieuwe laadpunten geplaatst, waarvan circa 1500 in de provincie Noord-Holland. Dit is conform de verwachting.

- Wij hebben gewerkt aan regionale strategieën en actieprogramma's voor zes corridors in de provincie Noord-Holland. In uitvoering zijn het Actieprogramma Gooicorridor, Actieprogramma OV-knooppunten IJmond Zuid-Kennemerland en het Ontwikkelbeeld Zaancorridor. Daarnaast zijn vervolgstappen gezet in de verdere uitwerking van de Ontwikkelagenda Hoornse Lijn, het 10-puntenplan voor de Helderse Lijn (spoorlijn Schagen-Den-Helder plus Texel) en de ontwikkeling van een strategie voor de Westfriese Lijn (Hoorn-Enkhuizen). De strategieën met actieprogramma's vormen samen de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland.

- We hebben een voorstel opgesteld voor de ontwikkeling van een Ambitie Publieke Mobiliteit.

Koppeling met brede basismonitor

Verkeersveiligheid

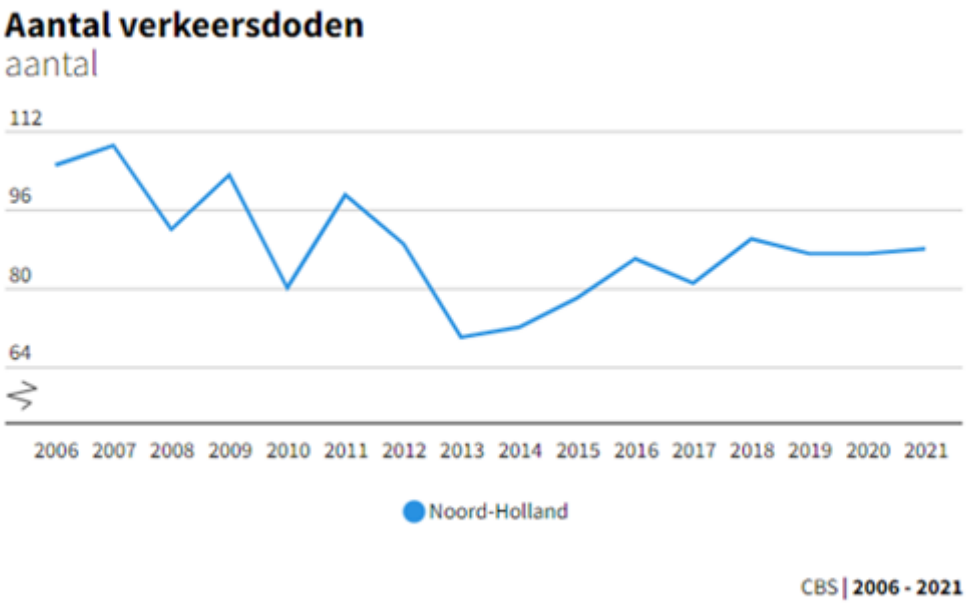

Na een decennialange daling van het aantal verkeersslachtoffers zien we helaas dat het aantal verkeersongevallen in de provincie de afgelopen jaren weer licht toeneemt. Het aantal verkeersdoden is tussen 2020 en 2021 met één toegenomen tot 88. De provincie Noord-Holland en Noord-Hollandse gemeenten werken samen aan verkeersveiligheid. De landelijke plannen hiervoor zijn vastgelegd in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. De gezamenlijke ambitie is nul verkeersslachtoffers in 2050.

Technische toelichting

Aantal verkeersdoden per jaar.

Actieve mobiliteit

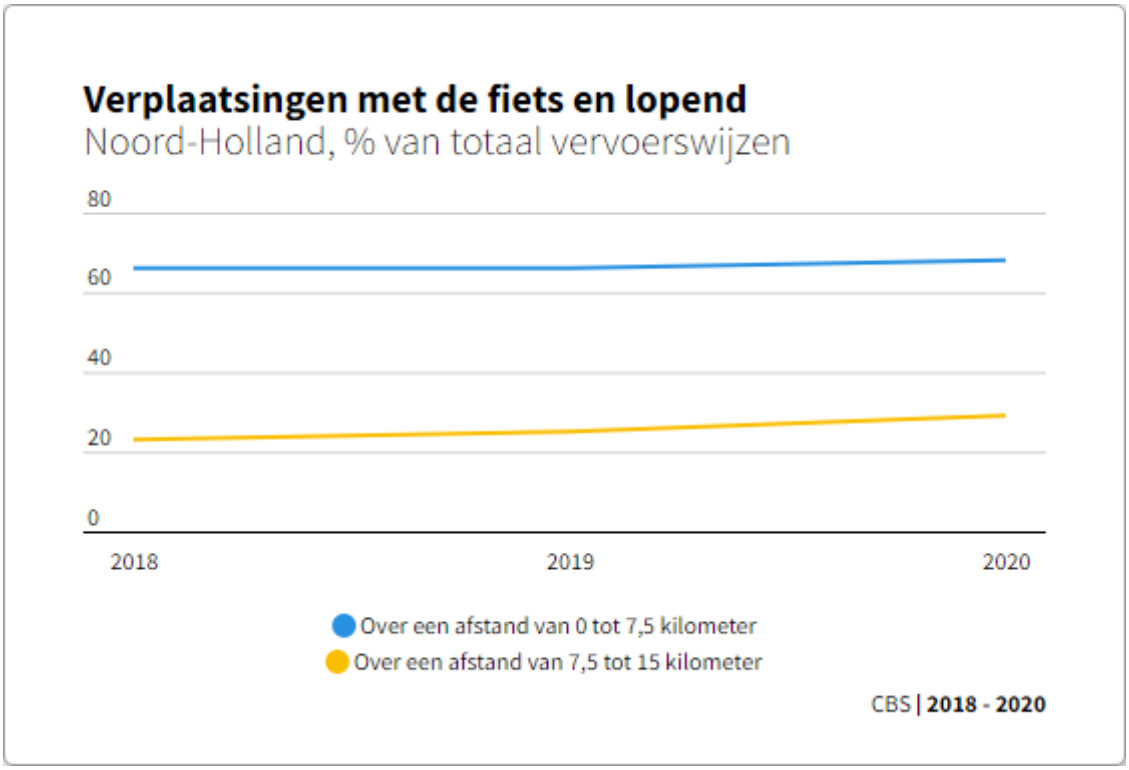

In Noord-Holland is het percentage verplaatsingen met de fiets en lopend voor afstanden tot 7,5 kilometer 67,6% en voor de afstanden van 7,5 tot 15 kilometer 28,9%. Dit is beide hoger dan het Nederlands gemiddelde. In Utrecht ligt dit percentage het hoogst, in Limburg verreweg het laagst. In Noord-Holland zijn beide percentages met name tussen 2019 en 2020 toegenomen.

Technische toelichting

Het gemiddelde percentage verplaatsingen dat per persoon per jaar lopend of met de fiets wordt afgelegd over een afstand van 0-15 kilometer ten opzichte van de totaal vervoerwijzen (personenauto, trein, bus/tram/metro, fiets, lopen, overige vervoerwijze).

4.1.3 Investeringstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen

Toelichting

In 2022 is de Aanpak en de Monitor van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) in concept afgerond en toegelicht aan de Statencommissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in een technische briefing. Hiermee komt een vernieuwd afwegingskader beschikbaar voor het doen van investeringen op provinciale infrastructuur. De iNHi is gebaseerd op het Perspectief Mobiliteit en bevat onder andere beïnvloedingsindicatoren voor verstedelijking, stikstof en klimaatadaptatie.

In het kader van de rijkssubsidie SV 2030 hebben we een subsidie aangevraagd en de beschikking ontvangen voor het verkeersveiliger maken van de provinciale weg tussen Sint Maartenszee en Groote Keeten (Noordkop).

Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken zijn in november 2022 vastgesteld met het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030. Daarbij is bestuurlijk toegelicht dat uit de doorrekening van het iMPI blijkt dat

de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen onvoldoende ruimte heeft om alle geprogrammeerde projecten in de studiefase te kunnen realiseren.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	2.792	9.413	8.120	1.293
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	58.107	57.880	59.270	-1.390
4.1.3	Investeringstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen	600	600	0	600
	Totaal lasten	61.499	67.893	67.389	503
	Totaal baten	-2.992	-7.707	-6.541	-1.167
	Totaal saldo	58.507	60.185	60.848	-663
	Storting				
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	205	405	405	0
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	11.233	24.761	24.761	0
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 4.1.2	0	6.490	6.490	0
	Onttrekking				
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	-1.485	-1.037	-728	-308
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-55.006	-55.465	-58.247	2.782
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 4.1.2	0	-5.560	-5.560	0
	Resultaat	**13.455**	**29.779**	**27.968**	**1.811**

*een positief verschil is voordelig

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Toelichting

Goed openbaar vervoer houdt regio's aantrekkelijk om te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken. Om goed openbaar vervoer te waarborgen hebben wij in 2022 gewerkt aan de volgende prioriteiten:

- We hebben een Transitieplan opgesteld om de financiële gaten, die zijn ontstaan als gevolg van de coronacrisis, (deels) te dichten. Tevens is gestart met de uitvoering van het plan. Onderdeel van het plan is een overnameregeling van de Zero Emissie (ZE) voertuigen en laadinfrastructuur. Daarnaast is hiervoor een herfinancieringsregeling afgesproken. Ten slotte zijn aanpassingen doorgevoerd om de concessies flexibeler te maken om ze beter aan te laten sluiten bij de gewijzigde vervoervraag.
- In de concessies zijn nieuwe dienstregelingen ingegaan:
  - Concessie Gooi- en Vechtstreek (2021-2030)
  - In december 2022 is in de Gooi en Vechtstreek HOV in 't Gooi geopend en daarbij het lijnennet aangepast (conform de bieding van Transdev).

- Concessie Haarlem-IJmond (2017-2027)
  In Haarlem-IJmond is begin 2022 het lijnennet aangepast in de IJmond, passend bij de gewijzigde vervoersvraag in deze regio. In de rest van de concessie Haarlem-IJmond zijn slechts beperkte wijzigingen doorgevoerd (bijv. aangepaste dienstregelingstijden i.v.m. aanpassing dienstregeling NS).
- Concessie Noord-Holland Noord (2018-2028)
- Voor Noord-Holland Noord geldt dat beperkte wijzigingen in het lijnennet zijn doorgevoerd. Sinds het najaar 2022 wordt samen met Transdev en NS gewerkt aan een gezamenlijke analyse van het OV-systeem in Noord-Holland Noord. Gekeken wordt hoe het OV kan worden behouden, dan wel worden versterkt waarbij ook gekeken wordt naar vraag gestuurd OV en deelsystemen.

· Op het gebied van verduurzamen zijn we gestart met het zekerstellen van laadinfra (aansluitingen elektriciteit) en stallingen zodat verdere verduurzaming de komende jaren mogelijk is. Afspraken worden gemaakt passend bij het Bestuursakkoord ZE Regionaal OV per bus. Ook de overname- en herfinancieringsregeling uit het Transitieplan maken onderdeel van het verduurzamen uit.

· Het Bestuursakkoord Toegankelijkheid Openbaar Vervoer is getekend.

Tot slot heeft de instroom van ZE-bussen in de Gooi en Vechtstreek vertraging opgelopen. Dit komt doordat onderdelen niet geleverd konden worden als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Daardoor wordt de doelstelling (100% ZE in 2022) pas medio 2023 gerealiseerd.

Omgevingsfactoren

- Sinds de uitbraak van het Coronavirus is het aantal reizigers dat gebruik maakt van het OV fors gedaald en daarmee ook de reizigersopbrengsten. De coronamaatregelen in het OV zijn eind maart 2022 gestopt waarna reizigers weer langzaam terug zijn gekomen in het OV (instappers naar 80%). De groei lijkt inmiddels echter te stagneren (bijv. door thuiswerken, groei elektrische fiets en tweede autogebruik).

- Het Rijk heeft tijdens de hele coronaperiode een beschikbaarheidsvergoeding (BVOV) gegeven om het OV-systeem te laten doorrijden. Hierdoor zijn wij in 2022 in staat geweest om het voorzieningenniveau op 90 tot 95% t.o.v. 2019 te houden. De OV-sector heeft in 2022 gezamenlijk gestreden voor een voortzetting van de BVOV. Dit heeft geresulteerd in een TVOV (Transitie Vangnet Openbaar Vervoer). De meerwaarde van de TVOV voor onze concessies wordt nog nader beschouwd.

- In 2022 heeft de provincie te maken gehad met forse prijsstijgingen (inclusief inflatie) en kostenontwikkelingen. Dit heeft druk gelegd op het OV-budget. Daarnaast heeft dit geresulteerd in een tariefsverhoging voor de reizigers. We zien dat door deze ontwikkelingen de OV-markt verstoord is.

- Over de ontwikkeling van de dienstregeling van NS hebben wij onze zorg uitgesproken. Dit gezien de afschaling die daar heeft plaatsgevonden en de doorwerking hiervan op het Noord-Hollandse mobiliteitssysteem. Een verslechtering van de NS-dienstregeling resulteert in een groei van de automobiliteit. Daarnaast heeft dit ook invloed op de reizigersontwikkeling van onze buslijnen.

- Ten slotte zagen we in 2022 dat een krapte op de arbeidsmarkt de beschikbaarheid van chauffeurs onder druk heeft gezet. Dit heeft geresulteerd in rituitval in 2022 en maakt ook dat verdere groei/herstel van een dienstregeling in 2023 lastig is.

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

In de concessie Gooi- en Vechtstreek (GV) (2021-2030) is eind 2022 HOV in 't Gooi opgeleverd. Daarnaast is het lijnennet per december 2022 aangepast aan de nieuw aangelegde vrij liggende businfrastructuur. Hiermee is er sprake van een enorme kwaliteitsimpuls van het OV in GV. Door de oorlog in Oekraïne is er vertraging in de oplevering van een aantal ZE bussen in GV. De planning is nu dat medio 2023 deze concessie 100% Zero Emissie (ZE) uitgevoerd wordt.

De concessies Haarlem-IJmond (2017-2027) en Noord-Holland Noord (2018-2028) zijn inmiddels enkele jaren geleden gegund en in beheer. Op dit moment is het aandeel ZE in de concessie Haarlem-IJmond 70%. In Noord-Holland Noord is dit 50%. Het beleid van de provincie is om dit aandeel de komende jaren te laten toenemen. In Noord-Holland Noord hebben buurtbussen een belangrijke taak in het bereikbaar houden van de regio. Omdat er op dit moment nog geen elektrische buurtbussen zijn zullen dit de schoonste dieselbussen worden. Daarbij is een terugkoopregeling afgesproken zodra ZE buurtbussen op de markt komen.

De provincie wil met een aanbesteding van OV-concessies inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid jaarlijks 0,1% hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. Deze indicatoren konden in 2020, 2021 en 2022 slechts beperkt gebruikt worden als gevolg van de coronacrisis. Over het kalenderjaar 2022 zal wel een nieuwe klanttevredenheidsmeting beschikbaar komen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem.	8.1	Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2022)

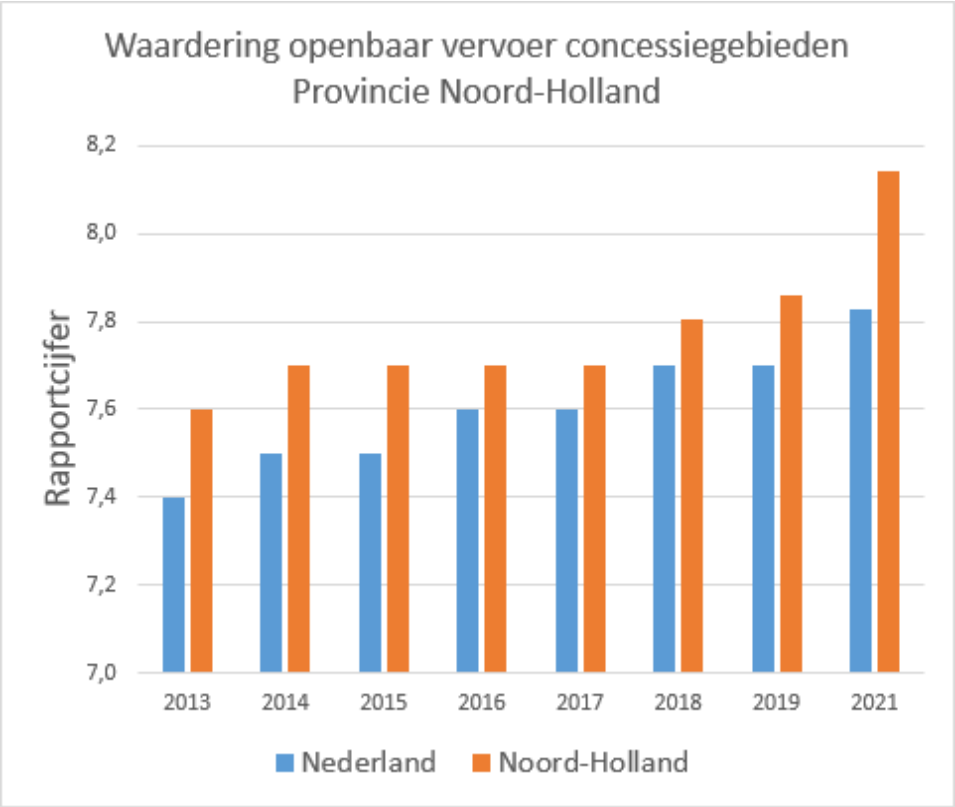

Toelichting:
Klantwaardering laat nog steeds de 0,1 punt groei zien die we gedefinieerd hebben

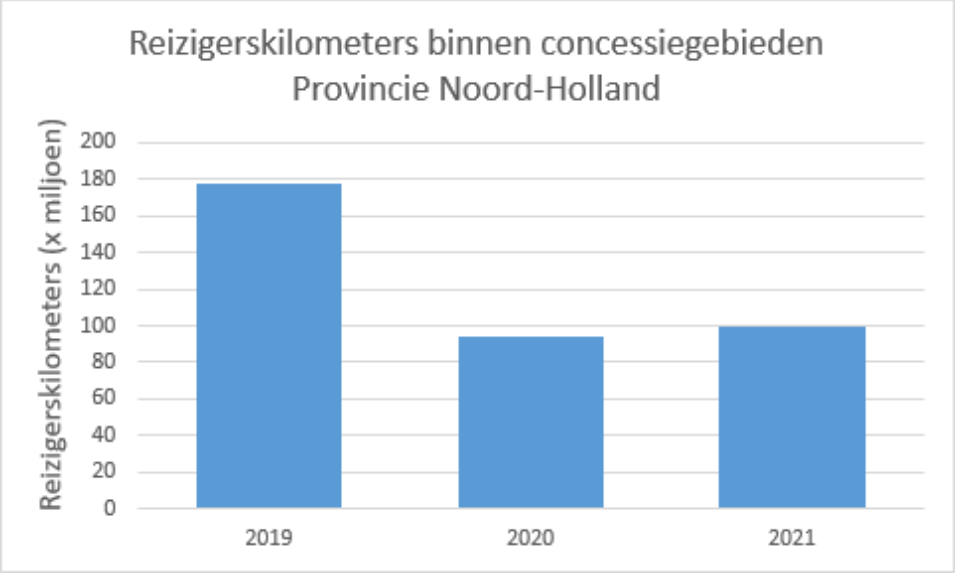

Toelichting:
Reizigerskm zijn t.o.v. 2020 met meer dan 1% gestegen maar de cijfers zijn door de invloeden van de coronapandemie niet representatief.

Koppeling met brede basismonitor

Gebruik OV

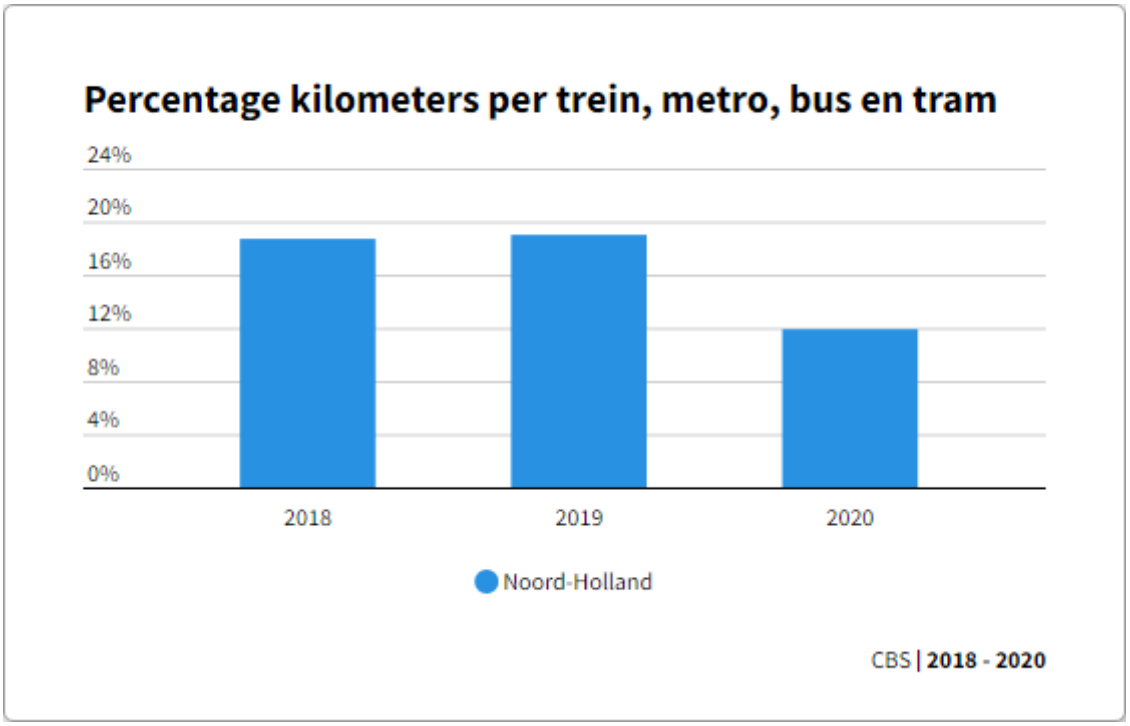

Het percentage kilometers dat afgelegd wordt per trein, metro, bus of tram ten opzichte van het totaal afgelegde kilometers (modal split) is in Noord-Holland het hoogste in vergelijking met de andere provincies. Dit percentage ligt in Noord-Holland consequent hoger in vergelijking met het Nederlands gemiddelde. In 2020 is het percentage kilometers per trein, metro, bus of tram flink afgenomen ten opzichte van 2019 in zowel de provincie als in Nederland. In 2020 daalde het aantal reizigers met het openbaar vervoer fors door de coronacrisis.

Technische toelichting

Percentage kilometers per trein, metro, bus en tram t.o.v. het totaal aantal reizigerskilometers in de populatie 6 jaar en ouder.

Klantwaardering openbaar vervoer

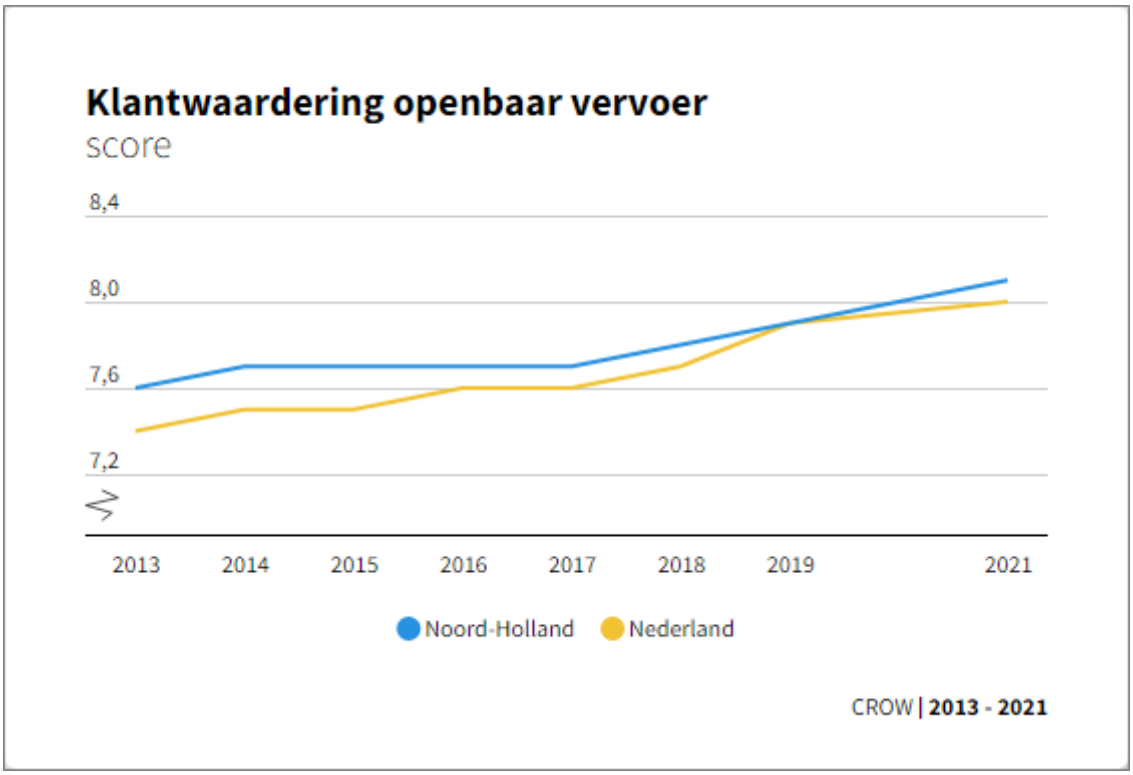

De algemene klantwaardering voor het openbaar vervoer is tussen 2013 en 2021 in Noord-Holland met 0,5 punten gestegen. De waardering in heel Nederland is gestegen met 0,6 punten. Noord-Holland scoorde in 2021 gemiddeld 0,1 punten hoger dan Nederland. In 2020 is er geen OV-klantenbarometer uitgevoerd. De cijfers van 2021 geven een beeld van de tevredenheid met het openbaar vervoer in coronatijd. Reizigers moesten verplicht een mondkapje dragen en de samenstelling van reizigers was anders in vergelijking met voorgaande jaren. Er waren bijvoorbeeld minder forenzen door meer thuiswerken en minder studenten door meer onlineonderwijs.

Technische toelichting

Algemeen oordeel over het openbaar vervoer op een schaal van 1 tot 10.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.2			Openbaar vervoer waarborgen	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	59.700	60.257	61.948	-1.691
	Totaal lasten	59.700	60.257	61.948	-1.691
	Totaal baten			-4.315	4.315
	Totaal saldo	59.700	60.257	57.633	2.624
	Storting				
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	67	67	67	0

	Onttrekking				
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	-7.567	-2.972	-230	-2.742
	Resultaat	**52.200**	**57.352**	**57.470**	**-118**

*een positief verschil is voordelig

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Toelichting

Prioriteiten

In de Begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

Verkeersmanagement op de vaarweg

Met de bediening van bruggen en sluizen vanuit één centraal punt stimuleert de provincie het vervoer over water én verbetert de doorstroming op de wegen. De provincie wil in 2026 vanuit brugbedieningscentrale minimaal 40 bruggen en sluizen bedienen. Er zijn al 13 bruggen aangesloten op de bediencentrale. 7 bruggen en sluizen worden aangesloten tijdens geplande werkzaamheden/renovatie. Voor de aansluiting van de overige bruggen en sluizen heeft de provincie in 2022 een raamovereenkomst gesloten.

Verkeersmanagement op de weg

In 2022 is een start gemaakt met het uitfaseren van de verkeersmanagement centrale in Hoofddorp. PNH neemt verkeersmanagement als dienst af waarbij de regie bij de provincie blijft.

Afstemmen van werkzaamheden en evenementen

In 2022 is de provincie ook weer betrokken bij de afstemming rondom de verkeersstromen van en naar de Formule 1 in Zandvoort. Minder dan 5% van de 300.000 bezoekers kwam met de auto naar het evenement. Door optimale samenwerking was de F1 in Zandvoort wederom een groot succes.

Incidentmanagement

De gemiddelde aanrijtijden van de weginspecteurs over het jaar 2022

- 80% van de aanrijtijden van de weginspecteurs naar de incidenten ligt binnen de gestelde tijd van 30 minuten. Het betroffen 1968 incidenten (pech/ongevallen).
- 20% van de aanrijtijden lag tussen de 30 en 90 minuten. Het betrof 611 incidenten. Ook deze aanrijtijden vallen binnen de gestelde 45 minuten, daar deze buiten de reguliere werktijden plaats vonden

Gladheidsbestrijding

Het project Grass2grit (het sap uit bermgras gebruiken als dooimiddel) is medio 2022 afgerond. Alhoewel we veel hebben geleerd uit dit project, is helaas ook gebleken dat deze toepassing niet levensvatbaar is vanwege beperkte houdbaarheid van het grassap.

In 2022 heeft Provincie Noord Holland 25 nieuwe zoutstrooiers aangeschaft. We kunnen hiermee zo'n 20% zout besparen. Deze strooiers zijn dit gladheidseizoen (de winter van '22/'23) in gebruik genomen.

In 2022 zijn 13 preventieve strooibeurten uitgevoerd, waarbij het jaargemiddelde tussen de 30 en 35 strooibeurten ligt.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

In 2022 is een start gemaakt met het uit faseren van de provinciale verkeersmanagement centrale. Dit heeft geen consequenties voor de bediencentrale van de tunnels en/of de bediencentrale van de beweegbare bruggen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.3	Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	31.170	34.907	33.498	1.409
4.3.2	Centrales beheren en in stand houden	8	0	0	0
	Totaal lasten	31.178	34.907	33.498	1.409
	Totaal baten	-1.763	-1.763	-1.556	-207
	Totaal saldo	29.415	33.144	31.942	1.202
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**29.415**	**33.144**	**31.942**	**1.202**

*een positief verschil is voordelig

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

Toelichting

In 2022 hebben wij onze infrastructuur in stand gehouden met behulp van onze gebiedsaannemers. De vervangingsprojecten zijn geprogrammeerd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030. Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken van de onderhoudsbudgetten zijn in november 2022 vastgesteld met het iMPI. Daarbij is bestuurlijk toegelicht dat uit de doorrekening van het iMPI blijkt dat de stelpost Vervangingsinvesteringen onvoldoende ruimte heeft om alle geprogrammeerde vervangingen in de studiefase te kunnen realiseren.

In 2022 is de volgende inzet geweest op de prioriteiten:

- Verduurzaming infrastructuur;
- Uitvoeren programma Machinerichtlijn;
- Aanpak chroom-6 bruggen;
- Verbetering biodiversiteit.

Ten aanzien van de in de begroting 2022 vastgestelde prioriteiten is de voortgang hiervan als volgt.

Prioriteiten

- Verduurzaming infrastructuur: De verduurzaming van infrastructuur is meegenomen bij zowel de gebiedscontracten als in een aantal projecten waartoe door uw Staten is besloten.
- Verbetering biodiversiteit: De werkzaamheden ten behoeve van verbetering biodiversiteit zijn grotendeels ondergebracht bij de gebiedsaannemer. De laatste maatregelen worden in 2023 geïmplementeerd. In 2022 is ook gestart met het meetnet biodiversiteit om de biodiversiteit bevorderende effecten van het aangepaste maaibeheer te kunnen monitoren.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). Zo staat erin beschreven wat de opbouw van onze kapitaalgoederen is, hoe deze worden onderhouden en wat de kosten hiervan zijn. De NIKG stelt ook beleidskaders en financiële kaders vast voor het beheer en onderhoud. Zo wordt de lange termijn ontwikkeling van de financiën van deze kapitaalgoederen van de provincie inzichtelijk gemaakt.

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het integraal Meerjaren Programma Infrastructuur (iMPI).

Naast het reguliere beheer en onderhoud worden nieuwe ontwikkelingen ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma, waaronder bijvoorbeeld verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit. Vanzelfsprekend voldoen we aan wet- en regelgeving. Actueel zijn hierin bijvoorbeeld aanpak van Chroom-6 en de implementatie van de Machinerichtlijn (MRL).

Zie het iMPI voor een nadere toelichting.

Verduurzaming infrastructuur:

De provincie wil qua verduurzaming bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Om de ambities te verwezenlijken is volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals toepassen van duurzaam asfalt, elektrisch materieel, ledverlichting en circulair bouwen. Om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren is innovatie onontbeerlijk. Hier is dan ook in 2022 op ingezet, zie 4.4.2. Daarnaast is samenwerken essentieel voor de verduurzamingsopgave. Zo is in 2022 de ambitiebepaling

Provinciale Klimaat en circulaire Infrastructuur (PKCI) ondertekend. Met de Ambitiebepaling PKCI scharen de provincies zich gezamenlijk (in IPO verband) achter de doelstelling om in 2030 zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair te werken. Met de gezamenlijke doelstelling worden de individuele doelstellingen van de provincies ondersteund en waar mogelijk versneld.

Naar aanleiding van de groeiende vraag naar duurzaamheid-georiënteerde werknemers op de arbeidsmarkt, is het zij-instroomprogramma Duurzaamheid opgesteld. Dit programma is opgesteld ten behoeve van zij-instroom voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar nieuwe beroepen in verschillende sectoren met betrekking tot duurzaamheid en de bijbehorende complexe maatschappelijk opgaven. Het programma is inhoudelijk uitgewerkt door 17 MRA trainees in het najaar van 2022. Daarna heeft het programmateam van de Provincie Noord-Holland het van hen overgenomen. Medio 2023 zal voor de zij-instromers het opleidingstraject afgerond zijn.

Uitvoeren programma Machinerichtlijn:

In het programma Machinerichtlijn wordt een beoordeling gedaan van veiligheid van bruggen en sluizen en de noodzakelijke verbetermaatregelen uitgevoerd. Daarnaast wordt er ook gekeken naar verkeersveiligheid en Arboveiligheid, zodat alle bruggen en sluizen voldoen aan de gestelde veiligheidseisen. Het programma Machinerichtlijn wordt gecombineerd uitgevoerd met het programma 24u Centrale Bediening.

Aanpak chroom-6 bruggen

Sinds 2018 wordt bij geplande werkzaamheden aan (verflagen van) provinciale bruggen eerst preventief onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van Chroom-6. Indien een te hoge concentratie Chroom-6 wordt vastgesteld, wordt in overleg met de desbetreffende onderhoudsaannemer specifieke beheersmaatregelen bepaald volgens de door de RIVM voorgeschreven veiligheidsprocedures.

Verbetering biodiversiteit:

Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. In 2022 is gestart met het meetnet biodiversiteit om de biodiversiteit bevorderende effecten van het aangepaste maaibeheer te kunnen monitoren. Deze laatste maatregelen worden in 2023 geïmplementeerd.

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2022	2022	2023	2024	2025
Percentage wegen(incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	96%	95%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% (zeer) tevreden weggebruikers)	Percentage	83 % (2021)	80%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh)	Percentage t.o.v. 2019	74 %	70%*			

*Toelichting: de uitrol van Led-verlichting fase 2 is wat vertraagd en zal in 2023 worden afgerond.

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van de stand van zaken van de lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI. In 2022 hebben we gewerkt aan de studiefase van circa 50 verbeter- en uitbreidingsprojecten. Daarvan zijn inmiddels vijf projecten gepromoveerd naar de planfase/realisatiefase en drie studieprojecten beëindigd.

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De provincie beschrijft in het iMPI welke vervangingsinvesteringen geprogrammeerd staan. Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het iMPI2023-2030.

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het iMPI2023-2030.

In 2022 hebben factoren van buitenaf impact gehad op de projecten in de plan- en realisatiefase. De stijging van grondstofprijzen en oplopende levertijden van materialen is daarvan de belangrijkste. Dit heeft effect op diverse projecten. Eerst moest aanvullend krediet worden aangevraagd omdat de inschrijfsom vanwege prijsstijgingen hoger was dan het beschikbaar krediet. Daarnaast vormen de voortdurende wijzigingen in de uitvoering van de stikstofwetgeving een belangrijk risico voor projecten die in aanbesteding en uitvoering gaan doordat berekeningen opnieuw moesten worden uitgevoerd.

De inzet op duurzaamheidsmaatregelen in de projecten leidt tot een verkleining van het risico op vertraging door wijzigende stikstofkaders omdat in die projecten vaak minder stikstofuitstoot plaatsvindt.

In 2022 zijn ook mooie resultaten geboekt zoals de ingebruikname van de Alexiatunnel en HOV 't Gooi; de uitvoering van de N241 AC de Graafweg en de Zaanbrug; de aanschaf van tweedehands damwanden voor oeververvangingen en de openstelling van de 1e brug bij Ouderkerk.

De provincie voert noodzakelijke oeververvangingsprojecten uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. In 2022 is 4,04 km aan oeververvangingen gerealiseerd.

De provincie pakt de oeververvangingsprojecten voor de komende jaren op met één marktpartij. In deze samenwerking is duurzaamheid de belangrijkste ambitie. Denk daarbij aan het structureel verminderen met 80% van de milieukosten (door CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijk herbruikbare materialen). Tot slot is het met

de huidige krapte op de arbeidsmarkt een uitdaging om de projectteams goed bemenst te houden. Dit zorgt voor meer verloop in de projectteams en vraagt soms om prioritering ten aanzien van inzet.

Prestatie indicator 4.4.4

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	13,4km	4,04km	

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten. De aannemerscombinaties zijn verantwoordelijk voor het vast en variabel onderhoud, de programmering en planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling. Op basis van het beheerplan Biodiversiteit heeft de gebiedsaannemer voorstellen gedaan. 80% van de verbetervoorstellen is in 2022 uitgevoerd of doorgevoerd. De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook de aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen en transitie van beplanting.

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades. De samenwerking en overleg structuur met de waterschappen is het afgelopen jaar intensief opgepakt en zorgt voor betere afstemming met elkaar in het beheer.

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie zet in op innovaties die impact hebben op grondstoffen- en CO2-reductie. Samen met onze partners zijn we bezig om de inkoopleidraden te uniformeren om circulair en energieneutraal te bouwen. Zo is in de gebiedscontracten gebruik gemaakt van duurzaam Bio boundbeton en duurzaam asfalt. Er is gebruik gemaakt van groen gas asfaltcentrales, elektrisch materieel en transport. Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties zoals bijvoorbeeld epoxy-asfalt dat een vier tot vijf keer langere levensduur heeft. Daarnaast zijn wij als provincie gestart in 2022 met de aanleg van een pilotlocatie van een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen. De provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking, zoals een fietspad uitgerust met een zonnewegdek. In 2022 is tevens het zonnefietspad op de N232 aanbesteed.

In 2022 heeft de provincie IFD (Industrieel, flexibel en demontabel) voor beweegbare en vaste bruggen als standaard verklaard. Industrieel Flexibel en Demontabel bouwen (IFD) is als eis opgenomen bij het project vervanging Stolpenbasculebrug. De beweegbare Cruquisbrug is energieneutraal ontworpen. Hiermee maken wij circulair bouwen mogelijk. Tevens draagt de provincie bij aan het initiëren van uitwisseling van/handel in grote gebruikte bouwonderdelen. In 2022 is gestart met het onderzoek naar de mogelijkheid voor hergebruik van brugliggers afkomstig van de A9 bij de bouw van de vaste brug in de N201.

Na de afronding van het uitvoeringsprogramma Smart Mobility is een start gemaakt met de Focus Smart Mobility. Dit heeft al concrete resultaten opgeleverd. Een kort overzicht van de behaalde resultaten in 2022:

- De Smart Mobility handelsmissie naar de Westkust van de VS (Californië) ten behoeve van de mobiliteitsuitdagingen voor de nabije toekomst.
- Op 12 intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI's) worden gebruikerstoepassingen uitgebreid getest. Voorbeelden van toepassingen zijn geconditioneerde prioriteit voor vrachtverkeer en hulpdiensten. Dit grootschalig testen gebeurt ook bij andere wegbeheerders.
- Vanuit de Focus Smart Mobility 2022-2025 zijn o.a. de volgende projecten in 2022 opgestart, waarvan er een inmiddels een aantal zijn afgerond:
    - Auto van de Straat (afgerond)
    - Duurzaam Slim Verkeersmanagement (loopt door in 2023)
    - Hubstrategie (afgerond)
    - Connected Transport Corridors (loopt door in 2023)
    - Road Monitoring (loopt door in 2023)
    - Inrichten regionale Werkplaats Deelmobiliteit (afgerond)
    - Hub Alkmaar & Haarlem Nieuw Zuid (langjarig traject)
    - Verkenning MaaS (afgerond)

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	5.666	4.951	4.366	585
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	1.011	4.263	4.072	191
4.4.4	Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren	13.367	10.925	12.063	-1.138
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	77.093	65.316	62.319	2.996
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	24.409	12.906	10.798	2.108
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.375	4.600	3.234	1.366
	Totaal lasten	125.920	102.961	96.852	6.109
	Totaal baten	-34.778	-10.161	-7.562	-2.599
	Totaal saldo	91.142	92.800	89.290	3.510
	Storting				
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	21.034	21.034	21.034	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	0	0	15.806	-15.806
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	0	0	23.756	-23.756
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	17.207	20.278	20.278	0
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	6.000	7.356	7.356	0
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	427	7.195	7.195	0
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	0	4.031	1.703	2.328
	Onttrekking				
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-3.820	-21.176	-60.474	39.299
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-124	-131	-132	1
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-1.230	0	0	0
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	-27.581	-20.738	-17.489	-3.249
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	-7.650	-9.214	-8.202	-1.012
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	-2.486	-7.553	-3.470	-4.083
	Resultaat	**92.919**	**93.882**	**96.653**	**-2.771**

*een positief verschil is voordelig

Programma 5 Groen

Doelenboom

5. Groen
5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden
5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren
5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren
5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren
5.2 Beheren van de groenstructuur
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
5.2.3 Uitvoeren geven aan de Wet natuurbescherming
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren
5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

In het jaar 2022 nam de aandacht voor de opgaven in het landelijk gebied sterk toe. Het belang van biodiversiteit, het terugdringen van de stikstofemissie, de transitie van de agrarische sector, het tegengaan van bodemdaling, verbetering van de waterkwaliteit: al deze opgaven hadden ook een grote invloed op het werk van de provincie. De provincie speelt als ‘gebiedsautoriteit’ een belangrijke rol om de verschillende partijen in het landelijk gebied bij elkaar te brengen, om keuzes te maken en kennis te delen. De provincie beschikt over wettelijke bevoegdheden, financiële middelen en menskracht. Tegelijkertijd is duidelijk dat deze vraagstukken zó complex zijn, dat ze onze samenleving nog tientallen jaren zullen bezighouden. Het landelijk gebied staat aan de vooravond van grote transities, die niet simpelweg zijn op te lossen met geld of wettelijke bevoegdheden. Nog veel belangrijker voor een realisatie van alle doelen zijn samenwerking tussen alle betrokken partijen, begrip voor elkaars belangen, duidelijkheid over de doelen aan de horizon en de durf om soms lastige keuzes te maken.

Samen met onze partners zoeken we naar een goede balans in de aanpak van genoemde opgaven. Om dit goed te kunnen doen hebben we – in een steeds krapper wordende arbeidsmarkt – de formatie uitgebreid om uiteindelijk tot een provinciedekkende aanpak te komen, waarin in alle regio’s tegelijkertijd gewerkt kan worden. In 2022 zijn hiervoor de eerste stappen gezet.

In 2022 gingen beleidsontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van stikstof, en beleidsuitvoering hand in hand. De provincie Noord-Holland heeft verdere stappen gezet met de uitvoering van

integrale gebiedsprocessen in het landelijk gebied, door gebiedsprogramma's te continueren of nieuw in te stellen en verder te bemensen. In deze gebiedsprogramma's wordt onder provinciale regie aan de hierboven genoemde opgaven gewerkt. De aanpak van de opgaven in het landelijk gebied in onderlinge samenhang en de samenwerking met alle belanghebbenden daarin zijn daarbij de sleutels. Stikstofaanpak kreeg in 2022 extra aandacht, zowel vanuit het belang voor natuur en biodiversiteit als vanwege de relatie met stagnatie bij andere grote transities, zoals woningbouw en de energietransitie.

Alles bij elkaar zorgden deze grote opgaven voor een toenemende druk op zowel de provinciale organisatie als op onze partners en waren capaciteit en financiële middelen niet onbeperkt voorhanden. Dit betekent dat niet alles mogelijk was: er moesten keuzes worden gemaakt passend bij onze provinciale taken en de gewenste politieke focus.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming
- Wet stikstofreductie en natuurherstel
- Omgevingswet
- Wet ruimtelijke ordening

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH 2050
- Programma Natuurnetwerk 2022
- Masterplan biodiversiteit
- Visie Recreatie & toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Gebiedsprogramma Laag Holland (i.o.) / Regionale Veenweidenstrategie

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Groen
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	140.022	121.531	113.904	7.627
Baten	-7.392	-12.045	-9.828	-2.217
Saldo van baten en lasten	132.630	109.486	104.076	5.410
Stortingen reserves	37.479	70.904	67.948	2.956
Onttrekking reserves	-91.846	-80.901	-69.922	-10.979
Resultaat	**78.263**	**99.489**	**102.102**	**-2.613**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

In 2021 hebben Provinciale Staten (PS) een stikstofstrategie vastgesteld bestaand uit twee doelen en twee sporen. De doelen: reductie en herstel. De sporen: gebiedsgericht en provinciebreed. Voor de sectoren landbouw, mobiliteit, wonen, havens-en industrie en de natuur zelf, zijn in 2022 uitwerkingen voorbereid, die dienen als bouwstenen voor het tot stand te brengen en in 2023 te leveren Provinciaal Programma Landelijk gebied. Medio 2022 is een eerste proeve van het gebiedsplan Noord-Holland geleverd. Dat is te beschouwen als de voorloper van het PPLG. Basis daarvoor is het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het Programma Stikstofreductie en Natuurversterking van het Rijk, een aanvullend advies van Johan Remkes (Wat wel kan) en een flink aantal daarop geënte uitwerkingsbrieven van het kabinet handelend over stikstof, klimaat en water. Het NPLG beperkt zich dan ook niet tot stikstofreductie en natuurversterking gericht op Natura-2000-gebieden alleen, maar ziet op een aanpak van het gehele landelijk gebied. Het PPLG als afgeleide daarvan is een integraal programma voor heel Noord-Holland. De benadering van PS in 2021 met de doelen en sporen voor de hele provincie ‘betaalt’ zich daarmee uit. Met de maatschappelijke partners is het overleg over de aanpak in 2022 voortgezet aan de Provinciale Regietafel Stikstof, de Landbouwtafel, de Havens- en Industrietafel en met de Tereinbeherende Organisaties (TBO’s) afzonderlijk. Ook daarin is de verbreding van het PPLG doorgevoerd.

In 2022 is in Laag Holland een integraal gebiedsprogramma opgeleverd, met een koers voor deze regio en voor de afzonderlijke deelgebieden. Het proces om tot dit resultaat te komen heeft drie jaar in beslag genomen. Zo’n periode is nodig om draagvlak en diepgang te verwerven. Zo is met de landbouworganisaties bezien hoe de overheidsdoelen kunnen worden vertaald in kritische prestatie-indicatoren op bedrijfsniveau bij veehouderijbedrijven. Bestuurders van overheden, landbouw- en natuurorganisaties hebben aan tafel gezeten hoe zij hun eigen instrumentarium kunnen inzetten voor elkaars doelen om meer synergie in de uitvoering te krijgen. Parallel zijn een aantal gebiedsprocessen in 2022 -en sommige al eerder- opgestart in de deelgebieden. Niet eenvoudig in tijden met omgekeerde vlaggen in het landelijk gebied, maar toch wordt gestaag gewerkt aan het opbouwen van vertrouwen. Daartoe zijn externe werkgroepen opgericht, veel bedrijven bezocht en diverse bestuurlijke overleggen georganiseerd.

Prioriteiten

In 2022 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.).
- Uitvoering van het Masterplan biodiversiteit en de Bossenstrategie (5.1.1.).
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.).
- Totstandkoming resp. uitvoering van de gebiedsprogramma’s Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3).

Omgevingsfactoren

De uitvoering van provincie beleid wordt beïnvloed door:

- Klimatologische en fysisch-geografische omstandigheden, zoals temperatuurwisselingen en neerslag, droogte, bodemgesteldheid, zeespiegelstijging en verzilting.
- Niet, of slechts zeer beperkt door ons te beïnvloeden ecologische factoren, zoals populatiedynamiek van dier- en plantensoorten en de aanwezigheid van invasieve exoten (dier- en plantensoorten die niet op eigen kracht, maar door toedoen van de mens in Nederland terecht zijn gekomen).
- Wet- en regelgeving, financiële mogelijkheden en beschikbare capaciteit van andere overheidsorganisaties.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

Beschermen en ontwikkelen van NNN en N2000-gebieden

Sinds vorig jaar zitten we midden in de transitie van het landelijk gebied. In de zomer van 2022 kwam het Rijk met de eerste brieven in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In antwoord hierop formeert de provincie een organisatie om deze grote opgave te realiseren. Tegelijkertijd werken we aan de totstandkoming van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarin de Rijksopgaven moeten landen, zodat we eind 2023 een deel van het budget krijgen uit het transitiefonds voor de opgaven in het landelijk gebied.

Ondertussen gaan we door met de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN vormt de ruggengraat van de Noord-Hollandse natuur en omvat ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden. Met het NNN realiseren we het natuurnetwerk, verhogen we de biodiversiteit en maken we de natuur robuuster, waardoor stikstofneerslag een minder negatief effect heeft. Aan het begin van 2022 moesten we nog 4.407 hectare NNN-gebied realiseren. In 2022 is 150 hectare NNN gerealiseerd. Eind 2022 resteerde dus nog 4.257 hectare. Hiervan moet nog 3.076 hectare aan gronden beschikbaar komen om te kunnen inrichten.

Noord-Holland heeft bovenop de afspraken uit het Natuurpact van 2013, vastgehouden aan een extra ambitie op het NNN van ongeveer 3.500 ha. Daarnaast is het NNN sinds 2013 met 1.376 ha gegroeid. Met het realiseren van het extra NNN werkt de provincie aan de doelstellingen van het NPLG. De extra NNN versterkt de natuur o.a. door het meer robuust maken van het netwerk en het opheffen van versnippering. Het draagt bij aan het terugbrengen van de kritische depositiewaarde omdat de bemesting rondom stikstofgevoelig habitat sterk afneemt. Omdat we in 2013 alleen geld hebben gekregen voor de hectares die onder het Natuurpact vielen, vragen we nu vanuit het PPLG geld aan voor deze extra hectares.

Met het Programma Natuurnetwerk (PNN) besluiten Provinciale Staten over de allocatie van budgetten voor gebiedsprocessen, terwijl Gedeputeerde Staten informeren over de voortgang van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland. De huidige stand van zaken en een programmering vindt u in het PNN. Het PNN sluit aan bij de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de 24 deelgebieden. In het huidige PNN is de informatie over de voortgang van het Natuurnetwerk gecombineerd met de

gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen, die deels worden gefinancierd vanuit het Programma Natuur. Ook het programma Groene Uitweg is opgenomen in het PNN.

Het PNN is een groeidocument. Andere opgaven krijgen hierin een plek. In het huidige PNN 2023 vermeldt het financiële hoofdstuk een overzicht van de andere opgaven, met bijbehorende budgetten en projecten. Komende jaren wordt verder gewerkt aan de integratie van de verschillende opgaven in het landelijk gebied. Het PNN is nu nog een zelfstandig document, maar wordt geïntegreerd in het PPLG.

Naast de aanleg van nieuwe natuur wordt binnen de bestaande natuurgebieden gewerkt aan kwaliteitsverbetering door maatregelen als baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuiving in de duinen. Het programma Natura 2000-herstelmaatregelen fase 1 (2015–2021) is eind 2021 afgerond. Fase 2 van het programma (2022–2027) is in uitvoering. In aanvulling hierop heeft het Rijk met het Programma Natuur aanvullende middelen beschikbaar gesteld ter verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie. Voor de periode 2021–2023 is voor Noord-Holland circa 40 miljoen euro beschikbaar gesteld om dertig maatregelen uit te voeren. In 2023 kunnen we naar verwachting een nieuwe aanvraag doen, zodat we per 2024 een nieuw pakket aan maatregelen kunnen uitvoeren, dat tot 2030 loopt. De omvang hiervan is nog niet bekend. Daarnaast werken het Rijk en de provincies samen aan de Bossenstrategie, die in 2020 is vastgesteld en sinds 2021 wordt uitgevoerd. Zo worden boscompensatie-locaties voorbereid en komt er in het NNN extra bos.

De provinciale landschappen zijn van belang voor de leefbaarheid, rust en ontspanning, en herbergen bijzondere cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt deze landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (in de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBL) wordt geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid verbeteren. Het IBL komt onder andere ten goede aan de liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Hiervoor is in 2021 een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het Noord-Hollandse landschap is van belang voor de leefbaarheid, rust en ontspanning, en herbergt cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt de landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (in de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking wordt geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid ervan verbeteren. Het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBLV) komt onder andere ten goede aan de liniedijken van de Stelling van Amsterdam en de Westeinderscheg. Er is een start gemaakt met de uitvoering om de liniedijken van de Stelling weer zichtbaar en beleefbaar te maken. Voor de Westeinderscheg is een Uitvoeringsregeling opengesteld. Ook zijn bijdragen uit het IBLV geleverd aan de versterking van het beschermde landschap rond de kern Schagen en de beleving van het Oer-IJ landschap. Voor enkele gebieden lopen nog verkennende studies waaruit concrete uitvoeringsprojecten kunnen voortkomen.

Biodiversiteit

Onder de paraplu van het Masterplan Biodiversiteit is volop gewerkt aan activiteiten in en buiten de natuurgebieden die de biodiversiteit ten goede komen. De opzet van de gebiedsaanpak voor onder meer het behalen van de NNN-doelen kreeg in 2022 verder vorm. De kwaliteit van een deel van de Natura 2000-gebieden is geëvalueerd, leidend tot aangescherpte beheerplannen waar nodig. Ook is een begin gemaakt met de uitwerking van de Natuurdoelanalyses. Hierin wordt speciaal gelet op de kwaliteit en het toekomstperspectief van de stikstofgevoelige doelen in deze

gebieden. Maar ook buiten de bestaande natuurgebieden zijn veel kansen voor verbetering van de biodiversiteit. Een sterke algemene basiskwaliteit van de natuur draagt niet alleen bij aan gezondheid en welzijn van alle inwoners, maar is ook ondersteunend aan de bescherming van de kwetsbare natuurtypen in Noord-Holland. Vanuit dat besef hebben we de samenwerking opgezocht met partijen als de agrarische natuurverenigingen, CONO-kaasmakers, Boerennatuur, de waterschappen en recreatieschappen. We werken gezamenlijk aan meer inzicht en ervaring in aangepaste werkwijzen voor graslandbeheer. Werkwijzen die passen bij zowel de bedrijfsmatige doelstellingen van de boeren als bij de versterking van de ecologische randvoorwaarden. Denk aan een gezonde bodemkwaliteit en meer kruiden en insecten in en langs de percelen. Het bermbeheer en beheer van de dijken is op veel plekken geoptimaliseerd voor biodiversiteit. In het Living Lab Spaarnwoude werken we onder meer samen met de Vlinderstichting en Floron aan de ontwikkeling van zowel beheermethoden als monitoringmethoden voor oevers en slootkanten. Gemeenten die ambities hebben voor de groene ontwikkeling van hun bebouwde omgeving hebben we ondersteund met kennisbijeenkomsten, in samenwerking met de Stichting Steenbreek en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. Ook geven we uitvoering aan een project voor de lerende aanpak gebiedsgerichte ontheffingen op basis van een soortenmanagementplan. Hierin werken we samen met gemeenten en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord aan een werkwijze om gebouwbewonende soorten te beschermen. Dit is actueel, gezien de grote isolatieopgave en de eventuele andere bouwopgaven die de gemeenten nu ook mogelijk willen maken.

Terugdringen CO2-uitstoot en tegengaan bodemdaling

Op grond van de doelen in het Klimaatakkoord dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 miljoen ton CO2-equivalenten te realiseren. Het gaat hier om de CO2-emissie die in veenbodems leidt tot bodemdaling. Om hier invulling aan te geven, stellen alle provincies een Regionale Veenweidenstrategie (RVS) op. In 2022 is de Regionale Veenweidenstrategie 1.0 door Gedeputeerde Staten vastgesteld en hebben Provinciale Staten deze strategie op 21 november voor kennisgeving aangenomen. Het is een strategie op hoofdlijnen voor de (middel)lange termijn: 2030 met een doorkijk naar 2050. Bij het opstellen van de Regionale Veenweidenstrategie zijn de richtinggevende uitspraken van Provinciale Staten uit 2018 uitgangspunt geweest. De besteding van de Impulsgelden bodemdaling (€18 miljoen rijksmiddelen) zijn erin opgenomen. De verdere uitwerking en uitvoering vindt plaats via de lijn van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Aanpak stikstof

De voorziene gebiedsgerichte aanpak stikstof leidde in 2022 tot het opstarten en bemensen van een groot aantal gebiedsprocessen. In samenspraak met het Regiebureau NNN (Natuurnetwerk Nederland) is een begin gemaakt met de opzet en uitwerking van een aanpak per gebied. Naast stikstofreductie zijn ook andere belangen relevant en vormen daarmee een aangrijpingspunt voor actie: verdroging, bodemdaling, NNN-realisatie, et cetera. Met Provinciale Staten werd een collegetour naar zowel een veenweidegebied (Westzaan) als een duingebied (Kennemerland-Zuid) ondernomen om de problematiek en aanpak van dichtbij te bekijken. Daarbij zijn stakeholders met de leden van Provinciale Staten in gesprek gegaan over het ‘hoe’. Eind 2022 zijn de 24 gebiedsprocessen ondergebracht in vijf programmagebieden voor de gehele provincie. Daardoor ontstaat meer overzicht voor zowel de gebiedsregisseurs als de maatschappelijke partners. Op

een aantal plekken zijn ook initiatieven van onderop in gang gezet. Het laat zien dat er niet alleen zorg is over stikstofreductie, maar de handen gaan ook uit de mouwen om concrete maatregelen te treffen. Bovenkerkerpolder, Ronde Hoep en Spaarnwoude zijn hier voorbeelden van. Ook denkt de industrie na over bijdragen vanuit die sector. De Haven & Industrietafel, maar ook bedrijfsbezoeken hebben als katalysator voor ideeën gewerkt en soms is men al veel verder met uitvoering dan gedacht. Bijdragen vanuit allerlei sectoren in evenredigheid krijgen zo gestalte.

Stikstof is een relatief jong beleidsterrein en instrumenten voor de aanpak moeten tijdens het werk worden ontworpen. Daarin is veel energie gaan zitten (legalisering PAS-melders, actualisatie van Aerius, het inrichten en benutten van de stikstofdepositiebank en doelbanken, en het bevorderen van aankoopmogelijkheden in NH). We hebben fors geïnvesteerd in de Ambtelijke Commissie, de Bestuurlijke Commissie en het Bestuurlijk Overleg met de minister in IPO-verband. De provincie levert twee bestuurders hiervoor.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		2.934	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 8e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		5.656	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 8e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare		52.170	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 8e Voortgangsrapportage Natuur)

Prestatieindicator 5.1.1

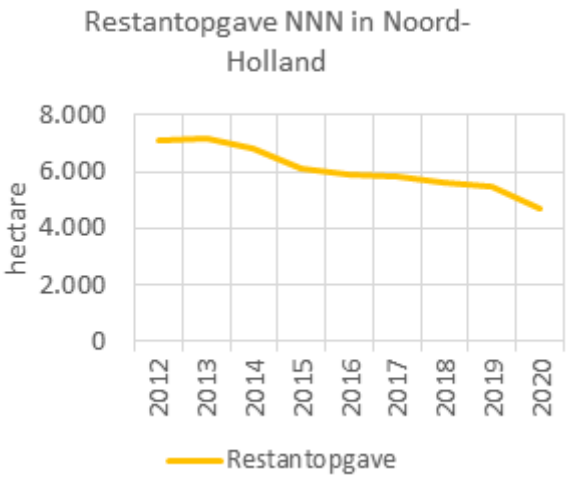

Toelichting:
Deze indicator geeft respectievelijk het totale oppervlakte ingerichte NNN en de restantopgave van de in te richten NN weer in het aantal hectare. De streefwaarde is een oppervlakte van 56.700 hectare NNN in 2027.
Bron: Provincie Noord-Holland

Koppeling met brede basismonitor

Voortgang NNN

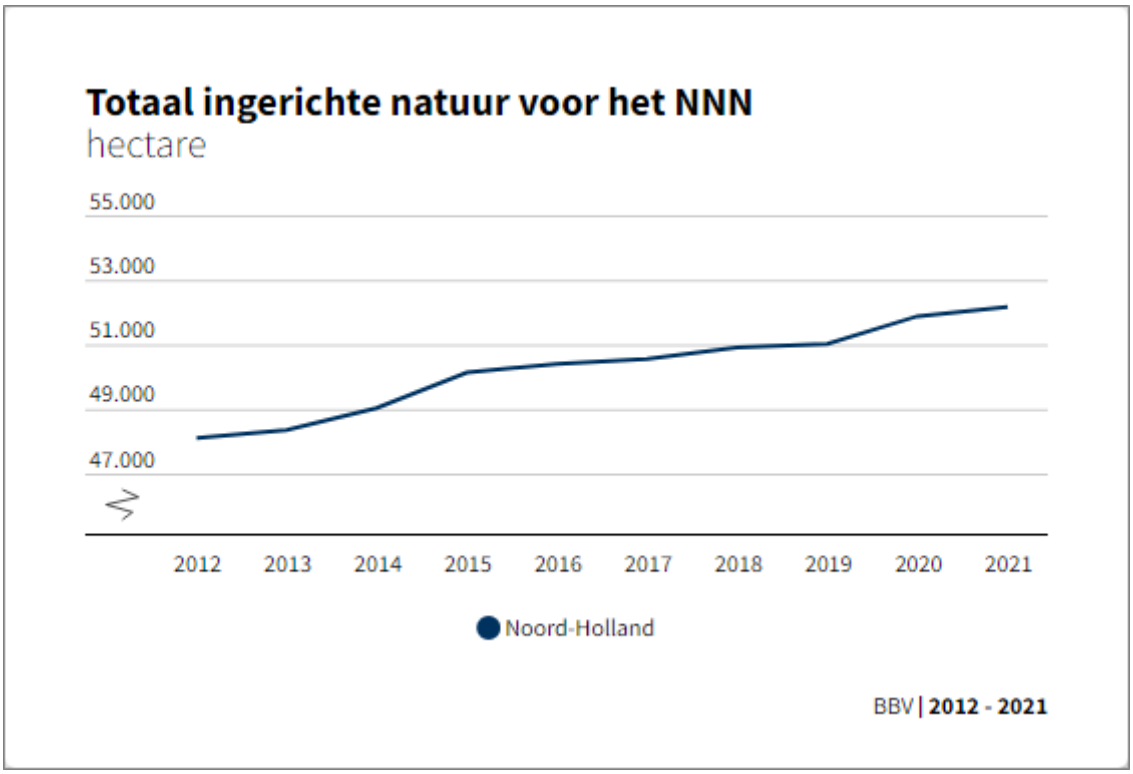

Tot en met 2021 is er in de Provincie Noord-Holland 52.170 hectare NNN ingericht. Begin 2022 ligt in Noord-Holland het percentage ingerichte natuur op 92% van de totale doelstelling voor 2027. Op 1 januari 2022 moest de Provincie Noord-Holland nog 3.129 hectare aan gronden verwerven voor het NNN. Het gaat hier niet alleen om gronden die aangekocht moeten worden, maar ook om gronden die door afspraken ter beschikking kunnen komen.

NNN beheerde natuur

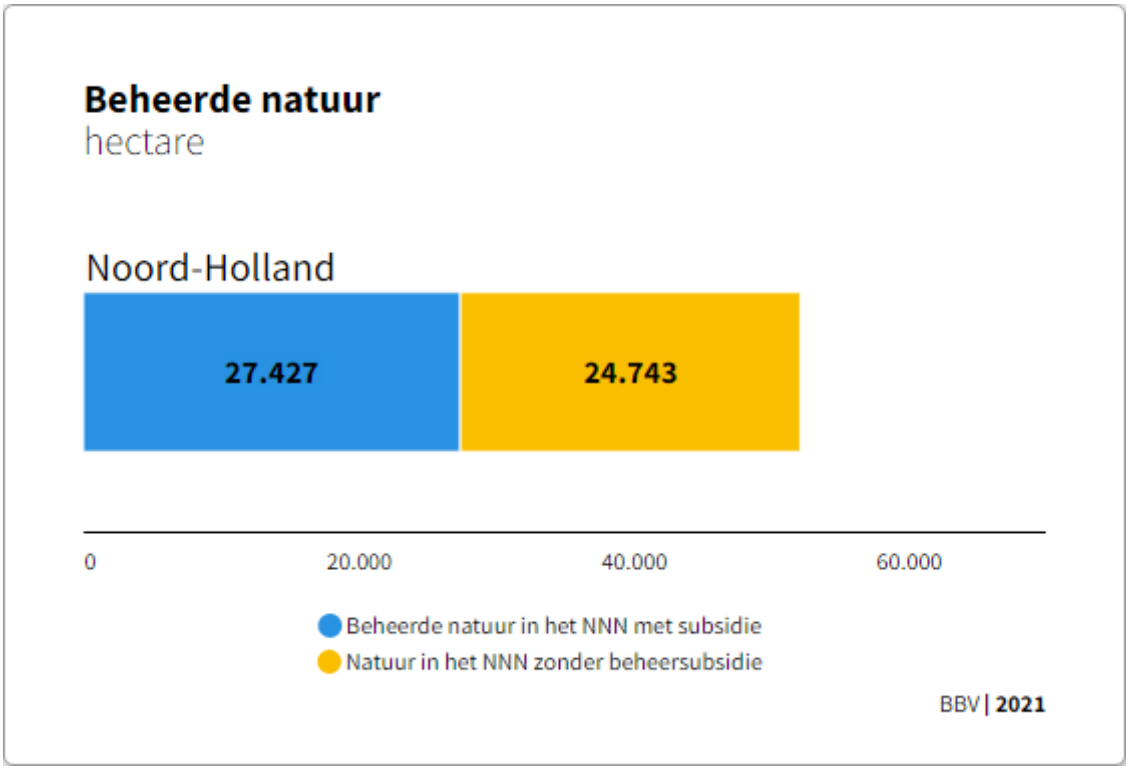

In januari 2022 had Noord-Holland 27.427 hectare NNN-natuur met subsidie; 115 hectare méér ten opzichte van januari 2021. Een ander deel van het NNN bestaat uit natuur zonder een SVNL-beheersubsidie. Voor het beheer van deze natuur zijn vaak wel beheercontracten afgesloten, met daarin beheerafspraken. In januari 2022 had Noord-Holland 24.743 hectare NNN-natuur zonder SVNL-subsidie.

Technische toelichting

Gerealiseerde NNN waar SVNL-beheersubsidie op ligt. SVNL is subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. Op grond van SVNL is subsidie mogelijk voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer.

Biodiversiteit

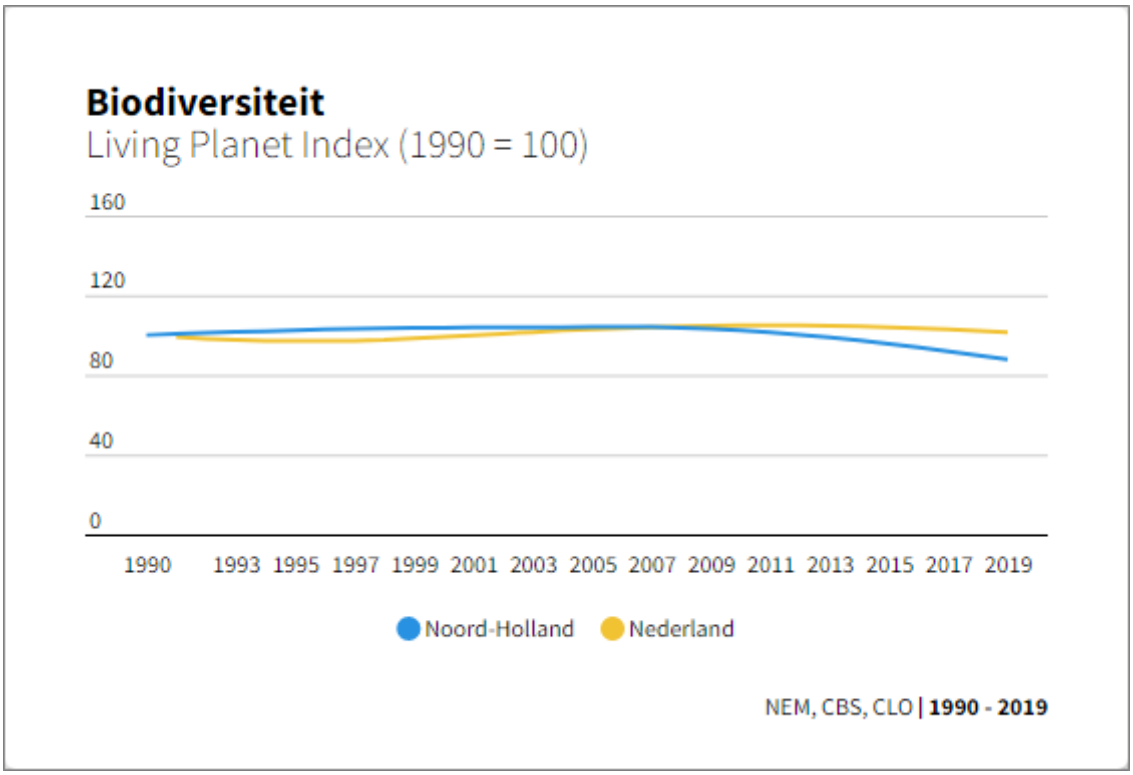

Over de periode 1990-2019 vertoont de Living Planet Index (LPI) in Noord-Holland een dalende trend. Voor deze achteruitgang zijn meerdere oorzaken aan te wijzen, zoals het verdwijnen van ‘groene’ elementen in het landschap (zoals heggen en bomenrijen) en schaalvergroting in het landgebruik. Verder is de toename van de stikstofdepositie te zien aan het steeds vaker voorkomen van stikstofminnende soorten: brandnetels, bramenstruiken en vergrassing van de duinen. Dit wordt ook aangeduid als vergrassing en verruiging van het open duin en moerassen. De LPI is een gemiddelde weergave van de trend. Er zijn dan ook positieve ontwikkelingen te zien, zoals gebieden waar de biodiversiteit juist verbetert. Oude bossen herbergen bijvoorbeeld meer biodiversiteit, en de verbetering van waterkwaliteit geeft bijzondere planten en dieren weer de ruimte. Dit is onder meer terug te zien in de Harger- en Pettemerpolder. Succesvolle natuurontwikkeling in de binnenduinrand heeft bijzondere natuur opgeleverd, maar ook geholpen om de impact van de heftige regenbuien van de zomer van 2021 op te vangen en zo te voorkomen dat de omliggende landbouwpercelen onderliepen.

Technische toelichting

De LPI geeft de gemiddelde trend weer in populatie-omvang van vrijwel alle inheemse soorten broedvogels, reptielen, amfibieën, vlinders en libellen, en ook van een aanzienlijk deel van de soorten zoogdieren en zoetwatervissen. Soorten van mariene habitats (Noordzee offshore en kustzone, Zeeuwse delta en Wadden) zijn (nog) niet meegenomen in deze indicator. Daarom betreft de LPI van Nederland feitelijk de fauna van land en zoetwater bij elkaar.

Natuurgebied per inwoner

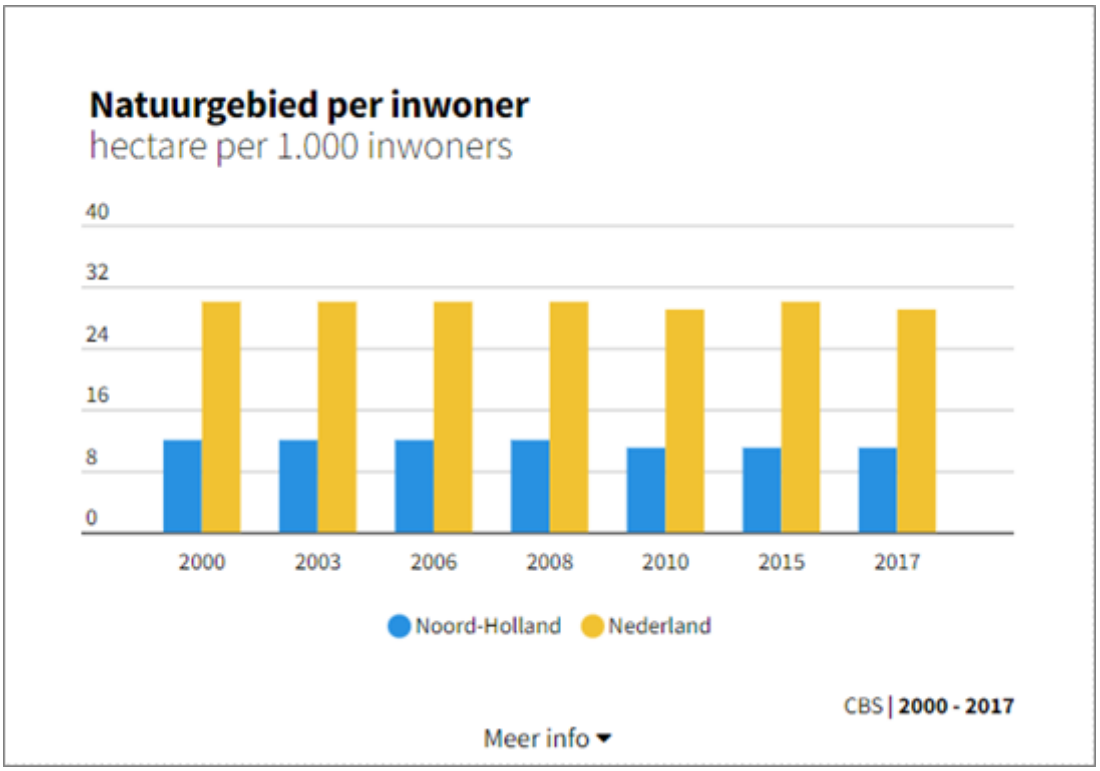

De indicator natuurgebied per inwoner bevat bos en open natuurlijk terrein in hectare; wateren zijn hier dus niet in opgenomen. In vergelijking met andere provincies had Noord-Holland in 2017 minder hectare natuurgebied per 1.000 inwoners beschikbaar, namelijk 11 hectare per 1.000 inwoners. Alleen Zuid-Holland heeft minder natuurgebied per 1.000 inwoners. Tegelijkertijd is Noord-Holland, na Zuid-Holland, ook de provincie met de meeste inwoners en relatief veel bebouwd gebied. Over de tijd gezien vertonen Nederland en Noord-Holland een licht dalende lijn.

Technische toelichting

Bos en open natuurlijk terrein per 1.000 inwoners. Bos: terrein beplant met bomen inclusief onverharde en half verharde wegen. Natuurlijk terrein: terrein in droge en natte natuurlijke staat.

Stikstof

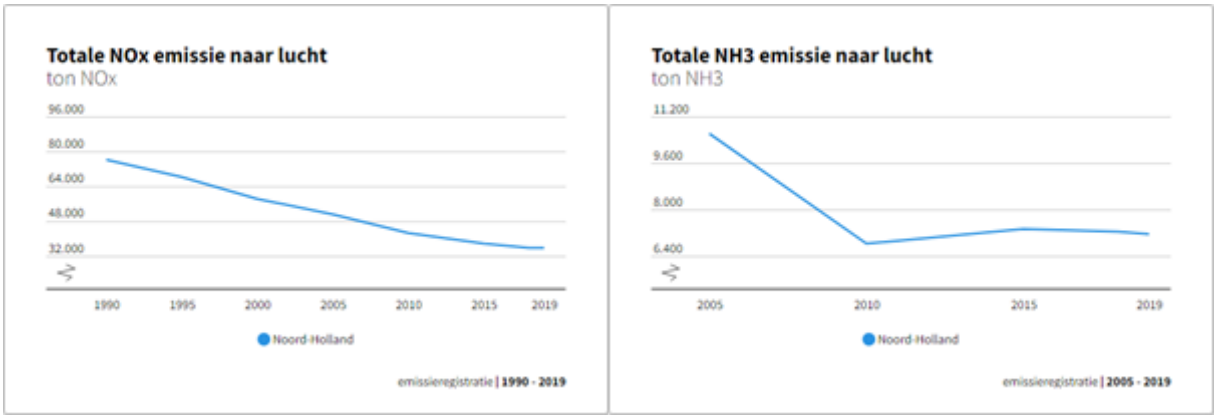

Stikstof (N2) is een kleur- en reukloos gas dat overal om ons heen is. Ongeveer 78% van alle lucht bestaat uit stikstof. Stikstof is van zichzelf niet schadelijk voor mens en milieu, maar er zijn ook verbindingen van stikstof in de lucht die wel schadelijk kunnen zijn. Dit zijn stikstofoxiden (NOx,

een verbinding van stikstof en zuurstof) en ammoniak (NH3, een verbinding van stikstof en waterstof). De uitstoot van deze stikstofverbindingen worden stikstofemissies genoemd.

Voor de totale stikstofoxide-emissie (NOx) is de sterkste daling te zien voor 2015. Vanaf 2015 daalt de emissie nog steeds, maar minder snel. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een lichte daling in stikstofoxide-emissie in de sector verkeer en vervoer en in de industrie- en energiesector. In 2019 heeft Noord-Holland van de 12 provincies in Nederland de op een na hoogste totale stikstofoxide-emissie. Alleen in Zuid-Holland is de totale stikstofoxide-emissie hoger.

Tussen 2005 en 2010 is een duidelijke daling te zien in de totale ammoniakemissie (NH3) in Noord-Holland. Tussen 2010 en 2015 is een kleine toename te zien. Sinds 2015 neemt de ammoniakemissie weer heel licht af. Deze lichte daling wordt veroorzaakt door een lichte daling in de landbouwsector. In 2019 bevindt Noord-Holland zich ten opzichte van de andere provincies in de middenmoot. De provincies Drenthe, Utrecht, Zeeland en Flevoland hebben een lagere totale ammoniakemissie dan Noord-Holland.

Technische toelichting

Totale emissie stikstofoxiden en ammoniak van alle sectoren (landbouw, consumenten, verkeer en vervoer, handel, diensten, overheid en bouw) naar de lucht.

5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. Het programma komt voort uit de wens van het Rijk om dit gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. Het Rijk heeft 6 thema's benoemd en hiervoor € 86,1 miljoen beschikbaar gesteld. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De 6 thema's zijn: Natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en –bruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en behoud van het weidelandschap. De Groene Uitwegprojecten, hangend onder deze thema's, maken deel uit van het Programma Natuurnetwerk 2022 (PNN) dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Een flink aantal projecten is al afgerond, zoals jaarlijks in het PNN wordt toegelicht.

Het bestuurlijk platform Gooi, Vecht en Diemerscheg heeft in 2021 besloten om vrijgevallen middelen toe te kennen aan een 25-tal nieuwe projecten. Enkele projecten voert de provincie zelf uit (bv. Faunapassages Gooimeer- en Waterlandtak), maar de meeste van deze projecten worden uitgevoerd door andere partijen met subsidie vanuit het programma Groene Uitweg. Voor een tiental projecten is inmiddels in 2022 subsidie of een deelsubsidie aangevraagd en verleend, maar voor een vijftal projecten is de subsidieaanvraag vertraagd tot na 2022 omdat de voorbereiding en afstemming met partners en andere projecten meer tijd kost.

Onder het programma valt ook een aparte subsidieregeling voor de agrarische sector voor vooral verduurzamingsprojecten (bv. zonnepanelen op stallen) of projecten die tot verbreding van de bedrijfsactiviteiten leiden (bv. opzetten van een Bed and Breakfast). Deze regeling is succesvol. Daarom heeft de provincie besloten de regeling ook in 2023 weer open te stellen.
Een overzicht van de Groene Uitweg staat op De Groene Uitweg - Provincie Noord-Holland.

5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Na de ondertekening, eind 2017, van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen wordt met 21 partijen gewerkt aan de uitvoering van dit programma. Aan de hand van een tussentijdse evaluatie heeft de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen besloten tot een herijking van de organisatie, inhoud en financiën van het Gebiedsakkoord, om daarmee goed voorbereid de komende jaren het Gebiedsakkoord te kunnen voortzetten. Deze herijking is in 2022 geïmplementeerd.

Als vervolg op een in 2021 ingezet onderzoek naar alternatieve projecten ten behoeve van de (water)recreatiesector, heeft de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen op 29 juni 2022 besloten om een nadere verkenning te doen naar de mogelijkheden van een 'Rondje om de Zuid', als mogelijke vervanging van het project Vaarverbinding Loosdrechtse Plassen – Hilversums Kanaal. Deze verkenning is tweede helft 2022 opgestart.

Op 16 november 2022 is het officiële startschot gegeven van het project Baggeren fase 1. Dit betekent dat het baggeren van de Loosdrechtse Plassen 1 t/m 5 nu gestart is. Naar verwachting zal dit baggeren ruim 2 jaar in beslag nemen.

In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van een 'beheerplan Woekerende Waterplanten' (onder meer Cabomba) voor de plassen. Dit beheerplan, inclusief organisatieparagraaf en voorstel voor financiële dekking, zal in 2023 ter besluitvorming aan de stuurgroep worden voorgelegd.

In 2022 is ook verder gewerkt aan de NNN-realisatie in het gebied. In het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (in ontwikkeling) zullen de opgaven in de NNN-gebieden naar alle waarschijnlijkheid verbreed worden met andere doelen (bv. stikstof). In 2023 zal hier meer duidelijkheid in zijn.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

In 2022 is het integrale gebiedsprogramma Laag Holland vastgesteld, met een looptijd tot 2030. De Regiegroep Laag Holland -met bestuurders van gemeenten, hoogheemraadschap, landbouw- en natuurorganisaties onder voorzitterschap van de provincie- is hier nauw bij betrokken geweest en heeft haar waardering uitgesproken over het bereikte resultaat. De investeringskosten van het gebiedsprogramma zijn grofweg € 1 miljard, waarvan € 580 miljoen voor rekening komt van de overheden. De besluitvorming rondom het NPLG en het PPLG moet in de loop van 2023 duidelijkheid geven of dit bedrag al dan niet beschikbaar komt. Hieronder per gebied de belangrijkste ontwikkelingen in 2022:

- Voor Polder Westzaan is 2022 afgerond met de vaststelling van een gebiedsvisie door de provincie en de gemeente Zaanstad. Besloten is dat de koers ligt op verbrakking van de gehele polder, met inachtname van drie (brak)water gerelateerde onderzoeksvragen die nadere uitwerking verdienen.

- In Waterland-Oost is de planvormingsfase voor het deelgebieden Peereboom en Opperwoud nagenoeg doorlopen. Het voorlopig ontwerp (VO) van het inrichtings- en beheerplan is binnen het gebied gedeeld met eigenaren en pachters.. Het definitief ontwerp (DO) is vrijwel af. Voor het deelgebied de Nes geldt dat het VO gereed is.

- In de Eilandspolder en Polder Mijzen is het gebiedsproces gestart. Er is voor enkele bedrijven actie ondernomen om verplaatsing, stallenverbouw en NNN-realisatie mogelijk te maken.
- In het Oostzanerveld is het gebiedsproces in volle gang. Er is een werkgroep opgericht bestaande uit diverse organisaties die in gezamenlijkheid heeft bedacht hoe zij met het gebied wenst te komen tot een gedragen toekomstperspectief. Begin 2023 vinden informatieavonden plaats.
- In het deelgebied Wormer- en Jisperveld is een ambtelijke werkgroep opgericht en zijn de eerste bedrijven bezocht.

Zeven projecten van het programma Vitaal Platteland Laag Holland zijn in 2022 in uitvoering of in uitvoering gegaan. Dit zijn projecten in de deelgebieden Burkmeer, Landelijk Noord, Waterland-Oost, Ilperveld en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. In de Burkmeer wordt praktijkervaring opgedaan met de teelt en afzet van lisdodde; in het Ilperveld met aanleg van tenminste vijftig hectare groeiend veen en in Landelijk Noord met maatregelen om de bodemdaling te beperken. Van het achtste project (Wormer- en Jisperveld) is een concept Plan van Aanpak ontvangen. Van de overkoepelende deelprojecten Kennis & Inzicht en Recreatief Grid zijn deelproducten opgeleverd. Deze producten hebben inzicht gegeven in het watersysteem en de recreatieve en toeristische opgaven van de regio Laag Holland. Het Innovatieprogramma Veen is met een slotsymposium afgesloten. De agrarische natuurvereniging heeft met subsidie van de provincie een 'Veenweideloket' geopend om boeren met kennis en investeringen te helpen om meer ervaring op te doen met deze methoden. De experimenten met natte teelten (zoals lisdodde) gaan door in een landelijk onderzoeksprogramma, waarvan de provincie medefinancier is.

Terugdringen CO2-uitstoot en tegengaan Bodemdaling

T.a.v. het terugdringen van CO2-uitstoot en daarmee het tegengaan van Bodemdaling in Laag Holland wordt verwezen naar de passage hierover onder 5.1.1.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1 — Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	50.298	34.702	32.265	2.437
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	9.292	7.460	3.471	3.989
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	10.821	3.900	3.888	12
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	8.120	1.141	1.241	-100
	Totaal lasten	78.531	47.203	40.864	6.338
	Totaal baten	-6.387	-8.580	-8.605	25
	Totaal saldo	72.144	38.623	32.260	6.363

	Storting				
5.1.1	Resv. Groen	25.800	25.237	25.530	-293
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	1.014	534	140	394
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 5.1.1	0	26.590	23.735	2.855
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	107	368	368	0
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	2.058	2.163	2.163	0
5.1.4	Resv. Laag Holland	0	750	750	0
	Onttrekking				
5.1.1	Resv. Groen	-55.655	-56.662	-49.842	-6.820
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	0
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 5.1.1	0	-3.373	-3.989	616
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	-9.768	-8.291	-4.306	-3.985
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	-10.034	-2.124	-1.707	-417
5.1.4	Resv. Laag Holland	-3.241	-415	-52	-363
	Resultaat	**22.355**	**23.330**	**24.979**	**-1.650**

*een positief verschil is voordelig

5.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten

In 2022 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Op een zorgvuldige wijze verstrekken van subsidies voor natuurbeheer via het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL, 5.2.1).
- Uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1).
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme en het aanpassingen in de governance van de recreatieschappen (5.2.2).
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren

- Zie 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden. Deze natuurgebieden zijn van belang voor de biodiversiteit, maar geven ook de mogelijkheid om er te recreëren. Ook veel van de agrarisch gebruikte gronden hebben een belangrijke functie voor de biodiversiteit. Met name voor weidevogels zijn deze gronden belangrijk. De provincie Noord-Holland verstrekt subsidie voor het beheer van natuurgebieden en agrarische natuur. De subsidieregelingen voor het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer zijn in 2022 voortgezet.

Natuurbeheer is van essentieel belang om de kwaliteit van ingerichte hectares conform vastgesteld natuurtype te waarborgen. Daarom zorgt de provincie ervoor dat iedere Terreinbeherende Organisatie (TBO) en particulier die dat wil, ook beheersubsidie kan aanvragen in het NNN. Om die reden worden in de openstelling meer hectares begroot dan verwacht, om te voorkomen dat aanvragen voor beheersubsidie moeten worden afgewezen vanwege het feit dat het subsidieplafond is bereikt.

- Het areaal waarvoor natuurbeheersubsidie wordt verstrekt is in 2022 gestegen met 615 hectare, wat mede te verklaren is door de uitbreiding van het NNN. Dit aantal is conform verwachting. In diverse natuurgebieden waar de looptijd van de natuurbeheersubsidie zijn afgelopen zijn nieuwe subsidiebeschikkingen afgegeven. Zo kunnen deze natuurgebieden duurzaam beheerd blijven.

- In 2022 zijn de gebieden Zeevang en Amstelland opengesteld voor extra agrarisch natuurbeheersubsidie in het kader van het landelijke Aanvalsplan grutto. Doel in deze gebieden is het optimaliseren van weidevogelbeheer. Door de openstelling is het areaal met agrarisch natuurbeheer in deze gebieden toegenomen.

Daarnaast is in 2022 gewerkt aan de 10 actiepunten van het Actieplan weidevogels, waarbij ook het landelijke Aanvalsplan grutto werd gevoegd. Per 1 januari 2023 treedt het vernieuwde Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) in werking. De subsidies voor agrarisch natuurbeheer maken hier deel van uit. In 2022 is door de gezamenlijke provincies en het Rijk gewerkt aan de voorbereiding van de invoering.

Het Openstellingsbesluit agrarisch natuurbeheer- en landschapsbeheer voor een nieuwe 6 jarige periode vanaf 2023 is in 2022 voorbereid en opengesteld. Voortkomend uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is nu ook beheersubsidie voor klimaatmaatregelen mogelijk. Voor Amstelland, Spaarnwoude, West-Friesland en Laag Holland zijn voor de komende jaren extra middelen beschikbaar vanuit het landelijk Aanvalsplan grutto.

Op 7 april 2022 is door alle participanten in de Stichting Goois Natuurreservaat (GNR) de ‘Overeenkomst m.b.t. de uittreding van de Provincie Noord-Holland uit het Samenwerkingsverband Stichting Goois Natuurreservaat’ ondertekend, waarmee de provincie met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 uit het GNR is getreden. Hiermee kwam een einde aan 90 jaar lidmaatschap van het GNR. De uittreding uit het GNR laat onverlet dat de provincie zich blijvend inzet voor het ontwikkelen, herstellen, beschermen en beheren van de Gooise natuurgebieden.

Prestatie-indicator 5.2.1

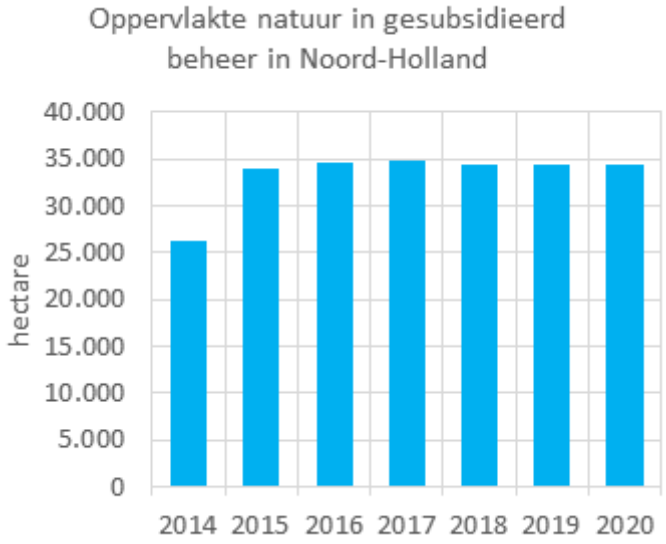

Toelichting

Dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied. Hierbij gaat het om gesubsidieerd natuurbeheer in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap.

Bron: Provincie Noord-Holland

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

In 2022 heeft de provincie een gebied overstijgend onderzoek laten uitvoeren om inzicht te krijgen in het functioneren van onze tientallen natuur- en recreatiegebieden die een belangrijke rol spelen in het recreatief gebruik van inwoners en toeristen, en hoe de gebieden zich tot elkaar verhouden. Belangrijke conclusies uit het onderzoek zijn dat de recreatieve tekorten groot zijn en nog groter worden en dat de huidige balans tussen recreatie en natuur niet op orde is.

Een aantal conclusies uit het onderzoek waar we in 2022 gestart zijn om te werken aan oplossingen en in 2023 een vervolg geven:

Op dit moment is naar schatting in ca. 70% van de gebieden in Noord-Holland sprake van een probleem met de draagkracht en huidige opvangcapaciteit van bezoekers.

Het aantal inwoners in Noord-Holland groeit naar verwachting van bijna 2,9 miljoen in 2021 naar bijna 3,4 miljoen in 2050. De toename van het aantal inwoners leidt tot een verwachte forse stijging van het aantal vrijetijdsactiviteiten. Ook het aantal toeristische overnachtingen (binnenlands en buitenlands) neemt naar verwachting sterk toe. Hierdoor wordt de vraag naar groene recreatieruimte groter en neemt de recreatieve druk toe.

De recreatieve druk gaat in de toekomst het meest toenemen in de groen- en natuurgebieden in Zaanstreek Waterland, Amstelland-Meerlanden, Zuid-Kennemerland en IJmond. Ook de kustgebieden moeten met een extra groei rekening houden.

Op dit moment is er in alle delen van Noord-Holland (behalve de Kop van Noord-Holland) een groot tekort aan recreatieruimte. Het tekort is relatief gezien het grootst in de regio's West-Friesland, Zaanstreek-Waterland en Amsterdam, Amstelland-Meerlanden.

Als gevolg van de veranderende vraag ondervinden verschillende gebruikersgroepen in de natuur door botsende belangen hinder van elkaar.

De provincie Noord-Holland vindt een goede balans tussen natuur en recreatie noodzakelijk. Dit evenwicht komt steeds vaker in gevaar door toenemende drukte. Terreinbeherende organisaties (TBO's), natuurorganisaties, gemeenten en de provincie werken al samen om de druk op de natuur en recreatiegebieden te spreiden.

Onderdeel van deze opgave is om de bestaande recreatievoorzieningen optimaal te ontsluiten via recreatieve routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen. Daarom levert de provincie een bijdrage aan organisaties Wandelnet en Fietsplatform. In 2022 is de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland in Zuid-Kennemerland gerealiseerd. Aan het einde van 2022 is de gemeente Texel opgestart om ook in dit laatste deel van de provincie het Wandelnetwerk Noord-Holland uit te rollen.

Een groot deel van de omvangrijke Noord-Hollandse recreatiegebieden is in beheer van recreatieschappen. De provincie participeerde ook in 2022, samen met gemeenten, in deze schappen. Om de governance van de recreatieschappen te verbeteren is in 2022 het Bestuursbureau Recreatieschappen gestart. Hiermee is de in het coalitieakkoord genoemde scheiding van beleids- en beheertaken gerealiseerd. In 2022 is hard gewerkt aan de opheffing per 31-12-2022 van Recreatie Midden-Nederland, die het beheer in het Plassenschap Loosdrecht voor haar rekening neemt. Dit beheer is per 1 januari 2023 overgenomen door de gemeente Wijdemeren.

Prestatie indicator 5.2.2

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Bezoekersaantal recreatiegebieden	Aantal	11,2 mln.	13,8 mln.	Per 2022 wordt gebruik gemaakt van een nieuwe methodiek om de bezoekersaantallen te registreren (GPS signalen van telefoons van bezoekers i.p.v. meetlussen in de paden). Een nadere analyse van deze cijfers moet nog uitwijzen wat dit zegt over het gebruik van recreatiegebieden.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot openbaar groen

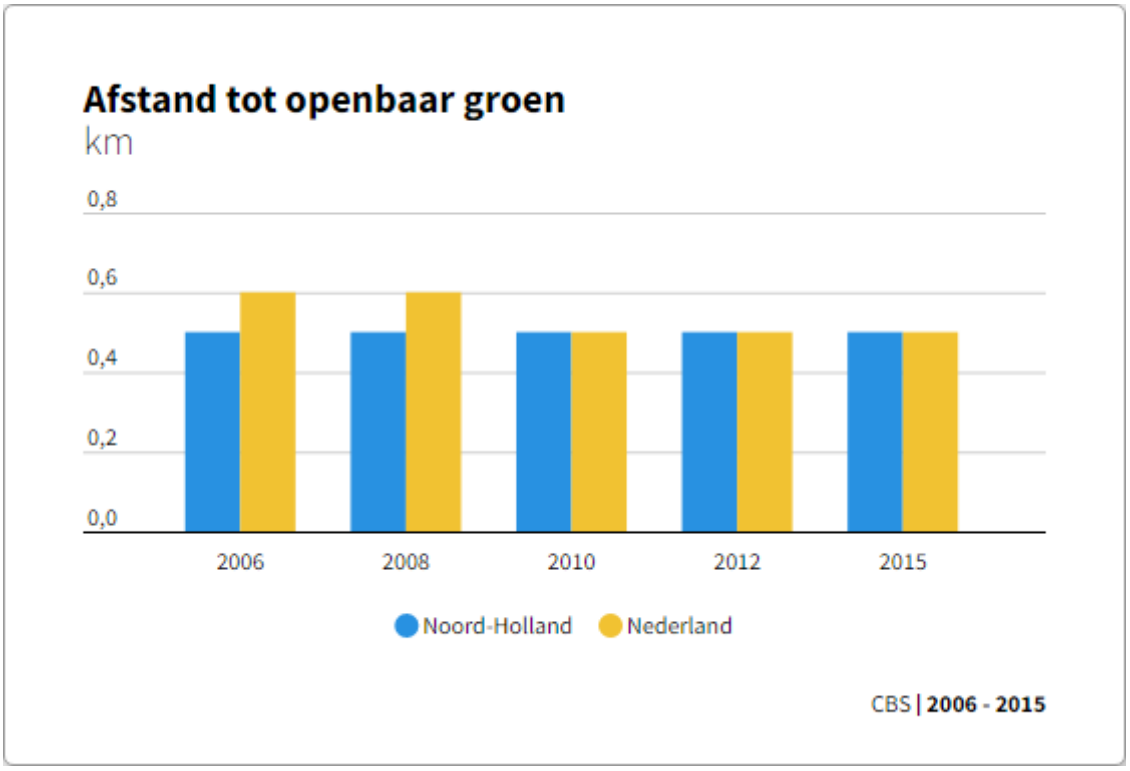

De gemiddelde afstand tot het dichtstbijzijnde openbaar groen is in Noord-Holland 0,5 kilometer. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in Nederland. In Utrecht en Flevoland is deze afstand kleiner; in Zeeland en Friesland is deze afstand gemiddeld groter. De gebruikte statistiek is helaas niet actueel, deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit. Volgend jaar wordt deze indicator geactualiseerd.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot het dichtstbijzijnde openbaar groen, berekend over de weg. Openbaar groen is terrein in gebruik als park of plantsoen, voor dagrecreatie, natuur of als bos. Het terrein kan zowel privaat als publiek toegankelijk zijn. Het terrein heeft een omvang van minimaal één hectare.

Groen/blauwe ruimte

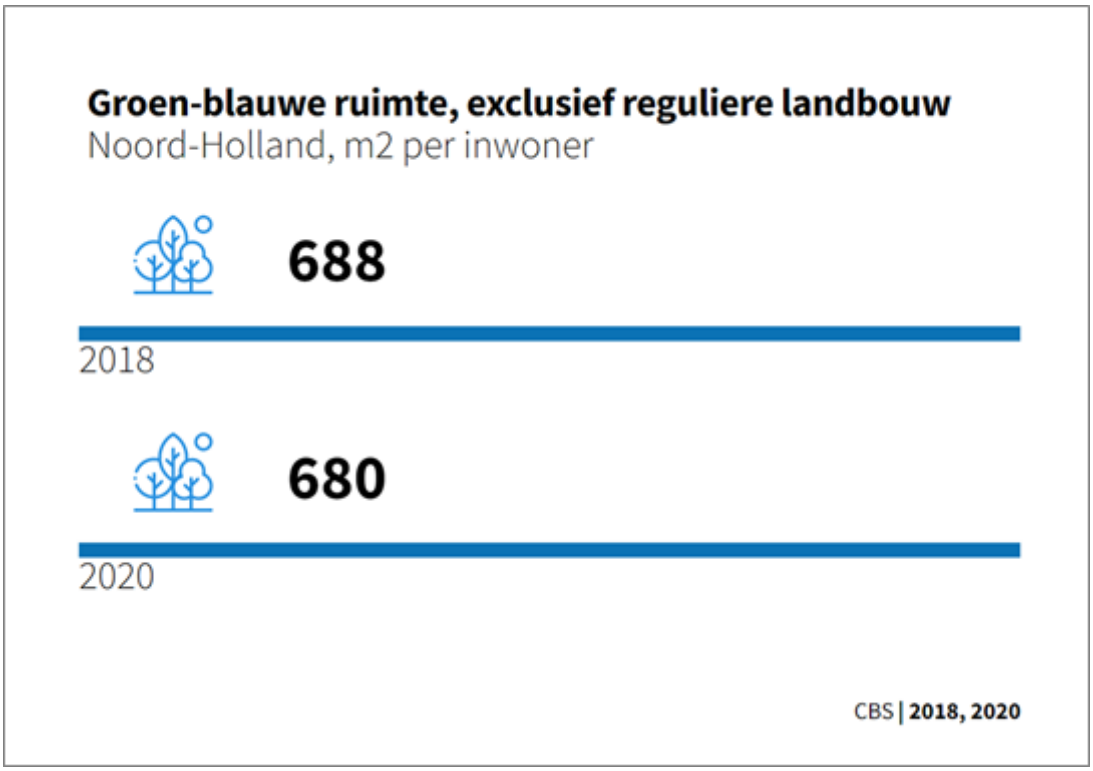

In vergelijking met andere provincies is het areaal groen/blauwe ruimte per inwoner in Noord-Holland kleiner dan gemiddeld. In 2020 bedraagt de groen/blauwe ruimte 680 m2 per inwoner. Er is sprake van een lichte daling van groene/blauwe ruimte per inwoner sinds 2013 over de hele provincie. Uit recent onderzoek van de provincie blijkt dat de komende jaren de vraag naar groene recreatieruimte steeds groter zal worden. Oorzaak is de toename in het aantal inwoners, de groei in het aantal toeristen als ook de toenemende behoefte aan buitenrecreatie. Noord-Holland is een dichtbevolkte provincie en heeft na Zuid-Holland het meeste inwoners. Bij dit onderwerp is niet zozeer de vergelijking met Nederland belangrijk, maar vooral de ontwikkeling in de tijd: hoe verhoudt de ontwikkeling van groen/blauwe ruimte zich tot de ontwikkeling van het aantal inwoners?

Technische toelichting

Dit areaal per inwoner omvat groene en/of natuurlijke gebieden in zowel stad als platteland, exclusief de reguliere landbouw inclusief water en met uitzondering van de Noordzee. Hieronder vallen o.a. stedelijk groen, kleine en grote wateren, landelijk groen zoals bermen, heggen en bomenrijen, bossen en natuurgebieden en gebieden onder agrarisch natuurbeheer. Reguliere landbouw is landbouw zonder natuurbeheer.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hierna worden toegelicht.

Natura 2000 gebieden

In Noord-Holland liggen 19 Natura 2000 gebieden. Voor elk van deze gebieden is er een Natura 2000 beheerplan vastgesteld. De beheerplannen voor Laag Holland zijn in 2022 geëvalueerd en de

aanbevelingen worden verwerkt in nieuwe beheerplannen die in 2023 zullen worden vastgesteld. De evaluatie van de beheerplannen van de duingebieden is in 2022 opgestart. De planning is om deze evaluaties in de loop van 2023 af te ronden en zo nodig op te volgen door het opstellen van nieuwe beheerplannen. Voor de 12 Natura 2000 gebieden met daarin stikstofgevoelige doelen is in 2022 gestart met het opstellen van de Natuurdoelanalyses. De uitkomsten van deze analyses (verwacht in 2023) zullen één van de bouwstenen zijn van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

De provincie is verantwoordelijk voor de zogenoemde 'passieve' en 'actieve' soortenbescherming. Voor de 'passieve' soortenbescherming is in 2022 een project uitgevoerd; 'Lerende aanpak gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan'. Deze vorm van ontheffing lijkt goed te passen bij de verduurzamingsopgave en biedt tegelijkertijd een kans om biodiversiteit in de bebouwde omgeving te verbeteren. In de lerende aanpak beproeven de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en een aantal gemeenten gezamenlijk de werkwijze van het opstellen en uitvoeren van een werkbaar soortenmanagementplan.

Actieve soortenbescherming is het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van beschermde soorten, zoals de rode lijst soorten en hun leefgebied. Dat doen wij aanvullend op onze werkzaamheden in het NNN, Natura 2000 gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer. In 2022 is gewerkt aan de bescherming van vier bedreigde bijensoorten op Texel, evenals de grote parelmoervlinder die nog voorkomt op het eiland. Voor deze soorten zijn na een inventarisatie beheeradviezen opgesteld. Deze zijn overgenomen door de natuurbeheerders en andere partijen die betrokken zijn, zoals gemeente en een recreatieondernemer. Een onderzoek naar het voorkomen van de laatste kwabalen is nog in uitvoering door RAVON, in samenwerking met provincie Utrecht en Waternet. Tevens is een minisymposium georganiseerd ten behoeve van kennisuitwisseling en evaluatie en actualisatie van de uitvoering.

Invasieve exoten zoals de Watercrassula en de Rosse Stekelstaart blijven de aandacht vragen. Ook in 2022 zijn diverse projecten uitgevoerd om deze, en andere soorten invasieve exoten, te bestrijden. Ook vindt over deze onderwerpen afstemming plaats met het ministerie van LNV, die in Europees verband verslag uitbrengen van de status van de invasieve exotenaanpak in Nederland.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. In het geval beschermde dieren toch problemen veroorzaken kan de provincie een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij wordt, zoals de wet ook voorschrijft, gelet op de balans tussen de instandhouding van de populaties en de intrinsieke waarde van de dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijk schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze ontheffingsverlening gebeurt door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord die zich hierbij baseert op de verordening en beleidsregels van de provincie. Het faunabeheer zelf wordt planmatig voorbereid en gecoördineerd door de partijen die zijn verenigd in de Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Noord-Holland. Deze stichting stelt de faunabeheerplannen op die nodig zijn voor de onderbouwing voor het planmatige faunabeheer. De provincie heeft de verantwoordelijkheid om deze plannen na beoordeling goed te keuren. In Noord-Holland is met name de problematiek rondom de grote ganzenpopulatie nog steeds urgent. Vooral de ganzen die het hele jaar in de provincie blijven (dus ook broeden) veroorzaken een groot deel van de faunaschade. In 2022 is uitvoering gegeven aan het faunabeheerplan voor de ganzen.

Dierenwelzijn

De provincie werkt op verschillende manieren aan het bevorderen van dierenwelzijn. In algemene zin kent de wet natuurbescherming een zorgplicht voor dieren. Dit houdt in dat een ieder verplicht is de nodige zorg te verlenen als een dier hulpbehoevend is. Daarnaast hebben we opvangcentra voor wilde dieren financieel ondersteund, zowel vanuit de coronamiddelen, als ook voor het opvangen van de gevolgen van het stoppen van een opvangcentrum in Den Helder. Op advies van de Raad voor Dieraangelegenheden is overleg gestart met de andere overheden om te onderzoeken welke rol en taakverdeling mogelijk is voor een verdere professionalisering van de opvang van wilde dieren.

In de voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Het rijk is middels de wet dieren verantwoordelijk voor het welzijn van alle gehouden dieren. Vanuit de voedselvisie stimuleren we vormen van landbouw, zoals regeneratieve landbouw, waarin de omstandigheden voor dieren extra aandacht krijgen.

Ook naast de specifieke inzet in de portefeuilles natuur en landbouw is dierenwelzijn onderwerp van gesprek bij overige beleidsontwikkeling. Zo zijn er afspraken gemaakt met evenementenorganisaties over het (verbeteren van) dierenwelzijn tijdens gesponsorde evenementen. Daar waar het aantasten van dierenwelzijn desondanks onvermijdelijk is, bijvoorbeeld bij het bestrijden van gewasschade door ganzen, zien onze ontheffingen toe op het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten. Samen met de andere provincies investeren we in dit kader in IPO verband in onderzoeken via de onderzoek agenda [Onderzoek BIJ12 - BIJ12] van BIJ12 en wisselen we kennis uit.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding daar waar het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Deze tegemoetkomingen worden, in opdracht van de provincie, verstrekt door BIJ12-unit Faunazaken. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat de weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen.

Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, of op gepachte percelen met landbouwkundige beperkingen, is geen tegemoetkoming van toepassing. Voor schade aangericht door drie provinciaal vrijgestelde ganzensoorten is een uitzondering gemaakt. In veel gebieden in Noord-Holland zijn er ruime mogelijkheden om schade te voorkomen. Dat geldt voor de agrarische percelen buiten de Natura 2000gebieden en de Ganzenfoerageergebieden, inclusief de bufferzone daaromheen. Daarom is conform het coalitieakkoord het eigen risico voor agrarische ondernemers op deze percelen bij schade door drie ganzensoorten verhoogd van 5% naar 20%. De regeling is per 1 mei 2021 van kracht geworden.

Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2023) ramen wij de totale lasten in 2022 (inclusief dossiers die over de jaargrens lopen, alle bijkomende) kosten en ná aftrek van de ontvangen leges) op circa € 13 miljoen. Dat is aanzienlijk meer dan begroot. De overschrijding heeft betrekking op zowel voorjaargras als ook zomergras en najaarsgras. De toename heeft meerdere oorzaken. Hier volgen de belangrijkste:

- Stijging van de prijs per kilogram droge stof (vervangend voer). De prijzen stegen voor voorjaarsgras met 7%, voor zomergras met 17% en voor najaarsgras met 25% t.o.v. 2021.
- Stijging met 8% van het aantal aanvragen voor verstrekking tegemoetkoming van faunaschade schade t.o.v. 2021, waarbij de grootste stijgingen zat bij aanvragen m.b.t. schade aan zomergras (18% meer aanvragen).
- Stijging van de gemiddelde getaxeerde schade bij voorjaargras per aanvraag.

Voor de toekomst schatten wij in dat de tegemoetkomingsaanvragen in aantallen zullen stijgen, omdat er steeds meer bekendheid ten aanzien van de regeling is en gewerkt is aan vergemakkelijken van de aanvraag, De taxatiemethoden zullen worden verbeterd maar dat leidt niet per definitie tot vermindering van het totale schadeniveau. De inzet van preventie van schade door verjagen of afschot is aan de grondgebruikers. Deze kan nog worden geoptimaliseerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.2				Beheren van de groenstructuur
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	20.732	22.390	22.236	154
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	8.418	7.481	7.519	-38
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	1.851	3.938	3.988	-50
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	6.100	12.803	14.036	-1.233
	Totaal lasten	37.101	46.612	47.779	-1.167
	Totaal baten	-785	-855	-874	19
	Totaal saldo	36.316	45.757	46.905	-1.148
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat	-896	0	0	0
	Resultaat	**35.420**	**45.757**	**46.905**	**-1.148**

*een positief verschil is voordelig

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Prioriteiten

In 2022 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1).
- Aansluiten van de Noord-Hollandse Nationale Parken op het Rijksprogramma 'Nationale Parken nieuwe stijl' (5.3.2).
- Uitvoeren van de Agenda voor het Waddengebied en goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren:

- Zie 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Aanpak Groen Kapitaal

Het aantal Groen Kapitaal initiatieven is in 2022 toegenomen en bestaande initiatieven zijn doorontwikkeld. De provincie merkt dat door het delen van veel kennis en voorbeelden ons netwerk met digitale volgers nog steeds gestaag groeit. Vooral LinkedIn is gegroeid tot ruim 1600 actieve volgers. Een thema als natuurinclusief bouwen heeft veel aandacht gekregen, ook in relatie tot een gezonde leefomgeving. Lees hier verder: Denken, dromen, doen en durven – 2022, een groen jaar - Groen Kapitaal.

Groene vrijwilligers

De provincie Noord-Holland is trots op de groene vrijwilligers. Veel mensen blijven graag hun steentje bijdragen aan het behoud van de natuur en natuureducatie. IVN en de terreinbeheerders hebben veel nieuwe vrijwilligers welkom geheten. In 2022 is een inhaalslag gemaakt t.a.v. alle activiteiten die tijdens de corona periode stil kwamen te liggen. Zo hebben er bijvoorbeeld 160 vrijwilligersgroepen (de herstellers) het beheer weer opgepakt. Het is een flinke groep natuurgidsen (vertellers) gelukt om af te studeren en ook de tellers konden weer monitoren. Via de Groene Academie heeft de provincie Noord-Holland natuurorganisaties op weg geholpen met het geven van zowel live als hybride cursussen. Rond de 50 vrijwilligersprojecten hebben een bijdrage ontvangen uit het Betrekken bij Groenfonds. Wederom werd het fonds flink overtekend, een duidelijk signaal dat de inwoners van Noord-Holland aan de slag willen in de natuur, of dat zij de eigen buurt natuurvriendelijker willen maken. De twee pilots van het project Groen Kapitaal aan de Buurt zijn succesvol afgrond met als conclusie om in 2023 met deze methode verder te gaan. De jaarlijkse Dialoogdag op 30 november trok ongeveer 150 enthousiaste groene vrijwilligers die in dialoog gingen met de provincie en de terreinbeheerders om zich vervolgens te laten inspireren met wandelingen en workshops. Er hebben in onze provincie zo'n 1.100 mensen meegewerkt aan de Natuurwerkdag op 60 locaties.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

Het Groene Hart

Het Groene Hart kent een uniek landschap en is een gebied waar gewoond, gewerkt en geleefd wordt. Het landschap is divers, de openheid en karakter vormen een belangrijk en uniek contrast met de grote steden er omheen. Waar het Groene Hart in 2021 is aangewezen als NOVI-gebied, heeft het Groene Hart in februari 2022 de status van NOVEX-gebied gekregen. Met extra impuls en steun van het Rijk werken we toe naar de gezamenlijke uitvoering van de verschillende grote transitieopgaven. Het Bestuurlijk Platform Groene Hart is vanwege de vertegenwoordiging van alle vier de overheidslagen het aanspreekpunt voor het NOVEX gebied Groene Hart. Een belangrijke mijlpaal van het Bestuurlijk platform was de ondertekening van de Bestuursovereenkomst Groene Hart op 19 mei 2022.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In de MRA Agenda 2020–2024 staat centraal dat in een druk en verstedelijkt gebied als de MRA, ook de groene leefomgeving van groot belang is om een plezierig woon- en werkklimaat te houden. Dit is verder uitgewerkt in het 'Verstedelijkingsconcept 2050, Metropool van grote klasse met menselijke maat' (MRA, november 2021). In dat kader heeft de provincie Noord-Holland in 2022, samen met de MRA-partners, voor het Metropolitaan Landschap de volgende resultaten geboekt:

- Er is (verder) invulling gegeven het thema landschap t.b.v. de uitvoeringsagenda NOVEX-gebied MRA (voorheen Verstedelijkingsstrategie MRA).
- Het landschapsbelang ingebracht bij grote integrale opgaven, zoals het ontwikkelperspectief NOVEX-gebied NZKG en bij de haalbaarheidsstudie voor het transformatorstation A9-Zuid.
- Er is een tijdelijke samenwerking van zeven partners tot stand gebracht die ruim een halfjaar (tot maart/april 2023) samen aan het ontwerpend onderzoek ‘Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek’ werken. Doel is om te komen tot een adaptieve Heuvelrug Gooi en Vechtstreek, waarin er een toekomstbestendige wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, gebruik en inrichting. De zeven partners zijn Regio Gooi en Vechtstreek, Waterschap AGV, MRA Landschap, Vitens, Waternet (drinkwater), PWN en Provincie Noord-Holland. Dit onderzoek, dat o.a. als Rijk-regioproject opgenomen in het Verstedelijkingsconcept MRA, maakt deel uit van de samenwerkingsagenda van de Regio Gooi en Vechtstreek met de provincie Noord-Holland en is een van de landschapsopgaven in het Metropolitaan Landschap.
- Er is een onderzoek uitgevoerd naar de ruimtelijke impact van de energietransitie op het landschap in de MRA. De resultaten zijn gebruikt voor het opstellen van een checklist hoe ruimtelijk zorgvuldig om te gaan met de ‘energiebouwstenen’: van het bepalen van een zoekgebied tot de ruimtelijke positionering en inpassing van de bouwsteen. Deze checklist is besproken in Platform Ruimte/MRA en vervolgens met provincie Noord-Holland t.b.v. het borgen van de checklist in de provinciale processen.

Nationale Parken

Nationaal Park Duinen van Texel (NPDvT) en Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK) richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek en zijn een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden. De provincie Noord-Holland beschouwt de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Beide parken werden ook in 2022 goed bezocht en de bezoekers waarderen hun bezoek aan het park met een 8,5 (NPZK) en 8,4 (NPDvT). De provincie Noord-Holland levert een financiële bijdrage aan de Nationale Parken. Sinds 2020 zijn beide parken aangesloten op het rijksproject Nationale Parken Nieuwe Stijl. Met rijkssubsidie, gecofinancierd met ambtelijke inzet van de provincie, werkten beide parken in 2022 verder aan een programma om een toekomstbestendig park te kunnen worden. In dat kader heeft de provincie in 2022 o.a. bijgedragen de pilots de Duintuinen en de Tuinen van Texel.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

Het Waddengebied is het grootste natuurgebied van Nederland en daar werken de drie Waddenprovincies aan de uitwerking van het Investeringskader Waddengebied (IKW). Dit gebeurt deels met financiële middelen uit het Waddenfonds en de balans tussen economie en ecologie staat hierin centraal. In 2022 zijn geen nieuwe projecten ingediend en positief beoordeeld. Wel is er veel tijd gestoken in de voorbereiding.

Daarnaast hebben twee projecten subsidie ontvangen vanuit de provinciale cofinancieringsregeling Waddenfonds. Het gaat om het project ‘bruinvis’: rondom een opvang voor bruinvissen in Anna Paulowna worden een Waddenbelevingstuin met voetpad, een duinlandlandschap en een uitkijkpunt aangelegd. Het andere project is ‘de jurk en het scheepswrak’. Op Texel ligt het wrak van een zeventiende-eeuws zeilschip, het Palmhoutwrak. Na archeologisch onderzoek is het afgedekt en niet langer toegankelijk. Via een interactieve opstelling kunnen mensen digitaal ronddwalen in het wrak en ontdekken welke vondsten eruit naar boven zijn gehaald.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.089	1.305	1.285	20
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	3.989	4.596	2.308	2.288
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	19.312	21.815	21.668	147
	Totaal lasten	24.390	27.716	25.261	2.455
	Totaal baten	-220	-2.610	-350	-2.260
	Totaal saldo	24.170	25.106	24.911	195
	Storting				
5.3.2	Resv. Landschap	3.500	3.500	3.500	0
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	5.000	5.000	5.000	0
5.3.3	Resv. Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	6.762	6.762	0
	Onttrekking				
5.3.2	Resv. Landschap	-3.180	-1.828	-1.790	-38
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	-9.002	-8.138	-8.166	28
	Resultaat	**20.488**	**30.402**	**30.217**	**185**

*een positief verschil is voordelig

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

6. Economie, cultuur en welzijn
6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen
6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen
6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren
6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen
6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken
6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten
6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten
6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen
6.5 Uitvoeren welzijnstaken
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Maatschappelijk doel

In ons beleid voor economie en cultuur in 2022 stond het bevorderen van welvaart en welzijn centraal. Zoals gesteld in de begroting zijn welvaart en welzijn intrinsiek aan elkaar verbonden. Dat heeft de Coronacrisis ook nog eens laten zien.

De economie is in transitie en deze transitie heeft zich het afgelopen jaar versneld, als gevolg van mondiale ontwikkelingen en de maatschappelijke opgaven op gebied van onder andere klimaat/energie, gezondheid, natuur en de arbeidsmarkt. 2022 stond vooral in het teken van de uitvoering van onze beleidsvisies gericht op deze transities.

Door het vertalen van onze in 2021 vastgestelde datacenterstrategie naar regels en afspraken over vestigingsvoorwaarden en door subsidies vanuit onze HIRB+ regeling hebben wij in 2022 sturing gegeven aan duurzaam ruimte-, energie- en watergebruik en verduurzaming van bedrijven.

De verduurzaming van de economie is een belangrijke drijfveer voor innovatie en andersom levert innovatie een belangrijke bijdrage aan oplossingen voor de grote maatschappelijke

uitdagingen. De mede door ons opgerichte regionale ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest is hierin voor ons een belangrijk instrument, naast onze andere MKB-instrumenten. De ROM heeft het afgelopen jaar de eerste investeringen gedaan in projecten en bedrijven gericht op energietransitie, circulaire economie en innovatie.

Belangrijke randvoorwaarde voor verduurzaming en vernieuwing van de economie is de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel en voldoende arbeidsparticipatie. In 2022 hebben we daarom verder uitvoering gegeven aan de acties uit het Manifest Arbeidsmarkt en Onderwijs die vooral gericht zijn op het versterken van de triple-helix samenwerking (bedrijven, kennisinstellingen en overheden), bijvoorbeeld in de vorm van campusontwikkeling.

Door de uitvoering van onze Voedselvisie, waarbij we ons nadrukkelijk richten op de samenwerking met agrariërs en kennisinstellingen, hebben we het afgelopen jaar de transitie en verduurzaming van de landbouw en het daarmee samenhangende voedselsysteem gestimuleerd.

Net als voor de economie, stond voor de culturele sector 2022 in het teken van herstel na Corona. Met een derde en laatste tranche van het noodfonds (motie 41) hebben wij steun geboden aan culturele instellingen van regionaal belang die in de problemen zijn gekomen als gevolg van de Coronamaatregelen. In 2022 hebben wij ook de deuren van ons eigen provinciale museum Huis van Hilde weer kunnen openen en vele bezoekers van binnen en buiten Noord-Holland ontvangen.

Onder meer met het opstellen van het uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022 – 2025 en onze subsidies voor de restauratie van (Rijks)monumenten hebben wij in 2022 duurzaam behoud van ons erfgoed mogelijk gemaakt opdat ook toekomstige generaties van bewoners en bezoekers er gebruik van kunnen maken.

Ook voor sportvoorzieningen was 2022 een jaar van weer opstarten na Corona. Met subsidies, begeleiding en ontzorging hebben wij sportverenigingen ondersteund om duurzamer en inclusiever te worden.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader Economie zet de provincie naar aanleiding van de Coronacrisis sinds 2021 extra in op economisch herstel en duurzaamheid. De inspanningen van de provincie op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO)
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
- GLB-NSP

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening NH 2020
- Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies 2022-2025
- Cultuur als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020"
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Voedselvisie
- Voedselvisie uitvoeringsagenda 2021 - 2022
- Strategisch Beleidskader Economie (2016) en uitvoeringsagenda economie 2021-2023

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, cultuur en welzijn

	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	37.710	52.309	51.341	968
Baten	-72	-4.935	-5.071	136
Saldo van baten en lasten	37.638	47.374	46.270	1.104
Stortingen reserves	13.223	16.358	16.358	0
Onttrekking reserves	-13.900	-20.840	-18.109	-2.731
Resultaat	**36.961**	**42.892**	**44.519**	**-1.627**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
6.4.2	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

De gestelde prioriteit van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij in het eerste volledige jaar van haar bestaan.

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

Toelichting

In Noord-Holland Zuid heeft de provincie in het Plabeka-samenwerkingsverband de behoefteraming voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties herijkt en vastgesteld. In Noord-Holland Noord hebben de drie regio's in 2022 de regionale afspraken vastgesteld over de planning en programmering van bedrijventerreinen.

Na de definitieve vaststelling van de Datacenterstrategie is een artikel over de voorwaarden ten aanzien van datacenterontwikkeling opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022. Daarnaast worden in samenwerking met de drie clustergemeenten en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vestigingsvoorwaarden opgesteld en is een landelijke en Europese lobby opgestart voor een gelijk speelveld voor datacenters.

In 2022 zijn er vijf aanvragen ontvangen voor de HIRB-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen). Eén aanvraag is geweigerd. Van de overige aanvragen betrof het er drie voor een duurzaamheidsfonds waarmee gemeenten in staat worden gesteld verduurzaming bij bedrijven te stimuleren, en één voor de fysieke herstructurering van een bedrijventerrein. Het aantal aanvragen is hiermee achtergebleven ten opzichte van eerdere jaren. Mogelijk spelen de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 en de coronacrisis hierbij een rol. Onder de HIRB-aanpak zijn ook de eerste ondernemers ondersteund om te komen tot een kwaliteitsverbetering en verduurzaming van hun vakantiepark.

De uitvoeringsregeling HIRB+ Duurzaamheid die in het kader van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds was opgesteld in 2021, is verlengd tot eind 2022. Het plafond van de regeling is in het najaar bereikt. In totaal zijn er 43 subsidies verleend voor het realiseren van fysieke duurzaamheidsmaatregelen gericht op energiebesparing, gebruik en opwek van duurzame energie voor bedrijfspanden op bedrijventerreinen. Daarnaast liep ook de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen, uitgevoerd door Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen en Ontwikkelingsbedrijf NHN, door tot het eind van 2022.

We hebben het traject 'wonen voor winkels' voortgezet waarbij structurele winkelleegstand getransformeerd wordt naar woningen in centrumgebieden. In 2022 hebben we samen met gemeenten bij 13 locaties verdiepingsstudies uitgevoerd en bij 5 gemeenten intensieve procesondersteuning geboden aan gemeenten en winkeleigenaren. Ten aanzien van detailhandel is in 2022 opnieuw een marktruimteonderzoek uitgevoerd, dat begin 2023 gepubliceerd zal worden. Voor de uitvoeringsregeling HIRB+ Toekomstbestendige Winkelgebieden zijn in totaal 24 subsidieaanvragen gedaan. Tenslotte is besloten om de twee regionale adviescommissies detailhandel voor de regio's noord en zuid samen te voegen tot één commissie.

In de MRA wordt het onderzoek naar de druk en draagkracht vanwege de toenemende aantallen toeristen en recreanten, vertaald in een nieuwe gezamenlijke uitvoeringsagenda. In NHN hebben we een toeristisch-recreatieve gebiedsanalyse uitgevoerd wat de basis vormt voor de regionale samenwerking op dit dossier voor de komende jaren.

In de Schipholregio hebben we via onze 25%-deelneming in de Schiphol Area Development Company (SADC) een aantal belangrijke zaken bereikt. In vervolg op 2021 heeft SADC in samenwerking met Alliander en financiële ondersteuning van de provincie een virtueel energienet in het Schiphol Trade Park (STP) opgezet als tijdelijke oplossing voor de netcongestie aldaar. Ook in vervolg op 2021 is de 'digital twin' voor het gebied tussen Zuidas en Hoofddorp verder ontwikkeld.

De provincie zet via de Leidraad voor internationale zaken in op het aantrekken van en creëren van de meerwaarde van nieuwe en bestaande bedrijven bij onze maatschappelijke opgaven.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		74,5%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in 2021. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		6,5%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2021 ten opzichte van 2020 (waarde 2022 nog niet beschikbaar) Bron: CBS

Prestatieindicator 6.1.1

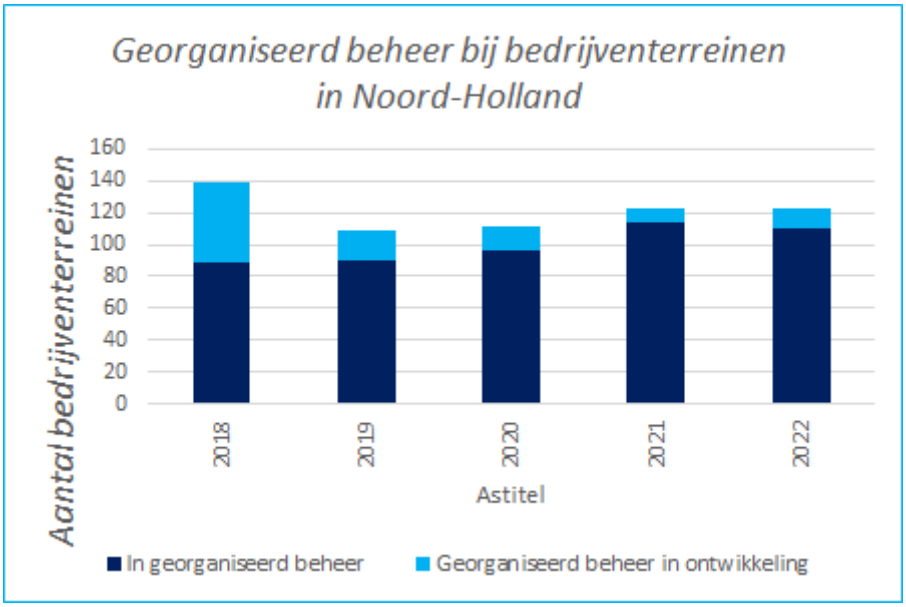

Toelichting:
Aantal bedrijventerreinen waarbij ondernemers ondersteund worden in o.a. verduurzaming, energiebesparing, relatienetwerken en criminaliteitspreventie.
Bron: Provincie Noord-Holland

Koppeling met brede basismonitor

Bruto binnenlands product

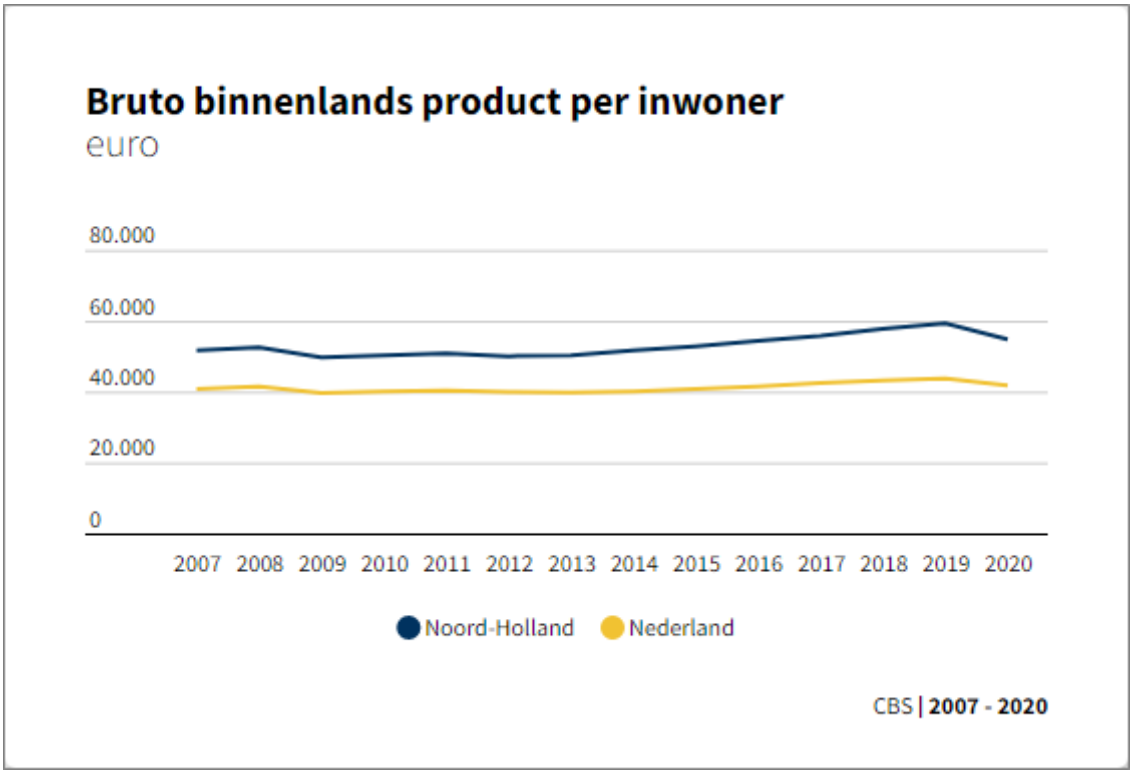

Het bruto binnenlands product (BBP) is tussen 2019 en 2020 in alle provincies gedaald. De daling geeft het negatieve effect weer van de COVID-crisis op de economie. Het totale BBP en BBP per inwoner worden hier weergegeven in euro's. De verschillen in BBP per inwoner tussen Nederland en Noord-Holland lopen steeds verder uiteen: waar eind jaren negentig Noord-Holland al een hoger BBP per hoofd van de bevolking had dan Nederland, is het verschil in 2020 toegenomen. Noord-Holland had in 2020 het grootste BBP per hoofd van de bevolking, met € 54.800, -. Dat is € 3.000, - meer dan de provincie Utrecht, dat het op één na hoogste BBP van de bevolking heeft. Het totale BBP was in 2020 in Noord-Holland €171.000,-, bijna €8.500,- minder dan in 2019.

Technische toelichting

Bruto binnenlands product per inwoner (bbp) tegen marktprijzen. Dit is een maat voor de omvang van de economie.

Bedrijventerreinen

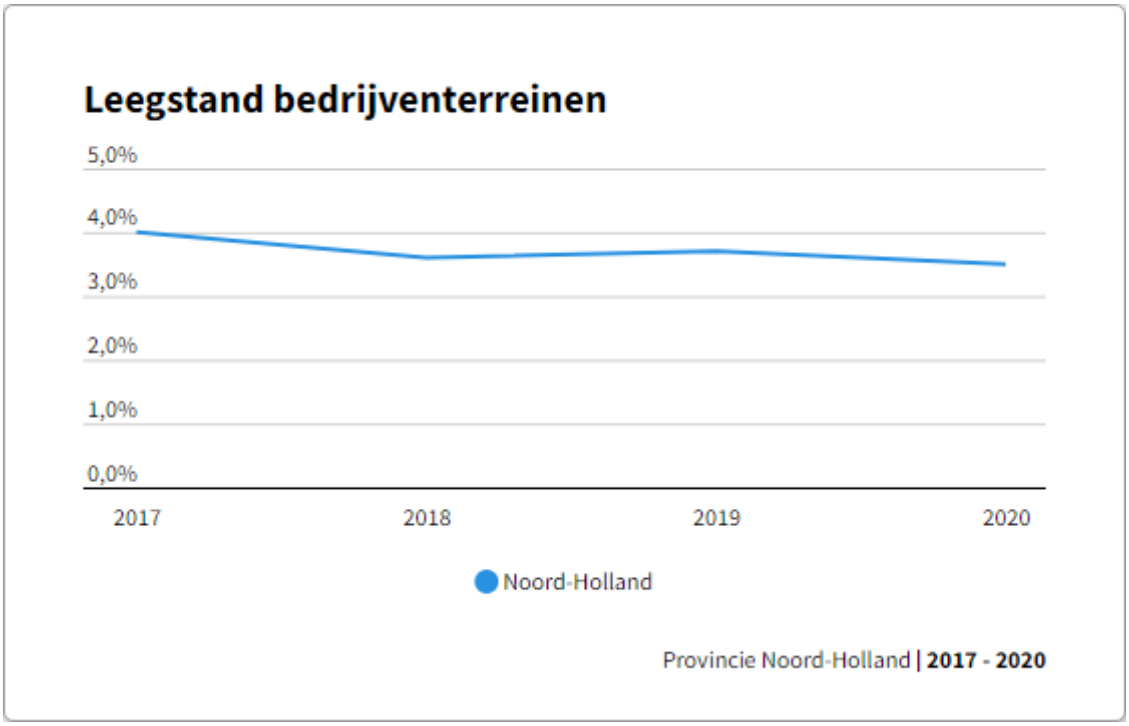

De leegstand op bedrijventerreinen is de laatste jaren afgenomen. In 2020 kwam de leegstand uit op 3,5%. In 2017 was dit nog 4%.

Technische toelichting

Bedrijventerreinen die op de peildatum niet in gebruik zijn. Leegstand wordt uitgerekend door de totale bestaande voorraad te verrekenen met bestaande voorraad in gebruik.

Kantoren

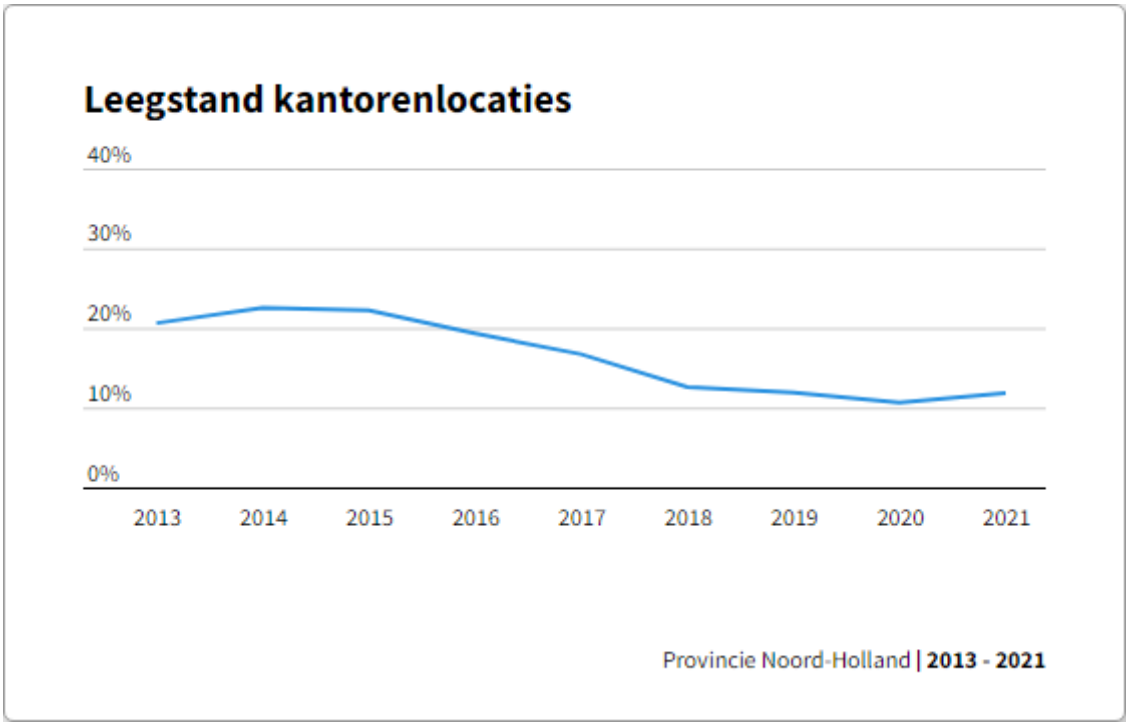

De totale kantorenvoorraad in de provincie Noord-Holland is tussen 2018 en 2021 vrijwel stabiel gebleven. De procentuele leegstand van de kantorenvoorraad is tegelijkertijd afgenomen; in 2021 is de leegstand 11,8%, bijna 9 procentpunt minder dan in 2013.

Technische toelichting

Kantoren die op de peildatum niet in gebruik zijn. Leegstand wordt uitgerekend door de totale bestaande voorraad te verrekenen met bestaande voorraad in gebruik.

Detailhandel

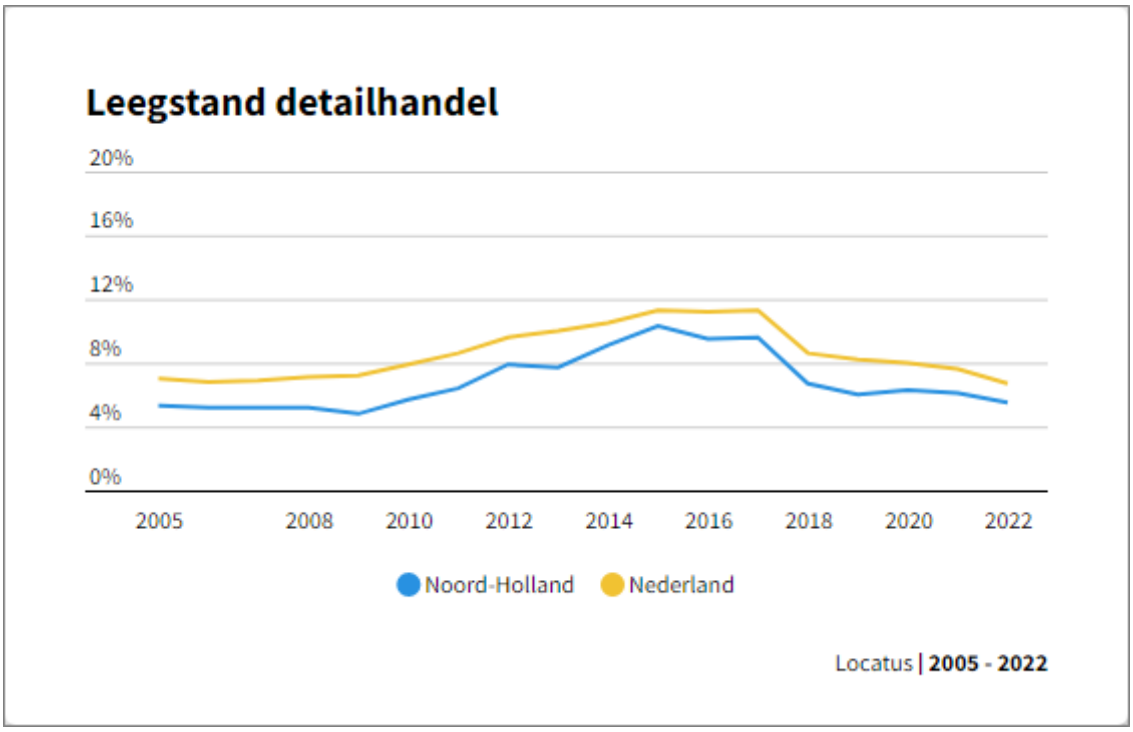

De leegstand in de detailhandel is in Noord-Holland lager dan in Nederland. Vanaf 2009 tot 2015 nam de leegstand toe, het hoogste percentage in Noord-Holland kwam uit op 10,3 procent in 2015. Vanaf 2015 is de leegstand bijna continu gedaald. In 2022 ligt de leegstand in Noord-Holland op 5,5 procent en landelijk op 6,7 procent.

Technische toelichting

Het percentage winkelvloeroppervlak (m2) dat leegstaat t.o.v. het totaal.

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

De provincie draagt jaarlijks bij aan het regionaal budget.

In 2022 is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Holland, ROM InWest, van start gegaan. De ROM InWest heeft een (streef)kapitaal van circa 160 miljoen euro. Dit valt uiteen in 2 fondsen: een Transitiefonds (circa 100 miljoen) en een MKB-fonds (circa 60 miljoen). Met het Transitiefonds worden risicodragende investeringen op het gebied van energietransitie en circulaire economie gedaan en komt er op die manier aansluiting bij het landelijke fonds van Invest-NL. Het MKB-fonds biedt investeringen op het gebied van innovatief mkb. Daarnaast biedt de ROM ondersteuning in de vorm van business development. De provincie is met een kapitaalinleg van 40 miljoen euro aandeelhouder. In 2022 heeft InWest de organisatie ontwikkeld en veel kennis en ervaring opgedaan met business development, investeringen en samenwerking met partners in het ‘ecosysteem’ voor innovatief mkb. Ook zijn in 2022 de 1e 5 investeringen gedaan.

Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) 2.0 zin in de 2e periode. Het aantal maatwerktrajecten staat eind 2022 op circa 360, waarvan de helft duurzame ondernemingen. In 2022 is gestart met de social return, waarbij 9 social impact bedrijven worden bijgestaan in verbeteren van bedrijfsvoering om nog meer impact te maken. De MKB Innovatiestimulering Topsectoren MIT heeft geleid tot circa 130 gehonoreerde aanvragen voor het onderdeel Haalbaarheid. Voor het onderdeel Research & Development worden de beschikkingen begin 2023 afgegeven.

Het versnellingsprogramma GO NH! heeft in 2022 drie verschillende programma’s aangeboden. In 2022 zijn er 27 bedrijven ondersteund met de GO!-NH programma’s. De streefwaarden voor aantallen te helpen bedrijven zijn daarmee gehaald.

Het Innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) gericht op de financiering van innovatieve ondernemers in de Proof-Of-Concept fase. In 2022 heeft het Innovatiefonds Noord-Holland 7 leningen verstrekt. Daarmee is in totaal ruim € 11 miljoen van het fondsvermogen van 15,5 miljoen geïnvesteerd in 41 bedrijven. Met deze investeringen gaat ruim € 13 miljoen aan co- en € 40 miljoen aan vervolgfinanciering gepaard. Tot slot heeft de provincie in 2022 via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) geïnvesteerd in 4 nieuwe bedrijven, en een aantal vervolginvesteringen gedaan in bestaande bedrijven in de portefeuille. Met deze 4 nieuwe bedrijven erbij heeft het fonds in totaal 35 bedrijven en projecten gesteund.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

In 2022 waren de maatregelen door de gevolgen van de coronapandemie nog duidelijk voelbaar. Begin dat jaar bleek dat de arbeidsmarkt weer sterk aantrok, maar de mate waarin verschilde per sector. De krapte op de arbeidsmarkt is nog meer toegenomen, zo ook voor beroepen die technologische en digitale skills vereisen.

In 2022 zijn de acties uit het Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland doorgezet. Inmiddels is er in elke arbeidsmarktregio van de provincie een Servicepunt Techniek (SPT) ingericht. Deze SPT's matchen kandidaten en werkgevers en kunnen vouchers verstrekken voor opleiding. Bij een SPT werken 4 techniekbranches, hun Opleiding- en Ontwikkelfondsen (O&O), de arbeidsmarktregio en de provincie, samen. Er is een succesvolle start gemaakt met de MKB-route: dit project slaat een brug tussen onderwijs en ondernemers ten aanzien van innovatie en digitalisering, gebruikmakend van skills i.p.v. diploma's. Met aantrekkelijke bijscholingstrajecten, zijn er inmiddels 500 werkenden bereikt.

Met een bijdrage aan het programma Entree in Beweging wordt de positie van een kwetsbare doelgroep op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt verbeterd. Het project richt zich op het ontwikkelen van leerwerklocaties voor opleidingsniveau MBO 1 en 2. Doel is 500 tot 1000 mensen naar werk te helpen.

Ook is er een afsprakenmodel binnen de luchtvaartsector gelanceerd. Met het project 'Mind your next step' richt Luchtvaart Community Schiphol zich op het begeleiden van mensen van werk naar werk. Samen met bedrijfsleven en onderwijs wordt gezocht naar een structuur waarin (jonge) mensen enthousiast worden gemaakt voor technische werkzaamheden. Hierbij wordt vooral naar de skills gekeken. Daarnaast is er een pilot voor een Ontwikkelfonds gestart in Noord-Holland Noord om de toegang tot de financiering voor scholing, makkelijker te maken. Voor techniekpromotie is er een up-to-date plan van aanpak gerealiseerd. Bovendien hebben ruim 19.000 leerlingen van 480 scholen de 13 PET(Promotie Event Techniek) events bezocht in Noord-Holland. Onze Werkambassadeur heeft, vanuit de actieagenda van het manifest, diverse projecten aangejaagd.

Sinds 2015 is campusvorming de continue in het arbeidsmarkt & onderwijs beleid van de provincie en blijkt ook in 2022 van grote waarde en biedt wendbaarheid op arbeidsmarktvraagstukken zoals die zich in 2022 aandienden. De krapte in technisch geschoold personeel is aangepakt in samenwerking met de campussen. In 2022 is de stap gemaakt om de aangewezen campussen uit de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 bovendien meer met elkaar te verbinden zodat er meer synergie en crossovers ontstaan.

In 2022 is een NHinzicht gelanceerd die toegang geeft tot veel arbeidsmarktinformatie. Het geeft de gebruiker inzicht in de ontwikkeling van de Noord-Hollandse arbeidsmarkt en het onderwijs. Op NHinzicht is bovendien de voortgang te lezen van de acties uit het Manifest. Dit dashboard is een onmisbare informatiebron voor bestuurders, ondernemers en beleidsmakers.

Figuur: Netto participatie (%) naar leeftijdsgroep in Noord-Holland, 2013-2021

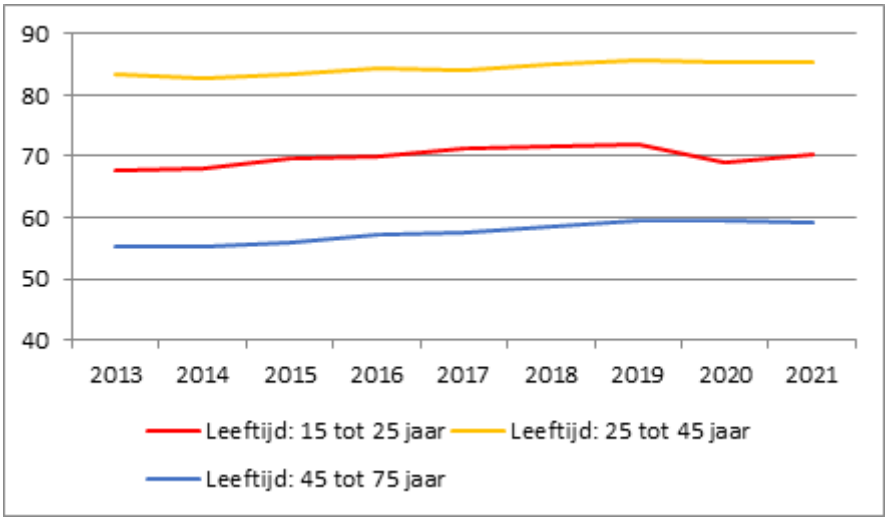

Bron: CBS

Koppeling met brede basismonitor

Arbeidsduur per week

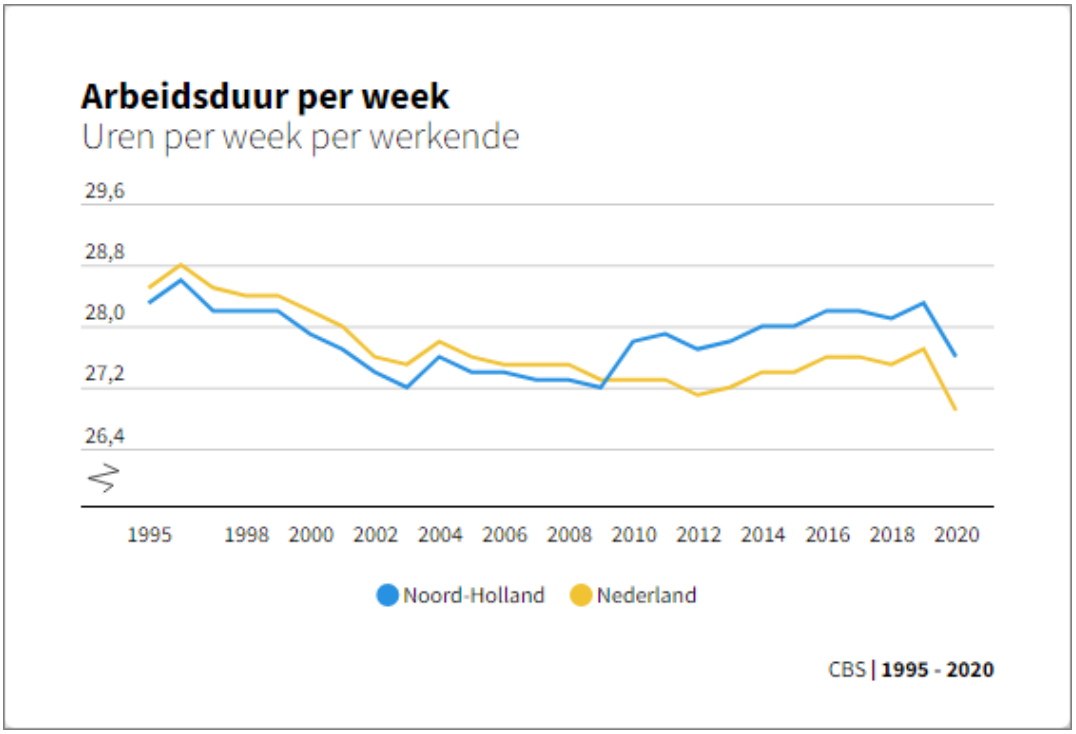

Het totaal aantal uren dat werknemers en zelfstandigen per week werken is in de provincie Noord-Holland licht gedaald tussen 2019 en 2020, namelijk van 28,3 uur naar 27,6 uur. Landelijk is er ook een lichte daling in de arbeidsduur te zien, met 28,5 uur in 1995 naar 26,9 uur in 2020. In de provincie Noord-Holland werken werknemers en zelfstandigen de meeste uren per week in vergelijking met de andere provincies.

Technische toelichting

Het totale aantal uren dat werknemers en zelfstandigen werkelijk hebben gewerkt. Niet-gewerkte uren door verlof of ziekte tellen dus niet mee.

Arbeidsparticipatie

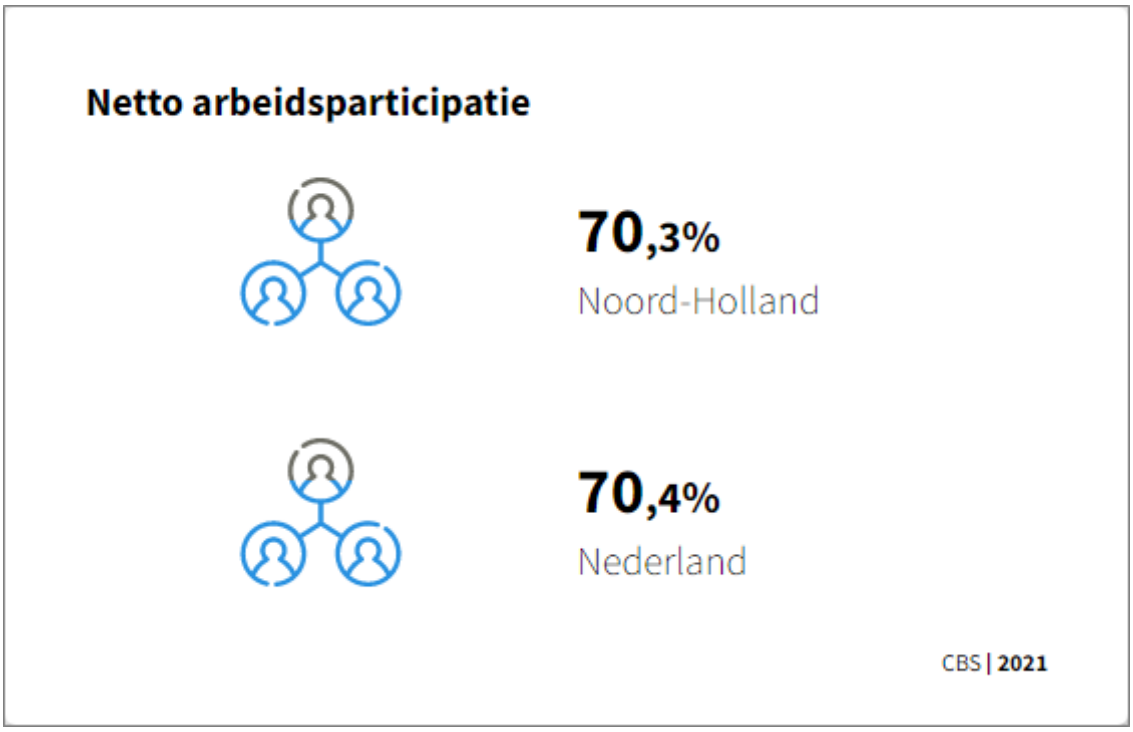

Een hoge arbeidsparticipatie wil zeggen dat, van de mensen die in staat zijn om te werken, relatief veel mensen aan het werk zijn. In 2021 was de netto arbeidsparticipatie 70,3% in de provincie Noord-Holland. In 2021 hadden Gelderland, Overijssel, Flevoland, Noord-Brabant en Utrecht een hogere netto arbeidsparticipatie. De percentages van 2021 zijn nog niet te vergelijken met voorgaande jaren door een aanpassing van het onderzoeksdesign. Het CBS is tijdens de actualisatie van de brede basismonitor bezig om de percentages van 2021 vergelijkbaar te maken met voorgaande jaren.

Technische toelichting

Netto arbeidsparticipatie: Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

Werkloosheid

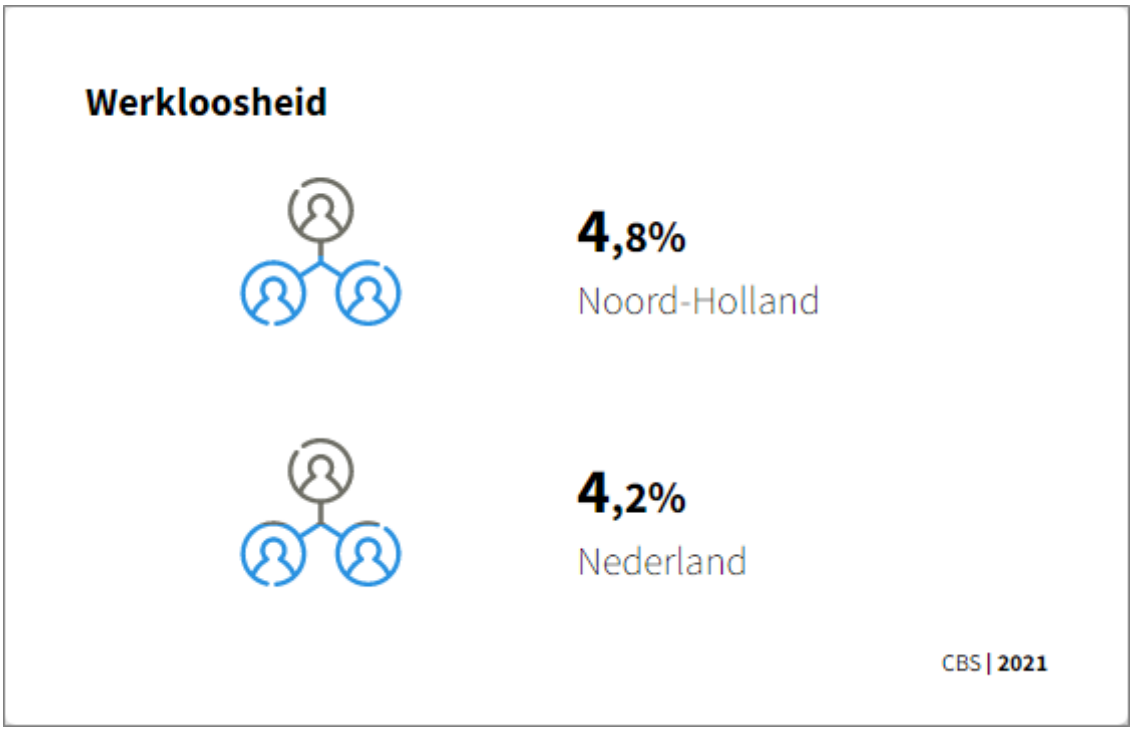

Het werkloosheidspercentage in Noord-Holland is 4,8% in 2021. Dit is hoger in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde van 4,2%. In 2021 was het werkloosheidspercentage van Noord-Holland gelijk aan dat van Flevoland. Alleen de provincies Groningen en Zuid-Holland hadden een hoger werkloosheidspercentage. Het werkloosheidspercentage van 2021 is nog niet te vergelijken met voorgaande jaren door een aanpassing van het onderzoeksdesign. Het CBS is tijdens de actualisatie van de brede basismonitor bezig om het werkloosheidspercentage van 2021 vergelijkbaar te maken met voorgaande jaren.

Technische toelichting

De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking.

Werkgelegenheid

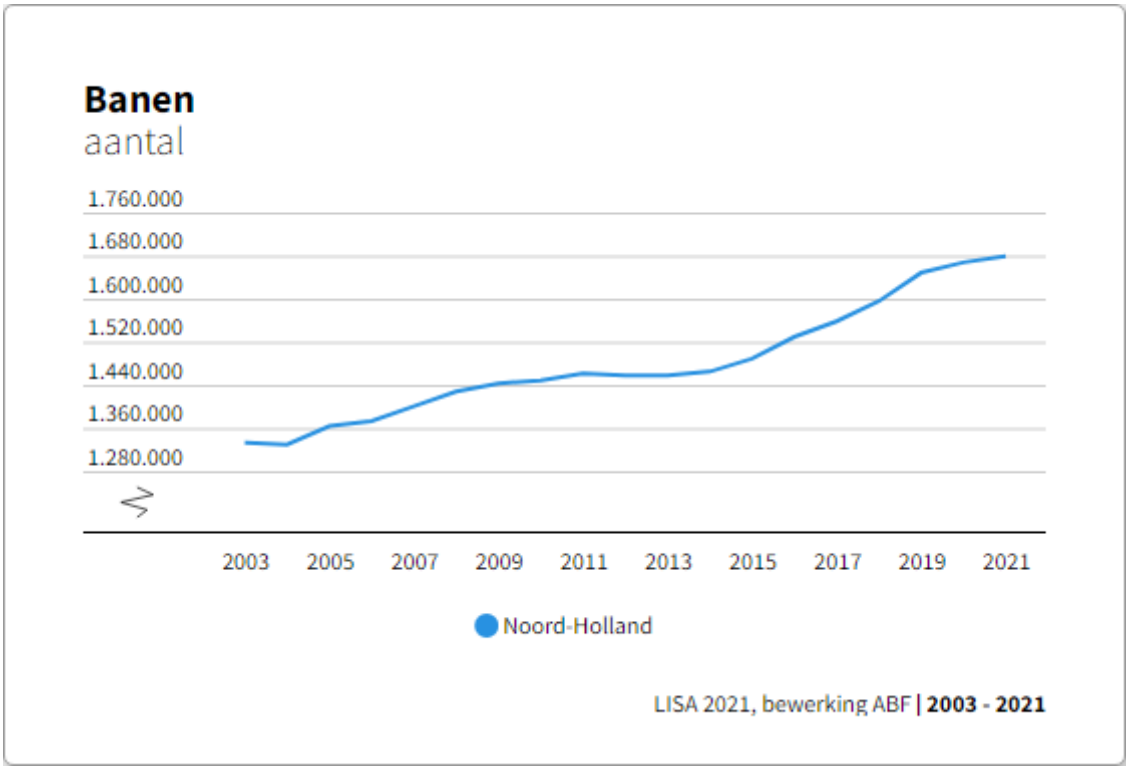

Het totaal aantal banen in Noord-Holland steeg tot 2011. Na een stabilisatie tot 2014 nam het aantal banen weer toe. Tussen 2020 en 2021 is het aantal banen gestegen naar 1.678.780 banen, een stijging van 0,7%.

Technische toelichting

Baan: Persoon die betaalde activiteiten verricht op of vanuit de vestiging: meewerkende eigenaar (directie, bedrijfshoofd), meewerkend gezinslid, zelfstandige beroepsbeoefenaar en/of werknemer. Uitzendkrachten zijn werknemers en worden meegeteld in het totaal aantal werkzame personen.

Voortijdige schoolverlaters

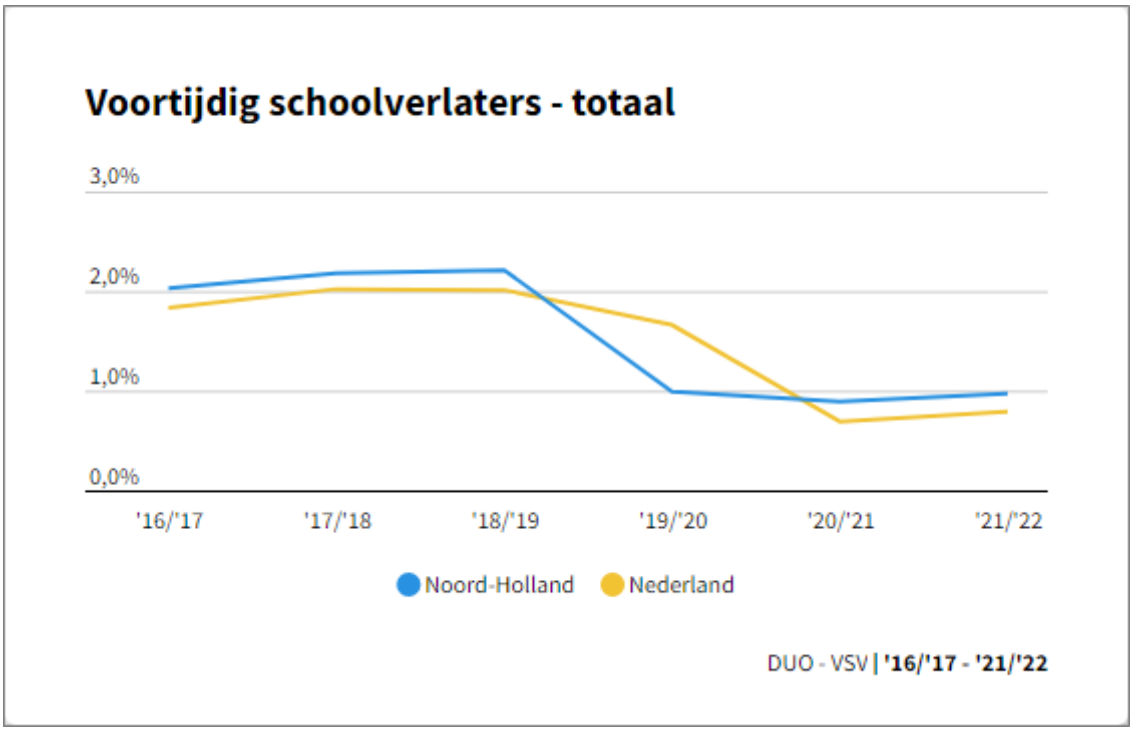

Het percentage voortijdig schoolverlaters steeg op zowel landelijk als provinciaal niveau iets tussen schooljaar 2019/2020 en 2020/2021, wat voor de provincie Noord-Holland neerkwam op een stijging van 0,08 procentpunt (van 0,89% naar 0,97%). In het schooljaar 2020/2021 had Noord-Holland het op drie na hoogste percentage vroegtijdig schoolverlaters, achter Flevoland en Zuid-Holland.

Technische toelichting

De indicator 'voortijdig schoolverlaters' laat het percentage leerlingen zien dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, als deel van alle leerlingen in een gebied. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo- of vwo-niveau of een diploma op mbo-2 niveau of hoger. De cijfers voor het schooljaar 2021/2022 zijn voorlopig.

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

In 2022 zijn er vanuit de Voedselvisie negen gebiedsprojecten gestart, ondertekenden wij in het kader van de eiwittransitie de Bean Deal, zijn wij partner geworden in een groot regionaal logistiek onderzoeksproject, verkenden wij regionale foodhubs, stimuleerden we vier korte keten projecten en gaven wij rond de veertig duurzame duwtjes aan ondernemers (kennis- en coaching). Daarnaast werkten wij samen met kennisinstellingen aan een drietal Publiek Private Samenwerkingen op bodem, gewasdiversiteit en agroforestry. Verder namen wij deel aan de samenwerkende netwerken van Voedsel Verbindt, de Landelijke samenwerking Korte Keten en de eiwitprovincies. Deze inzet en andere goede voorbeelden etaleren wij op ons communityplatform: www.boerenbusinessinbalans.nl. Dat doen we om inzicht te geven in alles wat we vanuit de Voedselvisie doen, maar ook ter inspiratie en om kennis te delen met anderen.

In de Greenports is in 2022 met de ondernemers en gemeenten gewerkt aan duurzame gebiedsontwikkeling, waaronder voorbereiding voor aanleg van een CO-2netwerk, versnellen van innovaties en het creëren van samenwerking (elektriciteit, warmte, waterstof, duurzaam

ruimtegebruik). Er zijn innovatiecafés; bedrijfsbezoeken en congressen georganiseerd. Er is met branches en overheden samengewerkt ten aanzien van (internationale) profilering. Op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs is inzet gepleegd op meer structurele matches en stageplekken; inzet om opleidingen beter te laten aansluiten op de high-tech in de glastuinbouw, en om talenten te interesseren voor banen in deze sector. Er is met gemeenten samengewerkt op het thema (huisvesting van) internationale medewerkers. Duurzame logistiek wordt opgepakt in samenwerking met de MRA. In de bollensector is het fieldlab van start gegaan waarin (biologische) telers en ketenpartijen samenwerken aan het versnellen van de verduurzaming van de teelt.

Koppeling met brede basismonitor

Fosfaat

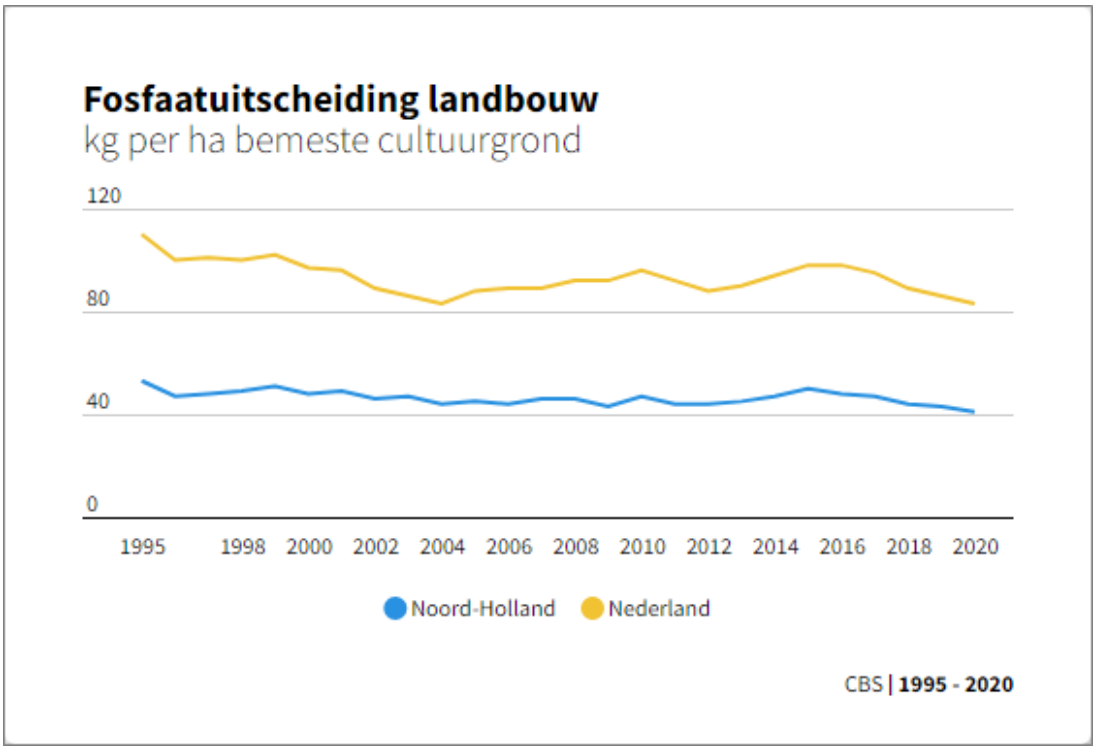

In 2020 had Noord-Holland van alle provincies de op de twee na laagste fosfaatuitstoot per hectare, met 41 kg fosfaatuitscheiding afkomstig uit dierlijke mest per hectare cultuurgrond (grond bestemd voor het voortbrengen van landbouwproducten). Alleen Flevoland (32 kg/ha) en Zeeland (18 kg/ha) scoorden lager. Noord-Brabant en Limburg hebben de hoogste fosfaatuitscheiding per hectare vanuit de landbouw, met respectievelijk 149 en 144 kg/ha fosfaatuitscheiding in dierlijke mest per ha cultuurgrond. In deze provincies is het aandeel intensieve veehouderij hoger dan in provincie Noord-Holland. Landelijk neemt de fosfaatuitscheiding in dierlijke mest per hectare cultuurgrond sinds 1995 over het algemeen af, maar de lijn schommelt. Dit geldt ook voor Noord-Holland. Sinds 2015 is een duidelijk dalende trend zichtbaar.

Technische toelichting

De uitgescheiden hoeveelheid fosfaat in dierlijke mest per hectare uitgedrukt in P2O5. In tegenstelling tot stikstof treden bij fosfaat geen gasvormige verliezen op. Cultuurgrond is grond die, blijvend dan wel tijdelijk, bestemd is voor het voortbrengen van landbouwproducten.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

Onder het POP3 heeft de provincie in 2022 verschillende subsidies opengesteld. Het POP is een Europees subsidieprogramma gericht op duurzame landbouw en plattelandsontwikkeling.

Eind 2021 tot begin 2022 was er een openstelling voor LEADER. In het LEADER gebied Kop van Noord-Holland is er aan 6 projecten subsidie verleend, o.a. projecten gericht op recreatie.
Eind 2022 is LEADER opnieuw opengesteld. De focus van deze openstelling ligt op het stimuleren van circulaire economie, biobased economy en duurzame energie. De openstelling loopt door in 2023, waardoor de resultaten in 2023 bekend worden

Er is tevens een POP subsidie verleend voor het verbeteren van de verkavelingsstructuur. Hiermee wordt ingezet op het ruilen van 1.050 ha en het verbeteren van bereikbaarheid en bewerkbaarheid van 500 ha.

Op 1 januari 2023 is het GLB-Nationaal Strategisch Plan (NSP) van start gegaan. Dit is de opvolger van het POP3 programma. Ter voorbereiding op LEADER in het NSP is er in lijn met landelijke afspraken eind 2022 een openstelling gedaan voor het oprichten van samenwerking (Lokale Actiegroep) en het ontwikkelen van een Lokale Ontwikkelingsstrategie. Deze openstelling loopt door in 2023 en is een voorbereiding op de openstelling voor LEADER-projecten later in 2023.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.1	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.905	6.170	5.553	617
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	9.276	15.507	16.858	-1.351
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	1.124	1.034	1.038	-4
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.928	3.198	2.937	261
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	817	4.802	4.508	294
	Totaal lasten	21.050	30.711	30.893	-182
	Totaal baten	-72	-4.811	-4.876	65
	Totaal saldo	20.978	25.900	26.017	-117
	Storting				
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	5.672	5.672	5.672	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	0	1.785	1.785	0
	Onttrekking				
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	-2.575	-1.941	-1.479	-462
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	-4.646	-5.559	-5.077	-482
6.1.4	Resv. Duurzame Landbouw	0	-1.785	-1.785	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	-732	-5.347	-4.189	-1.158
	Resultaat	**21.197**	**21.225**	**23.444**	**-2.219**

*een positief verschil is voordelig

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten
Ten aanzien van culturele infrastructuur zette de provincie in op de volgende activiteiten:

- Doorontwikkelen van kennisnetwerk culturele infrastructuur en stimuleren en participeren in regionale cultuurnetwerken van MRA en Noord-Holland Noord.
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.
- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van matching van het programma cultuureducatie met kwaliteit met gemeenten en OCW.
- Monitoring en verdere uitwerking van Covid-19 noodfondsen.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Regionale samenwerking
De provincie faciliteerde bestaande culturele netwerken van gemeenten en culturele instellingen om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Het door de regio Noord-Holland Noord opgestelde regioprofiel werd in 2022 aangeboden aan het Rijk. Het actieagenda van het MRA programma Kunst, Cultuur en Erfgoed voor 2023 en 2024 werd herijkt.

ProBiblio
ProBiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit, met een provinciale subsidie. In 2022 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan 2021-2024 dat nauw aansluit bij het landelijk bibliotheekconvenant en de landelijke netwerkagenda.

Cultuureducatie
In het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit is er samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland. De provincie verstrekte aan Plein C een subsidie om dit programma uit te voeren.

Noodfonds sociale infrastructuur

Middels motie 41 is door Provinciale Staten een bedrag van 10 miljoen euro beschikbaar gesteld als noodsteun voor de culturele instellingen van regionaal belang. In 2022 is in een 3e tranche aan 15 gemeenten subsidie verstrekt waarbij 27 culturele instellingen zijn ondersteund die eerder in financiële nood waren gekomen. Gemeenten hebben de provinciale noodsteun gematcht in een verhouding van 65% provinciale- en 35% gemeentelijke bijdrage.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot bibliotheek

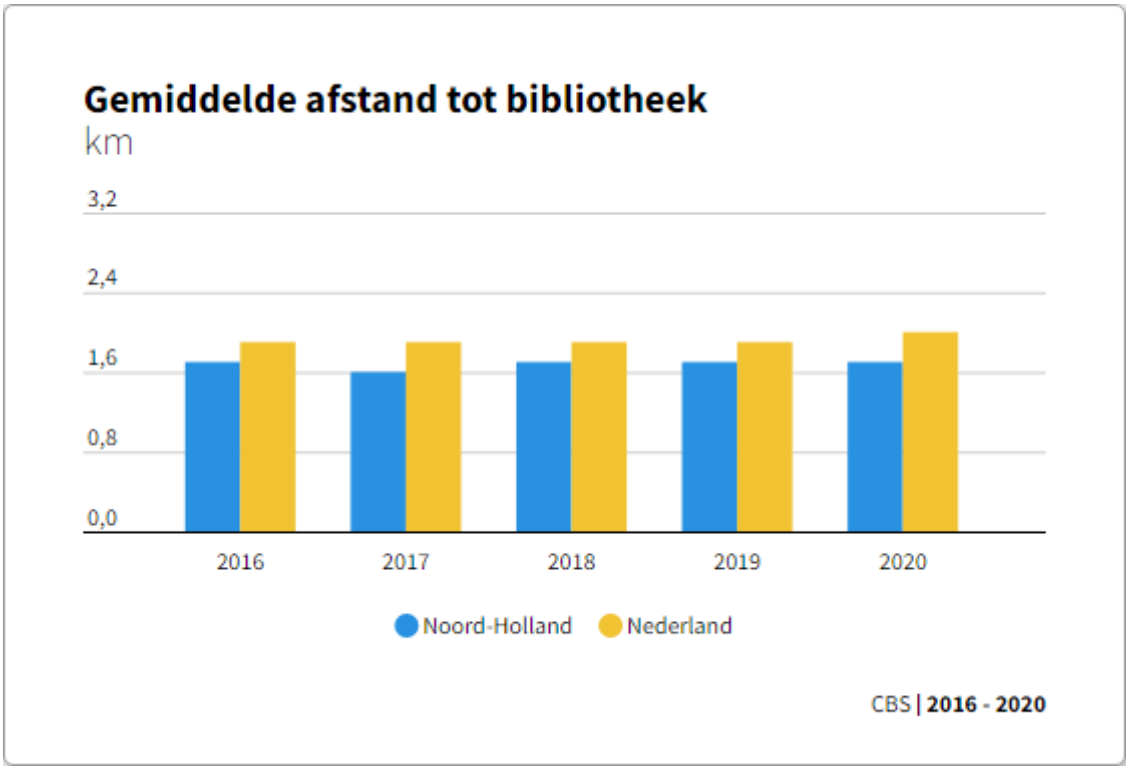

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De gemiddelde afstand berekend over de weg van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde bibliotheek is in Noord-Holland beperkt (1,7 kilometer). Alleen in Zuid-Holland is de afstand kleiner (1,5 kilometer). In Drenthe, Friesland, Zeeland en Flevoland is de afstand met rond de 3 kilometer in 2020 het grootst.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde bibliotheek, berekend over de weg. De VOB (Vereniging van Openbare Bibliotheken) publiceert de locaties van de bibliotheken en hun vestigingen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.2 — Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	4.595	7.072	6.752	320
	Totaal lasten	4.595	7.072	6.752	320
	Totaal baten		-124	-79	-45
	Totaal saldo	4.595	6.948	6.674	274

Storting				
	0	0	0	0
Onttrekking				
	0	0	0	0
Resultaat	**4.595**	**6.948**	**6.674**	**274**

*een positief verschil is voordelig

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

Prioriteiten
Naast het behoud van het provinciale cultuurlandschap en de provinciale zorgplicht ten aanzien van de archeologische collectie heeft de provincie de volgende prioriteiten gesteld:

- Door middel van maatwerk wil de provincie gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap.
- De publieksfunctie van het archeologisch depot in archeologiecentrum Huis van Hilde in Castricum wil de provincie blijven versterken zodat educatie geborgd is en archeologie en ander erfgoed nog toegankelijker wordt gemaakt voor een breed publiek.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

De provincie heeft de versterking van de cultuurhistorische waarden van het landschap en de ruimtelijke kwaliteit hiervan geïntegreerd door gemeenten tweewekelijks te adviseren bij hun planvorming voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit is gebeurd op basis van de waarden en ontwikkelprincipes uit de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie. Daarnaast heeft het Steunpunt Monumenten & Archeologie de cultuurhistorische waarden van het landschap onder de aandacht van gemeente gebracht via netwerk- en kennisbijeenkomsten voor gemeenten en het uitgeven van handreikingen, waaronder de serie ‘Erfgoed in de Omgevingswet’.

De provincie droeg bij aan de realisatie van het plan van aanpak van de Landschapstriënnale in 2023 waarin de Waddenkust centraal staat.

Het onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering voor Erfgoed heeft geresulteerd in een digitale kaart ‘Klimaatrisico’s voor Erfgoed’, waarin de gevolgen op termijn (2050) van hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen, inzichtelijk zijn gemaakt voor gebouwd en natuurlijk erfgoed en archeologie.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Het Noord-Hollands Archief (NHA) heeft in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2022 verschillende tentoonstellingen georganiseerd om kennis over cultuurhistorie en cultuurhistorische structuren bij de inwoners van Noord-Holland te vergroten:

- 'Leven in lagen' in Archeologiemuseum Huis van Hilde. De tentoonstelling vertelt hoe de mens al duizenden jaren in het Noord-Hollandse landschap leefde en het landschap ook vormde (looptijd april 2021tot juni 2022).
- De overzichtstentoonstelling 'Doc.Werk' in de Janskerk in Haarlem waarin beeldmateriaal uit de documentaire foto-opdrachten in de jaren 1991-2022 is getoond.
- Online verhalen uit de Provinciale Atlas. Op de website van het NHA zijn in 2022, zeven video's verschenen over een uitgelicht object uit de collectie.

Alle drie de genoemde tentoonstellingen of presentaties, benutten de historische beeldcollectie van de Provinciale Atlas. Ze maakten een deel van de collectie voor een grote groep Noord-Hollanders toegankelijk.

Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland (ONH) heeft in 2022 via social media 431.169 unieke bezoekers getrokken met verhalen, video's en nieuwsberichten over de cultuurhistorie in Noord-Holland. Een wekelijkse nieuwsbrief bereikt ruim 1500 mensen. ONH was ook fysiek aanwezig op vier publieksevenementen om bezoekers te inspireren met verhalen over de Noord-Hollandse geschiedenis.

De provincie heeft de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen in april 2022 gelanceerd tijdens een netwerkbijeenkomst voor gemeenten, erfgoedpartijen en stolpeigenaren. Dit digitale kennisinstrument biedt inzicht in de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het totale stolpenbestand in de provincie. De kaart staat voor het belang dat de provincie hecht aan het behoud van de stolp als identiteitsbepaler van het landschap. Om die reden heeft de provincie met alle grote stolpengemeenten in Noord-Hollands gesprekken gevoerd over mogelijkheden behoud door economische benutting van dit stolpenbestand.

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland.

Via onderzoek van de collecties werden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt in Archeologiemuseum Huis van Hilde. Er werden in 2022 verschillende archeologische publicaties uitgegeven zoals een geïllustreerde publieksbrochure bij de tijdelijke tentoonstelling 'Twee werelden in één wrak', en de Archeologische kroniek over het jaar 2021. In Archeologiemuseum Huis van Hilde werden naast de vaste tentoonstelling, tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd. Voor het primair en voortgezet onderwijs en de bezoekers werden educatieprogramma's verzorgd.

Voor onderwaterarcheologie investeerde de provincie in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak en het Plantageschip (beide ontdekt nabij het eiland Texel in de Waddenzee). In museum Kaap Skil zijn de belangrijkste vondsten uit het Palmhoutwrak inmiddels te zien in de permanente tentoonstelling, waaraan de provincie Noord-Holland een bijdrage leverde. In Huis van Hilde is de permanente tentoonstelling aangepast zodat er aandacht wordt besteed aan de zeehandel in en rond Noord-Holland in de 17e eeuw. Hier worden ook maritieme vondsten tentoongesteld.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	650	1.109	1.035	74
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	694	796	761	35
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	2.506	4.704	4.819	-115
	Totaal lasten	3.850	6.609	6.614	-5
	Totaal baten			-116	116
	Totaal saldo	3.850	6.609	6.498	111
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**3.850**	**6.609**	**6.498**	**111**

*een positief verschil is voordelig

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

Prioriteiten

Ten aanzien van behoud en herbestemming van beschermde monumenten heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- restaureren en verduurzaming met focus op religieus en agrarisch erfgoed.
- bevorderen van herbestemmen, bij bestemmen en verduurzamen bij leegstand en komende leegstand , met name in Nood-Holland Noord.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Mede door de provinciale financiering verkeren rijks- en provinciale monumenten in Noord-Holland in goede bouwkundige staat. De Monumentenmonitor 2022 verbindt hieraan een percentage van ruim 83%. Een kleine 17% is nog een matige tot slechte bouwkundige staat. Dit is niet ver meer af van de provinciale streefwaarde van 16,8 % matig tot slecht in 2023.

De loods herbestemming heeft ruim 30 projecten aangejaagd en verder gebracht. Hij heeft hierbij monument eigenaren in diverse stadia van economisch haalbare herontwikkeling van hun monumenten begeleid. Met name kerkbesturen zijn hier gewezen op mogelijkheden voor breder maatschappelijk gebruik van hun kerken door bij bestemming ten bate van publiek gebruik.

De provincie heeft in het kader van het adviesrecht (WABO) ongeveer 50 adviezen verleend aan gemeenten of Omgevingsdienst bij aanvragen voor omgevingsvergunningen bij rijksmonumenten en provinciale monumenten.

Het aantal aanvragen voor restauratiesubsidies overtrof in 2022 fors de beschikbare middelen. Hierdoor heeft de provincie slechts 50 van de 70 aanvragen kunnen honoreren. De 50 gehonoreerde projecten dragen evenwel substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van het gebouwde erfgoed. Dit laatste vanwege de sterk toegenomen combinatie van restauratie met energiebesparende en energie opwekkende voorzieningen. Dit past binnen de provinciale ambitie om monumentenbehoud niet los te zien van verduurzaming.

Laagrentedragende financiering uit het Noord-Holland Fonds voor monumenten heeft de afgelopen jaren veel aftrek gevonden, met name voor maatschappelijk hergebruik van agrarisch en industrieel erfgoed. De revolterend werking van de uitstaande monumentenhypotheken is weliswaar gunstig, maar bood in 2022 ruimte voor maximaal één lening.

Om eigenaren van monumenten te ondersteunen bij het verduurzamen ondersteunde de provincie de ontwikkeling van een Adviestool duurzaam monument en een Tool box uitvoerinstrumenten voor erfgoedpanden, als hulp bij verduurzamingsopgaven.

Om te voorzien in langdurig gebruik en publieke openstelling is het monument Kasteelterrein Nuwendoorn overgedragen aan een professionele monumentenorganisatie.

Daarnaast droeg de provincie bij aan de realisatie van een wandel app met achtergrondinformatie die de wandelaar langs verduurzaamde monumenten in de stad Haarlem voert. En stimuleerde de provincie de verduurzaming van culturele panden en monumenten door de ontwikkeling van Groene Menukaarten voor podia en musea.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' (BBV indicator)	Percentage		15%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland In Nederland: 12% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage		3%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland In Nederland: 3% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

Prestatie-indicatoren 6.4.1

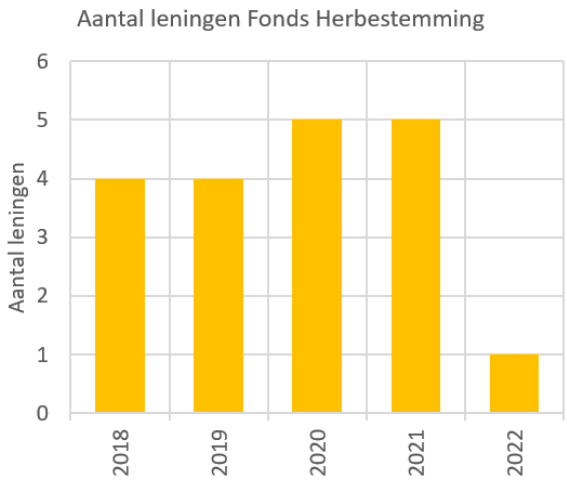

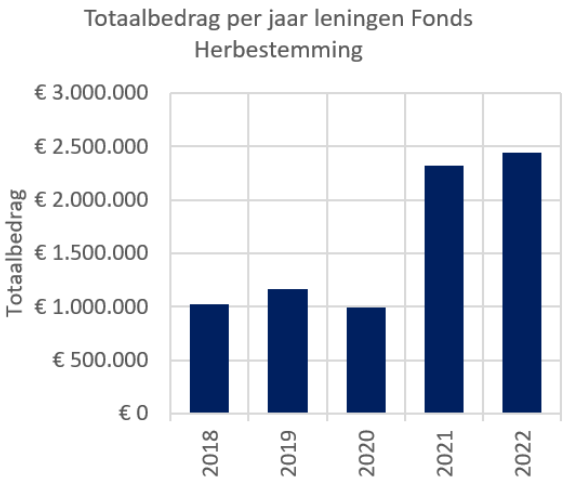

Toelichting:

Het aantal leningen en het totaalbedrag van deze leningen verleend vanuit het Fonds Herbestemming.

In 2022 is één lening verstrekt van € 120.000.

Het totaalbedrag komt daarmee uit op bijna € 2.5 miljoen. Het was in 2022 niet mogelijk om meer leningen te verstrekken omdat het fonds is uitgeput.

Bron: Provincie Noord-Holland

Koppeling met brede basismonitor

Restauratievolume monumenten

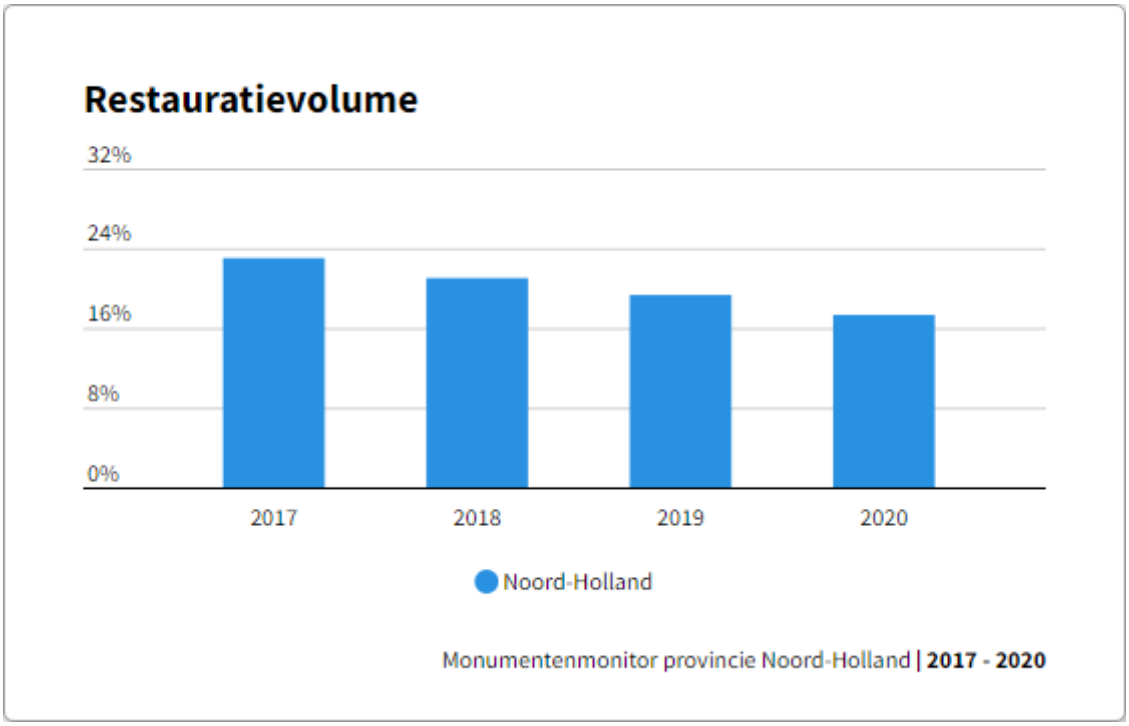

Het percentage restauratievolume daalt sinds 2017. In 2020 had Noord-Holland een restauratievolume van 17%. In 2017 was dit nog 23%.

Technische toelichting

Het restauratievolume is het percentage rijksmonumenten zonderwoonfunctie en het percentage provinciale monumenten, met en zonder woonfunctie, dat als onderhoudsstaat slecht of matig heeft.

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

Het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies is gelegen in de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland. Deze provincies zijn samen verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van de 'Outstanding Universal Value' (OUV) van het werelderfgoed en het uitdragen van deze OUV. Om deze gezamenlijke verantwoordelijkheid in goede banen te leiden hebben de vier provincies op 24 maart 2022 het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Hollandse Waterlinies opgericht. Dit GO heeft met name een coördinerende rol. De provincie heeft voor een beperkt aantal taken mandaat overgedragen, dus het grootste deel van de taken en activiteiten voor de Hollandse Waterlinies blijft de provincie zelf uitvoeren.

In 2022 heeft de provincie de volgende activiteiten ondernomen in het kader van het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies:

- opstellen en vaststelling Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022 - 2025;
- opstellen gebiedsanalyses laagdynamische gebieden Hollandse Waterlinies (Stelling van Amsterdam Noord en Vechtstreek Zuid) ;

- voorbereiding uitvoering maatregelen liniedijken;
- opdracht verleend voor publiekscommunicatie Hollandse Waterlinies.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.4			Behouden en ontwikkelen erfgoed	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.618	6.299	5.589	710
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	1.112	1.120	1.021	99
	Totaal lasten	7.730	7.419	6.611	808
	Totaal baten				
	Totaal saldo	7.730	7.419	6.611	808
	Storting				
6.4.1	Resv. Monumenten	5.051	5.051	5.051	0
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	1.350	1.350	0
	Onttrekking				
6.4.1	Resv. Monumenten	-5.947	-5.947	-5.292	-655
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	-261	-287	26
	Resultaat	**6.834**	**7.612**	**7.433**	**179**

*een positief verschil is voordelig

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

in de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

In 2022 heeft Dorpswerk NH (gesubsidieerd door de provincie) haar activiteitenplan uitgevoerd en werd er een werkbezoek voor gedeputeerde en Statenleden georganiseerd in dorpshuizen.

Ter verbetering van sportvoorzieningen in Noord-Holland is 1 februari 2022 de Uitvoeringsregeling Verduurzaming Sportaccommodaties 2022 opengesteld. Met middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben wij het subsidieplafond verhoogd naar € 1.000.000. De regeling was opnieuw een groot succes en het subsidieplafond werd eind april 2022 bereikt.

Daarnaast hebben we een subsidie verleend aan NOC*NSF voor het Stimuleringsbudget Noord-Holland. Dit budget is specifiek beschikbaar voor Noord-Hollandse verenigingen om exclusiviteit en diversiteit binnen club bespreekbaar te maken.

Ook hebben wij Sportservice Noord-Holland een subsidie verleend voor het uitvoeren van de kennisfunctie sport. Deze kennisfunctie sport dient als kennisbank voor gemeenten en sportverenigingen voor ontwikkelingen op het gebied van sport binnen het Rijk en de sportbonden. Daarnaast helpt Sportservice veel gemeenten met het opstellen van (verplichte) sportakkoorden tussen verenigingsleven, sociale diensten en de gemeente.

Tenslotte hebben wij de organisatie van twee kennisbijeenkomsten financieel mogelijk gemaakt: een communicatiecampagne over de ‘gezonde sportkantine’ en een bijeenkomst met het netwerk van LHBTIQ sportorganisaties in Noord-Holland.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot basisschool

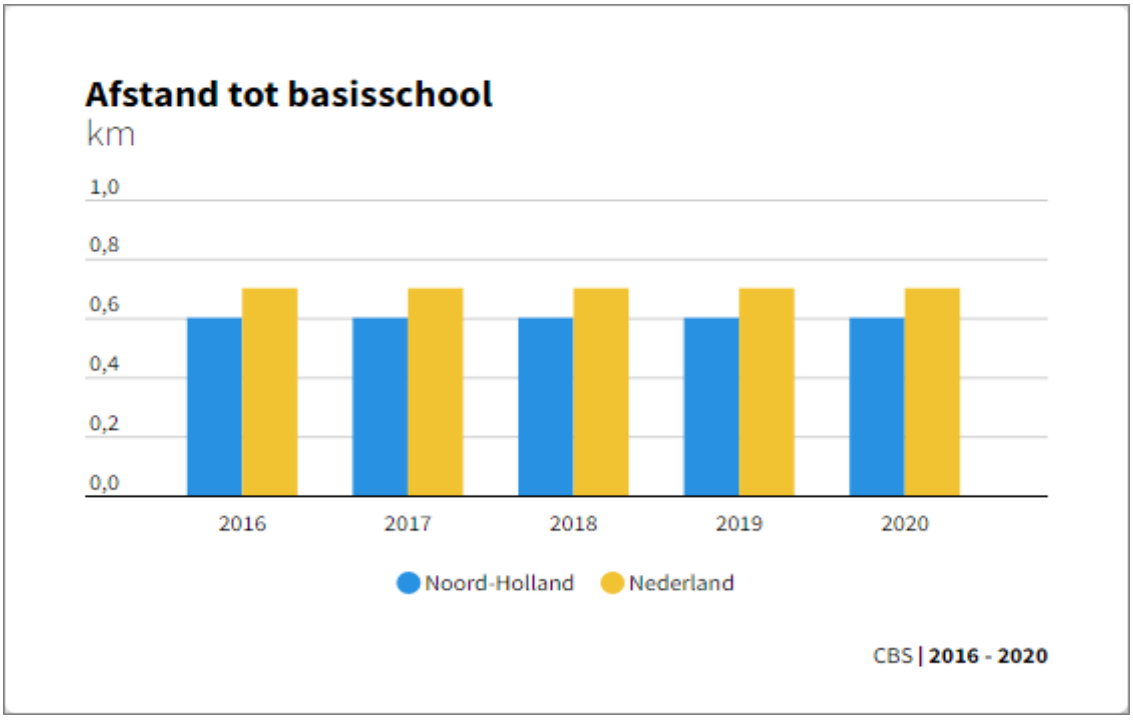

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De gemiddelde afstand tot de dichtstbijzijnde reguliere basisschool is in Noord-Holland 0,6 kilometer. Dit is redelijk vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in Nederland (0,7 kilometer). In Utrecht en Zuid-Holland zijn de gemiddelde afstanden tot de dichtstbijzijnde reguliere basisschool vergelijkbaar met die in Noord-Holland, in de overige provincies is de afstand gemiddeld groter.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde basisschool, berekend over de weg. Het basisonderwijs omvat alleen de basisscholen zoals bekend bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het speciaal basisonderwijs en de speciale scholen zijn niet meegenomen.

Afstand tot sportterrein

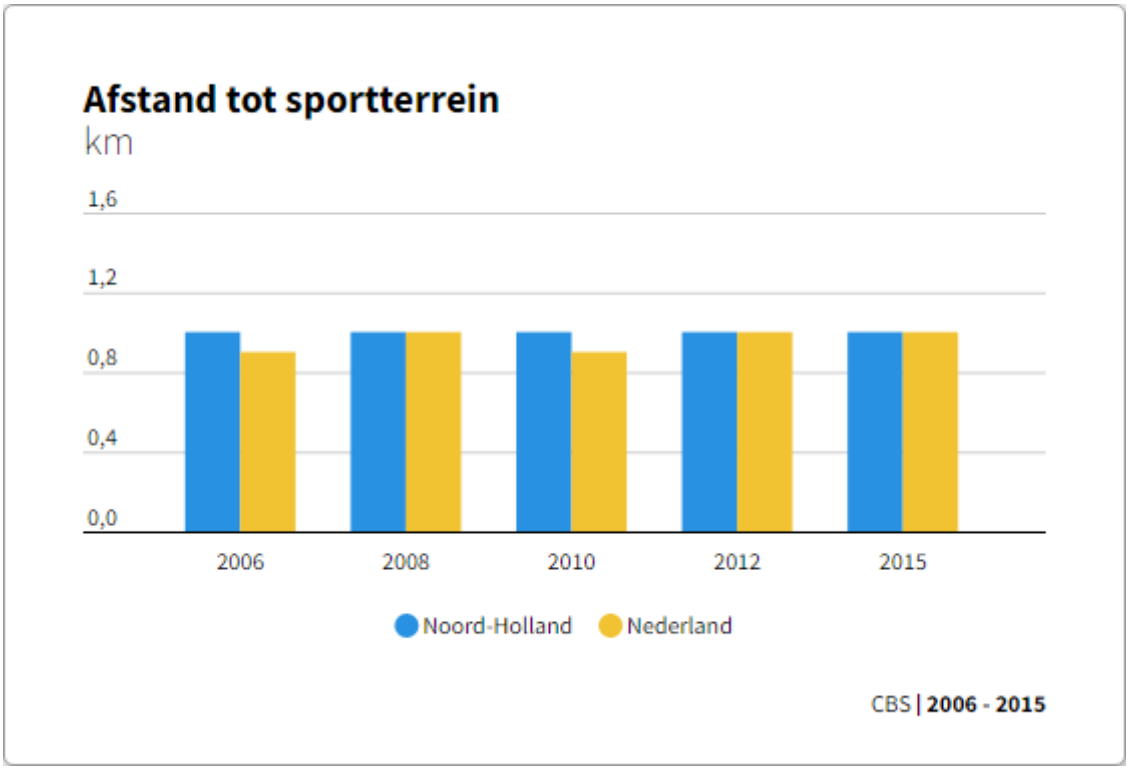

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De indicator afstand tot sportterrein heeft geen directe link met het provincie sportbeleid. Dit richt zich op het stimuleren van een positieve sportcultuur en het verduurzamen van sportaccommodaties.

De gemiddelde afstand tot het dichtstbijzijnde terrein in gebruik voor sportactiviteiten is in Noord-Holland 1,0 kilometer. Deze afstand is de afgelopen jaren stabiel gebleven, en vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde. In Friesland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg is de afstand kleiner dan in Noord-Holland; in Groningen, Drenthe en Flevoland zijn de afstanden gemiddeld groter. De gebruikte statistiek is helaas niet actueel, deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit. Volgend jaar wordt deze indicator geactualiseerd.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand, berekend over de weg, van alle inwoners in een gebied tot een terrein in gebruik voor sportactiviteiten, zoals sportveld, sporthal, zwembad, kunstijsbaan, motorcrossbaan en bos in het sportterrein, inclusief bijbehorende parkeerplaatsen en tribunes. Het terrein heeft een omvang van minimaal 0,5 hectare.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.5			Uitvoeren welzijnstaken	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.5.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	485	498	471	27
	Totaal lasten	485	498	471	27
	Totaal baten				
	Totaal saldo	485	498	471	27
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**485**	**498**	**471**	**27**

*een positief verschil is voordelig

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

7. Economisch herstel en duurzaamheid
7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen
7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

In 2020 is het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) ontwikkeld, met als doel de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. De maatregelen zijn gericht op de drie doelen:

- Vermindering CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

In de loop van 2022 hebben we meer focus gelegd op de uitvoering en de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Eind 2022 is geconcludeerd dat de situatie met betrekking tot Corona gelukkig ten goede is gekeerd en dat geen nieuwe maatregelen nodig zijn bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. Daardoor is binnen de reserve EHDF € 53 miljoen niet bestemd.

Wettelijk beleidskader

Het EHDF vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader.

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136)
- Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche (1494135/1640094)
- Vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1805595)
- Economisch Herstel- en Duruzaamheidsfonds (1494135/1911986)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Economisch herstel en duurzaamheid
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	17.425	13.484	12.329	1.155
Baten	0	-596	-669	73
Saldo van baten en lasten	17.425	12.888	11.660	1.228
Stortingen reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-17.425	-12.998	-11.776	-1.222
Resultaat	**0**	**-110**	**-116**	**6**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Prioriteiten

Verduurzaming gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector. De focus is in 2022 vooral gelegd op verduurzaming.

Omgevingsfactoren

In de loop van 2022 hebben we geconcludeerd dat de situatie met betrekking tot Corona gelukkig ten goede is gekeerd en dat geen nieuwe maatregelen nodig zijn bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren

Eind 2022 is de Uitvoeringsregeling energiebesparingsprogramma woningen vastgesteld. In de voorbereiding zijn de gemeenten betrokken geweest omdat wij met deze subsidie gemeenten ondersteunen om in Noord-Holland 50.000 woningen van particuliere eigenaren of private verhuurders met maximaal 10 woningen te verduurzamen. Gemeenten kunnen met deze subsidieregeling gedurende drie jaar een energieloket financieren voor onafhankelijk advies voor inwoners, een collectieve inkoop organiseren of energiecoaches inzetten.

Andere aangekondigde maatregelen zoals de energiebespaargarantie, de duurzaamheidslening en de contingentenaanpak (verduurzaming van grote aantallen woningen) zijn in 2022 niet tot uitvoering gekomen, omdat daarover nog overleg met externe partijen gaande is.

Corporaties

De bestaande regeling loopt door tot 1 oktober 2024. Inmiddels zijn vier trajecten gestart waarbij corporaties samenwerking om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie.

Bedrijventerreinen

Ook in 2022 hebben bedrijven op bedrijventerreinen zich georganiseerd om samen te werken bij het nemen van maatregelen voor energiebesparing en opwek van duurzame energie. Daarbij zijn ook maatregelen genomen voor het terugdringen van netcongestie.

De subsidie HIRB+ Duurzaamheid, voor het energetisch verduurzamen van bedrijfspanden op bedrijventerreinen is eind 2022 gesloten en is volledig benut. In totaal zijn 43 subsidies verstrekt.

In augustus 2022 werd de Uitvoeringsregeling Subsidie oplossingen netcongesties (SON) opengesteld voor individuele en collectieve oplossingen. Deze regeling is in de plaats gekomen van de garantstelling die uitvoeringstechnisch te complex bleek. Er was zeer veel belangstelling waardoor deze regeling binnen twee weken was overschreven. Er zijn 33 subsidies verstrekt.

Maatschappelijk vastgoed

In 2022 heeft het Ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed volop gedraaid en loopt door tot eind 2023. In 2022 is met 140 eigenaren gesproken, zijn 107 trajecten opgestart en dat alles omvat in totaal meer dan 150 gebouwen (maatschappelijk vastgoed) waarvoor nu plannen worden gemaakt.

Eind 2022 is de Uitvoeringsregeling verduurzaming dorpshuizen opengesteld en de eerste 3 aanvragen zijn al snel ontvangen

Begin 2022 is de tweede tranche van de Uitvoeringsregeling verduurzaming Sportaccommodaties opengesteld. Van deze regeling is door 104 verenigingen gebruik gemaakt. Vanwege het succes is eind 2022 een derde tranche vastgesteld (openstelling januari 2023).

De Uitvoeringsregeling Verduurzaming Culturele Instellingen liep halverwege 2022 af en een herziene regeling is opengesteld tot eind 2023. In 2022 zijn 24 subsidies verstrekt.

Maatschappelijke sector

De aanvraagperiode voor de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijke sector is in 2022 verlengd tot 1 augustus 2023. In de loop van 2022 hebben 21 gemeenten subsidie ontvangen en is met 17 andere gemeenten overleg geweest. Zij zijn bezig met een aanvraag.

Cultuursector

Cultuurherstel heeft zich in heel 2022 gericht op coaching en begeleiding bij het ontwikkelen van nieuwe businbessmodellen voor culturele organisaties. Er zijn 30 adviestrajecten gestart voor musea, cultuureducatie instellingen, festivals en (pop)podia.

Begin 2022 is de Cultuurlening gestart en zijn 5 aanvragen gehonoreerd.

De Uitvoeringsregelingen Impuls Innovatie en Impuls Samenwerking zijn in 2022 opengesteld en voor beide regelingen is het plafond bereikt. In totaal zijn ruim 30 aanvragen gehonoreerd.

Versterking arbeidsmarkt techniekssector

Brancheorganisaties, Rijk, gemeenten en de provincie in de vijf arbeidsmarktregio's werken samen in techniek campussen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken. Er zijn leer- en werktrajecten opgestart gericht op het het leren van digitale skills en innovatieve toepassingen vergroten voor MKB in de technologiesector (verduurzaming). Eind 2022 is gestart met het project zij-instromers, gericht op banen op het gebied van verduurzaming bij de provincie of partners in de MRA.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 7.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	17.425	13.484	12.329	1.155
	Totaal lasten	17.425	13.484	12.329	1.155
	Totaal baten	0	-596	-669	73
	Totaal saldo	17.425	12.888	11.660	1.228
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	-17.425	-12.998	-11.776	-1.222
	Resultaat	**0**	**-110**	**-116**	**6**

*een positief verschil is voordelig

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien
8.1.1 Lokale heffingen
8.1.2 Uitkering provinciefonds
8.1.3 Dividend
8.1.4 Financieringsfunctie
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen
8.1.6 Onvoorzien
8.1.7 Vennootschapsbelasting
8.1.8 Overhead
8.2 Bedrijfsvoering
8.2.1 Stelposten
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren
8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden
8.2.4 Afrekeningsverschillen

Maatschappelijk doel

Wettelijk beleidskader

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Provinciaal beleidskader

- Financiële verordening Noord-Holland
- Nota Reserves 2018
- Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen
- Financieringsstatuut

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8				Overzicht Financien en bedrijfsvoering
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	86.120	74.958	65.530	9.429
Baten	-457.102	-505.519	-505.045	-474
Saldo van baten en lasten	-370.982	-430.561	-439.515	8.954
Stortingen reserves	5.653	7.268	9.155	-1.887
Onttrekking reserves	-31.587	-48.570	-49.441	871
Resultaat	**-396.915**	**-471.863**	**-479.801**	**7.938**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Belegging
8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Belegging

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de posten die vallen onder de structurele algemene dekkingsmiddelen. De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit lokale heffingen (zie 8.1.1.), uitkering Provinciefonds (zie 8.1.2.), dividend (8.1.3.) en middelen die voortvloeien uit de financieringsfunctie (zie 8.1.4.).

In de tabel zijn daarnaast overige algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Op dit moment heeft de provincie geen overige algemene dekkingsmiddelen. De post is in de tabel opgenomen omdat het een verplicht onderdeel van het BBV is.

Het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting wordt toegelicht in 8.1.7. en de kosten van overhead in 8.1.8.

8.1.1 Lokale heffingen

Toelichting

Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, leges en grondwaterheffing. De opcenten motorrijtuigenbelasting is hiervan de belangrijkste provinciale inkomstenbron. Meer informatie over lokale heffingen is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen in deze jaarrekening.

8.1.2 Uitkering provinciefonds

Toelichting

De totale uitkering uit het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen: een algemene uitkering en zogenoemde decentralisatie-uitkeringen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. Dit wordt het accres genoemd. Het Rijk heeft aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) het voorstel gedaan om voor 2022 t/m 2025 het volumedeel van het accres vast te zetten. Het IPO heeft niet met dit voorstel ingestemd zodat het accres voor 2022 op de gebruikelijke wijze is berekend.

Decentralisatie-uitkeringen zijn uitkeringen met een bepaalde doelrealisatie voor ogen die niet via het verdeelmodel van het provinciefonds uitgekeerd worden. Deze middelen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar. In 2022 had €15,2 miljoen betrekking op decentralisatie-uitkeringen.

8.1.3 Dividend

Toelichting

In 2022 heeft de provincie van de volgende deelnemingen dividend ontvangen:

- Alliander ad € 9,3 miljoen;
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) ad €1,4 miljoen
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON) ad €1,2 miljoen
- Afvalzorg N.V. ad €1,1 miljoen
- PWN ad €0,6 miljoen
- Nederlandse Waterschapsbank (NWB) ad €0,089 miljoen
- Zeehaven IJmuiden ad €0,025 miljoen

8.1.4 Financieringsfunctie

Toelichting

Hieronder wordt het renteresultaat en de kosten van het betalingsverkeer van de provincie opgenomen. In 2022 heeft de provincie geen vreemd vermogen aan hoeven te trekken.

Zie voor meer informatie over het beheer van de financieringsfunctie de paragraaf financiering.

8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Op dit moment heeft de provincie geen overige algemene dekkingsmiddelen. Dit is in de tabel meegenomen omdat het een verplicht onderdeel van het BBV is.

8.1.6 Onvoorzien

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd en hebben ook geen werkelijke uitgaven plaatsgevonden. In 2022 zijn tegenvallers binnen het betreffende Programma opgelost door hiervoor dekking te vinden uit andere budgetten.

Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

8.1.7 Vennootschapsbelasting

Toelichting

De provincie is belastingplichtig voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. De wet- en regelgeving omtrent de vennootschapsbelasting alsmede wijzigingen in lopende activiteiten en/of nieuwe activiteiten worden blijvend gemonitord. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting ingediend voor de deelname van 40% van de provincie in PolanenPark C.V., waarin een actieve grondexploitatie wordt gevoerd. De C.V. is vanuit fiscaal perspectief een transparante entiteit. Dit betekent dat de cijfers (activa en passiva, alsmede de resultaten) van de C.V. op basis van deelgerechtigdheid moeten worden toegerekend aan de participanten in de C.V. De grondexploitatie vormt een belaste activiteit, zodat de cijfers van de C.V. partieel in de aangifte vennootschapsbelasting van de provincie moeten worden meegenomen.

Op landelijk niveau wordt er geprocedeerd over belastingplicht met betrekking tot privaatrechtelijke concessies door decentrale overheden. Het gaat daarbij onder andere om opbrengsten uit reclameconcessies en veiling van exploitatierechten aan tankstations. De uitkomst van deze procedures kan van invloed zijn op het belastbare resultaat van 2022 en toekomstige jaren van de provincie. Het risico is dat de Provincie wordt aangeslagen voor de VPB op de reclameconcessies voor een periode tot 5 jaar terug (2016-2022).

8.1.8 Overhead

Toelichting

De toewijzing van kosten aan overhead hebben wij gedaan op basis van de notities en aanwijzingen van de commissie BBV. Hierin zijn in 2022 geen wijzigingen opgetreden.

Alle overheadkosten die de provincie Noord-Holland maakt worden verantwoord in programma 8, onder operationeel doel 8.1.8. Overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen.

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt een overzicht gegeven van de totale capaciteitskosten van de Provincie.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 8.1	Overzicht van structurele algemene dekki			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
8.1.4	Financieringsfunctie	0	0	82	-82
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.036	338	350	-12
8.1.8	Overhead	74.138	76.023	75.650	373
	Totaal lasten	75.174	76.361	76.082	279
	Totaal baten	-453.965	-501.077	-502.835	1.758
	Totaal saldo	-378.791	-424.716	-426.753	2.037
	Storting				
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	1.553	1.553	3.440	-1.887
	Onttrekking				
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	-1.317	-2.185	-3.175	990
8.1.8	Resv. Huisvesting	-782	-782	-762	-20
	Resultaat	**-379.337**	**-426.130**	**-427.250**	**1.120**

*een positief verschil is voordelig

8.2 Bedrijfsvoering

Toelichting

Om een innovatieve, verbindende en inspirerende provincie te blijven en daarbij zorg te dragen voor een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt de bedrijfsvoering continu verbeterd. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt een nadere toelichting gegeven op de hiervoor uitgevoerde activiteiten in 2022. In onderstaande paragrafen wordt een toelichting gegeven op de inhoud van de financiële posten.

8.2.1 Stelposten

Toelichting

In de begroting hebben wij een aantal stelposten opgenomen ter dekking van (mogelijke) toekomstige lasten. Hieronder worden de stelposten weergegeven die in 2022 zijn gebruikt:

Stelpost prijsstijgingen:
Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Bij de Laatste Begrotingswijziging 2022 is het restant van het budget van € 297.000 vrijgevallen naar de algemene middelen waardoor per jaareinde het saldo nul is.

Doorschuif BTW:
Doorschuif btw betreft btw op kosten gemaakt door bepaalde samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen. Op grond van de transparantieregeling mogen deze samenwerkingsverbanden, die zelf de btw op kosten niet kunnen terugvragen of compenseren, deze btw ‘doorschuiven’ naar de provincie. De provincie heeft de in 2022 doorgeschoven btw teruggevraagd bij het Btw-compensatiefonds in haar opgave over 2022.

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Hier worden de overige bedrijfsvoeringsactiviteiten verantwoord. Het betreft:

- Het verhuren van onroerend goed onder en in het pand aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage aan de Dreef.
- De dienstverleningsovereenkomst met de recreatieschappen voor het bestuurbureau dat bij de provincie is gehuisvest.
- Detachering van personeel.

Met betrekking tot de verhuur zijn in 2022 geen wijzigingen in de contracten opgetreden ten opzichte van 2021.

Met ingang van 1 januari 2022 is een bestuursbureau voor vijf recreatieschappen ingesteld. Het bestuursbureau vervult, namens de besturen van de recreatieschappen, het ambtelijk opdrachtgeverschap naar de beheerder. De provincie heeft het formele werkgeverschap van het bestuursbureau op zich genomen en treedt op als gastheer met betrekking tot de huisvesting en facilitaire kosten. De kosten die de provincie maakt worden vergoed door de recreatieschappen.

In het kader van de ontwikkeling van het provinciaal personeel wordt soms een externe detachering mogelijk gemaakt. Voor deze externe detacheringen worden vergoedingen ontvangen. De ontvangen bedragen worden ingezet om vervangend personeel in te schakelen om de weggevallen capaciteit op te vangen. Er zijn geen wijzigingen opgetreden ten aanzien van het beleid met betrekking tot detacheringen.

8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden

Toelichting

Met de vakbonden zijn afspraken gemaakt over de beschikbare gelden voor de uitvoering van decentrale arbeidsvoorwaarden door het Georganiseerd Overleg (GO). In 2016 is een reserve GOgelden ingesteld waarin eenmalig een storting heeft plaatsgevonden. Over de inzet van de reserve vindt overleg plaats met het Georganiseerd Overleg. De reserve wordt gebruikt om provinciale medewerkers extra opleidingsmogelijkheden te geven in de vorm van een Talentbudget. De kosten die medewerkers maken worden onttrokken uit deze reserve. Het Individueel Talent Budget is gestart op 1 oktober 2017. Tot 1 oktober 2022 hadden medewerkers de kans om in te schrijven op opleidingen. Omdat een deel van de betreffende opleidingen in 2023 plaats vinden, zullen de laatste kosten ten laste van de reserve in 2023 worden verantwoord.

8.2.4 Afrekeningsverschillen

Toelichting

Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen,

komen op de post ‘afrekeningsverschillen’ terecht. Daarnaast zijn in de jaarrekening 2021 kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening 2021. Ook deze verschillen worden in de jaarrekening 2022 onder afrekeningsverschillen verantwoord.

8.2.5 Algemene reserve beheren

Toelichting

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico’s te kunnen opvangen. In de financiële verordening wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico’s af te dekken. Bij de toelichting op de balans (zie 5.2.1) is onder de passiva een berekening gemaakt van de vereiste minimale omvang. Hieruit is geconcludeerd dat de algemene reserve voldoet aan de voorgeschreven minimale omvang.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico’s en de weerstandscapaciteit toegelicht. Voor een toelichting op het verloop van de algemene reserve wordt verwezen naar het verslag van de algemene reserve bij de staat van het verloop van reserves.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 8.2				Bedrijfsvoering
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
8.2.1	Stelposten	2.785	0	-2.436	2.436
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	6.661	4.105	1.925	2.180
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	1.500	2.262	2.163	99
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	-7.770	-12.204	4.435
	Totaal lasten	10.946	-1.403	-10.553	9.150
	Totaal baten	-3.137	-4.442	-2.209	-2.233
	Totaal saldo	7.809	-5.845	-12.762	6.917
	Storting				
8.2.5	Algemene Reserve	4.100	5.715	5.715	0
	Onttrekking				
8.2.3	Resv. Go-gelden	-1.500	-2.262	-2.163	-99
8.2.5	Algemene Reserve	-27.988	-43.341	-43.341	0
	Resultaat	**-17.578**	**-45.733**	**-52.551**	**6.818**

*een positief verschil is voordelig

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Risico's die reeds gedekt (al dan niet via een voorziening) of verzekerd zijn maken geen onderdeel uit van de hieronder genoemde risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van de verschillende kengetallen. Vervolgens wordt kort het inventarisatie- en classificatieproces beschreven alvorens de relevante risico's worden uitgewerkt. Hierop volgt een overzicht van het verloop van de risico's en een indicatie van het risicobedrag (benodigde weerstandscapaciteit) van 1 en 4 jaar. Deze risicobedragen worden tegenover de middelen waarmee financiële gevolgen van risico's kunnen worden opgevangen (beschikbare weerstandscapaciteit) gezet, om de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen (weerstandsvermogen) te achterhalen. De paragraaf sluit vervolgens af met de uitwerking van de verplichte BBV-kengetallen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normatiek over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de Algemene Reserve en aan te houden risicoreservering (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen).

Visie

De visie van de provincie Noord-Holland op risicomanagement luidt als volgt: "De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in-control-zijn' van de organisatie". De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om haar doelstellingen te bereiken.

Samenvatting

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van het risicobedrag, het weerstandsvermogen en de kengetallen. Deze worden nader in de paragraaf uitgewerkt en toegelicht.

Risico-inventarisatie (x € 1000) *	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022
Bruto risicobedrag	€ 35.471	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.720
Hoogte risico's 1 jaar	€ 14.900	€ 13.700	€ 14.500	€ 19.289
Hoogte risico's 4 jaar	€ 22.300	€ 28.800	€ 29.600	€ 34.972
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	10,4	13,6	8,5	8,6
Weerstandsvermogen 4 jaar	28,7	23,4	21,4	21,6
Kengetallen				
Netto schuldquote	66%	17%	103%	42%
Gecorrigeerde netto schuldquote	49%	-2%	86%	24%
Solvabiliteitsratio	59%	73%	52%	69%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0%	7%	2%	7%
Belastingcapaciteit	81%	82%	81%	81%

** Overige niet gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en de daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.*

Risico's

Binnen de organisatie worden risico's regelmatig geïnventariseerd. Om risico's af te dekken worden risico's met een bruto effect van € 100.000 of hoger meegenomen in de risico-inventarisatie. Aan elk geïnventariseerd risico wordt vanaf 2022 een risicoscore gegeven (het product van de gevolg- en kansklasse). De gevolg- en kansklassen worden per risico bepaald volgens onderstaande normering. Bij het bepalen van de scoren is de hoogste score doorslaggevend.

Gevolgklassen:

Financieel gevolg in euro's	
1	Kleiner dan € 0,5 miljoen
2	Tussen € 0,5 miljoen en € 2 miljoen
3	Tussen € 2 miljoen en € 5 miljoen
4	Groter dan € 5 miljoen

Imagoschade	
1	Interne imagoschade
2	Lokale imagoschade
3	Regionale / provinciale imagoschade
4	Landelijke imagoschade

Kansklassen:

Kansklasse naar frequentie	
1	Laag; minder dan één keer per 20 jaar
2	Middel; minimaal één keer per 20 jaar tot één keer per jaar
3	Hoog; één of meerdere keren per jaar

Kansklasse naar kanspercentage	
1	0% tot 25%
2	25% tot 50%
3	50% en hoger

Risicoscore

Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore. Risico's met een risicoscore 4 of hoger worden in de risicotabel opgenomen. Geïnventariseerde risico's met een risicoscore 3 of lager worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Gevolgklasse 4	4	8	12
Gevolgklasse 3	3	6	9
Gevolgklasse 2	2	4	6
Gevolgklasse 1	1	2	3
	Kansklasse 1	*Kansklasse 2*	*Kansklasse 3*

In de kadernota is een nieuwe opzet geïntroduceerd voor het presenteren van de geïnventariseerde risico's. Vanaf de begroting 2023 worden strategische en externe risico's met een risicoscore 4 of hoger in de tabel opgenomen. In het kader van vergelijkbaarheid met de begroting 2022 wordt hieronder nog de oude opzet van de tabel gehanteerd. De risicoscore is hier wel aan toegevoegd om de informatiewaarde te verhogen. Onderstaande tabel geeft de geïnventariseerde risico's met een risicoscore 4 of hoger weer per jaareinde.

	Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Risicoscore
	Bedrijfsvoeringsrisico's				
1.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	6
2.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	Terugkerend	1x per 2 jaar	4
3.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	Terugkerend	1x per 10 jaar	4
	Financieringsrisico's				
4.	Lening Nationaal Restauratie Fonds	€ 9.100.000	Eenmalig	10%	4
5.	Deelneming PDENH	€ 12.089.643	Eenmalig	20%	4
6.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	Eenmalig	25%	8
7.	Deelneming ROM	€ 12.000.000	Eenmalig	30%	8
	Grondexploitatierisico's				
8.	Strategische aankopen	€ 2.500.000	Eenmalig	10%	4
	Risico's verbonden partijen				
9.	Dividenduitkering	€ 1.782.750	Terugkerend	1x per 5 jaar	4

A. Beleidsrisico's

Bij de jaarrekening 2022 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

B. Bedrijfsvoeringsrisico's

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) taken op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en daarop betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen er toe leiden dat bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.
De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten De omgevingsdiensten dienen te voldoen aan de Verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

2. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. In het geval dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, mogelijk resulterend in een faillissement, dan 'kan' het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moeten dragen. Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor continuïteitsproblemen, zoals een incident of brand, marktfalen, wijziging van regelgeving waardoor bepaalde afvalstromen niet meer mogen worden verwerkt of als gevolg van handhavend optreden namens de provincie of het intrekken/weigeren van de vergunning door de provincie. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel ná de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Het risico betreft mogelijke wateroverlast als gevolg van meerdere peilopzetten bij een Natuurontwikkelingsproject. Hoewel redelijker wijs alle voorzorgsmaatregelen zijn genomen, is een gebeurtenis op voorhand nooit uit te sluiten. Wateroverlast zal allereerst gevolgen hebben voor agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Vanwege dit laatste effect is de kans op botulisme in warme droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten.

De eerste fase van het project is in 2019 gestart. De eerste peilopzet is in 2020 uitgevoerd. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eind 2022 is de derde peilopzet uitgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de laatste kleine aanpassing aan het peil kunnen worden doorgevoerd. Bij de aanvang van het project is een 0- meting gedaan. De provincie zal t/m 2030 het waterpeil in het gebied blijven monitoren en de resultaten met het Hoogheemraadschap delen.

Als er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch daadwerkelijk waterschade optreedt, wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade, voortvloeiende uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het Hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding. Schade die niet het gevolg is van het project of daaraan niet kan worden toegerekend valt hier dus buiten.

C. Financieringsrisico's

4. Lening Nationaal Restauratie Fonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op zijn beurt door leent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Ter beperking van dit risico toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming PDENH

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Financiering vindt plaats met provinciale middelen. De provincie Noord-Holland loopt risico’s op faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. De investering wordt vervolgens voor advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risicobeperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe. Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het geïnvesteerd vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Hierdoor is het risicobedrag ten opzichte van de voorgaande periode gestegen. Naar verwachting is het risicobedrag ruimschoots toereikend, omdat ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van twee regelingen: de subsidieregeling ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3 subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 Europese middelen alsnog voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 hebben we voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan

subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

7. Deelneming ROM

De provincie loopt met haar deelneming in de ROM een risico, omdat het gaat om investeringen in bedrijven/projecten die mogelijk niet in alle gevallen rendabel blijken. Uitgaande van het risicoprofiel van het ontwerp voor het Transitiefonds en mede op basis van de ervaringen met PDENH wordt dit risico ingeschat op 30%. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

D. Grondexploitatierisico's

8. Strategische aankopen, materiële vaste activa

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer het krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete provinciale projecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2022 bedraagt de boekwaarde van de strategische aankopen € 25 miljoen.

E. Risico's verbonden partij

9. Dividenduitkeringen

Jaarlijks worden dividendinkomsten geraamd van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de voor dat jaar geraamde inkomsten als onderdeel van de Algemene Reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2021	Rekening 2020	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022	Afname / toename*

Beleidsrisico's	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
Bedrijfsvoeringsrisico's	€ 27.388	€ 8.948	€ 12.298	€ 13.248	€ 12.748	€ 5.048	Afname
Financieringsrisico's	€ 13.100	€ 17.400	€ 17.560	€ 25.559	€ 26.812	€ 40.390	Toename
Grondexploitatierisico's	€ 2.400	€ 2.330	€ 2.100	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	-
Risico's verbonden partijen	€ 14.855	€ 3.513	€ 3.513	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	-
Overig niet gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 57.743	€ 32.191	€ 35.471	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.721	Toename

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2023*

Ten opzichte van de Begroting 2022 is het risicoprofiel van de provincie toegenomen met bijna € 15 miljoen.
In vergelijking met de voorgaande inventarisatie (begroting 2023) is het totaal aan bruto risico's per saldo toegenomen met € 5,9 miljoen.
Deze toename wordt met name veroorzaakt door de eerste investeringen van de ROM en de actualisatie van het risico van PDENH. De belangrijkste afname wordt veroorzaakt door het vervallen van het risico ten aanzien van de beschikbaarheidsvergoeding OV.

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen, waarvan de omvang en eventuele schade die hieruit ontstaat nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de Rijksoverheid om stikstof te verminderen hebben gevolgen voor de snelheid en kosten om provinciaal beleid, zoals de verschillende grote opgaven en de aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur, uit te voeren.

Inflatie

De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en wordt gezien als een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend zal zijn. Wanneer voor de inkomstenstroom geen sprake is van een vergelijkbare prijspeilstijging is dit een risico. Dit kan leiden tot hogere exploitatiekosten en/of hoger benodigde kredieten (wat leidt tot hogere kapitaallasten).

Klimaatverandering

De klimaat verandering is merkbaar in de wereld ook bij de wegen en waterweg infra van de provincie heeft dit invloed wat meerdere risico's met zich meebrengt. Als beheerder worden we geconfronteerd met grote afwisseling van natte periodes en droge periodes en meer water afvoer rond wegen en waterwegen. Ontwerp van infrastructuur is gestoeld op uitgangspunten met een klimaat waar er minder extreme situaties voorkomen. In de komende jaren zullen er meer en andere situaties optreden waar de infra en omgeving niet op ingericht is. Dit kan tot gevolg hebben dat bij wegen schades kunnen optreden en dijken mogelijk last krijgen van de klimaatveranderingen. Daarnaast kan verhoging van het grondwaterpeil effect hebben op de infra van wegen en waterwegen. Dit kan gevolgen hebben voor de fundering van wegen en bruggen of viaducten. Door monitoring van het areaal worden deze risico's in beeld gehouden.

Vervanging en realisatie

Einde levensduur van infrastructuur en kunstwerken zorgt voor een opgave die niet geheel goed te voorspellen is door veroudering en zwaardere belasting. Met de verschillende wegbeheerders Rijkswaterstaat, de gemeenten in Noord-Holland en de provincie staan wij als beheerders voor de zelfde situatie die voor alle beheerders ongeveer gelijk valt. De opgave is het om gezamenlijk op te trekken en de risico's en nadelige gevolgen zo klein mogelijk houden voor de gebruikers maar ook voor de beheerders. Dit betekent afstemmen en samen optrekken bij de vervanging van de infrastructuur.

Areaal data

De provincie werkt eraan om de areaaldata zowel kwantitatief als kwalitatief verder op orde te krijgen. De kwaliteit van de data kan financiële gevolgen hebben omdat de verwachte (begrote) vervangopgave en onderhoudslasten hierdoor af kunnen wijken van de werkelijke situatie. Het areaal en daarmee de beheerlasten komen steeds beter in beeld waardoor een forecast steeds nauwkeuriger te maken is.

Cybersecurity

Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet rekening houden met wanneer ze getroffen zullen worden. Belangrijk is om als provincie te voldoen aan de gestelde security normen en daar proactief invulling aan te geven om de kans op cyberincidenten verminderen. Indien een cyberincident zich voordoet kan dit tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid leiden.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt heeft tot gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Deze krapte telt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan doorloop van projecten en het realiseren van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

Hogere kwaliteitseisen Assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan Assets. Wat in geval van vervanging en/of onderhoud leidt tot hogere investeringen en/of lasten.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben.

Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar. Om tot het weerstandsvermogen te komen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 49,7 miljoen (exclusief PM posten).

Berekende hoogte van de risico's voor 1 jaar: € 19,3 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt (de zogenaamde Monte Carlo simulatie), is berekend dat de provincie voor het komende jaar een risico loopt van € 19,3 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties, en dus met 99% zekerheid, gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekende hoogte van de risico's voor vier jaar: € 35,0 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende vier jaar een risico loopt van € 35,0 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties, en dus met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.
De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit;
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van één jaar (incidentele weerstandsvermogen) of vier jaar (structureel weerstandsvermogen).

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen staan verder toegelicht in beleidsdoel 8.1.

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	166,00				166,00
Onvoorzien					
Totaal incidentele capaciteit	166,00	-	-	-	166,00
Berekende risico's voor 1 jaar					19,29
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					**8,61**

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	166,00				166,00
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	166,00	-	-	-	166,00
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		196,86	196,86	196,86	590,58
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	196,86	196,86	196,86	590,58
Totale weerstandscapaciteit					**756,58**
Berekende risico's voor 4 jaar					34,97
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**21,64**

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 8,6 bedraagt (was 8,5 bij begroting 2023). Voor een periode van vier jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 21,6 (was 21,4 bij begroting 2023). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico's.

Conclusies

Bij de jaarrekening 2022 zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 49,7 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 19,3 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende vier jaar bedraagt € 35,0 miljoen.
De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2022 bedraagt € 166 miljoen. Het weerstandsvermogen voor één jaar komt dan uit op 8,6. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 757 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van vier jaar komt dan uit op 21,6. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende zes kengetallen opgenomen:
1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

1. Berekening netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	20	19
C	Overlopende passiva (art. 49)	350	536	403
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	232	142	130
F	Liquide middelen (art. 40)	5	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	53	30	60
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	560
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**17%**	**66%**	**42%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

In 2022 heeft de provincie nog geen vreemd vermogen aan hoeven trekken om uitgaven te financieren. Dit zal in 2023 voor het eerst moeten gebeuren. De verhoging van de schuldquote van 17% in 2021 naar 42% ultimo 2022 wordt vooral veroorzaakt vanwege het feit dat de uitzettingen < 1 jaar met ruim €100 miljoen zijn afgenomen (zie regel E). Op deze regel zit het bedrag aan liquide middelen dat de provincie bij de Rijksschatkist heeft uitstaan, ofwel onze liquide middelen. De daling van het liquiditeitssaldo in 2022 bedraagt bijna €110 miljoen.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	20	19
C	Overlopende passiva (art. 49)	350	536	403
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	99	99	101
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	232	142	130
F	Liquide middelen (art. 40)	5	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	53	30	60
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	560
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-2%**	**49%**	**24%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Eigen vermogen (art. 42)	1064	847	1009
B	Balanstotaal	1463	1425	1460
	Solvabiliteit A/B * 100%	**73%**	**59%**	**69%**

* 2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. De solvabiliteit ultimo 2021 bedroeg 73% en ultimo 2022 is dat 69%. De daling wordt met name veroorzaakt door afname van de omvang van de reserves (eigen vermogen).

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	560
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**

*2022 t/m Begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Totale structurele lasten	412	483	450
B	Totale structurele baten	490	515	524
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	44	32	34
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	2	1
E	Totale baten	518	578	560
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**7%**	**0%**	**7%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere opbouw van de baten en lasten verwijzen wij naar hoofdstuk 5 (de jaarrekening) onderdeel 5.1.3.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,0	83,5	83,5
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,8%	81,3%	81,3%

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten tarief heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2022 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 170,4 miljoen.

	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
1. Netto schuldquote	17%	66%	42%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2%	49%	24%
3. Solvabiliteitsratio	73%	59%	69%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	7%	0%	7%
6. Belastingcapaciteit	81,8%	81,3%	81,3%

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

De bovenstaande tabel geeft op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken.

In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking dat de provincie over voldoende structurele baten beschikt, en dat de mogelijkheid bestaat om de structurele baten op korte termijn indien nodig te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte in 2022 van 7%. Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (83,5). Dit komt neer op een percentage van 81,3% wat betreft de verhouding van de geheven opcenten in Noord-Holland ten opzichte van het gemiddelden van alle provincies. In 2021 kwam dit percentage uit

op 81,8%. Het lage opcententarief dat de provincie Noord-Holland hanteert resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 170,4 miljoen in 2022.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor de schuldquotes zoals die berekend zijn onder 1 en laten een dalende trend zien dat veroorzaakt wordt door afname van de liquide middelen.

De solvabiliteitsratio over 2022 bedraagt 69% en is nagenoeg gelijk aan 2021. Wat de grondexploitatie betreft kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een bedrag opgenomen voor daling van boekwaardes van de grondposities. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op grond van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als robuust omschreven kan worden.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Algemeen

De provincie heeft de ambitie uitgesproken om bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn. Dit doet de provincie ook door zoveel mogelijk samen op te trekken met de markt en andere overheidsorganisaties.Zo is bijvoorbeeld in 2022 de ambitiebepaling Provinciale Klimaat en circulaire Infrastructuur (PKCI) ondertekend door alle provincies. Met deze Ambitiebepaling PKCI scharen de provincies zich achter de doelstelling om in 2030 zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair te werken. Met de gezamenlijke doelstelling worden de individuele doelstellingen van de provincies ondersteund en waar mogelijk versneld. Binnen de projecten, zoals de gebiedscontracten wordt samen met de markt gekeken of er nieuwe duurzaamheidsmaatregelen kunnen worden toegepast, zoals inzet emissieloos materieel, duurzamer asfalt, beton, etc. Ook zijn projecten voorbereid en of uitgevoerd, die gericht zijn op duurzaamheid. Zo is openbare ledverlichting fase 2 verder uitgerold, zal energie via de eigen infrastructuur worden opgewekt via zonnefietspad N232 en zijn grondstoffen hergebruikt bij verschillende projecten zoals bijvoorbeeld de N239 en N243. Ook worden er nieuwe bouwmethodes voorgeschreven om de circulariteit te bevorderen, zoals Industrieel Flexibel en Demontabel bouwen (IFD) wat dit jaar als eis is opgenomen bij het project vervanging Stolperbasculebrug.

Biodiversiteit

Landschappelijk en vanuit biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhoud van de bermen. Bermen zijn een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Bij wegreconstructies wordt er een gevarieerd assortiment inheemse boom- en heestersoorten aangeplant zodat de ecologische waarde wordt verhoogd. In 2022 zijn ook de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen in kaart gebracht. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft geleid tot plaatselijk ander maaibeleid hierdoor verandert het beeld van de berm van strak gemaaid naar bont en divers. De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook het creëren insectenschuilplaatsen in de vorm van staand en liggend dood hout, aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen, transitie van beplanting, etc. Op basis van het beheerplan Biodiversiteit heeft de gebiedsaannemer voorstellen gedaan. 80% van de verbetervoorstellen is in 2022 uitgevoerd of doorgevoerd.

Assetmanagement

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2022 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Zo is er in het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) aandacht gekomen voor toepassing van duurzaamheid (ambitieweb), biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards) en innovatie. Voor deze extra eisen en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt de Plan Do Check Act (PDCA) cyclus doorlopen. Voor de toepassing van extra functies wordt echter altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). In de NIKG staat beschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand worden gehouden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn. De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt. Gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek, zijn de onderstaande kwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	16%	33%	51%	1%	0%	100%	95%	99%
Overige wegen	C	22%	44%	20%	11%	3%	100%	95%	98%
Fietspaden	B	40%	32%	20%	7%	1%	100%	95%	92%
Busbanen (incl. haltes)	B	4%	7%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	**95%**	**96%**

Deze tabel geeft inzicht in de globale toestand van ons areaal op bestuursniveau. Uit inspecties blijkt dat 96 % van het areaal voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus, dat is gelijk aan de streefwaarde die is gesteld in de begroting 2022. Netwerk 'fietspaden' zitten onder de 95%. Het areaal dat momenteel niet voldoet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau zal in onderhoud worden genomen. Zoals bijvoorbeeld de fietspaden N196a en de N231b.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden kan als volgt worden ingedeeld.

- maincontract;
- planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor de nieuwbouw kantoorpanden Houtplein 33, Dreef 1 en 3 en Huis van Hilde is een “maincontract” afgesloten op basis van een prestatiecontract. Dit betekent dat er één contract is voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden. In 2022 zijn we begonnen met de aanbesteding van een nieuw maincontract. De gunning vindt plaats in 2023. In dit contract worden dan ook de historische panden opgenomen.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige (oudbouw) panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties en overige installaties meegenomen. Om de drie jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. De laatste inspectie is in 2019 uitgevoerd. In 2022 zouden wij een nieuwe inspectie uitvoeren. Deze herinspectie hebben wij doorgeschoven naar 2023 omdat in aanloop naar het nieuwe maincontract, waarin ook het onderhoud van de overige (oudbouw) panden wordt opgenomen een herinspectie van de panden plaats zal vinden met de nieuwe contractant.

Er is onderhoud uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen (Inbraakinstallatie). Tevens zijn reparaties uitgevoerd in verband met lekkages. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Op Houtplein 33 is de toegangscontrole vervangen.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv’s, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd.
Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Informatie over de meerjarige planning beheer en onderhoud is opgenomen in de programmateksten onder OD 4.1.3.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	€ 21.400.000	€ 33.904.236	€ -12.504.236
B. Groot onderhoud gepland	€ 9.370.000	€ 8.996.775	€ 373.225
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 178.000	€ 185.772	€ -7.772
D. Vast onderhoud wegen	€ 8.498.000	€ 7.656.707	€ 841.293
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 40.161.000	€ 37.741.104	€ 2.419.896
F. Tunnels	€ 7.056.000	€ 6.994.354	€ 61.646
G. DVM-areaal wegen	€ 4.982.000	€ 4.129.797	€ 852.203
H. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.217.000	€ 1.063.000	€ 154.000
I. Correctief onderhoud gebouwen	€ 249.000	€ 206.000	€ 43.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 93.111.000**	**€ 100.877.745**	**€ -7.766.745**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 21.400.000**	**€ 33.904.236**	**€ -12.504.236**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 18.200.000	€ 10.102.747	€ 8.097.253
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res GO	€ 513.000	€ 531.387	€ -18.387
C. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 192.000	€ 108.650	€ 83.350
D. Beheer vaarwegen	€ 710.000	€ 753.327	€ -43.327
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.738.000	€ 3.628.825	€ 109.175
F. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 7.913.000	€ 6.810.040	€ 1.102.960
G. DVM areaal vaarwegen	€ 2.523.000	€ 2.170.549	€ 352.451
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 33.789.000**	**€ 24.105.525**	**€ 9.683.475**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 18.200.000**	**€ 10.102.747**	**€ 8.097.253**

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2021;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke en provinciale kaders staan onder andere richtlijnen voor het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

In het uitvoeren van het treasurybeleid stuurt de provincie daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

In 2022 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruik gemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

Schatkistbankieren

De staat verzekert met het schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, wordt hier niet nader ingegaan omdat hiervan in 2022 geen sprake is geweest. Gelet op de korte termijn liquiditeitsprognose zal dit wel nodig zijn.

Financieringstekort

Voor het komende begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van middelen op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop van het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut gehandeld worden.

Renteverwachtingen

Een belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2022 ieder kwartaal is opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2023 een hoger renteniveau voorspelt wordt dan het afgelopen jaar. Ondanks dat en gezien de ontwikkeling van saldo in de schatkist is besloten om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan.

De provincie had eind 2021 bij de schatkist € 144,09 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2022 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan 35,37 miljoen groot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 6 januari 2023 bij een deposito van 20 jaar een rente op van 2,62%.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2022 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2022 geen kasgeldleningen nodig waren.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2022 niet over lang vreemd vermogen beschikt.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2022 (bedragen x € 1.000)				
Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) – (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 12.965	€ 154.031	€ -141.066	€ 198.658
Gemiddelde Kw 2	€ 12.967	€ 154.350	€ -141.383	€ 198.975
Gemiddelde Kw 3	€ 9.634	€ 147.300	€ -137.665	€ 195.257
Gemiddelde Kw 4	€ 2.942	€ 117.771	€ -114.828	€ 172.420
(4) Gemiddelde van (3)	€ 9.627	€ 143.363	€ -133.736	€ 191.328
Stappen (5–9)		Variabelen		Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet		€ 57.592
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet		€ 191.328
(6b) = (4>5)		overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)		Begrotingstotaal ontwerp begroting		€ 822.749
(8)		Percentage regeling		7%
(5) = (7) x (8) / 100		Kasgeldlimiet		€ 57.592

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2022 heeft de provincie rentebaten van bijna € 1,82 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen >1 jaar.

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten/baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2022 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

Bronnen:

Rentestanden decentrale overheden | Schatkistbankieren | DSTA.nl

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijk opgaven van de Provincie zijn veelomvattend en -vanwege de onderlinge verwevenheid- in toenemende mate complex. Een robuuste én wendbare bedrijfsvoering draagt er zorg voor dat de Provincie deze opgaven en haar wettelijke taken adequaat kan vervullen. Zowel op het gebied van het interne functioneren van de organisatie, het faciliteren van in- en externe samenwerking als het politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces. Doeltreffend, doelmatig én rechtmatig.

Naast dat we in 2022 verder gewerkt hebben om de basis op orde te krijgen en houden, ontwikkelen we ook door. Zodat we als organisatie in staat zijn om tijdig in te kunnen spelen op de politiek-maatschappelijke ontwikkelingen.

In de bedrijfsvoering hebben we dit doorvertaald in de volgende thema's:

- *Professionalisering en inzet van gebundelde expertise*
- *Digitalisering en data-gedreven werken*
- *Bedrijfsvoeringssystemen die ons functioneren en presteren ondersteunen*
- *Kaderstelling*
- *Sturing & beheersing*

In 2022 hebben we daarnaast rekening gehouden met de effecten van hybride werken en de krapte op de arbeidsmarkt.

De bedrijfsvoeringsparagraaf is ten opzichte van de begroting 2022 anders opgesteld om meer recht te doen aan de hierboven benoemde thema's. Om de Staten in staat te stellen de vergelijking te maken is cursief vermeld welke onderwerpen per thema zijn opgenomen.

Professionalisering en inzet van gebundelde expertise

Personeel en organisatie & Communicatie

De Provincie is een fijne plek om te werken in een omgeving vol dynamiek en met complexe opgaven. We bieden onze medewerkers de ruimte om zich continue te blijven ontwikkelen als professional om zo binnen en buiten de provincie te werken aan onze maatschappelijke opgaven. Het optimaliseren van de kennis van onze medewerkers is hierbij cruciaal om in een steeds veranderende omgeving aan onze opgaven te kunnen blijven werken. We investeren volop in de ontwikkeling van medewerkers. We leren in het werk en bieden een breed scala van opleidingen en trainingen aan. Het hiervoor bestemde algemeen opleidingsbudget is in 2022 volledig benut. Dit budget is onder andere gebruikt voor teamontwikkeling, de leerlijn Bestuurlijke Effectiviteit en Data- en Digitaal leiderschap.

Met de implementatie van het sturingskader is de span of control voor managers verkleind. Zo kunnen leidinggevenden medewerkers de aandacht geven die ze verdienen. Met Strategische Personeelsontwikkeling is de basis gelegd waarmee we richting geven aan de ontwikkeling van de organisatie om zo gesteld te staan voor ook toekomstige uitdagingen.

De Provincie is een organisatie waar ál onze medewerkers zich thuis voelen. Omdat wij geloven dat onze mensen dan de beste resultaten behalen. We streven naar een zo divers en inclusief mogelijk personeelsbestand om zo een afspiegeling te zijn van de maatschappij. Daarom hebben we in 2022 geïnvesteerd in bijvoorbeeld bewustwordingstrainingen, er zijn nieuwe ambassadeurs Diversiteit & Inclusie geworven, er is een spreekreeks gestart. In het medewerkerstevredenheidsonderzoek 2022 zijn vragen over inclusie toegevoegd. Dit en de input uit de klankbordgroep Diversiteit & Inlcusie nemen we mee in het jaarplan Diversiteit & Inclusie 2023 om zo ons beleid door te ontwikkelen.

We hebben stevig ingezet op het vinden van nieuw personeel. We hebben ons onder andere gericht op een betere zichtbaarheid van de Provincie als werkgever en recruitment versterkt. Hierdoor hebben we ondanks de krappe arbeidsmarkt in 2022 van de 244 vacatures 222 vervuld. Ook hebben we geïnvesteerd in de vitaliteit van onze medewerkers. Zo hebben we een reeks workshops aan al onze medewerkers aangeboden waar breed aan is deelgenomen.

Interne communicatie is sinds de coronapandemie en de opkomst van het hybride werken nog belangrijker geworden. En daarmee is ook het belang van een goed en toegankelijk intranet. De provincie is daarom in 2022 een project gestart voor een nieuw intranet, dat voor medewerkers hét centrale startpunt voor de werkdag gaat vormen. De Europese aanbesteding is afgerond en in het tweede kwartaal van 2023 zal het vernieuwde intranet worden gelanceerd.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2021 is de geactualiseerde datastrategie 2021-2023 door Provinciale Staten vastgesteld. Deze strategie heeft ook in 2022 ook uitvoering gekregen in de bedrijfsvoering van de provincie, onder meer door te voorzien in dashboards, rapportages en data-analyses. Daarnaast is een technisch platform gerealiseerd aan de hand waarvan data kunnen worden opgeslagen en gedeeld.

Afgelopen jaar zijn grote stappen gezet om onze ICT-basisdiensten te moderniseren. Zo is er gewerkt aan een nieuwe digitale werkplek, die nog beter het thuiswerken en mobiel werken ondersteunt. Tevens is, als onderdeel van de digitale werkplek, een samenwerkingsplatform ontwikkeld waarbinnen medewerkers van de provincie professioneel en veilig documenten kunnen delen en samenwerken, waar nodig ook met partners buiten de organisatie.

Tenslotte worden onderdelen van het ICT-netwerk van de provincie vernieuwd. Het bedrade en draadloze (4G/5G en wifi) netwerk worden hiermee geschikt gemaakt voor thuiswerken en mobiel werken op kantoor.

Bedrijfsvoeringssystemen

De komende jaren staan we voor een vervangingsopgave voor enkele van onze bedrijfsvoeringssystemen, die onze bedrijfsvoeringsprocessen -met name op gebied van financiën en personeel- ondersteunen. In 2022 hebben we daarom een strategische verkenning uitgevoerd naar ons bedrijfsvoeringslandschap en de stappen die in samenhang genomen moeten worden om tot een goede keuzes en een beheerste implementatie te komen.
Vooruitlopend op deze omvangrijke vervangingsopgave zijn we gestart met de implementatie van een applicatie die het proces van subsidieaanvraag en -uitvoering maximaal gaat ondersteunen en waarmee onze digitale dienstverlening wordt vergroot.

Kaderstelling

Het inkoopbeleid, dat in 2021 is vastgesteld, is in 2022 verder uitgewerkt.

Op dit moment werken wij aan de verschillende stappen hiervan, zoals het breed in de organisatie invoeren van contractmanagement, kennisontwikkeling binnen de inkooporganisatie en het ontwikkelen van een uitvoeringskader voor het toepassen van de in het inkoopbeleid genoemde inkoopthema's.

Sturing & beheersing

Planning & control, interne beheersing, processen en risicomanagement

Sturing en beheersing van de organisatie gaat over het sturen op de doelstellingen en het beheersen van de risico's voor het behalen van deze doelstellingen. Eén van de belangrijke risico's is het voldoen aan wet- en regelgeving (rechtmatigheid).

In 2023 zal het college van Gedeputeerde Staten voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Voor het afgeven van deze verantwoording is in 2022 een solide basis gelegd in de organisatie door het verder versterken van de (verbijzonderde) interne controles. In 2022 zijn de eerste stappen gezet in de omslag naar een systeem- en datagerichte benadering waarbij wordt gesteund op de procesbeheersing in de eerste lijn.

Risicomanagement is een essentieel onderdeel van interne beheersing. Risicomanagement was ook in 2022 een belangrijk middel om de kwaliteit van de besluitvorming en de effectiviteit en efficiëntie van projecten en bedrijfsvoering te vergroten. In 2022 is gewerkt aan het risicobewustzijn binnen de organisatie onder andere door het voeren van zogenoemde risicodialogen. Dergelijke dialogen zullen meer onderdeel gaan uitmaken van de reguliere bedrijfsvoering.

In het kader van de interne fiscale beheersing is op 1 december 2022 met de Belastingdienst een nieuwe convenant afgesloten. Door het geïmplementeerde tax control framework is de fiscale beheersing verder versterkt.

Kosten bedrijfsvoering

De totale capaciteit bestaat uit inhuur en eigen medewerkers en wordt zowel ingezet voor de realisatie van investeringen (balans) als voor de begrotingsprogramma's.

Verschil begroot – gerealiseerd in de exploitatie

Bedragen in € 1.000.000	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is voordelig)
Loonkosten	106,9	102,3	-4,6
Inhuur	14,7	16,4	1,7
Overige kosten	6,2	6,4	0,2
Totaal	**127,8**	**125,1**	**-2,7**

In 2022 zijn € 2,7 miljoen minder capaciteitskosten toegerekend aan de exploitatie dan begroot. Aan lonen is € 4,6 miljoen minder besteed door openstaande vacatures. Een deel van de betreffende plekken is tijdelijk opgevuld met inhuur-medewerkers. Daarbij speelt de krappe arbeidsmarkt een belangrijke rol. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. In de huidige arbeidsmarkt is het zelfs moeilijk

om deze openstaande plekken in te vullen met duurdere inhuur-medewerkers. Overigens zijn de inhuurkosten ten opzichte van 2021 verder gedaald door de ingezette verambtelijking : van € 24,6 miljoen in 2021 naar € 16,4 miljoen in 2022.

De overige kosten bevatten een onderuitputting van € 1,3 miljoen en een overuitputting van € 1,3 miljoen. De onderuitputting betreft onder andere opleidingskosten en reiskosten. Bij deze onderuitputting speelde waarschijnlijk de coronapandemie nog steeds een rol, waardoor opleidingsmogelijkheden in het kader van het Persoonlijk OntwikkelBudget (POB) minder werden benut en er minder werd gereisd. De overuitputting betreft een herberekening van de benodigde verplichte storting in de voorziening voor aangekocht verlof in het kader van het individueel keuzebudget conform de cao.

Toerekening aan de programma's en investeringen

Binnen de begroting en de rekening worden de capaciteitskosten toegerekend aan de begrotingsprogramma's en taakvelden. Dit betreft de totaal ingezette capaciteit inclusief extern ingehuurde capaciteit volgens het capaciteitssturingsbeleid.

Alle kosten van capaciteit worden verzameld bij de sectoren en vervolgens over de programma's verdeeld met een verdeelsleutel op basis van begrote capaciteitsinzet. Daarmee wordt de inzet toegeschreven aan de opgave(n) waar de provincie voor staat.

Toerekening capaciteitskosten aan de programma's en investeringen

Bedragen in € 1.000.000	A: Laatste begrotingswijziging (LBW)		B: Voor inhuur ingezet	C: Gerealiseerde toerekening in		Verschil begroot - gerealiseerd (A+B-C)	
Programma	**€**	**%**		**€**	**%**	**€**	**%**
1. Openbaar bestuur	11,1	8,1%		11,2	8,2%	-0,1	-0,1%
2. Klimaat en Milieu	7,6	5,6%		7,8	5,7%	-0,2	-0,2%
3. Ruimte en Water	10,3	7,5%		10,6	7,8%	-0,3	-0,2%
4. Bereikbaarheid	27,3	20,0%		26,7	19,6%	0,6	0,4%
5. Groen	12,6	9,2%	0,1	12,8	9,4%	-0,1	-0,2%
6. Economie, Cultuur en Welzijn	5,2	3,8%		5,2	3,8%	-	0,0%
7. Economisch herstel en duurzaamh	0,6	0,4%		0,6	0,4%	-	0,0%
8. Financiën en Bedrijfsvoering	49,3	36,1%	0,2	49,0	35,9%	0,5	0,2%
8. Voorziening Verlof verdeel deel	3,5	Nog te verdelen		-	0,0%	3,5	
8. Voorziening Verlof onverdeeld niet begroot deel*	-			1,3	Herberekening, niet volgens % verdeeld.	-1,3	
TOTAAL Programma's	**127,5**	**90,8%**	**0,4**	**125,2**	**90,8%**	**2,6**	**0,0%**
Investeringskredieten	12,6	9,2%	-	12,6	9,2%	-	0,0%
TOTAAL GENERAAL	**140,1**	**100,0%**	**0,4**	**137,8**	**100,0%**	**2,6**	**0,0%**

Het begrote toerekeningspercentage wordt in principe ook gebruikt voor de realisatie. Conform het capaciteitsbeleid zijn er drie redenen waarom het gerealiseerde percentage toch iets afwijkt van het begrote percentage.

1. Onderliggend in de organisatie wordt het toerekeningspercentage verfijnd tot het niveau van organisatorische eenheden op directieniveau. Omdat niet alle directies in gelijke mate werken aan de programma's, ontstaan kleine afwijkingen van de begrote percentages op programmaniveau. Dit verklaart bijvoorbeeld waarom programma bereikbaarheid een percentageverschil van 20% begroot naar 19,6% in de rekening laat zien.
2. Na de laatste begrotingswijziging kan er nog extra capaciteit worden gekocht van budget dat is begroot als opgavenbudget. Het betreft € 0,1 miljoen voor programma Groen en € 0,2 miljoen voor programma Financiën en bedrijfsvoering (Kolom B in de tabel). Ook dit veroorzaakt minimale verschuivingen in de percentages.
3. Bij de laatste begrotingswijziging heeft een uitgebreide analyse plaatsgevonden van de aan investeringen toe te rekenen capaciteit. Deze is in de begrotingswijziging naar beneden bijgesteld. Het betreft een structureel effect, omdat de komende jaren de kosten verschuiven van investeringen in wegen en vaarwegen naar het onderhoud daarvan. Onderhoudskosten komen ten laste van het programma bereikbaarheid. Vanwege deze analyse is besloten aan investeringskredieten het geraamde bedrag van 12,6 miljoen toe te rekenen en niet het percentage van 9,2%. Het betreft een verschil achter de komma.

In de laatste begrotingswijziging was de vorming van een nieuwe voorziening opgenomen voor aangekocht verlof. Omdat op dat moment nog niet precies bekend was hoe hiermee omgegaan moest worden, is in de begroting het totale bedrag in programma 8 "geparkeerd". In de realisatie is het begrote bedrag meeverdeeld over de programma's met dezelfde verdeelsleutel, omdat immers medewerkers uit alle programma's verlof gekocht kunnen hebben. Een restant naberekening van 1,3 miljoen op basis van het gerealiseerde aangekochte verlof is om administratieve redenen geheel opgenomen in programma 8 en niet in de percentages opgenomen.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid in werking getreden. Deze wet heeft de Wet openbaarheid van bestuur vervangen en hiermee is de verplichting om verantwoording af te leggen over de beleidsvoornemens met betrekking tot de Woo, in het bijzonder passieve openbaarmaking, digitale informatiehuishouding (eerder ook al met de Archiefwet) en actieve openbaarmaking, wettelijk vastgelegd.

Passieve openbaarmaking

In 2022 is de beleidslijn openheid en transparantie, die in 2021 door GS is vastgesteld, verder in uitvoering gebracht. Dit betekent bij het beoordelen van Woo-verzoeken dat transparantie wordt nagestreefd en dat ieder gevraagd document op inhoud wordt beoordeeld. Tevens is de informele aanpak vast onderdeel geworden van de afhandeling van Woo-verzoeken. De afdoeningstermijn is, vanwege het capaciteitsbeslag op de organisatie, een zorgpunt en kan alleen worden teruggebracht door uitbreiding van capaciteit en het verder op orde brengen van de digitale informatiehuishouding.

Digitale informatiehuishouding

In 2020 zijn het kwaliteitssysteem informatiebeheer en het beleidskader informatiebeheer vastgesteld door de Directie. In 2021 is een uitvoeringskader opgesteld, waarin het beleid nader is uitgewerkt. In 2022 heeft de unit Documentaire Informatievoorziening voor het eerst ambtelijk toezicht uitgeoefend op de naleving van de informatiebeheer kaders in de ambtelijke organisatie. Door dit vanaf nu jaarlijks uit te voeren -en ook het beleid up to date te houden- werkt de provincieorganisatie met dit kwaliteitssysteem samen aan structurele verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Een derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. Er moeten 11 informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt. Oorspronkelijk is door de wetgever beoogd dat deze informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt via een centraal overheidsbreed platform (Platform Open Overheidsinformatie,' PLOOI'). Hiertoe is de informatie-analyse van de publicatieprocessen uitgevoerd en de business case voor aansluiting op dit platform opgesteld. Inmiddels ligt de ontwikkeling, waar het ministerie van BZK verantwoordelijk voor is, stil omdat getwijfeld wordt aan de technische uitvoerbaarheid. Er wordt nu gekeken naar een eenvoudiger middel voor het centraal actief openbaar maken van informatie. De provincie Noord-Holland maakte in 2022 reeds diverse informatiecategorieen actief openbaar via de eigen website, zoals GS-besluitenlijst, Stateninformatie, Woo-besluiten, beslissingen op bezwaar en de organisatiegegevens.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in een viertal fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de Kadernota verbonden partijen 2020 .

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben de afgelopen periode plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 hebben GS besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Aan deze verkenning is in 2022 verder uitvoering gegeven. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces;

- De aandeelhouders van Alliander hebben in december 2021 een converteerbare lening van totaal € 600 miljoen verstrekt aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt. Eveneens in 2021 zijn gesprekken met de Staat gestart over het versterken van de kapitaalstructuur van Alliander. Het hieruit voortvloeiende Afsprakenkader zal naar verwachting medio 2023 worden getekend.

- SADC heeft voorjaar 2022 het nog openstaande deel van de aandeelhouderslening volledig terugbetaald aan de aandeelhouders. Voor de provincie Noord-Holland betrof dit een bedrag ad € 625.000.

- Op 24 maart 2022 heeft de oprichtingsvergadering plaatsgevonden van de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

- Per 1 september 2022 is het Corona Overbruggingsleningenfonds Noord-Holland door ROM InWest overgenomen van het Innovatiefonds Noord-Holland. Het beheer van dezelfde fondsen in andere provincies laten zij ook uitvoeren door de betreffende ROMs. De situatie in Noord-Holland is gelijk getrokken aan de rest van Nederland.

- Per 1 januari 2023 is het openbaar lichaam Plassenschap Loosdrecht e.o. omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is conform de besluitvorming van Provinciale Staten op 4 juli 2022.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2022 ontvingen wij circa € 13,8 miljoen aan dividend. In 2021 is een bedrag ontvangen van circa € 14,3 miljoen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2023 is een bedrag begroot ad € 8.920.000.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Ultimo 2021 is in totaal een bedrag van € 0,625 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit. Voorjaar 2022 is dit bedrag afgelost.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico’s gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen
Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Risico’s Verbonden Partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	4.470.000.000	4.570.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	5.730.000.000	6.106.000.000
% belang	9,16	Resultaat	242.000.000	198.000.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	8.590.000	9.260.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Energievoorziening
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander

N.V. Afvalzorg Holding

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€73.934.000	€72.863.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€160.565.000	€139.978.000
% belang	90	Resultaat	€3.040.000	€177.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	€1.125.000	€1.125.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€258.189.000	€268.967.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€523.897.000	€555.284.000
% belang	100	Resultaat	€9.316.000	€11.741.000
Programma	Ruimte en Water (3.5.2)	Dividend	€602.620	€623.278

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€2.999.303	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.788.679	
% belang	100	Resultaat	€-95.407	
Programma	Groen (5.2.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces.

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 120.549.000	€ 121.887.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 24.348.000	€ 21.036.000
% belang	25	Resultaat	€ 4.219.000	€ 1.338.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Regionale Ontwikkelmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€3.929.000	€719.162
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€10.780.000	€1.480
% belang	33,30	Resultaat	€7.954.000	€390.612
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	€2.833.333	€1.200.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. Het vermogen wordt thans vereffend. Er zal nog een liquidatie uitkering volgens als de vereffening is afgerond. Naar verwachting is dat in 2023.			

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€1.238.631	€1.279.170
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€2.747.526	€3.698.470
% belang	49	Resultaat	€70.002	€40.539
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	251.391	384.983
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	2.471.160	2.088.332
% belang	50	Resultaat	61.266	322.792
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark C.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	5.169.645	5.722.416
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	10.551.970	10.241.743
% belang	50	Resultaat	278.950	2.152.177
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	26.954.000	29.128.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	32.561.000	33.265.000
% belang	8,40	Resultaat	1.742.000	2.358.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	24.500	24.500

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad Beheer B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Water(3.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad C.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 61.176.969	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€5.062.000.000	€4.615.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€143.995.000.000	€107.459.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€236.000.000	€300.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€1.104.734	€1.391.598
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€1.902.000.000	€1.995.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€94.117.000	€71.290.000
% belang	0,2	Resultaat	€121.000.000	€143.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€79.943	€88.826
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€7.294.413	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€24.434	
% belang	16,90	Resultaat	€-4.622.543	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€39.309.325	€51.396.267
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€5.677.900	€2.748.033
% belang	100	Resultaat	€-2.425.557	€-2.205.790
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€6.241.981	€8.713.704
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€483.993	€609.686
% belang	50	Resultaat	€1.150.306	€600.723
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

SolaRoad B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€97.970	-€10.049
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€119.422	€129.884
% belang	40	Resultaat	-€163.572	-€108.019
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

InWest Regio B.V. (ROM)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen		
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen		
% belang	33,25	Resultaat		
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Deze B.V. is opgericht op 7 oktober 2021. Het eerste boekjaar loopt tot 31 december 2022; derhalve zijn geen cijfers over 2021 beschikbaar.			

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€2.722.287	€ 2.797.710
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€15.095.472	€14.528.570
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€3.538.271	€3.860.853
		Resultaat	-€1.093.430	-€566.901

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€944.528	€974.572
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€1.720.949	€1.997.015
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€3.230.874	€3.123.956
		Resultaat	-€108.167	€276.066

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€1.425.932	€1.437.340
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€5.091.543	€5.232.582
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€468.982	€605.680
		Resultaat	€120.345	€141.039

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€818.950	€829.596
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€1.760.722	€1.473.147
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€907.202	€1.094.471
		Resultaat	€353.586	-€287.576

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 442.936	€ 450.965
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	16,67%	Eigen vermogen	€1.386.872	
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€3.265.045	
		Resultaat	€-150.177	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur (wordt Plassenraad genoemd). 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Beheersregeling Amstel

			2021	2022
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	0
Programma	Bereikbaarheid (4.3.1)	Vreemd vermogen	€ 0	0
		Resultaat	€ 0	0

Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.
Publiek doel	Het beheer van de Amstel.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Randstedelijke rekenkamer

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 370.800	€ 369.912
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 527.706	€ 428.030
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Vreemd vermogen	€ 519.651	€ 502.249
		Resultaat	0	0

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Waddenfonds

			2021	2022
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 107.522.102	€ 113.553.928
Programma	Groen (5.3.3)	Vreemd vermogen	€ 78.546.928	€ 84.554.798
		Resultaat	€ 6.536.675	€ 1.890.844

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2021	2022
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 582.972	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 1.642.644	
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 4.266.090	
		Resultaat	€ 569.799	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2021	2022
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 18.230.000	€ 19.888.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 4.010.000	€ 2.634.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 18.534.000	€ 28.099.000
		Resultaat	€ 832.000	€ - 909.000

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het DB en AB. Plaatsvervanger is tevens lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2021	2022
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 8.809.892	€ 8.775.291
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 5.977.742	€ 4.854.608
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 5.326.310	€ 5.481.406
		Resultaat	€ 2.111.560	€ 1.110.040

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder; Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV en is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof

Omgevingsdienst IJmond

			2021	2022
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 897.013	€ 1.079.572
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 648.213	€ 734.217
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 11.095.048	€ 11.100.945
		Resultaat	€ 160.362	€ 121.955

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2021	2022
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH		€300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen		€868.590
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.4.2)	Vreemd vermogen		€0
		Resultaat		€ 36.512

Bestuurlijk belang	Rosan Kocken is de voorzitter van het Gemeenschappelijk Orgaan
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 2.304.076	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€5.169.720	
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Vreemd vermogen	€31.630.259	
		Resultaat	€2.979.000	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 248.947	€221.954
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 871.413	
Programma	Bereikbaarheid (4.2.1)	Vreemd vermogen	€ 4.284.808	
		Resultaat	€ 229.773	

Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH	0	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 40.199.132	
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Vreemd vermogen	€ 231.935	
		Resultaat	€ -391.832	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	€ 61.145	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 311.501	
Programma	Ruimte en Water (3.2.3)	Vreemd vermogen	€ 944.602	
		Resultaat	€ 5.893	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	0	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 26.954.000	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Vreemd vermogen	€ 32.561.000	
		Resultaat	€ 1.742.000	

Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2021	2022
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ -197.541.333	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Vreemd vermogen	€ 213.090.110	
		Resultaat	€ -44.472.444	

Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€58.997.343	
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€14.419	
		Resultaat	€3.492.893	

Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en dus geen doel op zich. Onze grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid.

De aankoop van gronden geschiedt in beginsel op basis van onafhankelijke taxaties en de verkoop van gronden is in beginsel openbaar, om te voldoen aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam) en de marktconformiteit te waarborgen. Als overheid mogen wij geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en mogen wij geen onrechtmatige staatssteun verlenen. Tevens zijn wij er als overheid aan gehouden om iedereen gelijk te behandelen en niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachting en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging met inachtneming van het zorgvuldigheidsbeginsel, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel als mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart. In 2022 is het Koninklijk Besluit geslagen over de onteigening van 3 eigenaren in de Schil Naardermeer. Vooralsnog zetten wij de gerechtelijke procedure hiervoor niet in gang, omdat wij de verwachting hebben dat we er met deze eigenaren minnelijk uitkomen. Voor het project N241 is de laatste gerechtelijke procedure van één onteigeningszaak afgerond. Verder lopen er momenteel geen onteigeningszaken.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen, aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld: De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond. In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura-2000 zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk geworden om op basis van volledige schadeloosstelling de benodigde gronden minnelijk aan te kopen. Het onteigeningsinstrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken. Daarin zal vanzelfsprekend de zorgvuldige wettelijk procedure doorlopen worden met o.a. het opstellen van een ruimtelijk plan met de bijhorende inspraak en afweging.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de daadwerkelijke waarde en behelst

een risico voor het moment dat deze grond, als natuurgrond, weer verkocht gaat worden. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,-/m2).

Een bijzondere vorm van activering betreft aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen. Zo heeft het Rijk met een SPUK-regeling budget beschikbaar gesteld voor de verwerving van gronden, om vervolgens in te zetten voor de bodemdalingsopgave. In 2022 hebben wij in dit kader 32 ha landbouwgrond in polder Rondehoep aangekocht voor € 1.911.361,- Deze gronden worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet. En direct daarna met de SPUK Rijksbijdrage (bijdrage derde) afgewaardeerd tot 1,-.

De provincie heeft in het verleden een grote grondportefeuille overgekregen van het Rijk ten behoeve van de realisatie NNN. Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond t.b.v. de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede van de reserve Groen.

De ervaring leert dat grondpositie hét vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. De gebiedsprocessen in de Starnmeer, Horstermeer en Noordelijke Vechtstreek zijn succesvol, omdat de provincie in deze gebieden een aanmerkelijke grondpositie heeft (gehad). Door deze gronden in te brengen in (kavel)ruilprocessen, vormt dit dé motor van de gebiedsgerichte aanpak in deze gebieden. Door de belangrijke opgaven in het landelijk gebied, zijn wij momenteel zeer terughoudend met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Ook in 2022 is, grond verworven ten behoeve van de provinciale infrastructuur. Het betreft de laatste noodzakelijke verwervingen van het majeure project N241, omdat het grootste deel van de noodzakelijke grond reeds op minnelijke wijze is aangekocht. Andere projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan meerdere provinciale wegen (N-wegen) en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet en/of in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders van het door PS vastgestelde grondbeleid worden bewaakt.

Grondbanken

In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten de voormalige beheergrondbank, Laag-Holland en Amstelland (zie regel 14 onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden de gronden, conform afspraak, aangeboden aan de zittende pachters.

Strategische grondaankopen

Met het krediet ‘Strategische grondaankopen’ hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. Per 31-12-2022 bedraagt het krediet € 40 miljoen. Hiervan zit circa € 25 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. In 2022 zijn hier geen mutaties op geweest. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- zonneweide Jaagweg
- percelen aangekocht in de kavelruilen naar aanleiding van het voormalig gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer
- het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB);
- SLP-zuid
- percelen aangekocht in de kavelruil Zonnevanck (Bergen en Starnmeer)

Beheer en verkoop

De provincie bezit van ca. 13.500 hectare grond. Ca. 3.100 ha van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en ca. 7.300 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 ha grond is 2.300 ha verpacht aan in totaal ca. 225 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt ca. 800 ligplaatsen en de grond onder 26 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2022 ongeveer € 3 miljoen per jaar. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

De percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit.

Verantwoording GS aan PS

Te allen tijde wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom zo nodig een beroep op geheimhouding worden gedaan.

Overzicht provinciale gronden op balans

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2022 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2022	Mutaties (waarde) 2022	Boekwaarde per 31-12-2022	Oppervlakte m2 31-12-2022
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)					
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.717.894	€ 0	€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.626.281	€ 0	€ 4.626.281	92.183
7. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 1.073.952	€ 0	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708	€ 0	€ 1.071.708	67.880
10. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 2.674.919	€ 0	€ 2.674.919	479.829
11. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 390.846	€ 0	€ 390.846	72.875
12. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl		€ 347.590	€ 0	€ 347.590	63.768
Subtotaal		€ 24.989.998	€ 0	€ 24.989.998	3.381.293
Overige materiële vaste activa					
13. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 4.703.504	€ 0	€ 4.703.504	2.182.570
14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland		€ 1.133.722	-€ 23.175	€ 1.110.547	1.074.470
15. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)		€ 24.491.931	-€ 157.522	€ 24.334.409	12.846.365
16. NNN eigendom		€ 17.407.187	€ 3.183.702	€ 20.590.889	2.763.811
17. Ronde Hoep Bodemdaling		€ 0	zie tekst	€ 1	320.000
18. Renovatie Houtplein grond		€ 7.700.000	-	€7.700.000	-
19. Grond archeologsch depot te Castricum		€1.308.715	-	€1.308.715	-
Subtotaal		€ 56.745.059	€ 3.003.005	€ 59.748.065	19.187.216
Totalen		€ 81.735.057	€ 3.003.005	€ 84.738.063	22.568.509

Voorraad jaarrekening 2022	Categorie	Boekwaarde per 01-01-2022	Mutaties (waarde) 2022	Boekwaarde per 31-12-2022	Oppervlakte m2 31-12-2022
Verkoop Beheergrondbank Ouder-Amstel H 465, 543, 544	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 43.698	€ 0	€ 43.698	42.425
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid / deel NW, Rijssenhout	€ 4.736.231	-€ 4.736.231	€ 0	0
Beheergrondbank Assendelft P 1210	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 128.625	-€ 128.625	€ 0	0
Totalen		€ 4.908.554	-€ 4.864.856	€ 43.698	42.425

Op regel 16. NNN eigendom, wijkt de beginstand boekwaarde 01-01-2022 (€ 17.4mln) af van de eindstand boekwaarde 31-12-2021 (€ 18,9 mln). De oorzaak is in 2021 aangekochte grond (€ 1,5 mln.) die werd gedekt vanuit een SPUK (specifieke uitkering). Dit SPUK-budget is als bijdragen derden in mindering gebracht op de balanswaarde NNN eigendom. Abusievelijk heeft dat niet met de jaarrekening 2021 plaatsgevonden. Door nu een gewijzigde beginstand weer te geven, wordt deze omissie hersteld. Deze wijziging heeft trouwens geen effect op de jaarrekening over 2021, doordat de mutatie in de jaarrekening 2021 al wel goed was verwerkt in de materiele vaste activa. Door deze aanpassing sluit de tabel binnen paragraaf Grondbeleid in 2022 met de materiële vaste activa.

Over 2022 is eenzelfde situatie aan de orde. Eén van de aankopen in 2022 komt in aanmerking voor een SPUK-bijdrage van € 2,1 mln. Met dit bedrag is het NNN-eigendom afgewaardeerd (als bijdrage derden). Dit is verrekend met de verhoging van de balanswaarde door deze en andere grondaankopen onder het kopje ‘mutaties’, waarmee de afwaardering direct in de balanswaarde per 31-12-2022 tot uiting komt.

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het Provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf Provinciale heffingen geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting en heffing niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter in een beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren. Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt het maximum toegestane percentage jaarlijks bepaald door het Ministerie van Financien.

Tarief Opcenten

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd. De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn in de provincie Noord-Holland voor het laatst in 2009 verhoogd. Noord-Holland is de provincie met het laagste opcententarief motorrijtuigenbelasting.

Provincie	2020	2021	2022
Groningen	91,8	93,3	94,5
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Zuid-Holland	90,4	90,4	91,8
Gelderland	87,2	89,5	90,6
Friesland	87,0	87,0	87,0
Zeeland	89,1	89,1	82,3
Flevoland	80,6	81,4	82,2
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Noord-Brabant	78,0	78,4	79,6

Provincie	2020	2021	2022
Limburg	77,9	77,9	79,1
Utrecht	73,6	74,9	77,5
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Gemiddeld	**83,0**	**83,5**	**83,7**

Maximum tarief	**115,0**	**116,8**	**118,4**

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.

Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland kent de grondwaterheffing.

Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges.

Naast de hier genoemde provinciale belastingen en heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de nazorgheffing gesloten stortplaatsen. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wet milieubeheer (Wm) een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de 'Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999' vastgesteld.

Gerealiseerde opbrengsten

De totale opbrengst belastingen en lokale heffingen bedraagt over 2022 € 234,1 miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Opcenten motorrijtuigenbelasting	226,4	229,1*	229,8
Grondwaterheffing	0,8	0,8	0,8
Leges			
* WABO	1,8	1,8	2
* overige leges	1	1,5	1,5
Totaal	**230**	**233,2**	**234,1**

* t/m tweede begrotingswijziging 2022

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het wettelijk maximum voor 2022 bedroeg 118,4 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heeft sinds 2001 het laagste opcententarief.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (denk bijvoorbeeld aan de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Noord-Holland	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
GWH			
Personenauto's	154.179	161.035	175.403
Motoren	77	100	103
	154.256	**161.135**	**175.506**
Particulieren			
Personenauto's	51.026	56.012	58.078
Motoren	40	52	78
	51.066	**56.064**	**58.156**
Totaal	**205.322**	**217.199**	**233.662**

Aandeel leasevoertuigen in Noord-Holland (2020-2022)

Aandeel Noord-Holland	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Aandeel PNH in totaal aantal leasevoertuigen bij GWH's in Nederland	28,30%	29,20%	30,20%
Aandeel PNH in totaal aantal leasevoertuigen van particulieren in Nederland	19,60%	19,90%	19,80%
Aandeel PNH op totaal aan leasevoertuigen in Nederland	25,50%	26,10%	26,70%

Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

De rijksoverheid heeft bepaald dat voor plug-in hybride auto's met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km de MRB (en opcenten) tot en met 2024 de helft van het reguliere tarief bedraagt. Voor voertuigen met alleen een elektromotor of met waterstofverbranding is men geen

motorrijtuigenbelasting verschuldigd. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (inclusief motoren) vanaf 2018 tot en met 2022.

Grafiek brandstofverbruik 2018-2022

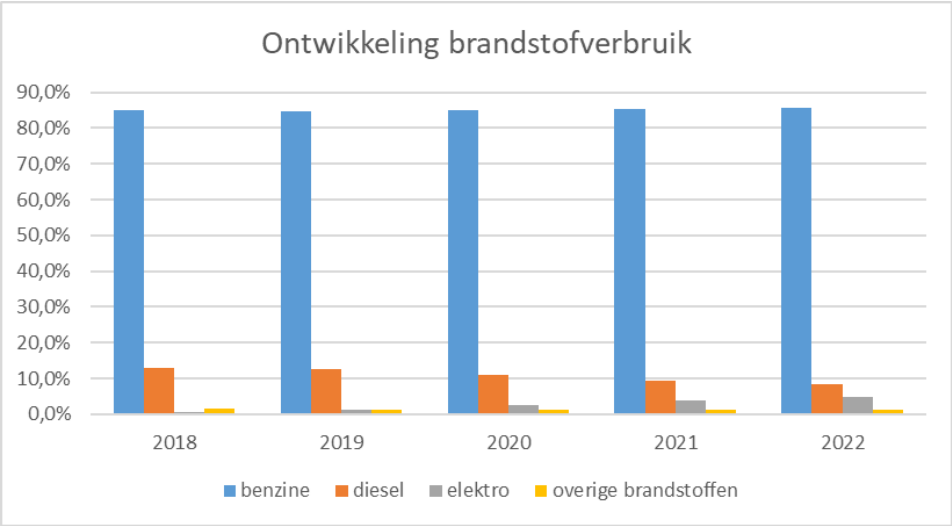

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het aantal van benzine voertuigen nagenoeg gelijk blijft. De diesel voertuigen laten een lichte daling zien de afgelopen jaren. Het aandeel van electrische voertuigen neemt daarentegen toe. Ultimo 2022 bedroeg het aandeel van benzine voertuigen 86% van het gehele voertuigenpart. Voor diesel was dat 8%, voor electrische voertuigen was dat 5% en de overige categorie was 1% van het totaal.

Grafiek ontwikkeling aantal voertuigen in Noord-Holland 2018 - 2022

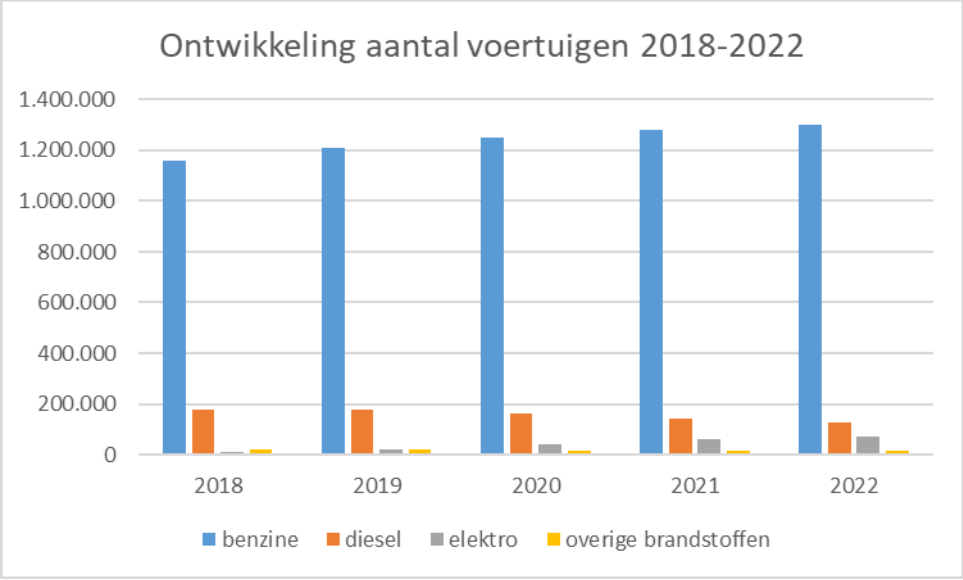

aantal voertuigen	2018	2019	2020	2021	2022
benzine	1.157.701	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.300.845
diesel	175.768	178.368	162.887	142.066	128.338
elektro	8.932	19.911	40.197	59.122	73.488
overige brandstoffen	20.000	18.866	17.818	17.327	17.141
totaal	**1.362.401**	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.519.812**

Bovenstaande grafiek toont dat het totaal aantal voertuigen in onze provincie is gestegen van 1.362.401 voertuigen eind 2018 naar 1.519.812 voertuigen eind 2022.

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst d.d. 17 januari 2023 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2022 in totaal € 229,8 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. Over de jaren 2020 en 2021 waren de totaalopbrengsten van de provinciale opcenten respectievelijk €223,6 en € 226,4 miljoen.

Opbrengsten opcenten MRB	2020	2021	2022
Jaarrekening	223,6	226,4	229,8
Begroting	222,7	225,1	229,1

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve niet geheel gewaarborgd en aldus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten 2022 (x € 1 mln.)	Opcenten tarief 2022	Opbrengst per opcent (x € 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2022	Maximale opbrengst 2022 (x € 1 mln.)	Onbenutte belastingcapaciteit 2022 (x € 1 mln.)
229,8	67,9	3,4	118,4	400,2	170,4

Financiële kengetallen in relatie met het BBV

	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	83	83,5	83,5
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	81,80%	81,30%	81,30%

Heffingen

Grondwaterheffing:

Sinds 1 januari 2010 is de grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. Ingaande 2020 zijn heffingsplichtig de onttrekkers (vergunningshouders) die 25.000 m3 of meer grondwater per heffingsjaar oppompen. In 2022 bedroeg de opbrengst van de grondwaterheffing € 787.000,- (afgerond). Voor 2022 was de opbrengst geraamd op € 800.000,-. In 2022 zijn de middelen ingezet voor de capaciteitskosten van zowel beleidsmedewerkers als technische medewerkers. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor een bijdrage aan de Advies- en Schadecommissie, een

bijdrage aan Hydrologisch Instrumentarium, onderzoek grondwaterkwaliteit ter uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water, het beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet en het doen van metingen van grondwaterstanden. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. De voorziening is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m3 onttrokken grondwater en nadien niet meer aangepast.

Saldi voorziening grondwaterheffing

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2022	€ 2.761.231
31-12-2022	€ 3.271.762

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Aan de afnemers van deze diensten worden leges in rekening gebracht ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wet wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet. In december 2019 is door Provinciale Staten besloten dat de leges kostendekkend dienen te zijn.
De kostendekkendheid dient in eerste instantie te worden bereikt door het optimaliseren van efficiency. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met onder andere de uitvoerende organisaties, de omgevingsdiensten is gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven. Bij de vaststelling van de legesverordening 2020, in december 2019, hebben Provinciale Staten besloten de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar te verhogen.

Kostprijsberekening methode

Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven omgevingsdiensten. Voor de uurtarieven van de provincie worden de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de “Handleiding overheidstarieven”.

Kostendekkendheid leges

De vergunningverlening, toezicht en handhaving is opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. De door, de omgevingsdiensten gemaakte kosten voor de vergunningverlening kunnen worden doorberekend in de leges.

Tarieventabel leges	Kostendekkendheid begroting 2022 Uitvoerende organisatie	Baten begroot	Lasten begroot	kostendekkendheid begroot	Baten realisatie
WABO	ODNZKG	€ 1.200.000	€ 1.250.000	96,0%	€ 1.978.945
milieuleges	ODNZKG, ODIJ	p.m.	p.m.		€ -
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 475.000	€ 550.000	86,4%	€ 411.038
Waterwet	ODNZKG	€ 700.000	€ 767.000	91,3%	€ 315.452
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 5.000	€ 35.000	14,3%	€ 18.550
Ontgrondingenwet	ODNZKG	€ 75.000	€ 63.000	119,0%	€ 55.987
Wadloop*)	provincie Fryslân	€ 19.900	€ 114.300	17,4%	€ 9.259
Wet Natuurbescherming	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,0%	€ 364.200
Wet Natuurbescherming	OD NHN	€ 250.000	€ 2.196.500	11,4%	€ 318.108
Wet Luchtvaart	ODNZKG	€ 17.000	€ 40.000	42,5%	€ 17.850
Overige	provincie Noord-Holland	€ -	€ -	0,0%	€ 9.354
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.041.900**	**€ 5.615.800**	**54,2%**	**€ 3.498.743**

*) betreft lasten en baten van de provincies Friesland, Groningen en Noord-Holland

Volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (incl. overheadkosten) niet overschrijden, de kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn.

De geraamde baten zijn als volgt berekend:

Aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de Tarieventabel 2022 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de aanvraag.

De geraamde lasten zijn als volgt berekend:

Het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal te verwachte aanvragen.

aantal verstrekte vergunningen		2022	2021	2020
WABO	OD NZKG	225	202	149
wegenwet	prov. Noord-Holland	392	453	441
verkeersreglement	prov. Noord-Holland	9	18	19
waterwegen	prov. Noord-Holland	291	353	243
Waterwet	OD NZKG	56	69	68
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	13	11	3
Ontgrondingenwet	OD NZKG	9	12	5
Wadloop*	prov. Friesland	145	195	252
Wet Natuurbescherming	Bij12/faunafonds	1214	1136	965
Wet Natuurbescherming*)	OD NHN	151	161	73
Wet Luchtvaart*)	OD NZKG	12	17	11
Overige	prov. Noord-Holland	17	0	0
Totaal aantal verstrekte vergunningen		2534	2627	2229

*) betreft totaal aantal verstrekte vergunnigen van Friesland,Groiningen en Noord-Holland

Omgevingswet

Eind januari 2023 is bekend gemaakt dat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024. Bij de invoering van de Omgevingswet ontstaat de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. De milieuleges worden met ingang van 1 januari 2024 bij de aanvragers in rekening gebracht. In het derde kwartaal van 2023 worden Provinciale Staten nader geadviseerd en worden de aangepaste legesverordening 2024 en tarieventabel 2024 ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodembeschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2022 was geen opbrengst geraamd. In 2022 is een aanslag opgelegd van € 18.000,-. Het saldo van het Nazorgfonds is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

5. Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Programma Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 — Openbaar bestuur

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	19.955	21.496	22.715	20.085	2.630	23.129
Baten	-145	-59	-162	-150	-12	-59
Saldo van baten en lasten	**19.810**	**21.437**	**22.553**	**19.935**	**2.618**	**23.070**
Stortingen reserves	0	1.000	2	2	0	3.043
Onttrekking reserves	-2.740	-1.006	-215	-262	47	-395
Resultaat	**17.070**	**21.431**	**22.340**	**19.675**	**2.665**	**25.718**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**2.630**	**V**	
1.	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	1.1.1	371	V	
2.	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	1.1.2	1.949	V	
3.	Capaciteitskosten		-160	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000		470	V	
	Baten		**-12**	**N**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-12	N	
	Stortingen		**0**		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**47**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		47	V	

Lasten

1. Functioneren van Provinciale Staten faciliteren - 1.1.1

In 2022 is € 158.000 minder besteed vanuit de fractievergoedingen dan beschikbaar was. Provinciale Staten hebben tijdens de vergadering van 6 maart besloten dit restantbedrag te doneren aan Giro 555 ten behoeve van de humanitaire noodhulp aan de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië.

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 213.000) zijn kleiner dan € 250.000.

2. Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren - 1.1.2

In de begroting wordt rekening gehouden met een storting in de voorziening voor pensioengelden voor GS-leden en oud-GS-leden. Aan het eind van ieder jaar krijgen we een opgave van APG over de benodigde hoogte van de voorziening. Die hoogte van de voorziening is per eind 2022 lager dan per eind 2021, zodat geen storting in de voorziening nodig is.

3. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 1. Openbaar Bestuur verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.

Programma Klimaat en Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	47.895	47.550	59.631	56.426	3.205	51.727
Baten	-3.736	-1.610	-3.661	-3.891	230	-4.780
Saldo van baten en lasten	**44.160**	**45.940**	**55.970**	**52.535**	**3.435**	**46.947**
Stortingen reserves	19.526	28.497	33.560	33.560	0	14.069
Onttrekking reserves	-13.545	-27.106	-39.009	-33.612	-5.397	-11.163
Resultaat	**50.141**	**47.331**	**50.521**	**52.484**	**-1.962**	**49.853**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**3.205**	**V**	
1.	Bijdragen aan de warmtetransitie	2.1.2	-1.822	N	Reserve Warmte transitie
2.	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	2.2.3	5.218	V	Reserve Bodemsanering
3.	Capaciteitskosten		-186	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-5	N	
	Baten		**230**	**V**	
1.	Bijdragen aan de warmtetransitie	2.1.2	-767	N	Reserve warmte transitie
2.	VTH taken uitvoeren en coördineren	2.2.1	777	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		220	V	
	Stortingen		**0**		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**-5.397**	**N**	
1.	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	2.2.3	-5.380	N	Reserve Bodemsanering
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-17	N	

Lasten

1. Bijdragen aan de warmtetransitie - 2.1.2

Aan het einde van het jaar 2022 zijn er nog onverwacht veel subsidieaanvragen binnengekomen en gehonoreerd voor de UVR SEB, de UVR Warmte transitie gebouwde omgeving NH 2022 en de UVR duurzame initiatieven burger collectieven.

2. Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren - 2.2.3

Minder uitgaven als gevolg van nog niet aangevraagde of uitgekeerde subsidies. Hier kan, door de provincie, beperkt invloed op worden uitgeoefend. Dit betreft onder andere een nog niet gestarte (water)bodemsanering door waterschap Amstel, Gooi- en Vechtstreek. Bovendien levert herhaald uitstel van de invoering van de Omgevingswet onzekerheid en daarmee vertraging op voor bodemprojecten.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000.

3. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. Klimaat en Milieu verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.

Baten

1. Bijdragen aan de warmtetransitie - 2.1.2

In 2022 is ten onrechte een bijdrage van € 767.000 begroot van de Provincie Flevoland voor de lasten van Geothermie. Dit bedrag blijkt al in vorige jaren ontvangen te zijn.

2. VTH taken uitvoeren en coördineren - 2.2.1

De voornaamste oorzaak is dat de baten van dwangsommen hoger uit zijn gevallen met een bedrag van € 643.000. Vanwege de aard van deze post zijn deze baten vooraf niet goed in te schatten.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000.

Onttrekking

1. Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren - 2.2.3

De bij punt 2 van de lasten verklaarde lagere uitgaven hebben geleid tot een lagere onttrekking aan de reserve Bodemsanering. Daarnaast is door een bate voor Bodemsanering Crailo € 267.000 minder onttrokken aan de reserve Bodemsanering.

Programma Ruimte en Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3 — Ruimte en Water

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	32.172	35.793	36.498	35.039	1.459	24.328
Baten	-14.893	-7.439	-17.969	-14.939	-3.030	-7.049
Saldo van baten en lasten	**17.279**	**28.354**	**18.529**	**20.101**	**-1.572**	**17.279**
Stortingen reserves	23.409	16.312	25.397	25.320	76	24.462
Onttrekking reserves	-22.237	-20.266	-23.012	-22.927	-85	-16.482
Resultaat	**18.450**	**24.400**	**20.914**	**22.494**	**-1.581**	**25.259**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**1.459**	**V**	
1.	Subsidie voor versnelling woningbouw	3.3.2	2.766	V	Reserve Woningbouw
2.	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	3.2.5	-1.163	N	
3.	Ruimtelijke structuur versterken	3.2.4	-415	N	Reserve verl. subs. OD 3.44 / Reserve subsidie Bloemendalerpolder
4.	Afstemming en regionale programmering woningbouw	3.3.1	-313	N	Reserve Woonbeleid
5.	Capaciteitskosten		-324	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		908	V	
	Baten		**-3.030**	**N**	
1.	Subsidie voor versnelling woningbouw	3.3.2	-2.511	N	
2.	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	3.2.5	-347	N	Reserve Groen
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-172	N	
	Stortingen		**76**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		76	V	

	Onttrekking		-85	N	
1.	Ruimtelijke structuur versterken	3.2.4	500	V	Reserve verl. subs. OD 3.4.4 / Reserve subsidie Bloemendalerpolder
2.	Bijdragen versnelling woningbouw	3.3.2	-443	N	Reserve Woningbouw
3.	Afstemming en regionale programmering woningbouw	3.3.1	280	V	Reserve Woonbeleid
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-422	N	

Lasten

1 Subsidie voor versnelling woningbouw 3.3.2

De lagere lasten hebben betrekking de subsidieverlening voor versnelling woningbouw. De gemeente Amsterdam heeft minder hieraan besteed dan waarmee in de beschikking rekening was gehouden. Verwacht wordt dat de subsidie in de komende jaren alsnog wordt uitgekeerd.

2. Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen - 3.2.5

Met de verkoop van een deel van het terrein van het Schiphol Logistics Park (SLP) aan Tennet/Liander, moest een afdracht plaatsvinden aan SLP op basis van afspraken uit 2017.

3. Ruimtelijke structuur versterken - 3.2.4

De hogere lasten hebben onder andere betrekking op de subsidieverlening GEM Bloemendalerpolder. Deze was begroot op € 750.000,- maar is uiteindelijk € 1,3 mln. geworden doordat meer is uitgevoerd in 2022. De totale subsidie (looptijd 2022-2024) heeft een subsidieplafond van € 2,5 mln.

4. Afstemming en regionale programmering woningbouw - 3.3.1

In 2022 zijn meer subsidieaanvragen ontvangen met betrekking tot UVR Woonakkoorden.

5. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 3. Ruimte en Water wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Subsidie voor versnelling woningbouw 3.3.2

Doordat de gemeente Amsterdam minder heeft besteed aan deze subsidie, wordt er ook minder van het Rijk ontvangen voor de SPUK C41 Flexibele inzet woningbouw.

2. Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen - 3.2.5

Een grote ruiling is in 2022 toch niet gepasseerd bij de notaris. Daarentegen zijn enkele verkopen (beheergrondbank, OVP: Zeldenrijk) wel nog in 2022 gepasseerd. Daarnaast heeft een pachter een eerste recht van aankoop gelicht, waardoor onverwachts nog enkele percelen zijn verkocht in 2022. Per saldo leidt dit tot lagere baten van € 347.000.

Onttrekking

1. Ruimtelijke structuur versterken - 3.2.4

Meer uitgaven aan subsidieverlening GEM Bloemendalerpolder, zie toelichting lasten nr. 3.

2. Bijdragen versnelling woningbouw 3.3.2

De lagere lasten voor versnelling woningbouw worden deels onttrokken aan de reserve Woningbouw. Daardoor is de onttrekking ook lager. Zie toelichting lasten nr 1.

3. Afstemming en regionale programmering woningbouw - 3.3.1

De hogere lasten van de subsidie aanvragen van de UVR Woonakkoorden worden gedekt uit de reserve Woonbeleid, zie lasten nr. 4.

Programma Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	235.354	278.297	266.017	259.687	6.330	249.355
Baten	-22.576	-39.533	-19.631	-19.974	342	-21.434
Saldo van baten en lasten	**212.778**	**238.764**	**246.386**	**239.713**	**6.673**	**227.921**
Stortingen reserves	166.107	56.173	91.616	128.851	-37.235	60.245
Onttrekking reserves	-374.236	-106.949	-123.845	-154.532	30.687	-76.033
Resultaat	**4.649**	**187.988**	**214.157**	**214.032**	**124**	**212.133**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**6.330**	**V**	
1.	Mobiliteitsbeleid en- strategie opstellen	4.1.1	1.398	V	Reserve Mob. Bel.
2.	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	4.1.2	-1.398	N	Reserve Uitv. Mob. derden
3.	Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. Infrastructuur opstellen	4.1.3	600	V	
4.	OV-Concessies beheren en verlenen	4.2.1	-1.662	N	Reserve OV Projecten.
5.	Netwerkmanagement en verkeerskundige beheer uitvoeren	4.3.1	1.141	V	
6.	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	4.4.2	644	V	Reserve Ontw. Prov. Infra
7.	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren	4.4.4	-1.138	N	Reserve Dek. Kap.lasten. OV.inv
8.	Infrastructuur beheren en in stand houden	4.4.5	2.684	V	Reserve GO Wegen
9.	Vaarwegen beheren en in stand houden	4.4.6	2.041	V	Reserve GO VW
10.	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.4.7	1.310	V	Reserve Inn. proj. Mob
11.	Capaciteitskosten		710	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		

	Baten		**342**	N	
1.	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	4.1.1	-1.127	**N**	Resv. Mob. Bel.
2.	OV-concessies beheren en verlenen	4.2.1	4.315	V	Resv. OV Projecten
3.	Bijdragen projecten derden vaarwegen	4.4.6	-2.597	N	Resv. uitv. Mob. beleid
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-250	N	
	Stortingen		**-37.235**	**N**	
1.	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren	4.4.4	-39.563	N	Reserve Dek.kap.lst. OV.Inv. / Reserve. Dek.kap.lst.weg.Inv
2.	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.4.7	2.328	V	Reserve Inn. Proj. Mob.

	Onttrekking		**30.687**	**V**	
1.	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	4.1.1	-308	N	Reserve Mobiliteit bel.
2.	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	4.1.2	2.782	V	Reserve Uitv. Mob bel. derden
3.	OV-Concessies beheren en verlenen	4.2.1	-2.742	N	Reserve OV Projecten
4.	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	4.4.2	39.299	V	Reserve Ontw. Prov Infra
5.	Infrastructuur beheren en in stand houden	4.4.5	-3.250	N	Reserve GO Wegen
6.	Vaarwegen beheren en in stand houden	4.4.6	-1.012	N	Reserve GO VW
7.	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.4.7	-4.082	N	Reserve Inn. Proj. Mob.

Lasten

1. Mobiliteitsbeleid en- strategie opstellen - 4.1.1

PVVP Studiekosten – In dit operationeel doel worden de termijnbedragen voor de Agriport gestort. Voor de afwikkeling van Agriport is een voorziening gevormd. De lasten betreffen de stortingen van de ontvangen termijnbedragen in de voorziening Agriport A7. De werkelijke ontvangen termijnbedragen waren in 2022 hoger dan verwacht. Doordat de ontvangen bijdragen direct worden gestort in de voorziening Agriport A7, is de afwijking in de lasten (storting in voorziening) gelijk aan de afwijking van de baten (ontvangen termijnbedragen). Per saldo leveren de termijnbedragen voor de Agriport geen resultaateffect op voor de jaarrekening.

2. Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren - 4.1.2

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

Zaanbrug – Omdat het proces sneller is gegaan dan verwacht is de subsidie voor de Zaanbrug in 2022 verstrekt (hogere lasten van € 2,9 miljoen).

Subsidie veilige uitwegen – Er zijn hogere lasten van € 230.000. Bij de laatste begrotingswijziging was de verwachting dat geen aanvragen meer zouden binnenkomen en zouden worden

toegewezen. Dit is echter wel gebeurd. Deze hogere lasten worden gedekt door een hogere onttrekking uit de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid Derden.

Uitvoeringsregelingen Kleine Infrastructuur – Op deze regelingen staan lagere lasten van € 570.000 ten opzichte van begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat subsidies uit voorgaande jaren zijn terugbetaald en doordat subsidieaanvragen niet zijn toegekend. Dit leidt ook tot een lagere onttrekking uit de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid Derden.

Doorfietsroutes – De projecten die voor 2022 gepland stonden zijn niet tot uitvoering gekomen door naweeën van de coronapandemie. Dit leidt tot een lagere last van € 874.000 in de jaarrekening en tot een lagere onttrekking uit de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid Derden.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000 (een lagere last van € 179.000).

3. Investeringsstrategie en meerjarenprogramma - 4.1.3

Voor Investeringsstrategie iMPI was € 600.000 begroot, maar de lasten zijn op operationeel doel 'Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten' verantwoord 4.4.2. Op programmaniveau levert dat geen verschil op, maar op dit operationeel doel laat dit dus wel een voordeel zien.

4. OV-Concessies beheren en verlenen - 4.2.1

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

OV-concessies - Bij de laatste begrotingswijziging was al rekening gehouden met een forse toename aan lasten voor het busvervoer in 2022, onder andere vanwege hogere brandstofprijzen. Bij de voorlopige eindafrekening lijken de lasten hoger uit te vallen dan waar in de begroting vanuit was gegaan. Dit levert in de jaarrekening een nadeel op van € 2,76 miljoen. De definitieve eindafrekening kan hiervan afwijken.

Proceskosten OV - Over 2022 wordt een voordeel gerealiseerd van € 1,1 miljoen. Dat wordt veroorzaakt doordat er minder proceskosten (o.a. inhuur personeel) zijn gemaakt.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000. (een lagere last van € 46.000)

5. Netwerkmanagement en verkeerskundig beheren - 4.3.1

Vanwege zachte weersomstandigheden waren minder strooimiddelen nodig hetgeen tot lagere lasten heeft geleid. Daarnaast zijn de energiecontracten dit jaar niet bijgesteld (vast contract tot en met maart 2023) waardoor er minder lasten zijn gemaakt dan verwacht. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 1,1 miljoen.

6. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten - 4.4.2- stelpost Kapitaallasten PMI

Voor projecten in de studie- en plan fase is meerjarig geraamd hoe de kapitaallasten verlopen van deze projecten. Uitgangspunt hierbij is dat deze projecten conform planning doorschuiven naar de realisatiefase en van een krediet worden voorzien. De kapitaallasten van deze onzekere projecten worden meerjarig gedekt vanuit de stelpost Kapitaallasten Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI). Omdat een deel van deze projecten niet of vertraagd doorschuiven naar de realisatiefase ontstaan lagere lasten van € 644.000.

7. Plan- en realisatiefase infrastructuur - 4.4.4 - kapitaallasten investeringen iMPI

Aan kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) is € 1,1 miljoen euro meer geboekt dan begroot.

8. Infrastructuur beheren en in stand houden - 4.4.5

Door uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan verschillende projecten en gebiedscontracten is € 1,68 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Voor wat betreft de projecten gaat het met name om de projecten Vervanging bewegingsinstallatie Rekervlotbrug, Chroom 6, Hefbrug Oterleek, de N244a en de N247a. Verder is in de begroting de schade aan de Rekervlotbrug meegenomen terwijl deze in 2021 al in de Jaarrekening is verantwoord, een voordeel van € 750.000. Overige schades zijn € 252.000 minder gebleken dan vooraf werd verwacht.

9. Vaarwegen beheren en in stand houden - 4.4.6

Diverse werkzaamheden m.b.t. het langer in stand houden van 4 kunstwerken (Stolperbasculebrug, Zijperbrug, Waardbrug en Schagerbrug) zijn uitgesteld naar 2023, dat geeft lagere lasten van € 1,.0 miljoen die minder onttrokken wordt aan de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen. Voor projecten derden is een bedrag van € 560.000 geboekt als correctie op te verrekenen bedragen inzake de Boerenverdrietsluis. Daarnaast lagere uitgaven aan variabel onderhoud vaarwegen binnen de Gebiedscontracten en lagere lasten aan ligplaatsen. Dit levert per saldo een voordeel op van € 469.000.

10. Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren - 4.4.7

Meerdere projecten hebben vertraging opgelopen door een verlate start, de effecten van Corona en personele wisselingen. Dit zijn de projecten Focus Smart Mobility, Verkeersmanagement Openbaar Vervoer, Solarroad en innovatie projecten mobiliteit verduurzaming.

11. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. Bereikbaarheid wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen- 4.1.1

In dit operationeel doel worden de termijnbedragen voor de Agriport gestort. De werkelijke ontvangen termijnbedragen waren in 2022 hoger dan verwacht. Doordat de ontvangen bijdragen direct worden gestort in de voorziening Agriport A7 (zie toelichting lasten 1), is de afwijking in de lasten gelijk aan de afwijking van de baten. Per saldo leveren de termijnbedragen voor de Agriport geen resultaateffect op voor de jaarrekening. Het overige verschil wordt veroorzaakt door kleine afwijkingen.

2. OV-Concessies beheren en verlenen - 4.2.1

Vanwege de hogere lasten voor de OV-concessies hebben we een voordeel op de baten i.v.m. hogere te ontvangen subsidie van het Rijk.

3. Projecten voor derden vaarwegen - 4.4.6

Meerkosten van het project Zaanbrug worden deels door de provincie betaald. Voor 2022 bedraagt dat € 2,6 miljoen. Deze lasten waren niet begroot. Deze lasten worden gedekt vanuit de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid derden.

Stortingen

1. Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren - 4.4.4

De stortingen in de reserve Dekking kapitaallasten Weginfrastructuur was € 15,8 mln. hoger en de reserve Dekking kapitaallasten OV-infrastructuur was € 23,8 mln. hoger. In de begroting was geen rekening gehouden met de investeringen van de projecten Trajectbenadering N243a en HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum. De kapitaallasten van deze projecten worden gedekt uit de genoemde reserves Kapitaallasten.

2. Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren - 4.4.7

Er is € 2,3 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke lasten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project LED-verlichting en zonnefietspad N201 betreffen investeringen. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De afronding van de projecten is vertraagd waardoor de overheveling van de kapitaallasten later plaatsvindt. Daarom komt de storting in de reserve kapitaallasten lager uit.

Onttrekking

1. Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen - 4.1.1

Een aantal projecten hebben minder gekost in 2022 dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Dit levert een lagere onttrekking uit de reserve op.

2. Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren - 4.1.2

Er is ter dekking van per saldo hogere kosten aan projecten voor derden en lagere inkomsten van derden ten behoeve van projecten derden € 2,8 miljoen meer onttrokken aan de reserve dan was begroot.

3. OV-concessies beheren en verlenen - 4.2.1

Als gevolg van lagere lasten en hogere baten heeft er per saldo een lagere onttrekking uit de Reserve OV Projecten plaatsgevonden (zie ook lasten nr. 4 en baten 2).

4. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren - 4.4.2

Aan de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur is € 39,2 miljoen meer onttrokken. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringsprojecten die in 2022 zouden worden afgerond, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was (zie tevens toelichting stortingen nr. 1).

5. Infrastructuur beheren en in stand houden - 4.4.5

In 2022 is € 3,25 mln. minder aan de Reserve Groot Onderhoud onttrokken dan begroot. Dat heeft te maken met lagere lasten voor projecten Vervanging bewegingsinstallatie Rekervlotbrug, Chroom 6, Hefbrug Oterleek, de N244a en de N247a.

6. Vaarwegen beheren en in stand houden - 4.4.6

Er is € 1,0 mln. minder onttrokken aan de Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen omdat er minder lasten zijn gerealiseerd bij projecten die gedekt zijn uit de reserve. Dat heeft met name te maken

met uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan de Stolperbasculebrug, de Zijperbrug, de Waardbrug en de Schagerbrug (zie ook lasten nr. 9).

7. Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren - 4.4.7

De lagere onttrekking aan de reserve innovatieprojecten mobiliteit is het gevolg van de lagere uitgaven voor de vertraagde projecten Focus Smart Mobility, Verkeersmanagement Openbaar Vervoer, Solarroad en innovatieprojecten mobiliteit verduurzaming zoals verklaard bij de lasten nr. 10. Verder heeft er een lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit plaatsgevonden door vertraging van de projecten LED-verlichting en zonnefietspad N201 zoals verklaard bij de stortingen nr. 2.

Programma Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	96.445	140.022	121.531	113.904	7.627	148.110
Baten	-5.967	-7.392	-12.045	-9.828	-2.217	-20.242
Saldo van baten en lasten	**90.478**	**132.630**	**109.486**	**104.076**	**5.410**	**127.868**
Stortingen reserves	84.452	37.479	70.904	67.948	2.956	35.613
Onttrekking reserves	-50.924	-91.846	-80.901	-69.922	-10.979	-78.901
Resultaat	**124.006**	**78.263**	**99.489**	**102.102**	**-2.613**	**84.580**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**7.627**	**V**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	2.284	V	Onder andere SPUK L16/ Reserve Groen/ Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
2.	Programma Groene uitweg uitvoeren	5.1.2	3.982	V	Reserve Groene Uitweg
3.	Tegemoetkoming faunaschade	5.2.4	-1.216	N	
4.	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	5.3.2	2.305	V	SPUK L10
5.	Capaciteitskosten		-13	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		285	V	
	Baten		**-2.217**	**N**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	-607	N	Onder andere Reserve Groen
2.	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	5.1.4	447	V	SPUK L7
3.	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	5.3.2	-2.260	N	SPUK L10
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		203	V	

	Stortingen		**2.956**	**V**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	2.956	V	Reserve Groen en Reserve verleende subsidies OD 5.1.1

	Onttrekking		**-10.979**	**N**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	-6.204	N	Reserve Groen en Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
2.	Programma Groene uitweg uitvoeren	5.1.2	-3.985	N	Reserve Groene Uitweg
3.	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	5.1.3	-417	N	Reserve OVP (Oostelijke Vechtplassen)
4.	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	5.1.4	-363	N	Reserve Laag Holland
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-10	N	

Lasten

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

a. Voor Specifieke uitkering (SPUK) L16 Programma Natuur is een bedrag van € 1,3 miljoen minder uitgegeven, dit heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- Grondaankopen van € 2,1 miljoen zijn geraamd als last, maar konden geactiveerd worden als investering in Materiële vaste activa (Gronden en terreinen) (€ 2,1 miljoen minder lasten). Deze investering is in 2022 gefinancierd met de subsidie van regeling L16;
- Hogere lasten voor Watercrassula Texel omdat er in de buurt van de oorspronkelijke besmetting een tweede besmetting gevonden is en die is meteen meegenomen in de bestrijding (€ 615.000 meer uitgegeven).
- Enkele projecten (bijv. Moerasvogels) zijn eerder opgestart dan vooraf verwacht (€ 150.000 meer uitgegeven).

b. Voor de projecten in de reserve Groen:

- Hogere lasten van € 288.000 bij project Waal en Burg door een voortvarende uitvoering, vooral veroorzaakt door het droge najaar;
- Voor het groenproject Groene Schakel zijn werkzaamheden voor onder andere beplanting later gestart. Dat veroorzaakt lagere lasten van € 392.000;
- Lagere lasten van € 300.000 in het project ‘De Vlotter’ bij dit project kon de aannemer vanwege gunstige omstandigheden het project uitvoeren voor een lager bedrag dan geoffreerd. Dit kwam o.a. omdat de aannemer een locatie had die dicht bij ‘De Vlotter’ lag waardoor de afvoer van grond financieel voordelig uitgevoerd kon worden.
- Tegenvallers in de uitvoering van diverse projecten als Faunapassages A1 en Maxisweg, schil Naardermeer en 'verbinden en ontsnipperen' leiden tot lagere lasten van in totaal € 880.000.

c. In de reserve verleende subsidies OD 5.1.1 hebben de hogere lasten (€ 616.000) te maken met de subsidie aan Staatsbosbeheer (SBB) uit de Uitvoeringsregeling Natuurherstelmaatregelen 2022 omdat het SBB toch gelukt is om al in 2022 te starten met de uitvoering hiervan.

d. Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000 (€ 159.000).

2. Programma Groene uitweg uitvoeren- 5.1.2

De uitgaven van de Groene Uitweg betreffen vooral subsidies. Er zijn minder subsidies aangevraagd omdat van een aantal projecten de voorbereiding en afstemming met partners en andere projecten meer tijd heeft gekost. Daarnaast is een enkel project gesplitst in delen en vindt subsidieverlening over meerdere jaren plaats (i.p.v. 1 jaar).

3. Tegemoetkoming faunaschade uitkeren- 5.2.4

Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende lasten over 2022 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 13 miljoen. Hiernaast hebben we in 2022 nog een nabetaling over 2021 ontvangen van € 0,5 miljoen zodat de uitgaven in 2022 uitkomen op € 13,5 miljoen en we hogere lasten hebben van € 1,2 miljoen.

4. Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen - 5.3.2

Grondaankopen van € 1,9 miljoen zijn geraamd als last, maar konden geactiveerd worden als investering in Materiële vaste activa (Gronden en terreinen). Deze investering is in 2022 gefinancierd met de subsidie van regeling L10.

Daarnaast is een bijdrage van € 288.000 aan de provincie Zuid-Holland ten behoeve van het VIP-NL-programma (Veeninnovatieprogramma-Nederland) doorgeschoven naar 2023. De reden hiervoor is dat de overeenkomst tussen Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland pas in december is ondertekend.

5. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 5. Groen wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

Een nadeel van € 239.000 wordt veroorzaakt door het groenproject Groene Schakel (project voor derden). Omdat daarvoor minder uitgegeven is hebben we hier ook minder baten voor ontvangen.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000 (€ 210.000).

2. Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren - 5.1.4

Deze Baten hebben betrekking op de subsidies die we eerder (in het jaar 2020) ten laste van de reserve Laag Holland gebracht hadden en we in 2022 alsnog ten laste van de SPUK (Specifieke uitkering) regeling Vitaal Platteland (L7) brengen.

3. Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen – 5.3.2

Dit heeft te maken met de Specifieke uitkering (SPUK) L10 impulsgelden bodemdaling (zie ook Lasten nr. 4).

Stortingen

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

a. Lagere storting reserve Kapitaallasten Groen

In 2022 zijn minder projecten gerealiseerd. Dit heeft ook gevolgen voor de onttrekking uit de Reserve Groen, die is verlaagd met € 394.000.

b. Hogere storting reserve Groen

Een hogere storting van € 293.000 komt door een hogere opbrengst bij de verkoop van de Strategische Gronden Groen (SGG), ook wel BBL&PASO gronden genoemd. Een pachter heeft een eerste recht van aankoop gelicht waardoor er onverwachts nog enkele percelen zijn verkocht in 2022.

c. Lagere storting in reserve verleende subsidies OD 5.1.1

Uit de UVR Natuurherstelmaatregelen is het in 2022 niet meer gelukt om de subsidie van € 2,3 miljoen aan Waternet AGV te verstrekken en de subsidie aan Staatsbosbeheer is € 548.000 lager uitgevallen. De storting in deze reserve vanuit de reserve Groen is hierdoor € 2,9 miljoen lager uitgevallen.

Onttrekkingen

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

Er is een lagere onttrekking van € 6,8 miljoen uit de Reserve Groen. Dit heeft onder andere te maken met de uitgaven op verschillende projecten zie lasten nr.1b en de stortingen nr. 1b en 1c.

Daarnaast was een hogere onttrekking van € 616.000 met betrekking tot de subsidie aan SBB (zie lasten nr. 1c.).

2. Programma Groene uitweg uitvoeren - 5.1.2

Er zijn minder subsidies aangevraagd omdat van een aantal projecten de voorbereiding en afstemming met partners en andere projecten meer tijd heeft gekost (zie ook lasten nr. 2.).

3. Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren - 5.1.3

Binnen het programma OVP worden projecten uitgevoerd, zowel door de provincie als door de partners binnen het gebiedsakkoord. De provincie draagt financieel bij aan de projecten door derden. De bijdrage van de provincie per project wordt berekend op basis van een verdeelsleutel. In dit geval zijn de lasten die de partners hebben gemaakt lager uitgevallen dan begroot. Dat houdt in dat onze bijdrage ook lager uitvalt, aangezien deze procentueel is gekoppeld aan de lasten derden.

4. Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren - 5.1.4

De lagere onttrekking uit de reserve Laag Holland komt omdat we alsnog subsidies ten laste van de SPUK Vitaal Platteland (L7) gebracht hebben (zie ook baten nr. 2).

Programma Economie, cultuur en welzijn

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, cultuur en welzijn

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	38.862	37.710	52.309	51.341	968	40.832
Baten	-2.918	-72	-4.935	-5.071	136	0
Saldo van baten en lasten	**35.944**	**37.638**	**47.374**	**46.270**	**1.104**	**40.832**
Stortingen reserves	21.251	13.223	16.358	16.358	0	15.559
Onttrekking reserves	-13.460	-13.900	-20.840	-18.109	-2.731	-16.358
Resultaat	**43.735**	**36.961**	**42.892**	**44.519**	**-1.627**	**40.033**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**968**	**V**	
1.	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.1.1	640	V	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
2.	Een innovatief klimaat bevorderen	6.1.2	-1.359	N	Reserve MKB/ SPUKF14/SPUKF25
3.	Een duurzame agrosector behouden en versterken	6.1.4	261	V	
4.	Europese landbouwprojecten cofinancieren	6.1.5	295	V	Reserve Europese landbouwprojecten
5.	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	6.2.1	330	V	
6.	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.4.1	699	V	Reserve Monumenten
7.	Capaciteitskosten		-66	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		168	V	
	Baten		**136**	**N**	
1.	Een innovatief klimaat bevorderen	6.1.2	-260	N	Reserve MKB/ SPUK F14/SPUK F25
2.	Europese landbouwprojecten cofinancieren	6.1.5	319	V	Reserve Europese landbouw projecten
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		77	V	

	Stortingen		**0**	**N**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0	N	
	Onttrekking		**-2.731**	**N**	
1.	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen.	6.1.1	-462	N	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
2.	Een innovatief klimaat bevorderen	6.1.2	-482	N	Reserve MKB
3.	Europese landbouwprojecten cofinancieren	6.1.5	-1.158	N	Reserve Europese landbouw projecten
4.	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.4.1	-655	N	Reserve Monumenten
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ 250.000		26	V	

Lasten

1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - 6.1.1

Voor een aantal regelingen met betrekking tot duurzaam ruimtegebruik en herstructurering van bedrijventerreinen is minder uitgegeven (€ 462.000).

- UVR Winkelgebieden. De regeling is onlangs geëvalueerd. Daaruit blijkt dat met name in de kleinere gemeenten in het noordelijk deel van de provincie de aanvragen achterblijven (€ 200.000).
- UVR Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties het aantal aanvragen is achtergebleven door de gemeenteraadsverkiezingen waardoor minder projecten in voorbereiding zijn gekomen (€ 125.000).
- Pilots verblijfsrecreatie en Revitalisering verblijfsrecreatie. Deze sector hard is getroffen door corona waardoor voor verblijfsrecreatie ondernemers de afgelopen jaren in het teken stond van overleven en men niet met verduurzaming en innovatie aan de slag kon gaan (€ 79.000).

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 235.000) zijn kleiner dan € 250.000.

2. Een innovatief klimaat bevorderen - 6.1.2

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) heeft over 2022 een negatief resultaat behaald van € 2,2 miljoen. Voor het verschil tussen de oorspronkelijke kapitaalverstrekking en het eigen vermogen van PDENH is een voorziening getroffen. Vanwege het lagere eigen vermogen van PDENH is een bedrag van € 2,2 miljoen aan deze voorziening toegevoegd.

Voor de MIT regeling topsectoren is minder uitgegeven. Dit valt onder andere te verklaren doordat minder verleningen plaats hebben gevonden (dit betreft zowel lasten die uit de reserve MKB worden gedekt als vanuit de SPUK regelingen F14 en F25):

- MIT regeling R&D projecten 2021 hierbij zijn een aantal subsidies lager vastgesteld dan de initiële toewijzingen. Deze verschillen zijn teruggevorderd (€ 309.000 minder uitgegeven).
- MIT regeling Haalbaarheid 2022, hierbij was het percentage weigeringen meer dan 50%, als gevolg van te lage kwaliteit van de subsidie aanvragen (€ 228.000 minder uitgegeven).
- Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 310.000) zijn kleiner dan € 250.000.

3. Een duurzame agrosector behouden en versterken – 6.1.4

Voor een aantal regelingen is minder uitgegeven:

- 'De UVR Gebiedsinitiatieven, omdat een aantal projecten de minimale drempelscore niet behaalden zijn deze niet toegewezen. Alleen impactvolle projecten krijgen subsidie gekoppeld aan de doelen van de Voedselvisie (€ 80.000).
- De subsidieaanvraag Aeres Hogeschool/lectoraat bodem is te laat ingediend, waardoor het niet meer mogelijk was om tijdig de subsidiebeschikking nog op te stellen (€ 50.000).
- Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 131.000) zijn kleiner dan € 250.000.

4. Europese landbouwprojecten cofinancieren - 6.1.5

Voor Europese projecten landbouw subsidies zijn minder subsidies toegekend (€ 295.000).

5. Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen - 6.2.1

COVID-19 heeft binnen de cultuursector lang doorgewerkt en heeft ook nog effect in 2023. De COVID-19 maatregelen hebben er toe geleid dat veel inzet en tijd van provincie en gemeenten is gaan zitten in de realisatie/uitvoering van de 3e tranche van het noodfonds met als gevolg dat minder is uitgegeven aan de opdrachten voor regionale samenwerking gemeenten.
Ook voor het noodfonds zelf is minder uitgegeven omdat de feitelijke aanvragen van gemeenten lager bleken.

6. Investeren in behoud en herbestemming monumenten - 6.4.1

Voor de subsidie regelingen gerelateerd aan onderhoud en behoud van monumenten is voor enkele regelingen minder uitgegeven, onder andere:

- UVR Restauratie Prov. Monumenten, er is geprobeerd alle vergunningen op tijd rond te krijgen, maar dat is niet gelukt, waardoor € 395.000 euro doorgeschoven is naar 2023.
- Opdrachten t.b.v. Rijks-/provinciale Monumenten. Vanwege het net in werking getreden beleidskader Erfgoed en Cultuur zijn er weinig opdrachten en onderzoeken uitgezet om het beleid uit te rollen of te evalueren (€ 84.000 minder uitgegeven).
- Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 220.000) zijn kleiner dan € 250.000.

7. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 6. Economie, cultuur en welzijn wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Een innovatief klimaat bevorderen - 6.1.2

De lagere baten, betreft de cofinanciering vanuit het EZK voor de MIT regelingen topsectoren (SPUK regelingen F14 en F25), als gevolg van lagere verleningen, zie ook voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 2.

2. Europese landbouwprojecten cofinancieren - 6.1.5

Het Regiebureau POP heeft de mogelijkheid om Technische Bijstand te kunnen declareren voor Nederland. Hierdoor is een deel van de reeds betaalde uitvoeringskosten geretourneerd namelijk € 319.000 euro. Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 55.000) zijn kleiner dan € 250.000.

Onttrekkingen reserves

1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - 6.1.1

Voor een aantal regelingen met betrekking tot duurzaam ruimtegebruik en herstructurering van bedrijventerreinen is minder uitgegeven (€ 462.000) zie ook lasten nr. 1.

2. Een innovatief klimaat bevorderen - 6.1.2

Ten behoeven van de uitvoering MIT regelingen topsectoren is € 412.000,- aan capaciteitskosten ten laste gegaan van de reserve MKB. Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 70.000) zijn kleiner dan € 250.000.

3. Europese landbouwprojecten cofinancieren- 6.1.5

Voor Europese projecten landbouw subsidies zijn minder subsidies toegekend (€ 295.000). Als onderdeel van POP3 was een garantie (€ 599.000) voor een lopend project opgenomen, deze garantie is niet meer van toepassing. Aanvullend hierop de geretourneerde technische bijstand (€ 319.000) zie ook baten nr. 2.

4. Investeren in behoud en herbestemming monumenten- 6.4.1

Voor de subsidie regelingen gerelateerd aan onderhoud en behoud van monumenten is voor enkele regelingen minder uitgegeven, zie lasten nr. 6.

Programma Economisch herstel en duurzaamheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7 — Economisch herstel en duurzaamheid

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	3.474	17.425	13.484	12.329	1.155	16.617
Baten	-257	0	-596	-669	73	0
Saldo van baten en lasten	**3.217**	**17.425**	**12.888**	**11.660**	**1.228**	**16.617**
Stortingen reserves	100.000	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-3.214	-17.425	-12.998	-11.776	-1.222	-16.325
Resultaat	**100.003**	**0**	**-110**	**-116**	**6**	**292**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**1.155**	**V**	
1.	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	7.1.1	1.153	V	Reserve Economisch herstel en duurzaamheid
2.	Capaciteitskosten	7.1.1	2	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	7.1.1	0		
	Baten		**73**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		73	V	
	Stortingen		**0**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**-1.222**	**N**	
1.	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid		-1.222	N	

Lasten

1. Economische herstel en duurzaamheid bevorderen - 7.1.1

Omdat TNO, de penvoerder van het consortium dat bij de Provincie Noord-Holland voor het project Contingentenaanpak, heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben voor het opstellen van een subsidieaanvraag zijn er minder uitgaven (€ 2,1 miljoen).

In 2022 zijn meer aanvragen (€ 985.000) binnen gekomen voor de uitvoeringsregeling HIRB+. Met de uitvoeringsregeling HIRB duurzaamheid wordt subsidie verleend aan gemeenten, parkmanagementorganisaties of samenwerkingsverbanden van minimaal drie ondernemers om initiatieven voor duurzame energiemaatregelen op bedrijventerreinen tot uitvoering te brengen.

Voor de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijke sector is € 340.000 meer uitgegeven, omdat de regeling succesvoller was dan verwacht.

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 378.000) zijn kleiner dan € 250.000.

2. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 7. Economisch herstel en duurzaamheid wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Onttrekking

1. Reserve economisch herstel en duurzaamheid - 7.1.1

De lagere onttrekking hangt direct samen met de toegelichte lagere lasten.

Programma Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8 — Overzicht Financien en bedrijfsvoering

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	57.933	86.120	74.958	65.530	9.429	102.300
Baten	-467.521	-457.102	-505.519	-505.045	-474	-513.294
Saldo van baten en lasten	**-409.587**	**-370.982**	**-430.561**	**-439.515**	**8.954**	**-410.994**
Stortingen reserves	68.560	5.653	7.268	9.155	-1.887	3.620
Onttrekking reserves	-34.914	-31.587	-48.570	-49.441	871	-28.845
Resultaat	**-375.941**	**-396.915**	**-471.863**	**-479.801**	**7.938**	**-436.218**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**9.429**	**V**	
1.	Stelposten	8.2.1	2.436	V	
2.	Afrekeningsverschillen	8.2.4	4.434	V	
3.	Capaciteitskosten		2.666	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-107	N	
	Baten		**-474**	**N**	
1.	Lokale heffingen	8.1.1	705	V	
2.	Uitkering provinciefonds	8.1.2	-316	N	
3.	Dividend	8.1.3	1.281	V	
4.	Stelposten	8.2.1	-2.150	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		6	V	
	Stortingen		**-1.887**	**N**	
1.	Overhead	8.1.8	-1.887	N	Reserve bedrijfsvoering / Reserve HV
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**871**	**V**	
1.	Overhead	8.1.8	969	V	Reserve Bedrijfsvoering / Reserve HV
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-98	N	

Lasten

1. Stelposten - 8.2.1

De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als lagere lasten. Dit zorgt voor een verschil op de lasten en baten.

2. Afrekeningsverschillen - 8.2.4

Dit betreft subsidies die administratief in een ander jaar worden afgehandeld dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke lasten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening, komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht (€ 4,4 miljoen minder uitgegeven).

3. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 8. Financiën en bedrijfsvoering verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Baten

1. Lokale heffingen- 8.1.1

De ontvangen opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB) zijn € 700.000 hoger. Dit komt door een verschuiving van auto's naar een zwaardere gewichtsklasse van de motorrijtuigenbelasting. Bij zwaardere gewichtsklassen hoort een hoger tarief van de motorrijtuigenbelasting en dus ook een hogere opbrengst van de opcenten.

2. Uitkering provinciefonds- 8.1.2

Een lagere uitkering van de algemene uitkering als gevolg van het overboeken van de indexatie over de middelen voor Verkeer en Vervoer die al eerder naar de begroting van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn overgeheveld (€ 1,1 miljoen).

In de decembercirculaire is een de nieuwe decentralisatie uitkering 'Natuur inclusief na-isoleren' opgenomen (€ 800.000).

3. Dividend - 8.1.3

Dankzij een liquiditeitsuitkering van de RON is meer dividend ontvangen (€ 1,3 miljoen).

4. Stelposten - 8.2.1

De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als lagere lasten. Dit zorgt voor een verschil op de lasten en baten. Zie ook lasten nr 1.

Stortingen

1. Overhead - 8.1.8

Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is bepaald dat het bedrag dat in een jaar niet wordt besteed aan materiële overhead en materiële personeelskosten gestort wordt in de reserve bedrijfsvoering. Het gaat hierbij in 2022 vooral om lagere materiële personeelslasten(€ 1,9 miljoen). Deze lagere lasten zijn onderdeel van de capaciteitskosten en komen als voordeel op alle begrotingsprogramma's terecht. Zie ook de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Onttrekking

1. Overhead - 8.1.8

Aan het eind van 2022 zijn nog nieuwe laptops aan de provincie geleverd, die voorzien waren voor 2023. Deze extra lasten van € 811.000 worden onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering.

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 158.000) zijn kleiner dan € 250.000.

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

		LASTEN			BATEN			SALDO		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	21.496	22.715	20.085	-59	-162	-150	21.437	22.553	19.935
2	Klimaat en Milieu	47.550	59.631	56.426	-1.610	-3.661	-3.891	45.940	55.970	52.535
3	Ruimte en Water	35.793	36.498	35.039	-7.439	-17.969	-14.939	28.354	18.529	20.101
4	Bereikbaarheid	278.297	266.017	259.687	-39.533	-19.631	-19.974	238.764	246.386	239.713
5	Groen	140.022	121.531	113.904	-7.392	-12.045	-9.828	132.630	109.486	104.076
6	Economie, cultuur en welzijn	37.710	52.309	51.341	-72	-4.935	-5.071	37.638	47.374	46.270
7	Economisch herstel en duurzaamheid	17.425	13.484	12.329	0	-596	-669	17.425	12.888	11.660
Saldo van baten en lasten		**578.293**	**572.185**	**548.811**	**-56.105**	**-58.999**	**-54.522**	**522.188**	**513.185**	**494.289**

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering (x € 1.000)

	LASTEN			BATEN			SALDO		
Omschrijving	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Overige Profit centers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lokale heffingen	0	0	0	-225.100	-229.100	-229.806	-225.100	-229.100	-229.806
Uitkering provinciefonds	0	0	0	-220.934	-257.510	-257.194	-220.934	-257.510	-257.194
Dividend	0	0	0	-7.130	-12.514	-13.795	-7.130	-12.514	-13.795
Financieringsfunctie	0	0	82	-692	-1.844	-1.879	-692	-1.844	-1.797
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschaps-belasting	1.036	338	350	0	0	0	1.036	338	350
Overhead	74.138	76.023	75.650	-109	-109	-162	74.029	75.914	75.488
Stelposten	2.785	0	-2.436	-2.150	-2.150	0	635	-2.150	-2.436
Bedrijfsvoering realiseren	6.661	4.105	1.925	-987	-2.292	-2.209	5.674	1.813	-285
Decentrale arbeidsvoorwaarden	1.500	2.262	2.163	0	0	0	1.500	2.262	2.163
Afrekeningsverschillen	0	-7.770	-12.204	0	0	0	0	-7.770	-12.204
Totaal	**86.120**	**74.958**	**65.530**	**-457.102**	**-505.519**	**-505.045**	**-370.982**	**-430.561**	**-439.515**
Saldo van baten en lasten	**664.413**	**647.143**	**614.341**	**-513.207**	**-564.518**	**-559.567**	**151.206**	**82.625**	**54.774**

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Toelichting

		Toevoegingen			Onttrekkingen			Mutaties		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	1.000	2	2	-1.006	-215	-262	-6	-213	-260
2	Klimaat en Milieu	28.497	33.560	33.560	-27.106	-39.009	-33.612	1.391	-5.449	-52
3	Ruimte en Water	16.312	25.397	25.320	-20.266	-23.012	-22.927	-3.954	2.385	2.393
4	Bereikbaarheid	56.173	91.616	128.851	-106.949	-123.845	-154.532	-50.776	-32.229	-25.681
5	Groen	37.479	70.904	67.948	-91.846	-80.901	-69.922	-54.367	-9.997	-1.974
6	Economie, cultuur en welzijn	13.223	16.358	16.358	-13.900	-20.840	-18.109	-677	-4.482	-1.751
7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0	-17.425	-12.998	-11.776	-17.425	-12.998	-11.776
8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	5.653	7.268	9.155	-31.587	-48.570	-49.441	-25.934	-41.302	-40.286
Totaal mutaties reserves		158.337	245.105	281.195	-310.085	-349.390	-360.580	-151.748	-104.285	-79.385
Saldo van baten en lasten		**822.750**	**892.248**	**895.535**	**-823.292**	**-913.909**	**-920.146**	**-542**	**-21.661**	**-24.611**

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2022		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**128.704**	**-73.929**	**54.774**
Baten			*-35.844*	*-523.722*	*-559.567*
	1	Openbaar bestuur	-82	-68	-150
	2	Klimaat en Milieu	-1.011	-2.880	-3.891
	3	Ruimte en Water	-9.524	-5.415	-14.939
	4	Bereikbaarheid	-10.728	-9.245	-19.974
	5	Groen	-8.929	-899	-9.828
	6	Economie, cultuur en welzijn	-4.876	-195	-5.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-669	0	-669
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-25	-505.020	-505.045
Lasten			*164.548*	*449.793*	*614.341*
	1	Openbaar bestuur	1.109	18.976	20.085
	2	Klimaat en Milieu	18.675	37.752	56.426
	3	Ruimte en Water	19.165	15.874	35.039
	4	Bereikbaarheid	58.445	201.242	259.687
	5	Groen	35.231	78.673	113.904
	6	Economie, cultuur en welzijn	21.385	29.956	51.341
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	11.831	498	12.329
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-1.292	66.821	65.530
Totaal Reserves			**-112.135**	**32.750**	**-79.385**
Baten			*-359.476*	*-1.104*	*-360.580*
	1	Openbaar bestuur	-262	0	-262
	2	Klimaat en Milieu	-33.612	0	-33.612
	3	Ruimte en Water	-22.787	-140	-22.927
	4	Bereikbaarheid	-154.400	-132	-154.532
	5	Groen	-69.852	-70	-69.922
	6	Economie, cultuur en welzijn	-18.109	0	-18.109
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-11.776	0	-11.776
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-48.679	-762	-49.441
Lasten			*247.341*	*33.854*	*281.195*
	1	Openbaar bestuur	2	0	2
	2	Klimaat en Milieu	33.560	0	33.560
	3	Ruimte en Water	25.320	0	25.320
	4	Bereikbaarheid	128.851	0	128.851
	5	Groen	42.585	25.363	67.948
	6	Economie, cultuur en welzijn	11.307	5.051	16.358
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	5.715	3.440	9.155
Eindtotaal			**16.569**	**-41.180**	**-24.611**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten
3.2.5	Verkoop onroer. goed	-8.879
4.1.1	Mobiliteitsbeleid	-3.873
4.4.5	Proj.v.derden wegen	-8.680
4.4.6	Projecten v. derden	2.497
5.1.1	Groenprojecten B&U	-2.604
5.1.1	PNO	-1.209
5.1.1	Proj. derden groen	993
5.1.1	SPUK L16 Pr. Natuur	-4.378
5.1.3	Oost. Vechtplassen	-659
6.1.2	MKB	-4.527
7.1.1	Maat. vastgoed	-669
	Overige incidentele baten < € 500.000	-3.856
	Totaal incidentele baten	**-35.844**

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele lasten
2.1.1	ET - RES	2.772
2.1.2	ET - Warmtetransitie	7.370
2.1.3	Energietransitie alg	1.511
2.1.3	ET â€“ Prov. Bezit	616
2.1.3	ET-Waterstof	526
2.2.2	Gezonde leefomgeving	1.521
2.2.3	Bodemsan ov projecte	1.840
3.2.1	OV fonds, incl.ov-kp	2.657
3.2.3	Havencomplexen	1.651
3.2.4	Ruimtelijke ontw.	1.206
3.2.5	Verkoop onroer. goed	5.758
3.3.1	Woonbeleid	1.184
3.3.2	Woningbouw	2.945
3.4.2	Meekoppelkansen	538
3.5.3	Waterrecreatie	1.497
4.1.1	Mobiliteitsbeleid	4.454
4.1.2	Mobiliteitbel. Fiets	1.159
4.1.2	Mobiliteitsbel. OV	30.725
4.1.2	Verl subs ov infra	5.560
4.3.1	Capaciteit BU 4.3.1	938
4.4.2	Ontw prov infra Wege	1.949
4.4.3	Capaciteit BU 2.3.1	667
4.4.5	Capaciteit BU 2.3.2	1.034
4.4.5	Proj.v.derden wegen	8.560
4.4.6	Projecten v. derden	-560
4.4.7	Inn proj mob Smartmo	1.090
5.1.1	Capaciteit BU 6.1.1	564

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele lasten
5.1.1	Groenprojecten B&U	5.697
5.1.1	PNO	11.384
5.1.1	Proj. derden groen	-536
5.1.1	SPUK L16 Pr. Natuur	4.331
5.1.1	Verl. subs PNN	3.989
5.1.2	Groene uitweg	3.330
5.1.3	Oost. Vechtplassen	1.845
5.3.2	Landschappen	1.040
5.3.3	Cofin.Waddenzee	1.404
6.1.1	Herstruct bedrijfste	1.479
6.1.1	Regionale economie	631
6.1.2	Cofinanciering Regio	750
6.1.2	MKB	8.824
6.1.4	Duurzame landbouw	904
6.1.5	Europ. landbouw prj.	4.508
6.2.1	Cult. infrastructuur	1.959
6.4.2	Stelling v. Adam/NHW	996
7.1.1	Arbeidsmarkt	1.155
7.1.1	Bedrijventerreinen	3.422
7.1.1	Maat. vastgoed	2.117
7.1.1	Verst. cultuursector	1.747
7.1.1	Verst. maats. sector	2.919
8.1.8	Capaciteit BU 8.2.1	557
8.1.8	Capaciteit CZ 8.2.1	6.466
8.1.8	I-Portfolio res.bedr	1.018
8.2.3	GO-gelden	2.163
8.2.4	Afrek.Versch. TV 2.1	-663
8.2.4	Afrek.Versch. TV 5.1	-1.959
8.2.4	Afrek.Versch. TV 6.1	-713
8.2.4	Afrek.Versch. TV 6.2	-1.336
8.2.4	Afrek.Versch. TV 6.9	-5.373
8.2.4	Afrek.Versch. TV 7.1	-1.000
	Overige incidentele lasten < € 500.000	11.761
	Totaal incidentele Lasten	**164.548**

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele stortingen
5.1.1	Resv. Groen	25.363
6.4.1	Resv. Monumenten	5.051
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	3.440
Eindtotaal		**33.854**

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen
3.2.3	Resv. Kaplst. Haven	-140
4.4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-132
5.1.1	Resv. Kaplst. Groen	-70
8.1.8	Resv. huisvesting	-762
Eindtotaal		**-1.104**

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2022 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2022 **bedragen x € 1**	**R.M. Bergkamp**	**K. Bolt**
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.997	113.253
Beloningen betaalbaar op termijn	22.502	21.233
Subtotaal	183.499	134.486
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**183.499**	**134.486**

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2021				
bedragen x € 1	**R.M. Bergkamp**		**K. Bolt**	
Functiegegevens	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	153.092		106.209	
Beloningen betaalbaar op termijn	21.956		20.759	
Subtotaal	175.048		126.968	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000		209.000	
Bezoldiging	**175.048**		**126.968**	

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-152.010	-54.774	97.236
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	40.588	84.859	44.271
(2)	Mutatie voorzieningen	-332	6.968	7.300
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-4.865	-4.865
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-192.930**	**-127.800**	**65.130**

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2022	31-12-2021
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste Activa	**1.270.304**	**1.167.634**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0**	**0**
(2)	**Materiële vaste activa**	**997.981**	**913.122**
a	Investeringen met een economisch nut	142.413	142.462
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	855.568	770.660
(3)	**Financiële vaste activa**	**272.323**	**254.512**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*171.803*	*155.122*
	waarvan aan deelnemingen	171.796	155.115
	waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b	*Leningen*	*88.789*	*89.414*
	waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
	waarvan aan deelnemingen	55.589	56.214
c	*Overige langlopende leningen*	*11.731*	*9.976*
	Vlottende Activa	**189.631**	**295.035**
(4)	**Voorraden**	**44**	**4.909**
	Voorraad gronden	44	4.909
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**129.506**	**231.502**
	Vorderingen op openbare lichamen	87.827	79.547
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	35.367	144.086
	Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.457	6.197
	Overige vorderingen	1.855	1.673
(6)	**Liquide middelen**	**456**	**5.169**
	Banksaldi	456	5.169
(7)	**Overlopende activa**	**59.624**	**53.455**
	Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	-
	- het Rijk	3.009	405
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.114	3.337
	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	53.501	49.713
	Totaal	**1.459.935**	**1.462.669**
	Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA		31-12-2022	31-12-2021
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste passiva	**1.037.732**	**1.085.537**
(8)	**Eigen Vermogen**	**1.008.892**	**1.063.665**
	Waarvan Algemene Reserves	166.258	185.996
	Waarvan Bestemmingsreserves	818.023	859.781
	Gerealiseerd resultaat	24.611	17.888
(9)	**Voorzieningen**	**28.840**	**21.872**
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	28.840	21.872
	Vlottende Passiva	**422.203**	**377.132**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**18.728**	**27.446**
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.810	12.835
	Overige schulden	15.918	14.610
(11)	**Overlopende passiva**	**403.475**	**349.686**
	Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.108	184.036
	Nog te betalen verplichtingen	69.777	73.202
	Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	18	52
	- het Rijk	103.411	80.568
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	10.920	11.740
	Overige vooruitontvangen bedragen	241	87
	Totaal	**1.459.935**	**1.462.669**
(11)	Gewaarborgde geldleningen	0	113
	Garantstellingen	8.986	48.206

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2022 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2022 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2022 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de

afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

	Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2021	Reclassificatie	Investeringen 2022	Des-investeringen 2022	Bijdragen van derden 2022	Afwaarderingen 2022	Afschrijving 2022	Boekwaarde per 31-12-2022
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**								
	bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
	Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**								
a.	**Investeringen met een economisch nut**	**142.462**	-	**7.543**	**181**	**3.988**	-	**3.423**	**142.413**
	- Gronden en terreinen	81.734		7.172	181	3.988	-	-	84.737
	- Bedrijfsgebouwen	60.728		218	-	-	-	3.423	57.523
	- Machines apparaten installaties			153	-	-	-	-	153
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een**								
	maatschappelijk nut	**770.660**	-	**114.301**	**3**	**16.437**	**1.720**	**11.233**	**855.568**
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	770.660		114.301	3	16.437	1.720	11.233	855.568
	Totaal materiële vaste activa	**913.122**	-	**121.844**	**184**	**20.425**	**1.720**	**14.656**	**997.981**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**913.122**	-	**121.844**	**184**	**20.425**	**1.720**	**14.656**	**997.981**

Toelichting:
De investeringen in gronden en terreinen bestaan uit de aanschaf van NNN gronden ad € 5,3 mln en aankopen strategische gronden ad € 1,9 mln.
Daarnaast is er geïnvesteerd in netwerkvoorzieningen ad 0,15 mln (installaties).
De desinvesteringen zijn voornamelijk de de verkoop van BBL gronden ad € 0,15 mln.

Investeringen PMI:

Wegen: N241 € 2,5 mln, N23 Westfisiaweg € 2,7mln, N239 € 4,1 mln, N247 Waterland € 7,6 mln, N243 € 15,6 mln (incl. bijdragen derden)
Bruggen: Oudekerk € 1,3 mln (excl. Bijdrage derden)
HOV: HOV 't Gooi € 23,1 mln, HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid € 4,8 mln (Incl. bijdragen derden)
Technische installaties: Vervanging voor ledverlichting € 1,6 mln.

Investeringen PMO:
Wegen: € 14,6 mln. waarvan de N 241 voor € 12,3 mln
Bruggen/Sluizen: Brug oude kerk € 4,2 mln, Koopvaarderschutssluis € 4,4 mln, Cruiquisbrug 1 mln en brug Krommenie € 1,2 mln.
Waterwegen: € 10,1 mln voor onderhoud voor o.a oevers en houten beschroeiing.

Afwaarderingen:
Als gevolg van het vaststellen van de actualisatie van iMPI 2023-2030 in maart vervalt de verlengingsopgave voor de Koopvaardersschutsluis (KVSS). De reeds hiervoor gemaakte kosten van € 1,7 miljoen worden daarom direct ten laste van het resultaat gebracht (versneld afgeschreven).

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2021	Investeringen in 2022	Desinvesteringen in 2022	Herwaardering in 2022	Afschrijvingen oninbaarheid in 2022	Boekwaarde per 31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	155.115	18.925	-	2.245-	-	171.795
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	56.214	-	625	-	-	55.589
C. Overige langlopende leningen	9.976	2.631	245	631-	-	11.731
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	**254.512**	**21.556**	**870**	**2.876-**	-	**272.322**

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 14,1 mln in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 0,77 mln in het Innovatiefonds Noord-Holland en € 4,0 mln in ROM Regio B.V Holland.
- Overige langlopende leningen: Storting van kapitaal ad € 2,0 mln.aan Stichting Cultuur + Ondernemen en toevoeging rente Stg. Voorbereiding Pallas-reactor € 0,6 mln.

Desinvesteringen
- Leningen aan deelnemingen: Aflossing ad € 0,6 mln door Schiphol Area Development Company N.V. (SADC).
- Overige langlopende leningen: Aflossing ad € 0,16 mln door CPO en € 0,09 mln door het Collectief Agrarisch Natuurbeheer

Herwaarderingen
- Herwaardering op basis van de jaarstukken van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH). PDENH heeft een negatief resultaat behaald in 2022 van € 2,2 mln. De totale herwaardering op PDENH bedraagt door deze mutatie tot en met 2022 € 12,4 mln.
- Het bedrag van € 0,6 mln is een herwaardering op de toegevoegde rente op een lening aan Pallas. Deze gehele lening van € 42,7 mln is voorzien.

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Afboekingen in 2022 (niet meer besteed)	Restant krediet 2022
2. MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investeringen met een economisch nut:										
Gronden en terreinen										
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200	-	27.200	27.200	0	-	27.200	-	0
idem	25-06-2007;50	32.800	-	32.800	32.800	0	-	32.800	-	0
idem	NJN 2008	35.000	-	35.000	31.774	1	-	31.775	-	3.225
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	13.000-	-	13.000-	13.000-	0	-	13.000-	-	0
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000	-	15.000	15.000	0	-	15.000	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000-	-	17.000-	17.000-	0	-	17.000-	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	40.000-	-	40.000-	40.000-	0	-	40.000-	-	0
grondverkopen		-			14.158-	1	181-	14.338-	-	14.338
subtotaal		**40.000**	**-**	**40.000**	**22.616**	**2**	**181-**	**22.437**	**-**	**17.563**
Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN)	14-9-2020;40	250.000	-	250.000	18.917	-	5.259	24.176	0	225.824
krediet aankoop SPUK-gronden	13-07-2021;52	30.000	-	30.000		-	0	0	0	30.000
Veenweiden (CO2 red.)			-	0		-	1.912	1.912	0	-1.912
bijdrage Rijk (SPUK-gelden)	13-07-2021;52	-24.864	-	-24.864	-19.510	-	-1.912	-21.422	0	-3.442
verkoop van grond							-2.075	-2.075	0	2.075
subtotaal		**255.136**	**-**	**255.136**	**593-**	**-**	**3.184**	**2.591**	**-**	**252.545**

Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.400	-	5.400	-892	-	218	-674	0	6.074
Investeringen in steunpunten B&U	23-05-2016;29	3.100	-	3.100	3.100	-	-	3.100	0	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	45	-	45	45	-	-	45	0	0
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	140	-	140	140	-	-	140	0	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	3.820	-	3.820	3.820	-	-	3.820	0	0
subtotaal		**12.505**	**-**	**12.505**	**6.213**	**-**	**218**	**6.431**	**-**	**6.074**
netwerkvoorziening buiten-werklocaties	08-11-2022;68		1.405	1.405		0	153	153	-	1.252
subtotaal		**-**	**1.405**	**1.405**	**-**	**-**	**153**	**153**	**-**	**1.252**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:										
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:										
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	2.091.520	87.359	2.178.879	1.769.266	1	70.136	1.839.403	-	339.476
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	894.124-	10.802-	904.926-	781.057-	14.840-	16.388-	812.285-	570	93.211-
Ontvangen vergoedingen/verkoop grond		-			-					
subtotaal		**1.197.396**	**76.557**	**1.273.953**	**988.209**	**14.839-**	**53.748**	**1.027.118**	**570**	**246.265**
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-										
Bollenstreek/Duinpolderweg	8-10-2018;51	4.800	-	4.800	1.050	-1	31	1.080	-	3.720
Bijdragen van Prov.Zuid-Holland en VRA		-3.200	-	-3.200	-483	-	-	-483	-	-2.717
subtotaal		**1.600**	**-**	**1.600**	**567**	**1-**	**31**	**597**	**-**	**1.003**

Vervangingsinvesteringen wegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO wegen)	diverse	190.591	10.501	201.092	163.747	-	26.819	190.566	-	10.526
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO vaarwegen)	diverse	81.046	4.898	85.944	47.835	-	12.179	60.014	-	25.930
		-								
subtotaal		**271.637**	**15.399**	**287.036**	**211.582**	-	**38.998**	**250.580**	-	**36.456**
PMO-projecten:										
Projecten Machinerichtlijnen	6-11-2017;60 en 18-11-2019;81 en 09-03-2020;14 en 08-11-2021;58 en 19-09-2022;44A	29.090	-9.269	19.821	15.796	-	1.736	17.532	-	2.289
		-	-	-	-	-	-	-	-	-
24-uurs centrale brugbediening	6-11-2017;60 en 08-11-2021;58 en 19-09-2022;44A	9.000	-472	8.528	8.998	-	-740	8.258	-	270
	19-09-2022;44A	0	17.472	17.472	0	-	2.795	2.795	-	14.677
Vervangingsinvesteringen kunstwerken	6-11-2017;60	10.680	-26	10.654	8.488	27	442	8.957	-	1.697
Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	442	-	442	72	-	0	72	-	370
Vervanging observatiecamera's VRI	18-11-2019;81	1.000	-	1.000	0	-	151	151	-	849
Waterwolftunnel, vervanging SCADA (bestuursingssysteem)	18-11-2019;81	1.500	-	1.500	1.076	-1	455	1.530	-	-30

Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door klok Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door een astronomische klok (totaal 780 stuks) in de kasten van de openbare verlichting en verkeersregelinstalaties	18-11-2019;81	750	-	750	414	-	-	414	-	336
SLS-01 vervanging - sleutelsysteem obj	27-03-2022;17	-	1.400	1.400	-	-	21	21	-	1.379
Led-verlichting 2e fase	17-05-2021;19 en 27-03-2022;17	5.500	450	5.950	-	-	-	-	-	5.950
Samenw zonnefietspaden (energieopwek)	13-07-2021;52 en 19-09-2022;44A	1.230	193	1.423	178	-	83	261	-	1.162
Uitrol intelligente verkeerslichten	25-9-2018;62 en 16-7-2019;68	4.515	-	4.515	-	-	-	-	-	4.515
subtotaal		**63.707**	**9.748**	**73.455**	**35.022**	**26**	**4.943**	**39.991**	**-**	**33.464**
Groenprojecten:										
Natuurbrug Zeepoort	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	3.168	-	3.168	3.118	-	-	3.118	-	50
Verkoop van grond					-					
					-					
Verbinden en ontsnipperen faunapassages	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	2.072	-	2.072	105	-	140	245	-	1.827
subtotaal		**5.240**	**-**	**5.240**	**3.223**	**-**	**140**	**3.363**	**-**	**1.877**
Totaal		**1.847.221**	**103.109**	**1.950.330**	**1.266.839**	**(14.812)**	**101.234**	**1.353.261**	**570**	**596.499**

Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2022

OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Afboekingen (niet meer besteed)
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
WEGEN					
x					
N201 Corridor					
Grondaankopen	15-11-1999; 73 (pmi)	11.345	-		
Grondaankopen	05-11-2001;75 (pmi)	15.900	-		
Inrichting en opstarten projectorganisatie N201	05-11-2001;75 (pmi)	2.545	-		
Aanvullend krediet voorbereiding N201	13-05-2002; 31 (pmi)	1.550	-		
Subtotaal N201 uit PMI (kapitaalslasten)		**31.340**	-		
x					
Krediet bij Regio akkoord (UNA reserve)	13-01-2003;7	81.500	-		
Krediet Realisatie Overeenkomst (NCW 2005 EXINH)		31.300	-		
Krediet Realisatie besluit (NCW 1-1-2005)	25-10-2004; 72	418.420	-		
Krediet Realisatie Besluit herleid naar reële raming prijspijl 2011	25-10-2004;72	46.300	-		
Subtotaal krediet N201 bij Realisatie Besluit		**577.520**	**0**		
Scopewijziging ongelijkvloerse kruising Zijdelweg	10-11-2008; 78 (pmi)	20.000	-		
Scopewijziging N201 Amstelpassage Aquaduct	10-11-2008; 78 (pmi)	21.100	-		
Scopewijziging Verkeersveiligheid Legmeerdijk	8-11-2005 (pmi 2005)	725	-		
Subtotaal scopewijzigingen N201 uit PMI		**41.825**	**0**		
Totaal krediet Programma N201+		**650.685**	**0**		
Totale bijdrage derden		482.975-	-		
Totaal N201 incl terug te ontvangen kosten N201		**167.710**	**0**	**632.262**	**0**

Trajectbenadering grootonderhoud N201a					
N201-29 Cruquiusbrug A (traj.benadering)	16-12-2013;78	4.200	736	2.951	-
x	30-09-2019;69	5.500	-		-
N201-33 vervangen wegconstructie	08-11-2021;58	460	-	-	-
x					
N523-01 traj.ben gr onderh N523a-N236	16-12-2013;78	13.800			
Aframing krediet	27-06-2016;35	5.500-			
x		**8.300**	-	8.156	-
Totale bijdrage derden		10.125-			
x					
N23 Westfrisiaweg					
EXINH voorbereidingskrediet (2005-27515)	2005-27515)	2.500			
PMI 2007 voordracht 38, voorbereiding MER	2007;38	1.500			
PMI 2008 voordracht 40, voorbereiding PIP	2008;40	2.500			
PMI 2008 voordracht 40, grondverwerving	2008;40	5.000			
PMI 2009 voordracht 78; uitwerking voorl ontwerp (VO)	2009;78	2.000			
PMI 2009 voordracht 34, onderzoek en communicatie	2009;34	4.000			
PMI 2010 voordracht 35, uitwerking ontwerp naar VO+	2010;35	1.100			
1e begrotingswijziging 2011 (voordracht 24)	14-02-2011;24	81.400			
Subtotaal (EXINH)		**100.000**			
Kredietaanvraag N23-01 (2012)	12-11-2012;88	321.770			
Kredietaanvraag N23-02 (2014)	10-11-2014;78	2.150			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	580			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	1.778			
Kredietverlaging N23-03 (2021)	24-08-2021;55	-8.200			
Krediet N23 Westfrisiaweg		**418.078**	**1.927**	**400.466**	-
Bijdragen derden	12-11-2012;88	105.110-			
x	10-11-2014;78	775-			
x	27-06-2016;35	248-			

Bijdrage N23-03- (2021)	24-08-2021;55	970-	-	-	
Bijdrage derden		**107.103-**	-	-	-
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N202a	08-11-2021;58	660	398	398	-
N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	13-05-2014;53	7.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-850			
Verhoging krediet	02-11-2016;77	750			
x		**7.500**	-	**7.354**	-
Bijdrage derden		3.640-			
x					
N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	27-01-2015;14	1.800	-	1.762	-
N200-06, Kortetermijnmaatregelen Kop van de Zeeweg (N200) Bloemendaal	08-11-2022;68	150	-	-	-
N203-18, Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513	08-11-2022;68	400	-	-	-
Bijdrage derden		58-			
Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	27-06-2016;35	450	-	389	-
x					
Verdubb. N207 gedeelte A4-N205					
Voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	1.000			
Aanvullend krediet	22-06-2009;34	9.400			
Aanvullend krediet	07-11-2011;78	54.150			
Aframing krediet	19-05-2015;62	-10.000			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-4.000			
Aframing krediet (onderhoud)	27-06-2016;35	-7.200			
x		**43.350**	-	42.723	-
Bijdrage derden		20.650-			
x					

N208 Fietsverbinding langs N208 gem Haarlem/Bloemendaal	03-11-2015;99	1.750	299	1.806	-
x	30-09-2019;69	1.500	-	-	-
Bijdrage derden		350-			
x					
Trajectbenadering N231b, ged N201-N232 gem.Aalsmeer					
Krediet	07-11-2017;76	1.200	-	1.200	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	1.300	-	1.262	-
x	16-07-2019;68	70	14	84	-
OLV Greenport	30-09-2019:69	414	-	25	
Bijdrage derden		600-			
x					
N231-17 Ongestoorde Logistieke Verbinding, gemeente Aalsmeer					
N231-17 OLV Greenport, realisatie ingang	09-11-2020;53	1.567	137	488	-
	08-11-2021;58	193			
Bijdrage derden		194-			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte					
bebouwde kom Haarlem-N205	27-06-2016;35	100	-	77	-
x					
N235 doorstr./verk veiligheid N235/N247	22-05-2012;52	4.200	-	4.200	-
Extra krediet	12-11-2012;90	475	-	475	-
Extra krediet	16-12-2013;78	825	-	825	-
Extra krediet	27-01-2015;14	400	2	96	-
Voorschot uit algemeen voorbereidingskrediet	15-12-2016	0	-	-	-
Bijdrage derden		4.432-			
Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.Ilpendam / P'end	03-11-2015;99	27.550			
x	23-05-2017;46	-1.300			
x		**26.250**	-	**19.985**	-
x					

Bijdrage derden	03-11-2015;99	15.424-			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017-46	500			
x					
N236 Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind					
(Wegvak naar RONA norm) Voorbereidingskrediet	21-06-2004;44	600	-	600	-
Aanvullend voorb.krediet	22-06-2009;34	650	-	650	-
Aanvullend voorb.krediet	23-09-2013;52	1.550	-	1.550	-
Aanvullend krediet	13-05-2014;53	3.800	-	3.800	-
Aanvullend krediet	02-11-2016;77	1.400	-	1.400	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	500	-	500	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	300	194	506	-
x		**8.800**	**194**	**9.006**	**0**
Bijdrage derden		467-			
x					
N236 dp4 duurzaam veilig & vv Vechtbrug					
Voorbereidingskrediet	23-09-2013;52	500			
Krediet	13-05-2014;53	14.900			
Aframing krediet	02-11-2016;77	-455			
x		**14.945**	32	14.197	-
Bijdrage derden		-			
x					
Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -					
Ankeveense Plassen), gemeente Wijdemeren	28-06-2010;35	12.660	-	12.660	-
Bijdrage derden	26-06-2011;51	2.857-			
x					
Reconstructie N236, deel 2:					
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	23-09-2013;52	650	-	630	-
x					
N236 rec N236 deel 6: Faunapassage -Noordereind	19-05-2015;62	1.500	24	256	-

x					
N236 Trajectbenadering groot onderhoud Fr.Kampweg					
(N236) en N524, gem Gooise Meren en Hilversum	27-06-2016;35	260	-	299	-
x					
Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik					
Krediet	23-09-2013;52	3.250	-	3.073	-
Bijdrage derden		185-			
x					
N240 herinrichting Kon. Emmaweg	07-11-2011;78	10.000	-	5.564	-
x					
N240 krpt Droge Wijmersweg					
Krediet	23-09-2013;52	2.550	-	2.440	-
	9-3-2020;14	200	-	-	-
Bijdrage derden		373-			
x					
N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,					
gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon	27-06-2016;35	70	-	70	-
N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	09-03-2020;14	3.750	685	2.359	-
x					
Herinrichting kruispunt N241-Langereis	14-12-2009;87	6.600	-	6.600	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	225	-	225	-
x	08-01-2019;9	175	-	121	-
Bijdrage derden		207-			
x					
Herinrichting N241 gedeelte N242-N248					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	4.000	-		
Krediet	12-11-2012;87	49.000	-		

Aframing krediet	16-12-2013;78	5.000-			
x		**48.000**	6	45.674	-
Bijdrage derden		696-			
x					
Trajectbenadering N241b, ged N242-A7					
Voorbereidingskrediet	23-05-2017;46	6.100	-	6.100	-
x	30-09-2019:69 en 8-03-2021:12	10.900	-	10.900	-
x	27-03-2022;17	43.000	2.758	2.217	-
Bijdrage derden		0			
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)					
Aanpassen krediet		1.511	-	1.511	-
x					
Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard	14-12-2009;87	1.891	-	1.891	-
x					
Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat	25-04-2006; 32	750			
Verhogen voorbereidingskrediet	08-05-2007; 38	250			
Verhogen voorbereidingskrediet	13-5-2008; 40	300			
Uitvoeringskrediet	14-12-2009;87	29.200			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-7.500			
	jaarrekening 2018	-162			
x		**22.838**	-	22.838	-
Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent					
Voorbereidingskrediet	14-12-2009;87	1.000	-	1.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	14.300	-	11.431	-
Bijdrage derden		-3.051			
x					
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	28-06-2010;35	12.000	-	10.995	-

Bijdrage derden		-7.000			
Verlaging bijdrage derden GS 10-5-2011		2.400			
x					
N242 rec Zuidtangent-N504					
Krediet	23-09-2013;52	2.900			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-900			
x	jaarrekening 2018	-130			
x		**1.870**	-	1.870	-
Bijdrage derden		-147			
x					
Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg					
Krediet	23-05-2017-46	1.710	-	1.710	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	200	-	139	-
x					
N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4	12-12-2011;100	520	3	407	-
x					
VM-maatregelen N242	voorschotkrediet 2021	50	19	33	-
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.853	-	2.853	-
x					
Trajectbenadering N243a gem Alkmaar, Beemster en Koggeland					
Voorbereidingskrediet	10-07-2017;46	6.000	240	6.000	-
x	09-03-2020;14	35.320	15.809	15.809	-
x	27-03-2022;17	500	-	-	-
Bijdrage derden		-717			
N244 Verdubbeling ged A7-N247					
Voorbereidingskrediet	12-11-2012;90	5.000	-	5.000	-
Krediet	23-09-2013;52	4.700	-	4.700	-

krediet	13-05-2014;53	32.800	5-	31.793	-
x	30-09-2019;69	-3.000	-	3.000-	-
Bijdrage derden		-21.718			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N244a ged N242/N246 en N244/A8					
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	2.000	-	2.000	-
Krediet	02-11-2016;77	4.600	-	4.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	900	-	900	-
x	30-09-2019;69	5.192	-	5.192	-
x	30-09-2019;69	500	8	2.836	-
Bijdrage derden		-5			
Trajectbenadering N244a: deel B, Kogerpolderbrug					
Krediet	02-11-2016;77	6.600	-	6.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	5.500	7	3.653	-
Bijdrage derden		-8			
Trajectbenadering N244a: deel C, Beatrixbrug					
Krediet	02-11-2016;77	5.200	-	5.200	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	2.500	-	2.500	-
x	30-09-2019;69	4.604	3	2.343	-
Bijdrage derden		-5			
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	27-06-2011;51	3.494	-	4.777	-
Bijdrage derden		-3.300			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N245a, gedeelte					
N245, gedeelte N508-N504, gem Alkmaar en Langedijk	27-06-2016;35	90	1	72	-
x					
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad					
Voorschotkrediet	28-06-2010;35	1.100	-	1.100	-
Krediet	08-11-2010;66	4.200	-	4.200	-

Aanvullend krediet	23-09-2013;52	3.600	-	3.167	-
x		**8.900**			
Bijdrage derden		-1.864			
x					
N247+N235 Bereikbaarh Waterland: langetermijnmaatregelen					
Voorbereidingskrediet	13-05-2014;53	2.500			
Verlaging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	-1.250			
x		1.250			
Verhoging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	875			
Verhoging voorbereidingskrediet	12-07-2016;52	800			
Verhoging voorbereidingskrediet	02-11-2016;77	1.500			
Krediet	23-05-2017;46	40.300			
x	08-01-2019;9	2.650			
	30-09-2019;69	4.120			
	09-11-2020;53	5.000			
x	17-05-2021;19	200			
x		**56.695**	7.629	36.677	-
Bijdrage derden		-23.775			
x					
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	02-11-2016;77	400	-	380	-
Bijdrage derden		-198			
x					
N247-20BereikbWaterlMaatrN247ged.A10Edam	01-11-2016;77	250	-	132	
x					
N248-16 SR 590 Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg	09-11-2021;72	575	183	183	
x					
Vervang. Stolperbasculebrug14D35	*verseon 1278245 31-10-2019	100	97	236	
x					

Verlengen Koopvaardersschutsluis	*verseon 1316773 02-12-2019	500	-	500	
x	09-03-2020;14	7.200	748	1.216	
x					
Vaarverbinding BVSS K20-07	08-03-2021;12	6.500	-	-	
Bijdrage derden		-6.500			
x					
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidngskrediet	26-06-2003; 57	420			
Verhoging voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	580			
Krediet	28-06-2010;35	16.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.500			
x		**16.100**	107	15.627	-
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	26-06-2003; 57	300	-		
Verhoging krediet	10-11-2008; 78	350	-		
Verhoging krediet	23-09-2013;52	7.650	-		
Verhoging krediet	13-05-2014;53	850	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.000	-		
x		**8.150**	-	6.676	-
x					
bermverharding, ged N241 M'meer	22-05-2012;52	950	-	950	-
N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	09-03-2020;14	1.500	-	1.199	-
Herinrichting N417, gemeente Hilversum					
Herinrichting Utrechtseweg/rotonde Noodweg	22-06-2009;34	950	-	950	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.750	200	844	-
x					
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	12-11-2012;90	5.200	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-700	-		

x	jaarrekening 2018	0			
x		**4.500**	-	4.616	-
Bijdrage derden		-375			
x					
Fietsoversteek N501- Redoute	voorschotkrediet 2021	359	52	73	-
x					
Reconstr. Kruisp. N501-Keesomln/Westerwg	voorschotkrediet 2021	130	35	50	-
x					
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaart	29-05-2018;39	350	-	314	-
x					
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242					
Krediet	23-05-2017;46	3.565	-	3.565	-
x	08-01-2019;9	835	-	690	-
Bijdrage derden		-442			
x					
Reconstructie brug Oosthuizen					
Krediet	25-04-2006; 32	2.400	-	2.400	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	800	-	800	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	300	49	305	-
x		**3.500**	**49**	**3.505**	**0**
x					
Trajectbenadering N509a, gemeente Beemster					
Krediet	07-11-2017;76	500	-	500	-
x	08-01-2019;9	100	-	109	-
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged					
bebouwde kom Alkmaar- bebouwde kom Bergen	27-06-2016;35	292	-	242	-
x					
Reconstructie Alkmaar- Egmond	13-11-2006; 98	4.750	-	4.750	-
Verhoging krediet	22-05-2012;52	1.522	-	1.522	1
Bijdrage derden		-700			

x					
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	03-11-2015;99	3.700	-	3.802	-
Bijdrage derden		-1.323			
x					
N516-04 (PMI)	08-11-2021;58	6.700	-	-	-
N516-04 (OPI)	08-11-2021;58	8.467	-	-	-
Verl busbaan & aanl linksafstrook					
Krediet	23-05-2017;46	3.400	9-	3.257	-
x	09-11-2020;53	225	-	-	-
Bijdrage derden		-1.835			
x					
Trajectbenadering N518a					
Krediet	02-11-2016;77	920	-	692	-
x					
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer					
Krediet	7-11-2017;76	270	-	4	-
x					
N522 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk					
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	3.750	-	3.750	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	23.250	1.335	22.385	-
x	30-09-2019;69 en '09-11-2020;53	-485	-	-	-
x	27-03-2022;17	2.475	-	-	-
Bijdrage derden		-7.370			
x					
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan					
Krediet	08-11-2010;66	5.100	-	5.760	-
x	16-12-2019;91	200	-	164	-
Bijdrage derden		-5.180			

x					
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	19-05-2015;62	500	-	500	-
x	16-12-2019;91	60	-	54	-
Bijdrage derden		-130			
OV-haltevoorziening Stroomlijnen	Statusrapport nr 272	2.256	-	2.253	-
x					
R-net Fietsparkeren	Statusrapportnr 325	1.232	-	463	-
Bijdrage derden		463-			
x					
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	19-11-2012;90	8.066	-	8.066	-
Bijdrage derden		-4.786			
x					
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	27-06-2016;35	1.500	-	863	-
x					
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	30-05-2005; 31	7.000	-	7.000	-
x	22-06-2009;34	3.800	-	3.800	-
x	3-11-2009;87	1.400	-	1.400	-
x	28-06-2010;35	1.600	-	156	-
Bijdrage derden		-3.371			
x					
Netwerkmanagement	10-11-2008;78	15.000			
Verlaging krediet	1-4-2014;44	-1.400			
x		13.600			
Aanvullend krediet (alg-39)	23-09-2013;52	950			
Verhoging krediet	19-05-2015;62	7.094			
Verlaging krediet	27-6-2016;35	-675			
Aframing krediet	23-05-2017;46	-1.144			

Aframing krediet	jaarrekening 2018	-188			
x		**19.637**	-	19.637	-
x					
Bijdrage derden	19-05-2015;62	-7.094			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017;46	434			
x					
Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	27-06-2016;35	2.081	-	2.081	-
x	23-05-2017;46	220	-	52	-
Bijdrage derden		-2.085			
x					
Led-verlichting (energiebesparing)	14-09-2020;40	6.500	1.615	5.327	-
x	27-03-2022;17	-450	-	-	-
Netwerkbreed	1-4-2014;44	1.400			
Verhoging krediet	27-6-2016;35	675			
x		**2.075**	38	2.096	-
Verhoging krediet, uitrol intelligente VRI's	23-05-2017;46	710			
Verhoging krediet	12-11-2018; 62	4.515			
x		**5.225**	-	476	-
Bijdrage derden		**-98**			
x					
Nieuwbouw Wilhelminasluis					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.000	-	2.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	35.872	-	35.872	-
x	08-01-2019;9	13.700	-	13.700	-
x	09-11-2020;53	2.402	232	334	-
	08-11-2021;58	326	-	-	-
Bijdrage derden		-37.078			
x					
Zaanbrug					

Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	18.078			
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	4.578			
x	09-11-2020;53	423			
x	08-03-2021;12 en 17-05-2021;12	892			
x	08-11-2021;58	3.251			
x		**27.222**	-	4.137-	-
Bijdrage derden		-16.908			
x					
Algemeen Voorbereidingskrediet	PS 15-06-98;39	450	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	13-05-2002; 31	1.050	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-11-2004;79	6.000	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-06-2009;34	2.500	-	-	-
x					
Busbaan Wijckerpoort		0	587	3.687	-
x	09-03-2020;14	22.800	-	-	-
Bijdrage derden		-5.100			
Trajectstudie N239		5.750	4.412	6.613	-
Bijdrage derden		-260			
N240-16: Aanleg bermverharding	jaarrekening 2022	75	-	-	-
K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	jaarrekening 2022	150	-	-	-
Trajectbenadering GO N247b		130	61	175	-
x	04-03-2020 vs-Kr	370	-	-	-
Trajectbenadering N506a	30-09-2019;69	1.270	14	1.107	-
Verbreden fietspaden gem. Alkmaar - Bergen		0	-	-	-
Krpt Westerheide-Oude Postweeg	09-03-2020;14	1.312	655	1.312	-
x	17-05-2021;19	58	58	58	-
x	27-03-2022;17	637	152	152	-
Nog te verdelen kosten		7.520	-	880	-
x					

Totaal voorbereidingskrediet		**34.712**	**5.939**	**13.984**	**0**
x					
x					
Aankoop gronden					
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	09-07-2018;39	1.800	-	141	-
Grondaankopen *	4e wijziging 1994	9.076	-	252	-
x	jaarrekening 2019	2.449	-	-	-
Verkoop gronden		0	-	3.889-	-
x					
Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		**1.128.883**	**41.547**	**1.659.785**	**1**
x					
Infrastructurele openbare vervoer projecten					
x					
HOV 't Gooi					
Krediet	17-12-2014;2	1.352	-	1.351	-
x	-	11.299	-	11.299	-
x	-	1.350	-	1.350	-
x	-	0	-	11-	-
Krediet	17-12-2014;2	96.949	23.134	90.651	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	400	-	-	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39 en '28-08-2018;50	10.050	-	-	-
Verhoging krediet	09-03-2020;14	325	-	-	-
Verhoging krediet	17-05-2021;19	100	-	-	-
x	27-03-2022;17 en 19-09-2022;44A	16.259	-	-	-
Bijdrage derden		-19.425			
x					
HOV Velsen	05-07-2010;43	63.950			
x	27-06-2016;35	-13.950			

x		12-12-2016;77	-13.000			
x		jaarrekening 2019	-29.362			
x		08-01-2019;9	-4.500			
Bijdrage derden			1.450			
x			**4.588**	-	**4.362**	-
x						
HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk						
Voorbereidingskrediet		23-09-2013;52	2.000	-	2.000	-
Krediet		01-11-2014;89	24.350	-	17.041	-
Verhoging krediet		19-05-2015;62	405	-	405	-
Verhoging krediet		23-05-2017;46	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet		29-05-2018;39	18.700	99	4.496	-
x		30-09-2019;69	-4.500		4.500-	-
	2 mln € -/- 1,1 mln €	09-03-2020;14	2.000		-	-
x		09-03-2020;14	-1.110		-	-
x						
Bijdrage derden			-36.431			
x			**8.014**	**99**	**22.042**	**0**
x						
HOV Aalsmeer -knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)						
Gem Haarl'meer, Aalsmeer en Uithoorn						
Krediet		27-06-2016;35	29.099	-	29.099	-
Verhoging krediet		29-05-2018;39	6.507	-	6.507	-
Verhoging krediet		08-03-2021;12	6.740	4.799	9.316	-
Verhoging krediet		17-05-2021;19	80	-	-	-
Bijdrage derden			-37.052			
x			**5.374**	**4.799**	**44.922**	**0**
x						
halte Royal Flora Holland		09-11-2020;53	4.800	511	1.774	-

	08-11-2021;58 en 27-03-2022;17	4.056	-	-	-
Bijdrage derden		-6.782			
HOV-02 Toolenburg-Nieuw Vennep	23-04-2020;voorschotkrediet	250	12	92	-
Uitrol productformule R-net	29-05-2018;39	2.914	36	1.785	-
Opdrachten Beleid	28-08-2018;50	4.800	31	1.080	-
x					
Subtotaal (infastructurele openb.vervoer projecten)		**146.673**	**28.622**	**180.697**	**0**
x					
TOTAAL		**1.275.556**	**70.169**	**1.840.482**	**1**
Investeringen		2.183.684	70.169	1.840.482	
Bijdrage derden		908.128,00-	16.388,13-	812.198	
Totaal krediet/realisatie		1.275.556,00	53.780,87	1.028.283,81	

Specificatie kredieten PMO wegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
x		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2013:									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013		60.038	0	60.038	-	-	-	-	60.038
Totaal prognose 2011 t/m 2013		62.379	0	62.379	-	-	-	-	62.379
					-				
tekort ruimte krediet 2011 t/m 2013	*rectificaties*	**-2.341**	**0**	**-2.341**	**0**	-	-	-	-2.341
Kredieten 2012:									
omschrijving									
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503		nvt*		nvt*	2.951	-	-	2.951	
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15		nvt*		nvt*	5.233	-	-	5.233	
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3		nvt*		nvt*	4.666	-	-	4.666	
N248b-01 GO km 3,55-18,70		nvt*		nvt*	6.026	-	-	6.026	
N249a-01 GO km 0,00-12,6		nvt*		nvt*	5.080	-	-	5.080	
N517a-01 GO km 0,05-1,83		nvt*		nvt*	704	-	-	704	
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI		nvt*		nvt*	2.204	-	-	2.204	
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan		nvt*		nvt*	4.160	-	-	4.160	
N240a-01 GO km 7,0-10,0		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI		nvt*		nvt*	200	-	-	200	
N245b-01 GO km 29,3-35,9		nvt*		nvt*	790	-	-	790	
N417a-01 GO km 8,9-10,8		nvt*		nvt*	542	-	16	558	
N509a-01 GO km 2,0-7,3		nvt*		nvt*	2.447	-	-	2.447	
N235a-03 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2		nvt*		nvt*	1.874	-	-	1.874	
						-	-	-	
						-	-	-	

N207a-01		nvt*		nvt*	2.739	-	-	2.739	
N242b-02		nvt*		nvt*	8.319	-	-	8.319	
N245a-01		nvt*		nvt*	3.278	-	-	3.278	
Bouwrente vvW		nvt*		nvt*	217	-	-	217	
						-	-	-	
betrekking op deel niet gespecificeerd						-	-	-	
Totaal kredieten 2012	*rectificaties*	19.815	***0***	***19.815***	***51.430***	-	***16***	***51.446***	***-31.631***
Kredieten 2013:									
omschrijving									
N520a-01 GO km 0,05-5,17		nvt*		nvt*	1.915	-	-	1.915	
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50		nvt*		nvt*	2.261	-	-	2.261	
N201b-02 GO km 35,9-40,43		nvt*		nvt*	889	-	-	889	
N232c-01 overdracht aan Amstelveen		nvt*		nvt*	650	-	-	650	
N236a-01 vervanging verhardingen		nvt*		nvt*	2.133	-	-	2.133	
N241a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N248a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	1.893	-	-	1.893	
N512a-01		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N521a-01 GO km 0,00-2,43		nvt*		nvt*	1.261	-	-	1.261	
Totaal kredieten 2013	*rectificaties*	4.515	***0***	***4.515***	***11.002***	-	-	***11.002***	***-6.487***
Kredieten 2014:									
omschrijving									
N206a-01 GO km 36,09-37,00		0	0	-	767	-	-	767	-767
N239b-01 GO		1.650	0	1.650	1.309	-	-	1.309	341
N244c-02 Bijdrage aan PMI		6.000	0	6.000	6.000	-	-	6.000	-
N516a-02 vervangen KW 25b16		2.050	0	2.050	2.041	-	-	2.041	9
Totaal kredieten 2014		***9.700***	-	***9.700***	***10.117***	-	-	***10.117***	***-417***
Kredieten 2015:									
omschrijving									
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg		0	0	-	2.990	-	-	2.990	-2.990
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48		0	0	-	1.459	-	-	1.459	-1.459

N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.680	0	4.680	3.339	-	-	3.339	1.341
Totaal kredieten 2015	***-***	***4.680***	***-***	***4.680***	***7.788***	***-***	***-***	***7.788***	***-3.108***

Kredieten 2016:								
omschrijving								
N205b-03	670	0	670	466	-	-	466	204
N242Ld-01	350	0	350	215	-	2	217	133
N243a-03	0	0	-	408	-	-	408	-408
N302a-01	0	0	-	1.081	-	-	1.081	-1.081
N506a-02	0	0	-	1.600	-	-	1.600	-1.600
N507a-02	0	0	-	2.000	-	-	2.000	-2.000
N236a-02	2.700	0	2.700	2.497	-	-	2.497	203
Totaal kredieten 2016	***3.720***	***-***	***3.720***	***8.267***	***-***	***2***	***8.269***	***-4.549***

Kredieten 2017:								
omschrijving								
N240b-01	5.200	0	5.200	3.046	**1**	**737**	**3.784**	**1.416**
N520b-02	1.000	0	1.000	14	-	-	14	986
Totaal kredieten 2017	***6.200***	***-***	***6.200***	***3.060***	***1***	***737***	***3.798***	***2.402***

Kredieten 2018:								
omschrijving								
N231b-01	4.296	0	4.296	2.946	-	44	2.990	1.306
N243a-04	8.700	0	8.700	596	-	263	859	7.841
N247a-06	2.000	0	2.000	307	-	456	763	1.237
N240c-01	750	0	750	738	-	**6**	**744**	**6**
N247b-02	3.600	0	3.600	613	1	306	920	2.680
Totaal kredieten 2018	***19.346***	***-***	***19.346***	***5.200***	***1***	***1.075***	***6.276***	***13.070***

Kredieten 2019:								
N506a-03	3.700	0	3.700	2.765	-1	9	2.773	927

N197a-01	voorschotkrediet 13-08-2020 vanuit P.00176.1 naar P.00174.1 krediet niet aangevraagd bij PMO 2019-2026	60	0	60	23	-	30	53	7
N201c-03	PS 08-11-2021 58	1.430	726	2.156	26	1	40	67	2.089
N239a-03		2.200	0	2.200	582	-	390	972	1.228
N241b-03	PS 27-03-2022 17	10.850	6.750	17.600	5.390	-1	12.249	17.638	-38
N247a-03		1.600	0	1.600	275	-	365	640	960
N244a-01		480	0	480	84	-	403	487	-7
N243a-04		780	0	780	-	-	-	-	780
Totaal kredieten 2019		***21.100***	***7.476***	***28.576***	***9.145***	***-1***	***13.486***	***22.630***	***5.946***
Kredieten 2020:									
N242a-05 Vervangen glazen onderpanelen geluidschermen N242 en N244/N508 (nieuw)		1.500	0	1.500	3	-	468	471	1.029
nnb		0	0	-	-	-	-	-	-
nnb		0	0	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2020		***1.500***	***-***	***1.500***	***3***	***-***	***468***	***471***	***1.029***
		90.576	***7.476***	***98.052***	***106.012***	***1***	***15.784***	***121.797***	***-23.745***

** In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.*
Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
Kredieten 2014: kunstwerken									

omschrijving									
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03		8.763	0	8.763	9.237	-	1.280	10.517	-1.754
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04		8.763	0	8.763	400	-	806	1.206	7.557
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging		15.500	0	15.500	15.006	-1	32	15.037	463
Totaal kredieten 2014		***33.026***	***-***	***33.026***	***24.643***	***-1***	***2.118***	***26.760***	***6.266***
Kredieten 2015: kunstwerken									
omschrijving									
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru		12.250	0	12.250	2.196	-1	983	3.178	9.072
Totaal kredieten 2015		***12.250***	***-***	***12.250***	***2.196***	***-1***	***983***	***3.178***	***9.072***
Kredieten 2016: kunstwerken									
omschrijving									
K09 Beatrixbrug 19D19		9.555	0	9.555	8.710	-	4	8.714	841
K17 Brug Ouderkerk	PS 27-03-2022 17	19.785	3.025	22.810	13.026	-1	4.199	17.224	5.586
Totaal kredieten 2016		***29.340***	***3.025***	***32.365***	***21.736***	***-1***	***4.203***	***25.938***	***6.427***
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20m Kogerpolderbrug-03		7.700	0	7.700	7.620	-	2	7.622	78
K20N Stolperbasculebrug		11.600	0	11.600	1.524	-	**777**	**2.301**	9.299
Totaal kredieten 2017		***19.300***	***-***	***19.300***	***9.144***	***-***	***779***	***9.923***	***9.377***
kredieten 2018 kunstwerken									
omschrijving									
N248b Waardbrug 14G11		0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2018		-	-	-	-	-	-	-	-

kredieten 2019 kunstwerken

N248b Schagerbrug A 14G14	PS 08-03-2021 12 ipv voorbereidingskrediet PMI	1.500	0	1.500	14	-	-	14	1.486
K1 Zijperbrug 14D30		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
Totaal kredieten 2019		**6.100**	**0**	**6.100**	**14**	**0**	**-**	**14**	**6.086**
Totaal kredieten kunstwerken		**100.016**	**3.025**	**103.041**	**57.733**	**-3**	**8.083**	**65.813**	**37.228**
Totaal krediet wegen		**190.592**	**10.501**	**201.093**	**163.745**	**-2**	**23.867**	**187.610**	**13.483**

Specificatie kredieten PMO vaarwegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2014 oevers									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	*rectificatie*	7.265	0	7.265	7.297	-	-	7.297	-32
K17a-02 [05.8680-1002]	*rectificatie*	0	0	-	36	-	-	36	-36
Ruimte krediet 2011 t/m 2014 oevers	*rectificatie*	**7.265**	**-**	**7.265**	**7.333**	**-**	**-**	**7.333**	**-68**
Kredieten 2015: oevers									
omschrijving									
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0		3.500	0	3.500	4.516	-	-	4.516	-1.016
K4/5/6-c vervanging vwv 19		4.928	0	4.928	3.737	-1	10	3.746	1.182
K2/K3 vervangingen vwv 15	*rectificatie*	11.700	0	11.700	8.481	-	-	8.481	3.219
Totaal kredieten 2015 oevers		***20.128***	***-***	***20.128***	***16.734***	***-1***	***10***	***16.743***	***3.385***
Kredieten 2016: oevers									
omschrijving									
K4/5/6c vaarwegvak 20		8.324	0	8.324	7.092	-	102	7.194	1.130
Totaal kredieten 2016 oevers		***8.324***	***-***	***8.324***	***7.092***	***-***	***102***	***7.194***	***1.130***
kredieten 2017									
omschrijving									
K4/5/6a vaarwegvak 18		7.973	0	7.973	5.058	-1	308	5.365	2.608
K7/8 vaarwegvak 21		4.800	0	4.800	3.633	-	70	3.703	1.097
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6		840	0	840	840	-	-	840	-

Totaal kredieten 2017		***13.613***	***-***	***13.613***	***9.531***	***-1***	***378***	***9.908***	***3.705***
kredieten 2018 oevers									
omschrijving									
K20a-01 vaarwegvak 5		3.400	0	3.400	688	1	1.223	1.912	1.488
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7		2.800	0	2.800	523	-	1.034	1.557	1.243
Totaal kredieten 2018		***6.200***	***-***	***6.200***	***1.211***	***1***	***2.257***	***3.469***	***2.731***
kredieten 2019 oevers									
omschrijving									
K9-01 vaarwegvak 8	PS 08-11-2021 58	840	1.100	1.940	334	-	331	665	1.275
K20m-a-01 vaarwegvak 10		0	0	-	0	-	-	-	-
K20Na-01 vaarwegvak 4		1.635	0	1.635	234	-	621	855	780
K20Zb-01 vaarwegvak 11		0	0	-	0	-	-	-	-
K18a-01, vaarwegvak 16, Westfriese Vaart; splitsing Waardkanaal	PS 08-11-2021 58	1.951	404	2.355	517	-	1.191	1.708	647
K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriese Vaart, zijsloot bij km. 7,8 - Medemblik	PS 08-11-2021 58	4.600	1.054	5.654	1.453	-	4.504	5.957	-303
K20a-02, vaarwegvak 5, Noordhollandsch Kanaal: Omval - Alkmaar Noord		1.600	0	1.600	1.405	-	142	1.547	53
x									
Totaal kredieten 2019		***10.626***	***2.558***	***13.184***	***3.943***	***-***	***6.789***	***10.732***	***2.452***
kredieten 2020 oevers									
omschrijving									
K19o-a-01 Vaarwegvak 32 (nieuw)		1.600	0	1.600		-	-	-	1.600
K19o-b-01 Vaarwegvak 33 (nieuw)		1.690	0	1.690		-	-	-	1.690
Totaal kredieten 2020		***3.290***	***-***	***3.290***	***-***	***-***	***-***	***-***	***3.290***
kredieten 2022 oevers									

omschrijving									
K20z-b-01 vervanging Vaarwegvak 13 (nieuw)	voorschotkrediet	0	1.000	1.000		-	1.188	1.188	-188
K11-a-01, K11-b-01, K11-b-01, K18-a-02 aanschaf hergebruikte damwanden	PS 27-03-2022 17	0	1.340	1.340		-	-	-	1.340
Totaal kredieten 2020		*-*	***2.340***	***2.340***	*-*	*-*	***1.188***	***1.188***	***1.152***
Totaal kredieten oevers		**69.446**	**4.898**	**74.344**	**45.844**	**-1**	**10.724**	**56.567**	**17.777**

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20N KVVS Kolkwand		11.600	0	11.600	1.993	-	4.410	6.403	5.197
Totaal kredieten kunstwerken		**11.600**	**-**	**11.600**	**1.993**	**-**	**4.410**	**6.403**	**5.197**
Totaal kredieten Vaarwegen		**81.046**	**4.898**	**85.944**	**47.837**	**-1**	**15.134**	**62.970**	**22.974**

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Vlottende Activa

Voorraden	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Voorraad gronden	44	4.909

De mutatie van de voorraard gronden bestaat uit:

Voorraden per 01-01-2022	4.909	4.597
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	181	2.925
Verkopen	-5.046	-2.613
Voorraden per 31-12-2022	44	4909

Toelichting
Afgelopen jaar is de grootste mutatie geweest bij de verkoop van strategische gronden een transformatiestation geweest aan een netbeheerder ad 4,736 mln.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting	61.365	57.883
Te vorderen Vennootschapsbelasting	239	489
Motorrijtuigenbelasting	19.447	19.609
Nog te ontvangen Provincies	64	405
Nog te ontvangen Rijksoverheid	75	76
Nog te vorderen Gemeenten	5.984	758
Overige nog te ontvangen	653	327
	87.827	79.547
Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	35.367	144.086
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Groenfonds)	4.457	6.197
Overige vorderingen		
Debiteuren	1.597	1.615
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	5	5
Overige posten	253	52
	1.855	1.673
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	129.506	231.502

Toelichting

De afname van het bedrag aan vorderingen met circa € 102 mln. wordt verklaard door de afname van de uitzettingen in s-Rijksschatkist met € 108 mln.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het saldo bij de jaarrekening 2022 is € 0,456 mln. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,175 mln.) en de post kruisposten (€ 0,281 mln.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2022			
(1)	**Drempelbedrag**	**10.645**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**231**	**213**	**119**	**159**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.414	10.432	10.526	10.487
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	822.749			
(4b)	Begrotingstotaal kleiner dan 500 miljoen; drempelbedrag 1 miljoen. Begrotingstotaal groter dan 500 miljoen; drempelbedrag 10 miljoen.	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	322.749			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.645			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.800	19.428	10.970	14.619
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	231	213	119	159

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is toegenomen met ca. € 6,2 mln.

De toename komt met name door een toename in vooruitbetaalde bedragen (onder andere subsidies groter dan € 1,5 mln (€ 5,6 mln). Daarnaast is een toename in Nog te ontvangen bedragen (€ 2,4 mln.).

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2021	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Bodem Overbuggingsjaar (E58)	-	-	1.400	-	1.400
Regionale MIT-regeling (F12)	-	-	1.209	-	1.209
Regionale MIT-regeling 2021 (F14)	405	-	-	5	400
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.337	-	337	560	3.114
Totaal	**3.742**	**-**	**2.946**	**565**	**6.123**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2022	31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	33.325	35.118
Overige vooruitbetaalde bedragen	20.176	14.595
	53.501	49.713

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2022	Resultaat-bestemming 2021	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	2022
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	185.996	17.887	5.715	-	43.341		-	166.258
Totaal algemene reserves (a)	**185.996**	**17.887**	**5.715**	**-**	**43.341**	**-**	**-**	**166.258**
Bestemmingsreserves								
Programma 1 Openbaar Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	1.878	-	2	-	262			1.618
Programma 2 Klimaat en Milieu								
Reserve Bodemsanering	27.430	-	319	-	2.025	-	-	25.724
Reserve Energietransitie	28.287	-	4.664	-	3.153	14.428	-	15.370
Reserve Circulaire economie	1.595	-	350	-	584	-	-	1.361
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	553	-	-	-	-	553	-	0
Reserve Gezonde leefomgeving	5.751	-	3.420	-	1.856	-	-	7.315
Reserve Duurzame elektriciteit	-	-	3.929	5.272	3.524	-	-	5.677

Reserve Warmtetransitie	-	-	3.267	9.711	7.176	-	-	5.802
Reserve Subsidies.Warmtetransitie	-	-	2.630	-	311	-	-	2.319
Programma 3 Ruimte en Water								
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	25.081	-	50	-	538	-	-	24.593
Reserve Waterrecreatie	3.392	-	1.562	-	1.497	-	-	3.457
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	11.790	-	5.000	-	172	5.000	-	11.618
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	4.043	-	1.599	-	1.568	-	-	4.074
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	-	-	-	341
Reserve Woonbeleid	3.871	-	-	-	1.200	-	-	2.671
Reserve Woningbouw	10.838	-	1.200	-	2.301	4.869	-	4.868
Reserve Klimaatadaptatie	1.290	-	1.500	-	1.260	-	286	1.244
Reserve Impuls duurzame zeehavens	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	12.152	-	-	4.541	-	-	-	16.693
Reserve subsidie Bloemendalerpolder	1.818	-	-	-	1.206	-	-	612
Reserve subsidie OV-fonds	5.500	-	-	5.000	2.405	-	-	8.095
Reserve verleende subsidies woningbouw subsidies	-	-	-	4.869	485	-	-	4.384
Programma 4 Bereikbaarheid								
Reserve Mobiliteitsbeleid	3.116	-	-	405	628	100	-	2.793
Reserve Uitvoeren mobiliteit	102.482	-	14.207	10.554	51.327	6.895	25	68.996
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	120.603	-	21.034	-	3.658	56.817	-	81.162
Reserve Groot onderhoud wegen	28.688	-	16.703	3.575	16.089	-	1.400	31.477
Reserve Investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	6.969	-	7.356	-	3.376	3.575	1.251	6.123
Reserve Innovatieveprojecten Mobiliteit	11.865	-	395	6.800	1.767	1.703	-	15.590
Reserve Openbaar Vervoer projecten	19.774	-	67	-	230	-	-	19.611
Resverve verleende subsidies OD 4.1.2	3.329	-	-	6.490	5.560	-	-	4.259

Programma 5 Groen								
Reserve Groen	138.126	-	25.363	167	18.676	31.166	-	113.814
Reserve Groene Uitweg	18.740	-	107	261	3.434	872	-	14.802
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	14.846	-	58	2.105	1.707	-	-	15.302
Reserve Cofinanciering Waddenzee	8.206	-	5.000	-	1.404	6.762	-	5.040
Reserve Landschap	1.183	-	3.500	-	1.040	750	-	2.893
Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Laag Holland	3.605	-	-	750	52	-	-	4.303
Reserve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	1.279	-	-	23.735	3.989	-	-	21.025
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	-	-	-	6.762	-	-	-	6.762
Reserve subsidies Laag Holland	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 6 Economie, Cultuur & Welzijn								
Resverve Herstructurering bedrijventerreinen	2.040	-	2.500	-	1.479	-	-	3.061
Reserve MKB	11.659	-	5.672	-	5.077	-	-	12.254
Reserve Duurzame Landbouw	1.785	-	-	-	-	1.785	-	0
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	6.770	-	-	1.785	4.189	-	-	4.366
Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	3.500	-	5.051	-	5.292	-	-	3.259
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	7.159	-	-	1.350	26	261	-	8.222
Programma 7 Economisch herstel & duurzaamheid								
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	96.786	-	-	-	11.776	-	-	85.010
Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering								
Reserve Bedrijfsvoering	13.454	-	3.440	-	3.175	-	-	13.719
Reserve GO-Gelden	2.263	-	-	-	2.163	-	-	100
Reserve Huisvesting	12.959	-	-	-	762	-	-	12.196

Reserves ter dekking van kapitaallasten								
Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	140	-	-	-	140	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	14.507	-	-	15.806	132	-	-	30.181
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	50.786	-	-	23.756	-	-	-	74.542
Resv. Kapitaallasten invest.kunstwerken (Prog. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	3.890	-	-	1.703	-	-	-	5.593
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.663	-	-	140	70	-	-	3.733
Totaal bestemmingsreserves	**859.782**	**0**	**139.945**	**135.537**	**178.742**	**135.537**	**2.962**	**818.023**
Totaal reserves(a + b)	**1.045.779**	**17.887**	**145.660**	**135.537**	**222.083**	**135.537**	**2.962**	**984.281**
Resultaat 2022								24.611
Totaal eigen vermogen								1.008.892

Algemene reserve

Doel:
De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2021 is er € 17,8 mln gestort in de Algemene Reserve.

Stortingen:
In 2022 is € 5,7 mln gestort in de Algemene Reserve. Dit betreffen de volgende toevoegingen:
* € 2,1 mln: vanuit de ruimte in de begroting 2022
* € 1,6 mln: Betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties
* € 1 mln: ten behoeve van de weerstandscapaciteit deelname ROM
* € 1 mln: Omzetten van storting reserve investeringen kunstwerken naar algemene reserve ivm gewijzigde dekking onderliggende projecten

Onttrekkingen:
In 2022 is € 43 mln aan de algemene reserve onttrokken. Dit bedrag bestaat uit:
* € 26 mln: onttrekking conform het coalitieakkoord
* € 13,6 mln: betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties
* € 1,5 mln: Betreffen onttrekkingen vanuit de decembercirculaire 2021. Het gaat hierbij om decentralisatie-uitkeringen die uit het resultaat van 2021 geoormerkt gestort zijn in de algemene reserve. Met deze onttrekking wordt het budget opgehoogd waarvoor de middelen in eerste instantie zijn uitgekeerd.
* € 1,0 mln: ten behoeve van Tata Steel

Stand:
Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2022 bedraagt € 410 miljoen. 25% hiervan is € 102,5 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's €19,2 miljoen voor het komende jaar zijn en €34,9 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 102,5 miljoen moet zijn. De algemene reserve voldoet hiermee aan de kaders zoals die hiervoor zijn opgesteld.

Toelichting bestemmingsreserves

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2022 € 3,5 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ruim € 1 miljoen uitgegeven. De middelen zijn besteed aan de Uitvoeringsregeling Landschapsontwikkeling Westeinderscheg met een bedrag van € 724.000. Daarnaast is er een subsidie buiten UVR verstrekt voor € 70.000 en zijn er voor een bedrag van € 246.000 proceskosten gemaakt. Hiernaast is er € 750.000 overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam ten behoeve van de Liniedijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 bedraagt € 2,9 miljoen. Dit zal volgens het bestedingsplan aan diverse Landschapsversterkingsprojecten uitgegeven worden.

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen € 3 miljoen en € 300.000 voor het Leefbaarheidsfonds en proceskosten (conform Coalitieakkoord) en € 120.000 voor het Actieprogramma Geluid (tweede begrotingswijziging 2022).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op Hollandse Luchten (€ 708.000), Capaciteitskosten (€ 351.000), Proceskosten (€ 377.000), Tata Steel (€ 289.000), Actieplan geluid (€ 54.000), Scherp Vergunnen (€ 42.000) en dagboekonderzoeken (€ 3.000).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 7,3mln.) zullen worden ingezet voor de in het bestedingsplan opgenomen activiteiten (Gezondheidsonderzoeken, Monitoring omgevingskwaliteit, diverse uitvoeringsregelingen etc.).

	Reserve Klimaatadaptie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	In 2021 is conform het Coalitieakkoord € 1,5 miljoen in de reserve gestort.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen subsidieverleningen op grond van de uitvoeringsregelingen onderzoek en fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (resp. € 48.400 en € 880.000) en proceskosten (€ 225.000). Daarnaast is er aan capaciteitskosten € 107.000 onttrokken aan de reserve. Tenslotte is er een bedrag van € 286.000 vrijgevallen ter dekking van de kosten van 2 FTE voor intensivering van het VTH beleid. De kosten van deze 2 FTE moesten uit de eigen begroting gevonden worden.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 140.000 onttrokken aan de reserve
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 is nihil.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.3
Toelichting stortingen	Er is € 2,2 miljoen in de reserve gestort, dit heeft voornamelijk betrekking op een overhevelingen vanuit de reserve Groen. Hiermee worden de middelen die vanuit de reserve Groen toegezegd zijn voor het Gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 1,8 miljoen hebben betrekking gehad op onder andere de volgende projecten: • Bureaukosten € 214.000 • Herstel legakkers € 338.000 • Baggeren € 1,1 miljoen
Toelichting stand	De stand eind 2022 is € 15,3 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNN.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.3
Toelichting stortingen	Ter dekking van capaciteitskosten is € 319.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van capaciteitskosten is € 455.000 onttrokken aan de reserve. Daarnaast is € 640.000 onttrokken t.b.v. bodemtaken van de Omgevingsdiensten. De overige € 930.000 is benut voor de uitvoering van en subsidieverlening voor bodemsaneringen.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 25,7 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 3, Ruimte en Water, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2022 een bedrag van € 25,5 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; • € 1,6 miljoen uit het budget Subsidies Natuur-en Landschapsbeheer (ter compensatie van eerdere onttrekkingen); • € 8,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (KRW, Bodemdaling en Masterplan Biodiversiteit); • € 2 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; • € 307.000 opbrengsten uit grondverkopen van SGG gronden; • € 4,4 miljoen overige stortingen ten behoeve van de uitvoering van diverse projecten.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen hebben naast de kosten voor diverse projecten o.a. betrekking gehad op: • € 2,1 miljoen voor SNL regelingen; • € 2 miljoen voor Functieverandering SKNL; • € 1,4 miljoen voor Natuurherstelmaatregelen; • € 1,5 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; • € 1,1 miljoen voor Masterplan Biodiversiteit; • € 798.000 proceskosten Regiebureau. Hiernaast is er € 4,5 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen, € 23,7 miljoen naar de reserve verleende subsidies OD 5.1.1 (voor subsidies groter dan € 1,5 miljoen), € 2 miljoen naar de reserve OVP en € 750.000 naar de reserve Laag Holland.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 67.000 gestort in de Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Toelichting onttrekkingen	Voor de lasten van een aantal kleinere projecten is € 230.000 onttrokken aan deze reserve in 2022.
Toelichting stand	Het restant van de reserve wordt met name ingezet voor de vervanging van buurtbussen, aanpassingen aan OV knooppunten en om uitgestelde projecten door corona te kunnen realiseren.

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	In de komende 16 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 16 jaar volledig besteed.

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Voor capaciteitskosten is € 107.000 gestort, daarnaast is € 261.000 overgeheveld uit de reserve Stelling van Amsterdam (SvA).
Toelichting onttrekkingen	Voor het project 'Verder met de vesting' is € 600.000 overgeheveld naar de reserve SvA, daarnaast is € 272.000 overgeboekt naar reserves Groen en OVP i.v.m. faunapassages en wandelpaden OVP.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2022 bedraagt € 14,8 mln. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2022 € 5 miljoen gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 1,4 miljoen betroffen vooral subsidies. In het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds gaat het om 2 subsidies met een totaal bedrag van € 226.000. Buiten UvR zijn er 2 subsidies verleend met een totaal bedrag van € 999.000. Hiernaast is er € 6,8 miljoen overgeheveld naar de Reserve verleende Cofinanciering Waddenzee (voor subsidies groter dan € 1,5 miljoen).
Toelichting stand	De stand eind 2022 is € 5 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied, zie verder het bestedingsplan.

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve ‘Herstructurering Bedrijventerreinen’ opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode wordt jaarlijks € 2,5 miljoen gestort in de reserve in kader "Duurzaam doorpakken"
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor subsidie verleningen voor de HIRB plus regelingen totaal € 1,5 miljoen. Dit betrof subsidies voor: a. Fysieke herstructurering van bedrijventerreinen en havens met focus op duurzaamheid (€ 0,7 miljoen), b. Procesmaatregelen als onderzoek en visievorming & organiseren van beheer van bedrijventerreinen en havens (€ 225.000), c. Procesmaatregelen als onderzoek, visievorming en organiseren van beheer van winkelgebieden (€ 503.000). d. subsidie onder meer pilotprojecten, planvoorbereiding en experimenten voor transformatie van winkels naar woningen (€ 100.000). Hier tegenover zijn beschikkingen die zijn afgegeven in eerdere jaren (deels) niet doorgegaan. Hierdoor is geld (€ 44.000) teruggekomen in de reserve
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 3,1 miljoen. Deze middelen worden naast de jaarlijkse stortingen (€ 2,5 miljoen) ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB regelingen (3,4 miljoen), regelingen verblijfsrecreatie (€ 275.000), wonen en winkels (€ 25.000) en Transformatie en herstructurering terreinen langs de Ringvaart (€803.000).

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van € 2.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is € 261.612 onttrokken als gevolg van verstrekte subsidies aan o.a. de gemeente Rotterdam.

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen conform het bestedingsplan worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.5
Toelichting stortingen	Op basis van de Eerste begrotingswijziging (EBW) is € 1,8 mln. overgeheveld vanuit de reserve Duurzame Landbouw (in het kader van de POP3 verplaatsingsregeling glastuinbouw).
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is er €4,2 miljoen aan de reserve onttrokken voor POP3 subsidie regelingen. Deel hiervan had betrekking had op uitvoeringskosten RVO (€ 966.000). Verder is er sprake geweest van negatieve onttrekkingen voor Technische bijstand (€ 319.000) die retour is ontvangen voor uitvoeringskosten RVO.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2022 bedraagt € 4,3 miljoen, deze middelen worden ingezet voor de POP3 regelingen en de uitvoeringskosten hiervan.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.1
Toelichting stortingen	In 2022 is gestort in de reserve € 5,1 miljoen. Hiervan betrof € 3,3 miljoen Rijksmiddelen voor monumentenzorg.
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen was € 5,3 miljoen. Dit was ten behoeven van de volgende uitvoeringsregelingen: Restauratie Rijksmonumenten NH (€ 5 miljoen), Onderhoud Provinciale monumenten (€ 92.000) en Onderzoek duurzaam benutten monumenten (€ 103.000). Verder betrof dit Herbestemming Loods (€ 113.000) en opdrachten ten behoeven van rijks en provinciale monumenten (€ 11.000).
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is in de reserve nog € 3,3 miljoen beschikbaar dat zal worden ingezet voor programma behoud en herbestemming monumenten

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2

Toelichting stortingen	In 2022 is € 25 miljoen in de reserve gestort. Hiervan is € 10 miljoen overgeheveld uit de reserve OPI. De stortingen zijn gelijk aan de jaarlijks in de begroting opgenomen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen voor 2022 is € 58 miljoen. Hiervan is € 6,5 miljoen overgeheveld naar de reserve verleende subsidies O.D. 4.1.2. De overige onttrekkingen bestaan uitdiverse projecten die in 2022 zijn uitgevoerd. . Onder andere voor de ZuidAs Terminal (30 miljoen), de Zaanbrug (3 miljoen) en voor uitvoeringsregelingen in het kader van kleine infrastructurele werken.
Toelichting stand	Er staat nog een aantal projecten op stapel om uit deze reserve gedekt te worden. Onder andere voor de Boerenverdrietsluis, de HOV Huizen, de A9 bij Heiloo en meerdere kleinere projecten.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 21 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Omdat er een tweetal grote projecten is afgerond is het bedrag dat daarvoor in deze reserve stond opgenomen overgeheveld naar de reserve kapitaallasten. Het gaat om de projecten investeringsprojecten HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum en Trajectbenadering N243a.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt: Haven Boekelmeer, ondertunneling Broek en Waterland, AVANT, HOV projecten en aanpassingen van N-wegen.

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.1
Toelichting stortingen	Er is conform begroting € 405.000 gestort in deze reserve in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Voor de projecten 'bouwen aan bereikbaarheid slim & duurzaam', verkeersveiligheid en actieve mobiliteit en meerdere kleinere projecten is in 2022 € 728.000 onttrokken uit deze reserve.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve gaat ingezet worden voor verkeersveiligheid, voorlichting en actieve mobiliteit.

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	Geen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekkingen
Toelichting stand	Ultimo 2022 is de stand van deze reserve nihil.

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Storting van € 395.000 voor Circulaire provinciale infrastructuur o.g.v. Kaderbrief 2019. Daarnaast overheveling van € 6,8 mln. budget Smart Mobility vanuit de reserve OPI conform EBW 2022.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekkingen t.b.v. uitgaven Focus Smart Mobility (€ 1.090.000) en andere innovatieprojecten als Beter benutten, I-centrale en transitie naar circulaire economie (totaal € 677.000). Daarnaast een overheveling naar de reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten van € 1.703.000 ter dekking van de kapitaallasten van investeringen in LED-verlichting en zonnefietspad.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 17,1 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.3

Toelichting stortingen	In 2022 is € 4.664.000, gestort in de reserve Energietransitie. Dit is als volgt opgebouwd: • € 2.867.000 - Verdeling van de € 9.000.000 die is afgesproken in het klimaatakkoord • € 1.100.000, - Voor het klimaatneutraal maken van de eigen organisatie • € 697.000,- Uitvoeringskosten klimaatakkoord mei circulaire 2022.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is in totaal € 3.153.082 onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 1.118.000 naar Energietransitie algemeen gegaan voornamelijk aan een subsidie aan de IS IJmondgemeentes (circa 1 mln). € 570.000 is onttrokken voor het Energieneutraal maken van de eigen organisatie. € 300.000 is onttrokken voor het SBUR New Energy Coalition Lidmaatschap. € 569.268 voor Capaciteitskosten. De overige items zijn kleiner dan € 250.000 en bestaan voornamelijk uit proceskosten en kleinere subsidies. Daarnaast is conform begroting 2022 € 5,3 mln. overgeheveld naar reserve Duurzame Elektriciteit en € 9,2 naar reserve Warmtetransitie.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 is € 15,4 mln. In 2022 is de reserve Energie transit- 569.268 ie gesplitst in 3 reserves ; Resv. Energietransitie, Resv. Warmtetransitie, Resv. Duurzame Elektriciteit.

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.4
Toelichting stortingen	In 2022 is € 350.000,- is in de reserve Circulaire Economie vanuit het coalitieakkoord 2019-2023.
Toelichting onttrekkingen	Aan de hand van de actieagenda circulaire economie is een kasraming opgenomen. Bij de LBW is er twee keer hier op afgeraamd. De totale ontrekking komt hierdoor uit op € 584.000,-
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 is € 1.362.000,- Het eindsaldo gaat ingezet worden voor uitvoering van de actieagenda 2021-2025.

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking aan deze reserve bestaat uit de overheveling van € 554.000 naar de Reserve Warmte transitie.
Toelichting stand	Het saldo van de reserve is op balansdatum € 0,-.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is er 5 miljoen in deze reserve gestort in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Voor het stationsgebied in de gemeente Haarlem is in 2022 een subsidie verstrekt van € 5 miljoen. Om deze reden is dat bedrag vanuit deze reserve overgeheveld naar de corresponderende subsidiereserve.
Toelichting stand	Het resterende saldo van deze reserve wordt onder andere ingezet voor de Poort van Hoorn, Alkmaar Noord en voor een OV knooppunt in de gemeente Hilversum.

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.4
Toelichting stortingen	In 2022 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting stand	De resterende onttrekking van € 341.000 is een vrijval vanwege geen bestedingsdoel.

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Geen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekkingen
Toelichting stand	Ultimo 2022 is de stand van deze reserve nihil.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	Geen stortingen In 2022 is € 140.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven vanuit de reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting van € 23.756.000 miljoen is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van het tot afronding gekomen investeringsproject HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is er in de reserve nog € 74,5 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van investeringen in het Openbaar Vervoer

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017

Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting van € 16.703.000 voor Groot onderhoud wegen. Daarnaast overheveling van € 3.575.000 uit de reserve GO Vaarwegen.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 16.089.000 onttrekking ter dekking van uitgaven groot onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur. Daarnaast een vrijval ten gunste van de exploitatie t.b.v. groot onderhoud aan de wegen met een omvang van € 1,4 mln.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud wegen.

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting in de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 7.356.000.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 3.575.000 wegens overheveling naar reserve GO Wegen, onttrekking van € 3.376.000 vanwege uitgevoerd groot onderhoud vaarwegen en vrijval van € 1.251.000 t.g.v. Vast onderhoud provinciale vaarwegen.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.3
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,5 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 800.000 waarvan voor de UVR Uitbreiding Vaarnetwerk Kleine Pleziervaart 2022 € 0,5 miljoen. Hiernaast is er ruim € 0,5 miljoen uitgegeven aan subsidies buiten UVR. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 bedraagt € 3,5 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 - 2025 plaatsvinden.

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.553.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 1.887.065 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2022.

Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we de kosten van aanschaf van laptops, I-pads en smartphones. In 2022 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 1.610.721). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2022 ging het om een bedrag van € 1.364.773. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2022 bedroegen de kosten € 109.793. Voor de publiekstribune bij het Huis van Hilde is € 80.000 besteed. Tenslotte is in het kader van organisatieveranderingen € 9.478 uitgegeven.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 13,7 miljoen is voor projecten in het I-domein € 5,4 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads en smartphones is € 2,5 miljoen gereserveerd. Voor huisvestingsprojecten (onder andere ten behoeve van het hybride werken) is € 4,6 miljoen beschikbaar. Voor aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen is nog € 0,6 miljoen gereserveerd. Tenslotte is € 0,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	In 2022 is er € 1.598.500,- gestort dit komt doordat op 1 januari de samenwerkingsovereenkomst voor de uitvoering van het programma De Kop Werkt! 2017-2020 beëindigd. Met het eindigen van de samenwerking overeenkomst valt een bedrag van € 5,4 miljoen vrij. Hiervan is € 1,6 mln. gestort in de Reserve Ontwikkeling Havencomplexen.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 1.567.552,-. Hiervan is € 1.000.000,- voor de LSBU Port of Den Helder, € 538.000 voor de Duurzame zeehavens en circa € 30.000,- voor het Opstellen MER en bestemmingsplan.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2022 bedraagt € 4.074.000,-

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	In 2022 is conform het Coalitieakkoord € 50.000 in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: € 1.307.000 voor de Uvr subsidie APRK, proceskosten van € 76.000, bijdrage DNA van € 50.000 en een bijzondere opdracht Omgevingsdiensten (€ 157.000). Verder is een negatieve last verwerkt van € 992.000 als gevolg van een verplichting die in 2021 was opgenomen die niet is gerealiseerd. Tenslotte is nog een voordeel van € 61.000 verantwoord in verband met afrekening van subsidies.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 15,8 miljoen voor de dekking van de kapitaallasten van het investeringsproject Trajectbenadering N243a.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 132.000 onttrokken ter dekking van kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur.
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is er in de reserve nog € 30,2 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.3
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). Deze regeling had een beperkte looptijd. Aanvragen konden worden ingediend tot oktober 2022. De medewerkers die op dat moment geen gebruik hadden gemaakt van hun talentbudget, kregen het niet-bestede deel in november als salaris uitbetaald. De uitgaven worden gedekt uit de reserve GO-gelden.
Toelichting stand	Omdat er in 2022 opleidingen zijn aangevraagd die pas in 2023 worden gevolgd, resteert er budget in de reserve om de betreffende opleidingskosten in 2023 te dekken.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2022 is er € 4,9 miljoen in de reserve gestort voor de MIT regeling en € 750.000 voor het programma PIM en Versnellingsprogramma GO!-NH.

Toelichting onttrekkingen	In 2022 is er € 5,1 miljoen aan de reserve onttrokken waarvan € 3,4 miljoen aan de MIT regelingen. Verder is geld onttrokken voor het programma PIM (€ 667.000), voor het Versnellingsprogramma GO!-NH (€ 206.000), voor NHN incidentele subsidie ROM (€ 395.000), ten behoeven van beheerskosten innovatiefonds (€ 165.000), voor het innovatiefestival (€ 95.000) en voor European digital innovation hub (€ 150.000).
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is er in de reserve nog € 12,3 miljoen beschikbaar. Een deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT regeling 2022 R&D projecten, MIT regelingen 2023, uitvoeringskosten van de MIT regelingen, programma PIM, het Versnellingsprogramma GO!-NH, beheerskosten voor het Innovatiefonds, European digital innovation hub en het Innovatiefestival. En een deel is beschikbaar ter dekking van de risico's van de investeringen in het Innovatiefonds.

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De middelen zijn ingezet voor de POP3 verplaatsingsregeling glastuinbouw (€ 1,8 miljoen).
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 is nihil.

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.1
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonakkoorden (€ 633.000) en de Uvr Woonvisie € 20.000), opdrachtverlening voor woonvisie (€ 422.000), opdrachten voor onderzoek naar huisvesting voor buitenlandse werknemers (€ 48.000) en overige opdrachten (€ 13.000). Aan Vereniging Dorpswerk NH toekomstplan is € 41.000 verleend en aan capaciteit is € 50.000 onttrokken.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	Er is conform het Coalitieakkoord € 1,2 miljoen gestort.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Versnelling woningbouw (€ 560.000), en opdrachtverlening (€ 31.000). Daarnaast zijn subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend aan de gemeente Amsterdam: € 440.000 MRA, organisatiekosten, € 22.000 voor MRA flexibele schil en € 20.000 MRA ontwikkeling uniforme methodiek. Voor gebiedsontwikkeling is € 83.250 verstrekt en voor capaciteit is € 145.000 onttrokken. Een bedrag van € 4.869.000 is naar de reserve Woningbouw subsidies overgeheveld.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Landschap (€ 750.000) en de Reserve Groene Uitleg (€ 600.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit een overheveling naar de Reserve Groene Uitleg (€ 261.000) en een onttrekking in verband met gemaakte kosten van € 26.151.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2022 is € 8.221.711. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2023 t/m 2025.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Er is bij de 2e Begrotingswijziging 2022 een bedrag van € 750.000 vanuit de reserve Groen in de reserve Laag Holland gestort. Dit is bestemd voor de proceskosten zoals een ecologische visie, een beheercheck, een gebiedsplan en een beheer- en inrichtingsplan.
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er ca. € 500.000 uitgegeven, hiervan is € 250.000 aan capaciteitskosten, € 172.000 voor een subsidie buiten UVR en de rest aan proceskosten. Hiernaast is er een bedrag van € 447.000 teruggevloeid in de reserve, dit omdat we de desbetreffende subsidies die we in het jaar 2020 ten laste van de reserve Laag Holland geboekt hebben in 2022 alsnog ten laste van de SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland gebracht hebben.
Toelichting stand	De stand eind 2022 is € 4,3 miljoen en is vooral bedoeld voor subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland).

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Overheveling vanuit de reserve Innovatieprojecten Mobiliteit van € 1.703.000 ter dekking van de kapitaallasten van investeringen in LED-verlichting en zonnefietspad.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.

Toelichting stand	De stand van de reserve kapitaallasten Innovatieprojecten is eind 2022 € 5,59 miljoen. Dit bedrag is bestemd ter dekking van de toekomstige kapitaallasten

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.5
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 4.541.000 uit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst.

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 zijn er geen nieuwe stortingen geweest in het Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2022 zijn in totaal € 11.776.000 deze onttrekkingen bestaan o.a. uit: Maatschappelijk vastgoed (€ 1.564.000) dit geld is besteed aan de verduurzaming van culturele instellingen, verduurzaming sportaccommodaties en het ontzorgingsprogramma sportbedrijven. Particuliere woningeigenaren (€ 200.000) Bedrijventerreinen (€ 3.422.000) dit geld is besteed aan UVR HIRB+ Duurzaamheid 2021, UVR oplossingen bij netcongestie en een onderzoeksopdracht Versterken maatschappelijke sector (€ 2.919.000) Proceskosten (€ 200.000) Arbeidsmarkt (€ 1.155.000) - diverse subsidies voor het ondersteunen van de arbeidsmarkt. Capaciteitskosten (€ 569.000)
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2022 is € 85 mln hiervan is 47 mln al bestemd. Binnen de reserve voor het EHDF is nog € 53 mln. niet bestemd.

	Reserve investeringsimpuls duurzame zeehavens
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	

Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Er zijn geen onttrekkingen gedaan in 2022.
Toelichting stand	Hierdoor is er ook geen saldi in 2022.

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is in totaal € 3.928.667 gestort in de reserve Duurzame Elektriciteit. Dit geld bestaat uit de verdeling van de reserve Energietransitie € 2.866.667,- en het ontvangst van de mei circulaire 2022 Regionale Energie Strategieën. In de reserve Duurzame Elektriciteit is € 5.272.000 overgeheveld vanuit de Resv. Energietransitie.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 3.524.000 onttrokken aan de reserve Duurzame Elektriciteit. Hiervan is € 1.589.500 besteed aan de RES middelen, € 430.000 aan de UVR Zonne-energieleverend parkeerterrein. De overige onttrekking zijn lager dan € 250.000 en bestaan uit proces kosten en kleinere subsidies.
Toelichting stand	Het eindsaldo 31-12-2022 is € 5.676.000,- . In 2022 is de totale reserve Energietransitie opgedeeld in drie reserves; Energietransitie, Warmte transitie en Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Warmte Transitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	In 2022 is de reserve Energietransitie opgedeeld in 3 verschillende reserves, gekoppeld aan 3 verschillende operationele doelen. De stortingen in de reserves voor 2022 en verder worden verdeeld over deze 3 operationele doelen.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 7.176.000 onttrokken aan de reserve Warmte Transitie dit geld is voornamelijk besteed aan diverse subsidies. • Uvr dzhs initiatieven burgercollectieven (€ 395.334) • UVR warmtetransitie gebouwde omgeving NH (€ 199.193) • UVR SEB Noord-Holland 2021 (€ 4.086.499 • UVR Warmtetransitie gebouwde omg NH 2022 (€ 334.197) Het overige geld is besteed aan: LSBU Greenport Alsmeer (€ 51.500) Servicepunt Duurzame Energie (€ 766.257) Intentieovereenkomst HAL (€ 2.285) Warmtetransitie proceskosten (€ 60.380) Geothermie (€ 1.422.369)

Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 is € 5.801.000,- . In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 20222
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	Bij de UVR SEB Noord-Holland wordt 1 subsidie verleend aan de gemeente Amsterdam van € 2,63 miljoen, omdat dit hoger is dan €1,5 miljoen. Moet dit worden gestort in de subsidie reserve Warmtetransitie.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking uit subsidiereserve SEB voor lasten € 320.000 in 2022, onderdeel van de verstrekte subsidie aan de gemeente van € 2,63 miljoen
Toelichting stand	Er is maar 1 storting en 1 onttrekking geweest bij deze reserve. Dit verklaart de stand € 2.319.000,-.

	Reserve subsidies OV fonds
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	Niet gemaakt
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	Voor de meerjarige subsidie van boven € 1,5 miljoen aan de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied is € 5 miljoen in de reserve subsidies gestort. Daarvan is € 2,4 miljoen in het lopende boekjaar weer onttrokken, omdat dat deel ziet op de activiteiten voor 2022.
Toelichting onttrekkingen	Voor de meerjarige subsidie van boven € 1,5 miljoen aan de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied is € 5 miljoen in de reserve subsidies gestort. Daarvan is € 2,4 miljoen in het lopende boekjaar weer onttrokken, omdat dat deel zit op de activiteiten voor 2022.
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden van de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze subsidiereserve gaat het onder andere om de subsidie voor het stationsgebied Hilversum en de subsidies voor de Poort van Hoorn.

	Reserve subsidies Bloemendalerpolder
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	N.v.t
Toelichting onttrekkingen	De hogere kosten hebben betrekking op de subsidieverlening GEM Bloemendalerpolder, die was begroot op € 750.000,- maar is uiteindelijk € 1,3 mln. geworden. Het is namelijk gelukt om meer uit te voeren in 2022.
Toelichting stand	De eindstand per 31 december 2021 is € 612.000. Dit zal ingezet worden ter dekking van de subsidie van de Bloemendalerpolder.

	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021

Bestedingsplan	Niet aanwezig, want dit betreft een technische subsidiereserve
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Er is € 6.490.000 gestort vanuit de reserve uitvoeren Mobiliteitsbeleid voor de subsidieverleningen voor HOV Huizen.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is ruim € 5,5 miljoen onttrokken uit deze reserve voor de subsidies die op dit jaar betrekking hebben. Het gaat om subsidies voor HOV Huizen en de Uithoornlijn.
Toelichting stand	De stand van de reserve is bedoeld voor de subsidie-afwikkeling voor de projecten Uithoornlijn en HOV Huizen

	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is € 23,7 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Groen ter dekking van de subsidies van meer dan € 1,5 miljoen uit de Uvr. Natuurherstelmaatregelen 2022.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 4 miljoen onttrokken voor de in deze reserve opgenomen subsidies.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2022 is € 21 miljoen. Dit is bestemt voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

	Reserve subsidies Laag Holland
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Geen, er zijn binnen het operationeel doel Gebiedsprogramma Laag Holland nog geen subsidies van meer dan € 1,5 miljoen verstrekt.

	Reserve verleende subsidies woningbouw
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	
Toelichting stortingen	De storting van € 4.869.000 betreft de overheveling van dit bedrag uit de Reserve Woningbouw.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 485.000 onttrokken aan deze reserve. De onttrekkingen betreffen de daadwerkelijk uitbetaalde subsidies die uit deze reserve worden gefinancierd.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2022 is € 4,4 miljoen.

	Reserve verleende cofinanciering Waddenzee
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	In 2022 is € 6,8 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Cofinanciering Waddenzee ter dekking van de subsidie voor Waddenbaai fase I.
Toelichting onttrekkingen	Geen

Toelichting stand	De stand per 31 december 2022 is € 6,8 miljoen. Dit is bestemt voor de subsidie Waddenbaai fase I.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2022
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.860		185		2.675
Voorziening Kosten reorganisatie	25			25	0-
Voorziening Pensioenen leden GS	10.894		457	1.317	9.120
Voorziening Grondwaterheffing	2.761	511			3.272
Voorziening Bodembeheertaken	2.121	267	395	-	1.993
Voorziening sanering Parnassia	1.960	-	-	-	1.960
Voorziening Agriport	1.250	3.750			5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	-	4.819	-	-	4.819
Totaal voorzieningen	**21.872**	**9.347**	**1.037**	**1.342**	**28.840**

Toelichting voorzieningen

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	185.000	2.675.000

Toelichting stortingen	Geen stortingen in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Het bedrag voor het risico Tata/Harsco ad € 185.000 is in 2022 afgewikkeld (terugbetaald).
Toelichting stand	In deze voorziening zitten de risico voor de volgende onderdelen: - Planschade de Ronde Hoep - Dwangsommen Tata/Harsco (incl. wettelijke rente) Voor het bedrag van het risico van de Ronde Hoep hebben in 2022 geen mutatie plaatsgevonden. Het bedrag voor het risico Tata/Harsco is in 2022 afgewikkeld en het restant van € 222 is vrijgevallen.

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	25.000	0
Toelichting stortingen	N.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is het resterende deel van de voorziening vrij gevallen.	
Toelichting stand	De voorziening is conform de eerdere besluitvorming in 2022 opgeheven.	

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	1.317.000	9.120.000
Toelichting stortingen	In 2022 heeft geen storting plaatsgevonden.	
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 456.785,81. Omdat de voorziening hoger was dan benodigd volgens de berekening van APG is er in 2022 sprake geweest van een vrijval van € 1.317.000.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen.	

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
511.000	0	3.272.000

Toelichting stortingen	De storting is het verschil tussen de ontvangen grondwaterheffing en de gemaakte kosten in 2022.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	Op grond van de Waterwet, artikel 7.7 mag de Grondwaterheffing uitsluitend worden ingezet voor: - maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoekingen; - het houden van een register ter zake van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - onderzoek naar en de vergoeding van schade. Afgelopen jaren is de omvang van de voorziening geleidelijk gestegen. Als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincies bij in werking treden van de Omgevingswet zal de voorziening de komende jaren naar verwachting geleidelijk afnemen. Daarnaast is een buffer vanwege vergoeding van onvoorziene schade gewenst. Bij onvoorziene schade of bij het compenseren van negatieve gevolgen kan het gaan om grote bedragen.

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
267.000	395.000	1.993.000

Toelichting stortingen	De storting van € 266.500,00 betreft een bijdrage van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) met betrekking tot de Laarder Wasmeren.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 394.675,00 betreft uitgaven t.b.v. het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2022 bedraagt € 1.993.000. Dit betreft toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	0	1.960.000
Toelichting stortingen	Geen storting	
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekking	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is gebaseerd op de nog verwachte uitgaven om de bodemsanering Parnassia af te kunnen ronden.	

	Voorziening Agriport
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
3.750.000	0	5.000.000
Toelichting stortingen	De storting ad € 3.750.000 betreffen de van derden ontvangen gelden over 2022.	
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekking	
Toelichting stand	Het saldo ad € 5.000.000 bestaat uit gelden die van derden zijn verkregen en (cf. de vaststellingsovereenkomst) besteed moeten worden voor herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Het project zou naar verwachting in 2022 starten echter door vertraging wordt deze doorgeschoven naar 2026/2027.	

	Voorziening Bovenwettelijk verlof
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
4.819.000	0	4.819.000
Toelichting stortingen	In 2022 is het saldo dat per 31-12-2022 aan gespaard verlof per medewerker openstaat aan de voorziening toegevoegd. Het saldo is opgebouwd op basis van uren maal tarief.	
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekking	
Toelichting stand	Het saldo ad € 4.819.000 bestaat uit gespaard bovenwettelijk verlof. Dit saldo loopt af wanneer dit verlof in toekomstige jaren wordt opgenomen.	

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2022	31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Nazorgfonds)	2.810	12.835
Overige schulden		
Crediteuren	169	430
Nog af te dragen loonheffing	4.697	4.492
Nog af te dragen omzetbelasting	2119	585
Nog af te dragen pensioenpremies	1.614	1.466
Nog te betalen Rijk	7.152	7.459
Overige nog te betalen	167	178
	15.918	14.610
Totaal netto-vlottende schulden	18.728	27.446

De netto-vlottende schulden zijn gedaald t.o.v. 2021. Deze worden veroorzaakt door het saldo Nazorgfonds.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2022	31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.108	184.036
Nog te betalen verplichtingen	69.777	73.202
Vooruitontvangen bedragen		
Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		
Europese overheidsorganen	18	52
het Rijk	103.411	80.568
Overige Nederlandse overheidsorganen	10.920	11.740
Overig	241	87
	114.590	92.447
Totaal overlopende passiva	403.475	349.685

Het saldo van de overlopende passiva is gestegen met € 53,8 mln. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van € 22,1 mln aan nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen (zie onderstaand overzicht). Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. De subsidie en nog te betalen verplichtingen zijn daarnaast toegenomen met € 25,9 mln.

De subsidieverplichtingen zijn inclusief subsidieverplichtingen voor ANLB-subsidies. In 2022 bedragen deze subsidieverplichtingen € 1,3 mln. Voor 2021 was een bedrag (in de jaarrekening) opgenomen van € 2,0 mln. De werkelijke facturatie over 2021 (binnengekomen in 2022) was echter € 3,8 mln. Provincie Noord-Holland moet op basis van deze facturatie voor een hoger percentage van de totaal uitgekeerde subsidielasten bijdragen dan waarvan in de jaarrekening 2021 was uitgegaan. Daardoor was de verplichting over 2021 € 1,8 mln. te laag en het resultaat over 2021 met € 1,8 mln.

te hoog in de jaarrekening 2021 verantwoord. Deze hogere lasten zijn in 2022 alsnog begroot en gerealiseerd binnen operationeel doel 5.2.1 NNN en Agrarisch natuur beheersen. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

De lasten en verplichtingen t.a.v. de begrotingspost 'Natuur- en Landschapsbeheer' zijn voor wat betreft de kosten die middels facturen door RVO aan provincie Noord-Holland worden doorbelast, conform de van de Auditdienst Rijk ontvangen 'Controle verklaring RVO voor jaarrekening doeleinden Noord-Holland' voor het desbetreffende boekjaar, inclusief de stukken waarop de controle verklaring is gebaseerd. Desondanks kan het vóórkomen dat t.a.v. deze kosten in IPO-verband besluiten worden genomen die van invloed zijn op de lasten en verplichtingen zoals opgenomen in reeds afgesloten boekjaren en die achteraf dienen te worden gecorrigeerd.

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	**Saldo 31-12-2021**	**Correctie voorgaand jaar**	**Ontvangen bedragen**	**Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen**	**Saldo 31-12-2022**
	x €1.000	**x €1.000**	**x €1.000**	**x €1.000**	**x €1.000**
EU					
Grass2Grit	34	-	-	34	-
Norths Sea	18	-	-	-	18
Totaal Europese overheidsorganen	*52*	-	-	*34*	*18*
Rijk					
SHIP	87	-	-	31	56
Vaart in de Zaan	1.304	-	-	1.304	-
Bermmaatregelen (E12)	1.453	-	85	123	1.415
Diemerweg	-	-	-	-	-
Regionale Samenwerking en Data Top 15	77	-	-	-	77
IBP-Vitaal Platteland (L7)	4.628	-	-	723	3.905
Culturele voorzieningen Provincies	342	-	-	61	281
Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	17.639	-	-	2.262	15.377
C59 Novi-gebieden (C59)	227	-	91	227	91
i-Diensten Mobiliteit (E34)	580	-	-	101	479
Flexibele inzet woningbouw (C41)	3.400	-	-	270	3.130
Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	-	27.638
Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	1.691	-	-	669	1.022
Snelfietsroutes (E10)	1.119	-	-	-	1.119
Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.250	-	-	24	1.226
Regionale MIT-regeling (F14)	321	-	1.339	1.660	-
Aankoop Veehouderijen bij nat.g	6.864	-	-	-	6.864
Programma Natuur (L16)	9.941	-	14.862	7.593	17.210
Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur (E38)	300	-	-	-	300
Bodem overbruggingsjaar 2021 (E58)	593	-	144	335	402
Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU (E58)	1.114	-	5.886	83	6.917
Bodem overbruggingsjaar 2022 (E83)	-	-	2.678	234	2.444
Woondeals (C81)	-	-	540	34	506
Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies (E52)	-	-	1.428	-	1.428

Regionale MIT-regeling (F25)	-	-	*2.182*	*1.664*	518
Flexibele inzet ondersteuning woningbouw (C210)	-	-	6.644	-	6.644
Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	-	-	2.317	-	2.317
Schone Lucht Akkoord (E53)	-	-	51	33	18
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	-	-	485	-	485
Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)	-	-	1.165	-	1.165
Versn.voorst. trans. Landelijk Gebied (L25)	-	-	377	-	377
Totaal Rijk	*80.568*	*0*	*40.274*	*17.431*	*103.411*
					-
Overige Nederlandse overheidsorganen					-
Duinpolderweg	380		-	-	380
MRA-e 2021	472		-	177	296
SHIP	259		-	35	225
N515	250		-	-	250
Kennisontwikkeling bodem	166		12	-	178
Bodemsanering het Gooi	1.965		-	-	1.965
Geothermie	844		-	-	844
Groenfonds	6.376		222	651	5.948
Collectieve Energie Provincies	180		-	-	180
Regionale Samenwerking en Data Top 15	279		45	111	214
HOV A9:	-		-	-	-
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	430		-	231	199
Wierdijk	-		-	-	-
Koopstromen onderzoek	140		-	102	38
MRA Landschap	-		230	25	205
					-
Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen	*11.740*	*-*	*509*	*1.330*	*10.920*
Totaal	**92.360**	**0**	**40.783**	**18.**	**114.348**

Verstrekte borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2022

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2022 Totaal (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021 Totaal (x € 1.000)
Viva ! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.403	100	0	113
		3.403		**-**	**113**

Bij alle bovenstaande borgstellingen is ten behoeve van de provincie zekerheid gevestigd op het onderpand.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2022

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2022 (x € 1.000)	
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	986	1)
BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark BV	8.000	2)
	(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)		
Totaal		8.986	

1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zgn. convenantsgelden.

2) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Eurest multiservice (outsourcing)	5.975
Leaseplan (lease van het wagenpark)	1.839
Strukton (maincontract onderhoud kantoren)	440
Canon (printers)	2.150
Fujitsu (outsourcing ICT)	14.443
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	720
Maas (koffiemachines)	571
Niet uit de balans blijkende rechten	
Huuropbrengsten Elan wonen	592

Beleid en Beheer	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen:	118.313

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 21,6 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast staan er voor de SKNL aanvragen uit 2014 en 2015 nog verplichtingen open van totaal € 13,8 miljoen. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 6,9 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als Last genomen.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2023:

Per 2023 gaat het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start. Agrariërs binnen het NNN krijgen met ingang van beheerjaar 2023 nog eenmaal de mogelijkheid om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van maximaal zes jaar. De lopende beschikkingen voor ANLb worden gecontinueerd met nieuwe beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar. Deze nieuwe beschikkingen zullen in 2023 aangegaan worden. De Europese Unie draagt vanaf 2023 65% bij aan het ANLb. De waterschappen dragen voor 35% bij aan het onderdeel water.

De uitbetaling aan RVO in 2023 is al vastgelegd in 2022 omdat het beheer in 2022 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2022		Rekening 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-257.510	0	-257.194
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-229.100	0	-229.806
0.3 Geldleningen en uitzettingen	0	-1.844	82	-1.879
0.4 Deelnemingen	0	-12.514	0	-13.795
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	5.395	-4.432	575	-2.209
0.6 Overhead	76.023	-109	75.650	-162
0.7 Vennootschapsbelasting	338	0	350	0
0.8 Mutaties reserves	245.105	-349.390	281.195	-360.580
1.1 Provinciale Staten	5.173	0	5.009	-15
1.2 Gedeputeerde Staten	3.043	0	846	-5
1.3 Kabinetszaken	2.629	-43	2.374	-38
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.838	0	7.840	-4
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	22	0	3	0
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.384	-119	1.263	-89
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	4.047	-10	3.988	0
2.1 Landwegen	149.623	-18.293	143.133	-16.610
2.2 Waterwegen	18.873	-1.263	16.564	1.257
2.3 Openbaar vervoer	96.621	-75	98.817	-4.621
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.831	0	1.590	0
3.1 Waterkeringen	3.991	0	3.861	0
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	1.424	-826	1.160	-669
3.3 Kwantiteit grondwater	2.117	-1.120	2.367	-1.112
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	1.088	0	1.332	0
3.5 Kwaliteit grondwater	602	-64	537	-18
4.1 Bodembescherming	7.607	-643	2.421	-854
4.2 Luchtverontreiniging	33	0	189	0
4.3 Geluidhinder	186	0	173	0
4.4 Vergunningverlening en handhaving	20.993	-1.925	20.854	-2.734
4.5 Ontgrondingen	0	-75	0	-43
4.6 Duurzaamheid	27.917	-4.160	26.105	-1.190
4.9 Milieu, overige baten en lasten	2.920	0	3.060	-71
5.1 Natuurontwikkeling	53.768	-8.204	45.610	-7.856
5.2 Beheer natuurgebieden	43.337	-485	43.101	-427
5.3 Beheer flora en fauna	17.041	-370	18.625	-447
5.9 Natuur, overige baten en lasten	1.086	0	1.030	0
6.1 Agrarische aangelegenheden	8.401	-276	7.195	-642
6.2 Logistiek	8.859	-216	6.720	-159
6.3 Kennis en innovatie	15.071	-4.787	14.204	-4.527
6.4 Recreatie en toerisme	10.960	-100	10.774	-455
6.9 Regionale economie, overige baten en	-2.620	0	-534	0
7.1 Cultuur	18.586	-124	17.261	-195
7.2 Maatschappij	6.541	0	6.854	0
8.1 Ruimtelijke ordening	13.815	-13.005	15.363	-12.662
8.2 Volkshuisvesting	7.738	-2.826	5.317	-337
8.3 Stedelijke vernieuwing	2.843	0	2.679	0
Resultaat (taakveld 0.9)	892.248	-913.909	895.535	-920.146

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E52: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021.
Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is.

1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg.

2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen;

3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisa-bijlage aan:

“IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het Excel bestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”.

5.4.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 30-1-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	**C13**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/06*
			€ 669.060	€ 926.029	140	7	7	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C13/09*			
			Ja	Nee				
BZK	**C26**	**Culturele voorzieningen provincies** **Tranche 1 en 2** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/01*	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/05*	
		1	Culturele voorziening provincies tranche 1	€ 107.303	€ 0	€ 107.303	Ja	
		2	Culturele voorziening provincies tranche 2	€ 0	€ 61.166	€ 61.166	Ja	

BZK	**C41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/06*
			€ 0	€ 0	€ 1.053.558	5	11	1.389
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/08*				
			Nee	Nee				
BZK	**C59**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden**	Besteding over het totale project (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/01*	Besteding over het totale project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C59/02*	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C59/03*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/04*	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/05*	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/06*
			€ 0	€ 227.273	€ 227.273	Ja	€ 0	Ja
			Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/07*					
			Nee					
BZK	**C81**	**Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C81/01*	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/02*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/04*		
			€ 33.600	0	Ja	Nee		
BZK	**C86**	**Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C86/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/05*	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/06*
			€ 0	€ 0	0	0	0	nvt
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/07*	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/08*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/09*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/10*		
			nvt	nvt	Nee	De eerste werkzaamheden zijn pas gepland voor 2023 (conform de SPUK aanvraag)		

BZK	**C210**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C210/01*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C210/02*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/03*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/04*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/06*
			€ 0	€ 0	0	0	Ja	Nee
IenW	**E10**	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
		1	Subsidie Velsen 2	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject
		2	Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. De aanvraag is in 2023 ontvangen.
		3	Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. Dit project zit nu in de studiefase, de verwachting is dat de uitvoeringsfase in 2024 start
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
		1	Subsidie Velsen 2	Nee	Ja	Ja		
		2	Subsidie Haarlem	Nee	Ja	Ja		
		3	Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Ja	Ja		
		100						
IenW	**E12**	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen** Provincies	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/04*		
			€ 529.026	€ 1.463.608	€ 318.641	Nee		
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/06*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/08*		
		1	N239 (17,3 - 21,3)	Ja	8000	Ja		
		2	N243 (0.6 - 14.4)	Nee	27.600/13.800	Nee		
		3	N243 (14.8 - 15.7)	Nee	1800	Nee		
		4	N202 (1,4-7,3)	Nee	11800	Nee		
		5	N240 (10,7-20,9)	Nee	10200	Nee		
		6	N417 (8,4-10,4)	Nee	2000	Nee		
		7	N510 (10,1-12,2)	Nee	8400	Nee		
		8	N240 (1,4-6,9)	Nee	5000	Nee		
		9	N245 (20,0-25,1)	Nee	5100	Nee		
		10	N245 (25,1-20,0)	Nee	5100	Nee		
		11	N246 (21,5-24,3)	Nee	11200	Nee		
		12	N247 (45,2-52,2)	Nee	7000	Nee		
		13	N205 (17,4-17,5)	Nee	100	Nee		
		14	N205 (21,0-22,8)	Nee	1800	Nee		
		15	N205 (22,8-21,3)	Nee	1500	Nee		
		16	N205 (13,8-16,0)	Nee	2200	Nee		
		17	N232 (23,6-27,3)	Nee	3700	Nee		
		18	N201	Nee	0	Nee		
		19	N203	Nee	0	Nee		

IenW	**E15**	**Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023** Provincies en gemeenten		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/01*	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E15/02*	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E15/03*	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/05*	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E15/06*
			1	Regionale aanpak laadinfrastructuur	Ja	€ 0	€ 2.414.913	Ja	
				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/07*					
				Ja					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
				€ 47.672	€ 47.672	€ 23.836	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
			1	201 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden	Ja	3.650			
IenW	**E34**	**Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit** Provincie Noord-Holland		Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle R* *Indicator: E34/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/03*			
				€ 101.200	€ 141.625	Nee			
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/04*	Contractbedrag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/05*				
			1	*Inzet experts*	€ 194.885				
			2	*Inzet t.b.v. medeoverheden*	€ 0				
IenW	**E37**	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur** Provincie Noord-Holland		Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/02*	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E37/06*
				-€ 11.773.136	€ 0	€ 0	€ 146.769	-€ 11.919.905	Nee

IenW	**E38**	**Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E38/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project Inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: E38/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/03*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/04*		
			€ 0	€ 280.992	Ja	Ja		
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/06*				
		1	*Digitalisering Mobiliteitsdata*	Nee				
IenW	**E43**	**Energiehaven IJmond**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E43/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/04*		
			€ 0	€ 0	Nee	Project is nog niet van start gegaan		
IenW	**E52**	**Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021**	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/02*	Besteding (jaar T-2 (2019)) *Aard controle R* *Indicator: E52/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E52/04*	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt *Aard controle R* *Indicator: E52/05*	Totaal bedrag verstrekte subsidies concessieverlener conform concessie (jaar 2021) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend *Aard controle R* *Indicator: E52/06*
		1	Haarlem-IJmond	Connexxion Openbaar Vervoer N.V.				
		2	Gooi en Vechtstreek	Connexxion Openbaar Vervoer N.V.				
		3	Noord Holland Noord	Connexxion Openbaar Vervoer N.V.				
			Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/07*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/08*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/09*	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/10*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E52/11*	
		1	Haarlem-IJmond					
		2	Gooi en Vechtstreek					
		3	Noord Holland Noord					

IenW	E53	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/06*
		1	SPUKSLA-22-03318341	€ 31.845	€ 31.845	2-5-2022	1-5-2023	Nee
		2	SPUKSLA-22-03202938	€ 0	€ 0	Aanvraag ingetrokken d.d. 08-12-2022	Aanvraag ingetrokken d.d. 08-12-2022	Nee
		3	SPUKSLA-22-03203456	€ 0	€ 0	Aanvraag afgewezen d.d. 25-11-2022	Aanvraag afgewezen d.d. 25-11-2022	Nee

	Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*
1	SPUKSLA-22-03318341	2022
2	SPUKSLA-22-03202938	Aanvraag ingetrokken d.d. 08-12-2022
3	SPUKSLA-22-03203456	Aanvraag afgewezen d.d. 25-11-2022

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*
Nee

IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*
		1	Diffuus verspreid lood: sanering	€ 7.415	€ 380.724	Ja	€ 0	Nee
		2	PFAS: onderzoek aandachtslocaties en grondwater, sanering Crailo en plagsel in kuststrook	€ 288.908	€ 296.783	Ja	€ 0	Nee
		3	Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 21.195	€ 21.195	Ja	€ 0	Nee
		4	Aanvullende sanering van de landbodem van de voormalige locatie Cindu	€ 82.810	€ 82.810	Ja	€ 0	Nee
		5	Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodem in de Amstel	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*
Nee

IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*	
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	€ 174.150	Ja	€ 0	€ 174.150	
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 60.000	Ja	€ 0	€ 60.000	
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
				Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*		
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	Ja		Nee		
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee		
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee		
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	Ja		Nee		
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*					
				Nee					

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*			
		1	344	Nee	0				
		2	360	Nee	0				
		3	361	Nee	0				
		4	380	Nee	0				
IenW	**E94**	**Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E94/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/03*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/04*	Toelichting *Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/05*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/06*	
		1	IENW/BSK-2022/307565	€ 0	€ 0	Nee	Projecten zijn nog niet gestart	Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/07*						
			Nee						
EZK	**F12**	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/04*			
			-€ 5.969	€ 8.494.021	Nee				
EZK	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*			
			€ 2.868.812	€ 4.332.511	Nee				

EZK	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F25/02*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: F25/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/05*	
		1	1300033152	€ 1.366.057	€ 1.366.057	Nee		

LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
		1	Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 114.162	Nee	Nee	
		2	Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 112.090	Nee	Nee	
		3	Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 0	€ 500.000	Ja	Nee	
		4	Burkmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		5	Ilperveld 1559639/1621839	€ 0	€ 272.500	Ja	Nee	
		6	Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		7	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 17.000	€ 17.000	Ja	Nee	
		8	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 276.000	€ 276.000	Ja	Nee	

LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/01*	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/04*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/05*	
		1	Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 100	€ 266.300	Nee		
		2	Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933	€ 10.000	€ 10.000	Nee		
		3	Inhuur adviseur Regionale Veeweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Nee		
		4	Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 300.000	€ 300.000	Nee		
		5	Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 29.835	€ 29.835	Nee		
		6	Aankoop gronden veenweiden	€ 1.912.431	€ 1.912.431	Nee		
		7	Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 10.000	€ 20.000	Nee		

LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur		Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
			1	PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 3.215.588	€ 4.725.588	€ 0	Ja	Nee
			2	PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 6.382	€ 6.382	€ 0	Ja	Nee
			3	PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 21.277	€ 21.277	€ 0	Ja	Nee
			4	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)	€ 17.192	€ 17.192	€ 0	Ja	Nee
			5	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 10.188	€ 10.188	€ 0	Ja	Nee
			6	PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 24.620	€ 24.620	€ 0	Ja	Nee
			7	PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 250.000	€ 250.000	€ 0	Ja	Nee
			8	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 425.000	€ 425.000	€ 0	Ja	Nee
			9	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 232.500	€ 232.500	€ 0	Ja	Nee
			10	PN12. mineralengift heide	€ 742.500	€ 742.500	€ 0	Ja	Nee
			11	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 82.194	€ 82.194	€ 0	Ja	Nee
			12	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden	€ 8.511	€ 8.511	€ 0	Ja	Nee
			13	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 42.553	€ 42.553	€ 0	Ja	Nee
			14	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 97.872	€ 97.872	€ 0	Ja	Nee
			15	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots	€ 34.183	€ 0	€ 34.183	Ja	Nee
			16	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder	€ 700.000	€ 700.000	€ 0	Ja	Nee
			17	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 7.472	€ 7.472	€ 0	Ja	Nee
			18	PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 12.766	€ 12.766	€ 0	Ja	Nee
			19	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 549.292	€ 549.292	€ 0	Ja	Nee
			20	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 82.645	€ 82.645	€ 0	Ja	Nee
			21	PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 45.000	€ 45.000	€ 0	Ja	Nee
			22	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 22.417	€ 22.417	€ 0	Ja	Nee
			23	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 2.128	€ 2.128	€ 0	Ja	Nee
			24	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 8.511	€ 8.511	€ 0	Ja	Nee
			25	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 913.266	€ 913.266	€ 0	Ja	Nee
			26	Bossenstrategie / boscompensatie	€ 24.587	€ 24.587	€ 0	Ja	Nee

	Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09*
1	*PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'*		Ja
2	*PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland*		Ja
3	*PN04. Vernatten natuur duinen Texel*		Ja
4	*PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)*		Ja
5	*PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum*		Ja
6	*PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen*		Ja
7	*PN09. Revitalisering bos Leyduin*		Ja
8	*PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi*		Ja
9	*PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen*		Ja
10	*PN12. mineralengift heide*		Ja
11	*PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)*		Ja
12	*PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden*		Ja
13	*PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras*		Ja
14	*PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan*		Ja
15	*PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots*		Ja
16	*PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder*		Ja
17	*PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel*		Ja
18	*PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen*		Ja
19	*PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering*		Ja
20	*PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen*		Ja
21	*PN27. hydrologische verkenning Gooi*		Ja
22	*PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen*		Ja
23	*PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin*		Ja
24	*PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers*		Ja
25	*PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel*		Ja
50			

LNV	**L24**	**Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L24/01*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/03*				
			€ 0	€ 0	Nee				
LNV	**L25**	**Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied**	Naam versnellingsvoorstel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L25/02*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/03*	Baten (jaar T) vermogensvorming *Aard controle R* *Indicator: L25/04*	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/05*		
		1	Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/06*						
			Nee						

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	7
D66	6
PvdA	6
JA21	6
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1
Liberaal Noord-Holland	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst van Gemeenten

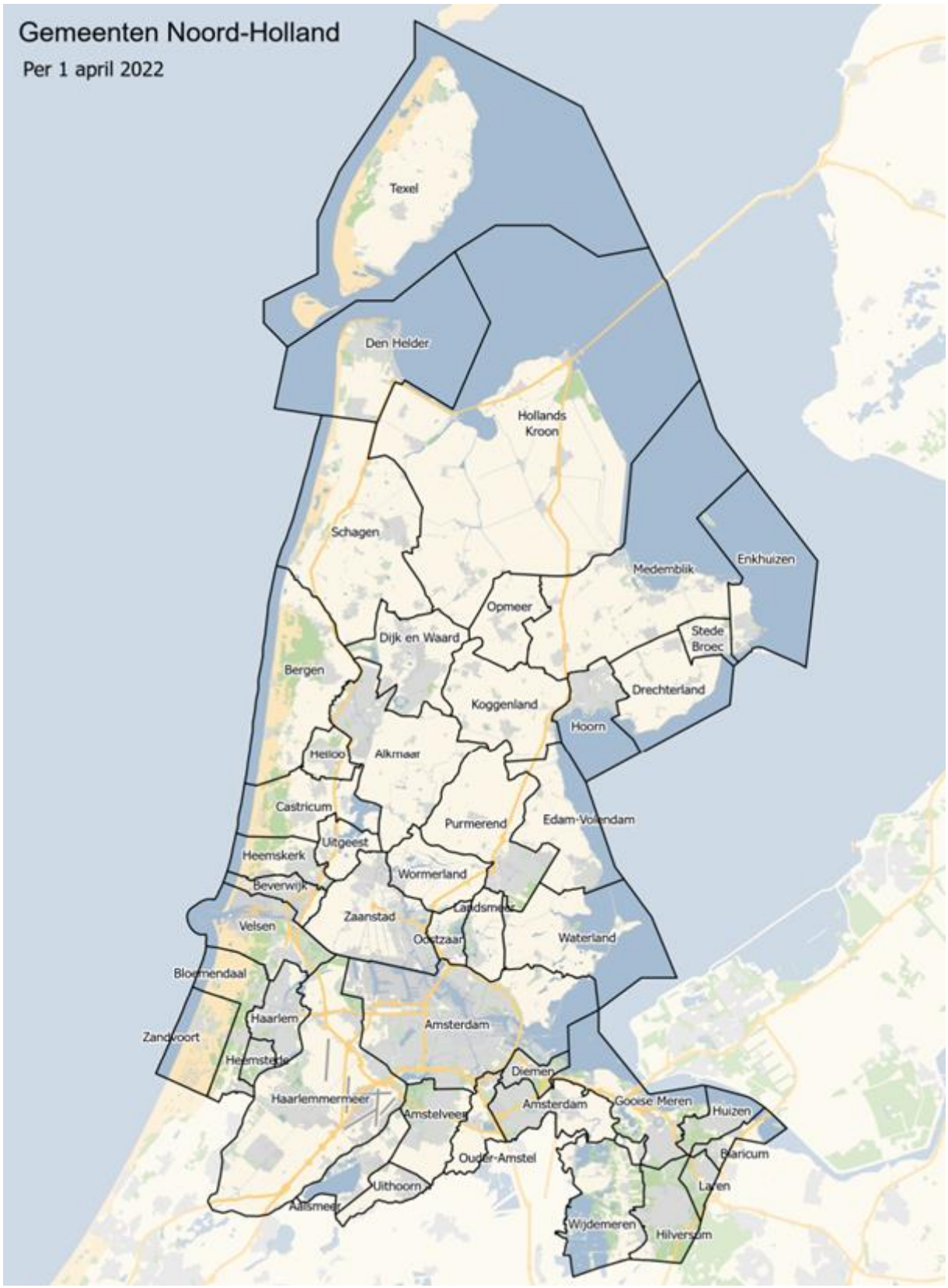

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L

Amstelveen
Amsterdam
B
Bergen (NH.)
Beverwijk
Blaricum
Bloemendaal
C
Castricum
D
Den Helder
Diemen
Dijk en Waard
Drechterland
E
Edam-Volendam
Enkhuizen
G
Gooise Meren
H
Haarlem
Haarlemmermeer
Heemskerk
Heemstede
Heiloo
Hilversum
Hollands Kroon
Hoorn
Huizen
Landsmeer
Laren
M
Medemblik
O
Oostzaan
Opmeer
Ouder-Amstel
P
Purmerend
S
Schagen
Stede Broec
T
Texel
U
Uitgeest
Uithoorn
V
Velsen
W
Waterland
Wijdemeren
Wormerland
Z
Zaanstad
Zandvoort

Provincie Noord-Holland

INGEKOMEN 26 MEI 2023

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten
Uw contactpersoon
P.M. Brouwer
CZ/FIN

Telefoonnummer (023) 5144565
brouwerp@noord-holland.nl

Verzenddatum
25 MEI 2023

Kenmerk
2000487/2043282

Uw kenmerk

Betreft: Geactualiseerde versie jaarstukken 2022

Geachte leden,

Op 17 mei stuurden wij uw Staten de jaarstukken 2022 toe. Deze toezending was onder voorbehoud van de afronding van de accountantscontrole. Vanuit deze afronding van de accountantscontrole waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig.

De volgende toelichtingen zijn aangepast in de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2022:

1. De toelichting op de herwaardering van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) en de herwaardering op de lening aan Pallas (blz. 280)
2. De toelichting op de mutatie overlopende activa (blz. 315)

Hieronder ziet u de teksten uit de oude versie uit de jaarstukken 2022 en de aangepaste versie van de teksten, zoals opgenomen in de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2022.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Wij verzoeken u deze brief te betrekken bij de besluitvorming over de jaarstukken 2022 en de oorspronkelijke jaarstukken 2022 te vervangen door de geactualiseerde versie van de jaarstukken 2022, zoals bijgevoegd bij deze brief.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

1 bijlage(n)

Geactualiseerde versie jaarstukken 2022

Overzicht wijzigingen jaarstukken 2022

Toelichting Financiële vaste activa:

Oude toelichting Herwaarderingen Financiële vaste activa (Pagina 280):

Herwaarderingen
- Afwaarding op basis van de jaarstukken van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH). PDENH heeft een negatief resutaat behaald van € 2,2 mln.
- De € 0,6 mln is de lening Pallas die geherwaardeerd is.

Aangepaste toelichting Herwaardering Financiële vaste activa (Pagina 280):

Herwaarderingen
- Herwaardering op basis van de jaarstukken van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH). PDENH heeft een negatief resultaat behaald in 2022 van € 2,2 mln. De totale herwaardering op PDENH bedraagt door deze mutatie tot en met 2022 € 12,4 mln.
- Het bedrag van € 0,6 mln is een herwaardering op de toegevoegde rente op een lening aan Pallas. Deze gehele lening van € 42,7 mln is voorzien.

Toelichting Overlopende activa:

Toelichting Overlopende activa (Pagina 315):

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 7,8 mln.

De toename komt met name door een toename in vooruitbetaalde bedragen (onder andere subsidies groter dan € 1,5 mln (€ 5,6 mln) Daarnaast is een toename in Nog te ontvangen bedragen (€ 2,4 mln.).

Aangepaste toelichting Overlopende activa (Pagina 315):

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is toegenomen met ca. € 6,2 mln.

De toename komt met name door een toename in vooruitbetaalde bedragen (onder andere subsidies groter dan € 1,5 mln (€ 5,6 mln). Daarnaast is een toename in Nog te ontvangen bedragen (€ 2,4 mln.).

Jaarstukken 2022

16 mei 2023

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2022 1
1. Inleiding 3
2. In één oogopslag 5
Jaarverslag 7
3. Programmaverantwoording 2022 8
Programma 1 Openbaar bestuur 9
Programma 2 Klimaat en milieu 25
Programma 3 Ruimte en Water 48
Programma 4 Bereikbaarheid 85
Programma 5 Groen 109
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 137
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 167
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 171
4. Paragrafen 178
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 179
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 194
4.3 Financiering 198
4.4 Bedrijfsvoering 201
4.5 Wet open overheid 206
4.6 Verbonden partijen 207
4.7 Grondbeleid 223
4.8 Provinciale heffingen 228
5. Jaarrekening 236
6. Bijlagen 364

1. Inleiding

Inleiding

In het afgelopen jaar hebben we de ergste gevolgen van de coronapandemie achter ons kunnen laten. De beperkende maatregelen zijn in het voorjaar grotendeels opgeheven. Economisch is Nederland ook weer uit de crisis gekomen, met een groei van 4,6 %. De meeste Noord-Hollandse regio's hebben eveneens een krachtig economisch herstel laten zien. Het aantal arbeidsplaatsen is sterk gegroeid en er is in veel sectoren een grote vraag naar personeel.

Het jaar 2022 was echter niet alleen het jaar van economisch herstel, maar ook van oorlog. De Russische invasie van Oekraïne heeft tot een Europese crisis geleid die ook in Noord-Holland direct gevoeld wordt. Naast ongekend menselijk leed en een groot aantal vluchtelingen draagt de crisis bij aan de stijging van voedsel- en energieprijzen. Steeds meer mensen hebben moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Dit leidt tot op de dag van vandaag tot veel onzekerheid.

De gevolgen van de oorlog raken ook ons eigen provinciale beleid. Zo hebben we ons ingezet om samen met gemeenten voldoende opvangplaatsen te realiseren voor Oekraïense vluchtelingen. Ook is de import van Russisch gas in Europa nagenoeg gestopt. Dit heeft de noodzaak voor de energietransitie en de verduurzaming van onze gebouwde omgeving vergroot. Ook is te zien dat we als provincie door de hoge inflatie op bijvoorbeeld grondstofprijzen meer moeten uitgeven om hetzelfde doel te bereiken. De arbeidsmarkttekorten hebben invloed op onze eigen provinciale organisatie en op de inzet die nodig is voor de realisatie van de grote opgaven en projecten. Schaarste in grondstoffen én menskracht hebben een directe impact op ons werk.

Schaarste zorgt er voor dat de energietransitie, de woonopgave en opgaven in het landelijk gebied ten aanzien van stikstof, urgenter zijn geworden. Als provincie leveren we hieraan een onderscheidende bijdrage. In 2022 is verder vorm en richting aan deze grote opgaven gegeven.

Vanuit ons arbeidsmarktbeleid ondersteunt de provincie de zoektocht naar technisch personeel, dat onder meer nodig is voor de energietransitie. Die energietransitie ondersteunt de provincie ook met behulp van ROM InWest, dat daarnaast met de te beheren fondsen investeert in circulaire economie en innovatie. Gemeenten zijn door ons ondersteund in het aanpakken van energiearmoede en met het samenwerkingsproject 'Energieroute Noord-Nederland' is meer duurzame energie opgewekt. Binnen de Taskforce Energie-infrastructuur is en wordt hard gewerkt om de netcongestie te verminderen.

Om voldoende en betaalbare woningen te realiseren, hebben we initiatieven genomen om de woningbouw in Noord-Holland te versnellen. Zo ondersteunen we gemeenten met extra personele inzet om woningbouwprojecten te realiseren en knelpunten op te lossen. Prognoses laten zien dat de drukte op onze wegen en de vraag naar openbaar vervoer de komende jaren toeneemt. Hier is het afgelopen jaar op ingespeeld door te investeren in het beheer en onderhoud van de wegen, bruggen en sluizen en in te zetten op slimme verkeerssystemen en deelmobiliteit.

De door PS in 2021 vastgestelde stikstofstrategie is in 2022 verder uitgewerkt voor de sectoren landbouw, mobiliteit, wonen, havens-en industrie en de natuur zelf. Dit zijn bouwstenen voor het in 2023 op te leveren Provinciaal Programma Landelijk gebied.

De uitvoering van het coalitieakkoord ligt ondanks alle onzekerheden op schema. 2022 was het laatste volledige begrotingsjaar voor deze coalitie waarin is geïnvesteerd in de toekomst van Noord-Holland.

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en lichten we een aantal algemene onderdelen toe.

Het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2022 van de Provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld
- Sisa-verantwoording

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting. In de programmabegroting 2022 zijn voor het eerst effectindicatoren opgenomen uit de Brede Basismonitor. Deze indicatoren geven inzicht in de maatschappelijke trends op verschillende domeinen waar de provincie actief is. Momenteel wordt de Brede Basismonitor weer geactualiseerd.

In de jaarstukken 2022 is de meest recente versie (juli 2022) opgenomen van de Brede Basismonitor. Voor de Brede Basismonitor gebruiken wij tijdens de jaarlijkse update de meest actuele cijfers zoals die beschikbaar zijn bij landelijke partners zoals onder meer het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor verschillende effectindicatoren zijn helaas niet altijd hele recente data beschikbaar zodat ook een beeld voor 2022 ontstaat.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans, een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en van de specifieke uitkeringen. Dit is het onderdeel waar de accountant het grootste deel van zijn controle op richt. Hij beoordeelt daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid en of ons financieel handelen rechtmatig (volgens de regels) tot stand is gekomen.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil
Lasten	664.413	647.143	614.341	32.802
Baten	-513.207	-564.518	-559.567	-4.952
Saldo van baten en lasten	**151.206**	**82.625**	**54.774**	**27.850**
Stortingen reserves	158.337	245.105	281.195	-36.089
Onttrekking reserves	-310.085	-349.390	-360.580	11.189
Resultaat	**-542**	**-21.661**	**-24.611**	**2.950**

Toelichting op het resultaat, uitgaven, inkomsten, reserves en balans

Resultaat

Het rekeningresultaat 2022 voor bestemming bedraagt € 24,6 mln. voordelig. Bij de laatste begrotingswijziging werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 21,7 mln. Dit betekent dat het rekeningresultaat ten opzichte van het begrotingsresultaat met € 3,0 mln. is toegenomen.

Uitgaven (lasten)

De provincie heeft in 2022 € 614 miljoen uitgegeven ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Groen, Economie, cultuur en welzijn, Economische herstel en duurzaamheid en Bedrijfsvoering. De uitgaven zijn € 34,8 miljoen lager dan begroot. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting zit in de programma's Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu en Ruimte en Water.

Project Koopvaardersschutsluis (KVSS)
Als gevolg van het vaststellen van de actualisatie van iMPI 2023-2030 in maart vervalt de verleningsopgave voor de Koopvaardersschutsluis (KVSS). Gevolg hiervan is dat de reeds hiervoor gemaakte kosten van € 1,7 miljoen direct ten laste van het resultaat worden gebracht.

Zie voor een volledige toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting het overzicht baten en lasten (5.1) en de toelichting hierop. Hieronder lichten we de belangrijkste verschillen toe.

Binnen het programma Klimaat en milieu is voor een aantal subsidieregelingen op het gebied van warmtetransitie en duurzame initiatieven voor burgerinitiatieven aan het eind van het jaar onverwacht meer subsidieaanvragen binnengekomen en gehonoreerd.

Binnen programma Ruimte en Water is sprake van een afdracht die niet was voorzien, vanwege de verkoop van een deel van het SLP-terrein aan Tennet/Liander.

De capaciteitskosten voor de provinciale organisatie zijn lager uitgevallen dan was begroot. Oorzaken zijn de krappe arbeidsmarkt en lagere opleidings- en reiskosten als gevolg van corona.

Inkomsten (baten)

De provincie heeft in 2022 € 560 miljoen aan inkomsten(baten) ontvangen. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): €229,8 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: €257,2 miljoen;
- Ontvangen dividend: €13,8 miljoen.

Reservemutaties

Vanuit de reserves is in 2022 € 361 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2022. Er is in 2022 € 281 miljoen gestort in de reserves ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren.

Balans

In 2022 is voor € 111,5 miljoen geïnvesteerd in openbare ruimte met een maatschappelijk nut (grond- weg en waterbouwkundige werken). Hieronder onder andere HOV't Gooi (€ 23,1 miljoen) de N243 (€ 15,6 miljoen) en onderhoud aan de N241 (€ 12,3 miljoen).

Ook zijn er gronden aangekocht voor de realisatie van het programma NNN (€ 5,3 miljoen) en strategische grondaankopen (€ 1,9 miljoen).

We investeren ook in deelnemingen (verbonden partijen) die beleidsdoelen voor ons realiseren. In 2022 is € 14 miljoen. aan kapitaal verstrekt voor het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland en € 4 miljoen aan de ROM. Onze liquide middelen zijn verder afgenomen als gevolg van het hoge niveau van investeringen. Onze liquiditeitspositie wordt toegelicht in de paragraaf financiering.

De stand van onze algemene reserve wordt toegelicht in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen. Ook in 2022 voldeed de algemene reserve aan de normen die hiervoor zijn afgesproken. De totale omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2022 € 166 miljoen.

Zie voor een volledige toelichting op de balans.

Jaarverslag

3. Programmaverantwoording 2022

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

1. Openbaar Bestuur
1.1 Organiseren van provinciaal bestuur
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren
1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen
1.1.4 Integriteit borgen en toetsen
1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie
1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren
1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen
1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren
1.3 Verzekeren van veiligheid
1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises
1.3.2 Risicokaart beheren
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren
1.4 Representeren van het provinciaal bestuur
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. De provincie zet daarop in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen. Ook door duidelijk te communiceren over wat de provincie zelf doet. En verder door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA agenda 2020-2024
- Europastrategie Noord-Holland 2022-2030
- IBT beleid 2022-2025
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Beleidskader bestuurskrachtige regio's Noord-Holland
- Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West-Nederland (RIS3)
- Operationeel Programma Kansen voor West EFRO 2021-2027
- Samenwerkingsconvenant partners Kansen voor West 2021-2027
- Agenda toekomst van het toezicht

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1				Openbaar bestuur
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	21.496	22.715	20.085	2.630
Baten	-59	-162	-150	-12
Saldo van baten en lasten	21.437	22.553	19.935	2.618
Stortingen reserves	1.000	2	2	0
Onttrekking reserves	-1.006	-215	-262	47
Resultaat	**21.431**	**22.340**	**19.675**	**2.665**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

In de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten bij onder meer het voorbereiden en afhandelen van vergaderingen, het openbaar maken van besluitvorming en het organiseren van diverse bijeenkomsten en activiteiten voor jongeren. In maart 2022 zijn de coronamaatregelen versoepeld. De Statenleden konden elkaar in het afgelopen jaar weer fysiek treffen tijdens commissie- en Statenvergaderingen. De Statenvergaderingen vonden tot het zomerreces in hybride vorm plaats. De commissievergaderingen bleven in hybride vorm plaatsvinden vanwege de flexibiliteit die dat commissieleden biedt.

De werkgroep burgerparticipatie is in 2021 van start gegaan. De werkgroep bestaat uit staten- en commissieleden, gedeputeerden en ambtenaren. In 2021 is een plan van aanpak gepresenteerd en is er een expertmeeting georganiseerd. In 2022 zijn de door de werkgroep opgestelde uitgangspunten van burgerparticipatie door Provinciale Staten vastgesteld. Tevens is een succesvolle tweede expertmeeting georganiseerd op 26 september 2022.

Op woensdag 21 september 2022 hield Jacobine Geel de Willem Arondéuslezing 2022 in de Grote of St. Bavokerk te Haarlem. Dit jaar waren er geen coronamaatregelen meer, daardoor kon iedereen weer naast elkaar zitten en is de traditionele borrel na afloop van de lezing in ere hersteld. De lezing was ook vanuit huis te volgen omdat via het YouTube-kanaal van de provincie en via Haarlem105 deze live uitgezonden werd.

De onafhankelijke jury van de Ribbius Peletierpenning ontving 36 inzendingen die het resultaat waren van een uitgebreide publiciteitscampagne met een oproep voor het aanmelden van een Noord-Hollandse kandidaat. De vakjury koos Marie-Anne van Reijen als de winnares van de Ribbius Peletierpenning 2022 voor haar initiatief ‘Meer vrouwen in de Politiek’

‘Whats Next’ – een pilot op het gebied van jongerenparticipatie – werd positief geëvalueerd en kreeg een vervolg. What’s Next is een tv- en social-mediaprogramma dat wordt gemaakt voor en door jongeren tijdens hun stageperiode bij AT5. Jonge Noord-Hollanders krijgen een korte mediaopleiding waarin ze leren filmen, monteren en verslaggeving doen. De thema’s waarvan ze verslag doen hebben met jongeren te maken én met provincieonderwerpen zoals vervoer, wonen, energie, klimaat, milieu, natuur en landbouw. Met de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart 2023 in zicht gaan de jonge tv-makers daar natuurlijk ook op in.

Zo’n 60 jongeren verdiepten zich tijdens het Jeugddebat op 23 november in provincieonderwerpen zoals wonen & mobiliteit; hoe zorgen we voor (duurzame) energie; de verkiezingen & jongerenparticipatie en stikstof & natuur. Ze kregen daarover een toelichting van provinciemedewerker en gingen erover in gesprek met Statenleden in de statenzaal van het provinciehuis.

Het hele jaar door konden scholieren weer deelnemen aan alle activiteiten van het programma ‘Baas van Noord-Holland’. Daarmee maken jongeren kennis met politiek en de provincie. Dat deden zij bijvoorbeeld met een gastles Belastingbazen, het Provinciespel, scholierenbattles, het spel Red de gezonken provincie, de kinderpersconferentie voor basisschoolleerlingen of een challenge over voedselverspilling.

Bij de voorrondes van ‘Op weg naar het Lagerhuis’ op 17 en 18 februari debatteerden en speechten middelbare scholieren vanwege corona niet in de Statenzaal van het provinciehuis, maar in eventcenter Claus in Hoofddorp.

Doordat de Provinciale Statenvergaderingen vaak al om 10.00 uur starten en daaraan voorafgaand het Presidium plaatsvindt, bleek er geen gelegenheid te zijn om het programma ‘Gast van de Staten’ voor gemeenteraden te starten op een wijze waarbij de bezoekers voldoende aandacht gegeven kan worden.

In 2022 startte de Statengriffie met het voorbereiden van de voorlichting over de Provinciale Statenverkiezing en het inwerkprogramma voor nieuwe Statenleden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert jaarlijks diverse onderzoeken uit, gevraagd en ongevraagd.

Prestatie Indicatoren 1.1.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	12	12	
Organiseren van de uitreiking van de Ribbius Peletierpenning	Aantal	1	1	
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	4	
Organiseren van “Gast van de Staten” bijeenkomsten	Aantal	6	0	

Koppeling met brede basismonitor

Opkomst verkiezingen

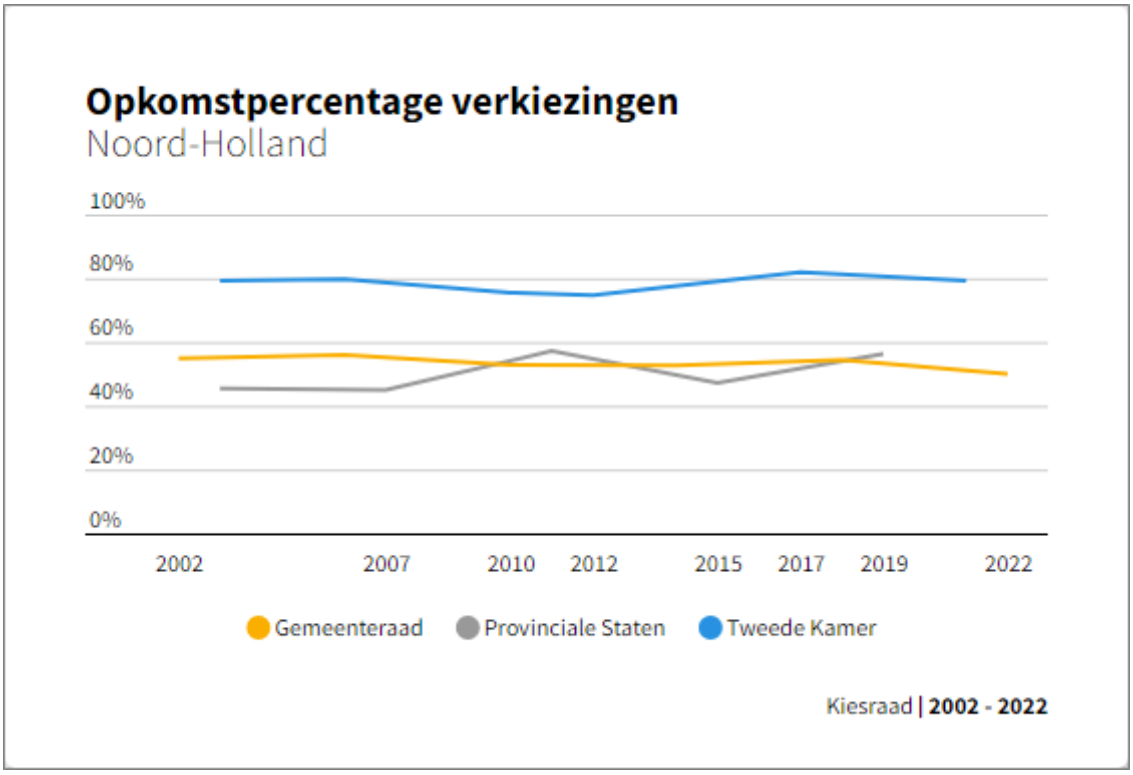

Het opkomstpercentage voor de Provinciale Statenverkiezingen varieert in de tijd, in 2019 lag het op 56%, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. De opkomst voor de landelijke verkiezingen in 2021 was in Noord-Holland 79%. Dit was gelijk aan het landelijk gemiddelde. Ook de opkomst voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 was in Noord-Holland vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (50%).

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van GS begroot en verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Onderzoeken, evaluaties en monitoring vinden plaats om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het gevoerde beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen.

De volgende beleidsonderzoeken en -evaluaties zijn in 2022 onder meer uitgevoerd: CO2 impactanalyse, evaluatie UVR Toekomstbestendige winkelgebieden, evaluatie subsidie Regiodeal ZaanIJ en de Evaluatie regionale afspraken nieuwe stedelijke ontwikkelingen.

In 2022 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd: RES viewer update, viewer quickscan erfgoed, NZKG viewer, viewer Klimaatadaptatie, viewer waarderingskaart stolpen, dashboard energietransitie, dashboard verblijfsrecreatie, dashboard detailhandel.

De belangrijkste in 2022 uitgevoerde/geactualiseerde monitors zijn: Brede Basismonitor, monitor Woningbouw, Monitor OV-knooppunten, Arbeidsmarktmonitor.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De integriteit van het openbaar bestuur, in het bijzonder bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang. De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht: aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel), inschrijvers van aanbestedingen in de sectoren Bouw, ICT en Milieu, aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties. Als er sprake is van een ernstig gevaar dat een vergunning, subsidie, opdracht of vastgoedtransactie mede wordt of zal worden misbruikt, dan wel zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, wordt de relatie verbroken of niet aangegaan. Indien nodig wordt nader advies ingewonnen bij het Landelijk Bureau Bibob. Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De toetsen worden risicogestuurd uitgevoerd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor de provincies Utrecht en Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten. Daarnaast zet de provincie zich in om andere overheden te kunnen ondersteunen als kennispartner. Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld. Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te houden en om eventueel voorkomende dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom wordt een actief beleid gevoerd om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan. De provinciale organisatie beschikt over twee interne vertrouwenspersonen en 1 externe vertrouwenspersoon.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.1	Organiseren van provinciaal bestuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.110	4.461	4.280	181
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	3.925	2.861	909	1.952
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	3.328	3.994	3.952	42
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	697	717	689	28
	Totaal lasten	12.060	12.033	9.830	2.203
	Totaal baten	-16	-32	-30	-2
	Totaal saldo	12.044	12.001	9.799	2.202

Storting				
	0	0	0	0
Onttrekking				
	0	0	0	0
Resultaat	**12.044**	**12.001**	**9.799**	**2.202**

*een positief verschil is voordelig

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

Prioriteiten

Om de regionale samenwerking te versterken hebben wij in 2022 West-Friesland, Noord-Holland Noord en Texel ondersteund bij hun onderzoek naar regionale samenwerking. Verder is op verzoek van het Rijk een plan van aanpak opgesteld voor de evaluatie van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Daarnaast hebben wij op verzoek van de gemeenteraden van Hilversum en Gooise Meren een grenscorrectie vastgesteld. Om de kwaliteit van het openbaar te versterken hebben we in 2022 ook de verkenning ‘Sterke gemeenten, sterke regio’s’ uitgevoerd. Het doel van de verkenning was in beeld te brengen wat nodig is om de uitvoeringskracht van gemeenten te versterken en de slagkracht van de regio’s te vergroten. Hiervoor zijn aantal initiatieven genomen, zoals een expertmeeting met de Raad van het Openbaar Bestuur, interviews met gemeenten en een provinciale conferentie. De uitkomsten zullen wij begin 2023 met de Staten delen.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft in 2022, gelet op de steeds complexere taken, de financiële uitdagingen en krapte op de arbeidsmarkt, in 2022 een verkenning gedaan naar ‘Sterke gemeenten, sterke regio’s’ zodat wij onze gemeenten nog beter kunnen ondersteunen in hun bestuurskracht. De verkenning bestond uit verschillende onderdelen. Zo zijn overzichten opgesteld van de beleidsperspectieven voor de kwaliteit van het openbaar bestuur van de andere provincies en van de rollen die wij als provincie kunnen aannemen. Daarnaast is een (ambtelijke) expertmeeting georganiseerd en is er een enquête onder gemeenten gehouden als ook aanvullende interviews. Met de bestuurlijke conferentie op 26 oktober 2022 werd de verkenning afgesloten. Provinciale Staten zijn begin 2023 geïnformeerd over de uitkomsten van de verkenning.

Daarnaast zijn de regio’s West-Friesland, Noord-Holland Noord en de gemeente Texel door de provincie ondersteund bij hun onderzoek naar hun regionale (strategische) samenwerking. Ook zijn de regio Kop van Noord-Holland, de regio West-Friesland en de regio Zuid-Kennemerland geholpen bij de organisatie van hun regionale raadsledenbijeenkomsten. Op verzoek van de gemeenteraden van Hilversum en Gooise Meren hebben wij een grenscorrectie vastgesteld. Deze is op 1 januari 2023 inwerking getreden. Verder hebben wij de registergoederen die betrokken waren bij de gemeentelijke herindelingen Beemster-Purmerend, Dijk en Waard en Amsterdam-Weesp in laten schrijven bij het Kadaster. Ook hebben wij, samen met de gemeente Dijk en Waard en op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een plan van aanpak opgesteld voor de evaluatie van de herindeling Langedijk-Heerhugowaard. Dit komt voort uit een Tweede Kamer-motie met een verzoek om evaluatie om te bezien of een grenscorrectie

voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is. Het evaluatie onderzoek vangt naar verwachting in oktober 2023 aan.

Koppeling met brede basismonitor

Vertrouwen in instituties

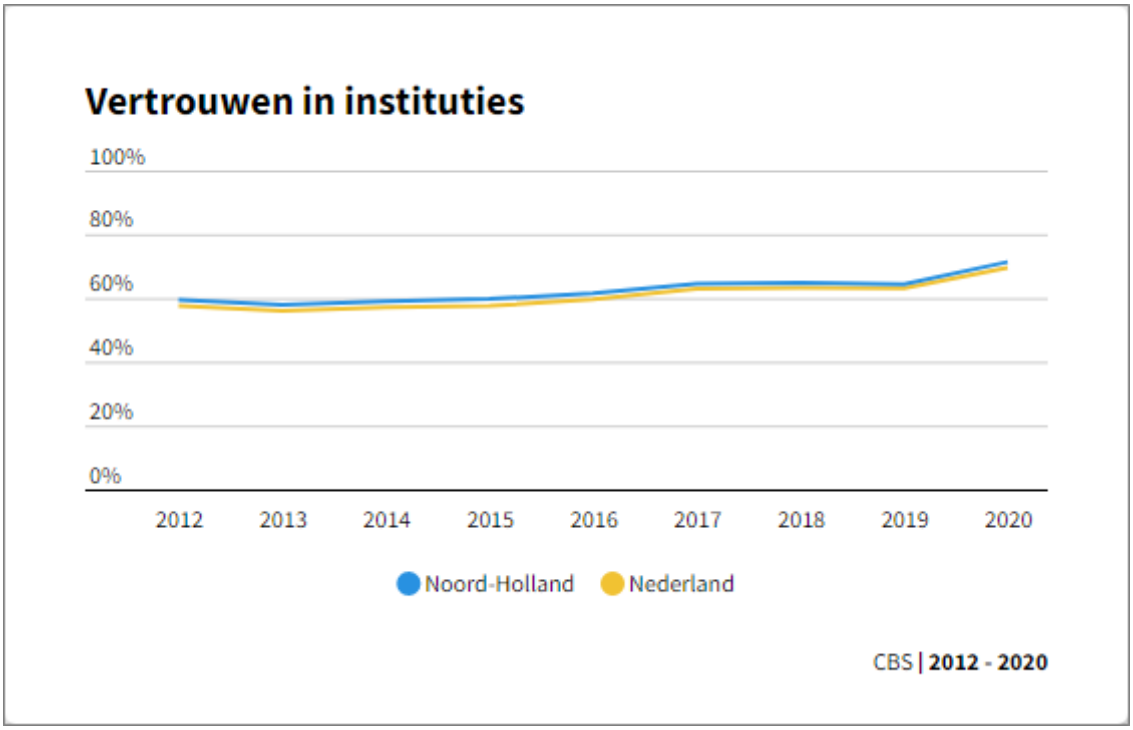

Het percentage personen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in instituties is in Noord-Holland tussen 2013 en 2017 gestegen en bleef tot 2019 redelijk stabiel rond de 65%. In 2020 steeg het vertrouwen naar 71%. De coronapandemie is hiervoor waarschijnlijk een belangrijke verklaring. De meting voor 2020 vond plaats tijdens de beginperiode van de coronapandemie in Nederland toen het vertrouwen in de overheid fors toenam. Landelijk is de ontwikkeling over de jaren vergelijkbaar, maar is het percentage iets lager.

Technische toelichting

Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in drie instituties (Tweede Kamer, politie, en rechters). De indicator betreft het gemiddelde van de drie scores.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het juist uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De provincie levert hiermee een bijdrage aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur. Noodzakelijke randvoorwaarden daartoe bij de lokale overheden zijn een goed informatie- en financieel beheer.

De wijze waarop GS toezicht houden, is neergelegd in de beleidsnota IBT 2022-2025 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De resultaten van het interbestuurlijk toezicht in 2022 zijn te vinden in het jaarverslag interbestuurlijk toezicht zoals te raadplegen via de provinciale website.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage		51%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2021 (BBV indicator)	Percentage		79%	Betreft het opkomstpercentage in Nederland Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2019 (BBV indicator)	Percentage		56%	Gegevens voor de verkiezingen in 2023 nog niet beschikbaar Bron: www.verkiezingsuitslagen.nl
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Aantal		2	Totaal Nederland: 8 Bron: Rijksoverheid.nl

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Als rijksheer heeft de commissaris van de Koning (cvdK) diverse taken die zijn vastgelegd in de ambtsinstructie. Over de uitvoering van zijn rijkstaken heeft de cvdK verantwoording afgelegd via het jaarverslag van de commissaris.

Op het gebied van burgemeesterszaken zijn in 2022 4 kroonbenoemde burgemeesters door de cvdK beëdigd in de gemeenten Hilversum, Dijk en Waard, Purmerend en Heemskerk. Daarnaast zijn er door de cvdK 3 waarnemers benoemd in de gemeenten Medemblik, Purmerend en Dijk en Waard. Ook zijn er in het afgelopen jaar 5 burgemeesters herbenoemd in de gemeenten Texel, Drechterland, Velsen, Hoorn en Haarlem en Edam-Volendam. In het kader van functieonderhoud houdt de cvdK volgens een vaste cyclus in het eerste, derde en vijfde jaar van de ambtstermijn voortgangsgesprekken (zogenaamde jaargesprekken) met de burgemeesters in Noord-Holland. In 2022 zijn de geplande jaargesprekken voor 100% gerealiseerd.

Verder heeft de commissaris twee inhoudelijke burgemeestersbijeenkomsten georganiseerd. In juli 2022 werd tijdens de bijeenkomst aandacht besteed aan de ervaringen van de burgemeesters tijdens de coronacrisis en de manier waarop burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's vaak moesten balanceren tussen de verschillende rollen. De tweede bijeenkomst in november 2022 werd in het kader van de Noord-Hollandse Weerbaarheidsdag georganiseerd.

De cvdK heeft in 2022 in zijn rol als rijksheer 8 ambtsbezoeken afgelegd aan de volgende gemeenten: Blaricum, Haarlemmermeer, Heemstede, Purmerend, Uitgeest, Waterland, Wijdemeren en Zandvoort. In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de cvdK besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek. In 2022 zijn geen integriteitsonderzoeken door de cvdK geïnitieerd. In 2022 zijn 57 bemiddelingsverzoeken aan de cvdK afgehandeld.

De cvdK of de loco-commissaris hebben in 2022 in totaal 23 bezoeken van het Koninklijk Huis begeleid. Voor een koninklijke onderscheiding werden 652 adviezen afgegeven aan de Kanselarij der Nederlandse Orde. De cvdK heeft voorts over 15 aanvragen voor (bestendiging van) het predicaat Koninklijk en over 24 aanvragen voor het predicaat Hofleverancier geadviseerd. 17 verenigingen hebben een Koninklijke Erepenning aangevraagd, waarover de cvdK heeft geadviseerd aan de Dienst van het Koninklijk Huis.

Prestatie-indicator 1.2.3

Indicator	Begroot in 2022	Gerealiseerd	Toelichting
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	6	8	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.2 — Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.2.1	Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren	1.874	2.596	2.675	-79
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.547	1.574	1.458	116
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.054	1.062	929	133
	Totaal lasten	4.475	5.232	5.062	170
	Totaal baten	-43	-43	-38	-5
	Totaal saldo	4.432	5.189	5.024	165
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**4.432**	**5.189**	**5.024**	**165**

*een positief verschil is voordelig

1.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

Prioriteiten

In de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van GS. Om de advisering en het toezicht te organiseren is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder werkzaam bij de directie Beheer en Uitvoering.

Adviseren bij crises

De crisisrespons ligt geheel bij de veiligheidsregio's. De cvdK organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel twee netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing', zo ook in 2022. In deze bijeenkomsten bespreken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing

1.3.2 Risicokaarten beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

Gemeenten en omgevingsdiensten dragen zorg voor de actualiteit van de meeste risicogegevens. De provincie draagt daarbij specifiek zorg voor het actueel houden van de risico's van overstromingen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. De Risicokaart is via internet in te zien op de Atlas van de Leefomgeving van de rijksoverheid. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

De provincie Noord-Holland wil met de Agenda Weerbaar Noord-Holland (hierna: Agenda) een bijdrage leveren aan de preventieve aanpak van ondermijning. Hoofddoel van de agenda is om binnen de geografische grenzen van Noord-Holland de weerbaarheid te vergroten. Op bestuurlijk alsook op maatschappelijk vlak; binnen en buiten de eigen organisatie. De rol die de provincie daarmee inneemt, is die van facilitator en regisseur.

In september 2022 is PS geïnformeerd over de voortgang van de Agenda.
De aanbevelingen uit het rapport Werkbaar Weerbaar zijn vertaald naar een Plan van aanpak voor een integere en weerbare organisatie. Het uitgangspunt is dat elke medewerker van onze organisatie zich veilig moet voelen om de eigen functie uit te oefenen. Middels diverse acties wordt bewustzijn gecreëerd over wat veilig en integer is en wat niet.

In 2022 zijn 20 quickscans van gemeentelijke (samenwerkings-) organisaties binnen het district van regionaal informatie en expertisecentrum (RIEC) Noord-Holland afgerond. Ook in de andere RIEC regio's zijn weerbaarheidsonderzoeken uitgevoerd. In totaal hebben 97% van de Noord-Hollandse gemeenten mee gedaan. Op basis van de quickscans is een rode draden onderzoek opgesteld om het ondersteuningsaanbod van de provincie en de RIEC's beter af te stemmen op wat er leeft en speelt in de gemeenten. In november 2022 is in samenwerking met de drie RIEC's de Noord-Hollandse Weerbaarheidsdag georganiseerd voor gemeenten. Voor deze dag waren zowel ambtenaren als bestuurders en de Minister van BZK uitgenodigd. Rode draad tijdens de dag was de vraag hoe gemeenten en andere overheden hun weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit kunnen versterken. De commissaris van de Koning sprak met de burgemeesters en de minister onder andere over de mogelijkheden om de weerbaarheid van burgemeesters en gemeentebestuur verder te versterken.

Prestatieindicator 1.3.3

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	Aantal	21	20	

Toelichting:

Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.3			Verzekeren van veiligheid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	177	123	114	9
1.3.2	Risicokaarten beheren	132	120	111	9
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	150	424	340	84
	Totaal lasten	459	667	566	101
	Totaal baten		-87	-79	-8
	Totaal saldo	459	580	487	93
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**459**	**580**	**487**	**93**

*een positief verschil is voordelig

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten
In de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie Noord-Holland communiceert transparant, herkenbaar en inclusief. We versterken de band met onze inwoners en vergroten onze zichtbaarheid, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo zijn de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen en wat we niet doen en kunnen zij het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen én hier invloed op uitoefenen. Onze belangrijkste ambitie is in verbinding staan met de samenleving. We gaan voortdurend in gesprek, zodat iedereen gehoord wordt én inbreng kan leveren.

Met deze aanpak groeien we door van een zendende provincie naar een provincie die in gesprek is. Dat doen we door participatie van onze bewoners te versterken, door het ambassadeurschap van onze medewerkers en bestuurders te verstevigen, door actief te monitoren wat speelt en dat te vertalen naar concrete communicatieve acties. Zowel online als offline blijven we continu in gesprek, bijvoorbeeld via sociale media, tijdens bijeenkomsten, op door de provincie gesponsorde evenementen en door bij scholen op bezoek te gaan. In 2022 hebben Provinciale Staten daarnaast de uitgangspunten participatie vastgesteld. Om onze communicatie beter te laten aansluiten op wat Noord-Hollanders bezighoudt werken we met een newsroom, zodat we signalen uit de samenleving eerder op kunnen vangen en waar nodig beschikbaar kunnen stellen voor beleidsontwikkeling.

Door het thuiswerken tijdens de coronapandemie en de mogelijkheden die hybride werken blijvend bieden, was de versterking van interne communicatie een belangrijk speerpunt in 2022. Om webinars en videoboodschappen vaker als communicatiemiddel in te zetten hebben we een eigen studio ingericht in het kantoor aan het Houtplein. Tevens vernieuwen we het intranet van de provincie, de centrale werkplek die onze medewerkers toegang biedt tot alle informatie en applicaties. De aanbesteding is afgerond en in het tweede kwartaal van 2023 zal het nieuwe intranet live gaan.

Na twee moeilijke jaren door corona, konden de meeste evenementen in 2022 weer doorgaan. De provincie sponsort grote regio-overstijgende evenementen, waarbij we met onze sponsorbijdrage extra aandacht geven aan duurzaamheid, dierenwelzijn en diversiteit & inclusie. Ook zijn inmiddels afspraken gemaakt met Sail Den Helder 2023, een groot tall ship evenement dat eens per vijf jaar plaatsvindt.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Regionale samenwerking krijgt op verschillende niveaus vorm. De provincie is deelnemer in de regionale samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In 2022 is op basis van de in 2021 door raden en Staten bekrachtigde bestuurlijke samenwerkingsafspraken gewerkt. De provincie neemt ook deel aan de samenwerking in Noord-Holland Noord, waarin afgelopen jaar de ambtelijke en bestuurlijke governance opnieuw is vormgegeven. Op dit moment werken de betrokkenen aan een Economische agenda Noord-Holland Noord, waarvoor een aanvraag vanuit de Uitvoeringsregeling Versterking bestuurskracht is gehonoreerd.

Verkenningen naar regionale samenwerkingsagenda's tussen provincie en bestuurlijke deelregio's hebben in 2022 geresulteerd in de regionale samenwerkingsagenda voor de Kop van Noord-Holland. Dit is de derde regionale samenwerkingsagenda naast die van de Gooi- en Vechtstreek en Zuid-Kennemerland. In 2022 legde GS verschillende regiobezoeken af. Begin 2022 was er een digitale ontmoeting met de West-Friese colleges. Daarna heeft GS fysieke regiobezoeken kunnen afleggen naar de regio's West-Friesland, Kop van Noord-Holland en regio de IJmond. September 2022 zijn de nieuwe colleges en raden van de Noord-Hollandse gemeenten ontvangen op Paviljoen Welgelegen ter nadere kennismaking na de raadsverkiezingen.

De provincie is in Den Haag vertegenwoordigd door twee adviseurs Public Affairs, die Haagse ontwikkelingen volgen en delen met het provinciaal bestuur en de ambtelijke organisatie. Ook brengen de adviseurs actief Noord-Hollandse belangen onder de aandacht van Tweede Kamerleden, zoals in 2022 het belang van Zuidas dok, het doortrekken van de Noord/Zuid lijn en de Noord-Hollandse datacenterstrategie. Op bijvoorbeeld het stikstofdossier werd in de lobby richting Den Haag nauw samengewerkt met andere provincies.

De provincie volgt – en beïnvloedt waar mogelijk - de ontwikkeling van Europese wet- en regelgeving in Brussel. Het kader van de Noord-Hollandse EU activiteiten is vastgelegd in de Europastrategie 2022-2030. Voor een efficiënte en impactvolle uitvoering van de strategie werkt de provincie samen met andere partijen. Met dat doel is de provincie bestuurlijk vertegenwoordigd in Europese instituties, zoals het Comité van de Regio's, en in organisaties zoals de CPMR (de belangenorganisatie en denktank van maritieme- en kustregio's). Ook wordt samengewerkt met andere provincies en het IPO in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en de Randstadsamenwerking, met andere overheden in MRA verband en met overige Europese stakeholders in netwerken als POLIS en ERIAFF. Noord-Holland is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO); hieronder vallen Kansen voor West 3 (KVW3) en Interreg. In 2022 zijn voor beide programma's de eerste openstellingen voor subsidieaanvragen gedaan. De Noord-Hollandse openstelling vanuit KVW3 bedroeg € 18,3 miljoen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.4	Representeren van het provinciaal bestuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.522	1.207	983	224
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	2.980	3.576	3.644	-68
	Totaal lasten	4.502	4.783	4.628	155
	Totaal baten			-4	4
	Totaal saldo	4.502	4.783	4.624	159
	Storting				
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	1.000	2	2	0
	Onttrekking				
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	-1.006	-215	-262	47
	Resultaat	**4.496**	**4.570**	**4.364**	**206**

*een positief verschil is voordelig

Programma 2 Klimaat en milieu

Doelenboom

2. Klimaat en milieu
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie
2.1.3 Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie
2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving
2.2.1 VTH-taken uitvoeren en coördineren
2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen
2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

Klimaat

De provincie onderschrijft de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en werkt mee aan de uitvoering van de Rijksambities: 49 procent vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. Daarnaast wil de provincie in 2050 energieneutraal zijn.

Het Actieprogramma Klimaat is een vertaling van de klimaat-, duurzaamheids- en energietransitieambities uit het coalitieakkoord. Met dit Actieprogramma houdt de provincie de regie over de invulling van de specifieke acties in en door de provincie. Aandachtspunt is het verdelen van de lusten en lasten, gelet op het maatschappelijk draagvlak en de financiële consequenties. Het Actieprogramma Klimaat sluit aan bij de vijf thema's uit het nationale Klimaatakkoord: duurzame elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

Energietransitie

Een belangrijk onderdeel uit het Actieprogramma is de energie-infrastructuur, een randvoorwaarde voor een succesvolle energietransitie. Zowel warmte als elektriciteit, maar ook CO2 en waterstof, worden straks ondergronds getransporteerd. Inmiddels zijn er stappen gezet met de uitwerking van de Regionale Energiestrategieën 1.0 (RES). Waterstof is een belangrijk thema, daarmee kan met name de industrie een grote duurzaamheidsslag maken. De havens in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder spelen hierin een belangrijke rol. Een andere grote opgave is de verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving. Als woningen vanaf 2030 – of zoveel eerder als mogelijk is – van het aardgas af gaan, moeten verschillende alternatieven voor aardgas klaar zijn voor concrete toepassing. Het Noord-Hollandse Servicepunt Duurzame Energie vervult hier een belangrijke adviesrol voor gemeenten en hun partners.

De provincie verduurzaamt de Greenports door gebruik te maken van duurzame warmtebronnen en door de benodigde CO2 op alternatieve manieren aan te voeren. De provincie werkt aan het

tegengaan van bodemdaling – een andere grote veroorzaker van de uitstoot van broeikasgassen – met het innovatieprogramma Veen. Verder hergebruikt de provincie grondstoffen zoveel mogelijk en willen we de voedselvoorziening verduurzamen. Op het gebied van mobiliteit werkt de provincie aan het Regionaal Mobiliteitsplan. Hierin komen veel duurzaamheidsambities samen, zoals het stimuleren van tankstations voor biobrandstoffen.

Samen met gemeenten, netbeheerders, havens en andere betrokkenen zoeken wij op al dit soort thema's de komende jaren naar oplossingen. Als provincie geven we daarbij het goede voorbeeld: de provinciale organisatie en het vastgoed zijn uiterlijk in 2030 geheel klimaatneutraal.

De verduurzaming van de provincie is in toenemende mate een opgave waar verschillende inhoudelijke portefeuilles bij betrokken zijn.

Circulaire economie

De provincie heeft als doel de transitie van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie te versnellen. Dat doen we door het ondersteunen en stimuleren van bedrijven bij het zetten van een stap richting circulair ondernemen. Naast het versnellen van de transitie wil de provincie de noodzakelijke systeemverandering op de lange termijn realiseren. De ambitie is dat Noord-Holland in 2050 volledig over is naar een circulaire economie en dat er in 2030 een reductie van 50 procent in het gebruik van primaire grondstoffen is bereikt.

De noodzaak van een circulaire economie is in 2022 steeds duidelijker geworden. Grondstoffen en producten werden schaarser en daarmee moeilijker leverbaar. Mede om deze reden (naast inflatie) werden grondstoffen en producten duurder. Inwoners van Noord-Holland werden hiermee geconfronteerd. Ze moesten soms afzien van hun wensen of voornemens. Denk aan de bouw of verbouwing van woningen. De aanscherping van wet- en regelgeving vanuit de EU en het Rijk is een belangrijke motivatie voor veranderingen in productie en consumptie, met als doel vermindering van het grondstofgebruik. De provincie heeft zich ingezet voor deze aanscherping, onder meer via lobby bij het Rijk en de EU. Uit de tweede Integrale Circulaire Economie Rapportage van het Kabinet blijkt dat de afgelopen jaren nog nauwelijks vooruitgang is geboekt bij het bereiken van de doelen voor 2030 en 2050 en dat daarom meer verplichtend beleid nodig is.

Milieu

De provincie Noord-Holland streeft naar een gezondere fysieke leefomgeving voor de inwoners. De provincie richt zich op de aspecten van de leefomgeving die binnen het huidige takenpakket vallen of daaraan raken en waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. De provincie richt zich in haar aanpak van een gezondere leefomgeving op de milieukwaliteiten lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof, (grond)water, en (ontwikkelingen in de) bodem en ondergrond. De provincie voldoet in elk geval aan de wettelijke normen, maar bekijkt ook waar meer gezondheidswinst te behalen valt. Hiervoor heeft de provincie het programma Gezonde Leefomgeving. De aanscherping van de milieuvergunningen is onderdeel van het programma, alsook het monitoren van de luchtkwaliteit en het stimuleren van bovenwettelijke milieumaatregelen door bedrijven. De provincie werkt gebiedsgericht, met speciale aandacht voor de milieugerelateerde gezondheidsrisico's die samenhangen met de verdichting van het stedelijk gebied. Bijzondere aandacht is er voor de IJmond, waar een gezonde leefomgeving onder druk staat door de ligging in het Noordzeekanaalgebied en de nabijheid van Tata Steel. Met het Programma Tata Steel 2020-2050 werkt de provincie samen met de IJmond-gemeenten aan het zo veel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. Met het besluit van Tata Steel om voor de verduurzaming in te zetten op

de waterstofroute (met een tussenstap op gas) moet een groene en gezonde staalindustrie in de IJmond concreet en duurzaam vorm krijgen.

De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) zijn belangrijke instrumenten in de verbetering van de leefomgeving. Deze taken worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, zwemwater en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeheerders, het Openbaar Ministerie en de politie, werkt de provincie samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- PVA waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	47.550	59.631	56.426	3.205
Baten	-1.610	-3.661	-3.891	230
Saldo van baten en lasten	45.940	55.970	52.535	3.435
Stortingen reserves	28.497	33.560	33.560	0
Onttrekking reserves	-27.106	-39.009	-33.612	-5.397
Resultaat	**47.331**	**50.521**	**52.484**	**-1.962**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Toelichting

Prioriteiten

- **Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen**

In januari 2022 is het Uitvoeringsprogramma van de RES 1.0 vastgesteld. Uit de RES monitor NHN en NHZ die in oktober is besproken, blijkt dat de uitvoering van de RES hapert. Sinds eind 2022 onderzoeken we (onder andere op basis van een aangenomen motie op 14 november) hoe we de uitvoering van de RES kunnen versnellen. De focus ligt op nog meer ondersteunen en ontzorgen van gemeenten.

- **Bijdragen aan de warmtetransitie**

De provincie heeft als doel de gemeenten te ondersteunen bij het verduurzamen van de warmtevoorziening van 260.000 Noord-Hollandse woningen vóór 2030. De ondersteuning bestaat onder meer uit stimuleringsregelingen. Daarnaast is het Servicepunt Duurzame Energie een stabiele factor in het ondersteunen van gemeenten.

De provincie stimuleert energiebesparing op bedrijventerreinen. Hiertoe werd eind januari het energiebesparingsakkoord gelanceerd, met als doel stimulerend toezicht op energiebesparing bij provinciale bedrijven én bedrijven die vallen onder gemeentelijke bevoegdheid. Medio december hadden veertig Noord-Hollandse gemeenten zich aan het akkoord gecommitteerd en deden 35 gemeenten een aanvraag voor een SEB-subsidie.

Het SCAN-onderzoek MRA (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland van EBN), waarbij de geschiktheid van de ondergrond voor geothermie in kaart is gebracht, is afgerond. De resultaten van de scan zijn in het vierde kwartaal bekendgemaakt. De acties uit de routekaart aardwarmte MRA worden uitgevoerd.

- **Borgen van de energie-infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie**

In 2022 gingen we verder met het uitvoeren de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur. Dit gebeurt via de Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, samen met de netbeheerders Liander en TenneT, gemeenten en stakeholders. De taskforce is in 2022 verder geprofessionaliseerd om te zorgen voor een goede uitvoering.

De provincie verkent de mogelijkheden voor de ontwikkeling van de waterstofmarkt in Noord-Holland. In 2022 is verder uitvoering gegeven aan de waterstofstrategie.

Omgevingsfactoren

De energietransitie – de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie – vraagt om verandering in alle sectoren van onze maatschappij. Dit vergt niet alleen grote investeringen in technologie, maar ook in mensen. Door omvang en impact van de transitie zijn er veel omgevingsfactoren waarmee we rekening moeten houden. Nu zijn dat onder andere een krappe arbeidsmarkt en een tekort aan specifieke kennis. Daarnaast is de oorlog in Oekraïne van invloed op de hoeveelheid gas die we tot onze beschikking hebben. Een ander aspect: als het stikstofprobleem niet wordt opgelost, dan komen de energietransitie en het verlagen van de CO2-

uitstoot in gevaar. Verder kan bijvoorbeeld de netcongestie (krapte op het elektriciteitsnetwerk) de energietransitie vertragen.

De belangrijkste omgevingsfactoren die van invloed zijn op de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie 2021–2025, zijn de economische situatie van de Noord-Hollandse bedrijven. De economische situatie is immers van invloed op de mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op circulair ondernemen.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

Begin 2022 is het uitvoeringsprogramma RES vastgesteld. De focus ligt op de realisering van de vastgestelde ambitie: het opwekken van 6,3 TWh duurzame elektriciteit in 2030. Het RES-programmabureau ging in afgeslankte versie verder, om zich vooral te richten op de ondersteuning van gemeenten bij uitvoering.

De provincie bood ondersteuning op diverse gebieden, zoals het aanbieden van regelingen voor ruimtelijke samenhang, het stimuleren van meervoudig ruimtegebruik en het bevorderen van participatie. Ook boden we ondersteuning aan energiecoöperaties om lokaal eigendom te bevorderen. Daarnaast adviseerde de provincie over de opwek via zon en wind. Voor zon heeft de provincie, waar nodig, stimuleringsgebieden aangewezen. Voor wind is de provincie bevoegd gezag.

De provincie ondersteunde de gemeenten ook met kennis en voorlichting via het Service Punt Duurzame Energie.

De provincie zorgde voor regie als het gaat om data en monitoring, zodat er zicht blijft op de voortgang (RES monitor).

Effectindicator 2.1.1

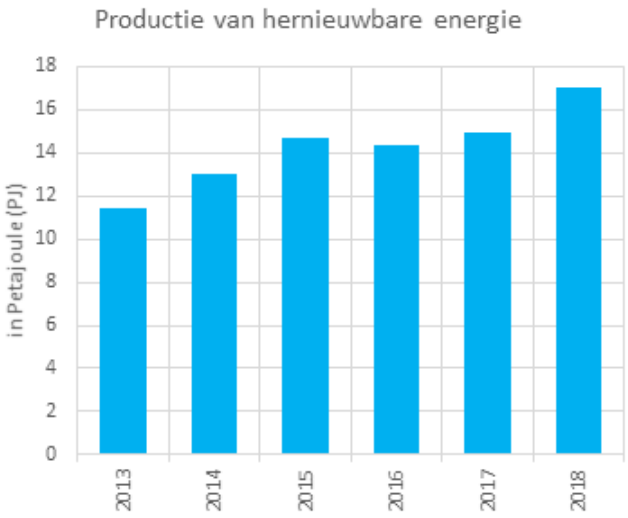

Toelichting
BBV indicator: Deze indicator geeft de energieproductie in PJ (Petajoule) per jaar weer. De berekening op provincie-niveau wordt gedaan middels de 'top down-methode', waarbij de Nederlandse totalen (klimaatmonitor) verdeeld worden over de gemeenten op basis van een vastgestelde verdeelsleutel.
Bron: Klimaatmonitor

Koppeling met brede basismonitor

Emissie van broeikasgassen

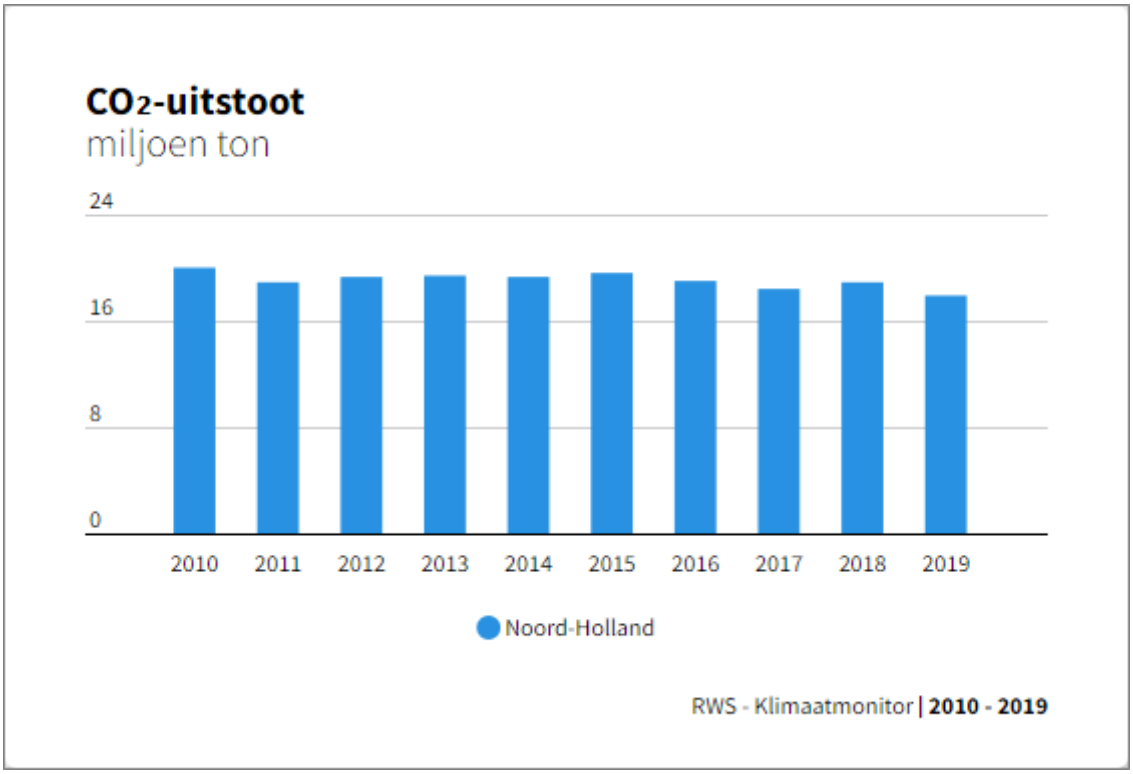

Landelijk neemt de CO2-uitstoot sinds 2015 af. Een goede vergelijking tussen de verschillende provincies is niet mogelijk, omdat van een aantal provincies de dataset niet compleet is. Op basis van de beschikbare gegevens heeft provincie Noord-Holland de op een na hoogste CO2-uitstoot, net onder de provincie Noord-Brabant. De uitstoot van Noord-Holland schommelt. Sinds 2015 is, in lijn met het landelijke beeld, wel een daling te zien.

Technische toelichting

CO_2-uitstoot totaal van de sectoren gebouwde omgeving – industrie, energie, afval en water – landbouw, bosbouw en visserij – verkeer en vervoer, inclusief autosnelwegen. De CO_2 uitstoot is berekend volgens de verbruiksbenadering, waarbij de uitstoot wordt toegerekend aan de gebruiker. Het eindverbruik van fossiele energie wordt gevolgd. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat door bij de verbruiksbenadering in vergelijking met de bronbenadering een deel van de CO_2-uitstoot niet in beeld is. De CO_2-uitstoot die door het productieproces van een grote speler als Tata Steel wordt uitgestoten is bijvoorbeeld bij de verbruiksbenadering niet in beeld. Op het dashboard energietransitie van Noord-Holland is te zien dat het verschil van rekenmethode (bronbenadering vs. verbruiksbenadering) 12.321.800 ton CO_2 bedraagt.

Energieverbruik

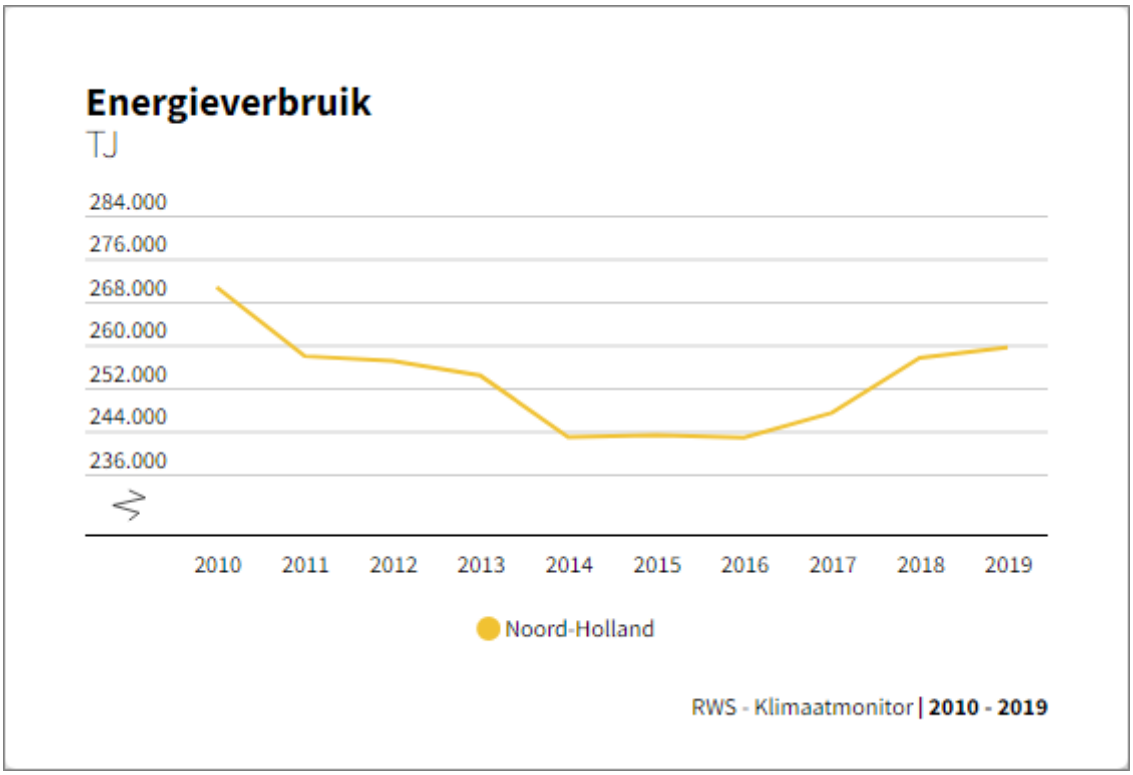

Bij het energieverbruik was tussen 2010 en 2014 een duidelijke afname te zien. Sinds 2014 is een lichte stijging te zien. Deze indicator geeft alleen het verbruik via het openbare net weer.

Technische toelichting

Energieverbruik totaal van de sectoren gebouwde omgeving - industrie, energie, afval en water - landbouw, bosbouw en visserij - verkeer en vervoer, inclusief autosnelwegen - hernieuwbare warmte, zonnestroom 'achter de meter. Het gaat hier om het zogenaamde eindverbruik of finaal gebruik van energie.

Productie van hernieuwbare energie

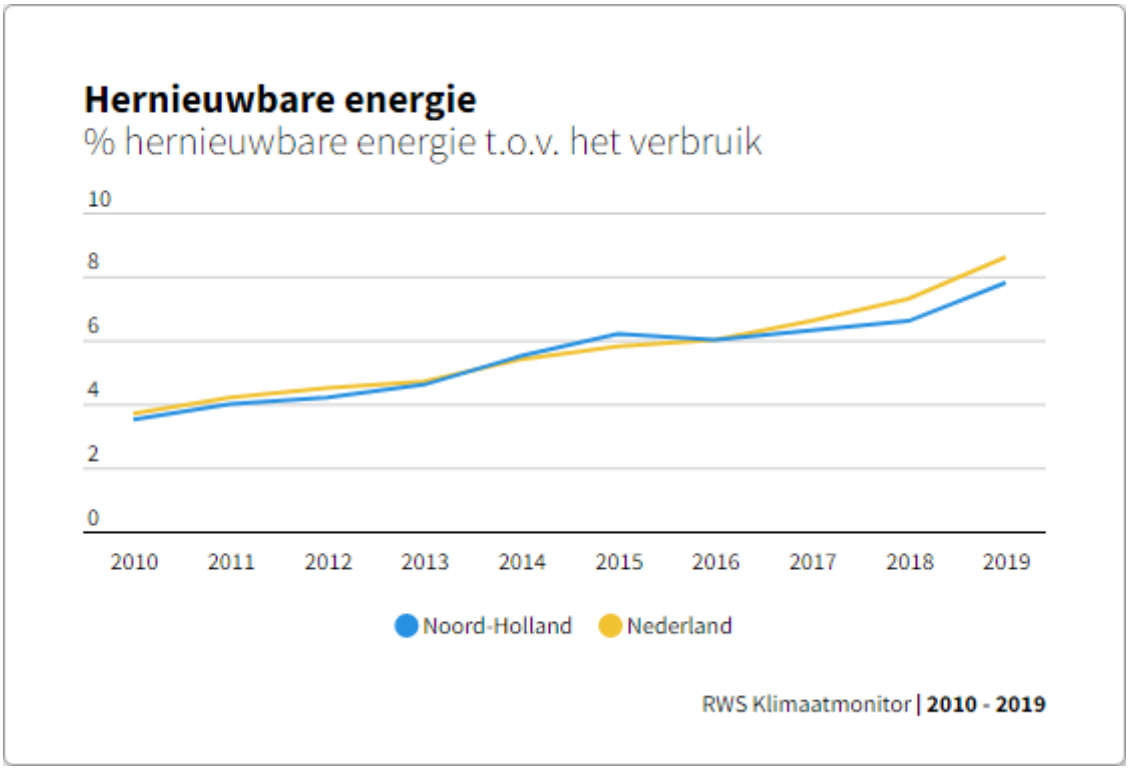

Sinds 2010 is de hoeveelheid hernieuwbare energie in de provincie Noord-Holland toegenomen van 9.346 TJ naar 20.616 TJ. In 2010 bedroeg het aandeel van hernieuwbare energie 3,5% binnen het totaal aan niet-hernieuwbare en hernieuwbare energie; in 2019 was dit opgelopen tot 7,9%.

Technische toelichting

Het betreft hier de totaal bekende opwek van hernieuwbare elektriciteit, t.o.v. het totaal bekende elektriciteitsverbruik.

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

In januari 2022 is de Noord-Hollandse aanpak van de warmtetransitie 2022-2023 opgeleverd. Hiermee maakt de provincie de bijdrage aan de doelstelling om in Noord-Holland in 2050 klimaatneutraal te zijn, concreet. De provincie ondersteunde gemeenten via het Servicepunt Duurzame Energie. In 2022 zijn diverse warmteregio's geïdentificeerd op basis van het gebruik van bovengemeentelijke warmte. Het servicepunt speelde hierin een belangrijke ondersteunende rol. Daarnaast bood de provincie diverse regelingen om verduurzaming te versnellen. Als vervolg op het programma Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad kwam er in 2022 een nieuwe regeling naar aanleiding van een succesvolle ervaring van gemeenten.

De warmteviewer is in 2022 geactualiseerd. De viewer brengt vraag en aanbod van warmte in de provincie Noord-Holland in kaart. Voor geothermie (aardwarmte) werkten we samen met de provincie Flevoland. We gingen door met de uitvoering van het versnellingsplan Aardwarmte. Dat plan kent een aantal onderdelen, zoals: samenwerken met gemeenten en bedrijven in de uitvoering van de Routekaart Aardwarmte, voorlichting over aardwarmte, ondersteuning van beleidsvorming (bijvoorbeeld als het gaat over de verdeling van de warmte) en het opstellen van toetsingscriteria voor aardwarmtelocaties.

Daarnaast ondersteunde de provincie de glastuinbouwsector bij verduurzaming. Zo droeg de provincie financieel bij aan het ontwikkelen van samenwerkingsverbanden, zoals het Greenports-netwerk, en aan projecten die via deze samenwerkingsverbanden tot stand komen. Met geld van de provincie werd bij de Greenports een consultant energietransitie aangesteld.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

Energie-infrastructuur

De Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland volgde een driesporenbenadering:

Spoor 1 Versnelling van de uitbreiding van het elektriciteitsnet. In 2022 kwam een plan van aanpak gereed voor de versnelling van de geplande uitbreidingen van het elektriciteitsnet. Na de zomer gingen de deelregio's ermee aan de slag. Per deelregio zijn er afspraken over de uitvoering van de netuitbreidingen.

Spoor 2 Ontwerp en programmering van het toekomstige hybride integrale energiesysteem. In 2022 is een intensief proces met de regio Noord-Holland Noord doorlopen om tot een programmering van het toekomstige regionale energiesysteem te komen. In het najaar werden de resultaten bekend. Toen is ook gestart met een proces om tot programmering te komen in Noord-Holland Zuid.

Spoor 3 Stimulering van slimme energieoplossingen bij netcongestie. Daarnaast heeft de provincie het initiatief genomen om de toepassing van slimme energiesystemen te stimuleren. Deze slimme systemen dragen bij aan het oplossen van netcongestie. De provincie heeft kennissessies georganiseerd, een community opgezet en een subsidieregeling opengesteld. Er zijn veel aanvragen gedaan bij de subsidieregeling.

Waterstof

In 2022 gingen we verder met de uitvoering van de waterstofstrategie, onder andere door een waterstofconvenant af te sluiten, netwerkdiners te organiseren en verkenningen te financieren naar bunkerstations en fondsen. Daarnaast waren er diverse lobby- en positioneringsactiviteiten. Ook werkten we aan een uitvoeringsregeling voor waterstofprojecten, die in 2023 wordt opengesteld.

Energietransitie algemeen

In aansluiting op de data- en digitaliseringsstrategie stelden we in 2022 een concept-uitvoeringsagenda op, gebaseerd op het Actieprogramma Klimaat.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

De Actieagenda is grotendeels volgens planning uitgevoerd. In 2022 hebben we onder andere een circulair ambassadeur, een circulair bouwexpert en een circulaire ketenaanjager voor de bouw aangesteld. Hiermee is een grote impuls voor de prioritaire grondstofstroom uit de Actieagenda – de bouw – gerealiseerd. Met de inzet van de nieuwe rollen kunnen zowel gemeenten als ondernemers gestimuleerd worden om duurzaam en circulair te bouwen. Belangrijk, want de impact van de bouw op het grondstofgebruik en de CO2-uitstoot zijn groot. Wereldwijd is de bouw verantwoordelijk voor 40 procent van het grondstoffenverbruik, voor 33 procent van de CO2-emissies en voor 40 procent van der afvalproductie.

De onderzoeken naar reststromen, knelpunten en sturingsmogelijkheden voor de provincie en naar de kansen en mogelijkheden voor teelt van biogrondstoffen in Noord-Holland, zijn zo goed als afgerond. De definitieve afronding en besluiten hierover volgen in 2023.

Ook is besloten een aantal acties niet uit te voeren, omdat de meerwaarde te beperkt was of – na het uitvoeren van een aantal projecten – omdat bleek dat de actie niet effectief genoeg was. Dit geldt voor de acties onderzoek Noord-Hollandse arbeidsmarkt en de voedselchallenges.

Begin 2022 organiseerde de provincie ook bestuurlijke overleggen om met gemeenten stil te staan bij de rol en mogelijkheden van de gemeenten in de Kop en Alkmaar en omgeving. Ook is gewerkt aan de uitvoering van de lobbyagenda. Met als belangrijk punt de verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op grondstoffen. Dit heeft onder meer geleid tot het opzetten van een werkgroep in North Sea Commission-verband. Het doel is om te komen tot een resolutie waarmee partijen na afronding kunnen pleiten voor invoering van deze belastingwijziging bij hun nationale overheid en de EU.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		15.701.000	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2021 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		26.674.000	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoule in 2021 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.1			Bijdragen aan de energietransitie	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	2.555	6.508	6.486	22
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	1.500	5.756	7.578	-1.822
2.1.3	Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	856	3.483	3.449	34
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	1.775	1.140	1.171	-31
	Totaal lasten	6.686	16.887	18.685	-1.798
	Totaal baten		-869	-86	-783
	Totaal saldo	6.686	16.018	18.599	-2.581
	Storting				
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	8.138	9.200	9.200	0
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	12.423	12.977	12.977	0
2.1.2	Resv. Subsidies Warmtetransitie	0	2.630	2.630	0
2.1.3	Resv. Energietransitie	3.967	4.664	4.664	0
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	350	350	350	0
	Onttrekking				
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	-940	-3.664	-3.524	-140
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	-1.500	-7.171	-7.176	5
2.1.2	Resv. Subsidies Warmtetransitie	0	-320	-311	-9
2.1.3	Resv. Energietransitie	-14.908	-17.535	-17.581	46
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	-1.170	-520	-584	64
	Resultaat	**13.046**	**16.629**	**19.243**	**-2.614**

*een positief verschil is voordelig

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Toelichting

Prioriteiten:
Er zijn voor dit beleidsdoel geen prioriteiten opgenomen in de begroting 2022

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, (zwem)water en de controle op de naleving ervan.

De omgevingsdiensten voerden de VTH-taken uit namens ons college op basis van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen van de provincie. In 2022 hebben de omgevingsdiensten deze VTH-taken uitgevoerd volgens de uitvoeringsprogramma's die zijn vastgesteld door de provincie. In het bijzonder de dossiers Tata Steel en stikstof vroegen extra aandacht. Dit vertaalde zich in meer

inzet voor VTH-taken en in meer inzet voor handhavings- en Woo-verzoeken, bezwaar- en beroepszaken.

De spanning tussen het vergroten van de leefbaarheid en het verder ontwikkelen van de economie is goed merkbaar bij de uitvoering van de VTH-taken. Na diverse uitspraken van de Raad van State over de aanpak van de stikstofproblematiek kreeg de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) meer aanvragen voor vergunningen en verzoeken om handhaving. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft structureel te maken met extra inzet op complexe dossiers zoals Tata Steel. Ook ziet deze omgevingsdienst een structurele toename van de vraag om milieu-specialistisch advies. De wervingstrajecten voor medewerkers met deze expertise duurt langer dan voorheen. Alle omgevingsdiensten ervaren daarnaast een structurele toename van het aantal juridische procedures en problemen met het werven en behouden van medewerkers. Op basis van risico-inventarisaties brengen zij prioriteit aan in hun werkzaamheden.

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland hebben we verdeeld over de beleidsvelden ‘groen’ (natuur) en ‘grijs’ (milieu). Voor ‘groen’ heeft de provincie volgens afspraak de handhavingsuitvoeringsprogramma’s voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd. Dit deden we met de betrokken partijen, zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN).

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Het Programma Gezonde Leefomgeving richt zich op opgaven die de fysieke leefomgeving verbeteren. De provincie is partner van het Schone Lucht Akkoord. Hiervoor is in 2022 een plan van aanpak vastgesteld. Jaarlijks presenteert de provincie datarapporten over de luchtkwaliteit in drie gebieden: IJmond, Westpoort en de Haarlemmermeer. De voorbereiding voor de evaluatie van deze luchtmeetnetten is in 2022 in gang gezet. Met het project Hollandse Luchten brengt de provincie met burgermetingen de luchtkwaliteit in kaart. In 2022 voegden we nieuwe meetgemeenschappen met inwoners toe aan het programma. Het Rijk heeft in 2022 de IJmondregio aangewezen als pilot hoogblootgesteld in kader Schone Lucht Akkoord. Met deze pilot krijgen we zicht op de bronnen die bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit in deze regio.

Op het gebied van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) maakten bedrijven voor wie de provincie bevoegd gezag is een inventarisatie om inzicht te krijgen in hun uitstoot van ZZS. Op basis hiervan moeten bedrijven een vermijdings- en reductieplan (VRP) opstellen. Voor Tata Steel heeft de beoordeling van het VRP door de omgevingsdienst plaatsgevonden en heeft de OD NZKG maatwerkbesluiten genomen.

In 2022 zijn we begonnen met een actualisatie van ons geurbeleid, dat in 2023 moet worden vastgesteld. Als het gaat om varend ontgassen kan de OD NZKG op basis van de beleidsregel ontheffingen geven aan mobiele ontgassingsinstallaties. Daarvan is in 2022 al gebruikgemaakt. Er wordt, dankzij de eNoses, ook actief toezicht gehouden op varend ontgassen in Noord-Holland. De OD NZKG monitort de eNoses en publiceert hierover jaarlijks een rapport.

De provincie publiceerde in 2022 nieuwe geluidbelastingkaarten en leverde de data aan bij het Rijk. In het kader van de pilot ‘duurzaam slim verkeersmanagement’ rondde de provincie in 2022 de eerste meetperiode af.

De evaluatie van de gebiedsvisie Omgevingsveiligheid Westpoort is in 2022 uitgevoerd. In de integrale afstemming en afweging bij grote gebiedsopgaven neemt de provincie het belang van een gezonde leefomgeving aan de voorkant mee. De provincie raakte in 2022 betrokken bij concrete gebiedsdossiers, zoals Ruigoord, Spoorzone Beverwijk en de ontwikkeling van het ADM-terrein. In deze dossiers gaat onze aandacht met namen uit naar de belangen van een gezonde leefomgeving en het in stand houden van de zogenaamde industrieterreinen van provinciaal belang .

Het kennisschakelpunt Gezonde Leefomgeving lieten wij in 2022 tot uitvoering komen. In 2022 is ook een kennisschakelpunt Bodem opgericht. De uitvoering ligt in de toekomst bij de OD NZKG.

De regeling voor complexe industriële bedrijven is in 2022 verruimd naar een lichtere categorie bedrijven. Deze regeling stond in 2022 open, wat uiteindelijk leidde tot aanvragen van vijf bedrijven.

Op initiatief van de provincie vond in 2022 een dialoog plaats met de omgeving rondom de stortplaats Nauerna. Dit leidde tot een gezamenlijk geformuleerde opdracht aan het RIVM naar veilige recreatie op het park Nauerna. Ook leverde de provincie in 2022 een actieve bijdrage aan een informatieavond over stortplaats Nauerna voor bewoners. Initiatiefnemer was de gemeente Zaanstad.

Met het Programma Tata Steel 2020–2050 werkt de provincie samen met de IJmond-gemeenten aan het zo veel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond. Dat doet de provincie met meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, onderzoek en betere communicatie met de omwonenden. Op de langere termijn moet Tata Steel de transitie maken naar een innovatieve en duurzame staalproductie.

In 2022 is de vergunning van Tata Steel op verschillende onderdelen verder aangescherpt en is de handhaving opgevoerd. Bovendien is de Roadmap+ in volle uitvoering. In de tweede helft van 2022 vond veel voorbereiding plaats om de eerste stap naar groen staal van Tata Steel ruimtelijk en juridisch (vergunning) mogelijk te maken.

Koppeling met brede basismonitor

Geluidbelasting

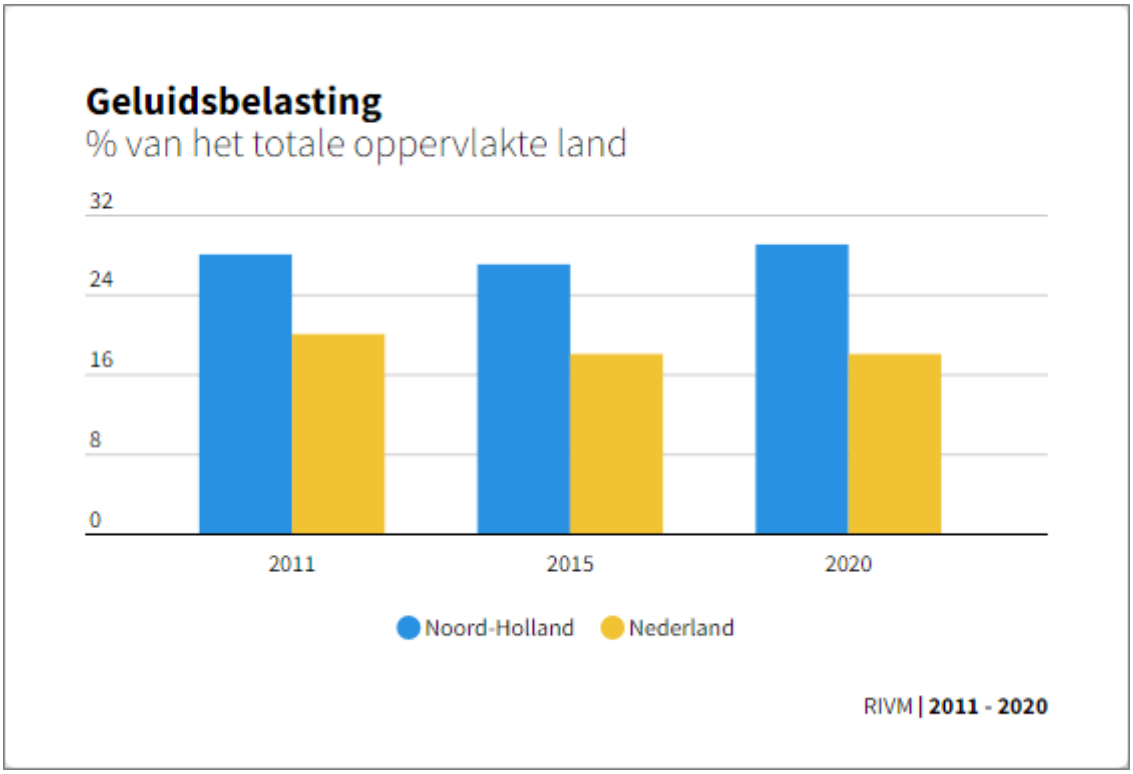

De meest recente cijfers uit 2020 laten zien dat in Noord-Holland 29% van het landoppervlak belast is met 55 decibel of meer. Dit is hoger dan het percentage in heel Nederland met 18% oppervlakte. De gemiddelde geluidsbelasting varieert weinig over de jaren, met maximale dalingen en stijgingen tussen de 2 en 4 procentpunten. De geluidsbelasting is in Noord-Holland wat toegenomen ten opzichte van 2015 en 2011. Toen was de geluidsbelasting respectievelijk 27% en 28% van de totale oppervlakte. Voor de andere provincies geldt doorgaans een stabiele of licht dalende trend.

Technische toelichting

Landoppervlakte belast met een geluidsniveau boven 55 dB. De indicator is opgesteld aan de hand van de cumulatieve geluidkaart. De cumulatieve kaart geeft een indicatief beeld van de geluidbelasting van weg-, rail- en vliegverkeer, windturbines en industrie. De hoeveelheid geluid wordt uitgedrukt in decibellen (dB Lden). De toevoeging Lden staat voor het geluidniveau gedurende de dag en nacht. Het aantal gridcellen in een klasse per gemeente is bepaald met behulp van GIS.

Externe veiligheid

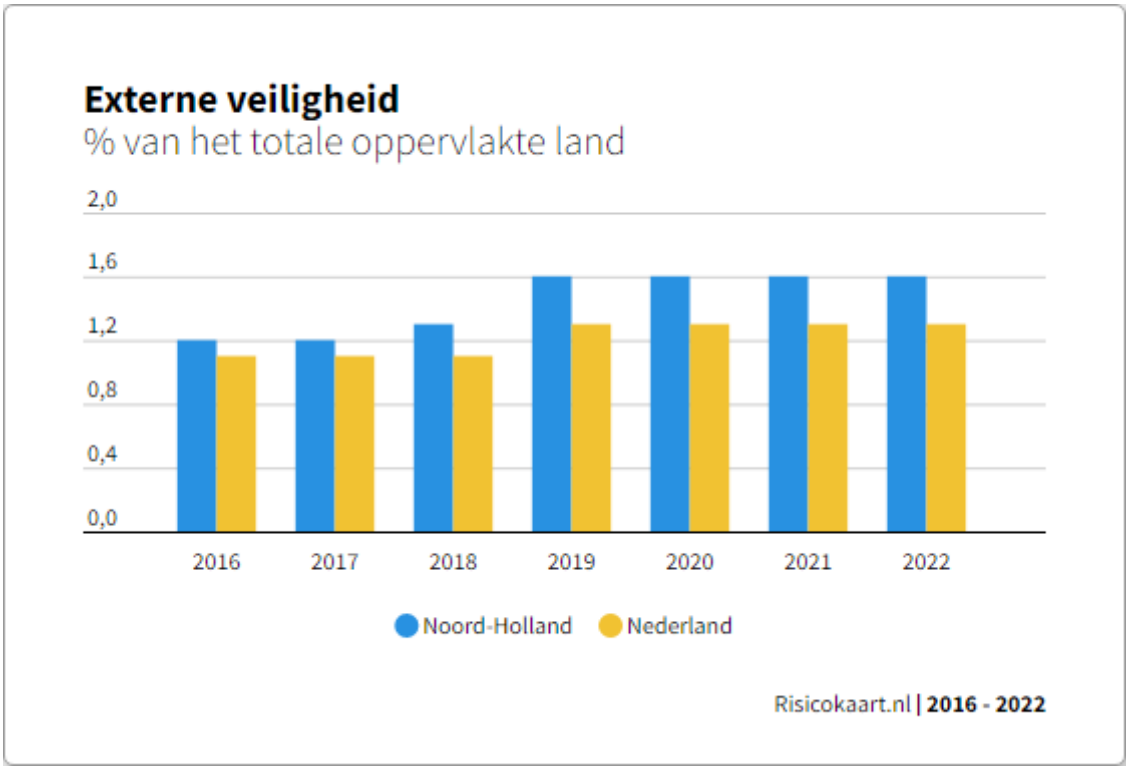

Het aandeel landoppervlakte in Noord-Holland binnen een risicocontour is 1,6%, wat iets meer is dan het percentage voor heel Nederland (1,3%). In Noord-Holland wonen 10.300 mensen binnen een risicocontour. Noord-Holland staat op basis van het aandeel landoppervlakte binnen een risicocontour op de achtste plaats. Zuid-Holland heeft het grootste aandeel landoppervlakte binnen een risicocontour met 3,6%.

Technische toelichting

De zogenoemde plaatsgebonden risicocontour geeft aan hoe groot in een bepaalde omgeving de overlijdenskans is door een ongeval met een risicobron. Het plaatsgebonden risico is de berekende kans per jaar dat een persoon overlijdt door een ongeval bij een risicobron. Voor het bepalen van de plaatsgebonden risicocontouren zijn risico's van bedrijven (installaties en inrichtingen), buisleidingen en vliegvelden meegenomen. In deze berekening is gebruik gemaakt van 10-6 risicocontour. Dat wil zeggen dat de kans dat daadwerkelijk een zwaar ongeval plaatsvindt 1 op een miljoen is.

Luchtkwaliteit Fijnstof

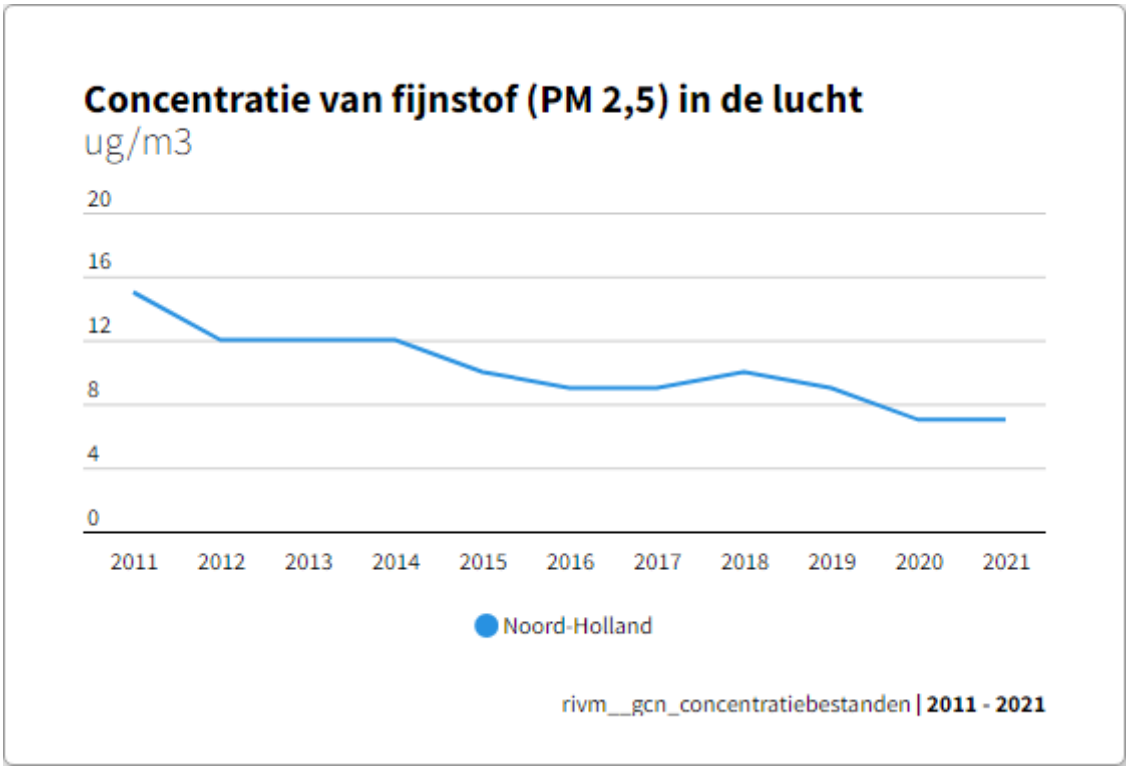

Fijnstof is een verzamelbegrip en omvat deeltjes van verschillende grootte. Fijnstof veroorzaakt gezondheidseffecten. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) stelt dat blootstelling aan PM 2,5 schadelijker is dan blootstelling aan PM10. In 2021 was de gemiddelde concentratie PM2,5 voor de provincie Noord-Holland 7 µg/m3. Het gemiddelde van Nederland was in 2021 ook 7 µg/m3.

Technische toelichting

Concentratie van fijnstof (PM 2,5) in de lucht. De indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend.

Luchtkwaliteit NO2

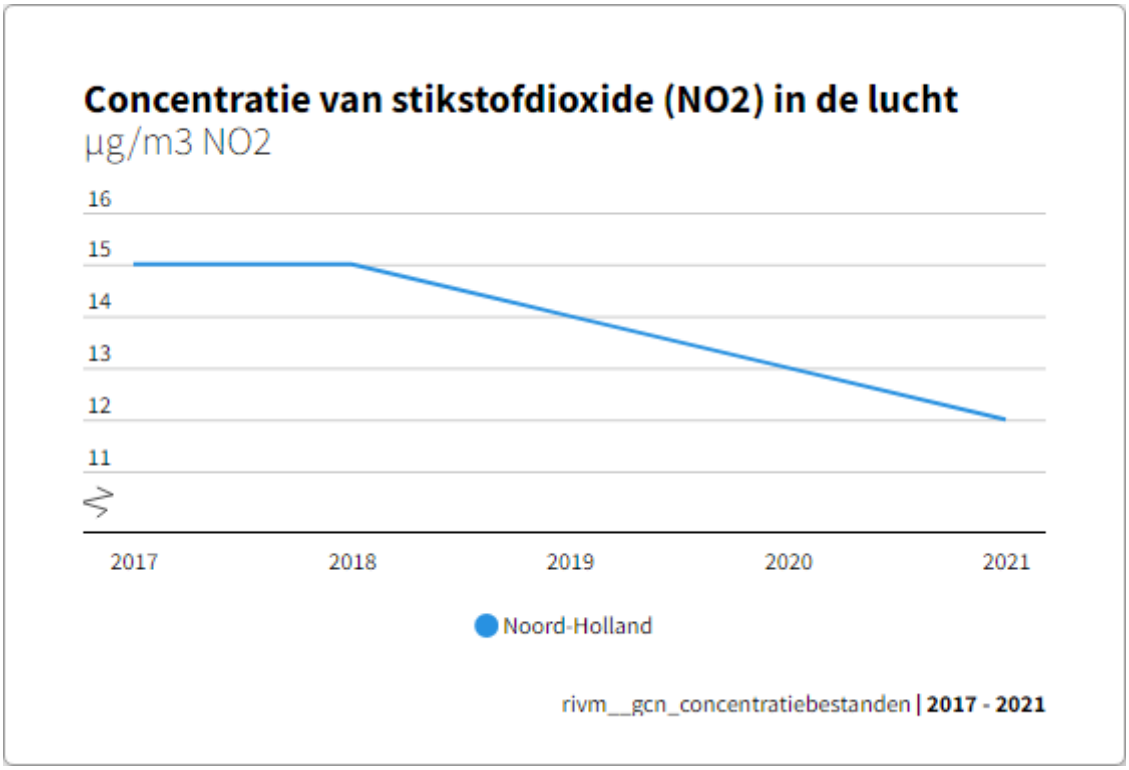

Stikstofdioxide (NO2) is een gas dat in Nederland effect heeft op de luchtkwaliteit. Verkeer is de belangrijkste bron van stikstofdioxide, maar ook de industrie, raffinaderijen en de energiesector zijn bronnen van NO2 emissie en hebben dus effect op de stikstofdioxide concentratie in de lucht. Blootstelling aan stikstofdioxideconcentratie (NO2) kan schadelijk zijn voor de gezondheid. De gemiddelde concentratie van NO2 in Noord-Holland was in 2021 12 µg/m3. De gemiddelde concentratie in Nederland was in 2021 ook 12 µg/m3.

Technische toelichting

De gemiddelde concentratie van stikstofdioxide (NO2) in de lucht. De indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend.

Lichtbelasting (emissie van licht)

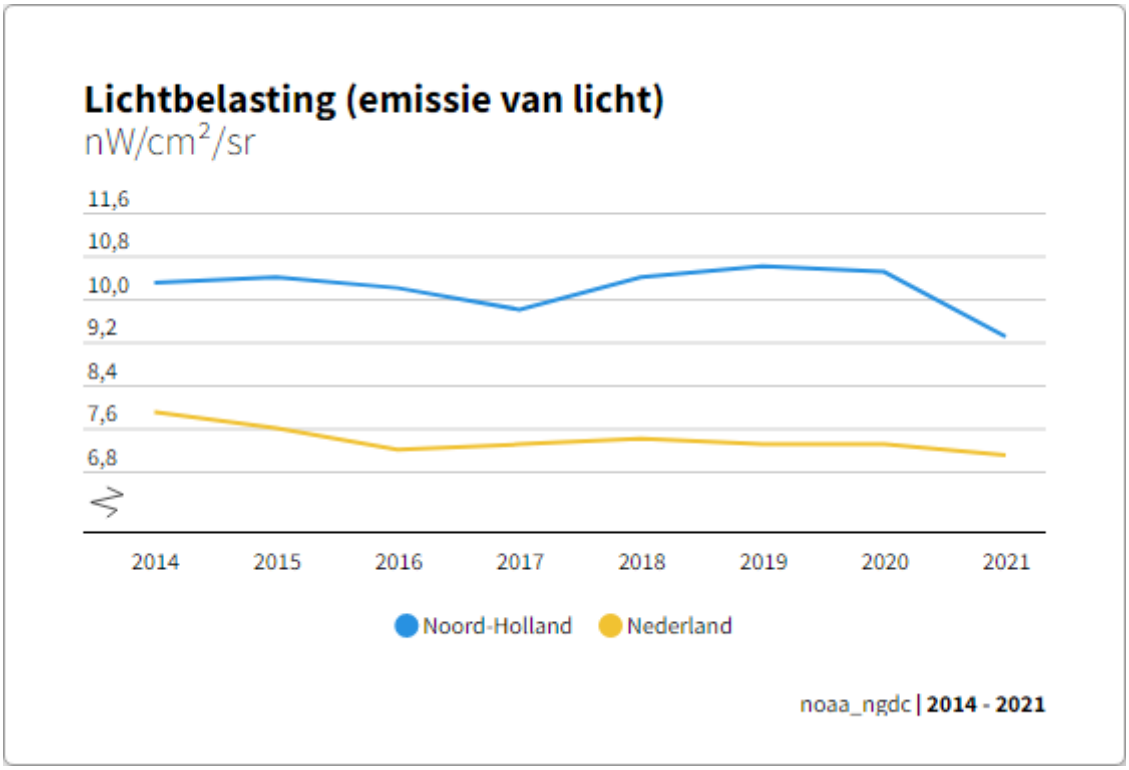

De lichtbelasting in Noord-Holland is, na Zuid-Holland, het grootst van Nederland. Dit zijn de twee provincies met de vier grootste stadsagglomeraties van Nederland. Friesland en Groningen hebben het minst last van lichtbelasting. De gemiddelde lichtbelasting in Noord-Holland is hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Technische toelichting

Deze indicator geeft de lichtbelasting aan. Daarbij geldt: hoe hoger het getal, hoe groter de oppervlakte die last heeft van verlichting in de nacht. De gegevens voor deze indicator zijn bepaald aan de hand van satellietwaarnemingen van nachtelijke verlichting.

Bodemsanering

Noord-Holland heeft 2 spoedlocaties voor bodemverontreiniging waar de risico's nog niet beheerst zijn. Het totale aantal spoedlocaties bodemverontreiniging in Noord-Holland ligt momenteel op 94. Jaarlijks kunnen nieuwe spoedlocaties op de lijst komen, doordat verontreinigingen worden ontdekt en onderzocht. Binnen het aantal te saneren bodemlocaties zijn 31 locaties opgenomen waar de sanering op dit moment loopt. Bij 13 locaties loopt het onderzoek of zijn onderhandelingen gaande over de aanpak. De overige 52 locaties zijn voor wat betreft de sanering volledig afgehandeld. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2021.

Technische toelichting

Aantal spoedlocaties voor bodemverontreiniging waar de risico's nog niet beheerst zijn.

Hittestress

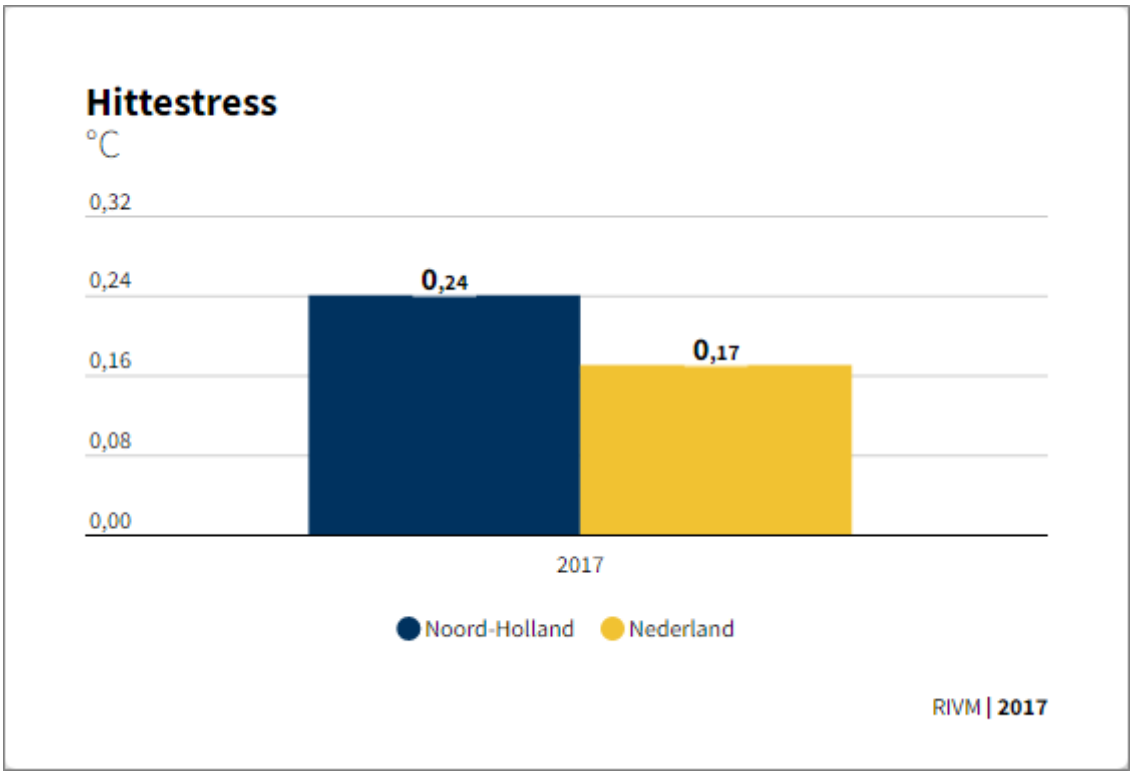

Noord-Holland heeft relatief gezien een hoog stedelijk hitte-eiland effect ten opzichte van andere provincies. Alleen Zuid-Holland heeft te kampen met hogere gemiddelde temperaturen. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2017.

Technische toelichting

De indicator geeft weer wat het jaarlijks temperatuurverschil (in graden Celsius) is dat ontstaat door het hitte-eiland effect, oftewel het fenomeen dat de temperatuur in een stedelijk gebied gemiddeld hoger is dan in het omliggende landelijk gebied. Het gemiddelde temperatuurverschil binnen de gemeente is bepaald door middel van een GIS-berekening op basis van 10x10 meter gridkaart.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

In 2022 bracht de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) in het kader van de Mijnbouwwet uit aan het Rijk.

Bodemconvenant

De provincie heeft besloten de afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 in 2022 deels voort te zetten en de Uitvoeringsregeling subsidie Bodemsanering tot 1 januari 2023 te verlengen in verband met de uitgestelde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet.

In 2022 heeft de provincie op diverse manieren gemeenten verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Zo werkten we aan het versterken van de kennisinfrastructuur. Daaronder valt de deelname aan de pilot ‘regionale kennisschakelpunten bodem en ondergrond’. Er zijn nieuwe landelijke bodemafspraken gemaakt, in vervolg op het Bodemconvenant. Het beleid voor PFAS in de bodem hebben we geactualiseerd (zie ook PFAS - Provincie Noord-Holland). Er is onderzoek gedaan naar verontreinigingen met diffuus lood en PFAS, inclusief het fenomeen seaspray, in relatie tot het voorkomen van PFAS in de bodem van de kuststrook en duintuinen. Hiervoor ontving de provincie SPUK-gelden.

Spoedlocaties bodemsanering
De provincie Noord-Holland heeft nog 94 spoedlocaties bodemsanering. Op 51 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Hiermee is ook de sanering van spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen afgerond. Op 38 locaties is een sanering gaande en op vijf locaties lopen onderzoeken of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico’s in ieder geval zijn beheerst. Als bodemsanering is afgehandeld blijven deze wel staan op de lijst van spoedlocaties. Ook zijn er 4 locaties overgegaan naar een ander Bevoegd Gezag, namelijk de gemeente Amsterdam. Verder is er onderzoek gestart naar loodverontreiniging in schooltuinen. Mogelijk leidt dit tot nieuwe spoedlocaties.
Voor de sanering van de spoedlocatie Cindu te Uithoorn is een SPUK toegekend door het Rijk. De voorbereiding van deze sanering is begonnen.

De provincie blijft met de partners, de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren, de drinkwaterbedrijven Vitens en PWN, en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, werken aan de uitvoering van het nieuwe convenant ‘Gebiedsgericht grondwaterbeheer ’t Gooi 2021-2030’ (zie ook www.gwbeheergooi.nl). Het waterschap heeft met aanvulling van de provincie een extra financiële bijdrage geleverd in relatie tot de locatie Laarderwaschmeren.

Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer
De provincie is bezig met de sluiting van de stortplaats Insteekhaven in Den helder. De sluiting staat gepland op 1 juli 2023.

De provincie heeft de monitoring laten uitvoeren van de stortplaats De Poel.
De Asset Liability Management-studie van het Nazorgfonds is in het najaar weer verdergegaan, na ontvangst van de eindrapportage ‘Rekenrente nazorgfondsen stortplaatsen’ van het Rijk. Hiermee heeft het Rijk de provincies een advies gegeven voor het bepalen van de rekenrente.

De provincie werkt mee aan een tienjarige pilot op stortplaats Wieringermeer naar verduurzaming van stortplaatsen. In 2022 kwam een rapportage van de tussentijdse evaluatie beschikbaar.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.2			Bevorderen gezonde leefomgeving	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	30.332	30.781	30.734	47
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	4.666	3.754	4.039	-285
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	5.866	8.209	2.969	5.240
	Totaal lasten	40.864	42.744	37.742	5.002
	Totaal baten	-1.610	-2.792	-3.805	1.013
	Totaal saldo	39.254	39.952	33.936	6.016

	Storting				
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	3.300	3.420	3.420	0
2.2.3	Resv. Bodemsanering	319	319	319	0
	Onttrekking				
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	0	-554	-555	1
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	-3.400	-1.819	-1.856	37
2.2.3	Resv. Bodemsanering	-5.188	-7.426	-2.025	-5.401
	Resultaat	**34.285**	**33.892**	**33.240**	**652**

*een positief verschil is voordelig

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

3. Ruimte en Water
3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen
3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren
3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid’
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens
3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren
3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren
3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen
3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen
3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw
3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen
3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie
3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie
3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water
3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen
3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen
3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van de leefomgeving. In 2022 vroeg het Rijk de provincies om samen met gemeenten en waterschappen de opgaven voor de periode tot 2030 – met een doorkijk naar 2050 – ruimtelijk te vertalen, in te passen en te combineren met de provinciale opgaven. Dit moet leiden tot een ruimtelijk arrangement met het Rijk. Hiermee heeft de provincie een start gemaakt in 2022. Op 12 december heeft minister Hugo de Jonge voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) hiertoe het provinciaal startpakket voor de fysieke leefomgeving aan de provincies gestuurd. In het startpakket legt het Rijk de provincies de opgaven voor uit nationale programma’s op het gebied van onze fysieke leefomgeving.

Via het programma OV-knooppunten en de inzet van het OV-fonds werkte de provincie samen met partners aan duurzame verstedelijking rondom OV-knooppunten en de verbetering van de multimodale bereikbaarheid. Deze centrale en goed bereikbare locaties zijn steeds meer van betekenis voor de woningbouwopgave en werkgelegenheid, het mobiliteitssysteem en de recreatie.

Het gaat om themagerichte programma's, zoals Woningbouw en het Nationaal Programma Landelijk Gebied, en om gebiedsgerichte programma's, zoals voor Noord-Holland de NOVEX-gebieden Noordzeekanaalgebied, Regio Schiphol, Metropoolregio Amsterdam en Groene Hart.

In 2022 stelden Provinciale Staten de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast. De OV NH2022 voldoet aan de Omgevingswet en ligt klaar om in werking te treden, zodra de wet van kracht wordt.

In 2022 is een stap gezet in het versterken van de interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk en Bestuursraad Schiphol (BRS). Het doel is de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio te verbeteren en uitstoot en geluid te verminderen. Tegelijkertijd moet er ruimte komen voor natuurherstel, woningbouw, infrastructuur en de verbetering van het elektriciteitsnet. Hiertoe is de Bestuurlijke Overeenkomst Intenties Samenwerking Schipholregio vastgesteld tussen vijf ministeries en de BRS. Deze wordt uitgewerkt in de NOVEX Schipholregio. Ook heeft de provincie vanuit haar rol als bevoegd gezag van regionale luchtvaart besloten om de traumahelikopterstandplaats van het ziekenhuis VUmc te verplaatsten naar het Westelijk Havengebied.

De hoofddoelen op het gebied van water zijn het beschermen tegen overstromingen en het duurzaam gebruik van water voor verschillende doeleinden. Deze beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese richtlijnen: de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal:

1. primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen;
2. een robuuste ruimtelijke inrichting;
3. effectieve calamiteitenplannen.

Bij het versterken van primaire waterkeringen is ingezet op: adaptieve versterkingsoplossingen die daarmee tegen lagere kosten uitgebreid kunnen worden bij klimaatverandering, en het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit aan de dijk en de directe omgeving van de dijk. Hiervoor zijn de middelen ingezet uit de Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling.

De provincie heeft samengewerkt met gemeenten, veiligheidsregio's en waterschappen bij het verkrijgen van meer inzicht in vitale en kwetsbare infrastructuur. Eigen netwerken (onder andere wegen en kanalen) zijn beoordeeld op klimaatbestendigheid.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025
- Masterplan Wonen versie 1 en Masterplan Wonen versie 1.5
- Programma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Watervisie 2021 'Buiten de oevers'
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie OV2020

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Ruimte en Water
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	35.793	36.498	35.039	1.459
Baten	-7.439	-17.969	-14.939	-3.030
Saldo van baten en lasten	28.354	18.529	20.101	-1.572
Stortingen reserves	16.312	25.397	25.320	76
Onttrekking reserves	-20.266	-23.012	-22.927	-85
Resultaat	**24.400**	**20.914**	**22.494**	**-1.581**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten

- De Omgevingsvisie uitgedragen;
- de Omgevingsverordening NH2022 voorbereid die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt ;
- Ruimtelijke kwaliteit gestimuleerd.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Het gedachtegoed van de Omgevingsvisie NH2050 is binnen en buiten de provinciale organisatie levend gehouden. Intern: door advisering aan Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de ambtelijke organisatie, bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van de ambities en doelen uit de Omgevingsvisie. Extern: door het geven van voorlichting, informatie en advies.

In 2022 stelden Provinciale Staten de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022) vast. De OV NH2022 voldoet aan de Omgevingswet en ligt klaar om in werking te treden zodra de wet van kracht wordt.

Verder zijn werkprocessen opgesteld om het gedachtegoed van de Omgevingswet en onze Omgevingsvisie in te brengen in de visie- en planvorming van gemeenten en waterschappen. Dit is ook gedaan voor nieuwe instrumenten onder de Omgevingswet, zoals het Projectbesluit. Daarnaast zijn bestaande procedures, bijvoorbeeld voor vergunningverlening, in lijn gebracht met de Omgevingswet.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet. Het bestaat uit lokale systemen van overheden en de onderdelen van de landelijke voorziening (DSO-LV), zoals het Omgevingsloket. In 2022 is de provincie Noord-Holland volledig aangesloten op het DSO en deden we ervaring op met het werken in het DSO.

3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

De provincie beschikt over twee instrumenten om ruimtelijke kwaliteit te stimuleren:

- de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO), met daarin experts op het gebied van stedenbouw, landschap, natuur, klimaat en erfgoed;
- de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK).

In 2022 bracht de ARO 32 adviezen uit. Dit betrof voornamelijk advisering over (flex)woningbouwplannen (17), enkele zonneweides (5) en transformatorstations (4). Ook nam de

ARO kennis van het provinciale onderzoek naar de energie-infrastructuur en de resultaten van het ontwerpend onderzoek naar inpassing en ontwerp van transformatorstations. In juni 2022 is het jaarverslag over de advisering in 2021 uitgebracht.

De PARK bracht in 2022 twee adviezen uit: een advies over Schiphol in relatie tot de omgeving en een advies over stikstofreductie als aanjager voor vitale landbouw in Noord-Holland. Ter voorbereiding van het laatstgenoemde advies organiseerde de PARK een diner pensant, onder de noemer 'natuur en landbouw in balans'. De bijeenkomst werd bezocht door de betrokken gedeputeerden en vertegenwoordigers van stakeholders, zoals LTO en natuurmonumenten, en eigenaren, waaronder een veehouder en een fruitkweker. Verder is een derde advies voorbereid: 'Leven met water in Noord-Holland'.

Koppeling met brede basismonitor

Bebouwd terrein

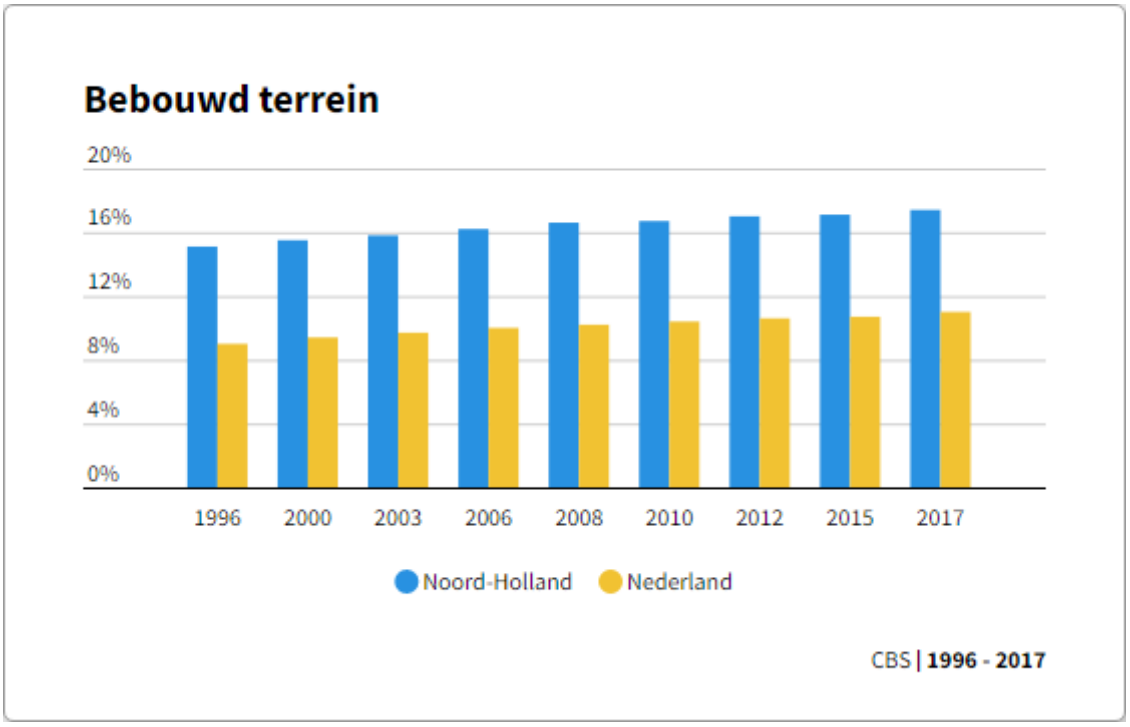

Het aandeel bebouwd terrein ligt in de provincie Noord-Holland zo'n 6 procentpunt hoger dan in heel Nederland. In zowel Noord-Holland als in heel Nederland nam dit percentage tussen 1996 en 2017 toe. Voor Nederland is dit een stijging van 2,3 procentpunt, voor Noord-Holland van 2 procentpunt. In 2017 bestond 17,4% van het landoppervlak in Noord-Holland uit bebouwd gebied. Op dit moment vormen de data uit 2017 de meest recente; deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit.

Technische toelichting

Terrein in gebruik voor wonen, werken, winkelen, uitgaan, cultuur en openbare voorzieningen als percentage van het totale oppervlakte land.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.1			Ontwikkelen ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.1.1	Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	1.091	2.524	2.356	168
3.1.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	528	1.451	1.477	-26
	Totaal lasten	1.619	3.975	3.833	142
	Totaal baten				
	Totaal saldo	1.619	3.975	3.833	142
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**1.619**	**3.975**	**3.833**	**142**

*een positief verschil is voordelig

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten

- Met de partners gemeente Velsen, Zeehaven IJmuiden en Havenbedrijf Amsterdam hebben we uitwerking gegeven aan het convenant Averijhaven tot Energiehaven. Dit leidde tot een concept-businesscase en een aantal afspraken om in 2023 tot besluitvorming te komen.
- Om de ruimtelijke inpassing van de energietransitie in Noord-Holland mogelijk te maken, hebben we de verordening aangepast. Dat was nodig om de zoekgebieden uit de RES 1.0 verder ruimtelijk uit te werken. Ook hebben we binnen het programmabureau NZKG in samenwerking met de partners (gemeenten en havenbedrijven) een eerste aanzet gemaakt voor ruimtelijke inpassing van de energietransitie binnen het Noordzeekanaalgebied. Het vertrekpunt hierbij is de CES NZKG die in september is opgeleverd.
- Bij OV-knooppunten heeft de provincie prioriteit gegeven aan de knooppunten die bijdragen aan de doelen voor woningbouw en doelen uit de Omgevingsvisie.
- De provincie heeft – vanuit haar rol als bevoegd gezag voor regionale luchthavens – in 2022 besloten de traumahelikopterstandplaats van het ziekenhuis VUmc te verplaatsen naar het Westelijk Havengebied.
- Het Rijk heeft het traject voor een Omgevingsagenda Landsdeel Noordwest stopgezet na het aantreden van het nieuwe kabinet en ingaan nieuw kabinetsbeleid (ruimtelijke puzzel).

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Algemeen:

Op 20 december stelde de provincie de Voortgangsrapportage OV-fonds 2022 vast.

De provincie droeg in 2022 vanuit verschillende rollen bij aan de doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit.

Kennis en onderzoek

In 2022 voerde de provincie een aantal onderzoeken uit en ontwikkelde en actualiseerde een aantal instrumenten.

De belangrijkste zijn:

- het Dashboard OV-knooppunten;
- de Monitor OV-knooppunten 2021-2022;
- de OV-knooppuntenviewer;
- de digitale stationsschouw;
- de Actieagenda OV-knooppunten (samenwerking tussen nationale en regionale partijen, IenW is de trekker);
- Toekomstbestendige Stationslocaties (Low Carbon Station Area District tool; oplevering eerste kwartaal 2023);
- Een TNO-onderzoek naar een toekomstbestendig en integraal hubontwerp voor Haarlem Nieuw-Zuid (onderdeel van actie uit de Focus Koers Smart Mobility 2022-2025);
- een hubstrategie Noord-Holland met partners (vanuit het thema Duurzame gebiedsontwikkeling uit de Focus Koers Smart Mobility);
- Verkenning Mobility as a Service Provincie Noord-Holland (vanuit de Focus Koers Smart Mobility).

De ontwikkeling van het provinciale dataplatform is minder snel verlopen dan verwacht. Hierdoor is ook het structureren van de beschikbare data voor OV-knooppunten in een dataplatform uitgesteld. Ditzelfde geldt voor de doorontwikkeling van het Kennisportaal inclusief Vlindermodel. Het is de bedoeling dat beide acties in 2023 verder worden opgepakt.

De volgende onderzoeken uit de Onderzoeksagenda Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT) en projecten OV en ketenreis zijn gestart of uitgevoerd:

- verdiepend onderzoek naar de HOV-corridor Haarlem-Schiphol-Amsterdam met partneroverheden;
- concretisering van het ontwikkelperspectief Bus Rapid Transit;
- samenwerking met Transdev en NS aan de Ambitie Publieke Mobiliteit. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke analyse van het OV-systeem in Noord-Holland Noord.

- Realisatie van de nieuwe vrijliggende HOV-busbaan tussen het busstation en de A27 in Hilversum (onderdeel van HOV in 't Gooi) die bijdraagt aan de regionale bereikbaarheid en een snelle verbinding met Eemnes, Blaricum en Huizen.

Coördinerende en verbindende rol (samenwerking)

In 2022 werkte de provincie aan regionale strategieën en actieprogramma's voor zes corridors. De volgende programma's zijn in uitvoering: het Actieprogramma Gooicorridor, Actieprogramma OV-knooppunten IJmond Zuid-Kennemerland en het Ontwikkelbeeld Zaancorridor. Daarnaast gingen we verder met de uitwerking van de Ontwikkelagenda Hoornse Lijn, het 10-puntenplan voor de Helderse Lijn (spoorlijn Schagen-Den-Helder plus Texel) en de ontwikkeling van een strategie voor de Westfriese Lijn (Hoorn-Enkhuizen). Naast het werk op de corridors zorgt de provincie voor het verbinden van OV-knooppunten aan verschillende provinciale, regionale en landelijke beleidstrajecten.

Stimulerende rol

We ondersteunden in 2022 gemeenten met kennis en procesinstrumenten bij 27 knooppunten (inclusief vier buitenpoorten en P+R/mobiliteitshubs). Voor twee knooppunten kregen we de vraag om cofinanciering. Dit betreft de subsidieaanvraag voor Hilversum en een aanvraag voor de ontwikkeling van Alkmaar Noord. Daarnaast selecteerden we met de samenwerkingspartners op de corridors projecten die in aanmerking komen voor subsidie (€ 2 miljoen) voor het nemen van maatregelen op het gebied van OV en ketenreis (boven het Noordzeekanaalgebied). NS reserveerde hiertoe eenzelfde bedrag.

Veel van de werkzaamheden die we hier noemen, hangen samen met de begroting van mobiliteit. Zie ook programma 4.

Effectindicatoren 3.2.1

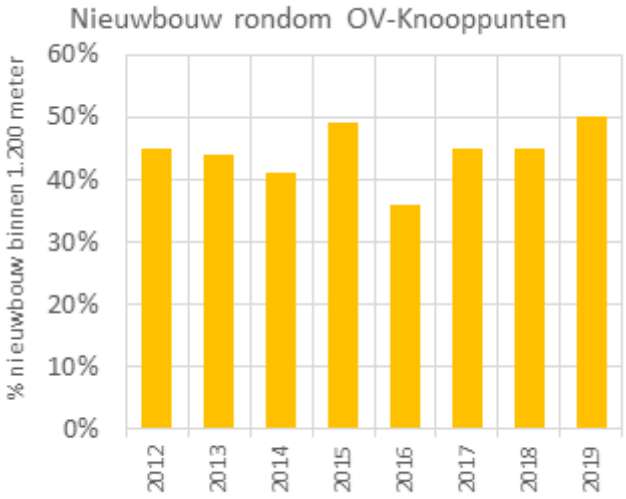

Toelichting

Woningbouw per jaar binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in % van totale nieuwbouw

Bron: Provincie Noord-Holland

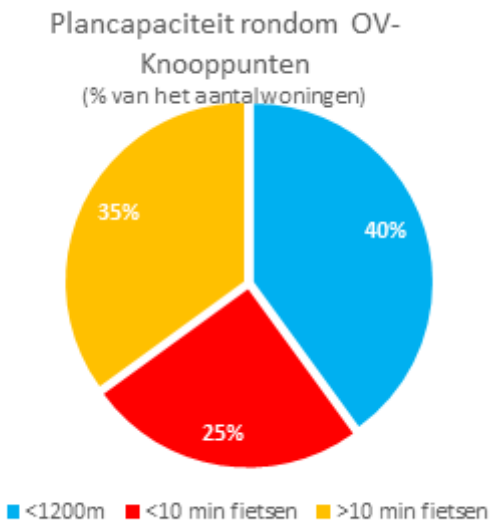

Toelichting

Plancapaciteit woningbouw binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in aantallen woningen. Van de totale plancapaciteit (428.300 woningen) is 40% binnen 1.200 meter gepland en 65% binnen 10 minuten fietsen. Hierbij gelden de volgende disclaimers:

- Het programma heeft bijgedragen, maar er is meer van invloed op de ontwikkeling van OV-knooppunten;
- De cijfers zijn een gemiddelde voor heel Noord-Holland. Er zijn lokale en regionale verschillen.
- Het streven van 50% van de nieuwbouw binnen 1200 meter gaat over de destijds vastgestelde woningbehoefte van 240.000 woningen tot 2040 (Vraaggestuurd bouwen, Companen, 2012).

Bron: Provincie Noord-Holland

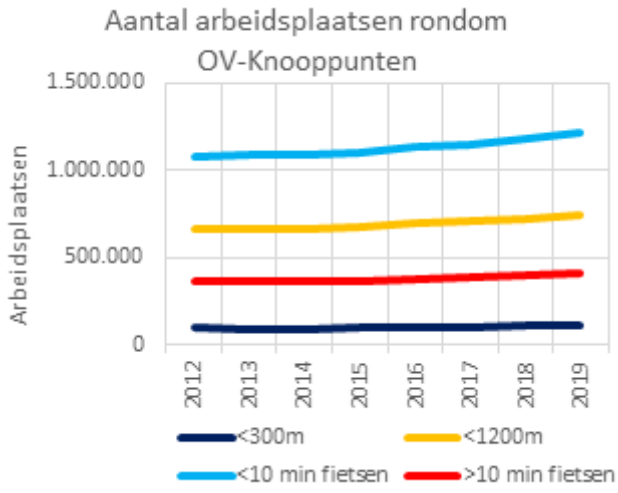

Toelichting

Aantal arbeidsplaatsen rondom OV-knooppunten uitgedrukt per gehanteerd bereik zijnde 300m, 1200m en 10 minuten fietsen

Bron: Provincie Noord-Holland

Voor meer gedetailleerde informatie over bovenstaande indicatoren verwijzen wij naar de monitor OV knooppunten 2018-2019

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Het Rijk is het bevoegd gezag voor Schiphol en bepaalt hoe de luchtvaart (luchtvaartnota) en de

luchthaven (luchthavenverkeersbesluit Schiphol) zich de komende jaren verder mogen ontwikkelen. In 2022 kondigde de minister aan dat er gewerkt wordt aan een krimpbesluit: Schiphol moet (voorlopig) terug naar 440.000 vluchten. Ook nam de minister een voorkeursbesluit voor de herziening van het Nederlandse luchtruim.

Het belang van de luchtvaart en Schiphol voor goede internationale verbindingen met onze provincie en de MRA staat niet ter discussie. Maar de provincie vraagt het Rijk wel om bij de verdere ontwikkeling van de luchtvaart, de operatie op Schiphol en de inrichting van het luchtruim de Europese Green Deal en de Omgevingswet als kaders te hanteren. Zodat er een betere balans komt tussen connectiviteit en kwaliteit van de leefomgeving.

Governance

De impact van luchtvaart schuurt soms met andere maatschappelijke opgaven in de Schipholregio. Een goede afstemming tussen de diverse publieke belangen en bestuurslagen is daarom belangrijk. De provincie trekt intensief op met de 56 gemeenten en de drie andere provincies in de Schipholregio in de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS). De gedeputeerde luchtvaart van Noord-Holland is daarvan de voorzitter.

Na de evaluatie van de Omgevingsraad Schiphol (ORS) en het adviesrapport over een nieuw overleg- en governancemodel, heeft het Rijk in 2022 een nieuwe governancestructuur opgezet. Deze rust op twee pijlers:

1. Versterken van de interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk en BRS. Daartoe is in 2022 de Bestuurlijke Overeenkomst Intenties Samenwerking Schipholregio vastgesteld tussen vijf ministeries en de BRS. Deze overeenkomst wordt uitgewerkt in de NOVEX Schipholregio.

2. Een pijler voor de maatschappelijke participatie via een nieuwe maatschappelijke raad (MRS) en het borgen van de informatievoorziening in een digitaal Omgevingshuis.

In lijn met de uitwerking van de evaluatie heeft de BRS per 1 januari 2022 het lidmaatschap van de ORS beëindigd. De provincie draagt daarmee niet meer financieel bij aan de maatschappelijke participatie en informatievoorziening van het Rijk. De vrijgevallen middelen zetten we in voor de interbestuurlijke samenwerking in het Schipholdossier.

Leefbaarheid

De tweede tranche van de Stichting Leefomgeving Schiphol (SLS) liep eind 2020 af, maar de uitvoering loopt nog enkele jaren door. Over de inzet van de resterende middelen maakte de provincie afspraken, in aanloop naar een nieuw Omgevingsfonds dat het Rijk wil instellen. De provincie stopt geen middelen in dit omgevingsfonds. Wel heeft de leefomgeving in de nabijheid van de luchthaven aandacht gekregen. In de zuidflank van de MRA werkte de provincie in 2022 samen met de betreffende gemeenten aan de verbetering van de leefomgeving via het Programma Westeinderscheg.

Regionale luchtvaart

Naast de ontwikkeling van Schiphol is de provincie zelf bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Vanuit deze rol heeft de provincie in 2022 een regionaal luchthavenoverleg opgestart. Verder verleenden we ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen.

Zoals de provincie met het Rijk heeft afgesproken, begon het Rijk eind 2022 met de evaluatie van de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML).

In 2022 heeft de provincie besloten om de traumahelikopterstandplaats van het ziekenhuis VUmc te verplaatsten naar het Westelijk Havengebied. De drop-off-functie bij het ziekenhuis blijft bestaan. Dit riep een aantal knelpunten op, waarover de provincie met het Rijk in gesprek is gegaan.

Innovative Air Mobility

De ontwikkelingen rondom elektrische vliegtuigen gaan snel. Als voorbereiding op de besluitvorming heeft de provincie in 2022 contacten gelegd met kennisinstituten en bedrijven binnen Nederland, maar ook binnen Europa en Californië om gezamenlijk kennis op te bouwen.

Koppeling met brede basismonitor

Schiphol

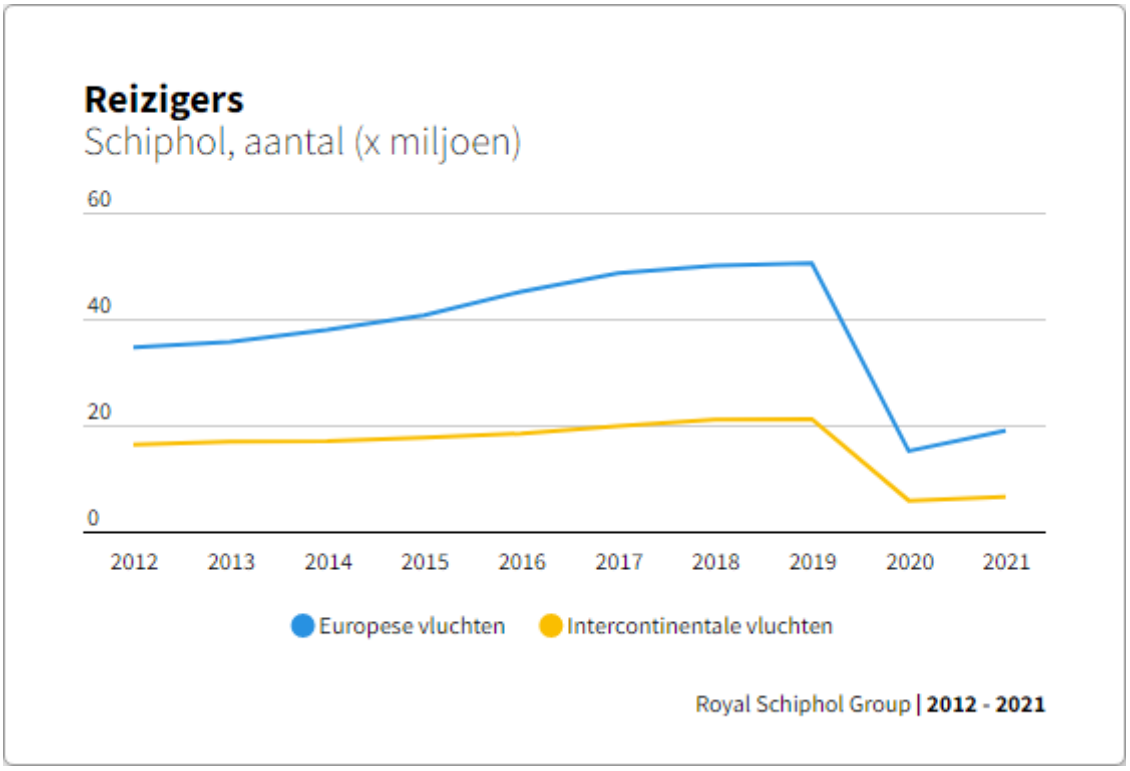

Door de coronacrisis daalde het totale aantal reizigers op Schiphol in 2020 met zo'n 70% ten opzichte van 2019 (voor Europese en intercontinentale vluchten samen). In 2021 is het aantal reizigers weer toegenomen naar 25,5 mln. Dit ligt nog fors onder het niveau van voor de coronacrisis (71,7 mln. in 2019).

Technische toelichting

Aantal passagiers wiens Europese of intercontinentale vlucht start of eindigt op Amsterdam Airport Schiphol.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

In 2022 maakte Het kabinet-Rutte IV kenbaar de regie te willen hernemen in het ruimtelijk domein. De lopende NOVI-trajecten zijn opgegaan in het nieuwe programma NOVEX (Nationale Omgevingsvisie Extra). De provincies kregen de vraag om per provincie voor een aantal specifieke gebieden de 'ruimtelijke puzzel' te leggen. De gebiedsgerichte aanpak voor het Noordzeekanaalgebied is daarmee voortgezet onder de noemer NOVEX-NZKG.

In vervolg hierop ging het ontwerpend onderzoek voor NOVEX-NZKG van start. Er wordt – met een gezonde leefomgeving als randvoorwaarde – een antwoord geformuleerd op de vraag hoe we haveneconomie, circulaire economie, landschap, energietransitie en water(berging) kunnen inpassen in het Noordzeekanaalgebied. Doorsnijdende thema's, zoals CO2-reductie, worden hierin meegenomen. Met het Rijk spraken we af het integraal Ontwikkelperspectief in de tweede helft van 2023 op te leveren. Op basis hiervan moeten eind 2023 wederkerige bestuurlijke afspraken worden gemaakt.

In 2022 stelden Provinciale Staten de Nota Zeehavens vast, die onze visie op de zeehavengebieden verwoordt. De Nota Zeehavens geldt als vertrekpunt voor de (ruimtelijke) trajecten in het Noordzeekanaalgebied en in Den Helder.

In 2022 werkten we met de convenantpartners verder aan de businesscase voor de realisatie van de energiehaven.

In maart 2022 verscheen de rapportage 'Maritiem Cluster Den Helder – toekomstbestendige haven en stad voor de Kop van Noord-Holland'. Dit document schetst kansen en mogelijkheden voor de lange termijn (2050) voor het kerngebied van de havens, het Nieuwe Diep-Nieuwe Werk. De focus ligt op de energietransitie, in combinatie met havenontwikkeling, maritieme stadsontwikkeling en bereikbaarheid. De samenwerking met Defensie is vastgelegd in een intentieovereenkomst (maart 2022) en is bekrachtigd in de brief aan de Tweede Kamer van 2 december 2022, waarin het Maritiem Cluster specifiek genoemd wordt.

Het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP)

Op 26 januari heeft Koning Willem-Alexander de nieuwe Zeesluis IJmuiden officieel in gebruik genomen. In overleg met het Bestuursplatform NZKG is besloten om het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP) per 1 oktober te sluiten. Het informatiepunt wordt afgebroken. Binnen het bestuursplatform NZKG is uitgesproken dat een informatiepunt rondom de ontwikkelingen binnen het Noorzeekanaalgebied van belang blijft om inwoners, bedrijven en belanghebbenden te informeren over de ontwikkelingen binnen het gebied. In 2022 is een start gemaakt met de uitwerking van een communicatiestrategie binnen de regio.

Effectindicatoren 3.2.3

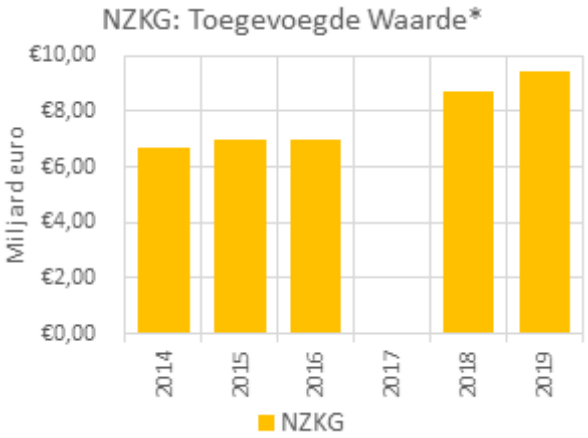

Toelichting

Toegevoegde waarde in Noordzeekanaalgebied (NZKG), weergeven miljarden euro's.
*deelgebied Heemskerk is in 2019 toegevoegd. In verband met een wijziging in methodiek is er geen data beschikbaar voor 2017

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

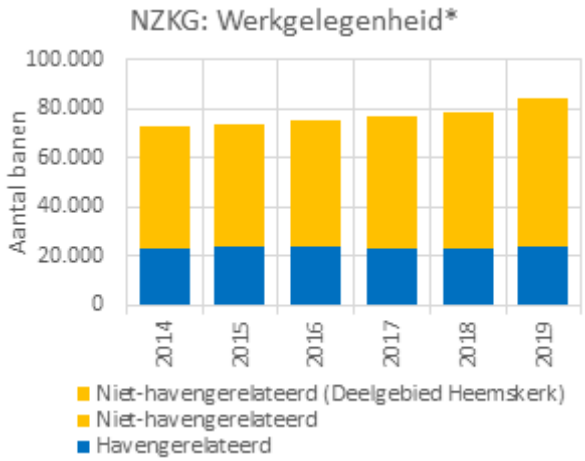

Toelichting

Indicator geeft het aantal banen weer in het NZKG gebied.

*Om de tijdreeks consistent te houden met voorgaande jaren zijn de nieuw toegevoegde bedrijventerreinen PolanenPark en Sloterdijk IV (De Heining) niet opgenomen in deze tijdreeks.

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

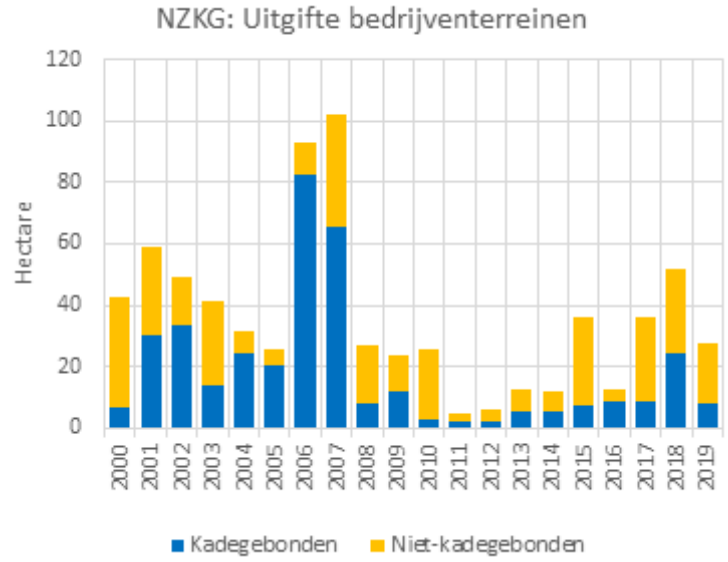

Toelichting

Bron: https://www.noordzeekanaalgebied.nl/projecten/monitor-ruimte-intensivering/

Koppeling met brede basismonitor

Noordzeekanaalgebied

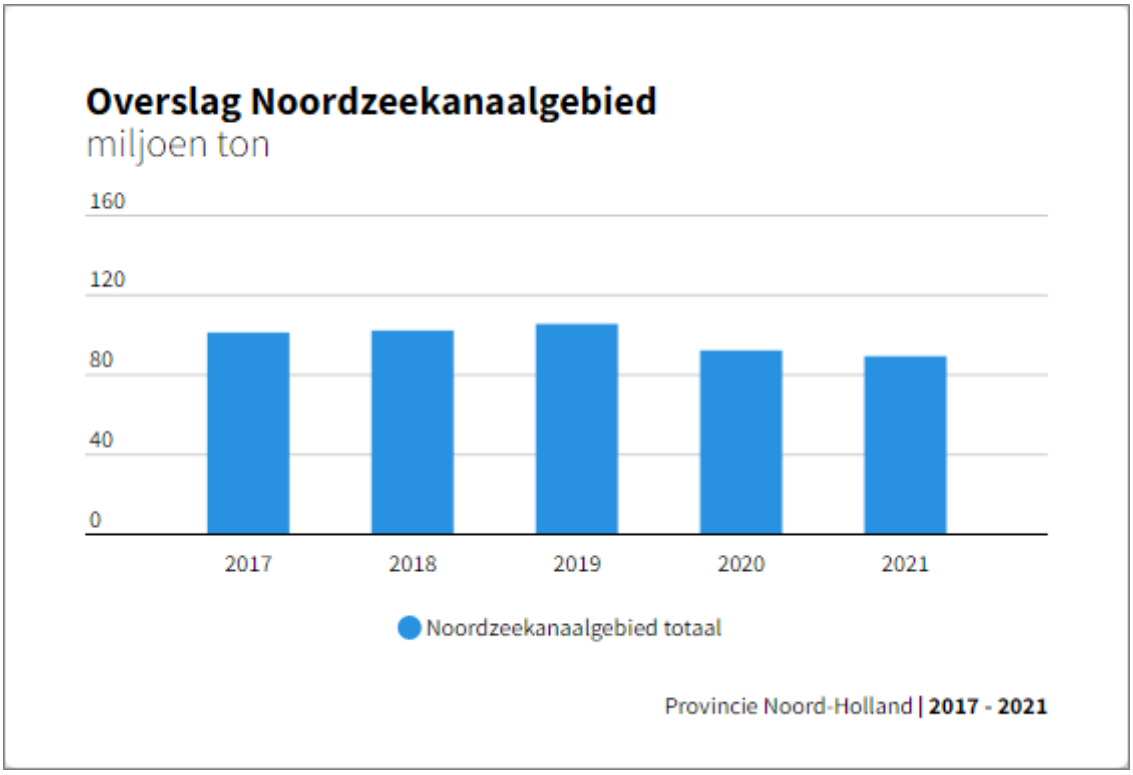

De overslag in het Noordzeekanaalgebied (NZKG) groeide tussen 2010 en 2019 met 12%. In 2020 trad een flinke daling op. Ook in 2021 is de overslag gedaald. De overslag in het NZKG (exclusief Zeehaven IJmuiden) kwam in 2021 uit op bijna 89 miljoen ton. Volgens de Port of Amsterdam is de belangrijkste oorzaak voor deze daling de afgenomen vraag naar brandstoffen als gevolg van de energietransitie. Ook de coronacrisis werkte door in de cijfers.

Technische toelichting

Overslag x mln. ton in het Noordzeekanaalgebied exclusief de Zeehaven IJmuiden over de periode 2017-2021.

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

In 2022 is de provinciale Omgevingsverordening herzien, een eerste aanzet om aan te sluiten bij de nieuwe Omgevingswet. De inwerkingtreding daarvan is uitgesteld tot 1 januari 2024. Onderdeel van de herziene provinciale Omgevingsverordening is de ruimtelijke inpassing van de energietransitie. De RES-zoekgebieden zijn daarmee in de omgevingsinstrumenten geborgd. Bestaande zoekgebieden kunnen verder worden onderzocht en eventueel worden uitgewerkt tot projectlocaties. Ook het versterken van het energienetwerk maakt deel uit van de nieuwe verordening. In 2022 is in samenwerking met TenneT het provinciale inpassingsplan Beverwijk-Oterleek voor de 150 kV hoogspanningsleiding afgerond.

Ook voerde de provincie een aantal onderzoeken uit naar projecten met een ruimtelijke impact. Zo gaven we samen met de gemeente Zaanstad, het ministerie van I&W en de Vervoersregio Amsterdam verder vorm aan de planstudie voor het provinciaal inpassingsplan Guisweg. En

samen met de partners in en om het IJsselmeergebied werkten we verder aan de gebiedsagenda IJsselmeergebied. Ook de Verkenning Binnenduinrand en het Metropolitaan Landschap binnen de MRA brachten we een stap verder.

De provincie waarborgt onze provinciale doelstellingen door zo vroeg mogelijk in gesprek te gaan met gemeenten en regio's over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies. Deze gesprekken voerden we op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio's. In sommige gevallen vond bestuurlijk overleg plaats. De provincie diende diverse zienswijzen in. Er zijn geen reactieve aanwijzingen gegeven en er is geen beroep ingesteld. Er zijn enkele ontheffingen verleend van de Omgevingsverordening voor gemeentelijke ruimtelijke plannen.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen – met name voor het beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur en het verbeteren van de mobiliteit – koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Als het nodig is, gaan we over tot onteigening. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden per 31 december 2022 staat in de paragraaf Grondbeleid.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	4	4	MJOP loopt conform planning
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	7,2	pm	De toetsing vind plaats aan hand van enquête die in begin 2023 wordt uitgezet, namelijk ná pachtperiode 2022
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	1 mln	0,03 mln	Door verwachting dat deze gronden nodig zijn als (ruil)grond in gebiedsprocessen is verkoopdoelstelling naar beneden bijgesteld
Aankoop NNN	Hectare	80	27	Door de keuze om meer tijd te nemen voor de verkenningsfase in de gebiedsprocessen en de onduidelijkheid rondom rijksregelingen, vertraagt de grondverwerving.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.2			Uitvoeren ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	11.391	3.116	2.910	206
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	729	303	183	120
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	462	2.716	2.589	127
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	3.263	1.999	2.425	-426
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	5.302	7.696	8.899	-1.203
	Totaal lasten	21.147	15.830	17.006	-1.176
	Totaal baten	-5.939	-13.197	-12.821	-376
	Totaal saldo	15.208	2.633	4.185	-1.552
	Storting				
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	5.000	5.000	5.000	0
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	0	5.000	5.000	0
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	0	1.599	1.599	0
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	7.000	4.541	4.541	0
	Onttrekking				
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	-10.680	-5.360	-5.172	-188
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	0	-2.400	-2.405	5
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	0	-1.679	-1.568	-111
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	-140	-140	0
3.2.4	Resv. subsidies OD 3.4.4	0	-706	-1.206	500
	Resultaat	**16.388**	**8.488**	**9.833**	**-1.346**

*een positief verschil is voordelig

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Toelichting

Prioriteiten

- Met het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw voerden we maatregelen uit om de bouw van woningen te versnellen.
- In 2022 kwam de regio Kop als laatste een woonakkoord overeen, in Westfriesland is het woonakkoord geactualiseerd, in alle overige regio's zijn deze akkoorden in uitvoering.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

In de provinciale Woonagenda 2020-2025 staat dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen woningen, opgaven en acties. In 2022 kwam de regio Kop als laatste een woonakkoord overeen, in West-Friesland is het eerder gesloten woonakkoord in 2022 geactualiseerd, in alle overige regio's worden de woonakkoorden uitgevoerd.

Regio's kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van afspraken uit het woonakkoord. Voor de regeling is in totaal € 2.635.000 beschikbaar tot en met 2025. Er is in 2022 voor circa € 400.000 subsidie verleend voor negen projecten.

De Monitor Woningbouw houdt zicht op de naleving van de afspraken uit de woonakkoorden. De voortgang kwam ter sprake in bestuurlijke overleggen met de regio's. In diverse regio's gingen projecten van start om op basis van het instrument WoonZorgwijzer afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.

In 2022 zijn drie digitale woonakkoord-overleggen georganiseerd met de regionale ambtelijke coördinatoren van de woonakkoorden. Ze zijn bedoeld om kennis uit te wisselen, bijvoorbeeld over het Masterplan Wonen, de woondeals en prestatieafspraken met het Rijk of over gezond, duurzaam en toekomstbestendig wonen.

Op 9 november 2022 organiseerde de provincie een (hybride) netwerkconferentie over onder andere de (tussen)resultaten van het Masterplan Wonen en de toekomstscenariostudie Ruimtelijke Verkenningen van het PBL. Ook werden enkele goedbezochte inspiratiesessies georganiseerd, onder andere over 'emissieloos bouwen' en 'een thuis voor iedereen'.

De provincie voerde stikstofberekeningen uit voor woningbouwplannen in Noord-Holland die tot 2030 gepland staan. Daaruit blijkt dat de woningbouw weliswaar in beperkte mate tot de uitstoot van stikstof leidt, maar ook dat een groot deel van de plannen ermee te maken heeft. De resultaten van het onderzoek bespraken we met gemeenten. De provincie helpt hen waar mogelijk met kennis en informatie. We hebben een brief naar de minister gestuurd over het stikstofprobleem en de Noord-Hollandse situatie, waaronder de grote woningbouwopgave en het tekort aan stikstofruimte om deze opgave te realiseren.

In MRA-verband is een publiek-private samenwerking uitgewerkt in het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Hier komen de verschillende duurzaamheidsthema's samen in een toetsingskader. Bij woningbouwprojecten kan dit gebruikt worden om ambitieniveaus vast te stellen en afspraken te maken. In het convenant zijn energieneutraliteit, circulariteit, klimaatadaptiviteit, natuurinclusief bouwen, een gezonde leefomgeving en duurzame mobiliteit opgenomen. Op 29 september ondertekenden 99 partijen (inclusief de provincie) het convenant.

Om de transitie naar een circulaire bouw te versnellen, stelde de provincie in 2022 een circulair bouwexpert en een ketenaanjager voor de bouw aan. Zij richten zich respectievelijk op de ondersteuning aan gemeenten bij de uitvoering van plannen en het smeden van ketens in de bouw.

De Viewer woningbouwlocaties is in 2022 voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord geactualiseerd. Het Dashboard Wonen is ook geactualiseerd.

Effectindicator 3.3.1

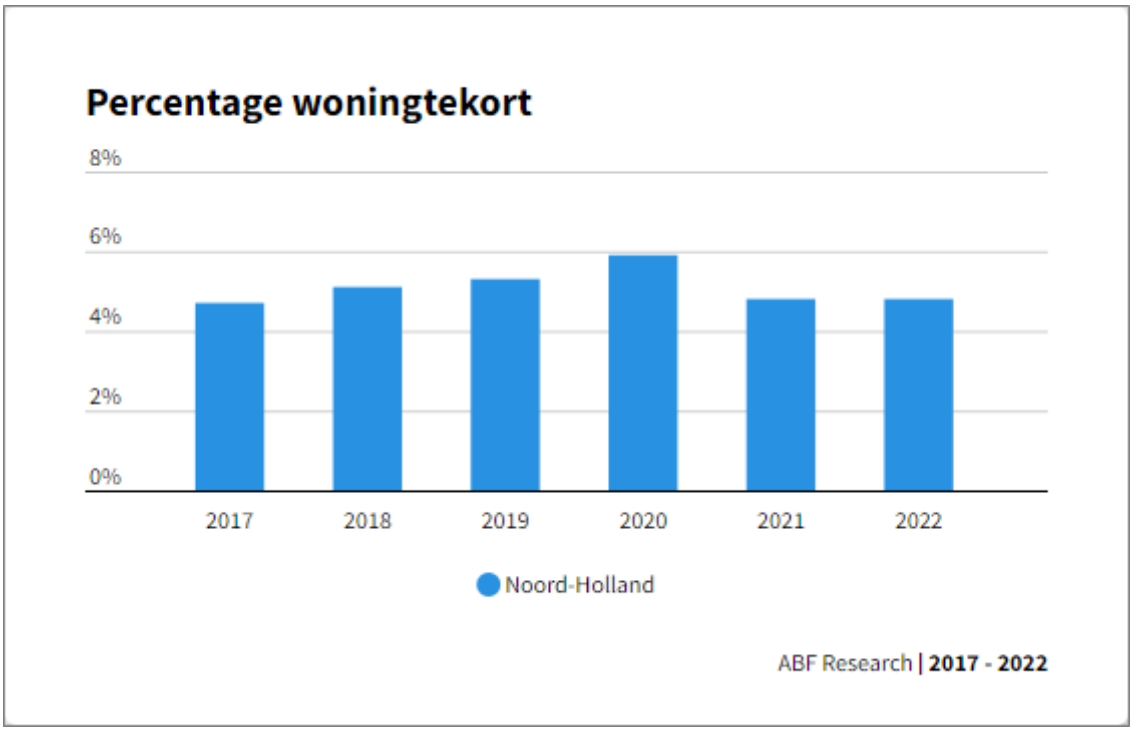

Toelichting
Het woningtekort is een indicator die de demografische druk op de woningmarkt weergeeft. Hierbij wordt gekeken wat de woningvraag is t.o.v. het aanbod. Tot 2020 liep het woningtekort op. Als gevolg van de Coronacrisis is de bevolkingsgroei gedaald. De verminderde bevolkingsgroei wordt veroorzaakt door een hogere sterfte en een sterk verminderd buitenlands migratiesaldo. De lagere bevolkingsgroei vertaalt zich in een lagere huishoudenstoename. Doordat het aantal gebouwde woningen groter was dan de huishoudensgroei is het woningtekort in de loop van 2020 gedaald. In Noord-Holland ligt het tekort begin 2022 op 4,8%. Om het tekort terug te brengen tot acceptabele proporties, het streven van het rijk is een tekort van maximaal 2%, zullen zo snel mogelijk meer woningen aan de voorraad moeten worden toegevoegd.

Bron: ABF Research

Koppeling met brede basismonitor

Woningtekort

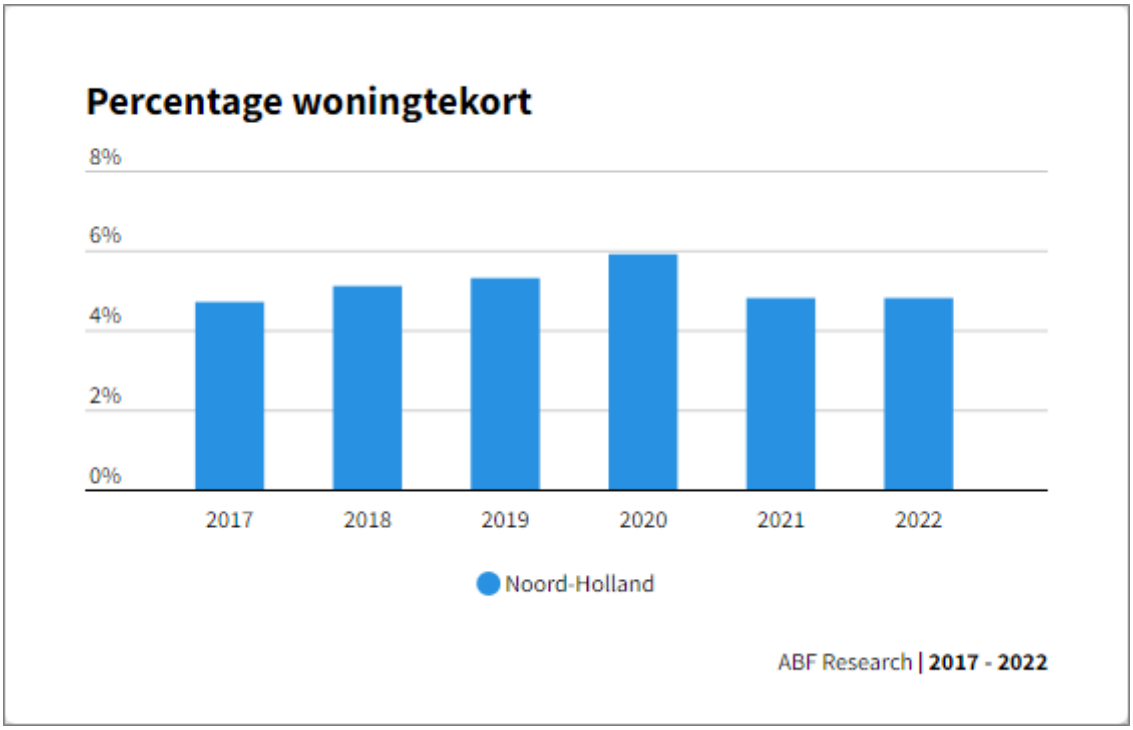

Tot 2020 liep het woningtekort op, om in de loop van 2020 licht te dalen. Dat heeft te maken met de bevolkingsgroei; die daalde tijdens de COVID-crisis, door een hogere sterfte en een verminderd buitenlands migratiesaldo. Het aantal gebouwde woningen was groter dan de groei van het aantal huishoudens, waardoor het woningtekort in 2021 afnam. Inmiddels is de bevolkingsgroei weer aangetrokken. In 2021 liep in Noord-Holland de groei van de vraag gelijk op met de groei van het aanbod. Het woningtekort begin 2022 is daardoor gelijk aan 2021 (4,8 procent). Nationaal steeg het tekort van 3,5 procent in 2021 naar 3,9 procent in 2022.

Technische toelichting

Percentage woningtekort: woningvraag t.o.v. het aanbod.

Plancapaciteit

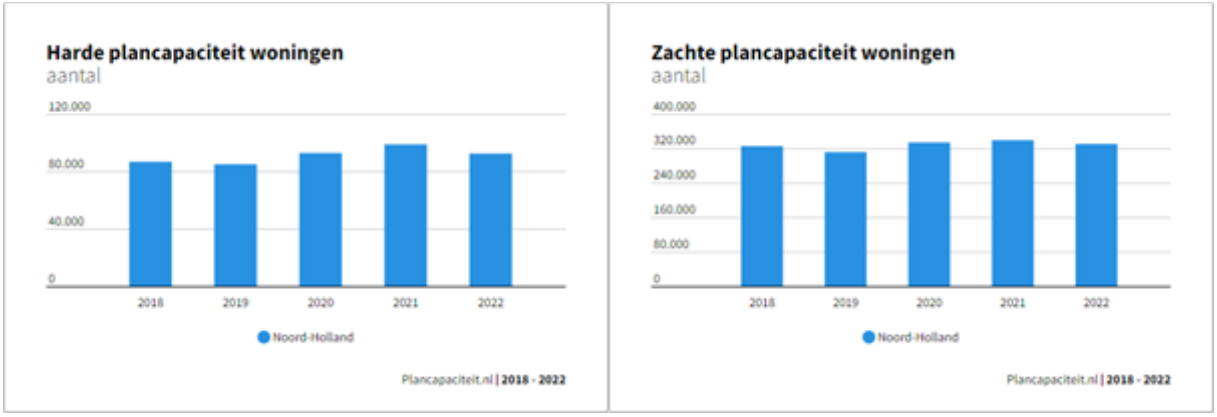

De cijfers voor plancapaciteit zijn gebaseerd op periodieke inventarisaties van de provincie. Bij gemeenten worden de bouwplannen geïnventariseerd. Het totaal aantal woningen in gemeentelijke plannen (zowel harde als zachte plancapaciteit) is gedaald van 437 duizend naar

422 duizend in 2022. De daling zit vooral in de gemeente Amsterdam. De harde plancapaciteit daalde in 2022 met ongeveer 6.000 woningen tot een totaal van 92 duizend woningen.

Technische toelichting

Netto capaciteit harde plannen (locaties met een vastgesteld bestemmingsplan) en zachte plannen (locaties die in voorbereiding of potentieel zijn).

Tevredenheid met woning en woonomgeving

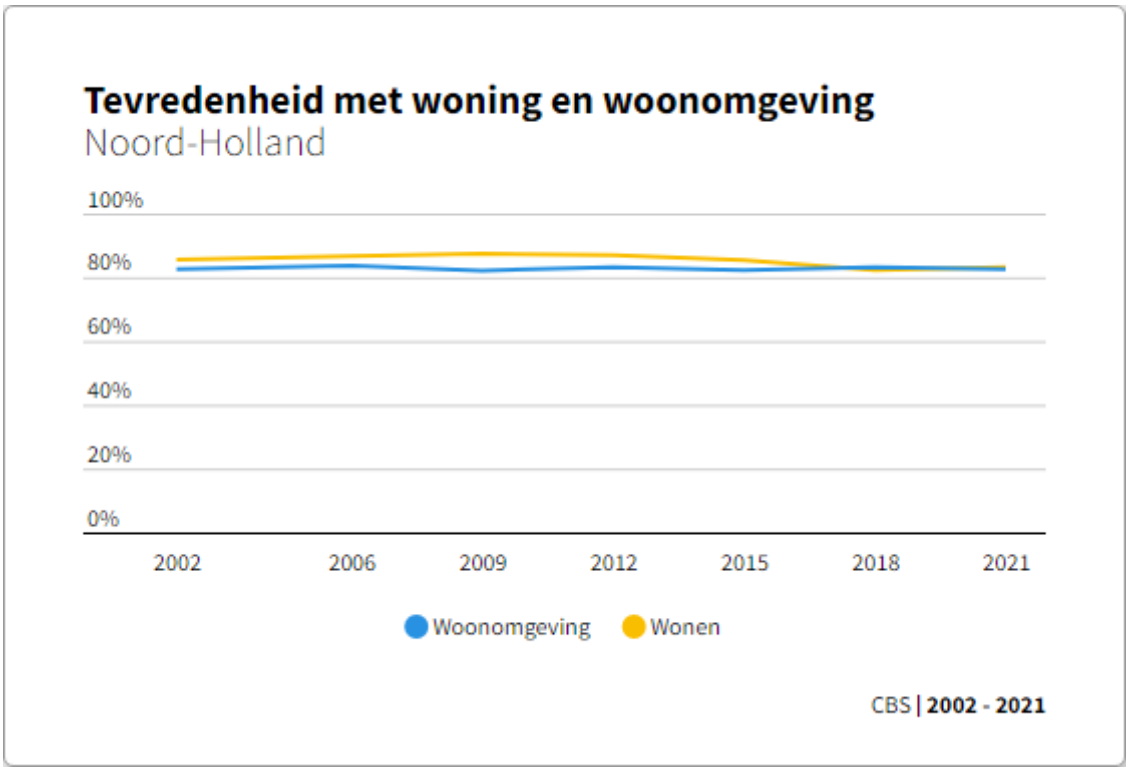

Het percentage inwoners van Noord-Holland dat tevreden is met de woonomgeving is redelijk stabiel. In 2021 was 83% van de inwoners in Noord-Holland tevreden met de woonomgeving; iets lager dan het landelijk gemiddelde (84%). Van 2012 tot 2018 nam het percentage inwoners dat tevreden is met de woning in de provincie Noord-Holland af, landelijk is ongeveer dezelfde trend waarneembaar. In 2021 is de tevredenheid t.o.v. 2018 licht gestegen van 82% naar 83%. In 2021 is 83% van de inwoners van de provincie Noord-Holland tevreden met de woning, landelijk is dit 86%.

Technische toelichting

Het percentage particuliere huishoudens dat o.b.v. enquêtes zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning of woonomgeving. De woonomgeving is de omgeving en de buurt waarin een huishouden woont.

Betaalbaarheid wonen

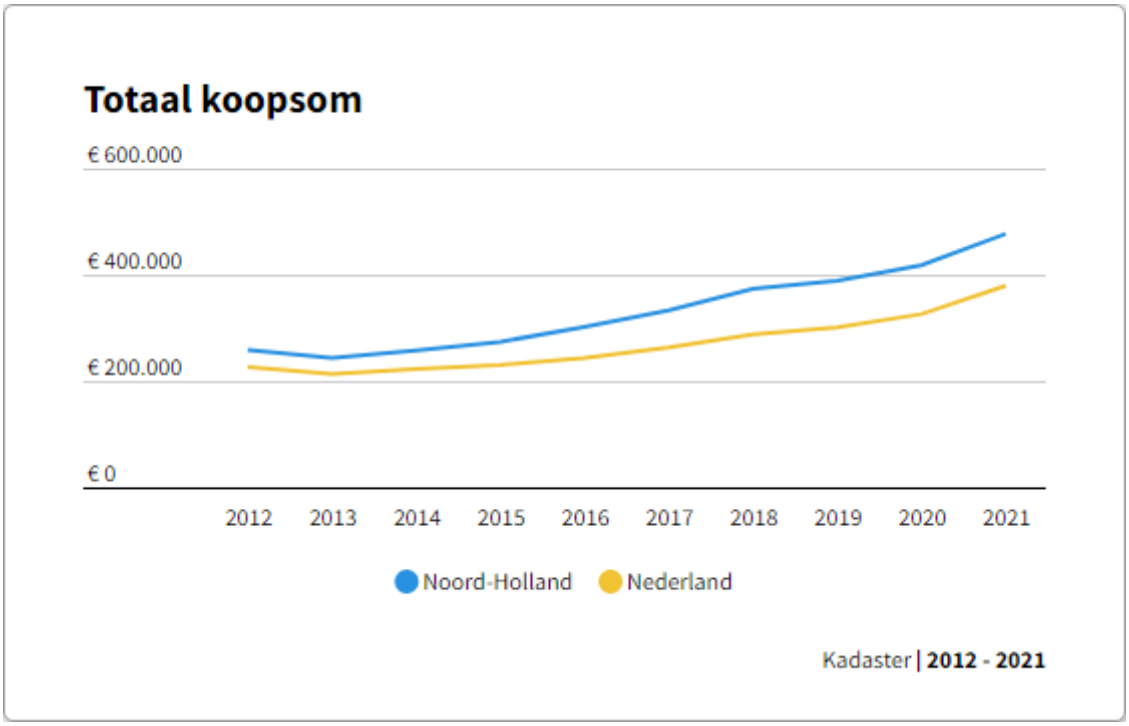

In Noord-Holland steeg de gemiddelde verkoopprijs de afgelopen jaren explosief. Waar in 2015 nog gemiddeld € 274.000, - werd betaald voor een woning is dat bedrag inmiddels opgelopen tot gemiddeld € 477.000, - in 2021, een stijging van ruim 74% procentpunt.

Technische toelichting

De gemiddelde verkoopprijs van woningen betreft de gemiddelde koopsom van woningen en appartementen die betaald is door kopers gedurende de periode.

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Toelichting

Met het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw voerden we diverse maatregelen uit om de woningbouwproductie te versnellen.

De provincie stelde in 2018 een subsidie beschikbaar aan de MRA voor het inrichten en in stand houden van een flexibele schil. Gemeenten kunnen op die manier cofinanciering krijgen voor het inhuren van extra expertise voor woningbouwprojecten. Ook in 2022 zijn op die manier veel experts ingehuurd. Vanuit dit budget worden eveneens de bouwambassadeur en diens secretaris ingehuurd, die vanuit het Uitvoeringsprogramma in 2020 zijn aangesteld. In 2022 is het budget voor uitvoering van de flexibele schil en ondersteuning door het kernteam Versnelling MRA aangevuld. Vanuit dit budget biedt het kernteam gemeenten (ook in Noord-Holland Noord) extra expertise en ondersteuning voor (onder andere) aanvragen voor de Woningbouwimpuls van het Rijk.

Het uitvoeringsprogramma bevat ook een knelpuntenbudget, beschikbaar voor financiële knelpunten bij gemeentelijke woningbouwprojecten. Vanuit dit knelpuntenbudget is in 2022 subsidie verleend voor versnelling van de flexwoningen in De Nieuwe Kern in Ouder-Amstel en de woningbouw bij OV-knooppunten Weespersluis (Weesp) en Kogerveld (Zaanstad).

Voor Noord-Holland Noord en de kleinere MRA-gemeenten is de subsidieregeling 'Uitvoeringsregeling versnelling woningbouw 2021 ook in 2022 ingezet voor het cofinancieren van extra inhuur om de woningbouwopgave in kleinere projecten te versnellen (dit in aanvulling op de flexibele schil MRA, die op de grote opgaven is gericht, ook in Alkmaar, Hoorn en Heerhugowaard). Het gaat hier om aanvragen van de gemeenten Heemskerk, Enkhuizen, Medemblik, Langedijk, Bloemendaal en Waterland. De regeling loopt tot en met 2024.

De provincie werkt via diverse bouwtafels samen met marktpartijen. Vanuit haar rol als kennismakelaar heeft de provincie in 2022 viermaal een Klankbordgroep Marktpartijen georganiseerd om kennis en ervaring te delen. Onderwerpen die de afgelopen keren op de agenda hebben gestaan, zijn woningbouwversnelling, een gezonde leefomgeving, een woningbouwbod met het Rijk en circulair bouwen.

De provincie heeft binnen de MRA een actieve rol in de aanpak Bereikbare Steden, de uitvoering van afspraken met het Rijk over de benodigde woningbouwproductie en het in beeld brengen van de plancapaciteit voor de korte, middellange en lange termijn.

Op verzoek van het Rijk hebben wij in juni 2022 een indicatief woningbouwbod aan het Rijk gedaan, met daarin ons potentiële aandeel in de nationale opgave van 900.000 woningen. Ofwel 100.000 per jaar, tot en met 2030. In vervolg daarop is een zogenaamde 'reality check' uitgevoerd, waarna de provincie in oktober bestuurlijke woningbouwafspraken maakte met het Rijk. Deze woningbouwafspraken zijn onder voorbehoud van de randvoorwaarden die het Rijk nog opstelt. Alleen wanneer hierin tijdig wordt voorzien, is het mogelijk om de afgesproken 184.000 woningen tot en met 2030 te realiseren. Deze bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincie vormen de basis voor de verdere uitwerking (begin 2023) in twee regionale woondeals voor Noord-Holland Noord (NHN) en de MRA (samen met Flevoland). Deze afspraken waren ook onderdeel van de BO MIRT-aanvragen in 2022. Hierbij kreeg Noord-Holland een substantieel deel van de beschikbare subsidie voor infrastructuur die aan woningbouw is gerelateerd.

Op 29 juni 2021 stelden Gedeputeerde Staten de eerste versie van het Masterplan Wonen vast. De focus ligt op aanvullende maatregelen voor het versnellen en betaalbaar houden van de woningbouw. In maart 2022 is deel 1.5 vastgesteld. Hierin is in kaart gebracht wat de zogenaamde 'reële plancapaciteit' is. Dit is de optelsom van nieuw te bouwen woningen in alle gemeentelijke bestemmingsplannen in Noord-Holland, die met hulp en ondersteuning (uit de provinciale 'Instrumentenkoffer') gebouwd kunnen worden tussen nu en 2030. Daartoe worden gebiedsontwikkelaars ingezet op de projecten die cruciaal zijn om de woningbouwopgave tot en met 2030 te realiseren. Ook zijn de mogelijkheden onderzocht van actief grondbeleid door de provincie en de oprichting van een Fonds Betaalbare Koop. Voor deze ingrijpende maatregelen werkte de provincie in 2022 de financiële uitgangspunten uit in de laatste (2.0) versie van het Masterplan Wonen, die begin 2023 gereed is.

Effectindicatoren 3.3.2

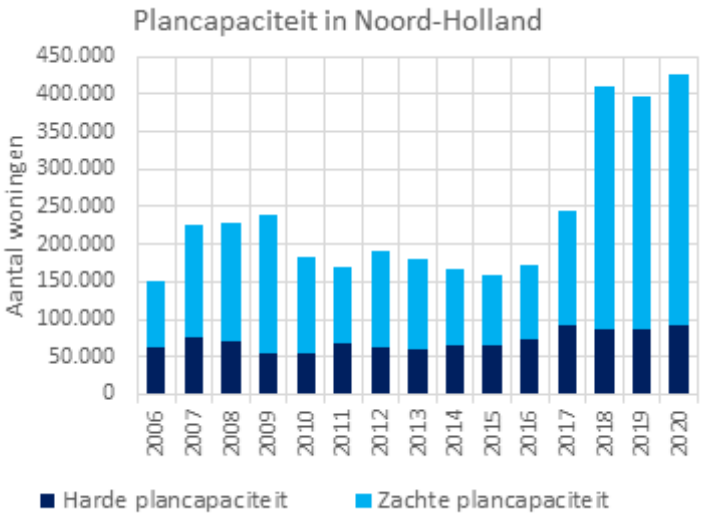

Toelichting

De provincie inventariseert periodiek het aantal woningen dat gemeenten in bouwplannen hebben via de website www.plancapaciteit.nl. De grafiek toont het aantal harde plannen (locaties met een vastgesteld bestemmingsplan) en zachte plannen (locaties die in voorbereiding of potentieel zijn).

Bron: www.plancapaciteit.nl

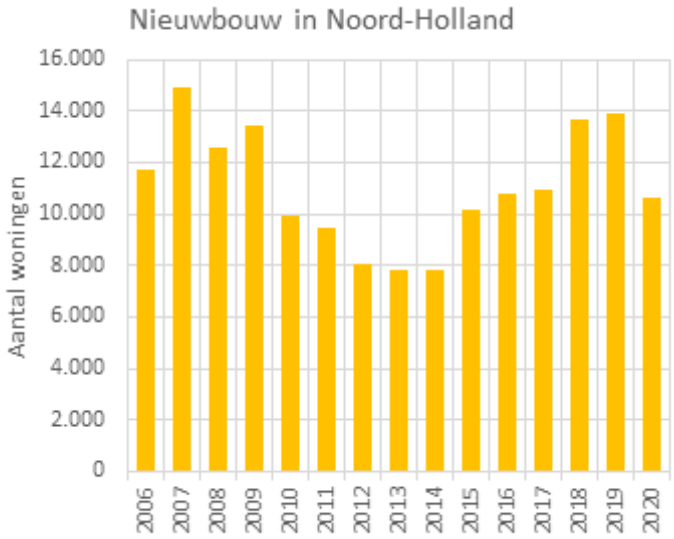

De grafiek toont het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen per jaar in Noord-Holland.

Bron: CBS

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.3	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	2.066	1.388	1.711	-323
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	3.369	6.422	3.680	2.742
	Totaal lasten	5.435	7.810	5.392	2.418
	Totaal baten		-2.826	-337	-2.489
	Totaal saldo	5.435	4.984	5.055	-71
	Storting				
3.3.2	Resv. Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
3.3.2	Resv. verleende subsidies woningbouw	0	4.945	4.869	76
	Onttrekking				
3.3.1	Resv. Woonbeleid	-1.427	-920	-1.200	280
3.3.2	Resv. Woningbouw	-3.315	-7.484	-7.170	-314
3.3.2	Resv. verleende subsidies woningbouw	0	-486	-485	-1
	Resultaat	**1.893**	**2.239**	**2.268**	**-29**

*een positief verschil is voordelig

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Toelichting

Prioriteiten

Zie voor de realisatie van de prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie is het bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De provincie Noord-Holland heeft besloten dat de normeringen van regionale keringen opnieuw beoordeeld moeten worden. De toenemende ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie kunnen namelijk zorgen voor hogere schade en meer slachtoffers bij een overstroming (verhoogd overstromingsrisico). Ook nieuwe inzichten rondom overstromingsscenario's, klimaatverandering en het berekenen van directe en indirecte schade, vragen om een periodieke herijking van de normen van de keringen. In 2022 is de provincie hier samen met onder andere de waterschappen mee gestart. De beoogde einddatum is 1 januari 2025, zodat de normen op orde zijn bij de start van de nieuwe toetsronde (2025–2036).

Om het toezicht op de taken van de waterschappen over de regionale keringen op eenzelfde manier in te vullen, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen drie provincies (Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Holland) en acht waterschappen. Deze zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014. De afspraken betreffen de aanpak van de toetsing en een verbeteringsprogramma in de periode van 2015 tot 2024. Voor de periode hierna is een nieuw Uitvoeringsbesluit nodig tussen de provincies en de waterschappen. In 2022 begon de provincie samen met de twee andere provincies aan een traject dat leidt tot een nieuw Uitvoeringsbesluit voor de periode na 2024.

In 2022 zorgde de provincie voor naleving van de gemaakte afspraken van het uitvoeringsbesluit. De provincie besprak de voortgangsrapportage van de waterschappen, en beoordeelde en bekrachtigde deze met een goedkeuring door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Ook al zijn de waterkeringen op orde, Limburg heeft in 2021 laten zien dat een overstroming nooit is uit te sluiten. In Noord-Holland Noord begon de provincie met de crisispartners aan het uitwerken van een nieuw samenwerkingsprogramma watercrises. Zodat we ons nog beter kunnen voorbereiden op overstromingen.

Verder nam de provincie Noord-Holland haar verantwoordelijkheden in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen. Zo speelden er landelijk discussies over een nieuwe veiligheidsbenadering voor regionale keringen, de implementatie van de Omgevingswet, de evaluatie van de Waterwet en het toepassen van een zorgplicht voor regionale keringen. Al deze onderwerpen zijn samen met de overige provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III (ORK III). Andere belangrijke onderwerpen waren: de meerlaagse veiligheid en de kennisontwikkeling als het gaat om de toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeerde in het begeleidingsteam Visie en in de werkgroepen veiligheidsbenadering en zorgplicht binnen ORK III. Ook was de provincie een van de trekkers van het IPO-waterveiligheidsberaad en participeerde de provincie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, namens alle provincies in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO).

Ook in 2022 is de provincie Noord-Holland in al deze gremia erg actief geweest. De provincie was samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de trekker van een landelijke pilot omtrent de mogelijke invoering van de zorgplicht voor regionale keringen. De provincie was gastheer van de STOWA-kennisdag Regionale Keringen en leverde ambtelijk de voorzitter van de Landelijke Database Overstromingsinformatie (LDO).

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Coördinatie dijkversterkingsprocedures, goedkeuringsbesluiten dijkversterkingsplannen, opstellen programma's ruimtelijke kwaliteit

In 2022 keurden Gedeputeerde Staten het projectplan voor de versterking van de dijk bij Katwoude goed.

De provincie adviseerde en ondersteunde initiatiefnemers die projecten ontwikkelen in relatie tot dijkversterkingen. Met bijdragen en een subsidieregeling cofinancierde de provincie deze

initiatieven ook in 2022. Lopende ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn: de Afsluitdijk, het eiland Marken en de Markermeerdijken.

De afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) meekoppelkansen dijkversterking Markermeerdijken zijn in 2022 geëvalueerd en verder uitgewerkt. De uitwerkingen en de prijsstijgingen van de afgelopen periode leidden tot een aanvulling van de overeenkomst, die inmiddels in concept gereed is.

Voor de dijk tussen Den Oever en Den Helder is in 2022 gewerkt aan een projectplan.

Uitvoeringsprogramma's ruimtelijke kwaliteit

Via de vergunningverantwoordelijkheid, het subsidieprogramma APRK en de opdrachtverlening en financiering van meekoppelkansen investeert de provincie in de ruimtelijke kwaliteit van en rondom de primaire keringen.

De meekoppelprojecten bij de Afsluitdijk zijn grotendeels gereed. In 2022 heeft het Rijk besloten om de scope van de versterking van de Afsluitdijk te wijzigen. Dit leidt ertoe dat de toegankelijkheid van een aantal meekoppelprojecten vertraagd wordt, waaronder die van het fietspad en de vismigratierivier.

In 2022 is subsidie vanuit het APRK beschikt voor recreatie-, natuur- en cultuurhistorische projecten. Deze projecten worden de komende jaren gerealiseerd met een bijdrage van de provincie.

Bijdragen aan Deltaprogramma

Voor het Programma Kust als onderdeel van het Deltaprogramma gaven we invulling aan de rapportage van het Deltaprogramma 2023. Voor het deelgebied 'Kust' startte de provincie met het organiseren van kennisateliers voor het Kennisprogramma Zeespiegelstijging. Dit om meer zicht te krijgen op ruimtelijke ontwikkelingen met een lange levensduur en hun impact op de toekomstige zeespiegelstijgingscenario's.

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

Toelichting

In 2022 werkten we verder aan het realiseren van de ambities uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020–2023'. De provincie werkt hiervoor nauw samen met waterschappen en gemeenten. Zo stimuleerden we gemeenten via de uitvoeringsregeling Fysieke Uitvoeringsprojecten Klimaatadaptatie om klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Ook ging een inventarisatie van start om vitale en kwetsbare functies en netwerken beter mee te nemen in zowel provinciale opgaven als gebiedsopgaven. Verder werkt de provincie met diverse partijen nauw samen aan het programma Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaalgebied (TB ARK-NZKG). Dit programma werkt aan een robuust en klimaatadaptief watersysteem dat oplossingen in beeld brengt voor toenemende wateroverlast, watertekort en verzilting in relatie tot de ruimtelijke ontwikkelingen die spelen in het ARK/NZK-gebied. Klimaatadaptatie en de uitkomsten van het programma Toekomstbestendig Watersysteem worden meegenomen in het NOVEX NZKG en de Nota Zeehavens Noord-Holland.

Het afgelopen jaar ontwikkelde de provincie een Signaalkaart Klimaatadaptatie. Deze kaart geeft inzicht in de risico's van klimaatverandering voor de huidige gebiedsinrichting en signaleert wat de gevolgen van klimaatverandering mogelijk betekenen voor het landgebruik en gebiedsontwikkelingen op de lange termijn (2050). Daarnaast is er een Quickscan Klimaatrisico's Erfgoed uitgevoerd. Deze quickscan geeft een eerste indicatie van de gevolgen van klimaatverandering op het Noord-Hollandse erfgoed.

Om klimaatadaptatie in de gebouwde omgeving te stimuleren, past de provincie de basisveiligheidsniveaus uit de Intentieverklaring klimaatbestendige nieuwbouw MRA en Noord-Holland toe. Deze zijn ook integraal, samen met de andere duurzaamheidsonderwerpen, verwerkt in het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Zowel de basisveiligheidsniveaus als het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw gelden als randvoorwaarden bij het woningbouwbod en worden verwerkt in de afspraken van de woondeals.

Om de voortgang van de ambities en resultaten uit de notitie 'Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak' in beeld te brengen, vond een tussenevaluatie plaats, zowel intern als extern. Het afgelopen jaar kwamen vanuit het Rijk veel ontwikkelingen op de provincie af. We inventariseren nog wat de gevolgen op het provinciale beleid rondom klimaatadaptatie zijn. Daarom voeren we een aantal onderzoeken pas in 2023 uit, zodat we rekening kunnen houden met alle nieuwe ontwikkelingen. Mede hierdoor zijn de uitgaven in 2022 lager dan begroot; de geplande activiteiten schuiven door naar 2023.

Koppeling met brede basismonitor

Wateroverlast

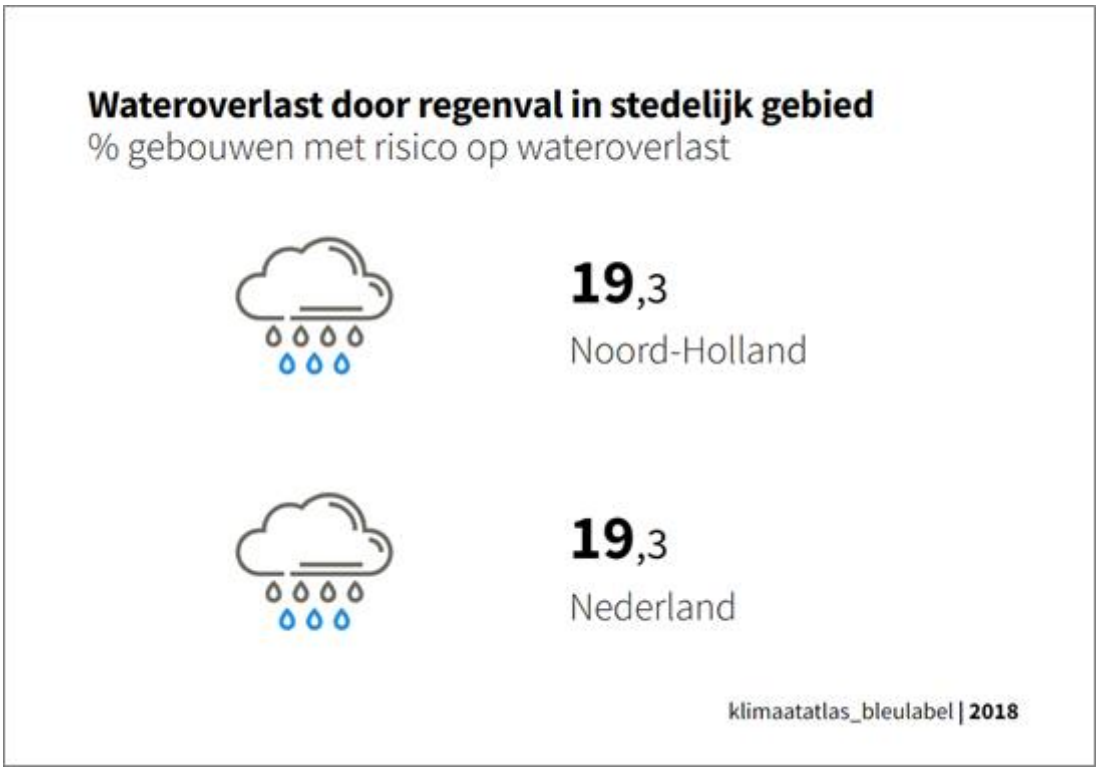

Het gaat in deze cijfers nadrukkelijk om de wateroverlast in bebouwd gebied. Daaruit volgt dat de percentages in de steden en het stedelijk gebied doorgaans hoger zijn dan in de bebouwde omgeving in het landelijk gebieden. Wateroverlast in het landelijk gebied, zoals water dat langer

dan een dag op het maaiveld staat kan echter ook schade veroorzaken aan bijvoorbeeld gewassen en kan effect hebben op het grondgebruik. Dit laatste is nog geen onderdeel van deze indicator. In Noord-Holland loopt gemiddeld genomen 19,3% van de gebouwen het risico op wateroverlast bij hevige neerslag. In Nederland is dat gemiddelde hetzelfde. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2018.

Technische toelichting

Het percentage gebouwen in stedelijk gebied waar de kans aanwezig is dat water het gebouw binnen loopt via de drempel bij een hevige bui van 100 millimeter in 2 uur.

Bodemdaling

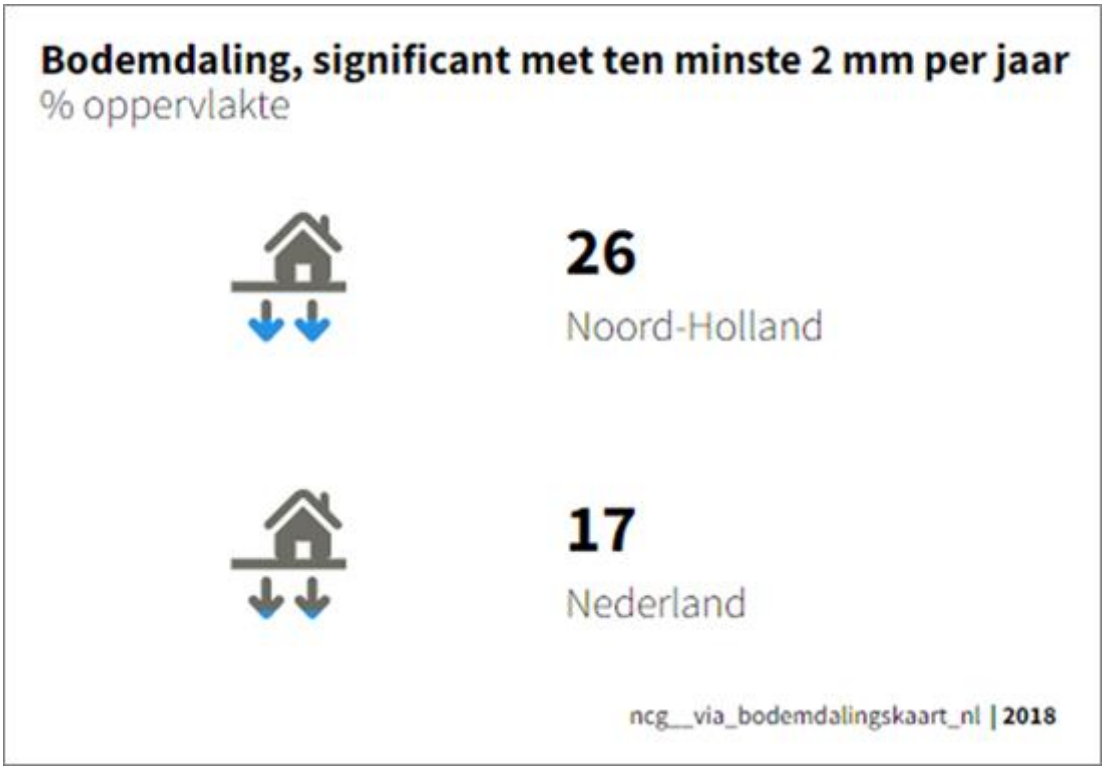

Van de 12 provincies van Nederland treedt de ergste bodemdaling op in de provincie Groningen, gevolgd door de provincies Flevoland en Zuid-Holland. Na Zuid-Holland volgt Noord-Holland, waar 26% van het oppervlak te maken heeft met significante bodemdaling. In Nederland heeft 17% van het oppervlak te maken met significante bodemdaling. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2018.

Technische toelichting

Binnen deze indicator is gekeken naar het percentage van het oppervlakte land dat te maken heeft met bodemdaling of -stijging. Dit wordt weergegeven in drie categorieën, namelijk een significante bodemdaling van ten minste 2 mm per jaar, niet significante bodemdaling of -stijging kleiner dan 2 mm per jaar en een significante bodemstijging van ten minste 2 mm per jaar. De bodemdaling of -stijging is bepaald over een periode van 3 jaar (mei 2015 – mei 2018).

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.4	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	270	531	529	2
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	2.315	1.470	1.449	21
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie	1.854	2.005	1.887	118
	Totaal lasten	4.439	4.006	3.865	141
	Totaal baten				
	Totaal saldo	4.439	4.006	3.865	141
	Storting				
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	50	50	50	0
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	1.500	1.500	1.500	0
	Onttrekking				
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-1.425	-559	-538	-21
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	-1.886	-1.678	-1.546	-132
	Resultaat	**2.678**	**3.319**	**3.331**	**-12**

*een positief verschil is voordelig

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten

Het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027 is op 31 januari 2022 vastgesteld door Provinciale Staten. Dit programma geeft invulling aan het waterbeleid in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050, voor zover het de uitvoering van Europese richtlijnen over water betreft. In het Regionaal Waterprogramma staat welke doelen de provincie wil bereiken en hoe we hieraan met een breed pakket aan maatregelen een bijdrage leveren.

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

In 2022 ging de uitvoering van het Deelprogramma Grondwater van start, een onderdeel van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027. Een goede waterkwaliteit en duurzaam voorraadbeheer zijn belangrijke doelen van dit programma. In het programma staan maatregelen die onder andere betrekking hebben op het saneren en beheersen van verontreinigingen, het beschermen van drinkwaterwinningen, het optimaal gebruik van de ondergrond voor bodemenergie en de bestrijding van verdroging van natuurgebieden.

De provincie is het bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking en infiltratie. Via vergunningverlening en toezicht wordt ervoor gezorgd dat de ondergrond duurzaam wordt gebruikt. Er mag geen uitputting of verzilting van grondwatervoorraden plaatsvinden. In 2022 zijn 47 vergunningen verleend.

De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet waarmee grondwaterstanden en -kwaliteit worden gemeten. In 2022 is een rapport uitgebracht over de grondwaterkwaliteit in Noord-Holland. Het grondwater is over het algemeen in een goede toestand. Overschrijdingen van normen en signaleringswaarden worden in beperkte mate waargenomen, ze leiden niet tot nieuwe risico's voor drinkwaterwinningen of andere kwetsbare gebieden.

Prestatie indicator 3.5.1

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	25	47	Vanwege de energietransitie zijn er meer vergunningen verleend dan begroot.

Koppeling met brede basismonitor

Kwaliteit en kwantiteit grondwater

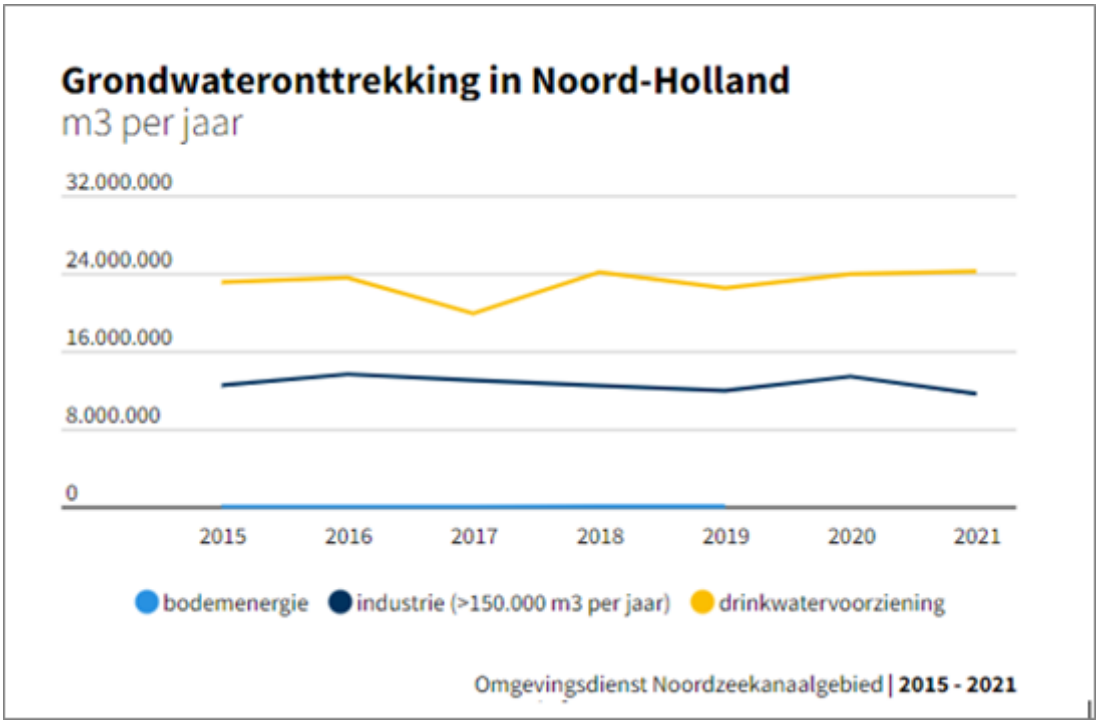

In de periode 2015 tot en met 2021 werd gemiddeld per jaar 23 miljoen m3 grondwater voor drinkwater onttrokken. Het aandeel van de grootste onttrekking hierin, de Amsterdamse Waterleidingduinen, bedroeg gemiddeld 48%. De jaarlijkse industriële grondwateronttrekking (>150.000 m3/jaar) is over de periode 2015 tot en met 2021 gemiddeld 13 miljoen m3 per jaar. Grondwater wordt in 2019 op 376 locaties gebruikt voor bodemenergie. De onttrekkingen voor bodemenergie zijn nagenoeg nul.

Technische toelichting

Grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, industrie (>150.000 m3 per jaar) en bodemenergie. Het gaat hier om de netto grondwateronttrekking (onttrekking - infiltratie).

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

Kwaliteit oppervlaktewater/KRW

In januari 2022 stelden Provinciale Staten het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027 vast. In het deelprogramma oppervlaktewater staan de ecologische KRW-doelen voor de regionale KRW-waterlichamen en zijn maatregelen beschreven om de waterkwaliteit te verbeteren. De KRW-pilot, zoals genoemd in het coalitieakkoord, bestaat uit drie deelpilots: stikstoflimitering Sloterplas (AGV), Uitgeester- en Heemskerkerbroek (HHNK) en baggeren Amstelveense Poel (Rijnland). Voor de uitvoering van de KRW-pilot is € 1,5 miljoen gereserveerd dat via subsidies aan de drie waterschappen beschikbaar wordt gesteld. Voor de deelpilots stikstoflimitering Sloterplas en baggeren Amstelveense Poel is de subsidie reeds toegezegd.

Zwemwater

Gedeputeerde Staten wijzen jaarlijks zwemlocaties in oppervlaktewater aan. Hierbij wordt rekening gehouden met het te verwachten aantal zwemmers, de kwaliteit van het water en de veiligheid van de zwemlocatie. Voor het zwemseizoen 2022 zijn 151 locaties aangewezen. Dit waren twee locaties minder dan in 2021. Daarnaast stimuleert de provincie het ontwikkelen van nieuwe zwemplekken en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling.

Als het een (potentiële) zwemlocatie betrof die door de provincie is aangewezen, konden locatiebeheerders en waterbeheerders een subsidie aanvragen voor onderzoek, beheermaatregelen en/of investeringsmaatregelen. Het subsidiebedrag in 2022 was € 200.000. Dit is volledig benut. Op basis van metingen in 2022 scoorden 19 van de 151 aangewezen locaties in 2022 nog niet ‘goed’ of ‘uitstekend’, maar ‘aanvaardbaar’ of ‘slecht’.

Zoetwater

In 2022 is een start gemaakt met de uitvoering van de maatregelenpakketten van beide zoetwaterregio’s volgens het Deltaprogramma Zoetwater 2021–2027 . De provincie draagt financieel bij aan enkele van deze maatregelen. De aanvraag voor de cofinanciering uit het Deltafonds voor de zoetwatermaatregelen Ondergrondse drinkwateropslag ASR Hoorn (25 procent) is ingediend, die voor het zoutkarteringsonderzoek Freshem-NL (50 procent) is in voorbereiding. Het budget voor beide projecten is afkomstig uit de grondwaterheffing. In december 2022 is de regionale verdringingsreeks regio IJsselmeergebied opgenomen in de provinciale omgevingsverordening. Verder draagt de provincie financieel bij aan de ondersteuning van de regio’s en projecten als Zoete Toekomst Texel en het Zoet Zout Knooppunt. Conform de kamerbrief ‘Water en Bodem sturend’ heeft het belang van de zoetwaterbeschikbaarheid bij de ruimtelijke inrichting onze aandacht. Voorbeelden daarvan zijn de uitrol van de waterprofielen industrie (inventarisatie watergebruik, bron en risico’s bij bedrijven) en de start van de ontwikkeling van een beleidskader nieuwe watervragers.

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	47%	47%	6%
Rijnland	0%	82%	0%	18%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	44%	41%	15%
Peildatum	2022			

Bron: https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/krw-bronbestanden

Toelichting BBV indicator: De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

Effectindicator 3.5.2

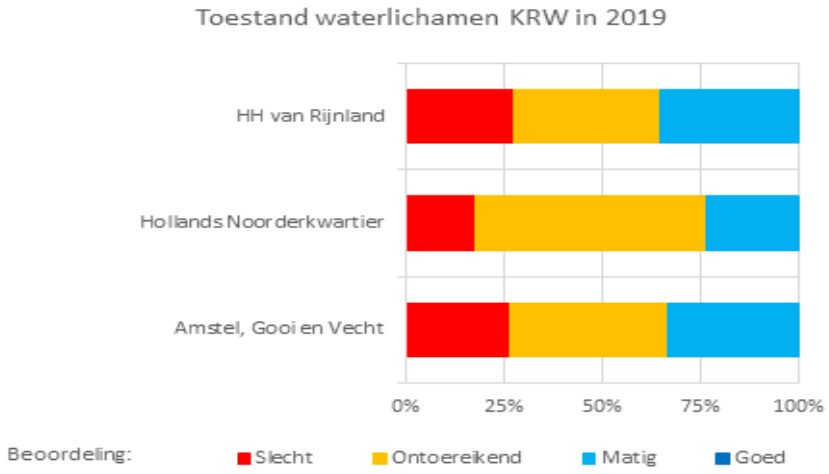

Toelichting
BBV indicator: De toestand van waterlichamen volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), weergeven in % per ecologisch kwaliteitsniveau. De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

Bron: https://www.waarstaatjeprovincie.nl/Paginas/BBV/Kwaliteit-oppervlaktewater.aspx

Koppeling met brede basismonitor

Kwaliteit oppervlaktewater

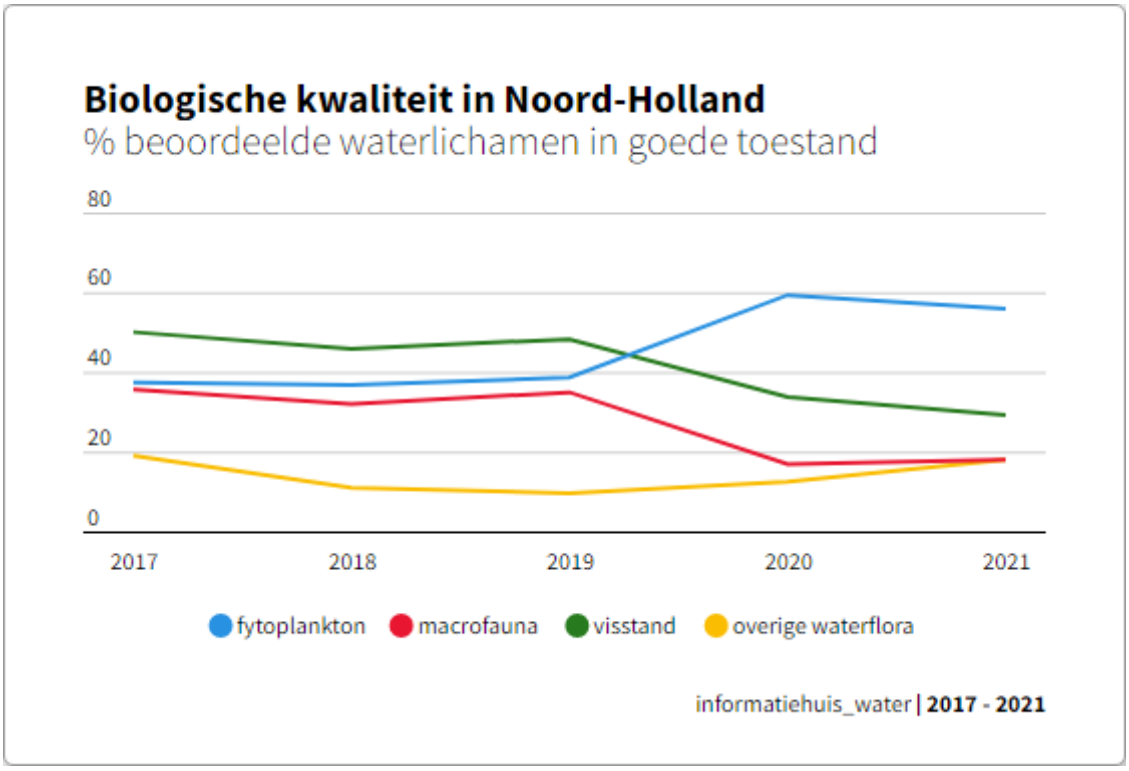

Bij geen van de 89 regionaal oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland zijn de KRW-doelen op basis van ‘one out, all out-principe’ bereikt. In 2021 voldeed 18% van de oppervlaktewaterlichamen voor macrofauna, 18% voor overige waterflora, 29% voor vis en 55% voor fytoplankton. Het percentage oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland dat goed scoort voor macrofauna is na 2019 afgenomen. Voor overige waterflora is het percentage afgenomen tussen 2017 en 2019, maar neemt sinds 2019 weer toe. Voor vis is het percentage sinds 2017 aan het afnemen. Voor fytoplankton is het percentage na 2019 juist gestegen.

Technische toelichting

Het percentage van de oppervlaktewaterlichamen dat een goede toestand heeft op het gebied van vier biologische kwaliteitselementen: vis, macrofauna (ongewervelde organismen die in zoetwater leven), overige waterflora (waterplanten) en fytoplankton (plantaardige deel van plankton, zoals algen en wieren).

Kwaliteit van zwemwater

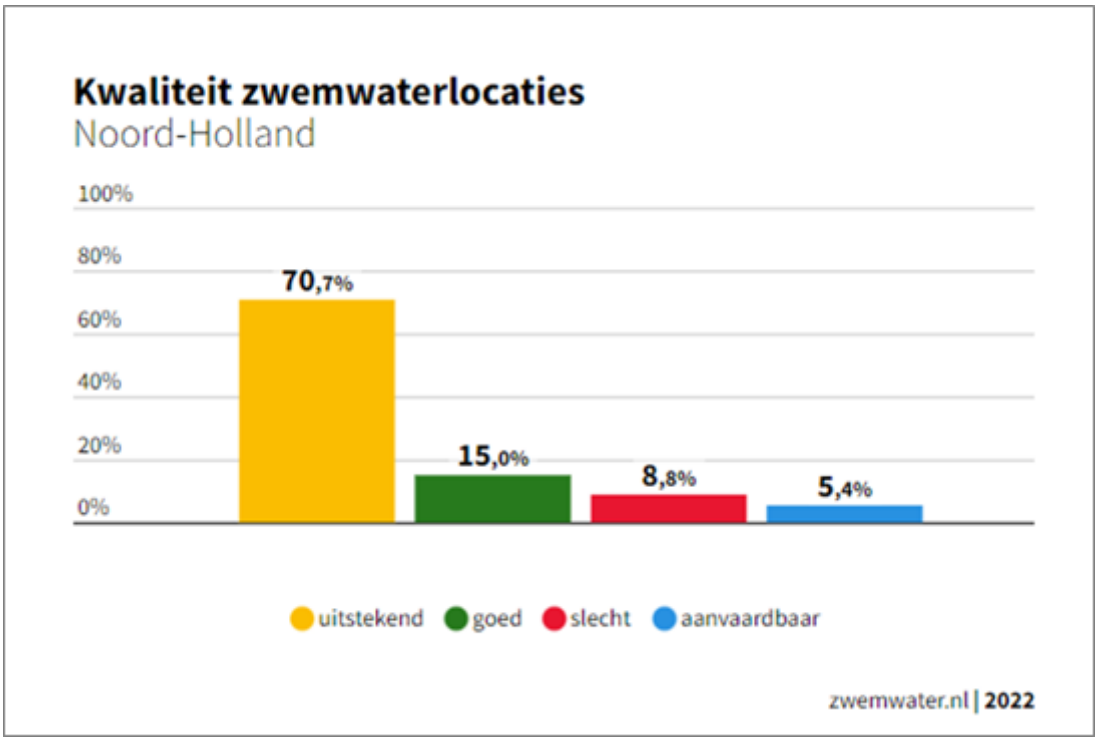

Noord-Holland heeft ongeveer 150 officieel aangewezen zwemwaterlocaties in open water. Wanneer de kwaliteit van de aangewezen zwemlocaties van de binnenwateren en kustwateren in Noord-Holland samen wordt bekeken scoort in 2022, 71% van de locaties uitstekend, 15% goed, 9% aanvaardbaar en 5% slecht.

Technische toelichting

Gemiddelde zwemkwaliteit voor de gezondheid van de zwemmer van de locaties in kust- en overgangswateren en meren en rivieren, volgens de normen van de vigerende EU-zwemwaterrichtlijn.

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

De sector waterrecreatie levert een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. De Visie Waterrecreatie in Noord-Holland 2030 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2021–2025 heeft als doel de waterrecreatie in de provincie te stimuleren. In 2022 zijn de drie subsidieregelingen waterrecreatie gecontinueerd:

- Innovatie en duurzaamheid;
- Kleine voorzieningen en diensten;
- Waterrecreatie voor de kleinere pleziervaart.

De tenderregeling ‘Waterrecreatie voor de kleine pleziervaart’ wordt goed gevonden. In 2022 zijn verschillende projecten die al eerder uit dit fonds een bijdrage ontvingen in uitvoering gegaan, zoals de uitbreiding van het Sloepennetwerk Zuid-Scharwoude door de bouw van bruggen.

In 2022 bleek ook dat de regelingen aanscherping behoeven op het thema 'duurzaamheid' als toetsingscriterium voor het toekennen van aanvragen.

Eind 2022 heeft de Gemeente Hoorn een subsidieaanvraag ingediend voor het realiseren van een zwemsteiger. De zwemsteiger is onderdeel van een ensemble aan waterrecreatiefaciliteiten aan het stadsstrand.

In 2022 is budget beschikbaar gesteld voor de inrichting van ten minste vier pilotgebieden voor bewustwording van het thema 'loodvrije sportvisserij'. Deze reservering is, vanwege problemen bij de organisatie die deze regeling zou uitvoeren, doorgeschoven naar 2023. In 2022 zijn er wel afspraken gemaakt met Sportvisserij Midwest Nederland, verschillende hengelsportverenigingen, en de waterschappen over dit initiatief. De publiekscampagne Sportvisserij Loodvrij ging van start.

De provincie heeft in 2022 haar bijdrage aan de ontwikkeling van locaties voor durfsporten en het beheer van waterplanten in het Markermeer gecontinueerd. In 2022 is de webapp Waterplanten.nu gelanceerd. Iedereen kan deze kosteloos raadplegen. De app geeft via satellietbeelden een indicatie van de aanwezigheid van (hinderlijke) waterplanten op het zuidelijk IJsselmeergebied. De webapp is gepromoot en met succes: de app is 80.000 keer bekeken. De app wordt vijf jaar door de samenwerkingsverbanden van gemeenten in het gebied beheerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.5	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	612	945	1.196	-251
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	930	1.756	1.663	93
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	1.611	2.176	2.086	90
	Totaal lasten	3.153	4.877	4.945	-68
	Totaal baten	-1.500	-1.946	-1.781	-165
	Totaal saldo	1.653	2.931	3.163	-232
	Storting				
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	0
	Onttrekking				
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	-1.393	-1.600	-1.497	-103
	Resultaat	**1.822**	**2.893**	**3.229**	**-336**

*een positief verschil is voordelig

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen en uitvoeren
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen
4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren
4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen
4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren
4.3.2 Centrales beheren en in stand houden
4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking zijn belangrijke opgaven voor de provincie Noord-Holland. De Omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei. De provincie Noord-Holland staat samen met alle organisaties en inwoners voor enorme veranderingen. Zo zal de bereikbaarheid in Noord-Holland de komende jaren steeds meer onder druk komen te staan. De groei van inwoners en werkgelegenheid zorgt voor meer mobiliteit, meer vraag naar energie(infrastructuur) en meer vraag naar ruimte.

Bij elkaar zijn deze opgaven groot en complex. In het Perspectief Mobiliteit heeft de provincie aangegeven hoe de toekomstige mobiliteit wordt gekoppeld aan de verstedelijkings-, klimaat- en energieopgave. Hierbij geven wij de voorkeur aan investeringen in het openbaar vervoer (OV), actieve mobiliteit en smart mobility toepassingen. In 2022 zijn samen met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Rijk afspraken gemaakt over de financiering van de Noord-Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp. Ook hebben we geïnvesteerd in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren. Bestaande infrastructuur is op het gewenste kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast- en variabel onderhoud. Ook zijn er in 2022 meerdere vervangingsprojecten voorbereid en uitgevoerd.

Daarnaast is in 2022 samen met onze partners gewerkt aan het opstellen van Regionale Agenda's Mobiliteit, het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Agenda Slimme en Schone Logistiek. De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het regionale openbaar vervoer (OV) voor drie concessies: Haarlem-IJmond (2017-2027), Noord-Holland Noord (2018-2028) en Gooi en Vechtstreek (2021-2030). Het Rijk heeft tijdens de hele coronaperiode een beschikbaarheidsvergoeding (Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer, BVOV) gegeven om het OV-systeem te laten doorrijden. Na het wegvallen van de BVOV heeft de provincie gewerkt aan een Transitieplan en is in 2022 gestart met de uitvoering daarvan. In het Transitieplan staan voorstellen om het tekort aan reizigersopbrengsten voor langere tijd op te vangen en de OV-concessies sterker en toekomstbestendig te maken.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (2016)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieplan geluid
- Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 (voorheen Perspectief Fiets)
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	278.297	266.017	259.687	6.330
Baten	-39.533	-19.631	-19.974	342
Saldo van baten en lasten	238.764	246.386	239.713	6.673
Stortingen reserves	56.173	91.616	128.851	-37.235
Onttrekking reserves	-106.949	-123.845	-154.532	30.687
Resultaat	**187.988**	**214.157**	**214.032**	**124**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
4.3.1	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Toelichting

Onze rol

In het Perspectief Mobiliteit heeft de provincie al haar beleidsambities op het gebied van mobiliteit gebundeld. De provincie ontwikkelt het mobiliteitsbeleid samen met partners in onder andere de Metropoolregio Amsterdam (MRA), nationaal verband, Interprovinciaal Overleg (IPO) en samen met de regio's binnen de grenzen van de provincie. In 2022 hebben gewerkt aan de uitwerking van beleidsambities met onze partners in samenwerkingsprogramma's zoals Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) en aan strategische agenda's met de regio's en de Vervoerregio (Regionale Agenda's Mobiliteit; RAM). Onze rol varieert van initiatiefnemer tot partner, afhankelijk van de opgave en ons belang.

Samenwerkingspartners

De provincie heeft in 2022 intensief samengewerkt met andere overheden aan de mobiliteitsopgaven, zoals de rijksoverheid, gemeenten, de Vervoerregio en waterschappen. Maar ook met organisaties die belangen vertegenwoordigen in de wereld van de mobiliteit (zoals ANWB en Fietsersbond). Tot slot geldt de intensieve samenwerking natuurlijk ook voor de reizigers en inwoners. Op landelijk niveau werken we met het Rijk en mede-provincies samen in het IPO, het NOVB en nationale bestuurstafels (fiets, OV en Spoor, verkeersveiligheid en mobiliteit).

Prioriteiten

In 2022 hebben wij:

- verder gewerkt aan het opstellen van een Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM) per regio. In navolging van de regionale agenda's voor de Gooi- en Vechtstreek en Zuid-Kennemerland-IJmond is een regionale agenda opgesteld voor Amstelland-Meerlanden, bestaande uit de Bereikbaarheidsagenda Zuidlob 2040 (vastgesteld in maart 2022) en de Adaptieve Agenda Haarlemmermeer (vastgesteld in november 2022). In de regio's West-Friesland, de Kop van NH en in de regio Alkmaar is de ontwikkeling van de RAM opgestart.

- op diverse onderdelen van het programma SBaB vooruitgang geboekt, met name via afspraken in het BO MIRT (najaar 2022), waarover Provinciale Staten per brief zijn geïnformeerd.

- een rapport aan de staatssecretaris van Infrastructuur & Waterstaat aangeboden over de potentie van mobiliteitsmaatregelen voor het behalen van de klimaatdoelen. Daarnaast hebben er diverse overleggen plaatsgevonden met het Interprovinciaal overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk over de inzet van duurzame mobiliteit en het behalen van de klimaatdoelen. De financiële regelingen op het gebied van duurzame mobiliteit zijn inzichtelijk gemaakt, op basis waarvan Rijk, IPO en VNG nadere afspraken hebben kunnen maken over de samenwerking. Op het vlak van communicatie is de duurzame mobiliteitsgame op diverse congressen ingezet en is een eerste versie van de webpagina van het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland - Flevoland (RMP) gelanceerd.

- per regio Contourendocumenten vastgesteld met de prioriteiten voor de uitvoering van verkeersveiligheidsmaatregelen. Vervolgens is gestart met de concretisering hiervan naar Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid. Ondertussen is ook gewerkt aan het stimuleren en realiseren van verkeersveiligheidsmaatregelen.
- het uitvoeringsprogramma Focus Smart Mobility verder ingericht en zijn we van start gegaan met het vervolg.
- een start gemaakt met de uitvoering van de Agenda Slimme en Schone Logistiek, nadat het in april 2022 door Provinciale Staten is vastgesteld.
- de Aanpak en de Monitor van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) volledig vernieuwd. In een technisch briefing aan de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid is de nieuwe iNHi toegelicht.
- het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) uitgewerkt in een Regionaal Toekomstbeeld Fiets (RTF). Deze is in mei door Provinciale Staten vastgesteld, samen met de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027.
- de financiële opgave om te kunnen blijven investeren in de provinciale infrastructuur uitgewerkt in scenario's en deze zijn toegelicht in een technische briefing tijdens een gezamenlijke bijeenkomst van de commissies Mobiliteit & Bereikbaarheid en Economie, Financiën & Bestuur.

Omgevingsfactoren

- Voor de realisatie van maatregelen zijn we voor een deel afhankelijk van (co)financiering door het Rijk en Europa. In het BO MIRT zijn financiële afspraken gemaakt, over de voor de woningbouwopgave benodigde Mobiliteitsmaatregelen als ook over grote schaalspronginvesteringen (Noord-Zuidlijn, Zuidasdok, Ringlijn Amsterdam).

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

In de volgende samenwerkingsverbanden hebben wij in 2022 gewerkt aan strategische agenda's en uitvoeringsprogramma's met samenhangende maatregelen en projecten:

Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB):

Tijdens het BO MIRT is afgesproken dat het Rijk en de regio gezamenlijk (onder andere) het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp financieren. Daarbij is ook het startdocument voor de MIRT verkenning OV Verbinding Amsterdam Haarlemmermeer vastgesteld.

Het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) is vastgesteld in de Programmaraad van het programma SBaB, inclusief het onderzoek naar het herontwerp van de hoofdwegen rond Amsterdam. Tijdens het Bestuurlijk Overleg (BO) MIRT van november 2022 is een vernieuwde versie van het MTB vastgesteld.

Binnen het Programma SBaB is gewerkt aan een ontwikkelperspectief Amsterdam Bay Area (ABA). In het BO MIRT van november 2022 is een Toekomstvast Investeringspakket (TVIP) ABA vastgesteld.

Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) (Regionaal mobiliteitsprogramma Noord-Holland - Flevoland):

Het jaar 2022 stond voornamelijk in het teken van het op de kaart zetten van het belang van de verduurzaming van mobiliteit voor het behalen van de klimaatdoelen. Dit is gebeurd door het aanbieden van een prognose rapport aan de staatssecretaris (Wat kunnen rmps bijdragen aan de nationale klimaatdoelen?) diverse overleggen met het IPO, VNG en het Rijk en door het inzichtelijk maken van financiële regelingen op het gebied van duurzame mobiliteit. Op het vlak van communicatie is de duurzame mobiliteitsgame op diverse congressen ingezet en is een eerste versie van de webpagina gelanceerd. Het programma Bereikbare Steden heeft als uitgangspunt gediend bij de aanvragen voor de Versnellingsmiddelen Woningbouw die vanuit de diverse steden, zowel binnen de MRA, maar ook in Noord-Holland Noord (Alkmaar en Hoorn) zijn gedaan. Deze aanvragen zijn voor een substantieel deel gehonoreerd tijdens het BO MIRT november 2022.

Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstkomst (ROVT): Het ontwikkelperspectief Bus Rapid Transit is uitgewerkt voor de corridor Haarlem-Schiphol-Amsterdam. In Noord-Holland Noord wordt sinds het najaar 2022 samengewerkt met NS en Transdev aan de Ambitie Publieke Mobiliteit.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) en Regionaal Toekomstbeeld Fiets (RTF):

In mei 2022 hebben Provinciale Staten de regionale uitwerking van het NTF, het RTF, en de Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM) 2022-2027 vastgesteld. In het BO-MIRT van november 2022 hebben Rijk en regio afgesproken om als uitwerking van het NTF gezamenlijk een meerjarige adaptieve uitvoeringsagenda fiets op te stellen.

Koppeling met brede basismonitor

Reistijdverhouding

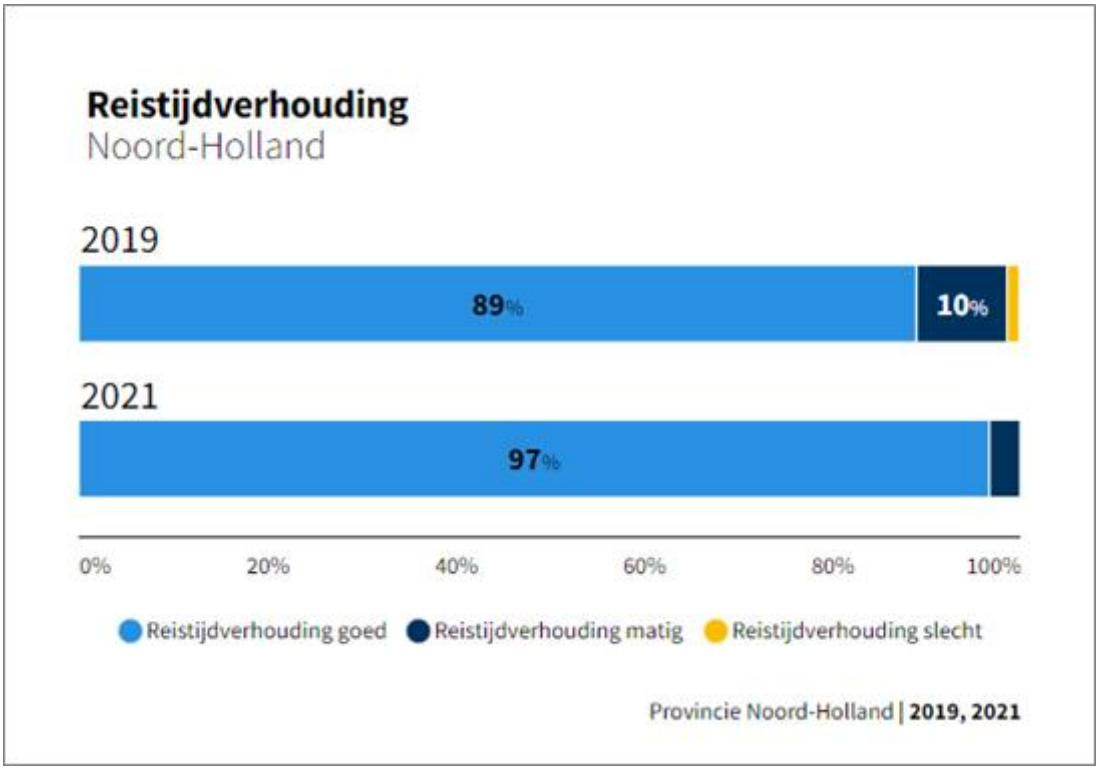

De doorstroming op provinciale wegen is een belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid. De reistijdverhouding zegt iets over de gemiddelde vertraging in de spits op onze provinciale wegen. Hoe hoger het percentage ‘goed’, hoe meer trajecten in het gebied goed scoren. De doorstroming op de provinciale wegen is in 2021 verbeterd in vergelijking met 2019. Vanwege corona hebben meer mensen thuisgewerkt in 2021 en dat is de doorstroming ten goede gekomen.

Technische toelichting

De indicator geeft het percentage weer van de provinciale wegen waar de reistijdverhouding als goed/matig/slecht wordt beoordeeld. De huidige grenswaarde hiervoor is 1,50. In dat geval is de vertraging in de spits maximaal 50% van de minimale reistijd op (zeer) rustige momenten. Een traject scoort ‘slecht’ als de extra reistijd gemiddeld meer dan twee keer de normale/minimale reistijd is (de grenswaarde hiervoor is dus 2,00).

Tevredenheid met reistijd van en naar het werk

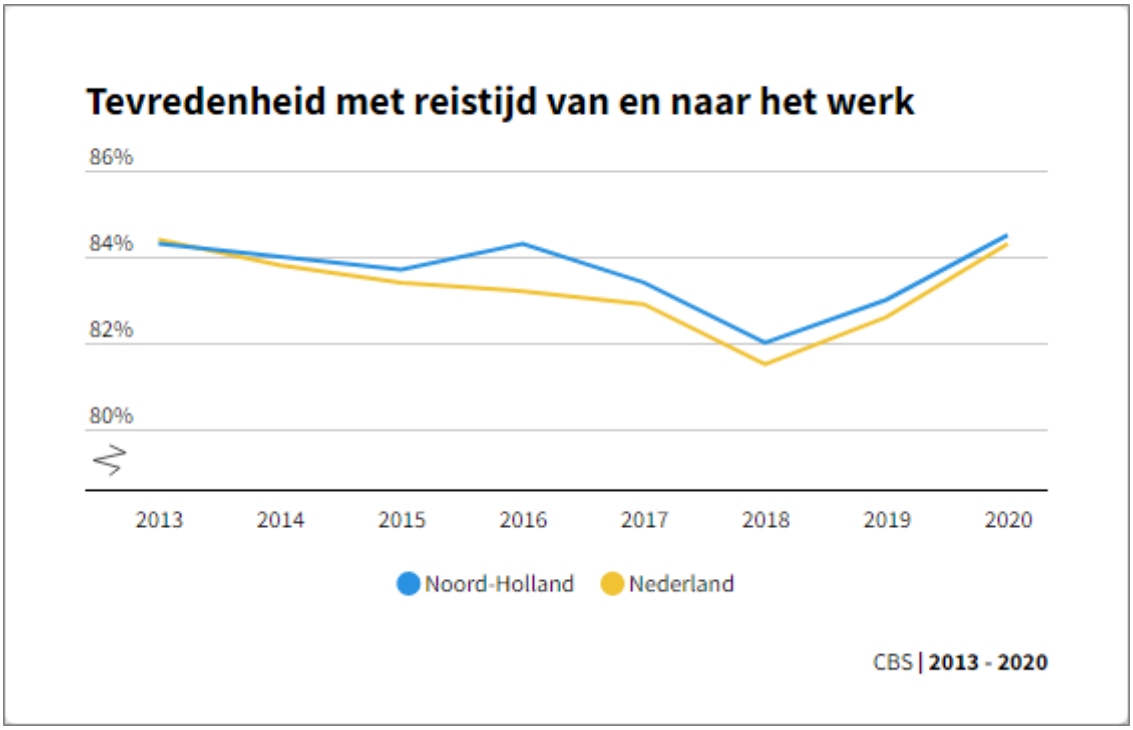

Het percentage inwoners van Noord-Holland dat tevreden is met de reistijd van en naar werk, ligt dicht bij het percentage voor heel Nederland (beide rond de 84%) en ontwikkelt zich hetzelfde. Sinds 2018 is een stijging te zien na een daling vanaf 2016.

Technische toelichting

Deze indicator bevat gegevens uit een steekproef van personen van 18 jaar en ouder, waarbij respondenten op een schaal van 1 tot en met 10 konden aangeven in welke mate ze tevreden zijn met de reistijd van en naar het werk. Een 1 staat daarbij voor volledig ontevreden, een 10 voor volledig tevreden. Een score van 7 tot en met 10 wordt geclassificeerd als tevreden.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

Het jaar 2022 stond voornamelijk in het teken van de verduurzaming van mobiliteit voor het behalen van de klimaatdoelen en het op de kaart zetten van de belangen ervan. Dit heeft onder meer geresulteerd in de afspraak tussen Rijk, IPO en VNG om te kijken hoe we de samenwerking

(bestuurlijk) verder vorm kunnen geven. Hierbij is gebruikgemaakt van een menukaart waarop verschillende thema's en maatregelen gepresenteerd zijn. Daarnaast heeft duurzame mobiliteit een plaats gekregen in de Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM's).

In 2022 hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben gewerkt aan de ontwikkeling van de Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid. Begin 2022 is per regio een 'Contourendocument' met de prioriteiten voor de regio gemaakt. Vervolgens hebben we data verzameld over de risico indicatoren op wegen en fietspaden en is een interactief dashboard ontwikkeld. Op basis van de uitkomsten is in de tweede helft van 2022 gestart met het maken van concrete uitvoeringsprogramma's verkeersveiligheid.

- Met behulp van de subsidieregeling Kleine infrastructuur zijn 32 projecten van gemeenten gesubsidieerd.

- Hebben wij projecten uitgevoerd uit het programma OV-Knooppunten en Ketenaanpak, zie operationeel doel 3.2.1.

- Voor diverse OV-knooppunten zijn onderzoeken uitgevoerd ter bevordering van de regionale bereikbaarheid. Zo is bijvoorbeeld voor P+R Muiden een parkeeronderzoek en enquête uitgevoerd en voor busstation Crailo een quick scan uitgevoerd voor korte termijn maatregelen.

- We hebben gewerkt aan de uitvoering van de Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM) 2022-2027. Met de regio's zijn uitvoeringsplannen gemaakt voor de doorfietsroutes. De subsidieregeling Kleine infrastructuur is aangepast met hogere subsidiepercentages voor o.a. doorfietsroutes, met als gevolg de verlening van een recordbedrag aan subsidies.

- Wij hebben gewerkt aan plannen voor extra fietsparkeerplekken bij stations, in samenspraak met ProRail en verschillende gemeenten.

- De derde en laatste tranche is uitgekeerd van de incidentele subsidie voor de OV-Terminal van het project Zuidasdok, à € 30,2 miljoen. Uit het budget dat we namens het Rijk beheren zijn in 2022 geen subsidieaanvragen in het kader van OV SAAL (Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad) ingediend.

- Wij hebben uitvoering gegeven aan het plaatsen van laadinfrastructuur, via het samenwerkingsprogramma MRA-Elektrisch. In het afgelopen jaar zijn ruim 2000 nieuwe laadpunten geplaatst, waarvan circa 1500 in de provincie Noord-Holland. Dit is conform de verwachting.

- Wij hebben gewerkt aan regionale strategieën en actieprogramma's voor zes corridors in de provincie Noord-Holland. In uitvoering zijn het Actieprogramma Gooicorridor, Actieprogramma OV-knooppunten IJmond Zuid-Kennemerland en het Ontwikkelbeeld Zaancorridor. Daarnaast zijn vervolgstappen gezet in de verdere uitwerking van de Ontwikkelagenda Hoornse Lijn, het 10-puntenplan voor de Helderse Lijn (spoorlijn Schagen-Den-Helder plus Texel) en de ontwikkeling van een strategie voor de Westfriese Lijn (Hoorn-Enkhuizen). De strategieën met actieprogramma's vormen samen de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland.

- We hebben een voorstel opgesteld voor de ontwikkeling van een Ambitie Publieke Mobiliteit.

Koppeling met brede basismonitor

Verkeersveiligheid

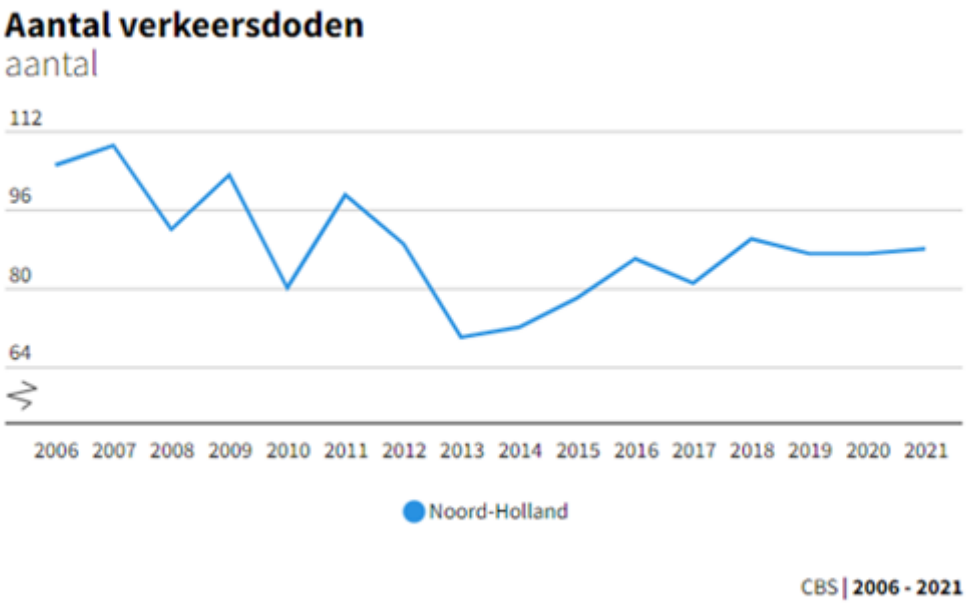

Na een decennialange daling van het aantal verkeersslachtoffers zien we helaas dat het aantal verkeersongevallen in de provincie de afgelopen jaren weer licht toeneemt. Het aantal verkeersdoden is tussen 2020 en 2021 met één toegenomen tot 88. De provincie Noord-Holland en Noord-Hollandse gemeenten werken samen aan verkeersveiligheid. De landelijke plannen hiervoor zijn vastgelegd in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. De gezamenlijke ambitie is nul verkeersslachtoffers in 2050.

Technische toelichting

Aantal verkeersdoden per jaar.

Actieve mobiliteit

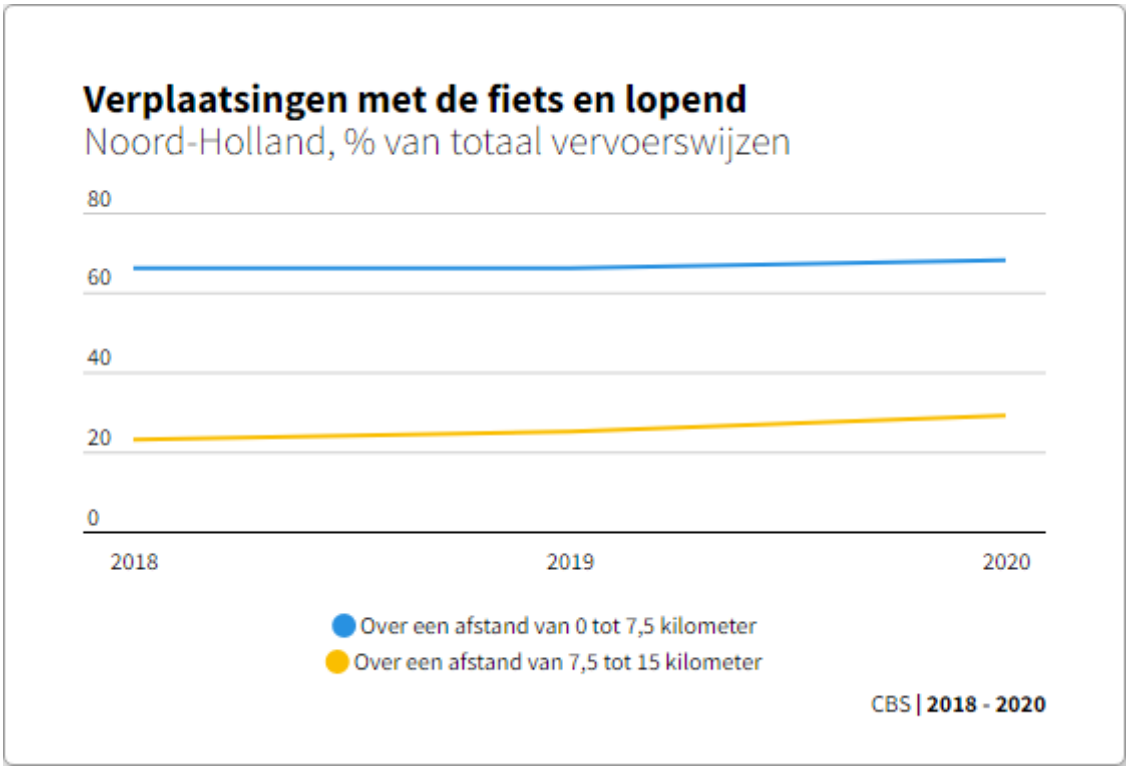

In Noord-Holland is het percentage verplaatsingen met de fiets en lopend voor afstanden tot 7,5 kilometer 67,6% en voor de afstanden van 7,5 tot 15 kilometer 28,9%. Dit is beide hoger dan het Nederlands gemiddelde. In Utrecht ligt dit percentage het hoogst, in Limburg verreweg het laagst. In Noord-Holland zijn beide percentages met name tussen 2019 en 2020 toegenomen.

Technische toelichting

Het gemiddelde percentage verplaatsingen dat per persoon per jaar lopend of met de fiets wordt afgelegd over een afstand van 0-15 kilometer ten opzichte van de totaal vervoerwijzen (personenauto, trein, bus/tram/metro, fiets, lopen, overige vervoerwijze).

4.1.3 Investeringstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen

Toelichting

In 2022 is de Aanpak en de Monitor van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) in concept afgerond en toegelicht aan de Statencommissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in een technische briefing. Hiermee komt een vernieuwd afwegingskader beschikbaar voor het doen van investeringen op provinciale infrastructuur. De iNHi is gebaseerd op het Perspectief Mobiliteit en bevat onder andere beïnvloedingsindicatoren voor verstedelijking, stikstof en klimaatadaptatie.

In het kader van de rijkssubsidie SV 2030 hebben we een subsidie aangevraagd en de beschikking ontvangen voor het verkeersveiliger maken van de provinciale weg tussen Sint Maartenszee en Groote Keeten (Noordkop).

Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken zijn in november 2022 vastgesteld met het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030. Daarbij is bestuurlijk toegelicht dat uit de doorrekening van het iMPI blijkt dat

de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen onvoldoende ruimte heeft om alle geprogrammeerde projecten in de studiefase te kunnen realiseren.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	2.792	9.413	8.120	1.293
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	58.107	57.880	59.270	-1.390
4.1.3	Investeringstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen	600	600	0	600
	Totaal lasten	61.499	67.893	67.389	503
	Totaal baten	-2.992	-7.707	-6.541	-1.167
	Totaal saldo	58.507	60.185	60.848	-663
	Storting				
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	205	405	405	0
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	11.233	24.761	24.761	0
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 4.1.2	0	6.490	6.490	0
	Onttrekking				
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	-1.485	-1.037	-728	-308
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-55.006	-55.465	-58.247	2.782
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 4.1.2	0	-5.560	-5.560	0
	Resultaat	**13.455**	**29.779**	**27.968**	**1.811**

*een positief verschil is voordelig

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Toelichting

Goed openbaar vervoer houdt regio's aantrekkelijk om te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken. Om goed openbaar vervoer te waarborgen hebben wij in 2022 gewerkt aan de volgende prioriteiten:

- We hebben een Transitieplan opgesteld om de financiële gaten, die zijn ontstaan als gevolg van de coronacrisis, (deels) te dichten. Tevens is gestart met de uitvoering van het plan. Onderdeel van het plan is een overnameregeling van de Zero Emissie (ZE) voertuigen en laadinfrastructuur. Daarnaast is hiervoor een herfinancieringsregeling afgesproken. Ten slotte zijn aanpassingen doorgevoerd om de concessies flexibeler te maken om ze beter aan te laten sluiten bij de gewijzigde vervoervraag.
- In de concessies zijn nieuwe dienstregelingen ingegaan:
  - Concessie Gooi- en Vechtstreek (2021-2030)
  - In december 2022 is in de Gooi en Vechtstreek HOV in 't Gooi geopend en daarbij het lijnennet aangepast (conform de bieding van Transdev).

- Concessie Haarlem-IJmond (2017-2027)
  In Haarlem-IJmond is begin 2022 het lijnennet aangepast in de IJmond, passend bij de gewijzigde vervoersvraag in deze regio. In de rest van de concessie Haarlem-IJmond zijn slechts beperkte wijzigingen doorgevoerd (bijv. aangepaste dienstregelingstijden i.v.m. aanpassing dienstregeling NS).
- Concessie Noord-Holland Noord (2018-2028)
- Voor Noord-Holland Noord geldt dat beperkte wijzigingen in het lijnennet zijn doorgevoerd. Sinds het najaar 2022 wordt samen met Transdev en NS gewerkt aan een gezamenlijke analyse van het OV-systeem in Noord-Holland Noord. Gekeken wordt hoe het OV kan worden behouden, dan wel worden versterkt waarbij ook gekeken wordt naar vraag gestuurd OV en deelsystemen.

· Op het gebied van verduurzamen zijn we gestart met het zekerstellen van laadinfra (aansluitingen elektriciteit) en stallingen zodat verdere verduurzaming de komende jaren mogelijk is. Afspraken worden gemaakt passend bij het Bestuursakkoord ZE Regionaal OV per bus. Ook de overname- en herfinancieringsregeling uit het Transitieplan maken onderdeel van het verduurzamen uit.

· Het Bestuursakkoord Toegankelijkheid Openbaar Vervoer is getekend.

Tot slot heeft de instroom van ZE-bussen in de Gooi en Vechtstreek vertraging opgelopen. Dit komt doordat onderdelen niet geleverd konden worden als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Daardoor wordt de doelstelling (100% ZE in 2022) pas medio 2023 gerealiseerd.

Omgevingsfactoren

- Sinds de uitbraak van het Coronavirus is het aantal reizigers dat gebruik maakt van het OV fors gedaald en daarmee ook de reizigersopbrengsten. De coronamaatregelen in het OV zijn eind maart 2022 gestopt waarna reizigers weer langzaam terug zijn gekomen in het OV (instappers naar 80%). De groei lijkt inmiddels echter te stagneren (bijv. door thuiswerken, groei elektrische fiets en tweede autogebruik).

- Het Rijk heeft tijdens de hele coronaperiode een beschikbaarheidsvergoeding (BVOV) gegeven om het OV-systeem te laten doorrijden. Hierdoor zijn wij in 2022 in staat geweest om het voorzieningenniveau op 90 tot 95% t.o.v. 2019 te houden. De OV-sector heeft in 2022 gezamenlijk gestreden voor een voortzetting van de BVOV. Dit heeft geresulteerd in een TVOV (Transitie Vangnet Openbaar Vervoer). De meerwaarde van de TVOV voor onze concessies wordt nog nader beschouwd.

- In 2022 heeft de provincie te maken gehad met forse prijsstijgingen (inclusief inflatie) en kostenontwikkelingen. Dit heeft druk gelegd op het OV-budget. Daarnaast heeft dit geresulteerd in een tariefsverhoging voor de reizigers. We zien dat door deze ontwikkelingen de OV-markt verstoord is.

- Over de ontwikkeling van de dienstregeling van NS hebben wij onze zorg uitgesproken. Dit gezien de afschaling die daar heeft plaatsgevonden en de doorwerking hiervan op het Noord-Hollandse mobiliteitssysteem. Een verslechtering van de NS-dienstregeling resulteert in een groei van de automobiliteit. Daarnaast heeft dit ook invloed op de reizigersontwikkeling van onze buslijnen.

- Ten slotte zagen we in 2022 dat een krapte op de arbeidsmarkt de beschikbaarheid van chauffeurs onder druk heeft gezet. Dit heeft geresulteerd in rituitval in 2022 en maakt ook dat verdere groei/herstel van een dienstregeling in 2023 lastig is.

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

In de concessie Gooi- en Vechtstreek (GV) (2021-2030) is eind 2022 HOV in 't Gooi opgeleverd. Daarnaast is het lijnennet per december 2022 aangepast aan de nieuw aangelegde vrij liggende businfrastructuur. Hiermee is er sprake van een enorme kwaliteitsimpuls van het OV in GV. Door de oorlog in Oekraïne is er vertraging in de oplevering van een aantal ZE bussen in GV. De planning is nu dat medio 2023 deze concessie 100% Zero Emissie (ZE) uitgevoerd wordt.

De concessies Haarlem-IJmond (2017-2027) en Noord-Holland Noord (2018-2028) zijn inmiddels enkele jaren geleden gegund en in beheer. Op dit moment is het aandeel ZE in de concessie Haarlem-IJmond 70%. In Noord-Holland Noord is dit 50%. Het beleid van de provincie is om dit aandeel de komende jaren te laten toenemen. In Noord-Holland Noord hebben buurtbussen een belangrijke taak in het bereikbaar houden van de regio. Omdat er op dit moment nog geen elektrische buurtbussen zijn zullen dit de schoonste dieselbussen worden. Daarbij is een terugkoopregeling afgesproken zodra ZE buurtbussen op de markt komen.

De provincie wil met een aanbesteding van OV-concessies inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid jaarlijks 0,1% hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. Deze indicatoren konden in 2020, 2021 en 2022 slechts beperkt gebruikt worden als gevolg van de coronacrisis. Over het kalenderjaar 2022 zal wel een nieuwe klanttevredenheidsmeting beschikbaar komen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem.	8.1	Betreft: Algemeen oordeel per ov-autoriteit, al het openbaar vervoer. (Bron: ov-klantenbarometer 2022)

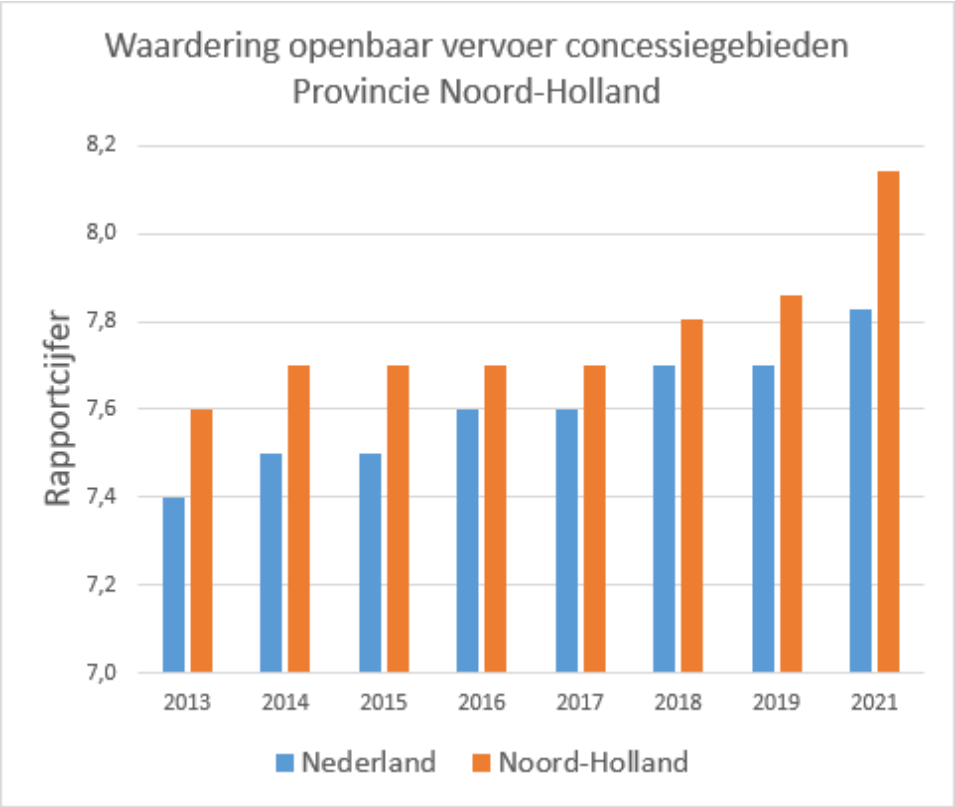

Toelichting:
Klantwaardering laat nog steeds de 0,1 punt groei zien die we gedefinieerd hebben

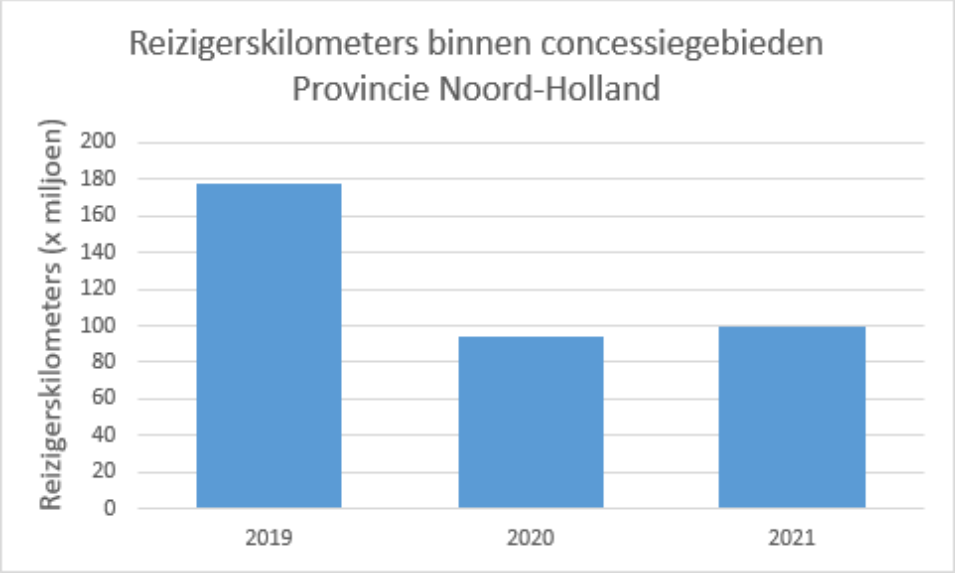

Toelichting:
Reizigerskm zijn t.o.v. 2020 met meer dan 1% gestegen maar de cijfers zijn door de invloeden van de coronapandemie niet representatief.

Koppeling met brede basismonitor

Gebruik OV

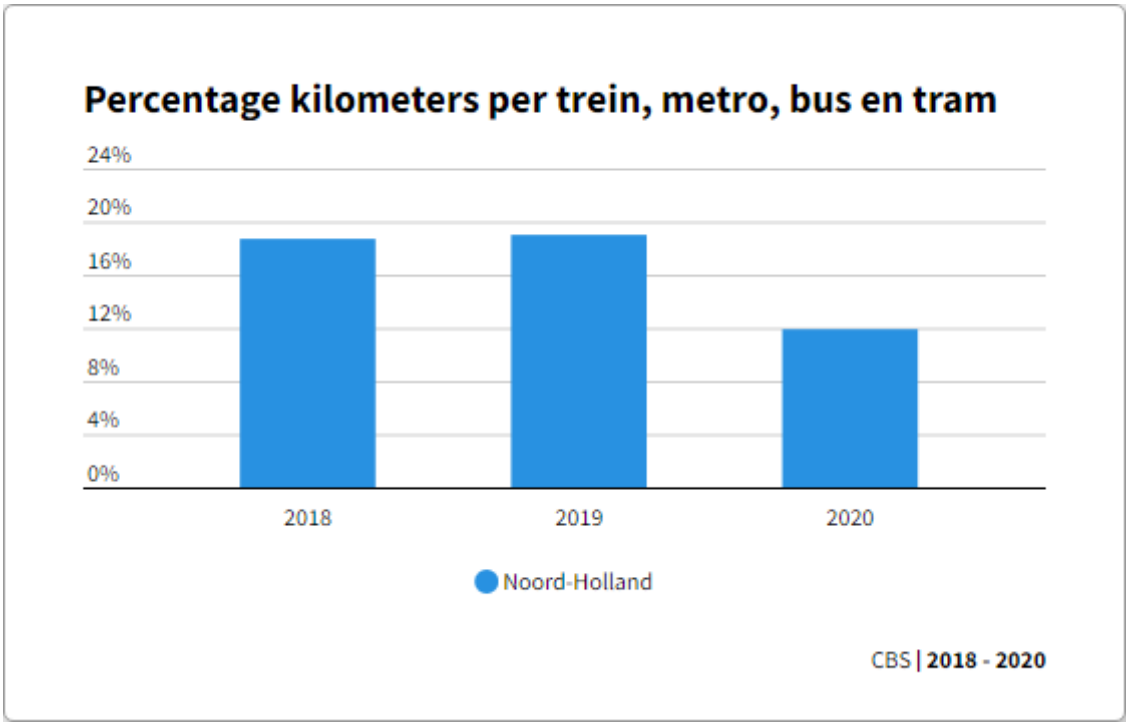

Het percentage kilometers dat afgelegd wordt per trein, metro, bus of tram ten opzichte van het totaal afgelegde kilometers (modal split) is in Noord-Holland het hoogste in vergelijking met de andere provincies. Dit percentage ligt in Noord-Holland consequent hoger in vergelijking met het Nederlands gemiddelde. In 2020 is het percentage kilometers per trein, metro, bus of tram flink afgenomen ten opzichte van 2019 in zowel de provincie als in Nederland. In 2020 daalde het aantal reizigers met het openbaar vervoer fors door de coronacrisis.

Technische toelichting

Percentage kilometers per trein, metro, bus en tram t.o.v. het totaal aantal reizigerskilometers in de populatie 6 jaar en ouder.

Klantwaardering openbaar vervoer

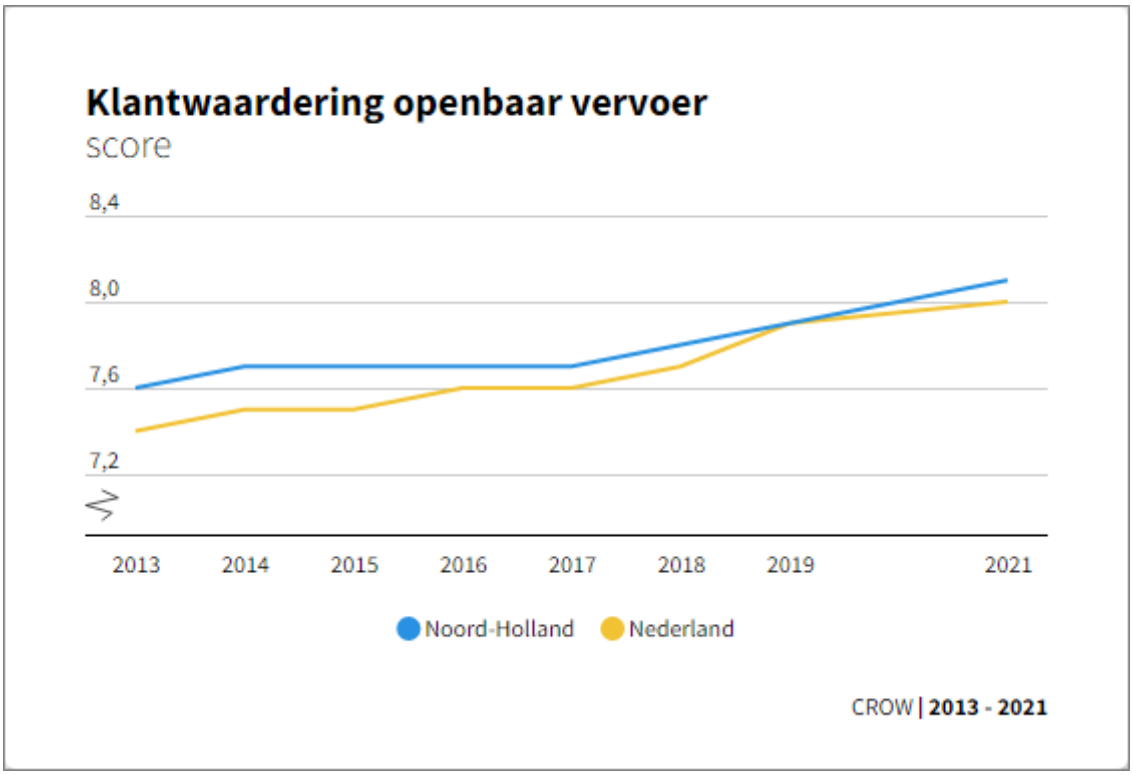

De algemene klantwaardering voor het openbaar vervoer is tussen 2013 en 2021 in Noord-Holland met 0,5 punten gestegen. De waardering in heel Nederland is gestegen met 0,6 punten. Noord-Holland scoorde in 2021 gemiddeld 0,1 punten hoger dan Nederland. In 2020 is er geen OV-klantenbarometer uitgevoerd. De cijfers van 2021 geven een beeld van de tevredenheid met het openbaar vervoer in coronatijd. Reizigers moesten verplicht een mondkapje dragen en de samenstelling van reizigers was anders in vergelijking met voorgaande jaren. Er waren bijvoorbeeld minder forenzen door meer thuiswerken en minder studenten door meer onlineonderwijs.

Technische toelichting

Algemeen oordeel over het openbaar vervoer op een schaal van 1 tot 10.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.2			Openbaar vervoer waarborgen	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	59.700	60.257	61.948	-1.691
	Totaal lasten	59.700	60.257	61.948	-1.691
	Totaal baten			-4.315	4.315
	Totaal saldo	59.700	60.257	57.633	2.624
	Storting				
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	67	67	67	0

	Onttrekking				
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	-7.567	-2.972	-230	-2.742
	Resultaat	**52.200**	**57.352**	**57.470**	**-118**

*een positief verschil is voordelig

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Toelichting

Prioriteiten

In de Begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

Verkeersmanagement op de vaarweg

Met de bediening van bruggen en sluizen vanuit één centraal punt stimuleert de provincie het vervoer over water én verbetert de doorstroming op de wegen. De provincie wil in 2026 vanuit brugbedieningscentrale minimaal 40 bruggen en sluizen bedienen. Er zijn al 13 bruggen aangesloten op de bediencentrale. 7 bruggen en sluizen worden aangesloten tijdens geplande werkzaamheden/renovatie. Voor de aansluiting van de overige bruggen en sluizen heeft de provincie in 2022 een raamovereenkomst gesloten.

Verkeersmanagement op de weg

In 2022 is een start gemaakt met het uitfaseren van de verkeersmanagement centrale in Hoofddorp. PNH neemt verkeersmanagement als dienst af waarbij de regie bij de provincie blijft.

Afstemmen van werkzaamheden en evenementen

In 2022 is de provincie ook weer betrokken bij de afstemming rondom de verkeersstromen van en naar de Formule 1 in Zandvoort. Minder dan 5% van de 300.000 bezoekers kwam met de auto naar het evenement. Door optimale samenwerking was de F1 in Zandvoort wederom een groot succes.

Incidentmanagement

De gemiddelde aanrijtijden van de weginspecteurs over het jaar 2022

- 80% van de aanrijtijden van de weginspecteurs naar de incidenten ligt binnen de gestelde tijd van 30 minuten. Het betroffen 1968 incidenten (pech/ongevallen).
- 20% van de aanrijtijden lag tussen de 30 en 90 minuten. Het betrof 611 incidenten. Ook deze aanrijtijden vallen binnen de gestelde 45 minuten, daar deze buiten de reguliere werktijden plaats vonden

Gladheidsbestrijding

Het project Grass2grit (het sap uit bermgras gebruiken als dooimiddel) is medio 2022 afgerond. Alhoewel we veel hebben geleerd uit dit project, is helaas ook gebleken dat deze toepassing niet levensvatbaar is vanwege beperkte houdbaarheid van het grassap.

In 2022 heeft Provincie Noord Holland 25 nieuwe zoutstrooiers aangeschaft. We kunnen hiermee zo'n 20% zout besparen. Deze strooiers zijn dit gladheidseizoen (de winter van '22/'23) in gebruik genomen.

In 2022 zijn 13 preventieve strooibeurten uitgevoerd, waarbij het jaargemiddelde tussen de 30 en 35 strooibeurten ligt.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

In 2022 is een start gemaakt met het uit faseren van de provinciale verkeersmanagement centrale. Dit heeft geen consequenties voor de bediencentrale van de tunnels en/of de bediencentrale van de beweegbare bruggen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.3	Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	31.170	34.907	33.498	1.409
4.3.2	Centrales beheren en in stand houden	8	0	0	0
	Totaal lasten	31.178	34.907	33.498	1.409
	Totaal baten	-1.763	-1.763	-1.556	-207
	Totaal saldo	29.415	33.144	31.942	1.202
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**29.415**	**33.144**	**31.942**	**1.202**

*een positief verschil is voordelig

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

Toelichting

In 2022 hebben wij onze infrastructuur in stand gehouden met behulp van onze gebiedsaannemers. De vervangingsprojecten zijn geprogrammeerd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030. Nieuwe studieprojecten, promoties naar de plan- en realisatiefase en de financiële stand van zaken van de onderhoudsbudgetten zijn in november 2022 vastgesteld met het iMPI. Daarbij is bestuurlijk toegelicht dat uit de doorrekening van het iMPI blijkt dat de stelpost Vervangingsinvesteringen onvoldoende ruimte heeft om alle geprogrammeerde vervangingen in de studiefase te kunnen realiseren.

In 2022 is de volgende inzet geweest op de prioriteiten:

- Verduurzaming infrastructuur;
- Uitvoeren programma Machinerichtlijn;
- Aanpak chroom-6 bruggen;
- Verbetering biodiversiteit.

Ten aanzien van de in de begroting 2022 vastgestelde prioriteiten is de voortgang hiervan als volgt.

Prioriteiten

- Verduurzaming infrastructuur: De verduurzaming van infrastructuur is meegenomen bij zowel de gebiedscontracten als in een aantal projecten waartoe door uw Staten is besloten.
- Verbetering biodiversiteit: De werkzaamheden ten behoeve van verbetering biodiversiteit zijn grotendeels ondergebracht bij de gebiedsaannemer. De laatste maatregelen worden in 2023 geïmplementeerd. In 2022 is ook gestart met het meetnet biodiversiteit om de biodiversiteit bevorderende effecten van het aangepaste maaibeheer te kunnen monitoren.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). Zo staat erin beschreven wat de opbouw van onze kapitaalgoederen is, hoe deze worden onderhouden en wat de kosten hiervan zijn. De NIKG stelt ook beleidskaders en financiële kaders vast voor het beheer en onderhoud. Zo wordt de lange termijn ontwikkeling van de financiën van deze kapitaalgoederen van de provincie inzichtelijk gemaakt.

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het integraal Meerjaren Programma Infrastructuur (iMPI).

Naast het reguliere beheer en onderhoud worden nieuwe ontwikkelingen ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma, waaronder bijvoorbeeld verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit. Vanzelfsprekend voldoen we aan wet- en regelgeving. Actueel zijn hierin bijvoorbeeld aanpak van Chroom-6 en de implementatie van de Machinerichtlijn (MRL).

Zie het iMPI voor een nadere toelichting.

Verduurzaming infrastructuur:

De provincie wil qua verduurzaming bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Om de ambities te verwezenlijken is volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals toepassen van duurzaam asfalt, elektrisch materieel, ledverlichting en circulair bouwen. Om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren is innovatie onontbeerlijk. Hier is dan ook in 2022 op ingezet, zie 4.4.2. Daarnaast is samenwerken essentieel voor de verduurzamingsopgave. Zo is in 2022 de ambitiebepaling

Provinciale Klimaat en circulaire Infrastructuur (PKCI) ondertekend. Met de Ambitiebepaling PKCI scharen de provincies zich gezamenlijk (in IPO verband) achter de doelstelling om in 2030 zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair te werken. Met de gezamenlijke doelstelling worden de individuele doelstellingen van de provincies ondersteund en waar mogelijk versneld.

Naar aanleiding van de groeiende vraag naar duurzaamheid-georiënteerde werknemers op de arbeidsmarkt, is het zij-instroomprogramma Duurzaamheid opgesteld. Dit programma is opgesteld ten behoeve van zij-instroom voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar nieuwe beroepen in verschillende sectoren met betrekking tot duurzaamheid en de bijbehorende complexe maatschappelijk opgaven. Het programma is inhoudelijk uitgewerkt door 17 MRA trainees in het najaar van 2022. Daarna heeft het programmateam van de Provincie Noord-Holland het van hen overgenomen. Medio 2023 zal voor de zij-instromers het opleidingstraject afgerond zijn.

Uitvoeren programma Machinerichtlijn:

In het programma Machinerichtlijn wordt een beoordeling gedaan van veiligheid van bruggen en sluizen en de noodzakelijke verbetermaatregelen uitgevoerd. Daarnaast wordt er ook gekeken naar verkeersveiligheid en Arboveiligheid, zodat alle bruggen en sluizen voldoen aan de gestelde veiligheidseisen. Het programma Machinerichtlijn wordt gecombineerd uitgevoerd met het programma 24u Centrale Bediening.

Aanpak chroom-6 bruggen

Sinds 2018 wordt bij geplande werkzaamheden aan (verflagen van) provinciale bruggen eerst preventief onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van Chroom-6. Indien een te hoge concentratie Chroom-6 wordt vastgesteld, wordt in overleg met de desbetreffende onderhoudsaannemer specifieke beheersmaatregelen bepaald volgens de door de RIVM voorgeschreven veiligheidsprocedures.

Verbetering biodiversiteit:

Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. In 2022 is gestart met het meetnet biodiversiteit om de biodiversiteit bevorderende effecten van het aangepaste maaibeheer te kunnen monitoren. Deze laatste maatregelen worden in 2023 geïmplementeerd.

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2022	2022	2023	2024	2025
Percentage wegen(incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	96%	95%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% (zeer) tevreden weggebruikers)	Percentage	83 % (2021)	80%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh)	Percentage t.o.v. 2019	74 %	70%*			

*Toelichting: de uitrol van Led-verlichting fase 2 is wat vertraagd en zal in 2023 worden afgerond.

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van de stand van zaken van de lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI. In 2022 hebben we gewerkt aan de studiefase van circa 50 verbeter- en uitbreidingsprojecten. Daarvan zijn inmiddels vijf projecten gepromoveerd naar de planfase/realisatiefase en drie studieprojecten beëindigd.

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De provincie beschrijft in het iMPI welke vervangingsinvesteringen geprogrammeerd staan. Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het iMPI2023-2030.

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het iMPI2023-2030.

In 2022 hebben factoren van buitenaf impact gehad op de projecten in de plan- en realisatiefase. De stijging van grondstofprijzen en oplopende levertijden van materialen is daarvan de belangrijkste. Dit heeft effect op diverse projecten. Eerst moest aanvullend krediet worden aangevraagd omdat de inschrijfsom vanwege prijsstijgingen hoger was dan het beschikbaar krediet. Daarnaast vormen de voortdurende wijzigingen in de uitvoering van de stikstofwetgeving een belangrijk risico voor projecten die in aanbesteding en uitvoering gaan doordat berekeningen opnieuw moesten worden uitgevoerd.

De inzet op duurzaamheidsmaatregelen in de projecten leidt tot een verkleining van het risico op vertraging door wijzigende stikstofkaders omdat in die projecten vaak minder stikstofuitstoot plaatsvindt.

In 2022 zijn ook mooie resultaten geboekt zoals de ingebruikname van de Alexiatunnel en HOV 't Gooi; de uitvoering van de N241 AC de Graafweg en de Zaanbrug; de aanschaf van tweedehands damwanden voor oeververvangingen en de openstelling van de 1e brug bij Ouderkerk.

De provincie voert noodzakelijke oeververvangingsprojecten uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. In 2022 is 4,04 km aan oeververvangingen gerealiseerd.

De provincie pakt de oeververvangingsprojecten voor de komende jaren op met één marktpartij. In deze samenwerking is duurzaamheid de belangrijkste ambitie. Denk daarbij aan het structureel verminderen met 80% van de milieukosten (door CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijk herbruikbare materialen). Tot slot is het met

de huidige krapte op de arbeidsmarkt een uitdaging om de projectteams goed bemenst te houden. Dit zorgt voor meer verloop in de projectteams en vraagt soms om prioritering ten aanzien van inzet.

Prestatie indicator 4.4.4

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	13,4km	4,04km	

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten. De aannemerscombinaties zijn verantwoordelijk voor het vast en variabel onderhoud, de programmering en planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling. Op basis van het beheerplan Biodiversiteit heeft de gebiedsaannemer voorstellen gedaan. 80% van de verbetervoorstellen is in 2022 uitgevoerd of doorgevoerd. De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook de aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen en transitie van beplanting.

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades. De samenwerking en overleg structuur met de waterschappen is het afgelopen jaar intensief opgepakt en zorgt voor betere afstemming met elkaar in het beheer.

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie zet in op innovaties die impact hebben op grondstoffen- en CO2-reductie. Samen met onze partners zijn we bezig om de inkoopleidraden te uniformeren om circulair en energieneutraal te bouwen. Zo is in de gebiedscontracten gebruik gemaakt van duurzaam Bio boundbeton en duurzaam asfalt. Er is gebruik gemaakt van groen gas asfaltcentrales, elektrisch materieel en transport. Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties zoals bijvoorbeeld epoxy-asfalt dat een vier tot vijf keer langere levensduur heeft. Daarnaast zijn wij als provincie gestart in 2022 met de aanleg van een pilotlocatie van een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen. De provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking, zoals een fietspad uitgerust met een zonnewegdek. In 2022 is tevens het zonnefietspad op de N232 aanbesteed.

In 2022 heeft de provincie IFD (Industrieel, flexibel en demontabel) voor beweegbare en vaste bruggen als standaard verklaard. Industrieel Flexibel en Demontabel bouwen (IFD) is als eis opgenomen bij het project vervanging Stolpenbasculebrug. De beweegbare Cruquisbrug is energieneutraal ontworpen. Hiermee maken wij circulair bouwen mogelijk. Tevens draagt de provincie bij aan het initiëren van uitwisseling van/handel in grote gebruikte bouwonderdelen. In 2022 is gestart met het onderzoek naar de mogelijkheid voor hergebruik van brugliggers afkomstig van de A9 bij de bouw van de vaste brug in de N201.

Na de afronding van het uitvoeringsprogramma Smart Mobility is een start gemaakt met de Focus Smart Mobility. Dit heeft al concrete resultaten opgeleverd. Een kort overzicht van de behaalde resultaten in 2022:

- De Smart Mobility handelsmissie naar de Westkust van de VS (Californië) ten behoeve van de mobiliteitsuitdagingen voor de nabije toekomst.
- Op 12 intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI's) worden gebruikerstoepassingen uitgebreid getest. Voorbeelden van toepassingen zijn geconditioneerde prioriteit voor vrachtverkeer en hulpdiensten. Dit grootschalig testen gebeurt ook bij andere wegbeheerders.
- Vanuit de Focus Smart Mobility 2022-2025 zijn o.a. de volgende projecten in 2022 opgestart, waarvan er een inmiddels een aantal zijn afgerond:
    - Auto van de Straat (afgerond)
    - Duurzaam Slim Verkeersmanagement (loopt door in 2023)
    - Hubstrategie (afgerond)
    - Connected Transport Corridors (loopt door in 2023)
    - Road Monitoring (loopt door in 2023)
    - Inrichten regionale Werkplaats Deelmobiliteit (afgerond)
    - Hub Alkmaar & Haarlem Nieuw Zuid (langjarig traject)
    - Verkenning MaaS (afgerond)

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	5.666	4.951	4.366	585
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	1.011	4.263	4.072	191
4.4.4	Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren	13.367	10.925	12.063	-1.138
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	77.093	65.316	62.319	2.996
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	24.409	12.906	10.798	2.108
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.375	4.600	3.234	1.366
	Totaal lasten	125.920	102.961	96.852	6.109
	Totaal baten	-34.778	-10.161	-7.562	-2.599
	Totaal saldo	91.142	92.800	89.290	3.510
	Storting				
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	21.034	21.034	21.034	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	0	0	15.806	-15.806
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	0	0	23.756	-23.756
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	17.207	20.278	20.278	0
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	6.000	7.356	7.356	0
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	427	7.195	7.195	0
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	0	4.031	1.703	2.328
	Onttrekking				
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-3.820	-21.176	-60.474	39.299
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-124	-131	-132	1
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-1.230	0	0	0
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	-27.581	-20.738	-17.489	-3.249
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	-7.650	-9.214	-8.202	-1.012
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	-2.486	-7.553	-3.470	-4.083
	Resultaat	**92.919**	**93.882**	**96.653**	**-2.771**

*een positief verschil is voordelig

Programma 5 Groen

Doelenboom

5. Groen
5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden
5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren
5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren
5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren
5.2 Beheren van de groenstructuur
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
5.2.3 Uitvoeren geven aan de Wet natuurbescherming
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren
5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

In het jaar 2022 nam de aandacht voor de opgaven in het landelijk gebied sterk toe. Het belang van biodiversiteit, het terugdringen van de stikstofemissie, de transitie van de agrarische sector, het tegengaan van bodemdaling, verbetering van de waterkwaliteit: al deze opgaven hadden ook een grote invloed op het werk van de provincie. De provincie speelt als ‘gebiedsautoriteit’ een belangrijke rol om de verschillende partijen in het landelijk gebied bij elkaar te brengen, om keuzes te maken en kennis te delen. De provincie beschikt over wettelijke bevoegdheden, financiële middelen en menskracht. Tegelijkertijd is duidelijk dat deze vraagstukken zó complex zijn, dat ze onze samenleving nog tientallen jaren zullen bezighouden. Het landelijk gebied staat aan de vooravond van grote transities, die niet simpelweg zijn op te lossen met geld of wettelijke bevoegdheden. Nog veel belangrijker voor een realisatie van alle doelen zijn samenwerking tussen alle betrokken partijen, begrip voor elkaars belangen, duidelijkheid over de doelen aan de horizon en de durf om soms lastige keuzes te maken.

Samen met onze partners zoeken we naar een goede balans in de aanpak van genoemde opgaven. Om dit goed te kunnen doen hebben we – in een steeds krapper wordende arbeidsmarkt – de formatie uitgebreid om uiteindelijk tot een provinciedekkende aanpak te komen, waarin in alle regio’s tegelijkertijd gewerkt kan worden. In 2022 zijn hiervoor de eerste stappen gezet.

In 2022 gingen beleidsontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van stikstof, en beleidsuitvoering hand in hand. De provincie Noord-Holland heeft verdere stappen gezet met de uitvoering van

integrale gebiedsprocessen in het landelijk gebied, door gebiedsprogramma's te continueren of nieuw in te stellen en verder te bemensen. In deze gebiedsprogramma's wordt onder provinciale regie aan de hierboven genoemde opgaven gewerkt. De aanpak van de opgaven in het landelijk gebied in onderlinge samenhang en de samenwerking met alle belanghebbenden daarin zijn daarbij de sleutels. Stikstofaanpak kreeg in 2022 extra aandacht, zowel vanuit het belang voor natuur en biodiversiteit als vanwege de relatie met stagnatie bij andere grote transities, zoals woningbouw en de energietransitie.

Alles bij elkaar zorgden deze grote opgaven voor een toenemende druk op zowel de provinciale organisatie als op onze partners en waren capaciteit en financiële middelen niet onbeperkt voorhanden. Dit betekent dat niet alles mogelijk was: er moesten keuzes worden gemaakt passend bij onze provinciale taken en de gewenste politieke focus.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming
- Wet stikstofreductie en natuurherstel
- Omgevingswet
- Wet ruimtelijke ordening

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH 2050
- Programma Natuurnetwerk 2022
- Masterplan biodiversiteit
- Visie Recreatie & toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Gebiedsprogramma Laag Holland (i.o.) / Regionale Veenweidenstrategie

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Groen
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	140.022	121.531	113.904	7.627
Baten	-7.392	-12.045	-9.828	-2.217
Saldo van baten en lasten	132.630	109.486	104.076	5.410
Stortingen reserves	37.479	70.904	67.948	2.956
Onttrekking reserves	-91.846	-80.901	-69.922	-10.979
Resultaat	**78.263**	**99.489**	**102.102**	**-2.613**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

In 2021 hebben Provinciale Staten (PS) een stikstofstrategie vastgesteld bestaand uit twee doelen en twee sporen. De doelen: reductie en herstel. De sporen: gebiedsgericht en provinciebreed. Voor de sectoren landbouw, mobiliteit, wonen, havens-en industrie en de natuur zelf, zijn in 2022 uitwerkingen voorbereid, die dienen als bouwstenen voor het tot stand te brengen en in 2023 te leveren Provinciaal Programma Landelijk gebied. Medio 2022 is een eerste proeve van het gebiedsplan Noord-Holland geleverd. Dat is te beschouwen als de voorloper van het PPLG. Basis daarvoor is het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het Programma Stikstofreductie en Natuurversterking van het Rijk, een aanvullend advies van Johan Remkes (Wat wel kan) en een flink aantal daarop geënte uitwerkingsbrieven van het kabinet handelend over stikstof, klimaat en water. Het NPLG beperkt zich dan ook niet tot stikstofreductie en natuurversterking gericht op Natura-2000-gebieden alleen, maar ziet op een aanpak van het gehele landelijk gebied. Het PPLG als afgeleide daarvan is een integraal programma voor heel Noord-Holland. De benadering van PS in 2021 met de doelen en sporen voor de hele provincie ‘betaalt’ zich daarmee uit. Met de maatschappelijke partners is het overleg over de aanpak in 2022 voortgezet aan de Provinciale Regietafel Stikstof, de Landbouwtafel, de Havens- en Industrietafel en met de Tereinbeherende Organisaties (TBO’s) afzonderlijk. Ook daarin is de verbreding van het PPLG doorgevoerd.

In 2022 is in Laag Holland een integraal gebiedsprogramma opgeleverd, met een koers voor deze regio en voor de afzonderlijke deelgebieden. Het proces om tot dit resultaat te komen heeft drie jaar in beslag genomen. Zo’n periode is nodig om draagvlak en diepgang te verwerven. Zo is met de landbouworganisaties bezien hoe de overheidsdoelen kunnen worden vertaald in kritische prestatie-indicatoren op bedrijfsniveau bij veehouderijbedrijven. Bestuurders van overheden, landbouw- en natuurorganisaties hebben aan tafel gezeten hoe zij hun eigen instrumentarium kunnen inzetten voor elkaars doelen om meer synergie in de uitvoering te krijgen. Parallel zijn een aantal gebiedsprocessen in 2022 -en sommige al eerder- opgestart in de deelgebieden. Niet eenvoudig in tijden met omgekeerde vlaggen in het landelijk gebied, maar toch wordt gestaag gewerkt aan het opbouwen van vertrouwen. Daartoe zijn externe werkgroepen opgericht, veel bedrijven bezocht en diverse bestuurlijke overleggen georganiseerd.

Prioriteiten

In 2022 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.).
- Uitvoering van het Masterplan biodiversiteit en de Bossenstrategie (5.1.1.).
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.).
- Totstandkoming resp. uitvoering van de gebiedsprogramma’s Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3).

Omgevingsfactoren

De uitvoering van provincie beleid wordt beïnvloed door:

- Klimatologische en fysisch-geografische omstandigheden, zoals temperatuurwisselingen en neerslag, droogte, bodemgesteldheid, zeespiegelstijging en verzilting.
- Niet, of slechts zeer beperkt door ons te beïnvloeden ecologische factoren, zoals populatiedynamiek van dier- en plantensoorten en de aanwezigheid van invasieve exoten (dier- en plantensoorten die niet op eigen kracht, maar door toedoen van de mens in Nederland terecht zijn gekomen).
- Wet- en regelgeving, financiële mogelijkheden en beschikbare capaciteit van andere overheidsorganisaties.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

Beschermen en ontwikkelen van NNN en N2000-gebieden

Sinds vorig jaar zitten we midden in de transitie van het landelijk gebied. In de zomer van 2022 kwam het Rijk met de eerste brieven in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In antwoord hierop formeert de provincie een organisatie om deze grote opgave te realiseren. Tegelijkertijd werken we aan de totstandkoming van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarin de Rijksopgaven moeten landen, zodat we eind 2023 een deel van het budget krijgen uit het transitiefonds voor de opgaven in het landelijk gebied.

Ondertussen gaan we door met de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN vormt de ruggengraat van de Noord-Hollandse natuur en omvat ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden. Met het NNN realiseren we het natuurnetwerk, verhogen we de biodiversiteit en maken we de natuur robuuster, waardoor stikstofneerslag een minder negatief effect heeft. Aan het begin van 2022 moesten we nog 4.407 hectare NNN-gebied realiseren. In 2022 is 150 hectare NNN gerealiseerd. Eind 2022 resteerde dus nog 4.257 hectare. Hiervan moet nog 3.076 hectare aan gronden beschikbaar komen om te kunnen inrichten.

Noord-Holland heeft bovenop de afspraken uit het Natuurpact van 2013, vastgehouden aan een extra ambitie op het NNN van ongeveer 3.500 ha. Daarnaast is het NNN sinds 2013 met 1.376 ha gegroeid. Met het realiseren van het extra NNN werkt de provincie aan de doelstellingen van het NPLG. De extra NNN versterkt de natuur o.a. door het meer robuust maken van het netwerk en het opheffen van versnippering. Het draagt bij aan het terugbrengen van de kritische depositiewaarde omdat de bemesting rondom stikstofgevoelig habitat sterk afneemt. Omdat we in 2013 alleen geld hebben gekregen voor de hectares die onder het Natuurpact vielen, vragen we nu vanuit het PPLG geld aan voor deze extra hectares.

Met het Programma Natuurnetwerk (PNN) besluiten Provinciale Staten over de allocatie van budgetten voor gebiedsprocessen, terwijl Gedeputeerde Staten informeren over de voortgang van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland. De huidige stand van zaken en een programmering vindt u in het PNN. Het PNN sluit aan bij de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de 24 deelgebieden. In het huidige PNN is de informatie over de voortgang van het Natuurnetwerk gecombineerd met de

gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen, die deels worden gefinancierd vanuit het Programma Natuur. Ook het programma Groene Uitweg is opgenomen in het PNN.

Het PNN is een groeidocument. Andere opgaven krijgen hierin een plek. In het huidige PNN 2023 vermeldt het financiële hoofdstuk een overzicht van de andere opgaven, met bijbehorende budgetten en projecten. Komende jaren wordt verder gewerkt aan de integratie van de verschillende opgaven in het landelijk gebied. Het PNN is nu nog een zelfstandig document, maar wordt geïntegreerd in het PPLG.

Naast de aanleg van nieuwe natuur wordt binnen de bestaande natuurgebieden gewerkt aan kwaliteitsverbetering door maatregelen als baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuiving in de duinen. Het programma Natura 2000-herstelmaatregelen fase 1 (2015–2021) is eind 2021 afgerond. Fase 2 van het programma (2022–2027) is in uitvoering. In aanvulling hierop heeft het Rijk met het Programma Natuur aanvullende middelen beschikbaar gesteld ter verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie. Voor de periode 2021–2023 is voor Noord-Holland circa 40 miljoen euro beschikbaar gesteld om dertig maatregelen uit te voeren. In 2023 kunnen we naar verwachting een nieuwe aanvraag doen, zodat we per 2024 een nieuw pakket aan maatregelen kunnen uitvoeren, dat tot 2030 loopt. De omvang hiervan is nog niet bekend. Daarnaast werken het Rijk en de provincies samen aan de Bossenstrategie, die in 2020 is vastgesteld en sinds 2021 wordt uitgevoerd. Zo worden boscompensatie-locaties voorbereid en komt er in het NNN extra bos.

De provinciale landschappen zijn van belang voor de leefbaarheid, rust en ontspanning, en herbergen bijzondere cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt deze landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (in de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBL) wordt geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid verbeteren. Het IBL komt onder andere ten goede aan de liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Hiervoor is in 2021 een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het Noord-Hollandse landschap is van belang voor de leefbaarheid, rust en ontspanning, en herbergt cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt de landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (in de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking wordt geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid ervan verbeteren. Het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBLV) komt onder andere ten goede aan de liniedijken van de Stelling van Amsterdam en de Westeinderscheg. Er is een start gemaakt met de uitvoering om de liniedijken van de Stelling weer zichtbaar en beleefbaar te maken. Voor de Westeinderscheg is een Uitvoeringsregeling opengesteld. Ook zijn bijdragen uit het IBLV geleverd aan de versterking van het beschermde landschap rond de kern Schagen en de beleving van het Oer-IJ landschap. Voor enkele gebieden lopen nog verkennende studies waaruit concrete uitvoeringsprojecten kunnen voortkomen.

Biodiversiteit

Onder de paraplu van het Masterplan Biodiversiteit is volop gewerkt aan activiteiten in en buiten de natuurgebieden die de biodiversiteit ten goede komen. De opzet van de gebiedsaanpak voor onder meer het behalen van de NNN-doelen kreeg in 2022 verder vorm. De kwaliteit van een deel van de Natura 2000-gebieden is geëvalueerd, leidend tot aangescherpte beheerplannen waar nodig. Ook is een begin gemaakt met de uitwerking van de Natuurdoelanalyses. Hierin wordt speciaal gelet op de kwaliteit en het toekomstperspectief van de stikstofgevoelige doelen in deze

gebieden. Maar ook buiten de bestaande natuurgebieden zijn veel kansen voor verbetering van de biodiversiteit. Een sterke algemene basiskwaliteit van de natuur draagt niet alleen bij aan gezondheid en welzijn van alle inwoners, maar is ook ondersteunend aan de bescherming van de kwetsbare natuurtypen in Noord-Holland. Vanuit dat besef hebben we de samenwerking opgezocht met partijen als de agrarische natuurverenigingen, CONO-kaasmakers, Boerennatuur, de waterschappen en recreatieschappen. We werken gezamenlijk aan meer inzicht en ervaring in aangepaste werkwijzen voor graslandbeheer. Werkwijzen die passen bij zowel de bedrijfsmatige doelstellingen van de boeren als bij de versterking van de ecologische randvoorwaarden. Denk aan een gezonde bodemkwaliteit en meer kruiden en insecten in en langs de percelen. Het bermbeheer en beheer van de dijken is op veel plekken geoptimaliseerd voor biodiversiteit. In het Living Lab Spaarnwoude werken we onder meer samen met de Vlinderstichting en Floron aan de ontwikkeling van zowel beheermethoden als monitoringmethoden voor oevers en slootkanten. Gemeenten die ambities hebben voor de groene ontwikkeling van hun bebouwde omgeving hebben we ondersteund met kennisbijeenkomsten, in samenwerking met de Stichting Steenbreek en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. Ook geven we uitvoering aan een project voor de lerende aanpak gebiedsgerichte ontheffingen op basis van een soortenmanagementplan. Hierin werken we samen met gemeenten en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord aan een werkwijze om gebouwbewonende soorten te beschermen. Dit is actueel, gezien de grote isolatieopgave en de eventuele andere bouwopgaven die de gemeenten nu ook mogelijk willen maken.

Terugdringen CO2-uitstoot en tegengaan bodemdaling

Op grond van de doelen in het Klimaatakkoord dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 miljoen ton CO2-equivalenten te realiseren. Het gaat hier om de CO2-emissie die in veenbodems leidt tot bodemdaling. Om hier invulling aan te geven, stellen alle provincies een Regionale Veenweidenstrategie (RVS) op. In 2022 is de Regionale Veenweidenstrategie 1.0 door Gedeputeerde Staten vastgesteld en hebben Provinciale Staten deze strategie op 21 november voor kennisgeving aangenomen. Het is een strategie op hoofdlijnen voor de (middel)lange termijn: 2030 met een doorkijk naar 2050. Bij het opstellen van de Regionale Veenweidenstrategie zijn de richtinggevende uitspraken van Provinciale Staten uit 2018 uitgangspunt geweest. De besteding van de Impulsgelden bodemdaling (€18 miljoen rijksmiddelen) zijn erin opgenomen. De verdere uitwerking en uitvoering vindt plaats via de lijn van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Aanpak stikstof

De voorziene gebiedsgerichte aanpak stikstof leidde in 2022 tot het opstarten en bemensen van een groot aantal gebiedsprocessen. In samenspraak met het Regiebureau NNN (Natuurnetwerk Nederland) is een begin gemaakt met de opzet en uitwerking van een aanpak per gebied. Naast stikstofreductie zijn ook andere belangen relevant en vormen daarmee een aangrijpingspunt voor actie: verdroging, bodemdaling, NNN-realisatie, et cetera. Met Provinciale Staten werd een collegetour naar zowel een veenweidegebied (Westzaan) als een duingebied (Kennemerland-Zuid) ondernomen om de problematiek en aanpak van dichtbij te bekijken. Daarbij zijn stakeholders met de leden van Provinciale Staten in gesprek gegaan over het ‘hoe’. Eind 2022 zijn de 24 gebiedsprocessen ondergebracht in vijf programmagebieden voor de gehele provincie. Daardoor ontstaat meer overzicht voor zowel de gebiedsregisseurs als de maatschappelijke partners. Op

een aantal plekken zijn ook initiatieven van onderop in gang gezet. Het laat zien dat er niet alleen zorg is over stikstofreductie, maar de handen gaan ook uit de mouwen om concrete maatregelen te treffen. Bovenkerkerpolder, Ronde Hoep en Spaarnwoude zijn hier voorbeelden van. Ook denkt de industrie na over bijdragen vanuit die sector. De Haven & Industrietafel, maar ook bedrijfsbezoeken hebben als katalysator voor ideeën gewerkt en soms is men al veel verder met uitvoering dan gedacht. Bijdragen vanuit allerlei sectoren in evenredigheid krijgen zo gestalte.

Stikstof is een relatief jong beleidsterrein en instrumenten voor de aanpak moeten tijdens het werk worden ontworpen. Daarin is veel energie gaan zitten (legalisering PAS-melders, actualisatie van Aerius, het inrichten en benutten van de stikstofdepositiebank en doelbanken, en het bevorderen van aankoopmogelijkheden in NH). We hebben fors geïnvesteerd in de Ambtelijke Commissie, de Bestuurlijke Commissie en het Bestuurlijk Overleg met de minister in IPO-verband. De provincie levert twee bestuurders hiervoor.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		2.934	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 8e Voortgangsrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		5.656	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 8e Voortgangsrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare		52.170	Betreft hectares beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 8e Voortgangsrapportage Natuur)

Prestatieindicator 5.1.1

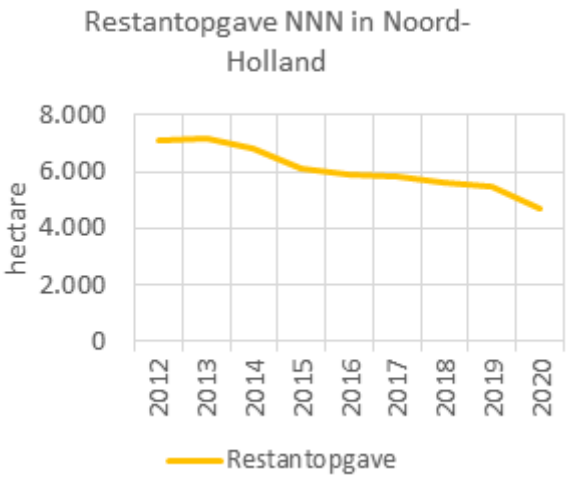

Toelichting:
Deze indicator geeft respectievelijk het totale oppervlakte ingerichte NNN en de restantopgave van de in te richten NN weer in het aantal hectare. De streefwaarde is een oppervlakte van 56.700 hectare NNN in 2027.
Bron: Provincie Noord-Holland

Koppeling met brede basismonitor

Voortgang NNN

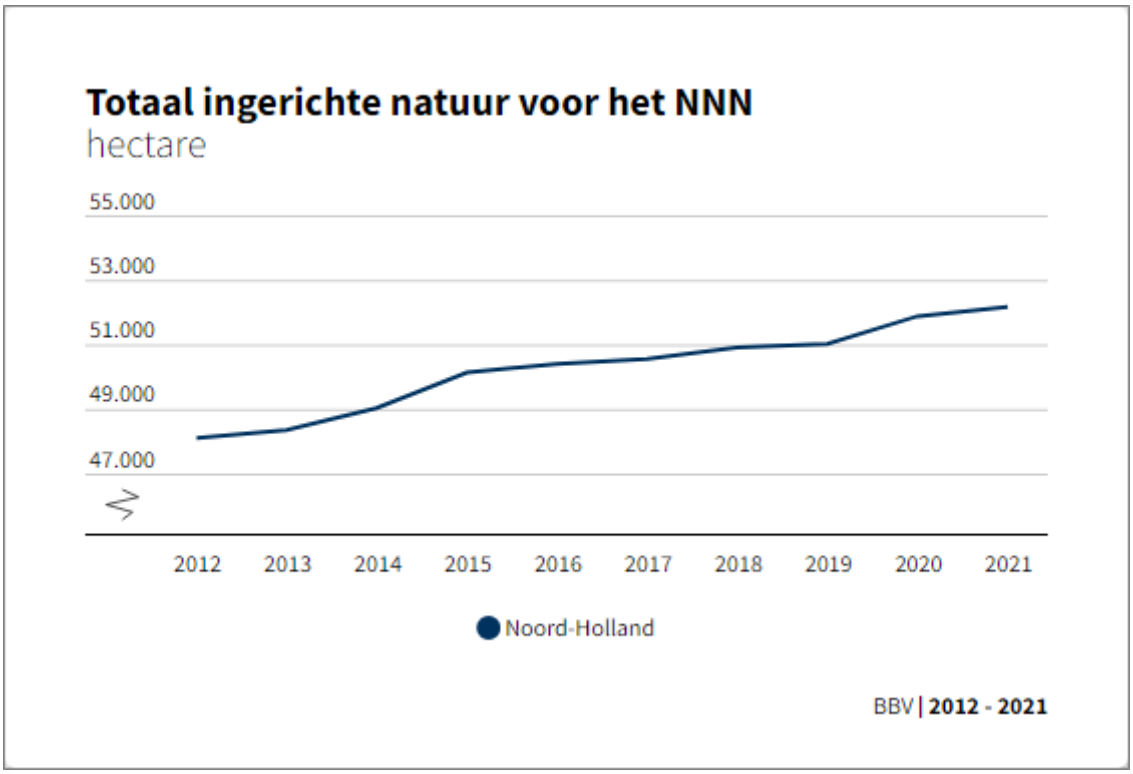

Tot en met 2021 is er in de Provincie Noord-Holland 52.170 hectare NNN ingericht. Begin 2022 ligt in Noord-Holland het percentage ingerichte natuur op 92% van de totale doelstelling voor 2027. Op 1 januari 2022 moest de Provincie Noord-Holland nog 3.129 hectare aan gronden verwerven voor het NNN. Het gaat hier niet alleen om gronden die aangekocht moeten worden, maar ook om gronden die door afspraken ter beschikking kunnen komen.

NNN beheerde natuur

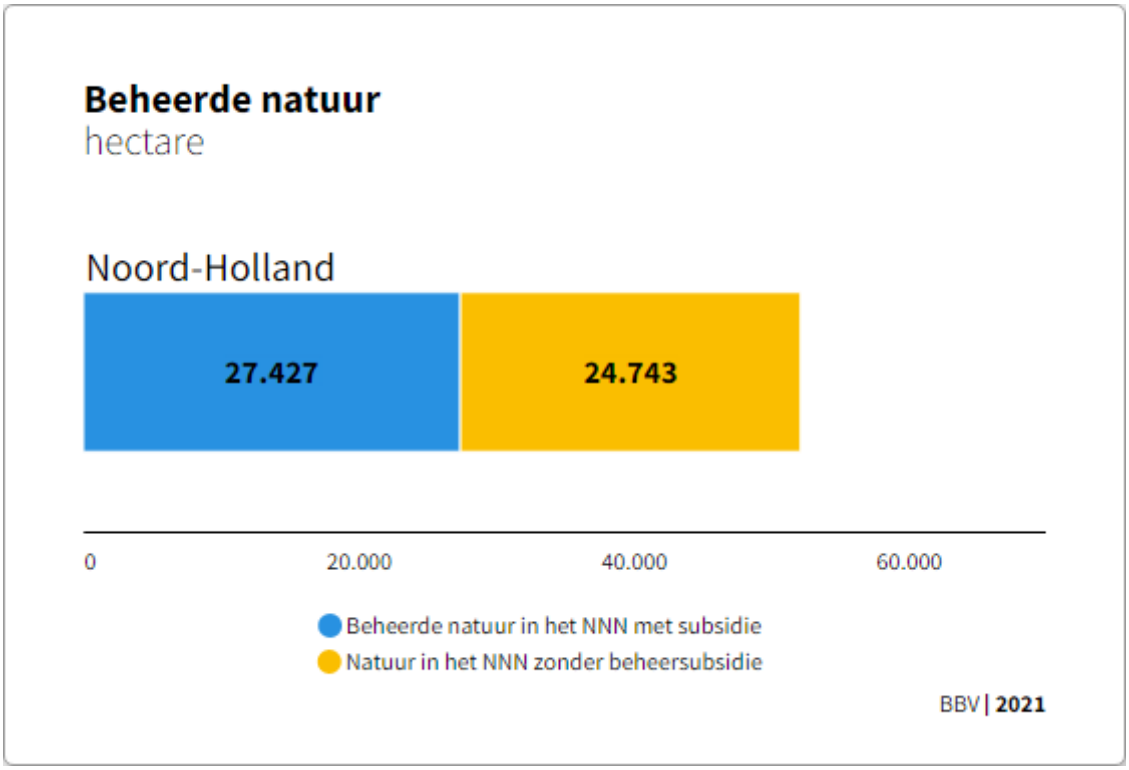

In januari 2022 had Noord-Holland 27.427 hectare NNN-natuur met subsidie; 115 hectare méér ten opzichte van januari 2021. Een ander deel van het NNN bestaat uit natuur zonder een SVNL-beheersubsidie. Voor het beheer van deze natuur zijn vaak wel beheercontracten afgesloten, met daarin beheerafspraken. In januari 2022 had Noord-Holland 24.743 hectare NNN-natuur zonder SVNL-subsidie.

Technische toelichting

Gerealiseerde NNN waar SVNL-beheersubsidie op ligt. SVNL is subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. Op grond van SVNL is subsidie mogelijk voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer.

Biodiversiteit

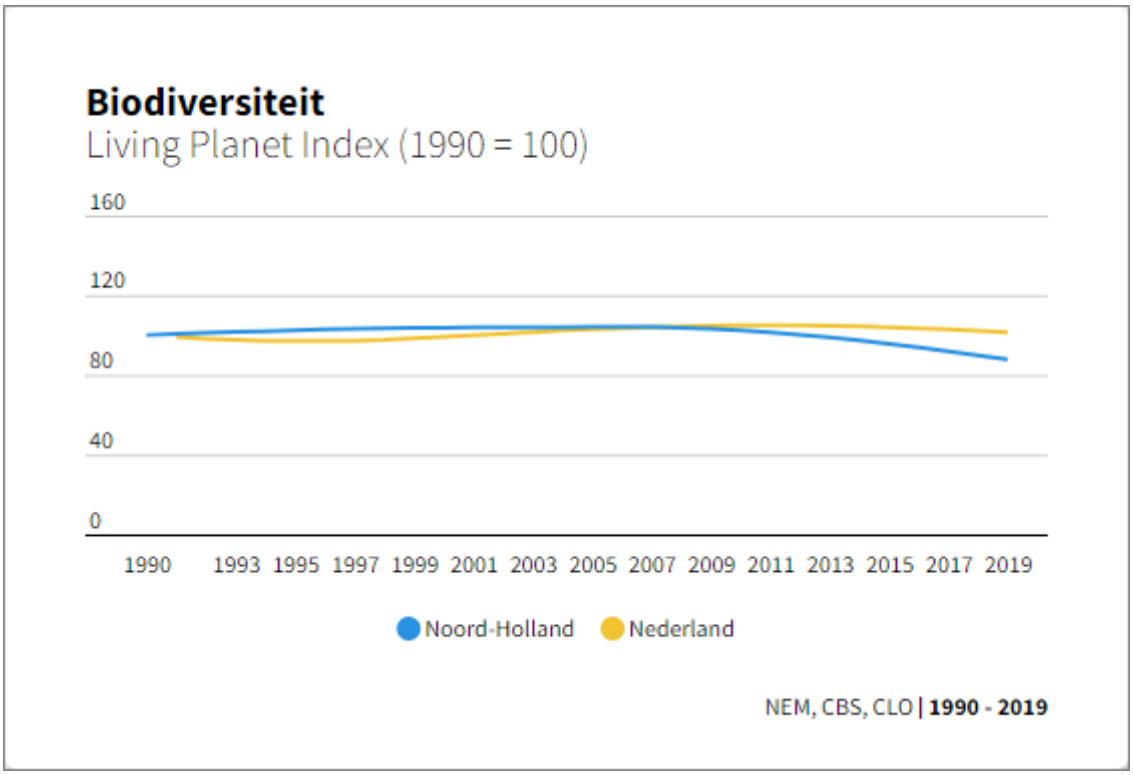

Over de periode 1990-2019 vertoont de Living Planet Index (LPI) in Noord-Holland een dalende trend. Voor deze achteruitgang zijn meerdere oorzaken aan te wijzen, zoals het verdwijnen van ‘groene’ elementen in het landschap (zoals heggen en bomenrijen) en schaalvergroting in het landgebruik. Verder is de toename van de stikstofdepositie te zien aan het steeds vaker voorkomen van stikstofminnende soorten: brandnetels, bramenstruiken en vergrassing van de duinen. Dit wordt ook aangeduid als vergrassing en verruiging van het open duin en moerassen. De LPI is een gemiddelde weergave van de trend. Er zijn dan ook positieve ontwikkelingen te zien, zoals gebieden waar de biodiversiteit juist verbetert. Oude bossen herbergen bijvoorbeeld meer biodiversiteit, en de verbetering van waterkwaliteit geeft bijzondere planten en dieren weer de ruimte. Dit is onder meer terug te zien in de Harger- en Pettemerpolder. Succesvolle natuurontwikkeling in de binnenduinrand heeft bijzondere natuur opgeleverd, maar ook geholpen om de impact van de heftige regenbuien van de zomer van 2021 op te vangen en zo te voorkomen dat de omliggende landbouwpercelen onderliepen.

Technische toelichting

De LPI geeft de gemiddelde trend weer in populatie-omvang van vrijwel alle inheemse soorten broedvogels, reptielen, amfibieën, vlinders en libellen, en ook van een aanzienlijk deel van de soorten zoogdieren en zoetwatervissen. Soorten van mariene habitats (Noordzee offshore en kustzone, Zeeuwse delta en Wadden) zijn (nog) niet meegenomen in deze indicator. Daarom betreft de LPI van Nederland feitelijk de fauna van land en zoetwater bij elkaar.

Natuurgebied per inwoner

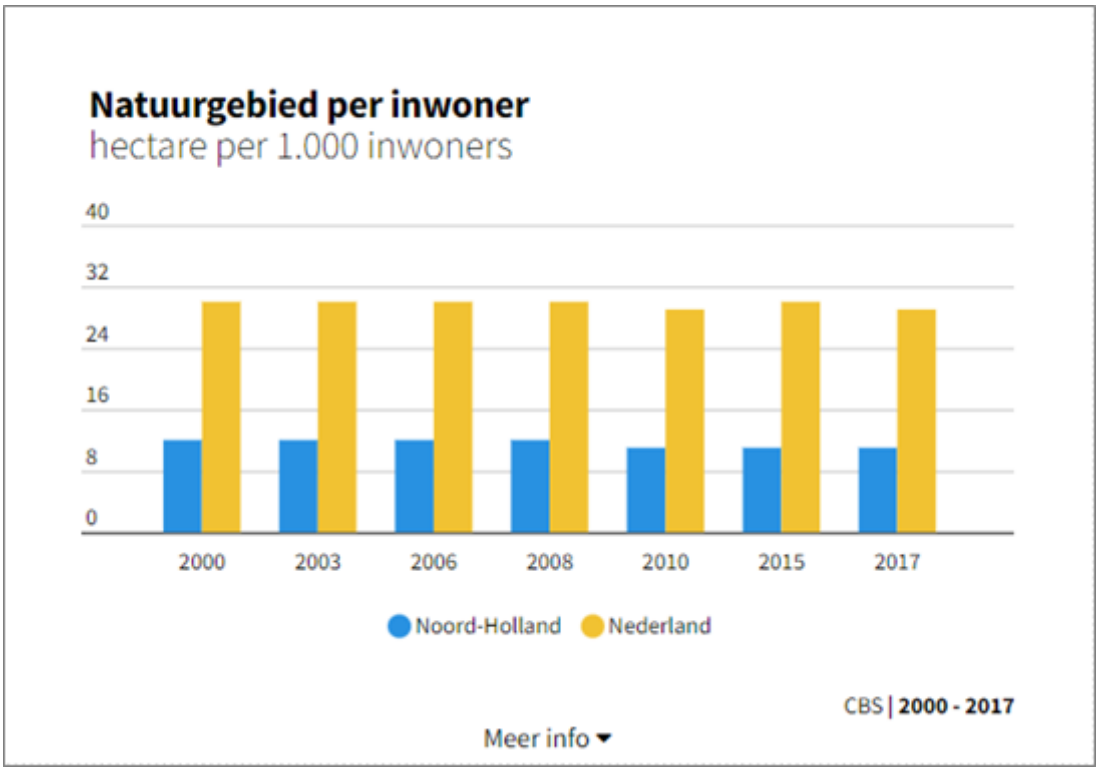

De indicator natuurgebied per inwoner bevat bos en open natuurlijk terrein in hectare; wateren zijn hier dus niet in opgenomen. In vergelijking met andere provincies had Noord-Holland in 2017 minder hectare natuurgebied per 1.000 inwoners beschikbaar, namelijk 11 hectare per 1.000 inwoners. Alleen Zuid-Holland heeft minder natuurgebied per 1.000 inwoners. Tegelijkertijd is Noord-Holland, na Zuid-Holland, ook de provincie met de meeste inwoners en relatief veel bebouwd gebied. Over de tijd gezien vertonen Nederland en Noord-Holland een licht dalende lijn.

Technische toelichting

Bos en open natuurlijk terrein per 1.000 inwoners. Bos: terrein beplant met bomen inclusief onverharde en half verharde wegen. Natuurlijk terrein: terrein in droge en natte natuurlijke staat.

Stikstof

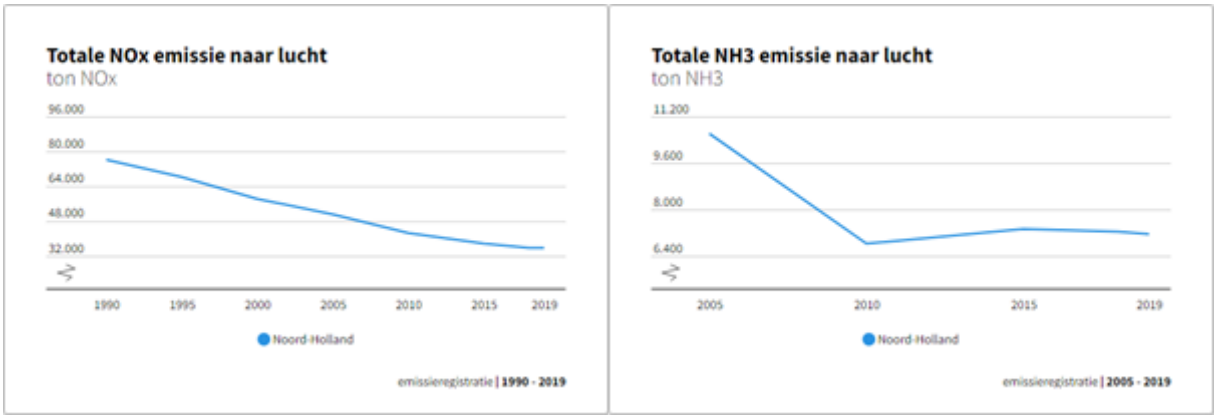

Stikstof (N2) is een kleur- en reukloos gas dat overal om ons heen is. Ongeveer 78% van alle lucht bestaat uit stikstof. Stikstof is van zichzelf niet schadelijk voor mens en milieu, maar er zijn ook verbindingen van stikstof in de lucht die wel schadelijk kunnen zijn. Dit zijn stikstofoxiden (NOx,

een verbinding van stikstof en zuurstof) en ammoniak (NH3, een verbinding van stikstof en waterstof). De uitstoot van deze stikstofverbindingen worden stikstofemissies genoemd.

Voor de totale stikstofoxide-emissie (NOx) is de sterkste daling te zien voor 2015. Vanaf 2015 daalt de emissie nog steeds, maar minder snel. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een lichte daling in stikstofoxide-emissie in de sector verkeer en vervoer en in de industrie- en energiesector. In 2019 heeft Noord-Holland van de 12 provincies in Nederland de op een na hoogste totale stikstofoxide-emissie. Alleen in Zuid-Holland is de totale stikstofoxide-emissie hoger.

Tussen 2005 en 2010 is een duidelijke daling te zien in de totale ammoniakemissie (NH3) in Noord-Holland. Tussen 2010 en 2015 is een kleine toename te zien. Sinds 2015 neemt de ammoniakemissie weer heel licht af. Deze lichte daling wordt veroorzaakt door een lichte daling in de landbouwsector. In 2019 bevindt Noord-Holland zich ten opzichte van de andere provincies in de middenmoot. De provincies Drenthe, Utrecht, Zeeland en Flevoland hebben een lagere totale ammoniakemissie dan Noord-Holland.

Technische toelichting

Totale emissie stikstofoxiden en ammoniak van alle sectoren (landbouw, consumenten, verkeer en vervoer, handel, diensten, overheid en bouw) naar de lucht.

5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. Het programma komt voort uit de wens van het Rijk om dit gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. Het Rijk heeft 6 thema's benoemd en hiervoor € 86,1 miljoen beschikbaar gesteld. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De 6 thema's zijn: Natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en –bruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en behoud van het weidelandschap. De Groene Uitwegprojecten, hangend onder deze thema's, maken deel uit van het Programma Natuurnetwerk 2022 (PNN) dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Een flink aantal projecten is al afgerond, zoals jaarlijks in het PNN wordt toegelicht.

Het bestuurlijk platform Gooi, Vecht en Diemerscheg heeft in 2021 besloten om vrijgevallen middelen toe te kennen aan een 25-tal nieuwe projecten. Enkele projecten voert de provincie zelf uit (bv. Faunapassages Gooimeer- en Waterlandtak), maar de meeste van deze projecten worden uitgevoerd door andere partijen met subsidie vanuit het programma Groene Uitweg. Voor een tiental projecten is inmiddels in 2022 subsidie of een deelsubsidie aangevraagd en verleend, maar voor een vijftal projecten is de subsidieaanvraag vertraagd tot na 2022 omdat de voorbereiding en afstemming met partners en andere projecten meer tijd kost.

Onder het programma valt ook een aparte subsidieregeling voor de agrarische sector voor vooral verduurzamingsprojecten (bv. zonnepanelen op stallen) of projecten die tot verbreding van de bedrijfsactiviteiten leiden (bv. opzetten van een Bed and Breakfast). Deze regeling is succesvol. Daarom heeft de provincie besloten de regeling ook in 2023 weer open te stellen.
Een overzicht van de Groene Uitweg staat op De Groene Uitweg - Provincie Noord-Holland.

5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Na de ondertekening, eind 2017, van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen wordt met 21 partijen gewerkt aan de uitvoering van dit programma. Aan de hand van een tussentijdse evaluatie heeft de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen besloten tot een herijking van de organisatie, inhoud en financiën van het Gebiedsakkoord, om daarmee goed voorbereid de komende jaren het Gebiedsakkoord te kunnen voortzetten. Deze herijking is in 2022 geïmplementeerd.

Als vervolg op een in 2021 ingezet onderzoek naar alternatieve projecten ten behoeve van de (water)recreatiesector, heeft de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen op 29 juni 2022 besloten om een nadere verkenning te doen naar de mogelijkheden van een 'Rondje om de Zuid', als mogelijke vervanging van het project Vaarverbinding Loosdrechtse Plassen – Hilversums Kanaal. Deze verkenning is tweede helft 2022 opgestart.

Op 16 november 2022 is het officiële startschot gegeven van het project Baggeren fase 1. Dit betekent dat het baggeren van de Loosdrechtse Plassen 1 t/m 5 nu gestart is. Naar verwachting zal dit baggeren ruim 2 jaar in beslag nemen.

In 2022 is een start gemaakt met het opstellen van een 'beheerplan Woekerende Waterplanten' (onder meer Cabomba) voor de plassen. Dit beheerplan, inclusief organisatieparagraaf en voorstel voor financiële dekking, zal in 2023 ter besluitvorming aan de stuurgroep worden voorgelegd.

In 2022 is ook verder gewerkt aan de NNN-realisatie in het gebied. In het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (in ontwikkeling) zullen de opgaven in de NNN-gebieden naar alle waarschijnlijkheid verbreed worden met andere doelen (bv. stikstof). In 2023 zal hier meer duidelijkheid in zijn.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

In 2022 is het integrale gebiedsprogramma Laag Holland vastgesteld, met een looptijd tot 2030. De Regiegroep Laag Holland -met bestuurders van gemeenten, hoogheemraadschap, landbouw- en natuurorganisaties onder voorzitterschap van de provincie- is hier nauw bij betrokken geweest en heeft haar waardering uitgesproken over het bereikte resultaat. De investeringskosten van het gebiedsprogramma zijn grofweg € 1 miljard, waarvan € 580 miljoen voor rekening komt van de overheden. De besluitvorming rondom het NPLG en het PPLG moet in de loop van 2023 duidelijkheid geven of dit bedrag al dan niet beschikbaar komt. Hieronder per gebied de belangrijkste ontwikkelingen in 2022:

- Voor Polder Westzaan is 2022 afgerond met de vaststelling van een gebiedsvisie door de provincie en de gemeente Zaanstad. Besloten is dat de koers ligt op verbrakking van de gehele polder, met inachtname van drie (brak)water gerelateerde onderzoeksvragen die nadere uitwerking verdienen.

- In Waterland-Oost is de planvormingsfase voor het deelgebieden Peereboom en Opperwoud nagenoeg doorlopen. Het voorlopig ontwerp (VO) van het inrichtings- en beheerplan is binnen het gebied gedeeld met eigenaren en pachters.. Het definitief ontwerp (DO) is vrijwel af. Voor het deelgebied de Nes geldt dat het VO gereed is.

- In de Eilandspolder en Polder Mijzen is het gebiedsproces gestart. Er is voor enkele bedrijven actie ondernomen om verplaatsing, stallenverbouw en NNN-realisatie mogelijk te maken.
- In het Oostzanerveld is het gebiedsproces in volle gang. Er is een werkgroep opgericht bestaande uit diverse organisaties die in gezamenlijkheid heeft bedacht hoe zij met het gebied wenst te komen tot een gedragen toekomstperspectief. Begin 2023 vinden informatieavonden plaats.
- In het deelgebied Wormer- en Jisperveld is een ambtelijke werkgroep opgericht en zijn de eerste bedrijven bezocht.

Zeven projecten van het programma Vitaal Platteland Laag Holland zijn in 2022 in uitvoering of in uitvoering gegaan. Dit zijn projecten in de deelgebieden Burkmeer, Landelijk Noord, Waterland-Oost, Ilperveld en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. In de Burkmeer wordt praktijkervaring opgedaan met de teelt en afzet van lisdodde; in het Ilperveld met aanleg van tenminste vijftig hectare groeiend veen en in Landelijk Noord met maatregelen om de bodemdaling te beperken. Van het achtste project (Wormer- en Jisperveld) is een concept Plan van Aanpak ontvangen. Van de overkoepelende deelprojecten Kennis & Inzicht en Recreatief Grid zijn deelproducten opgeleverd. Deze producten hebben inzicht gegeven in het watersysteem en de recreatieve en toeristische opgaven van de regio Laag Holland. Het Innovatieprogramma Veen is met een slotsymposium afgesloten. De agrarische natuurvereniging heeft met subsidie van de provincie een 'Veenweideloket' geopend om boeren met kennis en investeringen te helpen om meer ervaring op te doen met deze methoden. De experimenten met natte teelten (zoals lisdodde) gaan door in een landelijk onderzoeksprogramma, waarvan de provincie medefinancier is.

Terugdringen CO2-uitstoot en tegengaan Bodemdaling

T.a.v. het terugdringen van CO2-uitstoot en daarmee het tegengaan van Bodemdaling in Laag Holland wordt verwezen naar de passage hierover onder 5.1.1.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1 — Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	50.298	34.702	32.265	2.437
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	9.292	7.460	3.471	3.989
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	10.821	3.900	3.888	12
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	8.120	1.141	1.241	-100
	Totaal lasten	78.531	47.203	40.864	6.338
	Totaal baten	-6.387	-8.580	-8.605	25
	Totaal saldo	72.144	38.623	32.260	6.363

	Storting				
5.1.1	Resv. Groen	25.800	25.237	25.530	-293
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	1.014	534	140	394
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 5.1.1	0	26.590	23.735	2.855
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	107	368	368	0
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	2.058	2.163	2.163	0
5.1.4	Resv. Laag Holland	0	750	750	0
	Onttrekking				
5.1.1	Resv. Groen	-55.655	-56.662	-49.842	-6.820
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	0
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 5.1.1	0	-3.373	-3.989	616
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	-9.768	-8.291	-4.306	-3.985
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	-10.034	-2.124	-1.707	-417
5.1.4	Resv. Laag Holland	-3.241	-415	-52	-363
	Resultaat	**22.355**	**23.330**	**24.979**	**-1.650**

*een positief verschil is voordelig

5.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten

In 2022 werkte de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Op een zorgvuldige wijze verstrekken van subsidies voor natuurbeheer via het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL, 5.2.1).
- Uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1).
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme en het aanpassingen in de governance van de recreatieschappen (5.2.2).
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren

- Zie 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft veel natuurgebieden. Deze natuurgebieden zijn van belang voor de biodiversiteit, maar geven ook de mogelijkheid om er te recreëren. Ook veel van de agrarisch gebruikte gronden hebben een belangrijke functie voor de biodiversiteit. Met name voor weidevogels zijn deze gronden belangrijk. De provincie Noord-Holland verstrekt subsidie voor het beheer van natuurgebieden en agrarische natuur. De subsidieregelingen voor het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer zijn in 2022 voortgezet.

Natuurbeheer is van essentieel belang om de kwaliteit van ingerichte hectares conform vastgesteld natuurtype te waarborgen. Daarom zorgt de provincie ervoor dat iedere Terreinbeherende Organisatie (TBO) en particulier die dat wil, ook beheersubsidie kan aanvragen in het NNN. Om die reden worden in de openstelling meer hectares begroot dan verwacht, om te voorkomen dat aanvragen voor beheersubsidie moeten worden afgewezen vanwege het feit dat het subsidieplafond is bereikt.

- Het areaal waarvoor natuurbeheersubsidie wordt verstrekt is in 2022 gestegen met 615 hectare, wat mede te verklaren is door de uitbreiding van het NNN. Dit aantal is conform verwachting. In diverse natuurgebieden waar de looptijd van de natuurbeheersubsidie zijn afgelopen zijn nieuwe subsidiebeschikkingen afgegeven. Zo kunnen deze natuurgebieden duurzaam beheerd blijven.

- In 2022 zijn de gebieden Zeevang en Amstelland opengesteld voor extra agrarisch natuurbeheersubsidie in het kader van het landelijke Aanvalsplan grutto. Doel in deze gebieden is het optimaliseren van weidevogelbeheer. Door de openstelling is het areaal met agrarisch natuurbeheer in deze gebieden toegenomen.

Daarnaast is in 2022 gewerkt aan de 10 actiepunten van het Actieplan weidevogels, waarbij ook het landelijke Aanvalsplan grutto werd gevoegd. Per 1 januari 2023 treedt het vernieuwde Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) in werking. De subsidies voor agrarisch natuurbeheer maken hier deel van uit. In 2022 is door de gezamenlijke provincies en het Rijk gewerkt aan de voorbereiding van de invoering.

Het Openstellingsbesluit agrarisch natuurbeheer- en landschapsbeheer voor een nieuwe 6 jarige periode vanaf 2023 is in 2022 voorbereid en opengesteld. Voortkomend uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is nu ook beheersubsidie voor klimaatmaatregelen mogelijk. Voor Amstelland, Spaarnwoude, West-Friesland en Laag Holland zijn voor de komende jaren extra middelen beschikbaar vanuit het landelijk Aanvalsplan grutto.

Op 7 april 2022 is door alle participanten in de Stichting Goois Natuurreservaat (GNR) de ‘Overeenkomst m.b.t. de uittreding van de Provincie Noord-Holland uit het Samenwerkingsverband Stichting Goois Natuurreservaat’ ondertekend, waarmee de provincie met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 uit het GNR is getreden. Hiermee kwam een einde aan 90 jaar lidmaatschap van het GNR. De uittreding uit het GNR laat onverlet dat de provincie zich blijvend inzet voor het ontwikkelen, herstellen, beschermen en beheren van de Gooise natuurgebieden.

Prestatie-indicator 5.2.1

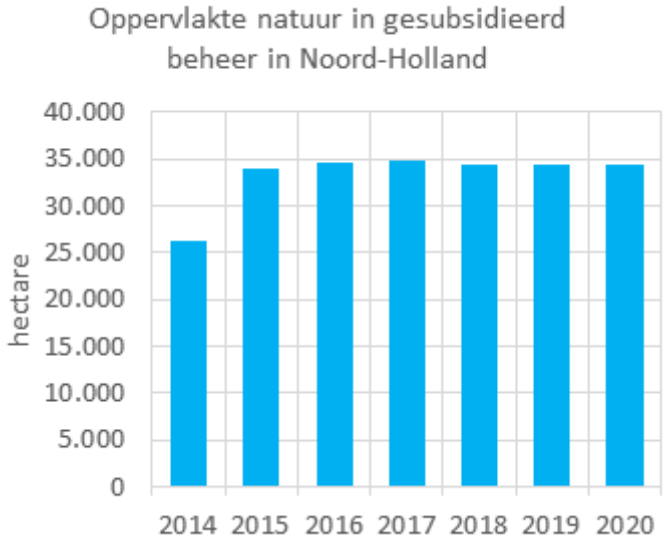

Toelichting

Dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied. Hierbij gaat het om gesubsidieerd natuurbeheer in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap.

Bron: Provincie Noord-Holland

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

In 2022 heeft de provincie een gebied overstijgend onderzoek laten uitvoeren om inzicht te krijgen in het functioneren van onze tientallen natuur- en recreatiegebieden die een belangrijke rol spelen in het recreatief gebruik van inwoners en toeristen, en hoe de gebieden zich tot elkaar verhouden. Belangrijke conclusies uit het onderzoek zijn dat de recreatieve tekorten groot zijn en nog groter worden en dat de huidige balans tussen recreatie en natuur niet op orde is.

Een aantal conclusies uit het onderzoek waar we in 2022 gestart zijn om te werken aan oplossingen en in 2023 een vervolg geven:

Op dit moment is naar schatting in ca. 70% van de gebieden in Noord-Holland sprake van een probleem met de draagkracht en huidige opvangcapaciteit van bezoekers.

Het aantal inwoners in Noord-Holland groeit naar verwachting van bijna 2,9 miljoen in 2021 naar bijna 3,4 miljoen in 2050. De toename van het aantal inwoners leidt tot een verwachte forse stijging van het aantal vrijetijdsactiviteiten. Ook het aantal toeristische overnachtingen (binnenlands en buitenlands) neemt naar verwachting sterk toe. Hierdoor wordt de vraag naar groene recreatieruimte groter en neemt de recreatieve druk toe.

De recreatieve druk gaat in de toekomst het meest toenemen in de groen- en natuurgebieden in Zaanstreek Waterland, Amstelland-Meerlanden, Zuid-Kennemerland en IJmond. Ook de kustgebieden moeten met een extra groei rekening houden.

Op dit moment is er in alle delen van Noord-Holland (behalve de Kop van Noord-Holland) een groot tekort aan recreatieruimte. Het tekort is relatief gezien het grootst in de regio's West-Friesland, Zaanstreek-Waterland en Amsterdam, Amstelland-Meerlanden.

Als gevolg van de veranderende vraag ondervinden verschillende gebruikersgroepen in de natuur door botsende belangen hinder van elkaar.

De provincie Noord-Holland vindt een goede balans tussen natuur en recreatie noodzakelijk. Dit evenwicht komt steeds vaker in gevaar door toenemende drukte. Terreinbeherende organisaties (TBO's), natuurorganisaties, gemeenten en de provincie werken al samen om de druk op de natuur en recreatiegebieden te spreiden.

Onderdeel van deze opgave is om de bestaande recreatievoorzieningen optimaal te ontsluiten via recreatieve routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen. Daarom levert de provincie een bijdrage aan organisaties Wandelnet en Fietsplatform. In 2022 is de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland in Zuid-Kennemerland gerealiseerd. Aan het einde van 2022 is de gemeente Texel opgestart om ook in dit laatste deel van de provincie het Wandelnetwerk Noord-Holland uit te rollen.

Een groot deel van de omvangrijke Noord-Hollandse recreatiegebieden is in beheer van recreatieschappen. De provincie participeerde ook in 2022, samen met gemeenten, in deze schappen. Om de governance van de recreatieschappen te verbeteren is in 2022 het Bestuursbureau Recreatieschappen gestart. Hiermee is de in het coalitieakkoord genoemde scheiding van beleids- en beheertaken gerealiseerd. In 2022 is hard gewerkt aan de opheffing per 31-12-2022 van Recreatie Midden-Nederland, die het beheer in het Plassenschap Loosdrecht voor haar rekening neemt. Dit beheer is per 1 januari 2023 overgenomen door de gemeente Wijdemeren.

Prestatie indicator 5.2.2

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Bezoekersaantal recreatiegebieden	Aantal	11,2 mln.	13,8 mln.	Per 2022 wordt gebruik gemaakt van een nieuwe methodiek om de bezoekersaantallen te registreren (GPS signalen van telefoons van bezoekers i.p.v. meetlussen in de paden). Een nadere analyse van deze cijfers moet nog uitwijzen wat dit zegt over het gebruik van recreatiegebieden.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot openbaar groen

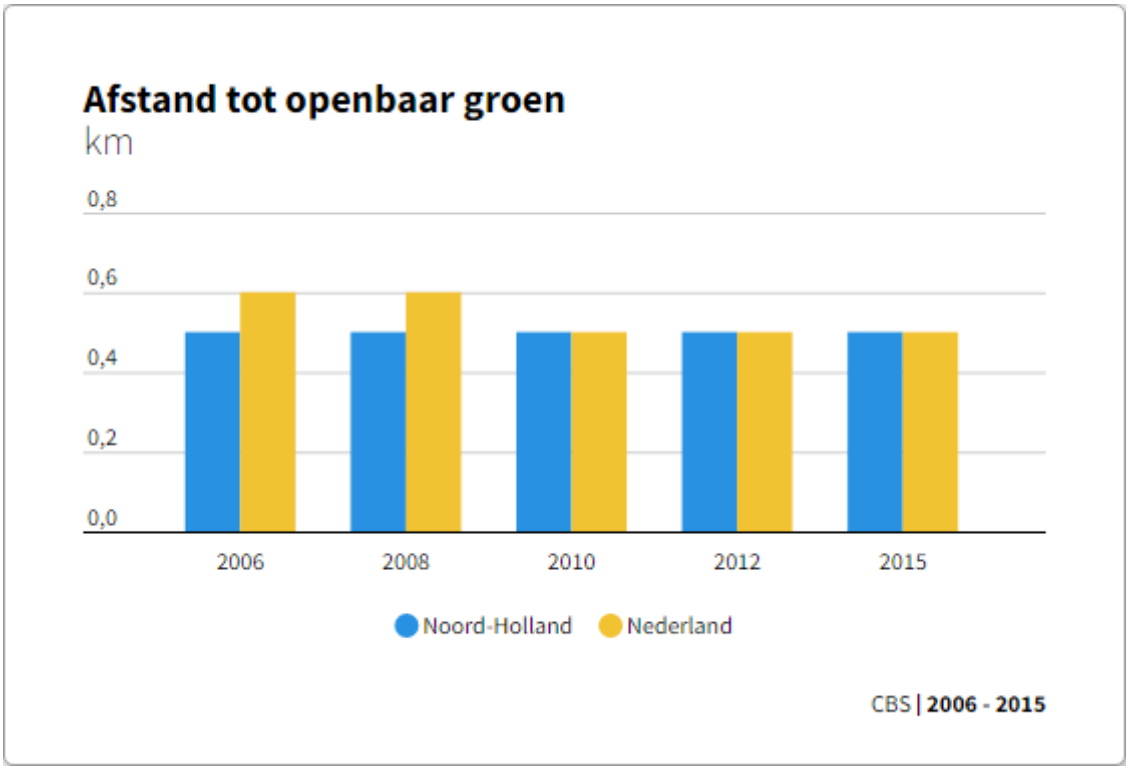

De gemiddelde afstand tot het dichtstbijzijnde openbaar groen is in Noord-Holland 0,5 kilometer. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in Nederland. In Utrecht en Flevoland is deze afstand kleiner; in Zeeland en Friesland is deze afstand gemiddeld groter. De gebruikte statistiek is helaas niet actueel, deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit. Volgend jaar wordt deze indicator geactualiseerd.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot het dichtstbijzijnde openbaar groen, berekend over de weg. Openbaar groen is terrein in gebruik als park of plantsoen, voor dagrecreatie, natuur of als bos. Het terrein kan zowel privaat als publiek toegankelijk zijn. Het terrein heeft een omvang van minimaal één hectare.

Groen/blauwe ruimte

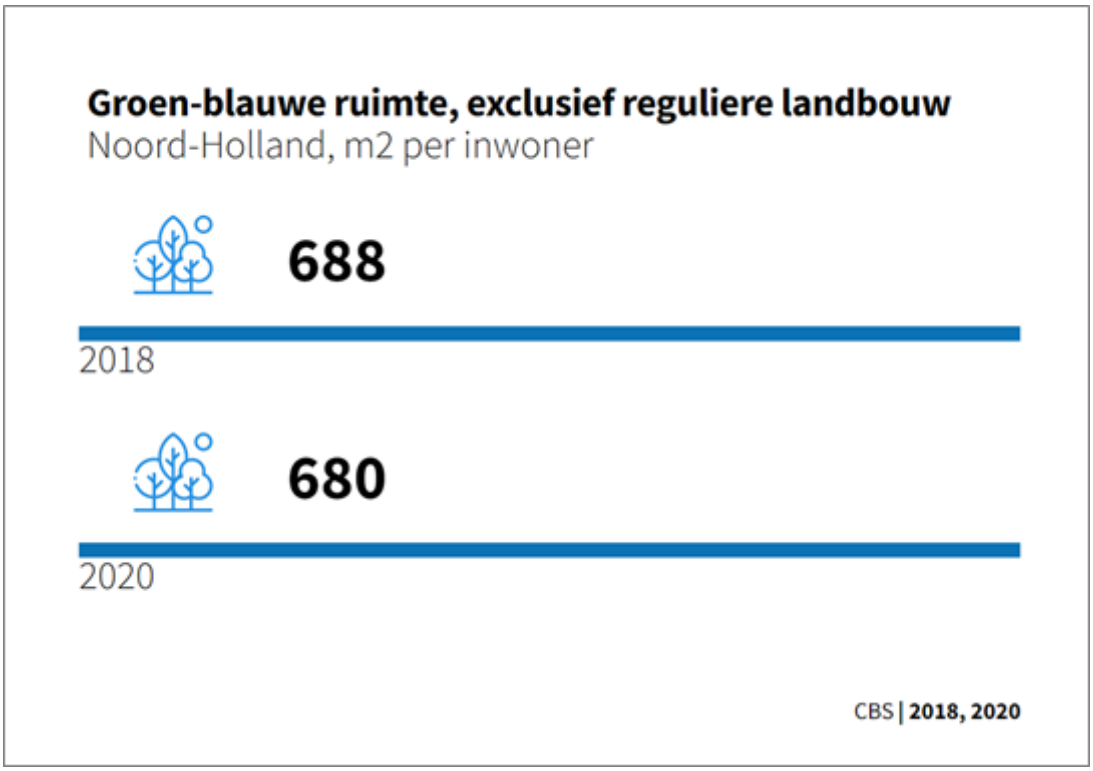

In vergelijking met andere provincies is het areaal groen/blauwe ruimte per inwoner in Noord-Holland kleiner dan gemiddeld. In 2020 bedraagt de groen/blauwe ruimte 680 m2 per inwoner. Er is sprake van een lichte daling van groene/blauwe ruimte per inwoner sinds 2013 over de hele provincie. Uit recent onderzoek van de provincie blijkt dat de komende jaren de vraag naar groene recreatieruimte steeds groter zal worden. Oorzaak is de toename in het aantal inwoners, de groei in het aantal toeristen als ook de toenemende behoefte aan buitenrecreatie. Noord-Holland is een dichtbevolkte provincie en heeft na Zuid-Holland het meeste inwoners. Bij dit onderwerp is niet zozeer de vergelijking met Nederland belangrijk, maar vooral de ontwikkeling in de tijd: hoe verhoudt de ontwikkeling van groen/blauwe ruimte zich tot de ontwikkeling van het aantal inwoners?

Technische toelichting

Dit areaal per inwoner omvat groene en/of natuurlijke gebieden in zowel stad als platteland, exclusief de reguliere landbouw inclusief water en met uitzondering van de Noordzee. Hieronder vallen o.a. stedelijk groen, kleine en grote wateren, landelijk groen zoals bermen, heggen en bomenrijen, bossen en natuurgebieden en gebieden onder agrarisch natuurbeheer. Reguliere landbouw is landbouw zonder natuurbeheer.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hierna worden toegelicht.

Natura 2000 gebieden

In Noord-Holland liggen 19 Natura 2000 gebieden. Voor elk van deze gebieden is er een Natura 2000 beheerplan vastgesteld. De beheerplannen voor Laag Holland zijn in 2022 geëvalueerd en de

aanbevelingen worden verwerkt in nieuwe beheerplannen die in 2023 zullen worden vastgesteld. De evaluatie van de beheerplannen van de duingebieden is in 2022 opgestart. De planning is om deze evaluaties in de loop van 2023 af te ronden en zo nodig op te volgen door het opstellen van nieuwe beheerplannen. Voor de 12 Natura 2000 gebieden met daarin stikstofgevoelige doelen is in 2022 gestart met het opstellen van de Natuurdoelanalyses. De uitkomsten van deze analyses (verwacht in 2023) zullen één van de bouwstenen zijn van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

De provincie is verantwoordelijk voor de zogenoemde 'passieve' en 'actieve' soortenbescherming. Voor de 'passieve' soortenbescherming is in 2022 een project uitgevoerd; 'Lerende aanpak gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan'. Deze vorm van ontheffing lijkt goed te passen bij de verduurzamingsopgave en biedt tegelijkertijd een kans om biodiversiteit in de bebouwde omgeving te verbeteren. In de lerende aanpak beproeven de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en een aantal gemeenten gezamenlijk de werkwijze van het opstellen en uitvoeren van een werkbaar soortenmanagementplan.

Actieve soortenbescherming is het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van beschermde soorten, zoals de rode lijst soorten en hun leefgebied. Dat doen wij aanvullend op onze werkzaamheden in het NNN, Natura 2000 gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer. In 2022 is gewerkt aan de bescherming van vier bedreigde bijensoorten op Texel, evenals de grote parelmoervlinder die nog voorkomt op het eiland. Voor deze soorten zijn na een inventarisatie beheeradviezen opgesteld. Deze zijn overgenomen door de natuurbeheerders en andere partijen die betrokken zijn, zoals gemeente en een recreatieondernemer. Een onderzoek naar het voorkomen van de laatste kwabalen is nog in uitvoering door RAVON, in samenwerking met provincie Utrecht en Waternet. Tevens is een minisymposium georganiseerd ten behoeve van kennisuitwisseling en evaluatie en actualisatie van de uitvoering.

Invasieve exoten zoals de Watercrassula en de Rosse Stekelstaart blijven de aandacht vragen. Ook in 2022 zijn diverse projecten uitgevoerd om deze, en andere soorten invasieve exoten, te bestrijden. Ook vindt over deze onderwerpen afstemming plaats met het ministerie van LNV, die in Europees verband verslag uitbrengen van de status van de invasieve exotenaanpak in Nederland.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. In het geval beschermde dieren toch problemen veroorzaken kan de provincie een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij wordt, zoals de wet ook voorschrijft, gelet op de balans tussen de instandhouding van de populaties en de intrinsieke waarde van de dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijk schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze ontheffingsverlening gebeurt door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord die zich hierbij baseert op de verordening en beleidsregels van de provincie. Het faunabeheer zelf wordt planmatig voorbereid en gecoördineerd door de partijen die zijn verenigd in de Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Noord-Holland. Deze stichting stelt de faunabeheerplannen op die nodig zijn voor de onderbouwing voor het planmatige faunabeheer. De provincie heeft de verantwoordelijkheid om deze plannen na beoordeling goed te keuren. In Noord-Holland is met name de problematiek rondom de grote ganzenpopulatie nog steeds urgent. Vooral de ganzen die het hele jaar in de provincie blijven (dus ook broeden) veroorzaken een groot deel van de faunaschade. In 2022 is uitvoering gegeven aan het faunabeheerplan voor de ganzen.

Dierenwelzijn

De provincie werkt op verschillende manieren aan het bevorderen van dierenwelzijn. In algemene zin kent de wet natuurbescherming een zorgplicht voor dieren. Dit houdt in dat een ieder verplicht is de nodige zorg te verlenen als een dier hulpbehoevend is. Daarnaast hebben we opvangcentra voor wilde dieren financieel ondersteund, zowel vanuit de coronamiddelen, als ook voor het opvangen van de gevolgen van het stoppen van een opvangcentrum in Den Helder. Op advies van de Raad voor Dieraangelegenheden is overleg gestart met de andere overheden om te onderzoeken welke rol en taakverdeling mogelijk is voor een verdere professionalisering van de opvang van wilde dieren.

In de voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Het rijk is middels de wet dieren verantwoordelijk voor het welzijn van alle gehouden dieren. Vanuit de voedselvisie stimuleren we vormen van landbouw, zoals regeneratieve landbouw, waarin de omstandigheden voor dieren extra aandacht krijgen.

Ook naast de specifieke inzet in de portefeuilles natuur en landbouw is dierenwelzijn onderwerp van gesprek bij overige beleidsontwikkeling. Zo zijn er afspraken gemaakt met evenementenorganisaties over het (verbeteren van) dierenwelzijn tijdens gesponsorde evenementen. Daar waar het aantasten van dierenwelzijn desondanks onvermijdelijk is, bijvoorbeeld bij het bestrijden van gewasschade door ganzen, zien onze ontheffingen toe op het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten. Samen met de andere provincies investeren we in dit kader in IPO verband in onderzoeken via de onderzoek agenda [Onderzoek BIJ12 - BIJ12] van BIJ12 en wisselen we kennis uit.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding daar waar het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Deze tegemoetkomingen worden, in opdracht van de provincie, verstrekt door BIJ12-unit Faunazaken. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat de weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen.

Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, of op gepachte percelen met landbouwkundige beperkingen, is geen tegemoetkoming van toepassing. Voor schade aangericht door drie provinciaal vrijgestelde ganzensoorten is een uitzondering gemaakt. In veel gebieden in Noord-Holland zijn er ruime mogelijkheden om schade te voorkomen. Dat geldt voor de agrarische percelen buiten de Natura 2000gebieden en de Ganzenfoerageergebieden, inclusief de bufferzone daaromheen. Daarom is conform het coalitieakkoord het eigen risico voor agrarische ondernemers op deze percelen bij schade door drie ganzensoorten verhoogd van 5% naar 20%. De regeling is per 1 mei 2021 van kracht geworden.

Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2023) ramen wij de totale lasten in 2022 (inclusief dossiers die over de jaargrens lopen, alle bijkomende) kosten en ná aftrek van de ontvangen leges) op circa € 13 miljoen. Dat is aanzienlijk meer dan begroot. De overschrijding heeft betrekking op zowel voorjaargras als ook zomergras en najaarsgras. De toename heeft meerdere oorzaken. Hier volgen de belangrijkste:

- Stijging van de prijs per kilogram droge stof (vervangend voer). De prijzen stegen voor voorjaarsgras met 7%, voor zomergras met 17% en voor najaarsgras met 25% t.o.v. 2021.
- Stijging met 8% van het aantal aanvragen voor verstrekking tegemoetkoming van faunaschade schade t.o.v. 2021, waarbij de grootste stijgingen zat bij aanvragen m.b.t. schade aan zomergras (18% meer aanvragen).
- Stijging van de gemiddelde getaxeerde schade bij voorjaargras per aanvraag.

Voor de toekomst schatten wij in dat de tegemoetkomingsaanvragen in aantallen zullen stijgen, omdat er steeds meer bekendheid ten aanzien van de regeling is en gewerkt is aan vergemakkelijken van de aanvraag, De taxatiemethoden zullen worden verbeterd maar dat leidt niet per definitie tot vermindering van het totale schadeniveau. De inzet van preventie van schade door verjagen of afschot is aan de grondgebruikers. Deze kan nog worden geoptimaliseerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.2				Beheren van de groenstructuur
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	20.732	22.390	22.236	154
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	8.418	7.481	7.519	-38
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	1.851	3.938	3.988	-50
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	6.100	12.803	14.036	-1.233
	Totaal lasten	37.101	46.612	47.779	-1.167
	Totaal baten	-785	-855	-874	19
	Totaal saldo	36.316	45.757	46.905	-1.148
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat	-896	0	0	0
	Resultaat	**35.420**	**45.757**	**46.905**	**-1.148**

*een positief verschil is voordelig

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Toelichting

Prioriteiten

In 2022 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1).
- Aansluiten van de Noord-Hollandse Nationale Parken op het Rijksprogramma 'Nationale Parken nieuwe stijl' (5.3.2).
- Uitvoeren van de Agenda voor het Waddengebied en goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren:

- Zie 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Aanpak Groen Kapitaal

Het aantal Groen Kapitaal initiatieven is in 2022 toegenomen en bestaande initiatieven zijn doorontwikkeld. De provincie merkt dat door het delen van veel kennis en voorbeelden ons netwerk met digitale volgers nog steeds gestaag groeit. Vooral LinkedIn is gegroeid tot ruim 1600 actieve volgers. Een thema als natuurinclusief bouwen heeft veel aandacht gekregen, ook in relatie tot een gezonde leefomgeving. Lees hier verder: Denken, dromen, doen en durven – 2022, een groen jaar - Groen Kapitaal.

Groene vrijwilligers

De provincie Noord-Holland is trots op de groene vrijwilligers. Veel mensen blijven graag hun steentje bijdragen aan het behoud van de natuur en natuureducatie. IVN en de terreinbeheerders hebben veel nieuwe vrijwilligers welkom geheten. In 2022 is een inhaalslag gemaakt t.a.v. alle activiteiten die tijdens de corona periode stil kwamen te liggen. Zo hebben er bijvoorbeeld 160 vrijwilligersgroepen (de herstellers) het beheer weer opgepakt. Het is een flinke groep natuurgidsen (vertellers) gelukt om af te studeren en ook de tellers konden weer monitoren. Via de Groene Academie heeft de provincie Noord-Holland natuurorganisaties op weg geholpen met het geven van zowel live als hybride cursussen. Rond de 50 vrijwilligersprojecten hebben een bijdrage ontvangen uit het Betrekken bij Groenfonds. Wederom werd het fonds flink overtekend, een duidelijk signaal dat de inwoners van Noord-Holland aan de slag willen in de natuur, of dat zij de eigen buurt natuurvriendelijker willen maken. De twee pilots van het project Groen Kapitaal aan de Buurt zijn succesvol afgrond met als conclusie om in 2023 met deze methode verder te gaan. De jaarlijkse Dialoogdag op 30 november trok ongeveer 150 enthousiaste groene vrijwilligers die in dialoog gingen met de provincie en de terreinbeheerders om zich vervolgens te laten inspireren met wandelingen en workshops. Er hebben in onze provincie zo'n 1.100 mensen meegewerkt aan de Natuurwerkdag op 60 locaties.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

Het Groene Hart

Het Groene Hart kent een uniek landschap en is een gebied waar gewoond, gewerkt en geleefd wordt. Het landschap is divers, de openheid en karakter vormen een belangrijk en uniek contrast met de grote steden er omheen. Waar het Groene Hart in 2021 is aangewezen als NOVI-gebied, heeft het Groene Hart in februari 2022 de status van NOVEX-gebied gekregen. Met extra impuls en steun van het Rijk werken we toe naar de gezamenlijke uitvoering van de verschillende grote transitieopgaven. Het Bestuurlijk Platform Groene Hart is vanwege de vertegenwoordiging van alle vier de overheidslagen het aanspreekpunt voor het NOVEX gebied Groene Hart. Een belangrijke mijlpaal van het Bestuurlijk platform was de ondertekening van de Bestuursovereenkomst Groene Hart op 19 mei 2022.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In de MRA Agenda 2020–2024 staat centraal dat in een druk en verstedelijkt gebied als de MRA, ook de groene leefomgeving van groot belang is om een plezierig woon- en werkklimaat te houden. Dit is verder uitgewerkt in het 'Verstedelijkingsconcept 2050, Metropool van grote klasse met menselijke maat' (MRA, november 2021). In dat kader heeft de provincie Noord-Holland in 2022, samen met de MRA-partners, voor het Metropolitaan Landschap de volgende resultaten geboekt:

- Er is (verder) invulling gegeven het thema landschap t.b.v. de uitvoeringsagenda NOVEX-gebied MRA (voorheen Verstedelijkingsstrategie MRA).
- Het landschapsbelang ingebracht bij grote integrale opgaven, zoals het ontwikkelperspectief NOVEX-gebied NZKG en bij de haalbaarheidsstudie voor het transformatorstation A9-Zuid.
- Er is een tijdelijke samenwerking van zeven partners tot stand gebracht die ruim een halfjaar (tot maart/april 2023) samen aan het ontwerpend onderzoek ‘Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek’ werken. Doel is om te komen tot een adaptieve Heuvelrug Gooi en Vechtstreek, waarin er een toekomstbestendige wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, gebruik en inrichting. De zeven partners zijn Regio Gooi en Vechtstreek, Waterschap AGV, MRA Landschap, Vitens, Waternet (drinkwater), PWN en Provincie Noord-Holland. Dit onderzoek, dat o.a. als Rijk-regioproject opgenomen in het Verstedelijkingsconcept MRA, maakt deel uit van de samenwerkingsagenda van de Regio Gooi en Vechtstreek met de provincie Noord-Holland en is een van de landschapsopgaven in het Metropolitaan Landschap.
- Er is een onderzoek uitgevoerd naar de ruimtelijke impact van de energietransitie op het landschap in de MRA. De resultaten zijn gebruikt voor het opstellen van een checklist hoe ruimtelijk zorgvuldig om te gaan met de ‘energiebouwstenen’: van het bepalen van een zoekgebied tot de ruimtelijke positionering en inpassing van de bouwsteen. Deze checklist is besproken in Platform Ruimte/MRA en vervolgens met provincie Noord-Holland t.b.v. het borgen van de checklist in de provinciale processen.

Nationale Parken

Nationaal Park Duinen van Texel (NPDvT) en Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK) richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek en zijn een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden. De provincie Noord-Holland beschouwt de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Beide parken werden ook in 2022 goed bezocht en de bezoekers waarderen hun bezoek aan het park met een 8,5 (NPZK) en 8,4 (NPDvT). De provincie Noord-Holland levert een financiële bijdrage aan de Nationale Parken. Sinds 2020 zijn beide parken aangesloten op het rijksproject Nationale Parken Nieuwe Stijl. Met rijkssubsidie, gecofinancierd met ambtelijke inzet van de provincie, werkten beide parken in 2022 verder aan een programma om een toekomstbestendig park te kunnen worden. In dat kader heeft de provincie in 2022 o.a. bijgedragen de pilots de Duintuinen en de Tuinen van Texel.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

Het Waddengebied is het grootste natuurgebied van Nederland en daar werken de drie Waddenprovincies aan de uitwerking van het Investeringskader Waddengebied (IKW). Dit gebeurt deels met financiële middelen uit het Waddenfonds en de balans tussen economie en ecologie staat hierin centraal. In 2022 zijn geen nieuwe projecten ingediend en positief beoordeeld. Wel is er veel tijd gestoken in de voorbereiding.

Daarnaast hebben twee projecten subsidie ontvangen vanuit de provinciale cofinancieringsregeling Waddenfonds. Het gaat om het project ‘bruinvis’: rondom een opvang voor bruinvissen in Anna Paulowna worden een Waddenbelevingstuin met voetpad, een duinlandlandschap en een uitkijkpunt aangelegd. Het andere project is ‘de jurk en het scheepswrak’. Op Texel ligt het wrak van een zeventiende-eeuws zeilschip, het Palmhoutwrak. Na archeologisch onderzoek is het afgedekt en niet langer toegankelijk. Via een interactieve opstelling kunnen mensen digitaal ronddwalen in het wrak en ontdekken welke vondsten eruit naar boven zijn gehaald.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.089	1.305	1.285	20
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	3.989	4.596	2.308	2.288
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	19.312	21.815	21.668	147
	Totaal lasten	24.390	27.716	25.261	2.455
	Totaal baten	-220	-2.610	-350	-2.260
	Totaal saldo	24.170	25.106	24.911	195
	Storting				
5.3.2	Resv. Landschap	3.500	3.500	3.500	0
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	5.000	5.000	5.000	0
5.3.3	Resv. Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	6.762	6.762	0
	Onttrekking				
5.3.2	Resv. Landschap	-3.180	-1.828	-1.790	-38
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	-9.002	-8.138	-8.166	28
	Resultaat	**20.488**	**30.402**	**30.217**	**185**

*een positief verschil is voordelig

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

6. Economie, cultuur en welzijn
6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen
6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen
6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren
6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen
6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken
6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten
6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten
6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen
6.5 Uitvoeren welzijnstaken
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Maatschappelijk doel

In ons beleid voor economie en cultuur in 2022 stond het bevorderen van welvaart en welzijn centraal. Zoals gesteld in de begroting zijn welvaart en welzijn intrinsiek aan elkaar verbonden. Dat heeft de Coronacrisis ook nog eens laten zien.

De economie is in transitie en deze transitie heeft zich het afgelopen jaar versneld, als gevolg van mondiale ontwikkelingen en de maatschappelijke opgaven op gebied van onder andere klimaat/energie, gezondheid, natuur en de arbeidsmarkt. 2022 stond vooral in het teken van de uitvoering van onze beleidsvisies gericht op deze transities.

Door het vertalen van onze in 2021 vastgestelde datacenterstrategie naar regels en afspraken over vestigingsvoorwaarden en door subsidies vanuit onze HIRB+ regeling hebben wij in 2022 sturing gegeven aan duurzaam ruimte-, energie- en watergebruik en verduurzaming van bedrijven.

De verduurzaming van de economie is een belangrijke drijfveer voor innovatie en andersom levert innovatie een belangrijke bijdrage aan oplossingen voor de grote maatschappelijke

uitdagingen. De mede door ons opgerichte regionale ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest is hierin voor ons een belangrijk instrument, naast onze andere MKB-instrumenten. De ROM heeft het afgelopen jaar de eerste investeringen gedaan in projecten en bedrijven gericht op energietransitie, circulaire economie en innovatie.

Belangrijke randvoorwaarde voor verduurzaming en vernieuwing van de economie is de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel en voldoende arbeidsparticipatie. In 2022 hebben we daarom verder uitvoering gegeven aan de acties uit het Manifest Arbeidsmarkt en Onderwijs die vooral gericht zijn op het versterken van de triple-helix samenwerking (bedrijven, kennisinstellingen en overheden), bijvoorbeeld in de vorm van campusontwikkeling.

Door de uitvoering van onze Voedselvisie, waarbij we ons nadrukkelijk richten op de samenwerking met agrariërs en kennisinstellingen, hebben we het afgelopen jaar de transitie en verduurzaming van de landbouw en het daarmee samenhangende voedselsysteem gestimuleerd.

Net als voor de economie, stond voor de culturele sector 2022 in het teken van herstel na Corona. Met een derde en laatste tranche van het noodfonds (motie 41) hebben wij steun geboden aan culturele instellingen van regionaal belang die in de problemen zijn gekomen als gevolg van de Coronamaatregelen. In 2022 hebben wij ook de deuren van ons eigen provinciale museum Huis van Hilde weer kunnen openen en vele bezoekers van binnen en buiten Noord-Holland ontvangen.

Onder meer met het opstellen van het uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022 – 2025 en onze subsidies voor de restauratie van (Rijks)monumenten hebben wij in 2022 duurzaam behoud van ons erfgoed mogelijk gemaakt opdat ook toekomstige generaties van bewoners en bezoekers er gebruik van kunnen maken.

Ook voor sportvoorzieningen was 2022 een jaar van weer opstarten na Corona. Met subsidies, begeleiding en ontzorging hebben wij sportverenigingen ondersteund om duurzamer en inclusiever te worden.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader Economie zet de provincie naar aanleiding van de Coronacrisis sinds 2021 extra in op economisch herstel en duurzaamheid. De inspanningen van de provincie op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO)
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
- GLB-NSP

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening NH 2020
- Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies 2022-2025
- Cultuur als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020"
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Voedselvisie
- Voedselvisie uitvoeringsagenda 2021 - 2022
- Strategisch Beleidskader Economie (2016) en uitvoeringsagenda economie 2021-2023

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, cultuur en welzijn

	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	37.710	52.309	51.341	968
Baten	-72	-4.935	-5.071	136
Saldo van baten en lasten	37.638	47.374	46.270	1.104
Stortingen reserves	13.223	16.358	16.358	0
Onttrekking reserves	-13.900	-20.840	-18.109	-2.731
Resultaat	**36.961**	**42.892**	**44.519**	**-1.627**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
6.4.2	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten

De gestelde prioriteit van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij in het eerste volledige jaar van haar bestaan.

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

Toelichting

In Noord-Holland Zuid heeft de provincie in het Plabeka-samenwerkingsverband de behoefteraming voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties herijkt en vastgesteld. In Noord-Holland Noord hebben de drie regio's in 2022 de regionale afspraken vastgesteld over de planning en programmering van bedrijventerreinen.

Na de definitieve vaststelling van de Datacenterstrategie is een artikel over de voorwaarden ten aanzien van datacenterontwikkeling opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022. Daarnaast worden in samenwerking met de drie clustergemeenten en met input van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vestigingsvoorwaarden opgesteld en is een landelijke en Europese lobby opgestart voor een gelijk speelveld voor datacenters.

In 2022 zijn er vijf aanvragen ontvangen voor de HIRB-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen). Eén aanvraag is geweigerd. Van de overige aanvragen betrof het er drie voor een duurzaamheidsfonds waarmee gemeenten in staat worden gesteld verduurzaming bij bedrijven te stimuleren, en één voor de fysieke herstructurering van een bedrijventerrein. Het aantal aanvragen is hiermee achtergebleven ten opzichte van eerdere jaren. Mogelijk spelen de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 en de coronacrisis hierbij een rol. Onder de HIRB-aanpak zijn ook de eerste ondernemers ondersteund om te komen tot een kwaliteitsverbetering en verduurzaming van hun vakantiepark.

De uitvoeringsregeling HIRB+ Duurzaamheid die in het kader van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds was opgesteld in 2021, is verlengd tot eind 2022. Het plafond van de regeling is in het najaar bereikt. In totaal zijn er 43 subsidies verleend voor het realiseren van fysieke duurzaamheidsmaatregelen gericht op energiebesparing, gebruik en opwek van duurzame energie voor bedrijfspanden op bedrijventerreinen. Daarnaast liep ook de opdracht voor het aanjagen van beheer en verduurzamen van bedrijventerreinen, uitgevoerd door Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen en Ontwikkelingsbedrijf NHN, door tot het eind van 2022.

We hebben het traject 'wonen voor winkels' voortgezet waarbij structurele winkelleegstand getransformeerd wordt naar woningen in centrumgebieden. In 2022 hebben we samen met gemeenten bij 13 locaties verdiepingsstudies uitgevoerd en bij 5 gemeenten intensieve procesondersteuning geboden aan gemeenten en winkeleigenaren. Ten aanzien van detailhandel is in 2022 opnieuw een marktruimteonderzoek uitgevoerd, dat begin 2023 gepubliceerd zal worden. Voor de uitvoeringsregeling HIRB+ Toekomstbestendige Winkelgebieden zijn in totaal 24 subsidieaanvragen gedaan. Tenslotte is besloten om de twee regionale adviescommissies detailhandel voor de regio's noord en zuid samen te voegen tot één commissie.

In de MRA wordt het onderzoek naar de druk en draagkracht vanwege de toenemende aantallen toeristen en recreanten, vertaald in een nieuwe gezamenlijke uitvoeringsagenda. In NHN hebben we een toeristisch-recreatieve gebiedsanalyse uitgevoerd wat de basis vormt voor de regionale samenwerking op dit dossier voor de komende jaren.

In de Schipholregio hebben we via onze 25%-deelneming in de Schiphol Area Development Company (SADC) een aantal belangrijke zaken bereikt. In vervolg op 2021 heeft SADC in samenwerking met Alliander en financiële ondersteuning van de provincie een virtueel energienet in het Schiphol Trade Park (STP) opgezet als tijdelijke oplossing voor de netcongestie aldaar. Ook in vervolg op 2021 is de 'digital twin' voor het gebied tussen Zuidas en Hoofddorp verder ontwikkeld.

De provincie zet via de Leidraad voor internationale zaken in op het aantrekken van en creëren van de meerwaarde van nieuwe en bestaande bedrijven bij onze maatschappelijke opgaven.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		74,5%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in 2021. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		6,5%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2021 ten opzichte van 2020 (waarde 2022 nog niet beschikbaar) Bron: CBS

Prestatieindicator 6.1.1

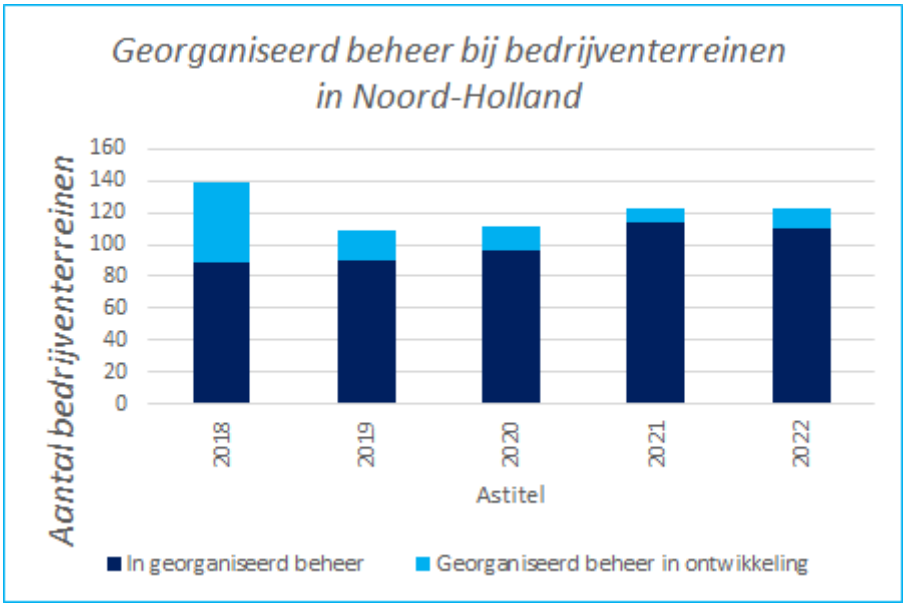

Toelichting:
Aantal bedrijventerreinen waarbij ondernemers ondersteund worden in o.a. verduurzaming, energiebesparing, relatienetwerken en criminaliteitspreventie.
Bron: Provincie Noord-Holland

Koppeling met brede basismonitor

Bruto binnenlands product

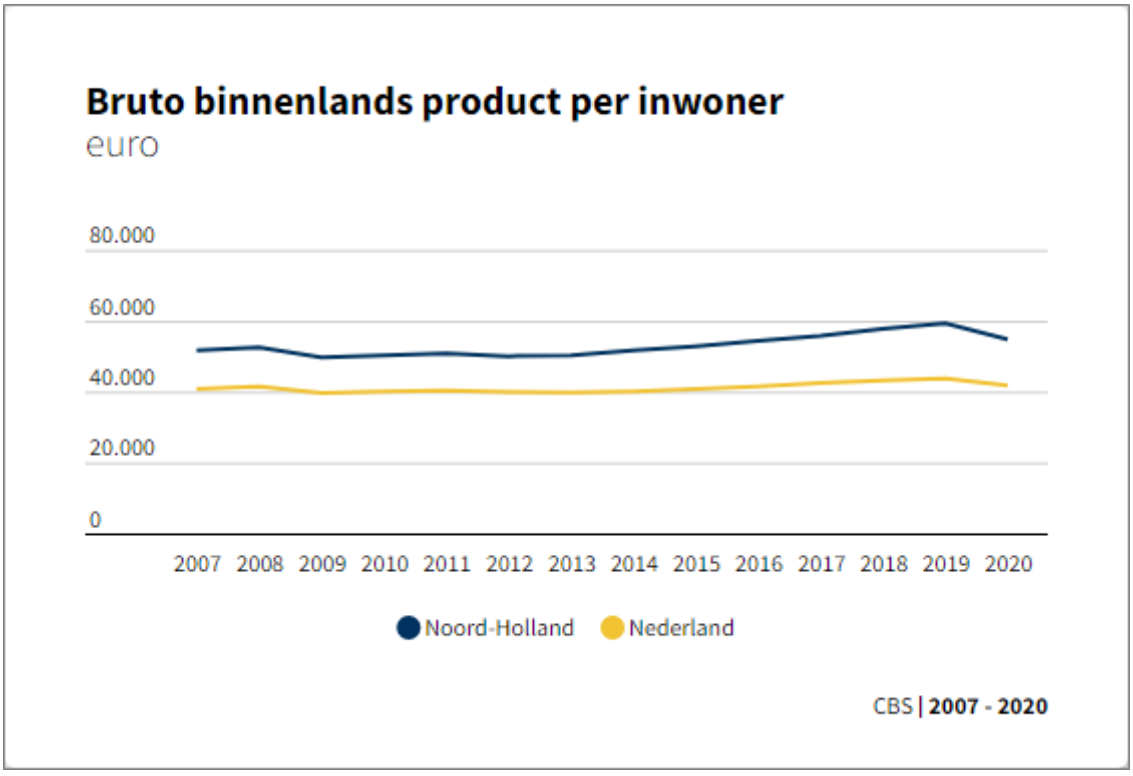

Het bruto binnenlands product (BBP) is tussen 2019 en 2020 in alle provincies gedaald. De daling geeft het negatieve effect weer van de COVID-crisis op de economie. Het totale BBP en BBP per inwoner worden hier weergegeven in euro's. De verschillen in BBP per inwoner tussen Nederland en Noord-Holland lopen steeds verder uiteen: waar eind jaren negentig Noord-Holland al een hoger BBP per hoofd van de bevolking had dan Nederland, is het verschil in 2020 toegenomen. Noord-Holland had in 2020 het grootste BBP per hoofd van de bevolking, met € 54.800, -. Dat is € 3.000, - meer dan de provincie Utrecht, dat het op één na hoogste BBP van de bevolking heeft. Het totale BBP was in 2020 in Noord-Holland €171.000,-, bijna €8.500,- minder dan in 2019.

Technische toelichting

Bruto binnenlands product per inwoner (bbp) tegen marktprijzen. Dit is een maat voor de omvang van de economie.

Bedrijventerreinen

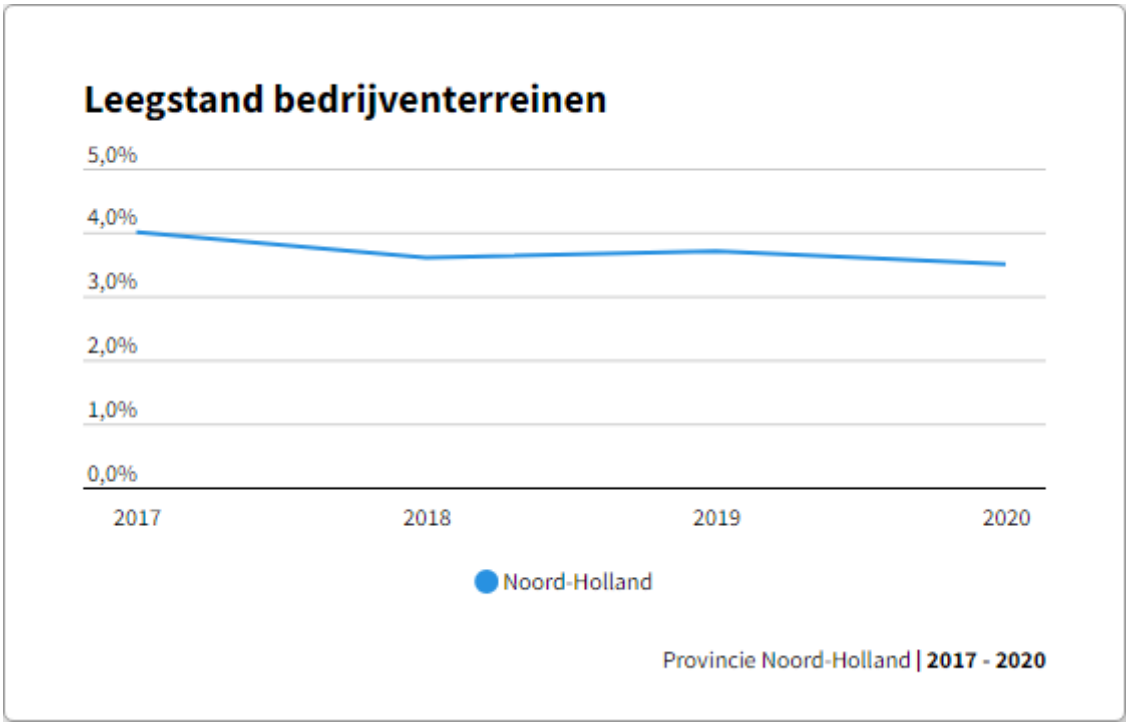

De leegstand op bedrijventerreinen is de laatste jaren afgenomen. In 2020 kwam de leegstand uit op 3,5%. In 2017 was dit nog 4%.

Technische toelichting

Bedrijventerreinen die op de peildatum niet in gebruik zijn. Leegstand wordt uitgerekend door de totale bestaande voorraad te verrekenen met bestaande voorraad in gebruik.

Kantoren

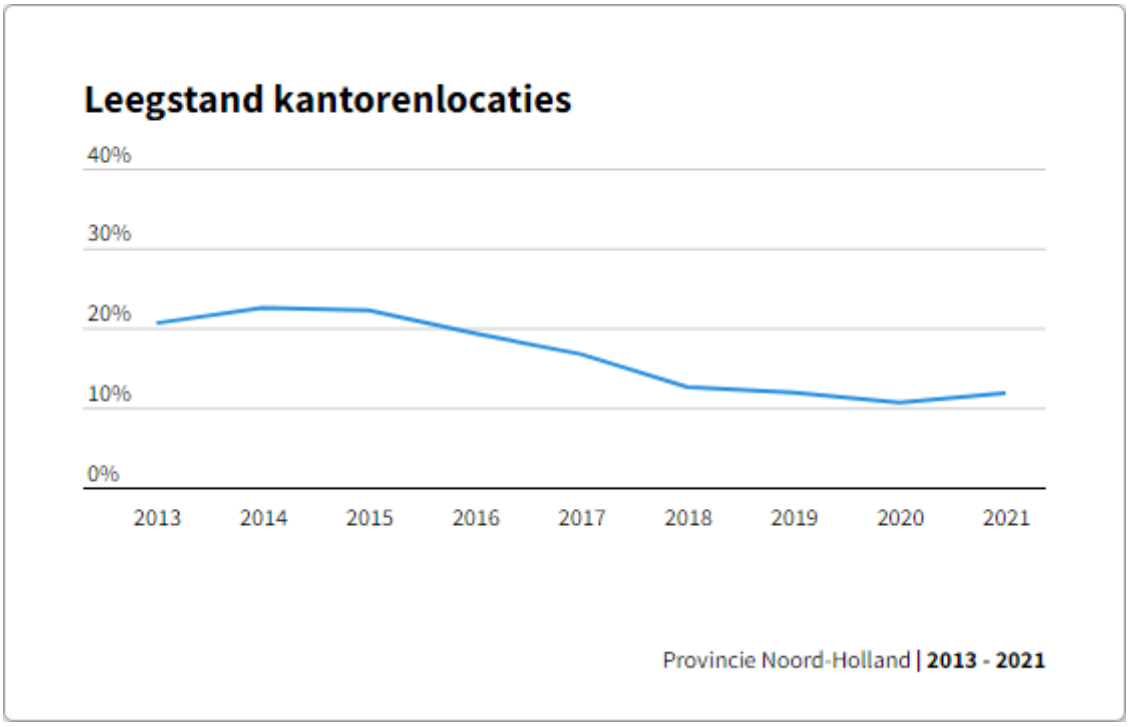

De totale kantorenvoorraad in de provincie Noord-Holland is tussen 2018 en 2021 vrijwel stabiel gebleven. De procentuele leegstand van de kantorenvoorraad is tegelijkertijd afgenomen; in 2021 is de leegstand 11,8%, bijna 9 procentpunt minder dan in 2013.

Technische toelichting

Kantoren die op de peildatum niet in gebruik zijn. Leegstand wordt uitgerekend door de totale bestaande voorraad te verrekenen met bestaande voorraad in gebruik.

Detailhandel

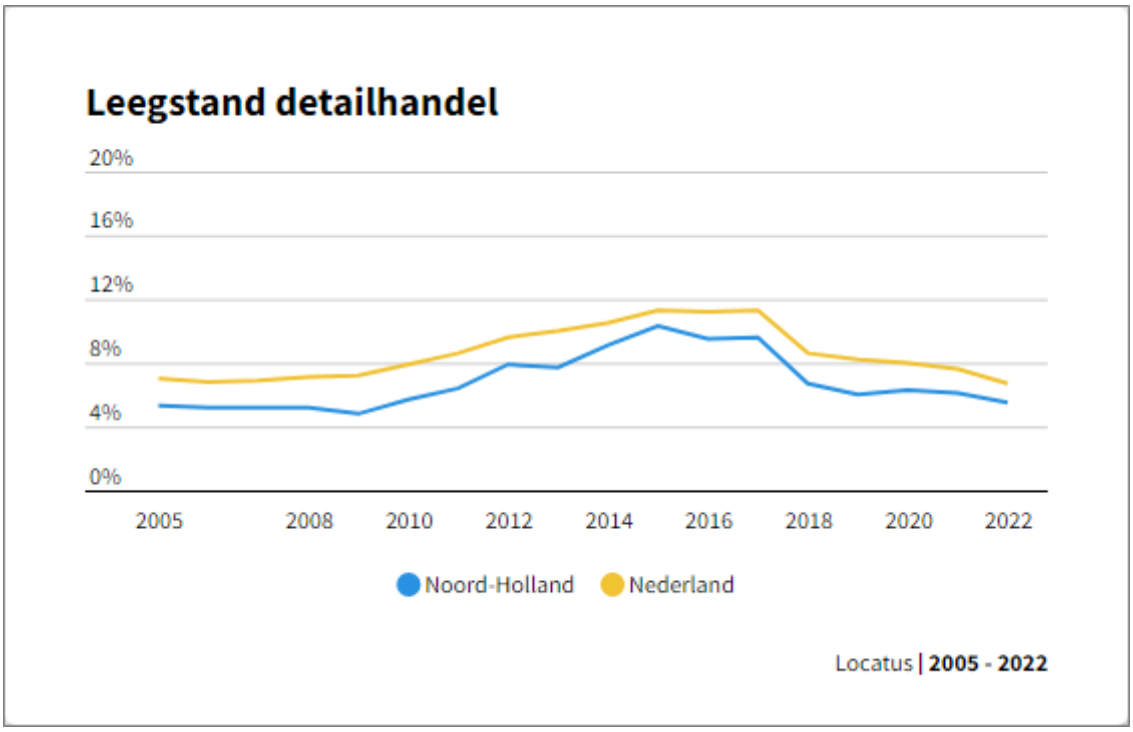

De leegstand in de detailhandel is in Noord-Holland lager dan in Nederland. Vanaf 2009 tot 2015 nam de leegstand toe, het hoogste percentage in Noord-Holland kwam uit op 10,3 procent in 2015. Vanaf 2015 is de leegstand bijna continu gedaald. In 2022 ligt de leegstand in Noord-Holland op 5,5 procent en landelijk op 6,7 procent.

Technische toelichting

Het percentage winkelvloeroppervlak (m2) dat leegstaat t.o.v. het totaal.

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

De provincie draagt jaarlijks bij aan het regionaal budget.

In 2022 is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Holland, ROM InWest, van start gegaan. De ROM InWest heeft een (streef)kapitaal van circa 160 miljoen euro. Dit valt uiteen in 2 fondsen: een Transitiefonds (circa 100 miljoen) en een MKB-fonds (circa 60 miljoen). Met het Transitiefonds worden risicodragende investeringen op het gebied van energietransitie en circulaire economie gedaan en komt er op die manier aansluiting bij het landelijke fonds van Invest-NL. Het MKB-fonds biedt investeringen op het gebied van innovatief mkb. Daarnaast biedt de ROM ondersteuning in de vorm van business development. De provincie is met een kapitaalinleg van 40 miljoen euro aandeelhouder. In 2022 heeft InWest de organisatie ontwikkeld en veel kennis en ervaring opgedaan met business development, investeringen en samenwerking met partners in het ‘ecosysteem’ voor innovatief mkb. Ook zijn in 2022 de 1e 5 investeringen gedaan.

Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) 2.0 zin in de 2e periode. Het aantal maatwerktrajecten staat eind 2022 op circa 360, waarvan de helft duurzame ondernemingen. In 2022 is gestart met de social return, waarbij 9 social impact bedrijven worden bijgestaan in verbeteren van bedrijfsvoering om nog meer impact te maken. De MKB Innovatiestimulering Topsectoren MIT heeft geleid tot circa 130 gehonoreerde aanvragen voor het onderdeel Haalbaarheid. Voor het onderdeel Research & Development worden de beschikkingen begin 2023 afgegeven.

Het versnellingsprogramma GO NH! heeft in 2022 drie verschillende programma’s aangeboden. In 2022 zijn er 27 bedrijven ondersteund met de GO!-NH programma’s. De streefwaarden voor aantallen te helpen bedrijven zijn daarmee gehaald.

Het Innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners (kennisinstellingen) gericht op de financiering van innovatieve ondernemers in de Proof-Of-Concept fase. In 2022 heeft het Innovatiefonds Noord-Holland 7 leningen verstrekt. Daarmee is in totaal ruim € 11 miljoen van het fondsvermogen van 15,5 miljoen geïnvesteerd in 41 bedrijven. Met deze investeringen gaat ruim € 13 miljoen aan co- en € 40 miljoen aan vervolgfinanciering gepaard. Tot slot heeft de provincie in 2022 via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) geïnvesteerd in 4 nieuwe bedrijven, en een aantal vervolginvesteringen gedaan in bestaande bedrijven in de portefeuille. Met deze 4 nieuwe bedrijven erbij heeft het fonds in totaal 35 bedrijven en projecten gesteund.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

In 2022 waren de maatregelen door de gevolgen van de coronapandemie nog duidelijk voelbaar. Begin dat jaar bleek dat de arbeidsmarkt weer sterk aantrok, maar de mate waarin verschilde per sector. De krapte op de arbeidsmarkt is nog meer toegenomen, zo ook voor beroepen die technologische en digitale skills vereisen.

In 2022 zijn de acties uit het Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland doorgezet. Inmiddels is er in elke arbeidsmarktregio van de provincie een Servicepunt Techniek (SPT) ingericht. Deze SPT's matchen kandidaten en werkgevers en kunnen vouchers verstrekken voor opleiding. Bij een SPT werken 4 techniekbranches, hun Opleiding- en Ontwikkelfondsen (O&O), de arbeidsmarktregio en de provincie, samen. Er is een succesvolle start gemaakt met de MKB-route: dit project slaat een brug tussen onderwijs en ondernemers ten aanzien van innovatie en digitalisering, gebruikmakend van skills i.p.v. diploma's. Met aantrekkelijke bijscholingstrajecten, zijn er inmiddels 500 werkenden bereikt.

Met een bijdrage aan het programma Entree in Beweging wordt de positie van een kwetsbare doelgroep op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt verbeterd. Het project richt zich op het ontwikkelen van leerwerklocaties voor opleidingsniveau MBO 1 en 2. Doel is 500 tot 1000 mensen naar werk te helpen.

Ook is er een afsprakenmodel binnen de luchtvaartsector gelanceerd. Met het project 'Mind your next step' richt Luchtvaart Community Schiphol zich op het begeleiden van mensen van werk naar werk. Samen met bedrijfsleven en onderwijs wordt gezocht naar een structuur waarin (jonge) mensen enthousiast worden gemaakt voor technische werkzaamheden. Hierbij wordt vooral naar de skills gekeken. Daarnaast is er een pilot voor een Ontwikkelfonds gestart in Noord-Holland Noord om de toegang tot de financiering voor scholing, makkelijker te maken. Voor techniekpromotie is er een up-to-date plan van aanpak gerealiseerd. Bovendien hebben ruim 19.000 leerlingen van 480 scholen de 13 PET(Promotie Event Techniek) events bezocht in Noord-Holland. Onze Werkambassadeur heeft, vanuit de actieagenda van het manifest, diverse projecten aangejaagd.

Sinds 2015 is campusvorming de continue in het arbeidsmarkt & onderwijs beleid van de provincie en blijkt ook in 2022 van grote waarde en biedt wendbaarheid op arbeidsmarktvraagstukken zoals die zich in 2022 aandienden. De krapte in technisch geschoold personeel is aangepakt in samenwerking met de campussen. In 2022 is de stap gemaakt om de aangewezen campussen uit de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 bovendien meer met elkaar te verbinden zodat er meer synergie en crossovers ontstaan.

In 2022 is een NHinzicht gelanceerd die toegang geeft tot veel arbeidsmarktinformatie. Het geeft de gebruiker inzicht in de ontwikkeling van de Noord-Hollandse arbeidsmarkt en het onderwijs. Op NHinzicht is bovendien de voortgang te lezen van de acties uit het Manifest. Dit dashboard is een onmisbare informatiebron voor bestuurders, ondernemers en beleidsmakers.

Figuur: Netto participatie (%) naar leeftijdsgroep in Noord-Holland, 2013-2021

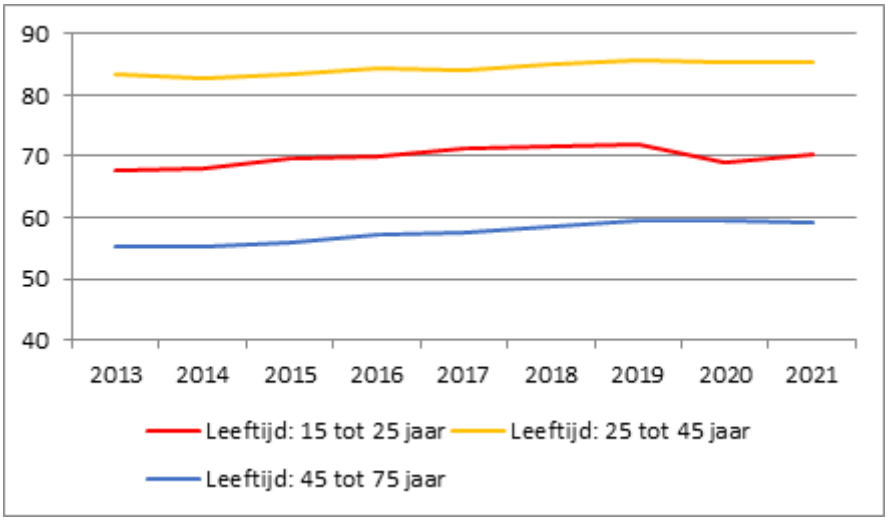

Bron: CBS

Koppeling met brede basismonitor

Arbeidsduur per week

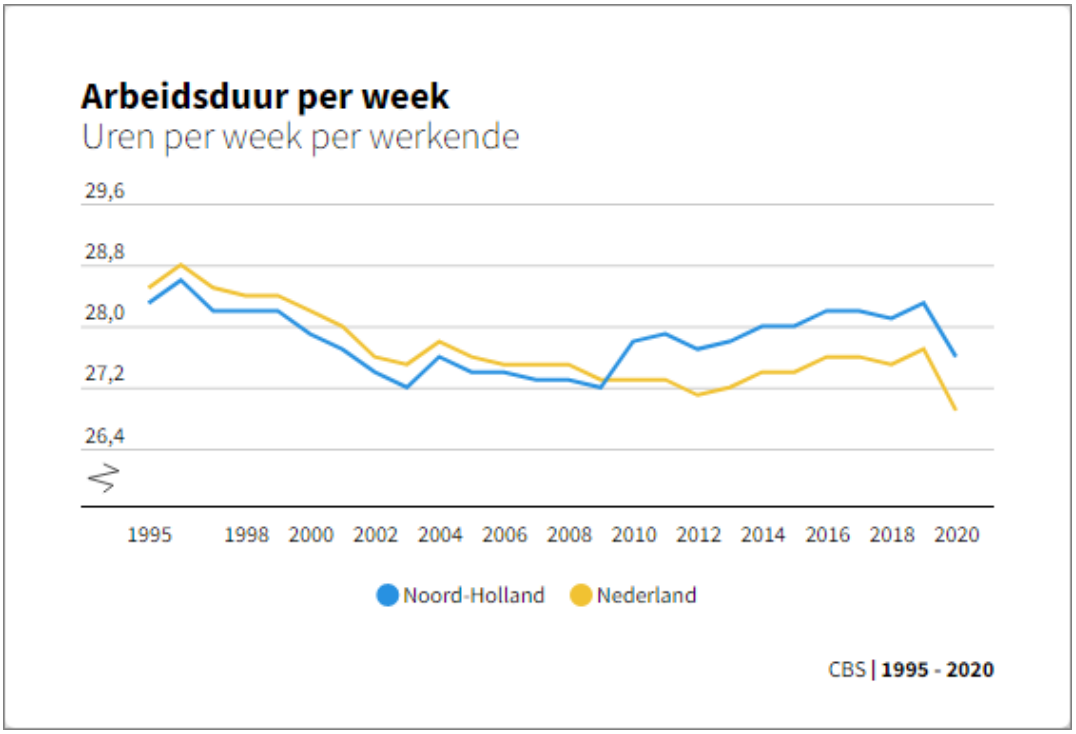

Het totaal aantal uren dat werknemers en zelfstandigen per week werken is in de provincie Noord-Holland licht gedaald tussen 2019 en 2020, namelijk van 28,3 uur naar 27,6 uur. Landelijk is er ook een lichte daling in de arbeidsduur te zien, met 28,5 uur in 1995 naar 26,9 uur in 2020. In de provincie Noord-Holland werken werknemers en zelfstandigen de meeste uren per week in vergelijking met de andere provincies.

Technische toelichting

Het totale aantal uren dat werknemers en zelfstandigen werkelijk hebben gewerkt. Niet-gewerkte uren door verlof of ziekte tellen dus niet mee.

Arbeidsparticipatie

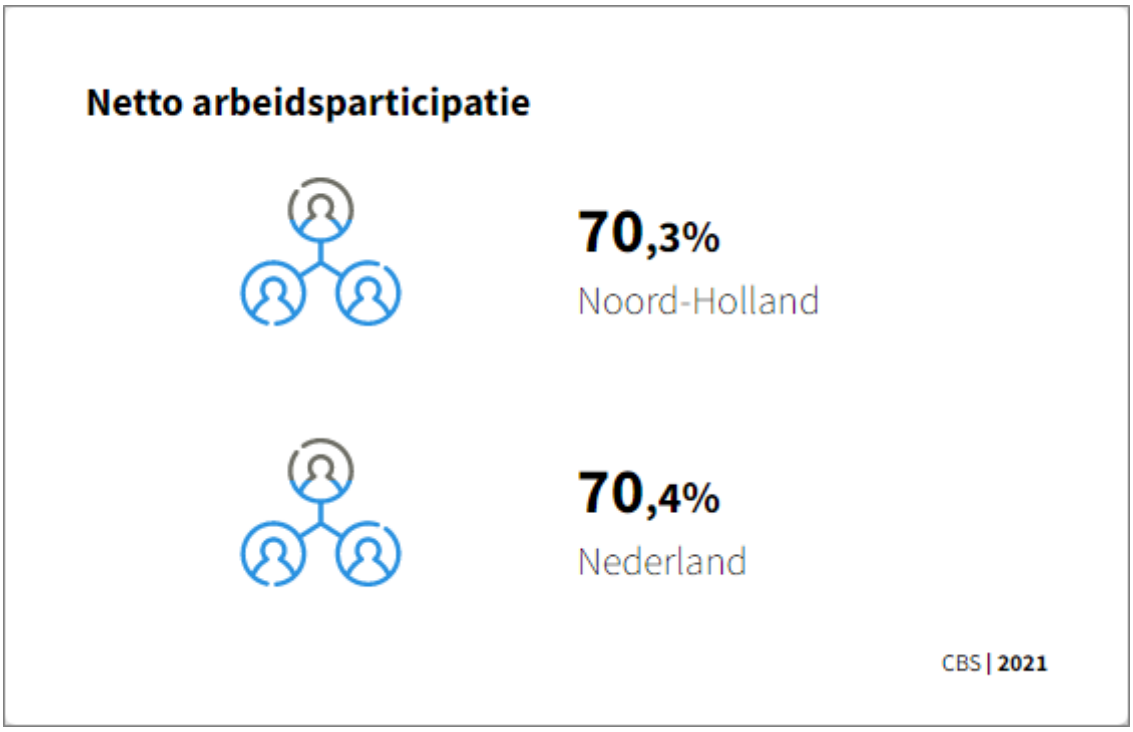

Een hoge arbeidsparticipatie wil zeggen dat, van de mensen die in staat zijn om te werken, relatief veel mensen aan het werk zijn. In 2021 was de netto arbeidsparticipatie 70,3% in de provincie Noord-Holland. In 2021 hadden Gelderland, Overijssel, Flevoland, Noord-Brabant en Utrecht een hogere netto arbeidsparticipatie. De percentages van 2021 zijn nog niet te vergelijken met voorgaande jaren door een aanpassing van het onderzoeksdesign. Het CBS is tijdens de actualisatie van de brede basismonitor bezig om de percentages van 2021 vergelijkbaar te maken met voorgaande jaren.

Technische toelichting

Netto arbeidsparticipatie: Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

Werkloosheid

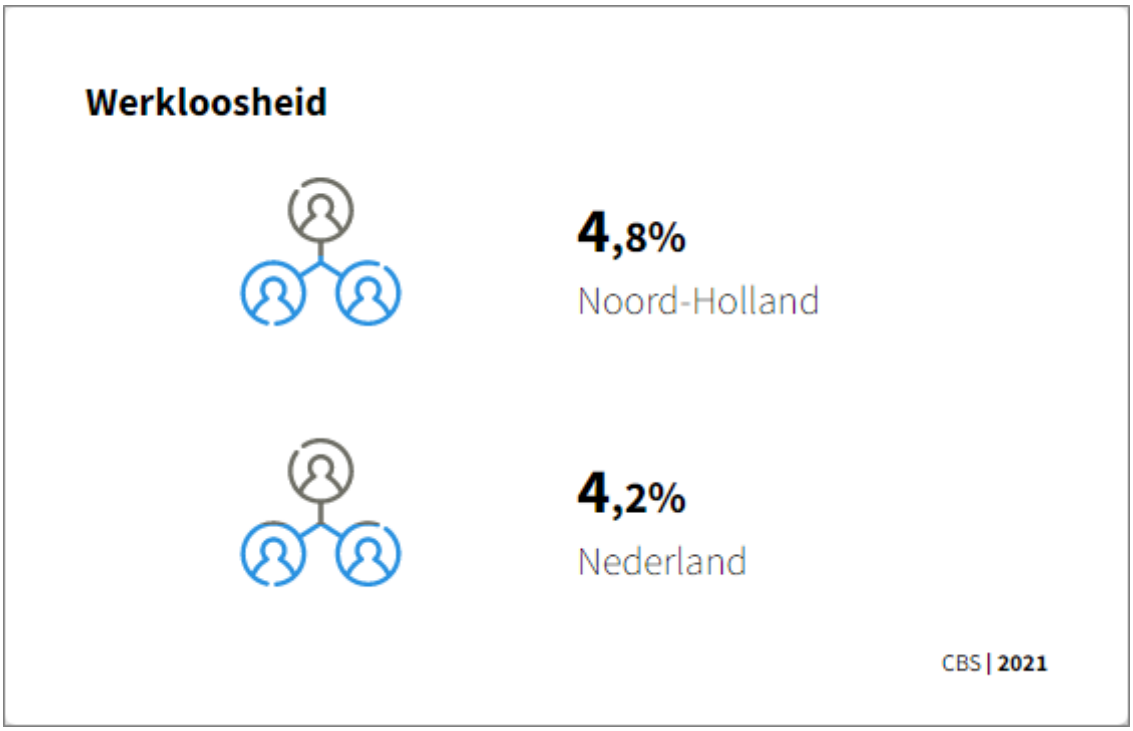

Het werkloosheidspercentage in Noord-Holland is 4,8% in 2021. Dit is hoger in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde van 4,2%. In 2021 was het werkloosheidspercentage van Noord-Holland gelijk aan dat van Flevoland. Alleen de provincies Groningen en Zuid-Holland hadden een hoger werkloosheidspercentage. Het werkloosheidspercentage van 2021 is nog niet te vergelijken met voorgaande jaren door een aanpassing van het onderzoeksdesign. Het CBS is tijdens de actualisatie van de brede basismonitor bezig om het werkloosheidspercentage van 2021 vergelijkbaar te maken met voorgaande jaren.

Technische toelichting

De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking.

Werkgelegenheid

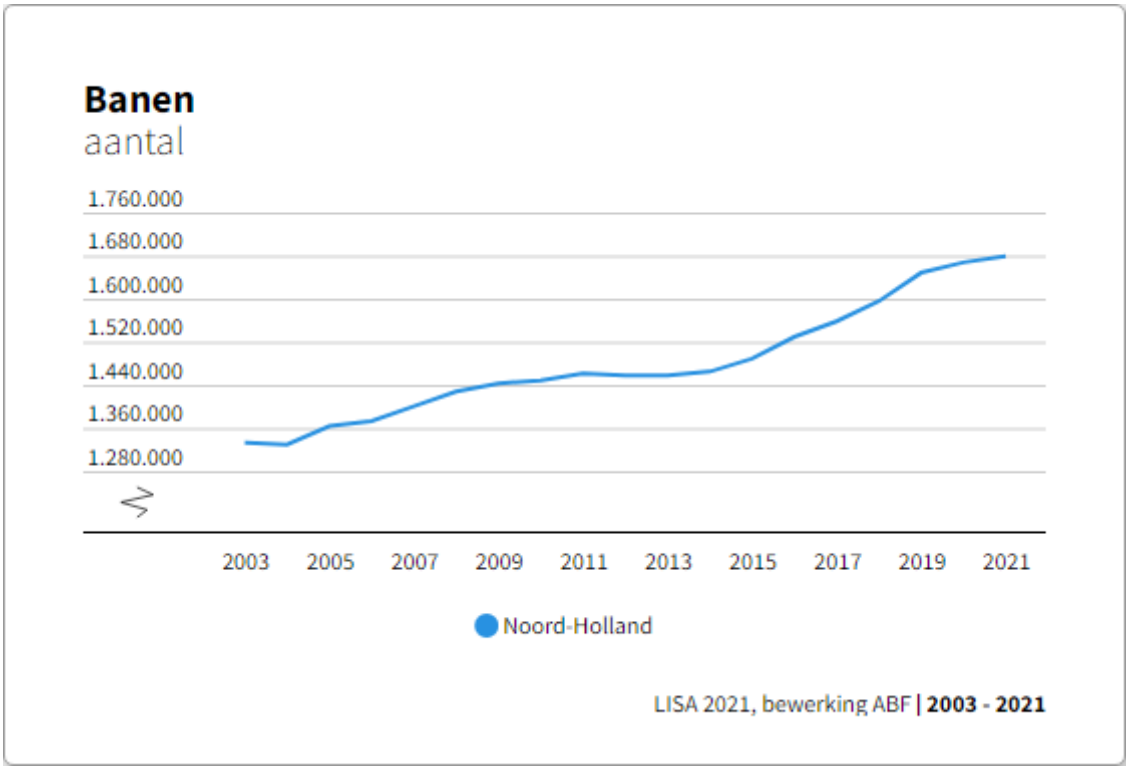

Het totaal aantal banen in Noord-Holland steeg tot 2011. Na een stabilisatie tot 2014 nam het aantal banen weer toe. Tussen 2020 en 2021 is het aantal banen gestegen naar 1.678.780 banen, een stijging van 0,7%.

Technische toelichting

Baan: Persoon die betaalde activiteiten verricht op of vanuit de vestiging: meewerkende eigenaar (directie, bedrijfshoofd), meewerkend gezinslid, zelfstandige beroepsbeoefenaar en/of werknemer. Uitzendkrachten zijn werknemers en worden meegeteld in het totaal aantal werkzame personen.

Voortijdige schoolverlaters

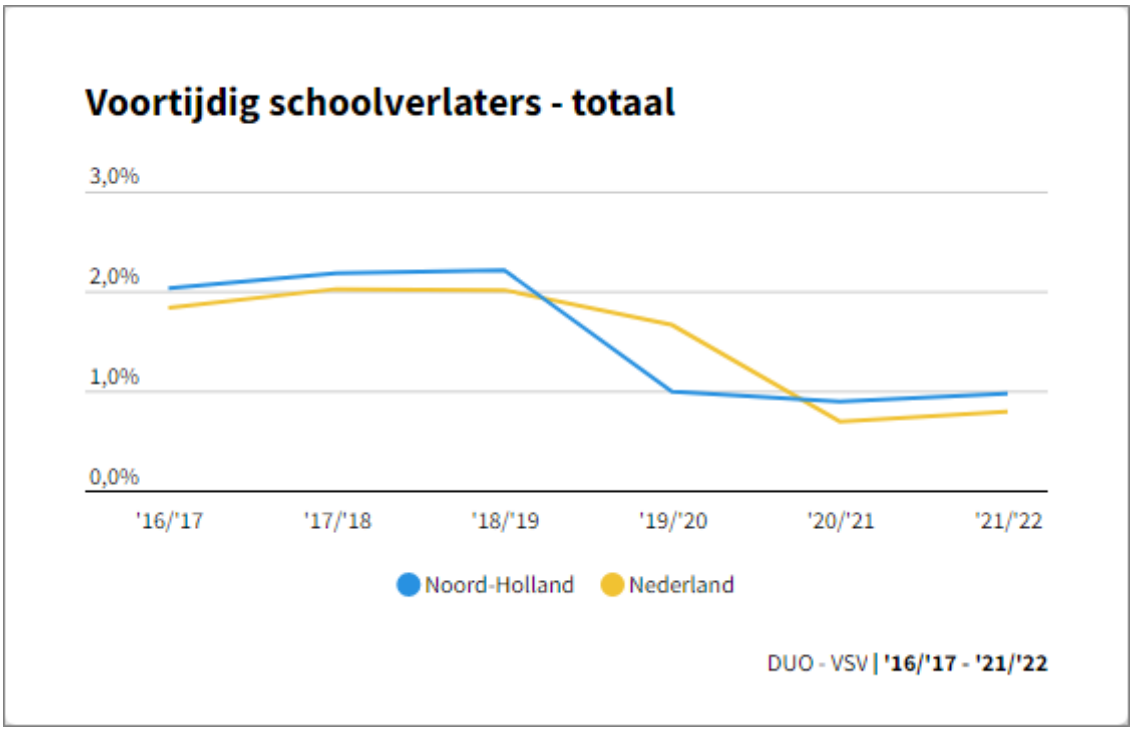

Het percentage voortijdig schoolverlaters steeg op zowel landelijk als provinciaal niveau iets tussen schooljaar 2019/2020 en 2020/2021, wat voor de provincie Noord-Holland neerkwam op een stijging van 0,08 procentpunt (van 0,89% naar 0,97%). In het schooljaar 2020/2021 had Noord-Holland het op drie na hoogste percentage vroegtijdig schoolverlaters, achter Flevoland en Zuid-Holland.

Technische toelichting

De indicator 'voortijdig schoolverlaters' laat het percentage leerlingen zien dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, als deel van alle leerlingen in een gebied. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo- of vwo-niveau of een diploma op mbo-2 niveau of hoger. De cijfers voor het schooljaar 2021/2022 zijn voorlopig.

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

In 2022 zijn er vanuit de Voedselvisie negen gebiedsprojecten gestart, ondertekenden wij in het kader van de eiwittransitie de Bean Deal, zijn wij partner geworden in een groot regionaal logistiek onderzoeksproject, verkenden wij regionale foodhubs, stimuleerden we vier korte keten projecten en gaven wij rond de veertig duurzame duwtjes aan ondernemers (kennis- en coaching). Daarnaast werkten wij samen met kennisinstellingen aan een drietal Publiek Private Samenwerkingen op bodem, gewasdiversiteit en agroforestry. Verder namen wij deel aan de samenwerkende netwerken van Voedsel Verbindt, de Landelijke samenwerking Korte Keten en de eiwitprovincies. Deze inzet en andere goede voorbeelden etaleren wij op ons communityplatform: www.boerenbusinessinbalans.nl. Dat doen we om inzicht te geven in alles wat we vanuit de Voedselvisie doen, maar ook ter inspiratie en om kennis te delen met anderen.

In de Greenports is in 2022 met de ondernemers en gemeenten gewerkt aan duurzame gebiedsontwikkeling, waaronder voorbereiding voor aanleg van een CO-2netwerk, versnellen van innovaties en het creëren van samenwerking (elektriciteit, warmte, waterstof, duurzaam

ruimtegebruik). Er zijn innovatiecafés; bedrijfsbezoeken en congressen georganiseerd. Er is met branches en overheden samengewerkt ten aanzien van (internationale) profilering. Op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs is inzet gepleegd op meer structurele matches en stageplekken; inzet om opleidingen beter te laten aansluiten op de high-tech in de glastuinbouw, en om talenten te interesseren voor banen in deze sector. Er is met gemeenten samengewerkt op het thema (huisvesting van) internationale medewerkers. Duurzame logistiek wordt opgepakt in samenwerking met de MRA. In de bollensector is het fieldlab van start gegaan waarin (biologische) telers en ketenpartijen samenwerken aan het versnellen van de verduurzaming van de teelt.

Koppeling met brede basismonitor

Fosfaat

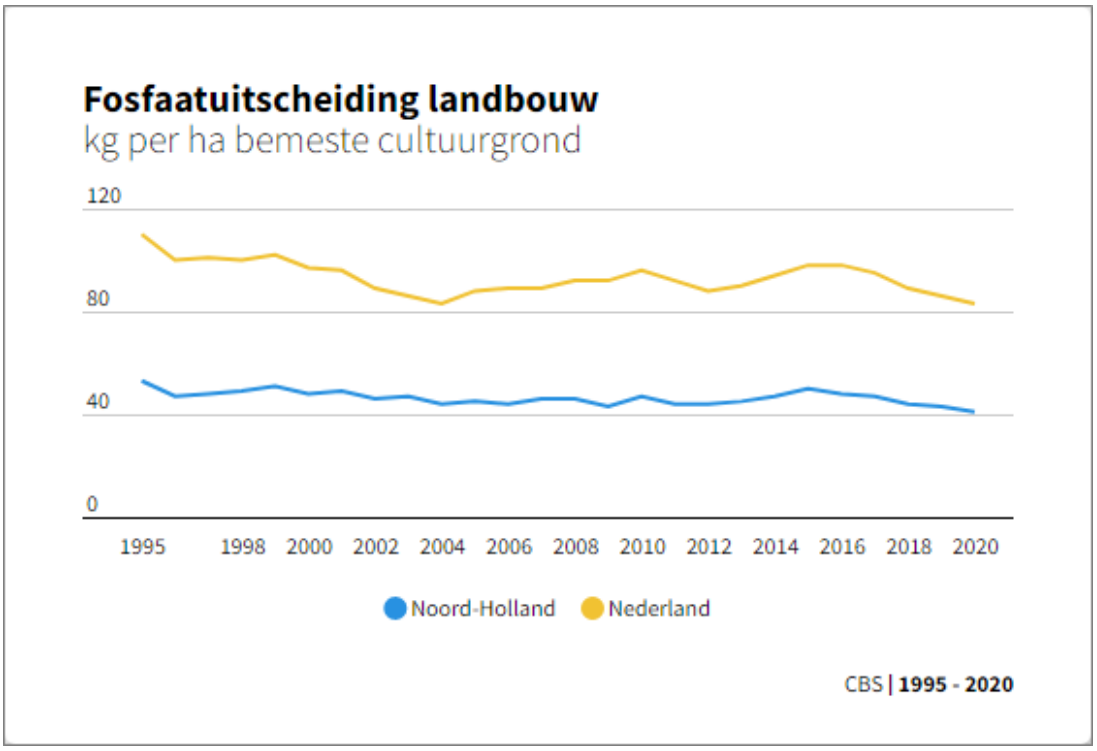

In 2020 had Noord-Holland van alle provincies de op de twee na laagste fosfaatuitstoot per hectare, met 41 kg fosfaatuitscheiding afkomstig uit dierlijke mest per hectare cultuurgrond (grond bestemd voor het voortbrengen van landbouwproducten). Alleen Flevoland (32 kg/ha) en Zeeland (18 kg/ha) scoorden lager. Noord-Brabant en Limburg hebben de hoogste fosfaatuitscheiding per hectare vanuit de landbouw, met respectievelijk 149 en 144 kg/ha fosfaatuitscheiding in dierlijke mest per ha cultuurgrond. In deze provincies is het aandeel intensieve veehouderij hoger dan in provincie Noord-Holland. Landelijk neemt de fosfaatuitscheiding in dierlijke mest per hectare cultuurgrond sinds 1995 over het algemeen af, maar de lijn schommelt. Dit geldt ook voor Noord-Holland. Sinds 2015 is een duidelijk dalende trend zichtbaar.

Technische toelichting

De uitgescheiden hoeveelheid fosfaat in dierlijke mest per hectare uitgedrukt in P2O5. In tegenstelling tot stikstof treden bij fosfaat geen gasvormige verliezen op. Cultuurgrond is grond die, blijvend dan wel tijdelijk, bestemd is voor het voortbrengen van landbouwproducten.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

Onder het POP3 heeft de provincie in 2022 verschillende subsidies opengesteld. Het POP is een Europees subsidieprogramma gericht op duurzame landbouw en plattelandsontwikkeling.

Eind 2021 tot begin 2022 was er een openstelling voor LEADER. In het LEADER gebied Kop van Noord-Holland is er aan 6 projecten subsidie verleend, o.a. projecten gericht op recreatie.
Eind 2022 is LEADER opnieuw opengesteld. De focus van deze openstelling ligt op het stimuleren van circulaire economie, biobased economy en duurzame energie. De openstelling loopt door in 2023, waardoor de resultaten in 2023 bekend worden

Er is tevens een POP subsidie verleend voor het verbeteren van de verkavelingsstructuur. Hiermee wordt ingezet op het ruilen van 1.050 ha en het verbeteren van bereikbaarheid en bewerkbaarheid van 500 ha.

Op 1 januari 2023 is het GLB-Nationaal Strategisch Plan (NSP) van start gegaan. Dit is de opvolger van het POP3 programma. Ter voorbereiding op LEADER in het NSP is er in lijn met landelijke afspraken eind 2022 een openstelling gedaan voor het oprichten van samenwerking (Lokale Actiegroep) en het ontwikkelen van een Lokale Ontwikkelingsstrategie. Deze openstelling loopt door in 2023 en is een voorbereiding op de openstelling voor LEADER-projecten later in 2023.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.1	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.905	6.170	5.553	617
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	9.276	15.507	16.858	-1.351
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	1.124	1.034	1.038	-4
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.928	3.198	2.937	261
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	817	4.802	4.508	294
	Totaal lasten	21.050	30.711	30.893	-182
	Totaal baten	-72	-4.811	-4.876	65
	Totaal saldo	20.978	25.900	26.017	-117
	Storting				
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	5.672	5.672	5.672	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	0	1.785	1.785	0
	Onttrekking				
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	-2.575	-1.941	-1.479	-462
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	-4.646	-5.559	-5.077	-482
6.1.4	Resv. Duurzame Landbouw	0	-1.785	-1.785	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	-732	-5.347	-4.189	-1.158
	Resultaat	**21.197**	**21.225**	**23.444**	**-2.219**

*een positief verschil is voordelig

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten
Ten aanzien van culturele infrastructuur zette de provincie in op de volgende activiteiten:

- Doorontwikkelen van kennisnetwerk culturele infrastructuur en stimuleren en participeren in regionale cultuurnetwerken van MRA en Noord-Holland Noord.
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.
- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van matching van het programma cultuureducatie met kwaliteit met gemeenten en OCW.
- Monitoring en verdere uitwerking van Covid-19 noodfondsen.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Regionale samenwerking
De provincie faciliteerde bestaande culturele netwerken van gemeenten en culturele instellingen om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Het door de regio Noord-Holland Noord opgestelde regioprofiel werd in 2022 aangeboden aan het Rijk. Het actieagenda van het MRA programma Kunst, Cultuur en Erfgoed voor 2023 en 2024 werd herijkt.

ProBiblio
ProBiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit, met een provinciale subsidie. In 2022 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenplan 2021-2024 dat nauw aansluit bij het landelijk bibliotheekconvenant en de landelijke netwerkagenda.

Cultuureducatie
In het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit is er samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland. De provincie verstrekte aan Plein C een subsidie om dit programma uit te voeren.

Noodfonds sociale infrastructuur

Middels motie 41 is door Provinciale Staten een bedrag van 10 miljoen euro beschikbaar gesteld als noodsteun voor de culturele instellingen van regionaal belang. In 2022 is in een 3e tranche aan 15 gemeenten subsidie verstrekt waarbij 27 culturele instellingen zijn ondersteund die eerder in financiële nood waren gekomen. Gemeenten hebben de provinciale noodsteun gematcht in een verhouding van 65% provinciale- en 35% gemeentelijke bijdrage.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot bibliotheek

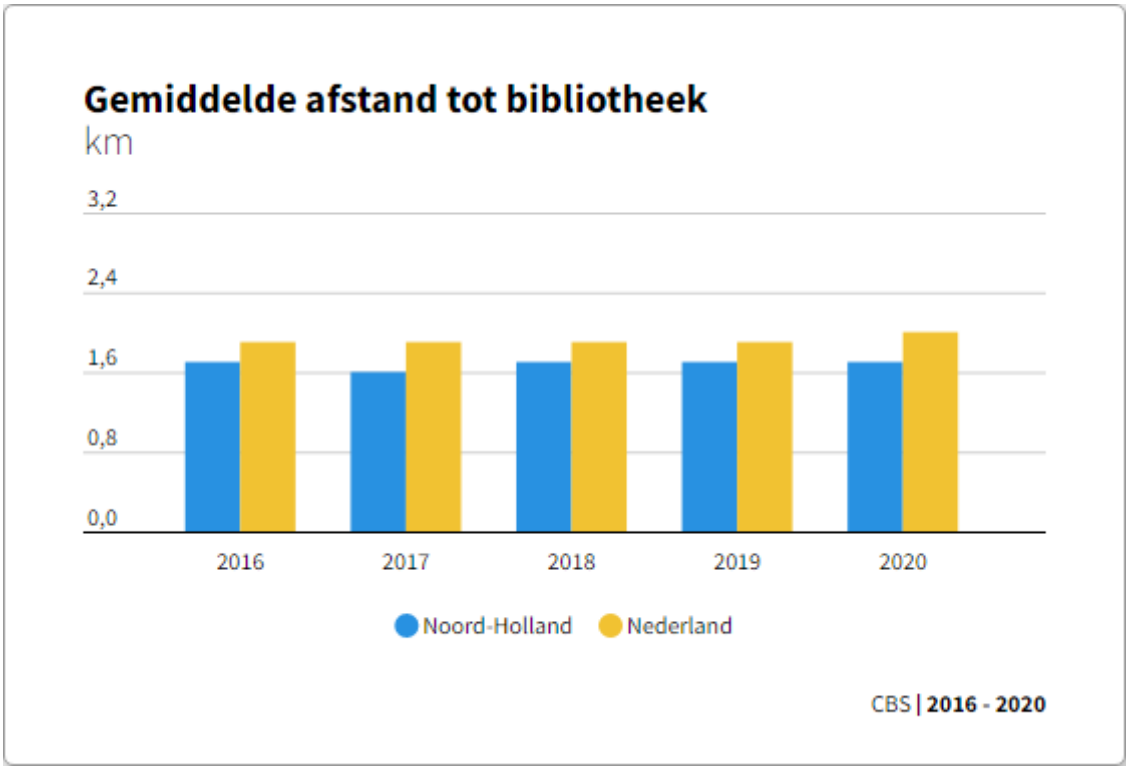

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De gemiddelde afstand berekend over de weg van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde bibliotheek is in Noord-Holland beperkt (1,7 kilometer). Alleen in Zuid-Holland is de afstand kleiner (1,5 kilometer). In Drenthe, Friesland, Zeeland en Flevoland is de afstand met rond de 3 kilometer in 2020 het grootst.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde bibliotheek, berekend over de weg. De VOB (Vereniging van Openbare Bibliotheken) publiceert de locaties van de bibliotheken en hun vestigingen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.2 — Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	4.595	7.072	6.752	320
	Totaal lasten	4.595	7.072	6.752	320
	Totaal baten		-124	-79	-45
	Totaal saldo	4.595	6.948	6.674	274

Storting				
	0	0	0	0
Onttrekking				
	0	0	0	0
Resultaat	**4.595**	**6.948**	**6.674**	**274**

*een positief verschil is voordelig

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

Prioriteiten
Naast het behoud van het provinciale cultuurlandschap en de provinciale zorgplicht ten aanzien van de archeologische collectie heeft de provincie de volgende prioriteiten gesteld:

- Door middel van maatwerk wil de provincie gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap.
- De publieksfunctie van het archeologisch depot in archeologiecentrum Huis van Hilde in Castricum wil de provincie blijven versterken zodat educatie geborgd is en archeologie en ander erfgoed nog toegankelijker wordt gemaakt voor een breed publiek.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

De provincie heeft de versterking van de cultuurhistorische waarden van het landschap en de ruimtelijke kwaliteit hiervan geïntegreerd door gemeenten tweewekelijks te adviseren bij hun planvorming voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit is gebeurd op basis van de waarden en ontwikkelprincipes uit de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie. Daarnaast heeft het Steunpunt Monumenten & Archeologie de cultuurhistorische waarden van het landschap onder de aandacht van gemeente gebracht via netwerk- en kennisbijeenkomsten voor gemeenten en het uitgeven van handreikingen, waaronder de serie ‘Erfgoed in de Omgevingswet’.

De provincie droeg bij aan de realisatie van het plan van aanpak van de Landschapstriënnale in 2023 waarin de Waddenkust centraal staat.

Het onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering voor Erfgoed heeft geresulteerd in een digitale kaart ‘Klimaatrisico’s voor Erfgoed’, waarin de gevolgen op termijn (2050) van hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen, inzichtelijk zijn gemaakt voor gebouwd en natuurlijk erfgoed en archeologie.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Het Noord-Hollands Archief (NHA) heeft in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2022 verschillende tentoonstellingen georganiseerd om kennis over cultuurhistorie en cultuurhistorische structuren bij de inwoners van Noord-Holland te vergroten:

- 'Leven in lagen' in Archeologiemuseum Huis van Hilde. De tentoonstelling vertelt hoe de mens al duizenden jaren in het Noord-Hollandse landschap leefde en het landschap ook vormde (looptijd april 2021tot juni 2022).
- De overzichtstentoonstelling 'Doc.Werk' in de Janskerk in Haarlem waarin beeldmateriaal uit de documentaire foto-opdrachten in de jaren 1991-2022 is getoond.
- Online verhalen uit de Provinciale Atlas. Op de website van het NHA zijn in 2022, zeven video's verschenen over een uitgelicht object uit de collectie.

Alle drie de genoemde tentoonstellingen of presentaties, benutten de historische beeldcollectie van de Provinciale Atlas. Ze maakten een deel van de collectie voor een grote groep Noord-Hollanders toegankelijk.

Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland (ONH) heeft in 2022 via social media 431.169 unieke bezoekers getrokken met verhalen, video's en nieuwsberichten over de cultuurhistorie in Noord-Holland. Een wekelijkse nieuwsbrief bereikt ruim 1500 mensen. ONH was ook fysiek aanwezig op vier publieksevenementen om bezoekers te inspireren met verhalen over de Noord-Hollandse geschiedenis.

De provincie heeft de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen in april 2022 gelanceerd tijdens een netwerkbijeenkomst voor gemeenten, erfgoedpartijen en stolpeigenaren. Dit digitale kennisinstrument biedt inzicht in de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het totale stolpenbestand in de provincie. De kaart staat voor het belang dat de provincie hecht aan het behoud van de stolp als identiteitsbepaler van het landschap. Om die reden heeft de provincie met alle grote stolpengemeenten in Noord-Hollands gesprekken gevoerd over mogelijkheden behoud door economische benutting van dit stolpenbestand.

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland.

Via onderzoek van de collecties werden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt in Archeologiemuseum Huis van Hilde. Er werden in 2022 verschillende archeologische publicaties uitgegeven zoals een geïllustreerde publieksbrochure bij de tijdelijke tentoonstelling 'Twee werelden in één wrak', en de Archeologische kroniek over het jaar 2021. In Archeologiemuseum Huis van Hilde werden naast de vaste tentoonstelling, tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd. Voor het primair en voortgezet onderwijs en de bezoekers werden educatieprogramma's verzorgd.

Voor onderwaterarcheologie investeerde de provincie in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak en het Plantageschip (beide ontdekt nabij het eiland Texel in de Waddenzee). In museum Kaap Skil zijn de belangrijkste vondsten uit het Palmhoutwrak inmiddels te zien in de permanente tentoonstelling, waaraan de provincie Noord-Holland een bijdrage leverde. In Huis van Hilde is de permanente tentoonstelling aangepast zodat er aandacht wordt besteed aan de zeehandel in en rond Noord-Holland in de 17e eeuw. Hier worden ook maritieme vondsten tentoongesteld.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	650	1.109	1.035	74
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	694	796	761	35
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	2.506	4.704	4.819	-115
	Totaal lasten	3.850	6.609	6.614	-5
	Totaal baten			-116	116
	Totaal saldo	3.850	6.609	6.498	111
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**3.850**	**6.609**	**6.498**	**111**

*een positief verschil is voordelig

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

Prioriteiten

Ten aanzien van behoud en herbestemming van beschermde monumenten heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- restaureren en verduurzaming met focus op religieus en agrarisch erfgoed.
- bevorderen van herbestemmen, bij bestemmen en verduurzamen bij leegstand en komende leegstand , met name in Nood-Holland Noord.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Mede door de provinciale financiering verkeren rijks- en provinciale monumenten in Noord-Holland in goede bouwkundige staat. De Monumentenmonitor 2022 verbindt hieraan een percentage van ruim 83%. Een kleine 17% is nog een matige tot slechte bouwkundige staat. Dit is niet ver meer af van de provinciale streefwaarde van 16,8 % matig tot slecht in 2023.

De loods herbestemming heeft ruim 30 projecten aangejaagd en verder gebracht. Hij heeft hierbij monument eigenaren in diverse stadia van economisch haalbare herontwikkeling van hun monumenten begeleid. Met name kerkbesturen zijn hier gewezen op mogelijkheden voor breder maatschappelijk gebruik van hun kerken door bij bestemming ten bate van publiek gebruik.

De provincie heeft in het kader van het adviesrecht (WABO) ongeveer 50 adviezen verleend aan gemeenten of Omgevingsdienst bij aanvragen voor omgevingsvergunningen bij rijksmonumenten en provinciale monumenten.

Het aantal aanvragen voor restauratiesubsidies overtrof in 2022 fors de beschikbare middelen. Hierdoor heeft de provincie slechts 50 van de 70 aanvragen kunnen honoreren. De 50 gehonoreerde projecten dragen evenwel substantieel bij aan het toekomstbestendig gebruik van het gebouwde erfgoed. Dit laatste vanwege de sterk toegenomen combinatie van restauratie met energiebesparende en energie opwekkende voorzieningen. Dit past binnen de provinciale ambitie om monumentenbehoud niet los te zien van verduurzaming.

Laagrentedragende financiering uit het Noord-Holland Fonds voor monumenten heeft de afgelopen jaren veel aftrek gevonden, met name voor maatschappelijk hergebruik van agrarisch en industrieel erfgoed. De revolterend werking van de uitstaande monumentenhypotheken is weliswaar gunstig, maar bood in 2022 ruimte voor maximaal één lening.

Om eigenaren van monumenten te ondersteunen bij het verduurzamen ondersteunde de provincie de ontwikkeling van een Adviestool duurzaam monument en een Tool box uitvoerinstrumenten voor erfgoedpanden, als hulp bij verduurzamingsopgaven.

Om te voorzien in langdurig gebruik en publieke openstelling is het monument Kasteelterrein Nuwendoorn overgedragen aan een professionele monumentenorganisatie.

Daarnaast droeg de provincie bij aan de realisatie van een wandel app met achtergrondinformatie die de wandelaar langs verduurzaamde monumenten in de stad Haarlem voert. En stimuleerde de provincie de verduurzaming van culturele panden en monumenten door de ontwikkeling van Groene Menukaarten voor podia en musea.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' (BBV indicator)	Percentage		15%	Betreft fysieke staat: matig Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland In Nederland: 12% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor
	Percentage		3%	Betreft fysieke staat: slecht Rijksmonumenten (geen woonhuis) in Noord-Holland In Nederland: 3% Bron: Monumentenmonitor Provincies/De erfgoedmonitor

Prestatie-indicatoren 6.4.1

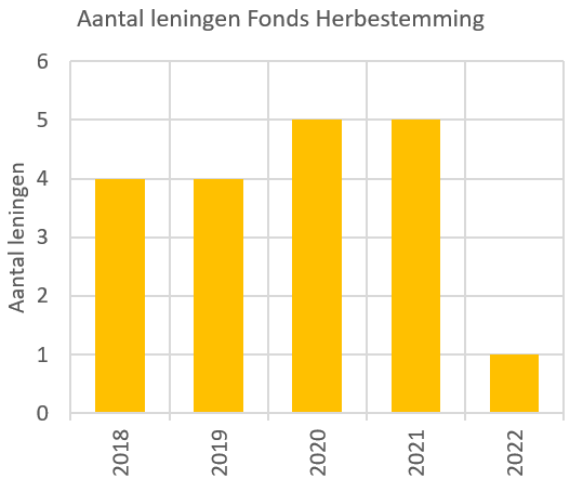

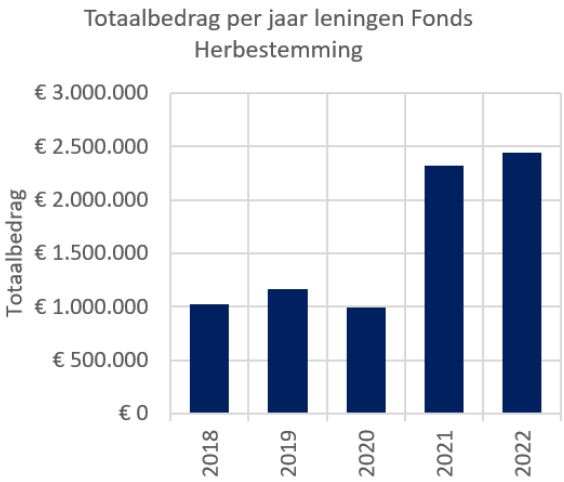

Toelichting:

Het aantal leningen en het totaalbedrag van deze leningen verleend vanuit het Fonds Herbestemming.

In 2022 is één lening verstrekt van € 120.000.

Het totaalbedrag komt daarmee uit op bijna € 2.5 miljoen. Het was in 2022 niet mogelijk om meer leningen te verstrekken omdat het fonds is uitgeput.

Bron: Provincie Noord-Holland

Koppeling met brede basismonitor

Restauratievolume monumenten

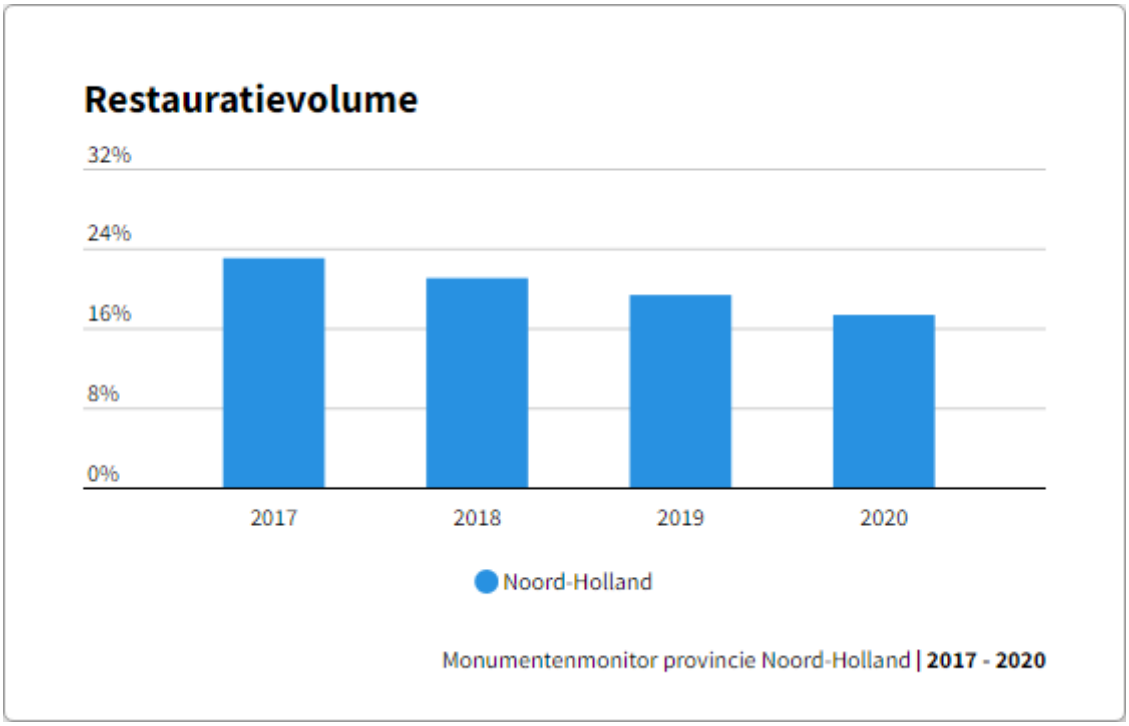

Het percentage restauratievolume daalt sinds 2017. In 2020 had Noord-Holland een restauratievolume van 17%. In 2017 was dit nog 23%.

Technische toelichting

Het restauratievolume is het percentage rijksmonumenten zonderwoonfunctie en het percentage provinciale monumenten, met en zonder woonfunctie, dat als onderhoudsstaat slecht of matig heeft.

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

Het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies is gelegen in de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland. Deze provincies zijn samen verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van de 'Outstanding Universal Value' (OUV) van het werelderfgoed en het uitdragen van deze OUV. Om deze gezamenlijke verantwoordelijkheid in goede banen te leiden hebben de vier provincies op 24 maart 2022 het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Hollandse Waterlinies opgericht. Dit GO heeft met name een coördinerende rol. De provincie heeft voor een beperkt aantal taken mandaat overgedragen, dus het grootste deel van de taken en activiteiten voor de Hollandse Waterlinies blijft de provincie zelf uitvoeren.

In 2022 heeft de provincie de volgende activiteiten ondernomen in het kader van het siteholderschap van de Hollandse Waterlinies:

- opstellen en vaststelling Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022 - 2025;
- opstellen gebiedsanalyses laagdynamische gebieden Hollandse Waterlinies (Stelling van Amsterdam Noord en Vechtstreek Zuid) ;

- voorbereiding uitvoering maatregelen liniedijken;
- opdracht verleend voor publiekscommunicatie Hollandse Waterlinies.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.4			Behouden en ontwikkelen erfgoed	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.618	6.299	5.589	710
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	1.112	1.120	1.021	99
	Totaal lasten	7.730	7.419	6.611	808
	Totaal baten				
	Totaal saldo	7.730	7.419	6.611	808
	Storting				
6.4.1	Resv. Monumenten	5.051	5.051	5.051	0
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	1.350	1.350	0
	Onttrekking				
6.4.1	Resv. Monumenten	-5.947	-5.947	-5.292	-655
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	0	-261	-287	26
	Resultaat	**6.834**	**7.612**	**7.433**	**179**

*een positief verschil is voordelig

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten

in de begroting 2022 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

In 2022 heeft Dorpswerk NH (gesubsidieerd door de provincie) haar activiteitenplan uitgevoerd en werd er een werkbezoek voor gedeputeerde en Statenleden georganiseerd in dorpshuizen.

Ter verbetering van sportvoorzieningen in Noord-Holland is 1 februari 2022 de Uitvoeringsregeling Verduurzaming Sportaccommodaties 2022 opengesteld. Met middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben wij het subsidieplafond verhoogd naar € 1.000.000. De regeling was opnieuw een groot succes en het subsidieplafond werd eind april 2022 bereikt.

Daarnaast hebben we een subsidie verleend aan NOC*NSF voor het Stimuleringsbudget Noord-Holland. Dit budget is specifiek beschikbaar voor Noord-Hollandse verenigingen om exclusiviteit en diversiteit binnen club bespreekbaar te maken.

Ook hebben wij Sportservice Noord-Holland een subsidie verleend voor het uitvoeren van de kennisfunctie sport. Deze kennisfunctie sport dient als kennisbank voor gemeenten en sportverenigingen voor ontwikkelingen op het gebied van sport binnen het Rijk en de sportbonden. Daarnaast helpt Sportservice veel gemeenten met het opstellen van (verplichte) sportakkoorden tussen verenigingsleven, sociale diensten en de gemeente.

Tenslotte hebben wij de organisatie van twee kennisbijeenkomsten financieel mogelijk gemaakt: een communicatiecampagne over de ‘gezonde sportkantine’ en een bijeenkomst met het netwerk van LHBTIQ sportorganisaties in Noord-Holland.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot basisschool

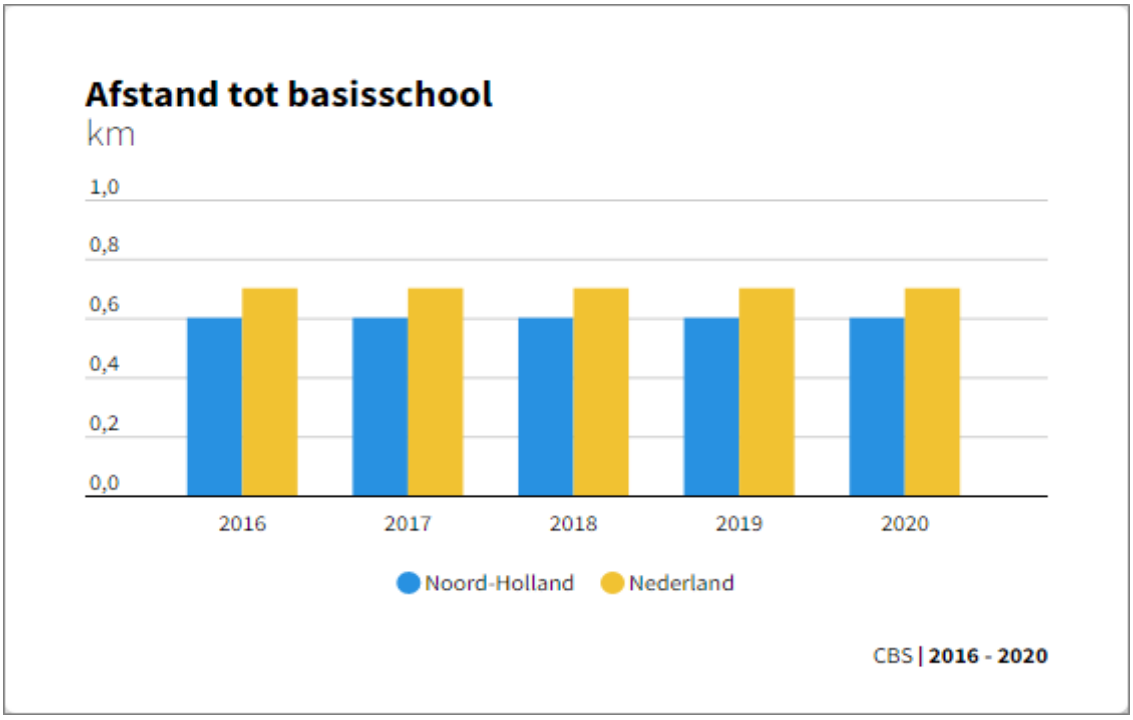

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De gemiddelde afstand tot de dichtstbijzijnde reguliere basisschool is in Noord-Holland 0,6 kilometer. Dit is redelijk vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in Nederland (0,7 kilometer). In Utrecht en Zuid-Holland zijn de gemiddelde afstanden tot de dichtstbijzijnde reguliere basisschool vergelijkbaar met die in Noord-Holland, in de overige provincies is de afstand gemiddeld groter.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde basisschool, berekend over de weg. Het basisonderwijs omvat alleen de basisscholen zoals bekend bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het speciaal basisonderwijs en de speciale scholen zijn niet meegenomen.

Afstand tot sportterrein

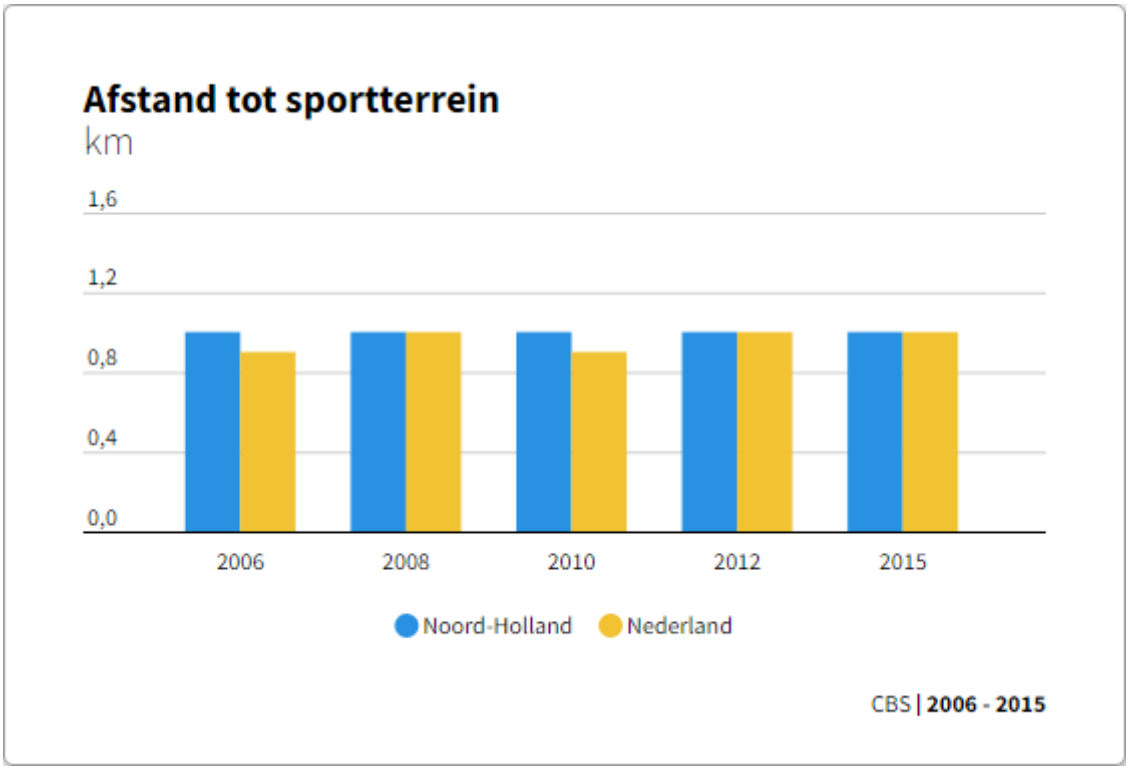

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De indicator afstand tot sportterrein heeft geen directe link met het provincie sportbeleid. Dit richt zich op het stimuleren van een positieve sportcultuur en het verduurzamen van sportaccommodaties.

De gemiddelde afstand tot het dichtstbijzijnde terrein in gebruik voor sportactiviteiten is in Noord-Holland 1,0 kilometer. Deze afstand is de afgelopen jaren stabiel gebleven, en vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde. In Friesland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg is de afstand kleiner dan in Noord-Holland; in Groningen, Drenthe en Flevoland zijn de afstanden gemiddeld groter. De gebruikte statistiek is helaas niet actueel, deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit. Volgend jaar wordt deze indicator geactualiseerd.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand, berekend over de weg, van alle inwoners in een gebied tot een terrein in gebruik voor sportactiviteiten, zoals sportveld, sporthal, zwembad, kunstijsbaan, motorcrossbaan en bos in het sportterrein, inclusief bijbehorende parkeerplaatsen en tribunes. Het terrein heeft een omvang van minimaal 0,5 hectare.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.5			Uitvoeren welzijnstaken	
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
6.5.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	485	498	471	27
	Totaal lasten	485	498	471	27
	Totaal baten				
	Totaal saldo	485	498	471	27
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**485**	**498**	**471**	**27**

*een positief verschil is voordelig

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

7. Economisch herstel en duurzaamheid
7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen
7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

In 2020 is het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) ontwikkeld, met als doel de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. De maatregelen zijn gericht op de drie doelen:

- Vermindering CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

In de loop van 2022 hebben we meer focus gelegd op de uitvoering en de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Eind 2022 is geconcludeerd dat de situatie met betrekking tot Corona gelukkig ten goede is gekeerd en dat geen nieuwe maatregelen nodig zijn bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. Daardoor is binnen de reserve EHDF € 53 miljoen niet bestemd.

Wettelijk beleidskader

Het EHDF vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader.

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136)
- Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche (1494135/1640094)
- Vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1805595)
- Economisch Herstel- en Duruzaamheidsfonds (1494135/1911986)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Economisch herstel en duurzaamheid
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	17.425	13.484	12.329	1.155
Baten	0	-596	-669	73
Saldo van baten en lasten	17.425	12.888	11.660	1.228
Stortingen reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-17.425	-12.998	-11.776	-1.222
Resultaat	**0**	**-110**	**-116**	**6**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Prioriteiten

Verduurzaming gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector. De focus is in 2022 vooral gelegd op verduurzaming.

Omgevingsfactoren

In de loop van 2022 hebben we geconcludeerd dat de situatie met betrekking tot Corona gelukkig ten goede is gekeerd en dat geen nieuwe maatregelen nodig zijn bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren

Eind 2022 is de Uitvoeringsregeling energiebesparingsprogramma woningen vastgesteld. In de voorbereiding zijn de gemeenten betrokken geweest omdat wij met deze subsidie gemeenten ondersteunen om in Noord-Holland 50.000 woningen van particuliere eigenaren of private verhuurders met maximaal 10 woningen te verduurzamen. Gemeenten kunnen met deze subsidieregeling gedurende drie jaar een energieloket financieren voor onafhankelijk advies voor inwoners, een collectieve inkoop organiseren of energiecoaches inzetten.

Andere aangekondigde maatregelen zoals de energiebespaargarantie, de duurzaamheidslening en de contingentenaanpak (verduurzaming van grote aantallen woningen) zijn in 2022 niet tot uitvoering gekomen, omdat daarover nog overleg met externe partijen gaande is.

Corporaties

De bestaande regeling loopt door tot 1 oktober 2024. Inmiddels zijn vier trajecten gestart waarbij corporaties samenwerking om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie.

Bedrijventerreinen

Ook in 2022 hebben bedrijven op bedrijventerreinen zich georganiseerd om samen te werken bij het nemen van maatregelen voor energiebesparing en opwek van duurzame energie. Daarbij zijn ook maatregelen genomen voor het terugdringen van netcongestie.

De subsidie HIRB+ Duurzaamheid, voor het energetisch verduurzamen van bedrijfspanden op bedrijventerreinen is eind 2022 gesloten en is volledig benut. In totaal zijn 43 subsidies verstrekt.

In augustus 2022 werd de Uitvoeringsregeling Subsidie oplossingen netcongesties (SON) opengesteld voor individuele en collectieve oplossingen. Deze regeling is in de plaats gekomen van de garantstelling die uitvoeringstechnisch te complex bleek. Er was zeer veel belangstelling waardoor deze regeling binnen twee weken was overschreven. Er zijn 33 subsidies verstrekt.

Maatschappelijk vastgoed

In 2022 heeft het Ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed volop gedraaid en loopt door tot eind 2023. In 2022 is met 140 eigenaren gesproken, zijn 107 trajecten opgestart en dat alles omvat in totaal meer dan 150 gebouwen (maatschappelijk vastgoed) waarvoor nu plannen worden gemaakt.

Eind 2022 is de Uitvoeringsregeling verduurzaming dorpshuizen opengesteld en de eerste 3 aanvragen zijn al snel ontvangen

Begin 2022 is de tweede tranche van de Uitvoeringsregeling verduurzaming Sportaccommodaties opengesteld. Van deze regeling is door 104 verenigingen gebruik gemaakt. Vanwege het succes is eind 2022 een derde tranche vastgesteld (openstelling januari 2023).

De Uitvoeringsregeling Verduurzaming Culturele Instellingen liep halverwege 2022 af en een herziene regeling is opengesteld tot eind 2023. In 2022 zijn 24 subsidies verstrekt.

Maatschappelijke sector

De aanvraagperiode voor de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijke sector is in 2022 verlengd tot 1 augustus 2023. In de loop van 2022 hebben 21 gemeenten subsidie ontvangen en is met 17 andere gemeenten overleg geweest. Zij zijn bezig met een aanvraag.

Cultuursector

Cultuurherstel heeft zich in heel 2022 gericht op coaching en begeleiding bij het ontwikkelen van nieuwe businbessmodellen voor culturele organisaties. Er zijn 30 adviestrajecten gestart voor musea, cultuureducatie instellingen, festivals en (pop)podia.

Begin 2022 is de Cultuurlening gestart en zijn 5 aanvragen gehonoreerd.

De Uitvoeringsregelingen Impuls Innovatie en Impuls Samenwerking zijn in 2022 opengesteld en voor beide regelingen is het plafond bereikt. In totaal zijn ruim 30 aanvragen gehonoreerd.

Versterking arbeidsmarkt techniekssector

Brancheorganisaties, Rijk, gemeenten en de provincie in de vijf arbeidsmarktregio's werken samen in techniek campussen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken. Er zijn leer- en werktrajecten opgestart gericht op het het leren van digitale skills en innovatieve toepassingen vergroten voor MKB in de technologiesector (verduurzaming). Eind 2022 is gestart met het project zij-instromers, gericht op banen op het gebied van verduurzaming bij de provincie of partners in de MRA.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 7.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	17.425	13.484	12.329	1.155
	Totaal lasten	17.425	13.484	12.329	1.155
	Totaal baten	0	-596	-669	73
	Totaal saldo	17.425	12.888	11.660	1.228
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	-17.425	-12.998	-11.776	-1.222
	Resultaat	**0**	**-110**	**-116**	**6**

*een positief verschil is voordelig

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien
8.1.1 Lokale heffingen
8.1.2 Uitkering provinciefonds
8.1.3 Dividend
8.1.4 Financieringsfunctie
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen
8.1.6 Onvoorzien
8.1.7 Vennootschapsbelasting
8.1.8 Overhead
8.2 Bedrijfsvoering
8.2.1 Stelposten
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren
8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden
8.2.4 Afrekeningsverschillen

Maatschappelijk doel

Wettelijk beleidskader

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Provinciaal beleidskader

- Financiële verordening Noord-Holland
- Nota Reserves 2018
- Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen
- Financieringsstatuut

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8				Overzicht Financien en bedrijfsvoering
	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
Lasten	86.120	74.958	65.530	9.429
Baten	-457.102	-505.519	-505.045	-474
Saldo van baten en lasten	-370.982	-430.561	-439.515	8.954
Stortingen reserves	5.653	7.268	9.155	-1.887
Onttrekking reserves	-31.587	-48.570	-49.441	871
Resultaat	**-396.915**	**-471.863**	**-479.801**	**7.938**

*een positief verschil is voordelig

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Belegging
8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Belegging

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de posten die vallen onder de structurele algemene dekkingsmiddelen. De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit lokale heffingen (zie 8.1.1.), uitkering Provinciefonds (zie 8.1.2.), dividend (8.1.3.) en middelen die voortvloeien uit de financieringsfunctie (zie 8.1.4.).

In de tabel zijn daarnaast overige algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Op dit moment heeft de provincie geen overige algemene dekkingsmiddelen. De post is in de tabel opgenomen omdat het een verplicht onderdeel van het BBV is.

Het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting wordt toegelicht in 8.1.7. en de kosten van overhead in 8.1.8.

8.1.1 Lokale heffingen

Toelichting

Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, leges en grondwaterheffing. De opcenten motorrijtuigenbelasting is hiervan de belangrijkste provinciale inkomstenbron. Meer informatie over lokale heffingen is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen in deze jaarrekening.

8.1.2 Uitkering provinciefonds

Toelichting

De totale uitkering uit het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen: een algemene uitkering en zogenoemde decentralisatie-uitkeringen.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. Dit wordt het accres genoemd. Het Rijk heeft aan het Interprovinciaal Overleg (IPO) het voorstel gedaan om voor 2022 t/m 2025 het volumedeel van het accres vast te zetten. Het IPO heeft niet met dit voorstel ingestemd zodat het accres voor 2022 op de gebruikelijke wijze is berekend.

Decentralisatie-uitkeringen zijn uitkeringen met een bepaalde doelrealisatie voor ogen die niet via het verdeelmodel van het provinciefonds uitgekeerd worden. Deze middelen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar. In 2022 had €15,2 miljoen betrekking op decentralisatie-uitkeringen.

8.1.3 Dividend

Toelichting

In 2022 heeft de provincie van de volgende deelnemingen dividend ontvangen:

- Alliander ad € 9,3 miljoen;
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) ad €1,4 miljoen
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. (RON) ad €1,2 miljoen
- Afvalzorg N.V. ad €1,1 miljoen
- PWN ad €0,6 miljoen
- Nederlandse Waterschapsbank (NWB) ad €0,089 miljoen
- Zeehaven IJmuiden ad €0,025 miljoen

8.1.4 Financieringsfunctie

Toelichting

Hieronder wordt het renteresultaat en de kosten van het betalingsverkeer van de provincie opgenomen. In 2022 heeft de provincie geen vreemd vermogen aan hoeven te trekken.

Zie voor meer informatie over het beheer van de financieringsfunctie de paragraaf financiering.

8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Op dit moment heeft de provincie geen overige algemene dekkingsmiddelen. Dit is in de tabel meegenomen omdat het een verplicht onderdeel van het BBV is.

8.1.6 Onvoorzien

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd en hebben ook geen werkelijke uitgaven plaatsgevonden. In 2022 zijn tegenvallers binnen het betreffende Programma opgelost door hiervoor dekking te vinden uit andere budgetten.

Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

8.1.7 Vennootschapsbelasting

Toelichting

De provincie is belastingplichtig voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. De wet- en regelgeving omtrent de vennootschapsbelasting alsmede wijzigingen in lopende activiteiten en/of nieuwe activiteiten worden blijvend gemonitord. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting ingediend voor de deelname van 40% van de provincie in PolanenPark C.V., waarin een actieve grondexploitatie wordt gevoerd. De C.V. is vanuit fiscaal perspectief een transparante entiteit. Dit betekent dat de cijfers (activa en passiva, alsmede de resultaten) van de C.V. op basis van deelgerechtigdheid moeten worden toegerekend aan de participanten in de C.V. De grondexploitatie vormt een belaste activiteit, zodat de cijfers van de C.V. partieel in de aangifte vennootschapsbelasting van de provincie moeten worden meegenomen.

Op landelijk niveau wordt er geprocedeerd over belastingplicht met betrekking tot privaatrechtelijke concessies door decentrale overheden. Het gaat daarbij onder andere om opbrengsten uit reclameconcessies en veiling van exploitatierechten aan tankstations. De uitkomst van deze procedures kan van invloed zijn op het belastbare resultaat van 2022 en toekomstige jaren van de provincie. Het risico is dat de Provincie wordt aangeslagen voor de VPB op de reclameconcessies voor een periode tot 5 jaar terug (2016-2022).

8.1.8 Overhead

Toelichting

De toewijzing van kosten aan overhead hebben wij gedaan op basis van de notities en aanwijzingen van de commissie BBV. Hierin zijn in 2022 geen wijzigingen opgetreden.

Alle overheadkosten die de provincie Noord-Holland maakt worden verantwoord in programma 8, onder operationeel doel 8.1.8. Overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen.

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt een overzicht gegeven van de totale capaciteitskosten van de Provincie.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 8.1	Overzicht van structurele algemene dekki			
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
8.1.4	Financieringsfunctie	0	0	82	-82
8.1.7	Vennootschapsbelasting	1.036	338	350	-12
8.1.8	Overhead	74.138	76.023	75.650	373
	Totaal lasten	75.174	76.361	76.082	279
	Totaal baten	-453.965	-501.077	-502.835	1.758
	Totaal saldo	-378.791	-424.716	-426.753	2.037
	Storting				
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	1.553	1.553	3.440	-1.887
	Onttrekking				
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	-1.317	-2.185	-3.175	990
8.1.8	Resv. Huisvesting	-782	-782	-762	-20
	Resultaat	**-379.337**	**-426.130**	**-427.250**	**1.120**

*een positief verschil is voordelig

8.2 Bedrijfsvoering

Toelichting

Om een innovatieve, verbindende en inspirerende provincie te blijven en daarbij zorg te dragen voor een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt de bedrijfsvoering continu verbeterd. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt een nadere toelichting gegeven op de hiervoor uitgevoerde activiteiten in 2022. In onderstaande paragrafen wordt een toelichting gegeven op de inhoud van de financiële posten.

8.2.1 Stelposten

Toelichting

In de begroting hebben wij een aantal stelposten opgenomen ter dekking van (mogelijke) toekomstige lasten. Hieronder worden de stelposten weergegeven die in 2022 zijn gebruikt:

Stelpost prijsstijgingen:
Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Bij de Laatste Begrotingswijziging 2022 is het restant van het budget van € 297.000 vrijgevallen naar de algemene middelen waardoor per jaareinde het saldo nul is.

Doorschuif BTW:
Doorschuif btw betreft btw op kosten gemaakt door bepaalde samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen. Op grond van de transparantieregeling mogen deze samenwerkingsverbanden, die zelf de btw op kosten niet kunnen terugvragen of compenseren, deze btw ‘doorschuiven’ naar de provincie. De provincie heeft de in 2022 doorgeschoven btw teruggevraagd bij het Btw-compensatiefonds in haar opgave over 2022.

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Hier worden de overige bedrijfsvoeringsactiviteiten verantwoord. Het betreft:

- Het verhuren van onroerend goed onder en in het pand aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage aan de Dreef.
- De dienstverleningsovereenkomst met de recreatieschappen voor het bestuurbureau dat bij de provincie is gehuisvest.
- Detachering van personeel.

Met betrekking tot de verhuur zijn in 2022 geen wijzigingen in de contracten opgetreden ten opzichte van 2021.

Met ingang van 1 januari 2022 is een bestuursbureau voor vijf recreatieschappen ingesteld. Het bestuursbureau vervult, namens de besturen van de recreatieschappen, het ambtelijk opdrachtgeverschap naar de beheerder. De provincie heeft het formele werkgeverschap van het bestuursbureau op zich genomen en treedt op als gastheer met betrekking tot de huisvesting en facilitaire kosten. De kosten die de provincie maakt worden vergoed door de recreatieschappen.

In het kader van de ontwikkeling van het provinciaal personeel wordt soms een externe detachering mogelijk gemaakt. Voor deze externe detacheringen worden vergoedingen ontvangen. De ontvangen bedragen worden ingezet om vervangend personeel in te schakelen om de weggevallen capaciteit op te vangen. Er zijn geen wijzigingen opgetreden ten aanzien van het beleid met betrekking tot detacheringen.

8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden

Toelichting

Met de vakbonden zijn afspraken gemaakt over de beschikbare gelden voor de uitvoering van decentrale arbeidsvoorwaarden door het Georganiseerd Overleg (GO). In 2016 is een reserve GOgelden ingesteld waarin eenmalig een storting heeft plaatsgevonden. Over de inzet van de reserve vindt overleg plaats met het Georganiseerd Overleg. De reserve wordt gebruikt om provinciale medewerkers extra opleidingsmogelijkheden te geven in de vorm van een Talentbudget. De kosten die medewerkers maken worden onttrokken uit deze reserve. Het Individueel Talent Budget is gestart op 1 oktober 2017. Tot 1 oktober 2022 hadden medewerkers de kans om in te schrijven op opleidingen. Omdat een deel van de betreffende opleidingen in 2023 plaats vinden, zullen de laatste kosten ten laste van de reserve in 2023 worden verantwoord.

8.2.4 Afrekeningsverschillen

Toelichting

Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen,

komen op de post ‘afrekeningsverschillen’ terecht. Daarnaast zijn in de jaarrekening 2021 kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen waren binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen afwijken van de opgenomen schatting in de jaarrekening 2021. Ook deze verschillen worden in de jaarrekening 2022 onder afrekeningsverschillen verantwoord.

8.2.5 Algemene reserve beheren

Toelichting

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico’s te kunnen opvangen. In de financiële verordening wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico’s af te dekken. Bij de toelichting op de balans (zie 5.2.1) is onder de passiva een berekening gemaakt van de vereiste minimale omvang. Hieruit is geconcludeerd dat de algemene reserve voldoet aan de voorgeschreven minimale omvang.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico’s en de weerstandscapaciteit toegelicht. Voor een toelichting op het verloop van de algemene reserve wordt verwezen naar het verslag van de algemene reserve bij de staat van het verloop van reserves.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 8.2				Bedrijfsvoering
	Lasten	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil *
8.2.1	Stelposten	2.785	0	-2.436	2.436
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	6.661	4.105	1.925	2.180
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	1.500	2.262	2.163	99
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	-7.770	-12.204	4.435
	Totaal lasten	10.946	-1.403	-10.553	9.150
	Totaal baten	-3.137	-4.442	-2.209	-2.233
	Totaal saldo	7.809	-5.845	-12.762	6.917
	Storting				
8.2.5	Algemene Reserve	4.100	5.715	5.715	0
	Onttrekking				
8.2.3	Resv. Go-gelden	-1.500	-2.262	-2.163	-99
8.2.5	Algemene Reserve	-27.988	-43.341	-43.341	0
	Resultaat	**-17.578**	**-45.733**	**-52.551**	**6.818**

*een positief verschil is voordelig

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Risico's die reeds gedekt (al dan niet via een voorziening) of verzekerd zijn maken geen onderdeel uit van de hieronder genoemde risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van de verschillende kengetallen. Vervolgens wordt kort het inventarisatie- en classificatieproces beschreven alvorens de relevante risico's worden uitgewerkt. Hierop volgt een overzicht van het verloop van de risico's en een indicatie van het risicobedrag (benodigde weerstandscapaciteit) van 1 en 4 jaar. Deze risicobedragen worden tegenover de middelen waarmee financiële gevolgen van risico's kunnen worden opgevangen (beschikbare weerstandscapaciteit) gezet, om de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen (weerstandsvermogen) te achterhalen. De paragraaf sluit vervolgens af met de uitwerking van de verplichte BBV-kengetallen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normatiek over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de Algemene Reserve en aan te houden risicoreservering (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen).

Visie

De visie van de provincie Noord-Holland op risicomanagement luidt als volgt: "De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in-control-zijn' van de organisatie". De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om haar doelstellingen te bereiken.

Samenvatting

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van het risicobedrag, het weerstandsvermogen en de kengetallen. Deze worden nader in de paragraaf uitgewerkt en toegelicht.

Risico-inventarisatie (x € 1000) *	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022
Bruto risicobedrag	€ 35.471	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.720
Hoogte risico's 1 jaar	€ 14.900	€ 13.700	€ 14.500	€ 19.289
Hoogte risico's 4 jaar	€ 22.300	€ 28.800	€ 29.600	€ 34.972
Weerstandsvermogen				
Weerstandsvermogen 1 jaar	10,4	13,6	8,5	8,6
Weerstandsvermogen 4 jaar	28,7	23,4	21,4	21,6
Kengetallen				
Netto schuldquote	66%	17%	103%	42%
Gecorrigeerde netto schuldquote	49%	-2%	86%	24%
Solvabiliteitsratio	59%	73%	52%	69%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0%	7%	2%	7%
Belastingcapaciteit	81%	82%	81%	81%

** Overige niet gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en de daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.*

Risico's

Binnen de organisatie worden risico's regelmatig geïnventariseerd. Om risico's af te dekken worden risico's met een bruto effect van € 100.000 of hoger meegenomen in de risico-inventarisatie. Aan elk geïnventariseerd risico wordt vanaf 2022 een risicoscore gegeven (het product van de gevolg- en kansklasse). De gevolg- en kansklassen worden per risico bepaald volgens onderstaande normering. Bij het bepalen van de scoren is de hoogste score doorslaggevend.

Gevolgklassen:

Financieel gevolg in euro's	
1	Kleiner dan € 0,5 miljoen
2	Tussen € 0,5 miljoen en € 2 miljoen
3	Tussen € 2 miljoen en € 5 miljoen
4	Groter dan € 5 miljoen

Imagoschade	
1	Interne imagoschade
2	Lokale imagoschade
3	Regionale / provinciale imagoschade
4	Landelijke imagoschade

Kansklassen:

Kansklasse naar frequentie	
1	Laag; minder dan één keer per 20 jaar
2	Middel; minimaal één keer per 20 jaar tot één keer per jaar
3	Hoog; één of meerdere keren per jaar

Kansklasse naar kanspercentage	
1	0% tot 25%
2	25% tot 50%
3	50% en hoger

Risicoscore

Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore. Risico's met een risicoscore 4 of hoger worden in de risicotabel opgenomen. Geïnventariseerde risico's met een risicoscore 3 of lager worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Gevolgklasse 4	4	8	12
Gevolgklasse 3	3	6	9
Gevolgklasse 2	2	4	6
Gevolgklasse 1	1	2	3
	Kansklasse 1	*Kansklasse 2*	*Kansklasse 3*

In de kadernota is een nieuwe opzet geïntroduceerd voor het presenteren van de geïnventariseerde risico's. Vanaf de begroting 2023 worden strategische en externe risico's met een risicoscore 4 of hoger in de tabel opgenomen. In het kader van vergelijkbaarheid met de begroting 2022 wordt hieronder nog de oude opzet van de tabel gehanteerd. De risicoscore is hier wel aan toegevoegd om de informatiewaarde te verhogen. Onderstaande tabel geeft de geïnventariseerde risico's met een risicoscore 4 of hoger weer per jaareinde.

	Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Risicoscore
	Bedrijfsvoeringsrisico's				
1.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	6
2.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	Terugkerend	1x per 2 jaar	4
3.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	Terugkerend	1x per 10 jaar	4
	Financieringsrisico's				
4.	Lening Nationaal Restauratie Fonds	€ 9.100.000	Eenmalig	10%	4
5.	Deelneming PDENH	€ 12.089.643	Eenmalig	20%	4
6.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	Eenmalig	25%	8
7.	Deelneming ROM	€ 12.000.000	Eenmalig	30%	8
	Grondexploitatierisico's				
8.	Strategische aankopen	€ 2.500.000	Eenmalig	10%	4
	Risico's verbonden partijen				
9.	Dividenduitkering	€ 1.782.750	Terugkerend	1x per 5 jaar	4

A. Beleidsrisico's

Bij de jaarrekening 2022 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

B. Bedrijfsvoeringsrisico's

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) taken op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en daarop betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen er toe leiden dat bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.
De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten De omgevingsdiensten dienen te voldoen aan de Verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

2. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. In het geval dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, mogelijk resulterend in een faillissement, dan 'kan' het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moeten dragen. Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor continuïteitsproblemen, zoals een incident of brand, marktfalen, wijziging van regelgeving waardoor bepaalde afvalstromen niet meer mogen worden verwerkt of als gevolg van handhavend optreden namens de provincie of het intrekken/weigeren van de vergunning door de provincie. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel ná de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Het risico betreft mogelijke wateroverlast als gevolg van meerdere peilopzetten bij een Natuurontwikkelingsproject. Hoewel redelijker wijs alle voorzorgsmaatregelen zijn genomen, is een gebeurtenis op voorhand nooit uit te sluiten. Wateroverlast zal allereerst gevolgen hebben voor agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Vanwege dit laatste effect is de kans op botulisme in warme droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden in- of uitgelaten.

De eerste fase van het project is in 2019 gestart. De eerste peilopzet is in 2020 uitgevoerd. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eind 2022 is de derde peilopzet uitgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de laatste kleine aanpassing aan het peil kunnen worden doorgevoerd. Bij de aanvang van het project is een 0- meting gedaan. De provincie zal t/m 2030 het waterpeil in het gebied blijven monitoren en de resultaten met het Hoogheemraadschap delen.

Als er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch daadwerkelijk waterschade optreedt, wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade, voortvloeiende uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het Hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding. Schade die niet het gevolg is van het project of daaraan niet kan worden toegerekend valt hier dus buiten.

C. Financieringsrisico's

4. Lening Nationaal Restauratie Fonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op zijn beurt door leent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Ter beperking van dit risico toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming PDENH

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Financiering vindt plaats met provinciale middelen. De provincie Noord-Holland loopt risico’s op faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. De investering wordt vervolgens voor advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risicobeperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe. Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het geïnvesteerd vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Hierdoor is het risicobedrag ten opzichte van de voorgaande periode gestegen. Naar verwachting is het risicobedrag ruimschoots toereikend, omdat ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van twee regelingen: de subsidieregeling ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3 subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 Europese middelen alsnog voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 hebben we voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan

subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

7. Deelneming ROM

De provincie loopt met haar deelneming in de ROM een risico, omdat het gaat om investeringen in bedrijven/projecten die mogelijk niet in alle gevallen rendabel blijken. Uitgaande van het risicoprofiel van het ontwerp voor het Transitiefonds en mede op basis van de ervaringen met PDENH wordt dit risico ingeschat op 30%. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

D. Grondexploitatierisico's

8. Strategische aankopen, materiële vaste activa

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer het krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete provinciale projecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2022 bedraagt de boekwaarde van de strategische aankopen € 25 miljoen.

E. Risico's verbonden partij

9. Dividenduitkeringen

Jaarlijks worden dividendinkomsten geraamd van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de voor dat jaar geraamde inkomsten als onderdeel van de Algemene Reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2021	Rekening 2020	Begroting 2022	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022	Afname / toename*

Beleidsrisico's	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
Bedrijfsvoeringsrisico's	€ 27.388	€ 8.948	€ 12.298	€ 13.248	€ 12.748	€ 5.048	Afname
Financieringsrisico's	€ 13.100	€ 17.400	€ 17.560	€ 25.559	€ 26.812	€ 40.390	Toename
Grondexploitatierisico's	€ 2.400	€ 2.330	€ 2.100	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	-
Risico's verbonden partijen	€ 14.855	€ 3.513	€ 3.513	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	-
Overig niet gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 57.743	€ 32.191	€ 35.471	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.721	Toename

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Begroting 2023*

Ten opzichte van de Begroting 2022 is het risicoprofiel van de provincie toegenomen met bijna € 15 miljoen.
In vergelijking met de voorgaande inventarisatie (begroting 2023) is het totaal aan bruto risico's per saldo toegenomen met € 5,9 miljoen.
Deze toename wordt met name veroorzaakt door de eerste investeringen van de ROM en de actualisatie van het risico van PDENH. De belangrijkste afname wordt veroorzaakt door het vervallen van het risico ten aanzien van de beschikbaarheidsvergoeding OV.

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen, waarvan de omvang en eventuele schade die hieruit ontstaat nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de Rijksoverheid om stikstof te verminderen hebben gevolgen voor de snelheid en kosten om provinciaal beleid, zoals de verschillende grote opgaven en de aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur, uit te voeren.

Inflatie

De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en wordt gezien als een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend zal zijn. Wanneer voor de inkomstenstroom geen sprake is van een vergelijkbare prijspeilstijging is dit een risico. Dit kan leiden tot hogere exploitatiekosten en/of hoger benodigde kredieten (wat leidt tot hogere kapitaallasten).

Klimaatverandering

De klimaat verandering is merkbaar in de wereld ook bij de wegen en waterweg infra van de provincie heeft dit invloed wat meerdere risico's met zich meebrengt. Als beheerder worden we geconfronteerd met grote afwisseling van natte periodes en droge periodes en meer water afvoer rond wegen en waterwegen. Ontwerp van infrastructuur is gestoeld op uitgangspunten met een klimaat waar er minder extreme situaties voorkomen. In de komende jaren zullen er meer en andere situaties optreden waar de infra en omgeving niet op ingericht is. Dit kan tot gevolg hebben dat bij wegen schades kunnen optreden en dijken mogelijk last krijgen van de klimaatveranderingen. Daarnaast kan verhoging van het grondwaterpeil effect hebben op de infra van wegen en waterwegen. Dit kan gevolgen hebben voor de fundering van wegen en bruggen of viaducten. Door monitoring van het areaal worden deze risico's in beeld gehouden.

Vervanging en realisatie

Einde levensduur van infrastructuur en kunstwerken zorgt voor een opgave die niet geheel goed te voorspellen is door veroudering en zwaardere belasting. Met de verschillende wegbeheerders Rijkswaterstaat, de gemeenten in Noord-Holland en de provincie staan wij als beheerders voor de zelfde situatie die voor alle beheerders ongeveer gelijk valt. De opgave is het om gezamenlijk op te trekken en de risico's en nadelige gevolgen zo klein mogelijk houden voor de gebruikers maar ook voor de beheerders. Dit betekent afstemmen en samen optrekken bij de vervanging van de infrastructuur.

Areaal data

De provincie werkt eraan om de areaaldata zowel kwantitatief als kwalitatief verder op orde te krijgen. De kwaliteit van de data kan financiële gevolgen hebben omdat de verwachte (begrote) vervangopgave en onderhoudslasten hierdoor af kunnen wijken van de werkelijke situatie. Het areaal en daarmee de beheerlasten komen steeds beter in beeld waardoor een forecast steeds nauwkeuriger te maken is.

Cybersecurity

Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet rekening houden met wanneer ze getroffen zullen worden. Belangrijk is om als provincie te voldoen aan de gestelde security normen en daar proactief invulling aan te geven om de kans op cyberincidenten verminderen. Indien een cyberincident zich voordoet kan dit tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid leiden.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt heeft tot gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Deze krapte telt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan doorloop van projecten en het realiseren van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

Hogere kwaliteitseisen Assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan Assets. Wat in geval van vervanging en/of onderhoud leidt tot hogere investeringen en/of lasten.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben.

Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar. Om tot het weerstandsvermogen te komen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 49,7 miljoen (exclusief PM posten).

Berekende hoogte van de risico's voor 1 jaar: € 19,3 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt (de zogenaamde Monte Carlo simulatie), is berekend dat de provincie voor het komende jaar een risico loopt van € 19,3 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties, en dus met 99% zekerheid, gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekende hoogte van de risico's voor vier jaar: € 35,0 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende vier jaar een risico loopt van € 35,0 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties, en dus met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.
De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit;
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van één jaar (incidentele weerstandsvermogen) of vier jaar (structureel weerstandsvermogen).

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen staan verder toegelicht in beleidsdoel 8.1.

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	166,00				166,00
Onvoorzien					
Totaal incidentele capaciteit	166,00	-	-	-	166,00
Berekende risico's voor 1 jaar					19,29
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar					**8,61**

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	166,00				166,00
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	166,00	-	-	-	166,00
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		196,86	196,86	196,86	590,58
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	196,86	196,86	196,86	590,58
Totale weerstandscapaciteit					**756,58**
Berekende risico's voor 4 jaar					34,97
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**21,64**

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 8,6 bedraagt (was 8,5 bij begroting 2023). Voor een periode van vier jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 21,6 (was 21,4 bij begroting 2023). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico's.

Conclusies

Bij de jaarrekening 2022 zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 49,7 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 19,3 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende vier jaar bedraagt € 35,0 miljoen.
De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2022 bedraagt € 166 miljoen. Het weerstandsvermogen voor één jaar komt dan uit op 8,6. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 757 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van vier jaar komt dan uit op 21,6. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende zes kengetallen opgenomen:
1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

1. Berekening netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	20	19
C	Overlopende passiva (art. 49)	350	536	403
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	232	142	130
F	Liquide middelen (art. 40)	5	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	53	30	60
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	560
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**17%**	**66%**	**42%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

In 2022 heeft de provincie nog geen vreemd vermogen aan hoeven trekken om uitgaven te financieren. Dit zal in 2023 voor het eerst moeten gebeuren. De verhoging van de schuldquote van 17% in 2021 naar 42% ultimo 2022 wordt vooral veroorzaakt vanwege het feit dat de uitzettingen < 1 jaar met ruim €100 miljoen zijn afgenomen (zie regel E). Op deze regel zit het bedrag aan liquide middelen dat de provincie bij de Rijksschatkist heeft uitstaan, ofwel onze liquide middelen. De daling van het liquiditeitssaldo in 2022 bedraagt bijna €110 miljoen.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	20	19
C	Overlopende passiva (art. 49)	350	536	403
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	99	99	101
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	232	142	130
F	Liquide middelen (art. 40)	5	1	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	53	30	60
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	560
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-2%**	**49%**	**24%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Eigen vermogen (art. 42)	1064	847	1009
B	Balanstotaal	1463	1425	1460
	Solvabiliteit A/B * 100%	**73%**	**59%**	**69%**

* 2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. De solvabiliteit ultimo 2021 bedroeg 73% en ultimo 2022 is dat 69%. De daling wordt met name veroorzaakt door afname van de omvang van de reserves (eigen vermogen).

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	560
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**

*2022 t/m Begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Totale structurele lasten	412	483	450
B	Totale structurele baten	490	515	524
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	44	32	34
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	2	1
E	Totale baten	518	578	560
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**7%**	**0%**	**7%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere opbouw van de baten en lasten verwijzen wij naar hoofdstuk 5 (de jaarrekening) onderdeel 5.1.3.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,0	83,5	83,5
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,8%	81,3%	81,3%

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten tarief heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2022 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 170,4 miljoen.

	Rekening 2021	Begroting 2022*	Rekening 2022
1. Netto schuldquote	17%	66%	42%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2%	49%	24%
3. Solvabiliteitsratio	73%	59%	69%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	7%	0%	7%
6. Belastingcapaciteit	81,8%	81,3%	81,3%

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

De bovenstaande tabel geeft op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken.

In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking dat de provincie over voldoende structurele baten beschikt, en dat de mogelijkheid bestaat om de structurele baten op korte termijn indien nodig te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte in 2022 van 7%. Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (83,5). Dit komt neer op een percentage van 81,3% wat betreft de verhouding van de geheven opcenten in Noord-Holland ten opzichte van het gemiddelden van alle provincies. In 2021 kwam dit percentage uit

op 81,8%. Het lage opcententarief dat de provincie Noord-Holland hanteert resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 170,4 miljoen in 2022.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor de schuldquotes zoals die berekend zijn onder 1 en laten een dalende trend zien dat veroorzaakt wordt door afname van de liquide middelen.

De solvabiliteitsratio over 2022 bedraagt 69% en is nagenoeg gelijk aan 2021. Wat de grondexploitatie betreft kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een bedrag opgenomen voor daling van boekwaardes van de grondposities. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op grond van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als robuust omschreven kan worden.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Algemeen

De provincie heeft de ambitie uitgesproken om bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn. Dit doet de provincie ook door zoveel mogelijk samen op te trekken met de markt en andere overheidsorganisaties.Zo is bijvoorbeeld in 2022 de ambitiebepaling Provinciale Klimaat en circulaire Infrastructuur (PKCI) ondertekend door alle provincies. Met deze Ambitiebepaling PKCI scharen de provincies zich achter de doelstelling om in 2030 zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair te werken. Met de gezamenlijke doelstelling worden de individuele doelstellingen van de provincies ondersteund en waar mogelijk versneld. Binnen de projecten, zoals de gebiedscontracten wordt samen met de markt gekeken of er nieuwe duurzaamheidsmaatregelen kunnen worden toegepast, zoals inzet emissieloos materieel, duurzamer asfalt, beton, etc. Ook zijn projecten voorbereid en of uitgevoerd, die gericht zijn op duurzaamheid. Zo is openbare ledverlichting fase 2 verder uitgerold, zal energie via de eigen infrastructuur worden opgewekt via zonnefietspad N232 en zijn grondstoffen hergebruikt bij verschillende projecten zoals bijvoorbeeld de N239 en N243. Ook worden er nieuwe bouwmethodes voorgeschreven om de circulariteit te bevorderen, zoals Industrieel Flexibel en Demontabel bouwen (IFD) wat dit jaar als eis is opgenomen bij het project vervanging Stolperbasculebrug.

Biodiversiteit

Landschappelijk en vanuit biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhoud van de bermen. Bermen zijn een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Bij wegreconstructies wordt er een gevarieerd assortiment inheemse boom- en heestersoorten aangeplant zodat de ecologische waarde wordt verhoogd. In 2022 zijn ook de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen in kaart gebracht. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft geleid tot plaatselijk ander maaibeleid hierdoor verandert het beeld van de berm van strak gemaaid naar bont en divers. De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook het creëren insectenschuilplaatsen in de vorm van staand en liggend dood hout, aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen, transitie van beplanting, etc. Op basis van het beheerplan Biodiversiteit heeft de gebiedsaannemer voorstellen gedaan. 80% van de verbetervoorstellen is in 2022 uitgevoerd of doorgevoerd.

Assetmanagement

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2022 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Zo is er in het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) aandacht gekomen voor toepassing van duurzaamheid (ambitieweb), biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards) en innovatie. Voor deze extra eisen en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt de Plan Do Check Act (PDCA) cyclus doorlopen. Voor de toepassing van extra functies wordt echter altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). In de NIKG staat beschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand worden gehouden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn. De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt. Gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek, zijn de onderstaande kwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	16%	33%	51%	1%	0%	100%	95%	99%
Overige wegen	C	22%	44%	20%	11%	3%	100%	95%	98%
Fietspaden	B	40%	32%	20%	7%	1%	100%	95%	92%
Busbanen (incl. haltes)	B	4%	7%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	**95%**	**96%**

Deze tabel geeft inzicht in de globale toestand van ons areaal op bestuursniveau. Uit inspecties blijkt dat 96 % van het areaal voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus, dat is gelijk aan de streefwaarde die is gesteld in de begroting 2022. Netwerk 'fietspaden' zitten onder de 95%. Het areaal dat momenteel niet voldoet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau zal in onderhoud worden genomen. Zoals bijvoorbeeld de fietspaden N196a en de N231b.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden kan als volgt worden ingedeeld.

- maincontract;
- planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor de nieuwbouw kantoorpanden Houtplein 33, Dreef 1 en 3 en Huis van Hilde is een “maincontract” afgesloten op basis van een prestatiecontract. Dit betekent dat er één contract is voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden. In 2022 zijn we begonnen met de aanbesteding van een nieuw maincontract. De gunning vindt plaats in 2023. In dit contract worden dan ook de historische panden opgenomen.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige (oudbouw) panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties en overige installaties meegenomen. Om de drie jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. De laatste inspectie is in 2019 uitgevoerd. In 2022 zouden wij een nieuwe inspectie uitvoeren. Deze herinspectie hebben wij doorgeschoven naar 2023 omdat in aanloop naar het nieuwe maincontract, waarin ook het onderhoud van de overige (oudbouw) panden wordt opgenomen een herinspectie van de panden plaats zal vinden met de nieuwe contractant.

Er is onderhoud uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen (Inbraakinstallatie). Tevens zijn reparaties uitgevoerd in verband met lekkages. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Op Houtplein 33 is de toegangscontrole vervangen.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv’s, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd.
Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

Informatie over de meerjarige planning beheer en onderhoud is opgenomen in de programmateksten onder OD 4.1.3.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	€ 21.400.000	€ 33.904.236	€ -12.504.236
B. Groot onderhoud gepland	€ 9.370.000	€ 8.996.775	€ 373.225
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 178.000	€ 185.772	€ -7.772
D. Vast onderhoud wegen	€ 8.498.000	€ 7.656.707	€ 841.293
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 40.161.000	€ 37.741.104	€ 2.419.896
F. Tunnels	€ 7.056.000	€ 6.994.354	€ 61.646
G. DVM-areaal wegen	€ 4.982.000	€ 4.129.797	€ 852.203
H. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.217.000	€ 1.063.000	€ 154.000
I. Correctief onderhoud gebouwen	€ 249.000	€ 206.000	€ 43.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 93.111.000**	**€ 100.877.745**	**€ -7.766.745**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 21.400.000**	**€ 33.904.236**	**€ -12.504.236**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 18.200.000	€ 10.102.747	€ 8.097.253
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res GO	€ 513.000	€ 531.387	€ -18.387
C. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 192.000	€ 108.650	€ 83.350
D. Beheer vaarwegen	€ 710.000	€ 753.327	€ -43.327
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3.738.000	€ 3.628.825	€ 109.175
F. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 7.913.000	€ 6.810.040	€ 1.102.960
G. DVM areaal vaarwegen	€ 2.523.000	€ 2.170.549	€ 352.451
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 33.789.000**	**€ 24.105.525**	**€ 9.683.475**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 18.200.000**	**€ 10.102.747**	**€ 8.097.253**

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2021;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke en provinciale kaders staan onder andere richtlijnen voor het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

In het uitvoeren van het treasurybeleid stuurt de provincie daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

In 2022 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruik gemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

Schatkistbankieren

De staat verzekert met het schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, wordt hier niet nader ingegaan omdat hiervan in 2022 geen sprake is geweest. Gelet op de korte termijn liquiditeitsprognose zal dit wel nodig zijn.

Financieringstekort

Voor het komende begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van middelen op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop van het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut gehandeld worden.

Renteverwachtingen

Een belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2022 ieder kwartaal is opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2023 een hoger renteniveau voorspelt wordt dan het afgelopen jaar. Ondanks dat en gezien de ontwikkeling van saldo in de schatkist is besloten om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan.

De provincie had eind 2021 bij de schatkist € 144,09 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2022 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan 35,37 miljoen groot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 6 januari 2023 bij een deposito van 20 jaar een rente op van 2,62%.

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2022 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2022 geen kasgeldleningen nodig waren.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2022 niet over lang vreemd vermogen beschikt.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2022 (bedragen x € 1.000)				
Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/Overschrijding(-) = (5)-(3)
(1) – (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 12.965	€ 154.031	€ -141.066	€ 198.658
Gemiddelde Kw 2	€ 12.967	€ 154.350	€ -141.383	€ 198.975
Gemiddelde Kw 3	€ 9.634	€ 147.300	€ -137.665	€ 195.257
Gemiddelde Kw 4	€ 2.942	€ 117.771	€ -114.828	€ 172.420
(4) Gemiddelde van (3)	€ 9.627	€ 143.363	€ -133.736	€ 191.328
Stappen (5–9)		Variabelen		Bedragen
(5)		Kasgeldlimiet		€ 57.592
(6a) = (5>4)		Ruimte onder de kasgeldlimiet		€ 191.328
(6b) = (4>5)		overschrijding van de kasgeldlimiet		Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)		Begrotingstotaal ontwerp begroting		€ 822.749
(8)		Percentage regeling		7%
(5) = (7) x (8) / 100		Kasgeldlimiet		€ 57.592

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2022 heeft de provincie rentebaten van bijna € 1,82 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen >1 jaar.

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten/baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2022 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

Bronnen:

Rentestanden decentrale overheden | Schatkistbankieren | DSTA.nl

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijk opgaven van de Provincie zijn veelomvattend en -vanwege de onderlinge verwevenheid- in toenemende mate complex. Een robuuste én wendbare bedrijfsvoering draagt er zorg voor dat de Provincie deze opgaven en haar wettelijke taken adequaat kan vervullen. Zowel op het gebied van het interne functioneren van de organisatie, het faciliteren van in- en externe samenwerking als het politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces. Doeltreffend, doelmatig én rechtmatig.

Naast dat we in 2022 verder gewerkt hebben om de basis op orde te krijgen en houden, ontwikkelen we ook door. Zodat we als organisatie in staat zijn om tijdig in te kunnen spelen op de politiek-maatschappelijke ontwikkelingen.

In de bedrijfsvoering hebben we dit doorvertaald in de volgende thema's:

- *Professionalisering en inzet van gebundelde expertise*
- *Digitalisering en data-gedreven werken*
- *Bedrijfsvoeringssystemen die ons functioneren en presteren ondersteunen*
- *Kaderstelling*
- *Sturing & beheersing*

In 2022 hebben we daarnaast rekening gehouden met de effecten van hybride werken en de krapte op de arbeidsmarkt.

De bedrijfsvoeringsparagraaf is ten opzichte van de begroting 2022 anders opgesteld om meer recht te doen aan de hierboven benoemde thema's. Om de Staten in staat te stellen de vergelijking te maken is cursief vermeld welke onderwerpen per thema zijn opgenomen.

Professionalisering en inzet van gebundelde expertise

Personeel en organisatie & Communicatie

De Provincie is een fijne plek om te werken in een omgeving vol dynamiek en met complexe opgaven. We bieden onze medewerkers de ruimte om zich continue te blijven ontwikkelen als professional om zo binnen en buiten de provincie te werken aan onze maatschappelijke opgaven. Het optimaliseren van de kennis van onze medewerkers is hierbij cruciaal om in een steeds veranderende omgeving aan onze opgaven te kunnen blijven werken. We investeren volop in de ontwikkeling van medewerkers. We leren in het werk en bieden een breed scala van opleidingen en trainingen aan. Het hiervoor bestemde algemeen opleidingsbudget is in 2022 volledig benut. Dit budget is onder andere gebruikt voor teamontwikkeling, de leerlijn Bestuurlijke Effectiviteit en Data- en Digitaal leiderschap.

Met de implementatie van het sturingskader is de span of control voor managers verkleind. Zo kunnen leidinggevenden medewerkers de aandacht geven die ze verdienen. Met Strategische Personeelsontwikkeling is de basis gelegd waarmee we richting geven aan de ontwikkeling van de organisatie om zo gesteld te staan voor ook toekomstige uitdagingen.

De Provincie is een organisatie waar ál onze medewerkers zich thuis voelen. Omdat wij geloven dat onze mensen dan de beste resultaten behalen. We streven naar een zo divers en inclusief mogelijk personeelsbestand om zo een afspiegeling te zijn van de maatschappij. Daarom hebben we in 2022 geïnvesteerd in bijvoorbeeld bewustwordingstrainingen, er zijn nieuwe ambassadeurs Diversiteit & Inclusie geworven, er is een spreekreeks gestart. In het medewerkerstevredenheidsonderzoek 2022 zijn vragen over inclusie toegevoegd. Dit en de input uit de klankbordgroep Diversiteit & Inlcusie nemen we mee in het jaarplan Diversiteit & Inclusie 2023 om zo ons beleid door te ontwikkelen.

We hebben stevig ingezet op het vinden van nieuw personeel. We hebben ons onder andere gericht op een betere zichtbaarheid van de Provincie als werkgever en recruitment versterkt. Hierdoor hebben we ondanks de krappe arbeidsmarkt in 2022 van de 244 vacatures 222 vervuld. Ook hebben we geïnvesteerd in de vitaliteit van onze medewerkers. Zo hebben we een reeks workshops aan al onze medewerkers aangeboden waar breed aan is deelgenomen.

Interne communicatie is sinds de coronapandemie en de opkomst van het hybride werken nog belangrijker geworden. En daarmee is ook het belang van een goed en toegankelijk intranet. De provincie is daarom in 2022 een project gestart voor een nieuw intranet, dat voor medewerkers hét centrale startpunt voor de werkdag gaat vormen. De Europese aanbesteding is afgerond en in het tweede kwartaal van 2023 zal het vernieuwde intranet worden gelanceerd.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2021 is de geactualiseerde datastrategie 2021-2023 door Provinciale Staten vastgesteld. Deze strategie heeft ook in 2022 ook uitvoering gekregen in de bedrijfsvoering van de provincie, onder meer door te voorzien in dashboards, rapportages en data-analyses. Daarnaast is een technisch platform gerealiseerd aan de hand waarvan data kunnen worden opgeslagen en gedeeld.

Afgelopen jaar zijn grote stappen gezet om onze ICT-basisdiensten te moderniseren. Zo is er gewerkt aan een nieuwe digitale werkplek, die nog beter het thuiswerken en mobiel werken ondersteunt. Tevens is, als onderdeel van de digitale werkplek, een samenwerkingsplatform ontwikkeld waarbinnen medewerkers van de provincie professioneel en veilig documenten kunnen delen en samenwerken, waar nodig ook met partners buiten de organisatie.

Tenslotte worden onderdelen van het ICT-netwerk van de provincie vernieuwd. Het bedrade en draadloze (4G/5G en wifi) netwerk worden hiermee geschikt gemaakt voor thuiswerken en mobiel werken op kantoor.

Bedrijfsvoeringssystemen

De komende jaren staan we voor een vervangingsopgave voor enkele van onze bedrijfsvoeringssystemen, die onze bedrijfsvoeringsprocessen -met name op gebied van financiën en personeel- ondersteunen. In 2022 hebben we daarom een strategische verkenning uitgevoerd naar ons bedrijfsvoeringslandschap en de stappen die in samenhang genomen moeten worden om tot een goede keuzes en een beheerste implementatie te komen.
Vooruitlopend op deze omvangrijke vervangingsopgave zijn we gestart met de implementatie van een applicatie die het proces van subsidieaanvraag en -uitvoering maximaal gaat ondersteunen en waarmee onze digitale dienstverlening wordt vergroot.

Kaderstelling

Het inkoopbeleid, dat in 2021 is vastgesteld, is in 2022 verder uitgewerkt.

Op dit moment werken wij aan de verschillende stappen hiervan, zoals het breed in de organisatie invoeren van contractmanagement, kennisontwikkeling binnen de inkooporganisatie en het ontwikkelen van een uitvoeringskader voor het toepassen van de in het inkoopbeleid genoemde inkoopthema's.

Sturing & beheersing

Planning & control, interne beheersing, processen en risicomanagement

Sturing en beheersing van de organisatie gaat over het sturen op de doelstellingen en het beheersen van de risico's voor het behalen van deze doelstellingen. Eén van de belangrijke risico's is het voldoen aan wet- en regelgeving (rechtmatigheid).

In 2023 zal het college van Gedeputeerde Staten voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Voor het afgeven van deze verantwoording is in 2022 een solide basis gelegd in de organisatie door het verder versterken van de (verbijzonderde) interne controles. In 2022 zijn de eerste stappen gezet in de omslag naar een systeem- en datagerichte benadering waarbij wordt gesteund op de procesbeheersing in de eerste lijn.

Risicomanagement is een essentieel onderdeel van interne beheersing. Risicomanagement was ook in 2022 een belangrijk middel om de kwaliteit van de besluitvorming en de effectiviteit en efficiëntie van projecten en bedrijfsvoering te vergroten. In 2022 is gewerkt aan het risicobewustzijn binnen de organisatie onder andere door het voeren van zogenoemde risicodialogen. Dergelijke dialogen zullen meer onderdeel gaan uitmaken van de reguliere bedrijfsvoering.

In het kader van de interne fiscale beheersing is op 1 december 2022 met de Belastingdienst een nieuwe convenant afgesloten. Door het geïmplementeerde tax control framework is de fiscale beheersing verder versterkt.

Kosten bedrijfsvoering

De totale capaciteit bestaat uit inhuur en eigen medewerkers en wordt zowel ingezet voor de realisatie van investeringen (balans) als voor de begrotingsprogramma's.

Verschil begroot – gerealiseerd in de exploitatie

Bedragen in € 1.000.000	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is voordelig)
Loonkosten	106,9	102,3	-4,6
Inhuur	14,7	16,4	1,7
Overige kosten	6,2	6,4	0,2
Totaal	**127,8**	**125,1**	**-2,7**

In 2022 zijn € 2,7 miljoen minder capaciteitskosten toegerekend aan de exploitatie dan begroot. Aan lonen is € 4,6 miljoen minder besteed door openstaande vacatures. Een deel van de betreffende plekken is tijdelijk opgevuld met inhuur-medewerkers. Daarbij speelt de krappe arbeidsmarkt een belangrijke rol. Het is moeilijk om vaste medewerkers te werven. Daardoor staan formatieplaatsen soms langere tijd open. In de huidige arbeidsmarkt is het zelfs moeilijk

om deze openstaande plekken in te vullen met duurdere inhuur-medewerkers. Overigens zijn de inhuurkosten ten opzichte van 2021 verder gedaald door de ingezette verambtelijking : van € 24,6 miljoen in 2021 naar € 16,4 miljoen in 2022.

De overige kosten bevatten een onderuitputting van € 1,3 miljoen en een overuitputting van € 1,3 miljoen. De onderuitputting betreft onder andere opleidingskosten en reiskosten. Bij deze onderuitputting speelde waarschijnlijk de coronapandemie nog steeds een rol, waardoor opleidingsmogelijkheden in het kader van het Persoonlijk OntwikkelBudget (POB) minder werden benut en er minder werd gereisd. De overuitputting betreft een herberekening van de benodigde verplichte storting in de voorziening voor aangekocht verlof in het kader van het individueel keuzebudget conform de cao.

Toerekening aan de programma's en investeringen

Binnen de begroting en de rekening worden de capaciteitskosten toegerekend aan de begrotingsprogramma's en taakvelden. Dit betreft de totaal ingezette capaciteit inclusief extern ingehuurde capaciteit volgens het capaciteitssturingsbeleid.

Alle kosten van capaciteit worden verzameld bij de sectoren en vervolgens over de programma's verdeeld met een verdeelsleutel op basis van begrote capaciteitsinzet. Daarmee wordt de inzet toegeschreven aan de opgave(n) waar de provincie voor staat.

Toerekening capaciteitskosten aan de programma's en investeringen

Bedragen in € 1.000.000	A: Laatste begrotingswijziging (LBW)		B: Voor inhuur ingezet	C: Gerealiseerde toerekening in		Verschil begroot - gerealiseerd (A+B-C)	
Programma	**€**	**%**		**€**	**%**	**€**	**%**
1. Openbaar bestuur	11,1	8,1%		11,2	8,2%	-0,1	-0,1%
2. Klimaat en Milieu	7,6	5,6%		7,8	5,7%	-0,2	-0,2%
3. Ruimte en Water	10,3	7,5%		10,6	7,8%	-0,3	-0,2%
4. Bereikbaarheid	27,3	20,0%		26,7	19,6%	0,6	0,4%
5. Groen	12,6	9,2%	0,1	12,8	9,4%	-0,1	-0,2%
6. Economie, Cultuur en Welzijn	5,2	3,8%		5,2	3,8%	-	0,0%
7. Economisch herstel en duurzaamh	0,6	0,4%		0,6	0,4%	-	0,0%
8. Financiën en Bedrijfsvoering	49,3	36,1%	0,2	49,0	35,9%	0,5	0,2%
8. Voorziening Verlof verdeel deel	3,5	Nog te verdelen		-	0,0%	3,5	
8. Voorziening Verlof onverdeeld niet begroot deel*	-			1,3	Herberekening, niet volgens % verdeeld.	-1,3	
TOTAAL Programma's	**127,5**	**90,8%**	**0,4**	**125,2**	**90,8%**	**2,6**	**0,0%**
Investeringskredieten	12,6	9,2%	-	12,6	9,2%	-	0,0%
TOTAAL GENERAAL	**140,1**	**100,0%**	**0,4**	**137,8**	**100,0%**	**2,6**	**0,0%**

Het begrote toerekeningspercentage wordt in principe ook gebruikt voor de realisatie. Conform het capaciteitsbeleid zijn er drie redenen waarom het gerealiseerde percentage toch iets afwijkt van het begrote percentage.

1. Onderliggend in de organisatie wordt het toerekeningspercentage verfijnd tot het niveau van organisatorische eenheden op directieniveau. Omdat niet alle directies in gelijke mate werken aan de programma's, ontstaan kleine afwijkingen van de begrote percentages op programmaniveau. Dit verklaart bijvoorbeeld waarom programma bereikbaarheid een percentageverschil van 20% begroot naar 19,6% in de rekening laat zien.
2. Na de laatste begrotingswijziging kan er nog extra capaciteit worden gekocht van budget dat is begroot als opgavenbudget. Het betreft € 0,1 miljoen voor programma Groen en € 0,2 miljoen voor programma Financiën en bedrijfsvoering (Kolom B in de tabel). Ook dit veroorzaakt minimale verschuivingen in de percentages.
3. Bij de laatste begrotingswijziging heeft een uitgebreide analyse plaatsgevonden van de aan investeringen toe te rekenen capaciteit. Deze is in de begrotingswijziging naar beneden bijgesteld. Het betreft een structureel effect, omdat de komende jaren de kosten verschuiven van investeringen in wegen en vaarwegen naar het onderhoud daarvan. Onderhoudskosten komen ten laste van het programma bereikbaarheid. Vanwege deze analyse is besloten aan investeringskredieten het geraamde bedrag van 12,6 miljoen toe te rekenen en niet het percentage van 9,2%. Het betreft een verschil achter de komma.

In de laatste begrotingswijziging was de vorming van een nieuwe voorziening opgenomen voor aangekocht verlof. Omdat op dat moment nog niet precies bekend was hoe hiermee omgegaan moest worden, is in de begroting het totale bedrag in programma 8 "geparkeerd". In de realisatie is het begrote bedrag meeverdeeld over de programma's met dezelfde verdeelsleutel, omdat immers medewerkers uit alle programma's verlof gekocht kunnen hebben. Een restant naberekening van 1,3 miljoen op basis van het gerealiseerde aangekochte verlof is om administratieve redenen geheel opgenomen in programma 8 en niet in de percentages opgenomen.

4.5 Wet open overheid

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid in werking getreden. Deze wet heeft de Wet openbaarheid van bestuur vervangen en hiermee is de verplichting om verantwoording af te leggen over de beleidsvoornemens met betrekking tot de Woo, in het bijzonder passieve openbaarmaking, digitale informatiehuishouding (eerder ook al met de Archiefwet) en actieve openbaarmaking, wettelijk vastgelegd.

Passieve openbaarmaking

In 2022 is de beleidslijn openheid en transparantie, die in 2021 door GS is vastgesteld, verder in uitvoering gebracht. Dit betekent bij het beoordelen van Woo-verzoeken dat transparantie wordt nagestreefd en dat ieder gevraagd document op inhoud wordt beoordeeld. Tevens is de informele aanpak vast onderdeel geworden van de afhandeling van Woo-verzoeken. De afdoeningstermijn is, vanwege het capaciteitsbeslag op de organisatie, een zorgpunt en kan alleen worden teruggebracht door uitbreiding van capaciteit en het verder op orde brengen van de digitale informatiehuishouding.

Digitale informatiehuishouding

In 2020 zijn het kwaliteitssysteem informatiebeheer en het beleidskader informatiebeheer vastgesteld door de Directie. In 2021 is een uitvoeringskader opgesteld, waarin het beleid nader is uitgewerkt. In 2022 heeft de unit Documentaire Informatievoorziening voor het eerst ambtelijk toezicht uitgeoefend op de naleving van de informatiebeheer kaders in de ambtelijke organisatie. Door dit vanaf nu jaarlijks uit te voeren -en ook het beleid up to date te houden- werkt de provincieorganisatie met dit kwaliteitssysteem samen aan structurele verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Een derde speerpunt van de Woo is actieve openbaarmaking. Er moeten 11 informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt. Oorspronkelijk is door de wetgever beoogd dat deze informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt via een centraal overheidsbreed platform (Platform Open Overheidsinformatie,' PLOOI'). Hiertoe is de informatie-analyse van de publicatieprocessen uitgevoerd en de business case voor aansluiting op dit platform opgesteld. Inmiddels ligt de ontwikkeling, waar het ministerie van BZK verantwoordelijk voor is, stil omdat getwijfeld wordt aan de technische uitvoerbaarheid. Er wordt nu gekeken naar een eenvoudiger middel voor het centraal actief openbaar maken van informatie. De provincie Noord-Holland maakte in 2022 reeds diverse informatiecategorieen actief openbaar via de eigen website, zoals GS-besluitenlijst, Stateninformatie, Woo-besluiten, beslissingen op bezwaar en de organisatiegegevens.

4.6 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in een viertal fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de Kadernota verbonden partijen 2020 .

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben de afgelopen periode plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 hebben GS besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Aan deze verkenning is in 2022 verder uitvoering gegeven. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces;

- De aandeelhouders van Alliander hebben in december 2021 een converteerbare lening van totaal € 600 miljoen verstrekt aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt. Eveneens in 2021 zijn gesprekken met de Staat gestart over het versterken van de kapitaalstructuur van Alliander. Het hieruit voortvloeiende Afsprakenkader zal naar verwachting medio 2023 worden getekend.

- SADC heeft voorjaar 2022 het nog openstaande deel van de aandeelhouderslening volledig terugbetaald aan de aandeelhouders. Voor de provincie Noord-Holland betrof dit een bedrag ad € 625.000.

- Op 24 maart 2022 heeft de oprichtingsvergadering plaatsgevonden van de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

- Per 1 september 2022 is het Corona Overbruggingsleningenfonds Noord-Holland door ROM InWest overgenomen van het Innovatiefonds Noord-Holland. Het beheer van dezelfde fondsen in andere provincies laten zij ook uitvoeren door de betreffende ROMs. De situatie in Noord-Holland is gelijk getrokken aan de rest van Nederland.

- Per 1 januari 2023 is het openbaar lichaam Plassenschap Loosdrecht e.o. omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is conform de besluitvorming van Provinciale Staten op 4 juli 2022.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2022 ontvingen wij circa € 13,8 miljoen aan dividend. In 2021 is een bedrag ontvangen van circa € 14,3 miljoen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2023 is een bedrag begroot ad € 8.920.000.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Ultimo 2021 is in totaal een bedrag van € 0,625 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit. Voorjaar 2022 is dit bedrag afgelost.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico’s gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen
Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Risico’s Verbonden Partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	4.470.000.000	4.570.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	5.730.000.000	6.106.000.000
% belang	9,16	Resultaat	242.000.000	198.000.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	8.590.000	9.260.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Energievoorziening
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander

N.V. Afvalzorg Holding

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€73.934.000	€72.863.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€160.565.000	€139.978.000
% belang	90	Resultaat	€3.040.000	€177.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	€1.125.000	€1.125.000

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€258.189.000	€268.967.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€523.897.000	€555.284.000
% belang	100	Resultaat	€9.316.000	€11.741.000
Programma	Ruimte en Water (3.5.2)	Dividend	€602.620	€623.278

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€2.999.303	
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.788.679	
% belang	100	Resultaat	€-95.407	
Programma	Groen (5.2.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces.

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 120.549.000	€ 121.887.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 24.348.000	€ 21.036.000
% belang	25	Resultaat	€ 4.219.000	€ 1.338.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Regionale Ontwikkelmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€3.929.000	€719.162
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€10.780.000	€1.480
% belang	33,30	Resultaat	€7.954.000	€390.612
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	€2.833.333	€1.200.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. Het vermogen wordt thans vereffend. Er zal nog een liquidatie uitkering volgens als de vereffening is afgerond. Naar verwachting is dat in 2023.			

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€1.238.631	€1.279.170
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€2.747.526	€3.698.470
% belang	49	Resultaat	€70.002	€40.539
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	251.391	384.983
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	2.471.160	2.088.332
% belang	50	Resultaat	61.266	322.792
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark C.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	5.169.645	5.722.416
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	10.551.970	10.241.743
% belang	50	Resultaat	278.950	2.152.177
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	26.954.000	29.128.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	32.561.000	33.265.000
% belang	8,40	Resultaat	1.742.000	2.358.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	24.500	24.500

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad Beheer B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	
% belang	50	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Water(3.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Zeestad C.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 61.176.969	
% belang	49	Resultaat	€ 0	
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€5.062.000.000	€4.615.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€143.995.000.000	€107.459.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€236.000.000	€300.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€1.104.734	€1.391.598
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€1.902.000.000	€1.995.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€94.117.000	€71.290.000
% belang	0,2	Resultaat	€121.000.000	€143.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€79.943	€88.826
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€7.294.413	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€24.434	
% belang	16,90	Resultaat	€-4.622.543	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€39.309.325	€51.396.267
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€5.677.900	€2.748.033
% belang	100	Resultaat	€-2.425.557	€-2.205.790
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€6.241.981	€8.713.704
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€483.993	€609.686
% belang	50	Resultaat	€1.150.306	€600.723
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

SolaRoad B.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€97.970	-€10.049
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€119.422	€129.884
% belang	40	Resultaat	-€163.572	-€108.019
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

InWest Regio B.V. (ROM)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen		
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen		
% belang	33,25	Resultaat		
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Deze B.V. is opgericht op 7 oktober 2021. Het eerste boekjaar loopt tot 31 december 2022; derhalve zijn geen cijfers over 2021 beschikbaar.			

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€2.722.287	€ 2.797.710
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€15.095.472	€14.528.570
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€3.538.271	€3.860.853
		Resultaat	-€1.093.430	-€566.901

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€944.528	€974.572
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€1.720.949	€1.997.015
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€3.230.874	€3.123.956
		Resultaat	-€108.167	€276.066

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€1.425.932	€1.437.340
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€5.091.543	€5.232.582
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€468.982	€605.680
		Resultaat	€120.345	€141.039

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€818.950	€829.596
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€1.760.722	€1.473.147
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€907.202	€1.094.471
		Resultaat	€353.586	-€287.576

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 442.936	€ 450.965
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	16,67%	Eigen vermogen	€1.386.872	
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€3.265.045	
		Resultaat	€-150.177	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur (wordt Plassenraad genoemd). 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Beheersregeling Amstel

			2021	2022
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	0
Programma	Bereikbaarheid (4.3.1)	Vreemd vermogen	€ 0	0
		Resultaat	€ 0	0

Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.
Publiek doel	Het beheer van de Amstel.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Randstedelijke rekenkamer

			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 370.800	€ 369.912
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 527.706	€ 428.030
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Vreemd vermogen	€ 519.651	€ 502.249
		Resultaat	0	0

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Waddenfonds

			2021	2022
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 107.522.102	€ 113.553.928
Programma	Groen (5.3.3)	Vreemd vermogen	€ 78.546.928	€ 84.554.798
		Resultaat	€ 6.536.675	€ 1.890.844

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2021	2022
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 582.972	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 1.642.644	
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 4.266.090	
		Resultaat	€ 569.799	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2021	2022
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 18.230.000	€ 19.888.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 4.010.000	€ 2.634.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 18.534.000	€ 28.099.000
		Resultaat	€ 832.000	€ - 909.000

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het DB en AB. Plaatsvervanger is tevens lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2021	2022
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 8.809.892	€ 8.775.291
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 5.977.742	€ 4.854.608
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 5.326.310	€ 5.481.406
		Resultaat	€ 2.111.560	€ 1.110.040

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder; Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV en is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof

Omgevingsdienst IJmond

			2021	2022
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 897.013	€ 1.079.572
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 648.213	€ 734.217
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 11.095.048	€ 11.100.945
		Resultaat	€ 160.362	€ 121.955

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies

			2021	2022
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH		€300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30	Eigen vermogen		€868.590
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.4.2)	Vreemd vermogen		€0
		Resultaat		€ 36.512

Bestuurlijk belang	Rosan Kocken is de voorzitter van het Gemeenschappelijk Orgaan
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 2.304.076	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€5.169.720	
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Vreemd vermogen	€31.630.259	
		Resultaat	€2.979.000	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2021	2022
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 248.947	€221.954
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 871.413	
Programma	Bereikbaarheid (4.2.1)	Vreemd vermogen	€ 4.284.808	
		Resultaat	€ 229.773	

Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH	0	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 40.199.132	
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Vreemd vermogen	€ 231.935	
		Resultaat	€ -391.832	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	€ 61.145	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 311.501	
Programma	Ruimte en Water (3.2.3)	Vreemd vermogen	€ 944.602	
		Resultaat	€ 5.893	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	0	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 26.954.000	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Vreemd vermogen	€ 32.561.000	
		Resultaat	€ 1.742.000	

Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2021	2022
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ -197.541.333	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Vreemd vermogen	€ 213.090.110	
		Resultaat	€ -44.472.444	

Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€58.997.343	
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€14.419	
		Resultaat	€3.492.893	

Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4.7 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en dus geen doel op zich. Onze grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid.

De aankoop van gronden geschiedt in beginsel op basis van onafhankelijke taxaties en de verkoop van gronden is in beginsel openbaar, om te voldoen aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam) en de marktconformiteit te waarborgen. Als overheid mogen wij geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en mogen wij geen onrechtmatige staatssteun verlenen. Tevens zijn wij er als overheid aan gehouden om iedereen gelijk te behandelen en niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachting en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging met inachtneming van het zorgvuldigheidsbeginsel, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel als mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart. In 2022 is het Koninklijk Besluit geslagen over de onteigening van 3 eigenaren in de Schil Naardermeer. Vooralsnog zetten wij de gerechtelijke procedure hiervoor niet in gang, omdat wij de verwachting hebben dat we er met deze eigenaren minnelijk uitkomen. Voor het project N241 is de laatste gerechtelijke procedure van één onteigeningszaak afgerond. Verder lopen er momenteel geen onteigeningszaken.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied en in bijzonder de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen, aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld: De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond. In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura-2000 zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk geworden om op basis van volledige schadeloosstelling de benodigde gronden minnelijk aan te kopen. Het onteigeningsinstrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken. Daarin zal vanzelfsprekend de zorgvuldige wettelijk procedure doorlopen worden met o.a. het opstellen van een ruimtelijk plan met de bijhorende inspraak en afweging.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de daadwerkelijke waarde en behelst

een risico voor het moment dat deze grond, als natuurgrond, weer verkocht gaat worden. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is gestandaardiseerd op € 1,-/m2).

Een bijzondere vorm van activering betreft aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen. Zo heeft het Rijk met een SPUK-regeling budget beschikbaar gesteld voor de verwerving van gronden, om vervolgens in te zetten voor de bodemdalingsopgave. In 2022 hebben wij in dit kader 32 ha landbouwgrond in polder Rondehoep aangekocht voor € 1.911.361,- Deze gronden worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet. En direct daarna met de SPUK Rijksbijdrage (bijdrage derde) afgewaardeerd tot 1,-.

De provincie heeft in het verleden een grote grondportefeuille overgekregen van het Rijk ten behoeve van de realisatie NNN. Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond t.b.v. de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede van de reserve Groen.

De ervaring leert dat grondpositie hét vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. De gebiedsprocessen in de Starnmeer, Horstermeer en Noordelijke Vechtstreek zijn succesvol, omdat de provincie in deze gebieden een aanmerkelijke grondpositie heeft (gehad). Door deze gronden in te brengen in (kavel)ruilprocessen, vormt dit dé motor van de gebiedsgerichte aanpak in deze gebieden. Door de belangrijke opgaven in het landelijk gebied, zijn wij momenteel zeer terughoudend met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Ook in 2022 is, grond verworven ten behoeve van de provinciale infrastructuur. Het betreft de laatste noodzakelijke verwervingen van het majeure project N241, omdat het grootste deel van de noodzakelijke grond reeds op minnelijke wijze is aangekocht. Andere projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan meerdere provinciale wegen (N-wegen) en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet en/of in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders van het door PS vastgestelde grondbeleid worden bewaakt.

Grondbanken

In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten de voormalige beheergrondbank, Laag-Holland en Amstelland (zie regel 14 onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden de gronden, conform afspraak, aangeboden aan de zittende pachters.

Strategische grondaankopen

Met het krediet ‘Strategische grondaankopen’ hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. Per 31-12-2022 bedraagt het krediet € 40 miljoen. Hiervan zit circa € 25 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. In 2022 zijn hier geen mutaties op geweest. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- zonneweide Jaagweg
- percelen aangekocht in de kavelruilen naar aanleiding van het voormalig gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer
- het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB);
- SLP-zuid
- percelen aangekocht in de kavelruil Zonnevanck (Bergen en Starnmeer)

Beheer en verkoop

De provincie bezit van ca. 13.500 hectare grond. Ca. 3.100 ha van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en ca. 7.300 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 3.000 ha grond is 2.300 ha verpacht aan in totaal ca. 225 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt ca. 800 ligplaatsen en de grond onder 26 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2022 ongeveer € 3 miljoen per jaar. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

De percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit.

Verantwoording GS aan PS

Te allen tijde wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom zo nodig een beroep op geheimhouding worden gedaan.

Overzicht provinciale gronden op balans

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2022 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 01-01-2022	Mutaties (waarde) 2022	Boekwaarde per 31-12-2022	Oppervlakte m2 31-12-2022
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)					
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 4.717.894	€ 0	€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.626.281	€ 0	€ 4.626.281	92.183
7. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 1.073.952	€ 0	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708	€ 0	€ 1.071.708	67.880
10. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 2.674.919	€ 0	€ 2.674.919	479.829
11. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 390.846	€ 0	€ 390.846	72.875
12. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl		€ 347.590	€ 0	€ 347.590	63.768
Subtotaal		€ 24.989.998	€ 0	€ 24.989.998	3.381.293
Overige materiële vaste activa					
13. Percelen voormalig Wieringerrandmeer		€ 4.703.504	€ 0	€ 4.703.504	2.182.570
14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland		€ 1.133.722	-€ 23.175	€ 1.110.547	1.074.470
15. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)		€ 24.491.931	-€ 157.522	€ 24.334.409	12.846.365
16. NNN eigendom		€ 17.407.187	€ 3.183.702	€ 20.590.889	2.763.811
17. Ronde Hoep Bodemdaling		€ 0	zie tekst	€ 1	320.000
18. Renovatie Houtplein grond		€ 7.700.000	-	€7.700.000	-
19. Grond archeologsch depot te Castricum		€1.308.715	-	€1.308.715	-
Subtotaal		€ 56.745.059	€ 3.003.005	€ 59.748.065	19.187.216
Totalen		€ 81.735.057	€ 3.003.005	€ 84.738.063	22.568.509

Voorraad jaarrekening 2022	Categorie	Boekwaarde per 01-01-2022	Mutaties (waarde) 2022	Boekwaarde per 31-12-2022	Oppervlakte m2 31-12-2022
Verkoop Beheergrondbank Ouder-Amstel H 465, 543, 544	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 43.698	€ 0	€ 43.698	42.425
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid / deel NW, Rijssenhout	€ 4.736.231	-€ 4.736.231	€ 0	0
Beheergrondbank Assendelft P 1210	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 128.625	-€ 128.625	€ 0	0
Totalen		€ 4.908.554	-€ 4.864.856	€ 43.698	42.425

Op regel 16. NNN eigendom, wijkt de beginstand boekwaarde 01-01-2022 (€ 17.4mln) af van de eindstand boekwaarde 31-12-2021 (€ 18,9 mln). De oorzaak is in 2021 aangekochte grond (€ 1,5 mln.) die werd gedekt vanuit een SPUK (specifieke uitkering). Dit SPUK-budget is als bijdragen derden in mindering gebracht op de balanswaarde NNN eigendom. Abusievelijk heeft dat niet met de jaarrekening 2021 plaatsgevonden. Door nu een gewijzigde beginstand weer te geven, wordt deze omissie hersteld. Deze wijziging heeft trouwens geen effect op de jaarrekening over 2021, doordat de mutatie in de jaarrekening 2021 al wel goed was verwerkt in de materiele vaste activa. Door deze aanpassing sluit de tabel binnen paragraaf Grondbeleid in 2022 met de materiële vaste activa.

Over 2022 is eenzelfde situatie aan de orde. Eén van de aankopen in 2022 komt in aanmerking voor een SPUK-bijdrage van € 2,1 mln. Met dit bedrag is het NNN-eigendom afgewaardeerd (als bijdrage derden). Dit is verrekend met de verhoging van de balanswaarde door deze en andere grondaankopen onder het kopje ‘mutaties’, waarmee de afwaardering direct in de balanswaarde per 31-12-2022 tot uiting komt.

4.8 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het Provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf Provinciale heffingen geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting en heffing niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter in een beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren. Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt het maximum toegestane percentage jaarlijks bepaald door het Ministerie van Financien.

Tarief Opcenten

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd. De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn in de provincie Noord-Holland voor het laatst in 2009 verhoogd. Noord-Holland is de provincie met het laagste opcententarief motorrijtuigenbelasting.

Provincie	2020	2021	2022
Groningen	91,8	93,3	94,5
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Zuid-Holland	90,4	90,4	91,8
Gelderland	87,2	89,5	90,6
Friesland	87,0	87,0	87,0
Zeeland	89,1	89,1	82,3
Flevoland	80,6	81,4	82,2
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Noord-Brabant	78,0	78,4	79,6

Provincie	2020	2021	2022
Limburg	77,9	77,9	79,1
Utrecht	73,6	74,9	77,5
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Gemiddeld	**83,0**	**83,5**	**83,7**

Maximum tarief	**115,0**	**116,8**	**118,4**

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.

Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland kent de grondwaterheffing.

Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges.

Naast de hier genoemde provinciale belastingen en heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de nazorgheffing gesloten stortplaatsen. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wet milieubeheer (Wm) een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de 'Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999' vastgesteld.

Gerealiseerde opbrengsten

De totale opbrengst belastingen en lokale heffingen bedraagt over 2022 € 234,1 miljoen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Opcenten motorrijtuigenbelasting	226,4	229,1*	229,8
Grondwaterheffing	0,8	0,8	0,8
Leges			
* WABO	1,8	1,8	2
* overige leges	1	1,5	1,5
Totaal	**230**	**233,2**	**234,1**

* t/m tweede begrotingswijziging 2022

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het wettelijk maximum voor 2022 bedroeg 118,4 opcenten (Provinciewet artikel 222, 2de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer.

De provincie Noord-Holland heeft sinds 2001 het laagste opcententarief.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (denk bijvoorbeeld aan de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Noord-Holland	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
GWH			
Personenauto's	154.179	161.035	175.403
Motoren	77	100	103
	154.256	**161.135**	**175.506**
Particulieren			
Personenauto's	51.026	56.012	58.078
Motoren	40	52	78
	51.066	**56.064**	**58.156**
Totaal	**205.322**	**217.199**	**233.662**

Aandeel leasevoertuigen in Noord-Holland (2020-2022)

Aandeel Noord-Holland	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Aandeel PNH in totaal aantal leasevoertuigen bij GWH's in Nederland	28,30%	29,20%	30,20%
Aandeel PNH in totaal aantal leasevoertuigen van particulieren in Nederland	19,60%	19,90%	19,80%
Aandeel PNH op totaal aan leasevoertuigen in Nederland	25,50%	26,10%	26,70%

Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

De rijksoverheid heeft bepaald dat voor plug-in hybride auto's met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km de MRB (en opcenten) tot en met 2024 de helft van het reguliere tarief bedraagt. Voor voertuigen met alleen een elektromotor of met waterstofverbranding is men geen

motorrijtuigenbelasting verschuldigd. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (inclusief motoren) vanaf 2018 tot en met 2022.

Grafiek brandstofverbruik 2018-2022

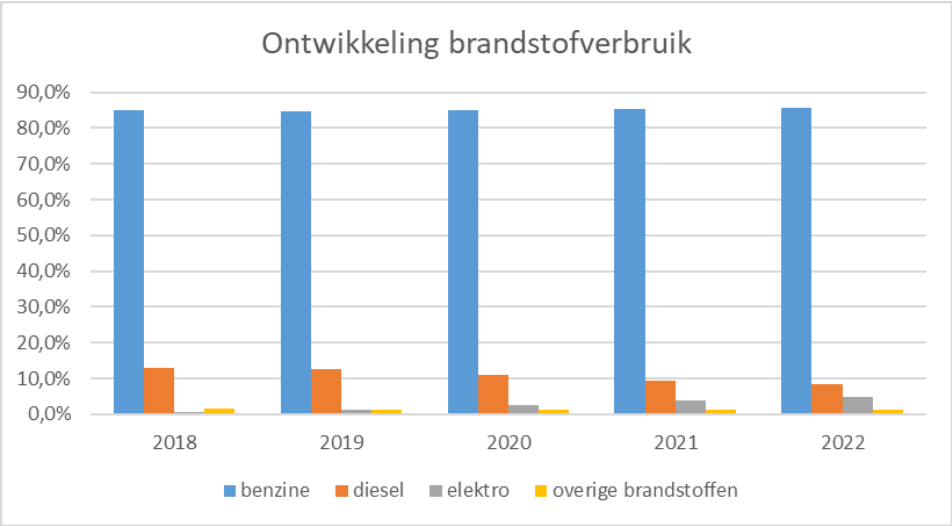

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het aantal van benzine voertuigen nagenoeg gelijk blijft. De diesel voertuigen laten een lichte daling zien de afgelopen jaren. Het aandeel van electrische voertuigen neemt daarentegen toe. Ultimo 2022 bedroeg het aandeel van benzine voertuigen 86% van het gehele voertuigenpart. Voor diesel was dat 8%, voor electrische voertuigen was dat 5% en de overige categorie was 1% van het totaal.

Grafiek ontwikkeling aantal voertuigen in Noord-Holland 2018 - 2022

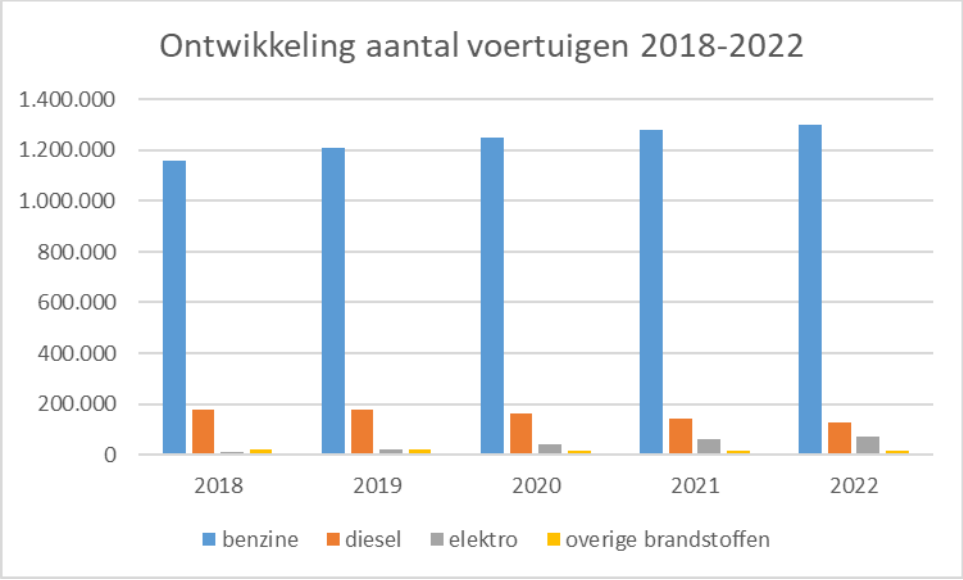

aantal voertuigen	2018	2019	2020	2021	2022
benzine	1.157.701	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.300.845
diesel	175.768	178.368	162.887	142.066	128.338
elektro	8.932	19.911	40.197	59.122	73.488
overige brandstoffen	20.000	18.866	17.818	17.327	17.141
totaal	**1.362.401**	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.519.812**

Bovenstaande grafiek toont dat het totaal aantal voertuigen in onze provincie is gestegen van 1.362.401 voertuigen eind 2018 naar 1.519.812 voertuigen eind 2022.

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst d.d. 17 januari 2023 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2022 in totaal € 229,8 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. Over de jaren 2020 en 2021 waren de totaalopbrengsten van de provinciale opcenten respectievelijk €223,6 en € 226,4 miljoen.

Opbrengsten opcenten MRB	2020	2021	2022
Jaarrekening	223,6	226,4	229,8
Begroting	222,7	225,1	229,1

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve niet geheel gewaarborgd en aldus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten 2022 (x € 1 mln.)	Opcenten tarief 2022	Opbrengst per opcent (x € 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2022	Maximale opbrengst 2022 (x € 1 mln.)	Onbenutte belastingcapaciteit 2022 (x € 1 mln.)
229,8	67,9	3,4	118,4	400,2	170,4

Financiële kengetallen in relatie met het BBV

	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	83	83,5	83,5
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	81,80%	81,30%	81,30%

Heffingen

Grondwaterheffing:

Sinds 1 januari 2010 is de grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. Ingaande 2020 zijn heffingsplichtig de onttrekkers (vergunningshouders) die 25.000 m3 of meer grondwater per heffingsjaar oppompen. In 2022 bedroeg de opbrengst van de grondwaterheffing € 787.000,- (afgerond). Voor 2022 was de opbrengst geraamd op € 800.000,-. In 2022 zijn de middelen ingezet voor de capaciteitskosten van zowel beleidsmedewerkers als technische medewerkers. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor een bijdrage aan de Advies- en Schadecommissie, een

bijdrage aan Hydrologisch Instrumentarium, onderzoek grondwaterkwaliteit ter uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water, het beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet en het doen van metingen van grondwaterstanden. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. De voorziening is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m3 onttrokken grondwater en nadien niet meer aangepast.

Saldi voorziening grondwaterheffing

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2022	€ 2.761.231
31-12-2022	€ 3.271.762

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Aan de afnemers van deze diensten worden leges in rekening gebracht ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wet wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet. In december 2019 is door Provinciale Staten besloten dat de leges kostendekkend dienen te zijn.
De kostendekkendheid dient in eerste instantie te worden bereikt door het optimaliseren van efficiency. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met onder andere de uitvoerende organisaties, de omgevingsdiensten is gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven. Bij de vaststelling van de legesverordening 2020, in december 2019, hebben Provinciale Staten besloten de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar te verhogen.

Kostprijsberekening methode

Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag.

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven omgevingsdiensten. Voor de uurtarieven van de provincie worden de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de “Handleiding overheidstarieven”.

Kostendekkendheid leges

De vergunningverlening, toezicht en handhaving is opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. De door, de omgevingsdiensten gemaakte kosten voor de vergunningverlening kunnen worden doorberekend in de leges.

Tarieventabel leges	Kostendekkendheid begroting 2022 Uitvoerende organisatie	Baten begroot	Lasten begroot	kostendekkendheid begroot	Baten realisatie
WABO	ODNZKG	€ 1.200.000	€ 1.250.000	96,0%	€ 1.978.945
milieuleges	ODNZKG, ODIJ	p.m.	p.m.		€ -
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 475.000	€ 550.000	86,4%	€ 411.038
Waterwet	ODNZKG	€ 700.000	€ 767.000	91,3%	€ 315.452
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 5.000	€ 35.000	14,3%	€ 18.550
Ontgrondingenwet	ODNZKG	€ 75.000	€ 63.000	119,0%	€ 55.987
Wadloop*)	provincie Fryslân	€ 19.900	€ 114.300	17,4%	€ 9.259
Wet Natuurbescherming	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,0%	€ 364.200
Wet Natuurbescherming	OD NHN	€ 250.000	€ 2.196.500	11,4%	€ 318.108
Wet Luchtvaart	ODNZKG	€ 17.000	€ 40.000	42,5%	€ 17.850
Overige	provincie Noord-Holland	€ -	€ -	0,0%	€ 9.354
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.041.900**	**€ 5.615.800**	**54,2%**	**€ 3.498.743**

*) betreft lasten en baten van de provincies Friesland, Groningen en Noord-Holland

Volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (incl. overheadkosten) niet overschrijden, de kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn.

De geraamde baten zijn als volgt berekend:

Aantal verwachte aanvragen vermenigvuldigd met de in de Tarieventabel 2022 opgenomen tarieven behorende bij het in behandeling nemen van de aanvraag.

De geraamde lasten zijn als volgt berekend:

Het verwachte aantal uren dat door de medewerker wordt besteed aan het afhandelen van de aanvraag vermenigvuldigd met het uurtarief van de omgevingsdienst en het aantal te verwachte aanvragen.

aantal verstrekte vergunningen		2022	2021	2020
WABO	OD NZKG	225	202	149
wegenwet	prov. Noord-Holland	392	453	441
verkeersreglement	prov. Noord-Holland	9	18	19
waterwegen	prov. Noord-Holland	291	353	243
Waterwet	OD NZKG	56	69	68
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	13	11	3
Ontgrondingenwet	OD NZKG	9	12	5
Wadloop*	prov. Friesland	145	195	252
Wet Natuurbescherming	Bij12/faunafonds	1214	1136	965
Wet Natuurbescherming*)	OD NHN	151	161	73
Wet Luchtvaart*)	OD NZKG	12	17	11
Overige	prov. Noord-Holland	17	0	0
Totaal aantal verstrekte vergunningen		2534	2627	2229

*) betreft totaal aantal verstrekte vergunnigen van Friesland,Groiningen en Noord-Holland

Omgevingswet

Eind januari 2023 is bekend gemaakt dat de invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024. Bij de invoering van de Omgevingswet ontstaat de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. De milieuleges worden met ingang van 1 januari 2024 bij de aanvragers in rekening gebracht. In het derde kwartaal van 2023 worden Provinciale Staten nader geadviseerd en worden de aangepaste legesverordening 2024 en tarieventabel 2024 ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodembeschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2022 was geen opbrengst geraamd. In 2022 is een aanslag opgelegd van € 18.000,-. Het saldo van het Nazorgfonds is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

5. Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Programma Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 — Openbaar bestuur

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	19.955	21.496	22.715	20.085	2.630	23.129
Baten	-145	-59	-162	-150	-12	-59
Saldo van baten en lasten	**19.810**	**21.437**	**22.553**	**19.935**	**2.618**	**23.070**
Stortingen reserves	0	1.000	2	2	0	3.043
Onttrekking reserves	-2.740	-1.006	-215	-262	47	-395
Resultaat	**17.070**	**21.431**	**22.340**	**19.675**	**2.665**	**25.718**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**2.630**	**V**	
1.	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	1.1.1	371	V	
2.	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	1.1.2	1.949	V	
3.	Capaciteitskosten		-160	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ € 250.000		470	V	
	Baten		**-12**	**N**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-12	N	
	Stortingen		**0**		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**47**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		47	V	

Lasten

1. Functioneren van Provinciale Staten faciliteren - 1.1.1

In 2022 is € 158.000 minder besteed vanuit de fractievergoedingen dan beschikbaar was. Provinciale Staten hebben tijdens de vergadering van 6 maart besloten dit restantbedrag te doneren aan Giro 555 ten behoeve van de humanitaire noodhulp aan de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië.

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 213.000) zijn kleiner dan € 250.000.

2. Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren - 1.1.2

In de begroting wordt rekening gehouden met een storting in de voorziening voor pensioengelden voor GS-leden en oud-GS-leden. Aan het eind van ieder jaar krijgen we een opgave van APG over de benodigde hoogte van de voorziening. Die hoogte van de voorziening is per eind 2022 lager dan per eind 2021, zodat geen storting in de voorziening nodig is.

3. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 1. Openbaar Bestuur verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.

Programma Klimaat en Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	47.895	47.550	59.631	56.426	3.205	51.727
Baten	-3.736	-1.610	-3.661	-3.891	230	-4.780
Saldo van baten en lasten	**44.160**	**45.940**	**55.970**	**52.535**	**3.435**	**46.947**
Stortingen reserves	19.526	28.497	33.560	33.560	0	14.069
Onttrekking reserves	-13.545	-27.106	-39.009	-33.612	-5.397	-11.163
Resultaat	**50.141**	**47.331**	**50.521**	**52.484**	**-1.962**	**49.853**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**3.205**	**V**	
1.	Bijdragen aan de warmtetransitie	2.1.2	-1.822	N	Reserve Warmte transitie
2.	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	2.2.3	5.218	V	Reserve Bodemsanering
3.	Capaciteitskosten		-186	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-5	N	
	Baten		**230**	**V**	
1.	Bijdragen aan de warmtetransitie	2.1.2	-767	N	Reserve warmte transitie
2.	VTH taken uitvoeren en coördineren	2.2.1	777	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		220	V	
	Stortingen		**0**		
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**-5.397**	**N**	
1.	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	2.2.3	-5.380	N	Reserve Bodemsanering
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-17	N	

Lasten

1. Bijdragen aan de warmtetransitie - 2.1.2

Aan het einde van het jaar 2022 zijn er nog onverwacht veel subsidieaanvragen binnengekomen en gehonoreerd voor de UVR SEB, de UVR Warmte transitie gebouwde omgeving NH 2022 en de UVR duurzame initiatieven burger collectieven.

2. Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren - 2.2.3

Minder uitgaven als gevolg van nog niet aangevraagde of uitgekeerde subsidies. Hier kan, door de provincie, beperkt invloed op worden uitgeoefend. Dit betreft onder andere een nog niet gestarte (water)bodemsanering door waterschap Amstel, Gooi- en Vechtstreek. Bovendien levert herhaald uitstel van de invoering van de Omgevingswet onzekerheid en daarmee vertraging op voor bodemprojecten.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000.

3. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. Klimaat en Milieu verwijzen wij naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering.

Baten

1. Bijdragen aan de warmtetransitie - 2.1.2

In 2022 is ten onrechte een bijdrage van € 767.000 begroot van de Provincie Flevoland voor de lasten van Geothermie. Dit bedrag blijkt al in vorige jaren ontvangen te zijn.

2. VTH taken uitvoeren en coördineren - 2.2.1

De voornaamste oorzaak is dat de baten van dwangsommen hoger uit zijn gevallen met een bedrag van € 643.000. Vanwege de aard van deze post zijn deze baten vooraf niet goed in te schatten.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000.

Onttrekking

1. Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren - 2.2.3

De bij punt 2 van de lasten verklaarde lagere uitgaven hebben geleid tot een lagere onttrekking aan de reserve Bodemsanering. Daarnaast is door een bate voor Bodemsanering Crailo € 267.000 minder onttrokken aan de reserve Bodemsanering.

Programma Ruimte en Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3 — Ruimte en Water

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	32.172	35.793	36.498	35.039	1.459	24.328
Baten	-14.893	-7.439	-17.969	-14.939	-3.030	-7.049
Saldo van baten en lasten	**17.279**	**28.354**	**18.529**	**20.101**	**-1.572**	**17.279**
Stortingen reserves	23.409	16.312	25.397	25.320	76	24.462
Onttrekking reserves	-22.237	-20.266	-23.012	-22.927	-85	-16.482
Resultaat	**18.450**	**24.400**	**20.914**	**22.494**	**-1.581**	**25.259**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**1.459**	**V**	
1.	Subsidie voor versnelling woningbouw	3.3.2	2.766	V	Reserve Woningbouw
2.	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	3.2.5	-1.163	N	
3.	Ruimtelijke structuur versterken	3.2.4	-415	N	Reserve verl. subs. OD 3.44 / Reserve subsidie Bloemendalerpolder
4.	Afstemming en regionale programmering woningbouw	3.3.1	-313	N	Reserve Woonbeleid
5.	Capaciteitskosten		-324	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		908	V	
	Baten		**-3.030**	**N**	
1.	Subsidie voor versnelling woningbouw	3.3.2	-2.511	N	
2.	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	3.2.5	-347	N	Reserve Groen
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-172	N	
	Stortingen		**76**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		76	V	

	Onttrekking		-85	N	
1.	Ruimtelijke structuur versterken	3.2.4	500	V	Reserve verl. subs. OD 3.4.4 / Reserve subsidie Bloemendalerpolder
2.	Bijdragen versnelling woningbouw	3.3.2	-443	N	Reserve Woningbouw
3.	Afstemming en regionale programmering woningbouw	3.3.1	280	V	Reserve Woonbeleid
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-422	N	

Lasten

1 Subsidie voor versnelling woningbouw 3.3.2

De lagere lasten hebben betrekking de subsidieverlening voor versnelling woningbouw. De gemeente Amsterdam heeft minder hieraan besteed dan waarmee in de beschikking rekening was gehouden. Verwacht wordt dat de subsidie in de komende jaren alsnog wordt uitgekeerd.

2. Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen - 3.2.5

Met de verkoop van een deel van het terrein van het Schiphol Logistics Park (SLP) aan Tennet/Liander, moest een afdracht plaatsvinden aan SLP op basis van afspraken uit 2017.

3. Ruimtelijke structuur versterken - 3.2.4

De hogere lasten hebben onder andere betrekking op de subsidieverlening GEM Bloemendalerpolder. Deze was begroot op € 750.000,- maar is uiteindelijk € 1,3 mln. geworden doordat meer is uitgevoerd in 2022. De totale subsidie (looptijd 2022-2024) heeft een subsidieplafond van € 2,5 mln.

4. Afstemming en regionale programmering woningbouw - 3.3.1

In 2022 zijn meer subsidieaanvragen ontvangen met betrekking tot UVR Woonakkoorden.

5. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 3. Ruimte en Water wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Subsidie voor versnelling woningbouw 3.3.2

Doordat de gemeente Amsterdam minder heeft besteed aan deze subsidie, wordt er ook minder van het Rijk ontvangen voor de SPUK C41 Flexibele inzet woningbouw.

2. Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen - 3.2.5

Een grote ruiling is in 2022 toch niet gepasseerd bij de notaris. Daarentegen zijn enkele verkopen (beheergrondbank, OVP: Zeldenrijk) wel nog in 2022 gepasseerd. Daarnaast heeft een pachter een eerste recht van aankoop gelicht, waardoor onverwachts nog enkele percelen zijn verkocht in 2022. Per saldo leidt dit tot lagere baten van € 347.000.

Onttrekking

1. Ruimtelijke structuur versterken - 3.2.4

Meer uitgaven aan subsidieverlening GEM Bloemendalerpolder, zie toelichting lasten nr. 3.

2. Bijdragen versnelling woningbouw 3.3.2

De lagere lasten voor versnelling woningbouw worden deels onttrokken aan de reserve Woningbouw. Daardoor is de onttrekking ook lager. Zie toelichting lasten nr 1.

3. Afstemming en regionale programmering woningbouw - 3.3.1

De hogere lasten van de subsidie aanvragen van de UVR Woonakkoorden worden gedekt uit de reserve Woonbeleid, zie lasten nr. 4.

Programma Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	235.354	278.297	266.017	259.687	6.330	249.355
Baten	-22.576	-39.533	-19.631	-19.974	342	-21.434
Saldo van baten en lasten	**212.778**	**238.764**	**246.386**	**239.713**	**6.673**	**227.921**
Stortingen reserves	166.107	56.173	91.616	128.851	-37.235	60.245
Onttrekking reserves	-374.236	-106.949	-123.845	-154.532	30.687	-76.033
Resultaat	**4.649**	**187.988**	**214.157**	**214.032**	**124**	**212.133**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**6.330**	**V**	
1.	Mobiliteitsbeleid en- strategie opstellen	4.1.1	1.398	V	Reserve Mob. Bel.
2.	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	4.1.2	-1.398	N	Reserve Uitv. Mob. derden
3.	Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. Infrastructuur opstellen	4.1.3	600	V	
4.	OV-Concessies beheren en verlenen	4.2.1	-1.662	N	Reserve OV Projecten.
5.	Netwerkmanagement en verkeerskundige beheer uitvoeren	4.3.1	1.141	V	
6.	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	4.4.2	644	V	Reserve Ontw. Prov. Infra
7.	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren	4.4.4	-1.138	N	Reserve Dek. Kap.lasten. OV.inv
8.	Infrastructuur beheren en in stand houden	4.4.5	2.684	V	Reserve GO Wegen
9.	Vaarwegen beheren en in stand houden	4.4.6	2.041	V	Reserve GO VW
10.	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.4.7	1.310	V	Reserve Inn. proj. Mob
11.	Capaciteitskosten		710	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		

	Baten		**342**	N	
1.	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	4.1.1	-1.127	**N**	Resv. Mob. Bel.
2.	OV-concessies beheren en verlenen	4.2.1	4.315	V	Resv. OV Projecten
3.	Bijdragen projecten derden vaarwegen	4.4.6	-2.597	N	Resv. uitv. Mob. beleid
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-250	N	
	Stortingen		**-37.235**	**N**	
1.	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren	4.4.4	-39.563	N	Reserve Dek.kap.lst. OV.Inv. / Reserve. Dek.kap.lst.weg.Inv
2.	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.4.7	2.328	V	Reserve Inn. Proj. Mob.

	Onttrekking		**30.687**	**V**	
1.	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen	4.1.1	-308	N	Reserve Mobiliteit bel.
2.	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	4.1.2	2.782	V	Reserve Uitv. Mob bel. derden
3.	OV-Concessies beheren en verlenen	4.2.1	-2.742	N	Reserve OV Projecten
4.	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	4.4.2	39.299	V	Reserve Ontw. Prov Infra
5.	Infrastructuur beheren en in stand houden	4.4.5	-3.250	N	Reserve GO Wegen
6.	Vaarwegen beheren en in stand houden	4.4.6	-1.012	N	Reserve GO VW
7.	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	4.4.7	-4.082	N	Reserve Inn. Proj. Mob.

Lasten

1. Mobiliteitsbeleid en- strategie opstellen - 4.1.1

PVVP Studiekosten – In dit operationeel doel worden de termijnbedragen voor de Agriport gestort. Voor de afwikkeling van Agriport is een voorziening gevormd. De lasten betreffen de stortingen van de ontvangen termijnbedragen in de voorziening Agriport A7. De werkelijke ontvangen termijnbedragen waren in 2022 hoger dan verwacht. Doordat de ontvangen bijdragen direct worden gestort in de voorziening Agriport A7, is de afwijking in de lasten (storting in voorziening) gelijk aan de afwijking van de baten (ontvangen termijnbedragen). Per saldo leveren de termijnbedragen voor de Agriport geen resultaateffect op voor de jaarrekening.

2. Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren - 4.1.2

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

Zaanbrug – Omdat het proces sneller is gegaan dan verwacht is de subsidie voor de Zaanbrug in 2022 verstrekt (hogere lasten van € 2,9 miljoen).

Subsidie veilige uitwegen – Er zijn hogere lasten van € 230.000. Bij de laatste begrotingswijziging was de verwachting dat geen aanvragen meer zouden binnenkomen en zouden worden

toegewezen. Dit is echter wel gebeurd. Deze hogere lasten worden gedekt door een hogere onttrekking uit de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid Derden.

Uitvoeringsregelingen Kleine Infrastructuur – Op deze regelingen staan lagere lasten van € 570.000 ten opzichte van begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat subsidies uit voorgaande jaren zijn terugbetaald en doordat subsidieaanvragen niet zijn toegekend. Dit leidt ook tot een lagere onttrekking uit de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid Derden.

Doorfietsroutes – De projecten die voor 2022 gepland stonden zijn niet tot uitvoering gekomen door naweeën van de coronapandemie. Dit leidt tot een lagere last van € 874.000 in de jaarrekening en tot een lagere onttrekking uit de Reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid Derden.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000 (een lagere last van € 179.000).

3. Investeringsstrategie en meerjarenprogramma - 4.1.3

Voor Investeringsstrategie iMPI was € 600.000 begroot, maar de lasten zijn op operationeel doel 'Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten' verantwoord 4.4.2. Op programmaniveau levert dat geen verschil op, maar op dit operationeel doel laat dit dus wel een voordeel zien.

4. OV-Concessies beheren en verlenen - 4.2.1

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

OV-concessies - Bij de laatste begrotingswijziging was al rekening gehouden met een forse toename aan lasten voor het busvervoer in 2022, onder andere vanwege hogere brandstofprijzen. Bij de voorlopige eindafrekening lijken de lasten hoger uit te vallen dan waar in de begroting vanuit was gegaan. Dit levert in de jaarrekening een nadeel op van € 2,76 miljoen. De definitieve eindafrekening kan hiervan afwijken.

Proceskosten OV - Over 2022 wordt een voordeel gerealiseerd van € 1,1 miljoen. Dat wordt veroorzaakt doordat er minder proceskosten (o.a. inhuur personeel) zijn gemaakt.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000. (een lagere last van € 46.000)

5. Netwerkmanagement en verkeerskundig beheren - 4.3.1

Vanwege zachte weersomstandigheden waren minder strooimiddelen nodig hetgeen tot lagere lasten heeft geleid. Daarnaast zijn de energiecontracten dit jaar niet bijgesteld (vast contract tot en met maart 2023) waardoor er minder lasten zijn gemaakt dan verwacht. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 1,1 miljoen.

6. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten - 4.4.2- stelpost Kapitaallasten PMI

Voor projecten in de studie- en plan fase is meerjarig geraamd hoe de kapitaallasten verlopen van deze projecten. Uitgangspunt hierbij is dat deze projecten conform planning doorschuiven naar de realisatiefase en van een krediet worden voorzien. De kapitaallasten van deze onzekere projecten worden meerjarig gedekt vanuit de stelpost Kapitaallasten Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI). Omdat een deel van deze projecten niet of vertraagd doorschuiven naar de realisatiefase ontstaan lagere lasten van € 644.000.

7. Plan- en realisatiefase infrastructuur - 4.4.4 - kapitaallasten investeringen iMPI

Aan kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen Integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) is € 1,1 miljoen euro meer geboekt dan begroot.

8. Infrastructuur beheren en in stand houden - 4.4.5

Door uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan verschillende projecten en gebiedscontracten is € 1,68 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Voor wat betreft de projecten gaat het met name om de projecten Vervanging bewegingsinstallatie Rekervlotbrug, Chroom 6, Hefbrug Oterleek, de N244a en de N247a. Verder is in de begroting de schade aan de Rekervlotbrug meegenomen terwijl deze in 2021 al in de Jaarrekening is verantwoord, een voordeel van € 750.000. Overige schades zijn € 252.000 minder gebleken dan vooraf werd verwacht.

9. Vaarwegen beheren en in stand houden - 4.4.6

Diverse werkzaamheden m.b.t. het langer in stand houden van 4 kunstwerken (Stolperbasculebrug, Zijperbrug, Waardbrug en Schagerbrug) zijn uitgesteld naar 2023, dat geeft lagere lasten van € 1,.0 miljoen die minder onttrokken wordt aan de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen. Voor projecten derden is een bedrag van € 560.000 geboekt als correctie op te verrekenen bedragen inzake de Boerenverdrietsluis. Daarnaast lagere uitgaven aan variabel onderhoud vaarwegen binnen de Gebiedscontracten en lagere lasten aan ligplaatsen. Dit levert per saldo een voordeel op van € 469.000.

10. Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren - 4.4.7

Meerdere projecten hebben vertraging opgelopen door een verlate start, de effecten van Corona en personele wisselingen. Dit zijn de projecten Focus Smart Mobility, Verkeersmanagement Openbaar Vervoer, Solarroad en innovatie projecten mobiliteit verduurzaming.

11. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. Bereikbaarheid wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen- 4.1.1

In dit operationeel doel worden de termijnbedragen voor de Agriport gestort. De werkelijke ontvangen termijnbedragen waren in 2022 hoger dan verwacht. Doordat de ontvangen bijdragen direct worden gestort in de voorziening Agriport A7 (zie toelichting lasten 1), is de afwijking in de lasten gelijk aan de afwijking van de baten. Per saldo leveren de termijnbedragen voor de Agriport geen resultaateffect op voor de jaarrekening. Het overige verschil wordt veroorzaakt door kleine afwijkingen.

2. OV-Concessies beheren en verlenen - 4.2.1

Vanwege de hogere lasten voor de OV-concessies hebben we een voordeel op de baten i.v.m. hogere te ontvangen subsidie van het Rijk.

3. Projecten voor derden vaarwegen - 4.4.6

Meerkosten van het project Zaanbrug worden deels door de provincie betaald. Voor 2022 bedraagt dat € 2,6 miljoen. Deze lasten waren niet begroot. Deze lasten worden gedekt vanuit de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid derden.

Stortingen

1. Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren - 4.4.4

De stortingen in de reserve Dekking kapitaallasten Weginfrastructuur was € 15,8 mln. hoger en de reserve Dekking kapitaallasten OV-infrastructuur was € 23,8 mln. hoger. In de begroting was geen rekening gehouden met de investeringen van de projecten Trajectbenadering N243a en HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum. De kapitaallasten van deze projecten worden gedekt uit de genoemde reserves Kapitaallasten.

2. Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren - 4.4.7

Er is € 2,3 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke lasten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project LED-verlichting en zonnefietspad N201 betreffen investeringen. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De afronding van de projecten is vertraagd waardoor de overheveling van de kapitaallasten later plaatsvindt. Daarom komt de storting in de reserve kapitaallasten lager uit.

Onttrekking

1. Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen - 4.1.1

Een aantal projecten hebben minder gekost in 2022 dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Dit levert een lagere onttrekking uit de reserve op.

2. Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren - 4.1.2

Er is ter dekking van per saldo hogere kosten aan projecten voor derden en lagere inkomsten van derden ten behoeve van projecten derden € 2,8 miljoen meer onttrokken aan de reserve dan was begroot.

3. OV-concessies beheren en verlenen - 4.2.1

Als gevolg van lagere lasten en hogere baten heeft er per saldo een lagere onttrekking uit de Reserve OV Projecten plaatsgevonden (zie ook lasten nr. 4 en baten 2).

4. Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren - 4.4.2

Aan de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur is € 39,2 miljoen meer onttrokken. In de begroting was geen rekening gehouden met investeringsprojecten die in 2022 zouden worden afgerond, omdat daar ten tijde van het opstellen van de begroting nog geen zicht op was (zie tevens toelichting stortingen nr. 1).

5. Infrastructuur beheren en in stand houden - 4.4.5

In 2022 is € 3,25 mln. minder aan de Reserve Groot Onderhoud onttrokken dan begroot. Dat heeft te maken met lagere lasten voor projecten Vervanging bewegingsinstallatie Rekervlotbrug, Chroom 6, Hefbrug Oterleek, de N244a en de N247a.

6. Vaarwegen beheren en in stand houden - 4.4.6

Er is € 1,0 mln. minder onttrokken aan de Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen omdat er minder lasten zijn gerealiseerd bij projecten die gedekt zijn uit de reserve. Dat heeft met name te maken

met uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan de Stolperbasculebrug, de Zijperbrug, de Waardbrug en de Schagerbrug (zie ook lasten nr. 9).

7. Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren - 4.4.7

De lagere onttrekking aan de reserve innovatieprojecten mobiliteit is het gevolg van de lagere uitgaven voor de vertraagde projecten Focus Smart Mobility, Verkeersmanagement Openbaar Vervoer, Solarroad en innovatieprojecten mobiliteit verduurzaming zoals verklaard bij de lasten nr. 10. Verder heeft er een lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit plaatsgevonden door vertraging van de projecten LED-verlichting en zonnefietspad N201 zoals verklaard bij de stortingen nr. 2.

Programma Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	96.445	140.022	121.531	113.904	7.627	148.110
Baten	-5.967	-7.392	-12.045	-9.828	-2.217	-20.242
Saldo van baten en lasten	**90.478**	**132.630**	**109.486**	**104.076**	**5.410**	**127.868**
Stortingen reserves	84.452	37.479	70.904	67.948	2.956	35.613
Onttrekking reserves	-50.924	-91.846	-80.901	-69.922	-10.979	-78.901
Resultaat	**124.006**	**78.263**	**99.489**	**102.102**	**-2.613**	**84.580**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**7.627**	**V**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	2.284	V	Onder andere SPUK L16/ Reserve Groen/ Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
2.	Programma Groene uitweg uitvoeren	5.1.2	3.982	V	Reserve Groene Uitweg
3.	Tegemoetkoming faunaschade	5.2.4	-1.216	N	
4.	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	5.3.2	2.305	V	SPUK L10
5.	Capaciteitskosten		-13	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		285	V	
	Baten		**-2.217**	**N**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	-607	N	Onder andere Reserve Groen
2.	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	5.1.4	447	V	SPUK L7
3.	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	5.3.2	-2.260	N	SPUK L10
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		203	V	

	Stortingen		**2.956**	**V**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	2.956	V	Reserve Groen en Reserve verleende subsidies OD 5.1.1

	Onttrekking		**-10.979**	**N**	
1.	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	5.1.1	-6.204	N	Reserve Groen en Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
2.	Programma Groene uitweg uitvoeren	5.1.2	-3.985	N	Reserve Groene Uitweg
3.	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	5.1.3	-417	N	Reserve OVP (Oostelijke Vechtplassen)
4.	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	5.1.4	-363	N	Reserve Laag Holland
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-10	N	

Lasten

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

a. Voor Specifieke uitkering (SPUK) L16 Programma Natuur is een bedrag van € 1,3 miljoen minder uitgegeven, dit heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- Grondaankopen van € 2,1 miljoen zijn geraamd als last, maar konden geactiveerd worden als investering in Materiële vaste activa (Gronden en terreinen) (€ 2,1 miljoen minder lasten). Deze investering is in 2022 gefinancierd met de subsidie van regeling L16;
- Hogere lasten voor Watercrassula Texel omdat er in de buurt van de oorspronkelijke besmetting een tweede besmetting gevonden is en die is meteen meegenomen in de bestrijding (€ 615.000 meer uitgegeven).
- Enkele projecten (bijv. Moerasvogels) zijn eerder opgestart dan vooraf verwacht (€ 150.000 meer uitgegeven).

b. Voor de projecten in de reserve Groen:

- Hogere lasten van € 288.000 bij project Waal en Burg door een voortvarende uitvoering, vooral veroorzaakt door het droge najaar;
- Voor het groenproject Groene Schakel zijn werkzaamheden voor onder andere beplanting later gestart. Dat veroorzaakt lagere lasten van € 392.000;
- Lagere lasten van € 300.000 in het project ‘De Vlotter’ bij dit project kon de aannemer vanwege gunstige omstandigheden het project uitvoeren voor een lager bedrag dan geoffreerd. Dit kwam o.a. omdat de aannemer een locatie had die dicht bij ‘De Vlotter’ lag waardoor de afvoer van grond financieel voordelig uitgevoerd kon worden.
- Tegenvallers in de uitvoering van diverse projecten als Faunapassages A1 en Maxisweg, schil Naardermeer en 'verbinden en ontsnipperen' leiden tot lagere lasten van in totaal € 880.000.

c. In de reserve verleende subsidies OD 5.1.1 hebben de hogere lasten (€ 616.000) te maken met de subsidie aan Staatsbosbeheer (SBB) uit de Uitvoeringsregeling Natuurherstelmaatregelen 2022 omdat het SBB toch gelukt is om al in 2022 te starten met de uitvoering hiervan.

d. Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000 (€ 159.000).

2. Programma Groene uitweg uitvoeren- 5.1.2

De uitgaven van de Groene Uitweg betreffen vooral subsidies. Er zijn minder subsidies aangevraagd omdat van een aantal projecten de voorbereiding en afstemming met partners en andere projecten meer tijd heeft gekost. Daarnaast is een enkel project gesplitst in delen en vindt subsidieverlening over meerdere jaren plaats (i.p.v. 1 jaar).

3. Tegemoetkoming faunaschade uitkeren- 5.2.4

Op basis van recente informatie vanuit BIJ12/Faunafonds wordt verwacht dat de te betalen schade en bijkomende lasten over 2022 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 13 miljoen. Hiernaast hebben we in 2022 nog een nabetaling over 2021 ontvangen van € 0,5 miljoen zodat de uitgaven in 2022 uitkomen op € 13,5 miljoen en we hogere lasten hebben van € 1,2 miljoen.

4. Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen - 5.3.2

Grondaankopen van € 1,9 miljoen zijn geraamd als last, maar konden geactiveerd worden als investering in Materiële vaste activa (Gronden en terreinen). Deze investering is in 2022 gefinancierd met de subsidie van regeling L10.

Daarnaast is een bijdrage van € 288.000 aan de provincie Zuid-Holland ten behoeve van het VIP-NL-programma (Veeninnovatieprogramma-Nederland) doorgeschoven naar 2023. De reden hiervoor is dat de overeenkomst tussen Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland pas in december is ondertekend.

5. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 5. Groen wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

Een nadeel van € 239.000 wordt veroorzaakt door het groenproject Groene Schakel (project voor derden). Omdat daarvoor minder uitgegeven is hebben we hier ook minder baten voor ontvangen.

Overige afzonderlijke verschillen zijn kleiner dan € 250.000 (€ 210.000).

2. Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren - 5.1.4

Deze Baten hebben betrekking op de subsidies die we eerder (in het jaar 2020) ten laste van de reserve Laag Holland gebracht hadden en we in 2022 alsnog ten laste van de SPUK (Specifieke uitkering) regeling Vitaal Platteland (L7) brengen.

3. Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen – 5.3.2

Dit heeft te maken met de Specifieke uitkering (SPUK) L10 impulsgelden bodemdaling (zie ook Lasten nr. 4).

Stortingen

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

De volgende onderwerpen verklaren het verschil:

a. Lagere storting reserve Kapitaallasten Groen

In 2022 zijn minder projecten gerealiseerd. Dit heeft ook gevolgen voor de onttrekking uit de Reserve Groen, die is verlaagd met € 394.000.

b. Hogere storting reserve Groen

Een hogere storting van € 293.000 komt door een hogere opbrengst bij de verkoop van de Strategische Gronden Groen (SGG), ook wel BBL&PASO gronden genoemd. Een pachter heeft een eerste recht van aankoop gelicht waardoor er onverwachts nog enkele percelen zijn verkocht in 2022.

c. Lagere storting in reserve verleende subsidies OD 5.1.1

Uit de UVR Natuurherstelmaatregelen is het in 2022 niet meer gelukt om de subsidie van € 2,3 miljoen aan Waternet AGV te verstrekken en de subsidie aan Staatsbosbeheer is € 548.000 lager uitgevallen. De storting in deze reserve vanuit de reserve Groen is hierdoor € 2,9 miljoen lager uitgevallen.

Onttrekkingen

1. Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden – 5.1.1

Er is een lagere onttrekking van € 6,8 miljoen uit de Reserve Groen. Dit heeft onder andere te maken met de uitgaven op verschillende projecten zie lasten nr.1b en de stortingen nr. 1b en 1c.

Daarnaast was een hogere onttrekking van € 616.000 met betrekking tot de subsidie aan SBB (zie lasten nr. 1c.).

2. Programma Groene uitweg uitvoeren - 5.1.2

Er zijn minder subsidies aangevraagd omdat van een aantal projecten de voorbereiding en afstemming met partners en andere projecten meer tijd heeft gekost (zie ook lasten nr. 2.).

3. Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren - 5.1.3

Binnen het programma OVP worden projecten uitgevoerd, zowel door de provincie als door de partners binnen het gebiedsakkoord. De provincie draagt financieel bij aan de projecten door derden. De bijdrage van de provincie per project wordt berekend op basis van een verdeelsleutel. In dit geval zijn de lasten die de partners hebben gemaakt lager uitgevallen dan begroot. Dat houdt in dat onze bijdrage ook lager uitvalt, aangezien deze procentueel is gekoppeld aan de lasten derden.

4. Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren - 5.1.4

De lagere onttrekking uit de reserve Laag Holland komt omdat we alsnog subsidies ten laste van de SPUK Vitaal Platteland (L7) gebracht hebben (zie ook baten nr. 2).

Programma Economie, cultuur en welzijn

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, cultuur en welzijn

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	38.862	37.710	52.309	51.341	968	40.832
Baten	-2.918	-72	-4.935	-5.071	136	0
Saldo van baten en lasten	**35.944**	**37.638**	**47.374**	**46.270**	**1.104**	**40.832**
Stortingen reserves	21.251	13.223	16.358	16.358	0	15.559
Onttrekking reserves	-13.460	-13.900	-20.840	-18.109	-2.731	-16.358
Resultaat	**43.735**	**36.961**	**42.892**	**44.519**	**-1.627**	**40.033**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**968**	**V**	
1.	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.1.1	640	V	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
2.	Een innovatief klimaat bevorderen	6.1.2	-1.359	N	Reserve MKB/ SPUKF14/SPUKF25
3.	Een duurzame agrosector behouden en versterken	6.1.4	261	V	
4.	Europese landbouwprojecten cofinancieren	6.1.5	295	V	Reserve Europese landbouwprojecten
5.	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	6.2.1	330	V	
6.	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.4.1	699	V	Reserve Monumenten
7.	Capaciteitskosten		-66	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		168	V	
	Baten		**136**	**N**	
1.	Een innovatief klimaat bevorderen	6.1.2	-260	N	Reserve MKB/ SPUK F14/SPUK F25
2.	Europese landbouwprojecten cofinancieren	6.1.5	319	V	Reserve Europese landbouw projecten
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		77	V	

	Stortingen		**0**	**N**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0	N	
	Onttrekking		**-2.731**	**N**	
1.	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen.	6.1.1	-462	N	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
2.	Een innovatief klimaat bevorderen	6.1.2	-482	N	Reserve MKB
3.	Europese landbouwprojecten cofinancieren	6.1.5	-1.158	N	Reserve Europese landbouw projecten
4.	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.4.1	-655	N	Reserve Monumenten
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ 250.000		26	V	

Lasten

1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - 6.1.1

Voor een aantal regelingen met betrekking tot duurzaam ruimtegebruik en herstructurering van bedrijventerreinen is minder uitgegeven (€ 462.000).

- UVR Winkelgebieden. De regeling is onlangs geëvalueerd. Daaruit blijkt dat met name in de kleinere gemeenten in het noordelijk deel van de provincie de aanvragen achterblijven (€ 200.000).
- UVR Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties het aantal aanvragen is achtergebleven door de gemeenteraadsverkiezingen waardoor minder projecten in voorbereiding zijn gekomen (€ 125.000).
- Pilots verblijfsrecreatie en Revitalisering verblijfsrecreatie. Deze sector hard is getroffen door corona waardoor voor verblijfsrecreatie ondernemers de afgelopen jaren in het teken stond van overleven en men niet met verduurzaming en innovatie aan de slag kon gaan (€ 79.000).

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 235.000) zijn kleiner dan € 250.000.

2. Een innovatief klimaat bevorderen - 6.1.2

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) heeft over 2022 een negatief resultaat behaald van € 2,2 miljoen. Voor het verschil tussen de oorspronkelijke kapitaalverstrekking en het eigen vermogen van PDENH is een voorziening getroffen. Vanwege het lagere eigen vermogen van PDENH is een bedrag van € 2,2 miljoen aan deze voorziening toegevoegd.

Voor de MIT regeling topsectoren is minder uitgegeven. Dit valt onder andere te verklaren doordat minder verleningen plaats hebben gevonden (dit betreft zowel lasten die uit de reserve MKB worden gedekt als vanuit de SPUK regelingen F14 en F25):

- MIT regeling R&D projecten 2021 hierbij zijn een aantal subsidies lager vastgesteld dan de initiële toewijzingen. Deze verschillen zijn teruggevorderd (€ 309.000 minder uitgegeven).
- MIT regeling Haalbaarheid 2022, hierbij was het percentage weigeringen meer dan 50%, als gevolg van te lage kwaliteit van de subsidie aanvragen (€ 228.000 minder uitgegeven).
- Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 310.000) zijn kleiner dan € 250.000.

3. Een duurzame agrosector behouden en versterken – 6.1.4

Voor een aantal regelingen is minder uitgegeven:

- 'De UVR Gebiedsinitiatieven, omdat een aantal projecten de minimale drempelscore niet behaalden zijn deze niet toegewezen. Alleen impactvolle projecten krijgen subsidie gekoppeld aan de doelen van de Voedselvisie (€ 80.000).
- De subsidieaanvraag Aeres Hogeschool/lectoraat bodem is te laat ingediend, waardoor het niet meer mogelijk was om tijdig de subsidiebeschikking nog op te stellen (€ 50.000).
- Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 131.000) zijn kleiner dan € 250.000.

4. Europese landbouwprojecten cofinancieren - 6.1.5

Voor Europese projecten landbouw subsidies zijn minder subsidies toegekend (€ 295.000).

5. Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen - 6.2.1

COVID-19 heeft binnen de cultuursector lang doorgewerkt en heeft ook nog effect in 2023. De COVID-19 maatregelen hebben er toe geleid dat veel inzet en tijd van provincie en gemeenten is gaan zitten in de realisatie/uitvoering van de 3e tranche van het noodfonds met als gevolg dat minder is uitgegeven aan de opdrachten voor regionale samenwerking gemeenten.
Ook voor het noodfonds zelf is minder uitgegeven omdat de feitelijke aanvragen van gemeenten lager bleken.

6. Investeren in behoud en herbestemming monumenten - 6.4.1

Voor de subsidie regelingen gerelateerd aan onderhoud en behoud van monumenten is voor enkele regelingen minder uitgegeven, onder andere:

- UVR Restauratie Prov. Monumenten, er is geprobeerd alle vergunningen op tijd rond te krijgen, maar dat is niet gelukt, waardoor € 395.000 euro doorgeschoven is naar 2023.
- Opdrachten t.b.v. Rijks-/provinciale Monumenten. Vanwege het net in werking getreden beleidskader Erfgoed en Cultuur zijn er weinig opdrachten en onderzoeken uitgezet om het beleid uit te rollen of te evalueren (€ 84.000 minder uitgegeven).
- Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 220.000) zijn kleiner dan € 250.000.

7. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 6. Economie, cultuur en welzijn wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Een innovatief klimaat bevorderen - 6.1.2

De lagere baten, betreft de cofinanciering vanuit het EZK voor de MIT regelingen topsectoren (SPUK regelingen F14 en F25), als gevolg van lagere verleningen, zie ook voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 2.

2. Europese landbouwprojecten cofinancieren - 6.1.5

Het Regiebureau POP heeft de mogelijkheid om Technische Bijstand te kunnen declareren voor Nederland. Hierdoor is een deel van de reeds betaalde uitvoeringskosten geretourneerd namelijk € 319.000 euro. Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 55.000) zijn kleiner dan € 250.000.

Onttrekkingen reserves

1. Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen - 6.1.1

Voor een aantal regelingen met betrekking tot duurzaam ruimtegebruik en herstructurering van bedrijventerreinen is minder uitgegeven (€ 462.000) zie ook lasten nr. 1.

2. Een innovatief klimaat bevorderen - 6.1.2

Ten behoeven van de uitvoering MIT regelingen topsectoren is € 412.000,- aan capaciteitskosten ten laste gegaan van de reserve MKB. Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 70.000) zijn kleiner dan € 250.000.

3. Europese landbouwprojecten cofinancieren- 6.1.5

Voor Europese projecten landbouw subsidies zijn minder subsidies toegekend (€ 295.000). Als onderdeel van POP3 was een garantie (€ 599.000) voor een lopend project opgenomen, deze garantie is niet meer van toepassing. Aanvullend hierop de geretourneerde technische bijstand (€ 319.000) zie ook baten nr. 2.

4. Investeren in behoud en herbestemming monumenten- 6.4.1

Voor de subsidie regelingen gerelateerd aan onderhoud en behoud van monumenten is voor enkele regelingen minder uitgegeven, zie lasten nr. 6.

Programma Economisch herstel en duurzaamheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7 — Economisch herstel en duurzaamheid

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	3.474	17.425	13.484	12.329	1.155	16.617
Baten	-257	0	-596	-669	73	0
Saldo van baten en lasten	**3.217**	**17.425**	**12.888**	**11.660**	**1.228**	**16.617**
Stortingen reserves	100.000	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-3.214	-17.425	-12.998	-11.776	-1.222	-16.325
Resultaat	**100.003**	**0**	**-110**	**-116**	**6**	**292**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**1.155**	**V**	
1.	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	7.1.1	1.153	V	Reserve Economisch herstel en duurzaamheid
2.	Capaciteitskosten	7.1.1	2	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	7.1.1	0		
	Baten		**73**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		73	V	
	Stortingen		**0**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**-1.222**	**N**	
1.	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid		-1.222	N	

Lasten

1. Economische herstel en duurzaamheid bevorderen - 7.1.1

Omdat TNO, de penvoerder van het consortium dat bij de Provincie Noord-Holland voor het project Contingentenaanpak, heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben voor het opstellen van een subsidieaanvraag zijn er minder uitgaven (€ 2,1 miljoen).

In 2022 zijn meer aanvragen (€ 985.000) binnen gekomen voor de uitvoeringsregeling HIRB+. Met de uitvoeringsregeling HIRB duurzaamheid wordt subsidie verleend aan gemeenten, parkmanagementorganisaties of samenwerkingsverbanden van minimaal drie ondernemers om initiatieven voor duurzame energiemaatregelen op bedrijventerreinen tot uitvoering te brengen.

Voor de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijke sector is € 340.000 meer uitgegeven, omdat de regeling succesvoller was dan verwacht.

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 378.000) zijn kleiner dan € 250.000.

2. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 7. Economisch herstel en duurzaamheid wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Onttrekking

1. Reserve economisch herstel en duurzaamheid - 7.1.1

De lagere onttrekking hangt direct samen met de toegelichte lagere lasten.

Programma Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8 — Overzicht Financien en bedrijfsvoering

	Jaarrekening 2021	Ontwerp begroting 2022	Actuele begroting 2022	Jaarrekening 2022	Bedrag verschil	Begroting 2023
Lasten	57.933	86.120	74.958	65.530	9.429	102.300
Baten	-467.521	-457.102	-505.519	-505.045	-474	-513.294
Saldo van baten en lasten	**-409.587**	**-370.982**	**-430.561**	**-439.515**	**8.954**	**-410.994**
Stortingen reserves	68.560	5.653	7.268	9.155	-1.887	3.620
Onttrekking reserves	-34.914	-31.587	-48.570	-49.441	871	-28.845
Resultaat	**-375.941**	**-396.915**	**-471.863**	**-479.801**	**7.938**	**-436.218**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**9.429**	**V**	
1.	Stelposten	8.2.1	2.436	V	
2.	Afrekeningsverschillen	8.2.4	4.434	V	
3.	Capaciteitskosten		2.666	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-107	N	
	Baten		**-474**	**N**	
1.	Lokale heffingen	8.1.1	705	V	
2.	Uitkering provinciefonds	8.1.2	-316	N	
3.	Dividend	8.1.3	1.281	V	
4.	Stelposten	8.2.1	-2.150	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		6	V	
	Stortingen		**-1.887**	**N**	
1.	Overhead	8.1.8	-1.887	N	Reserve bedrijfsvoering / Reserve HV
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**871**	**V**	
1.	Overhead	8.1.8	969	V	Reserve Bedrijfsvoering / Reserve HV
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-98	N	

Lasten

1. Stelposten - 8.2.1

De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als lagere lasten. Dit zorgt voor een verschil op de lasten en baten.

2. Afrekeningsverschillen - 8.2.4

Dit betreft subsidies die administratief in een ander jaar worden afgehandeld dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke lasten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening, komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht (€ 4,4 miljoen minder uitgegeven).

3. Capaciteitskosten

Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 8. Financiën en bedrijfsvoering verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Baten

1. Lokale heffingen- 8.1.1

De ontvangen opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB) zijn € 700.000 hoger. Dit komt door een verschuiving van auto's naar een zwaardere gewichtsklasse van de motorrijtuigenbelasting. Bij zwaardere gewichtsklassen hoort een hoger tarief van de motorrijtuigenbelasting en dus ook een hogere opbrengst van de opcenten.

2. Uitkering provinciefonds- 8.1.2

Een lagere uitkering van de algemene uitkering als gevolg van het overboeken van de indexatie over de middelen voor Verkeer en Vervoer die al eerder naar de begroting van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn overgeheveld (€ 1,1 miljoen).

In de decembercirculaire is een de nieuwe decentralisatie uitkering 'Natuur inclusief na-isoleren' opgenomen (€ 800.000).

3. Dividend - 8.1.3

Dankzij een liquiditeitsuitkering van de RON is meer dividend ontvangen (€ 1,3 miljoen).

4. Stelposten - 8.2.1

De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als lagere lasten. Dit zorgt voor een verschil op de lasten en baten. Zie ook lasten nr 1.

Stortingen

1. Overhead - 8.1.8

Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is bepaald dat het bedrag dat in een jaar niet wordt besteed aan materiële overhead en materiële personeelskosten gestort wordt in de reserve bedrijfsvoering. Het gaat hierbij in 2022 vooral om lagere materiële personeelslasten(€ 1,9 miljoen). Deze lagere lasten zijn onderdeel van de capaciteitskosten en komen als voordeel op alle begrotingsprogramma's terecht. Zie ook de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Onttrekking

1. Overhead - 8.1.8

Aan het eind van 2022 zijn nog nieuwe laptops aan de provincie geleverd, die voorzien waren voor 2023. Deze extra lasten van € 811.000 worden onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering.

Overige afzonderlijke verschillen (totaal € 158.000) zijn kleiner dan € 250.000.

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

		LASTEN			BATEN			SALDO		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	21.496	22.715	20.085	-59	-162	-150	21.437	22.553	19.935
2	Klimaat en Milieu	47.550	59.631	56.426	-1.610	-3.661	-3.891	45.940	55.970	52.535
3	Ruimte en Water	35.793	36.498	35.039	-7.439	-17.969	-14.939	28.354	18.529	20.101
4	Bereikbaarheid	278.297	266.017	259.687	-39.533	-19.631	-19.974	238.764	246.386	239.713
5	Groen	140.022	121.531	113.904	-7.392	-12.045	-9.828	132.630	109.486	104.076
6	Economie, cultuur en welzijn	37.710	52.309	51.341	-72	-4.935	-5.071	37.638	47.374	46.270
7	Economisch herstel en duurzaamheid	17.425	13.484	12.329	0	-596	-669	17.425	12.888	11.660
Saldo van baten en lasten		**578.293**	**572.185**	**548.811**	**-56.105**	**-58.999**	**-54.522**	**522.188**	**513.185**	**494.289**

Specificatie programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering (x € 1.000)

	LASTEN			BATEN			SALDO		
Omschrijving	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Overige Profit centers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lokale heffingen	0	0	0	-225.100	-229.100	-229.806	-225.100	-229.100	-229.806
Uitkering provinciefonds	0	0	0	-220.934	-257.510	-257.194	-220.934	-257.510	-257.194
Dividend	0	0	0	-7.130	-12.514	-13.795	-7.130	-12.514	-13.795
Financieringsfunctie	0	0	82	-692	-1.844	-1.879	-692	-1.844	-1.797
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschaps-belasting	1.036	338	350	0	0	0	1.036	338	350
Overhead	74.138	76.023	75.650	-109	-109	-162	74.029	75.914	75.488
Stelposten	2.785	0	-2.436	-2.150	-2.150	0	635	-2.150	-2.436
Bedrijfsvoering realiseren	6.661	4.105	1.925	-987	-2.292	-2.209	5.674	1.813	-285
Decentrale arbeidsvoorwaarden	1.500	2.262	2.163	0	0	0	1.500	2.262	2.163
Afrekeningsverschillen	0	-7.770	-12.204	0	0	0	0	-7.770	-12.204
Totaal	**86.120**	**74.958**	**65.530**	**-457.102**	**-505.519**	**-505.045**	**-370.982**	**-430.561**	**-439.515**
Saldo van baten en lasten	**664.413**	**647.143**	**614.341**	**-513.207**	**-564.518**	**-559.567**	**151.206**	**82.625**	**54.774**

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Toelichting

		Toevoegingen			Onttrekkingen			Mutaties		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	1.000	2	2	-1.006	-215	-262	-6	-213	-260
2	Klimaat en Milieu	28.497	33.560	33.560	-27.106	-39.009	-33.612	1.391	-5.449	-52
3	Ruimte en Water	16.312	25.397	25.320	-20.266	-23.012	-22.927	-3.954	2.385	2.393
4	Bereikbaarheid	56.173	91.616	128.851	-106.949	-123.845	-154.532	-50.776	-32.229	-25.681
5	Groen	37.479	70.904	67.948	-91.846	-80.901	-69.922	-54.367	-9.997	-1.974
6	Economie, cultuur en welzijn	13.223	16.358	16.358	-13.900	-20.840	-18.109	-677	-4.482	-1.751
7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0	-17.425	-12.998	-11.776	-17.425	-12.998	-11.776
8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	5.653	7.268	9.155	-31.587	-48.570	-49.441	-25.934	-41.302	-40.286
Totaal mutaties reserves		158.337	245.105	281.195	-310.085	-349.390	-360.580	-151.748	-104.285	-79.385
Saldo van baten en lasten		**822.750**	**892.248**	**895.535**	**-823.292**	**-913.909**	**-920.146**	**-542**	**-21.661**	**-24.611**

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2022		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**128.704**	**-73.929**	**54.774**
Baten			*-35.844*	*-523.722*	*-559.567*
	1	Openbaar bestuur	-82	-68	-150
	2	Klimaat en Milieu	-1.011	-2.880	-3.891
	3	Ruimte en Water	-9.524	-5.415	-14.939
	4	Bereikbaarheid	-10.728	-9.245	-19.974
	5	Groen	-8.929	-899	-9.828
	6	Economie, cultuur en welzijn	-4.876	-195	-5.071
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-669	0	-669
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-25	-505.020	-505.045
Lasten			*164.548*	*449.793*	*614.341*
	1	Openbaar bestuur	1.109	18.976	20.085
	2	Klimaat en Milieu	18.675	37.752	56.426
	3	Ruimte en Water	19.165	15.874	35.039
	4	Bereikbaarheid	58.445	201.242	259.687
	5	Groen	35.231	78.673	113.904
	6	Economie, cultuur en welzijn	21.385	29.956	51.341
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	11.831	498	12.329
	8	Overzicht Financien en bedrijfsvoering	-1.292	66.821	65.530
Totaal Reserves			**-112.135**	**32.750**	**-79.385**
Baten			*-359.476*	*-1.104*	*-360.580*
	1	Openbaar bestuur	-262	0	-262
	2	Klimaat en Milieu	-33.612	0	-33.612
	3	Ruimte en Water	-22.787	-140	-22.927
	4	Bereikbaarheid	-154.400	-132	-154.532
	5	Groen	-69.852	-70	-69.922
	6	Economie, cultuur en welzijn	-18.109	0	-18.109
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	-11.776	0	-11.776
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-48.679	-762	-49.441
Lasten			*247.341*	*33.854*	*281.195*
	1	Openbaar bestuur	2	0	2
	2	Klimaat en Milieu	33.560	0	33.560
	3	Ruimte en Water	25.320	0	25.320
	4	Bereikbaarheid	128.851	0	128.851
	5	Groen	42.585	25.363	67.948
	6	Economie, cultuur en welzijn	11.307	5.051	16.358
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	5.715	3.440	9.155
Eindtotaal			**16.569**	**-41.180**	**-24.611**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele baten
3.2.5	Verkoop onroer. goed	-8.879
4.1.1	Mobiliteitsbeleid	-3.873
4.4.5	Proj.v.derden wegen	-8.680
4.4.6	Projecten v. derden	2.497
5.1.1	Groenprojecten B&U	-2.604
5.1.1	PNO	-1.209
5.1.1	Proj. derden groen	993
5.1.1	SPUK L16 Pr. Natuur	-4.378
5.1.3	Oost. Vechtplassen	-659
6.1.2	MKB	-4.527
7.1.1	Maat. vastgoed	-669
	Overige incidentele baten < € 500.000	-3.856
	Totaal incidentele baten	**-35.844**

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele lasten
2.1.1	ET - RES	2.772
2.1.2	ET - Warmtetransitie	7.370
2.1.3	Energietransitie alg	1.511
2.1.3	ET â€“ Prov. Bezit	616
2.1.3	ET-Waterstof	526
2.2.2	Gezonde leefomgeving	1.521
2.2.3	Bodemsan ov projecte	1.840
3.2.1	OV fonds, incl.ov-kp	2.657
3.2.3	Havencomplexen	1.651
3.2.4	Ruimtelijke ontw.	1.206
3.2.5	Verkoop onroer. goed	5.758
3.3.1	Woonbeleid	1.184
3.3.2	Woningbouw	2.945
3.4.2	Meekoppelkansen	538
3.5.3	Waterrecreatie	1.497
4.1.1	Mobiliteitsbeleid	4.454
4.1.2	Mobiliteitbel. Fiets	1.159
4.1.2	Mobiliteitsbel. OV	30.725
4.1.2	Verl subs ov infra	5.560
4.3.1	Capaciteit BU 4.3.1	938
4.4.2	Ontw prov infra Wege	1.949
4.4.3	Capaciteit BU 2.3.1	667
4.4.5	Capaciteit BU 2.3.2	1.034
4.4.5	Proj.v.derden wegen	8.560
4.4.6	Projecten v. derden	-560
4.4.7	Inn proj mob Smartmo	1.090
5.1.1	Capaciteit BU 6.1.1	564

OD	Subproduct omschrijving	Incidentele lasten
5.1.1	Groenprojecten B&U	5.697
5.1.1	PNO	11.384
5.1.1	Proj. derden groen	-536
5.1.1	SPUK L16 Pr. Natuur	4.331
5.1.1	Verl. subs PNN	3.989
5.1.2	Groene uitweg	3.330
5.1.3	Oost. Vechtplassen	1.845
5.3.2	Landschappen	1.040
5.3.3	Cofin.Waddenzee	1.404
6.1.1	Herstruct bedrijfste	1.479
6.1.1	Regionale economie	631
6.1.2	Cofinanciering Regio	750
6.1.2	MKB	8.824
6.1.4	Duurzame landbouw	904
6.1.5	Europ. landbouw prj.	4.508
6.2.1	Cult. infrastructuur	1.959
6.4.2	Stelling v. Adam/NHW	996
7.1.1	Arbeidsmarkt	1.155
7.1.1	Bedrijventerreinen	3.422
7.1.1	Maat. vastgoed	2.117
7.1.1	Verst. cultuursector	1.747
7.1.1	Verst. maats. sector	2.919
8.1.8	Capaciteit BU 8.2.1	557
8.1.8	Capaciteit CZ 8.2.1	6.466
8.1.8	I-Portfolio res.bedr	1.018
8.2.3	GO-gelden	2.163
8.2.4	Afrek.Versch. TV 2.1	-663
8.2.4	Afrek.Versch. TV 5.1	-1.959
8.2.4	Afrek.Versch. TV 6.1	-713
8.2.4	Afrek.Versch. TV 6.2	-1.336
8.2.4	Afrek.Versch. TV 6.9	-5.373
8.2.4	Afrek.Versch. TV 7.1	-1.000
	Overige incidentele lasten < € 500.000	11.761
	Totaal incidentele Lasten	**164.548**

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele stortingen
5.1.1	Resv. Groen	25.363
6.4.1	Resv. Monumenten	5.051
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	3.440
Eindtotaal		**33.854**

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Structurele onttrekkingen
3.2.3	Resv. Kaplst. Haven	-140
4.4.4	Resv. Kaplst. Wegen	-132
5.1.1	Resv. Kaplst. Groen	-70
8.1.8	Resv. huisvesting	-762
Eindtotaal		**-1.104**

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2022 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2022 **bedragen x € 1**	**R.M. Bergkamp**	**K. Bolt**
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.997	113.253
Beloningen betaalbaar op termijn	22.502	21.233
Subtotaal	183.499	134.486
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**183.499**	**134.486**

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2021				
bedragen x € 1	**R.M. Bergkamp**		**K. Bolt**	
Functiegegevens	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	153.092		106.209	
Beloningen betaalbaar op termijn	21.956		20.759	
Subtotaal	175.048		126.968	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000		209.000	
Bezoldiging	**175.048**		**126.968**	

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2022	Werkelijk 2022	Verschil
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-152.010	-54.774	97.236
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	40.588	84.859	44.271
(2)	Mutatie voorzieningen	-332	6.968	7.300
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-4.865	-4.865
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-192.930**	**-127.800**	**65.130**

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2022	31-12-2021
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste Activa	**1.270.304**	**1.167.634**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0**	**0**
(2)	**Materiële vaste activa**	**997.981**	**913.122**
a	Investeringen met een economisch nut	142.413	142.462
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	855.568	770.660
(3)	**Financiële vaste activa**	**272.323**	**254.512**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*171.803*	*155.122*
	waarvan aan deelnemingen	171.796	155.115
	waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b	*Leningen*	*88.789*	*89.414*
	waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
	waarvan aan deelnemingen	55.589	56.214
c	*Overige langlopende leningen*	*11.731*	*9.976*
	Vlottende Activa	**189.631**	**295.035**
(4)	**Voorraden**	**44**	**4.909**
	Voorraad gronden	44	4.909
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**129.506**	**231.502**
	Vorderingen op openbare lichamen	87.827	79.547
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	35.367	144.086
	Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.457	6.197
	Overige vorderingen	1.855	1.673
(6)	**Liquide middelen**	**456**	**5.169**
	Banksaldi	456	5.169
(7)	**Overlopende activa**	**59.624**	**53.455**
	Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	-
	- het Rijk	3.009	405
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.114	3.337
	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	53.501	49.713
	Totaal	**1.459.935**	**1.462.669**
	Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA		31-12-2022	31-12-2021
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste passiva	**1.037.732**	**1.085.537**
(8)	**Eigen Vermogen**	**1.008.892**	**1.063.665**
	Waarvan Algemene Reserves	166.258	185.996
	Waarvan Bestemmingsreserves	818.023	859.781
	Gerealiseerd resultaat	24.611	17.888
(9)	**Voorzieningen**	**28.840**	**21.872**
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	28.840	21.872
	Vlottende Passiva	**422.203**	**377.132**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**18.728**	**27.446**
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.810	12.835
	Overige schulden	15.918	14.610
(11)	**Overlopende passiva**	**403.475**	**349.686**
	Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.108	184.036
	Nog te betalen verplichtingen	69.777	73.202
	Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	18	52
	- het Rijk	103.411	80.568
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	10.920	11.740
	Overige vooruitontvangen bedragen	241	87
	Totaal	**1.459.935**	**1.462.669**
(11)	Gewaarborgde geldleningen	0	113
	Garantstellingen	8.986	48.206

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2022 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2022 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2022 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de

afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

	Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2021	Reclassificatie	Investeringen 2022	Des-investeringen 2022	Bijdragen van derden 2022	Afwaarderingen 2022	Afschrijving 2022	Boekwaarde per 31-12-2022
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**								
	bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
	Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**								
a.	**Investeringen met een economisch nut**	**142.462**	-	**7.543**	**181**	**3.988**	-	**3.423**	**142.413**
	- Gronden en terreinen	81.734		7.172	181	3.988	-	-	84.737
	- Bedrijfsgebouwen	60.728		218	-	-	-	3.423	57.523
	- Machines apparaten installaties			153	-	-	-	-	153
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een**								
	maatschappelijk nut	**770.660**	-	**114.301**	**3**	**16.437**	**1.720**	**11.233**	**855.568**
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	770.660		114.301	3	16.437	1.720	11.233	855.568
	Totaal materiële vaste activa	**913.122**	-	**121.844**	**184**	**20.425**	**1.720**	**14.656**	**997.981**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**913.122**	-	**121.844**	**184**	**20.425**	**1.720**	**14.656**	**997.981**

Toelichting:
De investeringen in gronden en terreinen bestaan uit de aanschaf van NNN gronden ad € 5,3 mln en aankopen strategische gronden ad € 1,9 mln.
Daarnaast is er geïnvesteerd in netwerkvoorzieningen ad 0,15 mln (installaties).
De desinvesteringen zijn voornamelijk de de verkoop van BBL gronden ad € 0,15 mln.

Investeringen PMI:

Wegen: N241 € 2,5 mln, N23 Westfisiaweg € 2,7mln, N239 € 4,1 mln, N247 Waterland € 7,6 mln, N243 € 15,6 mln (incl. bijdragen derden)
Bruggen: Oudekerk € 1,3 mln (excl. Bijdrage derden)
HOV: HOV 't Gooi € 23,1 mln, HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid € 4,8 mln (Incl. bijdragen derden)
Technische installaties: Vervanging voor ledverlichting € 1,6 mln.

Investeringen PMO:
Wegen: € 14,6 mln. waarvan de N 241 voor € 12,3 mln
Bruggen/Sluizen: Brug oude kerk € 4,2 mln, Koopvaarderschutssluis € 4,4 mln, Cruiquisbrug 1 mln en brug Krommenie € 1,2 mln.
Waterwegen: € 10,1 mln voor onderhoud voor o.a oevers en houten beschroeiing.

Afwaarderingen:
Als gevolg van het vaststellen van de actualisatie van iMPI 2023-2030 in maart vervalt de verlengingsopgave voor de Koopvaardersschutsluis (KVSS). De reeds hiervoor gemaakte kosten van € 1,7 miljoen worden daarom direct ten laste van het resultaat gebracht (versneld afgeschreven).

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2021	Investeringen in 2022	Desinvesteringen in 2022	Herwaardering in 2022	Afschrijvingen oninbaarheid in 2022	Boekwaarde per 31-12-2022
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	155.115	18.925	-	2.245-	-	171.795
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	56.214	-	625	-	-	55.589
C. Overige langlopende leningen	9.976	2.631	245	631-	-	11.731
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	**254.512**	**21.556**	**870**	**2.876-**	-	**272.322**

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 14,1 mln in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, € 0,77 mln in het Innovatiefonds Noord-Holland en € 4,0 mln in ROM Regio B.V Holland.
- Overige langlopende leningen: Storting van kapitaal ad € 2,0 mln.aan Stichting Cultuur + Ondernemen en toevoeging rente Stg. Voorbereiding Pallas-reactor € 0,6 mln.

Desinvesteringen
- Leningen aan deelnemingen: Aflossing ad € 0,6 mln door Schiphol Area Development Company N.V. (SADC).
- Overige langlopende leningen: Aflossing ad € 0,16 mln door CPO en € 0,09 mln door het Collectief Agrarisch Natuurbeheer

Herwaarderingen
- Afwaarding op basis van de jaarstukken van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH). PDENH heeft een negatief resutaat behaald van € 2,2 mln.
- De € 0,6 mln is de lening Pallas die geherwaardeerd is.

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Afboekingen in 2022 (niet meer besteed)	Restant krediet 2022
2. MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investeringen met een economisch nut:										
Gronden en terreinen										
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200	-	27.200	27.200	0	-	27.200	-	0
idem	25-06-2007;50	32.800	-	32.800	32.800	0	-	32.800	-	0
idem	NJN 2008	35.000	-	35.000	31.774	1	-	31.775	-	3.225
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	13.000-	-	13.000-	13.000-	0	-	13.000-	-	0
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000	-	15.000	15.000	0	-	15.000	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000-	-	17.000-	17.000-	0	-	17.000-	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	40.000-	-	40.000-	40.000-	0	-	40.000-	-	0
grondverkopen		-			14.158-	1	181-	14.338-	-	14.338
subtotaal		**40.000**	**-**	**40.000**	**22.616**	**2**	**181-**	**22.437**	**-**	**17.563**
Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN)	14-9-2020;40	250.000	-	250.000	18.917	-	5.259	24.176	0	225.824
krediet aankoop SPUK-gronden	13-07-2021;52	30.000	-	30.000		-	0	0	0	30.000
Veenweiden (CO2 red.)			-	0		-	1.912	1.912	0	-1.912
bijdrage Rijk (SPUK-gelden)	13-07-2021;52	-24.864	-	-24.864	-19.510	-	-1.912	-21.422	0	-3.442
verkoop van grond							-2.075	-2.075	0	2.075
subtotaal		**255.136**	**-**	**255.136**	**593-**	**-**	**3.184**	**2.591**	**-**	**252.545**

Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.400	-	5.400	-892	-	218	-674	0	6.074
Investeringen in steunpunten B&U	23-05-2016;29	3.100	-	3.100	3.100	-	-	3.100	0	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	45	-	45	45	-	-	45	0	0
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	140	-	140	140	-	-	140	0	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	3.820	-	3.820	3.820	-	-	3.820	0	0
subtotaal		**12.505**	**-**	**12.505**	**6.213**	**-**	**218**	**6.431**	**-**	**6.074**
netwerkvoorziening buiten-werklocaties	08-11-2022;68		1.405	1.405		0	153	153	-	1.252
subtotaal		**-**	**1.405**	**1.405**	**-**	**-**	**153**	**153**	**-**	**1.252**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:										
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:										
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	2.091.520	87.359	2.178.879	1.769.266	1	70.136	1.839.403	-	339.476
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	894.124-	10.802-	904.926-	781.057-	14.840-	16.388-	812.285-	570	93.211-
Ontvangen vergoedingen/verkoop grond		-			-					
subtotaal		**1.197.396**	**76.557**	**1.273.953**	**988.209**	**14.839-**	**53.748**	**1.027.118**	**570**	**246.265**
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-										
Bollenstreek/Duinpolderweg	8-10-2018;51	4.800	-	4.800	1.050	-1	31	1.080	-	3.720
Bijdragen van Prov.Zuid-Holland en VRA		-3.200	-	-3.200	-483	-	-	-483	-	-2.717
subtotaal		**1.600**	**-**	**1.600**	**567**	**1-**	**31**	**597**	**-**	**1.003**

Vervangingsinvesteringen wegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO wegen)	diverse	190.591	10.501	201.092	163.747	-	26.819	190.566	-	10.526
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO vaarwegen)	diverse	81.046	4.898	85.944	47.835	-	12.179	60.014	-	25.930
		-								
subtotaal		**271.637**	**15.399**	**287.036**	**211.582**	-	**38.998**	**250.580**	-	**36.456**
PMO-projecten:										
Projecten Machinerichtlijnen	6-11-2017;60 en 18-11-2019;81 en 09-03-2020;14 en 08-11-2021;58 en 19-09-2022;44A	29.090	-9.269	19.821	15.796	-	1.736	17.532	-	2.289
		-	-	-	-	-	-	-	-	-
24-uurs centrale brugbediening	6-11-2017;60 en 08-11-2021;58 en 19-09-2022;44A	9.000	-472	8.528	8.998	-	-740	8.258	-	270
	19-09-2022;44A	0	17.472	17.472	0	-	2.795	2.795	-	14.677
Vervangingsinvesteringen kunstwerken	6-11-2017;60	10.680	-26	10.654	8.488	27	442	8.957	-	1.697
Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	442	-	442	72	-	0	72	-	370
Vervanging observatiecamera's VRI	18-11-2019;81	1.000	-	1.000	0	-	151	151	-	849
Waterwolftunnel, vervanging SCADA (bestuursingssysteem)	18-11-2019;81	1.500	-	1.500	1.076	-1	455	1.530	-	-30

Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door klok Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door een astronomische klok (totaal 780 stuks) in de kasten van de openbare verlichting en verkeersregelinstalaties	18-11-2019;81	750	-	750	414	-	-	414	-	336
SLS-01 vervanging - sleutelsysteem obj	27-03-2022;17	-	1.400	1.400	-	-	21	21	-	1.379
Led-verlichting 2e fase	17-05-2021;19 en 27-03-2022;17	5.500	450	5.950	-	-	-	-	-	5.950
Samenw zonnefietspaden (energieopwek)	13-07-2021;52 en 19-09-2022;44A	1.230	193	1.423	178	-	83	261	-	1.162
Uitrol intelligente verkeerslichten	25-9-2018;62 en 16-7-2019;68	4.515	-	4.515	-	-	-	-	-	4.515
subtotaal		**63.707**	**9.748**	**73.455**	**35.022**	**26**	**4.943**	**39.991**	**-**	**33.464**
Groenprojecten:										
Natuurbrug Zeepoort	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	3.168	-	3.168	3.118	-	-	3.118	-	50
Verkoop van grond					-					
					-					
Verbinden en ontsnipperen faunapassages	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	2.072	-	2.072	105	-	140	245	-	1.827
subtotaal		**5.240**	**-**	**5.240**	**3.223**	**-**	**140**	**3.363**	**-**	**1.877**
Totaal		**1.847.221**	**103.109**	**1.950.330**	**1.266.839**	**(14.812)**	**101.234**	**1.353.261**	**570**	**596.499**

Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2022

OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Afboekingen (niet meer besteed)
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
WEGEN					
x					
N201 Corridor					
Grondaankopen	15-11-1999; 73 (pmi)	11.345	-		
Grondaankopen	05-11-2001;75 (pmi)	15.900	-		
Inrichting en opstarten projectorganisatie N201	05-11-2001;75 (pmi)	2.545	-		
Aanvullend krediet voorbereiding N201	13-05-2002; 31 (pmi)	1.550	-		
Subtotaal N201 uit PMI (kapitaalslasten)		**31.340**	-		
x					
Krediet bij Regio akkoord (UNA reserve)	13-01-2003;7	81.500	-		
Krediet Realisatie Overeenkomst (NCW 2005 EXINH)		31.300	-		
Krediet Realisatie besluit (NCW 1-1-2005)	25-10-2004; 72	418.420	-		
Krediet Realisatie Besluit herleid naar reële raming prijspijl 2011	25-10-2004;72	46.300	-		
Subtotaal krediet N201 bij Realisatie Besluit		**577.520**	**0**		
Scopewijziging ongelijkvloerse kruising Zijdelweg	10-11-2008; 78 (pmi)	20.000	-		
Scopewijziging N201 Amstelpassage Aquaduct	10-11-2008; 78 (pmi)	21.100	-		
Scopewijziging Verkeersveiligheid Legmeerdijk	8-11-2005 (pmi 2005)	725	-		
Subtotaal scopewijzigingen N201 uit PMI		**41.825**	**0**		
Totaal krediet Programma N201+		**650.685**	**0**		
Totale bijdrage derden		482.975-	-		
Totaal N201 incl terug te ontvangen kosten N201		**167.710**	**0**	**632.262**	**0**

Trajectbenadering grootonderhoud N201a					
N201-29 Cruquiusbrug A (traj.benadering)	16-12-2013;78	4.200	736	2.951	-
x	30-09-2019;69	5.500	-		-
N201-33 vervangen wegconstructie	08-11-2021;58	460	-	-	-
x					
N523-01 traj.ben gr onderh N523a-N236	16-12-2013;78	13.800			
Aframing krediet	27-06-2016;35	5.500-			
x		**8.300**	-	8.156	-
Totale bijdrage derden		10.125-			
x					
N23 Westfrisiaweg					
EXINH voorbereidingskrediet (2005-27515)	2005-27515)	2.500			
PMI 2007 voordracht 38, voorbereiding MER	2007;38	1.500			
PMI 2008 voordracht 40, voorbereiding PIP	2008;40	2.500			
PMI 2008 voordracht 40, grondverwerving	2008;40	5.000			
PMI 2009 voordracht 78; uitwerking voorl ontwerp (VO)	2009;78	2.000			
PMI 2009 voordracht 34, onderzoek en communicatie	2009;34	4.000			
PMI 2010 voordracht 35, uitwerking ontwerp naar VO+	2010;35	1.100			
1e begrotingswijziging 2011 (voordracht 24)	14-02-2011;24	81.400			
Subtotaal (EXINH)		**100.000**			
Kredietaanvraag N23-01 (2012)	12-11-2012;88	321.770			
Kredietaanvraag N23-02 (2014)	10-11-2014;78	2.150			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	580			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	1.778			
Kredietverlaging N23-03 (2021)	24-08-2021;55	-8.200			
Krediet N23 Westfrisiaweg		**418.078**	**1.927**	**400.466**	-
Bijdragen derden	12-11-2012;88	105.110-			
x	10-11-2014;78	775-			
x	27-06-2016;35	248-			

Bijdrage N23-03- (2021)	24-08-2021;55	970-	-	-	
Bijdrage derden		**107.103-**	-	-	-
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N202a	08-11-2021;58	660	398	398	-
N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	13-05-2014;53	7.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-850			
Verhoging krediet	02-11-2016;77	750			
x		**7.500**	-	**7.354**	-
Bijdrage derden		3.640-			
x					
N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	27-01-2015;14	1.800	-	1.762	-
N200-06, Kortetermijnmaatregelen Kop van de Zeeweg (N200) Bloemendaal	08-11-2022;68	150	-	-	-
N203-18, Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513	08-11-2022;68	400	-	-	-
Bijdrage derden		58-			
Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	27-06-2016;35	450	-	389	-
x					
Verdubb. N207 gedeelte A4-N205					
Voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	1.000			
Aanvullend krediet	22-06-2009;34	9.400			
Aanvullend krediet	07-11-2011;78	54.150			
Aframing krediet	19-05-2015;62	-10.000			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-4.000			
Aframing krediet (onderhoud)	27-06-2016;35	-7.200			
x		**43.350**	-	42.723	-
Bijdrage derden		20.650-			
x					

N208 Fietsverbinding langs N208 gem Haarlem/Bloemendaal	03-11-2015;99	1.750	299	1.806	-
x	30-09-2019;69	1.500	-	-	-
Bijdrage derden		350-			
x					
Trajectbenadering N231b, ged N201-N232 gem.Aalsmeer					
Krediet	07-11-2017;76	1.200	-	1.200	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	1.300	-	1.262	-
x	16-07-2019;68	70	14	84	-
OLV Greenport	30-09-2019:69	414	-	25	
Bijdrage derden		600-			
x					
N231-17 Ongestoorde Logistieke Verbinding, gemeente Aalsmeer					
N231-17 OLV Greenport, realisatie ingang	09-11-2020;53	1.567	137	488	-
	08-11-2021;58	193			
Bijdrage derden		194-			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte					
bebouwde kom Haarlem-N205	27-06-2016;35	100	-	77	-
x					
N235 doorstr./verk veiligheid N235/N247	22-05-2012;52	4.200	-	4.200	-
Extra krediet	12-11-2012;90	475	-	475	-
Extra krediet	16-12-2013;78	825	-	825	-
Extra krediet	27-01-2015;14	400	2	96	-
Voorschot uit algemeen voorbereidingskrediet	15-12-2016	0	-	-	-
Bijdrage derden		4.432-			
Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.Ilpendam / P'end	03-11-2015;99	27.550			
x	23-05-2017;46	-1.300			
x		**26.250**	-	**19.985**	-
x					

Bijdrage derden	03-11-2015;99	15.424-			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017-46	500			
x					
N236 Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind					
(Wegvak naar RONA norm) Voorbereidingskrediet	21-06-2004;44	600	-	600	-
Aanvullend voorb.krediet	22-06-2009;34	650	-	650	-
Aanvullend voorb.krediet	23-09-2013;52	1.550	-	1.550	-
Aanvullend krediet	13-05-2014;53	3.800	-	3.800	-
Aanvullend krediet	02-11-2016;77	1.400	-	1.400	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	500	-	500	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	300	194	506	-
x		**8.800**	**194**	**9.006**	**0**
Bijdrage derden		467-			
x					
N236 dp4 duurzaam veilig & vv Vechtbrug					
Voorbereidingskrediet	23-09-2013;52	500			
Krediet	13-05-2014;53	14.900			
Aframing krediet	02-11-2016;77	-455			
x		**14.945**	32	14.197	-
Bijdrage derden		-			
x					
Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -					
Ankeveense Plassen), gemeente Wijdemeren	28-06-2010;35	12.660	-	12.660	-
Bijdrage derden	26-06-2011;51	2.857-			
x					
Reconstructie N236, deel 2:					
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	23-09-2013;52	650	-	630	-
x					
N236 rec N236 deel 6: Faunapassage -Noordereind	19-05-2015;62	1.500	24	256	-

x					
N236 Trajectbenadering groot onderhoud Fr.Kampweg					
(N236) en N524, gem Gooise Meren en Hilversum	27-06-2016;35	260	-	299	-
x					
Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik					
Krediet	23-09-2013;52	3.250	-	3.073	-
Bijdrage derden		185-			
x					
N240 herinrichting Kon. Emmaweg	07-11-2011;78	10.000	-	5.564	-
x					
N240 krpt Droge Wijmersweg					
Krediet	23-09-2013;52	2.550	-	2.440	-
	9-3-2020;14	200	-	-	-
Bijdrage derden		373-			
x					
N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,					
gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon	27-06-2016;35	70	-	70	-
N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	09-03-2020;14	3.750	685	2.359	-
x					
Herinrichting kruispunt N241-Langereis	14-12-2009;87	6.600	-	6.600	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	225	-	225	-
x	08-01-2019;9	175	-	121	-
Bijdrage derden		207-			
x					
Herinrichting N241 gedeelte N242-N248					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	4.000	-		
Krediet	12-11-2012;87	49.000	-		

Aframing krediet	16-12-2013;78	5.000-			
x		**48.000**	6	45.674	-
Bijdrage derden		696-			
x					
Trajectbenadering N241b, ged N242-A7					
Voorbereidingskrediet	23-05-2017;46	6.100	-	6.100	-
x	30-09-2019:69 en 8-03-2021:12	10.900	-	10.900	-
x	27-03-2022;17	43.000	2.758	2.217	-
Bijdrage derden		0			
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)					
Aanpassen krediet		1.511	-	1.511	-
x					
Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard	14-12-2009;87	1.891	-	1.891	-
x					
Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat	25-04-2006; 32	750			
Verhogen voorbereidingskrediet	08-05-2007; 38	250			
Verhogen voorbereidingskrediet	13-5-2008; 40	300			
Uitvoeringskrediet	14-12-2009;87	29.200			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-7.500			
	jaarrekening 2018	-162			
x		**22.838**	-	22.838	-
Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent					
Voorbereidingskrediet	14-12-2009;87	1.000	-	1.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	14.300	-	11.431	-
Bijdrage derden		-3.051			
x					
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	28-06-2010;35	12.000	-	10.995	-

Bijdrage derden		-7.000			
Verlaging bijdrage derden GS 10-5-2011		2.400			
x					
N242 rec Zuidtangent-N504					
Krediet	23-09-2013;52	2.900			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-900			
x	jaarrekening 2018	-130			
x		**1.870**	-	1.870	-
Bijdrage derden		-147			
x					
Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg					
Krediet	23-05-2017-46	1.710	-	1.710	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	200	-	139	-
x					
N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4	12-12-2011;100	520	3	407	-
x					
VM-maatregelen N242	voorschotkrediet 2021	50	19	33	-
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.853	-	2.853	-
x					
Trajectbenadering N243a gem Alkmaar, Beemster en Koggeland					
Voorbereidingskrediet	10-07-2017;46	6.000	240	6.000	-
x	09-03-2020;14	35.320	15.809	15.809	-
x	27-03-2022;17	500	-	-	-
Bijdrage derden		-717			
N244 Verdubbeling ged A7-N247					
Voorbereidingskrediet	12-11-2012;90	5.000	-	5.000	-
Krediet	23-09-2013;52	4.700	-	4.700	-

krediet	13-05-2014;53	32.800	5-	31.793	-
x	30-09-2019;69	-3.000	-	3.000-	-
Bijdrage derden		-21.718			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N244a ged N242/N246 en N244/A8					
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	2.000	-	2.000	-
Krediet	02-11-2016;77	4.600	-	4.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	900	-	900	-
x	30-09-2019;69	5.192	-	5.192	-
x	30-09-2019;69	500	8	2.836	-
Bijdrage derden		-5			
Trajectbenadering N244a: deel B, Kogerpolderbrug					
Krediet	02-11-2016;77	6.600	-	6.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	5.500	7	3.653	-
Bijdrage derden		-8			
Trajectbenadering N244a: deel C, Beatrixbrug					
Krediet	02-11-2016;77	5.200	-	5.200	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	2.500	-	2.500	-
x	30-09-2019;69	4.604	3	2.343	-
Bijdrage derden		-5			
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	27-06-2011;51	3.494	-	4.777	-
Bijdrage derden		-3.300			
x					
Trajectbenadering groot onderhoud N245a, gedeelte					
N245, gedeelte N508-N504, gem Alkmaar en Langedijk	27-06-2016;35	90	1	72	-
x					
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad					
Voorschotkrediet	28-06-2010;35	1.100	-	1.100	-
Krediet	08-11-2010;66	4.200	-	4.200	-

Aanvullend krediet	23-09-2013;52	3.600	-	3.167	-
x		**8.900**			
Bijdrage derden		-1.864			
x					
N247+N235 Bereikbaarh Waterland: langetermijnmaatregelen					
Voorbereidingskrediet	13-05-2014;53	2.500			
Verlaging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	-1.250			
x		1.250			
Verhoging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	875			
Verhoging voorbereidingskrediet	12-07-2016;52	800			
Verhoging voorbereidingskrediet	02-11-2016;77	1.500			
Krediet	23-05-2017;46	40.300			
x	08-01-2019;9	2.650			
	30-09-2019;69	4.120			
	09-11-2020;53	5.000			
x	17-05-2021;19	200			
x		**56.695**	7.629	36.677	-
Bijdrage derden		-23.775			
x					
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	02-11-2016;77	400	-	380	-
Bijdrage derden		-198			
x					
N247-20BereikbWaterlMaatrN247ged.A10Edam	01-11-2016;77	250	-	132	
x					
N248-16 SR 590 Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg	09-11-2021;72	575	183	183	
x					
Vervang. Stolperbasculebrug14D35	*verseon 1278245 31-10-2019	100	97	236	
x					

Verlengen Koopvaardersschutsluis	*verseon 1316773 02-12-2019	500	-	500	
x	09-03-2020;14	7.200	748	1.216	
x					
Vaarverbinding BVSS K20-07	08-03-2021;12	6.500	-	-	
Bijdrage derden		-6.500			
x					
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidngskrediet	26-06-2003; 57	420			
Verhoging voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	580			
Krediet	28-06-2010;35	16.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.500			
x		**16.100**	107	15.627	-
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	26-06-2003; 57	300	-		
Verhoging krediet	10-11-2008; 78	350	-		
Verhoging krediet	23-09-2013;52	7.650	-		
Verhoging krediet	13-05-2014;53	850	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.000	-		
x		**8.150**	-	6.676	-
x					
bermverharding, ged N241 M'meer	22-05-2012;52	950	-	950	-
N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	09-03-2020;14	1.500	-	1.199	-
Herinrichting N417, gemeente Hilversum					
Herinrichting Utrechtseweg/rotonde Noodweg	22-06-2009;34	950	-	950	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.750	200	844	-
x					
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	12-11-2012;90	5.200	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-700	-		

x	jaarrekening 2018	0			
x		**4.500**	-	4.616	-
Bijdrage derden		-375			
x					
Fietsoversteek N501- Redoute	voorschotkrediet 2021	359	52	73	-
x					
Reconstr. Kruisp. N501-Keesomln/Westerwg	voorschotkrediet 2021	130	35	50	-
x					
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaart	29-05-2018;39	350	-	314	-
x					
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242					
Krediet	23-05-2017;46	3.565	-	3.565	-
x	08-01-2019;9	835	-	690	-
Bijdrage derden		-442			
x					
Reconstructie brug Oosthuizen					
Krediet	25-04-2006; 32	2.400	-	2.400	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	800	-	800	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	300	49	305	-
x		**3.500**	**49**	**3.505**	**0**
x					
Trajectbenadering N509a, gemeente Beemster					
Krediet	07-11-2017;76	500	-	500	-
x	08-01-2019;9	100	-	109	-
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged					
bebouwde kom Alkmaar- bebouwde kom Bergen	27-06-2016;35	292	-	242	-
x					
Reconstructie Alkmaar- Egmond	13-11-2006; 98	4.750	-	4.750	-
Verhoging krediet	22-05-2012;52	1.522	-	1.522	1
Bijdrage derden		-700			

x					
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	03-11-2015;99	3.700	-	3.802	-
Bijdrage derden		-1.323			
x					
N516-04 (PMI)	08-11-2021;58	6.700	-	-	-
N516-04 (OPI)	08-11-2021;58	8.467	-	-	-
Verl busbaan & aanl linksafstrook					
Krediet	23-05-2017;46	3.400	9-	3.257	-
x	09-11-2020;53	225	-	-	-
Bijdrage derden		-1.835			
x					
Trajectbenadering N518a					
Krediet	02-11-2016;77	920	-	692	-
x					
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer					
Krediet	7-11-2017;76	270	-	4	-
x					
N522 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk					
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	3.750	-	3.750	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	23.250	1.335	22.385	-
x	30-09-2019;69 en '09-11-2020;53	-485	-	-	-
x	27-03-2022;17	2.475	-	-	-
Bijdrage derden		-7.370			
x					
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan					
Krediet	08-11-2010;66	5.100	-	5.760	-
x	16-12-2019;91	200	-	164	-
Bijdrage derden		-5.180			

x					
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	19-05-2015;62	500	-	500	-
x	16-12-2019;91	60	-	54	-
Bijdrage derden		-130			
OV-haltevoorziening Stroomlijnen	Statusrapport nr 272	2.256	-	2.253	-
x					
R-net Fietsparkeren	Statusrapportnr 325	1.232	-	463	-
Bijdrage derden		463-			
x					
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	19-11-2012;90	8.066	-	8.066	-
Bijdrage derden		-4.786			
x					
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	27-06-2016;35	1.500	-	863	-
x					
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	30-05-2005; 31	7.000	-	7.000	-
x	22-06-2009;34	3.800	-	3.800	-
x	3-11-2009;87	1.400	-	1.400	-
x	28-06-2010;35	1.600	-	156	-
Bijdrage derden		-3.371			
x					
Netwerkmanagement	10-11-2008;78	15.000			
Verlaging krediet	1-4-2014;44	-1.400			
x		13.600			
Aanvullend krediet (alg-39)	23-09-2013;52	950			
Verhoging krediet	19-05-2015;62	7.094			
Verlaging krediet	27-6-2016;35	-675			
Aframing krediet	23-05-2017;46	-1.144			

Aframing krediet	jaarrekening 2018	-188			
x		**19.637**	-	19.637	-
x					
Bijdrage derden	19-05-2015;62	-7.094			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017;46	434			
x					
Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	27-06-2016;35	2.081	-	2.081	-
x	23-05-2017;46	220	-	52	-
Bijdrage derden		-2.085			
x					
Led-verlichting (energiebesparing)	14-09-2020;40	6.500	1.615	5.327	-
x	27-03-2022;17	-450	-	-	-
Netwerkbreed	1-4-2014;44	1.400			
Verhoging krediet	27-6-2016;35	675			
x		**2.075**	38	2.096	-
Verhoging krediet, uitrol intelligente VRI's	23-05-2017;46	710			
Verhoging krediet	12-11-2018; 62	4.515			
x		**5.225**	-	476	-
Bijdrage derden		**-98**			
x					
Nieuwbouw Wilhelminasluis					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.000	-	2.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	35.872	-	35.872	-
x	08-01-2019;9	13.700	-	13.700	-
x	09-11-2020;53	2.402	232	334	-
	08-11-2021;58	326	-	-	-
Bijdrage derden		-37.078			
x					
Zaanbrug					

Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	18.078			
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	4.578			
x	09-11-2020;53	423			
x	08-03-2021;12 en 17-05-2021;12	892			
x	08-11-2021;58	3.251			
x		**27.222**	-	4.137-	-
Bijdrage derden		-16.908			
x					
Algemeen Voorbereidingskrediet	PS 15-06-98;39	450	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	13-05-2002; 31	1.050	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-11-2004;79	6.000	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-06-2009;34	2.500	-	-	-
x					
Busbaan Wijckerpoort		0	587	3.687	-
x	09-03-2020;14	22.800	-	-	-
Bijdrage derden		-5.100			
Trajectstudie N239		5.750	4.412	6.613	-
Bijdrage derden		-260			
N240-16: Aanleg bermverharding	jaarrekening 2022	75	-	-	-
K06-10 - 14G28 Braaksluis (iMPI)	jaarrekening 2022	150	-	-	-
Trajectbenadering GO N247b		130	61	175	-
x	04-03-2020 vs-Kr	370	-	-	-
Trajectbenadering N506a	30-09-2019;69	1.270	14	1.107	-
Verbreden fietspaden gem. Alkmaar - Bergen		0	-	-	-
Krpt Westerheide-Oude Postweeg	09-03-2020;14	1.312	655	1.312	-
x	17-05-2021;19	58	58	58	-
x	27-03-2022;17	637	152	152	-
Nog te verdelen kosten		7.520	-	880	-
x					

Totaal voorbereidingskrediet		**34.712**	**5.939**	**13.984**	**0**
x					
x					
Aankoop gronden					
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	09-07-2018;39	1.800	-	141	-
Grondaankopen *	4e wijziging 1994	9.076	-	252	-
x	jaarrekening 2019	2.449	-	-	-
Verkoop gronden		0	-	3.889-	-
x					
Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		**1.128.883**	**41.547**	**1.659.785**	**1**
x					
Infrastructurele openbare vervoer projecten					
x					
HOV 't Gooi					
Krediet	17-12-2014;2	1.352	-	1.351	-
x	-	11.299	-	11.299	-
x	-	1.350	-	1.350	-
x	-	0	-	11-	-
Krediet	17-12-2014;2	96.949	23.134	90.651	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	400	-	-	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39 en '28-08-2018;50	10.050	-	-	-
Verhoging krediet	09-03-2020;14	325	-	-	-
Verhoging krediet	17-05-2021;19	100	-	-	-
x	27-03-2022;17 en 19-09-2022;44A	16.259	-	-	-
Bijdrage derden		-19.425			
x					
HOV Velsen	05-07-2010;43	63.950			
x	27-06-2016;35	-13.950			

x		12-12-2016;77	-13.000			
x		jaarrekening 2019	-29.362			
x		08-01-2019;9	-4.500			
Bijdrage derden			1.450			
x			**4.588**	-	**4.362**	-
x						
HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk						
Voorbereidingskrediet		23-09-2013;52	2.000	-	2.000	-
Krediet		01-11-2014;89	24.350	-	17.041	-
Verhoging krediet		19-05-2015;62	405	-	405	-
Verhoging krediet		23-05-2017;46	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet		29-05-2018;39	18.700	99	4.496	-
x		30-09-2019;69	-4.500		4.500-	-
	2 mln € -/- 1,1 mln €	09-03-2020;14	2.000		-	-
x		09-03-2020;14	-1.110		-	-
x						
Bijdrage derden			-36.431			
x			**8.014**	**99**	**22.042**	**0**
x						
HOV Aalsmeer -knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)						
Gem Haarl'meer, Aalsmeer en Uithoorn						
Krediet		27-06-2016;35	29.099	-	29.099	-
Verhoging krediet		29-05-2018;39	6.507	-	6.507	-
Verhoging krediet		08-03-2021;12	6.740	4.799	9.316	-
Verhoging krediet		17-05-2021;19	80	-	-	-
Bijdrage derden			-37.052			
x			**5.374**	**4.799**	**44.922**	**0**
x						
halte Royal Flora Holland		09-11-2020;53	4.800	511	1.774	-

	08-11-2021;58 en 27-03-2022;17	4.056	-	-	-
Bijdrage derden		-6.782			
HOV-02 Toolenburg-Nieuw Vennep	23-04-2020;voorschotkrediet	250	12	92	-
Uitrol productformule R-net	29-05-2018;39	2.914	36	1.785	-
Opdrachten Beleid	28-08-2018;50	4.800	31	1.080	-
x					
Subtotaal (infastructurele openb.vervoer projecten)		**146.673**	**28.622**	**180.697**	**0**
x					
TOTAAL		**1.275.556**	**70.169**	**1.840.482**	**1**
Investeringen		2.183.684	70.169	1.840.482	
Bijdrage derden		908.128,00-	16.388,13-	812.198	
Totaal krediet/realisatie		1.275.556,00	53.780,87	1.028.283,81	

Specificatie kredieten PMO wegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
x		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2013:									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013		60.038	0	60.038	-	-	-	-	60.038
Totaal prognose 2011 t/m 2013		62.379	0	62.379	-	-	-	-	62.379
					-				
tekort ruimte krediet 2011 t/m 2013	*rectificaties*	**-2.341**	**0**	**-2.341**	**0**	-	-	-	-2.341
Kredieten 2012:									
omschrijving									
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503		nvt*		nvt*	2.951	-	-	2.951	
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15		nvt*		nvt*	5.233	-	-	5.233	
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3		nvt*		nvt*	4.666	-	-	4.666	
N248b-01 GO km 3,55-18,70		nvt*		nvt*	6.026	-	-	6.026	
N249a-01 GO km 0,00-12,6		nvt*		nvt*	5.080	-	-	5.080	
N517a-01 GO km 0,05-1,83		nvt*		nvt*	704	-	-	704	
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI		nvt*		nvt*	2.204	-	-	2.204	
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan		nvt*		nvt*	4.160	-	-	4.160	
N240a-01 GO km 7,0-10,0		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI		nvt*		nvt*	200	-	-	200	
N245b-01 GO km 29,3-35,9		nvt*		nvt*	790	-	-	790	
N417a-01 GO km 8,9-10,8		nvt*		nvt*	542	-	16	558	
N509a-01 GO km 2,0-7,3		nvt*		nvt*	2.447	-	-	2.447	
N235a-03 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2		nvt*		nvt*	1.874	-	-	1.874	
						-	-	-	
						-	-	-	

N207a-01		nvt*		nvt*	2.739	-	-	2.739	
N242b-02		nvt*		nvt*	8.319	-	-	8.319	
N245a-01		nvt*		nvt*	3.278	-	-	3.278	
Bouwrente vvW		nvt*		nvt*	217	-	-	217	
						-	-	-	
betrekking op deel niet gespecificeerd						-	-	-	
Totaal kredieten 2012	*rectificaties*	19.815	***0***	***19.815***	***51.430***	-	***16***	***51.446***	***-31.631***
Kredieten 2013:									
omschrijving									
N520a-01 GO km 0,05-5,17		nvt*		nvt*	1.915	-	-	1.915	
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50		nvt*		nvt*	2.261	-	-	2.261	
N201b-02 GO km 35,9-40,43		nvt*		nvt*	889	-	-	889	
N232c-01 overdracht aan Amstelveen		nvt*		nvt*	650	-	-	650	
N236a-01 vervanging verhardingen		nvt*		nvt*	2.133	-	-	2.133	
N241a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N248a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	1.893	-	-	1.893	
N512a-01		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N521a-01 GO km 0,00-2,43		nvt*		nvt*	1.261	-	-	1.261	
Totaal kredieten 2013	*rectificaties*	4.515	***0***	***4.515***	***11.002***	-	-	***11.002***	***-6.487***
Kredieten 2014:									
omschrijving									
N206a-01 GO km 36,09-37,00		0	0	-	767	-	-	767	-767
N239b-01 GO		1.650	0	1.650	1.309	-	-	1.309	341
N244c-02 Bijdrage aan PMI		6.000	0	6.000	6.000	-	-	6.000	-
N516a-02 vervangen KW 25b16		2.050	0	2.050	2.041	-	-	2.041	9
Totaal kredieten 2014		***9.700***	-	***9.700***	***10.117***	-	-	***10.117***	***-417***
Kredieten 2015:									
omschrijving									
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg		0	0	-	2.990	-	-	2.990	-2.990
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48		0	0	-	1.459	-	-	1.459	-1.459

N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.680	0	4.680	3.339	-	-	3.339	1.341
Totaal kredieten 2015	***-***	***4.680***	***-***	***4.680***	***7.788***	***-***	***-***	***7.788***	***-3.108***

Kredieten 2016:								
omschrijving								
N205b-03	670	0	670	466	-	-	466	204
N242Ld-01	350	0	350	215	-	2	217	133
N243a-03	0	0	-	408	-	-	408	-408
N302a-01	0	0	-	1.081	-	-	1.081	-1.081
N506a-02	0	0	-	1.600	-	-	1.600	-1.600
N507a-02	0	0	-	2.000	-	-	2.000	-2.000
N236a-02	2.700	0	2.700	2.497	-	-	2.497	203
Totaal kredieten 2016	***3.720***	***-***	***3.720***	***8.267***	***-***	***2***	***8.269***	***-4.549***

Kredieten 2017:								
omschrijving								
N240b-01	5.200	0	5.200	3.046	**1**	**737**	**3.784**	**1.416**
N520b-02	1.000	0	1.000	14	-	-	14	986
Totaal kredieten 2017	***6.200***	***-***	***6.200***	***3.060***	***1***	***737***	***3.798***	***2.402***

Kredieten 2018:								
omschrijving								
N231b-01	4.296	0	4.296	2.946	-	44	2.990	1.306
N243a-04	8.700	0	8.700	596	-	263	859	7.841
N247a-06	2.000	0	2.000	307	-	456	763	1.237
N240c-01	750	0	750	738	-	**6**	**744**	**6**
N247b-02	3.600	0	3.600	613	1	306	920	2.680
Totaal kredieten 2018	***19.346***	***-***	***19.346***	***5.200***	***1***	***1.075***	***6.276***	***13.070***

Kredieten 2019:								
N506a-03	3.700	0	3.700	2.765	-1	9	2.773	927

N197a-01	voorschotkrediet 13-08-2020 vanuit P.00176.1 naar P.00174.1 krediet niet aangevraagd bij PMO 2019-2026	60	0	60	23	-	30	53	7
N201c-03	PS 08-11-2021 58	1.430	726	2.156	26	1	40	67	2.089
N239a-03		2.200	0	2.200	582	-	390	972	1.228
N241b-03	PS 27-03-2022 17	10.850	6.750	17.600	5.390	-1	12.249	17.638	-38
N247a-03		1.600	0	1.600	275	-	365	640	960
N244a-01		480	0	480	84	-	403	487	-7
N243a-04		780	0	780	-	-	-	-	780
Totaal kredieten 2019		***21.100***	***7.476***	***28.576***	***9.145***	***-1***	***13.486***	***22.630***	***5.946***
Kredieten 2020:									
N242a-05 Vervangen glazen onderpanelen geluidschermen N242 en N244/N508 (nieuw)		1.500	0	1.500	3	-	468	471	1.029
nnb		0	0	-	-	-	-	-	-
nnb		0	0	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2020		***1.500***	***-***	***1.500***	***3***	***-***	***468***	***471***	***1.029***
		90.576	***7.476***	***98.052***	***106.012***	***1***	***15.784***	***121.797***	***-23.745***

** In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.*
Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
Kredieten 2014: kunstwerken									

omschrijving									
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03		8.763	0	8.763	9.237	-	1.280	10.517	-1.754
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04		8.763	0	8.763	400	-	806	1.206	7.557
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging		15.500	0	15.500	15.006	-1	32	15.037	463
Totaal kredieten 2014		***33.026***	***-***	***33.026***	***24.643***	***-1***	***2.118***	***26.760***	***6.266***
Kredieten 2015: kunstwerken									
omschrijving									
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru		12.250	0	12.250	2.196	-1	983	3.178	9.072
Totaal kredieten 2015		***12.250***	***-***	***12.250***	***2.196***	***-1***	***983***	***3.178***	***9.072***
Kredieten 2016: kunstwerken									
omschrijving									
K09 Beatrixbrug 19D19		9.555	0	9.555	8.710	-	4	8.714	841
K17 Brug Ouderkerk	PS 27-03-2022 17	19.785	3.025	22.810	13.026	-1	4.199	17.224	5.586
Totaal kredieten 2016		***29.340***	***3.025***	***32.365***	***21.736***	***-1***	***4.203***	***25.938***	***6.427***
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20m Kogerpolderbrug-03		7.700	0	7.700	7.620	-	2	7.622	78
K20N Stolperbasculebrug		11.600	0	11.600	1.524	-	**777**	**2.301**	9.299
Totaal kredieten 2017		***19.300***	***-***	***19.300***	***9.144***	***-***	***779***	***9.923***	***9.377***
kredieten 2018 kunstwerken									
omschrijving									
N248b Waardbrug 14G11		0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2018		-	-	-	-	-	-	-	-

kredieten 2019 kunstwerken

N248b Schagerbrug A 14G14	PS 08-03-2021 12 ipv voorbereidingskrediet PMI	1.500	0	1.500	14	-	-	14	1.486
K1 Zijperbrug 14D30		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
Totaal kredieten 2019		**6.100**	**0**	**6.100**	**14**	**0**	**-**	**14**	**6.086**
Totaal kredieten kunstwerken		**100.016**	**3.025**	**103.041**	**57.733**	**-3**	**8.083**	**65.813**	**37.228**
Totaal krediet wegen		**190.592**	**10.501**	**201.093**	**163.745**	**-2**	**23.867**	**187.610**	**13.483**

Specificatie kredieten PMO vaarwegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kredieten 2011 t/m 2014 oevers									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	*rectificatie*	7.265	0	7.265	7.297	-	-	7.297	-32
K17a-02 [05.8680-1002]	*rectificatie*	0	0	-	36	-	-	36	-36
Ruimte krediet 2011 t/m 2014 oevers	*rectificatie*	**7.265**	**-**	**7.265**	**7.333**	**-**	**-**	**7.333**	**-68**
Kredieten 2015: oevers									
omschrijving									
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0		3.500	0	3.500	4.516	-	-	4.516	-1.016
K4/5/6-c vervanging vwv 19		4.928	0	4.928	3.737	-1	10	3.746	1.182
K2/K3 vervangingen vwv 15	*rectificatie*	11.700	0	11.700	8.481	-	-	8.481	3.219
Totaal kredieten 2015 oevers		***20.128***	***-***	***20.128***	***16.734***	***-1***	***10***	***16.743***	***3.385***
Kredieten 2016: oevers									
omschrijving									
K4/5/6c vaarwegvak 20		8.324	0	8.324	7.092	-	102	7.194	1.130
Totaal kredieten 2016 oevers		***8.324***	***-***	***8.324***	***7.092***	***-***	***102***	***7.194***	***1.130***
kredieten 2017									
omschrijving									
K4/5/6a vaarwegvak 18		7.973	0	7.973	5.058	-1	308	5.365	2.608
K7/8 vaarwegvak 21		4.800	0	4.800	3.633	-	70	3.703	1.097
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6		840	0	840	840	-	-	840	-

Totaal kredieten 2017		***13.613***	***-***	***13.613***	***9.531***	***-1***	***378***	***9.908***	***3.705***
kredieten 2018 oevers									
omschrijving									
K20a-01 vaarwegvak 5		3.400	0	3.400	688	1	1.223	1.912	1.488
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7		2.800	0	2.800	523	-	1.034	1.557	1.243
Totaal kredieten 2018		***6.200***	***-***	***6.200***	***1.211***	***1***	***2.257***	***3.469***	***2.731***
kredieten 2019 oevers									
omschrijving									
K9-01 vaarwegvak 8	PS 08-11-2021 58	840	1.100	1.940	334	-	331	665	1.275
K20m-a-01 vaarwegvak 10		0	0	-	0	-	-	-	-
K20Na-01 vaarwegvak 4		1.635	0	1.635	234	-	621	855	780
K20Zb-01 vaarwegvak 11		0	0	-	0	-	-	-	-
K18a-01, vaarwegvak 16, Westfriese Vaart; splitsing Waardkanaal	PS 08-11-2021 58	1.951	404	2.355	517	-	1.191	1.708	647
K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriese Vaart, zijsloot bij km. 7,8 - Medemblik	PS 08-11-2021 58	4.600	1.054	5.654	1.453	-	4.504	5.957	-303
K20a-02, vaarwegvak 5, Noordhollandsch Kanaal: Omval - Alkmaar Noord		1.600	0	1.600	1.405	-	142	1.547	53
x									
Totaal kredieten 2019		***10.626***	***2.558***	***13.184***	***3.943***	***-***	***6.789***	***10.732***	***2.452***
kredieten 2020 oevers									
omschrijving									
K19o-a-01 Vaarwegvak 32 (nieuw)		1.600	0	1.600		-	-	-	1.600
K19o-b-01 Vaarwegvak 33 (nieuw)		1.690	0	1.690		-	-	-	1.690
Totaal kredieten 2020		***3.290***	***-***	***3.290***	***-***	***-***	***-***	***-***	***3.290***
kredieten 2022 oevers									

omschrijving									
K20z-b-01 vervanging Vaarwegvak 13 (nieuw)	voorschotkrediet	0	1.000	1.000		-	1.188	1.188	-188
K11-a-01, K11-b-01, K11-b-01, K18-a-02 aanschaf hergebruikte damwanden	PS 27-03-2022 17	0	1.340	1.340		-	-	-	1.340
Totaal kredieten 2020		*-*	***2.340***	***2.340***	*-*	*-*	***1.188***	***1.188***	***1.152***
Totaal kredieten oevers		**69.446**	**4.898**	**74.344**	**45.844**	**-1**	**10.724**	**56.567**	**17.777**

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	krediet mutaties 2022	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2022	Cumulatief besteed t/m 2021	rectificaties t/m 2021	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022	Restant krediet 2022
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20N KVVS Kolkwand		11.600	0	11.600	1.993	-	4.410	6.403	5.197
Totaal kredieten kunstwerken		**11.600**	**-**	**11.600**	**1.993**	**-**	**4.410**	**6.403**	**5.197**
Totaal kredieten Vaarwegen		**81.046**	**4.898**	**85.944**	**47.837**	**-1**	**15.134**	**62.970**	**22.974**

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Vlottende Activa

Voorraden	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Voorraad gronden	44	4.909

De mutatie van de voorraard gronden bestaat uit:

Voorraden per 01-01-2022	4.909	4.597
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	181	2.925
Verkopen	-5.046	-2.613
Voorraden per 31-12-2022	44	4909

Toelichting
Afgelopen jaar is de grootste mutatie geweest bij de verkoop van strategische gronden een transformatiestation geweest aan een netbeheerder ad 4,736 mln.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting	61.365	57.883
Te vorderen Vennootschapsbelasting	239	489
Motorrijtuigenbelasting	19.447	19.609
Nog te ontvangen Provincies	64	405
Nog te ontvangen Rijksoverheid	75	76
Nog te vorderen Gemeenten	5.984	758
Overige nog te ontvangen	653	327
	87.827	79.547
Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	35.367	144.086
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Groenfonds)	4.457	6.197
Overige vorderingen		
Debiteuren	1.597	1.615
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	5	5
Overige posten	253	52
	1.855	1.673
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	129.506	231.502

Toelichting

De afname van het bedrag aan vorderingen met circa € 102 mln. wordt verklaard door de afname van de uitzettingen in s-Rijksschatkist met € 108 mln.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABN AMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het saldo bij de jaarrekening 2022 is € 0,456 mln. Dit bedrag bestaat uit de bankrekening van Huis van Hilde (€ 0,175 mln.) en de post kruisposten (€ 0,281 mln.)

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2022			
(1)	**Drempelbedrag**	**10.645**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**231**	**213**	**119**	**159**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.414	10.432	10.526	10.487
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	822.749			
(4b)	Begrotingstotaal kleiner dan 500 miljoen; drempelbedrag 1 miljoen. Begrotingstotaal groter dan 500 miljoen; drempelbedrag 10 miljoen.	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	322.749			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	10.645			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.800	19.428	10.970	14.619
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	231	213	119	159

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is afgenomen met ca. € 7,8 mln.

De toename komt met name door een toename in vooruitbetaalde bedragen (onder andere subsidies groter dan € 1,5 mln (€ 5,6 mln) Daarnaast is een toename in Nog te ontvangen bedragen (€ 2,4 mln.).

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2021	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Bodem Overbuggingsjaar (E58)	-	-	1.400	-	1.400
Regionale MIT-regeling (F12)	-	-	1.209	-	1.209
Regionale MIT-regeling 2021 (F14)	405	-	-	5	400
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	3.337	-	337	560	3.114
Totaal	**3.742**	**-**	**2.946**	**565**	**6.123**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2022	31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	33.325	35.118
Overige vooruitbetaalde bedragen	20.176	14.595
	53.501	49.713

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2022	Resultaat-bestemming 2021	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	2022
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	185.996	17.887	5.715	-	43.341		-	166.258
Totaal algemene reserves (a)	**185.996**	**17.887**	**5.715**	**-**	**43.341**	**-**	**-**	**166.258**
Bestemmingsreserves								
Programma 1 Openbaar Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	1.878	-	2	-	262			1.618
Programma 2 Klimaat en Milieu								
Reserve Bodemsanering	27.430	-	319	-	2.025	-	-	25.724
Reserve Energietransitie	28.287	-	4.664	-	3.153	14.428	-	15.370
Reserve Circulaire economie	1.595	-	350	-	584	-	-	1.361
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	553	-	-	-	-	553	-	0
Reserve Gezonde leefomgeving	5.751	-	3.420	-	1.856	-	-	7.315
Reserve Duurzame elektriciteit	-	-	3.929	5.272	3.524	-	-	5.677

Reserve Warmtetransitie	-	-	3.267	9.711	7.176	-	-	5.802
Reserve Subsidies.Warmtetransitie	-	-	2.630	-	311	-	-	2.319
Programma 3 Ruimte en Water								
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	25.081	-	50	-	538	-	-	24.593
Reserve Waterrecreatie	3.392	-	1.562	-	1.497	-	-	3.457
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	11.790	-	5.000	-	172	5.000	-	11.618
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	4.043	-	1.599	-	1.568	-	-	4.074
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	-	-	-	341
Reserve Woonbeleid	3.871	-	-	-	1.200	-	-	2.671
Reserve Woningbouw	10.838	-	1.200	-	2.301	4.869	-	4.868
Reserve Klimaatadaptatie	1.290	-	1.500	-	1.260	-	286	1.244
Reserve Impuls duurzame zeehavens	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	12.152	-	-	4.541	-	-	-	16.693
Reserve subsidie Bloemendalerpolder	1.818	-	-	-	1.206	-	-	612
Reserve subsidie OV-fonds	5.500	-	-	5.000	2.405	-	-	8.095
Reserve verleende subsidies woningbouw subsidies	-	-	-	4.869	485	-	-	4.384
Programma 4 Bereikbaarheid								
Reserve Mobiliteitsbeleid	3.116	-	-	405	628	100	-	2.793
Reserve Uitvoeren mobiliteit	102.482	-	14.207	10.554	51.327	6.895	25	68.996
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	120.603	-	21.034	-	3.658	56.817	-	81.162
Reserve Groot onderhoud wegen	28.688	-	16.703	3.575	16.089	-	1.400	31.477
Reserve Investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	6.969	-	7.356	-	3.376	3.575	1.251	6.123
Reserve Innovatieveprojecten Mobiliteit	11.865	-	395	6.800	1.767	1.703	-	15.590
Reserve Openbaar Vervoer projecten	19.774	-	67	-	230	-	-	19.611
Resverve verleende subsidies OD 4.1.2	3.329	-	-	6.490	5.560	-	-	4.259

Programma 5 Groen								
Reserve Groen	138.126	-	25.363	167	18.676	31.166	-	113.814
Reserve Groene Uitweg	18.740	-	107	261	3.434	872	-	14.802
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	14.846	-	58	2.105	1.707	-	-	15.302
Reserve Cofinanciering Waddenzee	8.206	-	5.000	-	1.404	6.762	-	5.040
Reserve Landschap	1.183	-	3.500	-	1.040	750	-	2.893
Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve Laag Holland	3.605	-	-	750	52	-	-	4.303
Reserve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	1.279	-	-	23.735	3.989	-	-	21.025
Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	-	-	-	6.762	-	-	-	6.762
Reserve subsidies Laag Holland	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma 6 Economie, Cultuur & Welzijn								
Resverve Herstructurering bedrijventerreinen	2.040	-	2.500	-	1.479	-	-	3.061
Reserve MKB	11.659	-	5.672	-	5.077	-	-	12.254
Reserve Duurzame Landbouw	1.785	-	-	-	-	1.785	-	0
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	6.770	-	-	1.785	4.189	-	-	4.366
Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	3.500	-	5.051	-	5.292	-	-	3.259
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	7.159	-	-	1.350	26	261	-	8.222
Programma 7 Economisch herstel & duurzaamheid								
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	96.786	-	-	-	11.776	-	-	85.010
Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering								
Reserve Bedrijfsvoering	13.454	-	3.440	-	3.175	-	-	13.719
Reserve GO-Gelden	2.263	-	-	-	2.163	-	-	100
Reserve Huisvesting	12.959	-	-	-	762	-	-	12.196

Reserves ter dekking van kapitaallasten								
Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	140	-	-	-	140	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	14.507	-	-	15.806	132	-	-	30.181
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	50.786	-	-	23.756	-	-	-	74.542
Resv. Kapitaallasten invest.kunstwerken (Prog. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	0	-	-	-	-	-	-	0
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	3.890	-	-	1.703	-	-	-	5.593
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.663	-	-	140	70	-	-	3.733
Totaal bestemmingsreserves	**859.782**	**0**	**139.945**	**135.537**	**178.742**	**135.537**	**2.962**	**818.023**
Totaal reserves(a + b)	**1.045.779**	**17.887**	**145.660**	**135.537**	**222.083**	**135.537**	**2.962**	**984.281**
Resultaat 2022								24.611
Totaal eigen vermogen								1.008.892

Algemene reserve

Doel:
De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Vanuit de resultaatbestemming van 2021 is er € 17,8 mln gestort in de Algemene Reserve.

Stortingen:
In 2022 is € 5,7 mln gestort in de Algemene Reserve. Dit betreffen de volgende toevoegingen:
* € 2,1 mln: vanuit de ruimte in de begroting 2022
* € 1,6 mln: Betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties
* € 1 mln: ten behoeve van de weerstandscapaciteit deelname ROM
* € 1 mln: Omzetten van storting reserve investeringen kunstwerken naar algemene reserve ivm gewijzigde dekking onderliggende projecten

Onttrekkingen:
In 2022 is € 43 mln aan de algemene reserve onttrokken. Dit bedrag bestaat uit:
* € 26 mln: onttrekking conform het coalitieakkoord
* € 13,6 mln: betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties
* € 1,5 mln: Betreffen onttrekkingen vanuit de decembercirculaire 2021. Het gaat hierbij om decentralisatie-uitkeringen die uit het resultaat van 2021 geoormerkt gestort zijn in de algemene reserve. Met deze onttrekking wordt het budget opgehoogd waarvoor de middelen in eerste instantie zijn uitgekeerd.
* € 1,0 mln: ten behoeve van Tata Steel

Stand:
Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2022 bedraagt € 410 miljoen. 25% hiervan is € 102,5 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's €19,2 miljoen voor het komende jaar zijn en €34,9 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 102,5 miljoen moet zijn. De algemene reserve voldoet hiermee aan de kaders zoals die hiervoor zijn opgesteld.

Toelichting bestemmingsreserves

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2022 € 3,5 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ruim € 1 miljoen uitgegeven. De middelen zijn besteed aan de Uitvoeringsregeling Landschapsontwikkeling Westeinderscheg met een bedrag van € 724.000. Daarnaast is er een subsidie buiten UVR verstrekt voor € 70.000 en zijn er voor een bedrag van € 246.000 proceskosten gemaakt. Hiernaast is er € 750.000 overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam ten behoeve van de Liniedijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 bedraagt € 2,9 miljoen. Dit zal volgens het bestedingsplan aan diverse Landschapsversterkingsprojecten uitgegeven worden.

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen € 3 miljoen en € 300.000 voor het Leefbaarheidsfonds en proceskosten (conform Coalitieakkoord) en € 120.000 voor het Actieprogramma Geluid (tweede begrotingswijziging 2022).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op Hollandse Luchten (€ 708.000), Capaciteitskosten (€ 351.000), Proceskosten (€ 377.000), Tata Steel (€ 289.000), Actieplan geluid (€ 54.000), Scherp Vergunnen (€ 42.000) en dagboekonderzoeken (€ 3.000).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 7,3mln.) zullen worden ingezet voor de in het bestedingsplan opgenomen activiteiten (Gezondheidsonderzoeken, Monitoring omgevingskwaliteit, diverse uitvoeringsregelingen etc.).

	Reserve Klimaatadaptie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	In 2021 is conform het Coalitieakkoord € 1,5 miljoen in de reserve gestort.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen subsidieverleningen op grond van de uitvoeringsregelingen onderzoek en fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (resp. € 48.400 en € 880.000) en proceskosten (€ 225.000). Daarnaast is er aan capaciteitskosten € 107.000 onttrokken aan de reserve. Tenslotte is er een bedrag van € 286.000 vrijgevallen ter dekking van de kosten van 2 FTE voor intensivering van het VTH beleid. De kosten van deze 2 FTE moesten uit de eigen begroting gevonden worden.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 140.000 onttrokken aan de reserve
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 is nihil.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.3
Toelichting stortingen	Er is € 2,2 miljoen in de reserve gestort, dit heeft voornamelijk betrekking op een overhevelingen vanuit de reserve Groen. Hiermee worden de middelen die vanuit de reserve Groen toegezegd zijn voor het Gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 1,8 miljoen hebben betrekking gehad op onder andere de volgende projecten: • Bureaukosten € 214.000 • Herstel legakkers € 338.000 • Baggeren € 1,1 miljoen
Toelichting stand	De stand eind 2022 is € 15,3 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNN.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.3
Toelichting stortingen	Ter dekking van capaciteitskosten is € 319.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van capaciteitskosten is € 455.000 onttrokken aan de reserve. Daarnaast is € 640.000 onttrokken t.b.v. bodemtaken van de Omgevingsdiensten. De overige € 930.000 is benut voor de uitvoering van en subsidieverlening voor bodemsaneringen.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 25,7 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 3, Ruimte en Water, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Totaal is er in 2022 een bedrag van € 25,5 miljoen in de reserve gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 8,8 miljoen Rijksmiddelen; • € 1,6 miljoen uit het budget Subsidies Natuur-en Landschapsbeheer (ter compensatie van eerdere onttrekkingen); • € 8,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (KRW, Bodemdaling en Masterplan Biodiversiteit); • € 2 miljoen extra bijdrage realisatie NNN uit KB 2019; • € 307.000 opbrengsten uit grondverkopen van SGG gronden; • € 4,4 miljoen overige stortingen ten behoeve van de uitvoering van diverse projecten.
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen hebben naast de kosten voor diverse projecten o.a. betrekking gehad op: • € 2,1 miljoen voor SNL regelingen; • € 2 miljoen voor Functieverandering SKNL; • € 1,4 miljoen voor Natuurherstelmaatregelen; • € 1,5 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; • € 1,1 miljoen voor Masterplan Biodiversiteit; • € 798.000 proceskosten Regiebureau. Hiernaast is er € 4,5 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen, € 23,7 miljoen naar de reserve verleende subsidies OD 5.1.1 (voor subsidies groter dan € 1,5 miljoen), € 2 miljoen naar de reserve OVP en € 750.000 naar de reserve Laag Holland.
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 67.000 gestort in de Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Toelichting onttrekkingen	Voor de lasten van een aantal kleinere projecten is € 230.000 onttrokken aan deze reserve in 2022.
Toelichting stand	Het restant van de reserve wordt met name ingezet voor de vervanging van buurtbussen, aanpassingen aan OV knooppunten en om uitgestelde projecten door corona te kunnen realiseren.

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingskosten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	In de komende 16 jaar zal nog telkens een bedrag € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 16 jaar volledig besteed.

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	Voor capaciteitskosten is € 107.000 gestort, daarnaast is € 261.000 overgeheveld uit de reserve Stelling van Amsterdam (SvA).
Toelichting onttrekkingen	Voor het project 'Verder met de vesting' is € 600.000 overgeheveld naar de reserve SvA, daarnaast is € 272.000 overgeboekt naar reserves Groen en OVP i.v.m. faunapassages en wandelpaden OVP.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2022 bedraagt € 14,8 mln. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2022 € 5 miljoen gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 1,4 miljoen betroffen vooral subsidies. In het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds gaat het om 2 subsidies met een totaal bedrag van € 226.000. Buiten UvR zijn er 2 subsidies verleend met een totaal bedrag van € 999.000. Hiernaast is er € 6,8 miljoen overgeheveld naar de Reserve verleende Cofinanciering Waddenzee (voor subsidies groter dan € 1,5 miljoen).
Toelichting stand	De stand eind 2022 is € 5 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied, zie verder het bestedingsplan.

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve ‘Herstructurering Bedrijventerreinen’ opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode wordt jaarlijks € 2,5 miljoen gestort in de reserve in kader "Duurzaam doorpakken"
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor subsidie verleningen voor de HIRB plus regelingen totaal € 1,5 miljoen. Dit betrof subsidies voor: a. Fysieke herstructurering van bedrijventerreinen en havens met focus op duurzaamheid (€ 0,7 miljoen), b. Procesmaatregelen als onderzoek en visievorming & organiseren van beheer van bedrijventerreinen en havens (€ 225.000), c. Procesmaatregelen als onderzoek, visievorming en organiseren van beheer van winkelgebieden (€ 503.000). d. subsidie onder meer pilotprojecten, planvoorbereiding en experimenten voor transformatie van winkels naar woningen (€ 100.000). Hier tegenover zijn beschikkingen die zijn afgegeven in eerdere jaren (deels) niet doorgegaan. Hierdoor is geld (€ 44.000) teruggekomen in de reserve
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 3,1 miljoen. Deze middelen worden naast de jaarlijkse stortingen (€ 2,5 miljoen) ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB regelingen (3,4 miljoen), regelingen verblijfsrecreatie (€ 275.000), wonen en winkels (€ 25.000) en Transformatie en herstructurering terreinen langs de Ringvaart (€803.000).

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is een bedrag van € 2.000 gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is € 261.612 onttrokken als gevolg van verstrekte subsidies aan o.a. de gemeente Rotterdam.

Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen conform het bestedingsplan worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.5
Toelichting stortingen	Op basis van de Eerste begrotingswijziging (EBW) is € 1,8 mln. overgeheveld vanuit de reserve Duurzame Landbouw (in het kader van de POP3 verplaatsingsregeling glastuinbouw).
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is er €4,2 miljoen aan de reserve onttrokken voor POP3 subsidie regelingen. Deel hiervan had betrekking had op uitvoeringskosten RVO (€ 966.000). Verder is er sprake geweest van negatieve onttrekkingen voor Technische bijstand (€ 319.000) die retour is ontvangen voor uitvoeringskosten RVO.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2022 bedraagt € 4,3 miljoen, deze middelen worden ingezet voor de POP3 regelingen en de uitvoeringskosten hiervan.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.1
Toelichting stortingen	In 2022 is gestort in de reserve € 5,1 miljoen. Hiervan betrof € 3,3 miljoen Rijksmiddelen voor monumentenzorg.
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen was € 5,3 miljoen. Dit was ten behoeven van de volgende uitvoeringsregelingen: Restauratie Rijksmonumenten NH (€ 5 miljoen), Onderhoud Provinciale monumenten (€ 92.000) en Onderzoek duurzaam benutten monumenten (€ 103.000). Verder betrof dit Herbestemming Loods (€ 113.000) en opdrachten ten behoeven van rijks en provinciale monumenten (€ 11.000).
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is in de reserve nog € 3,3 miljoen beschikbaar dat zal worden ingezet voor programma behoud en herbestemming monumenten

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.2

Toelichting stortingen	In 2022 is € 25 miljoen in de reserve gestort. Hiervan is € 10 miljoen overgeheveld uit de reserve OPI. De stortingen zijn gelijk aan de jaarlijks in de begroting opgenomen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen voor 2022 is € 58 miljoen. Hiervan is € 6,5 miljoen overgeheveld naar de reserve verleende subsidies O.D. 4.1.2. De overige onttrekkingen bestaan uitdiverse projecten die in 2022 zijn uitgevoerd. . Onder andere voor de ZuidAs Terminal (30 miljoen), de Zaanbrug (3 miljoen) en voor uitvoeringsregelingen in het kader van kleine infrastructurele werken.
Toelichting stand	Er staat nog een aantal projecten op stapel om uit deze reserve gedekt te worden. Onder andere voor de Boerenverdrietsluis, de HOV Huizen, de A9 bij Heiloo en meerdere kleinere projecten.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	Conform begroting is € 21 miljoen in deze reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	Omdat er een tweetal grote projecten is afgerond is het bedrag dat daarvoor in deze reserve stond opgenomen overgeheveld naar de reserve kapitaallasten. Het gaat om de projecten investeringsprojecten HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum en Trajectbenadering N243a.
Toelichting stand	Uit het resterende saldo van deze reserve worden onder andere de volgende infrastructurele projecten gedekt: Haven Boekelmeer, ondertunneling Broek en Waterland, AVANT, HOV projecten en aanpassingen van N-wegen.

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	4.1.1
Toelichting stortingen	Er is conform begroting € 405.000 gestort in deze reserve in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Voor de projecten 'bouwen aan bereikbaarheid slim & duurzaam', verkeersveiligheid en actieve mobiliteit en meerdere kleinere projecten is in 2022 € 728.000 onttrokken uit deze reserve.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve gaat ingezet worden voor verkeersveiligheid, voorlichting en actieve mobiliteit.

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	Geen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekkingen
Toelichting stand	Ultimo 2022 is de stand van deze reserve nihil.

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Storting van € 395.000 voor Circulaire provinciale infrastructuur o.g.v. Kaderbrief 2019. Daarnaast overheveling van € 6,8 mln. budget Smart Mobility vanuit de reserve OPI conform EBW 2022.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekkingen t.b.v. uitgaven Focus Smart Mobility (€ 1.090.000) en andere innovatieprojecten als Beter benutten, I-centrale en transitie naar circulaire economie (totaal € 677.000). Daarnaast een overheveling naar de reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten van € 1.703.000 ter dekking van de kapitaallasten van investeringen in LED-verlichting en zonnefietspad.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 bedraagt € 17,1 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.3

Toelichting stortingen	In 2022 is € 4.664.000, gestort in de reserve Energietransitie. Dit is als volgt opgebouwd: • € 2.867.000 - Verdeling van de € 9.000.000 die is afgesproken in het klimaatakkoord • € 1.100.000, - Voor het klimaatneutraal maken van de eigen organisatie • € 697.000,- Uitvoeringskosten klimaatakkoord mei circulaire 2022.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is in totaal € 3.153.082 onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 1.118.000 naar Energietransitie algemeen gegaan voornamelijk aan een subsidie aan de IS IJmondgemeentes (circa 1 mln). € 570.000 is onttrokken voor het Energieneutraal maken van de eigen organisatie. € 300.000 is onttrokken voor het SBUR New Energy Coalition Lidmaatschap. € 569.268 voor Capaciteitskosten. De overige items zijn kleiner dan € 250.000 en bestaan voornamelijk uit proceskosten en kleinere subsidies. Daarnaast is conform begroting 2022 € 5,3 mln. overgeheveld naar reserve Duurzame Elektriciteit en € 9,2 naar reserve Warmtetransitie.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 is € 15,4 mln. In 2022 is de reserve Energie transit- 569.268 ie gesplitst in 3 reserves ; Resv. Energietransitie, Resv. Warmtetransitie, Resv. Duurzame Elektriciteit.

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.4
Toelichting stortingen	In 2022 is € 350.000,- is in de reserve Circulaire Economie vanuit het coalitieakkoord 2019-2023.
Toelichting onttrekkingen	Aan de hand van de actieagenda circulaire economie is een kasraming opgenomen. Bij de LBW is er twee keer hier op afgeraamd. De totale ontrekking komt hierdoor uit op € 584.000,-
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 is € 1.362.000,- Het eindsaldo gaat ingezet worden voor uitvoering van de actieagenda 2021-2025.

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking aan deze reserve bestaat uit de overheveling van € 554.000 naar de Reserve Warmte transitie.
Toelichting stand	Het saldo van de reserve is op balansdatum € 0,-.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	Beschikbaar
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Conform begroting is er 5 miljoen in deze reserve gestort in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Voor het stationsgebied in de gemeente Haarlem is in 2022 een subsidie verstrekt van € 5 miljoen. Om deze reden is dat bedrag vanuit deze reserve overgeheveld naar de corresponderende subsidiereserve.
Toelichting stand	Het resterende saldo van deze reserve wordt onder andere ingezet voor de Poort van Hoorn, Alkmaar Noord en voor een OV knooppunt in de gemeente Hilversum.

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.4
Toelichting stortingen	In 2022 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting stand	De resterende onttrekking van € 341.000 is een vrijval vanwege geen bestedingsdoel.

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Geen stortingen
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekkingen
Toelichting stand	Ultimo 2022 is de stand van deze reserve nihil.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	Geen stortingen In 2022 is € 140.000 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven vanuit de reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is € 70.000 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting van € 23.756.000 miljoen is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van het tot afronding gekomen investeringsproject HOV-03 't Gooi Huizen-Hilversum.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is er in de reserve nog € 74,5 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van investeringen in het Openbaar Vervoer

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017

Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting van € 16.703.000 voor Groot onderhoud wegen. Daarnaast overheveling van € 3.575.000 uit de reserve GO Vaarwegen.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 16.089.000 onttrekking ter dekking van uitgaven groot onderhoud aan de provinciale weginfrastructuur. Daarnaast een vrijval ten gunste van de exploitatie t.b.v. groot onderhoud aan de wegen met een omvang van € 1,4 mln.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud wegen.

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.6
Toelichting stortingen	Reguliere storting in de reserve Groot Onderhoud Vaarwegen van € 7.356.000.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking van € 3.575.000 wegens overheveling naar reserve GO Wegen, onttrekking van € 3.376.000 vanwege uitgevoerd groot onderhoud vaarwegen en vrijval van € 1.251.000 t.g.v. Vast onderhoud provinciale vaarwegen.
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.3
Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal ca. € 1,5 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de diverse Uitvoeringsregelingen, totaal een bedrag van € 800.000 waarvan voor de UVR Uitbreiding Vaarnetwerk Kleine Pleziervaart 2022 € 0,5 miljoen. Hiernaast is er ruim € 0,5 miljoen uitgegeven aan subsidies buiten UVR. De rest van de uitgaven hadden betrekking op proceskosten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 bedraagt € 3,5 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 - 2025 plaatsvinden.

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.8
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.553.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 1.887.065 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2022.

Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we de kosten van aanschaf van laptops, I-pads en smartphones. In 2022 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 1.610.721). Voor de I-projecten zijn in de begroting structurele middelen gereserveerd. Wanneer de kosten in een jaar hoger zijn dan de structureel begrote middelen, wordt het meerdere aan kosten onttrokken uit de reserve. In 2022 ging het om een bedrag van € 1.364.773. In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2022 bedroegen de kosten € 109.793. Voor de publiekstribune bij het Huis van Hilde is € 80.000 besteed. Tenslotte is in het kader van organisatieveranderingen € 9.478 uitgegeven.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 13,7 miljoen is voor projecten in het I-domein € 5,4 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads en smartphones is € 2,5 miljoen gereserveerd. Voor huisvestingsprojecten (onder andere ten behoeve van het hybride werken) is € 4,6 miljoen beschikbaar. Voor aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen is nog € 0,6 miljoen gereserveerd. Tenslotte is € 0,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	In 2022 is er € 1.598.500,- gestort dit komt doordat op 1 januari de samenwerkingsovereenkomst voor de uitvoering van het programma De Kop Werkt! 2017-2020 beëindigd. Met het eindigen van de samenwerking overeenkomst valt een bedrag van € 5,4 miljoen vrij. Hiervan is € 1,6 mln. gestort in de Reserve Ontwikkeling Havencomplexen.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 1.567.552,-. Hiervan is € 1.000.000,- voor de LSBU Port of Den Helder, € 538.000 voor de Duurzame zeehavens en circa € 30.000,- voor het Opstellen MER en bestemmingsplan.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2022 bedraagt € 4.074.000,-

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.2
Toelichting stortingen	In 2022 is conform het Coalitieakkoord € 50.000 in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: € 1.307.000 voor de Uvr subsidie APRK, proceskosten van € 76.000, bijdrage DNA van € 50.000 en een bijzondere opdracht Omgevingsdiensten (€ 157.000). Verder is een negatieve last verwerkt van € 992.000 als gevolg van een verplichting die in 2021 was opgenomen die niet is gerealiseerd. Tenslotte is nog een voordeel van € 61.000 verantwoord in verband met afrekening van subsidies.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.4
Toelichting stortingen	De storting in de reserve was € 15,8 miljoen voor de dekking van de kapitaallasten van het investeringsproject Trajectbenadering N243a.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 132.000 onttrokken ter dekking van kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur.
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is er in de reserve nog € 30,2 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.2.3
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). Deze regeling had een beperkte looptijd. Aanvragen konden worden ingediend tot oktober 2022. De medewerkers die op dat moment geen gebruik hadden gemaakt van hun talentbudget, kregen het niet-bestede deel in november als salaris uitbetaald. De uitgaven worden gedekt uit de reserve GO-gelden.
Toelichting stand	Omdat er in 2022 opleidingen zijn aangevraagd die pas in 2023 worden gevolgd, resteert er budget in de reserve om de betreffende opleidingskosten in 2023 te dekken.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.2
Toelichting stortingen	In 2022 is er € 4,9 miljoen in de reserve gestort voor de MIT regeling en € 750.000 voor het programma PIM en Versnellingsprogramma GO!-NH.

Toelichting onttrekkingen	In 2022 is er € 5,1 miljoen aan de reserve onttrokken waarvan € 3,4 miljoen aan de MIT regelingen. Verder is geld onttrokken voor het programma PIM (€ 667.000), voor het Versnellingsprogramma GO!-NH (€ 206.000), voor NHN incidentele subsidie ROM (€ 395.000), ten behoeven van beheerskosten innovatiefonds (€ 165.000), voor het innovatiefestival (€ 95.000) en voor European digital innovation hub (€ 150.000).
Toelichting stand	Per 31-12-2022 is er in de reserve nog € 12,3 miljoen beschikbaar. Een deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT regeling 2022 R&D projecten, MIT regelingen 2023, uitvoeringskosten van de MIT regelingen, programma PIM, het Versnellingsprogramma GO!-NH, beheerskosten voor het Innovatiefonds, European digital innovation hub en het Innovatiefestival. En een deel is beschikbaar ter dekking van de risico's van de investeringen in het Innovatiefonds.

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.1.4
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De middelen zijn ingezet voor de POP3 verplaatsingsregeling glastuinbouw (€ 1,8 miljoen).
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2022 is nihil.

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.1
Toelichting stortingen	N.v.t.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonakkoorden (€ 633.000) en de Uvr Woonvisie € 20.000), opdrachtverlening voor woonvisie (€ 422.000), opdrachten voor onderzoek naar huisvesting voor buitenlandse werknemers (€ 48.000) en overige opdrachten (€ 13.000). Aan Vereniging Dorpswerk NH toekomstplan is € 41.000 verleend en aan capaciteit is € 50.000 onttrokken.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.3.2
Toelichting stortingen	Er is conform het Coalitieakkoord € 1,2 miljoen gestort.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Versnelling woningbouw (€ 560.000), en opdrachtverlening (€ 31.000). Daarnaast zijn subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend aan de gemeente Amsterdam: € 440.000 MRA, organisatiekosten, € 22.000 voor MRA flexibele schil en € 20.000 MRA ontwikkeling uniforme methodiek. Voor gebiedsontwikkeling is € 83.250 verstrekt en voor capaciteit is € 145.000 onttrokken. Een bedrag van € 4.869.000 is naar de reserve Woningbouw subsidies overgeheveld.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	De verantwoorde stortingen betreffen de overhevelingen uit de Reserve Landschap (€ 750.000) en de Reserve Groene Uitleg (€ 600.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen bestaan uit een overheveling naar de Reserve Groene Uitleg (€ 261.000) en een onttrekking in verband met gemaakte kosten van € 26.151.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2022 is € 8.221.711. De reserve is bestemd voor het uitvoeren van de uitvoeringsagenda 2023 t/m 2025.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Er is bij de 2e Begrotingswijziging 2022 een bedrag van € 750.000 vanuit de reserve Groen in de reserve Laag Holland gestort. Dit is bestemd voor de proceskosten zoals een ecologische visie, een beheercheck, een gebiedsplan en een beheer- en inrichtingsplan.
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er ca. € 500.000 uitgegeven, hiervan is € 250.000 aan capaciteitskosten, € 172.000 voor een subsidie buiten UVR en de rest aan proceskosten. Hiernaast is er een bedrag van € 447.000 teruggevloeid in de reserve, dit omdat we de desbetreffende subsidies die we in het jaar 2020 ten laste van de reserve Laag Holland geboekt hebben in 2022 alsnog ten laste van de SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland gebracht hebben.
Toelichting stand	De stand eind 2022 is € 4,3 miljoen en is vooral bedoeld voor subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland (SPUK regeling L7 voor Vitaal Platteland).

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.7
Toelichting stortingen	Overheveling vanuit de reserve Innovatieprojecten Mobiliteit van € 1.703.000 ter dekking van de kapitaallasten van investeringen in LED-verlichting en zonnefietspad.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.

Toelichting stand	De stand van de reserve kapitaallasten Innovatieprojecten is eind 2022 € 5,59 miljoen. Dit bedrag is bestemd ter dekking van de toekomstige kapitaallasten

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.2.5
Toelichting stortingen	De stortingen bestaan uit de overheveling van een bedrag van € 4.541.000 uit de Reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst.

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 zijn er geen nieuwe stortingen geweest in het Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen in 2022 zijn in totaal € 11.776.000 deze onttrekkingen bestaan o.a. uit: Maatschappelijk vastgoed (€ 1.564.000) dit geld is besteed aan de verduurzaming van culturele instellingen, verduurzaming sportaccommodaties en het ontzorgingsprogramma sportbedrijven. Particuliere woningeigenaren (€ 200.000) Bedrijventerreinen (€ 3.422.000) dit geld is besteed aan UVR HIRB+ Duurzaamheid 2021, UVR oplossingen bij netcongestie en een onderzoeksopdracht Versterken maatschappelijke sector (€ 2.919.000) Proceskosten (€ 200.000) Arbeidsmarkt (€ 1.155.000) - diverse subsidies voor het ondersteunen van de arbeidsmarkt. Capaciteitskosten (€ 569.000)
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2022 is € 85 mln hiervan is 47 mln al bestemd. Binnen de reserve voor het EHDF is nog € 53 mln. niet bestemd.

	Reserve investeringsimpuls duurzame zeehavens
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	

Operationeel doel	3.2.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Er zijn geen onttrekkingen gedaan in 2022.
Toelichting stand	Hierdoor is er ook geen saldi in 2022.

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is in totaal € 3.928.667 gestort in de reserve Duurzame Elektriciteit. Dit geld bestaat uit de verdeling van de reserve Energietransitie € 2.866.667,- en het ontvangst van de mei circulaire 2022 Regionale Energie Strategieën. In de reserve Duurzame Elektriciteit is € 5.272.000 overgeheveld vanuit de Resv. Energietransitie.
Toelichting onttrekkingen	Er is in totaal € 3.524.000 onttrokken aan de reserve Duurzame Elektriciteit. Hiervan is € 1.589.500 besteed aan de RES middelen, € 430.000 aan de UVR Zonne-energieleverend parkeerterrein. De overige onttrekking zijn lager dan € 250.000 en bestaan uit proces kosten en kleinere subsidies.
Toelichting stand	Het eindsaldo 31-12-2022 is € 5.676.000,- . In 2022 is de totale reserve Energietransitie opgedeeld in drie reserves; Energietransitie, Warmte transitie en Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Warmte Transitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	In 2022 is de reserve Energietransitie opgedeeld in 3 verschillende reserves, gekoppeld aan 3 verschillende operationele doelen. De stortingen in de reserves voor 2022 en verder worden verdeeld over deze 3 operationele doelen.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 7.176.000 onttrokken aan de reserve Warmte Transitie dit geld is voornamelijk besteed aan diverse subsidies. • Uvr dzhs initiatieven burgercollectieven (€ 395.334) • UVR warmtetransitie gebouwde omgeving NH (€ 199.193) • UVR SEB Noord-Holland 2021 (€ 4.086.499 • UVR Warmtetransitie gebouwde omg NH 2022 (€ 334.197) Het overige geld is besteed aan: LSBU Greenport Alsmeer (€ 51.500) Servicepunt Duurzame Energie (€ 766.257) Intentieovereenkomst HAL (€ 2.285) Warmtetransitie proceskosten (€ 60.380) Geothermie (€ 1.422.369)

Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2022 is € 5.801.000,- . In 2022 is de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmte transitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 20222
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.2
Toelichting stortingen	Bij de UVR SEB Noord-Holland wordt 1 subsidie verleend aan de gemeente Amsterdam van € 2,63 miljoen, omdat dit hoger is dan €1,5 miljoen. Moet dit worden gestort in de subsidie reserve Warmtetransitie.
Toelichting onttrekkingen	Onttrekking uit subsidiereserve SEB voor lasten € 320.000 in 2022, onderdeel van de verstrekte subsidie aan de gemeente van € 2,63 miljoen
Toelichting stand	Er is maar 1 storting en 1 onttrekking geweest bij deze reserve. Dit verklaart de stand € 2.319.000,-.

	Reserve subsidies OV fonds
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	Niet gemaakt
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	Voor de meerjarige subsidie van boven € 1,5 miljoen aan de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied is € 5 miljoen in de reserve subsidies gestort. Daarvan is € 2,4 miljoen in het lopende boekjaar weer onttrokken, omdat dat deel ziet op de activiteiten voor 2022.
Toelichting onttrekkingen	Voor de meerjarige subsidie van boven € 1,5 miljoen aan de gemeente Hilversum voor de ontwikkeling van de stationsgebied is € 5 miljoen in de reserve subsidies gestort. Daarvan is € 2,4 miljoen in het lopende boekjaar weer onttrokken, omdat dat deel zit op de activiteiten voor 2022.
Toelichting stand	De stand van de reserve bij het opmaken van de jaarrekening wordt gevormd door de meerjarige subsidies van boven € 1,5 miljoen, die volgens de regels voor het verantwoorden van de subsidies niet in een boekjaar mogen worden verantwoord. Bij deze subsidiereserve gaat het onder andere om de subsidie voor het stationsgebied Hilversum en de subsidies voor de Poort van Hoorn.

	Reserve subsidies Bloemendalerpolder
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	N.v.t
Toelichting onttrekkingen	De hogere kosten hebben betrekking op de subsidieverlening GEM Bloemendalerpolder, die was begroot op € 750.000,- maar is uiteindelijk € 1,3 mln. geworden. Het is namelijk gelukt om meer uit te voeren in 2022.
Toelichting stand	De eindstand per 31 december 2021 is € 612.000. Dit zal ingezet worden ter dekking van de subsidie van de Bloemendalerpolder.

	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021

Bestedingsplan	Niet aanwezig, want dit betreft een technische subsidiereserve
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Er is € 6.490.000 gestort vanuit de reserve uitvoeren Mobiliteitsbeleid voor de subsidieverleningen voor HOV Huizen.
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is ruim € 5,5 miljoen onttrokken uit deze reserve voor de subsidies die op dit jaar betrekking hebben. Het gaat om subsidies voor HOV Huizen en de Uithoornlijn.
Toelichting stand	De stand van de reserve is bedoeld voor de subsidie-afwikkeling voor de projecten Uithoornlijn en HOV Huizen

	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2022 is € 23,7 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Groen ter dekking van de subsidies van meer dan € 1,5 miljoen uit de Uvr. Natuurherstelmaatregelen 2022.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 4 miljoen onttrokken voor de in deze reserve opgenomen subsidies.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2022 is € 21 miljoen. Dit is bestemt voor de resterende uitbetalingen van de in deze reserve opgenomen subsidies.

	Reserve subsidies Laag Holland
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Geen
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	Geen, er zijn binnen het operationeel doel Gebiedsprogramma Laag Holland nog geen subsidies van meer dan € 1,5 miljoen verstrekt.

	Reserve verleende subsidies woningbouw
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	
Instellingsbesluit	Tweede begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	
Toelichting stortingen	De storting van € 4.869.000 betreft de overheveling van dit bedrag uit de Reserve Woningbouw.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2022 € 485.000 onttrokken aan deze reserve. De onttrekkingen betreffen de daadwerkelijk uitbetaalde subsidies die uit deze reserve worden gefinancierd.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2022 is € 4,4 miljoen.

	Reserve verleende cofinanciering Waddenzee
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2022
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	In 2022 is € 6,8 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Cofinanciering Waddenzee ter dekking van de subsidie voor Waddenbaai fase I.
Toelichting onttrekkingen	Geen

Toelichting stand	De stand per 31 december 2022 is € 6,8 miljoen. Dit is bestemt voor de subsidie Waddenbaai fase I.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekkingen		Boekwaarde 31-12-2022
			Bestedingen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.860		185		2.675
Voorziening Kosten reorganisatie	25			25	0-
Voorziening Pensioenen leden GS	10.894		457	1.317	9.120
Voorziening Grondwaterheffing	2.761	511			3.272
Voorziening Bodembeheertaken	2.121	267	395	-	1.993
Voorziening sanering Parnassia	1.960	-	-	-	1.960
Voorziening Agriport	1.250	3.750			5.000
Voorziening bovenwettelijk verlof	-	4.819	-	-	4.819
Totaal voorzieningen	**21.872**	**9.347**	**1.037**	**1.342**	**28.840**

Toelichting voorzieningen

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	185.000	2.675.000

Toelichting stortingen	Geen stortingen in 2022.
Toelichting onttrekkingen	Het bedrag voor het risico Tata/Harsco ad € 185.000 is in 2022 afgewikkeld (terugbetaald).
Toelichting stand	In deze voorziening zitten de risico voor de volgende onderdelen: - Planschade de Ronde Hoep - Dwangsommen Tata/Harsco (incl. wettelijke rente) Voor het bedrag van het risico van de Ronde Hoep hebben in 2022 geen mutatie plaatsgevonden. Het bedrag voor het risico Tata/Harsco is in 2022 afgewikkeld en het restant van € 222 is vrijgevallen.

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	25.000	0
Toelichting stortingen	N.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	In 2022 is het resterende deel van de voorziening vrij gevallen.	
Toelichting stand	De voorziening is conform de eerdere besluitvorming in 2022 opgeheven.	

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	1.317.000	9.120.000
Toelichting stortingen	In 2022 heeft geen storting plaatsgevonden.	
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 456.785,81. Omdat de voorziening hoger was dan benodigd volgens de berekening van APG is er in 2022 sprake geweest van een vrijval van € 1.317.000.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen.	

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
511.000	0	3.272.000

Toelichting stortingen	De storting is het verschil tussen de ontvangen grondwaterheffing en de gemaakte kosten in 2022.
Toelichting onttrekkingen	N.v.t.
Toelichting stand	Op grond van de Waterwet, artikel 7.7 mag de Grondwaterheffing uitsluitend worden ingezet voor: - maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoekingen; - het houden van een register ter zake van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - onderzoek naar en de vergoeding van schade. Afgelopen jaren is de omvang van de voorziening geleidelijk gestegen. Als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincies bij in werking treden van de Omgevingswet zal de voorziening de komende jaren naar verwachting geleidelijk afnemen. Daarnaast is een buffer vanwege vergoeding van onvoorziene schade gewenst. Bij onvoorziene schade of bij het compenseren van negatieve gevolgen kan het gaan om grote bedragen.

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
267.000	395.000	1.993.000

Toelichting stortingen	De storting van € 266.500,00 betreft een bijdrage van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) met betrekking tot de Laarder Wasmeren.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekking van € 394.675,00 betreft uitgaven t.b.v. het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2022 bedraagt € 1.993.000. Dit betreft toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
0	0	1.960.000
Toelichting stortingen	Geen storting	
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekking	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is gebaseerd op de nog verwachte uitgaven om de bodemsanering Parnassia af te kunnen ronden.	

	Voorziening Agriport
Doel	Herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Provincie Noord-Holland ontvangt hiervoor gelden van derden, welke besteed moeten worden voor dit specifieke doel.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2021. Op basis van het BBV (artikel 44 lid 2) moet een voorziening worden ingesteld voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2021 Eindigt op: Geen einddatum (bij besteding middelen)

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
3.750.000	0	5.000.000
Toelichting stortingen	De storting ad € 3.750.000 betreffen de van derden ontvangen gelden over 2022.	
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekking	
Toelichting stand	Het saldo ad € 5.000.000 bestaat uit gelden die van derden zijn verkregen en (cf. de vaststellingsovereenkomst) besteed moeten worden voor herinrichten van een kruispunt A7 met de N239. Het project zou naar verwachting in 2022 starten echter door vertraging wordt deze doorgeschoven naar 2026/2027.	

	Voorziening Bovenwettelijk verlof
Doel	Voorziening is gevormd ter dekking van de toekomstige opname van (gespaard) bovenwettelijk verlof.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2022. Op basis van uitspraken van de commissie BBV, in aanvulling op de Notitie-Arbeidsgerelateerde verplichtingen 2013, moet een voorziening worden gevormd voor bovenwettelijk verlof die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: December 2022 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2022
4.819.000	0	4.819.000
Toelichting stortingen	In 2022 is het saldo dat per 31-12-2022 aan gespaard verlof per medewerker openstaat aan de voorziening toegevoegd. Het saldo is opgebouwd op basis van uren maal tarief.	
Toelichting onttrekkingen	Geen onttrekking	
Toelichting stand	Het saldo ad € 4.819.000 bestaat uit gespaard bovenwettelijk verlof. Dit saldo loopt af wanneer dit verlof in toekomstige jaren wordt opgenomen.	

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2022	31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Nazorgfonds)	2.810	12.835
Overige schulden		
Crediteuren	169	430
Nog af te dragen loonheffing	4.697	4.492
Nog af te dragen omzetbelasting	2119	585
Nog af te dragen pensioenpremies	1.614	1.466
Nog te betalen Rijk	7.152	7.459
Overige nog te betalen	167	178
	15.918	14.610
Totaal netto-vlottende schulden	18.728	27.446

De netto-vlottende schulden zijn gedaald t.o.v. 2021. Deze worden veroorzaakt door het saldo Nazorgfonds.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2022	31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te betalen subsidieverplichtingen	219.108	184.036
Nog te betalen verplichtingen	69.777	73.202
Vooruitontvangen bedragen		
Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		
Europese overheidsorganen	18	52
het Rijk	103.411	80.568
Overige Nederlandse overheidsorganen	10.920	11.740
Overig	241	87
	114.590	92.447
Totaal overlopende passiva	403.475	349.685

Het saldo van de overlopende passiva is gestegen met € 53,8 mln. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van € 22,1 mln aan nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen (zie onderstaand overzicht). Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. De subsidie en nog te betalen verplichtingen zijn daarnaast toegenomen met € 25,9 mln.

De subsidieverplichtingen zijn inclusief subsidieverplichtingen voor ANLB-subsidies. In 2022 bedragen deze subsidieverplichtingen € 1,3 mln. Voor 2021 was een bedrag (in de jaarrekening) opgenomen van € 2,0 mln. De werkelijke facturatie over 2021 (binnengekomen in 2022) was echter € 3,8 mln. Provincie Noord-Holland moet op basis van deze facturatie voor een hoger percentage van de totaal uitgekeerde subsidielasten bijdragen dan waarvan in de jaarrekening 2021 was uitgegaan. Daardoor was de verplichting over 2021 € 1,8 mln. te laag en het resultaat over 2021 met € 1,8 mln.

te hoog in de jaarrekening 2021 verantwoord. Deze hogere lasten zijn in 2022 alsnog begroot en gerealiseerd binnen operationeel doel 5.2.1 NNN en Agrarisch natuur beheersen. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

De lasten en verplichtingen t.a.v. de begrotingspost 'Natuur- en Landschapsbeheer' zijn voor wat betreft de kosten die middels facturen door RVO aan provincie Noord-Holland worden doorbelast, conform de van de Auditdienst Rijk ontvangen 'Controle verklaring RVO voor jaarrekening doeleinden Noord-Holland' voor het desbetreffende boekjaar, inclusief de stukken waarop de controle verklaring is gebaseerd. Desondanks kan het vóórkomen dat t.a.v. deze kosten in IPO-verband besluiten worden genomen die van invloed zijn op de lasten en verplichtingen zoals opgenomen in reeds afgesloten boekjaren en die achteraf dienen te worden gecorrigeerd.

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	**Saldo 31-12-2021**	**Correctie voorgaand jaar**	**Ontvangen bedragen**	**Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen**	**Saldo 31-12-2022**
	x €1.000	**x €1.000**	**x €1.000**	**x €1.000**	**x €1.000**
EU					
Grass2Grit	34	-	-	34	-
Norths Sea	18	-	-	-	18
Totaal Europese overheidsorganen	*52*	-	-	*34*	*18*
Rijk					
SHIP	87	-	-	31	56
Vaart in de Zaan	1.304	-	-	1.304	-
Bermmaatregelen (E12)	1.453	-	85	123	1.415
Diemerweg	-	-	-	-	-
Regionale Samenwerking en Data Top 15	77	-	-	-	77
IBP-Vitaal Platteland (L7)	4.628	-	-	723	3.905
Culturele voorzieningen Provincies	342	-	-	61	281
Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	17.639	-	-	2.262	15.377
C59 Novi-gebieden (C59)	227	-	91	227	91
i-Diensten Mobiliteit (E34)	580	-	-	101	479
Flexibele inzet woningbouw (C41)	3.400	-	-	270	3.130
Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	-	27.638
Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	1.691	-	-	669	1.022
Snelfietsroutes (E10)	1.119	-	-	-	1.119
Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.250	-	-	24	1.226
Regionale MIT-regeling (F14)	321	-	1.339	1.660	-
Aankoop Veehouderijen bij nat.g	6.864	-	-	-	6.864
Programma Natuur (L16)	9.941	-	14.862	7.593	17.210
Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur (E38)	300	-	-	-	300
Bodem overbruggingsjaar 2021 (E58)	593	-	144	335	402
Bodem overbruggingsjaar 2021 CINDU (E58)	1.114	-	5.886	83	6.917
Bodem overbruggingsjaar 2022 (E83)	-	-	2.678	234	2.444
Woondeals (C81)	-	-	540	34	506
Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies (E52)	-	-	1.428	-	1.428

Regionale MIT-regeling (F25)	-	-	*2.182*	*1.664*	518
Flexibele inzet ondersteuning woningbouw (C210)	-	-	6.644	-	6.644
Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	-	-	2.317	-	2.317
Schone Lucht Akkoord (E53)	-	-	51	33	18
Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	-	-	485	-	485
Programma Aanpak Stikstof (PAS)-melders (L24)	-	-	1.165	-	1.165
Versn.voorst. trans. Landelijk Gebied (L25)	-	-	377	-	377
Totaal Rijk	*80.568*	*0*	*40.274*	*17.431*	*103.411*
					-
Overige Nederlandse overheidsorganen					-
Duinpolderweg	380		-	-	380
MRA-e 2021	472		-	177	296
SHIP	259		-	35	225
N515	250		-	-	250
Kennisontwikkeling bodem	166		12	-	178
Bodemsanering het Gooi	1.965		-	-	1.965
Geothermie	844		-	-	844
Groenfonds	6.376		222	651	5.948
Collectieve Energie Provincies	180		-	-	180
Regionale Samenwerking en Data Top 15	279		45	111	214
HOV A9:	-		-	-	-
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	430		-	231	199
Wierdijk	-		-	-	-
Koopstromen onderzoek	140		-	102	38
MRA Landschap	-		230	25	205
					-
Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen	*11.740*	*-*	*509*	*1.330*	*10.920*
Totaal	**92.360**	**0**	**40.783**	**18.**	**114.348**

Verstrekte borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2022

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2022 Totaal (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021 Totaal (x € 1.000)
Viva ! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.403	100	0	113
		3.403		**-**	**113**

Bij alle bovenstaande borgstellingen is ten behoeve van de provincie zekerheid gevestigd op het onderpand.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2022

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2022 (x € 1.000)	
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	986	1)
BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark BV	8.000	2)
	(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)		
Totaal		8.986	

1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zgn. convenantsgelden.

2) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Eurest multiservice (outsourcing)	5.975
Leaseplan (lease van het wagenpark)	1.839
Strukton (maincontract onderhoud kantoren)	440
Canon (printers)	2.150
Fujitsu (outsourcing ICT)	14.443
Gispen (thuiswerkhulpmiddelen)	720
Maas (koffiemachines)	571
Niet uit de balans blijkende rechten	
Huuropbrengsten Elan wonen	592

Beleid en Beheer	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen:	118.313

SKNL-functiewijziging:

SKNL-functiewijziging ad. € 21,6 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast staan er voor de SKNL aanvragen uit 2014 en 2015 nog verplichtingen open van totaal € 13,8 miljoen. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 6,9 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als Last genomen.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2023:

Per 2023 gaat het GLB-NSP (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Plan) van start. Agrariërs binnen het NNN krijgen met ingang van beheerjaar 2023 nog eenmaal de mogelijkheid om een ANLb-contract (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) af te sluiten voor een periode van maximaal zes jaar. De lopende beschikkingen voor ANLb worden gecontinueerd met nieuwe beschikkingen tegen actuele tarieven met een looptijd van 6 jaar. Deze nieuwe beschikkingen zullen in 2023 aangegaan worden. De Europese Unie draagt vanaf 2023 65% bij aan het ANLb. De waterschappen dragen voor 35% bij aan het onderdeel water.

De uitbetaling aan RVO in 2023 is al vastgelegd in 2022 omdat het beheer in 2022 uitgevoerd is (uitbetaling het jaar NA het beheer).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Actuele Begroting 2022		Rekening 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-257.510	0	-257.194
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-229.100	0	-229.806
0.3 Geldleningen en uitzettingen	0	-1.844	82	-1.879
0.4 Deelnemingen	0	-12.514	0	-13.795
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	5.395	-4.432	575	-2.209
0.6 Overhead	76.023	-109	75.650	-162
0.7 Vennootschapsbelasting	338	0	350	0
0.8 Mutaties reserves	245.105	-349.390	281.195	-360.580
1.1 Provinciale Staten	5.173	0	5.009	-15
1.2 Gedeputeerde Staten	3.043	0	846	-5
1.3 Kabinetszaken	2.629	-43	2.374	-38
1.4 Bestuurlijke organisatie	7.838	0	7.840	-4
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	22	0	3	0
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.384	-119	1.263	-89
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	4.047	-10	3.988	0
2.1 Landwegen	149.623	-18.293	143.133	-16.610
2.2 Waterwegen	18.873	-1.263	16.564	1.257
2.3 Openbaar vervoer	96.621	-75	98.817	-4.621
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	1.831	0	1.590	0
3.1 Waterkeringen	3.991	0	3.861	0
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	1.424	-826	1.160	-669
3.3 Kwantiteit grondwater	2.117	-1.120	2.367	-1.112
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	1.088	0	1.332	0
3.5 Kwaliteit grondwater	602	-64	537	-18
4.1 Bodembescherming	7.607	-643	2.421	-854
4.2 Luchtverontreiniging	33	0	189	0
4.3 Geluidhinder	186	0	173	0
4.4 Vergunningverlening en handhaving	20.993	-1.925	20.854	-2.734
4.5 Ontgrondingen	0	-75	0	-43
4.6 Duurzaamheid	27.917	-4.160	26.105	-1.190
4.9 Milieu, overige baten en lasten	2.920	0	3.060	-71
5.1 Natuurontwikkeling	53.768	-8.204	45.610	-7.856
5.2 Beheer natuurgebieden	43.337	-485	43.101	-427
5.3 Beheer flora en fauna	17.041	-370	18.625	-447
5.9 Natuur, overige baten en lasten	1.086	0	1.030	0
6.1 Agrarische aangelegenheden	8.401	-276	7.195	-642
6.2 Logistiek	8.859	-216	6.720	-159
6.3 Kennis en innovatie	15.071	-4.787	14.204	-4.527
6.4 Recreatie en toerisme	10.960	-100	10.774	-455
6.9 Regionale economie, overige baten en	-2.620	0	-534	0
7.1 Cultuur	18.586	-124	17.261	-195
7.2 Maatschappij	6.541	0	6.854	0
8.1 Ruimtelijke ordening	13.815	-13.005	15.363	-12.662
8.2 Volkshuisvesting	7.738	-2.826	5.317	-337
8.3 Stedelijke vernieuwing	2.843	0	2.679	0
Resultaat (taakveld 0.9)	892.248	-913.909	895.535	-920.146

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E52: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021.
Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is.

1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg.

2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen;

3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisa-bijlage aan:

“IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2022 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het Excel bestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”.

5.4.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 30-1-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	**C13**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/06*
			€ 669.060	€ 926.029	140	7	7	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C13/09*			
			Ja	Nee				
BZK	**C26**	**Culturele voorzieningen provincies** **Tranche 1 en 2** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/01*	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/05*	
		1	Culturele voorziening provincies tranche 1	€ 107.303	€ 0	€ 107.303	Ja	
		2	Culturele voorziening provincies tranche 2	€ 0	€ 61.166	€ 61.166	Ja	

BZK	**C41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/06*
			€ 0	€ 0	€ 1.053.558	5	11	1.389
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/08*				
			Nee	Nee				
BZK	**C59**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI/NOVEX-gebieden**	Besteding over het totale project (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/01*	Besteding over het totale project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C59/02*	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C59/03*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/04*	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/05*	Activiteiten die zijn omschreven in het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwikkelperspectief (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/06*
			€ 0	€ 227.273	€ 227.273	Ja	€ 0	Ja
			Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/07*					
			Nee					
BZK	**C81**	**Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals**	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C81/01*	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/02*	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C81/04*		
			€ 33.600	0	Ja	Nee		
BZK	**C86**	**Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C86/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C86/05*	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/06*
			€ 0	€ 0	0	0	0	nvt
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/07*	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/08*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/09*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C86/10*		
			nvt	nvt	Nee	De eerste werkzaamheden zijn pas gepland voor 2023 (conform de SPUK aanvraag)		

BZK	**C210**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C210/01*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C210/02*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/03*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/04*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C210/06*
			€ 0	€ 0	0	0	Ja	Nee
IenW	**E10**	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
		1	Subsidie Velsen 2	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject
		2	Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. De aanvraag is in 2023 ontvangen.
		3	Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	I.v.m. corona is er vertraging opgetreden in de uitvoering van dit traject. Dit project zit nu in de studiefase, de verwachting is dat de uitvoeringsfase in 2024 start
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
		1	Subsidie Velsen 2	Nee	Ja	Ja		
		2	Subsidie Haarlem	Nee	Ja	Ja		
		3	Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Ja	Ja		
		100						
IenW	**E12**	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen** Provincies	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/04*		
			€ 529.026	€ 1.463.608	€ 318.641	Nee		
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/06*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/08*		
		1	N239 (17,3 - 21,3)	Ja	8000	Ja		
		2	N243 (0.6 - 14.4)	Nee	27.600/13.800	Nee		
		3	N243 (14.8 - 15.7)	Nee	1800	Nee		
		4	N202 (1,4-7,3)	Nee	11800	Nee		
		5	N240 (10,7-20,9)	Nee	10200	Nee		
		6	N417 (8,4-10,4)	Nee	2000	Nee		
		7	N510 (10,1-12,2)	Nee	8400	Nee		
		8	N240 (1,4-6,9)	Nee	5000	Nee		
		9	N245 (20,0-25,1)	Nee	5100	Nee		
		10	N245 (25,1-20,0)	Nee	5100	Nee		
		11	N246 (21,5-24,3)	Nee	11200	Nee		
		12	N247 (45,2-52,2)	Nee	7000	Nee		
		13	N205 (17,4-17,5)	Nee	100	Nee		
		14	N205 (21,0-22,8)	Nee	1800	Nee		
		15	N205 (22,8-21,3)	Nee	1500	Nee		
		16	N205 (13,8-16,0)	Nee	2200	Nee		
		17	N232 (23,6-27,3)	Nee	3700	Nee		
		18	N201	Nee	0	Nee		
		19	N203	Nee	0	Nee		

IenW	**E15**	**Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023** Provincies en gemeenten		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/01*	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E15/02*	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E15/03*	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/05*	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E15/06*
			1	Regionale aanpak laadinfrastructuur	Ja	€ 0	€ 2.414.913	Ja	
				Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/07*					
				Ja					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
				€ 47.672	€ 47.672	€ 23.836	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
			1	201 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden	Ja	3.650			
IenW	**E34**	**Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit** Provincie Noord-Holland		Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle R* *Indicator: E34/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/03*			
				€ 101.200	€ 141.625	Nee			
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/04*	Contractbedrag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/05*				
			1	*Inzet experts*	€ 194.885				
			2	*Inzet t.b.v. medeoverheden*	€ 0				
IenW	**E37**	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur** Provincie Noord-Holland		Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/02*	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E37/06*
				-€ 11.773.136	€ 0	€ 0	€ 146.769	-€ 11.919.905	Nee

IenW	**E38**	**Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E38/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project Inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: E38/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/03*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/04*		
			€ 0	€ 280.992	Ja	Ja		
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/06*				
		1	*Digitalisering Mobiliteitsdata*	Nee				
IenW	**E43**	**Energiehaven IJmond**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E43/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/04*		
			€ 0	€ 0	Nee	Project is nog niet van start gegaan		
IenW	**E52**	**Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021**	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/02*	Besteding (jaar T-2 (2019)) *Aard controle R* *Indicator: E52/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E52/04*	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt *Aard controle R* *Indicator: E52/05*	Totaal bedrag verstrekte subsidies concessieverlener conform concessie (jaar 2021) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend *Aard controle R* *Indicator: E52/06*
		1	Haarlem-IJmond	Connexxion Openbaar Vervoer N.V.				
		2	Gooi en Vechtstreek	Connexxion Openbaar Vervoer N.V.				
		3	Noord Holland Noord	Connexxion Openbaar Vervoer N.V.				
			Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/07*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/08*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/09*	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/10*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E52/11*	
		1	Haarlem-IJmond					
		2	Gooi en Vechtstreek					
		3	Noord Holland Noord					

IenW	E53	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/06*
		1	SPUKSLA-22-03318341	€ 31.845	€ 31.845	2-5-2022	1-5-2023	Nee
		2	SPUKSLA-22-03202938	€ 0	€ 0	Aanvraag ingetrokken d.d. 08-12-2022	Aanvraag ingetrokken d.d. 08-12-2022	Nee
		3	SPUKSLA-22-03203456	€ 0	€ 0	Aanvraag afgewezen d.d. 25-11-2022	Aanvraag afgewezen d.d. 25-11-2022	Nee

	Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*
1	SPUKSLA-22-03318341	2022
2	SPUKSLA-22-03202938	Aanvraag ingetrokken d.d. 08-12-2022
3	SPUKSLA-22-03203456	Aanvraag afgewezen d.d. 25-11-2022

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*
Nee

IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*
		1	Diffuus verspreid lood: sanering	€ 7.415	€ 380.724	Ja	€ 0	Nee
		2	PFAS: onderzoek aandachtslocaties en grondwater, sanering Crailo en plagsel in kuststrook	€ 288.908	€ 296.783	Ja	€ 0	Nee
		3	Sanering: aandachtslocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	€ 21.195	€ 21.195	Ja	€ 0	Nee
		4	Aanvullende sanering van de landbodem van de voormalige locatie Cindu	€ 82.810	€ 82.810	Ja	€ 0	Nee
		5	Aanvullende sanering van de aangelegen waterbodem in de Amstel	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	Nee

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*
Nee

IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*	
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	€ 174.150	Ja	€ 0	€ 174.150	
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	€ 60.000	Ja	€ 0	€ 60.000	
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
				Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*		
			1	Gehonoreerde projecten/locaties per element van de historische spoedopgaven: Cluster 1 (Prinseneiland c.a. te Amsterdam)	Ja		Nee		
			2	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemsanering kinderspeelplaatsen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee		
			3	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element diffuus verspreid lood; Bodemonderzoek schooltuinen diffuus lood Noord-Holland	Ja		Nee		
			4	Gehonoreerde projecten per element van de buitenproportionele opgaven: Element PFAS; Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	Ja		Nee		
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*					
				Nee					

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*			
		1	344	Nee	0				
		2	360	Nee	0				
		3	361	Nee	0				
		4	380	Nee	0				
IenW	**E94**	**Incidentele specifieke uitkering (water)bodemsanering 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E94/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/03*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Zo nee, geef bij 05 verplicht de reden aan* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/04*	Toelichting *Verplicht als bij 04 'Nee' is ingevuld* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/05*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/06*	
		1	IENW/BSK-2022/307565	€ 0	€ 0	Nee	Projecten zijn nog niet gestart	Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E94/07*						
			Nee						
EZK	**F12**	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/04*			
			-€ 5.969	€ 8.494.021	Nee				
EZK	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*			
			€ 2.868.812	€ 4.332.511	Nee				

EZK	F25	Regeling specifieke uitkering MIT	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F25/02*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: F25/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F25/05*	
		1	1300033152	€ 1.366.057	€ 1.366.057	Nee		

LNV	L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
		1	Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 114.162	Nee	Nee	
		2	Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 112.090	Nee	Nee	
		3	Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 0	€ 500.000	Ja	Nee	
		4	Burkmeer 1722115/1741940	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		5	Ilperveld 1559639/1621839	€ 0	€ 272.500	Ja	Nee	
		6	Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 0	€ 133.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		7	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1598575/1634001	€ 17.000	€ 17.000	Ja	Nee	
		8	Vereniging agrarisch natuurbeheer Water, Land en Dijken 1893757/1936390	€ 276.000	€ 276.000	Ja	Nee	

LNV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/01*	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/04*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/05*	
		1	Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 100	€ 266.300	Nee		
		2	Bijdrage Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen 1200014933	€ 10.000	€ 10.000	Nee		
		3	Inhuur adviseur Regionale Veeweide Strategie	€ 0	€ 84.907	Nee		
		4	Loket Veenweideboeren 1904839/1904842	€ 300.000	€ 300.000	Nee		
		5	Proces Reg Veenweide Strat 1200013366	€ 29.835	€ 29.835	Nee		
		6	Aankoop gronden veenweiden	€ 1.912.431	€ 1.912.431	Nee		
		7	Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) 1200012284	€ 10.000	€ 20.000	Nee		

LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur		Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
			1	PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 3.215.588	€ 4.725.588	€ 0	Ja	Nee
			2	PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland	€ 6.382	€ 6.382	€ 0	Ja	Nee
			3	PN04. Vernatten natuur duinen Texel	€ 21.277	€ 21.277	€ 0	Ja	Nee
			4	PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)	€ 17.192	€ 17.192	€ 0	Ja	Nee
			5	PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum	€ 10.188	€ 10.188	€ 0	Ja	Nee
			6	PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen	€ 24.620	€ 24.620	€ 0	Ja	Nee
			7	PN09. Revitalisering bos Leyduin	€ 250.000	€ 250.000	€ 0	Ja	Nee
			8	PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi	€ 425.000	€ 425.000	€ 0	Ja	Nee
			9	PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen	€ 232.500	€ 232.500	€ 0	Ja	Nee
			10	PN12. mineralengift heide	€ 742.500	€ 742.500	€ 0	Ja	Nee
			11	PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)	€ 82.194	€ 82.194	€ 0	Ja	Nee
			12	PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden	€ 8.511	€ 8.511	€ 0	Ja	Nee
			13	PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras	€ 42.553	€ 42.553	€ 0	Ja	Nee
			14	PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan	€ 97.872	€ 97.872	€ 0	Ja	Nee
			15	PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots	€ 34.183	€ 0	€ 34.183	Ja	Nee
			16	PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder	€ 700.000	€ 700.000	€ 0	Ja	Nee
			17	PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel	€ 7.472	€ 7.472	€ 0	Ja	Nee
			18	PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen	€ 12.766	€ 12.766	€ 0	Ja	Nee
			19	PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering	€ 549.292	€ 549.292	€ 0	Ja	Nee
			20	PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen	€ 82.645	€ 82.645	€ 0	Ja	Nee
			21	PN27. hydrologische verkenning Gooi	€ 45.000	€ 45.000	€ 0	Ja	Nee
			22	PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen	€ 22.417	€ 22.417	€ 0	Ja	Nee
			23	PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin	€ 2.128	€ 2.128	€ 0	Ja	Nee
			24	PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers	€ 8.511	€ 8.511	€ 0	Ja	Nee
			25	PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel	€ 913.266	€ 913.266	€ 0	Ja	Nee
			26	Bossenstrategie / boscompensatie	€ 24.587	€ 24.587	€ 0	Ja	Nee

	Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09*
1	*PN01. 'Versnelling binnenduinrand kansen'*		Ja
2	*PN03. Hydrologische verbetering Middenduin Kennemerland*		Ja
3	*PN04. Vernatten natuur duinen Texel*		Ja
4	*PN06. Zanderij castricum (extra kwelnatuur)*		Ja
5	*PN07. Impuls dynamisering zeereep Castricum*		Ja
6	*PN08. Bos/-omvorming inrichting Kennemerduinen/Kraansvlak & Bergen*		Ja
7	*PN09. Revitalisering bos Leyduin*		Ja
8	*PN10. Verwijderen Japanse Duizendknoop in bossen Gooi*		Ja
9	*PN11. Herstel mineralenbalans oude bossen*		Ja
10	*PN12. mineralengift heide*		Ja
11	*PN14. Wormer en Jisperveld (oeverbeschoeiing)*		Ja
12	*PN16. Habitatherstel Eilandspolder; verbeteren veenmosrietlanden*		Ja
13	*PN17. hydrologische maatregelen Varkensland; tbv botanisch hooiland, plas-dras en moeras*		Ja
14	*PN18. hydrologische maatregelen IVOT en Westzaan*		Ja
15	*PN19. Emissie verlaging overgangszone incl pilots*		Ja
16	*PN20. Natuurimpuls Ilperveld en Eilandspolder*		Ja
17	*PN22. Broedvogeleilanden Kustvogels Texel*		Ja
18	*PN23. revitaliseren bossen; Robbenoord, Diemerbos, Waarderhout, Groote Vliet/De Weelen, Noorderbos en Schoorlse Duinen*		Ja
19	*PN24. Spaarnwoude e.a. revitalisering bos en recreatieve zonering*		Ja
20	*PN25. verlandingsreeks Oostelijke Vechtplassen*		Ja
21	*PN27. hydrologische verkenning Gooi*		Ja
22	*PN33. Kennemerland openmaken; struweel verwijderen*		Ja
23	*PN39. Exotenbestrijding Kennemerland Zuid - Middenduin*		Ja
24	*PN40. Exotenbestrijding Schoorlse Duinen - Amerikaanse Vogelkers*		Ja
25	*PN49. Extra inzet invasieve exoten, watercrassula Texel*		Ja
50			

LNV	**L24**	**Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L24/01*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L24/03*				
			€ 0	€ 0	Nee				
LNV	**L25**	**Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied**	Naam versnellingsvoorstel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L25/02*	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/03*	Baten (jaar T) vermogensvorming *Aard controle R* *Indicator: L25/04*	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/05*		
		1	Integrale aanpak stikstofreductie Rondehoep	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L25/06*						
			Nee						

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	7
D66	6
PvdA	6
JA21	6
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1
Liberaal Noord-Holland	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst van Gemeenten

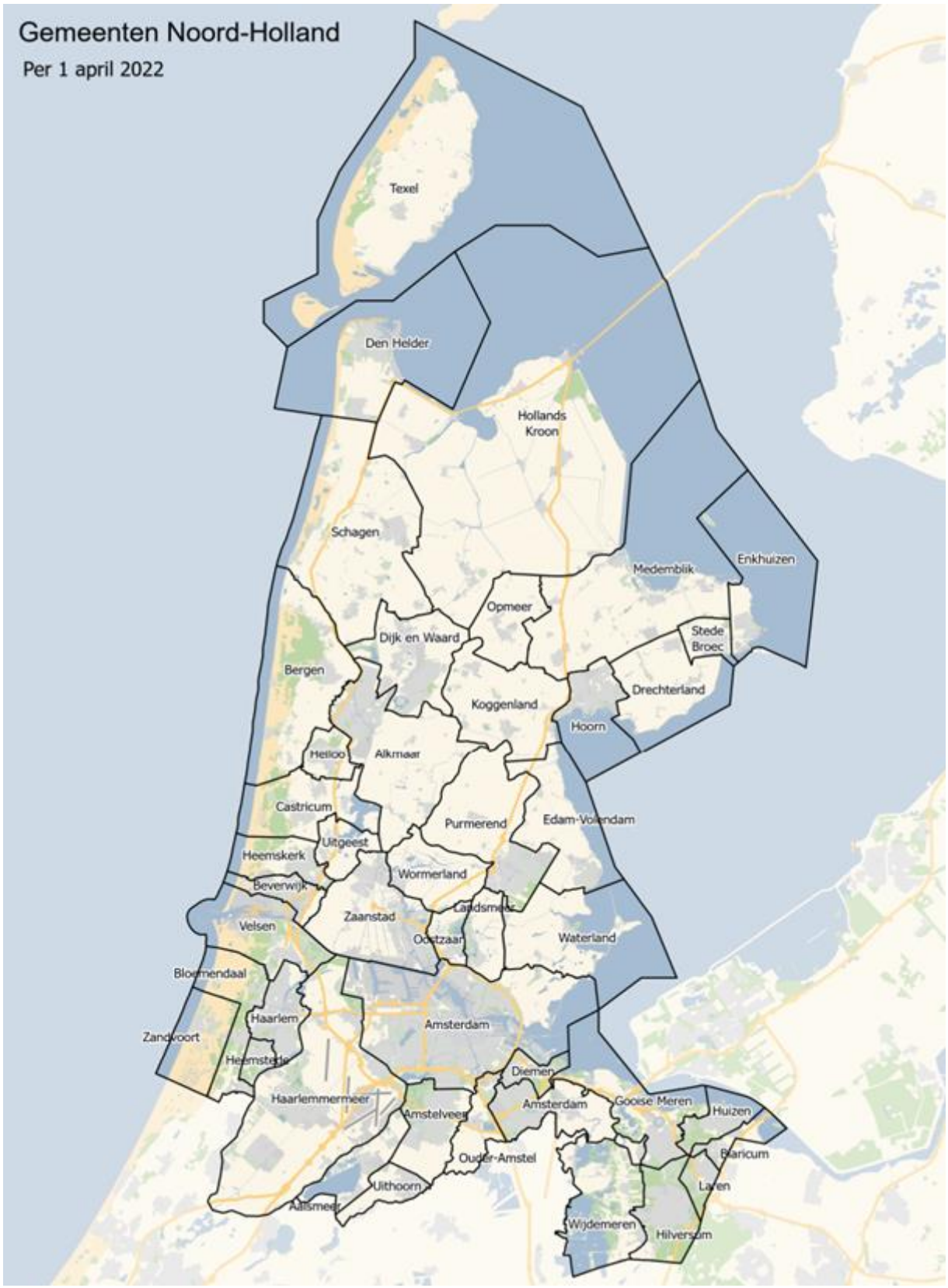

A	K
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	L

Amstelveen
Amsterdam
B
Bergen (NH.)
Beverwijk
Blaricum
Bloemendaal
C
Castricum
D
Den Helder
Diemen
Dijk en Waard
Drechterland
E
Edam-Volendam
Enkhuizen
G
Gooise Meren
H
Haarlem
Haarlemmermeer
Heemskerk
Heemstede
Heiloo
Hilversum
Hollands Kroon
Hoorn
Huizen
Landsmeer
Laren
M
Medemblik
O
Oostzaan
Opmeer
Ouder-Amstel
P
Purmerend
S
Schagen
Stede Broec
T
Texel
U
Uitgeest
Uithoorn
V
Velsen
W
Waterland
Wijdemeren
Wormerland
Z
Zaanstad
Zandvoort

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J. Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
Jesca.faber@noord-holland.nl

Interim-commissievergadering 19-06-2023

Datum Interim rekeningen commissievergadering 30-03-2023

13 juni 2023

Onderwerp: **Jaarstukken 2022**

De Interim-Rekeningen commissie adviseert:

De Rekeningencommissie brengt een positief advies over de Jaarstukken 2022 uit aan de Interim-commissie.

Uittreksel van het concept-verslag Interim-rekeningencommissie 30-05-2023:

4. Jaarstukken PNH 2022 & verslag van bevindingen van de accountant

De **voorzitter** meldt dat op donderdag 25 mei 2023 een gewijzigde versie van de jaarstukken aan de leden is gezonden.

Het doel van de behandeling vandaag is om advies uit te brengen aan de commissie EFB, ter doorgeleiding van de voordracht naar Provinciale Staten.

De heer **Killeen** meldt dat er een licht bijgestelde versie van het verslag van bevindingen bestaat die nog niet aan de rekeningencommissie is verstrekt, het gaat om tekstuele aanpassingen. Hij licht toe dat de jaarcontrole 2022 is uitgevoerd en dat volgens schema tot een afronding is gekomen. Er was sprake van een goede voorbereiding binnen de organisatie en een goede samenwerking met de organisatie. De verantwoording van PNH was uitstekend. Het was een overwegend helder en compleet dossier, met als kanttekening dat het wat lijvig is. Dit leidt tot de aanbeveling over compact verantwoording afleggen.

De jaarstukken worden door de accountant uitstekend bevonden. De bevindingen en aanbevelingen dienen in deze context te worden gelezen.

PNH heeft een solide financiële positie, met een reservepositie die de risico's voor de komende jaren kan opvangen. De kanttekening hierbij is dat de jaarrekening 2022 positief is, maar wel op de reservepositie wordt ingeteerd. De lasten voorafgaand aan de verschuivingen van de reserves zijn hoger dan de baten. Daarmee gaat de komende jaren de financieringspositie achteruit. Dit leidt tot de behoefte van het aantrekken van vreemd vermogen. Dit komt voort uit de beleidskeuzes van de afgelopen vijftien jaar. PNH

heeft een goede interne beheersing. Een verdere investering op verbetering daarvan acht de accountant niet nodig.

Onderdelen die de aandacht verdienen zijn:

- Het naleven van de Europese aanbestedingsregels. De accountant ziet het niet volledig naleven ervan toenemen. De omvang ervan beweegt zich richting de grens waarop de accountant genoopt is een beperkte goedkeuring af te geven. In 2023 dienen GS de rechtmatigheidsverklaring af te geven. De accountant adviseert hier meer controle op uit te oefenen, zodat er geen verrassingen ontstaan achteraf.
- De SiSa verantwoordingen richting het Rijk. Er komen steeds meer regelingen, met verantwoordingsverplichtingen. Hier ligt gedetailleerde regelgeving aan ten grondslag. Kennis over deze regeling is niet breed gezaaid binnen PNH.
- Opbrengststromen van overige inkomsten. Dit aandachtspunt is in eerdere jaren ook genoemd. Er zijn verbeteringen in doorgevoerd in het volledig inzicht krijgen van de opbrengststromen. Het advies is een centrale, sluitende administratie aan te leggen.

De heer **Dubbelman** legt uit dat op bladzijde 263 de kern van de jaarrekening is te vinden, zijnde de daadwerkelijke baten en lasten van PNH. De totale lasten zijn 615 miljoen Euro. De totale baten zijn 560 miljoen Euro. De inkomsten uit de Algemene Uitkering en Opcenten Motorrijtuigenbelasting zijn 500 miljoen Euro. De overige baten, zijnde tien procent van de exploitatie, worden gedekt uit andere inkomsten en reserves. De uitwerking van de verschillende beleidsregelingen is te vinden in de groene tabellen.

Vragen en opmerkingen rekeningcommissieleden
Mevrouw **Poot** (VVD) heeft drie punten:

- Zij vraagt of de problemen zoals bij PNH geconstateerd omtrent de aanbestedingsregels ook bij andere decentrale overheden zichtbaar zijn. Welke mogelijkheden zijn er tot verbetering? Aan GS: Wat is er reeds gedaan ter verbetering?
- Bestaat er reeds een liquiditeitsprognose? Aan GS: Delen GS het beeld dat de financiële positie van NH achteruitgaat?
- Bestaat er een overzicht van de opvolging van de actiepunten uit de overleggen van de rekeningencommissie en waar is dit te vinden?

De heer **Vonk** (PvdA) brengt een aantal punten op:

- PvdA spreekt de zorg uit over het aandachtpunt Europese aanbestedingen. Aan GS: Welke aanvullende actie wordt ondernomen?
- PvdA benoemt dat er aandacht nodig zal zijn voor het vinden van middelen en het weer in balans brengen van uitgaven en inkomsten.
- Verliest PNH geen slagkracht met de arbeidsintensieve en vele SiSa controles en verantwoordingen?
- Effectindicatoren zijn een ingewikkeld instrument, wat perverse prikkels kan opwekken. Hier dient over nagedacht te worden.
- Op bladzijde 7 benoemt de accountant haar eigen werk met een professioneel kritische instelling uit te voeren. Wat is de reden dit te benoemen?

De heer **Valk** (BBB) heeft drie aandachtspunten:

- De liquiditeitspositie van PNH komt onder druk te staan door investeren. Is het niet beter te financieren dan vanuit reserves te putten?

- Het naleven van de aanbestedingsregels gaat niet goed genoeg. Bij welk percentage zal de accountant een beperkte goedkeuringsverklaring afgeven?
- Kunnen er meerdere medewerkers worden opgeleid in de SiSa regelgeving, om de kennis breder in de organisatie te brengen?

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt wat de accountant concreet aanraadt om tot verbetering te komen van de aandachtspunten.

Duo-commissielid **Korzelius** (GL) heeft de volgende punten:

- De rapportage van de accountant is ambivalent. Enerzijds positief, en anderzijds worden er enkele stevige noten gekraakt. Hoe verhoudt dit zich tot elkaar.
- Wat is de kern van het probleem aangaande de Europese aanbestedingen?
- Wat is de reden dat de professioneel kritische houding door de accountant wordt benoemd op bladzijde 7?
- Kan de rekeningencommissie aandachtspunten meegeven voor de accountantscontrole?

De **voorzitter** laat weten dat in september de controle opdracht van de accountant wordt besproken en de rekeningencommissie dan drie punten van aandacht kan meegeven.

Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft twee aandachtspunten:

- Wat bedoelen GS met het aanscherpen van het inkoopproces en hoe zal het inkoopproces worden aangescherpt?
- Zij wil in de rekeningencommissie verder praten over de indicatoren.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt aandacht voor een drietal zaken:

- Hij vraagt uitleg over de liquiditeitspositie van PNH. De algemene reserves zijn hoog. Wat gebeurt er op het moment dat er een tekort ontstaat in de liquiditeitspositie.
- In de vorige rekeningencommissie is gesproken over de indicatoren. Hij wil hier graag met deze commissie verder over spreken.
- In september 2023 spreekt hij graag verder over de rol van de accountant, mede omdat de rechtmatigheidsafgifte overgaat naar GS.

Beantwoording door accountant

De **accountant** beantwoordt de vragen.

In reactie op mevrouw **Poot** (VVD):

- De accountant ziet dat bij veel gevallen waar geen goedkeurende verklaring voor een decentrale overheid kan worden afgegeven, dit te maken heeft met de aanbestedingsregels. Dit komt omdat afwijkingen in wat niet is nageleefd, niet hersteld kan worden. Ook is het lastig dat de aanbestedingsregels een grijs gebied kennen. Welke contracten (codes) dienen bij elkaar te worden genomen en welke niet, in welke periode? De redenen voor de omissies liggen erin dat de regelgeving complex is en dat PNH een vrij omvangrijke organisatie is, waar niet alle inkoop centraal wordt gedaan. Maatregelen zijn het instrueren van de decentrale organisaties en het op het netvlies krijgen van de inkooppakketten. Daar is PNH mee bezig.
- Voor het verkrijgen van een goedkeurende verklaring is het wel toegestaan om 1% van de totale lasten, plus de toevoegingen aan bestemmingsreserves zie pagina 264, af te wijken. Met een afwijking van 1 tot 3% wordt een verklaring met beperking afgegeven, boven de 3% is de

verklaring afkeurend. Binnen de marge van 1% kan PNH hier bewuste keuzes in maken, bijvoorbeeld voor de inhuur van een bepaalde projectleider voor een bepaalde taak.

- PNH heeft een liquiditeitsprognose. Dit onderwerp wordt meer actueel. Daar speelt de organisatie op in. De accountant heeft geen kennisgenomen van de voorbereiding van de nieuwe prognose en de nieuwe, tussentijdse, rapportages. De accountant heeft het vertrouwen dat PNH deze prognoses op orde krijgt.
- Op de bladzijde 272 en 273 is de balans opgenomen. Daarin is de reserve zichtbaar. Deze staat niet op de bank, maar is deel van de vaste activa. PNH wordt volledig gefinancierd door het rijk en door derden.
- Er wordt op twee momenten per jaar terug gerapporteerd over de actiepunten via de auditopvolgingsrapportage, in maart en september.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt hoe vaak er tussentijds zal worden gerapporteerd.

- De accountant raadt aan om per kwartaal of per half jaar intern te rapporteren. PS kunnen met GS bespreken of deze beschikbaar worden voor PS.

In reactie op de heer Vonk (PvdA):

- De slagkracht van de organisatie kan worden ondersteund door een goede interne controle. De Verbijzonderde interne controle ervaart de accountant als een goed middel dat de organisatie zaken uit handen neemt. De controle dient echter op sommige punten dieper in de organisatie te worden belegd. De controles werken niet verlammend.
- Een aantal effectindicatoren zijn behoorlijk verouderd. De accountant raadt aan het beleid van het huidige college te evalueren.

In reactie op de heer Valk (BBB):

- Liquiditeiten vragen om financiering. Het is nodig om daar een termijn voor te weten. De liquiditeitsprognose geeft inzicht in deze financieringstermijnen.
- De vraag over het percentage van afwijking dat leidt tot een verklaring met beperkingen is behandeld.
- Voor 2022 concludeert de accountant enige terugloop in de opvolging van de regelgeving van Europese aanbestedingen. Dit leidt niet tot een verklaring met beperking in 2023.
- De inzet van de accountant in 2023 verandert niet veel, omdat de accountant de taak heeft de rechtmatigheid te borgen. De verantwoording komt bij GS te liggen.

In reactie op het duo-commissielid Korzelius (GL):

- De professionele kritische instelling, PKI, wordt benoemd omdat de accountant en het beroepenveld, ervan overtuigd is dat dit in de professie van belang is.
- Het is de taak van de accountant zo nodig de kritische punten te benoemen. Dat is in het verslag gedaan. Over het geheel is de accountant over de volle breedte positief. Het rapport is niet kritisch. PNH zit in de kopgroep van partijen uit de centrale overheid die de accountant bedient.

Duo commissielid Korzelius (GL) benoemt dat dit een mooi compliment is.

Beantwoording door GS en ambtelijke ondersteuning

Statenlid **Kocken** (GL)reageert op de vragen en opmerkingen.

In reactie op mevrouw Poot (VVD):

- GS zijn niet verrast door de aanbevelingen ten aanzien van de Europese aanbestedingsregels. Er is sprake van een doorlopend proces om verbeteringen aan te brengen.
- Ondanks de kritische noten is de accountant tevreden. Er zullen altijd kritische noten zijn.
- De achteruitgang van de financiële liquiditeitspositie is een logisch gevolg van beleidskeuzen. Er is gekozen voor het dekken van projecten uit de spaarpotten. Deze raken iets eerder leeg dan voorzien. Dit is een realiteit en daar wordt naar gehandeld.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of er structurele lasten worden gedekt met incidentele baten.
Statenlid Kocken (GL) laat weten dat er geen structurele lasten worden gedekt met incidentele baten. Het zijn ook incidentele lasten.

Statenlid **Kocken** (GL) verlaat de vergadering onder dankzegging van de **voorzitter.**

Mevrouw **Luimstra** gaat in op de vragen en opmerkingen van de leden van de commissie.

- Binnen PNH dient weer gewend te worden aan het opstellen van een liquiditeitsprognose met daarin betalingsmomenten.
- Aan de treasury functie wordt gewerkt. In overleg met GS wordt een brief opgesteld aan PS over deze functie. In overleg met PS zal worden vastgesteld op welke wijze en wanneer er aan PS zal worden gerapporteerd.
- In de brief wordt melding gemaakt dat er kort vreemd vermogen wordt aangetrokken. Na de zomer 2023 zal er langlopend vreemd vermogen worden aangetrokken. De oplopende rentelasten zijn daarbij iets om rekening mee te houden.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt waarom de oude methode van financiering eindig is, en waarom is dit eerder eindig dan gedacht?
Mevrouw **Luimstra** legt uit:

- In het verleden zijn aandelen verkocht. Er is voor gekozen deze reserves te besteden. Dit is gedaan op basis van politieke afwegingen. Het is niet ongezond om te gaan lenen. Er is een prognose gemaakt op hoog niveau over de einddatum. Op detailniveau was deze er niet. Er is nu sprake van een grote subsidiebetaling, een voorschot, waaraan voldaan moet worden.
- De kennis van de SiSa is lastig om in de lijn te beleggen, omdat collega's deze kennis maar eens per jaar nodig hebben. Wel erkent PNH dat meer kennis nodig is en er wordt ingezet op kennisverbreding.
- In de vorige collegeperiode is met PS een traject doorlopen om indicatoren op te stellen. Er is afgesproken de brede basis monitor als uitgangspunt te nemen. De monitor is een trendmonitor. Zij adviseert af te wachten hoe de brede basis monitor zich ontwikkelt, mede in relatie tot de P&C cyclus.

Mevrouw **Krom** voegt tot dat er vanuit concern control een onderzoek is gestart naar de onrechtmatigheden in de Europese aanbestedingsprocedures. Het onderzoek wordt in 2023 gedaan. In 2024 worden de verbeteringen doorgevoerd. Gedurende het onderzoek wordt al gewerkt aan verbeteringen in bijvoorbeeld de IT-structuren van financiën en inkoop.

Statenlid **Kostic** (PvdD) stelt voor een externe expert te betrekken bij de bespreking over de indicatoren.
De voorzitter stelt voor in september te bespreken hoe de bespreking van de indicatoren in december vorm te geven. De commissie stemt hiermee in.

Duo-commissielid **Korzelius** (GL) vraagt naar de betekenis van alternatieve wijze waarop de projectbaten zijn onderzocht.
De heer **Killeen** laat weten dat de controle niet is gedaan op basis van een centraal register, maar op basis van een aantal alternatieve manieren van controle, bijvoorbeeld door controle op de kredietstaten.
Mevrouw **Luimstra** voegt toe dat aandacht is besteed aan het compleet en up-to-date houden van project dossiers. Het gesprek met de accountant kan worden gevoerd over deze decentrale registratie of het borgen in een centraal register.

Concluderend
De **voorzitter** concludeert dat de Rekeningencommissie kennis heeft genomen van het Rapport van Bevindingen van Publiek Belang Accountants. Vragen zijn afdoende beantwoord door GS en de accountant.

De Rekeningencommissie brengt een positief advies over de Jaarstukken 2022 uit aan de commissie EFB.

De uitstaande actie is het nader bespreken van de effectindicatoren in december 2023. Daaraan voorafgaand wordt in september 2023 besproken hoe de bespreking in december vorm te geven.

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12678
Extern Zaak ID	2034761
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	3.a.2
Titel	Bestuurlijke reactie accountantsverslag 2023
Organisatieonderdeel	AD/CC

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023

Toelichting

De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2022 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mevr. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
A.M.F. Meijer
J.M. Bierhuizen
AD/CC

Doorkiesnummer +31654228093
meijeramf@noord-holland.nl

Betreft: Bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2022 Publiek Belang Accountants

Verzenddatum
24 MEI 2023

Kenmerk
2034761/2037559

Uw kenmerk

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:

Onze bestuurlijke reactie op het "verslag van bevindingen 2022" van Publiek Belang Accountants. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de wettelijke controle van de jaarrekening.

Inleiding

De accountant rapporteert twee keer per jaar, één keer naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole, één keer naar aanleiding van de interim controle. In november 2022 is de Management Letter 2022 aan de provincie Noord-Holland opgeleverd (zie ingekomen stukken PS 30 november 2022, kenmerk 1898842/1898847). In de Management Letter wordt gerapporteerd over de interim controle 2022 die met name gericht is op de administratieve processen en de interne beheersing.

Het nu voorliggende verslag gaat specifiek in op de belangrijkste controlebevindingen en aanbevelingen vanuit de controle van de jaarrekening 2022.

Verloop van de controle

In de periode april en mei 2023 heeft Publiek Belang Accountants de controle uitgevoerd op de jaarrekening 2022 van de provincie Noord-Holland. Het controleproces is goed verlopen. De samenwerking met de accountant is constructief en de provincie heeft zorggedragen voor een kwalitatief goede oplevering van het accountantsdossier en deskundige begeleiding van de controle.

In deze brief geven wij een reactie op de adviezen vanuit de rapportage van de accountant.

Algemeen beeld van het accountantsverslag

De controle door de accountant richt zich in het jaar 2022 op zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. De jaarrekening voldoet aan de verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

onzekerheden. Dit betekent dat de accountant een goedkeurende verklaring afgeeft bij de jaarstukken.

Een belangrijke constatering is dat hoewel de jaarrekening per saldo voldoet aan de getrouwheid en de rechtmatigheid, de provincie op het vlak van aanbestedingen en enkele andere onderwerpen onrechtmatig heeft gehandeld. Met name de interne beheersing rond het vaststellen van de rechtmatigheid van de aanbestedingen is momenteel onvoldoende.

Voor nu zijn de onrechtmatigheden net binnen de grens van aanvaardbaarheid en materialiteit gebleken. De organisatie vindt het van belang dit onderwerp met urgentie aan te pakken en structureel op te lossen. Een onderzoek naar de dieperliggende oorzaken is opgestart en de noodzakelijke verbeteringen worden in gang gezet.

Los van het verbeterpotentieel zijn we blij met het feit dat de accountant de doorgevoerde verbeteringen in het financieel beheer opnieuw onderkent en dat de vooruitgang die de afgelopen jaren is geboekt ook dit jaar is bestendigd en geborgd.

Duiding van het algemene beeld
De accountant bevestigt dat voor meerdere aandachtsgebieden de organisatie en de interne beheersing voldoende functioneren. Op diverse onderwerpen heeft de organisatie een goed niveau gehaald en verbeteringen weten aan te brengen. Andere onderwerpen zijn nog voor verbetering vatbaar.

<u>Wat kan en moet er beter?</u>

De belangrijkste onderwerpen die de accountant benoemt die voor verbetering vatbaar zijn en aandacht vragen zijn:

- De naleving van (Europese) aanbestedingsregels moet worden verbeterd. De Provincie was op dit onderwerp over 2022 (en 2021) niet voldoende "in control". De accountant adviseert het inkoopproces op dit punt aan te scherpen.

- Het proces rondom de verantwoording van de SISA regelingen is kwetsbaar en verdient verbetering.

- Door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden, bestaat het risico op onvolledige baten.

- De afgenomen liquiditeitspositie vraagt om versteviging van de treasury-functie. Het opstellen van een goede liquiditeitsprognose en tussentijdse rapportages zijn noodzakelijk.

<u>Wat ging er goed en is verbeterd?</u>

Het jaarrekeningproces is wederom goed voorbereid, de medewerkers hebben de controle deskundig begeleid. De jaarrekeningcontrole is soepel verlopen.

Rechtmatigheidsverantwoording
De verbijzonderde interne controles zijn kwalitatief van hoog niveau. Vanaf 2023 leggen Gedeputeerde Staten zelfstandig verantwoording af over de rechtmatigheid. De accountant concludeert dat de provincie goed is voorbereid op de eigen rechtmatigheidsverantwoording.

Fraudebeheersing
De organisatie beschikt inmiddels over vastgesteld fraudebeleid en een gedegen frauderisico-analyse, die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van de frauderisico's zoveel mogelijk te beperken.
Hierdoor is fraude-analyse en fraudepreventie een zichtbaarder onderdeel van de interne beheersing geworden.

Accounting manual
De provincie heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een 'accounting manual' waarin de boekingsgangen worden beschreven die samenhangen met de processen. Gelet op de complexe inrichting van de provincie-administratie is het beschikken over een dergelijk handboek van groot belang. De accountant heeft kennisgenomen van een vergevorderde versie van het handboek en vastgesteld dat dit van goede kwaliteit is.

Procesbeschrijvingen
Er is voortgang geboekt op het beschrijven van de belangrijkste processen, maar de doorlooptijd van de totstandkoming van de procesbeschrijvingen vraagt nog wel aandacht.

IT-Omgeving
Een belangrijk punt om hierbij te belichten is de ICT die de financiële processen ondersteunt. Hierbij concludeerde de accountant in 2021 dat deze inmiddels een goede basis biedt om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen, waardoor bij bepaalde processen meer efficiënte datagedreven controles binnen bereik komen. Bij de controle hanteert de accountant daardoor een efficiënte gegevensgerichte controleaanpak.

Specifieke bevindingen
Naast een duiding van het algemene beeld gaan wij hieronder in op de meer specifieke adviezen van de accountant. De opvolging hiervan monitort de organisatie door middel van het systeem van auditopvolging.

In onderstaande tabel zijn de door de accountant specifiek benoemde adviezen en de reactie van het college daarop opgenomen.
De focus is hier gelegd op aspecten die de aandacht vragen. De accountant herhaalt in zijn verslag de constateringen uit de interim-controle en bevindingen uit eerdere jaren. Voor de bestuurlijke reactie op deze punten verwijzen we u naar de auditopvolgingsrapportage.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
3	**Naleving aanbestedingsregels** De interne beheersing rond het vaststellen van de rechtmatigheid van de (EU) aanbestedingen over 2022 is onvoldoende. *Advies accountant* Evalueer het proces, ga na waardoor de knelpunten in het proces ontstaan en voer passende verbeteringen door om te zorgen dat de interne spendanalyse een betrouwbare grondslag vormt voor uw rechtmatigheidsverantwoording.	De organisatie herkent dat de naleving van de aanbestedingsregels minder goed geborgd was dan voorheen en vindt het van belang de naleving structureel al aan de voorkant van het proces op te lossen. De concerncontroller laat op basis van de eerste analyse van dit punt door Verbijzonderde Interne Controle, Internal Audit een onderzoek uitvoeren naar (dieperliggende) oorzaken en een advies uitbrengen voor procesverbetering, samenwerking en borging van het kennisniveau. De organisatie neemt het advies om tussentijds een spendanalyse uit te voeren over, zodat aanbestedingsrisico's eerder gesignaleerd worden en kan worden bijgestuurd. Het classificeren van opdrachten die aanbestedende diensten moeten gebruiken bij Europese aanbestedingen, is in het huidige inkoopsysteem nog niet ingericht voor niet-Europese aanbestedingen. Op korte termijn wordt onderzocht of de informatievoorziening hierop aangepast kan worden.
6	**RVO** Een factuur van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is niet tijdig verantwoord in jaarrekening 2021. *Advies accountant* Wij adviseren u om het proces rond verzamelfacturen te analyseren en te borgen dat nagekomen facturen tijdig in uw administratie opgenomen worden en dat verplichtingen in uw jaarrekening de actuele weergave geven van de stand zoals bekend ten tijde van het vaststellen van uw jaarrekening over het afgelopen jaar.	De organisatie erkent het belang van het verbeteren van de interne beheersing op de volledigheid van lasten. Ten tijde van opstellen van de jaarrekening 2021 was deze nagekomen factuur niet bekend in de financiële administratie. De afwijking van het opgenomen bedrag voor het vierde kwartaal ten opzichte van de werkelijke factuur in deze omvang is uniek en specifiek voor de verrekening van lasten met betrekking tot RVO. Naar aanleiding van de geconstateerde nagekomen factuur zijn direct aanvullende beheersingsmaatregelen genomen om het risico op deze nagekomen lasten in het vervolg te beperken.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
		Aanvullend zullen wij een analyse uitvoeren op verzamelfacturen om te beoordelen of dit vaker voorkomt en passende maatregelen nemen om de volledigheid van de facturenregistratie te borgen.
6	**Incidentele en structurele baten en lasten** De controle van de incidentele baten en lasten geeft aanleiding tot correcties. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag, zoals complexe regels die leiden tot onduidelijkheid. Hoewel de Commissie BBV meerdere notities heeft geschreven over dit onderwerp, blijft het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten in de praktijk diffuus. *Advies accountant* Geef in de verslaglegging meer aandacht aan het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten.	Wij onderkennen het belang en de aandacht die nodig is voor een juiste vastlegging van de incidentele en structurele baten en lasten. Aan de hand van de beschikbare notities zal de organisatie de verantwoordingswijze van de incidentele baten en lasten in 2023 nader analyseren en de verantwoordingswijze verbeteren.
4 en 8	**Investeringskredieten** *Rechtmatigheid investeringskredieten* Op het vlak van investeringen blijkt dat een deel hiervan buiten de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten tot stand zijn gekomen. *Specificaties investeringskredieten* De specificaties zijn erg omvangrijk; en kennen onderling een andere presentatievorm *Advies rechtmatigheid investeringskredieten* - Tref maatregelen die borgen dat kredieten die dreigen te worden overschreden tijdig(er) gesignaleerd worden, zodat eerder een besluit tot ophoging van de vereiste kredieten kan worden genomen. - Richt het proces rond het signaleren van kredietoverschrijdingen zodanig in dat dit integraal deel uit maakt van uw proces om (vanaf 2023) uw rechtmatigheidsverantwoording op te stellen *Advies specificaties investeringskredieten* Stel een compactere en beter leesbare verantwoording van investeringskredieten op om de inzichtelijkheid en informatieve waarde te verbeteren.	*Rechtmatigheid investeringskredieten* De rechtmatigheid van bestedingen op investeringskredieten is van essentieel belang. Het iMPI en PMO worden tweemaal per jaar geactualiseerd. Dit is veelal het moment waarop investeringskredieten waar nodig worden bijgesteld. Op dit moment vinden er voor de meeste investerings-projecten driemaal per jaar interne rapportage-momenten plaats waarbij ook de voortgang ten opzichte van het krediet wordt beoordeeld. De organisatie evalueert of het proces verder geoptimaliseerd kan worden om mogelijke onrechtmatigheden op dit vlak te voorkomen. *Specificaties investeringskredieten* Het verbeteren en automatiseren van de rapportages rondom kredietenstaat wordt uitgevoerd vanuit het jaarplan Financiën. Daarmee zal ook de leesbaarheid van de informatie vanaf de jaarrekening 2023 verder verbeteren.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
5	**Verplichtingen** Het aantal en de omvang van de correcties op verplichtingen, uitgevoerd in de voorbereiding van de jaarstukken maken dit proces foutgevoelig en bewerkelijk. Wij constateerden dat correcties werden doorgevoerd op posten die al gecorrigeerd waren. *Advies accountant* Wij adviseren u na te gaan hoe dit proces eenvoudiger en effectiever gemaakt kan worden, waardoor de foutgevoeligheid en bewerkingstijd omlaag kunnen gaan.	De technische beperkingen in het administratieve systeem maken de mogelijkheden tot een optimale inrichting van het verplichtingenproces per jaareinde complex. In het najaar worden verdere verbeteringen van het jaareinde verplichtingenproces verder uitgewerkt.
5	**Volledigheid van baten** De interne beheersing van de volledigheid van baten inzake bijdragen werken van derden en overige opbrengsten kan beter. Het risico op onvolledige baten bestaat door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden. *Advies Accountant* Hoewel de provincie op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd, adviseren we u dit proces te verstevigen	De organisatie erkent het belang van het verbeteren van de interne beheersing op de volledigheid van baten. In 2022 zijn reeds verbeteringen doorgevoerd in de registratie van bijdragen derden op projecten. In 2023/2024 wordt een project uitgevoerd voor het realiseren van verbetermaatregelen voor een structurele borging van de volledigheid van baten (waaronder bijdragen van derden en inkomende subsidies).
3	**Bevoegdheden betaalrekening** Vanuit de standaardbankverklaring is gebleken dat de mandatering van betalingsbevoegde medewerkers niet actueel is. Medewerkers die niet meer in dienst zijn hebben nog de bevoegdheid om betalingen te autoriseren. Overigens zijn geen van deze medewerkers zelfstandig betalingsbevoegd, waardoor het risico op ongeautoriseerde betalingen beperkt is. *Advies accountant* Wij adviseren u de lijst met betalingsbevoegde personen bij te werken en alleen de personen deze bevoegdheid toe te kennen die dit nodig hebben in het kader van hun functie.	De genoemde ongewenste betalingsbevoegdheden zijn aangepast. De oplossing van de omissie in de standaardbankverklaring is in gang gezet.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
2 en 9	**Continuïteit** De financiële positie van de provincie is solide en beschikt over ruimte om financiële tegenvallers en risico's op te vangen. In twee jaar tijd zijn echter de liquide middelen met € 216 miljoen verminderd, hiermee is de liquiditeitspositie onder druk gekomen. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt de provincie over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat. *Advies accountant* Wij raden aan om uw treasury-functie te verstevigen zodat periodiek liquiditeitsprognoses beschikbaar komen waarop uw financieringsbehoefte kan worden afgestemd.	Wij herkennen ons in dit geschetste beeld. Aan het eind van 2022 ontstond eenmalig de situatie dat het saldo op de bankrekening niet voldoende was voor de te verrichten betalingen (mede door de decemberdrukte en een enkele omvangrijke subsidie betaling). We hebben dit begin dit jaar geanalyseerd, de liquiditeitspositie weer op peil gebracht en hebben onze liquiditeitsprognoses verder aangescherpt. De versteviging van onze treasury-functie is inmiddels gerealiseerd.
2	**Toename aantal pagina's jaarstukken** De jaarstukken zijn ten opzichte van 2021 met bijna 100 pagina's toegenomen. De grote omvang vermindert de leesbaarheid en draagt niet bij aan de informatiewaarde. *Advies accountant* Wij geven in overweging om kritisch te kijken naar de jaarstukken 2022 en met organisatie en Provinciale Staten na te gaan welke informatie mogelijk achterwege kan blijven en hoe informatie compacter kan worden gepresenteerd in de jaarstukken 2023.	De organisatie onderschrijft het belang van leesbaarheid en informatiekwaliteit van de jaarstukken en heeft hier, ook in de toekomst, vanzelfsprekend veel aandacht voor. Een belangrijke oorzaak voor de toename van de jaarstukken ligt in het opnemen van de brede basismonitor als indicator. Het gebruik maken van de brede basismonitor in de P&C cyclus is tot stand gekomen in een gezamenlijk traject met Provinciale Staten en in het bijzonder de Rekeningencommissie. In de commissievergadering EFB van 29 november 2021 is dit traject besproken.

Tot slot
Wij vertrouwen erop u met deze brief inzicht te hebben gegeven hoe wij met de opmerkingen van de accountant zullen omgaan. De follow up wordt via de auditopvolgingslijst uitgevoerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p/v.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)
- Concept Verslag van bevindingen 2022 Publiek Belang Accountants d.d. 12 mei 2023

Verslag van bevindingen 2022

Provincie Noord-Holland

17 mei 2023

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke Accountants

PUBLIEK BELANG
accountants

Sir Winston Churchilllaan 370 F442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

Aan Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Datum:	Behandeld door:	Ons kenmerk:
17-05-2023	drs. M.E. Dubbelman RA	23018

Onderwerp:

Verslag van bevindingen 2022

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van de Provincie Noord-Holland uitgevoerd. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen en is bestemd voor Provinciale Staten. Graag lichten wij onze rapportage nader aan u toe.

Hoogachtend,

Publiek Belang Accountants B.V.

drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Bijlage: één

Verslag van bevindingen 2022

Inleiding

U heeft ons met de opdrachtbevestiging van 9 juli 2022 opdracht gegeven voor de jaarrekeningcontrole 2022. U ontvangt de controleverklaring bij de jaarrekening 2022 afzonderlijk. Op grond van de wet bevat dit verslag onze bevindingen over de inrichting van uw financiële beheer en financiële organisatie en de mate waarin deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Wij informeren u over (eventuele) afwijkingen en onrechtmatigheden in de jaarrekening en geven adviezen die bijdragen aan het uitvoeren van uw toezichthoudende taak. Voor de rapportage van bevindingen heeft u de ondergrens op € 400.000 gesteld.

In het kort

- Het jaarrekeningproces was goed voorbereid en uw medewerkers hebben onze controle deskundig begeleid. De jaarrekeningcontrole is soepel verlopen.
- De jaarrekening voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiële afwijkingen of onzekerheden. Verbetering van de leesbaarheid door het presenteren van compactere jaarstukken blijft een aandachtspunt.
- Uw financiële positie is solide en u beschikt over ruimte om financiële tegenvallers en risico's op te vangen. De afgenomen liquiditeitspositie vraagt om het opstellen van een goede liquiditeitsprognose en tussentijdse rapportages.
- De verbijzonderde interne controles zijn kwalitatief van hoog niveau. De Provincie is goed voorbereid op de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023.
- De naleving van (Europese) aanbestedingsregels moet worden verbeterd. De Provincie was op dit onderwerp over 2022 (en 2021) niet voldoende "in control". Wij adviseren u het inkoopproces op dit punt aan te scherpen.
- Door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden, bestaat het risico op onvolledige baten.
- De SiSa-tabel is een zeer tijdsintensief onderdeel van de jaarrekening voor uw medewerkers. De beperkte bezetting maakt de provincie kwetsbaar.
- U beschikt inmiddels over vastgesteld fraudebeleid en een gedegen frauderisicoanalyse.

Het beeld van uw jaarrekening

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van bijna € 25 miljoen. Tijdens het jaar is € 80 miljoen meer onttrokken aan reserves dan toegevoegd. Zonder deze tussentijdse reservemutaties, is het nadelig resultaat € 55 miljoen. Dit betekent dat 'het vermogen' van de provincie in 2022 met € 55 miljoen is afgenomen.

Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2022 blijven de werkelijke lasten iets achter. Totaal wordt circa 95% van de begrote lasten gerealiseerd (2021: 93% en 2020: 91%). De onderbestedingen op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon, maar de mate van onderschrijding neemt de afgelopen jaren geleidelijk af.

Verslag van bevindingen 2022

De jaarrekening bevat per programma een toelichting op de achtergrond van de verschillen tussen begroting en realisatie. Op geen van de programma's is sprake van een overschrijding van de begrote lasten, waardoor op de programma's geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid.

Uit verantwoordingsoogpunt is sprake van verklaarbare begrotingsonderschrijdingen. Uit beleidsmatig oogpunt adviseren wij om te onderzoeken hoe dergelijke verschillen nog verder kunnen worden teruggebracht. Zodoende loopt de jaarlijkse verantwoording nog beter in de pas met de meest actuele begrotingsinzichten.

Tenslotte kan nog een belangrijke indicator over de financiële positie worden gevonden in de ontwikkeling van het EMU-saldo. Uit deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden blijkt dat de provincie in 2022 € 128 miljoen (2021: € 88 miljoen) meer heeft uitgegeven dan ontvangen. Dit hangt in belangrijke mate samen met het investeringsniveau. Omdat in twee jaar tijd de liquide middelen met € 216 miljoen zijn verminderd, is uw liquiditeitspositie onder druk gekomen. Wij raden aan om uw treasuryfunctie te verstevigen zodat periodiek liquiditeitsprognoses beschikbaar komen waarop uw financieringsbehoefte kan worden afgestemd.

Uitkomsten jaarrekening-controle

Het jaarrekeningproces was goed voorbereid en uw medewerkers hebben onze controle deskundig begeleid. Nieuwe onderwerpen in 2022, zoals de verslaggeving over de Wet open openheid en het opnemen van een voorziening voor opgebouwd spaarverlof door medewerkers van de provincie, zijn op een goede manier in de jaarstukken verwerkt. Door de goede voorbereiding en door de goede verbijzonderde interne controles van uw medewerkers gedurende het jaar, is de jaarrekeningcontrole soepel verlopen.

Onze jaarrekeningcontrole gaf aanleiding tot een beperkt aantal correcties die in de definitieve jaarrekening zijn verwerkt. De jaarrekening voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiële afwijkingen of onzekerheden. Er resteren geen ongecorrigeerde afwijkingen boven de door Provinciale Staten vastgestelde rapporteringstolerantie van € 400.000. Wel bestaan enkele onrechtmatigheden waarover wij u in dit verslag informeren.

De omvang van de jaarstukken is de afgelopen jaren toegenomen van 280 pagina's in 2020 naar 364 pagina's in 2022, zonder dat gewijzigde verslaggevingsregels daar aanleiding toe geven. De grote omvang vermindert de leesbaarheid en draagt niet bij aan de informatiewaarde. Ook vragen omvangrijkere jaarstukken meer inspanningen van uw medewerkers om deze samen te stellen en van ons om deze te controleren.

Een belangrijke oorzaak van deze toename is het, naar wij hebben begrepen, op verzoek van Provinciale Staten opnemen van indicatoren. De indicatoren worden vaak onderbouwd met gegevens uit eerdere jaren. Het gevolg is dat delen van het jaarverslag 2022 geen informatie geven over de prestaties in 2022.

Wij geven in overweging om kritisch te kijken naar de jaarstukken 2022 en met organisatie en Provinciale Staten na te gaan welke informatie mogelijk achterwege kan blijven en hoe informatie compacter kan worden gepresenteerd in de jaarstukken 2023. Wij hebben uw medewerkers enkele suggesties gedaan.

Verslag van bevindingen 2022

Interne beheersing

Managementletter 2022

De managementletter uit december 2022 bevat onze bevindingen en adviezen over de interne beheersing.

Vanuit onze tussentijdse controle concludeerden wij, dat de Verbijzonderde interne controle goed op orde is en dat bestuur en management gestructureerd worden geïnformeerd over (de opvolging van) bevindingen uit interne en externe onderzoeken en audits. Verder wordt voortgang geboekt op het beschrijven van de belangrijkste processen, maar de doorlooptijd van het project van procesbeschrijvingen vraagt nog wel aandacht.

Als belangrijk risico signaleerden wij de risico's op onrechtmatigheid van (Europese) aanbestedingen die het goedkeurend oordeel over de jaarrekening kunnen raken. In dit verslag van bevindingen gaan wij hierop verder in.

Vanuit de jaarrekeningcontrole zijn onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing:

Accounting manual

De provincie heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een 'accounting manual' waarin de boekingsgangen worden beschreven die samenhangen met de processen. Gelet op de complexe inrichting van uw administratie is het beschikken over een dergelijk handboek van belang. Inmiddels hebben wij kennis genomen van een vergevorderd concept van het handboek en vastgesteld dat dit van goede kwaliteit is.

Bevoegdheden betaalrekening

U heeft voor uw betaalrekening bij de ABN AMRO een standaardbankverklaring aangevraagd, waaruit onder andere de betalingsbevoegde medewerkers blijken per 31 december 2022. Uit deze verklaring blijkt dat hierop nog medewerkers staan die niet meer in dienst zijn. Overigens zijn geen van deze medewerkers zelfstandig betalingsbevoegd, waardoor het risico op ongeautoriseerde betalingen beperkt is. Wij adviseren u de lijst met betalingsbevoegde personen bij te werken en alleen de personen deze bevoegdheid toe te kennen die dit nodig hebben in het kader van hun functie.

IT-omgeving

De managementletter 2022 bevat onze opmerkingen over de continuïteit en de betrouwbaarheid van uw IT-omgeving. Wij hebben opgemerkt dat uit onze herbeoordeling van de IT-omgeving in 2021 nog enkele aandachtspunten resteerden. Dit betrof: de Configuration Management Database (CMDB), de continuïteitsplannen en het accountbeheer/active directory.

Wij hebben met uw organisatie bij de start van de interim controle 2022 gesproken over een goed moment om de opvolging van de laatste aandachtspunten uit 2021 opnieuw te beoordelen en om vervolgens aanvullend application controls te testen. Uw medewerkers hebben aangegeven dat deze punten in 2023 volledig zijn opgelost. In overleg zullen wij de herbeoordeling in 2023 inplannen. Dit heeft geen gevolgen gehad voor onze controleaanpak in 2022. In samenwerking met uw medewerkers hebben wij de afgelopen jaren een goede en efficiënte gegevensgerichte controleaanpak ontwikkeld, die wij in 2022 hebben gevolgd en ook in 2023 zullen volgen.

Verslag van bevindingen 2022

Naleving aanbestedings-regels

Voor provincies gelden nationale en Europese aanbestedingsregels. U beschikt over inkoop- en aanbestedingsbeleid en een bureau Inkoop waarin expertise rond aanbestedingen is samengebracht. Jaarlijks maakt uw organisatie een meerjarige spendanalyse om per leverancier vast te stellen of de totale inkopen passen binnen de aanbestedingsdrempels. Overschrijding van de drempel kan betekenen dat de lasten onrechtmatig zijn. Onrechtmatigheden betrekken wij in ons rechtmatigheidsoordeel. Vanaf 2023 is deze toets onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

Over 2022 omvat de spendanalyse 61 inkooppakketten. Uw medewerkers inkoop hebben aangegeven dat deze rechtmatig zijn aanbesteed. Uit onze controle blijkt dat 16 inkooppakketten met een totale inkoopwaarde van € 5,4 miljoen in 2022 onrechtmatig zijn aanbesteed en dat voor 7 inkooppakketten met een totale inkoopwaarde in 2022 van € 8,0 miljoen onzeker is of deze rechtmatig zijn aanbesteed.

De interne beheersing van het inkoopproces is onvoldoende. De geconstateerde afwijkingen passen binnen de goedkeuringstolerantie voor de jaarrekening, maar zijn groter dan vorig jaar. Vanaf 2023 zal het college bij het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording steunen op de interne beheersing rond dit proces. Om die reden is het belangrijk om de rechtmatigheid van aanbestedingen met voorrang te verbeteren.

Investerings-kredieten

De tabel met investeringskredieten geeft inzicht in de aanwending van de begrote budgetten voor investeringen. In 2022 zijn de investeringskredieten met ongeveer € 1,0 miljoen overschreden. Deze overschrijdingen zijn (begrotings)onrechtmatig. Het is van belang om het kredietbewakingsproces aan te scherpen, zodat kredietoverschrijdingen tijdig worden gesignaleerd. Zo kunt u onrechtmatigheden voorkomen en ontstaat tegelijk een basis voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023.

Wij merken nog op dat de tabellen met investeringskredieten ruim 30 pagina’s omvatten Dat is ongeveer 25% van de jaarrekening. De grote omvang en cijfermatige dichtheid verminderen het inzicht dat de jaarrekening biedt. Wij geven in overweging om de investeringskredieten compacter in de jaarrekening te presenteren, zodat het inzicht dat de jaarrekening biedt toeneemt zonder dat de informatiewaarde afneemt.

Ook valt op dat de kredietstaten van de provinciale land- en vaarwegen (de PMI staat) en de PMO wegen (de PMO staat) verschillende presentatievormen kennen, waardoor deze niet goed onderling vergelijkbaar zijn. Zo geeft de PMI staat geen inzicht in de restantkredieten, waar de PMO-staat dit inzicht wel geeft. Wij raden aan om één tabelindeling te kiezen.

Verplichtingen

Voorafgaand aan het samenstellen van de jaarrekening worden de verplichtingen bepaald die per jaareinde bestaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om facturen die de provincie in 2023 verwacht te ontvangen voor in 2022 aan de provincie geleverde prestaties. Ook wordt nagegaan of de opgenomen verplichtingen nog daadwerkelijk tot betalingen zullen leiden.

Deze interne analyses gaven aanleiding tot belangrijke aanpassingen in de administratie voordat de jaarrekening werd gemaakt. Het is goed dat deze aanpassingen door uw medewerkers worden geconstateerd, maar hieruit blijkt ook dat het verplichtingenproces gedurende het jaar door de afdelingen beter kan worden beheerst. Wij hebben aanvullende werkzaamheden verricht om voldoende zekerheid te krijgen over de verplichtingenstand in de jaarrekening.

Verslag van bevindingen 2022

	Wij raden aan om het verplichtingenproces zo in te richten dat dit eenvoudiger en effectiever wordt en foutgevoeligheid en bewerkingstijd kunnen afnemen.
Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden	De provincie kent veel verschillende inkomsten, zoals de algemene uitkering, de provinciale opcenten, subsidiebaten, bijdragen van andere overheden in investeringen, heffingen, leges, verkopen van grond en overige inkomsten. Voor de grootste opbrengstenstromen is het relatief eenvoudig om zicht te houden op de volledigheid. Bij andere opbrengsten is dit lastiger, omdat dit van jaar tot jaar kan verschillen. Momenteel ontbreekt een centrale primaire registratie waarmee de volledigheid van opbrengsten en bijdragen van derden kan worden bewaakt. Wel zijn verbeteringen doorgevoerd die het risico op onvolledige verantwoording van projectbaten verminderen. Voor de jaarrekeningcontrole heeft uw provincie op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd, onder andere door de gerealiseerde opbrengsten af te stemmen met de begroting en te vergelijken met vorig jaar. Hoewel deze maatregelen het risico op gemiste opbrengsten verminderen, adviseren wij u dit proces te verstevigen.
RVO	De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voert namens de provincie de subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB) uit. Deze subsidieregeling wordt gefinancierd door de provincies en de Europese Unie. De bijdrage die de provincie moet doen wordt door RVO ieder kwartaal aan de provincie gefactureerd. In april 2022 is een factuur van € 3,8 miljoen van RVO ontvangen over 2021. De provincie verwachtte op basis van de facturering per kwartaal en de tot dan toe gebruikelijke financieringsverhouding provincies en EU, een factuur van € 2,0 miljoen en heeft die last in de jaarrekening 2021 verwerkt. De hogere lasten van € 1,8 miljoen zijn niet verwerkt in de jaarrekening 2021 en komen ten laste van 2022. De factuur uit april 2022 pas in oktober 2022 opgenomen in de financiële administratie. De oorzaak hiervoor is volgens uw medewerkers dat facturen van RVO niet via de gebruikelijke weg worden toegestuurd, maar aan uw medewerkers worden gemaild. De betreffende factuur is in de mailbox van de betreffende medewerkers blijven hangen. Wij adviseren om RVO te vragen de facturen via de gebruikelijke weg aan de provincie toe te sturen, zodat deze direct bij binnenkomst worden behandeld via het normale facturenproces.
Incidentele en structurele baten en lasten	Een goed onderscheid in incidentele en structurele baten en lasten komt tegemoet aan verslaggevingsregels en draagt bij aan inzicht in het structurele en reële evenwicht van uw exploitatie. Dit inzicht is vooral voor uw eigen bedrijfsvoering van belang. Maar ook Provinciale Staten (horizontaal toezicht) en het Ministerie van BZK (verticaal toezicht) gebruiken deze informatie bij het uitvoeren van hun taken. Net als vorig jaar gaf onze controle van de incidentele baten en lasten aanleiding tot correcties. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag, zoals complexe regels die leiden tot onduidelijkheid. Hoewel de Commissie BBV meerdere notities heeft geschreven over dit onderwerp, blijft het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten in de praktijk diffuus. In 2021 gaf dit de twaalf provincies aanleiding om samen een verduidelijkende notitie te schrijven over dit onderwerp. Vorig jaar hebben wij geadviseerd om, met aan de hand van de uitgangspunten van de verschillende noties, in de eigen verslaggeving in 2022 meer aandacht te geven aan het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten. Dit begint al bij de begroting. Door verschillende oorzaken heeft uw provincie in 2022 de systematiek van 2021 voortgezet. Dit leidt ertoe dat het overzicht van Incidentele baten en lasten in de jaarrekening nog steeds omvangrijk is, en onzeker is of het beeld dat hieruit blijkt voldoende

aansluit bij de werkelijkheid. Zo geeft het overzicht aan dat het voordelige saldo van € 25 miljoen in het jaar 2022 voor € 41 miljoen samenhangt met structurele voordelen en voor € 16 miljoen wordt verklaard uit incidentele nadelen. Dit zou betekenen dat de provincie structureel een voordelig saldo behaalt van € 41 miljoen.

Wij zijn van mening dat eventuele afwijkingen geen materiële invloed hebben op de jaarrekening, maar herhalen onze opmerking dat in 2023 hiervoor meer aandacht nodig is. De notities van de commissie BBV en van de gezamenlijke provincies kunnen daarbij helpen.

Onze risicoanalyse en controlewerkzaamheden

De controlestandaarden schrijven voor dat wij u informeren over de belangrijkste risico's die wij bij onze controle onderkennen. Onze controle heeft zich gericht op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. Naast gebruikelijke controlerisico's, zoals de volledigheid van opbrengsten, de juistheid van kosten en het voldoen aan verslaggevingsregels, geven wij in het bijzonder aandacht aan de risico's die samenhangen met doorbreking van functiescheiding door de leiding.

Onze risicoanalyse

Wij hebben in augustus 2022 onze risicoanalyse gedeeld met de Rekeningencommissie. Wij hebben met u de belangrijkste risico's besproken die wij onderkennen bij onze controle. Vanuit deze risicoanalyse heeft onze controle zich in het bijzonder gericht op:

- Rechtmatigheid van de aanbestedingen
- Juistheid van inkopen, personele lasten en subsidielasten
- Juiste toerekening van subsidielasten aan jaren volgens de in 2021 gewijzigde regelgeving
- Volledigheid van de baten, in het bijzonder de baten anders dan Uitkering Provinciefonds en Opcenten MRB
- Juistheid van de waardering van deelnemingen
- Juistheid van de waardering en presentatie van gronden
- Doorbreking van interne beheersing door het management
- Voldoen aan de verslaggevingsregels van het BBV, SiSa en de juistheid van de WNT-verantwoording

Onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude berust bij degenen die belast zijn met governance en bij de directie. Het is onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten.

Omdat onze controle niet bestond uit een uitvoerige controle van alle transacties, die nodig zou zijn om fouten of fraude aan het licht te brengen, kan het zijn dat bij onze controlewerkzaamheden geen materiële fraude is geconstateerd. Al wordt door effectieve interne beheersingsmaatregelen de kans dat fouten of fraude voorkomen en onopgemerkt blijven, kleiner, die mogelijkheid wordt niet uitgesloten. Daarom kunnen wij niet garanderen dat eventuele fouten of fraude worden ontdekt.

Tegen de achtergrond van het frauderisico werden controlewerkzaamheden uitgevoerd

Zoals overeengekomen in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met gedeputeerde staten, provinciesecretaris, directieteam en (concern)control over de interne beheersingsmaatregelen, managementschattingen, bijzondere transacties buiten de normale gang van zaken, de Wet Normering Topinkomens en memoriaal boekingen.

Verslag van bevindingen 2022

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Navragen of sprake is van bekende fraudesignalen of fraudegevallen bij management en college.
- Het evalueren van de organisatie- en governance structuur, de interne beheermaatregelen, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude.
- Het aanbrengen van onvoorspelbaarheid in onze controlewerkzaamheden: over 2022 hebben wij de prijsvorming bij grondaankopen steekproefsgewijs gecontroleerd.
- Evalueren van de rationaliteit van eventuele belangrijke ongebruikelijke transacties en het beoordelen van schattingen.
- Het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden op de naleving van de Europese aanbestedingsregels en steekproefsgewijs vaststellen dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.
- Het beoordelen van de aard van hoger-risicojournaalposten en overige aanpassingen in de administratie en het evalueren van de belangrijkste oordeelsvormingen en veronderstellingen voor een mogelijke tendentie door provincie Noord-Holland. Bij identificatie van onverwachte journaalposten hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden omvatten ook het testen van transacties op basis van brondocumenten.
- Het zorgen voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Vanaf boekjaar 2022 zijn wij op basis van gewijzigde beroepsregels verplicht om in de controleverklaring aan te geven welke werkzaamheden zijn verricht in het kader van frauderisico's en de eventuele bevindingen. Bij wijze van pilot hebben wij in de controleverklaring over 2021 al een aanvullende paragraaf opgenomen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2022 zijn geen aanwijzingen voor fraude gesignaleerd.

Frauderisico-analyse

Uw organisatie beschikt vanaf medio 2022 over een actuele en gedegen frauderisico-analyse, die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hiermee is fraude-analyse en fraudepreventie een meer zichtbaar onderdeel geworden van uw interne beheersing. De analyse bevat naast reguliere frauderisico's ook risico's op het gebied van misbruik en oneigenlijk gebruik en weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit.

De frauderisico-analyse is in 2022 besproken in uw directie. Na verwerking van voorstellen tot wijziging wilt u deze frauderisicoanalyse agenderen in het college van gedeputeerde staten. U toont hiermee toenemende aandacht voor het belang van het signaleren van frauderisico's en het treffen van preventieve maatregelen.

Rechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde begroting.

Begrotingsoverschrijdingen

Begrotingsafwijkingen die in formele zin onrechtmatig zijn maar niet meetellen voor het oordeel over de rechtmatigheid van de accountant moeten worden opgenomen in ons verslag. Provinciale Staten moeten deze afwijkingen bij het vaststellen van de jaarrekening expliciet autoriseren. Over 2022 is geen sprake van begrotingsoverschrijdingen op programma's. Wel is in 2022 een hoger bedrag dan begroot toegevoegd aan de (bestemmings)reserves. Hoewel deze toevoegingen niet zijn verwerkt in de

begroting(swijzigingen), is over deze toevoegingen aan reserves wel expliciet besloten als onderdeel van de investeringskredietbesluiten waarmee deze toevoegingen direct samenhangen.

Investeringskredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten. Wij constateerden hierbij in totaal € 973.000 aan kredietoverschrijdingen in 2022. Dit vormt een begrotingsonrechtmatigheid die wij, samen met andere onrechtmatigheden, meewegen in ons accountantsoordeel.

Wij adviseren u om maatregelen te treffen die moeten borgen dat kredieten die dreigen te worden overschreden tijdig(er) gesignaleerd worden, zodat eerder een besluit tot ophoging van de vereiste kredieten kan worden genomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vanaf 2023 leggen Gedeputeerde Staten verantwoording af over de rechtmatigheid. De rechtmatigheid betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens, die derden verstrekken om aan te tonen dat zij voldoen aan voorwaarden. Dit moet misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium) voorkomen en bestrijden.

De commissie BBV adviseert een overkoepelend beleidsstuk M&O te maken. Naast de filosofie, de algemene uitgangspunten en de risicoanalyse omvat het beleidsstuk ook maatregelen ter voorkoming en afdoening.

Gedeputeerde Staten moeten een uitspraak doen in hoeverre het M&O beleid ook feitelijk wordt nageleefd en of de getroffen maatregelen werken. De basis daarvoor ligt in belangrijke mate bij de uitkomsten van de intern al uitgevoerde controles en evaluaties. Als Gedeputeerde Staten concluderen dat het M&O-beleid (op onderdelen) niet actueel is en/of dat de er geen M&O-beleid bestaat of het M&O-beleid feitelijk niet is nageleefd, dan wordt dat vermeld in de paragraaf bedrijfsvoering. Bekende afwijkingen, voor zover deze niet het getrouwheidsaspect raken, worden betrokken bij het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording

De provincie beschikt over een fraudebeleid op hoofdlijnen en een goede frauderisico-analyse, waarvan M&O-risico's onderdeel zijn.

Vanaf 2023

Het is de verwachting dat het college van gedeputeerde staten met ingang van 2023 een rechtmatigheidsverantwoording zal afgeven. De Commissie BBV heeft hiervoor een modelrechtmatigheidsverantwoording gepubliceerd. De modeltekst zal door de provincie opgenomen moeten worden in de jaarrekening, op het moment dat de wetgeving is aangepast. Uw organisatie moet een proces inrichten waarbij het college van gedeputeerde staten zelf tot een oordeel kan komen over de financiële rechtmatigheid van transacties.

Dit betekent dat:

- een normenkader wordt vastgesteld;
- Gedeputeerde staten toetsen aan het normenkader;
- Gedeputeerde staten rapporteren rechtmatigheidsfouten en eventuele onzekerheden;

- de accountant de rechtmatigheidsverantwoording van Gedeputeerde staten betrekt bij het accountantsoordeel over de jaarrekening;
- Provinciale staten met Gedeputeerde staten spreken over de bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid.

Uw provincie is goed voorbereid op het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring in 2023.

Continuïteit

Gebruikers van jaarrekeningen vragen zich al langere tijd af welke werkzaamheden accountants uitvoeren op het gebied van continuïteit bij de controle van jaarrekeningen. Door aanpassing van de controlestandaarden dienen accountants vanaf 2022 voor decentrale overheden in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen te rapporteren over de veronderstellingen over de financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten moet het college inzicht geven in gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de financiële positie (het vermogen van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen). De financiële positie is het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie en met in achtneming van de risico's. De financiële positie is een breder begrip dan het (weerstands)vermogen. Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers, terwijl de financiële positie ook betrekking heeft op de reguliere exploitatie. In de praktijk komt het gevraagde inzicht in de financiële positie vooral tot uitdrukking in de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag.

Onze werkzaamheden ten aanzien van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie betreffen:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen.
- Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Mede gericht op de vraag of deze paragraaf alle relevante informatie bevat, gegeven de kennis die wij hebben vanuit de controle van de jaarrekening.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting.
- Het kennisnemen van het oordeel van de financieel toezichthouder (het Ministerie van BZK) of de begroting van de provincie structureel en reëel in evenwicht is.
- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen voor de conclusie en veronderstellingen van het college, voor het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt, dat uw provincie goed in staat is om financiële risico's op te vangen. Vanuit de voorgeschreven financiële kengetallen blijken een stabiele en toereikende solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en onbenutte belastingcapaciteit. Doordat de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd en een omvangrijk bedrag is uitgeleend, beschikt uw provincie wel over minder liquiditeiten waardoor de komende jaren een financieringsbehoefte ontstaat.

Onze werkzaamheden leiden niet tot bevindingen waaruit gerede twijfel over uw financiële positie zou kunnen blijken.

Verslag van bevindingen 2022

SiSa-bijlage

Met de SiSa-bijlage in de jaarrekening legt u verantwoording af over de besteding van de middelen die de provincie ontvangt van het Rijk. Sinds 2020 is sprake van een forse toename van 4 naar 29 regelingen die onder de SiSa-verantwoording zijn gebracht. De verwachting is dat dit aantal de komende jaren verder toeneemt, waardoor het belang van een goede SiSa-verantwoording onverminderd groot blijft.

De provincie heeft een aanpak ontwikkeld waarbij de vakspecialisten van de directies de SiSa-verantwoording invullen voor de regelingen die horen tot hun aandachtsgebied. Twee medewerkers van de provincie beschikken over diepgaande kennis van de SiSa-regelingen en van de eisen die het Rijk stelt aan de verantwoording. Deze medewerkers onderzoeken de door de vakspecialisten verzamelde informatie en gaan voor alle regelingen na of de bestedingen passen binnen de eisen van de regelingen en of de SiSa-verantwoordingen volgens de Invulwijzer van het Rijk zijn opgesteld. De uitkomsten van hun onderzoek zijn vastgelegd in goede controledossiers, die wij gebruiken bij onze controle.

Door de veelheid aan regelingen, de diversiteit daarvan, de complexe eisen die worden gesteld aan de declaratie van de bestedingen en door de gedetailleerde verslaggevingseisen, is de SiSa-tabel een zeer tijdsintensief onderdeel van de jaarrekening voor uw medewerkers. Daarbij komt dat de twee SiSa-deskundigen vaak nadere onderbouwing moeten opvragen bij de vakafdelingen en dat regelmatig aanpassing van de SiSa-tabel nodig is die door de afdelingen. De beperkte bezetting van twee SiSa-deskundigen maakt de provincie kwetsbaar.

Naast deze procesmatige overwegingen, leidt onze controle van de SiSa-bijlage tot enkele inhoudelijke aandachtspunten:

- Uit gesprekken met uw medewerkers begrijpen wij dat de afdeling financiën regelmatig wordt geconfronteerd met een bankontvangst van SiSa-middelen, zonder dat bij de afdeling financiën bekend was dat elders in de organisatie een aanvraag was gedaan. Op dat moment wordt onderzocht wat de achtergrond is van de ontvangst en worden de relevante stukken opgevraagd om de bedragen goed in de administratie te kunnen verwerken. Onze suggestie uit eerdere jaren om centraal zicht te houden op het recht op subsidiebaten kan helpen om beter zicht op SiSa-vorderingen en ontvangsten te krijgen.

- Diverse regelingen voert de provincie niet (geheel) zelf uit. In die gevallen betaalt de provincie het geld door aan andere partijen. Het is van belang dat de provincie aan deze partijen dezelfde eisen stelt over de besteding, die het Rijk aan de provincie stelt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de periode waarbinnen de bestedingen moeten plaatsvinden. Dit voorkomt dat de provincie geen volledige aanspraak kan maken op vergoeding bij het Rijk.

- Door de grote diversiteit aan SiSa-regelingen ontstaan BTW-vraagstukken. Soms is sprake van compensabele BTW en in andere gevallen mag geen BTW worden verrekend. Wij raden aan om uw eigen fiscalisten bij de start van iedere omvangrijkere SiSa-regeling (bijvoorbeeld boven € 500.000) advies te laten geven over de fiscale behandeling. Dit voorkomt risico's op terugvordering van BTW en optimaliseert de compensatie van BTW.

- Incidenteel geeft het Rijk een onjuiste beschikking af, waardoor de provincie minder middelen krijgt toegekend dan waarop recht bestaat. Dit deed zich voor bij de Bermmaatregelen. De provincie heeft dit via e-mail gemeld aan het Rijk. Omdat geen formeel bezwaar is ingediend, is € 1,25 miljoen subsidie gemist.

Sommige regelingen bieden de mogelijkheid om de kosten van inzet van uw eigen medewerkers te declareren. Om succesvol aanspraak te maken op vergoeding is een toereikende onderbouwing van bestede tijd nodig. Omdat de provincie geen werkelijk bestede tijd registreert, bestaat het risico dat subsidie moet worden terugbetaald. Dit gaat overigens niet om zeer substantiële bedragen.

Met de hierna volgende tabel informeren wij over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
BZK C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	geen	0	
BZK C210	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw tweede tranche	geen	0	
BZK C26	Culturele voorzieningen provincies (tranche 1+2)	geen	0	
BZK C41	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0	
BZK C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	geen	0	
BZK C81	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals	geen	0	
BZK C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	geen	0	
IenW E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	geen	0	
IenW E12	Regeling specifieke uitkering N-wegen	geen	0	
IenW E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020 – 2023	geen	0	
IenW E20	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021	geen	0	
IenW E34	Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit	geen	0	
IenW E37	Regeling Wilhelminasluis	geen	0	
IenW E38	Tijdelijke stimuleringsregeling doelmatig, duurzaam en veilig gebruik verkeersinfrastructuur 2020	geen	0	
IenW E43	Incidentele specifieke uitkering Energiehaven IJmond	geen	0	
IenW E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021	geen	0	
IenW E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	geen	0	
IenW E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	geen	0	
IenW E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	geen	0	
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	geen	0	
IenW E94	Incidentele specifieke uitkering (Water)Bodemverontreiniging	geen	0	

EZK F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	geen	0
EZK F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	geen	0
EZK F25	MIT-regeling	geen	0
LNV L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	geen	0
LNV L10	Impuls Veenweiden, Veenplan 1e fase	geen	0
LNV L16	Programma Natuur	geen	0
LNV L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	geen	0
LNV L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	geen	0

Tijdbesteding

Eén van de maatregelen van onze beroepsgroep voor verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel uren hij verwacht te besteden en daadwerkelijk heeft besteed aan de uitvoering van de jaarrekeningcontrole.

In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding.

Functieniveau	Begrote uren	Werkelijk bestede uren *)
Registeraccountants	415	458
Senior manager	330	363
Overige medewerkers	300	285
Specialisten	155	132
Totaal	**1.200**	**1.238**

*) Onze werkelijke tijdbesteding ligt goed in lijn met de begrote uren. Wij rekenen uitsluitend de bedragen af die wij vooraf met u overeengekomen zijn.

Bijlage 1: De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de overeenkomst tussen de Provincie Noord-Holland en Publiek Belang Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle ook zijn geen meningsverschillen met het management geweest. Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke auditplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voldoende voor de doelstelling van onze controle.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van Provincie Noord-Holland. Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als provincie mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing.

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door u verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in uw controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de toepasselijke materialiteitsgrenzen.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke Accountants

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12673
Extern Zaak ID	2000386
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	3.b.1
Titel	A-agenda Financiën: Kaderbrief 2024
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2023
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college de relevante maatschappelijke, economische en financiële ontwikkelingen. Provinciale Staten geven via de kaderbrief de uitgangspunten mee aan het college waarbinnen de begroting 2024 zal worden opgesteld.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 16 mei 2023

Onderwerp: Kaderbrief 2024

Kenmerk: 2000386/2037175

Bijlagen: Kaderbrief 2024

1. Inleiding

In de Financiële verordening is opgenomen dat het college van Gedeputeerde Staten voor het zomerreces aan Provinciale Staten de kaderbrief ter vaststelling toezendt. Deze kaderbrief vormt de start van de begrotingscyclus 2024.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

In de kaderbrief 2024 – 2027 wordt het meerjarig financieel beeld van de provincie Noord-Holland geschetst. Dit gebeurt op basis van beleidsmatige trends in Nederland en Noord-Holland en op basis van macro-economische ontwikkelingen. Wij beoordelen welke gevolgen deze mogelijk hebben voor de provinciale financiën.

Daarnaast stellen wij in het hoofdstuk “Begrotingsbeleid” kaders voor die wij zullen hanteren bij het opstellen van de begroting 2024 en de meerjarenraming. De kaders vormen de voorwaarden die nodig zijn voor een robuust begrotingsbeleid, dat voldoet aan de externe eisen van onze toezichthouder BZK en aan onze eigen wens voor een duurzaam sluitende begroting.

In hoofdstuk vijf worden beleidsontwikkelingen verwerkt tot het meerjarig financieel beeld 2024 – 2027. Startend met de vigerende meerjarenraming worden alle beleidsontwikkelingen benoemd en toegelicht waarvan wij voorstellen deze in het begrotingskader op te nemen. Om een nieuwe coalitie zoveel mogelijk ruimte te geven tot het plaatsen van eigen accenten, hebben wij ons daarbij beperkt tot die ontwikkelingen die wij noodzakelijk achten voor de continuïteit in de uitvoering van de taken van de provincie, en die niet uitgesteld kunnen worden.

In hoofdstuk zes zijn de beleidsvoorstellen die (mede) betrekking hebben op het lopende jaar 2023 apart opgenomen. Na vaststelling van deze kaderbrief worden de voorstellen in de tweede begrotingswijziging verwerkt.

Normaliter presenteren wij in de kaderbrief een sluitend financieel beeld waarbij de beleidsontwikkelingen die in de begroting meegenomen kunnen worden zijn afgewogen en waar dekkingsvoorstellen tegenover staan. Dit jaar vraagt het sluitend maken van de begroting financiële keuzes die van invloed zijn op de handelingsruimte van een nieuw college. Om het proces van onderhandelingen zo min mogelijk te verstoren, presenteren wij daarom in deze kaderbrief geen

sluitend financieel beeld, maar worden enkel de opties uiteengezet. Welke mogelijke opties wij zien om de begroting 2024-2027 in evenwicht te brengen, staan toegelicht in hoofdstuk zeven.

3. Proces en procedure

Op 10 juli 2023 vindt in Provinciale Staten het debat over de kaderbrief plaats. Daarna dient de kaderbrief als basis voor de op te stellen concept begroting en meerjarenraming 2024 -2027. Hierover vinden volgens de planning van PS op 6 november de algemene beschouwingen plaats.

Om ons begrotingsproces zorgvuldig te doorlopen, en de concept begroting conform de jaarkalender van uw Staten op 31 augustus bij u aan te leveren, dient voor het zomerreces een besluit te worden genomen over hoe de begroting sluitend gemaakt wordt. Indien het formatieproces voor die tijd niet is afgerond, werkt het huidige college op basis van de in hoofdstuk zeven genoemde opties een voorstel voor een begroting uit waarin de continuïteit in de uitvoering van onze provinciale taken is gewaarborgd. De beraadslagingen van PS over deze kaderbrief worden hier in meegenomen. .

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 2000386/2037175

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 16 mei 2023;

gelet op de financiële verordening provincie Noord-Holland 2021,

besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2024
2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2024-2027
3. In te stemmen met de inhoudelijke bijstellingen op de begroting die in deze kaderbrief zijn opgenomen.
4. De kaderbrief 2024 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Kaderbrief 2024-2027

Inhoudsopgave

Kaderbrief 2024-2027 1
Inhoudsopgave 2
1. Inleiding 3
2. Trends en ontwikkelingen 4
3. Macro economische ontwikkelingen 5
4. Begrotingsbeleid 10
5. Geactualiseerde meerjarenraming 2024-2027 13
6. Tweede begrotingswijziging 2023 22
7. Overwegingen richting de begroting 2024 24
8. Vervolgproces 29

1. Inleiding

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus. Deze kaderbrief schetst onze visie op de financiële ontwikkelingen. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten (PS) de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2024 en meerjarenraming 2024–2027. Daarmee is de kaderbrief normaal gesproken het moment waarop we de keuzes maken hoe we het meerjarig financieel beeld sluitend houden.

Na de verkiezingen op 15 maart zijn de onderhandelingen om een nieuwe coalitie te vormen gestart. Een nieuw college zal uiteindelijk haar eigen accenten plaatsen in het beleid van de provincie die ook zijn weerslag zal hebben in de provinciale begroting. Op het moment dat deze kaderbrief opgesteld wordt is er nog geen nieuw college. In de tussentijd staat de wereld niet stil. Ten opzichte van de begroting 2023 leiden (financiële) ontwikkelingen tot een aantal forse benodigde bijstellingen in de begroting, met name als gevolg van de inflatie, de stijgende rente, achterblijvende reizigersinkomsten in het OV en de benodigde uitgaven voor de uitvoering van onze taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Deze ontwikkelingen hebben tot gevolg dat de provinciale begroting op dit moment een structureel tekort laat zien van € 8 mln. in 2024 oplopend tot € 53 mln. in 2027. Financiële keuzes zijn dus nodig om tot een sluitende begroting en meerjarenraming te komen.

In deze Kaderbrief beschrijven wij het actuele financiële beeld voor de komende jaren en leggen we een aantal keuzes voor aan uw Staten die wij noodzakelijk achten voor de continuïteit in de uitvoering van de taken van de provincie. Gezien het moment van opstellen van deze kaderbrief vlak na de verkiezingen en tijdens het proces om tot een nieuw college te komen hebben wij ons als college hierbij beperkt tot de keuzes waarvan het noodzakelijk is dat hierover al in voorliggende kaderbrief een uitspraak gedaan wordt. Hiermee laten wij een nieuwe coalitie maximale ruimte voor de invulling van haar eigen keuzes richting de begroting 2024. De keuzes voor een sluitend meerjarenperspectief moeten worden gemaakt in de begroting zelf, die wij u na het zomerreces op 1 september toesturen. Indien er dan een nieuw college is aangetreden kunnen die keuzes in samenhang met het nieuwe coalitieakkoord verwerkt worden. Mocht dit nog niet geval zijn dan zal het zittende college, gehoord hebbende de beraadslagingen van PS over deze kaderbrief, die keuzes moeten maken om tijdig (uiterlijk 15 november) een sluitende begroting in te kunnen dienen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Leeswijzer
De opbouw van deze kaderbrief is als volgt: hoofdstuk 2 beschrijft de belangrijkste trends en ontwikkelingen die op onze provincie afkomen. Hoofdstuk 3 gaat in op de belangrijkste macroeconomische ontwikkelingen. Hoofdstuk 4 bevat de belangrijkste items met betrekking tot het provinciale begrotingsbeleid. In hoofdstuk 5 staat het geactualiseerde meerjarige financiële kader voor de jaren 2024 t/m 2027 gepresenteerd. In dit hoofdstuk 5 vindt u tevens een inhoudelijke onderbouwing voor het opnemen van de voorstellen in de begroting 2024. Hoofdstuk 6, presenteert de bijstellingen die deze voorstellen met zich meebrengen voor het lopende begrotingsjaar 2023. Hoofdstuk 7 bevat een aantal overwegingen bij het financieel meerjarenbeeld en hierin presenteren wij een aantal opties/keuzemogelijkheden om de begroting in evenwicht te brengen. Hoofdstuk 8 gaat in op het vervolgproces na deze kaderbrief.

Gedeputeerde Staten
Haarlem, 16 mei 2023

2. Trends en ontwikkelingen

Het afgelopen jaar stond sterk in het teken van de nasleep van corona en de oorlog in Oekraïne. Inmiddels lijkt de Nederlandse economie de weg naar herstel gevonden te hebben, waarbij ook de hoge inflatie weer terug lijkt te lopen. In Noord-Holland stijgt de arbeidsparticipatie en loopt de werkloosheid terug. Dat mogen gunstige berichten zijn, op de langere termijn zijn de verwachtingen onzeker. Er lijkt namelijk een kentering gaande in de globalisering van de wereldeconomie, onder meer door geopolitieke spanningen en de sterk stijgende kosten van grondstoffen. Nederland kan daar als exportland de negatieve gevolgen van ondervinden.

In politieke zin blijft sprake van grote turbulentie. De uitkomsten van de Provinciale Statenverkiezingen zullen hun weerslag hebben op de politieke configuratie binnen Nederland alsook op de interbestuurlijke verhoudingen. Het debat over de toekomst van het landelijk gebied in 2023 staat daarbij centraal. In feite hebben provincies de sleutel in handen. Provincies zijn immers de regionale overheid die democratisch gelegitimeerd besluitvormend kunnen optreden in het landelijk gebied, gebruikmakend van hun juridisch instrumentarium en bestuurskracht.

Provincies kunnen die grote verantwoordelijkheid echter alleen waarmaken, wanneer ze vanuit Europa en Den Haag heldere kaders meekrijgen en adequate financiering voor de transitieopgaven op het gebied van landelijk gebied, wonen en klimaat. De financieringssystematiek vanuit het Rijk zal moeten aansluiten op de rol van Provincies, waarbij rekening wordt gehouden met de provincie als open huishouding en gezorgd wordt voor een stabiel meerjarenperspectief.

De voorjaarsnota vanuit het Rijk, met een oplossing voor ‘het ravijn’ vanaf 2027, biedt perspectief voor decentrale overheden, maar is nog geen structurele oplossing. De komende tijd zal daarom aandacht worden gevraagd voor de voortgang van de processen ten aanzien van het eigen belastinggebied en de invloed van betalen naar gebruik én voor de herijking van het provinciefonds (verdeelsystematiek).

Realisatiekracht zit niet alleen in financiële middelen. Het is van niet te onderschatten belang dat er voldoende draagvlak is bij de inwoners. Zonder dat draagvlak kunnen de grote opgaven niet gerealiseerd worden. Betrokkenheid en verbinding zijn daarin sleutelbegrippen.

3. Macro economische ontwikkelingen

Ondanks internationale spanningen als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de hoge inflatie, is de Nederlandse economie in 2022 4,5% gegroeid ten opzichte van 2021. Deze groei werd vooral in de eerste twee kwartalen van 2022 gerealiseerd. Het derde kwartaal zag een kleine krimp (-0,2%) en het vierde een klein herstel van 0,6%. Cijfers over de Noord-Hollandse economie voor 2022 zijn nog niet gepubliceerd, maar aannemelijk is dat deze het landelijk beeld zullen volgen of overstijgen. De coronacrisis in 2020 had de Noord-Hollandse economie harder getroffen dan andere provincies. Dit werd gecorrigeerd in 2021 met hogere groeicijfers in onze provincie. Het structurele beeld is dat de Noord-Hollandse economie, met name in het zuiden van onze provincie, enerzijds kwetsbaar blijkt voor perioden van economische terugval en anderzijds een bovengemiddelde groei laat zien in tijden van hoogconjunctuur. Dit beeld wordt bevestigd in onderstaande figuur waar de groei of krimp in Noord-Holland structureel groter blijkt dan het

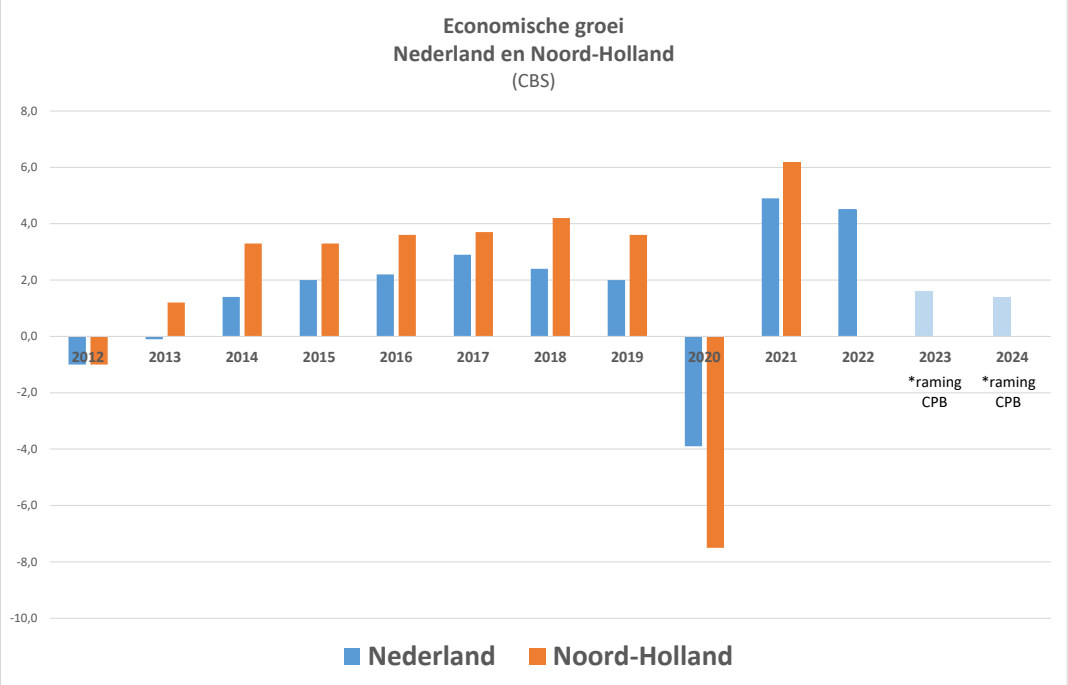

gemiddelde van Nederland.

De totale omvang van de Noord-Hollandse economie bedroeg in 2021[1] € 183 miljard tegen € 169,8 miljard in 2020.

Het CPB (Centraal Plan Bureau) verwacht een BBP-groei van 1,6% in 2023 en 1,4% voor 2024. Deze gematigde groei komt vooral door de verwachting dat consumptieve bestedingen zullen stagneren als gevolg van koopkrachtverlies en de hoge inflatie. In een 'strenge winter' scenario zullen de energieprijzen verder onder druk komen waardoor de economie verder zal vertragen. De werkloosheid stijgt licht van 3,5% in 2022 naar 3,9% in 2023 en 4,1% in 2024. Zie ook onderstaande infographic van het CPB.

[1] BBP tegen marktprijzen (CBS). Meest actuele (en voorlopige) cijfers van het CBS. Het CBS publiceert regionale cijfers altijd een jaar of later na de nationale cijfers.

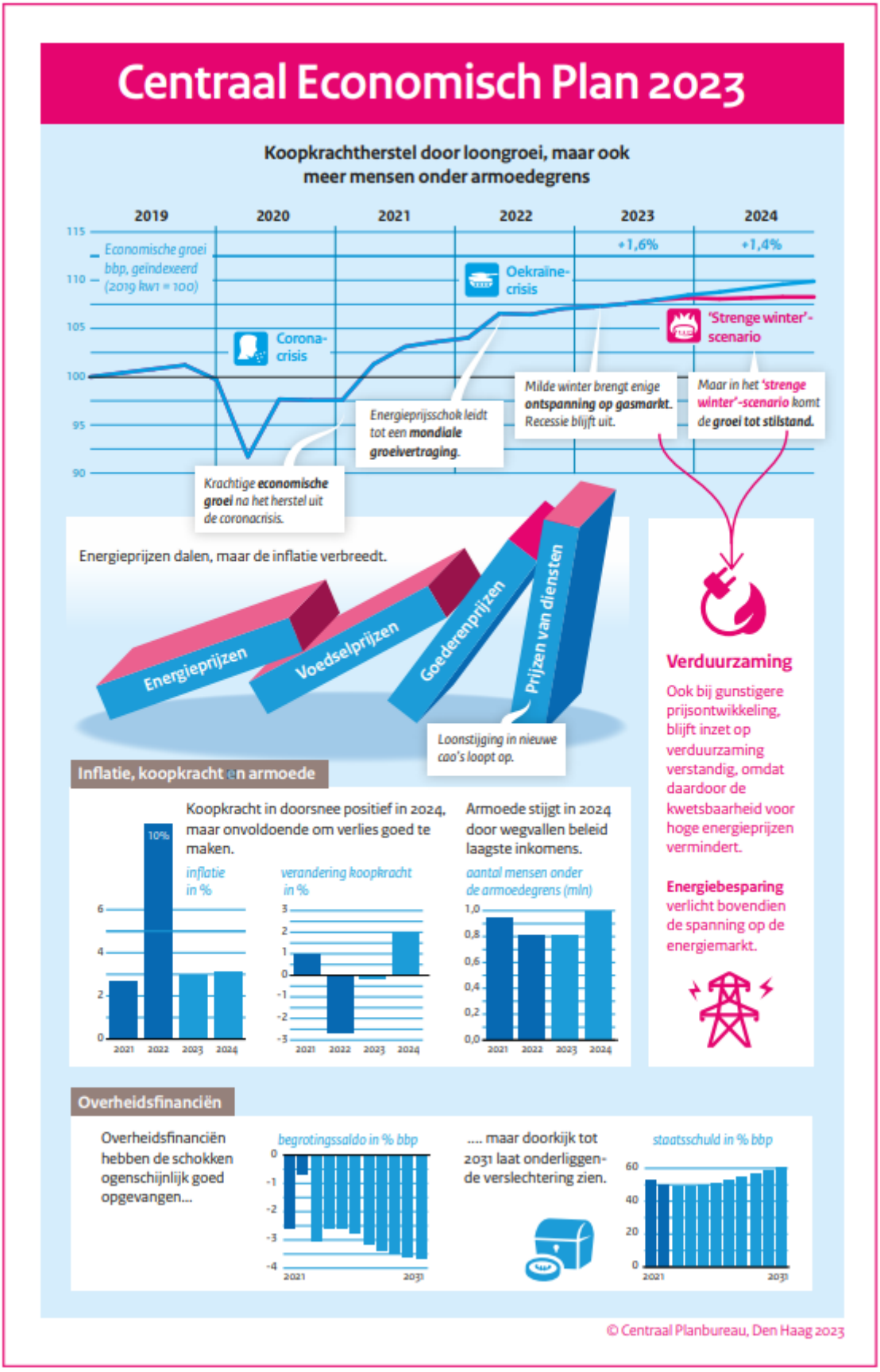

Bron: Centraal planbureau: Centraal economisch plan 2023

3.1 Inflatie

In september 2022 steeg de inflatie (CPI, consumentenprijzenindex) naar een piek van 14,5%, een niveau dat sinds de jaren '70 van de vorige eeuw niet meer was voorgekomen. Inmiddels (maart 2023) is de inflatie gedaald naar het niveau van 4,5%, zie figuur hieronder. In 2022 was de CPI-component van de energieprijzen grotendeels verantwoordelijk voor de prijsstijgingen. De energieprijzen stegen hard vooral als gevolg van de oorlog in Oekraïne en het stoppen van de gastoevoer uit Rusland. Inmiddels zijn energieprijzen gedaald als gevolg van het prijsplafond voor gas en elektriciteit dat voor 2023 geldt. De lagere energieprijzen zorgen nu juist voor dat de algemene inflatie minder hard stijgt. Nu zijn de prijsstijgingen in levensmiddelen, kleding, huishoudelijke apparaten en horeca grotendeels verantwoordelijk voor de huidige inflatie. De prijsstijgingen in deze categorieën zijn niet alleen het gevolg van de doorwerking van de hoge energieprijzen van 2022, maar worden ook veroorzaakt door de hogere vraag naar producten sinds het economisch herstel na de coronacrisis in combinatie met stagnerende productiecapaciteit door knelpunten in de arbeidsmarkt. Ook schaarste aan grondstoffen zoals landbouwproducten als mais, graan en plantaardige oliën door de situatie in Oekraïne of andere grondstoffen of halffabricaten door verstoringen in mondiale productieketens, spelen een rol. Tot slot nemen productiekosten toe door nieuwe, hogere loonafspraken. Hogere productiekosten worden doorberekend in hogere consumentenprijzen. Deze inflatie heeft niet alleen een nadelig effect op de koopkracht van burgers, maar ook een merkbaar effect op de prijzen van goederen en diensten die de provincie via haar aanbestedingen afneemt, zoals de aanleg en onderhoud van wegen en kunstwerken. In

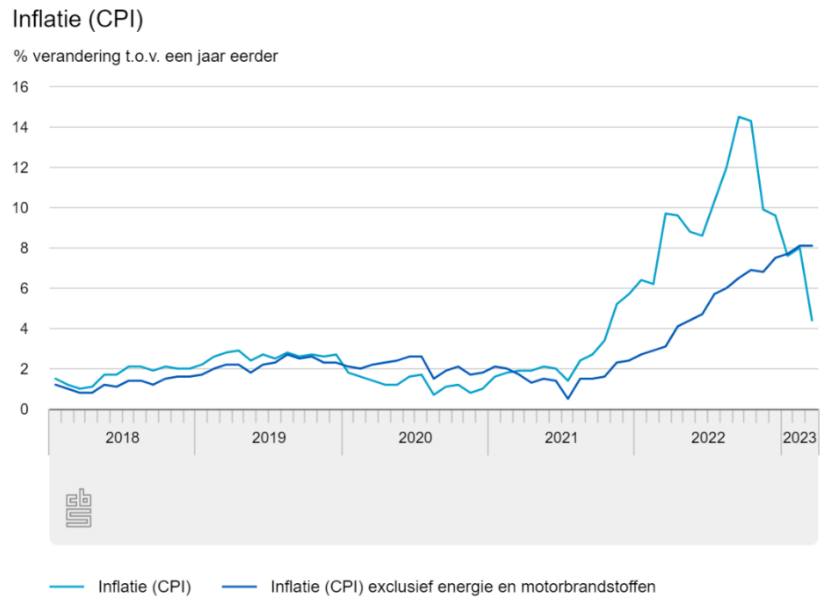

paragraaf 4.1.3. geven wij aan hoe wij rekening houden met inflatie en indexatie van onze budgetten in de begroting.

Bron: Centraal bureau voor statistiek

3.2 Arbeidsmarkt

3.2.1 werkloosheid

In 2022 zijn er 64.000 werklozen in Noord-Holland. Dat is 3,8% van de beroepsbevolking die in Noord-Holland in totaal 1,67 miljoen mensen bevat. De werkloosheid is iets hoger dan het Nederlands gemiddelde (3,5%). Het CBS ziet een werkloosheid van 5% als gezonde 'frictiewerkloosheid' voor voldoende schuifruimte in een dynamische arbeidsmarkt. Beneden die frictiewerkoosheid lopen spanningen in de arbeidsmarkt op en worden vacatures moeilijker vervuld.

Het algemene beeld is dat de werkloosheid sinds 2013-2014, waar sprake was van 8% werkloosheid, een forse daling heeft laten zien, resulterend in tekorten op de arbeidsmarkt. Die hoge werkloosheid van 10 jaar geleden was het gevolg van de recessie door de financiële crisis van 2009 (zie figuur).

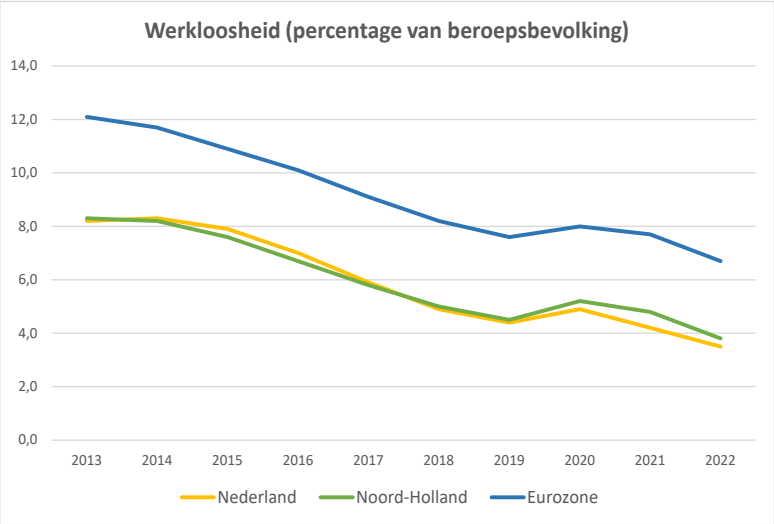

3.2.2 vacatures

De ontwikkeling van de tekorten in de arbeidsmarkt is goed te zien in onderstaande figuur openstaande vacatures in Noord-Holland in de periode 2014 tot en met 2022. In deze periode heeft een verviervoudiging van openstaande vacatures plaats gehad.

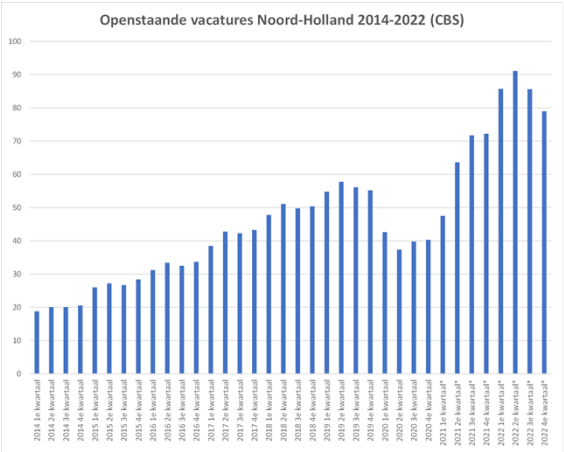

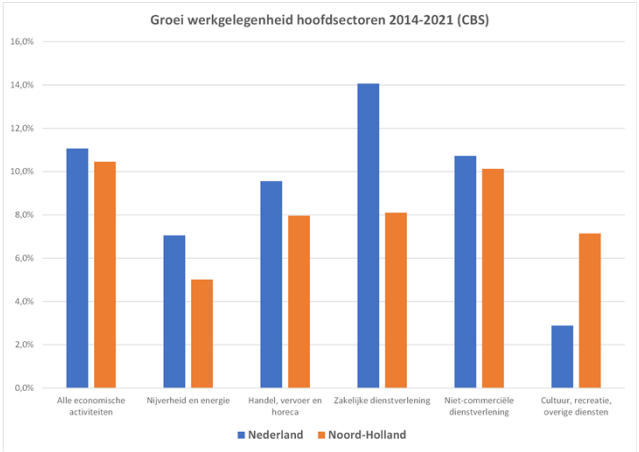

De figuur ‘groei werkgelegenheid hoofdsectoren’ ernaast laat zien hoe de werkgelegenheidsgroei in Noord-Holland ten opzichte van Nederland zich heeft ontwikkeld. In Noord-Holland heeft de grootste groei plaats gevonden in de niet-commerciële dienstverlening. In Nederland vond de grootste groei plaats in de zakelijke dienstverlening.

3.4 Ontwikkeling brede welvaart Noord-Holland

De nadruk in dit hoofdstuk ligt vanwege de directe relatie tussen de economie en de provinciale financiën op de macro economische ontwikkelingen. Voor de ontwikkeling van de brede welvaart in Noord-Holland verwijzen wij naar de Brede Basismonitor Noord-Holland. Deze monitor is voor het eerst uitgebracht in 2021 en wordt jaarlijks geactualiseerd. Naast materiële welvaart (economische groei) monitoren we hierbij ook zaken als gezondheid, onderwijs, sociale cohesie, bereikbaarheid, ruimte en wonen, natuur en klimaat.

Deze brede-welvaartbenadering past bij de ambitie van de provincie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De Brede Basismonitor functioneert als een trendmonitor en is geen beleidsmonitor. Het signaleert ontwikkelingen om deze eventueel te agenderen. Het doel is om de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken.

4. Begrotingsbeleid

De robuustheid en houdbaarheid van de provinciale financiën zijn een belangrijke uitdaging voor de komende periode. De in vorige kaderbrieven vastgestelde financiële beleidskaders blijven onverminderd van kracht. Daarom benoemen wij deze in dit hoofdstuk expliciet.

4.1 Robuust begrotingsbeleid

Het college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Het hebben van een sluitende begroting en meerjarenraming is dan ook een belangrijke doelstelling. Daartoe zijn de volgende algemene uitgangspunten toegepast voor de financiële opzet van deze kaderbrief:

- duurzaam structureel en reëel evenwicht;
- geen belastingverhoging;
- alleen noodzakelijke indexering van budgetten;
- nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen.

Dit jaar stellen wij vast dat met toepassing van bovenstaande uitgangspunten een sluitende meerjarenraming opstellen een grotere uitdaging is dan anderen jaren. Met name in de laatste jaarschijf van deze meerjarenraming (2027) zien wij de tekorten scherp oplopen. Onder andere de toenemende structurele lasten, de cumulatieve effecten van twee jaren met hoge inflatie (2022 en 2023) en een afvlakking van de inkomsten uit het provinciefonds, maken het noodzakelijk dat het sluitend maken van het financieel kader niet kan zonder een aantal ingrijpende keuzes te maken.

Gezien het nu lopende formatieproces presenteren wij niet zoals gebruikelijk in de kaderbrief al een sluitend meerjarig financieel beeld, maar lichten we wel de opties en mogelijkheden toe die wij zien om dit te realiseren. Deze opties staan nader toegelicht in hoofdstuk 7. Bij het opstellen van de begroting 2024-2027 zal dan een keuze gemaakt moeten worden uit een (combinatie) van deze opties.

4.1.1 Duurzaam structureel en reëel evenwicht

Ons college staat voor een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) definieert structureel en reëel evenwicht in de jaarlijkse Toezichtbrief aan Noord-Holland als volgt: “Op basis van het bestaande beleid en het vastgestelde nieuwe beleid worden de voor het jaar 2019 geraamde structurele lasten gedekt door structurele baten en de incidentele lasten worden gedekt door incidentele of structurele baten. Indien dit niet het geval is wordt ook de meerjarenraming hierop getoetst. De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen.”

Om dit evenwicht te waarborgen en duurzaam te behouden hanteren wij de volgende begrotingsregels:

- een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitende meerjarenraming;
- de risico’s die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn,

maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid. In hoofdstuk 5 gaan wij daarnaast in op het langere termijn perspectief en de aspecten die daarbij een rol spelen.

Het uitgangspunt 'Duurzaam structureel en reëel evenwicht' is in overeenstemming met het toetsingscriterium van het ministerie van BZK. Wij stellen Provinciale Staten voor met de overige uitgangspunten in te stemmen.

4.1.2 Opcenten op de motorrijtuigenbelasting

Het maximumpercentage opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2023 verhoogd van 118,4 in 2022 naar 125,8 in 2023. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2023 uit op € 194,4 miljoen (in 2022 € 170,4 miljoen). Dit biedt een theoretische ruimte om de structurele inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. In deze Kaderbrief zijn wij uitgegaan van een ongewijzigd opcententarief in de komende jaren.

Het tarief in Noord-Holland is het laagste in Nederland. De tabel hieronder geeft de gehanteerde opcentenpercentages weer van de afgelopen jaren (van hoog naar laag):

Provincie	2021	2022	2023
Zuid-Holland	90,4	91,8	95,7
Groningen	93,3	94,5	95,7
Gelderland	89,5	90,6	93,0
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Friesland	87,0	87,0	87,0
Zeeland	89,1	82,3	82,3
Flevoland	81,4	82,2	82,2
Noord-Brabant	78,4	79,6	80,8
Limburg	77,9	79,1	80,6
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Utrecht	74,9	77,5	79,4
Noord Holland	67,9	67,9	67,9
Gemiddeld	**83,5**	**83,7**	**84,7**
Maximumtarief	**116,8**	**118,4**	**125,8**

4.1.3 Toepassen van indexering op provinciale budgetten

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Hierbij wordt rekening gehouden met een indexering voor de volgende onderdelen:

- de onderhoudsbudgetten voor infrastructuur
- de capaciteitskosten en de materiële overheadkosten
- de omgevingsdiensten en de recreatieschappen
- de openbaar vervoer consessies
- de fractievergoedingen
- de provinciale bijdrage aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- prijsindexatie voor verbeter en uitbreidingsinvesteringen iMPI;

- bibliotheek indexering
- indexering op de decentralisatie-uikering Erfgoed

Daarnaast zijn bij deze Kaderbrief de budgetten voor het Huis van Hilde en de MRA samenwerking geïndexeerd. Indexatie van het Huis van Hilde is onvermijdelijk vanwege de gestegen kosten in de afgelopen jaren en voor MRA geldt dat contractuele verplichtingen indexatie noodzakelijk maakt.

Voor het realiseren van deze indexeringen wordt de stelpost prijscompensatie bij deze kaderbrief opgehoogd.

4.2 Begrotingsrechtmatigheid

De provincie Noord-Holland beschikt over verschillende reserves die gezamenlijk een aanzienlijk vermogen omvatten. Het is van belang dat op deze reserves een goede monitoring plaatsvindt en dat er duidelijke en transparante spelregels zijn, zodat het beschikbare vermogen optimaal kan worden aangewend. Wij hanteren daarom de volgende beleidsregels voor stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

Storting in reserves:
In de jaarrekening doen wij toevoegingen aan een reserve tot het bedrag dat via de begroting, of begrotingswijzigingen door PS gedurende het begrotingsjaar, is geaccordeerd. Daarnaast storten wij bij de jaarrekening de nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt.

Onttrekking aan reserves:
In de jaarrekening verwerken wij de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door PS beschikbaar is gesteld, en nooit hoger dan de maximaal te dekken lasten voor deze bestemming in het boekjaar. Daarbij wijken wij alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen. Uiteraard blijft het college van GS in de jaarrekening verantwoording afleggen over de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten, lasten, stortingen en onttrekkingen.

5.Geactualiseerde meerjarenraming 2024-2027

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2024-2027. Zoals in de inleiding is vermeld zullen in deze Kaderbrief geen nieuwe voorstellen opgenomen worden en gaan we uit van een beleidsarme Kaderbrief. De wijzigingen die in dit hoofdstuk zijn opgenomen zijn technische wijzigingen die jaarlijks tijdens het Kaderbriefproces uitgevoerd worden.

We gaan in dit hoofdstuk in een aparte paragraaf in op de consequenties van de voorjaarsnota van het Rijk. Normaal gesproken wordt de voorjaarsnota verwerkt in de meicirculaire van het Provinciefonds en vanwege de timing meegenomen in de tweede begrotingswijziging (voor 2023) en de begroting (meerjarig). Vanwege het speciale karakter van deze voorjaarsnota, waarin over één van de bespreekpunten over financiering van mede-overheden door het Rijk is besloten, lichten we deze apart toe.

In hoofdstuk zes zullen apart de voorstellen en wijzigingen gepresenteerd worden die voor het lopend jaar 2023 zijn opgenomen. Het gaat hierbij om mutaties die formeel in de tweede begrotingswijziging 2023 verwerkt zullen worden, maar in het kaderbriefproces al naar voren zijn gekomen.

5.1 Technische bijstellingen

Technische bijstellingen betreffen bijstellingen naar aanleiding van actualisatie van berekeningen op basis van bestaand eerder door PS geaccordeerd beleid of autonome posten waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds.

Bedragen x € 1 miljoen (–/– is een voordeel)

Regel	Financieel kader	2024	2025	2026	2027
A	Vigerende meerjarenraming begroting 2023 (na wijzigingen op primitieve begroting)	-27,0	-35,6	-7,9	4,2
B	Provinciefonds o.b.v. septembercirculaire 2022	-4,3	-9,3	-15,1	-5,0
C	Opcenten motorrijtuigenbelasting	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
D	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	22,9	25,3	15,1	24,9
E	Dividendopbrengsten	2,0	2,0	2,0	2,0
F	Leges	0,1	0,3	0,3	0,3
G.	Renteresultaat	2,0	3,5	5,8	8,5
H	Areaaluitbreiding	-1,1	-1,1	0,3	-0,1
I.	Faunaschade	2,7	2,7	2,7	2,7
J.	Overige technische bijstellingen	4,4	6,3	7,6	8,6
	Subtotaal technische bijstellingen	*26,3*	*27,3*	*16,3*	*39,5*
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**-0,7**	**-8,3**	**8,4**	**43,7**

A. Vigerende meerjarenraming 2023

Het startpunt voor het financieel kader 2024-2027 is het saldo van de meerjarenraming in de vastgestelde begroting 2023 inclusief het addendum op de begroting 2023.

B. Provinciefonds o.b.v. septembercirculaire 2022

De raming van het provinciefonds is bijgesteld op basis van de volgende gebeurtenissen:

- Het accres is in de jaren 2023 t/m 2027 naar boven bijgesteld. Deze hogere omvang van het accres zorgt voor een hogere uitkering uit het provinciefonds;

- Daarnaast ontvangen in provincies in 2026 een eenmalige extra bijdrage in het provinciefonds in verband met de nieuwe financieringssystematiek die vanaf 2026 in moet gaan.
- Het effect van de voorjaarsnota voor het aandeel van provincie Noord-Holland is nog niet bekend. In paragraaf. 7.2. lichten we de voorziene effecten van de voorjaarsnota op de provinciale begroting dit toe.

C. Opcenten motorrijtuigenbelasting

De opbrengst opcenten voor 2023 en volgende jaren ramen wij op € 231,5 miljoen gebaseerd op de theoretische belastingopbrengst, zoals wij die in januari 2023 van de belastingdienst hebben ontvangen. Zoals uit de tabel hierboven blijkt, gaat het om een stijging van €2,4 miljoen ten opzichte van de Begroting 2023. Dit is het gevolg van autonome groei van het aantal voertuigen en mutaties in de verdeling daarvan over de gewichtsklassen.

D. Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen

Dit betreft een aantal correcties op de jaarschijven. Het gaat hierbij om een actualisatie van de stelpost prijsstijgingen. Voor de herberekening van deze stelpost zijn de volgende begrotingsposten meegenomen:

- de beheer en onderhoudskosten voor infrastructuur;
- de capaciteitskosten en de materiële overheadkosten;
- de bijdragen aan omgevingsdiensten en recreatieschappen;
- de OV-consessies;
- de fractievergoedingen
- Indexatie van de stelpost voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen (iMPI);
- Indexatie van budget Probiblio;
- Indexatie van de decentralisatie-uitkering voor Monumentenzorg

Daarnaast zijn bij deze Kaderbrief de budgetten voor het Huis van Hilde en de MRA samenwerking geïndexeerd. Indexatie van het Huis van Hilde is onvermijdelijk vanwege de gestegen kosten in de afgelopen jaren en voor MRA geldt dat contractuele verplichtingen indexatie noodzakelijk maakt.

De extra kosten die deze indexeringen met zich meebrengen zijn opgenomen op deze regel D.

E. Dividenden

De verwachte dividend opbrengsten worden structureel naar beneden bijgesteld met €2 miljoen. Dit wordt verklaard door een verlaging van de verwachte dividendopbrengst van €2 miljoen van Alliander als gevolg van een lagere winstverwachting. De reden hiervoor zijn de gestegen prijzen; vooral de gestegen energieprijzen hebben een serieuze impact op het resultaat van Alliander. Daarnaast treft de algemene stijging van de inkoopkosten ook Alliander.

F. Leges

De raming voor de verwachte leges opbrengsten is geactualiseerd. Per saldo levert dat de mutaties op zoals die zijn opgenomen op regel F.

G. Renteresultaat

Op basis van de huidige liquiditeitsbehoefte is in april 2023 kort vreemd vermogen aangetrokken om de liquiditeitspositie aan te vullen. In verband hiermee is een berekening gemaakt van de rentelasten die gepaard gaan met het aantrekken van vreemd vermogen. De hiermee gepaard gaande bijstelling op de begrote rentelasten is opgenomen op deze regel G.

Bij het opstellen van de voorgaande begroting werd al rekening gehouden met het feit dat in 2023 vreemd vermogen aangetrokken moest worden. Destijds werd verondersteld dat dit tekort volledig gefinancierd zou kunnen worden met kortlopend vreemd vermogen. De behoefte om lang vreemd vermogen aan te trekken is met de huidige liquiditeitsontwikkeling echter op een eerder moment (medio 2023) bereikt. Tegelijkertijd zien we een renteontwikkeling waarbij het aantrekken van vreemd vermogen- als gevolg van stijgende rentes- duurder wordt. Dit zal ook in de komende jaren tot hogere rentelasten kunnen leiden. De renteontwikkelingen en de omvang van de liquiditeitsbehoefte zullen wij op de daarvoor gebruikelijke momenten actualiseren op basis van de dan bekende informatie.

H. Areaaluitbreiding

Bij nieuw areaal worden, conform de hiervoor opgestelde kaders, de budgetten voor het onderhouden van het areaal bijgesteld. Met elke toename van het areaal zullen de onderhoudslasten van de provincie dus toenemen. Indien er minder areaal bijkomt dan voorheen was begroot dan wordt het budget naar beneden bijgesteld. Deze mutaties zijn op deze regel in de Kaderbrief opgenomen.

I. Faunaschade

De provincie Noord-Holland heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding, daar waar het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat de weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen. Op basis van actuele cijfers van BIJ12/Faunafonds (januari 2023) worden de totale lasten in 2022 (tegemoetkomingen en alle bijkomende kosten zoals apparaats- en taxatiekosten) geschat op circa € 13 miljoen. Dat is aanzienlijk meer dan begroot en wederom een stijging van de lasten t.o.v. voorgaande begrotingsjaar.

Voor de toekomst schatten wij in dat de tegemoetkomingsaanvragen in aantallen zullen stijgen, omdat er steeds meer bekendheid ten aanzien van de regeling is en gewerkt is aan vergemakkelijken van de aanvraag. De taxatiemethoden zullen worden verbeterd, maar dat leidt niet per definitie tot vermindering van het totale schadeniveau. De inzet van preventie van schade door verjagen of afschot is aan de grondgebruikers. Deze kan nog worden geoptimaliseerd. Vandaar dat wij het beleid van de 20% eigen risico zullen blijven voortzetten om dit te stimuleren.

Dit alles in ogenschouw nemend en rekening houdend met de onzekerheid t.a.v. de prijsontwikkeling van agrarische producten, stellen wij het huidige budget 'Faunaschade', dat nu structureel € 10,3 miljoen per jaar bedraagt, bij met € 2,7 miljoen naar € 13 miljoen structureel per jaar.

J. Overige technische bijstellingen

Onder overige technische bijstellingen zijn een aantal posten opgenomen die niet het gevolg zijn van wijzigingen in de uit te voeren activiteiten van de provincie of waarbij sprake is van reguliere jaarlijkse bijstellingen. Het gaat hierbij om door te voeren correcties te voortvloeien uit besluiten die in eerdere documenten zijn genomen. Het gaat hierbij om:

- De decentralisatie-uitkering Weerbaar bestuur kleine gemeenten: in de Laatste begrotingswijziging 2022 is besloten om de €400.000 die wij in 2022 van het Rijk hebben ontvangen als decentralisatie-uitkering weerbaar bestuur verspreid over de jaren 2024 t/m 2027 in te zetten voor de aanpak weerbaarheid;

- Vmaas: In 2022 is voor Vmaas €1.950.000 minder uitgegeven dan begroot door een verschuiving van uitgaven binnen het project over de tijd. Deze middelen worden nu ingezet in de jaren 2024 (ad €1,5 miljoen) en 2025 (ad €450.000).

- Intensivering VTH taken: Bij de Eerste begrotingswijziging 2023 is besloten om het budget voor de VTH taken structureel met €6,1 miljoen te verhogen voor intensivering van VTH taken. De structurele doorwerking van dit besluit wordt in deze kaderbrief conform de Eerste begrotingswijziging verwerkt in de meerjarenraming.

- Hogere pacht en huuropbrengsten: Bij de Eerste begrotingswijziging 2023 is besloten om de opbrengsten met betrekking tot pacht en huur structueel met €400.000 te verhogen. De structurele doorwerking van dit besluit wordt in deze kaderbrief conform de Eerste begrotingswijziging verwerkt in de meerjarenraming.

- Verlaging beheerbudget verkochte objecten; Bij de Eerste begrotingswijziging 2023 is besloten om het beheerbudget verkochte objecten structureel te verlagen met €300.000. De structurele doorwerking van dit besluit wordt in deze kaderbrief conform de Eerste begrotingswijziging verwerkt in de meerjarenraming.

- Verwerking begroting 2022 IPO/BIJ12: Bij de Eerste begrotingswijziging 2023 is besloten om de provinciale bijdrage aan het IPO en BIJ12 structureel te verhogen met €988.000. De structurele doorwerking van dit besluit wordt in deze kaderbrief conform de Eerste begrotingswijziging verwerkt in de meerjarenraming.

Naast de hiervoor vermelde mutaties zijn nog een aantal administratieve correcties doorgevoerd.

5.2 Inhoudelijke voorstellen

Aangezien deze kaderbrief is opgesteld in de periode parallel aan de verkiezingen en het formatieproces zijn alleen de voorstellen geïnventariseerd die noodzakelijk zijn en waarvan is beoordeeld dat de consequenties beleidsmatig groot zijn als hierover geen besluit wordt genomen in deze kaderbrief. Hieronder volgt een onderbouwing van deze voorstellen en de financiële consequenties.

Bedragen * 1 miljoen (–/– is een voordeel)

Regel	Financieel kader	Programma	2024	2025	2026	2027
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	-	*-0,7*	*-8,3*	*8,4*	*43,7*
K	Onzeker financieel herstel OV	4	2,5	2,5	2,5	2,5
L	Ontwikkeling studentenkaart Openbaar vervoer	4	2,4	2,4	2,4	2,4
M	Vervanging Abri's en dynamische reizigers informatiesytemen (DRIS)	4	-	0,6	0,6	0,6
O	Omgevingsdiensten en Tata Steel	2	3,8	3,6	3,5	3,5
	Subtotaal beleidswensen		*8,7*	*9,1*	*9,0*	*9,0*
	Saldo meerjarenraming na inhoudelijke voorstellen		**8,0**	**0,8**	**17,4**	**52,7**

K. Onzeker financieel herstel OV

Het financieel herstel na de coronacrisis in de Openbaar Vervoer concessies in 2023 en verder is onzeker. Tot op heden worden de achterblijvende reizigersopbrengsten door het Rijk gecompenseerd d.m.v. een Beschikbaarheid Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) en de Transitie Vergoeding Openbaar Vervoer (TVOV). Deze regelingen eindigen echter eind 2023. Daarmee komen vanaf 2024 de OV inkomsten onder druk hetgeen alleen gecompenseerd kan worden door:

a) een structurele extra provinciale bijdrage of;
b) het verlagen van het voorzieningenniveau (schrappen in de dienstregeling).

Zonder aanvullende bijdrage aan de vervoerders kan (deels) niet voldaan worden aan de wettelijke bevoegdheid die de provincie heeft op het gebied van OV (bieden van openbaar vervoer). In grote delen van de provincie (uitzondering is de concessie Haarlem/IJmond) zitten we met het OV al op een minimum. Nog minder OV kan daarom worden gezien als geen OV meer. Daarnaast zou het verlagen van het voorzieningenniveau in het OV ingaan tegen de noodzakelijke mobiliteitstransitie, waarbij automobilisten verleid worden om meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en daarmee congestie te verminderen

en leefbaarheid te vergroten. Tevens is kwalitatief OV noodzakelijk voor het ontsluiten van nieuwe woongebieden.

L. Ontwikkeling studentenkaart Openbaar vervoer

Het financieel herstel na de coronacrisis in de Openbaar Vervoer concessies in 2023 en verder is onzeker. Dit betreft o.a. de ontwikkelingen rondom inkomsten van de OV Studentenkaart (SOV) vanaf 2024 en verder. Het aantal studenten neemt af, door thuisstudie reizen ze minder hetgeen van invloed is op de inkomsten. In 2022/2023 wordt door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een nieuw onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van de SOV. Op basis van conceptstukken blijkt dat de bijdrage fors zal lager zal uitvallen (ongeveer 15%). Het risico van de teruglopende bijdrage ligt deels bij de vervoerder (5%) en deels bij de provincie (10%). Daarmee staan de OV inkomsten onder druk hetgeen alleen gecompenseerd kan worden door:

c) een structurele extra provinciale bijdrage of;
d) het verlagen van het voorzieningenniveau (schrappen in de dienstregeling).

Zonder aanvullende bijdrage aan de vervoerders kan (deels) niet voldaan worden aan de wettelijke bevoegdheid die de provincie heeft op het gebied van OV (bieden van openbaar vervoer in alle delen van de provincie met uitzondering van de Vervoerregio Amsterdam). In grote delen van de provincie (uitzondering is de concessie Haarlem/IJmond) zitten we met het OV al op een minimum. Nog minder OV kan daarom worden gezien als geen OV meer. Daarnaast zou het verlagen van het voorzieningenniveau in het OV ingaan tegen de noodzakelijke mobiliteitstransitie, waarbij automobilisten verleid worden om meer gebruik te maken van het openbaar vervoer en daarmee congestie te verminderen en leefbaarheid te vergroten. Tevens is kwalitatief OV noodzakelijk voor het ontsluiten van nieuwe woongebieden.

M. Vervanging Abri's en dynamische reizigers informatiesystemen

Abri's en dynamische reizigers informatie systemen (DRIS) zijn noodzakelijk als onderdeel van de OV busconcessies van de provincie Noord-Holland. Abri's en DRIS-systemen dienen noodzakelijk vervangen te worden per 2024. Gebeurt dit niet dan zullen vanaf begin 2024 diverse DRIS-systemen op zwart gaan en zullen abri's bij OV haltes (op provinciale wegen/busbanen) geleidelijk verdwijnen. In begroting is hier nog geen geld gereserveerd. Ook niet binnen het vervangings- en onderhoudsbudget onder begrotingsprogramma 4.4.5. De aanbesteding gaat medio 2023 van start.

O. Omgevingsdiensten en Tata Steel

1. <u>Structurele dekking besluit uitvoeringsprogramma's 2023</u>

De extra structurele middelen voor VTH voor 2024 en verder zijn nodig voor autonome ontwikkelingen en intensivering van bestaand beleid, zoals:

- Investeren in de uitvoering van de VTH-taken voor de route van Tata Steel richting 'groen staal'.
- De kostenstijging voor reguliere VTH-taken bij bouw/milieu/bodem. Dit betreffen grotendeels 'autonome ontwikkelingen' waar in principe geen keuzeruimte is voor het bevoegd gezag, zoals:
    - De stijging van het aantal inrichtingen onder bevoegd gezag provincie

    - De omzetting van inrichtingen naar milieubelastende activiteiten onder de Omgevingswet.
    - De stijging van het aantal complexere aanvragen.
    - Meer milieueffectrapportages (m.e.r.) en oprichtingsvergunningen.
    - De versterking van toezicht op indirecte lozingen.
    - De verwachte stijging aanvragen activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden.
- Extra VTH-taken voor datacenters door toename aantal en bevoegdheidsverdeling van gemeenten naar provincie.

2. Intensivering VTH algemeen

Er is een aantal autonome ontwikkelingen en intensivering van bestaand beleid waardoor extra inzet nodig is in 2024 en verder bij de uitvoering van wettelijke VTH-taken door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Het gaat onder meer om:

- De omzetting van het begrip *inrichting* naar *milieubelastende activiteit* onder de Omgevingswet.
- Digitalisering van vergunningenprocedures en digitale ontsluiting van milieuvergunningen.
- De invoering van de Omgevingswet en daardoor actualisatie van vergunningen.
- Extra inzet voor het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) omdat oude en nieuwe procedures naast elkaar moeten worden uitgevoerd.
- Extra inzet om milieucriminaliteit terug te dringen door de koppeling tussen bestuurs- en strafrecht.

De impact van enkele autonome ontwikkelingen en intensivering van bestaand beleid is op dit moment nog niet te kwantificeren voor 2024. De OD NZKG zal deze kosten bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2024-2027 verder inzichtelijk maken en uitgebreider toelichten. De meerjarenbegroting OD NZKG wordt voor het zomerreces aan PS gestuurd.

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) heeft voor 2024 extra middelen nodig om de Woo-verzoeken (Wet open overheid) tijdig en adequaat te kunnen behandelen. In de periode 2019-2022 is het jaarlijkse aantal Woo-verzoeken ruim verdubbeld waardoor de OD NHN de Woo-verzoeken niet langer binnen de wettelijke termijn van vier weken deskundig kan afhandelen.

Het algemeen bestuur van de OD NHN heeft al besloten tot uitbreiding van deze taak. En PS van Noord-Holland hebben geen zienswijze ingediend op de Kadernota 2024 OD NHN waar het gevraagde budget voor het behandelen van Woo-verzoeken was opgenomen.

3. Intensivering VTH Tata Steel

Voor het uitvoeren van de extra VTH-taken in verband met het Programma Tata Steel 2020 – 2050 hebben GS in 2020 het Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is voor 2023 met één jaar verlengd. Om de koers die met het Programma Tata Steel 2020 – 2050 is ingezet (zoals scherp vergunnen en intensief monitoren en toezicht) voort te kunnen zetten, is het noodzakelijk de VTH-activiteiten in dit programma ook in 2024 en verder door te zetten. Hiervoor zal jaarlijks een bedrag van € 1.000.000 noodzakelijk zijn. Voor dit bedrag faciliteert de OD NZKG bij bestuurlijke en beleidsmatige interventies door knelpunten in de huidige wet- en regelgeving inzichtelijk te maken en te adviseren over mogelijke wetsaanpassingen. Daarnaast zet de OD NZKG in op het verminderen van de meest relevante uitstoot (stofdeposities via plakmonsters en netwerk PM10-monitors), meer actualisaties, scherp vergunnen en het verankeren van de Roadmap Plus van Tata Steel in de vergunning. Ook wordt het loket in Wijk aan

Zee in stand gehouden. Deze wettelijke activiteiten en de benodigde middelen zullen worden vastgelegd in een nieuw Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2023 – 2025.

Daarnaast zijn extra middelen nodig voor de VTH-taken en een projectbesluit (onder de Omgevingswet) dan wel een provinciale coördinatierelging (PCR, onder de huidige wetgeving)voor de transitie van Tata Steel naar groen staal. In de Kaderbrief 2023 hebben we PS al geïnformeerd dat hiervoor extra structurele middelen nodig zijn bovenop de al beschikbaar gestelde middelen. Voor de precieze omvang van deze middelen zijn we onder meer afhankelijk van de planning van Tata Steel. Bij de Kaderbrief 2023 hebben we aangegeven dat we samen met de OD NZKG, het Rijk en Tata Steel ieder jaar de fasering van de VTH-werkzaamheden en daarmee de financiering hiervan stap voor stap verder invullen (herijkingsmomenten). Dit kaderbriefvoorstel is een van de herijkingsmomenten. Voor 2024 is € 736.000 extra nodig.

Naast de extra VTH-taken voor een projectbesluit dan wel een PCR, zijn er ook bij de provincie intern extra middelen nodig om de VTH-taken te begeleiden en coördineren. Het gaat dan om middelen voor het inhuren van capaciteit voor het opstellen van het projectbesluit, het organiseren van participatie voor het projectbesluit en de communicatie in dit kader. Ook worden er extra kosten gemaakt voor het inhuren van juridisch advies. Voor 2024 gaat het om € 350.000, voor 2025 gaat het om € 275.000 en voor 2026 en verder om € 200.000.

De kosten voor het beoordelen van aanvragen voor bouwvergunningen worden (deels) gedekt door het heffen van leges. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen ook de kosten voor het verlenen van milieuvergunningen (deels) worden gedekt door het heffen van leges. Daarnaast hebben we met het Rijk afspraken gemaakt over de meerkosten voor de VTH-taken door de route van Tata Steel richting groen staal. Het ministerie van EZK heeft hiervoor een aanvraag gedaan bij het Klimaatfonds. Zodra deze aanvraag is goedgekeurd en duidelijk is voor welk bedrag dan zullen we PS hierover informeren.

Verder hebben we PS ook in de Kaderbrief 2023 geïnformeerd over de benodigde middelen voor aanvullend of nieuw onderzoek naar gezondheid(seffecten) en veiligheid in de IJmond. Voor 2024 en verder was hiervoor een PM-post opgenomen. Inmiddels hebben we hier een beter beeld van. De stofdepositieonderzoeken zullen de komende jaren worden herhaald door RIVM en er zijn structureel middelen nodig voor aanvullende monitoring en peiling. Daarnaast is in 2024 incidenteel geld nodig voor een ‘dagboekonderzoek’ om meer te weten te komen over een relatie tussen luchtkwaliteit en gerapporteerde klachten in de IJmond. En een opiniepeiling TNS/NIPO.

6. Tweede begrotingswijziging 2023

Zoals in hoofdstuk 5 is aangegeven zal onderscheid gemaakt worden tussen de meerjarenraming (2024 tot en met 2027) en voorstellen voor het lopende jaar. In dit hoofdstuk worden de mutaties voor het lopend jaar 2023 vermeld. De toelichtingen van de mutaties zijn verwerkt in hoofdstuk 5.

Bedragen x € 1 miljoen (-/- is een voordeel)

Regel	Financieel kader	Programma	2023
A	Vigerende meerjarenraming begroting 2023 (na wijzigingen op primitieve begroting)	-	6,7
C	Opcenten	8	-2,4
D	Indexeringen	8	15,5
E	Dividend	8	-0,4
F	Leges	diverse	0,7
G	Renteresultaat	8	0,2
H	Areaaluitbreiding	4	0,4
I	Faunaschade	5	2,5
J	Overige technische bijstellingen	diverse	-0,8
K.	Eenmalige uitkering aan werknemers vanwege inflatiecompensatie		1,4
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen		***23,8***
	Dekkingsvoorstel: Inzet rekeningresultaat 2023		***-22,6***
	Eindsaldo Tweede begrotingswijziging na verwerking Kaderbrief voorstellen		**1,2**

Voor een nadere toelichting per regel verwijzen wij naar de toelichtingen in hoofdstuk 5. Omdat regel K alleen in 2023 voorkomt is hiervoor hieronder een aparte toelichting toegevoegd:

K. Eenmalige uitkering aan werknemers vanwege inflatiecompensatie

Werkgever en vakbonden (FNV,CNV,AVV en CMHF) hebben op 30 maart 2023 een aantal aanvullende afspraken gemaakt over de huidige cao 2022-2023. Een van die afspraken is dat werknemers van de provincie die op 1 april 2023 in dienst zijn van de provincie, een eenmalige uitkering krijgen vanwege de inflatiecompensatie. De extra lasten voor de provincie ad €1.388.000 zijn opgenomen op regel K in deze Kaderbrief.

Na verwerking van de hierboven vermelde bijstellingen komt de huidige prognose voor het begrotingssaldo in het lopende jaar 2023 uit op een tekort van €23,8 miljoen. Omdat de mogelijkheden tot bijsturing van met name de inkomsten, maar ook van de uitgaven beperkt is stellen wij voor het tekort in 2023 te dekken door hiervoor het rekeningresultaat over het jaar 2022 in te zetten.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 is vastgesteld dat het resultaat over 2022 €24,6 miljoen positief is uitgekomen. Van dit positieve resultaat is na de voorgestelde resultaatbestemming €22,6 miljoen vrij besteedbaar. Dit vrij besteedbare deel kan gebruikt worden om het begrotingstekort in 2023, dat voor een groot deel veroorzaakt wordt door incidentele uitgaven die aflopen na 2023, op te lossen.

7. Overwegingen richting de begroting 2024

7.1 Recapitulatie financieel meerjarig beeld

Op basis van de bijgestelde ramingen voor zowel 2023 als voor de periode 2024 t/m 2027 is er een fors tekort op de provinciale begroting. Een recapitulatie van de hiervoor gepresenteerde cijfers en bijstellingen leidt tot het volgende financiële beeld:

Bedragen x € 1 miljoen (–/– is een voordeel)

Recapitulatie	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo na technische bijstellingen en inhoudelijke voorstellen	23,8	8,0	0,8	17,4	52,7

7.2 Kanttekeningen

Bij het hierboven gepresenteerde beeld zijn een drietal belangrijke kanttekeningen te maken.

Aflopend beleid (incidentele budgetten)

Het gepresenteerde begrotingssaldo schetst financieel gezien een enigszins vertekend beeld omdat er hierin vanuit wordt gegaan dat al het beleid dat de provincie op dit moment uitvoert met incidentele dekking in de begroting wordt afgebouwd vanaf 2024. In onderstaand overzicht is middels de rode blokken per thema weergegeven hoeveel middelen extra nodig zouden zijn bovenop het bestaande begrotingstekort om het huidige beleid , in financiële zin, op gelijkwaardig niveau uit te blijven voeren. Indien de keuze wordt gemaakt om aflopend beleid toch (structureel) voort te zetten komen de kosten hiervoor dus bovenop het gepresenteerde begrotingssaldo.

Aflopende beleid per beleidsthema (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Klimaat	11.000	11.000	11.000	11.000	11.000
Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid	12.850	11.650	12.850	12.850	12.850
Leefomgeving en economie	17.615	8.160	11.460	17.615	17.615
Vitaal Landelijk gebied	17.600	5.165	10.050	11.150	11.150
Economisch herstel en Duurzaamheid	Voor het programma als geheel resteert vanaf 2023 nog € 53 mln.				
Openbaar bestuur	795	400	400	795	795
Totaaltelling niet geraamde bedragen benodigd voor ongewijzigde voortzetting bestaand beleid	**0**	**37.000**	**46.000**	**54.000**	**54.000**

Ontwikkelingen Provinciefonds (voorjaarsnota Rijk)

In de voorjaarsnota van het Kabinet is het volgende toegelicht ten aanzien van de financiering van mede-overheden:

"*In het coalitieakkoord heeft het kabinet een nieuwe financieringssystematiek voor medeoverheden aangekondigd met als doel een stabiele(re) financiering en meer autonomie voor medeoverheden. Bij Miljoenennota 2023 heeft het kabinet aanvullend eenmalig 1 miljard euro voor gemeenten en 0,1 miljard euro voor provincies beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Dit bedrag, opgeteld 1,1 miljard euro, komt vanaf 2027 structureel beschikbaar. Daarnaast worden de fondsen vanaf 2027 geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Tezamen komt het extra budget voor gemeenten en provincies in 2027 volgens de huidige raming uit op 1,3 miljard euro. Hiermee wordt een stabiele, solide en duurzame financiële basis geboden.*"

Twee effecten van dit besluit zijn belangrijk om hier nader toe te lichten.

1. *De structurele toevoeging aan het Provinciefonds van € 100 mln. vanaf 2027.*
   In de miljoenennota 2023 heeft het Rijk al aangekondigd om € 100 miljoen extra beschikbaar te stellen voor 2026 (incidenteel). Dit hing samen met de invoering van het besluit om een nieuwe financieringssystematiek in te voeren. Eén van de elementen hiervan is het wijzigen van de 'trap op – trap af' systematiek waarmee de uitgaven in het Provinciefonds automatisch meebewegen met de (groei van) de uitgaven van het Rijk. Hierdoor ontstond vanaf 2026 een gat in de begrotingen. In de voorjaarsnota heeft het RIjk besloten om de middelen niet alleen voor 2026 beschikbaar te stellen maar structureel. Het aandeel van Noord-Holland in de algemene uitkering is ongeveer 9%. Dit betekent dat de provincie vanaf 2026 op basis van de huidige prognoses en verdeling jaarlijks ongeveer €9 miljoen extra zou gaan ontvangen als gevolg van deze compensatie. Voor een onderbouwde doorrekening wachten wij op de meicirculaire van het Rijk waarna wij uw Staten nader zullen informeren over de concrete effecten van de voorjaarsnota op het de provinciale begroting.
2. *Indexatie van het Provinciefonds vanaf 2027 op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product*
   In de huidige systematiek wordt het Provinciefonds geïndexeerd voor prijsstijgingen én wordt een trap op-trap af systematiek gehanteerd, ook wel het 'volume-accres' genoemd.
   Het volume-accres zorgt ervoor dat als de Rijksuitgaven stijgen, de fondsen (provincie- en gemeentefonds) automatisch meestijgen. Medio 2022 heeft het Rijk aangegeven dat ze af wil van deze automatische koppeling en het voorstel gedaan om het accres eenmalig op een hoger niveau vast te zetten. De gezamenlijke provincies hebben niet ingestemd met dit voorstel omdat dit geen structurele oplossing vormt.

   Door het koppelen van de groei van de fondsen aan de gemiddelde groei van het bruto binnenlands product (bbp) profiteren gemeenten en provincies van de welvaartsgroei. Belangrijk is wel dat het Rijk een meerjarig beeld schetst om stabiliteit in de begroting te kunnen realiseren.

   De gezamenlijke provincies hebben via het IPO laten weten dat ze, gelet op de gezamenlijke verantwoordelijkheden, opgaven en gedeelde visies op één overheid het betreuren dat de structurele korting in het regeerakkoord door deze voorjaarnota niet (geheel) ongedaan is gemaakt. Het is in het belang van de provincies dat er een stabiele en voorspelbare financiering komt, die langjarig duidelijkheid en zekerheid biedt. In dit proces is integrale besluitvorming nodig, waarin ook de onderwerpen eigen belastinggebied, herijking verdeling provinciefonds en financiering transitieopgaven een plek moeten krijgen.

7.3 Opties om te komen tot een sluitende begroting

In deze paragraaf worden op hoofdlijnen de keuzemogelijkheden geschetst die betrokken kunnen worden in de besluitvorming om tot een dekkingsvoorstel in de begroting te komen.

A. Inzet van de stelpost macro-economische tegenvallers

In de begroting is een structurele stelpost opgenomen om structurele macro economische tegenvallers op te kunnen vangen. De omvang van de stelpost bedraagt € 8,3 miljoen structureel. Deze middelen kunnen ingezet worden om (een deel) van de resterende tekorten te verkleinen. Het inzetten van de stelpost is passend in de huidige context omdat juist macro economische ontwikkelingen zoals de inflatie, de stijgende rente en de nasleep van de corona crisis belangrijke oorzaken vormen voor het huidige structurele tekort in de meerjarige begroting. Een nadeel van het inzetten van deze stelpost is dat hiermee de structurele risico buffer in de begroting om tegenvallers op te kunnen vangen of om onverwachte ontwikkelingen te kunnen dekken wegvalt en tegenvallers dus eerder dwingen tot inhoudelijke bijsturing op de begroting of ten koste zullen gaan van andere onderdelen binnen het weerstandsvermogen zoals de algemene reserve.

Bedragen x € 1 miljoen (-/- is een voordeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Inzet stelpost macro economische tegenvallers	-4,3	-8,3	-8,3	-8,3	-8,3

B. Inboeken verwachte autonome groei van het wagenpark

De totale omvang van de provinciale inkomsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting wordt bepaald door de grondslag van de belasting (de omvang van het wagenpark en de bijbehorende samenstelling van het type brandstof, de gewichtsklassen en de emissie) en door het tarief dat de provincie heft over de hoofdsom. Ondanks een gelijkblijvend tarief is er vanuit het verleden een structurele trend van groeiende inkomsten vanuit de opcenten door een toename van de grondslag van de belasting. In dit voorstel voor het gemak de 'omvang van het wagenpark genoemd'. In de provinciale begroting ramen we inkomsten conservatief. Eén van de mogelijke maatregelen om te komen tot een sluitende begroting is om in de begroting wel uit te gaan van een groeiend wagenpark en dus een lichte stijging van de inkomsten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting in te boeken. Dit betreft een financieel technische maatregel die inhoudelijk geen directe consequenties heeft. Voordelen van deze maatregel zijn dat de inkomsten, op basis van de historische trend, realistischer begroot worden waardoor bijvoorbeeld voorkomen kan worden dat onnodige bezuinigingen of belastingverhogingen worden doorgevoerd in de begroting. Een nadeel van deze maatregel is dat de historische trend van groei geen garantie biedt voor de toekomst en dat met het inboeken van deze groei het risico ontstaat dat de inkomsten in de praktijk lager uitvallen dan begroot.

Een voorzichtige raming van een verwachte toename in de autonome groei van het wagenpark van 1,5% leidt tot een jaarlijkse cumulatieve toename van de opcenten van €3,5 miljoen vanaf 2024.

Bedragen x € 1 miljoen (-/- is een voordeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Inboeken autonome groei wagenpark met 1,5%		-3,5	-7,0	-10,6	-14,2

Hieronder is ter onderbouwing van deze maatregel het verloop van de inkomsten uit de opcenten sinds 2009 (de laatste wijziging in het opcenten tarief binnen Noord-Holland) weergegeven waaruit de groeiende trend blijkt.

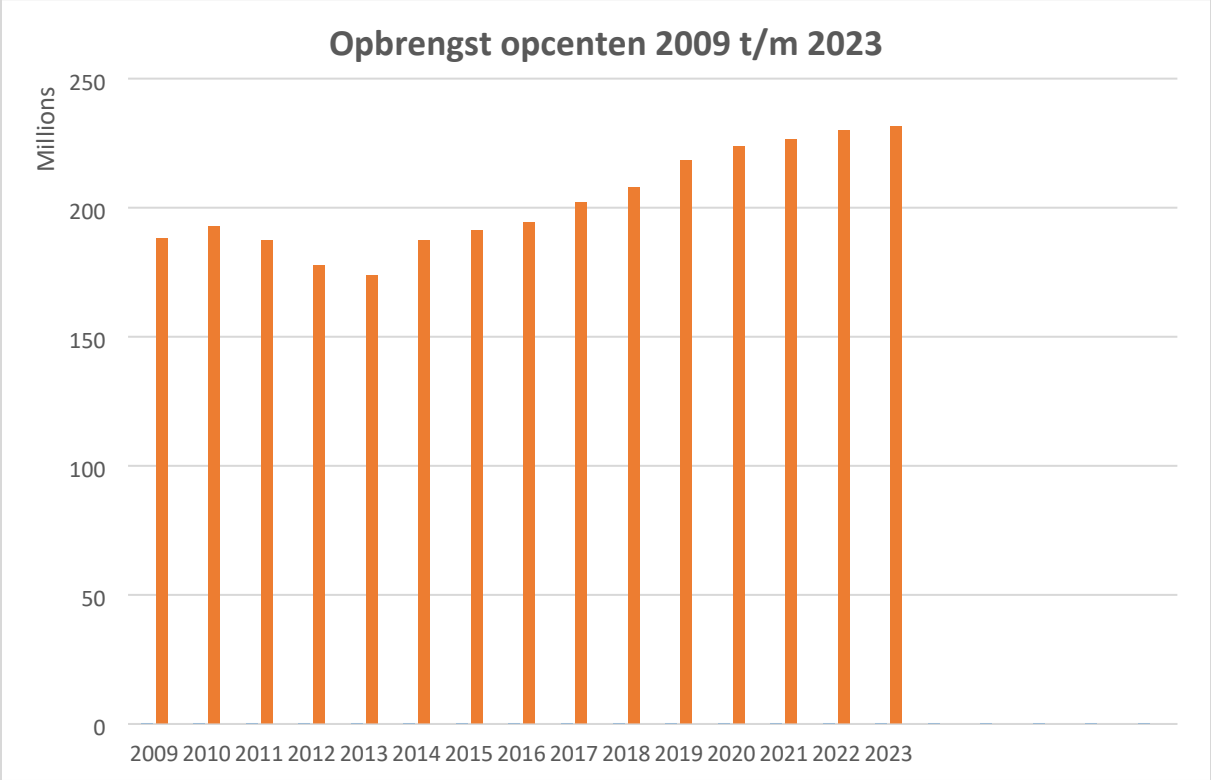

C. *Verhogen tarief opcenten motorrijtuigenbelasting*

Naast de meer financieel technische opties is het mogelijk de provinciale inkomsten structureel te verhogen. De twee grootste inkomstenbronnen van de provincie zijn de uitkering vanuit het Rijk en de inkomsten uit de opcenten over de motorrijtuigenbelasting. Op de inkomsten vanuit de opcenten motorrijtuigenbelasting heeft de provincie zelf direct invloed via het door uw Staten vast te stellen tarief op de opcenten. Op dit moment hanteert Noord-Holland een tarief van 67,9 waarmee Noord-Holland van de 12 provincies het laagste tarief hanteert. Wettelijk is het maximale tarief op dit moment vastgezet op 125,8. Het verhogen van het tarief met 1 procentpunt levert circa € 3 mln. aan extra inkomsten op.

Naast het verhogen met een specifiek bedrag is het ook een mogelijkheid om het tarief op de opcenten te indexeren zodat de inkomsten meegroeien met de uitgaven van de provincie wanneer sprake is van inflatie. Als bijvoorbeeld wordt uitgegaan wordt van een indexpercentage van 2% per jaar betekent dit een structurele toename van de opbrengsten van +/- €4,6 miljoen structureel per jaar. De mate waarin een tariefsverhoging impact heeft op de belastingdruk van onze inwoners is sterk afhankelijk van het autobezit.

Bij eventuele wijzigingen in het tarief van de opcenten dient rekening gehouden te worden met de mogelijke effecten van deze tariefswijziging op de omvang van het wagenpark in Noord-Holland. Omdat wij de provincie zijn met het laagste opcententarief is het aantrekkelijk voor leasemaatschappijen om zich binnen onze provinciegrenzen te vestigen waardoor op het wagenpark van de leasemaatschappij het Noord-Hollandse opcenten tarief van toepassing is. Een verhoging van het tarief met een omvang zodanig dat Noord-Holland niet langer het laagste tarief heeft kan leiden tot een verhuizing van leasemaatschappijen uit deze provincie. Het financieel effect van een dergelijke uitstroom op de provinciale financiën wordt beperkt door een correctie in de verdeelsystematiek van het provinciefonds voor de belastingcapaciteit en dus de omvang van het wagenpark. Voor deze correctie in het provinciefonds wordt op dit moment gerekend met een tarief van 65,9. Op dit moment is een nieuw verdeelmodel voor het provinciefonds in ontwikkeling.

Bedragen x € 1 miljoen (–/– is een voordeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Verhoging opcenten tarief met specifiek percentage*		N.t.b	N.t.b	N.t.b	N.t.b
Indexatie opcenten tarief met 2% per jaar		-4,6	-9,4	-14,2	-19,1

**Een verhoging van het tarief met 1 procentpunt heeft een financieel effect van circa € 3 mln. per jaar.*

D. Doorvoeren structurele bezuiniging

Naast het verhogen van de structurele inkomsten is het verlagen van de structurele uitgaven een van de opties om de begroting in evenwicht te brengen. Omdat de ontwikkeling van het begrotingssaldo een structureel tekort laat zien zijn bezuinigingen op incidentele middelen in dit geval geen oplossing. Dat zou niet stroken met het robuuste begrotingsbeleid waar wij naar streven.

Proportionele taakstelling

Er zijn grofweg twee manieren om bezuinigingen te realiseren. De eerste is door middel van het toepassen van een proportionele bezuiniging. Daarbij worden (een deel van) alle structurele budgetten met een zelfde percentage naar beneden bijgesteld. Deze methode wordt ook wel de 'kaasschaafmethode' genoemd. Met deze 'kaasschaafmethode' wordt de bezuiniging gelijkmatig over alle activiteiten van de provincie verdeeld. Ieder beleidsterrein wordt hierbij dan ook even hard geraakt door de bezuiniging. De aard van deze methode maakt hem geschikt voor gevallen waarin de wens bestaat om bijvoorbeeld een efficiencyslag te maken door het veronderstelde 'vet van de botten te halen'.

Gerichte taakstelling

Een alternatief voor de proportionele bezuiniging is om op basis van beleidsinhoudelijke overwegingen keuzes te maken over het afschalen of stopzetten van specifieke activiteiten. Deze methode heeft als voordeel dat er een bewuste afweging gemaakt kan worden op basis van een politiek/bestuurlijke prioritering en de wel/niet te aanvaarden consequenties. De keerzijde daarvan is dat bezuiniging niet gelijkmatig over alle activiteiten wordt verdeeld zoals bij de kaasschaaf en dus een grotere impact heeft op de beleidsterreinen waarbinnen de bezuiniging wordt ingevoerd.

Voor en nadelen van beide benaderingen

De hierboven beschreven benaderingen voor het invullen van een taakstelling op de structurele budgetten hebben elk hun eigen voor- en nadelen. De proportionele benadering is in zekere zin objectiever omdat het

in principe alle budgetten een taakstelling oplegt. Daarmee wordt selectie op basis van politieke voorkeuren vermeden en vindt geen bewuste afweging plaats op welke beleidsterreinen intensiveringen en extensiveringen komen te liggen. Het nadeel daarvan is dat het onvoorziene effecten kan hebben die het realiseren van de taakstelling compliceren. Zo dient er bijvoorbeeld altijd rekening gehouden te worden met onvermijdelijke uitgaven die bijvoorbeeld vast liggen in meerjarige contracten of een bepaald minimumniveau waar we aan gebonden zijn.

De gerichte benadering voorziet juist wel in de politieke keuzes waar de accenten in het beleid wel of niet moeten komen te liggen. Daarin schuilt tevens de kwetsbaarheid van deze methode aangezien het succes afhankelijk is van politiek draagvlak voor de consequenties van de bezuiniging.

In de praktijk is een mix van beide benaderingen mogelijk. Het belangrijkste is dat er voorafgaande aan het invullen van een bezuinigingsopdracht duidelijke kaders en randvoorwaarden mee worden gegeven. Dat kan gaan over kwantitatieve criteria zoals een bepaalde minimumomvang wat een budget moet hebben om voor bezuiniging in aanmerking te komen, of afspraken over welke bestuurlijke verplichtingen men bereid is ter discussie te stellen.

Samengevat kan deze optie alleen succesvol ingezet worden voor het sluitend maken van de meerjarenraming als vooraf heldere afspraken en criteria worden gesteld hoe de bezuiniging ingevuld moet worden. Zonder dergelijke richtlijnen is het dan ook nog niet mogelijk om een concreet bedrag bij deze optie te noemen.

Bedragen x € 1 miljoen (–/– is een voordeel)

	2023	2024	2025	2026	2027
Doorvoeren structurele bezuiniging		PM	PM	PM	PM

8. Vervolgproces

Deze kaderbrief vormt het startpunt voor de besluitvorming om te komen tot een financieel meerjarenbeeld dat reëel is en structureel in evenwicht is. Dit is niet alleen iets wat wij zelf nastreven als provincie maar dit zijn ook de eisen die het Rijk stelt aan ons als provincie in de begroting die wij op 15 november aanleveren bij het Rijk. Er liggen lastige keuzes voor maar tegelijkertijd zien wij op dit moment wel de wendbaarheid binnen de provinciale begroting om tot oplossingen te komen.

Zoals eerder vermeld hebben wij ervoor gekozen om in deze kaderbrief alleen over noodzakelijke maatregelen een besluit te vragen vanuit uw Staten en om voor de voorliggende keuzes juist ruimte te laten aan het proces dat nu in de formatie doorlopen wordt. Tegelijkertijd zijn wij wel gebonden aan de termijnen voor het opstellen en indienen van onze provinciale begroting. Indien er tijdig een nieuw college is aangetreden kunnen die keuzes in samenhang met het nieuwe coalitieakkoord verwerkt worden in de begroting 2024. Mocht dit nog niet geval zijn dan zal het zittende college, gehoord hebbende de beraadslagingen van PS over deze kaderbrief, die keuzes moeten maken om tijdig (uiterlijk 15 november) een sluitende begroting in te kunnen dienen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Om ons begrotingsproces zorgvuldig te doorlopen, en de begroting conform de jaarkalender van uw Staten op 31 augustus bij u aan te leveren, dient voor het zomerreces een besluit te worden genomen hoe de begroting in evenwicht gebracht dient te worden. Indien het formatieproces voor die tijd niet is afgerond zal het huidige college op basis van de in hoofdstuk 7 genoemde opties een voorstel neer moeten leggen in de begroting om tot een sluitend financieel kader te komen en de continuïteit in de uitvoering van onze provinciale taken te waarborgen.

A. Inzet van de stelpost macro-economische tegenvallers
B. Inboeken verwachte autonome groei van het wagenpark
C. Verhogen tarief opcenten motorrijtuigenbelasting
D. Doorvoeren structurele bezuiniging

Indien het scenario dat het huidige college een besluit over de begroting 2024 moet nemen zich voordoet zal het college in eerste instantie kijken naar een scenario op basis van de eerste 2 opties (Optie A en B). Deze opties hebben onze voorkeur omdat op deze manier de politiek meest vergaande keuzes overgelaten worden aan een nieuw te vormen college. Of dit afdoende zal zijn hangt in sterke mate af van de effecten in de meicirculaire van het provinciefonds waar op het moment van besluitvorming in GS over deze kaderbrief nog geen duidelijkheid over is.

Om een beeld te geven van de doorwerking van deze voorkeursopties van het huidige college op de geprognotiseerde begrotingssaldi hebben wij deze doorgerekend in onderstaand overzicht. Voor de periode tot en met 2026 lijken de opties A en B afdoende om tot een begroting te komen die in evenwicht is. Zoals de zaken er nu voor staan lijkt het erop dat deze maatregelen niet voldoende zullen zijn om de begroting in 2027 en verder structureel in evenwicht te brengen. Dit onderstreept de noodzaak om ook de andere opties serieus te overwegen. Wij vinden het gepast om de afweging hierover aan een nieuwe coalitie en het volgende college over te laten en daarom zullen wij of een nieuw college deze opties en ontwikkelingen bij het opstellen van de begroting opnieuw kritisch tegen het licht houden. Wij zullen de wensen en bedenken of kaders die Uw staten bij de beraadslaging over deze kaderbrief meegeven uiteraard betrekken bij eventuele besluiten door het huidige college over de begroting en meerjarenraming 2024-2027.

Bedragen * 1 miljoen (–/– is een voordeel)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Saldo meerjarenraming na inhoudelijke voorstellen	*8,0*	*0,8*	*17,4*	*52,7*
Optie A: Inzetten stelpost macro economische tegenvallers	-8,3	-8,3	-8,3	-8,3
Optie B: Inboeken autonome groei wagenpark met 1,5%	-3,5	-7,0	-10,6	-14,2
Effect Meicirculaire provinciefonds	PM	PM	PM	PM
Begrotingssaldo na inzetten opties A en B	**-3,8**	**-14,5**	**-1,5**	**30,2**

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

17 MEI 2023

Kenmerk
2000386/2037172

Uw kenmerk

Betreft: Kaderbrief 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Kaderbrief 2024.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p/v.

provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Voordracht kaderbrief 2024;
- Kaderbrief 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12861
Extern Zaak ID	2000386
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	3.b.2
Titel	Kaderbrief 2024 - aanvullende informatie (uit GS 13 juni jl.)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023

Toelichting

De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse planning en controlcyclus van de provincie en gaat vooraf aan de begroting. De kaderbrief 2024 is vorige maand door GS aan PS verzonden. GS brengen PS met een brief op de hoogte van nieuwe informatie die relevant is voor het debat over de kaderbrief.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W. Kegel

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143679

kegelw@noord-holland.nl

Verzenddatum

15 JUNI 2023

Kenmerk

2000386/2051801

Uw kenmerk

Betreft: Aanvullende informatie kaderbrief 2024

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Aanvullende informatie kaderbrief 2024

Inleiding

Op 17 mei jl. hebben wij u de kaderbrief 2024 toegezonden. Daarin hebben wij een financieel beeld voor de komende jaren gepresenteerd op basis van de op dat moment beschikbare informatie. Het begrotingssaldo laat zonder te maken keuzes meerjarig een tekort zien dat oploopt tot € 52,7 miljoen in 2027. In deze brief informeren wij u over een tweetal ontwikkelingen die effect hebben op het financieel beeld en die dus belangrijk zijn om te betrekken bij de behandeling van de kaderbrief in de commissies en PS van 10 juli aanstaande.

Administratieve fout

Tot onze spijt hebben we een administratieve fout in de kaderbrief ontdekt die het beeld eenmalig €10 miljoen negatiever maakt. In de stelpost prijsstijgingen is in jaarschijf 2026 een te laag bedrag opgenomen (15,1 in plaats van 25,1) waardoor het begrotingssaldo in 2026 €10 miljoen negatiever uitpakt dan in de kaderbrief is opgenomen.

De oorzaak van deze fout is dat de tweede controle op de cijfers, die normaal gesproken uitgevoerd wordt voorafgaand aan besluitvorming in GS, dit keer te laat in het proces is uitgevoerd waardoor deze fout pas aan het licht kwam nadat de kaderbrief aan u verzonden is. Wij hopen dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen door er nadrukkelijk op toe te zien dat deze controle tijdig in het proces wordt uitgevoerd.

Mutaties in het provinciefonds

In de inleiding van hoofdstuk 5 van de kaderbrief wordt al gerefereerd aan de impact van de voorjaarsnota van het Rijk op het provinciefonds.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Die consequenties zijn inhoudelijk nader toegelicht in paragraaf 7.2. Hier staat toegelicht dat de door het Rijk aangekondigde ontwikkelingen worden uitgewerkt in de meicirculaire van het provinciefonds. Omdat deze op het moment dat de kaderbrief werd vastgesteld door GS nog niet beschikbaar was hebben we de financiële vertaling daarvan nog niet in het provinciale meerjarenbeeld verwerkt.

De resultaten van de in de miljoenennota aangekondigde besluiten zijn in de meicirculaire verwerkt. In onderstaande tabel staat opgenomen wat de effecten zijn voor Noord-Holland.

*Bedragen * € miljoen*	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Mutatie algemene uitkering	-6,4	-12,0	-11,8	-11,7	-23,3	-35,1	-35,4	-35,8	-34,3

Tabel 1 Stijging Algemene Uitkering. Bedragen zijn in miljoenen euro's. Een negatief bedrag betekent in deze tabel hogere inkomsten.

De stijging in alle jaren wordt verklaard door toename van de accressen ten opzichte van de septembercirculaire van vorig jaar. Deze stijging van de accressen is grotendeels het gevolg van de gestegen loon- en prijsontwikkeling van de rijksuitgaven. Daarnaast zijn ook andere rijksuitgaven gestegen zoals de rentelasten en de uitgaven samenhangend met de kabinetsreactie op de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen.

Naast de hogere accressen wordt de toename vanaf 2027 verder verklaard door een extra toevoeging aan het provinciefonds van €100 miljoen vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Hierover bent u in hoofdstuk 7 van de kaderbrief al geïnformeerd.

Het accres is in de jaren 2023 t/m 2025 berekend op basis van de huidige methode (dus de mutatie van het accres is berekend op basis hogere of lagere uitgaven van het Rijk; samen trap op trap af).In het Coalitieakkoord Rutte IV is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Vanaf 2026 is daarom het volumedeel van het accres vastgezet en is alleen het prijsdeel geactualiseerd obv loon en prijsindices van het CBS.

Vanaf 2027 zal het volumedeel van het accres meegroeien op basis van een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (bbp). Dat is in deze circulaire nog niet gedaan maar zal in de septembercirculaire verwerkt worden.

Actueel overzicht van het begrotingssaldo

De invloed van de hierboven beschreven ontwikkelingen op het begrotingssaldo staan weergeven in onderstaande tabel.

*Bedragen * € miljoen* *-/- is een voordeel*	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Begrotingssaldo Kaderbrief	1,2	8,0	0,8	17,4	52,7
Mutatie algemene uitkering	-6,4	-12,0	-11,8	-11,7	-23,3
Correctie Stelpost Prijsstijgingen				10	
Bijgesteld begrotingssaldo	**-5,2**	**-4,0**	**-11,0**	**15,7**	**29,4**

Tabel 2 Actueel overzicht saldo meerjarenraming. Bedragen in miljoenen euro's.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het actuele saldo van de meerjarenraming op dit moment ruimte laat zien in de jaren 2023-2025, en vanaf 2026 een oplopend tekort laat zien. Zoals ook reeds in de kaderbrief benoemd is dit een begrotingssaldo waarin nieuwe ambities niet zijn meegenomen en waarin geen rekening is gehouden met het aflopende beleid uit afgelopen coalitieperiode. Het voortzetten van bestaand tijdelijk beleid en het starten van nieuw beleid zal het begrotingssaldo dus nog extra onder druk zetten.

Tot slot

Deze informatie is zo snel mogelijk aan u toegezonden zodat u deze nog tot u kunt nemen voorafgaand aan de beraadslagingen over de kaderbrief in de commissievergaderingen en PS.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Rondvraag aan de gedeputeerde Loggen: Woningbouw Rijsenhout

Interim-Statencommissie 19 en 26 juni 2023

De afgelopen 14 jaar werden nauwelijks huizen bijgebouwd in Rijsenhout, gemeente Haarlemmermeer, vanwege de plannen voor de aanleg van de tweede Kaagbaan op luchthaven Schiphol die het dorp als het zwaard van Damocles boven het hoofd hing. Hierdoor kent het dorp veel vergrijzing en verdwijnen voorzieningen, zoals een school die de deuren moest sluiten. Minister Harbers heeft afgelopen week aangekondigd dat deze plannen voor een tweede Kaagbaan definitief geschrapt zijn. Wij hebben hierover de volgende vragen:

1. Wat betekent het schrappen van de tweede Kaagbaan van Schiphol voor de woningbouwplannen in Rijsenhout?

2. Bent u het met ons eens dat het schrappen van deze plannen een extra impuls kan geven aan de woningbouwvoorziening, en indirect andere voorzieningen zoals het openhouden van scholen, in Rijsenhout?

3. Bent u bereid om te onderzoeken of de provincie kan ondersteunen in de realisatie van extra woningen in Rijsenhout, die eerder onzeker waren door de aanleg van de tweede Kaagbaan, boven op de reeds geplande woningbouwplannen?

4. Ziet de provincie nog andere belemmeringen voor woningbouw in Rijsenhout? Zo ja, kan de provincie deze belemmeringen snel wegnemen?

Dennis Heijnen

CDA

Interim-commissievergadering 19 juni 2023

Rondvraag dhr. Van der Heijden (D66) over gebruik schadelijke pesticiden of glysofaat door bedrijven

Graag zou ik deze mondelinge vragen aan willen melden voor de rondvraag van maandag.
Naar aanleiding van dit artikel: https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Noord-Nederland/Nieuws/Paginas/Voorzieningenrechter-verbiedt-gebruik-gewasbeschermingsmiddelen-door-lelieteler.aspx

Van hoeveel bedrijven in Noord-Holland is bekend dat ze schadelijke pesticiden of glyfosaat gebruiken?
Kan de gedeputeerde reflecteren op de uitspraak van de rechter in Dwingeloo, waardoor een lelieteler geen pesticiden meer mag gebruiken ten behoeve van de gezondheid van omwonenden.
In hoeverre zijn er ook in Noord-Holland berichten over bezorgde omwonenden?
In hoeverre acht het college het reëel dat deze uitspraak gevolgen gaat hebben voor bedrijven in Noord-Holland.

Interim-commissievergadering 19 juni 2023

Rondvraag dhr. Hollebeek (PvdD) over Gaswinning Middelie

Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) wil langer gas gaan winnen uit het Middelieveld, tot 2039. Het gasveld loopt onder het grondgebied van Alkmaar, Dijk en Waard, Edam-Volendam, Koggeland en Purmerend.

Gemeente Edam-Volendam heeft in een brief aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een negatief advies gegeven over deze plannen. Ook de andere gemeenten in het gebied en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier maken zich zorgen of staan negatief tegenover het nieuwe winningsplan van de NAM. In meerderheid was de oproep om deze aanvraag op deze manier niet toe te staan.

De Provincie Noord-Holland sluit zich aan en is ook negatief over de plannen. Dit komt doordat het gebied ook wordt gebruikt voor het opwekken van aardwarmte en het onduidelijk is wat de gevolgen zijn van de combinatie van beide projecten voor bodem, natuur en milieu.

Op een inloopavond eind mei jl. bleek dat ook inwoners zich zorgen maken over de kans op aardbevingen. Toch ziet de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat 'geen aanleiding om de instemming met het winningsplan (..) te weigeren' en dat het ontwerp-instemmingsbesluit ter inzage komt te liggen tot 22 juni. Hierin wordt toestemming gegeven voor een verlenging van de gaswinning tot 2035.

Landelijk heeft de Boer Burger Beweging inmiddels ook vragen over dit onderwerp gesteld.

Staatscourant 2023, 13625 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

Middelie · Mijnbouwvergunningen

Langer gas winnen uit veld Middelie? Inwoners maken zich zorgen: 'Kijk hoe mensen in Groningen al jaren strijden voor hun rechten' | Noordhollands Dagblad

Ministerie zet licht op groen voor intensievere gaswinning Middelie ondanks negatieve adviezen: 'Geen aanleiding om te weigeren' | Noordhollands Dagblad

Gaswinning Middelie gaat de komende jaren onverminderd door. Wat is er aan de hand? - NH Nieuws

Vragen

1. Kan GS aangeven wat de reactie van de staatssecretaris was op uw negatieve advies op het punt dat het gebied ook wordt gebruikt voor het opwekken van aardwarmte en het onduidelijk is wat de gevolgen zijn van beide projecten voor bodem, natuur en milieu?
2. Wat vindt GS van deze reactie?
3. Wat is er gedaan met de bezwaren vanuit de omgeving en hoe zijn deze meegenomen in de afweging van de staatssecretaris om de NAM toestemming te geven om tot 2035 te boren?
4. Gaat GS er bij de staatssecretaris, mogelijk in gezamenlijk verband met het Hoogheemraadschap en de betreffende gemeenten, verder op aandringen om niet in te stemmen met het winningsplan?

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12721
Extern Zaak ID	772861
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	5.a
Titel	Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen
Organisatieonderdeel	BEL/GRN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

De provincie Noord-Holland is een deelnemer van de recreatieschappen Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske- Waterland en Groengebied Amstelland. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gemeenschappelijke regelingen van deze recreatieschappen worden de financiële stukken jaarlijks aan raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd. Provinciale Staten van Noord-Holland zullen 10 juli 2023 een oordeel vormen over deze stukken.

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 20
info@recreatienoordholland.nl
www.spaarnwoude.nl
K.v.K. 34359324

Aan: de raden van deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid: 15 april 2023
Uw kenmerk: --
Onderwerp: Financiële jaarstukken recreatieschap Spaarnwoude
Bijlage(n):
1. Jaarrekening 2022
2. Infographic '2022 in vogelvlucht'
3. Begrotingswijziging 2023
4. Programmabegroting 2024
5. Memo indexatie

Behandeld door: Kirsten van der Plas, kvanderplas@recreatienoordholland.nl

Geachte raads- en Statenleden,

Het dagelijks bestuur heeft in een schriftelijke vergadering van 13 april 2023 de financiële jaarstukken van Recreatieschap Spaarnwoude voorlopig vastgesteld.

Financiële jaarstukken in een compacte vorm conform BBV
Recreatieschap Spaarnwoude kent drie deelbegrotingen: SPW, SGP en SMG onder één Gemeenschappelijke Regeling.

- Spaarnwoude SPW, het gebied dat wordt ingesloten door het Noordzeekanaal aan de noord-oostzijde, Velserbroek en Haarlem aan de westzijde en de snelweg A200 aan de zuidzijde
- Spaarnwoude SGP, de uitbreidingsgebieden in Haarlemmermeer en Tuinen van West die zijn aangelegd in het kader van het Strategisch Groenproject Haarlemmerméér Groen
- Spaarnwoude SMG, de uitbreidingsgebieden rondom Schiphol die zijn aangelegd in het kader van het plan Mainport & Groen.

Het recreatieschap presenteert de jaarstukken geheel conform de regels van de BBV en in een compacte vorm: namelijk geconsolideerd. Dit houdt in dat er geen of beperkte verantwoording per deelbegroting wordt gegeven, conform het advies van het ministerie van BZK. Het algemeen bestuur is eind 2022 gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van het al dan niet samenvoegen van de deelbegrotingen en wijze van financiering. Argumenten om de deelbegrotingen samen te voegen tot één begroting, zijn het komen tot een heldere structuur, het in lijn brengen van stemrecht en bijdragen en tot slot ligt samenvoeging meer in lijn met de BBV.

Uw zienswijze op de jaarstukken
Hierbij zenden wij u conform de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude een exemplaar van:

- De jaarrekening Spaarnwoude 2022 (bijlage 1) met de Infographic '2022 in vogelvlucht' (bijlage 2)
- De begrotingswijziging Spaarnwoude 2023 (bijlage 3)
- De programmabegroting Spaarnwoude 2024 (bijlage 4).

Op grond van het bepaalde in de artikelen 25, lid 2 en 26, lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Spaarnwoude kunt u binnen twee maanden eventuele zienswijzen kenbaar maken. Het algemeen bestuur zal in de vergadering van 13 juli 2023 besluiten over de definitieve vaststelling van de jaarstukken. Daarna worden deze vóór 15 juli 2023 ter goedkeuring toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Wij verzoeken u met klem uw reactie te versturen uiterlijk **29 juni 2023**, zodat het dagelijks bestuur uw zienswijze kan agenderen voor de vergadering van het algemeen bestuur van 13 juli 2023. Indien u vragen heeft of nadere toelichting op de financiële stukken wenst, verzoeken wij u contact op te nemen met Jeroen Gieling, financieel controller, jgieling@recreatienoordholland.nl, telefoonnummer 06-10557186.

Indexatie wijziging
De indexatieberekening in de financiële stukken (kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting) van de recreatieschappen wordt aangepast. Hierover vergadert het algemeen bestuur nog op 11 mei 2023. De nieuwe werkwijze is al toegepast in de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024 om u in de gelegenheid te stellen hierop een zienswijze in te dienen.

Deze wijziging is nodig vanwege de forse inflatiepercentages. Nu de prijzen flink zijn gestegen, moet de huidige manier van verwerken van indices in de kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting worden aangepast aan deze realiteit. In bijlage 5 vindt u meer duiding.

De recreatieschappen TW, SPW en GGA werkten met CPI november. Het momentum van CPI van november is historisch bepaald, maar staat niet als dusdanig vermeld in de tekst van de Gemeenschappelijke Regelingen. Het momentum kan het recreatieschap zelf bepalen. Anders dan in voorgaande jaren hanteert Spaarnwoude voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden jan-juni van het voorgaande jaar). Het indexcijfer voor de programmabegroting 2024 komt daarmee uit op 8,2%. Voor de begrotingswijziging 2023 heeft het dagelijks bestuur besloten óók de stijging van de participantenbijdrage mee te laten groeien met de kostenstijging, dus een indexatie van 8,2% i.p.v. 5,17%.

	Indexatie oud (CPI nov voorgaande jaar)	Indexatie nieuw (jan – jun voorgaande jaar)	Inzet RNH
Begrotingswijziging 2023	5,17%	8,2%	8,9%
Programmabegroting 2024	9,9%	8,2%	4%

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van Spaarnwoude, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexcijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. Voor de inzet van 2023 zijn de tarieven van RNH op 8,9% gesteld (middels een hamerstuk in de algemeen bestuursvergadering van 27 oktober 2022).

Voor de meerjarenraming in de kadernota en de programmabegroting gaan we voortaan uit van gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar in plaats van CPI november. Dit geeft ons inziens een realistischer beeld.

Kadernota 2024
De Wet Gemeenschappelijke Regeling schrijft voor dat u jaarlijks de kadernota toegezonden krijgt voor 15 december, met de mogelijkheid voor een optionele zienswijze. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlem heeft hier op gereageerd. De strekking hiervan is: de financiële reserves van het recreatieschap lopen terug, en dit geldt in versterkte mate geldt voor het deelgebied Spaarnwoude-oud (SPW, waarvan het weerstandsvermogen thans minimaal is. Hierdoor kan niet worden geïnvesteerd en vallen de projecten van het uitvoeringsprogramma stil of worden niet gestart. Hoewel door het schap nu een onderzoek wordt uitgevoerd naar samenvoeging van de begrotingen van de drie deelgebieden, verwachten wij dat dit geen financiële dekking gaat bieden aan het uitvoeringsprogramma. Een structurele verbetering kan alleen worden bereikt als de bijdrage aan het schap door de participanten wordt verhoogd, zoals reeds in 2019 is geadviseerd. Een besluit hierover is om diverse redenen telkens uitgesteld. De zienswijze dringt aan op een spoedig positief besluit over verhoging van de participantenbijdrage.

Van de overige participanten hebben wij geen reactie op de kadernota ontvangen. De kadernota vormt de basis voor de programmabegroting 2024.

Reactie recreatieschap op zienswijze: een stappenplan voor een financieel perspectief
De programmabegroting 2024 is vooralsnog een voorzichtige begroting met een temporisatie van diverse projecten onder de vlag Spaarnwoude Park. In een overleg van 17 maart 2023 heeft het algemeen bestuur richting gegeven aan het verloop van de aanpak naar een eenvoudige begrotingsstructuur en het financieringsvraagstuk voor het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park voor de korte en de lange termijn. Alle bestuursleden hebben het belang van realisatie van het volledige uitvoeringsprogramma uitgesproken en de behoefte om vertraging te voorkomen.

Korte termijn
Door op korte termijn de algemene reserves en vrij aanwendbare reserves van de deelgebieden SPW en SGP samen te voegen wordt een eerste stap gezet naar de samenvoeging van de deelbegrotingen en wordt incidenteel geld vrij gespeeld voor de financiering van het uitvoeringsprogramma. Voor de volledige realisatie van het uitvoeringsprogramma is dit echter niet voldoende, daarnaast is een structurele bijdrage nodig. Ook is met deze eerste stap nog geen goede/volledige oplossing geboden voor de behoefte aan een eenvoudige begrotingsstructuur.

Lange termijn
Het proces naar een eenvoudige begrotingsstructuur wordt conform besluitnummer 2022ABSPW_16 voortgezet. Aan het bestuur worden ontwerpcriteria en diverse varianten ter besluitvorming voorgelegd. Daarna volgt een go/no go moment waarbij het bestuur besluit of doorgaan zinvol is. Voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma brengt RNH de kosten van het (volledig) realiseren van de visie/uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park in beeld bij een normaal realisatietempo en hoe dat zicht verhoudt tot een stijging van de participantenbijdrage. Om de gevolgen op de ontwikkeling van de kosten in beeld te brengen zullen tijdsvarianten worden uitgewerkt.

De financiële uitwerking van het stappenplan komt terug in de kadernota 2025 en/of begrotingswijziging 2024.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude

Elise Bos Eyssen
Programma manager Recreatie Noord-Holland NV

Memo voor raden en staten

Datum
11 april 2023

Onderwerp
Indexatie financiële stukken recreatieschappen

Aanleiding
De indexatieberekening in de financiële stukken (kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting) van de recreatieschappen wordt aangepast. Deze wijziging is nodig vanwege de forse inflatiepercentages. Nu de prijzen flink zijn gestegen, moet de huidige manier van verwerken van indices in de kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting worden aangepast aan deze realiteit. De nieuwe werkwijze is al toegepast in de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024.

De recreatieschappen TW, SPW en GGA werkten met CPI november en de recreatieschappen RAUM en GAB werken met index Noord-Holland Noord (NHN). Het momentum van CPI van november is historisch bepaald, maar staat niet als dusdanig vermeld in de tekst van de Gemeenschappelijke Regelingen. Het momentum kan het recreatieschap zelf bepalen. Het indexcijfer NHN kan het recreatieschap niet zelf bepalen en ontvangt het recreatieschap in het laatste kwartaal voorafgaand aan het betreffend jaar.

Aanpassingen
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota voor het betreffende begrotingsjaar te rekenen met het gemiddeld CPI van de eerste 6 maanden van het jaar waarin de kadernota wordt geschreven (T-2, dat wil zeggen 2 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft) in plaats van CPI november T-3 (dat is 3 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-2.
4. In de begrotingswijziging uit te gaan van het laatst bekende indexcijfer (gemiddelde indexcijfer januari – juni van T-1, dus het jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (CPI november T-2). Voor de schappen TW en GGA geldt een eenmalige uitzondering m.b.t. participantenbijdragen 2023 (overgangsjaar), die wordt nog berekend op basis van CPI november 2021. Voor SPW heeft het dagelijks bestuur ingestemd om ook de participantenbijdrage voor 2023 al volgens deze methode te indexeren (gemiddeld CPI jan-juni 2022).

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota te blijven uitgaan van de index NHN (T-3).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van gemiddelde index NHN over 3 jaar (T-3, T-4, T-5) in plaats van index T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van de gemiddelde index NHN over de laatste 3 jaren (T-2, T-3, T-4) in plaats van de laatst bekende (T-2).

4. In de begrotingswijziging gaan uit te gaan van de laatst bekende indexcijfer (T-1) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (T-2), met uitzondering van de participantenbijdrage. Bij de participantenbijdrage uit te blijven gaan van de index van het jaar ervoor (T-2) conform de brief van de Regietafel Noord-Holland Noord.

Concrete doorwerking in begrotingswijziging 2023 en programmabegroting 2024
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 5,17% (CPI cijfer november 2021) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 8,2% (CPI gemiddelde januari – juni 2022), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 voor TW en GGA (5,17%). Bij SPW is de participantenbijdrage wel met 8,2% geïndexeerd.
- Voor de programmabegroting 2024 zou een index van 9,9% gelden (CPI cijfer november 2022) maar dat is in de nieuwe methodiek 8,2% voor 2024 (CPI gemiddelde januari – juni 2022) en 3,9% in de jaren 2025 en verder (gemiddelde CPI van de laatste 3 jaren: steeds van januari – juni uit 2020-2022).

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 2,3% (NHN index die eind 2021 bekend is gemaakt) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 7,1% (NHN index die eind 2022 bekend is gemaakt), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (2,3%).
- Voor de programmabegroting 2024 wijzigt alleen de index voor de meerjarenbegroting naar 3,6% voor de jaren 2025 en verder (gemiddelde NHN index van 2020-2022) in plaats van 7,1% (NHN index die eind 2022 bekend is gemaakt).

2022 in vogelvlucht

Spaarnwoude Park

Een natuurrijk ‘stadspark’, vol leven en tegelijkertijd een oase van rust: dat is Spaarnwoude Park. Een groen paradijs, op steenworp afstand van het drukke stadsleven. Midden in de natuur, tussen de ruisende bomen en de weidse polders, hoef je niets maar kan je van alles. Het park is een aaneenschakeling van verschillende groene gebieden, ieder met een eigen sfeer en verrassende mogelijkheden. Een sportieve buitenactiviteit, een festival of fort bezoeken, rustig wandelen of lekker een terrasje pakken. Kan allemaal.

Wat hebben we gerealiseerd?

Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 - 2024

Met het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2024 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners van de Metropoolregio Amsterdam door spreiding van de regionale recreatiedruk, ontwikkeling bestemmingsmanagement en betere verbindingen. Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de planvoorbereiding en daar waar al eerder voor is besloten aan de realisatie van 14 projecten.

Zet geen zak naast de afvalbak!

De vijf recreatieschappen in Noord-Holland hebben gezamenlijk opnieuw een campagne gevoerd tegen zwerfafval. Het belang van een schoon recreatiegebied werd benadrukt en het gedrag van bezoekers werd aangemoedigd: *zet geen afval naast volle afvalbakken, maar gooi het in de grote afvalcontainers of neem het mee naar huis!* Op 5 september trokken medewerkers van team Spaarnwoude eropuit om samen met omwonenden in de Houtrak het zwerfafval te ruimen. En niet zonder resultaat: met een groep van 16 mensen werd er in een uurtje tijd ruim 7 vuilniszakken vol zwerfafval geruimd.

Hoe staat het schap er voor?

De geconsolideerde jaarrekening geeft een voordeliger exploitatieresultaat tussen de jaarrekeningcijfers van 2022 en de begroting 2022 na wijziging. Er waren lagere lasten en baten uit incidentele projecten, doordat projecten die minder snel kunnen doorschuiven naar 2023. Na twee stille jaren zonder evenementen werden bezoekers weer blij gemaakt met een divers evenementenprogramma waardoor de inkomsten uit evenementen, huur en erfpacht hoger uitvielen.

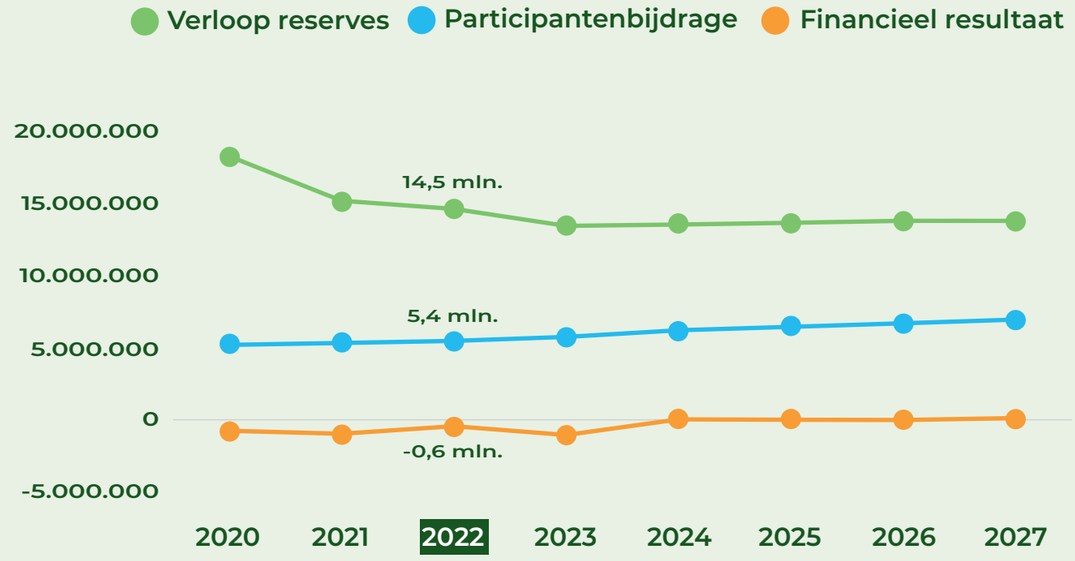

Waar ging het geld naartoe?

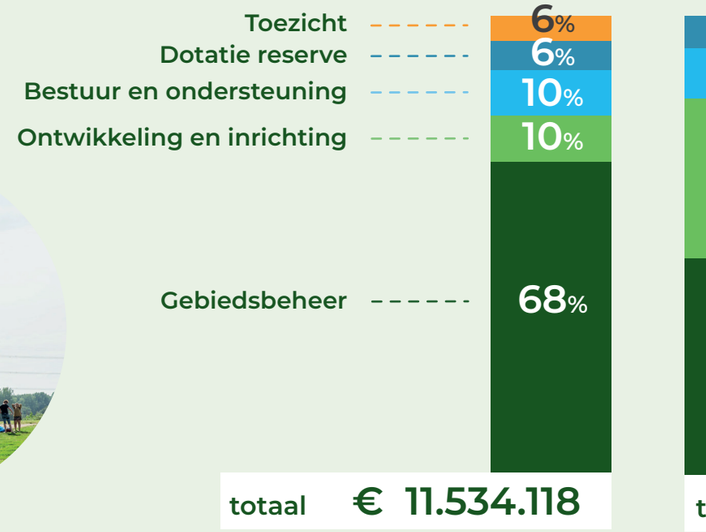

Waar kwam het geld vandaan?

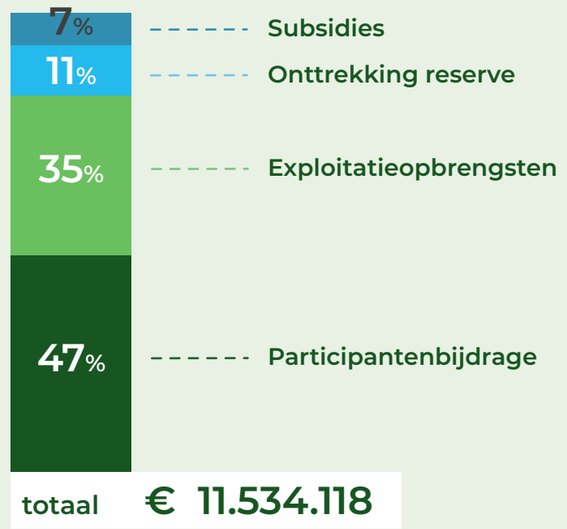

2022 highlights

Spaarnwoude Park

Wandelen en spelen in de Plesmanhoek

In de Plesmanhoek kun je struinen tussen “vergeten” gewassen en je het gehele seizoen laten verrassen door een aantrekkelijk decor. Onbekend maakt onbemind, daarom wordt deze parel onder de rook van Schiphol ontwikkeld tot een plek waar je goed kan wandelen, kinderen kunnen spelen en er een plek is om te schuilen. Belangrijk is dat recreatie in balans is met de natuur en het landbouwkundig karakter van de polder.

Wandelroute door het Romeinse rijk

De audiotour slaat een brug tussen de Romeinse geschiedenis en natuurwaarden van Spaarnwoude Park. Onder begeleiding van de stem van ‘Romein Bato’ komt men meer te weten over het Romeinse fort, de Friese opstand, bijzondere opgravingen en belangrijke natuurwaarden van het Oer-IJ gebied. Een geweldig avontuur voor jong én oud te vinden op www.spaarnwoudepark.nl/activiteiten

Geboortebos ontstaat

In samenwerking met de Stichting Nationale Boomfeestdag, en Staatsbosbeheer werd het geboortebos in Park Zwanenburg een feit. Bossen dragen bij aan biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. In februari werden de eerste bomen geplant door jonge gezinnen, grootouders of verzorgers en werd er op symbolische wijze een groene start gegeven aan nieuw geborenen.

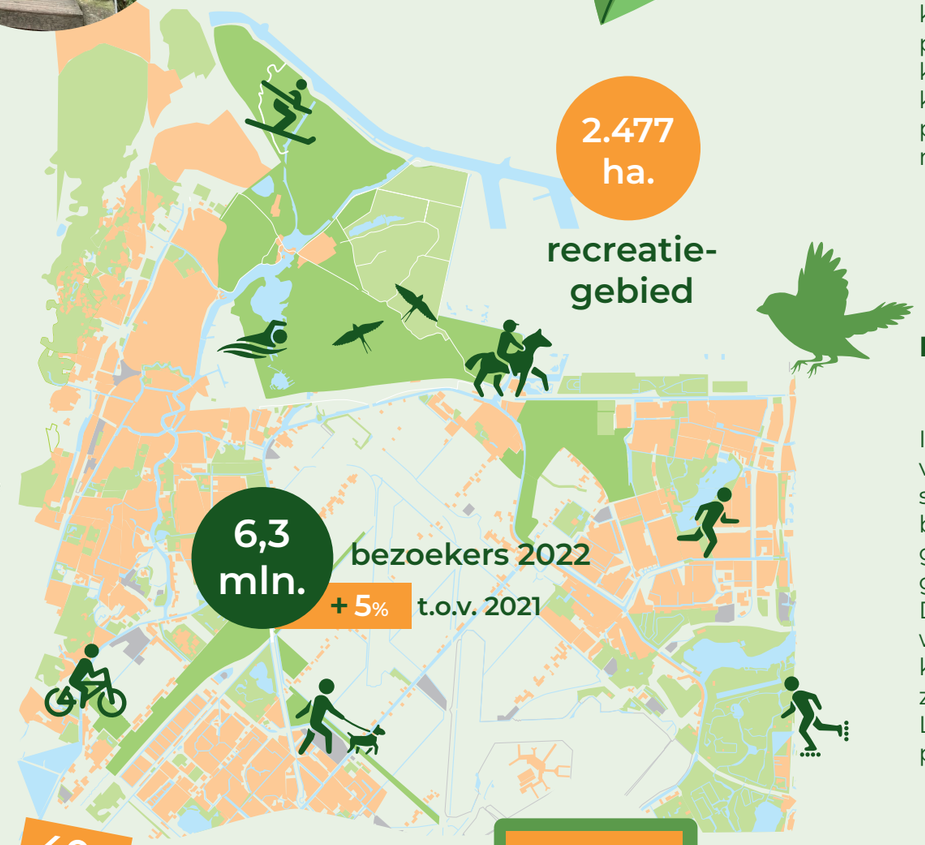

Boerenerf Spaarnwoude

Boerderij Zorgvrij is een belangrijke trekpleister voor Spaarnwoude Park. Om deze locatie toekomstbestendig te maken wordt het Boerenerf Spaarnwoude met de boerderij, het restaurant en de Tuinderij ontwikkeld naar een boerenlandgoed. Een plek vooral voor gezinnen met jonge kinderen die het echte boerenleven kunnen ervaren. Zo is duurzame productie, educatie op het gebied van natuur en duurzame voeding belangrijk.

Living Lab “Lerend beheren in Dijkland”

In het voorjaar van 2022 is het Living lab Dijkland van start gegaan. Boeren, natuur-vrijwilligers, studenten, wetenschappers en beheerders brengen het planten- en dierenleven zo goed mogelijk in beeld. Het doel is om gezamenlijke kennis te ontwikkelen. Dijkland is bekend van de boeren en weidevogels, op het boerenbedrijf komen allerlei wensen en eisen af, zoals kringlooplandbouw. Het Living Lab maakt een vertaalslag naar de praktijk.

Libellenvreugde

Het ecologisch beheer bij de Westbroekplas werpt zijn vruchten af. Onderzoek naar flora en fauna en voorkomende vlinders en libellen wijst uit dat er een zeldzaam ecosysteem is ontstaan: een veenmosrietland. Dit is een prachtig stukje veenmosmoeras met een grote diversiteit aan bloeiende planten en waar de Grote Keizerlibellen en de oeverlibel hun thuis hebben gevonden.

www.spaarnwoudepark.nl

Spaarnwoude Park

Jaarstukken **2022**

Recreatieschap Spaarnwoude

Spaarnwoude Park

versie DB 13 april 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **23**

Programmaverantwoording *24*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 27

Programma 2. Beheer en onderhoud 32

Programma 3. Toezicht en veiligheid 38

Programma 4. Bestuur en ondersteuning 38

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 41

Paragrafen *44*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 45

B. Kapitaalgoederen 52

C. Financiering 59

D. Bedrijfsvoering 63

E. Grondbeleid 66

F. Participanten 68

Jaarrekening **72**

Overige gegevens **90**

Bijlagen **95**

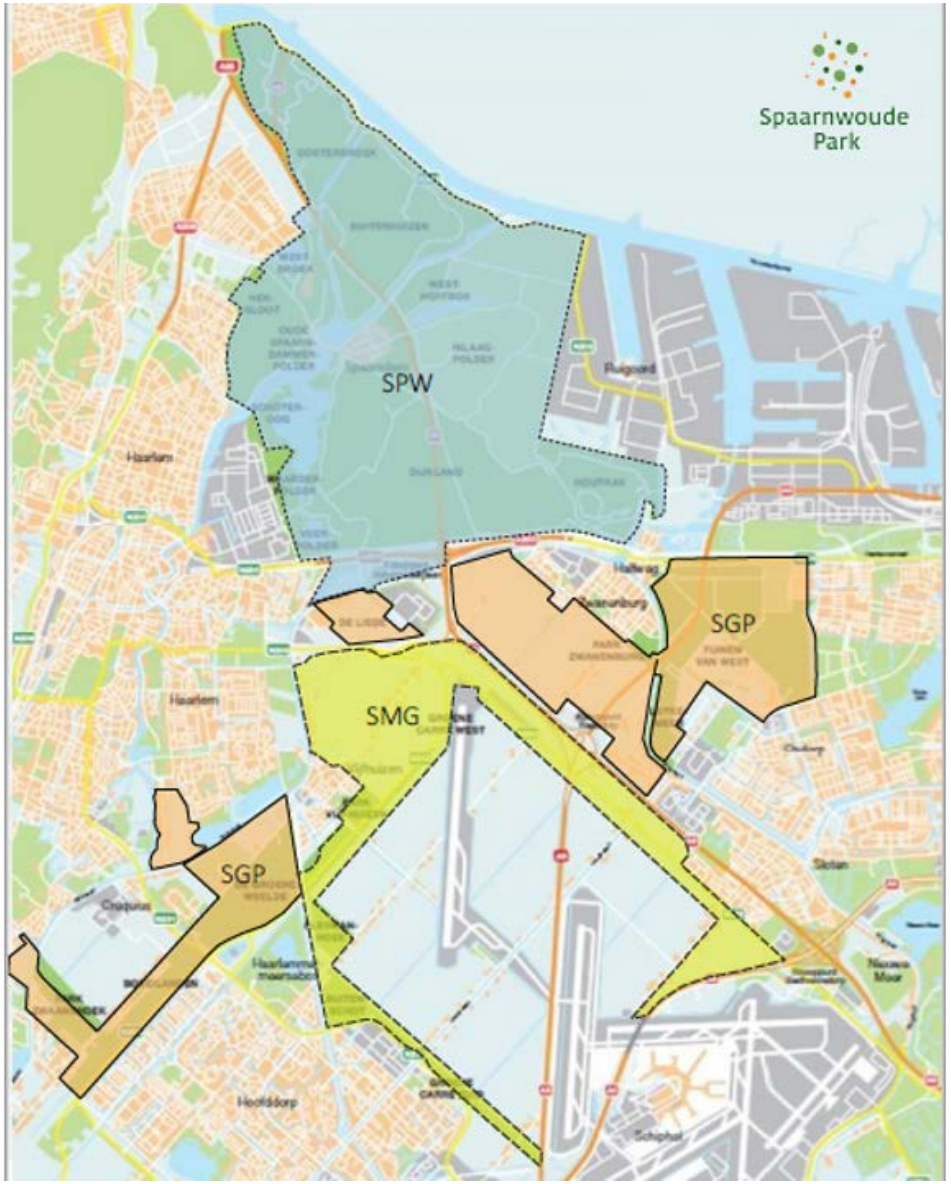

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Haarlem, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren het grootste deel van het jaarlijkse exploitatietekort, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.
Het recreatieschap kent drie deelbegrotingen met elk eigen reserves en financieringsstroom. De jaarrekening is geconsolideerd weergegeven en doet waar relevant uitspraken over de situatie per deelgebied. De drie deelbegrotingen zijn:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Kerngegevens: 6.097 hectare werkgebied, waarvan 2.572 hectare beheergebied met 277 hectare water en 6,3 miljoen bezoeken in 2022.

Realisatie in hoofdlijnen

In 2022 heeft het recreatieschap verder gewerkt aan de planvoorbereiding (en daar waar eerder besloten) planrealisatie van de projecten van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020-2024. Spaarnwoude opknappen is betekenisvol voor het welzijn en de gezondheid van bewoners in de MRA en biedt een opvangbuffer voor spreiding van de regionale recreatiedruk. Het algemeen bestuur heeft nog geen besluit over de toekomstige financiering van de volledige uitvoeringsfase van het Uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma heeft als belangrijkste punten:

- Focus op het versterken van natuur, landschap en cultuurhistorie
- Focus op de ontwikkeling van aantrekkelijke ontvangst- en verblijfgebieden ten behoeve van een goede spreiding van de recreatieve druk
- Het succesvol wegwerken van het achterstallig onderhoud in het oudere deelgebied SPW
- Uitgeven in ondererfpacht van sleets geraakte gebouwen
- Fietsbereikbaarheid (in Spaarnwoude en vanuit de steden)

Het reguliere beheer en toezicht zijn volgens planning uitgevoerd. Hiermee heeft het recreatieschap effectief invulling gegeven aan de hoofddoelstelling om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio.

Spaarnwoude in 2022

Het recreatieschap Spaarnwoude is volop in beweging. Ook in 2022 zijn er mooie stappen gemaakt.

Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park

Met het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2024 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners van de MRA door spreiding van de regionale recreatiedruk, ontwikkeling bestemmingsmanagement en betere verbindingen. Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de planvoorbereiding en (daar waar al eerder besloten) planrealisatie van 14 projecten uit het uitvoeringsprogramma.

Belangrijke bestuurlijke besluiten

- **Verkenning vereenvoudiging begrotingsstructuur**
  Recreatieschap Spaarnwoude heeft drie deelbegrotingen onder één gemeenschappelijke regeling, elk met eigen reserves en financieringsvorm. Vanuit de basis van een gezamenlijke verantwoordelijkheid worden de mogelijkheden voor een eenvoudigere begrotingsstructuur onderzocht. Er is gekozen voor een integrale aanpak, waarin een structurele participantenbijdrage aan de realisatie voor het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park en het al dan niet in eigendom/beheer nemen van de RodS-gebieden Houtrakpolder en Haarlemmermeer-Zuid van Staatsbosbeheer wordt meegenomen. Het proces leidt – indien daadwerkelijk tot een nieuwe GR overgegaan wordt – tot voor- en nadeelgemeenten. Eind 2022 is hiervoor een deskundige externe partij ingeschakeld.

- **Concept ecologisch beheerplan als richtinggevend kader**
  Samen met onze participanten werken wij aan het versterken van de natuur en de biodiversiteit in Spaarnwoude. Recreatieschappen zijn vooral bekend door het recreatief gebruik. Minder bekend zijn de natuurwaarden die door inrichting en beheer de afgelopen decennia zijn ontwikkeld. Afgelopen jaar heeft het bestuur ingestemd met het concept ecologisch beheerplan als richtinggevend kader voor de acties die nu binnen de begroting kunnen worden gedaan. Het ecologisch beheerplan schetst de randvoorwaarden en doelen op eigen terrein en legt de basis voor de verdere uitwerking van de verschillende elementen in het gebied van het recreatieschap.
  De drie speerpunten zijn:
  - aanpassen van maaibeleid bij extensieve grasvegetaties, randen en bermen
  - revitaliseren beplantingen
  - meer natuurvriendelijke oevers, sloten en slootkanten

Met behulp van subsidie heeft het recreatieschap een start kunnen maken met het revitaliseren van bosvakken in deelgebied Spaarnwoude oud. Het bestuur zal definitief beslissen over het ecologisch beheerplan bij de integrale afweging van het uitvoeringsprogramma.

- **Toekomstperspectief Duurzaam Dijkland**
  In samenwerking met de provincie Noord-Holland en de boeren in Dijkland is een hernieuwde start gemaakt met het maken van een gezamenlijk plan van aanpak voor de transitie naar agrarisch natuurbeheer en het bevorderen van de biodiversiteit in het gebied van Dijkland. Om de ontwikkeling te laten slagen is een goede samenwerking tussen het recreatieschap, provincie, waterschap, gemeenten en boeren van groot belang. Er is gestart met een verkenning waaruit is gebleken dat er draagvlak is bij de betrokken partijen om te starten met een gebiedsproces. Het gebiedsproces heeft als doel het realiseren van NNN doelen met toekomstperspectief voor de agrarische pachters van het recreatieschap en met behoud van wezenlijke kenmerken en waarden.

- **Ontwikkeling Plesmanhoek**
  De Plesmanhoek is een verborgen parel onder de rook van Schiphol. Een gebied waar je kan struinen tussen “vergeten” gewassen en waar je wordt verrast door het aantrekkelijke wisselende decor door de seizoenen heen. Een plek die je moet weten te vinden en vanwege het doorgaande karakter ook niet goed bekend is. Het gebied heeft potentie ontwikkeld te worden naar een plek van bestemming, waar commerciële activiteiten en extensieve recreatie in balans met de natuur ontwikkeld kan worden. Het algemeen bestuur heeft ingestemd met de verdere ontwikkeling van dit gebied. Dit betekend dat de gewaardeerde elementen/activiteiten een upgrade krijgen en diverse elementen worden toegevoegd, zoals speelelementen, bankjes, bomen, schuilplaats.

- **Voorlopig ontwerp ontvangstgebied Houtrak als richtinggevend kader**
  Ontvangstgebied Houtrak is één van de vijf ontvangstgebieden vanuit de visie Spaarnwoude Park 2040. De Houtrak, met een parkachtige uitstraling, gelegen nabij de Brettenzone en de Tuinen van West, is een kansrijk ontvangstgebied voor Spaarnwoude Park. Er is een nieuw ontwerp ontwikkeld om dit park om te toveren tot een dynamisch ontvangstgebied. Het huidige recreatieve gebruik kenmerkt zich door wandelen (met de hond), fietsen, paardrijden, barbecueën en evenementenbezoek. Het ontwerp bestaat uit meerdere “werelden” (entreegebied station, Borneohoeve, kunsteiland, natuureiland, avontureneiland etc.) die meer met elkaar in verbinding worden gebracht en onderling meer te differentiëren. Het bestuur heeft ingestemd met het voorlopig ontwerp zonder akkoord van de benodigde investeringen, maar als handelingskader voor het uitvoeren van Groot Onderhoud.

- **Partnerschap regiodeal MRA West**
  Een regiodeal is een partnerschap tussen het Rijk en regio om de regionale opgaven aan te pakken. Het Rijk stelde middelen beschikbaar in de Regio Envelop. Deze regiodeal richt zich op het versterken van de relatie tussen het stedelijk gebied en het omliggende groene gebied. Met alle grote opgaven die op de regio afkomen, zoals de woningbouwopgave, de klimaatopgave en de energietransitie wordt het belang van groen en recreatie steeds groter. Het recreatieschap zag kansen om 8 projecten van het uitvoeringsprogramma in te brengen die aansluiten bij de 3 hoofdthema's van de regiodeal. Het gaat om de vijf ontvangstgebieden (SnowWorld, Boerenerf Spaarnwoude (voorheen Zorgvrij), Houtrak, Veerplas, Groene Weelde), fietsverbinding Amsterdam –kust, ecologisich beheerplan en toekomstperspectief Dijkland. Daarnaast is de waterkwaliteit van de Veerplas apart opgevoerd. Begin 2023 wordt duidelijk of deze Regiodeal toegekend wordt. Dan is 50% cofinanciering van het Rijk binnen en zal de rest door de partners gerealiseerd moeten worden.

- **Vaststelling uitgifteprotocol onroerend goed**
  Met de vaststelling van het uitgifte-protocol worden heldere kaders en transparantie gegeven over de wijze waarop het recreatieschap haar onroerend goed aanbiedt. De aanleiding was opvolging te geven aan een aanbeveling uit de in 2020 vastgestelde Nota werkwijze uitgifte (om het beleid voor het aanbieden van onroerende zaken en selectie van contractpartijen uit te werken) en het Didam arrest. De doelstelling van het protocol is: een werkwijze te creëren waarmee op transparante, doelmatige en gestructureerde wijze omgegaan wordt met de uitgifte en sporadisch de verkoop van onroerend goed. Met het uitgifteprotocol wordt beoogd uitgiftes van onroerend goed, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, in overeenstemming te brengen met de regels die volgen uit het Didam arrest. Daarnaast stelt het recreatieschap zich op als een betrouwbare partner door afspraken of toezeggingen gedaan vóór het Didam-arrest zoveel als mogelijk te respecteren.

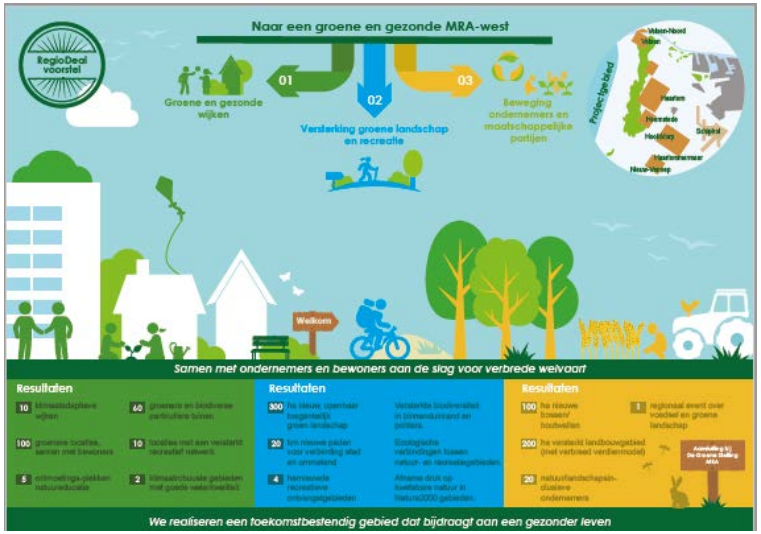

Belangrijke ontwikkelingen

- **Governance en beheerstructuur, inrichting bestuursbureau**
  In 2022 is het Bestuursbureau gestart. Het bestuursbureau moet invulling geven aan de wens van het algemeen bestuur om de governance van de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland, Recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Geestmerambacht te versterken. Met de komst van een bestuursbureau wordt de behoefte aan versterking van het opdrachtgeverschap en ondersteuning van schapsbestuurders en hun ambtelijke adviseurs vervuld. De extra kosten worden met ingang van 2022 gedragen door de participanten. Het Bestuursbureau heeft drie taken:
  * Ambtelijk opdrachtgever van de beheerder, namens de schapsbesturen
  * Secretariaat voor de besturen van de schappen, adviescommissies en Voorzittersoverleg
  * Bestuurssecretaris en (technisch) voorzitter ambtelijke adviescommissies

- **Voortgang verbetering planning en control cyclus**
  De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant. Zo wordt gewerkt aan een gewijzigde aanbestedingsrichtlijn welke begin 2023 aan de schapsbesturen wordt voorgelegd, zijn de processen rondom autorisaties aangescherpt en wordt de verplichte rechtmatigheidsverantwoording in 2023 structureel ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap. Tot en met 2022 geeft de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het zelf afgeven van de rechtmatigheids-verantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de accountant is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. In de laatste bestuursronde van 2022 heeft het bestuur hiervoor het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Het recreatieschap kan over 2023 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

- **Invloed vereenvoudiging begrotingsstructuur op uitvoeringsprogramma**
  Een belangrijk besluit die het bestuur heeft genomen is de verkenning naar een vereenvoudiging van de begrotingsstructuur, zoals beschreven onder het kopje belangrijke besluiten. Het is een complex project waarbij aanpassing van de GR noodzakelijk is, wat kwesties over financiering, draagvlak en solidariteit in de raden/staten met zich meebrengt. Het bestuur heeft besloten dat een duidelijkere begrotingsstructuur een voorwaarde is voor verdere investeringen in het gebied. Dit houdt in dat het bestuur eerst een besluit neemt over het al dan niet samenvoegen van de drie deelbegrotingen. Het uitvoeringsprogramma wordt op een lager pitje voorgezet. Dat geldt voor pojecten met een groot investeringsvolume of lastenverzwaring (Veerplas, Houtrak, SnowWorld, herinrichting binnenruimte boerenerf Zorgvrij, ecologisch beheerplan).

Highlights

Deelgebied Spaarnwoude

- **Spaarnwoude Park Hotel (voorheen Hotel The Green)**
  De eigenaar van de Golfbaan Spaarnwoude heeft zowel met het recreatieschap als met de gemeente Velsen overeenstemming bereikt voor de ontwikkeling van een hotel van ongeveer 140 kamers. Het proces van bestemmingsplanwijziging loopt.

- **Boerenerf Spaarnwoude (voorheen Zorgvrij)**
  Het ontvangstgebied Boerenerf Spaarnwoude, bekend als Zorgvrij, heeft een nieuwe naam gekregen en de buitenruimte wordt in de komende vijf jaar gefaseerd opgeknapt. Met deze ontwikkelingen wordt een ontvangstgebied gecreëerd voor families en kinderen, waarbij het boerderijgevoel en het educatiedoel worden versterkt. Er is gestart met het opknappen van de entree: parkeerplaats, brugleuningen en het toevoegen van ‘boeren-‘hekken bij de entree. Tevens is een tuinderij erbij gekomen, waar bewoners een groente abonnement kunnen nemen, lokaal geproduceerd.

- **Ecologisch onderzoek**
  Ook dit jaar zijn verschillende ecologische onderzoeken gedaan op deellocaties zoals enkele natuurbermen in Dijkland om inzicht te krijgen in de specifieke kansen voor ecologisch beheer. Door het toepassen van een nieuwe beheermethode wordt de biodiversiteit in de bermen vergroot. In de toekomst zullen de effecten zichtbaar worden voor de flora en fauna. Voor Spaarnwoude is het belangrijk om natuuronderzoeken uit te voeren en het blijven monitoren van de natuur en de biodiversiteit te bevorderen.

- **Ontvangstgebied De Groene Weelde**
  In het najaar was de feestelijke opening van een nieuw pannenkoekenpaviljoen in de Groene Weelde. Het nieuwe, eigentijds en duurzame pand is de eerste zichtbare ontwikkeling naar het groene en levendige ontvangstgebied. Belangrijke investeringen waar nog aan gewerkt wordt zijn een natuurlijke inrichting van de parkeerplaats en de toevoeging van een natuurspeelplaats en hondentrimveld.

- **Podcast e-bike route Oerij en themawandelroute (audiotour) Romeinen**
  Met de Podcast e-bike route en de themawandelroute Romeinen geeft het recreatieschap invulling aan verhalen uit het verleden. Beide routes moeten ervoor zorgen dat de geschiedenis beleefbaar wordt in het gebied.

- **Audiotour kunstroute Sloterdijk – verbinding Bretten – Houtrak**
  De audiotour blaast nieuw leven in de kunstroute door Spaarnwoude, De
  Bretten en Amsterdam Nieuw-West. Al fietsend kun je de kunst ontdekken en tegelijkertijd naar de achtergrondverhalen luisteren.

- **Herontwikkeling boerderij Noord-Akendam**
  De gemeente Haarlem is voornemens om de monumentale boerderij Noord-Akendam te ontwikkelen tot een maatschappelijk woonproject met Skaeve Huse. Met subsidie van de RCE is de achterstallige boerderij water- en wind dichtgemaakt. Daarnaast wordt een intentieovereenkomst opgesteld om het proces in goede banen te leiden.

- **Energielandschap Schoteroog**
  In samenwerking met Afvalzorg wordt een zonneweide bij Schoteroog gerealiseerd. Het inrichtingsplan is gereed.

- **PvA zomercampagne zwerfafval**

  Als tweede jaar op rij voert het recreatieschap campagne tegen zwerfafval. In verschillende gebieden stonden banners en op social media werden er feitjes gedeeld over zwerfafval.

- **Uitvoeringsprogramma Herstel liniedijken (Stelling van Amsterdam)**
  In samenwerking met de provincie Noord-Holland is een inventarisatie gemaakt voor herstel van de Liniedijken. Tevens is gewerkt aan een ontwerp van het voorplein van Fort Bezuiden Spaarndam (herinrichting parkeerplaats).

- **Nieuw (dance-)evenement PIV-festival bij de Ven en NK Mountainbiken**
  Na twee jaren waarin evenementen grotendeels niet door konden gaan door de coronacrisis, was er dit jaar weer een ‘normale’ festivalzomer met tevens een nieuw dance evenement PIV en het nationale kampioenschap Mountainbiken in Spaarnwoude.

- **Verbeterde aankleding exterieur evenementterrein met hekbanners**
  Ook nieuw dit festivaljaar was de aankleding van de hekken met mooie, aantrekkelijke foto’s van het gebied in plaats van zwarte zeilen.

Deelgebied SGP

- **MTB route Boseilanden Haarlemmermeer**
  In november is een start gemaakt aan het opnieuw inrichten en verbeteren van het mountainbikeparcours in de Boseilanden, Groene Weelde en park Vijfhuizen. De route was beschadigd bij het plaatsen van hoogspanningsmasten door TenneT. Met de herinrichting wordt 23 kilometer aaneengesloten parcours gerealiseerd met uitdagende sprongetjes, een zigzagklim op de Big Spotters Hill en drie nieuwe waterpassages van bruggen waar je over en ook door het water kan. De verwachting is dat de route uiterlijk 1 maart 2023 is gerealiseerd.

- **Aanleg geboortebos park Zwanenburg**
  Op 16 februari 2022 zijn de eerste bomen geplant in het nieuwe geboortebos in Park Zwanenburg. De bomen zijn geplant in het kader van de bossenstrategie van het ministerie van LNV om (groot)ouders en verzorgers in contact te brengen met de natuur en het beleven van de waarde van bomen.

- **Verduurzaming evenemententerrein Mysteryland**
  Samen met evenementenorganisator ID&T is een doorstart gemaakt voor de realisatie van vaste stroom bij evenemententerrein in de Groene Weelde. Dit levert een forse CO2 reductie op. Door de coronacrisis wat leidde tot veel onzekerheid in de evenementensector kwam dit project stil te liggen.

Deelgebied SMG

- **Aanplant “Transavia bos” in de Groene carré**

Het bomenplantinitiatief werd opgezet door medewerkers van Transavia in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer en het recreatieschap. Een verscheidenheid aan soorten bomen bevordert de biodiversiteit. Er worden verschillende soorten bomen geplant, passend bij het open karakter van het gebied. Dit zijn de lijsterbes, zomereik, Gelderse roos en zwarte els.

- **Faciliteren crewcamping F1**

In de Plesmanhoek is een camping gerealiseerd voor de crew en leveranciers van de F1. Doordat deels gebruik gemaakt kon worden van de camping en faciliteiten van Mysteryland kon de camping op korte termijn gerealiseerd worden. Hiermee was de ‘ecologische footprint’ ook beperkt.

- **Libelle zomerweek expo terrein**

Dit jaar vond de Libelle zomerweek plaats in de Expo Haarlemmermeer. Het festival staat in het teken van optredens, creatieve workshops, modeshows en wooninspiratie. Het evenement was voor het eerst in Spaarnwoude en trok 70.000 bezoekers.

Nog niet gerealiseerde projecten

Naast alle stappen die het recreatieschap heeft gezet, zijn er ook projecten die gedeeltelijk of nog niet gerealiseerd zijn. Onvoorziene omstandigheden leiden tot vertragingen. Hierin spelen tevens externe factoren een rol, waar het recreatieschap geen invloed op heeft.

- **Watercompensatie en natuurontwikkeling Veerplas Oeverlanden aan de Liede**

De ontwikkeling in het buitendijkse gebied Oeverlanden aan de Liede staat nog op losse schroeven vanwege de stikstofdiscussie en het daardoor nog niet verlenen van de benodigde vergunningen. Er liggen plannen om in samenwerking met Landschap Noord-Holland en Iron Mountain zowel natuur als recreatieve voorzieningen aan te leggen. Het gaat om het verwijderen van opgaande beplanting, het aanleggen van een poel, ontwikkelen van botanische waarden (veenmosrietland) en het aanleggen van een wandelpad met uitzichtpunt. De ontwikkeling is echter alleen mogelijk met financiering door Iron Mountain, die ten behoeve van de uitbreiding van een datacenter in de Waarderpolder, met deze ontwikkeling voldoet aan haar verplichting tot watercompensatie.

- **Integraal locatieplan voor bewegwijzering/informatievoorziening**

De hoofdbewegwijzeringsborden kennen op diverse plekken een matige staat van onderhoud of zijn niet meer actueel. Het doel is om eigentijdse borden met de look & feel van Spaarnwoude Park 2040 op logische plekken te plaatsen. Het opstellen van het locatieplan met een technische uitwerking kostte meer tijd dan gepland. Start van de werkzaamheden wordt niet eerder verwacht dan het derde kwartaal van 2023.

- **Ontwikkelingen in het Natuur Netwerk Nederland (NNN)**

Het natuurnetwerk is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. De gebieden in Recreatieschap Spaarnwoude liggen grotendeels in de NNN, waardoor ontwikkelingen ter bevordering van de recreatie complex zijn. Een verzoek aan GS om de ontwikkellocaties Spaarnwoude Park te ontgrenzen, is afgewezen. Dit heeft geleidt tot vertragingen bij diverse projecten van het uitvoeringsprogramma, zoals bij de inrichting van het natuur inclusieve parkeerterrein bij ontvangstgebied de

Groene Weelde. Het recreatieschap werkt nu in samenwerking met de provincie Noord-Holland naar een optimalisatieplan en package deal.

Bezoekersaantallen

Dit jaar is in alle recreatieschappen gestart met een nieuwe methodiek om de bezoekersstromen te meten. De techniek die gebruikt werd – slangentellers– was verouderd. De tellers moeten individueel in het veld worden uitgelezen. Dat maakte een up to date beeld van de bezoekersstromen onmogelijk. Na uitvoerig vooronderzoek is gekozen om per 2022 over te stappen op een nieuwe techniek die is gebaseerd op GPS tellingen. Op een beperkt aantal punten zijn de GPS tellers aangevuld en geijkt met mechanische tellers.

De nieuwe methodiek berust net als de bestaande methodiek op een aantal aannames en statistische bewerkingen, naast de verschillen in data generatie. Omdat deze aannames en ophoging per methodiek verschillen zijn de telgegevens van voor 2022 mogelijk niet meer zonder meer vergelijkbaar met die van na 2022. Om dit zoveel mogelijk op te vangen lopen de tellingen met de oude methodiek (de telslangen) nog door tot minimaal juni 2022. Door de gegevens van beide methodieken naast elkaar te leggen wordt de nieuwe methodiek (GPS tellingen) gekalibreerd.

Spaarnwoude heeft over 2022 een aantal bezoekers van 6.321.773, een mooi resultaat. In de grafiek hiernaast staat een weergave over het gehele jaar. Dit jaar zijn er nog twee nieuwe locaties toegevoegd, namelijk het boerenerf Spaarnwoude en het MTB parcours. De nieuwe tellocaties zijn nog niet meegenomen in de totaalstanden.

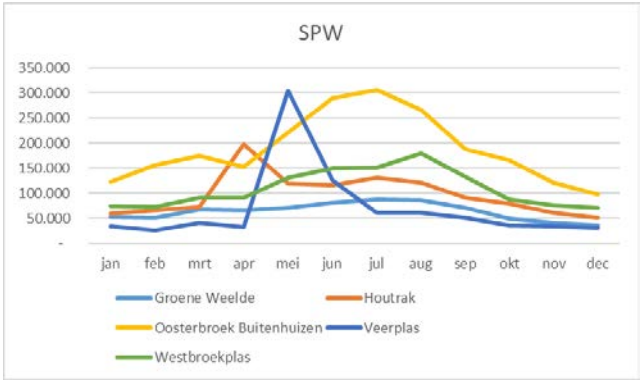

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De (geconsolideerde) jaarrekening van Spaarnwoude laat over 2022 een minder negatief resultaat zien dan begroot was. Het werkelijke tekort over bedraagt € 566.901, dat is € 651.329 (53%) minder dan was begroot (€ 1.218.230). De baten vielen € 276.368 (-3%) lager uit dan begroot. De lasten vielen € 927.697 (-8%) lager uit.

De lagere lasten worden vooral gevormd door projecten die over meerdere jaren worden uitgevoerd (zoals de fietsverbinding Amsterdam-kust en de Veerplas), maar waarvan het volledige budget in één jaar in de begroting is opgenomen. Ook zijn projecten die vertraging hebben opgelopen een oorzaak van de lagere lasten, zoals verbeteringen aan evenemententerreinen. Daarnaast zien we een stijging van de inzet van juridisch advies. Het doorschuiven van bovengenoemde projecten hebben ook effect op de baten.

Financieel resultaat

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	10.802.558	11.730.255	-927.697
Baten	10.235.657	10.512.025	-276.368
Saldo	**-566.901**	**-1.218.230**	**651.329**

Hieronder volgt een overzicht van de baten en lasten waarbij per deelgebied een nadere toelichting wordt gegeven van de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting in de programma's en bij de programmaverantwoording wordt een toelichting gegeven per taakveld.

Overzicht baten en lasten begrotingsjaar 2022 (geconsolideerd)

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.134.884	559.458	-575.426	1.940.770	1.036.324	-904.446	622.904	195.770	-427.134
2. Beheer en onderhoud	7.899.608	4.209.612	-3.689.996	8.067.164	4.096.499	-3.970.665	7.645.519	3.402.653	-4.242.866
3. Veiligheid en toezicht	651.367	39.341	-612.026	688.527	-	-688.527	703.524	-	-703.524
4. Bestuur en ondersteuning	229.312	-	-229.312	126.608	-	-126.608	62.251	-	-62.251
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	5.605	5.427.245	5.421.640	1.340	5.379.202	5.377.862	1.874	5.243.254	5.241.380
Overhead	881.782	-	-881.782	905.846	-	-905.846	899.035	-	-899.035
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**10.802.558**	**10.235.657**	**-566.901**	**11.730.255**	**10.512.025**	**-1.218.230**	**9.935.107**	**8.841.677**	**-1.093.430**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	131.104	56.795	74.309	48.758	237.000	-188.242	346.204	158.293	187.911
Bestemmingsreserve	600.455	1.241.666	-641.210	416.037	1.446.025	-1.029.988	780.134	2.061.476	-1.281.341
Totaal mutaties reserves	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**	**464.795**	**1.683.025**	**-1.218.230**	**1.126.339**	**2.219.769**	**-1.093.430**
Gerealiseerd resultaat	**11.534.118**	**11.534.118**	**-**	**12.195.050**	**12.195.050**	**-**	**11.061.446**	**11.061.446**	**-**

Recreatieschap Spaarnwoude eindigt met een positiever exploitatie resultaat van € -566.901 dan was begroot € - 1.218.230. De baten (-3%) en de lasten (- 8%) zijn lager dan begroot. Hieronder volgt per programma een toelichting.

Programma 1 Ontwikkeling en Inrichting

In 2022 heeft de uitvoeringsorganisatie RNH grotendeels inzet gepleegd op de planvoorbereiding en (daar waar al eerder besloten) planrealisatie van 14 projecten uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 -2025. In programma 1 vallen de lasten € 805.886 lager uit dan begroot na wijziging hetgeen een voordeel is.

De baten vallen € 476.866 lager uit en dat is een nadeel. Per saldo een voordelig resultaat van € 329.020 voor de baten en lasten tussen de jaarrekeningcijfers voor 2022 en de begroting 2022 na wijziging.

De afwijking wordt grotendeels veroorzaakt door meerjarige projecten waarvan het budget (geheel of gedeeltelijk) doorschuift naar 2023, zoals projecten onder het uitvoeringsprogramma (tezamen €62.000), Erfpacht Tuinen van West, vaste stroomaansluiting Mysteryland, verplaatsing pontveer De Opstapper, geboortebos Park Zwanenburg (tezamen 5 ton) en De Groene F200 (2,5 ton). De laatste drie genoemde projecten zijn budgettair neutraal.

De voortgang van de projecten van het Uitvoeringsprogramma gaat minder snel dan van tevoren is ingeschat. Diverse factoren spelen hierbij een rol zoals personeelstekorten in de gehele keten, beperkte ontwikkelmogelijkheden in het groen (NNN, BPL, UNESCO), stijgende prijzen/rente, nasleep corona, verkiezingen etc..
Een aantal besluiten zijn genomen na vaststelling van de begroting, het gaat dan om de hernieuwde start voor de toekomstvisie Dijkland. In gezamenlijk opdrachtgeverschap met de provincie Noord-Holland is een onafhankelijke projectleider aangetrokken. Het project is gefaseerd aangepakt met een daarbij behorend budget per fase. Dit verklaart de hogere lasten dan begroot. Ondanks dat het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de toekomstige financiering van de volledige uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, zijn er stappen gezet in de planvoorbereidingsfase en waar besloten in de planrealisatie van projecten.

Een projecten die te maken hadden met de nasleep van corona was de vaste stroomaansluiting evenemententerrein. Voor deelgebied SGP is het landschapsplan 380kv inmiddels uitgevoerd. Voor deelgebied SPW speelt de capaciteit/ personeelstekort een rol en schuift dit project gedeeltelijk door naar 2023, omdat we verwachten voor dit project in 2023 minder kosten te maken. Voor project groene stroom Mysteryland zijn in 2022 grotendeels de werkzaamheden verricht, het plaatsen van de transformator wordt in 2023 verder uitgevoerd.

Programma 2 Beheer en onderhoud
In programma 2 Beheer en onderhoud vallen de lasten € 167.556 (2%) lager uit dan begroot na wijziging, hetgeen een voordeel is. De baten vallen € 113.113 (3%) hoger uit en dat is een voordeel. Per saldo een voordelig resultaat van € 280.670 voor de baten en lasten tussen de jaarrekeningcijfers voor 2022 en de begroting 2022 na wijziging.

Het verschil tussen de begrote lasten en het resultaat in de jaarrekening wordt veroorzaakt door slimme aanbestedingen enerzijds en personeelstekorten anderzijds. In de krappe arbeidsmarkt is het lastig om vacatures op te vullen. Ondanks de lagere lasten zien we een stijging in de kosten door effecten van het weer: door de droge, warme perioden in het voorjaar en de zomer, zijn scheuren en ophogingen in verhardingen en schade aan beplantingen ontstaan. Dit vertaalt zich in hogere lasten voor het dagelijks onderhoud. Ook de voorjaarsstorm Eunice van februari 2022 zorgde voor schade.

In programma 2 vallen de baten van huur, pacht en erfpacht van ondernemers en evenementen hoger uit. Na twee jaren waarin evenementen grotendeels niet door konden gaan door de coronacrisis, was er dit jaar weer een ‘normale’ festivalzomer met tevens een nieuw dance evenement PIV, het nationale kampioenschap Mountainbiken in Spaarnwoude, Libelle Zomerweek en crewcamping F1 in deelgebied SMG. Daarnaast waren er hogere opbrengsten van verkoop talud woningen Hofstede. Dit verklaart de hogere baten.

<u>Boerenerf Spaarnwoude (voorheen Zorgvrij)</u>
Midden in Spaarnwoude ligt boerderij Zorgvrij, een belangrijke trekpleister voor recreatiegebied Spaarnwoude. Dit biologische melkveebedrijf biedt een educatief programma voor jong en oud, zoals melk tappen, kaas maken, bezoeken tentoonstellingen en exposities. Het educatieve programma had 11% meer uitgaven en 38% minder inkomsten. Het biologische melkveebedrijf had 7% minder uitgaven en 19% minder inkomsten. De boerderij is onderdeel van de totale exploitatie van deelgebied SPW. Om een transparant overzicht te geven van de kosten en baten wordt voor de najaarsstukken (kadernota en najaarsnotitie) nog een administratieve slag gemaakt om de cijfers goed te kunnen weergeven.

<u>Nationaal monument MH17</u>
Eind 2016 is het Nationaal Monument MH17, ter nagedachtenis van de slachtoffers van de vliegtuigramp, gerealiseerd in Park Vijfhuizen. Het beheer wordt uitgevoerd door het recreatieschap en vrijwilligers van de stichting Vrienden van het Nationaal Monument MH17. Het beheer wordt bekostigd uit de bestemmingsreserve SMG

beheer Monument MH17, welke bestaat uit ontvangen gelden van derden en een dotatie van het recreatieschap (SMG). De reserves worden aangevuld door middel van rentebaten. Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument. In de eerste jaren van het beheer was er veel schade door een defect in het bewateringssysteem. Het recreatieschap heeft diverse maatregelen genomen. Over 2022 kwam € 58.657 ten laste van de bestemmingsreserve MH17. Totaal was € 50.183 begroot. Dit jaar was er weinig schade, er zijn totaal 3 dode bomen vervangen. De hogere lasten hebben betrekking op de periodieke reiniging van het monument.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

Dit programma heeft in de jaarrekening ten opzichte van de begroting na wijziging een onderschrijding van € 76.500. Deze afwijking wordt met name veroorzaakt door een lagere inzet wegens ziekte, krapte op de arbeidsmarkt en minder inzet van inhuur in verband met ontevredenheid over kwaliteit en inzet van de inhuurkrachten. De afdeling werkt aan een oplossing. Een oplossing die nader onderzocht wordt is of het wenselijk en budgettair haalbaar is om een fte/parttimer aan te nemen.
De afwijking van de baten ten opzichte van de begroting liggen in de ontvangst van een Rijkssubsidie ten behoeve van groene boa's. Het is een tegemoetkoming in de kosten voor eventuele uitbreiding van het boa bestand, opleiding en aanschaf van uitrusting.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning (inclusief overhead)

Dit programma (inclusief overhead) heeft een overschrijding van lasten van € 102.704. Deze afwijking wordt veroorzaakt door hogere kosten voor het bestuursbureau en hoge advieskosten. Bij de instelling van het bestuursbureau is in het bestuursbesluit (besluitnr. 2021/07, 20 mei 2021) de BTW als kostenpost nog niet meegerekend. De hoge advieskosten hebben betrekking op de afhandeling van WOB/WOO verzoeken. De afhandeling hiervan drukt zwaar op de formatie van een kleine uitvoeringsorganisatie als RNH, met hoge (inhuur)kosten tot gevolg.

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

Dit programma heeft per saldo een voordeel van € 43.778 door rente inkomsten op schatkistrekening en obligaties.

Overzicht baten en lasten deelgebied SPW over begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	463.855	104.580	-359.275	876.081	466.753	-409.328	442.443	110.758	-331.685
2. Beheer en onderhoud	6.338.867	3.544.546	-2.794.321	6.374.901	3.572.263	-2.802.638	6.137.575	3.143.358	-2.994.217
3. Veiligheid en toezicht	506.533	30.858	-475.675	516.458	-	-516.458	550.203	-	-550.203
4. Bestuur en ondersteuning	135.831	-	-135.831	83.163	-	-83.163	48.533	-	-48.533
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	5.605	3.843.877	3.838.271	1.340	3.847.150	3.845.810	1.874	3.753.956	3.752.082
Overhead	693.589	-	-693.589	708.625	-	-708.625	713.382	-	-713.382
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**8.144.280**	**7.523.860**	**-620.419**	**8.560.568**	**7.886.166**	**-674.402**	**7.894.011**	**7.008.072**	**-885.939**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	930	-	930	-	-	-	436	-	436
Bestemmingsreserve	105.757	727.106	-621.349	14.955	689.357	-674.402	711.035	1.597.410	-886.375
Totaal mutaties reserves	**106.687**	**727.106**	**-620.419**	**14.955**	**689.357**	**-674.402**	**711.472**	**1.597.410**	**-885.939**
Gerealiseerd resultaat	**8.250.966**	**8.250.966**	**-**	**8.575.523**	**8.575.523**	**-**	**8.605.482**	**8.605.482**	**-**

Deelgebied SPW eindigt met een positiever resultaat van € - 620.419 ten opzichte van de begroting € -674.402, een verschil van (€ 53.983). De baten zijn lager uitgevallen met -5% en de lasten zijn lager uitgevallen met -5%.

Programma 1
Het programma ontwikkeling en inrichting eindigt met een afwijking van € - 50.053. De afwijking van de baten en lasten zijn grotendeels te wijten aan lagere kosten (€ 409.873) en opbrengsten (€ -362.173) uit incidentele projecten.

Er zijn projecten die kostenneutraal doorschuiven zoals de Groene F200, verplaatsen pontveer de Opstapper en de uitvoering van landschapsplan TenneT 380kv. De Groene F200 is vertraagd doordat een nieuwe projectleider nodig was en het verplaatsen van pontveer de Opstapper vanwege de doorlooptijd van de omgevingsvergunnings-procedure. In beide gevallen spelen mede externe factoren een rol, zoals de moeilijke arbeidsmarkt en capaciteit bij gemeenten. Voor het uitvoeringsprogramma heeft het bestuur nog geen investeringskeuze gemaakt. Vertragingen in deze projecten liggen in diverse factoren. Ontvangstgebied Velsen SnowWorld liggen de lasten lager door een

langere proces van instemming op het ontwerp van het hotel bij alle partijen. De hogere lasten voor toekomstperspectief Dijkland liggen in de hernieuwde start waarin samen met de Provincie Noord-Holland een externe projectleider is aangetrokken. Dit besluit is genomen nadat de begroting was vastgesteld.

Programma 2
Het programma beheer en onderhoud is grotendeels conform de begroting uitgevoerd met een afwijking van € - 8.317. Een aandachtspunt zijn de hogere kosten DO, welke worden veroorzaakt door stormschade (voorjaarsstorm), Iepenziekte, essentaksterfte en droogteschade door de warme zomer (schade aan bomen, extra watergeven en scheurvorming aan verhardingen).

Programma 3
Het verschil van € 40.783 in de baten en lasten bij veiligheid en toezicht wordt veroorzaakt door een lagere inzet RNH (€ 9.925) en hogere inkomsten (€ 30.858).

De oorzaak van de lagere inzet kwam door langdurige uitval door ziekte en krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast is minder gebruik gemaakt van inhuurkrachten in verband met ontevredenheid over de geleverde inzet en kwaliteit. De afdeling werkt aan een oplossing.

De hogere inkomsten komen uit een subsidieregeling capaciteitsuitbreiding- en behoud groene boa en betreft een tegemoetkoming in kosten die publieke en particuliere werkgevers van groene boa's voor hen maken over het jaar 2022. Deze inkomsten waren nog niet bekend bij het vaststellen van de begrotingswijziging 2022. Het doel van deze subsidieregeling is het versterken van de veiligheid en handhaving door het aantal groene boa's te vergroten en het tegengaan van krimp (capaciteitsbehoud).

Programma 4
Het verschil in de baten en lasten van € - 37.632 wordt veroorzaakt door hogere bedrijfskosten en advieskosten (€ - 47.081) en lagere reguliere inzet RNH (€ 9.449). De hogere kosten komen enerzijds doordat bij de instelling van het bestuursbureau de BTW kosten niet waren meegenomen (€ 7.149) en anderzijds door hoge inhuurkosten voor de afhandeling van WOB/WOO verzoeken (€ 39.932) die niet waren begroot.

Programma 5
Het verschil van € - 7.539 wordt grotendeels veroorzaakt door hogere rente opbrengsten op de schatkistrekening en obligaties (€ 6.155) en hogere bankkosten en verrekeningen uit voorgaande jaren (€ -13.694).

Overzicht baten en lasten deelgebied SGP over begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	664.813	450.503	-214.310	1.056.048	563.430	-492.618	159.379	65.981	-93.398
2. Beheer en onderhoud	1.068.115	309.932	-758.183	1.131.252	275.221	-856.031	1.063.251	133.759	-929.491
3. Veiligheid en toezicht	100.961	6.262	-94.699	121.711	-	-121.711	104.801	-	-104.801
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	55.197	-	-55.197	39.342	-	-39.342	9.039	-	-9.039
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	1.556.817	1.556.817	-	1.532.052	1.532.052	-	1.489.298	1.489.298
Overhead	130.933	-	-130.933	139.037	-	-139.037	127.243	-	-127.243
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.020.019**	**2.323.514**	**303.495**	**2.487.390**	**2.370.703**	**-116.687**	**1.463.713**	**1.689.038**	**225.326**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	130.174	56.795	73.379	48.758	237.000	-188.242	345.768	158.293	187.475
Bestemmingsreserve	394.586	164.470	230.116	327.521	255.966	71.555	38.297	447	37.851
Totaal mutaties reserves	**524.760**	**221.265**	**303.495**	**376.279**	**492.966**	**-116.687**	**384.065**	**158.739**	**225.326**
Gerealiseerd resultaat	**2.544.779**	**2.544.779**	**-**	**2.863.669**	**2.863.669**	**-**	**1.847.778**	**1.847.778**	**-**

Deelgebied SGP eindigt met een positief exploitatieresultaat van € 303.496, een verdubbeling ten opzichte van de begroting € -116.687. De baten zijn gedaald met -2% en de lasten zijn gedaald met -19%.

Programma 1

Het programma eindigt met een afwijking van € -278.308 door lagere baten en lasten ten opzichte van de begroting 2022. De daling van de baten (€ - 113.000) en van de lasten (€ -392.000) zijn grotendeels te wijten aan incidentele projecten waarbij activiteiten doorschuiven naar 2023, het betreft de projecten overdracht Tuinen van West, MTB Boseilanden en geboortebos Park Zwanenburg. In 2022 zijn het schap en de gemeente Amsterdam tot een akkoord gekomen over de voorwaarden voor de overdracht van de Tuinen van West onder schapsbeheer. De erfpachtoverdracht staat gepland voor 2023. De MTB route wordt in fasen aangelegd in verband met het

broedseizoen en voor de aanleg van het geboortebos is rekening gehouden met het plantseizoen 2022-2025 (besluit 2021-20). Het project landschapsplan TenneT 380kv is grotendeels afgerond. De lasten en baten voor dit project vielen hoger uit, echter is dit kostenneutraal voor het schap, doordat TenneT het plan financiert.

Programma 2
Het programma beheer en onderhoud is grotendeels conform de begroting uitgevoerd met een afwijking van € 97.848. De lagere lasten worden veroorzaakt door lagere kosten voor DO (€ 54.000). Deze onderschrijding kwam enerzijds door slimme aanbestedingen, anderzijds door personeelstekorten. Daarnaast vielen de bedrijfskosten voor gebiedsbranding lager uit (€ 14.000). De hogere baten komen uit hogere opbrengsten van verkoop talud woningen Hofstede (€ 20.000) en uit opbrengsten van evenementen (€ 14.500).

Programma 3
Het programma eindigt met een afwijking van € 27.012. Ook voor deelgebied SGP zien we lagere kosten aan reguliere inzet RNH (€ 20.750) en hogere opbrengsten (€ 6.262) in verband met de ontvangen subsidie over 2022, een tegemoetkoming in de kosten groene Boa's. Ook in dit deelgebied speelt de lagere inzet door langdurige uitval door ziekte, krapte op de arbeidsmarkt en minder inzet van inhuurkrachten in verband met ontevredenheid over de geleverde inzet en kwaliteit een rol.

Programma 4
Het programma is grotendeels conform de begroting 2022 uitgevoerd met een afwijking van € -15.855. Ook in dit deelgebied wordt de afwijking grotendeels veroorzaakt door BTW kosten van het bestuursbureau.

Programma 5
Het programma is conform de begroting 2022 uitgevoerd met een afwijking van € 24.765. De afwijking wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten door rente ontvangsten op schatkistrekening en op obligaties.

Overzicht baten en lasten deelgebied SMG over begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	6.217	4.375	-1.841	8.641	6.141	-2.500	21.082	19.031	-2.051
2. Beheer en onderhoud	492.626	355.135	-137.491	561.011	249.015	-311.996	444.693	125.536	-319.158
3. Veiligheid en toezicht	43.874	2.221	-41.653	50.358	-	-50.358	48.520	-	-48.520
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	38.283	-	-38.283	4.103	-	-4.103	4.679	-	-4.679
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	26.552	26.552	-	-	-	-	-	-
Overhead	57.260	-	-57.260	58.184	-	-58.184	58.409	-	-58.409
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**638.260**	**388.283**	**-249.977**	**682.297**	**255.156**	**-427.141**	**577.384**	**144.567**	**-432.817**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Bestemmingsreserve	100.113	350.090	-249.977	73.561	500.702	-427.141	30.802	463.619	-432.817
Totaal mutaties reserves	**100.113**	**350.090**	**-249.977**	**73.561**	**500.702**	**-427.141**	**30.802**	**463.619**	**-432.817**
Gerealiseerd resultaat	**738.373**	**738.373**	**-**	**755.858**	**755.858**	**-**	**608.186**	**608.186**	**-**

In tegenstelling tot de andere deelgebieden, wordt dit deelgebied bekostigd uit een ontvangen afkoopsom, totdat die afkoopsom is uitgeput. Op basis van het exploitatieresultaat van de afgelopen jaren, is over 8 jaar de afkoopsom uitgeput. Vervolgens zullen de Provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer ieder 50% van het jaarlijkse tekort voor hun rekening nemen.

Deelgebied SMG heeft een positiever exploitatieresultaat van € -249.977 ten opzichte van de begroting € -427.141 (verschil van € 177.000). De baten zijn verdubbeld (52%) en lasten (7%) zijn gedaald ten opzichte van de begroting 2022.

Programma 1
Het programma is conform begroting uitgevoerd met een afwijking van € 659. Er waren lagere lasten en baten uit het project Plesmanhoek. Het bestuur heeft ingestemd met de uitwerking van scenario basis plus in de Plesmanhoek. Er is gewerkt aan de uitwerking van het pakket van maatregelen passend bij het gekozen scenario. Het projectbudget van 2022 schuift door naar 2023 voor de uitvoering.

Programma 2
Het programma beheer en onderhoud eindigt met een afwijking van € 174.505. De lagere lasten (€ 68.000) liggen in personeelstekorten en lagere lasten voor hygiënische maatregelen. Deze waren te hoog begroot. De hogere baten (€ 106.000) komen uit evenementen (Libelle Zomerweek en crewcamping F1) en zijn deels structureel (Libelle Zomerweek).

Programma 3
Het programma toezicht en veiligheid is grotendeels conform de begroting 2022 uitgevoerd met een afwijking van € 8.705. Ook hier zijn lagere lasten door een lagere inzet RNH en hogere baten door de ontvangen Rijkssubsidie als tegemoetkoming Groene Boa's in de lasten.

Programma 4
Het programma bestuur en ondersteuning eindigt met een afwijking van € 34.180. De hogere lasten worden veroorzaakt door een correctie voor de kosten van het bestuursbureau. Deze kosten waren niet opgenomen in de begroting 2022 van dit deelgebied.

Programma 5
Het programma is conform begroting uitgevoerd met een afwijking van € 26.552. De afwijking wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten uit rente ontvangsten op schatkistrekening en op obligaties.

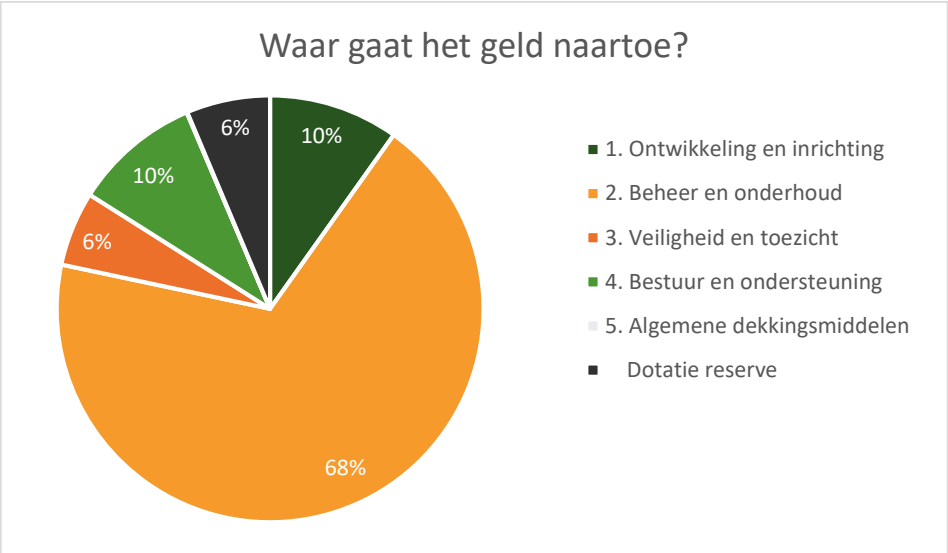

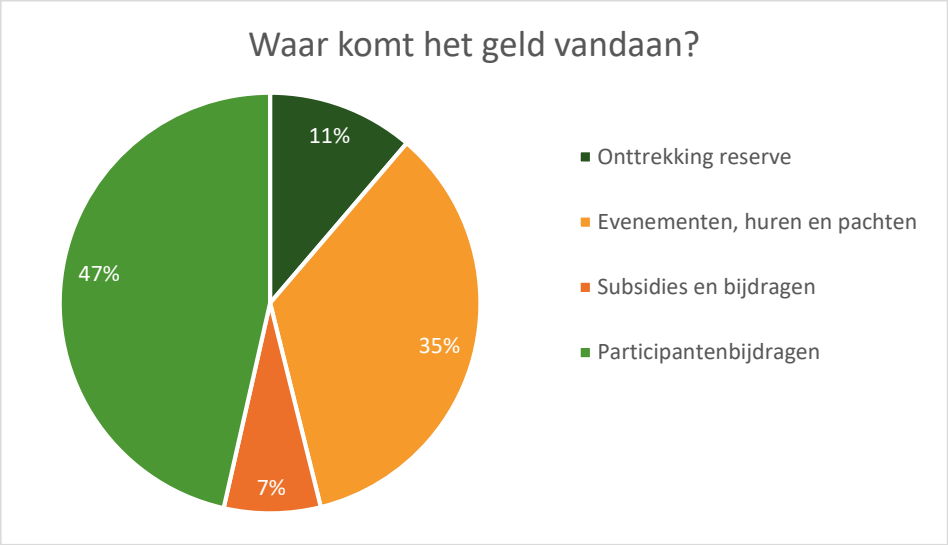

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten (47%) de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling en de opbrengsten uit evenementen, huren en pachten (35%). Ten opzichte van de andere recreatieschappen is de procentuele bijdrage van de participanten aanzienlijk lager.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling is de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2022 was de index 0,8%. De bijdrage voor het bestuursbureau is € 102.827.

Participantenbijdragen	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Participantenbijdragen	5.213.666	5.358.202

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	52,20%	2.722.287	2.797.710
Gemeente Amsterdam	18,70%	972.014	998.783
Gemeente Haarlem	13,40%	700.113	719.554
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	536.200	551.368
Gemeente Velsen	5,40%	283.052	290.787
Totaal	**100,00%**	**5.213.666**	**5.358.202**

Participantenbijdragen SPW	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Participantenbijdragen	3.724.368	3.826.150

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	53,10%	1.977.639	2.031.685
Gemeente Amsterdam	22,10%	823.085	845.579
Gemeente Haarlem	12,80%	476.719	489.747
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	163.873	168.352
Gemeente Velsen	7,60%	283.052	290.787
Totaal	**100,00%**	**3.724.368**	**3.826.150**

Participantenbijdragen SGP	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Participantenbijdragen	1.489.298	1.532.052

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	50,00%	744.648	766.025
Gemeente Amsterdam	10,00%	148.929	153.204
Gemeente Haarlem	15,00%	223.394	229.807
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	372.327	383.016
Totaal	**100,00%**	**1.489.298**	**1.532.052**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve SPW	55.784	54.854	930
Bestemmingreserves SPW	3.004.475	3.625.824	-621.349
Algemene reserve SGP	3.383.550	3.310.172	73.379
Bestemmingsreserves SGP	2.428.599	2.198.483	230.116
Bestemmingsreserves SMG	5.656.162	5.906.139	-249.977
Totaal reserves	**14.528.570**	**15.095.472**	**-566.901**
Voorziening groot onderhoud SPW	369.163	208.878	160.284
Voorziening groot onderhoud SGP	282.214	405.527	-123.314
Voorziening groot onderhoud SMG	436.994	353.456	83.539
Totaal reserves en voorzieningen	**15.616.941**	**16.063.333**	**-446.392**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende visie en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Spaarnwoude.

Strategische doelen 2022

In 2021 is vooral ingezet op het realiseren van de volgende doelen:

- Het visieproces met een breed draagvlak.
- Het verbeteren van de jaarstukken conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV).
- Wegwerken beheertekort.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap heeft te maken met een aantal ontwikkelingen, waar in 2022 op moest worden ingespeeld. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- De corona-pandemie met als gevolg het niet doorgaan van geplande evenementen, economische moeilijke tijden voor onze ondernemers en intensiever gebruik van het gebied (en meer afval).
- Regionale Energie Strategie (RES), waarbij Spaarnwoude is opgenomen als zoekgebied voor de opwek van duurzame energie. Er zijn stappen gezet om de kansen in het gebied te onderzoeken en er wordt gewerkt aan een zonneweide in Schoteroog.
- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid, er is een inventarisatie gedaan om de begrenzing van gebieden in het Natuur Netwerk Nederland (NNN) in overeenstemming te brengen met het huidige gebruik om de natuur te versterken en ontwikkeling ten behoeve van spreiding van bezoekers te realiseren. De NNN knelt nu op de plekken waar recreatieve intensivering is beoogd. Hiervoor heeft het recreatieschap eind december 2021 een verzoek gestuurd aan provincie Noord-Holland voor ontgrenzing.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude. neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparagraaf.

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over 4 programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.134.884	559.458	-575.426
2. Beheer en onderhoud	7.899.608	4.209.612	-3.689.996
3. Veiligheid en toezicht	651.367	39.341	-612.026
4. Bestuur en ondersteuning	1.111.094	-	-1.111.094
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	5.605	5.427.245	5.421.640
Totaal voor bestemming	**10.802.558**	**10.235.657**	**-566.901**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	731.560	1.298.461	566.901
Totaal na bestemming	**11.534.118**	**11.534.118**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2022 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2022	2021	PASSIVA	2022	2021
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	2.065	2.173	Eigen vermogen	14.529	15.095
Financiële vaste activa	495	2.980	Voorzieningen	1.088	968
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***2.560***	***5.153***	***Subtotaal***	***15.617***	***16.063***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	808	405	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	1.132	769
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	15.000	13.049	Overlopende passiva	1.641	1.802
Liquide middelen	22	27			
Subtotaal	***15.829***	***13.481***	***Subtotaal***	***2.772***	***2.570***
Totaal	**18.389**	**18.634**	**Totaal**	**18.389**	**18.634**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.134.884	559.458	-575.426	1.940.770	1.036.324	-904.446	622.904	195.770	-427.134
2. Beheer en onderhoud	7.899.608	4.209.612	-3.689.996	8.067.164	4.096.499	-3.970.665	7.645.519	3.402.653	-4.242.866
3. Veiligheid en toezicht	651.367	39.341	-612.026	688.527	-	-688.527	703.524	-	-703.524
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	229.312	-	-229.312	126.608	-	-126.608	62.251	-	-62.251
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	5.605	5.427.245	5.421.640	1.340	5.379.202	5.377.862	1.874	5.243.254	5.241.380
Overhead	881.782	-	-881.782	905.846	-	-905.846	899.035	-	-899.035
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**10.802.558**	**10.235.657**	**-566.901**	**11.730.255**	**10.512.025**	**-1.218.230**	**9.935.107**	**8.841.677**	**-1.093.430**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)									
Algemene reserve	131.104	56.795	-81.921	48.758	237.000	-188.242	346.204	158.293	187.911
Bestemmingsreserves	600.455	1241.666	-484.980	416.037	1.446.025	-1.029.988	780.134	2.061.476	-1.281.341
Totaal mutaties reserves	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**	**464.795**	**1.683.025**	**-1.218.230**	**1.126.339**	**2.219.769**	**-1.093.430**
Gerealiseerd resultaat	**11.534.118**	**11.534.118**	**-**	**12.195.050**	**12.195.050**	**-**	**11.061.446**	**11.061.446**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2022 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2022 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2022. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2022, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2022 zijn er zichtbare resultaten geleverd door het programmateam in de planvoorbereidingsfase van het uitvoeringsprogramma. In 2022 gebeurde dat vooral door:

- Voorbereiding en realisatie ontwikkelingen nieuwe locaties/gebieden en het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park
- Advies en omgevingsmanagement op het gebied van natuur, landschap en RO
- Organiseren initiatieven middels ondernemersloket
- Adviseren en ondersteunen bij het houden van (grote) aanbestedingen voor B&O (Beheer)
- Gedragscode ecologie en evenementen opstellen

Bij programma 1 Ontwikkeling en inrichting zijn de werkelijke baten en lasten lager dan begroot, zie onderstaande specificatie van de projecten per taakveld.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Vanuit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park wordt gewerkt aan de fietsverbinding A'dam-kust (de groene F200). Het project heeft in 2022 vertraging opgelopen in verband met vrijmaken van een projectleider. Daarnaast heeft het bestuur nog geen investeringsbeslissing genomen voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma. Er wordt flexibel inzet gepleegd op projecten, dat RNH kan inspelen wanneer kansen zich voordoen.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat de programmering in een uitvoeringsprogramma en de werving van ondernemers. Met Spaarnwoude Park wordt een bewuste stap gemaakt naar een gebied in ontwikkeling, waarbij wordt gekozen voor een gebalanceerde ontwikkeling met de natuur en landschap. Het uitvoeringsprogramma telt 14 projecten waar wordt gewerkt aan planvoorbereiding en daar waar al eerder besloten aan planrealisatie.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket zijn de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid. Hier is een licht voordeel van lagere kosten door minder inzet RNH.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Dit taakveld omvat de herontwikkeling van forten en molens. Vanuit de provincie is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de bescherming en herstel van de liniedijken van de stelling van Amsterdam. De kosten worden volledig gedekt door de Provincie Noord-Holland. Het programma bestrijkt grofweg de periode van 2021 tot 2025. In 2022 zijn de plannen verder uitgewerkt.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat gebiedsinrichtingsprojecten. De projecten van TenneT betreffen herinrichtingen na het plaatsen van zendmasten in deelgebied SPW en SGP en worden mede bekostigd door TenneT. In 2022 is het herinrichtingsplan voor deelgebied SGP uitgevoerd. De uitvoering van deelgebied SPW wordt in 2023 opgepakt vanwege personeelstekort bij de uitvoeringsorganisatie. Het budget schuift gedeeltelijk door naar 2023, omdat we verwachten minder kosten te maken. Ook de vaste stroomaansluiting van het evenemententerrein is grotendeels uitgevoerd. Het plaatsen van een transformator door Liander wordt verder opgepakt in 2023.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	819.567	1.498.148	-678.581	326.620
Inzet RNH	315.317	442.622	-127.305	296.284
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**1.134.884**	**1.940.770**	**-805.886**	**622.904**
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	559.458	1.036.324	-476.866	195.770
Totale baten	**559.458**	**1.036.324**	**-476.866**	**195.770**
Saldo	**-575.426**	**-904.446**	**329.020**	**-427.134**

Lasten en baten per taakveld

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	11.429	11.429	255.973	255.973	44.027	44.027
3.1 Economische ontwikkeling	337.227	58.287	399.335	16.421	432.979	37.826
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	4.566	-	199	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.035	-	6.066	-	9.147	-
5.5.1 Cultureel erfgoed	124.715	6.071	107.700	7.700	1.415	1.415
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	656.478	483.671	1.167.130	756.230	135.137	112.502
Totaal	**1.134.884**	**559.458**	**1.940.770**	**1.036.324**	**622.904**	**195.770**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	De Groene F200	11.429	11.429	255.973	255.973	-244.544	-244.544
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**11.429**	**11.429**	**255.973**	**255.973**	**-244.544**	**-244.544**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	13.475	-	14.105	-	-630	-
3.1	Hotel the Green (pr 2030)	13.604	-	15.043	-	-1.439	-
3.1	Ontvangstgebied Haarlem Veerplas (pr 2022)	19.265	-	44.854	-	-25.589	-
3.1	Toekomstperspec en realisatie NNN Dijkland (pr 2033)	93.251	44.510	27.944	-	65.307	44.510
3.1	Ontvangstgebied Velsen Snowworld (pr 2024)	13.921	-	52.092	-	-38.171	-
3.1	Ontvangstgebied Zorgvrij (pr 2042)	46.444	-	41.377	-	5.067	-
3.1	Lagedijk 5 Spaarndam LG (pr 2046)	16.542	-	33.033	-	-16.491	-
	Ontvangstgebied Houtrak (pr 2049)	31.437	-	23.303	-	8.134	-
	Zonneweide Schoteroog (pr 2072)	9.402	9.402	10.280	10.280	-878	-878

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Gebiedsconcept Borneohoeve (pr 2025)	14.251	-	34.945	-	-20.694	-
	Optimalisatie NNN (pr 2117)	2.042	-	-	-	2.042	-
	Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park (2037)	41.081	-	44.080	-	-2.999	-
	Pannenkoekenpaviljoen de Groene Weelde (2034)	18.139	-	52.138	-	-33.999	-
	Gebiedsontwikkeling Plesmanhoek	4.375	4.375	6.141	6.141	-1.766	-1.766
	Subtotaal taakveld 3.1	**337.227**	**58.287**	**399.335**	**16.421**	**-62.108**	**41.866**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	4.566	-	-4.566	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**	**4.566**	**-**	**-4.566**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.035	-	6.066	-	-1.031	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**5.035**	**-**	**6.066**	**-**	**-1.031**	**-**
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-	-	-	-	-
5.5.1	Orientatie v. werving exploitant Fort benoorden (pr 1999)	113.864	-	100.000	-	13.864	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Herstel liniedijken (pr 2066)	6.071	6.071	7.700	7.700	-1.629	-1.629
	Overdracht Noord-Akendam aan Haarlem (pr 2108)	4.781	-	-	-	4.781	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	**124.715**	**6.071**	**107.700**	**7.700**	**17.015**	**-1.629**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	21.550	-	17.000		4.550	-
5.7.1	Verplaatsing pontveer De Opstapper (pr 1923)	19.971	19.971	92.800	92.800	-72.829	-72.829
5.7.1	Uitvoering Landschapsplan 380kV (pr 1794)	13.197	13.197	100.000	100.000	-86.803	-86.803
5.7.1	Erfpacht Tuinen van West (1934)	2.990	-	42.000	-	-39.010	-
5.7.1	Vaste stroomaansluiting Mysteryland (1985)	137.645	94.448	283.430	113.430	-145.785	-18.982
5.7.1	Landschapsplan 380kv Haarlemmermeer (1807)	333.388	333.388	300.000	300.000	33.388	33.388
5.7.1	Belangenbehartiging en realisatie GeboortebosZWB (2087)	22.667	22.667	150.000	150.000	-127.333	-127.333
	Begeleiden MTB-route Boseilanden & Groene Weelde (2092)	105.069	-	181.900	-	-76.831	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**656.478**	**483.671**	**1.167.130**	**756.230**	**-510.652**	**-272.559**
	Totaal	**1.134.884**	**559.458**	**1.940.770**	**1.036.324**	**-805.886**	**-476.866**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2022 ging het vooral om:

- Instandhouding van recreatiegebieden volgens de CROW beeldkwaliteit B
- verhoging biodiversiteit en duurzaamheid door fasering beheer, zonering en opbouw beplantingen en overgangen beheerdoeltypen
- Waar mogelijk inhuur van werknemers vanuit sociale werkvoorziening
- Advies vanuit de beheerpraktijk op projecten en processen uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2025
- Duurzame programmering van evenementen afgestemd op de MRA-evenementenstrategie, stimuleren duurzaamheidsverbeteringen en bewaken van landschap- en natuurwaarden
- Jaarlijks actualiseren van beheerplan en meerjarenbegroting
- Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen:
  Door de vele projecten wordt gemakshalve doorverwezen naar bijlage B. De bijbehorende overzichtskaarten zijn bijgevoegd in bijlage C.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen.

Samen met onze participanten werken wij aan het versterken van de natuur en de biodiversiteit in Spaarnwoude. Afgelopen jaar is gewerkt aan een ecologisch beheerplan voor de instandhouding van de soortenrijkdom en het vergroten van de biodiversiteit. De conceptvisie waar het bestuur mee heeft ingesteld als richtinggevend kader schetst randvoorwaarden en doelen voor het beheergebied van het schap en

Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen met een sw-indicatie of een re-integratietraject werden ingezet via IJmond werkt en Paswerk. Naast een bijdrage aan een inclusieve samenleving, levert deze keuze nog een voordeel op: de beeldkwaliteit die afgeleverd wordt door de SW-bedrijven, is hoger dan de vastgestelde beeldkwaliteit (B-kwaliteit). Het personeel kent geen ‘half’ werk, schoon is schoon en dat betekent dat het zwerfvuil zorgvuldig opgeruimd wordt.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. De werkzaamheden zijn conform planning gerealiseerd.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOB-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. We zien een stijging van de inzet op juridisch advies.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Met de ontwikkelingen binnen de Visie Spaarnwoude Park 2040 is gewerkt aan het ontwikkelen/hernieuwen van een gebiedsidentiteit/merkverhaal. Dit heeft geleid tot een bijbehorende gebiedsnaam, merkgids en activatieplan. Dit project is gestart in 2021 en in 2022 is afgerond.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Na twee jaren waarin evenementen grotendeels niet door konden gaan door de coronacrisis, was er dit jaar weer een ‘normale’ festivalzomer met tevens een nieuw dance evenement PIV en het nationale kampioenschap Mountainbiken in Spaarnwoude.

Taakveld 5.5.2 Cultuurhistorische monumenten

Het recreatieschap heeft Rijks, provinciale en gemeentelijke monumenten onder haar beheer, zoals forten van de stelling van Amsterdam, molen (de Veer) en boerderijen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

De uitvoeringsorganisatie onderhoudt het openbaar groen (gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.) Jaarlijks wordt een planning gemaakt van groot onderhoud.

Baten en lasten *) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen.

Programma 2. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten DO	2.710.759	2.715.527	-4.768	2.607.800
Overige bedrijfskosten	990.994	1.096.462	-105.468	1.364.229
Inzet RNH	2.143.335	2.194.779	-51.445	1.912.870
GO*	1.826.549	2.432.739	-606.190	1.248.736
Kapitaallasten	107.462	113.338	-5.876	99.708
Subtotaal lasten	7.779.099	8.552.845	-773.747	7.233.342
Dotatie voorziening GO*	1.947.058	1.947.058	-	1.660.913
Onttrekking voorziening GO*	-1.826.549	-2.432.739	606.190	-1.248.736
Saldo mutaties voorziening GO	120.509	-485.681	606.190	412.177
Totale lasten	7.899.608	8.067.164	-167.556	7.645.519
Opbrengsten	3.929.675	3.832.770	96.905	3.175.119
Projectsubsidies	279.938	263.729	16.209	227.534
Totale baten	4.209.612	4.096.499	113.113	3.402.653
Saldo	-3.689.996	-3.970.665	280.670	-4.242.866

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	1.828.685	78.232	1.657.404	74.390	1.910.943	88.792
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	586.431	2.540.376	524.907	2.328.214	515.157	2.449.454
3.4 Economische promotie	239.505	-	247.511	-	258.696	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	184.497	1.190.971	165.574	1.144.000	105.905	574.299
5.5.2 Cultureel erfgoed	87.100	71.104	18.000	20.275	16.541	23.332
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.973.391	328.929	5.453.768	529.620	4.838.277	266.775
Totaal	**7.899.608**	**4.209.612**	**8.067.164**	**4.096.499**	**7.645.519**	**3.402.653**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	367.253	78.232	367.913	74.390	-660	3.842
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	1.258.279	-	1.119.431	-	138.848	-
2.1.2	GO/V	1.312.647	-	1.587.776	-	-275.129	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-1.312.647	-	-1.587.776	-	275.129	-
2.1.2	Kapitaallasten	70.018	-	70.060		-42	-
2.1.2	GO/V Achterstallig onderhoud extra budget	133.135	-	100.000		33.135	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**1.828.685**	**78.232**	**1.657.404**	**74.390**	**171.281**	**3.842**
3.2.2	Reguliere werkzaamh. beheer fysieke bedrijfsinfrastr.	415.834	2.333.162	339.707	2.262.714	76.127	70.448
3.2.2	Extra capaciteit vastgoed tbv inkomsten SPW (pr 2089)	170.597		185.200	-	-14.603	-
3.2.2	Incidentele inkomsten fysieke bedrijfsinfrastr.		67.077	-	-	-	67.077
3.2.2	Opbrengst stukjes grond achterwoningen	-	57.181	-	18.000	-	39.181
3.2.2	Opbrengsten SBB	-	-	-	19.000	-	-19.000
3.2.2	Bijdrage gebiedsfonds SPW/SBB pannenkoeken paviljoen GR. Weelde	-	28.500	-	28.500	-	-
3.2.2	Vergoeding t.b.v. realiseren aanleg electrakabel Haarlemmermeer	-	54.457	-	-	-	54.457
3.2.2	**Subtotaal taakveld 3.2.2**	**586.431**	**2.540.376**	**524.907**	**2.328.214**	**61.524**	**212.162**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	228.897	-	202.511	-	26.386	-
3.4	Ontwikkelen gebiedsidentiteit	10.608	-	45.000	-	-34.392	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**239.505**	**-**	**247.511**	**-**	**-8.006**	**-**

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	184.497	-	165.574	-	18.923	-
5.3	Evenementen	-	1.190.971	-	1.144.000	-	46.971
	Subtotaal taakveld 5.3	**184.497**	**1.190.971**	**165.574**	**1.144.000**	**18.923**	**46.971**
5.5.2	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	10.815	13.633	13.500	15.775	-2.685	-2.142
5.5.2	Molen de Veer	2.372	2.372	4.500	4.500	-2.128	-2.128
5.5.2	Uitvoeren noodmaatregelen Noord-Akendam	73.913	55.100	-	-	73.913	55.100
	Subtotaal taakveld 5.5.2	**87.100**	**71.104**	**18.000**	**20.275**	**69.100**	**50.829**
5.7.2	Reguliere werkzaamh. beheer openb. groen en openluchtrecr.	4.226.033	313.677	4.302.683	335.891	-76.650	-22.214
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	688.779		827.627	-	-138.848	-
5.7.2	GO/V	513.901		844.963		-331.062	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-513.901		-844.963	-	331.062	-
5.7.2	Kapitaallasten	37.444		43.278		-5.834	-
5.7.2	Verplaatsen vissteiger Zijkanaal C (pr 1990)	12.876	12.876	131.000	131.000	-118.124	-118.124
5.7.2	Terreinverbetering Oosterbroek	1.265		95.180	-	-93.915	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
5.7.2	Natuurontwikkeling en watercompensatie Veerplas (2105)	2.997		-	-	2.997	-
5.7.2	Realisatie terreinverbetering Houtrak (pr 1805)	3.814		54.000	54.000	-50.186	-54.000
5.7.2	ZV Subsidie zonnepanelen	-	2.375	-	-	-	2.375
5.7.2	Subsidie SNL	-		-	8.729	-	-8.729
5.7.2	Realisatie Terreinverbetering Mysteryland	181	-	-	-	181	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**4.973.391**	**328.929**	**5.453.768**	**529.620**	**-480.377**	**-200.691**
	Totaal	**7.899.608**	**4.209.612**	**8.067.164**	**4.096.499**	**-167.556**	**113.113**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

- Vervullen van de rol van gastheer in de gebieden vervuld en verbeteren van de zichtbaarheid.
- Beheersen van ongewenst gebruik van de recreatiegebieden zo veel mogelijk.
- Bijdragen aan het beheer en onderhoud van het recreatiegebied
- Bevorderen van samenwerking met partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Het saldo van baten en lasten is € 612.026, dit is een afwijking van 11% negatief ten opzichte van de begroting. Er is een kleine onderschrijding door ziekte en minder inzet van inhuur.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	42.586	48.750	-6.164	29.544
Inzet RNH	608.781	639.777	-30.996	673.980
Totale lasten	651.367	688.527	-37.159	703.524
Opbrengsten	39.341	-	39.341	-
Totale baten	39.341	-	-	-
Saldo	-612.026	-688.527	37.159	-703.524

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	651.367	39.341	688.527	-	703.524	-
Totaal	651.367	39.341	688.527	-	703.524	-

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

- Aansturen van uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2040
- Goede bestuursadvisering, programmasturing en omgevingsmanagement
- Aanscherpen planning & controlcyclus.
- Vernieuwen risicoanalyse.
- Het verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- afstemmen over en overdracht van werkzaamheden aan het Bestuursbureau per 1-1-2022;
- voorbereiden rechtmatigheidscontrole

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 0.1 Bestuur

- Accountantscontrole bij jaarrekening 2022
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2022
- Interim controle 2022

Taakveld 0.4 Overhead

- Implementatie van de financiële transitie;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Verbeterde planning & control;
- Verbeterd omgevingsmanagement.

Het saldo van baten en lasten is € 1.111.094 negatief, dit is een afwijking van 8% negatief ten opzichte van de begroting. Deze financiële afwijking werd al verwacht in verband met hogere lasten voor de bestuursopdracht met betrekking tot het bestuursbureau. Daarnaast brengt de afhandeling van WOB/WOO verzoeken hoge advieskosten met zich mee, die niet waren begroot. De lasten van overhead zijn 8% van de totale lasten.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	253.076	162.819	90.257	88.179
Inzet RNH	858.017	869.635	-11.618	873.106
Totale lasten	1.111.094	1.032.454	78.639	961.286
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-1.111.094	-1.032.454	-78.639	-961.286

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	229.312	-	126.608	-	62.251	-
0.4 overhead	881.782	-	905.846	-	899.035	-
Totaal	1.111.094	-	1.032.454	-	961.286	-

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	308.629	-	275.734	-	32.895	-
Secretariaat	141.994	-	150.622	-	-8.628	-
Financiële control en administratie	298.141	-	246.481	-	51.660	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	109.253	-	196.797	-	-87.544	-
Kantoor- en bedrijfskosten	23.765	-	36.211	-	-12.446	-
Totaal	**881.782**	**-**	**905.846**	**-**	**-24.064**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2022

Taakveld 0.5 Treasury

De uitvoeringsorganisatie streeft naar de volgende financiële doelstellingen:

- De financiering van het vastgestelde beleid
- Het minimaliseren van de financieringskosten
- Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten (47%); de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Spaarnwoude neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen.

In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Afwijking 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	5.605	1.340	4.265	1.874
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**5.605**	**1.340**	**4.265**	**1.874**
Participantenbijdragen	5.358.202	5.358.202	-	5.213.666
Opbrengsten	69.043	21.000	48.043	29.588
Totale baten	**5.427.245**	**5.379.202**	**48.043**	**5.243.254**
Saldo voor bestemming	**5.421.640**	**5.377.862**	**43.778**	**5.241.380**
Mutaties reserves	-566.901	-1.218.230	651.329	-1.093.430
Saldo na bestemming	**5.988.541**	**6.596.092**	**-607.551**	**6.334.810**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve SPW	930	-	930	-	-	-	436	-	436
Bestemmingreserve beheer SPW	27.334	356.651	-329.317	14.955	324.117	-309.162	227.522	1.127.888	-900.365
Bestemmingsreserve investeringen SPW	78.423	276.716	-198.293	-	295.180	-295.180	46.487	408.072	-361.585
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	9.905	-9.905	-	-	-	-	6.000	-6.000
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	83.834	-83.834	-	70.060	-70.060	437.026	55.451	381.575
Algemene reserve SGP	130.174	56.795	73.379	48.758	237.000	-188.242	345.768	158.293	187.475
Best.reserve verv.investeringen SGP	394.586	164.470	230.116	327.521	255.966	71.555	38.297	447	37.851
Bestemmingsreserve SMG	100.113	291.432	-191.319	73.561	450.519	-376.958	30.802	437.678	-406.876
Best. reserve SMG beh. monument MH17	-	58.658	-58.658	-	50.183	-50.183	-	25.942	-25.942
Bestemmingsreserve SMG investering	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**	**464.795**	**1.683.025**	**-1.218.230**	**1.126.339**	**2.219.769**	**-1.093.430**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve SPW	55.784	54.854	930
Bestemmingsreserves SPW	3.004.475	3.625.824	-621.349
Algemene reserve SGP	3.383.550	3.310.172	73.379
Bestemmingsreserve SGP	2.428.599	2.198.483	230.116
Bestemmingsreserve SMG	5.656.162	5.906.139	-249.977
Totaal reserves	14.528.570	15.095.472	-566.901

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022 Lasten	Baten	Begroting na wijziging 2022 Lasten	baten	Jaarrekening 2021 Lasten	Baten
0.5 treasury	5.605	78.472	1.340	21.000	1.874	23.218
0.8 overige baten en lasten	-	5.348.773	-	5.358.202	-	5.220.036
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	731.560	1.298.461	464.795	1.683.025	1.022.210	2.115.640
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal reserves	**737.165**	**6.725.706**	**466.135**	**7.062.227**	**1.024.084**	**7.358.894**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd.

Belangrijke risico's voor Spaarnwoude zijn:

- Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet-verleende evenementenvergunning
- Faillissement/wanbetaling contractant
- Opruimen of saneren bodem/sloten door dumpingen synthetisch drugsafval

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's.
Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2022 € 1.050.000.
De onderbouwing hiervan is als bijlage opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves en voorzieningen. Omdat bestemmingsreserves en voorzieningen al voor specifieke doelen zijn bestemd, is in de praktijk alleen de algemene reserve vrij beschikbaar als weerstandscapaciteit.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht Recreatieschap Spaarnwoude aandacht te besteden aan de risico's. Met de voorliggende 'Nota weerstandsvermogen' wordt het noodzakelijke inzicht in zowel het weerstandsvermogen als de weerstandscapaciteit van Recreatieschap Spaarnwoude gegeven.

Deze nota is in vier fasen tot stand gekomen.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's
2. Bepalen minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen
3. Berekenen aanwezige weerstandscapaciteit
4. Matchen benodigd weerstandsvermogen en aanwezige weerstandscapaciteit

In deze nota worden de uitkomsten van deze fasen beschreven.

1. Inventariseren en kwantificeren risico's

In de eerste fase zijn de risico's van Recreatieschap Spaarnwoude geïnventariseerd. Met de programmamanagers en budgethouders zijn deze risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn beschreven en onderverdeeld naar:

- Hoog / Midden / Laag (kans)
  Risico's zijn als 'Hoog' aangemerkt indien de kans van voordoen hoog wordt geacht, enzovoort. Bij een hoog risico is de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een midden risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.
- Structureel / Incidenteel
  Risico's zijn als incidenteel of structureel aangemerkt. Een structureel risico heeft een financiële impact in meerdere begrotingsjaren. Een incidenteel risico heeft een financiële impact in één begrotingsjaar. De structurele risico's zijn voor twee jaar meegenomen in de risico kwantificering.

Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd. Om toch tot een kwantificering te kunnen komen, zijn de bepalende factoren voor een schatting van de kans van optreden (Hoog / Midden / Laag) en de impact van het risico (in euro's) geïdentificeerd. Zoveel mogelijk is de (gemiddelde) omvang van de bij het risico betrokken exploitatielasten en/of investeringsbedragen meegenomen bij de (subjectieve) bepaling van de kans en het effect.

Dit betekent dat niet de gehele omvang van de mogelijke financiële impact wordt opgenomen als risicobuffer. Door vermenigvuldiging van de impact met een kans van optreden wordt een onnodig hoge risicobuffer vermeden. Tegelijkertijd wordt door de combinatie van verschillende risico's in de bepaling van de weerstandscapaciteit redelijkerwijs wel gezorgd voor voldoende vermogen voor tegenvallers.

Op basis van de risico-inventarisatie zijn de volgende risico's onderkend. De geïnventariseerde risico's zijn gekwantificeerd voor een bedrag van in totaal € 946.000, -. Een nadere specificatie van dit bedrag is opgenomen in de tabel.

Risico	kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Uitgaande van twee jaar
1. Subsidies (risico terugbetalen)	Laag risico	Incidenteel	€ 75.000	€ 15.000
2. Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel	€ 150.000	€ 150.000
3. Vervuilde grond/ bodemsanering	Midden risico	Incidenteel	€ 500.000	€ 250.000
4. Verandering regelgeving (bijv. wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Structureel	€ 25.000	€ 20.000
5. Calamiteiten zwemwater	Laag risico	Structureel	€ 15.000	€ 6.000

6. Verminderde inkomsten (faillissement ondernemers, tegenvallend bezoek evenementen, geen evenementen zoals coronacrisis)	Hoog risico	Incidenteel	€ 600.000	€ 480.000
7. Opruimen dumping drugs afval	Midden risico	Incidenteel	€ 50.000	€ 25.000
8. Eindwaarde vergoeding opstallen	Laag risico	Incidenteel	€ 200.000	0
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, BPL, UNESCO	Hoog risico	Structureel	€ 300.000	PM
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen, verzilting)	Midden risico	Structureel	PM	PM
11. Continuïteit dienstverlening	Hoog risico	Structureel	PM	PM
12. Kosten afhandeling WOO-verzoeken	Midden risico	Structureel	PM	PM
Totaal			**€ 1.915.000**	**€ 946.000**

•Bij de bepaling van de totale financiële impact voor alle risico's worden de incidentele risico's eenmalig meegenomen. Bij structurele risico's wordt de verwachte financiële impact per jaar met 2 vermenigvuldigd.
* project verplaatsing pontveer de Opstapper heeft ook een reservering voor een subsidie van de PNH, maar dit bedrag staat nog op de balans. Is daarmee beperkt risico, het geld is nog niet aangewend.

2. De gewenste / benodigde omvang van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd als “De relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente (of de gemeenschappelijke regeling) beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.
Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's, die zich in de praktijk voordoen, op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid verandert dan wel ingekrompen moet worden. Het vermogen om het beleid door te zetten, is afhankelijk van de omvang van de weerstandscapaciteit.

Er zijn (nog) geen wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van een weerstandsvermogen. Iedere gemeente en gemeenschappelijke regeling moet zelf invulling geven aan de gewenste omvang, gelet op haar eigen situatie en context. De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de organisatie loopt. De risico's moeten niet kunnen worden opgevangen door stuur- en beheersmaatregelen en / of financieel kunnen worden afgedekt door voorzieningen.

De uitgevoerde risico-inventarisatie inclusief kwantificering is een logische basis voor het bepalen van het gewenste weerstandsvermogen. Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat niet alle risico's kunnen worden gekwantificeerd (p.m.-posten).

1. Voor de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's worden de uitkomsten van de risico-inventarisatie als norm genomen voor het bepalen van het gewenste minimale weerstandsvermogen. Bij de risico-inventarisatie zijn risico's gekwantificeerd voor een bedrag van € 946.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.046.000. In het volgende hoofdstuk wordt de omvang van het weerstandsvermogen gerelateerd aan de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Berekende weerstandscapaciteit per begin 2023

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan beschikbare en vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke “resterende” risico's met financieel gevolg op te kunnen vangen. Met “resterende” risico's worden bedoeld: de risico's die onvoldoende “in control” zijn of kunnen worden gehouden door stuur- en beheersmaatregelen en/of waarvoor (nog) geen specifieke voorzieningen zijn of kunnen worden getroffen.

De bepaling van de weerstandscapaciteit is een momentopname. De gekozen peildatum is 1 januari 2023. Bij het berekenen van de aanwezige weerstandscapaciteit wordt gekeken naar het “vrije deel” in reserves en voorzieningen.

De eventuele stille reserves zijn niet bij de weerstandscapaciteit betrokken.

Ad 1. Vrije deel reserves en voorzieningen

Bij het bepalen van het vrije deel van de reserves en voorzieningen is voorzichtigheid betracht. Criterium is of het Algemeen Bestuur de betreffende reserve in geval van een calamiteit kan vrijmaken zonder dat hierdoor een exploitatietekort ontstaat. Daarbij komt dat bij gebruik van een reserve, de rente die dit financieringsmiddel genereert tevens structureel gedekt moet worden.

Reserve	Stand 1 januari 2023	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
Algemene reserve SPW	55.784	50.000
Bestemmingsreserve beheer SPW	400.745	400.000
Bestemmingsreserve investeringen SPW	618.226	300.000
Best. Reserve beheer CRM tunnel SPW	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.985.504	-
Bestemmingsreserve S.M.G.	4.566.910	100.000

Bestemmingsreserve S.M.G. Investeringen	416.445	-
Bestemmingsreserve S.M.G. monument MH17	672.807	-
Bestemmingsreserve S.M.G. Egalisatie	-	-
Algemene reserve S.G.P.	3.383.550	200.000
Bestemmingsreserve S.G.P. verv investeringen	2.428.599	-
Bestemmingsreserve S.G.P. Egalisatie	-	-
Totaal	**14.528.570**	**1.050.000**

* In de begrotingswijziging 2023 € 1.905.050 conform bestuursbesluit Groene Weelde overhevelen naar bestemmingsreserve egalisatie SGP

Van de reserves (het eigen vermogen) is € 1.050.000, - aangemerkt als direct beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. Het vrije deel uit de overige reserves is niet direct beschikbaar. Het Algemeen Bestuur moet hiervoor eerst de bestemming van de reserve wijzigen, hetgeen tot de mogelijkheden behoort. Voorzieningen worden niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt elk jaar de (specificatie van de) weerstandscapaciteit vermeld, in overeenstemming met artikel 11, lid 2a van het BBV. In het jaarverslag wordt op grond van artikel 26 BBV verantwoording afgelegd over de ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit wordt elk jaar berekend bij de jaarrekening met als peildatum de balansdatum. De berekeningswijze en de uitgangspunten blijven hierbij ongewijzigd, tenzij het Algemeen Bestuur anders besluit.

Peildatum van de weerstandscapaciteit, zoals die in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting wordt vermeld, is de laatste balansdatum. Dit is 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de begroting wordt samengesteld.

4. Matching Gewenst weerstandsvermogen – Berekende weerstandscapaciteit

De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 1.050.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.046.000, - . Gezien de verschillende deelgebieden (SPW, SGP en SMG) ieder op een aparte wijze wordt gefinancierd valt het gewenste weerstandsvermogen als volgt te verdelen.

SPW 75,0 % van € 1.046.000,00 € 784.500,00
SGP 17,5 % van € 1.046.000,00 € 183.050,00
SMG 7,5 % van € 1.046.000,00 € 78.450,00

Voorgesteld wordt de minimale omvang van de reserve voor het benodigd weerstandsvermogen vast te stellen op € 1.046.000.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor de geïdentificeerde en de gekwantificeerde risico’s worden jaarlijks herzien. Risico's en de omvang van de risico's kunnen derhalve jaarlijks wijzigen.
Natuurlijk blijft het signaleren en het beheersen van de risico's een continue proces. Gedurende het jaar wordt het Bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's

gedurende het jaar. De risico's met een hoge kans van voordoen worden als vast onderdeel in de planning & control instrumenten (begroting, bestuursrapportages, jaarrekening) behandeld. En de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve SPW	55.784	54.854	930
Bestemmingreserve beheer SPW	400.745	730.062	-329.317
Bestemmingsreserve investeringen SPW	618.226	816.519	-198.293
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	9.905	-9.905
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.985.504	2.069.337	-83.834
Algemene reserve SGP	3.383.550	3.310.172	73.379
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.428.599	2.198.483	230.116
Bestemmingsreserve SMG	4.566.910	4.763.366	-196.457
Best. reserve SMG beh. monument MH17	672.807	728.191	-55.384
Bestemmingsreserve SMG investering	416.445	414.582	1.864
Totaal	**14.528.570**	**15.095.472**	**-566.901**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn ‘extra’ en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen wordt ingezet voor het investeren in groot onderhoud en vervanging van voorzieningen in het recreatiegebied. Beheer van het gebied vereist een duurzame basis in de begroting, waarbij groot onderhoud en vervangingen van bijvoorbeeld paden en bruggen structureel wordt gedekt. Vanaf 2019 is besloten om de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen op te heffen en het bedrag uit de bestemmingreserve vervangingsinvesteringen te bestemmen voor de vorming van de Voorziening groot onderhoud.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Conclusie

De omvang huidige reserves ligt boven het weerstandsvermogen voor SPW. Echter voor SPW (oud) geldt dat het huidige omvang van het weerstandsvermogen zeer beperkt is. Voorgesteld wordt om het tekort aan weerstandscapaciteit op dit moment te accepteren. De argumentatie daarvoor is dat de gekwantificeerde risico's zich niet gelijktijdig zullen manifesteren en de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen voortdurend worden gemonitord. Mocht blijken dat er sprake is van een structureel tekort aan weerstandscapaciteit dan zullen voorstellen worden gedaan om dit op te lossen.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Netto schuldquote	-128%	-112%	-123%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-128%	-112%	-123%
Solvabiliteitsratio	79%	80%	81%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	-3%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Pontjes
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018".
De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Als voorbeeld geldt Verhardingen – Onkruid in goten en randstroken: A betekent “weinig onkruid” en B “in beperkte mate onkruid”. Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op kwaliteitsniveau B op basis van het beschikbare beheerbudget. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV (maatschappelijke vervangingen boven tot € 100.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen en evenemententerreinen) dekt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de

jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Op het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve kan dekken, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie te dekken uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	2.710.759	2.715.527	2.607.800
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.826.549	2.432.739	1.248.736
Kapitaallasten	107.462	113.338	99.708
Totaal	**4.644.770**	**5.261.604**	**3.956.244**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	437.026
Economische vervangingen	-	-	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Verhardingen	1.067.555	1.257.959	869.356
Civiele kunstwerken	659.689	742.670	375.315
Inzet RNH	18.437	15.000	36.629
Overige bedrijfskosten	137.372	110.120	538.131
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-54.368	-468.345	91.511
Totaal	**1.828.685**	**1.657.404**	**1.910.943**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude beheert in totaal 94 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Omdat de beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B wordt bij gladheid de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	189.216	176.773	154.744
Groot onderhoud en kleine vervangingen	878.339	1.081.186	714.613
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**1.067.555**	**1.257.959**	**869.356**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 486 stuks kunstwerken waarvan 187 bruggen en 299 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	155.363	166.020	144.276
Groot onderhoud en kleine vervangingen	434.308	506.590	175.589
Kapitaallasten	70.018	70.060	55.451
Totaal	**659.689**	**742.670**	**375.315**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	437.026
Economische vervangingen			

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Groen	1.545.487	1.473.785	1.374.926
Water, oevers en stranden	281.273	472.540	170.020
Pontjes	9.599	11.299	10.480
Terreinmeubilair	261.830	388.419	300.268
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	575.317	619.018	595.965
Gebouwen en materieel	244.020	295.914	259.913
Overige bedrijfskosten	595.183	828.076	612.695
Inzet RNH	1.285.804	1.382.053	1.193.344
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	174.878	-17.336	320.666
Totaal	**4.973.391**	**5.453.768**	**4.838.277**

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 635 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 398 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	1.332.669	1.252.862	1.212.512
Groot onderhoud en kleine vervangingen	212.818	220.923	162.414
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**1.545.487**	**1.473.785**	**1.374.926**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 277 ha water en in totaal 2 ha zandstrand (voor zover dit onderscheidt te maken is), wat onderdeel uitmaakt van in totaal 14ha aan oevers en stranden. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	148.866	152.834	159.851
Groot onderhoud en kleine vervangingen	132.407	319.706	10.169
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**281.273**	**472.540**	**170.020**

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 1 pontje. Het betreft de Opstapper die momenteel niet in de vaart is, en waarvoor een vervangende verbinding en de mogelijkheden om het pondje te verduurzamen onderzocht wordt.

PONTJES	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	1.039	2.740	1.920
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	8.559	8.559	8.559
Totaal	**9.599**	**11.299**	**10.480**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5172 stuks terreinmeubilair, waarvan 97 speeltoestellen en 5075 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	164.608	166.225	167.634
Groot onderhoud en kleine vervangingen	75.864	200.834	111.277
Kapitaallasten	21.358	21.360	21.358
Totaal	**261.830**	**388.419**	**300.268**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >100.000	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	-

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 11.350 meter elektra leidingen en 28.500 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8425 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan geen ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte gazons staan geen "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	575.317	619.018	595.965
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**575.317**	**619.018**	**595.965**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft diverse gebouwen in eigen beheer. Niet al deze gebouwen zijn openbaar toegankelijk. Denk aan boerderij Borneohoeve in de Houtrak of de boerderij aan de Lage Dijk 5 bij de Mooie Nel. Beide genoemde gebouwen maken onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 -2025 waarvoor een nieuwe bestemming gezocht zal worden.

GEBOUWEN EN MATERIEEL)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	143.682	179.055	170.899
Groot onderhoud en kleine vervangingen	92.812	103.500	74.674
Kapitaallasten	7.527	13.359	14.340
Totaal	**244.020**	**295.914**	**259.913**

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 mei 2020 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

Recreatieschap Spaarnwoude is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	11.730.255
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	961.900

Rente-risiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	0

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	962	962	962	962	962	962
Ruimte onder limiet		962			962	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	962	962	962	962	962	962
Ruimte onder limiet		962			962	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2022 € 866.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	962	962	962	962	962	962
Ruimte onder limiet		962			962	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	962	962	962	962	962	962
Ruimte onder limiet		962			962	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De rente risiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en Openbaarheid WOO

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) is de uitvoeringsorganisatie voor de recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Geestmerambacht en Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten. In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. De resultaten hiervan werden begin 2018 aan het bestuur gepresenteerd. Met het oog op de lopende discussies over de Gemeenschappelijke Regelingen en de Metropool Regio Amsterdam (en de rol van RNH daar in) is op initiatief van de provincie in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemersrol ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar. Per jaar stellen de schapsbesturen hun begrotingen vast. Dit maakt de jaarlijkse opdracht aan RNH concreet.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 4.271.313 opgenomen. De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie “Ingeleend personeel”. In de jaarrekening is hiervoor een budget van € 4.026.350 opgenomen; € 245.000 lager dan was begroot.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2022 was de opdrachtsom € 44.800. Het recreatieschap ontving € 16.900 aan bijdragen van gemeenten.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Spaarnwoude de inzet van het werkvoorzieningsschap in.

Percentage overhead

Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Bestuursadvisering en programmasturing	308.629	275.734
Secretariaat	141.994	150.622
Financiële control en administratie	298.141	246.481
Aansturing beheerteam en toezichthouders	109.253	196.797
Kantoor- en bedrijfskosten	23.765	36.211
Totaal	881.782	905.846

Totale lasten	10.802.558	11.730.255
Percentage overhead	8,00%	8,00%

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek of klacht in te dienen. In 2022 zijn in totaal 295 schriftelijke aanvragen gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2022;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie 2022.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de kadernota-rechtmatigheid-2023.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld.
De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2022

In 2022 is één Woo-verzoek behandeld in Spaarnwoude. Het betrof de afhandeling van een bezwaar tegen een Woo-verzoek waarbij alle communicatie en documenten over verleende toestemmingen aan (onder)erfpachters, processtukken en vonnissen en het beleid van het recreatieschap over de afgelopen vijf jaren werd opgevraagd en waarbij alle stukken grotendeels door het Recreatieschap openbaar zijn gemaakt. Het onderwerp van het Woo-verzoek was de rechtsverhouding tussen de onder erfpachter en het recreatieschap. Het bezwaar was dat er niet volledig aan het Woo-verzoek werd voldaan en onnodig grote delen waren weggelakt.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2500	hectare
Oppervlakte in eigendom	2123	hectare
waarvan: in eigen beheer	1361	hectare
contractueel uitgegeven	1216	hectare
Aantal contracten gronden		
Gebouwen		
Aantal gebouwen	43	
waarvan: in eigen beheer	23	
contractueel uitgegeven	20	
potentieel af te stoten	6	

Gronden in eigendom en uitgegeven

De meeste gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen dertien verschillende erfpachtcontracten mee, die allemaal op verschillende data expireren. Ook beschikt het recreatieschap ook een klein aantal eigen gronden.

Gronden in ondererfpacht worden in principe voor 30 jaar uitgegeven, aangezien voor contracten waarbij externe financiering nodig is, een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar noodzakelijk is. Soms worden contracten aangegaan voor een kortere of langere looptijd dan 30 jaar bijvoorbeeld als dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject wenselijk is. Als het erfpachtcontract van het recreatieschap met Staatsbosbeheer een korte looptijd heeft dan 30 jaar moet Staatbosbeheer mee tekenen met het ondererfpachtcontract.

Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpachtrelatie in bijzonder. Deze afspraken worden (waarschijnlijk) in de zomer 2023 ter besluitvorming aan de recreatieschappen voorgelegd. Er is overeenstemming over de looptijd (60 jaar). Er is tevens overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit moet verder uitgewerkt worden in de nieuwe erfpachtcontracten.). Inmiddels heeft er een ‘kadastrale voorrecherche’ naar alle percelen plaatsgevonden, waarin diverse fouten aan het licht zijn gekomen die de komende periode worden opgelost. Voor de gebieden in de

Haarlemmermeer — waar het recreatieschap geen titel heeft — is nog geen oplossing gevonden. Het doel is het erfpachtcontract in de zomer van 2024 te kunnen passeren.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Spaarnwoude is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Baten uit (erf)pachten	1.893.971	1.794.830
Baten uit verhuren	398.920	407.440

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden. Zie afbeeldingen hiernaast.

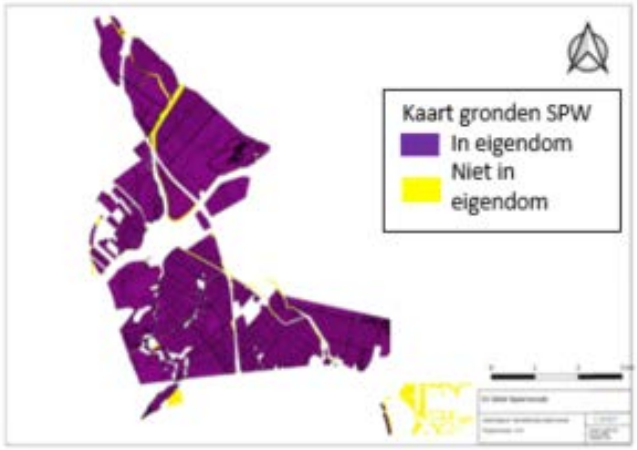

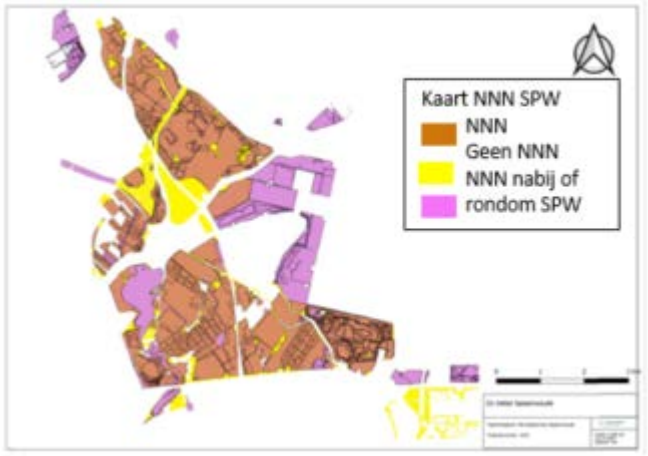

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties hebben ook in 2022 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	52,20%	2.722.287	2.797.710
Gemeente Amsterdam	18,70%	972.014	998.783
Gemeente Haarlem	13,40%	700.113	719.554
Gemeente Haarlemmermeer	10,30%	536.200	551.368
Gemeente Velsen	5,40%	283.052	290.787
Totaal	**100,00%**	**5.213.666**	**5.358.202**

Participant SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	53,10%	1.977.639	2.031.685
Gemeente Amsterdam	22,10%	823.085	845.579
Gemeente Haarlem	12,80%	476.719	489.747
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	163.873	168.352
Gemeente Velsen	7,60%	283.052	290.787
Totaal	**100,00%**	**3.724.368**	**3.826.150**

Participant SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	50,00%	744.648	766.025
Gemeente Amsterdam	10,00%	148.929	153.204
Gemeente Haarlem	15,00%	223.394	229.807
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	372.327	383.016
Totaal	**100,00%**	**1.489.298**	**1.532.052**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en Velsen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	I. Zaal Provincie Noord-Holland J.P. Hollebeek Provincie Noord-Holland B. Diepstraten gemeente Velsen R. van Dantzig gemeente Amsterdam (vertegenwoordigt door de heer N. Türkkol) R. Berkhout gemeente Haarlem M. Sedee-Schuitemaker gemeente Haarlemmermeer
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: • goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant • rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren • die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn • Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
	• Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk. Provincie Noord-Holland 52,20% Gemeente Amsterdam 18,70% Gemeente Haarlem 13,40% Gemeente Haarlemmermeer 10,30% Gemeente Velsen 5,40%
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten.

	In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2019 € 17.074.010 31-12-2020 € 16.188.902 31-12-2021 € 15.095.472 31-12-2022 € 14.528.570
Vreemd vermogen	31-12-2019 € 2.049.566 31-12-2020 € 2.988.132 31-12-2021 € 3.538.270 31-12-2022 € 3.860.853
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2019 € -62.399 31-12-2020 € -885.108 31-12-2021 € -1.093.430 31-12-2022 € - 566.901
Website	https://www.spaarnwoudepark.nl/
Risicoprofiel	Hoog/middel/laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	
Beleidsverslag / Ontwikkelingen De belangrijkste ontwikkelingen van 2022 zijn op de eerste pagina's van deze jaarrekening benoemd.	

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt € 65.315 hoger dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

REGULIER	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	9.295.974	9.216.342	79.632
Baten	9.356.920	9.211.972	144.948
Saldo	**60.945**	**-4.370**	**65.315**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt € 586.013 lager dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	1.506.584	2.513.913	-1.007.329
Baten	878.737	1.300.053	-421.316
Saldo	**-627.847**	**-1.213.860**	**586.013**

Resultaat totaal 2022

Het saldo van de baten en lasten ligt in totaal € 651.329 lager dan begroot, zoals in onderstaande tabel is weergegeven.

TOTAAL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	10.802.558	11.730.255	-927.697
Baten	10.235.657	10.512.025	-276.368
Saldo	**-566.901**	**-1.218.230**	**651.329**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten. Er hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen na de balansdatum voorgedaan.

Zie bijlage V voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Begroting voor wijziging 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	1.134.884	559.458	-575.426	1.940.770	1.036.324	-904.446	69.018	-	-69.018
2. Beheer en onderhoud	7.899.608	4.209.612	-3.689.996	8.067.164	4.096.499	-3.970.665	7.440.695	3.578.307	-3.862.388
3. Veiligheid en toezicht	651.367	39.341	-612.026	688.527	-	-688.527	613.292	-	-613.292
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	229.312	-	-229.312	126.608	-	-126.608	23.781	-	-23.781
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	5.605	5.427.245	5.421.640	1.340	5.379.202	5.377.862	1.340	5.276.375	5.275.035
Overhead	881.782	-	-881.782	905.846	-	-905.846	819.578	-	-819.578
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**10.802.558**	**10.235.657**	**-566.901**	**11.730.255**	**10.512.025**	**-1.218.230**	**8.967.704**	**8.854.682**	**-113.022**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve SPW	930	-	930	-	-	-	625	-	625
Bestemmingreserve beheer SPW	27.334	356.651	-329.317	14.955	324.117	-309.162	65.863	-	65.863
Bestemmingsreserve investeringen SPW	78.423	276.716	-198.293	-	295.180	-295.180	9.840	53.180	-43.340
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	9.905	-9.905	-	-	-	132	-	132
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	-	83.834	-83.834	-	70.060	-70.060	-	55.460	-55.460
Algemene reserve SGP	130.174	56.795	73.379	48.758	237.000	-188.242	48.758	-	48.758

Best.reserve verv.investeringen SGP	394.586	164.470	230.116	327.521	255.966	71.555	335.307	-	335.307
Bestemmingsreserve SMG	100.113	291.432	-191.319	73.561	450.519	-376.958	41.152	450.519	-409.367
Best. reserve SMG beh. monument MH17	-	58.658	-58.658	-	50.183	-50.183	-	55.540	-55.540
Bestemmingsreserve SMG investering	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**731.560**	**1.298.461**	**-566.901**	**464.795**	**1.683.025**	**-1.218.230**	**501.677**	**614.699**	**-113.022**
Gerealiseerd resultaat	**11.534.118**	**11.534.118**	**-**	**12.195.050**	**12.195.050**	**-**	**9.469.381**	**9.469.381**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2022: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2022 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 7 juli 2022.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2022 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 1 juli 2021.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2022, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.966.680	2.058.056
Investeringen met een economisch nut	98.454	114.541
Subtotaal materiële vaste activa	**2.065.135**	**2.172.597**
Financiële vaste activa		
Effecten	32.689	2.500.500
Hypothecaire leningen u/g	462.136	479.425
Subtotaal financiële vaste activa	**494.825**	**2.979.925**
TOTAAL VASTE ACTIVA	**2.559.960**	**5.152.523**
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.055	40.008
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	435.655	72.555
Overige vorderingen	365.420	292.180
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	**808.130**	**404.742**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	14.999.567	13.049.023
Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**14.999.567**	**13.049.023**
Liquide middelen		
ING bank	19.528	26.445
Kas	2.239	1.009
Subtotaal liquide middelen	**21.767**	**27.454**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**15.829.463**	**13.481.219**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**18.389.423**	**18.633.742**

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve SPW	55.784	54.854
Bestemmingreserve beheer SPW	400.745	730.062
Bestemmingsreserve investeringen SPW	618.226	816.519
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	9.905
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.985.504	2.069.337
Algemene reserve SGP	3.383.550	3.310.172
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.428.599	2.198.483
Bestemmingsreserve SMG	4.566.910	4.763.366
Best. reserve SMG beh. monument MH17	672.807	728.191
Bestemmingsreserve SMG investering	416.445	414.582
Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal eigen vermogen	**14.528.570**	**15.095.472**
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud SPW	369.163	208.878
Voorziening groot onderhoud SGP	282.214	405.527
Voorziening groot onderhoud SMG	436.994	353.456
Subtotaal voorzieningen	**1.088.371**	**967.862**
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	**15.616.941**	**16.063.333**
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	1.131.776	768.750
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**1.131.776**	**768.750**
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	16.290	46.219
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	812.480	791.583
Investeringssubsidies	17.847	37.819
Investeringsbijdragen	794.088	926.038
Subtotaal overlopende passiva	**1.640.706**	**1.801.659**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**2.772.482**	**2.570.409**
Totaal	**18.389.423**	**18.633.742**

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Voor maatschappelijke investeringen zijn bijdragen van reserves aan activeerbare investeringen niet toegestaan.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 100.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Immateriële vaste activa		Looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Zonnepanelen	15	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve Spaarnwoude
Aan de algemene reserve wordt naast rente opbrengsten een deel van het exploitatieoverschot toegevoegd. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

Bestemmingsreserve beheer Spaarnwoude
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten. Dit bedrag wordt bepaald bij de vaststelling van de begroting van het desbetreffende jaar. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Bij een negatief resultaat kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

Bestemmingsreserve investeringen Spaarnwoude
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve investeringen de netto uitgaven onttrokken van de investeringen. Een deel van de renteopbrengst, alsmede de opbrengst door verkoop van onroerende zaken wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve beheer Tacitustunnel Spaarnwoude
Jaarlijks worden aan de bestemmingsreserve beheer Tacitustunnel de netto uitgaven onttrokken van de exploitatielasten van de tunnel. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve. Aan het AB wordt in 2023 voorgesteld om de bestemmingsreserve beheer Tacitustunnel Spaarnwoude op te heffen.

Bestemmingsreserve egalisatie Spaarnwoude
De bestemmingsreserve is per 01-01-2019 ingesteld. De reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen Spaarnwoude
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Bestemmingsreserve SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het gebied, zoals overeengekomen met Stichting Mainport Groen. Het exploitatieoverschot en een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve investeringen SMG
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Bestemmingsreserve beheer Nationaal Monument MH17 SMG
Jaarlijks wordt aan de bestemmingsreserve beheer nationaal monument MH17 SMG een bedrag onttrokken ter dekking van de exploitatielasten voor het beheer van het monument.

Bestemmingsreserve egalisatie SMG
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen SMG
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Algemene reserve SGP
Aan de algemene reserve wordt het exploitatieoverschot of -tekort toegevoegd. Een deel van de renteopbrengst wordt toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen SGP
Jaarlijks wordt een bedrag conform de begroting toegevoegd aan deze reserve ter financiering van in de toekomst te plegen vervangingsinvesteringen. Een deel van de renteopbrengst wordt eveneens toegevoegd.

Bestemmingsreserve egalisatie SGP
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven. Deze bestemmingsreserves dienen in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen SGP
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Toerekening zal geschieden o.b.v. de periode waarop zij betrekking hebben (lasten) of waarin zij gerealiseerd worden (baten).

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord in het jaar van realisatie.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	2.203.533	1.766.507
Netto investeringen boekjaar	-	437.026
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	2.203.533	**2.203.533**
Afschrijvingen tot boekjaar	145.477	68.669
Afschrijvingen lopend boekjaar	91.376	76.808
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	236.852	**145.477**
Boekwaarde per 31 december	**1.966.680**	**2.058.056**

Investeringen betreffen vervanging van beschoeiingen en vervanging bruggen.

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	365.268	365.268
Netto investeringen boekjaar	-	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	365.268	**365.268**
Afschrijvingen tot boekjaar	250.727	227.828
Afschrijvingen lopend boekjaar	16.087	22.900
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	266.814	**250.727**
Boekwaarde per 31 december	**98.454**	**114.541**

In BIJLAGE II is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Financiële vaste activa	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Effecten	**32.689**	**2.500.500**
Specificatie:		
ING Groep Perpetual II	-	2.148.800
ING Groep Perpetual III	-	309.900
Campina obligaties / ledencertificaten	32.689	41.800
Hypothecaire leningen	**462.136**	**479.425**
Specificatie:		
De Ettingen BV	89.482	96.580
Koningshoeve BV	344.447	353.968
St. Agrarische bedrijven	28.207	28.877

Effecten				
omschrijving	*rente %*	*vervaldatum*	*2022*	*2021*
ING Groep Perpetual II	Variabel	Perpetual	-	2.148.800
ING Groep Perpetual III	Variabel	Perpetual	-	309.900
Campina obligaties/ ledencertificaten	0,80	doorlopend	32.689	41.800
Totaal effecten			**32.689**	**2.500.500**
Hypothecaire leningen	*rente %*			
De Ettingen BV	4,00		89.482	96.580
Koningshoeve BV	4,00		344.447	353.968
St. Agrarische bedrijven	4,00		28.207	28.877
Totaal hypothecaire leningen			**462.136**	**479.425**
Nadere specificatie hypothecaire leningen				
omschrijving	*Looptijd*	*einddatum*	*2022*	*2021*
De Ettingen BV, Leningdeel I	30 jaar	1-1-2026	3.510	8.432
De Ettingen BV, Leningdeel II	30 jaar	1-1-2026	20.643	21.166
De Ettingen BV, Leningdeel V	30 jaar	1-1-2026	65.329	66.982
			89.482	**96.580**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
Koningshoeve BV, Leningdeel I	30 jaar	1-1-2029	11.213	14.676
Koningshoeve BV, Leningdeel II	30 jaar	1-1-2029	59.641	48.893
Koningshoeve BV, Leningdeel III	20 jaar	1-1-2020	-	-
Koningshoeve BV, Leningdeel V	30 jaar	1-1-2029	273.593	279.837
Koningshoeve BV, Leningdeel VII	10 jaar	5-1-2017	-	10.562
			344.447	**353.968**
omschrijving	*looptijd*	*einddatum*		
St. Agrarische bedrijven	30 jaar	1-1-2029	28.207	28.877
			28.207	**28.877**

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.055	40.008

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2022 bestaan uit kosten verzekeringspremie over 2023 voertuigen en aansprakelijkheidsverzekering bedrijven en voorschot termijnen gas en elektra.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	72.555	1.129
Specificatie:		
Project RWS verplaatsen steiger	13.584	707
Bijdrage wegen 2021 gemeente Velsen	72.122	70.000
Bijdrage LNV/SBB geboortebos	-	432
Subsidie Provincie NH herstel liniedijken	7.486	1.415
Tegemoetkoming Groene Boa 2022	39.341	-
Subsidie Provincie NH project Dijkland	22.149	-
BTW aangifte 4e kwartaal 2022	45.548	-
Energiecompensatie nov/dec 2022	10.260	-
Rente 4e kw 2022 Schatkist	50.377	-
Bijdrage Tennet	174.788	-
Totaal nog te ontvangen bedragen	**435.655**	**72.555**

Overige vorderingen	**365.420**	**292.180**
Debiteuren algemeen	351.682	288.537
CAMPINA leden reserve rekening	13.738	3.643
Specificatie:		
Friesland Campina	13.738	3.643
Totaal overige vorderingen	**13.738**	**3.643**

Overige vorderingen op Friesland Campina in verband met de melkleveringsovereenkomsten € 13.738.

Debiteuren algemeen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist SPW	14.999.567	13.049.023

Rijks schatkist
Drempelbedrag 01-01-2022 t/m 31-12-2022 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	46.597	12.809	72.461	19.528
Ruimte onder drempelbedrag	953.403	987.191	927.539	980.472
Overschrijding van het drempelbedrag				

Liquide middelen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
ING bank r/c	19.528	18.372
ING bank zakelijke spaarrekening	-	8.073
Kas	2.239	1.009
Totaal liquide middelen	***21.767***	***27.454***

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Reserves

Algemene reserve SPW	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	54.854	54.418
Bij: Saldo exploitatie	-	-
Bij: Dotatie rente	930	436
Af: saldo exploitatie	-	-
Saldo per 31 december	**55.784**	**54.854**

De toevoeging aan de Algemene reserve betreft een deel van de ontvangen rente over 2022.

Bestemmingsres. Beheer SPW	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	730.062	1.630.428
Bij: Dotatie rente	12.379	13.340
Bij: Saldo dotatie	14.955	214.182
Af: Saldo onttrekking projecten	-200.421	-547.290
Af: Onttrekking kapitaallasten	-	-104.129
Af: Saldo exploitatie	-156.230	-476.469
Saldo per 31 december	**400.745**	**730.062**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve beheer betreft een deel aan ontvangen rente over 2022, (12.379), dotatie van (14.955) conform begroting. Het saldo onttrekking bestaat uit: projectkosten UP/SPW Park en uitvoeren noodmaatregelen Noord-Akendam (200.421). Resterend een onttrekking exploitatieresultaat van (156.230).

Bestemmingsres. Investeringen SPW	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	816.519	1.178.103
Bij: Dotatie rente	13.845	9.442
Bij: Saldo toevoeging	64.577	37.046
Af: Saldo onttrekking	-276.716	-408.072
Saldo per 31 december	**618.226**	**816.519**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve beheer betreft een deel aan ontvangen rente over 2022, (13.845). Het saldo toevoeging bestaat uit: reserveringsvergoeding Noord-Akendam (64.577). Het saldo onttrekking bestaat uit: achterstallig groot onderhoud 2021 (133.135), verbeteren evenemententerrein Oosterbroek en Houtrak (5.079), uitvoerings- plan Spaarnwoude 2040 (24.638), en werving exploitant fort Benoorden Spaarndam (113.864).

Bestemmingsres. Tacitustunnel	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	9.905	15.905
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-9.905	-6.000
Saldo per 31 december	**-**	**9.905**

Een bedrag van (9.905) is onttrokken aan de reserve voor kosten beheer Tacitustunnel.

Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	2.069.337	1.687.762
Bij: Saldo toevoeging	-	437.026
Af: Saldo onttrekking	-83.834	-55.451
Saldo per 31 december	**1.985.504**	**2.069.337**

Het saldo onttrekking bestaat uit kapitaallasten (83.834).

Bestemmingsres. Algemene reserve SGP	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	3.310.172	3.122.697
Bij: Dotatie conform begroting	48.758	345.768
Bij: Dotatie rente	14.881	-
Bij: Saldo exploitatie	66.535	-
Af: Bijdrage Groene Weelde	-	-53.365
Af: Bijdrage Tuinen van West	-2.990	-432
Af: Onttrekking uitvoeringsprogramma SPW / SGP	-10.608	-35.227
Af: Bijdrage Vaste stroomaansluiting Mysteryland	-43.197	-
Af: Saldo exploitatie	-	-69.269
Saldo per 31 december	**3.383.550**	**3.310.172**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie conform begroting (48.758) en rente 2022 (14.881). Onttrekking van (2.990) erfpacht tuinen van West. Het saldo onttrekking (43.197) betreft bijdrage vaste stroomaansluiting Mysteryland en uitvoeringsplan Spaarnwoude / SGP 2040 (10.608). Resterend dotatie exploitatieresultaat (66.635).

Best. Reserve verv. Investeringen SGP	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	2.198.483	2.160.633
Bij: Saldo toevoeging	327.521	38.297
Bij: Verkoop grond Hofstede	57.181	-
Bij: Dotatie rente	9.884	-
Af: Bijdrage Groene Weelde	-18.139	-
Af: Onttrekking uitvoeringsprogramma SGP	-41.081	-
Af: MTB route	-105.069	-
Af: Saldo onttrekking	-181	-447
Saldo per 31 december	**2.428.599**	**2.198.483**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie conform begroting (327.521), rente 2022 (9.884) en eenmalige inkomsten verkoop grond Hofstede (57.181). Het saldo onttrekking betreft ontvangstgebied Groene Weelde pannenkoeken Paviljoen (41.081), uitvoeringsplan Spaarnwoude / SGP 2040 (18.139), begeleiden MTB-route Boseilanden & Groene Weelde (105.069) en verbeteren evenemententerrein Groene Weelde (181).

Bestemmingsreserve SMG	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	4.763.366	5.170.242
Bij: Dotatie rente	21.414	-
Bij: Dotatie conform begroting	73.561	30.802
Af: Saldo exploitatie	-291.432	-437.678
Saldo per 31 december	**4.566.910**	**4.763.366**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie conform begroting (73.561) en rente 2022 (21.414). Resterend onttrekking exploitatieresultaat van (291.432).

Best.reserve SMG beh. Monument MH17	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	728.191	754.132
Bij: Dotatie rente	3.274	-
Af: Saldo exploitatie	-58.658	-25.942
Saldo per 31 december	**672.807**	**728.191**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2022 (3.274). De onttrekking aan de reserve betreft kosten beheer van het Nationaal Monument MH17 (58.658).

Bestemmingsreserve SMG Investering	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	414.582	414.582
Bij: Dotatie rente	1.864	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**416.445**	**414.582**

De toevoeging aan de bestemmingsreserve betreft een dotatie rente 2022 (1.864)

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud SPW	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	208.878	6.048
Bij: Saldo toevoeging	1.680.880	1.397.983
Af: Saldo onttrekking	-1.520.596	-1.195.153
Saldo per 31 december	**369.163**	**208.878**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SGP	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	405.527	266.491
Bij: Saldo toevoeging	182.448	181.000
Af: Saldo onttrekking	-305.762	-41.963
Saldo per 31 december	**282.214**	**405.527**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Voorziening groot onderhoud SMG	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	353.456	283.146
Bij: Saldo toevoeging	83.730	81.930
Af: Saldo onttrekking	-191	-11.620
Saldo per 31 december	**436.994**	**353.456**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	31-12-2022	31-12-2021
Overige schulden	**1.131.776**	**768.750**
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.	**1.131.776**	**768.750**

Specificatie

Crediteuren	31-12-2022	31-12-2021
Stichting Agrarische Bedrijven		85.816
Recreatie Noord-Holland NV	350.156	391.478
Arcadis		8.470
Agodo		9.105
Spaarne werkt	1.578	32.185
IJmond Groen	31.675	34.816
PWN jaarafrekeningen		-10.098
De Bie Wegenbouw	46.464	-
Peter Heeremans Hoveniers	19.782	-
Verhart Groen	45.150	24.787
B&D Natuuradvies	14.441	-
RvR Hoofddorp	520	24.762
Van der Bijl & Heierman BV	4.574	-
MBC de Noordbikers	50.000	-
ETL Assurance & Overheidsaccountants	6.050	-
Belastingdienst BTW 4e kwartaal 2021	-	33.333
Overige crediteuren	37.168	47.125
Totaal crediteuren	**607.559**	**681.778**

Nog te betalen bedragen	31-12-2022	31-12-2021
Kosten beheer en bediening fietsbrug Zwanenburg	85.000	85.000
Notariskosten grondruil park Vijfhuizen	-	4.763
Bijdrage bestuursbureau	158.272	-
Kosten dagelijks/groot onderhoud	205.822	-2.791
Advieskosten	15.461	-
Taxatie herbouwwaarde gebouwen	11.616	-
Stelpost belastingen	35.000	-

Kosten UP SPW Park	13.045	-
Totaal nog te betalen bedragen	**524.216**	**86.972**

Overlopende passiva	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	**16.290**	**46.219**

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Huren / pachten	3.936	10.827
Schadeherstel beplantingen	118.020	79.875
Awakenings investeringsbijdrage	160.000	120.000
Mysteryland investeringsbijdrage	40.000	-
DDL investeringsbijdrage	20.000	-
Nationaal restauratiefonds molen de Veer	2.128	-
Vliegende Vrienden nader te bepalen object	4.372	10.000
Voorschotten nutsvoorzieningen	8.073	8.004
Reservering Nieuw Akendam	-	64.577
Gebiedsfonds Spaarnwoude	366.180	477.180
Gemeente Velsen OER IJ Romeinen	7.500	-
Borg	12.270	21.120
Bijdrage Plesmanhoek	70.000	-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**812.480**	**791.583**

	31-12-2022	**31-12-2021**
Provincie - Investeringssubsidies	**17.847**	**37.819**
Specificatie: Subsidie veerpont de Opstapper	17.847	37.819
Totaal Provincie - Investeringssubsidies	**17.847**	**37.819**

	31-12-2022	31-12-2021
Derden - Investeringsbijdrage	**794.088**	**926.038**
specificatie		
Bijdrage de groene F200	244.544	255.973
Bijdrage aanleg stroomvoorziening	-	94.448
Bijdrage aanleveren grond	25.030	25.030
Verbetering Plesmanhoek	3.765	8.140
Uitkering gewasschade Gasunie	43.703	43.703
Bijdrage Amsterdam baggeren Kluur	60.000	60.000
Bijdrage Gem. Haarlemmermeer	266.143	266.143
Bijdrage Tennet	-	171.797
Bijdrage gem. Haarlem Opstapper	55.000	-
Bijdrage gem. Haarlem Zonneweiden	881	803
Geboortebos SGP	95.022	
Totaal Derden-investeringsbijdrage	**794.088**	**926.038**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

De Stichting Mainport en Groen (SMG) heeft zich vanaf 1996 bezig gehouden met de uitvoering van het Convenant Mainport Schiphol en Groen. Daarbij heeft de stichting gronden laten verwerven en inrichten. In het Convenant is bepaald dat de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk zijn voor het beheer van de ingerichte terreinen. Deze partijen hebben de uitvoering van het operationeel beheer toegewezen aan het Recreatieschap Spaarnwoude, conform het bij het Convenant behorende uitvoeringsplan. De beschikbaar gestelde afkoopsom bedraagt € 7.266.000,-. De afkoop is berekend over een periode van 25 jaar. Overeenkomstig de gemaakte afspraken staan zowel de provincie Noord-Holland als de

gemeente Haarlemmermeer op de langere termijn elk voor 50% garant voor de voortzetting van het beheer van de gebieden.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
0.1	Bestuur	229.312	126.608	102.704
0.4	Overhead	881.782	905.846	-24.064
0.5	Treasury	5.605	1.340	4.265
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	731.560	464.795	266.765
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	651.367	688.527	-37.159
2.1	Verkeer en vervoer	1.840.114	1.913.377	-73.263
3.1	Economische ontwikkeling	337.227	399.335	-62.108
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	586.431	529.473	56.958
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.035	6.066	-1.031
3.4	Economische promotie	239.505	247.511	-8.006
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	184.497	165.574	18.923
5.5	Cultureel erfgoed	211.815	125.700	86.115
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	5.629.869	6.620.898	-991.029
	Totaal lasten	**11.534.118**	**12.195.050**	**-660.932**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	78.472	21.000	57.472
0.8	Overige baten en lasten	5.348.773	5.358.202	-9.429
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	1.298.461	1.683.025	-384.564
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	39.341	-	39.341
2.1	Verkeer en vervoer	89.661	330.363	-240.702
3.1	Economische ontwikkeling	58.287	16.421	41.866
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.540.376	2.328.214	212.162
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.190.971	1.144.000	46.971
5.5	Cultureel erfgoed	77.175	27.975	49.200
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	812.600	1.285.850	-473.250
	Totaal baten	**11.534.118**	**12.195.050**	**-660.932**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
	Totaal baten	11.534.118	12.195.050	-660.932
	Totaal lasten	11.534.118	12.195.050	-660.932
	Saldo	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
	bijdrage participant gemeente Amsterdam	998.783	998.783	-
	bijdrage participant gemeente Haarlem	719.554	719.554	-
	bijdrage participant gemeente Haarlemmermeer	551.368	551.368	-
	bijdrage participant provincie Noord Holland	2.797.710	2.797.710	-
	bijdrage participant gemeente Velsen	290.787	290.787	-
	overige exploitatieinkomsten	-	-	-
	overige verrekeningen	-9.429	-	-9.429
	Totaal	**5.348.773**	**5.358.202**	**-9.429**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	1.725.648	2.308.239	-582.591
Pachten	2.839	2.155	684
Ingeleend personeel	4.026.350	4.271.313	-244.963
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	4.814.143	5.519.551	-705.408
Rente	5.605	1.340	4.265
Mutatie voorzieningen	120.509	-485.681	606.190
Afschrijvingen	107.462	113.338	-5.876
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**10.802.558**	**11.730.255**	**-927.697**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	1.893.971	1.794.830	99.141
Huren	398.920	407.440	-8.520
Leges en andere rechten	12.168	25.124	-12.956
Overige goederen en diensten	1.607.721	1.578.271	29.450
Subsidies	102.783	85.834	16.949
Inkomensoverdrachten	6.151.050	6.599.526	-448.476
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	78.472	21.000	57.472
Overige verrekeningen	-9.429	-	-9.429
Totaal baten	**10.235.657**	**10.512.025**	**-276.368**

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging2022	Verschil
Totaal lasten	10.802.558	11.730.255	-927.697
Totaal baten	10.235.657	10.512.025	-276.368
Saldo	**-566.901**	**-1.218.230**	**651.329**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2022

Provincie Noord-Holland	mevrouw I. Zaal (voorzitter)
Provincie Noord-Holland	de heer J.P. Hollebeek
Gemeente Velsen	De heer B. Diepstraten (vice-voorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer R. van Dantzig (vertegenwoordigt door de heer N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	de heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer mevrouw	M. Sedee-Schuitemaker

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is hieronder ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Aan het Algemeen en Dagelijks bestuur van
Recreatieschap Spaarnwoude
Postbus 2571
2022 RB HAARLEM

Haarlem,.....

Reg.nr. : 101821/215/473/1516
Betreft : Verslag van bevindingen bij de jaarrekening 2022

Geacht bestuur,

In het kader van onze algemene controleopdracht hebben wij de financiële administratie en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Spaarnwoude gecontroleerd. Wij hebben bij de jaarrekening 2022 van Recreatieschap Spaarnwoude zowel een goedkeurende verklaring inzake de getrouwheid, alsmede een goedkeurende verklaring over de rechtmatigheid afgegeven.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 van het recreatieschap sluit met een resultaat voor bestemming en reservemutaties van € 566.901 (nadelig). Het rekeningsaldo over 2022 is conform het vigerende beleid onttrokken aan de reserves. Ultimo december 2022 bedragen de reserves in totaal € 14.528.570.

Voorts zijn wij bij de afronding van de controle en oordeelsvorming er alvast vanuit gegaan dat uw bestuur de definitieve concept jaarrekening 2022 op de vergadering van .... conform vaststelt en tevens instemt met de voorgestelde resultaatbestemming.

Naar aanleiding van onze controle van de financiële administratie en de jaarrekening 2022 willen wij het volgende onder uw aandacht brengen.

1. Opdracht en controleaanpak

Onze opdracht
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2022 vallen. Tevens hebben wij onderzocht of uw jaarstukken 2022 voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en diverse bijlagen. Wij beoordeelden de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de programmaverantwoording en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden enkele inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

2. Controleverklaring 2022

De naar aanleiding van onze controle af te geven controleverklaring doen wij u als bijlage toekomen. U treft als bijlage bij deze brief de originele controleverklaring aan. De 'was getekend' controleverklaring kan worden gebruikt voor de openbaarmaking. De getekende controleverklaring is bestemd voor het archief. Wij gaan er mee akkoord dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt openbaar gemaakt, voor zover de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd door het Algemeen Bestuur van het recreatieschap wordt vastgesteld. Openbaarmaking is alleen toegestaan tezamen met de jaarrekening.

3. Bevindingen uit de interim controle

De accountantscontrole is in twee fasen uitgevoerd. De interim-controle heeft plaatsgevonden in de maand december 2022. Wij hebben tijdens de interim controle kennis genomen van het Intern controleplan 2022 ten behoeve van uw recreatieschap. De (verbijzonderde) interne controle (hierna: VIC) is voor het proces aanbestedingen uitgevoerd.

In 2022 heeft Recreatie Noord-Holland (RNH) als uitvoeringsorganisatie verdere stappen gezet ter verbetering van de interne beheersing, mede als voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording per 1 januari 2023. Onze adviezen en aanbevelingen van het voorgaand boekjaar zijn opgepakt: de aanbevelingen en adviezen zijn of uitgevoerd, dan wel in een afrondende fase.

3.1 Verwerken inkoopfacturen

Ter beoordeling van het proces inzake de verwerking van inkoopfacturen hebben wij op basis van een selectie deelwaarnemingen uitgevoerd. Hierbij hebben wij de procedures rondom de crediteurenadministratie en de betalingen beoordeeld. Wij plaatsen nog de volgende kanttekeningen rondom dit proces.

Budgetregister
Het budgetregister is aan het begin van het jaar 2023 door het MT vastgesteld. Vanaf 2023 zal elk half jaar de "rol geschiedenis" achteraf door de MT worden geaccordeerd. Hiermee wordt bereikt dat alle wijzigingen die worden doorgevoerd in de applicatie SpendCloud (factuurverwerking) gedurende het jaar worden vastgesteld door het MT. Op deze manier blijft geborgd in de organisatie dat het budgetregister up-to-date is en de budgethouders bevoegd zijn (rechtmatigheid) om inkoop facturen goed te keuren.

Mutaties stamgegevens en interne controle
Tijdens de interim-controle hebben wij mutatieoverzichten van de stamgegevens beoordeeld. Aan de hand van deze overzichten hebben wij vastgesteld dat het 4-ogen beginsel voor de mutatie van stamgegevens adequaat is ingericht in Exact Synergy (dit geldt overigens vanaf de tweede helft van 2022).

Vaststellen van prestatie akkoord
In het MT-besluit van 18 oktober 2022 is afgesproken om bij inkoopfacturen groter dan € 1.000 zo veel mogelijk de bestelbon of opdrachtbrief en bij facturen groter dan € 5.000 een bewijs van levering of prestatie bij te voegen. Wij hebben tijdens interim-controle gezien dat bij circa 15% van de gecontroleerde inkoopfacturen een onderbouwing van de prestatielevering is toegevoegd. Dat is een toename ten opzichte van vorig jaar.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Wij adviseren om de huidige werkwijze om de prestatiebewijzen vast te leggen door te zetten. Ook bevelen wij aan om periodiek een inventarisatie van de werkwijze te maken, om na te gaan of deze maatregel wordt nageleefd (en in praktische zin ook werkt).

3.2 Betaalproces

We vinden het een positieve ontwikkeling dat er gewerkt wordt om het 4-ogen beginsel via het ING betaalproces te implementeren. Zoals wij hebben begrepen loopt de aanvraag bij de ING al langere tijd en is daarom de maatregel helaas nog niet kon doorgevoerd.

Wij hebben verder geconstateerd dat de transactielimieten in de ING betaalomgeving van de twee gemachtigde medewerkers met betalingsbevoegdheid qua omvang onbeperkt zijn.

Wij adviseren om op totaalniveau een transactielimiet bij de betaalmodule van ING in te laten stellen.

3.3 Aanbestedingen

De verbijzonderde interne controles op de aanbestedingen 2022 zijn uitgevoerd en over de bevindingen is aan de MT op 13 september 2022 gerapporteerd. Wij hebben kennis genomen van de bevindingen alsmede hebben wij de aanbestedingsdossiers van de VIC (her)beoordeeld. Uit de review op de VIC-werkzaamheden zijn geen afwijkingen naar voren gekomen.

3.4 Autorisaties in Exact

Review autorisaties Exact Globe en Synergy

Tijdens de interim controle hebben wij de vigerende autorisatiematrix Exact Globe en Exact Synergy beoordeeld. Wij merken op dat alle medewerkers met de 'controller-functie' ook administrator rechten hebben. Op basis van de autorisatiematrix betekent dit dat die medewerkers rechten hebben om alles te wijzigen. Verder zien we verschillen in de opbouw van rechten van deze controller functie, soms bevat de functie zelfs drie verschillende rollen.

Bij de autorisatiematrix van Exact Synergy is de 'controller-functie' in lijn met Exact Globe, dezelfde functie blijkt soms meerdere rollen te bevatten. Verder hebben wij gezien dat er naast de financiële medewerkers aan een algemene account een rol toegekend is voor 'validatie wijziging bankrekeningnummer crediteuren' (wijziging stamgegevens).

Verbetertraject

In 2021 is een verbetertraject gestart op het gebied van de IT-autorisatie. Er is een autorisatiematrix voor Exact Globe gemaakt ter aanvulling op de 'rechten en rollen' exports uit Exact Globe. In 2022 zijn de autorisatiematrixen van de primaire systemen Exact Globe, Synergy en Spend Cloud verder uitgewerkt. Naar wij hebben begrepen is er in 2022 ook een pilot gedraaid tot het opschonen van de rollen en rechten. De pilot is nog niet afgerond en de resultaten uit de pilot zijn nog niet doorgevoerd in de Exact administraties. Naar verwachting wordt dit verder opgepakt in 2023.

Wij adviseren om de resultaten uit de pilot door te voeren in de Exact administraties en de rechten en rollen van medewerkers te beperken tot hetgeen wat ze uit hoofde van hun functie nodig hebben.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

4. Jaarrekeningcontrole 2022

De eindejaarscontrole is conform de gemaakte afspraken in februari 2023 uitgevoerd. Wij hebben gesprekken gevoerd met de financieel manager en de administrateur over verschillende onderwerpen in relatie tot de begroting en de jaarrekening. Conform de planning is de eindejaarscontrole op tijd afgerond, waarmee ook het bestuurlijk proces van de jaarrekening 2022 binnen de door het bestuur gestelde termijnen kan worden gerealiseerd.

4.1 Jaarrekening en jaarverslaggeving 2022

De jaarrekening 2022 voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften (BBV). Conform de controlevoorschriften (BADO) en verslaggevingsvoorschriften (BBV) zijn wij nagegaan of het jaarverslag tenminste de (minimale) wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van het jaarverslag geen tegenstrijdigheden bevat met de jaarrekening. Op basis van ons onderzoek hebben wij vastgesteld dat het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening.

4.2 Financiële administratie

Vast onderdeel van onze controle is de beoordeling van de kwaliteit van de financiële administratie met betrekking tot tussenrekeningen en overlopende activa en passiva (transitoria). Ten aanzien van tussenrekeningen (balans) hebben wij vastgesteld dat er geen materiële achterstanden zijn in de financiële administratie. Tevens blijkt uit de aan ons overgelegde documenten en bescheiden dat de afloop van bedragen op tussenrekeningen en (overige) overlopende activa en passiva intern voldoende worden bewaakt.

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dienen afwijkingen in de jaarrekening t.o.v. begroting (na wijziging) transparant te worden toegelicht.

Wij constateren dat op programma 4 Bestuur en ondersteuning en de algemene dekkingsmiddelen een overschrijding heeft plaatsgevonden op de lasten van € 102.704, en € 4.265.
De overschrijding op programma 4 houdt onder andere verband met hogere lasten voor de bestuursopdracht met betrekking tot het bestuursbureau en advieskosten WOB/WOO verzoeken die niet waren begroot.
In de Najaarsrapportage 2022 is uw bestuur geïnformeerd over de te verwachten kostenoverschrijdingen. Bij programma 4 zijn de werkelijke uitgaven iets hoger uitgevallen dan gerapporteerd in de Najaarsrapportage. Een en ander is nader toegelicht bij de betreffende programma's in het jaarverslag. De overschrijdingen tellen overigens niet mee voor het oordeel rechtmatigheid (d.w.z. de overschrijdingen zijn niet verwijtbaar).

5. Financiële positie en reserves

Het eigen vermogen van het Recreatieschap Spaarnwoude bedraagt ultimo 2022, inclusief verwerking van het resultaat over 2022 € 14.528.570.

In de onderstaande tabel is de financiële positie per 31 december 2022 nader gespecificeerd.

(In €)	2022	2021	Toe-/afname
Algemene reserve SPW	55.784	54.854	930
Bestemmingsreserve beheer SPW	400.745	730.062	-329.317
Bestemmingsreserve investeringen SPW	618.226	816.519	-198.293
Bestemmingsreserve beheer CRM tunnel SPW	-	9.905	-9.905
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.985.504	2.069.337	-83.833
Algemene reserve SGP	3.383.550	3.310.172	73.378
Bestemmingsreserve vervangingsinvesterin-gen SGP	2.428.599	2.198.483	230.116
Bestemmingsreserve SMG	4.566.910	4.763.366	-196.456
Bestemmingsreserve SMG beheer monument MH17	672.807	728.191	-55.384
Bestemmingsreserve SMG investering	416.445	414.582	1863
Totaal	14.528.570	15.095.472	-566.901

Tabel: reserves per 31-12-2022

6. Continuïteit dienstverlening RNH

De Provincie Noord-Holland is bezig met het verkennen van de mogelijkheden om aandelen in het kapitaal van RNH te vervreemden. In de paragraaf geïnventariseerde risico's in Bijlage IV bij de jaarrekening 2022 is een risico opgenomen met betrekking tot de continuïteit van de dienstverlening RNH. Kortheidshalve verwijzen wij u naar de desbetreffende paragraaf.

7. Definitieve invoering rechtmatigheidsverantwoording

Na diverse malen uitgesteld te zijn, is het dan eindelijk zover. Met de definitieve invoering van de rechtmatigheidsverantwoording legt het dagelijks bestuur zelf verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De Tweede Kamer heeft het voorstel hiertoe op 31 mei 2022 aangenomen. Het voorstel is door de Eerste Kamer op 27 september 2022 als hamerstuk afgedaan. Daarmee is de parlementaire behandeling van dit wetsvoorstel ten einde gekomen op 27 september 2022.

De rechtmatigheidsverantwoording zal voor de eerste keer gaan gelden voor het verslagjaar 2023, waarbij de vaststelling van de rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening zal plaatsvinden in het kalenderjaar 2024.

8. Financiële verordening en controle verordening

In het kader van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording zijn door het Algemeen bestuur de nieuwe Financiële verordening en Controleverordening vastgesteld op 9 december 2022.

9. Verkenning vereenvoudiging begrotingsstructuur en uitvoeringsprogramma

Recreatieschap Spaarnwoude heeft drie deelbegrotingen onder een gemeenschappelijke regeling. Het bestuur heeft het besluit genomen om verkenning te laten doen naar de vereenvoudiging van de begrotingsstructuur. Het bestuur heeft besloten dat een duidelijkere begrotingsstructuur een voorwaarde is voor verdere investeringen. Dit houdt in dat aan het uitvoeringsprogramma inclusief de grotere projecten worden hierdoor een lagere prioriteit gegeven. Eind 2022 is hiervoor een externe partij ingeschakeld. Het bestuur zal daarna een besluit nemen over het wel of niet samenvoegen van de drie deelbegrotingen.
Als gevolg van dit besluit maar ook van de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen zal het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk zijn.

10. Wet open overheid (Woo)

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat het bestuur in de jaarlijkse begroting aandacht besteed aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doet van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarrekening 2022.

Eind 2022 heeft een extern bureau het Woo proces geëvalueerd en adviezen uitgebracht. Aan de adviezen wordt in 2023 verder vervolg gegeven. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld.

11. Fraude

Wij hebben zowel binnen het controleteam ('pre-auditgesprek') als met de medewerkers van RNH overleg gevoerd waarbij nadruk is gelegd op eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen hiertegen.

Van het bestuur hebben wij bij de afronding van onze controle een bevestiging bij de jaarrekening 2022 ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd. Daarnaast hebben wij bij de eindejaarscontrole zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd op de werking van interne beheersingsmaatregelen, memoriaalboekingen, schattingen en is gelet op significante en/of ongebruikelijke transacties in de financiële administratie.

Ook hebben wij de betalingsorganisatie beoordeeld rondom het doen van betalingen met behulp van elektronisch bankieren en kennisgenomen van memoriaalboekingen (eindejaars). Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Wij vertrouwen erop u met het vorenstaande van dienst te zijn geweest. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2023.

Voorzitter,
Mevrouw I Zaal

Bijlagen

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2022

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage IV Risicoanalyse 2022

Bijlage V WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2022

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Stand per 31-12-2022
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	2.172.597	-	-	107.462	2.065.135
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**2.172.597**	**-**	**-**	**107.462**	**2.065.135**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve SPW	54.854	930	-	-	55.784
2	Bestemmingreserve beheer SPW	730.062	27.334	-356.651	-	400.745
3	Bestemmingsreserve investeringen SPW	816.519	78.423	-276.716	-	618.226
4	Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	9.905	-	-9.905	-	-
5	Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.069.337	-	-83.834	-	1.985.504
6	Algemene reserve SGP	3.310.172	130.174	-56.795	-	3.383.550
7	Best.reserve verv.investeringen SGP	2.198.483	394.586	-164.470	-	2.428.599
8	Bestemmingsreserve SMG	4.763.366	94.976	-291.432	-	4.566.910
9	Best. reserve SMG beh. monument MH17	728.191	3.274	-58.658	-	672.807
10	Bestemmingsreserve SMG investering	414.582	1.864	-	-	416.445
	Totaal reserves	**15.095.472**	**731.560**	**-1.298.461**	**-**	**14.528.570**
11	Voorziening groot onderhoud SPW	208.878	1.680.880	-1.520.596	-	369.163
12	Voorziening groot onderhoud SGP	405.527	182.448	-305.762	-	282.214
13	Voorziening groot onderhoud SMG	353.456	83.730	-191	-	436.994
14	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	**16.063.333**	**2.678.618**	**-3.125.010**	**-**	**15.616.941**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**13.890.736**	**2.678.618**	**-3.125.010**	**-107.462**	**13.551.806**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022		Stand per 31-12-2022
11**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SPW**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	4.140	786.880	-785.316		5.704
	Categorie civiele kunstwerken	7.453	275.000	-279.150		3.303
		11.593	**1.061.880**	**-1.064.467**		**9.006**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	69.160	132.000	-155.237		45.923
	Categorie water, oevers en stranden	29.388	310.000	-132.407		206.981
	Categorie terreinmeubilair	86.499	77.000	-75.864		87.634
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	12.239	100.000	-92.620		19.619
		197.285	**619.000**	**-456.129**		**360.156**
	Totaal	**208.878**	**1.680.880**	**-1.520.596**		**369.163**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022		Stand per 31-12-2022
12**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SGP**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	143.331	43.546	-93.023		93.854
	Categorie civiele kunstwerken	54.384	103.723	-155.157		2.950
		197.715	**147.269**	**-248.180**		**96.803**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	121.358	-	-57.417		63.941
	Categorie water, oevers en stranden	31.412	6.955	-164		38.203

	Categorie terreinmeubilair	52.235	28.224	-		80.459
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	2.808	-	-		2.808
		207.813	**35.179**	**-57.581**		**185.410**
	Totaal	**405.527**	**182.448**	**-305.762**		**282.214**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022		Stand per 31-12-2022
13**	**Specificatie voorziening groot onderhoud SMG**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	159.364	37.530	-		196.894
	Categorie civiele kunstwerken	55.644	11.600	-		67.244
		215.008	**49.130**	**-**		**264.138**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	71.445	14.000	-137		85.308
	Categorie water, oevers en stranden	9.349	1.600	-		10.949
	Categorie terreinmeubilair	57.654	19.000	-55		76.600
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	-	-	-		-
	Categorie gebouwen	-	-	-		-
		138.448	**34.600**	**-191**		**172.857**
	Totaal	**353.456**	**83.730**	**-191**		**436.994**

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2021	Investering	Desinvestering	Geactiv. t/m 2022	Termijn	Boekwaarde 1-1-2022	Afschr. t/m 2021	Afschr. 2022	Afschr. desinv. 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Restwaarde
Investeringen maatschappelijk nut												
Civiele Kunstwerken												
Bruggen 157/158/162/604	2018	974.003	-	-	974.003	30	880.019	-93.984	32.593	-	847.426	-
Bruggen 154	2019	218.338	-	-	218.338	30	203.782	-14.556	7.278	-	196.504	-
Civiele kunstwerken	2020	467.378	-	-	467.378	30	451.799	-15.579	15.579	-	436.220	-
Civiele kunstwerken	2021	437.026		-	437.026	30	437.026	-	14.568	-	422.458	-
		2.096.745	**-**	**-**	**2.096.745**		**1.972.626**	**-124.119**	**70.018**	**-**	**1.902.608**	**-**
Terreinmeubilair												
Divers terreinmeubilair	2020	106.788	-	-	106.788	5	85.430	-21.358	21.358	-	64.073	-
		106.788	**-**	**-**	**106.788**		**85.430**	**-21.358**	**21.358**	**-**	**64.073**	**-**
Investeringen economisch nut												
Vervoermiddelen												
Mercedes 44-VTJ-6	2008	29.176	-	-	29.176	5	7.000	-22.176	-	-	7.000	7.000
Fiat Qubo	2012	15.852			15.852	5	-	-15.852	-		-	-
Iveco Daily	2015	51.068			51.068	5	-	-51.068	-		-	-
Mitsubishi Outlander	2017	37.161	-		37.161	5	619	-36.542	619		-	-
		133.257	**-**	**-**	**133.257**		**7.619**	**-125.638**	**619**	**-**	**7.000**	**7.000**
Vaartuigen												
Pont De Opstapper	2009	128.392		-	128.392	15	17.118	-111.273	8.559	-	8.559	-
		128.392	**-**	**-**	**128.392**		**17.118**	**-111.273**	**8.559**	**-**	**8.559**	**-**
Diverse voorzieningen												
Zonne-Panelen	2019	103.619	-	-	103.619	15	89.804	-13.816	6.908	-	82.896	-
		103.619	**-**	**-**	**103.619**		**89.804**	**-13.816**	**6.908**	**-**	**82.896**	**-**
Totaal		**2.568.801**	**-**	**-**	**2.568.801**		**2.172.597**	**-396.204**	**107.462**	**-**	**2.065.135**	**7.000**

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen na de balansdatum voorgedaan.

Bijlage IV Risicoanalyse 2022

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-analyse

De afgelopen twee jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de pandemie.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix. Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2023 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd.

1. Terugbetalen subsidies
2. Inkoop en aanbestedingsrisico
3. Vervuilde grond/ bodemsanering
4. Verandering regelgeving (zwemwaterkwaliteit)
5. Calamiteiten zwemwater
6. Verminderde inkomsten /Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
7. Opruimen dumpingen synthetisch drugsafval, vandalisme en brandstichting
8. Eindwaardevergoeding opstallen
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, PBL en UNESCO)
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting
11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie
12. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken

De verdere uitwerking van deze risico's staan hieronder. Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail uitgewerkt.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1,5	8	
2 = 10 – 40 %	4, 7, 12	2, 10	3
3 = > 40 %	11		6, 9

6: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het schap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting, maar ook hoge lasten door effecten van het weer, zoals langdurige perioden van droogte en toenemende verzilting. Er zijn tal van externe factoren te benoemen die uiteindelijk kunnen leiden tot lagere inkomsten voor het recreatieschap (prijsstijgingen, personeelstekorten, niet verleende vergunning, slechtere dienstverlening etc.)

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Verminderde inkomsten en hogere lasten door externe factoren.</td><td>Oorzaak:
Externe omstandigheden zoals pandemie, prijsstijgingen, personeelstekorten, faillissement contractant, niet verleende vergunning etc. en
Hogere lasten door inflatie of effecten van de klimaatverandering op ruimtelijke condities.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40%</td><td>Gevolg(cijfer): 3
> € 300.000</td><td>Gevolg/impact:
Het schap mist cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden komen;
Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker.
Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
Gemis DNA (diversiteit) Spaarnwoude
Hogere lasten voor inrichting, beheer en veiligheid van het gebied (hogere zeespiegel, hevige neerslag, langdurige droogte, verzilting, hoge temperaturen, aanvoer zoetwater.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen
Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen
Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen
Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten
Onderzoek naar effecten klimaatverandering</td></tr>
</table>

9: Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied

Dit risico omvat het scenario dat recreatieve ontwikkelingen in het landelijk gebied ernstige vertraging oplopen, weerstand of geheel niet mogelijk zijn vanwege beschermingsregimes als NNN, BPL en UNESCO. Recreatieve ruimte is schaars en ligt vaak in NNN of BPL gebied. Ontwikkelingen geven een positieve impuls aan het gebied en vergroten de aantrekkelijkheid. Gezien de grote opgaven in het gebied (woningbouwopgave, spreidingsopgave) een gewenste ontwikkeling, maar zonder goede kaders een vertragend en frustrerend proces, wat risico's meebrengt dat initiatiefnemers afhaken of voor langdurige processen staan met hoge kosten.

Risico/kans: Weinig mogelijkheden om recreatieve functie in landelijke gebied op te waarderen of uit te breiden door beschermings-regimes.		**Oorzaak:** Gebrek aan integrale blik op beleid Gebrek aan samenwerking overheden
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	**Gevolg/impact:** ▪ Langdurige processen met hoge kosten ▪ Weinig zekerheid voor initiatiefnemer, kans dat initiatiefnemer afhaakt. ▪ Gedateerde voorzieningen in recreatiegebied, waardoor bezoekers wegblijven
Beheersmaatregel: ▪ Heldere spelregels en kaders voor recreatieve initiatieven landelijk gebied ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers ▪ Uitvoering geven aan het project Optimalisatie NNN i.s.m. PNH		

3. Vervuilde grond/ bodemsanering

Dit risico omvat het scenario dat de grond vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het schap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Vervuiling grond/ bodemsanering		**Oorzaak:** Contractant die vervuilt Vervuiling op eigen grond, bodem, water
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Hoge kosten opruimen ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.046.000. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Ten opzichte van vorig jaar is het benodigde weerstandsvermogen afgenomen.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. En gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Bijlage V WNT-verantwoording 2022

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Spaarnwoude van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €1.800 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2022

Naam	Functie
Provincie Noord-Holland	Mevrouw I. Zaal (voorzitter)
Provincie Noord-Holland	De heer J.P. Hollebeek
Gemeente Velsen	De heer B. Diepstraten (vicevoorzitter)
Gemeente Amsterdam	De heer R. van Dantzigt (vertegenwoordigt door dhr. N. Türkkol)
Gemeente Haarlem	De heer R. Berkhout
Gemeente Haarlemmermeer	Mevrouw M. Sedee-Schuitemaker

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2022

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Recreatieschap Spaarnwoude

Begrotingswijziging **2023**

Spaarnwoude Park

Versie DB 13 april 2023

Samenvatting

Recreatieschap Spaarnwoude heeft op basis van de vastgestelde programmabegroting 2023 en de kadernota 2024 de begrotingswijziging voor 2023 opgesteld.

Inleiding

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio.

De gemeenten Haarlem, Amsterdam, Velsen en Haarlemmermeer participeren samen met de provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van Recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdrage een deel van het jaarlijkse exploitatietekort, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen. Het recreatieschap kent drie deelbegrotingen met elk eigen reserves en financieringsstroom. De begroting is geconsolideerd weergegeven en doet waar relevant uitspraken over de situatie per deelgebied. De drie deelbegrotingen zijn:

- SPW, ook wel ‘Spaarnwoude-oud’. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200
- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren ’90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West en Groene Weelde
- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek, Boseilanden en park Zwaanshoek.

Kerngegevens:

- 6.097 hectare werkgebied, waarvan:
- 2.477 hectare beheergebied met 227 hectare water
- 6.321.773 miljoen bezoeken in 2022

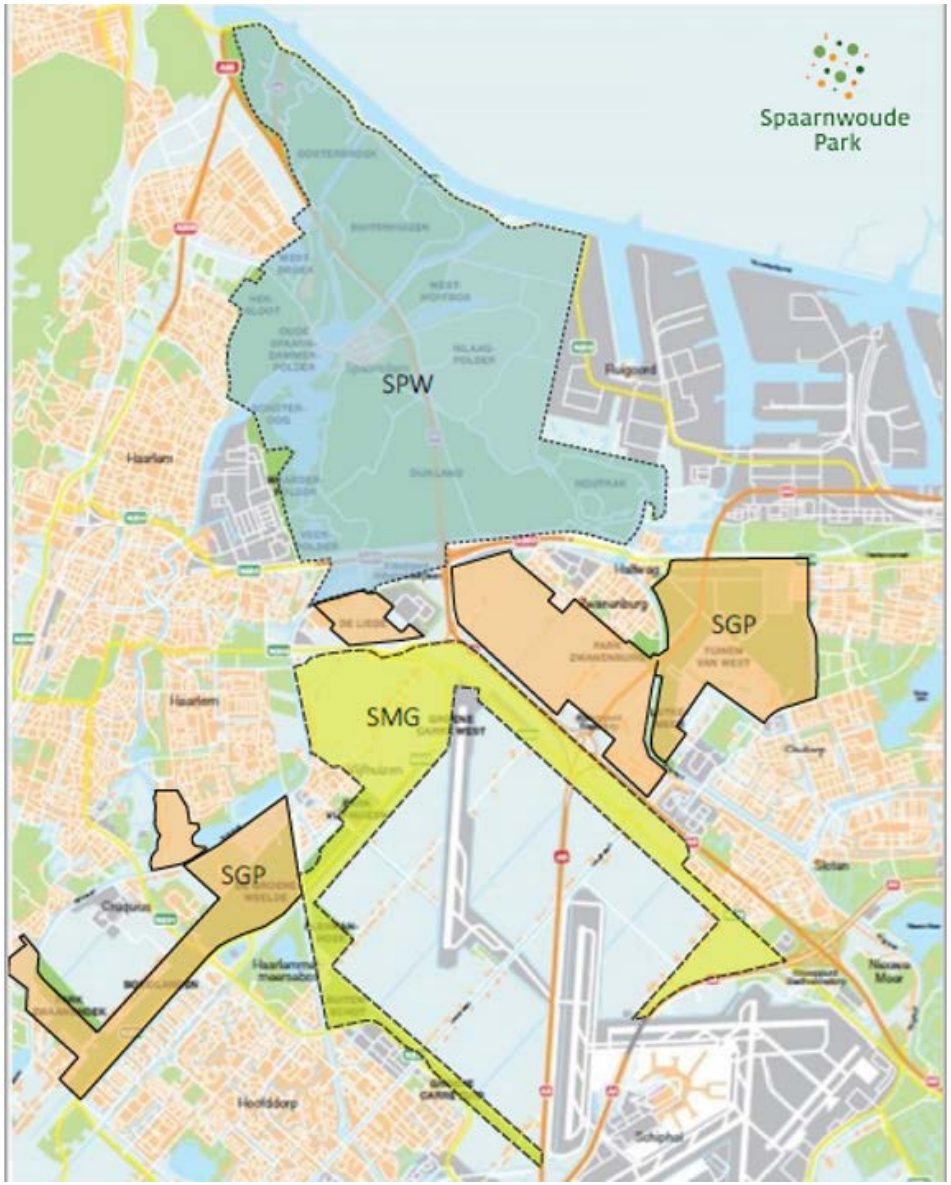

Hoofddoelstelling

Het doel van Spaarnwoude is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Ambities

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma

Visie

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden*:

Een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden
- Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met:
  - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant
  - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren
  - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn
- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed
- Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

Ontwikkelingen van invloed op de begroting

Het recreatieschap heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een integrale gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma, Spaarnwoude Park 2040: een landschapspark rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden. Hierin staan de ambities die de komende jaren worden uitgevoerd.

Spaarnwoude Park staat voor een keuze

Met het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 -2025 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners in de MRA, door spreiding van de regionale recreatiedruk, ontwikkeling bestemmingsmanagement, betere verbindingen en dat alles in gebalanceerde ontwikkeling met de natuur en het landschap. Met alle grote opgaven die op de regio afkomen, zoals de woningbouwopgave, klimaatopgave en de energietransitie wordt het belang van groen en recreatie steeds groter. De koers die gezet is met de visie Spaarnwoude park, waarbij het park als geheel aantrekkelijker gemaakt kan worden om regionale drukte op te vangen én geïnvesteerd kan worden in de balans met natuur, landschap en verhalen uit het verleden wordt voortgezet.

Ook in 2023 gaat het recreatieschap verder met de planvoorbereiding en (daar waar eerder besloten) planrealisatie van 14 projecten van het uitvoeringsprogramma. Voor 2023 is gekozen voor een flexibele verdeling van plankosten voor het continueren van minimale zichtbare stappen en om inzet te plegen naar gelang en behoefte om vaart en slagkracht te behouden en daar inzet te plegen waar de kansen zich voordoen. De inzet wordt gedekt uit de vrij aanwendbare reserves van Spaarnwoude. Voor de reserves van deelgebied Spaarnwoude betekent dit het verder verslechteren van het weerstandsvermogen. De sterke afname van de reserves van deelgebied Spaarnwoude van de afgelopen jaren heeft te maken met o.a. aanpak van achterstallig onderhoud, planvoorbereiding van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, de overgang naar de methodiek van afschrijven investeringen maatschappelijk nut (waardoor in 2018 bruggen vanwege de overgang naar de BBV-afschrijvingssystematiek geactiveerd moesten worden) en de effecten van de coronacrisis met minder inkomsten uit evenementen en huur/erfpacht. Dit betekent dat de reserves in deelgebied SPW geen ruimte bieden om afschrijvingslasten van investeringen uit te dekken. In deelgebied SGP en SMG wordt de algemene reserve benut voor realisatie van projecten in Spaarnwoude Park (Groene Weelde en Plesmanhoek).

Het bestuur heeft nog geen investeringsbeslissing genomen voor de realisatie van de volgende projecten van het uitvoeringsprogramma: Ontvangstgebieden Groene Weelde en Zorgvrij (buitenruimte), Plesmanhoek, Boerderij Lage Dijk en Fort Benoorden. Er is gekozen om het financieringsvraagstuk voor het uitvoeringsprogramma integraal op te pakken met andere financieringsvraagstukken die er liggen, zoals de verkenning naar een integrale begroting en financiering van de voormalige RodS gebieden.

Verkenning samenvoeging begrotingen

Met deze verkenning wordt getracht om te komen tot een evenwichtig financieel beleid voor geheel Spaarnwoude en het bieden van een structurele oplossing voor het exploitatietekort in deelgebied SPW. Hoewel de financiële jaarstukken geconsolideerd gepresenteerd worden, is sprake van financiering en reserves via drie deelbegrotingen, namelijk SPW, SGP en SMG, waarbij de reserves van deelgebied SPW de afgelopen jaren fors zijn afgenomen. De basis voor deze verkenning ligt in de gezamenlijke verantwoordelijkheid, waardoor er ruimte ontstaat om een structurele financiering van de exploitatie en investeringen (voor o.a. planrealisatie Spaarnwoude Park) te bespreken.

Onderzoek klimaatverandering en effecten ruimtelijke condities 2100

Het beheer van het gebied dient duurzaam en toekomstbestendig te zijn. Daarom voert het recreatieschap een onderzoek uit naar de condities die op lange termijn de inrichting van het gebied gaan bepalen.
Zeker omdat nu met de visie Spaarnwoude Park ontwikkelingen en dus ruimtelijke aanpassingen voor de deur staan. Mogelijk kan Spaarnwoude Park zelf een oplossing bieden voor een groter regionaal vraagstuk. Het gaat om:

- Hogere zeespiegel
- Vaker perioden van hevige neerslag
- Vaker langdurige perioden van droogte
- Toenemende verzilting
- Gemiddeld hogere temperaturen
- Minder rekenen op het IJsselmeer en de Rijn voor de aanvoer van zoetwater

Indexatie

Vanwege forse inflatiepercentages is de huidige manier van werken voor o.a. de begrotingen onder de loep genomen. Tot op heden is het CPI-indexatiecijfer van november gebruikt voor de begrotingen. Voor 2023 hanteert het recreatieschap voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni 2022) i.p.v. CPI november 2021). Het indexatiecijfer voor 2023 komt uit op 8,2% i.p.v. 5,17% zoals gebruikt in de programmabegroting 2023.
Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor de inzet RNH van 2023 is 8,9%. De RNH tarieven zijn behandeld in de algemeen bestuursvergadering op 27 oktober 2022 en de nieuwe werkwijze voor indexering in het voorzittersoverleg van 30 maart 2023.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (8,9%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2 % voor 2023. Het voorstel van deze indexering wordt in de vergadering van het algemeen bestuur van 11 mei behandeld. In afwijking van dit voorstel heeft het dagelijks bestuur ermee ingestemd om ook de participantenbijdrage voor 2023 te indexeren met 8,2%.

Samenvattend

2023 wordt een bewogen jaar met ontwikkelingen in het kader van de visie Spaarnwoude Park. De nieuwe identiteit wordt stapsgewijs zichtbaar in het gebied. De omvang van het aantal projecten is afhankelijk van de keuzes die het nieuwe bestuur zal maken met betrekking tot de financiering. Daarbij komen veel opgaven op het gebied af, zoals klimaatontwikkelingen, groei van inwoners in de MRA (woningbouwopgaaf) en processen en ontwikkelingen uit de energietransitie/Novex. Dit maakt de groene recreatieve functie van Spaarnwoude Park steeds belangrijker.

Begrotingswijziging per programma

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	247.897	-	-247.897	683.523	361.057	-322.466	931.420	361.057	-570.363
2. Beheer en onderhoud	7.995.807	4.165.771	-3.830.036	947.110	356.519	-590.591	8.942.917	4.522.290	-4.420.627
3. Veiligheid en toezicht	724.123	-	-724.123	12.513	-	-12.513	736.636	-	-736.636
4. Bestuur en ondersteuning	1.085.834	-	-1.085.834	69.420	-	-69.420	1.155.254	-	-1.155.254
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.409	5.653.221	5.651.812	-	214.353	214.353	1.409	5.867.574	5.866.165
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Totaal voor bestemming	**10.055.070**	**9.818.992**	**-236.078**	**1.712.566**	**931.929**	**-780.637**	**11.767.636**	**10.750.921**	**-1.016.715**
Ad 5. Mutaties reserves	2.533.235	2.769.313	236.078	-19.127	761.510	780.637	2.514.108	3.530.823	1.016.715
Totaal na bestemming	**12.588.305**	**12.588.305**	**-**	**1.693.439**	**1.693.439**	**-**	**14.281.744**	**14.281.744**	**-**

Specificatie van de baten	**Begroting 2023**	**Wijziging 2023**	**Begroting na wijziging 2023**
Subsidies en projectbijdragen	41.805	651.370	693.175
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	4.141.966	118.206	4.260.172
Participantenbijdragen	5.635.221	162.353	5.797.574
Totaal baten voor bestemming	**9.818.992**	**931.929**	**10.750.921**

Toelichting

Saldo

Per saldo leiden de genoemde wijzigingen in baten en lasten bij de programma's tot een grotere onttrekking uit de bestemmingsreserve exploitatie. Oorspronkelijk was de onttrekking begroot op €- 236.078 en na de begrotingswijziging wordt dat € -1.016.715. Dit is een toename van € -780.637. Deze toename is het gevolg van:

- Wijzigingen in incidentele projecten, zoals uitvoeren van nieuwe projecten, bestuursbesluiten die zijn genomen na vaststelling van de programmabegroting en vertragingen in projecten, waardoor lasten en baten in latere jaren worden gemaakt. (betreft doorschuif terreinverbetering Oosterbroek (€ 93.900), incidentele lasten UVP SPW Park (€ 145.500) en incidentele lasten overig (1.105.574), min bijdragen uit subsidies voor incidentele lasten UVP €15.000) en incidentele lasten overig (€ 643.956), tezamen een hogere bijdrage van **€ 686.000**
- Hogere reguliere inzet RNH door herijking en indexatie (**€ 255.090**), de sterke inflatie met stijgingen van arbeid, materiaal en energie heeft ook effect op het schap, doordat de inzet RNH stijgt.
- Hogere kosten voor dagelijks onderhoud, door de sterke prijsstijgingen (inflatie) en herijking (**€ 22.100**)
- Hogere advieskosten en bedrijfskosten (€ 76.100 + € 20.700 + € 282) tezamen (**€ 97.082**)
- Hogere kosten bestuursbureau (**€ 64.215**) (zie punt 4 in de tabel pag. 17)
- Hogere kosten door aanvullende werkzaamheden routebureau (€ 34.200 + lagere baten € 7.590) tezamen **€ 41.790** voor toegevoegde projecten.
- Hogere opbrengsten uit erfpachten en huren, door de sterke prijsstijgingen (inflatie) brengt dit ook hogere opbrengsten met zich mee (**€ 66.200**)
- Lagere dotatie voorziening GO door vervanging van twee bruggen in Dijkland en Houtrak (**€ 105.100**).
- Hogere renteopbrengsten op schatkistrekening en obligaties (**€ 52.000**) (zie punt 3 in de tabel op pag. 17)
- Hogere participantenbijdrage **(€ 162.353)**

Inzet RNH

In de programmabegroting was € 4.097.902 opgenomen als totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging 2023 zijn de kosten voor inzet RNH € 4.659.067, een toename van € 561.165. Deze stijging bestaat uit reguliere inzet (€ 255.090), incidentele inzet (€ 240.976) en inzet voor GO (€ 65.099). De stijging komt door nadere bestuursbesluiten die aanvullend zijn op de vastgestelde programmabegroting, het doorschuiven van projecten en heeft deels te maken met de hoge inflatie en doorwerking daarvan in de cao afspraken. Voor de inzet RNH is voor 2023 gerekend met een tariefstijging van 8,9%. RNH heeft een loongevoelige begroting, waardoor de CAO stijgingen direct doorwerken in de uurtarieven. De stijging reguliere inzet RNH bedraagt€ 255.090, tariefstijging RNH € 132.800 en de herijking inzet op basis van het jaarplan € 122.290.

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen beschreven per programma.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 stijgen de lasten met € 683.523 (nadeel) en stijgen de baten met € 361.057 (voordeel), per saldo een wijziging van € -322.466. Het totale geraamde resultaat voor programma 1 wordt € 570.363 negatief (was € 247.897 negatief).
De toename wordt veroorzaakt door:

- genomen bestuursbesluit de verkenning duurzaam toekomstperspectief Dijkland (€ 52.000). Dit project bestaat uit twee fases, de eerste fase is een verkenning en de tweede fase een gebiedsplan.

- nieuwe projecten: herontwikkeling zandschuur en klimaatonderzoek (€ 34.500). Deze twee “kleine” projecten zijn geen uitwerking van eerdere besluiten, maar spelen in op de huidige ontwikkelingen:
  - In 2017 is besloten de Zandschuur aan EuroParcs (voorheen Droomparken) uit te geven. Tot op heden heeft EuroParcs daar geen invulling aangegeven. Het in ondererfpacht uitgeven van gebouwen met achterstallig onderhoud is een belangrijk punt uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park. Andere initiatiefnemers op de markt hebben ook interesse getoond. In 2023 wordt dit opgepakt om minder kosten te maken en meer inkomsten te genereren.
  - Het klimaatonderzoek: voor een toekomstbestendig beheer van het gebied ziet het recreatieschap de noodzaak om de condities die op lange termijn de inrichting van het gebied gaan bepalen te onderzoeken.

- Doorgeschoven budgetten uit meerjarige projecten (€ 235.000):
  - Groene F200 (budgetneutraal)
  - Realisatie geboortebos in Park Zwanenburg (budgetneutraal)
  - Ontvangstgebieden UVP (SnowWorld, Houtrak, GW*)
  - Gebiedsconcepten UVP (Borneohoeve, Lagedijk 5, Hotel The Green)
  - Vaste stroomaansluiting Mysteryland
  - Verplaatsen van veerpont de Opstapper
  - Landschapsplan 380 KV Tennet
  - Overdracht Noord-Akendam
  - Erfpacht Tuinen van West
  - MTB route Boseilanden

* betreft activatie van een bedrag van € 40.000 voor planvoorbereidingskosten van een totaal van € 124.950 wat niet was geactiveerd, maar in één keer ten laste van de algemene reserve van SGP is gebracht, besluitnr. 2021/42 AB 16 december 2021.

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 stijgen de lasten met € 947.110 (nadeel) en stijgen de baten met € 356.519 (voordeel): per saldo een toename van € 590.591. Het totale geraamde resultaat voor programma 2 wordt € -4.420.627 negatief (was € -3.830.036 negatief).
De toename wordt veroorzaakt door:

- Doorgeschoven budgetten uit projecten (€ 126.992), zoals het verplaatsen van de vissteiger bij Zijkanaal C en de terreinverbeteringen Houtrak en Oosterbroek. Deze projecten zijn vertraagd.
  - Bij de verplaatsing van de vissteiger was een langer proces nodig dan voorzien om te komen tot definitieve afspraken. (schuift budgetneutraal door)
  - Bij het project voor terreinverbetering Houtrak speelt de impact en nasleep van corona een rol, dit project wordt in samenwerking met evenementenorganisator Awakenings opgepakt. (schuift budgetneutraal door)
  - Bij het project terreinverbetering Oosterbroek wordt samen met evenementenorganisatoren benodigde investeringen gedaan in een nieuwe evenementenafslag.

- Minnelijke schikking beëindiging ondererfpachtcontract de Watergeus (€ 210.000, voorlopige toename totdat de locatie heruitgegeven wordt, dan vloeit dit bedrag (met een afwijking daarop mogelijk) weer terug naar de reserves)
- Hogere kosten dagelijks onderhoud, vanwege prijsstijgingen (inflatie) (beperkte toename € 22.100 door herverdeling werkzaamheden, zie tabel pag. 17)
- Hogere advieskosten vastgoed, door de extra fte worden meer dossiers opgepakt, de toename heeft betrekking op juridisch bijstand bij complexe dossiers (€ 78.045)
- Hogere inzet RNH, het betreft een herverdeling van het aantal reguliere uren en indexatie (inflatie) (€ 278.922)
- Lagere lasten dotatie GO, dit betreft vervanging van bruggen in Dijkland en Houtrak. (€ 105.100, reservering maatschappelijk nut en door herverdeling en indexatie)
- Hogere kosten door aanvullende werkzaamheden routebureau (€ 41.800), waaronder monitoring (€ 5.000), DMO's (€ 5.000) en verkenning actualisatie fietsknooppuntennetwerk (€ 20.000)
- Hogere opbrengsten uit vastgoed door indexatie (inflatie) (€ 66.200)

Programma 3 Toezicht en veiligheid

Bij programma 3 stijgen de lasten met € 12.513 (nadeel) tot €736.636. De hogere lasten worden veroorzaakt door hogere kosten voor reguliere inzet RNH door herverdeling en indexatie (€ 20.783), daartegenover zijn de bedrijfskosten gedaald (€ 8.270).

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 69.420 (nadeel). Het totaal geraamde resultaat voor programma 4 wordt € 1.155.254 negatief. De hogere lasten worden veroorzaakt door:

- hogere kosten voor het bestuursbureau (€ 64.215), dit betreft een administratieve correctie van BTW kosten, die bij de instelling van het bestuursbureau niet waren meegenomen.
- hogere advieskosten (€ 20.000); ditzit in de afhandeling van WOO verzoeken.
- Hogere kosten voor een verkenning naar een vereenvoudigde begrotingsstructuur (€ 35.000).
- Lagere reguliere inzet RNH door herverdeling en indexatie (€-53.055). In dit programma valt het nadelig effect van de inflatie weg door een gunstige herijking van reguliere inzet, wat resulteert in een lagere overhead.

Programma 5 Algemene en inrichting

Bij Programma 5 maken de hogere baten dat de totale wijziging per saldo € 214.353 bedraagt (hetgeen een voordeel is). Dit is gelegen in het feit dat er weer rentebaten ontvangen zullen gaan worden (€ 52.000) en de verhoging van de participantenbijdrage (€ 162.353).

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Prijzen zijn het afgelopen jaar enorm gestegen. Ook de gemeenschappelijke regelingen (GR) hebben hiermee te maken. In voorgaande jaren was de ontwikkeling van verschillende indices een stuk stabieler dan nu. Nu de prijzen flink zijn gestegen, moet de huidige manier van verwerken van indices in de kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting onder de loep worden genomen. In de begrotingswijziging zijn we uitgegaan van het gemiddelde indexcijfer (jan-juni) over 2022 in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (CPI november 2021). Met instemming van het DB is ervoor gekozen om ook de participantenbijdrage voor 2023 te indexeren volgens deze nieuwe methode (zie ook indexatie, pag. 5).

Participantenbijdragen geconsolideerd	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Participantenbijdragen	5.358.202	5.797.574

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	52,21%	2.797.710	3.027.122
Gemeente Amsterdam	18,64%	998.783	1.080.683
Gemeente Haarlem	13,43%	719.554	778.557
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	551.368	596.580
Gemeente Velsen	5,43%	290.787	314.632
Totaal	**100,00%**	**5.358.202**	**5.797.574**

Participantenbijdragen SPW	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Participantenbijdragen	3.826.150	4.139.894

Participant SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	53,10%	2.031.685	2.198.283
Gemeente Amsterdam	22,10%	845.579	914.916
Gemeente Haarlem	12,80%	489.747	529.906
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	168.352	182.157
Gemeente Velsen	7,60%	290.787	314.632
Totaal	**100,00%**	**3.826.150**	**4.139.894**

Participantenbijdragen SGP	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Participantenbijdragen	1.532.052	1.657.680

Participant SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	50,00%	766.025	828.839
Gemeente Amsterdam	10,00%	153.204	165.767
Gemeente Haarlem	15,00%	229.807	248.651
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	383.016	414.423
Totaal	**100,00%**	**1.532.052**	**1.657.680**

Gevolgen voor de reserves

Spaarnwoude kent vanuit de gemeenschappelijke regeling drie deelgebieden met elk eigen reserves en financieringsvorm: SPW, SGP en SMG. Deze programmabegroting is geconsolideerd, conform de eis van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Per saldo wordt € 780.637 meer aan de reserves onttrokken. Deze onttrekking heeft betrekking op de projecten van de genomen bestuursbesluiten. Het bestuur heeft besloten met het uitvoeringsprogramma minimale inspanningen te verrichten die grotendeels gefinancierd zijn uit de reserves.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Toevoeging algemene reserve	79.103	-66.103	13.000
Onttrekking algemene reserve	-1.905.050	-110.112	-2.015.162
Toevoeging bestemmingsreserve	2.454.132	46.976	2.501.108
Onttrekking bestemmingsreserve	-864.263	-651.398	-1.515.661
Totaal	**-236.078**	**-780.637**	**-1.016.715**

	Stand per 01-01-2023	Stand per 31-12-2023	Begroot verschil
Algemene reserve SPW	55.784	56.784	1.000
Bestemmingreserve beheer SPW	400.745	128.122	-272.623
Bestemmingsreserve investeringen SPW	618.226	172.854	-445.372
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.985.504	2.084.078	98.574
Algemene reserve SGP	3.383.550	1.380.388	-2.003.162
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.428.599	2.651.490	222.891
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	1.905.050	1.905.050
Bestemmingsreserve SMG	4.566.910	4.104.440	-462.470
Best. reserve SMG beh. monument MH17	672.807	622.471	-50.336
Bestemmingsreserve SMG investering	416.445	356.178	-60.267
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	-	50.000	50.000
Totaal reserves	**14.528.570**	**13.511.855**	**-1.016.715**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2023.

Voorzitter,
Mevrouw I. Zaal

Bijlagen 1 Financieel overzicht geconsolideerd

	2023	2023	2023
	mutatie Kadernota	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijz. 2023*
Stand volgens programmabegroting 2023 (resultaat voor bestemming)	**-236.078**	**-1.018.444**	**-236.078**
Autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering			
1. Herijking (indexatie) inzet RNH en overige baten/lasten	-242.400	-12.690	-255.090
2. Doorschuif terreinverbetering Oosterbroek	-95.180	1.280	-93.900
3. Advieskosten Juridisch/ fiscale ondersteuning	-68.000	-8.100	-76.100
4. Bestuursbureau	-64.215	-	-64.215
5. Wijziging dotatie voorziening GO	-95.400	200.500	105.100
6. Wijziging DO incl. indexatie	66.300	-88.400	-22.100
7. Aanvullende werkzaamheden Routebureau	-34.200	-	-34.200
8. Verhoging diverse kosten incl. indexatie	-	-20.700	-20.700
9. Verbetering en verduurzaamheid evenemententerreinen	-38.620	-	-38.620
10. Overig	-1.811	1.529	-282
Totaal autonome ontwikkelingen/ reguliere bedrijfsvoering	**-573.526**	**73.419**	**-500.107**
Nieuw beleid			
1. Incidentele lasten UP SPW Park	10.500	-156.000	-145.500
2. Incidentele lasten overig	-612.301	-493.273	-1.105.574
Totaal nieuw beleid	**-601.801**	**-649.273**	**-1.251.074**
Totaal wijzigingen in kadernota 2024	-1.175.327	-575.854	-1.751.181
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
1. Bijdrage/Subsidies incidentele lasten UP SPW park	-	15.000	15.000
2. Bijdrage/Subsidies incidentele lasten overig	372.626	271.330	643.956
3. Hogere rente inkomsten	-	52.000	52.000
4. Wijziging inkomsten vastgoed/evenementen	27.925	76.900	104.825
5. Aanvullende werkzaamheden routebureau	-7.590	-	-7.590
6. Participantenbijdrage (indexatie)	-	162.353	162.353
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**392.961**	**577.583**	**970.544**
Totale wijziging	**- 782.366**	**1.729**	**-780.637**
Stand volgens kadernota 2024 (resultaat VOOR bestemming)	**-1.018.444**	**-1.016.715**	**- 1.016.715**

Resultaatbestemming			
Dekking uit bestemmingsreserve egalisatie SPW	76.926	-175.500	-98.574
Dekking uit bestemmingsreserve egalisatie SGP	-1.905.050		-1.905.050
Dekking uit bestemmingsreserve egalisatie SMG	-50.000		-50.000
Stand volgens kadernota 2024 (inclusief dekking uit afschrijvingsreserve)	**-2.896.568**	**-173.771**	**-3.070.339**
Dekking uit algemene reserves	2.012.615	-10.453	2.002.162
Dekking uit bestemmingsreserves	883.953	184.224	1.068.177
Stand volgens kadernota 2024 (resultaat NA bestemming)	-	-	-

Bijlage 2 Begrotingswijziging deelgebied SPW

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	221.637	-	-221.637	289.939	120.057	-169.882	511.576	120.057	-391.519
2. Beheer en onderhoud	6.241.841	3.635.817	-2.606.024	776.320	394.598	-381.722	7.018.161	4.030.415	-2.987.746
3. Veiligheid en toezicht	543.158	-	-543.158	40.225	-	-40.225	583.383	-	-583.383
4. Bestuur en ondersteuning	832.725	-	-832.725	-8.467	-	8.467	824.258	-	-824.258
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.409	4.041.962	4.040.553	-	127.932	127.932	1.409	4.169.984	4.168.485
Totaal voor bestemming	**7.840.770**	**7.677.779**	**-162.991**	**1.098.017**	**642.587**	**-455.430**	**8.938.787**	**8.320.366**	**-618.421**
Ad 5. Mutaties reserves	153.579	316.570	162.991	51.921	507.351	455.430	205.500	823.921	618.421
Totaal na bestemming	**7.994.349**	**7.994.349**	**-**	**1.149.938**	**1.149.938**	**-**	**9.144.287**	**9.144.287**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Subsidies en projectbijdragen	41.805	410.370	452.175
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	3.612.012	116.285	3.728.297
Participantenbijdragen	4.023.962	115.932	4.139.894
Totaal baten voor bestemming	**7.677.779**	**642.587**	**8.320.366**

Bijlage 3 Begrotingswijziging deelgebied SGP

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	23.630	-	-23.630	393.848	241.000	-152.848	417.478	241.000	-176.478
2. Beheer en onderhoud	1.168.927	268.064	-900.863	117.079	-38.585	-155.664	1.286.006	229.479	-1.056.527
3. Veiligheid en toezicht	128.003	-	-128.003	-22.050	-	22.050	105.953	-	-105.953
4. Bestuur en ondersteuning	187.602	-	-187.602	26.341	-	-26.341	213.943	-	-213.943
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	1.611.259	1.611.259	-	66.421	66.421	-	1.677.680	1.677.680
Totaal voor bestemming	**1.508.162**	**1.879.323**	**371.161**	**515.218**	**268.836**	**-246.382**	**2.023.380**	**2.148.159**	**124.779**
Ad 5. Mutaties reserves	2.297.211	1.926.050	-371.161	-58.603	187.779	246.382	2.238.608	2.113.829	-124.779
Totaal na bestemming	**3.805.373**	**3.805.373**	**-**	**456.615**	**456.615**	**-**	**4.261.988**	**4.261.988**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Subsidies en projectbijdragen	-	241.000	241.000
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	268.064	-18.585	249.479
Participantenbijdragen	1.611.259	46.421	1.657.680
Totaal baten voor bestemming	**1.879.323**	**268.836**	**2.148.159**

Bijlage 4 Begrotingswijziging deelgebied SMG

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	2.630	-	-2.630	-264	-	264	2.366	-	-2.366
2. Beheer en onderhoud	585.039	261.890	-323.149	53.711	506	-53.205	638.750	262.396	-376.354
3. Veiligheid en toezicht	52.962	-	-52.962	-5.662	-	5.662	47.300	-	-47.300
4. Bestuur en ondersteuning	65.507	-	-65.507	51.546	-	-51.546	117.053	-	-117.053
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	-	-	-	20.000	20.000	-	20.000	20.000
Totaal voor bestemming	**706.138**	**261.890**	**-444.248**	**99.331**	**20.506**	**-78.825**	**805.469**	**282.396**	**-523.073**
Ad 5. Mutaties reserves	82.445	526.693	444.248	-12.445	66.380	78.825	70.000	593.073	523.073
Totaal na bestemming	**788.583**	**788.583**	**-**	**86.886**	**86.886**	**-**	**875.469**	**875.469**	**-**

Specificatie van de baten	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Subsidies en projectbijdragen	-	-	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	261.890	20.506	282.396
Participantenbijdragen	-	-	-
Totaal baten voor bestemming	**261.890**	**20.506**	**282.396**

Spaarnwoude Park

Programmabegroting **2024**

Recreatieschap Spaarnwoude

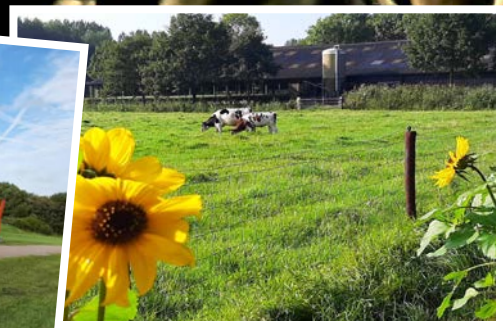

versie DB 13 april 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **17**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 22
Programma 2. Beheer en onderhoud 27
Programma 3. Toezicht en veiligheid 35
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 37
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 41

Paragrafen **43**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 44
B. Kapitaalgoederen 51
C. Financiering 57
D. Bedrijfsvoering 58
E. Grondbeleid 62
F. Participanten 64

Overzicht van baten en lasten **67**

Opening Kunstroute Sloterdijk-Bretten-Houtrak, juni 2022

Samenvatting

De gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en Amsterdam participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Spaarnwoude. Zij financieren via de participantenbijdragen gemiddeld de helft van het jaarlijkse exploitatietekort, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen. Het recreatieschap kent drie deelbegrotingen met elk eigen reserves en financieringsstroom.

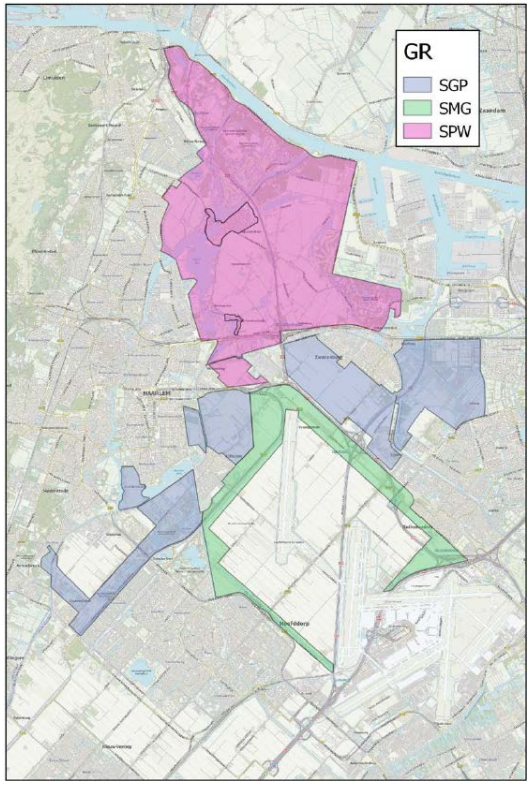

De drie deelbegrotingen zijn:

- SPW, ook wel 'Spaarnwoude-oud'. Dit omvat het gebied ten noorden van de A200 met gebieden als de Houtrak, Westbroekplas en Veerplas

- SGP, Strategisch Groen Project. Dit zijn gebieden die in de jaren '90 toegevoegd zijn vanuit de RodS-gelden (Recreatie om de Stad). Betreft o.a. Tuinen van West, Groene Weelde, park Zwaanshoek en park Zwanenburg

- SMG, Stichting Mainport en Groen. Dit zijn de jongste gebieden, aangelegd ter compensatie van de vijfde baan Schiphol. Het gaat om o.a. Plesmanhoek en Buitenschot.

Deze programmabegroting kent een **geconsolideerde weergave.**

Kerngegevens:

- 6.097 hectare werkgebied, waarvan: 2.477 hectare beheergebied met 227 hectare water
- 6,3 miljoen bezoeken in 2022 (+ 19 % ten opzichte van 2019, pré-corona)

Ambities

Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen.
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Visie Spaarnwoude Park 2040

Recreatieschap Spaarnwoude heeft haar koers bepaald met de Visie Spaarnwoude Park 2040, *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden*.
Spaarnwoude Park is een natuurrijk park tussen de grote steden, goed bereikbaar, veelzijdig met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040.
Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, wat onder meer leidt tot toenemend recreatief gebruik. De ambitie is om de extra bezoekers aan Spaarnwoude goed op te vangen en te groeien naar een boeiend en duurzaam recreatiegebied voor alle inwoners van de omliggende steden en dorpen.

Met het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2024 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners, dieren en planten in haar gebied. Natuur en recreatie gaan hand in hand. Belangrijke bouwstenen hiervoor zijn het gebiedsbrede ecologisch beheer en de revitalisering van vijf ontvangstgebieden. Spaarnwoude opknappen is betekenisvol voor het welzijn en de gezondheid van bewoners in de MRA en biedt een opvangbuffer voor spreiding van de regionale recreatiedruk.

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Spaarnwoude levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur
- Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden
- Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie
- Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met:
  - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant
  - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren
  - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn

Klimwand ontvangstgebied Velsen SnowWorld

- Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant
- Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed
- Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden
- Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

Doorontwikkeling Zorgvrij (boerenerf Spaarnwoude) met korte ketens: tuinderij Het Groene Leven, gestart 2022

Wat gaat het recreatieschap daarvoor doen?

De programmabegroting 2024 is vooralsnog een voorzichtige begroting met een temporisatie van diverse projecten onder de vlag Spaarnwoude Park. In reactie op de zienswijze van de gemeente Haarlem op de kadernota 2024 is een stappenplan gemaakt. De bottom line is dat voor de korte termijn ruimte gezocht wordt om óók door te gaan met het Uitvoeringsprogramma door het samenvoegen van de algemene en vrij aanwendbare reserves van SPW en SGP. Dit is mogelijk middels een besluit van het algemeen bestuur, zonder dat daarvoor de GR aangepast moet worden met uniforme instemming van alle participanten. Het algemeen bestuur heeft zich expliciet uitgesproken nog achter de visie en Uitvoeringsprogramma te staan, en het besef dat daar investeringen een onderdeel van zijn. Een verhoging van de participantenbijdrage kan dan ingaan per 2025. De financiële uitwerking van dit stappenplan komt terug in de kadernota 2025. Het proces om te komen tot één begroting gaat ook door, en het samenvoegen van de reserves kan als eerste stap daarnaar toe worden gezien.

Ontwikkeling en inrichting

- voorlopig **temporiseren** van het verder ontwikkelen van Spaarnwoude op basis van de vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040; aangezien het algemeen bestuur eind 2022 de keuze voor verdere investeringen heeft gekoppeld aan de uitkomsten van het **onderzoek naar de integrale begroting** (uitkomst daarvan verwacht in 2023). Dat betekent dat sommige gevallen alleen 'no-regret'-maatregelen worden uitgerold of subsidies gebruikt. Concreet: nog geen implementatie van ecologisch beheer en inzet op ontvangstgebieden waar een substantiële investering nodig is (Veerplas, Houtrak, boerenerf Spaarnwoude revitalisering binnenruimte). Voor 2023 is wél budget gevonden om alsnog met de planvoorbereiding van de locatie SnowWorld verder te gaan.
- uitvoering geven aan **projecten Spaarnwoude Park** waar eerder wél bestuurlijk akkoord voor is gegeven:

- ❖ Afronding gebiedsproces met werving kandidaat herontwikkeling fort benoorden Spaarndam, waarvoor in 2022 de keuze volgt of en hoe deze werving opvolging gaat krijgen
- ❖ revitaliseren van ontvangstgebied Groene Weelde met een nieuwe natuurinclusieve entree, een natuurspeeltuin en hondentrimparcours met in totaal € 2,4 miljoen aan bruto investeringen
- ❖ opknappen buitenruimte ontvangstgebied Zorgvrij voor in totaal € 500.000 aan investeringen (budgetneutrale investering via GO)
- ❖ werving van een kandidaat voor herontwikkeling boerderij Lage Dijk
- ❖ doorontwikkeling agrarisch-educatieve speelplek Plesmanhoek voor € 550.000 vanuit het definitief ontwerp

- **optimalisatieslag NNN:** in het kader van onder meer het Natuur Netwerk Nederland en de soms gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden kan spanning ontstaan. Hierover vindt afstemming plaats met de provincie. Onderzocht wordt of een 'package deal' voor meerdere ontwikkellocaties tegelijk soelaas kan bieden. Het streven is dit in 2023 aan GS aan te bieden.
- gefaseerde uitrol **naamswijziging en nieuw logo** Spaarnwoude Park in middelen en communicatie vanuit de merkgids Spaarnwoude Park met de slogan 'Spaarnwoude Park geeft je energie' en de belofte 'buiten kom je tot leven'
- afronden **geboortebos in Park Zwanenburg** t/m 2025, waarbij jaarlijks sinds 2022 een aantal plantvakken gevuld worden op de Boomplantdag
- **realisatie zonneweide Schoteroog:** in 2021 is gestart met de planvoorbereidingsfase voor een zonneweide van 3,5 ha. op Schoteroog. Deze locatie is vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) aangewezen als projectgebied. Doel is in 2023 de erfpachtovereenkomst te realiseren en de bouw van het park in 2024. Het project is een jaar vertraagd o.a. vanwege de benodigde NNN-compensatie.
- planvoorbereiding en uitvoering geven aan enkele projecten van het meerjaren provinciaal programma **Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam** 2021 – 2025
- opvolging geven aan het in 2023 vast te stellen gebiedsplan **Duurzaam Dijkland**, waarin in een **gebiedsproces** met agrariërs, waterschap, vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland toegewerkt worden naar het halen van de NNN-doelen met toekomstperspectief voor de agrariërs
- in Vijfhuizen is een groep bewoners met een plan gekomen voor meer **biodiversiteit in park Vijfhuizen**. Met een werkgroep zoeken we uit of dit tot een haalbaar plan kan komen.

Inspireren initiatiefnemers 'meer biodiversiteit park Vijfhuizen'

- **OerIJ verleden** beleefbaar maken: upgraden Romeinenroute Velsen, themafietsroute OerIJ
- implementeren **natuurinclusieve recreatie** en uitvoering geven aan in 2021 opgesteld Plan van Aanpak biodiversiteit, door o.a. vergroten profilering op natuur en biodiversiteit en publiekscommunicatie over soortenrijkdom
- bijdrage planontwikkeling **novex Noordzeekanaalgebied**
- mogelijke opvolging van **regionale samenwerking** voor verbeterslag Regiodeal 'Naar een groene en gezonde MRA West' (1e aanvraag is afgewezen begin 2023)
- **inrichtingsprojecten** openbaar groen en openluchtrecreatie, zoals updaten **fietsroutenetwerken** Amstelland, Meerlanden en Zuid-Kennemerland en het herinrichtingsplan **Groene Carré** (bomenaanplant, recreatieve structuur, verbinding woonwijk en gemeentelijk groen)

Spaarnwoude Park

Projecten Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park

Ontvangstgebied Velsen SnowWorld

Ontvangstgebied Zorgvrij

Hotel the Green

Herontwikkeling fort Benoorden

Fietsverbinding A'dam - kust

Ecologisch beheerplan

Herontwikkeling boerderij Lage Dijk

Herontwikkeling boerderij Borneohoeve

Ontvangstgebied Amsterdam Houtrak

Ontvangstgebied Haarlem Veerplas

Duurzaam toekomstperspectief NNN Dijkland

Ontvangstgebied Groene Weelde

Kwaliteitsverbetering Plesmanhoek

Branding Spaarnwoude Park

Beheer en onderhoud

- **uitvoering integraal beheer en exploitatie** (gebouwen, wegen, paden, gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair) volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn
- herhaalmeting gerealiseerde **beeldkwaliteit** ter toetsing of het afgesproken beeldkwaliteitsniveau behaald wordt
- uitvoeren van de cyclische **kwaliteitinspecties** naar de verhardingen, kunstwerken en speeltoestellen in de gebieden
- **uitgifte** van tijdelijke gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen.
- **verhogen van inkomsten** door structurele inzet één extra medewerker bij afdeling Vastgoed
- werken conform het eind 2022 vast te stellen **uitgifteprotocol vastgoed** (n.a.v. arrest Didam openbaar en transparant)
- Organiseren **jaarlijkse seizoensaftrap** i.s.m. ondernemersvereniging Spaarnwoude Geeft Energie en andere partners
- Gedurende het gehele recreatieseizoen is er een **afvalcampagne** tegen zwerfafval. In de gebieden worden banners opgehangen en waar mogelijk ook de inzet van afvalcoaches.
- **continuering bestaande 24 projecten ecologisch beheer**
- **temporiseren uitrol nieuw ecologisch beheer** (definitieve beheerplan is aangehouden in 2022 vanwege vooruitschuiven keuze financiering), waardoor van de drie hoofdmaatregelen, alleen de eerste uitgevoerd gaat worden:
    - revitaliseren van bossen (met een bijdrage vanuit de provinciale subsidie Bossenstrategie van € 500.000, periode 2023 - 2025)
    - maaien/afvoeren in plaats van klepelen van bermen
    - opbouwen van struwelen en natuurvriendelijke beschoeiingen
- vanuit het **integraal plan bewegwijzering en wayfinding** Spaarnwoude Park (planning was opstellen in 2022, maar dit is vertraagd met één jaar vanwege complexiteit opdracht): vervangen van fietsbewegwijzering en welkomstborden
- actualiseren **hondenbeleid** met losloop, aan de lijn en verbodsgebieden
- **wijziging of beëindiging inzet SW-bedrijven.** De inzet SW-bedrijven verloopt tot nu toe via een afwijking op de aanbestedingsrichtlijn. Mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt worden naar tevredenheid ingezet in het schoonhouden en afvalinzameling van het gebied. In 2023 wordt het aanbestedingsbeleid geactualiseerd. Het is – ook conform Europese regelgeving – niet langer wenselijk om één op één aan SW-bedrijven opdrachten te verlenen. Social return zal integraal in de uitvraag opgenomen moeten worden. Het is mogelijk dat SW-bedrijven niet mee gaan dingen en de opdrachten daarmee duurder uit gaan vallen en dat ingeleverd wordt op de hoge kwaliteit die SW-bedrijven leveren. De ervaring is dat reguliere aannemers een hoger bedrag rekenen voor een lagere kwaliteit. Voor de SW-bedrijven valt dan ook een belangrijke klant weg.
- **monitoren en beantwoorden van vragen en klachten** van recreanten, ondernemers en derden, o.a. via het online meldformulier openbare ruimte
- begeleiden en programmering **evenementen** met drie speerpunten:
    - merkactivatie Spaarnwoude Park tijdens evenement (met als doel herhaalbezoek)
    - opstellen toewijzingswerkwijze
    - opstellen transparant prijswerkwijze
- **routenetwerken onderhouden** (wandel, fiets en sloep)
- **gebiedspromotie:** informeren van doelgroepen bestuur, ondernemers en gebruikers over ontwikkelingen en activiteiten
- juridisch regelen **overdracht van het riool** op het Velsense deel naar de gemeente Velsen

Spaarnwoude Park; rijk aan natuur ….

buitenleven én ….

… verhalen uit het verleden

Veiligheid en toezicht

- gebiedsgericht toezicht door **gastheerrol**
- meer zichtbaarheid op **social media** met een brede scope op het werkveld (zwerfvuil, dumpingen, biodiversiteit)
- toezien op **naleving wet- en regelgeving**, met vijf aandachtsgebieden (ruiters/MTB buiten paden, zedendelicten, illegale dumping, hondenoverlast en voorkomen dierenleed sportvisserij)
- gebruik van **wildcamera's**. Dit in het verlengde om via social-media de natuur meer onder de aandacht van de recreanten te brengen.
- in het **dalseizoen** (winter) inzet op beheer en onderhoudsprojecten in het gebied
- **tijd- en plaatsspecifieke acties**, zoals handhaving loslopende honden in broedseizoen weidevogels, surceance stranden hoogseizoen
- terreinregie en toezicht bij **evenementen**
- bevorderen **samenwerking** partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)
- onderzoek verhogen **effectiviteit** (bv. aansluiten bij buurtpreventie, cameratoezicht)
- actualiseren **Algemene Verordening** (uit 2012)

Bestuur en ondersteuning

- **wettelijke wijziging WGR** met informatieplicht en meer ruimte voor participatie (uiterlijk per juli 2024 in werking te treden, ontwerp GR in 2023 voor een zienswijze langs raden/staten)
- aansturen **uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park** 2020 t/m 2024, met eindevaluatie of bijsturing waar nodig middels voortgangsrapportage
- bestuursadvisering en programmasturing algemeen: voorbereiding en uitvoering besluiten in opdracht van het **Bestuursbureau** als opdrachtgever voor de recreatieschappen
- afspraken vastleggen met Staatsbosbeheer over **verlenging erfpachtcontracten** voor het economisch eigendom van het recreatieschap, inclusief de '**beheren-zonder-titel**' gebieden Groene Weelde, Boseilanden, Groene Carré Zuid en Lutkemeer (dit zijn gebieden die wél onderhouden worden door het recreatieschap, maar nog in eigendom zijn van SBB)
- coördineren afhandeling **WOO-verzoeken**
- realiseren **druktemonitor:** meten van aantal bezoekers met GPS i.s.m. met alle schappen (met ingang van 2022)
- **financiële administratie**

- werkenderwijs financieel beleid en **planning- & control-instrumenten aanpassen** o.b.v. ontwikkelingen BBV, wensen schappen, aanbevelingen accountant etc. waarbij gestreefd wordt naar uniformiteit voor alle schappen
- opvolging geven aan **de uitkomsten van het onderzoek naar een eenvoudigere begrotingsstructuur**, met een mogelijke samenvoeging van de deelbegrotingen SPW, SGP en SMG tot één, met nieuwe afspraken over verhouding/hoogte participantenbijdragen en gebruik reserves (indien in 2023 het go/no-go moment gepasseerd wordt). Hiermee geven we invulling aan het advies van de Rekenkamer uit 2017, die stelt dat een besluit nodig is over de structurele financiering van de exploitatie en investeringen, op basis van de integrale visie en een meerjaren onderhouds- en investeringsplan. Raden/staten geven uiteindelijk toestemming voor de nieuwe structuur. Het streven is om een integraal voorstel uit te werken, waarin alle opgaven die spelen, een plek krijgen.
    + gezamenlijke financiering deelgebied SMG
    + bevolkingsgroei
    + samenvoegen algemene en vrij aanwendbare reserves en inzet daarvan voor het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park
    + (dan nog resterende) benodigde structurele participantenbijdrage Spaarnwoude Park
    + een uitspraak over het al dan niet in eigendom/beheer nemen van de Recreatie om de Stad (RodS)-gebieden Houtrakpolder en Haarlemmermeer-Zuid (Venneperhout eo), die momenteel van Staatsbosbeheer zijn en waar een beheertekort op zit van ca. € 1 miljoen
- het op peil brengen en houden van het **weerstandsvermogen** van één van de deelbegrotingen (SPW), die ten gevolge van de coronacrisis 2020-2021 en de planvoorbereidingskosten voor Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park flink geslonken is
- **bestuurssecretariaat**: ondersteuning bij besluitvormingsproces, zorgdragen adequate informatievoorziening en bewaken wettelijke termijnen
- doorontwikkeling **inkoop- en aanbestedingsbeleid** (o.a. actualisatie aanbestedingsrichtlijnen, inkoop- en aanbestedingsbeleid, toolkit inkoop)
- **informatieveiligheid** (oa. privacybeleid, bewustwording binnen de uitvoeringsorganisatie, jaarplan privacy
- vernieuwen en uitvoeren van de **social mediastrategie**

Evenement Wooferland in de Houtrak

Overzicht te verwachten nieuwe ontwikkelingen (verwachtingen 2024 en verder)

Er is een onderscheid tussen reguliere inspanningen en nieuwe inspanningen. De kadernota 2024 gaf op basis van het reguliere beleid geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen, behoudens indexatie.

De besluitvorming en gekozen dekking, wordt in de begrotingswijziging 2024 of kadernota 2025 in zijn totaliteit aan het bestuur en participanten voorgelegd.

Wat gaan we doen?	Waarom doen we dit?	Wat mag het kosten?	Wat is de planning?
Realiseren van structureel financieel evenwicht en hernieuwde afspraken voor continueren samenwerking in GR	Het behouden van een gezond en levensvatbaar recreatieschap, waarbij deelgebied SPW financieel gezond wordt (er is hier sprake van een tekort aan benodigd weerstandsvermogen, verwachte uitputting van reserves eind 2023 en tegelijk de hoogste ambitie en noodzaak voor investeringen.	Kosteninzet is voor 2022 en 2023, voor fase 1 (van totaal 2 fasen) is € 35.000 uitgetrokken. Voor fase 2 is een vergelijkbaar bedrag realistisch.	Voorleggen nieuw ontwerp begroting aan raden/staten nieuw ontwerp GR 2024 *(mits het go/no-go moment in 2023 gepasseerd wordt)*
Aan de hand van de in 2020 vastgestelde visie en UP uitvoering geven aan de 14 projecten • 5 gebiedsconcepten • 5 ontvangstgebieden • 2 natuur- en biodiversiteitsprojecten • 1 fietsverbinding • 1 branding Spaarnwoude Park	De visie bevat een uitvoeringsprogramma. Hierin wordt beschreven hoe het recreatieschap de komende jaren toewerkt naar realisatie van de visie, aan de hand van acties in de diverse deelgebieden en op thema's als grotere bekendheid (marketing), participatie, balans in natuur en recreatie, en financieel structureel in evenwicht.	<u>Samenvatting meerjaren financieringsoverzicht 2020 - 2040</u> Initieel was er in het uitvoeringsprogramma sprake van € 12,8 mln. aan lasten en € 8,5 mln. aan baten over de totale periode 2020 – 2040. De eerste herziening bij de evaluatie van eind 2021 laat over dezelfde periode, zien dat er sprake is van € 11,9 mln. aan lasten en € 7,7 mln. aan baten. De tweede en huidige herziening heeft als uitkomst € 26,2 mln. aan lasten en € 3,8 mln. aan baten. Dat betekent een jaarlijks gemiddeld saldo c.q. investeringsvolume van kapitaallasten en kosten voor proces- en projectbegeleiding van € 1,1 miljoen. Het algemeen bestuur nam in 2022 nog geen besluit over de toekomstige financiering van de volledige uitvoeringsfase van het Uitvoeringsprogramma.	Voorleggen financieel stappenplan in kadernota 2025

		Korte termijn (2023) Voor 2023 is € 500.000 nodig voor het continueren van zichtbare stappen in de vernieuwing van Spaarnwoude én een nieuw elan en imago met Spaarnwoude Park. Dit betekent het verder verslechteren van het weerstandsvermogen in deelgebied SPW (omdat de reserves beheer / nieuwe investeringen SPW uitgeput raken). Daarom is gekozen pas op de plaats te maken met de inzet op het Uitvoeringsprogramma in 2023, en voorlopig alleen voor de 1e helft van 2023 een bedrag uit de reserves vrij te maken voor het benodigde minimale project- en procesmanagement. Perspectief Voor de programmabegroting 2024 zijn alleen de kosten verwerkt waartoe eerder besloten is (investeringen in ontvangstgebied Groene Weelde, buitenruimte Zorgvrij ((via budget GO)) en revitaliseren Plesmanhoek). De aanvullende jaarlijkse gemiddelde kosten voor proces- en projectbegeleiding én kapitaallasten investeringen zijn hier dus niet in opgenomen. De programmabegroting 2024 is vooralsnog een voorzichtige begroting met een temporisatie van diverse projecten onder de vlag Spaarnwoude Park. Het algemeen bestuur is voornemens om voor de korte termijn ruimte te zoeken om óók door te gaan met het Uitvoeringsprogramma, door het samenvoegen van de algemene en vrij aanwendbare reserves van SPW en SGP. Dit is mogelijk middels een besluit van het algemeen bestuur, zonder dat daarvoor de GR aangepast moet worden met uniforme instemming van alle participanten. Het algemeen bestuur heeft zich expliciet uitgesproken nog achter de visie en Uitvoeringsprogramma te staan, en het besef dat daar investeringen een onderdeel van zijn. Een verhoging van de participantenbijdrage kan dan ingaan per 2025. De financiële uitwerking hiervan komt terug in de kadernota 2025. Het proces om te komen tot één begroting gaat ook door, en het samenvoegen van de reserves kan als eerste stap daarnaar toe worden gezien.	

Proces om te komen verbetering waterkwaliteit Veerplas	Het verbeteren van waterkwaliteit o.b.v. wettelijke normen en reductie overlast blauwalg	Eigen bijdragen van Spaarnwoude en derden om de noodzakelijke kosten te dekken. Er is een combinatie van maatregelen nodig om de overlast van blauwalg succesvol te reduceren (reguleren visstand, nieuw profiel helofytenfilter, aanleg natuurvriendelijke oevers en baggeren). Eerst wordt ingezet op baggeren (globale schatting totale kosten van € 1 tot € 1,5 miljoen).	Realisatie 2023-2024
Programma herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam	Het recreatieschap heeft in 2022 een Samenwerkingsverklaring ondertekend. Doel is verbeteren samenhang Stelling van Amsterdam en recreatief benutten liniedijken.	Het recreatieschap werkt aan drie projecten: 1. Herinrichting ontvangstterrein fort Bezuiden 2. Realiseren wandelpad op Liniedijk 3. Realiseren rust- en informatiepunt Slaperdijkweg De kosten worden in 2023 uitgewerkt. PNH heeft cofinanciering beschikbaar.	Realisatie 2024 - 2026
Onderzoek uitbreiding vaste stroom voorziening evenemententerreinen Veerplas, Velsen en Houtrak	Verduurzamen van de evenementenlocaties (minder CO2 uitstoot)	Bij de eerste gerealiseerde locatie, Groene Weelde, waren de kosten voor het recreatieschap € 175.000. Het is nu nog niet bekend wat de benodigde investeringen zijn. Bij de locatie Velsen en Houtrak kan een deel uit de gezamenlijke spaarpot terreininvesteringen benut worden.	Realisatie 2024 - 2026
Herinrichtingsplan Groene Carré Zuid	Aanleiding is de wens van de gemeente H'meer om meer bomen te planten. Het plan is breder getrokken tot een integrale visie op het gebruik en functie van deze groenstrook.	De visieschets incl. vuistraming wordt ter vaststelling aan het algemeen bestuur aangeboden in 2023.	Realisatie 2024 - 2026

Wat gaat het kosten?

De lasten van Spaarnwoude zijn als volgt opgebouwd.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	139.381	-	-139.381
2. Beheer en onderhoud	8.657.172	4.660.900	-3.996.272
3. Veiligheid en toezicht	767.907	-	-767.907
4. Bestuur en ondersteuning	1.168.679	-	-1.168.679
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.525	6.342.975	6.341.450
Totaal voor bestemming	**10.734.664**	**11.003.875**	**269.211**
Ad 5. Mutaties reserves	1.114.303	845.092	269.211
Totaal na bestemming	**11.848.967**	**11.848.967**	**-**

Financieel resultaat

De totale lasten liggen circa € 1.032.972 (-8,8%) lager dan de begrotingswijziging 2023, onderstaande zoals in tabel is weergegeven. De lasten stijgen weliswaar door hogere indexatie (8,2%) en structurele verhoging van de personele inzet (uitbreiding formatie vastgoed), maar daar tegenover staat dat er minder incidentele projecten van substantiële omvang zijn opgenomen. Voornamelijk omdat hier nog over besloten moet worden (zie kopje nieuwe ontwikkelingen hiervoor). De baten stijgen met 2,2%. Dit komt vooral door de verwachte stijging van inkomsten uit vastgoed door de structurele uitbreiding met 1 fte (cf. kadernota 2024).

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	10.734.664	11.767.636	10.802.558
Baten	11.003.875	10.750.921	10.235.657
Saldo	**269.211**	**-1.016.715**	**-566.901**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve SPW	56.784	57.784	1.000
Bestemmingreserve beheer SPW	128.122	361.726	233.604
Bestemmingsreserve investeringen SPW	172.854	131.778	-41.076
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.084.078	2.407.238	323.160
Algemene reserve SGP	1.380.388	1.326.037	-54.351
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.651.490	3.009.490	358.000
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	1.905.050	1.905.050	-
Bestemmingsreserve SMG	4.104.440	3.606.298	-498.142
Best. reserve SMG beh. monument MH17	622.471	568.087	-54.384
Bestemmingsreserve SMG investering	356.178	307.578	-48.600
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	100.000	50.000
Totaal reserves	**13.511.855**	**13.781.066**	**269.211**
Voorziening groot onderhoud SPW	118.913	276.913	158.000
Voorziening groot onderhoud SGP	320.748	274.148	-46.600
Voorziening groot onderhoud SMG	521.032	569.132	48.100
Totaal reserves en voorzieningen	**14.472.548**	**14.901.259**	**428.711**

Risicobeheersing

Begin 2023 zijn de risico's voor Spaarnwoude opnieuw in kaart gebracht. De nieuwe staan hieronder onderstreept. De belangrijkste risico's voor Spaarnwoude zijn:

1. Terugbetalen subsidies
2. Inkoop en aanbestedingsrisico
3. Vervuilde grond/ bodemsanering
4. Verandering regelgeving (zwemwaterkwaliteit)
5. Calamiteiten zwemwater
6. Verminderde inkomsten /Geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
7. Opruimen dumpingen synthetisch drugsafval
8. Eindwaardevergoeding opstallen (bij einde erfpachtcontract dient in sommige gevallen het recreatieschap de toegevoegde waarde van de opstal te vergoeden)
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, PBL en UNESCO)
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting
11. Continuïteit dienstverlening (vanwege aanstaande aandelenverkoop RNH)
12. Afhandeling WOO-verzoeken

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.046.000. De omvang van de huidige reserves ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen. Recreatieschap Spaarnwoude beschikt over een weerstandscapaciteit beschikt van € 850.000, - om de risico's te dekken.

Gezien de verschillende deelgebieden (SPW, SGP en SMG) ieder op een aparte wijze wordt gefinancierd valt het gewenste weerstandsvermogen als volgt te verdelen.

Deelgebied	Verdeling	Benodigd weerstandsvermogen	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
SPW	75%	€ 784.500	€ 350.000
SGP	17,5%	€183.050	€ 300.000
SMG	7,5%	€ 78.450	€ 200.000
Totaal	**100%**	**€ 1.046.000**	**€ 850.000**

Alleen bij deelgebied SPW leidt de confrontatie van vermogen en capaciteit tot een tekort aan weerstandscapaciteit (€ 434.500 te weinig). Ten opzichte van een jaar geleden, is het tekort toegenomen. In de programmabegroting van 2023 stond een tekort van € 179.500.

Voorgesteld wordt om het beperkte tekort aan weerstandscapaciteit op dit moment te accepteren en nu nog niet het tekort aan te vullen. De argumentatie daarvoor is dat de gekwantificeerde risico's zich niet gelijktijdig zullen manifesteren en de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit en -weerstandsvermogen voortdurend worden gemonitord.

Personeel RNH vormt in huidige vorm geen financieel risico

Personeel dat werkt voor Recreatieschap Spaarnwoude zijn in dienst van Recreatie Noord-Holland NV. Risico's t.a.v. langdurige ziekte en arbeidsongeschiktheid zijn volledig voor rekening van Recreatie Noord-Holland.

Onderzoek verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH

Provincie Noord-Holland heeft de intentie de aandelen te vervreemden. De gevolgen zoals continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de voorwaarden waarbinnen de overdracht gaat plaatsvinden. De beoogde overnamekandidaat is Staatsbosbeheer en een verwachte ingangsdatum van 1 januari 2024. Het raamcontract met RNH en de schappen loopt nog t/m 1 januari 2025.

Recreatie Noord-Holland ziet nu reeds twee effecten: het vertrek van een aantal collega's en moeite om vacatures vervuld te krijgen. Er wordt dan dus minder gedaan of projecten vertragen. RNH is genoodzaakt nu met interim personeel te werken tegen hogere tarieven, dus bedrijfskosten voor het schap stijgen.

Programma's

Visie

In 2018 heeft het algemeen bestuur opdracht gegeven tot opstellen van een visie voor Spaarnwoude. Doel was het realiseren van een toekomstbestendig recreatieschap. Er wordt toegewerkt naar een meerjarig begrotingsevenwicht, om toekomstige tekorten tijdig te dekken, met een nieuwe balans tussen opbrengsten uit het gebied en participantenbijdragen. In 2020 is de visie Spaarnwoude Park *rijk aan natuur, buitenleven en verhalen* uit het verleden vastgesteld.

Een natuurrijk park tussen de grote steden. Zo groot als 7000 voetbalvelden. Goed bereikbaar, veelzijdig, met regionale bekendheid. Waar elk type recreant zijn hart ophaalt en zich weg waant uit de stad. Dat is Spaarnwoude Park 2040, het toekomstplan dat recreatieschap Spaarnwoude samen maakte met de provincie, gemeenten, ondernemers, organisaties en bewoners. Het aantal inwoners in de steden rond Spaarnwoude groeit stevig, wat onder meer leidt tot toenemend recreatief gebruik. De ambitie is om de extra bezoekers aan Spaarnwoude goed op te vangen. Vanaf 2020 verandert dit gebied in een boeiend en duurzaam recreatiegebied voor alle inwoners van de omliggende steden en dorpen. Het imago verandert mee: 'Een rijk van natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden'.

Het doel is meer variatie in landschap en natuur, de historie te gebruiken als drager voor ontwikkelingen, ruimte te bieden aan initiatieven en de bereikbaarheid en verbindingen stad – land te verbeteren.

De visie is hier te vinden: https://www.spaarnwoude.nl/spaarnwoude-park/over-spaarnwoude-park

Spaarnwoude Park 2040

rijk aan natuur, buitenleven en verhalen uit het verleden

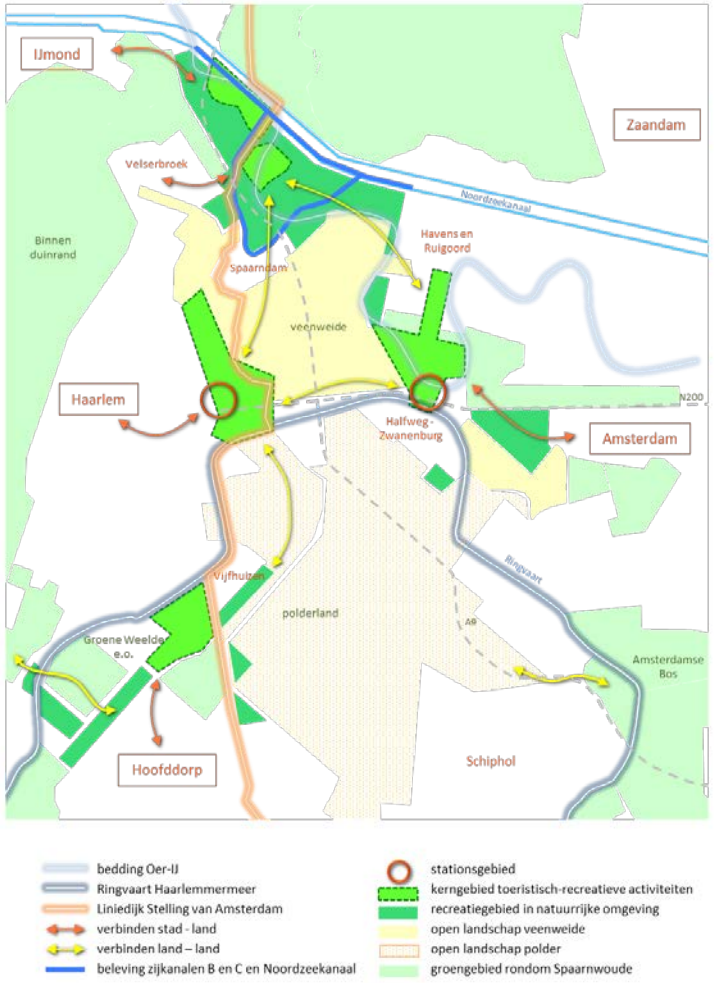

Actuele ontwikkelingen

Actuele externe ontwikkelingen

- Sterke inflatie met stijging van prijzen van arbeid, materiaal en energie, wat tot effect heeft dat investeerders zich herbezinnen, de realisatie van eerder genomen besluiten zoals revitaliseren Groene Weelde duurder uit kan vallen (of minder gerealiseerd kan worden) en kostenramingen snel verouderd zijn
- Implementatie nieuwe omgevingswet (wederom uitgesteld, nu naar 1 januari 2024) met een groter belang van omgevingsparticipatie
- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA, +16% in 2035). Die betekent een substantiële toename in recreatiebehoefte voor de regio. Uit het rapport druk- en draagkracht van PNH uit 2022 is geraamd dat 5.000 hectare extra nodig is. Daarnaast staan de natuurwaarden onder druk door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit.
- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid. Met de drie beschermingsregimes van het landelijk gebied (Natuur Netwerk Nederland, Bijzonder Provinciaal Landschap en Unesco) en de soms gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden kan spanning ontstaan. Voor optimalisatie van de NNN vindt afstemming plaats met Provincie Noord-Holland (zie ook paragraaf risico's en weerstandsvermogen). Onderzocht wordt of een 'package deal' voor meerdere ontwikkellocaties tegelijk soelaas kan bieden.
- Provinciale Staten verkiezingen. Het jaar 2023 is een jaar waarin de vertaling van het coalitieprogramma van de het nieuwe provinciebestuur aandacht zal vragen voor ons werk en werkgebied.
- Wijziging GR noodzakelijk vanwege hernieuwde wetgeving en grotere rol omgevingsparticipatie
- NOVEX Noordzeekanaalgebied: in en rond het Noordzeekanaalgebied (NZKG) groeit de vraag naar ruimte vanuit verschillende opgaven (circulaire economie, wonen, werken, haven, landschap, recreatie en energietransitie). De ministeries van EZK en IenW zijn verantwoordelijk en betrokken zijn de andere departementen, Bestuursplatform NZKG. Het NZKG is één van de gebieden waar de grootste ruimtedruk is. Daarbij moet het NZKG een circulaire transitie en een energietransitie doormaken. Dit zal betekenis hebben voor het ruimtebeslag van energie en op- en overslag, industriële en havenactiviteiten. Ook zal het consequenties hebben voor de grotere regio. De Houtrakpolder is mogelijk zoekgebied voor een piekwaterberging en energietransformatorstation.
- Regiodeals. Bij Regio Deals werken Rijk en regio als partners samen om belangrijke opgaven in Nederland aan te pakken en de brede welvaart te vergroten. Denk aan beter verbinden van groen met de stad. In de stedelijke woonambities zijn dit thema's die bijdragen aan een prettig en gezond woonklimaat. Dat biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen
- Intentie tot verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH NV door Provincie Noord-Holland. Het recreatieschap heeft een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten voor de schappen.

Actuele ontwikkelingen binnen recreatieschap

- Het verder (door)ontwikkelen van Spaarnwoude op basis van de vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040; aan de hand van het uitvoeringsprogramma, met als belangrijkste punten inzet op 14 projecten:
  - Focus op het versterken van natuur, landschap en cultuurhistorie
  - Focus op de ontwikkeling van aantrekkelijke ontvangst- en verblijfgebieden ten behoeve van een goede spreiding van de recreatieve druk
  - Uitgeven in ondererfpacht van sleets geraakte gebouwen
  - Fietsbereikbaarheid (in Spaarnwoude en vanuit de steden)

Gebiedsproces Dijkland voor realisatie NNN, werkbezoek juli 2022

- Het verkennen van een eenvoudigere begrotingsstructuur, met een samenvoeging van de financiering en reserves van de deelbegrotingen SPW, SGP en SMG tot één, binnen de nieuwe gemeentelijke coalitieperiode 2022 - 2026

Operationele doelen 2024

Naast de reguliere bedrijfsvoering wil het recreatieschap de volgende doelen realiseren:

Programma 1 Ontwikkeling

- Er ligt een vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040 met uitvoeringsprogramma, waarbij sinds medio 2020 aan de planvoorbereidingsfase van 16 projecten gewerkt wordt. Vanaf 2022 is van enkele projecten de fase van planrealisatie gestart. Voor de lange termijn is nog geen duidelijkheid of alle projecten gerealiseerd kunnen worden. Het algemeen bestuur heeft inmiddels wel een stappenplan gemaakt om zowel het proces van de begrotingsvereenvoudiging te continueren als voor de korte termijn budget vrij te spelen voor het Uitvoeringsprogramma (zie samenvatting). Eerder is gekozen pas op de plaats te maken met de inzet op het Uitvoeringsprogramma in 2023, en voorlopig alleen voor de 1e helft van 2023 een bedrag uit de reserves vrij te maken voor het benodigde minimale project- en procesmanagement. Dat betekent dat sommige gevallen alleen 'no-regret'-maatregelen worden uitgerold of subsidies gebruikt. Concreet: nog geen implementatie van ecologisch beheer en inzet op ontvangstgebieden waar een substantiële investering nodig is (Veerplas, Houtrak en SnowWorld).
- Implementeren schapsbrede programma natuurinclusieve recreatie
- Uitvoering geven aan in 2021 opgesteld Plan van Aanpak biodiversiteit (generieke aanpak voor alle recreatieschappen), door o.a. vergroten profilering op natuur en biodiversiteit en publiekscommunicatie over soortenrijkdom

Programma 2 Beheer en onderhoud

- Verhogen van inkomsten door structurele inzet één extra medewerker bij afdeling Vastgoed
- Werken conform het eind 2022 vast te stellen uitgifteprotocol vastgoed (n.a.v. arrest Didam openbaar en transparant)
- Adviesbureau Cyber opnieuw een nulmeting uitvoeren naar de beeldkwaliteit in de gebieden (behalen CROW-norm niveau B).
- Gedurende het gehele recreatieseizoen is er een afvalcampagne tegen zwerfafval. In de gebieden worden banners opgehangen en waar mogelijk ook de inzet van afvalcoaches.

Programma 3 Toezicht

- Social-media activiteiten (brede scope: zwerfvuil, biodiversiteit etc. en filmpjes m.b.t wetenswaardigheden in de natuur van SPW) meer belegd in teams toezicht
- Gebruik van wildcamera's. Dit in het verlengde om via social-media de natuur meer onder de aandacht van de recreanten te brengen.
- Verhogen van de effectiviteit (bijv. aansluiten buurtpreventie, cameratoezicht)

Programma 4 Overhead

- Gefaseerde uitrol naamswijziging, nieuw logo en bebording Spaarnwoude Park in midddelen
- Afspraken met Staatsbosbeheer over verlenging erfpachtcontracten voor het economisch eigendom van het recreatieschap, inclusief de 'beheren-zonder-titel' gebieden
- Mogelijke realisatie vereenvoudigen begroting

Programma's

Spaarnwoude wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2024 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	139.381	-	-139.381
2. Beheer en onderhoud	8.657.172	4.660.900	-3.996.272
3. Veiligheid en toezicht	767.907	-	-767.907
4. Bestuur en ondersteuning	1.168.679	-	-1.168.679
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.525	6.342.975	6.341.450
Totaal voor bestemming	**10.734.664**	**11.003.875**	**269.211**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.114.303	845.092	269.211
Totaal na bestemming	**11.848.967**	**11.848.967**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	27.136
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	4.703.764
Participantenbijdragen	6.272.975
Totaal baten voor bestemming	**11.003.875**

Reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is gunstiger dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Dit is onder andere het gevolg van hogere baten uit erfpacht/huur/evenementen (+14% t.o.v. de programmabegroting 2023).

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	10.588.838	9.967.850	9.295.974
Baten	10.999.375	10.078.666	9.356.920
Saldo	**410.537**	**110.816**	**60.945**

Incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is ook gunstiger dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Het saldo is lager dan de begrotingswijziging 2023, omdat het bestuur over nieuwe incidentele werkzaamheden nog moet beslissen. Deze programmabegroting gaat daarom uit van een voorzichtige, basale raming.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	145.826	1.799.786	1.506.584
Baten	4.500	672.255	878.737
Saldo	**-141.326**	**-1.127.531**	**-627.847**

Resultaat totaal

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	10.734.664	11.767.636	10.802.558
Baten	11.003.875	10.750.921	10.235.657
Saldo	**269.211**	**-1.016.715**	**-566.901**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie, erfgoed en natuur. Voor 2024 zijn de vijf belangrijkste zaken:

- Voorlopig **temporiseren** van het verder ontwikkelen van Spaarnwoude op basis van de vastgestelde visie Spaarnwoude Park 2040; aangezien het algemeen bestuur eind 2022 de keuze voor verdere investeringen heeft gekoppeld aan de uitkomsten van het **onderzoek naar de integrale begroting** (uitkomst daarvan verwacht in 2023). Dat betekent dat sommige gevallen alleen 'no-regret'-maatregelen worden uitgerold of subsidies gebruikt. Concreet: nog geen implementatie van ecologisch beheer en inzet op ontvangstgebieden waar een substantiële investering nodig is (Veerplas, Houtrak, boerenerf Spaarnwoude revitalisering binnenruimte). Kosten voor proces- en projectbegeleiding én alle aanvullende benodigde investeringen zijn in de programmabegroting 2024 dus niet opgenomen. Nb. Voor 2023 is wél budget gevonden om alsnog met de planvoorbereiding van de locatie SnowWorld verder te gaan, anders dan in de kadernota 2024 vermeld stond.
- Uitvoering geven aan **projecten Spaarnwoude Park** waar eerder wél bestuurlijk akkoord voor is gegeven:
  - Afronding gebiedsproces met werving kandidaat herontwikkeling fort benoorden Spaarndam, waarvoor in 2022 de keuze volgt of en hoe deze werving opvolging gaat krijgen
  - revitaliseren van ontvangstgebied Groene Weelde met een nieuwe natuurinclusieve entree, een natuurspeeltuin en hondentrimparcours met in totaal € 2,4 miljoen aan bruto investeringen
  - opknappen buitenruimte ontvangstgebied Zorgvrij voor in totaal € 500.000 aan budgetneutrale investeringen
  - werving van een kandidaat voor herontwikkeling boerderij Lage Dijk
  - doorontwikkeling agrarisch-educatieve speelplek Plesmanhoek voor € 550.000 vanuit het definitief ontwerp
- **Optimalisatieslag NNN:** in het kader van onder meer het Natuur Netwerk Nederland en de soms gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden kan spanning ontstaan. Hierover vindt afstemming plaats met de provincie. Onderzocht wordt of een 'package deal' voor meerdere ontwikkellocaties tegelijk soelaas kan bieden. Het streven is dit in 2023 aan GS aan te bieden
- Opvolging geven aan het in 2023 vast te stellen gebiedsplan **Duurzaam Dijkland**, waarin in een **gebiedsproces** met agrariërs, waterschap, vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland toegewerkt worden naar het halen van de NNN-doelen met toekomstperspectief voor de agrariërs
- **inrichtingsprojecten** openbaar groen en openluchtrecreatie, zoals updaten **fietsroutenetwerken** Amstelland, Meerlanden en Zuid-Kennemerland en het herinrichtingsplan **Groene Carré** (bomenaanplant, recreatieve structuur, verbinding woonwijk en gemeentelijk groen)

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

- Aanleg en (her-)ontwikkeling van wegen, paden, steigers, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair
- Uitvoering geven aan meerjaren provinciaal programma Herstel Liniedijken Stelling van Amsterdam 2021 - 2025
- Het zoeken naar cofinanciering en overeenstemming onder trajectpartners voor het realiseren van de groene F200 (fietsverbinding Amsterdam – kust) met noordelijke aftakkingen ter versterking van de leefbaarheid van de regio

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

- uitvoeren van projecten en processen uit het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2025 waar bestuurlijk akkoord voor is en

temporiseren van de rest. Bij de kadernota 2024 zat een bijlage met de voortgangsrapportage per project.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Vastgoed- en locatieontwikkelingen:

- Sloop en sanering van commercieel vastgoed
- Groot onderhoud of vervanging van commercieel vastgoed
- Bouwrijp maken voor locatieontwikkelingen
- Operationeel omgevingsmanagement

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket worden de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid.

Taakveld 5.5.1 Cultuurhistorische monumenten

Conserveren en publiekelijk toegankelijk maken van erfgoed, o.a.:

- restauratie en participatie voor toekomstig gebruik fort Benoorden Spaarndam
- gemeente Haarlem onderzoekt business case behoud en herontwikkeling boerderij Noord-Akendam tot Skaeve Huse

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Inrichtingsprojecten van de recreatieterreinen, waaronder:

- uitvoering geven aan landschapsinrichtingsplan TenneT rond Groene Weelde
- verbeteren evenemententerreinen Houtrak, Oostenbroek/Buitenhuizen en Groene Weelde vanuit publiek-private samenwerking met evenementorganisatoren
- verplaatsing Pontveer de Opstapper *(realisatie is met een jaar vertraagd vanwege de vergunningsverlening en subsidievoorwaarden)*
- aanleg ca. 4 ha nieuw bos in park Zwanenburg vanuit Bossenstrategie, periode 2022 – 2025
- watercompensatie en natuurontwikkeling Oeverlanden aan de Liede *(realisatie was voorzien in 2023, maar is zeker met een jaar vertraagd vanwege de vergunningsverlening)*

Tweede plantdag geboortebos park Zwanenburg, feb '23

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	49.950	584.000	819.567
Inzet RNH	89.431	347.420	315.317
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***139.381***	***931.420***	***1.134.884***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	-	361.057	559.458
Totale baten	**-**	***361.057***	***559.458***
Saldo	**-139.381**	**-570.363**	**-575.426**

Opening OerIJ, audiotour Romeinenroute Velsen de Ven

Meerjareninvesteringsplanning (MJIP) voor 2025-2027

Wanneer een doel uit 2023 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 1 alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen:

- Handelen in de geest van de vernieuwde visie met spelregels voor nieuwe initiatieven
- Realiseren van een permanente locatie ontwikkelingen, die bijdragen aan de vernieuwde visie, een breder recreatie- en natuuraanbod en een gezonde financiële positie van het recreatieschap (een besparing op de beheerlasten en verhoging van de exploitatiebaten)
- Inspelen op provinciale programma's zoals het Masterplan biodiversiteit, voedselvisie of de motie gebiedscoöperaties

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1.1 verkeer en vervoer	--				
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering	Eind 2024: eindevaluatie uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 - 2024: 1. Continueren: welke projecten faseren, welke verder naar planrealisatie 2. Beëindigen 3. Opstellen nieuw uitvoeringsprogramma	Focus op 14 kansrijke projecten binnen de vier pijlers: landschap, verbindingen, activiteiten en betrokkenheid	97.009*	
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--			-	
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket	continu	Gronduitgiftes via uitgiftebeleid	21.795	
5.5.1 cultuurhistorische monumenten				-	
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten			20.577	
Totaal				**139.381**	

*De daadwerkelijke lasten voor proces- en projectbegeleiding voor het Uitvoeringsprogramma liggen in 2024 hoger. Raming ca. € 400.000 totaal (dus € 300.000 meer dan hier opgenomen is). Er is nu nog niks opgenomen, omdat het Uitvoeringsprogramma wacht op bestuurlijke besluitvorming hoe verder.

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2024	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	12.059	-
3.1	Ontvangstgebied De Groene Weelde planvoorbereidingskosten	84.950	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**97.009**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	21.795	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**21.795**	**-**
5.5.1	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	-	-
	Subtotaal taakveld 5.5.1	**-**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	20.577	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**20.577**	**-**
	Totaal	**139.381**	**-**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van landschap, erfgoed, recreatie en natuur. Voor 2024 zijn de vijf belangrijkste punten:

- **uitvoering integraal beheer en exploitatie** (gebouwen, wegen, paden, gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair) volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit B, met als doel instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon en veilig zijn
- begeleiden en programmering **evenementen** met drie speerpunten:
  - ❖ merkactivatie Spaarnwoude Park tijdens evenement (met als doel herhaalbezoek)
  - ❖ opstellen toewijzingswerkwijze
  - ❖ opstellen transparant prijswerkwijz
- **uitgifte** van tijdelijke gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen.
- **verhogen van inkomsten** door structurele inzet één extra medewerker bij afdeling Vastgoed
- **beantwoorden van vragen en klachten** van recreanten, ondernemers en derden, o.a. via het online meldformulier openbare ruimte
- **routenetwerken onderhouden** (wandel, fiets en sloep)

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

- het jaarlijks (groot) onderhoud van wegen, paden, kunstwerken en weg- en terreinmeubilair, inclusief afschrijvingen, met onder andere de volgende grotere projecten:
  <u>Deelgebied SPW</u>
  - groot onderhoud autowegen: Laaglandersluisweg 2e fase, Zuiderweg, gedeelte Spaarndammerweg
  - groot onderhoud fietspaden: Houtrak t.h.v. golfbaan en t.h.v. Michielsenweg, Dijkland Kerkweg t.h.v. boerderij Ettingen
  - groot onderhoud wandelpaden: terrassenheuvel Zuid 2e fase in Houtrak, benedenterrein Oosterbroek fase 2
  - bruggen: brug Dijkland 818 nabij molen Slokop
- straatreiniging
- signing & wayfinding: vervangen van bewegwijzering en informatievoorziening van fietsbewegwijzering en welkomstborden *(dit stond gepland voor 2023, maar is doorgeschoven naar 2024 vanwege vertraging in het opstellen van het locatieplan en technische uitwerking van het handboek signing & wayfinding)*

Welkomstborden entrees gebieden krijgen nieuwe look & feel Spaarnwoude Park

Opknapbeurt boogbrug ontvangstgebied Velsen skibaan

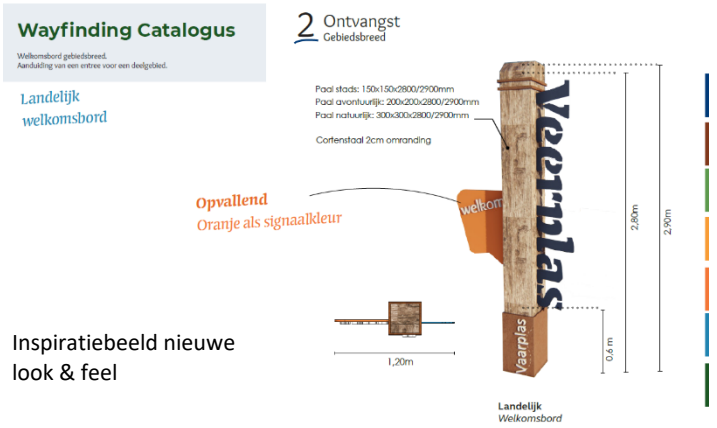

Inspiratiebeeld nieuwe look & feel

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- (her)ontwikkeling en (groot) onderhoud van ontwikkellocaties, ligweiden en dagkampeerterreinen;
- herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties.

En de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit zijn de activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van Spaarnwoude. De reguliere werkzaamheden betreffen:

- uitvoering geven aan de hernieuwde communicatievisie en strategie
- het verhaal van Spaarnwoude Park meer uitdragen op het thema natuur, landschap en cultuurhistorie
- het met communicatiemiddelen ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders)
- het actief communiceren van behaalde resultaten van het recreatieschap, ten behoeve van zichtbaarheid en draagvlak op politiek-bestuurlijk niveau (pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten)
- informeren van doelgroepen over ontwikkelingen en activiteiten
- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap.
- vergroten profilering op natuur en biodiversiteit en in samenhang communiceren over de projecten ecologisch beheer (zie 5.7.2)

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

- Werving van nieuwe evenementen vanuit het (in 2022 opgestelde) evenementenprofiel ontvangstgebieden
- Begeleiding van grote evenementen in de voorbereiding, opbouw, tijdens de uitvoering en in de afbouw en evaluatie, waaronder Strong Viking, Mysteryland, Awakenings, Mud Masters en Dance Valley.
- Duurzame programmering van evenementen, zoals het gebruik van aggregaten zoveel mogelijk vermijden en het gebruik van doorspoeltoiletten bevorderen.
- Aandacht voor biodiversiteit bij evenementen: het rekening houden met de natuur door de evenementorganisator.

Taakveld 5.5.2 cultuurhistorische monumenten

Conserveren en publiekelijk toegankelijk maken van erfgoed, o.a.:

- vastgoedbeheer fort Bezuiden Spaarndam
- vastgoedbeheer molen de Veer

Fort Bezuiden Spaarndam

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, etc. inclusief afschrijvingen, o.a.:

  - beschoeiingen en water: vervangen zwemsteiger en deel beschoeiingen Westbroekplas, Houtrak fase 1 bij iepenweide, 1e fase baggeren Veerplas (geheel o.b.v. nader te regelen cofinanciering)
  - Dunnen bosvakken en bijplanten Groene Weelde, grasvegetaties versterken evenemententerrein Mysteryland
  - Baggeren sloten rondom Big Spotters Hill (2023 met doorloop 2024)
  - Snoeien laanbomen, solitaire bomen en boomgroepen
- begeleiden evenementen
- routenetwerken onderhouden, beheren en promoten (zie kader)
- exploitatie van evenemententerreinen
- uitgifte van gebruiksovereenkomsten, ontheffingen en vergunningen
- publieksdiensten
- begeleiden werken van derden
- onderhoudsmaterieel, voer- en vaartuigen
- coördinatie en communicatie zwemwaterkwaliteit
- recreatiemonitor uitvoeren (meting aantal en onderzoek bezoekers)

Natuurbeheer en -projecten:

- weidevogelbeheer door Stichting Agrarische Bedrijven Spaarnwoude in Dijkland, met een jaarlijkse exploitatiesubsidie vanuit het recreatieschap
- revitaliseren bossen vanuit het ecologisch beheerplan (2022 in concept vastgesteld) en Plan van Aanpak biodiversiteit (beleid RNH). Dit houdt in het dunnen, open plekken creëren en het laten liggen van dood hout in de bosvakken, zodat een horizontale en verticale structuur ontstaat. De andere twee maatregelen uit dit plan kunnen voorlopig niet structureel opgepakt worden. Het betreft ander maaibeheer en natuurvriendelijke oevers, sloten en slootkanten. De uitvoeringsorganisatie zoekt binnen begroting evenwel naar incidentele kansen. Het gaat om:
  - Creëren van een poel met een plas/dras oever bij Zorgvrij
  - Landje van Gruijters, hoge populieren vervangen door knotbomen zodat minder predatoren aanwezig zijn. Fasegewijs aan de hand van boominspecties.
  - Herstel van natuurbermen in Dijkland (fase 4)
  - Houtrak aanleggen van een natuurvriendelijke beschoeiing van wilgenwiepen. De oevers blijven intact, zodat de ijsvogel hier kan nestelen (fase 4)
  - Toepassen Dijkland Spaarnwoudermeertje hakhoutbeheer a.d.h.v. adviezen uit uitgevoerd natuuronderzoek (fase 2)
  - Natuurvriendelijke inrichting van de zwemhafjes bij Veerplas
  - Boomvormers bij Batterij verwijderen uit rietlanden
  - Aanleg natuurvriendelijke oevers de Ven (mits subsidie beschikbaar)
  - Aanleg natuurvriendelijke oevers bij vier locaties SMG/SGP, w.o. park Vijfhuizen en Groene Weelde (subsidie reeks verstrekt Rijnland)

Met ingang van 2022 is 'laaghangend fruit' dat binnen begroting uitgevoerd kan worden, stapsgewijs ander maaibeheer in deelgebied SPW: met een accent op randenbeheer. De strakke gazons van extensieve grasvegetaties krijgen een bredere rand van 4 meter tot aan het struweel of bos. Dat betekent 1x per jaar maaien en afvoeren in plaats van gemiddeld 1x per week of maand. Locaties waar dit uitgevoerd wordt, zijn delen van de ontvangstgebieden Houtrak en Velsen.

- Aanvullende natuuronderzoeken. Vanuit de adviezen van diverse eerdere ecologische onderzoeken bij het evenemententerrein de Ven, Uitzichtheuvels, Liniedijk Spaarndam en de natuurvriendelijke oever bij het Spaarnwouderveen, wordt onderzocht met extra financiële middelen (subsidies of vanuit regulier budget) enkele maatregelen worden getroffen die lokaal de natuur versterkt. Daarnaast is in 2022 ecologisch onderzoek uitgevoerd bij de Slaperdijk Spaarndam, omgeving Westbroekplas, het benedenterrein bij Oosterbroek en de Peddelpoel en een nulmeting van de natuurbermen in Dijkland. Deze onderzoeken zijn een nadere detaillering van kansen. Spaarnwoude vertaalt de adviezen in de beheerplannen. Voor 2023/2024 staat ecologisch onderzoek op de rol naar:
  - de kanobaan/zijkanaal B incl. dijken en visstand
  - de Westbroekplas
  - de natuurwaarden Groene Carré en park Zwaanshoek

Programmamanager in gesprek met eigenaar tuinderij Het Groene e

Bekijken bosrevitalisatie locatie Watergeus

Paddenstoeltjes Houtrak, zomer 2022

Kader taken Routebureau: routebeheer, onderhoud en promotie

1. Versterken functie uitloopgebied omwonenden en gebruik regiobewoners en toeristen.
2. Regie- en uitvoering van éénduidig beheer, onderhoud en promotie van het aangesloten recreatieve routenetwerk.
3. Betere aantrekkelijke verbindingen voor recreanten.
4. Beheren en onderhouden van routemarkeringen, informatiepanelen en routevoorzieningen in regionale routenetwerken voor fietsen, wandelen en varen die compleet zijn. Communicatie Nederlandstalig en beperkt (TOP's) Engelstalig.
1. Afhandeling van klachten over de fysieke inrichtingselementen binnen 10 werkdagen .
2. Behandeling van klachten over digitale communicatiemiddelen binnen 5 werkdagen.
3. Het verbeteren van de website www.wandelnetwerknoordholland.nl en bijbehorende app bij wijzigingen in het netwerk indien hier aanleiding toe is.
4. Het doorsturen van digitale data naar de Landelijke Routedatabank (wandel- en fietsnetwerken) en Dirk van Ommen (vaarnetwerken) als gevolg van wijzigingen in de netwerken.

Opening wandelnetwerk Zuid-Kennemerland, 2023

5. Goed functionerend houden van de website www.natuurwegwijzer.nl/tops. Controle en update van de informatie indien hier aanleiding toe is.
6. Inzet op beter functionerende monitoringsensoren in het veld door behartigen belangen en inzet op provinciaal druktemonitoringssysteem.
7. Wekelijkse promotie van Wandelnetwerk Noord-Holland op facebook en Instagram.
8. In de het eerste half jaar infographics over het gebruik van de routenetwerken per regio in 2024. De gegevens per gemeente zijn dan op aanvraag beschikbaar.

Voor Spaarnwoude werkt het Routebureau voor de regio Zuid-Kennemerland en IJmond met een **opdrachtgrootte** van € 105.319. De gemeenten betalen € 22.636 hiervan apart, omdat de routes soms buiten de GR liggen. Netto zijn de kosten voor het recreatieschap dus € 82.683.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	3.161.106	2.912.298	2.710.759
Overige bedrijfskosten	886.668	1.439.530	990.994
Inzet RNH	2.650.088	2.617.871	2.143.335
GO*	1.686.800	1.984.178	1.826.549
Kapitaallasten	113.010	116.718	107.462
Subtotaal lasten	***8.497.672***	***9.070.595***	***7.779.099***
Dotatie voorziening GO*	1.846.300	1.856.500	1.947.058
Onttrekking voorziening GO*	-1.686.800	-1.984.178	-1.826.549
Saldo mutaties voorziening GO	***159.500***	***-127.678***	***120.509***
Totale lasten	**8.657.172**	**8.942.917**	**7.899.608**
Opbrengsten	4.656.400	4.211.092	3.929.675
Projectsubsidies	4.500	311.198	279.938
Totale baten	**4.660.900**	**4.522.290**	**4.209.612**
Saldo	**-3.996.272**	**-4.420.627**	**-3.689.996**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 100.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2025-2028

De volgende operationele doelen zijn gepland voor de volgende jaren:

- uitvoering geven aan de planning van het meerjarenoverzicht investeringen;
- uitvoering geven aan de afspraken over de meerjarige planning op basis van het afgesproken onderhoudsniveau B (CROW – Cyber).

Wanneer een doel uit 2024 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2, alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	continue	Beeldkwaliteit CROW B	1.430.121	84.651
3.2.2 fysieke bedrijfsinfrastructuur	Vastgoedbeheer	continu	In totaal beheert Spaarnwoude 157 erfpachtcontracten, 121 huurcontracten, 24 pachtcontracten en 125 overige contracten, zoals gras op stam en bruikleenovereenkomsten.	678.532	2.854.550
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	continu	Vergroten betrokkenheid en draagvlak bij stakeholders (gemeenten, ondernemers, bezoekers en organisaties)	246.635	
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen	continu		320.214	1.319.499
5.5.2 cultuurhistorische monumenten		continu		32.425	22.451
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	continu	Beeldkwaliteit CROW B	5.949.245	379.749
Totaal				**8.657.172**	**4.660.900**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2024 Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	467.681	84.651
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	886.700	-
2.1.2	GO/V	892.600	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-892.600	-
2.1.2	Kapitaallasten	75.740	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**1.430.121**	**84.651**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	678.532	2.854.550
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**678.532**	**2.854.550**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	246.635	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**246.635**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	320.214	-
5.3	Evenementen	-	1.319.499
	Subtotaal taakveld 5.3	**320.214**	**1.319.499**
5.5	Reguliere werkzaamheden cultureel erfgoed	27.925	17.951
5.5.2	Molen de Veer	4.500	4.500
	Subtotaal taakveld 5.5.2	**32.425**	**22.451**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	4.952.375	379.749
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	959.600	-
5.7.2	GO/V	892.600	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-892.600	-
5.7.2	Projectsubsidie		-
5.7.2	Kapitaallasten	37.270	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**5.949.245**	**379.749**
	Totaal	**8.657.172**	**4.660.900**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten. De kerntaken van toezicht in het recreatieschap zijn het vervullen van gastheerschap en zorgdragen voor een goed functionerend en veilig gebied. De geüniformeerde boswachters zijn maximaal in het veld herkenbaar aanwezig en aanspreekbaar voor bezoekers. Zij staan in contact met recreanten en passanten, bewoners en omwonenden, ondernemers en hun medewerkers, en zijn mede de ogen en oren in het gebied. Door hun aanwezigheid en handelen worden hinderlijk gedrag en overlast voorkomen en waar nodig aangepakt.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- vervullen rol van gastheer in de gebieden
- toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en naleving wet- en regelgeving, met vijf aandachtsgebieden (ruiters/MTB buiten paden, zedendelicten, illegale dumping, hondenoverlast en voorkomen dierenleed sportvisserij)
- tijd- en plaatsspecifieke acties zoals handhaving loslopende honden in broedseizoen weidevogels
- in het dalseizoen (winter) inzet op beheer en onderhoudsprojecten
- bevorderen samenwerking partners (o.a. politie, gemeentelijke handhaving)
- meer zichtbaarheid op social media met een brede scope op het werkveld (zwerfvuil, dumpingen, biodiversiteit)
- gebruik van wildcamera's. Dit in het verlengde om via social-media de natuur meer onder de aandacht van de recreanten te brengen.
- terreinregie en toezicht bij evenementen
- begeleiden van maatschappelijke stages
- onderzoek verhogen effectiviteit (bv. aansluiten bij buurtpreventie, cameratoezicht)
- actualiseren Algemene Verordening (uit 2012)

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	46.526	43.000	42.586
Inzet RNH	721.381	693.636	608.781
Totale lasten	**767.907**	**736.636**	**651.367**
Opbrengsten	-	-	39.341
Totale baten	**-**	**-**	**39.341**
Saldo	**-767.907**	**-736.636**	**-612.026**

Toezicht in actie bij een containerbrand *copyright: Ko van Leeuwen*

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's			767.907	-
Totaal				**767.907**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Dit programma valt uiteen in een drietal uitvoerende teams, te weten:

- bestuursadvisering en programmasturing: faciliteren bestuur bij voorbereiding en uitvoering besluiten in samenwerking met het Bestuursbureau
- bestuurssecretariaat: ondersteuning bij besluitvormingsproces, zorgdragen adequate informatievoorziening en bewaken wettelijke termijnen
- financiële administratie

Samen met andere Noord-Hollandse recreatieschappen wordt ingezet op:

- continue verbetering van planning & controlcyclus
- duidelijke governance met het Bestuursbureau, als schakel tussen het bestuur en de uitvoeringsorganisatie
- uitbreiding druktemonitor voor real time bezoekersinformatie, ten behoeve van spreiding bezoek op drukke momenten en plekken

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

- faciliteren bestuur bij voorbereiding en uitvoering van de jaaropdracht en besluiten in opdracht van het het Bestuursbureau
- wettelijke wijziging WGR met informatieplicht en meer ruimte voor participatie (uiterlijk per juli 2024 in werking te treden, ontwerp GR in 2023 voor een zienswijze langs raden/staten)
- Informatie uitwisseling en gebiedsbezoek met deelnemers
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023

Taakveld 0.4 Overhead

De overheadkosten zijn 9% van de totale lasten. Dit percentage is niet veranderd ten opzichte van 2023.

<u>Team financiën</u>

- verder implementeren van de financiële transitie en voeren van de financiële administratie
  - aanscherpen planning & controlcyclus
  - jaarlijkse vernieuwing risicoanalyse
  - begroting conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)
  - doorontwikkeling administratieve organisatie en interne control (AO/IC) e.e.a. op basis van het jaarlijks op te stellen AO/IC controleplan;
  - Implementatie rechtmatigheidsverantwoording (verplicht vanaf verslagjaar 2022)
  - verbeteren informatievoorziening door meer gebruik te maken van de mogelijkheden binnen de applicaties Globe en Synergie, verdere digitalisering en inzet van rapportagetool Sumatra voor het -op maat- genereren van overzichten
  - ondersteuning bieden bij de financiële uitwerking en beheersing van projecten o.a. voortvloeiende uit het uitvoeringsprogramma
  - werkenderwijs financieel beleid en planning- & control-instrumenten aanpassen o.b.v. ontwikkelingen BBV, wensen schappen, aanbevelingen accountant etc. waarbij gestreefd wordt naar uniformiteit voor alle schappen.
- Monitoring van financieel sluitende meerjarenbegroting voor het recreatieschap - *Deelgebied SPW is met 50 jaar het oudste deel van Spaarnwoude en heeft in het verleden gekampt met forse bezuinigingen, waardoor achterstallig onderhoud is opgetreden. Sinds 2019 beschikt dit*

gebied over voldoende budget voor het duurzaam instandhouden van het gebied. Tevens is het achterstallig onderhoud door daadkrachtig bestuurlijk handelen met o.a. aanvullende kapitaalinjecties inmiddels omgezet naar een succesverhaal, waardoor in de periode 2017 – 2021 ruim 60% is weggewerkt. SPW heeft in 2020 en 2021 een stevig negatief exploitatieresultaat gehad, veroorzaakt door minder baten vanwege de coronacrisis uit evenementen. In 2022 was sprake van herstel. In dit gebied liggen de grootste kansen voor ontwikkelingen vanuit het uitvoeringsprogramma en daarmee de grootste financiële uitdagingen. Te meer omdat de reserves in dit deelgebied volstrekt ontoereikend zijn voor verdere investeringen. De andere deelgebieden hebben over het algemeen een positief exploitatieresultaat, en voldoende reserves.

- mogelijk opvolging geven aan de realisatie van een eenvoudigere begrotingsstructuur, met een daadwerkelijke samenvoeging van de deelbegrotingen SPW, SGP en SMG tot één, met nieuwe afspraken over verhouding/hoogte participantenbijdragen en gebruik reserves (indien in 2023 het go/no-go moment gepasseerd wordt). Hiermee geven we invulling aan het advies van de Rekenkamer uit 2017, die stelt dat een besluit nodig is over de structurele financiering van de exploitatie en investeringen, op basis van de integrale visie en een meerjaren onderhouds- en investeringsplan. Raden/staten geven uiteindelijk toestemming voor de nieuwe structuur. Het streven is om een integraal voorstel uit te werken, waarin alle opgaven die spelen, een plek krijgen.
  - \+ gezamenlijke financiering deelgebied SMG
  - \+ bevolkingsgroei
  - \+ samenvoegen algemene en vrij aanwendbare reserves en inzet daarvan voor het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park
  - \+ (dan nog resterende) benodigde structurele participantenbijdrage Spaarnwoude Park
  - \+ een uitspraak over het al dan niet in eigendom/beheer nemen van de Recreatie om de Stad (RodS)-gebieden Houtrakpolder en Haarlemmermeer-Zuid (Venneperhout eo), die momenteel van Staatsbosbeheer zijn en waar een beheertekort op zit van ca. € 1 miljoen

<u>Team bestuursadvisering</u>

- Aansturen uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 t/m 2024, met eindevaluatie of bijsturing waar nodig middels voortgangsrapportage
- programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken
- invulling geven aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma gericht op het realiseren van de doelen en ambities van de nieuwe visie
- aansturen uitvoeringsorganisatie
- doorlopend aandacht voor verbetering van het proces bestuursadvisering (afstemming, tijdigheid en volledigheid)
- beantwoorden van bestuurlijke vragen
- coördineren afhandeling WOO-verzoeken

- strategisch omgevingsmanagement. Vergroten netwerk, jaarlijkse herijking accenten en belangrijkste stakeholders, accountmanagement top 25 grote bedrijven, participatie stakeholders op relevante onderdelen van het uitvoeringsprogramma
- afspraken vastleggen met Staatsbosbeheer over verlenging erfpachtcontracten voor het economisch eigendom van het recreatieschap, inclusief de 'beheren-zonder-titel' gebieden Groene Weelde, Boseilanden, Groene Carré Zuid en Lutkemeer (dit zijn gebieden die wél onderhouden worden door het recreatieschap, maar nog in eigendom zijn van SBB)
- realiseren en analyseren druktemonitor: meten van aantal bezoekers met GPS i.s.m. met alle schappen (met ingang van 2022)

Team secretariaat

- ondersteuning bij besluitvormingsproces
- zorgdragen adequate informatievoorziening
- bewaken wettelijke termijnen
- doorontwikkeling inkoop- en aanbestedingsbeleid (o.a. actualisatie aanbestedingsrichtlijnen, inkoop- en aanbestedingsbeleid, toolkit inkoop)
- informatieveiligheid (oa. privacybeleid, bewustwording binnen de uitvoeringsorganisatie, jaarplan privacy
- vernieuwen en uitvoeren van de social mediastrategie

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	272.677	288.712	253.076
Inzet RNH	896.002	866.542	858.017
Totale lasten	**1.168.679**	**1.155.254**	**1.111.094**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-1.168.679**	**-1.155.254**	**-1.111.094**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole	Voorjaar 2024	Zie kopje operationele doelen	235.633	
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie			933.046	
Totaal				**1.168.679**	

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	Continu	Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor visie en uitvoeringsprogramma resulterend in sluitende meerjarenexploitatie Werken met de nieuwe governance structuur met het Bestuursbureau	402.100	
Secretariaat	Continu	Zie kopje operationele doelen	66.143	
Financiële control en administratie	Continu	Zie kopje operationele doelen	292.891	
Aansturing van Beheer en Toezicht	Continu	Zie kopje operationele doelen	134.868	
Kantoor- en bedrijfskosten	Continu	Zie kopje operationele doelen	37.044	
Totaal			**933.046**	

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.5 Treasury

1. De financiering van het vastgestelde beleid
2. Zo weinig mogelijk financieringskosten
3. Het beperken van de (financiële) risico's

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Dat betreft de participantenbijdragen: deze zijn gestegen van € 5.797.574 in 2023 naar € 6.272.975 in 2024. Dit is enkel indexatie.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

N.v.t.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen (vastgesteld door algemeen bestuur in 2020). Het begrotingsjaar 2024 wordt naar verwachting afgesloten met een positief resultaat van € 269.211. Dit begrote bedrag is een combinatie van dotaties en onttrekkingen van de verschillende deelgebieden.

Taakveld 0.11 Resultaat rekening baten en lasten

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	1.525	1.409	5.605
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**1.525**	**1.409**	**5.605**
Participantenbijdragen	6.272.975	5.797.574	5.358.202
Opbrengsten	70.000	70.000	69.043
Totale baten	**6.342.975**	**5.867.574**	**5.427.245**
Saldo voor bestemming	**6.341.450**	**5.866.165**	**5.421.640**
Mutaties reserves	269.211	-1.016.715	-566.901
Saldo na bestemming	**6.072.239**	**6.882.880**	**5.988.541**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve	31.599	13.000	144.950
Onttrekking algemene reserve	-84.950	-2.015.162	-56.795
Toevoeging bestemmingsreserve	1.082.704	2.501.108	586.610
Onttrekking bestemmingsreserve	-760.142	-1.515.661	-1.241.666
Totaal	**269.211**	**-1.016.715**	**-566.901**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	1.525	70.000
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	6.272.975
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	1.114.303	845.092
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**1.115.828**	**7.188.067**

Paragrafen

Een natuurrijk 'stadspark', vol leven en tegelijkertijd een oase van rust: dat is Spaarnwoude Park. Een groen paradijs, op steenworp afstand van het drukke stadsleven. Midden in de natuur, tussen de ruisende bomen en de weidse polders, hoef je niets maar kan je van alles.

Spaarnwoude Park is enorm divers en echt voor iedereen. Het park is een aaneenschakeling van verschillende groene gebieden, ieder met een eigen sfeer en verrassende mogelijkheden. Een sportieve buitenactiviteit, een festival of fort bezoeken, rustig wandelen of lekker een terrasje pakken. Kan allemaal. Of je nu komt op een zondagmiddag of een aantal dagen blijft overnachten in een van onze accommodaties. Je bent verzekerd van heerlijke ontspanning en lekker genieten op jouw manier; gewoon door buiten te zijn en te voelen dat je leeft!

Dus zoek je de bruisende hartslag van een metropolitaan park én het ongedwongen gevoel van de natuur, kom dan naar Spaarnwoude Park. Van de beste evenementen tot bijzondere weidevogels en rijke historische verhalen. Spaarnwoude Park geeft je energie.

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2024 komt uit op 8,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2 % voor 2024. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Recreatieschap Spaarnwoude vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Erfpachtcontract met Staatsbosbeheer

Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder. Deze afspraken zijn in mei 2022 ter besluitvorming aan de recreatieschappen voorgelegd. Er is overeenstemming over de looptijd (60 jaar). Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit moet verder uitgewerkt worden in de nieuwe erfpachtcontracten. Er is nog geen helder procesvoorstel voor de vervolgfase van het opstellen van de contracten en het Didam arrest maakt dat Staatbosbeheer de voorgenomen afspraken met de drie recreatieschappen moet publiceren waardoor andere partijen hierop bezwaar kunnen aantekenen. Er is dus nog geen definitieve zekerheid dat de lopende erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer verlengd kunnen worden.

Onderzoek verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH

Provincie Noord-Holland heeft besloten de aandelen te vervreemden en heeft de intentie deze te verkopen aan Staatsbosbeheer. Daarbij heeft Staatsbosbeheer de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH te integreren in zijn eigen organisatie. De gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de afspraken die de provincie bij de verkoop maakt en de naleving daarvan door Staatsbosbeheer. Omdat die afspraken nog niet gemaakt zijn en de provincie nog geen definitief besluit heeft genomen, is het op dit moment moeilijk om concreet te benoemen welke of en zo ja, wat de risico's voor het recreatieschap zijn. Zolang de afspraken in de raamovereenkomsten en jaarlijkse opdrachten door de uitvoeringsorganisatie kunnen worden nagekomen, is het risico beperkt. De provincie heeft aangegeven bij de verkenning en de verkoop er alles aan te doen om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

Provinciale verordening

Grote delen van Spaarnwoude zijn NNN of BPL. Het niet kunnen realiseren van extra inkomsten vanwege bouwbeperkingen door de provinciale omgevingsverordening is bij ontwikkellocaties vanuit de visie Spaarnwoude Park een knelpunt en mogelijk risico. Hierover is het recreatieschap momenteel met de provincie in goed overleg teneinde de knelpunten op te lossen.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2023 zijn de risico's voor Recreatieschap Spaarnwoude in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd. Nieuwe risico's zijn onderstreept.

1. Terugbetalen subsidies
2. Inkoop en aanbestedingsrisico
3. Vervuilde grond/ bodemsanering
4. Verandering regelgeving (zwemwaterkwaliteit)
5. Calamiteiten zwemwater
6. Verminderde inkomsten /geen doorgang evenement door bv. faillissement organisator of een niet- verleende evenementenvergunning
7. Opruimen dumpingen synthetisch drugsafval
8. Eindwaardevergoeding opstallen (bij einde erfpachtcontract dient in sommige gevallen het recreatieschap de toegevoegde waarde van de opstal te vergoeden)
9. Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, PBL en UNESCO)
10. Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting
11. Continuïteit dienstverlening (vanwege aanstaande aandelenverkoop RNH)
12. Afhandeling WOO-verzoeken

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 1.046.000. De omvang van de huidige reserves ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen. Recreatieschap Spaarnwoude beschikt over een weerstandscapaciteit beschikt van € 750.000, - om de risico's te dekken.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000- 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	1,5	8	
2 = 10 – 40 %	4, 7, 12	2, 10	3
3 = > 40 %	11		6, 9

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1: Verminderde inkomsten

Dit risico omvat het scenario waarbij externe factoren invloed hebben op de inkomsten van het schap. Het gaat hierbij om gemiste inkomsten door bijvoorbeeld geplande evenementen niet doorgaan of een contractant niet meer kan voldoen aan zijn betalingsverplichting. Er zijn tal van externe factoren te benoemen die uiteindelijk kunnen leiden tot lagere inkomsten voor het recreatieschap (prijsstijgingen, personeelstekorten, niet verleende vergunningen, vertraging in de dienstverlening door RNH vanwege de aandelenverkoop etc.)

Risico/kans: Geen doorgang gepland evenement, geen of latere betalingen contractant, vertraging ontwikkelingen		**Oorzaak:** Externe omstandigheden zoals pandemie Faillissement contractant Niet verleende vergunning etc. Geen draagvlak raden/staten nieuwe ontwikkelingen
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Het schap mist van cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden komen; ▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker. ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
Beheersmaatregel: ▪ Verhaal Spaarnwoude Park blijven vertellen ▪ Participantenbijdrage verhogen of bezuinigen ▪ Evenemententerreinen goed borgen in omgevingsplannen ▪ Compensatiemaatregelen treffen voor contractanten		

9: Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied

Dit risico omvat het scenario dat recreatieve ontwikkelingen in het landelijk gebied ernstige vertraging oplopen, weerstand of geheel niet mogelijk zijn vanwege beschermingsregimes als NNN, BPL en UNESCO. Recreatieve ruimte is schaars en ligt vaak in NNN of BPL gebied. Ontwikkelingen geven een positieve impuls aan het gebied en vergroten de aantrekkelijkheid. Gezien de grote opgaven in het gebied (woningbouwopgave, spreidingsopgave) een gewenste ontwikkeling, maar zonder goede kaders een vertragend en frustrerend proces, wat risico's meebrengt dat initiatiefnemers afhaken of voor langdurige processen staan met hoge kosten.

Risico/kans: Weinig mogelijkheden om recreatieve functie in landelijke gebied op te waarderen of uit te breiden door beschermings-regimes.		**Oorzaak:** Gebrek aan integrale blik op beleid Gebrek aan samenwerking overheden
Kans(cijfer): 3 > 40%	Gevolg(cijfer): 1 € 100.000	**Gevolg/impact:** ▪ Langdurige processen met hoge kosten ▪ Weinig zekerheid voor initiatiefnemer, kans dat initiatiefnemer afhaakt. ▪ Gedateerde voorzieningen in recreatiegebied, waardoor bezoekers wegblijven
Beheersmaatregel: ▪ Heldere spelregels en kaders voor recreatieve initiatieven landelijk gebied ▪ Uitvoering geven aan het project Optimalisatie NNN i.s.m. PNH ▪ Samenwerking bevorderen overheden en regionale spelers, initiatiefnemers		

3. Vervuilde grond/ bodemsanering

Dit risico omvat het scenario dat de grond vervuild is, waardoor hoge kosten ontstaan voor het schap. Deze vervuiling kan al aanwezig zijn of worden veroorzaakt door derden.

Risico/kans: Vervuiling grond/ bodemsanering		**Oorzaak:** Contractant die vervuilt Vervuiling op eigen grond, bodem, water
Kans(cijfer): 2 < 40%	Gevolg(cijfer): 3 > € 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Hoge kosten opruimen ▪ Ruimtelijke ontwikkeling vertraagt
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoek naar bodemverontreiniging (bij ontwikkellocatie) ▪ Gericht toezicht (in avonduren) ▪ Samenwerking bevorderen politie en buurtpreventie (app)		

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Spaarnwoude in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Om het weerstandsvermogen te berekenen worden alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. De belangrijkste risico's voor Spaarnwoude zijn:

Nr.	Risico	Hoogte	Kans	Financiële impact jaarlijks	Uitgaande van twee jaar
1	Subsidies (risico van terugbetalen)	Laag risico	Incidenteel, < 10%	€75.000	€ 15.000
2	Inkoop en aanbestedingsrisico	Midden risico	Structureel, 10% - 40%	€ 150.000	€ 150.000
3	Vervuilde grond/ bodemsanering	Midden risico	Incidenteel, 10% - 40%	€ 500.000	€ 250.000
4	Verandering regelgeving (bijv wijziging zwemwater kwaliteit)	Midden risico	Structureel, 10% - 40%	€ 25.000	€ 25.000
5	Calamiteiten zwemwater	Laag risico	Structureel, < 10%	€ 15.000	€ 6.000
6	Verminderde inkomsten door faillissement ondernemer en / of tegenvallend bezoek c.q. geen doorgang evenementen	Hoog risico	Incidenteel, > 40%	€600.000	€480.000
7	Opruimen dumping drugs afval	Midden risico	Incidenteel, > 40%	€ 50.000	€ 25.000
8	Eindwaardevergoeding opstallen	Laag risico	Incidenteel	€ 200.000	0
9	Beperkingen ontwikkelingen in landelijk gebied (beschermingsregimes NNN, PBL en UNESCO)	Hoog risico	Structureel	€ 300.000	PM
10	Klimaatverandering (langdurige droogte, piekbuien, hogere temperaturen en verzilting)	Midden risico	Structureel	PM	PM
11	Continuïteit dienstverlening	Hoog risico	Incidenteel	PM	PM
12	Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken	Midden risico	Structureel	PM	PM
Totaal				€ 1.915.000	€ 946.000

1. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt € 946.000.

2. Voor de niet-gekwantificeerde risico's wordt uitgegaan van 2% van de structurele inkomsten. Het rijk stelt voor de gemeenten die vallen onder het artikel 12-regime, de minimale buffer van de algemene reserve ook op 2% van de som van de structurele inkomsten te stellen. Voor Recreatieschap Spaarnwoude komt 2% van de structurele

inkomsten overeen met een bedrag van € 100.000. Dit bedrag is daarmee het minimaal gewenste / benodigde weerstandsvermogen voor niet gekwantificeerde risico's.

Het totale benodigde weerstandsvermogen komt daarmee op een bedrag van € 1.046.000.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de vrij beschikbare middelen in de reserves en voorzieningen.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Spaarnwoude heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan.

Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

	Stand per 01-01-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve SPW	56.784	57.784	1.000
Bestemmingreserve beheer SPW	128.122	361.726	233.604
Bestemmingsreserve investeringen SPW	172.854	131.778	-41.076
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.084.078	2.407.238	323.160
Algemene reserve SGP	1.380.388	1.326.037	-54.351
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.651.490	3.009.490	358.000
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	1.905.050	1.905.050	-
Bestemmingsreserve SMG	4.104.440	3.606.298	-498.142
Best. reserve SMG beh. monument MH17	622.471	568.087	-54.384
Bestemmingsreserve SMG investering	356.178	307.578	-48.600
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	100.000	50.000
Totaal reserves	**13.511.855**	**13.781.066**	**269.211**
Voorziening groot onderhoud SPW	118.913	276.913	158.000
Voorziening groot onderhoud SGP	320.748	274.148	-46.600
Voorziening groot onderhoud SMG	521.032	569.132	48.100
Totaal	**14.472.548**	**14.901.259**	**428.711**

Conclusie

Gezien de verschillende deelgebieden (SPW, SGP en SMG) ieder op een aparte wijze wordt gefinancierd valt het gewenste weerstandsvermogen als volgt te verdelen.

Deelgebied	Verdeling	Benodigd weerstandsvermogen	Deel direct beschikbaar voor weerstandscapaciteit
SPW	75%	€ 784.500	€ 350.000
SGP	17,5%	€183.050	€ 300.000
SMG	7,5%	€ 78.450	€ 200.000
Totaal	**100%**	**€ 1.046.000**	**€ 850.000**

De omvang van de huidige reserves ligt van onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen. De conclusie in deze nota is dat Recreatieschap Spaarnwoude over een weerstandscapaciteit beschikt van € 850.000, - om de risico's te dekken. Het gewenste weerstandsvermogen is berekend op € 1.046.000, -.

Dit betekent dat op basis van de huidige informatie voor 2024 er een tekort van € 434.500 is aan weerstandscapaciteit voor deelgebied SPW (oud). Voorgesteld wordt om het tekort aan weerstandscapaciteit op dit moment te accepteren en nu nog niet het tekort aan te vullen. De argumentatie daarvoor is dat de gekwantificeerde risico's zich niet gelijktijdig zullen manifesteren en de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit en -weerstandsvermogen voortdurend worden gemonitord. Mocht blijken dat er sprake is van een structureel tekort aan weerstandscapaciteit, dan zullen voorstellen worden gedaan om dit op te lossen.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek. 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Netto schuldquote	-128%	-91%	-97%	-100%	-104%	-108%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-128%	-91%	-97%	-100%	-104%	-108%
Solvabiliteitsratio	79%	78%	78%	80%	82%	83%
Structurele exploitatieruimte	1%	2%	5%	5%	5%	4%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 13 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau B vastgesteld voor alle kapitaalgoederen op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigennaam. Alleen monument MH17 wordt conform afspraak beheerd op niveau A+.

De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Als voorbeeld geldt Verhardingen – Onkruid in goten en randstroken: A betekent "weinig onkruid" en B "in beperkte mate onkruid". Recreatieschap Spaarnwoude weet de beeldkwaliteit momenteel te handhaven op basis van het beschikbare beheerbudget.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 100.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV zijn de maatschappelijke vervangingen boven de € 100.000 en economische vervangingen (voor bijvoorbeeld gebouwen en voertuigen) boven de € 10.000. het moment dat een grote vervanging gedaan wordt, wordt de som van die investering vanuit de bestemmingsreserve beheer overgezet naar de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten en vervolgens jaarlijks afgeschreven op de balans. Door het afschrijven veroorzaakt de investering geen hoge piek in de winst- en verliesrekening, maar worden jaarlijkse kapitaallasten opgenomen tijdens de levensduur van het object.

Investeringen lager dan deze grens betaalt het recreatieschap uit de bestemmingsreserve beheer (SPW), bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen (SGP) en bestemmingsreserve investering (SMG).

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten, die in de jaarlijkse exploitatie verwerkt zijn. Omdat de investeringen uit de reserves worden betaald, kunnen deze jaarlijkse afschrijvingslasten worden afgedekt.

Wanneer het recreatieschap een investering niet (geheel) uit de bestemmingsreserve beheer kan betalen, is het (met instemming van het bestuur) mogelijk om het benodigde bedrag voor de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten te betalen uit eenmalige extra bijdragen van de participanten.

Een andere optie is in theorie om een investering te betalen uit een lening, maar dat is tegen de uitgangspunten die het recreatieschap zichzelf heeft opgelegd. Bij een lening moet het recreatieschap de jaarlijkse kapitaallasten dekken uit de exploitatie en/of hogere participantenbijdragen, in plaats van dekking uit de reserves. Van de optie om geld te lenen voor een investering wordt nu geen gebruik gemaakt.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	3.161.106	3.336.497	3.466.620	3.601.820
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.686.800	1.580.300	1.562.800	1.555.900
Kapitaallasten	113.010	157.905	224.580	245.840
Totaal	**4.960.916**	**5.074.702**	**5.254.000**	**5.403.560**

De vervangingsinvesteringen in de periode 2024 – 2027 zijn in de categorie kunstwerken (bruggen) en gebouwen.

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >100.000	1.031.750	1.412.700	537.700	129.900
Economische vervangingen	45.000	-	-	-

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verhardingen	812.580	787.097	744.629	702.284
Civiele kunstwerken	445.978	381.542	415.813	675.880
Overige bedrijfskosten	17.206	17.877	18.574	19.298
Inzet RNH	61.857	64.269	66.775	69.379
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	92.500	193.500	244.700	177.800
Totaal	**1.430.121**	**1.444.285**	**1.490.491**	**1.644.641**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 95 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	205.580	213.597	221.929	230.584
Groot onderhoud en kleine vervangingen	607.000	573.500	522.700	471.700
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**812.580**	**787.097**	**744.629**	**702.284**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 522 stuks kunstwerken waarvan 187 bruggen en 355 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	183.038	190.177	197.593	205.300
Groot onderhoud en kleine vervangingen	187.200	103.900	119.500	360.600
Kapitaallasten	75.740	87.465	98.720	109.980
Totaal	**445.978**	**381.542**	**415.813**	**675.880**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >100.000	351.700	337.700	337.700	129.900
Economische vervangingen				

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Groen	1.639.193	1.759.091	1.824.447	1.886.951
Water, oevers en stranden	418.610	417.826	399.428	386.527
Pontjes	2.787	2.896	3.009	3.126
Terreinmeubilair	616.012	638.208	687.556	546.027
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	717.048	742.445	770.184	775.604
Gebouwen en materieel	308.708	345.597	408.934	427.161
Overige bedrijfskosten	719.241	688.713	715.570	743.478
Inzet RNH	1.460.646	1.517.611	1.576.798	1.638.293
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	67.000	173.000	139.300	420.900
Totaal	**5.949.245**	**6.285.387**	**6.525.226**	**6.828.067**

Categorie groen

Recreatieschap Spaarnwoude bevat in totaal 565 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 393 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

GROEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	1.446.093	1.542.491	1.602.647	1.665.151
Groot onderhoud en kleine vervangingen	193.100	216.600	221.800	221.800
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**1.639.193**	**1.759.091**	**1.824.447**	**1.886.951**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). De officiële zwemwaterlocaties zijn: Peddelpoel, Westbroekplas, naaktrecreatieterrein en Veerplas. De locatie Watergeus is sinds 2021 geen officiële zwemlocatie meer.

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in de verschillende gebieden in totaal 2 ha zandstrand, wat onderdeel uitmaakt van in totaal 14 ha aan oevers en stranden.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	187.610	194.926	202.528	210.427
Groot onderhoud en kleine vervangingen	231.000	222.900	196.900	176.100
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**418.610**	**417.826**	**399.428**	**386.527**

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 1 pontje. Het betreft de Opstapper die momenteel niet in de vaart is, en waarvoor een vervangende verbinding op de Mooie Nel gerealiseerd wordt.

PONTJES	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	2.787	2.896	3.009	3.126
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**2.787**	**2.896**	**3.009**	**3.126**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 5276 stuks terreinmeubilair, waarvan 96 speeltoestellen en 5372 stuks overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	256.052	278.148	288.996	300.267
Groot onderhoud en kleine vervangingen	338.600	338.700	377.200	224.400
Kapitaallasten	21.360	21.360	21.360	21.360
Totaal	**616.012**	**638.208**	**687.556**	**546.027**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Spaarnwoude heeft in totaal 16 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 23 electrakasten, 11.350 meter elektra leidingen en 24.600 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, water tappunten en 8425 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 12 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan geen ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte gazons staan geen "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	684.548	711.245	738.984	767.804
Groot onderhoud en kleine vervangingen	32.500	31.200	31.200	7.800
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**717.048**	**742.445**	**770.184**	**775.604**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Niet al deze gebouwen zijn (nog) openbaar toegankelijk. Denk aan boerderij Borneohoeve in de Houtrak of de boerderij aan de Lage Dijk 5 bij de Mooie Nel (foto hieronder). Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, zoals toiletgebouwen.

Niet in deze paragraaf kapitaalgoederen opgenomen gebouwen zijn:

- Gebouwen die niet voor recreatief gebruik zijn en slechts tijdelijk door het recreatieschap worden beheerd (taakveld 0.3)
- Onderhoud aan het beheerkantoor (taakveld 0.4)

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	195.398	203.017	210.934	219.161
Groot onderhoud en kleine vervangingen	97.400	93.500	93.500	93.500
Kapitaallasten	15.910	49.080	104.500	114.500
Totaal	**308.708**	**345.597**	**408.934**	**427.161**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >100.000*	680.050	1.075.000	200.000	-
Economische vervangingen	45.000	-	-	-

*Het betreft vervangingsinvesteringen voor twee projecten van het Uitvoeringsprogramma, te weten: ontvangstgebied Groene Weelde € 1.905.050 en Gebiedsconcept Plesmanhoek € 50.000.

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 7 mei 2020 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2023 wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	10.734.664
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	880.242

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar 2024 bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude bevat. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten, maar vanaf 2019 voor kortere periodes van twee jaren of één jaar. Met het instellen van een bestuursbureau is een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaan. In het licht daarvan heeft het recreatieschap eind 2022 besloten dat RNH t/m 31-12-2024 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 4.356.902 opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. Voor 2024 gaat het om netto € 82.683.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt het recreatieschap ook de inzet van het werkvoorzieningsschap in, te weten Spaarne Werkt (voorheen: Paswerk) en IJmond Werkt. Op deze manier draagt het recreatieschap een steentje bij aan de sociale betrokkenheid. Het gaat om een ordergrootte van € 300.000 en de afspraken gelden t/m 2023.

Voor 2024 moeten nieuwe contracten opgesteld worden. Het is nog niet duidelijk of voor 2024 dezelfde voorwaarden en afspraken gaan gelden. De inzet SW-bedrijven verloopt tot nu toe via een afwijking op de aanbestedingsrichtlijn. Mensen met een

achterstand op de arbeidsmarkt worden naar tevredenheid ingezet in het schoonhouden en afvalinzameling van het gebied. In 2023 wordt het aanbestedingsbeleid geactualiseerd. Het is – ook conform Europese regelgeving – niet langer wenselijk om één op één aan SW-bedrijven opdrachten te verlenen. Social return zal integraal in de uitvraag opgenomen moeten worden. Het is mogelijk dat SW-bedrijven niet mee gaan dingen en de opdrachten daarmee duurder uit gaan vallen en dat ingeleverd wordt op de hoge kwaliteit die SW-bedrijven leveren. Voor de SW-bedrijven valt dan ook een belangrijke klant weg.

Percentage overhead

Als de overhead (€ 933.046) wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 10.734.664) bedraagt het percentage overhead 9,0%. Het percentage overhead is ongewijzigd ten opzichte van 2022 en 2023. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	402.100	-
Secretariaat	66.143	-
Financiële control en administratie	292.891	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	134.868	-
Kantoor- en bedrijfskosten	37.044	-
Totaal	**933.046**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- de begrotingswijziging;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Afgelopen jaren is daarvan geen gebruik gemaakt. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Met ingang van 2022 is het doen van een melding over een probleem in de openbare ruimte vereenvoudigd met een makkelijke ingang via de website.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude op 17 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van algemeen bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2	Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	 € 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	 € 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid.

De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- actieve openbaarmaking
- passieve openbaarmaking
- verbetering van de informatiehuishouding

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

In samenspraak met het Bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	6.097	hectare
Oppervlakte in eigendom		hectare
waarvan: in eigen beheer	2.129	hectare
contractueel uitgegeven	1.648	hectare
Aantal contracten gronden	480	Pacht, erfpacht en huur
Gebouwen		
Aantal gebouwen	49	
waarvan: in eigen beheer	21	
potentieel af te stoten	5	Borneohoeve, boerderij Lage Dijk, Zandschuur, boerderij Noord-Akendam, fort Benoorden Spaarndam

Gronden in eigendom en uitgegeven

Alle gronden van het recreatieschap zijn in bloot eigendom van Staatsbosbeheer, waarbij het recreatieschap het economisch eigendom heeft. Hier lopen twee verschillende erfpachtcontracten mee, die allebei expireren in 2049.

Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 27 jaar. Met Staatsbosbeheer is daarom voor de korte termijn afgesproken dat zij meetekenen met het ondererfpachtcontract, zodat een langere looptijd gegarandeerd kan worden. Voor de langere termijn loopt binnen de gehele Metropool Regio Amsterdam een proces voor herziening erfpacht. Mei 2022 is een afsprakenkader overeengekomen met uitgangspunten en bouwstenen voor de verlening van het erfpacht worden vastgelegd (periode van 60 jaar).

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden. Dat geldt ook voor de andere beschermingsregimes in het landelijk gebied: Bijzonder Provinciaal Landschap (beschermd landschap met kernkwaliteiten) en Unesco (beschermd erfgoed).

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Recreatieschap Spaarnwoude heeft sinds eind 2020 een vastgesteld grondprijzenbeleid. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	2.243.100	1.980.684
Baten uit verhuren	491.272	454.041

Uitgiftes

Voor nieuwe ontwikkelingen wordt gewerkt conform het Uitgiftekader vastgoed (2022). Voor grote ontwikkelingen worden biedingsboeken opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inschrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.

Participant geconsolideerd	Bijdragen-verdeling 2023	Bijdragen-verdeling 2024	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	52,21%	52,21%	3.027.122	3.275.346
Gemeente Amsterdam	18,64%	18,64%	1.080.683	1.169.299
Gemeente Haarlem	13,43%	13,43%	778.557	842.398
Gemeente Haarlemmermeer	10,29%	10,29%	596.580	645.500
Gemeente Velsen	5,43%	5,43%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**100,00%**	**5.797.574**	**6.272.975**

Participant SPW	Bijdragen-verdeling	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	53,10%	53,10%	2.198.283	2.378.542
Gemeente Amsterdam	22,10%	22,10%	914.916	989.939
Gemeente Haarlem	12,80%	12,80%	529.906	573.358
Gemeente Haarlemmermeer	4,40%	4,40%	182.157	197.094
Gemeente Velsen	7,60%	7,60%	314.632	340.432
Totaal	**100,00%**	**100,00%**	**4.139.894**	**4.479.365**

Participant SGP	Bijdragen-verdeling	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord Holland	50,00%	50,00%	828.839	896.804
Gemeente Amsterdam	10,00%	10,00%	165.767	179.360
Gemeente Haarlem	15,00%	15,00%	248.651	269.040
Gemeente Haarlemmermeer	25,00%	25,00%	414.423	448.406
Bijdragen-verdeling	**100,00%**	**100,00%**	**1.657.680**	**1.793.610**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor brengt het recreatieschap vier keer per jaar een bestuursmededeling uit. Financiële stukken worden aangeboden voor een zienswijze.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Spaarnwoude
Vestigingsplaats	Velsen-Zuid
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Velsen, Haarlemmermeer en Haarlem
Bestuurlijke vertegenwoordiging en stemverhouding (vóór gemeenteraadsverkiezing maart 2022)	Provincie Noord-Holland: I. Zaal en J. Hollebeek (33,33%) Amsterdam: R. van Dantzig met mandaat vertegenwoordigd door N. Türkkol (16,67%) Velsen: B. Diepstraten (16,67%) Haarlemmermeer: M. Sedee (16,67%) Haarlem: R. Berkhout (16,67%)
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen. b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant. c. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2024 (BBV 15,1a)	• Schone, hele, veilige en bruikbare recreatieve gebieden die tevens aantrekkelijk zijn door de ligging in de natuur • Voorzien in de groeiende behoefte aan openluchtrecreatie en natuur en daarmee versterken van het woon- en werkklimaat in de groeiende omliggende steden • Een evenwichtige balans openluchtrecreatie en commerciële vormen van recreatie • Het ontwikkelen van een duurzaam stad - land netwerk met: - goed bereikbare, herkenbaar en vindbare ontvangstgebieden aan de stedelijke randen én in het gebied waar voorzien wordt in alle behoeften van de recreant - rustieker gebieden waar het landschap, de natuur en de cultuurhistorie prevaleren - die onderling (vooral voor langzaam verkeer) verbonden zijn • Ontwikkelen en aanhelen van natuurgebieden, vergroten van de biodiversiteit en de belevingswaarde ervan voor de recreant • Ontwikkelen en behoud van waardevolle en aantrekkelijke agrarische landschappen en erfgoed • Inzet op sociaal-maatschappelijke meerwaarden • Spaarnwoude profileren en positioneren aan de hand van bovengenoemde doelstellingen

(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk, indien de reserves ontoereikend zijn. In totaal betekent dit per participant: Provincie Noord-Holland – 52,2% Gemeente Amsterdam – 18,7% Gemeente Velsen – 5,4 % Gemeente Haarlemmermeer – 10,3% Gemeente Haarlem – 13,4%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Bestuurlijk belang	Het doel van de GR is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede;
Eigen vermogen	31-12-2021 € 15.095.472 31-12-2022 € 14.528.570 31-12-2023 € 13.511.855 31-12-2024 € 13.781.066 Van dit eigen vermogen is in 2024 € 5.194.394 een algemene reserve of vrij aanwendbare reserve (38% van het totale eigen vermogen)
Vreemd vermogen	31-12-2021 € 3.538.270 31-12-2022 € 3.860.853 31-12-2023 € 2.092.776 31-12-2024 € 1.120.000
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021 € -1.093.430 31-12-2022 € -566.901 31-12-2023 € -1.016.715 31-12-2024 € 269.211
Website	www.spaarnwoude.nl
Risicoprofiel	laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	Voor de berekende risico's is de weerstandscapaciteit voldoende
Ontwikkelingen • Uitvoering geven aan toekomstvisie Spaarnwoude Park en uitvoeringsprogramma voor meerjarige investeringen (MJIP), waar bestuurlijk akkoord voor is. Een deel van het uitvoeringsprogramma wacht op een keuze op de benodigde investeringen. • Afspraken met Staatsbosbeheer over verlenging erfpachtcontracten voor het economisch eigendom van het recreatieschap • Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het beheer van RNH. Binnen begroting en met subsidies worden al enkele stappen gezet (o.a. bossenrevitalisering en randenbeheer). De rest van het ecologisch beheerplan wacht op financiering.	

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	139.381	-	-139.381
2. Beheer en onderhoud	8.657.172	4.660.900	-3.996.272
3. Veiligheid en toezicht	767.907	-	-767.907
4. Bestuur en ondersteuning	1.168.679	-	-1.168.679
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.525	6.342.975	6.341.450
Totaal voor bestemming	**10.734.664**	**11.003.875**	**269.211**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.114.303	845.092	269.211
Totaal na bestemming	**11.848.967**	**11.848.967**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	bestuur	224.475	235.633	244.822	254.370	264.290
0.4	overhead	930.779	933.046	969.436	1.007.245	1.046.527
0.5	treasury	1.409	1.525	1.584	1.646	1.710
0.8	overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	2.514.108	1.114.303	1.043.395	1.146.320	1.052.884
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	736.636	767.907	797.855	828.971	861.301
2.1	verkeer en vervoer	1.828.506	1.430.121	1.444.285	1.490.491	1.644.641
3.1	economische ontwikkeling	295.620	97.009	12.529	13.018	13.526
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	912.846	678.532	704.995	732.490	761.058
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20.957	21.795	22.645	23.528	24.446
3.4	economische promotie	234.630	246.635	256.253	266.246	276.629
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	307.441	320.214	332.702	345.678	359.159
5.5	cultureel erfgoed	99.363	32.425	33.515	34.646	35.821
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.174.974	5.969.822	6.306.766	6.547.439	6.851.146
	Totaal lasten	**14.281.744**	**11.848.967**	**12.170.782**	**12.692.088**	**13.193.138**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	bestuur	-	-	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-	-	-
0.5	treasury	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
0.8	overige baten en lasten	5.797.574	6.272.975	6.517.622	6.771.809	7.035.910
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	3.530.823	845.092	740.661	819.099	860.007
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	verkeer en vervoer	93.236	84.651	87.952	91.382	94.946
3.1	economische ontwikkeling	-	-	-	-	-
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.545.795	2.854.550	2.965.878	3.081.547	3.201.727
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.219.500	1.319.499	1.370.959	1.424.427	1.479.980
5.5	cultureel erfgoed	29.648	22.451	23.151	23.878	24.634
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	995.168	379.749	394.559	409.946	425.934
	Totaal baten	**14.281.744**	**11.848.967**	**12.170.782**	**12.692.088**	**13.193.138**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
	Totaal baten	14.281.744	11.848.967	12.170.782	12.692.088	13.193.138
	Totaal lasten	14.281.744	11.848.967	12.170.782	12.692.088	13.193.138
	Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	3.027.122	3.275.346	3.403.084	3.535.804	3.673.701
84320	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEM	778.557	842.398	875.252	909.387	944.853
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	1.080.683	1.169.299	1.214.902	1.262.283	1.311.512
84321	BIJDRAGE GEMEENTE HAARLEMMERMEER	596.580	645.500	670.675	696.831	724.007
84322	BIJDRAGE GEMEENTE VELSEN	314.632	340.432	353.709	367.504	381.837
	Totaal	**5.797.574**	**6.272.975**	**6.517.622**	**6.771.809**	**7.035.910**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	1.686.800	1.850.580	1.725.648
Pachten	2.526	2.335	2.839
Ingeleend personeel	4.356.902	4.659.067	4.026.350
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	4.414.401	5.265.205	4.814.143
Rente	1.525	1.409	5.605
Mutatie voorzieningen	159.500	-127.678	120.509
Afschrijvingen	113.010	116.718	107.462
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**10.734.664**	**11.767.636**	**10.802.558**

Baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Grond	-	-	-
Pachten	2.243.100	1.980.684	1.893.971
Huren	491.272	454.041	398.920
Leges en andere rechten	15.192	14.041	12.168
Overige goederen en diensten	1.884.200	1.741.406	1.607.721
Subsidies	27.136	33.977	102.783
Inkomensoverdrachten	6.272.975	6.456.772	6.151.050
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	70.000	70.000	78.472
Overige verrekeningen	-	-	-9.429
Totaal baten	**11.003.875**	**10.750.921**	**10.235.657**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Totaal lasten	10.734.664	11.767.636	10.802.558
Totaal baten	11.003.875	10.750.921	10.235.657
Saldo	**269.211**	**-1.016.715**	**-566.901**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve	31.599	13.000	144.950
Onttrekking algemene reserve	-84.950	-2.015.162	-56.795
Toevoeging bestemmingsreserve	1.082.704	2.501.108	586.610
Onttrekking bestemmingsreserve	-760.142	-1.515.661	-1.241.666
Totaal mutaties reserves	**269.211**	**-1.016.715**	**-566.901**

Beleidsindicatoren

De uniforme basisset beleidsindicatoren voor gemeenten conform het BBV zijn voor het recreatieschap niet van toepassing.

Geprognotiseerde balans 2024

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	3.029	2.175	Eigen vermogen	13.781	13.512
Financiële vaste activa	495	495	Voorzieningen	1.120	961
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***3.524***	***2.669***	***Subtotaal***	***14.901***	***14.473***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	808	808	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	1.132	1.132
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	13.320	13.746	Overlopende passiva	1.641	1.641
Liquide middelen	22	22			
Subtotaal	***14.150***	***14.576***	***Subtotaal***	***2.772***	***2.772***
Totaal	**17.673**	**17.245**	**Totaal**	**17.673**	**17.245**

Financiële meerjarenraming 2023 - 2027

Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2027 in deze programmabegroting gaan we uit van gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar i.p.v. CPI november. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer van 3,9%.

Lasten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	931.420	139.381	56.553	58.759	61.051
2. Beheer en onderhoud	8.942.917	8.657.172	9.057.137	9.394.777	9.905.375
3. Veiligheid en toezicht	736.636	767.907	797.855	828.971	861.301
4. Bestuur en ondersteuning	1.155.254	1.168.679	1.214.258	1.261.615	1.310.817
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.409	1.525	1.584	1.646	1.710
Totaal	**11.767.636**	**10.734.664**	**11.127.387**	**11.545.768**	**12.140.254**

Baten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	361.057	-	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	4.522.290	4.660.900	4.842.499	5.031.180	5.227.221
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	5.867.574	6.342.975	6.587.622	6.841.809	7.105.910
Totaal	**10.750.921**	**11.003.875**	**11.430.121**	**11.872.989**	**12.333.131**
Saldo lasten en baten	**-1.016.715**	**269.211**	**302.734**	**327.221**	**192.877**

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	-2.002.162	-53.351	5.850	28.453	51.935
Bestemmingsreserve	985.447	322.562	296.884	298.768	140.942
Totaal	**-1.016.715**	**269.211**	**302.734**	**327.221**	**192.877**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve SPW	56.784	57.784	1.000
Bestemmingreserve beheer SPW	128.122	361.726	233.604
Bestemmingsreserve investeringen SPW	172.854	131.778	-41.076
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2.084.078	2.407.238	323.160
Algemene reserve SGP	1.380.388	1.326.037	-54.351
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.651.490	3.009.490	358.000
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	1.905.050	1.905.050	-
Bestemmingsreserve SMG	4.104.440	3.606.298	-498.142
Best. reserve SMG beh. monument MH17	622.471	568.087	-54.384
Bestemmingsreserve SMG investering	356.178	307.578	-48.600
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	50.000	100.000	50.000
Totaal reserves	**13.511.855**	**13.781.066**	**269.211**
Voorziening groot onderhoud SPW	118.913	276.913	158.000
Voorziening groot onderhoud SGP	320.748	274.148	-46.600
Voorziening groot onderhoud SMG	521.032	569.132	48.100
Totaal voorziening	**960.693**	**1.120.193**	**159.500**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve SPW	2023	55.784	-	1.000	56.784
Bestemmingreserve beheer SPW	2023	400.745	286.323	13.700	128.122
Bestemmingsreserve investeringen SP	2023	618.226	460.672	15.300	172.854
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	2023	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2023	1.985.504	76.926	175.500	2.084.078
Algemene reserve SGP	2023	3.383.550	2.015.162	12.000	1.380.388
Best.reserve verv.investeringen SGP	2023	2.428.599	98.667	321.558	2.651.490
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	2023	-	-	1.905.050	1.905.050
Bestemmingsreserve SMG	2023	4.566.910	478.670	16.200	4.104.440
Best. reserve SMG beh. monument MH	2023	672.807	52.736	2.400	622.471
Bestemmingsreserve SMG investering	2023	416.445	61.667	1.400	356.178
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	2023	-	-	50.000	50.000
Totaal reserves		**14.528.570**	**3.530.823**	**2.514.108**	**13.511.855**
Voorziening groot onderhoud SPW	2023	369.163	1.793.750	1.543.500	118.913
Voorziening groot onderhoud SGP	2023	282.214	169.466	208.000	320.748
Voorziening groot onderhoud SMG	2023	436.994	20.962	105.000	521.032
Totaal voorziening		**1.088.371**	**1.984.178**	**1.856.500**	**960.693**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve SPW	2024	56.784	-	1.000	57.784
Bestemmingreserve beheer SPW	2024	128.122	-	233.604	361.726
Bestemmingsreserve investeringen SP	2024	172.854	56.376	15.300	131.778
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	2024	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	2024	2.084.078	82.640	405.800	2.407.238
Algemene reserve SGP	2024	1.380.388	84.950	30.599	1.326.037
Best.reserve verv.investeringen SGP	2024	2.651.490	-	358.000	3.009.490
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	2024	1.905.050	-	-	1.905.050
Bestemmingsreserve SMG	2024	4.104.440	514.342	16.200	3.606.298
Best. reserve SMG beh. monument MH	2024	622.471	56.784	2.400	568.087
Bestemmingsreserve SMG investering	2024	356.178	50.000	1.400	307.578
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	2024	50.000	-	50.000	100.000
Totaal reserves		**13.511.855**	**845.092**	**1.114.303**	**13.781.066**
Voorziening groot onderhoud SPW	2024	118.913	1.350.300	1.508.300	276.913
Voorziening groot onderhoud SGP	2024	320.748	271.600	225.000	274.148
Voorziening groot onderhoud SMG	2024	521.032	64.900	113.000	569.132
Totaal voorziening		**960.693**	**1.686.800**	**1.846.300**	**1.120.193**

	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Algemene reserve SPW	54.017	54.418	54.854	55.784	56.784	57.784	58.784	59.784	60.784
Bestemmingreserve beheer SPW	2.521.200	1.630.428	730.062	400.745	128.122	361.726	557.221	788.188	1.084.137
Bestemmingsreserve investeringen SPW	1.332.506	1.178.103	816.519	618.226	172.854	131.778	147.078	162.378	177.678
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	22.109	15.905	9.905	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.267.163	1.687.762	2.069.337	1.985.504	2.084.078	2.407.238	2.754.473	3.142.453	3.337.273
Totaal reserves SPW	**5.196.995**	**4.566.616**	**3.680.678**	**3.060.259**	**2.441.838**	**2.958.526**	**3.517.556**	**4.152.803**	**4.659.872**
	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Algemene reserve SGP	2.997.390	3.122.697	3.310.172	3.383.550	1.380.388	1.326.037	1.330.887	1.358.340	1.409.275
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.139.929	2.160.633	2.198.483	2.428.599	2.651.490	3.009.490	3.367.490	3.725.490	4.083.490
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-	-	1.905.050	1.905.050	1.873.550	1.788.300	1.693.050
Totaal reserves SGP	**5.137.319**	**5.283.329**	**5.508.655**	**5.812.150**	**5.936.929**	**6.240.578**	**6.571.928**	**6.872.131**	**7.185.816**
	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Bestemmingsreserve SMG	5.508.560	5.170.242	4.763.366	4.566.910	4.104.440	3.606.298	3.075.521	2.528.133	1.963.489
Best. reserve SMG beh. monument MH17	816.554	754.132	728.191	672.807	622.471	568.087	511.488	452.587	391.294
Bestemmingsreserve SMG investering	414.582	414.582	414.582	416.445	356.178	307.578	308.978	310.378	311.778
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	-	-	-	-	50.000	100.000	98.330	94.990	91.650
Totaal reserves SMG	5.508.560	5.170.242	4.763.366	4.566.910	4.104.440	3.606.298	3.075.521	2.528.133	1.963.489
Totaal reserves	**17.074.010**	**16.188.902**	**15.095.472**	**14.528.570**	**13.511.855**	**13.781.066**	**14.083.800**	**14.411.021**	**14.603.898**

	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Algemene reserve SPW	54.017	54.418	54.854	55.784	56.784	57.784	58.784	59.784	60.784
Algemene reserve SGP	2.997.390	3.122.697	3.310.172	3.383.550	1.380.388	1.326.037	1.330.887	1.358.340	1.409.275
Totaal algemene reserves	**3.051.407**	**3.177.115**	**3.365.026**	**3.439.335**	**1.437.173**	**1.383.822**	**1.389.672**	**1.418.125**	**1.470.060**
	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Bestemmingreserve beheer SPW	2.521.200	1.630.428	730.062	400.745	128.122	361.726	557.221	788.188	1.084.137
Bestemmingsreserve investeringen SPW	1.332.506	1.178.103	816.519	618.226	172.854	131.778	147.078	162.378	177.678
Best.reserve verv.investeringen SGP	2.139.929	2.160.633	2.198.483	2.428.599	2.651.490	3.009.490	3.367.490	3.725.490	4.083.490
Bestemmingsreserve SMG investering	414.582	414.582	414.582	416.445	356.178	307.578	308.978	310.378	311.778
Totaal vrij aanwenbare bestemmingsreserves	**6.408.216**	**5.383.746**	**4.159.646**	**3.864.016**	**3.308.645**	**3.810.573**	**4.380.768**	**4.986.435**	**5.657.084**
	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Best.reserve beheer CRM tunnel SPW	22.109	15.905	9.905	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie SPW	1.267.163	1.687.762	2.069.337	1.985.504	2.084.078	2.407.238	2.754.473	3.142.453	3.337.273
Bestemmingsreserve egalisatie SGP	-	-	-	-	1.905.050	1.905.050	1.873.550	1.788.300	1.693.050
Bestemmingsreserve SMG	5.508.560	5.170.242	4.763.366	4.566.910	4.104.440	3.606.298	3.075.521	2.528.133	1.963.489
Best. reserve SMG beh. monument MH17	816.554	754.132	728.191	672.807	622.471	568.087	511.488	452.587	391.294
Bestemmingsreserve egalisatie SMG	-	-	-	-	50.000	100.000	98.330	94.990	91.650
Totaal bestemde bestemmingsreserves (niet vrij aanwendbaar)	**7.614.386**	**7.628.042**	**7.570.800**	**7.225.220**	**8.766.038**	**8.586.672**	**8.313.361**	**8.006.462**	**7.476.755**
Totaal reserves	**17.074.010**	**16.188.902**	**15.095.472**	**14.528.570**	**13.511.855**	**13.781.066**	**14.083.800**	**14.411.021**	**14.603.898**

Ontwikkeling van reserves 2019 – 2027, per deelgebied

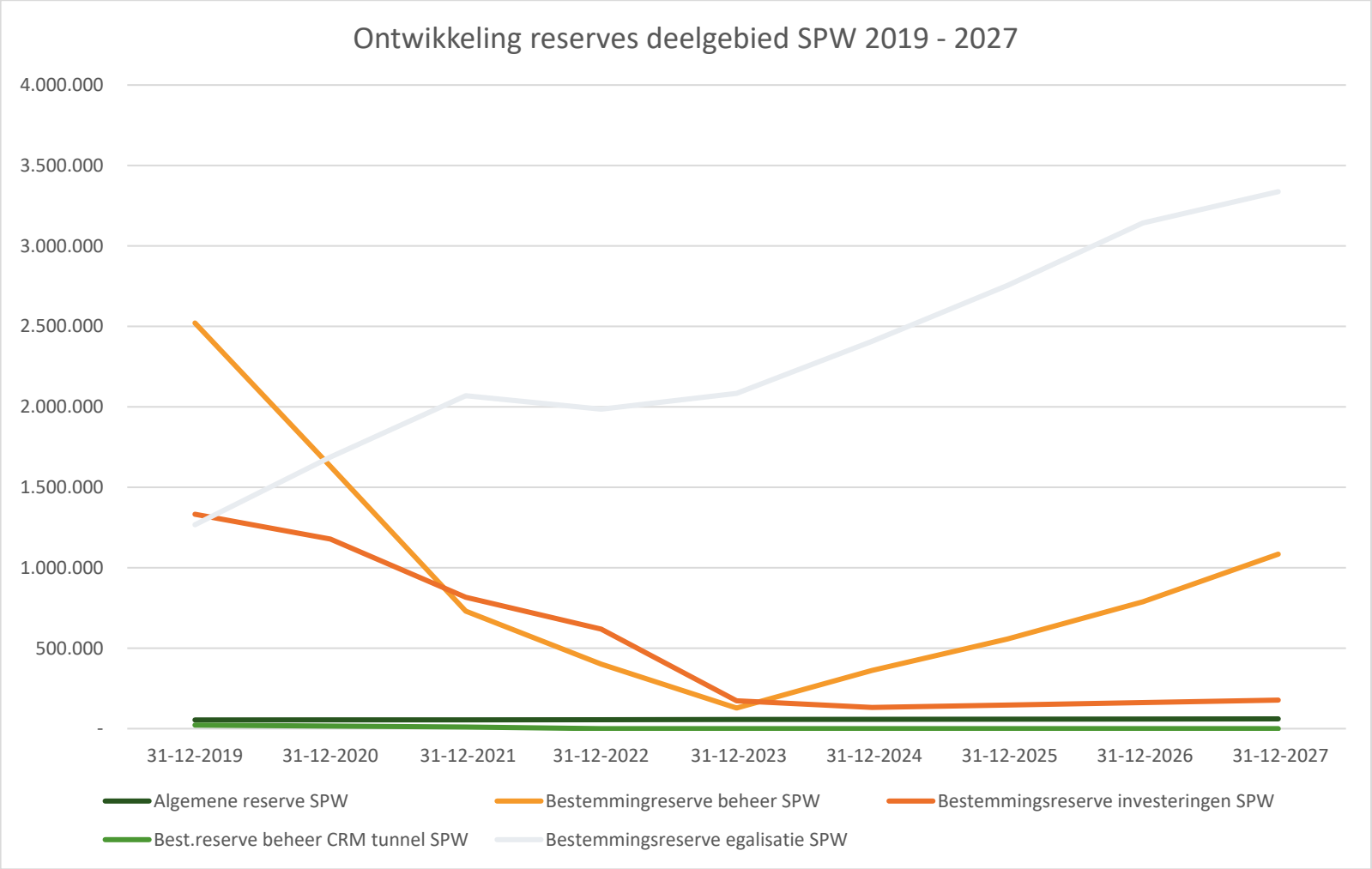

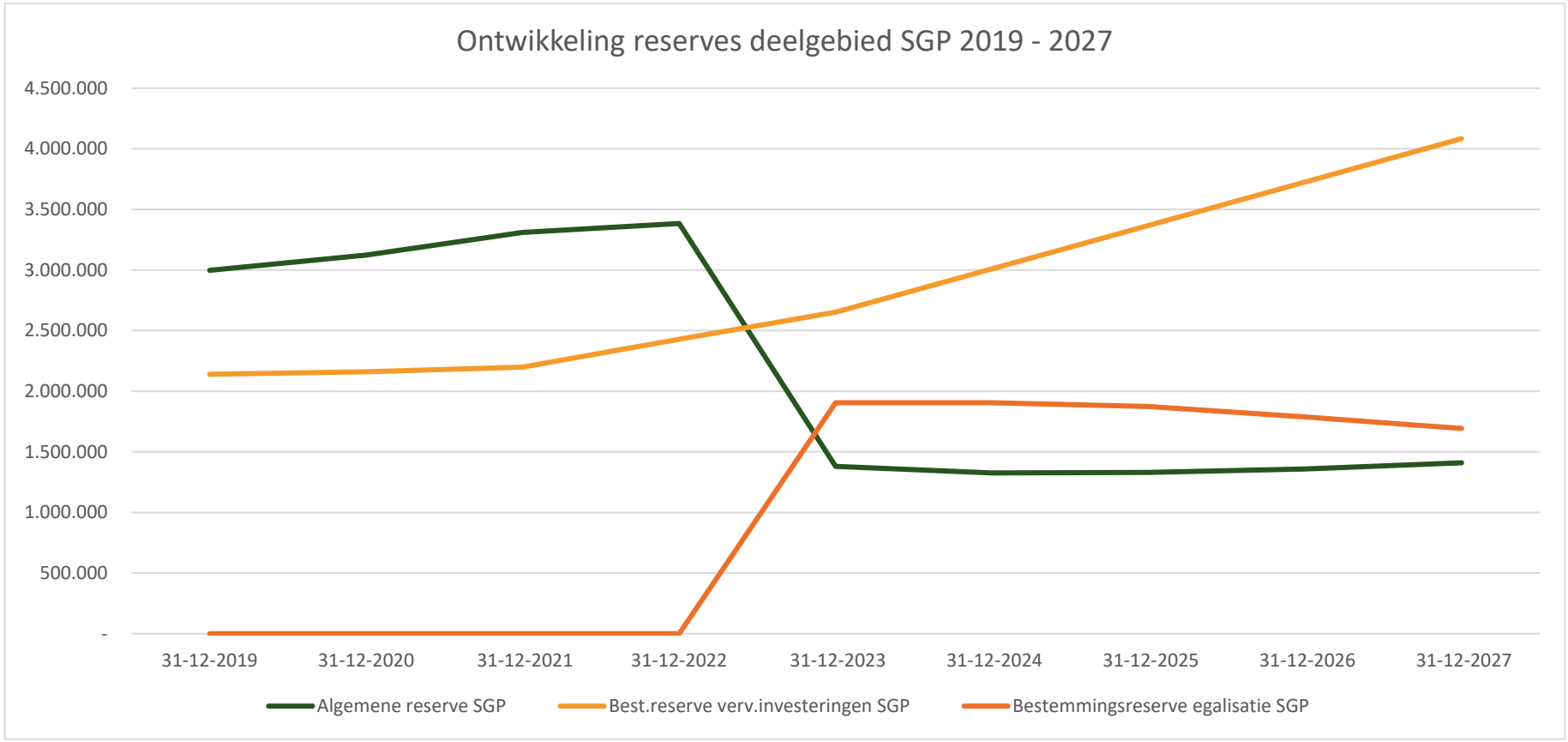
Ontwikkeling reserves deelgebied SGP 2019 - 2027
4.500.000
4.000.000
3.500.000
3.000.000
2.500.000
2.000.000
1.500.000
1.000.000
500.000
-
31-12-2019
31-12-2020
31-12-2021
31-12-2022
31-12-2023
31-12-2024
31-12-2025
31-12-2026
31-12-2027
Algemene reserve SGP
Best.reserve verv.investeringen SGP
Bestemmingsreserve egalisatie SGP

Ontwikkeling reserves deelgebied SMG 2019 - 2027
8.000.000
7.000.000
6.000.000
5.000.000
4.000.000
3.000.000
2.000.000
1.000.000
-
31-12-2019
31-12-2020
31-12-2021
31-12-2022
31-12-2023
31-12-2024
31-12-2025
31-12-2026
31-12-2027
Bestemmingsreserve SMG
Best. reserve SMG beh. monument MH17
Bestemmingsreserve SMG investering
Bestemmingsreserve egalisatie SMG
Totaal reserves SMG

Gevolgen voor de reserves

Het totaal van reserves neemt toe in de periode 2023 - 2027. Eind 2023 zit € 13.511.855 in de reserves, en in 2027 is de verwachting dat de reserves € 14.603.898 bedragen. Het geconsolideerde totaal kan echter leiden tot optimistische conclusies. Dat heeft te maken met twee zaken:

1. Deelgebied SPW heeft in ieder geval tot en met 2023 weinig beschikbaar in de algemene reserve, reserve investeringen en reserve beheer. In dat jaar gaat het om € 357.760. Vanaf 2024 laat de bestemmingsreserve beheer weer een toename zien. In deelgebied SPW is sprake van discrepantie tussen de ambities en het beschikbare budget voor investeringen.
2. Het grootste deel van de reserves zit 'vast' in een aangewezen doelbestemming. Zie de tabel hierboven waarin een onderscheid is gemaakt tussen de algemene reserves, vrij aanwendbare reserves en niet vrij-aanwendbare reserves. 38% van alle reserves is 'vrij' beschikbaar in 2024.

Als gevolg van planvoorbereiding van enkele projecten en begeleiding van de planrealisatie, is in 2023 in het kader van het uitvoeringsprogramma ook een beroep gedaan op de beschikbare reserves. Voorlopig is alleen voor de 1e helft van 2023 budget vrijgemaakt. Voor de periode daarna, dus ook voor 2024, nog niet.

<u>Deelgebied SPW</u>

De algemene reserve en vrij aanwendbare bestemmingsreserves van deelgebied SPW zijn de afgelopen jaren fors afgenomen. In 2017 was er nog € 6,6 miljoen beschikbaar in deze reserves, per 1 januari 2024 is dat € 357.760. De sterke afname de afgelopen jaren heeft te maken met o.a. aanpak van achterstallig onderhoud, planvoorbereiding van het uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park, de overgang naar de methodiek van afschrijven investeringen maatschappelijk nut (waardoor in 2018 bruggen vanwege de overgang naar de BBV-afschrijvingssystematiek geactiveerd moesten worden) en de effecten van de coronacrisis met minder inkomsten uit evenementen en huur/erfpacht.

De bestemmingsreserve beheer en investeringen zijn in de nota weerstandsvermogen op de korte termijn voldoende als benodigde weerstandscapaciteit. Dit is in evenwicht. Voor de periode 2024 – 2027 zal dit echter onvoldoende zijn voor het berekende benodigde weerstandsvermogen voor Spaarnwoude. De financiële speelruimte in dit deelgebied voor extra inspanningen uit de bestemmingsreserve beheer of investeringen is daarmee zeer beperkt. En dat terwijl in dit gebied de grootste opgave ligt met het Uitvoeringsprogramma.

Een positieve ontwikkeling is dat de bestemmingsreserve beheer vanaf 2024 weer gaat toenemen. Dit komt doordat dan een structurele groei verwacht wordt van de inkomsten uit vastgoedcontracten en met diverse evenementorganisatoren in meerjarenovereenkomsten een groeimodel is afgesproken.

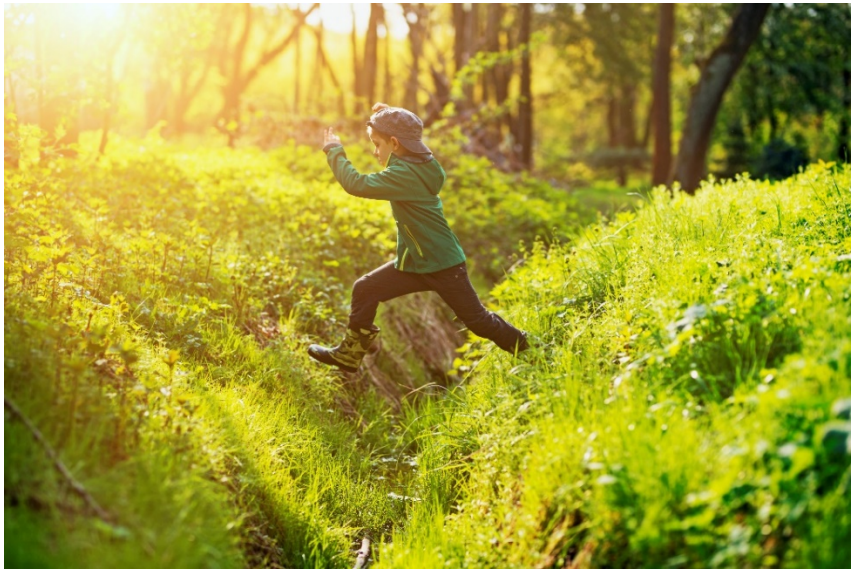

Deelgebied SGP

De algemene reserve en bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen zijn de afgelopen jaren (2019 – 2022) gegroeid. In deelgebied SGP is in de grafieken goed te zien dat het beschikbare kapitaal (in de algemene reserve) binnen het recreatieschap benut wordt voor realisatie Spaarnwoude Park. Het bestuur kan in deelgebied SGP besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve zonder dat dit leidt tot financiële risico's. De verwachting is dat deze reserves verder groeien, van € 4.031.879 eind 2023 naar € 5.492.766 eind 2027.

Deelgebied SMG

Het onderhoud van dit deelgebied wordt betaald uit de bestemmingsreserve SMG. Dit is een eenmalige afkoopsom die betaald is door Schiphol en de provincie voor de instandhouding van het gebied. Anders dan bij de andere deelgebieden, heeft SMG geen participantenbijdrage. Daardoor neemt deze bestemmingsreserve conform verwachting voor de periode 2023 – 2027 met jaarlijks gemiddeld € 520.000 af. Met dit tempo is de beheerpot leeg over circa 8 jaar, rond het jaar 2031 dus. Mocht deze reserve voortijdig opraken of geheel op zijn, dan betalen de gemeente Haarlemmermeer en de provincie ieder 50% voor de onderhoud van dit gebied.

Voor het beheer van het MH-17 monument wordt ook jaarlijks geld onttrokken uit de beheerreserve. Deze beheerreserve is ingesteld in 2017 met een maximale beheertermijn van 20 jaar (dus tot 2037). Met een jaarlijks gemiddelde afname van € 60.000, is de beheerreserve naar verwachting eerder leeg, namelijk rond 2034.
In 2019 en 2020 zijn er meer lasten geweest dan begroot, o.a. vanwege vervanging van dode bomen. Door de inzet van veel vrijwilligers kunnen de kosten nog binnen de perken blijven. Uit de jaarrekening van 2021 bleek dat de lasten – in tegenstelling tot de jaren daarvoor – gunstiger uitpakten. In 2022 was weer een lichte overschrijding. De ontwikkeling van lasten wordt apart gemonitord om tijdig in te kunnen grijpen indien noodzakelijk.

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Spaarnwoude in de openbare vergadering van 13 juli 2023.

Voorzitter,
Mw. I. Zaal

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl
K.v.K. 34370323

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en
provinciale staten

Velsen-Zuid: 13 april 2023
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: U20230308 am
Projectnummer:
Onderwerp: Verzoek raden zienswijze jaarstukken 2022
Bijlage(n): 4
Behandeld door: Peter Jaap Don
Contactgegevens: 06 8284 6339

Geachte leden van de gemeenteraad en Provinciale Staten,

U ontvangt hierbij het verzoek om een zienswijze te geven op de jaarstukken. Tevens informeren wij u over hoe het dagelijks bestuur in haar vergadering van 12 april 2023 kennis heeft genomen van de door u ingediende zienswijzen over de Kadernota 2024.

Reactie RNH op zienswijzen Kadernota 2024 (kort samengevat)
Op basis van de ingediende reacties en zienswijzen wordt het volgende vastgesteld:

1. Er zijn drie positieve zienswijzen (Zaanstad, Heiloo en Castricum), twee “neutrale” zienswijzen (Uitgeest en Alkmaar) en twee negatieve zienswijzen (Beverwijk en Heemskerk);
2. Op de gemeente Castricum na benoemen alle participanten in hun zienswijze het realiseren van een structureel sluitende meerjarenbegroting in 2023 als primaire voorwaarde;
3. Er is een aantal gemeenten dat een specifiek voorbehoud maakt dat een verhoging van de participantenbijdrage niet aan de orde is (Heemskerk en Zaanstad). Alkmaar constateert dat de indexatie van de bijdrage gehonoreerd wordt mits het Rijk deze verhoging voldoende compenseert.

<u>Structureel sluitende meerjarenbegroting</u>
Het AB heeft RNH gevraagd een nadere uitwerking te geven van de financiële scenario’s van het RAUM. Daarvoor wordt in nauw overleg met het AB toegewerkt naar het presenteren van een sluitende meerjarenbegroting in de Kadernota 2025. Deze wordt in de vergadering van het AB van 6 december 2023 behandeld.

Zienswijzen jaarstukken 2023
Hierbij bieden wij u de voorlopige jaarstukken aan van het recreatieschap Geestmerambacht conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. U bent hiermee in de gelegenheid gesteld om binnen 10 weken uw zienswijze op de jaarrekening 2022, de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024 naar voren te brengen. Het dagelijks bestuur heeft deze stukken in haar vergadering van 12 april 2023 behandeld en geagendeerd voor de vergadering van het algemeen bestuur op 12 juli 2023.

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpbegrotingen en -rekening, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Het algemeen bestuur neemt op 12 juli a.s. een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan het Ministerie van BZK.

Naast de drie bijlagen (jaarrekening 2022, de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024) is een vierde bijlage toegevoegd “Indexatie financiële stukken recreatieschappen”. Dit betreft een toelichting op de verwerkte indexaties in de betreffende documenten.

We hopen u voldoende op de hoogte te hebben gesteld. Mochten er toch nog vragen/opmerkingen zijn, dan ontvangen wij deze graag.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Sophie Zwetsloot
Programmamanager Recreatie Noord-Holland N.V.

Memo voor raden en staten

Datum
11 april 2023

Onderwerp
Indexatie financiële stukken recreatieschappen

Aanleiding
De indexatieberekening in de financiële stukken (kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting) van de recreatieschappen wordt aangepast. Deze wijziging is nodig vanwege de forse inflatiepercentages. Nu de prijzen flink zijn gestegen, moet de huidige manier van verwerken van indices in de kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting worden aangepast aan deze realiteit. De nieuwe werkwijze is al toegepast in de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024.

De recreatieschappen TW, SPW en GGA werkten met CPI november en de recreatieschappen RAUM en GAB werken met index Noord-Holland Noord (NHN). Het momentum van CPI van november is historisch bepaald maar staat niet als dusdanig vermeld in de tekst van de gemeenschappelijke regelingen. Het momentum kan het recreatieschap zelf bepalen. Het indexcijfer NHN kan het recreatieschap niet zelf bepalen en ontvangt het recreatieschap in het laatste kwartaal voorafgaand aan het betreffend jaar.

Aanpassingen
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota voor het betreffende begrotingsjaar te rekenen met het gemiddeld CPI van de eerste 6 maanden van het jaar waarin de kadernota wordt geschreven (T-2, dat wil zeggen 2 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft) in plaats van CPI november T-3 (dat is 3 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-2.
4. In de begrotingswijziging uit te gaan van het laatst bekende indexcijfer (gemiddelde indexcijfer januari – juni van T-1, dus het jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (CPI november T-2). Er geldt een eenmalige uitzondering m.b.t. participantenbijdragen 2023 (overgangsjaar), die wordt nog berekend op basis van CPI november 2021.

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota te blijven uitgaan van de index NHN (T-3).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van gemiddelde index NHN over 3 jaar (T-3, T-4, T-5) in plaats van index T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van de gemiddelde index NHN over de laatste 3 jaren (T-2, T-3, T-4) in plaats van de laatst bekende (T-2).
4. In de begrotingswijziging gaan uit te gaan van de laatst bekende indexcijfer (T-1) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (T-2), met uitzondering van de participantenbijdrage. Bij de

participantenbijdrage uit te blijven gaan van de index van het jaar ervoor (T-2) conform de brief van de Regietafel Noord-Holland Noord.

Concrete doorwerking in begrotingswijziging 2023 en programmabegroting 2024

Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 5,17% (CPI-cijfer november 2021) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 8,2% (CPI gemiddelde januari – juni 2022), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (5,17%).
- Voor de programmabegroting 2024 zou een index van 9,9% gelden (CPI-cijfer november 2022) maar dat is in de nieuwe methodiek 8,2% voor 2024 (CPI gemiddelde januari – juni 2022) en 3,9% in de jaren 2025 en verder (gemiddelde CPI van de laatste 3 jaren: steeds van januari – juni uit 2020-2022).

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 2,3% (NHN-index die eind 2021 bekend is gemaakt) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 7,1% (NHN-index die eind 2022 bekend is gemaakt), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (2,3%).
- Voor de programmabegroting 2024 wijzigt alleen de index voor de meerjarenbegroting naar 3,6% voor de jaren 2025 en verder (gemiddelde NHN-index van 2020-2022) in plaats van 7,1% (NHN-index die eind 2022 bekend is gemaakt).

Jaarrekening **2022**

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

versie 14-03-2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **4**

Jaarverslag **10**

Programmaverantwoording *12*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting *14*

Programma 2. Beheer en onderhoud *18*

Programma 3. Toezicht en veiligheid *23*

Programma 4. Bestuur en ondersteuning *25*

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen *27*

Paragrafen *30*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *31*

B. Kapitaalgoederen *33*

C. Financiering *40*

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo *43*

E. Grondbeleid *45*

F. Participanten *47*

Jaarrekening 2022 ..... **51**

Overige gegevens **63**

Bijlagen **67**

Bijlage I Overzichten A-UM *68*

Bijlage II Overzichten IJ-Z *70*

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2022 ..... *72*

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022 ..... *74*

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum *76*

Bijlage VI Risicoanalyse *77*

Bijlage VII SiSa verantwoordingsinformatie 2022 ..... *84*

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2022 ..... *85*

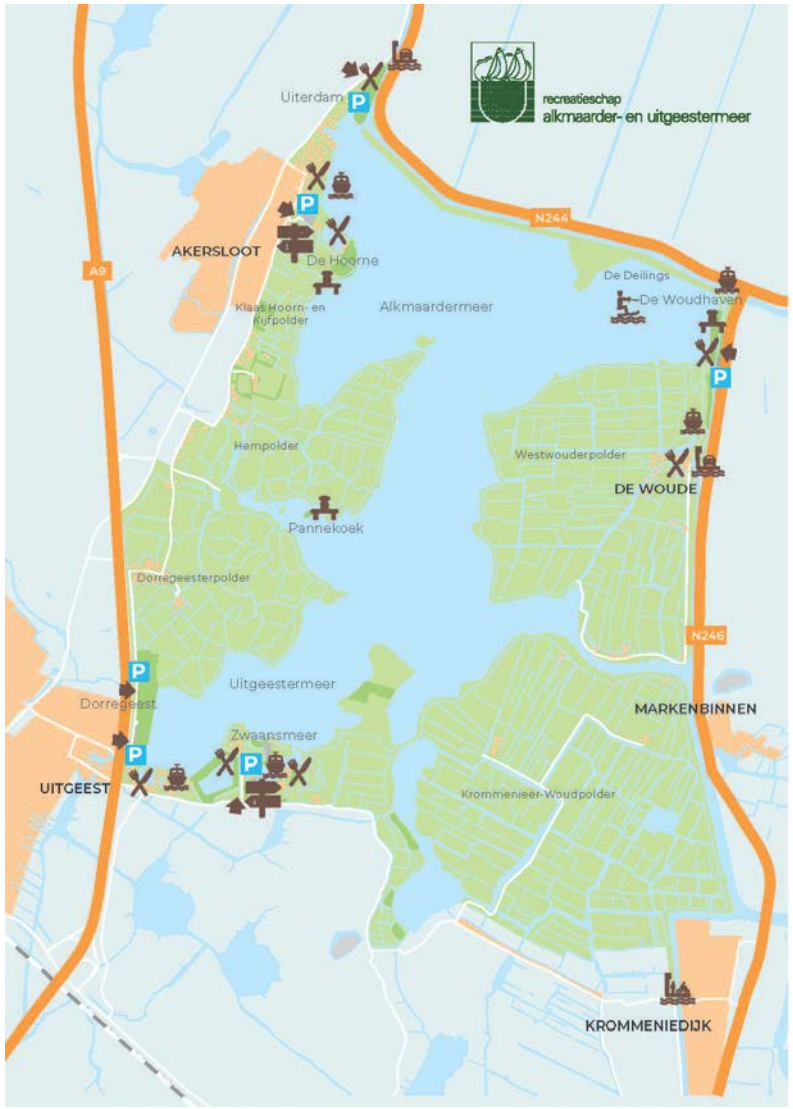
recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer
Uiterdam
AKERSLOOT
De Hoorne
N246
A9
Klaas Hoorn- en Kuipolder
Alkmaardermeer
De Deilings
De Woudhaven
Hempolder
Westwouderpolder
DE WOUDE
Pannekoek
Dorregeesterpolder
Uitgeestermeer
Dorregeest
Zwaansmeer
UITGEEST
MARKENBINNEN
Krommenieer-Woudpolder
KROMMENIEDIJK

BEVERWIJK
Aagtenpark
De Buitenlanden
ASSENDELFT
De Omzoom
ASSENDELFT

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit twee deelgebieden, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en het deelgebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) bestaande uit het Aagtenpark, de Buitenlanden en de Omzoom.

Kerngegevens: 2.040 hectare werkgebied, waarvan 736 hectare het eigenlijke beheergebied van het recreatieschap bedraagt. Daarvan is 648 hectare voor het gebied A-UM (123 hectare land en 525 hectare water) en 88 hectare voor het recreatiegebied IJ-Z. Het aantal bezoekers was in 2022 ruim 1,5 mln. Dit aantal is flink meer dan voorgaande jaren, maar dat komt vooral door een verbetering en uitbreiding van de metingen.

Hoogtepunten

Realisatie uitvoeringsplan

In 2021 zijn de visie en het Uitvoeringsplan Visie 2022-2030 vastgesteld met als doel het toekomstbeeld en het (financiële) bestaansrecht van het recreatieschap te versterken. Voor IJ-Z is een budget van € 950.000 beschikbaar. Voor A-UM moet nog een concreet uitvoeringsplan worden opgesteld in 2023. In 2022 is gestart met diverse trajecten in IJ-Z:

- Voor de inrichting van het informatiepunt in de houtdroogloods van het erfgoedpark De Hoop is overeenstemming bereikt met de Cornelis Coalitie over de subsidie-overdracht.
- Voor het Aagtenpark en de Buitenlanden is gestart met opstellen van een inrichtingsschets. Deze schets omvat de overgang van het gebied tussen stad (Beverwijk) en land (Buitenlanden) waarbij de inrichting aansluit bij de wensen en behoeftes uit de omgeving.
- Met het haalbaarheidsonderzoek De Kil is een start gemaakt.
- En het boerenlandpad Busch & Dam – Noorderweg is gerealiseerd.

Drie grote projecten

Het bestuur heeft de uitgangspunten vastgesteld voor een nieuw bestemmingsplan Dorregeest. Dit omvat uitbreiding bebouwingsmogelijkheden voor multifunctionele horeca, watersport, verblijfrecreatie en zwemwaterrecreatie. Dit plan wordt in overleg met gemeente Uitgeest en in nauwe samenhang met de projecten Vitaal Platteland (vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Saskerleidam (ontwikkeling natuurvriendelijke oevers) uitgewerkt.

Woudhaven

In 2022 heeft de gemeente Castricum een definitieve vergunning afgegeven voor de revitalisatie van de Woudhaven door een ondernemer. De ondernemer heeft een veilig elektrisch pontje in de vaart genomen en werkt de plannen voor het restaurant uit.

Routes

Wandelnetwerk Noord-Holland is in Noord-Kennemerland met vijf nieuwe wandelroutes en boerenlandpad Bush & Dam – Noorderweg uitgebreid. De routes starten vanaf het nieuwe wandelstartpunt Station Krommenie-Assendelft.

Toezicht

In de zomer van 2022 is, op basis van ervaringen in het seizoen 2021 (corona-gerelateerd), extra aandacht besteedt aan samenwerking tussen de toezichthouders van het recreatieschap en de gemeente Uitgeest. Na de zomer heeft een evaluatie plaatsgevonden en geconstateerd is dat er geen excessen hebben plaatsgevonden.

Verdere realisatie in hoofdlijnen

In 2022 heeft het recreatieschap zich ook ingezet voor:

- Het afronden van de 90%-versie van het Recreatief Grid, dat samen met Recreatieschap Twiske-Waterland wordt aangepakt. Dit plan is ter informatie toegezonden aan de participanten. De bestuurlijke vaststelling volgt in 2023.
- De ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers bij de Saskerleidam liep vertraging op. In de 2de helft van 2022 is voor de realisatie en financiële bijdragen en subsidiëring van het project intensief gesproken met diverse participanten en met de provincie en het hoogheemraadschap. Ook wordt onderzocht welke synergie-mogelijkheden er zijn met de projecten Vitaal Platteland en Dorregeest.
- Door een twee jaar durende vaarwegomleiding (onderhoud bruggen Zaandam-Wormerveer) is het fietspontje (Molletjesveer) op Nauernasche Vaart uit de vaart genomen. Het pontje wordt met ingang van het seizoen 2023 vervangen door een elektrische pont en worden daarvoor een schipper en vrijwilligers geworven.
- Doorontwikkelen van de bestuurlijke ondersteuning in samenwerking met het bestuursbureau dat in 2022 is begonnen.

Het reguliere beheer en toezicht zijn nagenoeg volgens planning uitgevoerd. Ten aanzien van het beheer van de recreatiegebieden en het programmamanagement in 2022 volgt hieronder een selectie van de reguliere activiteiten:

- regulier periodiek onderhoud en beheer;
- begeleiden werkzaamheden vrijwilligers en werknemers werkvoorzieningsschap;
- voorbereiden, uitvoeren en updaten van de meerjarenplanning groot onderhoud en vervangingen;
- beheren vastgoedcontracten en genereren opbrengsten;
- controleren veiligheids- en onderhoudssituatie;
- toezicht houden, handhaving en contacten met recreanten, gebruikers en ondernemers;
- bestuurlijk-logistieke processen voorbereiden en begeleiden aan de hand van jaarprogramma, begroting en doelstellingen;
- advisering bestuur (juridisch, financieel, bestuurlijk);
- promotie gebied en gebruiksmogelijkheden;
- uitvoering communicatieplan en omgevingsmanagement.

Met de realisatie van de bovengenoemde activiteiten en projecten heeft het recreatieschap effectief invulling gegeven aan de hoofddoelstelling om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd en ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant. Zo wordt gewerkt aan een gewijzigde aanbestedingsrichtlijn welke begin 2023 aan de schapsbesturen wordt voorgelegd, zijn de processen rondom autorisaties aangescherpt en wordt de verplichte rechtmatigheidsverantwoording in 2023 structureel ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap. Tot en met 2022 geeft de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen.

Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de accountant is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. In de laatste bestuursronde van 2022 heeft het bestuur het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Het recreatieschap kan over 2023 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

Bezoekers

In 2022 is een verbetering doorgevoerd voor het meten van de bezoekersaantallen. De data wordt voortaan verzameld via gps-data en postcodes van herkomst. Dat gebeurt via vastgelegde afspraken waarbij individuele bezoekers en hun adressen niet kunnen worden herleid. De afzonderlijke deelgebieden kunnen duidelijk worden onderscheiden, zoals in onderstaande tabel en grafieken is weergegeven. De aantallen in 2022 zijn niet zonder meer vergelijkbaar met de data uit voorgaande jaren. Stijgingen of dalingen komen vooral door de nieuwe methodiek. Veranderingen in bezoek en gebruik van de gebieden zijn hieruit dus nog niet af te leiden.

Bezoekersaantallen	2019	2020	2021	2022
RAUM totaal				**1.553.791**
Oeverparken	451.613	667.724	687.828	926.743
Water (sinds 2022)				130.770
Aagtenpark (sinds 2022)				224.668
Buitenlanden (sinds 2022)				79.745
De Omzoom (sinds 2022)				191.865

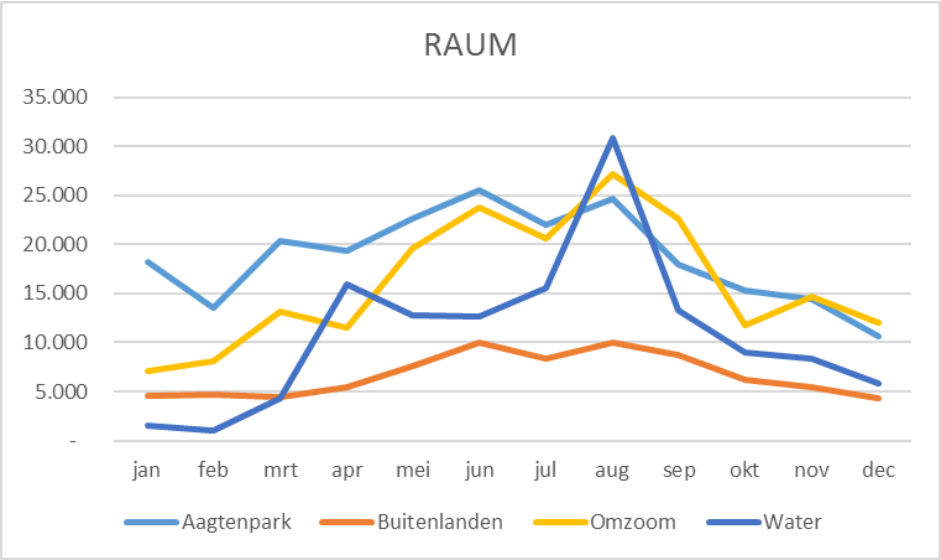

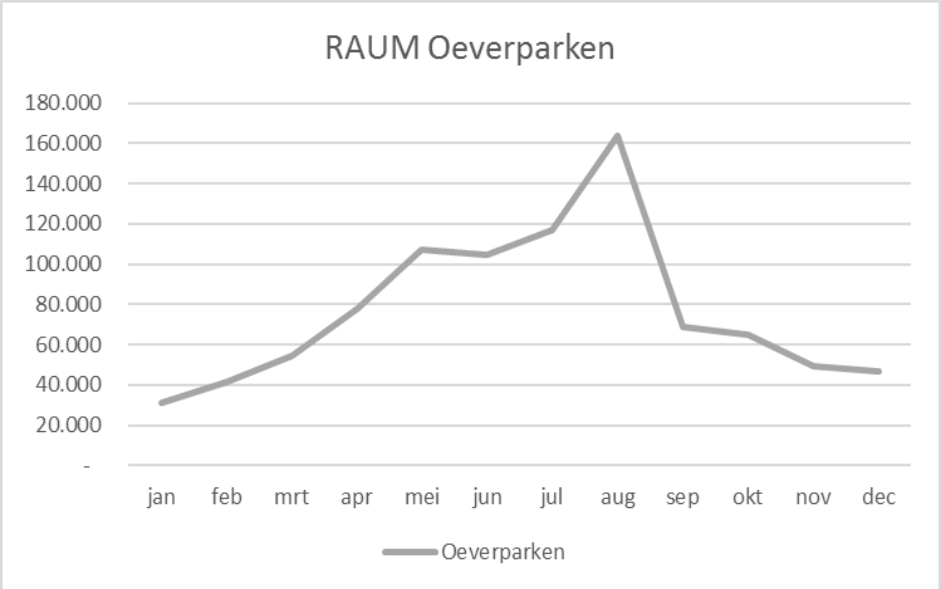

Wat heeft het in 2022 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bedroegen € 2.399.000. Hiervan werd € 1.421.000 besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 468.000 werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 417.000, veiligheid en toezicht € 93.000.

De totale baten van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer waren € 2.111.000. Hiervan kwam € 1.678.000 uit de participantenbijdragen. Huren en pachten brachten € 264.000 op. Een bedrag van € 169.000 werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Recreatieschap Alkmaarder- Uitgeestermeer laat over 2022 een negatief resultaat zien van € 288.000, terwijl een negatief resultaat van € 664.000 was begroot. Het minder negatieve resultaat van € 376.000 is vooral het gevolg van:

- vertragingen op projecten in beide gebieden (€ 293.000 positief);
- lagere kosten voor het dagelijks onderhoud doordat het maaien van de waterplanten in 2022 niet nodig was en een besparing is ten aanzien van het gebied de Woudhaven (samen ongeveer € 80.000 positief);
- het AB-besluit om het project zwemwaterkwaliteit Zwaansmeer tijdelijk te stoppen, waardoor een afboeking moet worden gemaakt (€ 38.000 negatief);
- het recreatieschap heeft een bijdrage ontvangen van de gemeente Zaanstad voor Molletjesveer, die niet begroot was (40.000 positief);
- de bestuurskosten zijn hoger door enerzijds meer inzet voor het financieel perspectief van het schap en anderzijds het btw-aspect op de kosten van het bestuursbureau (€ 20.000 negatief);
- en er was sprake van overschrijdingen en besparingen op diverse programma's (€ 21.000 positief).

Voorgesteld wordt het negatieve saldo in mindering te brengen aan de reserves.

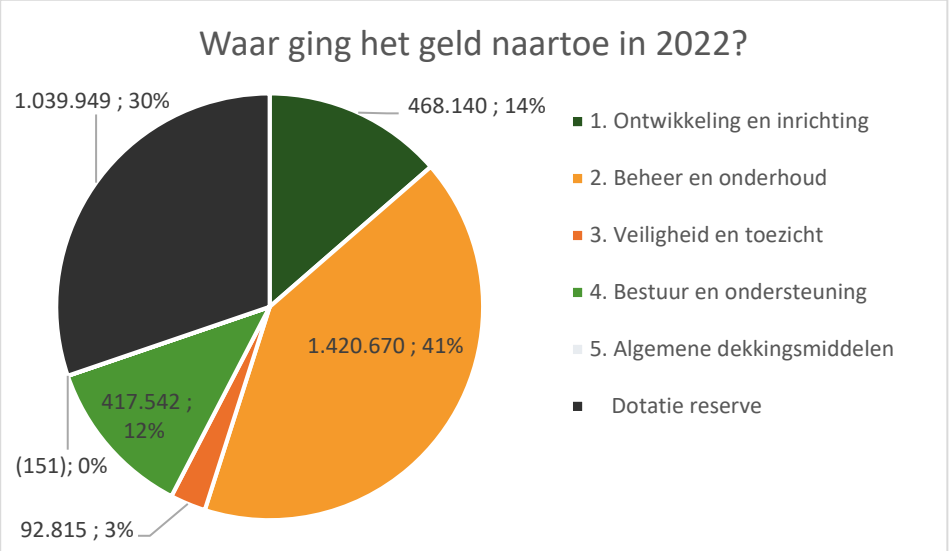

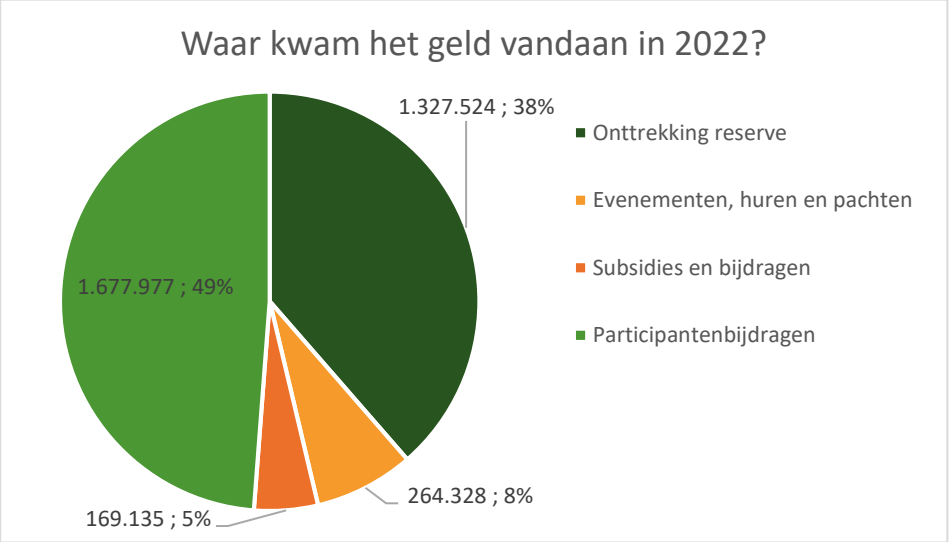

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	468.140	143.835	-324.305
2. Beheer en onderhoud	1.420.670	284.521	-1.136.148
3. Veiligheid en toezicht	92.815	5.105	-87.710
4. Bestuur en ondersteuning	417.542	-	-417.542
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-151	1.677.979	1.678.130
Totaal voor bestemming	**2.399.015**	**2.111.440**	**-287.576**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.039.949	1.327.524	287.576
Totaal na bestemming	**3.438.964**	**3.438.964**	**-**

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Subsidies en projectbijdragen	169.135	696.955	389.355
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	264.328	255.031	607.320
Participantenbijdragen	1.677.977	1.677.977	1.656.446
Totaal baten voor bestemming	**2.111.440**	**2.629.963**	**2.653.121**

Totale lasten en baten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	2.399.015	3.293.599	-894.584
Baten	2.111.440	2.629.963	-518.523
Saldo	**-287.576**	**-663.636**	**376.060**

Participantenbijdragen

Zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling is de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2022 bedroeg de index 1,3%.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	818.950	829.596
Gemeente Beverwijk	112.418	113.879
Gemeente Heemskerk	88.341	89.489
Gemeente Uitgeest	82.070	83.137
Gemeente Alkmaar	86.264	87.385
Gemeente Zaanstad	376.068	380.956
Gemeente Castricum	63.176	63.997
Gemeente Heiloo	29.159	29.538
Totaal	**1.656.446**	**1.677.977**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het negatieve resultaat over het boekjaar 2022 is ten laste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van de totale reserves bedroeg eind van het boekjaar 2022 € 1.473.147.

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve RAUM	476.706	719.275	-242.569
Algemene reserve IJ-Z	35.765	720.606	-684.840
Bestemmingsreserve IJ-Z	914.876	275.042	639.834
Totaal reserves	**1.473.147**	**1.760.722**	**-287.576**
Voorziening groot onderhoud RAUM	381.953	292.743	89.211
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	326.401	284.709	41.692
Totaal reserves en voorzieningen	**2.181.501**	**2.338.174**	**-156.673**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Hoofddoelstelling

Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om steden, de kuststrook en natuurgebieden te ontlasten en een aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan inwoners uit omliggende gemeenten en de regio. Het doel van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

- het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
- het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
- het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op bovengenoemde doelen.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Het AB heeft besloten om te gaan werken aan de formulering van gezamenlijke bestuurlijke ambities en doelstellingen voor het gehele recreatiegebied RAUM. Om uiteindelijk te komen tot een duurzame toekomstvisie, kortweg: van ambitie (2018), visie (2019-2020) naar realisatie (2021). De ambitie is:

Een herkenbaar en bekend gebied met een toegankelijke naam dat in de zomer en winter eigentijdse en duurzame (water)recreatiemogelijkheden biedt voor de lokale bewoners, voor de inwoners van de regio en voor (inter)nationale toeristen, met goede verbindingen over land en water met andere bestemmingen, waarin de natuur zich positief ontwikkelt.

Strategische doelen 2022

In 2022 is vooral ingezet op het uitwerken van een structureel sluitende meerjarenbegroting conform het AB besluit d.d. 7-7-2022:

> *RNH opdracht te geven voor het presenteren van een overzicht bij de Kadernota 2024 waarbij de kosten en opbrengsten duurzaam financieel in evenwicht zijn.*

Het AB heeft, op basis van diverse ontwikkelingen, besloten dit financieel overzicht te presenteren in het kader van de begroting 2024 en de bijhorende meerjarenraming 2025-2028. Daarnaast is in 2022 ingezet op:

- Start van een aantal uitvoeringsplannen in het kader het gebied IJ-Z, gefinancierd uit de beschikbare reserves van IJ-Z (€ 950.000) conform de visie.
- Het vergroten van het gebruik van het gebied.
- Het vergroten van de duurzaamheid: voldoende aandacht voor het milieu, klimaat, (her)gebruik van grondstoffen en zuinig omgaan met energie
- Inzetten op het versterken van het omgevingsmanagement.

Externe ontwikkelingen

- Het stopzetten door de landelijke overheid van de corona-maatregelen.
- De samenwerking met het per 1 januari 2022 opgerichte Bestuursbureau.
- Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer.
- Door de toename van bezoekers (voorheen corona, nu ook bekendheid?) was extra inzet nodig bij toezicht en schoonmaakwerkzaamheden. De ervaring is dat toename van het bezoek ook leidt tot meer vervuiling en zwerfafval.

- Door een twee jaar durende vaarwegomleiding (onderhoud bruggen Zaandam-Wormerveer) is het fietspontje (Molletjesveer) op Nauernasche Vaart tijdelijk uit de vaart genomen.
- De problematiek van de waterkwaliteit en waterplanten in het Alkmaarder- en Uitgeestermeer moet in een breder verband worden opgelost. De projecten, Saskerleidam en Vitaal Platteland (VP) in combinatie met Dorregeest, worden meer gezamenlijk opgepakt. En voor de oplossing wordt ingezet op een nauwe (financiële) samenwerking met onze participanten, de provincie, het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier (HHNK) en andere organisaties.
- Ingediende initiatieven door ondernemers en organisaties worden getoetst aan haalbaarheid en of deze passend zijn binnen de nieuwe visie-ambities.
- De voorbereiding van een nieuwe GR als gevolg van de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen (14-12-2021). De planning is dat deze nieuwe GR in 2023 wordt vastgesteld.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico's, genoemd in de risicoparagraaf.

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten wordt gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	468.140	143.835	-324.305
2. Beheer en onderhoud	1.420.670	284.521	-1.136.148
3. Veiligheid en toezicht	92.815	5.105	-87.710
4. Bestuur en ondersteuning	417.542	-	-417.542
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-151	1.677.979	1.678.130
Totaal voor bestemming	**2.399.015**	**2.111.440**	**-287.576**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.039.949	1.327.524	287.576
Totaal na bestemming	**3.438.964**	**3.438.964**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2022 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2022	2021	PASSIVA	2022	2021
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	14	46	Eigen vermogen	1.473	1.761
			Voorzieningen	708	577
Subtotaal	***14***	***46***	***Subtotaal***	***2.182***	***2.338***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	128	275	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	222	147
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.360	2.239	Overlopende passiva	164	183
Liquide middelen	66	109			
Subtotaal	***2.554***	***2.622***	***Subtotaal***	***386***	***330***
Totaal	**2.568**	**2.668**	**Totaal**	**2.568**	**2.668**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	468.140	143.835	-324.305	1.278.603	674.769	-603.834	495.700	367.812	-127.888
2. Beheer en onderhoud	1.420.670	284.521	-1.136.148	1.527.267	277.217	-1.250.050	1.216.695	248.030	-968.665
3. Veiligheid en toezicht	92.815	5.105	-87.710	94.780	-	-94.780	92.201	-	-92.201
4. Bestuur en ondersteuning	16.287	-	-16.287	23.421	-	-23.421	12.847	-	-12.847
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-151	1.677.979	1.678.130	391	1.677.977	1.677.586	594	2.037.279	2.036.685
Overhead	401.255	-	-401.255	369.137	-	-369.137	481.498	-	-481.498
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.399.015**	**2.111.440**	**-287.576**	**3.293.599**	**2.629.963**	**-663.636**	**2.299.535**	**2.653.121**	**353.586**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	67.061	751.902	-684.840	214.535	509.991	-295.456	120.093	116.955	3.137
Bestemmingsreserve	972.888	575.623	397.265	-	368.180	-368.180	438.773	88.324	350.449
Totaal mutaties reserves	**1.039.949**	**1.327.524**	**-287.576**	**214.535**	**878.171**	**-663.636**	**558.865**	**205.279**	**353.586**
Gerealiseerd resultaat	**3.438.964**	**3.438.964**	**-**	**3.508.134**	**3.508.134**	**-**	**2.858.400**	**2.858.400**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2022 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2022 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2022. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2022, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2022 gebeurde dat vooral door:

- De UP-projecten in het gebiedsdeel IJ-Z zijn in december 2021 door het AB vastgesteld (bijbehorend budget € 950.000). In 2022 is een aantal projecten op basis van de planning en haalbaarheid uitgewerkt en in gang gezet:
  - Met de Cornelis Coalitie is overeenstemming bereikt over de subsidie-overdracht en de inrichting van het informatiepunt in de houtdroogloods van het erfgoedpark De Hoop.
  - Start haalbaarheidsonderzoek De Kil door o.a. startgesprek met belanghebbenden, formulering opgave en inventarisatie omgevingsplannen en opstellen haalbaarheidsonderzoek.
  - Met de brede gebiedsopgaven (A-UM) en de overkoepelende opgaven wordt in 2023 met de opzet en berekeningen gestart.
  - Het fietspad Omzoom-SVA (Kaaikpad) is aangelegd. De oplevering is gepland begin 2023 en vanaf dat moment geldt een onderhoudstermijn van zes maanden.
- Het AB heeft ingestemd met de uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan voor het recreatiegebied Dorregeest. Tevens is kennisgenomen van de samenhang van de herontwikkeling van Dorregeest in relatie tot de beoogde zwemwatercompartimentering, de lokale verdieping van het Uitgeestermeer (Vitaal Platteland) en de versterking-natuurontwikkeling bij de Saskerleidam. Daarvoor is onder andere overleg met gemeente Uitgeest en provincie Noord-Holland nodig.
  Plannen voor Dorregeest zijn voorlopig van de baan. Als gevolg hiervan dient het bestaande toiletgebouw uit 1984 vernieuwd te worden.

Binnen programma 1 Ontwikkeling en inrichting zijn de gerealiseerde kosten € 810.463 lager dan begroot terwijl de opbrengsten € 530.934 lager zijn dan begroot. Per saldo is het verschil in dit programma € 279.529 (positief) lager dan begroot.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Dit taakveld omvat het ambitie- en visieproces, de programmering in een uitvoeringsprogramma en de werving van ondernemers.
Dit taakveld heeft een onderschrijding van ruim € 5.000 (positief) door minder reguliere inzet op Advies Natuur, Landschap en Ruimtelijke ontwikkeling.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen waarbij er zowel een onderschrijding was bij de lasten (€ 582.499 - positief) als bij de baten (€ 570.934 - negatief). De belangrijkste posten zijn:

- Vertraging werkzaamheden bij de Hoorne. Dat betekent zowel lagere lasten als baten die doorschuiven naar 2023.
- Voor het project Vitaal Platteland is een beperkt deel van de subsidie benut, omdat nog niet alle activiteiten zijn uitgevoerd. Zowel de lasten als de baten van het niet-gebruikte projectbudget schuiven door naar 2023.
- Het realiseren van een horecapunt Dorregeest liep vertraging op. Het niet-gebruikte budget schuift door naar 2023.
- Het project Revitalisatie van de Woudhaven heeft vertraging opgelopen. Het niet gebruikte budget zal doorschuiven naar 2023.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Geen werkzaamheden begroot en uitgevoerd. Geen afwijkingen.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat gebiedsinrichtingsprojecten en heeft een onderschrijding bij de lasten (€ 222.739 positief) door hoofdzakelijk werkzaamheden voor het uitvoeringsprogramma. Verder is ervoor gekozen om het maatschappelijk nut project Zwemwaterkwaliteit Zwaansmeer tijdelijk stil te leggen in afwachting op verdere ontwikkelingen. Tevens is er een onderschrijding bij de baten (€ 40.000 positief), welke ziet op de bijdrage pontje Molletjesveer door de gemeente Zaanstad (niet begroot).

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	356.377	1.094.170	-737.793	409.754
Inzet RNH	111.763	184.433	-72.670	85.946
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	***468.140***	***1.278.603***	***-810.463***	***495.700***
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	143.835	674.769	-530.934	367.812
Totale baten	***143.835***	***674.769***	***-530.934***	***367.812***
Saldo	**-324.305**	**-603.834**	**279.529**	**-127.888**

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
3.1 economische ontwikkeling	17.967	-	23.191	-	75.883	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	266.682	103.835	849.181	674.769	382.354	367.812
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	183.492	40.000	406.231	-	37.463	-
Totaal	**468.140**	**143.835**	**1.278.603**	**674.769**	**495.700**	**367.812**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	4.832	-	10.056	-	-5.224	-
3.1	Vitaal platteland: Recreatief Grid Laag Holland	13.135	-	13.135	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.1	**17.967**	**-**	**23.191**	**-**	**-5.224**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Realisatie horecapunt Dorregeest	12.732	-	17.898	-	-5.166	-
3.2.1	Terugkoop erfpachtrecht 't pontje	145.938	-	146.884	-	-946	-
3.2.1	Revitalisatie Woudhaven	4.176	-	9.630	-	-5.454	-
3.2.1	Recreatieve versterking De Hoorne	40.556	40.556	55.000	55.000	-14.444	-14.444
3.2.1	Vitaal Platteland Alkmaarder en Uitgeestermeer	63.278	63.278	619.769	619.769	-556.491	-556.491
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**266.682**	**103.835**	**849.181**	**674.769**	**-582.499**	**-570.934**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Taakveld		Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.644	-	10.237	-	-4.593	-
5.7.1	Afboeking Zwemwaterkwaliteit Zwaansmeer	38.499	-	-	-	38.499	-
5.7.1	Voortgang druktemonitor	1.250	-	1.250	-	-	-
5.7.1	Uitvoeringsprogramma	15.895	-	37.500	-	-21.605	-
5.7.1	Wandelpad Omzoom	17.772	-	24.132	-	-6.360	-
5.7.1	Boerenlandpad Busch & Dam	23.618	-	25.506	-	-1.888	-
5.7.1	Visieschets Aagtenpark en BTL	12.429	-	32.043	-	-19.614	-
5.7.1	Informatiepunt Erfgoedpark De Hoop	7.013	-	106.800	-	-99.787	-
5.7.1	Aanleg fietspad Omzoom-SVA	4.861	-	29.000	-	-24.139	-
5.7.1	Marketing promotie plan	829	-	35.000	-	-34.171	-
5.7.1	Pontje Molletjesveer	47.802	40.000	50.000	-	-2.198	40.000
5.7.1	Haalbaarheid De Kil	7.880	-	15.000	-	-7.120	-
5.7.1	Doortrekken fietspad Rorik - Nieuwendijk	-	-	4.995	-	-4.995	-
5.7.1	(Door)ontwikkeling plan Landgoed Rorik	-	-	2.500	-	-2.500	-
5.7.1	Fietspadverbinding Groeneweg - Zeedijk	-	-	7.000	-	-7.000	-
5.7.1	Opstellen plan omvormen kanonetwerk	-	-	14.878	-	-14.878	-
5.7.1	Laadpalen e-bike route	-	-	5.390	-	-5.390	-
5.7.1	TOP Heemskerk	-	-	5.000	-	-5.000	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**183.492**	**40.000**	**406.231**	**-**	**-222.739**	**40.000**
	Totaal	**468.140**	**143.835**	**1.278.603**	**674.769**	**-810.463**	**-530.934**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van de natuur en recreatie. In 2022 ging het vooral om:

- Het uitzetten van de wandelroutes-boerenlandpaden:
  - Boerenlandpad tussen Busch en Dam en Noorderweg (opengesteld november 2022)
  - Tussen de Omzoom, het Aagtenpark en De Buitenlanden is gestart met het versterken van de recreatieve verbindingen tussen de gebieden onderling, met het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en met Spaarnwoude Park.
  - Er is gestart met het uitzetten van vijf nieuwe wandelroutes vanaf station Krommenie-Assendelft. De oplevering is voor jaar 2023.
- Realisatie i.s.m. de andere recreatieschappen (Twiske, Spaarnwoude en Groengebied Amstelland) en het Routebureau van de e-bikeroute “Langs de oevers van het Oer-IJ”. Dit valt samen met het ontwikkelen van de verhaallijnen in het kader van het recreatieve GRID Laag Holland (oplevering eerste half jaar 2023).
- De stand van zaken project Vitaal Platteland in relatie met Saskerleidam en ontwikkeling Dorregeest:
  - Er is een dieptekaart gemaakt van het meer.
  - De baggerdikte in het meer is geïnventariseerd.
  - Er is oriënterend onderzoek gedaan naar de waterbodemkwaliteit.
  - Inventarisatie van de (potentiële) natuurwaarden in en rond het meer.
  - Met behulp van de onderzoeken en het gevoerde overleg, zijn 2 adviezen opgesteld door Royal Haskoning/DHV.
  - Met betrokken gemeenten, de provincie en is HHNK overleg gevoerd over subsidies en/of financiële bijdragen van de projecten.
  - Op 4 oktober is overeenstemming bereikt over de subsidie en de betaling van € 100.000 aan stichting Cornelis Coalitie. Met deze overeenkomst kan de stichting de volgende stappen maken. Dit alles gebeurt in overleg met de coalitie en de eigenaar van de Houtdroogloods. Bij de uitwerking van de museale inrichting is de communicatieadviseur van RNH betrokken. Het gaat dan onder meer over de vindbaarheid en bewijzering naar de Houtdroogloods op het Erfgoedpark vanaf de parkeerplaats waar de TOP staat.
- Het AB heeft op 6 juli ingestemd met voorstel om de huidige pont te elektrificeren en vrijvarend te maken met schipper. De pont blijft op dezelfde locatie. Buiten de vaartijden wordt het pontje op een andere plek gelegd waar het kan opladen. Uiteindelijk is besloten om geheel nieuwe pont te laten maken omdat de huidige pont te zwaar is om elektrisch te laten varen.
- Het project Waterkwaliteit Zwaansmeer is tijdelijk aangehouden (AB 11-5-22) i.v.m. te hoge kosten. Een herstart is afhankelijk van nieuwe (technische) ontwikkelingen, andere projecten, financieringsmogelijkheden, eventueel in combinatie met Vitaal Platteland en/of Saskerleidam.
- Bij Landgoed Rorik is het restaurant open vanaf 1 april tot 31 oktober. Het terrein en de ontwikkelingen krijgen steeds meer vorm. Het onderhoud heeft nog extra aandacht nodig en Landgoed Rorik onderzoekt hoe aan het onderhoudsniveau te voldoen.
- De gemaakte afspraken bij de Woudhaven geven een positief beeld en de ondernemer wacht nu op het besluit van de gemeente Castricum op de ingediende ruimtelijke onderbouwing.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen.

Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen met een sw-indicatie of een re-integratietraject werden ingezet via WNK.

Bij het programma 2. Beheer en onderhoud zijn de gerealiseerde kosten € 106.597 lager dan begroot en de opbrengsten € 7.304 hoger dan begroot. Per saldo resulteert dit in een positief resultaat van € 113.902 voor dit programma.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Wat betreft de geplande werkzaamheden is er een overschrijding van € 102.261 (negatief). Daarnaast heeft er een verschuiving plaatsgevonden binnen programma 2 tussen de taakvelden ‘verkeer en vervoer’ en ‘openbaar groen’.

De toegangsweg en een deel van het parkeerterrein van Zwaansmeer zijn in 2022 opnieuw “overlaagd” met asfalt. Tevens is de regenwaterafvoer (kolken en leidingen) gangbaar gemaakt en waar nodig vervangen. Verder is er meer inzet RNH geweest met betrekking tot alle lopende projecten die hierboven zijn opgesomd.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat het vastgoedbeheer. Dit taakveld heeft € 10.396 (positief) hoger dan de begrote (pacht)inkomsten gerealiseerd.

De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOB-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en communicatie.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld omvat het onderhouden van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc. De werkelijke totale lasten waren in 2022 € 209.100 lager (positief) dan begroot.

- Minder onderhoudskosten met als voornaamste oorzaak dat het maaien van de waterplanten in 2022 niet nodig is geweest. De groei van de planten was beperkt door meteorologische omstandigheden zoals temperatuur en neerslag.
- Besparing voor het beheer van de Woudhaven. Tot de formele overdracht is dit gebied in bruikleen gegeven maar blijft het beheerbudget nog gehandhaafd.
- Er heeft een verschuiving plaatsgevonden binnen programma 2 tussen de taakvelden ‘verkeer en vervoer’ en ‘openbaar groen’.
- Minder afschrijvingen dan begroot doordat de investering in een nieuwe auto is uitgesteld tot 2023.
- Het realiseren van Oever- en Natuurontwikkeling Saskerleidam liep vertraging op en dat betekent dat het niet-gebruikte budget doorschuift naar 2023.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten DO	292.387	384.902	-92.515	298.540
Overige bedrijfskosten	211.853	245.671	-33.818	195.398
Inzet RNH	589.961	561.624	28.337	420.505
GO*	186.798	245.352	-58.554	158.406
Kapitaallasten	8.769	17.370	-8.601	17.752
Subtotaal lasten	***1.289.767***	***1.454.919***	***-165.152***	***1.090.600***
Dotatie voorziening GO*	317.700	317.700	-	284.500
Onttrekking voorziening GO*	-186.798	-245.352	58.554	-158.406
Saldo mutaties voorziening GO	***130.902***	***72.348***	***58.554***	***126.094***
Totale lasten	**1.420.670**	**1.527.267**	**-106.597**	**1.216.695**
Opbrengsten	263.148	258.873	4.275	230.220
Projectsubsidies	21.374	18.344	3.030	17.810
Totale baten	**284.521**	**277.217**	**7.304**	**248.030**
Saldo	**-1.136.148**	**-1.250.050**	**113.902**	**-968.665**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen.

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	299.380	-	197.119	-	181.725	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	70.597	230.396	72.181	220.000	51.417	207.008
3.4 economische promotie	84.168	-	82.342	-	80.084	-
5.3 cultuur presentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	966.525	54.125	1.175.625	57.217	903.470	41.022
Totaal	**1.420.670**	**284.521**	**1.527.267**	**277.217**	**1.216.695**	**248.030**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	92.580	-	75.319	-	17.261	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	206.800	-	121.800	-	85.000	-
2.1.2	GO/V	100.832	-	90.300	-	10.532	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-100.832	-	-90.300	-	-10.532	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**299.380**	**-**	**197.119**	**-**	**102.261**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	70.597	230.396	72.181	220.000	-1.584	10.396
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**70.597**	**230.396**	**72.181**	**220.000**	**-1.584**	**10.396**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	84.168	-	82.342	-	1.826	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**84.168**	**-**	**82.342**	**-**	**1.826**	**-**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	815.389	47.912	910.755	57.217	-95.366	-9.305
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	110.900	-	195.900	-	-85.000	-
5.7.2	GO/V	85.966	-	155.052	-	-69.086	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-85.966	-	-155.052	-	69.086	-
5.7.2	Kapitaallasten	8.769	-	17.370	-	-8.601	-
5.7.2	Aanplant ecologisch bosje en bomenlint Aagtenpark	6.213	6.213	-	-	6.213	6.213
5.7.2	Oever-en Natuurontwikkeling Saskerleidam fase 2	25.253	-	51.600	-	-26.347	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**966.525**	**54.125**	**1.175.625**	**57.217**	**-209.100**	**-3.092**
	Totaal	**1.420.670**	**284.521**	**1.527.267**	**277.217**	**-106.597**	**7.304**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Speerpunten

- Door het verdwijnen van de corona-maatregelen konden de bezoekers weer onbeperkt van het gebied genieten. 2022 was een rustig jaar met weinig overlast en vandalisme in vergelijking met de twee jaren hiervoor.
- Op het parkeerterrein van Zwaansmeer bleven een aantal touringcars voor langere tijd staan, omdat dit parkeerterrein niet bestemd is voor deze touringcars zijn deze middels een dwangsom aanzegging vertrokken.
- Voor het watertoezicht is door de medewerkers een vaaropleiding gevolgd, hierdoor kunnen we beter toezicht houden op het water.
- In juli 2022 heeft een duikongeval plaatsgevonden op het recreatieterrein Dorregeest.
- Er zijn extra borden geplaats voor de veiligheid van zwemmers, met name tegen duiken in ondiep water.
- Bij het pontje Molletjesveer worden maatregelen getroffen om de jarenlange overlast zo veel mogelijk te beperken. De bestaande pont wordt omgebouwd tot elektrisch varend en krijgt een schipper aangevuld met een team van vrijwilligers zodat toezicht gegarandeerd is. Buiten dienst wordt het pontje op een aparte plaats aangemeerd waar deze tegelijk kan worden opgeladen. Door groot onderhoud aan diverse bruggen in Zaanstad (2022-2023) is het pontje tijdelijk uit de vaart genomen. De beroeps- en pleziervaart varen nu onder andere via de Nauernaschevaart en dat leidde tot risico's bij het gebruik van het pontje.
- Op het terrein Dorregeest zijn de twee gebouwen, die al geruime tijd werden/waren vernield, nu geheel gesloopt en verwijderd. Daarmee hoopt het schap dat dit tot minder/geen overlast zorgt. Met de wekelijkse gebruikers (de zwemclubs) zijn afspraken gemaakt over zwemmen bij Zwaansmeer en het gebruik van de kleedruimtes aldaar.
- In de zomer van 2022 is, op basis van ervaringen in het seizoen 2021 (corona-gerelateerd), extra aandacht besteedt aan samenwerking tussen de toezichthouders van het recreatieschap en de gemeente Uitgeest. Na de zomer heeft een evaluatie plaatsgevonden, geconstateerd is dat er weinig overlast en/of ongewenst bezoek heeft plaatsgevonden.

Bij het programma 3. Toezicht en veiligheid zijn de werkelijke kosten € 92.815 en daarmee nagenoeg in lijn met de begroting. Daarnaast is er dit jaar een onbegrote subsidie voor groene Boa's ontvangen ad € 5.105, waardoor er een positief resultaat is behaald op dit programma. Dit geld is ontvangen van RNH dankzij een subsidie van het Ministerie van Justitie.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd.
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening en de Noodverordening COVID-19.
- En er is een jaarlijks handhavingsplan opgesteld.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	6.987	11.137	-4.150	4.924
Inzet RNH	85.828	83.643	2.185	87.277
Totale lasten	**92.815**	**94.780**	**-1.965**	**92.201**
Opbrengsten	5.105	-	5.105	-
Totale baten	**5.105**	**-**	**5.105**	**-**
Saldo	**-87.710**	**-94.780**	**7.070**	**-92.201**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	92.815	-	94.780	-	92.201	-
Totaal	**92.815**	**-**	**94.780**	**-**	**92.201**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Met het programma Bestuur en ondersteuning heeft het recreatieschap zich ingezet voor de bestuurlijke ondersteuning, de agendering van en het opstellen van de bestuursvoorstellen.

Speerpunten

Voor 2022 waren de speerpunten:

- Uitvoeren van de visie en het uitvoeringsplan.
- Het Bestuursbureau is per 1 januari 2022 van start gegaan. Afgesproken is dat in het najaar van 2023 er een evaluatie plaatsvindt over de rol en het functioneren van het Bestuursbureau.
- Het organiseren van een excursie voor raads- en statenleden om toelichting te geven op de visie en het (toen nog) concept uitvoeringsplan.
- Het vaststellen van de Jaarrekening 2021, de begrotingswijziging 2022, de programmabegroting 2023 en de najaarsrapportage 2022. De Kadernota 2024 werd voor zienswijze naar de raden en Staten gezonden. Daarbij is afgesproken dat bij de Begroting 2024 het meerjarig structureel financieel evenwicht wordt aangeboden.
- Het verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en aanscherpen planning & controlcyclus.
- Dit jaar is de nodige aandacht besteed aan de processen rondom autorisaties. Om te beginnen zijn autorisaties aangescherpt. Zoals hiervoor is aangegeven, is voor het beheer van crediteurgegevens het werkproces aangepast. En het aanscherpen van het proces rondom het betalingsverkeer via de bank zal in het najaar van 2022 zijn afgerond.
- Het afstemmen over en de overdracht van de werkzaamheden aan het Bestuursbureau per 1-1-2022.
- Daarnaast heeft het RAUM te maken met de in december 2021 vastgestelde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De daaruit voortkomende verplichtingen dienen uiterlijk 1 juli 2024 in de gemeenschappelijke regelingen te zijn verwerkt. Voor de uitwerking is een ambtelijke werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van RNH, AC-leden en het Bestuursbureau, gestart met de uitwerking daarvan in voorstellen die aan de besturen en raden worden voorgelegd. De planning is dit in 2023 te realiseren.

Bij het programma 4. Bestuur en ondersteuning zijn de werkelijke kosten € 24.984, hoger dan begroot.

De belangrijkste verschillen per taakveld zijn hieronder weergegeven.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 0.1 Bestuur

De bestuurskosten waren € 6.954 lager dan begroot doordat er minder advieskosten zijn geweest dan begroot was.

Taakveld 0.4 Overhead

De omvang van de overhead is € 80.243 verlaagd ten opzichte van 2021. De kosten voor overhead in 2022 waren € 32.118 hoger dan begroot door:

- De kosten voor bestuursadvisering en programmasturing zijn hoger uitgevallen dan begroot door het btw-aspect op de kosten voor het bestuursbureau, welke niet begroot waren.
- Meer inzet voor het aansturen van het beheerteam en toezichthouders.
- Meer inzet financiën inzake meerjarig structureel financieel perspectief.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	75.276	72.312	2.964	41.025
Inzet RNH	342.267	320.246	22.021	453.320
Totale lasten	**417.542**	**392.558**	**24.984**	**494.345**
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-417.542**	**-392.558**	**-24.984**	**-494.345**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	16.287	-	23.421	-	12.847	-
0.4 overhead	401.255	-	369.137	-	481.498	-
Totaal	**417.542**	**-**	**392.558**	**-**	**494.345**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	203.823	-	195.009	-	8.814	-
Secretariaat	45.483	-	48.614	-	-3.132	-
Financiële control en administratie	84.263	-	72.679	-	11.584	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	52.223	-	39.915	-	12.308	-
Kantoor- en bedrijfskosten	15.463	-	12.920	-	2.543	-
Totaal	**401.255**	**-**	**369.137**	**-**	**32.118**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Bij het programma 5. Algemene dekkingsmiddelen zijn de werkelijke kosten nagenoeg gelijk aan de begrote kosten.

Gebeurtenissen per taakveld in 2022

Taakveld 0.5 Treasury

De taken van dit taakveld zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Dit betreffen de participantenbijdragen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen↗.

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2022 en het verschil ten opzichte van de stand aan het einde van 2021.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	-151	391	-542	594
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**-151**	**391**	**-542**	**594**
Participantenbijdragen	1.677.977	1.677.977	-	1.656.446
Opbrengsten	2	-	2	380.833
Totale baten	**1.677.979**	**1.677.977**	**2**	**2.037.279**
Saldo voor bestemming	**1.678.130**	**1.677.586**	**544**	**2.036.685**
Mutaties reserves	-287.576	-663.636	376.060	353.586
Saldo na bestemming	**1.965.706**	**2.341.222**	**-375.516**	**1.683.100**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve RAUM	476.706	719.275	-242.569
Algemene reserve IJ-Z	35.765	720.606	-684.840
Bestemmingsreserve IJ-Z	914.876	275.042	639.834
Totaal reserves	**1.473.147**	**1.760.722**	**-287.576**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve RAUM	5.264	5.264	-	99.006	99.006	-	57.663	57.663	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	22.888	242.569	-219.681	-	368.180	-368.180	428.210	74.531	353.679
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	-	22.888	-22.888	-	-	-	10.563	-	10.563
Algemene reserve IJ-Z	61.798	746.638	-684.840	115.529	410.985	-295.456	62.430	59.293	3.137
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	275.042	-275.042	-	-	-	-	13.793	-13.793
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	950.000	35.124	914.876	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**1.039.949**	**1.327.524**	**-287.576**	**214.535**	**878.171**	**-663.636**	**558.865**	**205.279**	**353.586**

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	-151	-	391	-	594	-
0.8 overige baten en lasten	-	1.677.979	-	1.677.977	-	2.037.279
0.9 vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	1.039.949	1.327.524	214.535	878.171	558.865	205.279
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-
Totaal	**1.039.798**	**3.005.503**	**214.926**	**2.556.148**	**559.459**	**2.242.559**

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen (geconsolideerd) bedraagt op 31-12-2022 € 704.550 De onderbouwing hiervan is als bijlage VI opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 45.392 en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen € 704.550.

Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio Noord-Holland Noord om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

Geconsolideerd vermogen	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	476.706	696.387	-219.681
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	-	22.888	-22.888
Algemene reserve IJ-Z	35.765	720.606	-684.840
Bestemmingsreserve IJ-Z	914.876	275.042	639.834
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	-	-	-
Totaal	**1.473.147**	**1.760.722**	**-287.576**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn ‘extra’ en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Netto schuldquote	-103%	-48%	-86%
Gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-103%	-48%	-86%
Solvabiliteitsratio	57%	66%	66%
Structurele exploitatieruimte	4%	0,3%	5%

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- verhardingen;
- civiele kunstwerken;
- groen;
- water, oevers en stranden;
- pontjes;
- terreinmeubilair;
- hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- gebouwen en materieel.

Beeldkwaliteitsniveau

Op 21 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit op sommige onderdelen vastgesteld op A (hoge kwaliteit) en op andere onderdelen op B (voldoende kwaliteit).

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan.

Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	292.387	384.902	298.540
Groot onderhoud en kleine vervangingen	186.798	245.352	158.406
Kapitaallasten	8.769	17.370	17.752
Totaal	**487.954**	**647.624**	**474.697**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	10.563
Economische vervangingen	-	-	15.264

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Verhardingen	126.634	107.299	95.477
Civiele kunstwerken	3.622	16.786	16.433
Inzet RNH	63.156	41.534	23.935
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	105.968	31.500	45.880
Totaal	**299.380**	**197.119**	**181.725**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. De wegen en paden worden periodiek door een externe partij geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op het recreatieterrein Zwaansmeer te Uitgeest is de asfaltverharding van de toegangsweg en een deel van het parkeerterrein vernieuwd en in de berm langs de toegangsweg zijn grasbetontegels gelegd om insporing door vrachtwagens naar en van het Erfgoedpark te voorkomen.
- De gemeente Uitgeest heeft langs de toegangsweg van Zwaansmeer een aantal lichtmasten geplaatst.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	25.802	21.899	27.856
Groot onderhoud en kleine vervangingen	100.832	85.400	67.621
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**126.634**	**107.299**	**95.477**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 141 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 67 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen, 1 molenfundatie en 1 kano-overhaal.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Ter vervanging van de dubbele kanosteiger gelegen aan de Lagendijk te Uitgeest zijn twee nieuwe kanosteigers besteld.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	3.622	11.886	8.234
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	4.900	8.199
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**3.622**	**16.786**	**16.433**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Categorie groen

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Groen	142.016	180.110	115.395
Water, oevers en stranden	37.311	136.389	38.427
Pontjes	-	-	-
Terreinmeubilair	59.307	80.790	76.513
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	76.971	73.476	87.626
Gebouwen en materieel	42.094	52.774	44.826
Overige bedrijfskosten	183.606	212.773	166.278
Inzet RNH	400.287	398.465	294.190
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	24.934	40.848	80.214
Totaal	**966.525**	**1.175.625**	**903.470**

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bevat in totaal 87,6 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op o.a. Dorregeest en De Uiterdam zijn de beplantingsvakken gesnoeid om zodoende de beplanting weer ruimte te geven voor verdere ontwikkeling.

GROEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	122.587	124.199	99.778
Groot onderhoud en kleine vervangingen	19.429	55.911	15.617
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**142.016**	**180.110**	**115.395**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 ha zandstrand en 9,3 km aan oevers. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2021 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voor de start van het zwemseizoen zijn de strandjes op Zwaansmeer en Dorregeest hersteld.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	35.958	115.189	26.556
Groot onderhoud en kleine vervangingen	1.352	21.200	11.871
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**37.311**	**136.389**	**38.427**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voor het snelvaargebied De Deilings is nieuwe betonning in gebruik genomen.
- Aan de automatische schuifpoort van het beheers kantoor zijn reparaties uitgevoerd om deze veilig te laten functioneren.
- Diverse verkeer en informatieborden zijn vervangen.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	17.472	22.749	32.364
Groot onderhoud en kleine vervangingen	41.835	58.041	44.149
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**59.307**	**80.790**	**76.513**

Categorie hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 electrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden.

Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Ter vervanging van verouderde afvalcontainers zijn er twee nieuwe semi-ondergrondse containers geplaatst op verschillende recreatieterreinen.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	76.971	73.476	87.626
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**76.971**	**73.476**	**87.626**

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 15 gebouwen in eigen beheer.
Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Op Dorregeest zijn twee vervallen gebouwtjes gesloopt en verwijderd.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	9.976	15.504	16.126
Groot onderhoud en kleine vervangingen	23.349	19.900	10.949
Kapitaallasten	8.769	17.370	17.752
Totaal	**42.094**	**52.774**	**44.826**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	10.563
Economische vervangingen	-	-	15.264

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 21 november 2018 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle (conform artikel 57 van de wet GR en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet).

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en rente-risiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor 2022 bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	3.293.559
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	270.100

Rente-risiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2022 € 270.000. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	270	270	270	270	270	270
Ruimte onder limiet		270			270	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	270	270	270	270	270	270
Ruimte onder limiet		270			270	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bevat. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten, maar vanaf 2019 voor kortere periodes van twee jaren of één jaar. Met het instellen van een bestuursbureau per 1-1-2022 is een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaan. In het licht daarvan heeft het recreatieschap op 7 juli 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie “Ingeleend personeel”. In de jaarrekening is hiervoor een budget van € 1.135.512 opgenomen; € 14.434 lager dan was begroot.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling. In 2022 was de opdrachtsom € 36.820. Het recreatieschap ontving € 15.161 aan bijdragen van gemeenten.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- training en opleiding van het personeel;
- professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- archivering;
- natuurinclusief kennisnetwerk;
- omgevingsmanagement;
- planning en control.

Flexibele schil/inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer ook de inzet van het werkvoorzieningsschap in, te weten WNK.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 2.399.015) bedraagt het percentage overhead 17% (2021: 21%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Bestuursadvisering en programmasturing	203.823	195.009
Secretariaat	45.483	48.614
Financiële control en administratie	84.263	72.679
Locatiebeheerder en management	52.223	39.915
Kantoor- en bedrijfskosten	15.463	12.920
Totaal	**401.255**	**369.137**

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Er zijn 20 klachten en meldingen ontvangen over het gebied zelf. Deze klachten en meldingen gaan veelal over vervuiling binnen het gebied (plekken met grof- en/of zwerfafval), aangetroffen dood waterwild, defecten aan een van de pontjes en rommel en schelpen op de bodem van het Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
Er zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- de begrotingswijziging 2022;
- separate bestuursvoorstellen;
- en de najaarsnotitie 2022.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Wet op openbaarheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo (Wet open overheid), mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Informatie over Woo-verzoeken 2022

In 2022 is er geen Woo-verzoek ingediend bij het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij het ruilen van gronden (bijvoorbeeld om een fietspad te realiseren), die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren. Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de GR.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen		
Aantal gebouwen	15	(incl. Erfgoedpark)
waarvan: in eigen beheer	12	
contractueel uitgegeven	3	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. 3 in bruikleen gegeven gebouwen)

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit de visie en het uitvoeringsplan onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de gangbare prijzen in de regio van vergelijkbare percelen. Er is sprake van actief accountmanagement en contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Baten uit (erf)pachten	61.121	55.000
Baten uit verhuren	169.275	165.000

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. De ambtelijke organisaties van de participanten hebben ook in 2022 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participantenbijdrage RAUM - totaal	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	818.950	829.596
Gemeente Beverwijk	112.418	113.879
Gemeente Heemskerk	88.341	89.489
Gemeente Uitgeest	82.070	83.137
Gemeente Alkmaar	86.264	87.385
Gemeente Zaanstad	376.068	380.956
Gemeente Castricum	63.176	63.997
Gemeente Heiloo	29.159	29.538
Totaal	**1.656.446**	**1.677.977**

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	49,20%	597.781	605.552
Gemeente Beverwijk	4,30%	52.248	52.927
Gemeente Heemskerk	2,90%	35.234	35.692
Gemeente Uitgeest	5,20%	63.176	63.997
Gemeente Alkmaar	7,10%	86.264	87.385
Gemeente Zaanstad	23,70%	287.954	291.697
Gemeente Castricum	5,20%	63.176	63.997
Gemeente Heiloo	2,40%	29.159	29.538
Totaal	**100,00%**	**1.214.992**	**1.230.785**

Participanten IJ-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	50,10%	221.169	224.044
Gemeente Beverwijk	13,63%	60.170	60.952
Gemeente Heemskerk	12,03%	53.107	53.797
Gemeente Uitgeest	4,28%	18.894	19.140
Gemeente Zaanstad	19,96%	88.114	89.259
Totaal	**100,00%**	**441.454**	**447.192**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde dr. I. Zaal Alkmaar: weth. N. Mulder Beverwijk: weth. T.J. Tabak Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Kloosterman Zaanstad: weth. W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het RAUM is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant; 3. Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.
Beleidsvoornemens 2020-2024 (BBV 15, 1a)	Het RAUM levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

	1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap; 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: <u>Verdeelsleutel A-UM:</u> Provincie Noord-Holland - 49,2 % Gemeente Alkmaar - 7,1 % Gemeente Beverwijk - 4,3 % Gemeente Castricum - 5,2 % Gemeente Heemskerk - 2,9 % Gemeente Heiloo - 2,4 % Gemeente Uitgeest - 5,2 % Gemeente Zaanstad - 23,7 % <u>Verdeelsleutel IJ-Z:</u> Provincie Noord Holland – 50,10 % Gemeente Beverwijk – 13,63 % Gemeente Heemskerk – 12,03 % Gemeente Uitgeest – 4,28 % Gemeente Zaanstad – 19,96 %
Bestuurlijk belang	Het doel is de belangen te behartigen bij: • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder sub a en b geformuleerde alsmede; • het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde belangen.
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2019 € 1.721.115 31-12-2020 € 1.407.137 31-12-2021 € 1.760.722 31-12-2022 € 1.473.147
Vreemd vermogen	31-12-2019 € 567.442 31-12-2020 € 876.568 31-12-2021 € 907.201 31-12-2022 € 1.094.471

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2019 -€ 393.883 31-12-2020 -€ 313.978 31-12-2021 € 353.586 31-12-2022 -€ 287.576
Website	https://www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/
Risicoprofiel	Hoog/~~middel/laag~~
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is voldoende voor het benodigde weerstandsvermogen. Op de (middel)lange termijn moeten o.b.v. de onderhouds- en investeringsplannen bestuurlijke keuzes worden gemaakt.

Beleidsverslag/Ontwikkelingen

1. Het uitvoeren van de vastgestelde visie en het uitvoeringsplan met de uitgewerkte projectplannen;
2. Het zorgen voor structureel (financieel) evenwicht;
3. Het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties;
4. Biodiversiteit krijgt een grotere rol bij het gebiedsbeheer
5. Zorgen voor evenwichtige verdeling natuurwaarden en recreatie.

Jaarrekening 2022

Overzicht van baten en lasten

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt € 82.559 positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	1.866.251	1.947.718	-81.467
Baten	1.956.286	1.955.194	1.092
Saldo	**90.035**	**7.476**	**82.559**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 293.502 positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	532.765	1.345.881	-813.116
Baten	155.154	674.769	-519.615
Saldo	**-377.610**	**-671.112**	**293.502**

Resultaat totaal 2022

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 376.060 minder negatief dan begroot door:

- vertragingen projecten AUM gebied € 36.967;
- vertragingen UP-projecten IJZ € 256.645;
- stil leggen project zwemwaterkwaliteit Zwaansmeer € 38.499;
- bijdrage gemeente Zaanstad voor Molletjesveer € 40.000;
- lagere beheerkosten (waterplanten/Woudhaven) ongeveer € 80.000;
- hogere bestuurskosten (btw bestuursbureau/meer inzet financiën € 20.398;
- saldo van overschrijdingen en besparingen diverse programma's € 21.345.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	2.399.015	3.293.599	-894.584
Baten	2.111.440	2.629.963	-518.523
Saldo	**-287.576**	**-663.636**	**376.060**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina's in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele/reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Begroting voor wijziging 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	468.140	143.835	-324.305	1.278.603	674.769	-603.834	46.135	-	-46.135
2. Beheer en onderhoud	1.420.670	284.521	-1.136.148	1.527.267	277.217	-1.250.050	1.253.429	253.761	-999.668
3. Veiligheid en toezicht	92.815	5.105	-87.710	94.780	-	-94.780	96.574	-	-96.574
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	16.287	-	-16.287	23.421	-	-23.421	23.989	-	-23.989
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	-151	1.677.979	1.678.130	391	1.677.977	1.677.586	391	1.677.977	1.677.586
Overhead	401.255	-	-401.255	369.137	-	-369.137	446.026	-	-446.026
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**2.399.015**	**2.111.440**	**-287.576**	**3.293.599**	**2.629.963**	**-663.636**	**1.866.544**	**1.931.738**	**65.194**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve RAUM	5.264	5.264	-	99.006	99.006	-	-	-	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen RAUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	22.888	242.569	-219.681	-	368.180	-368.180	10.963	13.134	-2.171
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	-	22.888	-22.888	-	-	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	61.798	746.638	-684.840	115.529	410.985	-295.456	67.365	-	67.365
Bestemmingsreserve IJ-Z	950.000	310.166	639.834	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**1.039.949**	**1.327.524**	**-287.576**	**214.535**	**878.171**	**-663.636**	**78.328**	**13.134**	**65.194**
Gerealiseerd resultaat	**3.438.964**	**3.438.964**	**-**	**3.508.134**	**3.508.134**	**-**	**1.944.872**	**1.944.872**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2022: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2022 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 6 juli 2022.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII.

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.
De materiële activa worden onderverdeeld in:

- activa met een economisch nut en;
- activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut;
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut.

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve A-UM
De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur. De maximale omvang van de algemene reserve RAUM is gesteld op 2,5% van de totale kosten (conform bestuursbesluit 2012/12). De algemene reserve Y-Z is niet gebonden aan een maximale omvang.

Bestemmingsreserve exploitatie A-UM
In het AB van 24 juni 2020 is besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve exploitatie. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten A-UM
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde maatschappelijk nut investeringen. Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Algemene reserve IJ-Z
De algemene reserve staat voor het Algemeen Bestuur ter vrije beschikking om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat toegevoegd/onttrokken aan deze reserve. Een toevoeging en onttrekking aan de algemene reserve kan slechts plaatsvinden bij een besluit van het Algemeen Bestuur.

Bestemmingsreserve IJ-Z
De bestemmingsreserve IJ-Z is gevormd ten behoeve van investeringen in vervanging en vernieuwing in de groengebieden die in beheer zijn bij het recreatieschap.

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten
In het AB van 2 december is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke UP-projecten volgend uit de visie. Deze is gevormd uit de bestemmingsreserve en vervolgens verder aangevuld vanuit de algemene reserve.

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z
De bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde maatschappelijk nut investeringen. Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden ten behoeve van de realisatie van specifieke projecten, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven worden in de programmarekening verantwoord.

Bepaling van het resultaat
Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden
Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Geconsolideerde balans per 31 december 2022

Onderstaand volgt de geconsolideerde balans per 31 december 2022 en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen openbare ruimte maatschappelijk nut	-	22.888
Investeringen met een economisch nut	14.454	23.223
Subtotaal materiële vaste activa	*14.454*	*46.110*
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	**-**	**-**
TOTAAL VASTE ACTIVA	***14.454***	***46.110***
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	12.126	21.176
Overige nog te ontvangen bedragen	11.318	172.953
Overige vorderingen	104.067	80.476
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	**127.511**	**274.605**
Uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar		
's Rijks schatkist rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.359.508	2.238.634
Subtotaal uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar	***2.359.508***	***2.238.634***
Liquide middelen		
ING bank	65.464	108.052
Kas	682	523
Subtotaal liquide middelen	***66.146***	***108.575***
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**2.553.165**	**2.621.814**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**2.567.618**	**2.667.924**

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Kapitaal	408	408
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	476.706	696.387
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	-	22.888
Algemene reserve IJ-Z	35.765	720.606
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	275.042
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	914.876	-
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	-	-
Subtotaal eigen vermogen	***1.473.147***	***1.760.722***
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud RAUM	381.953	292.743
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	326.401	284.709
Subtotaal voorzieningen	***708.354***	***577.452***
Schulden op lange termijn		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	***2.181.501***	***2.338.174***
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden renteypische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	222.118	146.798
Subtotaal vlottende schulden rentetypische looptijd korter dan een jaar	**222.118**	**146.798**
Overlopende passiva		
Overige vooruitontvangen bedragen	163.999	182.951
Subtotaal schulden op korte termijn	**163.999**	**182.951**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	**386.117**	**329.750**
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	**2.567.618**	**2.667.924**

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	22.888	12.325
Netto investeringen boekjaar	2.916	10.563
Desinvesteringen boekjaar	-25.803	-
	-	**22.888**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	**-**
Boekwaarde per 31 december	**-**	**22.888**

Ziet op waterkwaliteit Zwaansmeer. Gedurende het boekjaar 2022 is besloten (besluit 2022 /ABRAUM01) om dit project voorlopig stil te leggen in afwachting op verdere ontwikkelingen.

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	211.019	545.755
Netto investeringen boekjaar	-	15.264
Desinvesteringen boekjaar	-	-350.000
	211.019	**211.019**
Afschrijvingen tot boekjaar	187.797	228.378
Afschrijvingen lopend boekjaar	8.769	17.752
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-58.333
	196.566	**187.797**
Boekwaarde per 31 december	**14.454**	**23.223**

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	12.126	21.176

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2022 bestaan uit kosten voor abonnementen, contributies en verzekeringskosten ten behoeve van het boekjaar 2023.

	31-12-2022	**31-12-2021**
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**11.318**	**172.953**
Specificatie:	**11.318**	
Bijdrage gemeente Beverwijk inzake Aagtenpark	6.213	
Tegemoetkoming Groene Boa's 2022	5.105	

Overige vorderingen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Debiteuren algemeen	104.067	80.476

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Uitzetting Rijk's schatkist RAUM	2.359.508	2.238.634

Rijks schatkist

Drempelbedrag 01-01-2022 t/m 31-12-2022 1.000.000

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	87.767	57.677	57.744	65.464
Ruimte onder drempelbedrag	912.233	942.323	942.256	934.536
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
ING bank r/c	15.464	18.052
ING bank zakelijke spaarrekening	50.000	90.000
Kas	682	523
Totaal liquide middelen	**66.146**	**108.575**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Kapitaal	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	408	408
Bij:	-	-
Af:	-	-
Saldo per 31 december	**408**	**408**

Algemene reserve A-UM	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	45.392	45.392
Bij: Saldo exploitatie	-	57.663
Af: saldo onttrekkingen	-5.264	-14.520
Bij/Af: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	5.264	-43.143
Saldo per 31 december	**45.392**	**45.392**

De dotatie van € 5.264 is de aanvulling van het weerstandsvermogen per 31 december 2022. Dit bedrag is onttrokken aan de Bestemmingsreserve conform bestuursbesluit 2012/12 (de Algemene reserve/weerstandsvermogen dient 2,5% van de lasten in 2013 te bedragen ofwel € 45.392).

Bestemmingsres. exploitatie A-UM	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	696.387	342.708
Bij/Af: erfgoedpark de Hoop	-	385.067
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-237.305	-63.968
Bij/Af: investering naar bestemmingsreserve egalisatie	22.888	-10.563
Af/Bij: overheveling surplus van het weerstandsvermogen	-5.264	43.143
Saldo per 31 december	**476.706**	**696.387**

De onttrekking incidentele projecten gedurende het boekjaar 2022 zag op:

- Recreatief Grid	€ 13.135
- Revitalisatie Dorregeest	€ 12.732
- Revitalisatie Woudhaven	€ 4.177
- Terugkoop erfpachtrecht 't pontje	€ 145.938
- Druktemonitor	€ 1.250
- Oever- en Natuurontwikkeling Saskerleidam	€ 25.253
- Inrichting Bestuursbureau	€ 34.820

Bestemmingsres. egalisatie kapitaallasten A-UM	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	22.888	12.325
Bij: Saldo toevoeging	-	10.563
Af: Saldo onttrekking	-22.888	-
Saldo per 31 december	**-**	**22.888**

Algemene reserve IJ-Z	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	720.606	717.469
Bij: saldo toevoeging	61.798	62.430
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-71.680	-59.293
Af: overheveling naar bestemmingsreserve specifieke projecten	-674.958	-
Saldo per 31 december	**35.765**	**720.606**

Bestemmingsreserve IJ-Z	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	275.042	288.835
Bij: …	-	-
Af: Overheveling naar bestemmingsreserve specifieke projecten	-275.042	-
Af: saldo onttrekkingen incidentele projecten	-	-13.793
Saldo per 31 december	**-**	**275.042**

Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	-	-
Bij: vormen reserve tbv uitvoering UP	950.000	-
Af: saldo onttrekking incidentele projecten	-35.124	-
Saldo per 31 december	**914.876**	**-**

In het AB van 2 december 2020 is besloten om een bestemmingsreserve specifieke projecten te vormen ter dekking van specifieke UP-projecten volgend uit de visie.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud RAUM	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	292.743	248.667
Bij: Saldo toevoeging	255.200	190.200
Af: Saldo onttrekking	-165.989	- 146.124
Saldo per 31 december	**381.953**	**292.743**

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud IJ-Z	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	284.709	202.691
Bij: Saldo toevoeging	62.500	94.300
Af: Saldo onttrekking	-20.808	-12.282
Saldo per 31 december	**326.401**	**284.709**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Overige schulden	**222.118**	**146.798**
De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen m.b.t. het huidige boekjaar worden in onderstaande tabellen gespecificeerd.	**222.118**	**146.798**
Specificatie:		

Crediteuren	31-12-2022
Recreatie Noord-Holland NV	97.981
Landschap Noord-Holland	20.285
VOF Melkveehouderij Glijnis	18.102
Hoveniersbedrijf De Geus en Boots	5.663
Gemeente Uitgeest	5.341
Bart Meijns Hoveniers	5.083
Ebbelaar Engineering	2.309
Belastingdienst	4.400
Overige crediteuren	6.942
Totaal crediteuren	**166.105**

Nog te betalen bedragen	**31-12-2022**
Bestuursbureau kosten 2022	43.525
Accountantskosten	7.000
Thorbecke BV taxaties herbouwwaarde	3.267
Belastingdienst boekjaar 2021	1.828
Overige ntb kosten	368
Borg	25
Totaal nog te betalen bedragen	**56.013**

	31-12-2022	31-12-2021
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**163.999**	**182.951**
Bijdrage voor beheer van de recreatiekaart	8.087	8.087
Bijdrage voor project recreatieve versterking De Hoorne	14.722	55.279
Bijdrage voor project verbeteren zwemwaterkwaliteit Zwaansmeer	-	47.676
Bijdrage voor project Vitaal Platteland Alkmaarder en Uitgeestermeer	8.631	71.910
Tussenrekening beheer/onderhoud De Hoorne	132.559	-
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**163.999**	**182.951**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Indien het bestuur besluit niet over te willen gaan tot uitvoering van Fase 2 inzake project Saskerleidam kan zij een claim van de aannemer verwachten van minimaal € 1,3 miljoen.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
0.1	bestuur	16.287	23.421	-7.134
0.4	overhead	401.255	369.137	32.118
0.5	treasury	-151	391	-542
0.8	overige baten en lasten	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	1.039.949	214.535	825.414
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	92.815	94.780	-1.965
2.1	verkeer en vervoer	299.380	197.119	102.261
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	17.967	23.191	-5.224
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	337.279	921.362	-584.083
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	84.168	82.342	1.826
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.5	cultureel erfgoed	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.150.017	1.581.856	-431.839
	Totaal lasten	**3.438.964**	**3.508.134**	**-69.170**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
0.1	bestuur	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-
0.5	treasury	-	-	-
0.8	overige baten en lasten	1.677.979	1.677.977	2
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	1.327.524	878.171	449.353
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	5.105	-	5.105
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	-	-	-
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	334.231	894.769	-560.538
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	94.125	57.217	36.908
	Totaal baten	**3.438.964**	**3.508.134**	**-69.170**

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
Overige verrekeningen	2	-	2
Bijdrage gemeente Alkmaar	87.385	87.385	-
Bijdrage gemeente Beverwijk	113.879	113.879	-
Bijdrage gemeente Castricum	63.997	63.997	-
Bijdrage gemeente Heemskerk	89.489	89.489	-
Bijdrage gemeente Heiloo	29.538	29.538	-
Bijdrage gemeente Uitgeest	83.137	83.137	-
Bijdrage gemeente Zaanstad	380.956	380.956	-
Bijdrage Provincie Noord-Holland	829.596	829.596	-
Totaal	**1.677.979**	**1.677.977**	**2**

Lasten en baten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	181.104	245.352	-64.248
Pachten	963	3.425	-2.462
Ingeleend personeel	1.135.512	1.149.946	-14.434
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	941.916	1.804.767	-862.851
Rente	-151	391	-542
Mutatie voorzieningen	130.902	72.348	58.554
Afschrijvingen	8.769	17.370	-8.601
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**2.399.015**	**3.293.599**	**-894.584**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Grond	-	-	-
Pachten	61.121	55.000	6.121
Huren	169.275	165.000	4.275
Leges en andere rechten	18.090	23.960	-5.870
Overige goederen en diensten	10.735	11.071	-336
Subsidies	165.208	693.113	-527.905
Inkomensoverdrachten	1.687.008	1.681.819	5.189
Kapitaaloverdrachten	-	-	-
Rente	-	-	-
Overige verrekeningen	2	-	2
Totaal baten	**2.111.440**	**2.629.963**	**-518.523**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Totaal lasten	2.399.015	3.293.599	-894.584
Totaal baten	2.111.440	2.629.963	-518.523
Saldo	**-287.576**	**-663.636**	**376.060**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2022

PROVINCIE NOORD-HOLLAND:	Mevrouw dr. I. Zaal (voorzitter)
GEMEENTE ALKMAAR:	Mevrouw N. Mulder
GEMEENTE BEVERWIJK:	De heer T.J. Tabak
GEMEENTE CASTRICUM:	De heer R. Beems
GEMEENTE HEEMSKERK:	De heer A.W.M. Schoorl
GEMEENTE HEILOO:	Mevrouw M. ten Bruggencate
GEMEENTE UITGEEST:	Mevrouw J. Kloosterman (vicevoorzitter)
GEMEENTE ZAANSTAD:	De heer W. Breunesse

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is hieronder ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de controleverordening Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 15 december 2022.

De jaarrekening bestaat uit:
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting op de balans;
- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- het overzicht gerealiseerde baten en lasten over 2022 per taakveld
- de toelichting op de programmarekening;
- de Sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvenaarstraat 1 | Postbus 6222 |2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | ING Bank IBAN NL69INGB0670760374

CONCEPT

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 23.990. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Met het bestuur zijn geen rapporteringstoleranties overeengekomen. Wij zullen aan het bestuur onze geconstateerde afwijkingen rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van onze beroepsgroep. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt.

Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de controleverordening Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 15 december 2022.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 15 december 2022, het Controleprotocol Wnt 2022, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, ...
Reg.nr.: 102319/215/473/1520
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 5 juli 2023.

Voorzitter,
Mevrouw dr. I. Zaal

Bijlagen

Bijlage I Overzichten A-UM

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2022

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage VI Risicoanalyse 2022

Bijlage VII SiSa-verantwoordingsinformatie 2022

Bijlage VIII WNT-verantwoording

Bijlage I Overzichten A-UM

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	325.309	103.835	-221.474
2. Beheer en onderhoud	1.088.434	237.067	-851.367
3. Veiligheid en toezicht	67.241	3.657	-63.584
4. Bestuur en ondersteuning	337.081	-	-337.081
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-151	1.230.787	1.230.938
Totaal voor bestemming	**1.817.914**	**1.575.345**	**-242.569**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	28.151	270.720	242.569
Totaal na bestemming	**1.846.066**	**1.846.066**	**-0**

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Subsidies en projectbijdragen	122.922	696.955	389.355
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	221.639	214.694	581.486
Participantenbijdragen	1.230.785	1.230.785	1.214.992
Totaal baten voor bestemming	**1.575.345**	**2.142.434**	**2.185.832**

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve RAUM	476.706	719.275	-242.569
Totaal reserves	**522.506**	**765.075**	**-242.569**
Voorziening groot onderhoud RAUM	381.953	292.743	89.211
Totaal reserves en voorzieningen	**904.459**	**1.057.818**	**-153.358**

Resultaat Regulier	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	1.438.167	1.566.671	-128.504
Baten	1.467.852	1.467.665	187
Saldo	**29.685**	**-99.006**	**128.691**

Resultaat Incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	379.748	943.943	-564.195
Baten	107.493	674.769	-567.276
Saldo	**-272.254**	**-269.174**	**-3.080**

Resultaat Totaal	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	1.817.914	2.510.614	-692.700
Baten	1.575.345	2.142.434	-567.089
Saldo	**-242.569**	**-368.180**	**125.611**

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	49,20%	597.781	605.552
Gemeente Beverwijk	4,30%	52.248	52.927
Gemeente Heemskerk	2,90%	35.234	35.692
Gemeente Uitgeest	5,20%	63.176	63.997
Gemeente Alkmaar	7,10%	86.264	87.385
Gemeente Zaanstad	23,70%	287.954	291.697
Gemeente Castricum	5,20%	63.176	63.997
Gemeente Heiloo	2,40%	29.159	29.538
Totaal	**100,00%**	**1.214.992**	**1.230.785**

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	325.309	103.835	-221.474	879.790	674.769	-205.021	421.529	367.812	-53.718
2. Beheer en onderhoud	1.088.434	237.067	-851.367	1.243.797	236.880	-1.006.917	928.852	222.196	-706.656
3. Veiligheid en toezicht	67.241	3.657	-63.584	64.212	-	-64.212	67.192	-	-67.192
4. Bestuur en ondersteuning	12.277	-	-12.277	20.865	-	-20.865	11.214	-	-11.214
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-151	1.230.787	1.230.938	391	1.230.785	1.230.394	594	1.595.825	1.595.231
Overhead	324.804	-	-324.804	301.559	-	-301.559	392.210	-	-392.210
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.817.914**	**1.575.345**	**-242.569**	**2.510.614**	**2.142.434**	**-368.180**	**1.821.591**	**2.185.833**	**364.242**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	5.264	5.264	-	99.006	99.006	-	57.663	57.663	-
Bestemmingsreserve	22.888	265.457	-242.569	-	368.180	-368.180	438.773	74.531	364.242
Totaal mutaties reserves	**28.151**	**270.720**	**-242.569**	**99.006**	**467.186**	**-368.180**	**496.436**	**132.194**	**364.242**
Gerealiseerd resultaat	**1.846.066**	**1.846.066**	**-**	**2.609.620**	**2.609.620**	**-**	**2.318.027**	**2.318.027**	**0**

Bijlage II Overzichten IJ-Z

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	142.831	40.000	-102.831
2. Beheer en onderhoud	332.235	47.454	-284.781
3. Veiligheid en toezicht	25.574	1.448	-24.126
4. Bestuur en ondersteuning	80.461	-	-80.461
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	447.192	447.192
Totaal voor bestemming	**581.101**	**536.094**	**-45.006**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	1.011.798	1.056.804	45.006
Totaal na bestemming	**1.592.899**	**1.592.899**	**-**

Specificatie van de baten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Subsidies en projectbijdragen	46.213	-	-
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	42.690	40.337	25.835
Participantenbijdragen	447.192	447.192	441.454
Totaal baten voor bestemming	**536.094**	**487.529**	**467.289**

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	35.765	720.606	-684.840
Bestemmingsreserve IJ-Z	914.876	275.042	639.834
Totaal reserves	**950.641**	**995.647**	**-45.006**
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	326.401	284.709	41.692
Totaal reserves en voorzieningen	**1.277.042**	**1.280.356**	**-3.315**

Resultaat Regulier	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	428.084	381.047	47.037
Baten	488.434	487.529	905
Saldo	**60.350**	**106.482**	**-46.132**

Resultaat incidenteel	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	153.017	401.938	-248.921
Baten	47.661	-	47.661
Saldo	**-105.356**	**-401.938**	**296.582**

Resultaat totaal	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	581.101	782.985	-201.884
Baten	536.094	487.529	48.565
Saldo	**-45.006**	**-295.456**	**250.450**

Participant	Bijdragen-verdeling 2022	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	50,10%	221.169	224.044
Gemeente Beverwijk	13,63%	60.170	60.952
Gemeente Heemskerk	12,03%	53.107	53.797
Gemeente Uitgeest	4,28%	18.894	19.140
Gemeente Zaanstad	19,96%	88.114	89.259
Totaal	**100,00%**	**441.454**	**447.192**

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	142.831	40.000	-102.831	398.813	-	-398.813	74.171	-	-74.171
2. Beheer en onderhoud	332.235	47.454	-284.781	283.470	40.337	-243.133	287.843	25.835	-262.009
3. Veiligheid en toezicht	25.574	1.448	-24.126	30.568	-	-30.568	25.010	-	-25.010
4. Bestuur en ondersteuning	4.010	-	-4.010	2.556	-	-2.556	1.634	-	-1.634
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	-	447.192	447.192	-	447.192	447.192	-	441.454	441.454
Overhead	76.451	-	-76.451	67.578	-	-67.578	89.287	-	-89.287
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**581.101**	**536.094**	**-45.006**	**782.985**	**487.529**	**-295.456**	**477.944**	**467.289**	**-10.656**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	61.798	746.638	-684.840	115.529	410.985	-295.456	62.430	59.293	3.137
Bestemmingsreserve	950.000	310.166	639.834	-	-	-	-	13.793	-13.793
Totaal mutaties reserves	**1.011.798**	**1.056.804**	**-45.006**	**115.529**	**410.985**	**-295.456**	**62.430**	**73.086**	**-10.656**
Gerealiseerd resultaat	**1.592.899**	**1.592.899**	**-**	**898.514**	**898.514**	**-**	**540.374**	**540.374**	**-**

Bijlage III Investerings- en financieringsstaat over 2022

nr	Omschrijving	Stand per 01-01-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Stand per 31-12-2022
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	46.110	2.916	-25.803	8.769	14.454
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**46.110**	**2.916**	**-25.803**	**8.769**	**14.454**
	PASSIVA					
1	Kapitaal	408	-	-	-	408
2	Algemene reserve RAUM	45.392	5.264	-5.264	-	45.392
3	Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	696.387	22.888	-242.569	-	476.706
4	Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	22.888	-	-22.888	-	-
5	Algemene reserve IJ-Z	720.606	61.798	-746.638	-	35.765
6	Bestemmingsreserve IJ-Z	275.042	-	-275.042	-	-
7	Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	-	950.000	-35.124	-	914.876
8	Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	-	-	-	-	-
9**	Voorziening groot onderhoud RAUM	292.743	255.200	-165.989	-	381.953
10**	Voorziening groot onderhoud IJ-Z	284.709	62.500	-20.808	-	326.401
11	Aangegane langlopende leningen	-	-	-		-
	Totaal passiva	**2.338.174**	**1.357.649**	**-1.514.322**	**-**	**2.181.501**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**2.292.064**	**1.354.733**	**-1.488.519**	**-8.769**	**2.167.048**

	Omschrijving	Stand per 01-01-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Stand per 31-12-2022
9**	**Specificatie voorziening groot onderhoud RAUM**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	8.101	107.200	-100.832	-	14.469
	Categorie civiele kunstwerken	36.515	66.000	-	-	102.515
		44.616	**173.200**	**-100.832**	**-**	**116.984**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	73.187	5.200	-17.247	-	61.140
	Categorie water, oevers en stranden	34.229	12.100	-1.352	-	44.977
	Categorie terreinmeubilair	70.223	5.800	-23.209	-	52.814
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	39.450	6.600	-	-	46.050
	Categorie gebouwen	31.037	52.300	-23.349	-	59.988
		248.127	**82.000**	**-65.157**	**-**	**264.969**
	Totaal voorziening groot onderhoud RAUM	**292.743**	**255.200**	**-165.989**	**-**	**381.953**
10**	**Specificatie voorziening groot onderhoud IJ-Z**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	127.535	14.100	-	-	141.635
	Categorie civiele kunstwerken	94.430	19.500	-	-	113.930
		221.965	**33.600**	**-**	**-**	**255.565**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	18.242	12.400	-2.182	-	28.460
	Categorie water, oevers en stranden	1.455	6.800	-	-	8.255
	Categorie terreinmeubilair	43.048	9.700	-18.626	-	34.121
		62.745	**28.900**	**-20.808**	**-**	**70.836**
	Totaal voorziening groot onderhoud IJ-Z	**284.709**	**62.500**	**-20.808**	**-**	**326.401**

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2021	Investering	Des-investering	Geactiv. t/m 2022	Termijn	Boekwaarde 01-01-2022	Afschr. t/m 2021	Afschr.2022	Afschr. desinv. 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Restwaarde
Investeringen maatschappelijk nut												
Inrichting & ontwikkeling												
Waterkwaliteit Zwaansmeer	2021	22.888	2.916	-25.803	-	30	22.888	-	-	-	-	-
		22.888	**2.916**	**-25.803**	**-**		**22.888**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen economisch nut												
Kantoormachines												
Kyocera Copier	2008	6.002	-	-	6.002	3	-	-6.002	-	-	-	-
		6.002	**-**	**-**	**6.002**		**-**	**-6.002**	**-**	**-**	**-**	**-**
Vervoermiddelen												
Mitsubishi 9-VXP-54	2012	44.871	-	-	44.871	5	-	-44.871	-	-	-	-
Citroen C3 NK-578-N	2017	18.964			18.964,00	5	632	-18.332	-632	-	-	-
Aanhangwagen Hapert, Colbalt	2017	4.552			4.551,87	5	683	-3.869	-683	-	-	-

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2021	Investering	Des-investering	Geactiv. t/m 2022	Termijn	Boekwaarde 01-01-2022	Afschr. t/m 2021	Afschr.2022	Afschr. desinv. 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Restwaarde
		68.387	**-**	**-**	**68.387**		**1.315**	**-67.072**	**-1.315**	**-**	**-**	**-**
Vaartuigen												
Pont Molletjesveer	2005	26.933	-	-	26.933	15	4.339	-22.594	-1.796	-	2.544	-
Pont Oost Knollendam	2005	16.824	-	-	16.824	15	3.364	-13.460	-1.122	-	2.243	-
Werkschip met toebehoren	2005	25.447	-	-	25.447	10	1.484	-23.963	-1.484	-	-	-
Alumax 660 Tender	2005	52.162	-	-	52.162	5	-	-52.162	-	-	-	-
Kraanboot Mitsubishi S4S kielkoeling	2021	15.264	-	-	15.264	5	12.720	-2.544	-3.053	-	9.667	-
		136.630	**-**	**-**	**136.630**		**21.908**	**-114.722**	**-7.454**	**-**	**14.454**	**-**
Totaal		**233.907**	**2.916**	**-25.803**	**211.019**	**-**	**46.110**	**-187.797**	**-8.769**	**-**	**14.454**	**-**

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

Bijlage VI Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2023 zijn de risico's voor Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest (9)
2. Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen (9)
3. Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden (9)
4. Continuïteit dienstverlening RNH (6)
5. Waterplanten – oncontroleerbaar worden (6)
6. Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden –indexaties (4)
7. Vandalisme, brandstichting, drugs- en afvaldumping (4)
8. Faillissementen ondernemer (4)

	Gevolg / impact (totale lasten R'2022 = € 2,4 mln)		
Kans	1 = < 3% begroting (< € 72.000)	2 = 3 – 10% begroting (€ 72.000-€ 240.000)	3 = > 10% begroting (> € 240.000)
1 = < 5,0% (5%)			
2 = 5 – 25% (20%)		6, 7, 8	4
3 = > 25% (35%)		5	1, 2, 3

- Lage scores (groen/licht groen gekleurd) geven lage tot middel lage risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht.
- Middelhoge scores ((licht)oranje gekleurd) geven risico's aan waar aandacht en beheersmaatregelen voor moeten worden getroffen.
- Hoge scores (rood gekleurd) geven hoge risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten direct beheersmaatregelen worden getroffen.

De vermenigvuldiging van de kans maal het financiële gevolg leidt tot de positionering in de matrix. De uitkomsten zullen terugkomen in de begrotingsparagraaf A Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. En gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Samenvattend

Op basis van de onderstaande berekeningen moet een totaal bedrag van € 704.550 als weerstandsvermogen worden aangehouden. De aanwezige reserves op 31 december 2022 (pag. 10) zijn als volgt:

1.	AR A-UM	€ 45.392
2.	BR Exploitatie A-UM	€ 476.706
3.	AR IJ-Z	€ 35.765
4.	BR Exploitatie IJ-Z	€ 914.876
5.	Groot onderhoud	niet meegerekend
6.	Stille reserves	nee
7.	Onvoorzien	nee

<table>
<tr><td colspan="2">1</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Risico
Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest</td><td>Oorzaak
• Uitvoering bestaande overeenkomst
• Publieke en bestuurlijke tegenwerking
• Externe negatieve berichtgeving</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Gevolg / impact
• Imago en vertrouwen neemt af
• Claim Braam en evt. Zaanstad
• Zaanstad geen grond afzetten</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3 – 35%</td><td>Gevolg(cijfer):3
€ 1.000.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel
• Vol inzetten op omgevingsmanagement
• Onderdeel van structurele oplossing financieel gezond RAUM
• Meer gezamenlijk optrekken

€ 350.000 (9)</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>2</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Risico
Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen</td><td>Oorzaak
• Economische vooruitzichten en indexatie
• Milieuwetgeving/Stikstof-PFAS
• Bestuurlijke vertraging</td></tr>
<tr><td>Gevolg / impact</td></tr>
</table>

Kans(cijfer): 3 – 35%	*Gevolg(cijfer): 3* *€ 250.000*	• **Uitblijven gewenste recreatieve opwaardering** • **Onvoldoende structurele inkomsten** • **Leegstand ondernemingslocaties** • **Toename beheerkosten**
Beheersmaatregel • **Benutten omgevingsmanagement/ Zorgen voor voldoende kennis** • **Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering)** **€ 122.500 (9)**		

3		
Risico **Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden**		**Oorzaak** • **Geen gemeentelijke goedkeuring** • **Maatschappelijke weerstand** • **Stagnerende besluitvorming** • **Recreatieve gebieden onder NNN/BPL-regime**
Kans(cijfer): 3 – 35%	*Gevolg(cijfer): 3* *€ 250.000 (gedeeltelijke realisatie van de Visie-UP inkomstenstijging)*	**Gevolg / impact** • **Zie bovenstaande risico's bij Risico 2 -locatie-ontwikkelingen**
Beheersmaatregel • **Goede voorbereiding en informatievoorziening** • **Omgevingsmanagement** • **Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL)** **€ 83.300 (9)**		

4		
Risico **Continuïteit dienstverlening RNH**		**Oorzaak** • **Beoogde verkoop aandelen** **Gevolg / impact** • **Kwaliteit en/of continuïteit van bedrijfsvoering komt in gevaar**
Kans(cijfer): 2 – 20 %	*Gevolg(cijfer): 3* *€ 800.000 (= helft v.d. participantenbijdragen)*	
Beheersmaatregel • **Duidelijke afspraken tussen alle betrokken spelers** • **Continuïteit van de huidige bedrijfsvoering voorop stellen** **€ 40.000 (6)**		

5		
Risico **Waterplanten – oncontroleerbaar worden**		**Oorzaak** • **Toename mobiliteit** • **Geen afdoende maatregelen/oplossingen** **Gevolg / impact** • **Vaarwater slecht tot onbruikbaar voor recreatie** • **Hogere beheerkosten** • **Vertrek recreanten**
Kans(cijfer): 3	*Gevolg(cijfer): 2* € 100.000	
Beheersmaatregel • **Gezamenlijk probleem van maken** • **Saldering/compensatie** **€ 35.000 (6)**		

6	
Risico **Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden/indexaties**	**Oorzaak** • **Financieel/economische situatie** • **(Geo)politiek(e)/maatschappelijk ontwikkelingen**
Kans(cijfer): 2 – 20% / *Gevolg(cijfer): 2 € 100.000*	**Gevolg / impact** • **Dekking kosten door opbrengsten onvoldoende** • **Onvoldoende structurele dekking**
Beheersmaatregel • **Verhogen participantenbijdragen** • **Efficiëntere bedrijfsvoering** • **Meer inkomstenbronnen/ontwikkelen locaties** **€ 20.000 (4)**	

7	
Risico **Vandalisme, brandstichting, drugs- en afvaldumping**	**Oorzaak** • **Onvoldoende toezicht** • **Open en toegankelijk gebied**
Kans(cijfer): 2 – 20% / *Gevolg(cijfer): 2 € 100.000*	**Gevolg / impact** • **Verloedering en vervuiling gebied** • **(gevoel van) onveiligheid neemt toe**
Beheersmaatregel • **Meer toezicht** • **Afsluitbaar voor gemotoriseerd verkeer** **€ 20.000 (4)**	

8	

Risico **Faillissementen ondernemer**	**Oorzaak** • **economische situatie** • **uitblijven adequate besluitvorming bestuur** • **Overeenkomsten met dubieuze partijen** • **Kwaliteit ondernemers**
	Gevolg / impact **Imago en vertrouwen neemt af** **Moeilijker organiseren door strengere regels** **Te hoge kosten i.c.m. te weinig opbrengsten**
Kans(cijfer): 2 – 20%	*Gevolg(cijfer): 2* € 100.000
Beheersmaatregel • **Vinger aan de pols houden bij de ondernemer/probleem opvolging** • **CDD beleid** **€ 10.000 (4)**	

9	
Risico **Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën/pandemieën**	**Oorzaak** • **Grootschalige uitbraak besmettelijk virus**
	Gevolg / impact • **Toename recreanten + intensiever gebruik gebied met extra beheer- en toezichtkosten**
Kans(cijfer): 1 – 5 %	*Gevolg(cijfer): 2* *€ 75.000 (raming)*
Beheersmaatregel • **Meer handhaving en betere, positieve communicatie** • **Meer overleg andere gebieden (spreiding)** • **Bedenken creatieve oplossingen** **€ 3.750 (2)**	

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 704.550, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Risico	Gewenst weerstandsvermogen
1. Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest (9)	€ 350.000
2. Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen (9)	€ 122.500
3. Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden (9)	€ 83.300
4. Continuïteit dienstverlening RNH (6)	€ 40.000
5. Waterplanten – oncontroleerbaar worden (6)	€ 35.000
6. Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden – indexaties (4)	€ 40.000
7. Vandalisme, brandstichting, drugs- en afvaldumping (4)	€ 20.000
8. Faillissementen ondernemer (4)	€ 10.000
9. Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën/pandemieën (2)	€ 3.750
Totaal	**€ 704.550**

Bijlage VII SiSa verantwoordingsinformatie 2022

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LNV	L7B	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland** SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/01*	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: L7B/03*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R Indicator: L7B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t. Indicator: L7B/06*
		1	050202 Recreatieschap Alkmaarder-Uitgeestermeer	030007 Provincie Noord-Holland	€ 63.278	€ 175.368	Nee	
		2						
		10						

Bijlage VIII WNT-verantwoording 2022

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €1.800 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.
De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2022

Naam	Functie	
Mevrouw dr. I. Zaal	Lid AB en DB (voorzitter)	Prov. NH
De heer S.M. Nieuwland	Lid AB en DB (vice-voorzitter)	Uitgeest
Mevrouw J. Kloosterman	Lid AB en DB (vice-voorzitter)	Uitgeest
De heer drs. P. F. Dijkman	Lid AB en DB	Alkmaar
Mevrouw N. Mulder	Lid AB en DB	Alkmaar
De heer A.W.M. Schoorl	Lid AB en DB	Heemskerk
Mevrouw H.J. Niele-Goos	Lid AB	Beverwijk
De heer R. de Haan	Lid AB	Castricum
De heer T.J. Tabak	Lid AB	Castricum
De heer R. Opdam	Lid AB	Heiloo
Mevrouw M. ten Bruggencate	Lid AB	Heiloo
De heer W. Breunesse	Lid AB	Zaanstad

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2022

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

Begrotingswijziging **2023**

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

versie 15-03-2023

Samenvatting

Saldo

De begroting na wijziging sluit op een saldo van € 491.155 negatief. Dit is € 478.194 negatiever dan aanvankelijk was begroot. De lasten nemen toe met een bedrag van € 807.916. De baten nemen toe met € 329.722.

Specificatie van de baten	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Subsidies en projectbijdragen	18.766	262.861	281.627
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	266.124	66.861	332.985
Participantenbijdragen	1.716.570	-	1.716.570
Totaal baten voor bestemming	**2.001.460**	**329.722**	**2.331.182**

De wijziging van € 478.194 per programma:

- Programma 1: Per saldo € 317.478 negatief;
- Programma 2: Per saldo € 171.414 negatief;
- Programma 3: Per saldo € 7.569 negatief;
- Programma 4: Per saldo € 19.733 negatief;
- Programma 5: Per saldo € 38.000 positief.

De wijzigingen worden onderstaand per programma toegelicht.

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	22.493	-	-22.493	556.485	239.007	-317.478	578.978	239.007	-339.971
2. Beheer en onderhoud	1.492.983	284.890	-1.208.093	223.629	52.215	-171.414	1.716.612	337.105	-1.379.507
3. Veiligheid en toezicht	96.960	-	-96.960	7.569	-	-7.569	104.529	-	-104.529
4. Bestuur en ondersteuning	401.585	-	-401.585	19.733	-	-19.733	421.318	-	-421.318
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	400	1.716.570	1.716.170	500	38.500	38.000	900	1.755.070	1.754.170
Totaal voor bestemming	**2.014.421**	**2.001.460**	**-12.961**	**807.916**	**329.722**	**-478.194**	**2.822.337**	**2.331.182**	**-491.155**
Ad 5. Mutaties reserves	117.209	130.170	12.961	-27.250	450.944	478.194	89.959	581.114	491.155
Totaal na bestemming	**2.131.630**	**2.131.630**	**-**	**780.666**	**780.666**	**-**	**2.912.296**	**2.912.296**	**-**

Toelichting op RAUM (geconsolideerd)

Inzet RNH

In de programmabegroting was € 970.731 opgenomen aan totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten voor inzet RNH € 1.216.341. Het verschil van € 245.610 laat zich als volgt verklaren (afgeronde bedragen indien groter dan € 10.000):

- Nadere bestuursbesluiten die aanvullend zijn op de vastgestelde Programmabegroting 2023, zoals:
  - herontwikkeling Dorregeest (€ 18.000);
  - ontwikkeling Uiterdam (€ 10.000);
- Het doorschuiven van projecten van 2022 naar 2023:
  - recreatieve versterking De Hoorne (€ 15.000) en daar staan ook baten (bijdrage gemeente Castricum) van € 15.000 tegenover;
  - inzet projecten volgend uit het uitvoeringsprogramma IJ-Z (€ 22.000);
  - Woudhaven (€ 10.000)
  - Oever- en Natuurontwikkeling Saskerleidam (€ 26.000)
  - Visieschets Aagtenpark-Buitelanden (€ 40.000)
  - Pontje Molletjesveer (€ 12.000)
  - Erfgoedpark De Hoop (€ 10.000)
  - De Kil (€ 17.000)
  - Diverse posten (€ 12.000)
- Uitvoering Vitaal Platteland (€ 25.000) waar tevens een subsidie tegenover staat.
- Herijking en Indexatie van de inzet RNH (€ 29.000).

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het eerste programma per saldo € 317.478 bedraagt (negatief). Dit is het gevolg van:

- uitvoering Vitaal Platteland (€ 224.500) waar een subsidie voor het volledige bedrag van € 224.000 tegenover staat;
- de revitalisatie van de Woudhaven (€ 11.500);
- laatste deel uitvoering van de recreatieve versterking De Hoorne – Akersloot (€ 14.000). Deze is per saldo neutraal omdat de gemeente Castricum de uitvoering financieel dekt met een bedrag van € 14.000;
- herontwikkeling Dorregeest (€ 27.000);
- ontwikkeling Uiterdam (€ 10.000);
- woonarken beleid (€ 8.000);
- visieschets Aagtenpark-Buitenlanden (€ 90.500);
- elektrificeren pontje Molletjesveer (€ 59.500);
- bijdrage heropbouw informatiepunt Erfgoedpark De Hoop (€ 53.500);
- haalbaarheidsonderzoek De Kil (€ 32.000);
- laatste deel uitvoering Wandelpad de Omzoom (€ 8.000);
- restant uitvoering algemeen UP-projecten (€ 21.500);
- diverse kleine posten ad € 4.000.

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 171.414 bedraagt (negatief). Dit is het gevolg van:

- verhoging dotatie voorziening groot onderhoud door actualisering meerjarenoverzicht (€ 12.000);
- ophogen budget dagelijks onderhoud (€ 29.000) i.v.m. doorschuiven van werk uit voorgaand jaar en ophogen budget groen i.v.m. klepelen. Dit klepelen gebeurt langs fietspaden (bermen) en schuine taluds (geen begrazing door schapen mogelijk);
- ophogen begrote bedragen om zo meer in lijn te komen met de realisatie van de afgelopen jaren m.b.t. diverse kosten (€ 14.000);
- herijking van de inzet RNH (€ 31.000);
- doorschuif project Oever- en Natuurontwikkeling Saskerleidam (€ 26.000);
- kapitaalslasten van de patrouilleboot door verschuiving naar programma toezicht en veiligheid (€ 7.000 positief) omdat Toezicht de grootste gebruiker is;
- aanvullende werkzaamheden routebureau (€ 66.000);
- indexatie op de kosten voor groot onderhoud en regulier onderhoud (€ 29.000) conform huidige marktontwikkelingen;
- project aanplant ecologisch bos en bomenlint Aagtenpark (€ 20.500) welke gedekt is door bijdragen gemeente Beverwijk;
- hoger inkomsten vastgoedcontracten als gevolg van toepassen indexatie (€ 32.000 positief);
- diverse kleine posten (€ 3.000).

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De hogere lasten bedragen € 8.000 (negatief). Dit komt hoofdzakelijk door een verschuiving vanuit programma Beheer en onderhoud met betrekking tot de kapitaalslasten van de patrouilleboot die voortaan aan Toezicht worden toegerekend.

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten van bijna € 20.000 (negatief) zijn het gevolg van de niet begrote btw inzake de kosten van het bestuursbureau (€ 10.000) en er heeft een herijking van de inzet RNH plaatsgevonden (€ 8.000). Verder resteert er circa € 1.700 aan kleine posten.

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het laatste programma per saldo € 38.000 bedraagt (positief). Dit is gelegen in het feit dat er weer rentebaten ontvangen zullen gaan worden.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

Door de nadelige resultaten de laatste jaren zijn de reserves van het schap behoorlijk onder druk komen te staan. Daartegenover staat een ambitieuze visie waarin uitdagende en noodzakelijke uitvoeringsprojecten zijn opgenomen. Daarom is in 2022 gestart met een bestuurlijk traject om het financiële meerjarenperspectief in kaart te brengen, waarbij onderscheid is gemaakt tussen structurele en incidentele tekorten. De uitkomst van dit traject is nog niet bekend. Het bestuur staat nu voor een belangrijke keuze inzake welke kant op te gaan met het recreatieschap.

De verhoging die opgenomen is in deze begrotingswijziging m.b.t. de participantenbijdrage betreft het gehanteerde indexpercentage van 2,3%.

Participant		Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland		829.596	848.677
Gemeente Beverwijk		113.879	116.498
Gemeente Heemskerk		89.489	91.547
Gemeente Uitgeest		83.137	85.049
Gemeente Alkmaar		87.385	89.395
Gemeente Zaanstad		380.956	389.718
Gemeente Castricum		63.997	65.469
Gemeente Heiloo		29.538	30.217
Totaal		**1.677.977**	**1.716.570**

Gevolgen voor de reserves

De totale begrotingswijziging leidt tot een verlies van € 478.194 welke ten laste van de reserves zal komen.

	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Toevoeging algemene reserve	117.209	-27.250	89.959
Onttrekking algemene reserve	-7.359	-93.217	-100.576
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-122.811	-357.727	-480.538
Totaal	**-12.961**	**-478.194**	**-491.155**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2022	begroot resultaat 2023	Stand per 31-12-2023
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve AUM	45.392	-	45.392
Bestemmingsreserve AUM	476.706	-211.621	265.085
Algemene reserve IJ-Z	35.765	-10.617	25.148
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	914.876	-268.918	645.958
Totaal reserves	**1.473.147**	**-491.155**	**981.992**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 5 juli 2023.

Voorzitter,
Mevr. Dr. I. Zaal

Bijlagen I – specificatie van A-UM

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	18.330	-	-18.330	289.149	239.007	-50.142	307.479	239.007	-68.472
2. Beheer en onderhoud	1.211.272	243.625	-967.647	108.129	21.513	-86.616	1.319.401	265.138	-1.054.263
3. Veiligheid en toezicht	65.689	-	-65.689	9.416	-	-9.416	75.105	-	-75.105
4. Bestuur en ondersteuning	329.838	-	-329.838	-32.196	-	32.196	297.642	-	-297.642
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	400	1.259.093	1.258.693	500	25.668	25.168	900	1.284.761	1.283.861
Totaal voor bestemming	**1.625.529**	**1.502.718**	**-122.811**	**374.998**	**286.188**	**-88.810**	**2.000.527**	**1.788.906**	**-211.621**
Ad 5. Mutaties reserves	-	122.811	122.811	89.959	178.769	88.810	89.959	301.580	211.621
Totaal na bestemming	**1.625.529**	**1.625.529**	**-**	**464.957**	**464.957**	**-**	**2.090.486**	**2.090.486**	**-**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2022	begroot resultaat 2023	Stand per 31-12-2023
Kapitaal	408	-	408
Algemene reserve AUM	45.392	-	45.392
Bestemmingsreserve AUM	476.706	-211.621	265.085
Totaal reserves	**522.506**	**-211.621**	**310.885**

Bijlagen II – Specificatie van IJ-Z

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	4.163	-	-4.163	267.337	-	-267.337	271.500	-	-271.500
2. Beheer en onderhoud	281.711	41.265	-240.446	115.500	30.702	-84.798	397.211	71.967	-325.244
3. Veiligheid en toezicht	31.271	-	-31.271	-1.847	-	1.847	29.424	-	-29.424
4. Bestuur en ondersteuning	71.747	-	-71.747	51.929	-	-51.929	123.676	-	-123.676
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	457.477	457.477	-	12.832	12.832	-	470.309	470.309
Totaal voor bestemming	**388.892**	**498.742**	**109.850**	**432.919**	**43.534**	**-389.385**	**821.811**	**542.276**	**-279.535**
Ad 5. Mutaties reserves	117.209	7.359	-109.850	-117.209	272.176	389.385	-	279.535	279.535
Totaal na bestemming	**506.101**	**506.101**	**-**	**315.710**	**315.710**	**-**	**821.811**	**821.811**	**-**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2022	begroot resultaat 2023	Stand per 31-12-2023
Algemene reserve IJ-Z	35.765	-10.617	25.148
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	914.876	-268.918	645.958
Totaal reserves	**950.641**	**-279.535**	**671.106**

Bijlagen III – Financieel overzicht geconsolideerd

	2023	2023	2023	2023
("-" = negatief: meer kosten / minder opbrengsten)	*mutatie Kadernota-AUM*	*mutatie Kadernota-IJZ*	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijz. 2023*
Saldo programmabegroting 2023	**-122.811**	**109.850**		
Autonome ontwikkelingen				
1. Aanvullende werkzaamheden Routebureau	-66.000	-	-	-66.000
2. Herijking en indexatie inzet RNH	30.500	-54.000	-5.000	-28.500
3. Bestuursbureau btw verhoging	-8.500	-2.200	-	-10.700
4. Doorbelastingen bedrijfskosten	9.750	-9.750	-	-
5. Verlaging afschrijvingskosten	7.000	-	-7.000	-
6. Verlaging diverse kosten	5.000	-	-	5.000
7. Overig	656	-5.984	-	-5.328
8. doorschuiven projecten 22 naar 23	-	-42.000	10.750	-31.250
9. Wijziging Dagelijks onderhoud	-	-8.500	-20.500	-29.000
10. Promotiemiddelen	-	-4.000	-	-4.000
11. Wijziging dotatie voorziening GO	-	-	-12.300	-12.300
12. verhoging div kosten incl. indexatie	-	-	-46.252	-46.252
Totaal autonome ontwikkelingen	**-21.594**	**-126.434**	**-80.302**	**-228.330**
Nieuw beleid				
1. Vitaal Platteland-AUM	-224.500	-	-	-224.500
2. Dorregeest - herontwikkeling	-27.050	-	-	-27.050
3. Recreatief Grid	-1.733	-	-	-1.733
4. Revitalisatie Woudhaven	PM	-	-11.570	-11.570
5. Ontwikkeling Horeca Uiterdam	PM	-	-9.564	-9.564
6. Oever-en Natuurontwikkeling Saskerleidam	PM	-	-26.347	-26.347

	2023	2023	2023	2023
("-" = negatief: meer kosten / minder opbrengsten)	*mutatie Kadernota-AUM*	*mutatie Kadernota-IJZ*	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijz. 2023*
7. Recreatieve versterking De Hoorne	-	-	-14.500	-14.500
8. Aanplant ecologisch bos en bomenlint Aagtenpark	-	-	-20.500	-20.500
9. Aagtenpark-Buitenlanden	-	-90.500	-	-90.500
10. De Kil	-	-32.000	-	-32.000
11. Fietspad Rorik-Nieuwendijk	-	-2.000	-	-2.000
12. beleid recreatie- woonarken	-	-	-7.500	-7.500
13. Molletjesveer	-	-	-59.500	-59.500
14. Erfgoedpark De Hoop	-	-	-53.500	-53.500
Totaal nieuw beleid	**-253.283**	**-124.500**	**-202.981**	**-580.764**
Totaal wijzigingen in kadernota 2023	-274.877	-250.934	-283.283	-809.094
Dekkingsmiddelen / ombuigingen				
1. Vitaal Platteland subsidie bijdrage	224.500	-	-	224.500
2. Recreatieve versterking De Hoorne	-	-	14.500	14.500
3. Aanplant ecologisch bos en bomenlint Aagtenpark	-	-	20.500	20.500
4. Extra inkomsten vastgoedcontracten	8.000	8.500	16.400	32.900
5. Hogere rente inkomsten	-	-	38.500	38.500
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**232.500**	**8.500**	**89.900**	**330.900**
resultaat VOOR bestemming	**-165.188**	**-132.584**	**-491.155**	

Programmabegroting **2024**

ALKMAARDER- EN UITGEESTERMEER

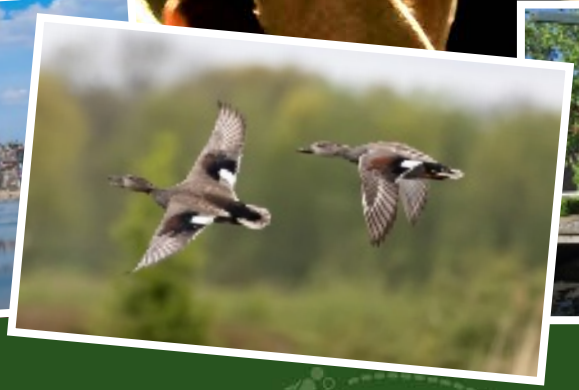

recreatieschap
alkmaarder- en
uitgeestermeer

versie 24-03-2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **8**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 11
Programma 2. Beheer en onderhoud 15
Programma 3. Toezicht en veiligheid 20
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 22
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 24

Paragrafen **28**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 29
B. Kapitaalgoederen 31
C. Financiering 37
D. Bedrijfsvoering 38
E. Grondbeleid 41
F. Participanten 42

Overzicht van baten en lasten **46**

Bijlagen **56**

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer 57
Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) 59
Bijlage III Risicoanalyse 61

Samenvatting

De gemeenten Zaanstad, Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo en Uitgeest participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De participantenbijdragen vormen het grootste deel van het begrotingsbudget, aangevuld met (erf)pacht en verhuur voor recreatieve activiteiten, horeca en evenementen.

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) bestaat uit de deelgebieden Alkmaarder- en Uitgeestermeer (A-UM) en IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) bestaande uit het Aagtenpark, de Buitenlanden en de Omzoom.

Kerngegevens: 2.040 hectare werkgebied, waarvan 736 hectare het eigenlijke beheergebied van het recreatieschap bedraagt. Daarvan is 648 hectare voor het gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer met 525 hectare water en 88 hectare voor het recreatiegebied IJ tot Z. In 2022 waren er ruim 1,5 mln bezoekers (688.000 in 2021). Dit aantal is flink meer dan voorgaande jaren, maar dat komt vooral door een verbetering en uitbreiding van de metingen.

Ambities

Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

a. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen;
b. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;
c. Vormgeven aan het Uitvoeringsplan 2022-2030 en investeringsprogramma.

Wat wil het recreatieschap bereiken?

Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- openheid en bereikbaarheid van het gebied en relatie met omliggende natuurgebieden;
- ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Wat gaat het recreatieschap daarvoor doen?

- Realiseren van de ambities uit de visie via het verder (door)ontwikkelen van vastgestelde uitvoeringsprogramma (AB 1-12-2021).
- Beheer en onderhoud van de (recreatie)gebieden en voorzieningen;
- Vernieuwingen doorvoeren om het gebied aan te laten sluiten op de wensen en behoeften van de recreant.
- Succesvolle uitgifte van verschillende locaties, zoals de Woudhaven en Dorregeest, resulterend in een verdere besparing op de (berekende) beheerlasten en toenemende exploitatiebaten (programma 2 en 4):
- Ondersteuning van de ondernemers en de betrokken organisaties op het Erfgoedpark De Hoop bij de verdere uitbreiding (programma 2) in het kader van recreatief knooppunt (ambities deelgebied 3 – Visie).
- Het inzetten op het zo veel mogelijk gezamenlijk aanpakken van:
  - oever- en natuurontwikkeling Saskerleidam – fase 2 *);
  - uitvoering Vitaal Platteland-Alkmaarder- en Uitgeestermeer *);
  - de realisatie van Dorregeest;
- Realiseren van financieel evenwicht voor de lange termijn.
- Het voeren van omgevingsmanagement bij bovenstaande ontwikkelingen.

*) met betrekking tot deze projecten is nog geen definitief besluit genomen over de daadwerkelijke uitvoering. In deze programmabegroting zijn voor deze projecten alleen de kosten c.q. dekking opgenomen voor zover daar een besluit over genomen is. Het bestuur werkt in 2023 scenario's uit waarin deze projecten terug komen.

Wat gaat het kosten en hoe wordt dat gedekt?

De lasten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.682.749	1.469.455	-213.294
2. Beheer en onderhoud	1.692.267	346.739	-1.345.528
3. Veiligheid en toezicht	108.977	-	-108.977
4. Bestuur en ondersteuning	442.737	-	-442.737
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	964	1.865.944	1.864.980
Totaal voor bestemming	**3.927.694**	**3.682.138**	**-245.556**
Ad 5. Mutaties reserves	69.083	314.639	-245.556
Totaal na bestemming	**3.996.777**	**3.996.777**	**-**

Financieel sluitende meerjarenbegroting

Voor het gebiedsdeel Alkmaarder- en Uitgeestermeer (AUM) geldt dat de kosten en opbrengsten niet meer structureel in evenwicht zijn. In het gebiedsdeel IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z) zijn de kosten en opbrengsten nog wel structureel in evenwicht.

Bij de behandeling van de Kadernota 2024 (AB d.d. 15-12-2022) is besloten dat in 2024 een structureel sluitende meerjarenbegroting wordt aangeboden. De noodzaak hangt nauw samen met een aantal ontwikkelingen c.q. besluiten:

- De dekking van de geactualiseerde meerjarige onderhoudsplanning;
- De vastgestelde visie en het bijbehorende UP - IJ-Z met het daaraan gekoppelde meerjarige beheer- en onderhoud;
- De drie grote projecten Natuurontwikkeling Saskerleidam, Vitaal Platteland Waterkwaliteit en Dorregeest;
- De toegenomen behoefte en noodzaak voor meer recreatieve voorzieningen rekening houdend met de groei van de bevolking;
- Het verzoek van de participanten om een participantenbijdrageverhoging in als laatste middel in te zetten.

In het najaar van 2022 en begin 2023 zijn meerdere sessies met (vertegenwoordiging van) het AB en/of de (financiële) advies-commissieleden geweest. Gezamenlijk met RNH zijn diverse oplossingsrichtingen (zogenaamde scenario's) verkend, rekening houdend met de bovengenoemde ontwikkelingen. Daarnaast hebben de participanten hun zienswijzen ingediend als reactie op de in december 2022 toegestuurde Kadernota 2024. In zijn algemeenheid wijzen de participanten op:

- Bijna alle participanten benoemen het realiseren van een structureel sluitende meerjarenbegroting in 2023 als primaire voorwaarde;
- Er is een aantal gemeenten dat een specifiek voorbehoud maakt dat een verhoging van de participantenbijdrage niet aan de orde is.

Gedurende 1ste helft van 2023 wordt ingezet op het uitwerken van de scenario's in nauw overleg met het bestuur en de AC-leden. Nadat het bestuur een keuze heeft gemaakt wordt dit scenario vertaald in een sluitende meerjarenbegroting. Deze wordt gepresenteerd bij het aanbieden van de Kadernota 2025 in het najaar van 2023.

Verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH

Provincie Noord-Holland wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer. Daarbij heeft Staatsbosbeheer de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH te integreren in zijn eigen organisatie. De gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de afspraken die de provincie bij de verkoop maakt en de naleving daarvan door Staatsbosbeheer.

Wat gaat het kosten?

De lasten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.682.749	1.469.455	-213.294
2. Beheer en onderhoud	1.692.267	346.739	-1.345.528
3. Veiligheid en toezicht	108.977	-	-108.977
4. Bestuur en ondersteuning	442.737	-	-442.737
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	964	1.865.944	1.864.980
Totaal voor bestemming	**3.927.694**	**3.682.138**	**-245.556**
Ad 5. Mutaties reserves	69.083	314.639	-245.556
Totaal na bestemming	**3.996.777**	**3.996.777**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2024 sluit met een negatief saldo van € 245.556,-.

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	3.927.694	2.822.337	2.399.015
Baten	3.682.138	2.331.182	2.111.440
Saldo	**-245.556**	**-491.155**	**-287.576**

De programmabegroting 2024 sluit met een negatief saldo van € 245.556.
De totale begrote lasten liggen € 1.105.000,- hoger dan de begroting 2023 na wijziging, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Meer kosten dagelijks onderhoud n.a.v. indexatie (€ 30.000);
- Meer inzet RNH diverse programma's (€ 5.000) en indexatie (€ 40.000);
- Minder inzet Routebureau (€ 40.000);
- Meer kosten inzake incidentele projecten (€ 1.058.000);
- Meer kapitaalslasten door investering auto (€ 6.500);
- Meer bedrijfskosten (€ 5.500)

De begrote baten zijn € 1.351.000 hoger dan de begroting 2023 na wijziging.
Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meer subsidie opbrengsten incidentele projecten (€ 1.210.000);
- Meer opbrengsten door indexatie participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling (€ 122.000);
- Meer opbrengsten indexatie (€ 30.000);
- Minder rentebaten (€ 11.000).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	265.085	136.061	-129.024
Algemene reserve IJ-Z	25.148	20.861	-4.287
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	645.958	533.713	-112.245
Totaal reserves	**981.991**	**736.435**	**-245.556**
Voorziening groot onderhoud RAUM	309.565	329.015	19.450
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	344.901	341.629	-3.272
Totaal reserves en voorzieningen	**1.636.457**	**1.407.079**	**-229.378**

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor Alkmaarder- en Uitgeestermeer zijn:

- Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest
- Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen
- Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden (9)
- Continuïteit dienstverlening RNH
- Waterplanten oncontroleerbaar worden
- Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden –indexaties

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 704.550. Zie verder paragraaf A – Weerstandsvermogen.

Indien risico's voor de bedrijfsvoering, de organisatie of het recreatieschap optreden, wordt daarover gerapporteerd. Indien het risico vermeldenswaardig is qua impact en gevolg wordt daarover via de gebruikelijke P&C-cyclus, via een bestuursvoorstel of mededeling, of direct bij de betrokken verantwoordelijke gemeld.

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2024 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de periode vanaf 1 januari 2025 werkt het Bestuursbureau aan een voorstel voor vernieuwing van de raamovereenkomst.

Standen reserves (standen per 31-12)	2023	2024	2025	2026	2027
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	45.392	45.392	45.392
Bestemmingsreserves RAUM	265.085	136.061	50.363	-36.798	-145.523
Algemene reserve IJ-Z	25.148	20.861	44.658	75.654	106.128
Bestemmingsreserves IJ-Z	645.958	533.713	533.713	533.713	533.713
Voorziening groot onderhoud (geaggregeerd RAUM en IJ-Z)	654.466	670.644	694.116	584.654	663.312

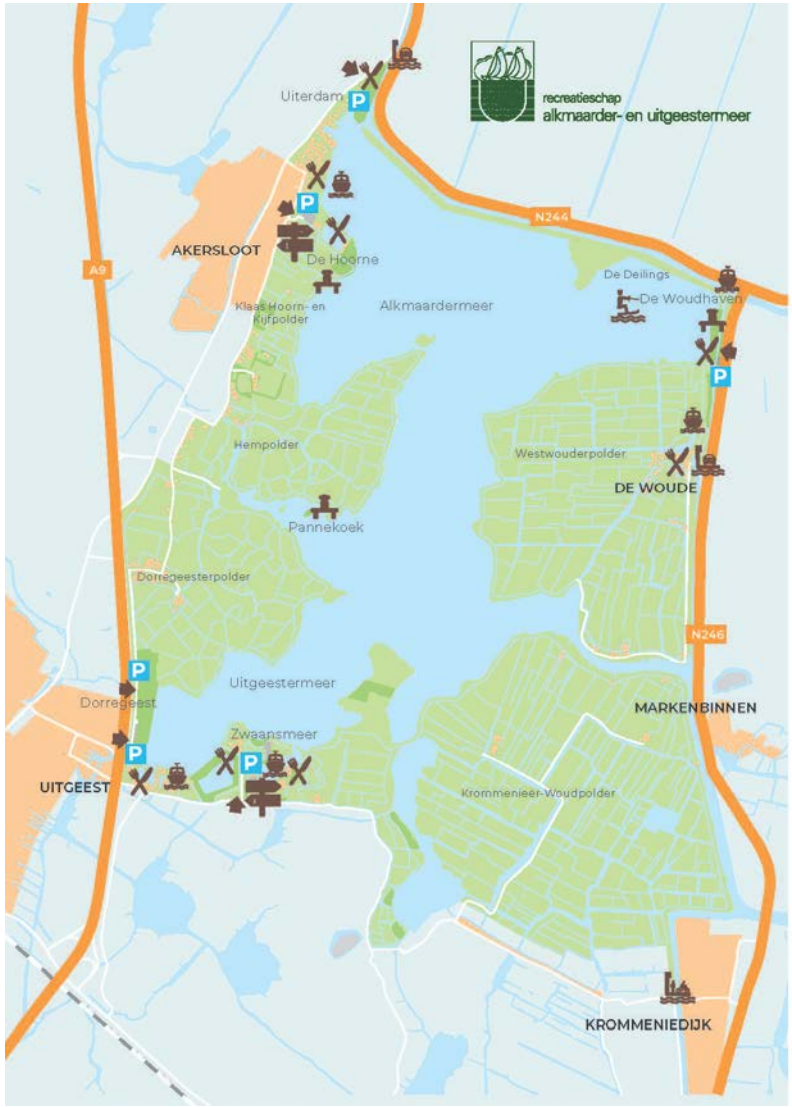
recreatieschap
alkmaarder- en uitgeestermeer
Uiterdam
AKERSLOOT
De Hoorne
Klaas Hoorn- en Kuipolder
Alkmaardermeer
De Deilings
De Woudhaven
N244
A9
Hempolder
Westwouderpolder
DE WOUDE
Pannekoek
Dorregeesterpolder
N246
Uitgeestermeer
Dorregeest
MARKENBINNEN
Zwaansmeer
UITGEEST
Krommenieer-Woudpolder
KROMMENIEDIJK

BEVERWIJK
Aagtenpark
De Buitenlanden
ASSENDELFT
De Omzoom
ASSENDELFT

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Alkmaarder- en Uitgeestermeer is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling (GR):

a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en watersport;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de in 2021 vastgestelde visie en het uitvoeringsplan (UP), de strategische en operationele doelen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Alkmaarder- en Uitgeestermeer.

Visie

Het AB heeft in 2018 besloten te gaan werken aan de formulering van gezamenlijke bestuurlijke ambities en doelstellingen voor het gehele recreatiegebied RAUM. Om uiteindelijk te komen tot een duurzame toekomstvisie, kortweg: van ambitie (2018), visie (2019-2021) naar uitvoeringsprogramma (2021) naar realisatie (2022-2030).

Op 2 december 2020 heeft het Algemeen Bestuur de conceptvisie vastgesteld. Op 7 juli 2021 is de definitieve visie vastgesteld en datzelfde gold voor het bijbehorende uitvoeringsplan (1 december 2021). Dit uitvoeringsplan beschrijft de gewenste ontwikkelingen die het recreatieschap actief oppakt, aan de hand van uitvoeringsdoelen en acties in de diverse deelgebieden en op thema's (bijv. natuurontwikkeling, routes, historie).

De ambitie is:

Een herkenbaar en bekend gebied met een toegankelijke naam dat zomer en winter eigentijdse en duurzame (water)recreatiemogelijkheden biedt voor de lokale bewoners, voor de inwoners van de regio en voor (inter)nationale toeristen, met goede verbindingen over land en water met andere bestemmingen, waarin de natuur zich positief ontwikkelt

Strategische doelen 2024 - 2027

Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:

- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- openheid en relatie met omliggende natuurgebieden;
- ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Belangrijke strategische voorwaarden daarbij zijn:

- duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM conform de visie en het bijhorende UP;
- het verkrijgen van voldoende draagvlak bij participanten en stakeholders voor de gebiedsontwikkelingen;
- een financieel sluitende meerjarenbegroting.

Actuele ontwikkelingen

- Het verder (door)ontwikkelen van het recreatieschap op basis van de visie en het uitvoeringsplan. Het UP dient als leidraaf voor de uitvoering en onderdelen daarvan zijn:
  - Het duurzaam beheren en door ontwikkelen van de gebieden gericht op optimaal recreatief gebruik en tegelijkertijd verhogen van biodiversiteit.
  - Vergroten van het gebruik van de gebieden door inwoners van de regio en daarbuiten.
  - Meer participatie met omgeving en verbeterde communicatie leidt tot meer begrip en geaccepteerde ontwikkelingen in het kader van de visie/UP.
  - Extra inkomsten realiseren, onder andere door ontwikkeling van de recreatiegebieden Dorregeest en De Hoorne
  - Bijdragen aan een duurzame samenleving en ruimte voor energietransitie en klimaatadaptatie.
  - In het kader van Natuurnetwerken Nederland het verder uitwerken van de regionale routestructuren. Om daarmee de balans te borgen tussen natuur- en recreatieontwikkeling.
  - Een bijdrage leveren aan de uitkomsten van het rapport Recreatief Grid Laag Holland.
- Zetten van vervolgstappen in het verbeterproces om te komen tot een structureel financieel evenwicht.
- Implementatie nieuwe Omgevingswet (2024).

Programma's

Alkmaarder- en Uitgeestermeer wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2024 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.682.749	1.469.455	-213.294
2. Beheer en onderhoud	1.692.267	346.739	-1.345.528
3. Veiligheid en toezicht	108.977	-	-108.977
4. Bestuur en ondersteuning	442.737	-	-442.737
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	964	1.865.944	1.864.980
Totaal voor bestemming	**3.927.694**	**3.682.138**	**-245.556**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	69.083	314.639	-245.556
Totaal na bestemming	**3.996.777**	**3.996.777**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	1.496.918
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	346.776
Participantenbijdragen	1.838.444
Totaal baten voor bestemming	**3.682.138**

Reguliere werkzaamheden

De omvang van de reguliere werkzaamheden en de dekking daarvan zijn in 2024 beide hoger dan de voorgaande jaren. Het begrote positieve saldo ad € 2.849,- is positiever dan het begrote resultaat uit 2023. Dit positieve resultaat is versterkt door het effect van de gehanteerde indexering van 7,1%.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	2.209.834	2.162.751	1.866.251
Baten	2.212.683	2.071.675	1.956.286
Saldo	**2.849**	**-91.076**	**90.035**

Incidentele werkzaamheden

In 2024 zijn zowel de lasten als de baten hoger dan in 2023. Dit wordt veroorzaakt door een aantal incidentele projecten die reeds in de cijfers 2024 zijn opgevoerd. Dat komt vooral door het project Vitaal Platteland, waarvoor zowel de kosten als de subsidieopbrengsten zijn opgenomen.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	1.717.860	659.586	532.765
Baten	1.469.455	259.507	155.154
Saldo	**-248.405**	**-400.079**	**-377.610**

Resultaat totaal

Het begrotingsjaar 2023 wordt afgesloten met een negatief saldo van € 245.556.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	3.927.694	2.822.337	2.399.015
Baten	3.682.138	2.331.182	2.111.440
Saldo	**-245.556**	**-491.155**	**-287.576**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Visie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2024 gaat het vooral om:

- op basis van de vastgestelde visie en het uitvoeringsplan richting geven aan de activiteiten en doelen van het RAUM;
- verdere intensivering van de ontwikkellocaties gericht op lagere beheerskosten en toenemende exploitatiebaten;
- te komen tot een duurzame toekomstvisie voor het RAUM met 2030 als horizon.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

De aanleg van wegen, paden en kunstwerken.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

De ambitie en de visie van het RAUM worden de leidraad voor het toekomstige programma van het recreatieschap. Daarbij wordt rekening gehouden met de provinciale en gemeentelijke coalitieprogramma's en visies.
Activiteiten met betrekking tot de visie en programmering:

- op basis van de vastgestelde visie en het uitvoeringsplan de vertaling naar korte- en lange termijn gebiedsprogramma's;
- voorbereiden een meerjarig gebieds-ontwikkelprogramma;
- na afronding bestemmingsplanwijziging Dorregeest inzetten op de werving en selectie van een exploitant c.q. recreatieondernemer voor Dorregeest
- werven en begeleiden van ondernemers;
- Omgevingsmanangement
- Realisatie van de samenhangende plannen voor Vitaal Platteland (verbetering zwemwaterkwaliteit Dorregeest en vergroting biodiversiteit onder en boven water) en Saskerleidam (natuurontwikkeling).
- Afronding revitalisatie Woudhaven.
- Uiterdam
- Ontwikkelen van een visieschets voor recreatiegebied De Hoorne

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Locatie- en vastgoedontwikkelingen.

- sloop en sanering (commercieel) vastgoed;
- groot onderhoud of vervanging (commercieel) vastgoed;
- bouwrijp maken ontwikkellocaties;
- operationeel omgevingsmanagement.

Taakveld 3.3 Ondernemersloket

Door het ondernemersloket worden de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid. Dat geldt ook voor de organisatoren van grote evenementen, die worden begeleid bij de uitvoering. Het gaat om evenementen die passen binnen de beleidsruimte die door de gemeenten is aangegeven. De begeleiding door het recreatieschap richt zich onder andere op het minimaliseren van de impact op de omgeving.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het inrichten van de diverse recreatieterreinen in zowel het deelgebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer (AUM) als het gebied IJmond tot Zaanstreek (IJZ).

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	1.557.500	383.903	356.377
Inzet RNH	125.249	195.075	111.763
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***1.682.749***	***578.978***	***468.140***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	1.469.455	239.007	143.835
Totale baten	***1.469.455***	***239.007***	***143.835***
Saldo	**-213.294**	**-339.971**	**-324.305**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1.1 verkeer en vervoer	--			-	-
3.1 economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering		Vastgestelde definitieve visie Aansluiting bij Laag Holland	53.146	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	--	Continu		1.405.986	1.399.455
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket	Continu		5.477	
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten	Continu		218.140	70.000
Totaal				**1.682.749**	**1.469.455**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2024	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer & vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	3.186	-
3.1	Ontwikkeling Uiterdam	49.960	
	Subtotaal taakveld 3.1	**53.146**	**-**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Vitaal Platteland	1.399.455	1.399.455
	Woudhaven	6.531	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**1.405.986**	**1.399.455**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.477	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**5.477**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	5.522	-
	Visieschets Aagtenpark-Buitenlanden	45.957	-
	Informatiepunt Erfgoedpark De Hoop	13.216	-
	De Kil	53.072	-
	Fietspad Rorik-Nieuwendijk	75.153	70.000
	Promotie- en marketingplan	25.220	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**218.140**	**70.000**
	Totaal	**1.682.749**	**1.469.455**

Schets Akersloot

Programma 2. Beheer en onderhoud

Visie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2024 gaat het vooral om:

- het vervolgen van de bestuursopdracht om met omvorming, genereren van inkomsten en het uit beheer nemen of afstoten van voorzieningen de baten en lasten van het recreatiegebied voor de lange termijn in evenwicht brengen;
- het realiseren van een structureel evenwicht voor groot onderhoud en vervangingen ten opzichte van het genereren van meer inkomsten.
- Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Voor het reguliere onderhoud wordt een bedrag van € 329.855 begroot voor het (groot)onderhoud van wegen, paden, kunstwerken, en weg- en terreinmeubilair. Aan de voorziening groot onderhoud wordt € 97.000 gedoteerd terwijl € 91.408 wordt onttrokken. Het jaarlijks (groot)onderhoud betreft wegen, paden, kunstwerken, en weg- en terreinmeubilair.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid (vastgoedbeheer):

- ontwikkeling en onderhoud van locaties en (her-)ontwikkeling van panden;
- herstructurering en verduurzaming ontwikkellocaties;
- het genereren van inkomsten en reguleren van gebruik van het gebied door de uitgifte van vergunningen en gebruiksovereenkomsten
- de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

De reguliere inzet van vastgoed en algemene juridische ondersteuning bij dit onderdeel is € 78.965. De opbrengsten van erfpacht- en huuropbrengsten bedragen in 2024 € 284.294. Deze opbrengsten nemen de komende jaren toe als gevolg van de groei van de activiteiten op de diverse locaties, zoals het Erfgoedpark, Landgoed Rorik en na 2023 ook de Woudhaven. Voor nieuwe ontwikkelingen is extra benodigde capaciteit van vastgoed in de projectplannen opgenomen.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit zijn de activiteiten die zijn gericht op het op de kaart zetten van het RAUM. De reguliere werkzaamheden zijn begroot op € 113.717 en betreffen:

- het met communicatiemiddelen ondersteunen van programmamanagement bij rapportages en verslaglegging over activiteiten, voortgang en resultaten van het recreatieschap (doelgroep: ambtenaren en bestuurders);
- het actief communiceren van behaalde resultaten van het recreatieschap, ten behoeve van zichtbaarheid en draagvlak op politiek-bestuurlijk niveau (pers, inwoners, omwonenden, ondernemers, raden- en Staten en recreanten);
- het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers, stakeholders en het recreatieschap.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Het duurzaam in stand houden van de recreatieve voorzieningen en zorgdragen voor een schoon, heel en veilig te gebruiken recreatiegebied beheerd op een gemiddeld overeengekomen CROW-niveau "B". Dat betreft:

- natuurbescherming en onderhoud van natuurgebieden;
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte;
- aanleg en onderhoud van openbaar water;
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen, recreatievoorzieningen.

Het budget van dit taakveld bedraagt € 1.239.730 (excl. groot onderhoud, vervangingen en kapitaalslasten). Dit is inclusief het reguliere budget voor het maaien van de waterplanten van € 71.000 per jaar. Het betreft de volgende werkzaamheden:

- specifieke aandacht voor de waterplantenproblematiek in het gehele meer en de waterkwaliteit in vooral het Zwaansmeer;
- jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen;
- beheer en onderhoud van vaarwegmarkering op de beide meren;
- verzamelen van zwerfafval en legen van semi-ondergrondse afvalcontainers;
- routenetwerken.

Aan de voorziening groot onderhoud wordt € 330.000 gedoteerd terwijl € 312.574 wordt onttrokken.

De baten van bijna € 62.445 betreffen inkomsten uit:

- Bijdragen van gemeente aan WNW Regio Alkmaar en Midden Kennemerland en TOP's Beheer Regio Alkmaar en Midden Kennemerland;
- Snelvaarontheffingen.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	454.978	424.814	292.387
Overige bedrijfskosten	302.478	351.742	211.853
Inzet RNH	590.211	601.856	589.961
GO*	312.574	383.888	186.798
Kapitaallasten	14.600	8.200	8.769
Subtotaal lasten	***1.674.841***	***1.770.500***	***1.289.767***
Dotatie voorziening GO*	330.000	330.000	317.700
Onttrekking voorziening GO*	-312.574	-383.888	-186.798
Saldo mutaties voorziening GO	***17.426***	***-53.888***	***130.902***
Totale lasten	**1.692.267**	**1.716.612**	**1.420.670**
Opbrengsten	323.734	294.485	263.148
Projectsubsidies	23.005	42.620	21.374
Totale baten	**346.739**	**337.105**	**284.521**
Saldo	**-1.345.528**	**-1.379.507**	**-1.136.148**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2024-2028

Voor het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt een meerjarenplanning gehanteerd. De kosten van het groot onderhoud worden elk jaar onttrokken aan de voorziening groot onderhoud. Om voldoende middelen beschikbaar te houden, wordt jaarlijks met een gemiddelde van de geraamde kosten over de komende vijf jaar gereserveerd en als bijdrage toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud.
In 2024-2028 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd, onderverdeeld in groot onderhoud (GO) en vervangingsinvesteringen (VV):

Meerjarenonderhoudsplanning A-UM 2024-2028		
	GO/VV/V	
1	GO	Solitaire bomen
2	GO	Knotbomen
3	GO	Dunnen bosvakken
4	VV	Grasvegetatie intensief
5	VV	Bermen
6	GO	Elementverharding
7	GO	Halfverharding
8	GO	Baggeren sloten
9	GO	Vaartuigen
10	GO	Egaliseren stranden
11	GO&VV	Civiele kunstwerken
12	GO	Gebouwen
13	VV	Picknicksets
14	VV	Afvalcontainers
15	GO	Speeltoestellen
16	VV	Palen en bebording
17	GO	Informatieborden
18	VV	Vitrines
19	VV	Vaarwegmarkering
20	GO	Trailerhelling
21	VV	Riolering pompen

Meerjarenonderhoudsplanning IJ-Z 2024-2028		
	GO/VV/V	
1	GO	Dunnen bosvakken
2	VV	Gras intensief
3	VV	Bermen
4	GO	Elementverharding
5	GO	Halfverharding
6	GO	Gesloten verharding
7	GO&VV	Civiele kunstwerken
8	VV	Palen en bebording

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair		Beeldkwaliteit CROW A-B tot B	259.855	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	Continu	Beeldkwaliteit CROW A-B tot B	78.965	284.294
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	Continu	Vergroten betrokkenheid en draagvlak bij stakeholders (gemeenten, ondernemers, bezoekers en organisaties)	113.717	
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	Continu	Beeldkwaliteit CROW A-B tot B	1.239.730	62.445
Totaal				**1.692.267**	**346.739**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2024	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	162.855	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	97.000	-
2.1.2	GO/V	91.408	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-91.408	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**259.855**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	78.965	284.294
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**78.965**	**284.294**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	113.717	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**113.717**	**-**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	992.130	62.445
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	233.000	-
5.7.2	GO/V	221.166	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-221.166	-
5.7.2	Kapitaallasten	14.600	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**1.239.730**	**62.445**
	Totaal	**1.692.267**	**346.739**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Visie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers de gevoelens van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

De operationele doelen zijn de schakel tussen de strategische doelen en de concrete acties. Elk operationeel doel draagt bij aan een of meer van de strategische doelen. De activiteiten die voor de realisatie van de doelen worden ondernomen staan in het jaarprogramma's.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

De belangrijkste doelen zijn:

1. vervullen rol gastheer in de gebieden;
2. toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
3. jaarlijks opstellen handhavingsplan;
4. en zichtbaarheid verbeteren.

Baten en lasten

De totale lasten van € 108.977 liggen in lijn met 2023 (€ 104.529). De inschatting is dat op basis van de huidige inzet en de afspraken met de (lokale) politie en de BUCH-gemeenten de geraamde toezicht en handhaving voldoende is.

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	14.758	13.646	6.987
Inzet RNH	86.719	83.383	85.828
Kapitaallasten	7.500	7.500	-
Totale lasten	**108.977**	**104.529**	**92.815**
Opbrengsten	-	-	5.105
Totale baten	**-**	**-**	**5.105**
Saldo	**-108.977**	**-104.529**	**-87.710**

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	Continu	Bezoekers voelen zich veilig, houden zich aan de regels en de kwaliteit van het gebied blijft geborgd.	108.977	-
Totaal					**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Visie

Speerpunten voor 2024 zijn:

- duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM en de bijbehorende concrete uitvoeringsplannen;
- participatie vormgeven op relevante onderdelen van het uitvoeringsprogramma en voeren van strategisch omgevingsmanagement;
- het verder implementeren van de financiële transitie.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

De belangrijkste doelen zijn:

- initiëren en ondersteunen bestuurlijke besluitvorming over de uitvoering van de visie en het UP, de drie grote bestuurlijke projecten en de financiële stabiliteit;
- bewustzijn van onze partners vergroten en aanhalen (omgevingsmanagement);
- bijdragen aan een doelmatig besluitvormingsproces;
- financieel sluitende meerjarenbegroting voor het recreatieschap;
- goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023.
- Aandachtspunten zijn:
    - De beoogde verkoop van de RNH aandelen
    - De rol en taken van het Bestuursbureau

Taakveld 0.4 Overhead

De belangrijkste doelen zijn:

- goede programmasturing in tijd, geld en kwaliteit gericht op realiseren doelen en juist uitvoeren van schapstaken. Voorbereiden, bewaken en rapporteren van de jaaropdracht. Voorbereiding en uitvoering van beleid en bestuursbesluiten;
- proces vormgeven voor besluitvorming rondom sluitende meerjarenbegroting passend bij gekozen scenario;
- invulling geven aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma gericht op het realiseren van de doelen en ambities van de nieuwe visie;
- doorlopend aandacht voor verbetering van het proces bestuursadvisering (afstemming, tijdigheid en volledigheid);
- proces bestuurlijke besluitvorming afstemmen op voorschriften, wensen en mogelijkheden;
- planning- en controldocumenten voldoen aan de normen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- operationeel omgevingsmanagement gericht op realiseren draagvlak doelen;
- beantwoorden van bestuurlijke vragen en coördineren e.v.t. WOO-verzoeken.
- en de uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	88.270	85.291	75.276
Inzet RNH	354.467	336.027	342.267
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**442.737**	**421.318**	**417.542**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-442.737**	**-421.318**	**-417.542**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen 2024	Planning	Kwaliteit en accenten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Uitwerking uitvoeringsplan	continu	Bestuurlijke en maatschappelijk draagvlak voor visie en uitvoeringsprogramma resulterend in sluitende meerjarenexploitatie	22.393	-
	Vergroten bewustzijn partners (omgevingsmanagement)	continu			
	Bijdragen aan doelmatig besluitvormingsproces	mei + juli + dec. 2024			
	Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023	Maart 2024			
0.4 overhead	Goede programmasturing, uitvoering & rapportage jaaropdracht en voorbereiding & uitvoering beleid	doorlopend	Optimale uitvoering van schapstaken waar het nieuwe UP onderdeel van uit maakt. Administratie en P&C-documenten BBV-proof Het recreatieschap is een volwaardige partij voor deelnemers en partners Er is draagvlak voor de plannen	420.344	-
	Invulling uitvoeringsprogramma obv visie	doorlopend			
	Aandacht voor bestuursadvisering	doorlopend			
	Jaarlijkse vernieuwing risicoanalyse	jaarrekening en begroting			
	Operationeel omgevingsmanagement	doorlopend			
	Beantwoorden vragen en coördineren WOB-verzoeken	doorlopend			
Totaal				**442.737**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	242.109	-
Secretariaat	17.246	-
Financiële control en administratie	95.393	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	49.015	-
Kantoor- en bedrijfskosten	16.581	-
Totaal	**420.344**	

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Visie

Het verwerven van (zo veel mogelijk structurele) opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een (financieel) gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.5 Treasury

De belangrijkste doelen zijn:

- de financiering van het vastgestelde beleid;
- zo weinig mogelijk financieringskosten;
- het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Deze post bestaat uit Overige opbrengsten en Participantenbijdragen. De participantenbijdragen zijn licht gestegen van € 1.716.570 in 2023 naar € 1.838.444 op basis van de indexering.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de Nota reserves en voorzieningen. Het instellen van een bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten (tenzij een bestaande bestemmingsreserve al zo functioneert).

Taakveld 0.11 Resultaatrekening baten en lasten

Een structureel financieel evenwicht van de baten en lasten bij het realiseren van het vastgestelde beleid.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	964	900	-151
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**964**	**900**	**-151**
Participantenbijdragen	1.838.444	1.716.570	1.677.977
Opbrengsten	27.500	38.500	2
Totale baten	**1.865.944**	**1.755.070**	**1.677.979**
Saldo voor bestemming	**1.864.980**	**1.754.170**	**1.678.130**
Mutaties reserves	-245.556	-491.155	-287.576
Saldo na bestemming	**2.110.536**	**2.245.325**	**1.965.706**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve	69.083	89.959	67.061
Onttrekking algemene reserve	-73.371	-100.576	-751.902
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	972.888
Onttrekking bestemmingsreserve	-241.268	-480.538	-575.623
Totaal	**-245.556**	**-491.155**	**-287.576**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten	964	27.500
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	1.838.444
0.9 vennootschapsbelasting		-	-
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	69.083	314.639
0.11 resultaat rekening baten en lasten		-	-
Totaal		**70.047**	**2.180.583**

Paragrafen

Recreëren tussen Alkmaar, Beverwijk en Zaanstad. Een gebied met agrarische bedrijvigheid en cultureel erfgoed als forten en molens. Voorbeelden zijn de Stelling van Amsterdam, de uitgestrekte veenweiden en de vele bewaarde gebieden van het Oer-IJ en de zeedijken. En het is bekend om de vele watersportmogelijkheden op het grote Alkmaarder- en Uitgeestermeer, zoals zwemmen, waterskiën en zeilen. En soms, als het weer het toe laat, kan je er prachtige schaatstochten maken.

Verder liggen er tussen IJmond en Zaanstad prachtige, zoals de Pontjes(fiets)route, die de recreanten langs verschillende interessante natuur- en cultuurhistorisch plekken brengt. In het recreatiegebied De Buitenlanden kan je gebruik maken van een ludieke B&B-gelegenheid, een biologisch groentepakket kopen of een hapje eten. Voor een wijds uitzicht ga je de bloemrijke heuvels van het Aagtenpark op.

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het door de regietafel Noord-Holland Noord bepaalde cijfer. Het indexatiecijfer voor 2024 is in het laatste kwartaal van 2022 bekendgemaakt en komt uit op 7,1%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2024 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 7,1 % voor 2024. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het totale bedrag aan potentiële risico's (in euro's) wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt € 704.550. De onderbouwing hiervan is als bijlage III opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de algemene reserve. De bestemmingsreserves zijn voor specifieke doelen bestemd.

In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

De omvang van de huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 45.392 en ligt onder het niveau van het benodigde weerstandsvermogen € 704.550. Het bestuur heeft besloten aan te sluiten bij het uitgangspunt van de regio om slechts een beperkte algemene reserve aan te houden voor de GR: de norm is 2,5% van de lasten. De consequentie hiervan is dat een beroep op de participanten gedaan moet worden indien de risico's die zich voordoen het bedrag van de algemene reserve overschrijden.

Bestemmingsreserve exploitatie RAUM

De bestemminsgreserve exploitatie voor het gebied A-UM wordt steeds lager. De diverse niet begrote kosten die worden gedekt door onttrekkingen uit de reserve leiden tot een verdere daling. De begrote stand op 31-12-2024 is € 136.061 en dat vraagt om bestuurlijke keuzes.

	Stand per 01-01-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	265.085	136.061	-129.024
Algemene reserve IJ-Z	25.148	20.861	-4.287
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	645.958	533.713	-112.245
Totaal reserves	**981.991**	**736.435**	**-245.556**
Voorziening groot onderhoud RAUM	309.565	329.015	19.450
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	344.901	341.629	-3.272
Totaal	**1.636.457**	**1.407.079**	**-229.378**

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) wordt dit als voldoende bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

	Jaarrek. 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Netto schuldquote	-103%	-146%	-274%	-170%	-176%	-182%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-103%	-146%	-274%	-170%	-176%	-182%
Solvabiliteitsratio	57%	49%	42%	38%	35%	31%
Structurele exploitatieruimte	4%	-3%	-1%	-3%	-2%	-3%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Water, oevers en stranden
- Terreinmeubilair
- Hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging
- Gebouwen en materieel

Op 21 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". CROW staat (oorspronkelijk voor) het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek. Tegenwoordig is het een eigen naam. De CROW-systematiek heeft kwaliteitsnormen van A+ (top)-A-B-C-D. Bij het RAUM is de beeldkwaliteit vastgesteld op B (voldoende kwaliteit).

De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven. Bij de instandhouding van de beeldkwaliteit wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks en jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en niet levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende vijf jaar, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote vervangingen (VV), maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen en auto's) boven de € 10.000, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de bestemmingsreserve exploitatie wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans staan. Daarbij wordt rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De bedragen voor het (groot) onderhoud, vervangingen en investeringen zijn gebaseerd op het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Jaarlijks worden dotaties aan de voorziening groot onderhoud gedaan voor het op peil houden van de voorziening om de jaarlijkse onttrekkingen voor het daadwerkelijke onderhoud te dekken. En voor de vervangingsinvesteringen geldt dat de kapitaalslasten gedekt worden door onttrekkingen uit de bestemmingsreserve egalisatiekapitaalslasten. Deze reserve wordt gevoed met de som van de totale kapitaalslasten op het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	454.978	471.358	488.327	505.908
Groot onderhoud en kleine vervangingen	312.574	315.855	439.464	251.342
Kapitaallasten	14.600	26.500	36.750	57.500
Totaal	**782.152**	**813.713**	**964.541**	**814.750**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	305.619	383.417	518.496	353.321
Economische vervangingen	43.000	7.100	-	19.000

Hieronder worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verhardingen	71.507	55.295	134.528	80.477
Civiele kunstwerken	85.796	107.540	114.117	32.038
Inzet RNH	96.960	100.450	104.066	107.812
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	5.592	2.433	-80.920	57.757
Totaal	**259.855**	**265.718**	**271.791**	**278.084**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 7,4 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden in beheer. Er is 1.380 m2 verharding bijgekomen na aanleg Kaaikpad bij de Omzoom. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 5,0 are asfaltverharding
- 8,0 are bermen

VERHARDINGEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	43.678	45.251	46.880	48.568
Groot onderhoud en kleine vervangingen	27.829	10.044	87.648	31.909
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**71.507**	**55.295**	**134.528**	**80.477**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 140 stuks kunstwerken onderverdeeld in 18 bruggen, 48 duikers, 69 steigers, 4 remmingswerken, 2 trailerhellingen en 1 kano/boten-overhaal in beheer.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 9 civiele kunstwerken
- groot onderhoud aan een trailerhelling
- groot onderhoud aan achter-terrein beheerkantoor

CIVIELE KUNSTWERKEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	22.217	23.017	23.845	24.704
Groot onderhoud en kleine vervangingen	63.579	84.523	90.272	7.334
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**85.796**	**107.540**	**114.117**	**32.038**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	305.619	383.417	518.496	353.321
Economische vervangingen	-	-	-	-

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie lasten 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Groen	206.001	204.337	249.110	254.013
Water, oevers en stranden	167.577	166.224	173.982	170.585
Pontjes	-	-	-	-
Terreinmeubilair	102.197	96.275	94.773	89.881
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	82.228	99.121	135.445	105.366
Gebouwen en materieel	66.846	84.921	62.586	82.390
Overige bedrijfskosten	265.438	283.994	285.219	304.490
Inzet RNH	337.609	349.762	362.354	375.399
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	11.834	11.712	-28.544	-261.544
Totaal	**1.239.730**	**1.296.346**	**1.334.925**	**1.120.580**

Categorie groen

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer beheert in totaal 84 hectare aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 15,5 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 745,3 are bosvakken
- 132,0 are grasvegetatie
- 82 stuks bomen

GROEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	126.904	131.473	136.206	141.109
GO - kleine vervangingen	79.097	72.864	112.904	112.904
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**206.001**	**204.337**	**249.110**	**254.013**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatiegebied heeft in totaal 523,6 ha water, 0,4 m2 zandstrand en 9,3 km aan oevers in beheer. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz: Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden).
Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 30 are baggeren sloten

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	132.264	137.025	141.958	147.068
GO - kleine vervangingen	35.313	29.199	32.024	23.517
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**167.577**	**166.224**	**173.982**	**170.585**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft totaal 5.887 stuks terreinmeubilair, waarvan 17 speeltoestellen en 5.870 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 2 picknicksets
- 35 stuks palen en bebording
- 1 speeltoestel
- 1 vitrine

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	27.579	28.572	29.601	30.667
GO - kleine vervangingen	74.618	67.703	65.172	59.214
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**102.197**	**96.275**	**94.773**	**89.881**

Categorie hygiënische maatregelen, nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft in totaal 6 pompen voor de riolering, 2 electrakasten, 3.046 meter elektraleidingen en 2.507 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 2.095 meter waterleiding.

Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. In de verschillende terreinen staan in totaal 27 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- 2 stuks afvalcontainers vervangen

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	82.228	85.188	88.255	91.433
GO - kleine vervangingen	-	13.933	47.190	13.933
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**82.228**	**99.121**	**135.445**	**105.366**

Categorie gebouwen en materieel

Het recreatieschap heeft in totaal 10 gebouwen in eigen beheer.
Taakveld 5.7.2 omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel, zoals voertuigen en grote machines.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning worden in 2024 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan 1 gebouw
- Idem voetgangerspont Noorderveenpad
- Idem 1 vaartuig

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	20.108	20.832	21.582	22.359
GO - kleine vervangingen	32.138	37.589	4.254	2.531
Kapitaallasten	14.600	26.500	36.750	57.500
Totaal	**66.846**	**84.921**	**62.586**	**82.390**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	43.000	7.100	-	19.000

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 21 november 2018 heeft het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen van de Wet Fido is voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald. In de begroting 2024 wordt de kasgeldlimiet niet overschreden.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	3.927.694
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	322.071

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een Bestuursbureau opgericht. Dit bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen.

Uitvoeringsorganisatie

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Vanaf 2009 waren dat vijfjarige contracten, maar vanaf 2019 voor kortere periodes van twee jaren of één jaar. Met het instellen van een bestuursbureau is een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaan. In het licht daarvan heeft het recreatieschap op 30 juni 2021 besloten dat RNH ook in 2024 en 2025 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 1.156.646,- opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen (€ 64.604,-). Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management
- Training en opleiding van het personeel
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling
- Archivering
- Natuurinclusief kennisnetwerk
- Omgevingsmanagement
- Planning en control

Flexibele schil - inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt het recreatieschap ook de inzet van het werkvoorzieningsschap WNK in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 11%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	242.109	-
Secretariaat	17.246	-
Financiële control en administratie	95.393	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	49.015	-
Kantoor- en bedrijfskosten	16.581	-
Totaal	**420.344**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- in het voorjaar de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- en in het najaar de najaarsnotitie voor het lopende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer op 25 november 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	Nihil
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	€ 0,40

2	Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 - commerciële doeleinden, per dag(deel) - particulier en non-profit, per dag(deel) - scholen en verenigingen, per dag(deel)	 € 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: - voor maximaal 3 aansluitende dagen - jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-

3	Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap	
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	Van € 250,- tot €750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden - voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal - van 50 tot 100 personen, per keer - meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

4.	Overnachten passantenplaatsen in de Woudhaven	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
4.1	Overnachten in de Woudhaven: - bij een bootlengte tot 7 meter, per nacht - bij een bootlengte van 7 tot 9 meter, per nacht - bij een bootlengte van meer dan 9 meter, per nacht	 € 3,- € 5,- € 7,-

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden met een recreatieve functie of potentie, dan wel geschikt voor een strategische inbreng bij de ruiling van gronden, die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren. Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	2.058	hectare
Oppervlakte in eigendom	706	hectare
Oppervlakte in beheer van derden	27	hectare
Totaal	733	
waarvan: in eigen beheer	633	hectare
contractueel uitgegeven	134	hectare
Aantal contracten gronden	58	(alle contracten)
Gebouwen		
Aantal gebouwen	15	
waarvan: in eigen beheer	12	
contractueel uitgegeven	3	Bruikleen
potentieel af te stoten	6	(incl. de drie in bruikleen gegeven gebouwen).

Gronden in eigendom en uitgegeven

Gronden worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) en het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn de gronden voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	85.491	72.012
Baten uit verhuren	198.803	183.737

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2024 is dat 7,1 %. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.

Participant	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	848.677	908.933
Gemeente Beverwijk	116.498	124.769
Gemeente Heemskerk	91.547	98.046
Gemeente Uitgeest	85.049	91.087
Gemeente Alkmaar	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	389.718	417.388
Gemeente Castricum	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	30.217	32.362
Totaal	**1.716.570**	**1.838.444**

Participanten A-UM	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	49,20%	619.480	663.463
Gemeente Beverwijk	4,30%	54.144	57.988
Gemeente Heemskerk	2,90%	36.513	39.105
Gemeente Uitgeest	5,20%	65.469	70.117
Gemeente Alkmaar	7,10%	89.395	95.742
Gemeente Zaanstad	23,70%	298.406	319.593
Gemeente Castricum	5,20%	65.469	70.117
Gemeente Heiloo	2,40%	30.217	32.362
Totaal	**100,00%**	**1.259.093**	**1.348.487**

Participanten IJ-Z	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	50,10%	229.197	245.470
Gemeente Beverwijk	13,63%	62.354	66.781
Gemeente Heemskerk	12,03%	55.034	58.941
Gemeente Uitgeest	4,28%	19.580	20.970
Gemeente Zaanstad	19,96%	91.312	97.795
Totaal	**100,00%**	**457.477**	**489.957**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'. Deze gegevens hebben betrekking op de geconsolideerde begroting.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Vestigingsplaats	Uitgeest
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland en de gemeenten Alkmaar, Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Heiloo, Uitgeest en Zaanstad
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Prov. NH: gedeputeerde dr. I. Zaal Alkmaar: weth. N. Mulder Beverwijk: weth. T.J. Tabak Castricum: weth. R. Beems Heemskerk: weth. A.W.M. Schoorl Heiloo: weth. M. ten Bruggencate Uitgeest: weth. J. Kloosterman Zaanstad: weth. W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;

	3. Realiseren van het uitvoeringsplan 2022-2030 en het investeringsprogramma.	
Beleidsvoornemens 2020-2023 (BBV 15, 1a)	Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven: 1. Het behouden van het unieke, volwaardige recreatielandschap: 2. Het vergroten van het gebruik; 3. Versterken van de duurzaamheid; 4. En het vergroten van het maatschappelijk draagvlak; 5. Het realiseren van structureel financieel in evenwicht zijnde meerjarenbegroting.	
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk.	
	Verdeelsleutel A-UM	
	Provincie Noord-Holland	49,2%
	Gemeente Alkmaar	7,1%
	Gemeente Beverwijk	4,3%
	Gemeente Castricum	5,2%
	Gemeente Heemskerk	2,9%
	Gemeente Heiloo	2,4%
	Gemeente Uitgeest	5,2%
	Gemeente Zaanstad	23,7%
	Verdeelsleutel IJ-Z	
	Provincie Noord-Holland	50,10%
	Gemeente Beverwijk	13,63%
	Gemeente Heemskerk	12,03%
	Gemeente Uitgeest	4,28%
	Gemeente Zaanstad	19,96%
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kunnen Provinciale Staten en de gemeenteraden hun zienswijzen geven over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.	
Bestuurlijk belang		
Eigen vermogen	31-12-2021	€ 1.760.722
	31-12-2022	€ 1.473.147
	31-12-2023	€ 981.991
	31-12-2024	€ 736.435
Vreemd vermogen	31-12-2021	€ 907.201
	31-12-2022	€ 1.094.471
	31-12-2023	€ 1.012.466
	31-12-2024	€ 1.028.644

Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021	€ 353.586
	31-12-2022	€ -287.576
	31-12-2023	€ -491.155
	31-12-2024	€ -245.556
Website	www.alkmaarder-enuitgeestermeer.nl/	
Risicoprofiel	Hoog/~~middel/laag~~	
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	De huidige weerstandscapaciteit is onvoldoende voor het benodigde weerstandsvermogen. Op de (middel)lange termijn moeten o.b.v. de onderhouds- en investeringsplannen, de vastgestelde visie en de veranderde economische en financiële omstandigheden bestuurlijke keuzes worden gemaakt.	
Belangrijke ontwikkelingen voor de komende jaren:		

1. Het realiseren van een structureel gezond recreatieschap middels een bestuurlijk besluitvormingsproces (voorjaar-zomer 2023) resulterend in een met een sluitende meerjarenraming bij de kadernota 2025
2. het uitvoeren van de vastgestelde visie en het UP in relatie met de bij punt 1 genoemde oplossingsrichting voor een sluitende meerjarenraming;
3. het werken aan een permanente invulling van de ontwikkellocaties;
4. biodiversiteit en duurzaamheid krijgen een grotere rol bij het gebiedsbeheer;
5. Voldoende groei van het recreatieve aanbod gegeven de toenemende behoefte en in relatie met de noodzakelijke natuurwaarden.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.682.749	1.469.455	-213.294
2. Beheer en onderhoud	1.692.267	346.739	-1.345.528
3. Veiligheid en toezicht	108.977	-	-108.977
4. Bestuur en ondersteuning	442.737	-	-442.737
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	964	1.865.944	1.864.980
Totaal voor bestemming	**3.927.694**	**3.682.138**	**-245.556**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	69.083	314.639	-245.556
Totaal na bestemming	**3.996.777**	**3.996.777**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	bestuur	22.409	22.393	23.199	24.034	24.899
0.4	overhead	398.909	420.344	435.478	451.154	467.396
0.5	treasury	900	964	999	1.035	1.072
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	89.959	69.083	78.897	86.456	106.357
1.2	openbare orde en veiligheid	104.529	108.977	112.631	116.416	120.337
2.1	verkeer en vervoer	251.756	259.855	265.718	271.791	278.084
3.1	economische ontwikkeling	48.908	53.146	3.300	3.419	3.542
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	326.411	1.484.951	81.809	84.754	87.805
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.266	5.477	5.674	5.878	6.089
3.4	economische promotie	108.406	113.717	117.811	122.051	126.445
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.554.843	1.457.870	1.302.067	1.340.852	1.409.165
	Totaal lasten	**2.912.296**	**3.996.777**	**2.427.583**	**2.507.840**	**2.631.191**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	bestuur	-	-	-	-	-
0.5	treasury	38.500	27.500	23.000	20.000	17.000
0.8	overige baten en lasten	1.716.570	1.838.444	1.904.629	1.973.196	2.044.230
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	mutaties reserves	581.114	314.639	140.797	142.621	184.608
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-	-	-

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
3.1	economische ontwikkeling	-	-	-	-	-
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	494.756	1.683.749	294.528	305.131	316.116
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-	-	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	81.356	132.445	64.629	66.892	69.237
	Totaal baten	**2.912.296**	**3.996.777**	**2.427.583**	**2.507.840**	**2.631.191**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
	Totaal baten	2.912.296	3.996.777	2.427.583	2.507.840	2.631.191
	Totaal lasten	2.912.296	3.996.777	2.427.583	2.507.840	2.631.191
	Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
84311	Bijdrage gemeente Alkmaar	89.395	95.742	99.189	102.760	106.459
84316	Bijdrage gemeente Beverwijk	116.498	124.769	129.261	133.915	138.736
84317	Bijdrage gemeente Castricum	65.469	70.117	72.641	75.256	77.965
84322	Bijdrage gemeente Heemskerk	91.547	98.046	101.576	105.232	109.020
84324	Bijdrage gemeente Heiloo	30.217	32.362	33.527	34.734	35.984
84331	Bijdrage gemeente Uitgeest	85.049	91.087	94.366	97.763	101.282
84335	Bijdrage gemeente Zaanstad	389.718	417.388	432.414	447.981	464.109
84340	Bijdrage Provincie Noord-Holland	848.677	908.933	941.655	975.555	1.010.675
87500	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	**1.716.570**	**1.838.444**	**1.904.629**	**1.973.196**	**2.044.230**

Lasten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	312.574	369.600	181.104
Pachten	1.684	1.572	963
Ingeleend personeel	1.156.646	1.230.629	1.135.512
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	2.416.300	1.257.824	941.916
Rente	964	900	-151
Mutatie voorzieningen	17.426	-53.888	130.902
Afschrijvingen	22.100	15.700	8.769
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**3.927.694**	**2.822.337**	**2.399.015**

Baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Pachten	85.491	72.012	61.121
Huren	198.803	183.737	169.275
Leges en andere rechten	22.344	20.651	18.090
Overige goederen en diensten	12.638	13.923	10.735
Subsidies	1.492.460	281.627	165.208
Inkomensoverdrachten	1.842.902	1.720.732	1.687.008
Rente	27.500	38.500	-
Overige verrekeningen	-	-	2
Totaal baten	**3.682.138**	**2.331.182**	**2.111.440**

Resultaatbestemming			
Toevoeging algemene reserve	69.083	89.959	67.061
Onttrekking algemene reserve	-73.371	-100.576	-751.902
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	972.888
Onttrekking bestemmingsreserve	-241.268	-480.538	-575.623
Totaal mutaties reserves	**-245.556**	**-491.155**	**-287.576**

Geprognotiseerde balans 2024

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	65	44	Reserves	736	982
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	671	654
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***65***	***44***	***Subtotaal***	***1.407***	***1.636***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	202	202	Schulden op korte termijn	358	358
Liquide middelen	1.498	1748			
Subtotaal	***1.700***	***1.950***	***Subtotaal***	***358***	***358***
Totaal	**1.765**	**1.994**	**Totaal**	**1.765**	**1.994**

Standen reserves (standen per 31-12)	2023	2024	2025	2026	2027
Kapitaal	408	408	408	408	408
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	45.392	45.392	45.392
Bestemmingsreserves RAUM	265.085	136.061	50.363	-36.798	-145.523
Algemene reserve IJ-Z	25.148	20.861	44.658	75.654	106.128
Bestemmingsreserves IJ-Z	645.958	533.713	533.713	533.713	533.713
Voorziening groot onderhoud (geaggregeerd RAUM en IJ-Z)	654.466	670.644	694.116	584.654	663.312

Financiële meerjarenraming 2023-2027

Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2027 in de programmabegroting gaan we uit van een gemiddelde index NHN over de laatste 3 jaar. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfers van 3,6%.

Lasten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	578.978	1.682.749	14.695	15.224	15.771
2. Beheer en onderhoud	1.716.612	1.692.267	1.761.684	1.813.521	1.895.359
3. Veiligheid en toezicht	104.529	108.977	112.631	116.416	120.337
4. Bestuur en ondersteuning	421.318	442.737	458.677	475.188	492.295
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	900	964	999	1.035	1.072
Totaal	**2.822.337**	**3.927.694**	**2.348.686**	**2.421.384**	**2.524.834**

Baten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	239.007	1.469.455	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	337.105	346.739	359.157	372.023	385.353
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.755.070	1.865.944	1.927.629	1.993.196	2.061.230

Saldo lasten en baten	-491.155	-245.556	-61.900	-56.165	-78.251

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	-10.617	-4.288	23.798	30.996	30.474
Bestemmingsreserve	-480.538	-241.268	-85.698	-87.161	-108.725
Totaal	**-491.155**	**-245.556**	**-61.900**	**-56.165**	**-78.251**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2023 – 2024

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2023	408	-	-	408
Algemene reserve RAUM	2023	45.392	89.959	89.959	45.392
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	2023	476.706	211.621	-	265.085
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	2023	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	2023	35.765	10.617	-	25.148
Bestemmingsreserve IJ-Z	2023	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2023	914.876	268.918	-	645.958
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	2023	-	-	-	-
Totaal reserves		**1.473.147**	**581.115**	**89.959**	**981.991**
Voorziening groot onderhoud RAUM	2023	381.953	315.388	243.000	309.565
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2023	326.401	68.500	87.000	344.901
Totaal voorziening		**708.354**	**383.888**	**330.000**	**654.466**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Kapitaal	2024	408	-	-	408
Algemene reserve RAUM	2024	45.392	33.117	33.117	45.392
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	2024	265.085	129.024	-	136.061
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	2024	-	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	2024	25.148	40.253	35.966	20.861
Bestemmingsreserve IJ-Z	2024	-	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	2024	645.958	112.245	-	533.713
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	2024	-	-	-	-
Totaal reserves		**981.991**	**314.639**	**69.083**	**736.435**
Voorziening groot onderhoud RAUM	2024	309.565	223.550	243.000	329.015
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	2024	344.901	89.024	87.000	341.629
Totaal voorziening		**654.466**	**312.574**	**330.000**	**670.644**

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve RAUM	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve exploitatie RAUM	265.085	136.061	-129.024
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten RAUM	-	-	-
Algemene reserve IJ-Z	25.148	20.861	-4.287
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	645.958	533.713	-112.245
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten IJ-Z	-	-	-
Totaal reserves	**981.991**	**736.435**	**-245.556**
Voorziening groot onderhoud RAUM	309.565	329.015	19.450
Voorziening groot onderhoud IJ-Z	344.901	341.629	-3.272
Totaal reserves en voorzieningen	**1.636.457**	**1.407.079**	**-229.378**

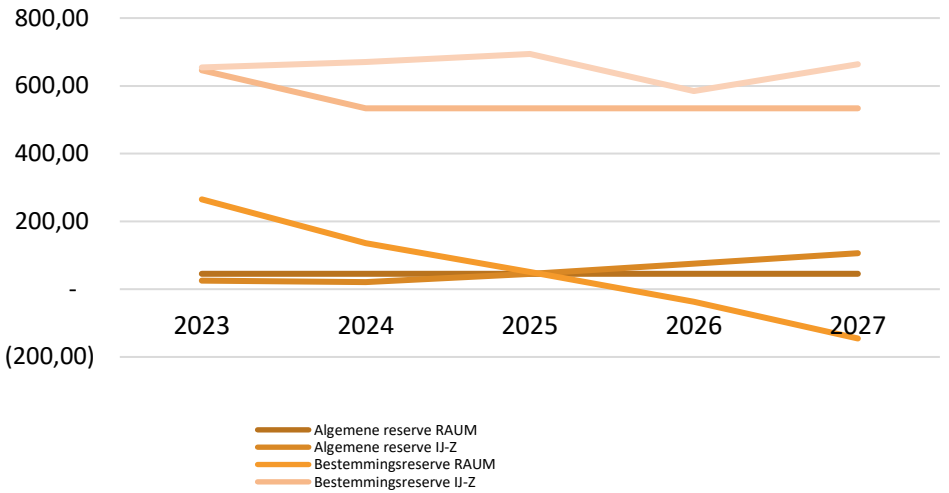

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting is in de oude opzet vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in de openbare vergadering van 5 juli 2023.

Voorzitter,
Mevr. Dr. I. Zaal

Bijlagen

Bijlage I Tabellen gebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek

Bijlage III Risicoanalyse 2023

Bijlage I Tabellen Alkmaarder- en Uitgeestermeer

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	1.467.446	1.399.455	-67.991
2. Beheer en onderhoud	1.316.902	283.589	-1.033.313
3. Veiligheid en toezicht	78.335	-	-78.335
4. Bestuur en ondersteuning	314.408	-	-314.408
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	964	1.365.987	1.365.023
Totaal voor bestemming	**3.178.055**	**3.049.031**	**-129.024**
Ad 5. Mutaties reserves	33.117	162.141	-129.024
Totaal na bestemming	**3.211.172**	**3.211.172**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	1.426.918
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	273.626
Participantenbijdragen	1.348.487
Totaal baten voor bestemming	**3.049.031**

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	1.682.693	1.639.858	1.438.167
Baten	1.649.576	1.549.899	1.467.852
Saldo	**-33.117**	**-89.959**	**29.685**

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	1.495.362	360.669	379.748
Baten	1.399.455	239.007	107.493
Saldo	**-95.907**	**-121.662**	**-272.254**

Resultaat totaal

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	3.178.055	2.000.527	1.817.914
Baten	3.049.031	1.788.906	1.575.345
Saldo	**-129.024**	**-211.621**	**-242.569**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Kapitaal	408	408	-
Algemene reserve	45.392	45.392	-
Bestemmingsreserve exploitatie	265.085	136.061	-129.024
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	-	-
Totaal reserves	**310.885**	**181.861**	**-129.024**
Voorziening groot onderhoud	309.565	329.015	19.450
Totaal reserves en voorzieningen	**620.450**	**510.876**	**-109.574**

Financiële meerjarenraming 2023-2027

Lasten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	307.479	1.467.446	11.914	12.343	12.787
2. Beheer en onderhoud	1.319.401	1.316.902	1.371.939	1.416.875	1.483.565
3. Veiligheid en toezicht	75.105	78.335	80.885	83.527	86.264
4. Bestuur en ondersteuning	297.642	314.408	325.728	337.453	349.602
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	900	964	999	1.035	1.072
Totaal	**2.000.527**	**3.178.055**	**1.791.465**	**1.851.233**	**1.933.290**

Baten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	239.007	1.399.455	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	265.138	283.589	293.734	304.245	315.135
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.284.761	1.365.987	1.412.033	1.459.827	1.509.430
Totaal	**1.788.906**	**3.049.031**	**1.705.767**	**1.764.072**	**1.824.565**

Saldo lasten en baten	-211.621	-129.024	-85.698	-87.161	-108.725

Bijlage II Tabellen gebied IJmond tot Zaanstreek (IJ-Z)

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	215.303	70.000	-145.303
2. Beheer en onderhoud	375.365	63.150	-312.215
3. Veiligheid en toezicht	30.642	-	-30.642
4. Bestuur en ondersteuning	128.329	-	-128.329
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	-	499.957	499.957
Totaal voor bestemming	**749.639**	**633.107**	**-116.532**
Ad 5. Mutaties reserves	35.966	152.498	-116.532
Totaal na bestemming	**785.605**	**785.605**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	70.000
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	73.150
Participantenbijdragen	489.957
Totaal baten voor bestemming	**633.107**

Reguliere werkzaamheden

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	527.141	522.893	428.084
Baten	563.107	521.776	488.434
Saldo	**35.966**	**-1.117**	**60.350**

Incidentele werkzaamheden

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	222.498	298.918	153.017
Baten	70.000	20.500	47.661
Saldo	**-152.498**	**-278.418**	**-105.356**

Resultaat totaal

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	749.639	821.811	581.101
Baten	633.107	542.276	536.094
Saldo	**-116.532**	**-279.535**	**-45.006**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve IJ-Z	25.148	20.861	-4.287
Bestemmingsreserve IJ-Z	-	-	-
Bestemmingsreserve IJ-Z specifieke projecten	645.958	533.713	-112.245
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	-	-	-
Totaal reserves	**671.106**	**554.574**	**-116.532**
Voorziening groot onderhoud	344.901	342.877	-2.024
Totaal reserves en voorzieningen	**1.016.007**	**897.451**	**-118.556**

Financiële meerjarenraming 2023-2027

Lasten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	271.500	215.303	2.781	2.881	2.984
2. Beheer en onderhoud	397.211	375.365	389.745	396.646	411.794
3. Veiligheid en toezicht	29.424	30.642	31.746	32.889	34.073
4. Bestuur en ondersteuning	123.676	128.329	132.949	137.735	142.693
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	-	-	-	-	-
Totaal	**821.811**	**749.639**	**557.221**	**570.151**	**591.544**

Baten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	-	70.000	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	71.967	63.150	65.423	67.778	70.218
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	470.309	499.957	515.596	533.369	551.800
Totaal	**542.276**	**633.107**	**581.019**	**601.147**	**622.018**

Saldo lasten en baten	-279.535	-116.532	23.798	30.996	30.474

Bijlage III Risicoanalyse

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2023 zijn de risico's voor Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest (9)
2. Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen (9)
3. Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden (9)
4. Continuïteit dienstverlening RNH (6)
5. Waterplanten – oncontroleerbaar worden (6)
6. Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden –indexaties (4)
7. Vandalisme, brandstichting, drugs- en afvaldumping (4)
8. Faillissementen ondernemer (4)

	Gevolg / impact (totale lasten R'2022 = € 2,4 mln)		
Kans	1 = < 3% begroting (< € 72.000)	2 = 3 – 10% begroting (€ 72.000-€ 240.000)	3 = > 10% begroting (> € 240.000)
1 = < 5,0% (5%)			
2 = 5 – 25% (20%)		6, 7, 8	4
3 = > 25% (35%)		5	1, 2, 3

- Lage scores (groen/licht groen gekleurd) geven lage tot middel lage risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht.
- Middelhoge scores ((licht)oranje gekleurd) geven risico's aan waar aandacht en beheersmaatregelen voor moeten worden getroffen.
- Hoge scores (rood gekleurd) geven hoge risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten direct beheersmaatregelen worden getroffen.

De vermenigvuldiging van de kans maal het financiële gevolg leidt tot de positionering in de matrix. De uitkomsten zullen terugkomen in de begrotingsparagraaf A Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. En gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Samenvattend

Op basis van de onderstaande berekeningen moet een totaal bedrag van € 704.550 als weerstandsvermogen worden aangehouden. De aanwezige reserves op 31 december 2022 (pag. 10) zijn als volgt:

1.	AR A-UM	€ 45.392
2.	BR Exploitatie A-UM	€ 476.706
3.	AR IJ-Z	€ 35.765
4.	BR Exploitatie IJ-Z	€ 914.876
5.	Groot onderhoud	niet meegerekend
6.	Stille reserves	nee
7.	Onvoorzien	nee

<table>
<tr><td colspan="2">1</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Risico
Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest</td><td>Oorzaak
• Uitvoering bestaande overeenkomst
• Publieke en bestuurlijke tegenwerking
• Externe negatieve berichtgeving</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Gevolg / impact
• Imago en vertrouwen neemt af
• Claim Braam en evt. Zaanstad
• Zaanstad geen grond afzetten</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3 – 35%</td><td>Gevolg(cijfer):3
€ 1.000.000</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel
• Vol inzetten op omgevingsmanagement
• Onderdeel van structurele oplossing financieel gezond RAUM
• Meer gezamenlijk optrekken

€ 350.000 (9)</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>2</td><td></td></tr>
<tr><td>Risico
Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen</td><td>Oorzaak
• Economische vooruitzichten en indexatie
• Milieuwetgeving/Stikstof-PFAS
• Bestuurlijke vertraging</td></tr>
</table>

		Gevolg / impact • **Uitblijven gewenste recreatieve opwaardering** • **Onvoldoende structurele inkomsten** • **Leegstand ondernemingslocaties** • **Toename beheerkosten**
Kans(cijfer): 3 – 35%	*Gevolg(cijfer): 3* *€ 250.000*	
Beheersmaatregel • **Benutten omgevingsmanagement/ Zorgen voor voldoende kennis** • **Zorgen voor aanvullende (financierings)mogelijkheden (subsidies, cofinanciering)** **€ 122.500 (9)**		

3		
Risico **Uitblijven medewerking provinciale en lokale bestemmingsplannen, uitstel Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden**		**Oorzaak** • **Geen gemeentelijke goedkeuring** • **Maatschappelijke weerstand** • **Stagnerende besluitvorming** • **Recreatieve gebieden onder NNN/BPL-regime**
		Gevolg / impact • **Zie bovenstaande risico's bij Risico 2 -locatie-ontwikkelingen**
Kans(cijfer): 3 – 35%	*Gevolg(cijfer): 3* *€ 250.000 (gedeeltelijke realisatie van de Visie-UP inkomstenstijging)*	
Beheersmaatregel • **Goede voorbereiding en informatievoorziening** • **Omgevingsmanagement** • **Directe benadering relevante stakeholders (gemeente, PNH (NNN/BPL)** **€ 83.300 (9)**		

4		
Risico **Continuïteit dienstverlening RNH**		**Oorzaak** • **Beoogde verkoop aandelen**
		Gevolg / impact • **Kwaliteit en/of continuïteit van bedrijfsvoering komt in gevaar**
Kans(cijfer): 2 – 20 %	*Gevolg(cijfer): 3* *€ 800.000 (= helft v.d. participantenbijdragen)*	
Beheersmaatregel • **Duidelijke afspraken tussen alle betrokken spelers** • **Continuïteit van de huidige bedrijfsvoering voorop stellen** **€ 40.000 (6)**		

5		
Risico **Waterplanten – oncontroleerbaar worden**		**Oorzaak** • **Toename mobiliteit** • **Geen afdoende maatregelen/oplossingen**
		Gevolg / impact • **Vaarwater slecht tot onbruikbaar voor recreatie** • **Hogere beheerkosten** • **Vertrek recreanten**
Kans(cijfer): 3	*Gevolg(cijfer): 2* € 100.000	
Beheersmaatregel • **Gezamenlijk probleem van maken** • **Saldering/compensatie** **€ 35.000 (6)**		

6	
Risico **Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden/indexaties** *Kans(cijfer): 2 – 20%* / *Gevolg(cijfer): 2 € 100.000*	**Oorzaak** • **Financieel/economische situatie** • **(Geo)politiek(e)/maatschappelijk ontwikkelingen** **Gevolg / impact** • **Dekking kosten door opbrengsten onvoldoende** • **Onvoldoende structurele dekking**
Beheersmaatregel • **Verhogen participantenbijdragen** • **Efficiëntere bedrijfsvoering** • **Meer inkomstenbronnen/ontwikkelen locaties** **€ 20.000 (4)**	

7	
Risico **Vandalisme, brandstichting, drugs- en afvaldumping** *Kans(cijfer): 2 – 20%* / *Gevolg(cijfer): 2 € 100.000*	**Oorzaak** • **Onvoldoende toezicht** • **Open en toegankelijk gebied** **Gevolg / impact** • **Verloedering en vervuiling gebied** • **(gevoel van) onveiligheid neemt toe**
Beheersmaatregel • **Meer toezicht** • **Afsluitbaar voor gemotoriseerd verkeer** **€ 20.000 (4)**	

8	

Risico **Faillissementen ondernemer**	**Oorzaak** • **economische situatie** • **uitblijven adequate besluitvorming bestuur** • **Overeenkomsten met dubieuze partijen** • **Kwaliteit ondernemers**
	Gevolg / impact **Imago en vertrouwen neemt af** **Moeilijker organiseren door strengere regels** **Te hoge kosten i.c.m. te weinig opbrengsten**
Kans(cijfer): 2 – 20%	*Gevolg(cijfer): 2* € 100.000
Beheersmaatregel • **Vinger aan de pols houden bij de ondernemer/probleem opvolging** • **CDD beleid** **€ 10.000 (4)**	

9	
Risico **Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën/pandemieën**	**Oorzaak** • **Grootschalige uitbraak besmettelijk virus**
	Gevolg / impact • **Toename recreanten + intensiever gebruik gebied met extra beheer- en toezichtkosten**
Kans(cijfer): 1 – 5 %	*Gevolg(cijfer): 2* *€ 75.000 (raming)*
Beheersmaatregel • **Meer handhaving en betere, positieve communicatie** • **Meer overleg andere gebieden (spreiding)** • **Bedenken creatieve oplossingen**	

€ 3.750 (2)

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 704.550, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Risico	Gewenst weerstandsvermogen
1. Uitstel/afstel 3 projecten Saskerleidam, VP/Waterkwaliteit en Dorregeest (9)	€ 350.000
2. Vertragingen/verdwijnen steun locatie ontwikkelingen (9)	€ 122.500
3. Omgevingswet, NNN/BPL op recreatiegebieden (9)	€ 83.300
4. Continuïteit dienstverlening RNH (6)	€ 40.000
5. Waterplanten – oncontroleerbaar worden (6)	€ 35.000
6. Stijging kosten door conjuncturele omstandigheden – indexaties (4)	€ 40.000
7. Vandalisme, brandstichting, drugs- en afvaldumping (4)	€ 20.000
8. Faillissementen ondernemer (4)	€ 10.000
9. Grootschalige effecten/beperkingen door epidemieën/pandemieën (2)	€ 3.750
Totaal	**€ 704.550**

recreatieschap twiske-waterland

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.twiske-waterland.nl
K.v.K. 58592199

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten

Velsen-Zuid: 20 april 2023
Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: u20230334
Projectnummer: -
Onderwerp: Uitnodiging zienswijze jaarstukken Recreatieschap Twiske-Waterland
Bijlage(n): Jaarverslag en infographic 2022, Begrotingswijziging 2023, Programmabegroting 2024
Behandeld door: F. van der Valk, Programma Adviseur
Contactgegevens: fvdvalk@recreatienoordholland.nl

Geachte raads- en statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur u de programmabegroting 2024 en de begrotingswijziging 2023 van het recreatieschap Twiske-Waterland aan, zoals deze in ontwerp werden vastgesteld in haar vergadering van 20 april jongstleden. Conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen nodigt zij u uit om binnen 8 weken uw zienswijze over de beide stukken naar voren te brengen.
Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerp-programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 14 juli a.s. een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Te uwer informatie stuur ik u ook de infographic 2022 en de jaarstukken 2022 voor het recreatieschap toe.

De begroting na wijziging 2023 sluit op een negatief saldo van € € 309.955,-. De begrotingswijziging en begroting zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van het recreatieschap. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2024 is een negatief saldo van € 190.922,-.

Anders dan in voorgaande jaren hanteert het recreatieschap voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden jan-juni van het voorgaande jaar). Voor verdere toelichting, zie bijgevoegde memo. Het indexcijfer voor de programmabegroting 2024 komt daarmee uit op 8,2%. Voorheen werd de CPI van november gebruikt. De wijziging is nodig vanwege forse inflatiepercentages, verschillende formuleringen over indexatie in de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen. Voorgesteld wordt de nieuwe werkwijze in te laten gaan vanaf het voorjaar 2023 (begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024).

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexcijfer niet van toepassing is op de ‘inzet RNH’. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2% voor 2024. Ook de participantenbijdrage vanaf 2024 is met deze index verhoogd.

In het geval dat de behandeling vertraging oploopt, u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met de heer Gilliam, directeur (tel. 023-5202820).

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland

Mw. Y. El Ksaihi
Voorzitter

Memo voor raden en staten

Datum
11 april 2023

Onderwerp
Indexatie financiële stukken recreatieschappen

Aanleiding
De indexatieberekening in de financiële stukken (kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting) van de recreatieschappen wordt aangepast. Deze wijziging is nodig vanwege de forse inflatiepercentages. Nu de prijzen flink zijn gestegen, moet de huidige manier van verwerken van indices in de kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting worden aangepast aan deze realiteit. De nieuwe werkwijze is al toegepast in de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024.

De recreatieschappen TW, SPW en GGA werkten met CPI november en de recreatieschappen RAUM en GAB werken met index Noord-Holland Noord (NHN). Het momentum van CPI van november is historisch bepaald maar staat niet als dusdanig vermeld in de tekst van de Gemeenschappelijke Regelingen. Het momentum kan het recreatieschap zelf bepalen. Het indexcijfer NHN kan het recreatieschap niet zelf bepalen en ontvangt het recreatieschap in het laatste kwartaal voorafgaand aan het betreffend jaar.

Aanpassingen
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota voor het betreffende begrotingsjaar te rekenen met het gemiddeld CPI van de eerste 6 maanden van het jaar waarin de kadernota wordt geschreven (T-2, dat wil zeggen 2 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft) in plaats van CPI november T-3 (dat is 3 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-2.
4. In de begrotingswijziging uit te gaan van het laatst bekende indexcijfer (gemiddelde indexcijfer januari – juni van T-1, dus het jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (CPI november T-2). Er geldt een eenmalige uitzondering m.b.t. participantenbijdragen 2023 (overgangsjaar), die wordt nog berekend op basis van CPI november 2021.

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota te blijven uitgaan van de index NHN (T-3).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van gemiddelde index NHN over 3 jaar (T-3, T-4, T-5) in plaats van index T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van de gemiddelde index NHN over de laatste 3 jaren (T-2, T-3, T-4) in plaats van de laatst bekende (T-2).
4. In de begrotingswijziging gaan uit te gaan van de laatst bekende indexcijfer (T-1) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (T-2), met uitzondering van de participantenbijdrage. Bij de

participantenbijdrage uit te blijven gaan van de index van het jaar ervoor (T-2) conform de brief van de Regietafel Noord-Holland Noord.

Concrete doorwerking in begrotingswijziging 2023 en programmabegroting 2024
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 5,17% (CPI cijfer november 2021) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 8,2% (CPI gemiddelde januari – juni 2022), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (5,17%).
- Voor de programmabegroting 2024 zou een index van 9,9% gelden (CPI cijfer november 2022) maar dat is in de nieuwe methodiek 8,2% voor 2024 (CPI gemiddelde januari – juni 2022) en 3,9% in de jaren 2025 en verder (gemiddelde CPI van de laatste 3 jaren: steeds van januari – juni uit 2020-2022).

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 2,3% (NHN index die eind 2021 bekend is gemaakt) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 7,1% (NHN index die eind 2022 bekend is gemaakt), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (2,3%).
- Voor de programmabegroting 2024 wijzigt alleen de index voor de meerjarenbegroting naar 3,6% voor de jaren 2025 en verder (gemiddelde NHN index van 2020-2022) in plaats van 7,1% (NHN index die eind 2022 bekend is gemaakt).

2022 in vogelvlucht

Twiske - Waterland

Steek het IJ over en ontsnap even aan de hectiek van de stad. Amsterdam-Noord is de poort naar Twiske-Waterland. Geniet van het groen in recreatiegebied Het Twiske. Of bezoek Waterland, met zijn pittoreske dorpen, kleine slootjes en dijken die zich kronkelend een weg banen door eeuwenoud polderlandschap. Of je nu liever wandelt, fietst of vaart: Twiske-Waterland wemelt van de recreatieve mogelijkheden en routes die het ontdekken waard zijn.

Wat hebben we gerealiseerd?

Samenwerking

Het jaar 2022 stond vooral in het teken van ‘terugkeer uit de coronatijd’, herstel van stormschade na een onstuimig voorjaar en het ‘bouwen’ aan natuur en recreatieve voorzieningen. Veel nadruk lag op samenwerking met natuurbeheerders, gemeenten, vrijwilligers en sponsors. Dat leverde aansprekende resultaten op: herstelde wandelroutes in landelijk Noord, Broek in Waterland, het natuurherstelproject in Het Twiske en het vervangen van de vier bruggen van het Schanszichtpad in Kalverpolder. Met deelname aan de dijkversterkingsprojecten van de Markermeerdijken ontstaat voor de toekomst een nog breder aanbod en een rijkere ervaring voor onze recreanten.

Nieuw bestuur

Gemeenteraadsverkiezingen betekenen ook voor het recreatieschap nieuwe gezichten aan de bestuurstafel. Het dagelijks bestuur bestaat voor de komende periode uit vertegenwoordigers van de gemeenten Amsterdam Landsmeer, Wormerland en Zaanstad. Mevr. Yassmine el Ksaihi, stadsdeelbestuurder van Amsterdam-Noord werd aangewezen als voorzitter en Jeroen Schalkwijk, wethouder van Wormerland is de vicevoorzitter.

Meer highlights op de volgende pagina

Hoe staat het schap er voor?

Het jaar werd met een saldo van € 141.039 positief afgesloten. De kosten bleken lager uit te vallen; een aantal werkzaamheden viel goedkoper uit en niet alles kon in dit jaar worden afgerond. De baten bleven ongeveer gelijk aan de begroting.

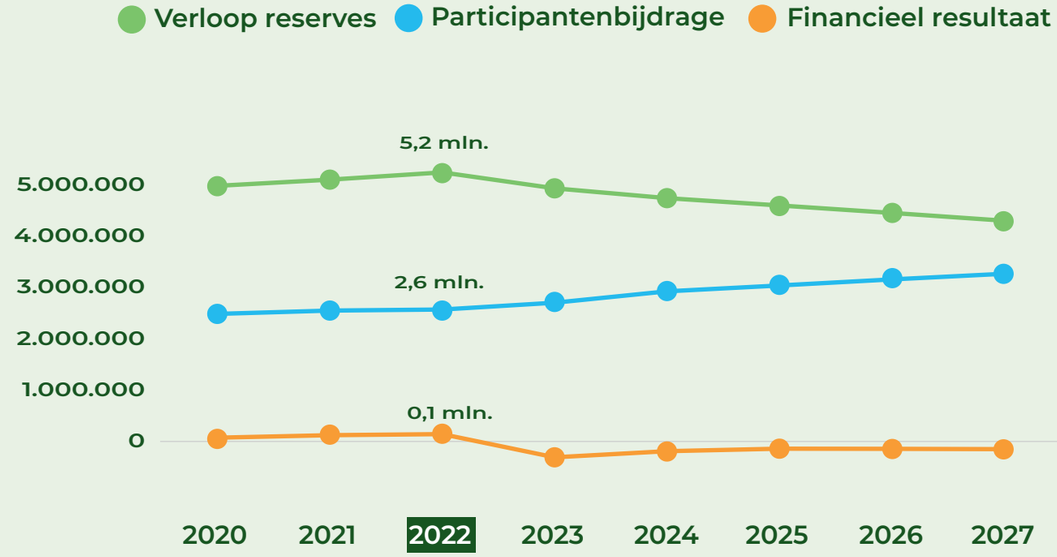

Waar ging het geld naartoe?

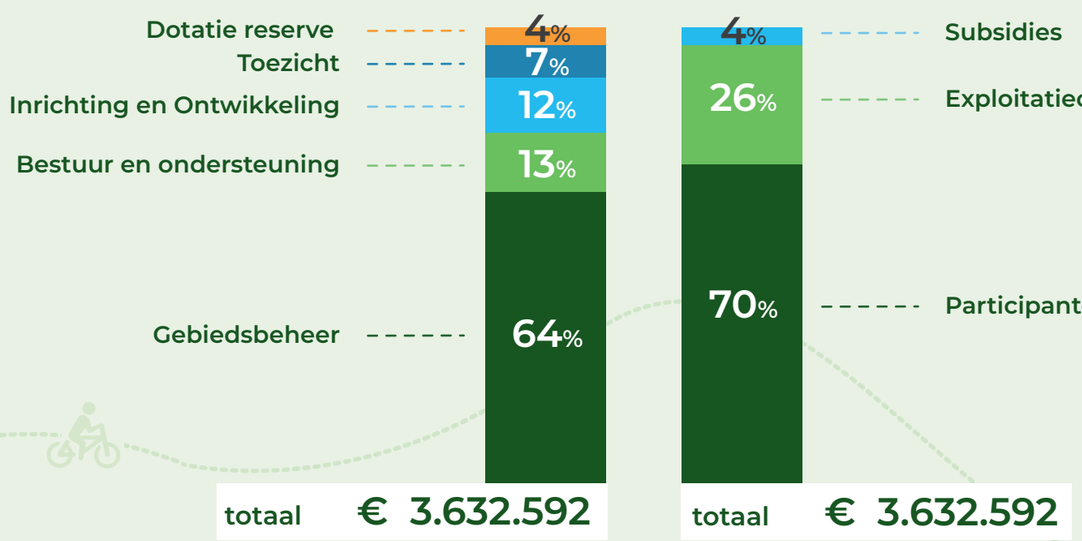

Waar kwam het geld vandaan?

recreatieschap twiske-waterland

2022 highlights

Twiske - Waterland

Nieuwe speeltoestellen

Het indianendorp bij de Speelsloot was na jaren trouwe dienst aan vervanging toe. Een mooi moment om de kinderen en hun ouders te laten bepalen hoe hun nieuwe speeltuin eruit moest zien. Drie plannen werden voorgelegd en er werd gekozen voor een ‘vliegveld’. Kinderen kunnen klimmen in de verkeerstoren en een vliegtuig. Het pontje en de kabelbaan zijn gebleven.

Project natuurherstel rietgraslanden in Het Twiske

De natuur gaat z’n gang in Het Twiske. Daarom moet met regelmatig het vergrassen van rietlanden worden tegengegaan en moet opslag van bramen, wilgen en berken uit de rietkragen worden verwijderd. Zo wordt gewerkt aan een gunstige biotoop voor rietvogels, roerdomp en bruine kiekendief. In november werd gestart met het project ‘natuurherstel rietgraslanden in Het Twiske.’ In 5 deelgebieden met een totale oppervlakte van 8,5 hectare werden percelen afgeplagd, greppels uitgediept, sloten gebaggerd en opslag verwijderd. De natuur kan weer voor jaren zijn gang gaan. Het project is gefinancierd door de provincie Noord-Holland.

Evenementen in Het Twiske

Na twee coronajaren werden weer twee festivals georganiseerd in Het Twiske. De evenementen werden goed bezocht: beter dan vóór corona. Niet iedereen was daar blij mee. Na eerdere enquêtes en een petitie, werden bezwaren in gediend en rechtszaken aangekondigd door individuele burgers en actiegroep Hart voor Het Twiske. De gemeenteraad van Landsmeer zag daarin gelegenheid om aan te kondigen, geen vergunning meer te willen verlenen aan festivals. De opstelling van de gemeente Landsmeer maakte veel discussie los. Welcome to the Future had toen al aangekondigd dat hun 13e editie gelijk ook de laatste zou worden.

Nieuwe wandelroutes in Purmerend

Recreëren moet beginnen bij je voordeur. Het recreatieschap maakte die ambitie waar met het realiseren van vier nieuwe wandelroutes in de binnenstad en parken van Purmerend. Op de Beemsterburgwal, een kruispunt van waterwegen en wandelroutes, werd een Toeristisch Overstappunt (TOP) geplaatst. De foto’s en verhalen, de app en de kaarten vertellen de wandelaar over geschiedenis en bezienswaardigheden van de marktstad en omgeving. Voor ontwikkeling werd dankbaar gebruik gemaakt van de kennis en enthousiasme van de vrijwilligers van de lokale VVV en Visit Beemster.

1,4 mln. bezoekers 2022 **-16%** t.o.v. 2021

2 grote evenementen
> 5.000 bezoekers

5.949 volgers **+6%** t.o.v. 2021

96.665 website bezoekers **8%** daling t.o.v. 2021

Renovatie Schanszichtpad

Het Schanszichtpad werd door Staatsbosbeheer afgesloten vanwege de onveilige staat van de bruggen. Met bijdragen van de provincie, gemeente Zaanstad, Edwin Bouwfonds en het recreatieschap kon Staatsbosbeheer opdracht geven voor vervanging van de vier bruggen. Het werk werd gestart in november en afgerond vóór het broedseizoen in 2023. Met Staatsbosbeheer worden maatregelen uitgewerkt om het pad jaarrond open te kunnen stellen. Het recreatieschap neemt het Schanszichtpad over in beheer en onderhoud.

www.twiske-waterland.nl

Zwerfafvalcampagne

De vijf recreatieschappen in Noord-Holland hebben gezamenlijk opnieuw een campagne gevoerd tegen zwerfafval. Het belang van een schoon recreatiegebied werd benadrukt en het gedrag van bezoekers werd aangemoedigd: *zet geen afval naast volle afvalbakken, maar gooi het in de grote afvalcontainers of neem het mee naar huis!*

recreatieschap twiske-waterland

Jaarstukken 2022

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 4 april 2023.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **7**

Programmaverantwoording *12*

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting *14*

Programma 2. Beheer en onderhoud *19*

Programma 3. Toezicht en veiligheid *24*

Programma 4. Bestuur en ondersteuning *25*

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen *27*

Paragrafen *29*

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing *30*

B. Kapitaalgoederen *32*

C. Financiering *40*

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid *44*

E. Grondbeleid *47*

F. Participanten *49*

Jaarrekening **52**

Overige gegevens **67**

Bijlagen **71**

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap bestaat uit het grondgebied van de gemeenten Amsterdam (Landelijk Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en het voormalige Graft de Rijp (nu gemeente Alkmaar). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) nemen samen met Provincie Noord-Holland deel aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurterreinen en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten. Recreatie Noord-Holland is de uitvoeringsorganisatie voor het recreatieschap.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden plm. 1200 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. De jaarlijkse tellingen, metingen en schattingen van bezoekers aan het Twiske leverde een aantal van ‘normaal’ aantal van 1,4 miljoen bezoeken op.

Bestuurlijke ontwikkelingen

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart werden nieuwe vertegenwoordigers aangewezen door de raden. In de najaarsvergadering van het recreatieschap werd vervolgens de nieuwe samenstelling van het bestuur bekrachtigd.

Namens:

Amsterdam:	mevrouw Yassmine el Ksaihi, tevens voorzitter
Edam-Volendam:	de heer Dirk Dijkshoorn
Landsmeer:	mevrouw Jacobien van Boeijen
Oostzaan:	de heer Eelco Taams
Purmerend:	de heer Mario Hegger
Waterland:	de heer Ronald Wolters
Wormerland:	de heer Jeroen Schalkwijk, tevens vicevoorzitter
Zaanstad:	de heer Wessel Breunesse
Provincie:	mevrouw Ilse Zaal

Het dagelijks bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de gemeenten: Amsterdam, Landsmeer, Waterland en Zaanstad.

Natuurlijk vegetatiebeheer Roemersveld

Einde coronamaatregelen in 2022

In 2022 werden de coronamaatregelen langzaamaan versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. Daarmee kwamen buitenlandse bestemmingen weer in beeld voor de recreant. Tekenend voor

de behoefte om van de herwonnen mogelijkheden gebruik te maken, waren de lange rijen wachtenden op Schiphol. Daarmee daalde het aantal bezoeken in de vakantieperioden naar 'normale' waarden.

De opheffing van de coronamaatregelen maakte in 2022 ook het brede scala van groepsactiviteiten, evenementen en ook de twee festivals weer mogelijk: de behoefte om aan die festivals deel te nemen bleek onverminderd groot. Tijdens de drie festivaldagen kwamen er 8.000 bezoekers meer op af dan vóór Corona, in 2019.
Dat leidde tot meer inkomsten dan begroot. De verklaring voor de hogere bezoekersaantallen wordt gevonden in het 'inhaaleffect' én de aankondiging dat de 13e editie van Welcome to the Future tegelijk ook de laatste zou worden.
Verder dienden zich de gebruikelijke verzoeken voor sportclinics en -evenementen en schoolactiviteiten weer aan. Ook het bezoek aan de horeca, speelvoorzieningen en het klimpark zijn in 2022 weer terug naar 'normaal'.

Wat heeft het gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 3.502.553. Hiervan is € 2.322.914 besteed aan het beheren en onderhouden van de schapsgebieden. Daarnaast is € 471.321 benut voor het ondersteunen van het bestuur. Verder is € 433.594 uitgegeven aan ontwikkeling en inrichting. Tenslotte hebben veiligheid en toezicht € 272.930 en algemene dekkingsmiddelen € 1.794 gekost. Voorgesteld wordt het batig slot van € 141.039 toe te voegen aan de reserves.

De totale baten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 3.643.592. Hiervan kwam € 2.564.839 uit de participantenbijdrage. Daarnaast bestond € 944.813 van de baten uit parkeeropbrengsten, evenementeninkomsten en huren en pachten. Tot slot kwam € 133.940 uit subsidies en (project)bijdragen.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Twiske-Waterland laat over 2022 een positief resultaat zien van € 141.000. Dit is € 299.000 hoger dan het begrote resultaat € 158.000 negatief.
Dit is het gevolg van:

- Hogere parkeeropbrengsten (€ 100.000 positief);
- Minder inzet RNH voor reguliere werkzaamheden (€ 97.000 positief);
- Hogere opbrengsten evenementen (€ 65.000 positief);
- Hogere baten door rente en tegemoetkoming kosten groene boa's (€ 37.000 positief).

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	3.502.553	3.808.964	-306.411
Baten	3.643.592	3.651.015	-7.423
Saldo	141.039	-157.949	298.988

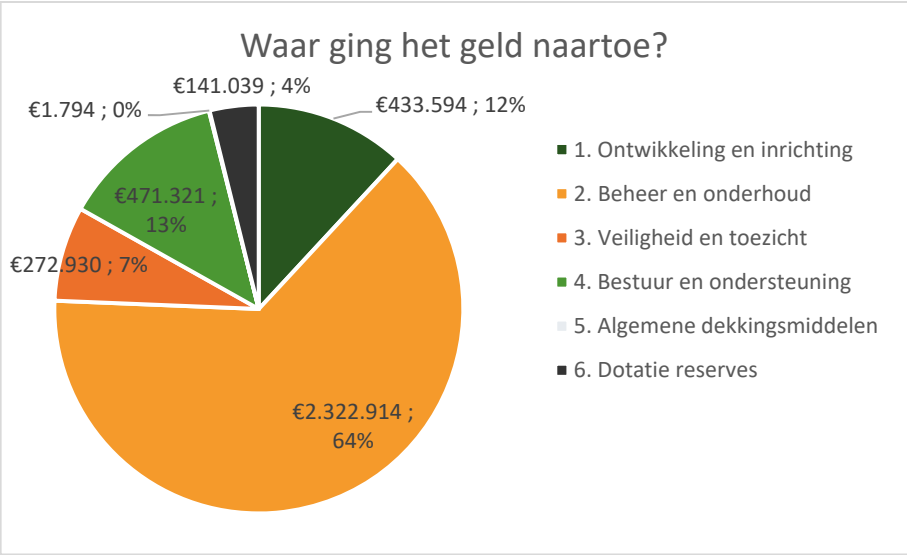

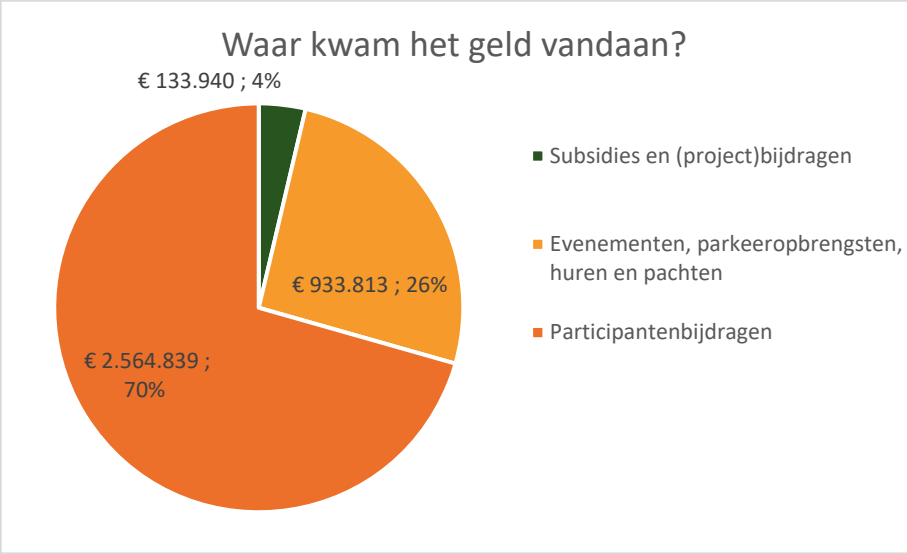

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor 2022 was de index 0,8%.

Participant	Bijdragen-verdeling 2022	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.425.932	1.437.340
Gemeente Amsterdam	23,56%	599.491	604.287
Gemeente Beemster	0,00%	15.454	-
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	33.842	34.114
Gemeente Landsmeer	1,62%	41.298	41.628
Gemeente Oostzaan	0,66%	16.862	16.996
Gemeente Purmerend	6,96%	161.656	178.528
Gemeente Waterland	0,65%	16.502	16.634
Gemeente Wormerland	0,61%	15.454	15.576
Gemeente Zaanstad	8,57%	217.994	219.736
Totaal	100,00%	2.544.485	2.564.839

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Onderstaand valt te zien dat het positieve resultaat van de jaarrekening wordt toegevoegd aan de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De reserves van Twiske-Waterland bedroegen eind 2022 € 5.232.582.

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve	3.312.729	3.127.384	185.346
Bestemmingsreserves	1.919.853	1.964.160	-44.307
Totaal reserves	5.232.582	5.091.543	141.039
Voorziening groot onderhoud	154.575	162.775	-8.199
Totaal reserves en voorzieningen	5.387.157	5.254.318	132.839

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 23 mei 2016:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Strategische doelen 2021

Op basis daarvan werd in 2020 een Ambitiedocument en een uitvoeringsprogramma vastgesteld. De strategische doelen zijn daarin vastgesteld. Dit is waar ‘we het voor doen’:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding recreanten;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen

Het in stand houden van de gebieden en voorzieningen maakt het leeuwendeel van de inspanningen en bestedingen uit. Maar daarnaast werd in 2022 ook gewerkt aan:

- Het evalueren en actualiseren van het voortschrijdend uitvoeringsprogramma;
- Het vaststellen van het ecologisch beheerplan voor het Twiske;
- De procesbegeleiding en contractvorming van zorgboerderij De Marsen;
- Het faciliteren van natuur inclusieve recreatie;
- Het leveren van een bijdrage aan het herstel van het Schanszichtpad;
- Nieuw speeltoestel (vliegtuig met vliegveldje) op de Speelsloot
- Totstandkoming van rapportages en adviezen voor het recreatieve grid en de biodiversiteit in het water. Die activiteiten lopen door na 2022 en zijn de uitwerking van subsidietoekenning vanuit het Integraal Bestuurlijk Programma Platteland in 2020;
- Vormgeven van recreatieve elementen Markermeerdijken en omlegging van bestaande routes tijdens de werkzaamheden.

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werden:

- De P&C-cyclus verbeterd door vereenvoudiging van de uurtarieven en kostenverdeelsleutels;
- De begrotingen en jaarstukken opgemaakt conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV);
- De risicoanalyse, de beheersmaatregelen en de weerstandsreserve geactualiseerd.

Het jaar van recreatieschap Twiske-Waterland

Twiske-Waterland heeft in 2022 veel van het oorspronkelijke programma kunnen realiseren. Effecten van de coronacrisis zijn opgevangen en uit het bezoek bleek dat de gebieden en wandel- fiets- en ruiterpaden van grote maatschappelijke waarde zijn!

Samenwerking

De werkzaamheden van het recreatieschap stonden in 2022 vooral in het teken van een ‘terugkeer naar normaal’ waar het gaat om de coronaperikelen, het uitvoeren van onderhoud van natuur, recreatieve voorzieningen en herstel van stormschade na een onstuimig voorjaar. Samenwerking in het netwerk was vooral aan de orde bij de uitwerking van de projecten van het Uitvoeringsprogramma. Bij die samenwerking werd veel nadruk gelegd op betere benutting van de bestaande voorzieningen, verrijking van de recreatieve ervaringen door ontwikkelen van routes en verhalen. Samenwerking met natuurverenigingen, gemeenten en sponsors leverde ook resultaat op bij het herstellen van wandelroutes (bijvoorbeeld in landelijk Noord, Broek in Waterland en het Schanszichtpad in de Kalverpolder) of om meekoppelkansen te creëren waardoor, soms pas na jaren zoals bij de Markermeerdijken, een breder aanbod en een rijkere ervaring voor onze recreanten gaat ontstaan. Dat betekent ook dat in een aantal gevallen routes en voorzieningen werden omgelegd of (tijdelijk) gesloten om natuur te beschermen. Voor natuurherstel werden vele hectares natte natuur na jaren van successie teruggezet en werden exoten als bramen uit de rietvelden, bermen en bosopstanden verwijderd. Het plan van het recreatieschap kreeg in de loop van 2022 een subsidietoekenning van de provincie.

De zorg voor de natuur vraagt om regelmatig actualiseren van de kennis van de natuurwaarden en de onderhoudsbehoefte. Het Ecologisch Onderzoek daarvoor, heeft in 2022 geleid tot een geactualiseerd beheer- en onderhoudsplan. Dat onderzoek was tevens input voor het actualiseren van het Natura2000-beheerplan voor het Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske (IVOT). Het recreatieschap heeft met onderzoeksgegevens en kennis actief bijgedragen aan de actualiseringsopgave van de provincie. De zorg voor de natuur maakte ook een groeiende onbeheersbaarheid van de gestaag uitdijende ganzenpopulatie zichtbaar. Verdringing van andere broedvogels en kwaliteitsproblemen voor ligweiden, stranden en zwemwater zijn nog niet opgelost.

Samenwerking op het gebied van zwemwaterkwaliteit heeft eerder al geleid tot het aanleggen en gesubsidieerd krijgen van twee doorspoelvoorzieningen (Vennegat en Speelsloot). In 2022 werd daar ook de doorspoelpomp voor het strand de Does voor gerealiseerd. Met het hoogheemraadschap werd verkend hoe waterconservering en kwaliteitsverbetering verder kan worden verbeterd. Het hoogheemraadschap is voornemens in 2023 twee pilots te starten voor het filteren van inlaatwater. Een daarvan is voor het Twiske.

Ontwikkeling recreatiedruk

De recreatieve waarden van de gebieden worden hiermee onderstreept. Wij verwachten dat de aanwas van het bezoek blijvend is. Een belangrijke reden voor die verwachting is dat het aantal inwoners in omgeving stijgende is. De deelnemende gemeenten Amsterdam (noord), Edam-Volendam, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad (oost) groeiden in 2022 samen met bijna 3900 inwoners tot een totaal van 554.000 inwoners in de regio. De gemeenten Oostzaan en Landsmeer krompen samen met 55 inwoners. Andere indicatoren voor nog verder groei van het aantal bezoekers in de toekomst, zijn de bouwopgaven voor de MRA. De komende jaren zullen er veel woningen worden bijgebouwd. Een greep uit deze plannen: Elzenhagen, Kadoelen, Achtersluispolder, Kogerveld, polder Westzaan en de woningbouwopgave Amsterdam-Noord.

Reden temeer voor het nemen van maatregelen voor het spreiden van recreatiedruk en het bieden van een breder palet van recreatieve voorzieningen (twee van de drie ambities). De provincie produceerde in dat verband een rapport ‘Druk en Draagvlak’.

Door het recreatieschap werden projecten gestart voor verbeteren van vaarroutes en aanlegvoorzieningen en werden diverse gesprekken gevoerd over uitbreiden van wandelnetwerken en overname van voorzieningen van gemeenten en het hoogheemraadschap. Bij dat alles besteed het recreatieschap veel aandacht voor de balans tussen natuur en recreatie.

Ecologisch beheer van het Twiske

Het Twiske kent al sinds de visie 2006 een recreatieve zonering met onderscheid tussen intensieve en extensieve gebieden. Deze zonering volgt de indeling van het gebied, zoals aangelegd in de jaren ’70. Het jaarlijks terugkerend onderhoud en het meerjarige grootonderhoud zijn gericht op instandhouding en waar mogelijk verbetering van de recreatieve gebruiks- en natuurwaarden. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van ecologische kennis, vergaard uit ecologische onderzoeken, het Natura2000 beheerplan en periodiek overleg met natuurbeheerders en vrijwilligers Specifiek onderzoek als voorwaarde voor vergunningverlening van de evenementen levert inzicht in de aanwezige waarden en eventuele mitigerende of beschermende maatregelen. Met die jaarlijkse onderzoeken zijn de delen van de intensieve zone; de evenemententerreinen en directe omgeving goed in beeld. Voor het completeren van de kennis werd onderzoek uitgevoerd naar de extensieve gebieden. Dat onderzoek werd begin van het jaar opgeleverd en de adviezen daarin worden gebruikt voor optimaliseren van het beheer en het realiseren van een van de drie hoofdambities van het recreatieschap: meer biodiversiteit.
In april werd het ecologisch beheerplan gepresenteerd aan natuurorganisaties en andere belanghebbenden.
Mede door de onderbouwing van het ecologisch beheerplan (rapport Ron van der Hut) is met 100 % subsidie van de provincie natuurherstelmaatregelen in rietgraslanden opgestart ten behoeve van de N2000 doelsoorten.

De onderzoeksgegevens werden tevens benut voor het actualiseren van het Natura2000 beheerplan in 2022.

Recreanten waarderen Het Twiske met een hoog cijfer!

De mening van de recreanten en andere bezoekers is belangrijk voor het recreatieschap. Het is belangrijk om te weten hoe de voorzieningen worden gewaardeerd, wat zij vinden van het onderhoud en of er wensen zijn voor de toekomst. In 2021 is daar onderzoek naar gedaan door middel van een digitale enquête over het Twiske. De respons op het onderzoek was goed en men waardeerde het Twiske met een 8,5! Verbeterpunten en aanbevelingen maken inmiddels deel uit van het beheer en het meerjarenuitvoeringsprogramma:

- Extra schoonmaakronde toiletten
- Extra aandacht aan het opruimen van zwerfafval
- Voorbereiding voor een upgrade/modernisering van toiletvoorzieningen

Versterking Markermeerdijken

De versterking van de Markermeerdijken is inmiddels al weer enkele jaren onderweg. De betrokkenheid van het recreatieschap daarin, is het vormgeven aan ligging en uitvoering van de recreatieve voorzieningen. Vanuit het bestuur neemt de voorzitter deel aan de Stuurgroep. Voor de uitvoering vindt gefaseerd overleg over plaats, gelijk oplopend met de uitvoering met de ‘Alliantie Markermeerdijken’, de provincie, recreatieschap Westfriesland en de betrokken gemeenten. Relevante onderwerpen van dat overleg in 2022 waren aanleg, toekomstig beheer en onderhoud van de doorgaande fiets- en wandelverbinding en bijhorende recreatieve elementen. Het recreatieschap is tevens beoogd beheerder van vijf aan te leggen dijkplaatsen, een vergunningseis van de provincie.
Cyber kreeg opdracht voor het actualiseren van de beheerraming van het fietspad en de van het hoogheemraadschap over te nemen recreatieve elementen.

Het werken aan de dijkversterking brengt diverse afsluitingen en wegomleggingen met zich mee. die werden verwerkt op de websites en in de apps van de diverse routenetwerken in beheer bij het Routebureau.

Evaluatie uitvoeringsprogramma

Op 20 december 2020 is een eerste versie van het uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de uitvoering van het ambitiedocument. De inhoud van het programma is samengesteld op basis van een eerste inventarisatie van onder andere gemeentelijke programma's. In de zomervergadering van het algemeen bestuur in 2021 is besloten meer aandacht te geven aan gemeentelijke en provinciale ambities en aan te sluiten bij regionale programma's op het gebied van recreatie- en natuurontwikkeling. Dit heeft bij de evaluatie geleid tot het uitbreiden van het uitvoeringsprogramma met een lijst van projecten en meekoppelkansen. Het moment van uitvoeren en de mate van deelnemen moet nog worden vastgesteld.

Komst van het bestuursbureau

De besturen van de Recreatieschappen Spaarnwoude, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland, Recreatiegebied Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Geestmerambacht hebben besloten tot het oprichten van een bestuursbureau recreatieschappen. Hierdoor ontstaat een duidelijkere opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie tussen de recreatieschappen en de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland n.v. Het bestuursbureau vervult, namens de besturen van de recreatieschappen, secretariële en administratieve ondersteuning en ambtelijk opdrachtgeverschap naar de uitvoeringsorganisatie. Het bestuursbureau is per 1 januari 2022 van start gegaan.

Hooglanders in Het Twiske

In deelgebied Roemersveld nieuw hek geplaatst om de Schotse Hooglanders op hun plaats te houden. Er zijn in het Twiske drie deelgebieden waar Schotse Hooglanders zorgen voor begrazing en waar de natuur zoveel mogelijk zijn gang kan gaan. Deze manier van beheer zorgt ervoor dat deze gebieden populair zijn bij bezoekers van het gebied. De Hooglanders zijn sinds 2022 niet meer eigendom van het recreatieschap.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant. Zo wordt gewerkt aan een gewijzigde aanbestedingsrichtlijn welke begin 2023 aan de schapsbesturen wordt voorgelegd, zijn de processen rondom autorisaties aangescherpt en wordt de verplichte rechtmatigheidsverantwoording in 2023 structureel ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap. Tot en met 2022 geeft de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de accountant is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. In de laatste bestuursronde van 2022 heeft het bestuur hiervoor het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Het recreatieschap kan over 2023 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

Onlinecommunicatie 2022

In 2022 zijn weer regelmatig nieuwsberichten op de website twiske-waterland.nl gepubliceerd over actuele onderwerpen en de start werkzaamheden 'project natuurherstel rietgrasland in Het Twiske', start renovatie Schanszichtpad, wegwerkzaamheden, festivals (op- en afbouw en bereikbaarheid), internationale Dag van de Biodiversiteit, eikenprocessierups, zwemwaterseizoen, enquête zwerfafval, nieuw meldformulier etc.

Het recreatieschap werkt al paar jaar constructief en succesvol samen met Bureau Toerisme Laag Holland voor de promotie van Twiske-Waterland. Het aantal volgers op Social media steeg in 2022, op Facebook met 17 % en op Instagram met 33%.
In 2022 werd offline en online aan gebiedspromotie/communicatie verzorgd:

- Free publicity in 2022: 'Het Perfecte Plaatje' van RTL4;
- Deelname aan het magazine ‘Dagje uit in Laag Holland’;’
- Deelname aan het programma Expeditie Noord-Holland van NH TV
- Deelname aan RTV-NH Zomertourcampagne “Op de camping”;
- Georganiseerde zwerfafvalcampagne namens alle recreatieschappen;

Maatschappelijke rol

Tijdens al die werkzaamheden pakte het recreatieschap ook haar maatschappelijke rol op en bood stageplaatsen voor studenten van de Water en Natuuropleidingen van het van Hall Larenstein. Voor het tweede achtereenvolgende jaar werden in samenwerking met Visit-Beemster studenten van Leisure-opleiding van InHolland Diemen begeleid bij Minoropdrachten en afstudeerscripties.
Voor het bieden van kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werd de opnieuw de samenwerking met Werkom gevonden.

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	433.594	-	-433.594
2. Beheer en onderhoud	2.322.914	1.042.415	-1.280.500
3. Veiligheid en toezicht	272.930	16.723	-256.207
4. Bestuur en ondersteuning	471.321	-	-471.321
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.794	2.584.454	2.582.660
Totaal voor bestemming	**3.502.553**	**3.643.592**	**141.039**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	141.039		-141.039
Totaal na bestemming	3.643.592	3.643.592	-

Verkorte balans

De balans per 31 december 2022 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2022	2021	PASSIVA	2022	2021
Vaste activa			Vaste financieringsmiddelen		
Materiële vaste activa	298	344	Eigen vermogen	5.233	5.092
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	155	163
			Vaste schulden met een rente typische looptijd van> 1 jaar	-	-
Subtotaal	298	344	Subtotaal	5.387	5.254
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Vorderingen en overlopende activa	86	127	Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd < een jaar	162	214
Uitzettingen met een rente typische looptijd < een jaar	5.435	5.060	Overlopende passiva	299	92
Liquide middelen	29	29			
Subtotaal	5.550	5.216	Subtotaal	461	306
Totaal	5.848	5.561	Totaal	5.848	5.561

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	433.594	-	-433.594	492.810	26.213	-466.597	355.864	114.162	-241.702
2. Beheer en onderhoud	2.322.914	1.042.415	-1.280.500	2.594.629	1.059.962	-1.534.667	2.229.028	855.506	-1.373.522
3. Veiligheid en toezicht	272.930	16.723	-256.207	249.960	-	-249.960	241.818	-	-241.818
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	112.906	-	-112.906	82.680	-	-82.680	41.673	-	-41.673
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.794	2.584.454	2.582.660	1.824	2.564.840	2.563.016	1.943	2.549.791	2.547.848
Overhead	358.415	-	-358.415	387.061	-	-387.061	528.789	-	-528.789
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	3.502.553	3.643.592	141.039	3.808.964	3.651.015	-157.949	3.399.115	3.519.459	120.345
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	487.456	-302.110	185.346	-	-290.010	-290.010	90.718	-	90.718
Bestemmingsreserves	149.717	-194.024	-44.307	137.617	-5.556	132.061	42.383	-12.756	29.627
Totaal mutaties reserves	637.173	-496.134	141.039	137.617	-295.566	-157.949	133.101	-12.756	120.345
Gerealiseerd resultaat			-			-			-

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2022 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2022 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2022. Voor een vergelijking tussen de begroting voor- en na wijziging 2022, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2021 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2022

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Op dit taakveld is de bijdrage aan Staatsbosbeheer voor de vernieuwing van het Schanszichtpad opgenomen van € 180.000. Aanvankelijk was het idee om het Schanszichtpad te activeren, maar gedurende 2022 is duidelijk geworden dat het een algemene bijdrage betreft en dat het pad eigendom is van Staatsbosbeheer. Aangezien Staatsbosbeheer dit niet activeert, schrijft het BBV voor dat de kosten in één keer in de lasten moet worden genomen. Dit is de reden dat de lasten niet begroot zijn, maar wel in de lasten van 2022 terecht komen.

Renovatie Schanszichtpad

Het Schanszichtpad is een laarzenpad in de Kalverpolder was twee decennia open voor het publiek. De wandelroute over het Schanszichtpad start bij de uitkijktoren naast het Zaans Museum en is een goed alternatief voor de drukke route over de Zaanse Schans. Door gebrek aan onderhoud werden de voetbruggen onveilig. Staatsbosbeheer besloot daarom in 2018 het Schanszichtpad af te sluiten.
Na overleg met diverse betrokken partijen is in 2022 voldoende financiering gevonden voor herstel/herbouw van de 4 voetbruggen. Financiële bijdragen werden toegezegd door provincie Noord-Holland, gemeente Zaanstad, het Edwin Bouwfonds en ook het recreatieschap.
In november 2022 kon Staatsbosbeheer de aannemer opdracht geven om het herbouwen van de bruggen te starten. De werkzaamheden zijn medio februari 2023 afgerond. Recreatie Noord-Holland verzorgde de directievoering van het project. Heropening vindt plaats na het broedseizoen en beheer en onderhoud worden overgedragen aan het recreatieschap.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. De totale lasten zijn € 200.062 lager dan begroot. Naast de lagere inzet RNH op reguliere werkzaamheden hebben ook diverse projecten uit het uitvoeringsprogramma vertraging opgelopen De belangrijkste projecten zijn ‘onderzoeken recreatieve behoeften en mogelijkheden Twiske-Waterland’, ‘herijken beheerplannen op basis van natuuronderzoeken’, ‘zoeken aansluiting bij andere initiatiefnemers voor maatregelen bodemdaling en klimaatdoelstellingen’, ’storytelling’ en ‘verkennen overnemen recreatieve infrastructuur’.

Recreatief Grid

De uitvoeringsorganisatie aan het driejarige project ‘Recreatief Grid’: de opdracht voor het ontwikkelen van het recreatieve netwerk Laag Holland (recreatieschap Twiske Waterland en recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer). Als eerste product werd in november 2021 een congres georganiseerd waarbij de 80% versie van het rapport werd gepresenteerd. Na de bespreking met de stakeholders en de partners in de netwerkorganisatie Amsterdam Wetlands; Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Recreatie Noord-Holland, werd in mei 2022 de 90% versie opgeleverd en samen met het natuurherstelplan voor de veengebieden

in Laag Holland gereed gemaakt voor presentatie aan de nieuwe besturen in het najaar. De besturen gaven de beide rapporten vrij voor presentatie en bespreking met de raden en staten, medio 2023.

De kosten van het driejarige project 'Recreatief Grid' zijn voor 2022 lager dan begroot. Aangezien het recreatief grid wordt gesubsidieerd door de provincie zijn de baten op dit taakveld ook € 26.213 lager. De SiSa verantwoording is te vinden in bijlage V.

Naast de rapportages zijn in dit kader ook praktische zaken gerealiseerd in 2022.
In de binnenstad en parken van Purmerend werden, aansluitend op de TOP op de Beemsterburgwal, vier wandelroutes ontwikkeld, samen met de gemeente en vrijwilliger van de plaatselijke VVV en Visit Beemster. Tegelijkertijd werden de informatiepanelen van de TOP vernieuwd.
Bureau Toerisme Laag Holland heeft in opdracht van het recreatieschap totaal 7 fiets en wandelroutes ontwikkeld, bewegwijzerd en voorzien van interessante verhalen in alle Vitaal Platteland Laag Holland projectgebieden. De routes worden in 2023 aan het publiek gepresenteerd.
Andere zaken vereisen meer tijd, kansen voor cofinanciering en vooral samenwerking met de netwerkpartners. In 2022 zijn samen met Landschap Noord-Holland, provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer en gemeenten Purmerend, Amsterdam, Zaanstad potentiele locaties voor nieuwe aanlegplaatsen nabij openbaar vervoerstations en in natuurgebieden Ilperveld en polder Westzaan verkend en voorbereid.
Met de provincie, gemeente Zaanstad, de NS en Bureau Toerisme Laag Holland is gewerkt aan het aanjagen van een aantal ov-stations tot 'Buitenpoort'. Vooral met station Wormerveer, i.c.m. Zaandijk/Zaanse Schans/Frans Marspad, worden vorderingen gemaakt. De beoogde locaties in Purmerend (Busstation Tramplein) en Amsterdam Noord (Metro Noord) lijken minder rijp te zijn voor Buitenpoortontwikkeling.

De Marsen

De locatieontwikkeling van de Marsen is al meer dan 10 jaar een wens van het recreatieschap. Op 25 juni 2012 werd daarvoor het bestemmingsplan ''Zorgboerderij Balder' vastgesteld. Inmiddels is een partij gevonden 'Twiske Zorg', die samen met een zorginstelling bezig is met de planvorming voor de realisatie. Insteek is dat de huidige dagbestedingscliënten, kunnen gaan wonen in de zorgboerderij De Marsen.
Er is een intentieovereenkomst gesloten met de Raphaelstichting, die verantwoordelijk zal worden voor de zorg. Deze stichting werkt al samen met de huidige aanbieder van de dagbesteding.
Inmiddels is veel tijd gestoken in overleg met de gemeente Landsmeer om te komen tot een vergunbare bouwaanvraag. Eind 2022 leek tussen de gemeente en Twiske Zorg overeenstemming bereikt en is de aanvraag ingediend. De ouders/verzorgers zijn ook vorig jaar periodiek geïnformeerd over de voortgang van dit langdurend proces.
De inspanning van het recreatieschap bestaat op procesbegeleiding van deze locatie-ontwikkeling. In de vergadering van 11 mei 2022 heeft het algemeen bestuur alsnog € 25.000 beschikbaar gesteld. Daarvan is ultimo 2022 € 14.711 besteed.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het aantal verzoeken van ondernemers neemt af. De lasten zijn derhalve € 4.554 lager dan begroot. Vanwege het afnemende aantal verzoeken is de loketfunctie afgeschaald.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De totale lasten zijn € 49.311 lager dan begroot. Naast lagere kosten voor reguliere werkzaamheden, zijn de belangrijkste verklaringen hiervoor:

- Het stilleggen van project 'herstel recreatieve verbinding Zeesluis Edam' en
- Het doorschuiven van project 'digitale themaroutes' van 2022 naar 2023.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	310.395	346.582	-36.187	181.772
Inzet RNH	123.199	146.228	-23.029	174.093
Totale lasten	433.594	492.810	-59.217	355.864
Opbrengsten	-	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	-	26.213	-26.213	114.162
Totale baten	-	26.213	-26.213	114.162
Saldo	-433.594	-466.597	33.004	-241.702

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	180.000	-
3.1 economische ontwikkeling	150.900	-
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.711	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.012	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	86.971	-
Totaal	433.594	-

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2022 Lasten	Jaarrekening 2022 Baten	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Begroting na wijziging 2022 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
2.1	Vernieuwing Schanszichtpad	180.000	-	-	-	180.000	-
	Subtotaal taakveld 2.1	180.000	-	-	-	180.000	-
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	846		24.564	-	-23.718	-
3.1	Recreatief Grid Laag Holland	137.674		171.171	26.213	-33.497	-26.213
3.1	Onderzoeken recreatieve behoeften en mogelijkheden Twiske-Waterland	-		33.559		-33.559	-
3.1	Herijken beheerplannen op basis van natuuronderzoeken	-		21.054		-21.054	-

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2022 Lasten	Jaarrekening 2022 Baten	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Begroting na wijziging 2022 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
3.1	Zoeken aansluiting bij andere initiatiefnemers voor maatregelen bodemdaling en klimaatdoelstellingen	-		20.000		-20.000	-
3.1	Verbeteren verbinding tussen Het Twiske en het Jagersveld / Jagersplas	-		10.000		-10.000	-
3.1	Zwemstrandjes ten noorden van Amsterdam	-		5.000		-5.000	-
3.1	Storytelling	-		15.000		-15.000	-
3.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur	-		25.000		-25.000	-
3.1	Stad-land verbinding Amsterdam – Waterland	-		10.614		-10.614	-
3.1	Opstellen zoneringskaart Twiske	12.380		15.000		-2.620	-
	Subtotaal taakveld 3.1	150.900	-	350.962	26.213	-200.062	-26.213
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-		-	-	-	-
3.2.1	Uitgifte De Marsen	14.711	-	-	-	14.711	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	14.711	-	-	-	14.711	-
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.012		5.566	-	-4.554	-
	Subtotaal taakveld 3.3	1.012	-	5.566	-	-4.554	-
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	8.209	-	32.181	-	-23.972	-
5.7.1	Herstel recreatieve verbinding Zeesluis Edam	109		20.000	-	-19.891	-
5.7.1	Markermeerdijken Fiets Wandelverbinding	31.176		19.734	-	11.442	-
5.7.1	Uitwisseling TOPS Purmerend - Purmerland	13.370		23.105	-	-9.735	-

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.7.1	E-bike route OER-IJ	14.340		14.137	-	203	-
5.7.1	Verkennen overnemen recreatieve infrastructuur	11.278		-	-	11.278	-
5.7.1	Opstellen zoneringskaart Twiske	6.363		-	-	6.363	-
5.7.1	Digitale themaroutes	-		25.000	-	-25.000	-
5.7.1	Voorbereiden druktemonitor	2.125		2.125	-	-	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	86.971	-	136.282	-	-49.311	-
	Totaal	433.594	-	492.810	26.213	-59.216	-26.213

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2022 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit A-B tot C;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater, op alle stranden is het streven naar minimaal score 'goed';
- Voorbereiding van een ecologisch beheerplan. Daarvoor zijn uitgevoerd: ecologisch onderzoek, deelname aan de werkgroep biodiversiteit en biologische bestrijding eikenprocessierups;
- Het gericht onderhoud van het leefgebied voor de doelsoorten uit de N2000 door onder meer alternerend maaibeheer van rietvelden, het verwijderen van bramen en wilgenopslag.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen. Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2022

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Hiervoor zijn onder andere de voetpaden opgeschoond en aangevuld, de ruiterpaden onderhouden, de wegen schoongehouden en is onderhoud gepleegd aan de bestrating bij de toiletvoorzieningen. Er is sprake van een onderschrijding van € 32.856 in de reguliere werkzaamheden.

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud is conform begroting € 235.000. De onttrekking van € 206.928 voor het groot onderhoud wegen en paden viel € 13.647 hoger uit dan begroot.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat het jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van het betaald parkeersysteem. De reguliere werkzaamheden waren in lijn met de begroting € 167.253. De kapitaallasten bedroegen € 10.401.
Qua parkeerinkomsten (€ 474.589) was een stijging te zien van ruim 25% ten opzichte van de begroting. Een deel van het verschil zit in het conservatief begroten. Voor een deel is daling door het vervallen van de coronamaatregelen ook bewaarheid geworden. Maar wat blijft is toch het vaker bezoeken van het Twiske. Een deel daarvan is te danken aan bezoekers van het klimpark en de horeca.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOB-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. Er is sprake van een overschrijding van € 5.006 in de reguliere

werkzaamheden. Ook de opbrengsten zijn iets hoger dan begroot € 7.916.
Per saldo een hoger resultaat van € 2.909 ten opzichte van de begroting.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De uitgaven op dit taakveld zijn iets lager dan begroot (€ 10.541).

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Het faciliteren en begeleiden van evenementen, waaronder normaliter de grote evenementen Welcome to the Future en Lente Kabinet. Na 2 corona jaren vonden de evenementen in 2022 weer plaats. De baten uit de evenementen zijn met € 230.958 aanzienlijk hoger dan de begrote € 167.000 vanwege hogere bezoekersaantallen.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Onderhoud gepleegd voor snoei aan beplanting langs de Lange Jap;
- Extra biodiversiteit bevorderd in de natuurlijke zones.

De lasten zijn € 225.062 lager dan begroot. Naast lagere kosten voor reguliere werkzaamheden, heeft het project natuurherstel vertraging opgelopen waardoor de kosten achterblijven (€ 192.783). Deze kosten zullen doorschuiven naar 2023. Aangezien dit een subsidieproject betreft zijn de baten voor hetzelfde bedrag lager.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten DO	779.783	758.863	20.920	751.168
Overige bedrijfskosten	508.504	711.669	-203.165	492.668
Inzet RNH	673.267	763.140	-89.873	620.317
GO*	353.199	381.830	-28.631	352.229
Kapitaallasten	16.361	15.957	404	29.874
Subtotaal lasten	2.331.113	2.631.459	-300.345	2.246.257
Dotatie voorziening GO*	345.000	345.000	-	335.000
Onttrekking voorziening GO*	-353.199	-381.830	28.631	-352.229
Saldo mutaties voorziening GO	-8.199	-36.830	28.631	-17.229
Totale lasten	2.322.914	2.594.629	-271.714	2.229.028
Opbrengsten	925.197	749.962	175.235	757.188
Projectsubsidies	117.217	310.000	-192.783	98.318
Totale baten	1.042.415	1.059.962	-17.547	855.506
Saldo	-1.280.500	-1.534.667	254.167	-1.373.522

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen.

Baten en lasten per taakveld.

Taakveld	Lasten	Baten
2.1 verkeer en vervoer	353.541	-
2.2 parkeren	177.654	474.589
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	66.474	211.378
3.4 economische promotie	147.472	-
5.3 cultuur presentatie en productie	34.142	230.958
5.7.2 openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.543.632	125.491
Totaal	2.322.914	1.042.415

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	118.541	-	151.397	-	-32.856	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	235.000	-	235.000	-	-	-
2.1.2	GO/V	206.928	-	193.281	-	13.647	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-206.928	-	-193.281	-	-13.647	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	353.541	-	386.397	-	-32.856	-
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeersysteem	167.253	474.589	169.235	375.000	-1.982	99.589
2.2.2	Kapitaallasten	10.401		10.401	-	-0	-
	Subtotaal taakveld 2.2.2	177.654	474.589	179.636	375.000	-1.982	99.589
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	66.474	211.378	61.468	203.462	5.006	7.916
	Subtotaal taakveld 3.2.2	66.474	211.378	61.468	203.462	5.006	7.916
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	147.472	-	158.013	-	-10.541	-
	Subtotaal taakveld 3.4	147.472	-	158.013	-	-10.541	-

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2022 Lasten	Jaarrekening 2022 Baten	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Begroting na wijziging 2022 Baten	Verschil (realisatie minus begroting) Lasten	Verschil (realisatie minus begroting) Baten
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-	-	-	-	-
5.3	Evenementen	34.142	230.958	40.421	167.000	-6.279	63.958
	Subtotaal taakveld 5.3	34.142	230.958	40.421	167.000	-6.279	63.958
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.310.455	8.274	1.343.138	4.500	-32.683	3.774
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	110.000	-	110.000	-	-	-
5.7.2	GO/V	146.271	-	188.549	-	-42.278	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-146.271	-	-188.549	-	42.278	-
5.7.2	Kapitaallasten	5.960	-	5.556	-	404	-
5.7.2	Natuurherstel Twiske	117.217	117.217	310.000	310.000	-192.783	-192.783
	Subtotaal taakveld 5.7.2	1.543.632	125.491	1.768.694	314.500	-225.062	-189.009
	Totaal	2.322.914	1.042.415	2.594.629	1.059.962	-271.714	-17.547

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil het recreatieschap bij bezoekers het gevoel van sympathie, vertrouwen en veiligheid vergroten.

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Er is sprake van een overschrijding in de lasten van € 22.970 op dit taakveld.
In het afgelopen jaar werd:

- De rol van gastheer in de gebieden vervuld en de zichtbaarheid verbeterd;
- Ingespeeld op het intensievere gebruik van recreatiegebieden;
- Verkeerd gebruik van de recreatiegebieden zo veel mogelijk beheerst;
- Toezicht gehouden en gehandhaafd op basis van de Algemene Verordening.

In 2022 is een tegemoetkoming ‘kosten groene boa’s’ ontvangen waardoor de baten € 16.723 hoger zijn dan begroot. Dit geld is ontvangen van RNH dankzij een subsidie van het Ministerie van Justitie.

Per saldo is het resultaat op dit taakveld 6.247 lager dan begroot.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	12.560	15.000	-2.440	10.627
Inzet RNH	260.369	234.960	25.409	231.191
Totale lasten	272.930	249.960	22.970	241.818
Opbrengsten	16.723	-	16.723	-
Totale baten	16.723	-	16.723	-
Saldo	-256.207	-249.960	-6.247	-241.818

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	272.930	16.723
Totaal	272.930	16.723

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2022 waren de speerpunten:

- Uitvoeren Uitvoeringsprogramma;
- Recreatief Grid en deelname aan gebiedsprocessen en –ontwikkeling Vitaal platteland;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Vernieuwen risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & control-cyclus;
- Ondersteunen ingroei bestuursbureau;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Prestaties per taakveld in 2022

Taakveld 0.1 Bestuur

- Accountantscontrole bij jaarrekening 2021;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2021;
- Interimcontrole 2022

Kosten van dit taakveld zijn € 30.226 hoger dan begroot. Dit wordt verklaard door hogere kosten van het bestuursbureau en kosten die zijn gemaakt voor advies m.b.t. aanpassing in de gemeenschappelijke regelening.

Taakveld 0.4 Overhead

De overheadkosten waren het afgelopen jaar € 28.646 lager dan begroot. Dit wordt vooral verklaard door lagere kosten van de inzet secretariaat en de aansturing van het team beheer.

Het afgelopen jaar is de:

- Bestuurlijke besluitvorming verbeterd;
- Planning & control verbeterd;
- Omgevingsmanagement verbeterd.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	126.013	98.759	27.254	66.220
Inzet RNH	345.308	370.982	-25.674	504.242
Totale lasten	471.321	469.741	1.580	570.462
Opbrengsten	-	-	-	-
Totale baten	-	-	-	-
Saldo	-471.321	-469.741	-1.580	-570.462

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.1 bestuur	112.906	-
0.4 overhead	358.415	-
Totaal	471.321	-

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Specificatie taakveld 0.4 overhead	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	167.762	-	155.266	-	12.496	-
Secretariaat	35.143	-	52.915	-	-17.771	-
Financiële control en administratie	94.679	-	101.285	-	-6.606	-
Aansturing beheerteam toezichthouders	47.724	-	61.516	-	-13.792	-
Kantoor- en bedrijfskosten	13.107	-	16.079	-	-2.972	-
Totaal	358.415	-	387.061	-	-28.646	-

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Reguliere werkzaamheden bestuur	45.640	-	27.088	-	18.552	-
0.1	Bestuursbureau	67.266	-	55.592	-	11.674	-
	Subtotaal taakveld 0.1	112.906	-	82.680	-	30.226	-
0.4	Reguliere werkzaamheden	358.415	-	387.061	-	-28.646	-
	Subtotaal taakveld 0.4	358.415	-	387.061	-	-28.646	-
	Totaal	471.321	-	469.741	-	1.580	-

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2022

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico’s.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. In onderstaande tabellen zijn de mutaties en de ontwikkeling van de verschillende reserves weergegeven.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	1.794	1.824	-30	1.943
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	1.794	1.824	-30	1.943
Participantenbijdragen	2.564.839	2.564.840	-1	2.544.485
Opbrengsten	19.615	-	19.615	5.306
Totale baten	2.584.454	2.564.840	19.614	2.549.791
Saldo voor bestemming	2.582.660	2.563.016	19.644	2.547.848
Mutaties reserves	141.039	-157.949	298.988	120.345
Saldo na bestemming	2.441.622	2.720.965	-279.344	2.427.503

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
(ad 5. Mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	487.456	-302.110	185.346	-	-290.010	-290.010	90.718	-	90.718
Bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-8.064	-8.064	-	-	-	-	-7.200	-7.200
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve egalisatie	149.717	-185.960	-36.243	137.617	-5.556	132.061	42.383	-5.556	36.826
Totaal mutaties reserves	637.173	-496.134	141.039	137.617	-295.566	-157.949	133.101	-12.756	120.345

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve	3.312.729	3.127.384	185.346
Bestemmingsreserves	1.919.853	1.964.160	-44.307
Totaal reserves	5.232.582	5.091.543	141.039

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Lasten	Baten
0.5 treasury	1.794	20.105
0.8 overige baten en lasten	-	2.564.349
0.9 vennootschapsbelasting	-	-
0.10 mutaties reserves	141.039	-
Totaal	142.833	2.584.454

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2022 € 427.400, zie bijlage IV ⇗ Risico-inventarisatie 2022 Twiske-Waterland.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) is € 3.312.729 en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Externe ontwikkelingen

Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2022 niet tot merkbare effecten geleid.

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
- Geen (grootschalige) evenementen;
- Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Netto schuldquote	-140%	-126%	-140%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-140%	-126%	-140%
Solvabiliteitsratio	89%	94%	92%
Structurele exploitatieruimte	14%	7%	8%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Twiske-Waterland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de risicoparagraaf.

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 6 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote vervangingen, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	826.679	811.197	802.917
Groot onderhoud en kleine vervangingen	353.199	381.830	352.229
Kapitaallasten	16.361	15.957	29.874
Totaal	1.196.239	1.208.984	1.185.021

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	42.383
Economische vervangingen	12.100	-	-

De economische vervanging heeft betrekking op de blazer die in 2022 is aangeschaft.

In bijlage II ↗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2021.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Verhardingen	190.375	174.768	169.927
Civiele kunstwerken	96.699	92.063	151.568
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	38.396	77.847	21.319
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	28.072	41.719	-6.382
Totaal	353.541	386.397	336.431

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland beheert in totaal 30,25 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau C volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voorkomen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan gesloten (asfalt) verharding in de vorm van overlagen bij de hoofdingang Zuiderlaaik (nabij de stoplichten) en nabij de stuw

- Opvullen asfaltscheuren en verwijderen bulten door het hele gebied;.
- GO ruiterpaden Purmerbos
- Halfverharde voetpaden en parkeerplaatsen afgekrabd.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	65.675	56.667	55.781
Groot onderhoud en kleine vervangingen	124.700	118.101	114.146
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	190.375	174.768	169.927

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 607 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau C volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er drie incidenten zijn aangetroffen in de vorm van slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Groot onderhoud aan de stuw
- Vervangen harde damwand voor natuurvriendelijk oeverbescherming nabij Polderweg

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	14.470	16.883	24.332
Groot onderhoud en kleine vervangingen	82.228	75.180	127.236
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	96.699	92.063	151.568

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	42.383
Economische vervangingen	-	-	-

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in het recreatiegebied Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Parkeren	113.694	114.416	114.782
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	63.960	65.220	43.893
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-
Totaal	177.654	179.636	158.676

PARKEREN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	103.293	104.015	92.614
Groot onderhoud en vervangingen <50.000	-	-	-
Kapitaallasten	10.401	10.401	22.168
Totaal	113.694	114.416	114.782

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Groen	292.386	276.069	257.948
Water, oevers en stranden	99.084	103.228	101.815
Pontjes	18.994	17.105	19.223
Terreinmeubilair	117.459	137.599	100.168
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	170.275	152.284	165.356
Gebouwen en materieel	97.276	141.452	104.233
Inzet RNH en overige bedrijfskosten (incl. routebeheer)	794.432	1.029.507	766.230
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-46.271	-88.549	-10.847
Totaal	1.543.632	1.768.694	1.504.126

Categorie groen

Het recreatieschap onderhoudt het groen in het Twiske en in recreatiegebied Purmerland. In totaal gaat het om 298 hectare intensief en extensief beheerde graspercelen, hooilanden, rietgraslanden en beplanting. Opgaande beplanting in deze gebieden (78 ha) bestaat uit aangelegde bospercelen en laanbeplanting. Voor een deel heeft het zich op natuurlijke wijze kunnen ontwikkelen.
De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau C volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half)verharding en grasvegetatie is geaccepteerd.
De beeldkwaliteit voor cultuurlijke beplanting is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek. Dat betekent dat de vitaliteit van de bomen over het algemeen goed is.

Op basis van inspecties en voor meer biodiversiteit werden 100 nieuwe bomen aangeplant in Het Twiske. Een deel daarvan werd op de groenstranden aangebracht als natuurlijke verstoringsmaatregel tegen ganzen: belemmering van zicht op predatoren en van de vluchtroute. Ook voor de recreant is het prettig om op warme zonnige dagen extra schaduw te hebben.

GROEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	285.868	264.369	246.065
Groot onderhoud en kleine vervangingen	6.518	11.700	11.883
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	292.386	276.069	257.948

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap bezit in het Twiske totaal 200 ha water. In dat water liggen 8 officiële zwemlocaties. Tijdens het zwemseizoen van 1 mei tot 1 oktober wordt het zwemwater op die locaties elke twee weken bemonsterd in opdracht van de provincie Noord-Holland om te beoordelen of het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz). Het recreatieschap heeft 1,1 ha zandstrand in het Twiske. Twee locaties hadden negatief zwemadvies voor seizoen 2022, Tijdens het seizoen werd bij 2 locaties tijdelijk een negatief zwemadvies afgegeven
Op en aantal plaatsen, in ondiepe sloten, was ook sprake van vissterfte en vogelsterfte door blauwalg en botulisme. Pas nadat er weer sprake was van neerslag en de watertemperaturen begonnen te dalen, is de situatie op veel plaatsen verbeterd.

Op basis van de inspecties zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Onderhoud spartelvijver
- Plaatsen 10 picknicksetsverspreid in het gebied
- Picknicktafel Marsbosje Varkensland
- Daarnaast het jaarlijkse regulier onderhoud
- Plaatsing speeltoestellen ‘vliegtuig en verkeerstoren’ bij de Speelsloot

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	53.853	53.909	58.314
Groot onderhoud en kleine vervangingen	45.230	49.319	43.501
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	99.084	103.228	101.815

Project 'natuurherstel rietgrasland in Het Twiske'

In Het Twiske liggen diverse percelen rietgrasland. Door het recreatieschap is een projectplan gemaakt om op een aantal van die percelen de rietgraslanden (natuur) te herstellen en terug te brengen in eerdere ontwikkelingsstaat. De in het plan voorgestelde extra beheermaatregelen moeten ervoor zorgen dat de natuur meer gevarieerd, robuuster en aantrekkelijker wordt voor rietvogels om te broeden en te verblijven.
Eind november 2022 is de aannemer gestart met de werkzaamheden en deze zijn naar verwachting medio maart 2023 (voor het broedseizoen) afgerond.

Het project 'Natura2000 herstelmaatregelen rietgraslanden' was in de eigen begroting verantwoord, maar wordt inmiddels door de provincie Noord-Holland gesubsidieerd. Op de inzet RNH en overige bedrijfskosten op taakveld 5.72 kon daardoor €193.000 worden bespaard.

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes.

PONTJES	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	18.994	17.105	19.223
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	18.994	17.105	19.223

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 2766 stuks terreinmeubilair, waarvan 68 speeltoestellen en verder terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.
De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW-systematiek.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	52.952	67.399	68.559
Groot onderhoud en kleine vervangingen	64.507	70.200	31.609
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	117.459	137.599	100.168

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 17 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 19 electrakasten. Het recreatieschap heeft totaal 10 toiletgebouwen die in het seizoen dagelijks worden schoongemaakt.

In de verschillende terreinen staan 134 rolcontainers en 85 afvalbakken die in het hoogseizoen dagelijks worden geleegd. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent er op het gebied van zwerfafval kwalitatief goed gescoord wordt. Incidenteel is een straatkolkbelemmering door onkruid acceptabel.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	166.905	146.434	155.326
Groot onderhoud en kleine vervangingen	3.369	5.850	10.030
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	170.275	152.284	165.356

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer. Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 4 gebouwen verhuurd en/of in erfpacht uitgegeven. De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau C volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling is geconstateerd.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	64.669	84.416	82.704
Groot onderhoud en kleine vervangingen	26.647	51.480	13.823
Kapitaallasten	5.960	5.556	7.706
Totaal	97.276	141.452	104.233

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-
Economische vervangingen	12.100	-	-

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 6 december 2018 het Algemeen Bestuur haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze openbare vergadering de verordening financieel beheer en controle vastgesteld in gevolge artikel 57 Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de Provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.
Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	3.808.964
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	312.300

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De Kasgeldlimiet voor het recreatieschap bedraagt op basis van de begroting 2022 € 312.300. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Modelstaat A (x € 1.000)

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	312	312	312	312	312	312
Ruimte onder limiet		312			312	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	312	312	312	312	312	312
Ruimte onder limiet		312			312	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij het recreatieschap hebben zich geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken.
De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-	
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-	
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)		-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-	
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-	
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)		-
5	Betaalde aflossingen		-	
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-	
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)		-
8	Renterisiconorm			-
9a	ruimte onder			-
9b	Overschrijding			-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In 2022 was het bedrag voor inzet RNH € 1,4 miljoen. Dit is €112.000 lager dan begroot.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant. Zo wordt gewerkt aan een gewijzigde aanbestedingsrichtlijn welke begin 2023 aan de schapsbesturen wordt voorgelegd zijn de processen rondom autorisaties aangescherpt en wordt de verplichte rechtmatigheidsverantwoording in 2023 structureel ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap. Tot en met 2022 geeft de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de accountant is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. In de laatste bestuursronde van 2022 heeft het bestuur hiervoor het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Het recreatieschap kan over 2023 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

Flexibele schil/ inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Recreatieschap Twiske-Waterland inzet van Werkom in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 3.502.553) bedraagt het percentage overhead 10 %. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Bestuursadvisering en programmasturing	167.762	155.266
Secretariaat	35.143	52.915
Financiële control en administratie	94.679	101.285
Aansturing beheerteam en toezichthouders	47.724	61.516
Kantoor- en bedrijfskosten	13.107	16.079
Totaal	358.415	387.061

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek in te dienen. In 2022 zijn in totaal 40 schriftelijke aanvragen gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. In totaal is een schriftelijke klacht ingediend. Het betrof het verlenen van vergunning voor het houden van het festival Lentekabinet en de terreinschade die ontstond tijdens opruimwerkzaamheden van dat festival.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- De begrotingswijziging 2022;
- Separate bestuursvoorstellen;
- En de najaarsnotitie 2022.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld. De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).
In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2022

In 2022 zijn twee Woo-verzoeken behandeld. De een betrof Ecologisch beheerplan Het Twiske. Monitoringsrapport. Rapport Altenburg en Wijmenga nr 19-412. Dat rapport was reeds openbaar en derhalve beschikbaar voor de aanvrager. Het andere verzoek betrof inzage in de kosten-baten van de festivals in 2019 en opbrengst parkeergelden in 2021 en 2022.
Beide verzoeken zijn afgehandeld.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in eigendom	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van Staatsbosbeheer die expireren in 2049. Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 28 jaar. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder.

Deze afspraken worden in mei 2022 ter besluitvorming aan de recreatieschappen voorgelegd. Er is overeenstemming over de looptijd (60 jaar). Er is nog geen overeenstemming bereikt over het verlengingsrecht (en het inroepen daarvan). Dit moet verder uitgewerkt worden in de nieuwe erfpachtcontracten. Er is nog geen helder procesvoorstel voor de vervolgfase van het opstellen van de contracten en het Didam arrest maakt dat Staatbosbeheer de voorgenomen afspraken met de drie recreatieschappen moet publiceren waardoor andere partijen hierop bezwaar kunnen aantekenen.

Natuurlijk beheer: Natura 2000

Bijna alle gronden waarover het recreatieschap beheer voert, maken deel uit van het Natura 2000 Netwerk. Beheer is daarom mede afgestemd op de bescherming van doelsoorten, genoemd in het beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske. Dat beheerplan werd in 2022 geactualiseerd. De volgelrichtlijn, met dit beheerplan uitgewerkt voor het Twiske, legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Baten uit (erf)pachten	143.621	139.138
Baten uit verhuren	66.719	63.324

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties hebben ook in 2021 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

De participantenbijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd. Door de fusie van Beemster met Purmerend zijn de bijdragen samengevoegd (*).

Participant	Bijdragen-verdeling 2022	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.425.932	1.437.340
Gemeente Amsterdam	23,56%	599.491	604.287
Gemeente Beemster*	0,00%	15.454	-
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	33.842	34.114
Gemeente Landsmeer	1,62%	41.298	41.628
Gemeente Oostzaan	0,66%	16.862	16.996
Gemeente Purmerend*	6,96%	161.656	178.528
Gemeente Waterland	0,65%	16.502	16.634
Gemeente Wormerland	0,61%	15.454	15.576
Gemeente Zaanstad	8,57%	217.994	219.736
Totaal	100,00%	2.544.485	2.564.839

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Provincie Noord-Holland: gedeputeerde I. Zaal • Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi • Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn • Gemeente Landsmeer: Mevrouw J. van Boeijen • Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams • Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger • Gemeente Waterland: De heer R. Wolters • Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk • Gemeente Zaanstad: De heer W. Breunesse
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; 3. Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2022-2025 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2022 vastgestelde geupdate uitvoeringsprogramma bij het ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Zaanstad 8,57%

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	• Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Landsmeer 1,62% • Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Oostzaan 0,66% • Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten/ de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2018 € 4.765.978 31-12-2019 € 4.899.612 31-12-2020 € 4.971.199 31-12-2021 € 5.091.543 31-12-2022 € 5.232.582
Vreemd vermogen	31-12-2018 € 133.300 31-12-2019 € 448.196 31-12-2020 € 571.889 31-12-2021 € 468.981 31-12-2022 € 615.681

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2018 € - 60.384 31-12-2019 € 133.635 31-12-2020 € 71.587 31-12-2021 € 120.345 31-12-2022 € 141.039
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag
Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen; 2. Geen (grootschalige) evenementen (corona); 3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag; 4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer; 5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie; 7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties; 8. Kosten voor afhandeling WOB/WOO-verzoeken; 9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers; 10. Problemen bij invulling/bemensing handhaving;

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
	11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen.

Beleidsverslag/ Ontwikkelingen

In 2022 werden de volgende zaken uitgevoerd:

- Het updaten van het uitvoeringsprogramma;
- Het uitvoeren van meerjarig ecologisch onderzoek;
- Het effectueren van een nieuwe governance structuur.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten
Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is € 313.179 positiever dan begroot.

REGULIER	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	2.894.544	3.012.873	-118.329
Baten	3.509.652	3.314.802	194.850
Saldo	615.108	301.929	313.179

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 14.191 negatiever dan begroot.

INCIDENTEEL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	608.010	796.091	-188.082
Baten	133.940	336.213	-202.273
Saldo	-474.070	-459.878	-14.191

Resultaat totaal 2022

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 298.988 positiever dan begroot door:

- Hogere parkeeropbrengsten (€ 100.000 positief);
- Minder inzet RNH op reguliere werkzaamheden (€ 97.000 positief);
- Hogere opbrengsten evenementen (€ 65.000 positief);
- Hogere baten door rente en tegemoetkoming kosten groene boa’s (€ 37.000 positief).

TOTAAL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	3.502.553	3.808.964	-306.411
Baten	3.643.592	3.651.015	-7.423
Saldo	141.039	-157.949	298.988

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele/ reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten.
Zie bijlage III ⇗ voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Begroting voor wijziging 2022		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	433.594	-	-433.594	492.810	26.213	-466.597	223.022	13.135	-209.887
2. Beheer en onderhoud	2.322.914	1.042.414,59	-1.280.500	2.594.629	1.059.962	-1.534.667	2.130.119	721.624	-1.408.495
3. Veiligheid en toezicht	272.930	16.723,00	-256.207	249.960	-	-249.960	217.482	-	-217.482
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	112.906	-	-112.906	82.680	-	-82.680	30.088	-	-30.088
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.794	2.584.454	2.582.660	1.824	2.564.840	2.563.016	1.824	2.564.840	2.563.016
Overhead	358.415	-	-358.415	387.061	-	-387.061	608.591	-	-608.591
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	3.502.553	3.643.592	141.039	3.808.964	3.651.015	-157.949	3.211.127	3.299.599	88.473
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	487.456	-302.110	185.346	-	-290.010	-290.010	94.029		94.029
Bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-	-			-
Bestemmingsreserve Purmerbos	-	-8.064	-8.064	-	-	-			-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-	-	-	-			-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-	-	-	-	-			-
Bestemmingsreserve egalisatie	149.717	-185.960	-36.243	137.617	-5.556	132.061		-5.556	-5.556
Totaal mutaties reserves	637.173	-496.134	141.039	137.617	-295.566	-157.949	94.029	-5.556	88.473

Gerealiseerd resultaat			-			-			-

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2022: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2022 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 6 juli 2022.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2022 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 8 juli 2021.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten ‘onvoorzien’ begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VI.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2021, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	-	42.383
Investeringen met een economisch nut	297.842	302.102
Subtotaal materiële vaste activa	297.842	344.485
Financiële vaste activa		
Subtotaal financiële vaste activa	-	-
TOTAAL VASTE ACTIVA	297.842	344.485
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	23.778	23.967
Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	35.125	74.838
Overige vorderingen	27.311	27.946
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	86.214	126.751
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar		
Uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	5.435.279	5.060.315
Subtotaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	5.435.279	5.060.315
Liquide middelen		
ING bank	28.765	28.544
Kas	163	430
Subtotaal liquide middelen	28.928	28.974
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	5.550.421	5.216.039
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	5.848.263	5.560.525

PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	3.312.729	3.127.384
Bestemmingsreserve investeringen	6.282	6.282
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	26.548
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	216.998
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.455.247	1.455.247
Bestemmingsreserve egalisatie	222.842	259.085
Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal eigen vermogen	5.232.582	5.091.543
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	154.575	162.775
Subtotaal voorzieningen	154.575	162.775
Vaste schulden met een rente typische looptijd van een jaar of langer		
Subtotaal schulden op lange termijn	-	-
TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN	5.387.157	5.254.318
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar		
Overige schulden	161.860	214.385
Subtotaal netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	161.860	214.385
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	97.169	29.137
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	202.076	62.685
Subtotaal overlopende passiva	299.245	91.822
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	461.105	306.207
TOTAAL-GENERAAL PASSIVA	5.848.263	5.560.525

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hieronder weergegeven.

Vaste activa	Afschrijvingsperiode in jaren	Toelichting
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	N.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Terreinmeubilair	5	
Rioleringspompen	20	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig – verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het gebied door vernieuwing.

Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven in verband met het beheer en onderhoud van de aanleg van ruiterpaden in het Purmerbos.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen

De bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van groot onderhoud in het werkgebied.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken

De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de uitgaven ten behoeve van de realisatie van de infrastructuur van de Markermeerdijken. Het algemeen bestuur heeft besloten vanaf 1 januari 2014 het saldo van de bestemmingsreserve op te hogen uit het resultaat van de jaarrekening, per jaar zal het algemeen bestuur besluiten over de hoogte van de toevoeging.

Bestemmingsreserve egalisatie

Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Hierbij heeft geen terugwerkende kracht plaatsgevonden inzake investeringen vóór 1-1-2019 en daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	42.383	-
Netto investeringen boekjaar	-	42.383
Desinvesteringen boekjaar	-42.383	-
	-	**42.383**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
Boekwaarde per 31 december	**-**	**42.383**

In 2021 was het voorstel dat het Schanszichtpad in eigendom van het recreatieschap zou komen. Gedurende 2022 is duidelijk geworden dat voor beheer en onderhoud van het pad en de kunstwerken een bruikleenovereenkomst wordt afgesloten en dat de bijdrage een algemene bijdrage van € 180.000 aan Staatsbosbeheer betreft. Aangezien Staatsbosbeheer dit niet activeert, schrijft het BBV voor dat de kosten in één keer in de lasten moet worden genomen (zie programma 1). In 2022 hebben we daarom een desinvestering gedaan. Het herstelwerk aan het pad is begin 2023 opgeleverd.

Herstel voetbruggen met hergebruik bestaande palen

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	595.050	595.050
Netto investeringen boekjaar	12.100	-
Desinvesteringen boekjaar	-	-
	607.150	**595.050**
Afschrijvingen tot boekjaar	292.947	263.073
Afschrijvingen lopend boekjaar	16.361	29.874
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	309.308	**292.947**
Boekwaarde per 31 december	**297.842**	**302.102**

In 2022 is een blazer, geschikt voor tractoren aangeschaft. Deze is geactiveerd.
In bijlage II ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022.

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**23.778**	**23.967**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2022 bestaan uit kosten voor abonnementen/contributies, betaald parkeren en nog te verrekenen energiekosten.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**35.125**	**74.838**

Deze post bevat nog te ontvangen rente over het 4e kwartaal 2022 en een tegemoetkoming in de kosten voor groene boa's.

Overige vorderingen	**27.311**	**27.946**
Specificatie:		
Staatsbosbeheer	20.959	
Pannenkoek De Appel	5.133	
Overige debiteuren	1.220	
Totaal debiteuren	**27.311**	

Debiteuren algemeen

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**5.435.279**	**5.060.315**

Rijksschatkist
Drempelbedrag 01-01-2022 t/m 31-12-2022: € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijksschatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	25.916	30.332	29.992	28.928
Ruimte onder drempelbedrag	974.084	969.668	970.008	971.072
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
ING bank r/c	22.815	22.594
ING bank zakelijke spaarrekening	5.951	5.951
Kas	163	430
Totaal liquide middelen	**28.928**	**28.974**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	3.127.384	3.036.666
Bij: Saldo exploitatie	307.456	154.601
Bij: Dotatie conform begroting	-	-
Bij: Overboeking vanuit bestemmingsreserve egalisatie	180.000	-
Af: Onttrekking conform begroting	-290.010	-21.500

Af: Saldo exploitatie	-	-
Af: Overboeking naar bestemmingsreserve egalisatie	-12.100	-42.383
Saldo per 31 december	**3.312.729**	**3.127.384**

In 2022 is conform begroting € 290.010 aan de algemene reserve onttrokken. Verder is de investering in de Votex blazer van € 12.100 onttrokken aan de algemene reserve en toegevoegd aan de bestemmingsreserve egalisatie. Het bedrag van € 180.000 voor de heropening van het Schanszichtpad wordt niet geactiveerd en vloeit daarom terug in de algemene reserve (zie ook bestemmingsreserve egalisatie). Het resterende voordelige exploitatiesaldo van € 307.456 is ten slotte toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	6.282	6.282
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**6.282**	**6.282**

Geen mutaties in de bestemmingsreserve investeringen in 2022.

Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	26.548	33.747
Bij: Storting	-	-
Af: Onderhoudskosten	-8.064	-7.200
Saldo per 31 december	**18.483**	**26.548**

In 2022 is € 8.064 aan onderhoudskosten onttrokken aan de bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos.

Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	216.998	216.998
Bij: Saldo toevoeging	-	-
Af: Saldo onttrekking	-	-
Saldo per 31 december	**216.998**	**216.998**

Geen mutaties in de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen in 2022.

Bestemmingsreserve Markermeerdijken	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	1.455.247	1.455.247
Bij: Storting	-	-
Af: Onderhoudskosten	-	-
Saldo per 31 december	**1.455.247**	**1.455.247**

Geen mutaties in de bestemmingsreserve Markermeerdijken in 2022.

Bestemmingsreserve egalisatie	31-12-2022	31-12-2021
Saldo per 1 januari	259.085	222.258
Bij: Dotatie conform begroting	137.617	-
Bij: Overboeking vanuit algemene reserve	12.100	42.383
Af: Overboeking naar algemene reserve	-180.000	-
Af: Saldo onttrekking	-5.960	-5.556
Saldo per 31 december	**222.842**	**259.085**

In 2022 is conform begroting € 137.617 gedoteerd aan de bestemmingsreserve egalisatie, omdat ervan uit werd gegaan dat het Schanszichtpad via afschrijving ten laste van deze reserve zou worden gebracht. Zoals eerder genoemd wordt het Schanszichtpad niet geactiveerd en daarom is € 180.000 overgeboekt naar de algemene reserve. Verder is in 2022 een blazer aangeschaft en deze kosten zijn geactiveerd. Tot slot zien we nog een onttrekking van € 5.960,- Deze onttrekking heeft betrekking op de kapitaallasten van de loods die in 2020 is gerealiseerd.

Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	162.775	180.003
Bij: Saldo toevoeging	345.000	335.000
Af: Saldo onttrekking	-353.199	-352.229
Saldo per 31 december	**154.575**	**162.775**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Overige schulden	**161.860**	**214.385**

De overige schulden bestaan uit crediteuren. Deze zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Specificatie:	
Recreatie Noord-Holland NV	117.705
Belastingdienst	11.459
Natuurlijke Zaken	10.000
WPS Parking Systems	5.699
PWN Waterleidingsbedrijf	5.245
Overige crediteuren	11.753
Totaal crediteuren	**161.860**

Overlopende passiva	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend boekjaar tot betaling komen	**97.169**	**29.137**

Specificatie:	
Kosten bestuursbureau 2022	67.266
Accountantskosten 2022	9.733
Verzekeringskosten 2022	6.776
Belastingadvies 2022	5.022
Divers	8.373
Totaal nog te betalen bedragen	**97.169**

	31-12-2022	**31-12-2021**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	**202.076**	**62.685**

Specificatie:	
Ontvangen subsidie project Natuurherstel	125.589
Ontvangen bijdragen project Recreatief Grid	65.445
Ontvangen borg van Lentekabinet	6.000
Vooruit ontvangen huur Pannenkoek de Appel	4.242
Vooruit ontvangen baten Twiske Molenloop	440
Vooruit ontvangen huur Koop	360
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**202.076**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als uitvoeringsorganisatie en opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland. De samenwerkingsrelatie is beschreven in een raamcontract. Meer informatie hierover staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
0.1	Bestuur	112.906	82.680	30.226
0.4	Overhead	358.415	387.061	-28.646
0.5	Treasury	1.794	1.824	-30
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	141.039	-	141.039
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	272.930	249.960	22.970
2.1	Verkeer en vervoer	533.541	386.397	147.144
2.2	Parkeren	177.654	179.636	-1.982
3.1	Economische ontwikkeling	150.900	350.962	-200.062
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	81.185	61.468	19.717
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.012	5.566	-4.554
3.4	Economische promotie	147.472	158.013	-10.541
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	34.142	40.421	-6.279
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	1.630.603	1.904.977	-274.374
	Totaal lasten	3.643.592	3.808.964	-165.372

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	20.105	-	20.105
0.8	Overige baten en lasten	2.564.349	2.564.840	-491
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	Mutaties reserves		157.949	-157.949
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	16.723	-	16.723
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	Parkeren	474.589	375.000	99.589
3.1	Economische ontwikkeling	-	26.213	-26.213
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	211.378	203.462	7.916
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	230.958	167.000	63.958
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	125.491	314.500	-189.009
	Totaal baten	3.643.592	3.808.964	-165.372

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
	Totaal baten	3.643.592	3.808.964	-165.372
	Totaal lasten	3.643.592	3.808.964	-165.372
	Saldo	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
	Provincie Noord-Holland	1.437.340	1.437.340	-
	Gemeente Amsterdam	604.287	604.287	-
	Gemeente Edam-Volendam	34.114	34.113	1
	Gemeente Landsmeer	41.628	41.628	-
	Gemeente Oostzaan	16.996	16.996	-
	Gemeente Purmerend	178.528	178.527	1
	Gemeente Waterland	16.634	16.634	-
	Gemeente Wormerland	15.576	15.577	-1
	Gemeente Zaanstad	219.736	219.737	-1
	Overige verrekeningen	-491	-	-491
	Totaal	2.564.349	2.564.840	-491

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	353.199	381.830	-28.631
Pachten	46	554	-508
Ingeleend personeel	1.402.817	1.515.310	-112.493
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.736.536	1.930.319	-193.784
Rente en bankkosten	1.794	1.824	-30
Mutatie voorzieningen	-8.199	-36.830	28.631
Afschrijvingen	16.361	15.957	404
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	3.502.553	3.808.964	-306.411

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Grond	-	-	-
Huren	66.719	63.324	3.395
Leges en andere rechten	9.311	5.500	3.811
Overige goederen en diensten	705.546	542.000	163.546
Pachten	143.621	139.138	4.483
Participantenbijdragen	2.564.839	2.564.840	-1
Rente baten	20.105	-	20.105
Overige verrekeningen	-490	-	-490
Subsidies en (project)bijdragen	133.940	336.213	-202.273
Totaal baten	3.643.592	3.651.015	-7.423

Saldo van baten en lasten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Totaal lasten	3.502.553	3.808.964	-306.411
Totaal baten	3.643.592	3.651.015	-7.423
Saldo	141.039	-157.949	298.988

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2022

- Gemeente Amsterdam - wethouder Y. el Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder A. Bootsman-Tol Dijkshoorn plv
- Gemeente Landsmeer – wethouder J. van Boeijen
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder R. Wolters
- Gemeente Wormerland - wethouder J. Schalkwijk, tijdelijk vervangen door R. Ossendorp
- Gemeente Zaanstad - wethouder W. Breunesse
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde I. Zaal

Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant is op de onderstaande pagina’s ingevoegd.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van het recreatieschap Twiske-Waterland op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de controleverordening Recreatieschap Twiske-Waterland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 7 december 2022.

De jaarrekening bestaat uit:
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting op de balans;
- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- het overzicht gerealiseerde baten en lasten over 2022 per taakveld;
- de toelichting op de programmarekening;
- de Sisa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schiffmacherstraat 1 | Postbus 6222 | 3001 HE HAARLEM | 023 – 531.95.39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr.: 34083093 | ING Bank IBAN NL69INGB0670760374

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 35.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Met het bestuur zijn geen rapporteringstoleranties overeengekomen. Wij zullen aan het bestuur onze geconstateerde afwijkingen rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van onze beroepsgroep. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt.

Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de controleverordening Recreatieschap Twiske-Waterland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 7 december 2022.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Twiske-Waterland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 7 december 2022, het Controleprotocol Wnt 2022, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem, ...
Reg.nr.: 101826/215/473/1518
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

Vaststelling door het algemeen bestuur
Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van #####.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2021

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2021

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2022

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2021

Bijlage VI WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2022

Nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Stand per 31-12-2022
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	344.485	12.100	-42.383	16.361	297.842
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-	-	-	-	-
3	Financiële vaste activa	-	-	-	-	-
	Totaal activa	344.485	12.100	-42.383	16.361	297.842
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	3.127.384	487.456	-302.110	-	3.312.729
2	Bestemmingsreserve investeringen	6.282	-	-	-	6.282
3	Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	26.548	-	-8.064	-	18.483
4	Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	-	-	-	216.998
5	Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.455.247	-	-	-	1.455.247
6	Bestemmingsreserve egalisatie	259.085	149.717	-185.960	-	222.842
7**	Voorziening groot onderhoud	162.775	345.000	-353.199	-	154.575
8	Aangegane langlopende leningen	-	-	-	-	-
	Totaal passiva	5.254.318	982.173	-849.333	-	5.387.157
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	4.909.833	970.073	-806.950	-16.361	5.089.316

	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Stand per 31-12-2022
7**	Specificatie voorziening groot onderhoud				
	verkeer & vervoer:				
	Categorie verhardingen	46.573	130.000	124.700	51.874
	Categorie civiele kunstwerken	2.955	105.000	82.228	25.726
		49.528	235.000	206.928	77.600
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:				
	Categorie groen	7.298	9.000	6.518	9.780
	Categorie water, oevers en stranden	34.913	15.000	45.230	4.683
	Categorie terreinmeubilair	56.478	41.000	64.507	32.971
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	1.970	6.000	3.369	4.601
	Categorie gebouwen & materieel	12.588	39.000	26.647	24.941
		113.247	110.000	146.271	76.975
	Totaal	162.775	345.000	353.199	154.575

Bijlage II Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Omschrijving	Jaar van inv.	Geactiv. t/m 2021	Investering	Desinvestering	Geactiv. t/m 2022	Termijn	Boekwaarde 1-1-2022	Afschr. t/m 2021	Afschr. 2022	Afschr. desinv. 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Restwaarde
Bijdragen aan activa in eigendom van derden												
Schanzichtpad	2021	42.383	-	-42.383	-		42.383	-	-	-	-	-
		42.383	**-**	**-42.383**	**-**		**42.383**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen economisch nut												
Gebouwen												
Fort aan de Neckerweg	2006	61.032	-	-	61.032	10	-	-61.032	-	-	-	-
Loods Noorderlaaik 1	2019	297.258	-	-	297.258	40	291.702	-5.556	-5.556	-	286.145	75.000
		358.290	**-**	**-**	**358.290**		**291.702**	**-66.588**	**-5.556**	**-**	**286.145**	**75.000**
Betaald Parkeren												
Overgang naar Pin	2014	40.950	-	-	40.950	5	-	-40.950	-	-	-	-
Vervangen camera's	2016	26.971	-	-	26.971	5	-	-26.971	-	-	-	-
Intercom parkeesysteem	2017	11.640	-	-	11.640	5	2.134	-9.506	-2.134	-	-	-
Parkeer afhandelingssysteem	2017	99.200	-	-	99.200	5	8.267	-90.933	-8.267	-	-	-
		178.761	**-**	**-**	**178.761**		**10.401**	**-168.360**	**-10.401**	**-**	**-**	**-**
Machines/gereedschap												
Votex B60 Blazer	2022	-	12.100	-	12.100	5	-	-	-403	-	11.697	-
		-	**12.100**	**-**	**12.100**		**-**	**-**	**-403**	**-**	**11.697**	**-**
Vervoermiddelen												
Suzuki 46-JBF-3	2009	25.751	-	-	25.751	5	-	-25.751	-	-	-	-
Mitsubishi L200 VV-638-S	2016	32.248	-	-	32.248	5	-	-32.248	-	-	-	-
		57.999	**-**	**-**	**57.999**		**-**	**-57.999**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal		**637.433**	**12.100**	**-42.383**	**607.150**		**344.486**	**-292.947**	**-16.361**	**-**	**297.842**	**75.000**

Bijlage III Gebeurtenissen na balansdatum

Gewijzigd beleid Landsmeer ten aanzien van het houden van festivals in het Twiske. Door deze opstelling is bij gelegenheid van behandeling van de Kadernota 2024 ophef ontstaan over de zeggenschap in de gemeenschappelijke regeling en bijdragen aan het recreatieschap. De discussie is ten tijde van opstelling van de Jaarstukken nog niet afgerond.
Verder geen noemenswaardige gebeurtenissen

Bijlage IV Risico-inventarisatie 2022

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.
In een risicosessie begin 2022 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de hiernaast opgenomen matrix.

Omgaan met de coronacrisis
Sinds beëindiging van de maatregelen was geen aandacht nodig voor dit onderwerp.

Geïnventariseerde risico's
Begin 2022 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
2. Geen (grootschalige) evenementen ;
3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag;
4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer;
5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;
6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie;
7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties;
8. Kosten voor afhandeling WOB/WOO-verzoeken;
9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers;
10. Problemen bij invulling/bemensing handhaving;
11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen.
12. Continuïteit dienstverlening RNH

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	10, 11	4	
2 = 10 – 40 %	9	3, 5, 7	
3 = > 40 %	8	2, 6	1

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1, 2 en 6. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen
Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland een van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen.</td><td>Oorzaak:
Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen en (drugs)dumpingen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer):
3
> 300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming;
▪ Inzet derden voor bestrijding en opruiming;
▪ Bestrijden invasieve exoten;
▪ Hitte of stormschade;
▪ Maatregelen (o.a. zwemverbod en gebiedsverbod);
▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen;
▪ Meer inzet op toezicht en handhaving;
▪ Communicatieplan bij risico’s.
▪ € 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

2: Geen (grootschalige) evenementen (corona)

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Door de coronacrisis konden in 2020 en 2021 de grootschalige evenementen geen doorgang vonden. Daarnaast liggen evenementen onder het maatschappelijke vergrootglas. Wanneer er geen evenementen zijn heeft dit gevolgen voor meerdere actoren rondom het recreatieschap.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.</td><td>Oorzaak:
Evenementen liggen onder het maatschappelijke vergrootglas.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer):
2
100.000
-
300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Twiske-Waterland levert minder recreatieve diensten;
▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek;
▪ Het schap mist van cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden komen;
▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap);
▪ (Kleine) Evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan;
▪ € 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie

Dit risico bevat onzekerheid bij ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen. Wanneer ontwikkelingen meer aandacht op zich gericht krijgen zal dit invloed hebben op de lengte en uitkomst van het ontwikkelproces.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Onzekerheid bij ontwikkelingen in het recreatiegebied</td><td>Oorzaak:
Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer):
3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer):
2
100.000
-
300.000</td><td>Gevolg/impact:
▪ Vertraging bij ontwikkelingen;
▪ Meer omgevingsmanagement;
▪ Geen ruimte voor ondernemers;
▪ Geen doorontwikkeling van het gebied het beheer en onderhoud zouden komen;
▪ Onzeker bestaansrecht.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
▪ Bestuurlijk portefeuillehouder “ontwikkeling” benoemen;
▪ Stakeholders betrokken houden;
▪ Focus inbouwen bij het participatieproces van het uitvoeringsprogramma;
▪ € 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

Berekening gewenst weerstandsvermogen
De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 427.400, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1: Overmacht Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen:	> 40% (0,50)	€ 150.000
2. Geen (grootschalige) evenementen	> 40% (0,50)	€ 75.000
6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie	> 40% (0,50)	€ 50.000
Overige risico's		€ 152.400
Totaal		€ 427.400

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Bijlage V SiSa verantwoordingsinformatie 2022

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
LNV	L7B	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland** SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/01*	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L7B/03*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L7B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/06*
		1	050869 Recreatieschap Twiske-Waterland	030007 Provincie Noord-Holland	€ 0	€ 114.162	Nee	
		2						
		10						

Bijlage VI WNT-verantwoording 2022

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Recreatieschap Twiske-Waterland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging €1.800 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuurfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2022

- Gemeente Amsterdam - wethouder Y. El Ksaihi (voorzitter)
- Gemeente Edam-Volendam - wethouder A. Bootsman-Tol Dijkshoorn plv
- Gemeente Landsmeer – wethouder J. van Boeijen
- Gemeente Oostzaan - wethouder E. Taams
- Gemeente Purmerend - wethouder M.T.A. Hegger
- Gemeente Waterland - wethouder R. Wolters
- Gemeente Wormerland - wethouder J. Schalkwijk, tijdelijk vervangen door R. Ossendorp
- Gemeente Zaanstad - wethouder W. Breunesse
- Provincie Noord-Holland - gedeputeerde I. Zaal

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2022

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2023

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 4 april 2023.

Samenvatting

Bij de vaststelling van de begroting 2023 waren het actualiseren van het uitvoeringsprogramma en het intensiveren van beheer en onderhoud nog niet bekend. Een aantal majeure projecten zoals ‘de Marsen’ en het nog niet kunnen invullen van de vrijkomende plek op de evenementenkalender hebben eveneens onvoorzien effect op de begroting 2023. Daarnaast heeft het inflatieniveau geleid tot het moeten bijstellen van personele en bedrijfskosten

Ontwikkelingen bezoekersaantallen na corona

In 2022 werden de coronamaatregelen beëindigd. Daarmee werden ook vakanties naar het buitenland weer mogelijk en nivelleerde de piek van de bezoekersaantallen tijdens de coronajaren. Voor 2023 verwachten wij een ‘normaal’ aantal van 1,4 miljoen bezoeken.
Voor 2023 wordt weer een breed pallet aan sportieve, recreatieve en educatieve activiteiten verwacht zoals voorgaande jaren met kleinere activiteiten zoals sport clinics, de Twiske Molenloop, natuurexcursies en meer.
Bezoek aan de recreatiegebieden werden altijd al gemonitord met mechanische tellussen, visuele waarnemingen en schattingen. Met de in 2022 ingevoerde GPS meetmethode is de recreatiedruk nauwkeuriger meetbaar dan voorheen. Daarmee wordt ook het informeren van publiek en sturing van bezoekersstromen beter mogelijk. De kwantitatieve data van de bezoekersstromen worden benut voor de onderbouwing van bestemmingsmanagement en het prioriteren van onderhoud.

Financieel resultaat

De begrotingswijziging van Twiske-Waterland over 2023 sluit met een hogere onttrekking aan de algemene reserve. Begroot was een voordelig saldo van € 120.769. De hogere uitgaven zijn groot: € 430.724. Dat leidt tot een onttrekking aan de reserve van € 309.955.
Samengevat per programma betekent dat:

- In programma 1 is vooral de actualisatie van het uitvoeringsprogramma van belang (hogere kosten € 161.000). Andere verschuivingen komen voort uit na vaststelling van de programmabegroting genomen besluiten;
- In programma 2 zijn de lagere inkomsten uit evenementen en inflatiepercentages van belang. Per saldo is het effect over de gehele linie € 180.000 nadelig;
- In programma 3 spelen behoudens inflatiecorrecte geen noemenswaardige wijzigingen waardoor de kosten met € 8.793 toenemen;
- In programma 4 stijgen de kosten met € 51.453. Ook hier speelt inflatiecorrectie een rol en nemen de kosten van het bestuursbureau toe;
- In programma verantwoorden wij het voordeel van de inmiddels weer te ontvangen renteopbrengsten op de banktegoeden.

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	337.141	79.548	-257.593	196.177	-14.379	-210.556	533.318	65.169	-468.149
2. Beheer en onderhoud	2.337.088	760.429	-1.576.658	361.466	181.598	-179.869	2.698.554	942.027	-1.756.527
3. Veiligheid en toezicht	262.450	-	-262.450	8.793	-	-8.793	271.243	-	-271.243
4. Bestuur en ondersteuning	478.133	-	-478.133	51.453	-	-51.453	529.586	-	-529.586
5. Algemene dekkingsmiddelen	1.839	2.697.442	2.695.603	53	20.000	19.947	1.892	2.717.442	2.715.550
Totaal voor bestemming	**3.416.651**	**3.537.419**	**120.769**	**617.943**	**187.219**	**-430.724**	**4.034.593**	**3.724.638**	**-309.955**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Totaal**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Totaal**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Totaal**
Ad 5. Mutaties reserves	120.769	-	120.769	-	-430.724	-430.724	-	-309.955	-309.955
Totaal na bestemming	**3.537.419**	**3.537.419**	**-**	**617.943**	**617.943**	**-**	**4.034.593**	**4.034.593**	**-**

Specificatie van de baten	**Begroting 2023**	**Wijziging 2023**	**Begroting na wijziging 2023**
Subsidies en projectbijdragen	79.548	202.060	281.608
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten en rentebaten	760.429	-14.841	745.588
Participantenbijdragen	2.697.442	-	2.697.442
Totaal baten voor bestemming	**3.537.419**	**187.219**	**3.724.638**

Wijzigingen per programma

Indexering loon- en prijsstijgingen RNH

In de programmabegroting 2023 was € 1.605.000 opgenomen als totale kosten voor de inzet van de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland nv. Door verwerking van de inflatiecorrectie nemen de kosten van die inzet toe met € 90.000 tot € 1.695.000. De gebruikelijke consumentenprijs index (CPI) van het CBS was in de programmabegroting nog aangehouden op 3%. De werkelijke kostenstijging ligt ruim daarboven. Het nu overeengekomen percentage is conform de gestegen loonkosten en de ontwikkeling van de sociale lasten (cao-akkoord provincies). Voor de inzet RNH is voor 2023 gerekend met 8,9% kostenstijging.

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

Bij programma 1 stijgen de kosten met € 196.177 en dalen de inkomsten met € 14.379. Bij elkaar opgeteld neemt het begrote negatieve saldo van € 257.593 toe met €210.556 tot € 468.149 negatief. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Actualiseren van uitvoeringsprogramma en afronden van lopende projecten uit 2022. Dit leidt tot hogere uitgaven (€ 161.000 nadeel). De nieuwe projecten, zoals ‘landvasten Laag-Holland ‘en ‘overnemen recreatieve infrastructuur van hoogheemraadschap en de deelnemende gemeenten, vragen om een nieuw budget van respectievelijk € 89.000 en € 65.000. Voor het afronden van projecten uit 2022 schuift een bedrag door van € 7.000. Een voorbeeld hiervan is het project ‘Storytelling’.
- Incidentele projecten uitgevoerd door het Routebureau. Het project ‘digitale themaroutes’ is door samenhang met het project Storytelling wel gegund, maar nog niet uitgevoerd in 2022 en afronding wordt verwacht medio 2023. Verder staat er een verkenning actualisatie fietsknooppunten netwerk in de planning. Deze projecten zijn tezamen geraamd op € 49.000 (nadeel);
- Het vergunningverleningsproces voor het verbouwen van de Marsen tot zorgcentrum duurt langer dan gepland. Daardoor duurt de procesbegeleiding en communicatie vanuit het recreatieschap ook langer. Daarvoor werd al besloten tot het toevoegen van begeleidingskosten in 2023 ad € 30.000 aan kosten geraamd (nadeel);
- De verschuiving van werkzaamheden van het project recreatief grid van 2022 naar 2023 zorgt naast lagere uitgaven (€ 14.000) ook voor uitstal van baten (€ 14.000). Dit komt doordat de subsidie eveneens doorschuift. Project is in 2023 resultaat neutraal;
- Lagere kosten voor inzet RNH voor de reguliere werkzaamheden onder ontwikkeling en inrichting. De werkzaamheden worden met name verplaatst naar de incidentele projecten uit het uitvoeringsprogramma (€ 30.000 voordeel).

Programma 2 Beheer en onderhoud

Bij programma 2 stijgen de lasten met € 361.466 en de baten met € 181.598: per saldo € 179.869 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 2 is nu € 1.756.527negatief (was € 1.576.658 negatief). De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Na het uitvoeren van diverse natuuronderzoeken kon het project 'Natuurherstel' worden gestart. Het project is in februari 2023 afgerond, de afrekening volgt in voorjaar 2023. De kosten € 193.000 (nadeel) worden volledig gedekt door subsidie inkomsten van de PNH, per saldo dus resultaat neutraal;
- In mei 2022 werd besloten tot intensivering beheer en tevens met de extra onderhoudskosten die gemoeid zijn voor het beheer van het Schanszichtpad Deze hogere kosten (€ 47.000 (nadeel)) worden nu verwerkt in de begroting;
- In 2023 wordt gestart met het project 'Bosrevitalisatie'. De geraamde kosten (€ 23.000) worden volledig gedekt door subsidie van de provincie;
- Lagere baten evenementen. In 2022 vond de 13e en laatste editie van Welcome to the Future plaats. Voor invulling van de ruimte op de evenementenkalender is nog geen opvolger gevonden. Daardoor loopt het recreatieschap € 82.000 mis (nadeel);
- De Indexatie van personele- en bedrijfskosten leidt tot hogere uitgaven in programma 2 € 98.000 (nadeel). Deze kostenstijging wordt gedeeltelijk gecompenseerd door de € 48.000 hogere opbrengsten uit met name huren en pacht (voordeel).

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De Indexatie van personele- en bedrijfskosten leidt tot hogere uitgaven voor met name het toezicht in programma 3: € 8.793 (nadeel)

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Bij programma 4 stijgen de lasten met € 51.453 (nadeel). Het totale geraamde resultaat voor programma 4 wordt nu € 529.586 (negatief). Dat was € 478.133 (negatief). Dit is het gevolg van:

- De Indexatie van personele- en bedrijfskosten leidt tot hogere uitgaven in programma zijn € 18.000 hoger (nadeel);
- Als gevolg van een besluit om in te stemmen met stijging van de kosten voor het bestuursbureau met € 14.000 (nadeel) in verband met niet begrote btw;
- Hogere advieskosten in verband met wijzigingen in de Gemeenschappelijke Regeling € 14.000 (nadeel).

Programma 5 Algemene en inrichting

Bij programma 5 stijgen de baten met € 20.000 (voordeel) omdat vanaf 2022 weer rente wordt ontvangen op de banksaldi.

Gevolgen

Geen gevolgen voor de participanten

De wijzigingen in de begroting hebben geen financiële gevolgen voor de participanten. De lange termijn financiële raming voor het recreatieschap is positief. Zie voor meer informatie de programmabegroting 2023. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.

Participant	Bijdragen-verdeling 2023	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.437.340	1.511.651
Gemeente Amsterdam	23,56%	604.287	635.528
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	34.114	35.877
Gemeente Landsmeer	1,62%	41.628	43.780
Gemeente Oostzaan	0,66%	16.996	17.875
Gemeente Purmerend	6,96%	178.528	187.757
Gemeente Waterland	0,65%	16.634	17.494
Gemeente Wormerland	0,61%	15.576	16.383
Gemeente Zaanstad	8,57%	219.736	231.098
Totaal	**100,0 %**	**2.564.839**	**2.697.442**

Gevolgen voor de reserves

De begrote uitgaven van Twiske-Waterland zijn voor 2023 hoger dan de begrote baten. De reserves nemen daardoor in omvang af met € 309.955. In de tabellen hieronder wordt een compleet overzicht weergegeven van de mutaties in de reserves en de verwachten standen van de reserves per einde van het jaar.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Mutaties reserves	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Toevoeging algemene reserve	137.437	-137.437	-
Onttrekking algemene reserve	-	-572.177	-572.177
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve verv. invest.	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	70.000	70.000
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	-	203.708	203.708
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-11.112	-374	-11.486
Totaal*	**126.325**	**-436.280**	**-309.955**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Stand van de reserves

	Stand per 31-12-2022	begroot resultaat 2023	Stand per 31-12-2023
Algemene reserve	3.312.729	-572.177	2.740.552
Bestemmingsreserve investeringen	6.282	-	6.282
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	-	18.483
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	-	216.998
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.455.247	70.000	1.525.247
Bestemmingsreserve egalisatie	222.842	192.222	415.064
Totaal reserves	**5.232.582**	**-309.955**	**4.922.627**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van #####.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Programmabegroting 2024

Recreatieschap Twiske-Waterland

recreatieschap twiske-waterland

Versie 4 april 2023.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **6**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 8
Programma 2. Beheer en onderhoud 11
Programma 3. Toezicht en veiligheid 15
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 16
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 18

Paragrafen **20**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 21
B. Kapitaalgoederen 22
C. Financiering 29
D. Bedrijfsvoering 30
E. Grondbeleid 34
F. Participanten 36

Overzicht van baten en lasten **39**

Bijlagen **52**

Samenvatting

Het werkgebied van het recreatieschap beslaat de gemeenten Amsterdam (Noord), Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad en een deel van de gemeente Alkmaar (voorheen Graft de Rijp). Deze gemeenten (met uitzondering van Alkmaar) participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Twiske-Waterland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurterreinen en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. Zij bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten.

Kerngegevens: 31.000 hectare werkgebied, waarvan 855 hectare beheergebied (Twiske en Purmerland). Binnen het werkgebied worden plm. 1200 km wandel-, fiets-, vaar- en ruiterroutes beheerd en onderhouden. Voor het beoordelen en het nemen van maatregelen voor de recreatiedruk in het Twiske wordt voor deze begroting uitgegaan van 1,4 miljoen bezoeken.

Doel

Het doel van recreatieschap Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 23 mei 2016:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma werd in 2022 aangevuld met recreatieve ambities uit de omgevingsvisies van gebiedspartners. Voor de realisatie daarvan geldt, meer dan voor de 'eigen' projecten, dat ze worden beschouwd als meekoppelkansen. Er is vaak grote afhankelijkheid van prioritering door de partners, doorlopen van participatieprocessen, procedureverloop, beschikbare externe financiering en regeling van beheer en onderhoud. Onder taakveld 3.1 worden de projecten benoemd die in 2023 worden uitgevoerd. Daarnaast worden ook in 2024 voorbereidingen gestart voor besluiten over en vormgeven van de projecten die in de jaren erna aan de orde komen. Bij de jaarlijkse evaluatie van het uitvoeringsprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het uitvoeringsprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks herijkt.

Externe invloeden in 2024

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2024 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap.
Ten tijde van het vaststellen van de begroting is een discussie gaande over het voortzetten van evenementen in het Twiske. Het gaat daarbij vooral over de acceptatie van evenementen in het natura2000-gebied en gepercipieerd overlast in de omgeving. Daarnaast zijn toenemende recreatiedruk, verdroging en waterkwaliteit (klimaatadaptatie) onderdeel van bovenregionale aanpak waarin het recreatieschap samenwerkt met lokale stakeholders, collega terrein beherende organisaties en het hoogheemraadschap.

Reacties op de Kadernota 2024

In de Kadernota 2024 is aangegeven dat de programmabegroting beleidsarm wordt opgesteld. Aanvulling van het uitvoeringsprogramma krijgt immers nog vorm. In de ontvangen zienswijzen van de gemeenteraden van Landsmeer, Purmerend en Zaanstad werd aandacht gevraagd voor:

- Het schrappen van evenementen in het Twiske en de budgettaire gevolgen daarvan.
- De kwetsbaarheid van de biodiversiteit in de natura2000 gebieden;
- De omvang van de reserves;
- Het gezamenlijk realiseren van gemeentelijke ambities op gebied van recreatie en toerisme;
- Het dekken van de stijging van lonen en prijzen door onttrekking aan de reserves.

Wat willen we bereiken

Het recreatieschap zorgt met haar beheer, onderhoud en projecten voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau, de ambitie is om daarmee bij te dragen aan:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld verder uitgewerkt.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	482.143	42.009	-440.134
2. Beheer en onderhoud	2.622.716	757.027	-1.865.689
3. Veiligheid en toezicht	282.831	-	-282.831
4. Bestuur en ondersteuning	538.854	-	-538.854
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.047	2.938.632	2.936.585
Totaal voor bestemming	**3.928.591**	**3.737.668**	**-190.922**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-190.922	-190.922
Totaal na bestemming	**3.928.591**	**3.928.591**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2024 sluit met een negatief saldo van € 190.922.

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	3.928.591	4.034.593	3.502.553
Baten	3.737.668	3.724.638	3.643.592
Saldo	**-190.922**	**-309.955**	**141.039**

Bij de jaarlijkse evaluatie van het uitvoeringsprogramma in het najaar is meer bekend over de stand van zaken van alle projecten. Om deze reden wordt samen met het uitvoeringsprogramma ook de financiële meerjarenplanning jaarlijks geactualiseerd.

De totale begrote lasten liggen € 106.000 lager dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Het afronden van:
  - Het incidentele project Natuurherstel. In 2024 zijn daarom geen kosten meer geraamd omdat dit project niet wordt uitgevoerd in 2024. Dit verklaart een kostenverschil van € 193.000 lagere kosten (voordeel);
  - Het incidentele project 'uitgifte de Marsen'. In 2024 zijn daarom geen kosten meer geraamd. Dit verklaart een kostenverschil van € 30.000 lagere kosten (voordeel);
  - Het incidentele project 'bosrevitalisering'. In 2024 zijn daarom geen kosten meer geraamd. Dit verklaart een kostenverschil van € 23.000 lagere kosten (voordeel);
- Door indexeren van lonen en prijzen stijgen de kosten voor inzet RNH en bedrijfskosten met € 140.000 (nadeel). Voor bedrijfskosten 2024 wordt het percentage 8,2% aangehouden (CBS: gemiddelde CPI januari t/m juni 2022) en voor inzet RNH een index van 4%.

De begrote baten zijn € 13.000 hoger dan de begroting 2023 na wijziging. Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Hogere baten uit participantenbijdragen, huren en pachten van € 230.000 door stijging indexering van lonen en prijzen. Voor 2024 wordt het percentage 8,2% aangehouden (CBS: gemiddelde CPI januari t/m juni 2022) (voordeel);
- Het niet terugkeren in 2024 van de eenmalige baten uit 2023 voor:
  - Het project 'Natuurherstel' in 2023 van € 193.000 (nadeel);
  - Het project 'bosrevitalisering', € 23.000 (nadeel).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 01-01-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve	2.740.552	1.935.014	-805.538
Bestemmingsreserve investeringen	6.282	6.282	-
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	18.483	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	216.998	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.525.247	1.595.247	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	415.064	959.680	544.616
Totaal reserves	**4.922.627**	**4.731.704**	**-190.922**
Voorziening groot onderhoud	81.835	64.473	-17.362
Totaal reserves en voorzieningen	**5.004.462**	**4.796.177**	**-208.284**

Risicobeheersing

De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
- Geen (grootschalige) evenementen;
- Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie;

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 427.400. De huidige weerstandscapaciteit liggen boven het niveau van de berekende risico's.

Programma's

Doel

Het doel van het recreatieschap Twiske-Waterland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, gewijzigd vastgesteld op 23 mei 2016:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling in de openluchtrecreatie;
b. In samenhang met het vorenstaande tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;
c. Het tot stand brengen en duurzaam in stand houden van het specifiek en gedifferentieerde karakter van het landschap door bescherming, ontwikkeling en consolidatie van de waarden die het in zich draagt en
d. Het verwerven van inkomsten uit het recreatiegebied ter verwezenlijking en instandhouding van de direct hiervoor genoemde doelstellingen.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de in 2020 vastgestelde ambitie en uitvoeringsplan en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van Twiske-Waterland.

Ambitie

Het bestuur heeft in 2020 haar ambities voor de komende jaren opgetekend en vastgesteld in het Ambitiedocument. Deze ambities zijn samen te vatten onder drie strategische doelen: meer biodiversiteit, het beter spreiden van toenemende recreatiedruk en een breder recreatief aanbod.

Om daar uitvoering aan te geven wordt met het jaarlijks terugkerende onderhoud en beheer, aangevuld met een meerjarenuitvoeringsprogramma zorg gedragen voor instandhouding en waar gewenst en mogelijk, uitbreiding van het voorzieningenniveau. Bij de programma's zijn de doelen en prestaties per taakveld uitgewerkt.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2024 en de jaren erna beïnvloed en soms gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Belangrijke invloeden waarop in (al) 2024 moet worden gereageerd, zullen zijn:

- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio. Spreiding van het groeiend aantal toeristen staat hoog op de agenda.
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit.
- Klimaatadaptatie en beter verbinden van groen met de stad. Dat biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen.
- Samenwerking van de recreatieschappen met Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten en lokale agrarische- en natuurverenigingen. Dat gebeurt onder meer voor een gezamenlijk recreatief uitvoeringsprogramma voor Laag-Holland van de 'Veen & Poldercoalitie Laag Holland' (voorheen Amsterdam Wetlands).
- De voorbereiding op de verdeling van de participantenbijdragen. Die werd vastgesteld in 2020 voor de duur van 5 jaar. In 2024 worden de bijdragepercentages opnieuw vastgesteld op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, voor 2025 en verder voor een periode van 5 jaren.

Programma's

Twiske-Waterland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2024 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	482.143	42.009	-440.134
2. Beheer en onderhoud	2.622.716	757.027	-1.865.689
3. Veiligheid en toezicht	282.831	-	-282.831
4. Bestuur en ondersteuning	538.854	-	-538.854
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.047	2.938.632	2.936.585
Totaal voor bestemming	**3.928.591**	**3.737.668**	**-190.922**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-190.922	-190.922
Totaal na bestemming	**3.928.591**	**3.928.591**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en (project)bijdragen	42.009
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten, parkeren en rente baten (€ 20.000)	777.027
Participantenbijdragen	2.918.632
Totaal baten voor bestemming	**3.737.668**

Reguliere werkzaamheden

Het begrote saldo van de reguliere baten en lasten is met € 106.648 positiever dan de begroting 2023. Dit is vooral toe te schrijven aan het effect van de gehanteerde indexering van 8,2%.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	3.392.277	3.246.295	2.894.544
Baten	3.695.659	3.443.030	3.509.652
Saldo	**303.383**	**196.735**	**615.108**

Incidentele werkzaamheden

Het begrote saldo van de incidentele baten en lasten is met € 12.385 positiever dan de begroting 2023. Zowel de lasten als de baten zijn in 2024 aanzienlijk lager dan in 2023. Dit heeft te maken met het in 2023 afronden van de subsidieprojecten 'natuurherstel' en 'bosrevitalisering'. Dit betekent dat zowel de lasten als de baten niet meer geraamd zijn in 2024.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	536.314	788.298	608.010
Baten	42.009	281.608	133.940
Saldo	**-494.305**	**-506.690**	**-474.070**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2024 gaat het vooral om:

- Uitvoeren van projecten uit het uitvoeringsprogramma;
- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Samenwerking in de Veen & Poldercoalitie Laag Holland voor het realiseren van het IBP VP Amsterdam Wetlands;
- Uitwerken en (mede)realiseren van het recreatief netwerk en buitenpoorten;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken en daarmee samenhangende projecten zoals Zeesluis, routestructuren.

Operationele doelen per taakveld voor 2023

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit concrete projecten die ieder jaar worden ge-evalueert op het bereiken van de doelen. In 2023 worden, afhankelijk van het verkrijgen van budget, opgepakt:

- Zoeken aansluiting bij andere initiatiefnemers voor maatregelen bodemdaling en klimaatdoelstellingen;
- Overnemen recreatieve infrastructuur van Waterschap en gemeenten in alle deelnemende gemeentes;
- Recreatief Netwerk;
- Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken;
- Aanpassen Wandel- en Fietsroutenetwerk en TOP's Markermeerdijken;
- Herstel wandelverbinding over zeesluis Edam-Volendam.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket worden de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid. Dat geld ook voor de organisatoren van grote evenementen, die worden begeleid bij de uitvoering. Het gaat om evenementen die passen binnen de beleidsruimte die door de gemeenten is aangegeven. De begeleiding door het recreatieschap richt zich o.a. op het minimaliseren van de impact op de omgeving.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Ondersteuning voor planmatige uitvoering van GO en vervangingen;
- Coördinatie en communicatie zwemwaterkwaliteit.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	306.671	292.770	310.395
Inzet RNH	175.471	240.548	123.199
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***482.143***	***533.318***	***433.594***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	42.009	65.169	-
Totale baten	***42.009***	***65.169***	***-***
Saldo	**-440.134**	**-468.149**	**-433.594**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
3.1 economische ontwikkeling	Diverse projecten uitvoeringsprogramma	167.750	42.009
33.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Diverse projecten uitvoeringsprogramma	13.733	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten uitvoeringsprogramma	300.659	-
Totaal		**482.143**	**42.009**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2024 Lasten	Baten
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	10.823	-
3.1	UP Recreatief Grid (project 20)	108.927	42.009
3.1	UP diverse projecten	48.000	
	Subtotaal taakveld 3.1	**193.269**	**79.548**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.733	
3.2.1	UP Entreegebied voormalige Blauwe Poort	12.000	
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**13.733**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	9.261	
5.7.1	UP Recreatieve meekoppeling verbreding Markermeerdijken	35.000	
5.7.1	UP Herijken beheerplannen op basis van natuuronderzoeken	8.000	
5.7.1	UP Zoeken aansluiting bij andere initiatiefnemers voor maatregelen bodemdaling en klimaatdoelstellingen	20.000	
5.7.1	UP Landvasten Laag-Holland	228.398	
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**300.659**	**-**
	Totaal	**482.143**	**42.009**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2024 gaat het vooral om:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreantiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld bevat groot onderhoud en dagelijks onderhoud van gesloten verhardingen (asfalt), ruiter- en voetpaden en bestrating rondom openbare toiletgebouwen.

Taakveld 2.2.2 Parkeren

Dit taakveld bevat werkzaamheden rondom het parkeersysteem in Het Twiske. Hierbij moet gedacht worden aan het operationeel houden van het parkeersysteem, onderhoud aan de parkeervoorzieningen en vervanging van de camerasystemen.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOO-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van begeleiden toerisme en recreatie samen met gemeenten uitwerken en communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van evenementen, waarvan het Lentekabinet groter dan 5000 bezoekers. Voor kleinere activiteiten en evenementen wordt een evenementenkalender afgestemd met de gemeenten Oostzaan en Landsmeer. Eind 2022 heeft de gemeente Landsmeer laten weten geen festivals meer te zullen vergunnen op haar grondgebied. In deze programmabegroting wordt veiligheidshalve uitgegaan ven een verminderde opbrengst uit evenementen ter grootte van ongeveer € 85.000

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld bevat het zorgen voor een schoon- en veilig recreatiegebied door het jaarlijks terugkerend onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Daarnaast wordt inzet gepleegd ten behoeve van 2e tranche natuurherstelmaatregelen, het bevorderen van biodiversiteit door aanpassingen in beheer en onderhoud van de solitaire bomen op stranden en dergelijke.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	927.951	857.626	779.783
Overige bedrijfskosten	500.056	666.880	508.504
Inzet RNH	807.325	794.562	673.267
GO*	385.362	415.740	353.199
Kapitaallasten	19.384	11.486	16.361
Subtotaal lasten	***2.640.078***	***2.746.294***	***2.331.113***
Dotatie voorziening GO*	368.000	368.000	345.000
Onttrekking voorziening GO*	-385.362	-415.740	-353.199
Saldo mutaties voorziening GO	-17.362	-47.740	-8.199
Totale lasten	**2.622.716**	**2.698.554**	**2.322.914**
Opbrengsten	757.027	725.588	925.197
Projectsubsidies	-	216.439	117.217
Totale baten	**757.027**	**942.027**	**1.042.415**
Saldo	**-1.865.689**	**-1.756.527**	**-1.280.500**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2025-2028

Wanneer een doel uit 2023 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen.

- Groot onderhoud verhardingen;
- Vervanging oeverbescherming;
- Vervanging speeltoestellen en terreinmeubilair;
- Voorbereiding vervanging parkeersysteem (10 jaar oud);
- Vervanging beplanting.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1.2 verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	419.431	-
2.2.2 parkeren	Parkeersysteem van Het Twiske	197.751	425.000
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	79.123	238.027
3.4 economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	185.861	-
5.3 cultuur presentatie en productie	Evenementen	37.520	85.000
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	1.703.030	9.000
Totaal		**2.622.716**	**757.027**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld Nr.	Projectnaam	Begroting 2024 Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	156.431	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	263.000	-
2.1.2	GO/V	231.889	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-231.889	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**419.431**	**-**
2.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer parkeren	190.731	425.000
2.2.2	Kapitaallasten	7.020	
	Subtotaal taakveld 2.2.2	**197.751**	**425.000**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	79.123	238.027
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**79.123**	**238.027**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	185.861	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**185.861**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	-	-
5.3	Evenementen	37.520	85.000
	Subtotaal taakveld 5.3	**37.520**	**85.000**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.585.666	9.000
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	105.000	-
5.7.2	GO/V	153.473	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-153.473	-
5.7.2	Kapitaallasten	12.364	-
5.7.2	***Subtotaal taakveld 5.7.2***	**1.703.030**	**9.000**
	Totaal	**2.622.716**	**757.027**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters in samenwerking met IVN
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
- Jaarlijks opstellen handhavingsplan en daarover afstemmen en samenwerken met gemeenten;
- Verbeteren van zichtbaarheid.

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	282.831	-
Totaal		**282.831**	**-**

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	16.698	15.432	12.560
Inzet RNH	266.133	255.811	260.369
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**282.831**	**271.243**	**272.930**
Opbrengsten	-	-	16.723
Totale baten	**-**	**-**	**16.723**
Saldo	**-282.831**	**-271.243**	**-256.207**

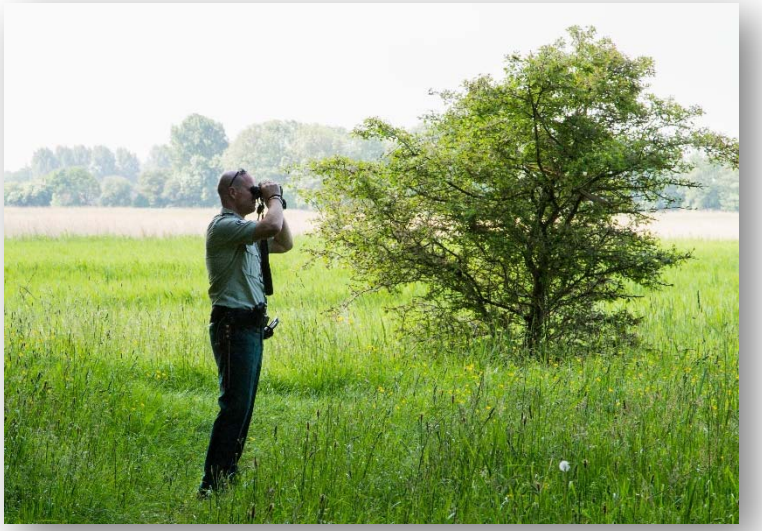

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen in het uitvoeringsprogramma.
Speerpunten voor 2024 zijn:

- Meer biodiversiteit;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Breder recreatief aanbod.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023;
- Inzet van het bestuursbureau

Taakveld 0.4 Overhead

- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Doorlopende afstemming met adviescommissie en bestuursbureau;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders en bestuursbureau;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, jaarplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van het uitvoeringsprogramma;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Verbeterde bestuurlijke besluitvorming;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek.
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van WOO-verzoeken.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	124.693	131.762	126.013
Inzet RNH	414.161	397.824	345.308
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**538.854**	**529.586**	**471.321**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-538.854**	**-529.586**	**-471.321**

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.1 bestuur	Accountantscontrole en bestuursbureau (30.423 +76.183)	106.606	-
0.4 overhead	Zie onderstaande specificatie	432.248	-
Totaal		**538.854**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	220.014	-
Secretariaat	25.292	-
Financiële control en administratie	107.788	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	61.067	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.087	-
Totaal	**432.248**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo weinig mogelijk financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen;
- Renteinkomsten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	2.047	1.892	1.794
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**2.047**	**1.892**	**1.794**
Participantenbijdragen	2.918.632	2.697.442	2.564.839
Opbrengsten	20.000	20.000	19.615
Totale baten	**2.938.632**	**2.717.442**	**2.584.454**
Saldo voor bestemming	**2.936.585**	**2.715.550**	**2.582.660**
Mutaties reserves	-190.922	-309.955	141.039
Saldo na bestemming	**3.127.508**	**3.025.506**	**2.441.622**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve	-	-	487.456
Onttrekking algemene reserve	-805.538	-572.177	-302.110
Toevoeging bestemmingsreserve	634.000	273.708	149.717
Onttrekking bestemmingsreserve	-19.384	-11.486	-194.024
Totaal	**-190.922**	**-309.955**	**141.039**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 treasury	bank- en rentekosten en rentebaten	2.047	20.000
0.8 overige baten en lasten	participantenbijdragen	-	2.918.632
0.10 mutaties reserves	toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	-190.922	-
Totaal		**-188.875**	**2.938.632**

Paragrafen

Indexatie

Het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (januari t/m juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2024 komt uit op 8,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2024 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH, afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2% voor 2024. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Recreatieschap Twiske-Waterland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen worden alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. De belangrijke risico's voor Twiske-Waterland zijn:

- Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
- Geen (grootschalige) evenementen (corona);
- Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt op 31-12-2021 € 427.400, zie bijlage I Risico-inventarisatie 2022.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk kan komen te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2021 € 3.127.384 en ligt ruim boven het niveau van het benodigde weerstandsvermogen (€ 427.400).

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Netto schuldquote	-140%	-121%	-101%	-95%	-93%	-86%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-140%	-121%	-101%	-95%	-93%	-86%
Solvabiliteitsratio	89%	95%	95%	94%	91%	90%
Structurele exploitatieruimte	14%	5%	8%	8%	7%	7%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 6 december 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totaal kapitaalgoederen	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	986.719	1.025.201	1.065.184	1.068.535
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	375.779	303.555	241.538	303.884
Kapitaallasten	19.384	40.745	45.659	46.309
Totaal	**1.381.881**	**1.369.502**	**1.352.381**	**1.418.728**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	554.000	78.975	-	-
Economische vervangingen > 10.000	10.000	-	-	134.500

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt. De lage brug Pikpotweg is aan het einde van de technische levensduur en wordt in 2024 herbouwd.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	2024	2025	2026	2027
Verhardingen	258.778	214.660	217.063	217.321
Civiele kunstwerken	64.982	89.230	77.424	79.689
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	54.976	57.120	59.348	66.850
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	40.694	84.654	98.168	95.267
Totaal	**419.431**	**445.664**	**452.003**	**459.127**

Categorie verhardingen

Recreatieschap Twiske-Waterland heeft in totaal 34,6 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt ca 15 ha) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er kleine oneffenheden en randschade voor komen. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid vanwege lage verkeersintensiteit.

VERHARDINGEN	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	63.586	66.065	68.642	69.038
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	195.192	148.595	148.421	148.283
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**258.778**	**214.660**	**217.063**	**217.321**

Categorie civiele kunstwerken

Het recreatieschap heeft totaal 360 stuks kunstwerken zoals bruggen en waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel slijtage aan het brugoppervlak, rotting en scheuren mogelijk zijn.

CIVIELE KUNSTWERKEN	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	37.869	39.346	40.880	40.106
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	27.113	29.751	16.411	19.450
Kapitaallasten	-	20.133	20.133	20.133
Totaal	**64.982**	**89.230**	**77.424**	**79.689**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	554.000	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	-	-

Taakveld 2.2 Parkeren

Het recreatieschap heeft in Het Twiske een voorziening voor het betaald parkeren, bestaande uit slagbomen, betaalautomaten en bijbehorende randapparatuur.

Totale lasten 2.2 PARKEREN	2024	2025	2026	2027
Parkeren	123.688	129.467	136.476	138.255
Inzet RNH en overige bedrijfskosten	74.063	76.952	79.953	85.114
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-	-	-	-
Totaal	**197.751**	**206.419**	**216.428**	**223.369**

PARKEREN	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	116.668	121.218	125.946	126.672
Groot onderhoud en vervangingen <50.000	-	-	-	-
Kapitaallasten	7.020	8.249	10.530	11.583
Totaal	**123.688**	**129.467**	**136.476**	**138.255**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen > 10.000	10.000	-	-	134.500

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	2024	2025	2026	2027
Groen	332.790	345.295	358.287	359.690
Water, oevers en stranden	112.782	76.040	81.230	81.623
Pontjes	19.193	19.942	20.720	20.839
Terreinmeubilair	150.175	164.128	135.773	130.054
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	199.775	207.329	215.178	215.195
Gebouwen en materieel	119.717	123.412	110.231	176.061
Inzet RNH en overige bedrijfskosten (incl. routebeheer)	817.070	848.936	882.044	911.726
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-48.473	-20.210	28.294	-31.151
Totaal	**1.703.030**	**1.764.870**	**1.831.755**	**1.864.037**

Categorie groen

Recreatieschap Twiske-Waterland bevat in totaal 220 hectare aan gras en rietland in de vorm van ligweiden en groene stranden (41 ha) en kruidenrijke hooilanden, moeras en rietvelden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 78 ha beplanting bestaande uit beplanting. De beeldkwaliteit voor grasvegetaties is vastgesteld op niveau B.

De beeldkwaliteit voor beplanting is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er incidenteel bosplantsoen-overgroei (bramen) over (half verharding) en grasvegetatie kan voorkomen. De vitaliteit van de bomen is over het algemeen goed. biodiversiteit

GROEN	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	320.634	333.139	346.131	347.534
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	12.156	12.156	12.156	12.156
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**332.790**	**345.295**	**358.287**	**359.690**

Categorie water, oevers en stranden

Het recreatieschap heeft in totaal 200 ha water en 8 zandstranden (1,1 ha). De inrichting van de zwemplekken en het zwemwater moeten aan de wettelijke eisen voldoen: de wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz).

WATER, OEVERS EN STRANDEN	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	63.113	65.574	68.131	68.524
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	45.282	6.078	6.078	6.078
Kapitaallasten	4.388	4.388	7.020	7.020
Totaal	**112.782**	**76.040**	**81.230**	**81.623**

De investeringen betreffen baggerwerkzaamheden (heel lokaal) en een nieuwe damwand bij de Speelsloot (Den Ilp).

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	2024	2025	2026	2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	78.975	-	-
Economische vervangingen > 10.000	-	-	-	-

Categorie pontjes

Het recreatieschap heeft in de verschillende gebieden in totaal 5 pontjes.

PONTJES	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	19.193	19.942	20.720	20.839
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**19.193**	**19.942**	**20.720**	**20.839**

Categorie terreinmeubilair

Het recreatieschap heeft in totaal 2627 stuks terreinmeubilair, waarvan 49 speeltoestellen en 2578 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, anti-autopalen, verkeersborden, enzovoorts.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B volgens de CROW systematiek. Dat betekent dat er incidenteel overgroei van beplanting mogelijk is.

TERREINMEUBILAIR	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	77.237	80.249	83.379	83.860
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	72.938	83.878	52.394	46.194
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**150.175**	**164.128**	**135.773**	**130.054**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Het Recreatieschap Twiske-Waterland heeft drie doorspoelgemalen in bedrijf voor het bevorderen van de zwemwaterkwaliteit: Bij de Speelsloot, het Vennegatstrand en het Doesstrand.

Het recreatieschap heeft in totaal 10 toiletgebouwen in het twiske, die in het seizoen meerdere keren per week schoongemaakt moeten worden. De aansluiting van de toiletgebouwen en overige bebouwing op het gemeentelijke rioolstelsel gebeurt met 14 rioolgemalen en 11.700 meter persriolering. Voor schoon water voorzieningen zijn er watertappunten en 11.000 meter waterleiding.

In de verschillende terreinen staan in totaal 19 electrakasten, 134 rolcontainers en 85 afvalbakken die in het hoogseizoen dagelijks worden geleegd. Ook het periodiek rapen van zwerfvuil en het verwijderen van gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie. De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau B. Dat betekent dat er in het gebied weinig zwerfafval ligt.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	193.697	201.251	209.099	209.117
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000	6.078	6.078	6.078	6.078
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**199.775**	**207.329**	**215.178**	**215.195**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 19 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B volgens het CROW-systematiek. Dat betekent dat er incidenteel aan de buitengevel en aan de binnenzijde vervuiling mogelijk is.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	2024	2025	2026	2027
Dagelijks onderhoud	94.722	98.416	102.255	102.844
Groot onderhoud en vervangingen < 50.000 per object	17.019	17.019	-	65.644
Kapitaallasten	7.976	7.976	7.976	7.573
Totaal	**119.717**	**123.412**	**110.231**	**176.061**

Upgraden toiletgebouwen?

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties allen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 6 december 2018 het Algemeen Bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. Recreatieschap Twiske-Waterland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	3.928.591
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	322.100

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20 %
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid

Recreatie Noord-Holland NV (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland bevat. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 1,7 miljoen opgenomen.

Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Bestuursbureau

Met ingang van 1 januari 2022 hebben vijf recreatieschappen in Noord-Holland gezamenlijk een bestuursbureau opgericht voor de duur van twee jaar. Dit bestuursbureau zorgt voor het inplannen en ondersteunen van de vergaderingen. De medewerkers van dit bureau fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor de uitvoeringsorganisatie en als secretaris van de besturen van de recreatieschappen. We gaan ervanuit dat het bestuursbureau ook na 2023 wordt voortgezet.

Flexibele schil / inhuur

Bij het inzetten van de flexibele schil wordt rekening gehouden met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij de uitvoering van onderhoudswerk en schoonmaakwerkzaamheden zet het recreatieschap bij voorkeur mensen in met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor 2024 wordt voortzetting van de werkafspraken met Werkom voorzien.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 11%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	220.014	-
Secretariaat	25.292	-
Financiële control en administratie	107.788	-
Aansturing van Beheer en Toezicht	61.067	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.087	-
Totaal	**432.248**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2021;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2021.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2022.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van het recreatieschap Twiske-Waterland op 3 december 2015. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1	**Documenten**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
1.1	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie e belangstellenden	
1.2	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit). Voor afschrift en in kleur of A3-formaat worden de leges met 50% verhoogd	
2	**Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
2.1	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis	
3	**Vergunningen en ontheffingen op grond van de algemene verordening (AV) van het recreatieschap**	
	Aard van de dienstverlening	**Tarief**
3.1	Vergunning voor een evenement (art. 2.2 AV) met een verwacht bezoekersaantal tussen 50 en 500 • commerciële doeleinden, per dag(deel) • particulier en non-profit, per dag(deel) • scholen en verenigingen, per dag(deel)	€ 250,- € 75,- *) € 50,- *)
3.2	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	€ 150,- € 1.000,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	€ 150,- € 1.000,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-
3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, non-profit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met nr. 3.1 vergunning evenement	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:

- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de

jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:
1. actieve openbaarmaking;
2. passieve openbaarmaking;
3. verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.
In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	729,1	hectare
Oppervlakte in eigendom	721,9	hectare
waarvan: in eigen beheer	425,49	hectare
contractueel uitgegeven	305,6	hectare
Aantal contracten gronden	36	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	17	
waarvan: in eigen beheer	17	
contractueel uitgegeven	6	
potentieel af te stoten	1	Marsen*

*Geen rekening gehouden met zorgboerderij "de Marsen"

E. Grondbeleid

Gronden in eigendom en uitgegeven

Twiske-Waterland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van Staatsbosbeheer die expireren in 2049. Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 28 jaar. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder.

Over de erfpachtrelatie met Staatsbosbeheer werden vanaf 2022 overleg gevoerd om, onder meer, de duur van de looptijd van de contracten te verlengen. Er is nog geen overeenstemming bereikt. Dit moet in de loop van 2023 worden uitgewerkt.

Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura2000

Bijna alle gronden in eigendom, huur of erfpacht van het recreatieschap maken deel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Binnen dit netwerk zijn de wezenlijke kenmeren en waarden vastgesteld. Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden. De gronden in het Twiske vallen bovendien onder de Vogelrichtlijn van Natura2000. Het beheerplan (bevoegd gezag Provincie NH) daarvoor, is 2022 herzien vastgesteld. Dit beheerplan geeft beheerdoelen die in 2024 ook zijn opgenomen in het beheerplan van het recreatieschap.

Commerciële activiteiten

Om baten te halen uit de gronden is een aantal daarvan voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Recreatieschap Twiske-Waterland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden geactualiseerd of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2024	Begroting 2023
Baten uit (erf)pachten	162.892	150.547
Baten uit verhuren	74.135	68.517

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties zullen daarvoor goed samen moeten werken met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. De programmabegroting geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	56,04%	1.511.651	1.635.606
Gemeente Amsterdam	23,56%	635.528	687.642
Gemeente Edam-Volendam	1,33%	35.877	38.819
Gemeente Landsmeer	1,62%	43.780	47.370
Gemeente Oostzaan	0,66%	17.875	19.341
Gemeente Purmerend	6,96%	187.757	203.153
Gemeente Waterland	0,65%	17.494	18.929
Gemeente Wormerland	0,61%	16.383	17.726
Gemeente Zaanstad	8,57%	231.098	250.048
Totaal	**100,00%**	**€ 2.697.442**	**€ 2.918.632**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske-Waterland
Vestigingsplaats	Oostzaan
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Provincie Noord-Holland: gedeputeerde I. Zaal • Gemeente Amsterdam: Mevrouw Y. El Ksaihi • Gemeente Edam-Volendam: De heer D. Dijkshoorn • Gemeente Landsmeer: Mevrouw J. van Boeijen • Gemeente Oostzaan: De heer E. Taams • Gemeente Purmerend: De heer M.T.A. Hegger • Gemeente Waterland: De heer R. Wolters • Gemeente Wormerland: De heer J. Schalkwijk • Gemeente Zaanstad: De heer W. Breunesse

Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Het besturen en beheren van recreatiegebieden. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van recreatiegebieden uit, conform de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Twiske-Waterland is ingericht als recreatiegebied om gemeenten en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten: 1. Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen; 2. Beheren en in stand houden routenetwerken en boerenlandpaden; Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	Uitvoeren projecten van het in 2020 vastgestelde Uitvoeringsprogramma bij het Ambitiedocument.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van het jaarlijkse exploitatietekort zijn de participanten verantwoordelijk:
	• Provincie Noord-Holland 56,04% • Gemeente Amsterdam 23,56% • Gemeente Edam-Volendam 1,33% • Gemeente Landsmeer 1,62% • Gemeente Oostzaan 0,66% • Gemeente Purmerend 6,96% • Gemeente Waterland 0,65% • Gemeente Wormerland 0,61% • Gemeente Zaanstad 8,57%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennis nemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2021 € 5.091.543 31-12-2022 € 5.232.582 31-12-2023 € 4.922.627 (begroting) 31-12-2024 € 4.731.704 (begroting)
Vreemd vermogen	31-12-2021 € 468.981 31-12-2022 € 615.681 31-12-2023 € 281.835 (begroting) 31-12-2024 € 264.473 (begroting)
Financieel resultaat voor bestemming	- € 190.922
Website	https://www.twiske-waterland.nl/
Risicoprofiel	Laag

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen; 2. Geen (grootschalige) evenementen (corona); 3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag; 4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer; 5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving; 6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie; 7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties; 8. Kosten voor afhandeling WOB/WOO-verzoeken; 9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers; 10. Problemen bij invulling/bemensing handhaving; Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen.

Ontwikkelingen

Recreatieschap Twiske-Waterland:

- Stelde in 2020 een Ambitiedocument vast met daaraan gekoppeld een Uitvoeringsprogramma. Dit Ambitiedocument gaat in op de beleidsdoelstellingen van de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en beoogt realisatie daarvan op de eigen taakvelden. Het Uitvoeringsprogramma benoemt projecten in 2023 en de jaren erna, plaatst uitvoering in de tijd en gaat in op voorbereiding, participatie en financiering;
- Begeleidt evenementen en het ontwikkelen van routes en locaties;
- Draagt met haar beheer en onderhoud bewust bij aan biodiversiteit en verleent medewerking aan participatie in onderhoud en projecten voor zelfbeheer;
- Zorgt voor structureel (financieel) evenwicht;
- Zorgt voor een aantrekkelijke recreatieomgeving met veilige en begaanbare voorzieningen;
- Werkt mee aan het effectueren van de nieuwe governancestructuur;
- Werkt samen met haar erfpachtgevers aan een duurzame toekomst van de recreatiegebieden.

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	482.143	42.009	-440.134
2. Beheer en onderhoud	2.622.716	757.027	-1.865.689
3. Veiligheid en toezicht	282.831	-	-282.831
4. Bestuur en ondersteuning	538.854	-	-538.854
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	2.047	2.938.632	2.936.585
Totaal voor bestemming	**3.928.591**	**3.737.668**	**-190.922**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	-	-190.922	-190.922
Totaal na bestemming	**3.928.591**	**3.928.591**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	Bestuur	115.046	106.606	111.731	117.106	120.582
0.4	Overhead	414.540	432.248	449.106	466.621	495.596
0.5	Treasury	1.892	2.047	2.127	2.210	2.223
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	271.243	282.831	293.861	305.322	324.230
2.1	Verkeer en vervoer	406.749	419.431	445.664	452.003	459.127
2.2	Parkeren	182.547	197.751	206.419	216.428	223.369
3.1	Economische ontwikkeling	172.736	167.750	361.053	361.484	362.225
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	117.594	92.856	82.209	85.415	90.518
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	176.990	185.861	193.110	200.641	210.626
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	41.988	37.520	38.983	40.504	43.118
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.133.269	2.003.689	1.776.688	1.844.034	1.877.109
	Totaal lasten	**4.034.593**	**3.928.591**	**3.960.952**	**4.091.768**	**4.208.722**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
0.8	Overige baten en lasten	2.697.442	2.918.632	3.032.459	3.150.725	3.260.193
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	309.955	190.922	142.222	145.168	151.177
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	Parkeren	411.524	425.000	425.000	425.000	425.000
3.1	Economische ontwikkeling	65.169	42.009	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	220.064	238.027	247.271	256.875	258.352
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000
5.7	Openbaar groen en openluchtrecreatie	225.439	9.000	9.000	9.000	9.000
	Totaal baten	**4.034.593**	**3.928.591**	**3.960.952**	**4.091.768**	**4.208.722**

	Saldo van baten en lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
	Totaal baten	4.034.593	3.928.591	3.960.952	4.091.768	4.208.722
	Totaal lasten	4.034.593	3.928.591	3.960.952	4.091.768	4.208.722
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
	Provincie Noord-Holland	1.511.651	1.635.606	1.699.395	1.765.671	1.827.017
	Gemeente Amsterdam	635.528	687.642	714.460	742.324	768.115
	Gemeente Edam-Volendam	35.877	38.819	40.333	41.906	43.362
	Gemeente Landsmeer	43.780	47.370	49.217	51.137	52.914
	Gemeente Oostzaan	17.875	19.341	20.095	20.879	21.604
	Gemeente Purmerend	187.757	203.153	211.076	219.308	226.927
	Gemeente Waterland	17.494	18.929	19.667	20.434	21.144
	Gemeente Wormerland	16.383	17.726	18.417	19.136	19.800
	Gemeente Zaanstad	231.098	250.048	259.799	269.932	279.310
	Overige verrekeningen	-	-	-	-	-
	Totaal	**2.697.442**	**2.918.632**	**3.032.459**	**3.150.725**	**3.260.193**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	385.362	415.740	353.199
Pachten	675	623	46
Ingeleend personeel	1.663.090	1.688.745	1.402.817
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.875.394	1.963.847	1.736.536
Rente en bankkosten	2.047	1.892	1.794
Mutatie voorzieningen	-17.362	-47.740	-8.199
Afschrijvingen	19.384	11.486	16.361
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**3.928.591**	**4.034.593**	**3.502.553**

Baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Grond	-	-	-
Huren	74.135	68.517	66.719
Leges en andere rechten	10.000	10.000	9.311
Overige goederen en diensten	510.000	496.524	705.546
Pachten	162.892	150.547	143.621
Participantenbijdragen	2.918.632	2.697.442	2.564.839
Overige verrekeningen	-	-	-490
Rente baten	20.000	20.000	20.105
Subsidies en projectbijdragen	42.009	281.608	133.940
Totaal baten	**3.737.668**	**3.724.638**	**3.643.592**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Totaal lasten	3.928.591	4.034.593	3.502.553
Totaal baten	3.737.668	3.724.638	3.643.592
Saldo	**-190.922**	**-309.955**	**141.039**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve		-	487.456
Onttrekking algemene reserve	-412.581	-572.177	-302.110
Toevoeging bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve investeringen	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve Purmerbos	-	-	-8.064
Toevoeging bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	70.000	-
Onttrekking bestemmingsreserve Markermeerdijken	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve egalisatie	166.725	203.708	149.717
Onttrekking bestemmingsreserve egalisatie	-15.066	-11.486	-185.960
Totaal mutaties reserves	**-190.922**	**-309.955**	**141.039**
Gerealiseerd resultaat	-	-	-

Beleidsindicatoren

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Geen van deze indicatoren zijn toepasbaar voor het recreatieschap.

Geprognotiseerde balans 2023-2027

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven. (bedragen x € 1.000)

Activa	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste activa					
Materiële vaste activa	490	1.035	1.073	1.027	1.115
Financiële vast activa	-	-	-	-	-
Subtotaal	***490***	***1.035***	***1.073***	***1.027***	***1.115***
Vlottende activa					
Vorderingen en overlopende activa	-	-	-	-	-
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	4.684	3.931	3.805	3.829	3.650
Liquide middelen	30	30	30	30	30
Subtotaal	***4.714***	***3.961***	***3.835***	***3.859***	***3.680***
Totaal	**5.204**	**4.996**	**4.908**	**4.886**	**4.795**
Passiva	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**
Vaste financieringsmiddelen					
Algemene reserve	*2.741*	*1.935*	*1.685*	*1.515*	*1.206*
Bestemmingsreserve investeringen	*6*	*6*	*6*	*6*	*6*
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	*18*	*18*	*18*	*18*	*18*
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	*217*	*217*	*217*	*217*	*217*
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	*1.525*	*1.595*	*1.665*	*1.735*	*1.805*
Bestemmingsreserve egalisatie	*415*	*960*	*998*	*952*	*1.040*
Eigen vermogen	4.923	4.732	4.589	4.444	4.293
Voorzieningen	82	64	119	242	302

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	-	-	-	-	-
Subtotaal	***5.004***	***4.796***	***4.708***	***4.686***	***4.595***
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	200	200	200	200	200
Overlopende passiva	-	-	-	-	-
Subtotaal	***200***	***200***	***200***	***200***	***200***
Totaal	**5.204**	**4.996**	**4.908**	**4.886**	**4.795**

Financiële meerjarenraming 2023-2027

Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2027 in de programmabegroting gaan we uit van het gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar i.p.v. CPI november. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer 3,9%.

Lasten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	533.318	482.143	372.870	373.762	375.296
2. Beheer en onderhoud	2.698.554	2.622.716	2.731.256	2.826.747	2.890.795
3. Veiligheid en toezicht	271.243	282.831	293.861	305.322	324.230
4. Bestuur en ondersteuning	529.586	538.854	560.837	583.727	616.178
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	1.892	2.047	2.127	2.210	2.223
Totaal	**4.034.593**	**3.928.591**	**3.960.952**	**4.091.768**	**4.208.722**

Baten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	65.169	42.009	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	942.027	757.027	766.271	775.875	777.352
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	2.717.442	2.938.632	3.052.459	3.170.725	3.280.193
Totaal	**3.724.638**	**3.737.668**	**3.818.730**	**3.946.600**	**4.057.545**

Saldo lasten en baten	-309.955	-190.922	-142.222	-145.168	-151.177

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	-572.177	-805.538	-250.451	-169.508	-309.367
Bestemmingsreserve investeringen	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	192.222	544.616	38.229	-45.660	88.191
Totaal	**-309.955**	**-190.922**	**-142.222**	**-145.168**	**-151.177**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2023 – 2027

(bedragen x 1000)

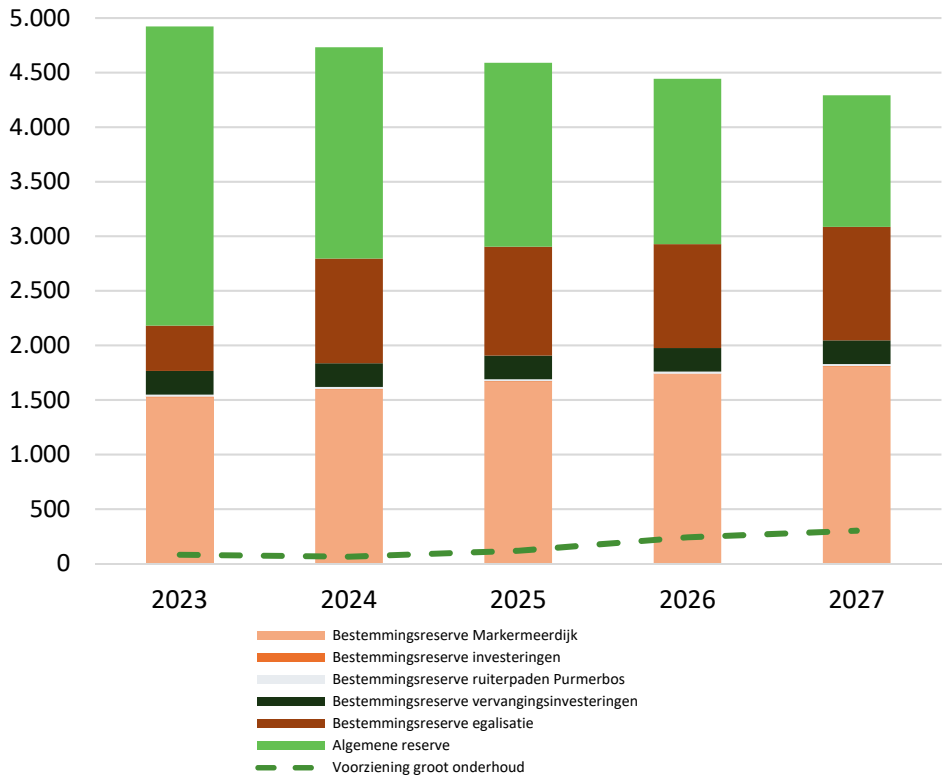

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve de komende jaren aanzienlijk zal afnemen van € 2,7 miljoen in 2023 naar € 1,2 miljoen in 2027. Dit heeft te maken met grote investeringen in damwanden (2023 en 2025) en een lage brug Pikpotweg (2023 en 2024). Ook vindt vanaf 2023 jaarlijks een overheveling plaats van de algemene reserve naar de bestemmingsreserve Markermeerdijken van € 70.000. Verder zijn de kosten voor het meerjaren uitvoeringsprogramma voor de jaren 2025 t/m 2027 vooralsnog ingeschat op hetzelfde niveau als 2024 (€ 350.000). De algemene reserve blijft ook in 2027 ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

De verwachting is dat alle bestemmingsreserves tezamen toenemen in de periode 2024 tot en met 2027. Van de vijf bestemmingsreserves blijven er drie in deze periode gelijk en nemen de bestemmingsreserve Markermeerdijken en bestemmingsreserve egalisatie toe. Volgens de huidige meerjarenraming groeien de bestemmingsreserves door van € 2,2 miljoen in 2023 naar € 3,1 miljoen in 2027.

De voorziening groot onderhoud fluctueert over de jaren en heeft een bandbreedte tussen de € 64.000 en € 302.000.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2023	3.312.729	-572.177	-	2.740.552
Bestemmingsreserve investeringen	2023	6.282	-	-	6.282
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	2023	18.483	-	-	18.483
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	2023	216.998	-	-	216.998
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2023	1.455.247	-	70.000	1.525.247
Bestemmingsreserve egalisatie	2023	222.842	-	192.222	415.064
Totaal reserves		**5.232.582**	**-572.177**	**262.222**	**4.922.627**
Voorziening GO	2023	154.575	-440.740	368.000	81.835
Totaal voorziening		**154.575**	**-440.740**	**368.000**	**81.835**

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2024	2.740.552	-805.538	-	1.935.014
Bestemmingsreserve investeringen	2024	6.282	-	-	6.282
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	2024	18.483	-	-	18.483
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	2024	216.998	-	-	216.998
Bestemmingsreserve Markermeerdijken	2024	1.525.247	-	70.000	1.595.247
Bestemmingsreserve egalisatie	2024	415.064	-	544.616	959.680
Totaal reserves		**4.922.627**	**-805.538**	**614.616**	**4.731.704**
Voorziening GO	2024	81.835	385.362-	368.000	64.473
Totaal voorziening		**81.835**	**-385.362**	**368.000**	**64.473**

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve	2.740.552	1.935.014	-805.538
Bestemmingsreserve investeringen	6.282	6.282	-
Bestemmingsreserve ruiterpaden Purmerbos	18.483	18.483	-
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	216.998	216.998	-

Bestemmingsreserve Markermeerdijken	1.525.247	1.595.247	70.000
Bestemmingsreserve egalisatie	415.064	959.680	544.616
Totaal reserves	**4.922.627**	**4.731.704**	**-190.922**
Voorziening GO	81.835	64.473	-17.362
Totaal reserves en voorzieningen	**81.835**	**64.473**	**-17.362**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland in de openbare vergadering van #####.

Voorzitter,

Mevrouw Y. El Ksaihi

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2022**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2022

Recreatieschap Twiske-Waterland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Omgaan met de coronacrisis

De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Sinds maart 2020 zijn diverse maatregelen genomen om de verspreiding van het coronavirus (covid-19) tegen te gaan. De (tijdelijke) sluiting van horeca en voorzieningen volgens de richtlijnen van het RIVM hadden grote gevolgen voor Recreatieschap Twiske-Waterland. Deze maatregelen beperkten zich niet alleen tot het soms ontzeggen van de toegang voor publiek, maar raakten ook de bedrijfsvoering van ondernemingen en evenementen in het gebied. Ondernemingen moesten voor lange periodes hun deuren sluiten of mochten alleen open voor afhaal. De evenementen moesten worden afgelast. De ondernemers hebben het recreatieschap verzocht om korting op huur en pacht, en het recreatieschap heeft besloten hierin de ondernemers tegemoet te komen. Hierdoor liep ook het recreatieschap inkomsten mis.

Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis.

Ten tijde van het opstellen van deze tekst is het nog niet duidelijk hoe lang de maatregelen gaan duren en is niet bekend of de evenementen in 2022 (eventueel in aangepaste vorm) kunnen doorgaan. Dit risico is meegenomen in de inventarisatie.

In een risicosessie begin 2022 zijn de risico's voor Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix op de volgende pagina.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2022 zijn de risico's voor Recreatieschap Twiske-Waterland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziekte en plagen flora en fauna en (drugs)dumpingen;
2. Geen (grootschalige) evenementen (corona);
3. Vandalisme en nalatig recreantengedrag;
4. Erfpachtcontracten met Staatsbosbeheer;
5. Veranderende en verzwarende wet- en regelgeving;
6. Onzekerheid ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie;
7. Juridische procedures en reputatieschade overheidsorganisaties;
8. Kosten voor afhandeling WOB/WOO-verzoeken;
9. Betalingsachterstanden en/of faillissement van gebiedsondernemers;
10. Problemen bij invulling/bemensing handhaving;
11. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen.

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (roodgekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	10, 11	4	
2 = 10 – 40 %	9	3, 5, 7, 8	
3 = > 40 %		2, 6	1

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1, 2 en 6. De verdere uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Overmacht: Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter van dit risico is dit voor het Twiske-Waterland één van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen.</td><td>Oorzaak:
Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: storm- en brandschade, (vogel)ziektes, plagen, invasieve exotische bedreigingen en (drugs)dumpingen.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 3
> 300.000</td><td>Gevolg/impact:
Extra kosten en personele inzet voor beveiligen, bestrijding en opruiming;
Inzet derden voor bestrijding en opruiming;
Bestrijden invasieve exoten;
Hitte of stormschade;
Maatregelen (o.a. zwemverbod en gebiedsverbod);
Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen;
Meer inzet op toezicht en handhaving;
Communicatieplan bij risico's.
€ 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf</td></tr>
</table>

2: Geen (grootschalige) evenementen (corona)

Dit risico bestaat uit het scenario dat de geplande evenementen geen doorgang vinden. Dit scenario is aannemelijk omdat in 2020 en 2021 vanwege de coronacrisis de grootschalige evenementen geen doorgang vonden. Daarnaast liggen evenementen onder het maatschappelijke vergrootglas. Wanneer er geen evenementen zijn heeft dit gevolgen voor meerdere actoren rondom het recreatieschap.

Risico/kans: Het niet doorgaan van de jaarlijks geplande grootschalige evenementen in het recreatieschap.		**Oorzaak:** Door het coronavirus worden sinds maart 2020 tot nader order geen evenementen georganiseerd. Daarnaast liggen evenementen onder het maatschappelijke vergrootglas.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Twiske-Waterland levert minder recreatieve diensten; ▪ Het schap mist een cruciale bindingsfactor met het jongere publiek; ▪ Het schap mist van cruciale inkomsten die ten gunste van het beheer en onderhoud zouden komen; ▪ Evenementen organisatoren en ondernemers komen in zwaar weer en voortbestaan is onzeker.
Beheersmaatregel: ▪ Compensatieregeling treffen voor alle getroffen actoren (incl. het recreatieschap); ▪ (Kleine) Evenementen/activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen. Dit kan ook inhouden dat met andere dan de huidige evenementenorganisatoren in zee wordt gegaan; ▪ *€ 75.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie

Dit risico bevat onzekerheid bij ontwikkelingsmogelijkheden in het recreatieschap. Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen. Wanneer ontwikkelingen meer aandacht op zich gericht krijgen zal dit invloed hebben op de lengte en uitkomst van het ontwikkelproces.

Risico/kans: Onzekerheid bij ontwikkelingen in het recreatiegebied		**Oorzaak:** Door de groeiende betrokkenheid en het gestegen wantrouwen jegens de overheid komen overheidsontwikkelingen steeds meer onder het maatschappelijke vergrootglas te liggen.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **2** 100.000 - 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Vertraging bij ontwikkelingen; ▪ Meer omgevingsmanagement; ▪ Geen ruimte voor ondernemers; ▪ Geen doorontwikkeling van het gebied het beheer en onderhoud zouden komen; ▪ Onzeker bestaansrecht.
Beheersmaatregel: ▪ Bestuurlijk portefeuillehouder "ontwikkeling" benoemen; ▪ Stakeholders betrokken houden; ▪ Focus inbouwen bij het participatieproces van het uitvoeringsprogramma; ▪ *€ 50.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 427.400, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1: Overmacht Optreden extreem weer, brand, (vogel)ziektes en plagen, flora en fauna en (drugs)dumpingen:	> 40% (0,50)	€ 150.000
2. Geen (grootschalige) evenementen (corona)	> 40% (0,50)	€ 75.000
6: Onzekerheid over ontwikkelingen door veranderende maatschappelijke perceptie	> 40% (0,50)	€ 50.000
Overige risico's		€ 152.400
Totaal		**€ 427.400**

Vorig jaar werden er twaalf risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 413.000.

Het gewenste/ benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over belangrijke nieuwe risico's.

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.groengebied-amstelland.nl
K.v.K. 34359323

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid:	13 april 2023
Uw kenmerk:	-
Ons kenmerk:	U2023
Projectnummer:	-
Onderwerp:	Uitnodiging zienswijzen financiële jaarstukken en concept ambitiedocument Groengebied Amstelland
Bijlage(n):	7
Behandeld door:	Kees Rood, programmamanager Thomas van der Klei, programma-adviseur

Geachte raads- en statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur u de ontwerpen van de programmabegroting 2024 en de begrotingswijziging 2023 van Groengebied Amstelland, zoals deze in ontwerp werden vastgesteld in haar vergadering van 13 april 2023. Tevens treft u hierbij het concept ambitiedocument aan, zoals vastgesteld in ons algemeen bestuur op jongstleden 24 november 2022. Conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen nodigt het dagelijks bestuur u uit om bij voorkeur binnen 8 weken uw zienswijze over de stukken naar voren te brengen.

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook voor de vaststelling van het ambitiedocument wordt een nota van zienswijzen opgesteld. De vaststelling wordt ook op 13 juli a.s. voorzien.

<u>Financiële jaarstukken</u>
De begroting na wijziging 2023 sluit op een negatief saldo van € 5.643,-. De begrotingswijziging en programma-begroting 2024 zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van Groengebied Amstelland. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2024 is een positief saldo van € 350.000,-.

Anders dan in voorgaande jaren hanteert Groengebied Amstelland voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden jan-juni van het voorgaande jaar). Voor verdere toelichting, zie bijgevoegde memo. Het indexcijfer voor de programmabegroting 2024 komt daarmee uit op 8,2%. Voorheen werd de CPI van november gebruikt. De wijziging is nodig vanwege forse inflatiepercentages, verschillende formuleringen over indexatie in de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen. Voorgesteld wordt de nieuwe werkwijze in te laten gaan vanaf het voorjaar 2023 (begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024).

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van Groengebied Amstelland, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexcijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2% voor 2024. Ook de participantenbijdrage vanaf 2024 is met deze index verhoogd.

Te uwer informatie treft u hierbij de jaarstukken 2022 aan. Van deze jaarrekening is ook een infographic 2022 opgesteld.

Concept ambitiedocument

Het ambitiedocument werd door ons algemeen bestuur op 24 november 2022 in concept vastgesteld. De drie kernambities voor het Groengebied voor de periode 2023 – 2033 zijn: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en versterking van de biodiversiteit. Deze ambities sluiten nauw aan bij de (boven)regionale opgaven voor natuur, landschap en recreatie. Voor een deel zijn deze opgehaald uit participatietrajecten zoals de BOS Diemerscheg en het Toekomstplan Gaasperplas.

Het bestuur van Groengebied Amstelland vindt het belangrijk dat bezoekers van de gebieden, omwonenden en andere betrokkenen niet alleen geïnformeerd worden over de plannen, maar juist ook de ruimte krijgen om te vertellen wat ze graag anders of beter willen zien. Hiervoor is Swipocratie ingezet; een online tool waarmee stakeholders eenvoudig en snel hun mening kunnen geven op hun smartphone. Het is ontwikkeld zodat iedereen op een laagdrempelige manier deel zijn of haar mening kan geven. Deelnemers vegen/swipen in 2 minuten door beelden en stellingen over ambities, inrichting en gewenste toekomstbeelden. In de periode 16 februari – 1 maart 2023 hebben 617 bezoekers hun mening en wensen gegeven.

Bijgevoegd is een infographic met de resultaten van deze publieksraadpleging. De raadpleging is een opstapje naar een behoefte- en waarderingsonderzoek voor Groengebied Amstelland dat in 2024 ingezet gaat worden als nulmeting voor het toekomstige uitvoeringsprogramma.

Wanneer u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met mevr. S. Zwetsloot, manager Financiën (tel. 023-5202820).

Met vriendelijke groet
namens het dagelijks bestuur van Groengebied Amstelland,

Joyce Langenacker
Voorzitter

Memo voor raden en staten

Datum
11 april 2023

Onderwerp
Indexatie financiële stukken recreatieschappen

Aanleiding
De indexatieberekening in de financiële stukken (kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting) van de recreatieschappen wordt aangepast. Deze wijziging is nodig vanwege de forse inflatiepercentages. Nu de prijzen flink zijn gestegen, moet de huidige manier van verwerken van indices in de kadernota, begrotingswijziging en programmabegroting worden aangepast aan deze realiteit. De nieuwe werkwijze is al toegepast in de begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024.

De recreatieschappen TW, SPW en GGA werkten met CPI november en de recreatieschappen RAUM en GAB werken met index Noord-Holland Noord (NHN). Het momentum van CPI van november is historisch bepaald maar staat niet als dusdanig vermeld in de tekst van de Gemeenschappelijke Regelingen. Het momentum kan het recreatieschap zelf bepalen. Het indexcijfer NHN kan het recreatieschap niet zelf bepalen en ontvangt het recreatieschap in het laatste kwartaal voorafgaand aan het betreffend jaar.

Aanpassingen
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota voor het betreffende begrotingsjaar te rekenen met het gemiddeld CPI van de eerste 6 maanden van het jaar waarin de kadernota wordt geschreven (T-2, dat wil zeggen 2 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft) in plaats van CPI november T-3 (dat is 3 jaar voorafgaand aan het jaar waar de kadernota betrekking op heeft).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van een gemiddelde CPI januari – juni van de laatste 3 jaar (T-2, T-3, T-4) in plaats van CPI november T-2.
4. In de begrotingswijziging uit te gaan van het laatst bekende indexcijfer (gemiddelde indexcijfer januari – juni van T-1, dus het jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (CPI november T-2). Er geldt een eenmalige uitzondering m.b.t. participantenbijdragen 2023 (overgangsjaar), die wordt nog berekend op basis van CPI november 2021.

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB gaat het om de volgende aanpassingen:

1. In de kadernota te blijven uitgaan van de index NHN (T-3).
2. Voor de meerjarenraming in de kadernota uit te gaan van gemiddelde index NHN over 3 jaar (T-3, T-4, T-5) in plaats van index T-3.
3. Voor de meerjarenraming in de programmabegroting uit te gaan van de gemiddelde index NHN over de laatste 3 jaren (T-2, T-3, T-4) in plaats van de laatst bekende (T-2).
4. In de begrotingswijziging gaan uit te gaan van de laatst bekende indexcijfer (T-1) in plaats van het indexcijfer van het jaar ervoor (T-2), met uitzondering van de participantenbijdrage. Bij de

participantenbijdrage uit te blijven gaan van de index van het jaar ervoor (T-2) conform de brief van de Regietafel Noord-Holland Noord.

Concrete doorwerking in begrotingswijziging 2023 en programmabegroting 2024
Voor de recreatieschappen TW, SPW en GGA is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 5,17% (CPI cijfer november 2021) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 8,2% (CPI gemiddelde januari – juni 2022), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (5,17%).
- Voor de programmabegroting 2024 zou een index van 9,9% gelden (CPI cijfer november 2022) maar dat is in de nieuwe methodiek 8,2% voor 2024 (CPI gemiddelde januari – juni 2022) en 3,9% in de jaren 2025 en verder (gemiddelde CPI van de laatste 3 jaren: steeds van januari – juni uit 2020-2022).

Voor de recreatieschappen RAUM en GAB is de concrete verandering nu als volgt:

- In de oude situatie zouden de kosten in de begrotingswijziging 2023 geïndexeerd worden met 2,3% (NHN index die eind 2021 bekend is gemaakt) en in de nieuwe methodiek gebeurt dit met 7,1% (NHN index die eind 2022 bekend is gemaakt), m.u.v. de participantenbijdrage in 2023 (2,3%).
- Voor de programmabegroting 2024 wijzigt alleen de index voor de meerjarenbegroting naar 3,6% voor de jaren 2025 en verder (gemiddelde NHN index van 2020-2022) in plaats van 7,1% (NHN index die eind 2022 bekend is gemaakt).

2022 in vogelvlucht

Groengebied Amstelland

Stilte, recreatieruimte en natuur op loopafstand van de stad: Groengebied Amstelland ligt tussen Amsterdam Zuidoost, Ouder-Amstel, Amstelveen en Diemen. Het bestaat uit veenweiden, bosgebieden en recreatieterreinen zoals de Gaasperzoom en Elsenhove, de Gaasperplas, de Ouderkerkerplas en de Hoge Dijk. Het gebied is van grote waarde voor de natuur en de gezondheid van de stedeling. Jaarlijks worden de natuur en de recreatieplassen miljoenen keren bezocht voor fietsen, varen, wandelen, zwemmen en nog veel meer!

Wat hebben we gerealiseerd?

Activiteiten 40-jarig jubileum

In 2022 bestond Groengebied Amstelland 40 jaar! Hier is nadrukkelijk bij stil gestaan met een aantal activiteiten: een fotowedstrijd met de thema's dieren, water en land, genieten van de zomer en polderlandschap. Ook is er een aantal natuurexcursies georganiseerd in samenwerking met lokale natuurorganisaties.
De jubileumdag werd in combinatie met de Amstellanddag gevierd met een exclusieve rondleiding op Elsenhove door een van de beheermedewerkers. De jubileumactiviteiten vonden plaats in het recreatieseizoen.

Onze ambities

Na een intensieve voorbereiding is het ambitiedocument "Sprong naar de Toekomst" in concept vastgesteld. De drie kernambities voor het Groengebied voor de periode 2023 – 2033 worden breed gedragen. De ambities zijn: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit. Deze ambities sluiten nauw aan bij de regionale opgaven voor recreatie, natuur en landschap.

Meer highlights op de volgende pagina

Hoe staat het schap er voor?

Het recreatieschap zet in op het ontwikkelen van de ambities door middel van een voortschrijdend- en adaptief meerjarenuitvoeringsprogramma op basis van gemeentelijke en regionale visies en het verwerven van nieuwe inkomsten.

Focus is op realisatie van de volgende doelen:

- Breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

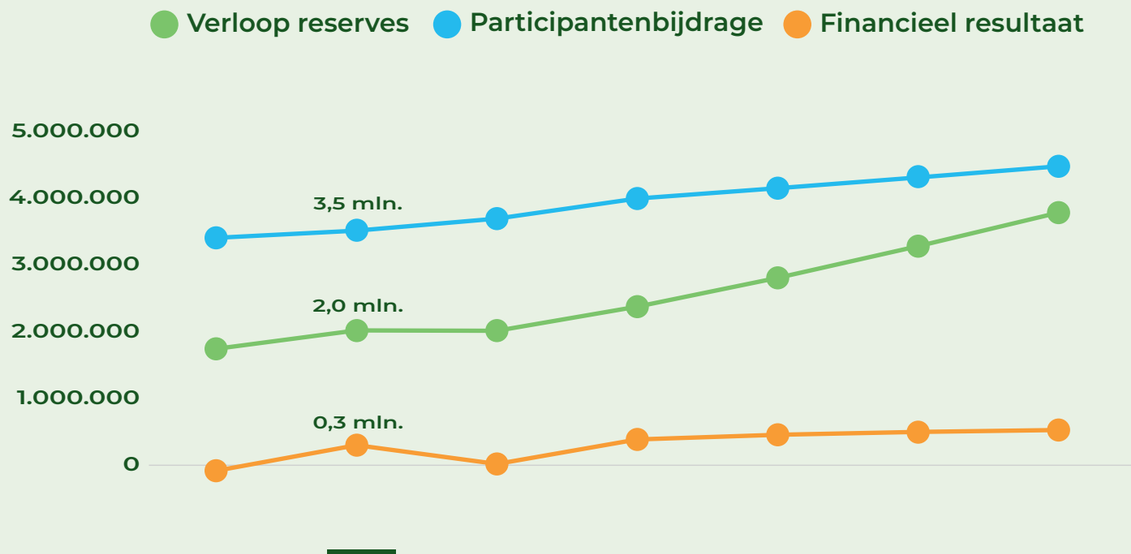

Waar ging het geld naartoe?

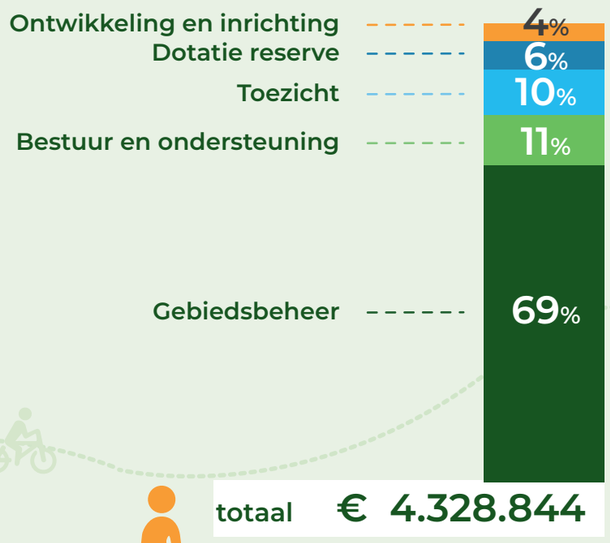

totaal € 4.328.844

Waar kwam het geld vandaan?

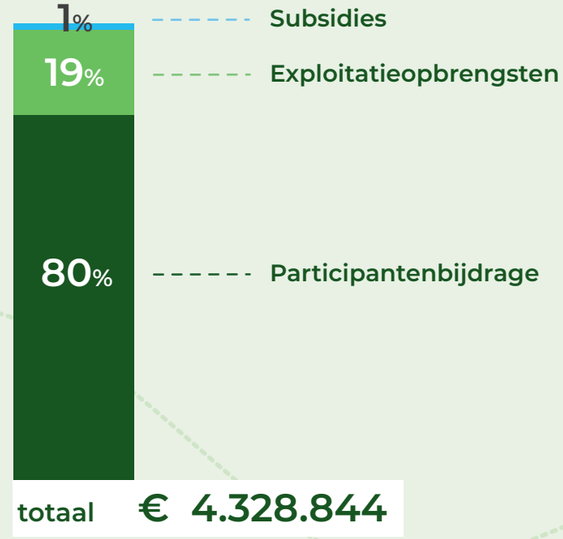

totaal € 4.328.844

GROENGEBIED AMSTELLAND

2022 highlights

Groengebied Amstelland

Een succesvol waterkwaliteitsjaar

De zwemwaterkwaliteit in de Ouderkerkerplas, Gaasperplas en de Hoge Dijk was in 2022 uitstekend. Metingen gaven telkens een goede uitslag: schoon en veilig zwemwater. Een aantal maatregelen heeft in de afgelopen jaren geleid tot verbeterde waterkwaliteit bij de Speelvijver Noord en het Strand Zuidoever bij de Gaasperplas, waardoor de kwaliteitsclassificatie een trede steeg.

Beheer en boswachters in beeld

Wie de facebookpagina van Groengebied Amstelland volgt, ziet regelmatig de berichten ‘Beheer in beeld’ en het ‘Boswachters Blog’ voorbijkomen. De beheermedewerker en boswachters delen wetenswaardige ontwikkelingen en ervaringen uit het werkveld. Zo krijgen volgers een beter en duidelijk inzicht in alle werkzaamheden wat bijdraagt aan een meer positieve houding. Het bereik is zo'n 600 tot 1200 mensen per bericht, met soms interessante interactie met het publiek.

Voortzetting toezicht in het Diemerbos

De samenwerking met Staatsbosbeheer maakt dat we al jaren het beheer van de recreatieve voorzieningen in het Diemerbos verzorgen. De laatste jaren heeft Staatsbosbeheer meer behoefte aan toezicht in dit gebied. Het recreatieschap werkt daar graag aan mee en heeft de werkzaamheden opnieuw met een jaar verlengd. Het gezamelijke gebiedsfonds Beheer en Exploitatie Diemerbos dekt de kosten.

30+ verenigingen actief

4 grote evenementen
> 5.000 bezoekers

44.877 website bezoekers
14% stijging t.o.v. 2021

3.266 volgers
+6% t.o.v. 2021

Herstel na stormachtig weer

In februari raasden de stormen Dudley, Eunice en Franklin over onze recreatiegebieden. Eunice staat zelfs in de top 3 zwaarste stormen in ruim vijftig jaar. Het extreme weer liet dan ook zijn sporen na, waardoor we druk waren met werkzaamheden om de auto-, fiets- en wandelwegen weer veilig en toegankelijk te maken.

Zet geen zak naast de afvalbak!

De vijf recreatieschappen in Noord-Holland hebben gezamenlijk opnieuw een campagne gevoerd tegen zwerfafval. Het belang van een schoon recreatiegebied werd benadrukt en het gedrag van bezoekers werd aangemoedigd: zet geen afval naast volle afvalbakken, maar gooi het in de grote afvalcontainers of neem het mee naar huis! Op piekdagen regelde beheer extra ophaalrondes van afval in de avond om de overlast te beperken.

Pinbetalingssystemen op pontjes de Smient en de Fuut

Tot de zomer van 2022 konden fietsers en voetgangers uitsluitend contant betalen voor een overtocht met onze pontjes Fuut en Smient. De veiligheid van de schippers met cash geld op zak was echter een risico en het recreatieschap wil graag meegaan met de tijd. Daarom is in 2022 betalen met pin geïntroduceerd op de pontjes, naast cashbetaling. In 2023 wordt pinnen de standaard.

GROENGEBIED AMSTELLAND

Jaarstukken 2022

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 13 april 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Jaarverslag **8**

Programmaverantwoording 10

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 12

Programma 2. Beheer en onderhoud 15

Programma 3. Toezicht en veiligheid 19

Programma 4. Bestuur en ondersteuning 20

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 22

Paragrafen 24

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 25

B. Kapitaalgoederen 28

C. Financiering 34

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo 37

E. Grondbeleid 40

F. Participanten 42

Jaarrekening **45**

Overige gegevens **58**

Bijlagen **62**

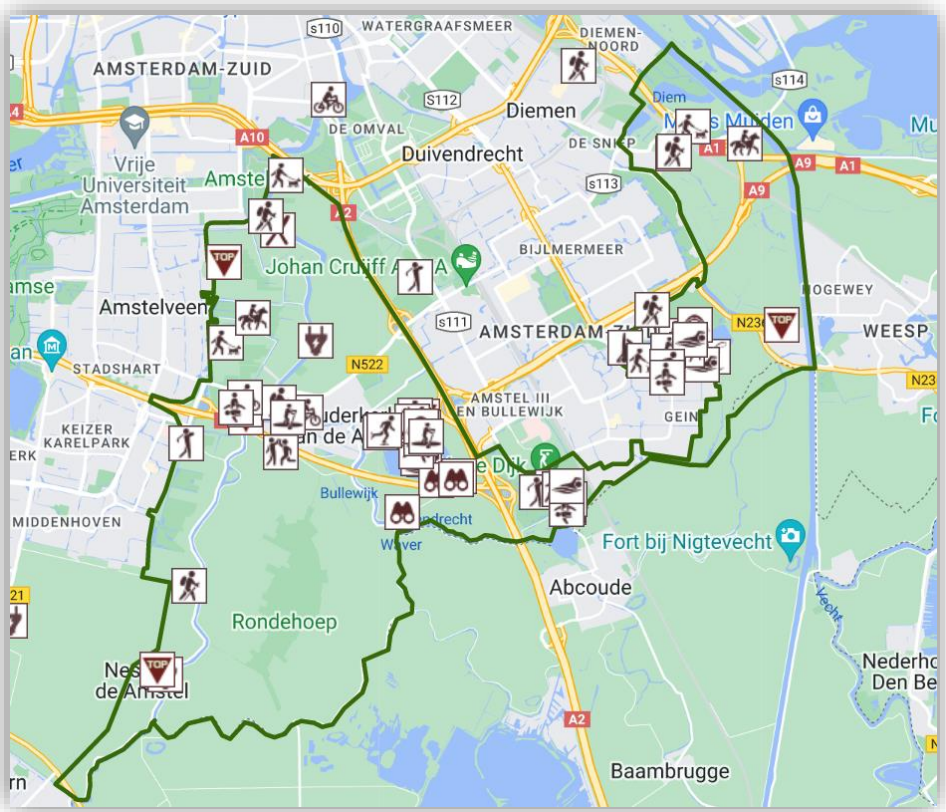

Figuur 1: Het werkgebied van Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel participeren samen met Provincie Noord-Holland in de gemeenschappelijke regeling voor recreatieschap Groengebied Amstelland. Het recreatieschap beheert en onderhoudt recreatieterreinen, natuurgebieden en recreatieve routes en objecten in haar werkgebied. De kosten voor haar activiteiten worden gedekt uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten. Kerngegevens:

- Werkgebied 4000 ha;
- Waarvan 712 ha in beheer;
- Waarvan 188 ha water;
- Meer dan 3,58 miljoen bezoekers bij de laatste meting over 2021.

Ontwikkelingen coronavirus in 2022

In 2022 werden de coronamaatregelen langzaamaan versoepeld na een harde lockdown. Uiteindelijk vervielen de laatste maatregelen in maart 2022. Daarmee kwamen buitenlandse bestemmingen weer in beeld voor de recreant. Tekenend voor de behoefte om van de herwonnen mogelijkheden gebruik te maken, waren de lange rijen wachtenden op Schiphol.

De opheffing van de coronamaatregelen maakte in 2022 ook het houden van evenementen weer mogelijk: de grote evenementen Open Air, Reggae Lake, Guilty Pleasure en Fiesta Macumba. Daarnaast waren er ook kleinere activiteiten in de gebieden zoals de Kofferbakmarkt Ouderkerkerplas, 9de Dutch Triathlon Series en de Run For KiKa Ouderkerkerplas. Na jaren zonder evenementen bleek de behoefte onverminderd groot: in 2022 trokken de evenementen 16.000 meer bezoekers dan het laatste seizoen in 2019. Dat leidde tot meer inkomsten van € 99.332,- dan begroot. Naar verwachting is wel, dat er sprake was van een post-coronaeffect. De verklaring voor de hogere bezoekersaantallen in 2022 wordt gezocht in het ‘inhaaleffect’: nu kon het weer. De evenementenbezoekersaantallen worden jaarlijks gemonitord. Al eerder besloot het bestuur dat ondanks de ingrijpende gevolgen van de coronacrisis beheer en onderhoud zoals gepland moeten doorgaan. Die keus werd belangrijk ondersteund door de toename van het bezoek.

Financieel resultaat

De jaarrekening van Groengebied Amstelland laat over 2022 een positief resultaat zien van € 276.000,-, terwijl een positief resultaat van € 120.000,- was begroot.
Het positieve resultaat van € 156.000,- is voornamelijk het gevolg van incidentele meevallers. Na jaren zonder evenementen waren de bezoekersaantallen incidenteel hoog, wat leidde tot meer inkomsten (€ 99.000,- positief). Daarnaast werd een subsidie voor ‘groene Boa’s’ ontvangen (€ 24.000,- positief) en was sprake van een eenmalige korting op elektriciteitskosten vanuit de overheid (€ 16.500,- positief). Tot slot was sprake van overschrijdingen en besparingen op diverse programma’s (€ 16.500,- positief). Verdere toelichting is te vinden op pagina 6 bij de paragraaf ‘wat heeft het gekost en opgeleverd?’.

Figuur 2: Entree Middelpolder Amstelveen

Het jaar van Groengebied Amstelland

Het Groengebied heeft in 2022 de onderstaande onderdelen van het programma kunnen realiseren.

Onze ambities

Na een intensieve voorbereiding is het ambitiedocument “Sprong naar de Toekomst” in concept vastgesteld. De drie kernambities voor het Groengebied voor de periode 2023 – 2033 worden breed gedragen. De ambities zijn: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit. Deze ambities sluiten nauw aan bij de regionale opgaven voor recreatie, natuur en landschap. Voor een deel zijn deze opgehaald uit participatietrajecten zoals de BOS Diemerscheg en het Toekomstplan Gaasperplas. Voor de uitwerking van de ambities is maatschappelijk draagvlak essentieel. De komende periode staat dan ook in het teken van het actief ophalen van meningen van gebruikers en stakeholders. In deze fase is ook ruimte voor het informeren en raadplegen van raden en Staten. Na verwerking van de inbreng is definitieve vaststelling medio 2023 gepland.

Goede zwemwaterkwaliteit

De kwaliteit van het zwemwater in de Ouderkerkerplas, Gaasperplas en de Hoge Dijk was in 2022 uitstekend. We kunnen spreken van een succesvol jaar, ondanks het warme en droge weer. Metingen gaven keer op keer een goede uitslag van schoon en veilig zwemwater. De warmte zorgde in het najaar slechts voor één algenbloeimelding in recreatiegebied De Hoge Dijk. Deze was na een week alweer verdwenen. Het vierjaarlijks landelijke meetsysteem beoordeelde de Gaasperplas - Speelvijver Noord en het Strand Zuidoever vier jaar lang met een negatief zwemadvies. Een aantal maatregelen heeft de afgelopen jaren tot een verbeterd resultaat geleid. Een betere inregeling van een pomp lijkt een goed effect te hebben op de waterkwaliteit. De maatregelen bij het strand, waaronder plaatsing van nieuw zand, pakten ook goed uit. De nieuwe kwalificatie voor de beide Gaasperplaslocaties is nu: “aanvaardbaar”.

Voortzetting toezicht in het Diemerbos

De samenwerking met Staatsbosbeheer maakt dat we al jaren het beheer van de recreatieve voorzieningen in het Diemerbos verzorgen. De laatste jaren heeft Staatsbosbeheer meer behoefte aan toezicht in dit gebied. Het recreatieschap werkt daar graag aan mee en heeft de werkzaamheden opnieuw met een jaar verlengd. Het gebiedsfonds Beheer en Exploitatie Diemerbos financiert de kosten daarvan.

Herstelwerkzaamheden februaristormen

In februari raasden de stormen Dudley, Eunice en Franklin over onze recreatiegebieden. Eunice staat zelfs in de top 3 zwaarste stormen in ruim vijftig jaar. Het extreme weer liet dan ook zijn sporen na, waardoor we druk waren met opruimwerkzaamheden om de auto-, fiets- en wandelwegen weer veilig en toegankelijk te maken.

Pinbetalingssystemen op pontjes de Smient en de Fuut

Tot de zomer van 2022 konden fietsers en voetgangers uitsluitend contact betalen voor een overtocht met één van onze pontjes. De veiligheid van de schippers met cash geld op zak was echter een risico en recreanten bleken niet altijd cash geld op zak te hebben. Daarom hebben we in 2022 pinsystemen geïntroduceerd op de pontjes Fuut en Smient.

Nieuwe telsystemen

Een van de graadmeters voor de bezoekersaantallen zijn de tellussen, die op verschillende strategische plekken in de recreatiegebieden liggen. Sinds 2022 is de nieuwe telmethodiek Resono in alle recreatieschappen uitgerold. Deze methodiek is gebaseerd op gps en bevat directe metingen op een aantal punten in de gebieden.

Groengebied in beeld

Het Groengebied heeft ook in 2022 haar gebieden gepromoot. Het schap was op veel verschillende manieren zichtbaar.

Activiteiten 40-jarig jubileum

In 2022 bestond Groengebied Amstelland 40 jaar. Hier is nadrukkelijk bij stil gestaan met een aantal activiteiten: een fotowedstrijd met de thema's dieren, water en land, genieten van de zomer en polderlandschap. De winnaars ontvingen een dinerbon voor twee personen bij afwisselend Strandpaviljoen A/d Plas en House of Bird. Daarnaast zijn vier jubileum wandelroutes en een fietsroute ontworpen. Ook is een aantal natuurexcursies georganiseerd in samenwerking met lokale natuurorganisaties De jubileumdag werd in combinatie met de Amstellanddag gevierd met een exclusieve rondleiding door een van de beheermedewerkers op Elsenhove. De jubileum activiteiten vonden plaats in het recreatieseizoen van 15 april tot 15 oktober 2022.

Beheer en boswachters in beeld

In 2022 zijn de rubrieken 'Beheer in Beeld' en de 'Boswachters Blog' op de Facebook-pagina van Groengebied Amstelland om reden van hun populariteit voorzien van content. Beide blogs zijn erg populair bij de volgers en bereiken vaak tussen de 600-1200 mensen per bericht.

Herhaalde zwerfafvalcampagne namens alle recreatieschappen

De vijf recreatieschappen hebben in de zomer van 2022 gezamenlijk opnieuw een zwerfafvalcampagne georganiseerd. In 2021 werd een campagne georganiseerd als antwoord op de enorme afvalpiek in het coronajaar 2020. Er is meer maatwerk geleverd om de overlast zoveel mogelijk te beperken. De afvalpieken werden beheersbaarder doordat we s 'avonds een extra ophaalronde hebben ingesteld.

Amstelscheg: bijzonder provinciaal landschap en een nieuw perspectief

Eind 2021 werd de Amstelscheg, onderdeel van Groengebied Amstelland, verkozen tot meest bijzonder provinciaal landschap. De provincie had eerder al aangekondigd om gezamenlijk met omliggende gemeenten de komende jaren te gaan investeren in de Amstelscheg als natuur- en recreatiegebied en stelde een fonds van 1,9 miljoen euro beschikbaar. Recreatie Noord-Holland werkt namens het Groengebied samen met provincie, gemeenten Amstelveen, Amsterdam en Ouder-Amstel en hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht aan de uitwerking van het Perspectief Amstelscheg met bijhorend Uitvoeringsprogramma. In het voorjaar van 2023 moet beide plannen worden vastgesteld.

Figuur 3: Beheerder Jeroen Schepers neemt de felicitaties in ontvangst van gedeputeerde Esther Rommel

Wat heeft het in 2022 gekost en opgeleverd?

De totale lasten van Groengebied Amstelland bedroegen € 4.053.000,-. Hiervan werd € 2.967.000,- besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 160.000,- werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 482.000,-, veiligheid en toezicht € 442.000,- en tot slot een bedrag van € 1.000,- ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.

De totale baten van Groengebied waren € 4.329.000,-. Hiervan kwam € 3.493.000,- uit de participantenbijdragen. Huren, pachten en evenementen brachten € 816.000,- op. Een bedrag van € 20.000,- werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Financieel resultaat

De jaarrekening 2022 laat een positief resultaat zien van € 276.000,-. Voorgesteld wordt dit saldo toe te voegen aan de reserves. Dit resultaat is € 156.000,- hoger dan het begroot bij de begrotingswijziging. Het hogere resultaat is het gevolg van overschrijdingen en besparingen op:

- Programma 1 Ontwikkeling en inrichting (€ 129.000,- positief);
- Programma 2 Beheer en onderhoud (€ 17.000,- negatief);
- Programma 3 Toezicht en veiligheid (€ 67.000,- positief);
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning (€ 23.000,- negatief).

De programma's worden bij de paragraaf 'programmaverantwoording' uitgewerkt.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	4.052.778	4.072.454	-19.676
Baten	4.328.844	4.192.666	136.178
Saldo	**276.066**	**120.212**	**155.854**

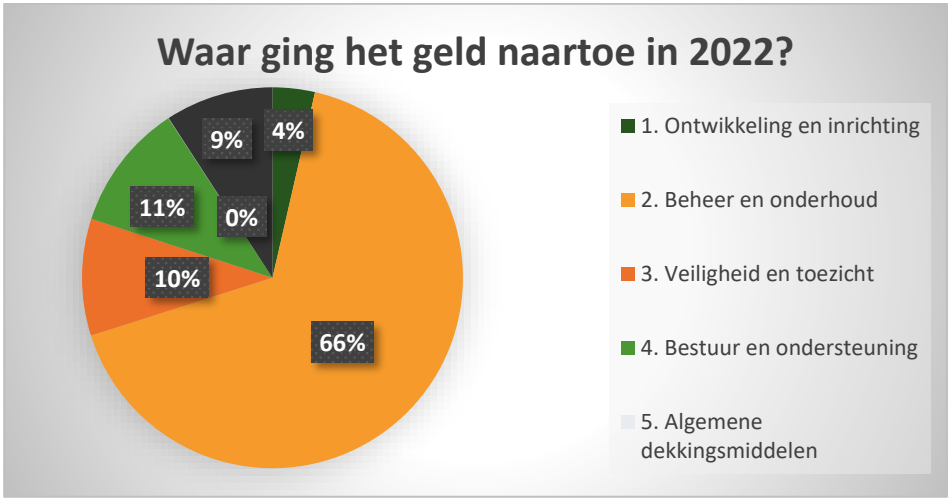

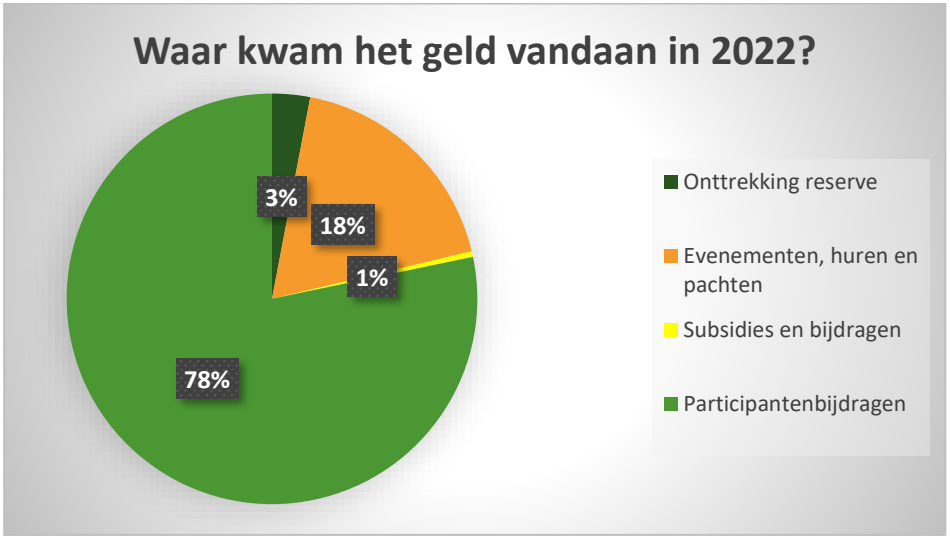

Participantenbijdragen

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd. Voor het boekjaar 2022 was deze index 0,8%. Daarnaast hebben er wijzigingen plaatsgevonden in het volume van de participantenbijdrage naar aanleiding van loonkostenontwikkeling uitvoeringsorganisatie (€ 31.545,- cf. besluit 08 2020) en met betrekking tot de komst van het bestuursbureau (€ 48.843,- cf. besluit 03 2021).

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	27,90%	944.528	974.512
Gemeente Amstelveen	15,40%	531.480	537.904
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.665.622	1.715.003
Gemeente Diemen	5,20%	162.471	181.629
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	81.305	83.829
Totaal	**100,00%**	**3.385.406**	**3.492.877**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het positieve resultaat van de jaarrekening werd ten gunste van de algemene reserve en de bestemmingsreserves gebracht. De omvang van deze reserves bedroeg eind van het jaar € 1.997.015,-.

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve	1.458.326	1.152.747	305.579
Bestemmingsreserve	538.689	568.202	-29.513
Totaal reserves	**1.997.015**	**1.720.949**	**276.066**
Voorziening groot onderhoud	1.676.736	1.947.040	-270.304
Totaal reserves en voorzieningen	**3.673.751**	**3.667.989**	**5.762**

Jaarverslag

Beleidsverantwoording

Het doel van Groengebied Amstelland en werkgebied zijn vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Strategische doelen

In 2022 is ingezet op het realiseren van de volgende ambities:

- Breder recreatief aanbod;
- Betere spreiding van de recreatiedruk;
- Versterking van de biodiversiteit.

Operationele doelen

Naast beheren en onderhouden van de gebieden en voorzieningen werden in 2022 gerealiseerd:

- Het faciliteren van recreatie op een natuurinclusieve manier;
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen door onder meer ruimte bieden aan vrijwilligers voor zelfbeheer en inzetten van werkvoorzieningsschappen;
- Conform planning uitvoeren van evenementen;
- Uitvoeren van toezicht en handhaving;
- Uitvoeren communicatieplan, waaronder succesvolle herhaling van een zwerfafvalcampagne;
- Organiseren jubileum 40-jarig bestaan Groengebied Amstelland;
- Actualiseren (meerjaren)planning groot onderhoud en vervangingen;
- Beheren vastgoedcontracten en opbrengsten genereren;
- Voorbereiden gebiedsmaatregelen Toekomstplan Gaasperplas;
- Deelname beheer- en ontwikkelstrategie Diemerbos;
- Deelname aanzet gebiedsontwikkeling Amstelscheg.

Een start is gemaakt met, maar nog niet afgerond:

- Eind 2022 is een concept van het ambitiedocument vastgesteld. Definitieve vaststelling is medio 2023 gepland. De ambities zijn grotendeels gebaseerd op regionale opgaven. Voor het verwerven van draagvlak is een plan raadpleging publiek opgesteld. Hiermee is de weg naar resultaatgericht (meerjaren)uitvoeringsprogramma in volle gang.
- Het bouwrijp maken van horeca-ontwikkeling Abcouderstraatweg 79;
- Het verplaatsen van de milieustraat naar de Langbroekdreef ter vervanging van de huidige bij de Abcouderstraatweg 79;
- Voorbereiden inrichting perceel Korte Dwarsweg;
- Voorbereiden voedselbos de Bongerd.

Voor ondersteuning van de bedrijfsvoering en bestuurlijke slagkracht werden:

- Verbeteringen P&C-cyclus: Vereenvoudiging van de uurtarieven en kostenverdeelsleutels;
- De risicoanalyse, de beheersmaatregelen en de weerstandsreserve zijn geactualiseerd.

Externe ontwikkelingen

Het recreatieschap werd geconfronteerd met ontwikkelingen, waarop moest worden ingespeeld. De belangrijkste zijn de blijvende aanwas van recreanten en de stijgende kostprijzen door inflatie. Verder zijn ervan te noemen:

- Spanningen tussen toenemend recreatief gebruik en natuurwaarden;
- Vertraging locatieontwikkelingen door uitblijvende besluiten, onvoldoende ontwikkelcapaciteit en/of de mindere economische vooruitzichten;
- Op 1 mei 2022 trad de Wet Open Overheid in werking getreden. Interne processen bij de uitvoeringsorganisatie RNH zijn daarop aangepast. In voorkomende gevallen kan een beroep op deze wet leiden tot vertragingen bij ontwikkelingen;
- Extremer wordende weersituaties zoals in het voorjaar, de stormen Dudley, Eunice en Franklin. Beheerkosten zullen toenemen omdat stormschade en daarmee gepaard gaande herstelwerkzaamheden en –kosten moeten worden ingecalculeerd;
- Provincie Noord-Holland verkent de mogelijkheid om de aandelen in de uitvoeringsorganisatie RNH, die voor 100% in het bezit van de provincie zijn, te verkopen aan Staatsbosbeheer. Dit heeft voor het recreatieschap in 2022 niet tot merkbare effecten geleid.

Ook in de komende tijd zullen woningbouw en aangescherpte regelgeving invloed hebben. Met de groei van het aantal woningen, zal ook het aantal gebruikers en daarmee de druk op de recreatiegebieden toenemen. In het najaar bracht de provincie de resultaten van een onderzoek naar ‘druk en draagkracht’ uit. De perceptie is dat er vele duizenden hectares en kilometers paden te kort zullen zijn om de vraag te accommoderen. De uitwerking daarop voor het Groengebied uit zich door:

- Meervoudige aanspraken op bestaande gebieden (intensiever recreatief gebruik, omzetten agrarische bebouwing in burgerwoningen, bossenstrategie, RES, infrastructuur etc.);
- Een greep uit de nieuwbouwplannen in de omgeving van het Groengebied: De Nieuwe Kern, Amstel III, Overamstel, De Sniep, Bloemendalerpolder, Westwijk en de woningbouwopgave Amsterdam-Zuidoost.

Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten onvoorzien begroot. Wel is het benodigde weerstandsvermogen bepaald op basis van de becijferde risico’s, genoemd in de risicoparagraaf.

Programmaverantwoording

De verschillende taken die het recreatieschap uitvoert, zijn verdeeld over vier programma's, met een vijfde programma voor de algemene dekkingsmiddelen. In de programma's zitten naast kosten ook exploitatieopbrengsten, zoals de inkomsten uit huren, (erf)pachten, vergunningen, veergelden pontjes en gebruiksvergoedingen voor onder meer muziek- en sportevenementen.

Een groot deel van de kosten worden gedekt door de jaarlijkse financiële bijdrage van de participanten; de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. De exploitatieopbrengsten en de participantenbijdragen zijn verwerkt als baten in de begroting en jaarrekening van het recreatieschap.

De lasten en baten zijn als volgt verdeeld over de programma's.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	160.253	3.726	-156.527
2. Beheer en onderhoud	2.967.470	806.898	-2.160.573
3. Veiligheid en toezicht	442.154	23.751	-418.403
4. Bestuur en ondersteuning	481.772	-	-481.772
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.128	3.494.469	3.493.341
Totaal voor bestemming	**4.052.778**	**4.328.844**	**276.066**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	409.280	133.215	-276.066
Totaal na bestemming	**4.462.058**	**4.462.058**	**-**

Verkorte balans

De balans per 31 december 2022 kan verkort als volgt worden weergegeven.
(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2022	2021	PASSIVA	2022	2021
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	145	141	Eigen vermogen	1.997	1.721
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.677	1.947
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***145***	***141***	***Subtotaal***	***3.674***	***3.668***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	57	700	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	445	220
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.972	3.033	Overlopende passiva	1.002	1.064
Liquide middelen	947	1.078			
Subtotaal	***4.976***	***4.811***	***Subtotaal***	***1.447***	***1.284***
Totaal	**5.121**	**4.952**	**Totaal**	**5.121**	**4.952**

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	160.253	3.726	-156.527	288.825	3.117	-285.708	1.506.495	1.298.131	-208.364
2. Beheer en onderhoud	2.967.470	806.898	-2.160.573	2.839.311	696.672	-2.142.639	2.665.226	393.464	-2.271.762
3. Veiligheid en toezicht	442.154	23.751	-418.403	485.378	-	-485.378	450.776	-	-450.776
4. Bestuur en ondersteuning excl. overhead	97.233	-	-97.233	80.956	-	-80.956	23.696	-	-23.696
5. Algemene dekkingsmiddelen excl. mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.128	3.494.469	3.493.341	839	3.492.877	3.492.038	660	3.391.218	3.390.558
Overhead	384.539	-	-384.539	377.145	-	-377.145	544.127	-	-544.127
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.052.778**	**4.328.844**	**276.066**	**4.072.454**	**4.192.666**	**120.212**	**5.190.980**	**5.082.813**	**-108.167**
Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	389.231	83.652	305.579	362.609	128.607	234.002	37.280	105.732	-68.452
Bestemmingsreserve	20.049	49.563	-29.513	-	113.790	-113.790	50.028	89.743	-39.715
Totaal mutaties reserves	**409.280**	**133.215**	276.066	**362.609**	**242.397**	120.212	**87.308**	**195.475**	**-108.167**
Gerealiseerd resultaat	**4.462.058**	**4.462.058**	**-**	**4.435.063**	**4.435.063**	**-**	**5.278.288**	**5.278.288**	**-**

In bovenstaande tabel is de begroting na wijziging 2022 opgenomen als referentie, omdat in deze programmaverantwoording de jaarrekening 2022 wordt verantwoord ten opzichte van de begroting na wijziging 2022. Voor een vergelijking naast de begroting voor- en na wijziging 2022, zie het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022 in de jaarrekening.

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting heeft het recreatieschap zich ingezet voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. In 2022 gebeurde dat vooral door:

Prestaties per taakveld in 2022

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat de realisatie van nieuwe wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. De uitgaven op dit taakveld zijn nihil, conform begrotingswijziging.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het schap zet in op werving en begeleiding van ondernemers en bestaande planvorming. De totale lasten op dit taakveld waren € 33.398,- lager dan begroot. Oorzaak hiervan is het intern oppakken van de werkzaamheden van ambitiedocument door de afdeling programmasturing. Zodoende vindt een verschuiving plaats van programma 1 naar programma 4.

Taakveld 3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Dit taakveld omvat de fysieke locatieontwikkelingen in het gebied. De totale lasten zijn € 49.500,- lager dan begroot als gevolg van uitstel in het bouwrijp maken van de horecalocatie Abcouderstraatweg 79. De ontwikkeling stagneert door economische tegenslag voor de ontwikkelende ondernemer.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket zijn de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid. Op dit taakveld hebben zich geen noemenswaardige prestaties voorgedaan.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Dit taakveld betreft het uitvoeren en begeleiden van diverse projecten. De totale lasten zijn € 45.729,- lager dan begroot. Dit komt enerzijds door minder benodigde gebiedsadvies natuur, landschap en ruimtelijke ontwikkeling en subsidiemanagement. Daarnaast schuiven ook de planvormingskosten van de eerder benoemde horecaontwikkeling van de Abcouderstraatweg 79 door naar 2023.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	31.685	109.954	-78.269	1.409.192
Overige bedrijfskosten	7.307	7.307	0	-
Inzet RNH	121.261	171.564	-50.303	97.304
Totale lasten	***160.253***	***288.825***	***-128.572***	***1.506.495***
Subsidies en projectbijdragen	3.726	3.117	609	1.298.131
Totale baten	***3.726***	***3.117***	***609***	***1.298.131***
Saldo	**-156.527**	**-285.708**	**129.181**	**-208.364**

Lasten en baten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022 Lasten	Jaarrekening 2022 Baten	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Begroting na wijziging 2022 Baten	Jaarrekening 2021 Lasten	Jaarrekening 2021 Baten
2.1 verkeer en vervoer	-	-	-	-	1.297.375	1.297.375
3.1 economische ontwikkeling	85.791	2.133	119.189	-	124.649	756
3.2.1 fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	49.500	-	53.639	-
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.621	-	5.566	-	2.600	-
5.7.1 openbaar groen en (openlucht) recreatie	68.841	1.593	114.570	3.117	28.232	-
Totaal	**160.253**	**3.726**	**288.825**	**3.117**	**1.506.495**	**1.298.131**

Figuur 4: Paviljoen Aan de Plas, gesticht in 2021

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	-	**-**	-	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	55.319	-	56.235	-	-916	-
3.1	Ambitiedocument & Uitvoeringsprogramma	27.019	-	49.954	-	-22.935	-
3.1	Planvoorbereiding incl. participatietraject	1.320	-	13.000	-	-11.680	-
3.1	Beheer Projectrekening Diemerbos (Groenfonds)	2.133	2.133	-	-	2.133	2.133
	Subtotaal taakveld 3.1	**85.791**	**2.133**	**119.189**	-	**-33.398**	**2.133**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-	-	-
3.2.1	Bouwrijp maken horecalocatie Abcouderstraatweg 79	-	-	49.500	-	-49.500	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	-	**49.500**	-	**-49.500**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.621	-	5.566	-	55	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**5.621**	-	**5.566**	-	**55**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	17.056	-	32.903	-	-15.847	-
5.7.1	Ontwikkeling Gaasperplas	40.423	-	37.924	-	2.499	-
5.7.1	Gaasperplas Centraal	2.767	1.593	4.453	3.117	-1.686	-1.524
5.7.1	Voedselbos De Bongerd	1.088	-	-	-	1.088	-
5.7.1	Ontwikkeling Abcouderstraatweg	2.841	-	36.790	-	-33.949	-
5.7.1	Inrichting korte Dwarsweg	2.166	-	-	-	2.166	-
5.7.1	Druktemonitor ontwikkelen	2.500	-	2.500	-	-	-
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**68.841**	**1.593**	**114.570**	**3.117**	**-45.729**	**-1.524**
	Totaal	**160.253**	**3.726**	**288.825**	**3.117**	**-128.572**	**609**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud heeft het recreatieschap zich ingezet voor de instandhouding van recreatie en natuur. In 2022 ging het vooral om:

- De instandhouding van het recreatiegebied en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig waren, volgens de gemiddelde CROW-beeldkwaliteit AB;
- Het zoveel mogelijk inzetten van SW-bedrijven voor onderhoudswerkzaamheden en bediening pontveren;
- Het zorgen voor een sluitende exploitatie t.b.v. evenwichtige recreatie;
- Het werken aan schoon zwemwater, op alle stranden is het streven naar minimaal score 'goed';
- Het leveren van extra inzet m.b.t. schoonhouden gebieden;
- Deelname aan de werkgroep natuurinclusieve recreëren en beheren en biologische bestrijding eikenprocessierups.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen. Door samenwerking met sociale ondernemingen draagt het recreatieschap bij aan duurzame inzetbaarheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Prestaties per taakveld in 2022

Een specificatie van de projecten uit dit programma is onderaan te vinden in de tabel “specificatie van de projecten per taakveld”.

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

Dit taakveld omvat het onderhouden van wegen, paden, parkeerterreinen, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair. Er is sprake van een onderschrijding van € 251.389,- omdat minder dagelijks onderhoud uitgevoerd hoefde te worden. De begrotingsbedragen zijn op andere taakvelden ingezet ten behoeve van waterplantenbeheer en extra herstel voor het begaanbaar houden van de laarzen- en ruiterpaden in de Middelpolder na hevige regenval.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Onder dit taakveld valt de uitvoering van vastgoedbeheer zoals contractherziening- en verlenging, controle naleving contracten, verjaringszaken/oneigenlijk gebruik en administratief beheer. De uitvoeringsorganisatie heeft gezorgd voor de afhandeling van WOB-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten. De reguliere werkzaamheden op dit taakveld zijn iets hoger uitgevoerd dan begroot. Daartegenover schuiven de lasten voor juridische afwikkeling van koudewinning Ouderkerkerplas door naar 2023.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat gebiedspromotie en marketing en het vergroten herkenbaarheid en zichtbaarheid van het recreatiegebied. De uitgaven op dit taakveld zijn € 16.953,- hoger dan begroot. De voornaamste oorzaak hiervan is het 40-jarig jubileum van Groengebied Amstelland in 2022. De organisatie van de vele activiteiten gedurende het recreatieseizoen van 15 april tot 15 oktober 2022 nam meer tijd in beslag dan verwacht. Voor de viering is samengewerkt met lokale organisaties, verenigingen en ondernemers.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en productie

Na jaren van afgelasting als gevolg van de coronacrisis vonden in 2022 de evenementen weer plaats. Dit taakveld omvat het faciliteren en begeleiden van evenementen de grote evenementen Open Air, Reggae Lake, Guilty Pleasure en Fiesta Macumba. Na jaren zonder evenementen bleek de behoefte onverminderd groot: de bovengenoemde evenementen trokken in 2022 gezamenlijk bijna 92.000 bezoekers. Ter vergelijking: het laatste evenementenseizoen 2019 trok bijna 76.000 bezoekers. De hogere bezoekersaantallen hebben geleid tot meer inkomsten van € 99.332,- dan begroot. Naar verwachting is wel, dat er sprake was van een post-coronaeffect. De verklaring voor de hogere bezoekersaantallen in 2022 wordt gezocht in het 'inhaaleffect': nu kon het weer. Daarnaast waren er ook kleinere activiteiten in de gebieden zoals de Kofferbakmarkt, 9de Dutch Triathlon Series, de Ouderkerker Cross en de Run For KiKa.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Onder dit taakveld worden inspanningen verantwoord voor instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor werd het afgelopen jaar:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en kleine vervangingen uitgevoerd;
- Extra inzet gepleegd om de terreinen schoon te houden;
- De routenetwerken onderhouden, inclusief promotie;
- Extra onderhoud voor laarzen- en ruiterpaden in de Middelpolder;
- Extra waterplantenbeheer en biodiversiteit bevordering in natuurlijke zones.

De inkomsten op dit taakveld waren € 7.486,- meer dan begroot. De oorzaak hiervan is voornamelijk het in 2022 ontvangen deel subsidie voor het groot onderhoudsproject baggeren Hoge Dijk. Daarnaast waren de uitgaven op dit taakveld € 364.229,- hoger dan begroot. Door herberekening van de omvang van de voorziening GO* heeft er een verschuiving vanuit taakveld verkeer en vervoer naar dit taakveld plaatsgevonden.

Verder is extra uitgegeven aan herstel van extreme weersituaties, zoals stormschade van Dudley, Eunice en Franklin. Verder zijn vaker waterplanten verwijderd ten behoeve van de (zwem)waterkwaliteit en is extra onderhoud gepleegd voor het begaanbaar houden van laarzen- en ruiterpaden in de Middelpolder.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten DO	1.277.933	1.170.142	107.791	1.236.038
Overige bedrijfskosten	300.928	288.007	12.921	272.378
Inzet RNH	750.778	779.141	-28.363	482.681
GO*	892.190	1.114.842	-222.652	760.752
Kapitaallasten	15.945	16.721	-776	11.129
Subtotaal lasten	***3.237.774***	***3.368.853***	***-131.078***	***2.762.978***
Dotatie voorziening GO*	610.000	585.300	24.700	663.000
Onttrekking voorziening GO*	-880.304	-1.114.842	234.538	-760.752
Saldo mutaties voorziening GO	***-270.304***	***-529.542***	***259.238***	***-97.752***
Totale lasten	**2.967.470**	**2.839.311**	**128.160**	**2.665.226**
Opbrengsten	790.645	692.305	98.340	389.225
Projectsubsidies	16.253	4.367	11.886	4.239
Totale baten	**806.898**	**696.672**	**110.226**	**393.464**
Saldo	**-2.160.573**	**-2.142.639**	**-17.934**	**-2.271.762**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen waarvan de kosten zich niet kwalificeren als investering.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022 Lasten	Jaarrekening 2022 Baten	Begroting na wijziging 2022 Lasten	Begroting na wijziging 2022 Baten	Jaarrekening 2021 Lasten	Jaarrekening 2021 Baten
2.1 verkeer en vervoer	182.814	-	434.203	-	584.412	-
3.2.2 fysieke bedrijfs-infrastructuur	89.488	334.079	86.444	330.671	77.062	337.038
3.4 economische promotie	139.399	-	122.447	-	118.352	-
5.3 cultuur presentatie en productie	49.478	425.332	54.154	326.000	26.827	31.486
5.7.2 openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.506.292	47.487	2.142.064	40.001	1.858.573	24.939
Totaal	**2.967.470**	**806.898**	**2.839.311**	**696.672**	**2.665.226**	**393.464**

Figuur 5: Afgelopen jaar vond de 12de editie van de Ouderkerker Cross plaats

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	81.514	-	145.703	-	-64.189	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	101.300	-	288.500	-	-187.200	-
2.1.2	GO/V	508.154	-	556.950	-	-48.796	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-508.154	-	-556.950	-	48.796	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**182.814**	**-**	**434.203**	**-**	**-251.389**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden fysieke bedrijfsinfrastructuur	88.785	334.079	77.144	330.671	11.641	3.408
3.2.2	Koudewinning Ouderkerkerplas	703	-	9.300	-	-8.597	-
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**89.488**	**334.079**	**86.444**	**330.671**	**3.044**	**3.408**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	121.345	-	97.447	-	23.898	-
3.4	40-jarig jubileum Groengebied Amstelland	18.054	-	25.000	-	-6.946	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**139.399**	**-**	**122.447**	**-**	**16.953**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	49.478	-	54.154	-	-4.676	-
5.3	Evenementen	-	425.332	-	326.000	-	99.332
	Subtotaal taakveld 5.3	**49.478**	**425.332**	**54.154**	**326.000**	**-4.676**	**99.332**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	1.969.761	47.487	1.828.543	40.001	141.218	7.486
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	508.700		296.800	-	211.900	-
5.7.2	GO/V	384.036		557.892		-173.856	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-372.150		-557.892	-	185.742	-
5.7.2	Kapitaallasten	15.945		16.721		-776	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**2.506.292**	**47.487**	**2.142.064**	**40.001**	**364.229**	**7.486**
	Totaal	**2.967.470**	**806.898**	**2.839.311**	**696.672**	**128.160**	**110.226**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Door gastheerschap, het houden van toezicht en indien nodig handhavend optreden wil Groengebied het gevoel van vertrouwen en veiligheid bij haar bezoekers vergroten.

Prestaties per taakveld in 2022

Specificatie van dit programma is te vinden in de tabel “Baten en lasten”.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Er is sprake van een onderschrijding van € 66.975,- op dit taakveld. Ondanks de wens om meer toezicht stond gedurende het jaar 2022 binnen het team een vacature open. Deze werd door schaarste op de markt pas eind december ingevuld. Verder is een onbegrote subsidie voor groene BOA’s ontvangen. Vanuit deze subsidie kan een tegemoetkoming worden aangevraagd voor werk gerelateerde uitrusting- en opleidingen.

Gezamenlijk fonds beheer en exploitatie Diemerbos

In 2011 hebben Groengebied Amstelland en Staatsbosbeheer overeenstemming bereikt over de programmatische aanwending van het fonds beheren exploitatie Diemerbos ter grootte van (destijds) € 180.000,- waarmee het beheer en de exploitatie van het Diemerbos wordt versterkt.

In de uitwerking van deze punten is door beide partijen een aantal passende maatregelen benoemd waaronder het gezamenlijk invulling geven aan een goed gastheerschap van het Diemerbos.

Op verzoek en voor rekening van Staatsbosbeheer heeft RNH toezicht uitgevoerd in het Diemerbos in de periode september 2020 - september 2022. Voor de periode tot 31 december 2023 is dit verzoek opnieuw gedaan met bekostiging van de geoffreerde toezichttaken uit het fonds ‘beheer en exploitatie Diemerbos’. Het bestuur van Groengebied heeft in het najaar van 2022 hiermee ingestemd. Volledigheidshalve wordt verwezen naar het bestuurlijke besluit van het Groengebied d.d. 14 april 2011 en d.d. 25 november 2021.

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	27.947	33.000	-5.053	19.696
Inzet RNH	414.207	452.378	-38.171	431.080
Totale lasten	**442.154**	**485.378**	**-43.224**	**450.776**
Opbrengsten	23.751	-	23.751	-
Totale baten	**23.751**	**-**	**23.751**	**-**
Saldo	**-418.403**	**-485.378**	**66.975**	**-450.776**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.2 openbare orde en veiligheid	442.154	23.751	485.378	-	450.776	-
Totaal	**442.154**	**23.751**	**485.378**	**-**	**450.776**	**-**

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Speerpunten

Voor 2022 waren de speerpunten:

- Opstellen ambitiedocument;
- Monitoren grote gebiedsprocessen: BOS Diemerscheg, Perspectief Amstelscheg en Toekomstplan Gaasperplas;
- Internaliseren natuurinclusieve recreatie;
- Vernieuwen risico-inventarisatie;
- Aanscherpen planning & control-cyclus;
- Ondersteunen ingroei bestuursbureau;
- Voorbereiden rechtmatigheidscontrole;
- Verder implementeren van de financiële transitie conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Prestaties per taakveld in 2022

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie taakveld 0.4 overhead”.

Taakveld 0.1 Bestuur

- Accountantscontrole bij jaarrekening 2021;
- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2021;
- Interimcontrole 2022.

Taakveld 0.4 Overhead

Overheadkosten waren € 7.394,- hoger dan begroot en daarmee redelijk in lijn met de begroting. De reden van de hogere overheadkosten hebben te maken met het oppakken van de werkzaamheden van ambitiedocument door de afdeling programmasturing. Zodoende vindt een verschuiving plaats van programma 1 naar programma 4. Daarentegen is door de komst van het bestuursbureau afscheid genomen van een aantal secretariële taken. Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	111.070	100.956	10.114	53.096
Inzet RNH	370.703	357.145	13.558	514.727
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totale lasten	**481.772**	**458.101**	**23.671**	**567.823**
Opbrengsten	-	-	-	-
Saldo	**-481.772**	**-458.101**	**-23.671**	**-567.823**

Baten en lasten per taakveld

	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1 bestuur	97.233	-	80.956	-	23.696	-
0.4 overhead	384.539	-	377.145	-	544.127	-
Totaal	**481.772**	**-**	**458.101**	**-**	**567.823**	**-**

Specificatie taakveld 0.4 overhead

Onderdeel	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Verschil (realisatie minus begroting)	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	183.390	-	155.266	-	28.124	-
Secretariaat	38.987	-	55.150	-	-16.164	-
Financiële control en administratie	90.215	-	86.318	-	3.897	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	58.111	-	60.411	-	-2.300	-
Kantoor- en bedrijfskosten	13.837	-	20.000	-	-6.163	-
Totaal	**384.539**	**-**	**377.145**	**-**	**7.394**	**-**

Figuur 6: Het vogeluitkijkpunt bij het Landje van Geijsel

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Gebeurtenissen per taakveld in 2022

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves”.

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Het minimaliseren van de financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico’s.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van het recreatieschap kunnen als volgt worden omschreven: beleidsbepaling, beheer en onderhoud van recreatieterreinen, genereren van publiciteit en ter beschikking stellen van recreatieterreinen voor openluchtrecreatie en evenementen. Groengebied Amstelland neemt het standpunt in dat haar activiteiten geen belaste ondernemingsactiviteiten vormen voor de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit wordt jaarlijks beoordeeld. In voorgaande jaren is het recreatieschap vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De verwachting is dat dit ook voor 2022 geldt.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het recreatieschap heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet. Het doel van elke reserve is nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.

In onderstaande tabellen is de stand van de reserves weergegeven aan het einde van 2022 en het verschil ten opzichte van de stand aan het einde van 2021.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil 2022	Jaarrekening 2021
Bedrijfskosten	1.128	839	289	660
Inzet RNH	-	-	-	-
Totale lasten	**1.128**	**839**	**289**	**660**
Participantenbijdragen	3.492.877	3.492.877	-	3.385.406
Opbrengsten	1.592	-	1.592	5.812
Totale baten	**3.494.469**	**3.492.877**	1.592	**3.391.218**
Saldo voor bestemming	**3.493.341**	**3.492.038**	**1.303**	**3.390.558**
Mutaties reserves	276.066	120.212	155.854	-108.167
Saldo na bestemming	**3.217.275**	**3.371.826**	**-154.551**	**3.498.725**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves

Resultaatbestemming (ad 5. mutaties reserves)	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Jaarrekening 2021		
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Algemene reserve	389.231	83.652	305.579	362.609	128.607	234.002	37.280	105.732	-68.452
Bestemmingsreserve investeringen	-	49.563	-49.563	-	113.790	-113.790	50.028	53.639	-3.611
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	20.049	-	20.049			-		36.104	-36.104
Totaal mutaties reserves	**409.280**	**133.215**	**276.066**	**362.609**	**242.397**	**120.212**	**87.308**	**195.475**	**-108.167**

Ontwikkeling van reserves

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve	1.458.326	1.152.747	305.579
Bestemmingsreserve	538.689	568.202	-29.513
Totaal reserves	**1.997.015**	**1.720.949**	**276.066**

In 2019 is een bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten opgericht ten behoeve van maatschappelijk nut reserveringen.

Baten en lasten per taakveld

Taakveld	Jaarrekening 2022		Begroting na wijziging 2022		Jaarrekening 2021	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.5 treasury	1.128	1.586	839	-	660	-
0.8 overige baten en lasten	-	3.492.883	-	3.492.877	-	3.391.218
0.9 vennootschaps-belasting	-	-	-	-	-	-
0.10 mutaties reserves	409.280	133.215	362.609	242.397	87.308	195.475
0.11 resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	-	-

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te berekenen zijn alle risico's, waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie, geïnventariseerd. Per risico is de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2022, € 563.250, zie bijlage VI ⇗ Risico-inventarisatie 2023 Groengebied Amstelland.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn. De huidige algemene reserve (weerstandscapaciteit) per 31-12-2022 bedraagt € 1.997.015,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit.

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021	Verschil
Algemene reserve	1.458.326	1.152.747	305.579
Bestemmingsreserve investeringen	446.566	496.129	-49.563
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	92.123	72.074	20.049
Totaal	**1.997.015**	**1.720.949**	**276.066**

Algemene reserve

De algemene reserve dient als weerstandscapaciteit voor de financiële risico's die het recreatieschap loopt. Ook worden soms uit de algemene reserve extra incidentele inspanningen gefinancierd omdat de reserve investeringen beperkt is. De aanvullende, incidentele, opdrachten zijn ‘extra’ en afhankelijk van de mogelijkheden om ze te financieren. Er kunnen verschillende soorten incidentele projecten worden uitgevoerd, zoals op het gebied van groot onderhoud, gebiedsontwikkeling, inkomstenwerving of omvormingen. Voor deze projecten wordt dan een aanvullend budget uit de algemene reserve beschikbaar gesteld door het bestuur. Middelen uit de algemene reserve kunnen dus door het bestuur worden ingezet voor allerlei taken van het recreatieschap.

Bestemmingsreserve investeringen

De bestemmingsreserve investeringen wordt voornamelijk ingezet voor ontwikkeling van het recreatiegebied door vernieuwing. Vernieuwing is gericht op het aantrekkelijk houden van de gebieden voor de inwoners van de regio, het betaalbaar houden van het beheer en het realiseren van inkomsten. Voorbeelden van vernieuwing zijn onder andere het plaatsen van sporttoestellen en het faciliteren van nieuwe horecagelegenheden.

Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten

De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien.
Het Groengebied heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio.

De solvabiliteit geeft informatie over het gevoerde beleid. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. In de regel wordt een solvabiliteitsratio >50% als voldoende beschouwd.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. De commissie BBV geeft aan dat een ratio > 0,6% acceptabel is.

Conclusie solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio houdt verband met behaalde resultaten van de afgelopen jaren. In de regel wordt een solvabiliteitsratio >50% als voldoende beschouwd. Zoals hiernaast te zien komt de solvabiliteitsratio voor 2022 uit op 48% (2021: 44%). Te zien is dat de solvabiliteit zich aan het verbeteren is.

Doordat een aantal jaren de evenementen geen doorgang hebben gehad maar het beheer, onderhoud en ontwikkeling van het gebied wel kosten met zich mee hebben gebracht heeft dit gevolgen gehad voor de reserveposities. Dit wordt dan meteen zichtbaar in de solvabiliteitsratio.

De kengetallen moeten in samenhang moeten worden bezien, omdat ze gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Bij de invoering van de kengetallen is door de wetgever geen norm opgelegd. De vraag wat een goede solvabiliteit is voor een recreatieschap is niet eenvoudig te beantwoorden. Een solvabiliteitsratio van >50% wordt als ideaal beschouwd, terwijl een ratio van >30% als goede solvabiliteit wordt gezien. Een kengetal, of de ontwikkeling van een kengetal, is een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Kijkend naar de andere kengetallen is het ietwat lagere solvabiliteitsratio in 2022 geen probleem voor het schap.

Kengetallen

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Netto schuldquote	-82%	-90%	-69%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-82%	-90%	-69%
Solvabiliteitsratio	48%	44%	44%
Structurele exploitatieruimte	8%	9%	1%
Grondexploitatie	n.v.t.		
Belastingcapaciteit	n.v.t.		

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair;
- Hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 8 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks/ jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven de € 50.000 en economische vervangingen (zoals gebouwen, voer- en vaartuigen) boven de € 10.000 worden gedekt uit de exploitatie of door een ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	1.277.933	1.170.142	1.236.038
Groot onderhoud en kleine vervangingen	892.190	1.114.842	760.752
Kapitaallasten	15.945	16.721	11.129
Totaal	**2.186.068**	**2.301.705**	**2.007.920**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	20.049	-	24.103
Economische vervangingen	-	-	36.121

De maatschappelijke vervangingen > 50.000 hebben betrekking op het wandelnetwerk Amstelland.

In bijlage IV ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Figuur 7: Pontje de Smient, waar samen met het pontje de Fuut sinds afgelopen jaar per pin valt te betalen voor de overtocht

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Verhardingen	426.648	504.907	404.042
Civiele kunstwerken	142.546	187.589	88.651
Inzet RNH	20.474	10.157	1.630
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	-406.854	-268.450	90.089
Totaal	**182.814**	**434.203**	**584.412**

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.

De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 onder andere de volgende herstelwerkzaamheden uitgevoerd:

- Asfalt Ouderkerkerplas;
- Asfalt Middelpolder;
- Asfalt Over-Amstel;
- Half-verharding voetpaden in verschillende gebieden.

VERHARDINGEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	48.246	89.007	86.245
Groot onderhoud en kleine vervangingen	378.402	415.900	317.797
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**426.648**	**504.907**	**404.042**

Categorie civiele kunstwerken

Het Groengebied heeft totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.

De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Brug Ouderkerkerplas vervangen;
- Brug Middelpolder vervangen;
- Brug Diemerbos hersteld;
- Slijtlagen bruggen in verschillende gebieden vervangen.

CIVIELE KUNSTWERKEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	12.793	46.539	27.737
Groot onderhoud en kleine vervangingen	129.753	141.050	60.914
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**142.546**	**187.589**	**88.651**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Totale lasten 5.7.2 OPENBAAR GROEN EN (OPENLUCHT) RECREATIE	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Groen	749.091	679.591	749.952
Water, oevers en stranden	395.963	354.709	390.282
Pontjes	70.528	60.000	53.033
Terreinmeubilair	140.481	247.192	76.655
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	188.763	193.073	188.164
Gebouwen en materieel	72.048	74.644	57.141
Overige bedrijfskosten	251.998	222.746	225.679
Inzet RNH	500.869	571.201	305.508
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	136.550	-261.092	-187.841
Totaal	**2.506.292**	**2.142.064**	**1.858.573**

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Biodiversiteit bevorderend maaibeleid;
- Beplanting na stormschade Dudley, Eunice en Franklin hersteld;
- Pitrusbestrijding in de Diemerpolder;
- Invasieve exotenbestrijding in verschillende gebieden.

GROEN	Jaarrekening 2022	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	657.886	557.691	630.717
Groot onderhoud en kleine vervangingen	91.204	121.900	119.236
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**749.091**	**679.591**	**749.952**

Categorie water, oevers en stranden

Het Groengebied heeft in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m2 zandstrand. De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Periodiek onderhoud aan de stranden;
- Waterplantenbeheer met maaien en afvoeren;
- Verschillende doorspoelpompen vervangen.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	216.706	109.709	197.598
Groot onderhoud en kleine vervangingen	179.258	245.000	192.684
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**395.963**	**354.709**	**390.282**

Categorie pontjes

Het Groengebied heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes.

De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Pinbetalingen voor pontovertocht ingevoerd;
- Regulier onderhoud zoals schilderwerk, doorsmeren e.d.

PONTJES	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	70.528	60.000	53.033
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**70.528**	**60.000**	**53.033**

Categorie terreinmeubilair

Het Groengebied heeft in totaal 1135 stuks terreinmeubilair, waarvan 40 speeltoestellen en 1095 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Speeltoestellen Gaasperplas en Hogedijk vervangen;
- Wegmeubilair zoals anti- autopalen, banken e.d. vervangen.

TERREINMEUBILAIR	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	58.288	90.717	43.345
Groot onderhoud en kleine vervangingen	82.193	156.475	33.309
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**140.481**	**247.192**	**76.655**

Categorie hygiënische maatregelen/ nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 13 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 14 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden.

Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A. Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Aantal rioolpompen vervangen.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	188.763	193.073	181.025
Groot onderhoud en kleine vervangingen	-	-	7.139
Kapitaallasten	-	-	-
Totaal	**188.763**	**193.073**	**188.164**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

Op basis van de inspecties en de meerjarenplanning zijn in 2022 de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Dakbedekking toiletgebouwen Ouderkerkerplas hersteld;
- Onderhoud vogelkijkschuur;
- Stormschade beheerkantoor Elsenhove hersteld.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Dagelijks onderhoud	24.722	23.406	16.339
Groot onderhoud en kleine vervangingen	31.381	34.517	29.674
Kapitaallasten	15.945	16.721	11.129
Totaal	**72.048**	**74.644**	**57.141**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2021
Maatschappelijke vervangingen >50.000	20.049	-	24.103
Economische vervangingen	-	-	36.121

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 19 oktober 2018 heeft het algemeen bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico’s.

Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal (lasten)	4.072.454
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	333.900

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	0

Wet Fido Modelstaat A (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat A

De kasgeldlimiet voor Groengebied Amstelland bedraagt op basis van de begroting 2022 € 332.000,-. Het recreatieschap blijft het gehele jaar binnen de limiet.

Kwartaal	1e			2e		
Maand	1 jan	1 feb	1 mrt	1 apr	1 mei	1 jun
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	332	332	332	332	332	332
Ruimte onder limiet		332			332	
Overschrijding		0			0	

Kwartaal	3e			4e		
Maand	1 jul	1 aug	1 sep	1 okt	1 nov	1 dec
Registratie nr.						
Datum ontvangst						
Vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen	0	0	0	0	0	0
Netto vl. schuld	0	0	0	0	0	0
Netto vl. overschot	0	0	0	0	0	0
Gem. schuld		0			0	
Gem. overschot		0			0	
Kasgeldlimiet	332	332	332	332	332	332
Ruimte onder limiet		332			332	
Overschrijding		0			0	

Wet Fido Modelstaat B (x € 1.000)

Toelichting op modelstaat B

Bij Groengebied Amstelland hebben geen renteherzieningen op vaste schulden plaatsgevonden en er zijn geen nieuwe leningen uitgezet of aangetrokken. De renterisiconorm is derhalve nihil.

Modelstaat B

1a	Renteherziening op vaste schuld O/G		-
1b	Renteherziening op vaste schuld U/G		-
2	Renteherziening op vaste schuld	(1a-1b)	-
3a	nieuw aangetrokken vaste schuld		-
3b	nieuw uitgezette lange leningen		-
4	netto nieuw aangetrokken vaste schuld	(3a-3b)	-
5	Betaalde aflossingen		-
6	herfinanciering	(laagste van 4 en 5)	-
7	Renterisico op de vaste schuld	(2+6)	-
8	Renterisiconorm		-
9a	ruimte onder		-
9b	Overschrijding		-

Renterisiconorm

10	Stand van de vaste schuld		-
11	Vastgestelde percentage		
12	Renterisiconorm	(10x11)	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken. In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemersrol ontstaat. In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. Werkelijke inzet RNH is € 1.668.427,-. Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. Werkelijke inzet Routebureau € 68.215,-. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en -ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR-management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Voortgang verbetering planning en control cyclus

De planning en control cyclus wordt continue verbeterd. Ook wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de accountant. Zo wordt gewerkt aan een gewijzigde aanbestedingsrichtlijn welke begin 2023 aan de schapsbesturen wordt voorgelegd zijn de processen rondom autorisaties aangescherpt en wordt de verplichte rechtmatigheidsverantwoording in 2023 structureel ingebed in de bedrijfsvoering van het recreatieschap. Tot en met 2022 geeft de externe accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetswijziging is vanaf 2023 het dagelijks bestuur van het recreatieschap verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat voortaan het dagelijks bestuur in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen. Dit gebeurt in de paragraaf Bedrijfsvoering. Samen met de accountant is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. In de laatste bestuursronde van 2022 heeft het bestuur hiervoor het normenkader, de gewijzigde controleverordening en de gewijzigde verordening financieel beheer vastgesteld. Het recreatieschap kan over 2023 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten (€ 4.052.778,-) bedraagt het percentage overhead 9% (2021: 10%). Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Bestuursadvisering en programmasturing	183.390	155.266
Secretariaat	38.987	55.150
Financiële control en administratie	90.215	86.318
Aansturing beheerteam en toezichthouders	58.111	60.411
Kantoor- en bedrijfskosten	13.837	20.000
Totaal	**384.539**	**377.145**

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een informatieverzoek in te dienen. In 2022 zijn in totaal 149 schriftelijke aanvragen gedaan. Hierbij zijn geen klachten ontvangen over het handelen of functioneren van medewerkers die namens het recreatieschap optreden. De informatieverzoeken gingen vooral over de coronamaatregelen en het gebruik van de gebieden van en door recreanten.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag mogelijk onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, en in elk geval in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurde in de vorm van:

- Begrotingswijziging 2022;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie 2022.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Dit is een nieuwe paragraaf in de jaarstukken. Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Woo, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:

- Actieve openbaarmaking;
- Passieve openbaarmaking;
- Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

Eind 2022 is het Woo proces geëvalueerd. Op basis daarvan is opnieuw gekeken naar het proces-schema met de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Het nieuwe processchema Woo wordt in het voorjaar van 2023 vastgesteld.
De AB-stukken van de recreatieschappen worden actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

In 2022 heeft een extern bureau, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt in 2023 een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

Informatie over Woo-verzoeken 2022

In 2022 zijn geen Wob- of WOO-verzoeken bij Groengebied Amstelland ingediend.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren.

Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4000	Hectare
Oppervlakte in beheer	712	Hectare
waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	14	
waarvan: in eigen beheer	14	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten	1	Abcouderstraatweg 79

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groengebied Amstelland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van Staatsbosbeheer die expireren in 2049. Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief.

Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 28 jaar. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Groengebied Amstelland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022
Baten uit (erf)pachten	282.064	280.284
Baten uit verhuren	50.080	50.387

Kavelpaspoorten

Voor nieuwe ontwikkelingen worden kavelpaspoorten opgesteld, waarop marktpartijen kunnen inchrijven.

Figuur 8: In 2022 werd de zeldzame Veenpluis gespot op deelgebied Elsenhove

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities. Ook de ambtelijke organisaties hebben in 2022 goed samengewerkt met de uitvoeringsorganisatie Recreatie Noord-Holland.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2021	Bijdrage in 2022
Provincie Noord Holland	27,90%	944.528	974.512
Gemeente Amstelveen	15,40%	531.480	537.904
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.665.622	1.715.003
Gemeente Diemen	5,20%	162.471	181.629
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	81.305	83.829
Totaal	**100,00%**	**3.385.406**	**3.492.877**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf ‘Verbonden partijen’.

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Gemeente Ouder-Amstel: burgemeester mevrouw J. Langenacker (voorzitter) • Gemeente Amsterdam: wethouder de heer R. van Dantzig, wethouder mevrouw M. Van der Horst en wethouder mevrouw Z. Van Pels • Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon • Gemeente Diemen: wethouder M. Sikkes-van den Berg • Provincie Noord-Holland: gedeputeerde I. Zaal
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening: a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu; c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	De visie van Groengebied vastgesteld in 2007, wordt in 2023 aangepast. De beleidsvoornemens worden uitgewerkt in een Ambitiedocument en Uitvoeringsprogramma.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2%

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	• Ouder-Amstel 2,4%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2019 € 1.895.186 31-12-2020 € 1.829.116 31-12-2021 € 1.720.949 31-12-2022 € 1.997.015
Vreemd vermogen	31-12-2019 € 2.277.986 31-12-2020 € 2.544.069 31-12-2021 € 2.200.283 31-12-2022 € 2.193.862
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2019 € -1.471.506 31-12-2020 € -66.070 31-12-2021 € -108.167 31-12-2022 € 276.066
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor in 2022 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	2. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer 3. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen 4. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen 5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit 6. Prijsstijgingen materialen en menskracht 7. Kapitaalvernietiging bruggen, paden en achterstallig onderhoud herinrichting Gaasperplas 8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken 9. Faillissement van gebiedsondernemers 10. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen 11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie.
Beleidsverslag / Ontwikkelingen • Het werken aan de gefaseerde opzet van het ambitiedocument uitvoeringsprogramma Groengebied Amstelland; • Deelname aan gebiedsprocessen zoals het Toekomstplan Gaasperplas, Beheer en ontwikkelstrategie Diemerscheg en Perspectief Amstelscheg; • Begeleiden van evenementen en ontwikkelen van horecalocaties; • Biodiversiteit bevorderend beheer en onderhoud; • Medewerking verlenen aan zelfbeheer en onderzoeken mogelijkheden stadslandbouw.	

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Specificatie is onderaan dit programma te vinden in de tabel “Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022”.

Resultaat reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten is €2.869,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	3.935.887	3.826.940	108.947
Baten	4.301.364	4.189.549	111.815
Saldo	**365.478**	**362.609**	**2.869**

Resultaat incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 152.895,- positiever dan begroot.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	116.891	245.514	-128.623
Baten	27.479	3.117	24.362
Saldo	**-89.412**	**-242.397**	**152.985**

Resultaat totaal 2022

Het saldo van de baten en lasten is in totaal € 155.854,- positiever dan begroot door:

- Hogere inkomsten evenementen € 99.332,-;
- Ontvangen subsidie Groene BOA’s € 23.751,-;
- Elektriciteitskosten nagenoeg nihil door tegemoetkomingen vanuit overheid en tijdelijke verlaging btw tarief € 16.574,-;
- Saldo van overschrijdingen en besparingen diverse programma’s € 16.197,-.

	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Lasten	4.052.778	4.072.454	-19.676
Baten	4.328.844	4.192.666	136.178
Saldo	**276.066**	**120.212**	**155.854**

Bovenstaande drie tabellen worden op de volgende pagina’s in uitgebreide vorm weergegeven, met specificatie van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd, en een specificatie van de structurele / reguliere en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen het boekjaar waar de jaarstukken betrekking op hebben en het moment van de accountantscontrole, kunnen gebeurtenissen plaatsvinden die relevant zijn om een verantwoord oordeel te kunnen vormen over de financiële positie en over de baten en de lasten.

Zie bijlage V ⇗ voor een verdere uitwerking van de gebeurtenissen na balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten en de balans worden vastgesteld met inachtneming deze gebeurtenissen.

Overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2022

	Jaarrekening 2022			Begroting na wijziging 2022			Begroting voor wijziging 2022		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
1. Ontwikkeling en inrichting	160.253	3.726	-156.527	288.825	3.117	-285.708	116.189	-	-116.189
2. Beheer en onderhoud	2.967.470	806.898	-2.160.573	2.839.311	696.672	-2.142.639	2.646.833	675.669	-1.971.164
3. Veiligheid en toezicht	442.154	23.751	-418.403	485.378	-	-485.378	488.596	-	-488.596
4. Bestuur en ondersteuning exclusief overhead	97.233	-	-97.233	80.956	-	-80.956	18.824	-	-18.824
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves en heffing vennootschapsbelasting	1.128	3.494.469	3.493.341	839	3.492.877	3.492.038	539	3.444.034	3.443.495
Overhead	384.539	-	-384.539	377.145	-	-377.145	518.030	-	-518.030
Heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**4.052.778**	**4.328.844**	**276.066**	**4.072.454**	**4.192.666**	**120.212**	**3.789.011**	**4.119.703**	**330.692**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Saldo**
Algemene reserve	389.231	83.652	305.579	362.609	128.607	234.002	97.692	-	97.692
Bestemmingsreserve investeringen	-	49.563	-49.563	-	113.790	-113.790	233.000	-	233.000
Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	20.049	-	20.049	-	-	-			-
Totaal mutaties reserves	**409.280**	**133.215**	**276.066**	**362.609**	**242.397**	**120.212**	**330.692**	**-**	**330.692**
Gerealiseerd resultaat	**4.462.058**	**4.462.058**	**-**	**4.435.063**	**4.435.063**	**-**	**4.119.703**	**4.119.703**	**-**

Voor verdere toelichting bij de cijfers van de jaarrekening 2022: zie de programmaverantwoording in het jaarverslag.

- De kosten van de overhead zijn opgenomen in programma 4.
- Het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting is opgenomen in programma 5.

De cijfers van de begroting na wijziging 2022 zijn verantwoord in het besluit van het algemeen bestuur op 30 juni 2022.

De cijfers van de begroting voor wijziging 2022 zijn vastgelegd in het besluit van het algemeen bestuur op 1 juli 2021.

Onvoorzien

Het recreatieschap had geen kosten 'onvoorzien' begroot.

WNT-verantwoording

De informatie van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector is opgenomen in bijlage VII.

Balans

Onderstaand volgt de balans per 31 december 2022, een overzicht van de waarderingsgrondslagen en de toelichting op de balans.

ACTIVA	31-12-2022	31-12-2021	PASSIVA	31-12-2022	31-12-2021
VASTE ACTIVA			***VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN***		
Materiële vaste activa			*Eigen vermogen*		
Investeringen openbare ruimte maatschappelijk nut	92.123	72.074	Algemene reserve	1.458.326	1.152.747
Investeringen met een economisch nut	52.651	68.596	Bestemmingsres. Investeringen	446.566	496.129
Subtotaal materiële vaste activa	*144.774*	*140.670*	Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten	92.123	72.074
Financiële vaste activa			Gerealiseerd resultaat	-	-
Subtotaal financiële vaste activa	*-*	*-*	*Subtotaal eigen vermogen*	*1.997.015*	*1.720.949*
TOTAAL VASTE ACTIVA	***144.774***	***140.670***	*Voorzieningen*		
			Voorziening groot onderhoud	1.676.736	1.947.040
VLOTTENDE ACTIVA			*Subtotaal voorzieningen*	***1.676.736***	***1.947.040***
Vorderingen en overlopende activa					
Vooruitbetaalde bedragen	5.420	13.537	*Schulden op lange termijn*		
Overige nog te ontvangen bedragen	31.584	643.629	*Subtotaal schulden op lange termijn*	-	-
Overige vorderingen	19.975	42.757	***TOTAAL VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN***	***3.673.751***	***3.667.989***
Subtotaal vorderingen en overlopende activa	***56.979***	***699.923***			
Uitzettingen rentetypische looptijd korter dan een jaar			***VLOTTENDE PASSIVA***		
's Rijks schatkist rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.971.880	3.033.372	*Vlottende schulden renteypische looptijd korter dan een jaar*		
Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	***3.971.880***	***3.033.372***	Overige schulden	445.092	219.660
Liquide middelen			*Subtotaal netto-vlottende schulden rentetypische looptijd korter dan een jaar*	**445.092**	**219.660**
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	930.094	1.030.591	*Overlopende passiva*		
ING bank	17.232	47.256	Overige vooruitontvangen bedragen	72.034	33.583
Kas	11	11	In beheer gehouden gelden proj.rek. Diemerbos	930.094	1.030.591
Subtotaal liquide middelen	***947.337***	***1.077.858***	*Subtotaal overlopende passiva*	***1.002.128***	***1.064.174***
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**4.976.197**	**4.811.153**	***TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA***	**1.447.220**	**1.283.834**
TOTAAL-GENERAAL ACTIVA	**5.120.971**	**4.951.823**	**TOTAAL-GENERAAL PASSIVA**	**5.120.971**	**4.951.823**

Waarderingsgrondslagen voor de balans en de resultaatbepaling

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Subsidies en bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

De materiële activa worden onderverdeeld in:

- Activa met een economisch nut en
- Activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Voorwaarde voor het activeren van materiële vaste activa is een minimale gebruiksduur van drie jaar, waarvoor een ondergrens geldt van:

- € 10.000 voor activa met economisch nut
- € 50.000 voor activa met maatschappelijk nut

Investeringen worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens het lineaire systeem, dus in gelijke jaarlijkse termijnen en startend op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. De tabel met afschrijvingstermijnen is hiernaast weergegeven.

Immateriële vast activa		Looptijd van de geldlening
Materiële vaste activa		
Gronden / terreinen	n.v.t.	Geen afschrijving
Gebouwen / werkplaats	40	
Vervoermiddelen	5	
Machines	5	
Werktuigen	10	
Ponten	20	
Overige vaartuigen	10	
Kunstwerken		
Bruggen van beton	40	
Bruggen van staal	40	
Bruggen van hout	30	
Tunnels	60	
Beschoeiing	30	
Gemalen	40	
Wandelnetwerk	10	
Terreinmeubilair	5	

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en - waar nodig - verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het resultaat na bestemming toegevoegd respectievelijk onttrokken. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en de zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringen

In het AB van 7 december 2005 is besloten een bestemmingsreserve investeringen te vormen, hieruit moet het lopende investeringsprogramma gedekt worden. Een deel van de renteopbrengst voortvloeiend uit de deposito en zakelijke spaarrekeningen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve investeringen.

Bestemmingsreserve egalisatie

De bestemmingsreserve egalisatie is met ingang van 1-1-2020 ingesteld. Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven en dient in stand te worden gehouden ter dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Hierbij heeft geen terugwerkende kracht plaatsgevonden inzake investeringen voor 1-1-2020 en daarnaast is er ook een begrenzing aan het vormen van de bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten voor zover er een (positieve) reserve is.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. Onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenramingen van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Overige balansposten

Alle overige balansposten zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat is bepaald op basis van de historische kostprijs. Baten en lasten worden toegerekend naar het jaar waarin zij gegenereerd worden.

Subsidies en bijdragen van derden

Ontvangsten inzake subsidies en bijdragen van derden voor de realisatie van specifieke projecten, en de daarmee samenhangende uitgaven, worden in de programmarekening verantwoord.

Toelichting op de balans

ACTIVA		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	72.074	108.177
Netto investeringen boekjaar	20.049	24.103
Desinvesteringen boekjaar	-	-60.207
	92.123	**72.074**
Afschrijvingen tot boekjaar	-	-
Afschrijvingen lopend boekjaar	-	-
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-
	-	-
Boekwaarde per 31 december	**92.123**	**72.074**

Bovenstaand betreft een Investering ten behoeve van het realiseren van het laatste gedeelte van het Wandelnetwerk Amstelland, in samenwerking met het Amsterdamse Bos en de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn. Wandelnetwerk Amstelland stond in het teken van het uitbreiden van het aanbod aan recreatieve wandelroutes en het creëren van eenheid in bewegwijzering en omvat in totaal 253 km aan wandelroutes.

Investeringen met een economisch nut	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Netto investeringen tot boekjaar	160.832	144.712
Netto investeringen boekjaar	-	36.121
Desinvesteringen boekjaar	-	-20.000
	160.832	**160.832**
Afschrijvingen tot boekjaar	92.236	101.107
Afschrijvingen lopend boekjaar	15.945	11.129
Afschrijvingen desinvesteringen boekjaar	-	-20.000
	108.181	**92.236**
Boekwaarde per 31 december	**52.651**	**68.596**

In bijlage IV ⇗ is een specificatie van de materiële vaste activa is opgenomen in de staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022.

VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen en overlopende activa	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**5.420**	**13.537**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2022 bestonden uit kosten voor de huur, elektra en verzekeringskosten over 2023.

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	**31.584**	**643.629**
Specificatie:		
Project Fietsbrug over de Gaasp	-	642.873
Project Beheer Diemerbos	2.133	756
Tegemoetkoming Groene BOA's 2022	23.751	-
PZEM – tegemoetkoming energie 2022	5.700	-

Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	**19.975**	**42.757**

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**3.971.880**	**3.033.372**

Rijksschatkist
Drempelbedrag 01-01-2022 t/m 31-12-2022 € 1.000.000

Vanaf 1 juli 2021 werd voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Het bedrag aan middelen per kwartaal dat buiten 's Rijks schatkist is gehouden:

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Buiten schatkist gehouden	47.706	11.847	9.919	17.232
Ruimte onder drempelbedrag	952.294	988.153	990.081	982.768
Overschrijding van het drempelbedrag	N.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Liquide middelen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Nationaal Groenfonds (proj.rek. Diemerbos)	930.094	1.030.591
ING bank r/c	17.232	17.152
ING bank zakelijke spaarrekening	-	30.103
Kas	11	11
Totaal liquide middelen	**947.337**	**1.077.858**

PASSIVA

VASTE FINANCIERINGSMIDDELEN

Eigen vermogen

Algemene reserve	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	1.152.747	1.221.199
Bij: Saldo toevoeging	-	19.108
Af: Saldo onttrekking	-83.652	-
Af: Onttrekking conform begroting	-	-32.898
Bij: Dotatie conform begroting	234.002	-
Bij/Af: Saldo exploitatie	155.229	-54.662
Saldo per 31 december	**1.458.326**	**1.152.747**

De algemene reserve is gevormd uit de van het Rijk ontvangen afkoopsom ten behoeve van de inrichting van de Ouderkerkerplas. De dotatie over het boekjaar 2022 ad € 234.002,- is conform begrotingswijziging 2022 (cf. besluit 10 2020). De onttrekking over het boekjaar 2022 ad € 83.652,- ziet op de realisatie van diverse incidentele projecten. Derhalve resteert een aanvullende dotatie ad € 155.229,- ten behoeve van het gerealiseerde exploitatiesaldo over het boekjaar 2022.

Bestemmingsres. Investeringen	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	496.129	499.740
Bij: Saldo toevoeging	-	13.924
Bij/Af: investering van bestemmingsreserve egalisatie	-20.049	36.104
Af: Saldo onttrekking	-29.513	-53.639
Af: investering naar bestemmingsreserve egalisatie	-	-
Saldo per 31 december	**446.566**	**496.129**

De onttrekking ad € 20.049,- betreft de investering t.b.v. realisatie wandelnetwerk Amstelland. De onttrekking ad € 29.513,- betreffen de bijdragen ten behoeve van het opstellen van ambitiedocument en het project GU Gaasperplas Centraal.

Bestemmingsres. Egalisatie Kapitaallasten	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	72.074	108.177
Bij: Saldo toevoeging	20.049	-
Af: Saldo onttrekking	-	-36.104
Saldo per 31 december	**92.123**	**72.074**

De onttrekking heeft betrekking op de investering ten behoeve van de realisatie wandelnetwerk Amstelland.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Saldo per 1 januari	1.947.040	2.044.793
Bij: Saldo toevoeging	610.000	663.000
Af: Saldo onttrekking	-880.304	-760.752
Saldo per 31 december	**1.676.736**	**1.947.040**

De onderhoudsvoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Overige schulden	**445.092**	**219.660**

De overige schulden bestaan uit crediteuren en nog te betalen bedragen, die in onderstaande tabellen worden gespecificeerd.

Crediteuren	**31-12-2022**
Recreatie Noord-Holland NV	146.327
Ton Zeldenrijk	62.521
Belastingdienst	10.395
Lindenhoff open tuin	6.756
Dirks Handelsonderneming	8.664
Gebr. Griekspoor B.V.	6.019
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.	4.538
Debo Maritiem	2.206
Lenndl	2.723
Overige crediteuren	5.690
Totaal crediteuren	**255.838**

Nog te betalen bedragen	**31-12-2022**
Bestuursbureau kosten 2022	75.180
Onderhoudskosten	51.608
Waterschapsbelasting	45.000
Accountantskosten	5.500
Advieskosten	6.759
Overigen	5.207
Totaal nog te betalen bedragen	**189.254**

Overlopende passiva	**31-12-2022**	**31-12-2021**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen		
Bijdrage t.b.v. project Sloepennetwerk	3.687	8.054
Bijdrage t.b.v. project Baggeren Hoge Dijk	23.114	-
Bijdrage t.b.v. project GU Gaasperplas Centraal	43.407	-
Bijdrage t.b.v. project Wandelnetwerk Amstelland	-	23.703
Borg	1.826	1.826
Totaal vooruit ontvangen bedragen	**72.034**	**33.583**

De ontvangen bedragen zijn bestemd voor de genoemde projecten.

	31-12-2022	**31-12-2021**
In beheer gehouden gelden projectrekening Diemerbos bij Nationaal Groenfonds	**930.094**	**1.030.591**

Toelichting bij projectrekening Diemerbos

In 2014 is met de gemeenten Amsterdam en Diemen, Stadsdeel Zuidoost en Staatsbosbeheer de Samenwerkingsovereenkomst Investeringen Diemerbos fase 2 ondertekend. Hiermee worden een aantal investeringen in nieuwe recreatieve en natuurvoorzieningen in het bos gekoppeld aan de werkzaamheden die Rijkswaterstaat uitvoert in het kader van de verbreding van de A9. In de Samenwerkingsovereenkomst is tevens voorzien in het instellen van een Beheerfonds om het beheer en onderhoud van voorzieningen waarvoor de rijks financiering vanwege bezuinigingen is weggevallen te kunnen blijven financieren.

Op basis van de Samenwerkingsovereenkomst is een projectrekening bij het Nationaal Groenfonds geopend op naam van Groengebied Amstelland, dat ook het beheer over de projectrekening voert. Groengebied Amstelland is verantwoordelijk voor de financiële administratie en de uitvoering van de projecten conform de subsidievoorwaarden, inclusief de eindverantwoording richting de subsidiegevers, alsmede voor het innen van inkomsten en het uitbetalen van vergoedingen voor het beheer conform de Samenwerkingsovereenkomst. Groengebied Amstelland is projecttrekker voor de realisatie van de fietsbrug over de Gaasp (gekoppeld aan de verbreding van de A9 in opdracht van Rijkswaterstaat) en van enkele nieuwe fietspaden in het bos. De planning voor de bouw van de fietsbrug liep van 2014 tot en met 2021. In 2015 is gestart met de bouw en zijn conform de overeenkomst met Rijkswaterstaat de eerste facturen betaald. In 2021 is het project gereedgekomen. De vaststelling van de subsidie voor de Fietsbrug over de Gaasp was begin 2022 gereed.

Vanaf juli 2019 vinden binnen dit project eveneens de werkzaamheden voor het beheer van de Projectrekening Diemerbos bij het Nationaal Groenfonds plaats en het uitvoeren van de subsidieverplichtingen voor projecten die via de projectrekening worden gesubsidieerd. De kosten voor het beheer van de projectrekening en het begeleiden van de subsidiëring worden geheel gefinancierd uit het Investeringsprogramma Diemerbos. Na gereedkomen van het project Fietsbrug over de Gaasp is met goedkeuring van de Stuurgroep Diemerbos besloten tot financiering van de kosten voor het beheer van de Projectrekening Diemerbos uit het Vereveningsbudget van de Projectrekening.

In bijlage II ⇗ is een financieel overzicht over 2022 gegeven. In bijlage III ⇗ is de stand van zaken van de projecten ultimo 2022 weergegeven.

De Samenwerkingsovereenkomst loopt in principe tot eind 2021, maar duurt voort totdat de partijen aan hun verplichtingen hebben voldaan. Omdat het gewenst is het Beheerfonds in stand te houden, wordt nagedacht over een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor de periode na 2022.

Deelbudgetten partijen Samenwerkingsovereenkomst Diemerbos	31-12-2022	31-12-2021
Dienst Landelijk Gebied / Amsterdam	-	-
Gemeente Amsterdam	110.425	111.510
Gemeente Diemen	-	-
Groengebied Amstelland	-	-
Rijkswaterstaat	-	-
Staatsbosbeheer	136.902	149.940
Stadsdeel Zuidoost	-	-
Overige deelbudgetten	-	-
Verevening	126.040	130.419
Beheerfonds	554.853	638.723
Renteopbrengsten	1.875	-
Totaal van de deelbudgetten	**930.094**	**1.030.591**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
0.1	bestuur	97.233	80.956	16.277
0.4	overhead	384.539	377.145	7.394
0.5	treasury	1.128	839	289
0.8	overige baten en lasten	-	-	-
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	409.280	362.609	46.671
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	442.154	485.378	-43.224
2.1	verkeer en vervoer	182.814	434.203	-251.389
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	85.791	119.189	-33.398
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	89.488	135.944	-46.456
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.621	5.566	55
3.4	economische promotie	139.399	122.447	16.953
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	49.478	54.154	-4.676
5.5	cultureel erfgoed	-	-	-
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.575.133	2.256.634	318.500
	Totaal lasten	**4.462.058**	**4.435.063**	**26.995**

Nr.	Baten per taakveld	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
0.1	bestuur	-	-	-
0.4	overhead	-	-	-
0.5	treasury	1.586	-	1.586
0.8	overige baten en lasten	3.492.883	3.492.877	6
0.9	vennootschapsbelasting	-	-	-
0.10	mutaties reserves	133.215	242.397	-109.182
0.11	resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.2	openbare orde en veiligheid	23.751	-	23.751
2.1	verkeer en vervoer	-	-	-
2.2	parkeren	-	-	-
3.1	economische ontwikkeling	2.133	-	2.133
3.2	fysieke bedrijfsinfrastructuur	334.079	330.671	3.408
3.3	bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-
3.4	economische promotie	-	-	-
5.3	cultuurpresentatie, -productie en -participatie	425.332	326.000	99.332
5.7	openbaar groen en (openlucht)recreatie	49.080	43.118	5.962
	Totaal baten	**4.462.058**	**4.435.063**	**26.995**

Specificatie van taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
bijdrage participant gemeente Amstelveen	537.904	537.904	-
bijdrage participant gemeente Amsterdam	1.715.003	1.715.003	-
bijdrage participant gemeente Diemen	181.629	181.629	-
bijdrage participant gemeente Ouder-Amstel	83.829	83.829	-
bijdrage participant provincie Noord Holland	974.512	974.512	-
diverse inkomensoverdrachten	-	-	-
overige verrekeningen	4	-	4
Totaal	**3.492.881**	**3.492.877**	**4**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Duurzame goederen	880.712	1.078.107	-197.395
Pachten	150	1.269	-1.119
Ingeleend personeel	1.668.427	1.796.963	-128.536
Overige goederen en diensten	1.756.720	1.708.097	48.623
Rente	1.128	839	289
Mutatie voorzieningen	-270.304	-529.542	259.238
Afschrijvingen	15.945	16.721	-776
Totaal lasten	**4.052.778**	**4.072.454**	**-19.676**

Baten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Pachten	282.064	280.284	1.780
Huren	50.080	50.387	-307
Leges en andere rechten	13.865	2.850	11.015
Overige goederen en diensten	444.639	358.784	85.855
Subsidies	19.979	7.484	12.495
Inkomensoverdrachten	3.516.628	3.492.877	23.751
Rente	1.586	-	1.586
Overige verrekeningen	4	-	4
Totaal baten	**4.328.844**	**4.192.666**	**136.178**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2022	Verschil
Totaal lasten	4.052.778	4.072.454	-19.676
Totaal baten	4.328.844	4.192.666	136.178
Saldo	**276.066**	**120.212**	**155.854**

Overige gegevens

Samenstelling van het algemeen bestuur per 31 december 2022

Gemeente Ouder-Amstel
Burgemeester mevr. J. (Joyce) Langenacker (voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:	*Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:*
Dhr. R. (Reinier) van Dantzig	Dhr. R. (Raoul) White (Zuidoost)
Mevr. M. (Melanie) van der Horst	Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)
Mevr. Z. (Zita) van Pels	Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen
Wethouder mevr. F. Gordon**

Gemeente Diemen
Wethouder dhr. M. Sikkes-van den Berg***

Provincie Noord-Holland
Gedeputeerde mevr. I. Zaal

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)
**) roulerend: vast DB-lid in 2022 en 2024. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025
***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2022 en 2024

Controleverklaring

De accountant ETL (voorheen IPA-Acon) heeft voor de jaarstukken een goedkeurende conceptverklaring afgegeven. Deze concept controleverklaring is op de onderstaande pagina's ingevoegd. Op grond van eventuele zienswijzen worden de stukken vastgesteld in het algemeen bestuur van 13 juli 2023. Na definitieve vaststelling wordt ook de controleverklaring van de accountant definitief.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van het recreatieschap Groengebied Amstelland op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de controleverordening Recreatieschap Groengebied Amstelland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 24 november 2022.

De jaarrekening bestaat uit:
- de balans per 31 december 2022;
- de toelichting op de balans;
- het overzicht van baten en lasten over 2022;
- het overzicht gerealiseerde baten en lasten over 2022 per taakveld;
- de toelichting op de programmarekening;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige bijlagen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (Wnt) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. is een onderdeel van IPA-ACON Holding B.V.
Henk Schijvensaarstraat 1 | Postbus 6222 | 2001 HE HAARLEM | 023 – 531 95 39 | info@ipa-acon.nl | www.ipa-acon.nl
KvK nr. 34081093 | ING Bank IBAN NL69INGB0670760374

CONCEPT

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 40.528. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Met het bestuur zijn geen rapporteringstoleranties overeengekomen. Wij zullen aan het bestuur onze geconstateerde afwijkingen rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen of Wnt-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en diverse bijlagen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van onze beroepsgroep. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wnt.

Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in de controleverordening Recreatieschap Groengebied Amstelland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 24 november 2022.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Dagelijks Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Dagelijks Bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de controleverordening Recreatieschap Groengebied Amstelland dat is vastgesteld door het Algemeen bestuur op 24 november 2022, het Controleprotocol Wnt 2022, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Algemeen Bestuur hebben gecommuniceerd. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Haarlem,

Reg.nr.: 102020/215/473/1519
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

mr. drs. J.C. Olij RA

CONCEPT

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze jaarrekening wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 13 juli 2023.

Voorzitter,

Mevrouw J. Langenacker

Bijlagen

Bijlage I	Investerings- en financieringsstaat over 2022
Bijlage II	Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2022
Bijlage III	Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2
Bijlage IV	Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022
Bijlage V	Gebeurtenissen na balansdatum
Bijlage VI	Risico-inventarisatie 2023
Bijlage VII	WNT-verantwoording

Bijlage I Investerings- en financieringsstaat over 2022

nr	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Stand per 31-12-2022
	ACTIVA					
1	Onroerende en roerende bezittingen	140.670	20.049	-	15.945	144.774
2	Investeringsuitgaven die gedekt worden uit reserves	-				-
3	Financiële vaste activa	-				-
	Totaal activa	**140.670**	**20.049**	**-**	**15.945**	**144.774**
	PASSIVA					
1	Algemene reserve	1.152.747	389.231	-83.652	-	1.458.326
2	Bestemmingsreserve investeringen	496.129	-20.049	-29.513	-	446.566
3	Bestemmingsreserve egalisatie kapitaallasten	72.074	-	20.049	-	92.123
4**	Voorziening groot onderhoud	1.947.040	610.000	-880.304	-	1.676.736
5	Aangegane langlopende leningen	-	-	-		-
	Totaal passiva	**3.667.989**	**979.182**	**-973.420**	**-**	**3.673.751**
	Bruto werkkapitaal (totaal passiva – totaal activa)	**3.527.319**	**959.132**	**-973.420**	**-15.945**	**3.528.977**

	Omschrijving	Stand per 1-1-2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Stand per 31-12-2022
4**	**Specificatie voorziening groot onderhoud**					
	verkeer & vervoer:					
	Categorie verhardingen	1.299.560	30.400	-378.402	-	951.558
	Categorie civiele kunstwerken	423.308	70.900	-129.753	-	364.455
		1.722.868	**101.300**	**-508.154**	**-**	**1.316.014**
	openbaar groen en (openlucht)recreatie:					
	Categorie groen	533	126.700	-91.204	-	36.029
	Categorie water, oevers en stranden	21.344	252.100	-167.372	-	106.072
	Categorie terreinmeubilair	127.862	110.600	-82.193	-	156.269
	Categorie hygiënische maatregelen / riolering en reiniging	2.861	-	-	-	2.861
	Categorie gebouwen	71.572	19.300	-31.381	-	59.491
		224.172	**508.700**	**-372.150**	**-**	**360.722**
	Totaal	**1.947.040**	**610.000**	**-880.304**	**-**	**1.676.736**

Bijlage II Financieel overzicht projectrekening Diemerbos 2022

nr.	deelbudget	projecttrekker	Budget per 1-1-2022	Stortingen door derden	Betalingen aan projecttrekkers	Budget per 31-12-2022
1	Fietspad Penbos-Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
2	Diemerbosboom en landmark	Staatsbosbeheer	133.851	-	13.038	120.813
3	Verbreding watergangen	Gemeente Amsterdam	85.479	-	-	85.479
4	Bouwrijp maken scoutingterrein	Staatsbosbeheer	-	-	-	-
5	Aansluiting wandelpad Landlust	Gemeente Amsterdam	26.030	-	1.085	24.945,80
6	Faunapassages Provincialeweg	Stadsdeel Zuidoost	-	-	-	-
7	Zonering fietspad Diemen-Diemerbos	Gemeente Diemen	-	-	-	-
8	Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek	Gemeente Diemen	-	-	-	-
9	Fietspaden naar extra onderdoorgang A9	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
10	Fietsbrug over de Gaasp	Groengebied Amstelland	-	3.623	3.623	-
11	Aansluiting fietsverbinding IJburg	Gemeente Amsterdam	-	-	-	-
12	Fietspad oostkant Diemerbos	Groengebied Amstelland	-	-	-	-
13	Natuurcompensatie Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat	-	-	-	-
14	Promotie en evenementen	Staatsbosbeheer	16.089	-	-	16.088,90
15	Verevening	n.t.b.	130.419	-	4.379	126.039,55
16	Beheerfonds	Staatsbosbeheer en Groengebied A.	638.723	69.403	153.272	554.853,36
17	Renteopbrengsten	naar Beheerfonds	-	1.875	-	1.875
	Totaal		**1.030.591**	**74.900**	**175.397**	**930.094**

Bijlage III Stand van zaken projecten investeringsprogramma Diemerbos fase 2

In het Investeringsprogramma Diemerbos fase 2 zijn veertien projecten benoemd. Van deze veertien projecten zijn er elf in de afgelopen vijf jaar tot uitvoering gekomen. Tien projecten zijn voltooid. Twee projecten zijn afgevoerd van de lijst één project (nr. 2, Diemerbosboom en landmark) is niet in uitvoering genomen, omdat er onvoldoende financiering is. Het project Promotie en evenementen is geen apart project, maar een budgetreservering voor promotieactiviteiten. Hieronder volgt een overzicht van de stand van zaken per project/deelbudget.

1. Fietspad Penbos-Diemerbos. De Stuurgroep heeft besloten om dit project niet uit te voeren wegens te hoge kosten. De gewenste fietsverbinding is via andere (deels nieuwe) fietspaden gerealiseerd.
2. Diemerbosboom en landmark. Dit project kon niet worden gerealiseerd wegens onvoldoende budget. De Stuurgroep heeft op 22 april 2021 besloten om het budget in te zetten voor projecten uit de Beheer- en Ontwikkelstrategie Diemerscheg: Pilot nat klimaatbos, Rondje Diemerscheg en Natuurverbindingen. In 2022 zijn uitgaven gedaan voor de projecten Rondje Diemerscheg en Natuurverbindingen.
3. Verbreding watergangen. Dit project is begin 2015 gereed gekomen. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer.
4. Bouwrijp maken scoutingterrein. Dit project is in 2015 gereed gekomen.
5. Aansluiting wandelpad Landlust. Het wandelpad is begin 2015 gereed gekomen. De voor dit project bestemde beheergelden zijn, voor zover niet in eerdere jaren besteed, beschikbaar voor Staatsbosbeheer. In 2022 is een deel van het beheergeld besteed aan regulier beheer.
6. Faunapassages Provincialeweg. In 2015 en 2019 zijn twee faunapassages gerealiseerd. Het beheerbudget is op basis van een toezegging van Stadsdeel Zuidoost in 2020 ter beschikking gesteld van het Beheerfonds.
7. Zonering fietspad Diemen-hoofdingang Diemerbos. Dit project is in de periode 2015-2018 gerealiseerd. Het restant van het beheerbudget is op basis van het besluit van de Stuurgroep (brief 28 mei 2020) uitgekeerd aan de beheerder, de gemeente Diemen.
8. Doortrekken waterpartij Diemerdriehoek. Dit project is niet gerealiseerd. Het beschikbare budget is naar het budget voor verevening overgeheveld en daarmee beschikbaar gekomen voor andere projecten.
9. Fietspaden naar extra onderdoorgang A9. De fietspaden zijn in 2015 gereed gekomen. Het restant van het beheerbudget is op basis van het besluit van de Stuurgroep (brief 28 mei 2020) uitgekeerd aan de beheerder, Groengebied Amstelland.
10. Fietsbrug over de Gaasp. Dit project is in opdracht van Rijkswaterstaat uitgevoerd en in 2021 gereed gekomen. Het beschikbare investeringsbudget is in 2021 opgehoogd vanuit het deelbudget Verevening en vervolgens uitgekeerd aan Groengebied Amstelland. Het restant van het beheerbudget is op basis van het besluit van de Stuurgroep (brief 28 mei 2020) uitgekeerd aan de beheerder, Groengebied Amstelland. In 2022 zijn de kosten voor de accountantscontrole ten behoeve van de subsidievaststelling uit dit budget betaald nadat dit vanuit het deelbudget Verevening was aangevuld.
11. Aansluiting fietsverbinding IJburg. Dit project is in 2017 gerealiseerd. Het beheerbudget is op basis van het besluit van de Stuurgroep (brief 28 mei 2020) uitgekeerd aan de beheerder, de gemeente Diemen.
12. Fietspad oostkant Diemerbos. Dit fietspad is in 2015 gereed gekomen. Het restant van het beheerbudget is op basis van het besluit van de Stuurgroep (brief 28 mei 2020) uitgekeerd aan de beheerder, Groengebied Amstelland.
13. Natuurcompensatie Rijkswaterstaat. Dit project is in 2015 gereed gekomen, geheel in opdracht en voor rekening van Rijkswaterstaat, buiten de projectrekening van het Diemerbos om. In opdracht van de Provincie wordt een uitbreiding voorbereid op de aangrenzende gronden, eveneens buiten de projectrekening van het Diemerbos om.
14. Promotie en evenementen. In 2016 is door Staatsbosbeheer een promotieplan opgesteld. Op basis hiervan is een bedrag uit het projectbudget beschikbaar gesteld voor inrichting van een infotheek. In 2021 is de opening van de fietsbrug over de Gaasp uit dit budget gefinancierd.
15. Verevening. Door het overblijven van investeringsbudget bij de projecten 5, 6, 9 en 12, door het vervallen van project 8 en door een extra bijdrage voor fietspad 11 is geld beschikbaar gekomen voor de financiering van meerkosten op de projecten 3, 4, 7 en 10. De overgebleven investeringsgelden van de gereedgekomen projecten zijn in 2020 naar het deelbudget Verevening overgeheveld. In 2022 zijn conform stuurgroepbesluit de kosten voor het beheer van de projectrekening uit dit budget betaald en is er een bedrag naar het budget Fietsbrug over de Gaasp overgeheveld ten behoeve van de kosten voor accountantscontrole.
16. Beheerfonds. Het fonds is gevuld door garantiebijdragen van de gemeente Amsterdam, de gemeente Diemen en de provincie Noord-Holland. Daarnaast zijn de inkomsten uit evenementen en exploitaties en de renteopbrengsten in het beheerfonds gestort. In 2020 zijn de door extra subsidies op investeringsprojecten beschikbaar gekomen bedragen overgeheveld naar het Beheerfonds. De uitgaven betreffen de niet door SNL-subsidies of andere begrotingen gedekte kosten voor onderhoud door Staatsbosbeheer en Groengebied Amstelland.
17. Renteopbrengsten. Over 2022 is een bedrag van € 1.874,50 aan rente uitgekeerd. Dit is conform afspraak gestort in het Beheerfonds.

Groengebied Amstelland,
1 februari 2023.

Bijlage IV Staat van geactiveerde investeringen tot en met 2022

Omschrijving	jaar van investering	Geactiv. t/m 2021	Investering 2022	Desinvestering 2022	Geactiv. t/m 2022	Termijn	Boekwaarde 1-1-2022	Afschr. t/m 2021	Afschr. 2022	Afschr. desinv. 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Restwaarde
Investeringen maatschappelijk nut												
Inrichting & ontwikkeling												
Realisatie wandelnetwerk	2019	72.074	20.049		92.123	10	72.074	-	-	-	92.123	-
		72.074	**20.049**	**-**	**92.123**		**72.074**	**-**	**-**	**-**	**92.123**	**-**
Investeringen economisch nut												
Vervoermiddelen												
SUBARU FORESTER 2.0I VHS-21	2020	43.605			43.605	5	34.884	-8.721	-8.721		26.163	-
Kia E-Niro elektrisch N-732-BG	2021	36.121			36.121	5	33.713	-2.408	-7.224		26.488	-
		79.725	**-**	**-**	**79.725**		**68.596**	**-11.129**	**-15.945**	**-**	**52.651**	**-**
Vaartuigen												
Pont over Amstel	2005	81.107	-	-	81.107	15	-	-81.107	-	-	-	-
		81.107	**-**	**-**	**81.107**		**-**	**-81.107**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal		**232.906**	**20.049**	**-**	**252.955**		**140.670**	**-92.236**	**-15.945**	**-**	**144.774**	**-**

Bijlage V Gebeurtenissen na balansdatum

Geen noemenswaardige gebeurtenissen.

Bijlage VI Risico-inventarisatie 2023

Groengebied Amstelland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van het Groengebied. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis. Begin 2023 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2023 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten
2. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer
3. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen
4. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen
5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit
6. Prijsstijgingen materialen en menskracht
7. Kapitaalvernietiging bruggen, paden en achterstallig onderhoud herinrichting Gaasperplas
8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken
9. Faillissement van gebiedsondernemers
10. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen
11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	9, 10	2	3, 7
2 = 10 – 40 %	8	4, 6	
3 = > 40 %	11		1, 5

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1 en 5. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Overmacht

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter is dit voor het Groengebied één van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten.</td><td>Oorzaak:
Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: landziektes, storm- en brandschade, plagen en actieve predatoren- en nieuwe invasieve soorten in de gebieden.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg(cijfer): 3
> 300.000</td><td>Gevolg/impact:
Onbekende effecten en onbegrote kosten;
Interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding;
Hitte en/of stormschade;
Oxidatie veengrond en bodemdaling;
Maatregelen tegen actieve predatoren;
Bestrijden nieuwe invasieve exoten;
Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen, zoals vanaf 2023 met waterplantenbeheer;
Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden;
Uitvoeren risicocommunicatieplan;
Raadplegen externe expertise op het gebied van bestrijden actieve predatoren en nieuwe invasieve exoten;
€ 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit

Dit risico bevat de beperkte ontwikkel- en verdienmogelijkheden van het Groengebied. Vanwege verzwaarde regelgeving en druk vanuit de stad wordt dit voor het recreatieschap als aannemelijk risico gezien.

<table>
<tr><td colspan="2">Risico/kans:
Weinig mogelijkheden tot ontwikkelen van zelf verdienend vermogen.</td><td>Oorzaak:
Volgens prognoses groeit de bevolking van de participantgemeenten door naar een totaal van circa 1,2 miljoen in 2040. Hierdoor zullen de gebieden intensiever worden gebruikt en zullen ook de groene randen voor de stadsuitbreiding worden aangesproken. Hiernaast zijn de ontwikkelingsmogelijkheden in de gebieden schaars door verzwaarde regelgeving zoals Natuur Netwerk Nederland en Bijzonder Provinciaal Landschap.</td></tr>
<tr><td>Kans(cijfer): 3
> 40 %</td><td>Gevolg (cijfer): 3
> 300.000</td><td>Gevolg/impact:
Meer bezoek en slijtage van de gebieden;
Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten;
Geen ontwikkelingsmogelijkheden en vermindering recreatief aanbod;
Ondernemers zien geen heil meer in ondernemen in het groen;
Niet kunnen uitvoeren van de ambities;
Mislopen inkomsten voor beheer- en onderhoud.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Beheersmaatregel:
Onderzoeken mogelijkheden areaaluitbreiding;
Herijking participantenbijdrage naar toereikend intensiever onderhoudsbudget;
Vaststellen voorwaarden regelgeving onder welke voorwaarden bestaande natuurlijke gebieden recreatief medegebruik mogelijk is. En daarmee activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen;
€ 175.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.</td></tr>
</table>

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 563.250. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten	> 40% (0,50)	€ 175.000
5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit	> 40% (0,50)	€ 150.000
Overige risico's		€ 238.250
Totaal		**€ 563.250**

Ten opzichte van vorig jaar zijn het aantal geïnventariseerde risico's afgenomen en het benodigde weerstandsvermogen toegenomen. Vorig jaar werden er dertien risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 520.750.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over opdoemende risico's.

Bijlage VII WNT-verantwoording 2022

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Groengebied Amstelland van toepassing zijnde regelgeving: “het algemene WNT-maximum”.

In mei 2017 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om in het financieel verslaggevingsdocument de vermelding van iedere topfunctionaris van wie de bezoldiging € 1.800 of minder per kalenderjaar bedraagt te wijzigen. In de jaarrekening kan volstaan worden met de naam en de functie.

De bestuursfuncties van het recreatieschap betreffen onbezoldigde functies.

Overzicht van de bestuurders over het verantwoordingsjaar 2022

Gemeente Ouder-Amstel
Burgemeester mevr. J. (Joyce) Langenacker (voorzitter)

Gemeente Amsterdam

Benoemd, wethouders:	*Gemandateerd, stadsdeelbestuurders:*
Dhr. R. (Reinier) van Dantzig	Dhr. R. (Raoul) White (Zuidoost)
Mevr. M. (Melanie) van der Horst	Dhr. J.B. (Jan-Bert) Vroege (Oost)
Mevr. Z. (Zita) van Pels	Dhr. R. (Rocco) Piers (Zuid)

Gemeente Amstelveen
Wethouder mevr. F. Gordon**

Gemeente Diemen
Wethouder dhr. M. Sikkes-van den Berg***

Provincie Noord-Holland
Gedeputeerde mevr. I. Zaal

*) vast lid dagelijks bestuur (DB)
**) roulerend: vast DB-lid in 2022 en 2024. Adviserend DB-lid in 2023 en 2025
***) roulerend: vast DB-lid 2023 en 2025. Adviserend DB-lid in 2022 en 2024

Uitbetaalde beëindigingsvergoeding 2022

Er zijn geen uitkeringen gedaan wegens beëindiging dienstverband aan top functionarissen.

Rapportageverplichtingen overige functionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Begrotingswijziging 2023

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 13 april 2023

Samenvatting

De vastgestelde begroting 2023 sloot op € 427.150,-. Inmiddels blijken de lasten toe te nemen met € 571.041,- en de baten met € 138.248,-. Het verschil betekent een toename van de uitgaven van € 432.793,-. Het saldo van de begroting na wijziging 2023 sluit op € 5.643,- negatief. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen. De belangrijkste wijzigingen:

- Programma 1: Per saldo € 195.432,- negatief;
- Programma 2: Per saldo € 232.681,- negatief;
- Programma 3: Per saldo € 35.380,- negatief;
- Programma 4: Per saldo € 27.732,- negatief;
- Programma 5: Per saldo € 58.432,- positief.

Een uitgebreide toelichting treft u aan de bijlage.

Specificatie van de baten	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Subsidies en projectbijdragen	4.593	85.381	89.974
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	728.097	52.867	780.964
Participantenbijdragen	3.673.459	-	3.673.459
Totaal baten voor bestemming	**4.406.149**	**138.248**	**4.544.397**

	Begroting 2023			Wijziging 2023			Begroting na wijziging 2023		
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	91.915	-	-91.915	199.021	3.589	-195.432	290.936	3.589	-287.347
2. Beheer en onderhoud	2.911.921	732.690	-2.179.231	308.840	76.159	-232.681	3.220.761	808.849	-2.411.912
3. Veiligheid en toezicht	492.495	-	-492.495	35.380	-	-35.380	527.875	-	-527.875
4. Bestuur en ondersteuning	481.786	-	-481.786	27.732	-	-27.732	509.518	-	-509.518
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	882	3.673.459	3.672.577	68	58.500	58.432	950	3.731.959	3.731.009
Totaal voor bestemming	**3.978.999**	**4.406.149**	**427.150**	**571.041**	**138.248**	**-432.793**	**4.550.040**	**4.544.397**	**-5.643**
Ad 5. Mutaties reserves	427.150	-	-427.150	-182.658	250.135	432.793	244.492	250.135	5.643
Totaal na bestemming	**4.406.149**	**4.406.149**	**-**	**388.383**	**388.383**	**-**	**4.794.532**	**4.794.532**	**-**

Wijzigingen per programma

Inzet RNH

In de programmabegroting was € 1.739.363,- opgenomen als totale kosten voor de inzet van RNH. Volgens deze begrotingswijziging zijn de kosten voor inzet RNH € 1.914.804,-. Het verschil (€ 175.441,-) laat zich als volgt verklaren:

- Doorschuiven inzet horecaontwikkeling Abcouderstraatweg 79; € 23.000,-
- Voortzetting financiering onderhoud Diemerbos; € 20.000,-
- Bestuursbesluiten na datum vaststelling programmabegroting 2023, groter dan € 10.000 (bedragen afgerond):
    - Inzet Toekomstplan Gaasperplas; € 60.000,-
    - Inzet initiatief voedselbos de Bongerd; € 10.000,-
    - Voortzetten toezicht Diemerbos periode 1 september 2022 – 31 december 2023; € 26.000,-
- Wijziging in inzet RNH en indexatieaanpassing van 5,17% naar 8,9%; € 29.000,-

Programma 1 Ontwikkeling en inrichting

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het eerste programma per saldo € 195.432,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 199.021,- worden vooral veroorzaakt door vertraging in de horecaontwikkeling Abcouderstraatweg 79 (€ 80.000,-). Daarnaast zal het voorlopig ontwerp van het Toekomstplan Gaasperplas naar verwachting in 2023 gereed komen. Het bestuur van Groengebied Amstelland neemt hierop een besluit over het voorlopig ontwerp. Na een positief besluit starten de projecten van het Toekomstplan Gaasperplas in 2024 (€ 70.000,-).

Daarnaast wordt dit jaar het recreatiegebied Korte Dwarsweg (€ 20.000,-) ingericht, zullen verdere ontwikkelingen rondom het Voedselbos Amstelland gaan lopen (€ 10.000,-) en zal het financieringsvraagstuk onderhoud Diemerbos aan de orde komen (€ 20.000,-).

De hogere baten (€ 3.589,-) komen voort uit de 70% subsidie inzake het Toekomstplanproject Gaasperplas Centraal.

Programma 2 Beheer en onderhoud

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het tweede programma per saldo € 232.681,- bedraagt (negatief).

De hogere lasten van € 308.840,- worden onder andere veroorzaakt door het nu expliciet benoemen en intensiveren van waterplantenbeheer in het dagelijks onderhoud (€ 50.000,-) en verdere actualisering van het meerjarenoverzicht groot onderhoud (€ 25.000,-). Bovendien is sprake van indexatie op de kosten voor het dagelijks onderhoud en andere reguliere kosten (€ 45.000,-) conform huidige marktontwikkelingen (CPI index 8,2%).

Verder is realistischer begroot op diverse kosten waaronder belastingen voor juiste eindafrekening in de juiste jaargang (€ 33.000,-) en zijn de kapitaalslasten toegenomen door de toevoeging van het in 2021 opgeleverde Wandelnetwerk Amstelland, waarop nu wordt afgeschreven (€ 9.200,-). Daarnaast zal een actualisatie van het fietsknoop-puntennetwerk plaatsvinden waarbij bijvoorbeeld de Fietsbrug over de Gaasp in netwerk zal worden opgenomen (€ 42.000,-). Tot slot zal voor het boekjaar een wijziging in inzet RNH en indexatieaanpassing op dit programma worden doorgevoerd (€ 20.000,-).

De hogere baten (€ 76.159,-) hebben verband met een tweetal onbegrote subsidies voor bestaande projecten. Voor een deel van het groot onderhoudsproject baggeren De Hoge Dijk (€ 63.000,-) en het project revitalisering plantvakken Middelpolder (€ 19.000,-) is subsidie ontvangen.

Programma 3 Toezicht en veiligheid

De hogere lasten op dit programma bedragen € 35.380,- (negatief). Dit komt hoofdzakelijk door het uitvoeren van toezicht in het Diemerbos op verzoek en in samenwerking met Staatsbosbeheer (€ 26.000,-). Dit bedrag wordt voldaan uit het Gebiedsfonds. Verder vindt ook hier een inflatieherijking plaats op de inzet RNH en nemen de bedrijfskosten af (€ 9.000,-).

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

De hogere lasten bedragen € 27.732,- (negatief). De oorzaak hiervan is hoofdzakelijk gelegen in het btw aspect inzake de kosten van het bestuursbureau (€ 17.000,-). Daarnaast vindt een inflatieherijking op de inzet van RNH plaats (€ 10.000,-).

Programma 5 Algemene en inrichting

De hogere baten en lasten maken dat de totale wijziging van het laatste programma per saldo € 58.432,- bedraagt (positief). Dit is gelegen in het feit dat er weer rentebaten zullen worden ontvangen uit spaarrente.

Gevolgen

Gevolgen voor de participanten

De lange termijn financiële raming voor het recreatieschap is positief. Zie voor meer informatie de programmabegroting 2024. De begrotingswijziging geeft verder geen aanleiding om de participantenbijdragen te verhogen dan de gebruikelijke indexatie.

Participant	Bijdragen-verdeling	Bijdrage in 2022	Bijdrage in 2023
Provincie Noord Holland	27,90%	974.512	1.024.894
Gemeente Amstelveen	15,40%	537.904	565.714
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.715.003	1.803.669
Gemeente Diemen	5,20%	181.629	191.019
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	83.829	88.163
Totaal	**100,00%**	**3.492.877**	**3.673.459**

Gevolgen voor de reserves

De lasten van Groengebied Amstelland zijn voor 2023 iets hoger dan de baten. We verwachten een afname in de reserves te nemen van € 5.643,-. Zie de tabel hieronder voor een compleet overzicht van de gevolgen voor de reserves.

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2023	Wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023
Toevoeging algemene reserve	427.150	-182.658	244.492
Onttrekking algemene reserve	-	-189.427	-189.427
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-60.708	-60.708
Totaal	**427.150**	**-432.793**	**-5.643**

Begroot saldo reserves

	Stand per 31-12-2022	Begroot resultaat 2023	Stand per 31-12-2023
Algemene reserve	1.458.326	55.065	1.513.391
Bestemmingsreserve	538.689	-60.708	477.981
Totaal reserves	**1.997.015**	**-5.643**	**1.991.372**

* '- is onttrekking en + is toevoeging

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze begrotingswijziging wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 13 juli 2023.

Voorzitter,

Mevrouw J. Langenacker

Bijlagen

Bijlage I **Financieel overzicht van kadernota naar wijziging**

Bijlage I Financieel overzicht van kadernota naar wijziging

	2023	2023	2023
	Mutatie Kadernota	*Nadere wijzigingen*	*Totaal wijziging 2023*
Stand volgens programmabegroting 2023	**427.150**	**14.470**	
Autonome ontwikkelingen			
1. Doorschuiven incidentele projecten	-111.500	-	-111.500
2. Wijziging Dagelijks onderhoud incl. indexatie	-40.000	-34.000	-74.000
3. Bestuursbureau btw verhoging	-16.500	-	-16.500
4. Aanvullende werkzaamheden Routebureau	-42.000	-	-42.000
5. Herijking en indexatie inzet RNH	-23.200	-5.000	-28.200
7. Verhogen kapitaalslasten	-	-9.200	-9.200
8. Wijziging dotatie voorziening GO	-	-24.700	-24.700
9. Verhoging diverse kosten incl. indexatie	-2.730	-46.213	-48.943
Totaal autonome ontwikkelingen	**-235.930**	**-119.113**	**-355.043**
Nieuw beleid			
1. Ambitiedocument & participatie	-28.000	16.000	-12.000
2. Ontwikkeling Gaasperplas	-67.500	-	-67.500
3. Gaasperplas Centraal	-4.750	-	-4.750
4. Verlichting Ouderkerkerplas	-27.500	27.500	-
5. Voortzetting financiering onderhoud Diemerbos	-	-20.000	-20.000
6. Toezicht Diemerbos	-26.000	-	-26.000
Totaal wijzigingen	-389.680	-95.613	-485.293
Dekkingsmiddelen / ombuigingen			
1. Wijziging inkomsten vastgoed/evenementen	-23.000	17.000	-6.000
2. Hogere rente inkomsten	-	58.500	58.500
Totaal dekkingsmiddelen / ombuigingen	**-23.000**	**75.500**	**52.500**
Resultaat voor bestemming	**14.470**	**-5.643**	

Programmabegroting 2024

Groengebied Amstelland

GROENGEBIED AMSTELLAND

Versie 13 april 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Programma's **6**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting 8
Programma 2. Beheer en onderhoud 10
Programma 3. Toezicht en veiligheid 14
Programma 4. Bestuur en ondersteuning 15
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen 17

Paragrafen **19**

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 20
B. Kapitaalgoederen 22
C. Financiering 27
D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo 28
E. Grondbeleid 32
F. Participanten 33

Overzicht van baten en lasten **36**

Bijlagen **47**

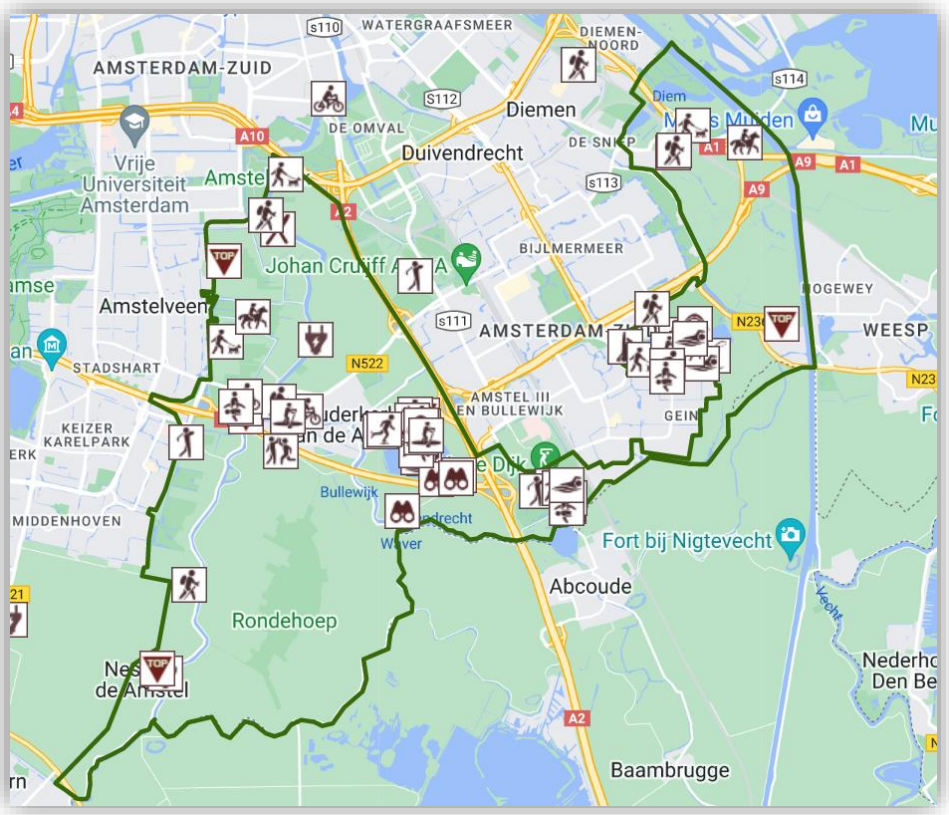

Figuur 1: Het werkgebied van Groengebied Amstelland

Samenvatting

De gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel nemen samen met Provincie Noord-Holland deel in de gemeenschappelijke regeling van recreatieschap Groengebied Amstelland. Het Groengebied bekostigt haar activiteiten uit inkomsten van huren, pachten, evenementen (in voorkomende gevallen projectsubsidies) en bijdragen van de participanten.

Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Kerngegevens: Meer dan 3,5 miljoen bezoeken bij de laatste meting in 2021, 4.000 hectare werkgebied waarvan 712 hectare beheergebied met 188 hectare water.

Reacties op de Kadernota 2024

In het najaar stelde het bestuur de kadernota 2024 vast. De inhoud daarvan is gericht op continuïteit en is beleidsarm van opzet. Definitieve vaststelling van het ambitiedocument en het opstellen van een uitvoeringsprogramma moet immers nog plaatsvinden. Aansluitend werden de participanten van het Groengebied in de gelegenheid gesteld om een reactie of eventueel sturing te geven aan het te voeren beleid. De gemeenten Amstelveen en Diemen besloten geen zienswijze in te dienen.

De indicatief aangegeven doelen in de kadernota worden onderstaand in de programma's uitgewerkt.

Ambities

Het bestuur is voornemens in de zomer van 2023 haar ambities vast te stellen voor instandhouding en verbetering van de recreatieve voorzieningen en natuurwaarden in de komende jaren. Ten tijde van de samenstelling van deze programmabegroting is reeds een conceptversie van het ambitiedocument vastgesteld. Met het ambitiedocument wordt op haar taakvelden mede invulling gegeven aan de regionale ambities en taakstellingen en waar mogelijk aan gemeentelijke omgevingsvisies. De uitwerking van de ambities: breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en versterking van de biodiversiteit en wordt vastgelegd in een voortschrijdend meerjarenuitvoeringsprogramma. Eerste concept van de financiële scenario's komt eind 2023 aan de orde.

Wat willen we bereiken?

Groengebied Amstelland zorgt binnen het met haar beheer en onderhoud voor instandhouding van de groenstructuren, paden, routes en zwemvoorzieningen conform onderhoudsniveau CROW-systematiek niveau B. Daarvoor is de mening van ons publiek belangrijk. Hiervoor hebben we in 2023 de online raadplegingstool Swipocratie ingezet en wordt voor 2024 een waarderings- en behoefte onderzoek gepland. Dit onderzoek zal dienen als nulmeting voor het uitvoeringsprogramma.

Het Groengebied neemt deel aan het uitwerken en realiseren van het Toekomstplan Gaasperplas. Samen met de gemeente Amsterdam wordt waar gewenst en mogelijk, uitbreiding gegeven aan het voorzieningenniveau. Met de gemeenten, provincie en Staatsbosbeheer werken we in de Diemerscheg wordt samen aan het realiseren van de Beheer en Onderhoudsstrategie. Daardoor worden het recreatieve aanbod en de natuurwaarden vergroot. Ook de Amstelscheg kampt met toenemende recreatiedruk en nieuwe opgaven. In samenwerking met de provincie, het waterschap en de betrokken gemeenten wordt het gebiedsperspectief Amstelscheg geactualiseerd en wordt geïnvesteerd in uitbreiding van voorzieningen en verduurzaming.

Verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH

Provincie Noord-Holland wil de aandelen verkopen aan Staatsbosbeheer. Daarbij heeft Staatsbosbeheer de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH te integreren in zijn eigen organisatie. De gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de afspraken die de provincie bij de verkoop maakt en de naleving daarvan door Staatsbosbeheer. Bij een dergelijke verandering kan in het algemeen een tijdelijk vermindering van de dienstverlening optreden. De invulling van dit onderwerp in de risicoparagraaf (zie de paragraaf weerstandsvermogen) is door de uitvoeringsorganisatie overgelaten aan de recreatieschappen zelf.

Wat gaat het kosten?

De lasten en baten per programma samengevat, zijn als volgt opgebouwd:

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	101.879	3.731	-98.148
2. Beheer en onderhoud	3.310.161	797.163	-2.512.998
3. Veiligheid en toezicht	523.302	-	-523.302
4. Bestuur en ondersteuning	524.529	-	-524.529
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.250	4.022.183	4.020.933
Totaal voor bestemming	**4.461.121**	**4.823.077**	**361.956**
Ad 5. Mutaties reserves	371.156	9.200	361.956
Totaal na bestemming	**4.832.277**	**4.832.277**	**-**

Financieel resultaat

De programmabegroting 2024 sluit met een positief saldo van € 361.956,-.

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	4.461.121	4.550.040	4.052.778
Baten	4.823.077	4.544.397	4.328.844
Saldo	**361.956**	**-5.643**	**276.066**

De totale begrote lasten liggen € 89.000,- lager dan vorig jaar, zoals hierboven in de tabel is weergegeven. Dat verschil wordt bepaald door:

- Meer kosten dagelijks onderhoud (€ 123.000,-);
- Meer inzet RNH over diverse programma's (€ 58.000,-);
- Stijging bedrijfskosten over diverse programma's (€ 11.000,-);
- Minder kosten inzake incidentele projecten welke in 2023 zijn opgevoerd maar in 2024 grotendeels niet (€ 218.000,-);
- Minder kosten GO door project baggeren De Hoge Dijk welke deels gesubsidieerd werd (€ 63.000,-).

De begrote baten zijn € 279.000,- hoger dan de begroting 2023 na wijziging.
Dat verschil wordt veroorzaakt door:

- Meeropbrengsten door indexatie participantenbijdrage conform gemeenschappelijke regeling (€ 301.000,-);
- Meer opbrengsten door indexatie op pacht, huur en leges (€ 59.000,-);
- Minder opbrengst inzake bagger project De Hoge Dijk (€ 63.000,-);
- Minder rentebaten (€ 11.000,-);
- Minder projectsubsidies (€ 7.000,-).

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

	Stand per 1-1-2024	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve	1.513.391	1.884.547	371.156
Bestemmingsreserve investeringen	395.058	395.058	-
Bestemmingsreserve egalisatie	82.923	73.723	-9.200
Totaal reserves	**1.991.372**	**2.353.328**	**361.956**
Voorziening groot onderhoud	1.151.684	1.339.766	188.082
Totaal reserves en voorzieningen	**3.143.056**	**3.693.094**	**550.038**

Risicobeheersing

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit.

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 563.250,-. De huidige weerstandscapaciteit liggen boven het niveau van de berekende risico's.

Figuur 2: Speelsloot bij De Hoge Dijk

Programma's

Hoofddoelstelling

Het doel van Groengebied Amstelland is vastgelegd in artikel 2 van de Gemeenschappelijke Regeling:

a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.

Alle activiteiten van het recreatieschap dragen bij aan deze doelen. Verder geven de vigerende ambities en beleid van de participanten richting aan de activiteiten.

Ambities

Het bestuur stelt haar ambities vast voor instandhouding en verbetering van de recreatieve voorzieningen en natuurwaarden in de komende jaren. Daarmee wordt op haar taakvelden mede invulling gegeven aan de regionale ambities en taakstellingen en waar mogelijk aan gemeentelijke omgevingsvisies. De uitwerking van de ambities: breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en versterking van de biodiversiteit en wordt vastgelegd in een voortschrijdend meerjaren-uitvoeringsprogramma.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van beleid, beheer en onderhoud wordt in 2024 en de jaren erna beïnvloed en soms ook gestuurd door ontwikkelingen buiten het recreatieschap. Belangrijke invloeden waarop in (al) 2023 moet worden geanticipeerd, zullen zijn:

- De groei van de bevolking in de metropoolregio Amsterdam (MRA). De participantengemeenten van het Groengebied groeien tot en met 2030 alleen al met ruim 136.000 inwoners. Daardoor is een substantiële toename in recreatiebehoefte te verwachten voor de regio;
- Natuurwaarden die onder druk staan door onder meer de stikstofdepositie en afname van de biodiversiteit;
- Klimaatadaptatie en beter verbinden van groen met de stad. Dat biedt ook kansen om de biodiversiteit te versterken door het buitengebied 'de stad in te trekken' en recreatie- en natuurbeleving al bij de voordeur te laten beginnen;
- Het provinciale ruimtelijk- en natuurbeleid. Tussen onder meer het Natuurnetwerk Nederland en de voor initiatieven gewenste ontwikkelruimte binnen de recreatiegebieden, kan spanning ontstaan. Het recreatieschap wordt daarin betrokken vanuit haar rol als gebieds- en routebeheerder;
- Gemeentelijk beleid op het gebied van duurzaam en gezond bewegen, betrokkenheid bij voedselproductie Die spreken de sociale en gezondheidsfunctie van onze gebieden aan;
- De voorbereiding op de verdeling van de participantenbijdragen. Die werd vastgesteld in 2020 voor de duur van 5 jaar. In 2024 worden de bijdragepercentages opnieuw vastgesteld op basis van de inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten, voor de volgende periode van 5 jaren;
- Herziening van de (duur van) erfpachten met Staatsbosbeheer, financiering van de voormalige RoDS-gebieden (Diemerbos) en opvolging van de inmiddels verlopen samenwerkingsovereenkomst Diemerbos;
- Provincie Noord-Holland wil de aandelen te verkopen aan Staatsbosbeheer. Daarbij heeft Staatsbosbeheer de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH te integreren in zijn eigen organisatie. Het recreatieschap heeft tot en met 2024 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de periode vanaf 1 januari 2025 werkt het Bestuursbureau aan een voorstel voor vernieuwing van de raamovereenkomst.

Programma's

Groengebied Amstelland wil haar doelen realiseren aan de hand van vijf programma's. Per programma wordt gewerkt aan diverse taakvelden. Per taakveld zijn operationele doelen voor 2024 bepaald.

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	101.879	3.731	-98.148
2. Beheer en onderhoud	3.310.161	797.163	-2.512.998
3. Veiligheid en toezicht	523.302	-	-523.302
4. Bestuur en ondersteuning	524.529	-	-524.529
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves)	1.250	4.022.183	4.020.933
Totaal voor bestemming	**4.461.121**	**4.823.077**	**361.956**
	Toevoeging	**Onttrekking**	**Saldo**
Ad 5. Mutaties reserves	371.156	9.200	361.956
Totaal na bestemming	**4.832.277**	**4.832.277**	**-**

Specificatie van de baten	
Subsidies en projectbijdragen	19.189
Inkomsten uit gebiedsexploitatie, zoals evenementen, huren en pachten	829.205
Participantenbijdragen	3.974.683
Totaal baten voor bestemming	**4.823.077**

Reguliere werkzaamheden

Het saldo van de reguliere baten en lasten ligt hoger dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Dit positieve resultaat is versterkt door het effect van de gehanteerde indexering van 8,2%.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	4.418.995	4.285.818	3.935.887
Baten	4.803.888	4.521.110	4.301.364
Saldo	**384.893**	**235.292**	**365.478**

Incidentele werkzaamheden

Het saldo van de incidentele baten en lasten ligt lager dan voorgaande jaren, zoals in onderstaande tabel is weergegeven. De voornaamste reden hiervoor is dat er nog geen raming is voor de uitvoeringsprogrammaprojecten in 2024. Deze zullen voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma welke naar verwachting eind 2024 gecompleteerd zal worden, waarna voorstellen gedaan zullen worden ter uitvoering van deze projecten.

	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Lasten	42.126	264.222	116.891
Baten	19.189	23.287	27.479
Saldo	**-22.937**	**-240.935**	**-89.412**

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting

Ambitie

Met het programma ontwikkeling en inrichting zet het recreatieschap zich in voor de ontwikkeling van recreatie en natuur. Voor 2024 gaat het vooral om:

- Inventariseren, opvoeren en prioriteren projecten ten behoeve van het op te stellen uitvoeringsprogramma;
- Mede- uitwerking en realisatie projecten Toekomstplan Gaasperplas;
- Bijdragen aan het opstellen van het gebiedsperspectief Amstelscheg
- Hoeder landschappelijke waarden en dubbel ruimtegebruik in relatie tot verstedelijking en veelheid aan aanspraken.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Voor de recreant is horeca een belangrijke waarde voor het verblijf in de gebieden. Bij bijvoorbeeld de participatie voor het Toekomstplan Gaasperplas werd dat meermalen bevestigd. Groengebied zet zich in voor voldoende rustplaatsen en duurzame horeca.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Door het ondernemersloket worden de verzoeken van ondernemers behandeld en zo nodig verder begeleid. Dat geldt ook voor de organisatoren van grote evenementen, die worden begeleid bij de uitvoering. Het gaat om evenementen die passen binnen de beleidsruimte die door de gemeenten is aangegeven. De begeleiding door het recreatieschap richt zich onder andere op het minimaliseren van de impact op de omgeving.

Taakveld 5.7.1 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Hieronder vallen activiteiten die ondersteunend zijn aan het beheer en onderhoud (programma 2):

- Ondersteuning voor beheerplannen en beheersysteem;
- Ondersteuning voor planmatige uitvoering van groot onderhoud en vervangingen;
- Coördinatie voor beheer en communicatie over zwemwaterkwaliteit.

Baten en lasten

Programma 1. Ontwikkeling en inrichting	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	16.000	99.963	31.685
Inzet RNH	85.879	190.973	121.261
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	***101.879***	***290.936***	***152.946***
Opbrengsten	-	-	-
Subsidies en projectbijdragen	3.731	3.589	3.726
Totale baten	***3.731***	***3.589***	***3.726***
Saldo	**-98.148**	**-287.347**	**-149.220**

Programma 1 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	--	-	-
3.1 Economische ontwikkeling	Ambitie- en visieproces en programmering	71.857	866
3.2.1 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	--	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Ondernemersloket	10.953	-
5.7.1 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Diverse projecten	19.069	2.865
Totaal		**101.879**	**3.731**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2024	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.1	Reguliere werkzaamheden verkeer en vervoer	-	-
	Subtotaal taakveld 2.1.1	**-**	**-**
3.1	Reguliere werkzaamheden economische ontwikkeling	54.991	-
	Ambitiedocument en inzet Swipocratie	16.000	
	Diemerbos	866	866
	Subtotaal taakveld 3.1	**71.857**	**866**
3.2.1	Reguliere werkzaamheden ontwikkeling en inrichting fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-
	Subtotaal taakveld 3.2.1	**-**	**-**
3.3	Reguliere werkzaamheden bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.953	-
	Subtotaal taakveld 3.3	**10.953**	**-**
5.7.1	Reguliere werkzaamheden openbaar groen en (openlucht)recreatie	9.267	
	Ontwikkeling Gaasperplas	4.851	
	GU Gaasperplas Centraal	4.951	2.865
	Subtotaal taakveld 5.7.1	**19.069**	**2.865**
	Totaal	**101.879**	**3.731**

Programma 2. Beheer en onderhoud

Ambitie

Met het programma beheer en onderhoud zet het recreatieschap zich in voor de instandhouding van recreatie en natuur. Voor 2024 gaat het vooral om:

- In standhouden en bevorderen variatie in beheerdoeltypen;
- Een bijdrage leveren aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen door onder meer het betrekken van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud;
- Samenwerking met partners in natuur- en landschapsbeheer (kennis en ondersteuning);
- Inzetten van onderhoud voor vergroting biodiversiteit;
- Het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- Actueel houden accenten en inzet (kwalitatief en kwantitatief) toezicht en handhaving;
- Het meewerken aan uitvoering van zelfbeheer in de stadsranden;
- Samenwerking op het gebied van natuurbeleving en voorlichting;
- Schone recreatiegebieden: beheersing afvalproblematiek;
- Operationele afstemming met gemeenten over vergunningen en ontheffingen;
- In standhouden van routevoorzieningen;
- Het onderhouden van het recreatieve aanbod en inspelen op de toegenomen en toenemende recreatiedruk;
- Aantrekkelijk, schoon, heel en veilig houden van de recreatiegebieden.

Zie voor nadere informatie ook de paragraaf kapitaalgoederen↗.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 2.1.2 Verkeer en vervoer

De werkzaamheden onder dit taakveld bestaan uit:

- Jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van wegen, paden, kunstwerken, wegmeubilair. Inclusief afschrijvingen;
- Dagelijks onderhoud om bijvoorbeeld in het najaar de bladen van de fietspaden op te ruimen en het leegzuigen van straatkolken.

Taakveld 3.2.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De uitvoeringsorganisatie zorgt voor het afhandelen van WOB-verzoeken, canonherzieningen en andere notariële wijzigingen van erfpachtcontracten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Dit taakveld omvat het begeleiden van exploitatieontwikkelingen. Onderdelen hiervan zijn: het bevorderen van de samenwerking tussen lokale ondernemers en het recreatieschap op het gebied van begeleiden toerisme en recreatie samen met gemeenten uitwerken en communiceren van locaties voor horeca-ontwikkeling en het inspelen op ontwikkelingen met betrekking tot het al dan niet houden van evenementen.

Taakveld 5.3 Cultuur presentatie en productie

Het faciliteren van kleine, lokaal gerichte en grote evenementen zoals SLOWtriatlon, Run for Kika, Open Air, Reggae Lake, Guilty Pleasure en Fiesta Macumba.

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en openluchtrecreatie

Instandhouding van recreatiegebieden en -voorzieningen die aantrekkelijk, schoon, heel en veilig zijn. Hiervoor vindt jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging van onder andere gras, beplanting, water, stranden en speeltoestellen plaats:

- Voeren van beheer dat de biodiversiteit ondersteunt en bevordert in de natuurlijke zones. Dit bestaat o.a. uit het natuurlijke beheer van riet, bloemrijke velden en bermen, terugdringen spontane opslag (bijvoorbeeld bramen en Japanse duizendknoop) en het rekening houden met bloeiperiodes van zeldzame bloemen bij het maaibeheer;
- Onderhouden en uitbreiden van de route netwerken inclusief promotie en het onderhouden van de digitale infrastructuur.

Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) voor 2025-2028

Wanneer een doel uit 2024 niet helemaal gerealiseerd kan worden, kan binnen het budget dat is begroot voor programma 2 alvast worden ingezet op (voorbereidingswerkzaamheden voor) deze doelen. Voor het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt een meerjarenplanning gehanteerd. De kosten van het groot onderhoud worden elk jaar onttrokken aan de voorziening groot onderhoud. Om voldoende middelen beschikbaar te houden, wordt jaarlijks met een gemiddelde van de geraamde kosten over de komende 10 jaar gereserveerd en als bijdrage toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud.

In 2024 worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voorbereiding en uitvoering onderdelen (bruggen en paden) Toekomstplan Gaasperplas;
- Dunnen beplanting;
- Baggeren waterlopen;
- Vervangen speeltoestellen, terreinmeubilair;
- Groot onderhoud bruggen;
- Groot onderhoud toiletgebouwen.

Baten en lasten

Programma 2. Beheer en onderhoud	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten DO	1.427.792	1.304.709	1.277.933
Overige bedrijfskosten	384.235	380.316	300.928
Inzet RNH	862.984	837.586	750.529
GO*	421.918	1.198.052	891.989
Kapitaallasten	25.150	25.150	15.945
Subtotaal lasten	***3.122.079***	***3.745.813***	***3.237.324***
Dotatie voorziening GO*	610.000	610.000	610.000
Onttrekking voorziening GO*	-421.918	-1.135.052	-880.304
Saldo mutaties voorziening GO	***188.082***	***-525.052***	***-270.304***
Totale lasten	**3.310.161**	**3.220.761**	**2.967.020**
Opbrengsten	781.705	722.464	790.645
Projectsubsidies	15.458	23.385	4.367
Totale baten	**797.163**	**745.849**	**795.012**
Saldo	**-2.512.998**	**-2.474.912**	**-2.172.009**

*) GO betreft groot onderhoud en kleine vervangingen van maatschappelijke kapitaalgoederen, waarvan de kosten minder dan € 50.000 bedragen. Zie ook de toelichting in de paragraaf kapitaalgoederen.

Programma 2 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
2.1 Verkeer en vervoer	Wegen en paden, kunstwerken, weg- en terreinmeubilair	536.935	-
3.2.2 Fysieke bedrijfs-infrastructuur	Vastgoedbeheer	88.236	382.087
3.4 Economische promotie	Gebiedspromotie en communicatie	130.205	-
5.3 Cultuur presentatie en productie	Evenementen	83.124	363.420
5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gras, beplanting, water, stranden, speeltoestellen, evenemententerreinen, routes, etc.	2.471.661	51.656
Totaal		**3.310.161**	**797.163**

Specificatie van de projecten per taakveld

Taakveld		Begroting 2024	
Nr.	Projectnaam	Lasten	Baten
2.1.2	Reguliere werkzaamheden beheer verkeer en vervoer	235.635	-
2.1.2	Dotatie voorziening GO/V	301.300	-
2.1.2	GO/V	131.617	-
2.1.2	Onttrekking voorziening GO/V	-131.617	-
	Subtotaal taakveld 2.1.2	**536.935**	**-**
3.2.2	Reguliere werkzaamheden beheer fysieke bedrijfsinfrastructuur	88.236	382.087
	Subtotaal taakveld 3.2.2	**88.236**	**382.087**
3.4	Reguliere werkzaamheden economische promotie	130.205	-
	Subtotaal taakveld 3.4	**130.205**	**-**
5.3	Reguliere werkzaamheden cultuurpresentatie en productie	83.124	363.420
	Subtotaal taakveld 5.3	**83.124**	**363.420**
5.7.2	Reguliere werkzaamheden beheer openbaar groen en openluchtrecreatie	2.122.353	36.198
5.7.2	Bosrevitalisering	15.458	15.458
5.7.2	Dotatie voorziening GO/V	308.700	-
5.7.2	GO/V	290.301	-
5.7.2	Onttrekking voorziening GO/V	-290.301	-
5.7.2	Kapitaallasten	25.150	-
	Subtotaal taakveld 5.7.2	**2.471.661**	**51.656**
	Totaal	**3.310.161**	**797.163**

Programma 3. Toezicht en veiligheid

Ambitie

Toezicht, begeleiding en soms handhaving is nodig voor het in goede banen leiden van het gebruik van de recreatiegebieden. De nadruk ligt bij gastheerschap, voorlichten en voorbeeldgedrag.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

- Aannamebeleid, ondersteuning, opleiden en trainen te richten op de rol gastheer in de gebieden;
- Verzorgen rondleidingen door boswachters;
- Toezicht houden en handhaven volgens Algemene Verordening;
- Verbeteren van zichtbaarheid.

Programma 3 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
1.2 Openbare orde en veiligheid	Gastheerschap en toezicht door boa's	523.302	-
Totaal		**523.302**	**-**

Baten en lasten

Programma 3. Toezicht en veiligheid	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	32.329	29.879	27.947
Inzet RNH	490.973	497.996	414.207
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**523.302**	**527.875**	**442.154**
Opbrengsten	-	-	23.751
Totale baten	**-**	**-**	**23.751**
Saldo	**-523.302**	**-527.875**	**-418.403**

Figuur 3: Toezicht in actie bij de Ouderkerkerplas

Programma 4. Bestuur en ondersteuning

Ambitie

In dit verband staat voorop: het borgen van begrotingsevenwicht op de lange termijn met voldoende ruimte voor investeringen voor het uitvoeringsprogramma.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.1 Bestuur

- Goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2023.

Taakveld 0.4 Overhead

- Het percentage overhead bedraagt 9% en is in lijn met het voorgaande jaar;
- Voorbereiden en uitwerken van bestuursvergaderingen;
- Doorlopende afstemming met bestuurders, adviescommissieleden en bestuursbureau;
- Voorbespreking vergaderingen met portefeuillehouders en bestuursbureau;
- Opstellen van jaarstukken: programmabegroting, begrotingswijziging, jaarrekening, kadernota, jaarplannen en najaarsnotitie;
- Actualiseren en up-to-date houden van de ambities;
- Opstellen meerjarenuitvoeringsprogramma met financiële scenario's;
- Inventariseren, opvoeren en prioriteren projecten ten behoeve van het op te stellen uitvoeringsprogramma;
- Programmering van het meerjareninvesteringsplan;
- Beantwoorden van bestuurlijke en ambtelijke vragen;
- Uitvoeren bezoekerstellingen en aanvullend recreatieonderzoek;
- Doorlopende strategisch omgevingsmanagement;
- Zorg voor de afhandeling van eventuele WOB-verzoeken.

Baten en lasten

Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	125.749	121.269	111.070
Inzet RNH	398.780	388.249	370.703
Kapitaallasten	-	-	-
Totale lasten	**524.529**	**509.518**	**481.772**
Opbrengsten	-	-	-
Totale baten	**-**	**-**	**-**
Saldo	**-524.529**	**-509.518**	**-481.772**

Figuur 4: Rivier de Diem

Programma 4 in tijd, geld en kwaliteit per taakveld

Taakveld	Operationele doelen	Lasten	Baten
0.1 Bestuur	Accountantscontrole	107.355	-
0.4 Overhead	Zie onderstaande specificatie	417.174	-
Totaal		**524.529**	**-**

Specificatie van de overhead (taakveld 0.4)

Onderdeel	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	202.437	-
Secretariaat	29.993	-
Financiële control en administratie	108.358	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	57.992	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.394	-
Totaal	**417.174**	**-**

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen

Ambitie

Het verwerven van opbrengsten uit het recreatiegebied om daarmee bij te dragen aan een gezond en duurzaam recreatieschap.

Operationele doelen per taakveld voor 2024

Taakveld 0.5 Treasury

- De financiering van het vastgestelde beleid;
- Zo weinig mogelijk financieringskosten;
- Het beperken van de (financiële) risico's.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

- Participantenbijdrage;
- Overige verrekeningen.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het uitvoeren van de beleidsbepalingen conform de nota reserves en voorzieningen. Het Groengebied heeft verschillende reserves, die elk voor hun eigen doelen worden ingezet.

Baten en lasten

Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Bedrijfskosten	1.250	950	1.128
Inzet RNH	-	-	-
Totale lasten	**1.250**	**950**	**1.128**
Participantenbijdragen	3.974.683	3.673.459	3.492.877
Opbrengsten	47.500	58.500	1.588
Totale baten	**4.022.183**	**3.731.959**	**3.494.465**
Saldo voor bestemming	**4.020.933**	**3.731.009**	**3.493.337**
Mutaties reserves	361.956	-5.643	276.066
Saldo na bestemming	**3.658.977**	**3.736.652**	**3.217.271**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve	371.156	244.492	389.231
Onttrekking algemene reserve	-	-189.427	-83.652
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	20.049
Onttrekking bestemmingsreserve	-9.200	-60.708	-49.563
Totaal	**361.956**	**-5.643**	**276.066**

Programma 5 in geld per taakveld

Taakveld	Betreft	Lasten	Baten
0.5 Treasury	Bank- en rentekosten	1.250	47.500
0.8 Overige baten en lasten	Participantenbijdragen	-	3.974.683
0.10 Mutaties reserves	Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	371.156	9.200
Totaal		**372.406**	**4.031.383**

Paragrafen

Indexatie

Het Groengebied hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2024 komt uit op 8,2%.

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van het recreatieschap, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexatiecijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2024 is 4%.

De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2% voor 2024. Ook de participantenbijdrage is met deze index verhoogd

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre Groengebied Amstelland in staat is om middelen vrij te maken en daarmee substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden. Het weerstandsvermogen wordt vergeleken met de weerstandscapaciteit: de mogelijk in te zetten middelen om de risico's te dragen. De weerstandscapaciteit moet groter zijn dan het berekende weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Jaarlijks worden de risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het recreatieschap geïnventariseerd en gekwantificeerd. De belangrijkste risico's voor Groengebied Amstelland zijn:

- Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten;
- Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit.

Per risico wordt de kans vermenigvuldigd met de potentiële omvang in euro's. Het berekende weerstandsvermogen bedraagt per 31-12-2022, € 563.250,-, zie bijlage I Risico-inventarisatie 2023 Groengebied Amstelland.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bij het recreatieschap wordt gevormd door de middelen in de algemene reserve. In de begroting is geen post "onvoorzien" opgenomen voor het opvangen van eventuele niet voorziene lasten in de loop van het jaar. Bij Groengebied Amstelland heeft iedere onvoorziene last van substantiële betekenis en dus directe gevolgen, waardoor de uitvoering van het beleid onder druk komt te staan. Ook heeft het recreatieschap geen stille reserves. Stille reserves zijn activa die tegen geen of een te lage waarde zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn.

Conclusie

De omvang van de algemene reserve (weerstandscapaciteit) is per 31-12-2022 € 1.997.015,- en ligt ruim boven het benodigde weerstandsvermogen.

Onderzoek verkoop aandelen uitvoeringsorganisatie RNH

Provincie Noord-Holland wil de aandelen te verkopen aan Staatsbosbeheer. Daarbij heeft Staatsbosbeheer de intentie om de uitvoeringsorganisatie RNH te integreren in zijn eigen organisatie. De gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening zijn afhankelijk van de afspraken die de provincie bij de verkoop maakt en de naleving daarvan door Staatsbosbeheer. Omdat die afspraken nog niet gemaakt zijn en de provincie nog geen definitief besluit heeft genomen, is het op dit moment moeilijk om concreet te benoemen welke of en zo ja, wat de risico's voor het recreatieschap zijn. Zolang de afspraken in de raamovereenkomsten en jaarlijkse opdrachten door de uitvoeringsorganisatie kunnen worden nagekomen, is het risico beperkt. De provincie heeft aangegeven bij de verkenning en de verkoop er alles aan te doen om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

Vernieuwing raamovereenkomsten RNH

Het recreatieschap heeft tot en met 2024 een raamovereenkomst met RNH voor uitvoering van de programma's en diensten. Voor de periode vanaf 1 januari 2025 werkt het Bestuursbureau aan een voorstel voor vernieuwing van de raamovereenkomst.

Kengetallen

Conform het BBV worden de kengetallen in onderstaande tabel vermeld.
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Een schuldquote hoger dan 130% wordt als problematisch gezien. Het recreatieschap heeft geen leningen, vandaar de negatieve ratio. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan. Een ratio >50% wordt in de regel als voldoende beschouwd. Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio van > 0,6% is acceptabel.

	Jaarrek. 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Netto schuldquote	-82%	-151%	-135%	-140%	-145%	-150%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-82%	-151%	-135%	-140%	-145%	-150%
Solvabiliteitsratio	48%	43%	46%	54%	63%	73%
Structurele exploitatieruimte	8%	5%	8%	8%	9%	9%
Grondexploitatie	n.v.t.					
Belastingcapaciteit	n.v.t.					

B. Kapitaalgoederen

Hieronder wordt een overzicht gegeven van het onderhoud van de kapitaalgoederen, onderscheiden naar de volgende categorieën:

- Verhardingen;
- Civiele kunstwerken;
- Groen;
- Water, oevers en stranden;
- Pontjes;
- Terreinmeubilair en speeltoestellen;
- Hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging;
- Gebouwen en materieel.

Op 8 november 2018 is het beheerplan in het bestuur gepresenteerd en is het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld op basis van de CROW "kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018". De uitvoeringsorganisatie probeert met het beperkte budget zo goed mogelijk de beoogde beeldkwaliteit te handhaven.

Bij de instandhouding wordt onderscheid gemaakt tussen dagelijks onderhoud (DO), groot onderhoud (GO) en vervangingen (VV).

Dagelijks / jaarlijks onderhoud

DO omvat de reguliere, jaarlijks terugkerende kosten voor de instandhouding. Het DO betaalt het recreatieschap uit de exploitatiebegroting.

Groot onderhoud en kleine vervangingen

GO omvat de kosten voor instandhouding die niet ieder jaar terugkeren en levensduur verlengend zijn. Deze maatregelen worden uitgevoerd op basis van de meerjarenplanning en inspecties.

Het GO en kleine VV (vervangingen tot € 50.000) betaalt het recreatieschap uit de voorziening GO. Die voorziening wordt gevoed met een jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatiebegroting. De jaarlijkse dotatie is berekend op basis van het werkelijk geplande groot onderhoud en de kleine vervangingen in de komende 10 jaren, zoals dat vastligt in een door het bestuur vastgesteld beheerplan (zie de meerjarenbegroting).

De kosten voor GO en kleine VV worden geboekt via de exploitatie, met daar tegenover een even grote onttrekking uit de voorziening. Op deze manier worden de betreffende lasten goed gemonitord.

Grote vervangingen

Grote VV, maatschappelijke vervangingen boven € 50.000 en economische vervangingen van bijvoorbeeld gebouwen, betaalt het recreatieschap uit de reserve. Vanuit de algemene reserve wordt een bedrag ter grootte van het netto investeringsbedrag overgeheveld naar de bestemmingsreserve egalisatie.

Het BBV schrijft voor dat alle investeringen als bezit (materiële vaste activa) op de balans moeten staan. Op de balans is rekening gehouden met een realistische jaarlijkse waardedaling. Die waardedaling leidt tot de jaarlijkse afschrijvingslasten (kapitaallasten). De bestemmingsreserve egalisatie dient ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde kapitaaluitgaven.

Totale lasten DO, GO en VV

De vervangingen of groot onderhoud komt voort uit inspecties en de leeftijd van voorzieningen.

Totale lasten kapitaalgoederen (in programma 2)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	1.427.792	1.483.475	1.541.330	1.601.441
GO - kleine vervangingen	421.918	587.556	551.191	532.229
Kapitaallasten	25.150	25.150	23.000	27.000
Totaal	**1.874.860**	**2.096.181**	**2.115.521**	**2.160.670**

Vervangingsinvesteringen op afschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	45.000	45.000

Onderstaand worden de kapitaalgoederen per taakveld en categorie verder uitgewerkt.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot.

Totale lasten 2.1 VERKEER EN VERVOER	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verhardingen	172.386	286.285	289.583	293.009
Civiele kunstwerken	94.055	120.102	91.098	93.348
Inzet RNH	100.812	104.744	108.829	113.073
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	169.683	34.994	66.164	66.164
Totaal	**536.935**	**546.125**	**555.674**	**565.594**

Categorie verhardingen

Groengebied Amstelland heeft in totaal 36 hectare aan verhardingen in de vorm van gesloten verharding (asfalt) voor rijbanen, parkeerterreinen, fiets- en wandelpaden en half verharding voor de overige wandelpaden. Ook de ruiterpaden zijn in deze categorie opgenomen. De wegen en paden worden periodiek geïnspecteerd om vast te stellen waar onderhoud noodzakelijk is.
De beeldkwaliteit voor verhardingen is vastgesteld op niveau B. Bij gladheid wordt de verharding niet gestrooid.

VERHARDINGEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	81.379	84.553	87.851	91.277
GO - kleine vervangingen	91.007	201.732	201.732	201.732
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**172.386**	**286.285**	**289.583**	**293.009**

Categorie civiele kunstwerken

Het Groengebied heeft totaal 450 stuks kunstwerken waarvan 140 bruggen en 310 waterstaatkundige voorzieningen zoals stuwen en duikers.
De beeldkwaliteit voor civiele kunstwerken is vastgesteld op niveau B.

KUNSTWERKEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	53.444	55.528	57.694	59.944
GO - kleine vervangingen	40.611	64.574	33.404	33.404
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**94.055**	**120.102**	**91.098**	**93.348**

Taakveld 5.7.2 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In programma 2 zijn voor dit taakveld de volgende kosten begroot:

Specificatie kosten Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Groen	813.707	840.606	868.450	897.380
Water, oevers en stranden	259.190	265.105	273.823	295.349
Pontjes	74.000	76.886	79.885	83.001
Terreinmeubilair	172.835	201.658	198.947	170.098
Hygiënische maatregelen / nuts, riolering en reiniging	226.363	235.191	244.363	253.893
Gebouwen en materieel	62.325	70.348	69.372	74.592
Overige bedrijfskosten	336.560	341.565	349.685	368.522
Inzet RNH	508.282	525.365	545.855	567.143
En per saldo toevoeging (of onttrekking) aan de voorziening GO	18.399	-12.550	-7.355	11.607
Totaal	**2.471.661**	**2.544.174**	**2.623.025**	**2.721.585**

Categorie groen

Groengebied Amstelland bevat in totaal 308 ha aan grasvegetatie in de vorm van intensieve- en extensieve grasvegetatie, moeras en rietlanden. Verder heeft het recreatieschap in totaal 115 ha beplanting bestaande uit cultuurlijke en natuurlijke beplanting.

De beeldkwaliteit voor grasvegetaties en cultuurlijke beplanting zijn beide vastgesteld op niveau B.

GROEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	687.153	713.952	741.796	770.726
GO - kleine vervangingen	126.554	126.654	126.654	126.654
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**813.707**	**840.606**	**868.450**	**897.380**

Categorie water, oevers en stranden

Het Groengebied heeft in totaal 188 ha water. De inrichting van de zwemplekken moeten middels waarschuwingsborden aan de wettelijke eisen voldoen. Ook het zwemwater voldoet aan de minimale wettelijke eisen (Whvbz).

De beeldkwaliteit voor water is vastgesteld op niveau B. Groengebied Amstelland heeft in de verschillende gebieden in totaal 18.500 m2 zandstrand.

De beeldkwaliteit voor oevers en stranden is vastgesteld op niveau B.

WATER, OEVERS EN STRANDEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	215.154	223.545	232.263	241.321
GO - kleine vervangingen	44.036	41.560	41.560	54.028
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**259.190**	**265.105**	**273.823**	**295.349**

Categorie pontjes

Het Groengebied heeft in de verschillende gebieden in totaal twee pontjes. De beeldkwaliteit voor de pontjes is vastgesteld op niveau B.

PONTJES	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	74.000	76.886	79.885	83.001
GO - kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**74.000**	**76.886**	**79.885**	**83.001**

Categorie terreinmeubilair

Het Groengebied heeft in totaal 1135 stuks terreinmeubilair, waarvan 40 speeltoestellen en 1095 overig terreinmeubilair zoals picknicksets, banken, parkeerpalen en verkeersborden.

De beeldkwaliteit voor terreinmeubilair is vastgesteld op niveau B.

TERREINMEUBILAIR	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	61.314	63.705	66.189	68.770
GO - kleine vervangingen	111.521	137.953	132.758	101.328
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**172.835**	**201.658**	**198.947**	**170.098**

Categorie hygiënische maatregelen / nutsvoorzieningen, riolering en reiniging

Groengebied Amstelland heeft in totaal 13 pompen voor de riolering en het doorspoelen van zwemwater, 14 elektrakasten, 3500 meter elektra leidingen en 3780 meter persriolering. Daarnaast verschillende waterputten, watertappunten en 3000 meter waterleiding. De beeldkwaliteit voor riolering is vastgesteld op niveau B. Het recreatieschap heeft totaal 6 toiletgebouwen, die in het seizoen dagelijks schoongemaakt moeten worden. Op de verschillende terreinen staan in totaal 42 ondergrondse afvalcontainers die periodiek leeggezogen worden. Op intensief gebruikte ligweiden staan in totaal 15 "hete kolen bakken" voor het barbecueën. Ook het periodiek prikken van zwerfvuil en het verwijderen van illegaal gestort afval op de parkeerterreinen behoort tot deze categorie.

De beeldkwaliteit voor reiniging is vastgesteld op niveau A.

HYGIËNISCHE MAATR. / NUTS, RIOLERING EN REINIGING	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	226.363	235.191	244.363	253.893
GO - kleine vervangingen	-	-	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	-
Totaal	**226.363**	**235.191**	**244.363**	**253.893**

Categorie gebouwen en materieel

Dit omvat het onderhoud aan de openbare gebouwen, verhuurde gebouwen en materieel zoals voertuigen en grote machines. Het recreatieschap heeft in totaal 14 gebouwen in eigen beheer.

De beeldkwaliteit voor gebouwen is vastgesteld op niveau B.

GEBOUWEN EN MATERIEEL	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Dagelijks onderhoud	28.985	30.115	31.289	32.509
GO - kleine vervangingen	8.190	15.083	15.083	15.083
Kapitaallasten	25.150	25.150	23.000	27.000
Totaal	**62.325**	**70.348**	**69.372**	**74.592**

Vervangingsinvesteringen (opgenomen in de balans)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Maatschappelijke vervangingen >50.000	-	-	-	-
Economische vervangingen	-	-	45.000	45.000

C. Financiering

Wet Financiering decentrale overheden

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als uitgangspunt het beheersen van risico's. De belangrijkste kenmerken in dat kader is een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.

Op 19 oktober 2018 heeft het algemeen bestuur in haar openbare vergadering haar verordening financieel beheer vastgesteld in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de wet Financiering Decentrale Overheden over de kaders voor de inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie. Ook is in deze vergadering vastgesteld de verordening financieel beheer en controle in gevolge artikel 57 van de wet Gemeenschappelijke Regelingen en de artikelen 216 en 217 van de provinciewet.

Risicobeheer

Binnen de Wet Fido zijn 2 normen vermeld waaraan dient te worden voldaan. De normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar en de renterisiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze normen is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die het recreatieschap moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's.
Groengebied Amstelland is volgens het huidige liquiditeits- en financieringsbeleid binnen de kasgeldlimiet en renterisiconorm gebleven.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag ter grootte van 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. In de onderstaande tabel is de kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar bepaald.

Berekening van de kasgeldlimiet	Begroting 2024
Begrotingstotaal (lasten)	4.461.121
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,20%
Kasgeldlimiet	365.812

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar. Het doel is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rente lasten van de organisatie. De norm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering of renteherziening. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor het begrotingsjaar bepaald op € 0.

Berekening van de renterisiconorm	Begroting 2024
Stand van de vaste schuld per 1 januari	-
Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	-

D. Bedrijfsvoering en openbaarheid Woo

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) werkt als opdrachtnemer voor het bestuur van Groengebied Amstelland. De provincie Noord-Holland is enig aandeelhouder van RNH.

In 2017 is de dienstverlening van RNH geëvalueerd. Daarna heeft RNH een verbeterplan uitgevoerd naar tevredenheid van zowel ambtelijke als bestuurlijke vertegenwoordigers van (de participanten van) de recreatieschappen. Op initiatief van de provincie is in 2020 onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringstaken van RNH in combinatie met de governance structuur van de recreatieschappen. Daarom hebben de recreatieschappen voor 2021 een contractverlenging van één jaar afgesproken.
In 2021 is besloten om met ingang van 1 januari 2022 een bestuursbureau op te richten met medewerkers die rechtstreeks in dienst staan van de recreatieschappen, zodat een betere scheiding van opdrachtgeverschap en opdrachtnemersrol ontstaat.
In het licht daarvan hebben de vijf recreatieschappen in 2021 besloten dat RNH ook in 2022 en 2023 als uitvoeringsorganisatie wordt gecontracteerd, met een opzegtermijn van één jaar.

De dienstverlening wordt afgerekend op basis van werkelijk gemaakte kosten en uren. De inzet van RNH voor het recreatieschap behoort tot de kostencategorie ingeleend personeel. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 1.863.373,- opgenomen. Voor de werkzaamheden die het Routebureau van RNH in opdracht van het recreatieschap verricht zijn vaste bedragen in de begroting opgenomen. In de begroting is hiervoor in totaal een budget van € 105.766,-. Deze bedragen dekken de inzet van RNH en de bedrijfskosten die gemiddeld worden gemaakt voor de beschreven werkzaamheden aan routebeheer en –ontwikkeling.

Overkoepelend voor alle recreatieschappen werkt RNH aan de volgende prestaties:

- HR management;
- Training en opleiding van het personeel;
- Professioneel contractbeheer vastgoed en evenementen;
- Modern ingerichte ICT voor projectadministratie, financiële administratie en factuurafhandeling;
- Archivering;
- Natuurinclusief kennisnetwerk;
- Omgevingsmanagement;
- Planning en control.

Flexibele schil / inhuur

Bij de uitvoering van onderhoudswerk huurt Groengebied Amstelland inzet van werkvoorzieningsschappen in.

Percentage overhead

Als de overhead wordt afgezet tegen de totale lasten bedraagt het percentage overhead 9%. Deze overhead bestaat uit de volgende posten:

Opbouw van de overhead	Lasten	Baten
Bestuursadvisering en programmasturing	202.437	-
Secretariaat	29.993	-
Financiële control en administratie	108.358	-
Aansturing beheerteam en toezichthouders	57.992	-
Kantoor- en bedrijfskosten	18.394	-
Totaal	**417.174**	**-**

Planning en control

RNH maakt voor het recreatieschap voor ieder boekjaar de kadernota en programmabegroting, gevolgd door een jaarplan en begrotingswijziging, en tenslotte de najaarsnotitie en jaarrekening. In één kalenderjaar worden daartoe de volgende stukken aan het bestuur voorgelegd:

- Voorjaar: de jaarrekening van het afgelopen jaar, de begrotingswijziging voor het lopende jaar en de programmabegroting voor het volgende jaar;
- Najaar: de najaarsnotitie voor het lopende jaar, een jaarplan / financiële uitgangspunten voor het volgende jaar en de kadernota voor het daaropvolgende jaar.

Deze cyclus van planning en control wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vergadercyclus van het recreatieschap, de behandeling door participanten en regionale afspraken over de informatie uitwisseling tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenteraden.

Maatregelen bij begrotingsafwijkingen

Materiële afwijkingen (beleidsmatig en/of financieel) ten opzichte van de begroting moeten door het bestuur worden geautoriseerd. Als een wijziging niet in het jaar zelf is voorgelegd, dan zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Daarom worden de afwijkingen tijdig, zo mogelijk in het begrotingsjaar zelf, aan het bestuur voorgelegd. Dit gebeurt in de vorm van:

- Begrotingswijziging;
- Separate bestuursvoorstellen;
- Najaarsnotitie.

Het recreatieschap streeft ernaar om begrotingsafwijkingen boven de grens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) te voorkomen. Dit geldt in sterkere mate voor rechtmatigheidsafwijkingen zoals beschreven in de Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Klachtenregistratie

Het recreatieschap biedt op de website de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Ook via andere communicatiemiddelen en via de klantcontacten met toezichthouders of beheermedewerkers is het mogelijk contact op te nemen.

Tarieventabel

De tarieventabel volgt uit de Legesverordening 2015 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland. De tarieven kunnen telkenmale met de vaststelling van de begroting over enig jaar opnieuw worden vastgesteld.

1.	Documenten	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
1.1.	Toezending link naar digitale openbare vergaderstukken van Algemeen Bestuur op basis van registratie belangstellenden	Nihil
1.2.	Het verstrekken van fotokopieën van schriftelijke stukken, afschriften en dergelijke A4-formaat, per bladzijde (zwart/wit)	€0,40
2.	**Archiefwerkzaamheden, opzoeken stukken**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
2.1.	Opzoeken stukken in archief of in bestanden indien het opzoeken langer duurt dan 15 minuten, eerste kwartier gratis.	€ 15,- per kwartier of gedeelte daarvan
3.	**Vergunningen en ontheffingen op grond van de Algemene Verordening (AV) van het recreatieschap**	
	Aard van de dienstverlening	*Tarief*
3.1.	Art. 2.2 AV - VERVALLEN (betreft: vergunning voor evenementen)	Nihil
3.2.	Vergunning voor het tegen betaling aanbieden van diensten en lessen, zoals skeeleren, fietsen, kanoën, paardrijden, bewaken van auto's etc. (art. 2.3 AV)	€ 50,- per keer € 250,- per jaar
3.3	Ventvergunning (art 2.4 AV) ten behoeve van de verkoop van (horeca)artikelen: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarvergunning venten, per jaar	 € 150,- € 250,-
3.4	Standplaatsvergunning (art. 2.5 AV), in verband met verkoop van (horeca)artikelen vanuit een mobiel verkooppunt, per aangewezen locatie: • voor maximaal 3 aansluitende dagen • jaarstandplaats	 € 150,- € 250,-
3.5	Ontheffing voor het maken van commerciële foto- en filmopnamen (art. 2.6 AV), per dagdeel	€ 250,-
3.6	Vergunning voor het uitlaten van honden door commerciële bedrijven/uitlaatservices (art. 2.14 AV), per jaar, afhankelijk van bezoekfrequentie	van € 250,- tot € 750,-
3.7	Vergunning voor het uitlaten of begeleiden van meer dan drie honden (art. 2.14 AV), particulier/non-profit, per jaar/periode	€ 50,-

3.8	Ontheffing voor het op afstand (radiografisch) besturen van voertuigen en recreatieapparatuur, waaronder drones (art. 2.19 AV), particulier, nonprofit, per ontheffing	€ 50,-
3.9	Bescherming groenvoorzieningen (art.3.4 AV); ontheffing voor schade toebrengen aan groenvoorzieningen of grasmat, graven van kuilen etc.(excl. herstel van schade!), per keer	€ 150,-
3.10	Ontheffing motorvoertuig voor rijden in groenvoorzieningen (art. 4.5 AV) voor een periode van maximaal 3 maanden • voor elke verlenging met maximaal drie maanden	€ 50,- € 50,-
3.11	Barbecue etc. (art. 4.18 AV) op daartoe aangewezen plaatsen, met een verwacht bezoekersaantal • van 50 tot 100 personen, per keer • meer dan 100 personen, per keer N.B.: Evt. in combinatie met evenementenvergunning gemeente	€ 50,- *) € 150,- *)
3.12	Wijziging van vergunning of ontheffing, o.a. data/periode	€ 50,-
3.13	Overige vergunningen/ontheffingen op grond van de AV	€ 150,-

*) Groepsactiviteiten (kleinschalige evenementen) maken deel uit van het normale gebruik van het recreatiegebied.

Het bestuur van het recreatieschap draagt de uitvoeringsorganisatie op om in elk geval van deze mogelijkheid gebruik te maken voor:
- Sport- en speldagen van scholen;
- Benefietactiviteiten voor algemeen geaccepteerde goede doelen;
- Familiebijeenkomsten tot 100 personen;
- Kleinschalige activiteiten georganiseerd door organisaties met een maatschappelijk doel;
- Kleinschalige sportactiviteiten.

Voorwaarde is dan wel dat de openbare toegankelijkheid van de terreinen en voorzieningen gewaarborgd is en dat er dus geen sprake is van exclusief terreingebruik waarbij derden kunnen worden geweerd of gebruik door anderen wordt geweerd.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Met ingang van verslagjaar 2022 dient jaarlijks aandacht te worden besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid (Woo), mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Dat betekent dat in 2023 deze paragraaf voor het eerst in de jaarstukken 2022 én de begroting 2024 wordt opgenomen. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is op 1 mei 2022 in werking getreden.

De Woo heeft als doel een transparante en actief openbaar makende overheid. De drie hoofddoelen van de Woo zijn:
1. Actieve openbaarmaking;
2. Passieve openbaarmaking;
3. Verbetering van de informatiehuishouding.

Omdat er nog geen format beschikbaar is, zal de uitwerking van deze paragraaf werkenderwijs plaatsvinden. Deze eerste openbaarheidsparagraaf zal ook tegen deze achtergrond moeten worden bezien.

In samenspraak met het bestuursbureau wordt verder gekeken naar de openbaarmaking van de verplichte openbaar te maken categorieën. De AB-stukken worden al actief openbaar gemaakt via de website (iBabs).

Een extern bureau heeft, als onderdeel van een rapportage voor de verbetering van de informatiehuishouding, een advies uitgebracht over de Woo. Hier wordt een vervolg aan gegeven. Denk daarbij aan het inventariseren van werkprocessen en de gegevensstromen die deze werkprocessen opleveren. Ook zullen de applicaties (databronnen) in beeld gebracht worden. Aan de (persoons)gegevens worden per werkproces bewaartermijnen gekoppeld. Bij de laatste activiteit is het advies van de functionaris voor de gegevensbescherming belangrijk. Met proceseigenaren zal vervolgens een keuze gemaakt worden voor de toe te passen ordening waarmee we beter kunnen voldoen aan de Woo.

E. Grondbeleid

Het recreatieschap is van mening dat gebieden die binnen de grenzen van de Gemeenschappelijke Regeling vallen, in het beheer van het recreatieschap thuishoren. Indien het recreatieschap een zakelijk of persoonlijk recht verwerft op gronden grenzend aan het gebied, dan worden deze gronden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling.

Oppervlaktes en hoeveelheden		
Gronden		
Beleidsgebied gemeenschappelijke regeling	4000	Hectare
Oppervlakte in beheer	712	Hectare
waarvan: in eigen beheer	523	Hectare
contractueel uitgegeven	189	Hectare
Aantal contracten gronden	91	
Gebouwen		
Aantal gebouwen	14	
waarvan: in eigen beheer	14	
contractueel uitgegeven		
potentieel af te stoten	1	Abcouderstraatweg 79

Gronden in eigendom en uitgegeven

Groengebied Amstelland heeft gronden van de gemeente Amsterdam en Staatsbosbeheer in erfpacht. Hier lopen twee erfpachtcontracten van Staatsbosbeheer die expireren in 2049. Gronden in erfpacht worden bij voorkeur voor langere periodes uitgegeven, tenzij dit vanuit gewenste ontwikkelingen in het gebied die voortvloeien uit het ambitietraject onwenselijk is. Alle gronduitgiftes zijn digitaal op kaart verwerkt in het beheersysteem GeoVisia en van alle contracten is een digitaal archief. Voor ontwikkelingen waarbij externe financiering nodig is, is een looptijd van het ondererfpacht van ten minste 30 jaar wenselijk. Het recreatieschap kan momenteel alleen contracten sluiten met de resterende looptijd van 28 jaar. Er is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Staatsbosbeheer over de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de groene recreatiegebieden in MRA en het lopende erfpacht in bijzonder.

NatuurNetwerk Nederland (NNN)

Bijna alle gronden van het recreatieschap maken deel uit van het NatuurNetwerk Nederland (NNN). Dit legt beperkingen op voor het gebruik van de gronden.

Commerciële activiteiten

Om voldoende baten te halen uit de gronden zijn sommige percelen voor commerciële activiteiten of bewoning uitgegeven. Hierbij wordt gewerkt met standaardcontracten en voorwaarden. Bij Groengebied Amstelland is nog geen sprake van een vastgesteld grondprijzenbeleid. Wel wordt aangesloten bij de prijzen in de regio daarvoor. Er is sprake van actief accountmanagement waardoor contracten regelmatig worden herzien of gecontroleerd op oneigenlijk gebruik.

Baten uit commerciële activiteiten	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023
Baten uit (erf)pachten	329.948	304.943
Baten uit verhuren	52.139	48.188

F. Participanten

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen voor elke participant is inzicht in en actieve deelname aan de gemeenschappelijke regeling noodzakelijk. Door effectief te sturen op de doelstellingen en prestaties kunnen participanten de gemeenschappelijke regeling maximaal laten bijdragen aan eigen bestuurlijke ambities.

Participantenbijdragen

Zoals afgesproken in de gemeenschappelijke regeling wordt de participantenbijdrage jaarlijks geïndexeerd.

Participant	Verdeling bijdrage	Bijdrage in 2023	Bijdrage in 2024
Provincie Noord-Holland	27,90%	1.024.894	1.108.935
Gemeente Amstelveen	15,40%	565.714	612.103
Gemeente Amsterdam	49,10%	1.803.669	1.951.570
Gemeente Diemen	5,20%	191.019	206.683
Gemeente Ouder-Amstel	2,40%	88.163	95.392
Totaal	**100,00%**	**3.673.459**	**3.974.683**

Informeren van participanten

De informatievoorziening van de gemeenschappelijke regeling aan de participanten (de gemeenteraden en provinciale staten) is belangrijk. Daarvoor sluit het recreatieschap aan bij regionale samenwerkingsafspraken zoals die bijvoorbeeld in Noord-Holland Noord en de Metropool Regio Amsterdam zijn of worden gemaakt.

Informatie over verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de informatie weer, die elke participant volgens het BBV moet opnemen in haar paragraaf 'Verbonden partijen'.

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Vestigingsplaats	Amstelveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiging	• Gemeente Ouder-Amstel: burgemeester mevrouw J. Langenacker (voorzitter) • Gemeente Amsterdam: wethouder de heer R. van Dantzig, wethouder mevrouw M. Van der Horst en wethouder mevrouw Z. Van Pels • Gemeente Amstelveen: wethouder mevrouw F. Gordon • Gemeente Diemen: wethouder M. Sikkes-van den Berg • Provincie Noord-Holland: gedeputeerde I. Zaal
Doelstelling en openbaar belang (BBV 15, 2a en 2b)	Deze regeling heeft ten doel binnen een gebied, als aangegeven op de bij deze regeling behorende en als zodanig gewaarmerkte tekening: a. Het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; b. Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijkmilieu;

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	c. Het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering.
Activiteiten	Het recreatieschap voert de ontwikkeling en het beheer van het recreatiegebied uit, conform de kaders van de gemeenschappelijke regeling.
Visie op de verbonden partij (BBV 15, 1a)	Het besturen en beheren van het recreatiegebied. Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de provincie/gemeente een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.
Beleidsvoornemens 2021-2024 (BBV 15, 1a)	De visie van Groengebied vastgesteld in 2007, wordt in 2023 aangepast. De beleidsvoornemens worden uitgewerkt in een Ambitiedocument en Uitvoeringsprogramma.
(Wijziging) financieel belang (BBV 15, 2b-d)	Voor financiering van de jaarlijkse exploitatie zijn de participanten verantwoordelijk: • Provincie Noord-Holland 27,9% • Amstelveen 15,4% • Amsterdam 49,1% • Diemen 5,2% • Ouder-Amstel 2,4%
Bestuurlijk belang	Stemgewicht

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
Bestuurlijke invloed	Jaarlijks kan Provinciale Staten / de raad haar gevoelens uitspreken over de begroting en kennisnemen van de jaarrekening en eventuele beleidsdocumenten. In de gemeenschappelijke regeling zijn de bevoegdheden vastgelegd. Voor aanpassing van de regeling is de instemming van alle participanten vereist.
Eigen vermogen	31-12-2021 € 1.720.949 31-12-2022 € 1.997.015 31-12-2023 € 1.976.372 31-12-2024 € 2.338.328
Vreemd vermogen	31-12-2021 € 2.200.283 31-12-2022 € 2.193.862 31-12-2023 € 1.967.915 31-12-2024 € 1.392.877
Financieel resultaat voor bestemming	31-12-2021 € -108.167 31-12-2022 € 276.066 31-12-2023 € -5.643 31-12-2024 € 361.956
Website	https://www.groengebied-amstelland.nl/
Risicoprofiel	Middel/laag
Risico's waarvoor vanaf 2023 geen maatregelen zijn getroffen (BBV 15, 2e)	1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten 2. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer 3. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen

Naam verbonden partij	Groengebied Amstelland
	4. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen 5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit 6. Prijsstijgingen materialen en menskracht 7. Kapitaalvernietiging bruggen, paden en achterstallig onderhoud herinrichting Gaasperplas 8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken 9. Faillissement van gebiedsondernemers 10. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen 11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie
Beleidsverslag / Ontwikkelingen • Het werken aan de gefaseerde opzet van het ambitiedocument uitvoeringsprogramma Groengebied Amstelland; • Deelname aan gebiedsprocessen zoals het Toekomstplan Gaasperplas, Beheer en ontwikkelstrategie Diemerscheg en Perspectief Amstelscheg; • Begeleiden van evenementen en ontwikkelen van horecalocaties; • Biodiversiteit bevorderend beheer en onderhoud; • Medewerking verlenen aan zelfbeheer en onderzoeken mogelijkheden stadslandbouw.	

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

Programma	Lasten	Baten	Saldo
1. Ontwikkeling en inrichting	101.879	3.731	-98.148
2. Beheer en onderhoud	3.310.161	797.163	-2.512.998
3. Veiligheid en toezicht	523.302	-	-523.302
4. Bestuur en ondersteuning	524.529	-	-524.529
5. Algemene dekkingsmiddelen (exclusief mutaties reserves	1.250	4.022.183	4.020.933
Totaal voor bestemming	**4.461.121**	**4.823.077**	**361.956**
	Toevoeging	Onttrekking	Saldo
Ad 5. Mutaties reserves	371.156	9.200	361.956
Totaal na bestemming	**4.832.277**	**4.832.277**	**-**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	Bestuur	104.269	107.355	111.542	115.892	120.412
0.4	Overhead	405.249	417.174	433.444	450.348	467.912
0.5	Treasury	950	1.250	1.250	1.250	1.250
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	-	-
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	244.492	371.156	441.095	484.076	512.350
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	527.875	523.302	543.711	564.916	586.948
2.1	Verkeer en vervoer	504.356	536.935	546.125	555.674	565.594
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	65.709	71.857	57.136	59.364	61.679
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	139.388	88.236	91.677	95.252	98.968
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10.532	10.953	11.380	11.824	12.285
3.4	Economische promotie	123.741	130.205	135.283	140.559	146.041
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	87.554	83.124	86.367	89.735	93.235
5.5	Cultureel erfgoed	-	-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.580.417	2.490.730	2.553.802	2.633.028	2.731.978
	Totaal lasten	**4.794.532**	**4.832.277**	**5.012.812**	**5.201.918**	**5.398.652**

Nr.	Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	58.500	47.500	45.000	40.000	35.000
0.8	Overige baten en lasten	3.673.459	3.974.683	4.129.695	4.290.753	4.458.093
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	250.135	9.200	9.200	9.200	9.200
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	-	-	-	-	-
2.2	Parkeren	-	-	-	-	-
3.1	Economische ontwikkeling	-	866	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	353.131	382.087	396.988	412.471	428.557
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-	-	-	-
3.4	Economische promotie	-	-	-	-	-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	335.878	363.420	377.593	392.319	407.619
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	123.429	54.521	54.336	57.175	60.183
	Totaal baten	**4.794.532**	**4.832.277**	**5.012.812**	**5.201.918**	**5.398.652**

	Saldo van lasten en baten per taakveld	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
	Totaal baten	4.794.532	4.832.277	5.012.812	5.201.918	5.398.652
	Totaal lasten	4.794.532	4.832.277	5.012.812	5.201.918	5.398.652
	Saldo	-	-	-	-	-

	Specificatie van taakveld 0.8 overige baten en lasten	Begroting na wijziging 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
84340	BIJDRAGE PROVINCIE NOORD-HOLLAND	1.024.894	1.108.935	1.152.183	1.197.118	1.243.806
84312	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTELVEEN	565.714	612.103	635.975	660.778	686.548
84313	BIJDRAGE GEMEENTE AMSTERDAM	1.803.669	1.951.570	2.027.681	2.106.761	2.188.925
84318	BIJDRAGE GEMEENTE DIEMEN	191.019	206.683	214.744	223.119	231.821
84328	BIJDRAGE GEMEENTE OUDER-AMSTEL	88.163	95.392	99.112	102.977	106.993
	Totaal	**3.673.459**	**3.974.683**	**4.129.695**	**4.290.753**	**4.458.093**

Overzicht van baten en lasten per kostensoort

Lasten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Belastingen	-	-	-
Grond	-	-	-
Duurzame goederen	397.161	1.153.403	880.712
Pachten	1.488	1.375	150
Ingeleend personeel	1.863.373	1.959.453	1.668.427
Huren	-	-	-
Overige goederen en diensten	1.984.617	1.934.761	1.756.720
Rente	1.250	950	1.128
Mutatie voorzieningen	188.082	-525.052	-270.304
Afschrijvingen	25.150	25.150	15.945
Overige verrekeningen	-	-	-
Totaal lasten	**4.461.121**	**4.550.040**	**4.052.778**

Saldo van lasten en baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Totaal lasten	4.461.121	4.550.040	4.052.778
Totaal baten	4.823.077	4.544.397	4.328.844
Saldo	**361.956**	**-5.643**	**276.066**

Baten per kostensoort	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Grond	-	-	-
Pachten	329.948	304.943	282.064
Huren	52.139	48.188	50.080
Leges en andere rechten	16.722	15.455	13.865
Overige goederen en diensten	382.896	353.878	444.639
Subsidies	19.189	89.974	19.979
Inkomensoverdrachten	3.974.683	3.673.459	3.516.628
Rente	47.500	58.500	1.586
Overige verrekeningen	-	-	4
Totaal baten	**4.823.077**	**4.544.397**	**4.328.844**

Specificatie van de resultaatbestemming door mutaties reserves (taakveld 0.10)

Resultaatbestemming	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2023	Jaarrekening 2022
Toevoeging algemene reserve	371.156	244.492	389.231
Onttrekking algemene reserve	-	-189.427	-83.652
Toevoeging bestemmingsreserve	-	-	20.049
Onttrekking bestemmingsreserve	-9.200	-60.708	-49.563
Totaal mutaties reserves	**361.956**	**-5.643**	**276.066**

Beleidsindicatoren

De uniforme basis set beleidsindicatoren voor gemeenten conform het BBV zijn voor het recreatieschap niet van toepassing.

Geprognotiseerde balans 2024

De geprognotiseerde balans per 31 december kan als volgt worden weergegeven.
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2023	PASSIVA	2024	2023
Vaste activa			***Vaste financieringsmiddelen***		
Materiële vaste activa	95	120	Eigen vermogen	2.353	1991
Financiële vaste activa	-	-	Voorzieningen	1.340	1.152
			Schulden op lange termijn	-	-
Subtotaal	***95***	***120***	***Subtotaal***	***3.693***	***3.143***
Vlottende activa			***Vlottende passiva***		
Vorderingen en overlopende activa	57	57	Netto-vlottende schulden met een renteypische looptijd korter dan een jaar	445	445
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	4.041	3.466	Overlopende passiva	1.002	1.002
Liquide middelen	947	947			
Subtotaal	***5.045***	***4.470***	***Subtotaal***	***1.447***	***1.447***
Totaal	**5.140**	**4.590**	**Totaal**	**5.140**	**4.590**

Financiële meerjarenraming 2023-2027

Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2027 in de programmabegroting gaan we uit van gemiddelde CPI over de laatste 3 jaar i.p.v. CPI november. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfer van 3,9%.

Lasten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	290.936	101.879	78.144	81.191	84.357
2. Beheer en onderhoud	3.220.761	3.310.161	3.403.626	3.504.245	3.625.423
3. Veiligheid en toezicht	527.875	523.302	543.711	564.916	586.948
4. Bestuur en ondersteuning	509.518	524.529	544.986	566.240	588.324
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	950	1.250	1.250	1.250	1.250
Totaal	**4.550.040**	**4.461.121**	**4.571.717**	**4.717.842**	**4.886.302**

Baten per programma	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ontwikkeling en inrichting	3.589	3.731	-	-	-
2. Beheer en onderhoud	808.849	797.163	828.917	861.965	896.359
3. Veiligheid en toezicht	-	-	-	-	-
4. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-
5. Algemene dekkingsmiddelen exclusief mutaties reserves	3.731.959	4.022.183	4.174.695	4.330.753	4.493.093
Totaal	**4.544.397**	**4.823.077**	**5.003.612**	**5.192.718**	**5.389.452**

Saldo lasten en baten	-5.643	361.956	431.895	474.876	503.150

Mutaties reserves (standen per 31-12)	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	55.065	371.156	441.095	484.076	512.350
Bestemmingsreserve	-60.708	-9.200	-9.200	-9.200	-9.200
Totaal	**-5.643**	**361.956**	**431.895**	**474.876**	**503.150**

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen 2023 – 2027

(bedragen x 1000)

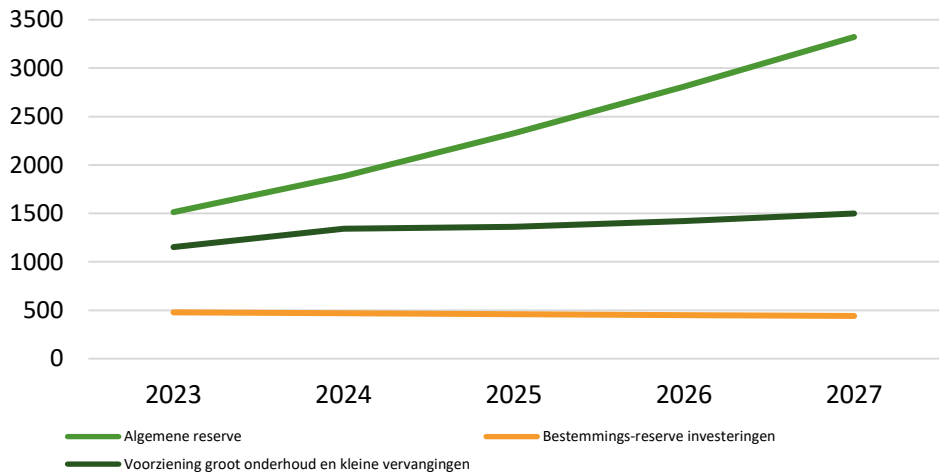

Ontwikkeling van reserves en voorzieningen

Het is de verwachting dat de algemene reserve in 2024 gaat toenemen. Deze ontwikkeling zal zich de komende jaren doorzetten en zodoende zal de algemene reserve jaarlijks toenemen. De algemene reserve is ruim voldoende voor het berekende benodigde weerstandsvermogen. Het bestuur kan besluiten extra inspanningen (mede) te financieren uit de algemene reserve.

Volgens de huidige meerjarenraming groeit de algemene reserve door naar € 3,3 miljoen in 2027. Hierbij dient vermeld te worden dat in deze programmabegroting 2024 geen rekening is gehouden met de kosten van de uitvoeringsprogrammaprojecten. De opstelling van het uitvoeringsprogramma inclusief de projecten moet immers nog plaatsvinden.

De bestemmingsreserve voor investeringen neemt in beperkte mate af, omdat de projecten uit het meerjareninvesteringsprogramma aflopen en/of uit andere bronnen gedekt worden. Verder is er een afname zichtbaar in de bestemmingsreserve egalisatie wat de jaarlijkse afschrijving m.b.t. maatschappelijk nut investering betreft.

	Jaar	Saldo 1 jan	Onttrekking	Dotatie	Saldo 31 dec
Algemene reserve	2023	1.458.326	189.427	244.492	1.513.391
Bestemmingsreserve investeringen	2023	446.566	51.508	-	395.058
Bestemmingsreserve egalisatie	2023	92.123	9.200	-	82.923
Totaal reserves		**1.997.015**	**250.135**	**244.492**	**1.991.372**
Voorziening GO	2023	1.676.736	1.135.052	610.000	1.151.684
Totaal voorziening		**1.676.736**	**1.135.052**	**610.000**	**1.151.684**
	Jaar	**Saldo 1 jan**	**Onttrekking**	**Dotatie**	**Saldo 31 dec**
Algemene reserve	2024	1.498.391	22.937	394.093	1.869.547
Bestemmingsreserve investeringen	2024	395.058	-	-	395.058
Bestemmingsreserve egalisatie	2024	82.923	9.200	-	73.723
Totaal reserves		**1.976.372**	**32.137**	**394.093**	**2.338.328**
Voorziening GO	2024	1.151.684	421.918	610.000	1.339.766
Totaal voorziening		**1.151.684**	**421.918**	**610.000**	**1.339.766**

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Verschil
Algemene reserve	1.513.391	1.884.547	371.156
Bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen	395.058	395.058	-
Bestemmingsreserve egalisatie	82.923	73.723	-9.200
Totaal reserves	**1.991.372**	**2.353.328**	**361.956**
Voorziening GO	1.151.684	1.339.766	188.082
Totaal voorziening	**1.151.684**	**1.339.766**	**188.082**

Vaststelling door het algemeen bestuur

Deze programmabegroting wordt/is vastgesteld door het algemeen bestuur van Groengebied Amstelland in de openbare vergadering van 13 juli 2023.

Voorzitter,

Mevrouw J. Langenacker

Bijlagen

Bijlage I **Risico-inventarisatie 2023**

Bijlage I Risico-inventarisatie 2023

Groengebied Amstelland vindt het belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de risico's, zoals ook wordt verplicht in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Deze nota geeft het noodzakelijke inzicht en wordt in de paragraaf weerstandsvermogen gebruikt en vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit.

Belang van de risico-inventarisatie

De begroting en de begrotingswijziging worden opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van het Groengebied. De afgelopen jaren hebben het belang aangetoond van een goede risico-inventarisatie. Ondanks dat een gebeurtenis met de impact van de coronacrisis niet was te voorspellen, bood de inventarisatie aanknopingspunten bij het inschatten van de financiële gevolgen van de coronacrisis. Begin 2023 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hierbij zijn de risico's beschreven aan de hand van kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet. Op basis van deze uitkomsten zijn de risico's geplaatst in de matrix.

Geïnventariseerde risico's

Begin 2023 zijn de risico's voor Groengebied Amstelland in kaart gebracht. Hieronder zijn de risico's benoemd:

1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten
2. Erfpachtcontractonderhandeling met Staatsbosbeheer
3. Niet kunnen organiseren van (grote) evenementen
4. Vandalisme, brandstichting en (drugs)dumpingen
5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit
6. Prijsstijgingen materialen en menskracht
7. Kapitaalvernietiging bruggen, paden en achterstallig onderhoud herinrichting Gaasperplas
8. Kosten voor afhandeling WOO-verzoeken
9. Faillissement van gebiedsondernemers
10. Onrechtmatig accorderen en betalen van facturen
11. Continuïteit dienstverlening uitvoeringsorganisatie

Lage scores (groen gekleurd) geven kleine risico's weer. Deze behoeven weinig tot geen aandacht. Hoge scores (rood gekleurd) geven grote risico's weer. Deze risico's zijn niet aanvaardbaar. Voor deze risico's moeten beheersmaatregelen worden getroffen. De vermenigvuldiging van de kansen met de financiële gevolgen leidt tot de positionering in de matrix.

Op basis van de kans van voorkomen en de gevolgen/impact als het risico zich voordoet zijn de risico's geplaatst in de onderstaande matrix.

	Gevolg / impact		
Kans	1 = 0 – 100.000	2 = 100.000 - 300.000	3 = > 300.000
1 = < 10%	9, 10	2	3, 7
2 = 10 – 40 %	8	4, 6	
3 = > 40 %	11		1, 5

Alleen de risico's met het grootste gevolg zijn in detail verder uitgewerkt. Het betreft de nummers 1 en 5. De uitwerking van deze risico's staat hieronder.

1. Overmacht

Dit betreffen risico's die ontstaan door overmacht. Zaken die hieronder gekwantificeerd worden zijn pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten. Vanwege het ongrijpbare en meervoudige karakter is dit voor het Groengebied één van de hoogst gekwalificeerde dreigingen.

Risico/kans: Pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten.		**Oorzaak:** Natuurrampen en ander van buiten afkomend onheil: landziektes, storm- en brandschade, plagen en actieve predatoren- en nieuwe invasieve soorten in de gebieden.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg(cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Onbekende effecten en onbegrote kosten; ▪ Interne en externe personele inzet voor opruiming en bestrijding; ▪ Hitte en/of stormschade; ▪ Oxidatie veengrond en bodemdaling; ▪ Maatregelen tegen actieve predatoren; ▪ Bestrijden nieuwe invasieve exoten; ▪ Uitstel of afstel uitvoering onderhoud, projecten of evenementen met mogelijke schadeclaims.
Beheersmaatregel: ▪ Kostenpost opnemen in exploitatie bij het aannemen van structurele vormen, zoals vanaf 2023 met waterplantenbeheer; ▪ Niet toegankelijkheidsmaatregelen zoals zwem- en gebiedsverboden; ▪ Uitvoeren risicocommunicatieplan; ▪ Raadplegen externe expertise op het gebied van bestrijden actieve predatoren en nieuwe invasieve exoten; ▪ *€ 150.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit

Dit risico bevat de beperkte ontwikkel- en verdienmogelijkheden van het Groengebied. Vanwege verzwaarde regelgeving en druk vanuit de stad wordt dit voor het recreatieschap als aannemelijk risico gezien.

Risico/kans: Weinig mogelijkheden tot ontwikkelen van zelf verdienend vermogen.		**Oorzaak:** Volgens prognoses groeit de bevolking van de participantgemeenten door naar een totaal van circa 1,2 miljoen in 2040. Hierdoor zullen de gebieden intensiever worden gebruikt en zullen ook de groene randen voor de stadsuitbreiding worden aangesproken. Hiernaast zijn de ontwikkelingsmogelijkheden in de gebieden schaars door verzwaarde regelgeving zoals Natuur Netwerk Nederland en Bijzonder Provinciaal Landschap.
Kans(cijfer): **3** > 40 %	Gevolg (cijfer): **3** > 300.000	**Gevolg/impact:** ▪ Meer bezoek en slijtage van de gebieden; ▪ Vertraging in procesvorming en onbegrote procedurekosten; ▪ Geen ontwikkelingsmogelijkheden en vermindering recreatief aanbod; ▪ Ondernemers zien geen heil meer in ondernemen in het groen; ▪ Niet kunnen uitvoeren van de ambities; ▪ Mislopen inkomsten voor beheer- en onderhoud.
Beheersmaatregel: ▪ Onderzoeken mogelijkheden areaaluitbreiding; ▪ Herijking participantenbijdrage naar toereikend intensiever onderhoudsbudget; ▪ Vaststellen voorwaarden regelgeving onder welke voorwaarden bestaande natuurlijke gebieden recreatief medegebruik mogelijk is. En daarmee activiteiten organiseren die passen binnen de mogelijke beperkingen; ▪ *€ 175.000 reserveren voor het weerstandsvermogen in de risicoparagraaf.*		

Berekening gewenst weerstandsvermogen

De kwantificering van de risico's leidt tot een gewenst weerstandsvermogen van € 563.250,-. Bij deze berekening is rekening gehouden met de niet in detail uitgewerkte risico's.

Risico	Kans(factor)	Gewenst weerstandsvermogen
1. Overmacht: pandemieën/(vogel)ziektes, extreme weersomstandigheden, brand/hittestress, predatoren en nieuwe invasieve soorten	> 40% (0,50)	€ 175.000
5. Beperkte ontwikkelmogelijkheden en verdiencapaciteit	> 40% (0,50)	€ 150.000
Overige risico's		€ 238.250
Totaal		**€ 563.250**

Ten opzichte van vorig jaar zijn het aantal geïnventariseerde risico's afgenomen en het benodigde weerstandsvermogen toegenomen. Vorig jaar werden er dertien risico's geïnventariseerd en was het benodigde weerstandsvermogen € 520.750,-.

Het gewenste / benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks herzien, omdat de risico's en de omvang jaarlijks kunnen wijzigen. Gedurende het jaar wordt het bestuur geïnformeerd over opdoemende risico's

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 mei 2023

Onderwerp: financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Kenmerk: 772861/2025209

Bijlagen: 7 (brief GS aan PS, Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van vier recreatieschappen)

1. Inleiding

Op grond van artikel 58b en 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en op grond van de gemeenschappelijke regelingen van de desbetreffende recreatieschappen worden de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten en provinciale staten van de deelnemende provincies in de gelegenheid gesteld hun zienswijzen in te dienen over de concept jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen van recreatieschappen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel in de gemeenschappelijke regelingen van vijf recreatieschappen:
- Recreatieschap Spaarnwoude,
- Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
- Recreatieschap Twiske- Waterland,
- Recreatieschap Groengebied Amstelland,
- Plassenschap Loosdrecht e.o.

Recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten. De bovengenoemde eerste vier recreatieschappen, hebben hun uitvoerende taken via een raamcontract uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (RNH). Het Plassenschap Loosdrecht e.o. heeft de uitvoerende taken uitbesteed (sinds 2022) aan de gemeente Wijdemeren middels een dienstverleningsovereenkomst.

RNH en de gemeente Wijdemeren bieden jaarlijks middels de begrotingen van de recreatieschappen een totaalpakket aan diensten aan. Tot de uitvoerende taken van RNH en de gemeente Wijdemeren behoort ook het opstellen van jaarrekeningen, begrotingswijzigingen en begrotingen.

Plassenschap Loosdrecht e.o.
De financiële jaarstukken van het Plassenschap Loosdrecht e.o worden na de vergadering van het Algemeen Bestuur (plassenraad) op 12 mei 2023 datum aangeboden aan de Staten en naar verwachting behandeld in de juli of oktober vergadering van de staten.

De samenwerking rond het Plassenschap is in 2022 opnieuw vormgegeven. De beheerorganisatie Recreatie Midden-Nederland is opgeheven en de gemeenschappelijke regeling wordt aangepast naar een beleidsarme bedrijfsvoeringsorganisatie. De uitvoering van de taken is belegd middels een dienstverleningsovereenkomst bij de gemeente Wijdemeren, die tevens een deelnemer is van het Plassenschap.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

De resultaten uit de jaarrekeningen 2022 zijn in de bijlage bij deze voordracht in beeld gebracht. De resultaten komen ten laste van de algemene reserve van de betreffende recreatieschappen ofwel worden daaraan toegevoegd.

De concept jaarrekeningen 2022, concept begrotingswijzigingen 2023 en conceptbegrotingen 2024 zijn gebaseerd op door de dagelijks besturen vastgestelde financiële uitgangspunten. Deze stukken zijn door de dagelijkse besturen voorlopig vastgesteld en aan de deelnemers voor zienswijzen aangeboden.

Mede door de hoge inflatie is het noodzakelijk om de indexatie regels van de 4 door RNH beheerde recreatieschappen te actualiseren. Dankzij de aanpassingen is het mogelijk om met actuele cijfers te werken. Deze werkwijze verstevigd de financiële basis van de recreatieschappen. Conform de gemaakte afspraken in de gemeenschappelijke regelingen hebben de algemeen besturen van deze schappen de nieuwe regels goedgekeurd. Deze zijn vervolgens verwerkt in de begrotingswijzigingen 2023 en de programmabegrotingen 2024.

<u>Index</u>
De gevolgen voor indexatie in begrotingswijziging 2023 worden behalve Spaarnwoude binnen eigen begroting opgelost. Voor 2024 heeft de indexatie uiteraard gevolgen voor hogere deelnemersbijdrage dan waar wij eerder rekening mee hebben gehouden:

<u>Recreatieschap</u>	<u>2023-2024</u>	<u>2025-2026-2027</u>
SPW, GGA, TW	8,2%	3,9%
RAUM	7,1%	3,6%

Voor Spaarnwoude (SPW), Groengebied Amstelland (GGA) en Twiske-Waterland (TW) is de toelichting van RNH voor de indexatie: het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden (jan-juni) i.p.v. CPI november). Het indexatiecijfer voor 2023 en 2024 komt uit op 8,2%. De meerjarenraming is doorgerekend op basis van het gemiddelde van laatste 3 jaar met het indexcijfer van 3,9%.

Voor het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM): het recreatieschap hanteert voor de prijsindexatie het door de regietafel Noord-Holland Noord bepaalde cijfer. Het indexatiecijfer voor 2023 en 2024 is in het laatste kwartaal van 2022 bekendgemaakt en komt uit op 7,1%. Voor de meerjarenraming 2025 t/m 2027 in de programmabegroting gaan we uit van een gemiddelde index NHN over de laatste 3 jaar. De meerjarenraming is doorgerekend met het indexcijfers van 3,6%.

Hoofddoelstelling van recreatieschappen
Het doel van recreatieschappen is conform de vastgelegde gemeenschappelijke regelingen:
a. het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;
b. het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;
c. het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde.

Activiteiten van recreatieschappen dragen bij aan deze doelen. Daarnaast geven de vigerende visies van recreatieschappen en het beleid van de participanten richting aan de activiteiten van recreatieschappen.

Een selectie van actuele ontwikkelingen voor 2024 bij recreatieschappen

Recreatieschap Spaarnwoude
- Uitvoering geven aan projecten Spaarnwoude Park waar eerder bestuurlijk akkoord voor is gegeven:
  - afronding gebiedsproces met werving kandidaat herontwikkeling fort benoorden Spaarndam;
  - revitaliseren van ontvangstgebied Groene Weelde met een nieuwe natuurinclusieve entree, een natuurspeeltuin en hondentrimparcours;
  - opknappen buitenruimte ontvangstgebied Zorgvrij;
  - werving van een kandidaat voor herontwikkeling boerderij Lage Dijk;
  - doorontwikkeling agrarisch-educatieve speelplek Plesmanhoek.
- Optimaliseren NNN: bijvoorbeeld versterken van verbinding tussen Nationaal Park Zuid Kennemerland en Spaarnwoude, gebiedsproces Duurzaam Dijkland, bewonersinitiatief voor meer biodiversiteit in park Vijfhuizen.
- Afronden geboortebos in Park Zwanenburg t/m 2025;
- Realisatie zonneweide Schoteroog;

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer
Alkmaarder- en Uitgeestermeer levert door haar reguliere werkzaamheden en projecten een directe bijdrage aan deze opgaven:
- RAUM is nu en in de toekomst het watersporthart van de regio;
- Openheid en relatie met omliggende natuurgebieden;
- Ontwikkeling gebruik en voorzieningen;
- Ontwikkelen en behouden breed maatschappelijk draagvlak.

Belangrijke strategische voorwaarden daarbij zijn:
- Duidelijkheid over de maatschappelijk gewenste toekomstige ontwikkeling van het RAUM conform de visie en het bijhorende Uitvoeringsprogramma;
- Het verkrijgen van voldoende draagvlak bij participanten en stakeholders voor de gebiedsontwikkelingen;
- Een financieel sluitende meerjarenbegroting.

Recreatieschap Twiske-Waterland
- Uitvoeren van projecten uit het uitvoeringsprogramma;
- Omvormen van de Marsen tot zorgboerderij;
- Samenwerking in de Veen & Poldercoalitie Laag Holland voor het realiseren van het IBP Vitaal Platteland Amsterdam Wetlands;

- Uitwerken en (mede)realiseren van het recreatief netwerk en buitenpoorten;
- Begeleiden recreatieve meekoppelkansen Markermeerdijken.

Recreatieschap Groengebied Amstelland
- In standhouden en bevorderen variatie in beheerdoeltypen, inzetten van onderhoud voor vergroting biodiversiteit en het meewerken aan uitvoering van zelfbeheer in de stadsranden;
- Een bijdrage leveren aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen door onder meer het betrekken van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt bij beheer en onderhoud;
- Samenwerking met partners in natuur- en landschapsbeheer (kennis en ondersteuning), het versterken van de natuurwaarden en deze bekend en beleefbaar maken;
- In standhouden van routevoorzieningen en aantrekkelijk, schoon, heel en veilig houden van de recreatiegebieden;

Reactie provincie
Financien
Besturen van recreatieschappen leggen u zo reëel mogelijke conceptbegrotingen voor. De aangeboden conceptbegrotingen vertalen het ambitie- en uitvoeringsprogramma's en de effecten die vanuit de samenleving kenbaar worden gemaakt in cijfers.
De aangeboden financiële stukken laten een stabiele financiële positie bij de recreatieschappen zien.

Er wordt voor 2024 een hogere indexatie van deelnemersbijdragen gevraagd door recreatieschappen. In de conceptbegrotingen van 2024 zijn gevolgen van de indexatie van 8,2% en 7,1% verwerkt.

Provincie draagt als deelnemer jaarlijks een groot bedrag aan recreatieschappen bij en tevens bevordert de provincie via subsidies vanuit verschillende regelingen de recreatie in Noord-Holland. Met een hogere indexatie in 2023 en 2024 kunnen recreatieschappen de hoge inflatie dit jaar en volgend jaar het hoofd bieden. Door onze bijdragen met een flinke indexatie te verhogen, stellen wij recreatieschappen in staat hun taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren. Daarbij willen wij recreatieschappen nadrukkelijk vragen om zeer kritisch te zijn bij de uitgaven. Met name bij nieuwe ontwikkelingen die om extra budgetten vragen zal het recreatieschap keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen.

Stemverhouding in recreatieschappen
Per 1-7-2022 is de vernieuwde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. De wet voorziet in verschillende vormen van samenwerking tussen provincies, gemeenten en waterschappen. Dit kan op verschillende niveaus. Variërend van een 'lichte' bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), zoals het Plassenschap Loosdrecht e.o. vanaf 1-1-2023, tot een 'zware' gemeenschappelijke regeling (GR) waarbij zowel een gedeputeerde als een Statenlid lid zijn van het AB, zoals Recreatieschap Spaarnwoude. Met de wetswijziging wordt getracht de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Het algemene beeld is dat volksvertegenwoordigers een te grote afstand ervaren tot GR-en. De wetswijziging heeft als uitgangspunt dat volksvertegenwoordigers van o.a. de provincie meer mogelijkheden krijgen om invloed te hebben op de besluitvorming binnen de, in deze wet, genoemde vormen van samenwerking.

Gevolg is dat bij alle vormen van samenwerking die onder deze wet vallen de GR aangepast moet worden zodat deze in lijn is met bestaande wet- en regelgeving. Zo ook bij de volgende recreatieschappen: RAUM, GGA, SPW en TW.
Deze opdracht wordt momenteel namens deze 4 recreatieschappen door RNH uitgevoerd. De regel is dat bij het wijzigen van een GR de organisatie zelf met een voorstel komt naar de deelnemers. Doordat de GR-en van de recreatieschappen alleen bestaan uit een AB en een dagelijks bestuur (DB) valt deze rol toe aan RNH als opdrachtnemer van diezelfde recreatieschappen.

De gemeenschappelijke regeling van het LSD is per 1-1-2023 omgevormd tot een BVO. De nieuwe regeling is reeds in lijn gebracht met de vernieuwde Wgr en valt daarmee buiten de scope van deze wijziging.
Provincie heeft het moment van de aanpassing van de GR'en in recreatieschappen willen benutten om ook de stemverhouding in de recreatieschappen tegen het licht te houden. Op verzoek van de provincie zijn bij de recreatieschappen RAUM, GGA, SPW en TW. begin dit jaar ambtelijke gesprekken geweest over de stemverhouding. Bij SPW en GGA is de stemverhouding goed en kan zo gelaten worden. Bij TW is er bereidheid om de stemverhouding te wijzigen en de provincie meer stem toe te kennen. Bij RAUM bleek ambtelijk helaas geen draagvlak te zijn om de stemverhouding aan te passen. Op bestuurlijk niveau is bij het RAUM nog geen discussie over stemverhouding gevoerd. Wij stellen u voor nu een zienswijze hierover op te nemen om de bestuurlijke discussie in het AB van dit recreatieschap aan te gaan.

Zienswijzen provincie:
Wij stellen u voor met de financiële stukken van de vier genoemde recreatieschappen in te stemmen en de onderstaande zienswijze vast te stellen:

Wij stemmen met uw financiële stukken in, waarbij wij onze deelnemersbijdrage met door u gevraagde hogere indexatie verhogen. Wij menen dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren. Daarbij vragen wij u nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven . Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen en dus geen extra budgetten te vragen.
Tevens verzoeken wij het bestuur van het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer in de nieuwe GR de huidige stemverhouding zodanig te wijzigen dat deze voor de provincie, maar ook voor de andere deelnemers, meer recht doet aan de financiële bijdrage.

4. Proces en procedure

Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen versturen wij aan de dagelijkse besturen van de recreatieschappen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 772861/2025209

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 mei 2023,

gelet op gelet op artikel 58b en 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluiten:

1. In te stemmen met de concept jaarrekeningen 2022, begrotingswijzigingen 2023 en begrotingen 2024 van:
   - Recreatieschap Spaarnwoude,
   - Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer,
   - Recreatieschap Twiske-Waterland,
   - Recreatieschap Groengebied Amstelland,

2. De volgende zienswijzen in te dienen op de bovengenoemde financiële stukken van recreatieschappen:

Wij stemmen met uw financiële stukken in, waarbij wij onze deelnemersbijdrage met door u gevraagde hogere indexatie verhogen. Wij menen dat wij u hiermee in staat stellen uw taken op een goed niveau te kunnen uitvoeren. Daarbij vragen wij u nadrukkelijk kritisch te (blijven) zijn bij uitgaven . Met name bij nieuwe ontwikkelingen, zal het recreatieschap keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen. Wij verzoeken u daarbij te kiezen voor de opties die binnen de financieel mogelijke ruimte van uw recreatieschap vallen en dus geen extra budgetten te vragen.
Tevens verzoeken wij het bestuur van het recreatieschap Alkmaarder en Uitgeestermeer in de nieuwe GR de huidige stemverhouding zodanig te wijzigen dat deze voor de provincie, maar ook voor de andere deelnemers, meer recht doet aan de financiële bijdrage.

3. Uw reactie op de financiële stukken van recreatieschappen toe te sturen aan het dagelijks bestuur van de bovengenoemde recreatieschappen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage registratienummer 772861/2025209

Provinciale bijdrage aan recreatieschappen						
Recreatieschap	**Begroting**	**Begrotings-wijziging**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**	**Begroting**
	2023	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Spaarnwoude SPW						
Spaarnwoude SGP						
Totaal	€2.942.351	€3.027.122	€3.275.346	€3.403.084	€3.535.804	€3.673.701
Alkmaarder- en						
Uitgeestermeer						
Buitenlanden/ IJ-Z						
Totaal	€848.677	€848.677	€908.933	€941.655	€975.555	€1.010.675
t Twiske						
Waterland						
Totaal	€1.511.651	€1.511.651	€1.635.606	€1.699.395	€1.765.671	€1.827.017
Groengebied Amstelland	€1024.894	€ 1024.894	€1.108.935	€ 1.152.183	€1.197.118	€1.243.806
Totale bijdrage voor bovenstaande vier recreatieschappen	**€6.327.573**	**€6.412.344**	**€6.928.820**	**€7.196.317**	**€7.474.148**	**€7.755.199**
Plassenschap Loosdrecht	€690.656	€-	€-	€-	€-	€-

Bijlage registratienummer 772861/2025209

Rekeningresultaat 2022

Recreatieschap	Begroting na wijziging 2022	Jaarrekening 2022	Verschil
Spaarnwoude	**€ -1.218.230**	**€ -566.901**	**€ 651.329**
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	**€ -663.636**	**€ -287.576**	**€ 376.060**
Twiske-Waterland	**€ -157.949**	**€ 141.039**	**€ 298.988**
Groengebied Amstelland	**€ 120.212**	**€ 276.066**	**€ 155.854**
Plassenschap Loosdrecht	-	-	-

Spaarnwoude: de (geconsolideerde) jaarrekening van Spaarnwoude laat over 2022 een minder negatief resultaat zien dan begroot was. Het werkelijke tekort over 2022 bedraagt € 566.901, dat is € 651.329 (53%) minder dan was begroot (€ 1.218.230). De baten vielen € 276.368 (-3%) lager uit dan begroot. De lasten vielen € 927.697 (-8%) lager uit.
De lagere lasten worden vooral gevormd door projecten die over meerdere jaren worden uitgevoerd (zoals de fietsverbinding Amsterdam-kust en de Veerplas), maar waarvan het volledige budget in één jaar in de begroting is opgenomen. Ook zijn projecten die vertraging hebben opgelopen een oorzaak van de lagere lasten, zoals verbeteringen aan evenemententerreinen. Daarnaast zien we een stijging van de inzet van juridisch advies. Het doorschuiven van bovengenoemde projecten hebben ook effect op de baten.

Alkmaarder en Uitgeestermeer: de (geconsolideerde) jaarrekening van Alkmaarder- en Uitgeestermeer laat over 2022 een minder negatief resultaat zien dan begroot was. De totale lasten van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer bedroegen € 2.399.000. Hiervan werd € 1.421.000 besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 468.000 werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 417.000, veiligheid en toezicht € 93.000.

De totale baten van recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer waren € 2.111.000. Hiervan kwam € 1.678.000 uit de participantenbijdragen. Huren en pachten brachten € 264.000 op. Een bedrag van € 169.000 werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Twiske-Waterland: de jaarrekening van Twiske-Waterland laat over 2022 een positief resultaat zien van € 141.000. Dit is € 299.000 hoger dan het begrote resultaat € 158.000 negatief.
De totale lasten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 3.502.553. Hiervan is € 2.322.914 besteed aan het beheren en onderhouden van de schapsgebieden. Daarnaast is € 471.321 benut voor het ondersteunen van het bestuur. Verder is € 433.594 uitgegeven aan ontwikkeling en inrichting. Tenslotte hebben veiligheid en toezicht € 272.930 en bedrijfskosten € 1.794 gekost. Voorgesteld wordt het batig slot van € 141.039 toe te voegen aan de reserves.

Bijlage registratienummer 772861/2025209

De totale baten van Twiske-Waterland waren het afgelopen jaar € 3.643.592. Hiervan kwam € 2.564.839 uit de participantenbijdrage. Daarnaast bestond € 944.813 van de baten uit parkeeropbrengsten, evenementeninkomsten en huren en pachten. Tot slot kwam € 133.940 uit subsidies en (project)bijdragen.

Groengebied Amstelland: de jaarrekening 2022 laat een positief resultaat zien van € 276.000,-. Dit resultaat is € 156.000,- hoger dan het begroot bij de begrotingswijziging. Het hogere resultaat is het gevolg van € 156.000 besparingen bij programma's 1 en 3.
De totale lasten van Groengebied Amstelland bedroegen € 4.053.000,-. Hiervan werd € 2.967.000,- besteed aan beheer en onderhoud. Een bedrag van € 160.000,- werd benut voor ontwikkeling en inrichting. Bestuursondersteuning kostte € 482.000,-, veiligheid en toezicht € 442.000,- en tot slot een bedrag van € 1.000,- ten behoeve van de algemene dekkingsmiddelen.
De totale baten van Groengebied waren € 4.329.000,-. Hiervan kwam € 3.493.000,- uit de participantenbijdragen. Huren, pachten en evenementen brachten € 816.000,- op. Een bedrag van € 20.000,- werd ontvangen uit subsidies en bijdragen.

Plassenschap Loosdrecht e.o.: de jaarrekening 2022 is nog niet ingediend.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

S. Koycu

BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143469

koycus@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 1 JUNI 2023

Kenmerk

772861/2025209

Uw kenmerk

Betreft: Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de financiële stukken van de recreatieschappen voor zienswijzen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A Th. H. van Dijk

Bijlagen: 6 (Voordracht met besluit, financieel overzicht bij voordracht en financiële stukken van vier recreatieschappen)

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12722
Extern Zaak ID	772861
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	5.b
Titel	Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland
Organisatieonderdeel	BEL/GRN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

De provincie Noord-Holland is een deelnemer van het recreatieschap Groengebied Amstelland. Het dagelijks bestuur van het recreatieschap heeft op 13 april jl. het concept ambitiedocument toegezonden aan de participanten voor het indienen van zienswijzen. Het is van belang dat de provincie haar zienswijzen op het concept ambitiedocument kenbaar maakt.

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
Telefoon 023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.groengebied-amstelland.nl
K.v.K. 34359323

Aan de raden van de deelnemende gemeenten en Provinciale Staten

Velsen-Zuid:	13 april 2023
Uw kenmerk:	-
Ons kenmerk:	U2023
Projectnummer:	-
Onderwerp:	Uitnodiging zienswijzen financiële jaarstukken en concept ambitiedocument Groengebied Amstelland
Bijlage(n):	7
Behandeld door:	Kees Rood, programmamanager Thomas van der Klei, programma-adviseur

Geachte raads- en statenleden,

Hierbij biedt het dagelijks bestuur u de ontwerpen van de programmabegroting 2024 en de begrotingswijziging 2023 van Groengebied Amstelland, zoals deze in ontwerp werden vastgesteld in haar vergadering van 13 april 2023. Tevens treft u hierbij het concept ambitiedocument aan, zoals vastgesteld in ons algemeen bestuur op jongstleden 24 november 2022. Conform het bepaalde in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen nodigt het dagelijks bestuur u uit om bij voorkeur binnen 8 weken uw zienswijze over de stukken naar voren te brengen.

Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij de ontwerpen van de programmabegroting en de begrotingswijziging en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om de jaarstukken vast te stellen. Deze worden dan vóór 15 juli 2023 toegezonden ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ook voor de vaststelling van het ambitiedocument wordt een nota van zienswijzen opgesteld. De vaststelling wordt ook op 13 juli a.s. voorzien.

<u>Financiële jaarstukken</u>
De begroting na wijziging 2023 sluit op een negatief saldo van € 5.643,-. De begrotingswijziging en programma-begroting 2024 zijn opgesteld met de kennis van vandaag. De onzekerheden over conflicten in de wereld kunnen uiteraard betekenis hebben voor de uitvoering en de financiële huishouding van Groengebied Amstelland. De indicatie voor het slot van de programmabegroting 2024 is een positief saldo van € 350.000,-.

Anders dan in voorgaande jaren hanteert Groengebied Amstelland voor de prijsindexatie het inflatiecijfer volgens het CBS (gemiddeld CPI eerste 6 maanden jan-juni van het voorgaande jaar). Voor verdere toelichting, zie bijgevoegde memo. Het indexcijfer voor de programmabegroting 2024 komt daarmee uit op 8,2%. Voorheen werd de CPI van november gebruikt. De wijziging is nodig vanwege forse inflatiepercentages, verschillende formuleringen over indexatie in de gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen. Voorgesteld wordt de nieuwe werkwijze in te laten gaan vanaf het voorjaar 2023 (begrotingswijziging 2023 en de programmabegroting 2024).

Het personeel van de uitvoeringsorganisatie is niet in dienst van Groengebied Amstelland, maar in dienst van Recreatie Noord-Holland NV, waardoor dit indexcijfer niet van toepassing is op de 'inzet RNH'. De gehanteerde index voor 2024 is 4%. De baten en lasten zijn, met uitzondering van inzet RNH (4%) en afschrijvingen en rente, verhoogd met een index van 8,2% voor 2024. Ook de participantenbijdrage vanaf 2024 is met deze index verhoogd.

Te uwer informatie treft u hierbij de jaarstukken 2022 aan. Van deze jaarrekening is ook een infographic 2022 opgesteld.

Concept ambitiedocument

Het ambitiedocument werd door ons algemeen bestuur op 24 november 2022 in concept vastgesteld. De drie kernambities voor het Groengebied voor de periode 2023 – 2033 zijn: een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en versterking van de biodiversiteit. Deze ambities sluiten nauw aan bij de (boven)regionale opgaven voor natuur, landschap en recreatie. Voor een deel zijn deze opgehaald uit participatietrajecten zoals de BOS Diemerscheg en het Toekomstplan Gaasperplas.

Het bestuur van Groengebied Amstelland vindt het belangrijk dat bezoekers van de gebieden, omwonenden en andere betrokkenen niet alleen geïnformeerd worden over de plannen, maar juist ook de ruimte krijgen om te vertellen wat ze graag anders of beter willen zien. Hiervoor is Swipocratie ingezet; een online tool waarmee stakeholders eenvoudig en snel hun mening kunnen geven op hun smartphone. Het is ontwikkeld zodat iedereen op een laagdrempelige manier deel zijn of haar mening kan geven. Deelnemers vegen/swipen in 2 minuten door beelden en stellingen over ambities, inrichting en gewenste toekomstbeelden. In de periode 16 februari – 1 maart 2023 hebben 617 bezoekers hun mening en wensen gegeven.

Bijgevoegd is een infographic met de resultaten van deze publieksraadpleging. De raadpleging is een opstapje naar een behoefte- en waarderingsonderzoek voor Groengebied Amstelland dat in 2024 ingezet gaat worden als nulmeting voor het toekomstige uitvoeringsprogramma.

Wanneer u vragen hebt of toelichting op de stukken wenst, kunt u contact op te nemen met mevr. S. Zwetsloot, manager Financiën (tel. 023-5202820).

Met vriendelijke groet
namens het dagelijks bestuur van Groengebied Amstelland,

Joyce Langenacker
Voorzitter

**Het aantal deelnemers is niet representatief voor alle gebruikers en bezoekers van Groengebied Amstelland. De resultaten zijn input voor nadere bevraging in het toekomstige behoefte- en waarderingsonderzoek*

617 deelnemers*

Is onder de 30 — 8%

30 jaar of ouder — 92%

Amstelscheg — 53%

Diemerscheg — 12%

Natuurzoom — 35%

Hoe denkt men over de toekomst van Groengebied Amstelland?

Ervaring

- 90% Ik kan overal makkelijk komen in het gebied
- 88% Ik voel mij veilig in het gebied
- 86% De regels in het recreatiegebied zijn duidelijk voor mij
- 86% Ik kom vooral in het gebied om rust te zoeken
- 81% Ik ervaar het gebied als rustig genoeg
- 80% Ik vind het leuk te ervaren dat het gebied mensen van verschillende culturen trekt
- 73% Ik ervaar het gebied als schoon en netjes
- 71% Ik gebruik het gebied vooral als wandelaar
- 65% Ik voel me veiliger als ik de boswachter wel eens zie of kan bereiken
- 57% Ik vind het horeca aanbod in het gebied voldoende
- 55% Ik vind het geen probleem een kwartier onderweg te zijn naar een groene omgeving
- 49% Ik gebruik het gebied vooral als fietser
- 48% Ik vind dat er genoeg toiletten zijn in het gebied
- 42% Ik zwem weleens in het gebied
- 33% Ik kom in het gebied om activiteiten te beoefenen
- 21% Ik kom meestal met de auto naar het gebied

Goed idee?

- Wandelen 95%
- Pluktuinen 82%
- Voedselbossen 81%
- Sporten 81%
- Zwemmen 73%
- Speeltoestellen 69%
- Fitnesstoestellen 62%
- Vissen 59%
- Naturisme 43%
- BBQen 28%
- Festivals 24%

« swipocratie »

Dilemma’s

A	B
Ik ga naar het park vooral om te bewegen	Om te ontspannen
Ik ga naar het park vooral voor een ommetje	Om met mensen af te spreken
Ik ga naar het park vooral voor de stilte	Voor een activiteit
Ik vind dat bezoekers elkaar moeten aanspreken op hun gedrag	Dit is de taak van boswachters
Liever een losloopgebied voor honden	Een hondenspeeltuin
Liever makkelijk parkeren bij het gebied maar veel parkeerverkeer	Wat verder weg parkeren en meer rust en groen
Liever meer groen in het gebied behouden	Groen inleveren voor woningbouw
Spelen in de natuur	Spelen in een speeltuin

Toekomst

- 85% Ik vind rondleidingen en excursies een goed idee
- 69% Ik vind seizoensgebonden horeca zoals foodtrucks een goed idee
- 66% Ik vind kleinschalige evenementen zoals markten, theater, etc. een goed idee
- 48% Ik wil meer terrasjes in het gebied
- 47% Het lijkt me leuk om samen met anderen het groen in mijn buurt te onderhouden
- 24% Ik vind mountainbikeroutes een goed idee

Inkomsten

- 82% Ik vind parkeerterreinen met zonnedaken voor extra inkomsten een goed idee
- 55% Ik ben bereid te betalen voor parkeergelegenheid in het gebied zodat het beter kan worden onderhouden
- 36% Ik vind reclameborden- en zuilen langs de randen geen probleem

Dit project is uitgevoerd in februari 2023 met behulp van webapp © Swipocratie

**Het aantal deelnemers is niet representatief voor alle gebruikers en bezoekers van Groengebied Amstelland. De resultaten zijn input voor nadere bevraging in het toekomstige behoefte- en waarderingsonderzoek*

Legenda

Breder recreatief aanbod =

Betere spreiding van de recreatiedruk =

Versterking van de biodiversiteit =

Algemeen =

Resultaten per deelgebied

Amstelscheg

Middelpolder, Overamstel, Elsenhove, De Ronde Hoep en Duivendrechtse polder, Middenwaard, Ouderkerkerplas

Opvallende uitslagen

70%

Maar liefst 70% van de respondenten vindt het horeca aanbod in de Amstelscheg voldoende, t.o.v. 57% over alle deelgebieden.

50%

Meer dan de helft (53%) van de deelnemers heeft de Swipocratie ingevuld voor deelgebied Amstelscheg

35%

Slechts 35% van de respondenten heeft behoefte aan naturisme voorzieningen in de Amstelscheg, t.o.v. een gemiddelde van 43% over alle deelgebieden.

Hoogste scores

88% Ik kom vooral in het gebied om rust te zoeken

88% Ik kan overal makkelijk komen in het gebied

88% Behoefte aan pluktuinen

88% Behoefte aan sporten

94% Wandelt hier graag

88% Ik voel mij veilig in het gebied

Opvallende dilemma's

86% Liever meer groen in het gebied behouden [A]

14% OF groen inleveren voor woningbouw [B]

17% Liever makkelijk parkeren bij het gebied maar veel parkeerverkeer [A]

83% OF wat verder weg parkeren en meer rust en groen [B]

Natuurzoom

Gaasperplas, Hoge Dijk, Gaasperzoom

Opvallende uitslagen

71%

Maar liefst 71% van de respondenten heeft behoefte aan fitnesstoestellen in de Natuurzoom, t.o.v. een gemiddelde van 62% over alle deelgebieden.

68%

Maar liefst 68% van de respondenten vindt het horeca aanbod in de Natuurzoom onvoldoende, t.o.v. 43% over alle deelgebieden.

66%

Maar liefst 66% van de respondenten heeft behoefte aan terrasjes in de Natuurzoom, t.o.v. een gemiddelde van 48% over alle deelgebieden.

Hoogste scores

89% De regels in het recreatiegebied zijn duidelijk voor mij

88% Ik voel mij veilig in het gebied

86% Behoefte aan sporten

96% Behoefte aan wandelen

88% Ik kom vooral in het gebied om rust te zoeken

91% Ik kan overal makkelijk komen in het gebied

Opvallende dilemma's

91% Liever meer groen in het gebied behouden [A]

9% OF groen inleveren voor woningbouw [B]

16% Liever makkelijk parkeren bij het gebied maar veel parkeerverkeer [A]

84% OF wat verder weg parkeren en meer rust en groen [B]

Diemerscheg

Diemerbos, Penbos, Diemerpolder, Overdiemen

Opvallende uitslagen

91%

Maar liefst 91% van de respondenten ervaart de Diemerscheg als schoon en netjes, t.o.v. een gemiddelde van 73% over alle deelgebieden.

31%

Slechts 31% van de respondenten heeft behoefte aan terrasjes in de Diemerscheg, t.o.v. een gemiddelde van 48% over alle deelgebieden.

18%

Slechts 18% van de respondenten heeft behoefte aan bbq-voorzieningen, t.o.v. een gemiddelde van 28% over alle deelgebieden.

Hoogste scores

90% Ik vind parkeerterreinen met zonnedaken voor extra inkomsten een goed idee

86% De regels in het recreatiegebied zijn duidelijk voor mij

86% Ik voel mij veilig in het gebied

86% Ik vind het leuk te ervaren dat het gebied mensen van verschillende culturen trekt

92% Ik kan overal makkelijk komen in het gebied

96% Behoefte aan wandelen

Opvallende dilemma's

93% Liever meer groen in het gebied behouden [A]

7% OF groen inleveren voor woningbouw [B]

21% Liever makkelijk parkeren bij het gebied maar veel parkeerverkeer [A]

79% OF wat verder weg parkeren en meer rust en groen [B]

Dit project is uitgevoerd in februari 2023 met behulp van webapp © Swipocratie

Sprong naar de toekomst

Ambities Groengebied Amstelland 2023 - 2033

GROENGEBIED AMSTELLAND

Colofon

Uitgave
Recreatieschap Groengebied Amstelland

Adviescommissie Groengebied Amstelland
Gemeente Amstelveen, gemeente Amsterdam,
gemeente Diemen, gemeente Ouder-Amstel,
provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer

Realisatie ambitiedocument
Kees Rood - *programmamanager*
Thomas van der Klei - *programma-adviseur en projectleider*
Timo Cents - *landschapsarchitect*
Endre Timár - *redactie*
Vanessa Rutgers - *grafische vormgeving*

Met dank aan
Arcadis, waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek

Vastgesteld op @ 2023

Inhoud

4 **1. Inleiding**
6 1.1 Gebiedsafbakening
6 1.2 Stakeholders
6 1.3 Beleidskader
7 1.4 Waarom een nieuw ambitiedocument
8 1.5 Scope

12 **2. Maatschappelijke ontwikkelingen**
12 2.1 Bevolkingstoename
12 2.2 Veranderende recreatiebehoeften
14 2.3 Maatschappelijke opgaven en het Groengebied

16 **3. Kansen en bedreigingen**
18 3.1 Amstelscheg
19 3.2 Natuurzoom
20 3.3 Diemerscheg

21 **4. Ambities en gebiedsopgaven**
21 4.1 De ambities
22 4.2 Gebiedsopgaven Amstelscheg
25 4.3 Gebiedsopgaven Natuurzoom
26 4.4 Gebiedsopgaven Diemerscheg
29 4.5 Zonering erfpacht recreatiegebieden

30 **5. Naar een uitvoeringsprogramma met projecten**
30 5.1 Rollen recreatieschap
31 5.2 Proces richting het uitvoeringsprogramma
32 5.3 Financieel kader
33 5.4 Participatie

1. Inleiding

Met dit ambitiedocument maakt Recreatieschap Groengebied Amstelland een krachtige sprong naar de toekomst. Het beheren en ontwikkelen van recreatie, natuur en landschap blijft net als in voorgaande jaren onze primaire zorg. De komende 10 jaar legt het Groengebied de lat echter ook hoger met een betere spreiding van de toegenome recreatiedruk, het verbreden van het recreatief aanbod en een grotere biodiversiteit van flora en fauna: drie ambities die aansluiten bij het omgevingsbeleid van onze participanten.

Voor u ligt *Sprong naar de toekomst*, het ambitiedocument voor de jaren 2023 – 2033 van het recreatieschap Groengebied Amstelland. Het Groengebied is een gemeenschappelijke regeling die in 1982 werd ingesteld. Deelnemers aan deze regeling zijn de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel. De taken die aan het schap werden meegegeven zijn beschreven in artikel 2 van de statuten: het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een harmonisch landschap, dat is afgestemd op het onder a en b geformuleerde en dat rekening houdt met een gezonde agrarische bedrijfsvoering. De manier waarop deze taken worden ingevuld moet leiden tot een breder recreatief aanbod, betere spreiding van de recreatiedruk en een versterking van de biodiversiteit. De ambities moeten aansluiten bij omgevingsbeleid van de gemeenten en de regio. Bij het opstellen van de ambities en bij het nog uit te werken uitvoeringsprogramma zullen tegenstrijdigheden en conflicten aan de orde komen. Er moet worden geschakeld op verschillende snelheden rekening houdend met gebiedsperspectieven en omgevingsvisies. Strekking is: niet alles kan overal en op hetzelfde moment. Bij de uitvoeringsprogramma's komen dit soort aspecten nadrukkelijk aan de orde en worden met scenario's keuzes voorgelegd.

De werkzaamheden van Groengebied Amstelland bestrijken ruwweg het landelijk gebied tussen Amstelveen en het Amsterdam-Rijnkanaal. Naast dagelijks beheer van landschappelijke- en recreatieve gebieden stimuleert en coördineert het schap ook nieuwe recreatieve ontwikkelingen en speelt een rol in de uitvoering ervan. Met deze ambities wordt eveneens voorzien in het tot stand brengen van duurzaam, natuurinclusief en betaalbaar beheer.

Dit ambitiedocument is tot stand gekomen in samenwerking met de bovengenoemde overheden. De ambities sluiten dan ook aan bij de landschappelijke en recreatieve wensen van onze participanten. De illustratie hiernaast beschrijft deze wens misschien wel het best: "recreëren moet kunnen beginnen bij je voordeur". De ambities en gebiedsopgaven zijn globaal geformuleerd, opdat het document tien jaar lang van kracht kan zijn en een geldig toetsingskader blijft voor ontwikkelingen in de komende periode.

Op basis van het ambitiedocument wordt een apart *Uitvoeringsprogramma* 2023-2033 opgesteld. Daarin staan tal van concrete projecten beschreven. Het programma biedt kansen om het botsen van belangen tegen te gaan, kansen te creëren en samenwerking met partners en bevolking te optimaliseren. Anders dan een ambitiedocument heeft het uitvoeringsprogramma een adaptief karakter; het beweegt voortdurend mee

Recreëren moet kunnen beginnen bij je voordeur

Werkgebied van Groengebied Amstelland. De kaart in paragraaf 2.3 toont de contouren van de twee scheggen

met voortschrijdend inzicht en onverwachte ontwikkelingen. Daarom wordt het uitvoeringsprogramma elk najaar herijkt aan actuele inzichten, met dit ambitiedocument als tienjarig ankerpunt.

1.1 Gebiedsafbakening

Het beheergebied van Groengebied Amstelland beslaat de Amstelscheg, die als een groene wig tussen Amstelveen en Amsterdam-Zuidoost in ligt, de Diemerscheg tussen Diemen en het Amsterdam-Rijnkanaal, en de Natuurzoom die beide scheggen onderlangs Amsterdam-Zuidoost aan elkaar verbindt. Het gebied bestaat uit een verscheidenheid aan landschappen met een rijke historie, een breed spectrum aan natuurlijke biotopen, dorpen en lande-rijen. Sommige cultuurhistorische dragers hebben zelfs nationale betekenis, zoals de Waterlinies en de Stelling van Amsterdam. Door zijn ligging vlakbij de stad is het gebied dan ook een populaire bestemming en draagt het bij aan een excellent woon- en vestigingsklimaat. De rivieren, veenweidegebieden, historische kernen, recreatieterreinen en honderden kilometers fiets-, wandel- en ruiterpaden in- en rondom Groengebied Amstelland trekken jaarlijks meer dan 3,5 miljoen bezoekers.

Hoewel bijgaande kaart anders doet vermoeden, heeft Groengebied Amstelland in de praktijk slechts zeggenschap over delen van het gebied. Door allerlei eigendomsverhoudingen van de grond (werkgebied) is het beheergebied sterk versnipperd tot een aantal deelgebieden, locaties en routes.

1.2 Stakeholders

Deze routes, recreatievoorzieningen en gebieden (met name in publiek eigendom) worden aangelegd, ingericht en beheerd door Recreatieschap Groengebied Amstelland. Naast direct belanghebbenden heeft het Groengebied in het gebied te maken met een aantal stakeholders waaronder boerenbedrijven en andere private grondeigenaren, Staatsbosbeheer als belangrijk grondbezitter, Stichting Landschap Noord-Holland, waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek, Natuurmonumenten, Stichting Beschermers Amstelland en de Vogelbescherming. De ambities en gebiedsopgaven in dit document overlappen dan ook vaak met de belangen van deze stakeholders. Daarom zijn maatwerk participatietrajecten onmisbaar als het gaat om beheerregimes en de uitvoering van projecten. In dergelijke trajecten worden alle stakeholders uiteraard goed meegenomen (zie ook paragraaf 5.4).

1.3 Beleidskader

Elke ontwikkeling- en beheeropgave in het gebied heeft te maken met een breed pakket aan beleid, wet- en regelgeving. Daarvan zijn het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Kaderrichtlijn Water niet de minste. Een volledig opsomming van het beleidskader is voor dit ambitiedocument niet zinvol. Vooral de omgevingsvisies van de provincie en de betrokken gemeenten zijn voor de komende 20 jaar richtinggevend voor onze ambities. In bijgaande tabel staat een selectie van beleidsdocumenten met een directe weerslag op de inrichting en het beheer van Groengebied Amstelland.

Bestuurlijk document	Door	Vaststelling
Visie Groengebied Amstelland	Groengebied Amstelland	*2009*
Project Natuurzoom Zuidoost	Gemeente Amsterdam	*2017*
Omgevingsvisie NH2050	Provincie Noord-Holland	*2018*
Groenvisie 2050	Gemeente Amsterdam	*2020*
Ontwikkelperspectief Diemerscheg	Stuurgroep Diemerscheg	*2021*
Omgevingsvisie 2050 Amsterdam	Gemeente Amsterdam	*2021*
Visie Recreatie & Toerisme	Provincie Noord-Holland	*2021*
Programma Natuurnetwerk 2022	Provincie Noord-Holland	*2022*
Toekomstplan Gaasperplas 2021 en verder	Gemeente Amsterdam	*2021*
Omgevingsvisie 2040 Diemen	Gemeente Diemen	*2022*
Actualisatie Perspectief Amstelscheg	Stuurgroep Amstelscheg	*2023 (naar verwachting)*
Omgevingsvisie 2030 Ouder-Amstel	Gemeente Ouder-Amstel	*2024 (naar verwachting)*
Omgevingsvisie Amstelveen	Gemeente Amstelveen	*2024 (naar verwachting)*
Groenvisie Amstelveen	Gemeente Amstelveen	*2023 (naar verwachting)*

1.4 Waarom een nieuw ambitiedocument

Onze voorgaande visie dateert van 2009 en vroeg dringend om actualisering. Met de huidige ambities spreekt het Groengebied van een ambitiedocument. Na 12 jaar zijn er soms andere uitdagingen en accenten.

Verstedelijking

De verdergaande verstedelijking en woningbouwplannen in de regio zorgen voor een toenemende vraag naar groene buitenruimte en recreatieve voorzieningen. De woningsbouwopgave heeft grote impact op de ruimte en bereikbaarheid van de regio. De eerdergenoemde conflicterende belangen komen hier nadrukkelijk naar voren: waar aan de ene kant de gronden worden bebouwd, is er aan de andere kant een stijgende druk op de groene ruimte.

Zorgen om kwaliteit van het landschap

In Groengebied Amstelland bevinden zich veel aantrekkelijke routes en verblijfsgebieden. Voor de beleefbaarheid daarvan is het belangrijk dat de kwaliteit van het landschap en de natuur in orde is. In de praktijk blijkt dat deze kwaliteit op een aantal plekken achteruit gaat. Ook de instandhouding van de recreatieve voorzieningen staat onder druk door onvoldoende middelen.

Gebruiksdruk, handhaving en toezicht

De grotere aandacht heeft ook zijn keerzijde. Ten tijde van de coronacrisis kon al een toename van het aantal bezoeken worden geconstateerd. Dat heeft al geleid tot meer onderhoudsbehoefte op het gebied van afvalinzameling en onderhoudsbehoefte sanitair. Een trend is ook het meer gebruik in de avonduren en het houden van illegale feesten en evenementen in de gebieden. Dat heeft geleid tot grotere inspanningen op het gebied van handhaving en toezicht. Daarvoor zijn in meerdere gevallen vergunnings- en handhavingsafspraken gemaakt. Zo wordt het vergunningsvrij organiseren van evenementen begrensd en voor handhaving wordt samenwerking met politie en gemeentelijke boa's.

Maatschappelijke vraag

Voor het geestelijk en lichamelijk welzijn is de nabijheid van een groene omgeving van groot belang. Dat wordt al eeuwenlang onderschreven en heeft geleid tot behoud van de scheggenstructuur. Recreëren moet laagdrempelig en inclusief zijn en beginnen bij je voordeur. Het draagt bij aan de aanpak van obesitas, sociale betrokkenheid en het welbevinden. De voorzieningen moeten vrij en drempelloos toegankelijk zijn voor iedereen. Dat betekent dat die actueel aansluiten bij de diversiteit van de bevolking en niemand uitsluit. Tot slot is er een groeiende behoefte om mee te denken en mee te doen. Voorbeelden hiervan zijn participatie bij gebiedsontwikkeling en bewonersinitiatieven voor mede- en zelfbeheer.

Behoefte aan natuurinclusief beheer

We zien in Nederland een neerwaartse tendens van biodiversiteit en waterkwaliteit die ook in het Groengebied om aandacht vraagt. Bij het ontwerp en inrichting van onze gebieden is natuurinclusief het kader waarbinnen ontwikkelingen tot stand worden gebracht. Bij bestaande exploitaties worden met advies en waar nodig ondersteuning toegewerkt naar landschappelijke inpassing. In ons dagelijks beheer ligt de focus op het instandhouden en verbeteren van de biodiversiteit. In veel gevallen wordt het onderhoud hierdoor niet extensiever of intensiever, maar vooral anders. Minder maaien, bijvoorbeeld, maar met meer zorg voor bloemrijke perken, nestkasten en een broeihoop. Het is essentieel dat aannemers de juiste instructies meekrijgen om onderhoud natuurvriendelijk uit te voeren.

Benodigd beheerniveau

Beheer moet op orde zijn en blijven. Gelet op de ontwikkelingen en toenemende gebruiksdruk zal ook de beheer- en onderhoudsbehoefte toenemen. In de voorbije jaren werd uitgegaan van een onderhoudskwaliteit die in het kader van de CROW- systematiek wordt beschreven met kwaliteitsniveau A voor hygiënische maatregelen/nutsvoorzieningen, riolering en reiniging. Voor alle overige categorieën (groen, verkeersvoorzieningen en gebouwen) wordt van een kwaliteitsniveau B uitgegaan. Eerdere budgetbeperkingen hebben noodgedwongen geleid tot afschaling van beheer- en onderhoud intensiteit.

In 2015 is geconstateerd dat het beheertekort was opgelopen tot € 800.000. Met het besluit om de beheerniveau 's aan te nemen zoals hiervoor beschreven, werd in 2017 besloten de participantenbijdrage te verhogen en een tweetal taakstellingen te realiseren. Deze betreffen bezuinigen op het jaarlijks onderhoud (€ 150.000) en het verhogen van de inkomsten (€ 250.000). Van de bezuiniging op het onderhoud is inmiddels op jaarbasis € 70.000 gerealiseerd. Het vergroten van de inkomsten blijft nog achter. Tegenslagen als gevolg van de coronacrisis en planologische beperkingen maken dat daarvan per 2022 nog € 200.000 moet worden gerealiseerd. Dat betekent dat er op gebied van onderhoud sprake kan zijn van duurdere vervangingsmaatregelen (curatief onderhoud in plaats van preventief onderhoud).

Door jarenlang opgebouwde beheertekorten zijn onderdelen van het areaal dus in kwaliteit achteruit gegaan en wordt het beoogde niveau B daar niet gehaald. Voorbeelden daarvan zijn de begaanbaarheid van wandelpaden en het verbossen van de Floriade-elementen rondom de Gaasperplas. In een aantal gevallen is gebruikgemaakt van subsidieringmogelijkheden (baggerwerkzaamheden en natuurnetwerk) om de onderhoudsachterstanden in te lopen. De nog te realiseren besparing op onderhoud ad. € 80.000 wordt gehaald in het kader van uitvoering van werkzaamheden van het Toekomstplan Gaasperplas.

Tijdens de participatie rondom dit Toekomstplan werd regelmatig het terugbrengen van de Floriade-elementen als wens geuit. Ook het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande recreatieve voorzieningen in dat park is urgent. Vervolgens wordt de behoefte aan een breder en veranderd aanbod aan recreatieve voorzieningen nodig omdat de bevolkingsaantallen toenemen en de bevolkingssamenstelling verandert (zie ook hoofdstuk 2).
De keuze om kwaliteitsniveaus A en B zoals hierboven genoemd in stand te houden maakt dat voor beheer en onderhoud het kostenniveau gaat stijgen. Bij de introductie van nieuwe voorzieningen zal het investeringsvermogen worden aangesproken en de exploitatiebegroting groeien

1.5 Scope

Onder het beheergebied van Groengebied Amstelland worden 12 deelgebied onderscheiden, welke qua benaming één op één wordt aansluiten bij de plaatselijke inrichtingsplannen.:

Amstelscheg
1. Overamstel
2. Middelpolder
3. Elsenhove
4. Middenwaard
5. Ouderkerkerplas
6. De Ronde Hoep en Duivendrechtse polder

Natuurzoom
7. Gaasperplas
8. Gaasperzoom
9. De Hoge Dijk en golfbaan

Diemerscheg
10. Diemerpolder
11. Overdiemen
12. Diemerbos en Penbos

Elk deelgebied onderscheidt zich door zijn landschappelijk karakter, recreatieve functie, natuurprofiel, beheeropgave en ontwikkelpotentie. In dit ambitiedocument focust Groengebied Amstelland zich op deze deelgebieden en hun specifieke uitdagingen. Daarnaast zijn ook toegankelijke aantrekkelijke routes naar - en tussen - deze deelgebieden een punt van aandacht. Daarvoor is samenwerking en afstemming nodig met onze ‘buren’. Dat vraagt overleg, afstemming en (mede)financiering voor de uitvoering van ambities.

Van buurt naar landschap

Een gemene deler van alle betrokken omgevingsvisies is de uitspraak dat groen en landschap eigenlijk al ‘bij de voordeur’ zouden moeten beginnen. Groene (natuurinclusieve) gebouwen, -buurten en -wijken met recreatieve mogelijkheden zijn bij uitstek het domein van de gemeenten. Waar de bebouwde kom contact maakt met het landschap rondom stad of dorp begint de betrokkenheid van het recreatieschap. Daarbij is nauwe samenwerking van groot belang, omdat recreatieve routes en ecologische structuren niet beginnen bij een gemeentegrens of stadsrand, maar idealiter vloeiend in elkaar doorlopen.

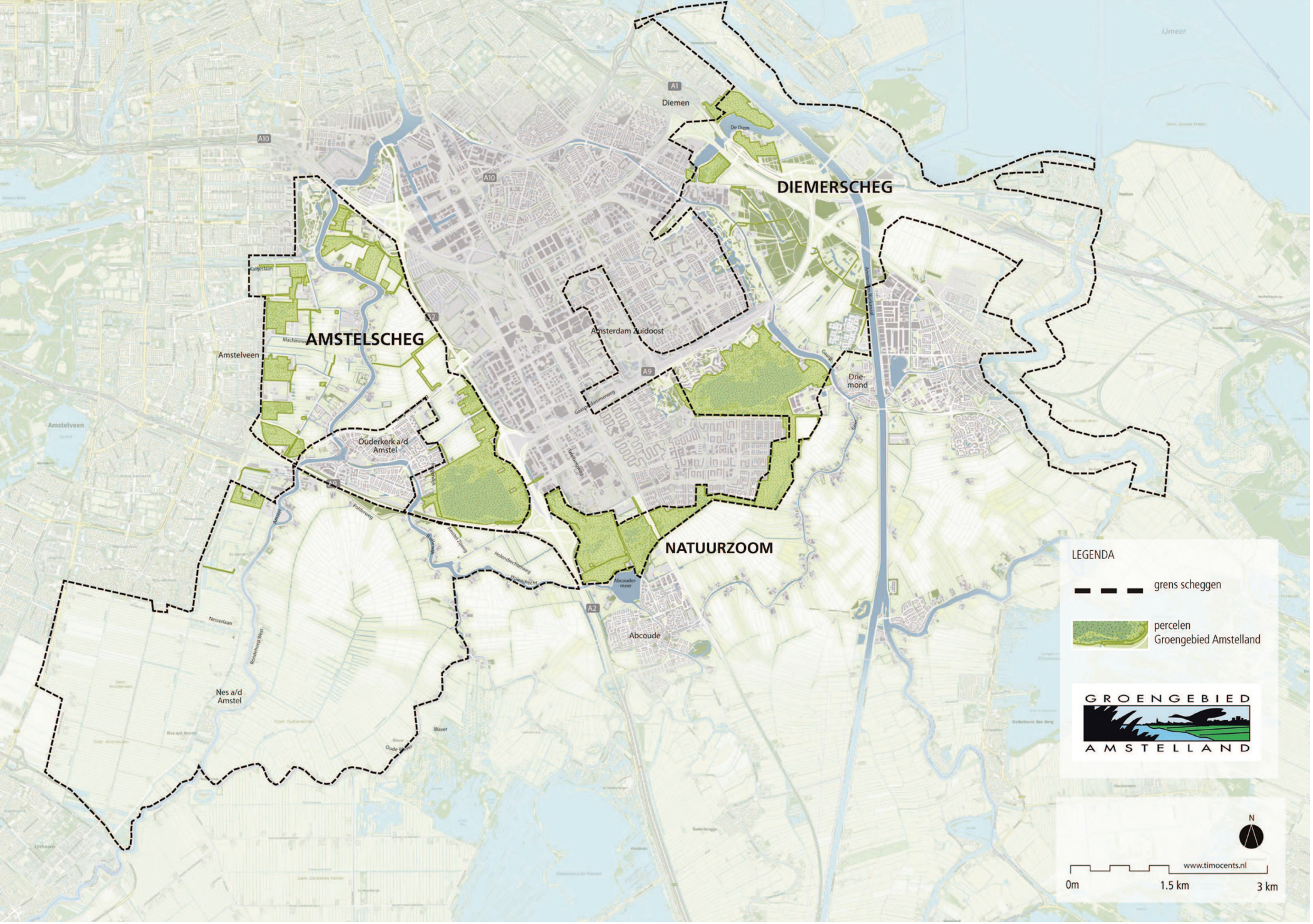

De twee scheggen en natuurzoom, met grillige uitlopers tot in stedelijk gebied

Drie ambities

Keuzes in dit ambitiedocument zijn gebaseerd op omgevingsvisies van provincie en gemeenten. Aan de hand van gesprekken worden de keuzes gemaakt om de prioriteiten van deze beleidsdocumenten in de tijd te plaatsen. De komende tien jaar heeft Groengebied Amstelland drie ambities die geconcretiseerd worden in een uitvoeringsprogramma. De nieuwe ambities zijn geen grote beleidswijziging, maar eerder een herwaardering en aanscherping van de primaire doelen van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland:

1. Breder recreatief aanbod

Het toenemende aantal inwoners en veranderende behoeften vragen om aanpassing van de inrichting, beheer en onderhoud van het Groengebied. Groengebied Amstelland streeft naar een toename van kwaliteit en het aantal voorzieningen en hierbij inspelen op veranderende leefstijlen. De aantrekkelijkheid van de groene buitenruimte neemt toe wanneer recreëren kan beginnen bij de voordeur.

2. Betere spreiding van de recreatiedruk

De toenemende druk op de gebieden vraagt om meer ruimte voor recreatie. Het Groengebied streeft naar versterking van de draagkracht van de gebieden. Daarvoor zijn zonering, logische verbindingen en het benutten van landschappelijke inrichtingselementen van grote waarde.

3. Meer biodiversiteit

Biodiversiteit staat onder druk. Groengebied Amstelland streeft naar versterking van biodiversiteit. Door actieve samenwerking met partners en natuurinclusief beheer en onderhoud levert zij een bijdrage.

Financiële consequenties van de ambities

Deze doelen zijn haalbaar, en zullen hoog scoren bij recreanten, maar het is uitermate belangrijk om te vermelden dat Groengebied Amstelland ze *alleen* kan realiseren met een passende financiering door de participanten (daarover meer in paragraaf 5.3). De genoemde doelen vereisen niet alleen aanvangsinvesteringen, maar ook intensievere vormen van beheer, handhaving en toezicht in de jaren daarna. Dat geldt overigens ook voor het verhogen van de biodiversiteit: in tegenstelling tot wat weleens wordt gedacht is een rijke flora en fauna meestal het resultaat van intensief behoedzaam beheer en niet het resultaat van de ‘natuur haar gang laten gaan’.

De 12 deelgebieden van Groengebied Amstelland

2. Maatschappelijke ontwikkelingen

De sterke verstedelijking van de zuidelijke metropoolregio leidt tot een zwaardere recreatiedruk op het Groengebied en veranderende leefstijlen vragen om een breder aanbod van buitenrecreatie. Ook nationale duurzaamheidsdoelen vereisen dat Groengebied Amstelland anders kijkt naar landschap, natuur en water.

2.1 Bevolkingstoename

De regio staat voor een grote woningbouwopgave om bestaande inwoners van passende en betaalbare woonruimte voorzien. Die opgave blijft ook de komende twintig jaar enorm. Volgens prognoses groeit alleen al de bevolking van de 4 participantgemeenten tussen 2019-2030 met ruim 136.000 inwoners (zie tabel) en dat aantal groeit daarna door tot een totaal van circa 1,2 miljoen in 2040. In de wijdere omgeving: de regio Amstelland-Meerlanden (daarvan alleen Amstelveen, Diemen en Ouder-Amstel) groeit met 23,8%. De stadsdelen Zuid, Oost en Zuidoost groeien met 15,8%. Amsterdam Zuidoost is één van de zwaartepunten qua woningbouwplannen van de gemeente Amsterdam.

2.2 Veranderende recreatiebehoeften

Die snelle bevolkingsgroei komt enerzijds omdat Noord-Holland-Zuid een relatief jonge bevolking heeft en anderzijds door de sterke werkgelegenheid in de Metropoolregio Amsterdam. De verstedelijking heeft twee belangrijke gevolgen voor Groengebied Amstelland:

1. De groeiende bevolking leidt tot meer (woning)bouw, verkeer en infrastructuren.
2. De recreatiedruk op de deelgebieden van Groengebied Amstelland neemt evenredig toe.

Prognose toename vrijetijdsactiviteiten en toerisme in Metropoolregio Amsterdam	2018/2019	2030	Toename (%)
Inwoners metropoolregio	2.467.000	2.733.000	266.000 (11%)
Aantal vrijetijdsactiviteiten	457.465.000	517.562.000	60.097.000 (13%)
Overnachtingen toeristen buitenlands	21.598.000	29.807.000	8.209.000 (38%)
Overnachtingen toeristen binnenlands	8.104.000	9.791.000	1.687.000 (21%)

Meer inzicht in de recreatiedruk komt uit het rapport *Ontwikkelperspectief, recreatie en toerisme MRA* van maart 2022. Bijgaande tabel laat bijvoorbeeld zien dat de vrijetijdsbesteding in de regio tussen 2018 en 2030 met ongeveer 13% groeit naar ruim 517 miljoen activiteiten per jaar. Daaronder vallen onder meer dagtoerisme, buitenrecreatie, sport, sportieve recreatie en uitgaansleven. Ook neemt het aantal overnachtingen van binnen- en buitenlandse toeristen in de regio nog steeds sterk toe.

Die ontwikkeling spreekt boekdelen over hoe wij de recreatiegebieden en -routes komende jaren moeten inrichten, beheren en hoeveel faciliteiten het Groengebied moet realiseren en onderhouden. Denk bijvoorbeeld aan intensiever beheer van populaire plekken en routes, parkeerfaciliteiten, sanitaire voorzieningen, horeca en meer toezicht en handhaving.

Een toename van de recreatiedruk is niet alleen een kwantitatief gegeven. Ook in kwalitatieve zin veranderen onze recreatiebehoeften en -patronen. Huidige trends zijn onder andere:

- Recreatie wordt steeds meer een manier om anderen te ontmoeten, in het bijzonder voor het groeiend aantal alleenstaanden.
- We recreëren minder statisch dan vroeger. Ergens naar toe rijden en zitten is voor de meesten niet genoeg, we willen ook iets doen, bekijken en bewegen.
- Stedelijke bewoners willen graag in hun eigen woonomgeving kunnen sporten en recreëren. Het belang daarvan werd tijdens de coronapandemie nog eens benadrukt. Daarbij is ook sprake van niet-klassieke vormen van recreatie. Bijvoorbeeld buurtbewoners die samen een buurttuin, natuurterrein, tiny forest, voedselbosje of project met stadslandbouw willen opzetten en (mede)beheren.
- Veel mensen willen op één dag verschillende activiteiten achter elkaar kunnen doen.
- Er is een groeiende behoefte aan 'beleven': recreatie in combinatie met storytelling of een thema, bijvoorbeeld uit de lokale (cultuur)historie.
- In ons land neemt de problematiek van overgewicht en obesitas nog steeds in ernst toe. Meer beweging is één van de wapens tegen die trend. Een aantrekkelijk groengebied met een breed spectrum aan sport- en beweegmogelijkheden draagt daaraan bij.
- Ontwikkelingen zoals corona hebben laten zien dat vakantie/recreatie in de vorm van verre reizen niet altijd vanzelfsprekend is. In zulke tijden zoeken mensen naar ontspanning en afleiding dichterbij huis en krijgen recreatiegebieden meer betekenis. Dat biedt kansen voor de ontwikkeling van nieuwe recreatieve producten en toeristische bestemmingen, eventueel in combinatie met horeca.
- Klimaatadaptatie is een groeiende opgave. Het ontlopen van de hitte van de stad maakt de groene omgeving steeds belangrijker.

Inspelen op leefstijlen

Bestemmingsplannen, omgevingsplannen of omgevingsvisies maken onderscheid tussen natuur-, agrarische- en recreatieve bestemmingen. Maar recreatie is een abstract containerbegrip. Met welke doelgroepen van recreanten krijgt het Groengebied in de regio Amstelland te maken, waar zoeken zij naar en kan het Groengebied dat op verantwoorde manier bieden? Om meer inzicht te krijgen waar mensen in hun vrije tijd behoefte aan hebben gebruikt het Groengebied de Leefstijlvinder. De Leefstijlvinder is voortgekomen uit onderzoek dat in 2018 is uitgevoerd in opdracht van acht Nederlandse provincies, waaronder de provincie Noord-Holland.

Recreanten volgens de Leefstijlvinder	Nederland	Amstelscheg	Diemerscheg	Natuurzoom
Avontuurzoekers: *zijn voor veel in, zolang het een nieuwe ervaring is of bijdraagt aan hun zelfontwikkeling*	11%	21%	19%	19%
Plezierzoekers: *houden van feesten en de hort op gaan met vrienden. Een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd*	18%	20%	22%	29%
Harmoniezoekers: *vrije tijd is voor het gezin, familie of vrienden. Harmoniezoekers zijn blij als iedereen in het gezelschap tevreden is*	11%	7%	8%	9%
Verbindingzoekers: *zetten zich graag in voor anderen. Daarnaast genieten ze van natuur en een knusse sfeer*	13%	9%	9%	10%
Rustzoekers: *houden recreatie graag letterlijk en figuurlijk dicht bij huis. Ze zijn het liefst in de eigen, vertrouwde omgeving*	18%	14%	14%	16%
Inzichtzoekers: *willen dingen leren en ervaren, in de natuur en met culturele activiteiten*	14%	14%	12%	9%
Stijlzoekers: *worden in hun vrije tijd graag geprikkeld en zoeken de uitdaging op*	15%	15%	16%	8%

Noot: de percentages zijn afgerond dus tellen niet precies op tot 100%

Meer wandelaars

Nederlanders blijven tot op hoge leeftijd wandelen, vaak met partner en/of kinderen maar we gaan ook alleen op pad. Tijdens de coronacrisis (2020-2022) is bijna 60 procent van de Nederlanders meer gaan wandelen en de meesten van hen denken dat te blijven doen. In de leeftijdsgroep tot 30 jaar nam zelfs 7 op de 10 jongeren vaker de benenwagen. Veel wandelingen – vooral ommetjes – beginnen bij de voordeur, maar hoe langer de geplande route, hoe verder men er voor wil reizen. Zo wil de helft van de wandelaars niet meer dan 10 kilometer reizen voor een wandeling van 5-10 kilometer. Voor wandelingen van 10 kilometer of meer is bijna een kwart bereid om meer dan 50 kilometer te reizen. Men gebruikt in het algemeen de auto om naar het startpunt te komen en in mindere mate de (brom)fiets of het OV.

De Leefstijlvinder beschrijft de drijfveren van mensen en wat je moet doen om mensen in beweging te krijgen. Nederland kent zeven leefstijlen met ieder hun eigen manier van in het leven staan: avontuurzoekers, plezierzoekers, harmoniezoekers, verbindingzoekers, rustzoekers, inzichtzoekers en stijlzoekers. Bijgaande tabel laat zien wat deze leefstijlen inhouden en hoe de procentuele verdeling er voor de regio en de deelgebieden van Groengebied Amstelland uitziet. De percentages zijn gebaseerd op inwoners (postcodes) van de deelgebieden van het Groengebied.

Die informatie helpt om ons recreatieaanbod beter af te stemmen op de leefstijlen van de bezoekers.

Daarnaast krijgt het Groengebied een beeld wat voor type mens er in de omgeving woont. Zo blijkt uit de cijfers dat de Amstelscheg, Diemerscheg en Natuurzoom meer avontuurzoekers trekken en minder harmoniezoekers dan het Nederlands gemiddelde. Mogelijkheden voor avontuur, zelfontplooiing en afwisselend vermaak zijn blijkbaar belangrijke drijfveren voor veel (jonge) bezoekers. In de bezoekcijfers zijn ook de evenementen opgenomen. Daarmee wordt gemikt op de categorie avontuurzoekers. De herkomst van deze groep is wijder dan de directe omgeving.

2.3 Maatschappelijke opgaven en het Groengebied

Het streven naar een duurzame samenleving staat in de omgevingsvisies hoog op de agenda. Die ontwikkelingen hebben gevolgen voor de rol van het Groengebied bij de programmering en het beheer.

Energietransitie

De reeds ingezette energietransitie van fossiel naar duurzaam is een veelomvattend en complex thema. Voor ons is het vooral de Regionale Energiestrategie (RES) voor Noord-Holland-Zuid (2021) die direct en indirect gevolgen kan hebben voor het beheer en het beheergebied. Hoe dat precies uitpakt is op dit moment nog niet bekend. Hierin heeft het recreatieschap zelf geen beleidsbepalende rol, maar het is denkbaar dat de energie- transitie in ons beheergebied bijvoorbeeld tot uiting komt met:

- Aanleg van duurzame energieopwekking (zonnepanelen, windturbines);
- Verkennen van geothermie;
- Inrichting van parkeerterreinen (zonnepanelen, elektrisch laden);
- Energie-eisen aan horeca en andere faciliteiten;
- Duurzaam inkopen.

Klimaatadaptatie

Groengebied Amstelland werkt met het Waterschap aan maatregelen tegen verdroging, extreme regenval en hittestress. Zulke maatregelen zullen de komende 10 jaar veel vaker in beeld komen. Bijvoorbeeld door (eigen) gronden geschikt te maken voor (piek)waterberging, uitbreiding van bospercelen en experimenten met een duurzaam evenwicht tussen bodempeil, grondwaterstand en een rendabele exploitatie van (agrarische) percelen. Groengebied Amstelland streeft ernaar deze klimaatmaatregelen zo te implementeren dat zij een positieve bijdrage leveren aan de landschappelijke-, ecologische- en recreatieve waarde van de deelgebieden. Voor die klimaatmaatregelen nodigt Groengebied Amstelland professionele partners uit om daarin met ons samen te werken.

Waterkwaliteit

Schoon, veilig en gezond oppervlaktewater is essentieel, ook voor recreatieve activiteiten zoals wandelen, fietsen, picknicken, varen, zwemmen en vissen. In 2027 moeten alle lidstaten aan de Europese Kaderrichtlijn Water voldoen, met strenge normen voor waterkwaliteit en ecologie. Een enorme uitdaging, omdat recent onderzoek uitwees dat slechts 1% van de Nederlandse wateren in alle opzichten een goede kwaliteit heeft. In de praktijk kampt het Groengebied op onze recreatieplekken vooral met overmatige algen/kroosontwikkeling, hoge concentraties gewasbeschermingsmiddelen en ziekmakende bacteriën.

Officiële zwemlocaties worden regelmatig gecontroleerd en indien nodig informeert het Groengebied het publiek via de website zwemwater.nl en door middel van informatieborden. Zulke borden heeft het Groengebied voor de twee belangrijkste zwemlocaties – de Ouderkerkplas en Gaasperplas – helaas regelmatig moeten plaatsen. Beide plassen kampen in de zomer met te hoge aantallen van de E. Coli bacterie en de Ouderkerkerplas daarnaast ook met blauwalgbloei. Hoewel de waterkwaliteit op onderdelen wel iets verbetert, wordt de kwaliteit van deze zwemwateren in de zomer vaak toch als ‘slecht’ beoordeeld. De oorzaken zijn complex. Een algemeen knelpunt is dat er teveel fecaliën van vogels, kinderen en honden in het water terechtkomen.

Groengebied Amstelland werkt samen met waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek voortdurend aan verbetering van de waterkwaliteit. Voor de zwemlocaties streeft Groengebied Amstelland naar uitbreiding van het aantal zwemplekken en een minimale waterkwaliteit 'goed'. Als recreatieschap draagt het Groengebied bij aan een betere waterkwaliteit door aanleg van natuurvriendelijke oevers, baggerwerken en een periodieke schouw. De stranden worden meerdere keren per jaar gereinigd en de aangrenzende onderwaterbodem wordt periodiek ontdaan van slib en zo nodig geëgaliseerd. Opvallend is dat koudewinning uit de Ouderkerkerplas een positief effect blijkt te hebben op de waterkwaliteit.

Biodiversiteit

Met de toenemende behoefte aan natuur in en om de stad groeit ook het belang van een rijke biodiversiteit aan flora en fauna in onze recreatiegebieden. Delen van het beheergebied hebben zich door de jaren heen ontwikkeld tot waardevolle natuur en zijn onderdeel geworden van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). De NNN-gebieden en ecologische verbindingszones worden komende jaren, conform het provinciaal Programma Natuurnetwerk, ecologisch naar een hoger plan getild. Voor deze gebieden stelt Groengebied Amstelland een samenhangend beheerplan op voor verdere ontwikkeling van natuurwaarden en verantwoord recreatief medegebruik. Er moet een goede balans gevonden worden tussen het beschermen van de natuur en de recreatiemogelijkheden. Waar gronden in ons eigendom door agrarische bedrijven worden gepacht, zal het Groengebied de pachtrelatie tegen het licht houden om samen met de pachter zorg te dragen voor een grotere biodiversiteit op en rondakkers en weilanden.

Veranderde regelgeving stikstof

Sinds 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering van kracht. In 2025 moet minimaal 40% van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben; in 2030 minimaal de helft en in 2035 minimaal 74%. Het is nog niet duidelijk wat voor gevolgen dit heeft voor de verpachting van de in beheer zijnde percelen van het Groengebied.

3. Kansen en bedreigingen

Voordat Groengebied Amstelland haar ambities kan vertalen naar een set van gebiedsopgaven wordt een momentopname van het beheergebied gemaakt. Met een SWOT-analyse zijn de sterkte en zwakke punten van het hele Groengebied en de Amstelscheg, Diemerscheg en Natuurzoom in kaart gebracht. Wat zijn de bedreigingen en waar liggen kansen die het Groengebied kan benutten?

De groene scheggen zijn van groot belang voor de rust, sporten en recreëren. De waarde van groen komt bovendien tot uiting in huizenwaarde, gezondheid, CO2 afvang, luchtzuivering, verkoeling, waterregulatie en -berging, biodiversiteit en sociale cohesie. De rivieren, veenweidegebieden, historische kernen, recreatieterreinen, fiets- en wandelpaden trekken jaarlijks meer dan 3 miljoen bezoekers.

Waardering voor het gebied is weliswaar sterk, maar het gebied heeft ook zijn zwaktes op het gebied van bereikbaarheid en economie. Tegelijk bieden bedreigingen als recreatiedruk, kansen voor financierbaarheid van beheer en onderhoud. Verbeteringen zijn denkbaar op het gebied van aanbod en spreiding. De ambities liggen daarom hiermee in lijn. Overall heeft het gebied de afgelopen jaren te lijden gehad van bezuinigingen op beheer, handhaving en toezicht. Daardoor was onder meer sprake van het verdwijnen van karakteristieke landschapselementen, verruiging en verslechterende waterkwaliteit. Op de volgende pagina's zijn de sterkte en zwakte analyses van het Groengebied en haar deelgebieden te zien.

Sterkten Groengebied Amstelland

- Breed recreatief aanbod (ook zwemmen en ligweides) verbonden door een fijnmazig netwerk van wandel- en fietspaden
- Goede bereikbaarheid per fiets en auto
- Grote maatschappelijke waardering voor het landschap en rijke historie
- Multicultureel aanbod van kleine en grootschalige activiteiten en evenementen
- Herbergt waardevolle ecologische hoofdstructuren en biodiversiteit

Zwakten Groengebied Amstelland

- Vele doorsnijdingen van deelgebieden door infrastructuren
- Kapitaalintensieve recreatievoorzieningen (fietspaden, bruggen)
- Zwakke economische positie boeren bemoeilijkt ecologisch beheer akkers, weilanden, randen
- Relatief weinig grond in eigendom, dus weinig exploitatiemogelijkheden
- Suboptimaal beheerniveau waardoor de kwaliteit van het gebied achteruitging
- Sommige delen lage bereikbaarheid OV

Kansen Groengebied Amstelland

- Bouwopgave regio maakt recreatieve functie nog belangrijker
- Betrokkenheid bewoners en bedrijven schept kansen voor nieuwe beheervormen en projecten in coproductie
- Het is mogelijk om mooie verbindingen te leggen met andere recreatie-/natuurgebieden zoals de stelling van Amsterdam, de Groene as en de Westeinderscheg
- Rijke cultuurhistorie goede basis voor storytelling/spreiding toerisme
- Verdienvermogen door onderzoeken mogelijkheden parkeerterrein ten behoeve van financiering beheer en onderhoud, commerciële verhuur en evenementen
- Zôneren van recreatie voorkomt conflicten

Bedreigingen Groengebied Amstelland

- Op bepaalde plekken en routes wordt de recreatiedruk te groot en ontstaan conflicten tussen gebiedsfunctie natuur versus recreatie
- Verrommeling en versnippering door het uitplaatsen van stedelijke functies
- Toenemende en complexe planologische regelgeving
- Toenemende conflicten tussen intensieve recreatie (fietsen en feestjes) en extensieve recreatie (wandelaars en rustzoekers)
- Financierbaarheid ambities en vervolgens betaalbaarheid duurzaam beheer

3.1 Amstelscheg

Het polderlandschap rond de veenrivieren Amstel, Waver, Holendrecht en Bullewijk ligt als een groene long ingeparkeerd tussen het stedelijk gebied van Amstelveen en Amsterdam-Zuidoost. Het gebied bestaat uit een hoger gelegen veenrivierenlandschap – inclusief de Ronde Hoep met zijn bijzondere sterverkaveling – en lager gelegen droogmakerijen. De Amstel loopt door tot in de stad en is een zeer gewaardeerde recreatieve uitvalsroute. De Amstelscheg is goed bekend bij bewoners in de omliggende wijken en bij toeristen en is in 2022 uitgekozen tot meest *Bijzonder Provinciaal Landschap*. Naast veel watergebonden recreatie ligt er ook een fijnmazig langzaam verkeernet en kent het gebied tal van interessante historische hotspots.

Zwakke punten zijn het soms eenzijdige en te drukke recreatieaanbod, verrommeling van het landschap, te grote verkeersdruk op de smalle (dijk)wegen en te krap beheer- en onderhoudsbudget voor de recreatiegebieden. Er liggen echter ook kansen om de recreatieve- en natuurwaarde van het gebied op een hoger plan te brengen.

Sterkten Amstelscheg

- Duidelijke landschappelijke structuur (Amstel en Ronde Hoep)
- Goed bekend bij het publiek
- Fijnmazig wandel- en fietsnet, ook goed bereikbaar per OV en auto: binnen een kwartier in het groen
- Veel watergebonden sport/recreatie (Amstel, Ouderkerkerplas) met zwem-voorzieningen en zon- en ligweiden
- Veel cultuurhistorie en oorspronkelijke landschapskenmerken
- Betrokken, initiatiefrijke burgers en bedrijven
- De Amstelscheg is in het verleden aangewezen als Rijksbufferzone

Zwakten Amstelscheg

- Eenzijdige recreatieve voorzieningen
- Relatief weinig grond in eigendom, dus weinig exploitatiemogelijkheden
- Druk van intensief gemotoriseerd verkeerd
- Veel weggetjes/routes niet berekend op intensief gemotoriseerd verkeer
- Barièrrewerking A2 tussen groene gebied en (toekomstige) woonwijken De Nieuwe Kern en Amstel III

Kansen Amstelscheg

- Verbreden van recreatief en toeristisch aanbod
- Bouwopgave regio (De Nieuwe Kern en Amstel III) maakt recreatieve functie nog belangrijker
- Aansluiten bij (her)ontwikkeling Nelson Mandelapark en Gaasperdammertunnelpark
- Koudewinning Ouderkerkerplas, zonne-energie op parkeerterreinen, laadpalen
- Kansrijk Ontwikkelperspectief Amstelscheg
- Verbeteren relatie met woongebieden bij eventuele toekomstige afschaling of ingrepen A2
- Aantrekkingsfunctie jonger publiek door woningbouwontwikkeling Kronenburg-Uilenstede

Bedreigingen Amstelscheg

- Recreatiedruk neemt toe: behoefte aan zonering van typen recreatie
- Veel verrommeling (uitgeplaatste stedelijke functies en ‘boerderette’ bouw)
- Onzekere bedrijfsopvolging agrarische bedrijven
- Toename van (sluip)verkeer
- Weidevogelbeheer kampt met predatie
- Geluidsoverlast door pleziervaart met versterkte muziek op de Amstel

3.2 Natuurzoom

De Natuurzoom is een lokale schakel in de zogeheten Natuurboog (onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland) die het ecologische kerngebied van De Ronde Hoep verbindt met het Natura 2000 gebied van het IJmeer. Deze Natuurboog scheert langs allerlei natuur- en recreatiegebieden: Diemer Vijfhoek, De Diemen, Diemerbos, Bijlmerweide, Gaasperplas, Gaasperzoom/ Hoge Dijk en de Ouderkerkerplas.

Ter hoogte van Amsterdam-Zuidoost ligt de Natuurboog – daar wordt hij de Natuurzoom genoemd – als het ware pal aan de voordeur van woningen. Dat maakt de strook ideaal voor groene ommetjes en als recreatieve verbinding tussen de twee groene scheggen. Een nadeel is dat de Natuurzoom heel smal is en daardoor landschappelijk en ecologisch een kwetsbare strook. Ter hoogte van de Gaasperplas heeft de Natuurzoom wel meer volume. Daar profiteert hij van de aanzienlijke investeringen die Amsterdam komende jaren gaat plegen om de plas landschappelijk, ecologisch en recreatief op te waarderen.

Sterkten Natuurzoom

- Goede bereikbaarheid van het gebied: grenst aan de voordeur van woonwijken
- Netwerk van wandel- en fietspaden sluit aan op binnenstedelijke structuur en OV
- Ruim aanbod aan zwemvoorzieningen en zon- en ligweiden. Golfbaan als bovenregionale voorziening
- Onderdeel van de regionale Natuurboog
- Grote betrokkenheid omwonenden

Zwakten Natuurzoom

- Weinig cultuurhistorie
- Veel lokaal gebruik (ommetjes), regionaal gezien weinig recreatieve betekenis
- Weinig horeca aanbod ten opzichte van bezoekersaantallen
- Natuurzoom is kwetsbaar, onderhoudsgevoelig soms sociaal onveilig
- Ligging op provinciegrens vergt veel samenwerking

Kansen Natuurzoom

- Zonering typen recreatie aan Gaasperplas
- Kansen voor meer sociale betrokkenheid (zelfbeheer)
- Ontwikkelen recreatie & natuur zuidelijk van beheergebied van Waternet
- Meer activiteiten die gezondheid en gezond gewicht van stedelingen bevorderen
- Verbeteren ecologische corridorfunctie regionale Natuurboog
- Toekomstplan en investeringen

Bedreigingen Natuurzoom

- Recreatiedruk en fragmentatie (volkstuinen en buurttuintjes)
- Met uitzondering van het deelgebied Gaasperplas zijn geen duidelijke plannen voor de Natuurzoom
- Behoefte privatisering en verharding

3.3 Diemerscheg

Deze scheg wordt gekenmerkt door een enorme ruimtelijke dynamiek. Doorsnijdingen met zware infrastructuren worden afgewisseld met cultuurhistorische pareltjes, recreatie hotspots en waardevolle natuur. De ligging vlakbij het IJmeer en de Gooi- en Vechtstreek zijn grote pluspunten. Minder sterk is het eenzijdige recreatieve aanbod, verstoring door geluid en verkeersroutes, een sterk versnipperd landschap en een matige waterkwaliteit. Daarnaast ligt gebied onder druk door ruimtelijke ontwikkelingen en te weinig financiële middelen voor goed beheer.

Sterkten Diemerscheg

- Goed bereikbaar per auto en per fiets (< 15 minuten naar het groen)
- Kwalitatief goede wandel/fietspadenstructuur, ook naar Weesp/Muiden (Vechtstreek)
- Robuuste groene buffer met natuurwaarde
- Strategisch onderdeel van de Natuurboog
- Vlakbij cultuurhistorisch erfgoed: oude stadscentra Muiden en Weesp, Stelling van Amsterdam en Hollandse Waterlinie
- Het Diemerbos is door de bewoners van Diemen gekozen als meest geliefde plek in hun gemeente

Zwakten Diemerscheg

- Weinig variatie in het recreatieve aanbod
- Onduidelijke landschappelijke structuur: verrommeling en vele infrastructuur belemmert landschapsbeleving
- Geluidsoverlast van snelwegen en spoor
- Matige waterkwaliteit

Kansen Diemerscheg

- Verbreden sportief/recreatief aanbod, gericht op wensen omwonenden en op thema's zoals gezondheid/overgewicht
- Veel grond in publiek bezit, dus hier en daar zijn er potentiële exploitatiemogelijkheden
- Vernatten bossen en meer boomsoorten goed voor klimaatadaptatie.
- Invoeren onderzoeken mogelijkheden parkeerterrein Diemerbos ten behoeve van financiering beheer en onderhoud
- Zoekgebied voor zichtbare ingrepen Regionale Energiestrategie (RES)

Bedreigingen Diemerscheg

- Relatief lage bezoekersaantallen
- Versnipperd eigendom/beheer maakt goede exploitatie kostbaar
- Bodemdaling, achteruitgang van biodiversiteit
- Barrièrewerking en versnippering als gevolg van nieuwe verbinding IJburg
- Druk op het gebied gaat toenemen door toename inwoners van de wijken IJburg2, Bloemendalerpolder en A'dam ZO
- Uitputting gebiedsfonds Diemerbos

4. Ambities en gebiedsopgaven

In dit hoofdstuk worden de ambities doorvertaald naar een set van gebiedsopgaven. Op hun beurt leiden de gebiedsopgaven uiteindelijk tot input voor de projecten in het uitvoeringsprogramma.

4.1 De ambities

Voor een goede vertaling van de ambities breder recreatief aanbod, betere spreiding recreatiedruk en meer biodiversiteit naar de dagelijkse praktijk van Groengebied Amstelland wordt een vaste werkwijze gehanteerd. Onderstaande figuur illustreert die stappen. In dit hoofdstuk worden de ambities vertaalt naar richtinggevende opgaven per deelgebied. De uitwerking daarvan wordt in het uitvoeringsprogramma vormgegeven.

Gelet op de dynamiek van de ontwikkelingen zal ook het uitvoeringsprogramma een adaptief karakter krijgen.

Op het concrete niveau van projecten wordt het ook mogelijk om het gesprek te voeren over investeringen, kostenraming en de financiering. Daarbij wordt samenwerking gezocht met andere gebiedspartners: meekoppelkansen. Voorbeelden daarvan zijn samenwerking met waterschap Amstel, Gooi en Vecht bij het beheren van bloemrijke bermen. Andere opties zijn het aanbrengen van gebiedseigen beplanting, hagen etc. De projecten en de financiering vallen niet onder de scope van dit ambitiedocument en komen aan de orde in het uitvoeringsprogramma.

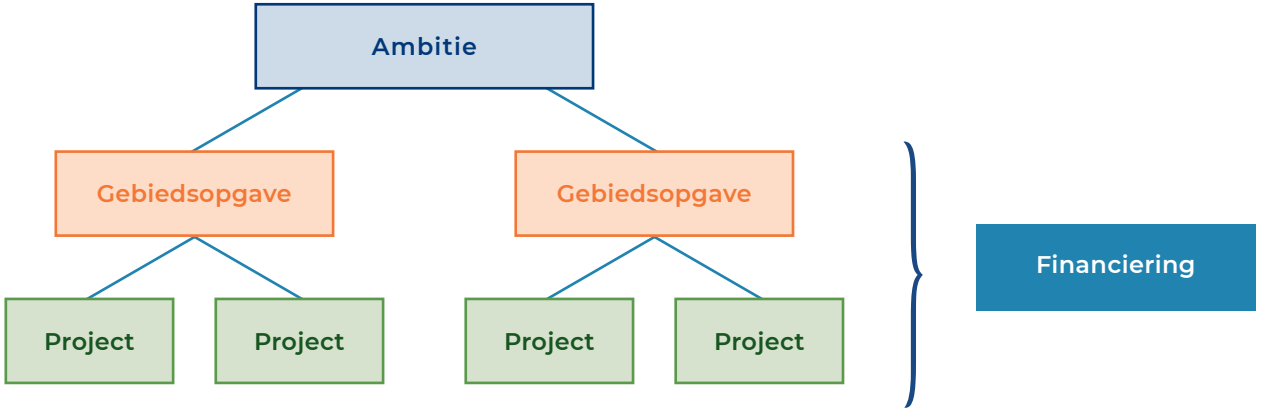

1. Breder recreatief aanbod

Groengebied Amstelland streeft naar een toename van kwaliteit en het aantal voorzieningen en hierbij inspelen op veranderende leefstijlen. Uit de SWOT-analyse komen een aantal kansen naar voren:

- Benutten actuele kennis van behoeften en leefstijlen voor een gewaardeerd recreatief product
- Benutten participatie inwoners en bedrijfsleven voor inrichting toekomstbestendig recreatieaanbod
- Benutten bevolkingstoename door woningbouw rondom het Groengebied ten behoeve van verdienvermogen voor financiering van aanleg, beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen.

2. Betere spreiding van de recreatiedruk

Het Groengebied streeft naar versterking van de draagkracht van de gebieden. Uit de SWOT-analyse komen een aantal kansen naar voren:

- Benutten zonering voor het beschermen van landschappelijke en natuurlijke waarden en recreatieve voorzieningen (draagkracht)
- Benutten bestaande infrastructuur en onderzoek naar ontbrekende verbindingen bij scheiden van verkeersstromen en inrichting
- Benutten behoefte- en waarderingonderzoeken en dataverzameling voor sturen van bezoekersstromen

3. Meer biodiversiteit

Groengebied Amstelland streeft naar versterking van biodiversiteit daar waar mogelijk. Uit de SWOT-analyse komen een aantal kansen naar voren:

- Benutten samenwerking met partners voor kennisuitwisseling en inrichtingsprojecten
- Benutten natuurlijkere vormen van beheer

4.2 Gebiedsopgaven Amstelscheg

Door de eeuwen heen heeft de Amstelscheg een krachtige identiteit ontwikkeld. In de voorbije eeuwen verrezen hier tal van monumentale boerderijen, in de 17e en 18e eeuw kwamen er langs de rivier chique buitenplaatsen bij en ook de schilder Rembrandt kwam er graag tekenen. Ook nu is het gebied een gewilde bestemming, onder meer bij fietsers, watersporters, wandelaars en liefhebbers van weidevogels. Voor het beschermen van vogels ontvangen boeren subsidie van de provincie, maar op de lange duur is dat waarschijnlijk geen duurzaam verdienmodel.

Het gebied kampt met toenemende recreatiedruk en nieuwe opgaven voor de waterkwaliteit, duurzame energiewinning, klimaatadaptatie, bodemdaling en duurzaam grondgebruik. Daarom willen de provincie en het waterschap, samen met de gemeenten Amstelveen, Amsterdam en Ouder-Amstel het *Gebiedsperspectief Amstelscheg* uit 2011 nog in 2022 actualiseren en concretiseren in een nieuw uitvoeringsprogramma. Wat betreft recreatie is reeds duidelijk dat het Groengebied de druk beter moeten spreiden opdat het landschap wordt gespaard. Spreiding betekent dat Groengebied Amstelland recreatie niet alleen op vaste aangewezen plekken faciliteert, maar het landschap op veel meer plekken 'multifunctioneel' en beleefbaar inricht, zodat recreatieve functies door het hele gebied naadloos in elkaar overgaan.

Ten tijde van het opstellen van de ambities is de ontwikkeling van de omgevingsvisies gaande. Dat maakt dat Groengebied Amstelland met haar plannen in een later stadium aansluit bij het nog op te stellen *Gebiedsperspectief Amstelscheg*. Mede hierom zal het uitvoeringsprogramma dan ook een voortschrijdend en adaptief karakter moeten krijgen.

Opgaven deelgebied 1: Overamstel

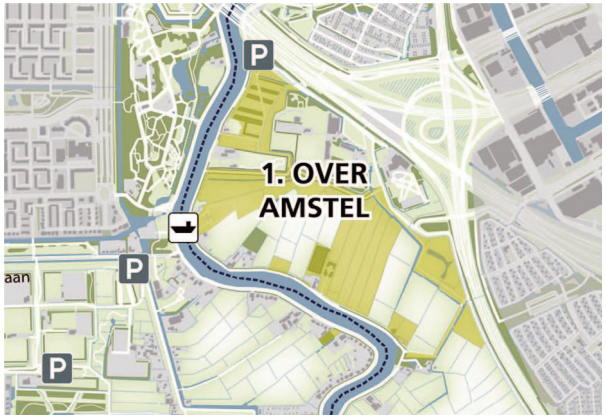

Overamstel ligt aan de Amstel tussen de Weespertrekvaart en de Joan Muyskenweg. Afgelopen jaren is het noordelijk deel van de Amstelscheg getransformeerd tot woongebied. Voor die nieuwe bewoners vormt deelgebied Overamstel een mooie noordelijke route naar de hele Amstelscheg. Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Waar passend meewerken aan voedselbossen met gebiedseigen vegetaties of karakteristieke hagen

b. Meewerken aan versterking van de horeca ter hoogte van de Kalfjeslaan

c. Ruimte voor verkooppunt- en nuttigen (rollende keuken) van streekproducten

d. Meewerken aan burgerinitiatief de Bongerd

e. Meer fruitbomen, poelen en zichtlijnen over het weidelandschap

f. Elektrificatie van pont de Smient

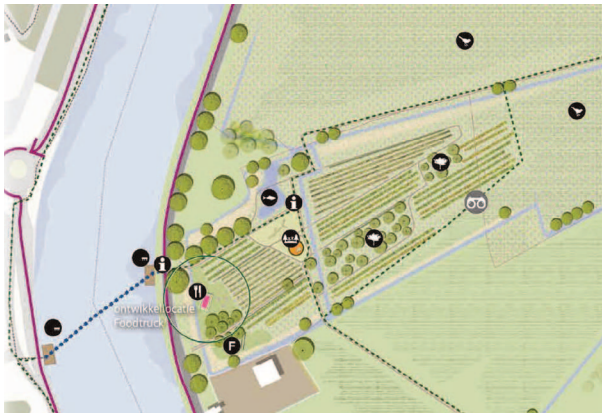

g. Benutten meekoppelkansen door samenwerking met partners en verenigingen:

- Samen met oudheidkundige verenigingen promoten musea Amstelveen, Ouderkerk
- Samen met oudheidkundige verenigingen ontwikkelen routes en storytelling (Urbanusroute, Beth Haïm, voedselvoorziening)
- Samen met het waterschap werken aan biodiversiteitsherstel
- Samen met het waterschap een museale nevenfunctie geven aan waterstaatkundig erfgoed

Opgaven deelgebied 2: Middelpolder

De Middelpolder in Amstelveen ligt ten zuiden van de Binnendijkse Buitenvelderse polder, ten noorden van de Bovenkerkerpolder, ten oosten van de Buitendijkse Buitenvelderse polder en ten westen van de Amstel. Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Verbeteren routing, ommetjes en struinpaden

b. Verbeteren recreatieve sport- en spelfuncties

c. Waar nodig, kwaliteitsverbetering zeven erfjes

d. Onderzoek naar mogelijk natte natuur in Middelpolder

e. Beschermingsmaatregelen weidevogels

f. Bewegwijzering naar toeristische-, recreatieve-, en culturele voorzieningen

g. Onderzoek naar oeververbinding (ter hoogte van de Machineweg) tussen hart van Amstelveen en De Nieuwe Kern

Opgaven deelgebied 3: Elsenhove

Elsenhove ligt aan de linker Amsteloever en grenst in het oosten aan Ouderkerk a/d Amstel, aan de zuidzijde grenst het gebied aan de A9, in het westen aan Amstelveen en in het noorden aan de Oranjebaan. In Elsenhove staat ook het beheerkantoor van Groengebied Amstelland met bijhorende kinderboerderij.
Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Versterken relatie/verbinding tussen boerderij Elsenhove en de oever van de Amstel

b. Onderzoeken inzet schapenbegrazing

c. Bijdrage aan klimaatadaptatie en waterkwaliteit

d. Verbeteren routing, ommetjes en struinpaden

e. Onderzoek naar mogelijk natte natuur in Elsenhove

Opgaven deelgebied 4: Middenwaard

De Middenwaard ligt ingeklemd tussen de Amstel en de Amstelveense wijken Groenelaan en Waardhuizen. Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Aanleg regionale fietsverbinding tussen Amstelscheg en Westeinderscheg (fietspad in Bovenkerkerpolder)

b. Verbetering routing, ommetjes en struinpaden

Opgaven deelgebied 5: Ouderkerkerplas

Dit welbekende recreatie/natuurgebied rondom een oude zandwinput ligt ingeklemd tussen Ouderkerk a/d Amstel en de snelwegen A2 en A9. Er is indertijd een recreatiestrand aangelegd en langs een deel van de oever is een natuurgebied ontstaan. De plas is een belangrijke overwinteringsplaats voor vogels die zich daar goed laten bekijken (kijkhut, uitzichtpunt). Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Versterken natuurwaarden

b. Verbeteren sociale veiligheid

c. Vergroten aanbod beweeg- en spelvoorzieningen

d. Verbeteren berichtgeving over de actuele zwemwaterkwaliteit

e. Onderzoek naar langzaam verkeerverbinding tussen de plas en De Nieuwe Kern, Amstel III en ArenApoort

f. Realiseren inkomsten uit meewerking regionale energiestrategie

Opgaven deelgebied 6: De Ronde Hoep en Duivendrechtsepolder

De Ronde Hoep, voorheen ook wel De Rijke Waver genoemd, is een polder en stiltegebied in het uiterste zuidoostelijk deel van de Amstelscheg en behoort tot de gemeente Ouder-Amstel. Middenin de polder ligt een weidegebied van 165 hectare dat al vanaf 2006 wordt beheerd als weidevogelgebied.

De Duivendrechtsepolder is een uit twee gedeelten bestaande polder ten zuiden van het centrum van Amsterdam. Het noordelijke deel van de Groot Duivendrechtsepolder maakt deel uit van het stadsdeel Amsterdam-Oost en het overige gedeelte en de Klein Duivendrechtsepolder van de Gemeente Ouder-Amstel.

Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Onderzoek naar het plaatsen van een uitkijktoren

b. Beschermingsmaatregelen weidevogels

c. Benutten meekoppelkansen door samenwerking met partners en verenigingen:

- Samen met bedrijfsleven (ook horeca) bevorderen lokaal toerisme (zoals vaardienst Waterlooplein-Ouderkerk)
- Samen met oudheidkundige verenigingen promoten musea Amstelveen, Ouderkerk
- Samen met oudheidkundige verenigingen ontwikkelen routes en storytelling (Urbanusroute, Beth Haïm, voedselvoorziening)
- Samen met het waterschap werken aan biodiversiteitsherstel
- Samen met het waterschap een museale nevenfunctie geven aan waterstaatkundig erfgoed
- Elektrificatie pont De Fuut

4.3 Gebiedsopgaven Natuurzoom

De Natuurzoom is niet alleen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur van Amsterdam, maar verbindt ook ecologisch kerngebied Polder de Ronde Hoep met het Natura 2000 gebied in het IJmeer de Natuurboog. Daarmee is deze zoom tevens onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Die verbindende functie is belangrijk voor het veiligstellen van internationaal kwetsbare vogelsoorten en andere fauna.

De Natuurzoom is een divers gebied en raakt onderweg verschillende natuur- en recreatiegebieden: Diemer Vijfhoek, De Diemen, Diemerbos, Bijlmerweide, Gaasperplas, Gaasperzoom/Hoge Dijk en de Ouderkerkerplas. In het gebied zijn veel (watersport-)verenigingen actief, met een golfterrein bij de Hoge Dijk en een waterspeelplaats bij metrostation Gaasperplas. Opvallend is het vrijwel ontbreken van horecavoorzieningen. Dat is een gemis, want zeker met de nieuwe fietsbrug over de Gaasp zouden uitspanningen het gebied aantrekkelijker maken voor fietsers en wandelaars. Ontwikkeling van horeca bij De Hoge Dijk en de Gaasperplas is daarom onderdeel van de gebiedsopgave.

Opgaven deelgebied 7: Gaasperplas

Deze recreatieplas ligt aan de zuidrand van Amsterdam-Zuidoost, grenst oostelijk aan de provinciale weg langs de Gaasp, aan de zuidzijde aan het drinkwaterpompstation en westelijk aan de Langebroekdreef. Met haar recente Toekomstplan Gaasperplas investeert Amsterdam fors in de opwaardering van de plas en het omliggende recreatiegebied voor de komende 40 jaar. Het plan kwam tot stand na een intensief participatietraject waarin voortdurend werd gezocht naar een harmonieus samengaan van eigentijdse recreatiewensen en verhoging van de natuurwaarde. De Gaasperplas ligt grotendeels in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) dus het versterken van de biodiversiteit was ook een belangrijke opgave.

Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Verbeteren berichtgeving over de actuele zwemwaterkwaliteit

b. Aanhaken bij biodiversiteitsplannen van het waterschap als koppelkans

c. Ontwikkelen horecalocaties bij Bastion en westzijde van de Gaasperplas

d. Ontwikkelen rondje Gaasperplas

e. Onderzoeken mogelijkheid klimmuur

f. Meedenken bij het recreatief inrichten van het Brasapark

g. Locatieontwikkeling milieustraat Langbroekdreef

Opgaven deelgebied 8: Gaasperzoom

De Gaasperzoom is een park en natuurgebied ten oosten van de Amsterdamse woonwijk Gein, ten westen van het riviertje het Gein, ten noorden van de Ruwelswal en ten zuiden van de Gaasperplas. Het gebied werd begin jaren '80 aangelegd. Een fietspad doorkruist het gebied van noord naar zuid. Haaks hierop ligt een fietspad naar de woonwijk. Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Recreatie- en natuurontwikkeling ten zuiden van Waternetlocatie Weesperkarspel (11 hectare)

b. Realiseren ommetjes Gaasperzoom/Molenwetering

Opgaven deelgebied 9: De Hoge Dijk en golfbaan

Dit deelgebied ligt juist ten noorden van Abcoude, ten zuiden van de Amsterdamse woonwijk Reigersbos, ten oosten van de Ouderkerkerplas en ten westen van de Broekzijdsche polder. Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Locatieontwikkeling ten behoeve van huisvesting natuurvereniging De Ruige Hof'

b. Horecaontwikkeling aan de Abcouderstraatweg 79

c. Opgaven voor de Golfbaan de Hoge Dijk:

- Betere begaanbaarheid van de Abcoudebaan langs de Holendrecht
- Ontwikkelen natuurcompensatie
- Gevolgen van fusie De Hoge dijk met golfclub Amsterdam Old Course

4.4 Gebiedsopgaven Diemerscheg

De Diemerscheg is een belangrijk recreatief uitloopgebied, met name voor bewoners van Diemen en Amsterdam. De punt ervan begint in het Flevopark in Amsterdam-Oost en de scheg waaiert vervolgens in oostelijke richting uit. De noordelijke grens ervan strijkt langs het IJmeer, het zuidelijk deel passeert het water van de Diem en de Gaasp, loopt via het Diemerbos naar Weesp en eindigt bij de Vecht tussen Muiden en Weesp. Het werkgebied van Groengebied Amstelland bestrijkt niet de hele scheg, maar beperkt zich tot de deelgebieden 10, 11 en 12 ten westen van het Amsterdam-Rijnkanaal. Bekende recreatiebestemmingen hier zijn onder meer de Diemer Vijfhoek, het Diemerbos en de Bijlmerweide.
Het gebied was oorspronkelijk een uitgestrekt veen-rivierlandschap, maar raakte in de loop van eeuwen versnipperd in de vorm van bos, veenweide, wegen, bebouwing, treinsporen en water. Daardoor ontstonden als het ware 'kamertjes' met uiteenlopende kwaliteiten en vormen van gebruik. Recreanten ervaren het Diemerbos bijvoorbeeld als een prettige plek om te lopen en fietsen, te sporten en spelen, picknicken en vogels spotten. De Diemer Vijfhoek is een uniek stukje ruige natuur dat pal tegen IJburg aan ligt en veel potentie heeft voor extensieve recreatie.

Pilotgebied Groene Metropool
De Diemerscheg is een complex gebied, belast door zware infrastructuren en een hoge ruimtelijke dynamiek. Mede daarom heeft Staatsbosbeheer het gebied aangewezen als één van de vier pilotgebieden in het *Programma Groene Metropool*. In dat programma werken Staatsbosbeheer, de betrokken gemeenten en Groengebied Amstelland samen om groen intensiever te integreren met de stedelijke leefomgeving, in het bijzonder in de groengebieden van de Diemerscheg. Actuele issues zijn de toenemende bevolkingsdruk en klimaatverandering die om passende antwoorden vragen. Het uitvoeringsprogramma van het Ontwikkelperspectief Diemerscheg richt zich dan ook in eerste instantie op 7 projecten: aanleg van een rondje Diemerscheg, aanleg van een nat klimaatbos, aanleg van een separaat wandelpad naast de (fiets)natuurboulevard op de IJmeerdijk, één zwemstrandje aan de Diem en één zwemstrandje aan de IJmeerkust bij Muiden, een vogelobservatiewand bij de Diemer Vijfhoek, het opknappen van de Schansen van Weesp en aanleg van een paar ontbrekende natuurverbindingen.

Opgaven deelgebied 10: Diemerpolder

De Diemerpolder is een kleine polder ingeklemd tussen het Amsterdam-Rijnkanaal, de snelweg A1, het riviertje de Diem en de bebouwde kom van Diemen-Noord. Daardoor wordt dit deelgebied met name veel gebruikt voor een ommetje.

Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Verbeteren zwemfaciliteiten de Diemen

b. Verbeteren bewegwijzering van routes

c. Inrichten van entree- en verblijfsplekken

d. Ontwikkelen recreatieve route

e. Vergroten aanbod beweeg- en spelvoorzieningen

f. Inspelen op ontwikkeling IJmeerverbinding

Opgaven deelgebied 11: Overdiemen

Ten noordoosten van de snelweg A1, ligt deelgebied Overdiemen. Overdiemen is een stukje open weide landschap, begrensd door de lintbebouwing van de Overdiemerweg. Het gebied wordt gebruikt door wandelaars en door hondenuitlaters die met de auto komen. Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Verbeteren oorspronkelijk inrichtingsplan

b. Optimaliseren ecologische verbindingen naar IJmeer en de stad

Opgaven deelgebied 12: Diemerbos en Penbos

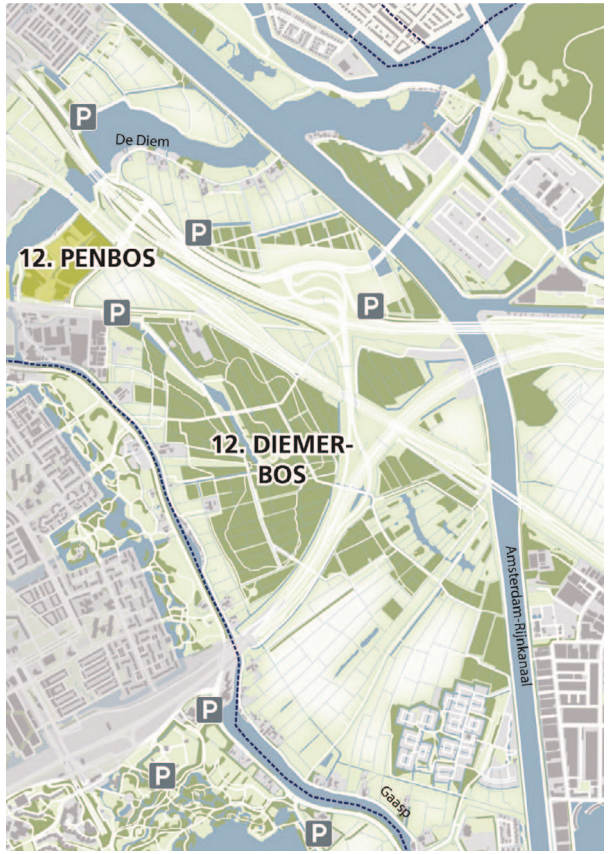

Het Diemerbos ligt in een veenweidegebied en grenst in het noordwesten aan het Penbos, in het noorden aan snelweg A1, in het zuidoosten tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal en in het zuidwesten aan de Bijlmerwijde. Het vormt met het routenetwerk de entree naar het achterland, van Diemerscheg tot de Vechtstreek.
Het Diemerbos ligt historisch gezien eigenlijk in de Gemeenschapspolder, die zich naar het zuidoosten uitstrekt richting Driemond en halverwege wordt doorsneden door de A9. Dit tamelijk jonge bos wordt tamelijk druk bezocht, vooral in het westelijk deel. Het oostelijk deel is meer gericht op natuur en rust. In het bos liggen enkele waterpartijen, een speelbos, halfopen moerasgebied, speel/ligweides en een horecavoorziening. Mede daardoor heeft het bos een regionale recreatieve functie. Veeninklinking en klimaatverandering zorgt hier voor een forse uitdaging. Verhoging van het grondwaterpeil is wenselijk om verdere veenoxidatie (inklinking) te voorkomen, maar vanuit recreatief oogpunt zou het gebied liefst ook zonder laarzen toegankelijk moeten blijven.

Aan de Weteringweg, tegenover bedrijventerrein De Sniep, ligt het zogeheten Penbos: een piepklein moeras- gebiedje aan de Diem met één wandelpad.
Opgaven voor het deelgebied zijn:

a. Onderzoeken groene loper vanuit de stad naar entree Diemerbos en mogelijkheden parkeerterrein ten behoeve van financiering beheer en onderhoud

b. Ontwikkeling van kleinschalige recreatie en entreegebied Penbos

c. Onderzoek weilanddriehoek: samenhangende ecologische verbinding en faunapassage

d. Vergroten beleefbaarheid van de Diem

e. Onderzoek naar continuïteit Beheerfonds Diemerbos

f. Inrichten Tiny Forest Driemond

4.5 Zonering erfpacht recreatiegebieden

Een van de ambities voor Groengebied Amstelland is het scherper zôneren van typen recreatie. Op die manier creëert Groengebied Amstelland plekken waar elk type recreant, van feestganger tot vogelaar, optimaal kan genieten en waarbij het Groengebied een rijke schakering aan natuurwaarden kan waarborgen. Zonering helpt ook om de recreatiedruk te spreiden, opdat de gebieden van GGA bij alle soorten recreanten een hoge waardering behouden. Gemeenten maken vaak onderscheid tussen natuur, extensieve openluchtrecreatie en intensieve openluchtrecreatie. Wij bouwen daarop voort met een verder uitgewerkt indeling in 4 recreatiezones die tevens een relatie hebben met verschillende leefstijlen van recreanten. Deze zonering is op papier gereed, maar nog niet in de deelgebieden geïmplementeerd.

1. Dynamisch ontvangstgebied
Deze druk bezochte entreeportalen bestaan uit parkachtige landschappen die in samenhang met omliggende parken, groenstructuren en natuurgebieden functioneren. Bijzondere kwaliteit is de rijke afwisseling van intensieve recreatievormen en gevarieerde groentypen waar niet-verstoringsgevoelige flora en fauna kan gedijen. De aanwezigheid van toeristische trekpleisters, cultuurhistorie, attracties, grote evenementen en georganiseerde activiteiten trekken het hele jaar door bezoekers uit de hele regio en het land. Het gebied is goed bereikbaar per auto, fiets en redelijk met OV. Naast dagrecreatievoorzieningen zijn hier veel uitgezette routes, een ruim aanbod aan horeca en andere commerciële activiteiten. De leefstijlgroepen: alle groepen, afhankelijk van het lokaal aanbod en de lokale inrichting (microzonering).

2. Gemoedelijke recreatie
Dit parkachtig landschap, grenzend aan omliggende groengebieden, vormt een belangrijk uitloopgebied voor de stedeling. Recreatie en multifunctionele natuur gaan hier tamelijk harmonieus samen. Delen van het historisch landschap zoals plassen, sloten, moeraszones en kruidenrijke graslanden zijn behouden en hebben een relatief hoge natuurwaarde. Er zijn doorgaande routes voor fietsers, wandelaars en ruiters maar de dichtheid aan paden is lager dan in de ontvangstgebieden. Aan de paden liggen voorzieningen zoals rustpunten, voorzieningen voor dagrecreatie, sporadisch horeca en er is ruimte voor kleinschalige evenementen. Zomers kan het druk zijn, in de winter is het rustig en de nachten zijn donker. Leefstijlgroepen: alle groepen, maar vooral verbindingszoekers en rustzoekers.

3. Rustige natuur
In deze gebieden staan natuur en landschap voorop. Deze leef- en verblijfgebieden voor plant en dier bieden ook plaats aan verstoringsgevoelige soorten die elders niet gedijen. Recreatieve ontsluitingen en voorzieningen, zoals uitkijkpunten of vogelobservatieposten aan de randen van het gebied, zijn daarop afgestemd. De mens is er te gast en wordt beperkt aangemoedigd de gebieden te bezoeken, op gewenste tijden. In het broedseizoen worden paden afgesloten. Leefstijlgroepen: met name rustzoekers.

4. Stadsrand
De overgangszone tussen stad en land is grotendeels onbebouwd, maar heeft vaak een versnipperd en rommelig karakter. Idealiter vormt de zone ook een ‘groene loper de stad uit’, maar de landschappelijke- en natuurwaarde is wisselend. De stadsrand ontleent zijn charme aan een bonte schakering van groensoorten, kleinschalige initiatieven, innovaties, tijdelijkheid en placemaking als boeiende stepping stones naar het achterland of om er juist te blijven hangen. Leefstijlgroepen: avontuurzoekers, plezierzoekers, inzichtzoekers, stijlzoekers.

5. Naar een uitvoerings-programma met projecten

Dit hoofdstuk gaat over het proces om te komen tot een uitvoeringsprogramma. Op basis van dit ambitie-document wordt een uitvoeringsprogramma met projecten opgesteld, dat elk najaar wordt herijkt aan actuele inzichten en ontwikkelingen. In het uitvoeringsprogramma komen projecten die voortkomen uit de ambities en de gebiedsopgaven van Groengebied Amstelland. Voor een succesvolle uitvoering daarvan zijn een passend financieringsmodel en maatwerk participatie belangrijke randvoorwaarden.

5.1 Rollen recreatieschap

In de dagelijkse praktijk wordt Groengebied Amstelland veelvuldig gevraagd als adviseur, mede-ontwikkelaar en makelaar van initiatieven op te treden. Hoofdtaak is het beheren en onderhouden van de recreatiegebieden en -routes. Andere belangrijke taakvelden zijn:

- Bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, met een breed aanbod van voorzieningen van hoge kwaliteit
- Aanleg en onderhoud van fiets- en wandelpaden die ook vanuit de stad makkelijk bereikbaar zijn
- Beschermen en onderhouden van authentieke landschappelijke elementen die door omwonenden en recreanten hoog worden gewaardeerd
- Bevorderen en beheren van natuurlijke flora en fauna met een grote biodiversiteit, rekening houdend met een gezonde bedrijfsvoering van betrokken agrarische ondernemers
- Faciliteren van initiatieven, wanneer zij een raakvlak hebben met recreatie, vanuit burgerbewegingen en sociaalmaatschappelijke actoren. Bijvoorbeeld projecten met zelfbeheer, stadslandbouw, gezond bewegen, dagbesteding en arbeidsparticipatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Voor de uitvoering van die taken opereert Groengebied Amstelland in een complex speelveld met participanten en andere stakeholders, elk met hun eigen beleid en plannen voor het beheergebied. Het gaat dan om overheden op diverse bestuurlijke niveaus en private partijen die allemaal hun eigen beleid voeren en met eigen plannen komen voor het beheergebied van het recreatieschap. Opereren in dat speelveld is een belangrijke coördinerende taak die veel capaciteit vergt.

Korte terugblik 2009-2019

Van het voorgaande *Uitvoeringsprogramma 2009-2019* werd in de afgelopen jaren een groot deel gerealiseerd. Met name het ontwikkelen van nieuwe recreatieve routes met bijbehorende voorzieningen heeft de bereikbaarheid en het gebruik van de recreatiegebieden verbeterd. Denk bijvoorbeeld aan de nieuwe skeelervoorziening Ouderkerkerplas, horecaontwikkeling aan de Hoge Dijk, huisvesting van een watersportvereniging en een Groengebied Amstelland website voor ondernemers. Niet alle voornemens en projecten bleken haalbaar door onvoldoende financiering en belemme-

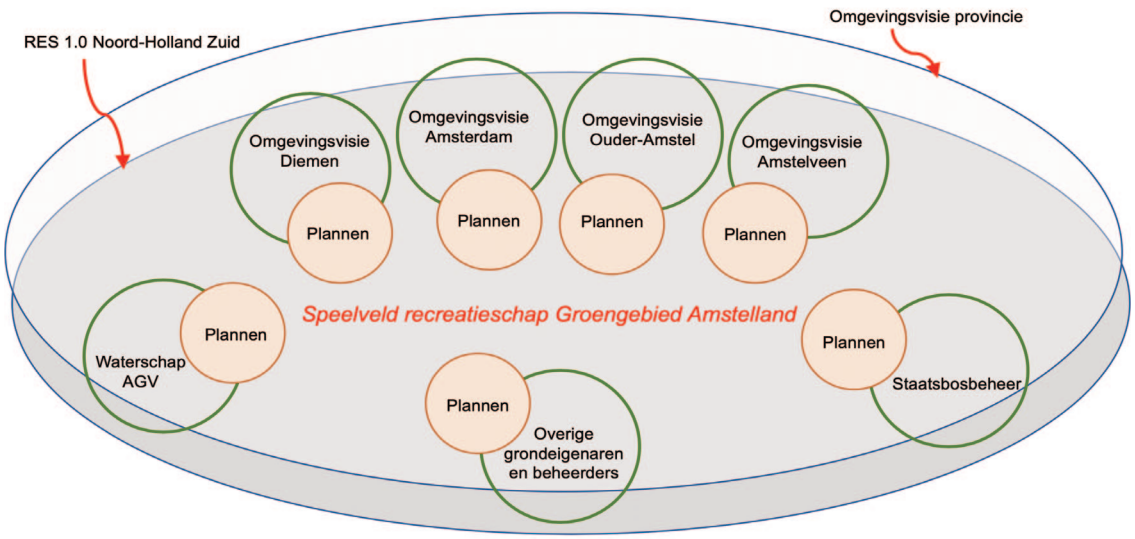

rende regelgeving. Na de uitvoeringstermijn lag het werk niet stil en werden het wandelnetwerk Amstelland en de nieuwe horecavoorziening aan de Ouderkerkerplas gerealiseerd.

Afgelopen jaren heeft Groengebied Amstelland bijgedragen aan intensieve gebiedsprocessen en plannen voor de Diemerscheg, de Amstelscheg, Gaasperplas en Diemerbos. Een gebiedsproces voor de Ronde Hoep loopt op dit moment nog door. Aanvullend werd medio 2021 samen met Staatsbosbeheer onderzoek gedaan naar het gewenste recreatieve gebruik van hun gronden.

Ook vermeldenswaard zijn de inspanningen om sociale betrokkenheid en participatie van belanghebbenden te vergroten. Zo verleende het Groengebied medewerking aan burgerinitiatieven met vormen van zelfbeheer, waaronder buurttuintjes, huisvesting van natuurvereniging De Ruige Hof en initiatieven voor stadslandbouw en *tiny forests*.

5.2 Proces richting het uitvoeringsprogramma

Het voorliggende ambitiedocument leidt nog niet direct tot concrete activiteiten of financiële consequenties. Wel wordt dit document gebruikt als beleidskader voor een uitvoeringsprogramma, het beoordelen initiatieven en als referentie voor subsidieaanvragen.

Op basis van dit ambitiedocument wordt aansluitend een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin Groengebied Amstelland haar ambities en gebiedsopgaven doorvertaald naar projecten. Het uitvoeringsprogramma wordt op zijn beurt het fundament voor beheerplannen, investeringsplannen en onderhoudsbestekken.

Terwijl dit ambitiedocument de koers 10 jaar lang vastlegt, geldt het uitvoeringsprogramma voor een periode van 4 jaar. In die 4 jaar kunnen omstandigheden en inzichten wijzigen. Daarom werkt Groengebied Amstelland met een *voortschrijdend* 4-jarig uitvoeringspro- gramma. Elk najaar blikt het Groengebied terug op het lopende jaar, rapporteeert over de voortgang, gerezen actualiteiten en eventuele voortschrijdende inzichten. Die inzichten leiden tot een actualisering van het 4-jarig uitvoeringsprogramma.

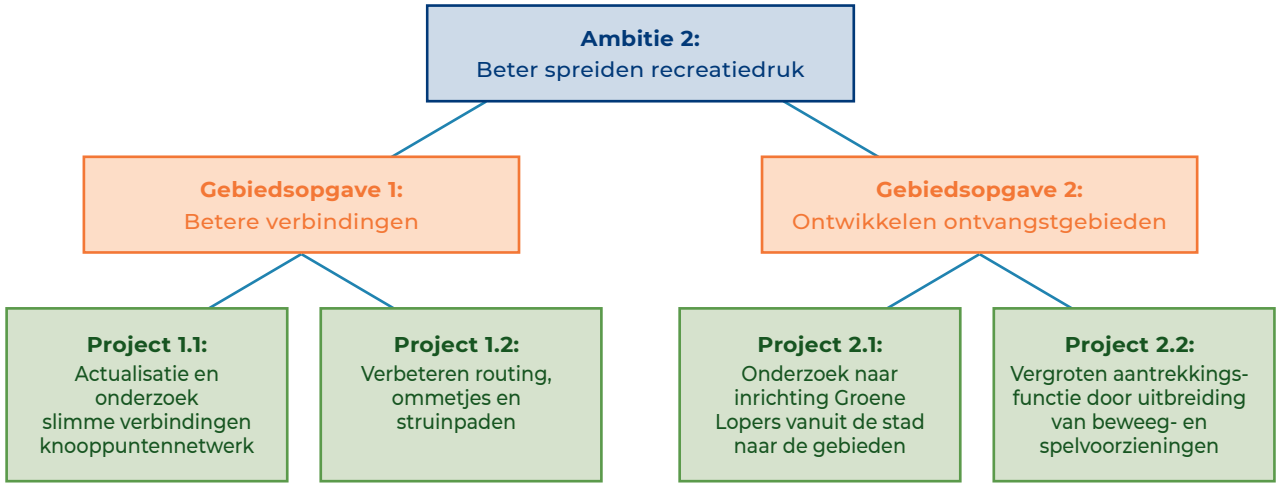

Voorbeeld van werkwijze waarin de ambities stapsgewijs worden geconcretiseerd naar projecten

Programmasturing

Jaarlijks evalueert het bestuur bij de opstelling van de kadernota de voortgang van de uitvoering. Dan wordt een nieuwe jaarschijf toegevoegd aan een voortschrijdend meerjarenprogramma. Op deze manier stuurt het bestuur op het adaptieve karakter van de realisatie van de ambities.

Accenten aankomend uitvoeringsprogramma

De eerste ronde van het nieuwe uitvoeringsprogramma beslaat de periode 2023 – 2026. Daarin legt het Groengebied de volgende accenten:

1. Prioriteren en in de tijd zetten van de gebiedsopgaven in dit ambitiedocument
2. Investeren in het ontwikkelen van hoogwaardige natuur, in combinatie met extensieve recreatiemogelijkheden
3. Samen met de provincie wordt een samenhangend beheerplan opgesteld voor het hele gebied, gericht op het borgen van ecologische verbindingszones en versterking van het Natuurnetwerk Nederland
4. Opstellen van een contrastrijke microzoneringskaart. Deze laat per deelgebied zien waar de natuurfunctie domineert (of wordt afgeschermd) en waar ruimte is voor verschillende vormen van extensieve of intensieve recreatie
5. Inzetten op de (her)ontwikkeling van aantrekkelijke natuurinclusieve entreegebieden en verblijfsplekken waar commerciële en niet-commerciële recreatieve activiteiten kunnen landen. Bij deze vorm van placemaking maakt Groengebied Amstelland nadrukkelijk gebruik van de inbreng van burgers en ondernemers. Daarmee hoopt het Groengebied een breed draagvlak te creëren, met opties voor zelfbeheer
6. Werken aan landschappen die op een spannende manier uitdagen om te bewegen en informeel te sporten. Bijvoorbeeld met interessante routes en obstakels
7. Meer ruimte bieden aan burgers (bewoners, omwonenden, recreanten) om met ideeën bij te dragen aan het ontwikkelen, inrichten en onderhouden van natuur

5.3 Financieel kader

Een gezonde financiële positie van het recreatieschap is essentieel voor een goed beheer en toezicht op recreatieve plekken en routes, een rijke natuur en aantrekkelijk landschap. Financiële sturingsmogelijkheden zitten vooral in de Kadernota van het recreatieschap waarin het Groengebied accenten en prioriteiten legt voor het reguliere beheer- en onderhoud. De Kadernota wordt elk najaar besproken met de participanten, waarbij mogelijkheden worden geboden om daar zienswijzen op in te dienen. Keuzescenario's als 'nieuw voor oud', onderhoud intensiveren versus afbouwen, of de inkomstenkant versterken door het aanwijzen van ontwikkelruimte: ze behoren allemaal tot de beslisruimte. Op dit moment ligt er nog financiële taakstelling voor het recreatieschap. In 2015 liet een doorrekening zien dat het recreatieschap een budget nodig heeft van 2,4 miljoen euro (prijspeil 2015) om alle toen bestaande voorzieningen goed te beheren. Het bestuur besloot tot een bezuiningsopgave op van aanvankelijk 800.000 euro, dat later werd teruggebracht tot 400.000 euro. In de jaren 2015-2022 heeft het recreatieschap diverse maatregelen getroffen om die taakstelling te behalen:

- Invoeren efficiënter werkwijzen;
- Versoberen en 'downgraden' van het beheerniveau;
- Meer verdienvermogen door kleinschalige horecaontwikkelingen. Bijvoorbeeld ontwikkeling van horeca aan de Hoge Dijk en een strandpaviljoen aan de Ouderkerkerplas. Er zijn ook voorstellen voor horeca aan de Gaasperplas, maar die ontwikkeling wordt planologisch bemoeilijkt door ligging Gaasperplas in Natuurnetwerk Nederland en in het landelijk gebied van de Provincie Noord-Holland.

Ondanks deze maatregelen kampt het recreatieschap in 2022 nog met een tekort van 80.000 euro, maar dat kan in 2024 zijn ingelopen. De versobering van het beheer had echter wel tot gevolg dat de recreatieve- en/of natuurlijke kwaliteit van veel plekken achteruit liep door verbossing en verruiging, het verdwijnen van paden, weinig verbetering van de waterkwaliteit en verlies van authentieke landschapselementen.

Ambities niet uitvoerbaar zonder middelen

Voor de komende 10 jaar ligt daarom nu een belangrijke financiële kwestie op tafel. Het Groengebied vindt de aanpak van de drie ambities belangrijk. De snelle verstedelijking van de omgeving leidt tot een fors grotere druk op de deelgebieden, met steeds meer bezoekers en een navenant zwaardere beheertaak. Met het huidige beheerbudget is de uitvoering van de ambities niet mogelijk. Wel ziet het Groengebied 5 oplossingsrichtingen om het budget te verruimen:

1. Verdienvermogen van het recreatieschap vergroten door meer horeca, meer evenementen en door de invoering van leges en gebruiksvergoedingen op populaire plekken
2. Hardere keuzes maken welke deelgebieden (of plekken) op hoog niveau worden beheerd en welke juist minimaal worden onderhouden
3. Aantrekken van investeringen voor hoogwaardige herinrichtingsprojecten door participanten
4. Inzetten van subsidies voor het vergroten van de biodiversiteit
5. Meegroeien van het beheerbudget met de bevolkingstoename

Dekkende financiering

Laatstgenoemde oplossingsrichting is de meest robuuste, maar behoeft wel enige toelichting. De financieringsgrondslag van Groengebied Amstelland bestaat voornamelijk uit een jaarlijkse bijdrage van de provincie en participantgemeenten. De provincie financiert jaarlijks een vast percentage van 27,9% van de totale begroting, de gemeenten betalen elk een percentage van de beheerkosten gerelateerd aan het aantal inwoners. Daarbij neemt Amsterdam een derde van haar inwoners als grondslag, omdat zij in drie recreatieschappen deelneemt.

Op zich is deze financieringsgrondslag reëel, maar de absolute hoogte van de bedragen en de jaarlijkse indexering past onvoldoende bij de opgaven waar Groengebied Amstelland in de 12 deelgebieden voor staat. Met het huidige budget is het alleen mogelijk om een minimaal kwaliteitsniveau van onderhoud, beheer, toezicht en handhaving te garanderen. Kansen voor verdere efficiencyslagen binnen de organisatie van het recreatieschap zijn uitgeput. Voor de extra ambities van meer biodiversiteit, betere spreiding van de recreatiedruk, breder recreatieaanbod is onvermijdelijk meer geld nodig, temeer omdat deze ambities relatief intensieve vormen van beheer vergen. Daarnaast is het verstandig als het Groengebied in projecten en beheerplannen nu al kan anticiperen op meer woningen = meer inwoners = meer recreatiebehoeften. Daarom is het voorstel om voor de kadernota 2025 de jaarlijkse participantenbijdrage volgens de cyclus eventueel te anticiperen op meegroeien van het beheerbudget met de bevolkingstoename.

5.4 Participatie

Voor de uitwerking van de drie kernambities 2023-2033 is maatschappelijk draagvlak essentieel. Met name onder de participantgemeenten, omwonenden en recreanten, eigenaren van gronden en opstallen, en belangenorganisaties van natuur, recreanten en ondernemers. Participatie is daarom een belangrijk onderdeel van het opstellen-, uitvoeren- en actualiseren van het uitvoeringsprogramma.

Elk uitvoeringsproject vraagt om een passende aanpak van het participatieproces. Daarbij kan het Groengebied goed aanhaken bij de omgevingsvisies van provincie en gemeenten, die tegenwoordig een wettelijk vereiste participatieparagraaf bevatten.

GROENGEBIED
AMSTELLAND

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 mei 2023

Onderwerp: zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland

Kenmerk: 772861/2046697

Bijlagen: Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Waarom deze Statenvoordracht
Op 24 november 2022 heeft het algemeen bestuur van het recreatieschap Groengebied Amstelland (GGA) het concept ambitiedocument vastgesteld. Nu wordt het ambitiedocument voor zienswijzen aangeboden aan de raden en Staten van de deelnemers van dit recreatieschap.

De voorgaande visie van het recreatieschap dateert van 2009 en vroeg dringend om actualisering. De huidige uitdagingen en accenten in het betreffende gebied zijn weergegeven in dit ambitiedocument. Het recreatieschap heeft bewust gekozen voor een ambitiedocument in plaats van een visie omdat de laatste jaren door deelnemers van het recreatieschap vergelijkbare visies (bijvoorbeeld provinciale visie Recreatie en Toerisme in 2021) zijn opgesteld. Dit ambitiedocument sluit dan goed aan op de reeds vastgestelde visies.

Doel van het ambitiedocument
Met dit ambitiedocument maakt recreatieschap GGA een krachtige sprong naar de toekomst. Het beheren en ontwikkelen van recreatie, natuur en landschap blijft net als in voorgaande jaren de primaire zorg. De komende 10 jaar legt GGA de lat echter ook hoger met een betere spreiding van de toegenomen recreatiedruk, het verbreden van het recreatief aanbod en een grotere biodiversiteit van flora en fauna: drie ambities die aansluiten bij het omgevingsbeleid van onze participanten.
Keuzes in dit ambitiedocument zijn gebaseerd op (omgevings)visies van provincie en gemeenten. Aan de hand van gesprekken worden de keuzes gemaakt om de prioriteiten van deze beleidsdocumenten in de tijd te plaatsen. De komende tien jaar heeft GGA drie ambities die geconcretiseerd worden in een uitvoeringsprogramma. De nieuwe ambities zijn geen grote beleidswijziging, maar eerder een herwaardering en aanscherping van de primaire doelen van de gemeenschappelijke regeling GGA:

1. Breder recreatief aanbod
Het toenemende aantal inwoners en veranderende behoeften vragen om aanpassing van de inrichting, beheer en onderhoud van het Groengebied. GGA streeft naar een toename van kwaliteit en het aantal voorzieningen en hierbij inspelen op veranderende leefstijlen. De aantrekkelijkheid van de groene buitenruimte neemt toe wanneer recreëren kan beginnen bij de voordeur.

2. Betere spreiding van de recreatiedruk
De toenemende druk op de gebieden vraagt om meer ruimte voor recreatie. Het Groengebied streeft naar versterking van de draagkracht van de gebieden. Daarvoor zijn zonering, logische verbindingen en het benutten van landschappelijke inrichtingselementen van grote waarde.

3. Meer biodiversiteit

Biodiversiteit staat onder druk. GGA streeft naar versterking van biodiversiteit. Door actieve samenwerking met partners en natuurinclusief beheer en onderhoud levert zij een bijdrage.

Financiële consequenties van de ambities
Deze doelen zijn haalbaar, en zullen hoog scoren bij recreanten, maar het is uitermate belangrijk om te vermelden dat GGA ze alleen kan realiseren met een passende financiering door de participanten. De genoemde doelen vereisen niet alleen aanvangsinvesteringen, maar ook intensievere vormen van beheer, handhaving en toezicht in de jaren daarna. Dat geldt overigens ook voor het verhogen van de biodiversiteit: in tegenstelling tot wat weleens wordt gedacht is een rijke flora en fauna meestal het resultaat van intensief behoedzaam beheer en niet het resultaat van de 'natuur haar gang laten gaan'.

Participatie door middel van Swipocratie
Het bestuur van GGA vindt het belangrijk dat bezoekers van de gebieden, omwonenden en andere betrokkenen niet alleen geïnformeerd worden over de plannen, maar juist ook de ruimte krijgen om te vertellen wat ze graag anders of beter willen zien. Hiervoor is Swipocratie ingezet; een online tool waarmee stakeholders eenvoudig en snel hun mening kunnen geven op hun smartphone. Het is ontwikkeld zodat iedereen op een laagdrempelige manier deel zijn of haar mening kan geven. Deelnemers vegen/swipen in 2 minuten door beelden en stellingen over ambities, inrichting en gewenste toekomstbeelden.
Bijgevoegd is een infographic met de resultaten van deze publieksraadpleging. De raadpleging is een opstapje naar een behoefte- en waarderingsonderzoek voor GGA dat in 2024 ingezet gaat worden als nulmeting voor het toekomstige uitvoeringsprogramma.

In de periode 16 februari – 1 maart 2023 hebben 617 bezoekers hun mening en wensen gegeven over het gebruik en de inrichting van GGA via de Swipocratie-app. Om de bevraging zo goed mogelijk onder de aandacht te brengen is:
- Een stakeholderslijst opgesteld met participatieadviseurs van de deelnemende gemeenten;
- Een bericht op sociale kanalen van het recreatieschap geplaatst met oproep om mee te doen aan Swipocratie;
- Oproep gedaan aan de bestuursleden en hun adviseurs om in hun omgeving mensen op te roepen en gebruik te maken van eigen kanalen om de Swipocratie onder de aandacht te brengen;
- Advertentieruimte aangekocht in 4 huis-aan-huisbladen: Amstelveens Nieuwsblad, Weekblad voor Ouder-Amstel, DiemerNieuws en Weesper Nieuwsblad (de huis-aan-huisbladen van Amsterdam, Zuid! en Zuidoost en Meer, zijn helaas alleen maandelijkse edities).

53% van de deelnemers hebben de vragen ingevuld voor de Amstelscheg, 35% voor de Natuurzoom en 12% voor de Diemerscheg. Een greep uit de resultaten:
- 90% kan overal goed komen in de gebieden;
- 88% voelt zich veilig in de gebieden;
- 68% van de respondenten vindt het horeca aanbod in de Natuurzoom onvoldoende, t.o.v. 43% over alle deelgebieden.

Uitvoering
Op basis van het ambitiedocument wordt vervolgens een apart Uitvoeringsprogramma 2023-2033 opgesteld. Daarin staan tal van concrete projecten beschreven. Het programma zal kansen bieden om het botsen van belangen tegen te gaan, kansen te creëren en samenwerking met partners en bevolking te optimaliseren. Anders dan een ambitiedocument heeft het uitvoeringsprogramma een adaptief karakter; het beweegt voortdurend mee met voortschrijdend inzicht en onverwachte ontwikkelingen. Daarom wordt het uitvoeringsprogramma elk najaar herijkt aan actuele inzichten, met dit ambitiedocument als tienjarig ankerpunt.

Voorgestelde zienswijze Provincie Noord-Holland

Wij kunnen ons vinden in het concept ambitiedocument ‘Sprong naar de toekomst 2023-2033 van het recreatieschap GGA’. Het ambitiedocument is in lijn met de provinciale visie Recreatie & Toerisme.
Wij stellen u voor met het concept ambitiedocument in te stemmen onder voorbehouden van:

- de uitwerking van het ambitiedocument voor de provincie geen extra deelnemersbijdrage betekent en;
- bij (nieuwe) ontwikkelingen de gemeentelijke en provinciale ruimtelijke plannen, wet- en regelgeving op het gebied van natuur leidend zijn en deze gerespecteerd dienen te worden.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. De provincie Noord-Holland neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling van GGA.

De recreatieschappen zijn opgericht om laagdrempelige recreatie dicht bij de stedelijke bebouwing mogelijk te maken. De recreatieschappen worden gefinancierd door de bijdragen van de participanten en uit huur- en pachtopbrengsten.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Financiering

Voor dit ambitiedocument wordt nu geen aanvullende bijdrage aan de provincie gevraagd. Een gezonde financiële positie van het recreatieschap is essentieel voor een goed beheer en toezicht op recreatieve plekken en routes, een rijke natuur en aantrekkelijk landschap. Financiële sturingsmogelijkheden zitten vooral in de Kadernota van het recreatieschap waarin het Groengebied accenten en prioriteiten legt voor het reguliere beheer- en onderhoud. De Kadernota wordt elk najaar besproken met de participanten, waarbij mogelijkheden worden geboden om daar zienswijzen op in te dienen. Keuzescenario’s als ‘nieuw voor oud’, onderhoud intensiveren versus afbouwen, of de inkomstenkant versterken door het aanwijzen van ontwikkelruimte: ze behoren allemaal tot de beslisruimte.

<u>Middelen voor de uitvoering van Ambities</u>

Het recreatieschap licht in het voorliggende document toe dat voor de komende 10 jaar nu een belangrijke financiële kwestie op tafel ligt. Het Groengebied vindt de aanpak van de drie ambities belangrijk. De snelle verstedelijking van de omgeving leidt tot een fors grotere druk op de deelgebieden, met steeds meer bezoekers en een navenant zwaardere beheertaak. Met het huidige beheerbudget is de uitvoering van de ambities niet mogelijk. Wel ziet het Groengebied vijf oplossingsrichtingen om het budget te verruimen:

1. Verdienvermogen van het recreatieschap vergroten door meer horeca, meer evenementen en door de invoering van leges en gebruiksvergoedingen op populaire plekken;
2. Hardere keuzes maken welke deelgebieden (of plekken) op hoog niveau worden beheerd en welke juist minimaal worden onderhouden;
3. Aantrekken van investeringen voor hoogwaardige herinrichtingsprojecten door participanten;
4. Inzetten van subsidies voor het vergroten van de biodiversiteit;
5. Meegroeien van het beheerbudget met de bevolkingstoename.

Wij kunnen ons vinden in de bovenstaande mogelijke oplossingsrichtingen om meer budget te creëren, echter wij geven voor de duidelijkheid het recreatieschap mee dat bij nieuwe ontwikkelingen de gemeentelijke en provinciale ruimtelijke plannen op het gebied van natuur leidend zijn en deze gerespecteerd dienen te worden. Tevens vinden wij dat de uitwerking van het ambitiedocument niet moet leiden tot verhoging van de deelnemersbijdrage voor de provincie. De bovengenoemde oplossingsrichting 5 betreft de provincie niet. De provincie betaalt een vaste percentage deelnemersbijdrage aan het recreatieschap, terwijl de gemeenten de aan de hand van inwonersaantallen hun bijdragen betalen. Het lijkt ons verder een goede aanpak om binnen het recreatieschap keuzes te maken voor beheerniveau in verschillende deelgebieden.

Communicatie
De communicatie wordt verzorgd door Recreatie Noord-Holland ondersteunend aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland.

(Burger)participatie
Onder Inleiding, de paragraaf 'Participatie door middel van Swipocratie' hebben wij toegelicht hoe (burger)participatie plaatst heeft gevonden.

4. Proces en procedure
De deelnemers van het recreatieschap zijn gevraagd, bij voorkeur, uiterlijk 13 juni 2023 hun zienswijzen op het concept ambitiedocument kenbaar te maken. Dit is niet haalbaar. Volgens de interne procedures en planning kan de PS-commissie NLG op 19 juni 2023 dit stuk inhoudelijk behandelen. De plenaire vergadering van PS is op 10 juli 2023. Wij zullen dan na de commissievergadering de provinciale reactie onder voorbehoud van goedkeuring van PS ambtelijk doorgeven aan het recreatieschap.
Het dagelijks bestuur van het recreatieschap voegt de commentaren waarin uw zienswijze is vervat bij het concept ambitiedocument en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur neemt op 13 juli 2023 een besluit om het ambitiedocument vast te stellen.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 772861/2046697

Provinciale Staten van Noord-Holland;

overwegende dat het ontwikkelen van een ambitiedocument tot de taken van het recreatieschap Groengebied Amstelland gerekend kan worden en de provincie Noord-Holland een deelnemer in de gemeenschappelijke regeling van dit recreatieschap is;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 mei 2023;

gelet op:

- de bepalingen, vervat in ‘artikel 3: Taak en bevoegdheden’ van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Groengebied Amstelland;
- het advies van de betreffende Statencommissie.

besluiten:

1. In te stemmen met het concept ambitiedocument ‘Sprong naar de toekomst 2023-2033’ van het recreatieschap Groengebied Amstelland onder voorbehouden van:
   - de uitwerking van het ambitiedocument voor de provincie geen extra deelnemersbijdrage betekent en;
   - bij (nieuwe) ontwikkelingen de gemeentelijke en provinciale ruimtelijke plannen, wet- en regelgeving op het gebied van natuur leidend zijn en deze gerespecteerd dienen te worden.
2. Het dagelijkse bestuur van het recreatieschap Groengebied Amstelland per brief te informeren over uw zienswijzen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. S. Koycu

BEL/GRN

Telefoonnummer +31235143469

koycus@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 1 JUNI 2023

Kenmerk

772861/2046697

Uw kenmerk

Betreft: zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het indienen van zienswijzen op het concept ambitiedocument 'Sprong naar de toekomst 2023-2033' van het recreatieschap Groengebied Amstelland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)

aanbiedingsbrief recreatieschap Groengebied Amstelland met twee bijlagen, PS voordracht met ontwerp besluit.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12751
Extern Zaak ID	805589
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	6.a
Titel	Omgevingsdienst NZKG zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij deze documenten zijn, is het voorstel aan PS om geen zienswijze te uiten.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 mei 2023

Onderwerp: Zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Kenmerk: 805589/2037326

Bijlagen:

1. Begrotingswijziging 2023
2. Ontwerpbegroting 2024
3. Jaarstukken 2022

1. Inleiding

Op 7 april 2023 is door het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG) ingestemd met de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen. Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling OD NZKG een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen Provinciale Staten een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de OD NZKG. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 50 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NZKG worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken over de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de OD NZKG.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de OD NZKG aan.

Begrotingswijziging 2023

De begrotingswijziging 2023 omvat de volgende wijzigingen:

1. Actualisatie van de baten 2023 van € 4.916.000 o.b.v. van de Uitvoeringsovereenkomst (UVO) 2023.
   De stijging van de UVO in 2023 heeft betrekking op de toevoeging voor kengetal problematiek door het verdere uitstel van de Omgevingswet (+ €1.766.000). Daarnaast zijn er taken toegevoegd voor € 3.150.000 (o.a. uitvoeringsprogramma Tata + ca. € 1 mln., ketentoezicht + € 0,9 mln. en diverse kleinere mutaties + € 1,2 mln.).

2. Actualisatie van de baten 2023 ad € 3.300.000 door verhoging van het tarief voor lonen en prijzen.
3. Stijging baten Specifieke Uitkering Interbestuurlijk programma van € 675.000.
4. Stijging baten Specifieke Uitkering Energiebesparingsplicht van € 900.000.
5. Stijging baten bijdrage ministerie van EZK voor programma Groen Staal van € 3.000.000.
6. Een daling van de overige baten (o.a. subsidies, offertes) van € 312.000.
7. Een onttrekking aan de reserve Omgevingswet van € 100.000.
8. Bijstelling van de lasten gerelateerd aan de baten van € 12.579.000.

De geactualiseerde begroting 2023 is de basis voor de meerjarenbegroting 2024-2027.

De bijdrage van de Provincie Noord-Holland aan de OD NZKG is in de begrotingswijziging 2023 vastgesteld op € 26,87 miljoen (oorspronkelijke begroting 2023 € 21,93 miljoen).

Ontwerpbegroting 2024

In de begroting 2024 zijn de financiële uitgangspunten uit de kaderbrief 2024-2027 d.d. 27 januari jl. verwerkt:

- Voor de Omgevingswet is voor 2024 financiële rust afgesproken met opdrachtgevers.
- We valideren de kengetallen nadat er meer duidelijkheid is over de impact van de Omgevingswet op ons werk. I.v.m. verdere uitstel is een voorstel voor compensatie in de UVO's 2023 voorgelegd aan onze opdrachtgevers.
- De begroting 2024-2027 is doorgerekend na de verschillende wijzigingen in 2023, die nodig zijn na de forse loon- en prijsstijgingen en de toekenning van nieuwe specifieke uitkeringen.
- De toekenningen van de specifieke uitkeringen voor het Interbestuurlijk programma (opvolging rapport Van Aartsen) en de toekenning van het ministerie van EZK in 2023 voor Groen Staal zijn op dit moment niet zeker voor 2024. Ze zijn niet opgenomen in de begroting voor 2024.

Daarnaast is een aantal ontwikkelingen (autonoom en beleidskeuze) gesignaleerd in de kadernota 2024 en in deze meerjarenbegroting financieel vertaald.
Deze ontwikkelingen zijn meegenomen in de volgende deelnemersbijdragen (per onderwerp):

Onderwerp	Opdrachtgever	2024
Tata	PNH	€ 736.000
Omzetting van inrichting naar MBA	Alle OG's	€ 534.000
Digitalisering/AADV	Provinciaal	€ 500.000
Omgevingswet en Actualisatie van vergunningen	Alle OG's	€ 174.330
GBES	Gemeentelijke OG's exclusief H'meer (Reeds opgenomen in de UVO 2023)	€ 397.356
Extra inzet als gevolg van implementatie omgevingswet	Alle OG's	€ 1.900.000
Regionaal schakelpunt Kennis Bodem	PNH en gemeentelijke OG's	€ 103.977
ZZS-taken gemeenten	Gemeentelijke OG's	€ 1.127.334
Strafrecht (n.a.v. rekenkamer rapport)	Alle OG's	€ 475.921
Kwaliteitscontrole BIS	Alle OG's	€ 488.124
Water	PNH - A'dam - HLM - Zaanstad	€ 793.202
	Totaal	**€ 7.230.244**

In de tussen provincie en OD NZKG te sluiten Uitvoeringsovereenkomst 2024 zal de exacte bijdrage wordt vastgelegd, rekening houdend met de te verwachten werkzaamheden in 2024 en eventueel gewijzigde of aanvullende volumes en ambities. Na afloop van het jaar zal uiteindelijk conform de systematiek worden afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde diensten, producten en uren.

Met inachtneming van bovenstaande wordt de bijdrage van de Provincie Noord-Holland aan de OD NZKG in de ontwerpbegroting 2024 vastgesteld op € 29,74 miljoen (begrotingswijziging 2023 € 26,87 miljoen).

Het weerstandsvermogen van de OD NZKG zakt de komende periode naar een matig niveau. Het streven is om dat zo snel mogelijk weer op voldoende te krijgen.

Er wordt één gemiddeld tarief gehanteerd; voor 2024 bedraagt dit € 112,4.

Jaarstukken 2022

Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief saldo van 909.000. Dit is 898.000 negatiever dan begroot. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad 3.251.000 en lagere lasten ad 2.374.000.
Daarnaast is er een lagere onttrekking aan reserves van 21.000. De lagere baten houden met name verband met minder werk in het kader van de UVO 2022, voor het grootste deel bij het werkveld bouw. In de jaarrekening wordt per programma ingegaan op de realisatie, waarbij wij een toelichting geven bij afwijkingen groter dan 100.000.
De neerwaartse trend in het bouwwerkveld is een gevolg van internationale en landelijke ontwikkelingen en heeft duidelijk een relatie met de stikstofproblematiek, schaarste van bouwmaterialen (onder meer door de oorlog in Oekraïne en corona), arbeidsmarktproblematiek, energiecongestie en de sterk oplopende inflatie. De effecten van deze ontwikkelingen zijn merkbaar in het werkgebied van de OD NZKG door de terugloop aan vergunningaanvragen.

De jaarrekening 2022 is voorzien van een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid.

Aan het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om het negatief resultaat 2022 te dekken door twee reserves in te zetten.
Er zijn in 2022 kosten gemaakt voor toevoeging aan de voorziening personeel. Ter dekking van deze kosten kan de reserve WW en re-integratie worden ingezet. Het voorstel is om de helft van de reserve in te zetten; voor 115.000.
Op basis van de risico-inventarisatie en de omvang van het weerstandvermogen (Algemene Reserve) is er ruimte om de Algemene reserve, die afgelopen jaren gevormd is, in te zetten om het restant van het verlies te dekken. Hiermee is het voor de opdrachtgevers niet nodig om bij te dragen aan het negatief rekening resultaat.

Met de onttrekking van € 794.000 uit de algemene risico reserve daalt de ratio voor het weerstand vermogen van voldoende (tussen 1 en 1,5) naar matig (tussen 0,8 en 1) voor de jaren 2024 e.v. Voor 2023 wordt de ratio als voldoende (1,0) verwacht. In toekomstige jaren is een dotatie aan de algemene risico reserve nodig om weer op voldoende niveau uit te komen.

2. Zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 stellen wij u voor om de OD NZKG te berichten dat er geen zienswijze wordt ingediend.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H. Schartman, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. ….

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 mei 2023;

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Oplegger DB

Datum vergadering: 7 april 2023	**Bijlagen**: 2	**Agendapunt:** 5.2c
Onderwerp: 1ste begrotingswijziging 2023		

Samenvatting
Op 15 juli 2022 is door het algemeen bestuur de meerjarenbegroting 2023-2026 vastgesteld. De basis voor deze meerjarenbegroting was de uitvoeringsovereenkomst 2022.
Met het voorliggende besluit wordt de begroting voor het jaar 2023 geactualiseerd voor de met de opdrachtgevers opgestelde uitvoeringsovereenkomsten 2023. Daarnaast zijn er bijzondere ontwikkelingen.
De OD NZKG ontvangt nieuwe specifieke uitkeringen van het Rijk. Dit voor toezicht en handhaving op energie besparing en het interbestuurlijk programma voor opvolging van het rapport "van Aartsen".
Ook het waterstof programma Groen Staal voor Tata Steel vraagt om een bijstelling van de begroting.
De grote autonome stijging van lonen en prijzen, na het opstellen van de begroting 2023-2026, noodzaken ons het bestuur een besluit te vragen voor de verhoging van het tarief ter dekking van deze stijgende kosten.
We realiseren ons dat de nu gevraagde besluitvorming vooruit loopt op het voorjaarsprogramma bij de gemeenten en provincie. Bij de meicirculaire '23 zal het Rijk extra middelen beschikbaar stellen voor loon- en prijs ontwikkeling in het jaar 2023 (*aangekondigd in de decembercirculaire 2022*).

De omvang van de groei van de begroting in 2023 ten opzichte van 2022 (+37%) brengt risico's met zich mee. Deze groei vraagt om meer mensen vanuit de arbeidsmarkt naar de OD NZKG te halen. Gedurende het jaar zal zeer actief gevolgd worden of wij deze groei kunnen realiseren. Bij de halfjaarrapportage 2023 zullen wij u hier over informeren.

Begrotingswijziging 2023
Gevraagd wordt om in te stemmen met de volgende begrotingswijzigingen conform het in bijlage 1 opgenomen resultaatmodel:

1. Actualisatie van de baten 2023 van € 4.916K o.b.v. van de UVO 2023. De stijging van de UVO in 2023 heeft betrekking op de toevoeging voor kengetal problematiek door het verdere uitstel van de OW (+€1.766K). Daarnaast zijn er taken toegevoegd voor € 3.150K (o.a. uitvoeringsprogramma Tata + ca.€ 1 mln., ketentoezicht + € 0,9 mln. en diverse kleinere mutaties + € 1,2 mln.).
2. Actualisatie van de baten 2023 ad € 3.300K door verhoging van het tarief voor lonen en prijzen.
3. Stijging baten Specifieke Uitkering IBP van € 675K.
4. Stijging baten Specifieke Uitkering Energiebesparingsplicht van € 900K.
5. Stijging baten bijdrage ministerie van EZK voor programma Groen Staal van € 3.000K[1].
6. Een daling van de overige baten (o.a. subsidies, offertes) van € 312K.
7. Een onttrekking aan de reserve Omgevingswet van € 100K.
8. Bijstelling van de lasten gerelateerd aan de baten van € 12.579K, zie bijlage 1 resultaatmodel.

De geactualiseerde begroting 2023 is de basis voor de meerjarenbegroting 2024-2027 die ook geagendeerd is voor het DB van 7 april 2023

[1] *Gebaseerd op schriftelijke toezegging van EZK aan de Provincie NH. Voorwaarden worden nog bepaald.*

Voorgesteld besluit:

1. Het Dagelijks Bestuur stemt in met de begrotingswijzing 2023 conform bijlage resultaatmodel en met doorgeleiding naar raden en staten voor zienswijzen. De begrotingswijziging 2023 wordt vervolgens voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

2. Het Dagelijks Bestuur stemt in met de verhoging van het tarief van € 107,02 naar € 112,40 om de forse stijgingen in lonen en prijzen te kunnen bekostigen.

De secretaris, De Voorzitter,

L. de Maat T.R. Poppens

Bijlage 1 Resultaatmodel begrotingswijziging 2023

Tabel Resultaten per werkveld									(x €1.000)
Programma & taakveld	Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Eerste begrotings-wijziging 2023	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024	2025	2026	2027
TOTAAL Baten	**-56.574**	**-64.841**	**-77.420**	**-83.249**	**-**	**-83.249**	**-82.485**	**-81.471**	**-78.958**
TOTAAL Lasten	**57.483**	**64.841**	**77.420**	**-**	**83.249**	**83.249**	**82.485**	**81.471**	**78.958**
8.3 Wonen en bouwen	-4.956	-6.715	-7.039	-17.747	10.582	-7.166	-7.132	-7.131	-7.131
Inkomsten	-14.168	-16.336	-17.605	-17.747		-17.747	-17.611	-17.611	-17.611
Salarislasten	3.928	5.828	6.089		6.309	6.309	6.309	6.309	6.309
Inhuur	5.003	3.446	4.137		3.925	3.925	3.823	3.823	3.823
Materieel	281	346	340		348	348	348	348	348
Bouw	**-4.956**	**-6.715**	**-7.039**	**-17.747**	**10.582**	**-7.166**	**-7.132**	**-7.131**	**-7.131**
7.4 Milieubeheer	-2.941	-2.944	-3.744	-9.844	5.680	-4.165	-4.165	-4.165	-4.165
Inkomsten	-6.289	-7.331	-8.317	-9.844		-9.844	-9.844	-9.844	-9.844
Salarislasten	2.748	3.684	3.931		4.708	4.708	4.708	4.708	4.708
Inhuur	514	634	579		898	898	898	898	898
Materieel	86	69	62		74	74	74	74	74
Bodem	**-2.941**	**-2.944**	**-3.744**	**-9.844**	**5.680**	**-4.165**	**-4.165**	**-4.165**	**-4.165**
7.4 Milieubeheer	-7.888	-10.705	-14.614	-44.722	29.497	-15.225	-15.123	-15.268	-14.750
Inkomsten	-28.704	-33.085	-42.636	-44.722		-44.722	-44.564	-44.030	-41.991
Salarislasten	14.784	17.570	22.252		23.409	23.409	23.317	22.724	21.389
Inhuur	4.210	2.807	3.238		3.741	3.741	3.763	3.709	3.596
Materieel	1.821	2.003	2.532		2.348	2.348	2.362	2.328	2.257
Milieu en BRZO	**-7.888**	**-10.705**	**-14.614**	**-44.722**	**29.497**	**-15.225**	**-15.123**	**-15.268**	**-14.750**
7.4 Milieubeheer		-581		-5.870	6.049	-1.278	-1.278	-1.202	-1.133
8.3 Wonen en bouwen		-286		-2.891	2.979	-629	-629	-592	-558
Inkomsten	-6.936	-8.089	-8.762	-10.936		-10.936	-10.466	-9.986	-9.511
Salarislasten	5.574	6.104	6.444		7.910	7.910	7.598	7.268	6.905
Inhuur	1.389	1.075	881		1.079	1.079	1.035	990	945
Materieel	34	42	33		40	40	39	37	35
Randvoorwaardelijk	**61**	**-868**	**-1.403**	**-10.936**	**9.029**	**-1.907**	**-1.794**	**-1.691**	**-1.625**
0.4 Overhead	17.100	21.104	26.772	-	28.330	28.330	28.081	28.123	27.539
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)									
Inkomsten	-11								
Salarislasten	8.579	8.763	10.739		11.117	11.117	11.116	11.116	11.099
Inhuur	480	4.239	5.625		7.527	7.527	7.431	7.178	6.778
Autonome ontwikkelingen	-	204	-		-	-	-	-	-
Materieel	8.051	7.899	10.408		9.686	9.686	9.533	9.829	9.662
0.8 Overige baten en lasten	-	129	129	-	132	132	132	132	132
Onvoorzien	-	129	129		132	132	132	132	132
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	**17.100**	**21.233**	**26.900**	**-**	**28.462**	**28.462**	**28.213**	**28.255**	**27.671**
Saldo voor mutatie reserves	**1.376**	**0**	**100**	**-83.249**	**83.249**	**0**	**0**	**0**	**0**
0.1(Mutaties reserves	-467	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen	-								
Onttrekkingen	-467	0	-100	0	0	0	0	0	0
Financien, bedrijfsvoering	**-467**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo na mutatie reserve	**909**	**0**	**0**	**-83.249**	**83.249**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bijlage 2 Overzicht UVO en overige baten

Tabel Uitvoeringsovereenkomsten Deelnemer	Jaarrekening 2022	Primitieve begroting 2023	Eerste begrotings-wijziging 2023
Gemeente Amsterdam	20.131	23.604	26.055
Provincie Noord-Holland	19.888	21.931	26.872
Gemeente Zaanstad	2.956	3.393	3.825
Gemeente Haarlemmermeer	8.758	10.175	10.820
Gemeente Aalsmeer	397	693	555
Gemeente Amstelveen	583	989	883
Gemeente Diemen	285	404	429
Gemeente Ouder-Amstel	235	299	301
Gemeente Uithoorn	314	420	377
Provincie Flevoland	277	420	372
Provincie Utrecht	848	989	1.043
Totaal UVO	**54.671**	**63.316**	**71.532**
Overige baten	**1.436**	**1.525**	**5.788**
Mutaties reserves	**467**	**-**	**100**
TOTAAL	**56.574**	**64.841**	**77.420**

Meerjarenbegroting 2024 – 2027

14 maart 2023

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Begroting 2024 - 2027

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Inhoud

1. INLEIDING 4

2. ONTWIKKELINGEN 6

2.1 SPEERPUNTEN IN DE STRATEGISCHE AGENDA 2022-2024 6

1. INHOUDELIJKE OPGAVEN: KLIMAAT, MILIEU-GERELATEERDE GEZONDHEID EN TRANSFORMATIE GEBIEDEN 7

2. VERSTERKING VAN HET INSTRUMENTARIUM OP HET VAKGEBIED VERGUNNING VERLENEN, TOEZICHT HOUDEN, HANDHAVEN EN ADVISEREN 8

3. ORGANISATIEONTWIKKELING: DE OD NZKG VAN NU EN MORGEN 9

2.2 SPEERPUNTEN 2024 9

2.3 ONTWIKKELING OMZET 11

3. PROGRAMMABEGROTING 2024 12

3.1 PRODUCTEN 13

3.2 CAPACITEIT 14

3.3 PROGRAMMA BOUW 15

3.4 PROGRAMMA BODEM 17

3.5 PROGRAMMA MILIEU & BRZO 20

TATA STEEL 25

3.6 PROGRAMMA RANDVOORWAARDELIJK 27

3.7 PROGRAMMA BEDRIJFSVOERING 30

4. FINANCIËLE BEGROTING 34

4.1 RESULTAATMODEL 34

4.2 TOELICHTING BIJ DE MEERJARENBEGROTING EN FINANCIËLE POSITIE 35

4.3 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING 36

4.4 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 44

4.5 FINANCIERING 44

4.6 BEDRIJFSVOERING 44

5. BIJLAGEN 48

5.1 RESULTAATMODEL PER PROGRAMMA EN TAAKVELD DE BATEN EN LASTEN 48

5.2 UITVOERINGSOVEREENKOMSTEN PER DEELNEMER 49

5.3 KOSTEN PER UUR, CAPACITEIT IN UREN EN FTE'S 49

5.4 MEERJARIG OVERZICHT VAN DE RISICO'S 50

5.5 OVERZICHT RENTE, AFSCHRIJVINGEN, EMU SALDO EN VENNOOTSCHAPSBELASTING 51

5.6 GEPROGNOTISEERDE BALANS 53

5.7 VERKLARING KENGETALLEN 54

5.8 FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN 56

1. Inleiding

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) staat voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving: zo luidt onze missie. Onze kernwaarden onafhankelijkheid en deskundigheid helpen ons deze missie uit te kunnen voeren in een dynamisch werkgebied met veel verschillende en soms tegenstrijdige belangen. We weten wat er speelt in ons werkgebied. We vertalen beleidsmatige opgaven van gemeenten en provincies naar de praktijk van de bedrijven, en voeden vice versa de beleidsmakers met onze ervaring in de uitvoeringspraktijk.

Richting
We richten onze organisatie nu ruim een jaar op onze bestuurlijk gedragen Strategische Agenda voor de OD NZKG. Bij keuzes en prioritering in de uitvoering hebben we daarmee een duidelijke focus op welke inhoudelijke doelen we als dienst bepaalde resultaten willen boeken.

Samenwerking
Vanzelfsprekend is dat we het primaire proces rondom VTH dagelijks goed blijven uitvoeren. Hiermee blijven we als dienst de reguliere taken uitvoeren, en geven we de grote maatschappelijke opgaven richting. Parallel hieraan wordt onze inzet op specifieke doelen zichtbaar. Zoals bijvoorbeeld in 2023 het vaststellen van het algemene kader voor een regionale VTH-strategie die bestuurlijk gedragen wordt door de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Hiermee illustreren we de samenwerking die de commissie Van Aartsen heeft aanbevolen, zoals ook de uitvoering van een bredere regionale samenwerkingsagenda 2022-2024 op inhoudelijke dossiers laat zien (bijvoorbeeld ketentoezicht, datagedreven werken, bodemtaken etc.).

Schaarste
De schaarse capaciteit én snelheid waarmee veranderingen op ons blijven afkomen, vragen daarbij om scherpe keuzes: waarop behouden we onze inzet op het bestaande kwaliteitsniveau, waar willen wij onze inzet op intensiveren en innoveren, en wat kunnen we niet doen? Allereerst is daar de blijvende krappe arbeidsmarkt die zich in alle sectoren en dus ook de onze laat voelen. We doen hier alles wat we kunnen bedenken om effectief te kunnen werven en selecteren, en ook onze huidige medewerkers te binden en te boeien. Zodat we zo goed als mogelijk rust creëren op alle inhoudelijke uitdagingen die voor ons liggen.

Uitdaging
Eén van de uitdagingen in het primaire proces is de toenemende vraaggestuurde vergunningverlening. Doorlooptijden van vergunningprocedures milieu lopen op en in sommige gevallen kunnen de (wettelijke) termijnen niet worden gehaald. Binnen onze huidige prioritering gaat het 'vraag-gestuurd' werk vóór overige activiteiten. Dit verdient een heroverweging. Want bijvoorbeeld actualisaties van vergunningen moeten ook gedaan. Daarom is aanscherping van de bestaande prioritering noodzakelijk voor de toekomst. Deze wordt nu uitgewerkt. Transparantie en commitment hierop geeft focus, richting en voorkomt verrassingen.

Samenlevingsgericht
Het werk van onze dienst staat volop in de aandacht van bewoners, belangengroepen, politiek en media. De belangstelling gaat uit naar onze kennis over diverse milieuthema's zoals de stikstofproblematiek, (opkomende of potentiële) zeer zorgwekkende stoffen, externe veiligheid en de energietransitie. Dit omvat ook de bedrijven waar veel om te doen is als het bijvoorbeeld gaat om overlast, externe veiligheid en milieu gerelateerde gezondheid. Vanuit de omgeving is er soms de kritiek dat wij als OD NZKG te soepel zouden zijn, vanuit bedrijven dat we te streng zouden zijn. Juist daarom is het belangrijk alle belanghebbenden goed te horen. Samenlevingsgericht wil zeggen dat we alle belangen die samen een samenleving maken,

meewegen in ons werk. We merken dat aan het aantal vragen van bewoners en belangengroepen en die van journalisten toeneemt.

Omgevingswet
De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen wijzigen de inhoud en organisatie van ons werk ingrijpend. OD NZKG voert ter voorbereiding een implementatieprogramma uit, dat al enige jaren een behoorlijk beslag legt op onze interne capaciteit en ons opleidingsbudget. De voorbereidingen zoals het opleiden van collega's en het aanpassen van werkprocessen lopen op schema. De inwerkingtreding is op 1 januari 2024. Dit zorgt voor doorlopende transitiekosten.

Financiële uitdagingen
We valideren onze kengetallen pas als we meer zicht en ervaring hebben op de gevolgen van de Omgevingswet op ons werk. I.v.m. verdere uitstel is een voorstel voor compensatie in de UVO's 2023 voorgelegd aan onze opdrachtgevers.

In deze meerjarenbegroting zijn – na het besluit over de kadernota 2024 – alle taken gekwantificeerd en als begrotingswijziging meegenomen. In de bijlagen van de begroting wordt duidelijk dat dit veel impact heeft voor onze opdrachtgevers. Hiermee zijn we richting onze opdrachtgevers transparant over wat er naar ons inzicht nodig is en om specifiek financiële mogelijkheden te onderzoeken in het begrotingsproces van de eigen gemeente of provincie. Daarnaast vormt het een basis om al voor de zomer 2023 onze gesprekken te starten met de opdrachtgevers voor een verdere vertaling in de afspraken voor de UVO's 2024.

Tata Steel
De dynamiek en de politieke aandacht in het Tata Steel dossier blijft onverminderd groot. Omdat Tata Steel een waterstofroute loopt (Groen Staal), zetten we als dienst vol in met een uitgebreid programma. Om deze ontwikkeling maximaal te faciliteren en extra inzet te plegen om vergunningsprocedures versneld te kunnen doorlopen. Middels een bijdrage van het Rijk wordt ongeveer 9 miljoen geïnvesteerd om dit mogelijk te maken met de juiste mensen en kennis die voorop loopt. Dit dossier voor de OD NZKG is begrotingstechnisch een serieuze uitdaging (15% van de totale begroting) en te maken keuzes zijn beeldbepalend. We zetten hier de komende jaren vol op in.

Tot slot, 10 jaar OD NZKG
In 2023 bestaan we tien jaar als professionele organisatie in 2023. Dit laten we niet onopgemerkt voorbijgaan. In de (social) media zullen we onze bijdrage aan de missie herhaaldelijk tonen. We informeren bewoners, bedrijven en onze raden in de regio actief over hoe we de complexe uitdagingen aanpakken. We groeien en we vernieuwen continu, sturen bij en agenderen waar nodig. In de indringende context van onder meer de enorme klimaatopgave, de stikstofcrisis en de nodige issues op het gebied van externe veiligheid doet ons werk er meer toe dan ooit. Werk waar we trots op zijn.

Loes De Maat,
Algemeen directeur Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

2. Ontwikkelingen

Wat we doen ligt voor een groot deel vast in wet- en regelgeving en in de beleidsdoelen van onze opdrachtgevers. Daarop blijft onze inzet uiteraard gericht. De maatschappelijke trends, wettelijke ontwikkelingen, bestuurlijke ambities, risico's en opgaven in ons werkgebied leiden ook tot verschuivingen in ons werk en onze focus. Dit vertaalt zich in onze opgave voor de komende jaren zoals opgenomen in deze meerjarenbegroting.

2.1 Speerpunten in de Strategische Agenda 2022-2024

Om focus te houden hebben we een strategische agenda 2022-2024 opgesteld. Deze agenda bestaat uit drie samenhangende en elkaar versterkende onderdelen:

1. Inhoudelijke opgaven op het gebied van klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid en transformatie gebieden
2. Versterking van ons instrumentarium op het vakgebied vergunning verlenen, toezicht houden, handhaven en adviseren
3. Organisatieontwikkeling: wat is er nodig binnen de OD NZKG om punt 1 en 2 te realiseren.

Op deze thema's zal de OD NZKG haar inzet intensiveren en uitvoering innoveren. Het betreft thema's waarop de opdrachtgevers ambities en uitdagingen hebben. Deze thema's waren ook opgenomen in de meerjarenbegroting van vorig jaar, in deze meerjarenbegroting beschrijven we de laatste ontwikkelingen.

Schematische weergave van de onderdelen van de strategische agenda

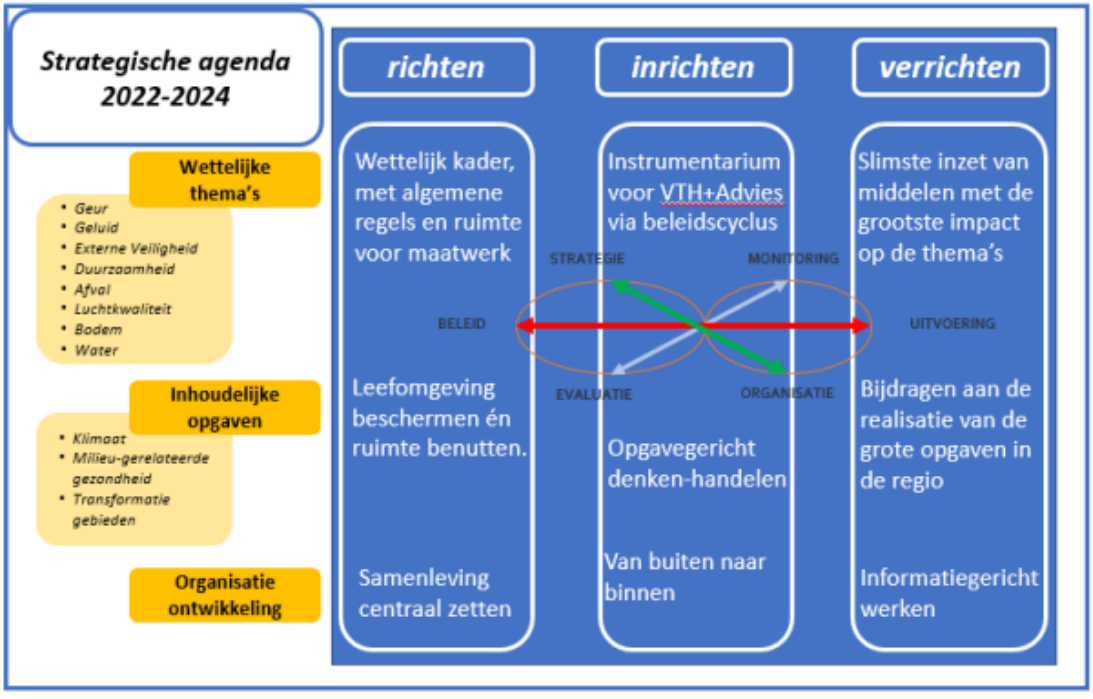

1. Inhoudelijke opgaven: klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid en transformatie gebieden

Klimaat:
Er is veel aandacht voor het terugdringen van het energiegebruik en het gebruik van schaarse primaire grondstoffen, die onze aarde uitputten. Duurzame energie- en grondstofbronnen zijn voor ons klimaat de toekomst. De OD NZKG zet door scherp aan de wind te varen bij vergunningverlening en toezicht maximaal in om de wettelijke ruimte te benutten om te sturen op energiebesparing, het benutten van bronnen voor hernieuwbare energie, besparing op gebruik van primaire grondstoffen en hergebruik van grondstoffen in de keten en voorkomen van afval door bedrijven en (vastgoed-)ontwikkelaars, bijvoorbeeld door met het stellen van voorschriften aan te sturen op procesinnovatie bij industriële bedrijven. Daarbij brengen wij onze kennis en expertise in met onze adviezen en signaleren wij kansen en belemmeringen bij onze opdrachtgevers en netwerk- en samenwerkingsverbanden zoals de MRA en het programmabureau NZKG.

Verbetering van milieu gerelateerde gezondheid:
Bedrijven en bewoners zitten dicht bij elkaar in het werkgebied van de OD NZKG. De inzet is gericht op het verbeteren van milieu gerelateerde gezondheid door het verminderen van de negatieve effecten van bedrijfsactiviteiten op de gezondheid van inwoners. Dit kan door bijvoorbeeld bij wettelijke normeringen met bandbreedtes te zorgen dat in de vergunning wordt vastgelegd dat de laagste (strengste) norm wordt gehanteerd en daarmee de leefomgeving maximaal wordt beschermd.

De OD NZKG is scherp aan de wind gaan varen bij regulering en toezicht & handhaving op de effecten van industriële activiteiten die invloed hebben op de gezondheid van mensen in de omgeving. Thans voeren we pilots scherp vergunnen uit om scherper in beeld te brengen wat een realistisch ambitieniveau voor scherper vergunnen is en wat wij van het Rijk en regionale & lokale besturen nodig hebben in beleid en regelgeving om de leefomgeving op basis van de best beschikbare technieken te kunnen beschermen tegen afwentelingsrisico's op mens en natuur. In brieven aan lokale en landelijke beleidsmakers hebben wij een aantal urgente knelpunten gesignaleerd waardoor wij met de huidige beschikbare technieken de leefomgeving niet maximaal kunnen beschermen bij de uitvoering van onze VTH taken. Scherper aan de wind varen betekent intensivering van de inzet op een aantal thema's bij de uitvoering van VTH taken hetgeen implicaties heeft voor de kosten van de uitvoering.

Transformatiegebieden:
De opgaven op het gebied van klimaat en woningbouw brengen een forse transformatieopgave met zich mee. De OD NZKG zet zich door scherper aan de wind te varen bij de VTH uitvoering in voor een bronaanpak, waarmee nieuwe ruimte ontstaat voor andere functies. Gebieden – waar voorheen vanuit het oogpunt van milieu geen woningen konden worden gerealiseerd - worden getransformeerd naar gemengde gebieden van bedrijven en woningen. Daarnaast ontstaan er door de aanleg van de infrastructuur voor de energietransitie en de transitie naar een CE en procesinnovaties bij (circulaire) bedrijven nieuwe milieu- en veiligheidscontouren die over bestaande woongebieden liggen. OD NZKG intensiveert de inzet van kennis en expertise bij keuzes in de ruimtelijke planvorming. Veiligheidsrisico's en gezondheidsrisico's worden vroegtijdig gesignaleerd bij keuzes in de benutting van de ruimte voor nieuwe/andere functies en waar nodig op de bestuurlijke tafel geagendeerd. Dit doen wij bij de advisering ruimtelijke planvormingsprocessen, maar ook door inbreng van onze kennis en expertise bij de ontwikkeling van de bouwstenen voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en programma NOVEX voor onze regio.

Niet alles kan. Dit betekent dat vanuit de inhoudelijke doelen prioriteiten gesteld moeten worden bij de keuzes van de inzet van onze schaarse capaciteit voor de VTH-A uitvoering. Versnelde vergunningverlening voor projecten die nodig zijn voor de energietransitie kunnen botsen met het belang om de inzet in de

uitvoering scherper aan de wind varen met het oog op veiligheid en milieu. Door pilots uit te voeren wordt ingezet op meer inzicht in de gevolgen van keuzes in de uitvoering voor de inhoudelijke doelstellingen.

Momenteel zet de OD NZKG in op multidisciplinaire projectgroepen langs de lijnen van de CES en de RES-en (energiestrategieën). Op basis van de inzichten zal het gesprek met opdrachtgevers gevoerd worden over wat nodig is.

2. Versterking van het instrumentarium op het vakgebied vergunning verlenen, toezicht houden, handhaven en adviseren

De OD NZKG is de oren, ogen en neus van de regio. Onze kennis en informatie is onmisbaar voor bestuurders, beleidsmakers en inwoners. De kern van het werk is het beschermen en verbeteren van het milieu, de bodem en bouw. Vertrekpunt zijn de beleidskaders voor VTH en de inhoudelijke wet- en regelgeving. Een belangrijke uitdaging is om de uitvoering hier continue goed op aan te laten sluiten. In de Strategische Agenda hebben wij aangeven ons instrumentarium verder te versterken en door te ontwikkelen.

Ten eerste verschuiven wij de focus naar opgavegericht werken in plaats van taakgericht uitvoeren. Kijkend naar de basistaken Milieu zijn vergunningverlening toezicht en handhaving op naleving van wet- en regelgeving van bedrijven de kern van ons werk. De Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt, is het fundament voor een opgavegerichte werkwijze. Vraagstukken als de aanpak van milieucriminaliteit en ondermijning, maar ook opgaven als de energietransitie en verduurzaming maken een omslag naar het werken vanuit de opgave noodzakelijk. Dat vraagt om een andere werkwijze, programmering en samenwerking. Deze ontwikkeling zal extra inzet vergen. We moeten in al onze werkstromen ook steeds meer naar de hele keten kijken, denk aan circulaire economie waar afvalstromen weer leiden tot grondstofstromen.

Ten tweede zetten wij in op verbetering van de samenhang tussen beleid en uitvoering, met het oog op adequate bescherming van de leefomgeving. We werken nauw samen met onze omgeving. Leidraad voor de samenwerking met de overheden is de gesloten beleidscyclus, waarin allen hun rol, belang en bijdrage hebben. Het uitgangspunt hiervoor is één overheid. Uniformiteit of harmonisatie van beleid waar het kan en maatwerk waar het moet draagt bij aan een effectieve uitvoering en een gelijk speelveld voor bedrijven. Daarbij treedt de OD NZKG op als adviseur bij het maken van beleid en als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver in de uitvoering van dat beleid.
Ten derde zetten we in op het verbeteren van de informatiestroom ten behoeve van de probleemanalyse in de beleidscyclus, met oog op informatie gestuurde VTH inzet welke ook met de samenwerkende partners afgestemd is. Hiervoor ontwikkelen wij een opgavegerichte Informatiestrategie die naast informatie ten behoeve van onze VTH-producten (output) ook gericht is op effect (outcome).

Toewerken naar een VTH&A-strategie Noord-Holland
Met de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten (ODIJ, OFGV, OD NHN en OD NZKG) hebben wij afgesproken om samen een volgende stap te zetten in de totstandkoming en toepassing van een gezamenlijke VTH&A-strategie (Vergunningen, Toezicht, Handhaving en Advisering). Hiermee realiseren we een gelijk speelveld (level playing field) voor burgers en bedrijven, met een uniform uitvoeringsniveau. Dat betekent dat gelijke gevallen op gelijke wijze worden behandeld, langs dezelfde strategie voor het toepassen van VTH door ieder bevoegd gezag in het hele gebied. Daar waar dit gezamenlijk kan, zullen we de VTH-strategie gezamenlijk opstellen en waar maatwerk nodig is, bijvoorbeeld strategie gericht op enkel de eigen deelnemers, doen we dit individueel. Uiteraard in afstemming met de eigen deelnemers van de regionale Gemeenschappelijke Regeling (GR) en gericht op de aard van de inrichtingen. De gezamenlijke VTH&A-strategie zullen wij medio 2023 ter vaststelling voorleggen aan de colleges van onze deelnemers.

3. Organisatieontwikkeling: De OD NZKG van nu en morgen

De strategische agenda geeft duidelijke accenten aan voor de organisatie ontwikkeling. Het opgavegericht en samenlevingsgericht werken is daarbij richtinggevend voor de komende jaren. Dit vraagt professioneel handelen, kennisontwikkeling, samenleving gericht werken en innovatie.

Daarom gaan we ons in het ontwikkelen van onze organisatie hier op focussen. Dit doen we in het programma "De OD van Nu en Morgen". De OD van nu en morgen is een programma van en voor alle medewerkers. Het programma gaat over het professioneel handelen van iedereen, het vakmanschap in elke functie en over een professionele inrichting van de organisatie. Met een OD-school geven we een duidelijkere vorm aan onze professionele ontwikkeling. Zo binden en boeien we mensen en zijn we een wendbare organisatie die mee beweegt op de actualiteit. Dit doen we samen met andere omgevingsdiensten.

OD NZKG blijft "up to standard" op bijvoorbeeld nieuwe technologische ontwikkelingen en op inhoudelijke ontwikkelingen als bijvoorbeeld groene waterstof.

2.2 Speerpunten 2024

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is op 1 januari 2024. De nieuwe regels hebben ingrijpende gevolgen voor bijna alle taken en werkprocessen van de omgevingsdiensten. In de jaren 2024 e.v. zal blijken hoe de nieuwe regels in de praktijk uitpakken en zullen onduidelijkheden langzamerhand via jurisprudentie worden opgehelderd. Een zorgpunt is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), dat op een minimaal niveau van start zal gaan en in de loop der jaren verder moet worden ontwikkeld. Voor een goed verloop van het primaire proces is de OD NZKG afhankelijk van een goed functionerend DSO.
Ook over de financiering blijft veel onzeker: denk aan de bekostiging van de gemeenten voor de te decentraliseren bodemtaken en aan de door de VNG geclaimde omvangrijke bijdragen van het Rijk in de oplopende transitiekosten van de decentrale overheden en hun uitvoeringsorganisaties. Verder uitstel van de Omgevingswet betekent dat de voorbereidingskosten van de OmgevingsDiensten steeds verder toenemen zonder compensatie. Door continue uitstel zijn er beperkte middelen beschikbaar uit reserves waaruit de implementatie kan worden gefinancierd. Dat trekt een enorme wissel op onze opleidingsbudgetten en op onze mensen - VTH'ers, experts, informatiseerders, (account)managers, financials. Dat gaat onvermijdelijk ten koste van onze primaire taken. De invoeringskosten bij de omgevingsdiensten zijn landelijk zwaar onderschat – tot ODNL Cebeon in 2022 een onderzoek heeft laten doen en die niet €4 à €8 mln. bleken te zijn maar minimaal €99 à €143 mln. – en dat was nog voor dit laatste uitstel. De eerste tranche aan compensatie van het Rijk (€150 mln. in de voorjaarsnota 2022) is geheel naar de gemeenten gegaan, waarvan €8,4 mln. naar de gemeenten in onze regio. Wij bepleiten dat een deel van deze uitkeringen voor een passend gedeelte worden doorgeleid naar de Omgevingsdienst. Hiervoor is een claim opgenomen in deze meerjarenbegroting voor de jaren 2024. e.v.

Wet Kwaliteitsborging bouw

Volgens planning treedt Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb) voor de 1e fase gelijktijdig met de Omgevingswet in werking. De impact wordt voor de OD NZKG in kaart gebracht. De wijziging in de uitvoering van taken heeft in ieder geval personele consequenties. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit opgevangen kan worden door de flexibele schil.

VTH Tata Steel
De OD NZKG staat voor een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. Daarbij hebben wij een zeer grote opgave in de IJmond, waar de druk op de milieu gerelateerde gezondheid zeer groot is.
In de laatste jaren leven in de omgeving van het bedrijfsterrein van Tata Steel toenemende zorgen over de milieu- en gezondheidseffecten van de staalproductie, onder andere door de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) als zware metalen en PAKs (Polyclische aromatische koolwaterstoffen). Deze zorgen zijn in de afgelopen jaren vergoot door de uitkomsten van gezondheidsonderzoeken en ze klinken steeds luider en op steeds meer plaatsen. Landelijk kwam er in dezelfde periode veel meer aandacht voor en is er een maatschappelijk debat over stikstofemissies.

Uitgangspunten van de uitvoering van de VTH-taken wat betreft Tata Steel zijn 'zo scherp mogelijk vergunnen' en 'de omgeving zo goed mogelijk betrekken'. PNH en OD NZKG hebben aanvullend op de reguliere inzet een programma opgezet gericht op het verbeteren van het milieu en gezondheid in de regio. De inzet voor TATA steel wordt voor 2023 ruim verdubbeld ten opzichte van 2021.
De OD NZKG heeft sinds een paar jaar een vestiging in Wijk aan Zee, scherpt vergunningen aan, intensiveert het toezicht en is er regelmatig overleg tussen de belangenorganisaties, de omgeving en de OD NZKG. De OD NZKG ontvangt maandelijks meerdere handhavingsverzoeken en steeds omvangrijkere verzoeken om het openbaar maken van informatie op grond van de Woo. Bijna dagelijks verschijnen kranten- en social berichten over de gevolgen van de staalproductie.

Vanaf 2023 wordt een nieuw Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel van kracht bij de OD NZKG. Dit programma, dat loopt tot en met 2025, bevat de onderwerpen die bovenop het reguliere VTH-werk extra aandacht krijgen bij Tata Steel. Zo zal de omgeving veel aandacht krijgen door het organiseren van periodieke overleggen, inloopspreekuren en bewonersbijeenkomsten op het kantoor in Wijk aan Zee. Bevorderen van een gezonde leefomgeving is en blijft het vertrekpunt van onze inzet.

Opvolging aanbevelingen onderzoeken
De aanbevelingen van de commissie Van Aartsen en de rapporten van de Algemene Rekenkamer hebben een breed gevoeld besef van urgentie laten ontstaan bij het Rijk (IenW/ILT, JenV/OM en BZK), IPO, VNG en Omgevingsdienst NL dat het VTH-stelsel nú versterkt moet worden. Deze partijen gaan samen aan de slag in het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP). Het programma heeft een looptijd van 2 jaar (2022-2024). Grofweg geldt dat het eerste jaar vooral bedoeld is voor het scherpen van de wijze van uitvoering en concretisering van de 10 aanbevelingen van de commissie van Aartsen. Het tweede jaar wordt benut voor de daadwerkelijke implementatie.

Voor verbetering van het VTH-stelsel is structureel geld beschikbaar. T/m 2023 is een specifieke uitkering van €675.000 beschikbaar voor de OD NZKG. De wijze van financiering vanaf 2024 en de daarbij gevraagde inzet van de OD NZKG zijn nog onduidelijk. De verwachting is dat resultaten uit het IBP in 2023 een doorwerking op de OD NZKG zullen hebben in 2024, bijvoorbeeld op het punt van landelijke normfinanciering maar ook meer inhoudelijke thema's als ketentoezicht.

Water en Bodem
In Kamerbrieven uit november 2022 komt naar voren dat er structurerende keuzes door het Rijk zijn gemaakt om Water en Bodem leidend te laten zijn voor onze ruimtelijke ordening. In ons gebied ervaren we al dat wij tegen de grenzen van ons bodem- en waterstelsel aanlopen. Dit betreft o.a. de kwaliteit van het oppervlakte water en de beschikbaarheid van drinkwater naast kwaliteit van de bodem in brede zin. Dit betreft de chemische kwaliteit maar ook de ecologische waarde en draagkrachtfunctie.

Bij de ruimtelijke keuzes in het kader van de energie- en grondstoffentransitie en de woningbouwopgave zal het bodem en waterstelsel meer sturend worden. Het Rijk is daarbij o.a. verplichtingen aangegaan om strategieën te ontwikkelen. Ook vanuit Europa komen er nieuwe verplichtingen op deze gebieden.
Evident is dat deze structurerende keuzes ook implicaties zullen hebben voor de uitvoering van VTH taken die bij de Omgevingsdienst NZKG zijn belegd. De verwachting is dat de inzet op bodem en watertaken geïntensiveerd zal moeten worden. Taken in relatie tot het domein water zijn in de uitvoeringsafspraken thans laag geprioriteerd en het ontbreekt nog aan adequaat beleid en financiering.
Voor het behoud van een vitale en efficiënt geordende bodem kan de OD NZKG bij grote maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, infrastructuur en energietransitie een belangrijke rol spelen, mits er continuïteit in de taakuitvoering is.

Belangrijke voorwaarde daarbij is dat de financiën voor deze taakuitvoering goed geregeld zijn voordat de Omgevingswet in werking treedt per 1 januari 2024. Een onvoldoende functionerend bodemsysteem leidt tot economische schade. Voor wat betreft het thema water is het belangrijk dat opdrachtgevers gaan investeren in regionale afspraken met gezamenlijke financiering om de uitvoering van de VTH taken op het domein water door de Omgevingsdienst NZKG robuuster te kunnen gaan invullen.
De beleidslijn van het Rijk "water en bodem sturend" maakt het noodzakelijk dat Rijk, provincies en gemeenten – meer dan nu het geval is - in goede samenwerking met de Omgevingsdienst NZKG als één overheid voortvarend invulling geven aan deze beleidslijn

2.3 Ontwikkeling omzet

De UVO 2023 vormt conform de kaderbrief de basis voor de omzet ontwikkeling 2024-2027. Met de opdrachtgevers is financiële rust afgesproken bij implementatie van de omgevingswet. Alleen voor de werkvelden Bouw en Bodem is wederom een eerste inschatting van de impact van invoering van de omgevingswet gemaakt. Voor beide werkvelden geldt dat de daadwerkelijke effecten pas duidelijk worden in de loop van 2023.

In 2024 wordt de omzet ontwikkeling beïnvloed door de wet Kwaliteitsborging bouw. Ten opzichte van de UVO 2023 is de verwachting dat de omzet van het werkveld bouw als gevolg van fase 1 van de wet Kwaliteitsborging bouw daalt met 408k (75%) oplopend naar 544K (100%) in 2025 ev.. De verwachting is het eerste jaar lager vanwege de uitvoering van werkzaamheden die nog onder de oude wetgeving vallen. In het bodem werkveld is sprake van een overdracht van provinciale bodemtaken naar gemeenten. In de begroting wordt ervan uitgegaan dat het effect voor de OD NZKG naar verwachting nihil is.

Op basis van de Meerjarenbegroting 2023-2026 zijn er in de UVO's 2023 verschillende volume/kengetal vraagstukken, autonome ontwikkelingen en beleidswensen opgenomen die een meerjarig effect hebben. Deze zijn niet als aanvullende claim opgenomen in deze meerjarenbegroting omdat deze posten al onderdeel uitmaken van onze begroting 2023. Wel zijn er aanvullende autonome ontwikkelingen of beleidswensen waardoor onze omzet vanaf 2024 groeit. Dit betreft o.a. inzet voor Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV), inzet voor Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en het omzetten van inrichting naar MBA's. Zie voor een volledig overzicht bijlage 5.8. De omzet stijgt hier mee met 7,2 miljoen.

In 2023 ontvangt OD NZKG SPUK gelden voor het Interbestuurlijk Programma versterking VTH. De wijze van financiering (en de vraag of er financiering is) vanaf 2024 e.v. is onduidelijk. Vanaf 2024 dalen daarom onze baten met 675K. Daarnaast ontvangt OD NZKG in 2023 SPUK gelden van 1.057K voor de energiebesparingsplicht. Vanwege herfasering van gebruik van de SPUK gelden stijgen de baten in 2024 met 234K t.o.v. 2023 maar dalen vanaf 2025 met 381K.

Vanuit EZK ontvangt OD NZKG in 2023 een SPUK uitkering voor groenstaal van 3.000K. Voor 2024 e.v. is nog geen formele toezegging voor deze financiering en is daarom niet opgenomen in deze meerjarenbegroting.

De totale omzet 2024 is circa 5,8 miljoen hoger dan 2023. Dit komt door:

- WKB, Bodem omgevingswet en Wbb: 131K lagere baten
- SPUK gelden IBP: 675K lagere baten
- SPUK gelden Energiebesparingsplicht: 234K hogere baten
- Indexatie conform kaderbrief: 2.274K hogere baten
- Autonome ontwikkelingen en beleidswensen: 7.230K hogere baten
- Onttrekking reserves: 107K lagere baten.
- EZK: 3.000K lagere baten

Grafiek: Ontwikkeling omzet OD NZKG (in mln euro)

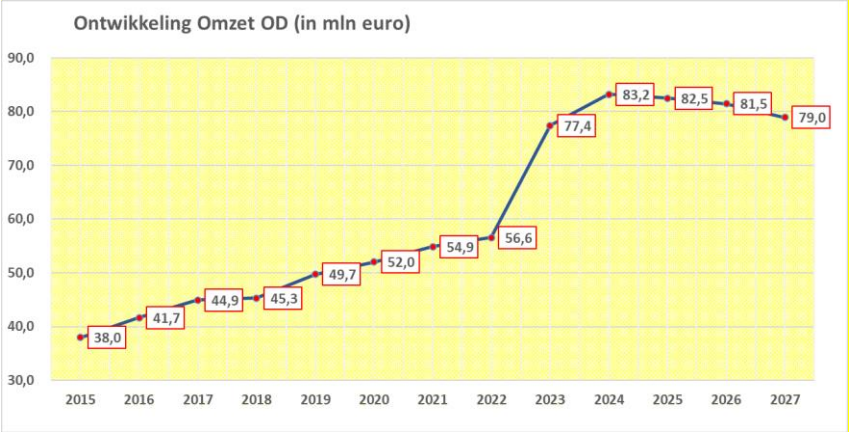

3. Programmabegroting 2024

De programmabegroting 2024 en verder is opgesteld conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). De programma's binnen de OD NZKG komen overeen met de werkzaamheden, ingedeeld in werkvelden conform de uitvoeringsovereenkomsten. Per programma maken we inzichtelijk wat het aandeel in de omzet van de OD NZKG is. Het programma bedrijfsvoering is een ondersteunend programma en daarom niet opgenomen in onderstaand tabel.

Tabel: Omzetverdeling naar programma's (inclusief maatwerk)

Programma's	Uren 2024	Aandeel
Bouw	142.758	21%
Bodem	85.352	12%
Milieu & BRZO	359.145	53%
Randvoorwaardelijk	96.207	14%
Totaal	**683.463**	**100%**
Inclusief maatwerkuren		

Exclusief SPUK IBP (wel energie bij Milieu), exclusief claims 2024

3.1 Producten

Via de PGF-begrotingsmethodiek betaalt elke opdrachtgever voor zijn eigen producten. Per werkveld kennen we een categorie *outputproducten* en een categorie *regieproducten*.

In de uitvoeringsovereenkomsten die afgesproken zijn met de opdrachtgevers is een verdeling output- en regieproduct gemaakt. De verhouding van de producten wordt in de grafiek getoond en vervolgens per programma weegegeven.

Daarnaast kennen we een *randvoorwaardelijk pakket* waarin randvoowaardelijke producten zoals procesondersteuning en taken van algemeen nut zijn opgenomen, bijvoorbeeld de Consignatiedienst. De werkzaamheden op het product procesondersteuning zijn grotendeels direct te relateren aan de inzet op de werkpakketten. Voor de overige Randvoorwaardelijk producten wordt per opdrachtgever een verdeelsleutel vastgesteld op basis van de ureninzet per pakket en de afname binnen deze pakketten

Naast de inkomsten vanuit de uitvoeringsovereenkomsten heeft de OD NZKG overige inkomsten uit het maatwerk, dat bestaat uit werkzaamheden die gefinancierd worden uit subsidies (SPUK gelden) en op basis van offertes.

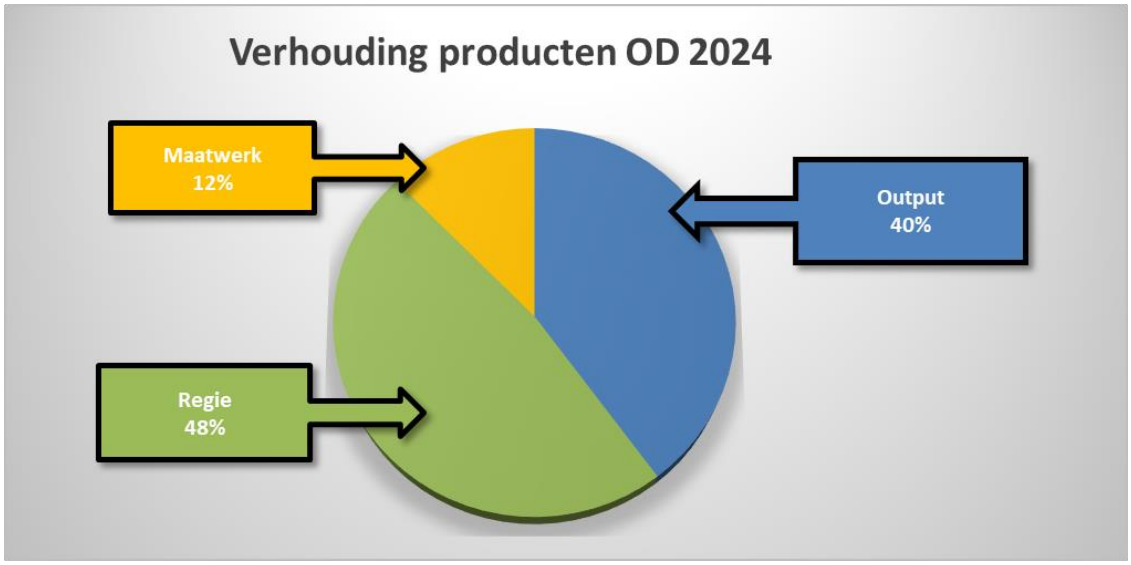

3.2 Capaciteit

Vanuit de afspraken met opdrachtgevers wordt de ureninzet vertaald naar de mogelijke invulling door het eigen personeel en door inhuur. Voor 1 fte worden 1.365 productieve uren gerekend.
Vanuit de benodigde inzet zijn de kosten per programma weergegeven. Het streven is een flexibele schil van 10% met uitzondering voor Bouw waar een percentage van 33% voor geldt. De flexibele schil zorgt dat de OD NZKG wendbaar blijft. Dit is noodzakelijk om op de veranderende wetgeving en wijziging van de omvang van het takenpakket te kunnen anticiperen. Aandachtspunt hierbij is dat er een match moet zijn tussen de wijziging van taken en de flex-schil, zodat de nog benodigde kennis wel beschikbaar blijft.
Naast de capaciteit zijn in de programma's materiele kosten opgenomen.

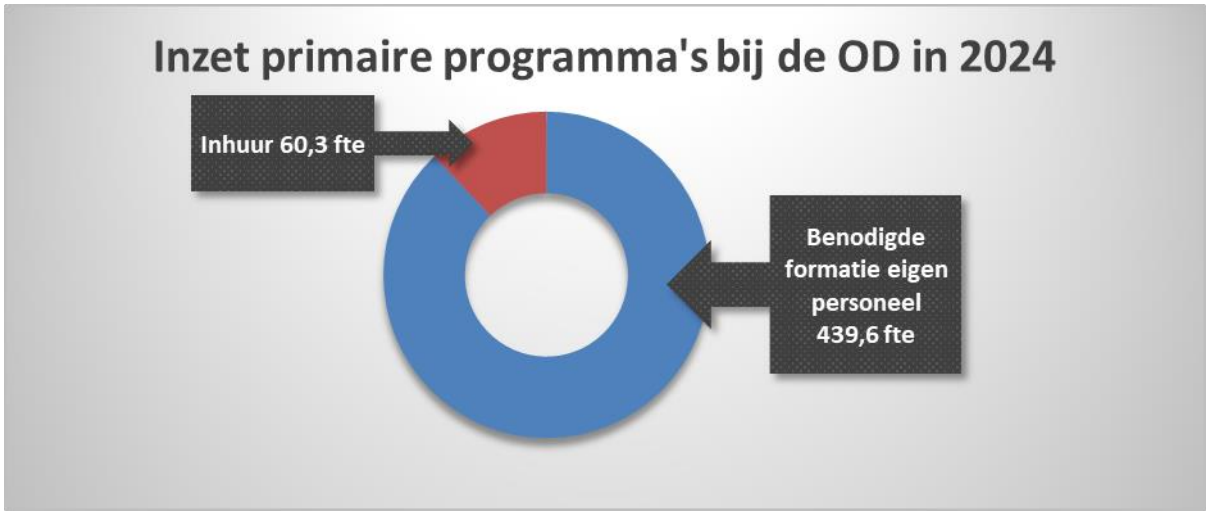

3.3 Programma Bouw

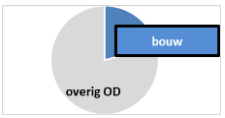

Baten: 17,7 mln

Het programma bouw heeft als doelstelling bij te dragen aan de grote bouwopgaven in de regio en onaanvaardbare risico's af te vangen, vooral op het gebied van veiligheid en gezondheid. Voor het verlenen van omgevingsvergunningen, behandelen van meldingen, toezicht en handhaving op bouw en sloop in realisatie- en gebruiksfase is per bouwactiviteit een toetsingsniveau vastgesteld met een oplopende intensiteit per categorie.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024
De neerwaartse trend in het bouwwerkveld in 2023 is een gevolg van internationale en landelijke ontwikkelingen en heeft duidelijk een relatie met de stikstofproblematiek, schaarste van bouwmaterialen (onder meer door de oorlog in Oekraïne en Corona), arbeidsmarktproblematiek, energiecongestie en de sterk oplopende inflatie. De effecten van deze ontwikkelingen zijn ook merkbaar in het werkgebied van de OD NZKG door de terugloop aan vergunningaanvragen.
In de ons werkgebied is nog steeds een grote ambitie op het woningbouwprogramma. Plannen die niet in 2022 zijn gestart schuiven door naar 2023 of 2024. Daarnaast blijft de inzet op complexe dossiers zoals datacenters in relatie tot de energietransitie.
De verwachting is dat de invloed op de bouw door de hierboven genoemde factoren minder invloed heeft vanaf 2024 en de woningbouwopgaaf dan zal starten.

Dit maakt dat er vraag blijft naar de inzet van de OD NZKG op de bouwproducten zoals vergunningverlening, constructief advies en toezicht op de vele bouwwerken die in ons gebied gerealiseerd worden. Ook zien wij een ontwikkeling naar meer complexe bouwprojecten en thema's zoals Houtbouw, hetgeen van invloed is op de benodigde ervaring en gevraagde tijdsinspanning. Onzekerheid bestaat over het moment van invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouw (WKB) en de Omgevingswet. Vooralsnog is in deze meerjarenbegroting een eerste inschatting opgenomen voor het effect van de invoering van fase 1 van de WKB per 2024. De daadwerkelijk benodigde uren zijn afhankelijk van de uitwerking van de wet. Op zijn vroegst in 2024 komt meer duidelijkheid over het geheel van wegvallende, gewijzigde en nieuwe taken door de invoering van de WKB. Ook houden we rekening met een toename van het aantal aanvragen voorafgaand aan de invoering van de Omgevingswet om nog onder het bestaande regime te worden beoordeeld.

2023 is het eerste jaar dat wij de volledige asbesttaken uitvoeren voor de opdrachtgevers op Zaanstad na. Op basis van de ervaringen met deze nieuwe taken in 2023 kan een nauwkeurigere raming van de benodigde ureninzet voor 2024 worden gemaakt. Ook op het gebied van energieprestatie gebouwen is de wetgeving vernieuwd (EPBD, Label C) en onder het bouwbesluit gebracht. Voor beide regelgeving geldt dat de implementatiefase voorbij is en de OD NZKG zich vanaf 2023 heeft gericht op het toezicht en handhaving. Dit zal ook in 2024 en 2025 worden voortgezet met als doel dat de betrokken bedrijven eind 2025 voldoen aan de betreffende regelgeving.

Doorlopend werkzaamheden zijn het programma bruggen en kades van Amsterdam, het programma Hoog Frequent Spoor in Amsterdam, het programma Aanpak Wegtunnels Amsterdam en de Metrolijnen in Amsterdam en SAA A9 Amstelveen. Daarnaast is de OD NZKG betrokken bij diverse projecten zoals:

- Schiphol
- Markermeerdijken
- Zuid-As-Dok

- HOV ’t Gooi
- Uithoornlijn
- Oostlijn

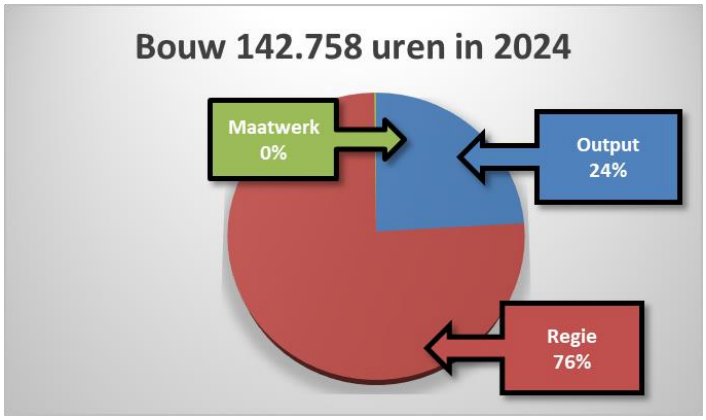

Ontwikkelingen 2024, capaciteit en lasten
Ten aanzien van het risicogericht kwaliteitsniveau zijn grote stappen gezet. Alleen voor het onderdeel constructieve veiligheid werken wij nog op het aangepaste risico gestuurde niveau en is het nog onzeker of dit, als gevolg van blijvende krapte op de arbeidsmarkt per 2024 behaald kan worden.
De analyse van het kwaliteitsniveau zal direct na de komst en implementatie van de Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging bouw opnieuw beoordeeld worden. Op basis daarvan kijken we of dat aanleiding geeft tot bespreking met onze opdrachtgevers.

Analoog aan de invoering van de Omgevingswet waar een ‘inwerkjaar’ is overeengekomen, is het belangrijk dit ook voor de invoering van de Wkb vast te stellen en de ervaringen in dat jaar mee te nemen naar de begroting 2025.De verwachting is dat het eerste halfjaar er nog sprake zal zijn van de afronding van werkzaamheden die vallen onder de oude wetgeving. De directe lasten bouw en de overhead (programma bedrijfsvoering) zijn bijgesteld op deze omzetdaling. Voor zover mogelijk wordt daarvoor eerst de flexibele schil teruggebracht.

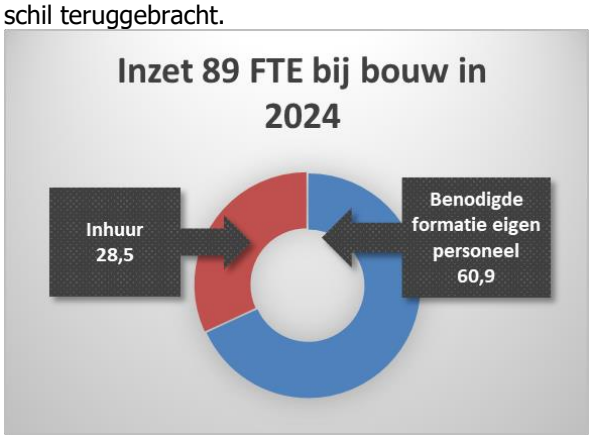

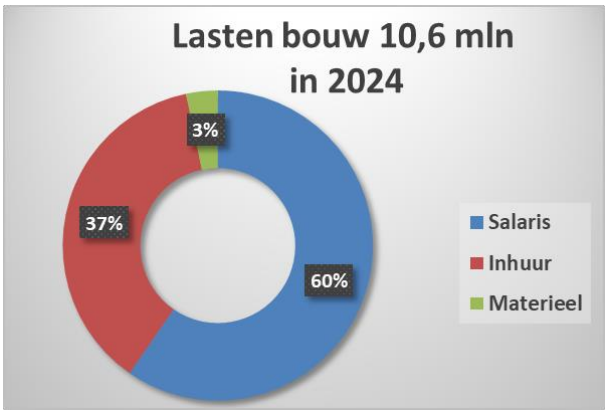

3.4 Programma Bodem

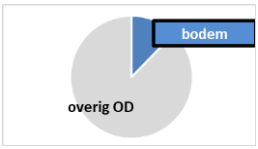

Baten: 9,8 mln

Het doel van het programma bodem is de bescherming van de leefomgeving, ten aanzien van bodemverontreiniging. Concreet betekent dit dat de OD NZKG toetst en erop toeziet of de uitvoering van bodemwerkzaamheden plaatsvindt binnen de kaders van wet- en regelgeving voor bodembescherming. Hierbij hoort ook de toetsing en controle aan standaardvereisten zoals Bus-saneringen (Besluit uniforme saneringen) en de door bevoegde gezagen opgestelde beschikking op een saneringsplan.

Door de komst van de Omgevingswet verandert er veel voor het programma bodem. Naast een verschuiving van opdrachtgeverschap voor een deel van de productie dienen het beleid, het VTH-instrumentarium en processen hierop te worden aangepast.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024
In onze dynamische regio is sprake van veel activiteiten in (verontreinigde) bodem, zowel voor (nieuw)bouw/infrastructuur/funderingsherstel als wel in het kader van energietransitie voor het aanleggen van nieuwe kabels, leidingen en warmtenetten. Dit maakt dat er veel vraag blijft naar onze inzet op bodem.

Het leveren van kennis en expertise vanuit Bodem voor de Omgevingsverordening, de Omgevingsvisies en Omgevingsplannen van de opdrachtgevers zal ook in 2024 veel aandacht vragen. Daarnaast is er, als de OW doorgaat per januari 2024, sprake van de 'warme overdracht'. Bepaalde Wet bodembescherming bevoegdheden die nu nog belegd zijn bij de Provincie Noord-Holland worden overgedragen aan de gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn. De financiering van deze taken vanuit het Rijk roept tot op heden nog vragen op. De gemeenten Amsterdam en Zaanstad waren zelf al bevoegd voor deze taken. Ook wijzigt het basistakenpakket, waardoor bepaalde reguleringstaken bodem bij de omgevingsdiensten worden belegd, en deze dan ook voor Zaanstad zullen worden gaan uitgevoerd.

De Omgevingswet vereist een integrale aanpak voor de inrichting en het beheer van de fysieke leefomgeving. Dat betekent dat de OD NZKG intensiever zal samenwerken met zijn opdrachtgevers in het verbinden van het beleid met de uitvoering. Dit zal leiden tot een grotere geïntegreerde, en daarmee complexere, adviesvraag voor de uitwerking en uitvoering van de nieuwe omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen en de monitoring/ evaluatie van de beleidsrealisatie van onze deelnemers. Wij verwachten overall een stijging van 15% van het volume van de adviestaken op het gebied van bodem. Afhankelijk van de ambities zal de adviesvraag per deelnemer fluctueren. Grote beleidswijzigingen in een omgevingsplan vergen meer tijd dan een beleid neutrale aanpak. Door de keuze van het Rijk voor een wijziging in de beleidsfasering (van saneren naar beheren) en de warme overdracht van bevoegdheden van de provincie naar gemeenten is voor de bodemadviestaken vooralsnog geen sprake van beleidsneutraliteit. Voor de inbedding van de nieuwe opzet zijn nieuwe samenwerkingsafspraken nodig, onder andere voor het te formuleren bodembeleid, toevalvondsten, PFAS en Zeer Zorgwekkende Stoffen. Afstemming hierover, nu nog met drie bevoegde gezagen met veel ervaring, wordt omgebouwd naar afstemming met acht bevoegde gezagen, waarvan vijf nog zonder ervaring. Die ombouw leidt tot een

tijdsintensievere samenwerking. Door regionale samenwerking kunnen we hierin gezamenlijk efficiëntie realiseren.
De verwachte stijging van de uren voor de adviestaken kan voor een substantieel deel worden gedekt uit de afname van de benodigde uren voor de voorbereidingen op de invoering van het Omgevingswetstelsel.

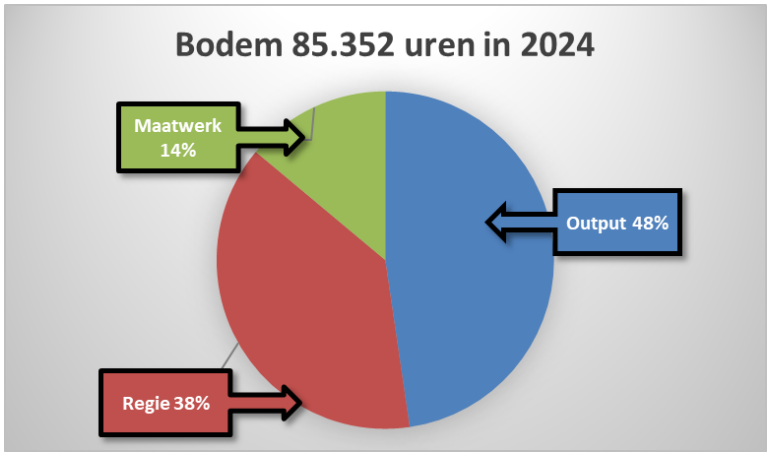

Ontwikkelingen 2024, capaciteit en lasten
Zoals hierboven geschetst, zal bij de warme overdracht van taken vooralsnog geen sprake kunnen zijn van volledige beleidsneutraliteit. Bij de Provincie Noord-Holland blijft beleidsadvies van belang voor onder meer de resterende taken, als grondwaterkwaliteit (PFAS, ZZS), werkgroepen IPO, overgangsrecht Wbb en spoedlocaties. Voor de vijf bevoegd gezagen geldt - naast de inzet voor een zorgvuldige warme overdracht - eveneens de opbouw en invulling van de rol van het bevoegd gezag (netwerk met gemeente), toevalvondsten, VNG-WEB, beleidsvraagstukken bodemverontreiniging (waaronder diffuus lood, PFAS, ZZS). Voor Zaanstad speelt dat het basistakenpakket uitbreidt, waardoor ook beleidsadvisering toeneemt.
In 2023 wordt het bodembeleidskader onder de OW, als opvolger van de gemeentelijke nota bodembeheer, definitief gemaakt en aangeboden aan gemeenten om vast te stellen door B&W voor de start van de Omgevingswet. Ook wordt hierbij een lijst met noodzakelijke aanpassingen bodemregels Omgevingsplan bijgevoegd, zodat gemeenten deze regels kunnen meenemen in het traject van de eerste aanpassing van het Omgevingsplan.

Voor het bodeminformatiesysteem NAZCA is in 2021 een Visie BIS onder de OW opgesteld. In 2022 is met externe projectfinanciering van onze opdrachtgevers fase 1a uitgewerkt. Hierin is een strategie uitgewerkt hoe de visie verder volledig kan worden gerealiseerd. Tevens is een invoerprotocol gemaakt , voorbereidingen getroffen voor de aanpassing van de Nazca rapportagemodule en het door ontwikkelen van de signaalkaart bodem. In 2023 wordt doorgewerkt aan fase 1b. Om dit goed te kunnen doen is het noodzakelijk om het BIS zo compleet mogelijk met kwalitatief juiste bodemdata gevuld te hebben. In 2023 wordt daar bodemdata zo veel als mogelijk "verrijkt", maar ook de kwaliteit van de data aangepakt.
Op dit moment zijn er echter meerdere partijen die bodemdata invoeren in het Bodeminformatiesysteem (NAZCA). De controle op de data-invoer is beperkt en niet structureel. Dit moet worden geprofessionaliseerd om er voor te zorgen dat er met betrouwbare en gevalideerde bodemdata wordt gewerkt. Met de verplichting in 2024 om de bodemdata op te nemen in de Basisregistratie Ondergrond is de "bronhouder" verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bodemdata.
Er is contact gezocht met een externe partij met jarenlange ervaring op het gebied van data-analyse en foutcontrole op BIS-datasets. Een eerste scan is gedaan.
Er zijn vervolgafspraken gemaakt over de verdere professionalisering van de data-controle. Om dit structureel aan te pakken is centrale invoer echter noodzakelijk.

Gemiddeld worden ca. 1250 nieuwe onderzoeken en ca. 2400 mutaties door externe partijen in het BIS opgenomen. Dit is ca. 3700 uur per jaar. (1250 x 2 uur = 2500 uur en 2400 x 0,5 uur = 1200 uur)
Voor de structurele kwaliteitscontrole is 500 uur per jaar benodigd.
Vanaf 2024 en verder is ca. 4200 uur per jaar nodig voor centrale invoer en structurele kwaliteitscontrole.

Daarnaast zijn extra middelen benodigd voor het Regionaal Schakel Punt (RSP) Bodem, waarvoor de OD NZKG gezamenlijk met de provincie Noord-Holland de projectleiding verzorgt. In de bestuurlijke besluitvorming over de structurele voortzetting van het kennisschakelpunt Bodem dient de financiering hiervan voor de komende jaren te worden meegenomen. De voortzetting van het RSP bestaat onder andere uit het organiseren van het Bodemberaad, het organiseren van webinars, afstemming met OD's en klankbordgroepen en het koppelen van kennisorganisaties aan overheden. In deze meerjarenbegroting is hiervoor een bedrag opgenomen. Dit is gebaseerd op een inzet van ca. 800 uur per jaar vanaf 2024.

Financieel is de overdracht van de bodemtaken vooralsnog budgettair neutraal opgenomen, met uitzondering van Zaanstad en Provincie Noord-Holland, waarvoor extra taken richting OD NZKG komen. In de loop van 2024 zal dit geactualiseerd worden op basis van de UVO afspraken voor de bodemtaken onder de Omgevingswet. Voor de Provincie Noord-Holland zal vanaf 2024 het toezicht op spoedlocaties en het toezicht op BRZO locaties worden uitgevoerd. Hiervoor is een extra inzet van ca. 700 uur op jaarbasis begroot. Zaanstad draagt ca. 1,5-2 fte over voor het uitvoeren van bodemtaken.

Met de invoering van de Omgevingswet wordt de uitvoering van de regulerings- en toezicht-/handhavingstaken van gesloten bodemenergiesystemen (GBES) een basistaak voor Omgevingsdiensten. Dit houdt in dat de opdrachtgevers de uitvoering van deze taken door de OD NZKG in mandaat laat uitvoeren. Voor Haarlemmermeer zit deze taak vanaf 2023 al in de UVO. Op basis van een inventarisatie van uit te voeren taken, een inschatting van de hiervoor benodigde uren en de aantallen systemen is een raming gemaakt van kosten en capaciteit. Voor deze nieuwe taak is een jaarlijkse (structurele) extra inzet begroot van ± 3.400 uur vanaf 2024. In 2024 zal op basis van de uitvoeringspraktijk een nauwkeuriger beeld verkregen worden van de benodigde capaciteit.

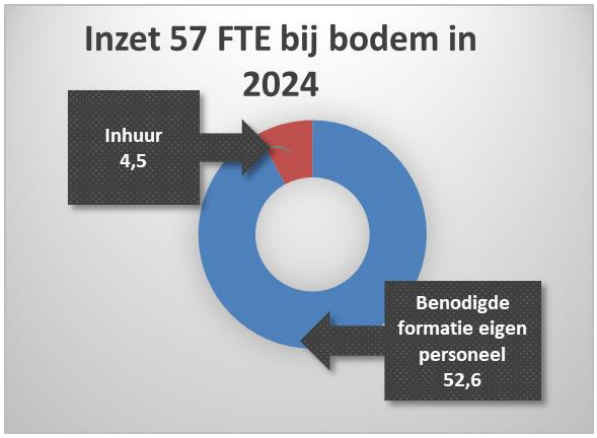

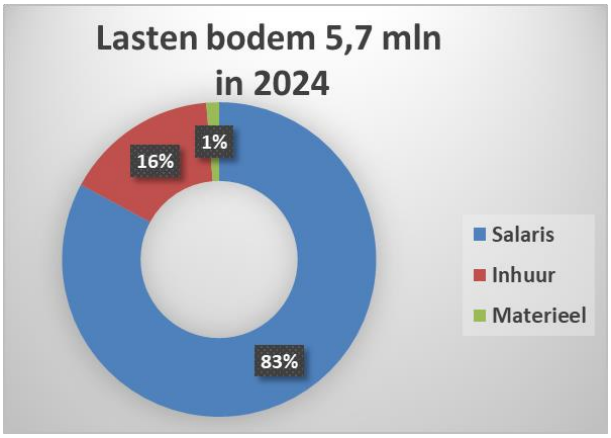

3.5 Programma Milieu & BRZO

Baten: 44,7 mln

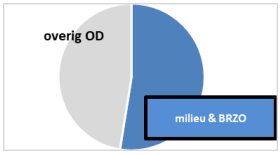

Doel van het programma Milieu & BRZO is het waarborgen van een schoon, veilig, gezond & leefbaar en duurzaam Noordzeekanaalgebied. De OD NZKG voert ook VTH-taken uit voor de meest risicovolle bedrijven in de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland. Deze bedrijven vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) en/of de Richtlijn Industriële Emissies (RIE-4) en onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

We houden per opdrachtgever rekening met de gewenste verdere ontwikkeling van de (complexe) bedrijvigheid, infrastructuur en woningbouw bij een steeds intensiever gebruik van de ruimte. Hiervoor zetten we alle gebruikelijke VTH-instrumenten in: vergunningverlening, toezicht en handhaving, behandelen van meldingen en klachten, het uitvoeren van projecten en programma's en het leveren van specialistische inhoudelijke en juridische adviezen. De analyses op basis van basisbeelden (per bedrijf) of brancheplannen geven zicht op waar extra inzet noodzakelijk is.

Wij inspecteren de Brzo-bedrijven met regelmaat op naleving van deze wetgeving. Voor de Brzo-bedrijven hebben wij een intensieve samenwerkingsrelatie opgebouwd met de andere Brzo-OD's en inspectiepartners als Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Veiligheidsregio's. Bij de uitvoering komt meer aandacht voor samenlevingsgericht werken.

Op basis van de uitgangspunten van het programma actualiseren zetten wij in op actuele vergunningen. Wij verkennen de mogelijkheden om op basis van de meest actuele inzichten over de best beschikbare technieken scherper te vergunnen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024
De doelstelling is om de VTH-werkzaamheden uit te voeren conform het uniforme uitvoeringsniveau voor al onze opdrachtgevers (gelijk speelveld in het gehele verzorgingsgebied van de OD NZKG) en een gelijk speelveld voor BRZO-bedrijven in Nederland. Het op 21 december 2018 vastgestelde 'Bestuurlijk referentiekader voor de regionale strategie voor VTH, OD NZKG 2019 t/m 2022 speelt een belangrijke rol hierin. Per 1 januari 2023 liep het huidige Regionaal Uniform Toezicht- en Handhavingsbeleid 2019-2022 af. Gemeenten en de provincies zijn verzocht om de looptijd van het Regionaal Uniform Toezicht- en Handhavingsbeleid 2019-2022 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te verlengen tot het moment van vaststellen van de nieuwe uniforme strategie voor vergunningen, toezicht, handhaving en advisering ODNZKG.

Gezamenlijke VTH-strategie voor 2023 -2026
In de Samenwerkingsagenda 2022-2024 van de vier Noord-Hollandse Omgevingsdiensten is afgesproken om toe te werken naar een gezamenlijke VTH-strategie voor 2023 -2026. Waar dit kan wordt het gezamenlijk gedaan. Waar maatwerk nodig is, bijvoorbeeld strategie gericht op enkel de eigen deelnemers, wordt dit individueel gedaan. In het Algemene Kader 'Naar een gezamenlijke VTH&A-strategie Noord-Holland' hebben de vier OD's in Noord-Holland de kaders voor het gezamenlijke proces vastgelegd.
In de afgelopen periode is samen met de andere drie Omgevingsdiensten in Noord-Holland gewerkt aan de uitwerking van het kader. Er is een start gemaakt van het actualiseren van het Regionaal Uniform Toezicht-

en Handhavingsbeleid ODNZKG. Definitieve vaststelling van de nieuwe VTH-strategie 2023 – 2026 vindt plaats in juli 2023 door het Algemeen Bestuur en na de zomer 2023 door de Colleges. Vanaf 2023 zullen de nog te maken afspraken over doorontwikkeling van de regionale VTH-strategie een plek moeten gaan krijgen in de VTH-uitvoering. Grote beleidswijzigingen in een omgevingsplan of verordening vergen meer tijd dan een beleid neutrale aanpak.

Intensieve samenwerking opdrachtgevers
De Omgevingswet en de milieuopgaven maken een integrale aanpak voor de inrichting en het beheer van de fysieke leefomgeving noodzakelijk. Dat betekent dat de OD NZKG intensiever zal samenwerken met zijn opdrachtgevers in het verbinden van het beleid met de uitvoering, wat zal leiden tot een grotere geïntegreerde en daarmee complexere adviesvraag voor de uitwerking en uitvoering van de nieuwe omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen en de monitoring en evaluatie van de beleidsrealisatie van onze deelnemers.

Stijging adviestaken milieu
De komst van de Omgevingswet beoogt decentralisatie van bevoegdheden en een grotere rol voor omwonenden en de private sector. Gelijktijdig zien wij vanuit het Rijk de beweging naar meer centrale sturing vanuit uitvoeringsprogramma's op basis van ambitieuze milieudoelen. De vertaling naar regionaal en lokaal beleid en de uitvoering hiervan leidt tot een toename naar de vraag om inzet van kennis en expertise en het delen daarvan. De woningbouwopgave levert in combinatie met de duurzaamheidsopgaven ingewikkelde vraagstukken op ten aanzien van het gebruik van de ruimte boven en onder de grond waarbij in toenemende mate milieuexpertise nodig is voor het maken van een afweging. Wij verwachten een algemene stijging van het volume van de adviestaken op het gebied van milieu. Afhankelijk van de ambities zal de adviesvraag per deelnemer fluctueren.

Duurzaamheid
Er liggen grote opgaven op het gebied van duurzaamheid. De duurzaamheidsopgaven, die zich richten op het tegengaan van de klimaatveranderingen, het herstellen en verbeteren van de biodiversiteit en het behoud van een gezonde veilige leefomgeving zijn groot. We lopen tegen de grenzen aan van ons bodem- en waterstelsel en we hebben te maken met toenemende schaarste aan grondstoffen, gas en elektriciteit. De samenleving is steeds kritischer en vraagt actie en transparantie van de overheid en bedrijven met betrekking tot de inzet op de duurzaamheidsopgaven.

We bereiden ons voor op de gevolgen van de vele milieu en beleidsprogramma's, waaronder de afspraken uit het klimaat- en grondstoffenakkoord, het schone lucht akkoord, het programma Delta aanpak waterkwaliteit, het impulsprogramma Chemische Stoffen, programma Stikstofreductie en Natuurverbetering en de daaruit voortvloeiende regionale programma's waaronder de Cluster Energiestrategieën en de Regionale Energiestrategieën.

Op basis van de afspraken met opdrachtgevers leggen wij in de uitvoering meer focus op het leveren van een bijdrage aan de energietransitie, transitie naar een circulaire economie en het terugdringen van afwenteling milieueffecten van bedrijfsactiviteiten op het milieu en gezondheid. Het terugdringen van CO_2 uitstoot en emissies van stoffen naar lucht, water en bodem en het terugdringen van Zeer Zorgwekkende Stoffen is – naast de inzet op externe veiligheid - een steeds grotere rol in de uitvoering gaan spelen. Landelijke programma's vragen in toenemende mate met betrekking tot deze onderwerpen nieuwe data voor sturing en monitoring, hetgeen leidt tot een toename van de administratieve last.

In 2023 zijn we gestart met het project ontwikkelen routekaarten voor industriële bedrijven naar verduurzaming bezien vanuit de bredere duurzaamheidsopgaven.

Met de PNH en de gemeente Amsterdam werken wij samen aan het versterken van de inzet op de transitie naar een Circulaire Economie bij de uitvoering van onze VTH taken. Dit doen wij onder meer door een ketengerichte aanpak en het ontwikkelen van nieuwe voorschriften voor vergunningverlening om meer inzicht en grip te krijgen op het gebruik van grondstoffen in de productieprocessen en de mogelijkheden voor een veilig hergebruik in de keten. Dit vraagt een veel grotere inspanning bij vergunningverlening en toezicht dan thans het geval is.

Met de provincie Noord-Holland wordt ingespeeld op de stikstofproblematiek door onder meer het inzetten van gespecialiseerde kennis natuur en stikstof in de uitvoering en het versterken van de VTH-uitvoering op het gebied van waterkwaliteit door inzet van gespecialiseerde kennis water. Naar verwachting zal ook de uitvoering van de taken op het gebied van waterwetgeving komende jaren een significant grotere rol in de uitvoering gaan krijgen.

Vanaf 2023 is het team energiebesparing operationeel en zijn we aan de slag gegaan met VTH&A taken voor het Energielabel C bij kantoorgebouwen. De komende jaren gaan we op basis van het regionaal energieakkoord, de SPUK The gelden en de afspraken met opdrachtgevers meer inzet plegen op energiebesparende maatregelen bij industrie en kantoorgebouwen. Door inzet op een regionaal energieakkoord wordt gestreefd naar een (regionaal) eenduidige inzet van het VTH instrumentarium bij de naleving van wetgeving op het gebied van energiebesparende maatregelen. Met het vierjarige energiebesparingsakkoord van de provincie Noord-Holland kan het toezicht op energiebesparende maatregelen geïntensiveerd worden. De gevraagde inspanning aan de OD NZKG zal groot zijn en toenemen in relatie tot de huidige werkzaamheden.

De verduurzamingsopgaven zullen ook een toename aan Mer-procedures met zich mee brengen. Dat zien we nu al gebeuren bij projecten voor het opwekken van hernieuwbare energie zoals de windmolenparken. We verwachten dat de vraag nog meer zal toenemen gezien de opgaven genoemd in de CES en RES en de gemeentelijke en provinciale projecten die daaruit voortkomen.

Voor de VTH-uitvoering van milieutaken worden komende jaren majeure veranderingen verwacht, waarbij de uitvoering complex zal zijn. De opgaven zorgen reeds voor een vergrote druk op het werkveld waarbij de OD NZKG inzet op scherp vergunnen en hiermee o.a. de emissies probeert te verminderen bij industriële bedrijven en inzet op het terugdringen van het gebruik van primaire grondstoffen, ZZS-en, energie en het benutten van nieuwe technologieën die een bijdrage leveren aan de genoemde duurzaamheidsopgaven. Samen met PNH houden wij pilots om het effect van het aangescherpte beleid t.a.v. emissies naar de lucht te evalueren met als doel een scherper beeld te vormen op realistische doelen en noodzakelijke acties om die te behalen.

De innovatieve ontwikkelingen waarbij meerdere inrichtingen vanuit de keten betrokken zijn om een andere wijze van werken dan bij de vergunningaanvraag van 1 bedrijf. Dit vraagt onder meer door het projectmatig aanpakken van ontwikkelingen bij bedrijven vanuit een breder perspectief en onderling gerelateerde processen.

In de aanpak van milieuovertredingen en -criminaliteit maakt ketentoezicht inzichtelijk welke wegen product-/grond- of afvalstromen hebben doorlopen. Door dit verloop in samenhang te beschouwen worden veelplegers en ondermijnende activiteiten zichtbaar. De aanpak van ketentoezicht bestaat uit gerichte pilots op de aanpak van bepaalde stromen (zoals asbest, E-waste, grondstromen). De pilots zijn verankerd in de samenwerkingsagenda van de 4 OD-s en de aanpak conform het dreigingsbeeld Milieucriminaliteit. Door koppeling van de aanpak veelplegers, Ondermijning, Ketentoezicht en strafrecht is het mogelijk om hier

meer grip op te krijgen. Dit vraagt om intensivering van de samenwerking tussen opsporingsdiensten en adequate opvolging in de strafrechtketen naast de inzet bestuursrechtelijke handhavingsinstrumenten.

We zetten in opbouwen van multidisciplinaire koplopersgroepen met gespecialiseerde kennis op specifieke opgaven zoals de opgave ZZS, wind op land, waterstofeconomie en verzwaring van het elektriciteitsnet. Daardoor kunnen wij in een vroeg stadium een bijdrage leveren aan regionale samenwerkingsverbanden, waarin afspraken worden gemaakt over de strategieën en prioritaire projecten.

De verduurzaming van de industrie en milieuactiviteiten vraagt om het opbouwen van nieuwe kennis en opschaling van specifieke bestaande kennis en expertise. Dit geldt in het bijzonder voor activiteiten, die leiden tot vermindering van grondstofgebruik en het opnieuw benutten daarvan om de grondstofketen te sluiten. Het vraagt ook om visievorming hoe om te gaan met de beoordelingsruimte in de uitvoering. Inzet op het terugdringen van de CO_2 uitstoot kunnen leiden tot afwentelingsrisico's voor een veilige en gezonde leefomgeving. Dit vraagt om complexe afwegingen in het kader van vergunningverlening.

Het verlenen van complexe vergunningen vraagt tijd, terwijl voor het behalen van de klimaatdoelstellingen een versnelling van de realisatie van projecten nodig is. Vergunningverlening is daarbij veelal het sluitstuk. Dit betekent een toenemende druk om geprioriteerd en versneld vergunningen te verlenen en of te actualiseren voor projecten die van grote betekenis zijn voor het behalen van de klimaatdoelstellingen. In 2023 start de OD NZKG een pilot versneld vergunningverlening om scherper in beeld te brengen welke randvoorwaarden nodig zijn om vertraging door bij vergunningverleningsprocessen met significante betekenis voor de Circulaire en Energietransitie te voorkomen zonder daarbij de belangen van natuurherstel en een gezond en veilige leefomgeving uit het oog te verliezen. Bij het project zal ook gekeken worden naar randvoorwaarden in de fase voorafgaand een vergunning-traject .

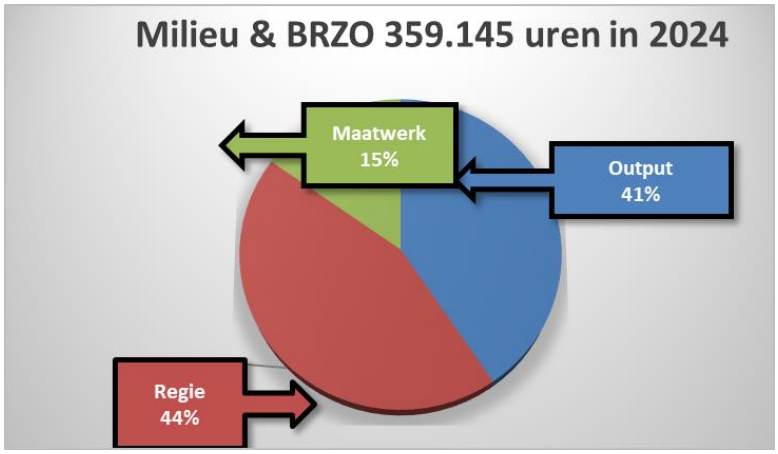

Ontwikkelingen 2024, capaciteit en lasten

De regio blijft onverminderd aantrekkelijk om te wonen en te werken met als gevolg een blijvende hoge druk op de beschikbare (milieu)ruimte. Het wordt steeds ingewikkelder om tegemoet te komen aan de vraag naar woningbouw, bedrijvigheid en infrastructurele voorzieningen. We informeren onze opdrachtgevers tijdig over risicovolle situaties bij bedrijven en zullen ook actiever gaan inspelen op de behoefte die leeft in de samenleving en bij omwonenden. De aandacht voor verdere professionalisering, zoals branche-gerichte aanpak, innovatie en informatiegericht werken blijft. De hierboven genoemde ontwikkelingen, thema's, en opgaven zullen zorgen voor een toenemende impact op de VTH-uitvoering waarbij wet en regelgeving per definitie achterlopen op het kunnen faciliteren van de gewenste innovatie. Dit vraagt om meer inzet op het beïnvloeden van wet en regelgeving en uitvoerbare beleidskaders.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het werk voor het implementeren van de stelselwijziging niet af. Ook in het nationaal milieubeleidskader wordt verdere innovatie van de milieuwetgeving aangekondigd. In de praktijk zullen de gevolgen van de wijzigingen in het stelsel zichtbaarder worden en al doende en lerende een plek in de VTH-uitvoering krijgen. De omgevingsplannen, die op dat moment zijn vastgesteld zijn het eerste startpunt maar zullen naar verwachting in de periode tot 2029 nog veelvuldig aan veranderingen onderhevig zijn. Ook reparatiewetgeving en nieuwe jurisprudentie zullen zorgen voor de nodige dynamiek in de VTH-uitvoeringspraktijk en de milieuadvisering.

Voor het huidige milieuwerkveld betekent dat 'inrichtingen' worden ingedeeld in milieubelastende activiteiten (mba's). Elke inrichting zal voortaan bestaan uit één of meerdere mba's. De kernactiviteit is vergunning plichtig, de functioneel ondersteunende activiteiten niet. Concreet betekent dit dat het hele bedrijvenbestand van ruim 17.000 bedrijven omgezet moet worden in mba's zodat wij ons VTH-werk kunnen uitvoeren. Deze omzettingen vragen een grote inzet bij de OD NZKG en zullen tot en met 2024 worden uitgevoerd. Hiervoor is budget opgenomen in onze meerjarenbegroting.

De capaciteit om vergunningen te actualiseren staat onder druk door de toenemende hoeveelheid en complexiteit van de aanvragen in combinatie met de beleidsambities. Deze druk zal komende jaren verder toenemen. De overgang naar nieuwe producten van de Omgevingswet geven – evenals de vertaling van de beleidsopgaven naar de uitvoering – onzekerheden over de capaciteit en lasten. Het ligt in de rede te verwachten dat de beleidsopgaven vragen om een hoger kwaliteitsniveau in de VTH-uitvoering inclusief de daarvoor benodigde middelen.

Met opdrachtgevers wordt gesproken over de gevolgen van de wijziging van de bevoegdheden en taken in relatie tot de komst van de Omgevingswet, zo leidt de Omgevingswet tot wijziging van het basistakenpakket wet VTH. Uitgangspunt is om in 2024 de uitvoering van taken door de OD NZKG waar mogelijk op eenzelfde wijze te continueren. Grondwaterbeschermingsgebieden, grondwateronttrekking voor open bodemenergiesystemen (WKO), drinkwater en industrie vallen nu nog onder de Waterwet maar worden straks gereguleerd door de Omgevingswet. De belangrijkste wijziging voor de activiteit ontgronding is dat de ontgrondingsvergunning onderdeel is van de omgevingsvergunning en niet (meer) apart wordt aangevraagd.
Vooruitlopend op de Omgevingswet is met de komst van de Omgevingsverordening NH2020 (OVNH2020) het absolute verbod op activiteiten in het Grondwaterbeschermingsgebied (GWBG) opgeheven. Voor de komst van OVNH2020 werd het aantal ontheffingen GWBG altijd op nihil begroot. Met de invoering van OVNH2020 zijn activiteiten wel toegestaan maar dat betekent niet dat elke aanvraag resulteert in een ontheffing terwijl er wel capaciteit hiervoor wordt ingezet.

De materiële lasten bestaan voornamelijk uit de kosten voor luchtmeetnet en kosten voor wettelijk verplichte bouw adviezen (de materiële lasten voor bouw, bodem, brzo en milieu zijn verwerkt in programma milieu). Hierbij rijst ook de vraag of de huidige materiële lasten, gezien de hierboven genoemde ontwikkelingen, voldoende zullen zijn om in de toekomst de lading te kunnen dekken.

ZZS gemeentelijke bedrijven
De noodzaak om inzicht te hebben in de emissies naar lucht, bodem en water van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) bij vergunning plichtige bedrijven is groot. Tot op heden is de aandacht vooral gericht op de risicovolle bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen en enkele andere grote gemeentelijke bedrijven met een risico. Het onderwerp is ook prominenter op de bestuurlijke agenda's gekomen en heeft geleid tot een 'impulsprogramma chemische stoffen' vanuit het Rijk dat 16 december 2022 is aangeboden aan de Tweede Kamer.

Ook voor de gemeentelijke vergunning plichtige bedrijven (ca. 350 bedrijven) geldt de informatieplicht op basis van het Activiteitenbesluit en hadden deze bedrijven al aan de informatieplicht moeten voldoen vóór 1 januari 2021. Daarnaast dienen deze bedrijven ook een vermijdings-en reductieprogramma's (VRP's) in te dienen. Door het hoge aanbod van vraag gestuurd werk is hier echter beperkt aandacht voor geweest bij de OD NZKG. Daarnaast is er per 1 januari 2023 een belangrijke verscherping van 76 ZZS-normen van kracht geworden, die begin november 2022 pas was aangekondigd.
De OD NZKG heeft de intentie om in 2023 te beginnen met het aanschrijven op de informatieplicht en in indienen van de VRP's, ook voor de aangescherpte normen. Gezien de grootte van het bedrijvenbestand en de beperkte capaciteit zullen deze werkzaamheden verspreid opgepakt worden in de periode van 2023 tot en met 2026. Deze werkzaamheden zullen geprioriteerd worden op basis van onder andere risico's, milieuzwaarte, omgevingstype en naleefgedrag. Onzekere factoren hierbij zijn onder andere de inschatting van benodigde capaciteit, de aanwezigheid van capaciteit, de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de medewerking van de bedrijven bij het aanleveren van de juiste informatie. Wij verwachten een inspanning van 100 uren per vergunning plichtig bedrijf. De totale inzet voor de gemeentelijke bedrijven komt hiermee op 33.600 uren, ofwel € 3,9 mln. 45 bedrijven in 2023 en 97 bedrijven per jaar in 2024, 2025 en 2026. Voor 2023 is er nog geen dekking binnen onze begroting en volgt, via een separaat traject, nog een claim voor aanvullende middelen.

Tata Steel

2023

Het jaar 2023 is nu al een bewogen jaar voor het dossier Tata Steel. Het bedrijf en ons werk liggen onder een vergrootglas. Zo is er veel aandacht in de media voor de zogeheten Kooksgasfabrieken van de staalfabrikant. Vanwege overtredingen bij deze fabrieken heeft de Omgevingsdienst inmiddels een derde last onder dwangsom opgelegd. De rauwe kooks die voor emissies zorgen zijn niet toegestaan op grond van de vergunning. Zodra deze last volledig is verbeurd zal OD NZKG een nieuwe stap moeten zetten om deze emissies te voorkomen. De Omgevingsdienst onderzoekt of het intrekken van de milieuvergunning voor deze fabriek mogelijk is. De kooksgasfabriek staat daarmee ook steeds vaker op de agenda in de politiek, zowel gemeentelijk, provinciaal als ook landelijk.

Meerjarenraming 2024-2027

In de komende jaren zal de aandacht op het dossier Tata naar verwachting groot blijven. Media-aandacht betekent vrijwel altijd voor meerwerk in de vorm van informatie- en handhavingsverzoeken. De uitdaging van het programmateam op het gebied van communicatie naar de omgeving, pers en politiek, zal daarmee ook onverminderd groot blijven. Inhoudelijk zal het programmateam veel capaciteit kwijt zijn aan het deeldossier 'Kooksgasfabriek 2' en zorgen de plannen voor de verduurzamingstransitie van Tata Steel voor een grote personele wervingsopdracht voor het VTH-proces rond de bouw en ingebruikname van de nieuwe fabrieksonderdelen.

Omgeving

De aankomende jaren zal het programmateam extra inzetten op communicatie naar de omgeving. We willen de omgeving meer kennis laten nemen van de overwegingen die wij als dienst nemen bij – bijvoorbeeld - vergunningsvoorschriften. We zien op dit vlak ook behoefte aan meer toelichting op de rol die wij als omgevingsdienst hebben en onze positie ten opzichte van andere overheidspartijen. Het omgevingsmanagementplan dat in 2023 van start is gegaan, speelt hierop in.

VTH

De focus van het programmateam ligt bij het maximaal beschermen van de gezondheid van de omgeving. Naast de reguliere VTH-taken, waarde weg al is ingeslagen om zo scherp mogelijk te vergunnen en

strenger te handhaven, zal er extra worden ingezet op het verminderen van ZZS-emissies bij alle fabrieksonderdelen van Tata Steel. Hiervoor is het vermijdings- en reductieplan van Tata Steel een belangrijk onderdeel. Voorschriften over het reduceren van ZZS, zullen worden opgenomen in de vergunning en in maatwerkvoorschriften en daarmee geborgd. De aandacht wat betreft emissies gaat in het bijzonder uit naar de kooksgasfabrieken 1 en 2

Naast de kooksgasfabriek zijn en worden maatregelen opgelegd die de aankomende jaren zichtbaar voor verbetering van milieu en leefomgeving moeten zorgen in de brede zin. Specifiek zal overlast op geluid, geur afnemen en zal luchtkwaliteit toenemen, als de maatregelen tenminste het effect laten zien dat wordt verwacht.

Groen Staal
Tot 2030 zal de eerste fase van de groen-staaltransitie van TSIJ aanzienlijke VTH/A-inspanningen vragen van de OD NZKG. Zo voorzien we een honderdtal vergunningprocedures en gaat het over nieuwe technieken (DRI, waterstof) waarvoor we kennis moeten opbouwen. Om de kosten daarvan te dekken, heeft EZK bij het Klimaatfonds voor de periode 2023-2030 een jaarlijkse bijdrage aangevraagd van € 5 mln. Deze zal via PNH aan de OD NZKG worden verstrekt. Besluitvorming wordt verwacht in de Voorjaarsnota 2023. Bij het opstellen van deze meerjarenbegroting is rekening gehouden met een toekenning van € 3mln in 2023.

De globale planning:
2023: volle inzet op werven en opleiden medewerkers.
2023 - 2024: voorbereidende fase I: zwaartepunt op vergunningverlening en advies (mer en vergunningen)
2024 – 2025: voorbereidende fase II: vergunningverlening en juridisch (vergunningen en beroepszaken)
2025 – 2030: realisatiefase: toezicht en vergunningverlening (meldingen en toezien op bouw)

Als de aanvraag niet wordt toegekend, zullen de medewerkers binnen de OD NZKG andere taken gaan oppakken dan de werkzaamheden op het project Groen Staal eerste fase. Dit zal vertraging opleveren voor het project maar geen risico voor de OD NZKG opleveren. Dit omdat het werkpakket en het natuurlijk verloop binnen de NZKG groot zijn.

Om financieel inzicht te geven aan de genoemde ontwikkelingen is getracht om deze ontwikkelingen te kwantificeren wat geresulteerd heeft in een hoger benodigd budget vanaf 2024. Daarnaast zijn er zogenaamde post-memorie (PM) posten in de meerjarenbegroting van de OD NZKG opgenomen. Hieronder volgt een opsomming van deze posten die betrekking hebben op het programma milieu. Voor een verdere toelichting van deze posten, zie Bijlage 5.8 (financiële ontwikkelingen).

Onderwerp
1. Tata
2. Omzetting van inrichting naar MBA
3. Digitalisering/AADV
4. Omgevingswet en Actualisatie van vergunningen
5. ZZS-taken gemeenten
6. Strafrecht (n.a.v. rekenkamer rapport)

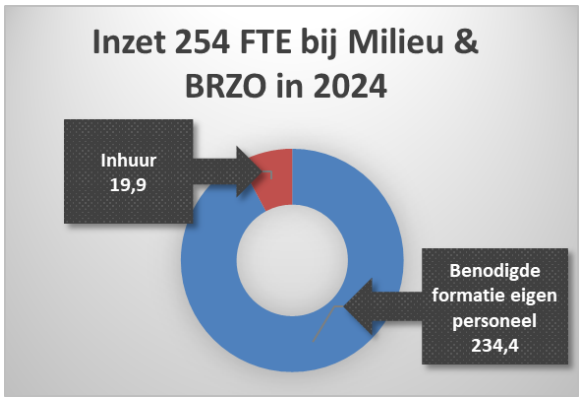

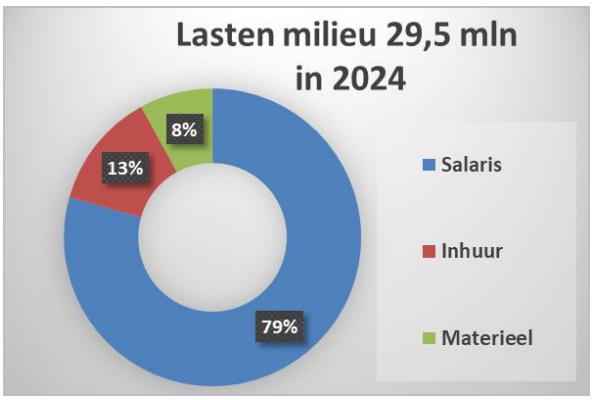

3.6 Programma Randvoorwaardelijk

Baten: 10,9 mln

In dit programma zit een aantal randvoorwaardelijke producten die voor elke opdrachtgever noodzakelijk zijn. Zoals bijvoorbeeld procesondersteuning, consignatiedienst bestuur ondersteuning, verzoeken in het kader van de Wet Openbare Overhead (WOO) en accountmanagement. Voor een deel van deze producten is bij de prestatie gerichte financiering een vast budget afgesproken met de afspraak om dit in 2023 te valideren ervan uit gaande dat de Omgevingswet zou zijn ingevoerd. Door uitstel van de omgevingswet naar 1 januari 2024 zijn er minder uren gemaakt op de advieskosten t.b.v. de omgevingswet, maar zijn er meer uren gemaakt in de voorbereiding op de omgevingswet. Deze laatste uren vielen binnen het vaste budget. Inmiddels zien we door extreme toename van de WOO verzoeken, de toename van data analyse maar ook extra inzet van accountmanagement, consignatiedienst en klachten op het regiebureau een toename van deze inzet.
De werkzaamheden op het product Procesondersteuning zijn grotendeels direct te relateren aan de ondersteuning aan de inzet op de werkpakketten (regie en output). Voor de overige randvoorwaardelijke producten wordt per opdrachtgever een verdeelsleutel vastgesteld op basis van de ureninzet per pakket en de afname binnen deze pakketten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024

Transparantie overheid start met actieve openbaarmaking
In 2020 heeft de OD besloten over te gaan op het actief openbaar maken van de documenten uit het Tata Steel-dossier. Daar is inmiddels een start mee gemaakt. Deze openbaar gemaakte stukken worden via een zogenoemde e-tool met zoekfunctie ontsloten zodat de stukken altijd openbaar en voor de burger goed vindbaar zijn. Hiermee loopt de OD NZKG voor op de verplichting die is opgenomen in de Wet open overheid. Het is de bedoeling dat de OD NZKG op termijn ook dossiers van andere bedrijven actief openbaar gaat maken. Dit zal projectmatig worden aangepakt, waarbij OD-breed wordt gekeken wat we actief zullen gaan openbaren en hoe dit voor de burger zo makkelijk mogelijk raadpleegbaar zal zijn.

WOO verzoeken

Burgers en bedrijven verwachten steeds meer transparantie in de besluitvorming en in het handelen van/door de overheid. Mede door sociale media staat wij vaker in het nieuws en worden er ook meer Woo-verzoeken ingediend. Het opvragen van honderden tot duizenden documenten in één Woo-verzoek is meer regel dan uitzondering geworden. Deze verzoeken zijn zeer arbeidsintensief en kostbaar.

Administratieve inzet Omgevingswet

In 2022 is volop gewerkt aan de voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet. Een van deze aandachtspunten was het inrichten van het DSO (Digitale Stelsel Omgevingswet). Uit de opgedane ervaring is gebleken dat het DSO nog niet dezelfde functionaliteiten heeft als het huidige OLO. Dat betekent dat er meer handmatige inspanningen moeten worden verricht om de binnenkomende zaken naar de juiste behandelaars toe te zetten. Tevens lopen oude en nieuwe aanvragen onder de oude en nieuwe wetgeving tijdelijk naast elkaar en is het de verwachting dat er structureel meer werk gaat komen omdat er ook leges afgegeven gaan worden op milieuvergunningen. Ook voor het programma Randvoorwaardelijk is extra inzet benodigd en deze maakt onderdeel uit van de totale claim voor de Omgevingswet in de meerjarenbegroting

Borgen data en data ontwikkeling

Het belang van het goed borgen en toepassen van data neemt ieder jaar toe. Tal van ontwikkelingen dragen daar aan bij: de samenleving verwacht van de Omgevingsdienst een effectieve inzet van toezicht, handhaving en vergunningverlening. Goede data zijn daarvoor onontbeerlijk. Denk aan: welke bedrijven kennen een hoog, of juist een laag risico? Wat is de uitstoot in een bepaald gebied? Bij welke windrichting is geluidsoverlast voor burgers het grootst?

De Omgevingsdiensten hebben zich gezamenlijk gecommitteerd aan een datagerichte aanpak van risico-analyses en programmering van werkzaamheden. De Omgevingsdienst NZKG gaat ervoor zorgen dat onze data kwalitatief op een hoger niveau worden gebracht. Dat onze bedrijfsbestanden actueel en valide zijn, en waar mogelijk aangevuld met extra informatie gericht op het effect van ons werk op de maatschappelijke opgaven. We zorgen voor een branchegerichte aanpak en risico-gestuurde inspecties. Natuurlijk handelen we daarbij niet alleen op basis van data, maar ook altijd op basis van menselijk inzicht. Voor zo'n informatie gestuurde manier van werken, is het nodig dat de basis op orde is. In de komende jaren zet de Omgevingsdienst daarom stevig in op het invullen van de benodigde randvoorwaarden om datagericht werken mogelijk te maken. Om dit te realiseren is het programma "Datagedreven Werken" gestart. Tegelijkertijd verbeteren we de data-architectuur stapsgewijs en borgen we deze structuur in de organisatie.

De informatieanalyse die de data- en informatieanalisten van de OD uitvoeren zijn deels al vertaald in de producten van de UVO. In het licht van de grote regionale opgave (woningbouw en klimaat) en stelselwijziging Omgevingswet is het urgent en onze ambitie om te investeren in data-ontwikkeling.

Informatieveiligheid

De OD NZKG heeft de afgelopen twee jaar ingezet om te voldoen aan de Baseline Informatie Beveiliging Overheid (BIO). De dienst wordt steeds bewuster van zijn digitale omgeving. Sinds 2022 is de OD NZKG ook aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de VNG. De IBD helpt beveiligingsincidenten te voorkomen en waarschuwt voor eventuele kwetsbaarheden in systemen. Mocht er een incident plaatsvinden dan biedt de IBD hulp en ondersteuning aan om de schade zoveel mogelijk te beperken en de situatie te herstellen. De IBD wordt daarbij geholpen door de forensisch experts van BDO.

De zwakste schakel bij informatiebeveiliging blijft de mens. De OD NZKG speelt hierop in door maandelijks al zijn medewerkers een e-learning aan te bieden over het voorkomen van beveiligingsincidenten. De

komende jaren zal de OD NZKG de maatregelen die in de BIO staan verder gaan implementeren en de al geïmplementeerde maatregelen onderhouden. De CISO houdt nauwlettend toezicht op dit proces.

Automatisering en Robotisering

De organisatie zet stevig in op belangrijke ICT-innovatie. Hiervoor is in 2021 het project robotgestuurde procesautomatisering (RPA) gestart met betrekking tot het automatiseren van processen voor repetitieve, veelal administratieve werkzaamheden. We hebben nu een eigen Center of Excellence (CoE). Deze ontwikkeling zal vraag gestuurd verder doorgroeien. De volgende stap in deze automatiseringsontwikkelingen vinden plaats op het gebied van Machine Learning en Artificial Intelligence, daar zullen de komende jaren stappen gezet worden om de organisatie verder te ontwikkelen en daar waar mogelijk het werk te verlichten en ondersteunen.

De digitalisering van onze werkprocessen heeft opgeleverd dat we over veel data en informatie beschikken. Daarnaast komt steeds meer data van overheidsinstanties beschikbaar waar we gebruik van kunnen maken. We willen meer waarde uit data kunnen halen zodat we niet alleen de output van onze VTH-producten (output) in beeld brengen, maar ook het effect (outcome). Daarvoor is het belangrijk dat de kwaliteit, toegankelijkheid en beschikbaarheid van data in ons datahuis op orde is. Komend jaar zorgen voor een actueel en valide bedrijvenbestand en bouwen we gestructureerd aan een datahuis en organisatie dat past bij onze ambities. Binnen onze organisatie nemen we medewerkers mee in de ontwikkeling en creëren een leeraanbod gericht op het vergroten van de datageletterdheid van onze organisatie.

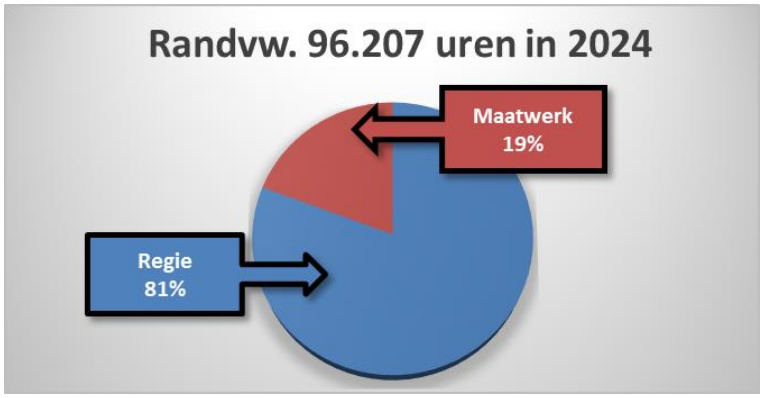

Ontwikkelingen 2024, capaciteit en lasten

De ontwikkeling op het gebied van wet- en regelgeving leidt tot intensivering en uitbreiding van het takenpakket. De inzet op WOO, de extra inzet op het programma Tata en de komst van de Omgevingswet zullen leiden tot meer capaciteitsinzet de komende jaren.

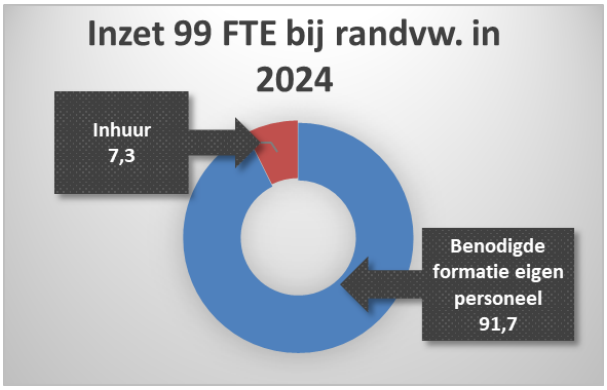

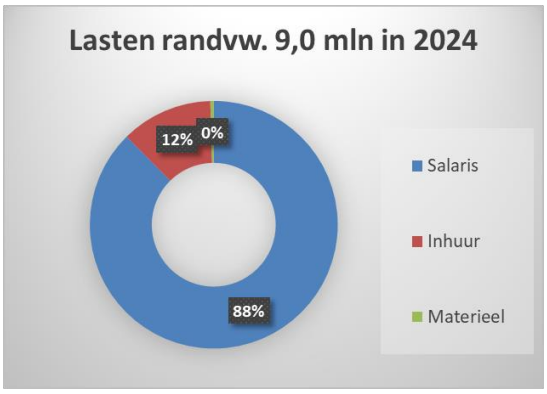

3.7 Programma Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt en adviseert de organisatie op het gebied van: HR, informatievoorziening, financiële administratie, communicatie, huisvesting, facility, sturing, coaching en planning & control. Naast deze personele en materiële bedrijfsvoeringkosten worden de personele overheadkosten van het management van de gehele organisatie op dit programma verantwoord.

Wat gaan we daarvoor doen in 2024

Omgevingswet
Inmiddels is de invoering van de Omgevingswet en de Wkb (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen) opnieuw uitgesteld naar 1 januari 2024. Dit geeft de organisatie extra tijd om zich goed voor te bereiden. Aan de andere kant is er steeds meer inzicht in de extra werkzaamheden die er op de OD NZKG af gaan komen als deze wetten ingevoerd worden.

Bij de inwerkingtreding van de OW zullen de eerste tijd zowel oude als nieuwe procedures gedaan moeten worden en zullen er veel vragen van zowel het bedrijfsleven als van de opdrachtgevers komen. Het beheren van twee sets bekendmakingen zal extra tijd kosten zolang oude en nieuwe procedures nog naast elkaar bestaan.Het DSO heeft (nog) niet dezelfde functionaliteit als het OLO en er zullen meer kenmerken (aan) gevuld moeten worden om ons zaaksysteem van de benodigde informatie te voorzien.
Ook zal er een toename zijn in het aantal aanvragen en meldingen die gepubliceerd moeten worden onder de OW. Dit zal, net als nu, voor een deel door een robot worden gedaan, maar de controle op de kwaliteit en de inzet bij functionele uitval zal groter zijn.
Doordat er nu ook voor het afgeven van milieuvergunningen leges geheven gaan worden zal ook op dit onderdeel het werk toenemen.

OD NZKG schat in dat wij aanvankelijk minimaal 5% van onze capaciteit nodig zullen hebben voor het administratieve werk dat voortvloeit uit de onvolkomenheden van het DSO bij het (geautomatiseerd) routeren van aanvragen en meldingen binnen en tussen behandeldiensten en voor het opzetten van een service organisatie t.b.v. ondersteuning medewerkers. In FTE is dit tussen de 10 a 15 fte per jaar, ofwel 1,9 mln. in 2024. De benodigde inzet zal in de loop der jaren worden afgebouwd.

Innovatie
Innovatie bij de OD NZKG richt zich de komende tijd op 2 sporen. Aan de ene kant het opleiden en begeleiden van medewerkers in het werken met data en reeds beschikbare technologieën, het ontwikkelen van 21-eeuwse vaardigheden. Dat moet er voor zorgen dat ze beter in staat zijn om data-driven beslissingen te nemen en de voordelen van de reeds beschikbare innovatieve tools te benutten, denk bijvoorbeeld aan data-ontsluiting via dashboards maar ook de uitgebreide mogelijkheden van Teams en OneDrive om efficiënt samen te werken. Dit alleen al leidt tot efficiëntere processen en een verbetering van de dienstverlening. Ook het toepassen van *gamification* zal daarbij gaan helpen.

Aan de andere kant zullen nieuwe innovaties die gebruik maken van kunstmatige intelligentie en machine learning gaan de OD NZKG helpen om complexe problemen op te lossen en nieuwe inzichten te verkrijgen. Zo zullen bijvoorbeeld toepassingen gezocht worden voor speech-to-tekst en document understanding als logische volgende ontwikkeling in de automatisering. Maar ook het inzetten van machine learning voor het ondersteunen van complexe problemen en het verkrijgen van nieuwe inzichten.

Programma werving & selectie

In 2022 is een solide programma W&S neergezet met een Plan van Aanpak voor 2023 en verder. Gerichte arbeidsmarktcampagnes, Recruitment en Opleidingen zijn belangrijke pijlers in ons HR instrumentarium. We richten ons uiteraard op direct inzetbare kandidaten, maar zetten ook in op huidige en nieuwe collega's die we met begeleiding en verdere opleiding op het gewenste niveau brengen.

In 2023 wordt er gestart met een opleidingspool (werkend leren) van een jaar, voor zowel starters op de arbeidsmarkt als ervaren mensen die een andere richting in hun carrière willen. Gedurende 2023 zal deze werkvorm worden geëvalueerd, maar gezien de krapte op de arbeidsmarkt zal deze aanpak een vervolg gaan krijgen in de komende jaren. Voor deze pool zetten we meer eigen medewerkers in als mentor/trainer die eigen kennis en vaardigheden overdragen. Dit heeft als neveneffect grotere werktevredenheid, meer betrokkenheid bij de organisatie en mogelijke doorgroei. Belangrijk voor ons is hierin ook de samenwerking te zoeken met andere OD's, opleidingsinstituten of wellicht technische afdelingen van andere overheden.

De krappe arbeidsmarkt daagt ons ook uit om onze traditionele werving- en selectiemethoden en sollicitatie procedures onder de loep te nemen. Sollicitanten hebben volop keuze, dus wij moeten als dienst zo toegankelijk mogelijk zijn. We starten met het project 'de rode loper', om het solliciteren bij ons zo eenvoudig mogelijk te maken (bijvoorbeeld via what's app), de kandidaten zich welkom te laten voelen (bijvoorbeeld sollicitatietrainingen) en ook de onboarding en het inwerkprogramma te optimaliseren.

OD school

Naast werving is behouden en ontwikkelen van medewerkers de sleutel tot een optimale bezetting van onze organisatie. Ook de OD school gaan we de komende jaren verder professionaliseren. Onder meer door langer lopende programma's aan te bieden naast de meer incidentele trainingen. Het aanbod richt zich op ontwikkelen van onze medewerkers (professioneel maar ook persoonlijk) en het opleiden van nieuwe medewerkers.

Ontwikkelen van ons leiderschap zetten we door. Onze leiderschapsvisie staat daarin centraal. Een visie waarin leiderschap ruimte geeft aan professionaliteit, ontwikkeling daarvan en eigen verantwoordelijkheid samen met een zakelijke houding.

Wat vraagt dit van ons?

In de eerste plaats moet er tijd vrij gemaakt worden bij onze ervaren collega's om te begeleiden en trainingen te geven. Dit heeft gevolgen voor de productiviteit van deze collega's.
Daarnaast zal het inzetten van nog in taakvolwassenheid te groeien nieuwe medewerkers ook z'n weerslag hebben op de productiviteit per fte.
Dit alles vanuit de gedachte binnen een aantal jaar op het gewenste niveau te komen.
Al met al een behoorlijke investering die zich echter op de langere termijn zal uitbetalen.

Zichtbaarheid / online strategie

De OD NZKG wil zichtbaarder zijn voor bewoners, bedrijven, opdrachtgevers, potentiële werknemers en andere stakeholders in de omgeving van het Noordzeekanaalgebied. Het gebruik van social media speelt hier een belangrijke rol in. Door op de juiste manier gebruik te maken van verschillende social-media kanalen verkleinen we de afstand tussen de inwoner en de omgevingsdienst en maken we de OD NZKG toegankelijker. Hiervoor wordt een onlinestrategie ontwikkeld en uitgevoerd. Naast de onlinestrategie werken we aan een (her)nieuwde employee branding campagne.

Komend jaar werken we aan implementatie van een algemene communicatiestrategie. Hierbij richten we ons op voornamelijk op bewoners en bedrijven. De kern van de genoemde strategische agenda is: intern

verbinden en extern profileren. Belangrijk voor 'intern verbinden', maar zeker ook voor 'extern profileren' zijn de gedefinieerde inhoudelijke opgaves: klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid en de transformatie van gebieden. Een ander belangrijk punt is de 'samenleving centraal zetten' meer centraal zetten. De communicatiestrategie is de basis voor de komende jaarplannen van het team communicatie en de deelplannen (zoals interne communicatie en social media)

De Omgevingsdienst wil gemakkelijker vindbaar en beter benaderbaar zijn voor bewoners en bedrijven Hierbij is het van belang dat informatie vindbaar en leesbaar is. Transparantie en het steeds proactief inbrengen van de juiste informatie op het juiste moment, wordt steeds belangrijker. Ook willen we meer communiceren over de impact die de organisatie heeft in de samenleving dan het wat en hoe van wat we doen.

Hybride werken

De coronaperiode hebben we alweer een tijdje achter ons gelaten. Door het hybride werken is de trend van activiteit gerelateerd werken gegroeid en zal naar verwachting ook steeds meer als 'normaal' worden ervaren. Afgelopen jaar is hard gewerkt om het kantoor aan het Ebbehout aan te passen aan het hybride werken, zodat het een fijne en gezonde omgeving biedt waar medewerkers graag komen werken. De verwachting is dat dit in de loop van 2024 kan worden afgerond. Dit geldt ook voor het nieuwe Vervoersbeleid waar afgelopen jaar een start mee is gemaakt. Dit vervoersbeleid staat in het teken van duurzaamheid en sluit aan bij het 'activiteit gerelateerd werken'.

Onder bedrijfsvoering vallen de volgende onderdelen:

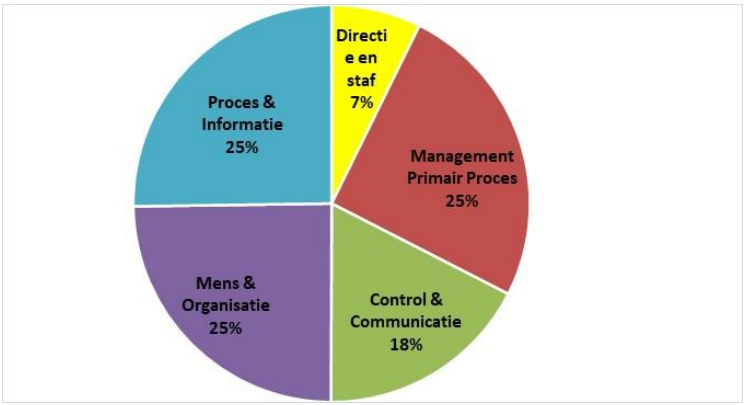

Ontwikkelingen 2024, capaciteit en lasten

In 2024 wordt de omgevingswet ingevoerd en zal de organisatie verder gegroeid zijn als gevolg van bijvoorbeeld toegenomen inzet op Tata en de energietransitie. Door de groei in fte's zal er ook meer ondersteuning nodig zijn vanuit bedrijfsvoering. Het is de opgave van bedrijfsvoering om met de organisatie mee te groeien en daarbij de dienstverlening te kunnen bieden die nodig is.

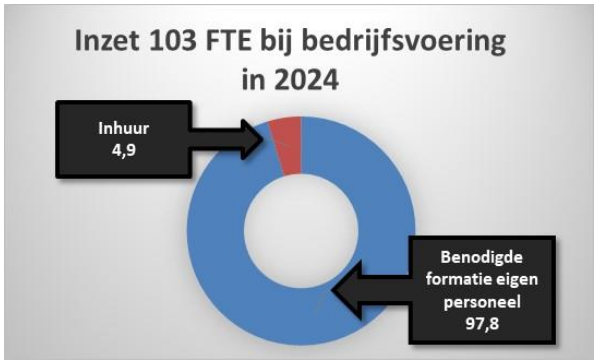

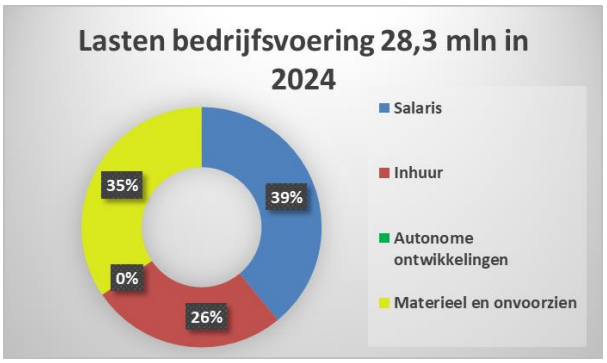

4. Financiële begroting

4.1 Resultaatmodel

Tabel Resultaten per werkveld								(x €1.000)
Programma & taakveld	Rekening 2022	2023 met UVO 2023	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024	2025	2026	2027
TOTAAL Baten	**-56.574**	**-77.420**	**-83.249**	**-**	**-83.249**	**-82.485**	**-81.471**	**-78.958**
TOTAAL Lasten	**57.483**	**77.420**	**-**	**83.249**	**83.249**	**82.485**	**81.471**	**78.958**
8.3 Wonen en bouwen	-4.956	-7.039	-17.747	10.582	-7.166	-7.132	-7.131	-7.131
Inkomsten	-14.168	-17.605	-17.747		-17.747	-17.611	-17.611	-17.611
Salarislasten	3.928	6.089		6.309	6.309	6.309	6.309	6.309
Inhuur	5.003	4.137		3.925	3.925	3.823	3.823	3.823
Materieel	281	340		348	348	348	348	348
Bouw	**-4.956**	**-7.039**	**-17.747**	**10.582**	**-7.166**	**-7.132**	**-7.131**	**-7.131**
7.4 Milieubeheer	-2.941	-3.744	-9.844	5.680	-4.165	-4.165	-4.165	-4.165
Inkomsten	-6.289	-8.317	-9.844		-9.844	-9.844	-9.844	-9.844
Salarislasten	2.748	3.931		4.708	4.708	4.708	4.708	4.708
Inhuur	514	579		898	898	898	898	898
Materieel	86	62		74	74	74	74	74
Bodem	**-2.941**	**-3.744**	**-9.844**	**5.680**	**-4.165**	**-4.165**	**-4.165**	**-4.165**
7.4 Milieubeheer	-7.888	-14.614	-44.722	29.497	-15.225	-15.123	-15.268	-14.750
Inkomsten	-28.704	-42.636	-44.722		-44.722	-44.564	-44.030	-41.991
Salarislasten	14.784	22.252		23.409	23.409	23.317	22.724	21.389
Inhuur	4.210	3.238		3.741	3.741	3.763	3.709	3.596
Materieel	1.821	2.532		2.348	2.348	2.362	2.328	2.257
Milieu en BRZO	**-7.888**	**-14.614**	**-44.722**	**29.497**	**-15.225**	**-15.123**	**-15.268**	**-14.750**
7.4 Milieubeheer			-7.327	6.049	-1.278	-1.202	-1.133	-1.089
8.3 Wonen en bouwen			-3.609	2.979	-629	-592	-558	-536
Inkomsten	-6.936	-8.762	-10.936		-10.936	-10.466	-9.986	-9.511
Salarislasten	5.574	6.444		7.910	7.910	7.598	7.268	6.905
Inhuur	1.389	881		1.079	1.079	1.035	990	945
Materieel	34	33		40	40	39	37	35
Randvoorwaardelijk	**61**	**-1.403**	**-10.936**	**9.029**	**-1.907**	**-1.794**	**-1.691**	**-1.625**
0.4 Overhead	17.100	26.772	-	28.330	28.330	28.081	28.123	27.539
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)								
Inkomsten	-11							
Salarislasten	8.579	10.739		11.117	11.117	11.116	11.116	11.099
Inhuur	480	5.625		7.527	7.527	7.431	7.178	6.778
Autonome ontwikkelingen	-	-		-	-	-	-	-
Materieel	8.051	10.408		9.686	9.686	9.533	9.829	9.662
0.8 Overige baten en lasten	-	129	-	132	132	132	132	132
Onvoorzien	-	129		132	132	132	132	132
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	**17.100**	**26.900**	**-**	**28.462**	**28.462**	**28.213**	**28.255**	**27.671**
Saldo voor mutatie reserves	**1.376**	**100**	**-83.249**	**83.249**	**0**	**0**	**0**	**0**
0.10 Mutaties reserves	-467	0	0	0	0	0	0	0
Toevoegingen	-							
Onttrekkingen	-467	-100	0	0	0	0	0	0
Financien, bedrijfsvoering	**-467**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo na mutatie reserve	**909**	**0**	**-83.249**	**83.249**	**0**	**0**	**0**	**0**

Uitgangspunten voor de raming Begroting OD NZKG 2024-2027

In de kaderbrief 2024-2027 zijn de uitgangspunten opgenomen voor de meerjarenbegroting 2024-2027. De basis voor het opstellen van de begroting is het jaar 2023 en de volume afspraken, die afgesproken worden voor de Uitvoeringsovereenkomsten (UVO's) 2023. De volgende aanvullende uitgangspunten zijn verwerkt:

- De begroting is opgesteld op basis van een tarief van € 112,40. Dit is € 5,38 per uur meer dan het tarief van € 107,02 dat is opgenomen in de UVO's 2023. OD NZKG heeft te maken met enorme prijs en loon stijgingen waardoor het tarief met terugwerkende kracht moet worden aangepast. Het betreft een nacalculatie op het prijseffect 2021 en 2022 van 9,4% en een loonstijging 2022 en 2023 van 3%. Dit aangepaste tarief wordt met deze meerjarenbegroting ter besluitvorming voorgelegd aan ons bestuur.
- De berekende benodigde formatie is gebaseerd op de UVO en overige opdrachten. Daarbij is de gestreefde vast-/flexnorm 90/10. Voor het werkveld Bouw wordt een lagere norm gehanteerd van circa 70/30.
- Aan de basis van de begroting 2024 ligt de aangepaste begroting van 2023. De wijziging van de begroting 2023 is op basis van de afgesloten UVO's van 2023. Deze wijziging ligt gelijktijdig met deze meerjarenbegroting 2024 voor bij het bestuur. Ook de uitstel van invoering Omgevingswet en WKB heeft geleid tot een begrotingswijziging voor het jaar 2023.

4.2 Toelichting bij de meerjarenbegroting en financiële positie

Het belangrijkste uitgangspunt m.b.t. de Omgevingswet is dat we financiële rust in 2024 creëren voor zowel de OD NZKG als de opdrachtgevers. In 2023 worden de implicaties van de wet nader in beeld gebracht. Het meerjarenperspectief kan als gevolg hiervan nog wijzigen. Met onze opdrachtgevers zijn in 2022 al afspraken gemaakt over financiële verrekening als de omgevingswet wordt ingevoerd

De meerjarenbegroting is conform de kaderbrief 2024-2027 geïndexeerd. De prijscompensatie is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Plan Bureau (CPB), dit is conform bestendig beleid. De prijzen worden vooralsnog na 2023 constant gehouden.
In onze meerjarenbegroting wordt jaarlijks rekening gehouden met een cumulatieve looncompensatie. Voor 2024 is hiervoor een percentage van 4% gehanteerd. Gelet op de huidige economische situatie is deze omhoog bijgesteld van 2% naar 4% (conform CAO stijging 2023) Ten tijde van het opstellen van de meerjarenbegroting is er nog geen cao akkoord 2024 en verder. Er bestaat derhalve nog een onzekerheid of de opgenomen looncompensatie 2024 overeenkomt met de daadwerkelijke CAO stijging.

Op basis van onderhavige meerjarenbegroting is de algehele financiële positie van de OD NZKG redelijk gezond. De meerjarenbegroting is structureel sluitend. Het weerstandsvermogen voldoet aan de ratio weerstandsvermogen (1 tot 1,5), mits de reserve gelijk blijft aan zijn huidige omvang. Bij een besluit tot eenmalige onttrekking aan de reserve ter dekking van het negatieve resultaat van 2022 ontstaat een iets ander beeld. Het kan zijn dat in 2024 en 2025 de omvang van het vermogen als "matig" wordt beschouwd. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt dit nader toegelicht

Verplichte paragrafen BBV

4.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding
De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een door het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) voorgeschreven paragraaf. De beleidskaders vanuit de OD NZKG zijn vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Weerstandsvermogen, bestaande uit:
  - Inventarisatie risico's
  - Inventarisatie weerstandscapaciteit
  - Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio van de noodzakelijke weerstandscapaciteit ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de risico's. Van alle risico's is het financieel effect (gevolg) ingeschat. Afhankelijk van de kans dat een risico zich voordoet, wordt een percentage van het financieel effect meegenomen in de berekening van de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Tabel: overzicht risico's

(bedragen x € 1.000)

RISICO'S	Totaal geschat financieel effect	Risico-bedrag 2022	Risico-bedrag 2023	Risico-bedrag 2024	Risico-bedrag 2025	Risico-bedrag 2026	Risico-bedrag 2027
Reeds bekende risico's							
Wet- en regelgeving	4.362	494	112	449	524	473	473
Omzetfluctuatie, conjunctuur en arbeidsma	3.423	199	473	517	517	430	430
Bedrijfsvoering	923	60	60	122	60	60	60
Prestatiegericht financieren	2.661	908	536	536	337	337	337
	11.368	**1.661**	**1.181**	**1.624**	**1.438**	**1.300**	**1.300**

In bijlage 5.4 is een tabel opgenomen met een toelichting op de kans dat deze risico's zich voordoen en de meerjarige effecten hiervan.

Toelichting risico's

Wet- en regelgeving (totaal geschat financieel effect 4.362K)

Omgevingswet
De invoering en de uitwerking van de Omgevingswet vormen aanzienlijke risico's.
De Omgevingswet zal een grote impact hebben op de taken, de werkprocessen en de inhoudelijke werkzaamheden van de OD NZKG.
Vele taken en het basistakenpakket veranderen van inhoud of van bevoegd gezag/opdrachtgever. Ook voor de opdrachtgevers is nog veel onduidelijk, bijvoorbeeld rond de overdracht van bodemtaken van de

provincies naar gemeenten, de grote wijzigingen m.b.t. het geluidsstelsel en de gevolgen van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), die gelijktijdig in werking treedt. Het aangrijpingspunt van het milieurecht verandert van de inrichting naar de 'milieubelastende activiteit'. Er komen nieuwe instrumenten, zoals de bestuurlijke boete voor Brzo-bedrijven.
Voor de werkprocessen is het Digitaal Stelsel Omgevingswet cruciaal. Daaraan moet nog veel gebeuren. Voor een goede werking zijn we afhankelijk van zowel landelijke partijen als de opdrachtgevers.
De regelgeving wordt voor aanvragers soms gunstiger en soms minder gunstig, wat kan leiden tot een hausse aan aanvragen rond de inwerkingtreding en dus een piekbelasting op de VTH-processen. Hoe goed we ons ook voorbereiden, de nieuwe regels en het vooralsnog ontbreken van jurisprudentie erover maken ons werk aanvankelijk zeker ingewikkelder en onze besluiten zullen vaker juridisch worden aangevochten.
CEBEON heeft de financiële effecten van de Omgevingswet onderzocht. De eenvoudiger VTH-taken kunnen goedkoper worden en de gemeenten en provincies kunnen milieuleges gaan heffen, maar bij de complexere taken die de omgevingsdiensten veelal uitvoeren, zijn geen financiële voordelen te verwachten.
De omvang van de voorbereidingskosten is een risico op zichzelf. Op het moment van schrijven staat de implementatie datum op januari 2024. Door het herhaalde kortdurende uitstel zitten we al jaren in de duurste periode van voorbereiding: kort voor de geplande inwerkingtreding. De gemeenten krijgen daarvoor compensatie van het Rijk, de omgevingsdiensten vooralsnog niet.

Uitstel van inwerkingtreding leidt tot hogere transitiekosten. Te vroege inwerkingtreding leidt tot problemen in de taakuitvoering. Door de nieuwe definiëring van de taken kan de OD NZKG meer of minder werk krijgen. De vele wijzigingen in de werkprocessen en de regelgeving geven in elk geval tijdelijk risico's voor het niveau van dienstverlening, zeker als het Digitaal Stelsel Omgevingswet niet meteen optimaal functioneert. Dit type problemen zal zich landelijk voordoen, wat de beschikbaarheid van de voor de oplossing benodigde expertise op de arbeidsmarkt verder kan doen afnemen. De omvang van deze effecten is niet goed in te schatten. De gevolgen raken primair de kwaliteit van de dienstverlening en uitvoering en zijn niet specifiek voor de OD NZKG.

Beheersmaatregelen: De taken van de projectorganisatie Omgevingswet gaan in 2023 over naar de lijnorganisatie. De medewerkers van de OD NZKG krijgen hun opleidingen over de Omgevingswet van collega's die zich daardoor verder ontwikkelen. Inmiddels hebben we een aanzienlijke groep specialisten in huis. Dit verstevigt onze positie in onze taakuitoefening, in ons werkgebied en landelijk. We hebben enige invloed op beleid en regelgeving. De OD NZKG participeert in diverse regionale en landelijke overleggen, zoals over de bodemtaken, de milieuleges, het Digitaal Stelsel Omgevingswet en over de financiële gevolgen van de Omgevingswet op de omgevingsdiensten. Met ons bestuur zijn afspraken gemaakt over de afrekenmethodiek tijdens de invoeringsperiode. Het risico is daardoor iets gedaald.

De kans op dit risico is gedaald naar gemiddeld. Het risicobedrag is 0K voor 2023 en 250K voor 2024 en 2025. Vanaf 2026 daalt het risico naar 50K.

Algemene Verordening Gegevensbescherming
Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Niet naleven van de AVG kan leiden tot boetes en persoonlijke aansprakelijkheid. De boete kan 4% van de jaaromzet bedragen.
Beheersmaatregelen: Er zijn enkele functionarissen aangesteld waaronder een functionaris gegevensverwerking en privacyfunctionaris. Zij zorgen voor de borging, het beleid en het ontwikkelen van bewustzijn binnen de organisatie.

De kans op dit risico is zeer klein. Het risicobedrag is 37,5K vanaf 2023.

Klimaatadaptatie en Circulair Programma – nieuwe omschrijving vanaf 2022 -
Rondom de klimaat - en circulaire programma's ontstaan strategisch gezien in toenemende mate wetten die impact hebben op ons werk en op de bedrijven en burgers in onze leefomgeving. Deze landelijke en Europese regelgeving zorgt voor veranderingen in het werk van de OD. Voor de bedrijven kunnen de wetgeving instrumenten zoals bijvoorbeeld een CO2-heffing grote gevolgen hebben voor hun bedrijfsvoering. Meer kosten, investeringen, nieuwe vergunning aanvragen. Voor de OD ontstaat een grotere inspanningsverplichting. De veranderende wetgeving heeft impact op het bedrijvenbestand. Er ontstaan zowel nieuwe bedrijven als faillissementen in kapitaalintensieve industrie die de veranderende omstandigheden niet kunnen bolwerken. Daarnaast kan het toetsingskader voor de VTH processen niet toereikend of meer passend zijn. Het financiële risico is dat de toenemende inzet en expertise die gevraagd wordt, moeilijker leverbaar en financierbaar blijkt.
Beheersmaatregelen: De OD NZKG biedt opdrachtgevers en bedrijven haar expertise aan om te voorkomen dat wet- en regelgeving een belemmering wordt voor de uitvoeringspraktijk. De kansen worden zo ook gesignaleerd. De OD blijft inzetten op passend contracteren voor haar taken bij de huidige opdrachtgevers in de gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is de verwachting dat de inzet in de komende jaren ook via het Rijk ontvangen kan worden. Anticiperen gaat zowel organisatorisch als door actieve deelname in de Rijksprogramma's.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van 37K in 2023 tot 149K in 2025 en verder.

Terugdringen Milieubelasting
Het terugdringen van de milieu belasting om de milieu gerelateerde gezondheid te verbeteren zal de komende jaren steeds belangrijker worden. Er lopen vanuit het Rijk vele programma's die uiteindelijk gaan leiden tot strengere wetgeving. Enkele voorbeelden zijn de stikstof situatie (PAS), het schoon lucht programma, het oppervlakte water en de Zeer Zorgwekkende Stoffen. De verwachting is dat in de komende 5 jaar de inventariserende programma's zullen leiden tot daadwerkelijke wetgeving in 2027. Er ontstaan dan in hoofdlijn 2 grote effecten. De OD zal meer en andere werk ontvangen en kan zich voor een groter vergunning potentieel en meer toezicht zien staan. Aan de andere kant ontstaat er voor bedrijven economisch gezien een sterke verhoging van kosten voor een productieproces en hun beheersing van de milieu effecten. Faillissementen en bedrijfsverplaatsingen kunnen ontstaan. Het financiële risico is dat de veranderingen sneller gaan dan de financiering via contracteren met de opdrachtgevers. Ofwel de kosten voor de baten uitgaan.
Beheersmaatregelen: Diverse opdrachtgevers, zoals PNH, Zaanstad en Amsterdam, hebben de OD NZKG gevraagd mee te denken bij het duiden van de opgave en het meedenken bij een regionale en lokale aanpak op basis van de wetgeving.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van 37K in 2023 tot 149K in 2025 en verder.

Wijziging beleid rijk of provincie voor Tata Steel
Het risico dat, ten gevolge van gewijzigde politieke omstandigheden, het beleid ten aanzien van Tata Steel impactvol verandert. Bijvoorbeeld: het economische belang van het bedrijf wordt zwaarder gewogen dan milieu effecten waardoor de OD NZKG minder werkzaamheden kan uitvoeren dan voorheen. De gevolgen zijn afnemende werkzaamheden door andere beleidsprioriteiten. Minder taken op het vlak van toezicht en handhaving.
Beheersmaatregelen: Bij afnemende taken en werkzaamheden moeten medewerkers op andere plekken inde organisatie worden ingezet.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is 87K vanaf 2024.

Conjuncturele ontwikkelingen, arbeidsmarkt en Groen Staal (totaal geschat financieel effect 3.423k)

Omzetfluctuatie, Economische en conjuncturele ontwikkelingen - nieuwe omschrijving risico vanaf 2022 -
Door ontwikkelingen in de wereld als de enorme prijsstijgingen met economische effecten bij burgers en bedrijven heeft onze organisatie ook te maken met omzet fluctuaties. Voor de komende jaren wordt verwacht dat een groter deel van ons werk onzeker kan zijn. Enerzijds krijgen we meer taken toebedeeld, anderzijds zijn deze taken ook aan onzekerheden onderhevig. Ook de politieke inzet op bijvoorbeeld het stikstofdossier draagt bij aan deze gevolgen.
Het risico is dat de organisatie niet tijdig kan anticiperen op de omzetfluctuaties. Er kunnen tekorten ontstaan bij omzetdalingen als de lasten van lopende contracten niet tijdig kunnen worden bijgesteld. Andersom kan het zijn dat de dat de economie snel weer aantrekt en dat er een sterke stijging is van initiatieven. Dit betekent ongepland werk voor de gehele VTH keten. Met betrekking tot het bedrijvenbestand lopen dan de kosten voor de baten uit.
Beheersmaatregelen: De gevolgen voor de uitvoering worden afgestemd met de opdrachtgevers en als het nodig is samen met hen geprioriteerd. Het risico van omzetverlies wordt in eerste instantie zoveel als mogelijk opgevangen door de afbouw van de flexibele schil. De arbeidsmarkt is echter zo weerbarstig dat een volledige flexibiliteit in contracteren ook niet altijd mogelijk is.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag was 114K in 2022 en is 373,5K vanaf 2023.

Arbeidsmarkt en inhuur
De krapte op de arbeidsmarkt en voor sommige functies beperkte beschikbaarheid van inhuurkrachten, kunnen gevolgen hebben voor het realiseren van de productie- en kwaliteitsafspraken. Dit wordt nog eens versterkt door de extra capaciteit en de specifieke expertise die nodig zijn voor onder andere de implementatie van de Omgevingswet en de uitvoering van het Klimaatakkoord.
Het niet realiseren van productieafspraken leidt tot lagere inkomsten. Dat kan gevolgen hebben voor de dekkingsbijdrage van de overheadkosten.
Beheersmaatregelen: De OD NZKG werkt met een flexibele schil van personeel die wordt afgebouwd als het nodig is. We zetten extra in op arbeidsmarktcommunicatie en werken samen met wervingsbureaus en de gemeente Amsterdam. Innovatie op het vlak van digitalisering en data-analyse wordt ingezet om zo efficiënt mogelijk te werken. Daarnaast wordt strategische personeelsplanning ingezet en worden medewerkers zelf opgeleid waaronder trainees, opleidingstrajecten voor zij instromers en training on the job constructies.

De kans op dit risico is zeer klein. Het risicobedrag was 86K in 2022 en is 56K vanaf 2023.

Afbreukrisico Groen Staal – nieuw risico vanaf 2023 -
Er bestaat een kans dat Tata Steel beslist om van Groen Staat af te zien. De VTH-A werkzaamheden komen dan te vervallen. De medewerkers die op Groen Staal zijn ingezet, komen daarmee zonder werk te zitten. De medewerkers die op Groen Staal werkzaam zijn, moeten op andere projecten/ procedures worden ingezet.
Beheersmaatregelen: Een groot deel van de medewerkers werken deeltijd op het project en houden binding met hun eigen team. Hiermee kan het wegvallen van het werk voor Groen Staal makkelijk worden opgevangen.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag is 43,5K in 2023 en is 87K in 2024 en 2025.

Bedrijfsvoering (totaal geschat financieel effect 923K)

Nieuw zaaksysteem
In 2023 vindt een aanbesteding voor het VTH systeem plaats die per 2024 geïmplementeerd moet zijn. Afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding gaat de OD al dan niet over naar een nieuw pakket. De conversie naar een nieuw pakket brengt implementatie en uitvoeringsrisico's met zich mee. Vooral als dit in combinatie met de inwerkingtreding van de Omgevingswet plaatsvindt. De adoptie van het nieuwe VTH systeem heeft tijd nodig voor de gebruikersorganisatie. Het gevolg kan zijn problemen in de uitvoering waardoor er onvoldoende productie geleverd kan worden en wettelijke termijnen niet worden gehaald.
Beheersmaatregelen:
1. De aanbesteding is zorgvuldig voorbereid en opgezet. Leerpunten van andere OD's zijn hierin nadrukkelijk meegenomen.
2. Sterke betrokkenheid van de gebruikersorganisatie bij aanbesteding en implementatie, waarborgt de aansluiting op het werkveld.
3. Projectorganisatie voor implementatie is vastgesteld door stuurgroep en directieraad.
4. Financiering van implementatiefase is geborgd met een directie besluit.
5. Opleidingsprogramma voor het gebruik van het nieuwe VTH systeem worden uitgewerkt binnen het project.
6. Uitgangspunten voor in gebruik name van het nieuwe VTH systeem i.r.t. de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn vastgesteld door de directieraad.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is in 2024 62K.

Informatiebeveiliging
De OD NZKG heeft flinke stappen gezet om de informatiebeveiliging op een hoger niveau te krijgen. Maar de dreiging tot informatiebeveiligingsincidenten blijft toe nemen. Het risico van een informatiebeveiligingsincident is dat de dienstverlening en bedrijfsvoering volledig kan stil komen te liggen. Daarnaast kunnen informatiebeveiligingsincidenten leiden tot fouten in de dienstverlening en kan vertrouwelijke informatie in verkeerde handen komen te vallen. De informatiebeveiligingsdienst (IBD) ziet op moment twee soorten dreiging meer *ransomware* en steeds meer en ernstige kwetsbaarheden en gevaren in software. De kosten zijn terug te voeren op het herstel van de systemen, onderzoek naar de aanval, alsmede het betalen van losgeld bij een *ransomeware* aanval. Het verschilt per aanval welke kosten gemoeid zijn.
Beheersmaatregelen: Om de toename aan cybercriminaliteit het hoofd te bieden is een CISO aangesteld. Daarnaast is er een projectgroep opgestart om de beveiligingsmaatregeling van de BIO te implementeren. Voor het bewustzijn van de medewerkers worden er awareness trainingen gevolgd. Er is extra technische software aangeschaft als bescherming tegen hacken.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag is 100K vanaf 2022.

Groen Staal niet volledig kunnen leveren – nieuw risico vanaf 2023 -
Om het Groen Staal traject goed uit te lopen, is 5 miljoen subsidie per jaar bij het rijk gevraagd (2023 - 2030). Dit bedrag is voor de eerste jaren mondeling toegezegd. Als dit doorgaat, ontstaat bij de OD een inspanningsverplichting wanneer alle aanvragen gaan binnenlopen. Er kan schade ontstaan op het vlak van imago (herstel) en schade claims van Tata bij onvoldoende tijdige vergunning levering. De OD kan aansprakelijk gesteld worden voor vertraging schade in de voortgang van het project. Het is in deze fase van het project moeilijk om het gevolg van het risico realistisch te kwantificeren.

Beheersmaatregelen: Vooruitlopend op het vrijkomen van het geld, zijn de werving, inhuur en opleidingen van medewerkers in voorbereiding. De aansprakelijkheid wordt opnieuw beoordeeld in relatie met de bedrijfsaansprakelijkheid verzekering. Daarnaast is de positie van de OD en het bevoegd gezag en de gemeenschappelijke regeling een issue dat bedrijfsjuridisch gezien, opnieuw beoordeeld wordt. Daarnaast is de communicatie met Tata over de project voortgang en afstemming is essentieel voor zowel OD als Tata.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risico vanaf 2023 als PM opgenomen

Prestatiegericht financieren (totaal geschat financieel effect 2.661K)

Afwijking ten opzichte van vastgesteld kengetal
Per 2019 zijn de kengetallen en daaraan gekoppelde (vaste) volumes voor een periode van 4 jaar ingevoerd. Eveneens is bestuurlijk afgesproken om na deze periode te evalueren en noodzakelijke wijzigingen per 2023 in te voeren, ervan uit gaande dat de Omgevingswet zou zijn ingevoerd. In 2022 is de implementatie van de omgevingswet weer uitgesteld naar 2023 en de implementatiedatum is nu 2024. De implementatie van de Omgevingswet heeft grote impact op ons werk en resulteert in een sterk gewijzigde product diensten catalogus (PDC) en daaraan gekoppelde kengetallen en financiering. Het evalueren van kengetallen kan pas plaatsvinden na implementatie van de omgevingswet. Tot die tijd werkt OD NZKG met de kengetallen uit 2019. Het risico is aanwezig dat de kengetallen die nu worden gehanteerd niet robuust genoeg blijken te zijn. Inzet op outputproducten is hoger dan het kengetal voorziet.

Beheersmaatregelen: De afwijking op de kengetallen wordt jaarlijks gemonitord. We vervangen afwijkingen tussen de kengetallen en de feitelijke ureninzet voor zover mogelijk binnen de bestaande begroting en/of op basis van de risico-inschatting binnen het weerstandsvermogen. Bij majeure afwijkingen treden we in overleg met het bestuur. In de UVO's 2023 is een bedrag van € 1,9 mln. opgenomen om de extra inzet op de output producten op te vangen. Het is echter nog onzeker of deze bijdrage volledig wordt toegekend.

De kans op dit risico is klein voor 2023 en 2024 met een risicobedrag van € 199K. Voor het jaar 2025 en verder gaan we uit van gevalideerde kengetallen waardoor het risicobedrag verwaarloosbaar is.

Risico onderhandwerk Bouw en Bodem
Op basis van de PGF-systematiek wordt een deel van het toezicht en de handhaving voor Bouw en Bodem als outputproduct gefinancierd (op basis van vergunningaanvragen). Omdat toezicht en handhaving niet altijd in het lopende jaar plaatsvindt, is er een risico dat er geen dekking is voor onderhandenwerk als het aantal vergunningen in een jaar drastisch afneemt.
Beheersmaatregelen: We maken jaarlijks een inschatting van de verwachte aanvragen en maken op basis daarvan UVO/Vthup-afspraken met de opdrachtgevers. Als een drastische daling wordt verwacht en er een dekkingstekort is voor het onderhandenwerk wordt dit bij de halfjaarrapportage en meerjarenbegroting gemeld.

De kans op dit risico is groot. Het risicobedrag was 339K in 2022 en is 337K vanaf 2023.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van een organisatie om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Het gaat dus om buffers in het eigen vermogen of middelen die in de exploitatie kunnen worden vrijgemaakt zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken. In 2022 wordt voor het verlies een voorstel gedaan tot

onttrekking aan de algemene reserve van 794K. Na besluit is wordt de hoogte van de weerstandscapaciteit per 31-12-2023 1.224K.

Tabel: meerjarig beschikbare weerstandscapaciteit

bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Reserve weerstandsvermogen	€ 2.018	€ 2.018	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224
Voorstel tot besluit bij jaarrekening 2022		-€ 794				
Beschikbare weerstandscapaciteit	**€ 2.018**	**€ 1.224**	**€ 1.224**	**€ 1.224**	**€ 1.224**	**€ 1.224**

Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen[1]. Het algemeen bestuur heeft in 2017 een ratio van 1 tot 1,5 vastgesteld. Deze ratio is naar verwachting voor het jaar 2023 toereikend.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat meerjarig de verhouding tussen noodzakelijke en beschikbare weerstandscapaciteit voldoet aan de ratio weerstandsvermogen (1 tot 1,5), mits de reserve gelijk blijft aan zijn huidige omvang. Bij een besluit tot eenmalige onttrekking aan de reserve ter dekking van het negatieve resultaat van 2022 ontstaat een iets ander beeld. Het kan zijn dat in 2024 en 2025 de omvang van het vermogen als "matig" wordt beschouwd. De OD zal zich inspannen om voor 2024 en 2025 dit weer richting voldoende te kunnen laten bewegen.

Tabel: meerjarige ratio voor het weerstandsvermogen

bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018
Noodzakelijke weerstandscapaciteit	€ 1.661	€ 1.181	€ 1.624	€ 1.438	€ 1.300	€ 1.300
Ratio weerstandsvermogen	**1,2**	**1,7**	**1,2**	**1,4**	**1,6**	**1,6**
bij een besluit tot onttrekking	€ 794					
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224
Ratio weerstandsvermogen na verrekening negatief resultaat	**0,7**	**1,0**	**0,8**	**0,9**	**0,9**	**0,9**

Legenda	
Ratio	**Waardering**
>2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim Voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

[1] De normeringsystematiek is ontwikkeld door het Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente.

Financiële kengetallen

In de volgende tabel staan de drie financiële kengetallen die van toepassing zijn op de OD NZKG. Voor de ratio's zijn normen opgesteld op basis van input van de VNG en op eigen inzichten. De onderstaande beschrijving van de ratio's bevat een verdere toelichting en beoordeling.

Tabel: financiële kengetallen

	Norm	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
netto schuldquote	≤ 0%	-6%	-5%	-5%	-5%	-5%	-5%
solvabiliteitsratio	≥ 20%	38%	29%	30%	30%	31%	31%
structurele exploitatieruimte	≥ 0%	-1%	0%	0%	0%	0%	0%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De schuldpositie van de OD NZKG bestaat voornamelijk uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteren we een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waarvoor we geld wordt aangetrokken, zal het kengetal boven de 0% stijgen. Voor 2024 is het kengetal -/- 5%. Het voldoet daarmee aan de gestelde norm.

Solvabiliteit

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt. De norm voor de OD NZKG is daarom minimaal 20%. Het kengetal valt vrij laag uit omdat we met voorschotten van de opdrachtgevers werken. De voorschotten hebben een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Het kengetal is gecorrigeerd met de voorschotten en komt daarmee uit op 30% in 2024. De ratio is daarmee voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt om te beoordelen welke structurele ruimte de OD NZKG heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Is dit cijfer negatief dan biedt het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte om de lasten te blijven dragen. De norm voor de OD NZKG is 0% of hoger. In 2024 is de ratio 0%.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de OD NZKG in bezit heeft bestaan uit apparatuur, automatisering, meubilair en de verbouwing van het gehuurde pand Ebbehout in Zaandam. Als afschrijvingstermijn wordt de economische levensduur als uitgangspunt genomen (conform de financiële verordening).

Hybride werken
Eind 2023 is het meubilair volledig afgeschreven. Afgelopen jaar is hard gewerkt om het kantoor aan het Ebbehout aan te passen aan het hybride werken. De komende jaren zullen er extra investeringen nodig zijn om het pand klaar te maken voor de toekomst. Dit betekent niet alleen investeringen om er een fijnere en gezondere werkomgeving van te maken, maar ook investeringen om er een veiliger werkomgeving van te maken. De verwachting is dat deze werkzaamheden in 2024 zullen worden afgerond.

4.5 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de OD NZKG. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico), de financieringspositie en het kasbeheer.

Beleidskader
De uitvoering van de financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financierings- (treasury-)statuut evenals een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De OD NZKG werkt volgens het aangepaste Treasurystatuut dat is vastgesteld op 9 december 2015. Eén van de doelstellingen van dit statuut is het beschermen van vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

Financierings- en schuldpositie
Per balansdatum 31-12-2022 heeft de OD NZKG geen leningen. Voor 2024-2027 zijn geen leningen opgenomen in deze begroting.

Kasbeheer
De OD NZKG beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasury activiteiten te baseren op een adequate liquiditeitsplanning. Doordat overtollige liquide middelen moeten worden aangehouden in de schatkist zijn er geen kredietrisico's. Om het renterisico te beperken is vastgelegd dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning, de rente typische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie. Binnen deze kaders streeft de OD NZKG naar spreiding in de rente typische looptijden van uitzettingen.

4.6 Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is een verplichte paragraaf conform de Besluit Begroten en Verantwoorden vereisten. Het programma bedrijfsvoering wordt beschreven in paragraaf 3.7.

Beleidsindicatoren "bestuur en organisatie"
Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten en overheidsorganisaties de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening.
De OD NZKG wil deze indicatoren ook aanbieden voor haar organisatie.
De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording".
De BBV beleidsindicatoren zijn niet dezelfde als de kengetallen die in de benchmark van Berenschot gebruikt worden. Met name voor overhead gaat Berenschot uit van formatieve eenheden en gaat het BBV uit van totale kosten van overhead. Dit laatste zijn niet alleen de salariskosten, maar ook de kosten voor de zogenaamde "PIOFACH-functies". Dat zijn de kosten voor ondersteunde functies als huisvesting en facilitaire zaken, ICT, Personeel, Financiën, Inkoop etc.

Tabel: beleidsindicatoren bestuur en organisatie

Naam indicator	Berekening	Realisatie 2022	Toelichting
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De formatie bedraagt 434,34 FTE (excl. inhuur) per 31-12-2022
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De bezetting bedraagt 416,67 FTE (excl. inhuur) per 31-12-2022
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De apparaatskosten bedraagt € 56.091K.
Externe Inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur extern	25,8%	
Personele overhead	% van de totale lasten	16,9%	
Materiële overhead	% van de totale lasten	12,8%	

Informatie voor derden Iv3
De Omgevingsdienst voldoet aan de verplichting om de financiële gegevens voor begrotingen, halfjaarrapportages en jaarrekeningen ter beschikking te stellen aan het Centraal Bureau voor de Statistiek in verband met het Publicatiebeleid Iv3 open data voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, provincies en waterschappen.

Rechtmatigheid en Verbijzonderde Interne Controle
De wetswijziging die het dagelijks bestuur met ingang van het boekjaar 2023 verplicht verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid, is in 2022 door de 2e en 1e kamer aangenomen. De commissie BBV heeft hiertoe een modelverklaring opgesteld. Daarin is opgenomen dat in de paragraaf bedrijfsvoering door het dagelijks bestuur een nadere toelichting gegeven wordt op zaken die de financiële rechtmatigheid raken. Hierbij moet in ieder geval nadere toelichting worden gegeven op alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn vermeld. Beoogd is dat de wijzigingen in het BBV en het BADO in de loop van 2023 worden vastgesteld, voor de aanvang van de voorbereiding van de jaarrekening 2023.

OD NZKG heeft de verbijzonderde interne controle (VIC) uitbesteed. De OD NZKG kan door de uitbesteding van de VIC de onafhankelijke rol beter borgen, de eigen organisatie is hiervoor te klein. Andere reden is dat

de OD m.i.v. 2020 de financiële en personeelsadministratie volledig in eigen beheer heeft genomen. Het belang van het toetsen van de opzet, bestaan en werking van de financiële en personeelsprocessen werd daardoor groter.

In 2023 e.v. worden de volgende processen ge-audit.
- UVO beheerproces
- Debiteurenproces
- Personeelsproces – instroom/doorstroom/uitstroom
- Inkoop- en crediteurenproces
- WABO leges
- Aanbestedingen

Openbaarheidsparagraaf
Dit is de openbaarheidsparagraaf van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. De openbaarheidsparagraaf is een nieuwe verplichte paragraaf in de begroting. De verplichting komt aanvankelijk voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie, de plannen ter verbetering van de informatiehuishouding bij de ministeries en artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) dat bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo.
De focus van deze openbaarheidsparagraaf is de beschrijvende en kwalitatieve verantwoording op hoofdlijnen over de activiteiten die worden uitgevoerd in 2023 op de thema's verbetering van de informatiehuishouding, actieve openbaarmaking en passieve openbaarmaking.

Een goede informatievoorziening met een ordentelijke informatiehuishouding is noodzakelijk en van groot belang in een democratische rechtsstaat. Belanghebbenden, journalisten en de wetenschap dienen toegang te hebben tot de voor hen noodzakelijke informatie. Een open overheid voorziet hierin door tijdens en na afloop van het maken van beleid en wetgeving transparant te zijn in de gemaakte keuzes.

Binnen de OD NZKG zijn meerdere ontwikkelingen in het kader van transparantie.

<u>Actieve openbaarmaking</u>
Er wordt sinds 2022 extra inzet gepleegd op de implementatie van de Woo, deze vereist een actieve openbaarmaking van bestuursorganen. De implementatie zal enkele jaren duren, conform de planning vanuit het Rijk. Er is onderzocht welke categorieën de OD NZKG wettelijk gezien dient te openbaren en hiervoor is een planning opgesteld. Tevens is in 2023 een medewerker aangewezen om alle lopende projecten te verbinden en de actieve openbaarmaking naar een hoger doel van transparantie te tillen. Er lopen verscheidene trajecten binnen de OD NZKG om actief informatie te openbaren en al deze trajecten zullen gekoppeld worden en er zal koers worden bepaald. Dit traject zal vermoedelijk twee jaar in beslag nemen.

<u>Passieve openbaarmaking</u>
Sinds een aantal jaren is het aantal Woo-verzoeken – waaronder ook de zeer omvangrijke verzoek – flink toegenomen. Vanwege de complexiteit en omvang van de verzoeken is hier de laatste tijd meer capaciteit op ingezet dan begroot. Deze uren worden niet geschreven op opdrachtgeversniveau; ze worden verrekend via het randvoorwaardelijk pakket. Sinds 2023 is dit gewijzigd en vallen de uren van de Woo en de implementatie van de Woo onder Regie.

Het Woo-proces is arbeidsintensief, omdat er ook zogenoemd 'handwerk' bij komt kijken, zoals het beoordelen van stukken op de zogenaamde uitzonderingsgronden in de Woo en de grote hoeveelheid

stukken die op verzoek openbaar worden gemaakt. Daarnaast vergt dit proces tevens soft skills van de medewerkers. De juristen geven presentaties in de andere teams en dit levert merkbaar resultaat op in de samenwerking en hierdoor worden medewerkers voortdurend op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen met betrekking tot de Woo.

Verschillende aspecten zijn geautomatiseerd en geactualiseerd binnen het Woo-proces, waardoor dit minder inspanning vergt van de medewerkers (het 'handwerk' neemt af), de communicatie tussen teams onderling beter verloopt en dit komt uiteindelijk ten goede aan de termijnafhandeling van de dossiers. In 2023 wordt dit verder uitgewerkt en zullen de processen worden aangepast, waarbij automatisering van delen uit het Woo-proces een grote rol zal spelen.

Verbetering van de informatiehuishouding

Om de processen goed te laten verlopen is het belangrijk om overheidsinformatie goed op te slaan. Als we onze informatie op orde hebben, kunnen we als OD NZKG goed samenwerken, open, transparant en betrouwbaar zijn. Op deze manier kunnen wij ook op correcte wijze verantwoording afleggen.

Allereerst dienen de systemen op orde te zijn en zo ingericht te worden, dat de informatie duurzaam toegankelijk is en blijft. Het huidige zaaksysteem fungeert tevens als archiefsysteem en hierin is momenteel alle informatie te vinden. Ook dit systeem is continu aan controle en verbeteringen onderhevig, waarbij allerlei methoden worden toegepast om informatie vindbaar te maken, maar ook om het in de eerste plaats op correcte wijze op te slaan. Zo wordt continue gemonitord welke aanpassingen mogelijk zijn, als er binnen de systemen aanpassingen nodig zijn. Deze optimalisatie van de ICT processen ten behoeve van de afhandeling van de Woo-verzoeken zal in 2023 verder worden uitgewerkt.

Ook op andere, meer zichtbare fronten wordt gekeken of er een digitale verbeterslag kan worden gemaakt. Zo wordt de website waarop burgers informatie kunnen vinden regelmatig geanalyseerd en verbeterd, temeer wanneer signalen worden ontvangen dat de vindbaarheid daarvan verbeterd kan worden. Dit vergt een nauwe samenwerking tussen teams onderling. Dergelijke initiatieven worden in het overkoepelend traject zoals genoemd onder 'Actieve openbaarmaking' aan elkaar gekoppeld en verder uitgewerkt.

5. Bijlagen

5.1 Resultaatmodel per programma en taakveld de baten en lasten

Tabel Resultaten per werkveld									(x €1.000)
Programma & taakveld	Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Eerste begrotings-wijziging 2023	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024	2025	2026	2027
TOTAAL Baten	**-56.574**	**-64.841**	**-77.420**	**-83.249**	**-**	**-83.249**	**-82.485**	**-81.471**	**-78.958**
TOTAAL Lasten	**57.483**	**64.841**	**77.420**	**-**	**83.249**	**83.249**	**82.485**	**81.471**	**78.958**
8.3 Wonen en bouwen	-4.956	-6.715	-7.039	-17.747	10.582	-7.166	-7.132	-7.131	-7.131
Inkomsten	-14.168	-16.336	-17.605	-17.747		-17.747	-17.611	-17.611	-17.611
Salarislasten	3.928	5.828	6.089		6.309	6.309	6.309	6.309	6.309
Inhuur	5.003	3.446	4.137		3.925	3.925	3.823	3.823	3.823
Materieel	281	346	340		348	348	348	348	348
Bouw	**-4.956**	**-6.715**	**-7.039**	**-17.747**	**10.582**	**-7.166**	**-7.132**	**-7.131**	**-7.131**
7.4 Milieubeheer	-2.941	-2.944	-3.744	-9.844	5.680	-4.165	-4.165	-4.165	-4.165
Inkomsten	-6.289	-7.331	-8.317	-9.844		-9.844	-9.844	-9.844	-9.844
Salarislasten	2.748	3.684	3.931		4.708	4.708	4.708	4.708	4.708
Inhuur	514	634	579		898	898	898	898	898
Materieel	86	69	62		74	74	74	74	74
Bodem	**-2.941**	**-2.944**	**-3.744**	**-9.844**	**5.680**	**-4.165**	**-4.165**	**-4.165**	**-4.165**
7.4 Milieubeheer	-7.888	-10.705	-14.614	-44.722	29.497	-15.225	-15.123	-15.268	-14.750
Inkomsten	-28.704	-33.085	-42.636	-44.722		-44.722	-44.564	-44.030	-41.991
Salarislasten	14.784	17.570	22.252		23.409	23.409	23.317	22.724	21.389
Inhuur	4.210	2.807	3.238		3.741	3.741	3.763	3.709	3.596
Materieel	1.821	2.003	2.532		2.348	2.348	2.362	2.328	2.257
Milieu en BRZO	**-7.888**	**-10.705**	**-14.614**	**-44.722**	**29.497**	**-15.225**	**-15.123**	**-15.268**	**-14.750**
7.4 Milieubeheer		-581		-5.870	6.049	-1.278	-1.278	-1.202	-1.133
8.3 Wonen en bouwen		-286		-2.891	2.979	-629	-629	-592	-558
Inkomsten	-6.936	-8.089	-8.762	-10.936		-10.936	-10.466	-9.986	-9.511
Salarislasten	5.574	6.104	6.444		7.910	7.910	7.598	7.268	6.905
Inhuur	1.389	1.075	881		1.079	1.079	1.035	990	945
Materieel	34	42	33		40	40	39	37	35
Randvoorwaardelijk	**61**	**-868**	**-1.403**	**-10.936**	**9.029**	**-1.907**	**-1.794**	**-1.691**	**-1.625**
0.4 Overhead	17.100	21.104	26.772	-	28.330	28.330	28.081	28.123	27.539
Baten uitvoeringsovereenkomsten (*)									
Inkomsten	-11								
Salarislasten	8.579	8.763	10.739		11.117	11.117	11.116	11.116	11.099
Inhuur	480	4.239	5.625		7.527	7.527	7.431	7.178	6.778
Autonome ontwikkelingen	-	204	-		-	-	-	-	-
Materieel	8.051	7.899	10.408		9.686	9.686	9.533	9.829	9.662
0.8 Overige baten en lasten	-	129	129	-	132	132	132	132	132
Onvoorzien	-	129	129		132	132	132	132	132
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering	**17.100**	**21.233**	**26.900**	**-**	**28.462**	**28.462**	**28.213**	**28.255**	**27.671**
Saldo voor mutatie reserves	**1.376**	**0**	**100**	**-83.249**	**83.249**	**0**	**0**	**0**	**0**
0.10 Mutaties reserves	-467	-	-						
Toevoegingen	-								
Onttrekkingen	-467	-	-100						
Financien, bedrijfsvoering	**-467**								
Saldo na mutatie reserve	**909**	**0**	**0**	**-83.249**	**83.249**	**0**	**0**	**0**	**0**

5.2 Uitvoeringsovereenkomsten per deelnemer

Tabel Uitvoeringsovereenkomsten							(x €1.000)
Deelnemer	jaarrekening 2022	Primitieve begroting 2023	Eerste begrotings-wijziging 2023	2024	2025	2026	2027
Gemeente Amsterdam	20.131	23.604	26.055	28.521	28.215	27.796	27.154
Provincie Noord-Holland	19.888	21.931	26.872	29.741	29.758	29.572	29.393
Gemeente Zaanstad	2.956	3.393	3.825	4.708	4.674	4.534	4.307
Gemeente Haarlemmermeer	8.758	10.175	10.820	12.746	12.725	12.503	12.117
Gemeente Aalsmeer	397	693	555	915	907	899	852
Gemeente Amstelveen	583	989	883	1.203	1.194	1.180	1.139
Gemeente Diemen	285	404	429	556	551	547	517
Gemeente Ouder-Amstel	235	299	301	391	387	383	365
Gemeente Uithoorn	314	420	377	504	499	492	466
Provincie Flevoland	277	420	372	417	414	412	409
Provincie Utrecht	848	989	1.043	1.169	1.162	1.155	1.148
Totaal UVO	**54.671**	**63.316**	**71.532**	**80.869**	**80.485**	**79.471**	**77.869**
Overige baten	**1.436**	**1.525**	**5.788**	**2.380**	**2.000**	**2.000**	**1.089**
Mutaties reserves	**467**	**-**	**100**	**-**	**-**	**-**	**-**
TOTAAL	**56.574**	**64.841**	**77.420**	**83.249**	**82.485**	**81.471**	**78.958**

Zie voor opbouw ontwikkelingen 2023 bijlage 5.8

Opmerking bijdrage gemeente Diemen: De UVO 2023 is de basis voor deze Meerjarenbegroting. Na het opstellen van deze Meerjarenbegroting heeft nog een bijstelling plaatsgevonden op de UVO 2023 van € -/- 65K voor advies constructieve veiligheid en € -/-23K provinciaal energieakkoord. Het bedrag opgenomen in bovenstaand overzicht voor gemeente Diemen is daarom € 88K meerjarig te hoog.

5.3 Kosten per uur, Capaciteit in uren en FTE's

De tarieven in 2023 voor werkzaamheden binnen de UVO worden ten opzichte van het tarief 2022 aangepast naar aanleiding van de loon- en prijsontwikkeling. Het tarief bedraagt in 2023 € 112,40

Tarief ontwikkeling ontwikkelingen OD	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Per uur voor UVO producten	94,43	99,46	102,10	104,57	112,40	116,22	116,22	116,22	116,22
Maatwerk door medewerker	94,43	99,46	102,10	104,57	112,40	116,22	116,22	116,22	116,22
Maatwerk door projectleider	122,76	129,30	132,73	135,94	146,12	151,08	151,08	151,08	151,08

* Maatwerkuren gaan buiten de UVO om. Opslag projectleider maatwerk bedraagt 30%.

In de begroting 2023 en voor de doorrekening van de tarieven is met de volgende hoeveelheid uren rekening gehouden.

Capaciteit in uren	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 UVO	MJB 2024
UVO	501.908	522.481	523.970	598.615	598.615
Maatwerk	13.760	11.779	10.953	6.619	6.619
PM + WKB + Wbb					78.229
	515.668	534.260	534.923	605.234	683.463
Groei in capaciteit t.o.v. jaar eerder		*3,61%*	*0,12%*	*13,14%*	*12,93%*

Vanuit de benodigde capaciteit in uren wordt gerekend met een norm van 1.365 uur per Full Time Equivalent (FTE = volledig dienstverband). Met deze norm wordt de capaciteit in uren omgezet naar

personeel in FTE's. Met de formatie voor vaste dienstverbanden bij de OD NZKG wordt als saldo de inhuur berekend.

Capaciteit in FTE's	Benodigd eigen personeel	Inhuur	Totaal	%
Programma Bouw	61	29	89	15%
Programma Bodem	53	5	57	9%
Programma Milieu & BRZO	234	20	254	42%
Programma Randvoorwaardelijk	92	7	99	16%
Programma Bedrijfsvoering	98	5	103	17%
Totaal	537	65	603	100%

5.4 Meerjarig overzicht van de risico's

In onderstaande tabel zijn de strategische bedrijfsrisico's van de OD NZKG opgenomen in een meerjarig overzicht. Per risico is aangegeven wat het geschat financieel effect is, de kans dat het risico zich voordoet en in welk jaar zich dit kan voordoen.

Risico's bedragen x 1.000 euro	kans op risico	Totaal geschat effect	Risico-bedrag 2022	Risico-bedrag 2023	Risico-bedrag 2024	Risico-bedrag 2025	Risico-bedrag 2026	Risico-bedrag 2027
Verandering in Wet- en regelgeving								
a. Extra werk borging operationele kwaliteit Omgevingwet	*gemid.*	1.250	380	0	250	250	50	50
c. Algemene Verordening Gegevensbescherming	*erg klein*	747	114	37	37	37	37	37
d. Klimaatadaptatie en circulaire programma	*gemid.*	747	0	37	37	75	149	149
e. Terugdringen milieubelasting door wetgeving en rijksprogramma's	*gemid.*	747	0	37	37	75	149	149
f. Verandering rijks- of provinciaal beleid t.a.v. Tata Steel	*klein*	871	0	0	87	87	87	87
Verandering in Wetgeving		**4.362**	**494**	**112**	**449**	**524**	**473**	**473**
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt								
a. omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen	*gemid.*	1.868	114	374	374	374	374	374
b. niet realiseren dekkingsbijdrage overhead, arbeidsmarkt en inhuur	*erg klein*	1.121	86	56	56	56	56	56
c. Afbreuk risico Groen Staal	*gemid.*	435	0	44	87	87	0	0
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt		**3.423**	**199**	**473**	**517**	**517**	**430**	**430**
Bedrijfsvoering								
a. risico nieuw zaaksysteem	*klein*	623	-	-	62	-	-	-
b. informatiebeveiliging	*gemid.*	300	60	60	60	60	60	60
c. Groen Staal niet volledig kunnen leveren	*gemid.*	PM	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering		**923**	**60**	**60**	**122**	**60**	**60**	**60**
Prestatiegericht financieren								
a. afwijking t.o.v. vastgesteld kengetal	*klein*	1.986	569	199	199	0	0	0
b. risico onderhandenwerk bouw en bodem	*groot*	675	339	337	337	337	337	337
Prestatiegericht financieren		**2.661**	**908**	**536**	**536**	**337**	**337**	**337**
Totaal		**11.368**	**1.661**	**1.181**	**1.624**	**1.438**	**1.300**	**1.300**

De methode van het bepalen van het benodigde weerstandscapaciteit is gebaseerd op het Nederlands Instituut voor Risicomanagement (NAR).

Kans	Klasse	Kans	Frequentie	%
	1	Zeer klein	1x per 20 jaar	5%
	2	Klein	1x per 10 jaar	10%
	3	Gemiddeld	1x per 5 jaar	20%
	4	Groot	1x per 2 jaar	50%
	5	Zeer groot	1x per jaar	100%

Financieel gevolg	Klasse	min.	max.	Gemiddeld
	1	€ 0	€ 50.000	€ 25.000
	2	€ 50.000	€ 100.000	€ 75.000
	3	€ 100.000	€ 250.000	€ 175.000
	4	€ 250.000	€ 500.000	€ 375.000
	5	€ 500.000	maximaal	€ 1.000.000

Risico matrix

		laag		*Prioriteit*		hoog	
	5	5	10	15	20	25	hoog
	4	4	8	12	16	20	
Financieel gevolg	3	3	6	9	12	15	
	2	2	4	6	8	10	
	1	1	2	3	4	5	laag
		1	2	3	4	5	
				Kans			

Alle risico's krijgen een score van kans maal gevolg. Aan de hand daarvan wordt bepaald hoeveel weerstandscapaciteit nodig is.

5.5 Overzicht rente, afschrijvingen, EMU saldo en Vennootschapsbelasting

Rente

De OD NZKG heeft per balansdatum 31-12-2022 geen lening.

Afschrijving

De OD NZKG heeft voor een bedrag van 1.390K aan materiële vaste activa (meubilair, laptops, Technische materialen en huisvestingsaanpassing) en geen immateriële vaste activa (ontwikkeling van software) in bezit per balansdatum 31 december 2022.

(Bedragen X € 1.000) Afschrijvingen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Gevelaanpassing tochtsluis (in 10 jaar)	11	11	11	11	11	11
Bedrijfsgebouwen	11	11	11	11	11	11
Installaties (o.a. oplaadpalen in 10 jaar)	6	6	6	6	0	0
Machines, apparaten en installaties	6	6	6	6	0	0
Inventaris/meubilair (in 10 jaar)	98	98	0	0	0	0
Laptops/Ipads (in 3 jaar)	156	156	156	0	0	0
iphones (in 3 jaar)	99	120	120	30	0	0
Warmte Camera	27	27	26	0	0	0
Drone	9	9	10	0	0	0
plaza/balie receptie (in 10 jaar)	28	28	28	28	28	28
Huisvestingsplan, werkplekuitbreiding (in 10 jaar)	36	36	36	36	36	36
werkpleksensoren (in 5 jaar)	2	2	2	2	2	2
Overige materiele vaste activa	455	476	378	96	66	66
Kantoorautomatisering software (in 5 jaar)	0	0	0	0	0	0
Immateriele vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totale Afschrijvingen	472	493	395	113	77	77

EMU saldo

De berekening van het EMU saldo bij de decentrale overheden (en de bijdrage daaraan door de OD NZKG) wordt gemaakt aan de hand van de onderstaande tabel. De categorieën die niet van invloed zijn op het EMU saldo maar die bij de OD NZKG niet voorkomen, zijn niet in de tabel opgenomen.

(Bedragen X € 1.000) Berekening van het EMU saldo	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Exploitatiesaldo voor bestemming reserves	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	472	493	395	113	77	77
Totale bijdrage aan EMU saldo	**472**	**493**	**395**	**113**	**77**	**77**

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Overheidsorganisaties zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). In een samenwerking met Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen zijn specifieke afspraken gemaakt voor omgevingsdiensten en vastgelegd in een notitie. Eén van de resultaten is een lijst met activiteiten waarvoor geen Vpb-plicht geldt, het gaat dan om wettelijke taken en plustaken. Naast deze lijst zijn er een aantal commerciële activiteiten, bijvoorbeeld het detacheren van personeel. Als de opbrengsten van de commerciële activiteiten niet meer dan kostendekkend zijn, is er geen Vpb-plicht. De Vpb-plicht is in principe van toepassing bij structurele overschotten op alle taken. Echter er is geen plicht tot aangifte Vennootschapsbelasting, wanneer bij een overschot dit eerst wordt bestemd voor een eventuele benodigde aanvulling van het weerstandsvermogen of bestemmingsreserves en vervolgens voor terugbetaling aan de opdrachtgevers.

Voor de OD NZKG geldt dat bijna alle taken wettelijke taken zijn. Het geringe deel aan commerciële activiteiten is maximaal kostendekkend. Voor 2024 en verder geldt dat de begroting sluitend wordt opgesteld en er geen overschotten zijn. Er wordt dan ook geen meerjarige Vpb-plicht verwacht over 2024 tot en met 2027.

5.6 Geprognotiseerde balans

Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000)		Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
ACTIVA	waarde bezittingen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Immateriële vaste activa	ontwikkeling software	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	investering meubilair	1.390	897	502	389	312	235
TOTAAL VASTE ACTIVA		**1.390**	**897**	**502**	**389**	**312**	**235**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	debiteuren (te ontvangen)	28.761	28.761	28.761	28.761	28.761	28.761
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	bankrekening saldo	29	29	29	29	29	29
Overlopende activa	vooruitbetaald	554	554	554	554	554	554
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**29.344**	**29.344**	**29.344**	**29.344**	**29.344**	**29.344**
TOTAAL		**30.734**	**30.241**	**29.846**	**29.733**	**29.656**	**29.579**

Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000)		Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
PASSIVA	financiering bronnen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Eigen vermogen	weerstandvermogen	2.018	1.224	1.224	1.224	1.224	1.224
Jaarrekeningresultaat vorig boekjaar	saldo vorig jaar	-909	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves	WW, OW, wetg kalender, PC	1.525	1.310	1.310	1.310	1.310	1.310
Voorzieningen	personeel, verlof en OHW	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899	1.899
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	lening bij BNG	0	0	0	0	0	0
TOTAAL VASTE PASSIVA		**4.533**	**4.433**	**4.433**	**4.433**	**4.433**	**4.433**
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	crediteuren (te betalen)	4.833	4.440	4.045	3.932	3.855	3.778
Overlopende passiva	vooruitontvangen	21.368	21.368	21.368	21.368	21.368	21.368
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**26.200**	**25.808**	**25.413**	**25.300**	**25.223**	**25.146**
TOTAAL		**30.734**	**30.241**	**29.846**	**29.733**	**29.656**	**29.579**

Verloopoverzicht reserves

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027
Algemene reserve	2.018	1.224	1.224	1.224	1.224	1.224
Bestemmingsreserve WW & Reintegratie	230	115	115	115	115	115
Bestemmingsreserve Omgevingswet	906	806	806	806	806	806
Bestemmingsreserve Wetgevingskalender	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Persoonlijk ontwikkelbudget	389	389	389	389	389	389
Gerealiseerde resultaat 2022	-909		-	-	-	-
Totaal reserves	**2.634**	**2.534**	**2.534**	**2.534**	**2.534**	**2.534**

Incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Incidentele baten en lasten	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Baten:						
Algemene Reserve	-	794	-	-	-	-
Onttrekking WW & Reintegratie	-	115	-	-	-	-
Onttrekking Wetgevingskalender	152	-	-	-	-	-
Onttrekking reserve Omgevingswet	143	100	-	-	-	-
Onttrekking Persoonlijk ontwikkelbudget	172	-	-	-	-	-
Vrijval voorziening Personeel	12	-	-	-	-	-
Saldo van de rekening 2021	832	-	-	-	-	-
Totaal baten	**1.311**	**1.009**	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten:						
Kosten Reintegratie	-	-	-	-	-	-
Kosten Omgevingswet	832	-	-	-	-	-
Toevoeging voorziening personeel	195	-	-	-	-	-
Toevoeging voorziening Gekocht verlof	352	-	-	-	-	-
Toevoeging reserve POB	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten	**1.380**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Algemene reserve

De Algemene reserve vormt het Weerstandsvermogen. Dit Weerstandsvermogen dekt het risico af zoals dit is omschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bestemmingsreserve Persoonlijk Ontwikkelbudget

Ten gevolge van een cao wijziging hebben alle medewerkers over een periode van vijf jaar recht op een persoonlijk ontwikkelbudget (POB) van 5k. Met dit POB kan een medewerker investeren in zijn scholing en ontwikkeling. Sinds 2021 is het ook mogelijk voor de 60+ medewerkers om voor de helft van het budget vrije dagen te kopen en in te zetten voor vitaliteit van deze medewerkers. De CAO afspraak gelde voor de periode 2018 t/m 2022 in de laatste CAO is dit verlengt met nog een periode van 5 jaar. Het betekent dat over nog een periode van vijf jaar voor het POB voldoende middelen beschikbaar moeten zijn om aan de verplichting richting de medewerkers te kunnen voldoen.

WW & re-integratie

De OD NZKG is eigen risicodrager voor werkloosheidskosten, re-integratie inspanningen bij ziekte, bemiddeling- en mobiliteitstrajecten, etc. Het is verplicht om voor dit reële bedrijfsrisico een reserve te vormen. Wanneer lopende het jaar een beroep wordt gedaan op deze reserve, zal dit in de halfjaarrapportage worden opgenomen.

5.7 Verklaring kengetallen

Hieronder is de berekening van de financiële kengetallen toegelicht. Zie hoofdstuk 4.5 voor de beoordeling en toelichting op de kengetallen.

(bedragen x €1.000)

Netto schuldquote	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vaste schulden	-	-	-	-	-	
Netto vlottende schuld	4.833	4.440	4.045	3.932	3.855	3.778
Overlopende passiva	21.368	21.368	21.368	21.368	21.368	21.368
Financiële activa (excl. verstrekte leningen)						
Financiële activa (verstrekte leningen)						
Uitzettingen < 1 jaar	28.761	28.761	28.761	28.761	28.761	28.761
Liquide middelen	29	29	29	29	29	29
Overlopende activa	554	554	554	554	554	554
Totale baten (excl. mut. res.)	56.574	77.420	83.249	82.485	81.471	78.958
Netto schuldquote	**-6%**	**-5%**	**-5%**	**-5%**	**-5%**	**-5%**

De netto schuldquote wordt berekend door het saldo van de schulden en vorderingen te delen door de totale baten.

(bedragen x €1.000)

Solvabiliteitsratio	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Eigen vermogen	3.543	2.534	2.534	2.534	2.534	2.534
Balanstotaal*	9.366	8.873	8.478	8.365	8.288	8.211
Solvabiliteit	**38%**	**29%**	**30%**	**30%**	**31%**	**31%**

*Gecorrigeerd met voorschotten opdrachtgevers

De verhouding tussen het eigen vermogen en totale vermogen geeft de ratio voor de solvabiliteit.

(bedragen x €1.000)

Structurele exploitatieruimte	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totale structurele lasten	56.935	77.420	83.249	82.485	81.471	78.958
Totale structurele baten	56.107	77.320	83.249	82.485	81.471	78.958
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-	-	-	
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-	-	-	-	
Totale baten	56.574	77.420	83.249	82.485	81.471	78.958
Structurele exploitatieruimte	**-1%**	**-0,1%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

De berekening voor structurele exploitatieruimte is het saldo van structurele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Het resultaat hiervan wordt gedeeld door de totale baten.

5.8 Financiële ontwikkelingen

	Ontwikkeling	Programma	Onderwerp	Inhoudelijke toelichting	Opdrachtgever	Verdeling opdrachtgevers	*2024*	*2025*	*2026*	*2027*
1.	Autonoom	Milieu	Tata	Met oog op de transitie naar Groen Staal bij Tata en bijbehorende vergunningprocedures zal dat op een gegeven moment ook leiden tot toezicht. De oorspronkelijke planning is zodanig ingesteld dat de eerste aanvragen in 2023 ontvangen zullen worden. Naar verwachting komt er ook een overlap in vergunningen procedures en toezicht, dus een procedure die in 2023 is verleend zal in 2024 tot toezicht leiden. Grofweg kunnen we de komende vier jaren 80 extra vergunningen verwachten. Gerekend is met 20 aanvragen op jaarbasis. Voor het toezicht is gerekend met 300 uren per vergunning.	PNH		*€ 736.000*	*€ 736.000*	*€ 736.000*	*€ 736.000*
2.	Autonoom	Milieu	Omzetting van inrichting naar MBA	Bij de jaarrekening 2021 is een reserve gevormd van € 832K voor het omzetten van inrichting naar MBA's. Voor de omzetting naar milieubelastende activiteiten is een eerste raming gemaakt van in totaal €1,9 mln over 3 jaren, welke is opgenomen in onze meerjarenbegroting 2023-2026. De resterende kosten van € 1.068K zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting. Per jaar betreft dit een bedrag van € 534K. n.b. Als gevolg van uitstel omgevingswet is de projecleider MBA's in 2022 later gestart dan gepland. Het onderbouwen van de kosten en de aanpak is onderwerp van nader onderzoek. In de periode jan/maart 2023 starten 2 pilots. In de pilot automotive branche worden circa 1500 bedrijven omgezet en in de pilot industrie worden 4 vergunningen omgezet. We verwachten uit deze pilots betere informatie te krijgen over zowel de te volgen aanpak als de benodigde tijdsbesteding. Op basis hiervan wordt de kostenraming geactualiseerd. Het bedrag opgenomen in deze meerjarenbegroting kan daarom nog wijzigen.	Alle OG's	Op basis van aantal inrichtingen	*€ 534.000*	*€ 534.000*	*€ 0*	*€ 0*
3.	Beleid	Milieu	Digitalisering/AADV	De ODNZKG draagt al vanaf de start bij aan het programma van PZH/DCMR met betrekking tot de Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV). PZH/DCMR heeft aan de andere provincies en BRZO-OD's de vraag gesteld of zij de doelstellingen van het programma omarmen en samen op willen trekken. Meedoen met PZH/DCMR draagt bij aan een landelijk uniforme werkwijze (in ieder geval voor de BRZO- en RIE4-inrichtingen). In BRZO6-verband wordt de mogelijkheid van een gezamenlijk traject onderzocht. Los van de keuze of wij, ODNZKG, volledig mee gaan met de aanpak en het systeem van PZH/DCMR of een eigen traject gaan bewandelen, is het evident dat er een slag moet worden gemaakt met betrekking tot de digitalisering van vergunningenprocedures en digitale ontsluiting van vergunningen voor Milieu. Doelstellingen hierbij zijn onder andere: transparante ontsluiting van informatie, efficiëntere werkwijze, kortere proceduretermijnen, beter overzicht van voorschriften. Een dergelijke ontwikkeling, waarbij eerst ook het einddoel goed moet worden geformuleerd, vraagt de komende jaren een flinke investering. In 2021 is een verkenning uitgevoerd naar voor- en nadelen bij aanhaking op het AADV-traject. Onderdeel van deze verkenning was een kostenraming. Deze kwam uit op 2,7 miljoen voor de BRZO- en RIE4-inrichtingen bij ODNZKG inclusief Tata. Dit bedrag is tot stand gekomen met behulp van landelijk afgesproken kengetallen voor digitalisering met behulp van de Digi-V-tool van PZH/DCMR. Het is een grove raming, gebaseerd op beperkte ervaring. In 2023 zal de ODNZKG een pilot uitvoeren met de Digi-V-tool. Deze pilot zal naar verwachting meer inzicht geven in de tijdsbesteding en daarmee kosten die gemoeid zijn met het omzetten van vergunningen naar digitale ontsluiting op voorschriftenniveau. Als er wordt gestart met dit traject zal dit meerdere jaren in beslag nemen. Op basis van de 1e kosteninschatting is een structureel bedrag van €500K per jaar opgenomen. Gelet op de algemene ontwikkelingen op het gebied van digitalisering zullen we vroeger of later deze slag moeten gaan maken. Op de langere termijn leidt het naar verwachting tot een meer efficiënte uitvoering van vergunningverlening.	Provinciaal	85% Provincie NH, 11% Provincie Utrecht, 4% Provincie Flevoland	*€ 500.000*	*€ 500.000*	*€ 500.000*	*€ 500.000*

	Ontwikkeling	Programma	Onderwerp	Inhoudelijke toelichting	Opdrachtgever	Verdeling opdrachtgevers	*2024*	*2025*	*2026*	*2027*
4.	Autonoom	Milieu	Omgevingswet en Actualisatie van vergunningen	Het is een wettelijke plicht voor het bevoegd gezag om nieuw beleid door te voeren in de vigerende omgevingsvergunningen Milieu. Inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 leidt in de jaren erna tot een nog grotere opgaaf met betrekking tot de actualisaties dan dat er al was. Zo moeten er bij voorbeeld, als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, binnen 2 jaar na inwerkingtreding maatwerkvoorschriften worden gemaakt voor bedrijven die met metaal, hout of steen in de open lucht werken en moet er bij minimaal de BRZO-bedrijven (en mogelijk ook bij de Afvalinrichtingen) een voorschrift met betrekking tot financiële zekerheid in de vergunning worden opgenomen. Het gaat te ver om hier alle bekende voorbeelden op te sommen. Er zal een overzicht gemaakt moeten worden van de actualisatie-opgave als gevolg van de Omgevingswet, waarna de voorbereiding op de uitvoering en de daadwerkelijke uitvoering kan worden opgepakt. Ondanks dat dit totaalbeeld er nog niet is, is wel duidelijk dat dit een grote opgaaf zal zijn die de komende jaren veel inzet zal vragen. De kosten om tot een inventarisatie te komen van onderwerpen en vergunningen die geactualiseerd moeten worden, wordt geschat op circa € 175.000. Op basis van deze inventarisatie kan een inschatting worden gemaakt van de benodigde inzet om de vergunningen daadwerkelijk te actualiseren. Voor het maken van een inventarisatie moeten in eerste instanties de thema's waarop vergunningen geactualiseerd moeten worden, bekend zijn. Nadat deze bekend zijn kan het vergunningenbestand hierop worden getoetst. De ODNZKG heeft 496 vergunning plichtige bedrijven in haar werkpakket. Voor een actualisatietoets dient rekening te worden gehouden met gemiddeld 6 uur per toets. Met 496 vergunningplichtige inrichtingen komt dit neer op circa 3.000 uur werk. Aangenomen wordt dat door aan de voorkant slimme selecties te maken, de inzet mogelijk met 50% kan worden gereduceerd. Voor de vervolgstap, het daadwerkelijk actualiseren van de vergunningen, dient rekening te worden gehouden met een beduidend grotere inzet. Het is niet realistisch om er vanuit te gaan dat de actualisaties binnen twee jaar na inwerkingtreding Ow zijn afgerond.	Alle OG's	Op basis van aantal vergunning plichtinge inrichtingen	*€ 174.330*	*PM*	*PM*	*PM*
5.	Autonoom	Bodem	GBES	VTH op gesloten bodemenergie (GBES) is een wettelijke basistaak voor OD NZKG onder de Omgevingswet. Op dit moment is deze VTH taak onvolledig door alle gemeentelijke bevoegde gezagen als zodanig verankerd in de UVO's. Overdracht van deze taken kan plaatsvinden wanneer de Omgevingswet van start gaat. Voor een kostenraming 2024 van de uitvoering van de VTH taken GBES is naast het aantal bestaande GBES'en een raming gemaakt van het aantal te verwachten nieuwe aanmeldingen/vergunningaanvragen 2024. Deze raming is gemaakt op basis van de trend van het aantal geregistreerde nieuwe meldingen/vergunningen van de afgelopen jaren. Met dit geschatte aantal is een berekening gemaakt. Hierin zijn verschillende uitvoeringstaken onderscheiden waarvoor per taak normuren zijn ingeschat. De normuren zijn gebaseerd op eigen ervaringen en die van collega omgevingsdiensten. Omdat de aanleg van een GBES een cruciaal moment is, is uitgangspunt om van alle meldingen/vergunningen een boorcontrole uit te voeren waarvan 75% fysiek en 25% administratief. Verder is uitgegaan van beëindiging van één tot enkele GBES systeem/systemen op jaarbasis en een naleefpercentage van 80% op de controles, ofwel 20% hercontroles. Dit is een ervaringspercentage.	Gemeentelijke OG's exclusief Haarlemmermeer (Reeds opgenomen in de UVO 2023)		*€ 397.356*	*€ 397.356*	*€ 397.356*	*€ 397.356*

	Ontwikkeling	Programma	Onderwerp	Inhoudelijke toelichting	Opdrachtgever	Verdeling opdrachtgevers	2024	2025	2026	2027
6.	Autonoom	Rand voorwaardelijk	Extra inzet als gevolg van implementatie omgevingswet	De implementatie van de omgevingswet brengt veel onzekerheden met zich mee. OD NZKG schat in dat wij aanvankelijk minimaal 5% van onze capaciteit nodig zullen hebben voor het administratieve werk dat voortvloeit uit de onvolkomenheden van het DSO bij het (geautomatiseerd) routeren van aanvragen en meldingen binnen en tussen behandeldiensten en voor het opzetten van een service organisatie t.b.v. ondersteuning medewerkers. In FTE is dit tussen de 10 a 15 fte per jaar, ofwel 1,9 mln in 2024. Benodigde inzet wordt in de loop der jaren afgebouwd. Ter compensatie van de invoeringskosten van de Omgevingswet bij de gemeenten en hun uitvoeringsdiensten heeft het Rijk in aansluiting op het Coalitieakkoord 2021 €410 mln uitgetrokken. De VNG onderhandelt over meer, nu de invoeringskosten zijn gestegen na twee keer extra uitstel. Van dit budget is in 2022 €150 mln uitgekeerd via het Gemeentefonds, waarvan €8,4 mln aan de gemeentelijke opdrachtgevers van de OD NZKG. Zij krijgen in de komende jaren verdere tranches van naar verwachting €5,7 mln in 2023 en €14,6 mln over de jaren 2024-2027. Het ligt in de rede deze compensatiebedragen mede aan te wenden voor deze invoeringskosten. De provinciale opdrachtgevers genieten vanaf inwerkingtreding financiële voordelen van de Omgevingswet, met name omdat provinciale bodemtaken naar de gemeenten overgaan en door de herintroductie van milieuleges. Deze meerkosten bij de uitvoeringsorganisatie houden daarmee direct verband.	Alle OG's	Op basis van omzet UVO 2023	*€ 1.900.000*	*€ 1.430.000*	*€ 950.000*	*€ 475.000*
7.	Autonoom	Bodem	Regionaal schakelpunt Kennis Bodem	De VNG heeft van het Rijk opdracht gekregen pilots uit te voeren met betrekking tot het instellen van regionale schakelpunten (RSP) Kennis Bodem. De provincie NH en Omgevingsdienst NZKG hebben hiervoor een projectvoorstel ingediend. De provincie NH treedt op als opdrachtnemer en de OD NZKG als belangrijke uitvoerder. Het Rijk zal medio 2023 een beslissing nemen over het nationaal kennis infrastructuur, met de regionale schakelpunten erbij. Mogelijk komen er rijksmiddelen beschikbaar voor 2024. Voor het RSP wordt een inzet verwacht van 16 uur per week gedurende 50 weken per jaar. Hierbij komt nog een bedrag van ca. 10k voor het organiseren van het jaarlijks bodemberaad.	PNH en gemeentelijke OG's	Op basis van urenafname van het bodemprogramma van de OD NZKG, gebaseerd op de UVO 2023.	*€ 103.977*	*€ 103.977*	*€ 103.977*	*€ 103.977*
8.	Autonoom	Milieu	ZZS-taken gemeenten	De noodzaak om inzicht te hebben in de emissies naar lucht, bodem en water van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) bij vergunningplichtige bedrijven is groot. Tot op heden is de aandacht vooral gericht op de risicovolle bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen en enkele andere grote gemeentelijke bedrijven met een risico. Het onderwerp is ook prominenter op de bestuurlijke agenda's gekomen en heeft geleid tot een 'impulsprogramma chemische stoffen' vanuit het Rijk dat 16 december 2022 is aangeboden aan de Tweede Kamer. Ook voor de gemeentelijke vergunningplichtige bedrijven (ca. 336 bedrijven) geldt de informatieplicht op basis van het Activiteitenbesluit en hadden deze bedrijven al aan de informatieplicht moeten voldoen vóór 1 januari 2021. Daarnaast dienen deze bedrijven ook een vermijdings-en reductieprogramma's (VRP's) in te dienen. Door het hoge aanbod van vraaggestuurd werk is hier echter beperkt aandacht voor geweest bij de OD NZKG. Daarnaast is er per 1 januari 2023 een belangrijke verscherping van 76 ZZS-normen van kracht geworden, die begin november 2022 pas was aangekondigd. De OD NZKG heeft de intentie om in 2023 te beginnen met het aanschrijven op de informatieplicht en in indienen van de VRP's, ook voor de aangescherpte normen. Gezien de grootte van het bedrijvenbestand en de beperkte capaciteit zullen deze werkzaamheden verspreid opgepakt worden in de periode van 2023 tot en met 2026. Deze werkzaamheden zullen geprioriteerd worden op basis van onder andere risico's, milieuzwaarte, omgevingstype en naleefgedrag. Onzekere factoren hierbij zijn onder andere de inschatting van benodigde capaciteit, de aanwezigheid van capaciteit, de in werkingtreding van de Omgevingswet en de medewerking van de bedrijven bij het aanleveren van de juiste informatie. Wij verwachten een inspanning van 100 uren per vergunningplichtig bedrijf. De totale inzet voor de gemeentelijke bedrijven komt hiermee op 32.900 uren, ofwel € 3,9 mln. 50 bedrijven in 2023 en 93 bedrijven per jaar in 2024, 2025 en 2026. Voor 2023 is er nog geen dekking binnen onze begroting en volgt, via een separaat traject, nog een claim voor aanvullende middelen.	Gemeentelijke OG's	Aan gemeentelijke vergunningplichtige inrichtingen	*€ 1.127.334*	*€ 1.127.334*	*€ 1.127.334*	

	Ontwikkeling	Programma	Onderwerp	Inhoudelijke toelichting	Opdrachtgever	Verdeling opdrachtgevers	2024	2025	2026	2027
9.	Beleid	Milieu	Strafrecht (n.a.v. rekenkamer rapport)	Uit diverse rapportages blijkt dat er in Nederland sprake is van een toenemende milieucriminaliteit. Zoals gesteld in het Rekenkamerrapport worden milieuovertredingen en -criminaliteit enkel zichtbaar wanneer je er actief naar op zoek gaat. Door koppeling van de aanpak veelplegers, Ondermijning, Ketentoezicht en strafrecht is het mogelijk om hier meer grip op te krijgen. Dit vraagt om intensivering van de samenwerking tussen opsporingsdiensten en adequate opvolging in de strafrechtketen naast de inzet bestuursrechtelijke handhavingsinstrumenten. De OD NZKG brengt op dit moment het 'streefbeeld strafrecht' in kaart wat duidelijkheid zal bieden over de groeiopgave voor de komende jaren. In eerste instantie wordt uitgegaan van een extra inzet van 3 fte vanaf 2024. Mogelijk dat dit later meer/minder wordt op basis van opgedane ervaringen.	Alle OG's	Op basis van aandeel werkpakket Milieu	*€ 475.921*	*€ 475.921*	*€ 475.921*	*€ 475.921*
10.	Beleid	Bodem	Kwaliteitscontrole BIS	Voor het bodeminformatiesysteem NAZCA is in 2021 een Visie BIS onder de OW opgesteld. In 2022 is met externe projectfinanciering van onze opdrachtgevers fase 1a uitgewerkt. Hierin is een strategie uitgewerkt hoe de visie verder volledig kan worden gerealiseerd. Tevens is een invoerprotocol gemaakt , voorbereidingen getroffen voor de aanpassing van de Nazca rapportagemodule en het doorontwikkelen van de signaalkaart bodem. In 2023 wordt doorgewerkt aan fase 1b. Om dit goed te kunnen doen is het noodzakelijk om het BIS zo compleet mogelijk met kwalitatief juiste bodemdata gevuld te hebben. In 2023 wordt daar bodemdata zo veel als mogelijk “verrijkt”, maar ook de kwaliteit van de data aangepakt.Op dit moment zijn er echter meerdere partijen die bodemdata invoeren in het Bodeminformatiesysteem (NAZCA). De controle op de data-invoer is beperkt en niet structureel. Dit moet worden geprofessionaliseerd om er voor te zorgen dat er met betrouwbare en gevalideerde bodemdata wordt gewerkt. Met de verplichting in 2024 om de bodemdata op te nemen in de Basisregistratie Ondergrond is de “bronhouder” verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bodemdata. Er is contact gezocht met een externe partij met jarenlange ervaring op het gebied van data-analyse en foutcontrole op BIS-datasets. Een eerste scan is gedaan. Er zijn vervolgafspraken gemaakt over de verdere professionalisering van de data-controle. Om dit structureel aan te pakken is centrale invoer echter noodzakelijk. Gemiddeld worden ca. 1250 nieuwe onderzoeken en ca. 2400 mutaties door externe partijen in het BIS opgenomen. Dit is ca. 3700 uur per jaar. (1250 x 2 uur = 2500 uur en 2400 x 0,5 uur = 1200 uur) Voor de structurele kwaliteitscontrole is 500 uur per jaar benodigd.Vanaf 2024 en verder is ca. 4200 uur per jaar nodig voor centrale invoer en structurele kwaliteitscontrole.	Alle OG's	Op basis van invoer 2021 en 2022	*€ 488.124*	*€ 488.124*	*€ 488.124*	*€ 488.124*
11.	Beleid	Milieu	Water	De Europese kaderrichtlijn Water wil de toegang tot drinkwater verbeteren, en burgers en milieu behoeden voor verontreinigd drinkwater, onder meer door minimumvereisten op te leggen voor materialen die in contact komen met drinkwater. Taken in relatie tot het domein Water zijn in de uitvoeringsafspraken thans laag geprioriteerd. Om continuïteit te waarborgen van een kwalitatief VTH-bijdrage aan de meerjarige Programma’s Indirecte Lozing ihkv de Delta aanpak dan wel het Programma ZZS op gebied van vuilwater/afvalwater is noodzakelijk dat geïntensiveerd wordt in de robuustheid van de thans versnipperde en kwetsbare watertaken die nu belegd zijn bij de ODNZKG. De ontwikkeling van een robuuster VTH-product Water (onder Programma Milieu) zal versterkt worden met 5 fte in 2024 en doorgroeien naar 7,5 fte in 2025.	PNH - A'dam - HLM - Zaanstad	Op basis van aandeel werkpakket Milieu + input Trekker(s)	*€ 793.202*	*€ 1.189.802*	*€ 1.189.802*	*€ 1.189.802*
					Totaal		*€ 7.230.244*	*€ 6.982.514*	*€ 5.968.514*	*€ 4.366.180*

Voor 2023 zijn er ontwikkelen waarvoor middelen zijn opgenomen in de UVO 2023. Het betreft de volgende zaken:

Posten MJB 2023 - 2026 in de UVO 2023													
Werkveld	Product (regie)	Gemeente Aalsmeer	Gemeente Amstelveen	Gemeente Amsterdam	Gemeente Diemen	Gemeente Haarlemmer meer	Gemeente Ouder-Amstel	Gemeente Uithoorn	Gemeente Zaanstad	Provincie Flevoland	Provincie Noord-Holland	Provincie Utrecht	Totaal bedrag UVO 2023
Bodem	Projecten - BIS (Ow-proof)	€ 53.189	€ 52.119	€ 526.217	€ 12.949	€ 128.103	€ 13.056	€ 18.300	€ -	€ -	€ 4.281	€ -	€ 808.215
	Provinciaal Energieakkoord	€ -	€ 32.962	€ 303.509	€ 26.113	€ 84.118	€ 33.818						€ 480.520
Milieu/Brzo	Regulering en Toezicht landelijke thema's (MER/Oprichtingsvergunningen)										€ 588.610		€ 588.610
	Projecten Milieu/Brzo - Cyber security										€ 99.957		€ 99.957
	Projecten Milieu/Brzo - Scherp vergunnen										€ 99.957		€ 99.957
	Milieu Regie - Ketentoezicht	€ 9.525	€ 16.695	€ 491.115	€ 7.170	€ 201.733	€ 4.923	€ 6.635	€ 66.888	€ 8.990	€ 321.060	€ 21.083	€ 1.155.816
	Milieu Regie - VTH Grondwaterbeschermingsgebieden										€ 70.633		€ 70.633
	Milieu Regie - IOV (REV)	€ 9.204	€ 5.672	€ 47.731	€ 2.890	€ 23.437	€ 2.890	€ 2.890	€ 27.076	€ 9.953	€ 160.851	€ 21.404	€ 313.997
	Projecten Milieu/Brzo - Groen Staal										€ 1.697.979		
Materieel buget	Groen Staal										€ 250.000		€ 1.947.979
Randvoorwaardelijk/Prog. Overstijgend	Van Wob naar Woo	€ 749	€ 535	€ 38.206	€ -	€ 23.223	€ -	€ -	€ 8.027	€ 749	€ 25.150	€ 2.033	€ 98.672
	Woo-verzoeken	€ 3.960	€ 2.997	€ 191.031	€ 963	€ 116.010	€ 2.033	€ 2.997	€ 40.025	€ 3.960	€ 125.749	€ 9.953	€ 499.676
	Dataontwikkeling	€ 963	€ 963	€ 57.042	€ -	€ 34.996	€ 963	€ 963	€ 11.986	€ 963	€ 37.992	€ 2.997	€ 149.828
Totaal		**€ 77.590**	**€ 111.943**	**€ 1.654.850**	**€ 50.085**	**€ 611.619**	**€ 57.684**	**€ 31.785**	**€ 154.002**	**€ 24.615**	**€ 3.482.218**	**€ 57.470**	**€ 6.313.860**

Extra gelden 'kengetallen' in de UVO 2023 (Bouw/Milieu)							
Werkveld	Product (regie)	Gemeente Amstelveen	Gemeente Amsterdam	Gemeente Diemen	Gemeente Haarlemmer meer	Gemeente Zaanstad	Totaal bedrag
Bouw	Regulering & Toezicht BOM A1, A2 (klein)		€ 129.387		€ 204.087		€ 333.474
	Regulering & Toezicht BOM BV1 t/m BV7 Verbouw		€ 176.369		€ 71.917		€ 248.286
Milieu/Brzo	B2 R&T Meldingspl bdrvn zwaardere milieu-impact	€ 13.270	€ 136.986	€ 12.949			€ 163.206
	C R&T Vergunningplichtige bedrijven		€ 795.480	€ 5.886		€ 30.073	€ 831.438
	Rie Overig Regulering & Toezicht (M&L+M&I)					€ 189.746	€ 189.746
Totaal		**€ 13.270**	**€ 1.238.221**	**€ 18.836**	**€ 276.005**	**€ 219.819**	**€ 1.766.151**

Deze zijn niet als aanvullende claim opgenomen in deze meerjarenbegroting omdat deze posten onderdeel uitmaken van onze begroting en daarmee zijn meegenomen in het bedrag per deelnemer.

Deze bovenstaande financiële ontwikkelingen vertalen zich als volgt naar wijzigingen in de deelnemerbijdragen

Wijzigingen deelnemerbijdragen 2024

Deelnemer	Eerste begrotings-wijziging 2023	Loon- en prijsstijging 2024	1. Tata	2. Omzetting van inrichting naar MBA	3. Digitalisering/AADV	4. Omgevingswet en Actualisatie van vergunningen	5. GBES	6. Extra inzet als gevolg van implementatie omgevingswet
Gemeente Amsterdam	26.055	815	-	244	-	54	90	692
Provincie Noord-Holland	26.872	841	736	5	425	56	-	714
Gemeente Zaanstad	3.825	120	-	115	-	20	60	102
Gemeente Haarlemmermeer	10.820	338	-	149	-	30	-	287
Gemeente Aalsmeer	555	17	-	5	-	4	148	15
Gemeente Amstelveen	883	28	-	7	-	3	58	23
Gemeente Diemen	429	13	-	1	-	2	9	11
Gemeente Ouder-Amstel	301	9	-	3	-	1	10	8
Gemeente Uithoorn	377	12	-	4	-	2	23	10
Provincie Flevoland	372	12	-	-	20	-	-	10
Provincie Utrecht	1.043	33	-	-	55	-	-	28
Totaal UVO	**71.532**	**2.238**	**736**	**534**	**500**	**174**	**397**	**1.900**

7. Regionaal schakelpunt Kennis Bodem	8. ZZS-taken gemeenten	9. Strafrecht (n.a.v. rekenkamer rapport)	10. Kwaliteitscontrole BIS	11. Water	12. Wkb	13. Wbb	Begroting 2024
52	469	106	224	76	-356	-	28.521
24	-	256	96	500	-	-785	29.741
7	201	34	-	24	-	200	4.708
13	314	49	100	194	-52	505	12.746
2	43	4	27	-	-	96	915
3	35	6	32	-	-	124	1.203
1	27	3	5	-	-	54	556
1	15	2	2	-	-	37	391
1	23	3	2	-	-	46	504
-	-	3	-	-	-	-	417
-	-	10	-	-	-	-	1.169
104	**1.127**	**476**	**488**	**793**	**-408**	**277**	**80.869**

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Eindrapportage 2022
Jaarverslag en -rekening

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Inhoud

1 Voorwoord **4**

2 Verantwoording programma's **7**
2.1 Programma Bouw 8
2.2 Programma Bodem 12
2.3 Programma Milieu en Brzo 15
2.4 Programma Randvoorwaardelijk 23
2.5 Programma Bedrijfsvoering 27

3 Paragrafen **32**
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 32
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen 41
3.3 Financiering 41
3.4 Bedrijfsvoering 42
3.5 Openbaarheidsparagraaf 45

4 Financiële jaarrekening **47**
4.1 Overzicht baten en lasten 47
4.2 Dekkingsmiddelen 48
4.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 49
4.4 Toelichting baten en lasten 50
4.5 Incidentele baten en lasten 52
4.6 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 52
4.7 Balans 55

Bijlage 1 Overzicht taakvelden per programma **62**

Bijlage 2 Bijdrage per deelnemer **63**

Bijlage 3 Berekening financiële kengetallen **64**

Bijlage 4 Meerjarig overzicht risico's **65**

Bijlage 5 Sisa (Single Informatie Single Audit **66**

Bijlage 6 Controleverklaring accountant **67**

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

1 Voorwoord

Veranderende omstandigheden

Het jaar 2022 stond voor ons en onze opdrachtgevers in het teken van verandering. Momenteel zorgen de huidige ontwikkelingen, waaronder de oorlog in Oekraïne, de energietransitie, de stikstofproblematiek, en ook de enorm krappe arbeidsmarkt voor een dynamische situatie in Nederland en onze regio. Voor onze dienst betekent het vooralsnog een veranderende, op onderdelen tijdelijk afnemende en op andere onderdelen toenemende vraag. De hoeveelheid werk zal de komende periode per saldo blijven toenemen, maar vraagt soms andere expertise en daarmee wendbaarheid van de OD NZKG.

Koersvast

De OD NZKG staat voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving: een mooie missie in een dynamisch gebied waar veel verschillende en soms tegenstrijdige belangen spelen. In de huidige context van onder meer de enorme klimaatopgave, de stikstofcrisis en de nodige issues op het gebied van externe veiligheid doet vergunningverlening, toezicht, handhaving en -gevraagd en ongevraagd – adviseren er meer toe dan ooit. Omdat we door de aard van het werk meldingen en zienswijzen krijgen van omwonenden én veel bij bedrijven komen, weet de OD NZKG als geen andere overheid wat er speelt in het werkgebied op de unieke combinatie van milieu, bodem, bouw, veiligheid, milieu-gerelateerde gezondheid, duurzaamheid en energie. Die deskundigheid wordt ingezet om de leefbaarheid te borgen en om grote opgaven als de energietransitie, de transformatie van gebieden en het verbeteren van de milieu-gerelateerde gezondheid te realiseren. Zo worden beleidsmatige opgaven van gemeenteraden, provinciale staten en het parlement vertaald naar de praktijk van de bedrijven en voedt vice versa de praktijkervaring van de OD NZKG de beleidsmakers.

Arbeidsmarkt

De OD NZKG bleef het afgelopen jaar onverminderd inzetten op werving en selectie en het binden en boeien van medewerkers. De aanhoudende krapte op de arbeids- en inhuurmarkt zorgt ervoor dat het zeer uitdagend is om de afgesproken productie te halen en brengt risico's op onderproductie met zich mee. We zien ons steeds vaker genoodzaakt om medewerkers aan te nemen die minder ervaren zijn. Het opleiden en begeleiden van deze minder ervaren medewerkers vraagt een tijdinvestering, die ten koste gaat van onze productiviteit. Wij blijven inzetten op efficiënter en meer risicogericht werken en we bundelen onze krachten zo veel als mogelijk in de regio en met andere (BRZO-)omgevingsdiensten.

Vernieuwd bestuur

Met de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen in het voorjaar van 2022 is het bestuur gedeeltelijk vernieuwd. In de loop van het jaar is een aantal nieuwe bestuurders aangetreden in de bij ons deelnemende gemeenten. Hiermee is tevens de samenstelling van ons OD NZKG bestuur gewijzigd. We verwelkomden eind 2022 een nieuwe voorzitter (Amstelveen) en nieuwe leden voor het Algemeen Bestuur uit Amsterdam, Haarlemmermeer, Zaanstad, Ouder-Amstel, Uithoorn en Aalsmeer.

Na corona

Na en vrijwel volledig thuiswerkjaar in 2021 was 2022 toch vooral het jaar waarin we elkaar weer mochten ontmoeten. Inspecties konden weer doorgang vinden, en het werken op kantoor was weer mogelijk na het vele thuiswerken. Het thuiswerken tijdens de pandemie heeft waardevolle inzichten opgeleverd over het werken op kantoor versus het werken vanuit huis. We werken nu tijd- en plaatsbewust. Medewerkers zijn gemiddeld ongeveer de helft van hun tijd aanwezig op ons kantoor waarbij het accent ligt op ontmoeten, samenwerken en overleggen met collega's. Dit werkt in de praktijk goed.

Strategische Agenda 2022-2024

In het voorjaar van 2022 is de Strategische Agenda 2022-2024 van de ODNZKG bestuurlijk vastgesteld. In deze agenda worden de inhoudelijke opgaven op het gebied van klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid en transformatie gebieden geadresseerd. En hebben we ons verbonden aan resultaten op het gebied van het versterken van ons instrumentarium op vergunningverlening, toezicht handhaving en advisering in het verlengde daarvan. Hiermee blijven we als dienst de reguliere taken doen, én geven de grote maatschappelijke opgaven hier mede richting aan. Halverwege de looptijd van de strategische agenda wordt het bestuur geïnformeerd over de voortgang.

Financieel resultaat

Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief saldo van 909K. Dit is 898K negatiever dan begroot. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten ad 3.251K en lagere lasten ad 2.374K. Daarnaast is er een lagere onttrekking aan reserves van 21K. De lagere baten houden met name verband met minder werk in het kader van de UVO 2022, voor het grootste deel bij de werkvelden Bouw en Bodem. In de jaarrekening wordt per programma ingegaan op de realisatie, waarbij wij een toelichting geven bij afwijkingen groter dan 100K.

De neerwaartse trend in het bouwwerkveld is een gevolg van internationale en landelijke ontwikkelingen en heeft duidelijk een relatie met de stikstofproblematiek, schaarste van bouwmaterialen (onder meer door de oorlog in Oekraïne en corona), arbeidsmarktproblematiek, energiecongestie en de sterk oplopende inflatie. De effecten van deze ontwikkelingen zijn merkbaar in het werkgebied van de OD NZKG door de terugloop aan vergunningaanvragen. De OD NZKG zag in 2022 een terugloop op de bouw, maar ook op projecten.

Vanaf de bestuurlijke halfjaarrapportage heeft de OD NZKG hierover het bestuur geïnformeerd en meegenomen in scenario's om de financiële risico's te mitigeren. Gedurende dit proces was de OD NZKG genoodzaakt in het laatste kwartaal de prognose van het eindejaar naar een negatief resultaat bij te stellen.

Gezien de onzekerheid over het al dan niet weer aantrekken van de markt en op welke termijn dan, heeft de OD NZKG ervoor gekozen om de flexibele schil die OD NZKG heeft op het bouw-werkveld nagenoeg niet af te bouwen gezien de enorme krapte op de arbeidsmarkt en de onzekerheid van de externe factoren. Eventuele overcapaciteit zal desgewenst worden ingezet door onze opdrachtgevers tot het moment dat deze capaciteit weer nodig is voor de ODNZKG. Dit is in het laatste kwartaal van 2022 ambtelijk afgestemd en bestuurlijk vastgelegd.

Samenlevingsgericht werken

Het werk van onze dienst staat volop in de aandacht van bewoners, belangengroepen, politiek en media. Dit gaat ook over de bedrijven waar veel om te doen is als het bijvoorbeeld gaat om overlast, externe veiligheid en milieu gerelateerde gezondheid. Het is belangrijk alle perspectieven en belanghebbenden goed te horen. Daaraan hebben we in 2022 invulling gegeven met onder meer bewonersbijeenkomsten en de doorontwikkeling van ons omgevingsmanagement.

InterBestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel als follow-up rapport Commissie Van Aartsen

De commissie Van Aartsen kwam begin 2021 met 10 aanbevelingen om het stelsel beter te laten werken en te komen tot het eerder ingrijpen om milieuschade voor te zijn. Als OD NZKG zijn we met de aanbevelingen aan de slag samen met het Rijk, landelijke inspectiediensten, provincies, veiligheidsregio's en andere omgevingsdiensten. Dit doen wij onder meer op kennisdeling, informatie-uitwisseling en uniformiteit van werken.

Ondertussen is als follow-up vanuit het Rijk gestart met een VTH-verbeterprogramma (het IBP VTH). In dit programma wordt in nauwe samenwerking met alle omgevingsdiensten in Nederland gewerkt aan structurele verbeteringen van de werking van het stelsel. Zo wordt onder meer gewerkt aan criteria voor robuustheid van omgevingsdiensten, een gemeenschappelijke financiële grondslag, een verbeterde informatievoorziening en samenwerking tussen bestuursrecht en strafrecht. Alle omgevingsdiensten hebben hiervoor een eenmalige specifieke uitkering ontvangen van het ministerie van I&W.

Regionale samenwerkingsagenda 2022-2024 omgevingsdiensten Noord Holland

We hebben in de provincie Noord-Holland een regionale Samenwerkingsagenda 2022-2024 met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, Omgevingsdienst IJmond, Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek. We werken steeds intensiever samen op diverse onderwerpen. Dit is bijvoorbeeld op data gestuurd werken, het bestrijden van milieucriminaliteit en op de bedrijfsvoering. Inmiddels wordt gewerkt aan een regionale VTH-strategie van de vier Omgevingsdiensten samen, waar deze voorheen voor elke dienst apart werd gemaakt. Het algemene kader hiervoor is eind 2022 bestuurlijk vastgesteld bij de OD NZKG. In de eerste helft van 2023 volgt het maatwerkdeel van deze VTH strategie. Deze bestuurlijke samenwerking gaat een bijdrage leveren aan een level playing field voor de bedrijven in Noord-Holland.

Omgevingswet

De Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen wijzigen de inhoud en organisatie van ons werk ingrijpend. OD NZKG voert al een paar jaar een implementatieprogramma uit. De voorbereidingen zoals het opleiden van collega's en het aanpassen van werkprocessen lopen op schema zodat we klaar zijn voor de implementatie op 1 januari 2024.

Tata Steel

De dynamiek en de politieke aandacht in het Tata Steel dossier was in 2022 groot en de maatschappelijke druk om de vergunningen van Tata Steel maximaal aan te scherpen en de leefomgevingskwaliteit in de IJmondregio te verbeteren is onverminderd hoog.

Naast de uitvoering van bestaande reguliere VTH-taken bij Tata Steel, is in 2022 begonnen met het uitbreiden van de organisatie voor de werkzaamheden ten behoeve van Groen Staal (de transitie naar staalproductie met behulp van waterstof als energiebron). Het gaat dan bijvoorbeeld om vele vergunningaanvragen ter zake. De middelen die hiervoor voor de ODNZKG benodigd zijn, worden voor een groot deel gefinancierd door de Provincie Noord Holland, en naar verwachting deels ook door het ministerie van EZK. Ook hier is de krappe arbeidsmarkt een uitdaging.

Tot slot

De OD NZKG stond ook in 2022 voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Er is in 2022 bijzonder veel werk verzet op advisering en op de reguliere VTH-taken voor zowel de bedrijven die onder gemeentelijk alsook die onder provinciaal gezag (BRZO) vallen, en in goed contact met belanghebbenden in de omgeving van die bedrijven. We zullen dit belangrijke werk de komende jaren deskundig, onafhankelijk en met veel werkplezier voortzetten. Dit kunnen wij enkel en alleen doen dankzij de professionele en bevlogen inzet van alle 550 medewerkers!

Loes de Maat,
Algemeen Directeur Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

2 Verantwoording programma's

In dit bestuurlijke jaarverslag rapporteren we over het algemene beeld per programma en de belangrijkste ontwikkelingen. Ten behoeve van de jaarrekeningen van de opdrachtgevers hebben wij onze opdrachtgevers medio januari 2023 al geïnformeerd over de voorlopige financiële afrekening.

De programma's komen overeen met de werkvelden in de uitvoeringsovereenkomsten. Per programma maken we inzichtelijk of de realisatie conform begroting is. Conform de BBV-wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) worden programma's met betrekking tot het primair proces verantwoord exclusief de personele lasten en materiele overheadkosten. Deze worden apart verantwoord op het programma Bedrijfsvoering.

Naast de inkomsten uit de uitvoeringsovereenkomsten heeft de OD NZKG overige inkomsten vanuit het maatwerk. Daarbij gaat het om werkzaamheden die gefinancierd worden uit subsidies en op basis van offertes.

Toelichting bedrijvenbestand

De OD NZKG werkt er continu aan om de kwaliteit en actualiteit van het bedrijvenbestand te verbeteren.
Het bedrijvenbestand wordt jaarlijks op 1 september geactualiseerd zodat we waargenomen verschillen kunnen vertalen in de uitvoeringsovereenkomsten voor het daaropvolgende jaar. Deze stand wordt ook gebruikt voor de afrekening met onze opdrachtgevers.

2.1 Programma Bouw

Het programma bouw heeft als doelstelling bij te dragen aan de grote, complexe bouwopgaven in de regio en onaanvaardbare risico's, vooral op het gebied van veiligheid en gezondheid, af te kunnen vangen. Voor het verlenen van omgevingsvergunningen, behandelen van meldingen, toezicht en de handhaving op bouw en sloop in realisatie- en gebruiksfase is per bouwactiviteit een toetsingsniveau vastgesteld met een oplopende intensiteit per categorie.

Door de uitvoering van de wettelijke VTH-taken voor bouw, gebruik en sloop zorgt de OD NZKG dat bouwwerken veilig (brandveilig en constructief), gezond, bruikbaar en energiezuinig worden gebouwd. De bouwtaken zijn volledig vraag gestuurd. De OD NZKG behandelt de vergunningaanvragen. De werkvoorraad voor bouwtoezicht is vooral afhankelijk van de verleende bouwvergunningen. Vanaf het moment van de daadwerkelijke start van de bouw voeren we controles uit. Bij de controles gebruiken we een systematische aanpak, op basis van digitale checklisten. Hiermee is ook de inhoudelijke kwaliteit van het toezicht gewaarborgd en navolgbaar.

Daarnaast voeren wij wettelijke taken, zoals Label C, uit voor alle opdrachtgevers. Andere thema's zoals de ontwikkeling van de regelgeving rondom Wkb, circulaire economie en energietransitie bereiden wij voor/voeren wij uit in overleg met de opdrachtgevers. Ook zetten we in op uitvoering van complexe projecten zoals de Markermeerdijken, bruggen en kademuren gemeente Amsterdam en de A9 Badhoevedorp-Holendrecht. Daarnaast adviseren we enkele opdrachtgevers op het gebied van duurzaamheid inzake Bijna Energie-Neutrale Gebouwen (BENG)/Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) en Milieuprestatie Voor Gebouwen (MPG).

Terugblik en ontwikkelingen

Afgelopen jaar zien we een neerwaartse trend in het aantal aanvragen in het bouwwerkveld. Deze neerwaartse trend is een gevolg van internationale en landelijke ontwikkelingen en heeft duidelijk een relatie met de stikstofproblematiek, schaarste van bouwmaterialen (onder meer door de oorlog in Oekraïne en Corona), arbeidsmarktproblematiek, energiecongestie en de sterk oplopende inflatie. De effecten van deze ontwikkelingen zijn ook merkbaar in het werkgebied van de OD NZKG door de terugloop aan vergunningaanvragen. De OD NZKG ziet een terugloop op de bouw, maar ook op projecten. Een voorbeeld daarvan is het project verbreding A9 Badhoevedorp-Holendrecht, waar sprake is van een forse vertraging van vergunningaanvragen.

Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging

De verwachte piek in aanvragen vlak voor de ingang van de Omgevingswet (OW) en Wet Kwaliteitsborging (WKB) heeft mede door het uitstel van de ingang van beide wetten niet plaatsgevonden.
De voorbereiding op zowel de OW als WKB gaan onverminderd door. Wij hebben een handelingskader voor de WKB gepresenteerd aan onze opdrachtgevers met als doel een efficiënte rol als overheid binnen de WKB projecten.

Energielabel C kantoorgebouwen

Per 2023 moeten alle kantoren aan het energielabel C voldoen. Dit betekent dat elk kantoorgebouw met een vloeroppervlakte van meer dat 100 m2 minimaal energielabel C moet hebben. Voldoet het pand dan niet aan deze eisen, dan mag het per 1 januari 2023 niet meer als kantoor functioneren. Deze verplichting staat in het Bouwbesluit 2012.

Het is van groot belang dat bedrijven bekend gemaakt worden met de label C plicht maar evenzo belangrijk dat ze beseffen dat gemeenten hierop zullen gaan toezien. Deze boodschap is in samenwerking met de gemeenten en in aanloop naar 2023 krachtig gecommuniceerd. Daarbij zijn de effecten hiervan op het meldingsgedrag gemeten om vanaf 2023 zo goed mogelijk voorbereid de fase van handhaving te kunnen starten.

Voor 2022 lag wederom de nadruk op communicatie over de verplichting uiterlijk eind 2022 het kantoor van een label te voorzien. Ook werd onderzoek verricht naar de 'niet gemelde' kantoren zodat er meer inzicht ontstaat in het aantal relevante

kantoren. Tot slot is er in samenwerking met de opdrachtgevers een handhavingsstrategie opgesteld waarbij de focus ligt bij kantoren zonder label C met een hoog verbruik. Vanaf januari 2023 start de toezicht en handhaving op de Label C bij deze de kantoren.

Energie keuringsverplichting klimaatinstallatie EPBD (richtlijn voor energieprestaties van gebouwen) III
Op 10 maart 2020 is een keuringsverplichting voor ketels en airco's opgenomen in het Bouwbesluit. De keuringsverplichting – die volgt uit Europese wetgeving - geldt voor installaties groter dan 70 kW en betreft de volledige klimaatinstallatie in gebouwen.
De energiekeuring kan in belangrijke mate bijdragen aan het realiseren van de CO2 doelstellingen. Tekortkomingen in het energiezuinig afstellen/inregelen van installaties leiden nu al tot forse energieverliezen, en maken het daarnaast lastiger om duurzame bronnen goed in te zetten: zonder goede afstelling/inregeling van installaties functioneren deze installaties vaak minder goed en worden verwachte energiebesparingen onvoldoende gehaald. De keuringen zijn erop gericht dat de installaties energiezuinig blijven functioneren.

De keuringsverplichting kende nog een overgangsperiode tot maart 2022. Tijdens die overgangsperiode was het loket waar de keuringen worden afgemeld (SCIOS) nog niet optimaal beschikbaar.
De OD NZKG heeft de gesignaleerde knelpunten bij het SCIOS loket in samenwerking met de VNG aan de orde gesteld bij het ministerie van BZK. Pas in juni 2022 was het mogelijk om data binnen te halen.
Medio juli concludeerde de VNG – op basis van de evaluatie EPBD vanuit het rijk - dat de EPBD verplichting op dat moment niet goed te handhaven was, dat vanuit het land werd aangegeven dat de keuringen niet effectief zijn en dat er wordt gewerkt aan een alternatieve aanpak. Deze alternatieve aanpak is in concept gedeeld, maar (nog) niet definitief gemaakt.
De alternatieve aanpak richt zich daarbij op stimuleren en controleren wat meer tijd en inzet zal vragen van de uitvoerende

instantie. De OD NZKG onderzoekt in dat kader een eigen alternatieve aanpak voor 2023.
Gelet op het bovenstaande is er in 2022 minder inzet gepleegd op de daadwerkelijke controles. Wel is de OD NZKG bezig om een integraal dashboard te ontwikkelen waar alle beschikbare energiegegevens per bedrijf ten behoeve van wetgeving samengevoegd wordt; een energieportfolio. Externe data – zoals label C, EPBD, BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) – zijn daarbij in de tweede helft van 2022 ingeladen in ons zaaksysteem en gekoppeld met de inrichtingen. Ook in 2023 gaan wij door met deze ontwikkeling.

Circulaire economie

Door deelname aan energietafels, ondersteuning in kennis- en beleidsontwikkeling op het gebied van circulaire economie en het integraal werken vanuit verschillende programma's, draagt de OD vanuit het programma bouw bij aan het realiseren van beleidsdoelen.
Er is gestart met een plan van aanpak Circulair bouwen. Ook wordt in Metropoolregio Amsterdam (MRA) verband sterk ingezet op houtbouw, waarvoor het Team Constructieve veiligheid een presentatie heeft verzorgd voor belangstellenden binnen de MRA welke aandacht nodig is om in hout te bouwen in relatie tot wet- en regelgeving.

Asbest

In 2022 zijn we gestart met LAVS[1]-gestuurd afhandelen van asbestsloopmeldingen en het handhaven op overtreders. Amsterdam heeft op 1 juli 2022 haar asbesttaken overdragen aan de OD, hiervoor is een overdrachtsproces ingericht. Op 1 oktober 2022 is begonnen met uitvoering van het proces. In de praktijk is gebleken dat het aantal ingediende meldingen is achtergebleven bij de door Amsterdam gegeven prognose. Bij Ouder-Amstel maar ook bij Haarlemmermeer, Uithoorn en Diemen zijn in 2022 meer zaken binnengekomen.
Voor gemeente Zaanstad wachten we nog op de overdracht, deze zal in 2023 plaatsvinden.

Controle brandveiligheid

In 2022 zijn de brandveiligheidscontroles weer ingepland en volgens begroting uitgevoerd.

Capaciteit

Wat we blijven zien is dat het moeilijk is om vast personeel aan ons te binden binnen het werkveld bouw. Door het grote verloop van (ervaren) personeel is extra inhuur nodig om nieuwe collega's te begeleiden en op te leiden.

De OD NZKG heeft de inhuurcapaciteit binnen het werkveld Bouw niet gelijk met de terugloop in de aanvragen afgebouwd. De terugloop van vergunningaanvragen loopt namelijk met vertraging door op de capaciteitsinzet, immers lopende aanvragen moeten nog worden afgehandeld.
Het werkveld bouw kent een aanzienlijke flexibele schil die ingericht is om makkelijk af te kunnen schalen wanneer het werkaanbod terugloopt. Echter, in dit tijdsgewricht van grote schaarste op de arbeidsmarkt gecombineerd met een urgente opgave op het gebied van woningbouw en complexe projecten in het kader van bijvoorbeeld de energietransitie is het risico groot dat de afgeschaalde capaciteit niet meer beschikbaar is wanneer deze alsnog weer nodig. Een situatie vergelijkbaar met het 'Schiphol effect'. In afstemming met ons bestuur is daarom besloten de flexibele schil niet af te bouwen. Hiermee borgen we in de toekomst voldoende robuust ingericht te zijn om de complexe opgaven in het Noordzeekanaalgebied aan te kunnen.

Binnen het team T&H Constructieve Veiligheid is er sprake van een structureel capaciteitsprobleem, wat van invloed is op de kwaliteit en levertijd van het advies. De beperkte capaciteit binnen het team wordt zoveel mogelijk op de meest risicovolle en innovatieve dossiers ingezet. Vanwege deze ondercapaciteit is het door het team constructieve veiligheid niet gelukt om op het Uniform Uitvoeringsniveau te werken. Wij maken gebruik van het op- en afschalen binnen het beleid bij deelgoedkeuringen. Dit houdt in dat bij voldoende vertrouwen over de hoofdconstructie bij detailstukken minder intensief getoetst kan worden.

1 Landelijk Asbest Volg Systeem

Financiële verantwoording

De realisatie van het programma Bouw is per saldo 2.445k lager dan begroot. De baten zijn 2.463k lager dan begroot. De kleinere vergunningaanvragen zoals WABO en BOM A1,A2 blijven achter ten opzichte van de prognose alsmede de vergunningaanvragen voor verbouw. Ook bij het project A9 zijn door vertragingen in het project niet de geprognotiseerde baten gerealiseerd. Arbeidsmarktproblematiek zorgt er bij advies constructieve veiligheid voor dat de baten hier achter blijven. Bij de halfjaar rapportage was dit beeld positiever doordat er gesprekken liepen met mogelijk nieuwe medewerkers die uiteindelijk niet gestart zijn. Verder is te zien dat de asbesttaken die vanuit Amsterdam zijn overgekomen halverwege het jaar later op gang zijn gekomen en hierdoor niet de geprognotiseerde baten gerealiseerd zijn. De lasten zijn 18k lager dan begroot. Dit komt met name doordat de inhuurcapaciteit binnen het werkveld Bouw niet gelijk met de terugloop in aanvragen is afgebouwd. De lopende aanvragen moeten nog worden afgehandeld.

Lasten zijn exclusief de lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma bedrijfsvoering.

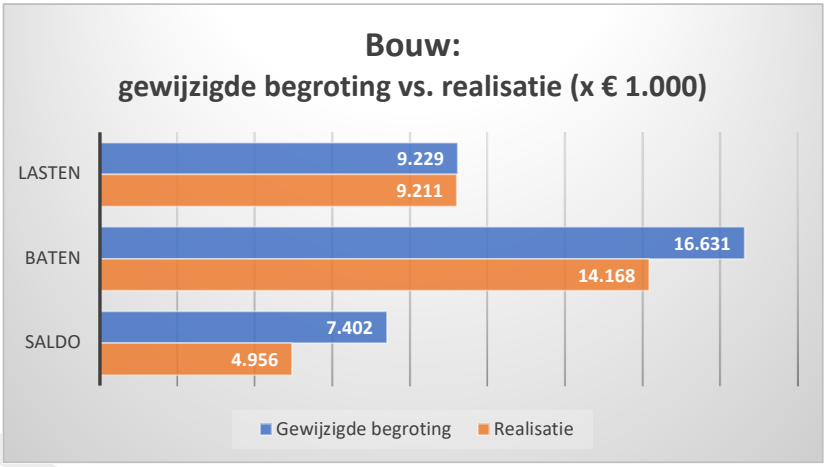

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma Bedrijfsvoering.

(bedragen x € 1.000) **Programma Bouw**	**Gewijzigde begroting**	**Realisatie**	**Realisatie vs gewijzigde begroting**
Lasten	9.229	9.211	-18
Baten	-16.631	-14.168	2.463
Saldo	**-7.402**	**-4.956**	**2.445**

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.2 Programma Bodem

De grond onder onze voeten is letterlijk de basis waarop wij wonen, werken, spelen, ons verplaatsen en ons voedsel verbouwen. Het is een belangrijke bron voor grondstoffen: zand, grind, cement en drinkwater. We gebruiken de bodem ook voor energieopslag en -distributie. Op onze bodem moeten we dus zuinig zijn, maar dat zijn we vaak niet: we dumpen afval, lozen afvalwater, gebruiken bestrijdingsmiddelen en wijzigen de temperatuur van het grondwater. Door de eeuwen heen is de bodem in Nederland op veel plekken, bewust of onbewust, vervuild. De uitvoering van de wettelijke VTH-taken draagt bij aan een schonere en gezondere bodem.

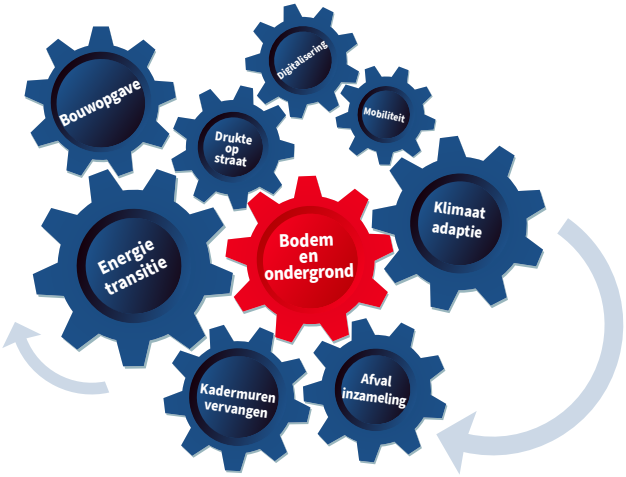

De grote woningbouwopgave bij onze opdrachtgevers levert veel bodemverplaatsingen op.
Maar ook voor de energietransitie heeft de ondergrond een spilfunctie: als bron van warmte, voor opslag van (zomer)warmte en (winter)koude en voor distributie van energie.
Bodem en ondergrond vormen een belangrijke radertje in de integrale aanpak van al deze vraagstukken.
Bodem levert de noodzakelijke inzet van expertise voor de versnelling daarvan.

Terugblik en ontwikkelingen

In 2022 heeft de OD NZKG vanuit het programma Bodem een bijdrage geleverd aan verschillende beleidsbijdragen waaronder woningbouw, gezond leefklimaat, energiebesparing en -transitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.

Circulaire economie

De afgelopen decennia is toezicht op afvalstoffen zoals grondstromen als laag risico ingeschat. Uit onderzoek blijkt dat bij overdracht van afvalstoffen (schakels in de keten) meer risico is op milieucriminaliteit/ ondermijning dan ingeschat. Zie ook het rapport van RIVM. De OD NZKG heeft in 2020 pilotprojecten gestart die in 2022 voortduurden. We hebben toezicht gehouden bij onder andere:

- transport van een afvalstof naar een andere inrichting,
- de overgang van afvalstromen naar een ander bevoegd gezag (bijv. ander OD-gebied).

Op basis van het inzicht in wat de opbrengst van dit ketentoezicht is hebben wij een voorstel voor het Uitvoeringsprogramma 2023 gemaakt. We hopen aan te kunnen tonen hoe verscherpt toezicht bijdraagt aan de ambities van opdrachtgevers in het kader van terugdringen van ondermijning, een veilige en schone omgeving en circulaire economie.

Illegale saneringen
In 2022 is het aantal geconstateerde illegale saneringen verder gedaald. Uitvoerende partijen houden zich steeds beter aan wet- en regelgeving.

Energiebesparing en energietransitie
Vanwege de duurzaamheidsopgave is het nodig om veel in de grond te werken, denk hierbij bijvoorbeeld aan de warmte-koude opslag. Dat betekent dat het in de ondergrond steeds drukker wordt. Wij informeren gebruikers van WKO-systemen over de effectiviteit van het systeem. Indien sprake is van grote afwijkingen in de opslag van koude of warmte, vragen we om een plan van aanpak voor herstel van de balans of om effectief gebruik van het overschot. In 2022 is een stijging van het aantal WKO-systemen te zien. Er zijn steeds meer gebouwen die de gasketel vervangen voor een open bodemenergiesysteem.

Pilot regionaal kennis schakelpunt
De trend is dat er veel aandacht is voor de bodem, in bredere zin. Ruimte is schaars en bodem wordt meer en meer gezien als integraal onderdeel van de grotere maatschappelijke Ruimtelijke Ordening woningbouwopgaven. Dit wordt nog eens bevestigd door de kamerbrief “Water en bodem sturend” van de minister van Infrastructuur en Waterstaat van 25 november jl. De integrale, multidisciplinaire aanpak wordt – in de geest van de OW – steeds belangrijker in gesprekken met onze opdrachtgevers. Daarnaast wordt de kennis over de bodem in de vorm van een kennisinfrastructuur landelijk door ODNL als project ontwikkeld en opgepakt. De regio Noordzeekanaalgebied is – in samenspel met de provincie en gemeenten – een pilot gestart met als doel te komen tot een regionaal kennisschakelpunt op het gebied van bodem. In 2022 zijn afspraken gemaakt betreffende de werkzaamheden die voor het Regionaal Schakelpunt (RSP) gedaan worden. Dit houdt onder andere in dat er bodemberaden en kenniswebinars worden georganiseerd, dat er afstemming wordt gezocht met verschillende OD’s en een klankbordgroep en dat er kennisorganisaties aan overheden gekoppeld worden. Ook is er gestart met een website die in 2023 in gebruik zal zijn. Begin 2023 zal de evaluatie van de pilot plaatsvinden en duidelijk worden hoe er een vervolg kan worden gegeven aan het RSP.

Saneringsevaluaties
De afgelopen jaren is er door diverse redenen een achterstand ontstaan in de afhandeling van de saneringsevaluaties.
Het afgelopen jaar is de personeelscapaciteit op orde gebracht (4 nieuwe medewerkers) en zijn een paar ervaren externe medewerkers ingehuurd. Door deze optimalisatie van de personeelskwantiteit en -kwaliteit was het mogelijk om 384 evaluaties in 2022 af te handelen. Daarvan waren er 324 vóór 2022 ontvangen en zijn er 60 in 2022 ontvangen.

Omgevingswet
Binnen Bodemadvies is een grote inzet gepleegd op de voorbereiding van taken onder de Omgevingswet, zoals het opstellen van het bodembeleidskader onder de Omgevingswet voor opdrachtgever Amsterdam, maar ook voor de overige gemeenten in regioverband. Het bodembeleidskader voor Amsterdam is afgerond en kan worden vastgesteld. Ook is in regioverband besproken hoe de grondwatertaken onder de Omgevingswet verdeeld kunnen worden onder de decentrale overheden. Er is nog geen duidelijkheid hoe dit door de gemeenten zal worden opgepakt. Eind 2022 is gestart met de maatwerkvoorschriften die gemeenten kunnen toepassen in het Omgevingsplan. Ook is een plan van aanpak opgesteld voor een aanpassing van het beleid ten aanzien van PFAS.

In 2021 is een visie opgesteld voor het Bodem Informatie Systeem (BIS) en een projectvoorstel geschreven, met als doel om de overgang naar de Omgevingswet (OW) in het BIS te actualiseren en aan te passen aan de nieuwe wet. Dit is in de gehele regio, voor alle gemeenten en provincie, relevant, evenals voor de bureaus die actuele en op toegankelijke wijze informatie over de bodem uit het systeem willen ontvangen. Fase 1a is zo goed als afgrond. Ook is er een start gemaakt met de kwaliteitsverbetering van de bodemdata.Begin 2023 zal worden gestart met fase 1b. Om dit goed te kunnen doen is het noodzakelijk om het BIS zo compleet mogelijk met bodemdata gevuld te hebben. In 2022 zijn er daarom veel bodemonderzoeken in het BIS opgenomen. Door de inzet van extra invoercapaciteit was het mogelijk om de extra rapporten van projecten in te voeren. Totaal zijn er ca. 1100 bodemrapporten ingevoerd. Dit waren reguliere invoerlijsten uit de periode 2020/2021/2022, het loodproject van Amsterdam, het A9 deelrapporten project, Zuidas, Zeesluis IJmuiden, enz.

Ook zijn er nieuwe productbladen voor de nieuwe PDC onder de Omgevingswet gemaakt.

Kwaliteitsverbetering Bodeminformatiesysteem

Op dit moment zijn er meerdere partijen die data invoeren in het BIS. De controle op de data-invoer is beperkt en niet structureel. Dit moet worden geprofessionaliseerd om er voor te zorgen dat er met betrouwbare en gevalideerde bodemdata wordt gewerkt. Er is contact gezocht met een externe partij met jarenlange ervaring op het gebied van data-analyse en foutcontrole op BIS-datasets. Een eerste scan is gedaan.

Er is een plan van aanpak opgesteld waarin de professionalisering van de data-controle is uitgewerkt. Dit is gekoppeld aan fase 1b van het project voor het actualiseren van het BIS aan de Omgevingswet.

Financiële verantwoording

Het programma Bodem heeft per saldo een nadeliger resultaat van 431k ten opzichte van de begroting. De baten voor bodem zijn 649K lager dan begroot. De lasten voor bodem zijn 218k lager dan begroot. Het nadelig resultaat komt met name door een terugloop in aanvragen/meldingen op de outputproducten. De trend voor meer beleidsadvies die bij de halfjaar rapportage te zien was heeft zich niet doorgezet naar het eind van het jaar. Ook hierdoor zijn de baten lager dan begroot. Daarnaast is er een reservering gemaakt voor bodemtoezicht bij de overgang naar de Omgevingswet. Dit geld is gereserveerd in het kader van overgangsrecht voor het uitvoeren van toezicht op onder Wet Bodembescherming bevoegd gezag reeds in 2021 en 2022 beschikte saneringen. Nu valt dit nog onder bevoegd gezag PNH, maar onder de Omgevingswet zijn gemeenten bevoegd gezag.
Lasten zijn exclusief de lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma bedrijfsvoering.

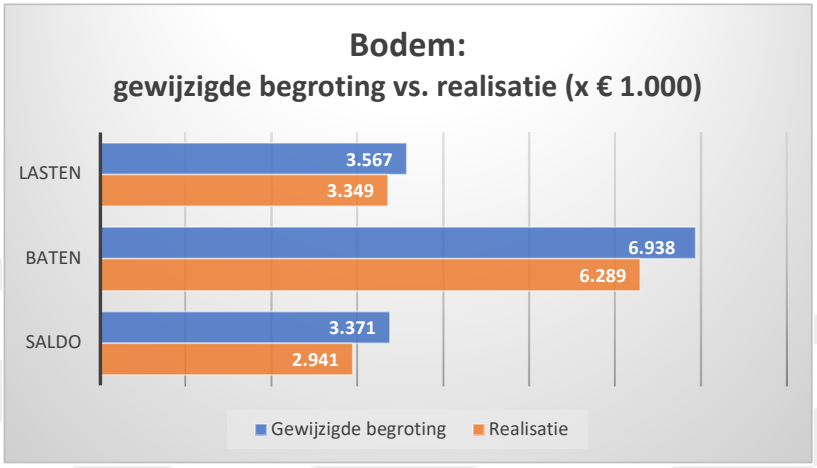

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma bedrijfsvoering.

(bedragen x € 1.000) **Programma Bodem**	**Gewijzigde begroting**	**Realisatie**	**Realisatie vs gewijzigde begroting**
Lasten	3.567	3.349	-218
Baten	-6.938	-6.289	649
Saldo	**-3.371**	**-2.941**	**431**

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.3 Programma Milieu en Brzo

In dit hoofdstuk maken wij inzichtelijk hoe het programma Milieu bijdraagt aan de beleidsopgaven en wat de OD NZKG daarvoor aan activiteiten levert.

Door de uitvoering van de wettelijke VTH-taken voor milieu zorgt de OD NZKG dat bedrijfsprocessen kunnen worden gevoerd met een aanvaardbaar risico voor het milieu. Hiermee borgen wij dat, ondanks de aanwezigheid van de bedrijfsmatige activiteiten, onze leefomgeving schoon en leefbaar blijft, veilig is en we de landelijke ambities tegen klimaatverandering volgen. Activiteiten vinden energiezuinig plaats en we dwingen besparingen af. De OD NZKG behandelt de meldingen of vergunningaanvragen. Toezicht op de bedrijven vindt periodiek plaats. Bij de controles wordt gebruik gemaakt van een systematische aanpak, op basis van de verleende vergunningen of digitale checklists van Algemene Maatregelen van Bestuur. Hiermee is ook de inhoudelijke kwaliteit van het toezicht gewaarborgd en navolgbaar.

Bijdrage aan beleidsdoelstellingen in 2022

Actualisatie Regionaal Uniform Toezicht- en Handhavingsbeleid 2019-2022

Per 1 januari 2023 liep het huidige Regionaal Uniform Toezicht- en Handhavingsbeleid 2019-2022 af. Gemeenten en de provincies zijn verzocht om de looptijd van het Regionaal Uniform Toezicht- en Handhavingsbeleid 2019-2022 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied te verlengen tot het moment van vaststellen van de nieuwe uniforme strategie voor vergunningen, toezicht, handhaving en advisering ODNZKG.

Gezamenlijke VTH-strategie voor 2023 -2026

In de Samenwerkingsagenda 2022-2024 van de vier Noord-Hollandse Omgevingsdiensten is afgesproken om toe te werken naar een gezamenlijke VTH-strategie voor 2023 -2026. Waar dit kan wordt het gezamenlijk gedaan. Waar maatwerk nodig is, bijvoorbeeld strategie gericht op enkel de eigen deelnemers, wordt dit individueel gedaan. In het Algemene Kader ‘Naar een gezamenlijke VTH&A-strategie Noord-Holland’ hebben de 4 OD’s in Noord-Holland zijn de kaders voor het gezamenlijke proces vastgelegd. Dit Algemeen Kader is een gezamenlijk resultaat van de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten en zal in alle vier de besturen worden geagendeerd met het verzoek dit vast te stellen, waarbij ruimte wordt gelaten voor nadere uitwerking en bijstelling. Eind 2022 heeft het Algemeen Bestuur ODNZKG het document vastgesteld.

In de afgelopen periode is samen met de andere drie Omgevingsdiensten in Noord-Holland gewerkt aan de uitwerking van het kader. Een eerste bestuurlijke afstemming met de 4 Noord Hollandse Od’s heeft plaatsgevonden. De gezamenlijke strategie dient als bouwsteen voor de actualisatie van het Regionaal Uniform Toezicht- en Handhavingsbeleid ODNZKG 2019-2022.

Bijdrage aan beleidsdoelstellingen in 2022

Zeer Zorgwekkende Stoffen

OD NZKG voert in opdracht van de provincies de inventarisatie uit naar uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in afvalwater en naar de lucht. Vele bedrijven zijn benaderd om duidelijkheid te krijgen over ZZS-gerelateerde gegevens. Er zijn uitgebreide rapportages aangeleverd, waarin ook de benodigde vervolgacties zijn beschreven. Hiermee hebben we inzicht in het gebruik en immissies van ZZS, inclusief een overzicht van welke vergunningen hierop aangepast moeten worden.

Er zijn als vervolg door een aantal bedrijven vermijdings-en reductieprogramma's (VRP's) opgesteld en deze worden door de OD NZKG beoordeeld. De OD NZKG zal de maatregelen uit het VRP vastleggen in maatwerkbesluiten dan wel vergunning. Door de complexiteit van de regelgeving, de discussies met de branches zoals de Votob (Vereniging van onafhankelijke tankopslagbedrijven) en de Vereniging van Afvalbedrijven en het ontbreken van een beoordelingskader voor de VRP's kost het veel tijd om deze te beoordelen. De beoordelingen zijn om deze reden nog niet afgerond en lopen door in 2023.

Afvalbedrijven

Er wordt nu landelijk vanuit het IPO gecoördineerd gekeken hoe we grip kunnen krijgen op de problemen die er zijn om de ZZS-inventarisatie bij afvalbedrijven goed in beeld te krijgen. Hiervoor zijn in 2022 botsproeven uitgevoerd tussen overheid en branche, bijeenkomsten gehouden en notities opgesteld. Hier hebben wij actief aan deelgenomen.
Samen met de afvalbranche is een aantal botsproeven uitgevoerd om de ZZS emissies in de afvalketen als geheel in beeld te brengen.
Kort samengevat zijn de belangrijkste bevindingen:

- Door te kijken naar de keten als geheel in plaats van naar individuele bedrijven krijg je veel beter zicht op ZZS in de afvalketen.
- Ook het kunnen krijgen van inzicht verschilt sterk.

De botsproeven bevestigen dat een integrale en ketengerichte aanpak nodig is. Dat wil zeggen dat er naast de inzet van VTH ook maatregelen aan de voorkant (ministerie van IenW) nodig zijn en innovatie (ministerie van EZK) in het vervangen, meten en raffineren van ZZS uit afvalstromen gestimuleerd moet worden. Ook een horizontale integratie (ZZS en Arbo-risico's) is van belang. Er is – ondanks de onzekerheden en afhankelijk van de keten – ook nu al ruimte voor aanvullende maatregelen, maar er zijn ook grenzen aan hoe ver minimalisatie kan. De OD NZKG wil graag de volgende stap zetten in het krijgen van het inzicht van de ZZS emissies vanuit de afvalbedrijven en het binnenhalen van de VRP's. In 2023 wordt onderzocht wat hiervoor nodig is vanuit de 6 BRZO-OD's.

Belangrijke wijziging Activiteitenregeling milieuregelgeving

Vanwege het uitstel van de Omgevingswet en de inzet van het Rijk op ZZS is de Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) op 4 november 2022 gewijzigd voor zover de overgangsperiode geldt om aan strengere emissienormen naar lucht te voldoen voor 76 ZZS. Het overgangsrecht voor deze 76 ZZS, waaronder een groot aantal zware metalen (nikkel, lood, cadmium, chroom-6, etc.) liep tot 1 januari 2025 in de Arm. Tot dan zouden er soepelere eisen gelden bijvoorbeeld voor lood 0,5 mg/Nm3 en vanaf 1 januari 2025 0,05 mg/Nm3. Met deze wijzigingsregeling is deze datum van 1 januari 2025 als overgangsdatum aangepast naar 1 januari 2023. Dit betekend dat bedrijven per 1 januari 2023 aan de strengere normen moeten voldoen als de algemene regels voor lucht van toepassing zijn voor deze 76 ZZS die vrij frequent voorkomen bij diverse inrichtingen in ons gebied.

Door de inventarisatie van ZZS bij de provinciale bedrijven heeft de OD NZKG voor de provinciale bedrijven een goed beeld waar de 76 ZZS worden uitgestoten, waarvoor de overgangsperiode is verkort. Hierdoor kunnen de betreffende bedrijven (gemakkelijk) worden benaderd om inzicht te krijgen of er een overschrijding is en zo ja om te komen met een aanpak om z.s.m. aan de normen te voldoen. Dit traject zal ingezet worden in Q1 2023.

Impulsprogramma chemische stoffen

Op 16 december 2022 is het impulsprogramma chemische stoffen 2023-2026[2] naar de Tweede Kamer verstuurd. De OD NZKG heeft actief deelgenomen aan de totstandkoming van het programma. De knelpunten uit de brief van 1 april 2022 betreffende knellende wet- en regelgeving waaronder het ontbreken van een toetsingskader voor de VRP's, het ontbreken van een toetsing betreffende cumulatie zijn onderdeel van het programma. De OD NZKG zal zich ook in 2023 en verder inzetten voor een bijdrage aan dit programma dat bijdraagt aan een gezonde leefomgeving.

Tata Steel

In 2022 heeft het dossier Tata Steel een enorme vlucht genomen in belangstelling van politiek, pers en omgeving. Het programmateam heeft alle zeilen bij moeten zetten om naast het reguliere VTH-werk, dat eveneens voor steeds grotere uitdagingen stond, de vele informatie- en handhavingsverzoeken af te handelen. En dat in een tijd waar de arbeidsmarkt zeer krap is. Hieronder worden kort de belangrijkste resultaten en mijlpalen uit het programma beschreven.

We hechten veel waarde aan dialoog met de omgeving. De omgevingsmanager is daarom veel in gesprek met omwonenden en bewonersgroepen. Hierbij sluiten regelmatig ook andere collega's vanuit het programma aan om inhoudelijke toelichting te geven. In het voorjaar van 2022 is een bewonersbijeenkomst georganiseerd bij Dorpshuis De Moriaan in Wijk aan Zee - waar de dependance van OD NZKG is gehuisvest - om het genomen geurbesluit toe te lichten. Verder is afgelopen jaar het dashboard Overlastmeldingen en ongewone voorvallen Tata Steel op de website geplaatst. Hierop kunnen geïnteresseerden de locatie, aard en tijdstip terugvinden van ongewone voorvallen en overlastmeldingen bij Tata Steel.
Het toezicht op de kooksgasfabrieken, met name nummer 2 (KGF2) koste relatief veel capaciteit. Dit ging gepaard met veel inzet rondom Last onder Dwangsom, videobeelden vanuit de omgeving die als handhavingsverzoeken werden ingediend, en procesverbalen. Als gevolg heeft OD NZKG zelf een pilot gestart met het toepassen van cameratoezicht als VTH-instrument.
In 2022 zijn door de vergunningverleners diverse actualisaties doorgevoerd bij vrijwel alle werkeenheden bij Tata Steel. Hierbij zijn diverse Best Beschikbare Technieken opgenomen in de vergunning en zijn er ontwerpbesluiten gemaakt. Dit met oog op het reduceren van emissies en aan te sluiten bij het Schone Lucht akkoord.
Verder is er inzet gepleegd op onderwerpen zoals het grondwateronderzoek (i.e. chroom-VI), het geurbesluit, beoordeling van het vermijdings- en reductieplan (VRP), en is er een begin gemaakt omtrent de transitie naar Groen Staal.

2 https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/16/bijlage-programmaplan-impulsprogramma-chemische-stoffen-2023-2026

Digitalisering / AADV

In 2021 is verkend of wij als OD NZKG willen aansluiten op de ambitie van het programma Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV) van PZH/DCMR. Oorspronkelijk zou dit een eigenstandige verkenning van de OD NZKG zijn. Later is besloten dat er door de 6 BRZO-OD's een landelijke verkenning wordt uitgevoerd. Hierbij is in beeld gebracht welke inspanningen, kosten en processtappen nodig zijn voor het al dan niet deelnemen aan de AADV. Het resultaat van de verkenning en het advies zijn in december 2021 besproken in het Ambtelijke adviescommissie Milieu, Toezicht en Handhaving (AAC MTH). In 2022 zijn in 6-BRZO-verband verschillende nadere onderzoeken en projecten opgestart met als doel zicht te krijgen op onder welke condities en op welke wijze verbreding en adoptie van AADV landelijk vorm kan krijgen. Deze onderzoeken lopen nog.
Vooralsnog is er nog geen definitieve beslissing genomen over het al dan niet landelijk omarmen van de programmadoelen van de AADV. De OD NZKG draagt wel actief bij aan het programma van PZH/DCMR. In afwachting van een definitieve beslissing met betrekking tot het programma van PZH/DCMR neemt OD NZKG alleen "no regret" acties met betrekking tot de digitalisering van vergunningen. Om een beter beeld te krijgen van de baten en lasten die bij de implementatie van de DIGI-V-tool van de AADV spelen, is in 2022 in afstemming met PZH/DCMR bij ODNZKG een pilot met deze tool gestart.
In 2022 heeft de OD NZKG een digitale tool ontwikkeld voor het monitoren van de informatie die bedrijven rapporteren in de Elektronische Milieujaarverslagen over hun emissies naar lucht.

Voortgang en ontwikkelingen VTH taken

Naast reguliere VTH-taken is er, net als in 2021, sprake geweest van een voortdurende verhoogde aandacht, inzet en intensieve handhaving op bestuurlijk gevoelige dossiers zoals Tata Steel/Harsco.

Beleidsmatige prioriteiten zoals Energietransitie en Circulaire economie maar ook de woningbouwopgave in de aangewezen transformatiegebieden hebben voor extra inzet gezorgd. Net zoals in 2021 zien wij een toename van de maatschappelijke en politiek-bestuurlijke belangstelling voor de milieuthema's en daarmee ook een grotere informatiebehoefte over de duiding van milieueffecten. Verscheidene relevante rapporten, in 2021 gepubliceerd, zorgden ervoor dat de uitvoering van de VTH-taken onder een vergrootglas liggen (bijv. het rapport van de commissie Van Aartsen, of het onderzoeksrapport van de Randstedelijke Rekenkamer).

Om in Noord-Holland kennis te delen, samenwerking te vergroten en waar mogelijk een level playing field te ontwikkelen is de samenwerking tussen de 4 omgevingsdiensten in Noord-Holland geformaliseerd in de Samenwerkingsagenda 2022-2024. In de samenwerking op het gebied van Milieucriminaliteit vindt reflectie plaats van de uitkomsten van het rapport van de algemene rekenkamer "Handhaven in het duister". Daarnaast worden vaker informatiebijeenkomsten voor bewoners georganiseerd wanneer er een informatiebehoefte is vanuit de omgeving en wordt pro actief informatie gedeeld via openbare kanalen.

Vergunningverlening & regulering

Vergunningen zijn een instrument voor normering van milieubelastende activiteiten, waardoor de kans op overlast en veiligheidsrisico's wordt beperkt. De gecombineerde jaarlijkse werklast wordt bepaald door vergunningaanvragen van bedrijven (de zogenaamde autonome vraag) en actualisatie van vergunningen als gevolg van de doorwerking van technologische ontwikkelingen, gewijzigde wetenschappelijke inzichten, 'level playing field', de politiek-maatschappelijke agenda, nieuwe wet- en regelgeving en (wereldwijde) ongevallen en incidenten e.a.

Bij vergunningverlening is er al langere tijd sprake van een hoge werklast met betrekking tot de autonome vraag. Bij de zwaardere industrie wordt dit effect versterkt door een relatief groot aantal aanvragen die ook MER-plichtig zijn, alsook aanvragen voor oprichtingsvergunningen. Dergelijke aanvragen zijn complex en tijdrovend. Het merendeel van deze aanvragen heeft een relatie met de energietransitie (CO2-afvang, productie van biobrandstoffen en/of waterstof).
De hoge autonome vraag in combinatie met een krappe arbeidsmarkt zorgt er voor dat de actualisatie van vergunningen een aandachtspunt blijft. In 2022 kwam ook het vraag-gestuurde werk onder druk te staan, waardoor

in bepaalde gevallen de doorlooptijden toenamen. De OD NZKG werkt aan een voorstel hoe hiermee om te gaan. In de UVO was, op basis van de ervaringen van afgelopen jaren, de verwachting uitgesproken dat ook dit jaar weer veel vergunningenprocedures zouden worden afgehandeld. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn geweest.

In 2022 is bij de behandeling van vergunningaanvragen de aandacht voor een zo groot mogelijke bescherming van onze leefomgeving toegenomen. In 2022 is een pilot scherper vergunnen gestart welke op gestructureerde wijze inzicht geeft in wat er nodig is om dit in de werkwijze te verankeren. Uitvloeisel hiervan is dat ook in andere vergunningentrajecten gestreefd wordt naar zo laag mogelijke normering in de vergunning.

Het afschalen van de coronamaatregelen in 2022 heeft ervoor gezorgd dat evenementen weer veelvuldig georganiseerd worden. Dat betekent een toenemende druk op onze uitvoerende en adviserende taken. Op het gebied van ontbrandingstoestemmingen (bedrijfsmatig vuurwerk) was een significante stijging aanwezig. Een aantal gemeenten (waaronder Amsterdam) heeft een verbod ingesteld voor het afsteken van consumentenvuurwerk tijdens oudjaar en compenseerde dit door vooral vuurwerkshows toe te laten. Door de weersomstandigheden zijn de betreffende shows door ons verboden.

Verhoogde (media) aandacht was er afgelopen jaar voor het thema Water. De waterschaarste in de zomer leidde tot veel vragen uit de leefomgeving en media over de industriële grondwateronttrekkingen.
Het absolute verbod op activiteiten in het Grondwaterbeschermingsgebied is door de huidige Omgevingsverordening opgeheven. Dat zorgde voor een toenemende druk op onze vergunningverlening met vragen over de vergunningsmogelijkheden.

Opvallend waren de aanvragen door agrarische bedrijven voor brijnlozing (vooral kwekerijen). Deze aanvragen zijn onder strikte voorschriften vergund en zijn afgestemd met de provincie Noord-Holland in het kader van (grond)waterkwaliteit.

Datacenters
In maart 2020 besloot de provincie Noord-Holland dat zij voor inrichtingen met een opgesteld vermogen >50 MW bevoegd gezag was. Dit betrof voor zover bekend 33 datacenters, zowel nieuwe als bestaande. In 2022 heeft de focus vooral gelegen op nieuwe aanvragen. Dit heeft veel aandacht en capaciteit gevraagd, ook door het complexe karakter en de ‘nieuwigheid’ van de aangevraagde voorzieningen voor een datacenter.

Toezicht & Handhaving

Toezicht en handhaving hebben tot doel het vergroten van de milieukwaliteit en veiligheid van de fysieke leefomgeving, door het verbeteren van het naleefgedrag inzake milieuregels binnen de inrichtingen en bij activiteiten.

Toezicht

Toezicht bestaat uit een palet van instrumenten. Het uitvoeren van controles is daar slechts één van. De OD NZKG werkt informatie- en risico-gestuurd. In het kader van samenwerking in de regio wordt steeds meer gebiedsgericht gewerkt bij meldingen van overlast. Onder andere door bewoners er eerder, meer en sneller bij te betrekken. In dat kader is een nieuwe meldingenapp gelanceerd en gebiedsgerichte benadering in meerdere gebieden ingezet.

Bedrijven zijn op basis van milieueffect ingedeeld in risicovolle bedrijven (Brzo en RIE4) of Branches. De bedrijven worden beoordeeld op verschillende thema's: externe veiligheid, brandveiligheid, energiebesparing, afval, afvalwater, lucht, geur, geluid/licht, bodembescherming etc. Bij de risicovolle (Brzo en RIE4) bedrijven worden de genoemde thema's op maat beoordeeld. Bij geconstateerde overtreding(en) zal inzet van handhaving plaatsvinden op basis van het meest geschikte instrument afhankelijk van de score langs de Tafel van 11 (het landelijk integraal afwegingskader voor beleid en handhaving).

In 2022 is een grote stap gemaakt in automatisering van de risicobenadering en prioriteitstelling binnen de branches. De analyse van milieubelang, naleefgedrag en bezoekfrequentie is geautomatiseerd. Toezichthouders evalueren de resultaten en plannen hun controles in op basis van deze prioritering. Als uit analyse blijkt dat preventief toezicht het meest succesvolle middel is om recidive te voorkomen, geniet dat de voorkeur. In 2022 is de focus gericht op het achterhalen van de bronoorzaak van het niet naleven. Er zijn pilots uitgevoerd waarbij we inzetten op het bereiken van een gedragsverandering bij bedrijven.

Specifiek toezicht

Binnen het werkgebied Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is er ook aandacht voor Specifiek Toezicht in verband met bijvoorbeeld European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR), Intensieve Handhaving, en Ondermijning. Binnen het werkgebied van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben de bedrijven, voor wie de E-PRTR van toepassing is, hun jaarlijkse rapportage bij de OD NZKG ingediend. Via een online module wordt gerapporteerd over de emissie naar de bodem, water, lucht, afgevoerde afvalstoffen en gas- en energieverbruik. Deze gegevens worden gebruikt door het ministerie I&W om te rapporteren aan de Europese Commissie die de data gebruikt om beleid te ontwikkelen en evalueren. Alle rapportages worden beoordeeld op geloofwaardigheid, consistentie en volledigheid. De OD NZKG heeft beoordeeld op de thema's lucht (emissie), afval en energie. Voor de onderdelen water, bodem en de lokale thema's is alleen op geloofwaardigheid, consistentie en volledigheid beoordeeld. Betreffende Ondermijning is de samenwerking met partners voortgezet en van de actiedagen verslag uitgebracht bij de partners. Door deelname aan het DOVN is aansluiting bij de ontwikkelingen in de regio geborgd.

(Intensieve) Handhaving

Bij herhaaldelijke overtredingen passen wij bestuurlijke of strafrechtelijke handhaving toe. Bij Intensieve Handhaving besteden we aandacht aan bedrijven waar de reguliere handhavingsinstrumenten niet tot het gewenste naleefgedrag leiden. Deze dossiers kenmerken zich, naast een slecht naleefgedrag, vaak door verhoogde bestuurlijke aandacht en aandacht van de pers en in enkele gevallen ook van de omwonenden.

Energiebesparing bij bedrijven

Energiebesparing is belangrijk om Nederland vóór 2050 energieneutraal te maken. In het Nationaal Energieakkoord (SER) zijn afspraken gemaakt over energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid. Gemeenten en omgevingsdiensten zetten zich volop in om bedrijven te stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen. Dat is in veel gevallen een wettelijke verplichting.

De energietransitie in onze regio gaat steeds meer aandacht vragen van de VTH taken. Deze toename van aandacht komt door de politieke prioriteit voor de energietransitie, de nieuwe wet- en regelgeving, en de extra intensiveringsbudgetten die hiervoor beschikbaar komen. De klimaatopgave is één van de drie inhoudelijke opgaven uit de strategische agenda.

Om dit alles in goede banen te leiden en hier goed op voorbereid te zijn, heeft de OD NZKG in 2022 de mogelijkheid onderzocht tot het oprichten van een team T&H energiebesparingstaken.

We bundelen daarmee de kennis en kunde op het gebied van energiebesparing over de toezichtlijn en voorkomen de versnippering van de energiewetging over Bouwtaken (Label C en EPBD), Milieutaken (Energiebesparingsplicht) en Waterwet ten behoeve van openbodem energiesystemen (WKO's).

De focus van het toezicht is ook dit jaar gericht geweest op het daadwerkelijk doorvoeren van de energiebesparende maatregelen. De vorm die hiervoor is gekozen werd gedurende het eerste kwartaal van 2022 mede bepaald door de beperkingen die er waren op grond van de coronacrisis. Vanaf april 2022 was het weer volledig mogelijk om bedrijven te bezoeken en de energiebesparende maatregelen op locatie te controleren. In 2022 hebben de gemeenten Amsterdam, Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel en Diemen de subsidie behorende bij het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven bij de Provincie Noord-Holland aangevraagd en toegekend gekregen. Voor de gemeenten Zaanstad en Uithoorn is de subsidie aanvraag in 2022 voorbereid.

Financiële verantwoording

Het resultaat op het programma Milieu & BRZO is € 224K voordeling ten opzichte van de begroting.
Dit is voornamelijk toe te schrijven aan lagere lasten dan begroot (-€ 238K). Hiervan is € 153K gerelateerd aan capaciteit-lasten en -€ 391K aan materiële lasten. Daarnaast zijn de baten € 14K lager dan begroot.

De overschrijding bij de capaciteit-lasten komt voornamelijk voort uit hogere loonkosten dan begroot (+€ 318K). Dit wordt grotendeels gecompenseerd door lagere inhuurkosten dan begroot (-€ 165K). Dit tezamen geeft de genoemde overschrijding van € 153K.

De lagere baten zijn voornamelijk toe te schrijven aan een onderbesteding op verscheidene materiële budgetten, welke deels toe te schrijven zijn aan externe factoren. De zogenaamde UVO-baten laten een plus zien op het Output-gedeelte (+€ 699K), welke de ontwikkelingen van het bedrijvenbestand volgt. Dit wordt grotendeels gecompenseerd door lagere baten op het Regie-gedeelte (-€ 688K). Deze lagere baten op het Regie-gedeelte zijn voornamelijk toe te schrijven aan de BRZO-regie categorie, waar minder inzet is gepleegd dan begroot op producten zoals Regulering & Toezicht landelijke thema's en Intensieve Handhaving. Dit telt op naar € 371K lagere baten, welke weer worden gecompenseerd door hogere baten dan begroot bij subsidies en offertes (e.g. Specifieke Uitkering (SPUK) omtrent Toezicht en Handhaving Energiebesparing en/of doorbelastingen omtrent investeringen en meer inzet dan begroot op externe detachering).

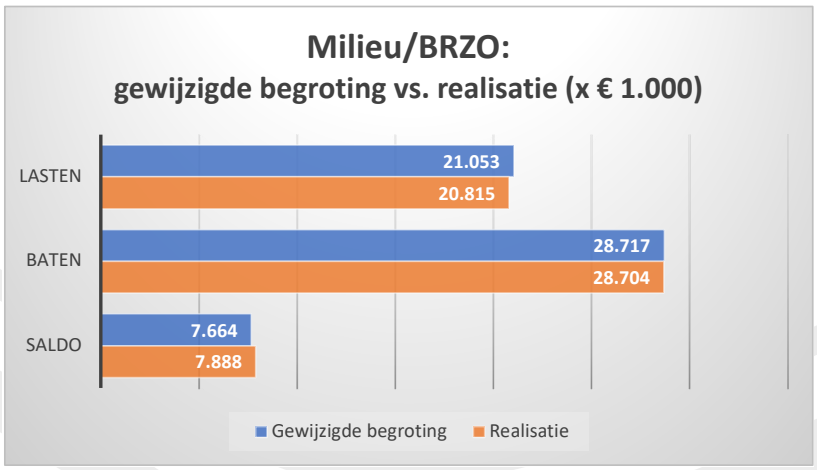

Lasten zijn exclusief de lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma bedrijfsvoering.

(bedragen x € 1.000) **Programma Milieu/BRZO**	**Gewijzigde begroting**	**Realisatie**	**Realisatie vs gewijzigde begroting**
Lasten	21.053	20.815	-238
Baten	-28.717	-28.704	14
Saldo	**-7.664**	**-7.888**	**-224**

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.4 Programma Randvoorwaardelijk

In dit programma zitten randvoorwaardelijke producten die voor elke opdrachtgever noodzakelijk zijn. Het gaat om werkzaamheden voor accountmanagement, informatieanalyse, procesondersteuning en risicobeheersing zoals de consignatiedienst en nieuwe wet- en regelgeving. De opdrachtgevers betalen voor deze producten jaarlijks een vast bedrag. Daarnaast is een aantal programma-overstijgende producten opgenomen: Bibob, Omgevingswet en Verweer in bezwaar en beroep. Deze producten worden op regiebasis afgerekend per opdrachtgever.

Terugblik en ontwikkelingen

Inzet informatie analisten

Bij de Omgevingsdienst beschikken we over veel interessante en betrouwbare data.
Het team Informatieanalyse kijkt of er patronen zijn in data en maakt de vertaalslag van nieuwe technieken naar concrete toepassingen. Data van externe bronnen gecombineerd met eigen data leiden tot nuttig toepasbare informatie in de dagelijkse uitvoeringspraktijk. Het doel is om uiteindelijk naar een data-gedreven organisatie te gaan. Het programma “datagedreven werken” is hierbij een belangrijke pijler.
Afgelopen jaar zijn er meerdere “projecten” opgeleverd die er toe hebben geleidt dat de OD betere keuzes heeft kunnen maken in de uitvoering, waardoor er efficiënter en effectiever kan worden gewerkt.

Eén van de belangrijkste projecten die in 2022 is gestart is de Risicoprioritering Branches. Dit dashboard biedt inzicht in bedrijven met slecht naleefgedrag, de meeste milieu-impact en de noodzakelijke bezoekfrequentie. Op basis daarvan genereert het dashboard een lijst van bedrijven die met prioriteit gecontroleerd moeten worden. Toezichthouders plannen in 2023 hun controles in op basis van deze prioritering. In 2023 wordt het resultaat van de prioritering getoetst aan het risicobeeld van toezichthouders om het dashboard te optimaliseren. Dit is een mooie stap naar data-gedreven werken.

Bezwaar en beroep

De steeds intensievere menging van functies, de steeds mondigere en beter opgeleide inwoners, de toenemende aandacht van de pers en de toenemende juridisering bij procedures dragen bij aan een toenemend aantal bezwaar- en beroepzaken dat de OD NZKG behandelt. Er is tevens sprake van een toename van complexe bezwaar- en beroepzaken. Bij een groot deel van de bezwaar en beroepzaken wordt door de OD NZKG in overleg met de opdrachtgever gebruik gemaakt van de zgn. ‘informele aanpak’. Hierop wordt door de OD NZKG succesvol ingezet.
In het werkveld Bouw zien we een toename van bezwaar- en beroepzaken bij de gemeente Amsterdam. Gemeente Zaanstad kent een overschrijding van de uren in verband met OLAM. Daarentegen is zichtbaar dat minder uren zijn ingezet dan begroot voor de gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland. Voor de provincie Noord-Holland geldt dat deze uren zijn ingezet op juridische advisering inzake Tata Steel.

WOB/WOO en actieve openbaarmaking

Het aantal Woo-verzoeken blijft net als 2021 hoog. Vanwege de complexiteit en omvang van de vragen wordt hier meer capaciteit op ingezet dan begroot. Deze uren worden niet geschreven op opdrachtgeversniveau; ze worden verrekend via het randvoorwaardelijk pakket. Vanaf 1 januari 2021 houdt de OD NZKG bij hoeveel uren per opdrachtgever op dit product worden geschreven. Er is dekking op dit product voor ca. 1,3 fte. Er wordt momenteel ca. 3,5-4 fte ingezet op de Woo. Het Woo-proces is arbeidsintensief, omdat er ook zogenoemd ‘handwerk’ bij komt kijken, zoals het beoordelen van stukken op de geheimhoudingsgronden in de Woo en de grote hoeveelheid stukken die op verzoek openbaar worden gemaakt. Daarnaast wordt extra inzet gepleegd op de implementatie van de Woo, deze vereist een actieve openbaarmaking van bestuursorganen. De implementatie zal enkele jaren duren, conform de planning vanuit het Rijk.

Uitvoering van taken in het kader van de wet Bibob

Door de OD NZKG wordt de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) toegepast op aanvragen voor omgevingsvergunningen voor de activiteiten Bouw en Milieu. De Bibob helpt voorkomen dat de overheid door het verlenen van vergunningen criminele organisaties faciliteert. Ook wordt ingegrepen wanneer blijkt dat een vergunning structureel wordt ge-/misbruikt voor het plegen van strafbare feiten. In 2022 hebben we door capaciteitstekort minder uren kunnen inzetten op Bibob. Einde van 2022 is daar meer inzet op gepleegd, waarbij ook actief contact is gezocht met de betrokken afdelingen van de opdrachtgevers.

Consignatiedienst

De consignatiedienst adviseert en ondersteunt de gemeenten en provincies in ons werkgebied bij crisisbeheersing en rampenbestrijding maar ook bij veiligheid in het algemeen. Hiertoe zijn vanuit de OD NZKG verschillende 24/7 beschikbaarheidsdiensten op het gebied van omgevingszorg actief (milieu, bodem, bouw en communicatie).

De consignatiedienst is dit jaar actief geweest om de samenwerking met de veiligheidsregio's te versterken en het opbouwen van een veiligheids-informatie-knooppunt (VIK). Er wordt onderzocht hoe en welke data wij met elkaar kunnen en mogen delen. Samen werken wij aan voorspelbaarheid van het multi-veiligheidsbeeld in onze regio's. Wekelijks nemen wij deel aan de briefing van het multidisciplinair veiligheidsbeeld. Tevens is er een intensieve cybersecurity samenwerking met de veiligheidsregio's. Voor alle 7 veiligheidsregio's fungeren wij als contactpersoon en faciliteren waar nodig.

Omdat wij als ODNZKG een BRZO Omgevingsdienst zijn, is de samenwerking met de andere OD's belangrijk. Conform het nabijheidsbeginsel maken we afspraken en wordt er samen getraind en geoefend met scenario's. Opleiden, trainen en oefenen met risicoscenario's maakt deel uit van ons programma. Zo hebben wij in 2022 samen met de OVD-BZ getraind op alarmeringen en specifieke taakvelden.

In 2022 heeft de consignatiedienst 706 ongewone voorvallen in behandeling genomen en afgehandeld en zijn 71 incidenten afgehandeld. De nadruk van de interventie-inzet lag op de brand en broei bij afvalverwerkers.
In het jaar 2022 is er een nieuw geurbesluit in de vergunning van Tata Steel gekomen waarin de BRZO-geconsigneerden een belangrijke rol spelen bij de genormeerde meldingen van ernstige geuroverlast. De geconsigneerde krijgt automatisch een melding als de drempel van geuroverlastmeldingen (meer dan 10 in een uur) wordt overschreden. Hier is een protocol met interventie aan gekoppeld die ter plaatse moet worden uitgevoerd. In 2022 is er 1456 keer een stankcode gecontroleerd waarvan 306 keer de stankcode is ingesteld conform draaiboek en protocol.

Omgevingswet (Ow) en Wet kwaliteitsborging (Wkb)

We zijn 2022 voortvarend begonnen met de laatste voorbereidingen voor de inwerkingtreding van Ow en Wkb, die toen nog voorzien was op 1 juli 2022. Deze inzet is iets getemporiseerd nadat eind januari 2022 tot een nieuw uitstel is besloten. Tot in het vierde kwartaal mikten regering, parlement en koepels op 1 januari 2023, maar dat werd eerst 1 juli 2023 en inmiddels is bekend geworden dat 1 januari 2024 de Ow wordt ingevoerd. Dit uitstellen maakt het plannen van de voorbereidingen uitdagend.

In de eerste helft van 2022 lag de focus vooral extern. We spraken met de opdrachtgevers over het gewijzigde takenpakket onder de Ow. Gelukkig is er inmiddels een landelijke beslissing over het basistakenpakket van de omgevingsdiensten, al zijn er nog vragen over de uitleg ervan. Door de decentralisatie krijgen de gemeenten meer (basis)taken, met name voormalige provinciale taken rond bodem, grondwater en gesloten bodemenergiesystemen, maar ondanks zeer veel discussie daarover krijgen zij daarvoor vooralsnog, conform het bestuursakkoord Omgevingswet, geen extra middelen.
Uit onderzoek van CEBEON bleek in het voorjaar van 2022 dat de transitiekosten bij de gezamenlijke omgevingsdiensten minimaal € 100 à € 140 mln. bedragen, terwijl in het Integrale Financieel Beeld Omgevingswet nog werd gesproken van minder dan €8 mln. Hiervoor is in de septembercirculaire nog € 150 mln beschikbaar gesteld aan de gemeenten.
Ook is gesproken over de herinvoering van leges voor milieuvergunningen, een extra inkomstenbron voor gemeenten en provincies. We gaan gezamenlijk uit van de landelijke modelverordening. We hebben een heffingsgrondslag bepaald en een in den lande breed gedragen tarieventabel aangereikt met daarbij enige nuanceringen. De impact van de Wkb is met de opdrachtgevers geanalyseerd en de resultaten zijn neergelegd in een handelingskader dat landelijke weerklank heeft gevonden. De Wkb blijkt lang niet alle publieke bouwtaken te verminderen, zeker niet bij de meer complexe die de OD NZKG uitvoert, maar wel de mogelijke gemeentelijke legesinkomsten. Onze producten- en dienstencatalogus is aangepast naar de nieuwe taken onder de Ow. Met de opdrachtgevers is afgesproken hoe we de financiering van de OD NZKG regelen in de eerste fase na inwerkingtreding, wanneer er bij deze PDC Ow nog geen gevalideerde ervaringscijfers en kengetallen zullen zijn.

Intern zijn de opleidingen aanvankelijk op een laag pitje doorgegaan. Pas in de maanden voor de geplande inwerkingtreding zijn de medewerkers de intensieve technische opleidingen gaan volgen, om te voorkomen dat de opgedane kennis weer weg zou zakken. Door het late uitstel gebeurt dit nu deels alsnog, waardoor gegeven opleidingen herhaald zullen moeten worden.
De aanpassing van werkprocessen en sjablonen loopt gestaag door. De omzetting van het bedrijvenbestand naar milieubelastende activiteiten is gestart (onder een ervaren nieuwe projectleider), evenals als de invulling van het nieuwe bodeminformatiesysteem (BIS) en het nieuwe Register Externe Veiligheidsrisico's (REV), waarin een groot aantal gegevens over risicovolle activiteiten opgenomen moet worden.
Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) moet de steunpilaar vormen voor de Ow. We zijn begin 2022 gestart met het aansluiten van de werkprocessen en behandeldiensten. Dit gaat het langzamer dan gepland, mede omdat het DSO niet altijd stabiel en toegankelijk was. In de regionale 'ketentesten' blijkt het DSO nog veel aanvulling (informatie en vergunningcheckers) te behoeven door Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen. Ook bleek hoe volstrekt onvoldoende het DSO is ingericht op het faciliteren van andere behandeldiensten dan de bevoegde gezagen zelf. Als dit probleem niet voor inwerkingtreding is opgelost, moeten wij en de bevoegde gezagen een zeer grote toename aan administratief werk verwachten: het handmatig sorteren en doorsturen van tienduizenden meldingen en aanvragen per jaar van en naar gemeenten, provincies, waterschappen, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's. Wat dat betreft is het goed dat de Ow niet per 1-1-2023 in werking is getreden en dat nu ook het Rijk en de koepels serieus inzetten op zes maanden voor inwerkingtreding zekerheid over de datum en oefentijd met een stabiel DSO. Al deze activiteiten ten dienste van de gezamenlijke opdrachtgevers hebben een grote inzet gevergd op het product Nieuwe wet- en regelgeving. Deze bleef wel binnen de programmabegroting, maar die kon niet gedekt worden binnen de daarvoor in het reguliere randvoorwaardelijk pakket beschikbare uren. De rechtstreekse advisering op omgevingsvisies en omgevingsplannen volgt de planning van de opdrachtgevers. Op dat punt bleek bij hen een zekere temporisering na het herhaalde uitstel, waardoor op het regie-product Omgevingswet juist minder uren zijn gevraagd en geleverd dan in de UVO's was afgesproken.

Financiële verantwoording

Het programma Randvoorwaardelijk heeft een nadeel van 348K ten opzichte van de begroting. De hogere lasten hebben te maken met hogere kosten voor de inzet op WOO en het omzetten van de wob naar de WOO. Tevens zijn er hogere kosten voor het aannemen van extra personeel bij diverse teams voor het programma Tata.
De dekking voor deze uren zit bij het programma Milieu en BRZO. Hier zijn als gevolg van extra inzet ook extra baten gerealiseerd. De lagere baten hebben voornamelijk te maken met uitstel van de Omgevingswet. Onze opdrachtgevers hebben minder adviesuren afgenomen.

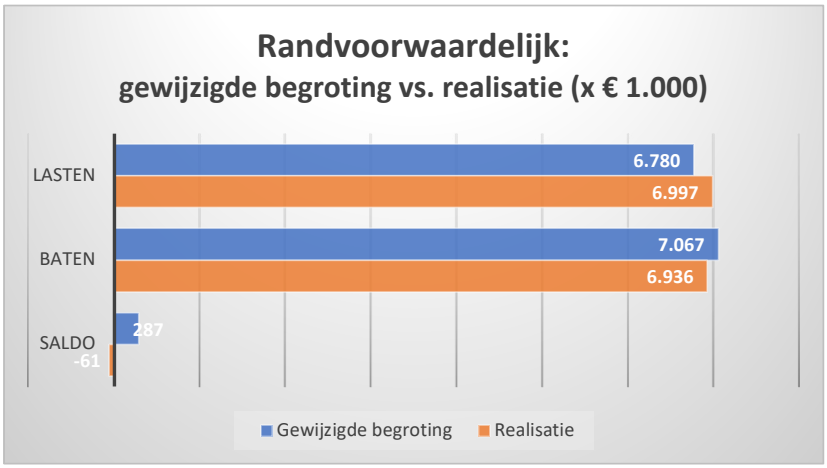

Lasten zijn exclusief lasten voor bedrijfsvoering. Deze zijn opgenomen in het programma bedrijfsvoering.

(bedragen x € 1.000) **Programma Randvoorwaardelijk**	**Gewijzigde begroting**	**Realisatie**	**Realisatie vs gewijzigde begroting**
Lasten	6.780	6.997	217
Baten	-7.067	-6.936	131
Saldo	**-287**	**61**	**348**

(-/- = voordeel, + = nadeel)

2.5 Programma Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt en adviseert de organisatie op het gebied van personeelszaken, informatievoorziening, financiële administratie , communicatie, huisvesting, facility management, sturing, coaching en planning en control. Naast deze personele en materiele bedrijfsvoering kosten worden de personele overheadkosten van het management van de gehele organisatie op dit programma verantwoord.

Terugblik en ontwikkelingen

Publieksjaarverslag

In het voorjaar van 2022 is het eerste publieksjaarverslag 2021 gepubliceerd, hierin laten we op een laagdrempelige manier zien wie we zijn, wat we doen en welke speerpunten we belangrijk vinden. Naast enkele kerncijfers van onze organisatie die interessant zijn voor bewoners, profileren we ons werk en het positieve effect daarvan op de leefomgeving door middel van enkele korte artikelen waarin collega's en soms inwoners aan het woord komen. Het publieksjaarverslag is breed uitgezet. Ook voor 2022 wordt er weer een publieksjaarverslag opgesteld.

Omgevingsmanagement

Rondom het dossier Tata Steel zetten we in op een planmatige manier strategisch omgevingsmanagement invulling te geven. Hiervoor is een omgevingsmanager aangesteld. De omgevingsmanager weet wat er speelt in het dossier en is op de hoogte van gevoeligheden en kansen. Afgelopen jaar is er op een structurele manier met belangengroepen en bewoners en andere stakeholders in gesprek gegaan over diverse onderwerpen rondom de staalfabriek.

Ook op andere dossiers hebben we heel regelmatig contact met bewoners. Dat contact gebeurt veelal een-op een of via een van de diverse bewonersavonden rondom bedrijven die (mogelijk) overlast geven. Tijdens deze avonden informeren we bewoners over nieuwe vergunningen en maken we veel tijd vrij voor het beantwoorden van de vragen.
In zijn algemeenheid zien we het aantal vragen vanuit bewoners, journalisten en andere stakeholders toenemen. De samenleving bevraagt ons steeds vaker op onze maatschappelijke opgave.

Social Media

We willen meer zichtbaarder zijn voor bewoners, bedrijven en stakeholders in onze omgeving. Het is belangrijk dat zij weten wat OD NZKG is en wat we voor ze kunnen betekenen door ze het juiste handelingsperspectief aan te bieden, bijvoorbeeld het gebruik van de meldingentool bij een klacht. Social media speelt belangrijke rol in bij het aanbieden van dat perspectief. Afgelopen jaar is gewerkt aan de implementatie van de social media strategie.

Toegankelijke brieven naar bedrijven

De Omgevingsdienst wil een toegankelijke dienst zijn voor bewoners en bedrijven in onze omgeving. Afgelopen jaar is gewerkt aan zichtbaarheid en aan het verstrekken van toegankelijke informatie
Zo zijn we gestart met het herschrijven van brieven die we naar burgers en bedrijven versturen. We herschrijven de brieven zoveel mogelijk naar taalniveau B1. Dat is een taalniveau dat ongeveer 80% van de Nederlanders begrijpt. En dat hoger opgeleiden trouwens ook prettiger vinden om te lezen, puur omdat het tijd scheelt. We hebben brieven en e-mails geselecteerd die het meest worden gebruikt waar de meeste vragen over binnenkomen en brieven die vooral naar mkb'ers gaan die geen juridische taal beheersen.

Datagedreven werken

De afgelopen jaren hebben we gebouwd aan mooie dataproducten die onze organisatie nieuwe inzichten biedt. Om meerwaarde uit onze data te halen zijn we in 2022 gestart met het verstevigen van het fundament onder het datagedreven werken. Om dit kracht bij te zetten pakken we dit programmatisch aan door zowel te werken aan het verbeteren van de interne samenwerking als het vergroten van onze kennis en vaardigheden. Daarnaast hebben we in kaart gebracht waar we nu staan ten aanzien van datagedreven werken en hebben we onze ambitie geformuleerd voor de komende twee jaar.

ICT projecten

Er zijn een aantal ICT projecten in 2022 niet uitgevoerd vanwege de transitie van de oude ICT beheerpartij naar de nieuwe. Door deze transitie en bijbehorende migratie was er beperkt tijd beschikbaar voor het opstarten en afronden van omvangrijke projecten. Deze projecten worden in 2023 alsnog opgepakt. De projecten zijn o.a.: Siem Soc (een systeem waarmee computerdreigingen, zoals hackpogingen of malware, beter worden gemonitord en in kaart gebracht), Wachtwoordkluis, E5 Licenties (uitgebreider pakket Microsoft waarmee aantal maatregelen vanuit de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) worden afgedekt en IAM (inrichten van Identity & acces Management) ter waarde van in totaal ruim 300K.

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is ongekend groot: dat maakt het behouden van huidige en het werven van nieuwe medewerkers een grote uitdaging. Het besef dat werkzoekenden het voor het kiezen hebben, vraagt een andere benadering van de arbeidsmarkt: creatiever, klantvriendelijker, laagdrempeliger. Aan de andere kant moeten we ook aandacht schenken aan 'binden en boeien' van onze eigen medewerkers, want ook andere organisaties zijn op jacht naar nieuwe medewerkers en leggen vaak de rode loper uit.

Werving & Selectie

Eind 2021 heeft een kwartiermaker het programma W&S opgezet. Doel van het programma: een scherpe focus op het gerichter benaderen van de arbeidsmarkt, zowel op de traditionele manier als met innovatieve inzichten en middelen.

In mei 2022 is het programmateam officieel van start gegaan met de nieuwe programmamanager en de adviseur arbeidsmarktcommunicatie. Vanaf augustus is ook een recruiter in dienst gekomen om (onder meer met een aangeschafte module, LinkedIn recruiter) gericht kandidaten te zoeken, te benaderen en uit te nodigen. Dit met extra aandacht voor de specialistische functies, hoog opgeleide mensen met specifieke vakinhoudelijke kennis.

Voor het project 'Groen Staal' is met een bureau een campagne gevoerd op social media, om mensen met de relevante kennis en vaardigheden te werven. We hebben een aantal nieuwe medewerkers binnengehaald, maar niet alle opengestelde vacatures zijn vervuld. Wel had de campagne een zeer groot bereik, hetgeen bijdraagt aan de naamsbekendheid van de OD en ook op langere termijn een positief effect heeft.

Als we naar de cijfers over 2022 kijken, hebben onze inspanningen organisatie breed geresulteerd in mooie resultaten. Onze organisatie groeit en het lukt ons op veel functies voldoende mensen te werven. Ons traineeprogramma is al jarenlang succesvol. In 2022 zijn 60 mensen aangenomen, waaronder 6 nieuwe teammanagers. Daarnaast zijn 42 medewerkers intern doorgestroomd en zijn 10 externen overgestapt naar een ambtelijke aanstelling.

Strategische personeelsplanning: Samen in Ontwikkeling

Strategische Personeelsplanning (SPP) richt zich op het kwantitatief en kwalitatief op orde brengen en houden van onze medewerkers met het oog op de toekomstige ontwikkelingen. Belangrijk accent betreft de vervangingsvraag door vergrijzing en vervanging van externe inhuur door vaste medewerkers. Met de uitstroom verdwijnt ook veel kennis en ervaring. Hiernaast werken medewerkers steeds langer door en moet er aandacht zijn voor het duurzaam inzetbaar houden en blijvend ontwikkelen van onze medewerkers. Veel aandacht gaat uit naar talent management, stimulering van persoonlijke ontwikkeling en instroom van nieuw talent.
In november 2022 is een projectleider gestart die in 2023 bij het merendeel van de teams in gezamenlijkheid een SPP traject zal doorlopen. Onderdeel van SPP is een personeelsscan: aan de hand van interne organisatorische en externe maatschappelijke ontwikkelingen wordt onderzocht wat er aanwezig is in het huidige team, wat in de toekomst nodig is en wat er dan nog ontbreekt. Afhankelijk van de uitkomsten wordt bekeken welke instrumenten en processen nog voor de sturing op in-, door- en uitstroom ontbreken of aangepast moeten worden.

Opleiden en ontwikkelen

Na een uitgebreide inventarisatie van het scholingsaanbod binnen de OD, is in het derde kwartaal 2022 de OD school opgericht. In de OD school zijn al onze trainingen op het gebied van kennis en vaardigheden ondergebracht. Medewerkers kunnen kiezen uit een breed opleidingsprogramma om zich te blijven ontwikkelen en ook nieuwe medewerkers zullen hun opleidingsprogramma binnen de OD school gaan volgen.

Binnen de OD school is eind 2022 ook het leiderschapsprogramma gestart voor alle leidinggevenden. De verschillende modules zijn gericht op het versterken van hedendaags leiderschap, waarbij ook weer de ontwikkeling en het behoud van medewerkers centraal staat én het behalen van de resultaten die we voorstaan.

Het Nieuwe Werken – hybride werken

Na de Coronapandemie zijn we massaal hybride gaan werken. Door dit hybride werken is de trend van activiteit-gerelateerd werken gegroeid: je werkt daar waar dit het meest geschikt is voor dat waar je mee bezig bent. Dat kan thuis, op kantoor of elders zijn. Dit zien we ook terug in de visie op het nieuwe werken en de aanbevelingen vanuit de organisatie die eind 2021 zijn gepresenteerd.

Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het uitvoeren van deze aanbevelingen door het project ‘OD@waar jeookbent!’. Deels in de vorm van ‘De Proeftuin’, waarin verschillende proefopstellingen zijn uitgeprobeerd voordat definitief wordt besloten over verbouwing van het kantoorpand. Zoals het werken met Ruis- Bruis- en Stiltezones, één verdieping speciaal voor projectmatig werken en overleggen met grote groepen. Daarnaast konden medewerkers en teammanagers deelnemen aan de trainingen: Effectief thuiswerken en Fit en Vitaal hybride werken en zijn een aantal richtlijnen vastgesteld, zoals: Richtlijn Tijd- en Plaatsbewust Werken, Werken in het buitenland en de Faciliteitenregeling. Nog niet alle aanbevelingen zijn afgerond. Begin 2023 wordt het project ‘OD@waar je ook bent’ geëvalueerd en zullen de herinrichting van het kantoorgebouw en het vervoersbeleid verder worden doorgevoerd.

Automatisering

De organisatie zet stevig in op belangrijke ICT-innovatie. Hiervoor is in 2021 het project robotgestuurde procesautomatisering (RPA) gestart met betrekking tot het automatiseren van processen voor repetitieve, veelal administratieve werkzaamheden. In 2022 zijn ruim 100.000 (103.726) zaken en bijna 200.000 (196.455) documenten geautomatiseerd verwerkt en in 2022 zijn 12 nieuwe processen geautomatiseerd en binnen de eerder opgeleverde processen zijn verbeteringen (stabieler) en uitbreidingen (extra aanvullende taken) doorgevoerd. We hebben nu een eigen Center of Excellence (CoE). Deze ontwikkeling zal vraag gestuurd verder doorgroeien. De volgende stap in deze automatiseringsontwikkelingen zullen plaatsvinden op het gebied van Machine Learning en Artificial Intelligence, daar zullen de komende jaren stappen gezet worden om de organisatie verder te ontwikkelen en daar waar mogelijk het werk te verlichten en ondersteunen.

Informatieveiligheid

De OD NZKG heeft de afgelopen twee jaar ingezet om te voldoen aan de Baseline Informatie Beveiliging Overheid (BIO). De dienst wordt steeds bewuster van zijn digitale omgeving. Sinds 2022 is de OD NZKG ook aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de VNG. De IBD helpt beveiligingsincidenten te voorkomen en waarschuwt voor eventuele kwetsbaarheden in systemen. Mocht er een incident plaatsvinden dan biedt de IBD hulp en ondersteuning aan om de schade zoveel mogelijk te beperken en de situatie te herstellen. De IBD wordt daarbij geholpen door de forensische experts van BDO.

De zwakste schakel bij informatiebeveiliging blijft de mens. De OD NZKG speelt hierop in door maandelijks al zijn medewerkers een e-learning aan te bieden over het voorkomen van beveiligingsincidenten. De komende jaren zal de OD NZKG de maatregelen die in de BIO staan verder gaan implementeren en de al geïmplementeerde maatregelen onderhouden. De CISO houdt nauwlettend toezicht op dit proces.

Aanbestedingen en Inkoop

In 2022 zijn een aantal grote aanbestedingen afgerond, zoals ICT Beheer en Support, WGA verzekeringen en Verwerking Salarisadministratie. In enkele gevallen zijn de aanbestedingen begeleid door een externe partij. Voor de aanbesteding van het Zaaksysteem zijn de gunningsleidraad, het programma van eisen en wensen en de conceptcontractdocumenten opgesteld door een multidisciplinair team van OD medewerkers onder aansturing van een externe projectleider. Deze aanbesteding wordt in januari 2023 gepubliceerd.

In het kader van kennisdeling over inkoop en aanbestedingen en inkoop heeft team Inkoop bij de verschillende directies presentaties gegeven over de juridische grondslagen en praktische uitvoering van beide processen.

Financiële verantwoording

Het programma Bedrijfsvoering komt uit op een positief resultaat van 2.132K. Dit komt door lagere lasten (2.121K) door de posten onvoorzien, innovatie, (uitgestelde) omgevingswet en terughoudend beleid in verband met het verwachte negatieve resultaat van de OD. Door de aanbesteding van ICT support en beheer was er minder capaciteit beschikbaar om projecten te draaien en zijn grote ICT projecten uitgesteld.

De mutatie op de reserves is 21K lager dan begroot. Dit komt door een lagere onttrekking (73K) van de reserve Omgevingswet door uitstel van de wet en minder inzet op training van medewerkers. Tevens is er een hogere onttrekking gedaan uit de Reserve POB als gevolg van meer gekocht vitaliteitsverlof (52K) vanuit het POB

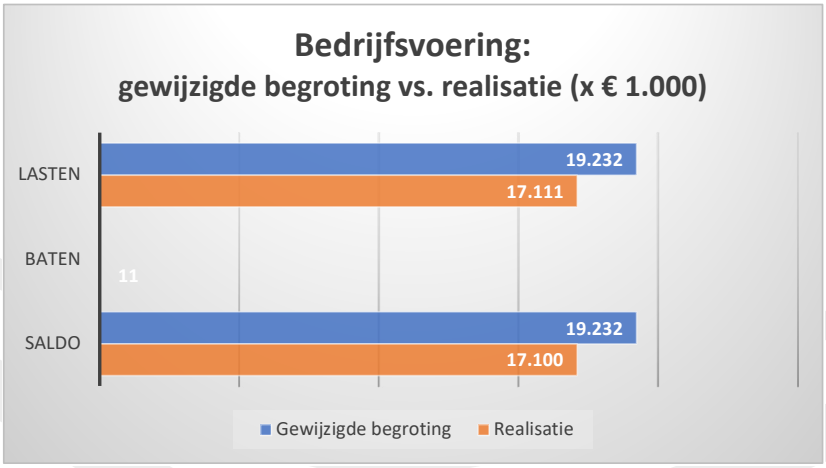

(bedragen x € 1.000) **Programma Bedrijfsvoering**	**Gewijzigde begroting**	**Realisatie**	**Realisatie vs gewijzigde begroting**
Lasten	19.232	17.111	-2.121
Baten	-	-11	-11
Saldo	**19.232**	**17.100**	**-2.132**

(-/- = voordeel, + = nadeel)

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding
De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een door het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) voorgeschreven paragraaf. De beleidskaders vanuit de OD NZKG zijn vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. De paragraaf bestaat uit de volgende onderdelen:

- Ontwikkelingen in 2022
- Frauderisico inventarisatie 2022
- Weerstandsvermogen, bestaande uit:
  - Inventarisatie risico's
  - Inventarisatie weerstandscapaciteit
  - Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen
- Financiële kengetallen

Ontwikkelingen 2022
In 2022 heeft de OD NZKG ingespeeld op de stapsgewijze beëindiging van de Covid maatregelen. Eind 2022 is het hybride werken gebruikelijk en wordt dit gefaciliteerd voor het personeel. De omgevingswet (en de wet kwaliteitsborging bouw) is opnieuw verder in de tijd verschoven met de startdatum voor invoering op 1 januari 2024. De verdere uitstel is ook van invloed op het valideren van de kengetallen. Uitstel leidt tot een verandering in de kwantificering van de risico's. In 2022 is er voor het eerst sprake van een flinke omzetdaling ten opzichte van de begroting 2022. Het conjuncturele risico is dit jaar aangepast. Het COVID aspect is niet meer actueel. De nieuwe benaming is omzetfluctuatie. Het inspelen van de organisatie op externe invloeden wordt steeds belangrijker.
Daarnaast zijn nieuwe risico's opgenomen voor Tata Steel. Zowel de wetgeving rondom de aanpassingen in het huidige productie proces als de ontwikkeling van Groen Staal waarbij de productie overgaat op andere energie bronnen, brengt voor de OD nieuwe risico's met zich mee.
In 2022 is een combinatie van verschillende risico's opgetreden. De omzet bij het werkveld bouw is flinke gedaald. Daarnaast zijn in het milieu werkveld meer kosten gemaakt dan vanuit de kengetal systematiek door de opdrachtgevers is vergoed. Bij de jaarrekening wordt een voorstel tot onttrekking aan de algemene reserve gedaan van 794K ter dekking van het negatieve resultaat van 2022.

Frauderisico inventarisatie 2022

In 2022 heeft de OD NZKG een inventarisatie gedaan voor fraude risico's. De laatste specifieke fraude inventarisatie was uit het jaar 2016. Uit de inventarisatie blijkt dat er in 6 jaar tijd het nodige is veranderd. Er zijn geen grote financiële fraude risico's aanwezig. De nieuwe aspecten liggen in het gebruik van middelen van de OD en in de informatiebeveiliging. De OD werkt actief met een awareness training voor het personeel om de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen. Ook de BIO wordt stapsgewijs geïmplementeerd. De security officer speelt daar een cruciale rol in.

De klachtenregeling is in 2022 aangescherpt met ook een externe klokkenluiders regeling. De vertrouwenspersoon van de OD ontvangt jaarlijks meldingen in verschillende categorieën. In 2022 zijn er 17 meldingen bij de vertrouwenspersoon binnengekomen. Dit betrof in geen een geval fraude of corruptie. De meeste meldingen gaan over situaties op de werkvloer.

Integriteitstrainingen worden via de OD school aangeboden aan het personeel.

De informatie via intranet biedt voor het personeel toegankelijkheid over veel van deze onderwerpen. Zo kan eenvoudig informatie worden gevonden over deze verschillende onderdelen die horen bij de risico beheersing van elementen van fraude.

De volledige frauderisico inventarisatie is met de accountant besproken en beschikbaar gesteld in het dossier voor de accountant.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio van de noodzakelijke weerstandscapaciteit ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de risico's. Van alle risico's is het financieel effect (gevolg) ingeschat. Afhankelijk van de kans dat een risico zich voordoet, wordt een percentage van het financieel effect meegenomen in de berekening van de noodzakelijke weerstandscapaciteit.

Tabel: overzicht risico's

(bedragen x € 1.000)

RISICO'S	Totaal geschat financieel effect	Risico-bedrag 2022	Risico-bedrag 2023	Risico-bedrag 2024	Risico-bedrag 2025	Risico-bedrag 2026	Risico-bedrag 2027
Reeds bekende risico's							
Wet- en regelgeving	4.362	494	112	449	524	473	473
Omzetfluctuatie, conjunctuur en arbeidsmarkt	3.423	199	473	517	517	430	430
Bedrijfsvoering	923	60	60	122	60	60	60
Prestatiegericht financieren	2.661	908	536	536	337	337	337
	11.368	**1.661**	**1.181**	**1.624**	**1.438**	**1.300**	**1.300**

In bijlage 4 is een tabel opgenomen met een toelichting op de kans dat deze risico's zich voordoen en de meerjarige effecten hiervan.

Toelichting risico's

Wet- en regelgeving (totaal geschat financieel effect 4.362K)

Omgevingswet

De invoering en de uitwerking van de Omgevingswet vormen aanzienlijke risico's.
De Omgevingswet zal een grote impact hebben op de taken, de werkprocessen en de inhoudelijke werkzaamheden van de OD NZKG.
Vele taken en het basistakenpakket veranderen van inhoud of van bevoegd gezag/opdrachtgever. Ook voor de opdrachtgevers is nog veel onduidelijk, bijvoorbeeld rond de overdracht van bodemtaken van de provincies naar gemeenten, de grote wijzigingen m.b.t. het geluidsstelsel en de gevolgen van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), die gelijktijdig in werking treedt. Het aangrijpingspunt van het milieurecht verandert van de inrichting naar de 'milieubelastende activiteit'. Er komen nieuwe instrumenten, zoals de bestuurlijke boete voor Brzo-bedrijven.
Voor de werkprocessen is het Digitaal Stelsel Omgevingswet cruciaal. Daaraan moet nog veel gebeuren. Voor een goede werking zijn we afhankelijk van zowel landelijke partijen als de opdrachtgevers.
De regelgeving wordt voor aanvragers soms gunstiger en soms minder gunstig, wat kan leiden tot een hausse aan aanvragen rond de inwerkingtreding en dus een piekbelasting op de VTH-processen. Hoe goed we ons ook voorbereiden, de nieuwe regels en het vooralsnog ontbreken van jurisprudentie erover maken ons werk aanvankelijk zeker ingewikkelder en onze besluiten zullen vaker juridisch worden aangevochten.
CEBEON heeft de financiële effecten van de Omgevingswet onderzocht. De eenvoudiger VTH-taken kunnen goedkoper worden en de gemeenten en provincies kunnen milieuleges gaan heffen, maar bij de complexere taken die de omgevingsdiensten veelal uitvoeren, zijn geen financiële voordelen te verwachten.
De omvang van de voorbereidingskosten is een risico op zichzelf. Op het moment van schrijven staat de implementatie datum op 01-01-2024. Door het herhaalde kortdurende uitstel zitten we al jaren in de duurste periode van voorbereiding: kort voor de geplande inwerkingtreding. De gemeenten krijgen daarvoor compensatie van het Rijk, de omgevingsdiensten vooralsnog niet.

Uitstel van inwerkingtreding leidt tot hogere transitiekosten. Te vroege inwerkingtreding leidt tot problemen in de taakuitvoering. Door de nieuwe definiëring van de taken kan de OD NZKG meer of minder werk krijgen. De vele wijzigingen in de werkprocessen en de regelgeving geven in elk geval tijdelijk risico's voor het niveau van dienstverlening, zeker als het Digitaal Stelsel Omgevingswet niet meteen optimaal functioneert. Dit type problemen zal zich landelijk voordoen, wat de beschikbaarheid van de voor de oplossing benodigde expertise op de arbeidsmarkt verder kan doen afnemen. De omvang van deze effecten is niet goed in te schatten. De gevolgen raken primair de kwaliteit van de dienstverlening en uitvoering en zijn niet specifiek voor de OD NZKG.

Beheersmaatregelen: De taken van de projectorganisatie Omgevingswet gaan in 2023 over naar de lijnorganisatie.
De medewerkers van de OD NZKG krijgen hun opleidingen over de Omgevingswet van collega's die zich daardoor verder ontwikkelen. Inmiddels hebben we een aanzienlijke groep specialisten in huis. Dit verstevigt onze positie in onze taakuitoefening, in ons werkgebied en landelijk. We hebben enige invloed op beleid en regelgeving. De OD NZKG participeert in diverse regionale en landelijke overleggen, zoals over de bodemtaken, de milieuleges, het Digitaal Stelsel Omgevingswet en over de financiële gevolgen van de Omgevingswet op de omgevingsdiensten. Met ons bestuur zijn afspraken gemaakt over de afrekenmethodiek tijdens de invoeringsperiode. Het risico is daardoor iets gedaald.

De kans op dit risico is gedaald naar gemiddeld. Het risicobedrag is 0K voor 2023 en 250K voor 2024 en 2025. Vanaf 2026 daalt het risico naar 50K.

Algemene Verordening Gegevensbescherming
Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Niet naleven van de AVG kan leiden tot boetes en persoonlijke aansprakelijkheid. De boete kan 4% van de jaaromzet bedragen.
Beheersmaatregelen: Er zijn enkele functionarissen aangesteld waaronder een functionaris gegevensverwerking en privacyfunctionaris. Zij zorgen voor de borging, het beleid en het ontwikkelen van bewustzijn binnen de organisatie.

De kans op dit risico is zeer klein. Het risicobedrag is 37,5K vanaf 2023.

Klimaatadaptatie en Circulair Programma – nieuwe omschrijving in 2022 -
Rondom de klimaat - en circulaire programma's ontstaan strategisch gezien in toenemende mate wetten die impact hebben op ons werk en op de bedrijven en burgers in onze leefomgeving. Deze landelijke en Europese regelgeving zorgt voor veranderingen in het werk van de OD. Voor de bedrijven kunnen de wetgeving instrumenten zoals bijvoorbeeld een CO2-heffing grote gevolgen hebben voor hun bedrijfsvoering. Meer kosten, investeringen, nieuwe vergunning aanvragen. Voor de OD ontstaat een grotere inspanningsverplichting. De veranderende wetgeving heeft impact op het bedrijvenbestand. Er ontstaan zowel nieuwe bedrijven als faillissementen in kapitaalintensieve industrie die de veranderende omstandigheden niet kunnen bolwerken. Daarnaast kan het toetsingskader voor de VTH processen niet toereikend of meer passend zijn. Het financiële risico is dat de toenemende inzet en expertise die gevraagd wordt, moeilijker leverbaar en financierbaar blijkt.
Beheersmaatregelen: De OD NZKG biedt aan opdrachtgevers en bedrijven haar expertise aan om te voorkomen dat wet- en regelgeving een belemmering wordt voor de uitvoeringspraktijk. De kansen worden zo ook gesignaleerd. De OD blijft inzetten op passende contracten voor haar taken bij de huidige opdrachtgevers in de gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is de verwachting dat de inzet in de komende jaren ook via het Rijk ontvangen kan worden. Anticiperen gaat zowel organisatorisch als door actieve deelname in de Rijksprogramma's.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van 37K in 2023 tot 149K in 2025 en verder.

Terugdringen Milieubelasting – nieuwe omschrijving in 2022 -
Het terugdringen van de milieu belasting om de milieu gerelateerde gezondheid te verbeteren zal de komende jaren steeds belangrijker worden. Er lopen vanuit het Rijk vele programma's die uiteindelijk gaan leiden tot strengere wetgeving. Enkele voorbeelden zijn de stikstof situatie (PAS), het schoon lucht programma, het oppervlakte water en de Zeer Zorgwekkende Stoffen. De verwachting is dat in de komende 5 jaar de inventariserende programma's zullen leiden tot daadwerkelijke wetgeving in 2027. Er ontstaan dan in hoofdlijn twee grote effecten. De OD zal meer en andere werk ontvangen en kan zich voor een groter vergunning potentieel en meer toezicht zien staan. Aan de andere kant ontstaat er voor bedrijven economisch gezien een sterke verhoging van kosten voor een productieproces en hun beheersing van de milieu effecten. Faillissementen en bedrijfsverplaatsingen kunnen ontstaan. Het financiële risico is dat de veranderingen sneller gaan dan de financiering via contracten met de opdrachtgevers. Ofwel, dat de kosten voor de baten uitgaan.
Beheersmaatregelen: diverse opdrachtgevers, zoals PNH, Zaanstad en Amsterdam, hebben de OD NZKG gevraagd mee te denken bij het duiden van de opgave en het meedenken bij een regionale en lokale aanpak op basis van de wetgeving.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag neemt toe van 37K in 2023 tot 149K in 2025 en verder.

Wijziging beleid rijk of provincie voor Tata Steel – nieuw risico in 2022 -
Het risico dat, ten gevolge van gewijzigde politieke omstandigheden, het beleid ten aanzien van Tata Steel impactvol verandert. Bijvoorbeeld: het economische belang van het bedrijf wordt zwaarder gewogen dan milieu effecten waardoor de OD NZKG minder werkzaamheden kan uitvoeren dan voorheen. De gevolgen zijn afnemende werkzaamheden door andere beleidsprioriteiten. Minder taken op het vlak van toezicht en handhaving. Beheersmaatregelen: Bij afnemende taken en werkzaamheden moeten medewerkers op andere plekken inde organisatie worden ingezet.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is 87K vanaf 2024.

Conjuncturele ontwikkelingen, arbeidsmarkt en Groen Staal (totaal geschat financieel effect 3.423k)

Omzetfluctuatie, Economische en conjuncturele ontwikkelingen - nieuwe omschrijving risico in 2022 -
Door ontwikkelingen in de w=ereld als de enorme prijsstijgingen met economische effecten bij burgers en bedrijven heeft onze organisatie ook te maken met omzet fluctuaties. Voor de komende jaren wordt verwacht dat een groter deel van ons werk onzeker kan zijn. Enerzijds krijgen we meer taken toebedeeld, anderzijds zijn deze taken ook aan onzekerheden onderhevig. Ook de politieke inzet op bijvoorbeeld het stikstofdossier draagt bij aan deze gevolgen.
Het risico is dat de organisatie niet tijdig kan anticiperen op de omzetfluctuaties. Er kunnen tekorten ontstaan bij omzetdalingen als de lasten van lopende contracten niet tijdig kunnen worden bijgesteld. Andersom kan het zijn dat de dat de economie snel weer aantrekt en dat er een sterke stijging is van initiatieven. Dit betekent ongepland werk voor de gehele VTH keten. Met betrekking tot het bedrijvenbestand lopen dan de kosten voor de baat uit.
Beheersmaatregelen: de gevolgen voor de uitvoering worden afgestemd met de opdrachtgevers en als het nodig is samen met hen geprioriteerd. Het risico van omzetverlies wordt in eerste instantie zoveel als mogelijk opgevangen door de afbouw van de flexibele schil. De arbeidsmarkt is echter zo weerbarstig dat een volledige flexibiliteit in contracten ook niet altijd mogelijk is.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag was 114K in 2022 en is 373,5K vanaf 2023.

Arbeidsmarkt en inhuur
De krapte op de arbeidsmarkt en voor sommige functies beperkte beschikbaarheid van inhuurkrachten, kunnen gevolgen hebben voor het realiseren van de productie- en kwaliteitsafspraken. Dit wordt nog eens versterkt door de extra capaciteit en de specifieke expertise die nodig zijn voor onder andere de implementatie van de Omgevingswet en de uitvoering van het Klimaatakkoord.
Het niet realiseren van productieafspraken leidt tot lagere inkomsten. Dat kan gevolgen hebben voor de dekkingsbijdrage van de overheadkosten.
Beheersmaatregelen: de OD NZKG werkt met een flexibele schil van personeel die wordt afgebouwd als het nodig is. We zetten extra in op arbeidsmarktcommunicatie en werken samen met wervingsbureaus en de gemeente Amsterdam. Innovatie op het vlak van digitalisering en data-analyse wordt ingezet om zo efficiënt mogelijk te werken. Daarnaast wordt strategische personeelsplanning ingezet en worden medewerkers zelf opgeleid waaronder trainees, opleidingstrajecten voor zij instromers en training on the job constructies.

De kans op dit risico is zeer klein. Het risicobedrag was 86K in 2022 en is 56K vanaf 2023.

Afbreukrisico Groen Staal – nieuw risico vanaf 2023 -
Er bestaat een kans dat Tata Steel beslist om van Groen Staat af te zien. De VTH-A werkzaamheden komen dan te vervallen. De medewerkers die op Groen Staal zijn ingezet, komen daarmee zonder werk te zitten. De medewerkers die op Groen Staal werkzaam zijn, moeten op andere projecten/ procedures worden ingezet.
Beheersmaatregelen: Een groot deel van de medewerkers werken deeltijd op het project en houden binding met hun eigen team. Hiermee kan het wegvallen van het werk voor Groen Staal makkelijk worden opgevangen.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag is 43,5K in 2023 en is 87K in 2024 en 2025.

Bedrijfsvoering (totaal geschat financieel effect 923K)

Nieuw zaaksysteem

In 2023 vindt een aanbesteding voor het VTH systeem plaats die per 2024 geïmplementeerd moet zijn. Afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding gaat de OD al dan niet over naar een nieuw pakket. De conversie naar een nieuw pakket brengt implementatie en uitvoeringsrisico's met zich mee. Vooral als dit in combinatie met de inwerkingtreding van de Omgevingswet plaatsvindt. De adoptie van het nieuwe VTH systeem heeft tijd nodig voor de gebruikersorganisatie. Het gevolg kan zijn problemen in de uitvoering waardoor er onvoldoende productie geleverd kan worden en wettelijke termijnen niet worden gehaald.

Beheersmaatregelen:

1. De aanbesteding is zorgvuldig voorbereid en opgezet. Leerpunten van andere OD's zijn hierin nadrukkelijk meegenomen.
2. Sterke betrokkenheid van de gebruikersorganisatie bij aanbesteding en implementatie, waarborgt de aansluiting op het werkveld.
3. Projectorganisatie voor implementatie is vastgesteld door stuurgroep en directieraad.
4. Financiering van implementatiefase is geborgd met een directie besluit.
5. Opleidingsprogramma voor het gebruik van het nieuwe VTH systeem worden uitgewerkt binnen het project.
6. Uitgangspunten voor in gebruik name van het nieuwe VTH systeem i.r.t. de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn vastgesteld door de directieraad.

De kans op dit risico is klein. Het risicobedrag is in 2024 62K.

Informatiebeveiliging

De OD NZKG heeft flinke stappen gezet om de informatiebeveiliging op een hoger niveau te krijgen. Maar de dreiging tot informatiebeveiligingsincidenten blijft toe nemen. Het risico van een informatiebeveiligingsincident is dat de dienstverlening en bedrijfsvoering volledig kan stil komen te liggen. Daarnaast kunnen informatiebeveiligingsincidenten leiden tot fouten in de dienstverlening en kan vertrouwelijke informatie in verkeerde handen komen te vallen. De informatiebeveiligingsdienst (IBD) ziet op moment twee soorten dreiging meer ransomware en steeds meer en ernstige kwetsbaarheden en gevaren in software. De kosten zijn terug te voeren op het herstel van de systemen, onderzoek naar de aanval, alsmede het betalen van losgeld bij een ransome ware aanval. Het verschilt per aanval welke kosten gemoeid zijn. Beheersmaatregelen: Om de toename aan cybercriminaliteit het hoofd te bieden is een CISO aangesteld. Daarnaast is er een projectgroep opgestart om de beveiligingsmaatregeling van de BIO te implementeren. Voor het bewustzijn van de medewerkers worden er awareness trainingen gevolgd. Er is extra technische software aangeschaft als bescherming tegen hacken.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risicobedrag is 100K vanaf 2022.

Groen Staal niet volledig kunnen leveren – nieuw risico vanaf 2023 -

Om het Groen Staal traject goed uit te lopen, is 5 miljoen subsidie per jaar bij het rijk gevraagd (2023 - 2030). Dit bedrag is voor de eerste jaren mondeling toegezegd. Als dit doorgaat, ontstaat bij de OD een inspanningsverplichting wanneer alle aanvragen gaan binnenlopen. Er kan schade ontstaan op het vlak van imago (herstel) en schade claims van Tata bij onvoldoende tijdige vergunning levering. De OD kan aansprakelijk gesteld worden voor vertraging schade in de voortgang van het project. Het is in deze fase van het project moeilijk om het gevolg van het risico realistisch te kwantificeren.

Beheersmaatregelen: Vooruitlopend op het vrijkomen van het geld, zijn de werving, inhuur en opleidingen van medewerkers in voorbereiding. De aansprakelijkheid wordt opnieuw beoordeeld in relatie met de bedrijfsaansprakelijkheid verzekering. Daarnaast is de positie van de OD en het bevoegd gezag en de gemeenschappelijke regeling een issue dat bedrijfsjuridisch gezien, opnieuw beoordeeld wordt. Daarnaast is de communicatie met Tata over de project voortgang en afstemming is essentieel voor zowel OD als Tata.

De kans op dit risico is gemiddeld. Het risico vanaf 2023 als PM opgenomen

Prestatiegericht financieren (totaal geschat financieel effect 2.661K)

Afwijking ten opzichte van vastgesteld kengetal

Per 2019 zijn de kengetallen en daaraan gekoppelde (vaste) volumes voor een periode van 4 jaar ingevoerd. Eveneens is bestuurlijk afgesproken om na deze periode te evalueren en noodzakelijke wijzigingen per 2023 in te voeren, ervan uitgaande dat de Omgevingswet zou zijn ingevoerd. In 2022 is de implementatie van de Omgevingswet opnieuw uitgesteld naar 2023 en de verwachte implementatiedatum is nu 2024. De implementatie van de Omgevingswet heeft grote impact op ons werk en resulteert in een sterk gewijzigde product diensten catalogus (PDC) en daaraan gekoppelde kengetallen en financiering. Het evalueren van kengetallen kan pas plaatsvinden na implementatie van de omgevingswet. Tot die tijd werkt OD NZKG met de kengetallen uit 2019. Het risico is aanwezig dat de kengetallen die nu worden gehanteerd niet robuust genoeg blijken te zijn. Inzet op outputproducten is hoger dan het kengetal voorziet.

Beheersmaatregelen: De afwijking op de kengetallen wordt jaarlijks gemonitord. We vervangen afwijkingen tussen de kengetallen en de feitelijke ureninzet voor zover mogelijk binnen de bestaande begroting en/of op basis van de risico-inschatting binnen het weerstandsvermogen. Bij majeure afwijkingen treden we in overleg met het bestuur. In de UVO's 2023 is een bedrag van € 1,9 mln. opgenomen om de extra inzet op de output producten op te vangen. Het is echter nog onzeker of deze bijdrage volledig wordt toegekend.

De kans op dit risico is klein voor 2023 en 2024 met een risicobedrag van € 199K. Voor het jaar 2025 en verder gaan we uit van gevalideerde kengetallen waardoor het risicobedrag verwaarloosbaar is.

Risico onderhandwerk Bouw en Bodem

Op basis van de PGF-systematiek wordt een deel van het toezicht en de handhaving voor Bouw en Bodem als outputproduct gefinancierd (op basis van vergunningaanvragen). Omdat toezicht en handhaving niet altijd in het lopende jaar plaatsvindt, is er een risico dat er geen dekking is voor onderhandenwerk als het aantal vergunningen in een jaar drastisch afneemt.
Beheersmaatregelen: We maken jaarlijks een inschatting van de verwachte aanvragen en maken op basis daarvan UVO/ Vthup-afspraken met de opdrachtgevers. Als een drastische daling wordt verwacht en er een dekkingstekort is voor het onderhandenwerk wordt dit bij de halfjaarrapportage en meerjarenbegroting gemeld.

De kans op dit risico is groot. Het risicobedrag was 339K in 2022 en is 337K vanaf 2023.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van een organisatie om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Het gaat dus om buffers in het eigen vermogen of middelen die in de exploitatie kunnen worden vrijgemaakt zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken. In 2022 wordt voor het verlies een voorstel gedaan tot onttrekking aan de algemene reserve van 794K. Na besluit is wordt de hoogte van de weerstandscapaciteit is per 31-12-2023 1.224K.

Tabel: meerjarig beschikbare weerstandscapaciteit

bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Reserve weerstandsvermogen	€ 2.018	€ 2.018	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224
Voorstel tot besluit bij jaarrekening 2022		-€ 794				
Beschikbare weerstandscapaciteit	**€ 2.018**	**€ 1.224**	**€ 1.224**	**€ 1.224**	**€ 1.224**	**€ 1.224**

Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen[3]. Het algemeen bestuur heeft in 2017 een ratio van 1 tot 1,5 vastgesteld. Deze ratio is naar verwachting voor het jaar 2023 toereikend.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat meerjarig de verhouding tussen noodzakelijke en beschikbare weerstandscapaciteit voldoet aan de ratio weerstandsvermogen (1 tot 1,5), mits de reserve gelijk blijft aan zijn huidige omvang. Bij een besluit tot eenmalige onttrekking aan de reserve ter dekking van het negatieve resultaat van 2022 ontstaat een iets ander beeld. Het kan zijn dat in 2024 en 2025 de omvang van het vermogen als “matig” wordt beschouwd. De OD zal zich inspannen om voor 2024 en 2025 dit weer richting voldoende te kunnen laten bewegen.

Tabel: meerjarige ratio voor het weerstandsvermogen

bedragen x 1.000	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018	€ 2.018
Noodzakelijke weerstandscapaciteit	€ 1.661	€ 1.181	€ 1.624	€ 1.438	€ 1.300	€ 1.300
Ratio weerstandsvermogen	**1,2**	**1,7**	**1,2**	**1,4**	**1,6**	**1,6**
bij een besluit tot onttrekking	€ 794					
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224	€ 1.224
Ratio weerstandsvermogen na verrekening negatief resultaat	**0,7**	**1,0**	**0,8**	**0,9**	**0,9**	**0,9**

Legenda	
Ratio	**Waardering**
>2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim Voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

3 De normeringsystematiek is ontwikkeld door het Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente.

Financiële kengetallen

In de volgende tabel staan de drie financiële kengetallen die van toepassing zijn op de OD NZKG. Voor de ratio's zijn normen opgesteld op basis van input van de VNG en op eigen inzichten. De onderstaande beschrijving van de ratio's bevat een verdere toelichting en beoordeling.

Tabel: financiële kengetallen

	Norm	Rekening 2020	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
netto schuldquote	≤ 0%	-6%	-7%	-5%	-6%
solvabiliteitsratio	≥ 20%	33%	41%	33%	23%
structurele exploitatieruimte	≥ 0%	1%	2%	0%	-1%

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De schuldpositie van de OD NZKG bestaat voornamelijk uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteren we een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waarvoor we geld wordt aangetrokken, zal het kengetal boven de 0% stijgen. Voor 2022 is het kengetal -/- 6%. Het voldoet daarmee ruim aan de gestelde norm.

Solvabiliteit

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt. De norm voor de OD NZKG is daarom minimaal 20%. Het kengetal valt vrij laag uit omdat we met voorschotten van de opdrachtgevers werken. De voorschotten hebben een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Het kengetal is gecorrigeerd met de voorschotten 1e kwartaal 2023, afrekeningen UVO 2022 en komt daarmee uit op 23%. De ratio is in 2022 gedaald door een negatief rekeningresultaat van 909K De ratio is in 2022 voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt om te beoordelen welke structurele ruimte de OD NZKG heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Is dit cijfer negatief dan biedt het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte om de lasten te blijven dragen. De norm voor de OD NZKG is 0% of hoger. Als gevolg van het negatieve jaarrekening resultaat is dit percentage in 2022 -1%. OD NZKG heeft een algemene risico reserve om dit risico op te vangen.

Algeheel oordeel

Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) schrijft voor een beoordeling te geven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. 2 kengetallen geven een goed beeld en 1 kengetal voldoet dit jaar niet aan de norm. OD NZKG kan het negatieve rekening resultaat opvangen met de algemene risico reserve. Na mutatie is er sprake van een redelijk financieel gezonde positie.
In bijlage 3 is de berekening van de kengetallen toegelicht.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de OD NZKG in bezit heeft, bestaan uit apparatuur, automatisering, meubilair en de verbouwing van het gehuurde pand Ebbehout in Zaandam. Als afschrijvingstermijn wordt de Economische levensduur als uitgangspunt genomen (conform de financiële verordening). In 2022 zijn door OD NZKG twee nieuwe investeringen gedaan in de materiële vaste activa. In begin van het jaar zijn de Iphones van het personeel vervangen dit was een uitvoering van de aanbesteding ter vervanging van de Laptops Ipads en Iphones uit 2021. De Iphones konden In 2021 niet geleverd worden waardoor de aanschaf is uitgesteld naar 2022. Deze investering wordt gezien als computerapparatuur en daarom wordt deze afgeschreven in 3 jaar. Halverwege het jaar is het netwerk op Ebbecloud vervangen, nu is de snelheid voor het draadloos werken weer optimaal en kan het zonder grote zorgen de komende jaren goed functioneren. Deze investering wordt gezien als automatisering en daarom wordt deze afgeschreven in 5 jaar.

3.3 Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de OD NZKG. Dit zijn onder andere het risicobeheer (vooral rente- en kredietrisico) en de financieringspositie. Voor uitvoering van de financieringsfunctie gelden de kaders uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de bijhorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. Er zijn voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut (treasurystatuut) en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

De OD NZKG werkt volgens het treasurystatuut dat is vastgesteld op 9 december 2015. Een van de doelstellingen van dit statuut is het beschermen van vermogens- en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals genoemd binnen de Wet fido: renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.

Financierings- en schuldpositie

De OD NZKG gaat uitsluitend leningen aan in de Europese geldeenheid (de euro). In 2013 is bij BNG Bank een lening afgesloten van 1.050K met een looptijd van vijf jaar en een rente van 1,45%. De lening is per 31-12-2018 volledig afgelost.

Kasbeheer

De OD NZKG beperkt interne liquiditeitsrisico's door treasuryactiviteiten te baseren op een adequate liquiditeitsplanning. Doordat we overtollige liquide middelen moeten aanhouden in de schatkist (op een rekeningcourant bij het agentschap van het ministerie van Financiën) zijn er geen kredietrisico's.

Om het renterisico te beperken, is vastgelegd dat de kasgeldlimiet en de renterisiconorm niet worden overschreden. We stemmen nieuwe leningen en uitzettingen af op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning. De rentetypische looptijd en het renteniveau van de lening of uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie. Binnen deze kaders streven we naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen.

3.4 Bedrijfsvoering

Verplichte beleidsindicatoren:

Vanuit het BBV is het verplicht te verantwoorden op ongeveer veertig beleidsindicatoren. De indicatoren zijn vooral voor gemeenten opgesteld en daarom grotendeels niet van toepassing op de OD NZKG. De indicatoren die wel van toepassing zijn, passen allemaal binnen het programma Bedrijfsvoering. Ze zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel: verplichte BBV-beleidsindicatoren

Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De formatie bedraagt 434,34 FTE (excl. inhuur) per 31-12-2022
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De bezetting bedraagt 416,67 FTE (excl. inhuur) per 31-12-2022
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Nvt	Niet te berekenen per inwoner. De apparaatskosten bedraagt € 56.091K.
Externe Inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur extern	25,8%	
Personele overhead	% van de totale lasten	16,9%	
Materiële overhead	% van de totale lasten	12,8%	

De formatie voor 2022 is berekend op basis van het aantal benodigde uren in de UVO inclusief maatwerk. Dit resulteert in een formatie van 423 fte, terwijl er 395 fte aan gemiddelde bezetting was. Een tekort van 29 fte's. De inhuur is op basis van de benodigde uren berekend op ongeveer 53 fte (op basis van 1.573 productieve uren). Hoewel er een goede wervingscampagne is geweest waardoor er in totaal 23 fte interne medewerkers zijn ingestroomd gedurende het jaar, was extra inhuur nodig om de opgave in 2023 te kunnen halen. Aan het einde van 2022 (peildatum december 2022) waren er nog 100,82 fte werkzaam op inhuurbasis. Deze extra capaciteit is aangehouden omdat de opgave voor 2023 nog hoger is geworden.

Formatie 2022

Tabel : Overzicht formatie / bezetting d.d. 31-12-2022 in fte (excl. inhuur)

Directie	Formatie	Bezetting	Verschil
Bedrijfsvoering	66,62	71,42	-4,8
Accountmanagement, Staf en Directeur	25,96	25,44	0,52
Regulering & Expertise	192,42	182,46	9,96
Toezicht & Handhaving	149,34	137,35	11,99
Totaal	**434,34**	**416,67**	**17,67**

Tabel : Verhouding man / vrouw

	Aantal	Percentage
Man	257	58 %
Vrouw	189	42 %
Totaal	**446**	**100 %**

Tabel : Aantal parttime / fulltime naar man en vrouw

	Fulltime	Parttime	Totaal
Man	207	50	257
Vrouw	74	115	189

Nieuwe cao provinciale sector
In 2022 is een nieuwe cao afgesloten. Deze cao heeft een looptijd van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2023.

Enkele belangrijke wijzigingen uit de cao:
Per 1 januari 2022 zijn de salarisschalen met € 75,- verhoogd en dus heeft elke werknemer er € 75,- bruto bij gekregen op basis van een fulltime dienstverband.
Per 1 juli 2022 zijn de salarissen met 3% gestegen; en
Per 1 januari 2023 stijgen de salarissen opnieuw met 4%.

Alle medewerkers, die van 1 januari 2022 tot 1 september 2022 in dienst waren, hebben een eenmalige vergoeding ontvangen van maximaal € 500,- bruto bij een fulltime dienstverband voor getoonde flexibiliteit en als tegemoetkoming in de gemaakte thuiswerkkosten. Vanaf 1 januari 2023 ontvangt elke medewerker per thuiswerkdag een vergoeding van € 3,- netto. Dit is deels een thuiswerkvergoeding en deels een internetvergoeding.

Per 2 augustus 2022 is de Wet betaald ouderschapsverlof in werking getreden. In de cao zijn deze rechten verder aangevuld. Daarnaast is voor 2023 een pilot afgesproken waarin de werknemer de in de cao genoemde feestdagen kan ruilen voor andere belangrijke religieuze of culturele dagen. Voor belangrijke dagen in de privésfeer kan de werknemer twee extra verlofdagen per jaar opnemen (lief & leed dagen).

Boter bij de Vis
31 medewerkers ontvingen in 2022 de flexibele beloning ‘Boter bij de vis’. Daarnaast hebben diverse medewerkers op basis van bijzondere geleverde prestaties een gratificatie ontvangen zoals cadeaus, cadeaubonnen, of geheel of gedeeltelijke vergoeding van opleidingskosten etc. Zowel op individueel- als op teamniveau.

Verzuim
Het verzuim is in 2022 gestegen. Het OD brede verzuim steeg van 4,24% in 2021 met 1,66% tot 5,90% in 2022. De meldingsfrequentie is van 0,81 in 2021 toegenomen tot 1,31 in 2022. Het aantal personen dat zich 3 of meer keer heeft ziekgemeld is ook gestegen in 2022.

Het grotendeels thuis werken dat werd ingezet door corona, heeft bij een aantal medewerkers geleid tot toename van de psychische belasting, werkdruk en meer disbalans in werk- en privézaken. Dit heeft te maken met toename van stress door (extra) zorgtaken door ziekte van een partner, kind of een ouder. De lichte stijging van langdurig zieken is ook in 2022 waarneembaar. Al deze dossiers zijn goed in beeld en de medewerkers krijgen de nodige begeleiding.

Gericht wordt op verdere sturing op preventie van verzuim. Hiervoor zijn diverse acties ingezet. Aandacht voor en training op de balans werk-privé bij het Tijd- en Plaatsbewust Werken (TPBW). Frequenter overleg met de bedrijfsarts, teammanagers en HR, om ook meer preventief interventies te kunnen inzetten. Daarnaast werd in 2022 goed samen gewerkt tussen de bedrijfsarts en de bedrijfsmaatschappelijk werkster.

Rechtmatigheid

OD NZKG heeft de verbijzonderde interne controle (VIC) uitbesteed. De OD NZKG kan door de uitbesteding van de VIC de onafhankelijke rol beter borgen, de eigen organisatie is hiervoor te klein. Andere reden is dat de OD m.i.v. 2020 de financiële en personeelsadministratie volledig in eigen beheer heeft genomen. Het belang van het toetsen van de opzet, bestaan en werking van de financiële en personeelsprocessen werd daardoor groter.

In 2022 zijn de volgende processen ge-audit:

- UVO beheerproces
- Debiteurenproces
- Personeelsproces – instroom/doorstroom/uitstroom
- Inkoop- en crediteurenproces
- WABO-leges
- Aanbestedingen

De keuze voor deze processen is bepaald o.b.v. de financiële materialiteit. De uitkomst van de audits is dat de opzet, bestaan en werking van de processen op orde is. In 2021 was geconstateerd dat onze processen niet waren beschreven in overeenstemming met de 6-W's. In 2022 zijn daarom de procesbeschrijvingen, die onder de VIC vallen, geactualiseerd. In 2022 zijn er tevens lijncontroles uitgevoerd. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. De Interne Controle (IC) op het Inkoop en crediteurenproces is in 2022 aangescherpt, hierdoor kan de externe partij die de VIC uitvoert beter steunen op onze IC werkzaamheden.

ODNZKG heeft de salarisadministratie uitbesteed aan IJK. Uit de uitgevoerde Verbijzonderde Interne Controle personeel Q4 2022 is naar voren gekomen dat de salarisverhogingen van 1,2% in 2021 en 3% in 2022 op grond van de provinciale Cao in een aantal gevallen dubbel is verwerkt en er fouten zijn gemaakt bij bepaalde mutaties in het proces met de externe salarisverwerker. Dit heeft tot gevolg dat een aantal medewerkers van ODNZKG te veel salaris heeft ontvangen. In totaal betreft het een bedrag van € 232K waarvan € 203K betrekking heeft op 2022. OD NZKG heeft, op basis van juridische analyse en goed werkgeverschap, besloten om het te veel betaalde salaris niet terug te vorderen. Hiermee ontstaat een onrechtmatigheid in onze jaarrekening. Dit foutieve bedrag valt binnen onze goedkeuringstolerantie van € 564K waardoor de accountant alsnog een goedkeurende verklaring kan afgeven bij de jaarrekening. Het streven is om het salaris per april 2023 te corrigeren. Juridisch is onderzocht of medewerkers die wel het juiste salaris hebben gehad moeten worden gecompenseerd. De inschatting is dat een dergelijke claim juridisch geen kans van slagen heeft. Er is weliswaar vanaf 2021 tot nu verschil in beloning ontstaan, maar de reden hiervoor is uit te leggen en bovendien wordt dit nu gecorrigeerd. Een voorziening vormen is daarom niet nodig.

Voor onze opdrachtgevers worden elk kwartaal legesrapportages opgesteld. Eind 2021 is geconstateerd dat de verschillende kwartalen niet op elkaar aansloten. Voor een deel kunnen deze verschillen door ons worden verklaard, voor een deel ook niet. Daarom hebben wij in 2022 een externe opdracht laten uitvoeren naar de totstandkoming van de legesrapportages. Hieruit zijn een aantal procesverbeteringen naar voren gekomen, zo is nu beter inzichtelijk welke zaken zijn afgehandeld, welke zaken zijn afgebroken en welke nog openstaan. Hiermee is de kwaliteit van de legesrapportages verbeterd.

3.5 Openbaarheidsparagraaf

Dit is de openbaarheidsparagraaf van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (hierna: OD NZKG). De openbaarheidsparagraaf is een nieuwe paragraaf in het jaarverslag 2022. We vinden het belangrijk om expliciete aandacht te besteden aan openbaarheid, en zijn daar overigens inmiddels ook toe verplicht. Deze verplichting komt aanvankelijk voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie, de plannen ter verbetering van de informatiehuishouding bij de ministeries en artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) dat bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. Gezien de invoeringsdatum van de Woo per 1 mei 2022 was deze paragraaf in onze begroting 2022 nog niet opgenomen.
De focus van deze openbaarheidsparagraaf is de beschrijvende en kwalitatieve verantwoording op hoofdlijnen over de activiteiten die zijn uitgevoerd in 2022 op de thema's verbetering van de informatiehuishouding, actieve openbaarmaking en passieve openbaarmaking.

Actieve openbaarmaking

Er wordt sinds 2022 extra inzet gepleegd op de implementatie van de Woo, deze nieuwe wet vereist een actieve openbaarmaking van bestuursorganen. De samenleving heeft immers het recht te weten wat er in de leefomgeving speelt. De OD NZKG staat volledig achter de bedoeling van deze wet en op een aantal onderwerpen maakt de ODNZKG al actief informatie openbaar. De implementatie zal enkele jaren duren, conform de planning vanuit het Rijk. Er is onderzocht welke categorieën de OD NZKG wettelijk gezien dient te openbaren en hiervoor is inmiddels een planning opgesteld.

Passieve openbaarmaking

Sinds een aantal jaren is het aantal Woo-verzoeken – waaronder ook de zeer omvangrijke verzoeken – flink toegenomen. Vanwege de complexiteit en omvang van de verzoeken is hier de laatste tijd meer capaciteit op ingezet dan begroot. Deze uren worden niet geschreven op opdrachtgeversniveau; ze worden verrekend via het randvoorwaardelijk pakket. Vanaf 1 januari 2021 houdt de OD NZKG bij hoeveel uren per opdrachtgever op dit product worden geschreven. Er is dekking op dit product voor ca. 1,3 fte. Er wordt momenteel ca. 3,5-4 fte ingezet op de Woo. Het Woo-proces is arbeidsintensief, omdat er ook zogenoemd 'handwerk' bij komt kijken, zoals het beoordelen van stukken op de zogenaamde uitzonderingsgronden in de Woo en de grote hoeveelheid stukken die op verzoek openbaar worden gemaakt.
Daarnaast vergt dit proces tevens soft skills van de medewerkers. De juristen houden medewerkers voortdurend op de hoogte over de ontwikkelingen met betrekking tot de Woo.
In 2022 is tevens een start gemaakt met de verbetering van de processen inzake de passieve openbaarmaking. Verschillende aspecten zijn geautomatiseerd en geactualiseerd binnen het Woo-proces, waardoor dit minder inspanning vergt van de medewerkers (het 'handwerk' neemt af) en dit komt uiteindelijk ten goede aan de termijnafhandeling van de dossiers.

Verbetering van de informatiehuishouding

Om de processen goed te laten verlopen is het belangrijk om overheidsinformatie goed op te slaan. Als we onze informatie op orde hebben, kunnen we als OD NZKG goed samenwerken, open, transparant en betrouwbaar zijn. Op deze manier kunnen wij ook op correcte wijze verantwoording afleggen.

Allereerst dienen de systemen op orde te zijn en zo ingericht te worden, dat de informatie duurzaam toegankelijk is en blijft. Het huidige zaaksysteem fungeert tevens als archiefsysteem en hierin is momenteel alle informatie te vinden. Ook dit systeem is continu aan controle en verbeteringen onderhevig, waarbij allerlei methoden worden toegepast om informatie vindbaar te maken, maar ook om het in de eerste plaats op correcte wijze op te slaan. Zo wordt continu gemonitord welke aanpassingen mogelijk zijn, als er binnen de systemen aanpassingen nodig zijn. In 2022 is een start gemaakt met het optimaliseren van dergelijke ICT processen, waarvan de gevolgen direct merkbaar zullen zijn bij de afhandeling van de Woo-verzoeken. Deze optimalisatie zal in 2023 worden voortgezet.

4 Financiële jaarrekening

4.1 Overzicht baten en lasten

Het financiële resultaat van de OD NZKG over 2022 is 909K negatief. Er was een resultaat van 21K nadelig begroot.

Totaal	Gewijzigde begroting	Realisatie	(bedragen x € 1.000) Verschil Begroting-Realisatie
Lasten	59.862	57.483	-2.379
Baten	-59.353	-56.107	3.246
Mutatie reserves	-488	-467	21
Saldo	**21**	**909**	**888**

Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er afwijkingen bij de lasten en de baten, per saldo 898K nadelig. Op hoofdlijnen betreft het onderstaande afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Het totaal van de baten is 3.246K lager dan begroot door:

- 3.066K lagere UVO baten
- 326K lagere baten voor projecten en offertes.
- 30K hogere subsidie inkomsten.
- 176K lagere overige baten

Het totaal van de lasten is 2.379K lager dan begroot door:

- 241K hogere apparaatslasten primair proces bij de programma's Bouw, Bodem, Milieu en Randvoorwaardelijk.
- 2.121K lagere lasten bij het programma bedrijfsvoering: onvoorzien, innovatie, (uitgestelde) omgevingswet en terughoudend beleid in verband met het verwachte negatieve resultaat van de OD.
- 391K lagere lasten materieel budget milieu.
- 107K lager lasten op diverse posten.

Lagere onttrekking aan reserve 21K:

De mutatie op de reserves is 21K lager dan begroot. Dit komt door een lagere onttrekking (73K) van de reserve Omgevingswet door uitstel van de wet en minder inzet op training van medewerkers. Tevens is er een hogere onttrekking gedaan uit de Reserve POB als gevolg van meer gekocht vitaliteitsverlof (52K) vanuit het POB

Tabel: overzicht baten en lasten per programma

Resultaten per programma						(bedragen x €1.000)
	Gewijzigde begroting 2022 lasten	Gewijzigde begroting 2022 baten	Gewijzigde begroting 2022 saldo	Realisatie 2022 lasten	Realisatie 2022 baten	Realisatie 2022 saldo
Bouw	9.229	-16.631	-7.402	9.211	-14.168	-4.956
Bodem	3.567	-6.938	-3.371	3.349	-6.289	-2.941
Milieu / BRZO	21.053	-28.717	-7.664	20.815	-28.704	-7.888
Randvoorwaardelijk	6.780	-7.067	-287	6.997	-6.936	61
Bedrijfsvoering	19.232	-	19.232	17.111	-11	17.100
- Kosten overhead	*19.106*	-	*19.106*	*17.111*	-	17.111
- Onvoorzien	*126*	-	*126*	-	-	-
- Venootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Saldo voor mutaties reserves	**59.862**	**-59.353**	**508**	**57.483**	**-56.107**	**1.376**
Mutaties reserves	**-**	**-488**	**-488**	**-**	**-467**	**-467**
Toevoegingen	-		-	-		-
Onttrekkingen	-	-488	-488	-	-467	-467
Saldo na mutaties reserves	**59.862**	**-59.841**	**21**	**57.483**	**-56.574**	**909**

(-/- = voordeel, + = nadeel)

4.2 Dekkingsmiddelen

De OD NZKG realiseert het grootste deel van de dekkingsmiddelen via uitvoeringsovereenkomsten (UVO'S) met de opdrachtgevers. Er zijn UVO's afgesloten met elf opdrachtgevers waaronder de founding fathers (gemeente Amsterdam, gemeente Zaanstad, gemeente Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland), de AM-gemeenten (Amstelland-Meerlanden) en de contractpartners provincie Flevoland en Utrecht.
De overige dekkingsmiddelen bestaan uit opbrengsten voor offertes, subsidies, extern detacheren van personeel en onttrekkingen uit reserves. In bijlage 2 zijn de dekkingsmiddelen verder gespecificeerd.

	UVO 2022	Gewijzigde begroting OD NZKG 2022	(bedragen x € 1.000) Realisatie 2022	(bedragen x € 1.000) Afwijking 2022
Uitvoeringsovereenkomst	56.551	57.738	54.671	-3.067
Totaal dekkingsmiddelen via UVO's	**56.551**	**57.738**	**54.671**	**-3.067**
Overige baten		1.615	1.436	-179
Onttrekking reserves		488	467	-21
Vrijval voorziening			-	-
Totaal dekkingsmiddelen	**56.551**	**59.841**	**56.574**	**-3.267**

4.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. Deze voorschriften zijn verder uitgewerkt in de financiële verordening van de OD NZKG.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde.
Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs en worden lineair afgeschreven in vijf jaar.

Materiële vaste activa met economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en worden lineair afgeschreven.

15 jaar:	technische installaties in bedrijfsgebouwen
10 jaar:	veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen en kantoormeubilair
3 tot 5 jaar:	software, automatiseringsapparatuur, telefooninstallaties
1 tot 10 jaar:	verbouwingen, termijn afhankelijk van looptijd huurcontract, inclusief optietermijn verlenging

Afschrijving start op jaarbasis in het jaar nadat de investering gereed is gekomen of is verworven. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25K per stuk hoeven niet te worden geactiveerd. Deze activa worden in het jaar van aanschaf ten laste van de exploitatie gebracht.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Aangezien de debiteuren alleen publieke en geen private partijen zijn, is de kans op oninbaarheid klein. Er is dan ook geen voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De uitzettingen omvat ook het rekeningcourantsaldo in de schatkist bij het ministerie van Financiën.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa
Dit zijn de transitoria tegen nominale waarde waarmee lasten en baten in het juiste jaar worden verantwoord.

PASSIVA

Vaste passiva

Algemene reserve
De algemene reserve wordt gebruikt voor de vorming van een weerstandsvermogen om risico's op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserve
Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan het Algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Gerealiseerd resultaat
Het gerealiseerde rekeningresultaat is het resultaat in het boekjaar. Dit wordt ter bestemming voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies.

Vaste schulden
Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen.
Deze schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden
De netto-vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

Overlopende passiva
Dit zijn de transitoria tegen nominale waarde waarmee lasten en baten in het juiste jaar worden verantwoord.

4.4 Toelichting baten en lasten

In deze paragraaf staat een toelichting op de afwijkingen tussen de begroting en realisatie in 2022 voor zowel de baten als de lasten. Afwijkingen zijn in ieder geval per programma toegelicht. De richtlijn voor toelichtingen op afwijkingen is gesteld op 100K.

Baten **3.246K nadeel**

De baten zijn ten opzichte van de begroting op verschillende onderdelen 3.246K lager uitgevallen.

Bouw ***(2.463k nadeel)***

De baten zijn 2.463k lager dan begroot. Dit komt met name door een terugloop in vergunningaanvragen, zowel op de UVO producten als de projecten zoals de A9. Ook arbeidsmarktproblematiek speelt een rol, met name bij constructieve veiligheid.

Bodem ***(649K nadeel)***

De baten voor bodem zijn 649K lager dan begroot. De lagere baten komen met name door een terugloop in aanvragen/ meldingen op de outputproducten. De trend voor meer beleidsadvies die bij de HJ rapportage te zien was heeft zich niet doorgezet naar het eind van het jaar. Ook hierdoor zijn de baten lager dan begroot. Daarnaast is er een reservering gemaakt voor bodemtoezicht bij de overgang naar de Omgevingswet.

Milieu/BRZO ***(14K nadeel)***

Deze lagere baten (14K) komen voort uit een optelsom van verscheidene categorieën, zoals de uitvoeringsovereenkomsten, maar ook subsidies en offertes. Kijkende naar de uitvoeringsovereenkomsten (UVO) is het resultaat 371K negatief en deze lagere baten zijn met name toe te schrijven aan onderbesteding op het materieel budget, waar specifieke materiële budgetten niet volledig zijn benut, waardoor begrote inkomsten terugbetaald worden aan de desbetreffende opdrachtgever(s). Op het Output-gedeelte is 699K meer aan baten gerealiseerd dan begroot (gerelateerd aan ontwikkelingen in het bedrijvenbestand) en op het Regie-gedeelte is 688K minder baten gerealiseerd dan begroot (voornamelijke BRZO Regie, e.g. Regulering & Toezicht op landelijke thema's en Intensieve Handhaving.
Door meer inkomsten te realiseren dan begroot bij subsidies en offertes (+358K) komt het baten-resultaat uit op 14K negatief. Deze hogere baten zijn voornamelijk toe te schrijven aan de Specifieke Uitkering (SPUK) omtrent Toezicht en Handhaving Energiebesparing en diverse doorbelastingen (e.g. investeringen Luchtmeetnetten).

Randvoorwaardelijk ***(131K nadeel)***

De lagere baten hebben voornamelijk te maken met minder regie uren op de omgevingswet als gevolg van het uitstellen van de invoering van de omgevingswet.

Bedrijfsvoering ***(11K voordeel)***

Hogere baten als gevolg van extra inkomsten uit SPUK-gelden ad 11K.

Lasten **2.379k voordeel**

Ten opzichte van de begroting zijn de lasten 2.379K lager uitgevallen.

Bouw ***(18k voordeel)***

De lasten zijn 18k lager dan begroot. Bestuurlijk is vastgesteld de inhuurcapaciteit niet op korte termijn af te bouwen.

Bodem ***(218k voordeel)***

De lasten voor bodem zijn 218k lager dan begroot. Dit heeft te maken met de reservering voor bodemtoezicht onder de Omgevingswet en verwachte invulling van vacatureruimte.

Milieu en BRZO ***(238K voordeel)***

Capaciteit-lasten (loon en inhuur) zorgen voor 153K meer lasten dan begroot. De hierboven genoemde terugbetaling van het materiële budget zorgt er ook voor dat er minder lasten zijn (391K), waarmee het resultaat qua lasten uitkomt op 238K lager dan begroot.

Randvoorwaardelijk ***(217K nadeel)***

Het programma Randvoorwaardelijk heeft een nadeel van 217K ten opzichte van de begroting. De hogere lasten hebben te maken met de aanname van extra personeel bij diverse teams voor het programma Tata.
De dekking voor deze uren zit bij het programma Milieu en BRZO.

Bedrijfsvoering ***(2.121K voordeel)***

Het programma Bedrijfsvoering komt uit op een positief resultaat van 2.111K. Dit komt door lagere lasten (2.121K) door de posten onvoorzien, innovatie, (uitgestelde) omgevingswet en terughoudend beleid in verband met het verwachte negatieve resultaat van de OD. Door de nieuwe aanbesteding van ICT support en beheer was er minder capaciteit beschikbaar om projecten te draaien en zijn grote projecten uitgesteld.

Hogere toevoeging reserve ***(21K nadeel)***

De mutatie op de reserves is 21K lager. Dit komt door een lagere onttrekking (73K) van de reserve Omgevingswet door uitstel van de wet en minder inzet op training van medewerkers. Tevens is er een hogere onttrekking gedaan uit de Reserve POB als gevolg van meer gekocht vitaliteitsverlof (52K)

4.5 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	(Bedragen x € 1.000)
Baten:	
Onttrekking WW & Reintegratie	0
Onttrekking Wetgevingskalender	152
Onttrekking reserve Omgevingswet	143
Onttrekking Persoonlijk ontwikkelbudget	172
Vrijval voorziening Personeel	12
Saldo van de rekening 2021	832
Totaal baten:	**1311**
Lasten:	
Kosten Reintegratie	0
Kosten Omgevingswet	832
Toevoeging voorziening personeel	195
Toevoeging voorziening Gekocht verlof	352
Toevoeging reserve POB	0
Totaal lasten:	**1.380**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
Er zijn geen structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

4.6 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moeten we in het financieel verslaggevingsdocument verschillende gegevens van topfunctionarissen en niet-topfunctionarissen publiceren. Dit geldt ook voor (eventueel onbezoldigde) bestuursleden.

Topfunctionarissen
In 2022 is er een functionaris die valt onder de WNT. De vastgestelde norm 2022 bij een volledige dienstbetrekking is 216K. De norm 2021 was 209K.
Dit betreft de functie van algemeen directeur, die van 1-1 t/m 31-12 is vervuld door mw. L. de Maat. De maximale norm is berekend voor de periode van de werkzaamheden

Tabel: inkomens topfunctionarissen

2022

Naam		Mw L.de Maat
Functie		Algemeen directeur
Duur dienstverband in 2022		01.01 - 31-12
Omvang dienstverband (fte)		1
Gewezen topfunctionaris		Nee
Dienstbetrekking		Ja
Bezoldiging		
Beloning	€	155.759
Belastbare onkostenvergoeding	€	-
Beloning betaalbaar op termijn (aanspraken)	€	22.668
Totale bezoldiging	**€**	**178.427**
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€	216.000

2021

Naam		Mw E.M.J. Meijers
Functie		Algemeen directeur
Duur dienstverband in 2021		01.01 - 28-2
Omvang dienstverband (fte)		1
Gewezen topfunctionaris		Nee
Dienstbetrekking		Ja
Bezoldiging		
Beloning	€	25.975
Belastbare onkostenvergoeding	€	-
Beloning betaalbaar op termijn (aanspraken)	€	3.561
Totale bezoldiging	**€**	**29.536**
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€	33.784

Naam		Mw L.de Maat
Functie		Algemeen directeur
Duur dienstverband in 2021		15.02 - 31-12
Omvang dienstverband (fte)		1
Gewezen topfunctionaris		Nee
Dienstbetrekking		Ja
Bezoldiging		
Beloning	€	133.058
Belastbare onkostenvergoeding	€	-
Beloning betaalbaar op termijn (aanspraken)	€	19.711
Totale bezoldiging	**€**	**152.769**
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€	183.233

Niet-topfunctionarissen

De OD NZKG had in 2022 geen niet-topfunctionarissen in dienst van wie de bezoldiging het maximum heeft overschreden.

Bestuursleden

De leden van het algemeen bestuur van de OD NZKG zijn onbezoldigd. Uit hoofde van hun functie als bestuurder bij deelnemende gemeenten/provincie zijn zij lid van het AB.

Voor verkiezingen maart 2022

Naam	Functie
Marianne Schuurmans-Wijdeven	burgemeester gemeente Haarlemmermeer (voorzitter)
Hans Krieger	wethouder gemeente Zaanstad (vice voorzitter)
Jurgen Nobel	wethouder gemeente Haarlemmermeer
Edward Stigter	gedeputeerde provincie Noord-Holland
Jeroen Olthof	gedeputeerde provincie Noord-Holland
Wilma Alink-Scheltema	wethouder gemeente Aalsmeer
Herbert Raat	wethouder gemeente Amstelveen
Victor Everhardt	wethouder gemeente Amsterdam
Marieke van Doorninck	wethouder gemeente Amsterdam
Joyce Langenacker	burgemeester gemeente Ouder-Amstel
Erik Boog	burgemeester gemeente Diemen
Pieter Heiliegers	burgemeester gemeente Uithoorn
Loes de Maat	directeur Omgevingsdienst NZKG (secretaris)

Na verkiezingen maart 2022

Naam	Functie
Marianne Schuurmans-Wijdeven	burgemeester gemeente Haarlemmermeer (voorzitter)
Tjapko Poppens	burgemeester gemeente Amstelveen (vice voorzitter)
Edward Stigter	gedeputeerde provincie Noord-Holland
Jeroen Olthof	gedeputeerde provincie Noord-Holland
Shula Rijxman	wethouder gemeente Amsterdam
Zita Pels	wethouder gemeente Amsterdam
Charlotte van der Meij	wethouder gemeente Haarlemmermeer
Stephanie Onclin	wethouder gemeente Zaanstad
Joyce Langenacker	burgemeester gemeente Ouder-Amstel
Erik Boog	burgemeester gemeente Diemen
Willem Kikkert	wethouder gemeente Aalsmeer
Ferry Hoekstra	wethouder gemeente Uithoorn
Loes de Maat	directeur Omgevingsdienst NZKG (secretaris)

Directie

In 2022 hebben er geen wisselingen plaats gehad binnen het directieteam

4.7 Balans

Activa	31-12-2022	31-12-2021
	(bedragen x € 1.000)	
Vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0
Totaal immateriële activa	0	0
Investeringen met een economisch nut	1.390	1.406
Totaal materiële activa	**1.390**	**1.406**
Totaal vaste activa	**1.390**	**1.406**
Vlottende activa		
Omzetbelasting	0	0
Totaal vorderingen op openbare lichamen	*0*	*0*
Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist	21.428	19.779
Debiteuren	7.333	619
Totaal overige vorderingen	*7.333*	*619*
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**28.761**	**20.398**
ABN-Amro	29	197
Totaal liquide middelen	**29**	**197**
Vooruitbetaalde bedragen	249	130
Nog te ontvangen bedragen	306	413
Totaal overlopende activa	**554**	**544**
Totaal vlottende activa	**29.344**	**21.139**
Totaal activa	**30.734**	**22.545**
Passiva		
Vaste passiva		
Algemene reserve	-2.018	-2.018
Bestemmingsreserves	-1.525	-1.160
Saldo van Rekening	909	-832
Totaal eigen vermogen	**-2.634**	**-4.010**
Voorziening personeel	-317	-133
Voorziening gekocht verlof	-1.583	-1.231
Totaal voorzieningen	**-1.899**	**-1.364**
Langlopende Lening	0	0
Totaal vaste schulden	**0**	**0**
Totaal vaste passiva	**-4.533**	**-5.374**
Vlottende passiva		
Crediteuren	-35	-54
Af te dragen loonheffing en premies ABP	-2.345	1
Omzetbelasting	-2.453	-1.569
Totaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 ja	**-4.833**	**-1.621**
Nog te betalen bedragen	-5.479	-2.719
Vooruitontvangen bedragen	-15.889	-12.830
Totaal overlopende passiva	**-21.368**	**-15.549**
Totaal vlottende passiva	**-26.200**	**-17.170**
Totaal passiva	**-30.734**	**-22.545**

Tabel: Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Leverancier	Omschrijving	Looptijd	(bedragen x € 1.000) Jaarlijkse lasten
Gemeente Zaanstad	Facilitaire diensten	t/m 31-07-2023	650
Gemeente Zaanstad	Huur pand / parkeerplaatsen	t/m 31-08-2033	1.240
Leaseplan	Lease auto's	t/m 14-12-2024	220
Reisbalans	Reiskosten openbaar vervoer woon-werkveer	t/m 1-10-2023	279
SoftwareOne	Licenties Microsoft	t/m 31-03-2023	301
SoftwareOne	TM7 CARP-E Anonymizer/Metadata	t/m 30-06-2023	105
Switch IT Solutions B.V.	ICT Support en beheer	t/m 31-10-2025	328
Mozard	Zaaksysteem	t/m 31-12-2023	169
Afas	Fin. En HR systeem	t/m 31-12-2023	113
GGD	Meetnetten NZKG	t/m 31-3-2024	554
Common Invent	Geur NZKG en amsterdamrijnkanaal	t/m 1-5-2024	140
Digitale Checklisten B.V.	Licenties Digitale Checlisten	t/m 31-12-2023	90

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa ***0k***

In 2020 is de investering van het eigen zaaksysteem volledig afgeschreven. In 2022 is gestart met de aanbesteding ter verlenging of vervanging van het zaaksysteem, de verwachting is dat deze aanbesteding in 2023 wordt afgerond.

Tabel: verloopoverzicht immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen / desinvesteringen 2022	Afschrijvingen 2022	Rentekosten 2022	Afwaarderingen 2022	Boekwaarde 31-12-2022
						(bedragen x € 1.000)
Ontwikkelingskosten software	-		-			-
	-	-	-	-	-	-

Materiële vaste activa ***1.390k***

In 2022 hebben twee investeringen plaatsgevonden in de materiële vaste activa.
In 2021 is een aanbesteding gedaan voor de vervanging van alle 4 jaar oude, laptops, 4 jaar oude Ipads en 3 jaar oude telefoons van de gehele organisatie. De laptops en Ipads waren al in december 2021 geleverd, de Iphones zijn in het eerste kwartaal van 2022 in gebruik genomen. Omdat de afname levensduur direct start bij het gebruik, is meteen de volgende maand op de Iphones begonnen met afschrijven. Halverwege het jaar is het netwerk op Ebbecloud vervangen, nu is de snelheid voor het draadloos werken weer optimaal en kan het zonder grote zorgen de komende jaren goed functioneren. De investering van de Iphones wordt gezien als computerapparatuur en daarom wordt deze afgeschreven in 3 jaar. Het wifi netwerk is Automatisering en wordt in 5 jaar afgeschreven. De 1e afschrijving vindt plaats in 2023, in 2022 zijn er nog geen afschrijvingskosten.

Tabel: verloopoverzicht materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen / desinvesteringen 2022	Afschrijvingen 2022	Rentekosten 2022	Afwaarderingen 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Gevelaanpassing (tochtsluis)	64	-	11			53
Bedrijfsgebouwen	**64**	**-**	**11**	**-**	**-**	**53**
Installaties (o.a. oplaadpalen)	26	-	6			19
Machines, apparaten en installaties	**26**	**-**	**6**	**-**	**-**	**19**
Inventaris/meubilair	196	-	98	-		98
Kantoorautomatisering (laptops)	-	-	-			-
Kantoorautomatisering (telefoons/tablets)	-	419	100			319
Aanschaf Sensor Camera	80	-	27			53
Aanschaf Laptops 2021	468	-	156			312
Wifi Netwerk Ebbecloud	-	38	-			38
Aanschaf Drone	28	-	9			19
Werkpleksensoren	16	-	2			14
Aanpassing Plaza + meubilair	234	-	28			206
Aanpassing Revitalisering huisvesting	294	-	36			259
Overige materiële vaste activa	**1.316**	**456**	**455**	**-**	**-**	**1.317**
	1.406	**456**	**472**	**-**	**-**	**1.390**

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar ***20.389k***

Vorderingen op openbare lichamen ***0k***

-

Uitzettingen in 's Rijks schatkist ***21.428k***

De OD NZKG is verplicht de overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het Ministerie van Financiën, genaamd het schatkistbankieren. Per 31 december 2022 bedraagt het uitstaand bedrag € 21.428k.
Dit saldo is vooral een tegenhanger van de Debiteuren -/- € 7.333k, Crediteuren € 2.380k, Omzetbelasting € 2.453k, Nog te betalen bedragen € 5.359k en Vooruitontvangen bedragen € 15.889k

Debiteuren ***7.333k***

Het saldo van de vorderingen per 31-12-2022 bedraagt 7.333k.

De debiteuren groter dan 100k zijn:
Gemeente Amsterdam Voorschot UVO 1e kwartaal 2023 7.140k

Op 31 januari 2023 is reeds 7.231k van deze vorderingen ontvangen.

Liquide middelen ***29K***

ABN-AMRO Bank ***29K***

Het saldo op de ABN-AMRO rekening per 31 december 2022 is 29k. De ABN-AMRO rekening wordt alleen gebruikt als betaalrekening. Met ingang van 1 januari 2016 mag het saldo van deze rekening niet hoger zijn 0,75 % van de totale begroting (in 2022 een bedrag van € 449k) gemiddeld per kwartaal. Hiervoor vindt "Saldo regulering" plaats via de schatkist rekeningcourant bij het ministerie van Financiën. Het saldo is per 31-12 € 29k omdat kleine ontvangsten zijn gedaan in de laatste week van 2022 terwijl de laatste saldoregulering op 22 december, de laatste dag van betaling, is gedaan. Op kwartaalbasis zit OD NZKG in 2022 ruim onder het gemiddelde bedrag van € 449K omdat Saldo Regulering dagelijks is toegepast.

Overlopende activa *554k*

Vooruitbetaalde bedragen *249k*

De facturen die vooruitbetaald zijn hebben betrekking op ICT-kosten. Veel contracten voor licenties zijn afgesloten met gebroken jaren en lopen vaak van juli tot juni, waarbij de kosten vooruit worden betaald en dus voor de helft de factuur voor 2023 al is voldaan, de kosten die betrekking hebben op 2023 zijn als vooruitbetaalde bedragen opgenomen.

Nog te ontvangen bedragen *306k*

Voor de uitvoeringsovereenkomst hebben opdrachtgevers voorschotten betaald. Op basis van de realisatie in 2022 is een voorlopige afrekening per opdrachtgever gemaakt. Een deel van de opdrachtgevers ontvangt geld terug, zie daarvoor de balanspost 'Nog te betalen bedragen'. En een opdrachtgever moet bij betalen wat in deze balanspost is verantwoord: Gemeente Uithoorn (11k).
Daarnaast zijn de nog in rekening te brengen uren van de offertes (49k) en de projecten (149k) voor het 4e kwartaal als nog te ontvangen opgenomen, deze zijn in januari 2023 in rekening gebracht. Aan Omgevingsdienst.nl moeten nog twee bedragen (totaal 91k) voor de subsidies MeerJarenAfspraak (MJA) en Meerjarenagenda Versterking Omgevingsveiligheid MOV 1 in rekening worden gebracht. Voor een ingebrekestelling handhavingsverzoek asfaltcentrale is nog een bedrag van € 6k te ontvangen.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen *2.634k*

Tabel: verloopoverzicht eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Reserves	Stand per 31-12-2021	Toevoegingen 2022	Onttrekkingen 2022	Stand per 31-12-2022
Algemene reserve	2.018	-	-	2.018
Bestemmingsreserve WW & Reintegratie	230	-	-	230
Bestemmingsreserve Omgevingswet	217	832	143	906
Bestemmingsreserve Wetgevingskalender	152	-	152	-
Bestemmingsreserve Persoonlijk ontwikkelbudget	561	-	172	389
Gerealiseerde resultaat 2022	832	-909	832	-909
Totaal reserves	**4.010**	**-77**	**1.299**	**2.634**

Algemene reserve *2.018k*

In 2022 is sprake van een negatief rekening resultaat waardoor een voorstel wordt gedaan om voor een deel van dit resultaat een beroep te doen op de algemene reserve.
Per 31 december 2022 is de reserve 2.018k, dit is voldoende om de risico's af te dekken.

WW & re-integratie *230k*

Deze reserve is bedoeld voor re-integratie inspanningen bij langdurige ziekte. De hoogte van deze reserve is al jaren € 230K. Voor 2023 e.v. worden geen hoge kosten verwacht. Het voorstel is daarom om deze reserve voor 50% te laten vrijvallen ten gunste van het negatief rekeningresultaat 2022.

Omgevingswet *906k*

De reserve is ingesteld om de extra kosten die voortvloeien uit de invoering van de Omgevingswet te kunnen dekken. In 2022 is het volledige positieve rekeningsaldo van 2021, van 832k, gestort in de reserve om de extra werkzaamheden in het kader van het project Omzetting MilieuBelastende Activiteiten (MBA's) te kunnen bekostigen. Dit is met instemming van het AB gedaan omdat door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet de verwachting is dat de kosten voor invoering steeds hoger zullen zijn. De omgevingswet is in 2022 wederom uitgesteld echter zijn in de voorbereiding wel kosten gemaakt vandaar een onttrekking van 143k.

Wetgevingskalender *0k*

De uitgaven zijn conform begroting en het bestuurlijk besluit om deze reserve in 2022 volledig in te zetten, vandaag dat de reserve per 31-12-2022 het saldo € 0 heeft.

Persoonlijk ontwikkelbudget *389k*

Medewerkers hebben recht op een persoonlijk opleidingsbudget dat binnen 5 jaar ingezet kan worden van 5k (2018 tot en met 2022). Tevens hebben medewerkers van 60 jaar en ouder de mogelijkheid om 50% (= 2,5k) van het POB om te zetten in verlofdagen ten behoeve van vitaliteit. Dit is gedaan door 63 medewerkers waardoor we een onttrekking hebben moeten doen van 156k die is terug te zien bij de voorziening gekocht verlof. Dit is 37K meer dan was voorzien bij de halfjaarrapportage 2022. Verder is een onttrekking gedaan van 16k omdat voor dit bedrag meer aan POB cursussen is uitgegeven dan begroot.
Bij de laatste CAO onderhandeling is overeengekomen om opnieuw een budget van 5k over 5 jaar toe te kennen (2023 t/m 2027). Verder zijn er onderhandelingen met de bonden gaande om dit budget te verhogen naar 10k per medewerker. Dit is voor ons aanleiding de reservering in stand te houden en op dezelfde manier als tot nu toe is gedaan te reserveren om de persoonlijke opleidingen te kunnen garanderen.

Gerealiseerde resultaat *-909k*

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten over 2022 betreft een resultaat van 909k negatief.

Voorzieningen *1.900k*

Tabel: verloopoverzicht voorzieningen (afrondingsverschil 1k t.o.v. de balans)

(bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	Stand per 31-12-2021	Toevoegingen 2022	Onttrekkingen / vrijval 2022	Stand per 31-12-2022
Voorziening Personeel	133	195	12	317
Voorziening Restant verlof	1.231	352	-	1.583
Totaal voorzieningen	**1.364**	**548**	**12**	**1.900**

Voorziening Personeel *317k*

De OD NZKG is eigen risico drager voor WW kosten. In 2022 is voor 12k aanspraak gemaakt door een persoon ten laste van deze voorziening. Verder is de verwachting dat een aantal ex-collega's in de komende twee jaren bij het UWV in de WW zullen komen en dat deze uitkeringen op de OD verhaald zullen worden. Dat heeft ons doen besluiten de voorziening op te hogen met 195k.

Voorziening Restant verlof ***1.583k***

Deze voorziening is getroffen om capaciteitskosten te compenseren wanneer medewerkers gespaard verlof voor een langere periode in één keer opnemen. Dit heeft te maken met wijzigingen in de cao per 1 januari 2018. Daarin is besloten dat de huidige maximale spaarperiode van vijf jaar vervalt voor (aangekocht) bovenwettelijk verlof en daarmee ongelimiteerd is. In 2022 is het aankopen van verlof toegenomen daarmee is het saldo verlof in 2022 gegroeid. Om toekomstige kosten van langdurig verlof en vervroegd pensioen op te vangen is daarom een toevoeging gedaan van 352k, dit is te verdelen in 196k gekocht verlof en de aankoop van verlof ten laste van het POB door 60 plus medewerkers ad 156k.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korten dan één jaar ***4.833k***

Crediteuren ***35k***

Het saldo van crediteuren bestaat uit facturen die in de laatste week van december zijn ontvangen, deze facturen zijn binnen de termijn van 30 dagen betaald.

Af te dragen loonheffing en premies ABP ***2.345k***

In december 2022 is de betaling van de loonheffing op de salarissen achteraf gedaan, vandaar een nog te betalen bedrag van 2.345k op de eindbalans.

Af te dragen omzetbelasting ***2.453k***

Met ingang van 1 januari 2020 wordt de Omgevingsdienst aangemerkt als onderneming voor de Omzetbelasting. Dit betekent dat op alle werkzaamheden de volledige 21% BTW wordt doorberekent op de facturen. De betaalde BTW op crediteuren facturen wordt in de vooraftrek daarop in mindering gebracht. Per saldo is de berekende afdracht voor het 4e kwartaal 2022 2.453k.

Overlopende passiva ***21.368k***

Nog te betalen bedragen ***5.479k***

Per balansdatum is een bedrag van 5.479k opgenomen als nog te betalen. Een gedeelte van dit bedrag, namelijk 3.349k, wordt gevormd door de voorlopige afrekening van de uitvoeringsovereenkomsten over 2022 met opdrachtgevers. De definitieve afrekening zal, na instemming AB, in 2023 aan de betreffende opdrachtgevers betaald worden. Het betreft gemeente Amsterdam (2.084k), provincie Noord-Holland (347k), gemeente Haarlemmermeer (366k), gemeente Zaanstad (69k) gemeente Aalsmeer (32k), gemeente Amstelveen (173k), gemeente Diemen (41k), gemeente Ouder-Amstel (2k), Provincie Utrecht (106k) en provincie Flevoland (129k). Het restant is in twee posten te splitsen, 1.093k wordt veroorzaakt door te betalen facturen voor de inhuurkosten van december 2022 welke in rekening wordt gebracht in januari. En 1.037k bestaat uit facturen voor overige materiele kosten en waarvoor de prestatie reeds in 2022 is geleverd, de grootste facturen hiervan zijn: de kosten voor de milieucontroles (331k), de deelname aan de regiopool over 2019, 2020 en 2021 (107k) de kosten voor de keuringen van de Veiligheidsregio (36k), een factuur voor het Data gebruik van Mozard (50k), een factuur aan LinkedIn in het kader van werving en selectie (48k) en het restant zijn nog te betalen facturen met een bedrag lager dan 30k.

Vooruitontvangen bedragen ***15.889k***

Het bedrag vooruitontvangen bedragen betreft de bijdragen van de founding fathers voor het eerste kwartaal 2023 voor een totaal bedrag van 14.776k, een vooruitontvangen betaling van het Ministerie I en W voor het varend ontgassen van 36k, in het kader van LOD 6k van Tata steel waarvan de beschikking nog moet worden verwerkt en een bijdrage ten behoeve voorbereiding van bodemtoezicht bij de overgang naar de Omgevingswet van 150k. Verder hebben we van het Ministerie van Economische zaken en Klimaat twee specifieke uitkeringen in voorschot ontvangen, namelijk de SPUK Energiebesparing, restant 699k en de SPUK IBP VTH, restant 222k.

Bijlage 1 Overzicht taakvelden per programma

(bedragen x € 1.000)

Taakveld, programma, kostensoort	Gewijzigde begroting 2022 lasten	Gewijzigde begroting 2022 baten	Gewijzigde begroting 2022 saldo	Realisatie 2022 lasten	Realisatie 2022 baten	Realisatie 2022 saldo
Programma Bouw						
Inkomsten		-16.631	-16.631		-14.168	-14.168
Salarislasten	5.664		5.664	3.928		3.928
Inhuur	3.218		3.218	5.003		5.003
Materieel	347		347	281		281
Taakveld 8.3 Wonen en bouwen	**9.229**	**-16.631**	**-7.402**	**9.211**	**-14.168**	**-4.956**
Totaal programma Bouw	**9.229**	**-16.631**	**-7.402**	**9.211**	**-14.168**	**-4.956**
Programma Bodem						
Inkomsten		-6.938	-6.938		-6.289	-6.289
Salarislasten	3.228		3.228	2.748		2.748
Inhuur	273		273	514		514
Materieel	65		65	86		86
Taakveld 7.4 Milieubeheer	**3.567**	**-6.938**	**-3.371**	**3.349**	**-6.289**	**-2.941**
Totaal programma Bodem	**3.567**	**-6.938**	**-3.371**	**3.349**	**-6.289**	**-2.941**
Programma Milieu						
Inkomsten		-28.717	-28.717		-28.704	-28.704
Salarislasten	14.467		14.467	14.784		14.784
Inhuur	4.920		4.920	4.210		4.210
Materieel	1.667		1.667	1.821		1.821
Taakveld 7.4 Milieubeheer	**21.053**	**-28.717**	**-7.664**	**20.815**	**-28.704**	**-7.888**
Totaal programma Milieu / BRZO	**21.053**	**-28.717**	**-7.664**	**20.815**	**-28.704**	**-7.888**
Programma Randvoorwaardelijk						
Inkomsten		-4.735	-4.735		-4.647	-4.647
Salarislasten	3.710		3.710	3.734		3.734
Inhuur	801		801	931		931
Materieel	32		32	23		23
Taakveld 7.4 Milieubeheer	**4.543**	**-4.735**	**-192**	**4.688**	**-4.647**	**41**
Inkomsten		-2.332	-2.332		-2.289	-2.289
Salarislasten	1.827		1.827	1.839		1.839
Inhuur	394		394	459		459
Materieel	16		16	11		11
Taakveld 8.3 Wonen en bouwen	**2.237**	**-2.332**	**-95**	**2.309**	**-2.289**	**20**
Totaal programma Randvoorwaardelijk	**6.780**	**-7.067**	**-287**	**6.997**	**-6.936**	**61**
Programma Bedrijfsvoering						
Inkomsten		-	-		-11	-11
Salarislasten	8.558		8.558	8.579		8.579
Inhuur	2.625		2.625	480		480
Materieel	7.923		7.923	8.051		8.051
Taakveld 0.4 Overhead	**19.106**	**-**	**19.106**	**17.111**	**-11**	**17.100**
Onvoorzien	126		126	-		-
Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	**126**	**-**	**126**	**-**	**-**	**-**
Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting	**-**	**-**	-	**-**	**-**	**-**
Totaal programma Bedrijfsvoering	**19.232**	**-**	**19.232**	**17.111**	**-11**	**17.100**
Saldo voor mutaties reserves	**59.862**	**-59.353**	**508**	**57.483**	**-56.107**	**1.376**
Programma Bedrijfsvoering						
Taakveld 0.10 Mutaties reserves	**-**	**-488**	**-488**	**-**	**-467**	**-467**
Totaal programma Bedrijfsvoering	**-**	**-488**	**-488**	**-**	**-467**	**-467**
Saldo na mutaties reserves	**59.862**	**-59.841**	**21**	**57.483**	**-56.574**	**909**

Bijlage 2 Bijdrage per deelnemer

Deelnemer	UVO 2022	Gewijzigde begroting OD NZKG 2022	Realisatie 2022	Afwijking 2022
			(bedragen x € 1.000)	(bedragen x € 1.000)
Gemeente Amsterdam	22.215	21.886	20.131	-1.755
Provincie Noord-Holland	18.787	20.087	19.888	-199
Gemeente Zaanstad	3.025	2.984	2.956	-28
Gemeente Haarlemmermeer	9.124	9.178	8.758	-420
Gemeente Aalsmeer	430	484	397	-87
Gemeente Amstelveen	756	754	583	-171
Gemeente Diemen	326	347	285	-62
Gemeente Ouder-Amstel	225	238	235	-3
Gemeente Uithoorn	302	345	314	-32
Provincie Flevoland	406	381	277	-105
Provincie Utrecht	954	1.054	848	-207
Totaal UVO baten	**56.551**	**57.738**	**54.671**	**-3.067**
Projecten + Offertes		1.276	950	-326
Subsidies		233	204	-30
Externe detachering		58	135	77
Overig		48	148	100
Onttrekking reserves		488	467	-21
Vrijval voorziening				-
Overig baten		**2.103**	**1.903**	**-200**
Totale baten		**59.841**	**56.574**	**-3.267**

Bijlage 3 Berekening financiële kengetallen

Hieronder volgt de berekening van de financiële kengetallen en toelichting daarop. Zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing voor de beoordeling van en toelichting op de kengetallen.

Tabel: netto schuldquote

				(bedragen x €1.000)
Netto schuldquote	**Rekening 2020**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022**	**Rekening 2022**
Vaste schulden	-	-	-	-
Netto vlottende schuld	3.870	1.621	4.515	4.833
Overlopende passiva	13.780	15.549	13.781	21.368
Financiële activa (excl. verstrekte leningen)				
Financiële activa (verstrekte leningen)				
Uitzettingen < 1 jaar *	19.229	20.398	19.229	28.761
Liquide middelen	5	197	5	29
Overlopende activa	1.599	545	1.599	555
Totale baten (excl. mut. res.)	52.063	54.876	56.375	56.098
Netto schuldquote	**-6%**	**-7%**	**-5%**	**-6%**
De netto schuldquote wordt berekend door het saldo van de schulden en vorderingen te delen door te totale baten.				

Tabel: solvabiliteitsratio

				(bedragen x €1.000)
Solvabiliteitsratio	**Rekening 2020**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022**	**Rekening 2022**
Eigen vermogen	3.254	4.010	2.716	2.634
Balanstotaal*	9.852	9.715	8.171	11.496
Solvabiliteit	**33%**	**41%**	**33%**	**23%**
*Gecorrigeerd met voorschot opdrachtgevers UVO 2022 (afrek) en 2023, vooruitontvangen SPUK				
De verhouding tussen het eigen en totale vermogen geeft de ratio voor de solvabiliteit				

Tabel: structurele exploitatieruimte

				(bedragen x €1.000)
Structurele exploitatieruimte	**Rekening 2020**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022**	**Rekening 2022**
Totale structurele lasten	51.583	53.574	56.375	56.935
Totale structurele baten	51.957	54.865	56.375	56.098
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-		-
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-		-
Totale baten	52.063	54.876	56.375	56.098
Structurele exploitatieruimte	**1%**	**2%**	**0%**	**-1%**
baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Het resultaat hiervan wordt gedeeld door de totale baten.				

Bijlage 4 Meerjarig overzicht risico's

In onderstaande tabel zijn de strategische bedrijfsrisico's van de OD NZKG opgenomen in een meerjarig overzicht. Per risico is aangegeven wat het geschat financieel effect is. Dit is het maximaal vastgestelde bedrag van het risico. Vervolgens is op basis van de kans van optreden het betreffende risico het risicobedrag bepaald.

Tabel: meerjarig overzicht noodzakelijk weerstandsvermogen

Risico's bedragen x 1.000 euro	kans op risico	Totaal geschat effect	Risico-bedrag 2022	Risico-bedrag 2023	Risico-bedrag 2024	Risico-bedrag 2025	Risico-bedrag 2026	Risico-bedrag 2027
Verandering in Wet- en regelgeving								
a. Extra werk borging operationele kwaliteit Omgevingwet	*gemid.*	1.250	380	0	250	250	50	50
c. Algemene Verordening Gegevensbescherming	*erg klein*	747	114	37	37	37	37	37
d. Klimaatadaptatie en circulaire programma	*gemid.*	747	0	37	37	75	149	149
e. Terugdringen milieubelasting door wetgeving en rijksprogramma's	*gemid.*	747	0	37	37	75	149	149
f. Verandering rijks- of provinciaal beleid t.a.v. Tata Steel	*klein*	871	0	0	87	87	87	87
Verandering in Wetgeving		**4.362**	**494**	**112**	**449**	**524**	**473**	**473**
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt								
a. omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen	*gemid.*	1.868	114	374	374	374	374	374
b. niet realiseren dekkingsbijdrage overhead, arbeidsmarkt en inhuur	*erg klein*	1.121	86	56	56	56	56	56
c. Afbreuk risico Groen Staal	*gemid.*	435	0	44	87	87	0	0
Omzet fluctuaties, conjunctuur en arbeidsmarkt		**3.423**	**199**	**473**	**517**	**517**	**430**	**430**
Bedrijfsvoering								
a. risico nieuw zaaksysteem	*klein*	623	-	-	62	-	-	-
b. informatiebeveiliging	*gemid.*	300	60	60	60	60	60	60
c. Groen Staal niet volledig kunnen leveren	*gemid.*	PM	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsvoering		**923**	**60**	**60**	**122**	**60**	**60**	**60**
Prestatiegericht financieren								
a. afwijking t.o.v. vastgesteld kengetal	*klein*	1.986	569	199	199	0	0	0
b. risico onderhandenwerk bouw en bodem	*groot*	675	339	337	337	337	337	337
Prestatiegericht financieren		**2.661**	**908**	**536**	**536**	**337**	**337**	**337**
Totaal		**11.368**	**1.661**	**1.181**	**1.624**	**1.438**	**1.300**	**1.300**

Risico matrix

		laag		*Prioriteit*		hoog	
	5	**5**	**10**	**15**	**20**	**25**	hoog
	4	**4**	**8**	**12**	**16**	**20**	
Financieel gevolg	3	**3**	**6**	**9**	**12**	**15**	
	2	**2**	**4**	**6**	**8**	**10**	
	1	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	laag
		1	2	3	4	5	
				Kans			

Bijlage 5 Sisa (Single Informatie Single Audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 20-1-2023									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E23	**Proefontgassing** DCMR Milieudienst Rijnmond, Provincie Zuid-Holland en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E23/01*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E23/02*				
			€ 6.250	Nee				
IenW	E93	**Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH**	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/03*			
			€ 2.924	€ 2.924	Nee			
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/06*			
		1	Aanwagen SPUK	€ 2.924	€ 2.924			
		2						
		15						
EZK	F21	**Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/05*	
			€ 158.714	€ 158.714	Nee	Nee	Nee	

Bijlage 6 Controleverklaring accountant

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Ebbehout 31
1507 EA Zaandam

www.odnzkg.nl

Kaderbrief Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied 2024-2027

Inleiding

Met de kaderbrief 2024-2027 schetsen wij ontwikkelingen die van invloed zijn op OD NZKG en op het meerjarig financieel beleid. In de kaderbrief staan de uitgangspunten waarop de meerjarenbegroting wordt gebaseerd. Deze kaderbrief is daarmee ook input voor de kadernotities 2024 van de deelnemers van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Veranderende omstandigheden

De afgelopen jaren stonden voor ons en onze opdrachtgevers in het teken van verandering. Ook de komende jaren zal dit een constante blijven. Momenteel zorgen de huidige ontwikkelingen, waaronder de oorlog in Oekraïne, energietransitie, stikstof, en bijvoorbeeld de aanpak van zeer zorgwekkende stoffen, voor een dynamische situatie in Nederland en onze regio. Voor onze dienst betekent het vooralsnog een veranderende, op onderdelen tijdelijk afnemende en op andere onderdelen toenemende vraag. De hoeveelheid werk zal de komende periode per saldo blijven toenemen, maar vraagt soms andere expertise en daarmee wendbaarheid van de OD NZKG.

Koersvast

De OD NZKG staat voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving: een mooie missie in een dynamisch gebied waar veel verschillende en soms tegenstrijdige belangen spelen. In de huidige context van onder meer de enorme klimaatopgave, de stikstofcrisis en de nodige issues op het gebied van externe veiligheid doet vergunningverlening, toezicht, handhaving en - gevraagd en ongevraagd – adviseren er meer toe dan ooit. Omdat we door de aard van het werk meldingen en zienswijzen krijgen van omwonenden én veel bij bedrijven komen, weet de OD NZKG als geen andere overheid wat er speelt in het werkgebied op de unieke combinatie van milieu, bodem, bouw, veiligheid, milieu-gerelateerde gezondheid, duurzaamheid en energie. Die deskundigheid wordt ingezet om de leefbaarheid te borgen en om grote opgaven als de energietransitie, de transformatie van gebieden en het verbeteren van de milieu-gerelateerde gezondheid te realiseren. Zo worden beleidsmatige opgaven van gemeenteraden, provinciale staten en het parlement vertaald naar de praktijk van de bedrijven en voedt vice versa de praktijkervaring van de OD NZKG de beleidsmakers.

Arbeidsmarkt

De OD NZKG blijft onverminderd middelen reserveren voor verhoogde inzet op werving en selectie en het binden en boeien van huidige medewerkers. De aanhoudende krapte op de arbeids- en inhuurmarkt zorgt ervoor dat het zeer uitdagend is om de afgesproken productie te halen en brengt risico's op onderproductie met zich mee. We zien ons steeds vaker genoodzaakt om medewerkers aan te nemen die minder ervaren zijn. Het opleiden en begeleiden van deze minder ervaren medewerkers vraagt een tijdinvestering, die ten koste gaat van onze productiviteit. Wij blijven ons inzetten op efficiënter en meer risicogericht werken en we bundelen onze krachten zo veel als mogelijk in de regio en met andere BRZO diensten.

Speerpunten in de strategische agenda 2022-2024

Om focus te houden hebben we een strategische agenda 2022-2024 opgesteld. Deze agenda bestaat uit drie samenhangende en elkaar versterkende onderdelen:

1. Inhoudelijke opgaven op het gebied van klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid, en transformatie gebieden
2. Versterking van ons instrumentarium op het vakgebied vergunning verlenen, toezicht houden, handhaven en adviseren
3. Organisatieontwikkeling: wat is er nodig binnen de OD NZKG om punt 1 en 2 te realiseren.

Op deze thema's zal de Omgevingsdienst haar inzet intensiveren en uitvoering innoveren. Het betreft thema's waarop de opdrachtgevers ambities en uitdagingen hebben. Deze thema's waren ook opgenomen in de kaderbrief van vorig jaar, in deze kaderbrief beschrijven we de laatste ontwikkelingen.

1. Inhoudelijke opgaven: klimaat, milieu-gerelateerde gezondheid, en transformatie gebieden

Klimaat:
Er is veel aandacht voor het terugdringen van het energiegebruik en het gebruik van schaarse primaire grondstoffen, die onze aarde uitputten. Duurzame energie- en grondstofbronnen zijn voor ons klimaat de toekomst. De Omgevingsdienst NZKG zet door scherp aan de wind te varen bij vergunningverlening en toezicht maximaal in om de wettelijke ruimte te benutten om te sturen op energiebesparing, benutten van bronnen voor hernieuwbare energie, besparing op gebruik van primaire grondstoffen en hergebruik van grondstoffen in de keten en voorkomen van afval door bedrijven en (vastgoed-)ontwikkelaars, bijvoorbeeld door met het stellen van voorschriften aan te sturen op procesinnovatie bij industriële bedrijven. Daarbij brengen wij onze kennis en expertise in met onze adviezen en signaleren wij kansen en belemmeringen bij onze opdrachtgevers en netwerk- en samenwerkingsverbanden zoals de MRA en het programmabureau NZKG.

Verbetering van milieu gerelateerde gezondheid:
Bedrijven en bewoners zitten dicht bij elkaar in het werkgebied van de OD NZKG. De inzet is gericht op het verbeteren van milieu gerelateerde gezondheid door het verminderen van de negatieve effecten van bedrijfsactiviteiten op de gezondheid van inwoners. Dit kan door bijvoorbeeld bij wettelijke normeringen met bandbreedtes te zorgen dat in de vergunning wordt vastgelegd dat de laagste (strengste) norm wordt gehanteerd en daarmee de leefomgeving maximaal wordt beschermd.

De OD NZKG is scherp aan de wind gaan varen bij regulering en toezicht & handhaving op de effecten van industriële activiteiten die invloed hebben op de gezondheid van mensen in de omgeving. Thans worden pilots scherp vergunnen uitgevoerd om scherper in beeld te brengen wat een realistisch ambitieniveau voor scherper vergunnen is en wat wij van het Rijk en regionale & lokale besturen nodig hebben in beleid en regelgeving om de leefomgeving op basis van de best beschikbare technieken te kunnen beschermen tegen afwentelingsrisico's op mens en natuur. In brieven aan lokale en landelijke beleidsmakers hebben wij reeds een aantal urgente knelpunten gesignaleerd waardoor wij de leefomgeving op basis van de thans beschikbare technieken niet maximaal kunnen beschermen bij de uitvoering van onze VTH taken. Scherper aan de wind varen betekent intensivering van de inzet op een aantal thema's bij de uitvoering van VTH taken hetgeen implicaties heeft voor de kosten van de uitvoering.

Transformatiegebieden:
De opgaven op het gebied van klimaat en woningbouw brengen een forse transformatieopgave met zich mee. De Omgevingsdienst NZKG zet zich door scherper aan de wind varen bij de VTH uitvoering in voor een bronaanpak, waarmee nieuwe ruimte ontstaat voor andere functies. Gebieden – waar voorheen vanuit het oogpunt van milieu geen woningen konden worden gerealiseerd - worden getransformeerd naar gemengde gebieden van bedrijven en woningen. Daarnaast zullen er door de aanleg van de infrastructuur

voor de energietransitie en de transitie naar een CE en procesinnovaties bij (circulaire) bedrijven nieuwe milieu en veiligheidscontouren ontstaan die over bestaande woongebieden liggen. OD NZKG intensiveert de inzet van kennis en expertise bij keuzes in de ruimtelijke planvorming. Veiligheidsrisico's en gezondheidsrisico's worden vroegtijdig gesignaleerd bij keuzes in de benutting van de ruimte voor nieuwe/andere functies en waar nodig op de bestuurlijke tafel geagendeerd. Dit doen wij bij de advisering ruimtelijke planvormingsprocessen, maar ook door inbreng van onze kennis en expertise bij de ontwikkeling van de bouwstenen voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en programma NOVEX voor onze regio.

Niet alles kan. Dit betekent dat vanuit de inhoudelijke doelen prioriteiten gesteld moeten worden bij de keuzes van de inzet van onze schaarse capaciteit voor de VTH-A uitvoering. Versnelde vergunningverlening voor projecten die nodig zijn voor de energietransitie kunnen botsen met het belang om de inzet in de uitvoering scherper aan de wind varen met het oog op veiligheid en milieu. Door pilots uit te voeren wordt ingezet op meer inzicht in de gevolgen van keuzes in de uitvoering voor de inhoudelijke doelstellingen.

Momenteel zet de OD NZKG in op multidisciplinaire projectgroepen langs de lijnen van de CES en de RES-en (energiestrategieën). Op basis van de inzichten zal het gesprek met opdrachtgevers gevoerd worden over wat nodig is.

2. Versterking van het instrumentarium op het vakgebied vergunning verlenen, toezicht houden, handhaven en adviseren

De OD NZKG is de oren, ogen en neus van de regio. Onze kennis en informatie is onmisbaar voor bestuurders, beleidsmakers en inwoners. De kern van het werk is het beschermen en verbeteren van het milieu, de bodem en bouw. Vertrekpunt zijn de beleidskaders voor VTH en de inhoudelijke wet- en regelgeving. Een belangrijke uitdaging is om de uitvoering hier continue goed op aan te laten sluiten. In de Strategische Agenda hebben wij aangeven ons instrumentarium verder te versterken en door te ontwikkelen.

Ten eerste verschuiven wij de focus naar opgavegericht werken in plaats van taakgericht uitvoeren. Kijkend naar de basistaken Milieu zijn vergunningverlening toezicht en handhaving op naleving van wet- en regelgeving van bedrijven de kern van ons werk. De Omgevingswet, die naar verwachting op 1 juli 2023 in werking treedt, is het fundament voor een opgavegerichte werkwijze. Vraagstukken als de aanpak van milieucriminaliteit en ondermijning, maar ook opgaven als de energietransitie en verduurzaming maken een omslag naar het werken vanuit de opgave noodzakelijk. Dat vraagt om een andere werkwijze, programmering en samenwerking. Deze ontwikkeling zal extra inzet vergen. We moeten in al onze werkstromen ook steeds meer naar de hele keten kijken, denk aan circulaire economie waar afvalstromen weer leiden tot grondstofstromen.

Ten tweede zetten wij in op verbetering van de samenhang tussen beleid en uitvoering, met het oog op adequate bescherming van de leefomgeving. We werken nauw samen met onze omgeving. Leidraad voor de samenwerking met de overheden is de gesloten beleidscyclus, waarin allen hun rol, belang en bijdrage hebben. Het uitgangspunt hiervoor is één overheid. Uniformiteit of harmonisatie van beleid waar het kan en maatwerk waar het moet draagt bij aan een effectieve uitvoering en een gelijk speelveld voor bedrijven. Daarbij treedt de OD NZKG op als adviseur bij het maken van beleid en als vergunningverlener, toezichthouder en handhaver in de uitvoering van dat beleid.
Ten derde zetten we in op het verbeteren van de informatiestroom ten behoeve van de probleemanalyse in de beleidscyclus, met oog op informatie gestuurde VTH inzet welke ook met de samenwerkende partners afgestemd is. Hiervoor ontwikkelen wij een opgavegerichte Informatiestrategie die naast informatie ten behoeve van onze VTH-producten (output) ook gericht is op effect (outcome).

<u>Toewerken naar een VTH&A-strategie Noord-Holland</u>
Als vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten (ODIJ, OFGV, OD NHN en OD NZKG) hebben wij afgesproken om samen een volgende stap te zetten in de totstandkoming en toepassing van een gezamenlijke VTH&A-

strategie (Vergunningen, Toezicht, Handhaving en Advisering). Hiermee wordt een gelijk speelveld (level playing field) voor burgers en bedrijven, met een uniform uitvoeringsniveau gerealiseerd. Dat betekent dat gelijke gevallen op gelijke wijze worden behandeld, langs dezelfde strategie voor het toepassen van VTH door ieder bevoegd gezag in het hele gebied. Daar waar dit gezamenlijk kan, zullen we de VTH-strategie gezamenlijk opstellen en waar maatwerk nodig is, bijvoorbeeld strategie gericht op enkel de eigen deelnemers, doen we dit individueel. Uiteraard in afstemming met de eigen deelnemers van de regionale Gemeenschappelijke Regeling (GR) en gericht op de aard van de inrichtingen. De gezamenlijke VTH&A-strategie zullen wij medio 2023 ter vaststelling voorleggen aan de colleges van onze deelnemers.

3. Organisatieontwikkeling: wat is er nodig om de opgaven te realiseren. De OD NZKG van nu en morgen
De strategische agenda geeft duidelijke accenten aan voor de organisatie ontwikkeling. Het opgavegericht en samenlevingsgericht werken is daarbij richtinggevend voor de komende jaren. Dit vraagt professioneel handelen, kennisontwikkeling, samenleving gericht werken en innovatie.

Daarom gaan we ons in het ontwikkelen van onze organisatie hier op focussen. Dit doen we in het programma "De OD van Nu en Morgen". De OD van nu en morgen is een programma van en voor alle medewerkers. Het programma gaat over het professioneel handelen van iedereen, het vakmanschap in elke functie en over een professionele inrichting van de organisatie. Met een OD-school geven we een duidelijkere vorm aan onze professionele ontwikkeling. Zo binden en boeien we mensen en zijn we een wendbare organisatie die mee beweegt op de actualiteit. Dit doen we samen met andere omgevingsdiensten.

OD NZKG blijft "up to standard" op bijvoorbeeld nieuwe technologische ontwikkelingen en op inhoudelijke ontwikkelingen als bijvoorbeeld groene waterstof.

Overige ontwikkelingen 2024

Omgevingswet
De inwerkingtreding van de Omgevingswet staat op moment van schrijven gepland voor 1 juli 2023. De nieuwe regels hebben ingrijpende gevolgen voor bijna alle taken en werkprocessen van de omgevingsdiensten. In de jaren 2023-2025 zal blijken hoe de nieuwe regels in de praktijk uitpakken en zullen onduidelijkheden langzamerhand via jurisprudentie worden opgehelderd. Een zorgpunt is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), dat op een minimaal niveau van start zal gaan en in de loop der jaren verder moet worden ontwikkeld. Op dit moment is zelfs wat betreft regelgeving nog niet alles duidelijk. Zo is er nog volop discussie tussen het Rijk en de koepels over het nieuwe basistakenpakket van de omgevingsdiensten. Voor een goed verloop van het primaire proces is de OD NZKG afhankelijk van een goed functionerend DSO.

Ook over de financiering blijft veel onzeker: denk aan de bekostiging van de gemeenten voor de te decentraliseren bodemtaken en aan de door de VNG geclaimde omvangrijke bijdragen van het Rijk in de oplopende transitiekosten van de decentrale overheden en hun uitvoeringsorganisaties.

Ook over de financiering blijft veel onzeker: denk aan de bekostiging van de gemeenten voor de te decentraliseren bodemtaken en aan de door de VNG geclaimde omvangrijke bijdragen van het Rijk in de oplopende transitiekosten van de decentrale overheden en hun uitvoeringsorganisaties. Verder uitstel van de Omgevingswet betekent dat de voorbereidingskosten van de OmgevingsDienst steeds verder toenemen zonder compensatie. Door de continue uitstel zijn er beperkte middelen beschikbaar uit reserves waaruit de implementatie kan worden gefinancierd. Dat trekt een enorme wissel op onze opleidingsbudgetten en op onze mensen - VTH'ers, experts, informatiseerders, (account)managers, financials. Dat gaat onvermijdelijk ten koste van onze primaire taken. De invoeringskosten bij de omgevingsdiensten zijn landelijk zwaar onderschat – tot ODNL Cebeon in 2022 een onderzoek heeft laten doen en die niet €4 à €8 mln. bleken te zijn maar minimaal €99 à €143 mln. – en dat was nog voor dit laatste uitstel. De compensatie van het Rijk daarvoor (€150 mln. in de voorjaarsnota 2022) is geheel naar de gemeenten gegaan, waarvan €8,4 mln. naar de gemeenten in onze regio. Wij bepleiten dat een deel van deze uitkeringen voor een passend

gedeelte worden doorgeleid naar de Omgevingsdienst zodat ook wij ons deel van de voorbereidingen kunnen blijven financieren. Bij de besprekingen over de uitvoeringsovereenkomsten zullen wij dit bespreekbaar maken.

Wet Kwaliteitsborging bouw

Volgens planning treedt Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb) voor de 1e fase gelijktijdig met de Omgevingswet in werking. De impact wordt voor de OD NZKG in kaart gebracht. De wijziging in de uitvoering van taken heeft in ieder geval personele consequenties. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit opgevangen kan worden door de flexibele schil.

VTH Tata Steel

De OD NZKG staat voor een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving. Daarbij hebben wij een zeer grote opgave in de IJmond, waar de druk op de milieu gerelateerde gezondheid zeer groot is.
In de laatste jaren leven in de omgeving van het bedrijfsterrein van Tata Steel toenemende zorgen over de milieu- en gezondheidseffecten van de staalproductie, onder andere door de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) als zware metalen en PAKs (Polyclische aromatische koolwaterstoffen). Deze zorgen zijn in de afgelopen jaren vergoot door de uitkomsten van gezondsheidsonderzoeken en ze klinken steeds luider en op steeds meer plaatsen. Landelijk kwam er in dezelfde periode veel meer aandacht voor en is er een maatschappelijk debat over stikstofemissies.

Uitgangspunten van de uitvoering van de VTH-taken wat betreft Tata Steel zijn 'zo scherp mogelijk vergunnen' en 'de omgeving zo goed mogelijk betrekken'. PNH en OD NZKG hebben aanvullend op de reguliere inzet een programma opgezet gericht op het verbeteren van het milieu en gezondheid in de regio. De inzet voor TATA steel wordt voor 2023 ruim verdubbeld ten opzichte van 2021.
De OD NZKG heeft sinds een paar jaar een vestiging in Wijk aan Zee, scherpt vergunningen aan, intensiveert het toezicht en is er regelmatig overleg tussen de belangenorganisaties, de omgeving en de OD NZKG. De OD NZKG ontvangt maandelijks meerdere handhavingsverzoeken en steeds omvangrijkere verzoeken om het openbaar maken van informatie op grond van de Woo. Bijna dagelijks verschijnen kranten- en social berichten over de gevolgen van de staalproductie.

Vanaf 2023 wordt een nieuw Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel van kracht bij de OD NZKG. Dit programma, dat loopt tot en met 2025, bevat de onderwerpen die bovenop het reguliere VTH-werk extra aandacht krijgen bij Tata Steel. Zo zal de omgeving veel aandacht krijgen door het organiseren van periodieke overleggen, inloopspreekuren en bewonersbijeenkomsten op het kantoor in Wijk aan Zee. Bevorderen van een gezonde leefomgeving is en blijft het vertrekpunt van onze inzet.

Opvolging aanbevelingen onderzoeken

De aanbevelingen van de commissie Van Aartsen en de rapporten van de Algemene Rekenkamer hebben een breed gevoeld besef van urgentie laten ontstaan bij Rijk (IenW/ILT, JenV/OM en BZK), IPO, VNG en Omgevingsdienst NL dat het VTH-stelsel nú versterkt moet worden. Deze partijen gaan samen aan de slag in het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP). Het programma heeft een looptijd van 2 jaar (2022-2024). Grofweg geldt dat het eerste jaar vooral bedoeld is voor het scherpen van de wijze van uitvoering en concretisering van de 10 aanbevelingen van de commissie van Aartsen. Het tweede jaar wordt benut voor de daadwerkelijke implementatie.

Voor verbetering van het VTH-stelsel is structureel geld beschikbaar. T/m 2023 is een specifieke uitkering van €675.000 beschikbaar voor de OD NZKG. De wijze van financiering vanaf 2024 en de daarbij gevraagde inzet van de OD NZKG zijn nog onduidelijk. De verwachting is dat resultaten uit het IBP in 2023 een doorwerking op de OD NZKG zullen hebben in 2024, bijvoorbeeld op het punt van landelijke normfinanciering maar ook meer inhoudelijke thema's als ketentoezicht.

Water en Bodem

In Kamerbrieven uit november 2022 komt naar voren dat er structurerende keuzes door het Rijk zijn gemaakt om Water en Bodem leidend te laten zijn voor onze ruimtelijke ordening. In ons gebied ervaren

we al dat wij tegen de grenzen van ons bodem- en waterstelsel aanlopen. Dit betreft o.a. de kwaliteit van het oppervlakte water en de beschikbaarheid van drinkwater naast kwaliteit van de bodem in brede zin. Dit betreft de chemische kwaliteit maar ook de ecologische waarde en draagkrachtfunctie.
Bij de ruimtelijke keuzes in het kader van de energie- en grondstoffentransitie en de woningbouwopgave zal het bodem en waterstelsel meer sturend worden. Het Rijk is daarbij o.a. verplichtingen aangegaan om strategieën te ontwikkelen. Ook vanuit Europa komen er nieuwe verplichtingen op deze gebieden.
Evident is dat deze structurerende keuzes ook implicaties zullen hebben voor de uitvoering van VTH taken die bij de Omgevingsdienst NZKG zijn belegd. De verwachting is dat de inzet op bodem en watertaken geïntensiveerd zal moeten worden. Taken in relatie tot het domein water zijn in de uitvoeringsafspraken thans laag geprioriteerd en het ontbreekt nog aan adequaat beleid en financiering.
Voor het behoud van een vitale en efficiënt geordende bodem kan de OD NZKG bij grote maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, infrastructuur en energietransitie een belangrijke rol spelen, mits er continuïteit in de taakuitvoering is.
Belangrijke voorwaarde daarbij is dat de financiën voor deze taakuitvoering goed geregeld zijn voordat de Omgevingswet in werking treedt per 1 juli 2023. Een onvoldoende functionerend bodemsysteem leidt tot economische schade.
Voor wat betreft het thema water is het belangrijk dat opdrachtgevers gaan investeren in regionale afspraken met gezamenlijke financiering om de uitvoering van de VTH taken op het domein water door de Omgevingsdienst NZKG robuuster te kunnen gaan invullen.
De beleidslijn van het Rijk "water en bodem sturend" maakt het noodzakelijk dat Rijk, provincies en gemeenten – meer dan nu het geval is - in goede samenwerking met de Omgevingsdienst NZKG als één overheid voortvarend invulling geven aan deze beleidslijn.

Financiële ontwikkelingen 2024

Algemeen Financiële ontwikkelingen

Per 1 januari 2017 is prestatiegerichte financiering (PGF) ingevoerd. De financiering doet recht aan de individuele productie en prestaties voor de opdrachtgevers en sluit aan bij de wens om te komen tot een level playing field via een uniform uitvoeringsniveau. Om de systematiek door te ontwikkelen is bij de invoering besloten de kengetallen in relatie tot het uniforme uitvoeringsniveau voor een periode van twee jaar (2017-2018) te valideren. Kengetallen zijn de standaardwaarden waarmee we onze inzet berekenen, vaak een aantal uren per type inrichting per jaar. Per 2019 zijn de kengetallen en daaraan gekoppelde (vaste) volumes voor een periode van 4 jaar ingevoerd. Eveneens is bestuurlijk afgesproken om na deze periode te evalueren en noodzakelijke wijzigingen per 2023 in te voeren, ervan uit gaande dat de Omgevingswet zou zijn ingevoerd.
Als gevolg van uitstel van de omgevingswet kunnen de kengetallen niet worden gevalideerd. Het vraagt een grote inspanning om alle kengetallen opnieuw te valideren en onder de OW veranderen de producten en dus de kengetallen sowieso. In afwachting van een spoedige inwerkingtreding van de OW is de hervalidatie van de huidige kengetallen dus uitgesteld. Die overweging is nu niet anders, maar de kengetallen wijken wel steeds verder af van de praktijk. Er worden door ons meer uren ingezet dan bij onze opdrachtgevers in rekening worden gebracht. De grootste knelpunten ten aanzien van de kengetallen zijn bespreekbaar gemaakt met onze opdrachtgevers en opgenomen in de concept UVO 2023. Deze bijdragen zijn derhalve ook opgenomen in deze kaderbrief.
Net als in 2023 hebben we te maken met autonome en beleids ontwikkelingen waardoor extra inzet nodig is in 2024 e.v. Dit betreft o.a. ZZS taken, actualisatie vergunningen omgevingswet en inzet op Altijd, Digitaal Vergunnen.
In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van deze ontwikkelingen. In deze kaderbrief is de impact hiervan in euro's nog niet voor alle posten bekend, daarom is hiervoor een PM post opgenomen. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2024-2027 wordt dit waar mogelijk nader in euro's geduid.
De begroting is de plek voor uitgebreidere toelichtingen. Voor de PM posten waar dit nog niet mogelijk is zal dit worden betrokken bij het opstellen van de UVO 2024 en voortijdig worden besproken met de verschillende opdrachtgevers.

VTH Tata Steel

De verwachting is dat de aankomende periode het dossier Tata Steel onverminderd veel aandacht vraagt van de OD NZKG. Voor het werk betekent dit dat er veel capaciteit wordt gevraagd voor communicatie, het afhandelen van Woo-verzoeken, handhavingsverzoeken, informatieverzoeken van en beleidsadvies aan andere overheden. Dit komt bovenop onze basistaken op het vlak van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
Om de uitvoering van de VTH-taken door de OD NZKG op niveau te houden is voor 2023 een actualisatie geweest op het aantal begrote uren. Dit is op basis geweest van de realisatie van uren in 2022.
Al eerder heeft PNH in 2022 voor de jaren 2022 tot en met 2026 een aanvullend budget beschikbaar gesteld voor de inzet van de OD NZKG ten behoeve van:
- Reductie van emissies van Tata Steel conform het programma Roadmap plus;
- Reductie zeer zorgwekkende stoffen;
- Transitie groen staal.

Het aanvullende budget stijgt van € 717K in 2022 naar ruim € 2,6 mln. in 2024 e.v.
De OD NZKG ziet het grote belang van een snelle transitie van Nederlands grootste uitstoter van CO_2 en NO_x naar een staalproductie op groene waterstof. Dit zal een inzet vragen die wij niet uit onze bestaande budgetten kunnen financieren. PNH doet voor het Tata Steel-dossier vanwege het grote regionale belang al de grote extra inspanningen die hierboven zijn beschreven.
Door PNH is bij het ministerie van EZK en IenW aangegeven dat gezien het nationale belang ervan, de meerkosten voor de OD NZKG van de waterstoftransitie bij Tata Steel gedekt moeten worden door de rijksbudgetten voor de energietransitie. Deze meerkosten zijn berekend op € 5 mln. per jaar van 2023 tot 2030. In 2022 is vervolgens door het ministerie EZK een aanvraag gedaan bij het klimaatfonds. Deze bijdrage is nog niet zeker en daarom nog niet verwerkt in deze kaderbrief. Groot risico, als de middelen (te laat) beschikbaar komen, is de bemensing gezien de enorme krapte op de arbeids- en inhuurmarkt.

Onvoorziene issues

Na de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging kan de OD NZKG in 2023/2024 in de uitvoering tegen onvoorziene issues aanlopen. Om hierop adequaat te kunnen anticiperen is er in onze algemene risico reserve een risicobedrag opgenomen.

Indexatie 2024-2027

In deze kaderbrief zijn de al bekende mutaties opgenomen voor 2024 ten opzichte van de vorige bestuurlijk vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026. De mutaties zijn het gevolg van:

- Nog vast te stellen (concept) uitvoeringsovereenkomsten voor 2023;
- Prijscompensatie in overeenstemming met de consumentenprijsindex CPI van het CPB (tabel 1);
- Cumulatieve loonkostencompensatie (tabel 2).

Eind 2022 zijn de uitvoeringsovereenkomsten 2023 (UVO's) samen met de ambtelijk opdrachtgevers besproken en in concept vastgesteld.
De volumeafspraken zijn per opdrachtgevers verwerkt in bijlage 1.

Wijziging CAO en loon- en prijscompensatie

Voor 2024 wordt rekening gehouden met kostenstijgingen voor prijzen en voor lonen. De prijscompensatie is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product van het Centraal Planbureau (CPB), dit is in overeenstemming met het bestendig beleid. De prijsstijging voor 2024 is naar verwachting 2,6% (596K).
Over 2021 is de werkelijke kostenstijging voor prijzen 0,8% hoger dan waarmee de prijzen in de begroting zijn doorgerekend. De nacalculatie 2021 komt hiermee op 184K.
Over 2022 is de geschatte kostenstijging op basis van het CPI 8,6% als gevolg van de inflatie en effecten van de oorlog in Oekraïne. Deze wordt normaliter pas verwerkt, als het jaar is afgerond, in de kadernota 2025 op basis van de werkelijke kostenstijging. Omdat dit een heel groot effect heeft wat doorwerkt in de toekomstige begrotingen, is ervoor gekozen om deze prijsstijging nu al mee te nemen in de doorrekening. Er volgt nog wel een nacalculatie van de prijscompensatie 2022 in de kadernota van 2025. Het prijseffect voor 2022 is 1.969K.

Tabel 1 *bedragen x € 1.000*

Prijscompensatie	2024	2025	2026	2027
Nacalculatie prijscompensatie 2021 (0,8%)	184	184	184	184
Prijscompensatie 2022 (8,6%)	1.969	1.969	1.969	1.969
Prijscompensatie 2024 (2,6%)	596	596	596	596
TOTAAL	**2.749**	**2.749**	**2.749**	**2.749**

Over 2022 is de werkelijke, structurele, kostenstijging voor lonen 1% hoger dan waarmee de lonen in de begroting zijn doorgerekend. Tevens is er een extra vergoeding gekomen voor € 75,- per maand per medewerker. De nacalculatie 2022 komt hiermee op 748K.
De huidige cao eindigt op 1 januari 2024. De cao-stijging voor 2023 is berekend op 4%.

In onze meerjarenbegroting werd jaarlijks rekening gehouden met een cumulatieve looncompensatie van 2%. Doel van deze methodiek is het voorkomen van grote schommelingen in tarieven ten gevolge van cao-afspraken. Echter voor 2023 is al bekend dat er een loonsverhoging van 4% is afgesproken en dat er een extra thuiswerkvergoeding komt van € 3,= per dag. Ook deze CAO-ontwikkeling heeft een groot effect voor de jaren erna. Daarom is in deze kaderbrief ook de CAO-ontwikkeling voor 2023 meegenomen ad 962K.

De premie ABP-werkgeversdeel zal in 2023 dalen omdat de VPL-premie vervalt. VPL staat voor: Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling. Reden voor het vervallen van de premie is omdat de regeling dan volledig is gefinancierd. Dit levert een besparing op van 605K

Omdat het de verwachting is dat de inflatie nog hoog zal blijven en de looncompensatie hoger zal uitkomen, is de looncompensatie voor 2024 gezet op 4%.

Tabel 2

Looncompensatie	2024	2025	2026	2027
Nacalculatie CAO ontwikkelingen 2022	748	748	748	748
CAO ontwikkelingen 2023	962	962	962	962
premiewijziging ABP 2023	-605	-605	-605	-605
Looncompensatie 2024 (4%)	1.678	1.678	1.678	1.678
TOTAAL	**2.783**	**2.783**	**2.783**	**2.783**

Zie voor specificatie bijlage 3

Bijlage 1. Deelnemersbijdragen 2024

De verwachte deelnemersbijdragen 2024 zijn inclusief het effect van de overdracht van de provinciale bodemtaken naar de gemeenten en een verwacht effect van 75% toepassing van de Wet kwaliteitsborging Bouw. Voor ZZS taken en regionaal schakelpunt kennis bodem zijn de verwachte uitgaven nog niet bekend en is daarom een PM post opgenomen.

Wijzigingen deelnemerbijdragen 2024

Deelnemer / Contractpartner	A. BEGROTING 2023 o.b.v. UVO 2022	B. UVO 2023 volume afspraken en tarief 2023 meerjaren begroting	C. Loon- en prijsstijging 2024	D. Tata	E. MBA's	F. GBES	G. WKB en Bodem	H. Digi-talisering	I. Omgevingswet en actualisatie van vergunningen	J. Adm. inzet OW	K. Straf recht	L. ZZS taken en regionaal schakelpunt kennis bodem	M. BEGROTING 2024
Gemeente Amsterdam	23.604	1.224	1.969		244	90	-328		46	118	106	PM	27.073
Provincie Noord-Holland	21.931	3.746	2.037	736	5	-	-725	425	1	81	256	PM	28.494
Gemeente Zaanstad	3.393	248	289		115	60	200		21	25	34	PM	4.386
Gemeente Haarlemmermeer	10.175	128	817		149	-	418		28	70	49	PM	11.834
Gemeente Aalsmeer	693	-165	42		5	148	89		1	2	4	PM	818
Gemeente Amstelveen	989	-147	67		7	58	115		1	2	6	PM	1.099
Gemeente Diemen	404	4	32		1	9	50		0	1	3	PM	505
Gemeente Ouderamstel	299	-12	23		3	10	34		1	1	2	PM	360
Gemeente Uithoorn	420	-61	28		4	23	43		1	2	3	PM	463
Provincie Flevoland	420	-66	28			-	0	20	0	2	3	PM	408
Provincie Utrecht	989	5	79			-	0	55	0	6	10	PM	1.143
Totaal UVO	**63.316**	**4.906**	**5.411**	**736**	**534**	**397**	**-105**	**500**	**100**	**311**	**476**	**0**	**76.583**
Overige baten	**1.525**	**0**	**121**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.646**
TOTAAL	**64.841**	**4.906**	**5.532**	**736**	**534**	**397**	**-105**	**500**	**100**	**311**	**476**	**0**	**78.229**

Toelichting tabel:

A. is vastgestelde begroting 2023 bij AB besluit dd 15 juli 2022

B. is de verandering in UVO 2023 per peildatum 05-12-2022 ten opzichte van begroting 2023 (UVO = A+B)

C. is de stijging in CAO van 2024 en de loon- en prijsindex van 2024

D. is de duurzame transitie voor Tata

E. is de omzetting voor OW van inrichting naar milieu belaste activiteit

F. VTH op gesloten bodemenergie (GBES) is een wettelijke basistaak voor OD NZKG onder de Omgevingswet. Op dit moment is deze VTH taak onvolledig door alle gemeentelijke bevoegde gezagen als zodanig verankerd in de UVO's.

G. WKB en Bodem: impact WKB en verschuiving bodemtaken als gevolg OW

H. Digitalisering: digitalisering van vergunningenprocedures en digitale ontsluiting van vergunningen voor Milieu

I. Omgevingswet en actualisatie van vergunningen

J. Administratieve inzet Omgevingswet: extra inzet voor DSO, oude en nieuwe procedures naast elkaar

K. Strafrecht: inzet om milieucriminaliteit terug te dringen

L. ZZS taken en regionaal schakelpunt kennis bodem

Indicatief effect uurtarieven 2024

De uurtarieven 2024 worden in de meerjarenbegroting 2024-2027 vastgesteld door het Algemeen bestuur. De kostenontwikkeling naar aanleiding van de financiële mutaties in deze kaderbrief heeft effect op het uurtarief van de OD NZKG. Door de loon- en prijscompensatie 2024 van in totaal 5.532K zal het tarief stijgen. Het gaat vooralsnog om een indicatie van het uurtarief, gebaseerd op het werkaanbod uit de concept uitvoeringsovereenkomsten 2023.

Tabel 3

Tarieven	2021	2022	2023	2024 concept
Per uur voor UVO producten g	102,10	104,57	107,02	116,22
Maatwerk door medewerker	102,10	104,57	107,02	116,22
Maatwerk door projectleider	132,73	135,94	139,12	151,08

Bijlage 2: financiële ontwikkelingen.

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de autonome ontwikkelingen en beleidswensen.

	Ontwikkeling	Programma	Onderwerp	Inhoudelijke toelichting	Opdrachtgever	*Bedrag 2024*
1.	Autonoom	Milieu	Omzetting van inrichting naar MBA	Bij de jaarrekening 2021 is er een reserve gevormd van € 832K voor het omzetten van inrichting naar MBA's. Voor de omzetting naar milieubelastende activiteiten is een eerste raming gemaakt van in totaal €1,9 mln over 3 jaren, welke is opgenomen in onze meerjarenbegroting 2023-2026. De resterende kosten van € 1.068K zijn opgenomen in deze kadernota. Per jaar betreft dit een bedrag van € 534K. n.b. Als gevolg van uitstel omgevingswet is de projecleider MBA's in 2022 later gestart dan gepland, de komende tijd wordt de kostenraming geactualiseerd. Het bedrag opgenomen in deze kaderbrief kan daarom nog wijzigen.	Alle OG's	*€ 534.000*
2.	Beleid	Milieu	Digitalisering/AADV	De ODNZKG draagt al vanaf de start bij aan het programma van PZH/DCMR met betrekking tot de Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV). PZH/DCMR heeft aan de andere provincies en BRZO-OD's de vraag gesteld of zij de doelstellingen van het programma omarmen en samen op willen trekken. Meedoen met PZH/DCMR draagt bij aan een landelijk uniforme werkwijze (in ieder geval voor de BRZO- en RIE4-inrichtingen). In BRZO6-verband wordt de mogelijkheid van een gezamenlijk traject onderzocht. Los van de keuze of wij, ODNZKG, volledig mee gaan met de aanpak en het systeem van PZH/DCMR of een eigen traject gaan bewandelen, is het evident dat er een slag moet worden gemaakt met betrekking tot de digitalisering van vergunningenprocedures en digitale ontsluiting van vergunningen voor Milieu. Doelstellingen hierbij zijn onder andere: transparante ontsluiting van informatie, efficiëntere werkwijze, kortere proceduretermijnen, beter overzicht van voorschriften. Een dergelijke ontwikkeling, waarbij eerst ook het einddoel goed moet worden geformuleerd, vraagt de komende jaren een flinke investering. Hierbij dient voor meerdere jaren rekening te worden gehouden met een bedrag van minstens € 500.000,00 per jaar.	Provinciaal	*€ 500.000*
3.	Autonoom	Milieu	Omgevingswet en Actualisatie van vergunningen	Het is een wettelijke plicht voor het bevoegd gezag om nieuw beleid door te voeren in de vigerende omgevingsvergunningen Milieu. Inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2023 leidt in de jaren erna tot een nog grotere opgaaf met betrekking tot de actualisaties dan dat er al was. Zo moeten er bij voorbeeld, als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, binnen 2 jaar na inwerkingtreding maatwerkvoorschriften worden gemaakt voor bedrijven die met metaal, hout of steen in de open lucht werken en moet er bij minimaal de BRZO-bedrijven (en mogelijk ook bij de Afvalinrichtingen) een voorschrift met betrekking tot financiële zekerheid in de vergunning worden opgenomen. Het gaat te ver om hier alle bekende voorbeelden op te sommen. Er zal een overzicht gemaakt moeten worden van de actualisatie-opgave als gevolg van de Omgevingswet, waarna de voorbereiding op de uitvoering en de daadwerkelijke uitvoering kan worden opgepakt. Ondanks dat dit totaalbeeld er nog niet is, is wel duidelijk dat dit een grote opgaaf zal zijn die de komende jaren veel inzet zal vragen. De kosten om tot een inventarisatie te komen van onderwerpen en vergunningen die geactualiseerd moeten worden, wordt geschat op circa € 100.000,- euro. Op basis van deze inventarisatie kan een inschatting worden gemaakt van de benodigde inzet om de vergunningen daadwerkelijk te actualiseren.	Alle OG's	*€ 100.000*
4.	Autonoom	Bodem	GBES	VTH op gesloten bodemenergie (GBES) is een wettelijke basistaak voor OD NZKG onder de Omgevingswet. Op dit moment is deze VTH taak onvolledig door alle gemeentelijke bevoegde gezagen als zodanig verankerd in de UVO's. Overdracht van deze taken kan plaatsvinden wanneer de Omgevingswet van start gaat.	Gemeentelijke OG's exclusief Haarlemmermeer (Reeds opgenomen in de UVO 2023)	*€ 397.472*
5.	Autonoom	Rand voorwaardelijk	Administratieve inzet omgevingswet	Bij de inwerkingtreding van de OW zullen de eerste tijd zowel oude als nieuwe procedures gedaan moeten worden en zullen er veel vragen van zowel het bedrijfsleven als van de opdrachtgevers komen. Het beheren van twee sets bekendmakingen zal extra tijd kosten zolang oude en nieuwe procedures nog naast elkaar bestaan. Het DSO heeft (nog) niet dezelfde functionaliteit als het OLO en er zullen meer kenmerken (aan) gevuld moeten worden om ons zaaksysteem van de benodigde informatie te voorzien. Ook het werken vanuit de samenwerkingsruimte in het DSO vraagt (ook bij de opdrachtgevers) om meer inzet teneinde de binnenkomende zaken naar de juiste behandelaars door te zetten en af te stemmen met de opdrachtgevers. Ook zal er een toename zijn in het aantal aanvragen en meldingen die gepubliceerd moeten worden onder de OW. Dit zal, net als nu, voor een deel door een robot worden gedaan, maar de controle op de kwaliteit en de inzet bij functionele uitval zal groter zijn. Doordat er nu ook voor het afgeven van milieuvergunningen leges geheven gaan worden zal ook op dit onderdeel het werk toenemen. Ondanks dat er nog onbekende factoren zijn over de inrichting van het DSO en de aantallen zaken waarmee we onder de OW te maken krijgen, is een voorzichtige schatting dat er binnen het administratieve team twee extra fte nodig zullen zijn. Het is niet uitgesloten dat de OW ook in de vergunningverlenende teams zorgt voor meer handelingen in het zaaksysteem. Deze komen dan voor rekening van de vergunningverleners, of bij een wat verdergaande functiedifferentiatie, bij nog aan te stellen (semi) administratieve medewerkers.	Alle OG's	*€ 311.220*
6.	Autonoom	Bodem	Regionaal schakelpunt Kennis Bodem	De VNG heeft van het Rijk opdracht gekregen pilots uit te voeren met betrekking tot het instellen van regionale schakelpunten Kennis Bodem. De provincie NH en Omgevingsdienst NZKG hebben hiervoor een projectvoorstel ingediend. De provincie NH treedt op als opdrachtnemer en de OD NZKG als belangrijke uitvoerder. Het Rijk zal medio 2023 een beslissing nemen over het nationaal kennis infrastructuur, met de regionale schakelpunten erbij. Mogelijk komen er rijksmiddelen beschikbaar voor 2024.	PNH en gemeentelijke OG's	*PM*

	Ontwikkeling	Programma	Onderwerp	Inhoudelijke toelichting	Opdrachtgever	*Bedrag 2024*
7.	Autonoom	Milieu	ZZS-taken gemeenten	Op 1 januari 2016 was de minimalisatieverplichting voor ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) in werking getreden. ZZS zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld de voortplanting belemmeren, kankerverwekkend zijn of zich in de voedselketen ophopen. De minimalisatieverplichting richt zich op het voorkomen van ZZS-emissies. Als dat niet haalbaar is, moeten de emissies zoveel mogelijk worden beperkt (minimalisatie). De implementatie van deze verplichting is nog volop in ontwikkeling. De minimalisatieverplichting van ZZS luchtemissies is voor alle bedrijven in Nederland van toepassing. Daarnaast is begin november 2022 door het Rijk aangekondigd dat op 1 januari 2023 de wetgeving verandert voor een 76-tal ZZS-stoffen, waarbij direct een strengere norm gaat gelden voor vergunningplichtige bedrijven. Gezien deze onverwachte wetswijziging zullen we het eerste helft van 2023 gebruiken om inzicht te krijgen in de gevolgen voor ons bedrijvenbestand. Hierbij zal op basis van risico's keuzes worden gemaakt voor het vervolgtraject op dit onderwerp en zullen de kosten hiervan inzichtelijk worden gemaakt.	Gemeentelijke OG's	*PM*
8.	Beleid	Milieu	Strafrecht (n.a.v. rekenkamer rapport)	Uit diverse rapportages blijkt dat er in Nederland sprake is van een toenemende milieucriminaliteit. Zoals gesteld in het Rekenkamerrapport worden milieuovertredingen en -criminaliteit enkel zichtbaar wanneer je er actief naar op zoek gaat. Door koppeling van de aanpak veelplegers, Ondermijning, Ketentoezicht en strafrecht is het mogelijk om hier meer grip op te krijgen. Dit vraagt om intensivering van de samenwerking tussen opsporingsdiensten en adequate opvolging in de strafrechtketen naast de inzet bestuursrechtelijke handhavingsinstrumenten. De OD NZKG brengt op dit moment het 'streefbeeld strafrecht' in kaart wat duidelijkheid zal bieden over de groeiopgave voor de komende jaren.	Alle OG's	*€ 475.921*

**PM posten worden in de MJB 2024-2027 nader uitgewerkt. Indien mogelijk worden bedragen nog nader onderbouwd.*

Voor 2023 zijn er ontwikkelingen waarvoor middelen zijn opgenomen in de UVO 2023. Het betreft de volgende zaken:

Posten MJB 2023 - 2026 in de UVO 2023

Werkveld	Product (regie)	Gemeente Aalsmeer	Gemeente Amstelveen	Gemeente Amsterdam	Gemeente Diemen	Gemeente Haarlemmermeer	Gemeente Ouder-Amstel	Gemeente Uithoorn	Gemeente Zaanstad	Provincie Flevoland	Provincie Noord-Holland	Provincie Utrecht	Totaal bedrag UVO 2023
Bodem	Projecten - BIS (Ow-proof)	€ 53.189	€ 52.119	€ 526.217	€ 12.949	€ 128.103	€ 13.056	€ 18.300	€ -	€ -	€ 4.281	€ -	€ 808.215
	Provinciaal Energieakkoord	€ -	€ 32.962	€ 303.509	€ 26.113	€ 84.118	€ 33.818						€ 480.520
Milieu/Brzo	Regulering en Toezicht landelijke thema's (MER/Oprichtingsvergunningen)										€ 588.610		€ 588.610
	Projecten Milieu/Brzo - Cyber security										€ 99.957		€ 99.957
	Projecten Milieu/Brzo - Scherp vergunnen										€ 99.957		€ 99.957
	Milieu Regie - Ketentoezicht	€ 9.525	€ 16.695	€ 491.115	€ 7.170	€ 201.733	€ 4.923	€ 6.635	€ 66.888	€ 8.990	€ 321.060	€ 21.083	€ 1.155.816
	Milieu Regie - VTH Grondwaterbeschermingsgebieden										€ 70.633		€ 70.633
	Milieu Regie - IOV (REV)	€ 9.204	€ 5.672	€ 47.731	€ 2.890	€ 23.437	€ 2.890	€ 2.890	€ 27.076	€ 9.953	€ 160.851	€ 21.404	€ 313.997
Materieel buget	Projecten Milieu/Brzo - Groen Staal Groen Staal										€ 1.697.979 € 250.000		€ 1.947.979
Randvoorwaardelijk/Prog. Overstijgend	Van Wob naar Woo	€ 749	€ 535	€ 38.206	€ -	€ 23.223	€ -	€ -	€ 8.027	€ 749	€ 25.150	€ 2.033	€ 98.672
	Woo-verzoeken	€ 3.960	€ 2.997	€ 191.031	€ 963	€ 116.010	€ 2.033	€ 2.997	€ 40.025	€ 3.960	€ 125.749	€ 9.953	€ 499.676
	Dataontwikkeling	€ 963	€ 963	€ 57.042	€ -	€ 34.996	€ 963	€ 963	€ 11.986	€ 963	€ 37.992	€ 2.997	€ 149.828
Totaal		**€ 77.590**	**€ 111.943**	**€ 1.654.850**	**€ 50.085**	**€ 611.619**	**€ 57.684**	**€ 31.785**	**€ 154.002**	**€ 24.615**	**€ 3.482.218**	**€ 57.470**	**€ 6.313.860**

Extra gelden 'kengetallen' in de UVO 2023 (Bouw/Milieu)

Werkveld	Product (regie)	Gemeente Amstelveen	Gemeente Amsterdam	Gemeente Diemen	Gemeente Haarlemmermeer	Gemeente Zaanstad	Totaal bedrag
Bouw	Regulering & Toezicht BOM A1, A2 (klein)		€ 129.387		€ 204.087		€ 333.474
	Regulering & Toezicht BOM BV1 t/m BV7 Verbouw		€ 176.369		€ 71.917		€ 248.286
Milieu/Brzo	B2 R&T Meldingspl bdrvn zwaardere milieu-impact	€ 13.270	€ 136.986	€ 12.949			€ 163.206
	C R&T Vergunningplichtige bedrijven		€ 795.480	€ 5.886		€ 30.073	€ 831.438
	Rie Overig Regulering & Toezicht (M&L+M&I)					€ 189.746	€ 189.746
Totaal		**€ 13.270**	**€ 1.238.221**	**€ 18.836**	**€ 276.005**	**€ 219.819**	**€ 1.766.151**

Deze zijn niet als aanvullende claim opgenomen in bovenstaande tabel omdat deze posten onderdeel uitmaken van onze begroting en daarmee zijn meegenomen in het bedrag per deelnemer.

Bijlage 3: specificatie loon- en prijsstijgingen.

Tabel 2 *bedragen x € 1.000*

Looncompensatie	2024	2025	2026	2027
Nacalculatie CAO ontwikkelingen 2022 (1%)	375	375	375	375
Nacalculatie CAO ontwikkelingen 2022 € 75,- per maand	373	373	373	373
CAO ontwikkelingen 2023 (2%)	839	839	839	839
CAO ontwikkelingen 2023 € 3,- per dag	123	123	123	123
premiewijziging ABP 2023	-605	-605	-605	-605
Looncompensatie 2024 (4%)	1.678	1.678	1.678	1.678
TOTAAL	**2.783**	**2.783**	**2.783**	**2.783**

Algemene ontwikkelingen bij de omgevingsdiensten

Maatschappelijke opgaven in relatie tot arbeidsmarkt

We constateren dat de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven toeneemt en (conflicterende) vragen vanuit de samenleving ook toenemen, waardoor het werk van de omgevingsdiensten niet alleen in aard en omvang meer wordt, maar door de complexiteit ook andere competenties en kwaliteiten vraagt. Daardoor is er veel behoefte aan, maar ook veel concurrentie om geschikte arbeidskrachten.

Voor de specialistische functies is het voor de omgevingsdiensten lastig om gekwalificeerd personeel te werven. Ook het behoud van huidig personeel vraagt met deze krapte op de arbeidsmarkt om meer aandacht en inzet dan voorheen. Gezien het aantal grote opgaves, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, het stikstof dossier, waterkwaliteit, de integrale gebiedsontwikkeling en het verder reduceren van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), kan dit leiden tot knelpunten in de uitvoering en zal het in de uitvoering een uitdaging worden om alle ambities van deze maatschappelijke opgaven waar te maken. Afgelopen jaar heeft de provincie met de omgevingsdiensten een impuls gegeven aan het versterken van de samenwerking tussen de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Dit overleg van de eigenaren en de directeuren richt zich naast de operationele samenwerking en afstemming ook op de samenwerking in relatie tot bovenstaande arbeidsmarktproblematiek en het gezamenlijk versterken van het vth&a-systeem (vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies) in Noord-Holland.

Versterking VTH-stelsel

De adviezen uit het rapport ‘Om de leefomgeving’ van de adviescommissie vergunningverlening, toezicht en handhaving (commissie Van Aartsen) hebben geleid tot een interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voert hierover de regie in samenwerking met de VNG, het IPO, de UvW, Omgevingsdienst NL, het Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het programma bestaat uit zes pijlers/projecten waarbinnen de adviezen van Van Aartsen worden uitgewerkt.

De provincie Noord-Holland is via het IPO betrokken bij de invulling en uitwerking van de projecten vanuit het IBP VTH. De provincie heeft het initiatief genomen om de opvolging van Van Aartsen binnen Noord-Holland gezamenlijk met de gemeenten en de omgevingsdiensten op te pakken.

Invoering Omgevingswet

Het kabinet heeft besloten de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te voeren. De provincie, de gemeenten en de omgevingsdiensten zijn al geruime tijd bezig met de voorbereiding hiervan. In relatie tot de uitvoering van onze taken door de omgevingsdiensten heeft de overdracht van de bodemtaken van de provincie naar de gemeenten onze nadrukkelijke aandacht (zogenaamde ‘warme overdracht’). Daarnaast wijzigen door de invoering van de Omgevingswet procedures en

regels rond vergunningen (en toezicht en handhaving). De nieuwe procedures en systemen zijn door de diensten voorbereid, maar dienen vanaf 1 januari 2024 de praktijktoets nog te ondergaan en daar op fijngesteld te worden.
Met de Omgevingswet wordt de ontwikkeling voortgezet om meer integraal en vanuit het principe van 'ja, tenzij' te vergunnen. Dit biedt meer vrijheid om met initiatiefnemers en de omgeving mee te denken, maar maakt de uitvoering ook complexer om alle belangen mee te wegen en afwegingen voor iedereen inzichtelijk en gelijk te houden.

Energiebesparingsakkoord
Op initiatief van de provincie zijn de omgevingsdiensten bezig met het uitvoeren van het energiebesparingsakkoord, waarin ze samen met de gemeenten afspraken maken om bedrijven te stimuleren energie te besparen.

Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek / Omgevingsdienst IJmond

Bij deze twee omgevingsdiensten zijn op dit moment – anders dan de genoemde algemene ontwikkelingen – geen noemenswaardige ontwikkelingen in relatie tot de uitvoering van onze taken.

Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de VTH-taken op het gebied van bodem die door deze omgevingsdiensten namens de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd, afnemen.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Stikstof
Vanaf 2019 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook in dit nieuwe jaar en verder zal de stikstofproblematiek en het snel ontwikkelende beleid rond natuurbehoud ons voor uitdagingen plaatsen. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) voert voor de provincie de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit op het gebied van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof. Om alle taken goed te kunnen uitvoeren, zijn structureel extra middelen nodig. Voor de jaren 2020 tot en met 2022 zijn extra middelen toegekend. In de Kadernota 2023 van de OD NHN was een p.m.-post opgenomen. Op verzoek van de provincie heeft een evaluatie plaats gevonden om te beoordelen hoeveel extra budget structureel nodig is vanaf 2023. Uit deze evaluatie blijkt dat structureel een bedrag van € 1.431.000 nodig is welke vervolgens door Provinciale Staten is toegekend.

Bedrijfsvoering
Ontwikkeling arbeidsmarkt
Om zoveel mogelijk te voorzien in de vraag naar personeel wordt ingezet op nieuwe medewerkers in de vorm van een *traineeship*. Het doel is *young potentials* binnen te halen en te behouden door vakgerichte trainingen aan te bieden. Naast het organiseren van *traineeships* wordt gedurende

het werving- en selectieproces ook steeds vaker gekozen voor schoolverlaters met inzet van scholing en opleiding gecombineerd met kennisdeling vanuit de eigen medewerkers. De bovenste cirkel van de zogenaamde Big-8 verdient in deze organisatie versterking. Hiermee kan de organisatie zich beter inrichten op de veranderende omgeving en kan ze beter haar bijdrage leveren over de uitvoerbaarheid van beleid.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tata Steel

De uitvoering van de ambities uit het Programma Tata Steel 2020-2050 en de *Roadmap Plus* hebben de volle aandacht. Naast het aanscherpen van vergunningen, het versnellen van processen, de intensivering van toezicht en handhaving is de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid voor de inwoners van de IJmond verder vergroot door een fysiek loket in Wijk aan Zee. Door de versnelde transitie naar 'groen staal' (het gebruik van waterstof in de ijzer- en staalproductie) zijn er forse investeringen nodig in kennis en capaciteit om op tijd vergunningsaanvragen te kunnen beoordelen en af te handelen. Dit geldt ook voor de bouwfase van nieuwe installaties met betrekking tot goed (bouw)toezicht en waar nodig handhavend optreden. Om het vergunningsproces naar groen staal verder te versnellen is inmiddels een Provinciale coördinatieregeling (PCR) opgesteld en is er door Tata Steel een start gemaakt met het participatietraject.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Aan bedrijven die met deze uitstoot te maken hebben, wordt gevraagd om vermijdings- en reductieplannen op te stellen om de uitstoot te minimaliseren. Deze plannen worden door de Omgevingsdienst beoordeeld. De beoordeling kan aanleiding zijn tot een gesprek met deze bedrijven met als doel de uitstoot maximaal te reduceren. Het proces heeft tot doel het verder terugdringen van ZZS uitstoot en levert daarmee een bijdrage aan een gezondere leefomgeving.

Energietransitie

De energietransitie komt in een fase waarin het beleid naar de uitvoering wordt omgezet. De verduurzaming van de industrie en de klimaatopgaven vraagt om een andere manier van werken, onder meer door het projectmatig aanpakken van ontwikkelingen vanuit een breder perspectief dan de vergunningsaanvraag van één bedrijf. Dit is het geval bijvoorbeeld bij windenergie, zoals de windmolens in de Noorder IJplas te Amsterdam.

Verbetering van milieu gerelateerde gezondheid

De inzet is erop gericht om de negatieve effecten op de gezondheid van inwoners verder te verminderen. Dat kan bijvoorbeeld door in de vergunning de laagst mogelijke (strengste) norm voor uitstoot te hanteren. Met de pilot scherp vergunnen wordt onderzocht wat haalbaar is.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. A.W. Voordenhout
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143137
voordenhouta@noord-holland.nl

Verzenddatum

31 MEI 2023

Kenmerk
805589/2037326

Uw kenmerk

Betreft: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Begrotingswijziging 2023, de Ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Tevens is bijgevoegd de Kaderbrief 2024 en een overzicht van actuele ontwikkelingen bij de Omgevingsdiensten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

6 bijlagen:

- Voordracht
- Begrotingswijziging 2023
- Ontwerpbegroting 2024
- Jaarstukken 2022
- Kaderbrief 2024
- Overzicht ontwikkelingen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12724
Extern Zaak ID	2041124
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	6.b
Titel	Omgevingsdienst Noord-Holland Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023) Noord
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

De Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord worden aan Provinciale Staten toegezonden zodat Provinciale Staten een zienswijze op de stukken kunnen geven.

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 mei 2023

Onderwerp: **Zienswijze PS op de Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 van de OD NHN**

Kenmerk: 2041124/2041125

Bijlagen:

1. **Brief OD NHN**
2. **Begroting 2024 OD NHN**
3. **Jaarrekening 2022 OD NHN**
4. **Resultaatbestemming 2022 OD NHN**
5. **Overzicht actuele ontwikkelingen**

1. Inleiding

Op 26 april 2023 zijn door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) de Begroting 2024, de Jaarrekening 2022 en de Resultaatbestemming 2022 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd.
PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OD NHN een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de OD NHN. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling OD NHN worden gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de Begroting 2024, de Jaarrekening 2022 en de Resultaatbestemming 2022.
Na de vergadering van de Interim-Statencommissie op 19 juni 2023 wordt de voorlopige zienswijze onder voorbehoud van het definitieve besluit van PS op 10 juli 2023 gedeeld met de OD NHN. De door OD NHN ontvangen zienswijze worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de OD NHN aan.

2. Begroting 2024

De voorstellen die waren opgenomen in de Kadernota 2024 zijn door het algemeen bestuur (AB) allemaal goedgekeurd. Hierbij gaat het om:

- Indexatie van 7.26%, hierop is het uurtarief in de begroting aangepast;
- Aanvullend budget i.v.m. de verdubbeling van de Woo-verzoeken bij de OD;
- P.M. post Effecten Omgevingswet, met daarbij wel het verzoek om deze zo snel mogelijk in te vullen.

Deze posten zijn opgenomen in de begroting 2024 met daarbij het verschil dat de OD NHN zoveel mogelijk inzicht probeert te geven over de effecten van de Omgevingswet op basis van de huidige informatie. Daarnaast heeft de OD NHN geconstateerd dat een groot deel van hun 'incidentele' inkomsten vanuit met name de gemeentelijke deelnemers in de loop van de jaren eigenlijk structureel van aard is. Het voorstel van de OD NHN is om de omvang van deze bijdrage in het vervolg intern als structureel aan te merken. Hierop kan het personeelsbeleid worden aangepast en meer personeel vast in dienst komen. De gedachten hierachter is dat de OD NHN hiermee aantrekkelijkere voorwaarden kan bieden bij het werven van nieuw personeel in een arbeidsmarkt waar goed personeel schaars is en met name inhuur de afgelopen jaren duurder is geworden. Hier bestaat natuurlijk altijd het risico dat de inkomsten wegvallen. De OD NHN acht deze risico's aanvaardbaar.

De provinciale bijdragen binnen het programma Milieutaken stijgt ten opzichte van de begroting 2023 met € 57.000 naar een totaal van € 675.000. Hierin zijn de effecten van de voorstellen uit de kadernota (€ 12.000) en de indexatie (€ 46.000) verwerkt. De inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft volgens de OD geen effect op de provinciale bijdrage binnen het programma Milieutaken. De VTH-plustaken stijgen in totaal met €33.000. In deze stijging zijn de volgende punten meegenomen:

- Voorstellen uit de kadernota +€ 170.000;
- De indexatie +€ 170.000;
- Het verwachte effect van de inwerkingtreding van de Omgevingswet -€ 751.000.

De provinciale bijdrage voor VTH-plustaken zou op basis van deze begroting uit komen op € 9.074.000.

De totale provinciale bijdrage aan de OD NHN voor 2024 komt hiermee uit op € 9.749.000.

Advies is om geen zienswijze in te dienen op de begroting 2024 van de OD NHN, maar wel aan te geven dat de provincie in het kader van goed opdrachtgeverschap het principe onderschrijft dat opdrachten die structureel van aard zijn in principe binnen de lumpsum-bijdrage moeten worden ingebracht en uitgevoerd. Dit draagt namelijk bij aan de structurele versterking van de OD NHN.

3. Jaarrekening 2022

Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 1.110.040 verdeeld over:

- Resultaat op Milieutaken € 1.488.331
- Resultaat op VTH-plustaken -€ 378.291

Het positieve resultaat op de Milieutaken wordt met name gerealiseerd door meer aanvullende opdrachten vanuit de gemeentelijke deelnemers en overhead.

Het negatieve resultaat op de VTH-plustaken komt voort uit de extra personeelskosten gemaakt met betrekking tot de uitvoering van het stikstofdossier. De OD NHN had hiervoor ook de ruimte. Middels de resultaatbestemming 2020 is er een extra dotatie gedaan aan de bestemmingsreserve VTH-plustaken. De gedachte hierachter was dat de OD NHN dan snel kon schakelen indien extra capaciteit op stikstof ingezet moest worden. Het tekort op de VTH-plustaken van € 378.291 wordt gedekt middels een onttrekking uit de bestemmingsreserve VTH-plustaken (zie de resultaatbestemming).

4. Resultaatbestemming 2023

De resultaatbestemming hangt samen met de jaarrekening. Voor een toelichting over de opbouw van het positieve resultaat zie punt 3 van deze voordracht.

Met de resultaatbestemming 2023 doet de OD NHN een aantal voorstellen:

- Onttrekking uit de bestemmingsreserve ter hoogte van €378.291 i.v.m. het negatieve resultaat op het programma VTH-plustaken;
- Het ontstane exploitatietekort van € 332.487 op het Masterplan ICT te dekken vanuit het positieve resultaat op overhead zodat de middelen uit de reserve Masterplan ICT beschikbaar blijven voor de verdere versterking van het ICT landschap van de OD NHN;
- Het instellen van een bestemmingsreserve CAO i.v.m. het nieuwe CAO akkoord gemeenten/SGO waardoor de salariskosten met 9,1% zullen stijgen. Doordat in de begroting 2023 is gerekend met een indexatie van 2,3% wordt er een tekort op de salariskosten voorzien. Het tekort wordt geraamd op € 1.047.000. Het voorstel is nu om € 650.000 van het positieve resultaat op de Milieutaken te doteren aan de nieuwe bestemmingsreserve CAO. Vanuit de bestemmingsreserve VTH-plustaken wordt €397.000 onttrokken i.v.m. het negatieve resultaat op de VTH-plustaken;
- Het instellen van een bestemmingsreserve Verstevigen Bedrijfsvoering Milieu (VBM) en een bestemmingsreserve Verstevigen Bedrijfsvoering VTH-plus (VBV). Vanuit het positieve rekening resultaat op Milieutaken wordt € 248.000 gedoteerd aan VBM. Voor de dotatie aan VBV wordt uit de bestemmingsreserve VTH-plustaken € 152.000 onttrokken, dit i.v.m. het negatieve resultaat op de VTH-plustaken.
- Het resterende positieve resultaat op Milieutaken wordt gerestitueerd aan de deelnemers naar verhouding van de lumpsum bijdragen. De provincie ontvangt € 28.900.

Met de resultaatbestemming van 2020 zijn er extra middelen gestort in de bestemmingsreserve VTH-plustaken. Met als doel om een buffer te vormen voor het uitvoeren van de stikstoftaken die de OD NHN flexibel kan inzetten. Onttrekkingen uit deze reserve moeten aan deze voorwaarde voldoen. De onttrekking van € 378.291 is hier een goed voorbeeld van. Ook de onttrekking van € 397.000 is passend om het tekort dat door de CAO stijging gaat ontstaat te dekken. Het uitvoeren van dezelfde taken is immers duurder geworden. Nu er met VBV voor de VTH-plustaken een aparte bestemmingsreserve wordt ingesteld voldoet ook deze onttrekking aan de in 2020 gestelde voorwaarden. Er kunnen alleen middelen aan de VBV worden onttrokken wanneer deze aantoonbaar bijdragen aan een goede uitvoering van de VTH-plustaken.

Advies is om als zienswijze mee te geven dat bij een onttrekking aan VBV duidelijk gemaakt moet worden wat het positieve effect zal zijn op de uitvoeringen van het programma VTH-plustaken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H. Schartman, plv. provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 23 mei 2023;

gelet op artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 27 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord-Holland Noord,

besluiten:

1. Geen zienswijze in te dienen op Begroting 2024 zelf, maar hierbij aan te geven dat het noodzakelijk is dat deelnemers hun structurele taken binnen de lumpsum bijdragen wegzetten bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Dit in het kader van goed opdrachtgever- en eigenaarschap.
2. Als zienswijze op de resultaatbestemming 2022 mee te geven dat bij een onttrekking aan de bestemmingsreserve Verstevigen Bedrijfsvoering VTH-plus goed onderbouwd wordt wat de positieve bijdrage is aan de uitvoering van de VTH-plustaken.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Aan de leden van het algemeen bestuur en haar Colleges

Hoorn, 26 april 2023

Kenmerk : 36985193
Meer informatie : Quinten Foppe, – 088 1021301
Betreft : Toezending begroting 2024 en jaarstukken 2022

Aan de Colleges,

Bijgevoegd ontvangt u de jaarstukken 2022 en de begroting 2024 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord met het verzoek om deze voor zienswijze voor te leggen aan uw vertegenwoordigend orgaan en deze zienswijze vervolgens kenbaar te maken aan het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Voor het algemeen bestuur staan respectievelijk geagendeerd:

12 juli 2023
- Jaarstukken 2022, de resultaatbestemming 2022, met zienswijzen en reactie dagelijks bestuur. De zienswijzen voor de jaarstukken 2022 zien wij graag **uiterlijk 25 juni** tegemoet.

13 september 2023
- Begroting 2024, met zienswijzen en reactie dagelijks bestuur.
  De zienswijzen voor de Begroting 2024 zien wij graag **uiterlijk 23 augustus** tegemoet.

Jaarrekening 2022
De jaarrekening 2022 is het eerste bijna volledige post-corona jaar, waarbij het opvallend is dat aan de kant van de Milieutaken 'een plus' zichtbaar is, terwijl dit aan VTH-plus-zijde 'een min' is. Het resultaat van de jaarrekening 2022 van de OD NHN bedraagt € 1.110.040. Dit bestaat uit het deel Milieutaken € 1.488.331 en VTH-plustaken € -378.291.

Hiervoor zijn een aantal oorzaken aan te wijzen:
a. krapte op de arbeidsmarkt waardoor vacatureruimte niet of later is ingevuld is (Milieutaken);
b. externe inhuur beperkt beschikbaar was (Milieutaken);
c. extra inzet op het gebied van stikstof (VTH-plustaken);
d. inhuur van juristen om de Woo-verzoeken af te handelen;
c. hoog ziekteverzuim van bijna 8% (Milieutaken en VTH-plustaken);
d. onderbesteding van overheadsgelden (Milieutaken);
Als gevolg hiervan zien we dat de werkdruk binnen de organisatie inmiddels boven het landelijk gemiddelde ligt.

Deze oorzaken leiden ertoe dat de werkdruk significant hoog is, en de kwaliteit van de dienstverlening onder druk staat. In 2022 zijn we nog wel in staat gebleken invulling te geven aan de in de uitvoeringsprogramma's gemaakt afspraken.

Voor de toekomstbestendigheid en robuustheid van de OD NHN is het noodzakelijk om de bovengenoemde oorzaken aan te pakken. Dit betekent dat investeren in de organisatie onontbeerlijk is.

Voorstel resultaatbestemming 2022

Het voorstel voor resultaatbestemming is in het kort als volgt:

- Geen middelen te storten in de algemene reserve. De maximale omvang is al bereikt.

- Instellen van een bestemmingsreserve CAO. Voor 2023 is een nieuwe CAO afgesloten. Deze CAO komt bovenop de indexatie van 2023. Dit zal leiden tot extra kosten. Dit zal tot uitdrukking komen in de jaarrekening 2023. Om financiële problemen te voorkomen is het voorstel om een reserve in te stellen voor de verwachte ongedekte stijging van de salariskosten. Deze zijn berekend op € 1.047.000. De omvang van de reserve wordt hiermee € 1.047.000.

- Instellen bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering. De OD NHN wil investeren in de bedrijfsvoering, op het gebied van (concern)control, versterking arbeidsmarktpositie en de uitrol van het opleidingsprogramma, zoals geïnitieerd door het Interbestuurlijk programma VTH-stelsel. Wij vragen het bestuur hiervoor eenmalig extra middelen beschikbaar te stellen. Onze inschatting is dat in 2023 en 2024 ca. € 400.000 nodig is voor tijdelijk extra personele inzet en systeemtechnische- on organisatorische aanpassingen. De omvang van de reserve wordt hiermee € 400.000.

- Een bedrag van € 927.291 (bestaande uit het negatieve exploitatieresultaat VTH-Plus (€ 378.291), een storting in de reserve CAO (€ 397.000) en een storting in de reserve versteviging bedrijfsvoering (€ 152.000) te onttrekken aan de bestemmingsreserve VTH-plus. De stand van de bestemmingsreserve VTH-plus komt hiermee op €362.207. Deze stand geeft op dit moment geen reden tot zorg.

- Een bedrag van € 590.331 te restitueren aan de deelnemers naar verhouding van de lumpsum bijdrage Milieutaken.

Instellen bestemmingsreserves
Het instellen van een bestemmingsreserve wordt gedaan door het AB voor een vooraf gespecificeerd doel. Als het doel gerealiseerd is of komt te vervallen, dan zal het resterende saldo van de bestemmingsreserve via het rekeningresultaat terugvloeien naar de deelnemers.

Begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027
De begroting 2024 is opgesteld met in achtneming van de vastgestelde kadernota 2024, zoals aan de orde geweest in het algemeen bestuur van 22 maart. De begroting 2024 wijkt op enkele onderdelen af van de kadernota. Op hoofdlijnen zijn dit:

- Omgevingswet: er is een eerste aanzet gegeven voor de vertaling van de financiële effecten van de Omgevingswet. Deze effecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 Financiële begroting. Hierin zijn de bijdragen per deelnemer opgenomen inclusief het financiële effect op de meldingen asbest, de LPG-bedrijven en veehouderijen. Voor de overige zaken die we nog niet financieel kunnen vertalen geldt nog steeds een P.M. post. Tenslotte zijn in de verdeeltabel begroting de kosten zichtbaar gemaakt behorende bij de overgang van de bodemtaken, zoals per brief met het bestuur gedeeld op 14 december 2022 en besproken in het algemeen bestuur op 22 maart 2023

- De omvang baten en lasten: in de begroting 2024 zijn de baten en lasten behoorlijk toegenomen ten opzichte van de begroting 2023 en de kadernota 2024. Niet alleen de invoering van de Omgevingswet is van invloed. Nadere analyse van de bijdragen van deelnemers over de afgelopen jaren leert dat we naast de structurele lumpsumbijdrage (LS) van de gemeenten sinds jaren extra inkomsten ontvangen. Deze inkomsten behoren niet tot de LS. Hoewel deze extra inkomsten in beginsel een incidenteel karakter hebben voor de individuele deelnemers, kun we stellen dat deze inkomsten grotendeels jaarlijks terugkeren en daarmee voor de OD NHN structureel zijn geworden. De omvang hebben we

hiermee zichtbaar gemaakt in de begroting. Hierop passen we ook ons eigen vaste personeelsbestand aan. Dit zorgt voor een meer robuuste, toekomstbestendige organisatie. Dit brengt enig risico met zich mee bij wegvallende extra inkomsten, maar in een arbeidsmarkt waarbij goed personeel schaars is en inhuur duur is, achten we deze risico's afgewogen en acceptabel. Daarmee komt de begroting veel meer in overeenstemming met de realiteit en wordt de OD NHN daarmee gemandateerd voor deze extra taken. De toevoeging van de structurele incidentele bijdrage aan de begroting, heeft geen invloed op de LS bijdrage van de individuele deelnemer en levert daarmee ook geen wijziging op voor de stemverhouding.

In de toekomst is de wens om nieuwe (structurele) opdrachten zoveel mogelijk binnen de lumpsum uit te voeren.

- Uurtarieven: De uurtarieven zijn opgenomen in de begroting. Met het vaststellen van de begroting worden de geïndexeerde uurtarieven 2024 vastgesteld.
  Nieuwe taken worden tegen het gehanteerde uurtarief neergelegd bij de OD NHN.

Hoogachtend,

Q.M. Foppe
directeur

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

JAARSTUKKEN 2022

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Behandeld door het Dagelijks Bestuur: 26 april 2023
Vastgesteld door het Algemeen Bestuur: 12 juli 2023

INHOUDSOPGAVE

Inleiding **4**

Budgetcyclus 2022 4
Resultaat 4
Realisatie van doelstellingen en ontwikkelingen 4

Leeswijzer **7**

Samenstelling van het bestuur **8**

Algemeen Bestuur 8
Dagelijks bestuur 9

Samenvatting financiële verantwoording en begrotingsrechtmatigheid **10**

Overzicht exploitatiesaldo milieutaken 10
Overzicht exploitatiesaldo VTH-plustaken 10
Ontwikkeling van het resultaat Overhead 11
Ontwikkeling van het resultaat Milieutaken 11
Ontwikkeling van het resultaat VTH-plustaken 12

Jaarverslag **14**

Programma 1 Milieutaken **15**

1.1 Algemene doelstellingen 15
1.2 Programmaplan Uitvoeringstaken 15
1.3 Wat heeft de OD NHN bereikt? 15
1.3.1 Regulering 15
1.3.2 Specialisme en Advies 16
1.3.3 Wbb-vergunningverlening 19
1.3.4 Toezicht en Handhaving 19
1.3.4 Samenwerking ketentoezicht 21
1.4 Wat heeft het gekost? 22
1.5 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente 22

Programma 2 VTH-plustaken **23**

2.1 Algemene doelstellingen 23
2.2 Uitgelicht 23
2.2.1 PAS-meldingen 23
2.2.2 Woningbouw 23
2.2.3 Verduurzaming 23
2.2.4 Overig 24
2.2.5 Tot slot 24
2.3 Wat heeft de OD NHN bereikt? 24
2.3.1 VTH-plustaak Wbb-vergunningverlening 24
2.3.2 VTH-plustaak Natuurbescherming 25
2.3.3 VTH-plustaak Zwemwater 27
2.3.4 VTH-plustaak Toezicht en Handhaving 27
2.4 Wat heeft het gekost? 29
2.5 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente 29

Paragrafen **30**

3.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 30
3.3.1 Weerstandscapaciteit 30
3.3.2 Bestaande risico's 31
3.3.3 Benodigde weerstandscapaciteit 32
3.2 Paragraaf Financiering 34
3.2.1 Rentevisie 34

3.2.2 Risicobeheer 34
3.2.3 Koers- en valutarisico's 34
3.2.4 Renterisicobeheer 34
3.3 Paragraaf Bedrijfsvoering 36
3.3.1 Sterker fundament 36
3.3.2 Vennootschapsbelasting voor overheden 36
3.3.3 Personeel en organisatie 36
3.3.4 Automatisering/Masterplan ICT 38
3.3.5 Kantoor 39
3.3.6 Omgevingswet 2022 39
3.4 Openbaarheidsparagraaf 42

Jaarrekening 43

4.1 Balans per 31 december 2022 44
4.2 Toelichting op de balans 45
4.2.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 45
4.2.2 Vaste activa 45
4.2.3 Vlottende activa 46
4.2.4 Vaste passiva 49
4.2.5 Vlottende passiva 50
4.2.6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen en rechten 52
4.3 Overzicht van baten en lasten 53
4.4 Toelichting op het overzicht baten en lasten 54
4.4.1 Overzicht incidentele lasten en baten 54
4.4.2 Overzicht per taakveld 54
4.4.3. Overzicht kostenverdeling overhead 54
4.5 Wet normeringbezoldiging topfunctionarissen 55
4.6 Begrotingsrechtmatigheid 56
4.7 Wet op de vennootschapsbelasting 57
4.8 EMU-saldo 57
4.9 Gebeurtenissen na balansdatum 58
4.9 SISA verklaringen 59

Controleverklaring 60

Bijlagen 61

Bijlage 1 Investeringsoverzicht 61
Bijlage 2 Stemverhoudingen 62
Bijlage 3 Productieaantallen Milieutaken 64
Bijlage 4 Productieaantallen VTH-basistaken en VTH-plustaken 65
Lijst van gebruikte afkortingen 66

Colofon 67

INLEIDING

Voor u liggen de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening 2022. Met deze stukken legt OD NHN verantwoording af aan zijn deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland.

Budgetcyclus 2022

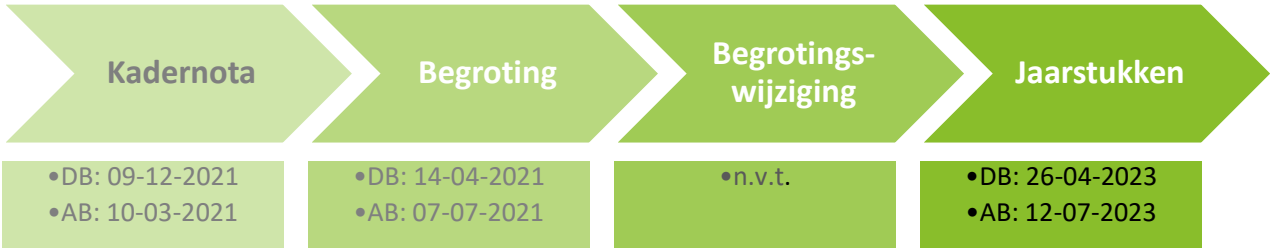

Resultaat

Het totaalresultaat van de OD NHN bedraagt € 1.110.040 te verdelen in het deel Milieutaken € 1.488.331 en VTH-plustaken € -378.291.

Realisatie van doelstellingen en ontwikkelingen

We zijn gestart in een winter waar Covid weer opspeelde en we zijn het jaar uitgegaan met een nieuw zaaksysteem en diverse subsidietoezeggingen vanuit het Rijk en de provincie, op zowel het gebied van energiebesparende maatregelen voor bedrijven als de versterking van het VTH-Stelsel vanuit het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH. In de tussenliggende maanden zijn enkele wetten ingegaan, zoals de Wet Open Overheid en de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr). Intussen is de Omgevingswet door de Eerste Kamer aangenomen, maar is ook de implementatiedatum wederom uitgesteld.

Het jaar 2022 is ook het jaar van een nieuw bestuur. Na de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 kon de OD NHN zich op 12 oktober 2022 weer verwarmen aan een volledig en nieuw algemeen bestuur, en een op die datum nieuw gekozen dagelijks bestuur. De afgesloten coalitieakkoorden laten behoorlijke ambities zien op de thema's: Omgevingswet, Woningbouw, Duurzaamheid en Energie. Onderwerpen die aansluiten op de brede maatschappelijke discussie over de wijze waarop de maatschappij zich tot de leefomgeving verhoudt en onderwerpen die bij de OD NHN direct ingrijpen op haar producten en diensten. Op 7 september konden de nieuwe bestuurders en gemeenteambtenaren een netwerkbijeenkomst bijwonen met een introductieprogramma over de OD NHN. Daarnaast zijn verdiepende bijeenkomsten voorbereid om in gesprek te komen met de gemeenteraden.

Sinds het voorjaar van 2022 beschikt de afdeling Regulering Leefomgeving over werkende processen onder de Omgevingswet. Daarnaast is in 2022 het bodeminformatiesysteem omgevingswetproof gemaakt en zijn voorbereidingen getroffen voor het vastleggen van de basisgeluidenemissie onder de Omgevingswet. Ook is ter voorbereiding op de Omgevingswet een compleet en actueel geografisch overzicht van alle windturbines in Noord-Holland opgesteld. Diverse kennisgroepen binnen de OD NHN hebben zowel gewerkt aan de voorbereiding op de Omgevingswet als aan het dossier stikstof.

De OD NHN heeft ook in 2022 het coördinatorschap en de uitvoering verzorgd van de Actieagenda voor Circulair Westfriesland. Bij deze actieagenda zijn inmiddels zowel de provincie Noord-Holland, als het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord aangesloten. Het team Duurzaamheid treedt veelal op als coördinator van verschillende duurzaamheids- en energiebesparingsprogramma's. Denk daarbij in 2022 bijvoorbeeld ook aan: het Duurzaam Bouwloket als energieloket, de Campagne NH Aardgasvrij, de

collectieve inkoop van zonnepanelen, de inzet van energiearmoede-gelden en het uitbrengen van de folder 'natuur en duurzaamheid'. Ook is in opdracht van de VNG de verkenning 'status einde afval en product' opgeleverd door de werkgroep, bestaande uit: OD NHN, ILT en IenW.

Wat verder niet onbenoemd mag blijven is de oprichting van de interne Vakgroep Strafrecht – en de aanschaf van het Boa Registratie Systeem (BRS), de aansluiting op Inspectieview – de gezamenlijke database voor handhavingspartners, en het gezamenlijk volgen - met diverse handhavingspartners - van de cursus 'herkennen van drugslabs'. Het jaar 2022 is tevens het jaar van de toegekende subsidieregelingen, zoals de diverse energiebesparingssubsidies.

De flexibiliteit van het personeel wordt tijdens en na de Corona-jaren doorlopend aangesproken. Als antwoord op de krappe arbeidsmarkt en het gegeven dat verschillende vakopleidingen in de afgelopen tijd zijn opgeheven, is de organisatie enkele jaren geleden gestart met het zelf opleiden van mensen. De organisatie heeft zich gepresenteerd op loopbaan- en carrière beurzen met 'Jong OD', onze jongerenorganisatie binnen de OD NHN die daarnaast ook samenwerkt met de andere omgevingsdiensten in Noord-Holland. Er is in 2022 een – beperkt- aantal van zes hoogopgeleide potentials als trainee geworven. Het traineeship, maar ook de introductie van de meeste nieuwe collega's geven wij vorm in een meester/ gezel -aanpak. Vooralsnog lukt het om het natuurlijke verloop hiermee op te vangen. Het wegvallen van een deel senioriteit – door vertrek of door inzet als 'meester'- levert echter wel extra werkdruk op.

Het werk van de OD NHN is transparanter gemaakt voor burgers en bedrijven. Er is een nieuwe website en een bedrijfsfilm gelanceerd en er zijn diverse filmpjes over het werken bij de OD NHN op de nieuwe website te vinden. We hebben gemerkt dat burgers en journalisten onze dienst steeds beter weten te vinden, ook als het gaat om WOO-verzoeken. Deze verzoeken zijn sinds 2019 verdubbeld tot een aantal van circa 60 in 2022. Omvangrijke dossiers moeten daartoe worden geanonimiseerd, waardoor het reguliere werk tijdelijk een lagere prioriteit krijgt.

De Samenwerkingsagenda tussen de vier omgevingsdiensten die werkzaam zijn in Noord-Holland heeft een ambitieuze doorstart gemaakt. De OD NHN werkt samen met OD NZKG, ODFGV en IJmond op de onderwerpen: VTH-Strategie, circulaire economie, waterstof, stikstof, data gedreven uitvoering, milieucriminaliteit, ketentoezicht algemeen, specifiek ketentoezicht afvalstromen Bodem en Asbestdaken, energietransitie, alternatieve energiebronnen op het gebied van open en gesloten bodemenergiesystemen, energiebesparing en de bodemtaken onder de Omgevingswet. Ook wordt samengewerkt in de bedrijfsvoering, zoals het gezamenlijk opleiden van personeel. De samenwerking die in 2022 gestart is op het formuleren van een gezamenlijk deel in de nieuwe VTH-Strategie is een unicum en een mooi voorbeeld van het organiseren van een 'level playing field' voor bedrijven in de gehele regio.

Het dagelijks bestuur heeft gekozen voor een meer programmatische aanpak van de portefeuilles. Zo zijn: werkgeverschap, bedrijfsvoering, duurzaamheid en gezondheid, veiligheid, de Omgevingswet en de Samenwerkingsagenda van de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland onder de bestuurders verdeeld. Niet alleen komt hiermee het multidisciplinaire karakter van de omgevingsdienst meer tot uiting, het past ook beter bij de aankomende Omgevingswet, waar bijvoorbeeld ook het element 'welzijn' expliciet benoemd is. De introductie van de 'Omgevingsscan' in 2022 is een mooi voorbeeld van een instrument dat goed ingezet kan worden bij de multidisciplinaire eisen die de Omgevingswet stelt.

In juli 2022 is het Interbestuurlijk Programma (IBP) Versterking VTH Stelsel van start gegaan onder verantwoordelijkheid van: drie ministeries, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlands Gemeenten. Zes pijlers zijn benoemd met daaronder veertien activiteiten en diverse werk- en projectgroepen. Het doelmatiger maken van het gehele werkveld van de 29 omgevingsdiensten in Nederland ligt daarmee onder de loep.

Wij onderschrijven de doelstellingen van het programma en zijn benieuwd welke maatregelen ook van onze dienst worden gevraagd om het stelsel toekomstbestendiger te maken.

We kijken met vertrouwen en belangstelling uit naar de komende tijd, waarin zowel het IBP, de Omgevingswet, als de concretisering van de ambities op elk bestuursniveau duidelijk zullen worden en kunnen worden vertaald in opgaves voor de OD NHN.

Ik wens u veel leesplezier!

Quinten Foppe
Directeur Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

LEESWIJZER

In deze jaarstukken volgt allereerst een samenvatting financiële verantwoording waarin op hoofdlijnen wordt ingegaan op het bereikte resultaat 2022 en inzicht wordt gegeven in taakstelling over de jaren heen. Daarna volgen de twee onderdelen JAARVERSLAG en JAARREKENING. In het jaarverslag wordt ingegaan op de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. In het hoofdstuk Jaarrekening is de balans met toelichting en de overzichten van baten en lasten met de toelichtingen hierop opgenomen.

In 2022 heeft de OD NHN milieutaken uitgevoerd voor zestien gemeenten en de provincie Noord-Holland. De OD NHN heeft in 2022 twee financieringsstromen: namelijk de Milieutaken (deel 1) sinds de oprichting in 2014 en de in 2016 overgekomen VTH-plustaken van de provincie Noord-Holland Noord (deel 2). Het gevolg hiervan is dat in de jaarstukken een categorisering is aangebracht in de programmaverantwoording en de financiële verantwoording. De financiële tabellen zijn zowel in totaal OD NHN opgebouwd (**groen**) als in de separate Milieutaken (**grijs**) en VTH-plustaken (**paars**).

In bijlage 1 vindt u het investeringsoverzicht, in bijlage 2 de stemverhoudingen en in bijlagen 3 en 4 zijn de productieaantallen per taak opgenomen.

De jaarstukken zijn opgesteld met in achtneming van de regelgeving uit het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

De OD NHN is een professionele opdrachtnemer die op een efficiënte manier en volgens geldende kwaliteitsstandaarden uitvoering geeft aan de opgedragen taken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord. De deelnemende gemeenten zijn Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Dijk en Waard, Drechterland, Enkhuizen, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en de provincie Noord-Holland. Het is een Gemeenschappelijke Regeling, waarbij sprake is van verlengd openbaar bestuur.

De Gemeenschappelijke Regeling kent een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). Op 31 december 2022 is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur bestaat uit de wethouders van de aangesloten gemeenten en de gedeputeerde Klimaat en Energie van de provincie Noord-Holland:

Dhr. M.C. Uitdehaag	gemeente Texel (burgemeester, onafhankelijk voorzitter)
Dhr. J. Hagens	gemeente Alkmaar
Dhr. E. Briët	gemeente Bergen
Dhr. V. Brouwer	gemeente Castricum
Mevr. P. Bais	gemeente Den Helder
Dhr. N. Langedijk	gemeente Dijk en Waard
Dhr. M. ten Have	gemeente Drechterland
Dhr. J. Franx	gemeente Enkhuizen
Dhr. R. Vennik	gemeente Heiloo
Dhr. M. Versluis	gemeente Hollands Kroon
Dhr. A. Helling	gemeente Hoorn
Mevr. R. van Dolder	gemeente Koggenland
Dhr. J. Broeders	gemeente Medemblik
Dhr. H. ter Veen	gemeente Opmeer
Dhr. H. Heddes	gemeente Schagen
Dhr. N. Slagter	gemeente Stede Broec
Dhr. R. Kieft	gemeente Texel
Dhr. E. Stigter	provincie Noord-Holland

Dagelijks bestuur

Dhr. M.C. Uitdehaag	gemeente Texel (onafhankelijk voorzitter)
Dhr. R. Vennik	gemeente Heiloo
Dhr. M. Versluis	gemeente Hollands Kroon
Dhr. A. Helling	gemeente Hoorn
Dhr. E. Stigter	provincie Noord-Holland
Dhr. Q. Foppe	directeur OD NHN (secretaris)

SAMENVATTING FINANCIËLE VERANTWOORDING EN BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Deze paragraaf geeft in hoofdlijnen inzicht in het financieel resultaat over het boekjaar 2022. Het totaalresultaat van de OD NHN bedraagt € 1.110.040, te verdelen in het deel Milieutaken € 1.488.331 en VTH-plustaken € -378.291.

Overzicht exploitatiesaldo milieutaken

(dit overzicht bevat de lasten en baten van programma 1 'Milieutaken' en het aan milieutaken toegerekende deel van programma 3 'Overhead'):

Milieutaken	Realisatie 2021	Raming 2022	Realisatie 2022
Baten	€ 14.579.269	€ 12.493.650	€ 14.887.715
Lasten	€ 12.736.948	€ 12.493.650	€ 13.409.318
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**€ 1.842.321**	**€ 0**	**€ 1.478.397**
Toevoegingen reserves:			
- Algemene Reserve			
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT			
Onttrekkingen reserves:			
- Bestemmingsreserve Omgevingswet	€ 210.126		€ 9.934
- Bestemmingsreserve VTH-Plus			
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT			
Subtotaal reservemutaties	**€ 210.126**	**€ 0**	**€ 9.934**
Gerealiseerd resultaat	**€ 2.052.448**	**€ 0**	**€ 1.488.331**

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid wordt in het bovenstaande overzicht inzichtelijk gemaakt hoe de extra lasten die gemaakt zijn rondom de milieutaken worden gedekt door de (bijbehorende) extra baten van de deelnemers.

Overzicht exploitatiesaldo VTH-plustaken

(dit overzicht bevat de lasten en baten van programma 2 'VTH-plustaken' en het aan VTH-plustaken toegerekende deel van programma 3 'Overhead'):

VTH-plustaken	Realisatie 2021	Raming 2022	Realisatie 2022
Baten	€ 8.202.034	€ 8.163.142	€ 8.209.952
Lasten	€ 8.142.922	€ 8.163.142	€ 8.713.350
Gerealiseerd saldo baten en lasten	**€ 59.112**	**€ 0**	**€ -503.398**
Toevoeging reserves:			
- Bestemmingsreserve VTH-plustaken			
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT			
Onttrekkingen reserves:			
- Bestemmingsreserve VTH-plustaken			125.107
- Bestemmingsreserve Masterplan ICT			
Subtotaal reservemutaties			
Gerealiseerd resultaat	**€ 59.112**	**€ 0**	**€ -378.291**

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid wordt in het bovenstaande overzicht inzichtelijk gemaakt hoe de lasten die gemaakt zijn rondom de VTH-plustaken worden gedekt door de baten. De bijdrage van de provincie wordt vergeleken met de totale lasten die voor deze taken zijn gemaakt op programma 2 en programma 3.

Ontwikkeling van het resultaat Overhead

Exploitatiesaldo Masterplan ICT /overige ICT kosten

Bij de start van het Masterplan ICT is inzichtelijk gemaakt welke acties moesten plaatsvinden en welke financiële consequenties daarbij horen. Wanneer deze kosten daadwerkelijk zouden worden gemaakt, was niet met zekerheid te zeggen. Zeker omdat de uitvoering was vertraagd in verband met de besluitvorming rondom het nieuwe Omgevingswet-stelsel. Om de beschikbaar gestelde gelden voor het Masterplan ICT die door mogelijke vertraging niet in het betreffende jaar konden worden uitgegeven buiten het rekeningresultaat te houden, is een bestemmingsreserve Masterplan ICT gevormd. In deze bestemmingsreserve worden de exploitatieoverschotten en -tekorten per jaar verrekend die door verschuiving in de tijd ontstaan. De uitvoering van het Masterplan ICT in volle gang met zeer positieve resultaten.
In 2022 is er een exploitatietekort ontstaan van € 454.277 voor het MP ICT. Aangezien we op de overige ICT kosten een voordeel hadden, resulteert dit in een tekort van € 332.487. Dit tekort zou dan gedekt worden door een onttrekking aan de reserve. Gezien het positief resultaat bij het onderdeel Overhead (€ 650.907) willen we geen onttrekking aan de reserve doen. We willen in 2023 en 2024 deze middelen graag inzetten voor andere onderwerpen op het gebied van ICT (zie ook paragraaf bedrijfsvoering).
In het voorstel voor de bestemming van het resultaat 2022 wordt dit meegenomen.

Investeringen bedrijfsvoering
In de begroting waren er diverse investeringen voorzien met een totale omvang van € 252.000. Uiteindelijk is hebben we voor € 401.060 geïnvesteerd in onze bedrijfsvoering. Het meeste deel hiervan waren vervangingsinvesteringen (iPhones, software, beeldschermen). Een deel van de extra kosten hebben te maken met de groei van onze organisatie, maar ook met regelgeving of goed werkgeverschap.

Extra taken
In 2021 heeft de provincie € 1,6 miljoen aan extra taken (lumpsum) belegd van de OD NHN. Dit bestond ook uit een deel overhead. Met de extra overhead gelden vanuit de provincie is het mogelijk geworden om de verdeling van de overhead tussen de taakvelden Milieu en VTH-plus in de juiste verhouding te brengen (naar rato lumpsum). Dit brengt een positief resultaat op de overheadkosten bij vooral het taakveld Milieu met zich mee omdat het extra budget wat hierdoor ontstaat nog niet volledig is ingezet.

Ontwikkeling van het resultaat Milieutaken

Personeelskosten (incl. inhuur) primair proces (LS en aanvullende opdrachten)	€ - 1.285.575	N
Opbrengst aanvullende opdrachten buiten LS deelnemers	€ 1.774.647	V
Inkomsten Bodemloket	€ 77.831	V
Overige opbrengsten	€ 247.091	V
Saldo opbrengsten/ kosten voorgaande boekjaren	€ 5.086	V
Opleidingskosten	€ 20.606	V
Masterplan ICT/ overige ICT kosten	€- 202.817	N
Renteopbrengst	€ 17.477	V
Onttrekking aan reserve Omgevingswet	€ 9.934	V
Niet ingezette post onvoorzien	€ 58.388	V
Overhead	€ 765.663	V
Resultaat	**€ 1.488.331**	**V**

In de 2e bestuursrapportage is aangegeven dat op de Milieutaken een behoorlijk positief resultaat verwacht werd. Dit heeft zich in doorgezet naar deze jaarrekening toe. Het voordelig resultaat 2022 is wel lager dan het resultaat 2021.

De begroting moet volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV) structureel in evenwicht zijn. In het betreffende begrotingsjaar moeten structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten. Dit betekent voor de OD NHN dat er voor de financiering via de lumpsum vast personeel kan worden aangetrokken. Alle extra incidentele middelen via offertes en het opplussen van het uitvoeringsprogramma zijn incidenteel. Met deze middelen kan de OD NHN externen inhuren om zo de taken te kunnen verrichten.

In 2022 waren de structurele baten voor de milieutaken vastgesteld op €12,4 miljoen. Hiervoor kan vast personeel worden aangetrokken. Daar bovenop is door de deelnemende gemeenten in 2022 aan de OD NHN €1,8 miljoen aan incidentele middelen gegund. Zoals al vaker is aangegeven, is het krijgen van goed personeel lastig en kost tijd. Dit geldt voor zowel inhuur als vast personeel. De consequentie van het buiten de lumpsumfinanciering houden van middelen is dat de OD NHN zeer afhankelijk is van de markt. Hierdoor realiseert de OD NHN een heel positief rekeningresultaat als het gaat om de personeelskosten maar konden niet alle taken worden uitgevoerd. Het huidige personeel probeert de extra taken op te vangen, met als consequentie dat de werkdruk te hoog is.

In de vierde kwartaalrapportage van het Uitvoeringsprogramma 2022 worden de details van de verrichte werkzaamheden en eventuele verschillen per deelnemer toegelicht.

Ontwikkeling van het resultaat VTH-plustaken

personeelskosten (incl. inhuur)	€ -600.722	N
Masterplan ICT	€ -129.670	N
Renteopbrengst	€ 11.175	V
Niet ingezette post onvoorzien	€ 54.636	V
Overhead	€ 161.183	V
Onttrekking aan reserve (PAS meldingen)	€ 125.107	V
Resultaat	**€ -378.291**	**N**

(N= nadeel; V = voordeel)

In de 2e bestuursrapportage is aangegeven dat op de VTH-Plustaken een negatief resultaat verwacht werd door extra inzet op het gebied van stikstof. De overschrijding op personeelskosten (incl. inhuur) wordt grotendeels veroorzaakt door de extra inzet op gebied van stikstof (incl. afhandeling PAS-meldingen) en de inhuur van juristen om de Woo-verzoeken af te handelen.
De onttrekking aan de reserve VTH-Plustaken is gebaseerd op de afspraak dat de kosten van de PAS-meldingen (incidentele werkzaamheden) gedekt zouden worden uit de reserve.

In de vierde kwartaalrapportage over het Uitvoeringsprogramma 2022 worden de details van de verrichte werkzaamheden toegelicht.

<u>Productiviteit</u>
Op basis van de analyse van de geschreven uren van onze eigen medewerkers blijkt dat we onze productieve norm van 1.400 uur niet halen. We zitten hier gemiddeld 8% onder. We hebben ook geanalyseerd waarom we de norm van 1.400 uur in 2022 niet halen. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Personele issues (hoog ziekteverzuim (> 5%) en boven gemiddelde opname van verlof);
- Voor stikstof onduidelijke juridische en beleidsmatige kaders voor de uitvoering.

Omdat er vacatures onvervuld zijn gebleven, hebben we maar 93% van de totale uren gerealiseerd.
Om onze afspraken over de uitvoering van het UP zo goed mogelijk na te komen, hebben we personeel ingehuurd. Een groot deel hiervan is ingezet op taakveld stikstof. De kosten hiervan zijn in de begroting 2022 niet voorzien. Eerder is afgesproken dat de meerkosten van stikstof uit de reserves gedekt kan worden. In het voorstel voor de resultaatbestemming zal hieraan invulling worden gegeven.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA 1 MILIEUTAKEN

1.1 Algemene doelstellingen

De belangrijkste algemene doelstellingen voor de OD NHN zijn:

Proactief informeren van bestuurders

a. Driemaal per jaar een bestuursrapportage, waarin het bestuur wordt geïnformeerd over ontwikkelingen, financiën, productie, personeelszaken en risicomanagement.
b. Tijdig toezenden van informatie voor de bestuursvergadering en in algemene zin geen nazendingen.

Periodiek informeren opdrachtgever

Diverse overlegmomenten met deelnemers gezamenlijk via opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties (AOGP) en één op één via de accounthouder en milieucoördinator van deelnemer.

Uitvoeringskwaliteit op landelijk niveau

Voldoen aan kwaliteitscriteria 2.1.

Uitvoeren jaarprogramma

Productie en prestaties over meerdere jaren binnen bandbreedte van 90%-110% van budget.

1.2 Programmaplan Uitvoeringstaken

De OD NHN voert binnen het daartoe aangewezen werkgebied de overgedragen milieutaken uit. De OD NHN is een Omgevingsdienst voor de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken gerelateerd aan diverse milieuwetten en de Wet natuurbescherming, zwemwater en verkeer/vaarwegen en aan aantal specialistische milieutaken als geluid, lucht, bodem en externe veiligheid.

De doelstelling van de OD NHN is om bij de uitvoering van de genoemde taken te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria, te zorgen voor specialismenvorming op inhoud en een bijdrage te leveren aan een constante en eenduidige taakuitvoering in de regio. We prioriteren en uitvoeren overeenkomstig de bestuurlijk vastgestelde VTH-strategie.

1.3 Wat heeft de OD NHN bereikt?

De bestuursrapportages zijn opgeleverd volgens de planning. Deze jaarrapportage is de derde rapportage. De kwartaalrapportages die voor de individuele opdrachtgevers worden gemaakt zijn ook opgeleverd volgens planning. Hierin wordt specifieker ingegaan op de geleverde diensten en aansluitingen op de betreffende uitvoeringsprogramma's. In bijlage 3 zijn productieaantallen opgenomen.

1.3.1 Regulering

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Door onze adequate, professionele en transparante uitvoering van vergunningprocedures dragen wij bij aan het schoon, veilig, gezond en duurzaam wonen, werken en recreëren in de fysieke leefomgeving van de regio Noord-Holland Noord. Daarnaast dragen wij actief bij aan het oplossen van de grote maatschappelijke vraagstukken van deze tijd rondom de fysieke leefomgeving.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Ook in 2022 heeft de afdeling Regulering Leefomgeving gewerkt volgens de door haar beschreven en vastgelegde werkprocessen. Dit bevordert – samen met de collegiale en juridische toets van de producten – een uniforme werkwijze. De producten zijn via vaste procedures en termijnen geleverd. Ook zijn de door ons ontwikkelde standaardsjablonen onderhouden. Tegelijkertijd kijkt de afdeling vooruit naar de

Omgevingswet. In 2022 is begonnen met het beschrijven van onze processen, zoals wij die onder de omgevingswet willen inrichten. Eind mei is dit afgerond en beschikt de organisatie over werkende processen onder de Omgevingswet.

Omdat het voor onze taken nog altijd moeilijk is om goed gekwalificeerd en ervaren personeel te vinden komt de tijdigheid langzaamaan wel onder druk te staan. Uitzonderlijke gevallen zijn met de initiatiefnemer en/of de opdrachtgever besproken. Voor de natuur- en de milieutaken hebben we op verschillende manieren geïnvesteerd in het vinden van voldoende personeel. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen, onder andere door middel van het Traineeprogramma 2022-2023.

Naast het noodzakelijke werven van nieuw personeel vonden binnen de verschillende kennisgroepen technische overleggen plaats. Hierin werd kennis gedeeld en is nieuwe/gewijzigde wetgeving besproken en op consequenties voor de producten beoordeeld. Dit gold in 2022 uiteraard vooral voor de voorbereiding op de Omgevingswet maar ook voor het onderwerp stikstof.

De coronapandemie heeft in 2022 geen direct merkbaar effect gehad op de werkvoorraad van de afdeling. De procedures zijn conform de werkprocessen opgepakt.

In bijlage 3 is een overzicht te vinden van de gerealiseerde producten in 2022.

1.3.2 Specialisme en Advies

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Het doel is om de huidige en toekomstige leef- en werkomgeving van inwoners in Noord-Holland Noord schoner, gezonder, duurzamer en veiliger te maken. Dat doen we door met onze uitgebreide expertise op het gebied van geluid, lucht, licht, bodem, klimaat, natuur, externe veiligheid en geur en op basis van onze ruime ervaring in de praktijk adequate en kwalitatief hoogstaande adviezen te verstrekt aan gemeenten binnen ons werkgebied, de provincie en andere overheden.

Ook hebben we een hoogwaardig bodeminformatiesysteem en bodemloket met actuele bodeminformatie ten behoeve van onze adviezen, maar ook beschikbaar voor burgers en bedrijven. Tevens zijn er voor gemeenten actuele Bodemkwaliteitskaarten, Bodembeheerplannen en Bodemfunctieklassekaarten (inclusief de gehalten PFOS en PFOA), waarmee voor gemeenten het verplaatsen van grond met PFAS binnen de regio eenvoudiger en goedkoper is gemaakt. Daardoor is er geen vertraging bij projecten.

Ook is er voor Externe Veiligheid een GIS-kaart met onder andere de invloedsgebieden van wegen en buisleidingen, 100% letaliteitscontour buisleidingen, PR-contouren van windturbines, etc. Deze gegevens zijn nu tevens opgenomen in het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) en daardoor ook beschikbaar voor burgers en bedrijven.

In 2021 zijn alle gezoneerde bedrijventerreinen actueel en digitaal vastgelegd in de GeoMilieu-module zonebeheer, waardoor snel en eenvoudig kan worden beoordeeld of nieuwe bedrijven of uitbreidingen passen binnen de geluidzone van het bedrijventerrein. Essentieel is verder de inbreng van onze specialistische expertise in omgevingsplannen, vergunningverlenings- en toezicht/handhavingstrajecten met het oog op kwaliteit, duurzaamheid, veiligheid, circulariteit en integraliteit.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

De afdeling Specialisme en Advies voert de werkzaamheden uit die vallen binnen het programma 'Specialisme' met circa veertig goed opgeleide en gedreven medewerkers. Vaste procedures met termijnbewaking, werkinstructies en collegiale toetsing garanderen dat de toetsingen en beoordelingen uniform en binnen de gestelde termijnen worden uitgevoerd. Dankzij de in eigen huis ontwikkelde standaardsjablonen hanteren de adviseurs en vergunningverleners een uniforme werkwijze.

Binnen de disciplines geluid, lucht, licht, bodem, duurzaamheid, natuur en externe veiligheid vinden technische overleggen plaats waarin kennis wordt gedeeld en nieuwe/gewijzigde wetgeving wordt besproken.

Omgevingswet
De OD NHN heeft, vooruitlopend op de Omgevingswet, onder andere de volgende zaken uitgevoerd:

- Door de verschuiving van de bodemtaken (warme overdracht) is er een nieuwe gemeentelijke verdeling berekend. Er is veel aandacht besteed aan het afronden van de BIS-screening en het in het kaart brengen van de cijfers voor de omgevingswet;
- In ons bodeminformatiesysteem (BIS) hebben we een 'platte' kaart gerealiseerd met een unieke bodemlocatie met een eenduidige status per plaats. Hierdoor is voor de raadpleger meteen duidelijk wat de verontreinigingsstatus op een bepaald punt is;
- Er is een goede start gemaakt met het inbrengen van specialistische kennis van de omgevingsaspecten voor de omgevingsscans;
- De bekend gemaakte geluidsproductieplafonds langs de rijks- en spoorwegen zijn voor de betreffende gemeentes gecontroleerd of deze aanpassingen van invloed zijn op voorgenomen ontwikkelingen;
- Er is met het oog op de vastlegging van de Basisgeluidemissie een verdere verdiepingsslag uitgevoerd. Deze informatie is gedeeld met de gemeentes, zodat inzichtelijk is welke taken op hun afkomen voor het vastleggen van de Basisgeluidemissie (BGE) van wegen;
- In 2022 heeft de OD NHN 36 saneringsprojecten in uitvoering, waarvan er eentje is afgerond. In totaal worden er 3954 woningen gesaneerd;
- Binnen het project IOV is aandacht geschonken aan de modernisering van omgevingsveiligheid als gevolg van de Omgevingswet. Het nieuwe Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) is gevuld met gegevens over risicovolle activiteiten aangevuld met risico ontvangende gebouwen en locaties. Daarom is het huidige Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS) volledig geconverteerd naar het REV.

Duurzaamheid:
Team duurzaamheid trad vaak op als coördinator van verschillende duurzaamheids- en energiebesparingsprogramma's en projecten, waaronder:

Voor particulieren:

- Duurzaam Bouwloket als energieloket
- Acties/campagnes voor particuliere bestaande bouw
- Campagne "gluren bij duurzame buren" is ook in 2022 doorgezet- met binnenkijken bij buren in de regio die duurzame maatregelen hebben uitgevoerd, een online event met experts en een mobiele showroom duurzaam bouwloket op locatie voor persoonlijk advies
- Campagne NH aardgasvrij om huiseigenaren re informeren en activeren om zelf aan de slag te gaan en te leren van koplopers
- Regeling reductie energiegebruik huiseigenaren en huurders (RREW); aanbod adviesgesprekken, subsidie kleine maatregelen en waardebonnen via webshop.
- Collectieve Inkoop zonnepanelen
- Gemeentelijke subsidieregeling erkende energiebesparende maatregelen; hiervoor hebben we in 2022 namens gemeentes ca. 2500 aanvragen behandeld.
- Het uitvoeren van duurzaamheidsleningen voor een tweetal gemeenten
- De inzet van de energiearmoedegelden. Middelen hiervoor zijn in 2022 beschikbaar gesteld aan gemeenten. In diverse gemeenten/regio's is hieraan meegewerkt en zijn acties voor inzet van energiefixers, vouchers en isolatieaanpak voorbereid.
- De campagne WarZr is doorgezet, waarvoor de OD is aangehaakt als regiovertegenwoordiger voor de Noordkop. In 2022 kreeg elk kwartaal een thema waardoor bewoners geïnformeerd en geactiveerd werden over maatregelen die zij zelf kunnen nemen.
- Er is een folder natuur en duurzaamheid uitgebracht voor de bewoners zodat bewoners weten waar ze rekening mee moeten houden bij de verduurzaming van hun woning.

Energiebesparing Bedrijven:

- Aanbod voor bedrijven die in de doelgroep vallen: gratis energiescan en begeleiding bij het aanvragen van subsidies, financieren van de maatregel en begeleiding van de uitvoering van maatregelen.
- Stimuleren verduurzaming bedrijventerreinen

Er is periodiek overleg met Liander over de uitbreiding van het elektriciteitsnet en het vroegtijdig inbrengen van de relevante punten voor de vergunningverlening.

Circulair

De Omgevingsdienst werkt vanuit twee sporen mee aan de circulaire transitieopgave.
Spoor 1 set in op de verkenning welke ruimte binnen VTH mogelijk en nodig is (voor bevoegde gezagen) om te sturen op circulaire bedrijfsvoering en ketensamenwerking. Dat deden we door:

- Het project 'Basis op orde'. Een samenwerking van de 4 Omgevingsdiensten in Noord-Holland. Het betreft een foutanalyse van gegevens in het LMA (datasysteem om bedrijfsafval te kunnen volgen) en aanpak voor verbetering. Ontdoeners en ontvangers van afval moeten daarvan melding maken in het LMA. Hoe beter de kwaliteit van de data, hoe beter overheden in staat zijn om afvalstromen te volgen. De analyse is uitgevoerd en het rapport is opgeleverd aan IPO en ODNL.
- In opdracht van VNG is de verkenning 'status einde afval en product' opgeleverd. Dit project is uitgevoerd met een werkgroep bestaande uit specialisten vanuit verschillende OD's, ILT en IenW. Doel was om tot een procesbeschrijving voor overheden en voor ondernemers te komen. In december is het voorstel en het rapport opgeleverd.
- De Omgevingsdienst leverde een bijdrage aan de circulaire bouwstenennotitie VTH van IPO.
- Voor de tweede keer is de Green Deal Zorg ondertekend. Nieuw in deze deal is dat de komende drie jaar stevig wordt ingezet op circulaire ketens in de zorg. Vanuit de samenwerking Circulair Westfriesland is de circulaire paragraaf ingebracht.

Spoor 2 zet in op het stimuleren van circulaire materiaalketens. Dat doen we vanuit de Actieagenda Circulair Westfriesland binnen de sectoren: Agrarisch & biogrondstoffen – Bouw & GWW/Infra - Zorg – Maakindustrie – Horeca/recreatie. Per sector werken overheden en ketenpartners samen aan oplossingen om materiaalketens te sluiten. In 2022 sloten de provincie Noord-Holland en het Ontwikkelingsbedrijf NHN aan bij het kernteam. De Omgevingsdienst verzorgt het coördinatorschap van de samenwerking en de uitvoering van de Actieagenda.

Dit deden we in 2022:

Weten wat Circulair Westfriesland in 2023 gaat doen? Of wil je meedoen? Kijk op www.circulairwestfriesland.nl

1.3.3 Wbb-vergunningverlening

Wat willen we bereiken?

Het voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en het saneren en/of beheren van de verontreinigde ondergrond. De ambitie is een duurzame bodemkwaliteit in Noord-Holland waarbij zich geen risico's voordoen voor de gezondheid en het milieu, waaronder planten en dieren.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Voor dit doel hebben we namens de Provincie Noord Holland vergunningaanvragen en meldingen beoordeeld. Ook zijn we ingesprongen op calamiteiten ter voorkoming van nieuwe gevallen van bodemverontreiniging.

1.3.4 Toezicht en Handhaving

Wat wilde de OD NHN bereiken?

De OD NHN bereikt met het toezicht dat zij uitvoert bewustwording van de geldende regelgeving met als effect een verhoogde mate van naleving van die regelgeving en vermindering van het aantal incidenten, klachten en handhavingsverzoeken. Handhaaft overtredingen op een open, eenduidige en voortvarende wijze en zorgt aldus voor een gevoel van veiligheid bij de burger, een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en versterking van het vertrouwen in de overheid bij de uitvoering van haar taken.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

De afdeling Toezicht & Handhaving heeft diverse instrumenten ingezet om de naleving van wet- en regelgeving te verhogen. Gebleken is dat het nalevingsgedrag bij het uitvoeren van integrale en sanctiecontroles bij bedrijven ten opzichte van afgelopen jaren is afgenomen. Bij integrale controles worden alle op het bedrijf van toepassing zijnde voorschriften gecontroleerd. Een sanctiecontrole wordt uitgevoerd nadat een handhavingsbesluit is genomen. Het naleefgedrag bij de overige controles is relatief constant de laatste jaren.

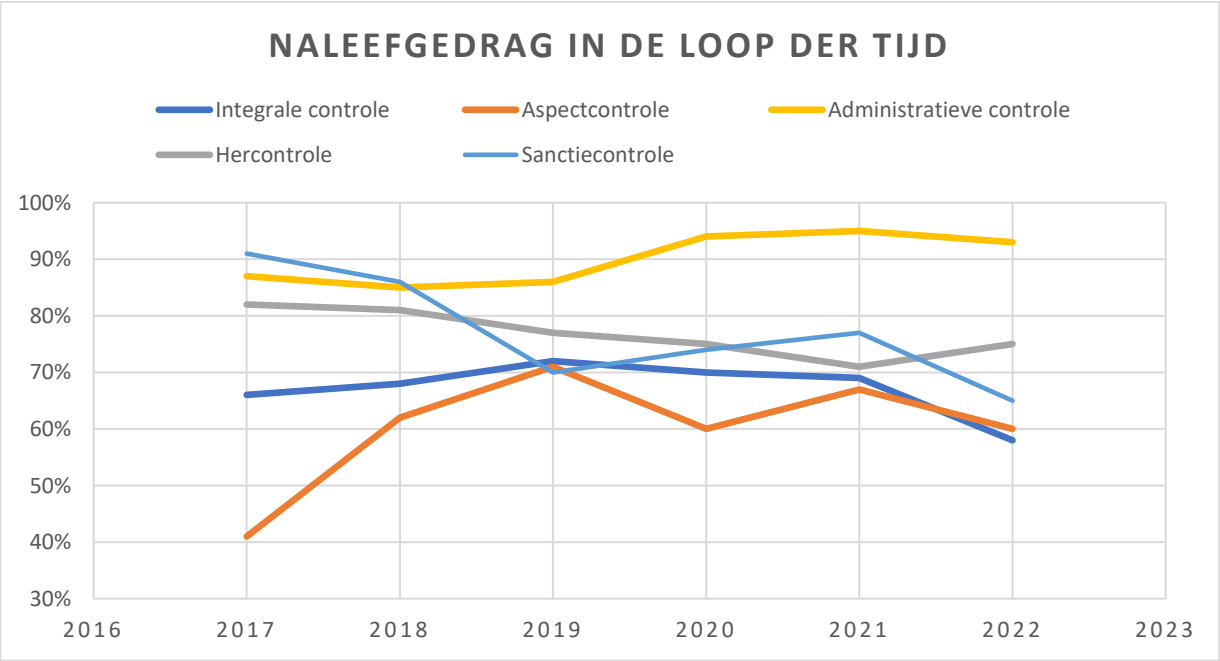

Met het huidige informatiesysteem hebben we te weinig parameters om nader te specificeren waardoor deze dalingen in naleving wordt veroorzaakt. In 2023 wordt een nieuw informatiesysteem in gebruik genomen waardoor het mogelijk is meer parameters te registreren, te analyseren en te monitoren. Als de

Omgevingswet in werking treedt dan zal registratie plaatsvinden op activiteitenniveau. Ook zal medio 2023 gebruik worden gemaakt van digitale controlelijsten (digitale handhaving) waardoor ook registratie, analysen en monitoring op voorschriftniveau kan plaatsvinden. We verwachten hierdoor onze capaciteit gerichter te kunnen inzetten waardoor het effect van deze inspanning groter zal zijn.

Uitvoering Klimaatakkoord onderdeel energiebesparing bij bedrijven (EML)
De landelijke versnelling van het toezicht rond energiebesparing bij bedrijven heeft er in 2022 toe geleid dat er veel voorbereidend werk is gedaan. De versnelling is een direct gevolg van de landelijke opgave rond verduurzaming; energiebesparing bij bedrijven is een belangrijke pijler uit het Klimaatakkoord. Het uitvoeren van toezicht op de Erkende Maatregelenlijst (EML-controles) staat daarbij centraal. In korte tijd zijn er drie regelingen van kracht geworden die voor extra toezicht moeten zorgen:
- Het provinciale energiebesparingsakkoord (EBA);
- De rijksbijdrage Versterkte Uitvoering Energiebesparing (VUE3);
- De rijksbijdrage Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK-THE).

Alle drie de regelingen kennen hun eigen specifieke eisen ten aanzien van aanvraag van de gelden, de doelgroep, de uitvoering van de controles, de registratie van gegevens en de monitoring en verantwoording.
Het databeheer rond toezicht op energiebesparing vormt daarbij een extra uitdaging omdat de ODNHN in een transitiefase zit naar een nieuw centraal systeem.
In 2022 is veel werk verzet om de versnelling van het toezicht te organiseren. Zo is er op basis van diverse bronnen één Basislijst bedrijven samengesteld met alle potentieel energierelevante locaties en is er een (tijdelijk) digitaal controleformulier ontwikkeld waarmee we in 2023 kunnen gaan monitoren op behaalde resultaten.
De regels voor energiebesparing zijn dynamisch en met het in werking treden van de Omgevingswet zullen nog meer wijzigen worden doorgevoerd en kunnen taken die nu bij de gemeentes zijn belegd bij de Omgevingsdiensten worden ondergebracht.
Geregeld hebben wij vragen van onze partners en opdrachtgevers hierover ontvangen en beantwoord. Daarnaast is geïnvesteerd in het opleiden van de toezichthouders en samenwerking en afstemming met de omringende omgevingsdiensten. Ook hebben we met oog op huidige arbeidsmarkt tijdig extra capaciteit geclaimd bij onze externe ondersteuners omdat het volume aan werk op EML veel groter is dan we met eigen medewerkers af kunnen ronden. Een aanbestedingstraject wordt hiertoe opgestart.
Omdat provinciaal breed werd gesignaleerd dat 2022 in veel opzichten een voorbereidingsjaar was, is de looptijd van het provinciale energiebesparingsakkoord met een jaar verlengd.

Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt verwachten wij dat wij in 2023 volop kunnen inzetten op het uitvoeren van deze controles. Hoewel het thema energiebesparing bij bedrijven dynamisch zal blijven, streven wij ernaar dat in de komende 4 jaar alle bedrijven met een energiebesparingsplicht zijn bezocht en voldoen aan de wettelijke besparingsplicht.

Strafrecht

Bij toezicht en handhaving wordt steeds vaker een beroep gedaan op het strafrecht. Diverse factoren, zoals een toename in ondermijnende activiteiten, het rapport Van Aartsen, het Rapport Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit, maar ook de Omgevingswet, maken dat het strafrechtelijk optreden steeds nadrukkelijker in beeld is.

De afgelopen jaren is binnen de OD NHN al veel ontwikkeld en gestandaardiseerd. Om de inzet van het strafrecht verder te professionaliseren is een team Strafrecht opgericht. Hiermee doet de OD NHN meer recht aan het werk van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa) die binnen de diverse taakvelden werkzaam zijn. De oprichting van het team is een volgende stap in de ontwikkeling van toezicht en handhaving. Verder is het Boa Registratie Systeem (BRS) aangeschaft en geïmplementeerd. Het BRS wordt door buitengewone opsporingsambtenaren gebruikt om hun ambtelijke bevindingen vast te leggen en die, ter uitoefening van hun taak, te delen met collega opsporingsambtenaren.

1.3.4 Samenwerking ketentoezicht

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Goede samenwerking met partners en maximale informatieverzameling en -deling. Het hiermee verkregen beeld van activiteiten, problemen en naleefgedrag wordt gebruikt voor een zo efficiënt mogelijke inzet van menskracht en middelen om de algemene doelstellingen van de OD NHN te behalen.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Afstemming en samenwerking tussen strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving en het verhogen van de naleving, de kwaliteit of de veiligheid van een handeling of zaak, dat zich uitstrekt over alle partijen die achtereenvolgens betrokken zijn bij deze handeling of zaak.

In 2022 is de OD NHN aangesloten op de landelijke voorziening Inspectieview. In Inspectieview, dat een gezamenlijke database is van diverse handhavingspartners, wordt handhavingsinformatie gedeeld met de partners. Dit biedt ons gelegenheid om bedrijven te filteren die bij handhavingspartners geregistreerd staan als overtreder van wet- en regelgeving. Als het om meerdere overtredingen bij meerdere partners gaat, is de verwachting dat ze ook over de schreef gaan bij activiteiten waaraan milieuregels zijn verbonden. Hierdoor kunnen wij onze capaciteit gerichter inzetten daar waar het moet. Ook biedt Inspectieview de mogelijkheid om informatie uit te wisselen in het kader van strafrechtelijke handhaving tussen diverse partners zoals met het Openbaar Ministerie.

Ondermijning heeft in 2022 een vlucht genomen; in samenwerking met gemeente, politie en douane worden steeds vaker integrale controles gedaan op diverse locaties. Gemeenten in Noord-Holland kunnen deelnemen aan dit modulaire programma, dat als doel heeft het buitengebied weerbaar te maken en te voorkomen dat schuren, loodsen en bedrijfsgebouwen door criminelen in gebruik worden genomen, bijvoorbeeld als drugslab.

De controles zijn een onderdeel van het programma ‘Veilig Buitengebied’. Met dit programma wil men onder andere het bewustzijn van verhuurders vergroten, voorkomen dat zij met de verkeerde personen in zee gaan en signalen niet alleen eerder opmerken, maar deze ook melden.

‘Veilig Buitengebied’ is onderdeel van het project Productielocaties Drugs en één van de initiatieven die ondernomen worden door Noord-Holland Samen Veilig (NHSV) om ondermijning in Noord-Holland tegen te gaan.

Alle medewerkers van Toezicht en Handhaving hebben in samenwerking met andere handhavingsorganisaties een cursus ‘Herkennen van drugslabs’ gevolgd en samen met de andere omgevingsdiensten en de politie zijn protocollen opgesteld hoe om te gaan met dumpingen van drugsafval. Het dumpen van drugsafval kan grote gevolgen hebben op de leefomgeving en financiële gevolgen voor de eigenaar van de grond waarop de dumping heeft plaatsgevonden. Beperking van beide gevolgen heeft een hoge prioriteit.

1.4 Wat heeft het gekost?

Tabel 1.4.1: Baten en lasten

OD Uitvoeringstaken	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Totaal baten	€ 14.579.269	€ 12.493.650	€ 14.887.715
Totaal lasten	€ 12.736.948	€ 12.493.650	€ 13.409.318
Saldo baten en lasten voor reserve mutaties	**€ 1.842.321**	**€ 0**	**€ 1.478.397**
Mutaties reserves	€ 210.126	€ 0	€ 9.934
Resultaat	**€ 2.052.448**	**€ 0**	**€ 1.488.331**

1.5 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente

Tabel 1.5.1: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting (vpb), onvoorzien en rente (volgens vernieuwde BBV)

2022	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 Milieutaken	€ 10.038.494	€ 9.160.134	€ 878.361
Algemene dekkingsmiddelen			€ 0
Overhead	€ 4.831.743	€ 4.248.978	€ 582.764
Heffing vpb (vrijgesteld)			€ 0
Bedrag onvoorzien			€ 0
Rente	€ 17.478	€ 206	€ 17.272
Saldo van baten en lasten	**€ 14.887.715**	**€ 13.409.318**	**€ 1.478.397**
Mutaties in reserves	€ 9.934	€ 0	€ 9.934
Resultaat	**€ 14.897.649**	**€ 13.409.318**	**€ 1.488.331**

De algemene dekkingsmiddelen betreffen inkomsten die vrij besteedbaar en daarmee bestuurlijk afweegbaar zijn. De besteding van deze inkomsten is niet gerelateerd aan een vooraf bepaald doel (programma). Binnen de OD NHN zijn de middelen die beschikbaar gesteld worden door de deelnemende gemeenten aan de betreffende programma's gekoppeld.

PROGRAMMA 2 VTH-PLUSTAKEN

2.1 Algemene doelstellingen

Sinds 1 januari 2016 worden voor de provincie Noord-Holland (op basis van een gefaseerde overdracht) de zogenaamde 'provinciale plustaken' uitgevoerd. Hieronder vallen de vergunningverlening bodem voor de eigen regio en de vergunningverlening en handhaving op het gebied van verkeer/vaarwegen en zwemwaterlocaties. Tezamen met de Nalevingsstrategie omgevingsrecht en het sectorale beleid (zoals beleidsnota's, milieubeleidsplan en watervisie) vormt het Handhavingsuitvoeringsprogramma provinciale plustaken het beleidsmatige kader voor de uitvoering van de plustaken. In de nalevingsstrategie is de strategie en werkwijze vastgelegd voor de provinciale handhavingstaken. Deze strategie geldt voor alle beleidsterreinen waar de provincie bevoegd is tot handhaving en dus ook voor de provinciale plustaken in het uitvoeringsprogramma. Sinds 1 juli 2016 voert de OD NHN ook de natuurbeschermingstaken uit. De taken die behoren bij het verlenen van besluiten onder de Wet natuurbescherming voert de OD NHN uit voor het gehele grondgebied van de provincie Noord-Holland.

2.2 Uitgelicht

2.2.1 PAS-meldingen

Noord-Holland heeft ongeveer 180 legalisatieverzoeken in het kader van de Programma Aanpak Stikstof (PAS) ontvangen. Mogelijk ontvangen we nog meer verzoeken vanuit het RVO. We hebben het grootste gedeelte van de ontvangen verzoeken inmiddels geverifieerd.

Deze vallen uiteen in 3 categorieën:

- Onterecht verzoek, hieronder vallen bijvoorbeeld verzoeken die geen PAS-melding gedaan hebben.
- Verzoek waarbij er mogelijk intern gesaldeerd kan worden.
- Verzoek waarbij er extern gesaldeerd moet worden met beschikbaar gestelde ruimte door rijksoverheid.

Bij het verder verwerken van deze verzoeken worden we vooral beperkt door factoren als de jurisprudentie van het moment zoals bij aanvragen die een emissiearm stalsysteem betreffen. Maar ook moeten we nog een weg zoeken in het stroomlijnen van een Bestuurlijk rechtsoordeel (BRO) naar een positieve weigering en een eventuele vergunning (afhankelijk van de jurisprudentie).

2.2.2 Woningbouw

Het is van belang om de woningbouw in Nederland te versnellen vanwege de hoge woningnood. Daarbij speelt zowel Soortenbescherming, Gebiedsbescherming als Stikstof binnen de Wet natuurbescherming een rol. Wanneer er intern gesaldeerd kan worden kunnen plannen vaak doorgaan. Door het vervallen hiervan is dit wel lastiger geworden. Extern salderen is uitermate lastig, de stikstofbanken zijn nog niet voldoende gevuld waardoor er weinig externe ruimte beschikbaar is voor woningbouwplannen.

2.2.3 Verduurzaming

Mede door de 'gascrisis' heeft het na-isoleren een extra boost gekregen boven op de versnellig die door subsidies is ingegeven. Het na-isoleren kan echter negatieve effecten opleveren voor dieren die in deze gebouwen leven. De ODNHN is via een aantal sporen bezig om deze effecten proberen te minimaliseren. Ten eerste via het reguliere ontheffingtraject. Daarnaast geven we voorlichtingen aan gemeenten om zo de beschermde soorten bij hen onder de aandacht te brengen. Ook zijn we bezig met het onderzoeken

van de inzet van Soortenmanagement plannen (SMP) om het gemeenten en hun inwoners makkelijker te maken rekening te houden met beschermde soorten.

2.2.4 Overig

Diverse omvangrijke dossiers zoals de cacao-industrie, biomassacentrales, Circuitpark Zandvoort en Tata Steel domineerden de media en het politieke debat in 2022. De OD NHN steekt hier veel tijd in. Niet alleen als het gaat om de inhoud, maar ook als het gaat om de beantwoording van raads- en Statenvragen, persvragen en WOB- en WOO-verzoeken. Het zijn belangrijke dossiers waarop de OD NHN veel inzet pleegt en nauwe samenwerking met de ketenpartners en de andere OD's in de regio zoekt.

2.2.5 Tot slot

In bijlage 4 treft u een overzicht aan van de in 2022 gerealiseerde producten.

2.3 Wat heeft de OD NHN bereikt?

Vergunningaanvragen en ontheffingsaanvragen zijn veelal binnen de (wettelijke) termijnen afgehandeld, meldingen zijn beoordeeld op juist- en volledigheid. Dit geldt voor zowel de groentaken (waarbij het stikstofdossier weerbarstig blijkt), de Wet bodembescherming als voor zwemwater (Whvbz).

2.3.1 VTH-plustaak Wbb-vergunningverlening

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Het voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en het saneren en/of beheren van de verontreinigde ondergrond. De ambitie is een duurzame bodemkwaliteit in Noord-Holland waarbij zich geen risico’s voordoen voor de gezondheid en het milieu, waaronder planten en dieren.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

De provincie is bevoegd gezag op basis van de Wet bodembescherming (Wbb). De taak vergunningverlening Wet bodembeheer (Wbb) is overgedragen aan de OD NHN. Dit houdt in dat de OD NHN (in mandaat) verantwoordelijk is voor de realisatie van de bodemsaneringsoperatie in Noord-Holland Noord. Dit was met uitzondering van de ‘rechtstreekse gemeente’ Alkmaar. Per 1 januari 2021 zijn deze taken ook aan de OD NHN overgedragen. Vanuit deze rol beoordeelt de OD NHN de ernst en spoed van bodemverontreiniging en legt deze vast in beschikkingen. Ook beoordeelt de OD NHN saneringsplannen, saneringsevaluaties en nazorgplannen.

De OD NHN voerde de volgende taken uit in 2022:

- Het beoordelen en toetsen van aanvragen, meldingen, bodemonderzoeken en (sanerings)plannen in relatie tot de Wet bodembescherming.
- Het actueel houden van het Bodeminformatiesysteem.
- Het opstellen van adviezen, beoordelingen en beschikkingen in relatie tot de Wet bodembescherming.
- Het bewaken en bijsturen van de procedures en de uitvoering van taken binnen de geldende termijnen.
- Het bewaken en bevorderen van de uitvoering en samenhang met betrekking tot de toepassing van de regelgeving en richtlijnen op het gebied van de Wet bodembescherming.
- Het adviseren (zowel de interne organisatie als externen) over producten, procedures en bevindingen op het gebied van de Wet bodembescherming.

Op 1 januari 2024 is er een kans dat de Omgevingswet van kracht wordt. Parallel aan de invoering van de Omgevingswet wordt een beleidsvernieuwing op het gebied van bodembeleid doorgevoerd. Deze beleidsvernieuwing brengt een verschuiving van taken tussen de Provincie Noord-Holland en gemeenten met zich mee. Deze overdracht van de bevoegd gezag-taken Wet bodembescherming wordt geregeld binnen het project 'Warme overdracht'.

Afgelopen jaar heeft de OD NHN in samenwerking met de provincie Noord-Holland en de andere omgevingsdiensten de screening van het Bodeminformatiesysteem afgerond en besproken met de gemeenten. De screening is gedaan om in beeld te brengen welke bodemlocaties onder de Omgevingswet onder het bevoegd gezag van de gemeenten komen te vallen en welke via het overgangsrecht onder het bevoegd gezag van de provincie Noord-Holland vallen (Warme overdracht). Ook is het Bodeminformatiesysteem Omgevingswetproof gemaakt door de aanpassing en toevoeging van diverse invulvelden in het systeem.

2.3.2 VTH-plustaak Natuurbescherming

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Door het op een adequate, professionele en transparante wijze uitvoeren van het vergunningenproces van de groene wetgeving draagt de OD NHN bij aan:

a. het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
b. het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
c. het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

Voor de Wet natuurbescherming, de natuurschoonwet en de provinciale milieuverordening (onderdeel stiltegebieden) voerde de afdeling Regulering Leefomgeving, team Natuur met ongeveer 25 medewerkers in 2022 de volgende taken uit:

- Vergunningen verlenen in relatie tot de bescherming van Natura 2000-gebieden, o.a. bij stikstofeffecten en/of overige effecten.
- Ontheffing verlenen in het kader van soortenbescherming ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse diersoorten (dierenopvang), onderzoek en educatie en/of tijdelijke natuur alsook in het kader van vellen houtopstanden (ontheffing wachtverplichting en compensatie).
- Afgeven Verklaringen van geen bedenkingen (VVGB) in relatie tot omgevingsvergunningen.
- Meldingen afhandelen bij vellen van houtopstanden, in het kader van gedragscodes.
- Advisering van de provincie bij het goedkeuren en wijzigen van N-2000 -en faunabeheerplannen.
- Advisering van de provincie in het algemeen bijvoorbeeld over vrijstellingen of het sluiten van de jacht.
- Advisering aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) op grond van de Natuurschoonwet.
- Advisering over ontheffingen op grond van de provinciale milieuverordening in het kader van stiltegebieden.
- Verlenen van ontheffing op grond van de provinciale milieuverordening in het kader van stiltegebieden.
- Adviezen verstrekken en het beantwoorden van vragen in het kader van de Wet natuurbescherming voor derden, bijvoorbeeld particulieren of bedrijven.
- Voorlichten van gemeenten over de wet natuurbescherming.
- ODNHN als werkgever onder de aandacht brengen van ‘groene’ schoolverlaters.

Om beleid en uitvoering goed op elkaar af te stemmen, is er regelmatig overleg tussen de diverse beleidsmedewerkers en de juristen van de provincie Noord-Holland en het team Natuurbescherming van de OD NHN. Daarnaast besprak de OD NHN periodiek de risicodossiers en aandachtdossiers met de gedeputeerde.

In 2022 heeft de focus grotendeels gelegen op de aanpak van de landelijke stikstofproblematiek en het na-isoleren van woningen. Voor de vergunningverlening op het gebied van stikstof is echter nog veel onduidelijkheid over het te volgen beleid, jurisprudentie en de wetgeving daardoor is het verlenen van vergunningen aanzienlijk complexer geworden, wat per dossier meer inzet vraagt.

2.3.3 VTH-plustaak Zwemwater

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Met de inzet van onze deskundige medewerkers bereiken wij dat de zwem- en badinrichtingen een veilige en hygiënische omgeving zijn voor alle gebruikers en dat deze voldoen aan de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen (Whvbz).

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

De OD NHN voert de volgende taken uit:

- Meldingen in het kader van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen (Whvbz) beoordelen.
- Aangevraagde ontheffingen op het gebied van de Whvbz afhandelen.

Binnen de OD-organisatie zijn de producten en werkprocessen beschreven en vastgelegd. De in eigen huis ontwikkelde standaardsjablonen worden blijvend onderhouden. Dit bevordert een uniforme werkwijze. De producten zijn via vaste procedures met termijnbewaking en werkinstructies uniform en binnen de gestelde termijnen geleverd.

In een multidisciplinair team van vergunningverleners, toezichthouders, communicatieadviseurs en juristen vindt regelmatig technisch overleg plaats. Daarin is kennis gedeeld en wordt nieuwe of gewijzigde wetgeving besproken. De consequentie voor onze producten en diensten wordt zo beoordeeld. Gedane meldingen worden op juistheid, volledigheid integraal beoordeeld. Daar waar nodig worden maatwerkvoorschriften opgesteld in overleg met de provincie.

Met de komst van een nieuwe maar ervaren vergunningverlener heeft de kwaliteit van onze dienstverlening een impuls gekregen. Ook zijn we hiermee langzamerhand ook landelijk in beeld als sparringpartner bij de uitvoering van de Whvbz.

2.3.4 VTH-plustaak Toezicht en Handhaving

Wat wilde de OD NHN bereiken?

Met het toezicht dat de OD NHN uitvoert streven we naar een optimale bewustwording van de geldende regelgeving met als effect een verhoogde mate van naleving van die regelgeving en vermindering van het aantal terechte incidenten, klachten en handhavingsverzoeken. Handhaving wordt op een open, eenduidige en voortvarende wijze uitgevoerd waardoor er een gevoel van veiligheid bij de burger, een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en versterking van het vertrouwen in de overheid bij de uitvoering van haar taken wordt nagestreefd. Daarnaast dragen we bij aan het beschermen van de natuur en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Wat heeft de OD NHN daarvoor gedaan?

De afdeling Toezicht en Handhaving voerde in 2022 de volgende taken uit:

- Toezicht en handhaving bij badinrichtingen en zwemgelegenheden: de wettelijke voorschriften worden door de bezochte inrichtingen en locaties op zo'n manier nageleefd dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) optimaal wordt bevorderd.
- Toezicht en handhaving in relatie tot gebiedsbescherming Natura 2000-gebieden, stikstof en/of overige effecten.
- Toezicht en handhaving van wettelijke verboden in het kader van ruimtelijke ingrepen, vellen houtopstanden (wachtverplichting en compensatie), bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding.
- Advisering van de provincie bij het goedkeuren en wijzigen van beheerplannen N-2000 en faunabeheerplannen.
- Advisering van de provincie in het algemeen, bijvoorbeeld over vrijstellingen of het sluiten van de jacht.
- Handhaving en advisering ter bevordering van een veilige en goede doorstroom op de provinciale wegen en vaarwegen.
- Handhavingsverzoeken: de besluiten over verzoeken tot handhaving voldoen aan de wet- en regelgeving, zijn opgesteld met inachtneming van jurisprudentie en kunnen de rechterlijke toets doorstaan.
- 24-uurs bereikbaarheid zwemwater bij calamiteiten en klachten: het reageren op klachten en het afhandelen daarvan en het voorkomen van onveilige situaties.
- Milieuvluchten: regelmatig milieuvluchten uitvoeren over bedrijven en locaties in het vrije veld zodat overtredingen worden verminderd en situaties beter in beeld kunnen worden gebracht.
- Afgegeven ontheffingen, vergunningen, maatwerkvoorschriften, vvgb's en positieve weigeringen gecontroleerd op handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid.
- Adviezen verstrekken en het beantwoorden van vragen in het kader van de Wet natuurbescherming voor derden, bijvoorbeeld aan particulieren, bedrijven en gemeenten.
- Behandelen, onderzoeken en afhandelen van binnengekomen klachten.

Om de uitvoering optimaal te laten verlopen is een goede afstemming noodzakelijk. Er is regelmatig overleg geweest tussen de afdelingen onderling (regulering en handhaving), de beleidsafdelingen Groen

en water van provincie Noord-Holland en andere externe handhavingspartners. Dit om kennis te delen, zaken te bespreken en elkaar adviezen te kunnen geven. Ook is er periodiek overleg geweest met de gedeputeerde waarin risico- en aandachtdossiers werden besproken. Voor wat betreft het stikstofdossier zijn er nog veel onduidelijkheden. De wet- en regelgeving is een aantal keer gewijzigd, wat de uitvoering heeft bemoeilijkt.

2.4 Wat heeft het gekost?

Tabel 2.4.1: Baten en lasten

VTH-plustaken	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Totaal baten	€ 8.202.034	€ 8.163.142	€ 8.209.952
Totaal lasten	€ 8.142.922	€ 8.163.142	€ 8.713.350
Saldo baten en lasten voor reserve mutaties	**€ 59.112**	**€ 0**	**€ -503.398**
Mutaties reserves	€ 0	€ 0	€ 125.107
Resultaat	**€ 59.112**	**€ 0**	**€ -378.291**

2.5 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien en rente

Tabel 2.5.1: Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting (vpb), onvoorzien en rente

2022	Baten	Lasten	Saldo
Programma 2 VTH-plustaken	€ 5.212.107	€ 5.794.822	€ - 582.715
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead	€ 2.986.670	€ 2.918.528	€ 68.142
Heffing vpb (vrijgesteld)			
Bedrag onvoorzien			
Rente	€ 11.175		€ 11.175
Saldo van baten en lasten	**€ 8.209.952**	**€ 8.713.350**	**€ - 503.398**
Mutaties in reserves	€ 125.107		€ 125.107
Resultaat	**€ 8.335.059**	**€ 8.713.350**	**€ - 378.291**

PARAGRAFEN

In het Besluit begroting en verantwoording (BBV) staat welke paragrafen provincies en gemeenten moeten opnemen in hun jaarstukken. De paragrafen 'lokale heffingen', 'onderhoud kapitaalgoederen', 'verbonden partijen' en 'grondbeleid' zijn op de OD NHN niet van toepassing. De overige paragrafen worden hieronder toegelicht.

3.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Volgens met artikel 26 van het BBV bevat deze paragraaf:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's
- De kengetallen:
    - Netto schuldquote;
    - Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (niet van toepassing voor de OD NHN);
    - Solvabiliteitsratio;
    - Grondexploitatie (niet van toepassing voor de OD NHN);
    - Structurele exploitatieruimte; en
    - Belastingcapaciteit (niet van toepassing voor de OD NHN).
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de OD NHN in staat is bedrijfsmatige tegenvallers met financiële consequentie(s) op te vangen. Aangezien alle structurele kosten, voor zover te voorzien, zijn opgenomen in de begroting, is het weerstandsvermogen vooral bedoeld voor het opvangen van risico's.

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de deelnemende gemeenten en de provincie, na besluit van het Algemeen Bestuur, uiteindelijk bijdragen in een eventueel exploitatietekort van de OD NHN. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en zij staan garant dat de OD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd.

Het beleid rond weerstandvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing, die op 15 december 2014 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

3.3.1 Weerstandscapaciteit

De definitie van weerstandscapaciteit volgens het BBV is:
De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Te denken valt hierbij aan: het vrij besteedbare deel van de algemene reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves. Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld: het vermogen om eenmalige tegenvallers op te vangen. Deze capaciteit moet worden gezocht in de vermogenssfeer, meer specifiek: in de reserves. Met structurele weerstandscapaciteit worden die middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Dit moet worden gezocht in de exploitatiesfeer.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten. Ultimo 2022 is de stand van de algemene reserve € 339.481. De lasten in de jaarrekening 2022 rondom milieutaken zijn € 13.409.318. Er zal geen storting in de algemene reserve plaatsvinden zonder specifiek besluit van het Algemeen Bestuur. In artikel 3 van de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) staat dat het Algemeen Bestuur kan besluiten van dit percentage positief of negatief af te wijken.

3.3.2 Bestaande risico's

Risico's kunnen een externe of interne oorzaak hebben. Externe risico's zijn toe te schrijven aan de ontwikkelingen op regionaal, provinciaal of landelijk niveau. De interne risico's hangen hiermee samen of kunnen gericht zijn op de bedrijfsvoering.

Totaaloverzicht met bestaande risico's per 31 december 2022:

RISICO'S						
Nr.	**Risico**	**Effect**	**E/I**	**Kans**	**Impact**	**Weerstands-capaciteit**
1	Claims	exploitatienadeel	E	0,5	€ 500.000	€ 250.000
2	Datalek van geregistreerde gegevens	exploitatienadeel	E	0,1	€ 800.000	€ 80.000
3	Aanbestedingsrisico's	exploitatienadeel	E	0,5	€ 250.000	€ 125.000
4	Projecten ten laste van het rekeningresultaat	exploitatienadeel	E	0,5	€ 100.000	€ 50.000
5	Pandemie	exploitatienadeel	E			
6	Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet	exploitatienadeel	E			
	Totaal					**€505.000**

De benodigde weerstandcapaciteit per risico wordt bepaald door de vermenigvuldiging van de kans maal de financiële impact.

1. Claims
   In 2022 heeft de OD NHN geen claims ontvangen.

2. Datalek van geregistreerde gegevens
   In 2022 hebben we 16 datalekmeldingen ontvangen, waarvan er 6 geen datalek waren omdat er geen persoonsgegevens zijn gelekt waarop de AVG van toepassing is.
   In 2022 heeft de OD geen boete gekregen voor het lekken van data.

3. Aanbestedingsrisico's
   De afgelopen en komende periode zijn er diverse Europese aanbestedingen. Aanbesteden biedt in beginsel optimale mogelijkheden om de beste prijs-kwaliteitverhouding te behalen. Het opnieuw aanbesteden brengt echter ook financiële risico's met zich mee. Bij de aanbestedingen van 2022 hebben zich geen grote financiële risico's voorgedaan.

4. Projecten ten laste van het rekeningresultaat
   In de financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen (FUGR) staat vermeld dat begrotingswijzigingen (tussentijdse vraag om extra financiële middelen) niet wenselijk zijn. In 2022 heeft de OD NHN extra middelen uitgegeven met betrekking tot stikstof. Deze kosten worden via het rekeningresultaat gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve VTH-plustaken. Hiervan is gebruik gemaakt.

5. Pandemie
   Ook in 2022 was er sprake van coronavirus. De invloed hiervan is in deze jaarrekening beschreven.

6. Omgevingswet en het Digitaal Stelsel Omgevingswet
   Door de invoering van de Omgevingswet zijn andere competenties noodzakelijk. Hier is aan gewerkt, waarvoor ook gebruik is gemaakt van de reserve Omgevingswet. Zie ook de paragraaf bedrijfsvoering.

3.3.3 Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt gevormd op basis van een inventarisatie en waardering van de risico's, zoals vastgesteld in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. De totaal benodigde weerstandscapaciteit is € 505.000.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€\ 339.481}{€\ 505.000} = 0{,}67$$

Uitgaande van de stand van de algemene reserve ultimo 2022 van € 339.481 is dit onvoldoende om de bestaande risico's te dekken.

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio:

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio voor de OD NHN valt in de klasse E. Dit duidt op onvoldoende weerstandsvermogen.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten.
Daar staat tegenover dat de deelnemers garant staan dat de OD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen.

Kengetallen financiële positie

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Gezien het stijgende belang van toekomstbestendigheid van lokale overheden moet in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen opgenomen worden. Het opnemen van kentallen past in het streven naar meer transparantie en inzicht in de financiële positie. Voor de OD NHN waren de volgende drie kengetallen van toepassing:

a. Netto schuldquote: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen;
b. Solvabiliteitsratio: geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen (eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal);
c. Structurele exploitatieruimte: is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen.

	Jaarrekening 2022 **Kengetallen**	**Verloop van de kengetallen %**		
		Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Jaarrekening 2022**
		Ratio	**Ratio**	**Ratio**
A	Netto schuldquote	-23,83	-10,50	-17,75
B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-23,83	-10,50	-17,75

C	Solvabiliteitsrisico	52,88	35,70	50,17
D	Structurele exploitatieruimte	2,84	0,00	1,90

Toelichting ratio's

Netto schuldquote
Hoe lager het percentage, hoe beter. Met een netto schuldquote <90% valt de OD NHN dan ook in de minst risicovolle categorie. De OD NHN heeft zelfs een negatief percentage. Dit wordt veroorzaakt doordat de financiële middelen hoger zijn dan de schulden.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is gelijk aan het kengetal voor de netto schuldquote. Bij de OD NHN is geen sprake van verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio
Hoe hoger dit percentage, hoe beter. Een hoge ratio betekent dat de organisatie relatief veel eigen vermogen heeft en goed in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Met een percentage >50% valt de OD NHN in de minst risicovolle categorie. Door het positieve resultaat is het eigen vermogen toegenomen en is het percentage hoger dan begroot.

Structurele exploitatieruimte
Hoe hoger dit percentage, hoe beter. Een percentage boven de 0% valt in de categorie die het minst risicovol is. De OD heeft voldoende structurele baten om de structurele lasten te dekken.

Op basis van de bovengenoemde kengetallen kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van de OD NHN goed is.

3.2 Paragraaf Financiering

Vanwege artikel 13 van het BBV bevat deze paragraaf in ieder geval de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte. Voor de OD NHN betekent dit dat in de financieringsparagraaf de ontwikkelingen worden aangegeven rond de rentevisie, de ontwikkelingen rond de renterisiconorm, de kasgeldlimiet, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid rondom treasury.

Deze verplichting hangt samen met de invoering per die datum van de Wet fido (Wet financiering decentrale overheden). De financieringsparagraaf in samenhang met het in artikel 212 van de Gemeentewet voorgeschreven treasurystatuut vormt een belangrijk instrument in het transparant maken, en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren, van de financieringsfunctie. Het treasurystatuut is door het Algemeen Bestuur op 14 november 2013 vastgesteld.

3.2.1 Rentevisie

De OD NHN heeft een rekening courant faciliteit bij de BNG, ter grootte van € 500.000.

3.2.2 Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een inschatting van de financieringsrisico's die de OD NHN kan lopen. Onder risico's wordt verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van de rente.

3.2.3 Koers- en valutarisico's

De OD NHN heeft geen financiële producten met een koersrisico en bezit geen vreemde valuta. Daardoor is er geen sprake van koers- en valutarisico's.

3.2.4 Renterisicobeheer

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van uitgezette geldmiddelen lager worden dan geraamd. De OD NHN heeft momenteel geen lening afgesloten.

De Wet fido hanteert hiervoor de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De wet normeert via percentages het maximale risico dat mag worden gelopen op de vaste (renterisiconorm) en de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet).

Renterisiconorm
De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de lening portefeuille van decentrale overheden te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Ze stellen dus een grens aan de structuur van de leningen, niet aan de hoogte. De renterisiconorm betreft leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (lange leningen, lang geld).

Op basis van artikel 6 van de Wet fido mag het renterisico op de vaste schuld de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen van de bestaande geldleningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal, zijnde de totale lasten.

Tabel 3.2.1: Renterisiconorm

Renterisiconorm	
Begrotingstotaal	€ 20.656.792
Renterisiconorm 20%	€ 4.131.358
Aflossing en renteherziening	€ 0
Ruimte	€ 4.131.358

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet richt zich op leningen met een rente typische looptijd van maximaal een jaar (ook wel korte leningen, of kort geld genoemd). De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto vlottende schuld in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet bedraagt voor gemeenschappelijke regelingen 8,2% van het begrotingstotaal.

Overschrijdt een overheid de kasgeldlimiet meer dan twee opeenvolgende kwartalen? Dan moet de toezichthouder op de hoogte worden gesteld. Vervolgens wordt de overheidsorganisatie geacht een plan op te stellen dat aangeeft hoe zij weer aan de kasgeldlimiet gaat voldoen. De OD NHN heeft in 2022 geen overschrijdingen.

Tabel 3.2.2: Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet	Kwartalen in 2022			
	1e	2e	3e	4e
1 Begrotingstotaal	€ 20.656.792	€ 20.656.792	€ 20.656.792	€ 20.656.792
2 Toegestane kasgeldlimiet (8,2% van (1))	€ 1.693.857	€ 1.693.857	€ 1.693.857	€ 1.693.857
3 Vlottende korte schulden	€ 3.129.771	€ 3.325.722	€ 2.225.409	€ 5.481.406
4 Vlottende middelen	€ 13.856.799	€ 14.328.904	€ 10.293.228	€ 9.580.317
Toets kasgeldlimiet				
5 Totaal netto vlottende schuld = (3 – 4)	€ -10.727.028	€ -11.003.182	€ -8.067.819	€ -4.128.911
Toegestane kasgeldlimiet (2)	€ 1.693.857	€ 1.693.857	€ 1.693.857	€ 1.693.857
Ruimte (+) Overschrijding (-) = (2 – 5)	€ 12.420.885	€ 12.697.039	€ 9.761.676	€ 5.822.768

3.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

3.3.1 Sterker fundament

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord is een professionele opdrachtnemer die op een effectieve manier uitvoering geeft aan zijn toevertrouwde taken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord en de gehele provincie. Dit doet de OD NHN door producten en diensten te leveren die aansluiten op de wensen van zijn klanten. Om de dienstverlening en financiering van de OD NHN transparant te maken en de informatievoorziening te uniformeren, is in 2021 voor gekozen om te gaan werken met een producten- en diensten catalogus (PDC). Deze is in 2021 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

De PDC is een belangrijke stap in gestructureerd tonen welke activiteiten en taken de OD NHN uitvoert en welke kosten daarbij horen. In de PDC wordt per dienst of product een beschrijving gegeven met het (maatschappelijk) beoogde effect dat wordt bereikt en een korte beschrijving van het doel en de context. Aan deze (sub)producten zijn zoveel mogelijk kengetallen gekoppeld. De prijs van het product wordt bepaald door de kengetallen te vermenigvuldigen met het jaarlijks vast te stellen uurtarief. De opgestelde uitvoeringsprogramma's 2022 zijn gebaseerd op deze PDC en de nieuwe VTH-strategie.
De lumpsumfinanciering is daarbij niet veranderd.

3.3.2 Vennootschapsbelasting voor overheden

Eind 2014 heeft de Tweede Kamer de Wet modernisering vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen aangenomen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelasting betalen.

Taken die door een overheid of samenwerkingsverband vanwege een wet worden uitgevoerd en volgens de Wet op de omzetbelasting overheidstaken zijn, worden vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Denk aan vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daar waar een overheid of samenwerkingsverband concurreert met de markt op een niet-wettelijke taak, kan er over de winst daarop wél vennootschapsbelasting verschuldigd zijn.

De OD NHN volgt de uitkomsten uit de landelijke werkgroep die alle activiteiten in kaart heeft gebracht en ter beoordeling heeft voorgelegd aan de belastingdienst. Voor de inkomsten uit het bodemloket geldt dat deze activiteiten door de fiscus als ondernemingsactiviteiten gezien kunnen worden. Met de investeringen die hier tegenover staan zouden de opbrengsten als nihil kunnen worden aangemerkt. Het onderstaande overzicht geeft aan dat deze activiteit niet door de ondernemerspoort komt en daarom ook niet vennootschapsplichtig is.

Ontvangen inkomsten	€ 77.864
Kosten m.b.t. het bodemloket	€ 64.869
Resultaat 2022	€ 12.995

3.3.3 Personeel en organisatie

In 2022 heeft ook de OD NHN last gehad van de krapte op de (landelijke) arbeidsmarkt. Het invullen van vacatures vraagt meer inspanning dan voorheen. Dit is een serieus aandachtspunt voor de komende jaren. Het vraagt om andere wervingsmethodes en betekent veelal aantrekken van jonge medewerkers die door de OD NHN zelf worden opgeleid. Dit vraagt van de organisatie veel extra inspanning van de huidige medewerkers om nieuwe medewerkers in te werken en op te leiden. Daarnaast is ook in 2022 opnieuw

een traineeship opgestart wat ook veel tijd vraagt. Dit heeft geleid tot vijf jong professionals voor de organisatie voor de thema's Klimaat & Duurzaamheid en Stikstof & Natuur. De trainees zijn nog volop in ontwikkeling. Het traineeship loopt door naar het volgende jaar.

Het aantrekken van een (externe) ARBO-adviseur/ preventiemedewerker werpt zijn vruchten af. Er zijn flinke stappen gezet binnen de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E). Een mooi resultaat, maar we zijn er nog niet. Hier moet ook het komende jaar verder in geïnvesteerd worden om een goede basis neer te zetten. Ook is het management getraind om effectief te sturen op verzuim.

Op het gebied van e-HRM zijn zichtbare stappen gezet. Dit heeft geresulteerd in een HR-dashboard op het gebied van verzuim, formatiebezetting en verlof. De komende jaren wordt dit verder uitgebreid met de verdere digitalisering van in-, door- en uitstroomprocessen met de komst van het nieuwe ERP-systeem in 2023.

2022 heeft ook in het teken gestaan van een actualisatie van de personele regelingen en uitwerking van CAO-aangelegenheden. Beleidsontwikkelingen op de domeinen opleiden en ontwikkeling, duurzame inzetbaarheid en vitaliteit hebben onvoldoende aandacht gekregen mede door het vertrek van een HR-beleidsmedewerker en het niet kunnen invullen van deze vacature. Voor het komende jaar wordt op specifieke HR-thema's extern ingehuurd.

3.3.4 Automatisering/Masterplan ICT

Nieuw Centraal Systeem (NCS)

Het jaar 2022 heeft voor het project NCS in het teken gestaan van het afscheid nemen van Centric Leefomgeving (CLO) en de implementatie van OpenWave. Als resultaat van dit proces is de OD NHN per 2 januari 2023 live gegaan met OpenWave.

Na het uitstel van de live-gang van CLO op 1 januari 2022, is in overleg met de leverancier Centric een ultieme poging gedaan om het oorspronkelijke uit de aanbesteding gekozen systeem alsnog te implementeren. Bij de definitieve acceptatietest in april 2022 bleek dat er nog te veel open eindjes waren en te weinig vooruitzicht in een juiste afloop om tot een werkend systeem te komen. Door het voortzetten van het "oude" systeem GreenValley tot eind december 2023 was er ruimte voor de implementatie van een nieuw systeem.

In de zomer van 2022 is door de projectgroep een korte marktverkenning uitgevoerd op basis van het programma van eisen zoals dat bij de acceptatie-test van CLO werd gehanteerd. Uit deze verkenning zijn een drietal systemen naar voren gekomen. Uiteindelijk heeft de stuurgroep geconstateerd dat op basis van ervaringen van andere omgevingsdiensten het systeem OpenWave voor 1 januari 2023 geïmplementeerd zou kunnen worden.

Na een korte voorbereiding is in augustus 2022 de intentie uitgesproken om met de implementatie te starten en het contract met REM automatisering te tekenen. Sinds dit moment is hard gewerkt om de inrichting van het systeem te voltooien en de data over te brengen naar het nieuwe systeem. Uiteindelijk hebben de werkzaamheden geleid tot een positieve acceptatietest op 27 december en een feestelijke live-gang op 2 januari.

Andere projecten die in beginsel gekoppeld waren aan het NCS zijn gezien de hoge tijdsdruk tijdelijk stilgezet. Deze projecten worden in het eerste kwartaal van 2023 opnieuw opgepakt.

Infra

Begin 2022 zijn aanvullende trainingen gegeven om het kennisniveau en gebruiksgemak te verhogen. Het gebruik van SharePoint is toegenomen en de vindbaarheid van data is verbeterd. Ook zijn de eerste stappen gezet om geautomatiseerd accounts aan te maken en rechten uit te delen. Verwacht wordt dat de applicatie, die hiervoor dient, in de loop van 2023 in gebruik genomen gaat worden. Hiermee worden eventuele menselijke fouten weggehaald en hebben gebruikers sneller en veiliger accounts maar ook rechten. In 2022 zijn ook de schermen op de werkplekken vervangen waarbij er geen gebruik meer gemaakt hoeft te worden van een los dockingstation waarmee een extra energieverbruiker wegvalt. De nieuwe schermen zijn zuiniger, bevatten geen kwik en de verpakkingsmaterialen zijn gemaakt van gerecycled materiaal.

Investeringen ICT

Op het gebied van ICT hebben we ook dit jaar geplande vervangingsinvesteringen uitgevoerd. Voor een deel waren deze voorzien in het investeringsplan, behorende bij de begroting 2022.
Zo is de scansoftware vervangen begin 2023. De voorbereidingen en de aankoop van de nieuwe software hebben in 2022 plaatsgevonden.
Afgeschreven iPhones zijn vervangen. Door de groei van ons personeelbestand hebben we extra iPhones aangeschaft. De afschrijvingstermijn van de iPhones is drie jaar. We zijn bezig om de vervanging zo te regelen dat we elke jaar ongeveer 1/3 deel moeten vervangen.
We hebben ook een aantal nieuwe iPads aangeschaft. Aangezien het totale investeringsbedrag niet boven de investeringsgrens uit kwam, zijn de kosten terecht gekomen in de exploitatie. Ook de geplande vervanging van laptops is uitgevoerd.
We hadden ook een investering voorzien in verbindingen. Deze investering is niet uitgevoerd, maar in de plaats hiervan zijn we licenties en dienstverleningsovereenkomsten aangegaan.

Stand van zaken rond de financiering van het Masterplan ICT

In het onderstaande overzicht is in het donkerblauw het oorspronkelijke Masterplan ICT, zoals besloten in de algemeen bestuursvergadering van 8 maart 2018, opgenomen. In de gele kolom zijn de budgetten opgenomen met de kennis van nu en waar nog geen verplichting of betaling tegenover staat. In de oranje kolom zijn de contracten opgenomen die al getekend zijn en de rode kolom alle tot nu toe betaalde facturen. In de groene kolom is het saldo opgenomen van de donkerblauwe - gele – oranje – rode kolom.

De jaarlijkse incidentele bijdrage voor het MP ICT vervalt vanaf het jaar 2023. Het MP ICT is daarmee vanaf de begroting 2023 een structureel onderdeel geworden van de begroting. De bijbehorende reserve zal alleen nog voor incidentele uitgaven die nog voortvloeien uit het MP ICT ingezet gaan worden.

Tabel 3.3.1: overzicht totalen MP ICT

	Budget (Masterplan)	Openstaande budgetten	Verplichting	Betaald	Saldo
Saldo	€ 8.708.630	€ 1.654.010	€ 91.416	€ 4.855.420	€ 1.341.857

3.3.5 Kantoor

We hebben in 2022 veel nieuwe bureaustoelen aangeschaft. Deze vervangen van veel van de oude (tweedehands) bureaustoelen die uit de beginperiode van de OD NHN stammen en veel gebreken begonnen te vertonen. Uiteindelijk hebben we meer stoelen vervangen dan we begroot hadden.

De verlichting in het kantoor is vervangen. De HF 5 Tl-verlichting en de PL lampen zijn vervangen door ledverlichting. We moeten de voorschriften behorende bij het Activiteitenbesluit milieubeheer en de bijbehorende Activiteitenregeling milieubeheer naleven. Dit houdt in dat wij energiebesparende maatregelen moeten nemen om het geïnstalleerd vermogen van de basisbinnenverlichting te beperken. Daarnaast hebben wij als organisatie ook een voorbeeldfunctie.

3.3.6 Omgevingswet 2022

Voor 2022 lag de focus op voldoen aan de minimale eisen die de VNG heeft gesteld voor de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2023. Op 12 juli 2022 is de motie Rietkerk door een meerderheid in de Eerste kamer aangenomen. Deze motie spreekt uit dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023 het uitgangspunt is en blijft, zodat de bevoegde gezagen hun voorbereidingen daarop kunnen inrichten en de uitvoering geen vertraging oploopt. De motie spreekt uit dat het wenselijk is dat het adviescollege ICT in oktober 2022 een geactualiseerd advies uitbrengt met het oog op inwerkingtreding per 1 januari 2023. Hoewel er landelijk nog zorgen zijn over met name de werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt binnen de OD NHN enthousiast doorgewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet op 1 januari 2023. Inmiddels is bekend gemaakt dat de invoeringsdatum van de Omgevingswet waarschijnlijk 1 januari 2024 wordt.

Mandaat, dienstverleningsovereenkomst en takenlijst

Samen met enkele gemeenten is gewerkt aan het opstellen van het nieuwe mandaat waarbij de Omgevingswet het kader vormt. Het aanpassen van het mandaat is een technische wijziging als gevolg van veranderende wetgeving.

Een eindconcept is besproken met de gemeenten en is naar de gemeenten verzonden met het verzoek de stukken vast te stellen. Door het vaststellen van het mandaat kan de OD NHN ook onder de Omgevingswet haar taken in mandaat uitvoeren. Met provincie Noord-Holland zijn de eerste gespreken gevoerd over het mandaat. De provincie stelt zelf een concept-mandaat op en betrekt OD NHN hierbij.

Instellen OD NHN als behandeldienst
Om de gemandateerde taken te kunnen uitvoeren, oefenen en testen zullen gemeenten en de provincie NH de OD NHN moeten instellen als hun behandeldienst. Samen met gemeenten en het landelijke projectbureau Aan de slag met de Omgevingswet is bedacht hoe dit in het landelijk systeem kan worden ingesteld. Voor nagenoeg alle gemeenten en de provincie Noord-Holland is de OD NHN ingesteld als de behandeldienst in de pre-omgeving van het DSO (oefenomgeving DSO-lv).

Milieubelastende activiteiten
Onder de Omgevingswet wordt niet meer gesproken over inrichtingen (bedrijven in de volksmond) maar over milieubelastende activiteiten. De OD NHN heeft in 2022 alle inrichten omgezet in (hoofd)milieubelastende activiteiten. Deze informatie is eind 2022 gemigreerd naar het nieuwe VTH-systeem OpenWave.

Werkprocessen Omgevingswet
De OD NHN is met externe ondersteuning bezig alle negentien "Wiki 360 werkprocessen" (de 19 landelijke standaard processen onder de Omgevingswet) binnen de organisatie te implementeren op een wijze die voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria voor omgevingsdiensten. De negentien processen werken organisatie breed en integraal door en gelden met name voor de procedures rond vergunningverlening, toezicht & handhaving en de juridische procedures. Raakvlakken met de bedrijfsvoering worden daarbij integraal meegenomen.

Ontwikkelen DSO-lv
Naast het instellen van de behandeldiensten is de OD NHN voor de provinciale taken actief betrokken geweest bij de ontwikkeling van de formulieren voor het DSO. De formulieren voor de provinciale regels zijn gemaakt in samenwerking met de provincie. Bij de Rijksregels is de OD NHN bij zes interprovinciale werkplaatsen betrokken geweest. De werkplaatsen hadden tot doel om tussen provincies en het Rijk afstemming te krijgen over de aanvraagformulieren en de vergunningcheck in DSO. Met succes. Inmiddels staan alle formulieren op de test-omgeving van het DSO zodat de ketentest met natuur (Wet natuurbescherming) kan plaatsvinden. Tot slot is de OD NHN betrokken bij een landelijke samenwerking om de juiste informatie voor zwemwater in het DSO te krijgen. Dit is in 2022 opgestart en zal in 2023 verdere uitwerking krijgen. De verwachting is dat de OD NHN voor zowel zwemwater als natuurbescherming betrokken blijft bij het beheer van deze informatie in het DSO-lv.

Testen en oefenen
Regionaal is een ketentest voorbereid waaraan de OD NHN heeft deelgenomen. Op drie momenten is getest en geoefend met de oefenomgeving van het DSO-lv. De OD NHN heeft met deelnemende gemeenten geoefend met vergunningaanvragen doorsturen en advies aanvragen. We verwerken de ervaringen, aandachtspunten en opmerkingen uit de test.

Afstemming en overleg
De OD NHN neemt actief deel aan diverse overleggen en werkgroepen met betrekking tot de Omgevingswet. Dit betreft overleggen en werkgroepen met de opdrachtgevers, andere gemeenschappelijke regelingen zoals de Veiligheidsregio en de GGD en de overige omgevingsdiensten in Noord-Holland.

3.4 Openbaarheidsparagraaf

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht geworden. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo legt meer nadruk op actieve openbaarheid: overheden zijn voortaan vaker verplicht informatie uit eigen beweging openbaar te maken. De Woo bevat een algemene zorgplicht om documenten in goede, geordende en toegankelijke staat te houden.

Voor wat betreft de passieve openbaarheid, het openbaar maken van informatie op verzoek, wordt bij de OD NHN op dit moment gewerkt aan een Woo-team, dat nu nog informeel functioneert. Het Woo- team heeft een eigen outlook-adres, dat verbonden is met het in te vullen Woo-formulier op de website. Hiermee is geregeld dat het Woo-verzoek direct kan worden opgepakt in het Woo-team. Daarnaast heeft de OD NHN een Woo-coördinator aangewezen.
Voor wat betreft de actieve openbaarheid is in de Woo geregeld dat 11 categorieën van stukken de komende jaren openbaar gemaakt moeten worden. In artikel 3.3. van de Woo worden deze 11 informatiecategorieën gefaseerd verplicht gesteld. Dit artikel is nog niet op 1 mei in werking getreden, maar treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Dit koninklijk besluit is nog niet genomen.

De stand van zaken bij de OD NHN voor wat betreft deze 11 informatiecategorieën is als volgt:

Wet- en regelgeving moet gepubliceerd worden om rechtskracht te verkrijgen. Dat gebeurt nu ook al en is minder op de OD NHN van toepassing, omdat de OD NHN een uitvoeringsorganisatie is.

Een bestuursorgaan maakt actief openbaar hoe het is ingericht en welke onderdelen met welke taken zijn belast. Aan deze verplichting kan worden voldaan door publicatie van een organogram waarin per onderdeel de taken en bevoegdheden zijn vermeld. Ook de bereikbaarheid van de organisatieonderdelen moet actief openbaar worden gemaakt. Het organogram en de contactgegevens, waaronder het algemene telefoonnummer is beschikbaar op de website.

De OD NHN publiceert de AB agenda's en vergaderstukken al op haar website. Dit kan worden aangevuld met de DB-agenda's en besluitenlijsten van zowel het DB als AB.

Voor wat betreft de categorieën: adviezen van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en – verslagen, Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen en klachten zal de OD NHN eerst goed in kaart moeten brengen waar deze stukken binnen de organisatie worden opgeslagen, zodat ook die stukken op het moment dat deze artikelen van de Woo in werking treden, kunnen worden gepubliceerd.

De bedoeling was dat alle overheidsinformatie openbaar gemaakt zou worden via het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). In een brief van 23 december 2022 aan de Tweede Kamer heeft Minister Bruins Slot van Binnenlandse Zaken aangegeven dat de overheid stopt met dit platform. De reden is dat de Woo inmiddels dusdanig veranderd is dat nieuwe ICT-vereisten niet in het bestaande platform kunnen worden gezet.

Inmiddels wordt door het Rijk gewerkt aan een zogenaamde minimale variant. In deze minimale variant publiceren bestuursorganen de door hen openbaar te maken informatie op een eigen weblocatie, en wordt deze informatie vervolgens vanuit één plek toegankelijk en doorzoekbaar gemaakt. Bestuursorganen hoeven in dit scenario hun documenten niet aan te leveren op een centrale voorziening.

JAARREKENING

4.1 Balans per 31 december 2022

ACTIVA		31 december 2022		31 december 2021	
Vaste activa					
- Investeringen met een economisch nut		€ 755.698		€ 548.238	
Materiële vaste activa	1		*€ 755.698*		*€ 548.238*
Totaal vaste activa			**€ 755.698**		**€ 548.238**
Vlottende activa					
Voorraden			-		-
- Vorderingen op openbare lichamen		€ 929.134		€ 1.599.691	
- Overige vorderingen		€ 46.766			
- Uitzettingen in 's Rijkschatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		€ 7.643.284		€ 8.543.497	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2		*€ 8.619.184*		*€ 10.143.188*
- Banksaldi		€ 250.757		€ 250.815	
Liquide middelen	3		*€ 250.757*		*€ 250.815*
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.		€ 710.375		€ 361.811	
Overlopende activa	4		*€ 710.376*		*€ 361.811*
Totaal vlottende activa			**€ 9.580.317**		**€ 10.755.814**
Totaal generaal			**€ 10.336.015**		**€ 11.304.052**

PASSIVA		31 december 2022		31 december 2021	
Vaste passiva					
- Algemene reserve		€ 339.481		€ 339.481	
- Bestemmingsreserve		€ 3.391.660		€ 3.526.701	
- Gerealiseerd resultaat		€ 1.110.040		€ 2.111.560	
Eigen vermogen	5		*€ 4.841.181*		*€ 5.977.742*
- Voorzieningen		€ 13.428		-	
Voorzieningen	6		*€ 13.428*		-
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer			-		-
Totaal vaste passiva			**€ 4.854.608**		**€ 5.977.742**
Vlottende passiva					
- Overige schulden		€ 698.012		€ 609.528	
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7		*€ 698.012*		*€ 609.528*
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.		€ 2.326.223		€ 2.318.688	
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:					
Het Rijk		€ 492.316		-	
Overige Nederlandse overheidslichamen		€ 545.198		€ 1.054.368	
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren		€ 1.419.656		€ 1.343.726	
Overlopende passiva	8		*€ 4.783.393*		*€ 4.716.782*
Totaal vlottende passiva			**€ 5.481.406**		**€ 5.326.310**
Totaal generaal			**€ 10.336.015**		**€ 11.304.052**

4.2 Toelichting op de balans

4.2.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden. Vanaf 2018 is door invoering van het individueel keuzebudget (IKB), waarin de totale uitbetaling in december van het betreffende jaar plaatsvindt, geen sprake meer van overlopend vakantiegeld.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) moet wel een verplichting worden opgenomen.

4.2.2 Vaste activa

De grens van het activeren van investeringen wordt gesteld op € 10.000 exclusief btw. Als een investering het bedrag van € 10.000 exclusief btw overstijgt, moet activering op de balans plaatsvinden. De investeringen met een economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingprijs. Als ingangsdatum van de afschrijving geldt als uitgangspunt het jaar volgend op het jaar waarin de investering wordt gedaan. Investeringen met een lagere aanschafwaarde hoeven, als er een gegronde reden voor is, niet te worden geactiveerd en worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

Er wordt lineair afgeschreven met de volgende afschrijvingstermijnen in jaren:

Omschrijving van de investering	Afschrijvingstermijn
Apparaten:	
- meetapparatuur	7
Automatisering:	
- apparatuur (pc/beeldscherm/scanners/telefoon)	3
- telefooncentrale, print en -kopieerapparaten	5
- netwerk, server, koeling, bekabeling e.d.	5
- programmatuur (software)	3
Bedrijfsmiddelen:	
- personenauto's	5
- lichte motorvoertuigen	5
- machines	5

Omschrijving van de investering	Afschrijvingstermijn
Gebouwen:	
- inventaris/inrichtingskosten/meubilair	10
- renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen	25
- installaties	10
- veiligheidsvoorzieningen	10
- uitbreiding/verbouwingen	10
Gereedschap	5
Telecommunicatieapparatuur (centrale)	5

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	2021	2022
Overige investeringen met een economische nut	€ 548.238	€ 755.698
Totaal	€ 548.238	€ 755.698

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **overige investeringen met economisch nut** weer:

	Boekwaarde per 1-1-2022	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdrage derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde per 31-12-2022
Basistaken:							
Inrichting pand	€ 145.175	€ 104.128	-	€ 37.219	-	-	€ 212.084
Aanpassing pand	€ 102.037	-	-	€ 31.114	-	-	€ 70.923
Automatisering	€ 292.735	€ 296.930	-	€ 122.842	-	-	€ 466.822
Geluidsmeter	€ 8.292	€ 0	-	€ 2.423	-	-	€ 5.869
Totaal	€ 548.238	€ 401.058	-	€ 193.598	-	-	€ 755.698

Hieronder de begroting en realisatie van de investeringen. Hieruit blijkt dat we meer gerealiseerd hebben dan begroot. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de investeringen nader toegelicht.

investeringsgroep	soort investering	budget 2022	realisatie 2022	saldo
Inrichting pand	Bureaustoelen	€ 16.000	€ 47.996	-€ 31.996
Inrichting pand	Verlichting	-	€ 55.206	-€ 55.206
Automatisering	Ipads	€ 15.556	-	€ 15.556
Automatisering	Iphones	€ 39.111	€ 70.987	-€ 31.876
Automatisering	Software	-	€ 37.979	-€ 37.979
Automatisering	Laptops	€ 73.333	€ 67.987	€ 5.346
Automatisering	Beeldschermen met kabels	€ 8.000	€ 120.906	-€ 112.906
Automatisering	Verbindingen	€ 100.000	-	€ 100.000
		€ 252.000	€ 401.060	-€ 149.060

4.2.3 Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

VLOTTENDE ACTIVA

2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen bestaan uit het openstaande debiteurensaldo per 31 december 2022:

	2021	2022
Vorderingen op openbare lichamen	€ 1.599.691	€ 929.134
Overige vorderingen	-	€ 46.766
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	€ 8.543.497	€ 7.643.284
Totaal	€ 10.143.188	€ 8.619.184

Specificatie vorderingen op openbare lichamen	2021	2022
Gemeente Alkmaar		
Gemeente Bergen		€ 6.147
Gemeente Castricum		€ 6.147
Gemeente Den Helder	€ 14.196	€ 4.338
Gemeente Drechterland	€ 14.341	€ 8.495
Gemeente Dijk en Waard	€ 26.312	€ 8.470
Gemeente Heiloo	€ 89.776	€ 6.147
Gemeente Hoorn		
Gemeente Koggenland	€ 100.449	€ 11.236
Gemeente Medemblik	€ 148.024	€ 19.479
Gemeente Opmeer	€ 53.715	€ 10.243
Gemeente Schagen	€ 11.889	€ 10.871
Gemeente Stede Broec	€ 11.007	-
Gemeente Texel		
Provincie Noord-Holland	€ 4.250	
SED Organisatie	€ 32.892	-
Omgevingsdienst Regio Arnhem	€ 8.357	-
BTW component in vooruit gefactureerde lumpsumbijdrage 2023	€ 1.084.482	€ 837.561
Totaal	€ 1.599.691	€ 929.134

3. Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	2021	2022
Nog te ontvangen bedragen	€ 132.485	€ 553.129
Vooruitbetaalde bedragen	€ 229.326	€ 157.246
Totaal overlopende activa	€ 361.811	€ 710.375

4. Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit banksaldi:

	2021	2022
BNG	€ 249.910	€ 250.590
ING	€ 905	€ 166
Totaal liquide middelen	€ 250.815	€ 250.757

Berekening drempelbedrag schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar 2022			
Drempelbedrag	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	**248**	**246**	**245**	**244**
Ruimte onder het drempelbedrag	752	754	755	756
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
	Verslagjaar 2022			
Begrotingstotaal verslagjaar	20.657	20.657	20.657	20.657
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan €500 miljoen	20.657	20.657	20.657	20.657
Het deel van het begrotingstotaal dat de €500 miljoen te boven gaat	-	-	-	-
Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	22.361	22.352	22.573	22.416
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	248	246	245	244

4.2.4 Vaste passiva

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

5. Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Saldo 1-1-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve Milieutaken	€ 339.481				€ 339.481
Bestemmingsreserves	€ 3.526.701		€ 135.041		€ 3.391.660
Gerealiseerd resultaat Milieutaken	€ 2.052.448	€ 1.488.331		€ 2.052.448	€ 1.488.331
Gerealiseerd resultaat VTHplus	€ 59.112	-€ 378.291		€ 59.112	-€ 378.291
Totaal	€ 5.977.742	€ 1.110.040	€ 135.041	€ 2.111.560	€ 4.841.181

Het verloop van de reserves in het verslag jaar was als volgt:

	Saldo 1-1-2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve Basistaken	€ 339.481			€ 339.481
Bestemmingsreserve:				
- Impuls cultuur & mensontwikkeling	€ 165.800			€ 165.800
- VTH plus	€ 1.414.605		€ 125.107	€ 1.289.498
- Omgevingswet	€ 9.934		€ 9.934	-
- Masterplan ICT	€ 1.936.362			€ 1.936.362
Totaal	€ 3.866.182	-	€ 135.041	€ 3.731.141

Alle onttrekkingen/ toevoegingen aan de reserves zijn van incidentele aard.

Toelichting op de reserves

Algemene Reserve

Doel: Deze reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer voor het opvangen van risico's en incidentele tegenvallers waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan) om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de taken in gevaar komt.

Storting: In 2022 heeft er geen storting plaatsgevonden.

Onttrekking: In 2022 is geen beroep gedaan op de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve Impuls cultuur-mensontwikkeling

Doel: Deze intensivering is opgenomen als onderdeel van het bedrijfsplan en is noodzakelijk gezien het invoeren van Het Nieuwe Werken, het overbruggen van de geconstateerde cultuurverschillen, het invoeren van digitaal handhaven, coaching en om- en bijscholing.

Storting: Volgens het bedrijfsplan bij de oprichting van de OD NHN.

Onttrekking: In 2022 heeft geen onttrekking plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve Masterplan ICT

Doel: Het Masterplan ICT is geschreven vanaf 2017 en de extra middelen zijn nodig vanaf 2018. Het besluit rond het Masterplan ICT heeft later plaatsgevonden dan oorspronkelijk gepland. Bij de start van het Masterplan ICT is inzichtelijk gemaakt wat er voor acties moeten plaatsvinden en welke financiële consequenties daarbij horen. Het tijdpad van de daadwerkelijke kosten is niet met zekerheid te zeggen, zeker nu de uitvoering iets vertraagd is in verband met de besluitvorming. Om de beschikbaar gestelde gelden voor het Masterplan ICT die door de mogelijke vertraging niet in het betreffende jaar kunnen worden uitgegeven buiten het rekeningresultaat te houden, wordt voorgesteld om een bestemmingsreserve Masterplan ICT te vormen. In deze bestemmingsreserve worden de

exploitatieoverschotten en -tekorten die door verschuiving in de tijd ontstaan per jaar verrekend.

Storting: De reserve is voldoende om het Masterplan ICT te realiseren. Eventuele onderschrijdingen van de jaarlijkse raming kunnen worden gerestitueerd.

Bestemmingsreserve Omgevingswet

Doel: Vanaf 2022 zou de OD NHN voor de deelnemende gemeenten en provincie taken uit vanuit de Omgevingswet uitvoeren. Voor de jaren 2018 tot en met 2022 was het noodzakelijk om de benodigde ontwikkelingsstappen te nemen en de medewerkers op te leiden. De komst van de ingrijpende Omgevingswet is een externe factor waarvoor de OD NHN in basis geen financiering heeft opgenomen in de reguliere begroting.

Storting: Volgens de tweede begrotingswijziging 2018.

Onttrekking: De gemaakte kosten in 2022 zijn volgens het besluit onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve VTH-plus

Doel: Dekking van de kosten in het kader van nog te verrichten werkzaamheden VTH-plustaken.

Storting: In overleg met de provincie kan een positief saldo in de reserve worden gestort.

Onttrekking: In de bestemmingsreserve VTH-plustaken zijn o.a. middelen opgenomen om de extra inzet m.b.t. stikstof en afhandelen PAS-meldingen te financieren. De gemaakte kosten voor de afhandeling van de PAS-meldingen zijn in 2022 onttrokken.

6. Voorzieningen

Het verloop van de voorziening in het verslag jaar was als volgt:

	Saldo 1-1-2022	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-2022
Voorziening verlofsparen		€ 13.428		€ 13.428
Totaal	-	€ 13.428	-	€ 13.428

Met ingang van 2022 heeft elke medewerker de mogelijkheid om verlof te sparen. Het doel is om medewerkers in staat te stellen om in alle levens- en carrièrefasen de werktijd af te stemmen op de eigen behoefte. Deze spaaruren verjaren niet. Voor het verlofsparen moet een voorziening worden gevormd. Bij daadwerkelijk opname van het verlof wordt een onttrekking aan de voorziening gedaan. De omvang van de voorziening wordt gevormd door het aantal verlofuren maal uurtarief.

4.2.5 Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, worden gewaardeerd op het nominale bedrag.

VLOTTENDE PASSIVA

7. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2021	2022
Crediteuren	€ 609.529	€ 698.013
Totaal	€ 609.529	€ 698.013

8. Overlopende passiva

De post overlopende passiva kan als volgt gespecificeerd worden:

	2021	2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.	€ 2.318.688	€ 2.326.223
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	€ 1.054.368	€ 1.037.514
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	€ 1.343.726	€ 1.419.656
Totaal	€ 4.716.782	€ 4.783.393

Specificatie verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2021	2022
Nog te betalen posten	€ 513.789	€ 470.071
WW reparatie 3e jaar en IKB	€ 36.432	€ 69.594
Loonheffing	€ 921.682	€ 911.321
Vooruit ontvangen	€ 7.800	-
Omzetbelasting	€ 838.984	€ 875.238
Totaal	€ 2.318.687	€ 2.326.223

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2021	2022
Het Rijk	-	€ 492.316
Overige Nederlandse overheidslichamen	€ 1.054.368	€ 545.198
Totaal	€ 1.054.368	€ 1.037.514

Specificatie overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	2021	2022
Vooruitontvangen bedragen deelnemers 1e kwartaal LS	€ 1.343.726	€ 1.419.656
Totaal	€ 1.343.726	€ 1.419.656

Specificatie overheidslichamen	Saldo 1-1-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Vooruit ontvangen budget Werkgroep Communicatie WF	€ 2.095	€ 4.258	€ 2.972	€ 3.381
Vooruit ontvangen uitvoeringskosten	€ 21.859	-	€ 4.947	€ 16.911
Regeling omgevingslawaai (2503)	€ 89.162	-	€ 14.675	€ 74.488
Actieplan Duurzaamheid NHN	€ 15.591	-	€ 6.590	€ 9.001
Samenwerkingsproject Omgevingswet (RUD/VR/GGD)	€ 4.779	-	€ 4.779	-
Subsidie energiebesparingsprogramma West-Friesland	€ 237.757	€ 70.516	€ 127.924	€ 180.348
Subsidie energiebesparingsprogramma Regio Alkmaar	€ 263.914	€ 42.211	€ 147.713	€ 158.412
Gemeente Hoorn	-	€ 36.000	€ 21.345	€ 14.655
Gemeente Castricum	-	€ 150.000	€ 82.237	€ 67.763
Gemeente Den Helder	€ 14.967	€ 150.000	€ 151.616	€ 13.351
Gemeente Medemblik	-€ 4.496	€ 76.496	€ 64.000	€ 8.000
DE subsidie Drechterland 2016-2018	€ 26.567	€ 1.271	€ 27.838	-
DE subsidie Bergen 2016-2018	€ 132.889	€ 2.314	€ 135.203	-
Gemeente Heiloo	€ 121.116	-	€ 131.558	-€ 10.442
Onderhandenwerk gemeente/provincie	€ 15.880	-	€ 15.880	-
Informatieplicht energiebesp. maatr. 2019-2022	€ 112.290	-	€ 102.960	€ 9.330
Het Rijk				
Specifieke uitkering IPB VTH	-	€ 175.000	€ 5.538	€ 169.462
Specifieke uitkering extra ondersteuning THE	-	€ 322.854	-	€ 322.854
Totaal	**€ 1.054.368**	**€ 1.030.920**	**€ 1.047.774**	**€ 1.037.514**

4.2.6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen en rechten

De OD NHN is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen:

- Huurovereenkomst Dampten 2 te Hoorn, met een looptijd van vijf jaar tot en met september 2023. In de gesloten huurovereenkomst is onder meer bepaald dat de huurprijs jaarlijks wordt aangepast op basis van de wijziging van het maandindexcijfer volgens de consumentenprijsindex (CRI) reeks alle huishoudens, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor 2023 geldt een huurprijs van € 338.741 exclusief btw op jaarbasis (2022 verhoogt met indexatie van 3%).
- Aansprakelijkheid bedrijven en rechtsbijstand Overheid afgesloten bij Centraal beheer Achmea looptijd 01-01-2022 tot 01-01-2023. In 2023 is de aansprakelijkheidsverzekering bedrijven opnieuw aanbesteed vanaf 1-1-2023 voor 3 jaar bij Centraal beheer Achmea. In 2023 is de jaarpremie € 19.998.
- Leaseauto's:

Auto	Start datum	Eind datum	Lease bedrag per maand	leverancier
8x Renault Clio (5-deurs) 0.9tce energy ecoleader	18-apr-17	18j-apr-24	€ 3.045	MKB lease
8x Jeep Renegade (tw) 2.0td trailhawk 125kW 4wd	22-jun-17	22-jun-24	€ 5.570	MKB lease
1x Jeep Renegade (tw) 2.0td trailhawk 125kW 4wd	20-jun-17	20-jun-24	€ 671	MKB lease
6x Jeep Renegade (tw) 2.0td trailhawk 125kW 4wd	28-mei-19	28-mei-25	€ 4.131	MKB lease
2x Renault Clio (5-deurs) 0.9tce energy ecoleader	27-aug-18	27-aug-24	€ 775	MKB lease
Audi Q3 sportback	9-jun-21	9-jun-26	€ 1.054	MKB lease
Volkswagen	16-okt-19	16-okt-24	€ 642	MKB lease

4.3 Overzicht van baten en lasten

	Begroting na wijziging			Jaarrekening		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1	€ 7.934.559	€ 7.934.559	€ 0	€ 10.038.494	€ 9.160.134	€ 878.361
Programma 2	€ 5.186.592	€ 5.186.592	€ 0	€ 5.212.107	€ 5.794.822	-€ 582.715
AD	€ 0		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overhead	€ 7.422.617	€ 7.422.617	€ 0	€ 7.818.413	€ 7.167.506	€ 650.907
Heffing vpb	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onvoorzien	€ 113.024	€ 113.024	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Rente	€ 0	€ 0	€ 0	€ 28.653	€ 206	€ 28.447
Saldo B&L	**€ 20.656.792**	**€ 20.656.792**	**€ 0**	**€ 23.097.666**	**€ 22.122.668**	**€ 974.999**
Reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 135.041	€ 0	€ 135.041
Resultaat	**€ 20.656.792**	**€ 20.656.792**	**€ 0**	**€ 23.232.708**	**€ 22.122.668**	**€ 1.110.040**

	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1	€ 7.934.559	€ 7.934.559	€ 0	€ 7.934.559	€ 7.934.559	€ 0
Programma 2	€ 5.186.592	€ 5.186.592	€ 0	€ 5.186.592	€ 5.186.592	€ 0
AD	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overhead	€ 7.422.617	€ 7.422.617	€ 0	€ 7.422.617	€ 7.422.617	€ 0
Heffing vpb	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onvoorzien	€ 113.024	€ 113.024	€ 0	€ 113.024	€ 113.024	€ 0
Rente	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Saldo B&L	**€ 20.656.792**	**€ 20.656.792**	**€ 0**	**€ 20.656.792**	**€ 20.656.792**	**€ 0**
Reserves	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Resultaat	**€ 20.656.792**	**€ 20.656.792**	**€ 0**	**€ 20.656.792**	**€ 20.656.792**	**€ 0**

4.4 Toelichting op het overzicht baten en lasten

Toelichting:
Het ontstaan van de afwijkingen tussen begroting en jaarrekening zijn toegelicht in de alinea's 'Ontwikkeling van het resultaat' op pagina 10, 11 en 12.

4.4.1 Overzicht incidentele lasten en baten

Omschrijving incidentele posten	baten	lasten
Bijdrage MP ICT incidenteel	€ 818.288	
Extra opdrachten	€ 1.995.671	
Stikstof (incidenteel) (reserve)	€ 125.107	
Omgevingswet (project) (reserve)	€ 9.934	
Inruil activa	€ 3.060	
Specifieke uitkering (SPUK)	€ 5.538	
Opbrengsten voorgaande boekjaren	€ 23.720	
Kosten voorgaande boekjaren		€ 39.151
Incidentele uitgaven MP ICT		€ 1.711.618
Inhuur niet gedekt door vacatureruimte		€ 456.957
Omgevingswet (project)		€ 101.900
Resultaat	**€ 2.981.318**	**€ 2.309.626**

Er is beoordeeld of baten en lasten een structureel of incidenteel karakter hebben. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Bij het begrip incidenteel gaat het om baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

4.4.2 Overzicht per taakveld

Overzicht per Taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Taakvelden
Programma 1 en 2	€ 15.250.601	€ 14.954.955	€ 295.645	7.4 Milieubeheer
Programma 3 Overhead	€ 7.818.413	€ 7.167.506	€ 650.907	4 Overhead
Rente	€ 28.653	€ 206	€ 28.447	0.10 Mutatie reserves
Mutatie in reserves	€ 135.041			0.10 Mutatie reserves
Totaal	**€ 23.232.708**	**€ 22.122.668**	**€ 1.110.040**	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

4.4.3. Overzicht kostenverdeling overhead

OD NHN Overhead lasten per discipline		Rekening 2022
1	Personele overhead	€ 3.469.989
2	Informatievoorziening en automatisering	€ 2.388.764
3	Facilitaire zaken en huisvesting	€ 1.308.753
		€ 7.167.506

4.5 Wet normeringbezoldiging topfunctionarissen

De Wet normering topinkomens (WNT) is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. De hoogste leidinggevenden in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister. In 2022 is het maximumsalaris € 216.000. Voor extern ingehuurde topfunctionarissen die geen dienstbetrekking bij de desbetreffende instelling hebben, gelden afwijkende regels. De eerste twaalf maanden van de functievervulling mag het inkomen niet meer zijn dan de som van € 28.600 per maand voor de eerste zes maanden en € 21.700 per maand voor de volgende zes maanden. Na twaalf maanden functievervulling geldt de algemene WNT-norm.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de dertiende maand van de functievervulling:

	Q.M. Foppe
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde functievervulling in **2022**	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.513
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.396
Subtotaal	€ 148.908
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 148.908
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

	Q.M. Foppe
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde functievervulling in **2021**	01/04 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 89.694
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.385
Subtotaal	€ 105.079
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 157.466
Bezoldiging	€ 105.079

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12:

N.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen:

N.v.t.

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van €1.800 of minder:

Topfunctionaris	Functie	Periode
Dhr. M.C. Uitdehaag	voorzitter	01/01 - 31/12
Dhr. S. Bashara	lid DB en AB	01/01 -30/03
Dhr. T.J.M. Groot	lid DB en AB	01/01 – 13/07
Dhr. E. Stigter	lid DB en AB	01/01 – 31/12
Dhr. R. Vennik	lid DB en AB	13/07 - 31/12
Dhr. M. Versluis	lid DB en AB	12/10 - 31/12
Dhr. A. Helling	lid DB en AB	13/07 - 31/12
Dhr. R.G. te Beest	lid AB	01/01 – 13/07
Dhr. K. Valkering	lid AB	01/01 – 22/03
Dhr. P. Slettenhaar	lid AB	01/01 – 13/07
Dhr. M. Wouters	lid AB	01/01 – 12/10
Mw. Y. Roos-Bakker	lid AB	01/01 – 13/07
Mw. E. Heutink	lid AB	01/01 – 16/03
Dhr. P. van Diepen	lid AB	01/01 – 16/03
Mw. R. van Dolder	lid AB	01/01 - 31/12
Mw. A. van Langen	lid AB	01/01 – 16/03
Dhr. R.W. Tesselaar	lid AB	01/01 – 16/03
Dhr. H. Heddes	lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. N. Slagter	lid AB	01/12 - 31/12
Dhr. J. Hagens	lid AB	13/07 - 31/12
Dhr. E. Briët	lid AB	12/10 - 31/12
Dhr. V. Brouwer	lid AB	13/07 - 31/12
Mw. P. Bais	lid AB	12/10 - 31/12
Dhr. M. ten Have	lid AB	13/07 - 31/12
Dhr. N. Langedijk	lid AB	01/01 - 31/12
Dhr. J. Franx	lid AB	13/07 – 31/12
Dhr. J. Broeders	lid AB	13/07 – 31/12
Dhr. H. ter Veen	lid AB	13/07 – 31/12
Dhr. R. Kieft	lid AB	13/07 – 31/12

4.6 Begrotingsrechtmatigheid

Hieronder wordt ingegaan op de begrotingsrechtmatigheid bij de verschillende onderdelen. Voor de begrotingsrechtmatigheid worden de lasten door het algemeen bestuur geautoriseerd op het niveau van de taakvelden

De taakvelden Milieu en Overhead laten onderschrijdingen zien van de begrote lasten zodat voor deze taakvelden een toelichting achterwege kan blijven.

Het taakveld VTH-Plus laat een overschrijding zien van de begrote lasten. De overschrijding past binnen het bestaande beleid. Verder zijn er afspraken met de provincie Noord-Holland dat een overschrijding is toegestaan op het onderwerp Stikstof. De kosten hiervan mogen tijdelijk gedekt worden door een onttrekking aan de reserve.

4.7 Wet op de vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere publiekrechtelijke rechtspersonen vennootschapsbelasting gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De OD NHN heeft niet als doel winst te maken. De OD NHN houdt geld over door bijvoorbeeld het niet invullen van openstaande vacatures, (opgelegde) efficiëntere bedrijfsvoering of extra opbrengsten. Geld dat aan het eind van het jaar niet is besteed, wordt door de belastingdienst voor de vennootschapsbelasting als winst gezien. Met het Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen is overeengekomen dat nagenoeg alle taken die de omgevingsdiensten uitvoeren, voorgeschreven zijn door wetgeving. Daarom zijn deze overheidstaken vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

4.8 EMU-saldo

Het saldo van de Economische en Monetaire Unie (EMU-saldo) geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Dit cijfer geeft aan of een overheid een overschot of een tekort heeft. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen moeten dit cijfer in hun begroting opnemen omdat het Rijk een verplichting heeft naar Europa. Volgens de regels van de EMU zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht, mag het vorderingentekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Hiermee wil men de economische sterkte van de eurolanden behouden.

nr.	EMU-saldo	begroting 2022	jaarrekening 2022
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (negatief exploitatiesaldo is negatief bedrag)	€ 0	€ 974.999
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	€ 171.8766	€ 193.598
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ 0	€ 0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	€ 252.000	€ 431.432
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overige, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	€ 0	€ 0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	€ 0	€ 0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	€ 0	€ 0
8	Baten bouwgrondexploitatie:	€ 0	€ 0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	€ 0	€ 0
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	€ 0	€ 0
11	Verkoop van effecten:		€ 0
	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	Nee
	Berekend EMU-saldo (+1+2+3-4+5+6-7+8-9-10-11)	**-€ 77.134**	**€ 737.165**

4.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum hebben geen bijzonderheden plaatsgevonden.

4.9 SISA verklaringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 20-1-2023									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	
IenW	**E93**	**Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH**	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/03*				
			€ 5.538	€ 5.538	Nee				
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/06*				
		1	Deelname werk- en projectgroepen	€ 1.014	€ 1.014				
		2	Aanleveren data voor het IPB	€ 2.730	€ 2.730				
		3	Scholing en Opleiding	€ 936	€ 936				
		4	Inzicht in bestaande vormen van bekostiging van de OD	€ 156	€ 156				
		5	Implemantatie van de landelijke handhavingsstrategie Omgevingswet	€ 156	€ 156				
		12	Participeren in onderzoek naar mandaten	€ 390	€ 390				
		13	Visitaties bij OD's en meewerken aan evaluuatie van de pilots	€ 156	€ 156				
EZK	**F21**	**Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/05*		
			€ 0	€ 0	Ja	Ja	Nee		

CONTROLEVERKLARING

BIJLAGEN

Bijlage 1 Investeringsoverzicht

Omschrijving	Afschr. termijn	Investering t/m 2016	Investering 2017	Investering 2018	Investering 2019	Investering 2020	Investering 2021	Investering 2022	Totaal geïnvesteerd	Afschrijving t/m 2022	Boekwaarde
Voorzieningen meubilair en inrichting		**€ 566.704**	**-**	**€ 22.211**	**€ 70.198**	**€ 24.208**	**-**	**€ 104.128**	**€ 787.449**	**€ 504.441**	**€ 283.008**
Inrichting pand	10	€ 255.567		€ 22.211	€ 70.198	€ 24.208		€ 104.128	€ 476.312	€ 264.228	€ 212.084
Aanpassing pand	10	€ 311.137							€ 311.137	€ 240.213	€ 70.924
ICT-voorzieningen		**€ 25.316**	**€ 174.160**	**€ 112.975**	**-**	**€ 93.650**	**€ 198.592**	**€ 296.930**	**€ 901.623**	**€ 434.801**	**€ 466.822**
Laptops, beeldschermen enz.	3		€ 20.795	€ 60.336		€ 61.290	€ 130.834	€ 187.965	€ 461.220	€ 232.662	€ 228.559
Netwerk inclusief switches	3		€ 38.213						€ 38.213	€ 38.213	-
Automatisering	3		€ 10.207	€ 4.509					€ 14.716	€ 14.716	-
Software	3		€ 4.570	€ 14.168				€ 37.979	€ 56.717	€ 18.738	€ 37.979
Bodeminformatiesysteem	3			€ 7.200					€ 7.200	€ 7.200	-
Iphones	3					€ 32.360	€ 67.758	€ 70.987	€ 171.105	-€ 29.180	€ 200.285
Digitale presentatiemiddelen	5	€ 25.316							€ 25.316	€ 25.316	-
Telefooncentrale	5		€ 100.375	€ 26.761					€ 127.137	€ 127.137	-
Overig		**€ 16.321**	**€ 9.813**	**€ 7.150**	**-**	**-**	**-**	**-**	**€ 33.284**	**€ 27.415**	**€ 5.869**
Meetapparatuur	7	€ 16.321	€ 9.813	€ 7.150					€ 33.284	€ 27.415	€ 5.869
Totaal investeringen		**€ 608.341**	**€ 183.973**	**€ 142.336**	**€ 70.198**	**€ 117.858**	**€ 198.592**	**€ 401.058**	**€ 1.722.356**	**€ 966.658**	**€ 755.699**

Bijlage 2 Stemverhoudingen

Deelnemende partijen	In te brengen budget in 2022	Aantal inwoners per 1 januari 2021	Gewogen stemmen obv financiele inbreng incl. provincie (van belang voor stemmen provincie)		Gewogen stemmen obv aantal inwoners		Bepaling stemverhouding AB (gemiddelde uit gewogen stemmen financiele inbreng (gemeenten zonder provincie) en gewogen stemmen obv aantal inwoners)			Aantal stemmen afgerond / gecorrigeerd vanaf 1 januari 2022
Gemeente Den Helder	€ 888.380	56.582	4,30%	4	8,50%	8	7,48%	8,50%	5,59	6
Gemeente Hollands Kroon	€ 1.733.131	48.583	8,39%	8	7,30%	7	14,59%	7,30%	7,66	8
Gemeente Schagen	€ 806.266	46.532	3,90%	4	6,99%	7	6,79%	6,99%	4,82	5
Gemeente Texel	€ 495.755	13.656	2,40%	2	2,05%	2	4,17%	2,05%	2,18	2
Regio Kop van Noord-Holland	*€ 3.923.532*	*165.353*								*21*
Gemeente Drechterland	€ 454.791	19.838	2,20%	2	2,98%	3	3,83%	2,98%	2,38	2
Gemeente Enkhuizen	€ 466.050	18.637	2,26%	2	2,80%	3	3,92%	2,80%	2,35	2
Gemeente Hoorn	€ 1.495.573	73.619	7,24%	7	11,06%	11	12,59%	11,06%	8,28	8
Gemeente Koggenland	€ 141.540	22.940	0,69%	1	3,45%	3	1,19%	3,45%	1,62	2
Gemeente Medemblik	€ 1.278.819	45.165	6,19%	6	6,78%	7	10,76%	6,78%	6,14	6
Gemeente Opmeer	€ 65.406	12.009	0,32%	0	1,80%	2	0,55%	1,80%	0,82	1
Gemeente Stedebroec	€ 106.859	21.743	0,52%	1	3,27%	3	0,90%	3,27%	1,46	1
Regio West-Friesland	*€ 4.009.038*	*213.951*								*22*
Gemeente Alkmaar	€ 1.344.436	109.896	6,51%	7	16,50%	17	11,32%	16,50%	9,74	10
Gemeente Bergen	€ 657.919	29.715	3,19%	3	4,46%	4	5,54%	4,46%	3,50	4
Gemeente Castricum	€ 667.835	36.086	3,23%	3	5,42%	5	5,62%	5,42%	3,86	4
Gemeente Heiloo	€ 345.141	24.144	1,67%	2	3,63%	4	2,90%	3,63%	2,29	2
Gemeente Dijk en Waard	€ 933.600	86.722	4,52%	5	13,02%	13	7,86%	13,02%	7,31	7
Regio Alkmaar	*€ 3.948.931*	*286.563*								*27*
Inbreng totaal gemeenten	**€ 11.881.501**									
Provincie Noord-Holland	€ 8.775.291		42,48%	42					30,00	30
Totaal	**€ 20.656.792**	**665.867**	**100%**	**100**	**100%**	**100**	**100%**	**100%**	**100**	**100**
Maximum aantal stemmen				**100**		**100**				

Bijlage 3 Productieaantallen Milieutaken

In de tabel hieronder zijn de totalen van de OD NHN opgenomen. Het college van iedere deelnemer ontvangt separaat een verantwoording van het uitvoeringsprogramma van hun gemeente.

Hoofdgroep	Producten	Totaal gemeenten	
		Prognose 2022	Realisatie 2022
Aanvragen (VTH)	Afhandelen melding	2.454	2.327
	Behandelen aanmeldnotitie m.e.r.	14	4
	Behandelen aanvraag gelijkwaardigheid	41	4
	Behandelen aanvraag Wbb	18	20
	Behandelen kennisgeving APV	115	92
	Behandelen omgevingsvergunningaanvraag OBM	37	9
	Behandelen omgevingsvergunningsaanvraag uitgebreid	57	33
	Behandelen ontheffing	54	25
	Juridische Besluiten	0	9
	Omgevingsvergunning regulier behandelen	29	18
	Opstellen maatwerkvoorschriften	50	36
Bezwaar en Beroep	Bezwaarprocedure	0	19
	Voorlopige voorziening	0	1
	Beroepsprocedure	0	10
Aanvragen Subsidies	Behandelen aanvraag subsidie	1.437	1.210
Toezicht	Preventieve controle uitvoeren	57	57
	Integrale controle uitvoeren	3.285	4.677
	Hercontrole uitvoeren	1.079	1.084
	Aspectcontrole uitvoeren	239	649
	Administratieve controle uitvoeren	1.410	1.203
	Calamiteiten	72	79
	Klacht behandelen	892	714
Handhaving	Handhavingsbesluit nemen	0	61
	Handhavingsverzoek behandelen	0	15
	Last onder bestuursdwang uitvoeren	0	24
	Last onder dwangsom uitvoeren	0	18
	Strafrecht toepassen	0	0
Advies	WOB-verzoeken behandelen	0	16
	Procedureel vooroverleg	0	14
	Integrale ruimtelijke adviesaanvraag behandelen	1.000	897
	Adviesaanvraag behandelen	812	650
	Opdrachten coördineren	80	24
	Geluidmeting uitvoeren	40	8
	Onderzoek beoordelen	329	153
	Invoeren bodemonderzoek	865	890
	Advies conform Omgevingswet	3	16
Divers (projecten)	Project 'Vuurwerk'	94	68
	Project 'Horecaronden’	31	18
	Project 'EML'	659	294
	Project 'T&H Evenementen'	122	94

Bijlage 4 Productieaantallen VTH-basistaken en VTH-plustaken

Soort taken	Hoofdgroep	Producten	Provincie	
			Prognose 2022	Realisatie 2022
Basistaak Milieu	Handhaving	Preventieve controle uitvoeren	16	19
		Integrale controle uitvoeren	255	205
		Hercontrole uitvoeren	41	17
		Administratieve controle uitvoeren	70	178
		Klacht behandelen	0	3
		Calamiteit	0	1
VTH-plustaken	Aanvragen	Beschikking Provinciaal uitgebreid	483	110
		Behandelen aanvraag Wbb	114	106
		Beschikking provinciaal	469	380
		Opstellen maatwerkvoorschriften	0	0
		Behandelen zienswijze(n)	8	0
		Behandelen melding	382	304
	Bezwaar en Beroep	Bezwaarprocedure	0	31
		Voorlopige voorziening	0	21
		Beroepsprocedure	0	14
	Toezicht	Preventieve controle uitvoeren	10	88
		Integrale controle uitvoeren	1.942	1.529
		Hercontrole uitvoeren	246	147
		Aspectcontrole uitvoeren	9	6
		Administratieve controle uitvoeren	18.625	12.792
		Klacht behandelen	261	247
		Calamiteit	0	57
	Handhaving	Strafrecht toepassen	6	1
		Handhavingsbesluit nemen	0	42
		Last onder bestuursdwang uitvoeren	61	58
		Last onder dwangsom uitvoeren	12	9
		Handhavingsverzoek behandelen	0	62
	Advies	WOB-verzoeken behandelen	0	36
		Adviesaanvraag behandelen	6	2
		Onderzoek beoordelen	320	431
		Adviesaanvraag provincie behandelen	65	721

Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen bestuur
APV	Algemene plaatselijke verordening
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
DB	Dagelijks bestuur
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
EED	Energie Efficiency Directive
EMU	Economische en Monetaire Unie
Fte	Fulltime-equivalent
IBG	Interne begeleidingsgroep
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
M.e.r.	Milieueffectrapportage
MT	Managementteam
OD	Omgevingsdienst
PAS	Programma Aanpak Stikstof
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningen, toezicht en handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WNT	Wet normering topinkomens
Wbb	Wet bodembescherming

COLOFON

Uitgave Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Bezoekadres	:	Dampten 2 1624 NR Hoorn
Telefoon	:	088-10 21 300
Email	:	postbus@odnhn.nl
Website	:	www.odnhn.nl
Postadres	:	Postbus 2095 1620 EB Hoorn
Eindredactie	:	Team Concernondersteuning Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Datum	:	26 april 2023

AB-BESLUIT

Aan	: Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering	: 12-07-2023
Auteur	: H. van Mullem
Onderwerp	: Resultaatbestemming 2022
Agendapunt	: Nummer
Bijlage(n)	: 1
Portefeuille	: Financiën

Aanleiding
In artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling is opgenomen dat het Algemeen Bestuur de resultaatbestemming vaststelt. Dit besluit strekt hiertoe.

Het boekjaar 2022 is afgesloten met een positief totaalresultaat van € 1.110.040 te verdelen in:
- Resultaat Milieutaken € 1.488.331 (positief)
- Resultaat VTH-plustaken € - 378.291 (negatief)

Resultaat Milieutaken
Het positieve resultaat is opgebouwd uit:

Personeelskosten (incl. inhuur) primair proces (LS en aanvullende opdrachten)	€ - 1.285.575	N
Opbrengst aanvullende opdrachten buiten LS deelnemers	€ 1.774.647	V
Inkomsten Bodemloket	€ 77.831	V
Overige opbrengsten	€ 247.091	V
Saldo opbrengsten/ kosten voorgaande boekjaren	€ 5.086	V
Opleidingskosten	€ 20.606	V
Masterplan ICT/ overige ICT kosten	€ - 202.817	N
Renteopbrengst	€ 17.477	V
Onttrekking aan reserve Omgevingswet	€ 9.934	V
Niet ingezette post onvoorzien	€ 58.388	V
Overhead	€ 765.663	V

Resultaat VTH-plustaken
Het negatieve resultaat is opgebouwd uit:

personeelskosten (incl. inhuur)	€ -600.722	N
Masterplan ICT	€ -129.670	N
Renteopbrengst	€ 11.175	V
Niet ingezette post onvoorzien	€ 54.636	V
Overhead	€ 161.183	V
Onttrekking aan reserve (PASS meldingen)	€ 125.107	V

In de jaarrekening 2022 wordt een nadere toelichting gegeven de opbouw van het resultaat.

Inhoudelijk advies van DB aan AB

Bestemmingsreserve Masterplan ICT

Bij de start van het Masterplan ICT is inzichtelijk gemaakt welke acties moesten plaatsvinden en welke financiële consequenties daarbij horen. Wanneer deze kosten daadwerkelijk zouden worden gemaakt, was niet met zekerheid te zeggen.

Om de beschikbaar gestelde gelden voor het Masterplan ICT die door mogelijke vertraging niet in het betreffende jaar konden worden uitgegeven buiten het rekeningresultaat te houden, is een bestemmingsreserve Masterplan ICT gevormd. In deze bestemmingsreserve worden de exploitatieoverschotten en -tekorten per jaar verrekend die door verschuiving in de tijd ontstaan.

In 2022 is er een exploitatietekort ontstaan van € 454.277 voor het MP ICT. Aangezien we op de overige ICT kosten een voordeel hadden, resulteert dit in een tekort van € 332.487. Dit tekort zou dan gedekt worden door een onttrekking aan de reserve. Gezien het positief resultaat bij het onderdeel Overhead (€ 650.907) is het voorstel om geen onttrekking aan de reserve doen. We willen in 2023 en 2024 deze middelen graag inzetten voor andere onderwerpen op het gebied van ICT.

Het DB adviseert om het negatieve exploitatiesaldo Masterplan ICT niet te onttrekken aan de reserve Masterplan ICT.

Algemene reserve

In de uitgangspunten die gelden voor Gemeenschappelijke Regelingen in Noord-Holland Noord is vastgelegd dat deze over een maximale algemene reserve mogen beschikken van 2,5% van de lasten. In 2022 is de omvang van de algemene reserve niet gewijzigd. Met deze omvang geldt nog steeds dat de maximale omvang bereikt is.

Het DB adviseert om geen middelen te storten in de algemene reserve.

Instellen bestemmingsreserve CAO

Voor 2023 is een nieuwe CAO afgesloten. Dit betekent ten opzichte van 2022 dat de salariskosten gemiddeld met 9,1 % stijgen. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een indexatie van 2,3%. Dit betekent dat we een tekort op de salariskosten gaan voorzien voor het jaar 2023.
Het tekort wordt voorlopig geraamd op € 1.047.000. Hiervan is 62% voor het taakveld Milieutaken (€ 650.000) en 38% voor het taakveld VTH-Plus (€ 397.000). (Hierbij is al rekening gehouden met de extra salariskosten als gevolg van extra opbrengsten buiten LS).
Op basis van de FUGR wordt de deelnemersbijdrage gedurende het begrotingsjaar 2023 niet aangepast. Het is nog niet duidelijk of onze deelnemers voor 2023 gecompenseerd zullen gaan worden voor deze stijging via de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds.
Om (financiële) problemen te voorkomen zouden we een reserve kunnen instellen voor de verwachte ongedekte stijging van de salariskosten. Deze reserve kan dan in 2023 vrijvallen ter dekking van het voorziene tekort op de salariskosten.
Beide taakvelden vallen onder de nieuwe CAO en zouden hieraan moeten bijdragen.

Voor het taakveld Milieu zou hiervoor het positieve resultaat ingezet kunnen worden. Dit gaat niet op voor het taakveld VTH-Plus, vanwege het negatieve resultaat. Het voorstel is om een deel uit de reserve VTH-Plus over te hevelen naar de bestemmingsreserve CAO.
De bestemmingsreserve VTH-Plus vormt het weerstandsvermogen om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de VTH-plustaken in gevaar komt. Daarnaast zijn bij de resultaatbestemming van 2020 gelden voor het uitvoeren van activiteiten op het gebied van stikstof in de reserve gestort. De onttrekking aan de reserve VTH-Plus voor de bestemmingsreserve CAO voldoet hieraan.

Het DB adviseert om een bestemmingsreserve CAO (€ 1.047.000) in te stellen.

Instellen bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering

De organisatie van de OD NHN is gegroeid door de toename van de taken (o.a. op gebied van stikstof). Dit vraagt ook extra inspanningen van bedrijfsvoering. Een goede bedrijfsvoering is een randvoorwaarde voor de continuïteit van de organisatie.
De OD NHN wil investeren in het verder versterken van de bedrijfsvoering.

De OD NHN is gezien de steeds complexer wordende wet- en regelgeving, toe aan de volgende stap in de organisatieontwikkeling om de organisatie toekomstbestendig te maken. Het gaat hierbij om versterking van de bedrijfsvoering. De OD NHN wil beter in control komen door adequate sturing op de interne organisatie en het beter inspelen op de wijzigende opdrachten van onze deelnemers. Hiertoe wordt een o.a. een controlplan opgesteld. In dit plan staan maatregelen om de interne planning en control verder te verbeteren zoals systeemtechnische- on organisatorische aanpassingen; het inrichten van de '3 Lines of Defense' en een betere verantwoording aan het bestuur over rechtmatigheid, de effecten van de genomen beheersingsmaatregelen.
Wij vragen het bestuur hiervoor eenmalig extra middelen beschikbaar te stellen. Onze inschatting is dat in 2023 en 2024 ca. € 400.000 nodig is voor tijdelijk extra personele inzet en systeemtechnische- on organisatorische aanpassingen. We zullen het controlplan met het bestuur delen evenals de voortgang over de uitvoering van het plan.

Het initiatief ondersteunt beide taakvelden en we stellen daarom voor dat beide taakvelden aan het verstevigen van de bedrijfsvoering naar rato bijdragen.
Van het benodigde bedrag van € 400.000 is 62% voor het taakveld Milieutaken (€ 248.000) en 38% voor het taakveld VTH-Plus (€ 152.000).

Voor het taakveld Milieu zou hiervoor het positieve resultaat ingezet kunnen worden.
Dit gaat niet op voor het taakveld VTH-Plus, vanwege het negatieve resultaat.
De bestemmingsreserve VTH-Plus vormt het weerstandsvermogen om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de VTH-Plustaken in gevaar komt. Daarnaast zijn bij de resultaatbestemming van 2020 gelden voor het uitvoeren van activiteiten op het gebied van stikstof in de reserve gestort. Het voorstel om geld beschikbaar te stellen voor verstevigen bedrijfsvoering uit de bestemmingsreserve VTH-Plus past hierin.

Onduidelijk is hoe in de praktijk de besteding van deze € 400.000 zal uitpakken voor de verschillende taakvelden. Daarom is het voorstel om per taakveld een reserve in te stellen.

Het DB adviseert om een bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering Milieu (€ 248.000) en een bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering VTH-Plus (€152.000) in te stellen.

Onttrekking aan bestemmingsreserve VTH-Plus
De bestemmingsreserve VTH-Plus heeft een omvang op 31 december 2022 van € 1.298.498.
Het MT adviseert om een bedrag van € 927.291, bestaande uit het negatieve exploitatieresultaat VTH-Plus (€ 378.291) en de storting in de reserve CAO (€ 397.000) en de storting in de reserve verstevigen bedrijfsvoering VTH-Plus (€ 152.000) te onttrekken aan de bestemmingsreserve VTH-Plus.

Restitueren resterende exploitatieresultaat Milieu
Het DB adviseert om het resterende positieve exploitatieresultaat € 590.331 (€ 1.148.331 - € 650.000 - € 248.000) op het onderdeel Milieu ter restitueren naar verhouding van de LS bijdrage.

Vervolgprocedure

1. Het Dagelijks Bestuur verstuurt de jaarrekening vóór 15 juli 2023 aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Bijlagen

1. Resultaatverdeling milieutaken

Voorgesteld Besluit van het DB aan het AB op 26-04-2023

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om:

1. het negatieve exploitatiesaldo Masterplan ICT niet te onttrekken aan de reserve Masterplan ICT;
2. geen middelen te storten in de Algemene reserve;
3. een bestemmingsreserve CAO (€ 1.047.000) in te stellen;
4. een bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering Milieu (€ 248.000) in te stellen;
5. een bestemmingsreserve verstevigen bedrijfsvoering VTH-Plus (€ 152.000) in te stellen;
6. een bedrag van € 927.291 te onttrekken aan de bestemmingsreserve VTH-plus;
7. een bedrag van € 590.331 te restitueren aan de deelnemers naar verhouding van de lumpsum bijdrage milieutaken.

Besluit AB op 12-7-2023

Conform voorstel.

Ondertekening

De voorzitter, De secretaris,

M.C. Uitdehaag Q.M. Foppe

Bijlage 1: Resultaatverdeling Milieutaken

Deelnemer	Bijdrage 2022 in €	Aandeel rekeningresultaat in €
Gemeente Alkmaar	1.363.125	63.479
Gemeente Bergen	667.061	31.064
Gemeente Castricum	677.115	31.532
Gemeente Den Helder	900.725	41.945
Gemeente Drechterland	461.111	21.473
Gemeente Enkhuizen	472.527	22.005
Gemeente Heerhugowaard	662.091	30.833
Gemeente Heiloo	349.938	16.296
Gemeente Hollands Kroon	1.757.220	81.831
Gemeente Hoorn	1.516.360	70.615
Gemeente Koggenland	143.492	6.682
Gemeente Langedijk	281.777	13.122
Gemeente Medemblik	1.296.596	60.381
Gemeente Opmeer	66.315	3.088
Gemeente Schagen	829.585	38.633
Gemeente Stede Broec	108.345	5.045
Gemeente Texel	502.642	23.407
Provincie Noord-Holland	620.587	28.900
Totaal bijdrage Milieutaken	**12.676.612**	**590.331**

BEGROTING 2024 EN MEERJARENRAMING 2025-2027

Definitief na besluit AB 12 juli 2023

OPSTELLER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Afdeling	:	Bedrijfsvoering
Projectcoördinator	:	H.W. van Mullem
Telefoon	:	088-10 21 300
E-mail	:	hvanmullem@odnhn.nl
Kenmerk	:	36985193
Adres	:	Postbus 2095 1620 EB HOORN
Bezoekadres	:	Dampten 2 1624 NR HOORN

OPDRACHTGEVER

Organisatie	:	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Contactpersoon	:	Q.M. Foppe
Telefoon	:	088-10 21 300
E-mail	:	postbus@odnhn.nl

DATUM

12 juli 2023

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 5
1.1 Takenpakket 5
1.2 Maatschappelijke meerwaarde 7
1.3 Ambitie 8
1.4 Financiële ontwikkelingen 9
2 PROGRAMMA BEGROTING 2024 11
2.1 Wat willen we bereiken / wat gaan we doen? 11
2.1.1 Omgevingswet 11
2.1.2 Milieubescherming 13
2.1.3 Normering Geluid en bodem 14
2.1.4 Bodembescherming 14
2.1.5 Omgevingsadvies 15
2.1.6 Energie en circulair 16
2.1.7 Ondermijning 18
2.1.8 Natuurbescherming (gemeentelijke advisering) 18
2.1.9 Natuurbescherming (Provinciale taak/VTH-plus) 20
2.1.10 Zwemwaterveiligheid (Provinciale taak/VTH-plus) 21
2.1.11 Bodembeheer (Provinciale taak/VTH-plus) 22
2.2 Wat gaat het kosten 23
2.2.1 Overzicht totale baten en lasten 2024 23
2.2.2 Overhead 23
3 PARAGRAFEN 24
3.1 Paragraaf Bedrijfsvoering 24
3.1.1 Algemeen 24
3.1.2 Personeel 24
3.1.3 Automatisering 24
3.1.4 Huisvesting / Facilitair 24
3.2 Paragraaf weerstandsvermogen 25
3.2.1 Beschikbare weerstandscapaciteit 25
3.2.2 Bestaande risico’s 25
3.2.3 Benodigde weerstandscapaciteit 26
3.2.4 Kengetallen financiële positie 26
3.3 Paragraaf financiering 28
3.3.1 Marktonwikkeling en rentevisie 28
3.3.2 Beleidskaders voor de treasury activiteiten 28
3.3.3 Toerekening rentelasten naar taakvelden 29
3.3.4 EMU-saldo 30

3.3.5 Vennootschapsbelasting (Vpb) 30
3.4 Openbaarheidsparagraaf 31
3.4.1 Algemeen 31
3.4.2 Uitbreiding formatie 31
4 FINANCIELE BEGROTING 33
4.1 Overzicht van baten en lasten 33
4.2 Uiteenzetting financiële positie en de toelichting 33
4.2.1 Uitgangspunten 33
4.2.2 Uurtarief 33
4.2.3 Bijdragen deelnemers en overige inkomsten 33
4.3 Meerjarenraming 2025-2027 36
4.3.1 Meerjaren exploitatie 36
4.3.2 Meerjaren balans 36
4.3.3 Meerjarig incidentele baten en lasten 37
4.3.4 Meerjarig Investeringsoverzicht 38
4.4 Overzicht naar taakveld 38
5 BIJLAGE: STEMVERHOUDINGEN VASTSTELLEN BEGROTING 39

1 INLEIDING

Voor u ligt de begroting 20234 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN). De begroting is opgesteld conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De activiteiten van de OD NHN worden uitgevoerd binnen drie programma's: Milieutaken, VTH-Plustaken en Overhead.

Kadernota

In de vergadering van het algemeen bestuur van 22 maart 2023 is met het vaststellen van de kadernota 2024 de basis voor deze begroting gelegd.

Het voorgestelde indexatiepercentage van 7,26% is toegepast in de begroting. De in de kadernota voorgestelde uitbreiding personeel in het kader van de Wet Open Overheid en Woo-verzoeken is opgenomen.

Financiële gevolgen Omgevingswet

Uit de zienswijzen bij de kadernota kwam naar voren dat het wenselijk is de financiële consequenties van de invoering van de Omgevingswet zoveel mogelijk nu al in beeld te brengen. Voor een aantal onderwerpen is dit helaas nog niet mogelijk. Op het gebied van veehouderijen, LPG-tankstations en sloopmeldingen (asbest) hebben we de financiële gevolgen in deze begroting opgenomen. Voor het overige onderwerpen hebben we een pm post behouden.

CAO

Op basis van de financiële uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) is in de indexatie van 2024 nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de CAO wijzigingen per januari 2023. Het nadeel wat hieruit zal ontstaan in 2024 zal tot uiting komen in het rekeningresultaat 2024.

1.1 Takenpakket

Gemeenten en de provincie brengen naast het verplichte landelijk basistakenpakket, ook extra taken in. De huidige opdracht aan de OD NHN omvat dan ook een breed scala aan taken op het gebied van de fysieke leefomgeving. In grote lijnen betreft het bedrijfsgebonden (milieu)taken, duurzaamheidstaken, natuurbescherming, waaronder uitvoering op het onderwerp stikstof, zwemwater, (vaar-) wegen en advisering bij ruimtelijke plannen.

Daarnaast is naar aanleiding van de resultaten van de commissie Van Aartsen in 2022 het Interbestuurlijk Programma gestart, met daarin onder meer aandacht voor: de robuustheid van de organisatie, normfinanciering, de schaarste op de arbeidsmarkt en de kwaliteitscriteria. Het Interbestuurlijk Programma vraagt een bijdrage van alle omgevingsdiensten, loopt van eind 2022 tot en met 31 december 2023, en heeft ook nog niet bekende (financiële) effecten voor 2024 e.v.

Uitvoerings- en handhavingsstrategie

In december 2023 wordt de Handhavings- en Uitvoeringsstrategie 2024 – 2027 (U&H-strategie) door het AB vastgesteld en ter besluitvorming aangeboden aan de colleges B en W van onze deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten. Deze strategie geeft inzicht in onze prioriteiten en vormt het kader voor de uitvoering van de wettelijke taken, het beleid en de ambities van de gemeenten en provincie Noord-Holland. Het geeft aan wat we willen we bereiken en welke instrumenten we daarvoor inzetten.

In deze strategie zijn de ontwikkelingen als gevolg van de Omgevingswet, het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP) en de maatschappelijke opgaven zoals circulaire economie, energietransitie, stikstof, indirecte lozingen, Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en ondermijning meegenomen.

De aanbevelingen van de commissie Van Aartsen, zoals gepubliceerd op 4 maart 2021, hebben geleid tot het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP), gepubliceerd in juli 2022. Dit programma kent zes pijlers. Pijler 5 van het Interbestuurlijk Programma heeft onder andere tot doel om te komen tot een Implementatieprogramma voor één risicoanalyse en uitvoerings- en handhavingsplan per regio.

Alle pijlers uit het IBP raken in zekere mate de VTH-strategie en hebben mogelijk gevolgen voor de strategische keuzes die in de toekomst gemaakt worden. De OD NHN onderschrijft de samenwerkingsprincipes uit het IBP als uitgangspunt om te komen tot een gezamenlijke strategie.

Om invulling te geven aan de ontwikkelingen die het VTH-stelsel op dit moment doormaakt en de komst van de Omgevingswet werken de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland samen om te komen tot een gezamenlijke VTHA-strategie.

Uitgangspunt voor de nieuwe VTHA-strategie in Noord-Holland is: 'gezamenlijk wat kan, individueel wat moet'. Met de twee onderdelen 'gezamenlijk' en 'maatwerk/individueel' voldoen wij in de toekomst aan de wettelijke verplichting voor de deelnemende overheden.

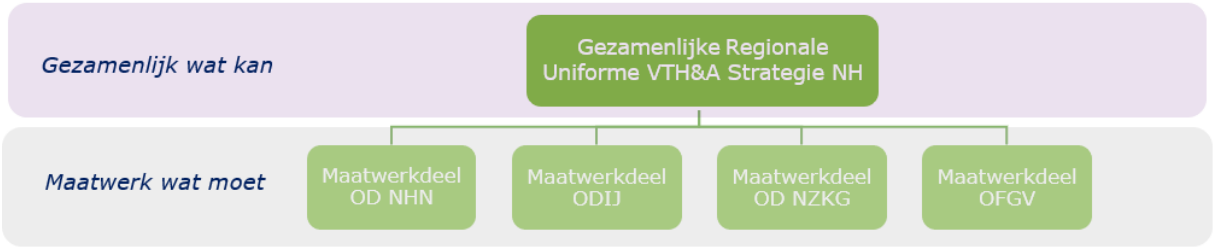

In het gezamenlijke deel wordt gestreefd naar één uitvoerings- en handhavingsbeleid, met ruimte voor regionaal maatwerk per omgevingsdienst (OD). In de praktijk betekent dit dat zoveel als mogelijk wordt gestreefd naar eenduidige werkwijzen en methoden bij de vier OD's (één uitvoerings- en handhavingsbeleid), maar op onderdelen waar beleidsvrijheid wenselijk is, maatwerk per OD mogelijk blijft. Bijvoorbeeld in het geval van gebiedsgerichte doelstellingen en prioriteiten.

De wettelijke kaders van het Besluit omgevingsrecht (Bor), artikel 7.2, en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor), artikel 10.3, beschrijven voor OD's wat hun uitvoerings- en handhavingsbeleid minimaal dient te bevatten. Deze bepalingen worden nagenoeg gelijkluidend overgenomen in de Omgevingswet.

Niet alle onderdelen van deze wettelijke kaders kunnen volledig uitgewerkt worden in de gezamenlijke VTHA-strategie. Waar dat niet kan of wenselijk is, zal in de gezamenlijke VTHA-strategie verwezen worden naar de individuele VTHA-strategieën per OD. Zie figuur 1.

Figuur 1: Verhouding gezamenlijke en individuele VTH(A)-strategie

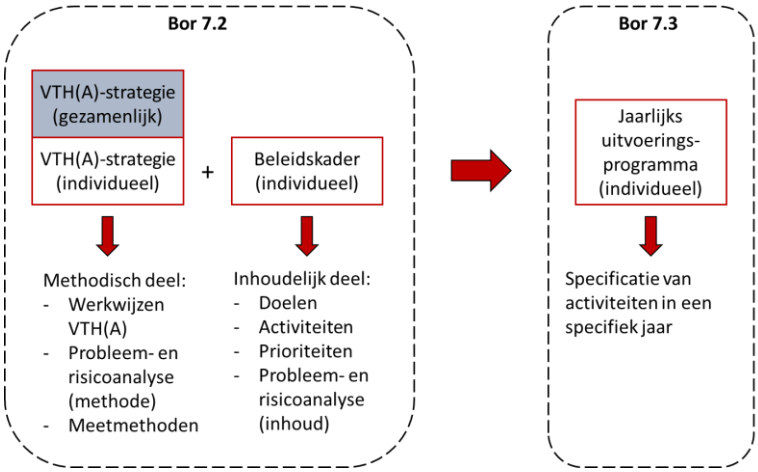

De resultaten van de probleem- en risicoanalyse, de gestelde prioriteiten en ambities worden verwerkt in een individueel uitvoeringsprogramma. Ook dit programma zal eind 2023 bestuurlijk worden vastgesteld. Zowel de strategie als het uitvoeringsprogramma kan gevolgen hebben voor de omvang en aard van de taken die de OD NHN uitvoert. Deze gevolgen zijn nog niet meegenomen in de begroting voor 2024.

1.2 Maatschappelijke meerwaarde

De OD NHN staat voor het schoon, gezond, veilig en duurzaam wonen, werken en recreëren in de regio Noord-Holland (Noord). Dit doet de OD NHN door de uitvoering van wettelijke- en plustaken voor provincie Noord-Holland en zestien gemeenten; Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Dijk en Waard, Enkhuizen, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel. Daarnaast levert de OD NHN bijdrages aan de diverse regionale samenwerkingen, waaronder het Pact van Westfriesland.

Onze maatschappelijk meerwaarde komt tot uiting in onze missie, visie, kernwaarden en leidende principes.

Missie

De OD NHN is een onafhankelijke partner die op inspirerende wijze mensen en kennis verbindt om maatschappelijke ambities in de fysieke leefomgeving te realiseren'.

Visie

De OD NHN maakt Natuur & Milieu zichtbaar als logische thema's in de afweging bij keuzes door overheden, burgers en bedrijven. Wij spelen een aanjagersrol in de ontwikkeling en transitie van de fysieke leefomgeving op de thema's natuur en milieu. En wij verhogen de maatschappelijke bewustwording op de thema's natuur en milieu bij burgers en bedrijven.

In het vastgestelde document 'Ontwikkeling RUD NHN 2018 – 2021 zijn de kernwaarden: Samen, Deskundig, Maatschappelijke Bewust en Dichtbij vastgesteld. In 2022 heeft een verdieping van deze kernwaarden plaatsgevonden:

Kernwaarden

Samen

Wij zetten ons in voor de leefomgeving. Dit doen we door actieve samenwerking met alle belanghebbenden. Wij vullen elkaar aan vanuit de eigen rol, taak en verantwoordelijkheid. Dit betekent dat onze producten en diensten integraal door onze professionals zijn opgesteld.

Deskundig

Deskundigheid vormt onze hoeksteen. Onze professionals bezitten en delen hoogwaardige, actuele en integrale vakkennis. Wij zijn omgevingsbewust en hanteren onze missie en kernwaarden in onze dienstverlening.

Dichtbij

Vanuit onze rol hebben wij oog voor de belangen van onze inwoners, ondernemers, samenwerkingspartners en overige relaties. We onderhouden in- en extern actief contact en hebben vaste aanspreekpunten. Wij zijn voor iedereen zichtbaar. Heldere en directe communicatie staan bij ons centraal. Daarom zijn we laagdrempelig benaderbaar.

Maatschappelijk bewust

Wij staan voor duurzame keuzes en integrale maatschappelijke afwegingen. Dit laten wij zien in onze maatschappelijke meerwaarde, bereikte resultaten en bedrijfsvoering.

Leidende principes

- Wij stellen het maatschappelijk vraagstuk centraal
- Wij werken vanuit de geest van de wet
- Wij spreken verwachtingen over rollen en verantwoordelijkheden helder uit
- Wij verantwoorden ons voor de keuzes die we hebben gemaakt
- Wij zijn nieuwsgierig naar elkaar en inspireren anderen
- Wij willen ons continu verbeteren

1.3 Ambitie

Ook in 2024 is de OD NHN de gezaghebbende leefomgevingsautoriteit, waarbij de focus vooral ligt op complexe milieu-, duurzaamheids- en natuurtaken, het bevorderen van veiligheid in de regio, incidentpreventie en het bieden van meerwaarde voor de eigenaren vanuit bundeling van specialistische kennis. Ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet. De OD NHN is een onafhankelijke partner die op inspirerende wijze mensen en kennis verbindt om maatschappelijke ambities in de fysieke leefomgeving te realiseren.

De OD NHN werkt, naast de landelijke vakberaden, op diverse onderwerpen samen met de andere drie omgevingsdiensten die werkzaam zijn in Noord-Holland. In 2022 – 2024 doen we dit op de volgende thema's: VTH-strategie, data gedreven uitvoering, milieucriminaliteit - gezamenlijk overleg met de Officier van Justitie, ketentoezicht asbest en bodem, energietransitie op de onderwerpen: bodemenergiesystemen, waterstof en energiebesparing, bodemtaken in relatie tot de Omgevingswet, circulaire economie en samenwerking in de bedrijfsvoering. Bij dit laatste moet gedacht worden aan een gezamenlijke aanpak om schaars personeel te werven en te behouden voor de omgevingsdiensten.

De OD NHN wil ook in haar eigen bedrijfsvoering in toenemende mate voorbeeldgedrag laten zien als het gaat om de maatschappelijke opgaves op het gebied van energie, duurzaamheid en klimaat. Hierbij zal de verdere invulling van het hybride werken ook een belangrijke rol gaan spelen.

1.4 Financiële ontwikkelingen

In deze begroting is een eerste aanzet gegeven voor de vertaling van de financiële effecten van de Omgevingswet. Deze effecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 4 Financiële begroting. Hierin zijn de bijdrage per deelnemer opgenomen inclusief het financiële effect op de meldingen asbest, de LPG-bedrijven en veehouderijen. Voor de overige zaken die we nog niet financieel kunnen vertalen geldt nog steeds een P.M. post.

De omvang van de begroting is behoorlijk toegenomen ten opzichte van de begroting 2023 en de kadernota 2024. Niet alleen heeft de invoering van de Omgevingswet hierop invloed. Nadere analyse van de bijdragen van deelnemers over de afgelopen jaren leert dat we naast de structurele lumpsumbijdrage (LS) van de gemeenten nog veel extra inkomsten (gaan) ontvangen. Hoewel deze extra inkomsten in beginsel een incidenteel karakter hebben, kun we stellen dat deze inkomsten grotendeels jaarlijks terugkeren en daarmee voor de OD NHN min of meer structureel zijn. Hierop willen we ook ons eigen personeelsbestand aanpassen. Natuurlijk brengt dit risico's met zich mee bij wegvallende extra inkomsten. Maar in een arbeidsmarkt waarbij goed personeel schaars is en inhuur duur is, achten we deze risico's acceptabel.

Tot en met de begroting 2023 werd deze aanvullende financiering niet opgenomen in de begroting. Dit willen we m.i.v. de begroting 2024 wel doen. Daarmee komt de begroting veel meer in overeenstemming met de realiteit.

BELEIDSBEGROTING

2 PROGRAMMA BEGROTING 2024

2.1 Wat willen we bereiken / wat gaan we doen?

Algemeen

2.1.1 Omgevingswet

Wat wil de OD NHN bereiken?

De OD NHN werkt vanaf 2024 volgens de Omgevingswet; de procedures, de kaders waaraan vergunningaanvragen worden getoetst en de regels waarop wordt toegezien, zijn anders dan in 2023. Hierbij hoort ook de grotere afwegingsruimte die onze deelnemers bij inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgen. Veel zal onder het overgangsrecht vallen. Voor het toetsingskader voor vergunningen zijn dit onder andere het gemeentelijk Omgevingsplan - dat van rechtswege bestaat uit alle vigerende bestemmingsplannen -, en de set aan landelijke regels die overgaan naar de lokale overheid en de vigerende gemeentelijke verordeningen. De OD NHN verleent vanaf het in werking treden van de Omgevingswet vergunningen op basis van activiteiten in plaats van inrichtingen.

Verschuivingen in basistakenpakket

Onder de Omgevingswet worden de activiteiten van circa 50 LPG-tankstations meldingsplichtig, het vergunningenregiem vervalt voor deze bedrijven. Daar staat tegenover dat ongeveer 300 veehouderijen op basis van hun dierenaantallen weer vergunningsplichtig worden. Ook de asbestsloopmeldingen behoren – voor zover het de bedrijfsmatige verwijdering van asbest betreft – straks tot het basistakenpakket.

Onder de Omgevingswet vallen meer taken/bedrijven onder het basistakenpakket. Dit heeft gevolgen voor de gemeenten die nu alleen nog de basistaken bij de OD hebben ondergebracht. De gevolgen zijn bij het opstellen van deze begroting nog niet geheel inzichtelijk. Het kan gevolgen hebben voor het in te brengen budget van deze gemeenten. Daar waar het wel duidelijk is geven we dat in deze begroting weer.

Proceduretermijn

Daarnaast wordt de wettelijke proceduretermijn voor onder andere complexe inrichtingen verkort van – formeel - 26 weken naar 8 weken. Dat vergt meer aandacht voor vooroverleg, ook al omdat participatie aan de voorkant een belangrijk onderdeel wordt. De Omgevingswet dwingt tot meer interbestuurlijke afstemming tijdens de vergunningverlening. Dit zal in de toekomst van invloed op onze kengetallen zijn en de benodigde capaciteit.

Impact op middelen

De precieze impact op de verwachte totale inzet is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de wijze waarop deelnemers omgaan met de toegenomen afwegingsruimte en de invloed daarvan op de uniformiteit van de (gezamenlijke) werkprocessen. In z'n algemeenheid geldt dat maatwerk meer kost dan standaardisatie. Tegenover de kosten staat straks wel de mogelijkheid om leges te heffen voor milieuvergunningen.

Uit de zienswijzen bij de kadernota kwam naar voren dat het wenselijk is de financiële consequenties van de invoering van de Omgevingswet zoveel mogelijk nu al in beeld te brengen. Voor een aantal onderwerpen is dit helaas nog niet mogelijk. Op het gebied van veehouderijen, LPG-tankstations en sloopmeldingen (asbest) hebben we de financiële gevolgen in deze begroting opgenomen. Voor het overige onderwerpen hebben we een pm post behouden.

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

Ook heeft de wijze waarop de regels zijn verwerkt in het DSO impact op de werkprocessen van de OD NHN. Deze factoren kunnen op verschillende wijzen gevolgen hebben voor de kosten van onze dienstverlening. Het DSO is het centrale systeem voor het ontsluiten van omgeving-gerelateerde informatie, waarop ook de systemen van OD NHN moeten aansluiten.

De omgevingsdienst heeft als ambitie om de uitvoering van deze wetswijziging zo soepel mogelijk te laten verlopen voor de klant. De OD NHN stelt dan ook tot doel dat vergunningaanvragen en meldingen binnen de nieuwe termijnen worden afgehandeld. Veel zal daarbij afhangen van de juistheid en volledigheid aan de voorkant van het proces.

<u>Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?</u>

Belangrijke wijzingen vanuit de omgevingswet:

- Vroegtijdig en integraal adviseren-
- (Aangepaste) gemeentelijke beleidskaders-
- Aantal taken wordt verplichte basistaak- asbest en agrarische meldingen
- Grote veebedrijven worden vergunningplichtig
- 80% van de huidige provinciale bodemtaken gaat over naar de gemeenten

Voor het soepel laten verlopen van de uitvoering van de omgevingswet, houdt de omgevingsdienst er rekening mee dat begin 2024 extra inzet nodig is voor afstemming in de vergunningprocedures en het digitale systeem.

PROGRAMMA MILIEUTAKEN

2.1.2 Milieubescherming

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door adequate, professionele en transparante uitvoering van vergunningprocedures, afhandelen meldingen, advisering en toezicht en handhaving draagt de OD NHN bij aan het schoon, veilig, gezond en duurzaam wonen, werken en recreëren in Noord-Holland Noord. Daarnaast draagt de OD NHN actief bij aan het oplossen van de grote maatschappelijke vraagstukken van deze tijd rond de fysieke leefomgeving. Ons werkterrein omvat onder andere bedrijfsgebonden milieutaken, bodemenergiesystemen, asbestsloop, controle en handhaving en de advisering op het gebied van natuur, ruimtelijke ordening, geluid, lucht, licht, bodem en externe veiligheid.

Essentieel is verder de inbreng van de specialistische expertise van de OD NHN in omgevingsplannen, vergunningverlenings- en toezicht-/handhavingstrajecten met het oog op kwaliteit, duurzaamheid, veiligheid, circulariteit en integraliteit.

Data gedreven organisatie

De omgevingsdienst werkt stap voor stap aan het digitaal maken van data. Zo beschikt OD NHN over een hoogwaardig bodeminformatiesysteem en bodemloket met actuele bodeminformatie voor de adviezen, die ook voorhanden zijn voor burgers en bedrijven. Voor gemeenten zijn actuele bodemkwaliteitskaarten, bodembeheerplannen en bodemfunctieklassekaarten (inclusief de gehalten PFOS en PFOA) en asbestdakenkaart beschikbaar.

Voor het aspect externe veiligheid heeft de OD NHN een GIS-kaart met onder andere de invloedsgebieden van wegen en buisleidingen, 100% letaliteitscontour buisleidingen, PR-contouren van windturbines, et cetera. Deze gegevens zijn nu ook opgenomen in het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) en daardoor beschikbaar voor burgers en bedrijven.

In 2023 zijn alle gezoneerde bedrijventerreinen actueel en digitaal vastgelegd in de GeoMilieu-module zonebeheer. Hierdoor kan snel en eenvoudig worden beoordeeld of nieuwe bedrijven of uitbreidingen passen binnen de geluidzone van het bedrijventerrein.

Data gedreven werken

Data gedreven werken is werken op basis van feiten uit de samenleving, die verzameld worden in de vorm van data. Die data worden geanalyseerd naar informatie en samen met domeinkennis geïnterpreteerd naar bruikbare inzichten, waarop vervolgens een zo geïnformeerd mogelijk besluit genomen kan worden. Dat is een meer waardevol voor de samenleving.

De OD NHN beschikt over veel data en bouwt heel veel data op. Die data kunnen vervolgens die gecombineerd worden met andere databronnen. Analyse daarvan kan bruikbare informatie en inzichten opleveren die ons kan helpen bij de uitvoering van ons werk.

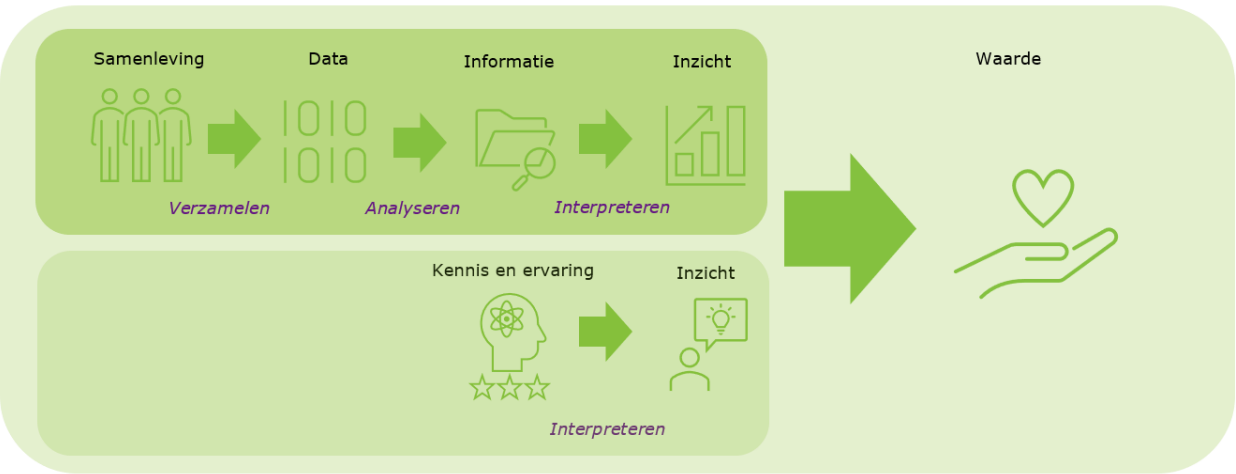

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De procedures rond adviezen, meldingen en vergunningaanvragen zijn vooral vraaggestuurd. De OD NHN wordt gevoed door (economische) ontwikkelingen in de markt. Initiatieven van burgers en bedrijven én de ambities van onze eigenaren/opdrachtgevers bepalen de werkvoorraad.

Waar de afgelopen jaren in het teken stonden van het inrichten van de organisatie op de komst van de Omgevingswet, staat 2024 in het teken van het verrichten van die werkzaamheden onder de Omgevingswet. De OD NHN stelt dan ook tot doel dat vergunningaanvragen en meldingen binnen de nieuwe termijnen worden afgehandeld. Veel zal daarbij afhangen van de juistheid en volledigheid aan de voorkant van het proces.

Het is daarom van groot belang dat de OD NHN vooraf door initiatiefnemers en partners voldoende bij het proces betrokken is. Dit beschouwt de OD NHN nadrukkelijk als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van opdrachtgevers, de initiatiefnemers en de OD NHN. Alleen dan wordt op alle gevraagde procedures tijdig beschikt en wordt op adviesvragen juist en volledig geadviseerd.

De OD NHN werkt (grotendeels) met zichzelf organiserende teams. Binnen die teams vinden technische overleggen op inhoud plaats waarin kennis wordt gedeeld en waarin wordt geanticipeerd op veranderende wetgeving, zoals het werken onder de Omgevingswet. De producten worden via vastgelegde procedures geleverd.

2.1.3 Normering Geluid en bodem

Wat wil de OD NHN bereiken?

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgen gemeenten extra taken en verantwoordelijkheden als het gaat om de normering van geluid. Het betreft drie taken waar rekening mee moet worden gehouden voor het reserveren van (extra) middelen:

- Onder de Omgevingswet verandert de rekensystematiek voor gezoneerde industrieterreinen. De OD NHN kan dit voor gemeenten als extra taak uitvoeren;
- Onder de Omgevingswet zijn gemeenten verplicht om uiterlijk op 1 juli 2023 de basisgeluidemissie (BGE) voor de gemeentelijke wegen met meer dan 4.500 motorvoertuigen per etmaal vast te stellen. Deze basisgeluidemissie moet daarnaast elke vijf jaar gemonitord worden. Ook hiervoor zullen gemeenten middelen moeten vrijmaken. De OD NHN kan dit samen met gemeenten uitvoeren als extra opdracht;
- Gemeenten zullen onder de Omgevingswet geluidsnormen moeten opnemen in het Omgevingsplan.

Als omgevingsdienst beheren wij als plustaak de bodemkwaliteitskaarten en de nota bodembeheer voor onze opdrachtgevers. Daarnaast maken we deze inzichtelijk op onze website voor alle klanten zodat grondverzet in onze regio zo makkelijk mogelijk gemaakt wordt. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen er een aantal wijzigingen plaats moeten vinden om deze stukken Omgevingswetproof te maken.

Op verzoek kan de omgevingsdienst de aangepaste rekensystematiek voor geluid op gezoneerde industrieterreinen als extra taak uitvoeren. De omgevingsdienst kan via een extra opdracht ook de basisgeluiddmisie voor de hierboven genoemde gemeentelijke wegen in beeld brengen.

Als gemeenten voldoende budget ter beschikking stellen, kunnen wij de bodemkwaliteitskaarten en de nota bodembeheer, inclusief digitale ontsluiting voor hen actualiseren.

2.1.4 Bodembescherming

Wat wil de OD NHN bereiken?

Met het reinigen van de verontreinigde ondergrond (bodem en grondwater) worden duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit gecreëerd. Het gaat hierbij om het voorkomen van nieuwe bodem- en grondwaterverontreinigingen en het saneren en/of beheren van de verontreinigde ondergrond. De

ambitie is een duurzame bodemkwaliteit in Noord-Holland waarbij zich geen risico's voordoen voor de gezondheid en het milieu, waaronder planten en dieren.

De gemeenten zorgen voor het evenwichtig toedelen van functies aan locaties en stellen regels aan activiteiten over de wenselijke bodemkwaliteit. Het gaat hierbij om de chemische bodemkwaliteit, maar ook om thema's als het verlies van organische stof of verzilting. Met de Omgevingswet hebben of gaan gemeenten in een samenhangende aanpak al deze aspecten integraal meenemen bij het opstellen van de omgevingsvisie en omgevingsplan.

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet verschuift een groot deel van de provinciale bodemtaken, zoals deze nu onder de Wet bodembescherming (Wbb) vallen, naar de gemeenten. De inschatting van de provincie Noord-Holland is dat dit ongeveer 70-80 procent van de huidige provinciale taken omvat. Hierbij moet gedacht worden aan: calamiteiten op de bodem, waaronder drugsdumpingen, meldingen saneringen/ afgravingen, maatwerkvoorschriften Omgevingswet en controles Omgevingswet (nu nog Wet bodembescherming). De uitvoering van onder meer deze taken is en blijft een basistaak, uitgevoerd door de omgevingsdienst.

Deze taakverschuiving betekent dat:

- gemeenten de opdrachtgever voor deze taken worden (mandaat en financiën);
- gemeenten het beleidskader hiervoor vaststellen (ambitie, doelen).

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De omgevingsdienst blijft zorgdragen voor een kwalitatief goede uitvoering van deze taken.

2.1.5 Omgevingsadvies

Wat wil de OD NHN bereiken?

De ontwikkeling van omgevingsvisies en omgevingsplannen vraagt in elke gemeente de komende jaren nog veel aandacht. Niet alleen het organiseren van burgerparticipatie wordt daarbij een expliciete uitdaging, maar ook de benodigde integrale inhoudelijke afwegingen worden van groter belang dan voorheen. De omgevingsdienst wil graag mogelijk maken dat haar kennis en kunde op het juiste moment beschikbaar is voor gemeentelijke ruimtelijke planvorming.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Met het product de Omgevingsscan kunnen onze omgevingsadviseurs, als zij in een vroeg stadium worden betrokken bij bijvoorbeeld een gebiedsontwikkelingstraject, een omgevingsanalyse maken die specifieke aandachtspunten rondom milieu en natuur inzichtelijk maakt.

Ook kunnen beelden en belemmeringen omgezet worden in kansen en geïntegreerd worden in overige opgaven. Voor 2024 is de verwachting dat gemeenten dit instrument gaan inzetten bij de voorbereiding van visies, plannen en projecten. Daarnaast is de omgevingsdienst gesprekspartner van overige partners, zoals provincie, GGD en de Veiligheidsregio. Deze samenwerking draagt bij aan één van de doelstellingen van de Omgevingswet: afstemming aan de voorkant voor het bewerkstelligen van integrale visie en besluitvorming.

2.1.6 Energie en circulair

Wat wil de OD NHN bereiken?

Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving

Eind 2018 is landelijk het Klimaatakkoord gesloten met daarin de doelstellingen om in 2030 minimaal 49% CO_2 reductie te realiseren, en in 2050 klimaatneutraal te zijn. Dat betekent dat de uitstoot van broeikasgassen de komende decennia sterk moet dalen. Als tussenstap naar klimaatneutraliteit heeft de EU haar ambitie voor 2030 opgevoerd: de emissies moeten tot en met dat jaar met minstens 55% naar beneden. De regering volgt dit en heeft hiervoor het programma 'Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving' opgesteld.

De huidige energiecrisis zorgt ervoor dat het halen van de doelstellingen meer prioriteit krijgt bij de lokale bestuurders. De energieprijzen zijn al maanden aanhoudend hoog waardoor steeds meer mensen moeite hebben de energierekening te betalen. Het is essentieel de vraag naar energie terug te dringen.

Het programma 'Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving', juni 2022, van de ministeries BZK en VROM, richt zich op spoedige opschaling van verduurzamingsmaatregelen in de bebouwde omgeving. Voor de uitvoering van deze programmalijnen heeft het Rijk geld beschikbaar tot 2030. Voor het uitvoeren van het Nationaal Isolatieprogramma moeten gemeenten in 2023 een aanvraag indienen om dit geld te ontvangen.

De doelstellingen uit het Klimaatakkoord hebben als gevolg dat er exponentieel meer duurzaamheidstaken bij de gemeenten en de regio worden belegd en het vraagt nieuwe manieren van intensieve samenwerking tussen overheden, netwerkbeheerders, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.

Energiebesparing bij bedrijven

De verduurzaming van het energiegebruik van industrie en dienstensector is een belangrijke pijler uit het Klimaatakkoord. Via verschillende sporen wordt ingezet op deze verduurzaming.
Eén daarvan is het intensiveren van het toezicht op de wettelijke informatie- en energiebesparingsplicht (de zogenaamd Erkende Maatregelen Lijsten, EML-controles). De EML-controles maken al langer deel uit van de reguliere integrale controles die de OD NHN uitvoert in het kader van het Uitvoeringsprogramma.

Om een versnelling aan de uitvoering van deze taken te geven zijn diverse subsidieregelingen in het leven geroepen:

- Provinciaal Energiebesparingsakkoord bedrijven Noord-Holland (EBA):
  Dit betreft een akkoord tussen de provincie Noord-Holland en de Noord-Hollandse gemeenten. Aan het akkoord is een subsidieregeling gekoppeld van de provincie. Het akkoord is gesloten voor de periode 2022 – 2025 met de mogelijkheid tot verlenging tot 2030. De gemeenten hebben het grootste deel van de uitvoering van deze stimuleringsregeling bij de OD NHN belegd. Er zijn geen specifieke eisen aan de uitvoering gegeven.
- Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving energiebesparing (SPUK the):
  Dit betreft een subsidieregeling vanuit het Rijk en is van toepassing voor de periode 2022 – 2025. De taken mogen alleen worden uitgevoerd door eigen personeel van de OD NHN.

Naast de verplichte energiebesparing uit de milieuwetgeving zijn er diverse andere verplichtingen rond een duurzamer energiegebruik. Voorbeelden zijn de Keuringsverplichting Klimaatinstallaties (>70kW) en de Rapportageplicht vervoer (voor bedrijven > 100 medewerkers).

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De OD NHN vervult taken binnen de energietransitie en de circulaire transitie op drie niveaus:

- lokaal: door mee te denken en mee te werken bij het ontwikkelen van kaders en visie in beleidsondersteuning en uitvoering;
- regionaal: door verbinder en coördinator te zijn, zoals bij de meerjarenaanpak verduurzaming bedrijventerreinen, de bestaande particuliere woningbouw en door inbreng van expertise bij de uitwerking van de zogenaamde zoekgebieden voor de RES NHN (NHN, regionaal en lokaal);
- bovenregionaal: door expertsessies te organiseren , door partijen te verbinden en door projecten op NHN-niveau te organiseren, zoals aardgasvrij NHN.
- Planmatig worden controles energiebesparing bij bedrijven uitgevoerd. Indien blijkt dat de bedrijven niet de vereiste maatregelen hebben getroffen om energie te besparen, wordt op handhaving ingezet.

Binnen de energietransitie, waaronder ook de uitvoering van de Regionale Energietransitie Noord-Holland- Noord, speelt de robuustheid van het energienet een cruciale rol. In Noord-Holland is in 2022 de Taskforce Energie-infrastructuur van start gegaan. De Taskforce pakt gezamenlijk het volgelopen elektriciteitsnet aan. De OD NHN faciliteert de partijen binnen de Taskforce door vroegtijdig betrokken te zijn bij vergunningstrajecten en benodigde advisering voor de omgevingsplannen.

Een circulaire economie kan niet zonder ketensamenwerking. Alle schakels in de keten zijn samen verantwoordelijk voor het behoud van de grondstoffen in de eigen keten. De OD NHN zal daarom naast de reguliere controles ook inzetten op ketentoezicht. Daarnaast blijft de OD NHN samen met partners ketensamenwerking stimuleren, onder andere vanuit de Actieagenda Circulair Westfriesland 2023 – 2026.

2.1.7 Ondermijning

Wat wil de OD NHN bereiken?

Het tegengaan van ondermijning en milieucriminaliteit

Ondermijning is een relatief begrip en behelst verschillende onderwerpen. Toch is ongeveer 90% druggerelateerd, te onderscheiden in productie, opslag of afval van hennep, synthetische drugs, cocaïne en heroïne. Het ministerie van Justitie & Veiligheid heeft opdracht gegeven om het Landelijke Informatie en Expertise Centrum (LIEC) op te richten, met daarnaast diverse regionale informatie en expertise centra (RIEC). Zij staan aan het hoofd om ondermijning/ milieucriminaliteit tegen te gaan en de regie te voeren.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

Samen met handhavingspartners zoals gemeenten, provincie, politie, waterschappen en anderen draagt de OD NHN bij met de uitvoering van zijn taken, en met het opstellen van interventiestrategieën, convenanten en het delen van informatie. Ook ondersteunt de OD NHN gemeenten bij het uitvoeren van gerichte controles bij individuele bedrijven en bedrijfsterreinen.

2.1.8 Natuurbescherming (gemeentelijke advisering)

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door het op een adequate, professionele en transparante wijze adviseren aan gemeenten over groene wetgeving draagt de OD NHN bij aan:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur.
- het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van (maatschappelijke) functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle natuur(gebieden).

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De OD NHN geeft in het kader van de Omgevingswet, Flora en Fauna-activiteiten en Natura 2000-activiteiten (voorheen de Wet natuurbescherming). Gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden (hieronder valt ook stikstof). De initiatieven waarover geadviseerd wordt, hebben betrekking op binnenplanse- en buitenplanse omgevingsplanactiviteiten, zoals slopen, bouwen, aanleggen en kappen, maar ook het toestaan van evenementen. Hierbij worden de relevante onderdelen uit de Omgevingsverordening, het Omgevingsplan en het gemeentelijk beleid betrokken.

Belangrijke onderdelen zijn:

- Gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden (hieronder valt ook stikstof).
- Soortenbescherming waaronder ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer.
- Houtopstanden
- Natuur Netwerk Nederland
- Habitat voor weidevogels als onderdeel van het Bijzonder Provinciaal Landschap

Het uitgangspunt is dat burgers en bedrijven makkelijk en snel weten of een activiteit mogelijk schade kan toebrengen aan de natuur en of de activiteit kan worden toegestaan. Hiervoor is het essentieel dat de OD NHN zo vroeg mogelijk in het proces betrokken wordt. Door het ontwikkelen van een programma, zoals een SoortenManagementPlan (SMP) kan hier vorm aan gegeven worden.

De afgelopen jaren is gebleken dat deelnemende gemeenten over de jaren fluctuerende aantallen in de begroting opnemen voor de advisering rondom natuur. Vaak nemen zij meer adviezen af dan vooraf is begroot. De OD NHN is blij dat zij in stelling worden gebracht om met hun kennis de gemeenten te ondersteunen. Dit heeft echter als consequentie dat de benodigde capaciteit niet tijdig en structureel aangetrokken kan worden. Hierdoor kan de OD NHN niet altijd (tijdig) voldoen aan de vraag en is de werkdruk onacceptabel hoog.

Verduurzaming en Natuur

De OD NHN wil een belangrijke bijdrage leveren aan het maatschappelijk vraagstuk over hoe om te gaan met de verduurzamingsopgave in combinatie met natuurbescherming. Door het maken van de juiste keuzes en het nemen van maatregelen blijven de woningen en de omgeving geschikt voor alle bewoners zowel burgers als ‘inwonende’ dieren. De OD NHN blijft de gemeenten en hun inwoners actief informeren zodat klimaat- en natuurdoelstellingen in samenhang worden opgepakt.

PROGRAMMA VTH-PLUSTAKEN

2.1.9 Natuurbescherming (Provinciale taak/VTH-plus)

Wat wil de OD NHN bereiken?

Door het op een adequate, professionele en transparante wijze uitvoeren van het vergunningenproces, het adequaat uitvoeren van toezicht en handhaving en het afhandelen van klachten van de groene wetgeving draagt de OD NHN bij aan:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, alsook ter vervulling van maatschappelijke functies.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De OD NHN voert onder de Omgevingswet (voorheen de Wet natuurbescherming), de Omgevingsverordening en de Natuurschoonwet de volgende taken uit: verlenen van vergunningen, het geven van advies met instemming (voorheen VVGB), het afhandelen van meldingen, het geven van advies en het beantwoorden van vragen, het toepassen van toezicht en handhaving, het afhandelen van klachten en het behandelen van handhavingsverzoeken.

Dit in relatie tot:

- Gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden (hieronder valt ook stikstof).
- Soortenbescherming waaronder ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer, populatiebeheer en schadebestrijding, opvang wilde inheemse diersoorten, onderzoek en educatie en/of tijdelijke natuur.
- Houtopstanden (meldingen, wachtverplichting en compensatie).
- Beheerplannen Natura 2000-gebieden, faunabeheerplannen en kennisdocumenten.
- Vrijstellingen, opdrachten of het sluiten van de jacht.
- De Natuurschoonwet aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).
- Stiltegebieden.

Omgevingswet

Natuurbescherming is onderdeel van de omgevingswet. Aanvragen kunnen zowel deel uitmaken van een meervoudige aanvraag als separaat worden ingediend.

Het is van belang dat de OD NHN tijdig betrokken is bij initiatieven, termijnen worden korter en participatie krijgt een belangrijkere rol. Het vooroverleg krijgt een prominente rol zodat aanvragen soepeler doorlopen worden, dit zorgt voor een toename van de in te zetten uren aan de voorkant van het proces. Hiervoor geldt dat dit nadrukkelijk de gezamenlijke verantwoordelijkheid van opdrachtgever, initiatiefnemers en opdrachtnemer is.

Stikstofbeleid

Ook in 2024 zal veel tijd besteed worden aan het vertalen van het stikstofbeleid naar de praktijk. Dit heeft landelijk prioriteit en hangt onder andere samen met het vaststellen van het Landelijk en Provinciaal Programma Landelijk Gebied.

SMP

De ontwikkeling van het Soorten Management Plan (SMP) zal verder vormgegeven worden in 2024. De huidige gedachte is om de benodigde middelen in een extra opdracht vast te leggen.

PAS-melders

Het project PAS wat zich richt op de legalisatie van de PAS-melders, is door landelijke ontwikkelingen nog niet afgerond.

Data gedreven werken

Data gedreven werken is werken op basis van feiten uit de samenleving, die verzameld worden in de vorm van data, geanalyseerd worden naar informatie, samen met domeinkennis op de juist manier geïnterpreteerd worden naar bruikbare inzichten, en om op basis van deze inzichten een zo geïnformeerd mogelijk besluit te nemen wat een hogere waarde geeft voor de samenleving.

De OD NHN heeft en bouwt heel veel data op dat gecombineerd met overige databronnen door middel van analyse kan worden omgezet in bruikbare informatie.

Afstemming beleid en uitvoering

Om beleid en uitvoering goed op elkaar af te stemmen is er regelmatig overleg tussen de provincie Noord-Holland (PNH) en de OD NHN. Daarnaast bespreekt de OD NHN aandachts-en risicodossiers met de gedeputeerde die natuur in de portefeuille heeft. Tevens sluiten we aan bij landelijke en regionale inhoudelijke overleggen, hebben we overleg met onze collega-OD's en met andere provincies.

2.1.10 Zwemwaterveiligheid (Provinciale taak/VTH-plus)

Wat wil de OD NHN bereiken?

De OD NHN zorgt ervoor dat de zwem- en badinrichtingen een veilige en hygiënische omgeving zijn voor alle gebruikers en dat deze locaties voldoen aan de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen (Whvbz).

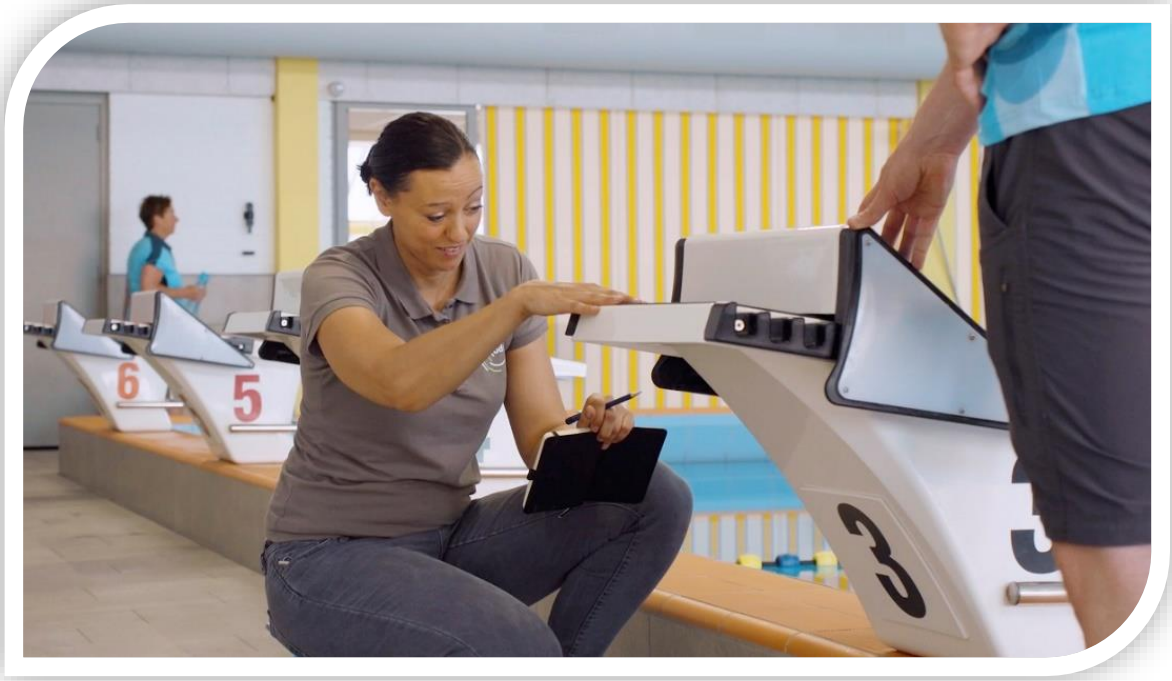

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De OD NHN voert de volgende taken uit:

- beoordelen meldingen Whvbz;
- aangevraagde ontheffingen afhandelen op het gebied van de Whvbz;

- houden van toezicht en het uitvoeren van handhaving;
- afhandelen van klachten.
- 24-uurs bereikbaarheid zwemwater bij calamiteiten: het voorkomen van onveilige situaties.

In een OD-breed, multidisciplinair samengesteld team vindt overleg plaats waarin kennis wordt gedeeld, nieuwe en gewijzigde wetgeving wordt besproken en op consequenties voor de producten wordt beoordeeld.

2.1.11 Bodembeheer (Provinciale taak/VTH-plus)

Wat wil de OD NHN bereiken?

Ook onder de Omgevingswet blijft een deel van de bodemtaken bij provincie Noord-Holland. Dit gaat namelijk vallen onder het overgangsrecht. In het overgangsrecht worden aanvragen afgehandeld conform de Wet bodembescherming. Hier moet onder meer gedacht worden aan het afronden van procedures die gestart zijn voordat de Omgevingswet in werking treedt, spoedlocaties en nazorglocaties. Ook blijft de provincie onder de Omgevingswet verantwoordelijk voor het diepere grondwater.

Wat gaat de OD NHN daarvoor doen?

De omgevingsdienst blijft deze taken op hetzelfde kwaliteitsniveau uitvoeren.

2.2 Wat gaat het kosten

2.2.1 Overzicht totale baten en lasten 2024

Begroting	BATEN 2024	LASTEN 2024	SALDO 2024
Programma 1 Milieutaken	18.603	13.731	**4.872**
Programma 2 VTH plustaken	9.074	6.672	**2.402**
Programma 3 Overhead	15	7.165	**-7.150**
Onvoorzien Milieutaken	-	60	**-60**
Onvoorzien VTH plustaken	-	64	**-64**
Treasury	-	-	**-**
Vpb (vrijgesteld)	-	-	**-**
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	**-**
Saldo van baten en lasten	**27.692**	**27.692**	**-**
mutaties reserves per programma	-	-	**-**
Resultaat	**27.692**	**27.692**	**-**

In hoofdstuk 4 (financiële begroting) wordt een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van de bedragen.

2.2.2 Overhead

De overhead is 28% van de totale lasten. Zowel het programma Milieutaken als VTH-plustaken draagt bij aan het programma Overhead.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de kosten die onderdeel uitmaken van het programma Overhead.

OD NHN Overhead per discipline		Begroting 2024	% t.o.v. de totale begrote lasten
1	Personele overhead	4.660	65%
2	Informatievoorziening en automatisering	1.670	23%
3	Facilitaire zaken en huisvesting	835	12%
		7.165	**100%**

Voor een toelichting op de werkzaamheden van het programma Overhead wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

3 PARAGRAFEN

3.1 Paragraaf Bedrijfsvoering

3.1.1 Algemeen

De OD NHN is een professionele opdrachtnemer die op een effectieve manier uitvoering geeft aan de toevertrouwde taken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord en de gehele provincie. Dit doet de OD NHN door producten en diensten te leveren die aansluiten op de wensen van klanten. Hierbij verzorgen de afdelingen Bedrijfsvoering en Concernstaf de gewenste ondersteuning.

3.1.2 Personeel

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een aandachtspunt en het lukt nog onvoldoende om gekwalificeerd personeel aan de OD NHN te binden. Het investeren in jonge mensen/schoolverlaters blijft ook dit jaar een actueel thema. Door middel van scholing en opleiding, gecombineerd met kennisdeling vanuit onze eigen medewerkers, worden vacatures opgevuld. Niet alleen het binnenhalen van nieuwe medewerkers is een uitdaging, maar ook het behoud van het huidige personeelsbestand vraagt de nodige aandacht. De OD NHN streeft naar duurzame inzetbare medewerkers. Het bedrijfssoftwaresysteem (AFAS) wordt verder uitgerold wat bijdraagt aan E-HRM en aan onze snel veranderende digitaliseringsprocessen. Daarnaast is er blijvende aandacht voor verzuim en vitaliteit binnen de OD NHN.

3.1.3 Automatisering

In 2024 werkt de OD NHN aan het verder optimaliseren van de moderne werkplek. Het gebruik van Teams en SharePoint wordt verder uitgerold en daarmee zal de vindbaarheid en efficiëntie van documenten toenemen, evenals het gemak om digitaal samen te werken. Het doel is een werkplek te hebben en te houden die past bij de organisatie en de wereld om ons heen. Uitgangspunt is dat veiligheid en gebruiksgemak hoge prioriteit heeft. De ontwikkelingen op de werkplek en alles wat hieraan verbonden zit is een continu proces. Met de komst van de Omgevingswet is het uitermate belangrijk dat de werkplek faciliteert in de behoefte van medewerkers en verplichtingen vanuit de wet.

In 2024 vinden ook de reguliere vervangingsinvesteringen plaats rondom de werkplek van de medewerkers. Denk hierbij aan vervanging van laptops en mobiele telefoons. Het belang van het hebben van goede dashboards met de juiste (stuur)informatie wordt steeds belangrijker. Vanuit het MP ICT zal hier extra inzet op plaatsvinden waarbij gekeken zal worden naar de datakwaliteit en de ontsluiting hiervan naar de interne organisatie. Maar wellicht ook naar onze deelnemers. Om dit te bewerkstelligen kijken we kritisch naar het DIV-proces. Waar een proces geautomatiseerd en/of gerobotiseerd kan worden, wordt dit gedaan.

Per 1-1-2024 gaat de OD NHN live met het nieuwe bedrijfsinformatiesysteem (AFAS). Deze (her)inrichting geeft ons de mogelijkheid om o.a. het instroom-, uitstroom en doorstroomproces te versimpelen als ook te versnellen. Denk bijvoorbeeld aan het automatisch toekennen van de juiste rechten maar ook het intrekken hiervan. Dit laatste is voor de OD NHN belangrijk om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving.

3.1.4 Huisvesting / Facilitair

Er wordt ingezet op het verder verduurzamen van het kantoorpand van de OD NHN. Hierbij wordt bijvoorbeeld naar de mogelijkheden gekeken om zonnepanelen op het dak te plaatsen.

Daarnaast loopt het project Duurzame Mobiliteit. Een van de doelen van dit project is het vervangen van het fossiele wagenpark van de OD NHN. Dit betekent dat alle bedrijfswagens zullen worden vervangen door een elektrische variant behalve in die gevallen waar dat niet mogelijk is in verband met het uitvoeren van de werkzaamheden.

Verder zal in het kader van het hybride werken de inrichting van het kantoorpand van de OD NHN worden aangepakt. Hierbij zal onder andere meer aandacht zijn voor het ontmoeten en samenwerken. Tot slot zullen in 2024 reguliere vervangen plaatsvinden op het gebied van bureaustoelen, bureaus en keukeninrichting.

3.2 Paragraaf weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is te definiëren als het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen ten einde de taken van de organisatie te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de organisatie.

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat de deelnemende gemeenten en de provincie, na besluit van het algemeen bestuur, uiteindelijk bijdragen in een eventueel exploitatietekort van de OD NHN. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en zij staan garant dat de OD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd en vormen zij feitelijk de (structurele) weerstandscapaciteit.

3.2.1 Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandcapaciteit bestaat uit een incidenteel en een structureel deel. De incidentele weerstandcapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om de onverwachte niet-begrote lasten de dekken, zonder dat dit invloed heeft op de OD NHN. De middelen van de incidentele weerstandcapaciteit bestaat uit het vrij inzetbare deel van de reserves en de post onvoorzien.

De deelnemende gemeenten hebben met de notitie 'Uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen' als richtlijn bepaald dat de algemene reserve niet groter mag zijn dan 2,5% van de lasten. Ultimo 2022 is de stand van de algemene reserve € 339.481. Hierbij is geen rekening gehouden met de bestemming van het rekeningresultaat 2022.

Weerstandscapaciteit	2024	2025	2026	2027
Algemene Reserve	339	339	339	339
Post Onvoorzien Milieutaken	60	60	60	60
Post Onvoorzien VTH plustaken	64	64	64	64
Totaal	**463**	**463**	**463**	**463**

3.2.2 Bestaande risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis waaruit financiële gevolgen kunnen vloeien, maar waarbij niet duidelijk is of de gebeurtenis gaat gebeuren en hoe groot de financiële gevolgen zullen zijn. Op het moment dat de financiële gevolgen inzichtelijk zijn, worden deze gedekt in de begroting.

De volgende risico's worden onderkend (opsomming is niet limitatief):

RISICO'S						
Nr	**Risico**	**Effect**	**E/I**	**Kans**	**Impact (x 1.000)**	**Weerstands-capaciteit (x 1.000)**
1	Claims	exploitatienadeel	E	0,5	500	250
2	Datalek van geregistreerde gegevens	exploitatienadeel	E	0,1	800	80
3	Aanbestedingsrisico's	exploitatienadeel	E	0,5	250	125
4	Projecten ten lasten van het rekeningresultaat	exploitatienadeel	E	0,5	100	50
5	Implementatie Omgevingswet	exploitatienadeel	E			
	Totaal					**505**

De benodigde weerstandcapaciteit per risico wordt bepaald door de vermenigvuldiging van de kans maal de financiële impact.

1. Claims

Claims kunnen ontstaan door verwijtbaar handelen. Onderliggende oorzaken kunnen verkorting van de proceduretijd in het kader van de Omgevingswet, het stijgend aantal Woo- en handhavingsverzoeken en claims (niet zijn de boetes, zoals opgenomen bij 2) n.a.v. datalekken.

2. Datalek van geregistreerde gegevens

De maximale boete kan 4% van de jaaromzet bedragen.

3. Aanbestedingsrisico's

De komende periodes zijn er diverse Europese aanbestedingen. Aanbesteden biedt in beginsel optimale mogelijkheden om de beste prijs-kwaliteitverhouding te behalen. Het opnieuw aanbesteden brengt echter ook financiële risico's met zich mee.

4. Projecten ten laste van het rekeningresultaat

In de financiële uitgangspunten gemeenschappelijke regelingen (FUGR) staat vermeld dat begrotingswijzigingen (tussentijdse vraag om extra financiële middelen) niet wenselijk zijn. In het project 'Een sterker fundament' is daardoor opgenomen dat de eventuele extra kosten in de exploitatie worden verwerkt en invloed hebben op het rekeningresultaat.

5. Implementatie Omgevingswet

De OD NHN werkt vanaf 2024 volgens de Omgevingswet; de procedures, de kaders waaraan vergunningaanvragen worden getoetst en de regels waarop wordt toegezien, zijn anders dan in 2023. De medewerkers moeten zich de nieuwe procedures en werkwijzen eigenmaken. Dit kost inwerktijd. Dit kan ertoe leiden dat voor het uitvoeren van de bepaalde werkzaamheden tijdelijk meer uren nodig zijn.

3.2.3 Benodigde weerstandscapaciteit

Uit het totaal overzicht van risico's blijkt dat de benodigde weerstandcapaciteit 2024 uitkomt op € 505.000. De ratio beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld benodigde weerstandscapaciteit is 455/505 * 100% = 90%. Daarmee is dit matig om de bestaande risico's te dekken.

Weerstandsnorm			
Waarderingscijfers		**Ratio**	**Betekenis**
A		>2.0	uitstekend
B		1.4-2.0	ruim voldoende
C		1.0-1.4	voldoende
D		0.8-1.0	matig
E		0.6-0.8	onvoldoende
F		<0.6	ruim onvoldoende

Daar staat tegenover dat de deelnemers garant staan dat de OD NHN over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen tegenover derden te kunnen voldoen.

3.2.4 Kengetallen financiële positie

Gezien het stijgende belang van toekomstbestendigheid van lokale overheden moet in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen opgenomen worden. Het opnemen van kengetallen past in het streven naar meer transparantie en inzicht in de financiële positie. Voor de OD NHN waren de volgende vier kengetallen van toepassing:

a. Netto schuldquote: geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen;
b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;

c. Solvabiliteitsratio: dit is de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen. Deze geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen (eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal);
d. Structurele exploitatieruimte: saldo van de structurele baten en lasten en saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten, uitgedrukt als percentage. Dit is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te kunnen dragen.

Kengetallen		Verloop van de kengetallen %					
		Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
		Ratio	Ratio	Ratio	Ratio	Ratio	Ratio
A	Netto schuldquote	-17,75	-13,30	-14,68	-15,11	-15,40	-16,05
B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-17,75	-13,30	-14,68	-15,11	-15,40	-16,05
C	Solvabiliteitsratio	46,84	36,39	36,39	36,39	36,39	36,39
D	Structurele exploitatieruimte	1,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Toelichting kengetallen

a. Netto schuldquote: Een ratio van 1 of lager wordt gekwalificeerd als voldoende. Meerjarig voldoet de OD NHN aan deze norm;
b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Deze is gelijk aan het kengetal voor de netto schuldquote. Bij de OD NHN is geen sprake van verstrekte leningen;
c. Solvabiliteitsratio: Een hoge ratio betekent dat de organisatie relatief veel eigen vermogen heeft en goed in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Met een percentage tussen de 20% en 50% valt de OD NHN in de neutrale categorie. In de begroting is rekening gehouden met een algemene reserve van maximaal 2,5% van de exploitatielasten. Deze reservepositie is relatief laag ten opzichte van de financiële verplichtingen. De neutrale categorie wordt gehaald door de tijdelijke bestemmingsreserves en het ontbreken van lopende geldleningen.
d. Structurele exploitatieruimte: De OD NHN heeft voldoende structurele baten om de structurele lasten te dekken. Hoe hoger het percentage hoe beter.

Op basis van de bovengenoemde kengetallen kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van de OD NHN goed is.

3.3 Paragraaf financiering

Deze paragraaf moet volgens artikel 13 van de BBV in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille bevatten en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Op 9 maart 2022 is de laatste versie van het treasurystatuut vastgesteld. De belangrijkste punten uit dit statuut zijn:

- Aantrekken van langlopende geldleningen geschiedt door een offerte aan te vragen.
- Uitzettingen van tijdelijke overtollige financiële middelen vindt uitsluitend plaats bij het Agentschap van de Generale Thesaurie van het Ministerie van Financiën.

3.3.1 Marktonwikkeling en rentevisie

De OD NHN heeft een rekening-courantfaciliteit bij de BNG, ter grootte van € 500.000. Het afgelopen jaar is hiervan geen gebruik gemaakt. Op dit moment is er geen financieringsbehoefte anders dan de vooruit ontvangen lumpsumbijdrage van de deelnemers. Ook wordt er geen rente toegerekend binnen de begroting.

3.3.2 Beleidskaders voor de treasury activiteiten

Renterisicobeheer

Risicobeheer geeft een inschatting van de financieringsrisico's die de OD NHN kan lopen. Onder risico's worden verstaan koers- en valutarisico's en de risico's ten aanzien van de rente. De OD NHN heeft geen financiële producten met een koersrisico en bezit geen vreemde valuta. Daardoor is er geen sprake van koers- en valutarisico's.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van uitgezette geldmiddelen lager worden dan geraamd. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) hanteert hiervoor de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. De wet normeert via percentages het maximale risico dat mag worden gelopen op de vaste (renterisiconorm) en de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet). De OD NHN heeft momenteel geen leningen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft tot doel het renterisico op de netto vlottende schuld (vlottende korte schuld minus vlottende middelen) te beperken. De kasgeldlimiet bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal. De netto vlottende schuld mag deze norm niet overschrijden.

	Kasgeldlimiet	
1	Begrotingstotaal	27.692
2	Toegestane kasgeldlimiet (8,2%)	2.271
3	Vlottende korte schulden	5.398
4	Vlottende middelen	9.464

	Toets kasgeldlimiet	
5	Totaal netto-vlottende schuld (3-4)	-4.066
	Toegestane kasgeldlimiet (2)	2.271
	Ruimte (+) Overschrijding (-) = (2) – (5)	**6.336**

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het renterisico op langlopende schulden te beperken. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen van de bestaande geldleningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal, zijnde de totale lasten.

Renterisiconorm	
Begrotingstotaal	27.692
Renterisiconorm (20%)	5.538
Aflossing en renteherziening	-
Ruimte	**5.538**

3.3.3 Toerekening rentelasten naar taakvelden

Conform de wettelijke rentebepalingen, geven we in onderstaand overzicht inzicht in de rentebaten en -lasten. De OD NHN heeft geen kortlopende financiering.

Omschrijving		**bedragen**
Externe financiering kort en lang		
De externe rentelasten		-
De externe rentebaten (idem)	-/-	15
Saldo rentelasten en rentebaten		**-15**
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**+/+**	**-15**
Rente over eigen vermogen	+/+	-
Rente over voorzieningen	+/+	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**-15**
7.4 Milieubeheer	-/-	15
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		**15**

3.3.4 EMU-saldo

Het saldo van de Economische Monetaire Unie (EMU-saldo) geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Dit cijfer geeft aan of een overheid een overschot of een tekort heeft. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen moeten dit cijfer in hun begroting opnemen omdat het Rijk een verplichting heeft naar Europa. Volgens de regels van de EMU zoals vastgelegd in het Verdrag van Maastricht, mag het vorderingentekort niet hoger zijn dan 3% van het bruto binnenlands product. Hiermee wil men de economische sterkte van de Eurolanden behouden.

In onderstaande tabel het (meerjarig) berekende EMU-saldo. De categorieën die van invloed zijn op het EMU-saldo, maar die bij de OD NHN niet voorkomen, zijn niet in de tabel opgenomen.

	T-1	T	T+1	T+2	T+3
EMU saldo	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (negatief exploitaitiesaldo is negatief bedrag)	0	-	-	-	-
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	283	268	290	244	233
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	251	333	172	161	273
EMU saldo	**32**	**-65**	**118**	**82**	**-40**

3.3.5 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Overheidsorganisaties zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Voor de wettelijke taken en plustaken zijn de omgevingsdiensten vrijgesteld van Vpb-plicht. Bij de OD NHN geldt dat alle taken onder de wettelijke taken en plustaken vallen. Voor de jaren 2024 t/m 2027 wordt dan ook geen Vpb-plicht verwacht.

3.4 Openbaarheidsparagraaf

3.4.1 Algemeen

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht geworden. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo legt meer nadruk op actieve openbaarheid: overheden zijn voortaan vaker verplicht informatie uit eigen beweging openbaar te maken. De Woo bevat een algemene zorgplicht om documenten in goede, geordende en toegankelijke staat te houden.

Voor wat betreft de passieve openbaarheid, het openbaar maken van informatie op verzoek, wordt bij de OD NHN op dit moment gewerkt aan een Woo-team, dat nu nog informeel functioneert. Het Woo- team heeft een eigen mailadres, dat verbonden is met het in te vullen Woo-formulier op de website. Hiermee is geregeld dat het Woo-verzoek direct kan worden opgepakt in het Woo-team. Voor wat betreft de actieve openbaarheid is in de Woo geregeld dat elf categorieën van stukken de komende jaren openbaar gemaakt moeten worden. In artikel 3.3. van de Woo worden deze elf informatiecategorieën gefaseerd verplicht gesteld. Dit artikel is nog niet op 1 mei 2022. in werking getreden, maar treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Dit koninklijk besluit is nog niet genomen.

3.4.2 Uitbreiding formatie

Vanaf 2019 tot en met 2022 is het aantal Woo-verzoeken gestaag verdubbeld naar ruim 60 verzoeken. Omdat hier sprake is van een structurele ontwikkeling heeft de OD NHN in haar Kadernota 2024 gevraagd om extra financiering om de werkdruk op te vangen van zowel de juristen, Woo-coördinator en administratief medewerkers, als de vakafdelingen. Dit onderwerp is op 12 oktober 2022 aan de orde geweest in het algemeen bestuur via een onderbouwende notitie en een onderzoeksrapport over de stand van zaken bij de decentrale overheden. Op 22 maart 2023 is dit verzoek akkoord bevonden in het algemeen bestuur in combinatie met de reactie van het dagelijks bestuur op de zienswijzen Kadernota 2024. De verdeling van de uitbreiding van het personeelsbestand om deze ontwikkeling het hoofd te bieden, ziet er als volgt uit: 1 fte jurist, 2 fte administratieve medewerker, 0,5 fte Woo-coördinator en 0,5 fte om de belasting op de vakafdelingen op te vangen. Met deze uitbreiding kan de OD NHN in 2024 weer voldoen aan haar verplichtingen behorende bij dergelijke verzoeken.

FINANCIELE BEGROTING

4 FINANCIELE BEGROTING

4.1 Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2022			begroting 2023			Begroting 2024		
	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
Programma 1 Milieutaken	14.870	9.160	5.710	12.591	8.769	3.822	18.603	13.731	4.872
Programma 2 VTH-plustaken	8.199	5.795	2.404	9.041	6.286	2.755	9.074	6.672	2.402
Programma 3 Overhead OD NHN		7.168	-7.168	-	6.462	-6.462	15	7.165	-7.150
Onvoorzien Milieutaken	-	-	-	-	60	-60	-	60	-60
Onvoorzien VTH plustaken	-	-	-	-	56	56	-	64	-64
Rente	29	-	29	-	-		-	-	-
Vpb (vrijgesteld)	-	-	-	-	-		-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-		-	-	-
Saldo van baten en lasten	**23.098**	**22.122**	**975**	**21.632**	**21.632**	**112**	**27.692**	**27.692**	**0**
Mutaties in reserves	135	-	135		-	-	-	-	-
Resultaat	**23.233**	**22.122**	**1.110**	**21.632**	**21.632**	**112**	**27.692**	**27.692**	**0**

4.2 Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

4.2.1 Uitgangspunten

De kadernota 2024 is door het algemeen bestuur vastgesteld in de vergadering van 22 maart 2023. De kadernota is de basis voor het opstellen van de begroting 2024. De begroting is geïndexeerd met 7,26% (gewogen gemiddelde).

4.2.2 Uurtarief

De uurtarieven 2023 worden geïndexeerd met 7,26%. Het uurtarief 2024 voor het programma Milieu komt daarmee op € 100,16 en voor het programma VTH-plust op € 96,14. Dit uurtarief wordt gehanteerd voor de werkzaamheden die opgenomen zijn in het Uitvoeringsprogramma (UP).

Naast de overgang van een deel van de bodemtaken van de provincie naar de gemeenten, krijgen de gemeente met de inwerkingtreding van de Omgevingswet extra taken erbij die de OD NHN vervolgens uitvoert. Daarnaast komen uit het landelijk klimaatakkoord taken voort op het gebied van duurzaamheid. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de primaire afdelingen, maar ook voor de interne organisatie van de OD NHN. De afgelopen jaren is deze onvoldoende meegegroeid met de toename van de taken. Om hierop beter in te spelen, is het van belang dat alle nieuwe taken tegen het gehanteerde uurtarief neergelegd wordt bij de OD NHN. Omdat in het uurtarief een opslag voor overhead zit, komt er ook budget beschikbaar om de interne organisatie (overhead) op orde te brengen en te houden. Dit betekent ook dat nieuwe belegde taken bij de OD NHN geen invloed hebben op het uurtarief.

4.2.3 Bijdragen deelnemers en overige inkomsten

Bijdrage deelnemers

Nadere analyse van de bijdragen van deelnemers over de afgelopen jaren leert dat we naast de structurele lumpsumbijdrage (LS) van de gemeenten nog veel extra inkomsten ontvangen. Hoewel deze extra inkomsten in beginsel een incidenteel karakter hebben, kunnen we stellen dat deze inkomsten grotendeels jaarlijks terugkeren en daarmee voor de OD NHN min of meer structureel zijn. Met ingang van deze begroting willen we een groot deel van deze inkomsten dan ook meenemen in de begroting. Omdat ze buiten de LS vallen, worden aan deze inkomsten in de begroting niet toegewezen aan een individuele deelnemer.

Het voordeel hiervan is dat we vast personeel kunnen aantrekken om het werk uit te voeren in plaats van duurdere inhuur. Daarnaast is het borgen van kennis binnen de organisatie beter te realiseren. Ook komt via de opslag voor overhead (in uurtarief) middelen beschikbaar om onze interne organisatie op orde te brengen. Uit de eerder gemaakte analyse blijkt wel dat we de afgelopen jaren meer dan € 2,0 miljoen per jaar aan aanvullende opdrachten hebben uitgevoerd.

De bijdrage 2024 van de deelnemers zijn als volgt opgebouwd:

rage per deelnemer	Lumpsum bijdrage 2023	Kadernota 2024 WOO	Bodem taken	Indexatie (7,26%)	Bijdrage 2024	Bijdrage OW veehouderij	Bijdrage OW LPG	Bijdrage OW asbest	Totale bijdrage 2024
Gemeente Alkmaar	1.355	25	-	100	1.481	55	-8	31	1.560
Gemeente Bergen	663	12	42	52	770	37	-4	31	834
Gemeente Castricum	673	13	45	53	784	15	-4	31	826
Gemeente Den Helder	896	17	86	72	1.071	4	-5	-	1.069
Gemeente Drechterland	459	9	88	40	596	36	-3	-	628
Gemeente Dijk en Waard	943	18	26	72	1.058	13	-5	31	1.097
Gemeente Enkhuizen	470	9	84	41	604	4	-3	-	605
Gemeente Heiloo	348	7	10	26	391	8	-2	-	397
Gemeente Hollands Kroon	1.747	33	54	133	1.967	86	-10	-	2.044
Gemeente Hoorn	1.508	28	139	122	1.797	3	-9	-	1.790
Gemeente Koggenland	143	3	32	13	191	12	-1	31	233
Gemeente Medemblik	1.289	24	55	99	1.467	81	-8	31	1.572
Gemeente Opmeer	66	1	13	6	86	9	-0	31	126
Gemeente Schagen	806	15	49	63	934	67	-5	31	1.027
Gemeente Stede Broec	108	2	13	9	132	2	-1	-	133
Gemeente Texel	500	9	14	38	561	42	-3	31	631
Provincie Noord-Holland	618	12	-	46	675	-	-	-	675
Totaal Milieutaken	**12.591**	**236**	**751**	**986**	**14.564**	**473**	**-71**	**282**	**15.248**
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	9.041	170	-751	614	9.074	-	-	-	9.074
Totalen bijdragen OD NHN	**21.632**	**406**	**-**	**1.600**	**23.638**	**473**	**-71**	**282**	**24.322**

De (meerjaren) bijdrage van de deelnemers voor de periode 2024-2027:

rage per deelnemer	Bijdrage 2024	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026	Bijdrage 2026
Gemeente Alkmaar	1.560	1.560	1.560	1.560
Gemeente Bergen	834	834	834	834
Gemeente Castricum	826	826	826	826
Gemeente Den Helder	1.069	1.069	1.069	1.069
Gemeente Drechterland	628	628	628	628
Gemeente Dijk en Waard	1.097	1.097	1.097	1.097
Gemeente Enkhuizen	605	605	605	605
Gemeente Heiloo	397	397	397	397
Gemeente Hollands Kroon	2.044	2.044	2.044	2.044
Gemeente Hoorn	1.790	1.790	1.790	1.790
Gemeente Koggenland	233	233	233	233
Gemeente Medemblik	1.572	1.572	1.572	1.572
Gemeente Opmeer	126	126	126	126
Gemeente Schagen	1.027	1.027	1.027	1.027
Gemeente Stede Broec	133	133	133	133
Gemeente Texel	631	631	631	631
Provincie Noord-Holland	675	675	675	675
Totaal Milieutaken	**15.248**	**15.248**	**15.248**	**15.248**
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	9.074	9.074	9.074	9.074
Totalen bijdragen OD NHN	**24.322**	**24.322**	**24.322**	**24.322**

Overige inkomsten

De overige inkomsten onderscheiden we in overige bijdragen deelnemers, specifieke uitkeringen / subsidies en overige bijdragen. Voor zover deze opdrachten een structureel karakter hebben (meer dan 3 jaar) kunnen deze gebruikt worden als dekking voor structurele lasten (vooral op het gebied van personeel).

Overige inkomsten	2024	2025	2026	2027
Extra opdrachten deelnemers (buiten LS)	1.988	1.988	1.988	1.988
Specifieke uitkeringen	733	733	733	-
Overige bijdragen	634	634	634	-
Totaal	**3.355**	**3.355**	**3.355**	**1.988**

De overige bijdragen van de deelnemers bestaan uit de bijdragen van extra opdrachten buiten de lumpsum, die in beginsel een incidenteel karakter hebben, maar doordat ze jaarlijks steeds terugkeren een structurele stroom van inkomsten genereren. Zo zijn er (structurele) bijdragen voorzien van vier gemeenten die een vast aantal uren vertegenwoordigen.

De Rijks- en provinciale overheden gaan steeds meer specifieke uitkeringen en subsidies verstrekken aan de omgevingsdiensten. Deze bijdragen worden gegeven onder voorwaarden en ten behoeve van een bepaald openbaar belang en waarover omgevingsdiensten verantwoording moeten afleggen.

In deze begroting zijn onder de overige bijdragen de specifieke uitkeringen die de OD NHN ontvangt voor energiebesparende maatregelen. Deze regelingen lopen tot en met 2026.

4.3 Meerjarenraming 2025-2027

4.3.1 Meerjaren exploitatie

Meerjarenraming 2025- 2027	BATEN 2025	LASTEN 2025	SALDO 2025	BATEN 2026	LASTEN 2026	SALDO 2026	BATEN 2027	LASTEN 2027	SALDO 2027
Programma 1 Milieutaken	18.603	13.730	**4.873**	18.603	13.729	**4.874**	17.236	12.362	**4.874**
Programma 2 VTH plustaken	9.074	6.672	**2.402**	9.074	6.672	**2.402**	9.074	6.672	**2.402**
Programma 3 Overhead	15	7.166	**-7.151**	15	7.167	**-7.152**	15	7.167	**-7.152**
Onvoorzien Milieutaken	-	60	**-60**	-	60	**-60**	-	60	**-60**
Onvoorzien VTH plustaken	-	64	**-64**	-	64	**-64**	-	64	**-64**
Treasury	-	-	**-**	-	-	**-**	-	-	**-**
Vpb (vrijgesteld)	-	-	**-**	-	-	**-**	-	-	**-**
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	**-**	-	-	**-**	-	-	**-**
Saldo van baten en lasten	**27.692**	**27.692**	**-**	**27.692**	**27.692**	**-**	**26.325**	**26.325**	**-**
mutaties reserves per programma	-	-	**-**	-	-	**-**	-	-	**-**
Resultaat	**27.692**	**27.692**	**-**	**27.692**	**27.692**	**-**	**26.325**	**26.325**	**-**

4.3.2 Meerjaren balans

ACTIVA	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Materiële vaste activa	756	394	789	671	589	629
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	**756**	**394**	**789**	**671**	**589**	**629**
Uitzettingen < 1 jaar	8.620	8.899	8.504	8.621	8.703	8.664
Liquide middelen	250	250	250	250	250	250
Overlopende activa	710	710	710	710	710	710
Totaal vlottende activa	**9.580**	**9.859**	**9.464**	**9.581**	**9.663**	**9.624**
Totaal Activa	**10.336**	**10.253**	**10.253**	**10.253**	**10.253**	**10.253**
PASSIVA	**01-01-2023**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**	**31-12-2026**	**31-12-2027**
Eigen vermogen	3.731	3.731	3.731	3.731	3.731	3.731
Exploitatiesaldo	1.110	0	0	0	0	0
Voorzieningen	13	13	13	13	13	13
Vaste schulden	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**4.855**	**4.855**	**4.855**	**4.855**	**4.855**	**4.855**
Netto vlottende schulden < 1 jaar	698	698	698	698	698	698
Overlopende passiva	4.783	4.700	4.700	4.700	4.700	4.700
Totaal vlottende passiva	**5.481**	**5.398**	**5.398**	**5.398**	**5.398**	**5.398**
Totaal Passiva	**10.336**	**10.253**	**10.253**	**10.253**	**10.253**	**10.253**

Verloopoverzicht reserves

Reserves	01-01-2023	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Algemene Reserve	339	339	339	339	339	339
Bestemmingsreserve impulsbudget cultuur	166	166	166	166	166	166
Bestemmingsreserve Masterplan ICT	1.936	1.936	1.936	1.936	1.936	1.936
Bestemmingsreserve VTH plus	1.289	1.289	1.289	1.289	1.289	1.289
Totaal	**3.731**	**3.731**	**3.731**	**3.731**	**3.731**	**3.731**

Algemene reserve:

Doel: Deze reserve vormt het weerstandsvermogen (de buffer voor het opvangen van risico's en incidentele tegenvallers waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen bestaan) om mogelijke toekomstige financiële tegenvallers incidenteel op te vangen zonder dat de continuïteit van de uitvoering van de taken in gevaar komt.

Toelichting: Het bedrag is opgebouwd door storting van positief rekeningresultaat tot 2,5% van de lasten van het betreffende jaar.

Bestemmingsreserve Impuls cultuur- & mensontwikkeling:

Doel: Deze intensivering is opgenomen als onderdeel van het bedrijfsplan en is noodzakelijk gezien het invoeren van Het Nieuwe Werken, het overbruggen van de geconstateerde cultuurverschillen, het invoeren van digitaal handhaven, coaching en om- en bijscholing.

Storting: Conform het bedrijfsplan bij de oprichting van de OD NHN.

Toelichting: In 2024 kunnen onttrekkingen plaatsvinden uit deze reserve voor de gevolgen van de strategische personeelsplanning.

Bestemmingsreserve Masterplan ICT:

Doel: Bij de start van het Masterplan ICT is inzichtelijk gemaakt welke acties moeten plaatsvinden en wat de financiële consequenties daarvan zijn. Wanneer deze kosten werkelijk worden gemaakt is niet met zekerheid te zeggen. In deze bestemmingsreserve worden de exploitatieoverschotten en -tekorten op het MP ICT per jaar verrekend.

Mutaties: Via resultaatbestemming c.q. begrotingswijziging conform exploitatieresultaat.

Bestemmingsreserve VTH-plustaken:

Doel: Dekken van de kosten in het kader van nog te verrichten werkzaamheden VTH-plustaken.

Mutaties: Storting of onttrekking van het exploitatiesaldo VTH-plustaken.

4.3.3 Meerjarig incidentele baten en lasten

		2024		2025		2026		2027	
Omschrijving incidentele posten	**Prog.**	**baten**	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**	**lasten**
Inhuur personeel	Milieu		1.367		1.367		1.367		-
Specifieke uitkeringen	Milieu	1.367		1.367		1.367		-	
totaal		**1.367**	**1.367**	**1.367**	**1.367**	**1.367**	**1.367**	**-**	**-**

Presentatie van het structurele begrotingssaldo	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Saldo baten en lasten	-	-	-	-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Begrotingssaldo na bestemming	-	-	-	-
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-	-	-	-
Structureel begrotingssaldo	**-**	**-**	**-**	**-**

4.3.4 Meerjarig Investeringsoverzicht

Omschrijving	Afschr. termijn	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Investering 2026	Investering 2027
Voorzieningen meubilair en inrichting						
Inrichting pand	10	50	50			
Aanpassing pand (keukens)	10	30				
Werkplek (bureau + bureaustoel)	10	20	20	10	10	10
ICT-voorzieningen						
Ipads	3	35	13	3	35	13
Iphones	3	38	68	68	38	68
Laptops	3	78	182	91	78	182
Totaal investeringen		**251**	**333**	**172**	**161**	**273**

4.4 Overzicht naar taakveld

Begroting	BATEN 2024	LASTEN 2024	SALDO 2024	taakveld
Programma 1 Milieutaken	17.502	12.223	**5.279**	7.4 Milieubeheer
Programma 2 VTH plustaken	9.080	7.131	**1.949**	7.4 Mileubeheer
Programma 3 Overhead	-	7.183	**-7.183**	0.4 Overhead
Onvoorzien Milieutaken	-	60	**-60**	0.8 Overige baten en lasten
Onvoorzien VTH plustaken	-	64	**-64**	0.8 Overige baten en lasten
Rente	-	-	**-**	0.5 Treasury
Vpb (vrijgesteld)	-	-	**-**	0.9 Vennootschapbelasting
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	**-**	0.5 Algemene dekkingsmiddelen
Saldo van baten en lasten	**26.582**	**26.661**	**-79**	
mutaties reserves per programma	-	-	**-**	0.10 Mutaties reserves
Resultaat	**26.582**	**26.661**	**-79**	

5 BIJLAGE: STEMVERHOUDINGEN VASTSTELLEN BEGROTING

Deelnemende partijen	In te brengen budget in 2023	Aantal inwoners per 1 januari 2022	Gewogen stemmen obv financiele inbreng incl. provincie (van belang voor stemmen provincie)		Gewogen stemmen obv aantal inwoners		Bepaling stemverhouding AB (gemiddelde uit gewogen stemmen financiele inbreng (gemeenten zonder provincie) en gewogen stemmen obv aantal inwoners)			Aantal stemmen afgerond / gecorrigeerd vanaf 1 januari 2023
Gemeente Den Helder	€ 895.642	56.334	4,14%	4	8,41%	8	7,48%	8,41%	5,56	6
Gemeente Hollands Kroon	€ 1.747.255	48.778	8,08%	8	7,29%	7	14,59%	7,29%	7,66	8
Gemeente Schagen	€ 806.097	46.833	3,73%	4	6,99%	7	6,73%	6,99%	4,80	5
Gemeente Texel	€ 499.806	13.687	2,31%	2	2,04%	2	4,17%	2,04%	2,18	2
Regio Kop van Noord-Holland	*€ 3.948.800*	*165.632*								*21*
Gemeente Drechterland	€ 458.510	19.983	2,12%	2	2,98%	3	3,83%	2,98%	2,38	2
Gemeente Enkhuizen	€ 469.860	18.620	2,17%	2	2,78%	3	3,92%	2,78%	2,35	2
Gemeente Hoorn	€ 1.507.754	74.298	6,97%	7	11,10%	11	12,59%	11,10%	8,29	8
Gemeente Koggenland	€ 142.801	22.940	0,66%	1	3,43%	3	1,19%	3,43%	1,62	2
Gemeente Medemblik	€ 1.289.231	45.464	5,96%	6	6,79%	7	10,77%	6,79%	6,15	6
Gemeente Opmeer	€ 65.942	12.074	0,30%	0	1,80%	2	0,55%	1,80%	0,82	1
Gemeente Stedebroec	€ 107.733	21.947	0,50%	0	3,28%	3	0,90%	3,28%	1,46	1
Regio West-Friesland	*€ 4.041.831*	*215.326*								*22*
Gemeente Alkmaar	€ 1.355.385	110.783	6,27%	6	16,55%	17	11,32%	16,55%	9,75	10
Gemeente Bergen	€ 663.304	29.723	3,07%	3	4,44%	4	5,54%	4,44%	3,49	4
Gemeente Castricum	€ 673.301	36.263	3,11%	3	5,42%	5	5,62%	5,42%	3,86	4
Gemeente Heiloo	€ 347.969	24.144	1,61%	2	3,61%	4	2,91%	3,61%	2,28	2
Gemeente Dijk en Waard	€ 942.730	87.695	4,36%	4	13,10%	13	7,87%	13,10%	7,34	7
Regio Alkmaar	*€ 3.982.689*	*288.608*								*27*
Inbreng totaal gemeenten	**€ 11.973.320**									
Provincie Noord-Holland	€ 9.658.844		44,65%	45					30,00	30
Totaal	**€ 21.632.164**	**669.566**	**100%**	**100**	**100%**	**100**	**100%**	**100%**	**100**	**100**
Maximum aantal stemmen				**100**		**100**				

Algemene ontwikkelingen bij de omgevingsdiensten

Maatschappelijke opgaven in relatie tot arbeidsmarkt

We constateren dat de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven toeneemt en (conflicterende) vragen vanuit de samenleving ook toenemen, waardoor het werk van de omgevingsdiensten niet alleen in aard en omvang meer wordt, maar door de complexiteit ook andere competenties en kwaliteiten vraagt. Daardoor is er veel behoefte aan, maar ook veel concurrentie om geschikte arbeidskrachten.

Voor de specialistische functies is het voor de omgevingsdiensten lastig om gekwalificeerd personeel te werven. Ook het behoud van huidig personeel vraagt met deze krapte op de arbeidsmarkt om meer aandacht en inzet dan voorheen. Gezien het aantal grote opgaves, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, het stikstof dossier, waterkwaliteit, de integrale gebiedsontwikkeling en het verder reduceren van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), kan dit leiden tot knelpunten in de uitvoering en zal het in de uitvoering een uitdaging worden om alle ambities van deze maatschappelijke opgaven waar te maken. Afgelopen jaar heeft de provincie met de omgevingsdiensten een impuls gegeven aan het versterken van de samenwerking tussen de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Dit overleg van de eigenaren en de directeuren richt zich naast de operationele samenwerking en afstemming ook op de samenwerking in relatie tot bovenstaande arbeidsmarktproblematiek en het gezamenlijk versterken van het vth&a-systeem (vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies) in Noord-Holland.

Versterking VTH-stelsel

De adviezen uit het rapport ‘Om de leefomgeving’ van de adviescommissie vergunningverlening, toezicht en handhaving (commissie Van Aartsen) hebben geleid tot een interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voert hierover de regie in samenwerking met de VNG, het IPO, de UvW, Omgevingsdienst NL, het Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het programma bestaat uit zes pijlers/projecten waarbinnen de adviezen van Van Aartsen worden uitgewerkt.

De provincie Noord-Holland is via het IPO betrokken bij de invulling en uitwerking van de projecten vanuit het IBP VTH. De provincie heeft het initiatief genomen om de opvolging van Van Aartsen binnen Noord-Holland gezamenlijk met de gemeenten en de omgevingsdiensten op te pakken.

Invoering Omgevingswet

Het kabinet heeft besloten de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te voeren. De provincie, de gemeenten en de omgevingsdiensten zijn al geruime tijd bezig met de voorbereiding hiervan. In relatie tot de uitvoering van onze taken door de omgevingsdiensten heeft de overdracht van de bodemtaken van de provincie naar de gemeenten onze nadrukkelijke aandacht (zogenaamde ‘warme overdracht’). Daarnaast wijzigen door de invoering van de Omgevingswet procedures en

regels rond vergunningen (en toezicht en handhaving). De nieuwe procedures en systemen zijn door de diensten voorbereid, maar dienen vanaf 1 januari 2024 de praktijktoets nog te ondergaan en daar op fijngesteld te worden.
Met de Omgevingswet wordt de ontwikkeling voortgezet om meer integraal en vanuit het principe van 'ja, tenzij' te vergunnen. Dit biedt meer vrijheid om met initiatiefnemers en de omgeving mee te denken, maar maakt de uitvoering ook complexer om alle belangen mee te wegen en afwegingen voor iedereen inzichtelijk en gelijk te houden.

Energiebesparingsakkoord
Op initiatief van de provincie zijn de omgevingsdiensten bezig met het uitvoeren van het energiebesparingsakkoord, waarin ze samen met de gemeenten afspraken maken om bedrijven te stimuleren energie te besparen.

Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek / Omgevingsdienst IJmond

Bij deze twee omgevingsdiensten zijn op dit moment – anders dan de genoemde algemene ontwikkelingen – geen noemenswaardige ontwikkelingen in relatie tot de uitvoering van onze taken.

Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de VTH-taken op het gebied van bodem die door deze omgevingsdiensten namens de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd, afnemen.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Stikstof
Vanaf 2019 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook in dit nieuwe jaar en verder zal de stikstofproblematiek en het snel ontwikkelende beleid rond natuurbehoud ons voor uitdagingen plaatsen. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) voert voor de provincie de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit op het gebied van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof. Om alle taken goed te kunnen uitvoeren, zijn structureel extra middelen nodig. Voor de jaren 2020 tot en met 2022 zijn extra middelen toegekend. In de Kadernota 2023 van de OD NHN was een p.m.-post opgenomen. Op verzoek van de provincie heeft een evaluatie plaats gevonden om te beoordelen hoeveel extra budget structureel nodig is vanaf 2023. Uit deze evaluatie blijkt dat structureel een bedrag van € 1.431.000 nodig is welke vervolgens door Provinciale Staten is toegekend.

Bedrijfsvoering
Ontwikkeling arbeidsmarkt
Om zoveel mogelijk te voorzien in de vraag naar personeel wordt ingezet op nieuwe medewerkers in de vorm van een *traineeship*. Het doel is *young potentials* binnen te halen en te behouden door vakgerichte trainingen aan te bieden. Naast het organiseren van *traineeships* wordt gedurende

het werving- en selectieproces ook steeds vaker gekozen voor schoolverlaters met inzet van scholing en opleiding gecombineerd met kennisdeling vanuit de eigen medewerkers. De bovenste cirkel van de zogenaamde Big-8 verdient in deze organisatie versterking. Hiermee kan de organisatie zich beter inrichten op de veranderende omgeving en kan ze beter haar bijdrage leveren over de uitvoerbaarheid van beleid.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tata Steel

De uitvoering van de ambities uit het Programma Tata Steel 2020-2050 en de *Roadmap Plus* hebben de volle aandacht. Naast het aanscherpen van vergunningen, het versnellen van processen, de intensivering van toezicht en handhaving is de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid voor de inwoners van de IJmond verder vergroot door een fysiek loket in Wijk aan Zee. Door de versnelde transitie naar 'groen staal' (het gebruik van waterstof in de ijzer- en staalproductie) zijn er forse investeringen nodig in kennis en capaciteit om op tijd vergunningsaanvragen te kunnen beoordelen en af te handelen. Dit geldt ook voor de bouwfase van nieuwe installaties met betrekking tot goed (bouw)toezicht en waar nodig handhavend optreden. Om het vergunningsproces naar groen staal verder te versnellen is inmiddels een Provinciale coördinatieregeling (PCR) opgesteld en is er door Tata Steel een start gemaakt met het participatietraject.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Aan bedrijven die met deze uitstoot te maken hebben, wordt gevraagd om vermijdings- en reductieplannen op te stellen om de uitstoot te minimaliseren. Deze plannen worden door de Omgevingsdienst beoordeeld. De beoordeling kan aanleiding zijn tot een gesprek met deze bedrijven met als doel de uitstoot maximaal te reduceren. Het proces heeft tot doel het verder terugdringen van ZZS uitstoot en levert daarmee een bijdrage aan een gezondere leefomgeving.

Energietransitie

De energietransitie komt in een fase waarin het beleid naar de uitvoering wordt omgezet. De verduurzaming van de industrie en de klimaatopgaven vraagt om een andere manier van werken, onder meer door het projectmatig aanpakken van ontwikkelingen vanuit een breder perspectief dan de vergunningsaanvraag van één bedrijf. Dit is het geval bijvoorbeeld bij windenergie, zoals de windmolens in de Noorder IJplas te Amsterdam.

Verbetering van milieu gerelateerde gezondheid

De inzet is erop gericht om de negatieve effecten op de gezondheid van inwoners verder te verminderen. Dat kan bijvoorbeeld door in de vergunning de laagst mogelijke (strengste) norm voor uitstoot te hanteren. Met de pilot scherp vergunnen wordt onderzocht wat haalbaar is.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. M.W. Vos
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum
31 MEI 2023

Kenmerk
2041124/2041127

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze PS op de Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 van de OD NHN

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze op de Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

p/v.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

5 bijlage(n)

1. Statenvoordracht met de zienswijze op de Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de OD NHN
2. Begroting 2024 OD NHN
3. Jaarrekening 2022 OD NHN
4. Resultaatbestemming 2022 OD NHN
5. Overzicht actuele ontwikkelingen OD NHN

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12752
Extern Zaak ID	805610
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	6.c
Titel	Omgevingsdienst IJmond zienswijze PS begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

De begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond worden aan PS toegezonden zodat PS een zienswijze op de stukken kunnen geven. Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen bij deze documenten zijn, wordt PS voorgesteld om geen zienswijze te uiten.

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 mei 2023

Onderwerp: Zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond

Kenmerk: 805610/2037328

Bijlagen:

1. Begrotingswijziging 2023
2. Ontwerpbegroting 2024
3. Jaarstukken 2022

1. Inleiding

Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) heeft ingestemd met de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022. Wij ontvingen het verzoek deze documenten door te zenden aan uw Staten voor eventuele zienswijzen.

Provinciale Staten hebben in de gemeenschappelijke regeling ODIJ een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen Provinciale Staten een zienswijze kenbaar maken aan het DB van de ODIJ. Op grond van artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 29 van de Gemeenschappelijke Regeling ODIJ worden de gemeenteraden en Provinciale Staten van de deelnemende gemeenten en provincie in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken over de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de ODIJ.

De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur van de ODIJ aan.

Begrotingswijziging 2023

In de begrotingswijziging 2023 zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt:

1. Een volgend uitstel van de Omgevingswet naar 1 januari 2024;
2. Het bekrachtigen van het principeakkoord voor de CAO;
3. De dienstverleningsovereenkomsten voor de uitbreiding van de taakuitvoering bouw voor de gemeente Heemskerk en Beverwijk;
4. Update van de projecten en subsidiebijdragen.

De bijdrage van de provincie Noord-Holland in de oorspronkelijke begroting 2023 bedroeg € 117.789 voor de VTH-plustaken. In deze begrotingswijziging 2023 is € 122.717 opgenomen voor de VTH-plustaken en € 1.015.884 voor de bodemtoezichttaken.

Ontwerpbegroting 2024

De Ontwerpbegroting 2024 van de ODIJ is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van het BBV en is sluitend. De formatie is ten opzichte van de gewijzigde begroting 2023 nagenoeg gelijk gebleven. Doordat er in 2024 minder incidentele baten zijn begroot is het tarief verhoogd. De oorzaak hiervoor is de verhoogde formatie voor stikstof en de uitvoering van de wet openoverheid

Uit de ontwerpbegroting 2024 blijkt een bijdrage van de Provincie Noord-Holland aan de ODIJ ten bedrage van € 130.315 voor de VTH-plustaken. De bijdrage voor de bodemtoezichttaken wordt voor 2024 geraamd op € 310.714.

Jaarstukken 2022

Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat ad € 121.955. Het voorstel resultaatbestemming is als volgt:

Resultaat bestemming	2022
Bestemmingsreserve verduurzaming detailhandel, horeca en bedrijventerreinen	64.000
Retournering naar deelnemers	57.955
Gerealiseerd resultaat	**121.955**

Dotatie van een deel van het resultaat aan de Algemene Reserve is niet nodig aangezien de beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2022 alle in kaart gebrachte risico's dekt.

Voor de provincie Noord-Holland betekent deze resultaatbestemming een teruggave van € 8.583.

2. Zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022

Aangezien er geen inhoudelijke opmerkingen zijn bij de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 stellen wij u voor om de ODIJ te berichten dat er geen zienswijze wordt ingediend.

3. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H. Schartman, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. ….

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 mei 2023;

besluiten:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond in te dienen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Eerste wijziging

Begroting 2023

Inhoud

1	**Inleiding**	**4**
1.1	Aanleiding	4
1.2	Van begroting naar begroting	4
1.3	Verantwoording	4
	1.3.1 Rapportages	4
	1.3.2 Jaarrekening	4
1.4	Leeswijzer	4
2	**Wijziging en aangepaste indexatie**	**6**
2.1	De ontwikkelingen op een rij	6
2.2	Indexering	6
	2.2.1 Personele kosten	6
	2.2.2 Overige kosten	6
	2.2.3 Gewogen indexatie ten opzichte van de begroting 2023	6
2.3	Uitstel Omgevingswet	7
2.4	Energiebesparingsakkoord en SPUK Toezicht Handhaving Energie	7
2.5	Het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP)	7
2.6	Formatie-uitbreiding voor uitvoering van extra dienstverlenings-overeenkomsten	8
2.7	Wet Open Overheid als vervanger van WOB	8
2.8	Technologische ontwikkelingen en hybride werken	8
2.9	Wijze van financiering	8
2.10	Aangepast tarief als gevolg van eerste begrotingswijziging 2023	9
2.11	Wijze van kostennormering	9
3	**Verplichte paragrafen**	**11**
3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	11
3.2	Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit	11
3.3	Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit	11
3.4	Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit	12
3.5	Beoordeling weerstandsvermogen 2023	15
	3.5.1 Formatie	15
4	**Financiële begroting (inclusief overhead)**	**17**
4.1	Overzicht baten en lasten	17
	4.1.1 Baten	17
	4.1.2 Lasten	19
	4.1.3 Totalen	21
4.2	Overhead	22
5	**Risico's en onzekerheden**	**24**
5.1	Omgevingswet	24
5.2	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	24
5.3	Leges	24
5.4	Decentralisatie bodemtaken	24
5.5	Inhoud van het basistakenpakket	24
5.6	De energiebesparingsplicht onder de Omgevingswet	24
5.7	IJmond Bereikbaar	25
5.8	Niet-structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers	25
5.9	Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Luchtkwaliteit	25
5.10	Uitbreiding van ons wagenpark	25
5.11	Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken	25
5.12	Uitkomsten Commissie Van Aartsen	26
6	**Bijlagen**	**28**
Bijlage dienstverleningsovereenkomsten, (subsidie)projecten en overige bijdragen		28

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De omgevingswet gaat op 1 januari 2024 in. De inflatie is ongekend hoog en er is een principe akkoord gesloten voor de cao 2023. Deze ontwikkelingen zijn de aanleiding voor deze begrotingswijziging, zoals aangekondigd in onze kadernota 2024.

Alleen de wijzigingen zijn opgenomen in deze rapportage.

1.2 Van begroting naar begroting

- De eerste begrotingswijziging 2023 wordt in april 2023 aangeboden aan de raden van onze gemeenten en de Provinciale Staten. Hiermee stellen wij hen in de gelegenheid om zienswijzen in te dienen.
- Half juli 2023 stelt het Algemeen Bestuur (AB) de gewijzigde begroting 2023 vast, zodat wij deze voor 1 augustus 2022 aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) kunnen toezenden.

1.3 Verantwoording

Het bestuur en het managementteam wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van de realisatie conform de Planning & Control kalender.

1.3.1 Rapportages

Binnen de P&C-cyclus worden jaarlijks aan het AB de jaarrekening, de begroting en twee rapportages, inclusief prognose, aangeleverd.

1.3.2 Jaarrekening

De jaarrekening wordt opgesteld in het eerste kwartaal volgend op het begrotingsjaar, conform de bepalingen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarrekening wordt door de accountant gecontroleerd. Deze jaarrekening wordt, samen met de begroting voor het daaropvolgende jaar én de begrotingswijziging van het huidige jaar aan de deelnemende gemeenten en provincie Noord-Holland toegezonden. Daarna kan zij definitief worden vastgesteld door het AB van ODIJmond.

1.4 Leeswijzer

Wijziging en aangepaste indexatie
Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de financiële ontwikkelingen en de verwerkte indexatie.

Verplichte paragrafen
De gewijzigde verplichte paragrafen is verwerkt in Hoofdstuk 3.

Financieel kader
Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de aangepaste financiële begroting.

Risico's en onzekerheden
Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de risico's en onzekerheden die wij nu voorzien.

Bijlage met inzichten van de overeenkomsten en projecten
In Hoofdstuk 6 is een bijlage opgenomen van de dienstverleningsovereenkomsten en projecten

Wijziging en aangepaste indexatie

2 Wijziging en aangepaste indexatie

2.1 De ontwikkelingen op een rij

Verandering van bijdrage:

- Uitstel van de omgevingswet we vragen onze bijdrage voor de uitvoering van bodemtaken op bij Provincie Noord-Holland in plaats van bij onze deelnemende gemeente.
- De extra bijdrage van Energiebesparings-akkoord Noordhollandse bedrijven gesloten.
- De extra bijdrage van het rijk inzake de SPUK THE (toezicht handhaving en energie).
- De extra bijdrage van het rijk inzake de SPUK IPB (Inter bestuurlijk programma).
- De continuering van de dienstverlenings-overeenkomst met gemeente Purmerend.
- De uitbreiding in dienstverleningsovereen-komsten met gemeente Beverwijk voor bouw-taken.
- De uitbreiding in dienstverleningsovereen-komsten met gemeente Heemskerk voor bouwtaken.
- De uitvoering van de taken Label C voor gemeente Haarlem.
- De uitbreiding van dienstverleningsovereen-komsten met gemeente Waterland.
- De bijdrage voor het faciliteren van een steun-punt voor JTF.

Verandering in onze lasten:

- De uitwerking van het principe akkoord op onze personele lasten.
- De stijging in onze lasten voor werving en selectie.
- De stijging in onze lasten als gevolg van investeringen.
- De stijging in onze lasten als gevolg van de aangepaste cijfers van het CPB.
- De stijging van onze lasten voor organisatie ontwikkeling als gevolg van een directiewissel.

2.2 Indexering

2.2.1 Personele kosten

Met het opstellen van de begroting 2023 was er nog geen akkoord voor de cao 2023 gesloten. In deze wijziging hebben wij het het principe akkoord cao 2023 doorgerekend. Dit een extra stijging van onze personele lasten van 4,55% ten opzichte van onze begroting 2023. Onze perso-nele lasten bestaan voor meer dan 80% uit personeel. Deze autonome ontwikkeling voeren wij door in de indexatie.

2.2.2 Overige kosten

Voor materiële kosten hanteren we de overheids-consumptie uit de kerngegevens tabel van het CPB (maart 2022). Deze bedraagt voor de periode 2022-2025 3,5% (al opgenomen in de begroting 2023: 1,7%). Dit betekent een stijging van 1,8% voor materiele kosten.

2.2.3 Gewogen indexatie ten opzichte van de begroting 2023

Loonbijstelling	4,55%
Prijs materiële overheids-consumptie (imoc) (CPB)	1,80%
Gewogen gemiddelde	4,19%

2.3 Uitstel Omgevingswet

Het uitstel van de Omgevingswet betekent dat we de bijdrage voor de uitvoering van onze bodem-taken opvragen bij Provincie Noord-Holland.

2.4 Energiebesparingsakkoord en SPUK Toezicht Handhaving Energie

Wij controleren bedrijven en instellingen op het treffen van energiebesparende maatregelen. Maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar zijn wettelijk verplicht om te nemen. Daarnaast grijpen wij onze bedrijfscontroles aan om met ondernemers het gesprek aan te gaan over de mogelijkheden van verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (stimulering). Daarop sluit het initiatief van provincie Noord-Holland aan. De provincie heeft een breed gedragen Energie-besparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven (het akkoord) gesloten met alle 46 gemeenten. Het ondertekeningmoment vond plaats op 27 januari 2022.

In deze wijziging is verwerkt dat wij onze formatie hebben uitgebreid en wij hebben de bijdrage van Provincie Noord Holland en de rijksbijdrage voor de SPUK THE hiervoor als dekking opgenomen.

2.5 Het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP)

Doel
Een sterke rol van omgevingsdiensten is de basis voor het IBP. In dit programma staat de ambitie centraal om te komen tot robuuste, deskundige en vernieuwende omgevings-diensten die hun taken met gezag, onafhankelijkheid en professionaliteit kunnen uitvoeren en waarbij de informatiehuis-houding tussen alle partijen in de keten op orde is. Daarbij is het de ambitie van het Rijk, provincies en gemeenten dat de omgevings-diensten in staat zijn om naast de huidige taken een essentiële rol te vervullen in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat. Dit is in lijn met onze ambi-ties.

Uitwerking
Het programma bestaat uit zes pijlers (tussen haakjes staat de 'trekker' van de pijler. Deze trekker draagt in organisatorische zin de verantwoordelijkheid voor de gehele pijler):

1 Robuuste omgevingsdiensten en financiering (VNG);
2 Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging (JenV);
3 Informatie-uitwisseling en datakwaliteit (IenW);
4 Kennisinfrastructuur (inclusief arbeidsmarkt voor gekwalificeerd personeel) (OD-NL);
5 Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving (IPO);
6 Monitoring kwaliteit milieutoezicht (IenW/ILT en/of BZK).

Voor de uitvoering van dit programma hebben wij onze tijdelijke formatie verhoogt, daarnaast hebben wij onze externe projectkosten hiervoor verhoogt. De rijksbijdrage voor de SPUK IBP staat hier ter dekking voor.

2.6 Formatie-uitbreiding voor uitvoering van extra dienstverleningsovereenkomsten

Wij hebben onze formatie uitgebreid als gevolg voor de uitvoering van extra dienstverleningsovereenkomsten. Voor de gemeenten Beverwijk en Heemskerk is de uitvoering voor de bouwtaken uitgevoerd. Voor onder andere Gemeente Waterland en Purmerend voeren wij extra milieutaken uit. Deze dienstverleningsovereenkomsten staan ter dekking van deze lasten.

2.7 Wet Open Overheid als vervanger van WOB

Alles is openbaar tenzij...

Om te voldoen aan de Wet Open Overheid hebben wij onze formatie uitgebreid. Incidentele baten staan hier dekking voor.

2.8 Technologische ontwikkelingen en hybride werken

De behoefte van de medewerkers om te overleggen is na de coronapandemie groter geworden. Wij kunnen zonder aanpassingen van het klimaatsysteem de inrichting van ons pand hier niet op aanpassen. Daarom gaan wij mobiele vergaderruimten aanschaffen. Deze hebben een eigen luchtbehandelingssysteem.
De afschrijvingslasten worden gedekt door onze kostprijs.

Conform de vereisten van het BBV wordt de begroting 2023 ingedeeld naar de voorgeschreven taakvelden.

2.9 Wijze van financiering

De financiële exploitatie van ODIJmond is gebaseerd op de bijdragen van de deelnemende gemeenten. Die kent op dit moment de vorm van inputsturing: per gemeente worden de uren afgestemd op de verwachte uit te voeren taken, er wordt vooraf één vast uurtarief afgesproken en daarmee is de bijdrage van elke gemeente bekend, evenals bijna alle inkomsten voor de ODIJmond-begroting.

Jaarlijks wordt een begroting opgesteld op basis van de gegarandeerde gecontracteerde uren die voor onbepaalde tijd per gemeente zijn vastgelegd in de GR. Een aantal gemeenten participeert in de verdeelsleutel. Daarnaast hebben deelnemers aanvullende dienstverleningsovereenkomsten met ons afgesloten. De formatie en vaste kosten zijn hierop afgestemd, de begroting is zo tenminste budgettair neutraal. Dit geeft een stabiele financiële basis voor ODIJmond en de gemeenten.

De looptijd van de huidige, vastgestelde verdeelsleutel is 2019-2022. De herberekening van de verdeelsleutel kunnen we pas maken na afsluiting van het jaar 2022.
De Omgevingswet heeft een grote impact op de verdeelsleutel door het (gedeeltelijk) uittreden van een van de deelnemers, te weten: provincie

Noord-Holland.
Nu de omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt verlengen wij de verdeelsleutel tot en met 31 december 2023.

Verdeelsleutel voor de jaren 2019 t/m 2023	
Gemeente Beverwijk	16,8%
Gemeente Haarlem	23,3%
Gemeente Heemskerk	9,8%
Gemeente Uitgeest	4,0%
Gemeente Velsen	30,7%
Provincie Noord-Holland (bodemtoezichttaken)	3,1%
Provincie Noord-Holland (plustaken)	12,3%

2.10 Aangepast tarief als gevolg van eerste begrotingswijziging 2023

Naast de GR-bijdragen, is het gebruikelijk dat in het lopende jaar de gemeente of andere opdrachtgevers aanvullende taken afnemen bij ODIJmond. Deze diensten zijn incidenteel. Om te kunnen blijven voldoen aan deze vraag is soms inhuur of tijdelijke uitbreiding van formatie nodig. Voor deze aanvullende uren wordt voor nieuwe contracten het basistarief met een opslag van 10-20% gehanteerd.

Het basistarief van onze diensten bedraagt € 91,58 (oorspronkelijke begroting 2023: €87,90).

2.11 Wijze van kostennormering

Het financieel kader is gebaseerd op het volgende uitgangspunt:

- Als productiviteitsnorm wordt uitgegaan van 1340 uur, een percentage van 71,5% van de totale beschikbare uren per fte (1872). Dit zijn de 'declarabele' uren, de uren die direct gerelateerd zijn aan productie voor deelnemers.

Op het uurtarief hebben de volgende vier factoren een mogelijk effect:

a Loon- en prijsontwikkelingen (index opgave CPB): hierop heeft ODIJmond geen invloed.
b DVO-uren omvang: wanneer het aantal door gemeenten gegarandeerde/vaste uren daalt, stijgt het uurtarief (en vice versa).
c Besparingen: het drie-sporentraject voor de kostenbesparingen. Deze worden in principe 'ingeboekt' bij realisatie.
d Wet- en regelgeving.

Verplichte paragrafen

3 Verplichte paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen kan worden gedefinieerd als de mate waarin wij in staat zijn om omvangrijke tegenvallers op te vangen zonder dat ons beleid aangepast hoeft te worden en/of ontstane exploitatietekorten met deelnemers aan de regeling moeten worden afgerekend. Het instellen van een buffer in de vorm van weerstandsvermogen draagt bij aan het voorkomen van verzoeken om aanvullende bijdragen achteraf. Aan de andere kant is het voor de eigenaren of deelnemers ook van belang dat de kostprijs van onze dienst laag is en er bij ons niet onnodig veel buffers worden aangehouden.

3.2 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandsvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's zijn mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed te voorzien zijn of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen. Of risico's waarvan na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiele positie. Van reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen, die veelal vrij goed meetbaar zijn en die beperkte financiële gevolgen hebben) worden verondersteld dat deze met continuering van bestaand beleid ondervangen kunnen worden in de vastgestelde begroting. Deze maken daarom geen onderdeel uit van de inventarisatie. In de eerste plaats wordt van alle niet-reguliere risico's afzonderlijk een inschatting gemaakt wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt, bij optreden. Vervolgens zijn door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. Wij hebben de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit in 2020 laten uitvoeren. Deze is opgenomen in het rapport weerstandsvermogen en is op 16 december 2020 door het Algemeen Bestuur (AB) vastgesteld.

3.3 Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gedefinieerd als de middelen waarover een organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Algemene reserve
Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De huidige omvang van de algemene reserve voor resultaat bestemming 2021 bedraagt € 375.000.

Bestemmingsreserves
Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfuncties

zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de besloten bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

Begrotingsruimte en stille reserves
Onze begroting is sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte worden niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen
In 2021 bestaan de voorzieningen uit een voorziening voor de onderhoudskosten van het kantoorpand, een voorziening voor financiële verplichtingen van specifieke medewerkers en een debiteurenvoorziening. Laatstgenoemde is zeer gering. De voorziening voor het onderhoud van ons pand is ontstaan voor 2021. De personele voorziening is gevormd in 2021. Omdat naast deze specifieke medewerkers, dit risico aanwezig blijft ten aanzien van andere medewerkers, wordt het risico en de weging in de benodigde weerstandscapaciteit gehandhaafd. De voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in een boekjaar van ODIJmond tot de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend.

3.4 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	Bedrag
Algemene reserve	€ 467.000
Totaal	**€ 467.000**

Benodigde weerstandscapaciteit
Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de volgende lijst (zie volgende pagina) geleid. Deze tabel is ontleend aan het rapport weerstandsvermogen en is op 16 december 2020 door het Algemeen Bestuur (AB) vastgesteld.

Risicoanalyse Omgevingsdienst IJmond			
Nr.	**Risico**	**Oorzaak**	**Gevolg**
1	Salariskosten nemen jaarlijks structureel toe	Het vaste personeel blijft in dienst en heeft recht op een tredenverhoging	• De salariskosten in de begroting dienen met een hoger percentage te worden geïndexeerd
2	Salarissen worden verhoogd, jaarlijks of gedurende het jaar	cao verhogingen vinden plaats	• ODIJmond dient rekening te houden met extra salariskosten (voor de begroting)
3	Externe inhuur in 2020 overschrijdt het budget	Er wordt meer ingehuurd in 2020 voor diverse taken, in plaats dat het eigen personeel wordt ingezet	• Toename van de kosten voor externe inhuur • Begrotingstekort
4	Nieuwe wetgeving of werkzaamheden leiden tot extra opleiding bij het personeel	De Omgevingswet en warmte- en energie-transitie vragen om meer specialistische kennis	• Toename opleidingskosten • Toename externe inhuur
5	Uittreden van een gemeente uit de gemeen-schappelijke regeling	Door herindeling wil de gemeente aansluiten bij een andere Omgevingsdienst	• Minder baten uit GR bijdragen • Niet alle kosten kunnen verhaald worden op de uittreder
6	DVO's/projecten lopen af waardoor incidentele baten verdwijnen, terwijl hier structurele lasten tegenover staan	Afloop DVO/project	• Wegvallen van baten uit DVO/projecten • Structurele lasten blijven aanwezig ondanks afloop DVO/project
7	Claims als gevolg van onjuiste advisering	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van een medewerker van ODIJmond	• ODIJmond krijg een claim
8	Toename algemene lasten als gevolg van (vertraging) nieuwe wetgeving	De vertraging van de Omgevingswet zal naar verwachting extra kosten met zich meebrengen	• Meer lasten voor de Omgevingswet/warmte- en energietransitie dan voorzien
9	Ziekteverzuim neemt toe met 1,5%	Diverse oorzaken; langdurige afwezigheid van personeel	• Extra personeelslasten door ziekteverzuim of door inhuur van vervanging (extern)

Op basis van gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is in figuur 1 t/m 3 weergegeven.

Figuur 1 Kansverdeling

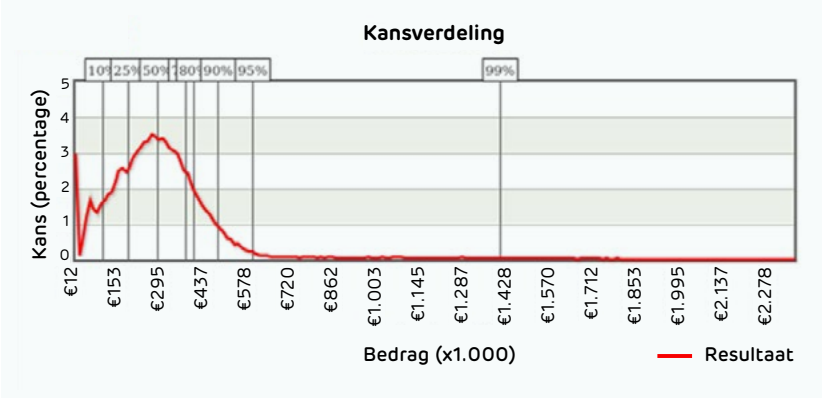

Figuur 2 Berekening benodigde weerstandscapaciteit

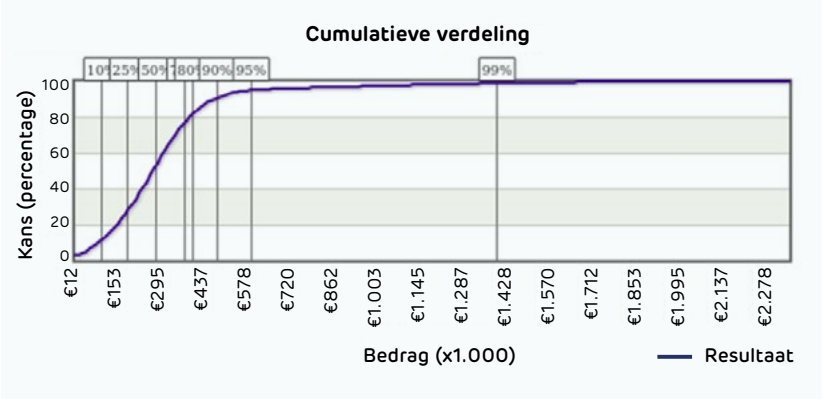

Figuur 3 Tabel weerstandscapaciteit

Zekerheids-percentage	Bedrag
10%	€ 88.739
25%	€ 172.847
50%	€ 267.495
75%	€ 361.807
80%	€ 386.926
90%	€ 467.360
95%	€ 579.216
99%	€ 1.388.389

Statistieken	Waarde
Minimum	€ 0
Maximum	€ 2.360.896
Gemiddeld	€ 296.941
Standaarddeviatie	€ 227.086
Absolute maximum	€ 2.797.826
Trekkingen	€ 100.000

Uit Figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel € 467.360 bedraagt. Met andere woorden, in 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag dat uitgegeven dient te worden aan optredende risico's niet hoger dan € 467.360.

3.5 Beoordeling weerstandsvermogen 2023

Op basis van het in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbare en benodigde weerstandsvermogen, kan voor ons de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend.

De ratio voor resultaatbestemming 2022 is 1.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

3.5.1 Formatie

Met de uitbreiding van onze taken is ook onze formatie toegenomen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Formatie	Begroting 2023	Begroting wijziging 2023
Kernformatie	84,5	91,3
Formatie ovk-en en (subs)projecten	29,5	40,1
Totaal	**114,0**	**131,4**

Financiële begroting

(inclusief overhead)

4 Financiële begroting (inclusief overhead)

4.1 Overzicht baten en lasten

4.1.1 Baten

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
BATEN	**2022**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
GR-bijdragen	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
Gemeente Beverwijk	1.004.341	1.126.026	1.069.887	1.209.573	1.239.812	1.270.808
Gemeente Bloemendaal	96.787	155.037	103.172	149.812	153.557	157.396
Gemeente Edam-Volendam	168.685	258.603	179.799	273.133	279.961	286.960
Gemeente Haarlem	1.454.487	1.487.519	1.549.476	1.763.575	1.807.665	1.852.856
Gemeente Heemskerk	560.454	666.248	597.009	682.366	699.425	716.910
Gemeente Heemstede	97.787	164.763	104.232	147.571	151.260	155.042
Gemeente Landsmeer	59.417	88.098	63.334	153.301	157.134	161.062
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	964.456	-	1.015.884	310.714	133.573	136.912
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	115.116	117.789	122.717	130.315	318.482	326.444
Gemeente Oostzaan	57.349	81.810	61.111	132.478	135.790	139.185
Gemeente Purmerend	287.076	510.594	305.959	405.603	415.743	426.137
Gemeente Uitgeest	232.593	270.335	247.780	293.151	300.480	307.992
Gemeente Velsen	1.854.540	2.059.726	1.975.597	2.193.864	2.248.711	2.304.929
Gemeente Waterland	92.921	136.477	99.051	177.052	181.478	186.015
Gemeente Wormerland	120.896	162.359	128.867	191.001	195.776	200.671
Gemeente Zandvoort	122.068	165.568	130.110	170.869	175.141	179.519
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo	**7.288.973**	**7.450.953**	**7.753.984**	**8.384.378**	**8.593.988**	**8.808.837**

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
BATEN	**2022**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	€	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
GR-bijdragen deelnemers inclusief wabo	**7.288.973**	**7.450.953**	**7.753.984**	**8.384.378**	**8.593.988**	**8.808.837**
Baten overeenkomsten en ov (subs)projecten	6.008.021					
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	**6.008.021**	**3.964.946**	**6.021.634**	**5.828.734**	**5.954.527**	**5.368.063**
Overige baten	**106.293**	**50.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**
Nagekomen baten						
TOTAAL BATEN	**13.403.287**	**11.465.898**	**13.815.618**	**14.253.112**	**14.588.515**	**14.216.900**

Voor de specificatie van de overeenkomsten en overige (subsidie) projecten verwijzen wij naar de bijlagen.

4.1.2 Lasten

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
LASTEN	**2021**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Personele lasten	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
Salarissen en sociale lasten	8.920.011	8.941.607	10.744.721	11.521.511	11.847.508	11.754.492
Werving & personeelsbeleid	29.571	8.645	23.645	24.000	24.600	25.215
Inhuur derden	401.007	200.000	200.000	152.500	150.000	100.000
Scholing & employability	247.462	165.000	165.000	288.038	295.239	302.620
Overige personeelslasten	204.532	210.000	210.000	210.000	215.250	220.631
Subtotaal personele lasten	**9.802.583**	**9.525.252**	**11.343.365**	**12.196.049**	**12.532.597**	**12.402.958**
Kapitaalslasten						
Afschrijvingslast Gebouw	65.260	65.300	65.300	65.300	65.300	65.300
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	92.930	89.496	94.496	100.000	100.700	101.405
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	203	4.068	4.068	5.000	5.035	5.070
Afschrijvingslast ICT	85.040	127.125	127.125	127.125	128.015	128.911
Rentelast vaste schuld (aanschaf pand)	16.359	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430
Subtotaal kapitaalslasten	**259.793**	**300.419**	**305.419**	**311.855**	**313.480**	**315.116**

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
LASTEN	**2021**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	€	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
Subtotaal personele lasten	**9.802.583**	**9.525.252**	**11.343.365**	**12.196.049**	**12.532.597**	**12.402.958**
Subtotaal kapitaalslasten	**259.793**	**300.419**	**305.419**	**311.855**	**313.480**	**315.116**
Overige bedrijfslasten						
PZ-zaken/ salarisadministratie	31.886	35.595	46.274	47.430	47.762	48.097
Organisatieontwikkeling	14.583	10.000	25.000	25.625	25.804	25.985
Accountants- en advieskosten	74.230	35.595	39.155	40.000	40.280	40.562
Huisvestingskosten	312.041	262.386	262.386	268.000	269.876	271.765
Facilitaire kosten	27.267	25.425	25.425	26.000	26.182	26.365
ICT-kosten	311.160	357.882	357.882	365.000	367.555	370.128
Handhavingskosten	46.516	38.138	38.138	39.000	39.273	39.548
Algemene kosten	290.888	302.283	304.083	311.685	313.867	316.064
Bankkosten	1.007	1.119	1.119	1.200	1.208	1.217
Subtotaal overige bedrijfslasten	**1.109.580**	**1.068.422**	**1.099.460**	**1.123.940**	**1.131.808**	**1.139.731**
Externe projectkosten	**2.142.840**	**590.475**	**1.112.843**	**680.889**	**623.040**	**366.505**
Nagekomen baten en lasten	**2.186**		-	-		
Vennootschapsbelasting	**302**	**1.800**	-	-	**1.800**	**1.800**
TOTAAL LASTEN	**13.317.284**	**11.486.368**	**13.861.088**	**14.312.733**	**14.602.725**	**14.226.110**

4.1.3 Totalen

TOTALEN	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2023	2024	2025	2026
	€	€	€	€	€	€
Totaal baten	13.403.287	11.465.898	13.815.618	14.253.112	14.588.515	14.216.900
Totaal directe lasten	10.155.862	8.576.406	10.628.357	11.035.455	10.790.557	10.401.588
Overhead	3.161.423	2.909.963	3.232.731	3.277.279	3.812.167	3.824.522
Saldo van baten en lasten	**86.003**	**20.470-**	**45.470-**	**59.621-**	**14.209-**	**9.209-**
Toevoeging aan reserves	-	-		-	-	-
Onttrekking aan reserves	35.952	20.470	45.470	59.621	14.209	9.209
RESULTAAT	**121.955**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

4.2 Overhead

Specificatie Overhead	Realisatie 2022	Gewijzigde begroting 2022	Begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Meerjarenraming			
					2024	2025	2026	2027
	€	€	€		€	€	€	€
Personele lasten	1.873.202	1.678.182	1.669.148	1.965.752	2.010.462	2.514.041	2.494.303	2.517.728
Overige personele lasten	155.118	201.256	153.647	167.686	160.558	164.572	168.687	172.904
Afschrijvingen	158.394	157.300	158.864	159.990	161.406	165.441	169.577	173.816
Rentelasten	16.359	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430
ICT (afschrijving + overige)	159.930	196.100	201.534	203.959	205.183	210.313	215.571	220.960
Overige bedrijfslasten	798.419	700.600	712.340	720.914	725.239	743.370	761.955	781.004
TOTAAL	**3.161.423**	**2.947.868**	**2.909.963**	**3.232.731**	**3.277.279**	**3.812.167**	**3.824.522**	**3.880.841**

De berekening van zowel de overheadformatie als de overheadkosten is conform de BBV-vernieuwingen.
De overheadformatie ten opzichte van de totale formatie is 21.5% op basis van FTE.

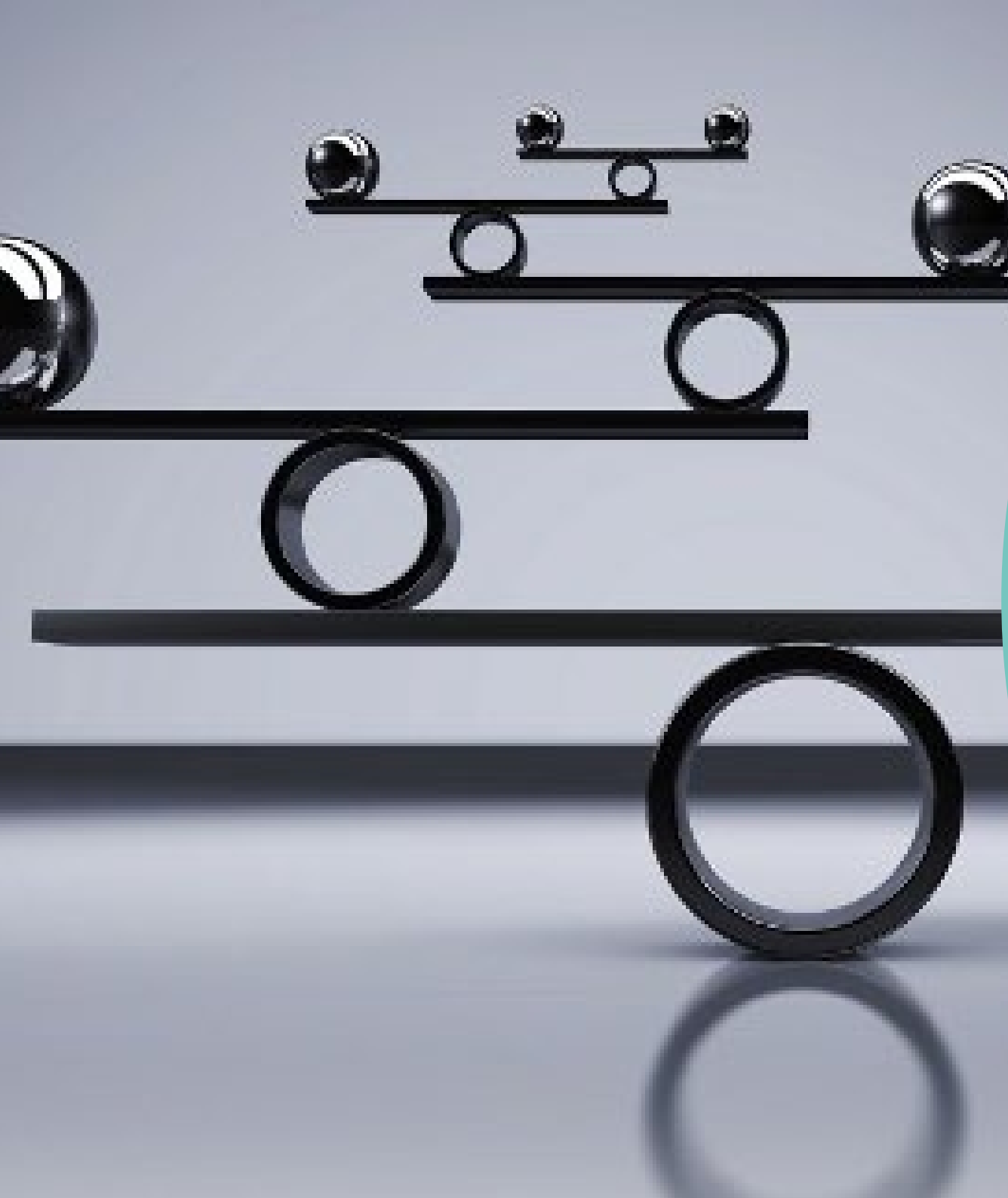

Risico's en onzekerheden

5 Risico's en onzekerheden

5.1 Omgevingswet

De Omgevingswet heeft grote financiële consequenties.
Er zijn (nog) geen afspraken over de gevolgen die de Omgevingswet kan hebben voor de Dienstverleningsovereenkomsten (DVO) en daarmee dus ook niet over het uurtarief.
Het is nog niet mogelijk om de taakinzet te kwantificeren naar het werken onder de omgevingswet. We hebben hiervoor eerst ervaringscijfers nodig na in werking treden van de wet. Wij blijven hierover in gesprek met al onze deelnemers.

5.2 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Het effect van de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is dat (vooralsnog) een klein deel van het bouwtoezicht wordt geprivatiseerd. Voor gemeente Zandvoort voeren wij alle bouwtaken uit. Voor de gemeenten Heemskerk en Beverwijk en Landsmeer voeren wij een deel van de bouwtaken uit, waar vaste formatie op is ingezet. In de begroting 2024 gaan wij uit dat de invoering van de wet nog geen effect heeft.

5.3 Leges

Onder de Omgevingswet is het mogelijk om leges te gaan heffen voor milieuvergunningen. Dit moet per gemeente onderzocht worden. Wel hebben wij de data en expertise in huis om onze deelnemers te adviseren. In de begroting van 2024 houden we nog geen rekening met deze taakuitvoering/inzet van deze dienstverlening (volgens en in overeenstemming met de begroting 2023).

5.4 Decentralisatie bodemtaken

In de begroting van 2024 houden wij voor het eerst rekening met de taakuitvoering voor de bodemlocaties op basis van ervaringscijfers. Hierin houden wij ook rekening met het overgangsrecht. Er zijn nog geen concrete afspraken over de wijze van financiering van de overgangslocaties hierin worden in 2023 en 2024 afspraken gemaakt nadat de monitoring onder leiding van ODNL is afgerond. Dit betekent dat de bijdrage in de meerjarenramingen in de toekomst kan wijzigen.

5.5 Inhoud van het basistakenpakket

De invoering van de omgevingswet heeft invloed voor het aantal basistaken. De basistaken zijn door al onze deelnemers ingebracht in de gemeenschappelijke regeling. Een aantal deelnemers heeft de plustaken met dienstverleningsovereenkomsten bij ons ondergebracht. Het is mogelijk dat er door aanpassing van de inhoud van het basistakenpakket meer taken ingebracht moeten worden in de gemeenschappelijke regeling. Medio 2023 verwachten wij hier duidelijkheid over te verkrijgen. Hierin worden al onze deelnemers betrokken. Dit betekent een mogelijke overheveling van taken en formatie van deelnemers naar onze Omgevingsdienst.

5.6 De energiebesparingsplicht onder de Omgevingswet

Onder de Omgevingswet verandert ook toezicht en handhaving op energiebesparing. Voor de energiebesparingsplicht is er een overgangsperiode tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tot 1 juli 2023 blijft de energiebesparingsplicht uit het Activiteitenbesluit milieubeheer gelden. Toezicht

en handhaving op de energiebesparingsplicht en de daarbij behorende informatie- en onderzoeksplicht, is opgenomen in het basistakenpakket van omgevingsdiensten. Toevoeging van de energiebesparingsplicht aan het basistakenpakket van omgevingsdiensten hangt samen met extra middelen voor meer toezicht- en handhaving-(capaciteit) op de naleving daarvan middels de SPUK THE. Dit betekent dat deze uitvoering tot en met 2025 gefinancierd wordt met incidentele financiering. Over de periode daarna zijn nog geen afspraken gemaakt.

5.7 IJmond Bereikbaar

Een deel van de huidige formatie voor IJmond Bereikbaar dekken wij uit een externe subsidie, die is beschikt tot en met 2022. In de begroting van 2023 gaan wij ervan uit dat deze gecontinueerd wordt voor 2023. De onzekerheid hieromtrent vermelden wij in onze begroting.

5.8 Niet-structurele dienstverlenings-overeenkomsten en tijdelijke formatie-afspraken met onze deelnemers

Een grote dienstverleningsovereenkomst loopt eind 2023 af. Veel van onze dienstverlenings-overeenkomsten lopen binnen vijf jaar af. Daarnaast hebben wij met een aantal gemeenten afspraken over tijdelijke uitbreiding van formatie. Al deze afspraken zijn niet structureel. Wanneer financiering hiervoor niet gecontinueerd wordt, is het risico dat er kosten gepaard gaan bij het herplaatsen of afvloeien van formatie. Voor de begroting van 2024 heeft dit nog geen gevolgen, daarnaast hebben wij een weerstandsvermogen om de eerste effecten op te vangen. Pas wanneer dit weerstandsvermogen aangesproken is of onvoldoende is doen wij een beroep op onze deelnemers.

5.9 Financiering energiebesparings-toezicht en programma Gezondheid & Luchtkwaliteit

Deze programma's hebben een looptijd van 4 jaar. Dit betekent dat de financiering voor deze programma's incidenteel is. Om te zorgen voor een duurzaam programma, is inzet van vaste formatie wenselijk en soms ook vanuit de subsidievertrekker verplicht. Wanneer financiering hiervoor niet gecontinueerd wordt, is het risico dat er kosten gepaard gaan bij het herplaatsen of afvloeien van formatie. Voor de begroting van 2023 en 2024 heeft dit nog geen gevolgen.

5.10 Uitbreiding van ons wagenpark

Met de uitbreiding van onze (energie) toezicht-teams zien wij ook de druk op ons wagenpark toenemen. Hiervoor hebben wij in 2022 een uitbreiding op het wagenpark gedaan. Deze financieren wij uit incidentele baten en projectgelden. Voor de begroting van 2024 verwachten wij hiervoor geen stijging in de lasten. Wanneer incidentele lasten na 2024 wegvallen moeten wij hiervoor de kostprijs verhogen. In de meerjarenraming houden wij hier rekening mee.

5.11 Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken

Ter ondersteuning van het vitaliteitsbeleid krijgen alle medewerkers vanaf 1 januari 2022 de mogelijkheid om bovenwettelijk verlof te sparen.
Dit verlofsparen geeft medewerkers meer mogelijkheden om vrije tijd af te stemmen op specifieke wensen. Deze extra mogelijkheid tot verlofsparen kan leiden een stijging van het verlofsaldo. Het is niet mogelijk om dit effect vooraf te kwantificeren.

5.12 Uitkomsten Commissie Van Aartsen

Eén van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen is te komen tot een Landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering. ODIJ heeft geen outputfinanciering maar een inputfinanciering. Uit onderzoek blijkt dat als we onze financiering omrekenen naar euro per inwoner, wij aan de onderkant van de omgevingsdiensten zitten. Dit betekent dat er een risico bestaat dat een landelijke normfinanciering een stijging van de tarieven met zich mee brengt.

De commissie realiseert zich dat dit een beperking in de vrijheid van het budget van lokale en regionale overheid betekent en daarmee een ingreep in de gegroeide financiële verhoudingen tussen overheden. Toch is het noodzakelijk om toezicht en handhaving effectief te laten zijn en meer milieuschade in de toekomst te voorkomen. Omdat dit ook een nationaal belang is, moet het Rijk bijdragen aan de financiering van omgevingsdiensten. Ten tijde van het opstellen van deze kadernota is niets bekend over financiering van het Rijk en is dit onzeker. Voor het jaar 2024 verwachten wij hiervoor geen besluitvorming en geen impact voor de begroting 2024.

Bijlagen

6 Bijlagen

Bijlage dienstverleningsovereenkomsten, (subsidie)projecten en overige bijdragen

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026
	€	€	€	€	€	€
Baten overeenkomsten en ov (subs)projecten	6.008.021					
Purmerend (voormalig Beemster) dienstverlenings-overeenkomst		-	95.243	101.140	103.669	106.260
Purmerend dienstverleningsovereenkomst advies-diensten			42.676	-	-	-
Beverwijk NME		59.043	59.043	65.557	67.196	68.876
Beverwijk uitvoering MBP/verduurzaming bedrijven		25.525	25.525	25.525	26.163	26.817
Beverwijk duurzaam bouwloket		8.136	8.136	-	-	-
Beverwijk meetnet		25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Beverwijk duurzaamheidsleningen		-		-	-	-
Beverwijk bijdrage MRA warmte/koude		-		-	-	-
Beverwijk dienstverleningsovereenkomst Wabo - toezicht			122.717	130.315	133.573	136.912
Beverwijk dienstverleningsovereenkomst Wabo - light			165.668	175.925	180.323	184.831
Bloemendaal dienstverleningsovereenkomst		236.370	246.350	261.603	268.143	274.846
Energielabel C			26.000	26.000	26.650	27.316
Heemskerk Dienstverleningsovereenkomst Bouw- en woningtoezichtstaken		79.083	334.267	354.963	363.837	372.932

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026
	€	€	€	€	€	€
Heemskerk verduurzamen bedrijventerreinen		-		-	-	-
Heemskerk- uitvoering wijkuitvoeringsplannen		15.255	15.255	-	-	-
Heemskerk- cofinanciering Cofinanciering van het Regionaal Energiebesparingsprogramma		30.000	30.000	-	-	-
Heemskerk- onderzoek en advisering warmtenet		15.255	15.255	-	-	-
Heemskerk NME		59.043	59.043	65.557	67.196	68.876
Heemskerk Duurzaam bouwloket		8.136	8.136	-	-	-
Heemskerk meetnet		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Heemskerk bijdrage MRA warmte/koude		-		-	-	-
Heemstede dienstverleningsovereenkomst		179.958	187.556	199.168	204.147	209.251
Steunpunt JTF		-	70.000	70.000	70.000	25.000
Interreg subsidie INTERREG Upcycle your waste		-		-	-	-
KIMO personele inzet		60.000	62.175	65.906	67.553	69.242
Landsmeer dienstverleningsovereenkomst		265.631	276.846	293.987	301.336	308.870
Landsmeer dienstverleningsovereenkomst VTH Zaaksysteem applicatiebeheer		25.149	25.149	25.149	25.777	26.422
Mobiliteitsfonds incl. €20.000 pers dekking		-	20.000	20.000	20.000	20.000
Oostzaan dienstverleningsovereenkomst		342.693	357.162	379.275	388.757	398.476
Schipholtaken BUCH-gemeenten + Alkmaar en Haarlem		49.543	51.354	54.121	55.474	56.860
Schone en slimme mobiliteit (IJB)*		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026
	€	€	€	€	€	€
Programma gezondheid en schone lucht*		340.000	340.000	340.000	340.000	
Uitgeest uitvoering duurzaamheidsprogramma		-	90.000	90.000	92.250	94.556
Uitgeest dienstverleningsovereenkomst		205.879	214.572	227.857	233.553	239.392
Velsen havenverordening		74.000	74.000	74.000	74.000	74.000
Velsen uitvoering milieubeleidsplan (o.a. GreenBiz)		30.630	30.630	30.630	31.396	32.181
Velsen duurzaam wonen en bouwen		-		-	-	-
Velsen collectieve energieprojecten		-		-	-	-
Velsen duurzaam bouwloket		8.136	8.136	-	-	-
Velsen meetnet		39.000	39.000	39.000	39.000	39.000
Velsen Cofinanciering van het Regionaal Energie-besparingsprogramma		-		-	-	-
Velsen bijdrage MRA warmte/koude		-		-	-	-
Waterland dienstverleningsovereenkomst		88.485	92.221	97.931	100.379	102.888
Waterland dienstverleningsovereenkomst toezicht			127.479	135.372	138.756	142.225
Waterland dienstverleningsovereenkomst BWT			54.948	58.350	59.809	61.304
Wormerland dienstverleningsovereenkomst		506.131	527.501	560.160	574.164	588.518
Zandvoort dienstverleningsovereenkomst Milieu		123.018	128.212	136.150	139.554	143.043
Zandvoort dienstverleningsovereenkomst Bouw- en woningtoezicht		565.180	589.043	625.512	641.150	657.179
Zandvoort dienstverleningsovereenkomst Toeristische verhuur		138.346	143.195	150.606	154.371	158.230

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
BATEN	**2022**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	€	€	€	€	€	€
Zandvoort uitbreiding formatie BWT		116.265	122.717	130.315	133.573	136.912
Zandvoort geluidmetingen		-	15.000	15.000	15.000	15.000
Zandvoort verlenging Formule 1				62.240	63.796	
Actualiseren EU-geluidbelastingkaarten		30.000	30.000	-	-	-
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringsprojecten		-		-	-	-
Regionaal energiebesparingsprogramma		-		-	-	-
SPUK THE (2022-2026)		-	248.126	248.126	254.329	260.687
SPUK IBP (2022-2023)		-	350.000	-	-	-
Energiebesparingsakkoord			252.242	252.242	258.548	
Metingen IJmond		-		-	-	-
Nog te besteden subsidie middelen		-		-	-	-
Bijdragen personele afspraken		2.055	2.055	2.055	2.106	2.159
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	**6.008.021**	**3.964.946**	**6.021.634**	**5.828.734**	**5.954.527**	**5.368.063**

Contactpersoon: Ryanne Hoes-Hofman

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251–263 863
info@odijmond.nl

31 maart 2023 | versie 1.0

www.odijmond.nl

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Begroting 2024

Inhoud

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Omgevingswet	5
1.2	Koers van de organisatie	5
1.3	Het proces van de begroting	5
1.4	Verantwoording	6
1.5	Leeswijzer	6
2	**Samenvatting uitgangspunten**	**8**
2.1	Financiële uitgangspunten	8
2.2	Begroting 2024	8
2.3	Indexering	11
3	**Hoofddoelstelling**	**14**
3.1	Achtergrond	14
3.2	Maatschappelijke meerwaarde	14
3.3	Ondersteunen bij beleidsontwikkeling	14
3.4	Breed takenpakket	14
4	**Inhoudelijke ontwikkelingen**	**16**
4.1	Omgevingswet	16
4.2	Wet kwaliteitsborging (Wkb)	16
4.3	Geurbeleid binnen de Omgevingswet	17
4.4	Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten	17
4.5	Invloed huizenmarkt op bouwvergunningen	18
4.6	Partner in de energietransitie	19
4.7	Het VTH-stelsel	19
4.8	Samenwerking met andere collega Omgevingsdiensten	21
4.9	Programma ‘meer grip op indirecte lozingen’	21
4.10	Onvoorziene ontwikkelingen	22
4.11	Wijziging in de wet op de Gemeenschappelijke Regeling	22
4.12	Financieringsmodel	23
4.13	Vernieuwingen BBV	23
5	**Financieel kader**	**26**
5.1	Wijze van financiering	26
5.2	Gedifferentieerde tarieven	28
5.3	Wijze van kostennormering	28
5.4	Financieel beleid	28
6	**Verplichte paragrafen**	**30**
6.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	30
6.2	Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit	30
6.3	Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit	30
6.4	Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit	31
6.5	Beoordeling weerstandsvermogen 2024	34
6.6	Financiële kengetallen	35
6.7	Onderhoud kapitaalgoederen	36
6.8	Treasury/financiering	36
6.9	Bedrijfsvoering en personeel	37
6.10	Verbonden partijen	39
6.11	Wet openbare overheid	40

7 Financiële begroting (inclusief overhead) 43
7.1 Overzicht baten en lasten 43

8 Toelichting op de lasten 49
8.1 Specificatie naar taakvelden 49
8.2 Personele lasten 50
8.3 Overhead 51
8.4 Overige (materiële)kosten 52
8.5 Kapitaallasten en afschrijvingslasten 52
8.6 Externe projectlasten 53
8.7 Bestemmingsreserves 53

9 Financiële positie 55
9.1 Geprognotiseerde balans 55
9.2 EMU-saldo 57

10 Toelichting op de baten 59
10.1 Gemeentelijke baten 59
10.2 Dienstverleningsovereenkomsten 59
10.3 Regio IJmond 59
10.4 Regio Kennemerland 60
10.5 Regio Zaanstreek-Waterland 61
10.6 Subsidies en bijdragen 62
10.7 Overige kosten 62

11 Risico's en onzekerheden 64
11.1 Omgevingswet 64
11.2 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen 64
11.3 Leges 64
11.4 Decentralisatie bodemtaken 64
11.5 Inhoud van het basistakenpakket 64
11.6 De energiebesparingsplicht onder de Omgevingswet 64
11.7 IJmond bereikbaar 65
11.8 Niet structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers 65
11.9 Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Luchtkwaliteit 65
11.10 Uitbreiding van ons wagenpark 65
11.11 Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken 65
11.12 Uitkomsten Commissie Van Aartsen 65
11.13 Cao-onderhandelingen 66

12 Begroting 2024 en verder 68

13 Bijlagen 70
Bijdrage voor bodemformatie 70
Bijdrage gemeenschappelijke bodemregeling deelnemers 2024 71
Dienstverleningsovereenkomsten, (subsidie)projecten en overige bijdragen 72

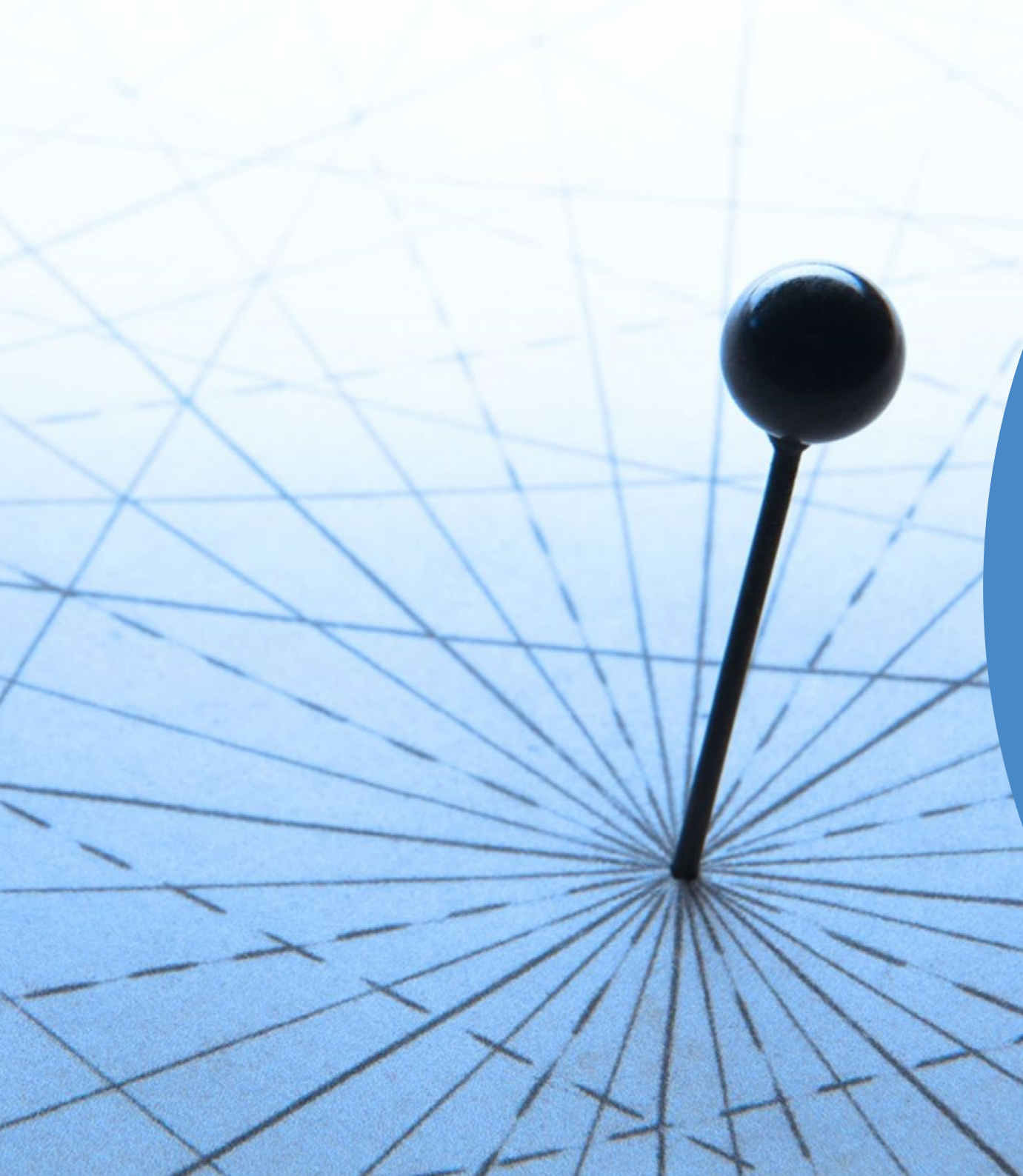

Inleiding

1 Inleiding

Dit is de begroting van Omgevingsdienst IJmond voor het jaar 2024. In deze begroting leest u welke ontwikkelingen wij verwachten en hoe wij de ambitie hebben om hierop te anticiperen. In de begroting van 2024 indexeren wij onze tarieven en bijdragen van onze deelnemers.

1.1 Omgevingswet

De voorziene datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is 1 juli 2023. Met recht kunnen we dit één van de grootste veranderingen noemen in het bestaan van onze dienst. In hoofdstuk 5 nemen we u mee in onze visie op deze veranderingen.

1.2 Koers van de organisatie

Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJmond) werkt voor en met veertien gemeenten en provincie Noord-Holland aan een gezonde, veilige leefomgeving. Het huidige takenpakket van ODIJmond is divers en verschilt per gemeente. In de afgelopen jaren vonden er binnen de diverse taakvelden veel veranderingen plaats. Ook de komende jaren staan in het teken van ontwikkelingen zoals het Klimaatakkoord, de inwerkingtreding van de Omgevings-wet, de transitie van een lineaire naar circulaire economie en de private borging van bouwtoezichttaken. Deze ontwikkelingen veranderen de context waarin ODIJmond haar taken uitvoert. Het grote kader stellende effect van deze ontwikkelingen op het toekomstperspectief heeft effecten op ons werk voor de komende jaren. In dit veranderende krachtenveld is het van belang om voor de komende jaren de koers van de organisatie te bepalen. Deze dient breed gedragen en toekomstbestendig te zijn.

Wij hebben ervoor gekozen dit uit te werken in een Bedrijfsplan 2021–2024.

Ten aanzien van de kerntaken, te weten: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn in 2019 meerjarige beleidskaders en uitvoeringsstrategieën door de deelnemende gemeentebesturen en het provinciebestuur voor de middellange termijn vastgesteld. In 2023 actualiseren wij deze kaders. Deze kaders gaan over de wijze waarop wij uitvoering geven aan onze taken en hebben verder geen consequenties voor deze kadernota.

1.3 Het proces van de begroting

- De Ontwerpbegroting 2024 wordt in april 2023 aangeboden aan de raden van onze gemeenten en de Provinciale Staten. Hiermee stellen wij hen in de gelegenheid zienswijzen in te dienen.
- Half juli 2023 stelt het algemeen bestuur (AB) de Begroting 2024 vast, zodat wij deze voor 1 augustus 2023 aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) kunnen toezenden.

1.4 Verantwoording

Het bestuur en het managementteam worden periodiek geïnformeerd over de voortgang van de realisatie in overeenstemming met de Planning & Controle (P&C) kalender.

1.4.1 Rapportages

Gedurende het jaar stellen we per vier maanden (twee keer per jaar) een rapportage op, inclusief prognose. Hiermee geven we het bestuur gelegenheid tot monitoren van onze uitvoering inclusief financiën. Hierin rapporteren wij over de voortgang van ons werk en de afwijkingen ten opzichte van onze begroting en uitvoeringsprogramma van dat jaar. Daarnaast ontvangt het bestuur een keer per jaar de jaarrekening inclusief verklaring van de accountant van het vorige jaar.

1.4.2 Jaarrekening

De jaarrekening wordt opgesteld in het eerste kwartaal volgend op het begrotingsjaar, in overeenstemming met de bepalingen van het BBV (Besluit begroting en verantwoording). Deze jaarrekening wordt door de accountant gecontroleerd. Deze jaarrekening wordt, samen met de begroting voor het daaropvolgende jaar én de begrotingswijziging van het huidige jaar aan de deelnemende gemeenten en provincie Noord-Holland toegezonden. Daarna kan zij definitief worden vastgesteld door het algemeen bestuur.

1.5 Leeswijzer

Samenvatting
In hoofdstuk 3 leest u een samenvatting van alle financiële uitgangspunten.

Hoofddoelstelling
In hoofdstuk 4 is de achtergrond en de maatschappelijke meerwaarde van onze dienst verwoord.

Inhoudelijke ontwikkelingen
Hoofdstuk 5 maken we inzichtelijk welke ontwikkelingen, op zowel korte als langere termijn, invloed hebben op het beleid en onze dienst.

Financieel kader
Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de financiële uitgangspunten en ons financiële beleid.

Financiële ontwikkelingen
In hoofdstuk 7 en 8 gaan we in op de financiële kaders, met name de indexering van baten en lasten, die ons AB vaststelt. Ons DB stelt binnen deze kaders de ontwerpbegroting 2024, inclusief de meerjarenbegroting, op.

Risico's en onzekerheden
Hoofdstuk 9 geeft inzicht in de risico's en onzekerheden die wij nu voorzien.

Begroting 2024 en verder
Hoofdstuk 10 geeft beknopt een beschrijving van het financieel toekomstperspectief 2024 en verder.

Samenvatting uitgangs-punten

2 Samenvatting uitgangspunten

Met de komst van de Omgevingswet staat de grootste verandering in de geschiedenis van omgevingsdiensten voor de deur. Daarnaast vragen onderwerpen als stikstof, groen staal en de transitie naar een waterstofeconomie, steeds meer aandacht en expertise.

2.1 Financiële uitgangspunten

Op dit moment is niet te voorzien wat deze dossiers in 2024 specifiek aan inzet van onze dienst zullen vragen. Wij zijn echter flexibel en vakinhoudelijk goed voorbereid en beschikken over kennis en kunde om onze deelnemers van dienst te zijn. Ook het rapport van de commissie Van Aartsen en de aanbevelingen en reactie daarop van staatssecretaris Van Weyenberg (IenW) hebben grote impact op onze dienst.

De omgevingswet gaat in op 1 januari 2024, dit heeft impact op onze dienstverlening alleen is deze nog niet volledig te kwantificeren. Daarnaast is de krapte op de arbeidsmark blijvend uitdagend. Voor 2024 zijn nog geen gemaakte cao-afspraken. Wij stellen de begroting op met de grootst mogelijke zorg en volgens de laatste ontwikkelingen.

2.2 Begroting 2024

In de begroting van 2024 houden we onder andere rekening met:

- De indexatie van onze salarislasten in overeenstemming met de geldende cao voor 2024.
- De continuering van de dienstverleningsovereenkomst met gemeente Uitgeest.
- De verdeling van onze bodemtaken per deelnemer op basis van verwachte taakinzet, hierbij houden we rekening met dat Provincie Noord-Holland de taakinzet voor de overgangslocaties betaalt.
- De afspraken over extra vergunningverlening en toezicht zijn nog in onderhandeling en daarom is hier in de begroting geen rekening mee gehouden. De organisatie van de Formule 1 en de continuering van de uitbreiding van formatie voor de bouwtaken van gemeente Zandvoort is wel in deze begroting verwerkt.
- In 2023 gaan wij samen met de gemeenten, die deze taak bij ons hebben belegd, de subsidieaanvraag voorbereiden die onderdeel is van het akkoord, de SEB-regeling (Stimulerend Energietoezicht Bedrijven) en starten met de uitvoering van het akkoord. Dit loopt door in 2025.
- Voor de gemeente Haarlem houden wij rekening met een verhoging van de GR-bijdrage voor minimaal 1340 uur (een volledige formatieplaats), voor uitvoering van de basistaken bodem.
- Onze organisatie groeit en om ervoor te zorgen dat onze ondersteunende diensten en vooral onze ICT kan blijven voldoen aan de toenemende vraag vanuit de organisatie en onze deelnemers, verhogen wij de overheadsformatie verder. De eerste twee jaar financieren wij deze uit incidenteel geld.

- De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De nieuwe wet gaat veel verder dan de Wob en gaat meer vragen van onze organisatie. Vanaf 2024 houden wij rekening met een volledige formatieplaats voor de coördinatie hiervan.
- Op verzoek van onze deelnemers adviseren wij bij planvorming en bouwinitiatieven onder andere op het stikstofdossier. Op basis van de voornoemde uitspraken zien wij dat onze inzet op dit dossier steeds omvangrijker wordt en specifieke deskundigheid vereist. Gelet op deze complexiteit en het gebrek aan (landelijke) oplossingen, zien wij dat de inzet op dit dossier extreem toeneemt en dat voor het realiseren van plannen steeds vaker maatwerkoplossingen nodig zijn. Om onze deelnemers de komende jaren op dit dossier adequaat te kunnen blijven adviseren, is extra inzet benodigd.
- In de Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied staat beschreven welke stappen er de komende jaren worden gezet om de industrie te verduurzamen en hoe de samenwerkende partijen inzetten op de ontwikkeling van een waterstofketen op industriële schaal. Gelet op de spanningen die in de afgelopen jaren bij omwonenden rondom Tata Steel zijn ontstaan, waarbij de zorg over gezondheid van omwonenden een belangrijk item is, is het van belang om de IJmond gemeenten vanuit het wettelijk adviseurschap adequaat te adviseren en inzicht te geven over de milieugevolgen van alle hierboven (forse) geschetste ontwikkelingen. Om hier invulling aan te geven vragen wij om een uitbreiding van ons team vergunningen met 1 fte voor de regio IJmond.

Extra formatie te dekken door het verhogen van de kostprijs	FTE
Overhead formatie voor de Woo-coördinator	1
Uitbreiding stikstof advies team	1

Extra bijdragen voor formatie te dekken door regio IJmond	FTE / €
Velsen formatie voor wettelijk adviseurschap Tata Steel/CES NZKG	0,50
Beverwijk dekking wettelijk adviseurschap Tata Steel/CES NZKG	0,25
Beverwijk verhoging bijdrage voor centrum voor Natuur Milieu Educatie (NME)	5.000
Heemskerk dekking wettelijk adviseurschap Tata Steel/CES NZKG	0.25
Heemskerk extra bijdrage voor het continueren van de projectfinanciering GreenBiz	PM
Heemskerk verhoging bijdrage voor centrum voor Natuur Milieu Educatie (NME)	5.000
Uitgeest continuering van de dienstverleningsovereenkomst	1,75

Extra bijdragen voor formatie te dekken door regio Kennemerland	€ / FTE
Haarlem inbrengen taken vergunning-verlening bodem	1 FTE
Zandvoort continuering uitbreiding formatie bouwvergunning verlening	PM
Zandvoort extra uitbreiding formatie bouwtoezicht	1 FTE
Zandvoort continuering uitbreiding formatie contract-verlenging Formule 1	0,50 FTE

Extra bijdragen voor formatie te dekken door regio Zaanstreek-Waterland	€ / uren
Purmerend mogelijke effecten verandering basistaken Omgevingswet	PM
Purmerend uitvoering milieu-adviestaken	PM
Edam - Volendam mogelijke effecten verandering basistaken Omgevingswet	PM
Waterland mogelijke effecten verandering basistaken Omgevingswet	PM
Waterland uitbreiding dienstverleningsovereenkomsten	1,5 FTE
Waterland mogelijke taakoverheveling bouwtoezicht en niet- complexe vergunning verlening	PM
Landsmeer continuering van bouwtoezicht en juridische ondersteuning op het gebied van bouw	PM

2.3 Indexering

2.3.1 Personele kosten

Omdat voor 2024 er nog geen cao-afspraken zijn is de indexatie van personele lasten een raming. Wanneer de werkelijke indexatie uit de cao te veel afwijkt van deze raming verwerken wij deze in een begrotingswijziging.

In de 'Kerngegevenstabel MLT [1] 2022-2025' (maart 2022) geeft het CPB aan dat de loonvoet voor de Overheidssector naar verwachting 4,1% bedraagt in de periode 2022-2025. Tijdens het opstellen van de kadernota was dit de meest recente tabel. In de in maart 2023 geactualiseerde kerngegevens tabel MLT is de verwachte loonvoet voor 2024 bijgesteld naar 5,1 %.

Uit de tabel Aanvullende kerngegevens voor Nederland, 2005-2031 tabel van het Centraal Economisch Plan 2023 maart 2023 is de Loonvoet sector overheid (a) 5.2%.

Vanwege de krapte van de arbeidsmarkt hebben wij de afgelopen jaren geïnvesteerd in het zelf opleiden van ons personeel. Hierdoor heeft een deel van ons personeelsbestand nog doorgroeimogelijkheden. Daarnaast dwingt de huidige arbeidsmarkt steeds meer om medewerkers sneller te laten doorgroeien in salaris. Hierdoor houden wij in deze begroting rekening de volledige bijstelling van de loonvoet. Wij verwachten dat wij blijvend in staat zijn om ons personeelsbestand op pijl te houden, waardoor (dure) externe inhuur van personeel beperkt blijft. Dit in tegenstelling tot collega-organisaties.

Wanneer de werkelijke indexatie uit de cao te veel afwijkt van deze raming verwerken wij deze in een begrotingswijziging.

1 Middellange termijn

2.3.2 Materiële kosten

Voor materiële kosten hanteren we de overheidsconsumptie uit dezelfde kerngegevens-tabel. Deze bedraagt voor de periode 2022-2025 3,6%. Gezien de actuele ontwikkelingen in de economie, de aanhoudende oorlog in Oekraïne en de buitengewone inflatie is het lastig om te beoordelen of dit percentage over anderhalf jaar valide is. In de kadernota hebben wij de tabel van maart 2022 aangehouden omdat de actualisatie van de tabellen toen nog niet beschikbaar was.

2.3.3 Berekening indexatie van ons tarief

Bron	Indexatie	% lasten	Indexatie2
Loonvoet voor de overheidssector CPB maart 2023	5,2	85%	4,42
Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc) maart 2023	3,6	15%	0,54
			4,96
Uitbreiding formatie met 2 FTE voor wet open overheid en stikstof			1,23
Indexatie tarief 2024			6,19

2.3.4 Begrotingswijziging 2023

In de begroting voor 2023 is geen rekening gehouden met het uitstel van de Omgevingswet en de huidige inflatie die doorwerkt in de cao-afspraken. Deze ontwikkelingen verwerken wij in een begrotingswijziging, de gewijzigde begroting 2023 is de basis voor de indexatie voor de begroting van 2024. De begrotingswijziging bieden wij gelijktijdig aan met de begroting van 2024.

Hoofd-doelstelling

3 Hoofddoelstelling

3.1 Achtergrond

Op 1 januari 1999 zijn wij gestart met de uitvoering van alle wettelijke milieutaken voor de IJmondgemeenten, te weten: Beverwijk, Heemskerk en Velsen. De gemeente Uitgeest is in dat jaar ook toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR). Op 1 januari 2014 en 1 januari 2015 gevolgd door de gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland, respectievelijk de gemeenten Purmerend en Beemster. In 2017 zijn de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Edam-Volendam toegetreden tot de GR met het basistakenpakket. Per 1 januari 2016 voeren wij eveneens de plustaken vergunningverlening bodem voor provincie Noord-Holland uit. Naast de taken die in de GR zijn ingebracht, voeren wij takenpakketten uit op basis van langlopende dienstverleningsovereenkomsten voor de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland, Uitgeest en Heemskerk.

3.2 Maatschappelijke meerwaarde

Wij zijn een uitvoeringsorganisatie van overheidstaken op het gebied van de fysieke leefomgeving. In de afgelopen jaren is gebleken dat door het bundelen van kennis een maximale synergie kan worden gerealiseerd. De samenwerking wordt gezocht waar het een meerwaarde heeft. De meerwaarde ligt verder in de verbetering en de vereenvoudiging van de dienstverlening naar burgers en bedrijven en verdergaande kwaliteitsverbetering van de uitvoering. Daarnaast wordt, gelet op de grote bandbreedte op verschillende vakgebieden, de kwetsbaarheid voor gemeenten verminderd. Wij willen een landelijk vooruitstrevende en toekomstbestendige voorbeeldorganisatie zijn, waar partners met vertrouwen mee samenwerken.

3.3 Ondersteunen bij beleidsontwikkeling

Het ondersteunen van gemeenten en provincie bij beleidsontwikkeling is onlosmakelijk verbonden met de praktijk van de uitvoering. Vanuit de eigen deskundigheid dragen wij zorg voor een adequate afstemming met onze gemeenten en provincie. Een goede en kostenbewuste uitvoering is niet mogelijk zonder heldere beleidskaders van onze opdrachtgevers. Tegelijkertijd doen wij ook voorstellen voor het uitvoeringsbeleid vanuit onze eigen expertise, zoals de handhavingsstrategie.

3.4 Breed takenpakket

Onze activiteiten beperken zich al jaren niet meer tot alleen ‘klassieke’ milieutaken. In een aantal gemeenten wordt het toezicht ook integraal uitgevoerd op brandveiligheid, bouw- en woningtoezicht, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV), Digitaal opkoping register (DOR) en drank- en horecawetgeving. Wij investeren in het opleiden van onze medewerkers om hen breed en sector overstijgend in te kunnen zetten. Wij zien op termijn voordelen in het verbreden van ons takenpakket waar deze inhoudelijk en/of procesmatig vergelijkbare voordelen biedt aan de verschillende opdrachtgevers, zoals dit het geval is bij de bundeling van milieutaken. De vernieuwing van het toezicht door de integrale aanpak sluit goed aan bij deze landelijke trend. Wij willen deze taken efficiënt en effectief uitvoeren.

Inhoudelijke ontwikkelingen

4 Inhoudelijke ontwikkelingen

4.1 Omgevingswet

De beoogde datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is op het moment van schrijven van deze begroting 1 januari 2024. Verandering vraagt continue onze aandacht. De wereld staat niet stil en zo ook ODIJmond niet. In de kadernota's van de afgelopen jaren hebben wij u al geïnformeerd over het nieuwe omgevingsstelsel. Het uitstel van de inwerkingtreding van dit nieuwe stelsel, heeft ook betekend dat we ons langer hebben kunnen voorbereiden op een goede implementatie.

De Omgevingswet brengt verandering met zich mee in het takenpakket van onze deelnemers. De landelijke regelgeving staat nog niet vast. Daardoor is ook nog niet helder wat de impact zal zijn. Wel is zeker dát er verschuivingen in het takenpakket optreden en dat betekent ook dat de deelnemersbijdrage wijzigt. Het wachten is op duidelijkheid vanuit 'Den Haag'. Deze verschuiving heeft voornamelijk impact op de VTH-taakuitvoering van agrarische bedrijven.

Grote impact

De Omgevingswet resulteert in een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving die gaat over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Deze herziening heeft een grote impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium. Ook heeft het gevolgen voor de bevoegde gezagen en de organisaties die bij de wet betrokken zijn, zoals onze dienst. De wet beoogt het vergroten van de inzichtelijkheid en het gebruiksgemak, het versnellen van de besluitvorming, meer lokale afwegingsruimte en een samenhangende benadering.

Werkwijzen en regels wijzigen

De invoering van de Omgevingswet betekent dan ook dat onze werkwijze voor de uitvoering van de VTH[1]-taken vanaf dat moment is afgestemd op de Omgevingswet. Onze kaders waaraan vergunningaanvragen worden getoetst en de regels waarop wordt toegezien, wijzigen. Hierbij hoort ook de grotere afwegingsruimte die onze deelnemers bij inwerkingtreding krijgen. De financiële consequenties en onze visie hierop hebben wij uitgewerkt in hoofdstuk 6: Financiële uitgangspunten.

4.2 Wet kwaliteitsborging (Wkb)

Naar verwachting treedt in 2024, als onderdeel van het nieuwe Omgevingsstelsel, de Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen in werking Deze ontwikkeling is van toepassing voor deelnemers die deze taak hebben ondergebracht bij onze dienst. In de kern gaat het om een privatisering van het bouwtoezicht bij nieuw- en verbouw. Taken en verantwoordelijkheden op gebied van bouwen (bouwtechniek) verschuiven van de overheid naar bouwers en private kwaliteitsborger. In de begroting 2024 is aangegeven dat verwacht wordt dat ODIJmond in 2024 en 2025 deze taken vooralsnog blijft uitvoeren met dezelfde middelen om de impact van de nieuwe wet te bezien. Dit heeft o.a. te maken met een uitgebreide overgangsperiode. De gemeente blijft verantwoordelijk voor administratieve en planologische toetsen. Daarnaast blijft er een rol voor bouwtoezicht namens de gemeente bij complexere projecten en bij projecten waarin er niet in overeenstemming met de kwaliteitsborging wordt gebouwd.

1 Vergunningen, toezicht en handhaving

4.3 Geurbeleid binnen de Omgevingswet

Er komt een overdracht van het provinciaal geurbeleid naar de gemeenten in het kader van de Omgevingswet. Dit betekent dat de gemeenten omgevingswaarden voor geur in de omgevingsplannen moeten opnemen. Onze dienst kan eventueel onze deelnemers hierin adviseren, dit is nog niet opgenomen in ons huidige takenpakket. De provincie blijft alleen bij gemeentegrensoverschrijdende activiteiten een rol houden. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat het geurbeleid rondom Tata Steel bij de provincie kan blijven.

4.4 Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten

Als de Omgevingswet ingaat, verandert er op het gebied van bodem een aantal zaken. Zowel in de verdeling van de taken tussen de bevoegde gezagen als op de inhoud. Gemeenten worden dan het bevoegd gezag voor de gehele milieuhygiënische bodemkwaliteit. In dat kader verschuift het bevoegd gezag voor de Wet bodembescherming (Wbb) van Provincie Noord-Holland naar gemeenten. Het gaat hier om taken met betrekking tot het saneren van of het werken in ernstig verontreinigde grond. Onze rol hierin richt zich op het afgeven van vergunningen, het behandelen van meldingen, het uitvoeren van controles en het onderhouden van ons bodeminformatiesysteem op basis van alle activiteiten in de bodem.

Provincie blijft bevoegd gezag voor de al lopende saneringen

De gemeente wordt niet het bevoegd gezag voor alle bodemlocaties in de gemeente. Een aantal locaties blijft vanwege het overgangsrecht onder het bevoegd gezag vallen van Provincie Noord-Holland. Het gaat hier om locaties waar de sanering nog niet is afgerond, of om nazorglocaties. Locaties waar nazorg noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een leeflaag. De taken die hieruit voortvloeien, voert ODIJmond uit in opdracht van de provincie. Provincie Noord-Holland blijft ook het bevoegd gezag waar het gaat om grondwater.

Bevoegd gezag betekent niet altijd eigenaar van verontreinigde grond

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. En dus niet alleen de overheid. Die zorgplicht geldt ook bij (dreigende) bodemverontreinigingen. De zorgplicht verplicht iedereen om bij (dreigende) bodemverontreiniging maatregelen te nemen die ook redelijkerwijs kunnen worden gevraagd. De zorgplicht geldt alleen voor nieuwe bodemverontreinigingen of aantastingen die op of na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn ontstaan.

Eigenaar of erfpachter is verantwoordelijk voor de sanering bij toeval vondsten

Ondanks de inspanningen die het Rijk, provincies en omgevingsdiensten de afgelopen jaren leverden (saneringen, onderzoeken, registratie van alle bodemactiviteiten), is het niet uitgesloten dat in de toekomst nog nieuwe verontreinigingen in de bodem worden ontdekt. Dit noemen we toevalvondsten. Als daarbij sprake is van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van mens en dier, is de eigenaar of erfpachter van het terrein de eerst aangewezene voor het nemen van saneringsmaatregelen. De gemeente ziet hierop toe.

Initiatiefnemer is verantwoordelijk voor onderzoek en sanering bij ruimtelijke projecten

Nadat de Omgevingswet van kracht is, zullen saneringen meer en meer uitgevoerd gaan worden als onderdeel van civiele projecten. Daarmee is de initiatiefnemer de eerst aangewezene voor het nemen van maatregelen en de bekostiging van deze maatregelen.

Bodem wordt onderdeel van de integrale afweging bij ruimtelijke projecten
Gemeenten kunnen straks onder de Omgevingswet zelf regels stellen op het gebied van bodem. Dat biedt bijvoorbeeld wellicht de kans om ontwikkelingen in de bodem toe te staan die nu nog niet mogelijk of wenselijk zijn. Of juist ontwikkelingen tegen te gaan, wanneer het wenselijk is om de bodem extra te beschermen. Keuzes maakt de gemeente daarover bij het opstellen van een omgevingsvisie en het omgevingsplan. Deze instrumenten helpen een balans te vinden tussen het beschermen van de fysieke leefomgeving (milieu en gezondheid) enerzijds en het gebruik van de fysieke leefomgeving (maatschappelijk gewenste activiteiten zoals wonen, werken en recreëren) anderzijds.

Meer inzicht noodzakelijk om grip te krijgen op noodzakelijke bekostiging

Om meer grip te krijgen op de noodzakelijke bekostiging van de bodemtaken, hebben gemeenten in het hele land meer behoefte aan inzicht in de VTH-basistaken bodem en het effect van de inwerkingtreding van de Omgevingswet op de omvang en uitvoering van deze bodemtaken. Bijvoorbeeld doordat saneringsbeschikkingen worden vervangen door meldingen, wat zorgt voor korte procedures. Tegelijkertijd is er ruimte voor maatwerk. Maatwerk vraagt doorgaans meer inzet van onze organisatie. Om daarover meer inzicht te krijgen, gaan de koepels de huidige tijdsbesteding monitoren. De uitvoering daarvan ligt bij ODNL (de koepel van Omgevingsdiensten). In 2023 zullen alle omgevingsdiensten monitoren wat de effecten van de afspraken zijn op de bescherming en kwaliteit van de bodem. De monitoring gaat daarnaast in op de omvang van de taken en een eenduidig beeld over de herverdeling van de taken tussen provincie en gemeenten.
De monitoring moet ook inzicht geven in de middelen die voor gemeenten nodig zijn om via toezicht, handhaving en vergunningverlening en beleidsvoorbereiding door ODIJmond de kwaliteit van de bodem blijvend te beschermen.

Wij maken een inschatting van de hoeveelheid bodemtaken die wij voor elke gemeente gaan uitvoeren na ingang van de Omgevingswet. Hierin houden wij ook rekening met het overgangsrecht van locaties die nog onder het bevoegd gezag van de provincie vallen. In 2023 werken wij, in samenwerking met Provincie Noord-Holland, het overgangsrecht verder uit. Aangezien de inschatting van de afname van de bodemtaken nog niet definitief is voor onze deelnemende gemeenten, moet er rekening mee gehouden worden dat de variabele en vaste bijdrage nog kan veranderen.

4.5 Invloed huizenmarkt op bouwvergunningen

Voor een aantal deelnemers voert onze dienst ook bouwtaken uit. De verwachtingen voor de prijzen op de huizenmarkt zijn de laatste tijd door de meeste banken naar beneden bijgesteld. De verwachting is dat de prijzen in 2023 na jaren van stijging een bescheiden daling laten zien. Bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en milieuvergunningen zijn direct gelinkt aan investeringen, gebiedsontwikkeling en bedrijvigheid.
De huizenmarkt stabiliseert maar in de randstad is de krapte op de huizenmarkt nog ongekend groot. Daarom verwachten we nog veel bouwactiviteiten en investeringen in bestaand vastgoed. Dit heeft direct verband met het aantal vergunningaanvragen. Het is de verwachting dat het niveau van toezicht en handhaving en klachtafhandeling stabiel blijft. Het is belangrijk om samen met gemeenten de ontwikkeling van de conjunctuur en het effect hiervan op de vraagkant te blijven volgen in de aanloop naar de contractbesprekingen voor 2024.

IJmond Bereikbaar

Naar aanleiding van de ambities in het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit gaan wij het programma IJmond Bereikbaar intensiveren. Op dit moment wordt een regionale (IJmond) visie

met routekaart en uitvoeringsplan opgesteld. De verwachting is dat deze Q3 2023 ter vaststelling wordt aangeboden. De ambitie is om het aantal bedrijven waarbij een mobiliteitsscan wordt afgenomen en waar maatregelen worden geïntroduceerd, te verdubbelen. Met de huidige formatie is het niet mogelijk deze intensivering te bereiken. Vanuit het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit IJmond dekken we een extra formatieplaats om te intensivering te bereiken. Een deel van de huidige formatie voor IJmond Bereikbaar dekken wij uit een externe subsidie, die is beschikt tot en met 2022. In de begroting van 2024 gaan wij ervan uit dat deze gecontinueerd wordt voor 2024. De onzekerheid hieromtrent vermelden wij in onze begroting. Hiermee verwachten wij dat dit niet een kostenverhogend effect heeft.

4.6 Partner in de energietransitie

Wij controleren bedrijven en instellingen op het treffen van energiebesparende maatregelen. Bedrijven zijn wettelijk verplicht om maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar te nemen. Daarnaast grijpen wij onze bedrijfscontroles aan om met ondernemers het gesprek aan te gaan over de mogelijkheden van verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (stimulering). Daarop sluit het initiatief van Provincie Noord-Holland aan. De provincie heeft een breed gedragen Energiebesparingsakkoord Noordhollandse bedrijven gesloten met alle 46 gemeenten. Het ondertekenmoment vond plaats op 27 januari 2022. In het akkoord staan afspraken over een gezamenlijk ambitieniveau, kaders voor een toezichtwerkwijze en gezamenlijke monitoring en inzet van middelen. Het akkoord loopt in principe tot 2025 en heeft als doel om voor de provincie breed een *level playing field* te creëren op het gebied van toezicht op energiebesparende maatregelen. Dit akkoord biedt voor ons kansen om meer in te zetten op energiebesparing bij bedrijven. Dit doen wij door middel van gerichte communicatie, stimulering en een toezichttraject. Elk energierelevant bedrijf wordt gedurende de looptijd van het akkoord ten minste een keer bezocht.

4.7 Het VTH-stelsel

Een goed functionerend VTH-stelsel was de basisgedachte bij het oprichten van de omgevingsdiensten. Naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede en de cafébrand in Volendam, heeft de commissie Mans gerapporteerd over misstanden op het gebied van handhaving binnen de fysieke leefomgeving. Hierin constateerde de commissie dat het aantal overtredingen fors is en de samenwerking tussen de overheden voor een gedegen bestuurlijke en strafrechtelijke aanpak, beperkt is. Om deze praktijk te verbeteren adviseerde de commissie om omgevingsdiensten op te richten, waarbij de deelnemers wettelijk verplicht werden de VTH-taken voor in ieder geval de 'complexere' milieu-inrichtingen over te dragen. Inmiddels voeren de omgevingsdiensten alweer een aantal jaren de VTH-taken uit op het gebied van milieu. In die tijd zijn er verschillende evaluaties en onderzoeken gedaan. Hieruit blijkt dat omgevingsdiensten zich ontwikkelen, maar dat er problemen zijn die niet opgelost kunnen worden met verdere doorontwikkeling binnen het huidige VTH-stelsel. In opdracht van de minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft de adviescommissie VTH, onder leiding van Jozias van Aartsen, in 2021 de mogelijkheden in kaart gebracht om het VTH-stelsel effectiever en slagvaardiger maken. De Commissie Van Aartsen concludeerde dat het stelsel weliswaar verbeterd is door de invoering van omgevingsdiensten, maar dat verdere verandering noodzakelijk is. De commissie gaf hierbij aanbevelingen voor aanpassingen van het stelsel.

De aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen zijn uitgewerkt in het Interbestuurlijk programma 'versterking VTH-stelsel' (IBP). Binnen dit programma werken Rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten samen om concrete stappen te zetten ter verbetering van het stelsel. Het is voor het eerst dat omgevingsdiensten een plek aan deze bestuurlijke tafel hebben. Doel van het

IBP is om te komen tot een schonere, veiligere en gezondere leefomgeving en het voorkomen van milieuschade in plaats van het achteraf te moeten herstellen. De deelnemende partijen onderschrijven dat omgevingsdiensten hierin een essentiële rol moeten spelen. Dit geldt niet alleen voor de uitvoering van de VTH-taken, maar ook voor de aanpak van grote maatschappelijke transitieopgaven als energietransitie, stikstofopgave, woningbouwopgave, klimaatadaptatie en circulariteit.

Het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP)

Doel

Een sterke rol van omgevingsdiensten is de basis voor het IBP. In dit programma staat de ambitie centraal om te komen tot robuuste, deskundige en vernieuwende omgevings-diensten die hun taken met gezag, onafhankelijkheid en professionaliteit kunnen uitvoeren en waarbij de informatiehuishouding tussen alle partijen in de keten op orde is. Daarbij is het de ambitie van het Rijk, provincies en gemeenten dat de omgevingsdiensten in staat zijn om naast de huidige taken een essentiële rol te vervullen in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat. Dit is in lijn met onze ambities.

Uitwerking

Het programma bestaat uit zes pijlers (tussen haakjes staat de 'trekker' van de pijler. Deze trekker draagt in organisatorische zin de verantwoordelijkheid voor de gehele pijler):

1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering (VNG);
2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging (JenV);
3. Informatie-uitwisseling en datakwaliteit (IenW);
4. Kennisinfrastructuur (inclusief arbeidsmarkt voor gekwalificeerd personeel) (OD-NL);
5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving (IPO);
6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht (IenW/ILT en/of BZK).

Looptijd en financiering

Het programma heeft een looptijd van twee jaar (2022–2024) waarbij in 2023 de projecten worden vormgegeven, inclusief de bijbehorende financiële middelen. De uitvoering staat gepland voor 2023-2024. De beschikbare middelen en financiering van het IBP zijn vastgelegd in het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' (2021). Dit akkoord reserveert structureel 18 miljoen euro per jaar voor de versterking van het VTH-stelsel. Ook is over een periode van drie jaar naar zes miljoen euro oplopend bedrag voorzien voor de versterking van VTH bij ILT (dit bedrag wordt aangewend voor de versterking van de aanpak van de milieucriminaliteit). Deze middelen komen op de begroting van IenW en worden langs de lijn van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen besteed aan landelijk overkoepelende onderwerpen. Voor 2023 hebben wij een Specifieke Uitkering (SPUK IBP) aangevraagd. Er is nog geen duidelijkheid over de financiering in 2024.

IPB en onze ambities

Omdat het IBP op veel vlakken aansluit bij onze ambities, doen er zich kansen voor om het programma als vliegwiel te gebruiken om de eigen ambities (versneld) te realiseren, waarbij ook nauwe samenwerking met de deelnemers is gewenst. Wij zorgen ervoor dat het in 2023 op meerdere fronten, ambtelijk en op bestuurlijk/directieniveau is aangesloten bij onderdelen van het programma. Om een bijdrage te leveren, stellen wij medewerkers ter beschikking die op een specifiek terrein deskundig zijn. Participatie van ons in specifieke pilots en projecten van het IBP waarmee relevante interne ontwikkelingen versneld kunnen worden verwezenlijkt en (gedeeltelijk) gefinancierd, is daarbij een mooie bijkomstigheid.

4.8 Samenwerking met andere collega Omgevingsdiensten

De Rijksoverheid heeft met de Commissie Van Aartsen en daarna het Interbestuurlijk programma (IBP), een startschot gegeven voor verbetering van VTH en de keten. Eén van de onderdelen hiervan is robuustheid van de dienst. Om deze robuustheid te creëren en ook te (blijven) voldoen aan de kwaliteitscriteria, is het van belang om op specialistische deskundigheidsgebieden een samenwerking aan te gaan met collega omgevingsdiensten in de regio. Er is al een intentieovereenkomst tussen de vier omgevingsdiensten in provincie Noord-Holland. In 2024 wordt verder ingezet op een nauwe samenwerking waarin de diensten elkaar versterken.

4.9 Programma 'meer grip op indirecte lozingen'

Het onderwerp 'meer grip op Indirecte Lozingen' staat als speerpunt benoemd in de samenwerkingsovereenkomst Noorderkwartier 20-21-2030 die in december 2020 is ondertekend door de gemeenten in Noorderkwartier, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en PWN. In juli 2021 is in het bestuurlijk overleg samenwerking waterketen Noorderkwartier besloten om dit onderwerp op te pakken en daarvoor de samenwerking te zoeken met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD-NHN), Omgevingsdienst IJmond (ODIJ), provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat (RWS).

Er is gekozen voor een aanpak met de volgende processtappen:

1. Opstellen van een relevante bedrijvenlijst per Omgevingsdienst
2. Uitgangspunten bespreken om te bepalen hoe de VTH-taken opgebouwd kunnen worden
3. Op basis van de bedrijvenlijst en de uitgangspunten is een programmaopzet gemaakt.

Met de vertaling van de bedrijvenlijst, komen we uiteindelijk tot de benodigde extra inzet om de gewenste grip op indirecte lozingen te krijgen en te behouden voor de toekomst. Het uitgangspunt van dit programma is, dat het een opstartfase heeft in 2023 en daarna van 2024 tot en met 2026 loopt. Na besluitvorming over het programma in februari 2023 starten we op 1 april met de opstartfase van het programma.

HHNK heeft voor het programma subsidie aangevraagd. Het Interbestuurlijk programma (IBP) stelt naar verwachting €250k beschikbaar vanuit de try-outbijdrage. Deze bijdrage wordt ingezet voor de financiering van een externe programmamanager, de trainings- en de analysekosten voor de monsters. De overige bijdragen worden door de betrokken organisaties geleverd.

De initiële bedrijvenlijst uit stap 1 vormt de basis voor het programma voor de periode 2024-2026. Met de hierboven genoemde verfijningsslag komt het uiteindelijke bedrijvenbestand in beeld. Een cruciaal onderdeel van het programma is het uitvoeren van een bemonstering bij de uitvoering van het toezicht op een bedrijfslozing. Daarmee wordt inzichtelijk of de lozing van het bedrijf voldoet aan de vergunningsvoorwaarden of de normen uit het activiteitenbesluit. In het programma is het uitgangspunt dat we elk bedrijf uit de verfijningsselectie van het bedrijvenbestand gaan bemonsteren. Deze monsters analyseren we op de reguliere parameters, maar er wordt ook bemonsterd op Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Voor de uitvoering vanaf 2024 wordt de bijdrage geschat op basis van de programma-aanpak. Hiervoor is via de waterketen al bestuurlijk draagvlak gekregen. Naar aanleiding van de uitvoering van de aanpak in 2023 wordt een uitvoeringsprogramma voor 2024 opgesteld. De benodigde bijdrage voor de inzet van de formatie vanaf 2024, wordt berekend op basis van dit uitvoeringsprogramma. Tijdens het schrijven van deze kadernota is dit nog niet te kwantificeren.

4.10 Onvoorziene ontwikkelingen

Een aantal van onze werkzaamheden zijn vraag gestuurd, waarbij we afhankelijk zijn van ontwikkelingen binnen onze deelnemende gemeenten zoals nieuwe bedrijfsvestigingen, planvorming en bouwinitiatieven. Daarnaast zijn wij in de afgelopen tijd geconfronteerd met ontwikkelingen, zoals uitspraken van de Raad van State op het gebied van Stikstof-regelgeving, de uitspraak van de rechter om de doelen op het gebied van CO_2-reductie te realiseren (URGENDA-uitspraak), nieuwe normeringen voor stoffen als PFAS en lood en daarnaast het keer op keer uitstellen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor 2024 is niet te voorzien welke ontwikkelingen er in dat jaar zullen plaatsvinden. Wij zijn echter flexibel en zijn in staat om deze onzekerheden te managen.

4.11 Wijziging in de wet op de Gemeenschappelijke Regeling

Verdere organisatorische vernieuwingen, die door mogelijk extra effecten hebben op de overhead (uurtarief/kosten) zijn:

- Wet open overheid (Woo) als vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob): alles is openbaar tenzij;
- Wet elektronische publicaties (Wep);
- Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr).

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond (GR) vormt ons juridische kader. De GR ODIJmond is een openbaar lichaam met 15 deelnemers dat opereert onder de naam Omgevingsdienst IJmond. Binnen het kader van de GR voert de dienst naast de taken beschreven in de GR, ook taken uit op basis van apart met haar deelnemers afgesloten dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). De aanpassing van de Wgr en het inwerkingtreden van de Omgevingswet en de daarmee gepaard gaande overdracht van bevoegdheden van provincie naar gemeenten, leidt tot een wijziging van de GR.

Overdracht van taken

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet verandert het basistakenpakket. Het is de verwachting dat in 2024 het basistakenpakket onder de Omgevingswet van toepassing is. In 2023 gaan wij met alle gemeenten die dit betreft in gesprek over de inbreng van deze taken in onze GR.

4.12 Financieringsmodel

Op verschillende gebieden zien we een verschuiving in de costdrivers van onze dienstverlening. Waar in het verleden de voornaamste costdriver personeel (loonkosten) was, zien we dat er steeds meer specialistische 'gereedschappen' in worden gezet voor het uitvoeren van onze taken (met steeds groter wordende investeringen en jaarlijkse kosten), waarbij gedacht moet worden aan de uitbreiding van ons wagenpark, Flir camera, geluidsapparatuur, investeringen in maatwerk software en drones. De huidige financieringsmethodiek is gebaseerd op uren en bijbehorende loonkosten. In 2024 verwachten wij specifiek aandacht te gaan besteden aan de methodiek en dan met name wat de impact is van de andere costdrivers en op welke wijze wij deze aan de methodiek kunnen toevoegen.

4.13 Vernieuwingen BBV

De begroting 2024 wordt ingedeeld naar de laatste inzichten in het BBV[2], de ervaringen met de jaarcijfers 2021 en de begroting 2022. De afgelopen periode zijn er geen grote wijzigingen geweest in het BBV, waardoor de opzet van de begroting 2024 op dezelfde wijze kan plaatsvinden als die van 2023. De beoogde wijziging om per 2023 een recht-matigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen, blijft ook voor 2024 relevant. Vanaf het begrotingsjaar 2023 vindt er een verandering plaats in de verantwoordelijkheden met betrekking tot de rechtmatigheid van de jaarrekening van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Niet langer is het de accountant die vaststelt dat in lijn met wet- en regelgeving wordt gehandeld, maar is het DB aan zet. Het DB dient namelijk te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en controle, om (primair) te waarborgen dat ODIJmond bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties, de wet- en regelgeving naleeft. Als gevolg hiervan heeft ODIJmond per 2022 het interne controleplan aangescherpt, om als basis te dienen voor de rechtmatigheidsparagraaf. Als er na vaststelling van deze (ontwerp) Kadernota wijzigingen in het BBV worden doorgevoerd, dan worden deze meegenomen bij het opstellen van de begroting 2024.

In overeenstemming met de vereisten van het BBV wordt de begroting 2024 ingedeeld naar de voorgeschreven taakvelden.

Voor ODIJmond zijn dat:

- Volksgezondheid & Milieu (V&M); hieronder vallen alle taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving die betrekking hebben op milieu- en de adviestaken;
- Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV); hieronder vallen alle bouwtaken en advisering op het gebied van RO;
- Onderwijs; hieronder vallen de taken op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME);
- Overhead; hieronder vallen de werkzaamheden en lasten m.b.t. de overhead.
- Bestemmingsreserves; hieronder vallen de dotatie en onttrekkingen aan onze reserves.

BTW en omzetbelasting

De taakvelden worden als zodanig in de begroting 2024 onderscheiden zodat gemeenten de bijbehorende taken met baten en lasten kunnen aggregeren in hun eigen begroting. Alle bedragen in de begroting zijn exclusief btw. ODIJmond is door de Belastingdienst aangemerkt als ondernemer in de zin van de Wet op de Omzetbelasting. Hierdoor worden alle facturen die ODIJmond voor haar dienstverlening verzendt, verzwaard met het vigerende tarief voor de omzetbelasting. ODIJmond kan zelf geen beroep doen op het btw-compensatiefonds.

2 Besluit begroting en verantwoording

Vennootschapsbelastingplichtig

In 2021 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat ODIJmond beperkt vennootschapsbelastingplichtig is. Dit is bepaald op basis van de activiteiten zoals toen en nu verricht. Dit betreft alleen de activiteit bodemrapportages. De verwachting is dat dit van tijdelijke aard is. Het beleid is om de vrijstelling weer te realiseren nadat er geen resultaten meer behaald worden op deze activiteit. De omvang van deze belasting is zeer beperkt.

Financieel kader

5 Financieel kader

5.1 Wijze van financiering

De financiële exploitatie van ODIJmond is gebaseerd op de bijdragen van de deelnemende gemeenten. Die kent op dit moment de vorm van inputsturing: per gemeente worden de uren afgestemd op de verwachte uit te voeren taken, er wordt vooraf één vast uurtarief afgesproken en daarmee is de bijdrage van elke gemeente bekend, evenals bijna alle inkomsten voor onze begroting.

Jaarlijks wordt een begroting opgesteld op basis van de gegarandeerde, gecontracteerde uren die voor onbepaalde tijd per gemeente zijn vastgelegd in de GR. Een aantal gemeenten participeert in de verdeelsleutel. Daarnaast hebben deelnemers aanvullende dienstverleningsovereenkomsten met ons afgesloten. De formatie en vaste kosten zijn hierop afgestemd, de begroting is zo tenminste budgettair neutraal. Onze begroting is structureel niet in evenwicht maar wordt wel in de meerjaren-raming hersteld.

Uitbreiding van het basistakenpakket door in werking treden van de Omgevingswet

In de begroting van 2024 gaan wij ervan uit dat alle basistaken door onze deelnemers zijn ingebracht. Aangezien voor sommige deelnemers de inschatting van de afname van de uitbreiding taken nog niet goed is te kwantificeren, moet er rekening mee gehouden worden dat de bijdrage nog kan veranderen.

Looptijd van huidige verdeelsleutel koppelen aan Omgevingswet

De looptijd van de huidige, vastgestelde verdeelsleutel is 2019-2022. De herberekening van de verdeelsleutel kunnen we pas maken na afsluiting van het jaar 2022. In verband met het uitstel van de Omgevingswet naar 1 januari 2024, stellen we aan het algemeen bestuur voor om de verdeelsleutel tot de daadwerkelijke ingangsdatum van de Omgevingswet te verlengen. De begroting 2024 stellen we op in het voorjaar van 2023. Dit betekent dat we de begroting opstellen met de laatst vastgestelde verdeelsleutel, gecorrigeerd voor bodemdcentralisatie.

De Omgevingswet heeft een grote impact op de verdeelsleutel

Dit komt mede door het gedeeltelijk uittreden van een van de deelnemers, te weten provincie Noord-Holland.
Voor 2024 is nog geen verdeelsleutel. In deze begroting is rekening gehouden met de bijdrage voor bodem op basis van een uren-inzet. Deze is gebaseerd op ervaringscijfers.
In deze begroting is gerekend met een voorlopige verdeelsleutel zonder de bodemtaken. In het jaar 2023 moeten wij in samenwerking met de participanten in de verdeelsleutel nieuwe afspraken maken. Dit betekent dat er een begrotingswijziging kan komen als gevolg van de wijzigingen in de verdeelsleutel.

Velsen	36,28%
Heemskerk	11,58%
Beverwijk	19,87%
Haarlem	27,54%
Uitgeest	4,73%

Verdeelsleutel voor de jaren	2019 t/m 2023
Gemeente Beverwijk	16,8%
Gemeente Haarlem	23,3%
Gemeente Heemskerk	9,8%
Gemeente Uitgeest	4,0%
Gemeente Velsen	30,7%
Provincie Noord-Holland (bodemtoezichttaken)	3,1%
Provincie Noord-Holland (plustaken)	12,3%

De bijdragen van de gemeenten Bloemendaal, Edam-Volendam, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Wormerland, Waterland en Zandvoort, zijn gebaseerd op de basistakenpakketten, inclusief de Wabo-bijdragen, waarvoor de gemeenten zijn toegetreden. Deze takenpakketten zijn eveneens berekend tegen de kostprijs voor 2024.

Voor alle deelnemers zijn de Wabo-bijdragen berekend conform de aantallen uit het rapport nulmeting Wabo-decentralisatie en tegen de kostprijs voor 2024.

Bodemdecentralisatie

In 2024 is in bijdrage van onze deelnemers een aanpassing berekend.

Voor de uitvoering van de bodemtaken hebben wij 8 formatieplaatsen (10.720 uur). De verdeling van deze formatieplaatsen is berekend op ervaringscijfers van 2019-2022.

1. De taakuitvoering voor de overgangslocaties blijft nog door de Provincie Noord Holland gefinancierd.
2. Voor al onze deelnemende gemeenten is een vaste taakuitvoering nodig voor coördinatie en beleidsondersteuning, informatieverstrekking archivering, dossier beheer en administratieve ondersteuning (geen overhead). Deze taakuitvoering is gesteld op 2,5 formatie plaatsen. En verdelen wel over onze 14 deelnemende gemeentes evenredig.
3. De wbb meldingen zijn de indicator voor het uitvoeren van administratief of fysiek toezicht. Per gemeente hebben wij een gemiddelde berekent van de meldingen over de jaren 2019-2022 uit ons Bodem Informatie Systeem. Het aantal meldingen per gemeente ten opzichte van het totaal aantal meldingen is de verdeelsleutel. Hierin is rekening gehouden met korte procedures – snelle procedures en lange procedures. Omdat de taakinzet voor deze procedures verschillend is hebben we het aantal meldingen berekent x het kengetal voor de uitvoering van de meldingen.

Uren inzet	Verdeling naar taakuitvoering
3195	overgangsrecht
3350	basistaakuitvoering
4175	taakuitvoering verdeeld naar wbb meldingen
10720	**totaal**

* In bovenstaande tabel zijn de formatieplaatsen in uren uitgedrukt opgevraagd bij de Provincie Noord-Holland tot en met in werking treden van de Omgevingswet.

Andere mogelijke financiële effecten van de Omgevingswet zijn moeilijk te kwantificeren

Uit één van de eerdere landelijke analyses naar de financiële impact van de invoering van de Omgevingswet op begrotingen van omgevingsdiensten kwam naar voren dat dit mogelijk een 10-12% kosten opdrijvend effect heeft. In gesprekken met andere omgevingsdiensten komt nog steeds naar voren dat het heel lastig is de financiële effecten in te schatten.

De werkelijke impact moeten natuurlijk nog blijken, maar verwacht wordt dat de invoering van de Ow voor omgevingsdiensten een (tijdelijk) kostenopdrijvend effect zal hebben. Wij zijn van mening dat als de Ow wordt ingevoerd, minimale

frictie zal ontstaan, maar in welke mate is onzeker. Het kwantitatief vooraf of achteraf bepalen van de specifieke financiële effecten van de Ow is hoogstwaarschijnlijk moeilijk en tijdrovend voor zowel ons, gemeenten als provincie. Op landelijk niveau wordt samengewerkt met de andere omgevingsdiensten, IPO en VNG om een goed beeld van de financiële impact te krijgen en af te stemmen hoe een kostenstijging moet worden verwerkt. Wegens gebrek aan inzicht en duidelijkheid vanuit de wetgever, gaan we er vooralsnog vanuit dit op te kunnen vangen binnen de huidige kaders.

5.2 Gedifferentieerde tarieven

Naast de gr-bijdragen, is het gebruikelijk dat in het lopende jaar de gemeente of andere opdrachtgevers aanvullende tijdelijke taken afnemen; deze diensten zijn incidenteel. Om te kunnen blijven voldoen aan deze vraag is soms inhuur of tijdelijke uitbreiding van formatie nodig. Voor deze tijdelijke werkzaamheden op contractbasis wordt een opslag op ons basistarief van 10-25% gehanteerd.

Het basistarief van onze diensten bedraagt voor 2023 €97,25 (2023: €87.90 oorspronkelijke begroting en €91,58 gewijzigde begroting.)

5.3 Wijze van kostennormering

Het financieel kader is gebaseerd op het volgende uitgangspunt:

- Als productiviteitsnorm wordt uitgegaan van 1340 uur, een percentage van 72,9% van de totale beschikbare uren per fte (1836). Dit betreft de 'declarabele' uren, de uren die direct gerelateerd zijn aan productie voor deelnemers.

5.4 Financieel beleid

De begroting 2024 is niet structureel in evenwicht, de totale begroting is wel in evenwicht door de dekking van incidentele baten. Dit betekent dat wij structurele lasten dekken uit incidentele baten. De oorzaak hiervan is de toenemende trend van financiering voor projecten korter dan 5-jaar en de binnen 5-jaar aflopende dienstverlenings-overeenkomsten. In 2023 gaan wij met al onze deelnemers hierover in gesprek. Wij hebben het streven om dit in 2024 beter in balans met elkaar te brengen. Wanneer onder andere de structurele begroting is evenwicht is het laagste niveau van financieel toezicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken van toepassing. Wanneer dit evenwicht niet hersteld kan worden in de meerjaren-raming is een aanscherping van dit financiële toezicht door het ministerie van Binnenlandse Zaken mogelijk.

Op het uurtarief hebben de volgende vier factoren een mogelijk effect:

1. Loon- en prijsontwikkelingen (index opgave CPB): hierop heeft ODIJmond geen invloed.
2. DVO-uren omvang: wanneer het aantal door gemeenten gegarandeerde/vaste uren daalt, stijgt het uurtarief (en vice versa).
3. Besparingen: het driesporentraject voor de kostenbesparingen. Deze worden in principe 'ingeboekt' bij realisatie.
4. Wet- en regelgeving.

Verplichte paragrafen

6 Verplichte paragrafen

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De weerstandsparagraaf (WP) biedt een overzicht van die risico's waarvoor geen dekking is gegeven via een verzekering of een voorziening. Reguliere, veel voorkomende, geringe risico's worden niet opgenomen. Van de niet gedekte risico's wordt via kans en geschatte schade de benodigde weerstandscapaciteit gepresenteerd. Dit rapport biedt ons inzichten om deze paragraaf te actualiseren in onze jaarrekening en begroting zoals ook de wetgeving in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) voorschrijft om eens in de vier jaar te doen. Dit betekent dat we dit in 2024 of 2025 willen herijken.

In 2020 hebben wij de laatste risico-inventarisatie laten uitvoeren. Door middel van een zogenaamde Monte Carlo-simulatie is vervolgens het weerstandvermogen berekend. Wanneer ODIJmond een weerstandsvermogen aanhoudt van € 467.000 ontstaat een zekerheid van 90% dat zij in staat is haar risico's in voldoende mate af te dekken. Het kiezen voor de 90% norm is binnen de publieke sector algemeen geaccepteerd en wordt breed toegepast binnen het lokaal en midden bestuur. Het huidige weerstandsvermogen is momenteel voldoende.

6.2 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's zijn mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed te voorzien zijn of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen. Of risico's waarvan na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiele positie. Van reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen, die veelal vrij goed meetbaar zijn en die beperkte financiële gevolgen hebben) worden verondersteld dat deze met continuering van bestaand beleid ondervangen kunnen worden in de vastgestelde begroting. Deze maken daarom geen onderdeel uit van de inventarisatie. In de eerste plaats wordt van alle niet-reguliere risico's afzonderlijk een inschatting gemaakt wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt, bij optreden. Vervolgens zijn door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. Wij hebben de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit in 2020 laten uitvoeren. Deze is opgenomen in het rapport weerstandsvermogen en is op 16 december 2020 door het Algemeen Bestuur (AB) vastgesteld.

6.3 Uitgangspunten beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gedefinieerd als de middelen waarover een organi-

satie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De huidige omvang van de algemene reserve voor resultaat bestemming 2022 bedraagt € 467.000.

Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfuncties zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de besloten bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

Begrotingsruimte en stille reserves

Onze begroting is sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte worden niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen

In 2021 bestaan de voorzieningen uit een voorziening voor de onderhoudskosten van het kantoorpand, een voorziening voor financiële verplichtingen van specifieke medewerkers en een debiteurenvoorziening. Laatstgenoemde is zeer gering. De voorziening voor het onderhoud van ons pand is ontstaan voor 2021. De personele voorziening is gevormd in 2021. Omdat naast deze specifieke medewerkers, dit risico aanwezig blijft ten aanzien van andere medewerkers, wordt het risico en de weging in de benodigde weerstandscapaciteit gehandhaafd. De voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in een boekjaar van ODIJmond tot de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend.

6.4 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	Bedrag
Algemene reserve	€ 467.000
Totaal	**€ 467.000**

Beschikbare weerstandscapaciteit (per 31 december 2022, vóór resultaatbestemming 2021)

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de volgend lijst geleid (zie volgende pagina). Deze tabel is ontleend aan het rapport weerstandsvermogen en is op 16 december 2020 door het Algemeen Bestuur (AB) vastgesteld.

Risicoanalyse Omgevingsdienst IJmond			
Nr.	**Risico**	**Oorzaak**	**Gevolg**
1	Salariskosten nemen jaarlijks structureel toe	Het vaste personeel blijft in dienst en heeft recht op een tredenverhoging	• De salariskosten in de begroting dienen met een hoger percentage te worden geïndexeerd
2	Salarissen worden verhoogd, jaarlijks of gedurende het jaar	cao verhogingen vinden plaats	• ODIJmond dient rekening te houden met extra salariskosten (voor de begroting)
3	Externe inhuur in 2020 overschrijdt het budget	Er wordt meer ingehuurd in 2020 voor diverse taken, in plaats dat het eigen personeel wordt ingezet	• Toename van de kosten voor externe inhuur • Begrotingstekort
4	Nieuwe wetgeving of werkzaamheden leiden tot extra opleiding bij het personeel	De Omgevingswet en warmte- en energie-transitie vragen om meer specialistische kennis	• Toename opleidingskosten • Toename externe inhuur
5	Uittreden van een gemeente uit de gemeen-schappelijke regeling	Door herindeling wil de gemeente aansluiten bij een andere Omgevingsdienst	• Minder baten uit GR bijdragen • Niet alle kosten kunnen verhaald worden op de uittreder
6	DVO's/projecten lopen af waardoor incidentele baten verdwijnen, terwijl hier structurele lasten tegenover staan	Afloop DVO/project	• Wegvallen van baten uit DVO/projecten • Structurele lasten blijven aanwezig ondanks afloop DVO/project
7	Claims als gevolg van onjuiste advisering	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van een medewerker van ODIJmond	• ODIJmond krijg een claim
8	Toename algemene lasten als gevolg van (vertraging) nieuwe wetgeving	De vertraging van de Omgevingswet zal naar verwachting extra kosten met zich meebrengen	• Meer lasten voor de Omgevingswet/warmte- en energietransitie dan voorzien
9	Ziekteverzuim neemt toe met 1,5%	Diverse oorzaken; langdurige afwezigheid van personeel	• Extra personeelslasten door ziekteverzuim of door inhuur van vervanging (extern)

Op basis van gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is in figuur 1 t/m 3 weergegeven.

Figuur 1 Kansverdeling

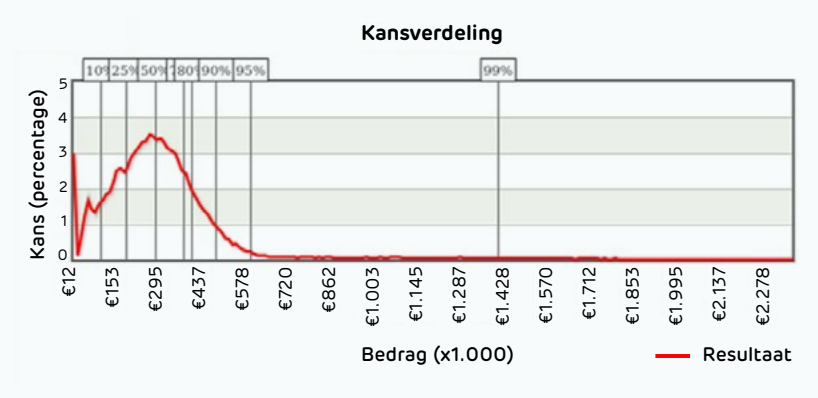

Figuur 2 Berekening benodigde weerstandscapaciteit

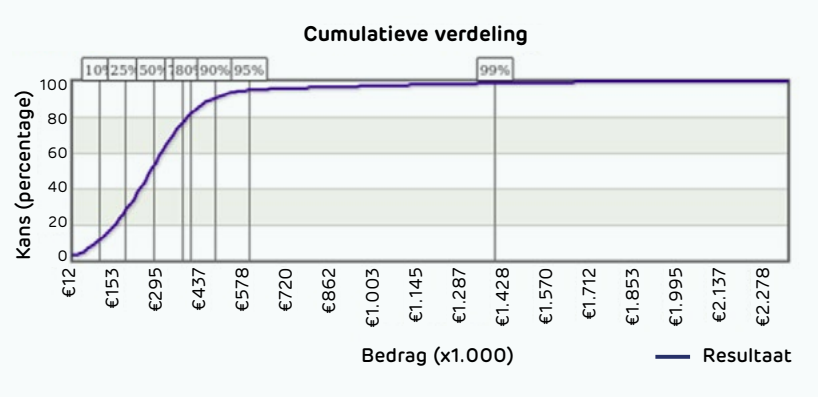

Figuur 3 Tabel weerstandscapaciteit

Zekerheids-percentage	Bedrag
10%	€ 88.739
25%	€ 172.847
50%	€ 267.495
75%	€ 361.807
80%	€ 386.926
90%	€ 467.360
95%	€ 579.216
99%	€ 1.388.389

Statistieken	Waarde
Minimum	€ 0
Maximum	€ 2.360.896
Gemiddeld	€ 296.941
Standaarddeviatie	€ 227.086
Absolute maximum	€ 2.797.826
Trekkingen	€ 100.000

Uit Figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel € 467.360 bedraagt. Met andere woorden, in 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag dat uitgegeven dient te worden aan optredende risico's niet hoger dan € 467.360.

6.5 Beoordeling weerstandsvermogen 2024

Op basis van het in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbare en benodigde weerstandsvermogen, kan voor ons de ratio van het weerstands-vermogen worden berekend.

6.5.1 Conclusie

1 Van Berkel Professionals heeft, op basis van de onderkende risico's, het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 467.360.
2 In de gemeenschappelijke regeling is in Artikel 31 opgenomen dat positieve resultaten eerst worden aangewend tot aanvulling van de algemene reserve, tot het bedrag € 260.000.
3 Het Algemeen Bestuur (AB) heeft op 16 december 2020 het rapport vastgesteld en besloten dit saldo aan te passen naar € 467.360.

Ratio voor resultaat bestemming 2022

De ratio voor resultaatbestemming 2022 is 1 wat voldoende is.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

6.6 Financiële kengetallen

Kengetallen geven de verhouding weer tussen onderdelen van resultatenrekening en/of balans en helpen bij de beoordeling van onze financiële positie. Deze kengetallen geven inzicht in hoeveel (financiële) ruimte wij hebben om structurele en incidentele lasten te dekken. De verplicht op te nemen kengetallen in de jaarrekening staan in artikel 113 van het BBV en worden in onderstaande tabel berekend en toegelicht.

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. De quote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. De langlopende lening van ODIJmond is aflossingsvrij. Er is geen sprake van rentelasten bij onze kortlopende schulden, grotendeels nog aan te wenden en vooruit ontvangen specifieke uitkeringen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens Artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Structurele exploitatieruimte

Om te zien hoe groot de structurele exploitatieruimte is, kijken wij naar de structurele baten en lasten en vergelijken deze met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Ratio's	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
	%	%	%	%	%	%	%
Netto schuldquote	-15,75	-13,43	-11,14	-10,80	-10,80	-10,55	-10,83
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-15,82	-13,52	-11,22	-10,87	-10,87	-10,62	-10,90
Solvabiliteitsratio	6,20	6,19	5,70	5,14	5,14	5,05	5,17
Structurele exploitatieruimte	3,69	-1,82	-11,54	-9,18	-2,31	2,62	-0,40

Grondexploitatie
Wij exploiteren geen grond, waardoor dit kengetal niet van toepassing is.

Belastingcapaciteit
Omdat wij geen belastingen innen, is dit kengetal niet van toepassing.

6.7 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor het groot onderhoud is een meer-jarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de afdeling Bouwkunde van gemeente Beverwijk. Het MJOP is opgesteld voor al het grote onderhoud van het gehele gebouw en verdeeld in 2 onderdelen, te weten:

- gemeente Beverwijk, het Stadhuis;
- gemeente Beverwijk, het Verhuur (of markt) kantoor.

Van ieder onderdeel is een aparte MJOP opgesteld. Het MJOP is in oktober 2020 door een extern bureau, in opdracht van gemeente Beverwijk, geactualiseerd. Alle partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het door hun gebruikte gebouwdeel. Gekozen is om de gebouwonderdelen, die gezamenlijk gebruikt worden en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren.

De jaarlijkse kosten voortkomend uit het MJOP maken onderdeel uit van de begroting van de VvE. In overeenstemming met deze begroting heeft ODIJmond over 2022 hiervoor een bedrag van circa € 37.500 als last verantwoord. Deze kosten komen in de jaarrekening tot uitdrukking onder de huisvestingskosten.

Voor de eigen onderdelen vanuit het MJOP heeft ODIJmond vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. Op basis van het geactualiseerde MJOP bedraagt de dotatie van de voorziening in 2022 € 37.500. Dit is conform voorgaand jaar.

6.8 Treasury/financiering

Wij hebben in 2014 een treasury statuut met daarin een treasury beleid opgesteld. Het treasury statuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit van ODIJmond kan worden gewaarborgd. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld.

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van vermogens- en (rente-) resultaten van ODIJmond tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasury statuut.
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasury beleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

In 2022 hebben wij de saldi op de betaalrekeningen actief bewaakt. Hierbij is het uitgangspunt het saldo op de betaalrekening zo laag mogelijk te houden. Met ingang van 2014 doen wij aan het verplichte Schatkistbankieren. Door de lage (geen) rente zijn in 2021 geen deposito's in de schatkist afgesloten. Van toepassing zijnde wet- en regelgeving is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).

Lening
Ten behoeve van de nieuwbouw hebben wij een renteswap over een nominaal bedrag van €3.700.000 bij de Rabobank afgesloten. In 2024

bedragen de Rentelasten voor de vaste schuld voor de aanschaf van ons pand in Beverwijk €14.430.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit mag plaatsvinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico mag worden gelopen over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor gemeenschappelijke regelingen op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van € 2.500.000. De kasgeldlimiet is voor ons niet van belang omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken. Per 2 januari 2021 is de lening van de BNG voor tien jaren geherfinancierd, waardoor per heden de minimum risiconorm volgens de Wet FIDO niet wordt overschreden.

Renteschema

Renteschema	Bedrag
Externe rentelasten	€ 14.430
Externe rentebaten	-
Saldo rentelasten en rentebaten	**€ 14.430**
Verplicht door te rekenen rente aan grondexploitatie	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 14.430
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 14.430
De aan taakvelden toegerekende rente (overhead)	€ 14.430
Renteresultaat	-

6.9 Bedrijfsvoering en personeel

6.9.1 Koers van de organisatie

Het huidige takenpakket van ODIJmond is divers en verschilt per gemeente. In de afgelopen jaren vonden er binnen de genoemde taakvelden veel veranderingen plaats. Ook de komende jaren staan in het teken van ontwikkelingen zoals het Klimaatakkoord, het inwerkingtreden van de Omgevingswet, de transitie van een lineaire naar een circulaire economie en de private borging van bouwtoezichttaken. Deze ontwikkelingen veranderen de context waarin ODIJmond haar taken uitvoert. Het grote kaderstellende effect van deze ontwikkelingen op het toekomstperspectief heeft effecten op ons werk voor de komende jaren. In dit nieuwe krachtenveld is het van belang om voor de komende jaren de koers van de organisatie te bepalen. Deze dient breed gedragen en toekomstbestendig te zijn.

Wij hebben ervoor gekozen dit uit te werken in een ODIJmond Bedrijfsplan 2021–2024. Deze is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 15 december 2020). Voorafgaand aan het schrijven van dit plan hebben wij onze deelnemende gemeenten en de provincie geconsulteerd. Daarnaast hebben verschillende sessies plaatsgevonden met onze ambtelijke opdrachtgevers vanuit de deelnemende partijen. In dit bedrijfsplan wordt niet alleen ingegaan op bovengenoemde ontwikkelingen. Het bedrijfsplan beschrijft ook de huidige situatie, schetst de kaders voor onze bedrijfsvoering en geeft inzicht in de organisatie en de ontwikkeling van de organisatie.

Wij beschrijven de zaken die we nu kunnen overzien. ODIJmond en onze omgeving zijn echter voortdurend in beweging. Het plan is dan ook dynamisch en leent zich voor evaluatie. Dit om te kunnen blijven inspelen op huidige en komende ontwikkelingen.

Ten aanzien van de kerntaken, te weten: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn meerjarige beleidskaders en uitvoeringsstrategieën voor de middellange termijn vastgesteld.

6.9.2 Formatie

Wij hebben als doelstelling te blijven groeien naar een organisatie van professionals waarbij een optimale dienstverlening centraal staat.

Formatie	Realisatie	Begroting 2023	Gewijzigde begroting	Begroting
	2022	2023	2023	2024
GR-formatie	60,6	61,8	62,0	62,3
Formatie overeenkomsten en (subsidie)projecten	33,0	29,5	40,1	39,5
Overheadformatie	26,6	21,3	27,9	27,9
Formatie Regeling Generatiepact	1,8	1,4	1,4	2,1
Totaal formatie	**122,0**	**114,0**	**131,4**	**131,8**

6.9.3 Kantoorpanden

Binnen onze kantoorpanden in Beverwijk en Wormer hebben wij gekozen voor een flexibel werkconcept. Daarnaast wordt nagenoeg volledig digitaal gewerkt en gearchiveerd. Het kantoorpand in Beverwijk is in eigendom en dat in Wormer wordt gehuurd. Aandachtspunten zijn voldoende vergaderruimtes en werkplekken. Eventuele aanpassingen aan de kantoren doen wij binnen de investeringsbegroting.

6.10 Verbonden partijen

Wij zijn per 31 december 2022 primair verbonden aan onze deelnemende gemeenten: Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort en Provincie Noord-Holland.

6.10.1 VvE Stationsplein

ODIJmond en gemeente Beverwijk zijn gezamenlijk eigenaar van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. Conform de akte van splitsing is een VvE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van ODIJmond en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk. Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid. Indien de VvE haar verplichtingen niet nakomt, zal dit worden verhaald bij de eigenaren.

Gegevens over 2022 van de VvE:

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand
c.	Belang in de verbonden partij	1-1-2022 en 31-12-2022: 3/16 deel. Voor het overige deel is de gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.
d.	Verwachte omvang van het EV	1-1-2022: € 15.518
		31-12-2022: € 15.518
	Verwachte omvang van het VV	1-1-2022: € 305.585
		31-12-2022: € 440.317
	Het VV bestaat per 31-12-2022 nagenoeg geheel uit het reservefonds voor groot onderhoud.	
e.	Verwachte omvang van het financiële resultaat	€ nihil resultaat verwacht (op basis van concept jaarrekening)*

* Dit op basis van de concept jaarrekening over 2022.

Gedurende het boekjaar 2022 hebben wij geen bestuurlijke en financiële belangen in andere partijen gehad.

6.11 Wet openbare overheid

Inleiding

De Wet Open Overheid (Woo) is ingegaan op 1 mei 2022 en legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid. De wet vereist dat in begroting en jaarrekening wordt aangegeven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo. In de begroting 2023 is voor het eerst een openbaarheidsparagraaf opgenomen. De jaarrekening 2022 is de eerste jaarrekening met een openbaarheidsparagraaf.

De Wet Open Overheid kent een viertal belangrijke aspecten:

1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo contactfunctionaris aan te wijzen.
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Woo contactfunctionaris

Per 1 mei 2022 hebben wij deze rol ingevuld door middel het tijdelijk beleggen bij bestaande formatie. Op deze wijze hebben we voldaan aan de wettelijke verplichting. Bovendien hebben we gedurende 2022 de rol en positie binnen de organisatie vorm kunnen geven en is in deze periode gezocht naar een definitieve oplossing. Om te voldoen aan de wetgeving is het niet mogelijk dit binnen de huidige formatie op te lossen daarom is in 2023 is het sollicitatieproces voor een definitieve invulling van deze rol gestart.

Passieve openbaarmaking

De Wet Open Overheid is de opvolger van de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). De Woo kent op dit gebied de nodige veranderingen ten opzichte van de Wob, onder meer is de toegestane doorlooptijd voor het beantwoorden van Woo-verzoeken aangepast. Deze aanpassingen zijn in 2022 doorgevoerd in onze processen. Door onze juridische afdeling zijn 26 verzoeken voor milieu afgehandeld. Vooral de verzoeken rondom Tatasteel en Cacaoverwerkers waren tijdrovend en complex. Deze verzoeken zijn bij onze eigen organisatie binnengekomen. Daarnaast hebben wij veel ondersteuning verricht bij het behandelen van de verzoeken bij onze deelnemers. Hiervan zijn in 2022 geen aantallen gerapporteerd.
Het MOB, journalistenbelangenverenigingen zoals Stichting Rust bij de Kust en Milieudefensie verzoeken steeds vaker om informatie over onze dossiers.
In een aantal gevallen zijn wij door overheidsinstanties (OM, gemeenten, provincie) gevraagd om zienswijzen te geven op de te openbaren stukken. Het gaat in dat geval om documenten die van ons zijn maar bij die overheid aanwezig zijn en waarbij is afgewogen dat die in aanmerking komen voor openbaarheid. Op dat voornemen tot openbaren wordt ons eerst om zienswijzen gevraagd. Die zienswijzen wegen weer mee bij de definitieve Woo-besluitvorming.

Actieve openbaarmaking

De Woo stelt de verplichting om elf benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting is in 2022 nog niet ingegaan. De wet zegt hierover dat voor het publiceren een landelijk platform (het PLatform Open Overheids Informatie - PLOOI) gebruikt dient te worden.
Het adviescollege ICT-toetsing (AcICT) heeft een advies uitgebracht over het Platform Open Overheidsinformatie. Het AcICT adviseert om de huidige ontwikkeling van het Platform stop te zetten en een simpeler variant te maken die sneller te realiseren is. Op 23 december 2022 heeft minister Hanke Bruins Slot (BZK) een brief gestuurd aan de Tweede Kamer waarin zij aangeeft dit advies over te nemen. Ongewijzigd is dat overheidsorganisaties wordt aangeraden om door te gaan met voorbereidingen en zelf te publiceren via de eigen website.
Dit betekent dat een datum waarop actief publiceren verplicht wordt, nog altijd niet bekend is.

Wel duidelijk is dat deze verplichting niet voor alle elf categorieën tegelijk zal gelden. De eerste vier categorieën zijn wel benoemd: Raadsstukken, Organisatiegegevens, Convenanten, Woo-verzoeken. In 2022 hebben wij het publiceren van bestuur stukken en organisatiegegevens geïmplementeerd via de website. Op convenanten en Woo-verzoeken hebben we ons in 2022 inhoudelijk en technisch vergaand voorbereid.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat overheidsorganisaties hun digitale informatiehuishouding binnen acht jaar (vanaf 1 mei 2022) op orde brengen. In 2023 stellen we een actieplan op; een concreet actieplan gericht op dit lange termijn doel. In 2023 is het sollicitatieproces voor een informatiebeheerder wet open overheid succesvol opgestart.
Zowel de 'informatie contactpersoon' als de 'informatiebeheerder wet open overheid' zijn in 2022 met bestaande formatie opgelost. In 2023 dekken we dit met incidenteel geld vanaf 2024 worden hier structurele middelen in de begroting voor opgevraagd.

Financiële begroting

(inclusief overhead)

7 Financiële begroting (inclusief overhead)

7.1 Overzicht baten en lasten

7.1.1 Baten

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjaren raming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
GR-bijdragen	€	€	€	€	€	€	€
Gemeente Beverwijk	1.004.341	1.126.026	1.069.887	1.209.573	1.239.812	1.270.808	1.302.578
Gemeente Bloemendaal	96.787	155.037	103.172	149.812	153.557	157.396	161.331
Gemeente Edam-Volendam	168.685	258.603	179.799	273.133	279.961	286.960	294.134
Gemeente Haarlem	1.454.487	1.487.519	1.549.476	1.763.575	1.807.665	1.852.856	1.899.178
Gemeente Heemskerk	560.454	666.248	597.009	682.366	699.425	716.910	734.833
Gemeente Heemstede	97.787	164.763	104.232	147.571	151.260	155.042	158.918
Gemeente Landsmeer	59.417	88.098	63.334	153.301	157.134	161.062	165.088
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	964.456	-	1.015.884	310.714	318.482	326.444	334.605
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	115.116	117.789	122.717	130.315	133.573	136.912	140.335
Gemeente Oostzaan	57.349	81.810	61.111	132.478	135.790	139.185	142.665
Gemeente Purmerend	287.076	510.594	305.959	405.603	415.743	426.137	436.790
Gemeente Uitgeest	232.593	270.335	247.780	293.151	300.480	307.992	315.692
Gemeente Velsen	1.854.540	2.059.726	1.975.597	2.193.864	2.248.711	2.304.929	2.362.552
Gemeente Waterland	92.921	136.477	99.051	177.052	181.478	186.015	190.666
Gemeente Wormerland	120.896	162.359	128.867	191.001	195.776	200.671	205.688
Gemeente Zandvoort	122.068	165.568	130.110	170.869	175.141	179.519	184.007
GR-BIJDRAGEN DEELNEMERS	**7.288.973**	**7.450.953**	**7.753.984**	**8.384.378**	**8.593.988**	**8.808.837**	**9.029.058**

vervolg Baten >

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjaren raming		
BATEN	**2022**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Overdracht vorige pagina	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
GR-bijdragen deelnemers	**7.288.973**	**7.450.953**	**7.753.984**	**8.384.378**	**8.593.988**	**8.808.837**	**9.029.058**
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	6.008.021	3.964.946	6.021.634	5.828.734	5.954.527	5.368.063	5.224.760
Overige baten	106.293	50.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Nagekomen baten							
TOTAAL BATEN	**13.403.287**	**11.465.898**	**13.815.618**	**14.253.112**	**14.588.515**	**14.216.900**	**14.293.818**

Nb 1. Voor de specificatie van de overeenkomsten en overige (subsidie) projecten verwijzen wij naar de bijlage
Nb 2. De GR-bijdrage is in de tabel inclusief de bijdrage voor de bodemtaken.

7.1.2 Lasten

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjarenraming		
LASTEN	**2021**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Personele lasten	€	€	€	€	€	€	€
Salarissen en sociale lasten	8.920.011	8.941.607	10.744.721	11.521.511	11.847.508	11.754.492	11.864.881
Werving & personeelsbeleid	29.571	8.645	23.645	24.000	24.600	25.215	25.845
Inhuur derden	401.007	200.000	200.000	152.500	150.000	100.000	100.000
Scholing & employability	247.462	165.000	165.000	288.038	295.239	302.620	310.185
Overige personeelslasten	204.532	210.000	210.000	210.000	215.250	220.631	226.147
Subtotaal personele lasten	**9.802.583**	**9.525.252**	**11.343.365**	**12.196.049**	**12.532.597**	**12.402.958**	**12.527.058**
Kapitaalslasten							
Afschrijvingslast Gebouw	65.260	65.300	65.300	65.300	65.300	65.300	65.300
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	92.930	89.496	94.496	100.000	100.700	101.405	102.115
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	203	4.068	4.068	5.000	5.035	5.070	5.106
Afschrijvingslast ICT	85.040	127.125	127.125	127.125	128.015	128.911	129.813
Rentelast vaste schuld (aanschaf pand)	16.359	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430
Subtotaal kapitaalslasten	**259.793**	**300.419**	**305.419**	**311.855**	**313.480**	**315.116**	**316.764**

vervolg Lasten >

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjarenraming		
LASTEN	**2021**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Overdracht vorige pagina	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
Subtotaal personele lasten	**9.802.583**	**9.525.252**	**11.343.365**	**12.196.049**	**12.532.597**	**12.402.958**	**12.527.058**
Subtotaal kapitaalslasten	**259.793**	**300.419**	**305.419**	**311.855**	**313.480**	**315.116**	**316.764**
Overige bedrijfslasten							
PZ-zaken/ salarisadministratie	31.886	35.595	46.274	47.430	47.762	48.097	48.433
Organisatieontwikkeling	14.583	10.000	25.000	25.625	25.804	25.985	26.167
Accountants- en advieskosten	74.230	35.595	39.155	40.000	40.280	40.562	40.846
Huisvestingskosten	312.041	262.386	262.386	268.000	269.876	271.765	273.667
Facilitaire kosten	27.267	25.425	25.425	26.000	26.182	26.365	26.550
ICT-kosten	311.160	357.882	357.882	365.000	367.555	370.128	372.719
Handhavingskosten	46.516	38.138	38.138	39.000	39.273	39.548	39.825
Algemene kosten	290.888	302.283	304.083	311.685	313.867	316.064	318.276
Bankkosten	1.007	1.119	1.119	1.200	1.208	1.217	1.225
Subtotaal overige bedrijfslasten	**1.109.580**	**1.068.422**	**1.099.460**	**1.123.940**	**1.131.808**	**1.139.731**	**1.147.709**
Externe projectkosten	2.142.840	590.475	1.112.843	680.889	623.040	366.505	300.488
Nagekomen baten en lasten	2.186		-	-			
Vennootschapsbelasting	302	1.800	-	-	1.800	1.800	1.800
TOTAAL LASTEN	**13.317.284**	**11.486.368**	**13.861.088**	**14.312.733**	**14.602.725**	**14.226.110**	**14.293.819**

7.1.3 Totalen

TOTALEN	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming			
	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
	€	€	€	€	€	€	€
Totaal baten	13.403.287	11.465.898	13.815.618	14.253.112	14.588.515	14.216.900	14.293.818
Totaal directe lasten	10.155.862	8.576.406	10.628.357	11.035.455	10.790.557	10.401.588	10.412.978
Overhead	3.161.423	2.909.963	3.232.731	3.277.279	3.812.167	3.824.522	3.880.841
Saldo van baten en lasten	**86.003**	**20.470-**	**45.470-**	**59.621-**	**14.209-**	**9.209-**	**0-**
Toevoeging aan reserves	-	-		-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	35.952	20.470	45.470	59.621	14.209	9.209	-
RESULTAAT	**121.955**	**0-**	**0**	**0**	**0-**	**0-**	**0-**

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting
BATEN	2022	2023	2023	2024
	€	€	€	€
Totaal incidentele baten	2.710.636	1.013.809	2.213.242	2.213.242
Totaal incidentele lasten	2.581.067	805.868	644.564	944.564

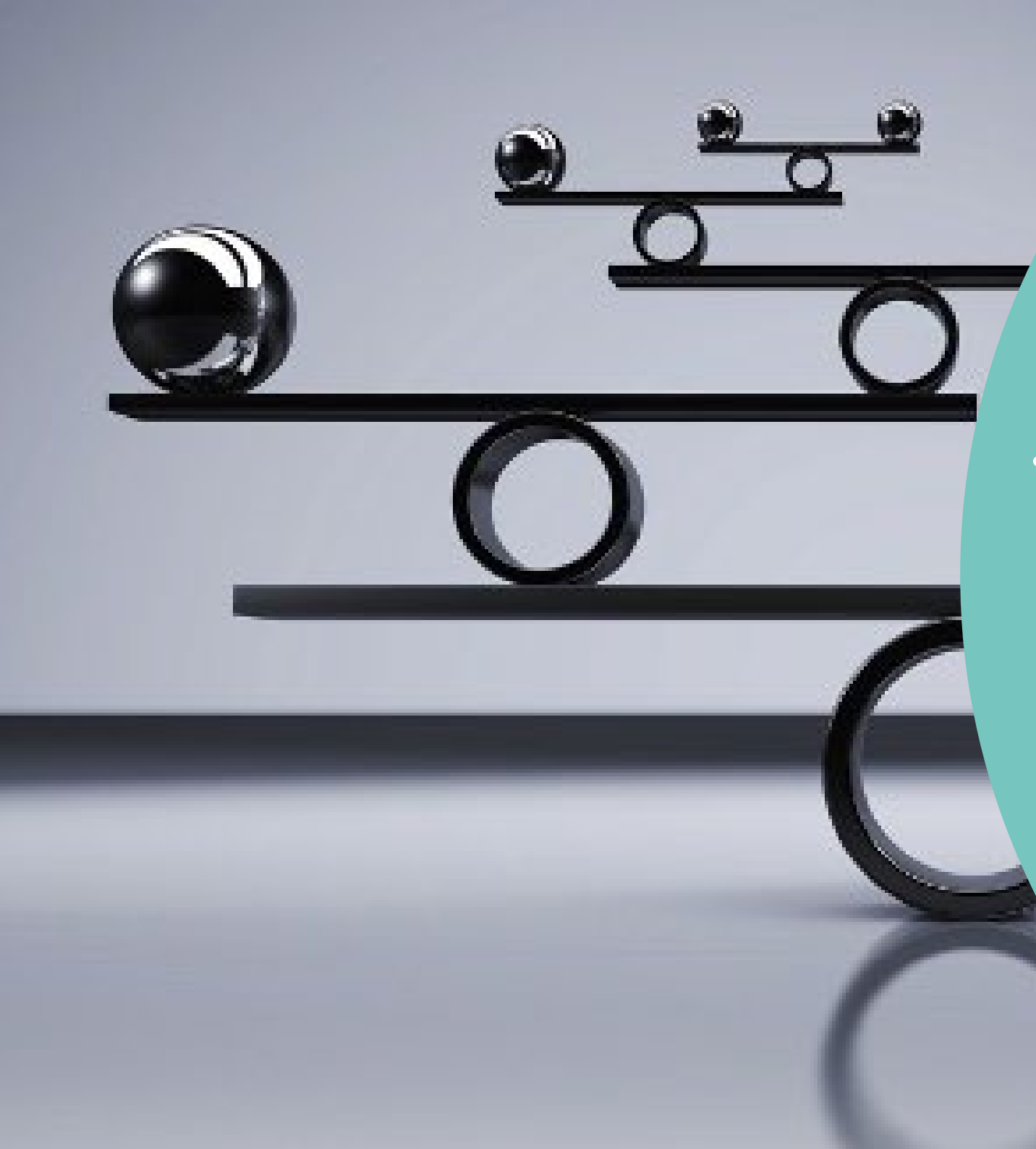

Toelichting op de lasten

8 Toelichting op de lasten

8.1 Specificatie naar taakvelden

Taakveld	Baten	Lasten		Saldo
	€	€	€	€
8.3 Wonen en bouwen	1.414.677	1.028.934		385.743
7.4 Milieubeheer	12.620.172	9.859.891		2.760.281
0.4 Overhead	87.149	3.277.279		-3.190.130
4.1 Openbaar basisonderwijs	131.114	131.000		114
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-		-
0.5 Treasury		15.630		-15.630
Gerealiseeerd saldo van baten en lasten	**14.253.112**	**14.312.733**	**-**	**-59.621**
0.10 Mutaties reserves			**59.621**	
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten				**0**

8.2 Personele lasten

Ongeveer 85% van onze kosten bestaat uit personeelskosten. De medewerkers van ODIJmond vallen onder de cao van de Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO).

Vooruitlopend op de aanpassing van onze GR in 2023 gaan wij begroten voor de stijging van de loonvoet op basis van de Raming Macro Economische verkenning. Hiermee verwachten wij cao-ontwikkelingen beter te kunnen opvangen.

Om goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen
Al jaren hebben wij binnen ODIJmond een opleidingstraject en investeren wij veel in het zelf opleiden van personeel. Naast de opleiding tot milieu-inspecteur hebben wij ook voor de taakuitvoering bouw een eigen opleidingsprogramma ontwikkeld.
Deelnemers vragen steeds vaker ondersteuning bij ons als kennisorganisatie. Dit is logisch omdat we te maken hebben met gezamenlijke processen en er veel specifieke kennis bij ons aanwezig is.

Investeren in kennisontwikkeling en delen van kennis blijft een van onze een speerpunten. De onzekerheden rondom de komst van de Omgevingswet en de opvolging van het Van Aartsen rapport door middel van het IBP zal de komende jaren veel doorontwikkeling vragen van alle omgevingsdiensten in Nederland. Om deze doorontwikkelingen te bekostigen stellen wij voor een ontwikkelbudget te begroten voor 2024 van 2,5% van de begroting voor lonen en salarissen.

Stikstof
Als gevolg van uitspraken van de Raad van State, de meest recente op 1 november 2022, worden bouwprocedures en het verlenen van vergunningen een stuk gecompliceerder. Projecten in ons werkgebied komen op losse schroeven te staan. Op verzoek van onze deelnemers adviseren wij bij planvorming en bouwinitiatieven onder andere op het stikstofdossier. Op basis van de voornoemde uitspraken zien wij dat onze inzet op dit dossier steeds omvangrijker wordt en specifieke deskundigheid vereist. Gelet op deze complexiteit en het gebrek aan (landelijke) oplossingen zien wij dat de inzet op dit dossier extreem toeneemt en dat voor het realiseren van plannen steeds vaker maat-werkoplossingen nodig zijn. Om onze deelnemers de komende jaren op dit dossier adequaat te kunnen blijven adviseren, is extra inzet benodigd. Om hier invulling aan te geven vragen wij een uitbreiding van ons stikstofadviesteam met 1 fte.

Wettelijk adviseurschap Tata Steel/CES NZKG
In de Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied staat beschreven welke stappen er de komende jaren worden gezet om de industrie te verduurzamen en hoe de samenwerkende partijen inzetten op de ontwikkeling van een waterstofketen op industriële schaal. Tata Steel heeft de ambitie om CO_2-neutraal staal te produceren.
Zo zal de huidige productie met een hoogoven veranderen naar een DRI-installatie (Direct Reduced Iron, project Heracless). Tata Steel heeft eveneens plannen om op haar terrein een waterstoffabriek te bouwen (project H2ermes). Naast de activiteiten van Tata Steel zal gelet op de forse uitbreidingsplannen voor wind op zee, waarbij de aanlanding van de infrastructuur in de IJmond plaatsvindt, de verschillende transformatorstations, die in dat kader moeten worden verzwaard en de assemblage en het transport van windmolens vanuit de havens, leiden tot (in eerste instantie) een toename van de milieubelasting in de IJmond. Ook zullen ruimtelijke en milieuproblemen moeten worden opgelost om de transitie mogelijk te maken waaronder de ontmanteling van de Averijhaven. Wij voorzien de komende jaren dan ook een forse toename van vergunningaanvragen.
Voor wat betreft de ontwikkelingen bij Tata Steel is provincie Noord-Holland het bevoegde gezag en voert de ODNZKG de vergunningverlening uit. Gelet op de spanningen die in de afgelopen jaren

bij omwonenden rondom Tata Steel zijn ontstaan, waarbij de zorg over gezondheid van omwonenden een belangrijk item is, is het van belang om de IJmond gemeenten vanuit het wettelijk adviseurschap adequaat te adviseren en inzicht te geven over de milieugevolgen van alle hierboven (forse) geschetste ontwikkelingen. Om hier invulling aan te geven vragen wij om een uitbreiding van ons team vergunningen met 1 omgevingsmanager.

8.3 Overhead

Daarnaast is de Wet Open Overheid (Woo) inmiddels aangenomen en in 2022 in werking getreden. De Woo geeft iedereen het wettelijk recht op toegang tot publieke informatie en verplicht de overheid tot actieve transparantie. De Woo introduceert nog een aantal andere maatregelen om de openbaarheid van de overheid te vergroten. Zo dient elke overheidsorganisatie een contactfunctionaris te hebben die als taak heeft mensen te ondersteunen bij hun vragen over informatie en het zoeken en vinden van de juiste informatie.

In 2022 hebben wij uit eigen formatie een Woo-coördinator aangesteld. Uit de ervaring die we in 2022 hebben opgedaan is gebleken dat de uitvoering te groot is om deze uitvoering te blijven doen uit de huidige bezetting.

Daarom vragen wij vanaf 2024 hiervoor 1 formatieplaats structureel op. Met deze uitbreiding verwachten wij volledig te kunnen voldoen aan deze wet- en regelgeving.

De berekening van zowel de overheadformatie als de overheadkosten is conform de BBV-vernieuwingen. De overheadformatie ten opzichte van de totale formatie is 18,70% op basis van FTE.

Specificatie van de overheadslasten

Specificatie Overhead	Realisatie 2022	Gewijzigde begroting 2022	Begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Meerjarenraming			
					2024	2025	2026	2027
	€	€	€		€	€	€	€
Personele lasten	1.873.202	1.678.182	1.669.148	1.965.752	2.010.462	2.514.041	2.494.303	2.517.728
Overige personele lasten	155.118	201.256	153.647	167.686	160.558	164.572	168.687	172.904
Afschrijvingen	158.394	157.300	158.864	159.990	161.406	165.441	169.577	173.816
Rentelasten	16.359	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430	14.430
ICT (afschrijving + overige)	159.930	196.100	201.534	203.959	205.183	210.313	215.571	220.960
Overige bedrijfslasten	798.419	700.600	712.340	720.914	725.239	743.370	761.955	781.004
TOTAAL	**3.161.423**	**2.947.868**	**2.909.963**	**3.232.731**	**3.277.279**	**3.812.167**	**3.824.522**	**3.880.841**

8.4 Overige (materiële)kosten

Voor de overige kosten wordt per onderdeel een budget gereserveerd in de begroting. Deze posten worden begroot op basis van structurele uitgaven en een inschatting van toekomstige structurele uitgaven, waarbij we de meerjarige budgetten uit de vastgestelde begroting 2023 als basis nemen. Getracht wordt om de uitgavenstructuur zodanig in te richten dat er sprake is van flexibiliteit en een zo beperkt mogelijk structureel uitgavenpatroon. Het belangrijkste uitgangspunt is hierbij dat structurele uitgaven uit structurele inkomsten worden gefinancierd. Deze posten bedragen meestal een historisch bepaald percentage van de directe personele lasten. Prijsstijgingen en indexeringen op inhuurcontracten worden opgevangen in het uurtarief. Hierin is de stijging van de inhuurtarieven gecompenseerd. De prijscorrectie in de voor- en nacalculatieberekening van het uurtarief voorziet hierin.

Gezien de actuele ontwikkelingen in de economie stellen wij voor om de voorcalculatie voor de prijsontwikkeling op 3,6% te zetten.

8.5 Kapitaallasten en afschrijvingslasten

Gebouwen

Uitgangspunt voor de afschrijvingslast vormt, naast de eerdergenoemde datum van oplevering van het pand, een afschrijvingstermijn van 50 jaar.

Hierbij wordt over 100% van de aanschafwaarde afgeschreven, exclusief de grondkosten en de parkeerplaatsen. De parkeervergunningen zijn voor onbepaalde tijd geldig en verbonden aan het gebouw.

Verbouwing en inventaris

Onder deze post is tevens de warmtekoude-opslag opgenomen. De afschrijvingstermijnen variëren van 10 tot 15 jaren. De afschrijvingslasten over de verbouwing en inventaris zal toenemen ten gevolge van investeringen in vergaderruimtes.

Vervoermiddelen

In 2020 hebben wij ons wagenpark vervangen. Wij willen hierbij een voorbeeldfunctie vervullen en hebben gekozen voor een 100% elektrisch wagenpark. Via een operational lease leasen wij dit nieuwe wagenpark voor de duur van vijf jaar. Ons oude wagenpark hebben wij verkocht.
Voor de opbrengst waarde hiervan hebben wij het bestuur gevraagd een bestemmingsreserve te vormen. De onttrekking Hiervan loopt gelijk met de duur van het contract (vijf jaar). In de begroting van 2024 betekent dit een daling van de afschrijvingslasten voor vervoermiddelen en een stijging van de algemene kosten.

Automatisering

Deze post bestaat uit de hard- en software. De afschrijvingstermijnen zijn drie-en-een-half of vijf jaar. Omdat een groot deel van de investeringen IT-software is om aan de RUD-kwaliteitseisen te voldoen, bedraagt de afschrijvingstermijn vijf jaar. Onzeker is hoelang deze systemen aan de externe en interne eisen blijven voldoen. Het uitgangspunt is minimaal vijf jaar. Nu en in de komende jaren zullen, zoals voorgesteld in de kadernota, investeringen worden gedaan in het kader van onder meer de Omgevingswet. Dit is vooral software.

Rentelasten

Dit zijn de lasten van de lening voor de aanschaf van ons kantoorpand. In de paragraaf Financiering is het Renteschema opgenomen.

8.6 Externe projectlasten

In overeenstemming met de begroting 2023 zijn van alle projecten de totale projectkosten opgenomen, dus zowel de bijdragen voor personele dekking als externe kosten.

8.7 Bestemmingsreserves

Nieuwbouw

In de begroting is rekening gehouden met de extra afschrijvingslasten ten gevolge van de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de inrichting en de uitbreiding van het aantal werkplekken en automatisering. Deze bedragen worden aan de reserve onttrokken.

Vervoermiddelen

Uit het positief resultaat 2020 hebben wij het bestuur gevraagd een reserve te vormen ter dekking van ons autokosten. Deze reserve loopt gelijk met het contract voor operationele lease.

Arbeidsmarkt

Bij de resultaatbestemming 2021 is deze reserve gevormd. Om de ODIJmond in staat te stellen te investeren in een arbeidsmarkt campagne. In 2022 is er een abonnement op gemeentebanen ten laste van de voorziening gebracht. In samenwerking met de 4 OD's in Noord-Holland start er in de loop van 2023 een campagne.

Financiële positie

9 Financiële positie

9.1 Geprognotiseerde balans

Balans	Realisatie	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
	€	€	€	€	€	€	€
Materiële vaste activa	3.773.769	3.543.350	3.568.350	3.456.495	3.343.015	3.027.899	2.711.136
Financiële vaste activa	10.338	11.520	11.520	11.520	11.520	11.520	11.520
Vlottende activa	8.051.056	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
BALANSTOTAAL ACTIVA	**11.835.163**	**9.554.870**	**9.579.870**	**9.468.015**	**9.354.535**	**9.039.419**	**8.722.656**
Algemene reserve	467.360	467.360	467.360	467.360	467.360	467.360	467.360
Gerealiseerd resultaat	121.955	1	1	-	-	-	1
Bestemmingsreserves	144.901	124.431	78.961	19.340	5.131	-	-
Voorzieningen	753.168	773.168	748.168	700.668	678.668	656.668	658.668
Vaste schulden	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Vlottende passiva	6.647.777	4.489.910	4.585.380	4.580.647	4.503.376	4.215.391	3.896.627
BALANSTOTAAL PASSIVA	**11.835.161**	**9.554.870**	**9.579.870**	**9.468.015**	**9.354.535**	**9.039.419**	**8.722.656**

Toelichting op de geprognotiseerde balans
Omdat het resultaat van 2022 nog niet is bestemd, is dit op deze manier in de balans verwerkt. Onze vaste activa dalen licht, als gevolg van verwachte investeringen, maar verminderen ook met de afschrijvingen hierop. Ook is van belang te noemen dat er jaarlijks terugkerende, niet uit de balans blijkende verplichtingen bestaan. Dit gaat om jaarlijks terugkerende arbeidskosten voor niet boventallige verlofdagen, de rentelasten uit hoofde van de financiering van de huisvesting, de kosten voor telefonie, het leasecontract van het wagenpark en het leasecontract van de printers. Het is niet toegestaan om deze verplichtingen op de balans als schuld of verplichting op te nemen. Deze verplichtingen bedragen in 2022 € 613.865.

9.1.1 Investeringen

Wij doen geen investeringen van maatschappelijk nut. Alle investeringen zijn van economisch nut.

Verbouwing en inventaris

Gezien de huidige inrichting van onze hoofd- en nevenvestiging, verwachten wij geen grote verbouwingen. Wij verwachten dat wij in de toekomst een andere invulling geven aan werken op kantoor als gevolg van het hybride werken. Dit vergt aanpassingen aan ons kantoor, wij verwachten te investeren in dynamische vergaderruimtes en ontmoetingsplekken. Eind 2022 is een deel van ons meubilair afgeschreven, waar nodig doen wij een vervangingsinvestering.

Vervoermiddelen

Eind 2020 hebben wij gekozen voor een 100% elektrisch wagenpark door middel van een operational leaseconstructie. Dit betekent een transitie van bezit naar gebruik. De contracten zijn afgesloten tot en met 2024. In alle auto's is een innovatief car-tracker-systeem geplaatst wat de kilometers bijhoudt, de reservering van de auto mogelijk maakt en de medewerker ondersteunt bij het elektrisch laden. De verkoopopbrengst van ons oude wagenpark dekt tot en met 2024 de stijging van deze lasten via een bestemmingsreserve. De minibus blijft in eigen bezit en is in 2024 volledig afgeschreven. De minibus maakt in verhouding tot de rest van ons wagenpark weinig kilometers, in 2023 beslissen we of de minibus vervangen of nog een jaar aanhouden.

Automatisering

Wij blijven investeren in ons maatwerk in eigen beheer softwarepakket voor VTH-taken zowel in het kader van de Omgevingswet als in het kader van (verplichte) koppelingen naar derden partijen.

9.1.2 Reserves

Nieuwbouw

In de begroting is rekening gehouden met de extra afschrijvingslasten ten gevolge van de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de inrichting en de uitbreiding van het aantal werkplekken en automatisering. Deze bedragen worden aan de reserve onttrokken.

Vervoermiddelen

Uit het positief resultaat 2020 hebben wij het bestuur gevraagd een reserve te vormen ter dekking van ons autokosten. Deze reserve loopt gelijk met het contract voor operationele lease.

Arbeidsmarkt

Bij de resultaatbestemming 2021 is deze reserve gevormd. Om de ODIJmond in staat te stellen te investeren in een arbeidsmarkt campagne. In 2022 is er een abonnement op gemeentebanen ten laste van de voorziening gebracht. In samenwerking met de 4 OD's in Noord-Holland start er in de loop van 2023 een campagne.

9.2 EMU-saldo

Decentrale overheden geven inzicht in de berekening van hun aandeel in het EMU-saldo van Nederland. Deze informatie wordt aangeleverd bij het CBS. Onder gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats, wanneer deze een exploitatie van twintig miljoen of hoger hebben. Wij vallen niet in de steekproef. We nemen het EMU-saldo wel in de begroting op. Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. De categorieën die van invloed zijn en niet voorkomen bij de ODIJ, zijn niet in de tabel opgenomen.

EMU-saldo	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2023	2024	2025	2026
	€	€		€	€	€
Exploitatiesaldo	86.003	20.470-	45.470-	59.621-	14.209-	9.209-
+ afschrijvingen	243.434	285.989	290.989	297.425	299.050	300.686
+ dotatie voorzieningen	304.661	20.000	37.500	20.000	20.000	20.000
- onttrekking voorzieningen	83.324	40.000	40.000	40.000	40.000	20.000
- onttrekking reserves	35.952	20.470	45.470	59.621	14.209	9.209
EMU-saldo	**514.822**	**225.049**	**197.549**	**158.183**	**250.631**	**282.268**

Toelichting op de baten

10 Toelichting op de baten

10.1 Gemeentelijke baten

De baten uit de gemeentelijke bijdragen die in de begroting 2024 van ODIJmond worden opgenomen, staan gelijk aan de afname van de uren die zijn opgenomen in de in GR en de verdeling volgens de verdeelsleutel.

Naast vaste GR-bijdragen, worden ook de lopende contracten aan de baten toegevoegd.
Alleen met extra baten die zijn vastgesteld vanuit aanvullende opdrachten, wordt rekening gehouden.
Hier worden baten bedoeld die onder andere voortvloeien uit de vrijval of ontvangst van subsidies en activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie.

10.2 Dienstverleningsovereenkomsten

Wij hebben al sinds 2001 een lange samenwerkingsrelatie met de gemeenten in Zuid-Kennemerland en regio Zaanstreek-Waterland opgebouwd op basis van dienstverleningsovereenkomsten.
Met het inwerkingtreden van de Wet verbetering Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving zijn deze partners verplicht tot de GR ODIJmond toegetreden met hun basistakenpakket (zie ook 3.1 Basistakenpakket).
De overige taken voor deze gemeenten worden nog steeds uitgevoerd op basis van langlopende dienstverleningsovereenkomsten, volgens en in overeenstemming met artikel 18 van de gr. In 2024 hebben de meeste dienstverleningsovereenkomsten een looptijd korter dan vijf jaar. Dit betekent dat wij deze in de begroting van 2024 als incidenteel moeten verwerken. Onze begroting moet ook structureel in evenwicht zijn en daarom gaan wij in 2023 met deze deelnemers in gesprek over het maken van structurele financieringsafspraken voor deze taakuitvoering.

10.3 Regio IJmond

10.3.1 Gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk

Wettelijk adviseurschap Tata Steel/CES NZKG
In de Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied staat beschreven welke stappen er de komende jaren worden gezet om de industrie te verduurzamen en hoe de samenwerkende partijen inzetten op de ontwikkeling van een waterstofketen op industriële schaal. De verdeling van de uitbreiding voor deze formatieplaats is voor 50% voor rekening van gemeente Velsen, voor 25% voor gemeente Beverwijk en voor 25% voor gemeente Heemskerk. Dit is dezelfde verdeling als wij aanhouden voor het programma Gezondheid en Schone lucht.

10.3.2 Gemeente Heemskerk GreenBiz uitvoering

In 2024 loopt de projectfinanciering voor het programma GreenBiz af. Dit betekent dat het lastig is om de huidige activiteiten vanaf 2024 voort te zetten. Via GreenBiz werken we aan de verduurzaming van bedrijven op bedrijventerreinen, detailhandel en horeca. Dit doen we door middel van het afsluiten van Green Deals (individuele begeleiding en subsidieaanvragen), het GreenBiz Energy platform (stimuleren duurzame opwek), GreenBiz Circulair (stimulering van hergebruik van reststromen/afval) en GreenBiz Educatie (werving en inzet van studenten voor de duurzaamheidstransitie). In gemeente Heems-

kerk hebben we de afgelopen jaren extra inzet gepleegd om een reststoffen hub op het bedrijventerrein De Trompet op te zetten. We merken dat het thema duurzaamheid de laatste jaren een ander soort inzet vraagt. Waar men voorheen overtuigd moest worden om actie te ondernemen, worden we tegenwoordig haast overvraagd om ons advies uit te brengen. Dit heeft veel te maken met de sterk gestegen energieprijzen, maar ook met problemen zoals netcongestie en de transitie naar aardgasvrije verwarming. Ondanks alle inzet is de energie- en grondstoffentransitie bij bedrijven een traject dat de komende jaren zeker nog extra aandacht vraagt. Zonder bijdrage voor de projectfinanciering verliest het programma enorm veel slagkracht. Om alle acties en projecten voort te kunnen zetten, hebben we vanaf 2024 een jaarlijkse bijdrage van € 50.000 nodig. Deze is nog niet in deze begroting verwerkt omdat er nog geen besluitvorming is.

10.3.3 Gemeente Uitgeest

De dienstverleningsovereenkomst loopt af in 2023. Deze overeenkomst staat ter dekking van onze vaste en flexibele schil. Wij verwachten hier op zeer korte termijn besluitvorming over. Met deze dienstverleningsovereenkomst is 2343 uur gemoeid. Gemeente Uitgeest maakt deel uit van onze veiligheidsregio. Wij gaan ervan uit dat wij in 2023 structurele afspraken maken over de voortzetting van deze taakuitvoering. Dit betekent dat we de voortzetting van de uitvoering verwerkt is in de begroting van 2024.

10.3.4 NME

De formatiedekking van NME is niet in overeenstemming met de loonkosten. In 2020 is overeengekomen om via de begrotingen deze in de toekomst op peil te brengen. In 2024 verhogen wij de formatiebijdrage met € 5.000 per educatiecentrum. Dit betekent een verhoging van de lasten van dit bedrag per educatiecentrum.

10.4 Regio Kennemerland

10.4.1 Gemeente Haarlem

Met de gemeente Haarlem voeren wij momenteel gesprekken voor het inbrengen van de bodemtaken in het kader van het basistakenpakket. Dit gaat om het afhandelen van meldingen en vergunningen Wet bodembescherming. In de begroting van 2024 is verwerkt dat de gr-bijdrage met 1340 uur wordt verhoogd. Hierin is nog geen rekening gehouden met de eventuele toename van de juridische dienstverlening.

10.4.2 Dienstverlening Zandvoort

Het college van gemeente Zandvoort heeft in het coalitieprogramma opgenomen dat het afspraken wil maken met ODIJmond over verbetering van onze dienstverlening (ambitie 9.5).

Tijdelijke uitbreiding formatie voor bouwvergunningen is structureel nodig

Er wordt nu meer gevraagd van de ODIJmond m.b.t. de vergunningverlening. Eerder meekijken in het proces bij ontwikkelingen zoals transformaties in Zandvoort is een vraag van het college. Daarnaast zijn de vergunningen complexer dan vroeger door bijvoorbeeld de stikstofdiscussie.

Er is vanuit het college meer vraag om afstemming, coördinatie en ondersteuning. Daarom hebben wij een tijdelijke uitbreiding van de formatie voor de afdeling (bouw) vergunningen. Deze is tot en met 2023 incidenteel toegezegd door de gemeente in verband met het gestegen aantal aanvragen. Om te zorgen dat in 2024 de uitvoering op orde blijft, is deze formatieplaats structureel nodig. De tijdelijkheid van deze formatieplaats is een risico voor de continuering van de kwaliteit van de dienstverlening voor de gemeente Zandvoort. Wij kunnen de uitvoering moeilijk garanderen zonder structurele formatie. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het onmogelijk om tijdelijke contracten af te sluiten en externe inhuur is zeer kostbaar.

Daarnaast wordt er nu ook al meer toezicht en handhaving gevraagd op verstrekte vergunnin-

gen (zoals integraal opereren op het strand, extra checks op illegale bewoning, vakantiehuizen, actief acteren op signalen van inwoners). Deze kosten mogen niet door middel van leges worden gedekt.

Verlenging contract voor de Formule 1
De F1 komt ook in 2024 en 2025 naar Zandvoort. De organisatie van de Grand Prix van Nederland heeft een akkoord bereikt over de contractverlenging met de FOM, de organisator van de F1. Zandvoort had al een contract voor 2023 met een optie om de koningsklasse van de autosport nog twee jaar te ontvangen. Voor de terugkeer van de F1 in de jaren 2020-2022 (door coronapandemie uitgesteld naar 2021-2023) zijn door gemeente Zandvoort incidentele gelden beschikbaar gesteld. De financiering van extra vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de verlenging van het contract voor de F1 is nog niet overeengekomen. In 2023 verwachten wij hierover structurele afspraken te maken met gemeente Zandvoort. In 2024 is een halve formatieplaats hiervoor opgenomen.

10.5 Regio Zaanstreek-Waterland

10.5.1 Gemeente Purmerend
Per 1 januari 2022 heeft (voormalig) gemeente Beemster aangegeven haar plustaken met 1 jaar te verlengen. Omdat wij verwachten dat deze taakuitvoering na inwerkingtreding van de Omgevingswet bij ons wordt ondergebracht, houden wij in de begroting van 2024 rekening met de voortzetting van deze taakuitvoering. In 2023 zijn gesprekken hierover met gemeente Purmerend gepland. De formatiedekking die met deze baten is gemoeid, betreft minimaal 1040 uur (alleen taakuitvoering voormalig gebied Beemster). Daarnaast zijn wij in gesprek over het structureel uitvoeren van de adviestaken op het gebied van milieu.

10.5.2 Gemeenten met veehouderij-activiteiten
De regio Waterland is rijk aan agrarische activiteiten. Veehouderijbedrijven worden onder de Omgevingswet allemaal vergunningplicht, waar dit nu nog veelal niet het geval is.

De gr-bijdragen van deze regiogemeenten worden berekend op basis van een vaste bijdrage die is opgesteld voor de uitvoering van het basistakenpakket in de VTH-wetgeving. Er is een projectgroep opgericht om te onderzoeken of deze vaste bijdragen voor het basistakenpakket nog aansluiten op de inhoud van dat pakket onder de Omgevingswet. De verwachting is dat dit voor gemeenten met veel activiteiten op het gebied van veehouderij, de huidige vaste bijdrage niet toereikend is. Deze ontwikkelingen worden meegenomen in de aanpassing van onze GR naar aanleiding van de Omgevingswet.
Deze ontwikkeling is nog niet verwerkt in de begroting van 2024 mogelijk moeten we hiervoor onze begroting 2024 wijzigen.

10.5.3 Gemeente Landsmeer en Waterland
De afgelopen jaren hebben wij op basis van kortlopende dienstverleningsovereenkomsten bouwtoezichttaken en juridische dienstverleningstaken uitgevoerd voor de gemeente Landsmeer. In 2023 gaan wij met deze gemeente en de gemeente Waterland is gesprek over de structurele inbreng van taken.
Voor de gemeente Waterland is een halve formatieplaats voor de uitvoering van taken op het gebied van bouwtoezicht en de niet complexe bouwvergunningen begroot. Daarnaast is de concept dienstverleningsovereenkomst voor de uitbreiding van de milieu taakuitvoering opgenomen in de begroting

10.6 Subsidies en bijdragen

De afgelopen jaren hebben wij veel ervaring opgedaan met (complexe) Europese subsidiefondsen. In tegenstelling tot regionale projecten zijn hier mogelijkheden om gedeeltelijke dekking aan te vragen voor formatie.

Ook subsidiestromen die komen van het Rijk en provincie blijven wij nauwgezet in de gaten houden. We hebben steeds meer aandacht om de kosten voor coördinatie hierin mee te begroten.

Ten tijde van het opstellen van de begroting verwachten wij nog geen beschikking over de honorering van deze projecten te hebben. In de begroting kunnen wij alleen bijdragen opvoeren waar wij een beschikking van hebben ontvangen. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat wij in 2024 mogelijk hogere baten hebben dan begroot. Als dit leidt tot een begrotingsoverschot, betalen wij dit terug aan onze deelnemers.

In 2024 is een grote rijksbijdrage voor de SPUK THE begroot.

10.7 Overige kosten

Overige kosten berekenen we op basis van:

- De meest recente inzichten over, van, voor ontwikkeling van de overige kosten (huur op basis van laatste stand huurcontract, servicekosten, ICT-licenties etc.);
- Afschrijvingen o.b.v. activabestand + investeringen + vervangingsinvesteringen;
- Indexering.

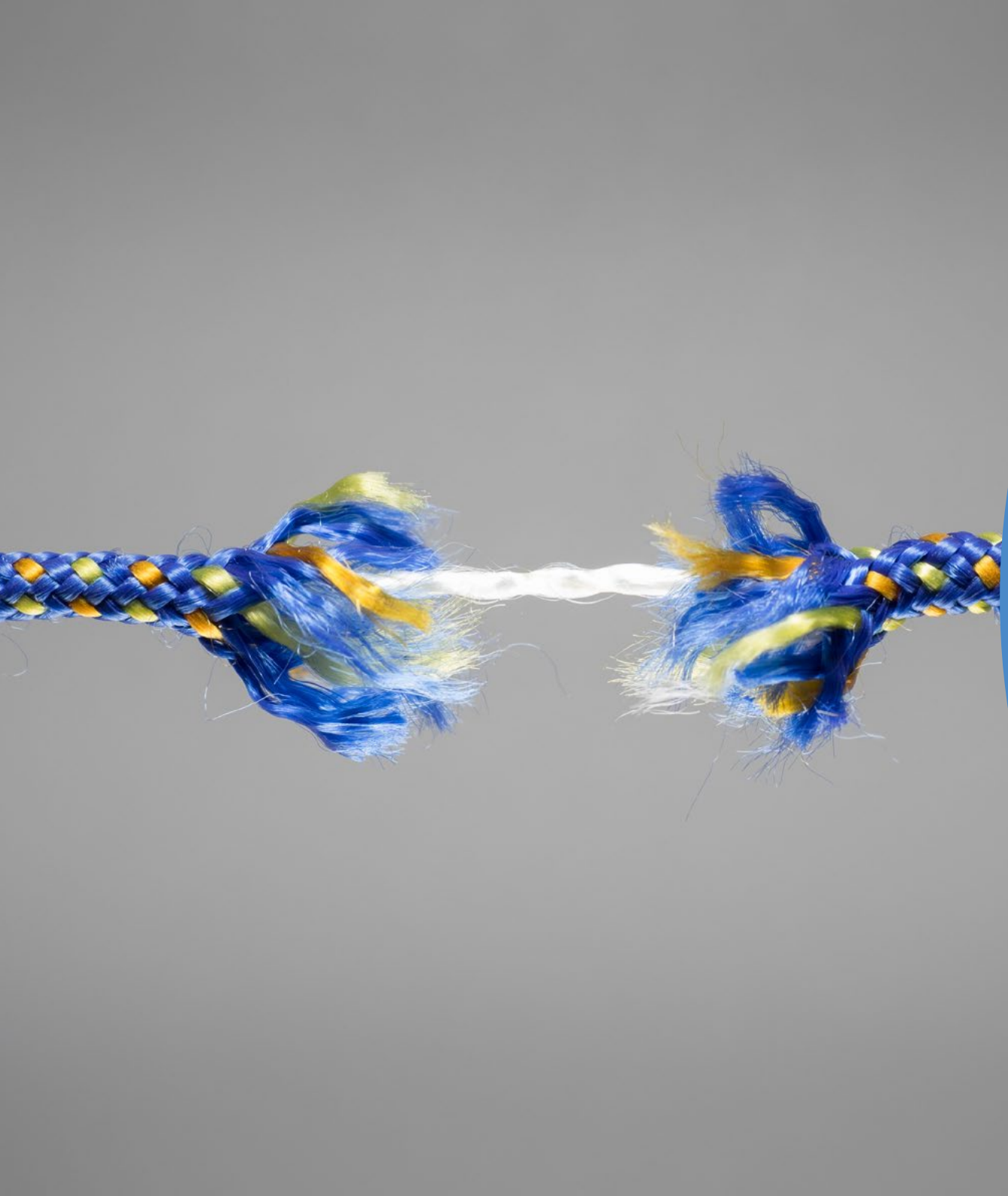

Risico's en onzekerheden

11 Risico's en onzekerheden

11.1 Omgevingswet

De Omgevingswet heeft grote financiële consequenties.
Er zijn (nog) geen afspraken over de gevolgen die de Omgevingswet kan hebben voor de Dienstverleningsovereenkomsten (DVO) en daarmee dus ook niet over het uurtarief.
Het is nog niet mogelijk om de taakinzet te kwantificeren naar het werken onder de Omgevingswet. We hebben hiervoor eerst ervaringscijfers nodig na in werking treden van de wet. Wij blijven hierover in gesprek met al onze deelnemers.

11.2 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Het effect van de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is dat (vooralsnog) een klein deel van het bouwtoezicht wordt geprivatiseerd. Voor gemeente Zandvoort voeren wij alle bouwtaken uit. Voor de gemeenten Heemskerk en Beverwijk en Landsmeer voeren wij een deel van de bouwtaken uit, waar vaste formatie op is ingezet. In de begroting 2024 gaan wij uit dat de invoering van de wet nog geen effect heeft.

11.3 Leges

Onder de Omgevingswet is het mogelijk om leges te gaan heffen voor milieuvergunningen. Dit moet per gemeente onderzocht worden. Wel hebben wij de data en expertise in huis om onze deelnemers te adviseren. In de begroting van 2024 houden we nog geen rekening met deze taakuitvoering/ inzet van deze dienstverlening (volgens en in overeenstemming met de begroting 2023).

11.4 Decentralisatie bodemtaken

In de begroting van 2024 houden wij voor het eerst rekening met de taakuitvoering voor de bodemlocaties op basis van ervaringscijfers. Hierin houden wij ook rekening met het overgangsrecht. Er zijn nog geen concrete afspraken over de wijze van financiering van de overgangslocaties hierin worden in 2023 en 2024 afspraken gemaakt nadat de monitoring onder leiding van ODNL is afgerond. Dit betekent dat de bijdrage in de meerjarenramingen in de toekomst kan wijzigen.

11.5 Inhoud van het basistakenpakket

De invoering van de Omgevingswet heeft invloed voor het aantal basistaken. De basistaken zijn door al onze deelnemers ingebracht in de gemeenschappelijke regeling. Een aantal deelnemers heeft de plustaken met dienstverleningsovereenkomsten bij ons ondergebracht. Het is mogelijk dat er door aanpassing van de inhoud van het basistakenpakket meer taken ingebracht moeten worden in de gemeenschappelijke regeling. Medio 2023 verwachten wij hier duidelijkheid over te verkrijgen. Hierin worden al onze deelnemers betrokken. Dit betekent een mogelijke overheveling van taken en formatie van deelnemers naar onze Omgevingsdienst.

11.6 De energiebesparingsplicht onder de Omgevingswet

Onder de Omgevingswet verandert ook toezicht en handhaving op energiebesparing. Voor de energiebesparingsplicht is er een overgangsperiode tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tot

1 januari 2024 blijft de energiebesparingsplicht uit het Activiteitenbesluit milieubeheer gelden. Toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht en de daarbij behorende informatie- en onderzoeksplicht, is opgenomen in het basistakenpakket van omgevingsdiensten. Toevoeging van de energiebesparingsplicht aan het basistakenpakket van omgevingsdiensten hangt samen met extra middelen voor meer toezicht- en handhaving(capaciteit) op de naleving daarvan middels de SPUK THE. Dit betekent dat deze uitvoering tot en met 2025 gefinancierd wordt met incidentele financiering. Over de periode daarna zijn nog geen afspraken gemaakt.

11.7 IJmond bereikbaar

Een deel van de huidige formatie voor IJmond Bereikbaar dekken wij uit een externe subsidie, die is beschikt tot en met 2022. In de begroting van 2024 gaan wij ervan uit dat deze gecontinueerd wordt voor 2024

11.8 Niet structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers

Een grote dienstverleningsovereenkomst loopt eind 2023 af. Veel van onze dienstverleningsovereenkomsten lopen binnen vijf jaar af. Daarnaast hebben wij met een aantal gemeenten afspraken over tijdelijke uitbreiding van formatie. Al deze afspraken zijn niet structureel. Wanneer financiering hiervoor niet gecontinueerd wordt, is het risico dat er kosten gepaard gaan bij het herplaatsen of afvloeien van formatie. Voor de begroting van 2024 heeft dit nog geen gevolgen, daarnaast hebben wij een weerstandsvermogen om de eerste effecten op te vangen. Pas wanneer dit weerstandsvermogen aangesproken is of onvoldoende is doen wij een beroep op onze deelnemers.

11.9 Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Luchtkwaliteit

Deze programma's hebben een looptijd van 4 jaar. Dit betekent dat de financiering voor deze programma's incidenteel is. Om te zorgen voor een duurzaam programma, is inzet van vaste formatie wenselijk en soms ook vanuit de subsidievertrekker verplicht. Wanneer financiering hiervoor niet gecontinueerd wordt, is het risico dat er kosten gepaard gaan bij het herplaatsen of afvloeien van formatie. Voor de begroting van 2024 heeft dit nog geen gevolgen.

11.10 Uitbreiding van ons wagenpark

Met de uitbreiding van onze (energie) toezichtteams zien wij ook de druk op ons wagenpark toenemen. Hiervoor hebben wij in 2022 een uitbreiding op het wagenpark gedaan. Deze financieren wij uit incidentele baten en projectgelden. Voor de begroting van 2024 verwachten wij hiervoor geen stijging in de lasten. Wanneer incidentele lasten na 2024 wegvallen moeten wij hiervoor de kostprijs verhogen. In de meerjarenraming houden wij hier rekening mee.

11.11 Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken

Ter ondersteuning van het vitaliteitsbeleid krijgen alle medewerkers vanaf 1 januari 2022 de mogelijkheid om bovenwettelijk verlof te sparen.
Dit verlofsparen geeft medewerkers meer mogelijkheden om vrije tijd af te stemmen op specifieke wensen. Deze extra mogelijkheid tot verlofsparen kan leiden een stijging van het verlofsaldo. Het is niet mogelijk om dit effect vooraf te kwantificeren.

11.12 Uitkomsten Commissie Van Aartsen

Eén van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen is te komen tot een Landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering. ODIJmond heeft geen outputfinanciering maar

een inputfinanciering. Uit onderzoek blijkt dat als we onze financiering omrekenen naar euro per inwoner, wij aan de onderkant van de omgevingsdiensten zitten. Dit betekent dat er een risico bestaat dat een landelijke normfinanciering een stijging van de tarieven met zich mee brengt.

De commissie realiseert zich dat dit een beperking in de vrijheid van het budget van lokale en regionale overheid betekent en daarmee een ingreep in de gegroeide financiële verhoudingen tussen overheden. Toch is het noodzakelijk om toezicht en handhaving effectief te laten zijn en meer milieuschade in de toekomst te voorkomen. Omdat dit ook een nationaal belang is, moet het Rijk bijdragen aan de financiering van omgevingsdiensten. Ten tijde van het opstellen van deze kadernota is niets bekend over financiering van het Rijk en is dit onzeker. Voor het jaar 2024 verwachten wij hiervoor geen besluitvorming en geen impact voor de begroting 2024.

11.13 Cao-onderhandelingen

Ten tijde van het opstellen van deze begroting zijn er nog geen afspraken gemaakt over de cao 2024. Hierdoor is het nog niet mogelijk om een exacte impact te berekeningen en is de indexatie gebaseerd op ramingen van het CPB.

Begroting 2024 en verder

12 Begroting 2024 en verder

Belangrijkste uitgangspunt voor de begroting 2024 én de meerjarenraming 2025-2027, is dat deze sluitend is en voorziet in maatregelen die ook op langere termijn een sluitende begroting waarborgen. Een sluitende begroting vereist een evenwicht tussen de baten en de lasten. Nadat de lasten verminderd zijn met de baten uit dienstverleningsovereenkomsten, projecten en overige baten, resteert de bijdrage van de deelnemers. Deze baten zijn kostprijsafhankelijk en zijn daarom van dezelfde ontwikkelingsfactoren afhankelijk. Zo zijn de baten en de lasten vooral afhankelijk van de ontwikkeling van het totale volume van de dienstverlening. Ook de te hanteren indexering heeft invloed op de baten en lasten.

Bijlagen

13 Bijlagen

Ten tijde van het opstellen van onze begroting is de financiering omtrent de decentralisatie van de bodemtaken nog niet bekend. De opbouw van de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling bestaat vanaf 2024 uit meerdere componenten.

Bijdrage voor bodemformatie

Bodemdecentralisatie

In 2024 is in bijdrage van onze deelnemers een aanpassing berekend.

Voor de uitvoering van de bodemtaken hebben wij 8 formatie plaatsen (10.720 uur). De verdeling van deze formatieplaatsen is berekend op ervaringscijfers van 2019-2022.

1 De taakuitvoering voor de overgangslocaties blijft nog door Provincie Noord Holland gefinancierd.
2 Voor al onze deelnemende gemeenten is een vaste taakuitvoering nodig voor coördinatie en beleidsondersteuning, informatieverstrekking archivering, dossier beheer en administratieve ondersteuning (geen overhead). Deze taakuitvoering is gesteld op 2,5 formatie plaatsen. En verdelen wel over onze 13 deelnemende gemeentes evenredig.
3 De wbb meldingen zijn de indicator voor het uitvoeren van administratief of fysiek toezicht. Per gemeente hebben wij een gemiddelde berekent van de meldingen over de jaren 2019-2022 uit ons Bodem Informatie Systeem. Het aantal meldingen per gemeente ten opzichte van het totaal aantal meldingen is de verdeelsleutel. Hierin is rekening gehouden met korte procedures – snelle procedures en lange procedures. Omdat de taakinzet voor deze procedures verschillend is hebben we het aantal meldingen berekent x het kengetal voor de uitvoering van de meldingen.

Uren inzet	Verdeling naar taakuitvoering
3.195	overgangsrecht
3.350	basistaakuitvoering
4.175	taakuitvoering verdeeld naar wbb meldingen
10.720	**totaal**

* In bovenstaande tabel zijn de formatieplaatsen in uren uitgedrukt opgevraagd bij de Provincie Noord-Holland tot en met in werking treden van de Omgevingswet.

De bijdrage is berekend op basis van taakinzet x kostprijs 2024. De bijdragen voor de bodem is onderdeel van de GR bijdragen.

Gemeente Haarlem heeft haar bodemtaken bij ons ingebracht. In 2024 is deze uitgebreid met 1 formatie plaats.

Bijdrage gemeenschappelijke bodemregeling deelnemers 2024

Gemeente	Bodem uren	Bodem bijdrage
		€
Gemeente Beemster	94,39	9.179
Gemeente Beverwijk	584,16	56.809
Gemeente Bloemendaal	413,91	40.253
Gemeente Edam-Volendam	845,29	82.204
Gemeente Haarlem	2.010,00	195.473
Gemeente Heemskerk	294,36	28.626
Gemeente Heemstede	379,30	36.887
Gemeente Landsmeer	884,79	86.046
Provincie Noord-Holland bodemtoezichttaken	0	-
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	3195,00	310.714
Gemeente Oostzaan	694,97	67.586
Gemeente Purmerend	735,52	71.530
Gemeente Uitgeest	330,01	32.094
Gemeente Velsen	640,09	62.249
Gemeente Waterland	739,02	71.870
Gemeente Wormerland	556,89	54.157
Gemeente Zandvoort	336,31	32.706
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	**12.734,00**	**1.238.381,50**

Dienstverleningsovereenkomsten, (subsidie)projecten en overige bijdragen

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjaren raming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
	€	€	€	€	€	€	€
Baten overeenkomsten en ov (subs)projecten	6.008.021						
Purmerend (voormalig Beemster) dienst-verleningsovereenkomst		-	95.243	101.140	103.669	106.260	108.917
Purmerend dienstverleningsovereenkomst adviesdiensten			42.676	-	-	-	-
Beverwijk NME		59.043	59.043	65.557	67.196	68.876	70.598
Beverwijk uitvoering MBP/verduurz bedrijven		25.525	25.525	25.525	26.163	26.817	27.488
Beverwijk duurzaam bouwloket		8.136	8.136	-	-	-	-
Beverwijk meetnet		25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Beverwijk duurzaamheidsleningen		-		-	-	-	-
Beverwijk bijdrage MRA warmte/koude		-		-	-	-	-
Beverwijk dienstverleningsovereenkomst Wabo - toezicht			122.717	130.315	133.573	136.912	140.335
Beverwijk dienstverleningsovereenkomst Wabo - light			165.668	175.925	180.323	184.831	189.452
Bloemendaal dienstverleningsovereenkomst		236.370	246.350	261.603	268.143	274.846	281.717
Energielabel C			26.000	26.000	26.650	27.316	27.999
Heemskerk Dienstverleningsovereenkomst Bouw- en woningtoezichtstaken		79.083	334.267	354.963	363.837	372.932	382.256
Heemskerk verduurzamen bedrijven terreinen		-		-	-	-	-

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjaren raming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Heemskerk- uitvoering wijkuitvoeringsplannen		15.255	15.255	-	-	-	-
Heemskerk- cofinanciering Cofinanciering van het Regionaal Energiebesparingsprogramma		30.000	30.000	-	-	-	-
Heemskerk- onderzoek en advisering warmte-net		15.255	15.255	-	-	-	-
Heemskerk NME		59.043	59.043	65.557	67.196	68.876	70.598
Heemskerk Duurzaam bouwloket		8.136	8.136	-	-	-	-
Heemskerk meetnet		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Heemskerk bijdrage MRA warmte/koude		-		-	-	-	-
Heemstede dienstverleningsovereenkomst		179.958	187.556	199.168	204.147	209.251	214.482
Steunpunt JTF		-	70.000	70.000	70.000	25.000	25.000
Interreg subsidie INTERREG_Up cycle your waste		-		-	-	-	-
KIMO personele inzet		60.000	62.175	65.906	67.553	69.242	70.973
Landsmeer dienstverleningsovereenkomst		265.631	276.846	293.987	301.336	308.870	316.592
Landsmeer dienstverleningsovereenkomst VTH Zaaksysteem applicatiebeheer		25.149	25.149	25.149	25.777	26.422	27.082
Mobiliteitsfonds incl. €20.000 pers dekking		-	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Oostzaan dienstverleningsovereenkomst		342.693	357.162	379.275	388.757	398.476	408.438
Schipholtaken BUCH-gemeenten + Alkmaar en Haarlem		49.543	51.354	54.121	55.474	56.860	58.282
Schone en slimme mobiliteit (IJB)*		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Programma gezondheid en schone lucht*		340.000	340.000	340.000	340.000		

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjaren raming		
BATEN	2022	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Uitgeest uitvoering duurzaamheidsprogramma		-	90.000	90.000	92.250	94.556	96.920
Uitgeest dienstverleningsovereenkomst		205.879	214.572	227.857	233.553	239.392	245.377
Velsen havenverordening		74.000	74.000	74.000	74.000	74.000	74.000
Velsen uitv milieubeleidsplan (oa Greenbiz)		30.630	30.630	30.630	31.396	32.181	32.985
Velsen duurzaam wonen en bouwen		-		-	-	-	-
Velsen collectieve energieprojecten		-		-	-	-	-
Velsen duurzaam bouwloket		8.136	8.136	-	-	-	-
Velsen meetnet		39.000	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000
Velsen Cofinanciering van het Regionaal Energiebesparingsprogramma		-		-	-	-	-
Velsen bijdrage MRA warmte/koude		-		-	-	-	-
Waterland dienstverleningsovereenkomst		88.485	92.221	97.931	100.379	102.888	105.461
Waterland dienstverleningsovereenkomst toezicht			127.479	135.372	138.756	142.225	145.781
Waterland dienstverleningsovereenkomst bwt			54.948	58.350	59.809	61.304	62.837
Wormerland dienstverleningsovereenkomst		506.131	527.501	560.160	574.164	588.518	603.231
Zandvoort dienstverleningsovereenkomst Milieu		123.018	128.212	136.150	139.554	143.043	146.619
Zandvoort dienstverleningsovereenkomst Bouw- en woningtoezicht		565.180	589.043	625.512	641.150	657.179	673.608
Zandvoort dienstverleningsovereenkomst Toeristische verhuur		138.346	143.195	150.606	154.371	158.230	162.186
Zandvoort uitbreiding formatie BWT		116.265	122.717	130.315	133.573	136.912	140.335

Financiële begroting (incl. overhead)	Realisatie	Begroting	Gewijzigde begroting	Begroting	Meerjaren raming		
BATEN	**2022**	**2023**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Zandvoort geluidmetingen		-	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Zandvoort verlenging Formule 1				62.240	63.796		
Actualiseren EU-geluidbelastingkaarten		30.000	30.000	-	-	-	-
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringsprojecten		-		-	-	-	-
Regionaal energiebesparingsprogramma		-		-	-	-	-
SPUK THE (2022-2026)		-	248.126	248.126	254.329	260.687	-
SPUK IBP (2022-2023)		-	350.000	-	-	-	-
Energiebesparingsakkoord			252.242	252.242	258.548		
Metingen IJmond		-		-	-	-	-
Nog te besteden subsidie middelen		-		-	-	-	-
Bijdragen personele afpraken		2.055	2.055	2.055	2.106	2.159	2.213
Overeenkomsten en (subsidie)projecten	**6.008.021**	**3.964.946**	**6.021.634**	**5.828.734**	**5.954.527**	**5.368.063**	**5.224.760**

Contactpersoon: Ryanne Hoes-Hofman

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251–263 863
info@odijmond.nl

31 maart 2023 | versie 1.0

www.odijmond.nl

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Jaarstukken 2022

Jaarverslag

Jaarrekening

Publieke Sector Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden
Behorende bij de
controleverklaring
d.d. 30 maart 2023 met kenmerk
312021001.23.108

ValidSigned door A.R. Sallehart RA
op 30-03-2023

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Inhoud

Inleiding 1

1 Jaarverslag 2

2 Programmaverantwoording 5
2.1 Programma Milieu en leefomgeving 5
2.1.1 Doelstellingen 5
2.2 Samenvatting baten en lasten programma Milieu en leefomgeving 5

3 Verplichte paragrafen 8
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 8
3.2 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit 8
3.2.1 Algemene reserve 8
3.2.2 Bestemmingsreserves 8
3.2.3 Begrotingsruimte en stille reserves 9
3.2.4 Voorzieningen 9
3.3 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit 9
3.4 Beoordeling weerstandsvermogen 11
3.5 Financiële kengetallen 13
3.6 Onderhoud kapitaalgoederen 14
3.7 Treasury/financiering 15
3.8 Bedrijfsvoering en personeel 16
3.8.1 Personeel 16
3.8.2 Opleiding en ontwikkeling 17
3.8.3 Externe ontwikkelingen 18
3.8.4 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim 18
3.9 Verbonden partijen 19
3.9.1 VvE Stationsplein 19
3.10 Wet Open Overheid 20

4 Jaarrekening 23
4.1 Overzicht van baten en lasten programma Milieu en leefomgeving 23
4.2 Begrotingsrechtmatigheid 25
4.3 Toelichting overzicht van baten en lasten 26
4.3.1 Toelichting gerealiseerde baten en lasten 26
4.3.2 Baten en lasten naar programma 28
4.3.3 Overheadkosten 28
4.4 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 29
4.4.1 Bezoldiging topfunctionarissen 29
4.4.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT 30
4.4.3 Overzicht incidentele baten en lasten 30
4.5 Belastingen 35

4.5.1 Omzetbelasting (BTW) 35
4.5.2 Vennootschapsbelasting 35
4.6 Resultaatbestemming 35
4.7 Balans per 31 december 2022 36
4.8 Toelichting balans 37
4.8.1 Waarderingsgrondslagen 37
4.8.2 Materiële vaste activa 37
4.8.3 Financiële instrumenten 37
4.8.4 Onderhandenwerk- projecten en ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen 37
4.8.5 Vorderingen en overlopende activa 38
4.8.6 Overige activa en passiva 38
4.9 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 45
4.9.1 Contract mobiele telefonie en vaste datalijnen 45
4.9.2 Leasecontract autolease 45
4.9.3 Restverlof 45
4.9.4 Personele verplichtingen 45
4.10 Investeringen 46
4.10.1 Verbouwing en inventaris 46
4.10.2 Automatisering 46
4.11 EMU-saldo 46

5 SiSa-bijlage specifieke uitkeringen 47

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 49

Inleiding

Dit zijn de jaarstukken van Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) over het boekjaar 2022. De begrotingen en verantwoordingen van gemeenschappelijke regelingen moeten voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. In dit besluit zijn de richtlijnen opgenomen waaraan ODIJmond zich moet houden in het kader van de interne informatieverstrekking aan het Algemeen Bestuur (AB) en de externe informatieverstrekking aan derden. De jaarstukken zijn tweeledig en bestaan uit een financieel jaarverslag en een jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit een programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bestaat uit een overzicht van baten en lasten en de financiële positie, waaronder de balans.

1 Jaarverslag

De zorg voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving wordt steeds belangrijker en complexer. We zijn met steeds meer mensen. De overheid moet keuzes maken voor het optimale gebruik van de fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd wil zij ervoor zorgen dat onze kinderen in een gezonde omgeving opgroeien. Om lokale overheden hierbij te ondersteunen, is een goede Omgevingsdienst onmisbaar.

Kennisorganisatie

Wij zijn een proactieve, klantgerichte kennisorganisatie. Onze experts werken in opdracht van de deelnemende gemeenten en trekken als een gelijkwaardige partner met hen op. Ruim 112 vakspecialisten ondersteunen gemeenten en andere samenwerkingsorganisaties, zoals de veiligheidsregio, Waterschappen en GGD, bij hun milieu- en omgevingstaken. Dat doen wij met een breed aanbod van producten en diensten op het gebied van bodem, milieu-, bouw- en woningtoezicht, vergunningen en meldingen, geluid en lucht, natuur-en milieueducatie, ruimtelijke ordening, klimaat, energie en duurzaamheid. Onze dienstverlening bestaat uit vergunningverlening, toezicht en handhaving en het beschikbaar stellen van expertise en advies.

Algemeen

De vijftien deelnemers vormen samen de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond. Deze bepaalt in artikel 36 dat het algemeen bestuur de jaarstukken, voorzien van een controleverklaring, uiterlijk op 1 augustus 2023 vaststelt. De datum van vaststelling van de jaarstukken 2022 is gepland op 19 juli 2023. Met ingang van 29 november 2010 is de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer: 51365901 met als rechtsvorm: Publiekrechtelijke rechtspersoon; Openbaar Lichaam op basis van gemeenschappelijke regeling. Alle bedragen in de jaarrekening zijn exclusief BTW. De ODIJmond is door de Belastingdienst aangemerkt als ondernemer in de zin van de Wet op de Omzetbelasting. Hierdoor worden alle facturen die wij voor onze dienstverlening verzenden, verzwaard met het geldende tarief voor de omzetbelasting. Zelf kunnen wij geen beroep doen op het BTW- compensatiefonds. Verder is het officiële standpunt van de Belastingdienst (in 2016 ontvangen), dat de ODIJmond géén activiteiten verricht die vennootschapsbelastingplichtig zijn. Al onze activiteiten in 2020 waren vrijgesteld van vennootschapsbelasting (Vpb). In 2021 is dit gewijzigd. Een deel van de overige opbrengsten is aangemerkt als belastingplichtig. Dit is klein van omvang.

Rechtmatigheid

Conform het controleprotocol dat het algemeen bestuur op 26 oktober 2022 heeft vastgesteld, heeft de accountant de jaarrekening gecontroleerd op getrouwheid en rechtmatigheid en conform de richtlijnen van de verslagleggingsregels Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In november 2022 vond de interim controle plaats door de accountant. De uitkomsten zijn uitgewerkt in de managementletter.

Mooie resultaten in een bevlogen jaar.

Het financieel resultaat van 2022 is positief in vergelijking tot de begroting.
Het afgelopen jaar was voor ons het jaar van ontwikkeling. Na bijna drie coronajaren waarin we gedwongen waren om op afstand te werken konden we dit jaar gelukkig weer vanaf onze kantoren werken.

Uitvoering van het programma 2022

Passend bij de bestuurlijke koers voor de ODIJmond en bij de nieuwe organisatorische en maatschappelijke inzichten, hebben we een nieuw uitvoeringsplan 2022 opgesteld en in uitvoering gebracht. In ons inhoudelijke jaarverslag leest u hoe wij uitvoering aan het programma hebben gegeven.

Oorlog op Europese bodem zorgt voor een torenhoge inflatie

Op 24 februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen. Deze oorlog heeft grote impact. Mede hierdoor is de inflatie gestegen tot een recordhoogte. De stijgende energieprijzen werken in veel prijzen volledig door. Wij hebben een gas-loos pand maar maken wel gebruik van stroom. Door stormschade zijn onze zonnepanelen tijdelijk buiten gebruik geweest. De reparatie heeft lang op zich laten wachten door de grote vraag naar zonnepanelen en het tekort aan monteurs. De inflatie heeft gezorgd voor een exorbitante stroomstijging en werkte voor ons door in een fikse na-verrekening van onze stroomrekening. De onderhandelingen voor een nieuwe cao zijn stukgelopen, het enige compromis was een eenmalige uitkering voor alle medewerkers in december.

Het jaar van ontwikkeling

Door de toenemende vraag van onze deelnemers naar extra taken blijft het een uitdaging om in deze krappe arbeidsmarkt personeel te werven. In september 2022 is (weer) een juniorentraject gestart. Intern opleiden van nieuwe collega’s blijft ons onderscheidend vermogen. Dit jaar hebben we het taakaccent verlegt naar specialisatie op het gebied van Energie. Dit sluit ook aan bij de uitvoering van het energiebesparingsakkoord.
Onze activiteiten op het gebied van de uitvoering van vergunningen voor het bouwen stonden door de krappe arbeidsmarkt en de coronajaren ook onder druk. We voeren deze taak voor gemeente Zandvoort uit. We zijn er in geslaagd om nieuwe enthousiaste medewerkers te vinden en hebben een trainer in dienst genomen om collega’s op te leiden. De inzet van de nieuwe collega’s heeft snel zijn vruchten afgeworpen. Na de laatste coronagolf van begin 2022 is het dienstverleningsniveau weer snel op niveau gekomen. In de eerste maanden van 2022 is ook gewerkt aan een uitbreiding van onze dienstverlening aan gemeente Beverwijk. Sinds 1 juli 2022 verlenen we ook bouwvergunningen namens die gemeente.
Daarnaast hebben wij na de zomer een ‘week van de ontwikkeling’ georganiseerd voor alle medewerkers. In deze periode, genaamd de Groeispurt, hebben we activiteiten georganiseerd op het gebied van vak-techniek, soft-skills, trainingen over onze kernwaarden en ook gezorgd voor sportieve activiteiten. Het doel hiervan was niet alleen om te ontwikkelen maar ook om te verbinden. Het was een succes en de plannen voor 2023 zijn al in volle gang. In de extra baten die

wij uit een specifieke uitkering voor energiebesparing ontvangen zit naast een dekking voor personele lasten ook een dekking voor het opleiden van medewerkers.

Opleiden en veranderingen en wet – en regelgeving werken door in het verlofsaldo.

Het opleiden en inwerken van nieuwe medewerkers drukt op de productiviteit van bestaande medewerkers. Hierdoor hebben veel medewerkers extra gewerkt om de uitvoering niet in het geding te laten komen. Deze extra inzet van onze collega's heeft geleid tot een groter verlofsaldo. Daarnaast zien wij dat de veranderende wet- en regelgeving impact heeft op de toename van ons verlofsaldo. Het extra verlof sparen vanuit de cao is verruimd. Daarnaast hebben veel medewerkers gebruik gemaakt van de uitbreiding van de mogelijkheden tot het nemen van betaald ouderschapsverlof en hierdoor hun recht op regulier verlof niet opgenomen. De dekking van de uitkeringen van het UWV staan hier tegenover.

Wij zijn inhoudelijk gedreven mensen met een enorm hoog ambitieniveau als het gaat om het leveren van een maatschappelijke bijdrage. Dat is een groot goed dat ertoe heeft bijgedragen dat we het afgelopen jaar onze afspraken hebben gerealiseerd.

Bert Pannekeet
Directeur

2 Programmaverantwoording

Alle activiteiten van Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) zijn samengevoegd in één programma: "Milieu en leefomgeving".

2.1 Programma Milieu en leefomgeving

2.1.1 Doelstellingen

De beleidslijnen die de gemeenten Beverwijk, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland, Zandvoort en de provincie Noord-Holland in hun milieubeleidsplannen en ons uitvoeringsprogramma hebben neergelegd, bepaalden in 2022 grotendeels onze werkzaamheden. ODIJmond is een uitvoerende dienst en ons doel is de wettelijke taken zo adequaat mogelijk uit te voeren. Daarnaast zijn wij erop gericht burgers en bedrijven te stimuleren en te ondersteunen om een duurzame ontwikkeling in de IJmond in beweging te brengen.

De activiteiten van ODIJmond beperken zich al jaren niet meer tot alleen 'klassieke' milieutaken. In een aantal gemeenten wordt het toezicht ook integraal uitgevoerd op brandveiligheid, Bouw- en Woningtoezicht, de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO), Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV) en Drank- en Horecawetgeving. Om haar medewerkers breed en sector overstijgend in te kunnen zetten, investeert ODIJmond in het opleiden van haar medewerkers. ODIJmond ziet voordelen in het verbreden van haar takenpakket waar deze inhoudelijk en/of procesmatig vergelijkbare voordelen biedt aan de verschillende opdrachtgevers, zoals het geval is bij de bundeling van milieutaken. De vernieuwing van het toezicht door de integrale aanpak sluit goed aan bij deze landelijke trend. ODIJmond wil deze taken efficiënt en effectief uitvoeren.

2.2 Samenvatting baten en lasten programma Milieu en leefomgeving

Wij hebben in 2022 positief gerealiseerd resultaat van € 121.955 na de vastgestelde mutaties reserves. Dit is inclusief een onttrekking uit de reserves. Het resultaat is hoger dan de begroting 2022.

Een internationaal project heeft resultaat opgeleverd

Het internationale project Ports Energy and Carbon Savings (PECS) is in 2022 opgeleverd. Dit project is onderdeel van het Interreg 2 Zeeën programma. Dit is een Europees programma met als doel een innovatief en duurzaam 2 Zeeën gebied (Engeland, Frankrijk, Nederland en België) waar natuurlijke bronnen beschermd zijn. Dit project is met een positief resultaat afgesloten.

Mede door de oorlog in Oekraïne is de inflatie op een historisch hoog niveau.

De cao-onderhandelingen zijn vastgelopen maar de vakbonden en de werkgevers zijn wel een eenmalige uitkering overeenkomen. Deze hebben wij in december uitgekeerd. Incidentele baten uit extra aanvragen van onze deelnemers staan hier ter dekking voor. Vooral in de tweede helft van

het jaar zien wij dit terug in onze lasten. Ons pand is gas-loos, maar wij hebben een fikse afrekening gekregen voor ons stroomverbruik. Deze last konden we dekken door projectbaten.

Verlofsaldo is toegenomen

In 2022 zien wij dat medewerkers meer gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheden tot ouderschapsverlof. Omdat dit tijdelijk van aard is en de arbeidsmarkt en inhuurmarkt zeer krap zijn, zien wij dat andere medewerkers minder verlof opnemen. Het hybride en flexibel werken leidt tot het minder opnemen van (kort) verlof. Daarnaast maken medewerkers gebruik van het nieuwe spaarverlof. Wij hebben een voorziening voor boventallig verlof en het verplichte spaarverlof. Het resultaat van deze ontwikkelingen is dat ons verlofsaldo in 2022 verder is gegroeid. De uitkeringen die wij hebben ontvangen het UWV staan hier deels ter dekking voor.

Het Interbestuurlijk programma 'versterking VTH-stelsel' (IBP)

De aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen zijn uitgewerkt in het Interbestuurlijk programma 'versterking VTH-stelsel' (IBP). Binnen dit programma werken Rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten samen om concrete stappen te zetten ter verbetering van het stelsel. Het is voor het eerst dat omgevingsdiensten een plek aan deze bestuurlijke tafel hebben. Doel van het IBP is om te komen tot een schonere, veiligere en gezondere leefomgeving en het voorkomen van milieuschade in plaats van het achteraf te moeten herstellen. De deelnemende partijen onderschrijven dat omgevingsdiensten hierin een essentiële rol moeten spelen. Dit geldt niet alleen voor de uitvoering van de VTH-taken, maar ook voor de aanpak van grote maatschappelijke transitieopgaven als energietransitie, stikstofopgave, woningbouwopgave, klimaatadaptatie en circulariteit. Het programma heeft een looptijd van twee jaar (2022 – 2024) waarbij in 2023 de projecten worden vormgegeven, inclusief de bijbehorende financiële middelen.

Partner in de energietransitie

Wij controleren bedrijven en instellingen op het treffen van energiebesparende maatregelen. Bedrijven zijn wettelijk verplicht om maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar te nemen. Daarnaast grijpen wij onze bedrijfscontroles aan om met ondernemers het gesprek aan te gaan over de mogelijkheden van verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (stimulering). Daarop sluit het initiatief van Provincie Noord-Holland aan.

De impact van de wet WGR

Door de wetswijziging van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen moeten wij onze gemeenschappelijke regeling aanpassen. In 2022 zijn we in samenwerking met onze deelnemers gestart met dit traject. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van externe adviseurs, deze lasten zijn door incidentele baten gedekt. De uitvoering van de wijziging van onze gemeenschappelijke regeling loopt door tot in 2023.

De resultaten van ons programma

In de tabel zijn de resultaten per programma opgenomen. In overleg met het algemeen bestuur besluiten we over de bestemming van het resultaat conform artikel 31 uit de gemeenschappelijke regeling op de vergadering van 19 juli 2023.

Programma milieu en leefomgeving	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
	2022	2022	2022
	€	€	€
Totaal baten	12.009.492	11.992.950	13.403.287
Totaal directe lasten	9.351.393	9.076.681	10.155.862
Overhead	2.689.700	2.947.868	3.161.423
Saldo van baten en lasten	31.600-	31.600-	86.003
Toevoeging aan reserves	-	-	
Onttrekking aan reserves	31.600	31.600	35.952
Resultaat	**-**	**-**	**121.955**

3 Verplichte paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De term 'weerstandsvermogen' verwijst niet naar euro's, maar is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.
De omvang en het hebben van reserves bepalen mede de mogelijkheden om tegenvallers op te vangen. Uitgangspunt van het beleid voor de omvang van het weerstandsvermogen is dat de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit tenminste voldoende moet zijn om de gekwantificeerde risico's op te vangen. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en in de weerstandscapaciteit. Anders gezegd: het weerstandsvermogen geeft inzicht in de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) definieert dit als volgt: De weerstandscapaciteit bestaat uit vrij aanwendbare middelen en mogelijkheden waarover de ODIJmond beschikt om financiële tegenvallers te dekken. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen.

3.2 Uitgangspunten en aanpak benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is de financiële waardering van alle voor het weerstandvermogen relevante risico's. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's betreffen mogelijke gebeurtenissen die kunnen leiden tot financiële tegenvallers, die niet goed zijn te voorzien of waarvoor geen andere maatregelen zijn getroffen. Of risico's waarvan na het treffen van beheersmaatregelen nog restrisico's overblijven van materiële betekenis in relatie tot de financiële positie. Van reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen, die veelal vrij goed meetbaar zijn en die beperkte financiële gevolgen hebben) worden verondersteld dat deze met continuering van bestaand beleid ondervangen kunnen worden in de vastgestelde begroting. Deze maken daarom geen onderdeel uit van de inventarisatie. In de eerste plaats wordt van alle niet-reguliere risico's afzonderlijk een inschatting gemaakt wat de kans van optreden is en welke financiële gevolgen het risico met zich meebrengt, bij optreden. Vervolgens zijn door middel van een statische analyse (Monte Carlo-simulatie) alle risico's doorgerekend en is op basis van de P90-waarde de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. ODIJmond heeft de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit in 2020 laten uitvoeren. Deze is opgenomen in het rapport weerstandsvermogen deze is op 16 december 2020 vastgesteld door het Algemeen bestuur.

3.2.1 Algemene reserve

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve kan voor de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit worden ingezet. De huidige omvang van de algemene reserve voor resultaat bestemming bedraagt €467.360.

3.2.2 Bestemmingsreserves

Dit zijn reserves met een bestedingsfunctie waarbij geld is weggezet voor toekomstige uitgaven of investeringen. Ondanks deze bestedingsfuncties zou besloten kunnen worden, indien noodzakelijk, de bestemmingsreserve bestedingsvrij te maken om risico's financieel op te vangen. Omdat dit ten

koste zou gaan van bestaand beleid, hebben wij ervoor gekozen om de besloten bestemmingsreserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

3.2.3 Begrotingsruimte en stille reserves

De begroting van ODIJmond is sluitend, daarnaast zijn stille reserves niet aanwezig. De eventuele begrotingsruimte wordt niet als bestanddeel van de weerstandscapaciteit gerekend.

3.2.4 Voorzieningen

In 2022 bestaan de voorzieningen uit een voorziening voor de onderhoudskosten van het kantoorpand, een voorziening voor financiële verplichtingen van specifieke medewerkers en een debiteurenvoorziening. Laatstgenoemde is zeer gering. De voorziening voor de onderhoud van ons pand is ontstaan voor 2021. De personele voorziening is gevormd in 2021. Omdat naast deze specifieke medewerkers, dit risico aanwezig blijft ten aanzien van andere medewerkers, wordt het risico en de weging in de benodigde weerstandscapaciteit gehandhaafd. De voorzieningen worden niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit.

Het uitgangspunt is dat alleen de Algemene Reserve en eventueel gerealiseerd resultaat in een boekjaar van ODIJmond tot de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend.

3.3 Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit (per 31 december 2022, vóór resultaatbestemming 2022)

Indicatie beschikbare weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	467.360
Totaal	**467.360**

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze heeft tot de onderstaande lijst geleid (zie volgende pagina).

Risicoanalyse Omgevingsdienst IJmond			
Nr.	**Risico**	**Oorzaak**	**Gevolg**
1	Salariskosten kosten nemen jaarlijks structureel toe.	Het vaste personeel blijft in dienst en heeft recht op een tredenverhoging	- De salariskosten in de begroting dienen met een hoger percentage te worden geïndexeerd
2	Salarissen worden verhoogd jaarlijks of gedurende het jaar	CAO verhogingen vinden plaats	- De ODIJ dient rekening te houden met extra sala'- riskosten (voor de begroting)
3	Externe inhuur in 2020 overschrijdt het budget	Er wordt meer ingehuurd in 2020 voor diverse taken, in plaats dat het eigen personeel wordt ingezet	- Toename van de kosten voor externe inhuur - Begrotingstekort
4	Nieuwe wetgeving of werkzaamheden leiden tot extra opleiding bij het personeel	De Omgevingswet en warmte- en energietransitie vragen om meer specialistische kennis	- Toename Opleidingskosten - Toename externe inhuur
5	Uittreden van een gemeente uit de gemeenschappelijke regeling	Door herindeling wil de gemeente aanlsuiten bij een andere OD	- Minder baten uit GR bijdragen - Niet alle kosten kunnen verhaald worden op de uittreder
6	DVO's/projecten lopen af waardoor incidentele baten verdwijnen, terwijl hier structurelen lasten tegenover staan	Afloop DVO/project	- Wegvallen van baten uit DVO/projecten - Structurele lasten blijven aanwezig ondanks afloop DVO/project
7	Claims a.g.v. onjuiste advisering	Er ontstaat een calamiteit door nalatigheid van een medewerker van de ODIJ	- ODIJ krijgt een claim
8	Toename algemene lasten a.g.v. (vertraging) nieuwe wetgeving	De vertraging van de omgevingswet zal naar verwachting extra kosten met zich mee brengen.	- Meer lasten voor de omgevingswet/warmte- en energietransitie dan voorzien
9	Ziekteverzuim neemt toe met 1,5%	Diverse oorzaken; langdurige afwezigheid van personeel	- Extra personeelslasten door ziekteverzuim of door inhuur van vervanging (extern)

Op basis van gekwantificeerde risico's is een Monte Carlo-simulatie uitgevoerd. Het resultaat daarvan is weergegeven in figuur 1 tm 3.

Figuur 1 Kansverdeling

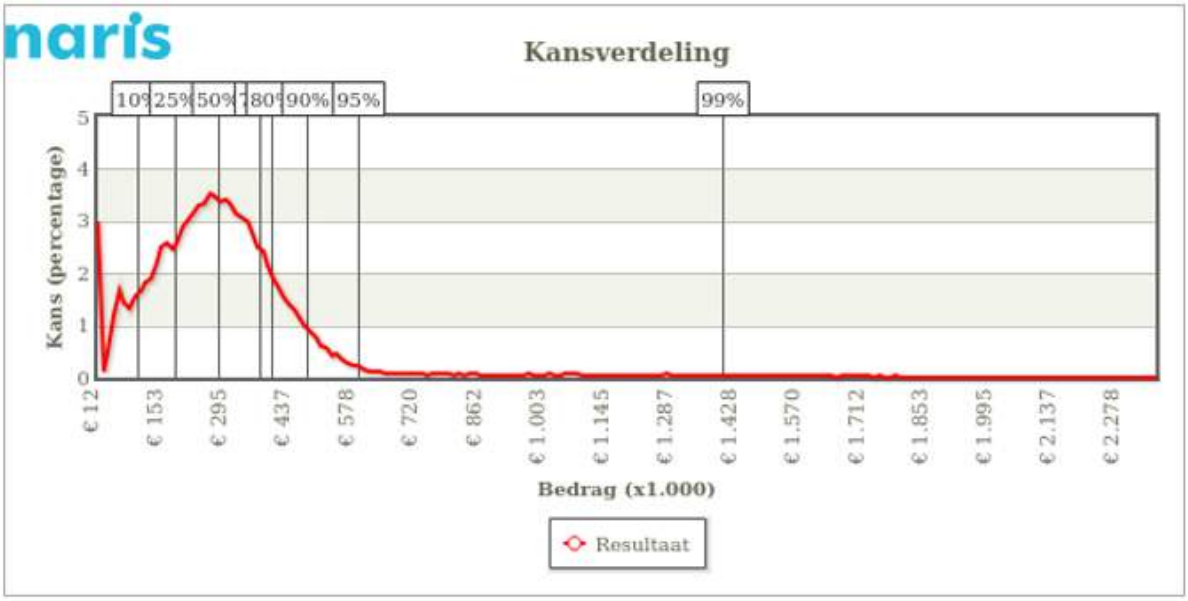

Figuur 2 Berekening benodigde weerstandscapaciteit

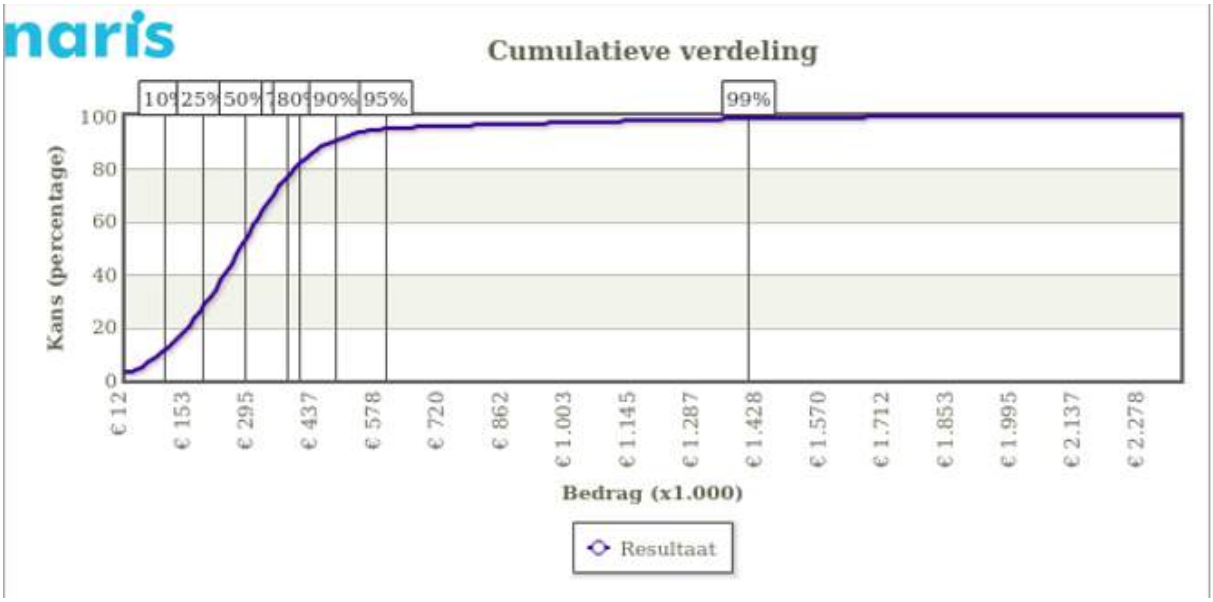

Figuur 3 Tabel weerstandscapaciteit

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 88.739
25%	€ 172.847
50%	€ 267.495
75%	€ 361.807
80%	€ 386.926
90%	€ 467.360
95%	€ 579.216
99%	€ 1.388.389

Statistieken	Waarde
Minimum	€ 0
Maximum	€ 2.360.896
Gemiddeld	€ 296.941
Standaarddeviatie	€ 227.086
Absolute maximum	€ 2.797.826
Trekkingen	€ 100.000

Uit figuur 1 valt af te lezen dat bij een zekerheidspercentage van 90% het risicoprofiel van ODIJmond € 467.360 bedraagt. Met andere woorden, in 90% van alle uitgevoerde simulaties is het bedrag dat uitgegeven dient te worden aan optredende risico's niet hoger dan € 467.360.

3.4 Beoordeling weerstandsvermogen

Op basis van het in de vorige paragrafen geformuleerd beschikbare en benodigd weerstandsvermogen, kan voor ODIJmond de ratio van het weerstandsvermogen worden berekend.

Conclusie

- Van Berkel Professionals heeft, op basis van de onderkende risico's, het benodigde weerstandsvermogen gesteld op € 467.360.
- In de gemeenschappelijke regeling is in Artikel 31 opgenomen dat positieve resultaten eerst worden aangewend tot aanvulling van de algemene reserve, tot het bedrag € 260.000.

- Het Algemeen Bestuur (AB) heeft op 16 december 2020 het rapport vastgesteld en besloten dit saldo aan te passen naar € 467.360. In dit besluit is opgenomen dat in een termijn van drie jaar het weerstandsvermogen op pijl gebracht moet zijn.

Na de resultaatbestemming van het jaar 2021 is het weerstandsvermogen 'voldoende'.
Met de verwerking van de resultaatbestemming van de jaarrekening 2021 is het weerstandsvermogen volledig op peil. De ratio van het weerstandsvermogen is 1.0 wat als voldoende is volgens onderstaande tabel.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uistekend
B	1,4 -2,0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

3.5 Financiële kengetallen

Kengetallen geven de verhouding weer tussen onderdelen van resultatenrekening en/of balans en helpen bij de beoordeling van onze financiële positie. Deze kengetallen geven inzicht in hoeveel (financiële) ruimte wij hebben om structurele en incidentele lasten te dekken. De verplicht op te nemen kengetallen in de jaarrekening staan in Artikel 113 van het BBV en worden in tabel 6 berekend en toegelicht.

Ratio's	Oorspr. begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
	2022	2022	2022
Netto schuldquote	0,23%	0,23%	-15.75%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	0,23%	0,23%	-15.82%
Solvabiliteitsratio	9,43%	9,43%	6,20%
Structurele exploitatieruimte	-2,40%	-2,40%	3,69%

Netto schuldquote, al dan niet gecorrigeerd voor alle leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto-schuldquote. De quote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. De langlopende lening van ODIJ is aflossingsvrij. Er is geen sprake van rentelasten bij onze kortlopende schulden, grotendeels nog aan te wenden en vooruit ontvangen specifieke uitkeringen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens Artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Structurele exploitatieruimte

Om te zien hoe groot de structurele exploitatieruimte is, kijken wij naar de structurele baten en lasten en vergelijken deze met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Grondexploitatie

Wij exploiteren geen grond, waardoor dit kengetal niet van toepassing is.

Belastingcapaciteit

Omdat wij geen belastingen innen, is dit kengetal niet van toepassing.

3.6 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor het groot onderhoud is een meer-jarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld door de afdeling Bouwkunde van gemeente Beverwijk. Het MJOP is opgesteld voor al het grote onderhoud van het gehele gebouw en verdeeld in 2 onderdelen, te weten:

- gemeente Beverwijk, het Stadhuis;
- gemeente Beverwijk, het Verhuur(of markt)kantoor.

Van ieder onderdeel is een aparte MJOP opgesteld. Het MJOP is in oktober 2020 door een extern bureau, in opdracht van gemeente Beverwijk, geactualiseerd. Alle partijen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het door hun gebruikte gebouwdeel. Gekozen is om de gebouwonderdelen, die gezamenlijk gebruikt worden en/of bij alle partijen voorkomen, gelijktijdig uit te voeren.

De jaarlijkse kosten voortkomend uit het MJOP maken onderdeel uit van de begroting van de VvE. In overeenstemming met deze begroting heeft ODIJ over 2022 hiervoor een bedrag van circa € 21.500 als last verantwoord. Deze kosten komen in de jaarrekening tot uitdrukking onder de huisvestingskosten.

Voor de eigen onderdelen vanuit het MJOP heeft ODIJ vanaf boekjaar 2015 een voorziening groot onderhoud gevormd. Op basis van het geactualiseerde MJOP bedraagt de dotatie van de voorziening in 2022 € 20.000. Dit is conform voorgaand jaar.

3.7 Treasury/financiering

Wij hebben in 2014 een treasury statuut met daarin een treasury beleid opgesteld. Het treasury statuut heeft tot doel een kader te scheppen waarbinnen de financiële continuïteit van ODIJmond kan worden gewaarborgd. Hiervoor zijn enkele doelstellingen opgesteld.

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van vermogens- en (rente-)resultaten van ODIJ tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), het besluit Leningsvoorwaarden Decentrale Overheden en de limieten en richtlijnen van het treasury statuut.
5. Het realiseren van informatiestromen ter ondersteuning van de opstelling van het treasury beleid, de uitvoering van het beleid en de verantwoording daarover.

In 2022 hebben wij de saldi op de betaalrekeningen actief bewaakt. Hierbij is het uitgangspunt het saldo op de betaalrekening zo laag mogelijk te houden. Met ingang van 2014 doen wij aan het verplichte Schatkistbankieren. Door de lage (geen) rente zijn in 2021 geen deposito's in de schatkist afgesloten. Van toepassing zijnde wet- en regelgeving betreft de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO).

Lening

Ten behoeve van de nieuwbouw hebben wij een lening van € 3.700.000 bij BNG Bank afgesloten met de looptijd van 10 jaar. In 2022 bedragen de Rentelasten voor de vaste schuld voor de aanschaf van ons pand in Beverwijk € 14.350.

Bij het aantrekken van vreemd vermogen zijn in de Wet FIDO grenzen gesteld in hoeverre dit mag plaatsvinden met kort vreemd vermogen en de mate waarin renterisico mag worden gelopen over de vaste schulden. De kasgeldlimiet ligt voor gemeenschappelijke regelingen op 8,2% en de renterisiconorm op 20% van de jaarbegroting met een minimumbedrag van € 2.500.000. De kasgeldlimiet is voor ons niet van belang omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken. Per 2 januari 2021 is de lening van de BNG voor tien jaren geherfinancierd, waardoor per heden de minimum risiconorm volgens de Wet FIDO niet wordt overschreden.

3.8 Bedrijfsvoering en personeel

Wij hebben als doelstelling te blijven groeien naar een organisatie van professionals waarin een optimale dienstverlening centraal staat. In 2022 is bij de bedrijfsvoering aandacht besteed aan:

3.8.1 Personeel

Instroom

Onze formatie bestaat op 1 januari 2022 uit 121 medewerker die 110,82 FTE vertegenwoordigen (zonder correctie voor de generatiepactregeling). Gedurende 2022 zijn er 21 medewerkers in dienst getreden, waaronder de 6 junior medewerkers omgevingsrecht. De flexibele schil van onze formatie is in onderstaande figuur weergegeven en is exclusief de stagiaires en inhuur.

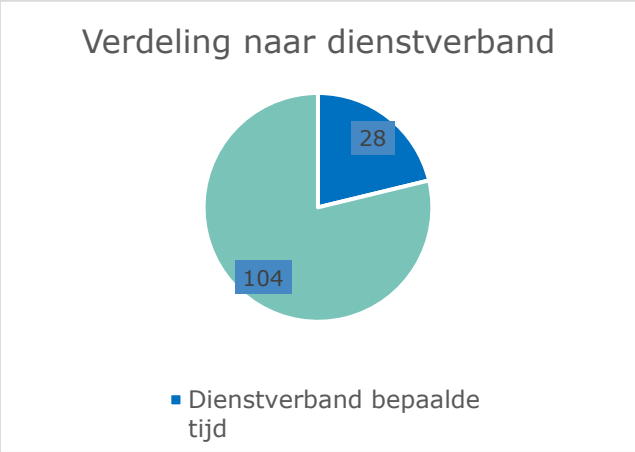

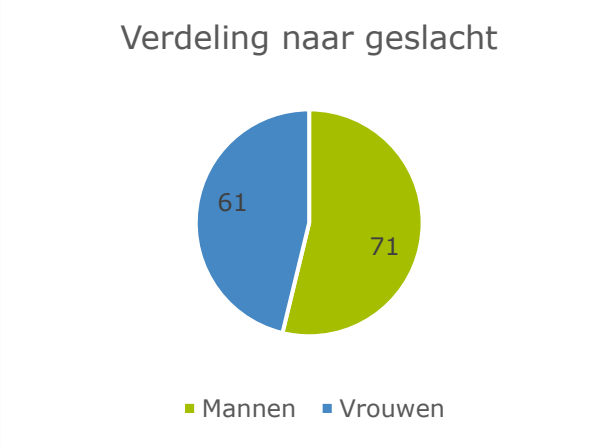

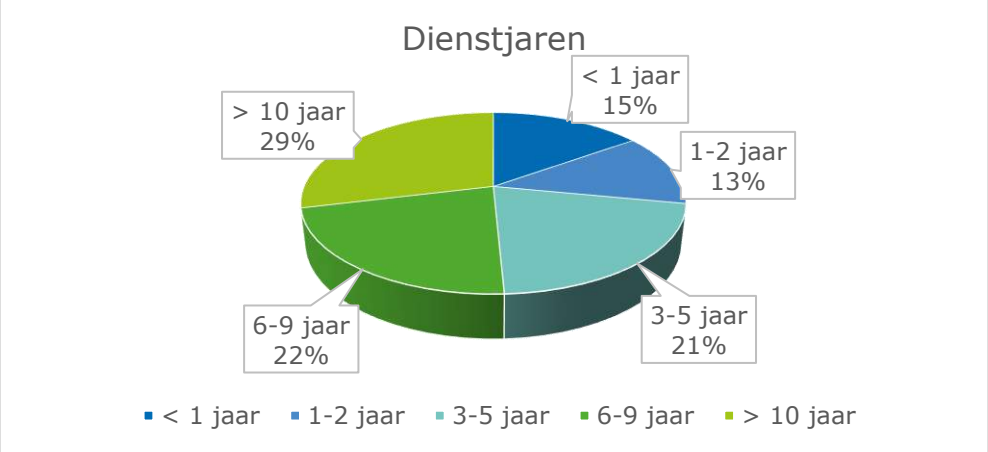

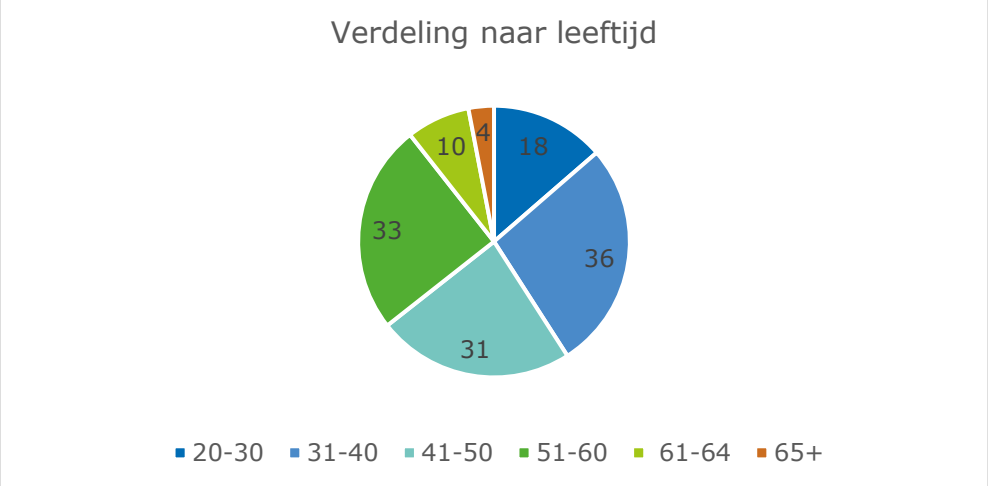

Doorstroom

Er zijn in 2022 zeven medewerkers uit dienst getreden. Twee medewerkers zijn met pensioen gegaan en de overige vijf medewerkers hebben een nieuwe uitdaging elders gevonden.

Formatieoverzicht 2021

Formatie	Oorspronkelijke Begroting	Gewijzigde Begroting	Realisatie
	2022	**2022**	**2022**
GR-formatie	61.1	60,6	59,71
Formatie overeenkomsten en (subsidie)projecten	26.5	30,6	33,9
Overheadformatie	19.7	21,9	26,3
Formatie Regeling Generatiepact	1.6	1,6	1,8
Totaal formatie	**108,9**	**114,7**	**121,71**

3.8.2 Opleiding en ontwikkeling

Stages en junioren

Ook in 2022 hebben wij samen met OD NZKG een groep junior medewerkers omgevingsrecht opgeleid.

Groeispurt / week van de ontwikkeling

In september 2022 stonden twee weken in het teken van (persoonlijke) ontwikkeling en onder de werknaam ‘Groeispurt’ zijn er diverse workshop georganiseerd waaraan iedere medewerker kon deelnemen. De week werd afgetrapt met een ontbijtsessie en een woord van welkom door de directeur. Vervolgens kon iedereen gedurende twee weken op basis van zijn of haar inschrijving naar een workshops over o.a.:

- Persoonlijk leiderschap
- Financiële cijfers in beeld
- Werken in een gemeente
- Hoe zet ik sociale media in voor mij zelf en ODIJmond
- Schrijftraining B1 niveau
- AVG en gebruik datamask
- Wob wordt WOO
- Mindmappen en snellezen
- JOIN
- Kernwaardenspel
- Psychosociale arbeidsbelasting

Ook waren er aan het begin en einde van de dag Yoga sessies, stoelmassages, bootcamp, fietstocht en wandeltocht voor de fysieke in- en ontspanning. Vanwege het succes zal ook in 2023 een Groeispurt worden georganiseerd.

3.8.3 Externe ontwikkelingen

De CAO SGO liep af op 31 december 2022. Onderhandelingen tussen de gemeentelijke werkgevers en vakbonden zijn volledig vastgelopen. Om medewerkers tegemoet te komen in verband met de enorme inflatie is een eenmalige uitkering als enige akkoord gesloten. De uitkering bedraagt maximaal € 750 per FTE.

3.8.4 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Verzuimpercentage

Het verzuimpercentage over 2022 is 4,67%. Het aantal meldingen is 223 met een ziekmeldfrequentie van 1,90. Wij zien na een dalende trend weer een stijging in ons verzuim in het afgelopen jaar. Dit komt vooral in het eerste kwartaal van 2022 door een nasleep van corona restklachten en de griepgolf van maart. Daarnaast hebben wij nog een paar langdurige verzuimgevallen gehad.

Het verzuimcijfer over de eerste drie kwartalen van 2022 voor openbaar bestuur en overheidsdiensten is 5,9% (*bron CBS*).

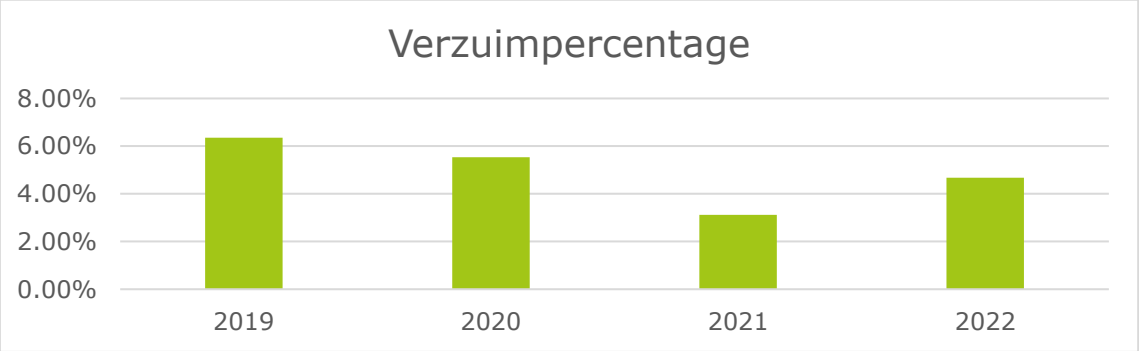

Arbeidsomstandigheden

Met het oog op de verhoogde AOW-leeftijd is het belangrijk om te kijken hoe wij als organisatie kunnen inzetten op duurzame inzetbaarheid en vitaliteit van onze medewerkers. Daarom bieden wij onze medewerkers in 2022 een PMO (Preventief Medisch Onderzoek) aan om hen inzicht te geven in hun gezondheid en leefstijl en tips en adviezen ter verbetering hiervan. Ook eventuele problemen die te maken hebben met werk en gezondheid komen op deze manier aan het licht.

PMO (Preventief Medisch Onderzoek)

- In mei en juni 2022 hebben wij door ArboNed een PMO laten uitvoeren onder onze medewerkers. Deze bestond uit een online vragenlijst en de mogelijkheid tot een fysiek onderzoek. Het doel is om een totaalbeeld te krijgen van mogelijke risicofactoren die van invloed kunnen zijn op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Dit totaalbeeld en de

analyse daarop, geeft onze organisatie, maar ook individuele medewerkers de kans om gericht actie te ondernemen.
- Wij zijn blij dat een groot deel van onze medewerkers aangeeft tevreden te zijn bij ODIJmond. Van de **123 uitnodigingen**, hebben **80 collega's de vragenlijst ingevuld en ingeleverd**. Dat is 65%. Tabel 1 geeft inzicht in een deel van de resultaten.
- De rapportage wordt gedeeld met de Ondernemingsraad en de aanbevelingen pakken wij op. De niet begrote lasten voor het PMO onderzoek dekken wij uit niet begrote baten.

	ODIJ	Landelijk gemiddelde
Tevredenheid binnen ODIJmond	84%	68%
Bevlogenheid	22%	22%
Burn-out klachten	1%	9%
Stressklachten	33%	35%

Eigenrisicodrager WGA en ZW

Per 1 januari 2022 zijn wij eigenrisicodrager voor de WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) en ZW (Ziektewet). Dit houdt in dat we 'vertrekken' bij het UWV en geen premie meer betalen aan de Belastingdienst. Vervolgens hebben we ervoor gekozen om de lasten zelf te dragen en een dienstverleningsovereenkomst af te sluiten met een gespecialiseerde partij. Om dit mogelijke risico te beheersen en in de toekomst af te dekken is een voorziening gevormd in de jaarrekening van 2022. In 2022 dekken wij de dotatie van deze voorziening door de premiekorting in de sociale lasten.

3.9 Verbonden partijen

Wij zijn per 31 december 2022 primair verbonden aan onze deelnemende gemeenten: Beverwijk, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort en de Provincie Noord-Holland.

3.9.1 VvE Stationsplein

ODIJ en gemeente Beverwijk zijn gezamenlijk eigenaar van het pand aan het Stationsplein 48, 48a en 48b. Conform de akte van splitsing is een VvE geformeerd. Het bestuur is tweeledig en bestaat uit een bestuurslid van ODIJ en een bestuurslid vanuit gemeente Beverwijk. Voor beide partijen is sprake van financiële aansprakelijkheid. Indien de VvE haar verplichtingen niet nakomt, zal dit worden verhaald bij de eigenaren.

Gegevens over 2022 van de VvE:

a.	Naam en vestigingsplaats	VVE Stationsplein 48 te Beverwijk	
b.	Openbaar belang dat wordt behartigd	Gezamenlijk onderhoud en beheer van het pand	
c.	Belang in de verbonden partij	1-1-2022 en 31-12-2022: 3/16 deel. Voor het overige deel is de gemeente Beverwijk eigenaar. De stemverhouding is 50/50.	
d.	Verwachte omvang van het EV	1-1-2022: € 15.518	
		31-12-2022: € 15.518	
	Verwachte omvang van het VV	1-1-2022: € 305.585	
		31-12-2022: € 440.317	
		Het VV bestaat per 31-12-2022 nagenoeg geheel uit het reservefonds voor groot onderhoud.	
e.	Verwachte omvang van het financiële resultaat	€ nihil resultaat verwacht (op basis van concept jaarrekening)	(*)

*Dit op basis van de concept jaarrekening over 2022.

Gedurende het boekjaar 2022 hebben wij geen bestuurlijke en financiële belangen in andere partijen gehad.

3.10 Wet Open Overheid

Inleiding

De Wet Open Overheid (Woo) is ingegaan op 1 mei 2022 en legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid. De wet vereist dat in begroting en jaarrekening wordt aangegeven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo. In de begroting 2023 is voor het eerst een openbaarheidsparagraaf opgenomen. De jaarrekening 2022 is de eerste jaarrekening met een openbaarheidsparagraaf.

De Wet Open Overheid kent een viertal belangrijke aspecten:

1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo contactfunctionaris aan te wijzen.
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Woo contactfunctionaris

Per 1 mei 2022 hebben wij deze rol ingevuld door middel het tijdelijk beleggen bij bestaande formatie. Op deze wijze hebben we voldaan aan de wettelijke verplichting. Bovendien hebben we gedurende 2022 de rol en positie binnen de organisatie vorm kunnen geven en is in deze periode gezocht naar een definitieve oplossing. Om te voldoen aan de wetgeving is het niet mogelijk dit binnen de huidige formatie op te lossen daarom is in 2023 is het sollicitatieproces voor een definitieve invulling van deze rol gestart.

Passieve openbaarmaking

De Wet Open Overheid is de opvolger van de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). De Woo kent op dit gebied de nodige veranderingen ten opzichte van de Wob, onder meer is de toegestane doorlooptijd voor het beantwoorden van Woo-verzoeken aangepast. Deze aanpassingen zijn in 2022 doorgevoerd in onze processen. Door onze juridische afdeling zijn 26 verzoeken voor milieu afgehandeld. Vooral de verzoeken rondom Tatasteel en Cacaoverwerkers waren tijdrovend en complex. Deze verzoeken zijn bij onze eigen organisatie binnengekomen. Daarnaast hebben wij veel ondersteuning verricht bij het behandelen van de verzoeken bij onze deelnemers. Hiervan zijn in 2022 geen aantallen gerapporteerd.
Het MOB ,journalisten belangenverenigingen zoals Stichting Rust bij de Kust en Milieudefensie verzoeken steeds vaker om informatie over onze dossiers.
In een aantal gevallen zijn wij door overheidsinstanties (OM, gemeenten, provincie) gevraagd om zienswijzen te geven op de te openbaren stukken. Het gaat in dat geval om documenten die van ons zijn maar bij die overheid aanwezig zijn en waarbij is afgewogen dat die in aanmerking komen voor openbaarheid. Op dat voornemen tot openbaren wordt ons eerst om zienswijzen gevraagd. Die zienswijzen wegen weer mee bij de definitieve Woo-besluitvorming.

Actieve openbaarmaking

De Woo stelt de verplichting om elf benoemde informatiecategorieën actief te publiceren. Deze verplichting is in 2022 nog niet ingegaan. De wet zegt hierover dat voor het publiceren een landelijk platform (het PLatform Open Overheids Informatie - PLOOI) gebruikt dient te worden. Het adviescollege ICT-toetsing (AcICT) heeft een advies uitgebracht over het Platform Open Overheidsinformatie. Het AcICT adviseert om de huidige ontwikkeling van het Platform stop te zetten en een simpeler variant te maken die sneller te realiseren is. Op 23 december 2022 heeft minister Hanke Bruins Slot (BZK) een brief gestuurd aan de Tweede Kamer waarin zij aangeeft dit advies over te nemen. Ongewijzigd is dat overheidsorganisaties wordt aangeraden om door te gaan met voorbereidingen en zelf te publiceren via de eigen website.
Dit betekent dat een datum waarop actief publiceren verplicht wordt, nog altijd niet bekend is. Wel duidelijk is dat deze verplichting niet voor alle elf categorieën tegelijk zal gelden. De eerste vier categorieën zijn wel benoemd: Raadsstukken, Organisatiegegevens, Convenanten, Woo-verzoeken. In 2022 hebben wij het publiceren van bestuur stukken en organisatiegegevens geïmplementeerd via de website. Op convenanten en Woo-verzoeken hebben we ons in 2022 inhoudelijk en technisch vergaand voorbereid.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat overheidsorganisaties hun digitale informatiehuishouding binnen acht jaar (vanaf 1 mei 2022) op orde brengen. In 2023 stellen we een actieplan op; een concreet actieplan gericht op dit lange termijn doel. In 2023 is het sollicitatieproces voor een informatiebeheerder wet open overheid succesvol opgestart.
Zowel de 'informatie contactpersoon' als de 'informatiebeheerder wet open overheid' zijn in 2022 met bestaande formatie opgelost. In 2023 dekken we dit met incidenteel geld vanaf 2024 worden hier structurele middelen in de begroting voor opgevraagd.

4 Jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten programma Milieu en leefomgeving

Financiële begroting (incl. overhead)	Oorspronkelijke begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
BATEN			
GR-bijdragen	€	€	€
Gemeente Beemster	142.349	-	-
Gemeente Beverwijk	1.080.548	1.004.341	1.004.341
Gemeente Bloemendaal	149.042	96.787	96.787
Gemeente Edam-Volendam	248.591	168.685	168.685
Gemeente Haarlem	1.369.960	1.454.487	1.454.487
Gemeente Heemskerk	639.611	560.454	560.454
Gemeente Heemstede	158.451	97.787	97.787
Gemeente Landsmeer	84.665	59.417	59.417
Provincie Noord-Holland VTH plustaken	112.889	964.456	964.456
Provincie Noord-Holland	-	115.116	115.116
Gemeente Oostzaan	78.664	57.349	57.349
Gemeente Purmerend	348.922	287.076	287.076
Gemeente Uitgeest	259.443	232.593	232.593
Gemeente Velsen	1.976.362	1.854.540	1.854.540
Gemeente Waterland	131.140	92.921	92.921
Gemeente Wormerland	155.944	120.896	120.896
Gemeente Zandvoort	159.055	122.068	122.068
GR-bijdragen	**7.095.633**	**7.288.973**	**7.288.973**

	Oorspronkelijke begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
Dienstverleningsovereenkomsten, (subsidie)projecten en overige bijdragen	€	€	€
Dienstverleningsovereenkomsten en (subsidie)projecten	4.863.859	4.653.977	6.008.021
Overige baten	50.000	50.000	106.293
TOTAAL BATEN	**12.009.492**	**11.992.950**	**13.403.287**

Financiële begroting (incl. overhead)	Oorspronkelijke begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
LASTEN			
Personele lasten	€	€	€
Salarissen en sociale lasten	8.322.540	8.795.501	8.920.011
Werving & personeelsbeleid	8.500	8.500	29.571
Inhuur derden	175.000	370.284	401.007
Scholing & employability	180.000	180.000	247.462
Overige personeelslasten	180.000	210.000	204.532
Subtotaal personele lasten	**8.866.040**	**9.564.285**	**9.802.583**
Kapitaalslasten			
Afschrijvingslast Gebouw	65.300	65.300	65.260
Afschrijvingslast Verbouwing & inventaris	88.000	88.000	92.930
Afschrijvingslast Vervoermiddelen	4.000	4.000	203
Afschrijvingslast ICT	82.500	125.000	85.040
Rentelasten	14.430	14.430	16.359
Subtotaal kapitaalslasten	**254.230**	**296.730**	**259.793**
Overige bedrijfslasten			
PZ-zaken/ salarisadministratie	35.000	35.000	31.886
Organisatieontwikkeling	10.000	10.000	14.583
Accountants- en advieskosten	35.000	35.000	74.230
Huisvestingskosten	258.000	258.000	312.041
Facilitaire kosten	25.000	25.000	27.267
ICT-kosten	346.000	346.000	311.160
Handhavingskosten	12.500	37.500	46.516
Algemene kosten	299.000	299.000	290.888
Bankkosten	1.100	1.100	1.007
Subtotaal overige bedrijfslasten	**1.021.600**	**1.046.600**	**1.109.580**
Externe projectkosten	1.899.222	1.116.935	2.142.840
Nagekomen lasten	-	-	2.186
Vennootschapsbelasting	-		302
TOTAAL LASTEN	**12.041.092**	**12.024.550**	**13.317.284**

Programma milieu en leefomgeving	Oorspronkelijke begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
	€	€	€
Totaal baten	12.009.492	11.992.950	13.403.287
Totaal directe lasten	9.351.393	9.076.681	10.155.862
Overhead	2.689.700	2.947.868	3.161.423
Saldo van baten en lasten	**31.600-**	**31.600-**	**86.003**
Toevoeging aan reserves	-	-	
Onttrekking aan reserves	31.600	31.600	35.952
Resultaat	**-**	**-**	**121.955**

4.2 Begrotingsrechtmatigheid

De overschrijding van de totale baten en lasten ten opzichte van de begroting leidt conform de begroting per saldo tot een positief saldo van baten en lasten. De baten zijn direct gerelateerd en passen binnen bestaand beleid. Na de begrote dotaties en het vrijvallen van bestemmingsreserves, resteert een positief saldo. Het AB en DB[1] ontvangen iedere vier maanden een rapportage en zijn daarmee geïnformeerd over onder- en overschrijdingen. Het bestuur geeft hiermee ook zijn instemming met de overschrijdingen. Er zijn geen overschrijdingen op de lasten die op basis van de rechtmatigheidsregels als onrechtmatig gekwalificeerd kunnen worden. De posten in het overzicht van baten en lasten worden hierna toegelicht.

[1] Algemeen en dagelijks bestuur

4.3 Toelichting overzicht van baten en lasten

4.3.1 Toelichting gerealiseerde baten en lasten

Grondslagen van resultaatbepaling

Het overzicht van baten en lasten is opgesteld met in achtneming van het BBV. De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt evenredig afgeschreven.

Resultaat projecten

Op de dienstverlening, buiten de GR takenpakketten, is een positief resultaat gerealiseerd. De projectbaten zijn hoger dan de begroting. Voorbeelden van niet-begrote dienstverlening betreffen de uitbreiding van dienstverlening van de taakuitvoering van bouw- en woningtoezicht en lichte vergunningverlening bouw voor gemeente Beverwijk, de uitvoering van energiebesparing en detacheringen ten behoeve van deelnemers of andere organisaties. Het projectresultaat is hoger dan de begroting 2021. Dit komt met name doordat er na het vaststellen van de begroting een aantal projecten zijn gestart die direct ter dekking staan van onze formatie.

Overige opbrengsten

In 2022 is een zeer kleine renteopbrengst ontvangen. Er is geen gebruik gemaakt van deposito's. De overige baten voor 2022 bestaan uit de vergoeding voor de informatievoorziening aan makelaars en de vrijval van een internationaal project. Deze vergoeding is hoger dan de begroting

Salarissen en sociale lasten

De totale salarissen en sociale lasten geven de kosten weer van medewerkers die in deze verantwoordingsperiode bij ons werkzaam zijn, van zowel de kernformatie als de projectformatie. De kernformatie wordt ingezet om de uitvoeringsprogramma's voor de deelnemende gemeenten en de provincie uit te voeren. De salarissen en sociale lasten zijn hoger dan begroot.

In 2022 hebben wij ingezet op toezicht op energiebesparing voor bedrijven. Hiervoor ontvangen wij voor vier jaar incidentele baten uit een specifieke uitkering. Een van de voorwaarde voor deze specifieke uitkering is het aantrekken van vaste formatie. Omdat in deze arbeidsmarkt het zeer moeilijk is om ervaren medewerkers aan te trekken zijn wij in 2022 weer een opleidingstraject gestart voor inspecteur omgevingsrecht. Ervaren medewerkers hebben wij de kans aangeboden zich te specialiseren op het gebied van energie.

Overige personeelslasten

De post scholing en employability is hoger dan begroot. Deze overschrijding is te verklaren door een extra opleidingstraject. Daarnaast investeren wij veel in de ontwikkeling van onze medewerkers. Dit is nodig om competent te blijven aan de complexe uitvoering van ons werk. Daarnaast erkennen wij dat het bieden van opleiding en ontwikkeling onderscheidend is in deze uitdagende arbeidsmarkt. Door de coronapandemie hebben wij gezien dat opleidingen werden

uitgesteld, deze inhaalslag zien wij terug in 2022. De werving- en selectiekosten zijn fors hoger dan begroot, deze ontwikkeling past bij de uitdagende arbeidsmarkt. De extra lasten zijn gedekt uit incidentele baten.

Kapitaallasten

De kapitaallasten dalen incidenteel ten opzichte van onze begroting. In 2021 hebben wij al onze hardware vervangen en zijn we gestart met de migratie naar Microsoft 365. In 2020 hebben wij onze wagenpark vervangen en in 2022 uitgebreid. Wij willen hierbij een voorbeeldfunctie vervullen en hebben gekozen voor een 100% elektrisch wagenpark. Hierdoor is er ten opzichte van de begroting een daling in de kapitaallasten en een stijging in de overige bedrijfskosten.

Overige bedrijfslasten

Het totaal van de overige bedrijfslasten is, voor aftrek van de doorbelasting aan projecten, hoger dan de begroting.
In het kader van verandering in de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij een onderzoek laten doen naar onze fiscale rechtmatigheid. In verband met de wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de impact op onze gemeenschappelijke regeling hebben wij advies ingewonnen. Hierdoor zijn de advieskosten hoger dan begroot. Vanwege de enorme inflatie hebben wij een fikse afrekening van ons stroomverbruik gehad. De groei van onze organisatie werkt ook door in de toenemende behoefte om te overleggen, de coronapandemie heeft het gebruik van digitaal overleggen versneld. Om te voldoen aan de vraag naar kleine vergaderruimte voor kleine groepen en digitale overleggen zijn wij een proef gestart met verplaatsbare vergaderruimten. Als deze bevallen willen wij deze in 2023 aanschaffen. Hierdoor kunnen wij flexibel inspelen in de vraag naar werken en ontmoeten op ons kantoor.

De kosten voor licenties zijn hoger door groei van het aantal applicaties. De handhavingskosten zijn gestegen omdat wij niet alleen investeren in onze medewerkers maar ook in techniek.
Deze incidentele kosten dekken wij uit een incidentele stijging van onze projectbaten en een daling van de kapitaallasten door de transitie van bezit naar gebruik.

Nagekomen baten en lasten

De nagekomen baten en lasten welke niet worden begroot, hebben in 2022 betrekking op de afrekening van verplichtingen die hoger zijn uitgevallen dan verwacht.

Onvoorzien

Er is geen post onvoorzien begroot en daarom ook niet verantwoord in de jaarrekening.

4.3.2 Baten en lasten naar programma

De begroting 2022 is niet opgesteld met een onderscheid per taakveld met uitzondering van het taakveld overhead.

Wij verdelen de baten en lasten over de volgende volgens het BBV:

Taakveld	Baten	Lasten		Saldo
8.3 Wonen en bouwen	€ 1.309.601	€ 781.314		€ 528.287
7.4 Milieubeheer	€ 11.903.870	€ 9.244.745		€ 2.659.125
0.4 Overhead	€ 82.216	€ 3.161.423		€ -3.079.206
4.1 Openbaar basisonderwijs	€ 107.600	€ 113.970		€ -6.370
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		€ 302		€ -302
0.5 Treasury		€ 15.530		€ -15.530
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**€ 13.403.287**	**€ 13.317.284**	**€ -**	**€ 86.003**
0.10 Mutaties reserves			**€ 35.952**	€ 35.952
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten				**€ 121.955**

4.3.3 Overheadkosten

Specificatie Overhead	Oorspronkelijke begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
	€	€	€
Personele lasten	1.539.670	1.678.182	1.873.202
Overige personele lasten	132.100	201.257	155.118
Afschrijvingen	157.300	157.300	158.394
Rentelasten	14.430	14.430	16.359
ICT (afschrijving + overige)	170.600	196.100	159.930
Overige bedrijfslasten	675.600	700.600	798.419
Totaal	**2.689.700**	**2.947.868**	**3.161.423**

Toelichting op de overheadskosten

De berekening van zowel de overheadformatie als de overheadkosten is conform de BBV-vernieuwingen. De overheadformatie ten opzichte van de totale formatie is 21% op basis van FTE. Met de groei van onze organisatie groeit onze overhead mee. Wij hebben meer capaciteit op de afdeling HR. Om te blijven investeren in de kwaliteit van onze data hebben wij aan onze uitvoerende cirkels secretaresses toegevoegd.

4.4 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden.
De WNT is van toepassing op Omgevingsdienst IJmond. Het voor ons toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

4.4.1 Bezoldiging topfunctionarissen

1.a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	[L.A. Pannekeet]
Functiegegevens	[Directeur]
Aanvang en einde functievervulling in 2022	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[1,0]
Dienstbetrekking?	[ja]
Bezoldiging 2022:	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 120.644
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.944
Subtotaal	*€ 142.589*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging 2022	€ 142.589
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2021:	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[1,0]
Dienstbetrekking	[ja]
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 115.815
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.586
Subtotaal	*€ 137.400*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 209.000
Totale bezoldiging 2021	€ 137.400

1.d. 1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Namenlijst Dagelijks en Algemeen Bestuur	FUNCTIE
Gemeente Velsen – de heer F. Bal (tot juli)	[LID AB en DB]
Gemeente Velsen – de heer S. Dinjens	(LID AB en DB)
Gemeente Heemskerk – de heer G. de Vries (tot juli)	[LID AB en DB]
Gemeente Heemskerk – mevrouw A. Zalinyan	(LID AB en DB)
Gemeente Haarlem – de heer R. Berkhout	[LID AB en DB]
Gemeente Beverwijk – mevrouw N. Özütok (tot juli)	[LID AB en DB]
Gemeente Beverwijk – mevrouw B. van den Berg	[LID AB en DB]
Gemeente Wormerland – de heer J. Schalkwijk	[LID AB en DB]
Provincie Noord-Holland – de heer J. Olthof	[LID AB]
Gemeente Purmerend – de heer M.T.A. Hegger	[LID AB]
Gemeente Edam-Volendam – de heer W. Runderkamp (tot juli)	[LID AB]
Gemeente Edam-Volendam – de heer K. Schilder	(LID AB)
Gemeente Landsmeer - mevrouw M. Elfferich (tot juli)	[LID AB]
Gemeente Landsmeer – mevrouw J. van Boeijen	(LID AB)
Gemeente Waterland – mevrouw A.M.H. v.d. Weijenberg	[LID AB]
Gemeente Oostzaan – mevrouw R. Dral	[LID AB]
Gemeente Uitgeest – de heer J. Brouwer (tot juli)	[LID AB]
Gemeente Uitgeest – de heer J. Schouten	(LID AB)
Gemeente Bloemendaal - de heer H. Wijkhuisen	[LID AB]
Gemeente Heemstede – mevrouw N.F. Mulder (tot juli)	[LID AB]
Gemeente Heemstede – mevrouw E. Stam	(LID AB)
Gemeente Zandvoort – mevrouw E. Verheij (tot juli)	[LID AB]
Gemeente Zandvoort – de heer M. Hendriks	(LID AB)

4.4.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4.4.3 Overzicht incidentele baten en lasten

In het overzicht van incidentele baten en lasten zijn alleen baten en lasten opgenomen, die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, waarbij het gaat om eenmalige zaken, resultaten uit eenmalige bijzondere projecten. Bij de meeste opgenomen projecten is sprake van een meerjarige tijdelijke geldstroom, waarvan de eindigheid vastligt. De incidentele baten zijn in totaal hoger dan de incidentele lasten.

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	Oorspronkelijke begroting 2022	Gewijzigde begroting 2022	Realisatie 2022
BATEN			
	€	€	€
Energie akkoord Zuid Kennemerland	-		15.249
Beverwijk duurzaamheidsleningen	8.000	-	-
Energiebesparingsakkoord			181.545
Programma gezondheid en luchtkwaliteit			439.802
Heemskerk verduurzamen van bedrijventerreinen	50.000	50.000	50.000
Heemskerk uitvoering wijkuitvoeringsplannen	15.000	15.000	-
Heemskerk Regionaal energiebesparingsakkoord	30.000	30.000	
Heemskerk onderzoek en advisering warmtenet	15.000	15.000	
Heemskerk warmtenet	15.000	15.000	
Heemskerk MRA wwarmte/koude	5.000		
Cummunicatie groen thuis	-		69.473
Haarlem Energielabel C			35.000
Heemskerk duurzaamheids lening			10.000
Interreg subsidie upcycle your waste	120.000	120.000	152.936
Energiebesparingsonderzoeken			100.000
SPUK THE			232.733
SPUK IBP			122.181
WUP Uitgeest			16.923
Uitgeest uitvoering duurzaamheidsprogramma	90.000	90.000	110.000
Uitgeest dienstverl obv ovk BWT, brandvetc.	46.338		-
Velsen uitvoering milieubeleidsplan (oa GreenBiz)	60.000	60.000	60.000
Velsen duurzaam bouwloket	8.000		
Velsen collectieve energieprojecten	107.500	107.500	-
Velsen Walstroom			50.000

Velsen veilige schoolomgeving			26.000
Velsen regionaal energiebesparingsprojecten	50.000	50.000	
Onttrekking reserves transitie RUD jaarlijkse kosten		-	7.000
Zandvoort geluidmetingen	15.000	15.000	15.000
Nog te besteden subsidie middelen	22.500	22.500	
OTW	20.000	*20.000*	25.000
EED richtlijn	25.000	*25.000*	
Warmtenet en warmteplan	-		30.000
Schone en slimme mobiliteit (IJB)	404.675	404.675	-
Mobiliteitsfonds			20.000
Gemeente Edam inzet energietransitie	-		-
Greenbiz			108.800
IOV	-		8.264
RVMK	-		23.093
Applicatie ondersteuning	-		33.762
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringsprojecten	200.000	*200.000*	45.750
Regionaal energiebesparingsprogramma	313.000	*313.000*	208.106
Regeling Reductie Energie regio Ijmond	410.000	*410.000*	27.684-
Totaal incidentele baten	**2.030.013**	**1.962.675**	**2.168.933**

	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
LASTEN	€	€	€
Ondersteuning Bonaire VT&H			8.257
BSBM			1.010
Energiebesparingsakkoord			3.012
Programma gezondheid en luchtkwaliteit			159.063
Haarlem Energielabel C			15.180

Heemskerk warmtenet	15.000	15.000	-
Heemskerk verduurzamen van bedrijventerreinen	25.000	25.000	50.000
Heemskerk uitvoering wijkuitvoeringsplannen	15.000	15.000	-
Heemskerk Duurzaam bouwloket	18.000		-
Heemskerk regionaal energiebeparingsprogramma	30.000	30.000	
Interreg subsidie PECS	-	-	64.419
Interreg subsidie upcycle your waste	120.000	120.000	152.936
Energiebesparingsonderzoeken		-	74.391
SPUK THE		-	108.906
SPUK IBP		-	9.857
Energiebesparings akkoord Kennemerland		-	24.395
Communicatie groen thuis		-	37.917
Bodemkwaliteitskaart		-	11.450
Bodemtaken		-	8.820
WUP Uitgeest		-	16.923
Uitgeest uitvoering duurzaamheidsprogramma	60.000	60.000	133.228
Velsen uitvoering milieubeleidsplan (oa GreenBiz)	30.000	60.000	60.000
Velsen regionaal energiebesparingsprogramma	50.000	50.000	-
Velsen collectieve energieprojecten	100.000	100.000	-
Velsen duurzaam bouwloket	8.000	-	
Warmtenet en warmteplan		-	15.802
Greenbiz		-	42.922
IOV		-	8.920
RVMK		-	11.100
Zandvoort geluidmetingen	15.000	15.000	4.110
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringen		-	49.408
OTW	20.000	20.000	35.419

EED richtlijn	25.000	25.000	*9.726*
Schone en slimme mobiliteit (IJB)	325.000	325.000	489.275
Mobiliteitsfonds		-	70.254
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringsprojecten	200.000	200.000	49.408
Regionaal energiebesparingsprogramma	313.000	313.000	561.087
Regeling Reductie Energie regio Ijmond	400.000	400.000	321.934
Nagekomen baten oude projecten/reserveringen GB1680			50.776-
Totaal incidentele lasten	**1.769.000**	**1.773.000**	**2.558.353**

4.5 Belastingen

4.5.1 Omzetbelasting (BTW)

ODIJ is met ingang van 1 januari 2007 door de Belastingdienst als een BTW-plichtige organisatie aangemerkt. Hierdoor is een vereenvoudiging van de administratieve handelingen voor zowel ons als onze deelnemers gerealiseerd en is efficiency in de administratie bewerkstelligd. In deze jaarrekening zijn alle baten en lasten exclusief BTW opgenomen. Doordat wij zelf BTW afdragen en verrekenen, wordt met uitzondering van Europese subsidies geen BTW doorgeschoven naar onze deelnemers in het kader van het BTW Compensatiefonds.

4.5.2 Vennootschapsbelasting

Op basis van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen geldt per 1 januari 2016 belastingplicht voor overheidsondernemingen. Volgens deze wet moeten overheden die winst of structureel overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt, in principe vennootschapsbelasting betalen. De Samenwerking Vennootschapsbelasting Lokale Overheden (SVLO) heeft met de belastingdienst een inschatting gemaakt van de gevolgen voor omgevingsdiensten. De uitkomsten zijn gepubliceerd in de vorm van onder meer een activiteitenlijst met wettelijke en plustaken waarvoor geen Vpb-plicht geldt. In 2021 hebben wij onze Vpb positie laten her beoordelen door EFK Belastingadviseurs. Het resultaat gerealiseerd uit de bodemrapportages is belastingplichtig.
Vanaf 2021 doen wij alleen een vereenvoudigde aangifte voor dit onderdeel. EFK Belastingadviseurs ondersteunt ons hierin. De financiële impact hiervan is laag. Wanneer er geen resultaten meer gerealiseerd worden op dit onderdeel vervalt de belastingplicht.

4.6 Resultaatbestemming

De jaarrekening 2022 toont een positief saldo van € 121.955. Het algemeen bestuur neemt een besluit over de bestemming van dit resultaat, conform artikel 31 uit de Gemeenschappelijke regeling.

4.7 Balans per 31 december 2022

ACTIVA	31 december	2022	31 december	2021
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut	3.773.768		3.908.655	
		3.773.768		3.908.655
Totaal vaste activa		**3.773.768**		**3.908.655**
Financiële vaste activa				
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	10.338			11.520
Totaal financiële vaste activa		**10.338**		**11.520**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	987.219		380.720	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een	6.322.632		7.097.032	
Overige vorderingen	200.313		108.245	
Overige uitzettingen	0		1.434	
		7.510.163		7.587.432
Liquide middelen				
Kassaldi	1.877		855	
Banksaldi	225.794		234.800	
		227.671		235.655
Overlopende activa				
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0		0	
1. Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese overheidsinstellingen	121.036			
2. Nog te ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	192.186			
		313.222		0
Totaal vlottende activa		**8.051.056**		**7.823.087**
TOTAAL GENERAAL		**11.835.162**		**11.743.261**

PASSIVA	31 december	2022	31 december	2021
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	467.360		375.000	
Bestemmingsreserves	144.901		112.851	
Gerealiseerd resultaat	121.955		160.362	
		734.217		648.213
Voorzieningen				
Onderhoud pand	142.875		104.125	
Personeel	610.293		136.413	
		753.168		240.538
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
Onderhandse leningen van:				
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.700.000		3.700.000	
		3.700.000		3.700.000
Totaal vaste passiva		**5.187.385**		**4.588.751**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Overige schulden	892.970		1.810.047	
		892.970		1.810.047
Overlopende passiva				
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen				
van vergelijkbaar volume	1.347.674		662.111	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				
1. Voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	0		2.867	
2. Voorschotbedragen van het Rijk	1.087.103		809.760	
3. Voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	3.320.030		3.869.726	
		5.754.806		5.344.464
Totaal vlottende passiva		**6.647.777**		**7.154.511**
TOTAAL GENERAAL		**11.835.162**		**11.743.261**

4.8 Toelichting balans

4.8.1 Waarderingsgrondslagen

De balans is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
Om te beter te voldoen aan de BBV regels zijn in de jaarrekening in 2022 posten gerubriceerd om de leesbaarheid van de jaarrekening te vergroten hebben wij de vergelijkende cijfers anders hierop aangepast.

4.8.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en verminderd met een lineaire afschrijving. Berekend op basis van een percentage van de aanschafwaarde. Dit percentage is gebaseerd op de verwachte gemiddelde levensduur van de activa. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Vaste activa	Afschrijftermijn in jaren
appartementsrecht en parkeervergunningen	Niet van toepassing
bedrijfsgebouwen	50
vaste inrichting en warmtekoudeopslag-installatie	15
overige inrichting	5 of 10
hard- en software	3,5 of 5
telecommunicatieapparatuur (onder hard- en software)	10
mobiele telefoons (onder hard- en software)	3,5
vervoersmiddelen	5

ODIJmond is van zowel het bedrijfsgebouw als de betreffende grond geen eigenaar. Gemeente Beverwijk heeft ons ondererfpacht van de grond en een recht van appartement geleverd. Dit betreft een exclusief gebruiksrecht van het appartement en het medegebruiksrecht van de gemeenschappelijke gedeelten. In 2011 is een splitsingsakte opgesteld en een vereniging van eigenaren (VvE) opgericht. In 2013 heeft gemeente Beverwijk ons twintig parkeervergunningen voor onbepaalde tijd geleverd, waarover wij niet afschrijven. De activeringsgrens voor aanschaffingen bedraagt € 1.000.

4.8.3 Financiële instrumenten

Met betrekking tot de financiële instrumenten wordt kostprijs hedge accounting toegepast. Voor zover sprake is van een effectieve *hedge* wordt het instrument gewaardeerd tegen kostprijs, zijnde nihil.

4.8.4 Onderhandenwerk- projecten en ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen

Waardering vindt plaats op basis van aan deze projecten bestede kosten. Indien van toepassing, wordt een voorziening voor verwachte verliezen in mindering gebracht.
De op 31 december gedeclareerde termijnen zijn in mindering gebracht op het OHW. Ontvangen voorschotten voor specifieke uitkeringen zijn onder de overlopende passiva opgenomen.

4.8.5 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover rekening houdend met mogelijke oninbaarheid op basis van individuele beoordeling.

4.8.6 Overige activa en passiva

Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting per balanspost

ACTIVA
Vaste activa

Investeringen met een economisch nut

	Grond	Gebouw		Vaste en overige inrichting	Vervoer-middelen	Overige materiële vaste activa: hard- en software	Totaal
Boekwaarden 1/1	143.755	3.113.270		450.360	576	200.694	3.908.655
Investeringen				74.240		36.334	110.574
Desinvesteringen							0
Afschrijvingen		65.260		97.966	203	80.005	243.434
Bijdragen van derden							0
Corr. jaarrekening 2021				-275		2.302	2.027
Boekwaarden 31/12	143.755	3.048.010		426.909	373	154.721	**3.773.768**

In bovenstaande opstelling is een correctie op de jaarrekening van 2021 verwerkt van per saldo € 2.027.

0

Financiële vaste activa

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	**2022**	**2021**
Waarborgsommen	10.338	10.338
Overige	0	1.182

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	2022	**2021**
Vorderingen op openbare lichamen	987.219	380.720
uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.322.632	7.097.032

a. Het drempelbedrag voor middelen die buiten 's Rijks schatkist mogen worden gehouden bedraagt voor €1.000.000.
b. Per kwartaal van 2022 betrof dit gemiddeld:

1e kwartaal	235.285
2e kwartaal	233.690
3e kwartaal	249.656
4e kwartaal	225.794
gemiddeld 2022	236.106

Het bedrag van de RC-verhouding met het Rijk bestaat uit de ontvangen voorschotten van subsidieprojecten en doeluitkeringen, het totaal aan reserves en voorzieningen en nog te betalen bedragen.
In verband met de lage (geen) rente gedurende 2022, zijn geen deposito's afgesloten.

Overige vorderingen	200.310	108.242
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
Overige debiteuren	37.087	24.832
Overige vorderingen	163.223	83.409

Inventarisatie van de ouderdom en het risicoprofiel van de debiteurensaldi per 31-12-2022 aanleiding gegeven om voor 1 vordering een voorziening dubieuze debiteuren te vormen.
Het gaat om een vordering op een particulier over een schade het bedrag is afgerond €1.500.

Overige uitzettingen	0	1.434
De overige uitzettingen bestaan uit:		
Te vorderen bijdragen fietsenplan	0	1.434

Liquide middelen

	2022	**2021**
Kassaldi	1.879	855
Banksaldi	225.794	234.800
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
1) Rekening courant Rabobank	45.684	54.775
2) Rekening-courant BNG	180.110	18.025
3) Kruispost LM	0	0

Overlopende activa

	2022	**2021**
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	313.222	-
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese lichamen	*121.036*	-
Nog te ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	*192.186*	-

Europese lichamen		Saldo 1-1	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12
INTERREG UYW		-	121.036	-	121.036
Totaal		**-**	**121.036**	**-**	**121.036**

Overige Nederlandse overheidslichamen

WUP Uitgeest			7.871	-	7.871
Regionale energiebesparingsaanpak (REP)			141.252	-	141.252
RREW Uitgeest			5.426	-	5.426
RREW Beverwijk			8.686	-	8.686
Energiebesparingsonderzoeken			25.956	-	25.956
NMC			2.995	-	2.995
Totaal		**-**	**192.186**	**-**	**192.186**

PASSIVA
Vaste passiva

Eigen vermogen

	2022	2021
Algemene reserve	467.359	375.000

	Boekwaarde 01-01-2022	Toevoeging		Onttrekking	Resultaat-bestemming	Vormen bestemmingsreserve	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	375.000			-	92.359		467.359

Algemene reserve

Op 13 juli 2022 heeft het Algemeen Bestuur besloten € 92.359 toe te voegen aan de Algemene reserve en €68.003 aan een bestemmingsreserve. De algemene reserve is het weerstands vermogen van de ODIJ

Gerealiseerd resultaat

De bestemming van het resultaat vindt plaats op de vergadering van het Algemeen Bestuur op 19-7-2023

	2022	2021
Bestemmingsreserves	144.901	159.248

	Boekwaarde 01-01-2022	Toevoeging		Onttrekking	Resultaat-bestemming 2021	Retournering gemeenten	Boekwaarde 31-12-2022
Nieuwbouw	81.440			20.101			61.339
Arbeidsmarkt	-			3.851	68.002		64.151
Vervoermiddelen	20.000	-		5.000			15.000
Transitie RUD	11.411			7.000			4.411
TOTAAL	112.851	-		35.952	68.002	-	144.901

Nieuwbouw

De reserve is gevormd voor een niet-begrote of tegenvallende kosten volgend uit de nieuwbouw, zoals de BDB-index, de warmtekoude-opslag, extra investeringen werkplekken, zonnepanelen, extra afschrijvingen oude inventaris en digitalisering van het archief. De onttrekking betreft deze onderdelen en is door het AB vastgesteld in de begroting 2022.

Arbeismarkt

Bij de resultaatbestemming 2021 is deze reserve gevormd. Om de ODIJ in staat te stellen te investeren in een arbeidsmarkt campange. In 2022 is er een abonnement op gemeente banen ten laste van de voorziening gebracht. In samenwerking met de 4 OD's in Noord Holland start er in de loop van 2023 een campange.

Transitie RUD

De reserve is gevormd vanuit de eenmalige rijksbijdrage, ontvangen en doorgestort door zowel deelnemende als externe gemeenten, als tegemoetkoming in (een deel van) de eenmalige oprichtingskosten van de 'RUD IJmond/Waterland', betreffende ICT-investeringen en consultancy.

Reserve vervoermiddelen

In 2020 hebben we een transitie gemaakt van bezit naar gebruik. We leasen nu een volledig elektrisch wagenpark. Hiermee zijn we een voorbeeld voor de omgeving. Voor de hogere lasten van lease voor elektrisch rijden ten opzichte van bezit van een hybride auto's is door het bestuur een bestemmingsreserve gevormd. De reserve is uitgeput wanneer ook het lease contract is beeindigd.

Er is geen sprake van structurele toevoegingen en onttrekkingen van de reserves met uitzondering van de reserve Nieuwbouw.

	2022	2021
Gerealiseerde resultaat	121.955	160.362

De bestemming van het resultaat vindt plaats op de vergadering van het Algemeen Bestuur op 19-7-2023

Voorzieningen

	2022	2021
Voorzieningen	753.169	240.538

	Boekwaarde 01-01-2022	Herrubricering per 1-1-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhoud pand	104.125		38.750			142.875
Boventallig verlof		291.294	211.876			503.170
Spaarverlof			38.543			38.543
Eigen risico wga	32.870		9.836			42.706
Reguliere oorziening voor ww vanuit cao	20.219		5.656			25.874
Langdurig verzuim	83.324			20.715	62.609	-
TOTAAL	240.538	291.294	304.661	20.715	62.609	753.169

Onderhoud pand

De voorziening voor het onderhoud van het pand is gevormd op basis van het geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan.

Verlof

In 2021 hebben wij een reservering voor boventallig verlof gevormd. Deze is in de jaarrekening 2021 als kortlopende schuld gepresenteerd. Deze reservering betreft alle vakantie-uren die boventallig zijn. Binnen de ODIJ is het beleid dat het verlof groter dan twee keer de arbeidsduur boventallig is. Vanaf 2022 geeft de CAO ruimere mogelijkheden voor het opbouwen van verlof. Dit kan door extra aankopen via het individueel keuze buget (IKB) en/of te kiezen voor het spaarverlof. Deze verlofsoorten vervallen niet of pas na vijf jaar.

Voor het boventallig verlof en het spaarverlof is het volledige saldo voorzien.
Beide voorzieningen zijn berekend op basis van een gemiddeld uurtarief.

Personeel

Wij zijn vanaf 1 januari 2022 eigen risicodrager voor de WGA. Dat betekent dat wij bij instroom in deze regeling financiële risico's lopen over de jaren 4 tot en met 10 die voorheen gedekt werden uit de externe Wet hervattingskas.

Deze risico's zijn maximaal 70% van de loonsom in die jaren. Op basis van ervaringscijfers tot op heden is de kans dat dit risico zich voordoet gering. Omdat de financiële impact echter groot kan zijn, willen wij uiteindelijk een voorziening vormen hoogte maximale schadelast voor 1 persoon voor de duur van 1 jaar. De schadelast na dit jaar kan via de reguliere begroting in de exploitatie worden opgenomen.

De eerste schadelast kan zich pas in 2025 voordoen. Omdat wij nog geen specifieke ervaringscijfers voor onze organisatie hebben bestaan er op dit moment nog relatief grote onzekerheden rondom de juistheid van onze aannames rond de opbouw van de voorziening.
In 2022 staat de premiekorting van de wethervattingskas hier ter dekking voor. Om de instroom te beperken en te voorkomen zijn wij een dienstverleningsovereenkomst met Robidus aangegaan en is ons verzuimbeleid aangescherpt.

De CAO verplicht tot doorbetalen bij ziekte van 3 kalenderjaren. In 2021 hebben wij een voorziening getroffen voor 1 langdurig zieke medewerker. Deze voorziening is in 2022 aangewend. Einde 2022 is er gen voorziening meer.

In 2022 hebben wij voor ww-rechten geen andere voorziening getroffen dan de reguliere opbouw vannuit onze Cao. Wij hebben geen concrete instroom en verwachten met deze post korte ww-rechten op te kunnen vangen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen van:	2022	2021
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.700.000	3.700.000

	Saldo 1-1	Aangetrokken	Aflossing	Saldo 31-12
Lening BNG	3.700.000			3.700.000

De rentelast van de BNG-lening voor 2022 bedraagt € 14.430

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	2022	2021
Overige schulden	892.970	1.810.047
Deze post wordt als volgt onderverdeeld:		
Crediteuren	679.588	1.178.285
Overige kortlopende schulden	213.382	631.762
De overige kortlopende schulden betreffen:		
Inschatting restant jaarverslag	7.500	7.500
Nog te betalen kosten	107.029	66.711
Nog te verlonen/ uit te betalen salarissen	7.594	182.113
Reservering boventallig verlof*	0	291.294
Ontvangen dwangsommen	91.259	84.144

De reservering boventallig verlof is gepresenteerd onder de voorzieningen

Overlopende passiva

	2022	2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	1.347.674	662.111
De nog te betalen bedragen kunnen als volgt verdeeld worden:		
Te betalen loonbelasting	619.313	0
Te betalen BTW	625.674	536.117
Te betalen vennootschapsbelasting	-8.568	14.932
Overige	111.255	111.062

	2022	2021
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	4.407.133	4.682.353

Nog te besteden voorschotbedragen van Europese overheidslichamen	0	2.867
Nog te besteden voorschotbedragen van het Rijk	1.087.103	809.760
Nog te besteden voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	3.320.030	3.869.726

Het verloop van de ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren wordt per categorie als volgt weergegeven:

Nog te besteden voorschotbedragen van Europese overheidslichamen

Omschrijving		Saldo 1-1	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12
INTERREG PECS		7.523	56.895	64.419	0-
INTERREG UYW		4.657-	157.593	152.936	-
Subtotaal Europese subsidies		**2.867**	**214.488**	**217.355**	**0-**

Nog te besteden voorschotbedragen van het Rijk

Omschrijving		Saldo 1-1	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12
Voorbereiding en uitvoering geluidsaneringen		809.760	90.600	49.408	850.952
SPUK THE			232.733	108.906	123.827
SPUK IBP VTH			122.181	9.857	112.324
Subtotaal Rijkssubsidies		**809.760**	**445.514**	**168.171**	**1.087.103**

Nog te besteden voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen

Omschrijving		Saldo 1-1	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12
PFAS verbindingen		-			-
BSBM- opleiding		12.535		1.010	11.525
EED richtlijn		92.336	3.105	9.726	85.715
Toezicht energiebesparing		47.350			47.350
IJmond Bereikbaar		527.384		489.275	38.108
Veilige schoolomgeving-gemeente Velsen		-	-	-	-
Mobiliteitsfonds		1.249.762	-	70.254	1.179.418
Eenmalige bijdrage VTH		28.007	-	9.998	18.009
Bodembijdrage PNH tot Omgevingswet		379.935	-	8.820	371.115
Geluidsmetingen Zandvoort		65.048	15.000	4.110	75.938
Duurzaamheidsprogramma Uitgeest		177.001	110.000	133.228	153.773
WUP Uitgeest		5.146	11.777	16.923	-
OTW Uitgeest (GreenBiz projecten)		-	25.000	3.500	21.500
Externe veiligheid (IOV)		49.355	18.264	12.619	55.000
RVMK		3.600-	23.093	11.100	8.393
Meetnet		9.000	78.000	-	87.000
ISV diversen		22.190	-	-	22.190
Synchronisatie BIS		6.925	-	-	6.925
Bodemkwaliteitskaart		61.223	-	11.450	49.773
NMC		0-	2.996	2.996	-
NME-centrum De Baak B'wijk		24.011	53.854	58.520	19.345
NME-centrum Dierendorp H'kerk		8.169	53.695	55.450	6.414
Energieakkoord regio Zuid-Kennemerland		92.083	6.924	24.395	74.612
Warmtenet/ warmteplan		52.012	30.000	15.802	66.210
Greenbiz Ijmondgemeenten		190.623	219.966	152.922	257.668
OTW		41.593	50.672	31.919	60.346
Duurzaamheidslening Heemskerk		-	-	-	-
Regionale energiebesparingsaanpak (REP)		226.079	335.009	561.087	-
Communicatie groen thuis		68.706	69.473	37.917	100.262
Versnelling RenovatieOpgave (VeReno)		-	7.200	-	7.200
RRE		27.684	27.684-	0-	0-
RREW Velsen		102.628	3.450	86.689	19.389
RREW Heemskerk		85.879	-	85.879	0
RREW Uitgeest		3.606	6.851	10.457	0-
RREW Beverwijk		127.073	9.211	136.284	-
Screening BIS-PNH		-	-	-	-
Energiebesparingsonderzoek		48.435	25.956	74.391	-
WUP Heemskerk		15.000	-	-	15.000
Invoering omgevingswet		-	-	-	-
Walstroom		7.000	-	-	7.000
Pilot circulaire economie		-	-	-	-
Energiebesparingsakkoord		-	146.013	3.012	143.001
Programma gezondheid en luchtkwaliteit		-	439.802	159.063	280.739
Energielabel C- kantoren intensivering Haarlem		-	35.000	15.180	19.820
Bonaire		19.550	-	8.257	11.294
Subtotaal subsidies overheidsinstellingen		**3.869.726**	**1.752.626**	**2.302.231**	**3.320.030**

4.9 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In onderstaande tabel is het bedrag aan uitstaande verplichtingen per 31 december 2021 weergegeven. Uit hoofde van de gemeenschappelijke regeling (GR) staan de deelnemende gemeenten garant voor deze lopende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen	
Omschrijving	**Bedrag**
Leasecontract autolease	€ 161.935
Contract mobiele telefonie en vaste datalijnen	€ 96.787
Uit te betalen niet boventallig verlof	€ 355.143
Totaal	**€ 613.865**

4.9.1 Contract mobiele telefonie en vaste datalijnen

In maart 2021 zijn contracten afgesloten voor mobiele telefonie en vaste datalijnen. Beide contracten hebben een looptijd van 60 maanden (5 jaar). De resterende looptijd per 31 december 2022 is 38 maanden.

4.9.2 Leasecontract autolease

In november 2020 is een leasecontract aangegaan voor ons elektrisch wagenpark. De looptijd is 60 maanden (5 jaar). De resterende looptijd is 34 en 35 maanden

4.9.3 Restverlof

Het restantverlof van alle medewerkers is in 2022 gekwantificeerd op basis van het gemiddelde uurtarief aan loonkosten van € 53,27. Het totaal aan restverlof bedraagt 6.618 uur.

4.9.4 Personele verplichtingen

Voor medewerkers met een vaste of tijdelijke dienstbetrekking, waarvan het contract na balansdatum niet verlengd wordt, zijn wij verantwoordelijk voor de vergoeding van de WW-uitkeringen. Dit zal maximaal voor een vooraf vastgestelde periode gelden, dan wel tot het moment dat met een nieuwe arbeidsbetrekking wordt begonnen. Gezien de huidige ontwikkelingen, onder meer de groei van de organisatie en toename van het personeelsbestand, kunnen dergelijke situaties zich voordoen. De omvang van de verplichting is op dit moment nog niet redelijkerwijs in te schatten, daarom is de post pro memorie opgenomen.

4.10 Investeringen

4.10.1 Verbouwing en inventaris

We hebben in 2022 een drone aangeschaft. De vergaderruimte hebben wij in 2022 voorzien van ander meubilair om het op afstand werken in combinatie van werken op kantoor beter te faciliteren. En wij hebben voor al onze medewerkers nieuwe bureaustoelen aangeschaft

4.10.2 Automatisering

In 2022 hebben wij investeringen gedaan voor de komst van nieuwe medewerkers.

Deze investeringen passen in het investeringsplan. Al onze investeringen zijn van economisch nut.

4.11 EMU-saldo

Decentrale overheden zijn verplicht een inzicht te geven in de berekening van hun aandeel in het EMU-saldo van Nederland. Deze informatie wordt aangeleverd bij het CBS. Onder gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats, wanneer deze een exploitatie van twintig miljoen of hoger hebben. ODIJ valt daarom niet in de steekproef. Het EMU-saldo is wel verplicht op op te nemen in de begroting. Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven.

EMU-saldo	Oorspronkelijke begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
	2022	2022	2022
	€	€	€
Exploitatiesaldo	31.600-	31.600-	86.003
+ afschrijvingen	239.800	239.800	243.434
+ dotatie voorzieningen	12.500	12.500	304.661
- onttrekking voorzieningen	98.904	98.904	83.324
- onttrekking reserves	31.600	31.600	35.952
EMU-saldo	**90.196**	**90.196**	**514.822**

5 SiSa-bijlage specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 20-1-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1	BSV/22/00051	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	BSV/22/0052	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	BSV/22/00099	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	BSV/22/00159	€ 19.881	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	IenM/BSK-2017/265597	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	IenW/BSK-2019/229677	€ 2.073	€ 0	€ 0	-€ 8.390	€ 0
			7	IenW/BSK-2020/141048	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8	IenW/BSK-2020/144698	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			9	IenW/BSK-2021/112440	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			10	IenW/BSK-2021/79329	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*

		1	*BSV/22/00051*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		2	*BSV/22/0052*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		3	*BSV/22/00099*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		4	*BSV/22/00159*	€ 19.881	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		5	*IenM/BSK-2017/265597*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		6	*IenW/BSK-2019/229677*	€ 114.220	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		7	*IenW/BSK-2020/141048*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		8	*IenW/BSK-2020/144698*	€ 8.214	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		9	*IenW/BSK-2021/112440*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		10	*IenW/BSK-2021/79329*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	**E93**	**Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH**	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/03*			
			€ 9.857	€ 9.857	Nee			
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/06*			
		1	(1) Deelname aan werk- en projectgroepen/ klankbordgroep ondergrens omgevingsdiensten	€ 9.099	€ 9.099			
		2	(2) Aanleveren data ODNL	€ 651	€ 651			
		3	(4) Inzicht in bestaande vormen bekostiging OD	€ 107	€ 107			
EZK	**F21**	**Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/05*	
			€ 108.906	€ 108.906	Nee	Ja	Nee	

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Plaats	Plaats
Datum	Datum
Handtekening	Handtekening

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Contactpersoon: Bert Pannekeet

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251–263 863
info@odijmond.nl | info@odijmond.nl
www.odijmond.nl

29 maart 2022 | versie 2.0

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Kadernota 2024

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

Inhoud

1 Inleiding 1
1.1 Omgevingswet 2
1.2 Koers van de organisatie 2
1.3 Van kadernota naar begroting 3
1.4 Verantwoording over wat we hebben gedaan en hoeveel geld dit heeft gekost. 3
1.4.1 Rapportages 3
1.4.2 Jaarrekening 3

2 Leeswijzer 4

3 Samenvatting 6
3.1 Financiële uitgangspunten 7
3.2 Begroting 2024 7
3.3 Indexering 9

4 Hoofddoelstelling 11
4.1 Achtergrond 12
4.2 Maatschappelijke meerwaarde 12
4.3 Ondersteunen bij beleidsontwikkeling 12
4.4 Breed takenpakket 12

5 Inhoudelijke ontwikkelingen 14
5.1 Omgevingswet 15
5.2 Naar verwachting treedt in 2023, als onderdeel van het nieuwe Omgevingsstelsel, de Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen in werking. 15
5.3 Geurbeleid binnen de Omgevingswet 16
5.4 Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten 16
5.5 Invloed huizenmarkt op bouwvergunningen 18
5.6 Partner in de energietransitie 18
5.7 Het VTH-stelsel 19
5.8 Samenwerking met andere collega Omgevingsdiensten 21
5.9 Programma 'meer grip op indirecte lozingen' 21
5.10 Onvoorziene ontwikkelingen 22
5.11 Wijziging in de wet op de Gemeenschappelijke Regeling 22
5.12 Financieringsmodel 23
5.13 Vernieuwingen BBV 23

6 Financieel kader 25
6.1 Wijze van financiering 26
6.2 Gedifferentieerde tarieven 27
6.3 Wijze van kostennormering 27
6.4 Financieel beleid 27
6.5 Weerstandsvermogen 28

7 Toelichting op de lasten 29

7.1 Personele lasten 30
7.2 Overhead 32
7.3 Overige (materiële)kosten 33

8 Toelichting op de baten 34
8.1 Gemeentelijke baten 35
8.2 Dienstverleningsovereenkomsten 35
8.3 Regio IJmond 35
8.3.1 Gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk 35
8.3.2 Gemeente Heemskerk Greenbiz uitvoering 35
8.3.3 Gemeente Uitgeest 36
8.3.4 NME 36
8.4 Regio Kennemerland 36
8.4.1 Gemeente Haarlem 36
8.4.2 Dienstverlening Zandvoort 36
8.5 Regio Zaanstreek-Waterland 37
8.5.1 Gemeente Purmerend 37
8.5.2 Gemeenten met veehouderij-activiteiten 38
8.5.3 Gemeente Landsmeer en Waterland 38
8.6 Subsidies en bijdragen 38
8.7 Overige kosten 39

9 Risico's en onzekerheden 40
9.1 Omgevingswet 41
9.2 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen 41
9.3 Leges 41
9.4 Decentralisatie bodemtaken 41
9.5 Inhoud van het basistakenpakket 41
9.6 De energiebesparingsplicht onder de Omgevingswet 42
9.7 IJmond bereikbaar 42
9.8 Niet structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers. 42
9.9 Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Luchtkwaliteit. 42
9.10 Uitbreiding van ons wagenpark 42
9.11 Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken 43
9.12 Uitkomsten commissie Van Aartsen 43
9.13 Cao-onderhandelingen 43

10 Begroting 2025 en verder 44

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

1 Inleiding

Voorwoord

Beste lezers,

Dit is onze Kadernota voor het jaar 2024. Deze nota heeft als doel om onze deelnemers, gemeenten en provincie, de gelegenheid te geven zich voor te bereiden op de begroting 2024. Dit is het document waarin het over de toekomst, inhoud en over ontwikkeling gaat. Naast alle rapportages die onze deelnemers ieder jaar van ons krijgen, waarin het vooral over financiën en productie gaat, zetten we in de Kadernota ook de inhoudelijke lijnen uit.

Om onze deelnemers echt mee te nemen in wat we doen, is het niet voldoende om rapportages en kadernota's te sturen. We nemen onze deelnemers graag mee om het feitelijk werk buiten in het veld en bij bedrijven te aanschouwen en om op kantoor te zien hoe we data en geo-informatie gebruiken om onze VTH-taken te versterken. We gaan hiervoor werkbezoeken organiseren waar ambtelijke collega's en bestuurders van harte welkom zijn.

De vooruitblik naar 2024 wordt voorafgegaan door een schets van de huidige stand van zaken en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van milieu. Vervolgens gaan we in op de ontwikkelingen van de organisatie en de financieringsstructuur. We sluiten de kadernota af met inzichten die van invloed zullen zijn op de programmabegroting van 2024.

Namens het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst IJmond.

1.1 Omgevingswet

De voorziene datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is 1 juli 2023. Met recht kunnen we dit één van de grootste veranderingen noemen in het bestaan van onze dienst. In hoofdstuk 5 nemen we u mee in onze visie op deze veranderingen.

1.2 Koers van de organisatie

Omgevingsdienst IJmond (hierna: ODIJ) werkt voor en met veertien gemeenten en provincie Noord-Holland aan een gezonde, veilige leefomgeving. Het huidige takenpakket van ODIJ is divers en verschilt per gemeente. In de afgelopen jaren vonden er binnen de diverse taakvelden veel veranderingen plaats. Ook de komende jaren staan in het teken van ontwikkelingen zoals het Klimaatakkoord, de inwerkingtreding van de Omgevingswet, de transitie van een lineaire naar circulaire economie en de private borging van bouwtoezichttaken. Deze ontwikkelingen veranderen de context waarin ODIJ haar taken uitvoert. Het grote kader stellende effect van deze ontwikkelingen op het toekomstperspectief heeft effecten op ons werk voor de komende jaren. In dit

veranderende krachtenveld is het van belang om voor de komende jaren de koers van de organisatie te bepalen. Deze dient breed gedragen en toekomstbestendig te zijn.

Wij hebben ervoor gekozen dit uit te werken in een Bedrijfsplan 2021–2024.

Ten aanzien van de kerntaken, te weten: vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn in 2019 meerjarige beleidskaders en uitvoeringsstrategieën door de deelnemende gemeentebesturen en het provinciebestuur voor de middellange termijn vastgesteld. In 2023 actualiseren wij deze kaders. Deze kaders gaan over de wijze waarop wij uitvoering geven aan onze taken en hebben verder geen consequenties voor deze kadernota.

1.3 Van kadernota naar begroting

- Het dagelijks bestuur (DB) stelt deze kadernota vast. Deze is daarmee richtinggevend bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2024.
- De Ontwerpbegroting 2024 wordt in april 2023 aangeboden aan de raden van onze gemeenten en de Provinciale Staten. Hiermee stellen wij hen in de gelegenheid zienswijzen in te dienen.
- Half juli 2023 stelt het algemeen bestuur (AB) de Begroting 2024 vast, zodat wij deze voor 1 augustus 2023 aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) kunnen toezenden.

1.4 Verantwoording over wat we hebben gedaan en hoeveel geld dit heeft gekost.

Het bestuur en het managementteam worden periodiek geïnformeerd over de voortgang van de realisatie in overeenstemming met de Planning & Controle (P&C) kalender.

1.4.1 Rapportages

Gedurende het jaar stellen we per vier maanden (twee keer per jaar) een rapportage op, inclusief prognose. Hiermee geven we het bestuur gelegenheid tot monitoren van onze uitvoering inclusief financiën. Hierin rapporteren wij over de voortgang van ons werk en de afwijkingen ten opzichte van onze begroting en uitvoeringsprogramma van dat jaar. Daarnaast ontvangt het bestuur een keer per jaar de jaarrekening inclusief verklaring van de accountant van het vorige jaar.

1.4.2 Jaarrekening

De jaarrekening wordt opgesteld in het eerste kwartaal volgend op het begrotingsjaar, in overeenstemming met de bepalingen van het BBV (Besluit begroting en verantwoording). Deze jaarrekening wordt door de accountant gecontroleerd. Deze jaarrekening wordt, samen met de begroting voor het daaropvolgende jaar én de begrotingswijziging van het huidige jaar aan de deelnemende gemeenten en provincie Noord-Holland toegezonden. Daarna kan zij definitief worden vastgesteld door het algemeen bestuur.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

2 Leeswijzer

Deze kadernota bevat de volgende hoofdstukken:

Samenvatting
In hoofdstuk 3 leest u een samenvatting van alle financiële uitgangspunten.

Hoofddoelstelling
In hoofdstuk 4 is de achtergrond en de maatschappelijke meerwaarde van onze dienst verwoord.

Inhoudelijke ontwikkelingen
Hoofdstuk 5 maken we inzichtelijk welke ontwikkelingen op zowel de korte als langere termijn, invloed hebben op het beleid en onze dienst.

Financieel kader
Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de financiële uitgangspunten en ons financiële beleid.

Financiële ontwikkelingen
In hoofdstuk 7 en 8 gaan we in op de financiële kaders, met name de indexering van baten en lasten, dat ons AB vaststelt. Ons DB stelt binnen deze kaders de ontwerpbegroting 2024, inclusief de meerjarenbegroting op.

Risico’s en onzekerheden
Hoofdstuk 9 geeft inzicht in de risico’s en onzekerheden die wij nu voorzien.

Begroting 2025 en verder
Hoofdstuk 10 geeft beknopt een beschrijving van het financieel toekomstperspectief 2024 en verder.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

3 Samenvatting

3.1 Financiële uitgangspunten

Met de komst van de Omgevingswet staat de grootste verandering in de geschiedenis van omgevingsdiensten voor de deur. Daarnaast vragen onderwerpen als stikstof, groen staal en de transitie naar een waterstofeconomie, steeds meer aandacht en expertise. Op dit moment is niet te voorzien wat deze dossiers in 2024 specifiek aan inzet van onze dienst zullen vragen. Wij zijn echter flexibel en vakinhoudelijk goed voorbereid en beschikken over kennis en kunde om onze deelnemers van dienst te zijn. Ook het rapport van de commissie Van Aartsen en de aanbevelingen en reactie daarop van staatsecretaris Van Weyenberg (IenW) hebben grote impact op onze dienst.

Door de aanhoudende onduidelijkheid over de ingangsdatum van de Omgevingswet, krapte op de arbeidsmarkt en de vastgelopen cao-onderhandelingen kent de begroting 2024 onzekerheden. Wij stellen de begroting op met de grootst mogelijke zorg en volgens de laatste ontwikkelingen. Het is mogelijk dat we straks in de begroting rekening moeten houden met zaken die tijdens het schrijven van deze kadernota nog niet bekend zijn.

3.2 Begroting 2024

In de begroting van 2024 houden we onder andere rekening met:

- De indexatie van onze salarislasten in overeenstemming met de geldende cao voor 2024.
- De continuering van de dienstverleningsovereenkomst met gemeente Uitgeest.
- De verdeling van onze bodemtaken per deelnemer op basis van verwachte taakinzet, hierbij houden we rekening met dat Provincie Noord-Holland de taakinzet voor de overgangslocaties betaalt.
- De afspraken over extra vergunningverlening en toezicht i.v.m. de organisatie van de formule 1 en de continuering van de uitbreiding van formatie voor de bouwtaken van gemeente Zandvoort.
- In 2023 gaan wij samen met de gemeenten, die deze taak bij ons hebben belegd, de subsidieaanvraag voorbereiden die onderdeel is van het akkoord, de SEB-regeling (Stimulerend Energietoezicht Bedrijven) en starten met de uitvoering van het akkoord. Dit loopt door in 2025.
- Voor de gemeente Haarlem houden wij rekening met een verhoging van de gr-bijdrage voor minimaal 1340 uur (een volledige formatieplaats), voor uitvoering van de basistaken bodem.
- Onze organisatie groeit en om ervoor te zorgen dat onze ondersteunende diensten en vooral onze ICT kan blijven voldoen aan de toenemende vraag vanuit de organisatie en onze deelnemers, verhogen wij de overheadsformatie verder. De eerste twee jaar financieren wij deze uit incidenteel geld.
- De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De nieuwe wet gaat veel verder dan de Wob en gaat meer vragen van onze organisatie. Vanaf 2024 houden wij rekening met een volledige formatieplaats voor de coördinatie hiervan.

- Op verzoek van onze deelnemers adviseren wij bij planvorming en bouwinitiatieven onder andere op het stikstofdossier. Op basis van de voornoemde uitspraken zien wij dat onze inzet op dit dossier steeds omvangrijker wordt en specifieke deskundigheid vereist. Gelet op deze complexiteit en het gebrek aan (landelijke) oplossingen, zien wij dat de inzet op dit dossier extreem toeneemt en dat voor het realiseren van plannen steeds vaker maatwerkoplossingen nodig zijn. Om onze deelnemers de komende jaren op dit dossier adequaat te kunnen blijven adviseren, is extra inzet benodigd.
- In de Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied staat beschreven welke stappen er de komende jaren worden gezet om de industrie te verduurzamen en hoe de samenwerkende partijen inzetten op de ontwikkeling van een waterstofketen op industriële schaal. Gelet op de spanningen die in de afgelopen jaren bij omwonenden rondom Tata Steel zijn ontstaan, waarbij de zorg over gezondheid van omwonenden een belangrijk item is, is het van belang om de IJmond gemeenten vanuit het wettelijk adviseurschap adequaat te adviseren en inzicht te geven over de milieugevolgen van alle hierboven (forse) geschetste ontwikkelingen. Om hier invulling aan te geven vragen wij om een uitbreiding van ons team vergunningen met 1 fte voor de regio IJmond.

Samenvatting van de financiële ontwikkelingen 2024 uit hoofdstuk 7en 8

Extra formatie te dekken door het verhogen van de kostprijs	€	Toelichting paragraaf
Overhead formatie voor de Woo-coördinator	85.000	7.1
Uitbreiding stikstof advies team	85.000	7.1
Stijging personele lasten	**170.000**	
Stijging van de personele lasten in de kostprijs t.o.v. de begroting 2023*	**1,56%**	

Extra bijdragen voor formatie te dekken door regio IJmond	€ / uren	Toelichting paragraaf
Velsen Formatie voor wettelijk adviseurschap Tata Steel / CES NZKG	50.000	8.3.1
Beverwijk dekking wettelijk adviseurschap Tata Steel / CES NZKG	25.000	
Beverwijk verhoging bijdrage voor centrum voor Natuur Milieu Educatie (NME)	5.000	8.3.4
Heemskerk dekking wettelijk adviseurschap Tata Steel / CES NZKG	25.000	8.3.1
Heemskerk extra bijdrage voor het continueren van de projectfinanciering GreenBiz	50.000	8.3.2
Heemskerk verhoging bijdrage voor centrum voor Natuur Milieu Educatie (NME)	5.000	8.3.4

Uitgeest continuering van de dienstverleningsovereenkomst	2343 uur	8.3.3

Extra bijdragen voor formatie te dekken door regio Kennemerland	€ / uren	Toelichting paragraaf
Haarlem inbrengen taken vergunning verlening bodem	1340 uur	8.4.1
Zandvoort continuering uitbreiding formatie bouwvergunning verlening	1340 uur	8.4.2
Zandvoort extra uitbreiding formatie bouwtoezicht	1340 uur	8.4.2
Zandvoort continuering uitbreiding formatie contract verlenging formule 1	670 uur	8.4.2

Extra bijdragen voor formatie te dekken door regio Zaanstreek-Waterland	€ / uren	Toelichting paragraaf
Purmerend mogelijke effecten verandering basistaken omgevingswet	PM	8.5.1
Purmerend uitvoering milieu-adviestaken	PM	8.5.1
Edam - Volendam mogelijke effecten verandering basistaken omgevingswet	PM	8.5.2
Waterland mogelijke effecten verandering basistaken omgevingswet	PM	8.5.2
Waterland mogelijke taakoverheveling bouwtoezicht en niet- complexe vergunning verlening	PM	8.5.3
Landsmeer continuering van bouwtoezicht en juridische ondersteuning op het gebied van bouw	1340 uur	8.5.3

*De bedragen zijn gebaseerd op de begroting 2023. In deze begroting is gerekend met een indexatie van 2,34%. In verband met de extreme inflatie die naar verwachting doorwerkt in de cao afspraken verwachten wij een begrotingswijziging voor 2023 te moeten doen.

3.3 Indexering

Personele kosten

In de concept Macro Economische Verkenningscijfers (MEV) van het CPB, gepubliceerd in september 2022, wordt de verwachte loonvoet voor de sector overheid voor 2023 ingeschat op 3,2%. Dit effect zien we terug in de berekening van de voor- en nacalculatie.

In de 'Kerngegevenstabel MLT1 2022-2025' (maart 2022) geeft het CPB aan dat de loonvoet voor de Overheidssector naar verwachting 4,1% bedraagt in de periode 2022-2025. Voor ongeveer twee-derde van onze medewerkers is er verder een individuele groei van 3% in de salarisschaal mogelijk. Daarom hanteren wij voor periodieke verhogingen twee procent. Om doorontwikkeling van de ODIJ te kunnen

[1] Middellange termijn

realiseren willen we voor 2024 het budget voor de Ontwikkelkosten stellen op 2,5% van de totale begroting voor loonkosten. In totaal is de loonontwikkeling daarom 6,5%.

Voor 2024 zijn nog geen betrouwbare cijfers voorhanden en er zijn nog geen cao-afspraken gesloten. Op 14 december jongstleden liepen de cao-onderhandelingen volledig vast. De bonden eisen onder meer 12% loonsverhoging voor 2023 en ook Automatische Prijscompensatie (APC). De werkgevers bieden in hun laatste loonbod een verhoging van 5% per 1 februari 2023 en 3% per 1 april 2024. De inflatie is nog steeds extreem hoog en de krapte op de arbeidsmarkt, met daarbij ook de werkdruk, nog steeds zeer groot. FNV Overheid heeft net als de overige betrokken bonden, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO) een ultimatum gesteld voor een nieuwe cao. Het ultimatum loopt op 11 januari 2023 af. Daarnaast dwingt de krapte in de arbeidsmarkt ODIJ steeds vaker om medewerkers te laten instromen in een hogere aanloopschaal dan eerder gebruikelijk was. Rekening houdend met bovenstaande ontwikkelingen passen wij voor 2024 de volledige (verwachte) loonontwikkeling toe. Wij verwachten dat wij blijvend in staat zijn om ons personeelsbestand op pijl te houden, waardoor (dure) externe inhuur van personeel niet- of nauwelijks aan de orde is. Dit in tegenstelling tot collega-organisaties.

Materiele kosten

Voor materiële kosten hanteren we de overheidsconsumptie uit dezelfde kerngegevens-tabel. Deze bedraagt voor de periode 2022-2025 2,8%. Gezien de actuele ontwikkelingen in de economie, de aanhoudende oorlog in Oekraïne en de buitengewone inflatie is het lastig om te beoordelen of dit percentage over anderhalf jaar valide is. Omdat wij geen andere betrouwbare informatie hebben, stellen wij voor om de voorcalculatie voor de prijsontwikkeling op 2,8% te zetten.

Gewogen indexatie

De lasten in de begroting van ODIJ bestaan voor ongeveer 87% uit personele en voor ongeveer 13% uit materiële lasten. Hiermee wordt de gemiddelde index van de begroting 6,02%.

Loonbijstelling	**6,50%**
Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc) (CBS)	2,80%
Gewogen indexatie	**6,02%**

Begrotingswijziging 2023

In de begroting voor 2023 is geen rekening gehouden met het uitstel van de Omgevingswet en de huidige inflatie die naar verwachting doorwerkt in de cao-afspraken. Deze ontwikkelingen verwerken wij in een begrotingswijziging, de gewijzigde begroting 2023 is de basis voor de indexatie voor de begroting van 2024. De begrotingswijziging bieden wij gelijktijdig aan met de begroting van 2024 uitgaande dat de cao uitkomsten dan bekend zijn.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

4 Hoofddoelstelling

4.1 Achtergrond

Op 1 januari 1999 zijn wij gestart met de uitvoering van alle wettelijke milieutaken voor de IJmondgemeenten, te weten: Beverwijk, Heemskerk en Velsen. De gemeente Uitgeest is in dat jaar ook toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling (GR). Op 1 januari 2014 en 1 januari 2015 gevolgd door de gemeente Haarlem en provincie Noord-Holland, respectievelijk de gemeenten Purmerend en Beemster. In 2017 zijn de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland en Edam-Volendam toegetreden tot de GR met het basistakenpakket. Per 1 januari 2016 voeren wij eveneens de plustaken vergunningverlening bodem voor provincie Noord-Holland uit. Naast de taken die in de GR zijn ingebracht, voeren wij takenpakketten uit op basis van langlopende dienstverleningsovereenkomsten voor de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Landsmeer, Oostzaan, Waterland, Wormerland, Uitgeest en Heemskerk.

4.2 Maatschappelijke meerwaarde

Wij zijn een uitvoeringsorganisatie van overheidstaken op het gebied van de fysieke leefomgeving. In de afgelopen jaren is gebleken dat door het bundelen van kennis een maximale synergie kan worden gerealiseerd. De samenwerking wordt gezocht waar het een meerwaarde heeft. De meerwaarde ligt verder in de verbetering en de vereenvoudiging van de dienstverlening naar burgers en bedrijven en verdergaande kwaliteitsverbetering van de uitvoering. Daarnaast wordt, gelet op de grote bandbreedte op verschillende vakgebieden, de kwetsbaarheid voor gemeenten verminderd. Wij willen een landelijk vooruitstrevende en toekomstbestendige voorbeeldorganisatie zijn, waar partners met vertrouwen mee samenwerken.

4.3 Ondersteunen bij beleidsontwikkeling

Het ondersteunen van gemeenten en provincie bij beleidsontwikkeling is onlosmakelijk verbonden met de praktijk van de uitvoering. Vanuit de eigen deskundigheid dragen wij zorg voor een adequate afstemming met onze gemeenten en provincie. Een goede en kostenbewuste uitvoering is niet mogelijk zonder heldere beleidskaders van onze opdrachtgevers. Tegelijkertijd doen wij ook voorstellen voor het uitvoeringsbeleid vanuit onze eigen expertise, zoals de handhavingsstrategie.

4.4 Breed takenpakket

Onze activiteiten beperken zich al jaren niet meer tot alleen ‘klassieke’ milieutaken. In een aantal gemeenten wordt het toezicht ook integraal uitgevoerd op brandveiligheid, bouw- en woningtoezicht, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV), Digitaal opkoping register (DOR) en drank- en horecawetgeving. Wij investeren in het opleiden van onze medewerkers om hen breed en sector overstijgend in te kunnen zetten. Wij zien op termijn voordelen in het verbreden van ons takenpakket waar deze inhoudelijk en/of procesmatig vergelijkbare voordelen biedt aan de verschillende opdrachtgevers, zoals dit het geval is bij de bundeling van milieutaken. De vernieuwing van het toezicht door de integrale aanpak

sluit goed aan bij deze landelijke trend. Wij willen deze taken efficiënt en effectief uitvoeren.

Meer informatie over onze werkzaamheden leest u op onze website.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

5 Inhoudelijke ontwikkelingen

5.1 Omgevingswet

De beoogde datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is op het moment van schrijven van deze Kadernota 1 juli 2023. Verandering vraagt continue onze aandacht. De wereld staat niet stil en zo ook ODIJ niet. In de kadernota's van de afgelopen jaren hebben wij u al geïnformeerd over het nieuwe omgevingsstelsel. Het uitstel van de inwerkingtreding van dit nieuwe stelsel, heeft ook betekend dat we ons langer hebben kunnen voorbereiden op een goede implementatie.

De Omgevingswet brengt verandering met zich mee in het takenpakket van onze deelnemers. De landelijke regelgeving staat nog niet vast. Daardoor is ook nog niet helder wat de impact zal zijn. Wel is zeker dát er verschuivingen in het takenpakket optreden en dat betekent ook dat de deelnemersbijdrage wijzigt. Het wachten is op duidelijkheid vanuit 'Den Haag'. Deze verschuiving heeft voornamelijk impact op de VTH taakuitvoering van agrarische bedrijven.

Grote impact

De Omgevingswet resulteert in een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving die gaat over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Deze herziening heeft een grote impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium. Ook heeft het gevolgen voor de bevoegde gezagen en de organisaties die bij de wet betrokken zijn, zoals onze dienst. De wet beoogt het vergroten van de inzichtelijkheid en het gebruiksgemak, het versnellen van de besluitvorming, meer lokale afwegingsruimte en een samenhangende benadering.

Werkwijzen en regels wijzigen

De invoering van de Omgevingswet betekent dan ook dat onze werkwijze voor de uitvoering van de VTH[2]-taken vanaf dat moment is afgestemd op de Omgevingswet. Onze kaders waaraan vergunningaanvragen worden getoetst en de regels waarop wordt toegezien, wijzigen. Hierbij hoort ook de grotere afwegingsruimte die onze deelnemers bij inwerkingtreding krijgen. De financiële consequenties en onze visie hierop hebben wij uitgewerkt in hoofdstuk 7: Financiële uitgangspunten.

5.2 Naar verwachting treedt in 2023, als onderdeel van het nieuwe Omgevingsstelsel, de Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen in werking.

Deze ontwikkeling is van toepassing voor deelnemers die deze taak hebben ondergebracht bij onze dienst. In de kern gaat het om een privatisering van het bouwtoezicht bij nieuw- en verbouw. Taken en verantwoordelijkheden op gebied van bouwen (bouwtechniek) verschuiven van de overheid naar bouwers en private kwaliteitsborger. In de begroting 2023 is aangegeven dat verwacht wordt dat ODIJ in 2024 en 2025 deze taken vooralsnog blijft uitvoeren met dezelfde middelen om de impact van de nieuwe wet te bezien. Dit heeft o.a. te maken met een uitgebreide

[2] Vergunningen, toezicht en handhaving

overgangsperiode. De gemeente blijft verantwoordelijk voor administratieve en planologische toetsen. Daarnaast blijft er een rol voor bouwtoezicht namens de gemeente bij complexere projecten en bij projecten waarin er niet conform de kwaliteitsborging wordt gebouwd.

5.3 Geurbeleid binnen de Omgevingswet

Er komt een overdracht van het provinciaal geurbeleid naar de gemeenten in het kader van de Omgevingswet. Dit betekent dat de gemeenten omgevingswaarden voor geur in de omgevingsplannen moeten opnemen. Onze dienst kan eventueel onze deelnemers hierin adviseren, dit is nog niet opgenomen in ons huidige takenpakket. De provincie blijft alleen bij gemeentegrensoverschrijdende activiteiten een rol houden. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat het geurbeleid rondom Tata Steel bij de provincie kan blijven.

5.4 Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten.

Als de Omgevingswet ingaat, verandert er op het gebied van bodem een aantal zaken. Zowel in de verdeling van de taken tussen de bevoegde gezagen als op de inhoud. Gemeenten worden dan het bevoegd gezag voor de gehele milieuhygiënische bodemkwaliteit. In dat kader verschuift het bevoegd gezag voor de Wet bodembescherming (Wbb) van Provincie Noord-Holland naar gemeenten. Het gaat hier om taken met betrekking tot het saneren van of het werken in ernstig verontreinigde grond. Onze rol hierin richt zich op het afgeven van vergunningen, het behandelen van meldingen, het uitvoeren van controles en het onderhouden van ons bodeminformatiesysteem op basis van alle activiteiten in de bodem.

Provincie blijft bevoegd gezag voor de al lopende saneringen

De gemeente wordt niet het bevoegd gezag voor alle bodemlocaties in de gemeente. Een aantal locaties blijft vanwege het overgangsrecht onder het bevoegd gezag vallen van Provincie Noord-Holland. Het gaat hier om locaties waar de sanering nog niet is afgerond, of om nazorglocaties. Locaties waar nazorg noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een leeflaag. De taken die hieruit voortvloeien, voert ODIJ uit in opdracht van de provincie. Provincie Noord-Holland blijft ook het bevoegd gezag waar het gaat om grondwater.

Bevoegd gezag betekent niet altijd eigenaar van verontreinigde grond

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. En dus niet alleen de overheid. Die zorgplicht geldt ook bij (dreigende) bodemverontreinigingen. De zorgplicht verplicht iedereen om bij (dreigende) bodemverontreiniging maatregelen te nemen die ook redelijkerwijs kunnen worden gevraagd. De zorgplicht geldt alleen voor nieuwe bodemverontreinigingen of aantastingen die op of na inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn ontstaan.

Eigenaar of erfpachter is verantwoordelijk voor de sanering bij toeval vondsten

Ondanks de inspanningen die het Rijk, provincies en omgevingsdiensten de afgelopen jaren leverden (saneringen, onderzoeken, registratie van alle bodemactiviteiten), is het niet uitgesloten dat in de toekomst nog nieuwe verontreinigingen in de bodem worden ontdekt. Dit noemen we toevalvondsten. Als daarbij sprake is van onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van mens en dier, is de eigenaar of erfpachter van het terrein de eerst aangewezene voor het nemen van saneringsmaatregelen. De gemeente ziet hierop toe.

Initiatiefnemer is verantwoordelijk voor onderzoek en sanering bij ruimtelijke projecten

Nadat de Omgevingswet van kracht is, zullen saneringen meer en meer uitgevoerd gaan worden als onderdeel van civiele projecten. Daarmee is de initiatiefnemer de eerst aangewezene voor het nemen van maatregelen en de bekostiging van deze maatregelen.

Bodem wordt onderdeel van de integrale afweging bij ruimtelijke projecten

Gemeenten kunnen straks onder de Omgevingswet zelf regels stellen op het gebied van bodem. Dat biedt bijvoorbeeld wellicht de kans om ontwikkelingen in de bodem toe te staan die nu nog niet mogelijk of wenselijk zijn. Of juist ontwikkelingen tegen te gaan, wanneer het wenselijk is om de bodem extra te beschermen. Keuzes maakt de gemeente daarover bij het opstellen van een omgevingsvisie en het omgevingsplan. Deze instrumenten helpen een balans te vinden tussen het beschermen van de fysieke leefomgeving (milieu en gezondheid) enerzijds en het gebruik van de fysieke leefomgeving (maatschappelijk gewenste activiteiten zoals wonen, werken en recreëren) anderzijds.

Meer inzicht noodzakelijk om grip te krijgen op noodzakelijke bekostiging.

Om meer grip te krijgen op de noodzakelijke bekostiging van de bodemtaken, hebben gemeenten in het hele land meer behoefte aan inzicht in de VTH-basistaken bodem en het effect van de inwerkingtreding van de Omgevingswet op de omvang en uitvoering van deze bodemtaken. Bijvoorbeeld doordat saneringsbeschikkingen worden vervangen door meldingen, wat zorgt voor korte procedures. Tegelijkertijd is er ruimte voor maatwerk. Maatwerk vraagt doorgaans meer inzet van onze organisatie. Om daarover meer inzicht te krijgen, gaan de koepels de huidige tijdsbesteding monitoren. De uitvoering daarvan ligt bij ODNL (de koepel van Omgevingsdiensten). In 2023 zullen alle omgevingsdiensten monitoren wat de effecten van de afspraken zijn op de bescherming en kwaliteit van de bodem. De monitoring gaat daarnaast in op de omvang van de taken en een eenduidig beeld over de herverdeling van de taken tussen provincie en gemeenten.
De monitoring moet ook inzicht geven in de middelen die voor gemeenten nodig zijn om via toezicht, handhaving en vergunningverlening en beleidsvoorbereiding door ODIJ de kwaliteit van de bodem blijvend te beschermen.

Wij maken een inschatting van de hoeveelheid bodemtaken die wij voor elke gemeente gaan uitvoeren na ingang van de Omgevingswet. Hierin houden wij ook rekening met het overgangsrecht van locaties die nog onder het bevoegd gezag van de provincie vallen. In 2023 werken wij, in samenwerking met Provincie Noord-Holland, het overgangsrecht verder uit. Aangezien de inschatting van de afname van de bodemtaken nog niet definitief is voor onze deelnemende gemeenten, moet er rekening mee gehouden worden dat de variabele en vaste bijdrage nog kan veranderen.

5.5 Invloed huizenmarkt op bouwvergunningen

Voor een aantal deelnemers voert onze dienst ook bouwtaken uit. De verwachtingen voor de prijzen op de huizenmarkt zijn de laatste tijd door de meeste banken naar beneden bijgesteld. De verwachting is dat de prijzen in 2023 na jaren van stijging een bescheiden daling laten zien. Bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en milieuvergunningen zijn direct gelinkt aan investeringen, gebiedsontwikkeling en bedrijvigheid.
De huizenmarkt stabiliseert maar in de randstad is de krapte op de huizenmarkt nog ongekend groot. Daarom verwachten we nog veel bouwactiviteiten en investeringen in bestaand vastgoed. Dit heeft direct verband met het aantal vergunningaanvragen. Het is de verwachting dat het niveau van toezicht en handhaving en klachtafhandeling stabiel blijft. Het is belangrijk om samen met gemeenten de ontwikkeling van de conjunctuur en het effect hiervan op de vraagkant te blijven volgen in de aanloop naar de contractbesprekingen voor 2024.

IJmond Bereikbaar

Naar aanleiding van de ambities in het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit gaan wij het programma IJmond Bereikbaar intensiveren. Op dit moment wordt een regionale (IJmond) visie met routekaart en uitvoeringsplan opgesteld. De verwachting is dat deze Q3 2023 ter vaststelling wordt aangeboden. De ambitie is om het aantal bedrijven waarbij een mobiliteitsscan wordt afgenomen en waar maatregelen worden geïntroduceerd, te verdubbelen. Met de huidige formatie is het niet mogelijk deze intensivering te bereiken. Vanuit het programma Gezondheid & Luchtkwaliteit IJmond dekken we een extra formatieplaats om te intensivering te bereiken. Een deel van de huidige formatie voor IJmond Bereikbaar dekken wij uit een externe subsidie, die is beschikt tot en met 2022. In de begroting van 2024 gaan wij ervan uit dat deze gecontinueerd wordt voor 2024. De onzekerheid hieromtrent vermelden wij in onze begroting. Hiermee verwachten wij dat dit niet een kostenverhogend effect heeft.

5.6 Partner in de energietransitie

Wij controleren bedrijven en instellingen op het treffen van energiebesparende maatregelen. Bedrijven zijn wettelijk verplicht om maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar te nemen. Daarnaast grijpen wij onze bedrijfscontroles aan om met ondernemers het gesprek aan te gaan over de mogelijkheden van verdere verduurzaming van de bedrijfsvoering (stimulering). Daarop sluit het initiatief van rovincie Noord-Holland aan. De provincie heeft een breed gedragen

Energiebesparingsakkoord Noordhollandse bedrijven gesloten met alle 46 gemeenten. Het ondertekenmoment vond plaats op 27 januari 2022. In het akkoord staan afspraken over een gezamenlijk ambitieniveau, kaders voor een toezichtwerkwijze en gezamenlijke monitoring en inzet van middelen. Het akkoord loopt in principe tot 2025 en heeft als doel om voor de provincie breed een *level playing field* te creëren op het gebied van toezicht op energiebesparende maatregelen. Dit akkoord biedt voor ons kansen om meer in te zetten op energiebesparing bij bedrijven. Dit doen wij door middel van gerichte communicatie, stimulering en een toezichttraject. Elk energierelevant bedrijf wordt gedurende de looptijd van het akkoord ten minste een keer bezocht.

5.7 Het VTH-stelsel

Een goed functionerend VTH-stelsel was de basisgedachte bij het oprichten van de omgevingsdiensten. Naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede en de cafébrand in Volendam, heeft de commissie Mans gerapporteerd over misstanden op het gebied van handhaving binnen de fysieke leefomgeving. Hierin constateerde de commissie dat het aantal overtredingen fors is en de samenwerking tussen de overheden voor een gedegen bestuurlijke en strafrechtelijke aanpak, beperkt is. Om deze praktijk te verbeteren adviseerde de commissie om omgevingsdiensten op te richten, waarbij de deelnemers wettelijk verplicht werden de VTH-taken voor in ieder geval de ‘complexere’ milieu-inrichtingen over te dragen. Inmiddels voeren de omgevingsdiensten alweer een aantal jaren de VTH-taken uit op het gebied van milieu. In die tijd zijn er verschillende evaluaties en onderzoeken gedaan. Hieruit blijkt dat omgevingsdiensten zich ontwikkelen, maar dat er problemen zijn die niet opgelost kunnen worden met verdere doorontwikkeling binnen het huidige VTH-stelsel. In opdracht van de minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft de adviescommissie VTH, onder leiding van Jozias van Aartsen, in 2021 de mogelijkheden in kaart gebracht om het VTH-stelsel effectiever en slagvaardiger maken. De Commissie Van Aartsen concludeerde dat het stelsel weliswaar verbeterd is door de invoering van omgevingsdiensten, maar dat verdere verandering noodzakelijk is. De commissie gaf hierbij aanbevelingen voor aanpassingen van het stelsel.

De aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen zijn uitgewerkt in het Interbestuurlijk programma 'versterking VTH-stelsel’ (IBP). Binnen dit programma werken Rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten samen om concrete stappen te zetten ter verbetering van het stelsel. Het is voor het eerst dat omgevingsdiensten een plek aan deze bestuurlijke tafel hebben. Doel van het IBP is om te komen tot een schonere, veiligere en gezondere leefomgeving en het voorkomen van milieuschade in plaats van het achteraf te moeten herstellen. De deelnemende partijen onderschrijven dat omgevingsdiensten hierin een essentiële rol moeten spelen. Dit geldt niet alleen voor de uitvoering van de VTH-taken, maar ook voor de aanpak van grote maatschappelijke transitieopgaven als energietransitie, stikstofopgave, woningbouwopgave, klimaatadaptatie en circulariteit.

Het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP)

Doel

Een sterke rol van omgevingsdiensten is de basis voor het IBP. In dit programma staat de ambitie centraal om te komen tot robuuste, deskundige en vernieuwende omgevingsdiensten die hun taken met gezag, onafhankelijkheid en professionaliteit kunnen uitvoeren en waarbij de informatiehuishouding tussen alle partijen in de keten op orde is. Daarbij is het de ambitie van het Rijk, provincies en gemeenten dat de omgevingsdiensten in staat zijn om naast de huidige taken een essentiële rol te vervullen in de grote transitieopgaven waar Nederland voor staat. Dit is in lijn met onze ambities.

Uitwerking

Het programma bestaat uit zes pijlers (tussen haakjes staat de 'trekker' van de pijler. Deze trekker draagt in organisatorische zin de verantwoordelijkheid voor de gehele pijler):

1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering (VNG);
2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging (JenV);
3. Informatie-uitwisseling en datakwaliteit (IenW);
4. Kennisinfrastructuur (inclusief arbeidsmarkt voor gekwalificeerd personeel) (OD-NL);
5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving (IPO);
6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht (IenW/ILT en/of BZK).

Looptijd en financiering

Het programma heeft een looptijd van twee jaar (2022 – 2024) waarbij in 2023 de projecten worden vormgegeven, inclusief de bijbehorende financiële middelen. De uitvoering staat gepland voor 2023-2024. De beschikbare middelen en financiering van het IBP zijn vastgelegd in het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' (2021). Dit akkoord reserveert structureel 18 miljoen euro per jaar voor de versterking van het VTH-stelsel. Ook is over een periode van drie jaar naar zes miljoen euro oplopend bedrag voorzien voor de versterking van VTH bij ILT (dit bedrag wordt aangewend voor de versterking van de aanpak van de milieucriminaliteit). Deze middelen komen op de begroting van IenW en worden langs de lijn van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen besteed aan landelijk overkoepelende onderwerpen. Voor 2023 hebben wij een Specifieke Uitkering (SPUK IBP) aangevraagd. Er is nog geen duidelijkheid over de financiering in 2024.

IPB en onze ambities

Omdat het IBP op veel vlakken aansluit bij onze ambities, doen er zich kansen voor om het programma als vliegwiel te gebruiken om de eigen ambities (versneld) te realiseren, waarbij ook nauwe samenwerking met de deelnemers is gewenst. Wij zorgen ervoor dat

het in 2023 op meerdere fronten, ambtelijk en op bestuurlijk/directieniveau is aangesloten bij onderdelen van het programma. Om een bijdrage te leveren, stellen wij medewerkers ter beschikking die op een specifiek terrein deskundig zijn. Participatie van ons in specifieke pilots en projecten van het IBP waarmee relevante interne ontwikkelingen versneld kunnen worden verwezenlijkt en (gedeeltelijk) gefinancierd, is daarbij een mooie bijkomstigheid.

5.8 Samenwerking met andere collega Omgevingsdiensten

De Rijksoverheid heeft met de Commissie Van Aartsen en daarna het Interbestuurlijk programma (IBP), een startschot gegeven voor verbetering van VTH en de keten. Eén van de onderdelen hiervan is robuustheid van de dienst. Om deze robuustheid te creëren en ook te (blijven) voldoen aan de kwaliteitscriteria, is het van belang om op specialistische deskundigheidsgebieden een samenwerking aan te gaan met collega omgevingsdiensten in de regio. Er is al een intentieovereenkomst tussen de vier omgevingsdiensten in provincie Noord-Holland. In 2024 wordt verder ingezet op een nauwe samenwerking waarin de diensten elkaar versterken.

5.9 Programma 'meer grip op indirecte lozingen'

Het onderwerp 'meer grip op Indirecte Lozingen' staat als speerpunt benoemd in de samenwerkingsovereenkomst Noorderkwartier 20-21-2030 die in december 2020 is ondertekend door de gemeenten in Noorderkwartier, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en PWN. In juli 2021 is in het bestuurlijk overleg samenwerking waterketen Noorderkwartier besloten om dit onderwerp op te pakken en daarvoor de samenwerking te zoeken met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD-NHN), Omgevingsdienst IJmond (ODIJ), provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat (RWS).

Er is gekozen voor een aanpak met de volgende processtappen:
1. Opstellen van een relevante bedrijvenlijst per Omgevingsdienst
2. Uitgangspunten bespreken om te bepalen hoe de VTH-taken opgebouwd kunnen worden
3. Op basis van de bedrijvenlijst en de uitgangspunten is een programmaopzet gemaakt.

Met de vertaling van de bedrijvenlijst, komen we uiteindelijk tot de benodigde extra inzet om de gewenste grip op indirecte lozingen te krijgen en te behouden voor de toekomst. Het uitgangspunt van dit programma is, dat het een opstartfase heeft in 2023 en daarna van 2024 tot en met 2026 loopt. Na besluitvorming over het programma in februari 2023 starten we op 1 april met de opstartfase van het programma.

HHNK heeft voor het programma subsidie aangevraagd. Het Interbestuurlijk programma (IBP) stelt naar verwachting €250k beschikbaar vanuit de try-outbijdrage. Deze bijdrage wordt ingezet voor de financiering van een externe programmamanager, de trainings- en

de analysekosten voor de monsters. De overige bijdragen worden door de betrokken organisaties geleverd.

De initiële bedrijvenlijst uit stap 1 vormt de basis voor het programma voor de periode 2024-2026. Met de hierboven genoemde verfijningsslag komt het uiteindelijke bedrijvenbestand in beeld. Een cruciaal onderdeel van het programma is het uitvoeren van een bemonstering bij de uitvoering van het toezicht op een bedrijfslozing. Daarmee wordt inzichtelijk of de lozing van het bedrijf voldoet aan de vergunningsvoorwaarden of de normen uit het activiteitenbesluit. In het programma is het uitgangspunt dat we elk bedrijf uit de verfijningsselectie van het bedrijvenbestand gaan bemonsteren. Deze monsters analyseren we op de reguliere parameters, maar er wordt ook bemonsterd op Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Voor de uitvoering vanaf 2024 wordt de bijdrage geschat op basis van de programma-aanpak. Hiervoor is via de waterketen al bestuurlijk draagvlak gekregen. Naar aanleiding van de uitvoering van de aanpak in 2023 wordt een uitvoeringsprogramma voor 2024 opgesteld. De benodigde bijdrage voor de inzet van de formatie vanaf 2024, wordt berekend op basis van dit uitvoeringsprogramma. Tijdens het schrijven van deze kadernota is dit nog niet te kwantificeren.

5.10 Onvoorziene ontwikkelingen

Een aantal van onze werkzaamheden zijn vraag gestuurd, waarbij we afhankelijk zijn van ontwikkelingen binnen onze deelnemende gemeenten zoals nieuwe bedrijfsvestigingen, planvorming en bouwinitiatieven. Daarnaast zijn wij in de afgelopen tijd geconfronteerd met ontwikkelingen, zoals uitspraken van de Raad van State op het gebied van Stikstof-regelgeving, de uitspraak van de rechter om de doelen op het gebied van CO2-reductie te realiseren (URGENDA-uitspraak), nieuwe normeringen voor stoffen als PFAS en lood en daarnaast het keer op keer uitstellen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor 2024 is niet te voorzien welke ontwikkelingen er in dat jaar zullen plaatsvinden. Wij zijn echter flexibel en zijn in staat om deze onzekerheden te managen.

5.11 Wijziging in de wet op de Gemeenschappelijke Regeling

Verdere organisatorische vernieuwingen, die door mogelijk extra effecten hebben op de overhead (uurtarief/kosten) zijn:

- Wet open overheid (Woo) als vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob): alles is openbaar tenzij;
- Wet elektronische publicaties (Wep);
- Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr).

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond (GR) vormt ons juridische kader. De GR ODIJ is een openbaar lichaam met 15 deelnemers dat opereert onder de naam Omgevingsdienst IJmond. Binnen het kader van de GR voert de dienst naast de taken beschreven in de GR, ook taken uit op basis van apart met haar deelnemers

afgesloten dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). De aanpassing van de Wgr en het inwerkingtreden van de Omgevingswet en de daarmee gepaard gaande overdracht van bevoegdheden van provincie naar gemeenten, leidt tot een wijziging van de GR.

Overdracht van taken

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet verandert het basistakenpakket. Wanneer de Omgevingswet daadwerkelijk in werking treedt is op het moment van schrijven niet met zekerheid te zeggen. Het is de verwachting dat in 2024 het basistakenpakket onder de Omgevingswet van toepassing is. In het voorjaar van 2023 gaan wij met alle gemeenten die dit betreft in gesprek over de inbreng van deze taken in onze gr.

5.12 Financieringsmodel

Op verschillende gebieden zien we een verschuiving in de costdrivers van onze dienstverlening. Waar in het verleden de voornaamste costdriver personeel (loonkosten) was, zien we dat er steeds meer specialistische 'gereedschappen' in worden gezet voor het uitvoeren van onze taken (met steeds groter wordende investeringen en jaarlijkse kosten), waarbij gedacht moet worden aan de uitbreiding van ons wagenpark, Flir camera, geluidsapparatuur, investeringen in maatwerk software en drones. De huidige financieringsmethodiek is gebaseerd op uren en bijbehorende loonkosten. In 2024 verwachten wij specifiek aandacht te gaan besteden aan de methodiek en dan met name wat de impact is van de andere costdrivers en op welke wijze wij deze aan de methodiek kunnen toevoegen.

5.13 Vernieuwingen BBV

De begroting 2024 wordt ingedeeld naar de laatste inzichten in het BBV[3], de ervaringen met de jaarcijfers 2021 en de begroting 2022. De afgelopen periode zijn er geen grote wijzigingen geweest in het BBV, waardoor de opzet van de begroting 2024 op dezelfde wijze kan plaatsvinden als die van 2023. De beoogde wijziging om per 2023 een recht-matigheidsverantwoording in de jaarrekening op te nemen, blijft ook voor 2024 relevant. Vanaf het begrotingsjaar 2023 vindt er een verandering plaats in de verantwoordelijkheden met betrekking tot de rechtmatigheid van de jaarrekening van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Niet langer is het de accountant die vaststelt dat in lijn met wet- en regelgeving wordt gehandeld, maar is het DB aan zet. Het DB dient namelijk te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en controle, om (primair) te waarborgen dat ODIJ bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties, de wet- en regelgeving naleeft. Als gevolg hiervan heeft ODIJ per 2022 het interne controleplan aangescherpt, om als basis te dienen voor de rechtmatigheidsparagraaf. Als er na vaststelling van deze (ontwerp)Kadernota wijzigingen in het BBV worden doorgevoerd, dan worden deze meegenomen bij het opstellen van de begroting 2024.

[3] Besluit begroting en verantwoording

In overeenstemming met de vereisten van het BBV wordt de begroting 2024 ingedeeld naar de voorgeschreven taakvelden.

Voor ODIJ zijn dat:

- Volksgezondheid & Milieu (V&M); hieronder vallen alle taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving die betrekking hebben op milieu- en de adviestaken;
- Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV); hieronder vallen alle bouwtaken en advisering op het gebied van RO;
- Onderwijs; hieronder vallen de taken op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME);
- Overhead; hieronder vallen de werkzaamheden en lasten m.b.t. de overhead.
- Bestemmingsreserves; hieronder vallen de dotatie en onttrekkingen aan onze reserves.

BTW en omzetbelasting

De taakvelden worden als zodanig in de begroting 2024 onderscheiden zodat gemeenten de bijbehorende taken met baten en lasten kunnen aggregeren in hun eigen begroting. Alle bedragen in de begroting zijn exclusief btw. ODIJ is door de Belastingdienst aangemerkt als ondernemer in de zin van de Wet op de Omzetbelasting. Hierdoor worden alle facturen die ODIJ voor haar dienstverlening verzendt, verzwaard met het vigerende tarief voor de omzetbelasting. ODIJ kan zelf geen beroep doen op het btw-compensatiefonds.

Vennootschapsbelastingplichtig

In 2021 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat ODIJ beperkt vennoot-schapsbelastingplichtig is. Dit is bepaald op basis van de activiteiten zoals toen en nu verricht. Dit betreft alleen de activiteit bodemrapportages. De verwachting is dat dit van tijdelijke aard is. Het beleid is om de vrijstelling weer te realiseren nadat er geen resultaten meer behaald worden op deze activiteit. De omvang van deze belasting is zeer beperkt.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

6 Financieel kader

6.1 Wijze van financiering

De financiële exploitatie van ODIJ is gebaseerd op de bijdragen van de deelnemende gemeenten. Die kent op dit moment de vorm van inputsturing: per gemeente worden de uren afgestemd op de verwachte uit te voeren taken, er wordt vooraf één vast uurtarief afgesproken en daarmee is de bijdrage van elke gemeente bekend, evenals bijna alle inkomsten voor onze begroting.

Jaarlijks wordt een begroting opgesteld op basis van de gegarandeerde, gecontracteerde uren die voor onbepaalde tijd per gemeente zijn vastgelegd in de GR. Een aantal gemeenten participeert in de verdeelsleutel. Daarnaast hebben deelnemers aanvullende dienstverleningsovereenkomsten met ons afgesloten. De formatie en vaste kosten zijn hierop afgestemd, de begroting is zo tenminste budgettair neutraal. Onze begroting is structureel niet in evenwicht maar wordt wel in de meerjaren raming hersteld.

Uitbreiding van het basistakenpakket door in werking treden van de omgevingswet

In de begroting van 2024 gaan wij ervan uit dat alle basistaken door onze deelnemers zijn ingebracht. Aangezien voor sommige deelnemers de inschatting van de afname van de uitbreiding taken nog niet goed is te kwantificeren, moet er rekening mee gehouden worden dat de bijdrage nog kan veranderen.

Looptijd van huidige verdeelsleutel koppelen aan omgevingswet

De looptijd van de huidige, vastgestelde verdeelsleutel is 2019-2022. De herberekening van de verdeelsleutel kunnen we pas maken na afsluiting van het jaar 2022. In verband met het uitstel van de Omgevingswet naar 1 juli 2023, stellen we aan het algemeen bestuur voor om de verdeelsleutel tot de daadwerkelijke ingangsdatum van de Omgevingswet te verlengen. De begroting 2024 stellen we op in het voorjaar van 2023. Dit betekent dat we de begroting opstellen met de laatst vastgestelde verdeelsleutel.

De Omgevingswet heeft een grote impact op de verdeelsleutel

Dit komt mede door het gedeeltelijk uittreden van een van de deelnemers, te weten provincie Noord-Holland.

Andere mogelijke financiële effecten van de omgevingswet zijn moeilijk te kwantificeren.

Uit één van de eerdere landelijke analyses naar de financiële impact van de invoering van de Omgevingswet op begrotingen van omgevingsdiensten kwam naar voren dat dit mogelijk een 10-12% kosten opdrijvend effect heeft. In gesprekken met andere omgevingsdiensten komt nog steeds naar voren dat het heel lastig is de financiële effecten in te schatten.

De werkelijke impact moeten natuurlijk nog blijken, maar verwacht wordt dat de invoering van de Ow voor omgevingsdiensten een (tijdelijk) kostenopdrijvend effect zal hebben. Wij zijn van mening dat als de Ow wordt ingevoerd, minimale frictie zal ontstaan, maar in welke mate is onzeker. Het kwantitatief vooraf of achteraf bepalen van

de specifieke financiële effecten van de Ow is hoogstwaarschijnlijk moeilijk en tijdrovend voor zowel ons, gemeenten als provincie. Op landelijk niveau wordt samengewerkt met de andere omgevingsdiensten, IPO en VNG om een goed beeld van de financiële impact te krijgen en af te stemmen hoe een kostenstijging moet worden verwerkt. Wegens gebrek aan inzicht en duidelijkheid vanuit de wetgever, gaan we er vooralsnog vanuit dit op te kunnen vangen binnen de huidige kaders.

6.2 Gedifferentieerde tarieven

Naast de gr-bijdragen, is het gebruikelijk dat in het lopende jaar de gemeente of andere opdrachtgevers aanvullende tijdelijke taken afnemen; deze diensten zijn incidenteel. Om te kunnen blijven voldoen aan deze vraag is soms inhuur of tijdelijke uitbreiding van formatie nodig. Voor deze tijdelijke werkzaamheden op contractbasis wordt een opslag op ons basistarief van 10-25% gehanteerd.

6.3 Wijze van kostennormering

Het financieel kader is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Als productiviteitsnorm wordt uitgegaan van 1340 uur, een percentage van 72,9% van de totale beschikbare uren per fte (1836). Dit betreft de ‘declarabele’ uren, de uren die direct gerelateerd zijn aan productie voor deelnemers.

6.4 Financieel beleid

De begroting 2023 is niet structureel in evenwicht, de totale begroting is wel in evenwicht door de dekking van incidentele baten. Dit betekent dat wij structurele lasten dekken uit incidentele baten. De oorzaak hiervan is de toenemende trend van financiering voor projecten korter dan 5-jaar en de binnen 5-jaar aflopende dienstverlenings-overeenkomsten. In 2023 gaan wij met al onze deelnemers hierover in gesprek. Wij hebben het streven om dit in 2024 beter in balans met elkaar te brengen. Wanneer onder andere de structurele begroting is evenwicht is het laagste niveau van financieel toezicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken van toepassing. Wanneer dit evenwicht niet hersteld kan worden in de meerjaren raming is een aanscherping van dit financiële toezicht door het ministerie van Binnenlandse Zaken mogelijk.

Op het uurtarief hebben de volgende vier factoren een mogelijk effect:

a. Loon- en prijsontwikkelingen (index opgave CPB): hierop heeft ODIJ geen invloed.
b. DVO-uren omvang: wanneer het aantal door gemeenten gegarandeerde/vaste uren daalt, stijgt het uurtarief (en vice versa).
c. Besparingen: het driesporentraject voor de kostenbesparingen. Deze worden in principe ‘ingeboekt’ bij realisatie.
d. Wet- en regelgeving.

6.5 Weerstandsvermogen

De weerstandsparagraaf (WP) biedt een overzicht van die risico's waarvoor geen dekking is gegeven via een verzekering of een voorziening. Reguliere, veel voorkomende, geringe risico's worden niet opgenomen. Van de niet gedekte risico's wordt via kans en geschatte schade de benodigde weerstandscapaciteit gepresenteerd. Dit rapport biedt ons inzichten om deze paragraaf te actualiseren in onze jaarrekening en begroting zoals ook de wetgeving in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) voorschrijft om eens in de vier jaar te doen. Dit betekent dat we dit in 2024 of 2025 willen herijken.

In 2020 hebben wij de laatste risico-inventarisatie laten uitvoeren. Door middel van een zogenaamde Monte Carlo-simulatie is vervolgens het weerstandvermogen berekend. Wanneer ODIJ een weerstandsvermogen aanhoudt van € 467.000 ontstaat een zekerheid van 90% dat zij in staat is haar risico’s in voldoende mate af te dekken. Het kiezen voor de 90% norm is binnen de publieke sector algemeen geaccepteerd en wordt breed toegepast binnen het lokaal en midden bestuur. Het huidige weerstandsvermogen is momenteel voldoende.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

7 Toelichting op de lasten

7.1 Personele lasten

Ongeveer 87% van onze kosten bestaat uit personeelskosten. De medewerkers van ODIJ vallen onder de cao van de Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO).

Vooruitlopend op de aanpassing van onze gr in 2023 gaan wij begroten voor de stijging van de loonvoet op basis van de Raming Macro Economische verkenning. Hiermee verwachten wij cao-ontwikkelingen beter te kunnen opvangen.

Aankondiging begrotingswijziging 2023

Op 14 december jongstleden liepen de cao-onderhandelingen volledig vast. De bonden eisen onder meer 12% loonsverhoging voor 2023 en ook Automatische Prijscompensatie (APC). De werkgevers bieden in hun laatste loonbod een verhoging van 5 % per 1 februari 2023 en 3% per 1 april 2024. De inflatie is nog steeds extreem hoog en de krapte op de arbeidsmarkt, met daarbij ook de werkdruk, nog steeds zeer groot. FNV Overheid heeft net als de overige betrokken bonden, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO) een ultimatum gesteld voor een nieuwe cao. Het ultimatum is afgelopen op 11 januari 2023. De FNV Overheid heeft aangekondigd dat er werkonderbrekingen en stakingen volgen om hun eisen bij te zetten. Ten tijde van het schrijven van deze kadernota is dat de laatste stand van zaken.
Daarnaast dwingt de krapte in de arbeidsmarkt ODIJ steeds vaker om medewerkers te laten instromen in een hogere aanloopschaal dan eerder gebruikelijk was. De indexatie in de begroting 2023 is niet voldoende om dit en de verwachte cao-impact op te vangen. In de vergadering van het algemeen bestuur van december is daarom aangekondigd een begrotingswijziging 2023 aan te bieden tegelijk met de begroting 2024.

De inflatiecorrectie van 2023 werkt door in 2024 en verdere jaren

De stijging van de loonkosten is geen eenmalig effect op het jaar 2023, deze werken door in de jaren erna. De gewijzigde begroting 2023 is de basis voor indexatie voor de begroting van 2024.

Inschattingen voor het jaar 2024.

In de ‘Kerngegevenstabel MLT4 2022-2025’ (maart 2022) geeft het CPB aan dat de loonvoet voor de overheidssector naar verwachting 4,1% bedraagt in de periode 2022-2025. Voor ongeveer twee-derde van onze medewerkers is er verder een individuele groei van 3% in de salarisschaal mogelijk. Daarom hanteren wij voor periodieke verhogingen twee procent. Om doorontwikkeling van de ODIJ te kunnen realiseren willen we voor 2024 het budget voor de ontwikkelkosten stellen op 2,5% van de totale begroting voor loonkosten. In totaal is de loonontwikkeling daarom 6,5%.
Daarnaast dwingt de krapte in de arbeidsmarkt ODIJ steeds vaker om medewerkers te laten instromen in een hogere aanloopschaal dan eerder gebruikelijk was. Een ander

[4] Middellange termijn

gevolg van de krappe arbeidsmarkt is dat vacatures langer openstaan dan gewenst en/of de (tijdelijke) inzet van medewerkers op inhuurbasis wordt verhoogd. We zijn gedwongen zij-instromers of nog niet gekwalificeerde medewerkers aan te nemen en dit vraagt extra begeleiding door onze medewerkers. Dit heeft gevolgen voor de door hen ervaren werkdruk en op de productiviteitsnorm.

Om goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen.

Al jaren hebben wij binnen ODIJ een opleidingstraject en investeren wij veel in het zelf opleiden van personeel. Naast de opleiding tot milieu-inspecteur hebben wij ook voor de taakuitvoering bouw een eigen opleidingsprogramma ontwikkeld.
Deelnemers vragen steeds vaker ondersteuning bij ons als kennisorganisatie. Dit is logisch omdat we te maken hebben met gezamenlijke processen en er veel specifieke kennis bij ons aanwezig is.

Investeren in kennisontwikkeling en delen van kennis blijft een van onze een speerpunten. De onzekerheden rondom de komst van de Omgevingswet en de opvolging van het Van Aartsen rapport door middel van het IBP zal de komende jaren veel doorontwikkeling vragen van alle omgevingsdiensten in Nederland. Om deze doorontwikkelingen te bekostigen stellen wij voor een ontwikkelbudget te begroten voor 2024 van 2,5% van de begroting voor lonen en salarissen. Dit is verwerkt in de berekening van de indexatie voor personele lasten.

Stikstof

Als gevolg van uitspraken van de Raad van State, de meest recente op 1 november 2022, worden bouwprocedures en het verlenen van vergunningen een stuk gecompliceerder. Projecten in ons werkgebied komen op losse schroeven te staan. Op verzoek van onze deelnemers adviseren wij bij planvorming en bouwinitiatieven onder andere op het stikstofdossier. Op basis van de voornoemde uitspraken zien wij dat onze inzet op dit dossier steeds omvangrijker wordt en specifieke deskundigheid vereist. Gelet op deze complexiteit en het gebrek aan (landelijke) oplossingen zien wij dat de inzet op dit dossier extreem toeneemt en dat voor het realiseren van plannen steeds vaker maat-werkoplossingen nodig zijn. Om onze deelnemers de komende jaren op dit dossier adequaat te kunnen blijven adviseren, is extra inzet benodigd. Om hier invulling aan te geven vragen wij een uitbreiding van ons stikstofadviesteam met 1 fte.

2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
€85.000	€85.000	€85.000	€85.000	€85.000
Structureel	Structureel	Structureel	Structureel	Structureel

Wettelijk adviseurschap Tata Steel/CES NZKG

In de Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied staat beschreven welke stappen er de komende jaren worden gezet om de industrie te verduurzamen en hoe de samenwerkende partijen inzetten op de ontwikkeling van een waterstofketen op industriële schaal. Tata Steel heeft de ambitie om CO2 neutraal staal te produceren. Zo zal de huidige productie met een hoogoven veranderen naar een DRI-installatie (Direct Reduced Iron, project Heracless). Tata Steel heeft eveneens plannen om op haar terrein een waterstoffabriek te bouwen (project H2ermes). Naast de activiteiten van Tata Steel zal gelet op de forse uitbreidingsplannen voor wind op zee, waarbij de aanlanding van de infrastructuur in de IJmond plaatsvindt, de verschillende transformatorstations, die in dat kader moeten worden verzwaard en de assemblage en het transport van windmolens vanuit de havens, leiden tot (in eerste instantie) een toename van de milieubelasting in de IJmond. Ook zullen ruimtelijke en milieuproblemen moeten worden opgelost om de transitie mogelijk te maken waaronder de ontmanteling van de Averijhaven. Wij voorzien de komende jaren dan ook een forse toename van vergunningaanvragen. Voor wat betreft de ontwikkelingen bij Tata Steel is provincie Noord-Holland het bevoegde gezag en voert de ODNZKG de vergunningverlening uit. Gelet op de spanningen die in de afgelopen jaren bij omwonenden rondom Tata Steel zijn ontstaan, waarbij de zorg over gezondheid van omwonenden een belangrijk item is, is het van belang om de IJmond gemeenten vanuit het wettelijk adviseurschap adequaat te adviseren en inzicht te geven over de milieugevolgen van alle hierboven (forse) geschetste ontwikkelingen. Om hier invulling aan te geven vragen wij om een uitbreiding van ons team vergunningen met 1 omgevingsmanager.

2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
€100.000	€100.000	€100.000	€100.000	€100.000
Structureel	Structureel	Structureel	Structureel	Structureel

7.2 Overhead

Daarnaast is de Wet Open Overheid (Woo) inmiddels aangenomen en in 2022 in werking getreden. De Woo geeft iedereen het wettelijk recht op toegang tot publieke informatie en verplicht de overheid tot actieve transparantie. De Woo introduceert nog een aantal andere maatregelen om de openbaarheid van de overheid te vergroten. Zo dient elke overheidsorganisatie een contactfunctionaris te hebben die als taak heeft mensen te ondersteunen bij hun vragen over informatie en het zoeken en vinden van de juiste informatie.

In 2022 hebben wij uit eigen formatie een Woo-coördinator aangesteld. Uit de ervaring die we in 2022 hebben opgedaan is gebleken dat de uitvoering te groot is om deze uitvoering te blijven doen uit de huidige bezetting. Daarom vragen wij vanaf 2024 hiervoor 1 formatieplaats structureel op. Met deze uitbreiding verwachten wij volledig te kunnen voldoen aan deze wet- en regelgeving.

2024	2025	2026	2027	2028
€85.000	€85.000	€85.000	€85.000	€85.000
Structureel	Structureel	Structureel	Structureel	Structureel

7.3 Overige (materiële)kosten

Voor de overige kosten wordt per onderdeel een budget gereserveerd in de begroting. Deze posten worden begroot op basis van structurele uitgaven en een inschatting van toekomstige structurele uitgaven, waarbij we de meerjarige budgetten uit de vastgestelde begroting 2023 als basis nemen.
Getracht wordt om de uitgavenstructuur zodanig in te richten dat er sprake is van flexibiliteit en een zo beperkt mogelijk structureel uitgavenpatroon. Het belangrijkste uitgangspunt is hierbij dat structurele uitgaven uit structurele inkomsten worden gefinancierd. Deze posten bedragen meestal een historisch bepaald percentage van de directe personele lasten. Prijsstijgingen en indexeringen op inhuurcontracten worden opgevangen in het uurtarief. Hierin is de stijging van de inhuurtarieven gecompenseerd. De prijscorrectie in de voor- en nacalculatieberekening van het uurtarief voorziet hierin.

Gezien de actuele ontwikkelingen in de economie stellen wij voor om de voorcalculatie voor de prijsontwikkeling op 2,80% te zetten.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

8 Toelichting op de baten

8.1 Gemeentelijke baten

De baten uit de gemeentelijke bijdragen die in de begroting 2024 van ODIJ worden opgenomen, staan gelijk aan de afname van de uren die zijn opgenomen in de in gr en de verdeling volgens de verdeelsleutel.

Naast vaste gr-bijdragen, worden ook de langlopende contracten aan de baten toegevoegd. Alleen met extra baten die zijn vastgesteld vanuit aanvullende opdrachten, wordt rekening gehouden.
Hier worden baten bedoeld die onder andere voortvloeien uit de vrijval of ontvangst van subsidies en activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie.

8.2 Dienstverleningsovereenkomsten

Wij hebben al sinds 2001 een lange samenwerkingsrelatie met de gemeenten in Zuid-Kennemerland en regio Zaanstreek-Waterland opgebouwd op basis van dienstverleningsovereenkomsten. Met het inwerkingtreden van de Wet verbetering Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving zijn deze partners verplicht tot de GR ODIJ toegetreden met hun basistakenpakket (zie ook 3.1 Basistakenpakket).
De overige taken voor deze gemeenten worden nog steeds uitgevoerd op basis van langlopende dienstverleningsovereenkomsten, volgens en in overeenstemming met artikel 18 van de gr. In 2024 hebben de meeste dienstverleningsovereenkomsten een looptijd korter dan vijf jaar. Dit betekent dat wij deze in de begroting van 2024 als incidenteel moeten verwerken. Onze begroting moet ook structureel in evenwicht zijn en daarom gaan wij in 2023 met deze deelnemers in gesprek over het maken van structurele financieringsafspraken voor deze taakuitvoering.

8.3 Regio IJmond

8.3.1 Gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk

Wettelijk adviseurschap Tata Steel/ CES NZKG

In de Cluster Energie Strategie Noordzeekanaalgebied staat beschreven welke stappen er de komende jaren worden gezet om de industrie te verduurzamen en hoe de samenwerkende partijen inzetten op de ontwikkeling van een waterstofketen op industriële schaal. De verdeling van de uitbreiding voor deze formatieplaats is voor 50% voor rekening van gemeente Velsen, voor 25% voor gemeente Beverwijk en voor 25% voor gemeente Heemskerk. Dit is dezelfde verdeling als wij aanhouden voor het programma Gezondheid en Schone lucht.

8.3.2 Gemeente Heemskerk Greenbiz uitvoering

In 2024 loopt de projectfinanciering voor het programma GreenBiz af. Dit betekent dat het lastig is om de huidige activiteiten vanaf 2024 voort te zetten. Via GreenBiz werken we aan de verduurzaming van bedrijven op bedrijventerreinen, detailhandel en horeca. Dit doen we door middel van het afsluiten van Green Deals (individuele begeleiding en subsidieaanvragen), het GreenBiz Energy platform (stimuleren duurzame opwek), GreenBiz Circulair (stimulering van hergebruik van reststromen/afval) en GreenBiz

Educatie (werving en inzet van studenten voor de duurzaamheidstransitie). In gemeente Heemskerk hebben we de afgelopen jaren extra inzet gepleegd om een reststoffen hub op het bedrijventerrein De Trompet op te zetten. We merken dat het thema duurzaamheid de laatste jaren een ander soort inzet vraagt. Waar men voorheen overtuigd moest worden om actie te ondernemen, worden we tegenwoordig haast overvraagd om ons advies uit te brengen. Dit heeft veel te maken met de sterk gestegen energieprijzen, maar ook met problemen zoals netcongestie en de transitie naar aardgasvrije verwarming. Ondanks alle inzet is de energie- en grondstoffentransitie bij bedrijven een traject dat de komende jaren zeker nog extra aandacht vraagt. Zonder bijdrage voor de projectfinanciering verliest het programma enorm veel slagkracht. Om alle acties en projecten voort te kunnen zetten, hebben we vanaf 2024 een jaarlijkse bijdrage van € 50.000 nodig.

8.3.3 Gemeente Uitgeest

De dienstverleningsovereenkomst loopt af in 2023. Deze overeenkomst staat ter dekking van onze vaste en flexibele schil. Wij verwachten hier op zeer korte termijn besluitvorming over. Met deze dienstverleningsovereenkomst is 2343 uur gemoeid. Gemeente Uitgeest maakt deel uit van onze veiligheidsregio. Wij gaan ervan uit dat wij in 2023 structurele afspraken maken over de voortzetting van deze taakuitvoering. Dit betekent dat we de voortzetting van de uitvoering opnemen in de begroting van 2024.

8.3.4 NME

De formatiedekking van NME is niet in overeenstemming met de loonkosten. In 2020 is overeengekomen om via de begrotingen deze in de toekomst op peil te brengen. In 2024 verhogen wij de formatiebijdrage met € 5.000 per educatiecentrum. Dit betekent een verhoging van de lasten van dit bedrag per educatiecentrum.

8.4 Regio Kennemerland

8.4.1 Gemeente Haarlem

Met de gemeente Haarlem voeren wij momenteel gesprekken voor het inbrengen van de bodemtaken in het kader van het basistakenpakket. Dit gaat om het afhandelen van meldingen en vergunningen Wet bodembescherming. In de begroting van 2024 houden wij er rekening mee dat de gr-bijdrage met 1340 uur wordt verhoogd. Hierin is nog geen rekening gehouden met de eventuele toename van de juridische dienstverlening.

8.4.2 Dienstverlening Zandvoort

Het college van gemeente Zandvoort heeft in het coalitieprogramma opgenomen dat het afspraken wil maken met ODIJ over verbetering van onze dienstverlening (ambitie 9.5).

Tijdelijke uitbreiding formatie voor bouwvergunningen is structureel nodig

Er wordt nu meer gevraagd van de ODIJ m.b.t. de vergunningverlening. Eerder meekijken in het proces bij ontwikkelingen zoals transformaties in Zandvoort is een vraag van het college. Daarnaast zijn de vergunningen complexer dan vroeger door bijvoorbeeld de stikstofdiscussie.

Er is vanuit het college meer vraag om afstemming, coördinatie en ondersteuning. Daarom hebben wij een tijdelijke uitbreiding van de formatie voor de afdeling (bouw) vergunningen. Deze is tot en met 2023 incidenteel toegezegd door de gemeente in verband met het gestegen aantal aanvragen. Om te zorgen dat in 2024 de uitvoering op orde blijft, is deze formatieplaats structureel nodig. De tijdelijkheid van deze formatieplaats is een risico voor de continuering van de kwaliteit van de dienstverlening voor de gemeente Zandvoort. Wij kunnen de uitvoering moeilijk garanderen zonder structurele formatie. De krapte op de arbeidsmarkt maakt het onmogelijk om tijdelijke contracten af te sluiten en externe inhuur is zeer kostbaar.

Daarnaast wordt er nu ook al meer toezicht en handhaving gevraagd op verstrekte vergunningen (zoals integraal opereren op het strand, extra checks op illegale bewoning, vakantiehuizen, actief acteren op signalen van inwoners). Deze kosten mogen niet door middel van leges worden gedekt.

Wij verwachten hiervoor ons team te moeten uitbreiden met een halve formatieplaats.

Verlenging contract voor de formule 1

De F1 komt ook in 2024 en 2025 naar Zandvoort. De organisatie van de Grand Prix van Nederland heeft een akkoord bereikt over de contractverlenging met de FOM, de organisator van de F1. Zandvoort had al een contract voor 2023 met een optie om de koningsklasse van de autosport nog twee jaar te ontvangen. Voor de terugkeer van de F1 in de jaren 2020-2022 (door coronapandemie uitgesteld naar 2021-2023) zijn door gemeente Zandvoort incidentele gelden beschikbaar gesteld. De financiering van extra vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de verlenging van het contract voor de F1 is nog niet overeengekomen. In 2023 verwachten wij hierover structurele afspraken te maken met gemeente Zandvoort. Gezien de ervaringen van de afgelopen twee jaar verwachten dat voor deze inzet een halve formatieplaats nodig is.

8.5 Regio Zaanstreek-Waterland

8.5.1 Gemeente Purmerend

Per 1 januari 2022 heeft (voormalig) gemeente Beemster aangegeven haar plustaken met 1 jaar te verlengen. Omdat wij verwachten dat deze taakuitvoering na inwerkingtreding van de Omgevingswet bij ons wordt ondergebracht, houden wij in de begroting van 2024 rekening met de voortzetting van deze taakuitvoering. In 2023 zijn gesprekken hierover met gemeente Purmerend gepland. De formatiedekking die met

deze baten is gemoeid, betreft minimaal 1040 uur (alleen taakuitvoering voormalig gebied Beemster).
Daarnaast zijn wij in gesprek over het structureel uitvoeren van de adviestaken op het gebied van milieu.

8.5.2 Gemeenten met veehouderij-activiteiten

De regio Waterland is rijk aan agrarische activiteiten. Veehouderijbedrijven worden onder de Omgevingswet allemaal vergunningplichtig, waar dit nu nog veelal niet het geval is.

De gr-bijdragen van deze regiogemeenten worden berekend op basis van een vaste bijdrage die is opgesteld voor de uitvoering van het basistakenpakket in de VTH-wetgeving. Er is een projectgroep opgericht om te onderzoeken of deze vaste bijdragen voor het basistakenpakket nog aansluiten op de inhoud van dat pakket onder de Omgevingswet. De verwachting is dat dit voor gemeenten met veel activiteiten op het gebied van veehouderij, de huidige vaste bijdrage niet toereikend is. Deze ontwikkelingen worden meegenomen in de aanpassing van onze gr naar aanleiding van de Omgevingswet.

8.5.3 Gemeente Landsmeer en Waterland

De afgelopen jaren hebben wij op basis van kortlopende dienstverleningsovereenkomsten bouwtoezichttaken en juridische dienstverleningstaken uitgevoerd voor de gemeente Landsmeer. In 2023 gaan wij met deze gemeente en de gemeente Waterland is gesprek over de structurele inbreng van taken. Met de gemeente Waterland zijn wij in gesprek voor de inbreng van taken op het gebied van bouwtoezicht en de niet complexe bouwvergunningen.

8.6 Subsidies en bijdragen

De afgelopen jaren hebben wij veel ervaring opgedaan met (complexe) Europese subsidiefondsen. In tegenstelling tot regionale projecten zijn hier mogelijkheden om gedeeltelijke dekking aan te vragen voor formatie.

Ook subsidiestromen die komen van het Rijk en provincie blijven wij nauwgezet in de gaten houden. We hebben steeds meer aandacht om de kosten voor coördinatie hierin mee te begroten.

Ten tijde van het opstellen van de begroting verwachten wij nog geen beschikking over de honorering van deze projecten te hebben. In de begroting kunnen wij alleen bijdragen opvoeren waar wij een beschikking van hebben ontvangen. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat wij in 2024 mogelijk hogere baten hebben dan begroot. Als dit leidt tot een begrotingsoverschot, betalen wij dit terug aan onze deelnemers.

8.7 Overige kosten

Overige kosten berekenen we op basis van:

- De meest recente inzichten over, van, voor ontwikkeling van de overige kosten (huur op basis van laatste stand huurcontract, servicekosten, ICT-licenties etc.);
- Afschrijvingen o.b.v. activabestand + investeringen + vervangingsinvesteringen;
- Indexering.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

9 Risico's en onzekerheden

9.1 Omgevingswet

De Omgevingswet heeft grote financiële consequenties.
Er zijn (nog) geen afspraken over de gevolgen die de Omgevingswet kan hebben voor de Dienstverleningsovereenkomsten (DVO) en daarmee dus ook niet over het uurtarief.
Het is nog niet mogelijk om de taakinzet te kwantificeren naar het werken onder de omgevingswet. We hebben hiervoor eerst ervaringscijfers nodig na in werking treden van de wet. Wij blijven hierover in gesprek met al onze deelnemers.

9.2 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Het effect van de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is dat (vooralsnog) een klein deel van het bouwtoezicht wordt geprivatiseerd. Voor gemeente Zandvoort voeren wij alle bouwtaken uit. Voor de gemeenten Heemskerk en Beverwijk en Landsmeer voeren wij een deel van de bouwtaken uit, waar vaste formatie op is ingezet. In de begroting 2024 gaan wij uit dat de invoering van de wet nog geen effect heeft.

9.3 Leges

Onder de Omgevingswet is het mogelijk om leges te gaan heffen voor milieuvergunningen. Dit moet per gemeente onderzocht worden. Wel hebben wij de data en expertise in huis om onze deelnemers te adviseren. In de begroting van 2024 houden we nog geen rekening met deze taakuitvoering/ inzet van deze dienstverlening (volgens en in overeenstemming met de begroting 2023).

9.4 Decentralisatie bodemtaken

In de begroting van 2024 houden wij voor het eerst rekening met de taakuitvoering voor de bodemlocaties op basis van ervaringscijfers. Hierin houden wij ook rekening met het overgangsrecht. Er zijn nog geen concrete afspraken over de wijze van financiering van de overgangslocaties hierin worden in 2023 en 2024 afspraken gemaakt nadat de monitoring onder leiding van ODNL is afgerond. Dit betekent dat de bijdrage in de meerjaren ramingen in de toekomst kan wijzigen.

9.5 Inhoud van het basistakenpakket

De invoering van de omgevingswet heeft invloed voor het aantal basistaken. De basistaken zijn door al onze deelnemers ingebracht in de gemeenschappelijke regeling. Een aantal deelnemers heeft de plustaken met dienstverleningsovereenkomsten bij ons ondergebracht. Het is mogelijk dat er door aanpassing van de inhoud van het basistakenpakket meer taken ingebracht moeten worden in de gemeenschappelijke regeling. Medio 2023 verwachten wij hier duidelijkheid over te verkrijgen. Hierin worden al onze deelnemers betrokken. Dit betekent een mogelijke overheveling van taken en formatie van deelnemers naar onze Omgevingsdienst.

9.6 De energiebesparingsplicht onder de Omgevingswet

Onder de Omgevingswet verandert ook toezicht en handhaving op energiebesparing. Voor de energiebesparingsplicht is er een overgangsperiode tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Tot 1 juli 2023 blijft de energiebesparingsplicht uit het Activiteitenbesluit milieubeheer gelden. Toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht en de daarbij behorende informatie- en onderzoeksplicht, is opgenomen in het basistakenpakket van omgevingsdiensten. Toevoeging van de energiebesparingsplicht aan het basistakenpakket van omgevingsdiensten hangt samen met extra middelen voor meer toezicht- en handhaving(capaciteit) op de naleving daarvan middels de SPUK THE. Dit betekent dat deze uitvoering tot en met 2025 gefinancierd wordt met incidentele financiering. Over de periode daarna zijn nog geen afspraken gemaakt.

9.7 IJmond bereikbaar

Een deel van de huidige formatie voor IJmond Bereikbaar dekken wij uit een externe subsidie, die is beschikt tot en met 2022. In de begroting van 2024 gaan wij ervan uit dat deze gecontinueerd wordt voor 2024. De onzekerheid hieromtrent vermelden wij in onze begroting.

9.8 Niet structurele dienstverleningsovereenkomsten en tijdelijke formatieafspraken met onze deelnemers.

Een grote dienstverleningsovereenkomst loopt eind 2023 af. Veel van onze dienstverleningsovereenkomsten lopen binnen vijf jaar af. Daarnaast hebben wij met een aantal gemeenten afspraken over tijdelijke uitbreiding van formatie. Al deze afspraken zijn niet structureel. Wanneer financiering hiervoor niet gecontinueerd wordt, is het risico dat er kosten gepaard gaan bij het herplaatsen of afvloeien van formatie. Voor de begroting van 2024 heeft dit nog geen gevolgen, daarnaast hebben wij een weerstandsvermogen om de eerste effecten op te vangen. Pas wanneer dit weerstandsvermogen aangesproken is of onvoldoende is doen wij een beroep op onze deelnemers.

9.9 Financiering energiebesparingstoezicht en programma Gezondheid & Luchtkwaliteit.

Deze programma’s hebben een looptijd van 4 jaar. Dit betekent dat de financiering voor deze programma’s incidenteel is. Om te zorgen voor een duurzaam programma, is inzet van vaste formatie wenselijk en soms ook vanuit de subsidievertrekker verplicht. Wanneer financiering hiervoor niet gecontinueerd wordt, is het risico dat er kosten gepaard gaan bij het herplaatsen of afvloeien van formatie. Voor de begroting van 2024 heeft dit nog geen gevolgen.

9.10 Uitbreiding van ons wagenpark

Met de uitbreiding van onze (energie) toezichtteams zien wij ook de druk op ons wagenpark toenemen. Hiervoor hebben wij in 2022 een uitbreiding op het wagenpark gedaan. Deze financieren wij uit incidentele baten en projectgelden. Voor de begroting

van 2024 verwachten wij hiervoor geen stijging in de lasten. Wanneer incidentele lasten na 2024 wegvallen moeten wij hiervoor de kostprijs verhogen. In de meerjaren raming houden wij hier rekening mee.

9.11 Boventallig verlof en verruiming verlofsparen in de cao-afspraken

Ter ondersteuning van het vitaliteitsbeleid krijgen alle medewerkers vanaf 1 januari 2022 de mogelijkheid om bovenwettelijk verlof te sparen.
Dit verlofsparen geeft medewerkers meer mogelijkheden om vrije tijd af te stemmen op specifieke wensen. Deze extra mogelijkheid tot verlofsparen kan leiden een stijging van het verlofsaldo. Het is niet mogelijk om dit effect vooraf te kwantificeren.

9.12 Uitkomsten Commissie Van Aartsen

Eén van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen is te komen tot een Landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering. ODIJ heeft geen outputfinanciering maar een inputfinanciering. Uit onderzoek blijkt dat als we onze financiering omrekenen naar euro per inwoner, wij aan de onderkant van de omgevingsdiensten zitten. Dit betekent dat er een risico bestaat dat een landelijke normfinanciering een stijging van de tarieven met zich mee brengt.

De commissie realiseert zich dat dit een beperking in de vrijheid van het budget van lokale en regionale overheid betekent en daarmee een ingreep in de gegroeide financiële verhoudingen tussen overheden. Toch is het noodzakelijk om toezicht en handhaving effectief te laten zijn en meer milieuschade in de toekomst te voorkomen. Omdat dit ook een nationaal belang is, moet het Rijk bijdragen aan de financiering van omgevingsdiensten. Ten tijde van het opstellen van deze kadernota is niets bekend over financiering van het Rijk en is dit onzeker. Voor het jaar 2024 verwachten wij hiervoor geen besluitvorming en geen impact voor de begroting 2024.

9.13 Cao-onderhandelingen

Ten tijde van het opstellen van deze kadernota zijn er nog geen afspraken gemaakt over de cao 2023 en 2024. Hierdoor is het nog niet mogelijk om een exacte impact te berekeningen en is de indexatie gebaseerd op ramingen van het CBS.

odijmond
OMGEVINGSDIENST IJMOND

10 Begroting 2025 en verder

Belangrijkste uitgangspunt voor de begroting 2024 én de meerjarenraming 2025-2027, is dat deze sluitend is en voorziet in maatregelen die ook op langere termijn een sluitende begroting waarborgen. Een sluitende begroting vereist een evenwicht tussen de baten en de lasten. Nadat de lasten verminderd zijn met de baten uit dienstverlening overeenkomsten, projecten en overige baten, resteert de bijdrage van de deelnemers. Deze baten zijn kostprijsafhankelijk en zijn daarom van dezelfde ontwikkelingsfactoren afhankelijk. Zo zijn de baten en de lasten vooral afhankelijk van de ontwikkeling van het totale volume van de dienstverlening. Ook de te hanteren indexering heeft invloed op de baten en lasten.

Inflatie raakt steeds meer mensen, economische groei valt terug.

Na sterk herstel uit de coronacrisis valt de groei nu terug doordat inflatie de huishoud-bestedingen onder druk zet. De Nederlandse economie is sterk hersteld uit de coronacrisis gekomen. De hoge groei in het afgelopen kwartaal en eind vorig jaar geeft voor 2022 nog een hoog groeicijfer van 4,6%, maar onderliggend is het beeld aan het kantelen. De oorlog in Oekraïne en de verstoringen door de coronacrisis hebben geleid tot een scherp opgelopen inflatie. De inflatie en de daarmee gepaard gaande onzekerheid en ook de renteverhogingen door centrale banken om de inflatie te beteugelen, remmen wereldwijd de economische groei.

Ondanks deze voorspellingen verwachten wij dat de inflatiecorrectie in de cao-lonen stevig is. Onze lasten bestaan voor 87% uit personele lasten. Dit is voor ons een autonome ontwikkeling waar wij verder geen invloed op hebben. Daarom zetten wij ook in op een volledige loon- en prijsontwikkeling.

Postbus 325
1940 AH Beverwijk
0251–263 863
info@odijmond.nl
www.odijmond.nl

5 januari 2023 | versie 1.0
Beeld: Stockfoto’s en foto’s beeldbank OD IJmond

Algemene ontwikkelingen bij de omgevingsdiensten

Maatschappelijke opgaven in relatie tot arbeidsmarkt

We constateren dat de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven toeneemt en (conflicterende) vragen vanuit de samenleving ook toenemen, waardoor het werk van de omgevingsdiensten niet alleen in aard en omvang meer wordt, maar door de complexiteit ook andere competenties en kwaliteiten vraagt. Daardoor is er veel behoefte aan, maar ook veel concurrentie om geschikte arbeidskrachten.

Voor de specialistische functies is het voor de omgevingsdiensten lastig om gekwalificeerd personeel te werven. Ook het behoud van huidig personeel vraagt met deze krapte op de arbeidsmarkt om meer aandacht en inzet dan voorheen. Gezien het aantal grote opgaves, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, het stikstof dossier, waterkwaliteit, de integrale gebiedsontwikkeling en het verder reduceren van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), kan dit leiden tot knelpunten in de uitvoering en zal het in de uitvoering een uitdaging worden om alle ambities van deze maatschappelijke opgaven waar te maken. Afgelopen jaar heeft de provincie met de omgevingsdiensten een impuls gegeven aan het versterken van de samenwerking tussen de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Dit overleg van de eigenaren en de directeuren richt zich naast de operationele samenwerking en afstemming ook op de samenwerking in relatie tot bovenstaande arbeidsmarktproblematiek en het gezamenlijk versterken van het vth&a-systeem (vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies) in Noord-Holland.

Versterking VTH-stelsel

De adviezen uit het rapport ‘Om de leefomgeving’ van de adviescommissie vergunningverlening, toezicht en handhaving (commissie Van Aartsen) hebben geleid tot een interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voert hierover de regie in samenwerking met de VNG, het IPO, de UvW, Omgevingsdienst NL, het Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het programma bestaat uit zes pijlers/projecten waarbinnen de adviezen van Van Aartsen worden uitgewerkt.

De provincie Noord-Holland is via het IPO betrokken bij de invulling en uitwerking van de projecten vanuit het IBP VTH. De provincie heeft het initiatief genomen om de opvolging van Van Aartsen binnen Noord-Holland gezamenlijk met de gemeenten en de omgevingsdiensten op te pakken.

Invoering Omgevingswet

Het kabinet heeft besloten de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te voeren. De provincie, de gemeenten en de omgevingsdiensten zijn al geruime tijd bezig met de voorbereiding hiervan. In relatie tot de uitvoering van onze taken door de omgevingsdiensten heeft de overdracht van de bodemtaken van de provincie naar de gemeenten onze nadrukkelijke aandacht (zogenaamde ‘warme overdracht’). Daarnaast wijzigen door de invoering van de Omgevingswet procedures en

regels rond vergunningen (en toezicht en handhaving). De nieuwe procedures en systemen zijn door de diensten voorbereid, maar dienen vanaf 1 januari 2024 de praktijktoets nog te ondergaan en daar op fijngesteld te worden.
Met de Omgevingswet wordt de ontwikkeling voortgezet om meer integraal en vanuit het principe van 'ja, tenzij' te vergunnen. Dit biedt meer vrijheid om met initiatiefnemers en de omgeving mee te denken, maar maakt de uitvoering ook complexer om alle belangen mee te wegen en afwegingen voor iedereen inzichtelijk en gelijk te houden.

Energiebesparingsakkoord
Op initiatief van de provincie zijn de omgevingsdiensten bezig met het uitvoeren van het energiebesparingsakkoord, waarin ze samen met de gemeenten afspraken maken om bedrijven te stimuleren energie te besparen.

Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek / Omgevingsdienst IJmond

Bij deze twee omgevingsdiensten zijn op dit moment – anders dan de genoemde algemene ontwikkelingen – geen noemenswaardige ontwikkelingen in relatie tot de uitvoering van onze taken.

Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de VTH-taken op het gebied van bodem die door deze omgevingsdiensten namens de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd, afnemen.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Stikstof
Vanaf 2019 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook in dit nieuwe jaar en verder zal de stikstofproblematiek en het snel ontwikkelende beleid rond natuurbehoud ons voor uitdagingen plaatsen. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) voert voor de provincie de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit op het gebied van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof. Om alle taken goed te kunnen uitvoeren, zijn structureel extra middelen nodig. Voor de jaren 2020 tot en met 2022 zijn extra middelen toegekend. In de Kadernota 2023 van de OD NHN was een p.m.-post opgenomen. Op verzoek van de provincie heeft een evaluatie plaats gevonden om te beoordelen hoeveel extra budget structureel nodig is vanaf 2023. Uit deze evaluatie blijkt dat structureel een bedrag van € 1.431.000 nodig is welke vervolgens door Provinciale Staten is toegekend.

Bedrijfsvoering
Ontwikkeling arbeidsmarkt
Om zoveel mogelijk te voorzien in de vraag naar personeel wordt ingezet op nieuwe medewerkers in de vorm van een *traineeship*. Het doel is *young potentials* binnen te halen en te behouden door vakgerichte trainingen aan te bieden. Naast het organiseren van *traineeships* wordt gedurende

het werving- en selectieproces ook steeds vaker gekozen voor schoolverlaters met inzet van scholing en opleiding gecombineerd met kennisdeling vanuit de eigen medewerkers. De bovenste cirkel van de zogenaamde Big-8 verdient in deze organisatie versterking. Hiermee kan de organisatie zich beter inrichten op de veranderende omgeving en kan ze beter haar bijdrage leveren over de uitvoerbaarheid van beleid.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tata Steel

De uitvoering van de ambities uit het Programma Tata Steel 2020-2050 en de *Roadmap Plus* hebben de volle aandacht. Naast het aanscherpen van vergunningen, het versnellen van processen, de intensivering van toezicht en handhaving is de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid voor de inwoners van de IJmond verder vergroot door een fysiek loket in Wijk aan Zee. Door de versnelde transitie naar 'groen staal' (het gebruik van waterstof in de ijzer- en staalproductie) zijn er forse investeringen nodig in kennis en capaciteit om op tijd vergunningsaanvragen te kunnen beoordelen en af te handelen. Dit geldt ook voor de bouwfase van nieuwe installaties met betrekking tot goed (bouw)toezicht en waar nodig handhavend optreden. Om het vergunningsproces naar groen staal verder te versnellen is inmiddels een Provinciale coördinatieregeling (PCR) opgesteld en is er door Tata Steel een start gemaakt met het participatietraject.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Aan bedrijven die met deze uitstoot te maken hebben, wordt gevraagd om vermijdings- en reductieplannen op te stellen om de uitstoot te minimaliseren. Deze plannen worden door de Omgevingsdienst beoordeeld. De beoordeling kan aanleiding zijn tot een gesprek met deze bedrijven met als doel de uitstoot maximaal te reduceren. Het proces heeft tot doel het verder terugdringen van ZZS uitstoot en levert daarmee een bijdrage aan een gezondere leefomgeving.

Energietransitie

De energietransitie komt in een fase waarin het beleid naar de uitvoering wordt omgezet. De verduurzaming van de industrie en de klimaatopgaven vraagt om een andere manier van werken, onder meer door het projectmatig aanpakken van ontwikkelingen vanuit een breder perspectief dan de vergunningsaanvraag van één bedrijf. Dit is het geval bijvoorbeeld bij windenergie, zoals de windmolens in de Noorder IJplas te Amsterdam.

Verbetering van milieu gerelateerde gezondheid

De inzet is erop gericht om de negatieve effecten op de gezondheid van inwoners verder te verminderen. Dat kan bijvoorbeeld door in de vergunning de laagst mogelijke (strengste) norm voor uitstoot te hanteren. Met de pilot scherp vergunnen wordt onderzocht wat haalbaar is.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. A.W. Voordenhout
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143137
voordenhouta@noord-holland.nl

Verzenddatum

31 MEI 2023

Kenmerk
805610/2037328

Uw kenmerk

Betreft: Omgevingsdienst IJmond

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht, met het bijbehorende ontwerpbesluit, over de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst IJmond. Tevens is bijgevoegd de Kadernota 2024 en een overzicht van actuele ontwikkelingen bij de Omgevingsdiensten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

6 bijlagen:

- Voordracht
- Begrotingswijziging 2023
- Ontwerpbegroting 2024
- Jaarstukken 2022
- Kadernota 2024
- Overzicht ontwikkelingen

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12723
Extern Zaak ID	2001534
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	6.d
Titel	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek Zienswijze PS op de begroting 2024 en jaarstukken 2022 (A-agenda interim-commissie 19-06-2023)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
PS-vergadering	10 juli 2023

Toelichting

Het dagelijks bestuur van OFGV heeft de eerste en tweede Begrotingswijziging 2023, de Begroting 2024 en de voorlopige Jaarrekening 2022 aan de raden en Staten van haar deelnemers toegezonden, zodat deze een zienswijze op het stuk kunnen geven.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 mei 2023

Onderwerp: Zienswijze PS op de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023, begroting 2024 en de voorlopige jaarrekening 2022 van de OFGV

Kenmerk: 2001534/2025880

Bijlagen:

1. **Aanbiedingsbrief OFGV**
2. **2de begrotingswijziging 2023**
3. **Ontwerpbegroting 2024**
4. **Voorlopige jaarrekening 2022**
5. **Kadernota 2024 (ter informatie)**
6. **Overzicht ontwikkelingen omgevingsdiensten**

1. Inleiding

Op 15 maart 2023 zijn door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023 en de ontwerpbegroting 2024 ter zienswijze aan Provinciale Staten (PS) verstuurd. De voorlopige jaarrekening 2022 en kadernota 2024 zijn ter informatie toegestuurd.

PS hebben in de gemeenschappelijke regeling OFGV een kaderstellende en controlerende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen PS een zienswijze kenbaar maken aan het DB van OFGV. Op grond van Artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling OFGV worden de gemeenteraden en PS van de deelnemende gemeenten en provincies in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op de 1ste en 2de begrotingswijzigingen 2023 en de ontwerpbegroting 2024. Conform artikel 25 van de gemeenschappelijke regeling wordt de voorlopige jaarrekening 2022 ter informatie aan PS gezonden. De kadernota 2024 is ook ter informatie toegezonden, deze vormt de basis voor de ontwerpbegroting 2024. De ontvangen zienswijzen worden in het DB besproken en van een reactie

voorzien. Het DB biedt de (eventueel gewijzigde) stukken vervolgens ter vaststelling aan het algemeen bestuur (AB) van OFGV aan.

2. 1ste en 2de begrotingswijziging 2023

De 1ste begrotingswijzing 2023 is nodig omdat meerdere deelnemers de uitvoering van extra taken hebben ondergebracht bij de OFGV. Het gaan om de volgende gemeenten en bijbehorende taken:

- De structurele verhoging van de bijdrage van de gemeente Almere in verband met het juridisch afhandelen van bezwaar- en beroepszaken;
- De structurele verhoging van de bijdrage van de gemeente Huizen in verband met het afhandelen van Blbi-meldingen;
- De structurele verhoging van de bijdrage van de gemeente Zeewolde in verband met de uitvoering van asbestsanering;
- De structurele verhoging van de bijdrage van de gemeente Noordoostpolder in verband met het afhandelen van asbestmeldingen.
- De structurele verhoging van de bijdrage van de provincie Flevoland in verband met de nieuwe taak toezicht buitengebied;
- De structurele verhoging van de bijdrage van de provincie Flevoland in verband met de nieuwe taak Wnb stikstof.

Het advies is om geen zienswijze in te dienen op de 1ste begrotingswijziging 2023. De begrotingswijziging is een uitwerking van de gevolg van het inbrengen van extra taken door een aantal andere deelnemers. De inbrengen van extra taken door andere deelnemers heeft geen effect op de bijdrage van de provincie aan de OFGV.

3. 2de begrotingswijziging 2023

De OFGV volgt de CAO Gemeenten/SGO. Voor 2023 is er een principe akkoord bereikt voor het verhogen van de salarissen met 9,1%. In de begroting 2023 is echter rekening gehouden met een indexering van 2,3%. In deze 2de begrotingswijziging is daarom een aanvullende indexering voor de personeelskosten opgenomen van 6,8%. De gevolgen van deze stijging zijn verwerkt middels een verhoging van de deelnemersbijdragen en overige opbrengsten (bijvoorbeeld extra opdrachten van deelnemers). De begrote bijdrage voor Noord-Holland in 2023 was € 577.702 en deze zal stijgen met € 31.216 naar een totaal van € 608.918.

Het advies is om geen zienswijze in te dienen op de 2de begrotingswijziging 2023. De verhoging van de deelnemersbijdragen komt voort uit een nieuw akkoord over de CAO gemeenten/SGO. Er is geen sprake van nieuw beleid of een (nieuwe) investering. Gezien het om een structurele verhoging gaat, mogen deze aanvullende kosten niet gedekt worden uit de beschikbare reserves.

3. Conceptbegroting 2024

De OFGV gaat er met de conceptbegroting 2024 vanuit dat zij komend jaar werken volgens de Omgevingswet die per 1-1-2024 wordt ingevoerd. Echter zijn de gevolgen van de overgang van (een deel) van de bodemtaken naar de gemeente nog niet helemaal duidelijk. In de deelnemersbijdragen is deze overgang dan ook nog niet verwerkt. Wanneer deze effecten duidelijk zijn, worden deze middels een begrotingswijziging aan de raden en staten van de deelnemers voorgelegd.

De begroting 2024 is gebaseerd op het opnieuw vastgestelde kosten verdeel systeem (KVS). Het nieuwe KVS geldt voor de komende 3 jaar. Aan de hand van dit nieuwe KVS daalt de bijdrage van Noord-Holland met € 60.965 naar een totaal van € 571.392. Naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet zal deze bijdrage voor 2024 verder dalen. Zoals eerder aangegeven wordt deze aanpassing voorgelegd aan de raden en staten van de deelnemers middels een begrotingswijziging.

Het advies is om op basis van de begroting 2024 de OFGV te verzoeken zo snel mogelijk inzichtelijk maken wat de herverdelingseffecten zullen zijn van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024, zodat de deelnemers hiermee rekening kunnen houden wat betreft de beschikbare budgetten. Voor de rest is de begroting van de OFGV de komende jaren naar verwachting in balans. Het is op dit moment niet nodig om verdere aandachtspunten mee te geven aan de OFGV.

4. Voorlopige jaarrekening 2022

De OFGV heeft op dit moment alleen nog een voorlopige jaarrekening 2022 gedeeld met haar deelnemers. De door de accountant goedgekeurde jaarrekening volgt nog halverwege mei. Hierdoor is voor nu nog weinig te zeggen over de definitieve jaarrekening 2022. Deze zal halverwege juli samen met de resultaatbestemming 2022 worden toegezonden aan de raden en staten van de deelnemers, zodat zij een zienswijze kunnen uitbrengen op de stukken. De stukken zullen naar verwachting in de PS-vergadering van 2 oktober 2023 worden behandeld.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H. Schartman, plv. provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 mei 2022,

gelet op artikel 59 Wet gemeenschappelijke regelingen en de artikelen 23 en 25 van de Gemeenschappelijke Regeling Flevoland & Gooi en Vechtstreek,

besluiten:

1. Geen zienswijze in te dienen op de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek;

2. De OFGV te vragen zo snel mogelijk inzicht te geven in de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024 voor de deelnemersbijdragen. Zodat gemeenten en provincies daarmee rekening kunnen houden wat betreft de beschikbare budgetten;

3. De voorlopige jaarrekening 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek voor kennisgeving aan te nemen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Verzendlijst gemeenteraad en Provinciale Staten

Verzenddatum	Bijlagen	Kenmerk
15-3-2023	3	2023 OFGV ivw02

Onderwerp:
1e en 2e begrotingswijziging 2023 en ontwerpbegroting 2024 OFGV

Geachte heer, mevrouw,

Gelet op artikel 23 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (de GR-OFGV) vraagt het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst met deze brief om uw zienswijze op:

- de 1e en 2e begrotingswijziging 2023;
- de ontwerpbegroting 2024.

U heeft tot uiterlijk 9 juni 2023 de gelegenheid uw zienswijze aan ons kenbaar te maken. Dit is de uiterste datum om er voor zorg te kunnen dragen dat de begroting en begrotingswijziging inclusief zienswijzen tijdig worden geagendeerd ter vaststelling in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 28 juni 2023. De zienswijzetermijn is in overeenstemming met artikel 35 van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen. Hierin is gesteld dat de zienswijzetermijn minimaal 12 weken is.

De zienswijze kunt u richten aan Het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, postbus 2341, 8203 AH LELYSTAD. U kunt deze ook digitaal indienen via info@ofgv.nl.

1e begrotingswijziging 2023
Aan uw raden en Staten wordt voor zienswijze voorgelegd de financiële gevolgen van:

- de structurele takeninbreng door de provincie Flevoland en de gemeenten Almere, Huizen, Zeewolde en Noordoostpolder;
- de incidentele financiering van de implementatiekosten van de Omgevingswet uit het rekeningresultaat van 2022. Door het uitstellen van de invoeringsdatum dalen deze kosten in 2023 en stijgen deze kosten in 2024.

2e begrotingswijziging 2023
Aan uw raden en Staten wordt voor zienswijze voorgelegd de financiële gevolgen van het principe-akkoord cao gemeenten en cao SGO. In dit principe-akkoord is een salarisverhoging van gemiddeld 9,1% afgesproken terwijl de begroting 2023 van de OFGV is verhoogd met een indexering voor personeelskosten van 2,3%. In de 2e begrotingswijziging 2023 is daarom een aanvullende indexering van de personeelskosten van 6,8% opgenomen.

Hoewel dit nog een principe-akkoord is, is het Dagelijks Bestuur van de OFGV van mening dat de gevolgen voor de OFGV begroting zo vroeg mogelijk aan uw raden en Staten moeten worden voorgelegd. Zodra het akkoord definitief is, zal de OFGV de gevolgen voor de salarissen doorrekenen en het werkelijke indexeringspercentage hanteren voor de begrotingswijziging 2023 en de doorwerking daarvan in de begroting 2024 die worden vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 28 juni 2023.

De wijzigingen zijn in de bijlage toegelicht en zijn verwerkt in de ontwerpbegroting 2024.

Ontwerpbegroting 2024
Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2024, welke is bijgesloten, is uitgegaan van de kaders die het Algemeen Bestuur op 8 februari 2023 heeft vastgesteld. De Kadernota 2024 is ter informatie bij deze brief gevoegd. In de Kadernota 2024 zijn de structurele takeninbreng door de provincie Flevoland en de gemeenten Almere, Huizen en Zeewolde doorgevoerd. Ten opzichte van de Kadernota 2024 zijn in deze ontwerpbegroting ook de takeninbreng door de gemeente Noordoostpolder, de implementatiekosten van de Omgevingswet en de gevolgen van het principe-akkoord cao SGO meegenomen.

<u>Kostenverdeelsystematiek (KVS) 2024-2026</u>
In 2024 gaat de nieuwe driejarige termijn van de KVS lopen. In november 2022 zijn, volgens afspraak , de spelregels met een kleine wijziging vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Nu ligt de berekening van de partnerbijdragen voor die is gebaseerd op de gegevens van de afgelopen 3 jaar (2021, 2022 en prognose 2023).
Belangrijk daarbij is te beseffen dat begroting van de OFGV niet toeneemt. Alleen de verdeling van de partnerbijdragen verandert door de bijstelling van tarieven en kengetallen, de bijstelling van het aantal bedrijven per deelnemer en de feitelijke afname van producten per deelnemer in de afgelopen drie jaar. De wijzigingen zijn verwerkt in de ontwerpbegroting 2024. De KVS, de toelichting daarop en de verschillenanalyse per deelnemer zijn met uw ambtelijke ondersteuning gedeeld.

Een gelijkluidende brief is gezonden aan de gemeenteraden van alle twaalf deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van de twee deelnemende provincies. De colleges van deze 14 partijen ontvangen een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

mw. G. van Gaal
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Bijlagen:
- 1e en 2e Begrotingswijziging 2023
- Kadernota 2024
- Ontwerpbegroting 2024

Bijlage 1e Begrotingswijziging 2023

1.1 Baten reguliere begroting

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 is de bijdrage van de provincie Flevoland gewijzigd met € 268.051 vanwege de nieuwe taak toezicht buitengebied. De bijdrage van de gemeente Almere is gewijzigd met € 12.500 vanwege het juridisch afhandelen van bezwaar- en beroepszaken. De bijdrage van de gemeente Huizen is gewijzigd met € 9.406 vanwege het afhandelen van Blbi-meldingen. De bijdrage van de gemeente Zeewolde is gewijzigd met € 34.150 vanwege het afhandelen van asbestmeldingen. De bijdrage van de provincie Flevoland is gewijzigd met € 232.122 vanwege de nieuwe taak toezicht Wnb stikstof. De bijdrage van de gemeente Noordoostpolder is gewijzigd met € 189.720 vanwege het afhandelen van asbestmeldingen.

			1e BW DB		1e BW AB							
BATEN REGULIER BUDGET		Begroting incl. wijz. 2022	SPUK-IBP	SPUK-THE	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	Noordoost-polder asbestmelding	Implementatie Omgevingswet	Begroting na 1e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**											
1.1	Almere	€ 1.727.673				€ 12.500						€ 1.740.173
1.2	Lelystad	€ 1.454.747										€ 1.454.747
1.3	Zeewolde	€ 646.068						€ 34.150				€ 680.218
1.4	Flevoland	€ 3.696.756			€ 268.051				€ 232.122			€ 4.196.929
1.5	Urk	€ 362.352										€ 362.352
1.6	Dronten	€ 1.231.577										€ 1.231.577
1.7	Noordoostpolder	€ 1.376.405								€ 189.720		€ 1.566.125
1.8	Noord Holland	€ 577.702										€ 577.702
1.9	Gooise Meren	€ 924.941										€ 924.941
1.10	Hilversum	€ 604.609										€ 604.609
1.11	Weesp	€ 72.784										€ 72.784
1.12	Huizen	€ 240.726					€ 9.406					€ 250.132
1.13	Wijdemeren	€ 546.227										€ 546.227
1.14	Blaricum	€ 130.618										€ 130.618
1.15	Laren	€ 121.251										€ 121.251
Subtotaal		**€ 13.714.437**	**€ -**	**€ -**	**€ 268.051**	**€ 12.500**	**€ 9.406**	**€ 34.150**	**€ 232.122**	**€ 189.720**	**€ -**	**€ 14.460.386**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**											
2.6	Overige opbrengsten	€ 340.210										€ 340.210
Totaal baten regulier budget		**€ 14.054.647**	**€ -**	**€ -**	**€ 268.051**	**€ 12.500**	**€ 9.406**	**€ 34.150**	**€ 232.122**	**€ 189.720**	**€ -**	**€ 14.800.596**

1.2 Lasten reguliere begroting

De bijdragen van de provincie Flevoland, de gemeente Almere, de gemeente Huizen, de gemeente Zeewolde en de gemeente Noordoostpolder zijn aan de lastenkant als volgt verdeeld:

			1e BW DB		1e BW AB							
LASTEN REGULIER BUDGET		Begroting incl. wijz. 2022	SPUK-IBP	SPUK-THE	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	Noordoost-polder asbestmelding	Implementatie Omgevingswet	Begroting na 1e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
1	**PERSONEEL**											
1.1a	Salarissen	€ 10.992.166			€ 214.950	€ 10.474	€ 7.880	€ 28.612	€ 194.718	€ 158.955		€ 11.607.755
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ -										€ -
1.1c	Flexibele schil	€ 36.636										€ 36.636
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 111.856			€ 1.512	€ 84	€ 64	€ 231	€ 1.570	€ 1.282		€ 116.599
	Subtotaal personeelskosten	€ 11.140.658			€ 216.462	€ 10.558	€ 7.944	€ 28.843	€ 196.288	€ 160.237		€ 11.760.990
1.2	Opleidingskosten	€ 404.140			€ 7.562	€ 422	€ 318	€ 1.154	€ 7.790	€ 6.409		€ 427.795
1.3	Algemene personeelskosten	€ 539.947			€ 22.855	€ 338	€ 254	€ 923	€ 6.232	€ 5.128		€ 575.677
3	**KAPITAALLASTEN**											
3.1	Afschrijving ICT	€ 122.745										€ 122.745
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 34.097										€ 34.097
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 46.369										€ 46.369
4	**INDIRECTE KOSTEN**											
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 346.644										€ 346.644
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 147.749										€ 147.749
4.3	Informatiemanagement	€ 783.722			€ 21.172	€ 1.182	€ 890	€ 3.230	€ 21.812	€ 17.946		€ 849.954
4.4	Wagenpark	€ 125.020										€ 125.020
4.5	Diverse kosten	€ 204.442										€ 204.442
4.6	Accountant	€ 28.413										€ 28.413
4.7	HRM	€ 73.874										€ 73.874
5	**ONVOORZIEN**											
5.1	Onvoorzien	€ 56.827										€ 56.827
Totaal lasten regulier budget		**€ 14.054.647**	**€ -**	**€ -**	**€ 268.051**	**€ 12.500**	**€ 9.406**	**€ 34.150**	**€ 232.122**	**€ 189.720**	**€ -**	**€ 14.800.596**

1.3 Baten en lasten directe productiekosten

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 is de bijdrage van de provincie Flevoland gewijzigd met € 41.413 vanwege de nieuwe taak toezicht buitengebied.

			1e BW DB		1e BW AB							
DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN		Begroting incl. wijz. 2022	SPUK-IBP	SPUK-THE	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	Noordoost-polder asbestmelding	Implementatie Omgevingswet	Begroting na 1e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
1	**BATEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**											
1.4	Directe productiekosten Flevoland	€ 237.371			€ 41.413							€ 278.784
1.1	Directe productiekosten Almere	€ 1.348										€ 1.348
1.9	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014										€ 13.014
1.8	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765										€ 8.765
Totaal baten directe productiekosten		**€ 260.499**	**€ -**	**€ -**	**€ 41.413**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 301.912**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**											
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 237.371			€ 41.413							€ 278.784
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.348										€ 1.348
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014										€ 13.014
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765										€ 8.765
Totaal lasten directe productiekosten		**€ 260.499**	**€ -**	**€ -**	**€ 41.413**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 301.912**

1.4 Baten en lasten subsidies

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 zijn middels een begrotingswijziging van het Dagelijks Bestuur de subsidies SPUK-IBP van € 300.000 en SPUK-THE van € 363.560 toegevoegd, waarmee de geraamde subsidies in totaal op € 663.560 uitkomen. Deze begrotingswijziging is al doorgevoerd en hiervoor worden geen zienswijzen gevraagd.

SUBSIDIES		Begroting incl. wijz. 2022	1e BW DB		1e BW AB							Begroting na 1e BW
			SPUK-IBP	SPUK-THE	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	Noordoost-polder asbestmelding	Implementatie Omgevingswet	
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
2	OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN SUBSIDIES											
2.7	Diverse subsidies	€ 200.000	€ 100.000	€ 363.560								€ 663.560
Totaal baten subsidies		€ 200.000	€ 100.000	€ 363.560	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 663.560
7	OVERIGE KOSTEN - LASTEN SUBSIDIES											
7.5	Diverse subsidies	€ 200.000	€ 100.000	€ 363.560								€ 663.560
Totaal lasten subsidies		€ 200.000	€ 100.000	€ 363.560	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 663.560

1.5 Baten en lasten reserves

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 is de onttrekking aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet verlaagd met € 153.761.

RESERVES		Begroting incl. wijz. 2022	1e BW DB		1e BW AB							Begroting na 1e BW
			SPUK-IBP	SPUK-THE	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	Noordoost-polder asbestmelding	Implementatie Omgevingswet	
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
2	OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN RESERVES											
2.1	Onttrekking bestemmingsreserve I&O	€ 617.636									€ -153.761,00	€ 463.875
2.3	Onttrekking bestemmingsreserve Weesp	€ 237.068										€ 237.068
Totaal baten reserves		€ 854.704	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -153.761	€ 700.943
7	OVERIGE KOSTEN - LASTEN RESERVES											
7.7	Invoeringskosten Omgevingswet	€ 347.636									€ -153.761,00	€ 193.875
7.8	Diverse innovatieprojecten	€ 270.000										€ 270.000
7.9	Frictiekosten uittreding Weesp	€ 237.068										€ 237.068
Totaal lasten reserves		€ 854.704	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -153.761	€ 700.943

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Bijlage 2e Begrotingswijziging 2023

In het principe-akkoord voor de cao gemeenten en de cao SGO is per 2 januari 2023 een salarisverhoging van € 240 per maand en vervolgens 2% overeengekomen. Ook wordt per 1 mei de thuiswerkvergoeding verhoogd van € 2,13 naar € 3,00 per dag. Dit is een gemiddelde salarisverhoging van 9,1%. De begroting 2023 van de OFGV is verhoogd met een indexering voor personeelskosten van 2,3%. In de 2e begrotingswijziging 2023 is daarom een aanvullende indexering van de personeelskosten van 6,8% opgenomen.

Het totaal van de personeelskosten bedraagt na de 1e begrotingswijziging 2023 € 11.760.990. De aanvullende indexering van 6,8% bedraagt € 799.747. Dit bedrag is aan de batenkant van de begroting verdeeld over de deelnemers en de overige opbrengsten.

Zodra het akkoord definitief is, zal de OFGV de gevolgen voor de salarissen doorrekenen. De OFGV hanteert het dan berekende indexeringspercentage voor de definitieve 2e begrotingswijziging 2023 en de doorwerking daarvan in de begroting 2024 die worden vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 28 juni 2023.

1.1 Baten reguliere begroting

Ten opzichte van de begroting 2023 na 1e begrotingswijziging zijn de baten van de deelnemers en uit overige opbrengsten gewijzigd met in totaal € 799.747.

			2e BW AB	
BATEN REGULIER BUDGET		**Begroting na 1e BW**	**cao indexering salarissen**	**Begroting na 2e BW**
Nummer	**Post**	**2023**	**2023**	**2023**
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**			
1.1	Almere	€ 1.740.173	€ 94.030	€ 1.834.203
1.2	Lelystad	€ 1.454.747	€ 78.607	€ 1.533.354
1.3	Zeewolde	€ 680.218	€ 36.755	€ 716.973
1.4	Flevoland	€ 4.196.929	€ 226.780	€ 4.423.709
1.5	Urk	€ 362.352	€ 19.580	€ 381.932
1.6	Dronten	€ 1.231.577	€ 66.548	€ 1.298.125
1.7	Noordoostpolder	€ 1.566.125	€ 84.625	€ 1.650.750
1.8	Noord Holland	€ 577.702	€ 31.216	€ 608.918
1.9	Gooise Meren	€ 924.941	€ 49.979	€ 974.920
1.10	Hilversum	€ 604.609	€ 32.670	€ 637.279
1.11	Weesp	€ 72.784	€ 3.933	€ 76.717
1.12	Huizen	€ 250.132	€ 13.516	€ 263.648
1.13	Wijdemeren	€ 546.227	€ 29.515	€ 575.742
1.14	Blaricum	€ 130.618	€ 7.058	€ 137.676
1.15	Laren	€ 121.251	€ 6.552	€ 127.803
Subtotaal		**€ 14.460.386**	**€ 781.364**	**€ 15.241.750**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**			
2.6	Overige opbrengsten	€ 340.210	€ 18.383	€ 358.593
Totaal baten regulier budget		**€ 14.800.596**	**€ 799.747**	**€ 15.600.343**

1.2 Lasten reguliere begroting

Ten opzichte van de begroting 2023 na 1e begrotingswijziging zijn de personeelskosten gewijzigd met in totaal € 799.747.

LASTEN REGULIER BUDGET		Begroting na 1e BW	2e BW AB cao indexering salarissen	Begroting na 2e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023
1	**PERSONEEL**			
1.1a	Salarissen	€ 11.607.755	€ 789.327	€ 12.397.082
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ -	€ -	€ -
1.1c	Flexibele schil	€ 36.636	€ 2.491	€ 39.127,17
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 116.599	€ 7.929	€ 124.527,89
	Subtotaal personeelskosten	€ 11.760.990	€ 799.747	€ 12.560.737
1.2	Opleidingskosten	€ 427.795		€ 427.795
1.3	Algemene personeelskosten	€ 575.677		€ 575.677
3	**KAPITAALLASTEN**			
3.1	Afschrijving ICT	€ 122.745		€ 122.745
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 34.097		€ 34.097
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 46.369		€ 46.369
4	**INDIRECTE KOSTEN**			
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 346.644		€ 346.644
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 147.749		€ 147.749
4.3	Informatiemanagement	€ 849.954		€ 849.954
4.4	Wagenpark	€ 125.020		€ 125.020
4.5	Diverse kosten	€ 204.442		€ 204.442
4.6	Accountant	€ 28.413		€ 28.413
4.7	HRM	€ 73.874		€ 73.874
5	**ONVOORZIEN**			
5.1	Onvoorzien	€ 56.827		€ 56.827
Totaal lasten regulier budget		**€ 14.800.596**	**€ 799.747**	**€ 15.600.343**

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Begroting 2024

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Colofon

Auteur: **Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek**
Botter 14-15
Postbus 2341
8203 AH LELYSTAD
T. 088-6333 000
E. info@ofgv.nl
W. www.ofgv.nl

Opdracht: Ontwerpbegroting OFGV 2024

Versie: Zienswijze raden en Staten
Datum: 10 maart 2023

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Inhoudsopgave

Voorwoord 4
Inleiding 5
A. Beleidsbegroting 2024 6
A.1. Programmaplan Milieu en Leefomgeving 6
A.1.1. Doelstellingen 6
A.1.2. Activiteiten 7
A.1.3. Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving 8
A.2. Paragrafen 9
A.2.1. Lokale heffingen 9
A.2.2. Weerstandsvermogen 9
A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen 15
A.2.4. Financiering 15
A.2.5. Bedrijfsvoering 16
A.2.6. Verbonden partijen 17
A.2.7. Grondbeleid 17
A.2.8 Rechtmatigheid 17
A.2.9 Openbaarheid Woo 18
B. Financiële begroting 2024 19
B.1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting 19
B.1.1. Begroting 2024 en Meerjarenraming 2025-2027 19
B.1.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 23
B.1.3. Algemene dekkingsmiddelen 25
B.1.4. Kosten van overhead 26
B.1.5. Stelposten, vennootschapsbelasting en onvoorzien 26
B.1.6. Incidentele baten en lasten 26
B.2. Financiële positie en toelichting 27
B.2.1. Uitgangspunten en ontwikkelingen ten opzichte van 2023 27
B.2.2. Geprognosticeerde eindbalans 27
B.2.3. Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen 27
B.2.4. Investeringen in vaste activa 27
B.2.5. Financiering 28
B.2.6. Reserves en voorzieningen 28
B.2.7. EMU-saldo 28

Voorwoord

Voor u ligt de OFGV-begroting 2024 opgesteld aan de hand van de kaders die het Algemeen Bestuur van de OFGV op 8 februari 2023 meegaf. Wijzigingen ten opzichte van de kadernota 2024 zijn de takeninbreng door de gemeente Noordoostpolder, de implementatiekosten van de Omgevingswet en de gevolgen van het principe-akkoord cao SGO. Deze zijn verwerkt in de 1e en 2e begrotingswijziging 2023 en werken door in deze ontwerpbegroting.
De laatste wijziging ten opzichte van de kadernota 2024 is de berekening van de Kostenverdeelsystematiek 2024-2026 (KVS). Het totaal van de partnerbijdragen is met de KVS herverdeeld op basis van de afgenomen producten in de jaren 2021-2023. Daarmee wijzigen de afzonderlijke partnerbijdragen. De totale begroting wijzigt hier niet door. Omdat de KVS terugkijkt naar voorgaande jaren, biedt deze systematiek een houvast voor de komende jaren waarin veel zal veranderen.

De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Een ander wettelijk kader vanuit een andere filosofie aan de hand waarvan wij ons werk gaan doen: veranderende bevoegdheden, minder vergunningen, meer meldingen, kortere proceduretijden, leges, adviezen op omgevingsplannen en -visies, zorgplichten, nieuwe jurisprudentie et cetera. Het effect van die veranderingen op (de omvang van) het OFGV-werk laat zich nu nog moeilijk voorspellen. Ook is er ten tijde van het opstellen van deze begroting nog geen duidelijkheid over de financiering van de bodemtaken die naar gemeenten overgaan en de financiering van omgevingsveiligheidstaken.

In 2024 zullen de eerste uitkomsten bekend zijn van het Interbestuurlijk Programma ter versterking van het VTH-stelsel. Onderzoeken naar onder andere de robuustheid en financiering van omgevingsdiensten, informatiemanagement en mandaten hebben ongetwijfeld effect op de OFGV en zijn deelnemers. De OFGV is nauw betrokken bij de diverse pijlers van dit programma en houdt het bestuur op de hoogte van ontwikkelingen en uitkomsten.

Het nieuwe VTH-beleidskader is ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet vastgesteld. Deelnemers geven hun visies op de fysieke leefomgeving en geven nieuwe prioriteiten en wensen aan. In de uitvoeringsprogramma's voor 2024 zal daarmee rekening worden gehouden.

Eén van de wensen van de deelnemers en een advies uit de visitaties die eind 2022 zijn uitgevoerd, is het steviger vormgeven van beleidsontwikkeling en beleidsadvisering. De OFGV beschikt al over veel kennis op het gebied van onder andere bodem, geluid en omgevingsveiligheid. Ook op nieuwe onderwerpen zoals stikstof en circulaire economie verdiept de OFGV zijn kennis zodat de deelnemers hierover geadviseerd kunnen worden. Hiermee ontwikkelt de OFGV zich in 2024 en verder tot gezaghebbend adviseur op het gebied van de fysieke leefomgeving.

De OFGV kijkt met vertrouwen uit naar 2024. Met de deelnemers is een flexibele, vooruitstrevende, innoverende en zich ontwikkelende organisatie neergezet. We zijn er van overtuigd dat we daarmee goed in staat zijn om te kunnen omgaan met onzekerheden en wijzigingen die op ons af komen. Niet alles zal in één keer goed gaan. Wel zal het uiteindelijk goed komen en zullen uw taken op de best mogelijke manier, verantwoord worden uitgevoerd.

Lelystad, 28 juni 2023

de Voorzitter de Secretaris

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2024 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De begroting wijkt af van de kaders die het Algemeen Bestuur (AB) heeft vastgesteld door een doorwerking van de 1e en 2e begrotingswijziging 2023 en de berekening van de KVS 2024-2026.

Leeswijzer

Deze programmabegroting bevat de volgende onderdelen:

Hoofdstuk A1: Het programmaplan
Dit hoofdstuk geeft antwoord op de vragen: wat willen we bereiken, hoe gaan we dat realiseren, welke kosten zijn daaraan verbonden en welke risico's lopen we? De OFGV voert een beleidsarme begroting waarin vooral de jaaropdrachten van de deelnemers uitgevoerd worden.

Hoofdstuk A2: De paragrafen
In de paragrafen wordt behandeld hoe het weerstandsvermogen is opgebouwd, welke financieringsrisico's de OFGV loopt en wat de uitdagingen in de bedrijfsvoering zijn. De paragraaf risico's en weerstandsvermogen bevat ook de wettelijk verplichte kengetallen over solvabiliteit en liquiditeit.

Hoofdstuk B1: Baten en lasten
Dit hoofdstuk bevat de begroting en meerjarenraming, inclusief een toelichting op de verschillende begrotingsposten. De wijzigingen ten opzichte van 2022 zijn per begrotingspost weergegeven.

Hoofdstuk B2: Financiële positie
In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan balansposities (activa en reserves) en aan terugkerende verplichtingen voor het personeel. Inclusief een geprognosticeerde eindbalans van de activa en passiva.

Proces

De conceptversie van de programmabegroting 2024 is op 9 maart 2023 door het Dagelijks Bestuur (DB) vastgesteld. Vervolgens is deze, samen met de voorgestelde begrotingswijzigingen 2023, aangeboden aan de raden en Staten van de 14 deelnemende partijen. Zij kunnen tot 29 mei 2023 zienswijzen indienen. In het DB van 31 mei 2023 worden de binnengekomen zienswijzen en de mogelijke wijzigingen van de begroting besproken.

De begroting 2024 wordt vervolgens, inclusief zienswijzen en een reactie van het DB, ter vaststelling voorgelegd aan het AB. In haar vergadering van 28 juni 2023 besluit het AB over de begroting 2024.

A. Beleidsbegroting 2024

A.1. Programmaplan Milieu en Leefomgeving

A.1.1. Doelstellingen

Vergunningverlening
De OFGV heeft als doel het afhandelen van vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen. Daarnaast worden meldingen beoordeeld op juistheid en volledigheid binnen de met de deelnemers afgesproken termijnen.

De belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn:
1. uitvoeren afspraken opdrachtgevers;
2. tijdige en geïntegreerde vergunningen;
3. voldoen aan inhoudelijke kwaliteit;
4. bestuurlijke sturing op strategie en afstemming op ruimtelijke mogelijkheden/ambities.

Handhaving
De OFGV zet zich in voor het behouden dan wel verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid). Dit wordt onder andere gedaan door het houden van toezicht op de naleving van wet- en regelgeving. Daar waar nodig wordt handhavend opgetreden. Het doel van de OFGV is dat alle controles uit de jaarprogramma's van alle deelnemende partijen zo effectief en efficiënt mogelijk worden uitgevoerd. Waar mogelijk voert de OFGV administratieve controles of themacontroles uit in plaats van volledige initiële controles. De afhandeling van klachten gebeurt binnen de met de deelnemers afgesproken termijn.

De belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn:
1. uitvoeren jaarlijkse uitvoeringsprogramma's deelnemers;
2. optimaal proces van toezicht en handhaving;
3. verbeteren professionaliteit medewerkers;
4. vergroten effectiviteit door risico- en informatie gestuurd handhaven;
5. effectieve piketdienst.

Beleids- en juridische expertise
De OFGV verstrekt passend en kwalitatief goed advies aan de deelnemende partijen over het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Dit geldt voor de taakgebieden bodem, water, energiebesparing, asbest, stortplaatsen, geluid, lucht, omgevingsveiligheid, zwemwater en circulaire economie. De kennis van vakspecialisten op bovengenoemde taakgebieden en de aanwezige juridische kennis worden hiervoor ingezet.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:
1. verstrekken van specialistische adviezen aan interne en externe opdrachtgevers;
2. verstrekken van juridische adviezen aan interne en externe opdrachtgevers;
3. vertegenwoordigen van de OFGV en de deelnemers in bezwaar- en beroepsprocedures.

A.1.2. Activiteiten

De taken van de OFGV zijn vermeld in de Producten en Diensten Catalogus (PDC) en worden voor de 14 deelnemende partijen vertaald in uitvoeringsprogramma's. De uitvoeringsprogramma's 2024 worden in het 4e kwartaal van 2023 per deelnemer opgesteld en besproken. Eind 2023 wordt het definitieve programma verstuurd. De door de deelnemende partijen aan de OFGV overgedragen taken zijn dan, als de nieuwe Omgevingswet in werking is getreden, grotendeels basistaken conform die Omgevingswet. Daarnaast zijn er deelnemers die plustaken hebben overgedragen. Dit zijn 'extra' taken die per deelnemende partij verschillen. Ook zijn er deelnemers die meerwerk beleggen bij de OFGV. Het uitvoeren van meerwerk gebeurt op basis van het uitbrengen van meerwerkaanbiedingen. Hieronder een overzicht van de activiteiten vertaalt naar de Omgevingswet. Over de definitieve uitwerking van de basistaken en plustaken wordt (landelijk) nog gesproken.

Basistakenpakket, o.a.:

- Vergunningen, meldingen en informatie:
  - Afhandelen vergunningen voor milieubelastende activiteiten (Bal, bruidsschat of omgevingsplan)
  - Afhandelen meldingen voor milieubelastende activiteiten (Bal, Bbl (asbest), bruidsschat of omgevingsplan)
  - Afhandelen informatieplichten voor milieubelastende activiteiten (Bal, Bbl (asbest), bruidsschat of omgevingsplan)
  - Afhandelen van vergunningen en meldingen voor ontgrondingen (Bal, omgevingsplan)
  - Stellen maatwerkvoorschriften milieubelastende activiteiten (Bal)
  - Treffen gelijkwaardige maatregelen milieubelastende activiteiten (Bal)
  - Beoordelen van rapportages

- Toezicht en handhaving:
  - Toezicht milieu vergunningvoorschriften milieubelastende activiteiten
  - Toezicht milieu algemene regels milieubelastende activiteiten (Bal, bruidsschat of omgevingsplan)
  - Toezicht milieu omgevingsplan (o.a. geur, geluid, trilling, licht en omgevingsveiligheid)
  - Toezicht op maatwerkvoorschriften milieubelastende activiteiten (Bal)
  - Toezicht ontgrondingen (Bal, omgevingsplan)
  - Sloopmelding en asbestinventarisatie (Bbl)
  - Klachten milieu
  - Ketentoezicht en –handhaving

Plustaken, o.a.:

- Vergunningen en meldingen:
  - Professioneel vuurwerk
  - Bodem
  - Grondwaterbescherming
  - Zwemwater (zwemmen in oppervlaktewater)

- Toezicht en handhaving:
  - Nazorg stortplaatsen
  - Bodem
  - Grondwaterbescherming
  - Zwemwater (zwemmen in oppervlaktewater)
  - Natuur

- Expertise:
  - Advisering en informatievoorziening omgevingsvisie op het gebied van milieu (o.a. geluid, bodem, geur, luchtkwaliteit en omgevingsveiligheid)
  - Advisering omgevingsplan op het gebied van milieu of leefomgeving
  - Advisering omgevingsplan evenwichtige toedeling van functies aan locaties (goede ruimtelijke ordening)
  - Advisering omgevingsplan op uitvoerbaar- en handhaafbaarheid
  - Advisering over gevaarlijke stoffen en het Risicoregister Externe Veiligheid
  - Beheren bodeminformatie
  - Invulling geven aan handhavingsbeleid
  - Verzorgen regionale opleidingen en cursussen via de ODNL Academie
  - Projecten, zoals handhavingsestafette

Algemeen:
- Juridische dienstverlening (vergunningverlening, handhaving en ondersteuning)
- Beleidsadvisering en –ondersteuning
- Informatieverstrekking

A.1.3. Baten en lasten programma Milieu en Leefomgeving

De specificatie van de baten en lasten staat in hoofdstuk B van deze begroting.
Het totaaloverzicht van de lasten en baten inclusief de 1e en 2e begrotingswijziging 2023 is als volgt:

Overzicht baten en lasten 2024	Baten	Lasten	Saldo
Programma Milieu en Leefomgeving	€ 16.873.231	€ 11.992.365	€ 4.880.867
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		€ 5.417.049	€ -5.417.049
Vennootschapsbelasting			
Onvoorzien		€ 58.191	€ -58.191
Saldo van baten en lasten	**€ 16.873.231**	**€ 17.467.605**	**€ -594.374**
Mutatie reserves	€ 594.374	€ -	€ 594.374
Resultaat	**€ 17.467.605**	**€ 17.467.605**	**€ -0**

	Inclusief 1e en 2e BW	Kader excl. index en incl. wijzigingen	Index	Subtotaal	Wijziging KVS	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027
Totaal baten	€ 16.565.815	€ 16.265.485	€ 607.747	€ 16.873.232	€ -	€ 16.873.231	€ 17.451.382	€ 18.049.327	€ 18.546.619
Totaal directe lasten	€ 12.011.227	€ 11.009.954	€ 388.038	€ 11.397.992	€ -	€ 11.992.365	€ 11.804.570	€ 12.246.034	€ 12.581.955
Totaal overhead	€ 5.198.704	€ 5.198.704	€ 218.346	€ 5.417.049	€ -	€ 5.417.049	€ 5.587.224	€ 5.742.573	€ 5.902.791
Totaal onvoorzien	€ 56.827	€ 56.827	€ 1.364	€ 58.191	€ -	€ 58.191	€ 59.588	€ 60.720	€ 61.874
Saldo van baten en lasten	**€ -700.943**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -594.374**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
Mutatie reserves	€ 700.943	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 594.374	€ -	€ -	€ -
Resultaat	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

A.2. Paragrafen

A.2.1. Lokale heffingen

De OFGV is niet bevoegd om lokale belastingen op te leggen. Deze bevoegdheid ligt bij de gemeenten en provincies. De OFGV legt wel leges op voor grondwater- en ontgrondingenvergunningen binnen de provincie Flevoland. Het legestarief wordt bepaald door Provinciale Staten van Flevoland.

A.2.2. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen enerzijds, en de capaciteit van middelen en mogelijkheden (weerstandscapaciteit) die de organisatie heeft om niet begrote kosten op te vangen anderzijds. Het beleid over het weerstandsvermogen is door het AB vastgesteld middels de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Het beleid bevat het risicoprofiel van de OFGV, het doel en de hoogte van de Algemene Reserve en overig weerstandsvermogen en de methode voor het kwantificeren van risico's.

Risicobeleid

Risicoprofiel

Het risicoprofiel bestaat uit de hoeveelheid risico's die een organisatie kan of wenst te accepteren. In de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement is vastgelegd dat de OFGV een variabele ratio (norm) tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit hanteert met een bandbreedte van 0,8 tot 1,2. Het hanteren van een variabele ratio leidt tot minder schommelingen in de mutaties van de reserves. De gekwantificeerde risico's mogen samen niet hoger zijn dan de beschikbare middelen in de weerstandscapaciteit. Bij de daling van een feitelijk ratio onder 0,8 wordt tijdig gekeken naar mogelijkheden om weer richting de bandbreedte te komen.

Weerstandsvermogen

Tot de weerstandscapaciteit worden de volgende bestanddelen gerekend:

Bestanddeel	Incidentele Weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves (voor zover niet bestemd)	X	
Onvoorzien		X
Begrotingsruimte		X
Stille reserves	X	
Kostenreductie (bezuinigingen)	X	

De Algemene Reserve is bedoeld als buffer om fluctuaties in de exploitatie en onverwachte tegenvallers in de toekomst op te kunnen vangen. Het rekeningresultaat wordt met de Algemene Reserve verrekend. Wanneer de maximale hoogte van 5% van het begrotingstotaal wordt overschreden, wordt in het voorstel tot resultaatbestemming een voorstel gedaan tot bestemming van dat meerdere.

Bestemmingsreserves en voorzieningen worden gebruikt om substantiële risico's respectievelijk voorziene uitgaven die verstorend werken op het begrotingsevenwicht te dekken. Een bestemmingsreserve of voorziening heeft een concreet doel. Het gaat om bestedingen voor niet-reguliere taken. Het instellen van een bestemmingsreserve of voorziening gaat gepaard met spelregels over het bestedingsdoel, de verwachte looptijd en een boven- en ondergrens van de hoogte van de reserve of voorziening.

De begrotingspost "onvoorzien" is bedoeld om onvoorziene uitgaven op het gebied van bedrijfsvoering te dekken. Samen met ruimte in de begroting zijn dit structurele (jaarlijks terugkomende) onderdelen van de weerstandscapaciteit.

Soorten risico's
De OFGV onderscheidt operationele, tactische en strategische risico's. Operationele risico's zijn risico's in de financiële bedrijfsvoering die binnen de AO/IC van beheersmaatregelen zijn voorzien. Tactische risico's zijn risico's in de operationele processen zoals imagoschade, informatiebeveiliging en aansprakelijkheid. Beheersmaatregelen hiervoor zijn onder andere het uitvoeren van integriteitsbeleid, informatiebeveiligingsbeleid en het afsluiten van verzekeringen. Kenmerkend aan strategische risico's is dat er sprake is van niet of nauwelijks beïnvloedbare (externe) risico's. Meestal is de kans dat het risico zich voordoet klein, terwijl de financiële gevolgen groot kunnen zijn. De OFGV verstaat onder strategische risico's onder meer:

a. Exploitatieverlies door:
    i. kostenstijging;
    ii. invoering digitale stelsel n.a.v. Omgevingswet;
    iii. omscholing n.a.v. Omgevingswet;
    iv. ontwikkelingen op arbeidsmarkt.
b. Exploitatieverlies door opbrengstendaling;
c. Schaalnadeel door:
    i. vermindering van taken;
    ii. taakverandering n.a.v. Omgevingswet.
d. Productiviteitsverlies door ziekteverzuim;
e. Productiviteitsverlies door inefficiëntie.

Risicokwantificatie
De risico's met een ingeschatte waarde van € 50.000 en hoger zijn benoemd en opgenomen in een risicoregister. Kleinere risico's vormen een onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Per risico worden de beheersmaatregelen geformuleerd en uitgevoerd. Het doel hiervan is de risico's en de impact van deze risico's (welk bedrag is er mee gemoeid) te verkleinen. De vermenigvuldiging van de wegingsfactoren voor kans en impact levert de kwantificatie van het risico op. Dit is het benodigd weerstandsvermogen voor het risico. De tabel op de volgende pagina bevat het totaaloverzicht van alle risico's met hun wegingsfactoren voor kans en impact. De tabel bevat de optelsom van de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit 2024

Aanwezige weerstandscapaciteit	**Saldo 2024**
Vrije weerstandscapaciteit	
Algemene Reserve	€ 801.995
Onvoorzien	€ 58.191
Totaal vrije weerstandscapaciteit	**€ 860.186**
Niet vrije weerstandscapaciteit	
Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling	€ 483.046
Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV	€ 0
Totaal niet vrije weerstandscapaciteit	**€ 483.046**

De vrij beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in 2024 € 860.186. Hierbij is rekening gehouden met het aanvullen van de Algemene Reserve tot het maximum van 5% vanuit de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022. De benodigde weerstandscapaciteit komt uit op € 832.500. De verhouding tussen de vrije en benodigde weerstandscapaciteit is 1,03 en valt binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,2 conform de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement van de OFGV.

Tabel risico's en benodigd weerstandsvermogen

In de begroting zijn de belangrijkste (financiële) risico's voor de OFGV vermeld. In deze begroting is het model voor risicobeoordeling en -kwantificering aanbevolen door het Ministerie van BZK gehanteerd conform de Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Bij het opstellen van elk planning & control document worden de risico's beoordeeld. Op de volgende pagina's is de stand van zaken weergegeven.

	Omschrijving risico	Effect	Beheersmaatregel	Financieel	Klasse Impact	Wegingsfactor Impact	Klasse Frequentie	Wegingsfactor Frequentie	Benodigde weerstands-capaciteit
1	Indexering	Exploitatieverlies kosten	Kostenbesparing inkoop Vacatures niet invullen	€ 330.200	3	€ 625.000	3	0,50	€ 312.500
2	Digitaal Stelsel Omgevingswet		Incidentele financiering voor de voorbereiding op de Omgevingswet	€ 100.000	2	€ 75.000	3	0,50	€ 37.500
3	Omscholing n.a.v. Omgevingswet		Incidentele financiering voor de voorbereiding op de Omgevingswet	€ 0	2	€ 0	1	0,10	€ 0
4	Ontwikkelingen op arbeidsmarkt		Structurele ophoging van de begroting voor de arbeidsmarkt	€ 90.000	2	€ 75.000	3	0,50	€ 37.500
5	Opbrengsten	Exploitatieverlies opbrengsten	Businessplan ODNL Academie Inzicht uitvoering takenpakket Wet- en regelgeving volgen	€ 372.396	4	€ 625.000	1	0,10	€ 62.500
6	Omvang takenpakket	Schaalnadeel	Frictiekosten voor partner Flexibele schil Geactualiseerde GR	€ 0	4	€ 0	3	0,10	€ 0
7	Taakverandering n.a.v. Omgevingswet		Spelregels terugtrekken taken Bestuurlijke afspraken over bodemtaken en omgevingsveiligheid	€ 620.140	4	€ 625.000	3	0,50	€ 312.500
8	Eisen aan de taakuitvoering	Productiviteitsverlies	Uniforme uitvoering in PDC	€ 258.355	3	€ 175.000	2	0,20	€ 35.000
9	Ziekteverzuim		Verzuimbeleid Flexibele schil	€ 257.775	3	€ 175.000	2	0,20	€ 35.000
	Totaal benodigde weerstandscapaciteit								**€ 832.500**

Klasse/ Impact	Financieel	Wegingsfactor
1	< 50.000	€ 25.000
2	50.001 – 100.000	€ 75.000
3	100.001 – 250.000	€ 175.000
4	250.001 – 1.000.000	€ 625.000
5	> 1.000.000	€ 1.000.000

Klasse/ Frequentie	Kans	Wegingsfactor
1	1 keer per 10 jaar of minder	0,10
2	1 keer per 5-10 jaar	0,20
3	1 keer per 2-5 jaar	0,50
4	1 keer per 1-2 jaar	0,75
5	1 keer per jaar of meer	1,00

Classificatie	Weerstandsvermogen	Beoordeling
A	>2	Uitstekend
B	1,4>x<2,0	Ruim voldoende
C	1,0>x<1,4	Voldoende
D	0,8>x<1,0	Matig
E	0,6>x<0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

1. Indexering
In de Gemeenschappelijke Regeling heeft het AB afspraken gemaakt rondom de indexering van de OFGV begroting. Conform de Gemeenschappelijke Regeling wordt jaarlijks bij het vaststellen van de begroting voor 80% van de begroting een indexering toegepast gebaseerd op de Loonvoet sector overheid en voor 20% van de begroting een indexering gebaseerd op de Prijs overheidsconsumptie, netto materieel uit de "Septembercirculaire gemeentefonds" van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Desondanks blijft de OFGV, als gemeenschappelijke regeling, financieel afhankelijk van de deelnemende partijen en beperkt in het mogen aanhouden van reserves. Dat maakt de organisatie extra kwetsbaar als de werkelijke kostenstijging hoger uitvalt dan in de begroting voorzien en loopt de OFGV risico.

Begroting 2024
De kans dat de indexering van de budgetten in 2023 en 2024 voldoende is om de kosten te dekken wordt steeds kleiner. Het salarisbudget is in 2023 met 2,3% geïndexeerd terwijl het principeakkoord van de cao-onderhandelingen uitgaat van een salarisverhoging van gemiddeld 9,1%. Deze structurele salarisstijging kan niet uit de incidentele weerstandscapaciteit worden gedekt. De OFGV vraagt daarom in de 2e begrotingswijziging 2023 een hoger salarisbudget aan de deelnemers. Die is onder voorbehoud van zienswijzen en behandeling in het AB verwerkt in deze begroting.

De materiële budgetten zijn in 2023 met 1,5% geïndexeerd terwijl diverse leveranciers hun tarieven met ongeveer 10% hebben verhoogd. De OFGV heeft het risico van een te lage indexering voor 2024 berekend als 2% van de lasten. De kans is niet gewijzigd vanwege de vraag om een hoger salarisbudget aan de deelnemers.

2. Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO)
De aansluiting op het DSO vergt dat de organisatie volledig digitaal kwalitatief, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. De digitale voorzieningen van de OFGV dienen flexibel genoeg te zijn om deze ontwikkelingen te kunnen integreren.

Begroting 2024
De OFGV heeft de minimaal benodigde aansluiting op het DSO gerealiseerd (STAM en SWF). Landelijk zijn er echter nog veel onduidelijkheden, storingen en instabiliteit rondom het DSO en de uitwerking daarvan. Hierdoor is testen van en oefenen met de aansluiting op het DSO nog niet goed mogelijk. Het is daarmee ook nog onvoldoende duidelijk of de koppeling met het VTH-systeem voldoende werkt en blijft werken na eventuele landelijke ontwikkelingen in het DSO. Dit kan aanleiding zijn voor noodzakelijke aanpassingen in de huidige systemen van de OFGV. De kans op deze risico's blijft daardoor hoog.

De omvang van het risico is moeilijk te bepalen. De schatting voor dit risico is € 100.000 en de kans op het risico is gemiddeld.

3. Omscholing n.a.v. Omgevingswet
De Omgevingswet vraagt een andere aanpak van vergunningverlening, handhaving en toezicht. Er vindt een verschuiving plaats van vergunningverlening naar het meer aan de voorkant meedenken met initiatiefnemers en handhaving. Deze verandering in het vakgebied vereist een andere manier van denken en werken. Het vergt behalve hogere kwaliteitseisen aan het kennisniveau van medewerkers, andere competenties bij de medewerkers dan voorheen. De medewerkers dienen te worden om- en bijgeschoold. Het risico is dat het daarvoor beschikbare budget niet toereikend is.

Begroting 2024
In aanloop naar de invoering van de wet heeft de OFGV alle medewerkers zowel inhoudelijk als op het gebied van competenties geschoold. De verwachting is dat eind 2023 een opfriscursus voldoende is om de kennis weer omhoog te brengen. Deze cursus maakt onderdeel uit van de implementatiekosten voor de Omgevingswet en wordt vanuit de reserve

Innovatie en Ontwikkeling gefinancierd. Daarom is het risico voor 2024 op nul gesteld.

4. Ontwikkelingen op arbeidsmarkt

Als gevolg van de aantrekkende economie is het voor de specialistische functies uiterst moeilijk personeel te werven. Ook het behouden van het huidige personeel bij de huidige arbeidsmarkt vraagt meer aandacht en inzet dan voorheen. De groeiende krapte op de arbeidsmarkt heeft als reëel gevolg dat voor specialistische functies een hogere inschaling nodig is.

Begroting 2024

De genoemde risico's zijn hoog. Zowel op het vinden en behouden van personeel als op de 'concurrentie strijd' ingezet door hogere waardering in functies of arbeidsmarkttoelages. Het risico is geraamd op het plaatsen van 10 functies in een hogere schaal, waarmee het risico is geschat op € 90.000.

5. Opbrengsten

De begroting van de OFGV bevat de post overige opbrengsten, die jaarlijks door de OFGV wordt ingevuld met het behalen van de overige inkomsten. Deze opbrengsten worden gegenereerd door meer taken voor de deelnemers uit te voeren en door het organiseren van opleidingen voor andere overheden. Het risico is dat de OFGV deze extra opbrengsten niet kan behalen.

Begroting 2024

Het begrote bedrag voor de overige opbrengsten bedraagt in 2024 € 373.396. De OFGV verwacht ook in 2024 voldoende extra inkomsten te genereren door meerwerkopdrachten voor de deelnemende partijen uit te voeren en opleidingen te organiseren. Daarom is de kans op het risico laag.

6. Omvang takenpakket

De kosten van een taakwijziging als gevolg van een kleinere of grotere opdracht komen conform de Gemeenschappelijke Regeling voor rekening van de veroorzakende deelnemer. Daarom is het risico nihil.

7. Taakverandering n.a.v. Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet gaat er veel veranderen op bodemgebied. De gemeente is straks in plaats van de provincie het bevoegd gezag en verantwoordelijk voor de bodemtaken. Dit zijn complexe taken waar specialistische bodemkennis voor nodig is. De OFGV gaat er vanuit dat de gemeenten deze taken door de OFGV laten uitvoeren waardoor deze verandering alleen tot verschuiving in de financiering leidt. Zolang hierover nog geen afspraken zijn gemaakt, loopt de OFGV een risico dat vergelijkbaar is met de waarde van de provinciale bodemtaken.

Begroting 2024

De waarde van de provinciale bodemtaken in de KVS 2024 is € 620.140. Een deel van de bodemtaken zal de OFGV voor de provincies blijven uitvoeren. De beslissing om deze taken te blijven beleggen bij de OFGV ligt afzonderlijk bij elke gemeente. De OFGV werkt mee aan de 'warme overdracht' van de taken vanuit de inhoud en heeft weinig invloed op de verdere invulling van de uitvoering van deze taken door de gemeenten. De kans op het risico is hoog.

8. Eisen aan de taakuitvoering

De begroting is gebaseerd op een uniform VTH-procesgang. Afwijkende situaties per deelnemer (zoals het niet digitaal aanleveren van dossiers of het stellen van afwijkende eisen) zetten de efficiencydoelstellingen onder druk.

Begroting 2024

De tegenvallende efficiency wordt geschat op 2% van de loonsom en komt uit op € 258.355. In de Producten- en Dienstencatalogus (PDC) zijn standaard producten en diensten aangeboden die voor alle deelnemende partijen gelijk zijn. Afwijkende eisen zijn toegestaan, maar worden apart geprijsd. De invoering van de Omgevingswet is van invloed op de inhoud van producten. In de mogelijke hervorming van de producten neemt de kans op het risico toe.

9. Ziekteverzuim
In de begroting is een budget opgenomen van 1% van de salarissom voor inhuur ter vervanging van langdurig zieken. In geval van een hoger ziekteverzuim is er sprake van productiviteitsverlies.

Begroting 2024
Het risicobedrag is bepaald op 3% van de salarissom minus het beschikbare inhuurbudget en bedraagt € 257.775. De OFGV blijft aandacht besteden aan verzuimpreventie door middel van gesprekken, trainingen, het verstrekken van informatie over gezondheid en vitaliteit en het focussen op wat de medewerker nog wél kan bij ziekte. Dit alles om het risico zo veel mogelijk te beperken en laag houden.

Kengetallen
De paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing bevat vijf financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen geeft deze paragraaf bestuurders inzicht in de financiële positie van de OFGV. De indicatoren zijn te grofmazig om een volwaardige uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een organisatie.

	Indicatoren OFGV		
Kengetallen	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto schuld quote	-10%	1,0%	4,5%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle leningen	-10%	1,0%	4,5%
Solvabiliteitsratio	32%	27%	21%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	5,7%	0%	0%
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

Netto schuld quote en netto schuld quote gecorrigeerd voor alle leningen
De netto schuld quote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de OFGV ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.
De tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de OFGV heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug). Op beide indicatoren scoort de OFGV goed. Dit omdat de OFGV geen leningen heeft en dus ook geen rente en aflossingen betaalt.

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Dit geeft inzicht in de mate waarin de OFGV in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De OFGV scoort op begrotingsbasis 21% op deze indicator. Volgens de VNG-norm is 50% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat de helft van de balans uit eigen middelen bestaat. De OFGV scoort lager omdat de OFGV conform het door het AB vastgestelde risicobeleid beperkt is in het aanhouden van reserves. Dit heeft direct invloed op het percentage.

Grondexploitatie
Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in

grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen grondposities heeft.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de partnerbijdragen. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten en kapitaallasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is. Dit laat zien in hoeverre de OFGV in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Volgens de VNG-norm is 0,6% een gezonde indicator, dat wil zeggen dat er structureel 'geld over' is op de begroting. De OFGV scoort nihil omdat de bijdragen van de deelnemende partijen en die uit overige opbrengsten gelijk zijn aan de structurele uitgaven.

Belastingcapaciteit
Het financiële kengetal 'belastingcapaciteit' geeft aan hoe belastingtarieven zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Deze indicator is niet van toepassing omdat de OFGV geen belastingen heft.

A.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat op grond van het BBV in ieder geval de volgende kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.
Voor de OFGV is geen van deze onderdelen van toepassing. Het gebouw waarin de OFGV is gevestigd wordt gehuurd. Voor de activa van de OFGV en de steunpunten groene handhaving is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.

A.2.4. Financiering

Gegeven de Wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) is elke overheid of Gemeenschappelijke Regeling (GR) verplicht om een financieringsparagraaf in haar begroting en jaarrekening op te nemen. Daarin worden de ontwikkelingen aangegeven met betrekking tot de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente-risiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van treasury.

De randvoorwaarden waarbinnen de treasury zich kan en mag bewegen zijn geformuleerd in het treasurystatuut. Uiteraard valt dit binnen het wettelijke kader zoals gesteld door de Wet FIDO. Het treasurystatuut is aangepast naar het wettelijk verplichte schatkistbankieren: overtollige middelen tot € 200.000 worden aangehouden in rekening-courant bij de BNG, het meerdere wordt aangehouden bij de schatkist.

Rentevisie
Tijdens het opstellen van deze conceptbegroting heeft de OFGV geen leningen lopen en worden geen leningen voorzien. Mochten die in 2024 toch nodig blijken voor bijvoorbeeld investeringen, dan wordt voorzichtigheidshalve een lange termijn rente van 2,0% gehanteerd.

Risicobeheer
Deze paragraaf geeft een inschatting van de risico’s die de OFGV gedurende de begroting kan lopen. Onder risico’s worden verstaan koers- en valutarisico’s en de risico’s ten aanzien van rente.

Koers -en valutarisico
Koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De OFGV bezit geen derivaten, daardoor is er geen sprake van koersrisico. Valutarisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de waarde van de vreemde valutastromen, uitgedrukt in eigen valuta, afwijkt van wat er verwacht werd op het beslissingsmoment. De OFGV bezit geen vreemde valuta, daardoor is er geen sprake van valutarisico.

Renterisico's
Renterisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van het vreemd vermogen hoger en/of de renteopbrengsten van activa lager zijn dan geraamd. De Wet FIDO hanteert voor de beheersing van het renterisico de kasgeldlimiet en de rente risiconorm. De wet normeert via percentages het maximale risico dat een gemeenschappelijke regeling mag lopen op de vaste (de rente risiconorm) en de vlottende schuld (de kasgeldlimiet).

Rente-risiconorm
Aangezien de OFGV geen langlopende schulden heeft, is er geen sprake van een mogelijk risico. Uit de liquiditeitenplanning blijkt dat de OFGV het hele jaar een positief banksaldo heeft.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet heeft tot doel de renterisico's op kortlopende (opgenomen) geldleningen te beperken. Jaarlijks wordt door het ministerie aangegeven, welk bedrag een overheid mag financieren met kortlopende geldleningen: de kasgeldlimiet. Het betreft een percentage van het totaal van de begroting. Deze limiet mag gedurende het begrotingsjaar in principe niet overschreden worden. Als deze kasgeldlimiet structureel wordt overschreden moet de kortlopende schuld omgezet worden in een langlopende schuld. De toegestane kasgeldlimiet 2024 is als volgt:
Het bij ministeriele regeling vastgestelde percentage 8,2% * het begrotingstotaal ad € 16.873.231 = € 1.383.605.
Dit betekent dat de omvang van de vlottende korte schuld min de vlottende middelen dit bedrag niet mag overschrijden. Aangezien de OFGV geen kortlopende schulden heeft, wordt de norm niet overschreden.

Financieringssystematiek
Deze begroting is opgesteld met de bijdrage van de deelnemers berekend op basis van de herijkte Kostenverdeelsystematiek (KVS). De KVS geldt voor de partnerbijdragen in de jaren 2024-2026.

A.2.5. Bedrijfsvoering

- In 2024 heeft de OFGV de huur van het pand teruggebracht naar twee verdiepingen. Hier zijn werkplekken en vergaderkamers ingericht en is ruimte om te ontmoeten en te verbinden. Elke medewerker heeft thuis een ergonomische werkplek kunnen inrichten. In 2024 zoekt de OFGV verder naar de balans tussen plaats- en tijdonafhankelijk werken versus ontmoeten en verbinden.

- In 2024 wordt de Omgevingswet van kracht en werkt de OFGV met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dan moet blijken of het DSO voldoende stabiel is voor het uitwisselen van gegevens en het samenwerken met de deelnemers. Mogelijk zal de OFGV

moeten werken met technische en procesmatige “work arounds”.

- Voor de werving en selectie van medewerkers zoekt de OFGV naar nieuwe collega’s die beschikken over de competenties en vaardigheden die passen bij de Omgevingswet. Daarnaast worden de aanwezige collega’s getraind in die competenties en vaardigheden.

- De OFGV is de eerste overheidsorganisatie die volgens de EFQM-methode werkt. Dit is de opvolger van het INK-model en wordt als Europese kwaliteitsmanagementstandaard beschouwd. In 2023 is gestart met het verbeterplan naar aanleiding van twee visitaties. Deze verbeteringen worden in 2024 nog verder ingebed in de organisatie.

- In 2024 start de OFGV met de aanbestedingen van de ICT kantoorautomatisering en de VTH applicaties. Ook wordt het telefonieabonnement opnieuw aanbesteed.

- In 2024 zullen de eerste uitkomsten bekend zijn van het Interbestuurlijk Programma ter versterking van het VTH-stelsel. Onderzoeken naar onder andere de robuustheid en financiering van omgevingsdiensten, informatiemanagement en mandaten hebben ongetwijfeld effect op de OFGV en zijn deelnemers. De OFGV is nauw betrokken bij de diverse pijlers van dit programma en houdt het bestuur op de hoogte van ontwikkelingen en uitkomsten.

- De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is verschoven naar het verslagjaar 2023. Dat betekent dat vanaf 2024 de OFGV net als alle gemeenten en provincies een rechtmatigheidsverantwoording dient op te nemen in de jaarrekening (over het verslagjaar 2023). Hiermee legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over de naleving van de financiële regels in de organisatie.

- Vanaf het verslagjaar 2023 is de accountant verplicht om in de controleverklaring te rapporteren over fraude. De OFGV legt met ingang van 2023 jaarlijks een frauderisicoanalyse aan het Algemeen Bestuur voor.

A.2.6. Verbonden partijen

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren en Zeewolde, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland.
De OFGV heeft zelf geen verbonden partijen.

A.2.7. Grondbeleid

Het grondbeleid omvat het instrumentarium dat een gemeente of provincie ter beschikking heeft om de vastgestelde ruimtelijke en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De OFGV is niet bevoegd om een (eigen) grondbeleid op te stellen.

A.2.8 Rechtmatigheid

De OFGV heeft zijn bedrijfsvoeringsprocessen op het gebied van financiën, inkoop en HRM beschreven in een Administratieve Organisatie. In de processen zijn beheersmaatregelen opgenomen om mogelijke risico’s te ondervangen. Elk jaar worden deze processen geëvalueerd en wordt de Administratieve Organisatie geüpdatet. Op advies van de accountant worden de Administratieve Organisatie en het Interne Controle Plan omgevormd naar de zogenaamde 6-w methode: wat is de processtap, wie voert die uit, waarom wordt dat gedaan, waarmee wordt de stap uitgevoerd, wanneer wordt de stap uitgevoerd en waartoe leidt dat? Door deze 6-w methode toe te passen kan de OFGV de processen nog

duidelijker beschrijven en de interne controles nog beter vastleggen. Dit ondersteunt de rechtmatigheidsverantwoording door het Dagelijks Bestuur.
Jaarlijks legt de OFGV een frauderisicoanalyse aan het Algemeen Bestuur voor.

A.2.9 Openbaarheid Woo

Met ingang van de begroting 2024 dient de OFGV net als alle gemeenten en provincies beleidsvoornemens op te nemen inzake de uitvoering van de Wet open overheid (Woo). Onder de Omgevingswet heeft de OFGV geen mandaat om zelfstandig Woo-verzoeken te beantwoorden. De OFGV verzamelt wel alle documentatie en levert deze aan bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag draagt zorg voor de passieve openbaarmaking van de documentatie. De OFGV draagt in 2024 zorg voor de actieve openbaarmaking van handhavingsbeschikkingen.

De prognose voor 2024 (gebaseerd op het gemiddelde van de jaren 2021-2022-2023) is het behandelen van tien Woo-verzoeken. De Woo-verzoeken worden voornamelijk ingediend door omwonenden die klachten hebben over specifieke bedrijven. Zij vragen dan alle informatie op over het bedrijf, zoals de vigerende vergunningen, verslagen van uitgevoerde controles, handhavingszaken, klachten en overige correspondentie.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

B. Financiële begroting 2024

B.1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting

B.1.1. Begroting 2024 en Meerjarenraming 2025-2027

a. Regulier budget

BATEN REGULIER BUDGET		Inclusief 1e en 2e BW	Kader excl. index en incl. wijzigingen	Index	Subtotaal	Wijziging KVS	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**									
1.1	Almere	€ 1.834.203	€ 1.834.203	€ 70.604	€ 1.904.806	€ 62.531	€ 1.967.337	€ 2.041.572	€ 2.113.453	€ 2.187.990
1.2	Lelystad	€ 1.533.354	€ 1.533.354	€ 59.023	€ 1.592.377	€ -112.841	€ 1.479.536	€ 1.535.365	€ 1.589.422	€ 1.645.478
1.3	Zeewolde	€ 716.973	€ 716.973	€ 27.598	€ 744.572	€ -2.998	€ 741.574	€ 769.556	€ 796.651	€ 824.747
1.4	Flevoland	€ 4.423.709	€ 4.423.709	€ 170.281	€ 4.593.990	€ 226.591	€ 4.820.582	€ 5.002.481	€ 5.178.611	€ 5.361.249
1.5	Urk	€ 381.932	€ 381.932	€ 14.702	€ 396.633	€ -14.576	€ 382.057	€ 396.474	€ 410.433	€ 424.908
1.6	Dronten	€ 1.298.125	€ 1.298.125	€ 49.969	€ 1.348.094	€ -132.647	€ 1.215.447	€ 1.261.310	€ 1.305.719	€ 1.351.769
1.7	Noordoostpolder	€ 1.650.750	€ 1.650.750	€ 63.542	€ 1.714.292	€ 408	€ 1.714.700	€ 1.779.402	€ 1.842.052	€ 1.907.017
1.8	Noord Holland	€ 608.918	€ 608.918	€ 23.439	€ 632.357	€ -60.965	€ 571.392	€ 592.953	€ 613.830	€ 635.479
1.9	Gooise Meren	€ 974.920	€ 974.920	€ 37.527	€ 1.012.448	€ -5.942	€ 1.006.506	€ 1.044.485	€ 1.081.260	€ 1.119.393
1.10	Hilversum	€ 637.279	€ 637.279	€ 24.531	€ 661.809	€ 56.930	€ 718.740	€ 745.860	€ 772.121	€ 799.352
1.11	Weesp	€ 76.717	€ 76.717	€ 2.953	€ 79.670	€ -79.670	€ -	€ -	€ -	€ -
1.12	Huizen	€ 263.648	€ 263.648	€ 10.149	€ 273.796	€ 24.595	€ 298.391	€ 309.651	€ 320.553	€ 331.858
1.13	Wijdemeren	€ 575.742	€ 575.742	€ 22.162	€ 597.904	€ 11.037	€ 608.941	€ 631.919	€ 654.168	€ 677.239
1.14	Blaricum	€ 137.676	€ 137.676	€ 5.300	€ 142.976	€ 3.992	€ 146.968	€ 152.514	€ 157.883	€ 163.452
1.15	Laren	€ 127.803	€ 127.803	€ 4.919	€ 132.722	€ 23.555	€ 156.277	€ 162.174	€ 167.884	€ 173.804
1.16	PM-post bodemtaken*	€ -	€ -	€ -			€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal		**€ 15.241.750**	**€ 15.241.750**	**€ 586.698**	**€ 15.828.448**	**€ -**	**€ 15.828.448**	**€ 16.425.717**	**€ 17.004.040**	**€ 17.603.734**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**						€ -			
2.6	Overige opbrengsten	€ 358.593	€ 358.593	€ 13.803	€ 372.397	€ -	€ 372.396	€ 386.448	€ 400.054	€ 414.163
Totaal baten regulier budget		**€ 15.600.343**	**€ 15.600.343**	**€ 600.502**	**€ 16.200.844**	**€ -**	**€ 16.200.844**	**€ 16.812.165**	**€ 17.404.094**	**€ 18.017.898**

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

LASTEN REGULIER BUDGET		Inclusief 1e en 2e BW	Kader excl. index en incl. wijziging	Index	Subtotaal	Wijziging KVS	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027
1	**PERSONEEL**									
1.1a	Salarissen	€ 12.397.082	€ 12.397.082	€ 520.677	€ 12.917.759	€ -	€ 12.917.759	€ 13.447.388	€ 13.971.836	€ 14.516.737
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
1.1c	Flexibele schil	€ 39.127	€ 39.127	€ 1.643	€ 40.771	€ -	€ 40.771	€ 42.442	€ 44.097	€ 45.817
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 124.528	€ 124.528	€ 5.230	€ 129.758	€ -	€ 129.758	€ 135.078	€ 140.346	€ 145.820
	Subtotaal personeelskosten	€ 12.560.737	€ 12.560.737	€ 527.551	€ 13.088.288	€ -	€ 13.088.288	€ 13.624.908	€ 14.156.279	€ 14.708.374
1.2	Opleidingskosten	€ 427.795	€ 427.795	€ 10.267	€ 438.062	€ -	€ 438.062	€ 448.575	€ 457.098	€ 465.783
1.3	Algemene personeelskosten	€ 575.677	€ 575.677	€ 13.816	€ 589.493	€ -	€ 589.493	€ 603.641	€ 615.110	€ 626.797
3	**KAPITAALLASTEN**									
3.1	Afschrijving ICT	€ 122.745	€ 122.745	€ 2.946	€ 125.691	€ -	€ 125.691	€ 128.708	€ 131.153	€ 133.645
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 34.097	€ 34.097	€ 818	€ 34.916	€ -	€ 34.916	€ 35.754	€ 36.433	€ 37.125
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 46.369	€ 46.369	€ 1.113	€ 47.481	€ -	€ 47.481	€ 48.621	€ 49.545	€ 50.486
4	**INDIRECTE KOSTEN**									
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 346.644	€ 346.644	€ 8.319	€ 354.963	€ -	€ 354.963	€ 363.483	€ 370.389	€ 377.426
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 147.749	€ 147.749	€ 3.546	€ 151.295	€ -	€ 151.295	€ 154.926	€ 157.869	€ 160.869
4.3	Informatiemanagement	€ 849.954	€ 849.954	€ 20.399	€ 870.353	€ -	€ 870.353	€ 891.241	€ 908.175	€ 925.430
4.4	Wagenpark	€ 125.020	€ 125.020	€ 3.000	€ 128.020	€ -	€ 128.020	€ 131.093	€ 133.584	€ 136.122
4.5	Diverse kosten	€ 204.442	€ 204.442	€ 4.907	€ 209.349	€ -	€ 209.349	€ 214.373	€ 218.446	€ 222.597
4.6	Accountant	€ 28.413	€ 28.413	€ 682	€ 29.094	€ -	€ 29.094	€ 29.793	€ 30.359	€ 30.936
4.7	HRM	€ 73.874	€ 73.874	€ 1.773	€ 75.647	€ -	€ 75.647	€ 77.463	€ 78.935	€ 80.434
5	**ONVOORZIEN**									
5.1	Onvoorzien	€ 56.827	€ 56.827	€ 1.364	€ 58.191	€ -	€ 58.191	€ 59.588	€ 60.720	€ 61.874
Totaal lasten regulier budget		**€ 15.600.343**	**€ 15.600.343**	**€ 600.502**	**€ 16.200.844**	**€ -**	**€ 16.200.844**	**€ 16.812.165**	**€ 17.404.094**	**€ 18.017.898**

b. Directe productiekosten

DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN		Inclusief 1e en 2e BW	Kader excl. index en incl. wijzigingen	Index	Subtotaal	Wijziging KVS	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027
1	**BATEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**									
1.4	Directe productiekosten Flevoland	€ 278.784	€ 278.784	€ 6.691	€ 285.475	€ -	€ 285.475	€ 292.327	€ 297.881	€ 303.541
1.1	Directe productiekosten Almere	€ 1.348	€ 1.348	€ 32	€ 1.381	€ -	€ 1.381	€ 1.414	€ 1.441	€ 1.468
1.9	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014	€ 13.014	€ 312	€ 13.327	€ -	€ 13.327	€ 13.647	€ 13.906	€ 14.170
1.8	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765	€ 8.765	€ 210	€ 8.975	€ -	€ 8.975	€ 9.190	€ 9.365	€ 9.543
Totaal baten directe productiekosten		**€ 301.912**	**€ 301.912**	**€ 7.246**	**€ 309.158**	**€ -**	**€ 309.158**	**€ 316.577**	**€ 322.592**	**€ 328.722**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**									
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 278.784	€ 278.784	€ 6.691	€ 285.475	€ -	€ 285.475	€ 292.327	€ 297.881	€ 303.541
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.348	€ 1.348	€ 32	€ 1.381	€ -	€ 1.381	€ 1.414	€ 1.441	€ 1.468
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014	€ 13.014	€ 312	€ 13.327	€ -	€ 13.327	€ 13.647	€ 13.906	€ 14.170
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765	€ 8.765	€ 210	€ 8.975	€ -	€ 8.975	€ 9.190	€ 9.365	€ 9.543
Totaal lasten directe productiekosten		**€ 301.912**	**€ 301.912**	**€ 7.246**	**€ 309.158**	**€ -**	**€ 309.158**	**€ 316.577**	**€ 322.592**	**€ 328.722**

c. Subsidies

SUBSIDIES		Inclusief 1e BW	Kader excl. index en incl. wijzigingen	Index	Subtotaal	Wijziging KVS	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027
2	OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN SUBSIDIES									
2.7	Diverse subsidies	€ 663.560	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal baten subsidies		€ 663.560	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
7	OVERIGE KOSTEN - LASTEN SUBSIDIES									
7.5	Diverse subsidies	€ 663.560	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal lasten subsidies		€ 663.560	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ -	€ 363.230	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000

d. Reserves

RESERVES		Inclusief 1e BW	Kader excl. index en incl. wijzigingen	Index	Subtotaal	Wijziging KVS	Begroting incl. index	Meerjarenraming		
Nummer	Post	2023	2024	2024	2024	2024	2024	2025	2026	2027
2	OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN RESERVES									
2.1	Onttrekking bestemmingsreserve I&O	€ 463.875	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 594.374	€ -	€ -	€ -
2.3	Onttrekking bestemmingsreserve Weesp	€ 237.068	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal baten reserves		€ 700.943	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 594.374	€ -	€ -	€ -
7	OVERIGE KOSTEN - LASTEN RESERVES									
7.7	Invoeringskosten Omgevingswet	€ 193.875	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 211.374	€ -	€ -	€ -
7.8	Diverse innovatieprojecten	€ 270.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 383.000	€ -	€ -	€ -
7.9	Frictiekosten uittreding Weesp	€ 237.068	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal lasten reserves		€ 700.943	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 594.374	€ -	€ -	€ -

Bij het opstellen van de begroting 2024 is onder meer uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Deze begroting is opgesteld met de bijdragen van de deelnemers doorberekend op basis van de Kostenverdeelsystematiek (KVS), herijkt bij de vaststelling van de begroting 2024 voor de periode 2024-2025-2026 en verhoogd met de jaarlijkse indexatie.

- Het begrotingstotaal in 2024 wordt geïndexeerd conform de vigerende Gemeenschappelijke Regeling. Salarissen en kosten van inhuur (ongeveer 80% van het begrotingstotaal) worden verhoogd met de Loonvoet sector overheid en de overige kosten (circa 20% van het begrotingstotaal) met de prijs overheidsconsumptie, netto materieel uit de "Septembercirculaire gemeentefonds" van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze prijsindexen in de septembercirculaire gemeentefonds bedragen 4,2% respectievelijk 2,4% voor 2024.

- De basis voor de begroting 2024 is de begroting 2023 na 1e en 2e begrotingswijziging. De 1e begrotingswijziging 2023 is voor zienswijzen aan de raden en Staten voorgelegd en gaat voor een besluit naar het AB samen met deze ontwerpbegroting. De begrotingswijziging is alvast verwerkt in deze begroting met als doel om een zo actueel mogelijk beeld te geven over het begrotingsjaar 2024. De wijzigingen gaan in per 1 januari 2023 en hebben betrekking op:
  a. De structurele verhoging van de partnerbijdrage van Flevoland met € 268.051 en de structurele verhoging van het directe productiekosten budget van Flevoland met € 41.413 in verband met de uitvoering van toezicht buitengebied;
  b. De structurele verhoging van de partnerbijdrage van Almere met € 12.500 in verband met de juridische afhandeling van bezwaar- en beroepszaken;
  c. De structurele verhoging van de partnerbijdrage van Huizen met € 9.406 in verband met de afhandeling van Blbi-meldingen;
  d. De structurele verhoging van de partnerbijdrage van Zeewolde met € 34.150 in verband met de afhandeling van asbestmeldingen;
  e. De structurele verhoging van de partnerbijdrage van Flevoland met € 232.122 in verband met het toezicht op Wnb stikstof;
  f. De structurele verhoging van de partnerbijdrage van Noordoostpolder met € 189.720 in verband met de afhandeling van asbestmeldingen;
  g. Het onttrekken van de projectkosten Omgevingswet van € 193.875 in 2023 en € 211.374 in 2024;
  h. De verhoging van het budget personeelskosten met € 799.747 als gevolg van het principeakkoord cao gemeenten en cao SGO.

- Met ingang van 1 januari 2022 is de gemeente Weesp uit de Gemeenschappelijke Regeling van de OFGV getreden. Het bedrag voor de instandhoudingskosten van de gemeente Weesp in de OFGV begroting bedroeg in 2024 € 79.670. Bij de nieuwe KVS-periode (2024-2025-2026) zijn deze kosten integraal in het KVS-model herrekend.

- De taken van de gemeenten op het gebied van de Omgevingsveiligheid zijn nu grotendeels belegd bij de OFGV. De gemeenten ontvangen hiervoor een bijdrage van het Rijk en dienen een overweging te maken of ze deze taken zelf willen uitvoeren of dat ze de uitvoering van deze taken door de OFGV willen laten voortzetten. Nog niet alle gemeenten hebben hier een keuze in gemaakt. Zodra alle keuzes bekend zijn, worden de afspraken verwerkt in een begrotingswijziging.

- De bodemtaken worden met ingang van de Omgevingswet deels gedecentraliseerd van provincies naar gemeenten. De gemeenten ontvangen hiervoor géén bijdrage van het Rijk. Omdat ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk is welk

bedrag per deelnemer met deze bodemtaken is gemoeid, zal de OFGV deze in een begrotingswijziging opnemen zodra de bedragen bekend zijn.

B.1.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Lasten reguliere begroting

Personeelskosten
Het begrotingsbedrag voor personeelskosten bedraagt in 2024 € 12.918.000. Dit bedrag wordt aangewend voor de salarissen van vast personeel, de kosten voor flexibele schil en inhuur bij ziekte. Ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf 2024 uit de begroting 2023 is het bedrag met € 1.695.000 gestegen. Dat wordt veroorzaakt door de structurele taakuitbreiding en de indexering.

Opleidingskosten
Het budget voor opleidingskosten is nodig voor de noodzakelijke kwaliteitsverbetering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook het bijhouden van bestaande kennis in het kader van aanpassingen in wet- en regelgeving drukken op dit budget. De raming voor 2024 bedraagt € 438.000. Dit is ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2023 verhoogd met € 28.000 in verband met de structurele taakuitbreiding en de indexering.

Algemene personeelskosten
Het budget voor algemene personeelskosten bedraagt € 589.000 en is ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2023 verhoogd met € 41.000 in verband met de structurele taakuitbreiding en de indexering. Het budget is bestemd voor de vergoedingen aan personeel zoals reiskosten, piket en overwerk en voor personeelsgerelateerde kosten zoals werkkleding, OR/GO en de personeelsvereniging.

Afschrijvingen
De raming van de afschrijvingen is als volgt:

Activa	Termijn	Afschrijving
Verbouwing pand	10 jaar	€ 47.481
Meubilair	10 jaar	€ 34.916
ICT hardware (computers, laptops, tablets)	3 jaar	€ 73.191
ICT hardware (vergaderkamers)	5 jaar	€ 10.000
Telefoons	2 jaar	€ 42.500
Totaal afschrijvingen		**€ 208.088**

Nieuwe afschrijvingen voor de verbouwing van het pand en voor het meubilair hangen mede af van de keuzes die in 2023 gemaakt worden omtrent het plaats-onafhankelijk werken.

De afschrijvingskosten voor de handhavingsschepen van de provincie Flevoland zijn verwerkt in de directe productiekosten. Deze kosten worden niet door overige deelnemers betaald en zijn daarom niet opgenomen onder de reguliere kapitaallasten.

Huur en services
De pandgebonden huisvestingslasten zijn de huurlasten zoals overeengekomen met de verhuurder. Het huidige huurcontract wordt jaarlijks verhoogd met de CBS-index huurprijzen. Ook bevat deze post andere lasten verbonden aan de huisvesting zoals gas-water-licht, verzekering, belasting, schoonmaak en beveiliging. Het begrotingsbedrag bedraagt € 355.000. Dit bedrag wordt middels een begrotingswijziging in 2023 verlaagd omdat de OFGV van vier naar twee verdiepingen huur gaat als gevolg van het plaats-onafhankelijk werken.

Huisvesting (niet-pandgebonden)
De dienstgebonden huisvestingslasten betreffen het budget van € 151.000 voor onderhoud, inrichting, catering en dergelijke. Dit bedrag wordt middels een begrotingswijziging in 2023 verlaagd omdat de OFGV van vier naar twee verdiepingen huur gaat als gevolg van het plaats-onafhankelijk werken.

Informatiemanagement
De kosten voor informatiemanagement betreffen de kosten voor hardware, software, onderhoud en dergelijke. Het budget bedraagt € 870.000 en is ten opzichte van de oorspronkelijke meerjarenschijf uit de begroting 2023 verhoogd met € 75.000 als gevolg van de structurele taakuitbreiding en de indexering. De werkelijke kosten in 2024 hangen af van de werking van het DSO.

Wagenpark
Het budget voor het wagenpark van € 128.000 is bestemd voor de leasekosten van handhavingsvoertuigen.

Diverse kosten
Het budget voor diverse kosten bedraagt € 209.000 en is bestemd voor kosten zoals porti, kantoorartikelen, telefoonkosten, verzekeringen en dergelijke.

Accountant
Het budget is bestemd voor de accountantscontrole en bedraagt € 29.000.

HRM
Het budget van € 76.000 is bestemd voor diverse kosten op het gebied van HRM zoals arbo en integriteit.

Onvoorzien
Het bedrag voor onvoorzien bedraagt in 2024 € 58.000. Het budget onvoorzien maakt deel uit van het weerstandsvermogen en is bestemd voor risico’s in de bedrijfsvoering.

Baten reguliere begroting

Bijdragen deelnemers
De bijdragen van de deelnemende partijen aan de begroting van 2024 zijn berekend op basis van de Kostenverdeelsystematiek (KVS), herijkt bij de vaststelling van de begroting 2024 voor de periode 2024-2025-2026 en verhoogd met de structurele uitbreiding van het takenpakket en de indexering.

Het stemrechtpercentage wordt conform artikel 7 lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling OFGV bepaald naar rato van de totale financiële bijdrage per deelnemer van het voorgaande kalenderjaar. De verdeling van de stemmen in 2024 wordt bepaald aan de hand van de jaarcijfers over 2023.

Overige inkomsten
De post overige inkomsten is het deel van de OFGV begroting dat niet gedekt wordt door de structurele partnerbijdragen, maar wordt gedekt met de overige inkomsten. Dit bedrag van € 372.000 wordt gerealiseerd door het uitvoeren van extra opdrachten en door het aanbieden van opleidingen aan andere overheden.

Directe productiekosten
Directe productiekosten zijn budgetten van deelnemers die nodig zijn voor het uitvoeren van specifieke taken. Deze directe productiekosten worden niet procentueel verdeeld over alle

deelnemers maar worden door de specifieke deelnemers overgedragen aan de Omgevingsdienst. De specificatie is als volgt:

DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN PROVINCIE FLEVOLAND		
Groene handhaving kapitaallasten vaartuigen	€	34.516
Groene handhaving vaartuigen	€	63.048
Handhaving groen en buitengebied	€	98.783
Advertenties milieuwetten	€	40.269
Extern advies vergunningverlening	€	20.594
Extern advies handhaving	€	20.594
Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	€	23.010
Beheer grondwatermeetnet	€	139.982
Subtotaal	**€**	**440.795**
Legesheffing vergunningen	€	149.567
Vergoeding groene handhaving randmeren	€	5.753
Totaal Provincie Flevoland	**€**	**285.475**
DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN GEMEENTE ALMERE		
Geluidsmeter	€	1.381
Totaal Gemeente Almere	**€**	**1.381**
DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN GEMEENTE GOOISE MEREN		
Algemeen uitbesteed werk	€	13.327
Totaal Gemeente Gooise Meren	**€**	**13.327**
DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN PROVINCIE NOORD-HOLLAND		
Advertentie-, onderzoek en kadasterkosten	€	8.975
Totaal Provincie Noord-Holland	**€**	**8.975**

Deze budgetten zijn verhoogd met de index prijs overheidsconsumptie, netto materieel.

Subsidies
Het in deze begroting geraamde bedrag voor de subsidies van € 363.000 in 2024 betreft de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK-THE). Deze subsidie loopt van 2022 tot en met 2026 en is in de meerjarenschijven 2025 en 2026 verwerkt. Voor 2027 is de stelpost van € 200.000 geraamd.

Reserves
De kosten van innovatieprojecten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling. Voor 2024 zijn de onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling opgenomen voor door het DB goedgekeurde innovatieprojecten. Deze bedragen in 2024 € 383.000.

In navolging van de zienswijzen over de implementatiekosten Omgevingswet van 2023, welke uit het positieve rekeningresultaat van 2021 worden betaald, stelt de OFGV voor om de implementatiekosten van de Omgevingswet in 2024 ook uit het rekeningresultaat 2022 te betalen (en dus geen extra bijdrage aan de deelnemers te vragen). Voor 2024 is € 211.000 geraamd voor de implementatiekosten als onttrekking uit de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling.

B.1.3. Algemene dekkingsmiddelen
De OFGV ontvangt geen algemene dekkingsmiddelen.

B.1.4. Kosten van overhead

De specificatie van de overhead is als volgt:

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Specificatie overhead	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Personele lasten overhead personeel	1.878.241	2.215.925	2.362.685	2.459.555	2.555.478	2.655.141
Overige personeelskosten	1.241.691	1.077.346	1.103.202	1.129.679	1.151.143	1.173.015
Afschrijvingen	177.464	203.212	208.088	213.082	217.131	221.256
Facilitair	566.842	823.854	843.627	863.874	880.288	897.013
Informatiemanagement	891.427	849.954	870.353	891.241	908.175	925.430
Financiën	26.966	28.413	29.094	29.793	30.359	30.936
Totaal	**4.782.631**	**5.198.704**	**5.417.049**	**5.587.224**	**5.742.573**	**5.902.791**

De personele overhead mag maximaal 24% bedragen. De OFGV blijft hier onder.

	Realisatie	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Percentage personele overhead	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Personele lasten overhead personeel	1.878.241	2.215.925	2.362.685	2.459.555	2.555.478	2.655.141
Personele lasten direct personeel	8.300.131	10.344.812	10.725.603	11.165.353	11.600.802	12.053.233
% personele overhead	**18,5%**	**17,6%**	**18,1%**	**18,1%**	**18,1%**	**18,1%**

B.1.5. Stelposten, vennootschapsbelasting en onvoorzien

De OFGV heeft geen stelposten in de begroting 2024. Het bedrag voor onvoorzien bedraagt € 58.000 en is toegelicht op pagina 23. De OFGV hoeft geen vennootschapsbelasting te betalen, omdat resultaten behaald worden als gevolg van de wettelijke taak of zonder winstopslag.

B.1.6. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten betreffen posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden en dus een tijdelijk karakter hebben. De begroting 2024 is incidenteel verhoogd met de implementatiekosten van de Omgevingswet ad € 211.000 en de kosten voor Innovatieprojecten ad € 383.000. Deze worden incidenteel onttrokken aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling.

B.2. Financiële positie en toelichting

B.2.1. Uitgangspunten en ontwikkelingen ten opzichte van 2023

De wijzigingen ten opzichte van de meerjarenschijf 2024 in de begroting 2023 hebben betrekking op de structurele taakuitbreiding en de indexering.
Daarnaast is de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK-THE) als subsidie verwerkt in deze begroting tot en met 2026.
Ten slotte zijn voor 2024 de implementatiekosten van de Omgevingswet en de kosten van innovatieprojecten geraamd als onttrekking uit de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling.

B.2.2. Geprognosticeerde eindbalans

De balansprognose tot en met 2027 is als volgt:

Balans	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Materiële vaste activa	594.060	731.242	731.242	731.242	731.242	731.242
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	7.486.587	6.126.198	5.531.824	5.531.824	5.531.824	5.531.824
Balanstotaal activa	**8.080.647**	**6.857.440**	**6.263.066**	**6.263.066**	**6.263.066**	**6.263.066**
Algemene reserve	668.600	801.995	801.995	801.995	801.995	801.995
Bestemmingsreserves	948.794	1.077.420	483.046	483.046	483.046	483.046
Voorzieningen	23.271	23.271	23.271	23.271	23.271	23.271
Vlottende passiva	6.439.983	4.954.755	4.954.755	4.954.755	4.954.755	4.954.755
Balanstotaal passiva	**8.080.647**	**6.857.440**	**6.263.066**	**6.263.066**	**6.263.066**	**6.263.066**

Voor de raming van de vaste activa en vlottende passiva is gebruikgemaakt van het gemiddelde van de jaarrekeningcijfers van de drie voorafgaande jaren. Het eigen vermogen is gebaseerd op bekende reservemutaties en een nihil rekeningresultaat.

B.2.3. Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen

De formatie bedraagt begin 2023 156 fte. Ruimte in het salarisbudget wordt ingezet voor de flexibele schil en samenwerking op de bedrijfsvoering.

B.2.4. Investeringen in vaste activa

De OFGV heeft geen investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Investering	Afschrijvingstermijn	2023	2024	2025	2026	2027
Verbouwing pand	10 jaar - 2023	€ 463.694				
Meubilair	10 jaar - 2023	€ 340.974				
ICT hardware (computers, laptops, tablets)	3 jaar - 2022/2023	€ 100.735			€ 220.361	
ICT hardware (vergaderkamers)	5 jaar - 2023	€ 50.000				
Telefoons	2 jaar - 2023	€ 85.000		€ 89.129		€ 92.548
Handhavingsschepen	30 jaar - 2045					
Totaal investeringen		**€ 1.040.403**	**€ -**	**€ 89.129**	**€ 220.361**	**€ 92.548**

De OFGV vervangt de activa pas op het moment dat het nodig is. Dit betekent dat de activa langer mee kan gaan dan de afschrijvingstermijn en soms juist eerder worden aangeschaft als dat voordelen oplevert. De niet uitgegeven kredieten schuiven door naar latere jaren.

Op basis van de afschrijvingstermijn worden in 2024 geen investeringen gedaan. De vervanging van telefoons en computers is voorzien in 2023 maar schuift mogelijk door naar 2024 als de telefoons en computers in 2023 nog voldoen aan de eisen.

De afschrijvingstermijnen stemmen overeen met de termijnen in de Financiële Verordening. Alle kosten als gevolg van de afschrijving op genoemde investeringen zijn structureel in de begroting verankerd.

B.2.5. Financiering

De begroting van de OFGV wordt grotendeels gedekt uit de bijdragen van de deelnemers. De OFGV stuurt voorafgaand aan elk kwartaal een voorschotnota van 25% van deze bijdrage aan de deelnemer. Daarom heeft de OFGV geen leningen nodig voor haar reguliere taakuitvoering. De OFGV neemt deel aan het wettelijk verplichte schatkistbankieren: overtollige middelen tot € 500.000 worden aangehouden in rekening-courant bij de BNG, het meerdere wordt aangehouden in de schatkist.

B.2.6. Reserves en voorzieningen

Algemene Reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt begin 2023 € 669.000. In 2023 zijn geen onttrekkingen aan de reserve voorzien.
Eventuele rekeningresultaten worden in eerste instantie afgewikkeld met de algemene reserve. Die heeft een ondergrens van € 0 en een bovengrens van 5% van de omzet. Het maximum van de algemene reserve van deze begroting is € 802.000. Gezien het benodigde weerstandsvermogen zal bij de bestemming van het rekeningresultaat van 2022 worden voorgesteld de algemene reserve te verhogen tot het maximum van € 802.000.

Innovatiereserve

De bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling wordt gevoed vanuit rekeningresultaten van boekjaren waarin meer inkomsten zijn ontvangen dan de taakstelling. Met betrekking tot de bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling heeft het AB in februari 2020 de spelregels van de bestemmingsreserve bepaald: de reserve wordt aangevuld vanuit het overschot op de overige inkomsten. Hierbij wordt een plafond van maximaal € 300.000 voor onbestemde middelen gehanteerd met als peildatum 31 december om te monitoren of dat plafond al dan niet wordt overschreden. Als op 31 december blijkt dat daarmee het plafond voor onbestemde middelen van € 300.000 wordt overschreden, dan wordt het meerdere alsnog direct uitbetaald aan de deelnemers.

Het saldo van de innovatiereserve betreft het saldo in de jaarrekening 2022 minus de geraamde onttrekkingen in 2023 en 2024. Aangezien de bestemde innovatieprojecten dit saldo overschrijden, zal bij de bestemming van het rekeningresultaat van 2022 worden voorgesteld de innovatiereserve maximaal te vullen. In de begroting 2024 bedraagt het saldo van de innovatiereserve daarmee € 483.000. Deze middelen zijn grotendeels bestemd voor innovatieprojecten. Het onbestemde deel bedraagt meerjarig € 161.000.

Reserves	Saldo 31-12-2022	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	Saldo 31-12-2023	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Saldo 31-12-2024
Algemene Reserve	€ 668.600	€ 133.396		€ 801.995			€ 801.995
Bestemmingsreserve innovatie en ontwikkeling	€ 725.896	€ 815.399	€ 673.877	€ 867.417		€ 594.374	€ 273.043
Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR (	€ 237.069		€ 237.069	€ 0			€ 0
Totaal reserves	**€ 1.631.565**	**€ 948.794**	**€ 910.946**	**€ 1.669.412**	**€ 0**	**€ 594.374**	**€ 1.075.038**

Voorzieningen

De OFGV heeft een voorziening voor verlofsparen. Het is onbekend hoeveel medewerkers in de loop van 2023 en 2024 kiezen voor verlofsparen. De waarde van de voorziening is gelijk aan de waarde in de jaarrekening 2022 en bedraagt € 23.000.

B.2.7. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van inkomsten minus uitgaven. Conform het Europese stabiliteits- en groeipact is de macronorm voor lidstaat Nederland een maximaal EMU-saldo van -0,5% van het bruto binnenlands product. Decentrale overheden moeten inzicht geven in de berekening van hun aandeel in dit EMU-saldo. Alle gemeenten, provincies en waterschappen moeten deze informatie aanleveren bij het CBS. Bij gemeenschappelijke regelingen vindt een steekproef plaats wanneer deze een exploitatie van € 20 mln of meer hebben. De OFGV valt hier buiten.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
15-3-2023	6	2023 OFGV ivw04

Onderwerp:
Afschrift brief raden en Staten:
1e en 2e begrotingswijziging 2023; Ontwerpbegroting 2024 OFGV
Voorlopige jaarrekening 2022

Geacht college,

Hierbij ontvangt u in afschrift de brieven die ik heden zond aan de raden en Staten van de deelnemende partijen aan de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

Met de brief, met het kenmerk *2023 OFGV ivw02,* ontvangen raden en Staten het verzoek zienswijze in te brengen op de de 1e en 2e Begrotingswijziging 2023 en de ontwerpbegroting 2024. Bij deze brief zijn de volgende documenten gevoegd:

- Het voorstel 1e begrotingswijziging 2023
- Het voorstel 2e begroitingswijzging 2023
- De ontwerpbegroting 2024
- Ter informatie: de vastgestelde Kadernota 2024 (AB-OFGV op 8/02/2023)

Met de brief, met het kenmerk *2023 OFGV ivw01*, informeer ik de raden en Staten over de voorlopige jaarrekening 2022 van de OFGV. Op de jaarrekening wordt geen zienswijze of reactie gevraagd. Die mogelijkheid wordt in het zomer/najaar geboden als het definitieve resultaat bekend is en er een voorstel wordt gedaan ter bestemming van het rekeningresultaat 2022. Aan deze brief is de Voorlopige jaarrekening 2022 gehecht.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

mw. G. van Gaal
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Deze brief is automatisch aangemaakt en daarom niet ondertekend

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Verzendlijst gemeenteraad en Provinciale Staten

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
15-3-2023	1	2023 OFGV ivw01

Onderwerp:
Voorlopige jaarrekening 2022

Geachte heer, mevrouw,

Conform artikel 34b van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen ontvangt u hierbij de voorlopige jaarrekening over het boekjaar 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek. Hiermee beschikt u tijdig over informatie van deze 'verbonden partij' om in de eigen financiële stukken op te nemen. Wij vermelden hierbij nadrukkelijk dat dit de cijfers vóór accountantscontrole zijn. U kunt dus geen rechten ontlenen aan deze cijfers.

De officiële stukken volgen de onderstaande route/planning:

27 maart 2023	Accountantscontrole
31 mei 2023	Definitieve jaarstukken en voorstel resultaatbestemming in DB
28 juni 2023	Definitieve jaarstukken en voorstel resultaatbestemming in AB
5 juli 2023	Verzenden definitieve jaarstukken en voorstel resultaatbestemming voor zienswijze aan raden en Staten
4 oktober 2023	Sluitingstermijn zienswijzen resultaatbestemming
25 oktober 2023	Definitieve resultaatbestemming in DB
22 november 2023	Definitieve resultaatbestemming in AB

Een gelijkluidende brief is gezonden aan de gemeenteraden van alle 12 deelnemende gemeenten en aan Provinciale Staten van de 2 deelnemende provincies. De colleges van deze 14 partijen ontvangen een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

mw. G. van Gaal
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Bijlage: Voorlopige jaarrekening 2022

1. Resultaat 2022 vóór accountantscontrole

Het voorlopig rekeningresultaat 2022 is positief en bestaat uit meerdere componenten die hieronder per component worden toegelicht.

a. Resultaat op de reguliere budgetten: € 166.202.

De reguliere budgetten vertonen diverse plussen en minnen die hieronder toegelicht worden.

Verschillenanalyse lasten	2022	Korte toelichting
Hogere lonen en sociale lasten	-101.420	De loonkosten vallen in 2022 hoger uit door de eenmalige cao-uitkering in december en het vormen van een voorziening voor verlofsparen conform de cao. Deze loonkosten worden gedekt uit de lagere kosten voor de flexibele schil.
Lagere flexibele schil personeel	235.454	De inhuurcontracten op de flexibele schil zijn voorzichtigheidshalve ruim begroot terwijl aan het eind van het jaar niet alle uren gemaakt waren.
Lagere inhuur bij ziekte	29.633	De inhuur bij ziekte is lager door minder kortdurend ziekteverzuim.
Hogere algemene personeelskosten	-10.882	De algemene personeelskosten zijn hoger door een hogere heffing voor de werkkostenregeling in verband met samenkomsten van personeel buiten het kantoor.
Hogere opleidingskosten	-86.807	Bij de lasten van het reguliere opleidingsbudget zijn de lasten van het Kenniscentrum opgeteld. Deze opleidingskosten worden gedekt door de hogere inkomsten van het Kenniscentrum.
Lagere afschrijvingen	22.744	In 2022 is minder geïnvesteerd in ICT hardware dan voorzien. De kosten van de omzetting naar de modern workplace zijn niet geactiveerd maar op de ICT kosten geboekt.
Hogere kosten informatiemanagement	-39.288	De informatiemanagementkosten vallen incidenteel hoger uit dan het beschikbaar budget door de omzetting naar de modern workplace. Dit wordt gedekt door overschotten op de andere budgetten.
Lagere kosten wagenpark	56.112	Door het verlengen van het huidige leasecontract zijn de kosten voor het wagenpark lager uitgevallen.
Lagere besteding uit de post onvoorzien	55.988	De post onvoorzien is in 2022 niet gebruikt omdat er geen sprake was van onvoorziene uitgaven.
Hogere HRM kosten	-39.084	De HRM kosten vallen hoger uit door hogere werving- en selectiekosten voor teamleiders en toezichthouders.
Lagere overige lasten	43.752	Op de overige budgetten resteert een incidenteel overschot met als belangrijkste reden het plaatsonafhankelijk werken en als gevolg daarvan lagere kantoorkosten.
Totaal	**€ 166.202**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

b. Resultaat door extra baten: € 782.592.

De extra baten bestaan uit:
- meerwerkopdrachten voor de deelnemende partijen;
- opbrengsten uit opleidingen georganiseerd voor derden;
- afwikkelingsverschillen.

De opbrengsten zijn in 2022 ruim voldoende om de post 'overige opbrengsten' te kunnen dekken. Het voordelig saldo op deze post bedraagt € 782.592.

Verschillenanalyse baten	2022	Korte toelichting
Hogere omzet opleidingscentrum	252.351	Het opleidingscentrum heeft opleidingen verzorgd voor de eigen medewerkers en voor medewerkers van andere overheden.
Hogere overige inkomsten	530.241	Er zijn in 2022 meer inkomsten uit meerwerkopdrachten voor de partners behaald. Ook zijn er positieve afwikkelingsverschillen.
Totaal	**€ 782.592**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

c. Het resultaat op de directe productiekosten is nihil.

De resultaten op de directe productiekosten worden verantwoord als voorschotbedragen van overheden voor een specifiek bestedingsdoel. De partners die de bijdragen betalen, besluiten over de bestemming van de restantbudgetten.

Verschillenanalyse directe productiekosten	2022	Korte toelichting
Lagere directe productiekosten Flevoland	87.042	Het saldo op de directe productiekosten van Flevoland wordt veroorzaakt door lagere legesopbrengsten, lagere kosten voor beheer grondwatermeetnet en lagere kosten groene handhaving vaartuigen.
Lagere directe productiekosten Gooise Meren	12.633	Geen kosten gemaakt in het kader van dit budget.
Lagere directe productiekosten Noord-Holland	8.507	Geen kosten gemaakt in het kader van dit budget.
Lagere baten directe productiekosten	-108.182	De niet uitgegeven middelen worden als voorschotbedrag op de balans gezet. De betreffende partner beslist wat er met dit voorschot gebeurt.
Totaal	**€ -**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

d. Het resultaat uit subsidies is nihil.

Per saldo is € 23.732 meer subsidie ontvangen dan geraamd. Dit komt door een extra subsidie van het Ministerie van LNV voor groene boa-capaciteit van € 56.000 tegenover een lagere uitputting van de Specifieke Uitkering voor Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK-THE). De activiteiten en bijbehorende kosten voor de SPUK-THE en de Specifieke Uitkering Interbestuurlijk Programma (SPUK-IBP) worden naar 2023 overgeheveld.

Verschillenanalyse subsidies	2022	Korte toelichting
Hogere lasten subsidies	-23.732	De uitputting van de SPUK-THE subsidie is in 2022 € 32.000 lager dan begroot doordat de beschikking in november is ontvangen. De ontvangen bedragen van de SPUKs worden via de balans overgeheveld naar 2023.
Hogere inkomsten subsidies	23.732	Van het Ministerie van LNV is een extra subsidie van € 56.000 ontvangen voor de groene boa-capaciteit. Hierdoor is per saldo € 24.000 meer subsidie ontvangen dan geraamd.
Totaal	**€ -**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

e. Het resultaat uit reservemutaties is nihil.

De onttrekking aan de Bestemmingsreserves Innovatie en Ontwikkeling is lager dan geraamd omdat de looptijd van de projecten niet gelijk is aan de looptijd van het kalenderjaar. Aan de reserves worden alleen de werkelijk gemaakte kosten binnen één kalenderjaar onttrokken. Die vallen voor 2022 lager uit dan geraamd. De activiteiten en bijbehorende kosten worden naar latere momenten in de tijd verschoven.

Verschillenanalyse reserves	2022	Korte toelichting
Lagere innovatieprojecten	57.584	De werkelijke uitgaven van de reserves vallen lager uit dan geraamd. Doordat activiteiten naar een later moment in de tijd verschuiven, verschuiven ook de uitgaven.
Lagere mutatie reserves	-57.584	Door de lagere uitgaven wordt er minder aan de reserves onttrokken.
Totaal	**€ -0**	**Verschil ten opzichte van de begroting**

2. Balans 31-12-2022 vóór accountantscontrole

De voorlopige balans is als volgt:

ACTIVA		31-12-2022		31-12-2021
Investeringen met een economisch nut	594.060		726.917	
MATERIËLE VASTE ACTIVA		**594.060**		**726.917**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**594.060**		**726.917**
Vorderingen op openbare lichamen	436.622		586.615	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.356.898		4.246.259	
Overige vorderingen	7.611		6.766	
UITZETTINGEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR		**6.801.131**		**4.839.640**
Banksaldi	500.380		199.961	
LIQUIDE MIDDELEN		**500.380**		**199.961**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	-		-	
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	185.076		142.216	
OVERLOPENDE ACTIVA		**185.076**		**142.216**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**7.486.587**		**5.181.817**
TOTAAL ACTIVA		**8.080.647**		**5.908.734**

PASSIVA		31-12-2022		31-12-2021
Algemene reserve	668.600		668.600	
Bestemmingsreserves	962.965		404.247	
Resultaat reguliere budgetten	166.202		153.954	
Resultaat directe productiekosten	-		-	
Overig resultaat	782.592		415.845	
Cumulatief resultaat	948.794		569.799	
EIGEN VERMOGEN		**2.580.357**		**1.642.644**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	23.271		-	
VOORZIENINGEN		**23.271**		**-**
TOTAAL VASTE PASSIVA		**2.603.628**		**€ 1.642.644**
Overige schulden	1.069.702		263.090	
NETTO-VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR		**1.069.702**		**263.090**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	976.571		1.639.561	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	734.893		108.182	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	2.695.853		2.255.257	
OVERLOPENDE PASSIVA		**4.407.317**		**4.003.000**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**5.477.019**		**€ 4.266.090**
TOTAAL PASSIVA		**8.080.647**		**€ 5.908.734**

3. Baten en lasten 2022 vóór accountantscontrole

Het voorlopig overzicht van baten en lasten is als volgt:

a. Regulier budget

	BATEN REGULIER BUDGET	Realisatie 2022	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2021
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**					
1.1	Almere	€ 1.728.547	€ 1.728.547	€ 1.820.611	€ -	€ 1.636.772
1.2	Lelystad	€ 1.455.483	€ 1.455.483	€ 1.410.671	€ -	€ 1.341.694
1.3	Zeewolde	€ 646.395	€ 646.395	€ 678.971	€ -	€ 649.642
1.4	Flevoland	€ 3.698.627	€ 3.698.627	€ 3.413.047	€ -	€ 3.719.040
1.5	Urk	€ 362.535	€ 362.535	€ 374.073	€ -	€ 353.657
1.6	Dronten	€ 1.232.200	€ 1.232.200	€ 1.304.187	€ -	€ 1.238.351
1.7	Noordoostpolder	€ 1.377.101	€ 1.377.101	€ 1.497.571	€ -	€ 1.383.820
1.8	Noord Holland	€ 577.994	€ 577.994	€ 73.340	€ -	€ 582.972
1.9	Gooise Meren	€ 925.409	€ 925.409	€ 1.035.154	€ -	€ 929.812
1.10	Hilversum	€ 604.914	€ 604.914	€ 714.399	€ -	€ 607.646
1.11	Weesp	€ -	€ -	€ 363.722	€ -	€ 331.670
1.12	Huizen	€ 240.848	€ 240.848	€ 268.368	€ -	€ 241.998
1.13	Wijdemeren	€ 546.503	€ 546.503	€ 609.863	€ -	€ 549.109
1.14	Blaricum	€ 130.685	€ 130.685	€ 136.360	€ -	€ 125.516
1.15	Laren	€ 121.312	€ 121.312	€ 129.247	€ -	€ 115.027
	Subtotaal reguliere bijdrage deelnemers	**€ 13.648.553**	**€ 13.648.553**	**€ 13.829.583**	**€ -**	**€ 13.806.727**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**					
2.6	Overige opbrengsten	€ 1.385.696	€ 603.105	€ 333.105	€ -782.592	€ 744.027
	Totaal reguliere baten	**€ 15.034.249**	**€ 14.251.658**	**€ 14.162.687**	**€ -782.592**	**€ 14.550.754**

	LASTEN REGULIER BUDGET	Realisatie 2022	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2021
1	**PERSONEEL**					
1.1a	Salarissen	€ 9.337.763	€ 9.236.843	€ 11.136.630	€ -100.920	€ 10.041.273
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ 109.753	€ 125.000	€ -	€ 15.247	€ 98.718
1.1c	Flexibele schil	€ 1.774.605	€ 1.994.812	€ 35.812	€ 220.207	€ 1.420.662
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 29.709	€ 59.341	€ 110.339	€ 29.633	€ 82.462
	Subtotaal personeelskosten	**€ 11.251.830**	**€ 11.415.996**	**€ 11.282.781**	**€ 164.167**	**€ 11.643.113**
1.2	Opleidingskosten	€ 704.974	€ 618.167	€ 403.157	€ -86.807	€ 354.373
1.3	Algemene personeelskosten	€ 432.850	€ 421.968	€ 535.959	€ -10.882	€ 282.143
3	**KAPITAALLASTEN**					
3.1	Afschrijving ICT	€ 93.274	€ 108.931	€ 120.931	€ 15.657	€ 145.304
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 44.371	€ 45.593	€ 33.593	€ 1.222	€ 40.548
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 39.819	€ 45.684	€ 45.684	€ 5.865	€ 39.819
4	**INDIRECTE KOSTEN**					
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 321.902	€ 325.521	€ 341.521	€ 3.619	€ 308.615
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 53.489	€ 65.565	€ 145.565	€ 12.076	€ 69.143
4.3	Informatiemanagement	€ 891.427	€ 852.140	€ 772.140	€ -39.288	€ 795.950
4.4	Wagenpark	€ 67.061	€ 123.172	€ 123.172	€ 56.112	€ 79.845
4.5	Diverse kosten	€ 124.390	€ 151.421	€ 201.421	€ 27.031	€ 146.998
4.6	Accountant	€ 26.966	€ 27.993	€ 27.993	€ 1.026	€ 26.981
4.7	HRM	€ 103.867	€ 64.783	€ 72.783	€ -39.084	€ 48.123
5	**ONVOORZIEN**					
5.1	Onvoorzien	€ -	€ 55.988	€ 55.988	€ 55.988	€ -
	Totaal reguliere lasten	**€ 14.156.220**	**€ 14.322.922**	**€ 14.162.687**	**€ 166.702**	**€ 13.980.955**

b. Directe productiekosten

De restanten vanuit de directe productiekosten worden op de balans opgenomen onder de overlopende passiva.

	DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN	Realisatie 2022	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2021
6	**BATEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**					
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 154.813	€ 233.864	€ 213.199	€ 79.051	€ 145.033
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.329	€ 1.329	€ 1.329	€ -	€ 1.309
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ -	€ 12.822	€ 12.822	€ 12.822	€ -
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ -	€ 8.635	€ 8.635	€ 8.635	€ -
	Totaal baten directe productiekosten	**€ 156.142**	**€ 256.649**	**€ 235.984**	**€ 100.508**	
6	**LASTEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**					
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 154.813	€ 233.864	€ 213.199	€ 79.051	€ 145.033
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.329	€ 1.329	€ 1.329	€ -	€ 1.309
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ -	€ 12.822	€ 12.822	€ 12.822	€ -
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ -	€ 8.635	€ 8.635	€ 8.635	€ -
	Totaal lasten directe productiekosten	**€ 156.142**	**€ 256.649**	**€ 235.984**	**€ 100.508**	

c. Subsidies

	SUBSIDIES	Realisatie 2022	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2021
2	**ANDERE BIJDRAGEN - BATEN SUBSIDIES**					
2.2	Omgevingsveiligheid	€ -	€ -	€ 200.000,00	€ -	€ 19.329
2.7	Diverse subsidies	€ 202.400	€ 178.668	€ -	€ -23.732	€ -
	Totaal baten subsidies	**€ 202.400**	**€ -**	**€ 200.000**	**€ -23.732**	**€ 19.329**
7	**OVERIGE KOSTEN - LASTEN SUBSIDIES**					
7.2	Omgevingsveiligheid	€ -	€ -	€ 200.000,00	€ -	€ 19.329
7.5	Diverse subsidies	€ 202.400	€ 178.668	€ -	€ -23.732	€ -
	Totaal lasten subsidies	**€ 202.400**	**€ -**	**€ 200.000**	**€ -23.732**	**€ 19.329**

d. Reserves

	Mutaties bestemmingsreserves	Realisatie 2022	Begroting na wijziging	Begroting voor wijziging	Verschil realisatie en begroting	Realisatie 2021
2	**ANDERE BIJDRAGEN - BATEN RESERVES**					
2.1	Jaarrekeningresultaat	€ 569.799	€ 569.799	€ -	€ -	€ -
2.2	Onttrekking bestemmingsreserve I&O	€ 248.150	€ 305.734	€ -	€ 57.584	€ 104.993
2.3	Bijdrage gemeente Amsterdam	€ 469.489	€ 469.489	€ -	€ -	€ -
2.3	Onttrekking Bestemmingsreserve Weesp	€ 232.420	€ 232.420	€ -	€ -	€ -
	Totaal baten reserves	**€ 1.519.858**	**€ 1.577.442**	**€ -**	**€ 57.584**	**€ 104.993**
7	**OVERIGE KOSTEN TEN LASTE VAN RESERVES**					
7.7	Invoeringskosten Omgevingswet	€ 121.287	€ 121.287	€ -	€ 0	€ -
7.8	Diverse innovatieprojecten	€ 126.863	€ 184.447	€ -	€ 57.584	€ 104.993
7.9	Uittreden gemeente Weesp uit de GR OFGV	€ 161.155	€ 161.155	€ -	€ -	€ -
7.10	Dotatie bestemmingsreserve I&O	€ 569.799	€ 569.799	€ -	€ -	€ -
7.11	Dotatie bestemmingsreserve Weesp	€ 469.489	€ 469.489	€ -	€ -	€ -
	Totaal lasten reserves	**€ 1.448.593**	**€ 1.506.177**	**€ -**	**€ 57.584**	**€ 104.993**

OMGEVINGSDIENST

FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Kadernota 2024

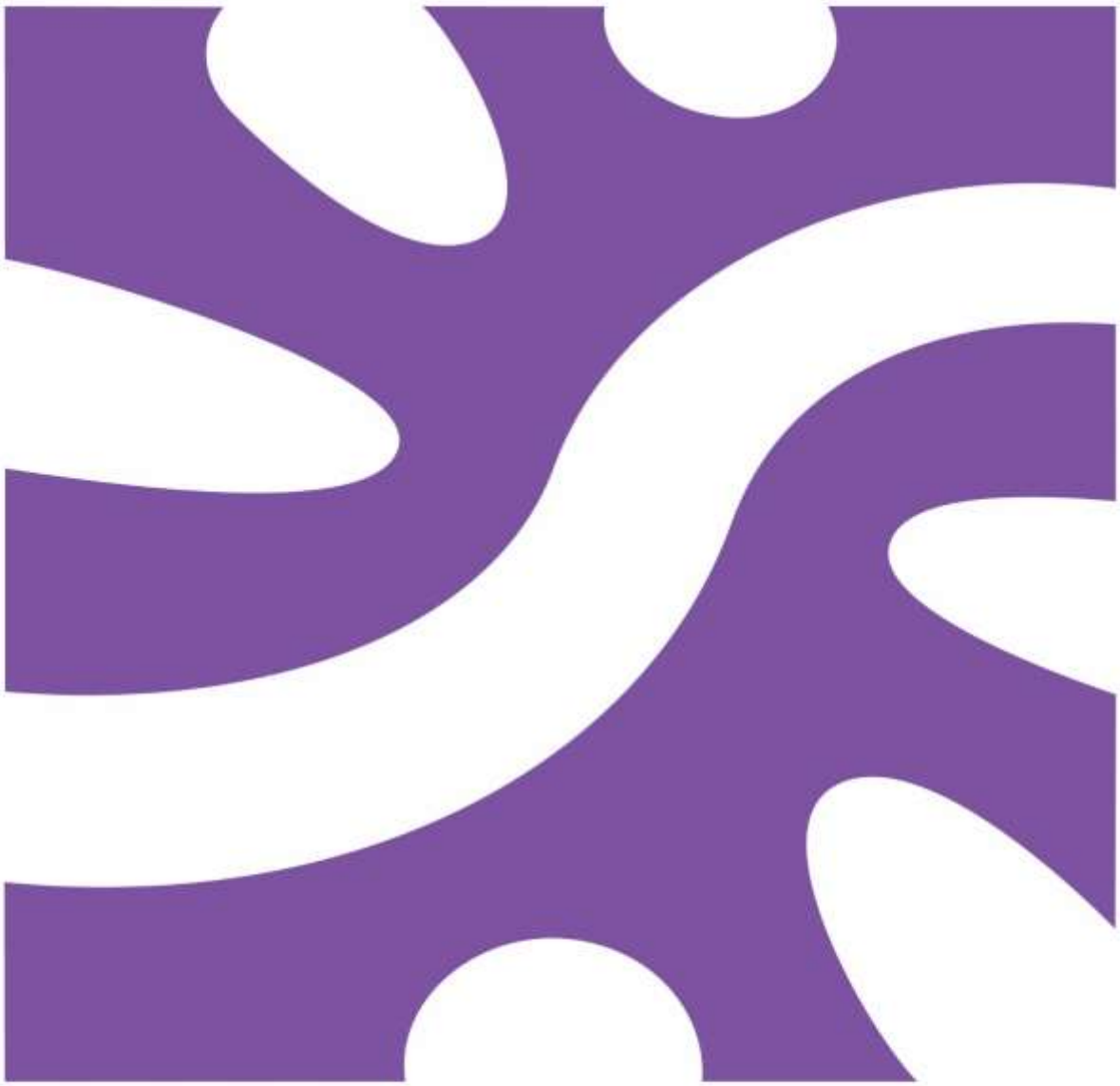

Colofon

Auteur: **Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek**
Botter 14-15
Postbus 2341
8203 AH LELYSTAD
T. 088-6333 000
E. info@ofgv.nl
W. www.ofgv.nl

Opdracht: Kadernota OFGV 2024

Versie: Vastgesteld door AB-OFGV
Datum: 8 februari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding 4
A. Bestuurlijke context 5
A.1. Visie 5
A.1.1. Doelstellingen en activiteiten 5
A.1.2. Kwaliteit 5
A.2. Ontwikkelingen 7
A.2.1. Omgevingswet 7
A.2.2. Duurzaam bodembeheer 7
A.2.3. Omgevingsveiligheid 8
A.2.4. Energietransitie 8
A.2.5. Circulaire Economie 8
A.2.6. Wijziging Gemeenschappelijke Regeling 9
A.2.7. Versterken VTH-stelsel 9
A.2.8. Doorontwikkeling organisatie: tijd- en plaats onafhankelijk werken 9
A.2.9. Doorontwikkeling organisatie: EFQM-kwaliteitsmanagement model 9
B. Financiële kaders 2024 11
B.1. Uitgangspunten 11
B.2. Financiële doorwerking 2023 12
B.3. Overzicht 1e Begrotingswijziging 2023 13
B.4. Overzicht van baten en lasten 2024 17

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2024 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). In deze nota wordt het Algemeen Bestuur (AB) inzicht geboden in de ontwikkelingen die de begroting van de OFGV op korte en/of middellange termijn beïnvloeden. Het AB geeft met deze kadernota kaders mee aan het Dagelijks Bestuur (DB) voor het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting.

In deze kadernota is nog geen rekening gehouden met wijzigingen van de partnerbijdragen als gevolg van de Kostenverdeelsystematiek (KVS) 2024-2026. De berekening van de KVS 2024-2026 wordt in februari 2023 tegelijkertijd met deze kadernota aan het AB voorgelegd. De wijziging van de partnerbijdragen als gevolg van de KVS berekening wordt verwerkt in de Begroting 2024.

Daarnaast geldt dat de invoeringsdatum van de Omgevingswet nog niet zeker is. Indien deze op of vóór 1 januari 2024 wordt ingevoerd, dan heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het werk door de OFGV en voor de financiering van in ieder geval de bodemtaken. Vanzelfsprekend worden deze ontwikkelingen zorgvuldig gemonitord en wordt het AB hierover tijdig geïnformeerd zodat zij hierover besluiten kan nemen.

Leeswijzer
De kadernota bevat de volgende onderdelen:

Hoofdstuk A1: Visie
In dit hoofdstuk is beschreven hoe de OFGV invulling geeft aan haar doelstellingen en activiteiten.

Hoofdstuk A2: Externe ontwikkelingen
Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk welke ontwikkelingen op zowel korte als lange termijn invloed hebben op het beleid en de organisatie.

Hoofdstuk B: Financiële kaders voor 2024
Dit hoofdstuk bevat de spelregels en de financiële kaders die het AB vaststelt.

Proces van kader naar begroting
De door het AB geformuleerde kaders zijn richtinggevend voor het DB bij het opstellen van de conceptbegroting 2024. Deze conceptbegroting wordt in maart 2023 aan de raden en Staten gestuurd. Zij hebben volgens de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) twaalf weken de tijd om zienswijzen in te dienen. In het DB van 31 mei 2023 worden de binnengekomen zienswijzen en de mogelijke wijzigingen van de begroting besproken. De begroting 2024 wordt vervolgens, inclusief zienswijzen en een reactie van het DB, op 28 juni 2023 ter vaststelling voorgelegd aan het AB.

Lelystad, 8 februari 2023

A. Bestuurlijke context

A.1. Visie

De OFGV is een gezaghebbende adviseur op het terrein van de fysieke leefomgeving en verzorgt overheidstaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering op het gebied van het omgevingsrecht waaronder: bedrijvigheid, natuur, veiligheid, gevaarlijk stoffen, geluid, bodem, grondwater, asbest, luchtvaart, vuurwerk en toezicht op zwemwater/zwembaden. Deze taken voert de OFGV uit voor alle gemeenten in Flevoland, de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en voor de provincies Flevoland en Noord-Holland.

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de OFGV invulling geeft aan zijn taken, doelstellingen en activiteiten.

A.1.1. Doelstellingen en activiteiten

Samen met de deelnemers en samenwerkingspartners werkt de OFGV aan een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving. De kernwaarden van de OFGV 'Ondernemen, Verbinden en Vakmanschap' staan hierbij centraal. Bij het uit te voeren werk streeft de OFGV naar kwaliteit en efficiency.

Volgens de jaaropdrachten van de 14 deelnemers zijn het afhandelen van vergunningen en meldingen en het uitvoeren van risicogericht toezicht en handhaving de belangrijkste doelstellingen. Daarnaast adviseren de experts van de OFGV met regelmaat over vakinhoudelijke onderwerpen op het gebied van geluid, bodem, lucht, asbest, natuur, grondwater, zwemwater en omgevingsveiligheid en op beleidsinhoudelijke onderwerpen.

A.1.2. Kwaliteit

Kwaliteitscriteria OFGV

De landelijke Kwaliteitscriteria VTH zijn bedoeld als toetsingskader om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) verder te professionaliseren en de kwaliteit van de mensen, het werk en de organisatie te borgen. Het voldoen aan de criteria zorgt ervoor dat het bevoegd gezag in staat is om de gewenste kwaliteit en continuïteit te leveren.

De kwaliteitscriteria geven criteria voor het opleidingsniveau, de inhoudelijke kennis en de werkervaring van individuele medewerkers, de frequente taakuitvoering door individuele medewerkers en de kritieke massa van de organisatie. De OFGV voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria en blijft in 2024 medewerkers opleiden en bijscholen op veranderende wet- en regelgeving. Gelet op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, wordt ook de komende jaren de nodige aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van iedereen die werkzaam is op het brede vakgebied van het omgevingsrecht.

Procescriteria
De procescriteria zijn richtinggevend voor de vormgeving van de beleidscyclus in de vorm van de Big 8. Het gaat er om dat de verschillende analyses, strategieën, prioriteiten en doelstellingen transparant zijn, dat ze worden vastgesteld en dat de organisatie hier aantoonbaar naar handelt. In het VTH-beleidskader geven de deelnemers aan hoe de OFGV de taken op een uniforme manier in het werkgebied kan uitvoeren.

Bij het invullen van de strategische beleidscyclus staat de deelnemer centraal. Welke doelen wil de betreffende deelnemer bereiken? Hoe kan de OFGV hierbij ondersteuning bieden? Hoe geeft de OFGV uitvoering aan de door de deelnemers gewenste doelen en effecten?

Onder de operationele cyclus valt het beschrijven van uniforme werkprocessen en protocollen en het uitvoeren van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en advisering. De OFGV legt hierover vervolgens verantwoording af. Ten slotte wordt beoordeeld of de uitgevoerde werkzaamheden voldoende hebben bijgedragen aan de gestelde doelen en effecten van de deelnemer. De uitkomsten van deze evaluatie kunnen leiden tot bijstelling van de beleidskaders en/of de uitvoering.

In het model vervult de OFGV een rol bij het vertalen van beleid en strategieën van de deelnemers naar daadwerkelijke uitvoering. Daarbij wordt door de OFGV kennis, informatie en praktijkervaring in de beleidscyclus ingebracht.
Uit de beide visitaties in 2022 komt naar voren dat de OFGV meer aandacht kan en ook zou moeten besteden aan beleidsontwikkeling en beleidsadvies. Geconstateerd wordt dat door het overdragen van taken, de deelnemende partijen vaak minder over inhoudelijke expertise met betrekking tot de fysieke leefomgeving beschikken dan voorheen. Bij het ontwikkelen van de beleidsversterkende rol van de OFGV zal extra aandacht worden geschonken aan de vraag hoe op de verschillende niveau's (bestuurlijk, beleidsvoorbereidend en uitvoerend) zodanige afstemming kan plaatsvinden dat de expertise van de OFGV kan worden ingebracht ten behoeve van beleidsontwikkeling en beleidsvorming.

A.2. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk zijn macro-economische invloeden en bestuurlijke keuzes benoemd. Opvallend is dat er relatief veel ontwikkelingen zijn waarvan de effecten nog niet geheel te voorzien zijn. In de begroting 2024 worden de mogelijke hieruit voortvloeiende risico's geanalyseerd en zo nodig beschreven.

A.2.1. Omgevingswet

Ten tijde van het opstellen van de Kadernota 2024 is de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet nog niet bekend. Mocht de Omgevingswet in 2024 in werking (zijn ge)treden, dan zal het jaar in het teken staan van werken met en wennen aan de gewijzigde wetgeving. De OFGV heeft werkprocessen beschreven voor de samenwerking met de deelnemers en samenwerkingspartners op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies. De praktijk zal uitwijzen wat het adviseren bij omgevingstafels, het verlenen van vergunningen binnen kortere termijnen en het toezicht houden middels doelvoorschriften en zorgplichten betekent voor het dagelijkse werk. Vooralsnog gaat de OFGV er van uit dat het werk met de bestaande capaciteit wordt uitgevoerd. Het AB van de OFGV heeft aangegeven dat een jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet geëvalueerd wordt welke effecten deze heeft ten opzichte van de KVS 2024-2026.

De bestuurlijke afwegingsruimte die gemeenten krijgen op milieugerelateerde onderwerpen in ruimtelijke ordening, zal prominenter op tafel komen. De OFGV verwacht dat inhoudelijk advies op milieugerelateerde onderwerpen vaker nodig is om de consequenties van (ruimtelijke) ontwikkelingen in beeld te brengen. De OFGV wil als gezaghebbend adviseur meewerken aan een integraal beleidsadvies voor de deelnemers.

De gemeenten hebben tot 2029 de tijd voor het opstellen van een omgevingsplan. In het omgevingsplan worden lokale regels gesteld voor initiatieven en activiteiten met een lokaal effect, waaronder geur, geluid en bodem. De OFGV adviseert deelnemers op basis van gebiedskennis en milieukennis over het omzetten van de bruidsschatregels naar het omgevingsplan. Het doel is dat elke deelnemer gebiedsgerichte en lokaal passende regels opstelt die de lokaal gewenste ontwikkelingen ondersteunen.

A.2.2. Duurzaam bodembeheer

De verwachting is dat de eerste gevolgen van de decentralisatie en de verbreding van de bodemtaak (duurzaam bodembeheer) in 2024 zichtbaar worden voor de deelnemers. Decentralisatie van de bodemtaak biedt mogelijkheden om bodem integraal mee te nemen in gebiedsontwikkeling.

Onder de Omgevingswet zijn gemeenten primair verantwoordelijk voor de volgende drie pijlers van het bodembeleid:
1. het voorkomen van nieuwe verontreiniging (preventie);
2. bij het toedelen van functies rekening houden met de kwaliteiten van de bodem;
3. het duurzaam en doelmatig beheren van resterende historische verontreinigingen.

Provincies blijven verantwoordelijk voor de sanering van locaties die onder het overgangsrecht vallen. Zodra een locatie is gesaneerd, gaat het beheer van de locatie over

naar de gemeente.
Het financieringsvraagstuk omtrent het verschuiven van bodemtaken van provincies naar gemeenten speelt nog ten tijde van het opstellen van deze kadernota. In de aanloop naar de Omgevingswet zal dit onderwerp in het AB worden besproken.

A.2.3. Omgevingsveiligheid

De OFGV ondersteunt de gemeenten door het adviseren over omgevingsveiligheid bij ruimtelijke plannen en vergunningverlening. Daarnaast verwacht de OFGV in 2024 adviezen te geven omtrent omgevingsveiligheid in omgevingsvisies en omgevingsplannen.

Onder de Omgevingswet wordt het risicoregister gevaarlijke stoffen (RRGS) opgevolgd door het register externe veiligheid (REV). Het REV valt onder de verantwoordelijkheden van de gemeenten. In het REV moet voor elk pand de mate van kwetsbaarheid vastgesteld worden. Zo zijn industriële inrichtingen beperkt kwetsbaar, woningen kwetsbaar en basisscholen en verzorgingshuizen zeer kwetsbaar. Daarnaast moeten van alle risicovolle objecten de aandachtsgebieden vastgelegd worden. Dat zijn de gebieden waar het risico op brand, explosies en gifwolken als gevolg van een incident hoog is. Deze informatie is nodig om de juiste afweging te kunnen maken bij ruimtelijke ordening en vergunningverlening. Ten opzichte van het RRGS betekent dit een uitbreiding van de risicovolle objecten in het REV met onder andere propaantanks en windturbines. Ten slotte moeten de bestaande inrichtingen (bedrijven) omgezet worden naar milieubelastende activiteiten.

De benodigde inzet voor de aanpassingen in het REV en de financiering hiervan is ten tijde van het opstellen van deze kadernota nog niet bekend. In de aanloop naar de Omgevingswet zal dit onderwerp in het AB worden besproken.

A.2.4. Energietransitie

Om verdere opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan zo veel mogelijk te voorkomen, wil Nederland het energieverbruik verminderen en duurzame energie produceren. Het doel van het Klimaatakkoord is een vermindering van broeikasgassen met 55% in 2030 en met 95-100% in 2050. De OFGV draagt bij aan deze doelstelling door (stimulerend) toezicht op energiebesparing door bedrijven uit te voeren en door deelname aan de Regionale Energie Samenwerking (RES) in Flevoland en het Bestuurlijk Overleg Energie in Gooi en Vechtstreek (BOEG). Daarnaast heeft de energietransitie onder andere effect op het aantal vergunningaanvragen en meldingen van bodemenergiesystemen, de aanleg van grotere windparken en het saneren van oudere windmolens.

De OFGV investeert in uitvoeringscapaciteit en in kennisopbouw op het gebied van energiebesparing, mede gefinancierd door de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK-THE) en door meerwerkopdrachten van de deelnemers.

A.2.5. Circulaire Economie

Het onderwerp Circulaire Economie staat landelijk, maar ook steeds meer lokaal, op de bestuurlijke agenda. De landelijke doelstelling is om in 2030 50% van de grondstof te hergebruiken. Dat vraagt een grote inspanning van gemeenten, provincies en ondernemers. In de ontwikkelingen rond Circulaire Economie trekt de OFGV samen op met de provincies en met de samenwerkende omgevingsdiensten (Omgevingsdienst NL). Er is steeds meer

behoefte aan het herdefiniëren van afval, zo ligt er het verzoek om afval als grondstof aan te merken. Maar ook andere onderwerpen zoals het (her)gebruik van restwarmte en het gebruik van CO_2-uitstoot voor de glastuinbouw kunnen onderdeel uitmaken van de economische circulariteit. De OFGV wil aanhaken bij landelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied om de partners optimaal te adviseren en ondersteunen.

De OFGV investeert in uitvoeringscapaciteit en in kennisopbouw op het gebied van circulaire economie. Dit innovatieproject wordt bekostigd vanuit de reserve Innovatie en Ontwikkeling.

A.2.6. Wijziging Gemeenschappelijke Regeling

In juli 2024 moet de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling volgens de Wet GR zijn doorgevoerd. Deze wijziging beoogt een grotere invloed van raden en Staten op het beleid van de OFGV. In 2024 zal duidelijk zijn hoeveel van de extra invloedmogelijkheden de raden en Staten (wensen te) hebben, welke ruimte de OFGV daarin kan bieden en hoe dat in de GR-OFGV wordt verwerkt. Afhankelijk van die uitkomst wordt duidelijk welke inspanning de OFGV moet leveren om de grotere invloed van raden en Staten te faciliteren.

A.2.7. Versterken VTH-stelsel

Naar aanleiding van het rapport van de Commissie van Aartsen zijn voor de 29 omgevingsdiensten aanbevelingen geformuleerd. Hieronder vallen onder andere aanbevelingen omtrent de verbetering van kwaliteit van omgevingsdiensten (kwaliteitscriteria en kwaliteitsmanagement), het investeren in kennisontwikkeling (ODNL Academie), het opstellen van uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid (VTH-beleidskader) en de monitoring van kwaliteit (visitaties). De OFGV draagt in 2022 en 2023 bij aan het onderzoek behorende bij deze aanbevelingen, gefinancierd door de Specifieke Uitkering Interbestuurlijk Programma VTH (SPUK-IBP). Welke gevolgen de uitkomsten van het onderzoek voor de OFGV hebben, zal in 2024 bekend worden.

A.2.8. Doorontwikkeling organisatie: tijd- en plaats onafhankelijk werken

Het kantoor in Lelystad dient voor de OFGV als ontmoetingslocatie met een beperkt aantal werkplekken. De medewerkers van de OFGV werken grotendeels thuis. Het uitgangspunt is het behouden van de voordelen die momenteel omtrent het thuiswerken worden ervaren en het aanpakken en oplossen van de nadelen. Aandachtspunt hierbij is dat de medewerkers zich voldoende verbonden voelen met de organisatie en met elkaar. Naast het plaats onafhankelijk werken wordt ook tijd onafhankelijk werken onderzocht en geïmplementeerd.

A.2.9. Doorontwikkeling organisatie: EFQM-kwaliteitsmanagement model

De OFGV is actief bezig met de kwaliteit van de eigen dienstverlening en het leveren van meerwaarde aan de deelnemende partijen. Dat wordt gedaan op basis van het gedachtegoed van het EFQM-model. Het EFQM is als kwaliteitsmanagementsysteem de opvolger van het INK-model. Het is voor de OFGV een degelijk toetsingskader om de meerwaarde voor de fysieke leefomgeving aan af te meten.

Het model bestaat uit drie elementen:

- **Richting:** bestaansreden, visie & strategie en organisatiecultuur en leiderschap;
- **Uitvoering:** het betrekken van belanghebbenden, het scheppen van duurzame waarde en het aanjagen van prestaties en transformatie;
- **Resultaten:** strategische en operationele prestaties en percepties van belanghebbenden.

Het EFQM-model nodigt uit tot continue verbetering.
In 2022 is een externe audit uitgevoerd bij de OFGV. Hieruit volgen aandachtspunten ter verbetering die ook in 2024 opgepakt zullen worden. Dit betreft onder andere de versterking van het middenkader en het minder strak vasthouden aan het functiehuis voor de werving van (lang openstaande) vacatures.

B. Financiële kaders 2024

B.1. Uitgangspunten

De OFGV neemt maatregelen om de begroting structureel in evenwicht te houden én de mogelijke frictiekosten tot een minimum te beperken. Dit volgens de bestuurlijk afgesproken spelregels.

Uitgangspunten bij de financiële kaders:

- De Kadernota 2024 is opgesteld met de bijdragen van de deelnemers doorberekend op basis van de KVS 2021-2022-2023 en verhoogd met de jaarlijkse indexatie.
  In het jaar 2023 zal de herijking van de KVS plaatsvinden voor de volgende KVS-periode van 2024-2025-2026. De KVS-berekening wordt gelijktijdig met de Kadernota 2024 aan het AB voorgelegd en zal doorwerken in de Begroting 2024.

- Het uittreden van de gemeente Weesp uit de Gemeenschappelijke Regeling van de OFGV is in 2023 financieel afgehandeld door een onttrekking aan de Reserve Uittreding Weesp uit de GR. Bij de herijking van de KVS wordt de resterende bijdrage van de gemeente Weesp voor 2024 en verder op nul gezet.

- Conform de vigerende Gemeenschappelijke Regeling worden salarissen en kosten van inhuur (ongeveer 80% van het begrotingstotaal) verhoogd met de Loonvoet sector overheid en de overige kosten (circa 20% van het begrotingstotaal) met de prijs overheidsconsumptie, netto materieel uit de "Septembercirculaire gemeentefonds" van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze prijsindexen in de septembercirculaire gemeentefonds bedragen 4,2% respectievelijk 2,4% voor 2024.

- Over de verdeling van de kosten voor de decentralisatie van de bodemtaken als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft het AB nog geen besluit genomen. In deze Kadernota is de bijdrage voor de bodemtaak nog weergegeven onder de provincies Flevoland en Noord-Holland. In de aanloop naar de Omgevingswet zal de financiering van de bodemtaak in het AB worden besproken. De daaruit voortvloeiende begrotingswijziging wordt voor zienswijzen aan de raden en Staten voorgelegd.

- Over de financiering van taken op het gebied van Omgevingsveiligheid heeft het AB nog geen besluit genomen. In de aanloop naar de Omgevingswet zal dit onderwerp in het AB worden besproken. De daaruit voortvloeiende begrotingswijziging wordt voor zienswijzen aan de raden en Staten voorgelegd.

- Het in deze kadernota geraamde bedrag voor subsidies van € 363.230 betreft de Rijksbijdrage voor de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparing.

B.2. Financiële doorwerking 2023

In 2023 wordt de 1e begrotingswijziging 2023 doorgevoerd die een financiële doorwerking heeft op de begroting 2024. De structurele begrotingswijziging van twee partnerbijdragen gaat voor zienswijzen naar de raden en Staten samen met de ontwerpbegroting 2024 in maart 2023. Dit betekent dat op het moment van het opstellen van deze kadernota, de begrotingswijziging nog geen formele procedure gevolgd heeft. Om een zo actueel mogelijk beeld te geven over het begrotingsjaar 2024 én om de totale begroting op basis van de KVS 2024-2026 te kunnen herverdelen, is de begrotingswijziging onder voorbehoud verwerkt in deze Kadernota. Dit betreft:

- De verhoging van de bijdrage van de provincie Flevoland van € 303.000 voor toezicht buitengebied, verhoogd met de indexatie voor 2023 naar € 309.464. Dit betreft een wijziging van zowel de partnerbijdrage van Flevoland ad € 268.051 als het directe productiekosten budget van Flevoland ad € 41.413.
- De verhoging van de bijdrage van de gemeente Almere met € 12.500 voor het juridisch afhandelen van bezwaar- en beroepszaken.
- De verhoging van de bijdrage van de gemeente Huizen met € 9.406 voor het afhandelen van Blbi-meldingen.
- De verhoging van de bijdrage van de gemeente Zeewolde met € 34.150 voor het afhandelen van asbestmeldingen.
- De verhoging van de bijdrage van de provincie Flevoland van € 227.180 voor toezicht Wnb stikstof, verhoogd met de indexatie voor 2023 naar € 232.123.

Daarnaast worden in 2023 twee subsidies ontvangen van het Rijk. De begrotingswijziging voor deze subsidies is gemandateerd aan het DB. De begrotingswijziging voor subsidies wordt niet aan de raden en Staten voorgelegd voor zienswijzen. Voor de volledigheid zijn de subsidies wel vermeld in de 1e begrotingswijziging 2023. Dit betreft:

- De Specifieke Uitkering voor het Interbestuurlijk Programma versterken VTH-stelsel (SPUK-IBP) van € 300.000 in 2023.
- De Specifieke Uitkering voor Toezicht en Handhaving Energiebesparing (SPUK-THE) van € 363.560 in 2023, van € 363.230 in 2024, van € 322.640 in 2025 en van € 322.640 in 2026.

In de tabellen onder B.3 zijn de wijzigingen in 2023 weergegeven.
Het financiële kader 2024 is onder B.4 weergegeven.

B.3. Overzicht 1e Begrotingswijziging 2023

3.1 Baten reguliere begroting

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 is de bijdrage van de provincie Flevoland gewijzigd met € 268.051 vanwege de nieuwe taak toezicht buitengebied. De bijdrage van de gemeente Almere is gewijzigd met € 12.500 vanwege het juridisch afhandelen van bezwaar- en beroepszaken. De bijdrage van de gemeente Huizen is gewijzigd met € 9.406 vanwege het afhandelen van Blbi-meldingen. De bijdrage van de gemeente Zeewolde is gewijzigd met € 34.150 vanwege het afhandelen van asbestmeldingen. De bijdrage van de provincie Flevoland is gewijzigd met € 232.122 vanwege de nieuwe taak toezicht Wnb stikstof.

			1e BW AB					1e BW DB		
BATEN REGULIER BUDGET		Begroting incl. wijz. 2022	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	SPUK-IBP	SPUK-THE	Begroting na 1e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
1	BIJDRAGEN DEELNEMERS									
1.1	Almere	€ 1.727.673		€ 12.500						€ 1.740.173
1.2	Lelystad	€ 1.454.747								€ 1.454.747
1.3	Zeewolde	€ 646.068				€ 34.150				€ 680.218
1.4	Flevoland	€ 3.696.756	€ 268.051				€ 232.122			€ 4.196.929
1.5	Urk	€ 362.352								€ 362.352
1.6	Dronten	€ 1.231.577								€ 1.231.577
1.7	Noordoostpolder	€ 1.376.405								€ 1.376.405
1.8	Noord Holland	€ 577.702								€ 577.702
1.9	Gooise Meren	€ 924.941								€ 924.941
1.10	Hilversum	€ 604.609								€ 604.609
1.11	Weesp	€ 72.784								€ 72.784
1.12	Huizen	€ 240.726			€ 9.406					€ 250.132
1.13	Wijdemeren	€ 546.227								€ 546.227
1.14	Blaricum	€ 130.618								€ 130.618
1.15	Laren	€ 121.251								€ 121.251
Subtotaal		€ 13.714.437	€ 268.051	€ 12.500	€ 9.406	€ 34.150	€ 232.122	€ -	€ -	€ 14.270.666
2	ANDERE BIJDRAGEN									
2.6	Overige opbrengsten	€ 340.210								€ 340.210
Totaal baten regulier budget		€ 14.054.647	€ 268.051	€ 12.500	€ 9.406	€ 34.150	€ 232.122	€ -	€ -	€ 14.610.876

3.2 Lasten reguliere begroting

De bijdragen van de provincie Flevoland, de gemeente Almere, de gemeente Huizen en de gemeente Zeewolde zijn aan de lastenkant als volgt verdeeld:

			1e BW AB					1e BW DB		
LASTEN REGULIER BUDGET		Begroting incl. wijz. 2022	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	SPUK-IBP	SPUK-THE	Begroting na 1e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
1	**PERSONEEL**									
1.1a	Salarissen	€ 10.992.166	€ 214.950	€ 10.474	€ 7.880	€ 28.612	€ 194.718			€ 11.448.800
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ -								€ -
1.1c	Flexibele schil	€ 36.636								€ 36.636
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 111.856	€ 1.512	€ 84	€ 64	€ 231	€ 1.570			€ 115.317
	Subtotaal personeelskosten	€ 11.140.658	€ 216.462	€ 10.558	€ 7.944	€ 28.843	€ 196.288			€ 11.600.753
1.2	Opleidingskosten	€ 404.140	€ 7.562	€ 422	€ 318	€ 1.154	€ 7.790			€ 421.386
1.3	Algemene personeelskosten	€ 539.947	€ 22.855	€ 338	€ 254	€ 923	€ 6.232			€ 570.549
3	**KAPITAALLASTEN**									
3.1	Afschrijving ICT	€ 122.745								€ 122.745
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 34.097								€ 34.097
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 46.369								€ 46.369
4	**INDIRECTE KOSTEN**									
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 346.644								€ 346.644
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 147.749								€ 147.749
4.3	Informatiemanagement	€ 783.722	€ 21.172	€ 1.182	€ 890	€ 3.230	€ 21.812			€ 832.008
4.4	Wagenpark	€ 125.020								€ 125.020
4.5	Diverse kosten	€ 204.442								€ 204.442
4.6	Accountant	€ 28.413								€ 28.413
4.7	HRM	€ 73.874								€ 73.874
5	**ONVOORZIEN**									
5.1	Onvoorzien	€ 56.827								€ 56.827
Totaal lasten regulier budget		**€ 14.054.647**	**€ 268.051**	**€ 12.500**	**€ 9.406**	**€ 34.150**	**€ 232.122**	**€ -**	**€ -**	**€ 14.610.876**

3.3 Baten en lasten directe productiekosten

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 is de bijdrage van de provincie Flevoland gewijzigd met € 41.413 vanwege de nieuwe taak toezicht buitengebied.

DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN		Begroting incl. wijz. 2022	1e BW AB				1e BW DB		Begroting na 1e BW
			Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	SPUK-IBP	SPUK-THE	
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
1	**BATEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**									
1.4	Directe productiekosten Flevoland	€ 237.371	€ 41.413							€ 278.784
1.1	Directe productiekosten Almere	€ 1.348								€ 1.348
1.9	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014								€ 13.014
1.8	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765								€ 8.765
Totaal baten directe productiekosten		**€ 260.499**	**€ 41.413**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 301.912**
6	**DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**									
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 237.371	€ 41.413							€ 278.784
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.348								€ 1.348
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014								€ 13.014
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765								€ 8.765
Totaal lasten directe productiekosten		**€ 260.499**	**€ 41.413**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 301.912**

3.4 Baten en lasten subsidies

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2023 zijn de subsidies SPUK-IBP van € 300.000 en SPUK-THE van € 363.560 toegevoegd, waarmee de geraamde subsidies in totaal op € 663.560 uitkomen:

SUBSIDIES		Begroting incl. wijz. 2022	1e BW AB				1e BW DB		Begroting na 1e BW
			Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen Blbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	SPUK-IBP	SPUK-THE	
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
7	**OVERIGE KOSTEN - LASTEN SUBSIDIES**									
7.5	Diverse subsidies	€ 200.000						€ 100.000	€ 363.560	€ 663.560
Totaal lasten subsidies		**€ 200.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 100.000**	**€ 363.560**	**€ 663.560**
2	**ANDERE BIJDRAGEN - BATEN SUBSIDIES**									
2.7	Diverse subsidies	€ 200.000						€ 100.000	€ 363.560	€ 663.560
Totaal baten subsidies		**€ 200.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 100.000**	**€ 363.560**	**€ 663.560**

3.5 Baten en lasten reserves

De baten en lasten van reserves zijn niet gewijzigd. Onderstaande tabel bevat de onttrekkingen voor 2023 die door het bestuur zijn vastgesteld.

			1e BW AB					1e BW DB		
RESERVES		Begroting incl. wijz. 2022	Flevoland toezicht buitengebied	Almere bezwaar beroep	Huizen BIbi-melding	Zeewolde asbestmelding	Flevoland toezicht stikstof	SPUK-IBP	SPUK-THE	Begroting na 1e BW
Nummer	Post	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023
2	**OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN RESERVES**									
2.1	Onttrekking bestemmingsreserve I&O	€ 617.636								€ 617.636
2.3	Onttrekking bestemmingsreserve Weesp	€ 237.068								€ 237.068
Totaal baten reserves		**€ 854.704**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 854.704**
7	**OVERIGE KOSTEN - LASTEN RESERVES**									
7.7	Invoeringskosten Omgevingswet	€ 347.636								€ 347.636
7.8	Diverse innovatieprojecten	€ 270.000								€ 270.000
7.9	Frictiekosten uittreding Weesp	€ 237.068								€ 237.068
Totaal lasten reserves		**€ 854.704**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 854.704**

B.4. Overzicht van baten en lasten 2024

4.1 Baten reguliere begroting

De personeelslasten zijn geïndexeerd met 4,2%. De overige materiële budgetten zijn geïndexeerd met 2,4%.
Over de totale begroting betreft dit een gewogen indexering van 3,83%.

BATEN REGULIERE BUDGET		Begroting na 1e BW	Kader excl. Index	Index	Kader incl. index
Nummer	**Post**	**2023**	**2024**	**2024**	**2024**
1	**BIJDRAGEN DEELNEMERS**				
1.1	Almere	€ 1.740.173	€ 1.740.173	€ 66.634	€ 1.806.807
1.2	Lelystad	€ 1.454.747	€ 1.454.747	€ 55.705	€ 1.510.451
1.3	Zeewolde	€ 680.218	€ 680.218	€ 26.047	€ 706.265
1.4	Flevoland	€ 4.196.929	€ 4.196.929	€ 160.707	€ 4.357.636
1.5	Urk	€ 362.352	€ 362.352	€ 13.875	€ 376.227
1.6	Dronten	€ 1.231.577	€ 1.231.577	€ 47.159	€ 1.278.736
1.7	Noordoostpolder	€ 1.376.405	€ 1.376.405	€ 52.705	€ 1.429.110
1.8	Noord Holland	€ 577.702	€ 577.702	€ 22.121	€ 599.823
1.9	Gooise Meren	€ 924.941	€ 924.941	€ 35.418	€ 960.359
1.10	Hilversum	€ 604.609	€ 604.609	€ 23.151	€ 627.760
1.11	Weesp	€ 72.784	€ 72.784	€ 2.787	€ 75.571
1.12	Huizen	€ 250.132	€ 250.132	€ 9.578	€ 259.710
1.13	Wijdemeren	€ 546.227	€ 546.227	€ 20.916	€ 567.143
1.14	Blaricum	€ 130.618	€ 130.618	€ 5.002	€ 135.620
1.15	Laren	€ 121.251	€ 121.251	€ 4.643	€ 125.894
Subtotaal reguliere bijdrage deelnemers		**€ 14.270.666**	**€ 14.270.666**	**€ 546.447**	**€ 14.817.113**
2	**ANDERE BIJDRAGEN**				
2.6	Overige opbrengsten	€ 340.210	€ 340.210	€ 13.027	€ 353.237
Totaal reguliere baten		**€ 14.610.876**	**€ 14.610.876**	**€ 559.475**	**€ 15.170.350**

4.2 Lasten reguliere begroting

De personeelslasten zijn geïndexeerd met 4,2%. De overige materiële budgetten zijn geïndexeerd met 2,4%.

LASTEN REGULIERE BUDGET		Begroting na 1e BW	Kader excl. Index	Index	Kader incl. index
Nummer	**Post**	**2023**	**2024**	**2024**	**2024**
1	**PERSONEEL**				
1.1a	Salarissen	€ 11.448.800	€ 11.448.800	€ 480.850	€ 11.929.650
1.1b	Samenwerking bedrijfsvoering	€ -	€ -		€ -
1.1c	Flexibele schil	€ 36.636	€ 36.636	€ 1.539	€ 38.175
1.1d	Inhuur bij ziekte	€ 115.317	€ 115.317	€ 4.843	€ 120.160
	Subtotaal personeelskosten	€ 11.600.753	€ 11.600.753	€ 487.232	€ 12.087.985
1.2	Opleidingskosten	€ 421.386	€ 421.386	€ 10.113	€ 431.499
1.3	Algemene personeelskosten	€ 570.549	€ 570.549	€ 13.693	€ 584.242
3	**KAPITAALLASTEN**				
3.1	Afschrijving ICT	€ 122.745	€ 122.745	€ 2.946	€ 125.691
3.2	Afschrijving Meubilair	€ 34.097	€ 34.097	€ 818	€ 34.916
3.3	Afschrijving Verbouwing	€ 46.369	€ 46.369	€ 1.113	€ 47.481
4	**INDIRECTE KOSTEN**				
4.1	Huisvesting (pandgebonden)	€ 346.644	€ 346.644	€ 8.319	€ 354.963
4.2	Huisvesting (niet-pandgebonden)	€ 147.749	€ 147.749	€ 3.546	€ 151.295
4.3	Informatiemanagement	€ 832.008	€ 832.008	€ 19.968	€ 851.976
4.4	Wagenpark	€ 125.020	€ 125.020	€ 3.000	€ 128.020
4.5	Diverse kosten	€ 204.442	€ 204.442	€ 4.907	€ 209.349
4.6	Accountant	€ 28.413	€ 28.413	€ 682	€ 29.094
4.7	HRM	€ 73.874	€ 73.874	€ 1.773	€ 75.647
5	**ONVOORZIEN**				
5.1	Onvoorzien	€ 56.827	€ 56.827	€ 1.364	€ 58.191
Totaal reguliere lasten		**€ 14.610.876**	**€ 14.610.876**	**€ 559.475**	**€ 15.170.350**

4.3 Baten en lasten directe productiekosten

De materiële budgetten zijn geïndexeerd met 2,4%.

DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN		Begroting na 1e BW	Kader excl. Index	Index	Kader incl. index
Nummer	**Post**	**2023**	**2024**	**2024**	**2024**
1	**BATEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**				
1.4	Directe productiekosten Flevoland	€ 278.784	€ 278.784	€ 6.691	€ 285.475
1.1	Directe productiekosten Almere	€ 1.348	€ 1.348	€ 32	€ 1.381
1.9	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014	€ 13.014	€ 312	€ 13.327
1.8	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765	€ 8.765	€ 210	€ 8.975
Totaal baten directe productiekosten		**€ 301.912**	**€ 301.912**	**€ 7.246**	**€ 309.158**
6	**LASTEN DIRECTE PRODUCTIEKOSTEN**				
6.1	Directe productiekosten Flevoland	€ 278.784	€ 278.784	€ 6.691	€ 285.475
6.2	Directe productiekosten Almere	€ 1.348	€ 1.348	€ 32	€ 1.381
6.3	Directe productiekosten Gooise Meren	€ 13.014	€ 13.014	€ 312	€ 13.327
6.4	Directe productiekosten Noord-Holland	€ 8.765	€ 8.765	€ 210	€ 8.975
Totaal lasten directe productiekosten		**€ 301.912**	**€ 301.912**	**€ 7.246**	**€ 309.158**

4.4 Baten en lasten subsidies

Het subsidiebedrag voor 2024 betreft de SPUK-THE.

SUBSIDIES		Begroting na 1e BW	Kader excl. Index	Index	Kader incl. index
Nummer	**Post**	**2023**	**2024**	**2024**	**2024**
2	**ANDERE BIJDRAGEN - BATEN SUBSIDIES**				
2.7	Diverse subsidies	€ 663.560	€ 363.230	€ -	€ 363.230
Totaal baten subsidies		**€ 663.560**	**€ 363.230**	**€ -**	**€ 363.230**
7	**OVERIGE KOSTEN - LASTEN SUBSIDIES**				
7.5	Diverse subsidies	€ 663.560	€ 363.230	€ -	€ 363.230
Totaal lasten subsidies		**€ 663.560**	**€ 363.230**	**€ -**	**€ 363.230**

4.5 Baten en lasten reserves

Voor 2024 zijn nog geen mutaties van reserves geraamd. De onttrekking aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling voor innovatieprojecten wordt in de loop van 2023 geraamd en voor goedkeuring aan het Dagelijks Bestuur voorgelegd.

RESERVES		Begroting na 1e BW	Kader excl. Index	Index	Kader incl. index
Nummer	Post	2023	2024	2024	2024
2	OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN RESERVES				
2.1	Onttrekking bestemmingsreserve I&O	€ 617.636	€ -	€ -	€ -
2.3	Onttrekking bestemmingsreserve Weesp	€ 237.068	€ -	€ -	€ -
Totaal lasten reserves		**€ 854.704**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
7	OVERIGE KOSTEN - LASTEN RESERVES				
7.7	Invoeringskosten Omgevingswet	€ 347.636	€ -	€ -	€ -
7.8	Diverse innovatieprojecten	€ 270.000	€ -	€ -	€ -
7.9	Frictiekosten uittreding Weesp	€ 237.068	€ -	€ -	€ -
Totaal baten reserves		**€ 854.704**	**€ -**	**€ -**	**€ -**

Algemene ontwikkelingen bij de omgevingsdiensten

Maatschappelijke opgaven in relatie tot arbeidsmarkt
We constateren dat de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven toeneemt en (conflicterende) vragen vanuit de samenleving ook toenemen, waardoor het werk van de omgevingsdiensten niet alleen in aard en omvang meer wordt, maar door de complexiteit ook andere competenties en kwaliteiten vraagt. Daardoor is er veel behoefte aan, maar ook veel concurrentie om geschikte arbeidskrachten.

Voor de specialistische functies is het voor de omgevingsdiensten lastig om gekwalificeerd personeel te werven. Ook het behoud van huidig personeel vraagt met deze krapte op de arbeidsmarkt om meer aandacht en inzet dan voorheen. Gezien het aantal grote opgaves, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, het stikstof dossier, waterkwaliteit, de integrale gebiedsontwikkeling en het verder reduceren van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), kan dit leiden tot knelpunten in de uitvoering en zal het in de uitvoering een uitdaging worden om alle ambities van deze maatschappelijke opgaven waar te maken. Afgelopen jaar heeft de provincie met de omgevingsdiensten een impuls gegeven aan het versterken van de samenwerking tussen de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Dit overleg van de eigenaren en de directeuren richt zich naast de operationele samenwerking en afstemming ook op de samenwerking in relatie tot bovenstaande arbeidsmarktproblematiek en het gezamenlijk versterken van het vth&a-systeem (vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies) in Noord-Holland.

Versterking VTH-stelsel
De adviezen uit het rapport ‘Om de leefomgeving’ van de adviescommissie vergunningverlening, toezicht en handhaving (commissie Van Aartsen) hebben geleid tot een interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH). Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voert hierover de regie in samenwerking met de VNG, het IPO, de UvW, Omgevingsdienst NL, het Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het programma bestaat uit zes pijlers/projecten waarbinnen de adviezen van Van Aartsen worden uitgewerkt.

De provincie Noord-Holland is via het IPO betrokken bij de invulling en uitwerking van de projecten vanuit het IBP VTH. De provincie heeft het initiatief genomen om de opvolging van Van Aartsen binnen Noord-Holland gezamenlijk met de gemeenten en de omgevingsdiensten op te pakken.

Invoering Omgevingswet
Het kabinet heeft besloten de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te voeren. De provincie, de gemeenten en de omgevingsdiensten zijn al geruime tijd bezig met de voorbereiding hiervan. In relatie tot de uitvoering van onze taken door de omgevingsdiensten heeft de overdracht van de bodemtaken van de provincie naar de gemeenten onze nadrukkelijke aandacht (zogenaamde ‘warme overdracht’). Daarnaast wijzigen door de invoering van de Omgevingswet procedures en regels rond vergunningen (en toezicht en handhaving). De nieuwe procedures en systemen zijn door de diensten voorbereid, maar dienen vanaf 1 januari 2024 de praktijktoets nog te ondergaan en daar op fijngesteld te worden.
Met de Omgevingswet wordt de ontwikkeling voortgezet om meer integraal en vanuit het principe van ‘ja, tenzij’ te vergunnen. Dit biedt meer vrijheid om met initiatiefnemers en de omgeving mee te denken, maar maakt de uitvoering ook complexer om alle belangen mee te wegen en afwegingen voor iedereen inzichtelijk en gelijk te houden.

Energiebesparingsakkoord
Op initiatief van de provincie zijn de omgevingsdiensten bezig met het uitvoeren van het energiebesparingsakkoord, waarin ze samen met de gemeenten afspraken maken om bedrijven te stimuleren energie te besparen.

Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek / Omgevingsdienst IJmond

Bij deze twee omgevingsdiensten zijn op dit moment – anders dan de genoemde algemene ontwikkelingen – geen noemenswaardige ontwikkelingen in relatie tot de uitvoering van onze taken.

Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen de VTH-taken op het gebied van bodem die door deze omgevingsdiensten namens de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd, afnemen.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Stikstof

Vanaf 2019 is de stikstofproblematiek één van de belangrijkste prioriteiten van ons college geweest en is er veel werk verzet om deze problematiek aan te pakken. Ook in dit nieuwe jaar en verder zal de stikstofproblematiek en het snel ontwikkelende beleid rond natuurbehoud ons voor uitdagingen plaatsen. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) voert voor de provincie de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit op het gebied van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof. Om alle taken goed te kunnen uitvoeren, zijn structureel extra middelen nodig. Voor de jaren 2020 tot en met 2022 zijn extra middelen toegekend. In de Kadernota 2023 van de OD NHN was een p.m.-post opgenomen. Op verzoek van de provincie heeft een evaluatie plaats gevonden om te beoordelen hoeveel extra budget structureel nodig is vanaf 2023. Uit deze evaluatie blijkt dat structureel een bedrag van € 1.431.000 nodig is welke vervolgens door Provinciale Staten is toegekend.

Bedrijfsvoering

Ontwikkeling arbeidsmarkt

Om zoveel mogelijk te voorzien in de vraag naar personeel wordt ingezet op nieuwe medewerkers in de vorm van een *traineeship*. Het doel is *young potentials* binnen te halen en te behouden door vakgerichte trainingen aan te bieden. Naast het organiseren van *traineeships* wordt gedurende het werving- en selectieproces ook steeds vaker gekozen voor schoolverlaters met inzet van scholing en opleiding gecombineerd met kennisdeling vanuit de eigen medewerkers. De bovenste cirkel van de zogenaamde Big-8 verdient in deze organisatie versterking. Hiermee kan de organisatie zich beter inrichten op de veranderende omgeving en kan ze beter haar bijdrage leveren over de uitvoerbaarheid van beleid.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tata Steel

De uitvoering van de ambities uit het Programma Tata Steel 2020-2050 en de *Roadmap Plus* hebben de volle aandacht. Naast het aanscherpen van vergunningen, het versnellen van processen, de intensivering van toezicht en handhaving is de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid voor de inwoners van de IJmond verder vergroot door een fysiek loket in Wijk aan Zee. Door de versnelde transitie naar ‘groen staal’ (het gebruik van waterstof in de ijzer- en staalproductie) zijn er forse investeringen nodig in kennis en capaciteit om op tijd vergunningsaanvragen te kunnen beoordelen en af te handelen. Dit geldt ook voor de bouwfase van nieuwe installaties met betrekking tot goed (bouw)toezicht en waar nodig handhavend optreden. Om het vergunningsproces naar groen staal verder te versnellen is inmiddels een Provinciale coördinatieregeling (PCR) opgesteld en is er door Tata Steel een start gemaakt met het participatietraject.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Aan bedrijven die met deze uitstoot te maken hebben, wordt gevraagd om vermijdings- en reductieplannen op te stellen om de uitstoot te minimaliseren. Deze plannen worden door de

Omgevingsdienst beoordeeld. De beoordeling kan aanleiding zijn tot een gesprek met deze bedrijven met als doel de uitstoot maximaal te reduceren. Het proces heeft tot doel het verder terugdringen van ZZS uitstoot en levert daarmee een bijdrage aan een gezondere leefomgeving.

Energietransitie

De energietransitie komt in een fase waarin het beleid naar de uitvoering wordt omgezet. De verduurzaming van de industrie en de klimaatopgaven vraagt om een andere manier van werken, onder meer door het projectmatig aanpakken van ontwikkelingen vanuit een breder perspectief dan de vergunningsaanvraag van één bedrijf. Dit is het geval bijvoorbeeld bij windenergie, zoals de windmolens in de Noorder IJplas te Amsterdam.

Verbetering van milieu gerelateerde gezondheid

De inzet is erop gericht om de negatieve effecten op de gezondheid van inwoners verder te verminderen. Dat kan bijvoorbeeld door in de vergunning de laagst mogelijke (strengste) norm voor uitstoot te hanteren. Met de pilot scherp vergunnen wordt onderzocht wat haalbaar is.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. M.W. Vos
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

31 MEI 2023

Kenmerk
2001534/2025855

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze PS op de 1ste en 2e begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de voorlopige jaarrekening 2022 van de OFGV

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit met bijlagen, over de zienswijze op de 1ste en 2e begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de voorlopige jaarrekening 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

7 bijlage(n)

1. Statenvoordracht Zienswijze PS op de 1ste en 2de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de voorlopige jaarrekening 2022 van de OFGV
2. Aanbiedingsbrief vanuit de OFGV
3. 1ste en 2de begrotingswijziging 2023 OFGV
4. Ontwerpbegroting 2024 OFGV
5. Voorlopige jaarrekening 2022 OFGV
6. Kadernota 2024 OFGV
7. Overzicht Ontwikkelingen OD's

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 25 april 2023

Onderwerp: zienswijze ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Kenmerk: 2000663/2000674

Bijlagen: 3

1. **Ontwerp begroting 2024;**
2. **Kadernota 2024 – 2027**
3. **Jaarrekening 2022**

1. Inleiding

Op 24 maart 2022 is het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Hollandse Waterlinies opgericht. Dit GO is verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van de 'Outstanding Universal Value' (OUV) van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en het uitdragen van deze OUV. De provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant zijn deelnemer aan dit Gemeenschappelijk Orgaan.
Het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies heeft op 7 maart 2023 de Kadernota 2024 - 2027 en de Jaarrekening 2022 ter kennisgeving en de ontwerp begroting 2024 voor een zienswijze naar Provinciale Staten gestuurd. Op grond van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen is Provinciale Staten bevoegd deze zienswijze in te dienen. PS moeten de zienswijze voor 15 juli 2023 verzenden aan het GO.

Kadernota 2024 – 2027 en Jaarrekening 2022

De kadernota 2024 – 2027 bevat de financiële en beleidskaders voor de komende jaren. Deze kaders wijzigen niet veel. In 2027 zal gekeken worden of de bijdragen van de Provincies voldoende zijn om de kosten te dekken voor 2028 en volgende jaren of dat er bezuinigd kan worden op de structurele lasten. De Jaarrekening 2022 laat een hoger resultaat zien dan begroot. Dit komt met name door fors lagere kosten van het sitebureau (vacature programmamanager) en de doorwerking van corona waardoor een aantal activiteiten niet zijn doorgegaan (viering werelderfgoedstatus). Het positieve resultaat wordt meegenomen naar de volgende jaren.

Ontwerpbegroting 2024

Het totaal overzicht van de financiën van GO Hollandse Waterlinies is samengevat als volgt weer te geven:

Baten en lasten	*2024*
Saldo voorgaand jaar	534.840
Bijdragen provincies	1.000.000
Totaal beschikbaar	1.534.840
Totaal aan lasten	950.375
Saldo van baten en lasten	584.465

Toelichting: De bijdragen en de kosten in 2024 zijn nagenoeg in evenwicht. Door met name het wegvallen van de extra kosten in het Sitebureau, het Siteholderschap, de communicatie en het beheer van het voorgaande jaar zijn de uitgaven lager dan de bijdrage van de provincies. Met name in het jaar 2023 werden veel incidentele (extra) kosten gemaakt. In de jaren 2024 tot en met 2027 is er sprake van een klein overschot op basis van de provinciale bijdragen. Door de aanwezigheid van een overschotsaldo uit de voorgaande jaren is er geen sprake van een tekort.

Om de kosten van het Gemeenschappelijk Orgaan te kunnen betalen, dragen de vier provincies jaarlijks bij elkaar € 1.000.000,- bij. Dit sluit aan bij de raming die werd genoemd in Statenvoordracht 25-2020 betreffende de beoogde oprichting van GO Hollandse Waterlinies en sluit tevens aan op de ervaring met de jarenlange voorafgaande samenwerking van de vier betrokken provincies.

In de Bijdrageverordening Hollandse Waterlinies 2022 (art. 3) is bepaald dat de hoogte van de bijdragen van de provincies wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar, waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies de onderstaande verdeling in acht wordt genomen:

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

De bijdrage van de provincie Noord-Brabant is minder, omdat slechts een klein deel van de Hollandse Waterlinies binnen deze provincie valt.

Aangezien in de ontwerp begroting 2024 een totale jaarlijkse bijdrage van de provincies van € 1.000.000,- is opgenomen, dient de provincie Noord-Holland een jaarlijkse bijdrage van € 300.000,- te betalen. Deze bijdrage wordt gedekt uit de begrotingsmiddelen van OD 6.4.2 'UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen'.

2. Zienswijze

De ontwerp begroting 2024 roept geen vragen op. Er is daarom geen aanleiding om een zienswijze in te dienen.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

n.v.t.

4. Proces en procedure

Na ontvangst van de zienswijzen verstuurt het Gemeenschappelijk Orgaan de ontwerp begroting ter goedkeuring aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 18 april 2023;

gelet op artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;,

besluiten:

1. Kennis te nemen van de Kadernota 2024 – 2027 en de Jaarrekening 2022 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies;
2. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerp begroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies;

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Begroting 2024

Beleid en financiën van Hollandse Waterlinies voor het jaar 2024

Versie voor het Gemeenschappelijk orgaan
d.d. 7 maart 2023

Hollandse Waterlinies

Postbus 80300

3508 TH Utrecht

E-mail: info@hollandsewaterlinies.nl

Wat vindt u in de begroting 2024

De opbouw van de begroting 4

Besluitvorming over de begroting 2024 5

Het besluitvormingsproces omtrent deze begroting in beeld.

Beleidsbegroting: het programmaplan

We brengen in beeld wat de Hollandse Waterlinies wil bereiken, wat we daarvoor gaan doen en welke kosten dit met zich meebrengt.

Programma - Beschermen en uitdragen Hollandse Waterlinies 6

Programma

Beleidsbegroting: de paragrafen

In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de begroting over de thema's die voor het gemeenschappelijk orgaan relevant zijn.

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 9
Paragraaf 2 - Bedrijfsvoering 11
Paragraaf 3 - Financiën 13

Paragrafen

Financiële begroting

De financiële begroting geeft een totaaloverzicht van de baten en lasten, zowel voor dit begrotingsjaar als de jaren daarna. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.

1. Uiteenzetting financiële positie 16
2. Meerjarenraming 2024-2027 18

Financiën

Voorwoord

Voor u ligt het tweede (concept-) meerjaren begroting van het gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies (hierna: HWL). Deze begroting kan gezien worden als een voortzetting van een succesvol meerjarig provinciaal proces dat heeft geleid tot een plaats op de Unesco Werelderfgoedlijst. U kunt hier op gepaste wijze trots op zijn.

De afgelopen jaren bent u regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen. Daarbij bent u onder meer op de hoogte gebracht van de belangrijkste uitgangspunten van dit project te weten het beschermen en uitdragen van de werelderfgoedwaarde van de werelderfgoedsite Hollandse Waterlinies. De officiële wereldwijde erkenning van de werelderfgoedsite Hollandse Waterlinies door UNESCO in juli 2021 betekent voor de Nederlandse staat een internationale verplichting om onder meer deze (goed) te beschermen en daarover te rapporteren aan de UNESCO. Binnen de nationale context van Nederland ligt de werelderfgoedsite Hollandse Waterlinies binnen het gebied van de vijf provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland.

De staten van de vier linieprovincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant zijn samen de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies aangegaan. In deze gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat de vier linieprovincies samen verantwoordelijkheid nemen voor de bescherming en het uitdragen van de Hollandse Waterlinies als werelderfgoed, zodat het verhaal en ook het fysieke erfgoed behouden blijft voor volgende generaties. Ook zijn de vier linieprovincies samen met het Rijk verantwoordelijk voor de periodieke rapportages richting UNESCO. Deze regeling is voor onbepaalde tijd getroffen. Dit heeft te maken met het feit dat de werelderfgoedstatus ook voor onbepaalde tijd is verleend.

Het gemeenschappelijk orgaan is in feite de opvolger van de Liniecommissie en kent dezelfde bestuurlijke samenstelling, maar dan met een duidelijke juridische status vanuit de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het gemeenschappelijk orgaan is een bestuurlijke samenwerking. Het orgaan wordt ondersteund door een klein ambtelijk bureau, het sitebureau, dat is ondergebracht bij de provincie Utrecht. De provincie Utrecht vervult dus de rol van zogenaamde 'centrumprovincie'. Dat betekent dat de provincie fungeert als 'host' ten behoeve van contracten, huisvesting, personeel en uitgaven.

Met vriendelijke groet,

Rosan Kocken, voorzitter Gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies

Meer informatie kunt u vinden op onze website: www.hollandsewaterlinies.nl

De opbouw van de begroting

Opzet en inrichting van de begroting

De begroting van de Hollandse Waterlinies wordt zo compact mogelijk gehouden met de focus op financiële verantwoording van de activiteiten die door de HWL worden uitgevoerd voor de aangesloten provincies. De begroting geeft een totaalbeeld van de activiteiten van de HWL, de belangrijkste ontwikkelingen, de middelen die met de uitvoering zijn gemoeid en de financiële positie. Bestuurders krijgen met de informatie zoals opgenomen in deze programmabegroting voldoende mogelijkheden voor sturing en controle.

Een onderverdeling in programma's, met per programma de te realiseren doelstellingen en de hiervoor geraamde lasten en baten is bij de HWL niet relevant, omdat er bij de HWL geen sprake is van verschillende beleidsvelden.

In deze begroting worden de bijdrages en lasten op een heldere manier gepresenteerd. De nadruk ligt op de financiële verantwoording. Er wordt voor de inhoud - waar dat van toepassing is - verwezen naar de opgestelde achtergronddocumenten en opgestelde plannen van de HWL. Zo worden dubbelingen voorkomen.

Financiering van de uitgaven voor de taken van de HWL vindt plaats door de in een bijdrage verordening vastgestelde bedragen en verdeling. De deelnemende provincies staan garant voor deze bijdrage. Gemeentelijke bijdrage en Rijksuitkeringen en subsidies zijn niet van toepassing.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient in de programmabegroting een aantal afzonderlijke paragrafen te worden opgenomen. In deze programmabegroting zijn achtereenvolgens opgenomen de paragrafen:

A. Weerstandsvermogen en risicomanagement
B. Bedrijfsvoering
C. Financiën

besluitvorming over de begroting

Februari 2023 Ambtelijke voorbereiding

7 Maart 2023 Behandeling Concept begroting door het bestuur

Tot 15 juni 2023 Mogelijkheid tot het indienen van zienswiizen

Zienswijzen kunnen schriftelijk worden ingediend bij het Gemeenschappelijk Orgaan.

15 juni 2023 Beoordeling zienswijzen en Concept Begroting door GO

De ingediende zienswijzen worden behandeld in de vergadering van de begroting op 15 juni.

16 juni 2023 Vaststelling begroting door het Gemeenschappelijk orgaan

Het Gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies

gezien het voorstel tot vaststelling van de programmabegroting 2024

BESLUIT:

De programmabegroting 2024 vast te stellen conform het ontwerp.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Gemeenschappelijk orgaan

De secretaris, De voorzitter,

Bas Nijenhuis-Vesseur Rosan Kocken

Algemene toelichting bij het programma

Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht door de provincies Utrecht, Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland.

Kenmerkend aan het GO is dat zij geen rechtspersoonlijkheid heeft en daarom niet zelfstandig kan deelnemen aan het (privaatrechtelijk) rechtsverkeer. Dat betekent dat het GO 'gehost' moet worden door één van de voornoemde deelnemers ten behoeve van contracten, personeel en uitgaven. In dit geval vervult de provincie Utrecht de functie van host, ook wel centrumprovincie genoemd en vertegenwoordigt de provincie Utrecht het GO in het maatschappelijk verkeer. Het GO maakt gebruik van de rechtspersoonlijkheid van de provincie Utrecht, voor zover nodig voor de uitvoering van de door het GO genomen besluiten in het (privaatrechtelijke) rechtsverkeer.

Doordat het GO geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan zij ook geen eigen personeel hebben. De ambtelijke organisatie van het GO is als gevolg daarvan bij de provincie Utrecht belegd. De provincie Utrecht regelt, op voorstel van het GO, voorwaarden voor de inzet van het personeel, voor welke taken en tegen welke kosten dit gedaan kan worden. De afspraken omtrent de ondersteuning door de centrumprovincie Utrecht zijn verankerd in een dienstverleningsovereenkomst, het 'besluit ambtelijke ondersteuning' en 'het besluit ambtelijke gremia'.

De provincie Utrecht die de rol van centrumprovincie vervuld, is verantwoordelijk voor ambtelijke ondersteuning van het GO siteholderschap Hollandse Waterlinies. Daarvoor is het sitebureau opgericht dat het GO ondersteunt bij alle werkzaamheden die op het GO afkomen.

In het samenwerkingsverband met de 4 provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven en beschermd worden. Dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen wordt zodat het voor iedereen toegankelijk wordt op een manier waarbij het duidelijk wordt dat het een UNESCO Werelderfgoed betreft en waarom dat zo is. Behoud door ontwikkeling is daarbij het motto.

De Siteholder zorgt er voor dat iedereen de waarde van het erfgoed kent, dat men bewust met het erfgoed omgaat, dat het erfgoed behouden blijft en beschermd wordt en ook er voor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen het verhaal van de Hollandse Waterlinies leren kennen, zodat het verhaal wordt doorgegeven aan volgende generaties. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten.

De kerntaken zijn gericht op de harmonisatie van beleid en uitvoering van de vier provincies.

Bij taken en bevoegdheden is onderscheid gemaakt tussen de taken en bevoegdheden van het GO zelf en de taken en bevoegdheden van centrumprovincie Utrecht die het orgaan ondersteunt en faciliteert in zijn deelname aan het maatschappelijke en rechtsverkeer.

Het orgaan handelt in opdracht van de verschillende colleges, of draagt zorg voor de uitvoering van de hieronder genoemde taken:

a. afstemming en communicatie;

b. het stimuleren en controleren van de bescherming;

c. het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;

d. de verantwoording naar het Rijk;

e. het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;

f. het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen;

g. het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën;

h. het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

i. het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;

j. draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

k. zijn eerste aanspreekpunt.

De financiën van dit programma

De provincies die deelnemen zijn verplicht om financieel bij te dragen aan de instandhouding van het GO en ervoor zorg te dragen dat deze haar taken behoorlijk kan vervullen. Dat betekent ook dat de deelnemende provincies verplicht in hun eigen begroting de middelen moeten opnemen die zij aan het GO moeten afdragen voor de instandhouding en haar taakuitvoering.

In een bijdrageverordening bepaalt het GO op welke wijze en in welke verhouding ten opzichte van elkaar de verschillende deelnemers zullen bijdragen aan de instandhouding en taakuitvoering van het GO (artikel 13 GR HWL).

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de financiën van dit programma.

Baten en lasten	**2024**
(* € 1)	
Saldo voorgaand jaar	534.840
Bijdragen provincies	1.000.000
Totaal beschikbaar	1.534.840
Sitebureau	-385.375
Unesco	-10.000
Siteholderschap	-10.000
Communicatie	-355.000
Kennis en educatie	-110.000
Bescherming incl. Q-team	-70.000
Beheer	-
Netwerken	-10.000
Totaal lasten	*-950.375*
Saldo van baten en lasten 2024	**49.625**
Saldo van baten en lasten plus saldo voorgaand jaar	**584.465**

Toelichting:

De bijdragen en de kosten in 2024 zijn nagenoeg in evenwicht. Door met name het wegvallen van de extra kosten in het Sitebureau, het Siteholderschap, de communicatie en het beheer het voorgaande jaar zijn de uitgaven lager dan de bijdrage van de provincies. Met name in het jaar 2023 werden veel incidentele (extra) kosten gemaakt. In de jaren 2024 tot en met 2027 is er sprake van een klein overschot op basis van de provinciale bijdragen. Door de aanwezigheid van een overschotsaldo uit de voorgaande jaren is er geen sprake van een tekort.

Producten

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden/producten:
- Beschermen en uitdragen HWL (overhead)
- Treasury
- Onvoorziene uitgaven
- Vennootschapsbelasting

Overhead HWL

De kosten van overhead moeten volgens wettelijk voorschrift (BBV) afzonderlijk worden verantwoord. De overhead wordt niet meer toegerekend aan en opgenomen bij de verschillende programma's in de begroting. Overhead heeft betrekking op ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product. De algemene definitie luidt als volgt: *overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

HWL heeft een beperkt takenpakket en houdt zich alleen bezig met beschermen en uitdragen van de Hollandse Waterlinies. De baten en lasten worden in de begroting binnen één programma verantwoord. Alle kosten, met inbegrip van de lasten die een algemeen karakter hebben, zijn direct dienstbaar aan het beschermen, uitdragen en beheren van de HWL. Alle lasten worden daarom opgenomen binnen het programma 'Beschermen en uitdragen HWL'. Voor deze kosten is rekening gehouden met een inflatie correctie van 5% voor 2023 en verder. Gezien de huidige volatiliteit van de inflatie is het aan te bevelen om in de volgende begroting (2024), of eerder mocht hier aanleiding toe zijn, dit percentage te toetsen aan de actualiteit.

Treasury

In het BBV worden alle rentelasten en rentebaten begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. Het GO kent geen rentelasten en er is momenteel ook geen sprake van rentebaten. Het GO draagt bij de uitoefening zorg voor een juiste uitvoering van de richtlijnen zoals die zijn vastgesteld in het geldende Treasurystatuut van de provincie Utrecht.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2024 zijn budgetten opgenomen voor incidentele inhuur ad €5.000 en €5.000 voor de jaren 2025, 2026 en 2027.

Vennootschapsbelasting

Vanaf de oprichting (24 maart 2022) is het gemeenschappelijke orgaan Hollandse Waterlinies niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Voor de begrotingsjaren 2024-2027 is derhalve geen heffing van vennootschapsbelasting van toepassing.

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die niet via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

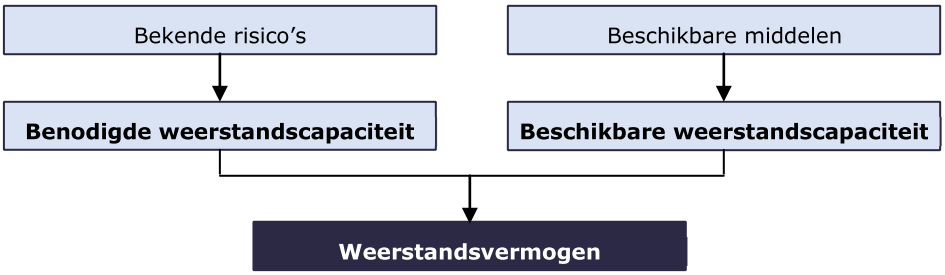

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de HWL kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.
De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

HWL is een gemeenschappelijk orgaan die taken uitvoert in opdracht van 4 provincies. Het weerstandsvermogen van de HWL wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke provincies. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de HWL financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de HWL verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en tekorten.

Weerstandsvermogen
De 4 provincies die deelnemen in de HWL zijn voor hun aandeel aansprakelijk als er tekorten zouden ontstaan of dat de HWL niet in staat is om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Het provinciaal aandeel wordt bepaald op basis van de jaarlijkse bijdrage per provincie als percentage van de totale bijdrage van de vier provincies.

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomanagement

Met de ramingen zoals opgenomen in de Kadernota 2024 is zichtbaar gemaakt dat de HWL aan alle betalingsverplichtingen kan voldoen. Na 2024 groeit het saldo elk jaar verder maar neemt de groei door de indexatie van de post inhuur personeel elk jaar iets af. De post algemene reserve is ruim positief. Het is daarom niet te verwachten dat de deelnemende provincies voor de begrotingsjaren 2024-2027 financiële nadelen zullen ondervinden.

Paragraaf 2 – Bedrijfsvoering

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2024

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, leiding/aansturing, een goede communicatie, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een efficiënte inrichting van de organisatie en een gezonde samenwerkingscultuur, samen met provincies en andere partners cruciaal om de doelstellingen te bereiken en onze dienst adequaat te kunnen uitvoeren.

Onze organisatie zal zich inspannen om een de Hollandse Waterlinies zo breed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het Gemeenschappelijk orgaan is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering en heeft hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

Inrichting van de organisatie

Het sitebureau van de HWL is gericht op de uitvoering van de taak om de werelderfgoedsite HWL zo goed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het sitebureau bestaat uit de volgende personele bezetting:

1 programmamanager 0,6 fte
1 programmasecretaris 0,4 fte
1 programmaondersteuner 0,6 fte
1 projectleider Uitdragen 0,7 fte
1 webmaster 0,5 fte
1 projectleider Bescherming 0,6 fte

DVO voor Concern- en bestuursondersteuning vanuit de centrumprovincie Utrecht

De ondersteunende middelen (P&O, Financiën & Control, Administratie, Informatievoorziening & Automatisering, Huisvesting, JZ, Functionaris Gegevensbescherming + Privacy Officer en Archief staan direct ten dienste van de bedrijfsvoering van de HWL middels een daartoe afgesloten DVO. Voor deze DVO is overeengekomen met de centrumprovincie dat zij deze taken “om niet” uitvoert.

De concernondersteuning is gericht op:

- De planning- en controlcyclus
- Control (audit/interne controle, algemene financiële en juridische control)
- Organisatie-inrichting (treasury, budgetbeheer, mandatering, organisatieregelingen)
- Juridische control (gemeenschappelijke regeling en interne reglementen en verordeningen)
- Informatietechnologie & informatieveiligheid + de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde dataverwerking (ICT)
- Archief (centrale archiefverantwoording en -wetgeving)

Beleidsindicatoren

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn een aantal beleidsindicatoren vastgesteld, die verplicht in de programma's en programmaverantwoording opgenomen moeten worden. De voor HWL relevante indicatoren met betrekking tot personele aangelegenheden zijn in onderstaande tabel opgesomd.

Beleidsindicator:	**2024**
Personele formatie	3,4 fte
Personele bezetting (inhuur via detachering)	3,4 fte

Beleidskader: De financiële verordening van HWL

In de financiële verordening staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het financiële beleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:
- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- Risicobeheer
- Financiering

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede wijzigingen in de artikelen 143, 216 en 217a van de Provinciewet, de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 12 van de Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Regeling uitzettingen en de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen
HWL voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving.
Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag een bedrag ter hoogte van 0,75% (met een ondergrens van € 450.000) van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken. Het saldotegoed (in ieder geval boven de € 450.000) na oprichting van het gemeenschappelijk orgaan op 24 maart 2022 wordt aangehouden in ’s Rijks Schatkist.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen
De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. HWL kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en renteontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. Zoals bijvoorbeeld ABN AMRO Bank, BNG Bank en Rabo Bank.
We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode verder zal oplopen door de huidige hoge inflatiecijfers. Mocht de huidige hoge inflatie structureel ruim boven de 2% blijven verwachten wij in 2023 een verder oplopende korte rente tot een niveau van 3,25% a 3,5%.

Rentevisie algemeen
De ECB heeft op 2 februari 2023 de eerste beleidsvergadering van dit jaar gehouden. De centrale bank heeft de rente, net als in december 2022, met 50 basispunten (bp) verhoogt. De depositorente is gestegen naar 2,50%. De ECB heeft na de beleidsvergadering van februari al aangegeven dat de rente de volgende vergadering hoogst waarschijnlijk wederom met 50bp zal worden verhoogd. De grote vraag is nu hoe lang de centrale bank nog door zal gaan met renteverhogingen.

De verwachting van Consilium Pro (CP)is dat de ECB tijdens de komende beleidsvergaderingen van maart en mei de rente in totaal met nog 75bp zal verhogen. Waarschijnlijk in een stap van 50bp en een stap van 25bp. De depositorente zal dan een piekniveau van 3,25% hebben bereikt. Na mei zal de rente waarschijnlijk eerst een tijdje ongewijzigd blijven. De reden voor de opwaartse

druk van de beleidsrente is dat CP verwacht dat de inflatie nog jarenlang boven de gewenste 2% zal liggen in Europa. Eveneens verwacht CP nog steeds dat de economie een recessie zal doormaken maar dat de recessie waarschijnlijk niet diep zal zijn.

De rentevisie van de BNG bank van 1 februari 2023:

De BNG heeft online geen rentevisie afgegeven. Wel heeft Consilium Pro in een gesprek met de BNG haar rentevisie gedeeld. De Senior Adviseur van de BNG kon zich goed vinden in de visie van Consilium Pro.

De rentevisie van ABN AMRO bank van 1 februari 2023:

De zeer verkrappingsgezinde houding van de ECB heeft sporen nagelaten in financiële markten. De lange rente is in de weken na de beleidsvergadering van december fors opgelopen. De 10-jaarsrente op Nederlandse staatsleningen lag eind 2022 op het hoogste niveau in 11,5 jaar. Financiële markten gaan nu uit van zeer agressieve renteverhogingen door de ECB. Wij denken dat de centrale bank de rente niet dusdanig agressief zal hoeven te verhogen omdat de economie fors is verslechterd en de inflatie (en daarmee de inflatieverwachtingen) dit jaar zullen afnemen. We denken daarom dat de lange rente in de eerste kwartalen van 2023 aanzienlijk zal dalen.

De 10-jaarsrente op Nederlandse staatsleningen is in de maand januari gedaald. De rente werd vooral mee omlaag getrokken door ontwikkelingen op de Amerikaanse en Duitse obligatiemarkten. Daar daalde de rente onder invloed van de afkoelende wereldeconomie, de afnemende inflatie, het feit dat de Amerikaanse centrale bank (de Fed) het tempo van de renteverlagingen heeft teruggebracht van 50bp naar 25bp en de verwachting dat de Fed in de tweede helft van dit jaar de rente gaat verlagen. Wij verwachten dat de lange rente gedurende dit jaar verder zal dalen. Wij hebben onze ramingen voor de 10-jaarsrente wel wat opwaarts bijgesteld.

De rentevisie van Consilium Pro voor HWL op 1 februari 2023:

De rentermijnstructuur is al een aantal maanden 'invers' in de VS. In Nederland is de 2-jaars rente vandaag ook hoger dan de 10-jaars rente. Financieren met kort geld is fors duurder dan een jaar geleden. De beleidsrente in Europa wordt naar verwachting in maart verder verhoogd met 50 basis punten naar 3%. Vanaf een niveau hoger dan 2,00-2,25% is de verwachting dat de beleidsrente de groei van de reële economie echt gaat remmen. Dit remmende effect is normaliter pas zichtbaar in de reële economie na een periode van 3 tot 6 maanden. In februari zijn we dus op het niveau gekomen waarop de rente een remmend effect kan hebben op de groei van de economie. Een stijging van de ECB beleidsrente tot een top van rond de 3%-3,25% is momenteel de consensus qua verwachtingen in de markt. Voorgaande kan dus heel goed leiden tot een (milde) recessie.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico’s.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

HWL heeft een positief startsaldo bij oprichting en door de jaarlijkse bijdragen van de 4 provincies en er is geen sprake van kredietgebruik.

Renterisico
De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo.
Er is geen sprake van schuld bij de HWL. Derhalve is er geen renterisico.

Kredietrisicobeheer
HWL loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden worden uitgezet conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Financiering

Binnen de HWL is er geen sprake van financiering(en).

Wettelijke kaders

In de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie zijn voorschriften opgenomen voor de wijze waarop de rente verwerkt moeten worden in de begroting. Alle rentelasten en rentebaten uit hoofde van financieringen moeten bij Treasury worden verantwoord. Er mag een rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) worden berekend, maar deze rentevergoeding is gemaximeerd tot het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de rentelasten over de externe financiering (langlopend én kortlopend). De omslagrente moet op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele vaste activa. Het in de begroting voorgecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De BBV-commissie doet de aanbeveling om het Renteschema uit de Notitie Rente 2017 op te nemen in de paragraaf Financiering van de begroting. Omdat er binnen de HWL geen sprake is van financiering wordt het renteschema uit de notitie niet opgenomen.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten

De belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten ten aanzien van de financiële positie zijn:

- Sturen op een efficiënte bedrijfsvoering met een zo laag mogelijke overhead.
- Structureel is de (meerjaren) begroting sluitend zonder inzet van de reserves.

Personeelskosten

Het totaal van de structurele personele lasten van het sitebureau in deze begroting 2024 bedraagt €380.375. Deze structurele personeelskosten zijn in de begroting geïndexeerd. De indexatie bedraagt 5% per jaar. In dit bedrag zijn niet de budgetten voor tijdelijke/externe inhuur opgenomen.

Investeringen

Via deze begroting worden geen kredieten gevraagd voor investeringen in 2024.

Reserves

In het navolgende overzicht is de stand van de reserves opgenomen per 1 januari 2024 en de geraamde mutaties in 2024 en de verwachte eindstand op 31 december 2024.

Overzicht reserves Bedragen x € 1.000	Stand 01-01-2024	Begroot resultaat 2024	Stand 31-12-2024
Algemene reserve			
Algemene reserve HWL	535	49	584
Totaal	**535**	**49**	**584**

Toelichting bij de reserves:
Reserves worden gebruikt om incidentele kosten of financiële nadelen op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een uniforme set financiële kengetallen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende rol van het bestuur. Hierna nemen wij de kengetallen op, die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen.

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
HWL heeft geen leningen verstrekt aan derden.
De uitkomst van de gecorrigeerde netto schuldquote is daardoor gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.
In het algemeen wordt een getal tussen de 25 en 40% als een gezonde positie gezien.
Door het ontbreken van activa in de balans zijn de reserves theoretisch gelijk aan het saldo liquide middelen en is er dus ook geen sprake van een echte solvabiliteitsratio

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een ruimte van meer dan 1% geeft voldoende ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Tabel met kengetallen	**Raming 2024**
Netto schuldquote	NVT
Solvabiliteitsratio	NVT
Structurele exploitatieruimte	5,0%

Toelichting bij de tabel met kengetallen:
Toelichting bij de tabel met kengetallen:
De geraamde structurele exploitatieruimte komt in 2024 uit op 5,0%. Het begrote structurele resultaat 2024 van is € 49.625. De structurele exploitatieruimte is in 2024 positief en is als volgt opgebouwd: een structureel resultaat van € 49.625 ten opzichte van een totaalbedrag van € 1.000.000 aan gerealiseerde baten. Kengetallen zijn momentopnamen en de uitkomsten moeten in het perspectief van de specifieke bedrijfsactiviteiten en de bedrijfseigen vermogens- en financieringsverhoudingen beschouwd en beoordeeld worden.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten

Meerjarenbegroting:

Baten en lasten (*€ 1)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Baten:				
Saldo voorgaand jaar	534.840	584.465	625.321	646.471
Bijdragen provincies	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totaal beschikbaar	1.534.840	1.584.465	1.625.321	1.646.471
Lasten:				
Sitebureau	-385.375	-404.144	-423.851	-444.543
Unesco	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Siteholderschap	-10.000	-5.000	-5.000	-5.000
Communicatie	-355.000	-355.000	-355.000	-355.000
Kennis en educatie	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
Bescherming incl. Q-team	-70.000	-65.000	-65.000	-65.000
Beheer	0	0	0	0
Netwerken	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Totaal lasten	*-950.375*	*-959.144*	*-978.851*	*-999.543*
Saldo van baten en lasten	**49.625**	**40.856**	**21.149**	**457**
Saldo van baten en lasten plus saldo voorgaand jaar	**584.465**	**625.321**	**646.471**	**646.927**

Toelichting bij de meerjarenbegroting:

- De jaren 2024, 2025, 2026 en 2027 laten een overschot zien wat afneemt door de indexatie van de lonen van het ingehuurde personeel.
- In 2027 zal gekeken worden of de bijdragen van de Provincies voldoende zijn om de kosten te dekken voor 2028 en volgende jaren of dat er bezuinigd kan worden op de structurele lasten.

Uitgangspunten en toelichtingen bij de meerjarenramingen

Algemeen

- De meerjarenraming geeft een indicatie van de verwachte begrotingssaldi in de periode 2024 t/m 2027. De uitgangspunten komen overeen met de Kaderbrief programmabegroting 2024.

Prijsindexering kostenbudgetten

In het kader van de meerjarenraming is de prijsontwikkeling van de lonen vastgesteld op een gemiddeld percentage van 5%. Als de werkelijke kostenstijgingen in enig jaar anders uitvallen, wordt de begroting hierop aangepast.

Tabel met overzicht jaarlijkse bijdragen provincies conform besluit bijdrageverordening:

Overzicht bijdragen Provincies	Bedrag	Percentage
Utrecht	€ 300.000	30%
Noord-Holland	€ 300.000	30%
Gelderland	€ 300.000	30%
Noord-Brabant	€ 100.000	10%
Totaal	**€ 1.000.000**	**100%**

Balanscijfers in meerjarig perspectief

Balanscijfers 31 december (* € 1.000)	2024	2025	2026	2027
ACTIVA				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	0	0	0	0
Debiteuren	0	0	0	0
Belasting	0	0	0	0
Liquide middelen	584	625	646	647
Overige vorderingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal activa	**584**	**625**	**646**	**647**
PASSIVA				
Algemene bedrijfsreserve	534	584	625	646
Resultaat	50	41	21	1
Eigen vermogen	*584*	*625*	*646*	*647*
Handelskredieten	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0
Crediteuren	0	0	0	0
Overlopende passiva	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal passiva	**584**	**625**	**646**	**647**

Jaarstukken 2022

Jaarverslag en jaarrekening over 2022

Versie voor het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur
d.d. 7 maart 2023

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 4 provincies, te weten Utrecht, Gelderland, Noord Holland en Noord Brabant.

Wat vindt u in de jaarstukken 2022

De jaarstukken 2022 samengevat 3

Besluitvorming over de jaarstukken 2022 5

Het besluitvormingsproces omtrent deze jaarstukken in beeld.

Jaarverslag: de programmaverantwoording

We brengen in beeld wat HWL bereikt heeft en welke baten en kosten dit met zich meebracht.

Programma

Programma 1 - Beschermen & Uitdragen Hollandse Waterlinies 6
Programma 2 - Algemene baten en lasten 10

Jaarverslag: de paragrafen

In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de jaarstukken over de thema's die voor go HWL relevant zijn.

Paragrafen

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 11
Paragraaf 2 - Bedrijfsvoering 14
Paragraaf 3 - Financiën 16

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.

Financiën

1. Overzicht van de baten en lasten en de toelichting daarop 18
2. De balans per 31 december 2022 en de toelichting daarop 20

Bijlagen

1. Controleverklaring (nog niet voorhanden) 22

Meer informatie kunt u vinden op onze website: https://hollandsewaterlinies.nl

De jaarstukken 2022 samengevat

Terugblik op 2022 inhoudelijk en organisatorisch
Nadat in de zomer van 2021 de Werelderfgoedstatus voor de Hollandse Waterlinies werd verkregen, is 2022 beschouwd als het eerste jaar van het gezamenlijke erfgoed Hollandse Waterlinies (HW). Voor januari 2022 stond er een grote bijeenkomst gepland voor alle partners van de HW, om de status te vieren, maar helaas kon deze bijeenkomst door de coronomaatregelen niet doorgaan.

Op 24 maart 2022 werd het gemeenschappelijke orgaan Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (GO) opgericht. In de oprichtingsvergadering van het GO werden verschillende besluiten genomen, zoals besluit benoeming voorzitter, secretaris, de bijdrageverordening etc. In een volgende vergadering op 2 juni werden nog enkele besluiten, zoals besluit informatiebeheer, besluit ambtelijke gremia en besluit financiële administratie, genomen en werden de concept-kadernota en concept-begroting vastgesteld.

De in maart benoemde secretaris, Mieke Verhees vertrok in mei. Tot eind 2022 is vice-secretaris Helma Koninkx ad interim hoofd sitebureau en secretaris GO geweest. Toen werd, bij de provincie Gelderland, een geschikte kandidaat gevonden om haar op te volgen. Bas Nijenhuis is begin 2023 als hoofd sitebureau aan de slag gegaan en zal in de eerste vergadering van het GO benoemd worden als secretaris.

De werkgroep bescherming was in 2021 al van start gegaan en kwam in 2022 maandelijks bijeen. Diverse cases zijn in deze werkgroep door de provincies met elkaar gedeeld en besproken. Het doel van de werkgroep om van elkaar te leren en kennis te delen is geslaagd; we gaan er daarom mee door. In 2022 is er door de werkgroep in nauwe samenwerking met de RCE gewerkt aan 'het huiswerk' dat we van UNESCO in 2021 gekregen hadden. Vragen zijn beantwoord en een document met daarin alle grote ontwikkeling is opgesteld en aangeleverd.

Het uitdragen van de 'universele waarden' van het erfgoed is een belangrijke verplichting. In 2022 is hard gewerkt aan het ontwikkelen van een nieuwe huisstijl en merkstrategie. In deze nieuwe huisstijl zijn diverse producten ontwikkeld, zoals vlaggen, Z-cards en notitieboekjes. Er is samengewerkt met de ANWB die in het blad Eropuit en de website aandacht aan de Hollandse Waterlinies heeft besteed.

Op 8 oktober hebben we met een stand op de Klokhuisdag in de Van Nellefabriek gestaan en eind oktober werd de aflevering van Klokhuis (reeks over werelderfgoederen) over de HW op televisie uitgezonden. Ook was er op verschillende plekken in de HW eind oktober het evenement 'We sluiten de linies' in samenwerking met de Waterschappen. De nieuwe website is aanbesteed, deze zal in het voorjaar van 2023 worden opgeleverd. Via onze deelname aan Stichting Werelderfgoed leverden wij in 2022 een bijdrage aan bijeenkomsten, zoals eind november in Antwerpen voor de Nederlandse en Belgische Werelderfgoederen. Naast de publiekscommunicatie die Stichting Liniebreed Ondernemen voor ons uitvoert hebben zij het Pact van Loevestein ondersteund bij de organisatie van drie vrijwilligersbijeenkomsten.

Het Kenniscentrum heeft in 2022 verschillende kennisbijeenkomsten georganiseerd. Ook is er meegewerkt aan een uitzending met Maarten van Rossum op fort Vechten. In 2022 is er gezocht naar een nieuwe werkplek en archief voor het kenniscentrum. In 2023 gaan we hiermee verder.

Het Kwaliteitsteam heeft in 2022 meerdere adviezen opgesteld, o.a. over de A27 en de uitwerking van de Novex.

Terugblik op 2022: financieel
Het resultaat in 2022 is hoger dan in de begroot. Met name door een fors lagere kosten van het sitebureau. De oorzaken hiervan zijn drieledig: 8 maanden geen programma manager, geen doorbelasting van de begrote detacheringskosten uit 2021 en het niet gebruiken van het budget voor "vieren en markeren" door het afgeblazen van de bijeenkomst in januari in verband met Corona.

Er zijn in 2022 ook geen kosten gemaakt voor UNESCO. Voor communicatie is minder uitgegeven omdat het ontwikkelen van educatiemiddelen is doorgeschoven naar 2023. Voor bescherming is het voorbeeldenboek en kaartenapp eveneens doorgeschoven naar 2023 alsmede het begrote bedrag voor beheer voor het project bebording. Tot slot is voor netwerken minder uitgegeven.

Financiële kerncijfers 2022

In onderstaande tabel een totaaloverzicht van de begrote en gerealiseerde baten en lasten in 2022

Baten en lasten	**Begroot 2022**	**Realisatie 2022**
Opbrengsten		
Bijdragen provincies	1.000.000	1.000.000
Kosten		
Sitebureau	635.000	223.983
UNESCO	15.000	-
Siteholderschap	45.000	43.684
Communicatie	612.500	527.661
Kennis & educatie	175.000	129.048
Bescherming	85.000	34.112
Beheer	30.000	-
Netwerken	10.000	5.000
Totaal lasten	*1.607.500*	*963.488*
Saldo van baten en lasten	**-607.500**	**36.512**
Saldo 2021	832.078	832.078
Eindsaldo 2022	**224.578**	**868.590**

Besluitvorming over de Jaarstukken 2022

Jan./febr. 2023 **Ambtelijke voorbereiding**

7 Maart 2023 **Behandeling concept jaarstukken door Bestuur**

16 juni 2023 **Vaststelling jaarstukken door Bestuur**

BEVINDING:

Het Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grenzen.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 36.512 positief.

Het Bestuur van het gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies is bevoegd een besluit te nemen over de bestemming van het rekeningoverschot, na consultatie van de provincies via de zienswijzen.
Het overschot is in de balans opgenomen onder het eigen vermogen als 'Nog te bestemmen resultaat'.

Voorstel met betrekking tot de vaststelling en resultaatbestemming

Het Bestuur van het gemeenschappelijke orgaan Hollandse Waterlinies tot vaststelling van de jaarstukken 2022,

BESLUIT:

1. De programmarekening 2022 vast te stellen conform voorliggend ontwerp.
2. Het winstsaldo over 2022 ter grootte van € 36.512 zoals opgenomen in deze jaarrekening in de balans als eigen vermogen op te nemen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 16 juni 2023.

De secretaris, De voorzitter,

Bas Nijenhuis-Vesseur Rosan Kocken

Programma 1 - Beschermen & Uitdragen HWL

Algemene toelichting bij het programma

Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht door de provincies Utrecht, Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland.

Kenmerkend aan het GO is dat zij geen rechtspersoonlijkheid heeft en daarom niet zelfstandig kan deelnemen aan het (privaatrechtelijk) rechtsverkeer. Dat betekent dat het GO 'gehost' moet worden door één van de voornoemde deelnemers ten behoeve van contracten, personeel en uitgaven. In dit geval vervult de provincie Utrecht de functie van host, ook wel centrumprovincie genoemd en vertegenwoordigt de provincie Utrecht het GO in het maatschappelijk verkeer. Het GO maakt gebruik van de rechtspersoonlijkheid van de provincie Utrecht, voor zover nodig voor de uitvoering van de door het GO genomen besluiten in het (privaatrechtelijke) rechtsverkeer.

Doordat het GO geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan zij ook geen eigen personeel hebben. De ambtelijke organisatie van het GO is als gevolg daarvan bij de provincie Utrecht belegd. De provincie Utrecht regelt, op voorstel van het GO, voorwaarden voor de inzet van het personeel, voor welke taken en tegen welke kosten dit gedaan kan worden. De afspraken omtrent de ondersteuning door de centrumprovincie Utrecht zijn verankerd in een dienstverleningsovereenkomst, het 'besluit ambtelijke ondersteuning' en 'het besluit ambtelijke gremia'.

De provincie Utrecht die de rol van centrumprovincie vervuld, is verantwoordelijk voor ambtelijke ondersteuning van het GO siteholderschap Hollandse Waterlinies. Daarvoor is het sitebureau opgericht dat het GO ondersteunt bij alle werkzaamheden die op het GO afkomen.

In het samenwerkingsverband met de 4 provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven en beschermd worden. Dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen wordt zodat het voor iedereen toegankelijk wordt op een manier waarbij het duidelijk wordt dat het een UNESCO Werelderfgoed betreft en waarom dat zo is. Behoud door ontwikkeling is daarbij het motto.

De Siteholder zorgt er voor dat iedereen de waarde van het erfgoed kent, dat men bewust met het erfgoed omgaat, dat het erfgoed behouden blijft en beschermd wordt en ook er voor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen het verhaal van de Hollandse Waterlinies leren kennen, zodat het verhaal wordt doorgegeven aan volgende generaties. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten.

De kerntaken zijn gericht op de harmonisatie van beleid en uitvoering van de vier provincies.

Bij taken en bevoegdheden is onderscheid gemaakt tussen de taken en bevoegdheden van het GO zelf en de taken en bevoegdheden van centrumprovincie Utrecht die het orgaan ondersteunt en faciliteert in zijn deelname aan het maatschappelijke en rechtsverkeer.

In het programma Hollandse Waterlinies worden de liniebrede taken uit het Pact van Altena opgepakt. Deze taken zijn samen te brengen onder de volgende thema's: beschermen en uitdragen.

Beschermen

Een belangrijke voorwaarde om UNESCO Werelderfgoed te zijn is dat het erfgoed goed beschermd is. De Hollandse Waterlinies zijn momenteel goed beschermd door Nederlandse wet- en regelgeving. Bijna alle objecten in de Hollandse Waterlinies zijn Rijksmonument.
Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid tussen de vier provincies geharmoniseerd. In de gebieden met veel

ruimtelijke druk worden gebiedsanalyses uitgevoerd. Om in te kunnen spelen op de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie is er voor de Hollandse Waterlinies en de Stelling van Amsterdam een onderzoek gedaan. De huidige bescherming van de Hollandse Waterlinies is geregeld in het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro). De bescherming van het Barro werkt door in het provinciale en gemeentelijke planologische beleid. Met ingang van de nieuwe omgevingswet wordt de bescherming van het toekomstige werelderfgoed daarin vastgelegd.

Harmonisatiebeleid
De Liniecommissie heeft in 2018 besloten om het ruimtelijk beleid in de provincies op elkaar af te stemmen. Dit om ervoor te zorgen dat het erfgoed ook in de toekomst goed beschermt blijft. De harmonisatie van het ruimtelijk beleid zorgt ervoor dat bij ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Hollandse Waterlinies op een zelfde manier afwegingen worden gemaakt. Nu geldt al dat iedere initiatiefnemer aan moet geven dat ontwikkeling géén negatieve gevolgen heeft voor de uitzonderlijke universele waarde. Niet binnen het toekomstige Werelderfgoed en ook niet in de aangrenzende 'attentiezone'.

Gebiedsanalyses
In enkele gebieden is er sprake van veel ruimtelijke ontwikkelingen. De ruimtelijke dynamiek is daar groot. Voor de meeste gebieden zijn gebiedsanalyses opgesteld. Zo kan nog duidelijker worden beschreven wat in die gebieden de specifieke kernkwaliteiten/uitzonderlijke universele waarde zijn en waar rekening mee gehouden moet worden bij ontwikkelingen.

Energietransitie
Als gevolg van het Klimaatakkoord van Parijs heeft Nederland ambitieuze doelstellingen voor de overstap van fossiele naar hernieuwbare energie. Die transitie heeft onvermijdelijk grote impact op het Nederlandse landschap en het erfgoed in dat landschap. In 2021 heeft de Liniecommissie het afwegingskader energietransitie Hollandse Waterlinies vastgesteld. Dit is het eerste gezamenlijke kader van de vier provincies voor het werelderfgoed. Dit afwegingskader is opgesteld om antwoord te kunnen geven op diverse aanvragen voor zonneparken en windturbines. Ook geeft het kader richting en input voor de vaststelling van de Regionale Energiestrategieën. Het afwegingskader geeft inzicht aan initiatiefnemers waar binnen de Hollandse Waterlinies ruimte is voor de opwekking van hernieuwbare energie (zon en wind). Het geeft aan waar er geen of weinig mogelijkheden zijn vanwege het risico op aantasting van de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies en waar dit risico minder groot is. De vier provincies zorgen voor de doorwerking van het afwegingskader in hun ruimtelijke beleid.

Uitdragen
De historische waarde en de betekenis van de Hollandse Waterlinies wordt gepresenteerd aan een groot publiek doormiddel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Doel is om steeds meer mensen in binnen- en buitenland bekend te maken met het verhaal van de Hollandse Waterlinies. Dit doet het Linieteam door voor de publiekscommunicatie en marketing samen te werken met een aantal partijen. Het Kenniscentrum Waterlinies ontsluit zowel digitaal als analoog historische en actuele kennis over de Hollandse Waterlinies.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor wordt een lespakket ontwikkeld en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven. Hoe vaker het verhaal van de Hollands Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal
leren kennen en herkennen.

Publiekscommunicatie en marketing
Het prachtige landschap en de vele forten van de Hollandse Waterlinies zijn te voet, per fiets of per boot het beste te ervaren. In de afgelopen jaren zijn er verschillende fiets en wandelroutes ontwikkeld. Ook op de forten komen steeds meer activiteiten voor een breed publiek. Om dit allemaal onder de aandacht te brengen wordt er samengewerkt met een aantal partijen.
Stichting Liniebreed Ondernemen
Een belangrijke partner in de publiekscommunicatie is de Stichting Liniebreed Ondernemen. Stichting Liniebreed Ondernemen heeft een sterke community van forteigenaren, exploitanten en ondernemers in de Hollandse Waterlinies opgebouwd. Alle activiteiten op de forten worden gebundeld op de website www.forten.nl en staan ook op de publiekswebsites www.hollandsewaterlinies.nl. In samenwerking met de community organiseert de stichting een aantal keer per jaar waterliniebrede evenementen die landelijk gepromoot worden. Daarnaast ontwikkelt de stichting eenduidige communicatiemiddelen zoals folders in 4 talen, magazines en mediacampagnes.

Kennis en educatie
Kennisdelen is heel belangrijk om het verhaal van de Hollandse Waterlinies te behouden en door te geven aan de volgende generatie. Het Kenniscentrum Waterlinies is verantwoordelijk voor het borgen en ontsluiten van deze kennis.

De Hollandse Waterlinies vertelt het unieke verhaal van verdediging doormiddel van water. Een verhaal dat goed bewaard is gebleven en dat ook nu nog op vele plekken te ontdekken en te beleven is. Het ingenieuze systeem van waterwerken en forten is in het landschap bijna onzichtbaar. Daarom wordt het ook wel het grootste geheim van Nederland genoemd: De Hollandse Waterlinies: ze is er wel, maar je ziet haar niet!
Voor het publiek wordt de propositie "Ontdek het grootste geheim van Nederland" gebruikt met als pay-offs "Water als bondgenoot" of "Het grootste rijksmonument van Nederland".

Water als bondgenoot
Nederland is beroemd om haar eeuwenlange strijd tegen het water. Dat water ook een bondgenoot was is minder bekend. In tijden van oorlog liet men land onder water lopen om de vijand uit het oosten tegen te houden. Met een laagje water van ongeveer vijftig centimeter sloegen ze twee vliegen in een klap: Het land was onbegaanbaar voor soldaten, paarden en voertuigen en voor boten te ondiep om doorheen te varen.

Feiten en cijfers
- 85 kilometer lang
- 45 forten met verboden kringen, 2 kastelen en 6 vestingen
- Groen lint langs de Randstad van 3 en 5 km breed
- Ruim 700 betonnen werken; bunkers, kazematten en groepsschuilplaatsen
- 7 inundatiekommen
- Grootste infrastructurele project
- Ingenieus watermanagementsysteem met ruim 100 militaire sluizen, dijken en kanalen
- Grootste rijksmonument van Nederland
- Unesco werelderfgoed

Belangrijkste taken

a. afstemming en communicatie;

b. het stimuleren en controleren van de bescherming;

c. het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;

d. de verantwoording naar het Rijk;

e. het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO;

f. het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen;

g. het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën;

h. het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

i. het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;

j. draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

k. zijn eerste aanspreekpunt.

De financiën van dit programma

Tabel met overzicht jaarlijkse bijdragen provincies conform besluit bijdrageverordening:

Overzicht bijdragen Provincies	Bedrag	Percentage
Utrecht	€ 300.000	30%
Noord-Holland	€ 300.000	30%
Gelderland	€ 300.000	30%
Noord-Brabant	€ 100.000	10%
Totaal	**€ 1.000.000**	**100%**

Voor de bekostiging van het programma ontvangt het gemeenschappelijk orgaan jaarlijks een bijdrage van de provincies. Het saldo wordt aangehouden en geadministreerd in de administratie van de centrumprovincie Utrecht. Het GO loopt geen renterisico over dit saldo en ontvangt ook geen rente.

Alle kosten die door het GO worden gemaakt zijn directe kosten en worden niet geactiveerd. Er zijn derhalve geen afschrijvingen. De wettelijke voorschriften (BBV) omtrent het opnemen van deze afschrijvingslasten zijn hier dus niet van toepassing.

Financiële uitganspunten

De gehanteerde uitgangspunten voor de begroting zijn hierna samengevat.

- Het totale budget bedraagt jaarlijks € 1.000.000 en is vastgesteld in het besluit bijdrageverordening.
- Het saldo na kosten wordt aangehouden op een rekening bij de centrum provincie Utrecht.
- De kosten inhuur derden Sitebureau worden in de meerjarenbegroting doorgerekend een jaarlijks vastgestelde indexering van 5%. In de praktijk kan hiervan worden afgeweken.
- Er is voor het aangehouden saldo geen rentekosten/vergoeding overeengekomen.
- Gestreefd wordt om tekorten in de exploitatie te voorkomen.
- De liquiditeitspositie moet het GO in alle jaren in staat stellen om aan de betalingsverplichtingen te voldoen.

Programma 2 - Algemene baten en lasten

Producten

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden/producten:

- Exploitatie (inclusief overhead)
- Treasury
- Onvoorziene uitgaven
- Vennootschapsbelasting

Exploitatie

Programma 2 *Bedragen x € 1.000*	Begroting 2022	Rekening 2022	Afwijking	
Lasten	1.607	963	644	V
Subtotaal	**-1.607**	**-963**	**644**	V
Provinciale bijdrage	1.000	1.000		0
Saldo van lasten en bijdrage	**-607**	**37**	**644**	V
Gerealiseerd resultaat	**-607**	**37**	**644**	V

Overhead

De kosten van overhead moeten volgens wettelijk voorschrift (BBV) afzonderlijk worden verantwoord. De overhead wordt niet meer toegerekend aan en opgenomen bij de verschillende programma's in de begroting. Overhead heeft betrekking op ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan een externe klant of het externe product. De algemene definitie luidt als volgt: *overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.* Het GO heeft een beperkt takenpakket en houdt zich alleen bezig met beschermen en uitdragen. De baten en lasten worden in de begroting binnen één programma verantwoord. Alle kosten, met inbegrip van de lasten die een algemeen karakter hebben, zijn direct dienstbaar aan het beschermen en uitdragen. Alle lasten worden daarom opgenomen binnen het programma 'Beschermen & Uitdragen HWL'.

Incidentele baten en lasten

In de begroting 2022 is budget opgenomen voor o.a. doorbelasting nog niet doorbelaste detacheringskosten 2021, vieren en markeren tijdelijk project beheer. De eerste kostenpost is komen te vervallen en de tweede en de derde zijn doorgeschoven naar 2023. In de realisatie zijn er geen incidentele lasten buiten de begroting geweest. Er waren in 2022 ook geen incidentele baten waarmee er per saldo geen incidentele baten/lasten zijn in 2022.

Treasury

In het BBV worden alle rentelasten en rentebaten begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. Het GO houdt enkel een saldo aan waarover geen rente wordt gerekend waardoor dit taakveld ook geen renteschema is opgenomen.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting is een bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 25.000,-. Dit budget is niet aangewend in 2022.

Vennootschapsbelasting

Vanaf de oprichting (24 maart 2022) is het gemeenschappelijk Orgaan niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die niet via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

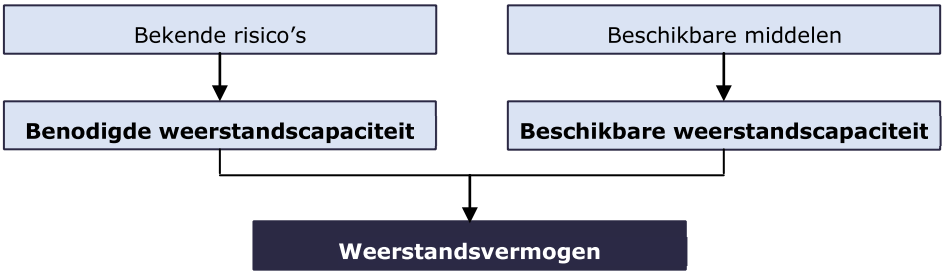

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de HWL kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.
De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

HWL is een gemeenschappelijk orgaan die taken uitvoert in opdracht van 4 provincies. Het weerstandsvermogen van de HWL wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke provincies. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de HWL financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de HWL verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en tekorten.

Weerstandsvermogen
De 4 provincies die deelnemen in de HWL zijn voor hun aandeel aansprakelijk als er tekorten zouden ontstaan of dat de HWL niet in staat is om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Het

provinciaal aandeel wordt bepaald op basis van de jaarlijkse bijdrage per provincie als percentage van de totale bijdrage van de vier provincies.

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomanagement

Met de ramingen zoals opgenomen in de Kadernota 2022-2023 is zichtbaar gemaakt dat de HWL aan alle betalingsverplichtingen kan voldoen. Voor de begrotingsjaren 2022 en 2023 wordt er ingeteerd op het saldo aanwezige middelen uit de jaren voorafgaand aan de oprichting van het GO. Na 2023 groeit het saldo en in 2026 neemt deze door de indexatie van de post inhuur personeel iets af, echter de post algemene reserve blijft ruim positief. Het is daarom niet te verwachten dat de deelnemende provincies voor de begrotingsjaren 2022-2026 financiële nadelen zullen ondervinden.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een uniforme set financiële kengetallen in de begroting. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende rol van het bestuur. Hierna nemen wij de kengetallen op, die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen.

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
HWL heeft geen leningen verstrekt aan derden.
De uitkomst van de gecorrigeerde netto schuldquote is daardoor gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.
In het algemeen wordt een getal tussen de 25 en 40% als een gezonde positie gezien.
Door het ontbreken van activa in de balans zijn de reserves theoretisch gelijk aan het saldo liquide middelen en is er dus ook geen sprake van een echte solvabiliteitsratio

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een ruimte van meer dan 1% geeft voldoende ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Tabel met kengetallen	**Raming 2022**	**Realisatie 2022**
Netto schuldquote	NVT	NVT
Solvabiliteitsratio	NVT	NVT
Structurele exploitatieruimte	5,0%	3,7%

Toelichting bij de tabel met kengetallen:
De geraamde structurele exploitatieruimte komt in 2022 uit op 5,0%. Het begrote structurele resultaat 2022 van is € 50.000. De structurele exploitatieruimte is in 2022 positief en is als volgt opgebouwd: een structureel resultaat van € 36.512 ten opzichte van een totaalbedrag van € 1.000.000 aan gerealiseerde baten. Kengetallen zijn momentopnamen en de uitkomsten moeten in het perspectief van de specifieke bedrijfsactiviteiten en de bedrijfseigen vermogens- en financieringsverhoudingen beschouwd en beoordeeld worden.

Paragraaf 2 – Bedrijfsvoering

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2022

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, leiding/ aansturing, een goede communicatie, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een efficiënte inrichting van de organisatie en een gezonde samenwerkingscultuur, samen met provincies en andere partners cruciaal om de doelstellingen te bereiken en onze dienst adequaat te kunnen uitvoeren.

Onze organisatie zal zich inspannen om een de Hollandse Waterlinies zo breed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het Gemeenschappelijk orgaan is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering en heeft hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

Inrichting van de organisatie

Het sitebureau van de HWL is gericht op de uitvoering van de taak om de werelderfgoedsite HWL zo goed mogelijk uit te dragen, te beschermen en te beheren. Het sitebureau bestaat uit de volgende begrote personele bezetting in 2022:

1 programmamanager 0,7 fte
1 programmasecretaris 0,5 fte
1 projectondersteuning 0,6 fte
1 projectleider Uitdragen 0,7 fte
1 webmaster 0,5 fte
1 projectleider Bescherming 0,6 fte
1 projectleider Educatie (tijdelijk in 2022) 0,2 fte
1 projectleder Informatieborden (tijdelijk in 2022) 0,3 fte

De realisatie van de personele bezetting wijkt in 2022 af. De programmamanager is na de gemeenteraadsverkiezing in 2022 wethouder geworden. De positie programmamanager is pas begin 2023 weer ingevuld (0,6 fte). De invulling van de rol programmasecretaris betrof in werkelijkheid 0,4 fte. De begrote projectondersteuner is vanaf de zomer 2022 ingevuld. De webmaster 0,2 fte minder. De tijdelijke rol van projectleider informatieborden wordt in 2023 ingevuld.

Beleidsindicatoren

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn een aantal beleidsindicatoren vastgesteld, die verplicht in de programma's en programmaverantwoording opgenomen moeten worden. De voor HWL relevante indicatoren met betrekking tot personele aangelegenheden zijn in onderstaande tabel opgesomd.

Beleidsindicator:	**2022**
Personele formatie	4,1 fte
Personele bezetting (via inhuur en detachering)	4,1 fte

Paragraaf 3 – Financiën

Beleidskader: De financiële verordening van HWL

In de financiële verordening staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het financiële beleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:
- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- Risicobeheer
- Financiering

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede wijzigingen in de artikelen 143, 216 en 217a van de Provinciewet, de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), artikel 12 van de Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Regeling uitzettingen en de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen
HWL voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving.
Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag een bedrag ter hoogte van 0,75% (met een ondergrens van € 450.000) van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken. Het saldotegoed na oprichting van het gemeenschappelijk orgaan op 24 maart 2022 wordt aangehouden op een projectrekening bij de centrumprovincie Utrecht.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen
De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. HWL kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en renteontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. Zoals bijvoorbeeld ABN AMRO Bank, BNG Bank en Rabo Bank.
We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode verder zal oplopen door de huidige hoge inflatiecijfers. Mocht de huidige hoge inflatie structureel ruim boven de 2% blijven verwachten wij in 2023 een verder oplopende korte rente tot een niveau van 3,25% a 3,5%.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico’s.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

HWL heeft een positief startsaldo bij oprichting en door de jaarlijkse bijdragen van de 4 provincies en er is geen sprake van kredietgebruik.

Renterisico
De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo.
Er is geen sprake van schuld bij de HWL. Derhalve is er geen renterisico.

Kredietrisicobeheer
HWL loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden worden uitgezet conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Financiering

Binnen de HWL is er geen sprake van financiering(en).

Wettelijke kaders

In de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie zijn voorschriften opgenomen voor de wijze waarop de rente verwerkt moeten worden in de begroting. Alle rentelasten en rentebaten uit hoofde van financieringen moeten bij Treasury worden verantwoord. Er mag een rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) worden berekend, maar deze rentevergoeding is gemaximeerd tot het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de rentelasten over de externe financiering (langlopend én kortlopend). De omslagrente moet op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele vaste activa. Het in de begroting voorgecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De BBV-commissie doet de aanbeveling om het Renteschema uit de Notitie Rente 2017 op te nemen in de paragraaf Financiering van de begroting. Omdat er binnen de HWL geen sprake is van financiering wordt het renteschema uit de notitie niet opgenomen.

In deze jaarrekening 2022 hebben we de rentepercentages toegepast die in onderstaand overzicht zijn opgenomen.

	Rentepercentage
Rente projectrekening centrumprovincie Utrecht	0,000%
Omslagrente 2022	0,000%

Het resultaat uit Treasury komt uit op € 0 (nihil)

De realisatie van het resultaat uit Treasury (nihil) is gelijk aan het begrote resultaat.

Ontwikkeling liquiditeitspositie
Op basis van de Wet Fido zijn decentrale overheden verplicht hun financiële middelen onder te brengen bij het Ministerie van Financiën (in de schatkist).

HWL heeft haar banktegoeden ondergebracht bij de centrumprovincie Utrecht. De centrumprovincie Utrecht draagt er zorg voor dat overtollige geldmiddelen afgeroomd naar de schatkist. Op basis van de actuele liquiditeitsbehoefte worden naar behoefte opnames uit 's Rijks Schatkist gedaan.

Overzicht van de baten en lasten en de toelichting daarop

Overzicht baten en lasten

Baten en lasten	Begroot 2022	Realisatie 2022
Opbrengsten		
Bijdragen provincies	1.000.000	1.000.000
Kosten		
Sitebureau	635.000	223.983
UNESCO	15.000	-
Siteholderschap	45.000	43.684
Communicatie	612.500	527.661
Kennis & educatie	175.000	129.048
Bescherming	85.000	34.112
Beheer	30.000	-
Netwerken	10.000	5.000
Totaal lasten	*1.607.500*	*963.488*
Saldo van baten en lasten	**-607.500**	**36.512**
Saldo 2021	832.078	832.078
Eindsaldo 2022	**224.578**	**868.590**

Toelichting

Het resultaat in 2022 is hoger dan in de begroot. Met name door een fors lagere kosten van het sitebureau. De oorzaken hiervan zijn drieledig: 8 maanden geen programma manager, geen doorbelasting van de begrote detacheringskosten uit 2021 en het niet gebruiken van het budget voor "vieren en markeren" door het afgeblazen van de bijeenkomst in januari in verband met Corona.

Er zijn in 2022 ook geen kosten gemaakt voor UNESCO. Voor communicatie is minder uitgegeven omdat het ontwikkelen van educatiemiddelen is doorgeschoven naar 2023. Voor bescherming is het voorbeeldenboek en kaartenapp eveneens doorgeschoven naar 2023 alsmede het begrote bedrag voor beheer voor het project bebording. Tot slot is voor netwerken minder uitgegeven.

Melding in het kader van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Met ingang van het begrotingsjaar 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sector rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Binnen HWL is er geen sprake van medewerkers die boven het wettelijke normbedrag uitkomen. De Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) schrijft voor dat voor topfunctionarissen in de zin van de WNT de bezoldigingsgegevens openbaar worden gemaakt in de jaarrekening. In de hierna opgenomen overzichten zijn de openbaar te maken bezoldigingsgegevens opgenomen.

Naam Bestuurder	*Functie*	*Periode*	*Bezoldiging*
Mieke Verhees	*Secretaris*	*1.1.2022 t/m 30.04.2022*	*€ 45.594,-*

Het algemeen bezoldigingsmaximum 2022 is vastgesteld op € 216.000

Het algemene bezoldigingsmaximum wordt jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling bij de overheid in het voorgaande jaar.

Specificatie WNT: Betaalde vergoeding secretaris € 45.594,-.

De functie van secretaris wordt ingevuld voor 24 uur per week.

Maximum uurtarief in het kalenderjaar € 206

Maxima op basis van de normbedragen per maand € 114.400

Het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 bedraagt € 84.048.

Provincie	Naam Bestuurder	Periode	Bezoldiging
Noord-Holland	Zita Pels	01-01-2022 t/m 31-05-2022	Onbezoldigd
Noord-Holland	Rosan Kocken	20-06-2022 t/m 31-12-2022	Onbezoldigd
Gelderland	Peter Drenth	01-01-2022 t/m 31-12-2022	Onbezoldigd
Noord-Brabant	Stijn Smeulders	01-01-2022 t/m 31-12-2022	Onbezoldigd
Utrecht	Rob van Muilekom	01-01-2022 t/m 31-12-2022	Onbezoldigd
RCE	Susan Lammers	01-01-2022 t/m 31-12-2022	Onbezoldigd

Balans HWL

Balans HWL						
		31-12-2021				31-12-2022
Activa						
	Vaste activa			**Vaste activa**		
	Materiele vaste activa	€	-	Materiele vaste activa	€	-
	Imateriele vaste activa	€	-	Imateriele vaste activa	€	-
	Vlottende activa			**Vlottende activa**		
	Debiteuren	€	-	Debiteuren	€	-
	Belastingen	€	-	Belastingen	€	-
	RC provincie Utrecht	€	832.078	RC provincie Utrecht	€	868.590
	Overige vorderingen	€	-	Overige vorderingen	€	-
		€	832.078		€	868.590
Passiva						
	Eigen vermogen			Eigen vermogen		
	Algemene reserve	€	832.078	Algemene reserve	€	832.078
				winstsaldo 2022	€	36.512
		€	832.078		€	868.590
	Kortlopende schulden			**Kortlopende schulden**		
	Handelskredieten	€	-	Handelskredieten	€	-
	Belastingen	€	-	Belastingen	€	-
	Crediteuren	€	-	Crediteuren	€	-
	Overlopende passiva	€	-	Overlopende passiva	€	-
		€	832.078		€	868.590

Algemene toelichting op de balans

De oprichting van het gemeenschappelijk orgaan heeft plaatsgevonden op 24 maart 2022. Voor deze datum had de HWL geen rechtspersoonlijkheid maar was wel al actief. Voor de jaarrekening in het jaar van oprichting van het gemeenschappelijk orgaan HWL is ervoor gekozen om de jaarrekening te presenteren als een volledig jaar. Er is dus geen aparte openingsbalans opgesteld per 24 maart 2022.

Activabeleid

Het beleid ten aanzien van investeringen en afschrijvingen is niet van toepassing voor HWL.

Waarderingsgrondslagen

Onder investeringen worden verstaan uitgaven ter verwerving van een goed of ter bereiking van een doel waaraan een nuttigheid kan worden toegekend die langer duurt dan een jaar.
Investeringen worden verantwoord op de balans onder de post vaste activa.
Onder de vaste activa worden conform het BBV de volgende vaste activa onderscheiden:

- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Activa wordt gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Materiële vaste activa

Met als uitgangspunt het BBV worden twee soorten materiële vaste activa onderscheiden (artikel 35), te weten:

- investeringen met een economisch nut (vergelijkbaar met het bedrijfsleven, waarbij het meerjarig economisch nut meeweegt in de activeringsgronden);
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijke nut.

Investeringen met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn.
In het BBV is opgenomen dat activa met een meerjarig economisch nut geactiveerd moeten worden. Daarnaast mag er op deze investeringen niet resultaatafhankelijk (extra) worden afgeschreven. Met andere woorden, activa met een meerjarig economisch nut moeten eenduidig worden geactiveerd en vervolgens dient er op consistente wijze te worden afgeschreven.

HWL kent geen investeringen in 2022. In de jaarrekening van de HWL worden derhalve geen investeringen geactiveerd met een economisch nut.

Afschrijvingstermijnen
Binnen de balans van HWL is geen sprake van vaste activa. Afschrijvingen vinden dus ook niet plaats.

Financiële vaste activa
Binnen de balans van HWL is geen sprake van financiële vaste activa. De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs.

Vlottende activa
Onder vlottende activa zijn opgenomen:

- Vorderingen
- Liquide middelen

RC provincie Utrecht
HWL heeft geen eigen bankrekening. De tegoeden van HWL worden aangehouden op een projectrekening bij de provincie Utrecht. De vordering in rekening courant worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
In de gevallen waarin de invordering niet mogelijk blijkt te zijn, wordt tot afboeking wegens oninbaarheid overgegaan.

Passiva
Passiva zijn eveneens opgenomen tegen nominale waarde.

Toelichting op de balansposten - vaste activa

Liquide middelen
De liquide middelen worden aangehouden op een projectrekening bij centrum provincie Utrecht. Over het positieve saldo op deze rekening wordt geen rente vergoed. afschrijvingstermijn.

Toelichting op de balansposten - vaste passiva

Algemene reserves en bestemmingsreserves

Overzicht Reserve	31-12-2021	Toevoegingen 2022	Onttrekkingen 2022	31-12-2022
Algemene reserve en saldo	€ 832.078	€ 36.512	€ -	€ 868.590

Controle verklaring

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

KADERNOTA 2024

Uitgangspunten voor de taken en de doelen plus financiële begroting periode 2024 -2027

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 4 provincies, te weten Utrecht, Gelderland, Noord Holland en Noord Brabant.

Utrecht, 7 maart 2023

Inleiding
Sinds juli 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed en werd daarmee toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam die al sinds 1996 op de werelderfgoedlijst staat. Samen zijn ze nu de Hollandse Waterlinies. Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijk orgaan (GO) opgericht: er is er nu één nieuwe Siteholder voor de Hollandse Waterlinies. Deze is verantwoordelijk voor het behoud van de werelderfgoedwaarde van dit unieke gebied, door het verzorgen van coördinatie tussen en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen, beheren en uitdragen.

Visie
In een samenwerkingsverband met 4 provincies draagt de Siteholder er zorg voor dat de Hollandse Waterlinies behouden blijven en beschermd worden. Dat het verhaal van de Hollandse Waterlinies uitgedragen wordt zodat het voor iedereen toegankelijk wordt op een manier waarbij het duidelijk wordt dat het een UNESCO Werelderfgoed betreft en waarom dat zo is. Behoud door ontwikkeling is daarbij het motto.

Missie
De Siteholder zorgt er voor dat iedereen de waarde van het erfgoed kent, dat men bewust met het erfgoed omgaat, dat het erfgoed behouden blijft en beschermd wordt en ook er voor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen het verhaal van de Hollandse Waterlinies leren kennen, zodat het verhaal wordt doorgegeven aan volgende generaties. Bij ontwikkelingen staat de instandhouding en versterking van het werelderfgoed Hollandse Waterlinies centraal, uitgaande van de kernkwaliteiten.

Gemeenschappelijke Regeling
Vanaf het vroege begin van het nationale proces dat gericht was op de nominatie, hebben de vier voornoemde provincies in een bestuursovereenkomst de primaire verantwoordelijkheid op zich genomen, te weten: Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Ten behoeve hiervan zijn de vier provincies een gemeenschappelijke regeling aangegaan.
Op 24 maart 2022 is het gemeenschappelijke orgaan Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies opgericht dat verantwoordelijk is voor de coördinatie tussen- en gezamenlijkheid van de vier provincies gericht op beschermen en uitdragen van de werelderfgoedwaarde. Zo wordt geborgd dat aan de internationale verplichtingen van Nederland jegens de UNESCO kan worden voldaan. De Siteholder bestaat uit 4 Gedeputeerden van de Provincies in de GR. Vier afgevaardigden van de vier colleges van gedeputeerde staten die de samenwerking zijn aangegaan. De algemeen directeur van de RCE is als adviseur betrokken bij de Siteholder.

Gemeenschappelijk Overleg (Orgaan)
De taken van het GO zijn als volgt samen te vatten:

1. Algemene taken

   - afstemming en communicatie;
   - opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan;
   - nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk
   - bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën
   - zijn eerste aanspreekpunt

2. Bescherming van de universele waarden

   - stimuleren en controleren van de bescherming;
   - tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
   - stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;

3. Uitdragen van de universele waarden

   - draagvlak, kennisverspreiding en promotie;

4. Organisatie en middelen

   - ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen

Ad 1: Algemene taken

- afstemming en communicatie;
  Teneinde de samenwerking tussen de vier provincies en tussen de Siteholder en externe partijen goed te laten verlopen is afstemming en communicatie van groot belang. Er wordt geparticipeerd in relevante netwerken en samengewerkt in werkgroepen en overlegorganen.
- opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan
  Een managementplan is sinds 2006 verplicht bij het indienen van nieuwe UNESCO- werelderfgoednominaties. In het managementplan staat hoe de

instandhouding van de Hollandse Waterlinies is geregeld. Het managementplan is een dynamisch document dat regelmatig wordt herzien. Het managementplan beschrijft op welke manier partijen richting geven aan het beheer, beschermen en uitdragen van het werelderfgoed, waarbij de bescherming van de Outstanding Universal Value (OUV) centraal staat.

De Uitzonderlijke Universele Waarde van de Hollandse Waterlinies is:

- Een buitengewoon voorbeeld van een Europees verdedigingssysteem van de moderne tijd dat intact is gebleven;
- Een ingenieus systeem van militaire verdediging door inundatie dat gebruik maakt van eigenschappen en elementen van het aanwezige landschap;
- Uniek in de Europese architectuurgeschiedenis;
- Een illustratie van Nederlandse inventiviteit in land- en waterbeheersing.

Een belangrijk onderdeel van het management plan is de beschrijving van organisatiestructuur en de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Daarnaast komt de planologische bescherming, de wijze van beheer en de monitoring van het erfgoed aan de orde. Tot slot bevat het managementplan opgaven waar de komende periode aan gewerkt gaat worden inclusief een implementatiestrategie.

In 2024 wordt een herziene versie van het bij de nominatie ingediende managementplan opgeleverd bij Unesco. Wijzigingen in de samenwerking die voortvloeien uit dit plan zullen worden geïmplementeerd.

- nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; / de verantwoording naar het Rijk Een rapportageverplichting voortvloeiende uit de nominatie is het opstellen van een overzicht van toekomstige projecten binnen de grenzen van de site. Dit overzicht biedt de mogelijkheid om bij ontwikkelingen in een vroeg stadium de bescherming van de OUV mee te wegen in de planvorming.
- bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën
  De primaire verantwoordelijkheid van de Siteholder is het behoud van de universele waarden van het werelderfgoed. Het GO wil dit passend combineren met de ontwikkelingen die in Nederland noodzakelijk zijn, zoals herstel biodiversiteit, woningbouw, waterbeheer, energietransitie, klimaatadaptatie, landbouwtransitie. Het vormen van visie hierop en daaruit voortkomende strategieën voor realisatie zullen worden bevorderd.
- zijn eerste aanspreekpunt voor het Rijk en UNESCO
  Het GO is als siteholder van de Hollandse Waterlinies het eerste aanspreekpunt voor Rijk en Unesco.

Ad 2. Bescherming van de universele waarden

- stimuleren en controleren van de bescherming
  Om de bescherming te borgen zijn er binnen het GO 2 gremia werkzaam:

  1. De Werkgroep Bescherming
     Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van de 4 provincies en een adviseur vanuit RCE, onder leiding van een coördinator vanuit het sitebureau. De werkgroep heeft tot taak het

uitvoeren van gebiedsanalyses, het zorgdragen voor de harmonisatie van ruimtelijk beleid en het bespreken van casussen mbt ontwikkelingen binnen de site.

2. Het kwaliteitsteam
Dit team bestaat uit deskundigen op het gebied van planologische ontwikkelingen, ruimtelijke opgaven en cultuurhistorische waarden. Hij is de adviseur voor de Siteholder op complexe vraagstukken en formuleert visie en strategie op bescherming van de OUV.

- tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen;
Voor zowel de Werkgroep Bescherming als het Kwaliteitsteam geldt dat zij een signaalfunctie hebben op het gebied van bedreigingen en ontwikkelingen. De gemeenten zijn eerst verantwoordelijken als het gaat om het toezien op ontwikkelingen en het handhaven bij overtredingen.
- stimuleren van kennisuitwisseling en expertise;
Vanuit de centrale taak worden kennisbijeenkomsten en expertmeetingsgeorganiseerd. Ook wordt een toolbox en een stroomdiagram ontwikkeld die partners informatie verschaffen over wat te doen bij ontwikkelingen.

Ad 3. Uitdragen van de universele waarden

- draagvlak, kennisverspreiding en promotie;
Voor dit onderdeel is de Werkgroep Uitdragen eerste verantwoordelijke. Deze werkgroep bestaat uit ambtelijke afgevaardigden van de vier provincies, onder leiding van een coördinator van het Sitebureau.

Hoe vaker het verhaal van de Hollandse Waterlinies verteld wordt hoe meer mensen het verhaal leren kennen, herkennen en waarderen. Daarom wordt de historische waarde en de betekenis van de Hollandse Waterlinies gepresenteerd aan een groot publiek doormiddel van bezoekerscentra, publicaties, evenementen, exposities en educatieve programma's. Hiervoor wordt op het gebied van publiekscommunicatie en marketing samengewerkt met een aantal partijen:

- Stichting Liniebreed Ondernemen voor de nationale marketing, liniebrede evenementen, netwerk van ondernemers, betrekken vrijwilligers;
- Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) voor internationale marketing; Het Kenniscentrum Waterlinies ontsluit zowel digitaal als analoog historische en actuele kennis over de Hollandse Waterlinies.

Voor UNESCO is het heel belangrijk dat het verhaal van het erfgoed door wordt gegeven aan de volgende generaties. Hiervoor wordt een lespakket ontwikkeld en worden op verschillende forten speciale rondleidingen aan schoolklassen gegeven.

Ambtelijke ondersteuning
Het sitebureau is het centrale ambtelijke onderdeel dat de samenwerking organiseert, de Siteholder ondersteunt en faciliteert in de uitvoering van haar taken en de centrale spil is in het interprovinciale netwerk.

De personele bezetting ziet er als volgt uit:
1 programmamanager 0,6 (secretaris-directeur) fte
1 programmasecretaris 0,4 fte
1 programmaondersteuner 0,6 fte
1 projectleider Uitdragen 0,7 fte
1 webmaster 0,5 fte
1 projectleider Bescherming 0,6 fte

De financiën van dit programma
Een deelnemende provincie is jaarlijks een vaste bijdrage verschuldigd aan het orgaan. Het orgaan stelt jaarlijks in de begroting per deelnemende provincie de bijdrage vast voor de instandhouding van het orgaan en uitvoering van taken in dat betreffende begrotingsjaar.
De hoogte van de bijdrage wordt berekend op basis van de totale kosten van het orgaan in het betreffende begrotingsjaar waarbij op grond van de ligging van de Hollandse Waterlinies in de vier provincies onderstaande verdeling in acht wordt gehouden:

Deelnemende provincies	Financiële verdeling
Provincie Noord-Holland	30%
Provincie Utrecht	30%
Provincie Gelderland	30%
Provincie Noord-Brabant	10%

Voor 2024-2027 zijn deze bijdrage respectievelijk € 300.000, € 300.000, € 300.000 en € 100.000

Meerjarig exploitatie-overzicht van baten en lasten

Hierna is een meerjarig overzicht opgenomen van de exploitatie voor een tijdspad van 4 jaar. Hierdoor kan worden vastgesteld dat de financiële cijfers in overeenstemming zijn met de geformuleerde uitgangspunten, niet alleen in de eerste jaren, maar ook op de lange(re) termijn.

Het saldo uit de voorgaande jaren bedraagt € 534.840 op 31-12-2023

Begrotingsjaar	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
	Middelen	Middelen	Middelen	Middelen
Saldo voorgaand jaar	€ 534.840	€ 584.465	€ 625.321	€ 646.471
Bijdragen provincies	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Totaal	€ 1.534.840	€ 1.584.465	€ 1.625.321	€ 1.646.471
Kosten	kosten	Kosten	kosten	Kosten
Programmabureau	€ 385.375	€ 404.144	€ 423.851	€ 444.543
UNESCO	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Siteholderschap	€ 10.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Communicatie	€ 355.000	€ 355.000	€ 355.000	€ 355.000
Kennis en educatie	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
Bescherming incl. Q-team	€ 70.000	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000
Beheer	€ -	€ -	€ -	€ -
Netwerken (regionaal en Europees)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal	€ 950.375	€ 959.144	€ 978.851	€ 999.543
Saldo	€ 584.465	€ 625.321	€ 646.471	€ 646.927

Toelichting bij de meerjarenbegroting:

- De jaren 2024, 2025, 2026 en 2027 laten een overschot zien wat afneemt door de indexatie van de lonen van het ingehuurde personeel.
- In 2027 zal gekeken worden of de bijdragen van de Provincies voldoende zijn om de kosten te dekken voor 2028 en volgende jaren of dat er bezuinigd kan worden op de structurele lasten.

Balanscijfers in meerjarig perspectief

Balanscijfers 31 december (* € 1.000)	2024	2025	2026	2027
ACTIVA				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	0	0	0	0
Debiteuren	0	0	0	0
Belasting	0	0	0	0
Liquide middelen	584	625	646	647
Overige vorderingen	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal activa	**584**	**625**	**646**	**647**

PASSIVA				
Algemene bedrijfsreserve	534	584	625	646
Resultaat	50	41	21	1
Eigen vermogen	*584*	*625*	*646*	*647*
Handelskredieten	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0
Crediteuren	0	0	0	0
Overlopende passiva	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal passiva	**584**	**625**	**646**	**647**

Belangrijke punten ten aanzien van de begroting en opmerkingen ten aanzien van deze Kadernota:

- Het meerjarige exploitatieoverzicht 2025 – 2028 zal in de komende kadernota worden opgenomen. Alsmede een toelichting op deze meerjarenbegroting.
- In de toelichting op de meerjarenbegroting zal worden stilgestaan bij eventuele incidentele lasten en onvoorziene uitgaven alsmede eventuele financiële risico’s
- De geprognosticeerde balansen 2025 -2028 zal eveneens in de komende kadernota worden opgenomen.
- In de toelichting van de balansen wordt ingegaan op de ontwikkeling van de liquiditeitspositie, de solvabiliteitspositie en weerstandsvermogen.
- De 4 provincies die deelnemen in de GO zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M. Groen
BEL/IOT

Telefoonnummer +31235145610
groenm@noord-holland.nl

Verzenddatum

26 APR. 2023

Kenmerk
2000663/2000674

Uw kenmerk

Betreft: zienswijze ontwerp begroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze op de ontwerp begroting 2024 van het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
C.J. Loggen

1 bijlage(n)

Statenvoordracht en ontwerpbesluit

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12736
Extern Zaak ID	1966223
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	9.a
Titel	Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/OMB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023
Ingekomen stukken ter kennisname	31 juli 2023

Toelichting

GS stellen de wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & NH2022 ronde 2023-I en de Nota van beantwoording vast. De wijzigingen hebben ter inzage gelegen en zijn besproken met PS. In deze ronde gaat het om wijzigingen in onder meer het Natuurnetwerk Nederland, het Bijzonder Provinciaal Landschap en Provinciale Wegen.

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 27-06-2023, nr. 1966223/2032502, tot wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op de artikelen 6.43, zesde en zevende lid, 13.7 en 13.8 van de Omgevingsverordening NH2020

Besluiten:

ARTIKEL I

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 wordt als volgt gewijzigd:

A

De begrenzing van de werkingsgebieden wordt gewijzigd overeenkomstig de dataset met idn NL.IMRO.9927.WBOVNH1E2023-VG01 bij dit besluit.

B

De beschrijving van WKW Texel Waalenburg (T7) in bijlage 5 Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen wordt als volgt gewijzigd:

1. In paragraaf 3 Landschapsecologische karakteristiek onder het kopje Abiotische en ruimtelijke karakteristiek wordt in de tweede alinea na “Kenmerkend voor het dijkje is de opgaande beplanting langs de dijk en een aantal wielen, die ontstaan zijn als gevolg van dijkdoorbraken.” de volgende zin ingevoegd:

> Grenzend aan deze dijk liggen een aantal percelen die worden verschraald tot soortenrijke graslanden.

2. In paragraaf 3 Landschapsecologische karakteristiek wordt onder het kopje Kernkwaliteiten “· Waalenburgerdijk met opgaande begroeiing en wielen.” vervangen door:

> · Waalenburgerdijk met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden.

3. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt “*Kernkwaliteit: Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing en wielen*” vervangen door:

> Kernkwaliteit: *Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden*

4. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt onder het kopje Actuele natuurwaarden na “De open gedeelten op de dijk en naast de wielen worden beheerd als N12.01 Bloemdijk of N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.” de volgende zin ingevoegd:

> Aan de dijk grenzen een aantal percelen waarop soortenrijke graslanden worden

ontwikkeld (N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland).

5. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt onder het kopje Potentiële natuurwaarden na “De opgaande beplanting heeft vooral een landschappelijke betekenis en is ecologisch minder van belang.” de volgende zin toegevoegd:

Door verschraling worden in de graslanden soortenrijke vegetaties ontwikkeld.

6. In paragraaf 5 Abiotische en ruimtelijke condities wordt in tabel 1 “Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing en wielen” vervangen door:

Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden.

C

De beschrijving van WKW Noord-Kennemerland, Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder (N5) in bijlage 5 Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen wordt als volgt gewijzigd:

1. In paragraaf 1 Algemene gegevens wordt bij “Eigendom/beheer” toegevoegd:

Zuurvenspolder: Landschap Noord-Holland

2. In paragraaf 3 Landschapsecologische karakteristiek komt de tekst onder het kopje Kernkwaliteiten te luiden:

Op basis van het voorgaande worden in Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder de volgende ecologische kernkwaliteiten onderscheiden, die de basis vormen voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Open landschap met extensieve graslanden voor weidevogels (Over ’t Hek)
- Kwelgevoed open landschap met extensieve graslanden (Zuurvendpolder)”.

3. In paragraaf 4 Natuurwaarden onder het kopje Actuele natuurwaarden komt de zin “In de Zuurvenpolder zijn geen extensieve graslanden aanwezig, al is het gebied verder zeer vergelijkbaar met Over ’t Hek.” te vervallen.

4. Onder Natuurwaarden, onder het kopje potentiële natuurwaarden, worden de woorden “In beide gebieden” gewijzigd in:

In de waterberging Over ’t Hek

5. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt na de alinea met kopje Potentiële natuurwaarden toegevoegd:

Kernkwaliteit: Kwelgevoed open landschap met extensieve graslanden

Actuele natuurwaarden
De zuurvenspolder wordt gekenmerkt door een waterberging waarin ruige soortenrijke graslanden voorkomen. Daarnaast is er extensief grasland aanwezig dat is aangewezen als beheertype **N10.02 vochtig hooiland.** De invloeden van zowel nutriëntrijk polderwater als kalkhoudend kwelwater zijn zichtbaar in de vegetatie van de sloten en graslanden. Een netwerk aan wandelpaden ligt over de kaden in het gebied. Weidevogels komen hier niet tot broeden. Wel komt de rugstreeppad hier voor.

Potentiële natuurwaarden
De Zuurvenspolder heeft door de aanwezigheid van kwel, de grote variatie aan bodem- en watertypen en de verschillen in hoogteligging veel potentie voor natuurontwikkeling. Het belangrijkste onderdeel van de inrichting bij natuurontwikkeling betreft de waterhuishouding en het verlagen van de voedselrijkdom van de bodem. Er zijn kansen voor N10.02 vochtig hooiland (op de overgangen van hoge naar lage delen; dotterbloemhooiland met invloed van kwel), N12.03 zilt en overstromingsgrasland (in

de lagere delen met rijkere bodems; zilverschoongrasland), N05.03 Veenmoeras (in de laagste delen, bij de Molensloot; rietland en ruigte) en bijbehorende sloten en wateren met grote diversiteit aan water en oevergebonden flora en fauna."

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2023.

Haarlem, 27 juni 2023.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter
H. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 27-06-2023, nr. 1966223/2032502, tot wijziging van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op

- Artikelen 4.1, 6.13, tweede lid, 6.19, vijfde lid, 6.55, 6.56 en 13.4 van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Artikelen 6.1, 6.3, 6.7 en 13.2 en 13.3 van het Delegatiebesluit Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Besluiten:

ARTIKEL I
De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

De begrenzing van de werkingsgebieden wordt gewijzigd overeenkomstig de dataset met idn NL.IMRO.9927.WBOVNH1E2023-VG01 bij dit besluit.

B

De beschrijving van WKW Noord-Kennemerland, Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder (N5) in bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen wordt als volgt gewijzigd:

1. In paragraaf 3 Landschapsecologische karakteristiek wordt onder het kopje Abiotische en ruimtelijke karakteristiek in de tweede alinea na “Kenmerkend voor het dijkje is de opgaande beplanting langs de dijk en een aantal wielen, die ontstaan zijn als gevolg van dijkdoorbraken.” de volgende zin toegevoegd:

> Grenzend aan deze dijk liggen een aantal percelen die worden verschraald tot soortenrijke graslanden.

2. In paragraaf 3 Landschapsecologische karakteristiek wordt onder het kopje Kernkwaliteiten “· Waalenburgerdijk met opgaande begroeiing en wielen.” vervangen door:

> · Waalenburgerdijk met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden.

3. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt “*Kernkwaliteit: Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing en wielen”* vervangen door:

> *Kernkwaliteit: Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden*

4. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt onder het kopje Actuele natuurwaarden na “De open gedeelten op de dijk en naast de wielen worden beheerd als N12.01 Bloemdijk of N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.” de volgende zin toegevoegd:

> Aan de dijk grenzen een aantal percelen waarop soortenrijke graslanden worden ontwikkeld (N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland).

5. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt onder het kopje Potentiële natuurwaarden na “De opgaande beplanting heeft vooral een landschappelijke betekenis en is ecologisch minder van belang.” de volgende zin toegevoegd:

> Door verschraling worden in de graslanden soortenrijke vegetaties ontwikkeld.

6. In paragraaf 5 Abiotische en ruimtelijke condities wordt in tabel 1 “Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing en wielen” vervangen door:

> Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden.

C

De beschrijving van WKW Noord-Kennemerland, Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder (N5) onder bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen wordt als volgt gewijzigd:

1. In paragraaf 1 Algemene gegevens wordt bij “Eigendom/beheer” toegevoegd:

> Zuurvenspolder: Landschap Noord-Holland

2. In paragraaf 2 Oppervlakte en samenhang wordt “Zuurvenspolder (circa 22 ha.)” vervangen door:

> Zuurvenspolder (circa 25 ha.)

3. In paragraaf 3 Landschapsecologische karakteristiek komt de tekst onder het kopje Kernkwaliteiten te luiden:

> Op basis van het voorgaande worden in Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder de volgende ecologische kernkwaliteiten onderscheiden, die de basis vormen voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:
> - Open landschap met extensieve graslanden voor weidevogels (Over ’t Hek)
> - Kwelgevoed open landschap met extensieve graslanden (Zuurvendpolder)”.

4. In paragraaf 4 Natuurwaarden onder het kopje Actuele natuurwaarden komt de zin “In de Zuurvenpolder zijn geen extensieve graslanden aanwezig, al is het gebied verder zeer vergelijkbaar met Over ’t Hek.” te vervallen.

5. Onder Natuurwaarden, onder het kopje potentiële natuurwaarden, worden de woorden “In beide gebieden” gewijzigd in:

> In de waterberging Over ’t Hek

6. In paragraaf 4 Natuurwaarden wordt na de alinea met kopje Potentiële natuurwaarden toegevoegd:

> *Kernkwaliteit: Kwelgevoed open landschap met extensieve graslanden*

Actuele natuurwaarden
De zuurvenspolder wordt gekenmerkt door een waterberging waarin ruige soortenrijke graslanden voorkomen. Daarnaast is er extensief grasland aanwezig dat is aangewezen als beheertype **N10.02 vochtig hooiland.** De invloeden van zowel nutriëntrijk polderwater als kalkhoudend kwelwater zijn zichtbaar in de vegetatie van de sloten en graslanden. Een netwerk aan wandelpaden ligt over de kaden in het gebied. Weidevogels komen hier niet tot broeden. Wel komt de rugstreeppad hier voor.

Potentiële natuurwaarden
De Zuurvenspolder heeft door de aanwezigheid van kwel, de grote variatie aan bodem- en watertypen en de verschillen in hoogteligging veel potentie voor natuurontwikkeling. Het belangrijkste onderdeel van de inrichting bij natuurontwikkeling betreft de waterhuishouding en het verlagen van de voedselrijkdom van de bodem. Er zijn kansen voor N10.02 vochtig hooiland (op de overgangen van hoge naar lage delen; dotterbloemhooiland met invloed van kwel), N12.03 zilt en overstromingsgrasland (in de lagere delen met rijkere bodems; zilverschoongrasland), N05.03 Veenmoeras (in de laagste delen, bij de Molensloot; rietland en ruigte) en bijbehorende sloten en wateren met grote diversiteit aan water en oevergebonden flora en fauna.

D

In paragraaf 1 Algemene gegevens van alle WKW beschrijvingen van bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen wordt het aantal hectares per gebied bij “Oppervlakte NNN” als volgt aangepast:

NNN-gebied	
T1 De Hoge Berg	200
T2 Noordelijke duinen Texel	1750
T3 Zuidelijke duinen Texel	2300
T4 Polderlandschap Texel	350
T5 Natuurgebieden Waddenkust	400
T6 De Hors en de Razende Bol	1000
T7 Waalenburg	550
K1 Huisduinerpolder	40
K2 Grafelijkheidsduinen	250
K3 Het Nollenlandschap	30
K4 Noordduinen, Mariëndal & Botgat	400
K5 Uitlandse Polder en Zandpolder	200
K6 De Nollen	60
K7 Zwanenwater en Pettemerduinen	700
K8 Wildrijk en Ananas	30
K9 Wielen Westfriese Omringdijk Eenigenburg	20
K10 Balgzand	100
K11 Amstelmeer en omgeving	700
K12 Wieringen	300
K13 Robbenoord	700
K14 Lage Oude Veer	150
K15 Eendenkooien	100
K16 Stapstenen Waardkanaal	30
K17 Schagerwad en reservaten rond Kolhorn	200
K18 Oeverlanden Kanaal Alkmaar Omval	30
K19 Waterbergingsgebieden langs Ringvaart Dirkshorn	20

K20 Boomerwaal	40
	0
W1 Weel- en Braakpolder, Kolk van Dussen en omgeving	150
W2 Twisk-Oostermare en omgeving	60
W3 Grote en Kleine Vliet en polder het Lichtewater	100
W4 Boxwei Egboetswater en eendenkooi Wervershoof	50
W5 Koopmanspolder en Onderdijk	30
W6 De Weelen en Streekbos	300
W7 De Ven	40
W8 De Weel, de Weijdemeer en graslandreservaten de Gouw	400
W9 Rustenburg en Hensbroek	20
W10 Uiterdijk en de Hulk	100
W11 Putten van Oosterleek en Kleiput De Nek	100
N1 Abtskolk, Harger- en Pettemerpolder	450
N2 Catrijpmoor	100
N3 Schoorlse Duinen	1750
N4 Noordhollands Duinreservaat	5300
N5 Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder	50
N6 Kleimeer en Geestmerambacht	250
N7 Damlander- en Philisteinse Polder	100
N8 Bergermeerpolder en Loterijlanden	200
N9 Oosterdel	100
N10 Oeverlanden Kanaal Alkmaar Omval-Kolhorn Zuid	10
N11 Waarderhout	60
N12 Polder Egmond aan den Hoef	10
N13 Ter Coulster, Nijenburg & Heilooër Bos	350
N14 Limmerpolder	300
N15 Duinrand Bakkum	80
N16 Castricummerpolder en eendenkooi Uitgeest	150
N17 Marquette en het Krengenbos	150
N18 Duinen bij Wijk aan Zee	100
N19 Westerhout en de Lunetten bij Beverwijk	60
N24 Rietlanden Westbeverkoog, Oterleek en Molendijk	70
N25 Hondsbossche Duinen	90
L1 Hempolder en Klaas Hoorn- en Kijfpolder	100
L2 Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Zwaansmeer en Dorregeesterpolder	700
L3 Westwouderpolder	200
L4 Crommenije	50
L5 Krommenieër-Woudpolder	150
L6 Omgeving Markervaart	30
L7 Waterlinie Beverwijk	40
L8 Noorderham en Zuiderham	40
L9 Weijenbus, Vroonmeer en Fort Krommeniedijk	150
L10 Driehoek van Assum	40
L11 Eilandspolder	1250
L12 Polder Mijzen	350
L13 Oeverlanden Beemsterringvaart	10
L14 Kogen bij Schardam	150

L15 Zeevang en Kwadijkervlot	450
L16 Waterling, Het Schot en oeverlanden Beemsterringvaart	20
L17 Wormer- en Jisperveld	1500
L18 Polder Westzaan, Noorderveen en Zuiderpolder	1000
L19 De Engewormer en de Wijde Wormer	200
L20 Kalverpolder	100
L21 Jagersveld	100
L22 Oostzanerveld	500
L23 Twiske	600
L24 Ilperveld en Varkensland	1500
L26 Purmerbos	250
L27 Ringvaart van de Wijde Wormer en oeverlanden	30
L28 Groengebied Purmerland	50
L29 Polder Katwoude	40
L30 Hemmeland	40
L31 Waterland oost	1250
L33 Koksloot en oeverland	3
Z1 Nationaal Park Zuid-Kennemerland	3550
Z2 Amsterdamse Waterleiding Duinen	2500
Z3 Landgoederen bij Driehuis en Santpoort	150
Z4 Landgoederen bij Haarlem	150
Z5 Landgoederen bij Heemstede en Bennebroek	450
Z6 Oosterbroek & Buitenhuizen	400
Z7 Heksloot, Westbroekplas en omgeving	150
Z8 Houtrakpolder en omgeving	500
Z9 Schoteroog, Waarder- en Veerpolder, Mooie Nel en De Liede	200
Z10 Dijkland	650
Z11 Eendenkooi Vijfhuizen	40
Z12 Haarlemmermeersebos en Groene Weelde	200
Z13 Haarlemmermeer	250
Z14 Amsterdam west	150
Z15 Amsterdamse Bos, Nieuwe Meer en Amstelveense Poel	850
A1 Westeinderplassen, Molenpoel en Schinkelbos	1250
A2 Kalslagerpolder	5
A3 Zijdelmeer en Uithoornse Polder	50
A4 Bovenkerkerpolder	100
A5 Middelpolder	200
A6 Polder de Rondehoep, Holendrechter Bullewijkerpolder	250
A7 Ouderkerkerplas en Nieuwe Bullewijk	150
A8 Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk	350
A9 Diemerpolder en Diemerbos	400
A10 Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp	150
A11 Vecht en oeverlanden	40
A12 Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden	1200
A13 Oostelijke Vechtplassen	4800
A14 Laegieskamp, Gijzenveen en Cruysbergen	90
A15 's-Gravenlandse landgoederen	450
A16 Spanderswoud en Corversbosch	500
A17 Gooi Noord	1200

A18 Gooi Midden en Zuid	2200
A19 De Kampen, Huizerhoef en De Dode Hond	200
A20 Bossen Muiderberg	50
A22 Oeverlanden Holendrecht en Bullewijk	5

F

In alle WKW beschrijvingen van bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen worden de kaarten met de ligging en exacte grenzen verijderd.

ARTIKEL II
Dit besluit treedt in werking tegelijk met de Omgevingswet.

Haarlem, 27 juni 2023.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter
H. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 27-06-2023, nr. 1966223/2032502, tot wijziging van Voorbereidingsbesluit Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op

- Gelet op artikel 2.8 en artikel 4.15, vierde lid, van de Omgevingswet;

Besluiten:

ARTIKEL I
Het voorbereidingsbesluit Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel IV Voorbeschermingsregels provinciale monumenten wordt de link naar https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Cultuur_en_Erfgoed/Monumenten_en_herbestemming/Publicaties/Provinciaal_Erfgoedregister.pdf toegevoegd waar staat ‘in de bijlage’.

ARTIKEL II
Dit besluit treedt in werking tegelijk met de Omgevingswet.

Haarlem, 27 juni 2023.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter
H. Schartman, plaatsvervangend provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

Nota van beantwoording

Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & NH2022

Ronde 2023-I

Kenmerk 1966223/2032501

Inhoud

1 Algemene reactie 3
1.1 Algemeen 3
1.2 Proces 3
2 Overzicht wijzigingen tussen ontwerp en vaststelling 3
2.1 Overzicht belangrijkste wijzigingen tussen ontwerp en vaststelling 3
2.2 Overzicht wijzigingen 4
3 Lijst met zienswijzen 52
4 Beantwoording per zienswijze 54
5. Overzicht met hectaren per NNN-wijzigingsverzoek 117

1 Algemene reactie

1.1 Algemeen

De Omgevingsverordening Noord – Holland 2020 (OV NH2020) en de Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 (OV NH2022) bevatten zogeheten werkingsgebieden.[1] Werkingsgebieden geven aan in welke gebieden welke activiteiten mogelijk zijn en onder welke voorwaarden.[2] Met het in werking treden van de OV NH2020 is intensief naar meerdere werkingsgebieden gekeken alvorens deze zijn vastgesteld. De uitgangspunten van de werkingsgebieden staan niet ter discussie en daarmee de werkingsgebieden zelf ook niet. Door specifieke ontwikkelingen kan een werkingsgebied echter wel aan verandering onderhevig zijn.

De bevoegdheid om deze werkingsgebieden te wijzigen en daarmee actueel te houden, hebben Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten gedelegeerd (artikel 13.7 OV NH2020 en artikel 13.3 OV NH2022).2 Dit geldt ook voor de wijziging van de bijlagen behorende bij de OV NH (artikel 13.8 OV NH2020 en artikel 13.4 OV NH2022).

De Provincie Noord-Holland past de begrenzing van de werkingsgebieden en de inhoud van de bijlagen van de Omgevingsverordening aan door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. De provincie doet dit elk half jaar, voor zover nodig, gericht op in werking treden op 1 juli van het lopende jaar en 1 januari van het daaropvolgende jaar.

1.2 Proces

De ontwerp wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 & OV NH2022 ronde 2023-I is op 1 maart 2023 ter inzage gelegd. De terinzagelegging bestond voor de werkingsgebieden uit de tabel voorgestelde wijzigingen en de daarbij behorende viewer. Voor de bijlagen bestond de terinzagelegging uit een tabel met daarin de voorgestelde wijzigingen. Zienswijzen konden tot en met 30 april ingediend worden. Hiermee zijn belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op de voorgestelde wijziging(en) voorafgaand aan het definitieve besluit door Gedeputeerde Staten.

Er zijn 47 zienswijzen ingediend. Een overzicht van de zienswijzen is opgenomen in hoofdstuk 3. In verband met privacy zijn alleen de namen van organisaties weergegeven en niet de namen van individuele indieners. Elke zienswijze is per onderdeel beantwoord in de tabel die te vinden is in hoofdstuk 4.

In deze ronde zijn voorgestelde wijzigingen opgenomen die vallen binnen de categorie “klein en ingrijpend” en/of “groots en meeslepend”, of die voortkomen uit moties en toezeggingen. Provinciale Staten zijn via de betreffende Statencommissie over deze wijzigingen geconsulteerd voorafgaand aan het definitieve besluit.

2 Overzicht wijzigingen tussen ontwerp en vaststelling

2.1 Overzicht belangrijkste wijzigingen tussen ontwerp en vaststelling

Samengevat concluderen wij dat het grootste deel van de binnengekomen zienswijzen betrekking heeft op de wijzigingen van de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De belangrijkste wijzigingen tussen het ontwerp en de vaststelling van de wijziging werkingsgebieden betreffen dan ook het NNN. Naar aanleiding van de zienswijzen worden een aantal voorgenomen wijzigingen van het NNN niet doorgevoerd of slechts ten dele doorgevoerd (zie in paragraaf 2.2 onder categorie B en C). Het gaat hier om een aantal locaties waar onvoldoende was afgestemd met de eigenaar, waardoor uitstel van begrenzing op zijn plaats is. Daarnaast gaat het om een aantal percelen die door ons per abuis zijn begrensd als NNN. Door deze wijzigingen ten opzichte van het ontwerpbesluit door te

[1] De OV NH2020 is de Omgevingsverordening die nu geldt. De OV NH2022 treedt in werking per 1 januari 2024, tegelijkertijd met de Omgevingswet.
[2] Denk aan Natuurnetwerk Nederland (NNN), Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), Landelijk gebied (LG), provinciale wegen, glastuinbouwconcentratiegebied, UNESCO werelderfgoed, etc.

voeren, zou het NNN in omvang afnemen. Aangezien het NNN wettelijk niet in omvang mag afnemen, hebben wij een aantal nieuwe begrenzingen toegevoegd zodat het NNN in omvang gelijk blijft. Het overzicht hieronder (zie in paragraaf 2.2 onder categorie D) omvat een nadere toelichting. Paragraaf 5 omvat een overzicht waarin per NNN-wijzigingsverzoek het aantal hectaren genoemd wordt.

2.2 Overzicht wijzigingen

In de eerste ronde van 2023 gaat het om de volgende soorten wijzigingen in de werkingsgebieden:

- Wijzigingen die voortkomen uit gebiedsprocessen om te komen tot optimalisatie en afronding van het NNN;
- Wijzigingen die zijn verzocht via zienswijzen op de OV NH2022 en de ronde wijziging werkingsgebieden van 2021;
- Wijzigingsvoorstellen die door externe partijen zijn ingediend;
- Verbeteringen van kennelijke onjuistheden in de kaart;
- Situaties waar de uitgangspunten voor het begrenzen niet juist zijn toegepast.

Het betreft de volgende werkingsgebieden:

- NNN
- Natuurverbindingen
- Bijzonder Provinciaal Landschap
- Landelijk Gebied
- Glastuinbouwconcentratiegebied
- Agrarische bedrijven
- Provinciale monumenten
- Provinciale wegen + Beperkingengebied
- Vaarwegbeheer + Nautisch beheer AGV
- Vaarwegbeheer - beheer gemeente
- Varend ontgassen

In onderstaande tabellen (pagina 6 t/m 45) wordt per categorie een overzicht van de wijzigingen gegeven.

Leeswijzer tabel:

- Het nummer van de wijziging waarmee de locatie in de viewer ook terug te vinden is;
- De locatie en het werkingsgebied waar het om gaat;
- Het voorstel (ontgrenzen, begrenzen of beiden) en de toelichting bij het voorstel;
- Het besluit van Gedeputeerde Staten (GS) om het werkingsgebied wel of niet te wijzigen, samen met de onderbouwing voor dit besluit;
- Of er sprake is van een wijziging in de beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW) van het NNN of de beschrijving van de landschappen en bijbehorende kernkwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL);
- Of de wijziging ter consultatie wordt aangeboden aan Provinciale Staten (PS).

De wijzigingen zijn zichtbaar in ondergenoemde viewers. Deze viewers dienen te worden bekeken in samenhang met het overzicht van wijzigingen zoals beschreven in de tabellen op pagina 6 t/m 44.

De volgende viewer laat het ontwerpbesluit zien:

https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=49cd7b62997d421897483c1aebc4f5d0

De volgende viewer geeft inzicht in de verschillen tussen het ontwerpbesluit en de definitieve vaststelling:

https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=2e14dc7d0a6344969d6c38e49ea9f456

De volgende viewer biedt een totaaloverzicht van de gewijzigde begrenzingen per werkingsgebied n.a.v. dit besluit:

https://noord-holland.tercera-go.nl/MapViewer/Default.aspx?id=NLIMRO9927WBOVNH1E2023-VG01

Naast wijzigingen in de werkingsgebieden bevat deze ronde ook wijzigingen in de inhoud van de bijlagen van de OV NH. Het gaat om wijzigingen in de volgende bijlagen:

- De beschrijvingen van de Wezenlijke Kenmerken en Waarden van het NNN (bijlage 5 OV NH2020 & bijlage 6 OV NH2022)
- Het voorbereidingsbesluit (OV NH2022)

Deze wijzigingen zijn beschreven in de tabellen op pagina 46 t/m 51.

Categorie A:

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen in de werkingsgebieden door te voeren in de OV NH2020 en de OV NH2022 conform het ontwerpbesluit. De voorstellen waarbij het GS besluit 'niet wijzigen' vermeld, worden niet doorgevoerd (conform het ontwerpbesluit). Het betreft:

Voorstel tot wijziging werkingsgebied					Besluit GS om werkingsgebied wel of niet te wijzigen			
Wijzigingsnummer	Locatie	Werkingsgebied	Begrenzen of ontgrenzen	Toelichting bij het voorstel	Besluit GS	Motivatie	Wijziging WKW/BPL	Consultatie PS
001.1.2023	Uithoorn	Glastuinbouwconcentratiegebieden agrarische bedrijven	Ontgrenzen: glastuinbouwconcentratiegebied. Begrenzen: agrarische bedrijven	Gemeente Uithoorn verzoekt de begrenzing van het 'glastuinbouwconcentratiegebied' overeenkomstig de vastgestelde gebiedsvisie De Ruilverkaveling te wijzigen. Het gaat daarbij om het gebied dat als "transformatiegebied" is opgenomen in de Gebiedsvisie.	Wijzigen	Er is sprake van een gebied met verouderd glas, dat niet langer toekomstbestendig is voor wat betreft de ontwikkeling van (glas)tuinbouw. Voor het gebied is, zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda Ruimtelijke Visie Greenport, een gebiedsvisie opgesteld. Het advies is mee te werken aan het verzoek van de gemeente door de aanduiding glastuinbouwconcentratie gebied te laten vervallen. De overige regimes blijven in stand.	Nee	Nee
002.1.2023	Broekermeerdijk, Watergang	Landelijk gebied	Ontgrenzen	DLZ beheer vraagt om een ontgrenzing van een projectlocatie gelegen in het landelijk gebied. De projectlocatie heeft op basis van het vigerende bestemmingsplan "Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013" de bestemming 'Bedrijf'. Verder is de projectlocatie gelegen in een lint waar overwegend de bestemming 'Wonen' aanwezig is. De verzoeker stelt dat de projectlocatie onderdeel uitmaakt van het bestaand stedelijk gebied (ABRvS 28 juni 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1724). Onder de voor de OV NH2020 en de OV NH2022 was de ontwikkeling van twee woningen	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen we dat we in dit geval de begrenzing correct is toegepast. Lintbebouwing langs wegen is altijd landelijk gebied.	Nee	Nee

				derhalve toegestaan (artikel 5a, ontwikkeling binnen bestaand stedelijk gebied). De OV NH2020 en NH2022 kwalificeren de projectlocatie derhalve onterecht als landelijk gebied.				
003.1.2023	Zandzoom, Heiloo	Landelijk gebied	Ontgrenzen	Gemeente Heiloo verzoekt het wijzigen van het werkingsgebied Landelijk Gebied. Het betreffend plangebied is gelegen aan de Oostkant van gemeente Heiloo en is als het ware ingeklemd door de Oosterzijweg/Lagelaan/Golfbaan. Het gebied heeft in de loop der jaren een actieve agrarische functie verloren en is toebedeeld als woon(-werk)gebied aan de nieuwe plangrenzen bestemmingsplan Zandzoom Heiloo. In het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Zandzoom Heiloo (eerder door uitspraak van Raad van State vernietigd in 2021) bevat voor dit gebied aan de oostkant in Heiloo een woonprogramma.	Wijzigen	De provincie heeft in 2019 al positief gereageerd op woningbouw op deze locatie en de uitbreiding van de kern Heiloo. Er is ook regionaal afgestemd en het plan is opgenomen in de woningbouwafspraken.	Nee	Nee
004.1.2023	Zwaluwenweg, Aerdenhout	Landelijk gebied	Ontgrenzen	Een particulier verzoekt tot het ontgrenzen van een deel dat direct naast het hockeyterrein RoodWit te Aerdenhout ligt (30 lichtmasten) en achter de woningen aan de Zwaluwenweg te Aerdenhout. Dit verzoek tot ontgrenzing gaat om het realiseren van 1 karakteristieke woning, waarvoor reeds een natuurvergunning door de Omgevingsdienst NHN is afgegeven ter plaatse van het plangebied (op de rechthoek die geen deel uitmaakt van Natuur Netwerk Nederland). De aanvraag tot het gedeeltelijk wijzigen van het	Niet wijzigen	De lintbebouwing langs wegen en ruim opgezette villawijken aan de rand van een kern maken onderdeel uit van het landelijk gebied. Ze zijn veelal onlosmakelijk verbonden met het landschap. Vanuit de wens te kunnen sturen op bijvoorbeeld het openhouden van het landschap of juist het voorkomen van verdere verdichting ter plaatse, zijn deze bebouwingsvormen begrensd als landelijk gebied. Ook het Rijk heeft in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) lintbebouwing langs wegen uitgezonderd van de definitie ‘bestaand stedelijk gebied’.	Nee	Nee

				bestemmingsplan ligt bij de gemeente Bloemendaal.				
005.1.2023	Zwaanshoek	Landelijk gebied MRA, agrarische bedrijven	Ontgrenzen	Intern verzoek tot het corrigeren van de begrenzing van de kaart landelijk gebied, die niet correct loopt ter hoogte van Zwaanshoek.	Wijzigen	Er ligt een onherroepelijk bestemmingsplan uit 2019. De begrenzing wordt aangepast in lijn met dit bestemmingsplan.	Nee	Nee
006.1.2023	Drs. J. van Disweg, Broek in Waterland	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Een particulier verzoekt om de percelen te ontgrenzen en de huidige kaartgrenzen te verschuiven ten noorden van de Drs. J. van Disweg. De gemeente heeft de locatie alsmede naastgelegen nieuwbouwlocaties in haar Omgevingsvisie 2030 (vastgesteld 2017) aangemerkt als kerngebied van Broek in Waterland en geen landelijk gebied. Daarnaast is door de realisatie van nieuwbouw op de naastgelegen percelen geen sprake meer van Bijzonder Provinciaal Landschap. Het naastgelegen nieuwbouwplan heeft de aanmerkingen ook niet op de percelen rusten.	Niet wijzigen	Het gebied is door de provincie aangewezen als BPL omdat het, ook al ligt het aan de zuidzijde van de Doctorandus J. Van Disweg en relatief klein is, ruimtelijk onlosmakelijk verbonden is met het open poldergebied. Hier geldt dus de kernkwaliteit openheid. Door de aanwezigheid van de open zone is er ook nu nog zicht op de beplante dorpsrand van Broek in Waterland, die de begrenzing vormt van de open polder. Het bouwen op deze plek, waardoor een nieuw en strakke dorpsrand ontstaat, zou deze kwaliteiten dus tenietdoen.	Nee	Nee
007.1.2023	Geesterweg /Meidoornstraat, Uitgeest	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Uitgeest verzoekt om het ontgrenzen van een gebied gelegen binnen stedelijk weefsel met een stedelijke groenfunctie. Het is gelegen tussen bebouwing en (doorgaande) wegen/straten. Het sluit verder niet/nauwelijks aan op het landelijk gebied. De gemeente stelt dat dit overduidelijk een stedelijk groengebied is. De concrete	Wijzigen	Dit is geen logische locatie voor het Bijzonder Provinciaal Landschap en er zijn ook geen belangrijke kernwaarden aanwezig. De locatie wordt omsloten door stedelijk gebied en is dus een logische plek voor ontwikkelingen.	Nee	Nee

				aanleiding voor dit voorstel is de wens om tijdelijk noodlokalen te plaatsen bij de aangrenzende school. De gemeente stelt dat dit goed inpasbaar is op deze locatie en direct aansluit bij de bestaande schoollocatie aan de Populierenlaan.				
008.1.2023	Krommenie dijk, Krommenie	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Zaanstad verzoekt om deze percelen te ontgrenzen van het MRA-landelijk gebied. Het argument daarbij is de huidige tuinbestemming met de ligging in bestaand stedelijk gebied (met de huidige woonbestemmingen).	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen we dat we in dit geval de begrenzing van het landelijk gebied correct is toegepast. Het gaat hier om lintbebouwing en dit valt onder het Landelijk gebied.	Nee	Nee
009.1.2023	Uitweg, Krommenie	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Zaanstad verzoekt om ontgrenzing van deze locatie. In de landelijke linten van Assendelft en Westzaan is op een aantal plekken kans om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren door bestaande, verouderde bebouwing en/ of overlast gevende functies te vervangen door kleinschalige (woningbouw) ontwikkelingen. Deze voorzien vaak in een grote lokale behoefte, bijv. zorgwoningen. Hierdoor vergroot zowel de ruimtelijke kwaliteit als de leefbaarheid in de linten.	Niet wijzigen	Wij hebben een inventarisatie gemaakt van probleemlocaties in de linten. Daar zat deze locatie niet bij. Wij moeten nog een evaluatie uitvoeren van de eerste inventarisatie en besluiten of wij hier vervolg aan willen geven, maar op dit moment is de begrenzing correct.	Nee	Nee
010.1.2023	Middel, Westzaan	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Zaanstad verzoekt om ontgrenzing van deze locatie. In de landelijke linten van Assendelft en Westzaan is op een aantal plekken kans om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren door bestaande, verouderde bebouwing en/of overlast gevende functies te vervangen	Niet wijzigen	Wij hebben een inventarisatie gemaakt van probleemlocaties in de linten. Daar zat deze locatie niet bij. Wij moeten nog een evaluatie uitvoeren van de eerste inventarisatie en besluiten of wij hier vervolg aan willen geven, maar op dit moment is de begrenzing correct.	Nee	Nee

				door kleinschalige (woningbouw) ontwikkelingen.				
011.1.2023	Westergeest, Uitgeest	Landelijk gebied + BPL	Beiden	Gemeente Uitgeest stelt dat de begrenzing van het BPL / landelijk gebied ten oosten van de percelen aan de Westergeest willekeurig en onlogisch lijkt. Bij sommige percelen loopt de begrenzing door tot aan de Westergeest en soms tot aan het water van de Westergeestervaart. Ook wordt geconstateerd dat het BPL / landelijk gebied tot over bestaande bebouwing van de kern wordt getrokken. Voorgesteld wordt om voor de percelen ten oosten van de Westergeest het bestemmingsplan “Wonen Noord en Centrum” als uitgangspunt te nemen. De bestemmingsgrens tussen ‘Wonen’ en ‘Agrarisch’ vormt dan de grens voor het BPL of landelijk gebied.	Niet wijzigen	Voor zowel het BPL als het landelijk gebied geldt dat de grenzen correct zijn getrokken en er geen reden is tot wijziging. Uitgeest is één van de locaties waarover lopend overleg wordt gevoerd i.v.m. een verkenning in de context van woningbouw.	Nee	Nee
012.1.2023	Den Hoorn, Texel	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Texel vraagt om ontgrenzing van de linten Diek en Klif, die onderdeel zijn van het dorp Den Hoorn. De gemeente ziet dit niet als woonlinten in het landschap, maar als straten met functies en bedrijven die onderdeel zijn van het dorp. Als deze functies willen wijzigen of transformeren naar een andere invulling wordt dit bemoeilijkt of zelfs onmogelijk gemaakt door het BPL.	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat in dit geval de begrenzing correct is toegepast.	Nee	Nee

013.1.2023	Groote Keeten, Schagen	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Schagen vraagt om een ontgrenzing van een deel van het dorp Groote Keeten. Groote Keeten is deels aangemerkt als stedelijk gebied, maar aan de noordzijde is een deel van het dorp aangemerkt als BPL. Dit deel bevat functies die onderdeel zijn van het dorp. Als deze functies willen wijzigen of transformeren naar een andere invulling wordt dit bemoeilijkt of zelfs onmogelijk door het BPL. Gemeente Schagen stelt dat de uitgangspunten voor de indeling in LG of BPL niet goed zijn toegepast.	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat in dit geval, aan de noordzijde, de begrenzing correct is toegepast.	Nee	Nee
014.1.2023	Callantsoog, Schagen	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Schagen verzoekt om ontgrenzing aan de noordzijde van Callantsoog. De gemeente stelt dat een deel van het stedelijk gebied in BPL ligt en dat er geen sprake is van lintbebouwing of solitair gelegen terreinen. De gemeente stelt dat de uitgangspunten voor de indeling in LG of BPL niet goed zijn toegepast.	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat in dit geval de begrenzing correct is toegepast.	Nee	Nee
015.1.2023	Zuidzijde Petten, Schagen	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Schagen verzoekt om een ontgrenzing aan de noordzijde en direct aansluitend aan de zuidzijde van Petten. De gemeente stelt dat een deel van het stedelijk gebied in BPL ligt en dat er geen sprake is van lintbebouwing of solitair gelegen terreinen. De gemeente stelt dat de uitgangspunten voor de indeling in LG of BPL niet goed zijn toegepast.	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat in dit geval de begrenzing correct is toegepast.	Nee	Nee

016.1.2023	Hippolytushoef, Hollands Kroon	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Hollands Kroon stelt dat de grenzen van de aanduiding BPL/Landelijk gebied rond Hippolytushoef niet overeenkomen met de feitelijke situatie. Zo zijn er gebieden die in het bestemmingsplan een stedelijke functie hebben en volledig aansluiten op de kern, maar wel tot Landelijke gebied/BPL gerekend worden.	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat in dit geval de begrenzing correct is toegepast.	Nee	Nee
017.1.2023	Kolhorn, Hollands Kroon	Landelijk gebied + BPL	Ontgrenzen	Gemeente Hollands Kroon stelt dat de grenzen van de aanduiding BPL/Landelijk gebied rond Kolhorn niet overeenkomen met de feitelijke situatie. De gronden aan de westkant van het dorp, waar het dorp feitelijk doorloopt, is niet aan te merken als Landelijk gebied en/of heeft geen toegevoegde waarde binnen de aanduiding BPL. Hetzelfde geldt voor de gronden aan de oostkant van het dorp, met daarbij de stedelijke bebouwing en richting De Strook.	Niet wijzigen	Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat in dit geval de begrenzing correct is toegepast.	Nee	Nee
021.1.2023	Texel	NNN	Begrenzen	De eigenaar heeft ambities om de natuurwaarde te vergroten (grondwaterpeil verhogen, natuurvriendelijke oevers aanleggen, tuinwallen herstellen, hooilandbeheer toepassen) en wil dit voor de toekomst zeker stellen.	Wijzigen	Deze begrenzing is onderdeel van gebiedsprocessen en een grotere overeenkomst tot herbegrenzing op Texel (n.a.v. een voorstel van een werkgroep met de provincie en externe partijen met als doel te komen tot realisatie van het restant NNN op Texel). De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden, maar de beschrijving wordt wel aangepast.	Ja	Ja

022.1.2023	Noord-Kennemerland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Dit verzoek tot begrenzing is conform het besluit van 17 december 2020 van de gemeenteraad van Castricum. Tijdens deze vergadering heeft de gemeenteraad het Kaderstellend Besluit vastgesteld voor de transformatie van het huidige agrarische gebied tot een volwaardige natuurontwikkeling.	Wijzigen	De provincie wil de gemeente ondersteunen in haar plannen om de Zanderij te ontwikkelen als natuurgebied en is bereid om – op verzoek van de gemeente - de Zanderij te begrenzen als NNN. Gelet op de ligging van de gronden in de Zanderij (binnenduinrand en grenzend aan de duinen) is begrenzing als NNN wenselijk: 1. Begrenzing draagt bij aan realisatie N2000-doelen in het Noordholands duinreservaat; 2. Herstel van gradiënten in de duinzoom zorgt in potentie voor de ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen; 3. De bijzondere abiotische omstandigheden in de duinzoom met kwel en regenwater en weinig invloed van voedselrijk oppervlaktewater maken bijzondere natuur mogelijk. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja
023.1.2023	Texel	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het perceel heeft de bestemming natuur en heeft de potentie zich te ontwikkelen tot vochtig hooiland. Naastgelegen percelen behoren al tot dit type. Door realisatie van dit perceel als NNN wordt het natuurgebied beschermd van externe invloeden van landbouw.	Wijzigen	Deze begrenzing is onderdeel van gebiedsprocessen en een grotere overeenkomst tot herbegrenzing op Texel (n.a.v. een voorstel van een werkgroep met de provincie en externe partijen met als doel te komen tot realisatie van het restant NNN op Texel). De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het	Nee	Ja

						Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.		
024.1.2023	Texel	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen : BPL	Het gedeelte van het perceel wat niet begrensd is was een depot, maar is inmiddels ingericht als grasland. Het verzoek is om dit deel te begrenzen, net als de rest van het perceel.	Wijzigen	Deze begrenzing is onderdeel van gebiedsprocessen en een grotere overeenkomst tot herbegrenzing op Texel (n.a.v. een voorstel van een werkgroep met de provincie en externe partijen met als doel te komen tot realisatie van het restant NNN op Texel). De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja
025.1.2023	Alkmaarder meer en waterlinie	NNN	Ontgrenzen	De percelen hebben de bestemming recreatie. De eigenaar heeft de gemeente verzocht om de bestemming recreatie in het bestemmingsplan te behouden (en niet om te zetten naar de bestemming natuur).	Niet wijzigen	De percelen hebben een belangrijke functie in de overgangszone van open water naar land. Het betreft een robuust gebied met veel moerasruigte en rietland samen met ten zuiden gelegen percelen. Het gaat om een relatief onverstoord gebied.	Nee	Nee
026.1.2023	Gooi	NNN + BPL	Ontgrenzen : NNN Begrenzen: BPL	Het gaat om garageboxen en de bijbehorende toerit. Deze hebben een stedelijke functie en kunnen geen deel zijn van het NNN.	Wijzigen	Deze ontgrenzing betreft het corrigeren van onjuistheden in de kaart. De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 7 OV NH2020 wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee

028.1.2023	Noord-Kennemerland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Landschap Noord-Holland heeft overeenstemming met de eigenaar bereikt over de aankoop. De percelen grenzen aan bestaande NNN in Zuurvensepolder.	Wijzigen	Deze percelen grenzen aan bestaande NNN in de Zuurvensepolder. De begrenzing draagt bij aan de uitbreiding van natuurdoelen Zuurvensepolder: - vrij zeldzame natuur in de vorm van vochtige hooilanden mogelijk; - onder invloed van kwel is ontwikkeling van soortenrijke waterplantenvegetaties, kruidenrijke oevervegetaties mogelijk. De begrenzing leidt tot een versterking van de robuustheid van het NNN. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden, maar de beschrijving wordt wel aangepast.	Ja	Nee
029.1.2023	Oostelijke Vechtplassen	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	De beheerder wil in ruil voor ontgrenzing een ander stuk grond in het NNN gaan beheren. Deze ontgrenzing is onderdeel van het gebiedsproces Horstermeerpolder Noord.	Wijzigen	Deze ontgrenzing is onderdeel van een ruil binnen het gebiedsproces Horstermeerpolder om te komen tot realisatie van de restantopgave NNN binnen het gebied. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

031.1.2023	Kop van Noord-Holland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Verzoek tot begrenzing van eigendommen van Provincie Noord-Holland en (semi)overheden grenzend aan het NNN.	Wijzigen	De begrenzing draagt bij aan groter en robuuster NNN en aan het functioneren van de natuurverbinding, inclusief de ontsluitingsweg i.v.m. beheer. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
032.1.2023	Harger- en Pettermerpolder	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het betreft een voorstel tot begrenzing van eigendommen van de terreinbeherende organisatie grenzend aan het NNN.	Wijzigen	De percelen liggen in Natura 2000 en dragen bij aan een robuuster NNN. Bovendien zijn de percelen gelegen in weidevogelleefgebied. Het Westelijk perceel vormt een verbinding tussen Abtskolk en westelijk gelegen rietlanden, westzijde Hazedijk. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
033.1.2023	Oostelijke Vechtplassen	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het verzoek is om de zuidelijke delen van deze percelen te begrenzen als NNN wegens de potentie voor natuur.	Wijzigen	Onderdeel van ruil binnen het gebiedsproces Horstermeerpolder om te komen tot realisatie van restantopgave NNN binnen het gebied. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

034.1.2023	Alkmaarder meer en waterlinie	NNN	Ontgrenzen	De percelen worden beheerd via agrarisch natuurbeheer. Het omzetten van de grond naar natuur heeft grote negatieve financiele en bedrijfstechnische gevolgen.	Niet wijzigen	De percelen zijn (inter)nationaal van (potentieel) belang voor weidevogels. De weidevogeldichtheid in de percelen e.o. is hoog. Om een gunstige staat van instandhouding van de weidevogelpopulaties te waarborgen is het van belang om de omvang van het natuurgebied te behouden en maatregelen te treffen om de aanwezige habitat voor weidevogels te verbeteren.	Nee	Nee
035.1.2023	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske	NNN	Ontgrenzen	Dit verzoek tot ongtrenzing wordt gedaan omdat in de toekomst de bedrijfsvoering niet meer is uit te voeren.	Niet wijzigen	De percelen voldoen aan vrijwel alle ecologische criteria: bijdrage aan Natura2000, gunstige staat van instandhouding weidevogelpopulatie en robuustheid NNN.	Nee	Nee
036.1.2023	Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Het verzoek is om dit sportterrein te ontgrenzen van het NNN.	Wijzigen	Dit betreft een sportveld. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
037.1.2023	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Het verzoek is om deze jachthaven met steigers en steile kades te ontgrenzen van het NNN.	Wijzigen	Dit betreft een haven. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
038.1.2023	Oostelijke Vechtplassen	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen BPL en Begrenzen: NNN	Verzoek om kleine kaartfouten te corrigeren.	Deels wijzigen	Deze wijziging betreft het corrigeren van kleine kaartfouten. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 7 OV NH2020 wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee

			Ontgrenzen: BPL					
040.1.2023	Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Het verzoek is om de begrenzing gelijk te trekken bij de huiskavel.	Wijzigen	Dit betreft de correctie van de begrenzing bij een huiskavel. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
041.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Ontgrenzen	Voor aantal percelen loopt de begrenzing net iets anders dan kadastrale eigendommen, waardoor smalle strookjes eigendommen ontstaan die begrensd zijn. Een perceel is een weg met een verkeersfunctie, een ander perceel is een woning en achtertuin. Daarnaast liggen een tweetal percelen op het landgoed: omvorming van landgoed naar natuur is strijdig met rijksmonumentale bescherming die het landgoed (tuin en huis) geniet.	Wijzigen	Het is wenselijk om huiskavels te ontgrenzen en de begrenzing te laten aansluiten bij kadastrale percelen. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
042.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Ontgrenzen	Het perceel maakt deel uit van de historische buitenplaats De Beek. Omvorming naar natuur is strijdig met de rijksmonumentale bescherming die het complex geniet. Het complex is opgenomen als historische buitenplaats door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (complexnummer 531001) en is daardoor monumentaal beschermd.	Deels wijzigen	De samenhang met andere NNN gebieden en het duinzoomgebied kan bij ontgrenzing aangetast worden, alsook het veiligstellen van zeldzame (a)biotische omstandigheden (kwel en oud bos).	Nee	Nee

043.1.2023	Texel	NNN	Begrenzen	Meer dan 20 jaar is dit land botanisch waardevol grasland geweest. Ten behoeve van beschermde bloemen, bijen, vlinders en andere insecten en weidevogels wil de eigenaar de percelen weer inrichten als botanisch waardevol grasland. Het land wordt verhuurd aan een schapenboer.	Niet wijzigen	Dit gebied heeft onvoldoende ecologische potentie.	Nee	Nee
044.1.2023	Kop van Noord-Holland	NNN	Begrenzen	De eigenaar wil de agrarische bestemming omzetten naar natuurgrond met als uiteindelijk doel om er weidevogelgebied van te maken, waarbij nog wel gebruik gemaakt kan worden van het land voor de bedrijfsvoering.	Niet wijzigen	Dit gebied heeft onvoldoende ecologische potentie.	Nee	Nee
045.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Ontgrenzen	Het verzoek is om de kaart te corrigeren, het betreft een verharde busbaan.	Wijzigen	Dit stukje van een busbaan is ten onrechte opgenomen in het NNN. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
046.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Ontgrenzen	De grenzen van het NNN en Natura2000 komen niet met elkaar overeen. Om gemeente Zandvoort ruimte te geven voor ontwikkelingen wordt voorgesteld de grens van het NNN gelijk te stellen aan de grens van Natura2000. Het NNN valt nu gelijk met een woonwagenkamp.	Deels wijzigen	Het deel dat de golfbaan betreft, ten zuidwesten van het watertje, wordt ontgrensd omdat de begrenzing hier onlogisch is. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

047.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Ontgrenzen	De grenzen van het NNN en Natura2000 komen niet met elkaar overeen. Om gemeente Zandvoort ruimte te geven voor ontwikkelingen wordt voorgesteld de grens van het NNN gelijk te stellen aan de grens van Natura2000. Het NNN valt samen met een woongebied.	Niet wijzigen	Integraal ontgrenzen is niet aan de orde. Het perceel draagt bij aan het behouden van nationaal belangrijke natuur (N2000) die karakteristiek is voor Noord-Holland doordat hier sprake is van waardevol duinlandschap van met name het zeepolderlandschap maar ook duinbos en open duin. Het perceel vormt verder een belangrijke buffer tussen enerzijds de bebouwing van Zandvoort en anderzijds het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid en draagt bij aan de robuustheid van het NNN. In het gebiedsproces zal nader bekeken worden of delen ontgrensd kunnen worden.	Nee	Nee
048.1.2023	Texel	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	De eigenaar wil het perceel mogelijk omzetten van agrarisch naar weidevogelgrasland. Dit is wel afhankelijk van de (financiële) mogelijkheden van afkoop van agrarische waarde, particulier natuurbeheer en het natuurdoel dat op het perceel zou komen te liggen.	Wijzigen	Deze begrenzing is onderdeel van gebiedsprocessen en een grotere overeenkomst tot herbegrenzing op Texel (n.a.v. een voorstel van een werkgroep met de provincie en externe partijen met als doel te komen tot realisatie van het restant NNN op Texel). De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja
049.1.2023	Kust Kop van Noord-Holland	NNN	Beiden	Dit verzoek betreft de gebiedsontwikkeling Station Zuid. De vigerende bestemming van het perceel is deels bestemming ‘verkeer/railverkeer’ en deels ‘verkeer-verblijf’. De gemeente wil op deze bestemming geen natuur ontwikkelen. Landschap Noord-Holland bevestigt dat het op dit perceel nooit de bedoeling is geweest NNN te realiseren. Het is daarom	Wijzigen	Het perceel is abusievelijk op de kaart gezet als te realiseren NNN. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

				ook duidelijk afgescheiden door middel van een watergang van het naastgelegen gebied de Nollen. Het perceel is abusievelijk op de kaart gezet als te realiseren NNN.				
050.1.2023	Kust Kop van Noord-Holland	NNN	Begrenzen	Het perceel is aan Landschap Noord-Holland overgedragen in het kader van het 'Nollen-project', met als doel om er natuur van te maken.	Niet wijzigen	Het betreft hier een binnen de bebouwde kom gelegen park. De NNN-begrenzing is niet bedoeld om cultuurhistorisch schootsvelden en het open landschap te beschermen.	Nee	Nee
051.1.2023	Kop van Noord-Holland	NNN	Beiden	Binnen de realisatie van de 'Groene Loper' is er een wens om tussen de recreatiegebieden Geestmerambacht en Park van Luna NNN te realiseren. Het verzoek voor ontgrenzing betreft twee percelen waar intensivering van recreatie beoogd is. De inschatting is dat de natuurwaarden in de Groene Loper hoger liggen dan in de voorgestelde te ontgrenzen percelen.	Wijzigen	De te begrenzen percelen leveren een grote bijdrage aan de ecologische verbindingszone door toevoeging van natuurvriendelijke oevers, stapstenen en het bieden van meer samenhang in het gebied. De te ontgrenzen delen hebben weinig ecologische potentie. De grondslag voor deze herbegrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
052.1.2023	Westzaan	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het agrarische bedrijf wordt omgezet naar wonen. Wellicht kan een deel van het perceel omgezet worden naar natuur.	Wijzigen	De begrenzing leidt tot uitbreiding van het Natura 2000-gebied Polder Westzaan en het NNN-gebied L18. Het bestaande natuurgebied wordt daarmee robuuster. De begrenzing kan bovendien bijdragen aan wezenlijke opwaardering van natuurwaarden en samenhang met omgeving, wat kan leiden tot een gezonder ecosysteem. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke	Nee	Nee

						inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.		
053.1.2023	West-Friesland	NNN	Ontgrenzen	Dit verzoek komt voort uit de wens voor een eigen natuurgebied en beheer naast huidige (nog te vernieuwen) woning.	Niet wijzigen	Het perceel is van belang als stapsteen voor de ecologische verbindingszone.	Nee	Nee
054.1.2023	Eilandspolder	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Verzoek tot ontgrenzing i.v.m. bedrijfssituatie.	Deels wijzigen	Het deel van de woonkavel wordt ontgrensd. Het overige deel niet, omdat dit onderdeel uitmaakt van Natura2000 gebied en bijdraagt aan de robuustheid van het NNN. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
055.1.2023	Noord-Kennemerland	NNN	Begrenzen	Verkoop/sloop van bebouwing op het perceel wordt overwogen. Wanneer bebouwing gesloopt wordt, is wellicht natuurontwikkeling op dit perceel mogelijk.	Wijzigen	Dit perceel draagt bij aan de realisatie van de doelen van Natura2000, het is van belang voor (inter)nationaal belangrijke natuur met een klein zoekgebied, het draagt bij aan de robuustheid van het NNN en er kunnen uitzonderlijke abiotische omstandigheden heersen die bijzondere duinnatuur mogelijk maken. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het	Nee	Nee

						Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.		
056.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Beiden	Het verzoek is om de exclavering richting het noorden op te schuiven zodat de bouwmogelijkheden uit het bestemmingsplan kunnen worden gebruikt. Als de exclavering iets noordelijk wordt opgeschoven, valt de bestemming wonen buiten NNN en neemt het aantal m2 NNN niet af. In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om 16m2 meer bebouwing toe te staan.	Wijzigen	Dit betreft een logische herbegrenzing i.v.m. het bouwvlak. De grondslag voor deze herbegrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
057.1.2023	Zeevang en IJsselmeerkust	NNN	Ontgrenzen	De percelen liggen geheel aan de grens van het NNN gebied en hebben geen ontsluitende rol binnen het NNN gebied. Tevens betreft het een huiskavel, bestemd voor het weiden van melkkoeien. De weidegang van de melkkoeien is duurzaam en de huiskavel geeft geen mogelijkheid tot het uitruilen van grond.	Niet wijzigen	Er liggen kansen voor de ontwikkeling van vochtig weidevogelgrasland (N13.01), hetgeen in lijn is met de huidige natuurambitie en kan bijdragen aan Natura 2000 doelen.	Nee	Nee
058.1.2023	Gooi	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Verzoek tot ontgrenzing van woonbestemming, erf en gecultiveerde deel van de tuin.	Wijzigen	De grondslag voor deze ontgrenzing van een bouwvlak is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

059.1.2023	Zeevang en IJsselmeerkust	NNN	Ontgrenzen	De melkveehouderij wil een extensieve bedrijfsvoering blijven voeren. NNN op dit punt is doodlopend, er wordt geen agrarisch natuur- en landschapsbeheer toegepast. De gronden halverwege van het dorp Middelie waar weidevogels zijn en geen melkveehouders is misschien interessanter voor NNN.	Niet wijzigen	Er liggen kansen voor de ontwikkeling van vochtig weidevogelgrasland (N13.01), hetgeen in lijn is met de huidige natuurambitie en kan bijdragen aan Natura 2000 doelen.	Nee	Nee
060.1.2023	Oostelijke Vechtplassen	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Verzoek tot ontgrenzing als onderdeel van een ruil binnen het gebiedsproces Horstermeerpolder.	Wijzigen	De ontgrenzing maakt onderdeel uit van een ruil binnen het gebiedsproces Horstermeerpolder om te komen tot de realisatie van de restantopgave NNN binnen het gebied. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
061.1.2023	West-Friesland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Landschap Noord-Holland wil het verkregen perceel (K14) inrichten als natuur en verzoekt daarom deze begrenzing. K3 is reeds bestaande natuur, K2 moet ook begrensd worden om beheerd te worden als natuur.	Wijzigen	De aanwezige natuur draagt bij aan de robuustheid van het weidevogelgebied en versterkt de functie als stapsteen langs de provinciale natte natuurverbinding. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
062.1.2023	Noord-Kennemerland	NNN	Beiden	Ontgrenzingsverzoek op basis van een gesloten salderingsovereenkomst.	Wijzigen	Deze herbegrenzing geeft uitvoering aan een gesloten salderingsovereenkomst. De grondslag voor deze herbegrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het	Nee	Nee

						Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.		
063.1.2023	Zuidoosten van Amsterdam	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	De eigenaar van een stuk grasland tussen twee weidevogelgebieden is geinteresseerd in particulier natuurbeheer van het grasland (extensief gebruik percelen t.b.v. weidevogels).	Wijzigen	Deze begrenzing leidt tot uitbreiding van het bestaande NNN gebied en daarmee wordt het gebied robuuster. Het geeft een extra impuls aan de kwaliteit van het weidevogelleefgebied. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja
064.1.2023	Gooi	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	De NNN begrenzing is strak om de woning getrokken. Het erf en het gecultiveerde deel van de tuin zijn ten onrechte als NNN begrensd.	Wijzigen	De grondslag voor deze ontgrenzing van een bouwvlak is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
065.1.2023	Alkmaarder meer en Waterlinie	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het perceel in eigendom van Provincie Noord-Holland wordt verkocht. Het perceel grenst aan gerealiseerd natuurgebied en begrenzing is gewenst. Bij verkoop zal kwalitatieve verplichting gevestigd worden.	Wijzigen	Het betreft een klein oppervlak aansluitend aan het NNN. Door begrenzing borgen wij de eenheid van het beheer. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

066.1.2023	Noord-Kennemerland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Verzoek tot begrenzing door stichting met als doel: behoud, beheer van natuur- en cultuurhistorische gronden in het binnenduinrandgebied Egmond.	Wijzigen	De inrichting kan bijdragen aan het realiseren van de natuurdoelen in het naastgelegen Natura 2000 gebied. Door de ligging in de binnenduinrand kan worden bijgedragen aan bijzondere natuur. De kwelpotentie vanuit de duinen geeft mogelijkheden tot internationaal belangrijke natuur. De percelen dragen bovendien bij aan de noord-zuid verbinding van de duinen. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
067.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Ontgrenzen	Het terrein heeft geen verbindingsfunctie, het is gelegen aan de uiterste oostgrens van de waterleidingduinen, en wordt begrensd door Hockeyclub Rood/Wit, terreinen buiten het NNN, de achtertuinen van de woningen aan de Zwaluwenweg, en Scouting terrein welk aan de noordkant begrensd wordt door de Zuidlaan. Ook is het terrein geheel afgesloten met rasterhekwerk. De verzoeker stelt kortom dat het geen verbinding heeft met om- en aanliggend terrein, wat juist het kenmerkende aspect is van het NNN.	Niet wijzigen	De percelen zijn reeds ingericht als natuur en liggen in Natura 2000 gebied. Ze zijn daarnaast gelegen in de binnenduinrand, waar (potentieel) sprake is van bijzondere natuur.	Nee	Nee

068.1.2023	Wormer- en Jisperveld, Kalverpolder	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen BPL en Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	In de als NNN te begrenzen percelen zitten meer weidevogels en de grond is meer geschikt voor weidevogels (in lijn met advies Landschap Noord-Holland).	Wijzigen	Deze gecombineerde ont- en begrenzing vergroot een aaneengesloten NNN gebied met internationaal bijzondere natuur waarvoor Noord-Holland een grote verantwoordelijkheid heeft. De te begrenzen delen zijn potentieel geschikter voor deze natuur dan de te ontgrenzen strook, en zijn gunstiger gelegen in de ruimtelijke samenhang. De gecombineerde ont- en begrenzing voldoet dan ook aan meerdere van de gestelde criteria die NNN begrenzing van belang maakt. De grondslag voor deze herbegrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
069.1.2023	Naardermeer, Diemerscheg en Oeverlanden	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Bij de kavelruil Noordelijke Vechtstreek fase I heeft Natuurmonumenten in 2018 voorwaarden gesteld dat de betreffende percelen aan de Overveenseweg ontgrensd zouden worden en ergens anders begrensd. Besloten is dat de verbindingszone Overveenseweg definitief niet doorgaat. Hierdoor zal de waarde voor het NNN zeer beperkt zijn.	Wijzigen	Deze percelen hebben onvoldoende ecologische potentie. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
070.1.2023	Oostelijke Vechtplassen	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Aanliggende percelen met eenzelfde recreatiebestemming (volgens vigerende bestemmingsplan) liggen buiten het NNN gebied. Dit perceel ligt ten onrechte wel in het NNN gebied.	Deels wijzigen	Deze ontgrenzing is onderdeel van een gebiedsproces. De ecologische potentie van het noordelijk deel is onvoldoende. De ecologische potentie op het zuidelijk deel is wel aanwezig. De grondslag voor deze ontgrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke	Nee	Nee

						inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.		
071.1.2023	Zuid-Kennemerland	NNN	Beiden	Verzoek tot herbegrenzing n.a.v. een salderingsovereenkomst i.v.m. de herbouw van de uitkijktoren.	Wijzigen	De herbegrenzing betreft de uitvoering van een salderingsovereenkomst. De grondslag voor deze herbegrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
073.1.2023	Kop van Noord-Holland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Verzoek tot begrenzing ter bescherming van de naastgelegen plas tegen nadelige invloeden van landbouw.	Wijzigen	Het perceel grenst aan Natura 2000 en NNN en is van belang voor weidevogels. Daarmee is het perceel van groot Europees en nationaal belang. Tevens is het van belang voor trekvogels. Daarnaast zal door begrenzing de uitstroom van nutriënten op de nabijgelegen plas verminderen, waardoor een robuuster systeem ontstaat. De grondslag voor deze herbegrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee
074.1.2023	Gooi	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL en Begrenzen: NNN	De herbegrenzing betreft compensatie n.a.v. de aanleg van het verkeersplein aan de N525.	Wijzigen	Deze herbegrenzing betreft de uitvoering van een compensatie-overeenkomst. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 5 aanhef en onder a OV NH2020. In verband met de aanleg van het verkeersplein N525 is er sprake van groot openbaar belang. De negatieve effecten op de wezenlijke	Nee	Nee

			Ontgrenzen: BPL			kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang zijn beperkt en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig gecompenseerd.		
075.1.2023	Texel	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL en Ontgrenzen: NNN	De herbegrenzing betreft compensatie.	Wijzigen	Deze herbegrenzing betreft de uitvoering van een compensatie-overeenkomst. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 5 aanhef en onder a OV NH2020. In verband met de reconstructie van de Postweg is er sprake van groot openbaar belang. De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang zijn beperkt en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig gecompenseerd.	Nee	Nee
077.1.2023	Provincie Noord-Holland	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Het betreft kleine stukjes grond (<1m) die ten onrechte als NNN zijn begrensd.	Wijzigen	Het betreft het corrigeren van onjuistheden in de kaart. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 7 OV NH2020, namelijk een wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee
078.1.2023	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Het betreft kleine stukjes grond (<1m) die ten onrechte als NNN zijn begrensd en andere kennelijke onjuistheden op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het corrigeren van onjuistheden in de kaart. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 7 OV NH2020, namelijk een wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee
080.1.2023	Golfbaan Spaarnwoude	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL	Voorstel om de golfbaan te ontgrenzen t.b.v. betere planologische inpassing van het NNN.	Wijzigen	De ontgrenzing zorgt voor een betere planologische inpassing van het NNN. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja

081.1.2023	Fort bij de Kwakel	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument Fort bij de Kwakel zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de kaart. Het Fort bij De Kwakel is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
082.1.2023	Cruquiusdijk 113, Cruquius	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is naar aanleiding van een melding van zowel de door de provincie ingehuurde onderzoeker als de eigenaren van het object Cruquiusdijk 113 in Cruquius aangegeven dat het hier niet om een provinciaal monument gaat. Archiefonderzoek heeft uitgewezen dat in 1993 reeds is beslist de monumentenstatus van het pand af te halen (besluitnr. 93-310675 d.d. 23 februari 1993).	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
083.1.2023	Grenspaal, Heemstede	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken dat een grenspaal in de gemeente Heemstede niet was ingetekend op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
084.1.2023	Grenspaal 2, Heemstede	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken dat een grenspaal in de gemeente Heemstede niet was ingetekend op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
085.1.2023	Grenspaal 3, Heemstede	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken dat een grenspaal in de gemeente Heemstede niet was ingetekend op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee

086.1.2023	Grenspaal 4, Heemstede	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken dat een grenspaal in de gemeente Heemstede niet was ingetekend op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
087.1.2023	Grenspaal 5, Heemstede	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken dat een grenspaal in de gemeente Heemstede niet was ingetekend op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
088.1.2023	Grenspaal 6, Heemstede	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken dat een grenspaal in de gemeente Heemstede niet was ingetekend op de kaart.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
089.1.2023	Wiertdijkje, Bergen	Provinciaal Monument	Begrenzen	Bij de actualisatie van het provinciaal erfgoedregister is gebleken, dat het provinciaal monument Wiertdijkje in de gemeente Bergen verkeerd is ingetekend op de kaart van de Omgevingsverordening; er mist een gedeelte.	Wijzigen	Het betreft het rechtzetten van een administratieve fout.	Nee	Nee
090.1.2023	Zeehoeve, Diemen	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument kringenwetboerderij Zeehoeve, Overdiemerweg 41 te Diemen zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De kringenwetboerderij is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

091.1.2023	Voorstelling bij Vijfhuizen, nabij Cruquiusdijk 122	Provinciaal Monument	Beiden	De contouren van het provinciaal monument Voorstelling bij Vijfhuizen nabij het adres Cruquiusdijk 122 te Cruquius zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De Voorstelling bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
093.1.2023	Grenspaal bij Voorstelling bij Vijfhuizen, nabij Cruquiusdijk 122	Provinciaal Monument	Begrenzen	De contouren van het provinciaal monument Voorstelling bij Vijfhuizen nabij het adres Cruquiusdijk 122 te Cruquius zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Hier betreft het een grenspaal. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De Voorstelling bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
094.1.2023	Scherfvrij onderkomen bij Voorstelling bij Vijfhuizen, nabij Cruquiusdijk 122	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument Voorstelling bij Vijfhuizen nabij het adres Cruquiusdijk 122 te Cruquius zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De Voorstelling bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

				zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Hier betreft het een scherfvrij onderkomen. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen.				
095.1.2023	Insnijding in de liniewal (kruising Paxlaan/Kruisweg), Hoofddorp	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument insnijding in de liniewal (kruising Paxlaan/Kruisweg) te Hoofddorp zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op een groter terreinoppervlak waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van foto's/google maps en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. Een gedeelte van het terrein is reeds ingetekend, maar dan als onderdeel van de geniedijk. Deze intekening moet blijven bestaan. De insnijding is een apart provinciaal monument.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument.	Nee	Nee
096.1.2023	Damsluis, Zwanenburg	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument damsluis nabij het adres Zwanenburgerdijk 510 te Zwanenburg, gemeente Haarlemmermeer zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Hier betreft het een damsluis. Deze zelfde	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument	Nee	Nee

				intekening is ook in het Kadaster opgenomen.				
097.1.2023	Hevel, Vijfhuizen	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument Hevel aan de ringdijk, gelegen naast het adres Cruquiusdijk 205 te Vijfhuizen is verkeerd ingetekend. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. Een gedeelte van de intekening overlapt de intekening van het Fort bij Vijfhuizen. Deze moet wel blijven bestaan.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De Hevel aan de ringvaart bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
098.1.2023	Fort, Vijfhuizen	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument Fort bij Vijfhuizen zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Hier betreft het fortgracht en glacis. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De genieloods bij het Fort wordt via een aparte intekening opgenomen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. Het Fort bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

099.1.2023	Genieloods, Vijfhuizen	Provinciaal Monument	Begrenzen	Het provinciaal monument Genieloods bij het Fort bij Vijfhuizen Fortwachter 2 te Vijfhuizen was voorheen niet ingetekend, maar onderdeel van een te grote intekening van het Fort zelf. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De Genieloods bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
100.1.2023	Nevenbatterij, Fort Vijfhuizen, Vijfhuizen	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument nevenbatterij bij het Fort bij Vijfhuizen, gelegen tegenover Spieringweg 613 te Vijfhuizen is als onderdeel van de Geniedijk ingetekend, terwijl het een zelfstandig monument is. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld en beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen zelf. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De intekening van de (onderliggende) Geniedijk moet ook in stand worden gehouden, aangezien dit ook een provinciaal monument is.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. De Nevenbatterij bij het Fort bij Vijfhuizen is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

101.1.2023	Grenspaal O3, Kruitmagazijn, Assendelft	Provinciaal Monument	Begrenzen	De contouren van het provinciaal monument Kruitmagazijn, gelegen op het adres Zeedijk 7 te Assendelft zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld, waar ook de onderdelen waaruit dit monument bestaat apart op de kaart opgenomen worden. De intekening beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen. Hier betreft het een grenspaal O3. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De intekening van het onderliggende provinciaal monument Noorder IJ- en Zeedijken blijft wel geheel intact. Het zijn twee aparte onderdelen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. Het kruitmagazijn op de Zeedijk 7 in Assendelft is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
102.1.2023	Grenspaal O4, Kruitmagazijn, Assendelft	Provinciaal Monument	Begrenzen	De contouren van het provinciaal monument Kruitmagazijn, gelegen op het adres Zeedijk 7 te Assendelft zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld, waar ook de onderdelen waaruit dit monument bestaat apart op de kaart opgenomen worden. De intekening beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen. Hier betreft het een grenspaal O4. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De intekening van het onderliggende provinciaal	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. Het kruitmagazijn op de Zeedijk 7 in Assendelft is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

				monument Noorder IJ- en Zeedijken blijft wel geheel intact. Het zijn twee aparte onderdelen.				
103.1.2023	Grenssloot, Kruitmagazijn, Assendelft	Provinciaal Monument	Begrenzen	De contouren van het provinciaal monument Kruitmagazijn, gelegen op het adres Zeedijk 7 te Assendelft zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld, waar ook de onderdelen waaruit dit monument bestaat apart op de kaart opgenomen worden. De intekening beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen. Hier betreft het een grenssloot. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De intekening van het onderliggende provinciaal monument Noorder IJ- en Zeedijken blijft wel geheel intact. Het zijn twee aparte onderdelen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. Het kruitmagazijn op de Zeedijk 7 in Assendelft is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

104.1.2023	Kruitmagazijn, Assendelft	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument Kruitmagazijn, gelegen op het adres Zeedijk 7 te Assendelft zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld, waar ook de onderdelen waaruit dit monument bestaat apart op de kaart opgenomen worden. De intekening beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen. Hier betreft het kruitmagazijn. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De intekening van het onderliggende provinciaal monument Noorder IJ- en Zeedijken blijft wel geheel intact. Het zijn twee aparte onderdelen.	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. Het kruitmagazijn op de Zeedijk 7 in Assendelft is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee
105.1.2023	Wachterswoning, Kruitmagazijn, Assendelft	Provinciaal Monument	Ontgrenzen	De contouren van het provinciaal monument Kruitmagazijn, gelegen op het adres Zeedijk 7 te Assendelft zijn te groot ingetekend, waardoor er beperkingen liggen op terreinonderdelen waarop die niet moeten liggen. De aangeleverde intekening is op basis van de redengevende omschrijving van het monument opgesteld, waar ook de onderdelen waaruit dit monument bestaat apart op de kaart opgenomen worden. De intekening beperkt zich dus zuiver tot het monument/de monumentonderdelen. Hier betreft het de wachterswoning. Deze zelfde intekening is ook in het Kadaster opgenomen. De intekening van het onderliggende	Wijzigen	Het gaat hier om een administratieve aanpassing van de intekening van het monument. Het kruitmagazijn op de Zeedijk 7 in Assendelft is en blijft een provinciaal monument.	Nee	Nee

				provinciaal monument Noorder IJ- en Zeedijken blijft wel geheel intact. Het zijn twee aparte onderdelen.				
106.1.2023	Busbanen in beheer Provincie Noord-Holland	Provinciale wegen + Beperkingengebied	Begrenzen	Er is geconstateerd dat enkele busbanen op dit moment niet terugkomen in de viewer van de Omgevingsverordening. Hierdoor is voor derden niet zichtbaar dat deze busbanen in beheer en eigendom van de provincie zijn, en is het niet duidelijk voor initiatiefnemers welke beperkingen gelden voor initiatieven die raken aan deze provinciale assets. Dit is onwenselijk.	Wijzigen	Het betreft een correctie van een omissie in de viewer. Het is evident dat de nu ontbrekende fietspaden in de verordening moeten terugkomen als provinciale asset.	Nee	Nee
107.1.2023	Fietspaden in beheer Provincie Noord-Holland	Provinciale wegen + Beperkingengebied	Begrenzen	Er is geconstateerd dat een aantal fietspaden op dit moment niet terugkomen in de viewer van de Omgevingsverordening. Hierdoor is er voor derden niet zichtbaar dat deze fietspaden in beheer en eigendom van de provincie zijn. Hierdoor is niet duidelijk voor initiatiefnemers welke beperkingen gelden voor initiatieven die raken aan deze provinciale asset. Dit is onwenselijk.	Wijzigen	Het betreft een correctie van een omissie in de viewer. Het is evident dat de nu ontbrekende fietspaden in de verordening moeten terugkomen als provinciale asset.	Nee	Nee
108.1.2023	De Krijgsman, Muiden	Vaarwegbeheer - beheer gemeente, Varend ontgassen	Begrenzen	Gemeente Gooise Meren verzoekt om de vaarwegen in De Krijgsman aan te merken als vaarwegen. De gemeente ontwikkelt een nieuwe woonwijk, genaamd De Krijgsman, nabij Muiden. In de Krijgsman legt de gemeente watergangen aan, die als	Wijzigen	Het betreft een mutatie in de beheergrenzen van gemeente. Dit heeft geen consequenties voor provinciale taken of voor provinciaal beleid.	Nee	Nee

				vaarwater worden of gaan worden gebruikt. Afspraken uit het verleden verplichten de gemeente er toe de watergangen bevaarbaar te houden. Conform provinciale regels verzoekt de gemeente dat zij wordt aangesteld als vaarwegbeheerder en nautisch beheerder.				
109.1.2023	Singelgracht en de Vestinggracht, Muiden	Vaarwegbeheer + Nautisch beheer AGV	Begrenzen	Waterschap AGV wil vaarwegbeheerder en nautisch beheerder zijn van: • de Singelgracht tussen de Muidertrekvaart en de Vecht en; • de Vestinggracht tussen de Vecht en de Naardertrekvaart.	Wijzigen	Het betreft een mutatie in de beheergrenzen van gemeente en waterschap. Dit heeft geen consequenties voor provinciale taken of voor provinciaal beleid.	Nee	Nee

Toelichting:

022.1.2023: In de Zanderij Noord wordt 22 hectare natuur ontwikkeld. Het gebied tussen Castricum en de duinen wordt een mooi overgangsgebied dat bijdraagt aan beter watersysteem, versterking van de natuur en een goede toegankelijkheid voor recreanten.

De provincie begrenst het gebied als NNN, omdat het bijdraagt aan N2000 doelen van het Noord-Hollands Duingebied en er ontwikkeling kan plaatsvinden van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen die kenmerkend zijn voor Noord-Holland. Bovendien is er een goede hydrologische en ecologische verbinding mogelijk met de gemeentelijk groenstructuur en kan aansluiting gevonden worden met het NNN in de omgeving van Castricum (Schoonwatervallei). Daarnaast draagt de begrenzing als NNN bij aan klimaatadaptatie en het verminderen van stikstofuitstoot in de duinen. In de bijgevoegde ecologische onderbouwing vindt u een uitgebreide toelichting op de nut en noodzaak van de NNN-begrenzing in de Zanderij Noord.

Het streven is de benodigde gronden minnelijk te verwerven. Daarvoor is een vereveningssystematiek ontwikkeld, die een surplus biedt op de marktconforme grondprijs, die de provincie kan bieden. Door in het plangebied twee woningen mogelijk te maken en de opbrengst van de verkoop van deze gronden te verevenen tussen de grondeigenaren die met de verevening meedoen, ontstaat een financieel voordelige situatie. Waar deze twee woningen komen is nog niet bekend, maar deze zullen op een plaats komen die aansluit bij bestaande bebouwing of lijnelementen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de gevolgen op het inrichtingsplan en het watersysteem.

Categorie B:

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen in de werkingsgebieden niet door te voeren in de OV NH2020 en de OV NH2022 naar aanleiding van de terinzagelegging. Het betreft:

Voorstel tot wijziging werkingsgebied					Besluit GS om werkingsgebied wel of niet te wijzigen			
Wijziging snummer	Locatie	Werkingsgebied	Begrenzen of ontgrenzen	Toelichting bij het voorstel	Besluit GS	Motivatie	Wijziging WKW/BPL	Consultatie PS
020.1.2023	Haarlemmermeer	NNN	Begrenzen	Recreatie om de stad (RODS) gebieden zijn aangekocht en ingericht door Staatsbosbeheer zonder beheergeld. Staatsbosbeheer zou graag beheergeld ontvangen voor deze gebieden. Daarvoor moeten ze worden opgenomen in het NNN.	Niet wijzigen	Deze percelen zijn van belang voor de natuurverbinding. De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja

Toelichting:

020.1.2023: De voorgestelde begrenzing in de Haarlemmermeer stellen wij uit, mede naar aanleiding van een zienswijze op verzoek van eigenaar, toekomstig beheerder en gemeente. Dit gebied wordt in deze ronde dus niet begrensd als NNN.

Categorie C:

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen in de werkingsgebieden in gewijzigde vorm door te voeren in de OV NH2020 en de OV NH2022 naar aanleiding van de terinzagelegging. Het betreft:

Voorstel tot wijziging werkingsgebied					Besluit GS om werkingsgebied wel of niet te wijzigen			
Wijziging snummer	Locatie	Werkingsgebied	Begrenzen of ontgrenzen	Toelichting bij het voorstel	Besluit GS	Motivatie	Wijziging WKW/BPL	Consultatie PS
027.1.2023	Provincie Noord-Holland	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het juist op de kaart zetten van percelen waarvoor subsidie is aangevraagd.	Deels wijzigen	Deze begrenzing betreft het corrigeren van onjuistheden op de kaart. De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 7 OV NH2020 wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee

030.1.2023	Texel	NNN	Ontgrenzen	In een zienswijze op het Natuurbeheerplan 2020 is verzocht tot deze ontgrenzing. Er wordt gesteld dat dijken geen bestemming natuur zouden moeten hebben.	Deels wijzigen	Dit perceel is niet van belang voor het nabijgelegen Natura2000-gebied en gelet op se ligging en het oppervlak is het niet van belang voor trekvogels. Toch zien wij dit perceel als belangrijk voor het NNN, want: - Het overgangsgebied van duin naar polder, de duinzoom, heeft grote kansen voor natuurontwikkeling (kwelwater) en is nationaal belangrijke natuur en karakteristiek voor Noord-Holland. - De duinzoom kan, dienend als buffer, bijdragen aan de robuustheid van het NNN en de samenhang tussen het duin en het achterland.	Nee	Nee
039.1.2023	Gooi	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL en Begrenzen: NNN en ontgrenzen: BPL	Dit verzoek tot ontgrenzing betreft natuurcompensatie voor de A27.	Wijzigen	Dit betreft de uitvoering van een compensatie-overeenkomst met Rijkswaterstaat. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 5 aanhef en onder a OV NH2020. In verband met de aanleg van de A27 is er sprake van groot openbaar belang. De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang zijn beperkt en de overblijvende effecten, worden gelijkwaardig gecompenseerd.	Nee	Nee
072.1.2023	Oostelijke Vechtplassen	NNN + BPL	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	De begrenzing is onderdeel van het gebiedsproces Horstermeerpolder Noord.	Deels wijzigen	Deze begrenzing is onderdeel van een ruil binnen het gebiedsproces Horstermeerpolder om te komen tot de realisatie van de restantopgave NNN binnen het gebied. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Nee

076.1.2023	Texel	NNN + BPL	Ontgrenzen: NNN Begrenzen: BPL en Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Verzoek tot herbegrenzing n.a.v. overeenkomst tot herbegrenzing op Texel.	Deels wijzigen	Deze begrenzing is onderdeel van gebiedsprocessen en een grotere overeenkomst tot herbegrenzing op Texel (n.a.v. een voorstel van een werkgroep met de provincie en externe partijen met als doel te komen tot realisatie van het restant NNN op Texel). De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.	Nee	Ja

Toelichting:

027.1.2023: Het voornemen tot begrenzing wordt voor één perceel ingetrokken, omdat nog geen overleg met de eigenaar heeft plaatsgevonden.

030.1.2023: Een perceel met een woonbestemming wordt uit het NNN gehaald.

039.1.2023: Een deel van de gronden bij de A27 werden al in het ontwerpbesluit begrensd als NNN. In het definitieve besluit worden alle beoogde gronden die deel uitmaken van de uitvoering van de natuurcompensatie overeenkomst met RWS begrensd als NNN, zodat het NNN niet kleiner wordt.

072.1.2023: Op verzoek van Natuurmonumenten begrenzen wij hun percelen nu nog niet als NNN.

076.1.2023: Op de locatie Hoge Berg is per abuis een aantal percelen te veel begrensd in het ontwerpbesluit, die geen onderdeel uitmaken van de herbegrenzingsdeal op Texel. Deze worden naar aanleiding van de zienswijzen uit het NNN gehaald.

Categorie D:

Wij besluiten de volgende wijzigingen in de werkingsgebieden ambtelijk door te voeren in de OV NH2020 en de OV NH2022:

Voorstel tot wijziging werkingsgebied					Besluit GS om werkingsgebied wel of niet te wijzigen			
Wijzigingsnummer	Locatie	Werkingsgebied	Begrenzen of ontgrenzen	Toelichting bij het voorstel	Besluit GS	Motivatie	Wijziging WKW/BPL	Consultatie PS
110.1.2023	Provincie Noord-Holland	NNN, natuurverbindingen, BPL	Begrenzen: NNN, natuurverbindingen Ontgrenzen: BPL	Het juist op de kaart zetten van de natuurbruggen Zandpoort, Zanderij Crailoo en Ecoduct Laarderhoogt.	Wijzigen	De natuurbruggen waren voorheen reeds opgenomen als NNN. Bij de overgang van de PRV naar de Omgevingsverordening zijn deze per ongeluk niet overgenomen. Dit herstellen we nu door de ecoducten weer te begrenzen als NNN. Het gaat om Natuurbrug Zandpoort, Natuurbrug Zanderij Crailoo en Ecoduct Laarderhoogt. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden. Natuurbrug Zandpoort wordt gekoppeld aan de WKW Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Natuurbrug Zanderij Crailoo wordt gekoppeld aan de WKW Spanderswoud en Corversbosch. Ecoduct Laarderhoogt wordt gekoppeld aan de WKW Gooi Noord.	Ja	Nee
111.1.2023	Provincie Noord-Holland	NNN	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Verschillende initiatiefnemers hebben een Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) subsidie aanvraag gedaan om hun gronden als NNN in te richten.	Wijzigen	De SKNL-initiatieven zijn al opgenomen in het concept Natuurbeheerplan 2024 en via die weg ter visie gelegd. Het gaat hier om de inrichting van gronden als NNN. De grondslag hiervoor is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het	Nee	Nee

						Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.		
112.1.2023	Provincie Noord-Holland	NNN	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Correctie van 'gaten' in het NNN in het duingebied.	Wijzigen	Gaten in het NNN waar voorheen bebouwing stond, worden nu alsnog begrensd als NNN. Deze begrenzing betreft het corrigeren van onjuistheden op de kaart. De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 7 OV NH2020 wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee
113.1.2023	Provincie Noord-Holland	NNN	Begrenzen: NNN Ontgrenzen: BPL	Het betreft correcties in de duingebieden.	Wijzigen	In de duinen waren niet alle gronden aaneengesloten begrensd als NNN, die wel in beheer en of eigendom van PWN en/of in eigendom bij de provincie zijn. De onlogische gaten worden waar mogelijk nu alsnog begrensd als NNN. Deze begrenzing betreft het corrigeren van onjuistheden op de kaart. De grondslag voor deze wijziging is art. 6.43, lid 7 OV NH2020 wijziging ter verbetering van kennelijke onjuistheden.	Nee	Nee

Categorie E:

Wij besluiten de volgende ter inzage gelegde wijzigingen in de bijlagen door te voeren in de OV NH2020 en/of de OV NH2022. Het betreft:

Wijziging bij	Omgevingsverordening NH2022
Bijlage	Voorbereidingsbesluit
Huidige tekst	**Artikel IV Voorbeschermingsregels provinciale monumenten** 1. Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op provinciale monumenten wordt aan het in artikel I genoemde hoofdstuk een afdeling toegevoegd, luidende: ***Afdeling X.3 Provinciale monument*** ***Artikel x1 verboden activiteiten*** *Op de locatie 'voorbeschermd provinciaal monument' is het verboden:* *a. het daar aanwezige monument, zoals omschreven in de bijlage, te beschadigen of te vernielen; of* *b. aan het daar aanwezige monument, zoals omschreven in de bijlage, onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.* ***Artikel x2 Omgevingsvergunningplichtige activiteiten*** *Op de locatie 'voorbeschermd provinciaal monument' is het verboden zonder omgevingsvergunning het daar aanwezige monument, zoals omschreven in de bijlage, te slopen, te verstoren, te verplaatsen of te wijzigen, of te herstellen of te gebruiken waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.*
Wijzigingsvoorstel	De in artikel x1 en x2 genoemde bijlage toe te voegen aan het voorbereidingsbesluit. De bijlage is het provinciaal erfgoedregister dat te bereiken is via https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Cultuur_en_Erfgoed/Monumenten_en_herbestemming/Publicaties/Provinciaal_Erfgoedregister.pdf
Besluit GS	De wijzigingen door te voeren. Het gaat om het toevoegen van een al vastgestelde bijlage.
Consultatie PS	Nee.

Wijziging bij	Omgevingsverordening NH2020 en Omgevingsverordening NH2022
Bijlage	Bijlage 5 Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen provincie Noord-Holland (bij Omgevingsverordening NH2020) Bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen (bij Omgevingsverordening NH2022)
Huidige tekst	WKW Waalenburg (T7), zie https://geoapps.noord-holland.nl/app/nnn_bpl/docs/nnn/1%20Texel-%20T7%20Waalenburg.pdf WKW Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder (N5), zie https://geoapps.noord-holland.nl/app/nnn_bpl/docs/nnn/4%20Noord%20Kennemerland-N5%20Waterberging%20Over%20't%20Hek%20en%20Zuurvenspolder.pdf

Wijzigingsvoorstel	WKW Texel Waalenburg (T7) 1. Het NNN oppervlak te wijzigen van “512” naar “ca 500”. 2. Onder Landschapsecologische karakteristiek na “Kenmerkend voor het dijkje is de opgaande beplanting langs de dijk en een aantal wielen, die ontstaan zijn als gevolg van dijkdoorbraken.” de zin “Grenzend aan deze dijk liggen een aantal percelen die worden verschraald tot soortenrijke graslanden.” toe te voegen. 3. Onder Landschapsecologische karakteristiek de zin “Waalenburgerdijk met opgaande begroeiing en wielen.” te wijzigen in “Waalenburgerdijk met opgaande begroeiing, wielen en soortenrijke graslanden.” 4. Onder natuurwaarden de kop “Kernkwaliteit: Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing en wielen” te wijzigen in “Kernkwaliteit: Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing, en wielen en soortenrijke graslanden” 5. Onder natuurwaarden na “De open gedeelten op de dijk en naast de wielen worden beheerd als N12.01 Bloemdijk of N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.” De zin “Aan de dijk grenzen een aantal percelen waarop soortenrijke graslanden worden ontwikkeld (N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland).” toe te voegen. 6. Onder natuurwaarden na “De opgaande beplanting heeft vooral een landschappelijke betekenis en is ecologisch minder van belang.” de zin “Door verschraling worden in de graslanden soortenrijke vegetaties ontwikkeld.” toe te voegen. 7. In de tabel het kopje “Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing en wielen” te wijzigen in “Waalenburgerdijkje met opgaande begroeiing, en wielen en soortenrijke graslanden”. WKW Noord-Kennemerland, Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder (N5) 8. Het NNN oppervlak te wijzigen van “46 hectare” naar “ca 50 hectare”. 9. Aan de lijst ‘Eigendom/beheer’ toe te voegen: “Landschap Noord-Holland”. 10. Onder Oppervlakte en samenhang NNN “Zuurvenspolder (circa 22 ha.)” te wijzigen in “Zuurvenspolder (circa 25 ha.)”. 11. Onder Landschapsecologische karakteristiek, onder het kopje kernkwaliteiten, de zin te wijzigen in “Op basis van het voorgaande wordt in Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder de volgende ecologische kernkwaliteiten onderscheiden, die de basis vormt voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is: - Open landschap met extensieve graslanden voor weidevogels (Over ’t Hek) - Kwelgevoed open landschap met extensieve graslanden (Zuurvendpolder)”. 12. Onder Natuurwaarden, onder het kopje actuele natuurwaarden, de zin “In de Zuurvenpolder zijn geen extensieve graslanden aanwezig, al is het gebied verder zeer vergelijkbaar met Over ’t Hek.” te verwijderen. 13. Onder Natuurwaarden, onder het kopje potentiële natuurwaarden, de woorden “In beide gebieden” te vervangen door “In de waterberging Over ’t Hek”. 14. De volgende alinea toe te voegen aan Natuurwaarden: *“Kernkwaliteit: Kwelgevoed open landschap met extensieve graslanden* ***Actuele natuurwaarden*** De zuurvenspolder wordt gekenmerkt door een waterberging waarin ruige soortenrijke graslanden voorkomen. Daarnaast is er extnesief grasland aanwezig dat is aangewezen als beheertype **N10.02 vochtig hooiland.** De invloeden van zowel nutriëntrijk polderwater als kalkhoudend kwelwater zijn zichtbaar in de vegetatie van de sloten en graslanden. Een netwerk aan wandelpaden ligt over de kaden in het gebied. Weidevogels komen hier niet tot broeden. Wel komt de rugstreeppad hier voor. ***Potentiële natuurwaarden*** De Zuurvenspolder heeft door de aanwezigheid van kwel, de grote variatie aan bodem- en watertypen en de verschillen in hoogteligging veel potentie voor

	natuurontwikkeling. Het belangrijkste onderdeel van de inrichting bij natuurontwikkeling betreft de waterhuishouding en het verlagen van de voedselrijkdom van de bodem. Er zijn kansen voor N10.02 vochtig hooiland (op de overgangen van hoge naar lage delen; dotterbloemhooiland met invloed van kwel), N12.03 zilt en overstromingsgrasland (in de lagere delen met rijkere bodems; zilverschoongrasland), N05.03 Veenmoeras (in de laagste delen, bij de Molensloot; rietland en ruigte) en bijbehorende sloten en wateren met grote diversiteit aan water en oevergebonden flora en fauna."
Besluit GS	De wijzigingen door te voeren.
Consultatie PS	Nee.

Wijziging bij	Omgevingsverordening NH2022
Bijlage	Bijlage 5 Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen provincie Noord-Holland (bij Omgevingsverordening NH2020) Bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen (bij Omgevingsverordening NH2022)
Huidige tekst	Zie https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=d40b74358f2b49f383113ea8d74362b5
Wijzigingsvoorstel	In de beschrijvingen van de Wezenlijke Kenmerken en waarden (WKW's) staat het exacte aantal hectares per gebied benoemd. Deze informatie veroudert snel, terwijl de WKW's juist als basis voor een NNN-gebied dienen. Omdat vanuit ecologisch oogpunt een indicatie van de omvang wel van belang is, worden de hectares afgerond, en wordt ervoor 'circa' toegevoegd. Tot 100 hectare wordt er naar tientallen afgerond, vanaf 100 hectare wordt er naar 50-tallen afgerond. Onder de tien worden de hectares tot hele hectares afgerond. Omdat het aantal hectares in de WKW's in eerdere wijzigingsrondes niet is aangepast, verschillen sommige nieuwe getallen aanzienlijk van de aantallen die in de WKW's staan vermeld. Dat komt niet door de afronding, maar door de som van aanpassingen uit de eerdere wijzigingsrondes. Daarnaast is er in zes gevallen een fout in het genoemde aantal hectares in de WKW's ontdekt. Het gaat om de hectares in T3 Zuidelijke duinen Texel, T6 De Hors en de Razende Bol, L15 Zeevang en Kwadijkervlot, N3 Schoorlse Duinen, N4 Noordhollands Duinreservaat en N25 Hondsbossche Duinen. Deze fouten worden met de nieuwe cijfers hersteld.

NNN-gebied	Oud	Nieuw
T1 De Hoge Berg	260	200
T2 Noordelijke duinen Texel	1745	1750
T3 Zuidelijke duinen Texel	1893	2300
T4 Polderlandschap Texel	324	350
T5 Natuurgebieden Waddenkust	387	400
T6 De Hors en de Razende Bol	1396	1000
T7 Waalenburg	512	550
K1 Huisduinerpolder	38	40
K2 Grafelijkheidsduinen	229	250
K3 Het Nollenlandschap	32	30
K4 Noordduinen, Mariëndal & Botgat	417	400
K5 Uitlandse Polder en Zandpolder	226	200
K6 De Nollen	47	60
K7 Zwanenwater en Pettemerduinen	696	700
K8 Wildrijk en Ananas	29	30
K9 Wielen Westfriese Omringdijk Eenigenburg	15	20

	K10 Balgzand	101	100
	K11 Amstelmeer en omgeving	685	700
	K12 Wieringen	310	300
	K13 Robbenoord	699	700
	K14 Lage Oude Veer	162	150
	K15 Eendenkooien	115	100
	K16 Stapstenen Waardkanaal	25	30
	K17 Schagerwad en reservaten rond Kolhorn	220	200
	K18 Oeverlanden Kanaal Alkmaar Omval	32	30
	K19 Waterbergingsgebieden langs Ringvaart Dirkshorn	18	20
	K20 Boomerwaal	37	40
			0
	W1 Weel- en Braakpolder, Kolk van Dussen en omgeving	168	150
	W2 Twisk-Oostermare en omgeving	55	60
	W3 Grote en Kleine Vliet en polder het Lichtewater	105	100
	W4 Boxwei Egboetswater en eendenkooi Wervershoof	52	50
	W5 Koopmanspolder en Onderdijk	25,2	30
	W6 De Weelen en Streekbos	321	300
	W7 De Ven	43	40
	W8 De Weel, de Weijdemeer en graslandreservaten de Gouw	395	400
	W9 Rustenburg en Hensbroek	20	20
	W10 Uiterdijk en de Hulk	95	100
	W11 Putten van Oosterleek en Kleiput De Nek	122	100
	N1 Abtskolk, Harger- en Pettemerpolder	448	450
	N2 Catrijpmoor	91	100
	N3 Schoorlse Duinen	2327	1750
	N4 Noordhollands Duinreservaat	4664	5300
	N5 Waterberging Over 't Hek en Zuurvenspolder	46	50
	N6 Kleimeer en Geestmerambacht	247	250
	N7 Damlander- en Philisteinse Polder	105	100
	N8 Bergermeerpolder en Loterijlanden	175	200
	N9 Oosterdel	85	100
	N10 Oeverlanden Kanaal Alkmaar Omval-Kolhorn Zuid	10	10
	N11 Waarderhout	62	60
	N12 Polder Egmond aan den Hoef	8	10
	N13 Ter Coulster, Nijenburg & Heilooër Bos	355	350
	N14 Limmerpolder	287	300
	N15 Duinrand Bakkum	70	80
	N16 Castricummerpolder en eendenkooi Uitgeest	138	150
	N17 Marquette en het Krengenbos	151	150
	N18 Duinen bij Wijk aan Zee	124	100
	N19 Westerhout en de Lunetten bij Beverwijk	62	60
	N24 Rietlanden Westbeverkoog, Oterleek en Molendijk	61	70
	N25 Hondsbossche Duinen	186	90
	-		
	L1 Hempolder en Klaas Hoorn- en Kijfpolder	108	100
	L2 Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Zwaansmeer en Dorregeesterpolder	695	700
	L3 Westwouderpolder	205	200
	L4 Crommenije	48	50
	L5 Krommenieër-Woudpolder	171	150
	L6 Omgeving Markervaart	27	30
	L7 Waterlinie Beverwijk	40	40

	L8 Noorderham en Zuiderham	35	40
	L9 Weijenbus, Vroonmeer en Fort Krommeniedijk	174	150
	L10 Driehoek van Assum	38	40
	L11 Eilandspolder	1261	1250
	L12 Polder Mijzen	326	350
	L13 Oeverlanden Beemsterringvaart	10	10
	L14 Kogen bij Schardam	127	150
	L15 Zeevang en Kwadijkervlot	1862	450
	L16 Waterling, Het Schot en oeverlanden Beemsterringvaart	19	20
	L17 Wormer- en Jisperveld	1455	1500
	L18 Polder Westzaan, Noorderveen en Zuiderpolder	993	1000
	L19 De Engewormer en de Wijde Wormer	201	200
	L20 Kalverpolder	101	100
	L21 Jagersveld	109	100
	L22 Oostzanerveld	503	500
	L23 Twiske	618	600
	L24 Ilperveld en Varkensland	1515	1500
	L26 Purmerbos	244	250
	L27 Ringvaart van de Wijde Wormer en oeverlanden	34	30
	L28 Groengebied Purmerland	51	50
	L29 Polder Katwoude	35	40
	L30 Hemmeland	37	40
	L31 Waterland oost	1248	1250
	L33 Koksloot en oeverland	3	3
	-		
	Z1 Nationaal Park Zuid-Kennemerland	3556	3550
	Z2 Amsterdamse Waterleiding Duinen	2502	2500
	Z3 Landgoederen bij Driehuis en Santpoort	168	150
	Z4 Landgoederen bij Haarlem	157	150
	Z5 Landgoederen bij Heemstede en Bennebroek	443	450
	Z6 Oosterbroek & Buitenhuizen	494	400
	Z7 Heksloot, Westbroekplas en omgeving	143	150
	Z8 Houtrakpolder en omgeving	529	500
	Z9 Schoteroog, Waarder- en Veerpolder, Mooie Nel en De Liede	223	200
	Z10 Dijkland	649	650
	Z11 Eendenkooi Vijfhuizen	36	40
	Z12 Haarlemmermeersebos en Groene Weelde	200	200
	Z13 Haarlemmermeer	225	250
	Z14 Amsterdam west	132	150
	Z15 Amsterdamse Bos, Nieuwe Meer en Amstelveense Poel	872	850
	-		
	A1 Westeinderplassen, Molenpoel en Schinkelbos	1232	1250
	A2 Kalslagerpolder	44	5
	A3 Zijdelmeer en Uithoornse Polder	50	50
	A4 Bovenkerkerpolder	113	100
	A5 Middelpolder	187	200
	A6 Polder de Rondehoep, Holendrechter Bullewijkerpolder	222	250
	A7 Ouderkerkerplas en Nieuwe Bullewijk	129	150
	A8 Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk	356	350
	A9 Diemerpolder en Diemerbos	337	400
	A10 Diemervijfhoek, De Drost, Warenar, Hooft en De Schelp	149	150
	A11 Vecht en oeverlanden	36	40
	A12 Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden	1220	1200

	A13 Oostelijke Vechtplassen	4823	4800
	A14 Laegieskamp, Gijzenveen en Cruysbergen	88	90
	A15 's-Gravenlandse landgoederen	418	450
	A16 Spanderswoud en Corversbosch	511	500
	A17 Gooi Noord	1176	1200
	A18 Gooi Midden en Zuid	2210	2200
	A19 De Kampen, Huizerhoef en De Dode Hond	205	200
	A20 Bossen Muiderberg	48	50
	A22 Oeverlanden Holendrecht en Bullewijk	5	5
Besluit GS	De wijzigingen door te voeren.		
Consultatie PS	Nee		

Wijziging bij	Omgevingsverordening NH2022
Bijlage	Bijlage 5 Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen provincie Noord-Holland (bij Omgevingsverordening NH2020) Bijlage 6 Wezenlijke kenmerken en waarden van Natuurnetwerk Nederland en Natuurverbindingen (bij Omgevingsverordening NH2022)
Huidige tekst	Zie https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=d40b74358f2b49f383113ea8d74362b5
Wijzigingsvoorstel	De kaarten met de ligging en exacte grenzen van het NNN-gebied te verwijderen uit de WKW beschrijvingen. In de WKW's worden kaartjes opgenomen met de indicatieve ligging van het gebied, en de namen waar in de tekst naar verwezen wordt, zodat het geheel beter leesbaar en begrijpelijk wordt. De actuele en exacte begrenzing van de NNN deelgebieden is, samen met de beschrijving van de WKW's, beschikbaar in de volgende viewer: https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=d40b74358f2b49f383113ea8d74362b5
Besluit GS	De wijzigingen door te voeren.
Consultatie PS	Nee

3 Lijst met zienswijzen

ZW	Indiener
ZW-0001	[redacted]
ZW-0002	[redacted]
ZW-0003	[redacted]
ZW-0004	Gemeente Waterland
ZW-0005	Maatschap R. Nielen
ZW-0006	[redacted]
ZW-0007	[redacted]
ZW-0008	[redacted]
ZW-0009	Brolan B.V.
ZW-0010	[redacted]
ZW-0011	[redacted]
ZW-0012	[redacted]
ZW-0013	Recreatie Noord-Holland
ZW-0014	[redacted]
ZW-0015	[redacted]
ZW-0016	[redacted]
ZW-0017	[redacted]
ZW-0018	Vereniging van Eigenaren Recreatieverblijven Kostverlorenpark (VERK)
ZW-0019	[redacted]
ZW-0020	[redacted]
ZW-0021	K. Lust en Zn. vof
ZW-0022	[redacted]
ZW-0023	[redacted]
ZW-0024	[redacted]
ZW-0025	Lexquis
ZW-0026	[redacted]
ZW-0027	[redacted]
ZW-0028	[redacted]
ZW-0029	[redacted]

ZW-0030	Recreatie Noord-Holland
ZW-0031	Natuurmonumenten
ZW-0032	[redacted]
ZW-0033	[redacted]
ZW-0034	Stichting Bescherm de natuur in het Geestmerambacht
ZW-0035	[redacted]
ZW-0036	[redacted]
ZW-0037	R.C.P. Res Beheer BV
ZW-0038	Nationale Politie
ZW-0039	[redacted]
ZW-0040	Gemeente Bloemendaal
ZW-0041	[redacted]
ZW-0042	Gemeenten Schagen en Hollands Kroon
ZW-0043	[redacted]
ZW-0044	[redacted]
ZW-0045	[redacted]
ZW-0046	[redacted]
ZW-0047	Gemeente Haarlemmermeer

4 Beantwoording per zienswijze

ZW-0001
[redacted]
Zienswijze ik zie op het kaartje dat een deel van mijn erf is opgenomen in het natuurnetwerk. Zie bijgaande foto, rode vlak is voormalige paardenbak, dat is akkoord, echter de groene vakken zijn mijn erf, kan u toelichten wat dit betekend ?? Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.
Reactie op zienswijze De vraag gaat over besluit nr. 065.1.2023. Hier lijkt sprake te zijn van enige verwarring veroorzaakt door de verschillende legenda-eenheden in de viewer. Het stuk grond in eigendom van de provincie dat wordt verkocht met kwalitatieve verplichting, waar voorheen de paardenbak was, wordt toegevoegd aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het betreft een klein oppervlak aansluitend aan het NNN. Door begrenzing borgen wij de eenheid van het beheer. Andere delen van het erf zijn uit het NNN gehaald (betreft besluit nr. 079.1.2023; technische correctie). Omdat het perceel in een gebied van bijzondere landschappelijke waarde ligt, worden deze delen van het erf bij ontgrenzing van het NNN begrensd als Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). In de viewer ziet u ze daarom als groene vlakken als in de legenda BPL aangevinkt staat. Zie voor meer informatie over het Bijzonder Provinciaal Landschap onze website https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Bijzonder_Provinciaal_Landschap.
ZW-0002
[redacted]
Zienswijze nummer 076.1.2023 Refererend aan uw schrijven van 21 juni 2022 en 24 februari 2023, dienen we deze zienswijze in over de onduidelijkheid van het voorgenomen besluit over de voorgestelde grensaanpassing Natuurnetwerk Nederland (NNN) van de percelen TEL00A 5245 en 6110. In uw brief van 21 juni 2022 geeft u aan; "Mede omdat uw perceel een huiskavel betreft met een woonbestemming, is ons voornemen daarom om uw perceel uit de huidige begrenzing van het NNN te halen", terwijl u nu in uw brief van 24 februari 2023 stelt dat u op 21 februari 2023 een besluit genomen heeft over de voorgestelde grensaanpassingen van het NNN voor de percelen TEL00A 5245 en 6110. Maar onduidelijk in uw schrijven van 24 februari 2023 is, of de voorgestelde grensaanpassingen van het NNN, leiden tot het uit de begrenzing halen van de percelen TEL00A 5245 en 6110 of juist tot het opnemen van de percelen in de begrenzing, daar in de legenda "van de NH NNN voortgang en adres zoeker" de kleur rood staat voor "NNN aangewezen, niet ingericht". Om meer duidelijkheid te verkrijgen, of uw voorgenomen besluit, een opvolging betreft van het gestelde in uw brief van 21 juni 2022,

of dat uw brief van 24 februari 2023 op zichzelf staat en juist een NNN begrenzing betreft, dienen we deze zienswijze in. Vooralsnog gaan we ervan uit dat er sprake is, van een ontgrenzing van de percelen TEL00A 5245 en 6110 uit de NNN begrenzing van Texel! Onze zienswijze in overweging nemende en gelet op de bepalingen in het vigerende bestemmingsplan "Buitengebied Texel", verzoeken wij u om meer duidelijkheid te verschaffen over uw voorgenomen besluit van 21 februari 2023.
Reactie op zienswijze Het besluit van 21 februari 2023 betreft een opvolging van onze brief van 21 juni 2022. Het betreft de ontgrenzing van de percelen TEL00A 5245 en 6110 uit het Natuurnetwerk Nederland (NNN).
ZW-0003
[redacted]
Zienswijze De belangen van cliënt zien op verzoeknummer: 022.1.2023, locatie: Noord-Kennemerland (Zanderij Noord, Castricum). Cliënt heeft diverse percelen in eigendom waar het ontwerp op ziet. De kadastrale aanduidingen hiervan zijn als volgende: CTC 00: B 10539, B 10538, B 7074, D 1188, D 1187, D 1174. Als motivering van het wijzigen van de NNN-begrenzing is als volgende gemotiveerd: "De provincie wil de gemeente ondersteunen in haar plannen om de Zanderij te ontwikkelen als natuurgebied en is bereid om – op verzoek van de gemeente - de Zanderij te begrenzen als NNN. Gelet op de ligging van de gronden in de Zanderij (binnenduinrand en grenzend aan de duinen) is begrenzing als NNN wenselijk: 1. Begrenzing draagt bij aan realisatie N2000-doelen in het Noordholands duinreservaat; 2. Herstel van gradiënten in de duinzoom zorgt in potentie voor de ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen; 3. De bijzondere abiotische omstandigheden in de duinzoom met kwel en regenwater en weinig invloed van voedselrijk oppervlaktewater maken bijzondere natuur mogelijk. De grondslag voor deze begrenzing is art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden." Bezwaren tegen (ontwerp)bestemmingsplan Cliënt heeft net als vele andere belanghebbende inhoudelijk bezwaren tegen het in procedure zijnde bestemmingsplan 'Zanderij Noord' waarmee het verzoek van de gemeente direct samenhangt. Deze zijn weergegeven in de zienswijze die tegen het bestemmingsplan is ingediend. De zienswijze is bijgevoegd (productie 1) en cliënt verwijst daar naar ten aanzien van de inhoudelijke bezwaren van het aanwijzen van de gronden als NNN gebied. Naar oordeel van cliënt geeft dit voldoende grondslag om af te zien van de aanwijzing. Ontbreken (ecologische) motivering In aanvulling op het voorgaande is de motivering die aan de voorgenomen wijziging van het NNNgebied ten grondslag wordt gelegd zeer summier gemotiveerd en niet onderbouwd met ecologische rapporten. - Er is niet aangetoond dat deze begrenzing bijdraagt aan de realisatie van Natura-2000 doelen in het Noord-Hollands duinreservaat.

- Er is niet aangetoond dat met deze aanwijzing potentieel wordt gezorgd voor de ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen.
- Er wordt zeer algemeen gesteld dat de bijzondere abiotische omstandigheden in de duinzoom met kwel en regenwater en weinig invloed van voedselrijk oppervlaktewater bijzondere natuur mogelijk maken. Maar er wordt niet onderbouwd of die natuur naar redelijke verwachting zal gaan ontstaan en in hoeverre de aanwijzing van de gronden van cliënt daaraan een bijdrage zou leveren.

Oftewel de noodzakelijke onderbouwing waarom deze wijziging van het NNN-gebied noodzakelijk of zelfs nuttig is, ontbreekt geheel. Dat is onaanvaardbaar, aangezien daarmee niet is aangetoond dat is voldaan aan de eis uit de verordening, zijnde dat de wijziging is ten behoeve van de verbetering van de samenhang of een betere ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk Nederland (art. 6.43, lid 6 aanhef en onder a OV NH2020).
De voorgenomen wijziging komt hierdoor in strijd met de verordening en daarbij met algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel.

Conclusie
Cliënt wordt door de wijziging van het NNN-gebied ernstig aangetast in zijn belangen (zie productie 1), terwijl de ecologische voordelen geenszins zijn aangetoond. Dit maakt dat er naar oordeel van cliënt afgezien moet worden van de aanwijzing van zijn gronden.

Verzoeken
- Cliënt verzoekt primair zijn gronden niet aan te wijzen als onderdeel van het NNN

Reactie op zienswijze
Uw bezwaren tegen het ontwerp bestemmingsplan worden behandeld in de gemeentelijke bestemmingsplanprocedure. De ecologische uitleg van de aanwijzing van de Zanderij Noord als NNN-gebied, vindt u in de bijlagen bij deze Nota van beantwoording. Hierin staat omschreven waarom de aanwijzing van dit gebied als NNN nuttig en noodzakelijk is.

ZW-0004

Gemeente Waterland

Zienswijze
Nummer 006.1.2023
Er is u verzocht om de werkingsgebieden MRA Landelijk gebied (MRA-LG) en Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) te wijzigen ter plaatse van de locatie [redacted] (zie bijlage 1). In het ontwerp wordt het verzoek tot ontgrenzing met nummer 006.1.2023 door u afgewezen.
U motiveert uw voorgenomen besluit vanuit de zeer algemene beschrijving van het BPL Waterland^ en stelt dat ter plaatse specifiek de kernkwaliteit 'openheid' geldt omdat het perceel onlosmakelijk verbonden is met het open poldergebied.

Wij zijn het niet eens met uw motivering, wij ondersteunen het verzoek 006.1.2023 en wij verzoeken een heroverweging van uw voorgenomen besluit. Hieronder motiveren wij ons verzoek.

Motivering
Het betreffende perceel maakt geen deel uit van en is niet onlosmakelijk verbonden met het open poldergebied dat aan de noordzijde van [redacted] ligt. Het perceel ligt duidelijk los van het open poldergebied, want sinds jaar en dag is de 'noordzijde' van de [redacted] de -ook provinciaal planologische- grens tussen de kern Broek in Waterland en het open poldergebied.
De gevraagde ontgrenzing van het perceel tast de openheid van het BPL niet aan. Het perceel ligt ten zuiden van het open poldergebied, het ligt binnen de ring van de [redacted], [redacted], binnen de bebouwde kom van Broek in Waterland, buiten het beschermd gezicht en wordt aan drie zijden omsloten door stedelijk gebied en stedelijke functies. Van een open doorzicht vanaf de weg in zuidelijke richting (kern) is sinds jaar en dag geen sprake. Wanneer de provinciale planologische geschiedenis van deze locatie wordt nagegaan, dan valt voor dit perceel ook op dat er in ieder geval vanaf 2003 tot de vaststelling van de OVNH2020, sprake was van een consistente lijn in de provinciale visies en verordeningen.
Het perceel lag altijd binnen de 'Rode contouren stedelijk gebied' (van 2003 t/m 2008) en binnen Bestaand Stedelijk Gebied (2010 t/m de vaststelling van de OVNH2020 in 2019.) Zie de afbeeldingen in bijlage 1.
Het lokale beleid, het bestemmingsplan sloot altijd op de provinciale lijn aan. De 'Rode contour' was ook opgenomen in het door GS goedgekeurde (kenmerk 2008-71202) bestemmingsplan Broek in Waterland 2008. De exacte grens van de 'Rode contour' lag toen ook aan de noordzijde van de [redacted]. Zie de afbeelding in bijlage 1.
De OVNH2020 is uitgebreid voorbereid. Gemeente Waterland heeft in die periode actief meegedaan aan de vele participatiebijeenkomsten en botsproeven. De informatie die in die uitgebreide voorfase van de OVNH2020 met gemeenten is gedeeld, gaf geen enkele aanleiding om een verandering te verwachten van de tot dan toe consistente provinciale lijn m.b.t. de ligging van onder meer dit perceel: binnen Bestaand Stedelijk Gebied (BSG).
Wij werden verrast met de plotselinge verandering bij de terinzagelegging van het ontwerp van de OVNH2020. Waterland heeft zienswijzen ingediend op het ontwerp. De locatie aan de [redacted] was in die zienswijze (verzenddatum 13 mei 2020) ook specifiek -met een afbeelding- opgenomen (bijlage 1 van de zienswijze d.d. 13 mei 2020). Wij hebben toen al verzocht om deze locatie vanwege de ligging binnen BSG, buiten de grens van het werkingsgebied MRA/LG te laten en daarmee buiten het werkingsgebied BPL De reactie op die zienswijze was zeer algemeen -afwijzend- en ging niet in op deze in de zienswijze opgenomen specifieke locatie. Wij stellen het op prijs wanneer u in uw aanstaande reactie wel gemotiveerd in gaat op deze specifieke locatie.
Wij zijn nog steeds van mening dat dit perceel tot ons BSG behoort en dat er sprake is van een kaartfout. Wij steunen dan ook het verzoek met nummer 006.1.2023 en verzoeken u de grens van de werkingsgebieden terug te leggen naar daar waar deze van 2003 tot en met het voorjaar van 2020 lag; aan de noordzijde van de [redacted].

Uitnodiging
Wij nodigen u bij deze graag uit voor een gezamenlijk bezoek aan deze locatie voordat u in juni overgaat tot het nemen van een definitief besluit. Graag vernemen wij van u of u van deze uitnodiging gebruikt maakt.

Reactie op zienswijze
Wij komen niet tegemoet aan uw verzoek om de begrenzing aan te passen. Bij het begrenzen van het werkingsgebied Landelijk gebied wordt een aantal criteria toegepast. Een van deze criteria is dat gronden met een agrarische bestemming als Landelijk gebied worden aangemerkt. Omdat deze locatie een agrarische bestemming heeft, is dus sprake van Landelijk gebied. De omstandigheid dat de locatie grotendeels is omsloten door stedelijk gebied maakt dit niet anders. Op deze specifieke locatie draagt het perceel bij aan de ter plaatse aanwezige kernkwaliteiten van het BPL, namelijk open ruimte en korte bebouwingslinten. Het verwijderen van dit perceel uit landelijk gebied en BPL en het bebouwen ervan leidt tot aantasting van het dorpse karakter en de openheid van de polder Binnenweeren, waar het perceel en de naast gelegen percelen landschappelijk onderdeel van uitmaken.

ZW-0005

Maatschap R. Nielen

Zienswijze

Ons bedrijf heeft 70 melkkoeien op ruim 45 ha grasland. De oppervlakte bestaat uit 10 ha pacht van Staatsbosbeheer, 34 ha eigendom en 1 ha particuliere pacht. Van de 45 ha ligt 41 ha binnen het Nationaal Natuurnetwerk, waaronder het grootste deel van ons eigendomsgrond. Wij hebben een contract voor agrarisch natuurbeheer op 30 ha; 26 ha daarvan ligt op eigen grond binnen het NNN. De overeenkomst bestaat uit 2,5 ha uitgesteld maaien en 27,5 ha legselbescherming. Hiervoor ontvangen wij jaarlijks – mede afhankelijk van de weidevogelresultaten – zo'n € 10.000,-. Er broeden zo'n 75 paartjes, waaronder 25 grutto's en 20 visdieven – dat laatste is vrij bijzonder.
In 2010 hebben wij speciaal voor de weidevogels en met provinciale POP-subsidie een stal gebouwd die ruige mest produceert. Het bedrijf heeft al een beheerovereenkomst sinds de start van dit instrument begin jaren '80. Er is dus een grote continuïteit in beheer, belangrijk voor de vogels. De grond omzetten naar natuur heeft grote negatieve financiële en bedrijfstechnische gevolgen. Het land kan veel minder bemest worden, waardoor de grasopbrengst volstrekt ontoereikend is om ons vee te voeden en waardoor het bedrijf niet meer grond gebonden is. Daarbij zijn er veel ganzen in deze polder, met het omzetten naar natuur kunnen wij geen faunaschade meer declareren. Dat zou het einde van een familiebedrijf betekenen waar de volgende generatie al klaar staat om dit prachtige bedrijf met oog voor de natuur en deze grote weidevogelpopulatie te onderhouden.
Daarnaast zagen wij tot onze grote verbazing dat op uw NNN voortgang kaart al een gedeelte langs de rand van onze percelen met Groen is ingekleurd, als zijnde NNN is gerealiseerd. Dit vinden wij hoogst merkwaardig, aangezien wij hier nog nooit iemand van de Provincie Noordholland over hebben gesproken. Via deze kaart zien wij dit gegeven en wij eisen dan ook dringend om dit in uw kaart aan te passen! Deze groen ingekleurde randen zijn ons eigendom, dus zonder enig overleg of wederzijdse afspraak kan dit niet zomaar ingekleurd worden als "gerealiseerd". Dit is volstrekt ONACCEPTABEL!
Provincie NoordHolland heeft ons eigendom als ambitie om te zetten naar NNN, het grootste gedeelte van de polder waarin ons land ligt heeft deze ambitie niet. Graag willen wij duidelijkheid hebben waarom u onze percelen heeft aangemerkt als toekomstig NNN. Wij zijn het hier volstrekt niet mee eens!
Wij verzoeken u dan ook dringend om ons gehele land, wat ons eigendom is, te ontgrenzen van uw NNN-ambitie.

Reactie op zienswijze
Wij komen niet tegemoet aan uw verzoek voor het ontgrenzen van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Deze grond heeft een ecologische meerwaarde om de percelen begrensd te houden. De percelen zijn (inter)nationaal van (potentieel) belang voor weidevogels. De weidevogeldichtheid in de percelen e.o. is hoog. Om een gunstige staat van instandhouding van de weidevogelpopulaties te waarborgen is het van belang om de omvang van het natuurgebied te behouden en maatregelen te treffen om het aanwezige habitat voor weidevogels te verbeteren. De groene randen langs de percelen betreffen kaartfouten. Dit komt bij de randen van percelen helaas vaker voor. Wij zullen deze kaartfouten corrigeren.

ZW-0006

[redacted]

Zienswijze
048.1.2023
Deze zienswijze (brief met kenmerk 1988147 / 1988376) betreft het gebied De Hoge Berg (T1) en grenst aan de percelen [redacted] 131, 134, 136 en 138 in [redacted] (zie screenshots in bijlage 1 betreffende gebied NNN kaart en bijlage 2 Bestemmingsplan [redacted]). In het bestemmingsplan van [redacted] is het pad naast ons perceel met grijs aangegeven en heeft bestemming 'verkeer'. Ik neem aan dat dit zo blijft, omdat we op deze manier van deze bestemming gebruik maken.

Reactie op zienswijze
Het pad naast uw perceel was al als Natuurnetwerk Nederland begrensd, dat is met deze wijziging niet veranderd. Ook de bestemming van het pad verandert niet met dit besluit. Het blijft verkeer en u kunt er op deze wijze gebruik van blijven maken.

ZW-0007

[redacted]

Zienswijze
De Stukken die niet NNN begrenst moeten worden zijn hier aan gegeven omdat ik daar mijn schapen moet laten grazen voordat ze het veld in kunnen.

Reactie op zienswijze
Wij zullen die delen ontgrenzen en begrenzen, die u zelf hebt aangevraagd. Dat betekent dat de stukken die u aangegeven hebt nodig te hebben voor beweiding van uw schapen inderdaad niet als NNN worden begrensd.

ZW-0008

[redacted]

Zienswijze

voorgeschiedenis

Over een natuur-rafelrand op de grens van het industriegebied Westpoort en het natuurgebied Geuzenbos, waar schotse hooglanders rondlopen, is door beeldend kunstenaar Leonard van Munster een glazen stolp gebouwd. Van Munster is onder meer bekend van het blauwe huisje op het braakliggende terrein naast Paradiso en de Fata Morgana onder de A10. Binnenin de glazen constructie groeien planten en struiken gewoon door omdat er geen beton op de vloer is gestort. De biotoop die er ontstaat verandert mee met haar omgeving en wordt een kunstwerk in zichzelf; Waar de planten en struiken binnenin reageren op de seizoensveranderingen, reageren de kunstwerken die er gemaakt worden op de veranderende samenleving. De grote binnenruimte fungeert als één groot 'canvas', als een schilderij waar elke keer met witte verf overheen gegaan kan worden zodat men weer opnieuw kan beginnen.

Bouwwerken en landschappen zullen er ontstaan maar kunnen net zo goed weer op de schop. Gastkunstenaars of artists-in-residence zullen gevraagd worden om gedurende de komende jaren ingrepen in de ruimte te doen, inspelend op thema's als klimaatverandering, milieu en de maakbaarheid van ons bestaan. Passanten die over de Wethouder van Essenweg lopen/fietsen kunnen naar binnen kijken en hebbzicht op de kunstwerken die er gebouwd en te zien zijn.

Sinds de start van het project zijn er veel tegenslagen. Ten eerste heeft het gemeentelijke grondbedrijf mij vervuilde grond als schone grond verpacht en heeft het eigen onderzoek naar de vervuiling achtergehouden. Ik heb een erfpacht contract getekend en voor de grond betaald, zonder hiervan op de hoogte te zijn gesteld. Toen het onderzoek uiteindelijk boven water kwam [met dank aan een vriendelijke en eerlijke medewerker van de provincie], gingen alle luiken bij de Gemeente dicht en werd ik genoodzaakt de Ombudsman in te schakelen.

De gemeente beloofde in ieder geval de helft van de grond te voorzien van schone grond, zodat het concept toch [deels] gerealiseerd kon worden. Na veel oponthoud en vervelende omgang met "de Gemeente", wilde ambtenaar [redacted] een hekwerk om de glazen kas plaatsen. Gelukkig heeft de ombudsman bepaald dat dit niet nodig was en dat afrastering met paaltjes volstond zodat het concept en het open karakter van het gebied behouden zou blijven.

Desondanks dat deze ambtenaar op de hoogte was van het concept en achterliggende geschiedenis, heeft deze ambtenaar de zichtlocatie aangewezen voor de Patalo-familie met een deel top 600 jongeren. Het werd nog erger toen deze ambtenaar mij belde en zei: "Je hoeft niet bang te zijn dat je last krijgt van de familie, want tussen jou en de familie plaatsten we een groot hoog hekwerk."

Dit was onacceptabel en druiste in tegen al de afspraken die waren gemaakt en zou het open karrakter van het werk en de locatie teniet doen.

Gelukkig heeft [redacted] persoonlijk het besluit voor plaatsing van de woonwagens teruggedraaid. Er zou ook een integriteitsonderzoek komen naar de betreffende ambtenaar. Dit onderzoek heb ik stopgezet om nog meer negativiteit te voorkomen. Nadat de betreffende ambtenaar vernam dat ik het integriteitsonderzoek had stopgezet, belde hij mij op met de dreigende opmerking: "...Nou, over twee jaar gaat we het bestemmingsplan gewijzigd worden, ...dus we zullen nog wel zien...." Dit was wederom zeer verontrustend en zorgwekkend. Ik heb daarom veranderingen in begrenzingen en bestemmingsplannen in de gaten gehouden. Nu blijkt dat er inderdaad een herbegrenzing is doorgevoerd zonder dat dit in een zienswijze van de gemeente is onderbouwd en zonder dat dit eerst vooraf publikelijk gemaakt is.

Ontgrenzing zonder melding/publicatie vooraf
Het gebied waarover de gemeente een zienswijze indiende [zie afbeelding 2] is een geheel andere locatie dan er door provincie is doorgevoerd. Ook de onderbouwing van de gemeente is niet van toepassing op het gebied dat nu BPL ontgrenst is. Het stuk aan de zuidzijde langs de [redacted] (in het gemeentelijke bestemmingsplan bestemd als 'Groen-1') is Landelijk gebied/MRA Landelijk Gebied/ Bijzonder provinciaal landschap (BPL) uit de begrenzing gehaald. Zelfs de provincie is het tot op heden niet gelukt te achterhalen waarom op deze plek de ontbegrenzing is doorgevoerd.
De juridische afdeling van de gemeente onderkent dat er een geheel ander gebied is meegenomen in de ontgrenzing dan door de gemeente in de zienswijze is verbeeld. De gemeente meldt dat zij dit stuk juist willen opnemen in de hoofdgroenstructuur. De begrenzing als Bijzonder Provinciaal landschap is hier dan ook veel logischer dan de begrenzing als industriegebied [IPB]. De toezegging van de provincie om het BPL volgens het kaartje van de gemeente te ontgrenzen en het IBP te laten liggen is gedaan in de nota van beantwoording op de omgevingsverordening NH2022 (zie ZW-0076 onderdeel ZO-0251) maar blijkbaar pas verwerkt in de wijzigingsronde 2 van de kaarten in 2022, zodat het indienen van een zienswijze hierop niet tijdig mogelijk was.

Zienswijze :
Kiezen we voor meer industrie of voor behoud van natuur?
Ik onderschrijf dat de overlap van de werkingsgebieden MRA Landelijk Gebied / Bijzonder provinciaal landschap en industrieterrein van provinciaal belang niet logisch samenvallen. Verzocht wordt om het IPB op de aangevraagde en verbeelde locatie te ontgrenzen en het BPL te laten liggen zoals het was. bijgesloten de onderbouwing van het behoud van Bijzonder Provinciaal Landschap. [voor onszelf en voor de jonge toekomstige generatie.]

Onderbouwing:
We onderschrijven de landschappelijke doelstellingen die de provincie stelt. Het behoud en ontwikkeling van de landschappelijke waarden zijn van groot belang voor Amsterdam, zeker nu de stad verder verdicht, ook in de flanken. Daarbij worden de stadsranden steeds belangrijker voor recreatie en groen.
Het pad langs langs de [redacted] [zie afb. 4 en 5] vormt de enige groene fiets,- en wandelroute vanuit de Bretten/De Tuinen van West naar recreatie gebied Spaarnwoude en terug. Deze verbinding wordt verre van aantrekkelijk als men ineens langs bedrijfsloodsen zou moeten fietsen. Daarnaast is heeft de strook groen, die langs het water loopt, nu nog een natuurlijke en landschappelijke verbinding met het natuurgebied "het geuzenbos" aan met de overzijde van de weg.
Lees ook: Omgevingsvisie 2050 gemeente A'dam:
Het belang van het lange-lijnen-fietsnetwerk wordt benadrukt. Het netwerk bestaat uit logische en hoogwaardige fietsroutes over lange afstanden door de stad en de rest van de regio. Deze groene corridoor, past in ruimtelijke plannen om vanuit woongebieden het groen te kunnen opzoeken. Belang voor leefbaarheid. Recreatiegebied Spaarnwoude maakt onderdeel uit van de EHS en ontvangt jaarlijks 5,5 miljoen bezoekers
De ruimte is beperkt, zeker als we in Amsterdam in de omgevingsvisie 2050 hebben afgesproken dat de groene randen, onze natuur in de scheggen of landelijk groen moet blijven,..
-Door te Belangrijk provincieel landschap [BPL] te veranderen in industrie van provinciaal belang verdwijnt ook de zekerheid tot behoud van het laatste beetje groen
Ook de werkende mensen in het bedrijventerein de Heining hebben recht op groen. Dit verhoogt de werkomgeving en uitstraling van het gebied positief. Deze Bomenopstand is een stukje echte natuur en heeft een geheel andere beleving dan wat plantjes aan de gevel van een bedrijfspand.
[lees ook stuk Het Parool van 22 maart 2023: "Natuur delft altijd het onderspit"]

In de Provinciale Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 staat de ambitie dat vraag en aanbod van woon- en werklocaties (kwantitatief en kwalitatief) beter met elkaar in overeenstemming zijn. Telefonisch wordt mij verteld door de gemeente dat men voornemens is de strook in de nieuwe Hoofdgroenstructuur op te nemen. De begrenzing BPL is dan ook zeker beter op zijn plaats en logischer dan een begrensing IBP. Het geeft ook een vreemd signaal af,.: de bestemming is groen maar we begrenzing het als industriegebied. Als overheid is het juist goed om ondubbelzinnig te zijn,..Doe wat je zegt en herstel het vertrouwen... en de sleutel bij behoud van natuur, ligt bij afdelingen van de overheid. -In de strook langs de [redacted] [zie afb 6 en 7] zijn houtrillen [takkenwallen] aangebracht. Dit zijn nest-, voedsel- en schuilgelegenheid voor vogels; en een voortplantings-, voedsel- en schuilplaats voor kleine zoogdieren; [zie afbeelding houtril] zie ook: Provinciale Omgevingsvisie Noord-Holland 2050: ambitie is om de biodiversiteit in Noord-Holland te vergroten, ook omdat daarmee andere ambities/doelen kunnen worden bereikt. Zoals een gezonde leefomgeving, economisch duurzame landbouw, bodem- en waterkwaliteit, aantrekkelijke verstedelijking en klimaatadaptatie. -Er zijn in het bestemmingsplan voor het gebied Sloterdijk 4 regels opgenomen die gelden ten aanzien van de toelaatbaarheid van milieuhindercategorieën. Voor het gedeelte van het plangebied waarin het bedrijventerrein Heining is gelegen, is bepaald dat er zichbedrijven mogen vestigen die maximaal tot milieucategorie 3.2 behoren. Anders dan de gemeente in haar zienswijze de provincie voorhoudt, is deze locatie in het bestemmingsplan helemaal niet bestemd voor bedrijvigheid t/m milliuecategorie 5. Concluderend: De overlap van de werkingsgebieden Bijzonder Provinciaal landschap, MRA Landelijk Gebied/BPL en industrieterrein van provinciaal belang vallen niet logisch samen. Verzocht wordt om het IPB op de aangevraagde en verbeelde locatie te ontgrenzen en het BPL te laten liggen zoals het was. zie afbeelding 1 Uiteraard sta ik open voor een gesprek met de beslissingsbevoegde personen. Ps: Het was overigens fijn om te horen van medewerker op de juridische afdeling, dat mijn kunstwerken gewaardeerd worden
Reactie op zienswijze Dank voor uw zienswijze. De door u ingediende zienswijze heeft geen betrekking op een van de wijzigingen die onderdeel uitmaken van deze ronde wijziging werkingsgebieden en bijlagen van de Omgevingsverordening. Het nu alsnog opnemen van nieuwe wijzigingen zou ertoe leiden dat derden hierover geen zienswijzen meer kunnen indienen. Wij zien dat u al een voorstel tot wijziging heeft ingediend. Dit voorstel nemen wij ter afweging mee in een volgende ronde wijziging werkingsgebieden van de Omgevingsverordening.
ZW-0009
Brolan Vastgoed

Zienswijze
Reactie op 006.1.2023
Middels dit schrijven maken wij onze zienswijze kenbaar inzake het door u genomen ontwerpbesluit met zaaknummer 1985079 met betrekking tot het door ons ingediende wijzigingsverzoek tot ontgrenzing van de percelen aan de [redacted].
Begin 2021 is Brolan Vastgoed eigenaar geworden van de twee percelen (rood omkaderd in Bijlage 1) aan [redacted]. Ons doel is om, evenals bij de naastgelegen percelen is gebeurd, op deze plek een bijzondere en duurzame woonplek te realiseren die past bij de 'waarden van Waterland' en in Waterlandse stijl wordt gerealiseerd.
Mede door de toegenomen druk op de woningmarkt zijn wij in gesprek gegaan met de gemeente Waterland om de kansen voor herontwikkeling naar woningen te verkennen. Dit heeft inmiddels geleid tot hun instemming om de kansen voor woningbouw te onderzoeken, de locatie is daarmee ook opgenomen in het 'Meerjarenprogramma woningbouw 2023' van de gemeente.
Er ontstaat wat ons betreft een kans om deze rand binnen de kern van Broek in Waterland alsnog in te vullen met passende woningen, waarbij we hoge ambities hebben op het gebied van natuur, klimaat en duurzaamheid.
Een dergelijke ontwikkeling is op dit moment niet mogelijk omdat de huidige omgevingsverordening van de provincie Noord-Holland 2020 dit niet toeiaat. De gezamenlijke conclusie van ons en de gemeente is dat de werkingsgebieden 'landelijk gebied' en 'Bijzonder Provinciaal landschep' echter onterecht zijn aangemerkt op deze percelen. Daarom hebben wij in samenspraak met de gemeente een wijzigingsverzoek ingediend in de hoop daarmee tot een dialoog met de gemeente en provincie te komen over de kansen om een ontwikkeling toch mogelijk te maken. Helaas heeft de provincie gedurende deze procedure ons niet geïnformeerd over de achtergrond van de aanwijzing en eventuele kansen voor ontgrenzing te onderzoeken.
Inmiddels heeft u op 1 maart 2023 het ontwerp van de 'wijziging werkingsgebieden omgevingsverordeningen' ter inzage gelegd waarin ons verzoek is afgewezen. Wij vinden dit samen met de gemeente een gemiste kans en hopen middels deze zienswijze om alsnog tot een oplossing te komen. Wat ons betreft is dit pas het startpunt van een zorgvuldig proces waarbij we met de provincie en de gemeente tot een plan komen waar alle partijen achter kunnen staan en een nieuwe toekomst geeft aan deze bijzondere plek in Broek in Waterland.

Huidig gebruik
De oorspronkelijk functie van deze percelen, 'agrarisch', is al 20 jaar niet meer in gebruik en is onderdeel geweest van het ten westen gelegen, inmiddels opgeleverde bouwplan ('Plan van Dis'). De ontwikkeling van het resterende deel van dit bouwplan heeft vooralsnog geen doorgang gevonden. De percelen zijn door het inmiddels gerealiseerde deel van het woningbouwplan en een oostelijk gelegen gerealiseerd ander bouwplan dusdanig verkleind en ingeklemd. Daarnaast is ook van de andere functies binnen het bestemmingsplan zoals cultuurgrond en behoud van aanwezige natuur- en landschapswaarden volgens de leidraad 'Bijzonder Provinciaal Landschep' wat ons betreft geen sprake meer. Het is daarom gewenst dat de gronden een nieuwe toekomstbestendige functie krijgen.

Historie Streekplannen en provinciale verordeningen
Wij hebben een kopie van de zienswijze van de gemeente ontvangen en wat de gemeente terecht opmerkt is dat in eerdere streekplannen en verordeningen van de provincie en goedgekeurde bestemmingsplannen de locatie altijd is aangemerkt als onderdeel van het bestaand stedelijk gebied. Waarom de provincie in de nieuwe verordening OVNH2020 plotseling van mening is dat deze percelen wel onderdeel zijn van het landelijk gebied is ons niet duidelijk. Tevens is de reactie op ons verzoek

zeer algemeen geformuleerd en houdt deze geen rekening met de eerdere verordeningen alsmede de huidige situatie die de afgelopen jaren significant is gewijzigd. Aangezien de leidraad 'Landschep & cultuurhistorie 2018' onderdeel is van de OVNH2020 en daarmee de provincie zou moeten toetsen conform voornoemde leidraad kunnen wij alleen maar concluderen dat de gemeente terecht constateert dat de locatie nog steeds onderdeel is van bestaand stedelijk gebied en valt binnen de rode contour. Er is in OVNH2020 met betrekking tot de percelen dus sprake van een kaartfout.

Uitspraken provincie naastgelegen ontwikkeling
Wat ons verder opvalt is dat in de bestemmingsplanprocedure van het naastgelegen 'Plan van Dis' de provincie zich al eerder heeft uitgesproken over ontwikkelingen aan de [redacted], ook over de percelen waar wij een wijzigingsverzoek voor hebben ingediend. In de reactienota bij het vastgestelde bestemmingsplan 'Broek in Waterland - [redacted]' is in bijlage 8 bij het bestemmingsplan het volgende opgenomen naar aanleiding van de vooroverlegreactie van de provincie (volledige bericht is als bijlage 2 bij de zienswijze gevoegd):

Reactie provincie Noord-Holland (aug. 2016)
Indien de gemeente achterliet plan staat en Inschat dat het ook haalbaar is (naast provinciale belangen spelen er vaak nog meer belangen), zien wij een verzoek tot overleg met belangstelling tegemoet. In dat kader zullen wij eerst een onderbouwing omtrent Nut & Noodzaak beoordelen alvorens integraal gekeken wordt naar de overige provinciale belangen. In het kader van ruimtelijke kwaliteit zouden we graag worden geïnformeerd over de visie van de gemeente voor de resterende agrarische grond gelegen tussen de beoogde woningbouwlocaties aan de [redacted] Omdat belde plannen aan de rand van het dorp zijn gelegen dient een zorgvuldige inpassing in de landschappelijke waarden van het omliggende gebied gewaarborgd te zijn. Verder geven we in dit verband graag vast mee dat opgaande begroeiing voor beide planlocaties als onwenselijk wordt beschouwd wegens de directe nabijheid van Weidevogelleefgebied.

De gemeente Waterland heeft hier vervolgens de volgende reactie op gegeven.
Onderhavige reactie heeft zowel betrekking op onderhavig plangebied, alsmede een andere woningbouwontwikkeling aan de [redacted] en 1 perceel grond dat tussen beide locaties is gelegen. Onderhavig plan en het andere woningbouwplan zijn qua stedenbouwkundige opzet op elkaar afgestemd. Wel wordt voor beide locaties een afzonderlijk bestemmingsplan opgesteld en in procedure gebracht. Het totale plangebied, dus ook het ene perceel dat gelegen is tussen beide ontwikkelingen, is aan te merken als bestaand stedelijk gebied. Voor het plangebied [redacted] heeft u als provincie ook zelf in het kader van het 3.1.1. vooroverleg bevestigd dat dit plangebied als Bestaand stedelijke gebied is aan te merken. Binnen de huidige coalitie is er geen politiek draagvlak binnen de gemeente Waterland om ook het tussenliggende perceel te wijzigen naar woningbouw.

Ten aanzien van het aangrenzende weidevogelleefgebied dat in de PRV zodanig is opgenomen, verwijzen wij naar onze reactie onder nummer 5.
Zoals in bovenstaande is te lezen, was er in 2016 er nog geen draagvlak voor ontwikkeling voor de tussengelegen gronden. Inmiddels heeft de gemeente het Meerjarenprogramma woningbouw 2023 vastgesteld en gepubliceerd en zijn de percelen hierin opgenomen als potentiële woningbouwlocatie. Het draagvlak is er zodoende binnen de gemeente. Woningbouw op de locatie zal bijdragen aan de sociaaleconomische vitaliteit van Broek in Waterland.
Hieronder een tweede vooroverlegreactie van de provincie Noord-Holland die relevant is. Ditmaal de vooroverlegreactie op het bestemmingsplan 'Broek in Waterland - [redacted] (als bijlage 3 bij de zienswijze gevoegd):

Reactie provincie Noord-Hoiland (maart 2017)
Het plan heb ik al bekeken maar inderdaad geen reactie gehad richting de gemeente. Gezien de huidige bestemming van het terrein en de kleinschalige bouwplannen (6 woningen) in correlatie met de huidige versie van de PRV vinden wij dat dit perceel binnen BSG valt. Wij zien op grond van de door u verzonden stukken geen reden tot het maken van opmerkingen. De provincie heeft dus bij naastgelegen percelen nrs. 4 - 6, welke ook ten zuiden liggen van [redacted], al geconcludeerd dat deze onderdeel zijn van bestaand stedelijk gebied.
De gemeente heeft daarnaast het gebied ook in haar eigen 'Omgevingsvisie gemeente Waterland 2030', vastgesteld in 2017, als 'kerngebied' van Broek in Waterland aangewezen (bijlage 4 bij de zienswijze: kaart Omgevingsvisie 2030).
Op basis van de reacties is op te maken dat voor de twee aangrenzende woningbouwlocaties de openheid niet als een reden is gegeven dat hier geen woningbouw kon plaatsvinden. Integendeel, er is ruimte geweest voor woningbouw op een passende en zorgvuldige manier. Dit is ook terug te lezen in de toelichting van het bestemmingsplan [redacted]. Bij die ontwikkeling is in het ontwerp voldaan aan het provinciaal beleid en de karakteristieke waarden uit de leidraad 'Landschep en Cultuurhistorie' door rekening te houden met de belangrijke zichtlijnen, de watergangen, de verkavelingspatronen en het open landschep. Er is een SPvE voor het plan opgesteld (al in 2012) en in het overleg op 7 november 2017 met de provincie is vastgesteld dat de opzet conform het SPvE past bij de criteria uit de Leidraad. Er zijn zichtlijnen in het plan opgenomen en er is voortgeborduurd op de karakteristieken en waarden van de bebouwingstypologie van Broek in Waterland. Ook als vastgelegd dat er geen hoog opgaand groen mag komen in de voortuinen.
Wij zien dan ook voldoende mogelijkheden om voor de nu voorliggende locatie een ontwerp uit te werken dat voldoet aan de bovengenoemde kwaliteitsaspecten.

Reactie op huidige motivatie provincie omtrent wijzigingsverzoek
De provincie schrijft in haar motivatie van het afwijzen van het verzoek tot wijziging het volgende:
Het gebied is door de provincie aangewezen als BPL omdat het, ook al ligt het aan de zuidzijde van de [redacted] en relatief klein is, ruimtelijk onlosmakelijk verbonden is met het open poldergebied. Hier geldt dus de kernkwaliteit openheid.
Voor ons is onvoldoende onderbouwd wat de 'onlosmakelijke verbondenheid' volgens de provincie kwalificeert. Het perceel ligt immers ingeklemd tussen gerealiseerde woningbouw aan de oost-, zuid- en westkant, terwijl het poldergebied aan de noordzijde ligt en gescheiden is door een weg. Wij gaan hieronder eerst in op de waardering die het gebied heeft in de leidraad 'Landschep en Cultuurhistorie' en vervolgens op de fysieke situatie en hoe de locatie beleefd wordt.
In de leidraad van het Bijzonder Provinciaal landschep wordt openheid in Waterland als volgt omschreven: De waarde van de openheid wordt bepaald door de doorlopende open ruimte en de vergezichten die deze mogelijk maakt. De openheid is extra goed beleefbaar vanaf de hoger gelegen dijken. De Waterlandse Zeedijk (ruimtelijke drager) biedt niet alleen vergezichten over het Markermeer, maar ook over Waterland. Vanuit de linten Is op veel plekken sprake van zichtlijnen naarde daarachter gelegen openheid van de veenweidepolders. De omvang van het open weidegebied in het BPL Waterland is van bijzondere waarde. De openheid is kwetsbaar omdat in het vlakke land bijna elke ruimtelijke ingreep zichtbaar is. Door de verschillende verkavelingsrichtingen in het gebied is de openheid extra gevoelig voor verrommeling. Ruimtelijke ontwikkelingen in het open landschep die leiden tot (verdere) verdichting of verrommeling zijn een aantasting van deze kernkwaliteit.
Als wij bovenstaande projecteren op de betreffende percelen, zijn wij van mening dat de openheid niet of onvoldoende van toepassing is. Vanwege de ligging tussen de stedelijke functies van woningbouw aan de oost - en westzijde en de sportvelden aan de zuidzijde verdwijnt er vanwege de ontwikkeling geen open landschep.

In wezen is de openheid van het gebied ten zuiden van de [redacted] verdwenen nadat de twee woningbouwplannen aan weerszijden zijn gerealiseerd. De woningbouwontwikkelingen hier vinden hun basis in een proces dat in een ver verleden al is ingezet door de aanleg van de [redacted] en de sportvelden met hoog opgaande begroeiing hier aangrenzend. Zichtlijnen vanuit de bestaande bebouwing naar het achtergelegen landschep zijn niet meer waarneembaar over de percelen.
De openheid waarnaar wordt gerefereerd is op de locatie niet meer voldoende waarneembaar. En een ruimtelijke ontwikkeling op de locatie is maar beperkt zichtbaar op afstand. Wij hebben hiervoor meerdere standpunten (posities in het landschep) onderzocht. Vanaf dichtbij, kijkend langs de [redacted] overheerst het beeld van woningen aan een lint en is de openheid nauwelijks waarneembaar (zie foto's posities 6 t/m 8 van bijlage 5). Op grotere afstand (foto's posities 9 t/m 12 van bijlage 5) is het gebied niet of nauwelijks meer zelfstandig waarneembaar en maakt het onderdeel uit van de bebouwde rand van het dorp. Zie vooral de foto vanuit het noorden kijkend naar Broek in Waterland (positie 11), welke we hieronder hebben uitgelicht. De locatie valt weg tegen de rand van bebouwing en de open plek is op deze afstand niet waarneembaar. Onze conclusie is dan ook dat een ontwikkeling met woningen op grotere afstand vanuit het landschep nauwelijks zelfstandig waarneembaar is doordat de locatie ingesloten ligt door bebouwd gebied. Alleen dichtbij en recht van voren is zicht op de locatie.
Met het voornemen voor woningbouw is het uitgangspunt dat de bestaande watergangen en het verkavelingspatroon niet worden gewijzigd, om zo het karakter van het perceel zo min mogelijk te veranderen.
Foto positie 11 met de locatie aangeduid
Vervolgens geeft de provincie in haar motivatie nog het volgende aan:
Door de aanwezigheid van de open zone is er ook nu nog zicht op de beplante dorpsrand van Broek in Waterland, die de begrenzing vormt van de open polder. Het bouwen op deze plek, waardoor een nieuw en strakke dorpsrand ontstaat, zou deze kwaliteiten dus tenietdoen.
Op de historische kaarten (bijlage 6) is te zien dat omstreeks eind jaren 80 de [redacted] is aangelegd en daarna de beplanting langs de sportvelden is ontstaan.
Door de reeds gerealiseerde bouwplannen is de open zone nog slechts zeer beperkt aanwezig. Het zicht vanuit het landschep naar de beplante dorpsrand is matig zichtbaar en betreft de opgaande beplanting langs de sportvelden.

Conclusie
Daarvoor willen we graag zien dat ons verzoek tot wijziging wordt gehonoreerd en de percelen worden ontgrenst van de werkingsgebieden van Bijzonder Provinciaal Landschep, Landelijk gebied en Landelijk gebied MRA.
Kort samengevat omdat:
1. De gronden al lange tijd geen agrarische functie meer hebben en agrarisch gebruik ook niet meer haalbaar is naar de toekomst toe. Er is zodoende gezocht naar een nieuwe toekomstbestendige functie.
2. De percelen zijn in eerdere streekplannen en verordeningen van de provincie alsmede goedgekeurde bestemmingsplannen altijd aangemerkt als onderdeel van het bestaand stedelijk gebied.
3. De locatie is gelegen tussen twee recente woningbouwontwikkelingen en maakt volgens de gemeente onderdeel uit van het bestaand stedelijk gebied. Dit is eerder al zo benoemd in het kader van het vooroverleg bij het bestemmingsplan voor de [redacted] e.o. en tevens zo aangewezen in de Omgevingsvisie Waterland.
4. Woningbouw op deze plek aansluit bij een proces dat al geruime tijd geleden is ingezet en de locatie ook is opgenomen in het 'Meerjarenprogramma Woningbouw 2023' van de gemeente als potentiële locatie.
5. Er bij de naastgelegen ontwikkelingen door middel van gedegen ontwerp en studie van het landschep een stedenbouwkundig plan is gemaakt dat past bij de kwaliteiten

en uitgangspunten van de omgeving.
6. De locatie, mede door de ontwikkelingen die hier in het verleden hebben plaatsgevonden, niet of niet meer onlosmakelijk verbonden is met het open polderlandschap en de openheid van de locatie nauwelijks waarneembaar is. Enkel van dichtbij en recht van voren is de locatie als zelfstandig waar te nemen. Op enige afstand gaat de locatie op in de rand van bebouwing en is de open plek niet meer zelfstandig herkenbaar en waarneembaar.
Wij ontvangen u graag samen met de gemeente op de percelen voordat u in juni overgaat tot het nemen van een definitief besluit en gaan graag samen met u en de gemeente Waterland in dialoog om tot goede procesafspraken te komen waaronder herontwikkeling tot woningbouw mogelijk wordt.
Wij gaan ervan uit dat u ons van het verdere verloop van de procedure op de hoogte houdt.

Reactie op zienswijze
Wij komen niet tegemoet aan uw verzoek om de begrenzing aan te passen. Bij het begrenzen van het werkingsgebied Landelijk gebied wordt een aantal criteria toegepast. Een van deze criteria is dat gronden met een agrarische bestemming als Landelijk gebied worden aangemerkt. Omdat deze locatie een agrarische bestemming heeft, is dus sprake van Landelijk gebied. De omstandigheid dat de locatie grotendeels is omsloten door stedelijk gebied maakt dit niet anders. Op deze specifieke locatie draagt het perceel bij aan de ter plaatse aanwezige kernkwaliteiten van het BPL, namelijk open ruimte en korte bebouwingslinten. Het verwijderen van dit perceel uit landelijk gebied en BPL en het bebouwen ervan leidt tot aantasting van het dorpse karakter en de openheid van de polder Binnenweeren, waar het perceel en de naast gelegen percelen landschappelijk onderdeel van uitmaken.

ZW-0010

[redacted]

Zienswijze
048.1.2023
Betreft uw voorgenomen besluit grensaanpassingen brief 24/2 /2023 kenmerk 1988147/1988376
Wij hebben als eigenaar van bovengenoemd adres in ons koopakte het recht van overpad over bedoelde grond van en naar de [redacted]. Dit is ook aan de orde bij [redacted].
Wij grenzen allen aan uw stuk voorgenomen grensaanpassing natuurnetwerk. Indien dit wijzigt is er geen mogelijkheid meer om nog in onze tuinen te komen.

Reactie op zienswijze
Het pad naast uw perceel was al als NNN begrensd, dat is met deze wijziging niet veranderd. Ook de bestemming van het pad verandert niet met dit besluit. Er verandert niets aan uw recht van overpad van en naar de de Ruyterstraat. Het recht van overpad blijft van kracht.

ZW-0011

[redacted]

Zienswijze
Reactie op Zanderij, 022.1.2023
Geachte Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
Met belangstelling hebben wij kennisgenomen het besluit 'voorgestelde grensaanpassingen Natuurnetwerk Nederland'. We zien ons als eigenaar en gebruiker van kadastraal perceel Castricum B 10280 genoodzaakt een zienswijze in te dienen op de NNN-begrenzing van bovengenoemd perceel. Wij stellen vast dat wanneer de situatie zorgvuldig wordt bekeken duidelijk is dat NNN begrenzing op ons perceel niet correct is.

'Onze' zanderij
Als kleinkinderen van [redacted] erfden we op 20 november 2019 met 8 neven en nichten een kleine 2.000 m2 tuingrond op de Zanderij. Een klein lapje waar onze familie al decennia lang met zorg voor natuur en milieu van geniet als moestuin en weiland. Het stukje land heeft voor ons en anderen een hoge recreatieve en sociale functie en waarde.
Hoewel de Zanderij nu al een geliefd wandelgebied is met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde, begrijpen wij ook de wens en potentie van het gebied voor natuurontwikkeling.
Tegelijkertijd ontbreekt elk concreet voorstel van gemeente, provincie of PWN om tot een minnelijke oplossing te komen. PWN heeft als beoogd beheerder aangegeven geen bezwaar te hebben tegen het handhaven van het huidig gebruik en handhaven van eigendom waarbij echter de gewenste NNN-begrenzing (en op termijn bestemming) wel wordt gerealiseerd. Dit zou voor ons een reële optie kunnen zijn wanneer er op passende wijze wordt omgegaan met de waardedaling de grond door de NNN-begrenzing. Hier blijven overheden echter in gebreke. Hierdoor zien wij ons genoodzaakt wederom bezwaar te maken tegen het begrenzen van onze grond binnen de NNN.

Zienswijze NNN begrenzing
Wij bezwaar tegen het begrenzen van ons perceel tot NNN om de volgende redenen:
- Het wijkt af van gemaakte keuzen in de directe omgeving waarbij woningbouw wordt gerealiseerd langs de [redacted]. Natuurontwikkeling op ons eigendom zou moeten plaatsvinden tussen twee wegen, bestaande bebouwing én geplande nieuwbouw. Ter verduidelijking zie onderstaande figuur 2 en 3, waarbij is ingezoomd op de bestaande situatie en de door overheden beoogde situatie.
- Ook is er hierdoor geen sprake van betere verspreidingsmogelijkheden voor zeldzame dieren of planten
- Er is hierbij geen sprake van landschappelijke samenhang, logische zichtlijnen, behouden van openheid of enige robuustheid.
- De beoogde ontwikkeling op ons eigendom, bestaande uit een groepje bomen in een verder leeg duinlandschap lijkt dan ook veel meer bedoeld om nieuwe de nieuwbouwvilla's uit het zicht te houden.
- Vergelijkbare tuingronden op de Zanderij in eigendom van gemeente Castricum krijgen geen NNN begrenzing.
- Handhaven van bestaand gebruik en eigendom wordt door beoogde beheerder gezien als passend en niet storend voor de te ontwikkelen NNN in de omgeving.

Geconcludeerd kan worden dat begrenzen van ons perceel vergezocht is en geen recht doet aan het doel van de NNN. Ik wijs u graag op figuur 4 waarbij voor ons perceel huidige situatie wordt gehandhaafd. We zijn graag bereid afspraken te maken over voorkomen van overlast of verstoring naar het nabij gelegen te ontwikkelen NNN; zoals geen gebruik maken van bestrijdingsmiddelen, plaatsen van hekwerken of invasieve exoten. De NNN-begrenzing van ons perceel is vergezocht en onwenselijk voor zowel natuur en ons als eigenaar. Wij verzoeken u dan ook de NNN begrenzing met zorgvuldigheid en detail buiten ons perceel te leggen. Graag verneem ik uw reactie op bovenstaande zienswijzen,
Reactie op zienswijze Informatie over de ecologische onderbouwing en samenhang vindt u in de bijlagen bij deze Nota van beantwoording. De vergelijkbare tuingronden op de Zanderij in eigendom van de gemeente Castricum worden ook als NNN begrensd. Zoals u aangeeft en wij ook met u hebben besproken, is zelfrealisatie gezien de ligging en de grootte van uw perceel een optie. Voor zelfrealisatie is NNN-begrenzing nodig, waarbij voor uw perceel een natuurdoel wordt vastgelegd. De afspraken over het gebruik en beheer worden in dat geval samen met u vastgelegd in een overeenkomst tussen u, de provincie en PWN (die het perceel in opdracht van de provincie zal inrichten en beheren).
ZW-0012
[redacted]
Zienswijze Namens mijn client, de [redacted] wonende [redacted] dien ik een zienswijze in op de Wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening ronde 2023-I zijnde een vestiging van een NNN gebied aansluitend aan de eigendom van mijn client, alsmede op een gedeelte van het eigendom van mijn client. Het betreft in dit geval de locatie [redacted]. Mijn client heeft daar een perceel akkerbouwgrond in gebruik van 3,21 hectare, perceel kadastraal bekend [redacted] De zienswijze voor mijn client richt zich erop dat door de vestiging van het NNN-gebied op een gedeelte van zijn grond voor de toekomst beperkingen verwacht in het beheer van zijn akkerbouwgrond en de teelt van zijn gewassen. De hinder zou kunnen bestaan uit het niet kunnen bemesten van de grond, danwel een gedeelte ervan, alsmede het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen. Het NNN-gebied betreft op deze locatie een watergang met aan beide zijden een slootkant, en zoals het er naar uitziet op de kaart betreft dit een doodlopende watergang. Het is dan ook de vraag welk nut dit stukje NNN gebied heeft. Bij voorkeur ziet mijn client derhalve het NNN-gebied stoppen ter hoogte van de Laan van Westerhout. Op bijgaande kaart ziet u ook dat een gedeelte (smalle streep van het kadastrale eigendom van Visser) wordt geraakt door het toekomstige NNN-gebied. Ik verzoek u minimaal deze streep aan te passen, maar ook te letten op het doodlopen van dit stuk NNN-gebied, en wellicht de gehele NNN-strook achter het perceel te schrappen. Ik vraag u de belangen van mijn client bij de vestiging van dit NNN-gebied te respecteren zodat zijn grond productief gebruikt kan blijven worden.

Reactie op zienswijze
De voorgestelde begrenzing 020.1.2023 in de Haarlemmermeer stellen we uit, mede naar aanleiding van een andere zienswijze, en wordt in deze ronde niet meer begrensd als NNN. Bij een eventueel nieuw voorstel in een volgende ronde zullen wij de grens van het NNN, zoals de indiener wenst, buiten perceel HLM03AD4114 leggen.

ZW-0013

Recreatie Noord-Holland

Zienswijze
Graag dienen wij bij deze een zienswijze in op het voorgenomen besluit van GS om de locatie Boseilanden in de Haarlemmermeer (gedeeltelijk) te begrenzen als NNN (40,27 ha, nummer 020.1.2023). Wij willen u verzoeken de Boseilanden nu nog niet te begrenzen. Dit heeft te maken met vier elementen: timing, eigendom- en beheersituatie, afstemming en de beschreven argumentatie.

Proces optimalisatie NNN / timing
Met het visie Spaarnwoude Park 2040 bouwt het recreatieschap aan een aantrekkelijk leefklimaat voor bewoners van de MRA door spreiding van de regionale recreatiedruk, ontwikkeling bestemmingsmanagement, versterking van natuur en cultuurhistorie en betere verbindingen. De visie Spaarnwoude Park is integraal van opzet met aandacht voor de ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden in een zonering met drukke en rustige gebieden.
Op de beoogde ontwikkellocaties van het Uitvoeringsprogramma Spaarnwoude Park 2020 – 2040 loopt het recreatieschap aan tegen de beschermingsregimes van het landelijk gebied, hoofdzakelijk de NNN. In december 2021 is eerder een verzoek gestuurd naar GS voor ontgrenzing van bepaalde locaties, welke in april 2022 is afgewezen.
Sinds december 2022 is het recreatieschap daarom samen met de provincie gestart met het project Optimalisatie NNN. Het doel is maken van concrete, gedragen en haalbare voorstellen voor het ontgrenzen van NNN op prioritaire ontwikkellocaties in Spaarnwoude en het herbegrenzen van NNN in de voor natuur potentierijke binnenduinrand van Noord-Holland of locaties binnen Spaarnwoude. Streven in toe te werken naar één 'package deal' via de meerwaardebepaling. De NNN wordt hier per saldo beter van. Dit proces verloopt ingoede samenwerking.
De Boseilanden is binnen de Gemeenschappelijke Regeling (kortweg: GR) één van de mogelijke interne locaties voor begrenzing. Het nu al beslissen over toevoeging van deze locatie loopt vooruit op het proces Optimalisatie NNN en komt daarmee als losse actie.

Eigendom- en beheersituatie en financiële onderlegger
Het recreatiegebied Spaarnwoude is eind jaren '60 aangelegd en bestuurlijk ondergebracht in de Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude (deelgebied SPW). In 2008 zijn twee nieuwe gebieden aan het recreatieschap toegevoegd: Spaarnwoude Stichting Mainport en Groen (SMG) en Spaarnwoude Strategisch Groenproject (SGP). Op bijlage 1 is de gebiedsafbakening van de GR te zien. De Boseilanden is aangelegd als RodS-gebied (Recreatie om de Stad, een rijksprogramma gestart in de jaren '00). Onder deze vlag zijn nieuwe recreatiebossen en -gebieden aangelegd in de nabijheid van grote uitleglocaties (oa VINEX) van groeigemeenten zoals Purmerend, Haarlemmermeer, Diemen. De Boseilanden is als beheergebied opgenomen in de GR Spaarnwoude, deelgebied SGP (Strategisch Groen Project). Via de GR betalen de

participanten voor het toezicht, beheer en ontwikkeling van dit gebied en verzorgt Recreatie Noord-Holland in opdracht van het recreatieschap het volledige beheer in dit gebied. Staatsbosbeheer is formeel nog eigenaar, maar heeft geen kosten aan dit gebied. De gebieden zouden destijds in erfpacht uitgeleverd worden, maar dit is om verschillende redenen nog niet gebeurd (voor een overzicht van deze 'beheren-zonder-titel'-gebieden, zie de kaart van bijlage 2). Vanuit het dossier erfpachtherziening die al enige jaren loopt tussen Staatsbosbeheer en de recreatieschappen, is het de bedoeling dat dit alsnog gebeurd. In een overleg tussen PNH, RNH en SBB dat 23 februari 2023 is geweest, waarbij [redacted] aanwezig was, heeft het provinciehoofd van Staatsbosbeheer toegezegd de gebieden door te gaan leveren. Daarmee wordt het recreatieschap erfpachter en verkrijgt het zakelijk recht.
In het licht van deze juridische wijziging is het nu toekennen van de Boseilanden een ongewenste ontwikkeling. Het aanwijzen als NNN-gebied brengt bepaalde verplichtingen met zich mee (qua inrichting en beheer) en beperkt de mogelijkheden van recreatief gebruik. Als huidige beheerder en toekomstig erfpachter is het prettig om zelf die afweging maken.

Geen afstemming
Het verzoek van Staatsbosbeheer is niet vooraf besproken of getoetst met het recreatieschap. Via het tbogroenoverleg is het als een mededeling ingebracht.

Argumentatie beheergeld onjuist
In uw document 'Ontwerp wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening NH2020 & NH2022 ronde 2023-I' is als argumentatie het volgende verkort opgeschreven: "Recreatie om de stad (RODS) gebieden zijn aangekocht en ingericht door Staatsbosbeheer zonder beheergeld. Staatsbosbeheer zou graag beheergeld ontvangen voor deze gebieden. Daarvoor moeten ze worden opgenomen in het NNN." Het klopt dat bepaalde RodS-gebieden (zoals Houtrakpolder, Zwaansbroek en Venneperhout in de Haarlemmermeer) te kampen hebben met een beheertekort. Hiervoor wordt op de tafel 'financiering RodSgebieden in de MRA' (PNH, gemeente Haarlemmermeer, Purmerend en Amsterdam) naar een oplossing gezocht. Deze gebieden vallen buiten de GR Spaarnwoude. Echter, de Boseilanden worden door het recreatieschap beheerd binnen de GR, en dus niet door Staatsbosbeheer. De argumentatie over het ontvangen van beheergeld door SBB klopt daarmee niet.

Gezamenlijke visie op gebied
De gemeente Haarlemmermeer heeft een visie Landschap en Recreatie opgesteld en heeft tevens de wens de groenstructuren van park Zwaanshoek, Boseilanden en Groene Carre te versterken, o.a. met bomenaanplant in het kader van de Bossenstrategie. De Boseilanden kan een interessante ecologische verbindingszone worden. In het recreatieschap loopt tevens een onderzoek naar het samenvoegen van de drie deelbegrotingen tot één. De gemeente Haarlemmermeer zou graag zien dat een deel van de gespaarde reserves alsnog te goede komt aan deze gebieden alvorens deze gebiedsbreed inzetbaar worden. Als SBB, PNH en RNH de handen inéén slaan, en vanuit een integrale visie op natuur, recreatie en verbindingen naar deze groene zones kijkt, dan denken wij dat het gebied hier bij gebaat is. De NNN kan op deze wijze worden versterkt, met draagvlak van de direct betrokken organisaties.

Samenvattend
Wij stellen voor dat de Boseilanden voor nu uit de begrenzing te halen, en met elkaar de schouders eronder te zetten om de Boseilanden te betrekken in de grotere integrale blik op het natuurnetwerk in Spaarnwoude. Wij kijken uit naar uw reactie en stellen voor in een persoonlijk gesprek ons verzoek nader toe te lichten.

Reactie op zienswijze Wij begrijpen dat het begrenzen van deze delen vooruitloopt op een mogelijke wens van de indiener om deze percelen als natuur in te richten en te beheren. Daarom stellen wij deze begrenzing op dit moment uit.
ZW-0014
[redacted]
Zienswijze Ondergetekende[redacted] maakt bezwaar tegen uw voornemen om een deel van onze gronden in eigendom in de voorgenomen besluit over de NNN grens aanpassingen op te nemen. De redenen van ons bezwaar is dat we beperking krijgen in het grondgebruik. Mijn kenmerk is: 1988147/1988376
Reactie op zienswijze Met het voorgenomen besluit wordt een klein deel van uw perceel uit het Natuurnetwerk gehaald. Er komen dus geen nieuwe beperkingen op uw grond te liggen. Dat een klein deel van uw perceel begrensd was, was een kaartfout. Deze kaartfout wordt met dit besluit hersteld.
ZW-0015
[redacted]
Zienswijze De[redacted] maakt bij deze bezwaar tegen uw voorgenomen besluit voorgestelde grensaanpassingen Natuurnetwerk Nederland. Bij het doorvoeren van uw besluit verwachten wij een belemmering in onze bedrijfsvoering. Beperkingen op het gebruik van de gronden zal zorgen dat wij in moeten gaan leveren op ons inkomen. Helaas lezen wij niets over een tegemoetkoming in de te verwachten opbrengstderving bij invoering van uw voornemen.
Reactie op zienswijze Voor de Hoge Berg is een gebiedsproces doorlopen met alle agrariërs van de Hoge Berg. Samen met hen, en ook met u, is een Eindbeeld voor de Hoge Berg geschetst, met als uitgangspunt een combinatie van natuurontwikkeling en een duurzame agrarische bedrijfsvoering. Om dit te kunnen realiseren is onder andere 70 ha NNN ontgrensd. Voor alle agrariërs van de Hoge Berg zijn individuele afspraken gemaakt (in zogenaamde factsheets), waarin duidelijk is opgenomen hoe er gecompenseerd gaat worden. Ook voor u zijn afspraken gemaakt over compenserende gronden in verband met opbrengstderving.

ZW-0016
[redacted]
Zienswijze Bij deze onze bezwaren: • Ten eerste het perceel hebben wij in bezit gekregen na het overlijden van mijn vader. Er zijn dus zware emotionele waarden verbonden aan ons perceel. • Omzetting van de Zanderij-Noord van landbouwgrond naar natuurgebied is voor ons heel nadelig, buiten het feit dat de waarde van landbouwgrond hoger is dan natuurgebied, omdat onze zoon een hoveniersbedrijf is begonnen en hij ons perceel op de Zanderij-Noord wil gebruiken als een opkuil-tuin en kwekerij voor vaste planten. Daarnaast wil ik nog in lengte van dagen mijn hobby op ons perceel blijven uitvoeren en dat kan niet op deze manier. • De manier van communiceren van de PWN, Provincie en Gemeente Castricum is tot nu toe éénrichting-verkeer: er wordt niet of nauwelijks naar de landeigenaren geluisterd. Zo werd in het 2e gesprek met de procesbegeleider/woordvoerder van de gemeente Castricum, Provincie en PWN verteld, dat als we niet meewerken aan de aan ons meegedeelde en opgelegde opties, we hoe dan ook onteigend zullen worden. De gesprekken die we gevoerd hebben met de PWN, Provincie en Gemeente Castricum, waarin wij onze ideeën en voorstellen hebben gedaan (landruil, perceel voor een milieu-vriendelijke bloemkwekerij met bouwvergunning), is niet op gereageerd. • Wat ons verbaast is dat de volkstuincomplexen mogen blijven bestaan in de tekeningen. • Wat wij niet snappen is dat een buitenstaander, zonder agrarische binding met de Zanderij-Noord, een bouwkavel krijgt toegewezen. Resterend de volgende vragen: • Wat is de waarde van de NNN-status? • Wat is de status van het bestemmingsplan van de PWN? • Waar is het geld van TenNet gebleven? Uiteraard zijn wij bereid om onze zienswijze mondeling toe te lichten. Wij gaan er vanuit dat u onze zienswijze meeneemt in het proces van het bestemmingsplan Zanderij-Noord. Tevens vertrouwen wij erop dat de in het bestemmingsplan opgetekende mogelijkheden kunnen worden teruggedraaid.
Reactie op zienswijze De provincie, PWN en de gemeente Castricum streven naar natuurontwikkeling op de Zanderij Noord. Daardoor zijn andere functies niet meer mogelijk. U heeft daarover gesproken met ons, de gemeente en met PWN. Uw perceel gebruiken als opkuil-tuin en kwekerij is daarom geen mogelijkheid meer. De volkstuinen liggen ook in de NNN-begrenzing en zullen op den duur omgezet worden naar natuur. De NNN-status geeft aan dat de provincie dit een belangrijk gebied vindt om naar natuur om te vormen. Het bestemmingsplan heeft een apart proces. Bij het aanbieden van het bestemmingsplan aan de raad van de gemeente Castricum worden ook de zienswijzen beantwoord die bij het ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan zijn ingediend. Tot slot: de gelden van Tennet waren bedoeld voor boscompensatie op meerdere locaties in de binnenduinrand, waarvan de Zanderij Noord er eerst een van was. Door de lange doorlooptijd van het project Zanderij Noord wordt deze

boscompensatie nu op andere locaties ingezet. Deze gelden waren en zijn niet noodzakelijk voor het betalen van de natuurontwikkeling in de Zanderij Noord; dit gebeurt met beschikbaar geld vanuit de provincie.
ZW-0017
[redacted]
Zienswijze Betreft: Besluit voorgestelde grensaanpassing Zanderij Noord te Castricum Namens de Stichting administratiekantoor Liefting dienen wij de onderstaande visie in ten aanzien van ons perceel, kadastraal bekend gemeente Castricum sectie D nummer 1238. In voorliggende brief is onze zienswijze opgenomen met betrekking tot verzoeknummer 022.1.2023 uit het ontwerp 'Wijzigingsgebieden werkingsgebieden Omgevingsverordening ronde 2023-1'. Het verzoek is gebaseerd op het besluit van 17 december 2020 van de gemeenteraad van Castricum. In deze vergadering is door de Raad het Kaderstellend Besluit vastgesteld voor de transformatie van het huidige agrarische gebied tot een volwaardige natuurontwikkeling. Hierbij worden door de provincie de volgende argumenten aangevoerd waarom begrenzing wenselijk is: 1. Begrenzing draagt bij aan realisatie van Natura 2000-doelen in het Noordhollands duinreservaat 2. Herstel van gradiënten in de duinzoom zorgt in potentie voor de ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen 3. De bijzondere abiotische omstandigheden in de duinzoom met kwel en regenwater en weinig invloed van voedselrijk oppervlaktewater maken bijzondere natuur mogelijk. Uiteindelijk wordt de grondslag gelegd op een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk (art. 6.43, lid 6, onder a). Gelet op de grootte van het duinmassief ter plaatse zijn zowel samenhang als ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ter plaatse van de locatie zoals opgenomen in wijzigingsverzoek 022.1.2023 geen knelpunt. De argumentatie van verbetering van natuurwaarden ter plaatse kunnen wij volgen. Dit is echter pas relevant wanneer ook daadwerkelijk natuur wordt gerealiseerd. Gelet op het proces waar het voornemen zich in bevindt hebben wij tot op heden nog geen reële uitwerking gezien van het plan inclusief financiële uitwerking hiervan. Ons inziens is de NNN begrenzing te vroeg in het proces. De begrenzing van het gebied als NNN is voor de grondeigenaren nadelig wanneer uitwerking en realisatie van natuur niet mogelijk blijkt te zijn. Iets wat tot op heden ook nog niet is aangetoond. Om die reden verzoeken wij nog geen NNN begrenzing vast te stellen totdat uitwerking (inclusief financiële middelen) van het voornemen beschikbaar is. Tot op heden is er nog geen serieus bod gedaan op onze grond. De optie van 2 extra bouwkavels die extra opbrengst genereren is te vaag daar niet bekend is wie daarin meegaan en hiervan ook nog eens alle advieskosten betaald moeten worden. Wat blijft er dan nog over? Niemand zal geblinddoekt zo'n diepe sprong maken! Net als een jaar geleden staan wij niet negatief tegen de vaststelling van de NNN status op onze grond, maar niet nu. Er is in afgelopen jaar ons inzien niets aan de situatie gewijzigd, behalve dan dat TenneT van het toneel is verdwenen. Wij blijven dan ook bij onze visie van een jaar geleden. Kom met een serieus bod voor een redelijke

vergoeding voor onze grond, alsook waarbij de eerstkomende 5 a 6 jaar het huidig gebruik als bollengrond niet in gevaar komt, en wij zijn bereid een NNN status te aanvaarden.
Reactie op zienswijze NNN-begrenzing is noodzakelijk voor de ontwikkeling van de natuur op de Zanderij Noord. De begrenzing heeft tot gevolg dat de natuur hier daadwerkelijk kan worden gerealiseerd. De provincie heeft geld beschikbaar voor de aankoop van gronden en de inrichting van het gebied. PWN doet het beheer. De situatie is volgens ons het afgelopen jaar wel gewijzigd. Het vereveningsmodel dat u beschrijft is onderzocht. U heeft op basis daarvan en op basis van de marktconforme agrarische waarde een serieus aanbod gekregen voor uw grond.
ZW-0018
Vereniging van Eigenaren Recreatieverblijven Kostverlorenpark (VERK)
Zienswijze nr. 047.1.2023 Bij brief van 23 maart 2023 (kenmerk 1988147/1998199) informeerde u de grondeigenaren op en rond het Kostverlorenpark over het voorgenomen besluit betreffende grensaanpassingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Uit de stukken blijkt dat Gemeente Zandvoort het Provinciebestuur heeft verzocht - overigens zonder ons als direct belanghebbenden daarin te kennen - om de NNN-status van het Kostverlorenpark ongedaan te maken (zie verzoek 047.1.2023). Ten onrechte stelt de gemeente dat het zuidelijke stuk NNN hier samenvalt met een 'woongebied'. Deze bewering spoort ook niet met het bestemmingsplan Strand en Duin. Het genoemde stuk NNN valt daarentegen samen met het Kostverlorenpark, een natuurgebied met cultuurhistorisch waardevolle bunkers, waar onder strenge voorwaarden (extensief) gerecreëerd mag worden. Als vereniging van natuurliefhebbers spannen wij ons in om, met behulp van een natuur-beheerplan, bij te dragen aan de kwaliteit van het duin(bos)gebied en de instandhouding van het NNN. Wij zijn blij dat uw college in eerste aanleg heeft besloten om dit gebied niet te ontgrenzen en onderschrijven het standpunt dat het hier gaat om waardevol duin(bos)landschap dat bijdraagt aan de robuustheid van het NNN en een bufferfunctie vervult voor het aangrenzende Natura 2000-gebied. Wij roepen u dan ook op om later in het jaar een definitief besluit te nemen conform de Ontwerp wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening NH2020 & NH2022, ronde 2023-1. Mocht er in het gebiedsproces worden overwogen alsnog delen te ontgrenzen die betrekking hebben of van invloed zijn op ons grondgebied, dan worden wij daar graag tijdig over geïnformeerd.
Reactie op zienswijze Wij vinden het fijn dat u achter ons besluit staat om het Kostverlorenpark, in de viewer aangeduid onder nummer 047.1.2023, niet te ontgrenzen als NNN. Wij danken u voor uw zienswijze.

ZW-0019

[redacted]

Zienswijze

Ik maak bezwaar tegen het besluit om ons kavel aan te wijzen als NNN gebied. De reden is dat in het bestemmingplan er een woonbestemming en opstal op zit. De NNN toewijzing van ons kavel heeft mogelijk beperkingen in wat we momenteel onder het huidige bestemmingsplan mogen realiseren op het erf. We overzien niet de gevolgen van deze toewijzing en maken daarom bezwaar tegen deze NNN status van ons kavel.

Aanvulling:

Bij deze wil ik graag een aanvullende zienswijze indienen tegen de toewijzing van de NNN-status aan mijn woonkavel gelegen op de [redacted].
Naar aanleiding van de eerste zienswijze die ik heb ingediend, heb ik aanvullende argumenten en informatie verzameld die ik graag met u wil delen.
Ten eerste wil ik benadrukken dat de woonkavel al geruime tijd in gebruik is als woonkavel. De kavel is al bebouwd en er is sprake van permanente bewoning. Het toekennen van de NNN-status aan deze kavel is dan ook niet in lijn met het doel van het Natuur Netwerk Nederland om de ontwikkeling van natuur en landschap te stimuleren. Integendeel, het beperkt juist de ontwikkeling en het gebruik van de kavel en daarmee ook de bijdrage die deze kavel kan leveren aan de omgeving.
Daarnaast wil ik benadrukken dat het toekennen van de NNN-status aan mijn woonkavel ook grote gevolgen heeft voor mij persoonlijk. Het beperkt namelijk mijn mogelijkheden om mijn woning en de omgeving te ontwikkelen en te verbeteren. Zo kan ik bijvoorbeeld niet zomaar een uitbreiding realiseren of extra voorzieningen aanleggen om mijn woongenot te vergroten. Dit heeft niet alleen gevolgen voor mijn woongenot, maar ook voor de waarde van mijn woning. Dit zal leiden tot een aanzienlijke waardedaling van mijn kavel en daarmee tot planschade.
Tot slot wil ik benadrukken dat er geen goede reden lijkt te zijn om juist deze woonkavel de NNN-status toe te kennen. Er zijn andere gebieden in de omgeving die veel meer potentie hebben om bij te dragen aan de ontwikkeling van natuur en landschap. Het lijkt dan ook meer een willekeurige beslissing dan een weloverwogen keuze.
Op basis van bovenstaande argumenten verzoek ik u nogmaals om de toekenning van de NNN-status aan mijn woonkavel te heroverwegen. Ik ben van mening dat het toekennen van deze status onnodig en onterecht is en grote gevolgen heeft voor mij persoonlijk.
Ik dank u bij voorbaat voor uw aandacht en zie uw reactie graag tegemoet.

Reactie op zienswijze

Uw percelen TEL00R904 en TEL00R905 lagen al in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), en zijn dus niet in het huidige voorstel aangewezen. Dat wat is toegestaan in het huidige bestemmingsplan verandert daarmee niet. U wijst er echter in uw zienswijze ook op dat uw beide percelen de enkelbestemming 'wonen' hebben. Naar aanleiding daarvan halen wij uw percelen uit het Natuurnetwerk Nederland.

ZW-0020

[redacted]

Zienswijze

Bedankt voor de brief betreffende het voorgenomen besluit grensaanpassingen NNN. Fijn dat de provincie het verzoek van de gemeente heeft afgewezen om de grenzen van Natuurnetwerk Nederland te wijzigen. Wij willen heel graag dat het gebied Natuur Netwerk Nederland blijft. De reden hiervoor is dat wij genieten van de natuur en hopen dat onze kinderen dit ook nog kunnen. In het gebied leven tevens velen unieke dieren. Denk aan bijzondere insecten, de buizerd en uilensoorten, maar ook de zand hagedis. Als bijlage heb ik een foto toegevoegd van een zand hagedis die letterlijk in dit gebied woont.
Zulke natuur komt niet meer terug na verwijdering door de mens. Wij vinden het erg bijzonder dat dergelijke verzoeken worden ingediend terwijl de natuur in Nederland er zo erbarmelijk voorstaat. Verder verbaasd het ons dat de gemeente tot de hoge raad gaat bij huisnummer 27 gaat om de natuurstatus van het gebied in stand te houden en nu dit verzoek indient. De belangen zijn niet veranderd in de tussentijd. Mochten wij nog een toelichting kunnen geven of inspreken bij de commissie dan horen wij dit graag.

Reactie op zienswijze

Wij vinden het fijn dat u achter ons besluit staat om het Kostverlorenpark, in de viewer aangeduid onder nummer 047.1.2023, niet te ontgrenzen als NNN. Wij danken u voor uw zienswijze.

ZW-0021

K. Lust & Zn. Vof

Bijgevoegde percelen land zijn in de ambitiekaart aangemerkt als - Natuur - NNN- voor realisatie natuurgrond in 2027.
Wij zii,n het NIET EENS met deze natuurambitie / begrenzing.
Om onze dure aangekochte percelen landbouwgrond te gaan omzetten in NNN: IS ONTEIGENING

- Deze gronden zijn eigendom en aangekocht als landbouwgrond.
- Al vele jaren dienen wij een zienswijze/bezwaarschrift in om ons eigendom in landbouwgrond te behouden
- De nu aangeboden vergoedingen kunnen het verlies en waarde aan het grasgewas totaal niet compenseren
- De aankoop van veevoer is niet te compenseren met de vergoedingen
- Dit heeft grote bedrijfstechnische gevolgen door het beheer voor NNN

**Verder is er een fout gemaakt door een perceel land (paars en omcirkeld met geen eigendom) die wij pachten bij onze eigendommen te vermelden. Dit verwijderen s.v.p.
Onze dringende vraag is om van onze percelen land in eigendom/Landbouwgrond OZN00L332/OZNL333/OZNL334/OZNL335 OZN00K707 de NNN aanwijzing te verwijderen.

Bijlage: Kaart met ons perceel land inclusief met vermelding Kadastrale gegevens: OZN00L332/OZNL333/OZNL334/OZNL335/OZN 00K707
Reactie op zienswijze Voor de percelen OZN00L332, OZNL333, OZNL334/OZNL335 en OZN00K707 is in 2020 ook een verzoek tot ontgrenzing ingediend. Vervolgens is er een ecologische beoordeling gemaakt op basis waarvan het verzoek is afgewezen. De belangrijkste argumenten hiervoor zijn dat de percelen onderdeel uitmaken van Natura2000-gebied, en vanwege hun ligging sterk bijdragen aan de robuustheid van het NNN. Deze ecologische beoordeling geldt nog steeds. Ook waren de gronden al begrensd als NNN voordat ze werden aangekocht door K. Lust & Zn. vof. Het perceel OZN00K843 is gecorrigeerd in de kaart en staat nu niet meer vermeld als in eigendom van K. Lust.
ZW-0022
[redacted]
Zienswijze Op 22 februari 2022 hebben wij een verzoek ingediend om de grens van het NNN op ons perceel aan de [redacted] zodanig te wijzigen dat het gedeelte van ons perceel dat al sinds jaar en dag een gecultiveerde tuin met opstallen is, niet langer onderdeel uitmaakt van het NNN. Het betreffende deel van onze tuin was al ver voor het begrenzen van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS, nu NNN) gecultiveerd en voorzien van opstallen. Omdat wij nieuwe bewoners zijn van het perceel waren wij ten tijde van het als EHS begrenzen van ons perceel niet in de gelegenheid hiertegen op te komen. Uit het voorgenomen besluit (uw kenmerk 1988147/1998199) dat we op 23 maart 2023 ontvingen blijkt dat u slechts gedeeltelijk aan ons verzoek tegemoet bent gekomen door alleen het deel van ons perceel dat een woonbestemming heeft uit de begrenzing van het NNN te halen. Hier zijn we uiteraard blij mee omdat het NNN gebied nu gelukkig niet meer over onze bouwvlek loopt. We zijn hier echter in beperkte mate mee geholpen om de navolgende redenen: 1. De garage (vergund door de gemeente Naarden op 11 januari 1973) willen we graag iets verplaatsten en moderniseren maar deze ligt in nu nog in NNN gebied. De gemeente werkt hier niet aan mee omdat de garage nog steeds in NNN gebied ligt. 2. Voor de verbouwing van ons huidige woonhuis moeten we tijdelijk ons huis uit. We willen hiervoor graag een Port-a-Cabin woning op het gazon plaatsen. De gemeente werkt ook hieraan helaas niet mee omdat het gazon nog steeds NNN gebied is. Omdat we van de provincie geen motivatie hebben ontvangen is het voor ons onduidelijk waarom niet geheel aan ons verzoek tegemoet is gekomen. Wij verzoeken u derhalve vriendelijk om de begrenzing alsnog conform ons verzoek aan te passen. Ons verzoek is dus om het deel dat door ons is aangemerkt als “Correctie NNN” uit de NNN begrenzing te halen. Dit is nader beschreven en toegelicht in het memo van Koolstra Advies dat met indertijd is meegestuurd. Op de bijgevoegde documentatie bij het memo is goed te zien dat het een gecultiveerd deel van onze tuin betreft. Volledigheidshalve hebben wij het betreffende memo bij onze zienswijze gevoegd. Mocht u een nadere motivatie verlangen of vragen hebben, vernemen wij dat graag.
Reactie op zienswijze Wij passen de begrenzing van het NNN op uw perceel aan omdat het NNN deels overlapte met de woonbestemming. Voor de door de indiener beschreven tijdelijke port-

a-cabin en de herontwikkeling van een garage is herbegrenzing op dit moment niet mogelijk. Daarvoor voldoet het niet aan de voorwaarden van artikel 6.43, lid 6, van de Omgevingsverordening NH2020, Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen. Daar staat onder andere dat bij een kleinschalige ontwikkeling de ontwikkeling per saldo gepaard gaat met een versterking van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland of een vergroting van de oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland. Dat is nu niet het geval. Voor een tijdelijke port-a-cabin of de herontwikkeling van uw garage dient u een omgevingsvergunning bij de gemeente aan te vragen, en daarbij moet worden voldaan aan artikel 6.43, lid 5, van de Omgevingsverordening NH2020, Natuurnetwerk Nederland en natuurverbindingen.

ZW-0023

[redacted]

Zienswijze

Enige maanden geleden zijn wij als particulier benaderd door de provincie Noord-Holland of wij accoord konden gaan met de opname van een stuk grasland in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) De Hoge Berg op Texel. Onze extensief begraasde weide is interessant, omdat er de laatste 20 jaar niet bemest is. Op dit moment groeien er veel oorspronkelijke kruiden en daar komen weer veel insecten op af.

Onze reactie op het NNN-plan was positief op voorwaarde, dat er eerst duidelijkheid moest komen over een aantal zaken: 1) Welke eisen worden er aan ons gesteld in verband met het beheer van onze weide ?; 2) Welke financiële consequenties heeft dit plan voor ons ?; 3) Hoe zullen de verbeteringen in de biodiversiteit gemeten gaan worden ?; 4) Zullen de bomen en struiken aan de rand van onze tuin gespaard worden in de toekomst ?. U begrijpt, dat wij eerst van de provincie de antwoorden willen horen op onze vragen. Pas daarna kunnen wij de knoop doorhakken of wij met het NNN-plan mee gaan doen.

Verder hebben wij ook contact gehad met enkele bevriende schapenboeren uit het Hoge Berg gebied. Daaruit bleek, dat er grote zorgen zijn over de gevolgen van dit plan voor hun bedrijven. Er moet dus ook een goed plan komen om hun financiële toekomst te verzekeren.

Bijgevoegd worden 2 files, die de ligging van onze weide op de [redacted] laten zien. File 2 geeft in groene kleur weer hoe bepaalde wijzigingen in de werkingsgebieden ronde 2023-1 er uit zien. Graag enige nadere uitleg wat dit voor ons betekent.

Omdat we van de provincie geen motivatie hebben ontvangen is het voor ons onduidelijk waarom niet geheel aan ons verzoek tegemoet is gekomen. Wij verzoeken u derhalve vriendelijk om de begrenzing alsnog conform ons verzoek aan te passen. Ons verzoek is dus om het deel dat door ons is aangemerkt als “Correctie NNN” uit de NNN begrenzing te halen. Dit is nader beschreven en toegelicht in het memo van Koolstra Advies dat met indertijd is meegestuurd. Op de bijgevoegde documentatie bij het memo is goed te zien dat het een gecultiveerd deel van onze tuin betreft. Volledigheidshalve hebben wij het betreffende memo bij onze zienswijze gevoegd. Mocht u een nadere motivatie verlangen of vragen hebben, vernemen wij dat graag.

Reactie op zienswijze

Wij hebben met u gesproken over de NNN-realisatie op uw perceel en eventuele aanpassing van de begrenzing. Wij hebben aangegeven dat de bomen en struiken aan de rand van uw tuin gespaard kunnen blijven. Deze komen buiten de NNN-begrenzing te liggen. Dit betekent dat wij uw verzoek honoreren om het deel dat door u is

aangemerkt als 'correctie NNN' uit de NNN-begrenzing te halen. Met betrekking tot uw vragen over de realisatie, het beheer, de financiën en het meten van de biodiversiteit; deze zullen in overleg met u beantwoord worden voordat tot realisatie van het NNN wordt overgegaan.
ZW-0024
[redacted]
Zienswijze Naar aanleiding van de publicatie en ter inzage legging van de voorgestelde grensaanpassingen van het NatuurNetwerkNederland (NNN) wil ik hier graag een zienswijze op indienen. Het betreft het perceel B10502 gelegen in de Gemeente Castricum en maakt onderdeel uit van het gebied 'de Zanderij' (verzoeknummer: 022.1.2023). Hierbij een verzoek tot ontgrenzing van dit perceel en het daarmee afhalen van de natuurambitie van dit perceel, zodat het perceel beschikbaar kan blijven voor agrarische bedrijfsvoering. Wij verpachten deze grond sinds tientallen jaren aan de firma Res voor de bloembollenteelt. Het perceel is generaties lang in onze familie, waarbij mijn vader en opa eveneens een agrarisch bedrijf voerden. Het perceel is om meerdere redenen belangrijk voor de agrarische onderneming waaraan wij verpachten, onder meer omdat: - De grondsoort extreem gunstig is voor de bloembollenteelt. - De afwatering optimaal is waardoor de bollen niet onder water komen te staan. - Voor het voortbestaan van dit gezonde bedrijf voor de toekomstige generatie, waarbij er jonge opvolgers in het bedrijf zitten, hebben zij voldoende landbouwgrond nodig. In de afgelopen gesprekken (1 gesprek met provincie, 1 gesprek met de gemeente, 1 gesprek met de 'procesbegeleiders') heb ik altijd als uitgangspunt genomen dat de agrariër die de grond pacht zijn bedrijf moet kunnen voortzetten. Compensatiegrond is voor ons dan ook de voorwaarde om vrijwillig deel te nemen aan natuurrealisatie. In het terugkoppelinggesprek met de gemeente, provincie en PWN blijkt dat hierin niet actief ondersteuning geboden wordt. De kans op een minnelijke verwerving wordt daarmee klein. Standpunt van de gemeente is steeds geweest (zie oa de kadernota december 2022) dat de gronden via minnelijke weg verworven dienen te worden. Tevens wil ik opmerken dat het land cultuurhistorische waarde heeft. Het is al eeuwenlang bouwland. Wanneer deze plek omgevormd wordt naar natuur gaat er cultureel erfgoed verloren dat beeldbepalend is voor Castricum en nog op zeer weinig plekken in de binnenduinrand te vinden is. Doordat er een druk bereden weg door het gebied loopt en een nabijgelegen spoorlijn is de potentie van dit perceel voor de ontwikkeling van bijzondere natuur gering. Ik verzoek u dan ook opnieuw om de agrarische bestemming van het perceel te behouden en het perceel te ontgrenzen binnen de NNN en daarmee geen natuurambitie op dit perceel te leggen.
Reactie op zienswijze U heeft zoals u ons laat weten gesprekken gevoerd met ons, de gemeente en met de procesbegeleiders. De kern van deze gesprekken is geweest dat provincie, gemeente en PWN streven naar natuurontwikkeling op de Zanderij Noord, waardoor andere functies niet mogelijk zijn. Dit betekent, zoals met u besproken, dat doorgaan met het gebruik van uw perceel als bloembollengrond niet meer mogelijk is. De provincie is ook in gesprek met de agrariër die uw grond pacht. Minnelijke verwerving vinden wij

hierbij belangrijk. Compensatiegrond blijft hierbij een optie. Daarnaast worden ook andere mogelijkheden onderzocht. Tot slot geeft u aan dat de potentie van dit perceel voor de ontwikkeling van bijzondere natuur klein is. De ecologische uitleg over waarom de Zanderij Noord als NNN-gebied is aangewezen vindt u in de bijlagen bij deze Nota van beantwoording. Hierin staat duidelijk beschreven waarom dit gebied als NNN nuttig en noodzakelijk is.
ZW-0025
Lexquis
Zienswijze Door deze en derhalve tijdig dient ondergetekende, [redacted], juridisch adviseur, handelend onder de naam Lexquis, kantoorhoudende te Santpoort-Noord [redacted], in haar hoedanigheid van gemachtigde van [redacted] een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, gevestigd te [redacted] met [redacted], een zienswijze in betreffende over het voorgenomen besluit over de grensaanpassingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Cliënte verzoekt uitdrukkelijk om een verstrekkingsbeperking van haar persoonsgegevens. U wordt dus verzocht om naam en adresgegevens niet openbaar te maken (ook niet de naam van de BV!). Uiteraard mag u de naam van ondergetekende als gemachtigde wel opnemen. In uw nota van beantwoording van zienswijzen kunt u verwijzen naar cliënte als 'eigenaar van de kadastrale percelen'. Namens cliënte is al in 2021 verzocht om ontgrenzing van haar percelen, dus om de begrenzing van het NNN aan te passen. Zoals aangegeven in 2021 was er deels sprake van een kennelijke onjuistheid, waarvoor een kaartcorrectie gemaakt dient te worden en deels zijn de gronden van cliënte onterecht opgenomen binnen het NNN. In het voorgenomen besluit wordt wel de kennelijke onjuistheid gecorrigeerd, maar wordt, zonder duidelijke motivering, het overige deel niet ontgrensd. De percelen [redacted] zijnde het (niet-openbare) landgoed van cliënte, zijn, met uitzondering van het woonhuis, volledig opgenomen in het NNN-gebied. Daarmee beoogt de provincie deze percelen te ontwikkelen als natuur. Cliënte, eigenaar van deze gronden, wenst geen overeenkomst te sluiten met de provincie over de wijze van het beheer van het landgoed. Dit zal ook niet gaan, omdat de omvorming van het landgoed naar natuur strijdig is met de rijksmonumentale bescherming die het landgoed (huis én tuinen) geniet. Op het landgoed van cliënte was in de 17e eeuw een blekerij gevestigd. In 1938 is het huidige woonhuis gebouwd op een heuvel, die was opgeworpen met de grond uit de afgegraven voorvijver. Het landgoed is opgenomen als historische buitenplaats door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ([redacted] en is daardoor monumentaal beschermd. Deze bescherming omvat naast het hoofdgebouw ook o.a. de historische tuin- en parkaanleg. Het complex is, volgens de opgave in het monumentenregister, o.a. van algemeen belang wegens de tuinhistorische waarde en als gaaf bewaard voorbeeld uit het oeuvre van tuinarchitect [redacted]. Het omvormen van deze historische buitenplaats naar natuur tast de monumentale waarde van de buitenplaats aan en alleen daarom al dient het gehele complex buiten NNN-gebied te blijven. De ambitie van de provincie voor het landschap is beheertype N12.02 kruiden- en faunarijk grasland. Dit is een grove aantasting van de cultuur-historische waarde van het landgoed! Overigens is het landgoed van cliënte gelegen op (ruime) afstand van de duinrand en ligt het binnen stedelijke bebouwing. Het landgoed ligt, in tegenstelling tot de andere landgoederen genoemd in _bijlage 4 (Z4 Landgoederen bij [redacted] niet in het jonge duinlandschap of in het strandwallen- en strandvlaktenlandschap. Ook sluit het landgoed niet aan op enig ander NNN-gebied. De percelen liggen derhalve geïsoleerd binnen het NNN-gebied. Wij kunnen dan ook niet anders concluderen dan

dat het ontwerpbesluit onzorgvuldig is voorbereid en dat niet goed naar deze percelen gekeken is. Wij verzoeken u daarom hier alsnog goed naar te kijken en over te gaan tot ontgrenzing v deze percelen, nu realisatie NNN hier uitgesloten is.
Reactie op zienswijze Wij gaan niet mee in uw verzoek tot ontgrenzing van het landgoed van uw cliënt uit het NNN. Door vast te houden aan de begrenzing wordt de samenhang met andere NNN-gebieden en het duinzoomgebied geborgd. Ook kunnen zeldzame (a)biotische omstandigheden, onder andere kwel en oud bos, worden veiliggesteld. Wij zetten ons graag samen met uw cliënt in voor behoud van de bestaande ecologische en historische waarden van het landgoed. Wij kijken graag samen met uw cliënt welke natuurtypen in het provinciale natuurbeheerplan passend zijn. Hierbij kan de status van het NNN goed samengaan met de rijksmonumentale bescherming.
ZW-0026
[redacted]
Zienswijze Graag reageren wij op uw besluit om het gebied, in de viewer aangeduid onder nummer 047.1.2023 niet te ontgrenzen. Wij staan achter uw besluit en hopen dat u dit ook in de definitieve besluitvorming bekrachtigd. Wij hebben hiervoor de volgende redenen: 1. Het gebied is een uniek cultuur-historisch terrein dat door de vele bunkers (momenteel in gebruik als zomerverblijf) zijn gelijke in Nederland niet kent en derhalve behouden moet blijven 2. Het gebied is een uniek stukje natuur met diverse bijzondere planten en onder andere vossen, spechten en zandhagedissen. Het stuk duin is de ecologische verbinding tussen oost en west en mag ook daarom niet verloren gaan. De ten noorden gelegen golfbaan kan deze functie nimmer overnemen. De huidige eigenaren onderhouden het park goed. 3. De gemeente wil de ontgrenzing, omdat het de gemeente ontwikkelruimte zou moeten geven. Wij zijn hierover erg verbaasd, omdat de gemeente jarenlang heeft gestreden -en door alle rechterlijke lagen in het gelijk gesteld- voor het behoud van de natuurwaarden conform NNN voor het perceel bekend als Jhr. P.N. Quarles van Uffordlaan 25. Dit besluit is bijna unaniem door de gemeenteraad genomen. Het is daarom raar dat voor een dergelijk groot gebied de natuurwaarden terzijde worden geschoven door diezelfde gemeente ten faveure van een veel te dure en onnodige weg. 4. Deze mogelijke ontwikkelruimte is per direct van invloed op de waarde van de woningen langs het park. Het is uiteraard ons privébelang, maar het toestaan van ontwikkelingen in dit unieke stukje Noord-Holland zullen van grote invloed zijn op ons woongenot. De schitterende natuur is één van de hoofdargumenten om hier te willen wonen. We hopen dat onze argumenten bijdragen aan uw besluitvorming.

Reactie op zienswijze Wij vinden het fijn dat u achter ons besluit staat om het Kostverlorenpark, in de viewer aangeduid onder nummer 047.1.2023, niet te ontgrenzen als NNN. Wij danken u voor uw zienswijze.
ZW-0027
[redacted]
Zienswijze 027.1.2023 - Perceel LDT00 G 1999 Geen bezwaar tegen het toevoegen van perceel G 1999 aan het NNN, mits wij natuurlijk gewoon eigenaar blijven, maar daar ga ik vanuit. Hoe meer natuur, hoe beter!
Reactie op zienswijze Wij vinden het fijn dat u achter het doel van het begrenzen van uw perceel als Natuurnetwerk Nederland staat. U krijgt daarmee de mogelijkheid om subsidie aan te vragen om er natuur van te maken, of als het al als natuur is ingericht, om het als zodanig te beheren. Omdat u deze begrenzing niet zelf hebt aangevraagd, en we nog niet samen met u naar uw perceel hebben kunnen kijken, begrenzen we uw perceel op dit moment nog niet. Dit perceel kan als u wenst opnieuw in een volgende ronde worden meegenomen.
ZW-0028
[redacted]
Zienswijze Ik heb een brief van u ontvangen met kenmerk 1988147/1998199, doch het is mij nu niet duidelijk onder welk punt we vallen en wat daar dan de gevolgen van zijn.Miijns inziens was het logischer geweest als een persoon een duidelijke uitleg krijgt van wat er nu staat te gebeuren, wat daarvan de gevolgen of consequenties zijn voor hun. Ik zie op de kaart dat er een paar stukjes groen zijn en op andere percelen niets, dus het is mij totaal onduidelijk. Gaarne uitleg.
Reactie op zienswijze Wij vinden het vervelend dat de brief en het besluit onduidelijk voor u waren. Het gaat hier inderdaad om kleine wijzigingen van de NNN-begrenzing op uw perceel. Dit doen wij omdat er op de kaart kleine verschillen zaten tussen de begrenzing en uw perceelgrenzen. Dit kan vervelend zijn bij mogelijke subsidieaanvragen. Door de grenzen gelijk te trekken valt uw hele perceel onder de mogelijkheid om subsidie aan te vragen.

ZW-0029

[redacted]

Zienswijze

Zienswijze van eigenaren [redacted] van perceel kadastraal bekend gemeente Castricum, sectie B, nr. 12638) op het voorgenomen besluit van gedeputeerde Staten van 21 februari 2023 over grensaanpassingen van het NNN.

Hierbij willen wij in deze brief ons richten op de kernpunten waarvan wij vinden dat het besluit over grensaanpassingen van het NNN voor ons perceel onwenselijk en ongegrond is. De gemeenteraad van Castricum heeft 17 december 2020 het besluit genomen voor het mogelijk maken van natuurontwikkeling op de Zanderij-Noord met onjuiste informatie en beloftes van het college die niet nagekomen worden of zijn.

Het besluit van de raad van 17 december 2020 is de basis voor het verzoek van de Gemeente Castricum (van 29 januari 2021) aan het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland om het gebied Zanderij Noord toe te voegen aan het Nationaal Natuur Netwerk (NNN).

Wij willen u dan ook hierbij vragen uw voorgenomen besluit van 21 februari 2023 voor grensaanpassingen van het NNN met betrekking tot de Zanderij Noord in te trekken.

En gezien onderstaande argumenten het hele proces te vernietigen.

Informatie van het college aan de Gemeenteraad van Castricum m.b.t. het genomen raadsbesluit van 17 december 2020.

Hoofdlijnen kadernota.

In de 'Hoofdlijnen kadernota' van november 2017 geeft het College aan de raad zijn visie op de gewenste gebiedsontwikkeling Zanderij Noord. De raad wordt hierin door het College beloofd dat het een belangrijk uitgangspunt is dat de ontwikkeling op basis van vrijwilligheid plaatsvindt. In het Ontwerp bestemmingsplan van 28 juli 2021 wordt wel degelijk gesproken van mogelijke onteigening. En het vaststellen van NNN op het gebied maakt vrijwilligheid onmogelijk. De gronden zijn hiermee geen landbouwgronden meer en kan er geen inkomen uit gegenereerd worden. Verkoop de enige uitweg. Een (verkapte) vorm van onteigenen.

De business case was gebaseerd op gelden van Tennet, die op de Zanderij-Noord benodigde boscompensatie zou realiseren. De boscompensatie zal op de Zanderij niet plaatsvindt en de aan de raad beloofde gelden niet vrijkomen waardoor er tot heden geen sluitende business case is.

Zolang er geen oplossing is voor de gelijkvloerse kruising met het spoor bij het station is de landelijke [redacted] (die dwars door de Zanderij-Noord loopt en dus door het voorgenomen NNN-gebied) een sluipweg voor doorgaand verkeer. Daarbij komen op korte termijn meer dan 200 woningen op de Zanderij-Zuid die via de [redacted] ontsloten worden.

Vaststelling van NNN zoals voorgenomen blokkeert elke mogelijke oplossing voor de verkeersproblemen op de Zanderij. De contradictie van de passages hierboven geven goed aan dat de aanvraag voor NNN op de Zanderij-Noord niet goed doordacht is.

Wederom staat in het raadsvoorstel dat de realisatie uitgaat van "minnelijke grondverwerving'. Dit advies is door de raad overgenomen. In haar besluit van 17 december 2020 is nadrukkelijk besloten dat de gronden minnelijk verworven moeten worden.

Vervolg op het besluit van de Gemeenteraad.

Februari 2021. Door [redacted] van de PWN en [redacted] van adviesbureau Eelerwoude zijn er gesprekken gevoerd met grondeigenaren. Dit heeft niet geleid tot een

verslag, conclusie, of een voorstel voor de verwerving van de gronden.
28 Juli 2021. Wel kwam er een Ontwerp bestemmingsplan voor Zanderij Noord waarin (tegen het besluit van de raad in) "onteigenen" om gronden te verwerven, niet uitgesloten werd.
Het Ontwerp bestemmingsplan "zanderij Noord" is in grote mate gebaseerd op toewijzing van de NNN-status voor het gebied. Het Ontwerp bestemmingsplan dateert van 28 juli 2021 terwijl de Ecologische beoordeling 2 maanden later slechts in concept ter beschikking is (Bijlage 2). Of het is een zeer onzorgvuldige manier van werken die onacceptabel is gezien de belangen van, en effecten op de grondeigenaren. Of er is toegewerkt naar een wenselijke uitkomst. Gezien de kwaliteit van de beoordeling lijkt het laatste het geval.
De procedure in tijd (hieronder weergegeven) geeft aan dat het verzoek voor NNN-toewijzing gebaseerd is op een wens maar niet op feiten.
15 januari 2019. College presenteert aan de grondeigenaren het rapport "Zanderij Noord. Ontwikkeling door participatie. In dit rapport wordt ons perceel (Castricum, sectie B, nr. 12638) als "geen NNN-potentie" vastgesteld. Zie (Bijlage 3)en verbeelding op de volgende pagina.
17 december 2020. Besluit van de raad voor natuurontwikkeling Zanderij Noord. Waarbij gesteld wordt dat het bij de aanvraag voor toevoeging tot NNN gaat om "relevante delen". Wat ons perceel volgens het college niet is.
29 januari 2021. Verzoek van de Gemeente Castricum voor toevoeging van de Zanderij Noord aan NNN (bijlage 4). Op de bijgevoegde tekening staat ook ons perceel waarvan het College in 2019 stelde dat het geen NNN-potentie had. Een beoordeling had nog niet plaatsgevonden. De aanvraag is ongefundeerd.
28 juli 2021. Ontwerp bestemmingsplan. Waarin ons perceel is opgenomen als NNN-gebied. Ongefundeerd.
14 september 2021. Ecologische beoordeling (Bijlage 2).De ecologische beoordeling (Bijlage 2) is zeer inaccuraat en niet duidelijk over de NNN-waarden m.b.t. het deel ten oosten van de [redacted].
Zo is de beschrijving van het onderzoek gebied (perceel) onjuist en geeft de conclusie al aan dat het deel ten westen van de [redacted] 'vooral aansluit op het naastgelegen Natura 2000 gebied'. 'En het noordoostelijk deel meer gericht moet zijn op recreatieve natuur. De bijdrage aan de robuustheid van het NNN gebied is daarmee zeer discutabel.
December 2021. Nadat er een jaar na het besluit van de raad nog geen vorderingen waren hebben de grondeigenaren de raad over de voortdurende onzekere situatie geïnformeerd. Dit heeft geleid tot een raadsinformatieavond op 13 januari 2022 en een uitnodiging van het Provinciaal Bestuur (Bijlage 5) voor gesprekken met de grondeigenaren met als doel een zo compleet mogelijk inzicht te krijgen van de mogelijkheden tot minnelijke verwerving.
Januari 2022. Een gesprek met de gebiedsregisseur van de Provincie Noord-Holland wat niet meer heeft opgeleverd dan een bespreekverslag van 18 februari 2022 (Bijlage 6). Vervolg of conclusie van de gesprekken met de grondeigenaren is er niet gekomen.
Februari 2022. Het informeren van de raad heeft ook geleid tot vragen van lid van [redacted] (Bijlage 7). Uit de beantwoording van 19 april 2022 blijkt dat er nog niets gedaan is met de gesprekken die in januari en februari met de grondeigenaren gevoerd zijn. Erg vreemd. Want de grondeigenaren hadden in maart 2022 al de gespreksverslagen gekregen waarvan de conclusie vastgesteld had kunnen worden dat geen van allen op vrijwillige basis mee wilde werken aan het verkopen van de gronden. Daarbij wordt in de beantwoording uitgegaan van een sluitende business case. Die was er toen niet en is er nog steeds niet.
Maart 2022. Besluit van Gedeputeerde Staten voor de ontwerp wijziging van de werkgebieden OV NH 2020 ronde 1 2022.
Zowel de grondeigenaren als de raad zien het opleggen van de NNN-status als een vorm van onteigenen. De raad heeft daarom ook het college gevraagd een verzoek te

doen aan de Provincie om de aanvraag te schorsen (tot er duidelijkheid zou zijn voor de grondeigenaren). Wat gehonoreerd is. 31 Augustus 2022 werden wij schriftelijk op de hoogte gesteld van het voornemen van de drie partijen (PWN, Provincie Noord-Holland en de gemeente Castricum), om onafhankelijke procesbegeleiders in te stellen, voor het zoeken naar mogelijkheden om tot een oplossing te komen voor de natuurontwikkeling in Zanderij Noord. Er werd bij vermeld dat de drie partijen overeenstemming hebben bereikt over de opdrachtverlening aan de twee onafhankelijk procesbegeleiders. De opdracht is door de gemeente Castricum, namens de drie partijen, aan de proces begeleiders verleend. 21 September 2022. Gesprek [redacted]) met de procesbegeleiders [redacted]van Bureau Bastogne en [redacted] van Stadkwadraat Holding BV). 15 Februari 2023. (een half jaar later). Mondelinge terugkoppeling over de conclusies die de procesbegeleiders getrokken hebben m.b.t. de gesprekken met de grondeigenaren die resulteerde in drie "oplossingsvarianten". Varianten die na herhaaldelijk verzoek niet schriftelijk zijn ontvangen. Al met al geen basis voor het nemen van vergaande beslissingen voor de toekomst van de grondeigenaren. 30 maart 2023. Grondeigenaren worden schriftelijk op de hoogte gesteld (Bijlage 8) door projectleider [redacted] (namens de gemeente, provincie en PWN). De Lange geeft aan dat de procesbegeleider wederom 6 weken nodig hebben voor de "uitwerking van de mogelijkheden". En wordt in de brief gesproken over het uitwerken van de afspraken die gemaakt zijn. Maar zoals hierboven al aangegeven zijn er in ons gesprek van 15 februari slechts oplossingsvarianten aangegeven (geen variant was voor ons een oplossing) en zijn er door geen van de grondeigenaren afspraken gemaakt die uitgewerkt: dienen te worden. In ieder geval is duidelijk dat er nog steeds geen sluitende business case is zoals in 2020 door het college aangeven in het raadsadvies om uitvoer te kunnen geven aan het besluit van de raad van 17 december 2020. Wellicht tijd om echt eens naar de grondeigenaren te luisteren. Ondanks dat er bijna 2,5 jaar verstreken zijn sinds het besluit van de raad (met veel onzekerheid voor grondeigenaren) is er nog steeds geen uitzicht: op een werkbare oplossing. Maar ligt er wederom een voorgenomen besluit tot het vaststellen van NNN op ons perceel. Wij willen u dan ook hierbij vragen uw voorgenomen besluit van 21 februari 2023 voor grensaanpassingen van het NNN met betrekking tot de Zanderij-Noord in te trekken. En gezien bovenstaande argumenten het hele proces te vernietigen. Dit in navolging van zienswijzen van: Bijlage 9. 28 maart 2022 die Stijl Advocaten voor ons hebben ingediend bij Gedeputeerde Staten. Bijlage 10. 2 december 2021 die Stijl Advocaten voor ons hebben ingediend bij de raad en het college van B&W Bijlage 11. 7 september 2021 die wij [redacted]) hebben ingediend bij het college vanB&W. Het perceel moet volgens [redacted] niet worden aangewezen als NNN, omdat dit niet bijdraagt aan de Natura 2000 doelen in het Noordhollands Duinreservaat en aan de robuustheid van het NNN. Voor de motivering hiervan, verwijs ik kortheidshalve naar met name de aanvullende zienswijze van 2 december 2021 (zie Bijlage 1), maar ook de zienswijze van 7 september 2021 van [redacted] (zie Bijlage 2).
Reactie op zienswijze U stelt dat vrijwilligheid door het vaststellen van NNN-begrenzing niet meer kan. Dit is onjuist. Na vaststelling van de NNN-begrenzing zijn de gronden nog steeds landbouwgronden als ze de bestemming landbouw hebben. Er kunnen dan dus nog steeds inkomsten uit verkregen worden. Pas als de bestemming gewijzigd wordt van landbouw naar natuur moet er op termijn natuur komen. Deze natuur kan ook door uzelf ontwikkeld worden binnen de daarvoor geldende afspraken. Daarnaast stelt u dat er geen sluitende business case is omdat de gelden van Tennet hier niet vrijkomen. De gelden van Tennet waren inderdaad bedoeld voor boscompensatie, maar

daarvoor waren meerdere locaties in de binnenduinrand beschikbaar. Door de lange doorlooptijd van het project Zanderij Noord wordt deze boscompensatie nu op andere locaties ingezet. Deze gelden waren en zijn echter niet noodzakelijk voor de natuurontwikkeling op de Zanderij Noord. Hiervoor is geld van de provincie Noord-Holland beschikbaar. Uw vragen over de verkeersproblemen gaan over uw zienswijze op het bestemmingsplan. Dat is een apart proces.
ZW-0030
Recreatie Noord-Holland
Zienswijze Dank voor uw brief inzake de grensaanpassingen van het Natuurbeheerplan 2023/2024. In de Nota van beantwoording heeft u antwoord gegeven op vragen over de leefgebieden- en ambitiekaart. Naar aanleiding van eerdere aanlevering van ontgrenzingsverzoeken gaf u aan behoefte te hebben aan verduidelijking. Hierbij ontvangt u reactie namens de recreatieschappen Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM), Groengebied Amstelland (GGA) en Twiske-Waterland (TW). Voor de recreatieschappen Geestmerambacht (GAB) en Spaarnwoude (SPW) lopen met u afzonderlijke NNN-optimalisatietrajecten, vanwaar deze recreatieschappen niet in deze reactie zijn opgenomen. Omdat het uithalen van puur recreatieve elementen wordt beschouwd als ontgrenzingsverzoek, doen wij tevens een aantal suggesties die overeenkomen met percelen die onderdeel uitmaken van de ambitiekaart. De kaart (tevens aangeleverd als shapefile) en de beschrijving treft u hierbij aan. In onze reactie merkten we al op dat de ambitiekaart op sommige plekken niet overeen komt met de werkelijkheid. U geeft aan dat u dit in bredere context wil bekijken. De aanpak daarvoor hebt u nog niet bepaald. Graag geven wij u de suggestie mee om hierbij onderscheid te maken naar de volgende criteria: 1. Locaties en begrensde vlakken die onterecht zijn aangewezen als NNN; 2. Locaties waar het recreatieschap een vastgestelde ontwikkelvisie heeft en waar mogelijk in de toekomst een conflict bestaat (of zal ontstaan) met NNN; 3. Locaties en begrensde vlakken die onterecht zijn aangewezen als ambitie; 4. Tips voor aan te kopen percelen van derden t.b.v. de ambitie; 5. Locaties en begrensde vlakken die onterecht zijn aangewezen als NNN waar (volgens ons) de inrichting niet voldoet. In de bijlagen hebben wij de voorstellen daarmee overeenkomstig gerubriceerd. Vanuit de andere optimalisatietrajecten hebben wij van u begrepen dat verharde fietspaden en parkeerplaatsen met halfverharding in de NNN kunnen blijven. Zodoende zijn deze in het bijgevoegde bestand niet aangemerkt. In het rapport over druk en draagkracht (augustus 2022) constateerde u dat er in Noord-Holland in de toekomst meer behoefte is aan recreatieruimte en -voorzieningen. Dat staat in veel gevallen haaks met de aanwijzing van recreatiegebieden als NNN waardoor weinig mogelijk lijkt voor recreatie. Wij realiseren ons dat grensbepaling juridisch is verankerd. De categorisering en de conclusies in de praktijk wijzen uit dat toepassing, aanwijzing en de waarde toekenning telkens aanleiding kunnen geven voor aanscherping en overleg. Graag gaan wij met u in gesprek onder welke voorwaarden in de bestaande natuurlijke gebieden recreatief medegebruik mogelijk is. Wij denken hierbij onder meer aan het voornemen om overnachtingsmogelijkheden en verblijfsrecreatie als toekomstige beperking op te nemen, wat mogelijk grote gevolgen zal kunnen hebben voor de exploitatie van de recreatieschappen. Als uitvoeringsorganisatie van de recreatieschappen en verantwoordelijk voor het (natuurinclusief) beheer daarvan denken wij graag mee en brengen wij graag onze ervaringen in

Reactie op zienswijze
Dank voor uw suggestie. Wij zullen deze meenemen in de overweging bij het bepalen van de aanpak voor het bekijken van de bredere context. Wij gaan over de begrenzing van het NNN in recreatiegebieden graag met u in gesprek. Bij herbegrenzingen is het ecologische belang vanuit het Natuurnetwerk leidend. Voor ontwikkelingen in het NNN gelden de regels van de Omgevingsverordening NH2020, zoals de meerwaardebepaling.

ZW-0031

Natuurmonumenten

Zienswijze
Op 24 februari jongstleden heeft Natuurmonumenten het voorgenomen besluit omtrent de grensaanpassingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ontvangen middels een brief van [redacted], namens de Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland. Graag maakt Natuurmonumenten van de mogelijkheid gebruik om te reageren op het voorgenomen besluit. De reactie is gericht op de begrenzing van de eigendommen van Natuurmonumenten aan de westzijde van de Horstermeerpolder gelegen in de gemeente Wijdemeren (zie bijgesloten kaart).

Achtergrond
In 2021 en januari 2022 is de NNN begrenzing van de Horstermeerpolder onderdeel geweest van gesprek tussen Natuurmonumenten en de Provincie Noord Holland in het kader van de lopende kavelruil en het Programma Natuur: spoor één: deelprogramma één. Natuurmonumenten heeft toen aangegeven dat in de westelijke Horstermeerpolder door middel van een dwarsverband een oplossing ligt voor verscheidene provinciale en landelijke doelstellingen. Door dit perceel te gebruiken voor bijvoorbeeld het Gebiedsproces Oostelijke Vechtplassen zouden we op meerdere plekken de realisatie van NNN, de extensivering van landbouw en bufferzone rondom Natura 2000 kunnen versterken. Door dit dwarsverband is een streep gezet door de provincie. De provincie Noord-Holland heeft aangegeven dat de kavelruil in de Horstermeerpolder een proces op zichzelf is en het niet wenselijk is om zaken aan elkaar te koppelen. Natuurmonumenten heeft zich op dat moment teruggetrokken uit het kavelruilproces en op dit onderdeel in het Programma Natuur. Natuurmonumenten ondersteunt de landelijke provinciale doelstellingen van de provincie Noord Holland in het kader van landbouwtransitie, het versterken van de N2000 en de realisatie van NNN. Natuurmonumenten is van mening dat dit op basis van goed samenwerken en vertrouwen moet gebeuren.

De resultaten van de gebeurtenissen in 2021 en 2022 getuigde hier niet van. In juni 2022 is door [redacted] contact opgenomen over het vervolg van de NNN begrenzing op eigendom van Natuurmonumenten in de westelijke Horstermeer. In de correspondentie heeft Natuurmonumenten aangegeven dat wij nog enkele inhoudelijke vragen hadden en graag een ecologische onderbouwing wilden zien voor dit besluit: waarom moet dit gedeelte worden begrensd en welk gedeelte wordt ontgrensd? Welke belangenafweging wordt hier gemaakt, gelet op de provinciale doelstellingen? Hier is geen gehoor aan gegeven.

Reactie
Natuurmonumenten is van mening dat de begrenzing van de westelijke percelen in de Horstermeer kunnen bijdragen aan de landelijke en provinciale doelstellingen zoals

de realisatie van NNN, extensivering van de landbouw en de bufferzone rondom Natura 2000. Adequaat omgevingsmanagement en een integrale oplossing bieden aan de omgeving is daarbij cruciaal. Dit geldt zowel voor het draagvlak voor de doelen gesteld in de Wet Natuurbescherming als de rol van Natuurmonumenten in de omgeving. Natuurmonumenten is van mening dat zij als eigenaar van de gronden niet op de juiste wijze geïnformeerd en geconsulteerd is. Graag ziet Natuurmonumenten alsnog een ecologische onderbouwing alsmede de mogelijkheid om voorwaarden te stellen aan de NNN begrenzing. Hiervoor is een uitstel benodigd van NNN begrenzing in de westelijke Horstermeerpolder voor het jaar 2023. Graag gaan wie over de specifieke voorwaarden in gesprek met de provincie. Concluderend Natuurmonumenten betreurt de manier waarop de begrenzing in de westelijke Horstermeerpolder is verlopen. Wij hechten grote waarde aan een goede samenwerking met de provincie Noord-Holland; nu en in de toekomst. Als u vragen heeft over bovenstaande zienswijze schroom niet om contact met ons op te nemen. We zien uw reactie graag tegemoet.
Reactie op zienswijze Wij begrijpen dat het begrenzen van dit deel nog niet goed genoeg is afgestemd met u. Wij gaan met u in gesprek ten aanzien van de gevraagde ecologische onderbouwing en de voorwaarden. Daarom stellen we deze begrenzing nu uit.
ZW-0032
[redacted]
Zie ZW-0019
Zie ZW-0019
ZW-0033
[redacted]
Zienswijze Wij zijn sinds begin November 2021 de bewoners van de woning gelegen aan de [redacted]. We hebben een zeer mooie woonomgeving met veel natuur die ook goed beschermd is. Daar zijn we blij mee. We hebben echter geconstateerd dat de grens van het NNN op de kaart van de provinciale omgevingsverordening strak om onze woning is getrokken. Daardoor overlapt het NNN met het voor de functie “wonen” bestemde deel van ons eigendom, de verharde delen van ons erf en het gecultiveerde deel van onze tuin.

Wij hebben er geen probleem mee dat de delen van ons eigendom die bos of andere vormen van natuur zijn als onderdeel van het NNN zijn aangewezen. Dat ook de woonbestemming, ons erf en gecultiveerde deel van onze tuin onderdeel van het NNN uitmaken berust naar onze mening op een kennelijke fout. Deze delen van onze tuin zijn al decennia lang, van voordat de EHS werd ingesteld, gecultiveerd. Deze zijn dus ten onrechte als zijnde “bestaande natuur” onderdeel van de EHS en daarmee later onderdeel van het NNN geworden. Wij zijn er kortgeleden achter gekomen dat met uitzondering van ons huis heel ons perceel 1530 onderdeel uitmaakt van het NNN zoals die in de Omgevingsverordening is opgenomen. Omdat wij eerder geen weet hadden van de NNN-begrenzing die met ons eigendom overlapt, zijn wij ook niet eerder in de gelegenheid geweest ons met dit verzoek tot u te richten. De Omgevingsverordening biedt u, als Gedeputeerde Staten, de mogelijkheid deze kennelijke fout te herstellen. Wij verzoeken u dan ook daarvan gebruik te maken en de NNN-begrenzing zo aan te passen dat deze niet langer overlapt met de woonbestemming, ons erf en gecultiveerde deel van onze tuin. In bijgaand memo is het verzoek nader toegelicht en uitgewerkt. Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en vernemen graag binnen welke termijn u op ons verzoek kunt reageren.
Reactie op zienswijze Zie wijzigingsnummer 064.1.2023. Wij ontgrenzen het deel van uw perceel dat in het bestemmingsplan '1e herziening bestemmingsplan buitengebied' van de gemeente Naarden is bestemd als woondoeleinden I. Hiermee wordt een groot deel van uw perceel ontgrensd van het NNN en toegevoegd aan het werkingsgebied Bijzonder Provinciaal Landschap.
ZW-0034
Stichting Bescherm de natuur in het Geestmerambacht
Zienswijze Op 1 maart j.l. is het ontwerpbesluit ‘Wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening ronde 2023-I’ ter inzage gelegd. Onder voornoemd wijzigingsnummer wordt verzocht om twee percelen in Recreatiegebied Geestmerambacht te ontgrenzen ten behoeve van een intensivering van de recreatie. Samenvatting Stichting Bescherm de natuur in het Geestmerambacht (de Stichting) verzoekt uw College om: Uw beslissing om in te stemmen met het verzoek van Recreatieschap Geestmerambacht om de beide ontvangstgebieden te ontgrenzen als NNN te heroverwegen en de ontgrenzing van 11,9 ha. NNN in het Natuur- en Recreatiegebied Geestmerambacht niet te honoreren. Door de ontgrenzing worden activiteiten mogelijk (hotel, wellness, Beachpark etc.), die een direct negatieve impact zullen hebben op de resterende NNN in de omgeving. Op zich heeft Stichting Bescherm de natuur in het Geestmerambacht geen bezwaren tegen het ten uitvoer nemen van de reeds jaren geleden gedane toezegging voor natuurontwikkeling in De Groene Loper. Deze natuurontwikkeling kan echter niet gezien worden als compensatie voor het verlies van NNN elders. Dat de Provincie Noord-Holland financieel gaat bijdragen aan de Groene Loper ten faveure van potentiële ondernemers van bv. hotel of wellness en Beachpark

voorzieningen is onbegrijpelijk. Alle kosten zouden bv. door het Recreatieschap gedragen moeten worden.
Dit heeft nu veel weg van verkapte staatssteun. Uw financiële bijdragen aan de natuurontwikkeling in de Groene Loper kan leiden tot lagere erfpacht-tarieven, aangezien niet alle kosten voor het mogelijk maken van de ontwikkelingen doorbelast hoeven te worden, waardoor een o.i. ongewenste bevoordeelde concurrentiepositie ontstaat voor deze ondernemers.

Toelichting
In het concept-voorstel tot wijziging van het werkingsgebied schrijft u onder 051.1.2023 over de ontgrenzing van de beide Ontvangstgebieden in het NNN-gebied Geestmerambacht:
1. Het verzoek voor ontgrenzing betreft twee percelen waar intensivering van recreatie beoogd is;
Over de begrenzing van de percelen in De Groene Loper wordt uwerzijds vermeld dat:
2. De inschatting is dat de natuurwaarden in De Groene Loper hoger liggen dan in de voorgestelde te ontgrenzen percelen.
In het besluit GS om werkingsgebied te wijzigen geeft u als motivatie:
3. De te begrenzen percelen leveren een grote bijdrage aan de ecologische verbindingszone door toevoeging van natuurvriendelijke oevers, stapstenen en het bieden van meer samenhang in het gebied;
4. De te ontgrenzen delen hebben weinig ecologische potentie;
5. De grondslag voor deze herbegrenzing is artikel 6.43. lid 6 aanhef en onder a van de Omgevingsverordening NH 2020 ten behoeve van een verbetering van de samenhang of ruimtelijke inpassing van het Natuurnetwerk;
6. De wezenlijke kenmerken en waarden blijven behouden.
In uw brief aan PS d.d. 23 februari 2023 licht u toe dat de door u genomen (concept) wijzigingen
voortkomen uit:
“Wij maken nu gebruik van de bevoegdheid om de begrenzing van de werkingsgebieden en de inhoud van de bijlagen bij de OV NH daar waar nodig te wijzigen. In de bijgevoegde bijlagen treft u een overzicht aan van gevraagde wijzigingen die wij begin maart ter inzage leggen. Voor de werkingsgebieden (bijlage 1) betreft het de volgende soorten wijzigingen:
wijzigingen die voortkomen uit gebiedsprocessen om te komen tot optimalisatie en afronding van het Natuurnetwerk;
wijzigingen die zijn verzocht via zienswijzen op de OV NH2022 en de ronde wijziging werkingsgebieden van 2021;
wijzigingsverzoeken die door externe partijen zijn ingediend;
verbeteringen van kennelijke onjuistheden in de kaart;
situaties waar de uitgangspunten voor het begrenzen niet juist zijn toegepast.
De Stichting geeft in het navolgende per item haar zienswijze.

1. “Het verzoek voor ontgrenzing betreft twee percelen waar intensivering van recreatie beoogd is” en “De beoogde intensivering van de recreatie”, in casu de bouw van hotel, wellness en het Beachpark in de ontvangstgebieden, is strijdig met het gestelde in artikel 6.43. van de Omgevingsverordening NH 2020 omdat daardoor “de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW) van de gebieden” in het gedrang komen. Dit is niet alleen van toepassing

op de ontvangstgebieden maar ook op de nabijgelegen delen van het NNN-gebied in het Geestmerambacht.
2. “De inschatting is dat de natuurwaarden in De Groene Loper hoger liggen dan in de voorgestelde te ontgrenzen percelen” is niet onderbouwd én is ons inziens niet correct.
Daarvoor zijn tenminste twee argumenten:
Het beoogde perceel oostelijk van de Vronermeerweg, groot 4,22 ha, is de afgelopen jaren veelvuldig met mest geïnjecteerd door lokale veehouders. Deze overbemesting heeft negatieve gevolgen voor de potentiële natuurwaarden.
De geregistreerde waarnemingen van individuele exemplaren en soorten planten en dieren (een maatstaf voor natuurwaarden) op de website “Biodiversiteit in Noord-Holland” liggen in de te ontgrenzen gebieden significant hoger dan in de nieuw te begrenzen gebieden. De waarnemingen betreffen weliswaar in omvang grotere arealen, doch de onderlinge verschillen in biodiversiteit geven een beeld dat uw inschatting tegenspreekt.
3. “De te begrenzen percelen leveren een grote bijdrage aan de ecologische verbindingszone door toevoeging van natuurvriendelijke oevers, stapstenen en het bieden van meer samenhang in het gebied.” Deze motivatie is niet onderbouwd en o.i. niet correct.

Toelichting.
In het door de gemeente Langedijk ter inzage gelegde “Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Langedijk (2021-02-02) zijn de Groene Loper noch de genoemde ecologische verbindingszone NNV1 aangegeven.
Het ter inzage gelegde Ontwerp Bestemmingsplan voldoet NIET aan de vereisten van uw Omgevingverordening artikel 6.43. Naast natuurontwikkeling in de ecologische verbindingszone wordt in de plannen de recreatieve inrichting ter hand genomen. Met name de Sloepenroute zien wij hierbij als een bedreiging voor de WKW van de ecologische verbindingszone.

4. “De te ontgrenzen delen hebben weinig ecologische potentie.”
Ook deze motivatie voor uw voorgenomen besluit is niet onderbouwd en ons inziens nietcorrect.

Toelichting:
Dat de te ontgrenzen delen weinig ecologische potentie hebben is een direct gevolg van de strijdigheid met art 6.43 van de plannen van het Recreatieschap; want bij het opstellen van het Ruimtelijke plan Visie “Parkenlint tussen stad en dorp” is géén invulling gegeven aan art 6.43 lid 2 en lid 3 t.w.:
Lid 2 : Een ruimtelijk plan ter plaatse van het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland en het werkingsgebied natuurverbindingen strekt in ieder geval tot de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden

en;
Lid 3. Het ruimtelijk plan stelt in ieder geval regels in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. Bij het stellen van deze regels moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden in acht worden genomen;

Reactie op zienswijze
Wij komen niet tegemoet aan uw verzoek om af te zien van de ontgrenzing. Op ecologische gronden is door ons beoordeeld dat het herbegrenzingsvoorstel leidt tot een

positief effect op de natuur. Door NNN te ontgrenzen in de twee ontvangstgebieden met een hoge recreatieve druk, en gronden in de Groene Loper te begrenzen als NNN in de vorm van potentiële moerasstapstenen langs een ecologische verbindingszone (onderdeel van NNN), creëren we een meer verbonden natuurnetwerk met hogere potenties voor de natuur.

Ontgrenzing in de ontvangstgebieden doet geen afbreuk aan ecologische landschapslinten of natuurvriendelijke oevers. Ondanks een netto afname van NNN-areaal dat is aangewezen als N16.04, doet ontgrenzing geen wezenlijke afbreuk aan de kernkwaliteit 'besloten parkachtig landschap rond groot open water'. Er blijft ook na ontgrenzing voldoende areaal aan vochtig bos met productie intact. Direct ten noorden van het ontvangstgebied Zomerdel vindt de natuurverbinding KNV1 aansluiting met het NNN-gebied N6. Ontgrenzing van het noordelijke ontvangstgebied Zomerdel leidt niet tot versnippering; er blijft voldoende water en groen intact dat kan worden benut voor verdere ontwikkeling van deze natuurverbinding. Direct ten zuiden van het zuidelijke ontvangstgebied Koele kreken vindt de natuurverbinding NNV1 aansluiting met het NNN-gebied N6. Ook hier blijven wij inzetten op het optimaliseren van ecologische verbindingszones als onderdeel van het NNN. De begrenzing binnen de Groene Loper draagt hier deels aan bij.

Mocht het recreatieschap Geestmerambacht in de toekomst binnen de te ontgrenzen gebieden met een nieuw plan komen, dan wordt dit plan getoetst aan het vigerend bestemmingsplan van de gemeente. De huidige bestemming is dagrecreatie en parkeren. Eventuele door u genoemde ontwikkelingen passen niet binnen het vigerende bestemmingsplan. Hiervoor zou dan een bestemmingsplanwijzigingsprocedure moeten worden doorlopen; waarop u dan kunt reageren.

ZW-0035

[redacted]

Zienswijze

Wij zien ons als eigenaar en gebruiker van [redacted] nogmaals gedwongen een zienswijze in te dienen op de NNN-begrenzing van bovengenoemd perceel, onderdeel van verzoek 33.1.2022. Wij stellen wederom vast dat duidelijk is dat NNN-begrenzing op ons perceel een fout besluit is waaraan wij niet willen meewerken. Wij hebben dit al uitgelegd in onze zienswijze van 22 april 2022. Hieronder leggen wij onze mening nogmaals uit met verwijzingen naar onze vorige zienswijze en met nieuwe argumenten.

Natuur in een driehoek van een sluipverkeerader, veelvuldig gebruikt treinspoor en drukke weg aan de noordkant van het perceel

Wij, kinderen van het tuindersgezin van [redacted], zijn opgegroeid aan de [redacted] Onze moeder die daar nog woont, ziet (en wij met haar) hoe de verkeersdrukte op de [redacted] almaar toeneemt. Die drukte zal zonder twijfel problematisch groeien als de bouw van woningen bij Kapitein Kaas gerealiseerd zijn. De toevoerwegen zijn immers ontoereikend. Om een natuurgebied vlak naast zo'n sluipverkeersader te ontwikkelen is daarom een bizar besluit. De groei van zeldzame planten en diersoorten zal in de kiem gesmoord worden, als er al sprake zou zijn van het ontstaan ervan. Als de provincie dit plan toch wil doorzetten, zal ze na enige tijd onze voorspelling moeten erkennen en alsnog gaan bouwen op dit hiervoor uitermate geschikte perceel.

Poort en honden

In ons vorige betoog tegen de toekenning van NNN-status stonden wij heel negatief tegenover het plan om ons land te betrekken bij de Poort naar de duinen. Nogmaals:

iedereen die met de trein of de bus op station Castricum aankomt, zal richting de duinen lopen en geen ommetje maken naar het noordoosten. Daarnaast begrijpen wij niet dat grond wat de NNN status zou moeten krijgen, nota bene een beoogde bestemming krijgt van hondenuitlaatplek.
De daarmee gepaard gaande stikstofuitstoot van willen we nogmaals met klem benoemen. Dit staat volledig haaks op een natuurbestemming. In ons bezwaar hiertegen hebben we u de cijfers uitgelegd. We zijn er ook om die reden absoluut op tegen dat ons land als hondenuitlaatplek gebruikt zal worden.

Woningbouw
Ook aan woningbouw hebben wij aandacht besteed in onze zienswijze. We hebben uit de tussentijdse gesprekken begrepen dat er extra woningen gebouwd mogen worden door verschillende landeigenaren, zonder dat daar een deugdelijke onderbouwing onder ligt. Wij kunnen dat niet anders zien dan als voorkeursbehandeling en verzetten ons hiertegen. De willekeur die de gemeente hiermee tentoonspreidt is verwerpelijk en oneerlijk, want waarom mag de een wel bouwen en de ander niet. Zoals u hebt kunnen lezen, hebben wij mooie, sociale ideeën voor ons land. Hieronder een variatie op die plannen waarvoor ons land uitermate geschiktheid is gezien de locatie. Wij vragen u met klem hier (nog eens) naar te kijken. Het tekort aan woningen (voor jongeren en ouderen) is nog steeds schrijnend.

Naar onze mening zou het gebied ten oosten van de [redacted] zich uitstekend lenen voor woningbouw. Zoals hierboven al genoemd: natuur is niet te realiseren door het drukke trein- en autoverkeer in deze hoek van de Zanderij. Bovendien sluit dit ook naadloos aan op de plannen van het kabinet om 100.000 woningen per jaar te bouwen in de periode 2024-2030. Heel recent was in het nieuws dat het kabinet in gaat zetten op de bouw van woningen voor senioren om zo plaats te maken voor jonge gezinne

Reactie op zienswijze
U heeft gesprekken gevoerd met de provincie en met de gemeente Castricum. De kern van deze gesprekken is geweest dat de provincie, gemeente en PWN streven naar natuurontwikkeling in de Zanderij Noord, waardoor andere functies niet mogelijk zijn. Daarom hebben we met u gesproken over andere mogelijkheden. Wij hebben u gehoord, maar zijn van mening dat natuurontwikkeling in dit gebied belangrijk en waardevol is. Ook op uw percelen. Dit betekent dat er van woningbouw geen sprake kan zijn. De ecologische uitleg van de Zanderij Noord als geheel kunt u lezen in de bijlagen bij deze Nota van beantwoording. Hierin staat duidelijk beschreven waarom de aanwijzing van dit gebied als NNN nuttig en noodzakelijk is. De ligging van de Zanderij biedt kansen om de natuur beleefbaar te maken. De grootte van het gebied geeft hierin de mogelijkheid een zinvolle zonering aan te brengen van een meer extensieve natuurbeleving in het westelijk deel naar een meer intensieve beleving in het oostelijk deel. Dit betekent dat de wens voor het uitlaten van honden dicht tegen de bewoning aan is; dit vormt dus een integraal onderdeel van het totale ontwerp. De effecten van deze zonering hebben tot ver in de duinen positieve effecten op de natuur. Daarnaast is het in een gebied met loslopende honden nog steeds mogelijk NNN natuur te ontwikkelen. Zeker ook omdat dit gebied ook gebruikt wordt om het schone kwelwater uit de duinen verder te brengen. Daarmee wordt de natuur ten noordoosten van de Zanderij Noord gevoed en de natuurwaarde versterkt. In het noordoostelijk deel zal een bloemrijk grasland ontstaan dat voedselrijker is dan het extensievere westelijk deel van de Zanderij Noord met op de meer beschutte plekken kans op een zeedorpen vegetatie, wat past bij het duinlandschap van Castricum. Vragen over het verkeer rondom de Zanderij Noord zullen door de gemeente beantwoord worden in de zienswijzen over het bestemmingsplan. Dit is een apart proces.

ZW-0036
[redacted]
Zienswijze Reactie op 047.1.2023 Goed te weten dat de provincie het verzoek van de gemeente Zandvoort heeft afgewezen om de grenzen van het Natuurnetwerk Nederland voor wat betreft het Kostverlorenpark te wijzigen. Ik wil graag dat dit park als natuurgebied behouden blijft. Dit natuurgebied grenst direct aan een Natura2000 gebied, vormt daar een logisch en natuurlijk geheel mee, en herbergt tal van bijzondere plant en diersoorten zoals diverse vlindersoorten (parelmoervlinders, kolibrivlinders, boomblauwtje etc),, reptielen (zandhagedis, kikker, pad en salamander), vogels (uil, buizerd, spechten, staartmezen, goudhaantjes en vele anderen) en zoogdieren (vleermuis) die elders al lang verdwenen zijn of bedreigd worden. Na aantasting door de mens zullen deze mooie planten en dieren nooit meer terugkomen. Ik kan dit weten omdat ik al vele decennia met enige kennis van zaken geniet van de natuur rondom Zandvoort. Ik vind het opmerkelijk dat een dergelijk verzoek wordt ingediend (helaas zonder dat de indieners de direct betrokken daar vooraf bij betrekken) terwijl de natuur in Nederland en ook in de duinen er erbarmelijk voorstaat. Wel vind ik dat ook de bewoners van de recreatie onderkomens in het Kostverlorenpark en de direct omwonenden zorgvuldiger met de natuur in dit park om moeten gaan en er van weerhouden moeten worden om het natuurlijk karakter van het park aan te tasten (door plaatsen van afrasteringen en aanbouwsels, aanleg van versteende terrassen, vergrassing en beplanting met exoten). De provincie zou hier zeker een belangrijke inbreng bij kunnen hebben.
Reactie op zienswijze Wij vinden het fijn dat u achter ons besluit staat om het Kostverlorenpark, in de viewer aangeduid onder nummer 047.1.2023, niet te ontgrenzen van het NNN. Wij danken u voor uw zienswijze.
ZW-0037
[redacted]
Zienswijze [redacted] heeft een bloembollenbedrijf aan de [redacted] In het ontwerp plan krijgen de gronden van [redacted] de aanwijzing Natuur Netwerk Nederland (NNN). Dit zal ertoe leiden dat het bedrijf nodig is voor de aanleg van het NNN gebied. Dit is voor de huidige bedrijfsvoering een onwenselijke situatie vol beperkingen. De aanwijzing betekent dat Res haar bedrijfsvoering ter plaatse niet kan continueren en haar bedrijfsvoering naar een andere locatie dient te verplaatsen. Res wenst dan zekerheid dat zij op deze basis schadeloos gesteld zal worden. Hierbij wil zij opmerken dat vervangende locaties met een vergelijkbare specifieke grondslag bijna niet te vinden zijn. Res wenst de percelen kadastraal bekend gemeente Castricum, sectie D, nummers 1276 en 1241 waarop de woning [redacted] en de bedrijfsgebouwen staan, in zijn geheel buiten de NNN aanwijzing te houden. Een NNN begrenzing op deze percelen zal de economische waarde aanzienlijk verminderen. Dit is ook bij het naastliggende perceel 12728 van de directe buren het geval. Ook bij andere eigenaren in het gebied wordt geen NNN aanwijzing gelegd op woonpercelen

en worden de gehele percelen buiten de aanwijzing gehouden. Voormeld uitgangspunt hebben wij ook in een eerdere zienswijze en in de gesprekken met uw provincie kenbaar gemaakt. De [redacted] wenst voor beide percelen met woning en bedrijfsgebouwen de functionaliteit, het gebruik, en het woongenot te behouden. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verzoeken u aan de zienswijze van [redacted] tegemoet te komen. Mocht u naar aanleiding van het voorgaande nog vragen hebben dan kunt u te allen tijde contact met ons opnemen.
Reactie op zienswijze U hebt met ons, met de gemeente en met PWN gesproken over de natuurontwikkeling op de Zanderij Noord. Deze natuurontwikkeling betekent voor uw bedrijf dat doorgaan met het bedrijf op de huidige plek niet mogelijk is en verplaatsing van uw bedrijf naar een andere locatie een oplossing kan zijn. U bent in gesprek met de provincie over volledige schadeloosstelling hiervoor. De ecologische uitleg over waarom de Zanderij Noord als NNN-gebied is aangewezen, vindt u in de bijlagen bij deze Nota van beatwoording. Hierin staat duidelijk beschreven waarom de aanwijzing van dit gebied als NNN nuttig en noodzakelijk is. De NNN-begrenzing zoals aangegeven blijft hierbij gehandhaafd.
ZW-0038
Nationale Politie
Zienswijze De politie maakt zich zorgen over de voorgestelde wijziging omdat deze kan leiden tot een afname van de veiligheid en het welzijn van de burgers in het betrokken gebied. Door de veranderingen in de werkingsgebieden kan het voor de politie moeilijker worden om effectief te reageren op noodsituaties en criminele activiteiten. In de toewijzing van de werkingsgebieden wordt de Politielocatie in Zaandijk, plaatselijk bekend als Guishof 1 en 2 (kadastraal perceel 7252) overlapt door het Werkingsgebied Omgevingsverordening Noord- Holland (zie bijgaande afbeelding). Graag zouden wij zien dat de overlapping op het gedeelte van de Politielocatie (perceel 7252) geen onderdeel gaat uitmaken van het voorgenoemde werkingsgebied, en dat de kaart hiertoe wordt aangepast zodat voornoemde Politielocatie buiten het werkingsgebied van de Wijziging Werkingsgebieden Omgevingsverordening Noord-Holland valt. Dit mede omdat de Nationale Politie anders belemmerd wordt in haar bedrijfsvoering en het uitoefenen van haar wettelijke taken. We begrijpen dat de voorgestelde wijziging voornamelijk gericht is op het verminderen van administratieve lasten en het vereenvoudigen van regelgeving, maar we willen erop wijzen dat de veiligheid van de burgers altijd voorop moet staan. We geloven dat de huidige werkingsgebieden van de omgevingsverordening goed werken en dat veranderingen alleen moeten worden doorgevoerd als de voordelen duidelijk opwegen tegen de mogelijke risico's. Daarnaast willen we erop wijzen dat de Nationale Politie extra zorgvuldig moet zijn bij het doorvoeren van veranderingen die onze effectiviteit kunnen verminderen. We dringen er bij u op aan om onze bezorgdheid serieus te nemen en de voorgestelde wijzigingen zorgvuldig te heroverwegen, met het oog op de veiligheid en het welzijn van de burgers in de betrokken gebieden. De Nationale Politie ziet dan ook graag dat deze zienswijze wordt gehonoreerd.

Reactie op zienswijze
Dank voor uw zienswijze. De door u ingediende zienswijze heeft geen betrekking op een van de wijzigingen die onderdeel uitmaken van deze ronde wijziging werkingsgebieden en bijlagen van de Omgevingsverordening. Het nu alsnog opnemen van nieuwe wijzigingen zou ertoe leiden dat derden hierover geen zienswijzen meer kunnen indienen. Wij gaan met u in gesprek over de werkingsgebieden die van toepassing zijn op uw terrein.

ZW-0039

[redacted]

Zienswijze
Op 24-2-2023 ontvingen we uw brief met kenmerk 1988147/1988376 waarin werd aangekondigd dat er door provincie een voorgenomen besluit is genomen inzake de grensaanpassing NNN. In de brief staat opgenomen dat bezwaar ingediend kan worden tot en met 11 april. Op uw website is opgenomen dat de termijn voor het indienen van zienswijze tot en met 30 april loopt. Dit is door de provincie ook bevestigd op 7-4-2023. Naar aanleiding van het genomen besluit over de voorgestelde grensaanpassingen van het NNN willen we hierbij onze zienswijze tegen deze wijziging van de grensaanpassingen kenbaar maken. Wij zijn eigenaar van de kavels gelegen aan de oostzijde van de [redacted] met kadastrale aanduiding Castricum sectie B Perceel 5969, Perceel 11386 en Perceel 11989 en kunnen ons namelijk niet verenigen met het wijzigen van de grens aanpassing naar NNN. Zeker niet aangezien de gemeente in haar presentatie van januari 2019 overduidelijk heeft aangegeven dat onze gronden helemaal geen NNN potentie hebben!

De reden dat we ons niet kunnen verenigen met het wijzigen van de grens aanpassing naar NNN zijn:
1. Het onderbouwing van het verzoek tot aanpassing van de begrenzing staat ter discussie
De provincie doet een aanpassing in de begrenzing en bij de publicatie stelt zij dat dit tot stand is gekomen na participatie. Dit is volstrekt onjuist. Er heeft vanuit de provincie en de gemeente geen participatie plaats gevonden inzake een aanpassing van de NNN begrenzing. De provincie heeft altijd aangegeven dat een aanpassing van onze gronden naar NNN pas mogelijk zou zijn indien de eigenaren hier zelf om zouden vragen. Wij hebben continu aangegeven dat wij tegen de NNN status voor onze gronden zijn.
Begin 2022 heeft Provincie ook een voorgenomen besluit genomen om de grensaanpassing te doen.
Na contact met de gemeenteraad, begin 2022, bleek dat raadsleden niet op de hoogte waren dat er helemaal geen consensus was met grondeigenaren. De Raad heeft daarna aan Provincie, gemeente en PWN gevraagd eerst met grondeigenaren in gesprek te treden om te bekijken welke gronden wel of niet verworden konden worden. Het proces is daarna On hold gezet.
Dit is bevestigd in een brief dat wij van de gemeente ontvingen. Ook heeft op 16 maart 2022 voor het eerste met de provincie een gesprek plaats gevonden waarin door provincie is aangegeven dat eerst bekeken zou worden welke mogelijkheden en gemeenschappelijke belangen er zijn.
Daarna zou opnieuw bekeken worden op welke wijze het traject voortgezet zal worden. van de provincie hebben we daarna nooit meer wat vernomen. Nadat de gemeenteraad begin 2022 om een pas op de plaats had gevraagd en had gevraagd om betere communicatie met eigenaren vond uiteindelijk op 24 oktober 2022 een bespreking plaats met twee, door de provincie, PWN en gemeente, ingehuurde adviseurs. Zij gaven aan dat zij met de grondeigenaren dienen te onderzoeken welke

mogelijkheden er zijn om met elkaar het gebied te transformeren en welke gemeenschappelijke belangen er zijn. Na dat gesprek ontstaat er vanuit gemeente en provincie een volledige communicatie stilte Op 18 januari 2023 ontvangen we een brief van de gemeente waarin wordt aangegeven dat de “eerste besprekingen van de NNN begrenzing eind februari/ begin maart plaats vinden en dat daarna de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen bestaat”. Eind januari worden we benaderd om een afspraak in te plannen. Er wordt een uitnodiging gestuurd om langs te komen zodat de vervolg stappen medegedeeld kunnen worden. Wij verzochten de gemeente vooruitlopend de afspraak om eerst meer informatie te verstrekken en vroegen wat de inhoud wordt en welke terugkoppeling er vanuit de adviseurs is gegeven richting PWN, provincie en gemeente en haar Raad. Die terugkoppeling werd niet afgegeven. Het gesprek was op 22 maart 2023 ingepland. Ondertussen ontvingen we op 24 februari 2023 een brief van de provincie dat de gemeente en verzoek heeft gedaan voor een aanpassing van NNN begrenzing en dat gedeputeerde staten op 21 februari 2023 een besluit heeft genomen over de voorgestelde grensaanpassing van het NNN!
Op 24 februari jl. werden we namelijk opnieuw verrast met een brief van de provincie dat voor onze locatie toch, wederom zonder overleg of voor aankondiging, een besluit is genomen om een grensaanpassing van het NNN gebied te doen waardoor onze gronden toch weer opeens natuur zouden moeten worden. Dit terwijl er vorig jaar door de Raad is gevraagd om betere communicatie met grondeigenaren en de provincie had toegezegd het proces te verbeteren en d gesprekken met procesbegeleiders niet eens afgerond zijn. Afspraken worden niet nagekomen en belangen worden niet meegewogen en geschaad..
Terwijl Provincie en gemeente per brief hadden aangegeven dat zij eerst in gesprek zouden gaan met de grondeigenaren om te bekijken welke gronden getransformeerd zouden kunnen worden en welke eigenaren zouden willen meewerken aan verkoop blijkt toch opeens dat tijdens de gesprekken met ingehuurde adviseurs dat de gemeente en provincie tussentijds besluiten hebben genomen om de NNN begrenzing aan te passen.
Tussen het overleg in oktober 2022 en maart 2023 heeft er geen enkele nadere afstemming plaats gevonden over de varianten of over een gemeenschappelijk belang wat tussen partij was gevonden. Er heeft met ons (grondeigenaren) geen enkele afstemming of verificatie plaats gevonden over de opties die bij gemeente en raad zullen worden neergelegd. Op 22 maart 2023 vindt het gesprek plaats waarbij het voor ons niet duidelijk is wie daar nu bij aanwezig zullen zijn. We waren in de veronderstelling dat het een gesprek was met de projectleider van de gemeente maar het blijken alleen de twee ingehuurde adviseurs te zijn die het gesprek starten met de mededeling dat ze samen met grondeigenaren willen bekijken wat de mogelijkheden zijn.
Terwijl ondertussen, en na afstemming tussen gemeente en provincie, al een besluit is genomen over de grensaanpassing!. Ook hier ervaren we dat de door gemeente en provincie ingestoken route eenzijdig en rechtlijnig wordt doorgezet waarbij iedere vorm van participatie ontbreekt.
We zien geen enkele verandering in het proces en de wijze van afstemming en communicatie. Wederom blijkt dat Provincie en gemeente stoïcijns blijven proberen de gronden om te zetten naar natuur zonder enige dialoog en afweging van de verschillende belangen. Dit stagneert het proces terwijl er zoveel meer kansen zijn waarbij de verschillende belangen gecombineerd worden.
Ondertussen heeft een raadsinformatie avond plaats gevonden waarbij grondeigenaren en raadsleden in gesprek zijn gegaan. Een terugkoppeling dient nog te komen maar ondertussen wordt wel een grensaanpassing doorgezet.

De bovengenoemde gang van zaken en door provincie en gemeente aangehouden volgorde schaadt onze belangen, er is geen open en eerlijke dialoog en grondeigenaren worden tegen de muur gezet.
2. Er heeft geen participatie met ons plaats gevonden!
De wijziging van de begrenzing is niet vooraf met ons afgestemd. Er is vanuit de provincie na het allen het overleg op 16 maart 2022 geen enkel overleg geweest over de aanpassing van de begrenzing. Op 16 maart 2022 hebben we voor het eerst met de [redacted] gesproken over de natuurontwikkeling van de Zanderij

Noord. Doel van het gesprek was inzicht te krijgen in de bereidheid van u als grondeigenaren om op vrijwillige basis mee te werken aan de natuurontwikkeling zoals voorgesteld in het kaderstellend besluit en het ontwerp bestemmingsplan.
Dit was voor het eerst dat iemand van de provincie ons vroeg naar hoe we het proces tot dusver ervaren hebben en wat onze wensen zouden zijn. Deze vraag is pas gekomen nadat er een besluit is gekomen over de aanpassing van de begrenzing. Wij hebben wederom aangegeven dat wij deze NNN begrenzing niet wensen en daar niet aan mee zullen en willen werken.
We hebben namelijk eerder en continu bij de gemeente aangegeven dat we deze wijzigingen niet willen.
In de presentatie van de raadsinformatie avond (januari 2022) werd door gemeente, provincie en PWN aangegeven dat er participatie heeft plaats gevonden. Al lange tijd wordt er vanuit de gemeente een proces ingestoken waarin er verschillende plannen zijn om de Zanderij Noord te wijzigen waarbij structureel onze inbreng ter zijde wordt geschoven en niet wordt verwerkt in de stukken.
Onze belangen worden continu niet genoemd en meegewogen.
Ook in de presentatie van de raadsinformatie avond januari 2022) werd door gemeente, provincie en PWN aangegeven dat er participatie heeft plaats gevonden.
Dit is absoluut niet waar waardoor er een belangrijk en verplicht onderdeel van het proces voor onze kavels niet heeft plaats gevonden. Onze belangen en inbreng zijn structureel niet meegenomen.
Al lange tijd wordt er vanuit de gemeente een proces ingestoken waarin er verschillende plannen zijn om de Zanderij Noord te wijzigen waarbij structureel onze inbreng ter zijde wordt geschoven en niet wordt verwerkt in de stukken. Onze belangen worden continu niet genoemd en meegewogen.
Wij hebben in gesprekken met de gemeente en PWN, per brief en per mail met wethouder, de projectleider, PWN aangegeven dat we de transformatie naar natuur niet wensen en indien er een transformatie van de gronden dient te komen de wijziging naar woningbouw veel meer voor de hand ligt.
Bij de eerste informatie avonden van de gemeente zijn wij als grondeigenaar niet eens benaderd of uitgenodigd. Uiteindelijk hebben we onszelf uitgenodigd waarbij wij toen scheef zijn aangekeken en geen ruimte hebben gekregen om onze inbreng te doen.
Rond 2019-2020 waren we redelijk goed op weg met PWN en de provincie (niet met de gemeente) om te praten over een alternatief plan voor de natuurontwikkeling van de Zanderij Noord, waarbij het noordoostelijk deel ontwikkeld wordt met een mix van woningen in een duinlandschap en er woningen langs de [redacted] gerealiseerd worden met een zachte overgang naar de natuur, zodat de gronden voor de ontwikkeling van natuur aan de westkant van de Zanderij Noord beschikbaar konden komen.
De gemeentestond nooit open voor bovengenoemde aanpak waardoor participatie onmogelijk werd. De gemeente lijkt er bewust voor te hebben gekozen om voornamelijk met natuurclubs te participeren. Een eerdere projectleider van de gemeente werd gepresenteerd als onafhankelijks terwijl tijdens het proces bleek dat deze enorm voorstanders was van het ontwikkelen van groen.

Hij heeft zelfs vooruitlopend op presentaties artikelen op social media geplaatst waarbij hij aangaf dat hij ervoor zou zorgen dat de gehele zanderij groen zou worden.
Tijdens een bespreking met grondeigenaren en de wethouder, waar hij excuses kwam maken voor het doorlopen proces, is dit kenbaar gemaakt. Enkele weken daarna was de desbetreffende projectleider uit beeld.
Wij zullen nooit in stemmen met het huidige voorstel voor wijziging van het bestemmingsplan en de NNN-begrenzing voor onze gronden en we hier ons zullen tegen blijven verzeten waarbij partijen (aantoonbaar) niet de juiste informatie hebben gedeeld en afspraken niet zijn nagekomen. We hebben het proces tot nu toe als zeer onrechtvaardig, onevenwichtig, niet transparant en schadelijk ervaren.

3. Eerder afgekeurd proces wordt opnieuw met dezelfde aanpak verkeerd doorlopen.
Het proces wat afgelopen jaar is doorlopen heeft wederom de verkeerde volgorden, mist transparantheid waarbij belangen van grondeigenaren opzij worden geschoven. Ook in december 2022 ontvingen we een brief van de gemeente dat er toch eerst met de eigenaren gesproken zal worden over wat zij nu wensen en dat o.b.v. daarvan besloten wordt welke gronden een ander bestemming en begrenzing zouden krijgen. Een paar weken later krijgen we begin maart 2022 alsnog een brief van de provincie dat er toch alvast een voornemen ligt om de NNN begrenzing door te zetten zonder dat er enig overleg met de bewoners heeft plaatsgevonden.
Wij ervaren dat als doordrukken van een ingezette koers om de NNN begrenzing erdoor te drukken zonder rekening te houden met de belangen en wensen van de eigenaren. Deze wijze van handelen is afgelopen jaar weer herhaalt.
Op 28 februari 2022 hebben wij (grondeigenaren) en overleg gehad met de gemeente raad.
Wij hebben daar aangegeven hoe het proces is verlopen. Verschillende Raadsleden hebben letterlijk geregeerd met : " het blijkt dat we door het college niet goed zijn geïnformeerd en dat de participatie niet goed is verlopen". We hebben verzocht het verzoek tot aanpassing NNN te stoppen en de bestemmingsplan procedure eveneens te stoppen. Dit laatste is toen on Hold gezet.
Het verbaasd ons nu weer dat er toch eerst vanuit de provincie een besluit wordt genomen tot aan passing van de NNN begrenzing terwijl eigenaren dit niet wensen en de gemeente, die het verzoek heeft gedaan, bij ons nu aangeeft dat zij eerst met de grondeigenaren in gesprek willen om te vragen welke wensen de grondeigenaren hebben. Wij wensen geen NNN en natuur bestemming op onze gronden. Wederom hierbij dan ook de mededeling dat wij onze gronden niet willen en zullen verkopen aan de provincie.
Tijdens het overleg op 16 maart 2022 hebben we jullie verzocht intern bij de provincie aan te geven dat onze kavels geen NNN status krijgen en dat proces voor onze kavels te stoppen. Op dat verzoek hebben we nooit ene reactie gehad.
4. Participatie gestuurd op groen waarbij er geen consensus is
Er wordt gesteld dat er een succesvolle participatie is doorlopen, zoals u wellicht al meerdere malen van alle grondeigenaren heeft gehoord en gelezen is dit onjuist. Keer op keer kregen we geen terugkoppeling, mochten we niet meepraten of werden we buitengesloten.
Tevens willen wij u melden dat we al geruime tijd van mening zijn dat wij niet gehoord, betrokken en geïnformeerd worden waarbij onze belangen door de gemeente worden geschaad.
In maart 2017 heeft het College in een bestuursopdracht aangegeven een kadernota te willen maken met als uitgangspunt het realiseren van natuurontwikkeling op de bestaande bollengrond op de Zanderij Noord. Daartoe startte [redacted] een participatieproces tussen grondeigenaren, maatschappelijke organisaties en burgers.

Door de projectleider van destijds werd enorm gestuurd op natuur ontwikkeling. Tijdens verschillende bijeenkomsten is er een grote groep natuur liefhebbers uit de wijde omgeving uitgenodigd om mee te praten over de ontwikkeling van de Zanderij Noord. Deze groep personen werd ondergebracht in een "kerngroep" waar de diverse belanghebbende deel mochten nemen.
Bij de kerngroep waren maar enkele grondeigenaren betrokken. Dit werd onder de noemer participatie gebracht terwijl een groot deel van de grondeigenaar hier niet of nauwelijks over geïnformeerd of bij betrokken werden. Wij zijn zelfs niet alle keren uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomsten werd vooral gestuurd op natuur ontwikkeling waarbij er nauwelijks tot geen ruimte werd geboden voor afwijkende meningen van onder andere de grondeigenaren. Uiteindelijk werd en een concept hoofdlijnen kadernota gepresenteerd waarbij door de gemeente duidelijk is aangegeven dat woningbouw niet uitgesloten werd.

Wij en de overige grondeigenaren zijn pas in september 2018 tijdens het Ontwerp Atelier, ver na het vaststellen door de raad van de concept kadernota, éénmaal gevraagd wat zij met hun grondpositie zouden willen, maar ook met deze input is niets gedaan. Zelfs tijdens het Atelier mocht slechts bij een van de vier ingedeelde groepen huizen worden ingetekend voor verevening.
Bij de inbreng van de andere groepen mochten geen huizen worden ingetekend, ondanks voorstellen daartoe. Quote van een van de grondeigenaren: “Deelnemers mochten alleen maar kiezen tussen groen, groen of groen”. Niet gechargeerd, letterlijk gezegd door de proces begeleiders. In de uitwerking van de resultaten van de 4 werkgroepen van het Ontwerp Atelier zijn slechts de natuurversies uitgewerkt. Niet de versies waarin woningbouw verwerkt was. In de concept kadernota staat uiteindelijk geen enkel huis ingetekend, terwijl meerdere eigenaren dit graag wel zo hadden gezien.
De concept kadernota die eind 2018 in de gemeenteraad op hoofdlijnen is aangenomen suggereert een consensus met alle stakeholders en dus ook met de grondeigenaren. Niets is minder waar. De grondeigenaren voelen zich totaal buiten de participatie gesloten. Wanneer we dit aankaarten bij kerngroep lid Yrina Res, stelt zij dat zij slechts een procedurele rol heeft als kerngroep lid. Niet als vertegenwoordiger van de grondeigenaren. De belangen van de grondeigenaren worden niet vertegenwoordigd in de kerngroep en niet in het participatie traject. Tijdens de participatiebijeenkomsten, van de gemeente, zijn wij overstemd door andere ‘stakeholders’, die samen met de procesbegeleiders van dit project een aantal idealistische varianten hebben bedacht voor de toekomst van onze grond. Wij hebben een veel te kleine stem/rol in het proces gehad en zijn nooit gevraagd naar onze mening over de toekomst van hun eigen percelen op de Zanderij Noord. Wij voelen ons tot op heden in het traject gepasseerd en zijn stellig van mening dat er geen sprake is geweest van participatie.
Wij zijn dan ook stellig van mening dat dit proces opnieuw doorlopen dient te worden op het moment dat de bestemming van onze kavels gewijzigd zou worden.
In 2020 werden wij opeens verrast, na maanden lange stilte vanuit de gemeente, met een bericht dat provincie, PWN en gemeente samen een overstemming hadden over het transformeren van de Zanderij Noord naar natuur.
Deze nieuw ingeslagen weg met natuurontwikkeling in zowel het westelijke als het noordoostelijke deel was voor de grondeigenaren geen begaanbare weg was, de gemeente wenste hierover niet in gesprek te gaan. Er heeft alleen een eenzijdige melding plaats gevonden vanuit de gemeente waarbij heel duidelijk en letterlijk door de gemeente werd aangegeven dat: “we ons mond moesten houden en we maar bezwaar in konden dienen”. Een gesprek verder was onnodig volgens de gemeente en PWN en de provincie waren niet meer bereikbaar.
5. Stedenbouwkundige afstemming is niet meegenomen in de scenario’s en uitwerking 5 september 2018 hebben we een overleg gehad met een projectleider en de stedenbouwkundige van de gemeente. Daar hebben wij onze ideeën over kavels aan de Zanderij weergegeven. Dit waren:
● Onze grond ligt op een steenworp afstand van het station van Castricum. Stations locaties zijn juist aangemerkt als gebieden waar meer bebouwing omheen zou moeten komen.
● Stedenbouwkundig en van een grote afstand gezien wordt er nu ter plaatse van onze locatie een “vreemde “ pluk uit de bestaande bebouwing gehaald? Tenslotte ligt onze locatie al aan 3 zijde ingekapseld tussen bebouwing en toekomstige ontwikkelingen.
● Een ideale plek om een diversiteit aan woningen voor starters, jongeren en ouderen te realiseren. Graag zouden we de plek deels invullen met woningbouw in een duinlandschap en zo een bijdrage lever aan het oplossen van de extreme woningnood. Gezien de huidige bebouwing aan drie zijden van onze gronden en de directe nabijheid van het station kon de stedenbouwkundige zich goed voorstellen dat er op onze locatie bebouwing zou komen.
● Als de Zanderij Noord moet veranderen dan graag een transformatie naar duurzame woningbouw in een duinlandschap als uitgangspunt hanteren. Dit wordt versterkt doordat onze gronden toch al fysiek gescheiden zijn wegens de ligging in het oosten t.o.v. de huidige wegen. Graag zien we ons plan meegenomen in de uitwerking van de

kader nota.
● Tijdens de tweede wereld oorlog is er een rij woningen wat gelegen was langs de Vinkebaan afgebroken wegens de bouw van de Atlantic Wall. Hier hebben dus vroeger als huizen gestaan.
● In de structuurvisie van 2010 wordt gesproken over een overgangszone tussen bebouwing van het centrum naar de duinen. Onze kavels zijn perfect gelegen om een overgangszone van de dichte bebouwing naar een open natuurlandschap te realiseren.
● Er is een grote behoefte in Castricum aan de door ons aangeboden woningbouw. Daarbij kan dat doorstroming in het woning gebruik veroorzaken wat ten goede komt van onder andere de starters.
● De stedenbouwkundige van de gemeente gaf mondeling aan dat bovenstaande insteek stedenbouwkundig niet onlogisch was. Hieronder de kaart met in blauw onze kavels. In rood zijn de gebieden met bestaande en nieuwe woningbouw aangegeven.
Kaart structuurvisie oktober 2010 waarbij wordt gesproken over creëren van overgangsgebieden. Wij zijn van mening dat het stedenbouwkundig veel meer voor de hand ligt om de gronden te transformeren naar woningbouw in een duinlandschap dan de bestemming te wijzigen naar agrarisch/natuur. Daarnaast zien we dat de gemeente wederom onze ideeën en wensen niet verwerkt in de uitwerkingen.
Wij hebben in principe geen bezwaar tegen natuurontwikkeling aan de westkant van de Zanderij Noord en zijn van mening dat natuurontwikkeling aan de noordoostelijke kant niet zinvol en niet NNN-waardig is (ook volgens de visie van de Gemeente Castricum in haar presentatie van 15.01.2019). Wij zijn dan ook niet bereidt om onze gronden te verkopen, mede omdat het in het noordoostelijk deel van de Zanderij Noord ligt en planologisch meer bij het dorp past dan bij de natuur.
6. Kavels hebben helemaal geen NNN Potentie!
Het verbaasd ons waarom er voor onze gronden een NNN status wordt aangevraagd en er een bestemmingsplan wijziging wordt ingezet terwijl zowel PWN als de gemeente hebben aangegeven dat deze gronden aan het oostelijk deel helemaal niet interessant zijn voor natuur en dat deze gronden geen NNN potentie hebben.
Op 15 januari 2019 zijn we door de gemeente uitgenodigd waarbij de plannen, aanpak en visie van de gemeente en PWN werden gepresenteerd. In de door de gemeente afgegeven presentatie, zie bijlage, is op blz. 15 overduidelijk aangegeven dat o.a. uit de mei tellingen en de ligging blijkt dat onze gronden helemaal geen NNN potentie hebben!! De gemeente en PWN hebben het vertrouwen gewekt dat er voor onze gronden geen verzoek tot aanwijzing tot NNN gedaan zou worden. Op blz 43 geeft de gemeente aan dat er kansen zijn tot verdere versoepeling op bouwen in het buitengebied en op blz 21 wordt aangegeven dat een scenario bestaat uit woningbouw ontwikkeling in gebieden die buiten de NNN potentie vallen.
Ook heeft de gemeente in haar eerdere presentatie uit 2019 opgenomen dat het omzetten van onze kavel naar natuur wegens de ligging t.o.v. de weg en de reeds bestaande bebouwingen niet logisch is. De gemeente had daarom dan ook de aanduiding “geen NNN pretentie” gegeven. Zie hiervoor onderstaande kaartjes uit de presentatie van de gemeente over de Zanderij waarin de gemeente aangeeft dat het deel boven de [redacted] geen NNN potentie heeft.
Onderstaande kaart die we van de gemeente hebben ontvangen bevestigd dat. Onze kavels liggen ten oosten van de blauwe stippellijn!
NNN staat voor Natuur Netwerk Nederland. Het doel is gebieden aan elkaar te koppelen om biodiversiteit te bevorderen. Onze kavels zijn aan drie zijde omsloten door bebouwing en fysiek gescheiden door doorgaande wegen. Een directe koppeling met natuur gebieden is niet mogelijk.
We missen iedere onderbouwing waarom onze kavels geschikt zouden zijn voor NNN. Het is dan ook volstrekt onlogisch, tegenstrijdig en onduidelijk waarom de bestemming nu opeens gewijzigd wordt en onze gronden nu binnen de NNN begrenzing vallen. Daarnaast heeft de gemeente eerder aangegeven dat ze alleen het gebied ten westen en zuiden wensen te transformeren naar natuur. Zie kaartje van de gemeente hieronder en blz 12 uit de presentatie van de gemeente uit Bijlage 1. Dit kwam

namelijk overeen met de gebieden die wel NNN potentie zouden hebben.
7. PWN heeft meerdere malen aangegeven dat onze gronden niet interessant waren om natuur van te maken.
Met onder andere [redacted] van PWN zijn meerdere gesprekken gevoerd. In die gesprekken heeft PWN continu aangegeven dat onze gronden helemaal niet interessant waren voor natuur omdat onze kavel gescheiden waren door drie zijde bebouwing en de [redacted]. Wij zagen kansen om samen het gehele gebied een positieve impuls te geven. Gezien de eerdere stellingen van PWN verbaasd het ons zeer dat de gronden in overleg met PWN opeens getransformeerd worden naar agrarisch/natuur.
Rond de zomer van 2021 worden we opeens , zonder enig overleg, geconfronteerd dat de gemeente en PWN in een achterkamertje, na maanden van geen afstemming en het delen van informatie toch de bestemming wensen te wijzigen naar agrarisch/ natuur. Deze verandering van insteek geeft vraagtekens. Daarbij zijn wij van mening zijn dat de bestaande stelling van PWN, die ze geruime tijd afgaven, dat het transformeren naar natuur niet interessant is, nog steeds de meest reële is. Transformatie van natuur is niet wenslijk en niet logisch gezien de ligging.
8. Toezegging wethouder worden niet nagekomen en belang wordt wederom geschaad.
In 2019 en 2020 hebben we meerdere malen met de wethouder contact gehad inzake de transformatie van de Zanderij Noord. Daarbij hebben we onder andere ons ongenoegen geuit over het proces wat daarvoor heeft plaats gevonden aangezien wij als grondeigenaren minimaal geïnformeerd waren en onze belangen niet in de juiste verhoudingen waren behandeld.
We konden het waarderen dat [redacted] uiteindelijk op 8 juli 2019 aan ons en de meeste grondeigenaren de toezegging deed dat de grondeigenaren bij wijzigingen of acties direct geïnformeerd en betrokken zouden worden. Ook is tijdens bovengenoemde bespreking door de [redacted] toegezegd dat de belangen van de grondeigenaren belangrijk zijn en gerespecteerd zouden worden. Na deze bijeenkomst en toezegging door de wethouder zijn wij op geen enkele wijze geïnformeerd of betrokken geweest bij de vervolg stappen terwijl nu blijkt dat er al een jaar door de gemeente, PWN en de provincie zonder enige mededeling naar buiten en afstemming een uitgebreid proces is voorgezet met het doel natuur te realiseren wat mogelijk zou kunnen worden door het inzetten van de door de gemeente genoemde “suikeroom” Tennet.
Ook verraste het ons dan ook dat we opeens vernamen dat er een ontwerp-omgevingsverordening is opgesteld waarbij er op onze percelen de aanduiding Bijzonder Provinciaal landschap is weergegeven. Deze ontwerp-omgevingsverordening was door de Provincie afgestemd met de gemeenten.
De gemeente heeft zich hier niet aan de afspraken gehouden waarbij onze belangen wederom worden geschaad.
Een paar dagen tot een maand voordat PWN haar plannen aan de Raad presenteerde is een deel van de grondeigenaren kort geïnformeerd waarbij er meteen werd aangegeven dat als grondeigenaren niet meewerken er wel eens gebruik gemaakt kan gaan worden van onteigening. Ruimte voor participatie was er niet meer. De gemeente kiest niet meer voor overleg maar gaat over op eenzijdig melden. Er wordt letterlijk door de nieuwe projectleider aangegeven: Klachten konden geuit worden bij de Raad of via een gang naar de Raad van State. Ook hebben we de wethouder gevraagd om de bestemming voor onze kavels niet naar natuur/NNN te wijzigen. De wethouder gaf aan dat de gemeente daar geen invloed op heeft en dat het verzoek tot wijziging van de provincie kwam. In de presentatie tijdens de informatie avond zien we opeens staat dat de NNN wijziging op verzoek van de gemeente plaats vindt! Onze belagen worden hiermee wederom geschaad dus dit komt niet overeen met de toezegging van de wethouder.
9. Financiële onderbouwing van realisatie natuur ontbreekt nog steeds.
Dinsdag 15 januari 2019 heeft [redacted] op het gemeentehuis de financiële onderbouwing voor de concept kadernota aan de grondeigenaren gepresenteerd;

‘Zanderij Noord, ontwikkeling door participatie’. Tijdens de presentatie reageerden alle grondeigenaren direct sceptisch op de financiële onderbouwing. De onderbouwing bleek namelijk niet compleet en de onderbouwing toont aan dat de transformatie naar natuur financieel niet haalbaar is. Tijdens het overleg heeft de gemeente aangegeven dat ze nieuwe berekeningen zouden op stellen om aan te geven dat de tarnformatie financieel haalbaar zou zijn. Een kloppende en transparante financieel onderbouwing is er nog steeds niet. Aangezien deze onderbouwing nog steeds ontbreekt zien we ook niet inwaarom de bestemming gewijzigd kan worden.
We hebben samen met overige grondeigenaren in een brief naar de [redacted] aangegeven dat het proces onjuist doorlopen werd omdat onze belangen niet gehoord werden. Daarop heeft hij zijn excuses aangeboden waarbij werd toegezegd dat vanaf dat moment de gemeente ons goed zou informeren en dat de belangen van de grondeigenaren gerespecteerd en bovenaan zouden staan. Daarna is het maanden vanuit de gemeente stil geweest waarna opeens een brief verscheen dat de gemeente, provincie en PWN (zonder enige overleg) hadden afgesproken dat de gronden natuur zouden worden omdat er met Tennet afspraken zouden zijn gemaakt. Daarbij werd door gemeente en PWN aangegeven dat er geen enkele andere bijdrage of gesprek nodig zou zijn omdat Tennet de middelen beschikbaar stelt voor de aankoop van de gronden en een hogere waarde dan de taxatie waarde en de natuurontwikkeling zou vergoeden!
Tijden het overleg op 16 maart 2022 met de provincie hebben jullie duidelijk aangegeven dat de provincie niet meer kan betalen dan de marktwaarde. Wij gaven aan dat dat afwijkt van hetgeen gemeente en PWN eerder hebben aangegeven. Zij gaven aan dat door de Tennet gelden de gronden aan vooral de westzijde voor een hogere waarde verworven konden worden. Gemeente en PWN hebben hier onjuiste informatie verspreid waarbij ze aangaven dat juist door de Tennet gelden er voor de provincie en PWN een haalbare natuurontwikkeling ontstond. Hier wordt dus tegenstrijdige informatie gedeeld waarbij wij erg twijfelen aan de financiële haalbaarheid van de gehele transformatie van de Zanderij Noord.
Tijdens het overleg met de provincie op 16 maart 2022 hebben we aan gegeven dat er voor alle partijen een goede oplossing ligt door de NNN begrenzing tot enkele meters aan de westzijde van de [redacted] te stoppen zodat daar een aantal ruime bouwkavels ontstaan die de overgang vormen van bebouwing naar groen en natuur zodat er kostendragers ontstaan om voor de gronden tegen de huidige duinen een grotere waarde toe te kennen en goede en kwalitatief goede natuur te realiseren.
Ook hebben we aangegeven dat aan de randen van Heemskerk en Castricum gronden met gelijke omvang van het oostelijk deel van de Zanderij liggen waarvan bekend is dat partijen open staan voor transformatie naar natuur. We begrijpen niet waarom er nu pogingen worden gedaan om onze gronden te transformeren naar natuur en een NNN bestemming terwijl wij dat niet wensen en er in de omgeving gelijk soortige percelen aanwezig zijn waar dit gemakkelijker mogelijk gemaakt kan worden.
natuurontwikkelingen
Tot op de dag van vandaag is er nog steeds geen enkele financiële onderbouwing afgegeven over hoe de transformatie haalbaar wordt gemaakt terwijl wel een NNN begrenzing wordt doorgevoerd. We wensen eerst een volledige financiële onderbouwing waarbij er overeenstemming is met grondeigenaren voordat er grensaanpassingen worden doorgevoerd. 10. De wijziging van de bestemming belemmert het oplossen van verkeersproblemen in het gebied
Het maken van plannen voor de Zanderij Noord zou ook een uitgelezen kans moeten zijn om huidige Infrastructurele problemen aan te pakken. Terwijl er nu alleen oog is voor het maken van natuur is men in tegenstelling daarmee blind voor de overlast in de zanderij Noord van parkeren voor het station (de auto’s staan nu al geparkeerd tot halverwege de Geversweg) en doorgaand verkeer dat het gebied nu al niet aankan. Daarbij komt dat er grootschalig gebouwd gaat worden op de terreinen van Terlouw en Kaptein Kaas. De verkeer- en parkeer problematiek zal substantieel toenemen.
Bij de kadernota Zanderij Zuid wordt voor oplossingen hiervoor verwezen naar de Zanderij Noord en omgekeerd. Terwijl in de bestuursopdracht toch duidelijk staat dat er relatie gezocht moeten worden met onder meer de ontwikkeling van de Zaancorridor, het station als openbaarvervoerknooppunt, de bebouwing op het terrein van

Kaptein Kaas en de wenselijkheid van te bouwen woningen. De huidige wijziging van de bestemming belemmert het oplossen van verkeersproblemen.
11. De wijziging van de bestemming wijkt af van de structuur visie van 2010
In de structuur visie uit 2010 is opgenomen dat er juist bebouwing aan de randen van de kernen aangebracht kan worden als overgang van bestaande bebouwing naar natuur. Onze locatie sluit hier perfect op aan en kan dienen als een overgangslocatie van dichte bebouwing naar natuur door op onze locatie bebouwing in een duinlandschap aan te brengen. De huidige bestemmingswijziging belemmert dit nu.
12. Gemeente PWN en provisie passen willekeur toe
Gemeente provincie en PWN behandelen niet alle grondeigenaren gelijk. Ondertussen zijn er afspraken gemaakt om op een aantal kavels ten zuiden en westen van de [redacted] toch bouwkavels toe te staan. De gemeente en provincie hadden eerder aangegeven dat zij daar natuur gewenst hadden. Nu zijn er toch bouwkavels toegestaan. We worden niet eerlijk behandeld en benadeeld. Ook worden er delen van het gebied in de Zanderij noord buiten de presentaties en NNN aanpassing gehouden waar juist met een NNN potentie aanwezig is. We hebben ook eerder plannen voor woningbouw gepresenteerd op een locatie die veel dichter bij bestaande bebouwing ligt en beter aansluit op huidige infrastructuur en voorzieningen. De NNN grensaanpassing schaadt onze belangen en geeft geen gelijke behandeling. Daarbij is dit zeer merkwaardig aangezien gemeente en PWN hebben gepresenteerd dat onze gronden helemaal geen NNN potentie hebben.
13. De wijziging van de bestemming reduceert de waarde van onze kavels
Door de wijziging naar agrarisch/natuur ontstaat er een beperking van de mogelijkheden in de toekomst. Onze gronden zijn ons inziens veel beter geschikt voor het realiseren van woningbouw dan voor het realiseren van natuur, zeker gezien de ligging op zeer korte afstand van het station en de enorme behoefte aan woningbouw.
14. Omzetting naar natuur is onlogisch indien eigenaar hier niet achter staat De gemeente, PWN en de provincie hebben meerder malen aangegeven dat het niet zinvol is en haalbaar is om de bestemming te wijzigen naar natuur. De eigenaar dient namelijk mee te werken om bijvoorbeeld gebruik te kunnen maken van beschikbare gelden en subsidie. Tijdens de verschillende gesprekken hebben we bij de genoemde partijen meerdere malen
mondeling en schriftelijk aangegeven dat wij niet wensen en niet mee willen werken aan het omzetten van onze gronden naar natuur. Het omzetten van onze kavel naar natuur bleek wegens de ligging ook niet logisch omdat de gronden niet de pretentie NNN kregen. Daarnaast hebben wij in dezelfde gesprekken meerdere malen aangegeven dat wij het veel logischer vinden om, in tijden van woning schaarste, woning te realiseren dan natuur. Door hen is namelijk aangegeven dat natuurontwikkeling op de percelen minder voor de hand ligt omdat de gronden niet NNN waardig zijn en het niet direct aansluit op overige natuurgronden. De huidige bestemmingsplan wijziging komt met deze mededeling niet overeen een, is niet consequent en logisch.
Maar dat het omzetten van landbouwgronden naar natuur zelfs het uitgangspunt is geworden is er schadelijk onze belangen. Onze gronden op de Zanderij Noord worden nu gebruikt om er ons brood op te verdienen en een potentieel hogere waarde dan de huidige taxatiewaarde vormt ons pensioen. Ook zien we grote kansen om gezamenlijk ten westen van de Duinenboschweg natuur te realiseren. Aan de oostzijde, op onze kavels, tussen de bestaande bebouwing en zeer dicht bij het station zouden we graag een duurzaam en gedifferentieerd woningbouw programma in een duinlandschap voor een mix aan doelgroepen realiseren.
15. Er heeft geen afweging van economische en emotionele belangen plaats gevonden
Op 7 december 2021 is door de gemeente een brief verstuurd met de melding dat de wijziging van het bestemmingsplan on hold komt te staan totdat duidelijk wordt welke gronden wel en niet kunnen worden verworven. Dit in het kader van “zorgvuldigheid voor snelheid”. Daarna vond een bespreking met de provincie plaats en werd aangegeven dat het proces, openheid en communicatie met grondeigenaren verbeterd moest worden. Daar had de gemeenteraad tenslotte om gevraagd.
Uiteindelijk vond op 24 oktober 2022 een bespreking plaats met twee, door de provincie, PWN en gemeente, ingehuurde adviseurs. Zij gaven aan dat zij met de

grondeigenaren dienen te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om met elkaar het gebied te transformeren en welke gemeenschappelijke belangen er zijn. Na dat gesprek ontstaat er vanuit gemeente en provincie een volledige communicatie stilte. Op 18 januari 2023 ontvangen we een brief van de gemeente waarin wordt aangegeven dat de “eerste besprekingen van de NNN begrenzing eind februari/ begin maart plaats vinden en dat daarna de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen bestaat”. Eind januari worden we benaderd om een afspraak in te plannen Er wordt een uitnodiging gestuurd om langs te komen zodat de vervolg stappen medegedeeld kunnen worden. Wij verzochten de gemeente vooruitlopend de afspraak om eerst meer informatie te verstrekken en vroegen wat de inhoud wordt en welke terugkoppeling er vanuit de adviseurs is gegeven richting PWN, provincie en gemeente en haar Raad. Die terugkoppeling werd niet afgegeven. Het gesprek wordt op 22 maart 2023 ingepland.
Ondertussen ontvingen we op 24 februari 2023 een brief van de provincie dat de gemeente en verzoek heeft gedaan voor een aanpassing van NNN begrenzing en dat gedeputeerde staten op 21 februari 2023 een besluit heeft genomen over de voorgestelde grensaanpassing van het NNN! Op 22 maart 2023 vindt het gesprek plaats waarbij het voor ons niet duidelijk is wie daar nu bij aanwezig zullen zijn. We waren in de veronderstelling dat het een gesprek was met de projectleider van de gemeente maar het blijken alleen de twee ingehuurde adviseurs te zijn die het gesprek starten met de mededeling dat ze samen met grondeigenaren willen bekijken wat de mogelijkheden zijn. Terwijl ondertussen, en na afstemming tussen gemeente en provincie, al een besluit is genomen over de grensaanpassing!
Tussen het overleg in oktober 2022 en maart 2023 heeft er geen enkele nadere afstemming plaats gevonden over de varianten of over een gemeenschappelijk belang wat tussen partij was gevonden. Er heeft met ons (grondeigenaren) geen enkele afstemming of verificatie plaats gevonden over de opties die bij gemeente en raad zullen worden neergelegd. We zien geen enkele verandering in het proces en de wijze van afstemming en communicatie. Grondeigenaren krijgen 3 keuzes zonder enige aansluiting wederzijde belangen De adviseur gaven alleen de melding dat de grondeigenaren drie keuzes hebben, dialoog was onmogelijk:
1. Vereffening waarbij alle grondeigenaren hun grond dienen over te dragen aan provincie en dat er op risico van de grondeigenaren twee bouwkavels van 600m2 worden geveild. Daarna zou dan na aftrek van de plankosten van gemeente, provincie en PWN het restant van de opbrengst wordt verdeeld over 92.000 a 170.000m2 agrarische gronden. Dit restbedrag zou dan achteraf bij, een niet bekend gemaakt, taxatiebedrag opgeteld worden. 2. Of partijen vallen in de categorie met “speciale afspraken” die reeds met andere grondeigenaren al zijn gemaakt. Onduidelijk wordt wat die afspraken inhouden en wat er afgesproken kan worden wordt niet medegedeeld.
3. Niets doen en provincie gaat door met NNN en gemeente met het bestemmingsplan omzetten naar natuur en er wordt gedreigd met onteigening.
Kort samengevat de keuzes zijn groen, groen of groen en niet anders dan het traject dat de afgelopen jaren eenzijdig door gemeente en provincie is ingezet waarbij enige vorm van participatie en afweging van belangen van grondeigenaren ontbreekt. Ondertussen hebben we van de provincie een brief ontvangen dat de gemeente het verzoek heeft gedaan om de NNN begrenzing aan te passen zodat onze gronden NNN zouden kunnen worden. Ook hier ervaren we dat de door gemeente en provincie ingestoken route eenzijdig en rechtlijnig wordt doorgezet waarbij iedere vorm van participatie ontbreekt. Daarbij zetten de procesbegeleiders grondeigenaren onder druk en dreigen met onteigening terwijl er geen transparant, evenwichtig en eenduidig voorstel wordt neergelegd. Provincie en gemeente houden zich niet aan de afgesproken proces stappen.
Aangezien uit het voorstel niet duidelijk is wat de afkoopwaarden van de grond gaat worden en de hoogte daarvan tijdens de meldingen van de adviseurs steeds lager bleken te worden is het niet mogelijk om keuzes te maken. Ondertussen wordt wel een grensaanpassing doorgezet. Om deze kans groter te maken hebben we de twee adviseurs aangeboden een stevigere kostendrager te creëren zodat grondeigenaren meer gecompenseerd kunnen worden. We zien namelijk kansen om toch in een groot deel van de Zanderij natuur te realiseren. Hier werd geen interesse in getoond. Om de transformatie naar grote delen met natuur niet verder te stagneren en om bestaande kansen en mogelijkheden te behouden is het noodzakelijk dat voor onze gronden de huidige bestemming provinciaal en bestemmingsplan technisch

onveranderd blijft. Gemeente en ingehuurde procesbegeleiders geven geen correcte weergave van het doorlopen proces en terugkoppeling van hetgeen besproken. Allereerst is het ons niet duidelijk wat nu de rol van de twee heren is. Er wordt aangegeven, zo is ook de raad geïnformeerd, dat ze onafhankelijke procesbegeleiders zouden zijn en dat er wordt gezocht naar gemeenschappelijke belangen en mogelijkheden, maar dat zien we nergens terug. Tenslotte worden er tussentijds door gemeente verzoeken gedaan om een NNN begrenzing aan te passen en worden er tussentijds door provincie besluiten hierover genomen. Daarmee lijkt het erop dat voor de gemeente en provincie maar één optie over blijft en dat is doorgaan met natuurontwikkeling zonder belangenafweging of afstemming over andere mogelijkheden.
De 'procesbegeleiders' worden daarbij erg onduidelijk als we vragen info door te geven aan gemeente of provincie, ze weigeren dat. Ook geven ze aan dat ze geen vragen aan gemeente of provincie kunnen beantwoorden. De reacties zijn continu hetzelfde "daar gingen zij niet over" of op vragen rondom de aanpassing van de NNN begrenzing: "daar konden ze niets ook over zeggen". Daarnaast hebben wij tijdens het tweede gesprek aangegeven dat we uitgewerkte plannen hebben voor de Zanderij Noord waarmee voor alle partijen een win-win situatie behaald kan worden. Daar was geen interesse naar want ze hadden zelf alleen een mededeling. We zien dan ook nergens een terugkoppeling over onze inbreng. We ervaren de berichtgevingen van uit de begeleiders als eenrichtingsverkeer waar stoïcijns een vooraf ingestoken route wordt gevolgd.
Onze conclusies en ervaring zijn dat de twee adviseurs helemaal niet open staan voor onze visie, plannen en belangen. Ze volgen eenzijdig een vooraf ingestoken route en alles wat daarvan afwijkt wordt niet behandeld. De adviseurs komen voor ons totaal niet onafhankelijk over en ze koersen alleen op de keuze groen, groen of groen en enige andere variant daarop wordt niet eens aangehoord. De gemeenteraad heeft gevraagd om open communicatie en afweging van wederzijdse belangen met het doel om te bekijken waar overeenstemming bereikt kan worden om daarna te bekijken welke gronden wel of niet verworven kunnen worden.
Verder lezen we in de brief dat wordt gesproken over "het uitwerken van afspraken die met grondeigenaren zijn gemaakt". Er zijn nog steeds helemaal geen afspraken gemaakt. De adviseurs hebben alleen een onduidelijk verhaal over een mogelijk verevening of speciale afspraken gemeld waarvan de inhoud onduidelijk was en hoe meer vragen door ons werden gesteld hoe meer de melding werd aangepast.
Het mag duidelijk zijn dat door de meldingen en communicatie door de naar voren geschoven projectleider van de gemeente er geen vertrouwen is in de rol en onafhankelijkheid van de adviseurs en over de wijze dat zij terugkoppeling naar jullie geven. We stellen het op prijs dat in de gesprekken gemeente en provincie om tafel zitten zodat er geen informatie verlies optreedt en partijen op een open manier de verschillende belangen en visies kunnen afstemmen. We hebben de gemeente gevraagd of zij het verzoek inzake aanpassing van de NNN begrenzing voor onze kavels per direct in wil trekken zodat alle opties open blijven en we gezamenlijk de plannen en belangen af kunnen wegen. Er zijn namelijk nog steeds veel kansen om met elkaar en in goed overleg de Zanderij te transformeren.
We willen jullie hierbij dan ook het dringend verzoeken om jullie verzoek bij de provincie om aanpassing van de begrenzing van NNN op onze kavels naar NNN in te trekken? Dan blijven de kansen en verschillende opties aanwezig en komt het proces niet verder op slot te staan. We zijn er van overtuigd dat we alsnog met elkaar er een goed een mooi gebied van kunnen maken waar alle partijen tevreden over kunnen worden. Deze kansen worden mogelijk als de NNN begrenzing wordt aangepast en wordt teruggelegd tot enkele meters ten westen van de Duinenboschweg zodat er een goede overgang tussen bebouwing en natuur ontstaat. Gelet op het voorgaande verzoeken wij het bestreden besluit te vernietigen. Graag vernemen we uw reactie.

Reactie op zienswijze
In uw zienswijze geeft u aan dat u van mening bent dat uw grond niet als NNN begrensd zou moeten worden. Samengevat geeft u hiervoor als redenen aan: 1. dat er in het proces van de natuurontwikkeling Zanderij Noord geen participatie heeft plaatsgevonden; 2. dat het proces niet goed wordt doorlopen; 3. dat er gestuurd wordt op natuurontwikkeling terwijl er hiervoor geen consensus is; 4. dat woningbouw op uw gronden veel meer voor de hand ligt; 5. dat uw kavels helemaal geen NNN potentie

hebben; 6. dat de financiële onderbouwing ontbreekt; 7. dat de verkeersproblemen niet worden aangepakt; 8. dat de wijziging van de bestemming de waarde van de kavels vermindert. Per punt beantwoorden wij uw zienswijze: 1. Wij vinden dat er wel participatie was en nu ook plaatsvindt, bijvoorbeeld door het voeren van persoonlijke overleggen en de verschillende informatiebijeenkomsten die zijn geweest. Dit blijkt ook uit uw zienswijze. Uiteraard kan het zijn dat u het niet eens bent met hoe de participatie en/of het proces is verlopen. 2. De provincie, de gemeente Castricum en PWN willen het proces van de NNN-begrenzing en het bestemmingsplan zo logisch en helder mogelijk doorlopen. Op verschillende momenten hebben wij u over het proces op de hoogte gesteld. NNN-begrenzing door de provincie en het aanpassen van het kaderstellend besluit door de gemeente lopen daarbij zoveel als mogelijk gelijk op. 3. In de gesprekken tussen u en de provincie, gemeente en PWN is de kern altijd geweest dat we streven naar natuurontwikkeling. Het is duidelijk dat er grondeigenaren zijn die het daarmee niet eens zijn. 4. en 5. Natuurontwikkeling op de Zanderij Noord betekent dat andere functies hier niet kunnen plaatsvinden. Waarom de Zanderij Noord als NNN-gebied is aangewezen, kunt u lezen in de bijlagen bij deze Nota van beantwoording. Hierin staat duidelijk beschreven waarom aanwijzing als NNN in de Zanderij Noord nuttig en noodzakelijk is. 6. Voor de natuurontwikkeling van de Zanderij Noord is geld beschikbaar. De provincie heeft voor zowel de aankoop van gronden als voor de inrichting van het gebied financiële middelen gereserveerd. PWN zal het gebied gaan beheren. Dit wordt vastgelegd in de beheerovereenkomst tussen de provincie en PWN. 7. Vragen over de verkeersproblemen rondom de Zanderij Noord worden door de gemeente beantwoord bij de beantwoording van de zienswijzen tijdens de bestemmingsplanprocedure.

8. Wijzing van de bestemming maakt geen onderdeel uit van de NNN-begrenzing. Bij de begrenzing van het gebied als NNN blijft de bestemming hetzelfde. Bestemmingsplanwijziging vindt plaats tijdens de bestemmingsplanprocedure.

ZW-0040

Gemeente Bloemendaal

Zienswijze
Op 1 maart 2023 heeft u kennis gegeven van de terinzagelegging van het ontwerpbesluit "'Wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening ronde 2023-I'. Tot en met zondag 30 april 2023 bestaat gelegenheid om op het ontwerpbesluit een zienswijze naar voren te brengen.
Hierbij wordt namens het College van B&W van de gemeente Bloemendaal een zienswijze op het ontwerpbesluit naar voren gebracht. De zienswijze heeft betrekking op het perceel [redacted]. Dit perceel is opgenomen in het ontwerpbesluit onder wijzigingsnummer 056.1.2023. Het ontwerpbesluit voorziet in een wijziging van de begrenzing van het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland grenzend aan dit perceel. Deze zienswijze heeft betrekking op het werkingsgebied MRA-Landelijk Gebied waar het perceel deel van uitmaakt.

Toelichting
De gemeente Bloemendaal is voornemens om planologische medewerking te verlenen aan de bouw van een nieuw gebouw op het perceel Elswoutslaan 4 in Overveen. Ten behoeve van de nieuwbouw een concept-bestemmingsplan opgesteld. Een uitsnede van de concept-planverbeelding is hieronder weergegeven.
Dit concept-bestemmingsplan voorziet in de toevoeging van een gebouw op het erf achter de bestaande bebouwing. De nieuwbouw is in het concept-bestemmingsplan bestemd als bijgebouw. Het gebouw heeft een maximale oppervlakte van 176 m2, een bouwhoogte van 6,6 m en een goothoogte van 3,3 m. De bestaande bebouwing

betreft twee voormalige monumentale arbeidshuisjes langs de [redacted]. Deze woningen zijn in het bestemmingsplan Landelijk Gebied 2013 reeds bestemd als twee-aan-een-geschakelde woningen. Op het achtererf is thans ook een schuur aanwezig. De initiatiefnemer heeft tevens een concept-bouwplan opgesteld. Uit dit bouwplan is gebleken dat de initiatiefnemer het voornemen heeft het nieuwe gebouw als zelfstandige woning te gebruiken. Het gebruik als zelfstandige woning is op grond van dit concept-bestemmingsplan evenwel niet mogelijk. De gemeente wenst het voornemen om een zelfstandige woning op het perceel te realiseren, alsnog te faciliteren. Het College onderkent evenwel ook dat het perceel deel uitmaakt van het MRA-Landelijk Gebied en dat ingevolge artikel 6.9 van de Omgevingsverordening kleinschalige woningbouwontwikkelingen in beginsel niet zijn toegestaan, behoudens in de uitzonderingsgevallen als omschreven in artikel 6.9, lid 2 en verder. Het College onderzoekt daarom thans of het als zelfstandige woning bestemmen van de beoogde nieuwbouw desalniettemin mogelijk is, in overeenstemming met de Omgevingsverordening. Het College van B&W meent dat van strijd met de Omgevingsverordening geen sprake is wanneer in planologische zin geen woning wordt toegevoegd op het perceel. Het voornemen is daarom om de nieuwbouw als zelfstandige woning te bestemmen, door toekenning van een bouwvlak waarbinnen hoofdgebouwen zijn toegestaan, maar daarbij tevens het gebruik van de twee voormalige arbeiderswoningen als zelfstandige woningen weg te bestemmen. Deze voormalige arbeiderswoningen zullen worden bestemd als bijgebouw en niet langer te gelden hebben als hoofdgebouw. Zodoende neemt het aantal woningen op het perceel af van twee woningen naar één woning. Van een wijziging van een stedelijke of agrarische functie naar een woonfunctie zoals omschreven in artikel 6.9 is geen sprake. Het planvoornemen betreft slechts het verleggen van het bouwvlak naar de nieuwbouw.
Reactie op zienswijze De door u ingediende zienswijze heeft geen betrekking op een van de wijzigingen die onderdeel uitmaken van deze ronde wijziging werkingsgebieden en bijlagen van de Omgevingsverordening. Wij verzoeken u over dit planvoornemen contact op te nemen met uw contactpersoon bij de provincie.
ZW-0041
[redacted]
Zienswijze Verzoeknummer wijziging werkingsgebied ter inzage gelegd stuk: 057.1.2023. Als reden voor het afwijzen van de aangevraagde ontgrenzing wordt aangevoerd dat deze grenzen kunnen bijdragen aan de Natura 2000 doelen. Het is niet bewezen dat deze gronden werkelijk moeten bijdragen om de natura 2000 doelen te behalen. Voor deze afwijzing zal dan ook eerst moeten worden bewezen dat exact deze toewijzing nodig is om de doelen te behalen. De percelen hebben geen ontsluitende rol binnen het NNN-gebied. Het behalen van de natuurambitie wordt als reden aangevoerd, maar dat is een doel en het aanwijzen van de locatie is een middel om het doel te realiseren. Er zijn meerderde middelen of manieren om de ambitie te behalen zonder juist dit perceel daarvoor aan te wijzen. Er dient eerst te worden gekeken naar mogelijke andere mogelijke oplossingen als onderbouwing. De kans om hier vochtig weidevogelgrasland (N13.01) te realiseren wordt benoemd in de onderbouwing. Echter, deze gronden zijn geen eigendom zijn van de Provincie

Noord-Holland waardoor de provincie geen zeggenschap heeft over het inrichten als vochtig weidevogelgrasland. Wij verwachten een onderbouwde reactie, met waar gedegen onderzoek aan ten grondslag ligt in dit kalenderjaar. Als er geen terugkoppeling komt dit of de onderbouwing onvoldoende is, is onze zienswijze gehonoreerd.
Reactie op zienswijze Het verzoek om percelen te ontgrenzen uit het NNN wordt niet gehonoreerd. Ontgrenzing van deze percelen uit het NNN draagt namelijk niet bij aan de natuurdoelen die zijn gesteld voor het Natura 2000-gebied Polder Zeevang, waar de percelen deel van uitmaken. Door de percelen te ontgrenzen komt deze ecologische potentie in het geding en verliest het NNN een deel van haar robuustheid.
ZW-0042
Gemeenten Schagen en Hollands Kroon
Zienswijze Op 1 maart 2023 heeft u via een kennisgeving gepubliceerd het ontwerpbesluit tot vaststelling van de Wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening ronde 2023-I. In deze kennisgeving biedt u partijen de gelegenheid voor het indienen van een zienswijze hierop. Onderstaand vindt u de gezamenlijke zienswijze van de gemeenten Hollands Kroon en Schagen. Algemeen Allereerst willen we u bedanken voor de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. In de zienswijze van de vier gemeenten in de Kop van Noord-Holland op de Omgevingsverordening NH2020 en de Omgevingsverordening NH2022 hebben wij gewezen op de begrenzingen en het werkingsgebied van het stedelijke gebied, het landelijke gebied en de grenzen van het Bijzonder Provinciaal Landschap. Wij hebben geconstateerd dat u in deze huidige ronde, diverse wijzigingsverzoeken heeft meegenomen. Echter onze verzoeken tot wijziging zijn niet overgenomen. U geeft bij de meeste verzoeken als reactie aan: Wij hebben de uitgangspunten van de begrenzing van het Landelijk gebied in bijlage 10 van de OV NH 2020 opgeschreven. Op basis van deze criteria concluderen wij dat de begrenzing correct is toegepast. Wat hebben wij geconstateerd? In de bijlage bij deze brief hebben wij een aantal locaties overgenomen uit de ontwerp wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordening NH2020 & NH2022 ronde 2023-I en de door ons eerder ingediende wijzigingen. Wij hebben geconstateerd dat voor deze gebieden de uitgangspunten/criteria uit de Omgevingsverordening niet juist zijn toegepast. De grenzen lijken willekeurig gekozen. Zo zijn er gebieden die in het bestemmingsplan een stedelijke functie hebben en volledig aansluiten op de kern, maar wel tot Landelijke gebied of BPL gerekend worden. Er zijn locaties in gebieden die duidelijk onderdeel zijn van een aaneengesloten woonbestemming of aaneengesloten stedelijke bestemmingen binnen een dorpskern. Toch zijn deze gebieden aangewezen als Landelijk gebied of BPL.

Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL)
Onlangs heeft er ook een ambtelijke themasessie plaatsgevonden over het landelijk gebied en BPL.. Hierbij zijn vragen gesteld over het bouwen in BPL. In de antwoorden die hierop schriftelijk zijn gegeven wordt opnieuw duidelijk dat bouwen in BPL voor woningbouw (niet zijnde kleinschalige woningbouw direct in of aan kernen) niet direct als een groot openbaar belang wordt gezien. Om woningbouw te kunnen versnellen zal een discussie met de provincie gevoerd moeten worden.
Het star hanteren van opgelegde grenzen, die ons inziens niet altijd kloppen, gelet op de voorbeelden, draagt niet bij aan het oplossen van de woningbouwopgave die op ons afkomt. Wij zouden het op prijs stellen dat wij bij de afhandeling van deze zienswijze een mondelinge toelichting kunnen geven op de locaties en de door ons voorgestelde aanpassingen.

Tot slot
Concreet is ons verzoek om de begrenzingen en de aanpassingen die wij voor de locaties in de bijlagen hebben opgenomen over te nemen en door te voeren bij de vaststelling van de werkingsgebieden
Omgevingsverordening NH2020 & NH2022 ronde 2023-I. Ook is ons verzoek om met elkaar na te denken op welke wijze de belemmeringen van de grenzen van landelijk gebied en BPL kunnen worden weggenomen om de woningbouwopgave te kunnen aanpakken.

Reactie op zienswijze
Dank voor uw zienswijze. De door u ingediende zienswijze heeft geen betrekking op een van de wijzigingen die onderdeel uitmaken van deze ronde wijziging werkingsgebieden en bijlagen van de Omgevingsverordening. Het nu alsnog opnemen van nieuwe wijzigingen zou ertoe leiden dat derden hierover geen zienswijzen meer kunnen indienen. Wij hebben met u afgesproken dat wij de locaties op een ander moment met u nalopen.

ZW-0043

[redacted]

Zienswijze
Nummer 94598830
Op woensdag 22 maart 2023 heb ik uw brief met kenmerk 1988147/1998199, gedateerd 23 maart 2023, ontvangen inzake het voorgenomen besluit tot wijziging van de grenzen van het Natuurnetwerk Nederland. Hierbij geef ik mijn zienswijze op dit voorgenomen besluit.
Deze brief en de achterliggende stukken waarnaar de brief verwijst zijn moeilijk te doorgronden. Het is lastig te achterhalen welk rechtsgevolg het wijzigingsbesluit voor mij zal hebben. Ten eerste was mij niet duidelijk welk eigendomsperceel onderworpen is aan het voorgenomenwijzigingsbesluit. Ik bezit namelijk meerdere percelen in Noord-Holland. Na lang zoeken vermoed ik dat het gaat om het gebied met wijzigingsnummer 030.1.2023, aangezien dit het perceel, kadastraal bekend bij de gemeente Texel, sectie R, nummer 223, bevat, waarvan ik, [redacted], eigenaar ben.
Ten tweede is de brief gericht aan mijn echtgenote, [redacted]. Ik heb zelf geen brief ontvangen. Ik begrijp niet waarom zij is aangeschreven en ik niet,

aangezien zij geen eigenaar is van voornoemd perceel of enig ander perceel dat zo te zien valt onder het voorgenomen wijzigingsbesluit, maar ik wel.Ten derde vind ik het opmerkelijk dat de wijze waarop een zienswijze kan worden ingediend en het voorgenomen wijzigingsbesluit alleen digitaal te vinden zijn, en niet zijn opgenomen in de brief. Dit is onzorgvuldig. Digitale bronnen zijn immers niet voor iedereen toegankelijk. Bovendien gaat het hier om essentiële onderdelen van de brief. Het feit dat de zienswijzetermijn, hoewel in de brief een periode van zes weken werd gegeven (van 1 maart 2023 tot en met 11 april 2023) in feite slechts drie weken was (de brief heb ik op 22 maart 2023 ontvangen) en de verlenging van de termijn alleen digitaal bekend is gemaakt, is een essentiële omstandigheid die ook per brief had moeten worden gecommuniceerd. Allereerst voeren zij aan dat het gebied overgangsgebied is van duin naar polder (de duinzoom) dat grote kansen heeft voor natuurontwikkeling (kwelwater) en nationaal belangrijke natuur en karakteristiek voor is Noord-Holland. Mijn perceel, dat in dit gebied valt, heeft een agrarische bestemming. Het land wordt ook op die manier gebruikt. Er is dus geen sprake van dat het wordt gebruikt voor kwelwater of andere manieren van natuurontwikkeling. In de toekomst wordt mijn perceel ook niet gebruikt voor kwelwater en/of andere manieren van natuurontwikkeling. Mijn perceel zal ook in de toekomst blijvend voor agrarische doeleinden worden gebruikt. Mijn perceel bevat daarmee geen nationaal belangrijke natuur en is niet karakteristiek voor Noord-Holland, anders dan dat het exact is als alle andere agrarische grondpercelen. Verder voeren de Gedeputeerde Staten als argument aan dat de duinzoom als buffer kan bijdragen aan de robuustheid en de samenhang tussen het duin en het achterland. Dit argument kan ik niet volgen. Tussen het duingebied en mijn perceel liggen een fietspad, een weg voor gemotoriseerd verkeer en een boerderij/woning met weiland. Aangezien deze factoren volledige afbreuk doen aan enige robuustheid en samenhang tussen het duin en het achterland, kan mijn perceel geen bufferfunctie van enige betekenis of waarde hebben.
Reactie op zienswijze Uw perceel ligt in de binnenduinrand. Dit is een ecologisch zeer waardevol gebied. Dat is de reden dat dit gebied dan ook is begrensd als NNN. Met de huidige agrarische bestemming zijn de natuurwaarden laag. Echter, het overgangsgebied van duin naar polder, ook wel duinzoom of binnenduinrand genoemd, heeft grote kansen voor natuurontwikkeling. Vanuit het duingebied komt helder en schoon kwelwater naar de oppervlakte, dat via duinbeekjes afstroomt naar het achterland. Dit is nationaal belangrijke natuur en is kenmerkend voor Noord-Holland. Daarnaast dient de binnenduinrand ook als buffer voor het duingebied en draagt op deze manier bij aan de robuustheid van het NNN. De ontwikkeling van deze natuur wordt door de provincie zeer waardevol geacht. Met de inrichting van de percelen kan waardevolle kwelafhankelijke natuur worden gerealiseerd en zal in ieder geval een deel van de grondwaterstroming uit de duinen worden vertraagd. Uw perceel wordt daarom niet ontgrensd. Uw vrouw staat in het kadaster ook geregistreerd als eigenaar van het perceel. Daarom is de brief aan haar verstuurd.
ZW-0044
[redacted]
Zienswijze Het gebied in de viewer met nummer 047.1.2023 aangeduid en dat de naam Kostverlorenpark draagt heeft een heel bijzonder karakter. Het is een prachtig duingebied

met een rijke flora en fauna. In dit gebied bevindt zich een groot aantal bunkers die na de oorlog tot zomerverblijven zijn verbouwd. Vrijwel alle verblijven zijn met een bijbehorend stuk grond eigendom van de gebruikers, die er ook zorg voor dragen dat het park er goed uit blijft zien. De gemeente Zandvoort doet nu het voorstel om het Kostverlorenpark te ontgrenzen en wil dat haar op deze wijze ontwikkelruimte wordt gegeven. Het is goed dat U als provinciaal bestuur aangeeft dat ontgrenzen van het park niet aan de orde is en dat het onderhavige duingebied (perceel genoemd) bijdraagt aan het behoud van het Natura 2000 gebied dat aan de noordzijde van het park ligt. Wat dit enigszins op losse schroeven zet is dat in het gebiedsproces (wat dit ook moge zijn) nader zal worden bekeken of delen ontgrensd kunnen worden. Wij vertrouwen er op dat u het niet zover laat komen, met name gelet ook op de zeer grote natuurbelangen, die in het geding zijn. Zelf kunnen wij als bewoners van de woning [redacted] genieten van het prachtige duingebied, dat achter ons huis is gelegen. Ons woongenot en dat van vele andere bewoners langs het park zal zwaar in de verdrukking komen als de natuurbelangen moeten wijken voor plannen als de aanleg van een weg. Samenvattend verzoeken wij u het Kostverlorenpark niet te ontgrenzen en ook niet toe te laten dat dit in een gebiedsproces wel wordt mogelijk gemaakt. Het park sluit aan de noordzijde naadloos aan op het duingebied waarop Natura 2000 van toepassing is en vormt als het ware daarmee één geheel. Beide gebieden kunnen niet los van elkaar worden gezien. Dit op zich maakt het al noodzakelijk dat het park binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland blijft vallen.

Reactie op zienswijze
Wij vinden het fijn dat u achter ons besluit staat om het Kostverlorenpark, in de viewer aangeduid onder nummer 047.1.2023, niet te ontgrenzen uit het NNN. Wij danken u voor uw zienswijze.

ZW-0045

[redacted]

Zienswijze
[redacted] heeft gebeld namens zijn ouders, [redacted]. Hij heeft telefonisch aan provinciaal ambtenaar [redacted] el te kennen gegeven telefonisch een zienswijze in te dienen. De provinciaal ambtenaar doet dat bij deze.
Het gaat om de volgende twee percelen:
[redacted] staat op naam van [redacted] beider ouders, [redacted].
[redacted] staat op naam van [redacted] moeder, [redacted]
Beiden percelen zijn onderdeel van be- en ontgrenzen die bij de provincie bekend zijn onder verzoeknummer 076.1.2023.
[redacted] willen geen NNN-status op of direct aangrenzend aan hun land. Zij hebben lang en hard gewerkt voor dit eigendom en willen de maximale vrijheid om met hun land te doen wat zij willen. Als ze daar bij wijze van spreken morgen de schop in willen steken dan willen ze dat dat kan. Zij menen dat er al heel veel gebied op Texel is toegewezen ten bate van ecologische ontwikkeling en zien geennoodzaak dat de ecologische doelstellingen van de provincie beperkingen zouden opleggen ten aanzien van hunkadastraal eigendom.
[redacted] is telefonisch beschikbaar op [redacted]

Reactie op zienswijze Perceel [redacted] heeft geen NNN-status. Dit perceel valt buiten het NNN en heeft een enkelbestemming wonen. Er vindt op dit perceel ook geen wijziging plaats. Perceel [redacted] had al de NNN-status. Dat is deze ronde niet gewijzigd en blijft derhalve NNN (nog niet gerealiseerd). De enige wijziging is dat de grens van het NNN op een zeer klein stukje is rechtgetrokken met de grens van uw perceel.
ZW-0046
[redacted]
Zienswijze Brief aan College van Gedeputeerde Staten Namens Engel Vastgoed BV ontvangt u hierbij een zienswijze op Ontwerp Wijzing werkingsgebied Omgevingsverordening NH 2020&NH2022 ronde 2023-1, welke thans ter inzage ligt. Cliente is gevestigd aan de [redacted]. De bestemming van haar locatie is glastuinbouw. Haar locatie is verouderd en de infrastructuur is dermate slecht dat het geen toekomstbestendige glastuinbouw toelaat. Dit wordt onderschreven in het concept rapport van Greenport Aalsmeer van 2022. Daarin wordt een transitie aanbevolen naar een woon/recreatiegebied. Indien dat nog niet eerder is overwogen, verzoek ik uw College dat alsnog in positieve overweging te willen nemen, zodat cliënte - hangende voornoemde transitie - haar stille opslag tijdelijk kan continueren en gemeente Aalsmeer dat kan fiatteren. In verband hiermee heeft cliente haar tuinbouwbedrijfter plaatse gestaakt en vindt er thans zgn stille opslag plaats. Cliënte verzoekt uw College in deze zienswijze ofreeds een wijziging van de begrenzing van het glastuinbouw ter plaatse van [redacted] is overwogen door uw College en zo ja, wat dan de redenen waren dit niet mee te nemen in het voorliggende Ontwerp? Cliënte is bekend met een eerder door uw College toegestane begrenzing van een glastuinbouwgebied, namelijk: - Noorder Legmeerpolder, Amstelveen. Gebiedsvisie 2017, wijziging in mei 2019 - Buitenkaag, Haarlemmermeer. Gebiedsvisie 2021, technische wijziging in 2022 - Alton, Heerhugowaard. Gebiedsvisie 2018, wijziging in 2019 En thans in het Ontwerp staat op p. 1 dat uw College ook bereid is in Uithoorn aan een wijziging van de begrenzing van glastuinbouwgebied mee te werken. n de als Bijlage 1 aangehechte tekening is de locatie van cliënte in geel aangegeven, in verhouding tot de door uw College voorgenomen ontgrenzing van de locatie (in groen aangegeven) in De Kwakel, gemeente Uithoorn. Namens cliënte heb ik gemeente Aalsmeer gevraagd om een overleg op korte termijn omtrent een wijziging van de begrenzing ter plaatse. Zie bijlage 2. Dat overleg is gepland op 11 mei a.s. Zodra daarover meer definitief bekend is, zal ik u dat melden. Graag maak ik dan ook gebruik van de mogelijkheid om de zienswijze nader bij u toe te lichten c.q. aan te vullen.
Reactie op zienswijze Dank voor uw zienswijze. De door u genoemde locatie aan de [redacted] is in de Omgevingsverordening aangewezen als glastuinbouwconcentratiegebied.

Als partner binnen het regionale samenwerkingsverband Greenport Aalsmeer is het ons bekend dat dit tevens een gebied is dat is aangeduid als tuinbouwgebied met een maatwerkopgave. Dit houdt in dat er in het gebied goed moet worden gekeken naar welke bedrijven toekomstbestendig zijn en welke bedrijven dit niet meer zijn. Dit onderzoek en de conclusies ervan worden opgenomen in een door de gemeente vast te stellen gebiedsvisie. Wij wijzigen de contouren van glastuinbouwconcentratiegebieden pas dan wanneer er een gebiedsvisie is vastgesteld. Voor de gebieden die u in uw zienswijze noemt, hebben de desbetreffende gemeenten reeds een gebiedsvisie vastgesteld. Voor het gebied alwaar uw cliënt zich bevindt, ligt nog geen vastgestelde gebiedsvisie. Wij wachten het traject van de gebiedsvisie af en passen de contouren vooruitlopend op dit traject niet aan.
ZW-0047
Gemeente Haarlemmermeer
Er zijn vijftien verzoeknummers van toepassing binnen gemeente Haarlemmermeer. Voor veertien daarvan geldt dat het administratieve aanpassingen aan de intekening betreft, dan wel herstel van een eerdere omissie in de viewer. Hier hebben wij verder geen opmerkingen over. Verzoeknummer 020.1.2023 betreft als enige wel een ruimtelijke aanpassing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waarover wij het volgende willen inbrengen ter heroverweging. Zienswijze verzoeknummer 020.1.2023, begrenzing NNN locatie Haarlemmermeer Wij vinden het een positieve ontwikkeling dat gronden behorend tot, en aanliggend aan NNNverbindingen als vlak worden begrensd. Dit geeft duidelijkheid over de inpassing van de NNNverbindingen in ruimtelijke plannen, in tegenstelling tot de zoeklijn die nu overwegend nog voorkomt in de Omgevingsverordening binnen het werkingsgebied van gemeente Haarlemmermeer. Wij constateren echter dat de begrenzing zoals nu voorgesteld knelt in relatie tot bestaande infrastructuur. Wij stellen daarom een afwijkende begrenzing voor, op vier locaties. De locaties zijn opgenomen in de bijlage bij deze brief. Onderstaande tabel geeft de toelichting per locatie. Toelichting We kunnen de richting van de verbinding volgen, in zoverre dat achter Spiehngweg 728 potentieel een kansrijke locatie ligt om de N201 te kunnen kruisen en de NNN-verbinding te vervolgen via de Groene Weelde en verder. Echter, parallel aan de N201 ligt een doorfietspad. Wij verzoeken deze buiten de begrenzing te laten, zodat enerzijds het doorfietspad in stand kan blijven en anderzijds eventuele ruimtelijke aanpassingen niet beperkt worden door de toetsing aan de Wezenlijke Kenmerken en Waarden van de NNNverbinding. Door de verbinding op deze locatie 50 meter breed te maken valt de bestaande skatebaan hierbinnen. Verzocht wordt om de begrenzing op dit punt te beperken tot ca. 40-45 meter zodat de skatebaan niet wordt mee begrensd. Vanwege bestaande doorgaande en verharde paden wordt voorgesteld de zone hier te beperken tot 14 meter breed. De zone is daarmee nog steeds meer dan overbrugbaar voor de doelsoorten, zeker nu aan weerszijden een grote stapsteen is voorzien. Waarbij de stapstenen vele malen groter zijn dan vereist (vereist = 500 m^, de twee vlakken ten noordoosten van deze locatie bedragen al ca. 3,7 en 7,5 ha). Alternatief zien wij graag van u de bevestiging dat bestaande paden en wegen in stand kunnen blijven en werkzaamheden mogelijk zijn indien dit noodzakelijk is. De begrenzing overlapt ten noordoosten van de tocht met bestaande ontsluitingswegen en doorgaande paden. Wij verzoeken de begrenzing slechts aan de zuidwestzijde van de tocht (inclusief de tocht zelf) neer te leggen, zodat de bestaande infrastructuur gehandhaafd kan worden.

Wij vragen ons af of alternatief een robuustere verbinding gezocht kan worden ten noordoosten van de huidige ligging, ter hoogte van [redacted]. Hiermee komt de verbinding verder te liggen van de dorpskern van Zwaanshoek waardoor er minder bestaande infrastructuur op termijn moet worden aangepast, een betere aansluiting mogelijk is op het Park Zwaanshoek en verstoring voorde doelsoorten naar verwachting minder zal optreden. Wij kunnen ons voorstellen dat de toelichting in combinatie met de afbeelding in de bijlage analoog lastig te lezen dan wel interpreteren is door het beperkte detailniveau. Voor nadere toelichting kunt u desgewenst contact opnemen met [redacted]
Reactie op zienswijze Mede naar aanleiding van een andere zienswijze over 020.1.2023 stellen wij de begrenzing van deze natuurverbinding uit, en begrenzen wij op dit moment hier nog geen grond als Natuurnetwerk Nederland. Bij een eventuele begrenzing in de toekomst nemen wij uw opmerkingen mee in onze overwegingen, en nemen wij indien nodig contact op. Zie ook de beantwoording bij ZO-0025.

5. Overzicht met hectaren per NNN-wijzigingsverzoek

NNN wijzigen		
Nummer	Ontgrenzen	Begrenzen
022.1.2023		21,86
029.1.2023	-2,74	
031.1.2023		2,88
032.1.2023		6,23
033.1.2023	-3,20	
023.1.2023	-0,28	
030.1.2023	-0,64	
037.1.2023	-0,18	
038.1.2023	-0,34	
039.1.2023	-2,93	28,43
040.1.2023	-0,01	
041.1.2023	-0,20	0,00
042.1.2023	-0,08	
045.1.2023	-1,61	
046.1.2023	-0,41	
049.1.2023	-0,67	0,01
051.1.2023	-12,11	12,79
052.1.2023		0,53
054.1.2023	-0,23	
055.1.2023		0,01
056.1.2023	-0,07	0,02
058.1.2023	-0,03	
060.1.2023	-0,09	
061.1.2023		6,28

NNN niet wijzigen		
Nummer	Ontgrenzen	Begrenzen
020.1.2023		67,36
047.1.2023	7,33	
070.1.2023	0,07	
038.1.2023	0,54	
059.1.2023	8,94	
046.1.2023	0,70	
043.1.2023		3,56
042.1.2023	1,55	
035.1.2023	13,23	
053.1.2023	7,68	
057.1.2023	3,08	
041.1.2023	3,31	
025.1.2023	3,35	
044.1.2023		7,18
034.1.2023	28,67	
067.1.2023	14,44	
030.1.2023	34,64	

062.1.2023	-0,01	0,01
063.1.2023		21,62
026.1.2023	-0,01	
064.1.2023	-0,20	
065.1.2023		0,06
066.1.2023		9,39
068.1.2023	-0,96	2,57
069.1.2023	-3,20	
070.1.2023	-0,04	
071.1.2023		0,47
072.1.2023		0,11
073.1.2023		0,36
028.1.2023		4,76
074.1.2023	-0,02	0,05
075.1.2023	-0,22	0,36
076.1.2023, 024.1.2023, 023.1.2023, 021.1.2023, 048.1.2023	-70,96	35,30
027.1.2023		5,72
078.1.2023	-0,06	
079.1.2023	-1,22	
080.1.2023	-71,12	
110.1.2023		2,54
112.1.2023		1,39
113.1.2023		1,89
114.1.2023		5,30
077.1.2023	0,00	

Totaal: 0

Bijlagen:

1. Zanderij Castricum ecologische onderbouwing NNN herbegrenzing
2. NNN ecologische beoordeling Zanderij Noord
3. De Zanderij ecologisch inrichtingsplan terrein PWN (eindrapport 2017)

Zanderij Castricum ecologische onderbouwing NNN begrenzing

1. Inleiding

De gemeente Castricum heeft de provincie Noord-Holland verzocht de Zanderij Noord te begrenzen als Natuurnetwerk Nederland (NNN). De gewenste natuurontwikkeling in de Zanderij Noord is op basis van een breed participatieproces in een Voorlopig Ontwerp vastgelegd:

De ecologische onderbouwing van de begrenzing is opgesteld door de provincie Noord-Holland (PNH 2021, bijlage 1). Een deel van de Zanderij is in eigendom van PWN en is als natuurgebied ingericht. Hiervoor is onderzoek verricht en een inrichtingsplan opgesteld, waarin ook een visie op een groot deel van de Zanderij is beschreven (ten Haaf en Bakker 2017, bijlage 2). Dit rapport is ook ter onderbouwing van de begrenzing gebruikt.

Het besluit om de Zanderij Noord te begrenzen heeft ter inzage gelegen en hierop zijn zienswijzen binnengekomen. In diverse zienswijzen wordt de argumentatie voor de aanwijzing van dit gebied als NNN betwist. Onder andere het belang van noordoostelijke deel voor de NNN wordt specifiek ter discussie gesteld.

2. Argumenten voor begrenzing

Hieronder worden de argumenten voor NNN-begrenzing op een rij gezet en vervolgens toegelicht.

1. Bijdrage aan N2000 doelen van het Noord-Hollands Duingebied (NHD)
2. Ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen die kenmerkend zijn voor Noord-Holland
3. Bijzondere en zeldzame abiotische omstandigheden voor natuur benutten in de overgang van duin naar polder
4. Hydrologische en ecologische verbinding met gemeentelijke groenstructuur en aansluiting op NNN in de omgeving van Castricum (Schoonwatervallei)
5. Natuur in de stad; beleefbare natuur
6. Klimaatadaptatie
7. Stikstof
8. Het belang van schone functies in kwetsbare omgeving

3. Toelichting per argument

3.1 Bijdrage aan N2000 doelen van het Noord-Hollands Duingebied (NHD)

Uit het vigerend N2000 beheerplan blijkt onder meer dat voor verschillende habitattypen, o.a. typen vochtige duinvalleien en blauwgrasland, er uitbreidingsopgaven zijn opgenomen. Ook de kwaliteit dient in de meeste gevallen verbeterd te worden. Het gaat om de typen H2190A, B, C en D en H6410. Uit de gepubliceerde natuurdoelanalyses (PNH concepten 2023) blijkt dat de doelen voor dit gebied onder druk staan. In de Zanderij zijn mogelijkheden voor de realisatie van deze typen, dit is aangetoond in het onderzoek naar bodem en hydrologie (bijlage 2). Deze habitattypen worden gekenmerkt door een schrale bodem, wisselende en hoge waterstanden met invloed van kwel en een goede waterkwaliteit (Profieldocumenten habitattypen). Het zuidelijke deel van de Zanderij is in 2019 ingericht als duinbeek-systeem met vochtige graslanden en struwelen. In de praktijk blijkt dat in het ingerichte zuidelijke deel van de Zanderij al soorten kenmerkend voor deze habitattypen voorkomen.

De hele Zanderij, dus ook het noordoostelijke deel, ligt direct grenzend aan het duinmassief, zo blijkt uit de hoogtekaart hieronder (figuur 1). Het bodemtype is in de hele Zanderij vergelijkbaar (bijlage 2, en bodemdata.nl; Zn50A: Kalkhoudende vlakvaaggronden; matig fijn zand). Uit het onderzoek van ten Haaf en Bakker (bijlage 2) blijkt dat de waterkwaliteit in de Zanderij zeer gunstig is; het is kalkrijk schoon water uit de zoetwaterbel van het duinmassief. De grondwaterstanden zijn direct gerelateerd aan de zoetwaterbel onder het nabijgelegen duinmassief en de waterwinning in de duinen. Op dit moment is het gebied vrij droog en is er sprake van sterk wisselende grondwaterstanden, 2 factoren die bepalend zijn voor de inrichting. In het zuidelijke deelgebied is daarom maaiveldverlaging toegepast, ook om de voedselrijke en verontreinigde teellaag af te voeren. Door de naar het oosten toe aflopende maaiveldhoogte (figuur 2) zijn er makkelijk gradiënten in vochttoestand te realiseren en is er sprake van een afwatering richting de spoorsloot.

De omstandigheden voor deze habitattypen zijn daarom potentieel in het hele plangebied aanwezig, inclusief het noordoostelijke deel.

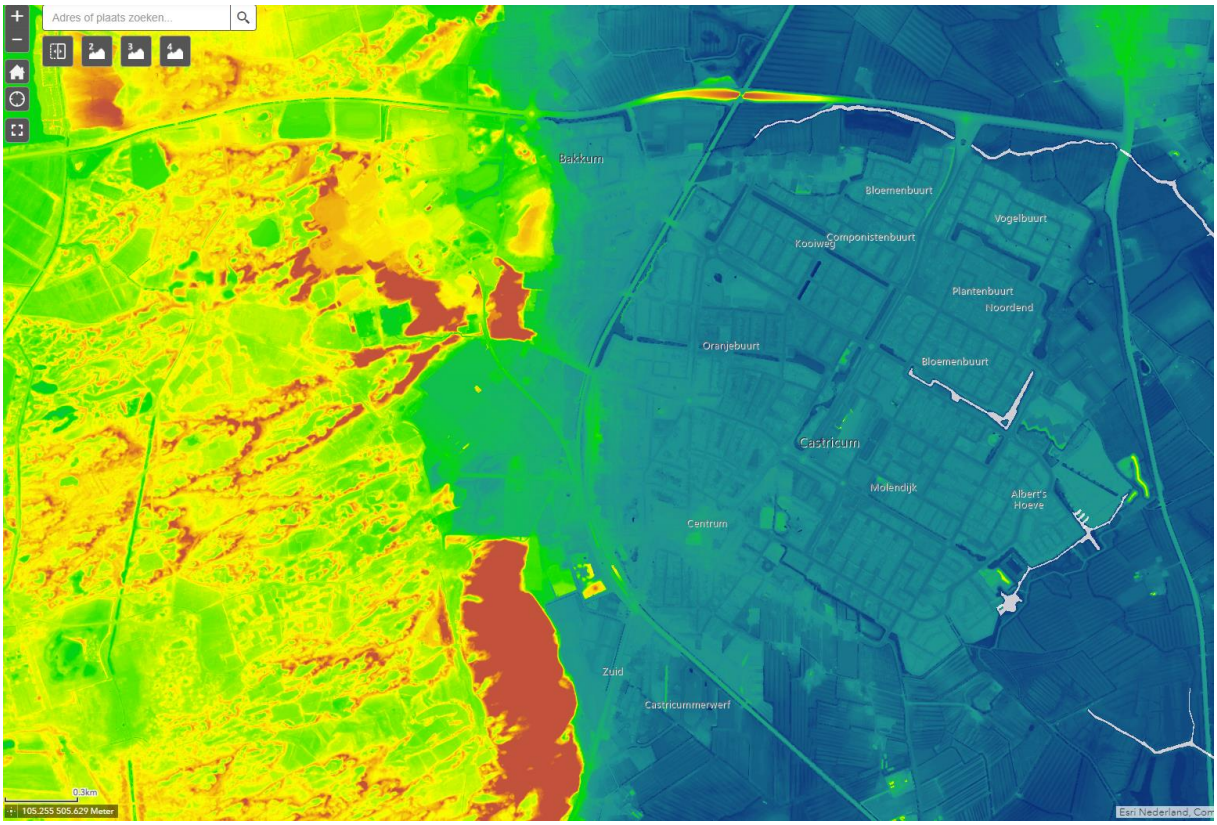

Figuur 1: Hoogtekaart van de Zanderij en omgeving.

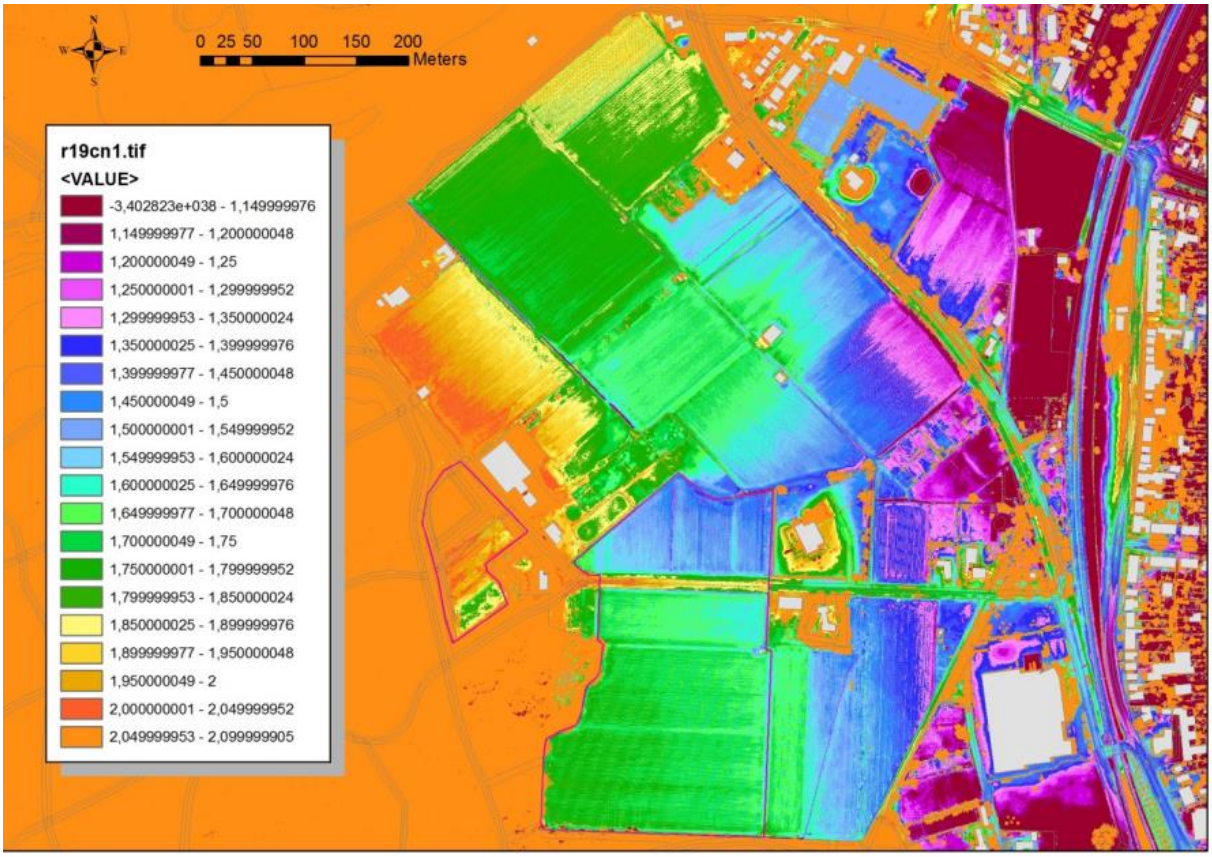

Figuur 2: Gedetailleerde hoogtekaart van het gebied (Ten Haaf en Bakker 2017).

3.2 Ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen die kenmerkend zijn voor Noord-Holland

Het provinciale natuurbeleid heeft bijzondere aandacht voor soortenrijke natuur die slechts in een beperkt deel van de provincie kan voorkomen en die zeldzaam en karakteristiek is voor de provincie en voor Nederland. Het betreft hier duin en duinzoom, waar in nog niet bebouwd gebied met een schrale kalkrijke bodem, onder invloed van afstromend water of kwel bijzondere natuur kan voorkomen. Het gaat daarbij om:

- Een duinbeeksysteem, met een bronmilieu, een duinbeek en uitmondend in een duinrel
- Ontwikkeling van vochtige bloemrijke graslanden (hooilanden, schraallanden) en struwelen
- Ontwikkeling van vochtige duinbossen: meidoorn-berkenbos en eiken-berkenbos
- Meer waarde voor fauna (insecten, amfibien en reptielen, vleermuizen en andere kleine zoogdieren, struweelvogels)

Op deze natuurtypen kunnen de natuurbeheertypen open duin (N08.02), duinbos (N15.01), duinvallei (N08.03), nat schraalland (N10.01), vochtig hooiland (N10.02), kruiden en faunarijk grasland (N12.02) en beek en bron (N03.01) van toepassing zijn. Onderaan deze tekst zijn nadere natuurbeschrijvingen opgenomen.

3.3 Bijzondere en zeldzame abiotische omstandigheden voor natuur benutten in de overgang van duin naar polder

Brede hoge duinen zijn zeldzaam in Europa. De open, weinig bebouwde overgang van duin naar polder met de bijbehorende gradiënten zijn zeldzaam. Karakteristieken daarvan zijn extensieve bebouwing, hoogteverschil, afstromend en opkwellend water, goede waterkwaliteit en verschillen in kalkrijkdom. In het rapport van ten Haaf en Bakker (2017; bijlage 2) wordt dit nader toegelicht.

3.4 Hydrologische en ecologische verbinding met gemeentelijke groenstructuur en aansluiting op NNN in de omgeving van Castricum (Schoonwatervallei)

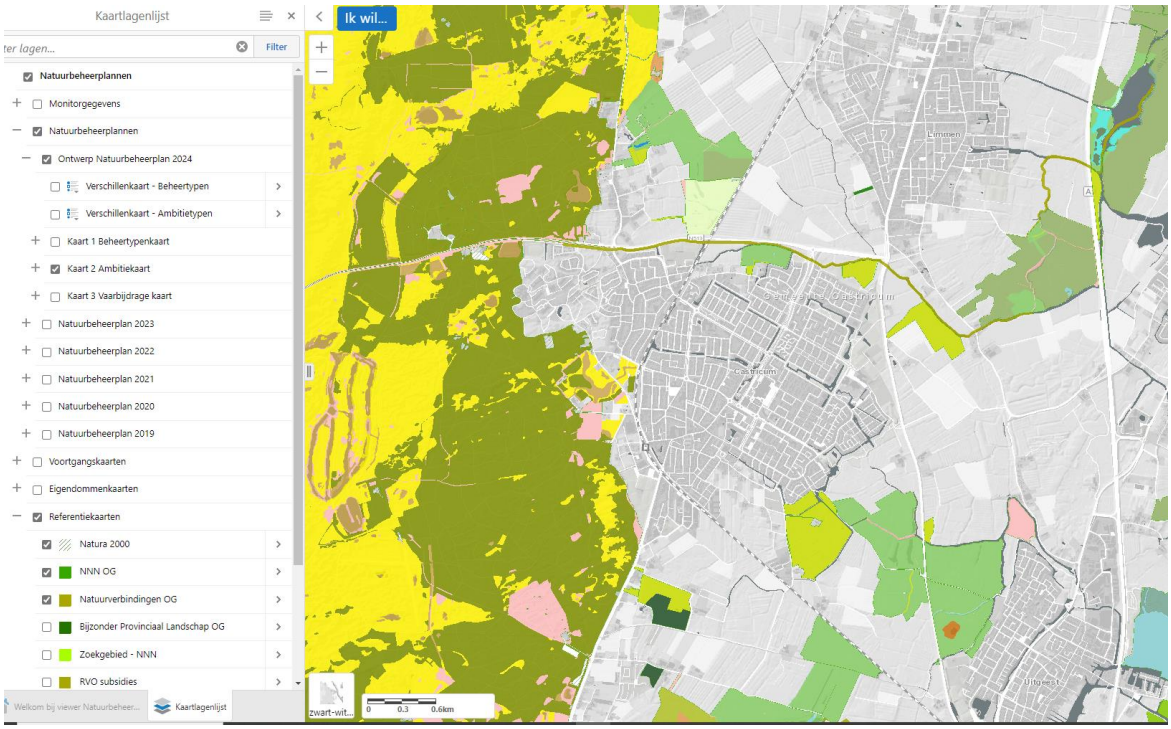

Figuur 3; Ambitiekaart NNN

De begrenzing van de Zanderij en omgeving en de provinciale natuurambitie is te zien in figuur 3. Deze begrenzing sluit goed aan op het groenbeleid van de gemeente Castricum. Op de natuurstructuurkaart (figuur 4) staat een verbinding naar de singel / spoorsloot waarlangs het water uit de Zanderij wordt afgevoerd. De pijl met ecologische hoofdstructuur verwijst naar de natuurgebieden en de natuurverbinding (NNN) die de Schoonwatervallei vormen en die een robuuste verbinding tussen de jonge duinen, de oude duinen en het stroomgebied van het voormalige oerij vormen. De groen gekleurde gebieden in Castricum vormen de kansrijke locaties van de groenstructuur van de gemeente.

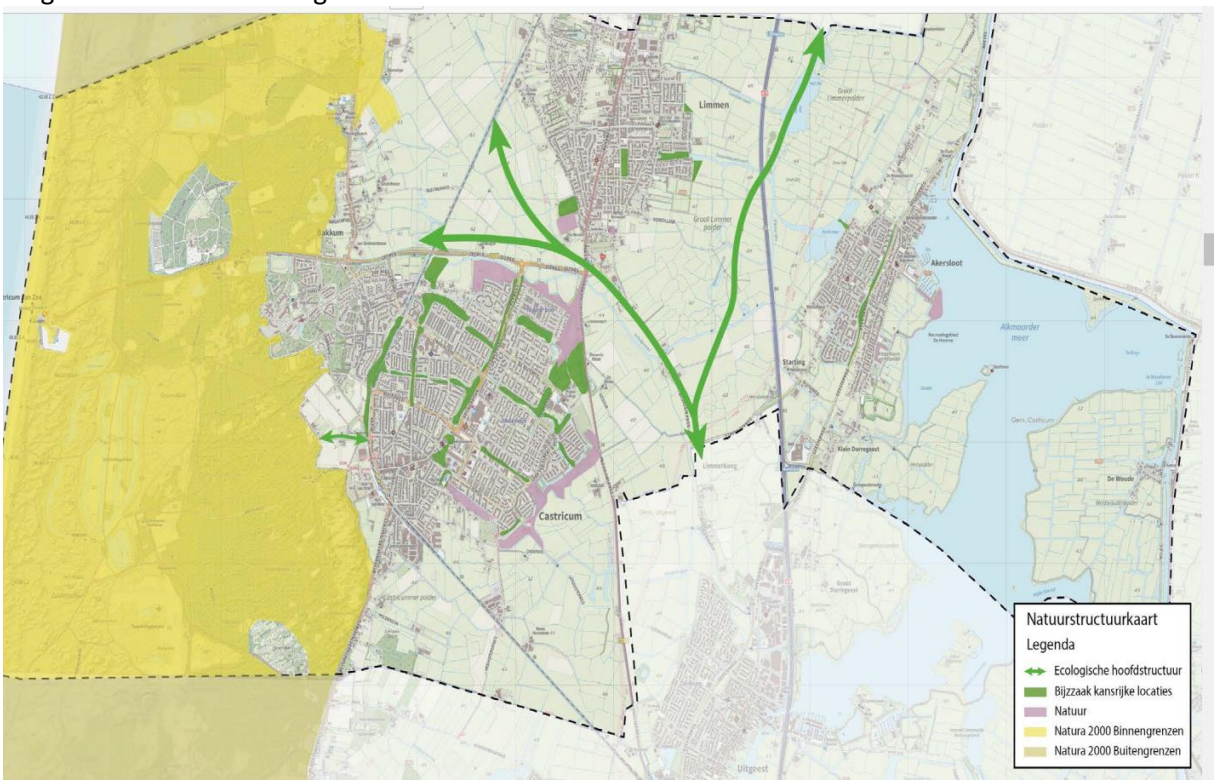

Figuur 4: Natuurstructuurkaart gemeente Castricum.

Het water dat uit het duin opwelt en in de Zanderij aan de oppervlakte komt, stroomt bij het Dierentuintje in de westelijke spoorsloot. Daar begint de primaire watergang die op de natuurstructuurkaart van de gemeente is aangegeven als kansrijke locatie.
Het is mogelijk om met een aantal aanpassingen een goede verbinding te maken met de klimaatbuffer in de Schoonwatervallei / Schulpvaart, zoals blijkt uit de legger afbeeldingen hieronder (figuur 5). De noordoosthoek van de Zanderij vervult een belangrijke rol als verzamelpunt van het afstromende water, omdat het laag gelegen is (figuur 2). Het is mogelijk om de water afvoerende functie te combineren met een recreatieve invulling.

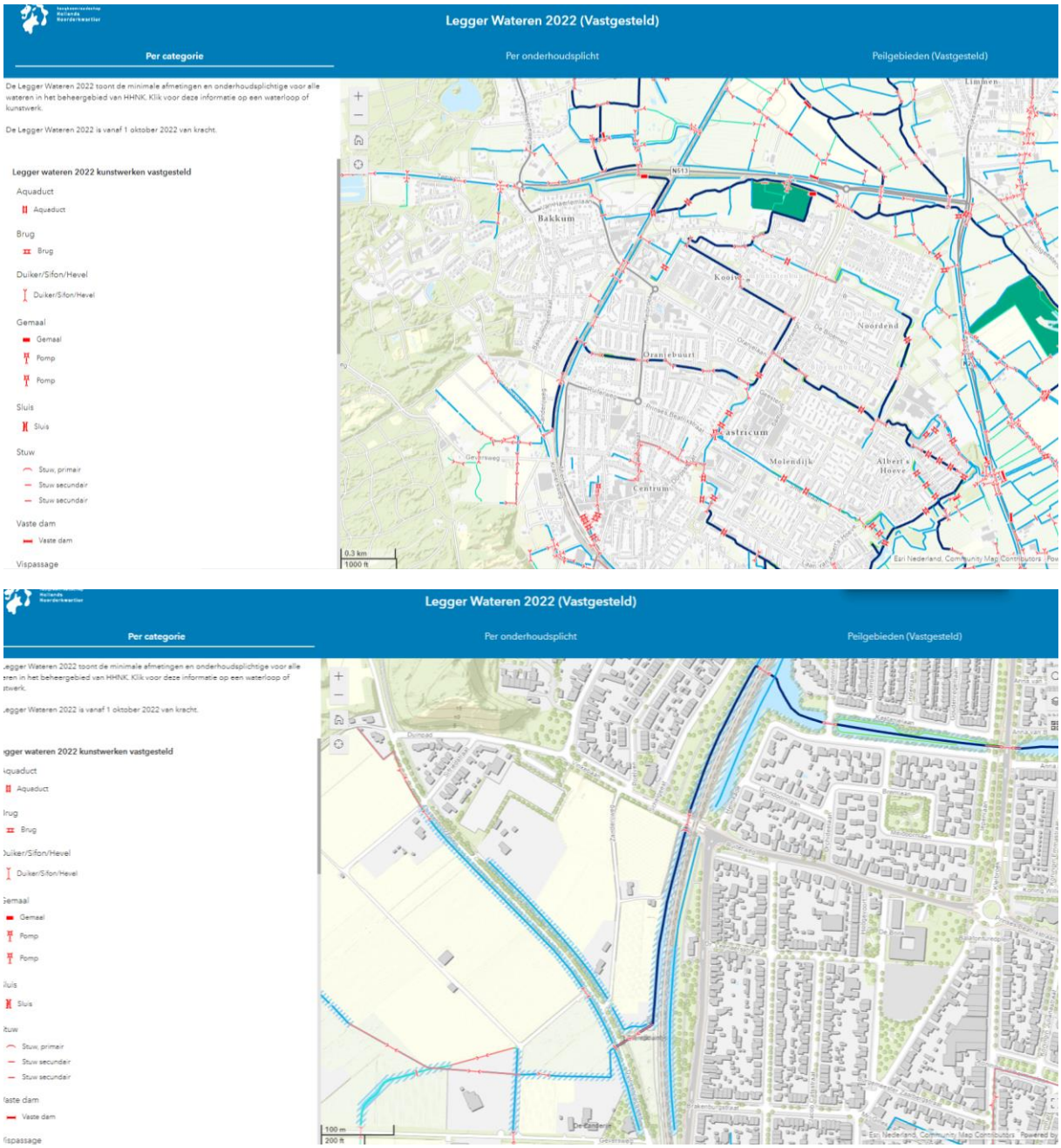

Figuur 5: Legger wateren HHNK voor Castricum en ingezoomd op de omgeving van de Zanderij.

3.5 Natuur in de stad; beleefbare natuur

De ligging van de Zanderij op de overgang van het Noord-Hollands Duinreservaat naar de bebouwde kom van Castricum biedt kansen om natuur beleefbaar te maken en te combineren met recreatie. Het bestaande dierentuintje kan daarin een rol vervullen en ook moestuintjes kunnen een plek krijgen. De omvang van het begrensde gebied geeft ook kans om een zinvolle zonering toe te passen van extensieve natuurbeleving in het meest westelijke deel, in aansluiting op het NHD tot aan de meer intensieve beleving in het oostelijke deel, met kansen voor natuurspeelplekken en natuureducatiemogelijkheden. Dit betekent dat PWN dicht tegen de bewoning aan de wens voor het uitlaten van honden heeft geprojecteerd; dit vormt dus een integraal onderdeel van het totale ontwerp. De effecten van deze zonering hebben tot ver in het duin positieve effecten op de natuur.

In een gebied met loslopende honden is daarnaast nog steeds NNN waardige natuur te ontwikkelen. Zeker ook omdat dit gebied ook gebruikt wordt om het schone kwelwater uit de duinen verder te brengen om daarmee natuur ten noordoosten van de Zanderij Noord te voeden en daarmee de natuurwaarde te versterken. In het noordoostelijk deel zal een bloemrijk grasland ontstaan dat voedselrijker is dan het extensievere westelijke deel van de Zanderij Noord met op de wat luwere plekken kans op een zeedorpen vegetatie.

3.6 Klimaatadaptatie

De voorgestelde begrenzing maakt het mogelijk om een natuurinrichting te realiseren die inspeelt op de klimaatverandering, met name de neerslag. Het water van piekbuien kan worden opgevangen en vastgehouden om zo de bebouwing van Castricum te ontzien. Tijdens de clusterbuien in juni 2021 bleek dit ook in de praktijk; het ingerichte zuidelijke natuurontwikkelingsgebied stond toen vol met water, terwijl de gronden er omheen nog overwegend droog stonden:

De natuurontwikkeling draagt ook bij aan het langer vasthouden van zoetwater en vergroting van de watervoorraad. Door zeespiegelstijging, grotere wisselingen in neerslag en temperatuur en een grotere vraag naar drinkwater is het van belang dat de zoetwatervoorraad maximaal kan worden vergroot en dat grondwaterstandswisselingen in de binnenduinrand mogelijk zijn. Natuur kan dat beter aan dan bijvoorbeeld bollenteelt, waarbij de regulatie van de grondwaterstand van zeer groot belang is.

Op de signaalkaart klimaatadaptatie (figuur 6) van de provincie en HHNK staat de Zanderij als een ‘te droog knelpunt’ met droogte gevoelige natuur op plaatsen waar geen water aangevoerd kan worden. De begrenzing en daaropvolgende natuurontwikkeling maken de Zanderij veel meer droogte bestendig. Ook staat op de signaalkaart dat er waterberging in de omgeving gewenst wordt en dat er kansen zijn voor natuur van helder water te realiseren (KRW). Dit kan goed samen gaan met de natuurontwikkeling in de Zanderij.

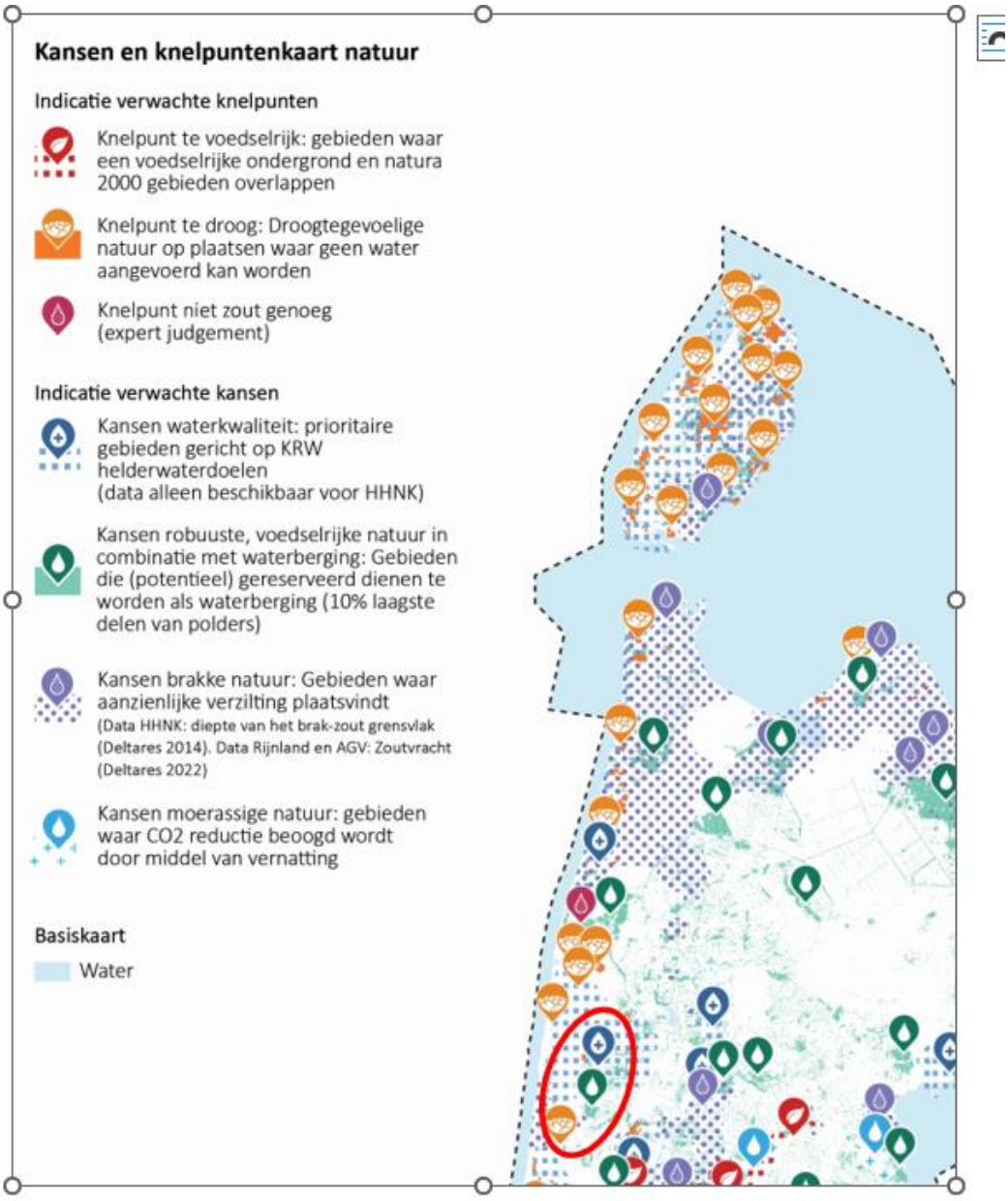

Figuur 6: uitsnede signaalkaart klimaatadaptatie; onderdeel natuur (PNH 2023)

3.7 Stikstof

Direct in de omgeving van de Zanderij liggen stikstofgevoelige habitattypen. Realisatie van natuurontwikkeling zorgt ervoor dat hier geen bron van stikstof meer aanwezig is.

3.8 Het belang van schone functies in kwetsbare omgeving

Bollenteelt resulteert in grote milieudruk. In de grond blijven resten van bestrijdingsmiddelen langdurig aanwezig. In de directe omgeving van bollengebied kan stof neerslaan met residu van bestrijdingsmiddelen en dit kan ook in de waterlopen terecht komen. Zowel het bewoond gebied van Castricum als de natuur in het NHD zijn kwetsbaar hiervoor.

Streefbeelden PWN natuurontwikkeling Zanderij

type	Omschrijving	SNL-natuurbeheertype	Ecologische waarde		
Duinbeek	Ondiepe slingerende/meanderende beek met helder, schoon, voedselarm water, met waterplanten zoals holpijp, fonteinkruiden, beekpunge	N08.03 vochtige duinvallei	Duinbeek Biotoop voor bijzondere waterplanten en macrofauna Foerageergebied voor vogels		
Vochtig hooiland / schraalland	Vochtig kruidenrijk grasland, vooral 's winters nat. Maaibeheer en eventueel nabeweiding. Orchideeën, parnassia, holpijp, sterzegge, grote ratelaar, echte koekoeksbloem	N08.03 vochtige duinvallei of N10.01 nat schraalland of N10.02 vochtig hooiland	Biotoop voor bijzondere flora en insecten Foerageergebied voor vogels		

type	Omschrijving	SNL-natuurbeheertype	Ecologische waarde		
Droog duingrasland en bloemrijk grasland	Open duingrasland, plaatselijk met open zand, lage vegetatiebedekking, mossen en evt. korstmossen, verspreid ook lage struiken (duindoorn, duinroos) Op matig voedselrijke delen: kamgras, boterbloemen, margriet, klavers, knoopkruid. (foto links)	N08.02 open duin of N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	Biotoop voor insecten (dagvlinders, sprinkhanen), kleine zoogdieren. Foerageergebied voor vogels		
Droog struweel	Struweel met duindoorn, vlier, liguster	N08.02 open duin	Foerageergebied voor vogels Biotoop voor insecten		
Boszoom	Randzone van bos, de structuurrijke overgang van het hoge bos naar open vegetatie. Lage en hoge struiken (meidoorn, duindoorn, vlier, lijsterbes, liguster, zomereik)	N15.01 duinbos	Foerageergebied voor vogels Biotoop voor insecten, zoogdieren		

type	Omschrijving	SNL-natuurbeheertype	Ecologische waarde		
Vochtig bos	Bos met els, zachte berk, es, meidoorn. Laag, halfopen, begraasd, met meer open en meer dichte plekken	N15.01 duinbos	Broed- en foerageergebied voor vogels Biotoop voor insecten, zoogdieren 	Pionierstadium 	
Droog bos	Zomereik, beuk, ruwe berk, meidoorn. Laag, halfopen, begraasd, met meer open en meer dichte plekken	N15.01 duinbos	Broed- en foerageergebied voor vogels Leefgebied zoogdieren, insecten 		

NNN ecologische beoordeling 12 Zanderij Noord

Tabel 1 Basisinformatie

Versie	1.0
Datum	14-09-2021
Schrijver	Bas van den Boogaard
Kwaliteitsborger	Robbert de Ridder
Status	Ecologische beoordeling concept
Naam locatie	12 Zanderij Noord (Castricum)
Oppervlak	Ca 21 ha
Kadastraal nummer	Tenminste 36 kadastrale nummers (zie figuur 1)
Eigenaar	
BPL-gebied	Ja
Weidevogelgebied	Nee
Natura2000	Nee; wel direct grenzend aan N2000 gebied Noord-Hollands Duinreservaat
Quickscan regio	Noord-Kennemerland rest

1. **Beschrijving perceel en doel beoordeling**

Het betreft percelen gelegen tussen de Duinenboschweg, de Geversweg en de Zanderijweg, direct ten westen van Castricum. De percelen liggen direct ten oosten van het N2000 gebied Noordhollands Duinreservaat. De percelen zijn niet begrensd als NNN/N2000. De vraag is of deze percelen interessant zijn om als NNN te begrenzen.

2. **Gebiedsbeschrijving en ligging t.o.v. het NNN**

De percelen liggen ingeklemd tussen de bosrand van N2000 gebied Noordhollands Duinreservaat en de bebouwing van Castricum. In totaal gaat het om 36 kadastrale percelen (zie figuur 1). De percelen die in het begrenzingsverzoek zijn opgenomen, zijn rood omrand. De bestaande NNN-begrenzing is weergegeven in donkergroen. De Duinenboschweg en de Zanderijweg doorsnijden een aantal van deze percelen. De percelen waren tot voor kort in gebruik voor de bollenteelt.

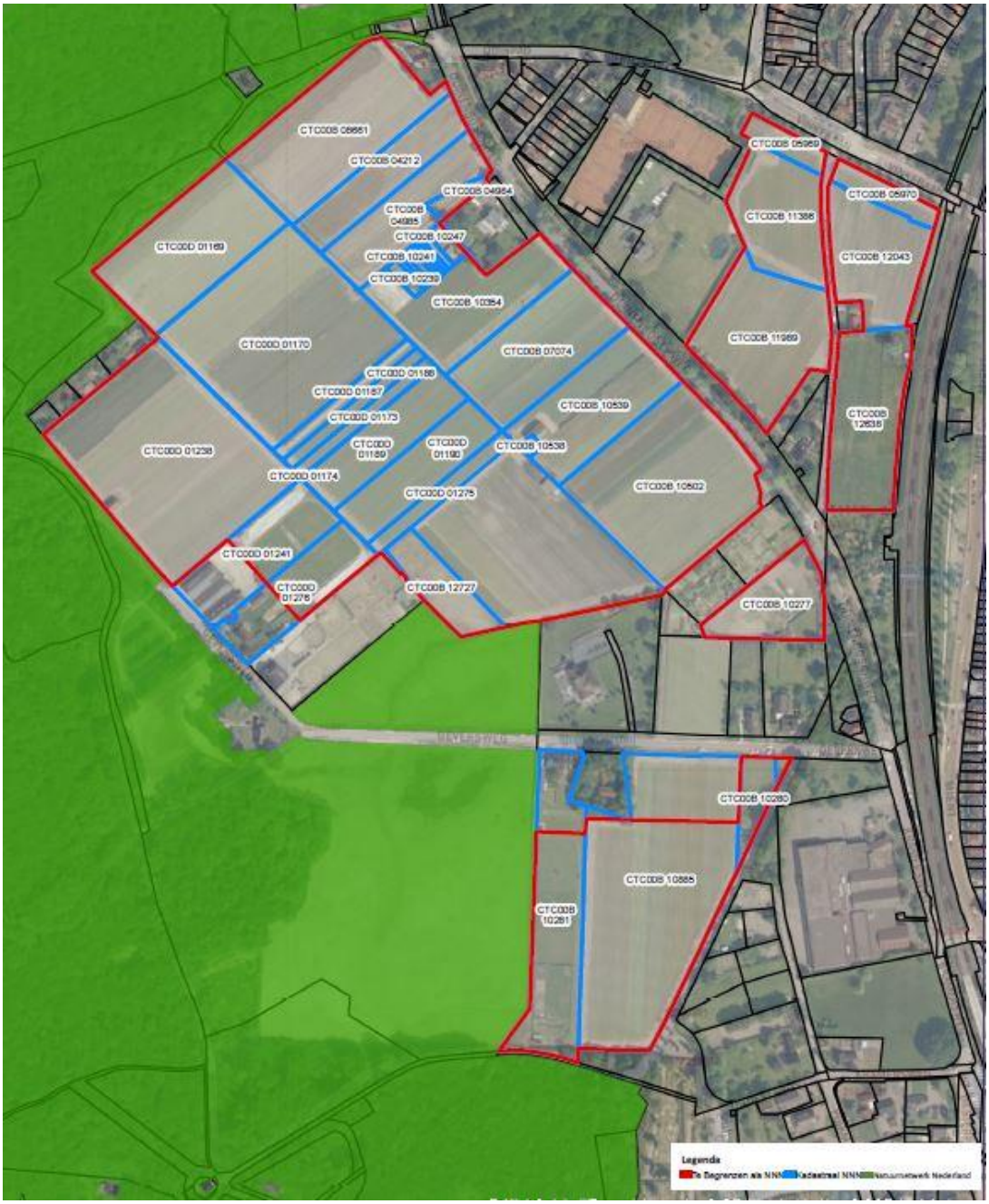

Figuur 1. Ligging van de percelen, inclusief kadastrale nummers. Blauw betreft de begrenzing van de kadastrale percelen, rood de begrenzing van hetgeen moet worden opgenomen in het NNN. Donkergroen betreft de huidige NNN-begrenzing.

3. Ecologische waarden

De percelen liggen direct ten oosten van het Noord-Hollands Duinreservaat. Dit is een natuurgebied (N2000 en NNN) van ca. 5.300 hectare. Het Noord-Hollands Duinreservaat omvat strand, duinen, binnenduinrandbossen en enkele poelen. Het is een relatief groot robuust gebied met een hoge biodiversiteit. In het Noordhollands Duinreservaat worden de volgende ecologische kernkwaliteiten onderscheiden die de basis vormen voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Begeleid dynamisch duinlandschap
- Zeedorpenlandschap
- Vastgelegd binnenduinlandschap

De percelen die hier beoordeeld worden grenzen aan binnenduinrandbos, op de overgang van het iets hoger gelegen duingebied naar de lager gelegen polders. Overigens grenzen de percelen aan de oostkant niet aan open poldergebieden, maar ligt het direct tegen de bebouwing aan van Castricum. In figuur 2 is te zien dat het gebied ten westen van Zanderij Noord relatief hoog is gelegen (duinen) en de percelen in onderhavig begrezingsverzoek relatief laag liggen. Uit figuur 2 blijkt ook de historie van dit gebied: direct ten noorden en

zuiden liggen relatief hoge delen (in geel), in het verleden liep deze hoogtegradient in een continue zone van noord naar zuid. Ter hoogte van de Zanderij is duidelijk zictbaar dat dit in het verleden is afgegraven.
Uit metingen in 2016 (Ten Haaf en Bakker, 2017) blijkt een GLG van ongeveer 80cm onder maaiveld. Uit ditzelfde onderzoek blijkt dat de samenstelling van het grondwater aangeeft dat het een mix is van kwelwater uit de duinen en regenwater. Invloed van polderwater (of evt. vanuit Castricum) is niet aangetroffen. Binnen de Zanderij is er een verloop in maaiveldhoogte van west (hoog) naar oost (laag).

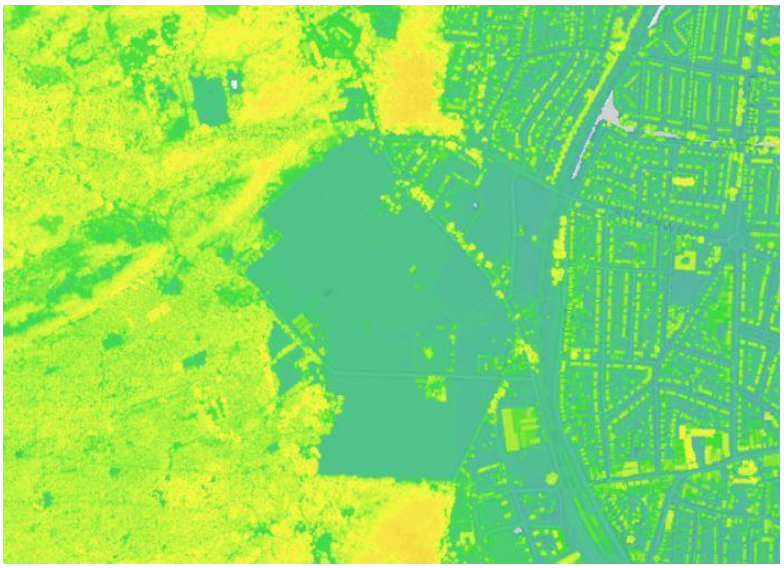

Figuur 2. Weergave uit het AHN. De Zanderij ligt precies in het midden van de figuur.

Door het verloop in maaiveldhoogte zijn er kansen om een geleidelijke overgang te creëren van de hogere bosdelen naar de lager gelegen delen aan de rand van het dorp. Dit biedt kansen voor een ecologisch waardevolle gradiënt. De potentiele ecologische waarde liggen vooral in het realiseren van een overgang tussen bos en open (schrale) graslandtypen en/of half open duinbos. Bijzondere duinzoom natuur kan bestaan uit soortenrijke graslanden, moerassen, poelen en duinbeken met een hoge insectenrijkdom, onder invloed van kwel uit de duinen. In de Zanderij Noord zijn kansen aanwezig om een afwisseling te creëren tussen natte schraalgraslanden en drogere graslanden (op zogenaamde nollen). Ook zijn er mogelijkheden voor duinbeken en natte laagtes. Middels inrichtingsschetsen doen Ten Haaf en Bakker (2017) voorstellen voor het realiseren van gradiënten van west naar oost (hoog → laag, droog → nat en voedselarm -> voedselrijker). Direct ten zuiden van de hier besproken percelen liggen percelen die door PWN recent zijn ingericht als natuur en zich ecologisch goed ontwikkelen met duinbeek en orchideeenrijke graslanden. Dit gebied kan als voorbeeld dienen voor natuurontwikkeling.

Dit alles kan bijdragen aan de instandhoudingsdoelen van het naast gelegen N2000 gebied Noordhollands Duinreservaat. Uit het vigerend N2000 beheerplan blijkt onder meer dat voor verschillende type vochtige duinvalleien en blauwgraslanden er uitbreidingsopgaven zijn opgenomen. Ook de kwaliteit dient in de meeste gevallen verbeterd te worden. Het gaat om de typen H2190A, B, C en D en H6410. Met de begrenzing, inrichting en beheer van onderhavig verzoek, kan een bijdrage worden geleverd aan het realiseren van dit type natuur. Door onder meer optimalisatie van de waterhuishouding in Zanderij Noord, kan dit positief uitpakken voor de waterhuishouding binnen N2000 gebied Noordhollands Duinreservaat. Ook zorgt het voor robuustere natuur. Vochtige duinen (met hoogwaardige vegetatietypen) en blauwgraslanden zijn in Noord-Holland en Nederland zeldzaam. Zanderij Noord biedt de mogelijkheid om een wezenlijke bijdrage te leveren aan dit type duinnatuur. Om dit te realiseren is het noodzakelijk om stevig inrichtings- en ontwikkelingsbeheer uit te voeren. Door de bollenteelt is het momenteel voedselrijke grond, dit betekent dat verschralingsmaatregelen en beheer nodig zijn. Ook de waterhuishouding vraagt waarschijnlijk aanpassingen, ten einde gebruik te kunnen maken van kwel.

Het gebied wordt doorkruist door de Duinboschweg en het spoor. Dit betekent dat er een tweedeling is binnen Zanderij Noord: een deel wat grenst aan N2000-gebied, en een deel wat meer relaties heeft met de bebouwing van Castricum. Aan de westzijde van de Duinboschweg kan dan ingezet worden op natuurwaarden die aansluiten bij het N2000 gebied. Het deel ten oosten van de Duinboschweg biedt unieke kansen om de overgang van de duinnatuur naar intensief beleefbare natuur met kenmerken van die duinnatuur te realiseren. Hier zijn bijvoorbeeld poelen mogelijk, i.c.m speel- en recreatienatuur. Gezien de nabijheid van bebouwing lijkt het minder logisch ten noordoosten van de Duinboschweg natte natuur met wisselende waterstanden te realiseren. Orchideenrijke graslanden en natte speelnatuur zijn hier wel goed mogelijk.

4. Ecologische beoordeling

De percelen liggen direct ten oosten van het Noordhollands Duinreservaat (Natura 2000 en NNN). Het nabijgelegen Natura 2000-gebied is aangewezen als Habitatrichtlijngebied inzake de bescherming van habitattypen en -soorten die karakteristiek zijn voor het duinlandschap. De abiotiek in de percelen is geschikt

voor de ontwikkeling van karakteristieke duinzoomnatuur die de kwaliteit van het duingebied ter plaatse versterkt.Met name gaat het dan om diverse habitattypen binnen duinbossen en vochtige duinvalleien en daarnaast blauwgrasland. In de Zanderij Noord is de potentie aanwezig om een geleidelijke overgang te creeeren tussen duinbos, open schraal grasland, natte laagtes, waar duinbeken doorheen stromen. Begrenzing van de percelen draagt daarom bij aan de realisatie van Natura 2000-doelen in het Noordhollands Duinreservaat (criterium 1).
De percelen liggen in de duinzoom in de (voormalige) gradient tussen de duinen en de lager gelegen en nattere achterlanden. Herstel van gradienten in de duinzoom zorgt in potentie voor de ontwikkeling van (inter)nationaal bijzondere, weinig voorkomende natuurtypen die kenmerkend zijn voor Noord-Holland (criterium 2).
Het Noordhollands Duinreservaat is in haar huidige vorm al een robuust en veelzijdige natuurgebied. De gradient tussen het duingebied en de aanliggende duinzoom is door ontginning vrijwel overal verloren gegaan. Dat geldt ook voor Zanderij Noord (zand afgraving en bollenteelt). Herstel van de gradient is in vergelijkbare situaties in de regio goed mogelijk gebleken. Begrenzing als NNN kan onder meer bijdragen aan de robuustheid doordat habitatypen ontstaan en voor leefgebied voor bijvoorbeeld insecten, amfibieen zoals rugstreeppad, reptielen, vleermuizen en grondgebonden zoogdieren. De bijzondere abiotische omstandigheden ter plekke (zie ondermeer Ten Haaf en Bakker (2017) in de duinzoom met kwel en regenwater en weinig invloed van voedselrijk oppervlakte water maken bijzondere natuur mogelijk (criterium 3).

5. Conclusie

De percelen voldoen in potentie aan de belangrijke criteria 1, 2 en 3 en daarom wordt geadviseerd om ze als NNN te begrenzen. Afhankelijk van de inrichting en het beheer zijn hier waardevolle natuurbeheertypen te realiseren. Het aangrenzende gebied van PWN (aan de zuidzijde) is hier een goed voorbeeld van. Gezien de recente historie van bollenteelt, is het voor de korte termijn het meest realistisch om als ambitie het beheertype N12.02 kruiden en faunarijk grasland op te nemen in de NNN-begrenzing. Na inrichting en omvormingsbeheer zijn diverse natuurbeheertypen mogelijk, zoals hiervoor beschreven. Het valt te overwegen om in het westelijk deel van Zanderij Noord natuur te realiseren die vooral aansluit op het naastgelegen N2000 gebied, en het noordoostelijk deel meer te richten op recreatieve natuur.

De Zanderij

ecologisch inrichtingsplan terrein PWN

TEN HAAF EN BAKKER
ecologisch en hydrologisch adviesbureau

De Zanderij

ecologisch inrichtingsplan terrein PWN

Opdrachtgever:
NV PWN

Samenstelling:
Theo Bakker
Cor ten Haaf

april 2017

© Ten Haaf & Bakker 2017

Ten Haaf & Bakker
Scholeksterstraat 23
1873 HM Groet
072 5151467
info@tenhaafenbakker.nl

Inhoud

Inleiding 1

1. INVENTARISATIE 2

1.1. **Ontstaansgeschiedenis** 2

1.1.1. *Het Oerij* 2

1.1.2. *De omgeving van het plangebied in het verleden* 3

1.2. **Bodem en grondwater** 5

1.3. **Maaiveldhoogten** 12

1.4. **Natuurwaarden** 12

1.4.1. *Flora* 12

1.4.2. *Fauna* 14

1.5. **Landschap** 14

2. ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN ZANDERIJ ALS GEHEEL 14

2.1. **Landschappelijke referenties** 14

2.2. **Ecologische ontwikkelingsmogelijkheden** 16

2.3. **Referentiebeelden hele Zanderij** 17

3. **ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN EN DEFINITIEF ONTWERP PLANGEBIED** 19

3.1. **Landschappelijke en ecologische ontwikkelingsmogelijkheden** 19

3.2. **Ontwikkelingsmogelijkheden in relatie tot het (grond)water** 21

3.3. **Ontwikkelingsmogelijkheden in relatie tot de bodemkwaliteit** 23

3.4. **Ontwikkelingsmogelijkheden en belevingswaarden voor publiek** 24

4. **INRICHTING EN BEHEER** 25

4.1. **Inrichting** 25

4.1.1. *Vergravingen* 26

4.1.2. *Natuurtechnische uitvoeringseisen vergravingen* 26

4.1.3. *Inrichting m.b.t. de waterhuishouding* 28

4.1.4. *Inrichting t.b.v. beheer* 29

4.1.5. *Aanbrengen van hooi* 29

4.1.6. *Vervolgtraject en vereiste onderzoeken en vergunningen* 29

4.2. **Beheer** 30

4.2.1. Begrazing 30

4.2.2. Beheer waterpartijen 30

4.2.3. Overgangsbeheer in verband met de fosfaatverzadiging 31

Literatuur 31

Bijlagen

Bijlage 1. Flora inventarisatie 32

Bijlage 2. Nadere onderbouwing ontwikkelingsmogelijkheden hydrologie 33

Bijlage 3. Overzicht inrichtingsmaatregelen 37

Bijlage 4. Dwarsprofielen 38

Inleiding

Tussen de duinen en het dorp Castricum ligt de circa 33 hectare grote Zanderij. Het behoorde aanvankelijk tot het duingebied, maar werd eind 19e eeuw afgezand. Momenteel vindt in vrijwel de hele Zanderij bollenteelt plaats. Het PWN heeft een terrein van circa 7 hectare in het zuidwestelijk deel van de Zanderij in beheer. Het sluit aan bij het Noordhollands Duinreservaat, dat eveneens in eigendom en beheer is bij het PWN. Net als de duinen is dit gebied begrensd als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).
De gemeente Castricum heeft in 2008 een Gebiedsvisie Zanderij opgesteld. Hierin worden voorstellen gedaan voor het 'herstel van de oorspronkelijke duinrand' en de 'ontwikkeling van recreatie en natuur' in het gebied van de Zanderij. Het PWN wil, met de inrichting van het gebied van 7 hectare, een eerste stap zetten in de realisatie van deze visie. In 2016 kreeg bureau Ten Haaf & Bakker opdracht tot het opstellen van dit ecologisch inrichtingsplan.

Figuur 1. Ligging plangebied

1. INVENTARISATIE

1.1. Ontstaansgeschiedenis

1.1.1. Het Oerij

De Zanderij ligt in de zone waar rond het begin van de de jaartelling de monding van het Oerij lag, het z.g. gat van Castricum. Het Oerij lag in een uitgestrekt open gebied tussen Alkmaar, Haarlem, Zaanstad en de Noordzeekust. Het was een landschap met strandwallen, kwelders en kreken. De meest noordwestelijke vertakking van de Rijn (het Oerij) stroomde hier doorheen en mondde uit bij Castricum.
Het Oerij landschap was niet stabiel, maar veranderde doorlopend. Rond 100 na Chr. verzandde de monding. De laatste geul die de verbinding vormde tussen het estuarium en de zee liep net noordelijk langs de Zanderij. Een zijkreek liep dwars door het gebied van de huidige Zanderij (zie figuur 2)
De zeespiegelstijging leidde in de Middeleeuwen tot de ontwikkeling van de Jonge duinen, waardoor de monding van het Oerij verder verzandde en delen van het estuariumland-schap overstoven raakte. In het poldergebied ten zuiden en oosten van Castricum is nog veel van het Oerij te herkennen, zoals de waterloop ´Het Die´ en restanten van zee-erosiegeulen en stroomwallen. Het archeologisch centrum Het huis van Hilde besteedt veel aandacht aan de historie van het Oerij.

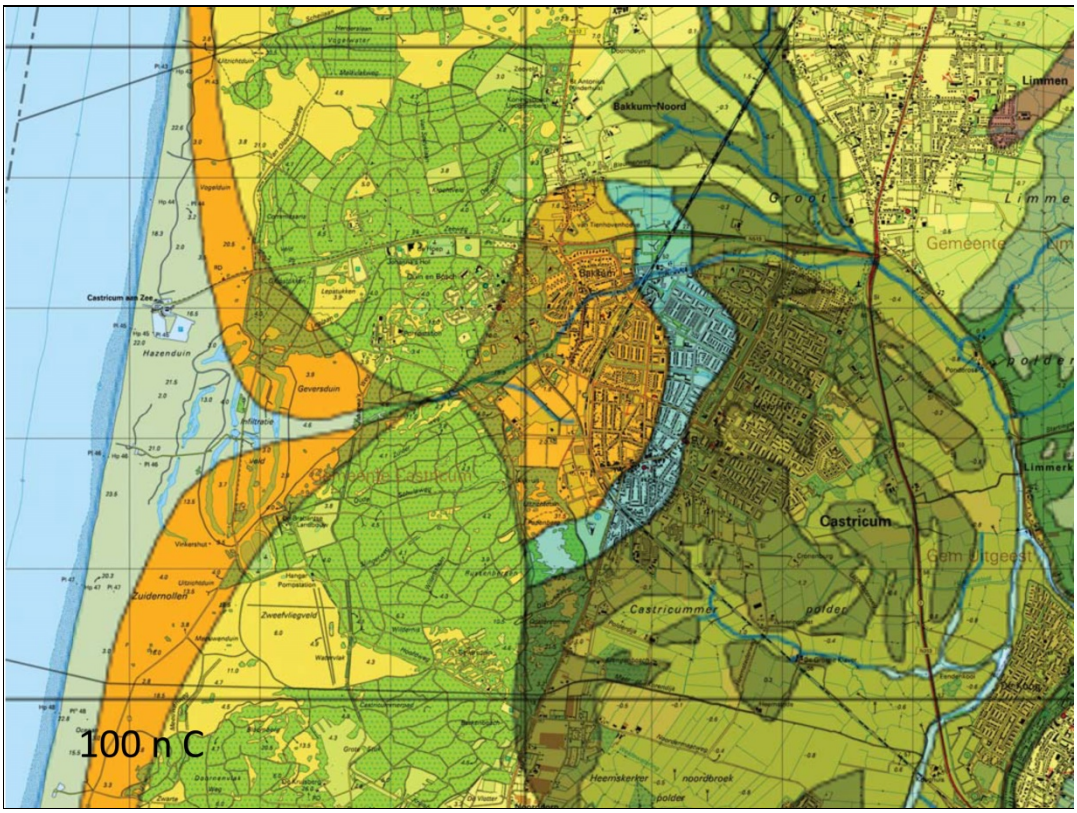

Figuur 2. Voormalig Oerij-estuarium rond 100 na Chr.

1.1.2. De omgeving van het plangebied in het verleden

De ontwikkeling van de Zanderij is op oude kaarten te volgen. Op een kaart van Gevers uit 1830 was de binnenduinrand bij Castricum nog niet vergraven en werd gevormd door de 31,5 meter hoge Papenberg. In de laatste helft van de 19e eeuw zou dat veranderen. Jachtopziener C. Schoen, geboren en getogen in het Geversduin, vertelde in 1938 op verzoek van het PWN wat er in die tijd gebeurd was. Hij vertelde dat op basis van gesprekken die zijn vader en grootvader hierover hadden.
'Zij hielden geen aantekeningen, maar in hun geheugen was het goed bewaard, en deze eenvoudigen, opgegroeid in de natuur, waren wars van alles wat naar fantasie zweemde. Ook spraken zei toen al over de achteruitgang der duinen, evenals hun ouders dat ook deden. Vaak spraken zij over het afgraven der 'Voorbergen' wat tussen 1870 en 1890 plaatsvond, en welke tussen de 'Papenberg' en de 'Goudsbergen' in lagen. Volgens hun mening was dat verkeerd geweest…..' (Jelles, 1968).

De website 'Duinen en mensen' zegt het volgende over het ontstaan van de Zanderij: 'In de 19e eeuw werd een deel van het Papenbergmassief afgegraven, namelijk de Voorbergen of Goudsbergen, en zo ontstond de Zanderij. Van het Papenbergmassief bleef een kleine rug op het terrein van het Psychiatrisch Ziekenhuis Duin en Bosch, nu 'Dijk en Duin' geheten, voor afzanding gespaard'.

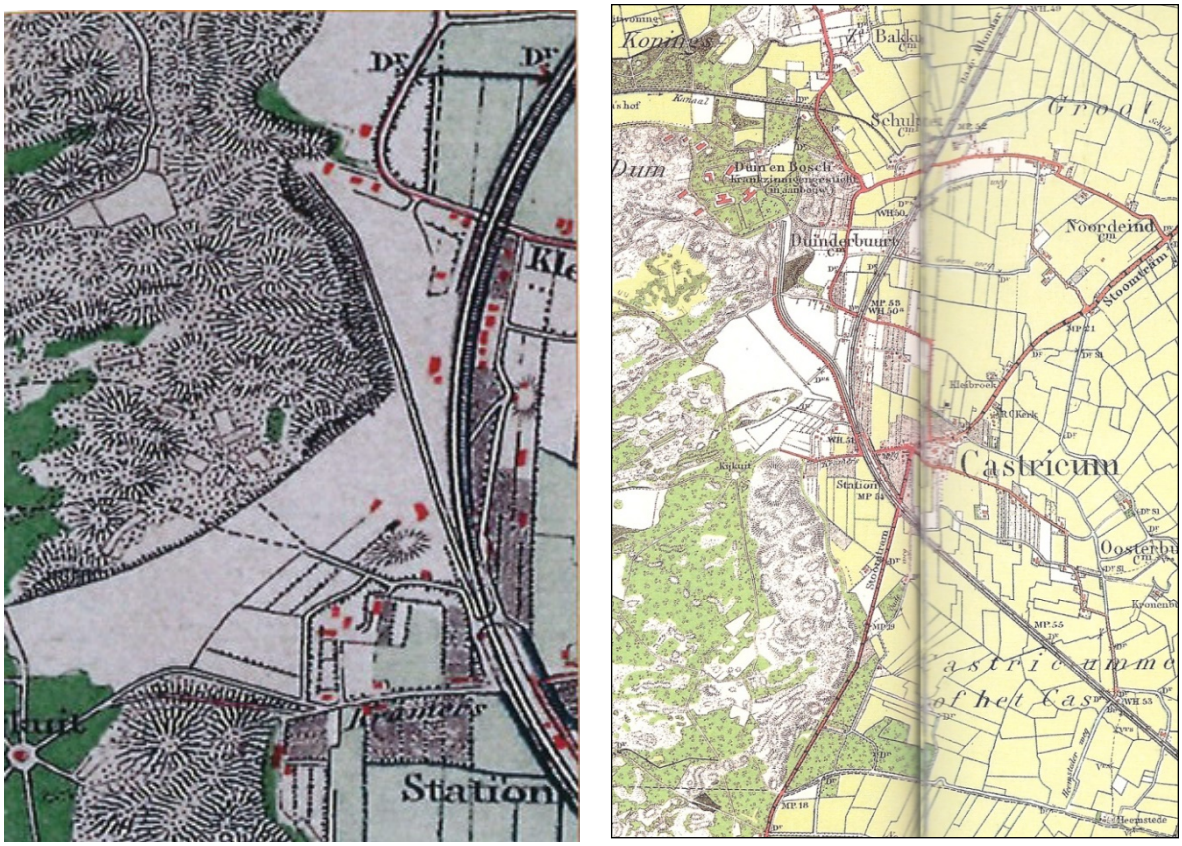

Figuur 3. De Zanderij in 1879 en in 1908

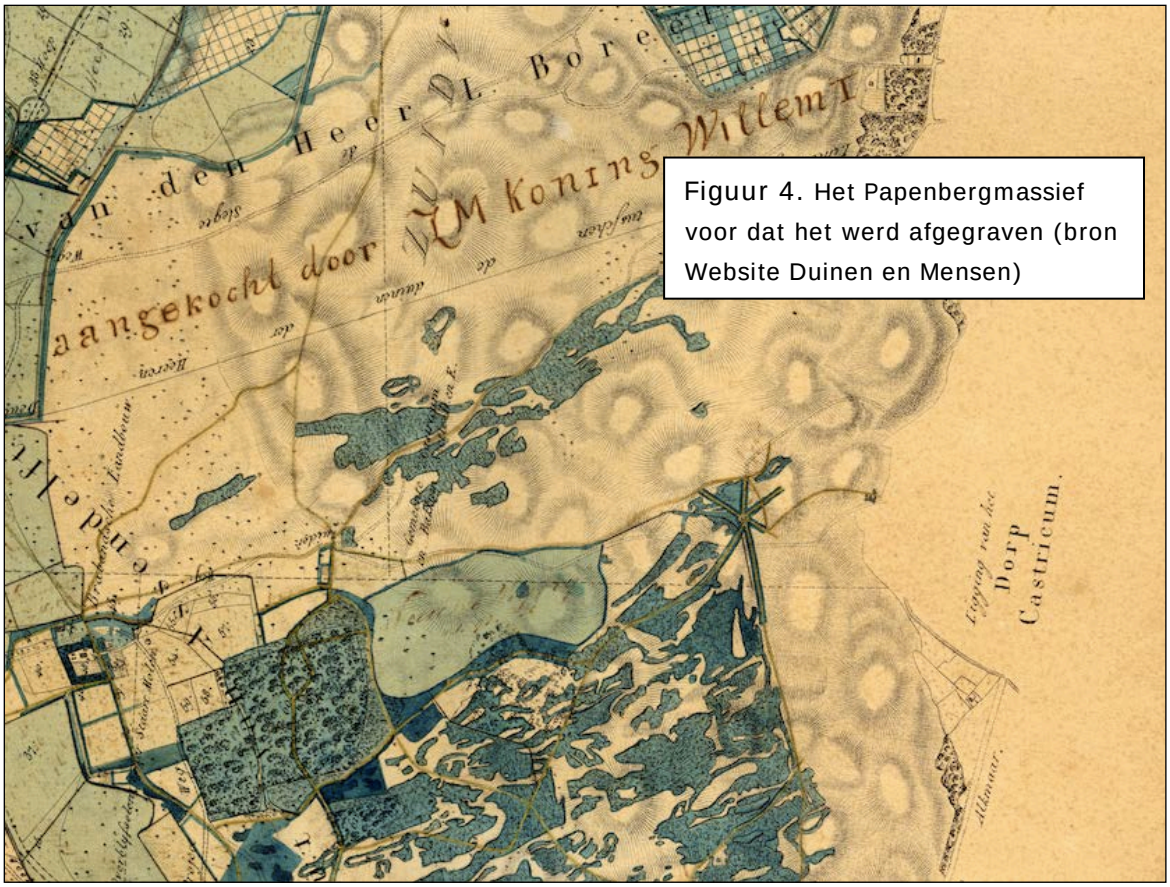

Figuur 4. Het Papenbergmassief voor dat het werd afgegraven (bron Website Duinen en Mensen)

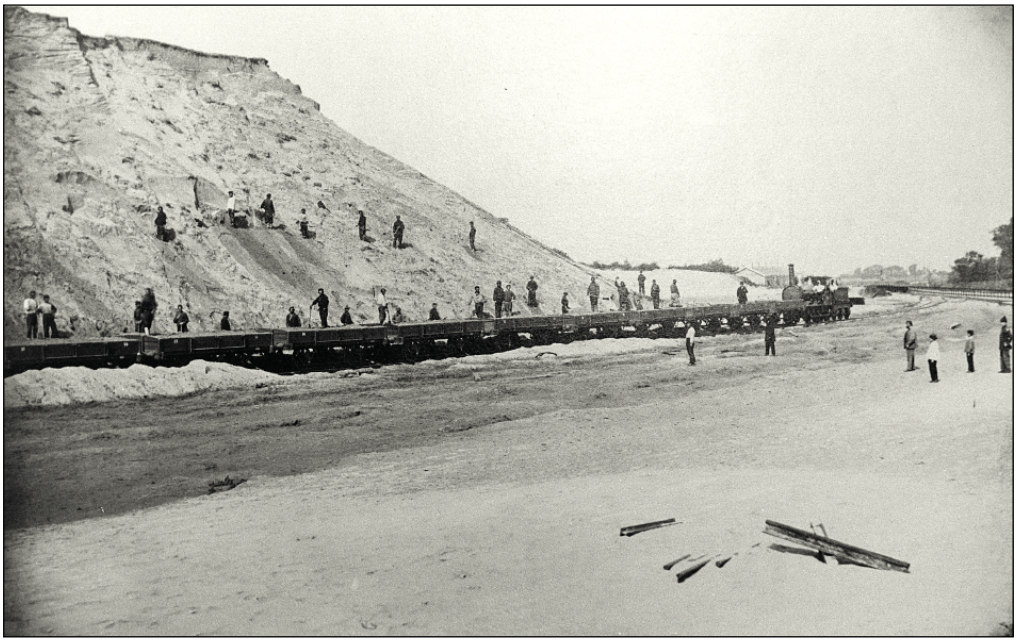

Figuur 5. Het afgraven van de Papenberg . (bron. Website Duinen en Mensen)

Op de topografische kaart uit 1879 is het noordelijk deel nog niet afgegraven, in 1908 zien we nog een vooruitstekende duinrug in het midden van de Zanderij.
De burgers van Castricum mochten ook zand winnen in de Zanderij. Duinen en Mensen zegt daarover het volgende: ‘Tegenwoordig geen spoor meer van een zanderij. Maar tot in het begin van de jaren 30 was hier een openbare plek waar de bevolking gratis zand

mocht halen ‘Het zandwinkeltje van Jhr. Gevers’ . Na verwerving door de provincie van de particuliere duinterreinen werd dit (in oorsprong middeleeuwse) gebruik beëindigd waarna menige overtreding werd beboet, zo lezen we in de Alkmaarsche Courant van 1933 en 1934. Door beëindiging van dit soort oude gebruiken maakte de provincie zich niet erg geliefd bij de lokale bevolking’.

In 2009 is archeologisch onderzoek uitgevoerd in een bouwput aan de Duinenboschweg (Zonneveld 2009). Daarbij werd een profiel van een duinbeek aangetroffen. In deze beek werden verschillende voorwerpen aangetroffen, zoals de kaak van een rund en een aantal stukjes van een kogelpot uit de 8e of 9e eeuw. Ook werden stukjes Pingsdorf aardewerk en rood Ardenne gevonden, die uit de 12e en 13e eeuw dateren.

1.2. Bodem en grondwater

Voor de gronden van Castricum en omgeving hebben in het verleden twee bodemkarteringen plaats gevonden. Die van De Roo in het begin van de vijftiger jaren en een Stiboka kartering rond 1990. Daarbij is telkens ook aandacht besteed aan het grondwater. Hieronder worden beide karteringen kort aangehaald. Tevens worden bodemonderzoeken uit 2016, een ten behoeve van de archeologie en een eigen kartering, besproken.

Kartering ca. 1950 (De Roo, 1953)
Onderstaande figuur 6 is een uitsnede uit de bodemkaart die door De Roo is geproduceerd.

Figuur 6. Kartering de Roo 1950

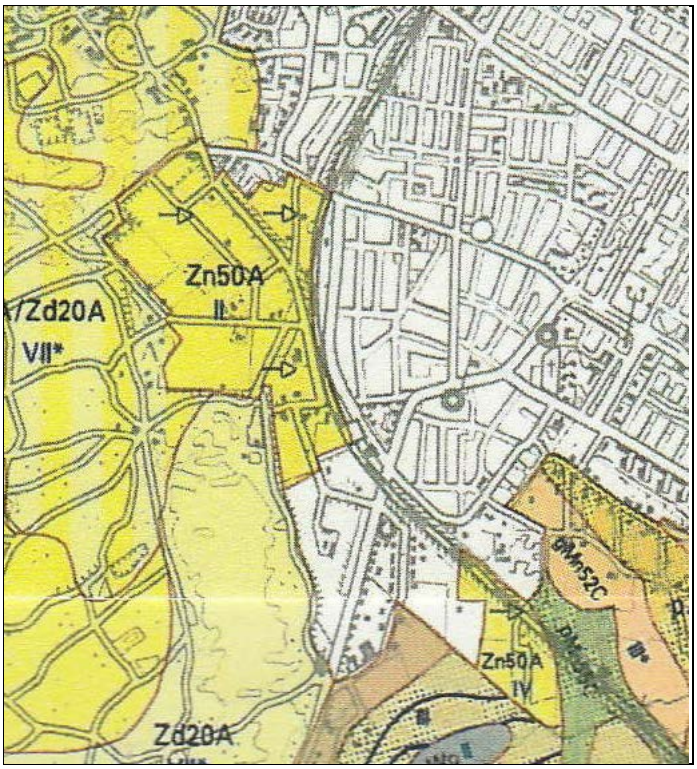

Figuur7 Kartering Stiboka 1990

De hele Zanderij wordt gekarakteriseerd via de code Dac en er worden verspreid voorkomende veenafzettingen aangegeven. Dac staat voor: ‘ *Vochtige tot droge duinzandgronden*’

De Roo geeft de volgende beschrijving:
“Bij deze meestal enigermate afgegraven gronden zijn in verband met de vochthuishouding een tweetal subreeksen, z.g. vochttrappen, onderscheiden:

- Dab vochtige tot natte duinzandgronden; reductievlak boven 110 cm diepte;
- Dac vochtige tot droge duinzandgronden; reductievlak beneden 110 cm diepte.

Binnen beide subreeksen loopt de grondwaterhuishouding, wat betreft een verzekerde watervoorziening van de cultuurgewassen, natuurlijk nog sterk uiteen. Deze humusarme gronden met hun praktisch homogene en uniforme bodemprofielen komen in hoofdzaak voor in het binnenrandgebied van de duinstrook. Vaak lagen zij daar van nature reeds zo laag ten opzichte van het grondwater, dat zij vrijwel zonder meer voor land- en tuinbouw te gebruiken waren. In de loop der jaren zijn ten gevolge van een geleidelijke en blijvende verlaging van het freatisch vlak in het duinlandschap de meeste percelen in meerdere of mindere mate afgegraven. Hiermede trachtte de praktijk de teeltlaag weer in een gunstige positie ten opzichte van het dalende grondwater te brengen. In het algemeen is de vochtigheidstoestand van de duinzandgronden, die behoren tot de subreeks Dac, het aardigst te typeren met de tuindersopmerking: ‘je kunt die gronden op je sokken spitten’.
De waterhuishouding van de min of meer vochtige jonge duinzandgronden is in het algemeen verre van ideaal. Zowel het onderzoek van de gleyverschijnselen als de waarnemingen aan grondwaterstandspeilbuizen wijzen dit wel uit. Door een te hoge ligging boven de gemiddelde grondwaterstanden zijn zij veelal niet alleen droog, doch tevens schommelt het freatisch vlak vrij onregelmatig met een zeker jaarlijks verloop. De metingen nabij Beverwijk laten zien, dat de seizoenschommelingen over de jaren 1946, 1947 en 1948 resp. in de orde van grootte van 50, 100 en 100 cm vielen.

De min of meer vochtige, merendeels nog in cultuur zijnde duinzandgronden liggen in hoofdzaak langs de binnenduinrand en wel voornamelijk onder Egmond aan den Hoef, Castricum en Heemskerk en Beverwijk. Zij zijn kalkrijk en overwegend in meerdere of mindere mate afgegraven, doch behoren grotendeels tot de meer droge groep der duinzandgronden (Dac).
Onder Heemskerk en Beverwijk waren deze gronden tot voor kort wegens droogte in hoofdzaak slechts extensief in gebruik. Vooral gedurende de droge jaren 1947 en 1949 waren de resultaten van de diverse teelten wel zeer gering. Op verscheidene percelen in het oostelijk randgebied met minder diepe zomergrondwaterstanden gaat men nu in toenemende mate tot bevloeiing over, voornamelijk ten behoeve van de bollenteelt. Onder Egmond-binnen en Castricum vindt op vrij grote schaal bollenteelt plaats, dank zij bevloeiing. De humusarme, kalkrijke gronden lenen zich hiertoe uitstekend. Eind 1947 werd hier reeds een oppervlakte van ruim 90 ha bevloeid met behulp van 27 pompinstallaties.”

Wat onder andere opvalt in deze beschrijving is dat voortdurend gesproken wordt over een dalende grondwaterstand. Dit is ongetwijfeld een gevolg van de toenmalige winning van duinwater. Eerst in 1955 werd begonnen met de infiltratie van rivierwater. In de decennia die hierop volgden is de grondwaterstand in het duingebied weer sterk gestegen, met een daaraan gekoppelde, toename van de afstroming van water naar de binnenduinrand en daar dan ook hogere grondwaterstanden.

Kartering ca. 1990 (Stiboka, 1993)
In 1990 heeft een volgende bodemkartering plaats gevonden (zie figuur 7):

Voor het hele gebied wordt de code Zn50A aangegeven met grondwatertrap II.

Zn50A: kalkhoudende zandgronden; vlakvaaggronden bestaande uit matig fijn zand.
Grwtrap II: GHG: < 40 cm – maaiveld
GLG : tussen 50 en 80 cm – maaiveld

Verder wordt aangegeven dat het gebied is afgegraven, een constatering die niet verbaast. Van de kaart valt af te lezen dat de gronden die nu buiten de agrarische cultuur zijn, een oorspronkelijk reliëf kennen en dus niet zijn afgegraven.

Wanneer we deze gegevens vergelijken met die van de Roo uit de vijftiger jaren, dan valt vooral op dat in de veertig jaar die zijn verlopen tussen het moment van zijn kartering en die van de Stiboka, de GLG gestegen is van meer dan 110 cm onder maaiveld naar waarden van tussen de 50 en 80 cm beneden maaiveld. Een stijging derhalve van ongeveer een halve meter.

Kartering 2016
In augustus 2016 zijn, in het kader van archeologisch onderzoek, door Wim Bosman 24 boringen tot 3 meter diepte gezet. Deze boringen lopen in een raai die globaal genomen loopt vanaf de huidige parkeerplaats tot in het gebied ten oosten van het onderzoeksgebied. Zie figuur 8.

Het grondwater bevond zich in augustus 2016 op de lagere delen van het gebied, zeg maar de uitgevlakte gronden die tot voor kort als cultuurland in gebruik waren op 70 tot 80 cm onder maaiveld.

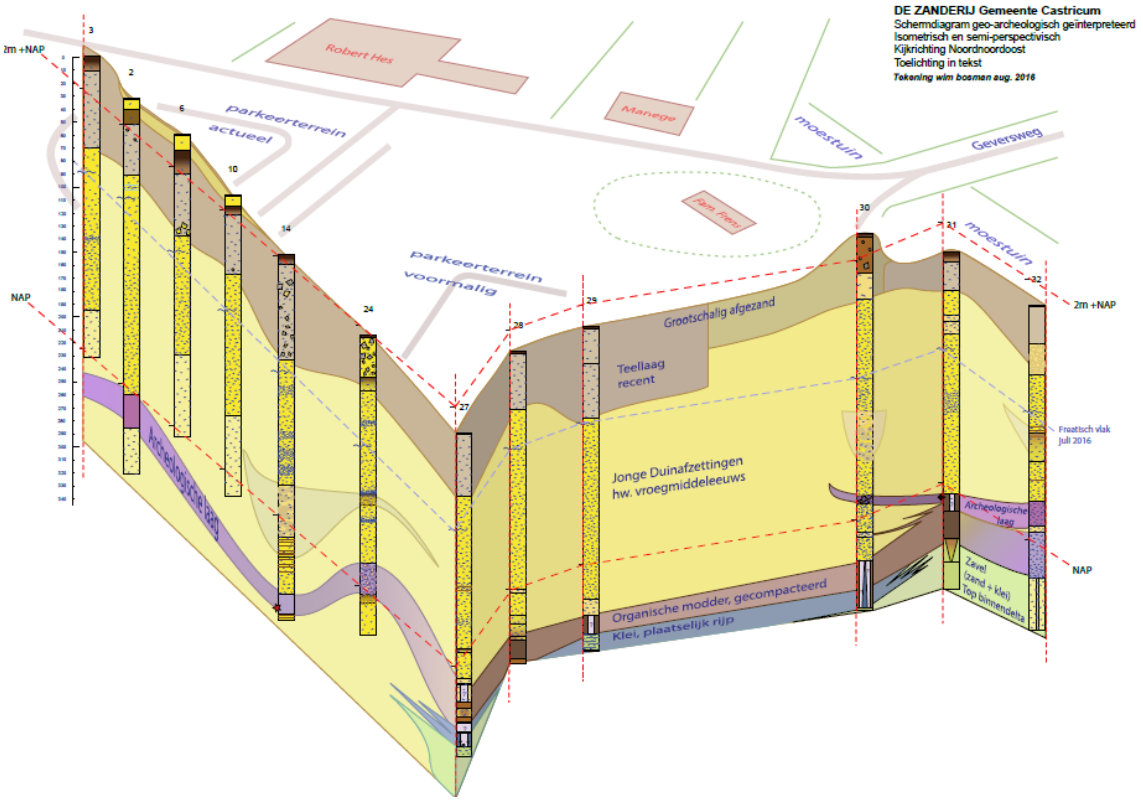

Figuur 8. Kartering Bosman, 2016

Eigen kartering 2016

Op 27 oktober 2016 hebben wij 21 grondboringen tot een diepte van ca. 1 meter gezet. Deze boringen dienden twee doelen:

1. Het bepalen van de bodemopbouw, met name de dikte van een eventuele bouwvoor.
2. Het bepalen van de actuele grondwaterstand en zo mogelijk het vaststellen van de permanent gereduceerde zone (de zogenaamde grote G, welke overeenkomt met de GLG).

bodemopbouw

De bodems van de Zanderij zijn jong en bestaan in de bovenlaag uitsluitend uit jonge duinzanden. Op een diepte van circa 2 meter wordt ook klei en veen aangetroffen (Bosman, 2016). In het kader van dit onderzoek zijn 21 boringen uitgevoerd tot een diepte van 1.20 m., waarvan 12 in het plangebied en 9 in het overige deel van de Zanderij. De bodems worden pas vanaf het eind van de 19^{e} eeuw bebouwd. Sinds die tijd heeft tot een diepte van 50 tot 80 cm bodemvorming plaats gevonden. Tot die diepte is het zand humushoudend, terwijl we daaronder humusloos zand aantreffen. Soms worden daarin schelpfragmenten aangetroffen. Bij boring 14 en 16, die net buiten het akkerland in het duingebied genomen zijn, bevindt het humusloze zand zich op veel geringere diepte.

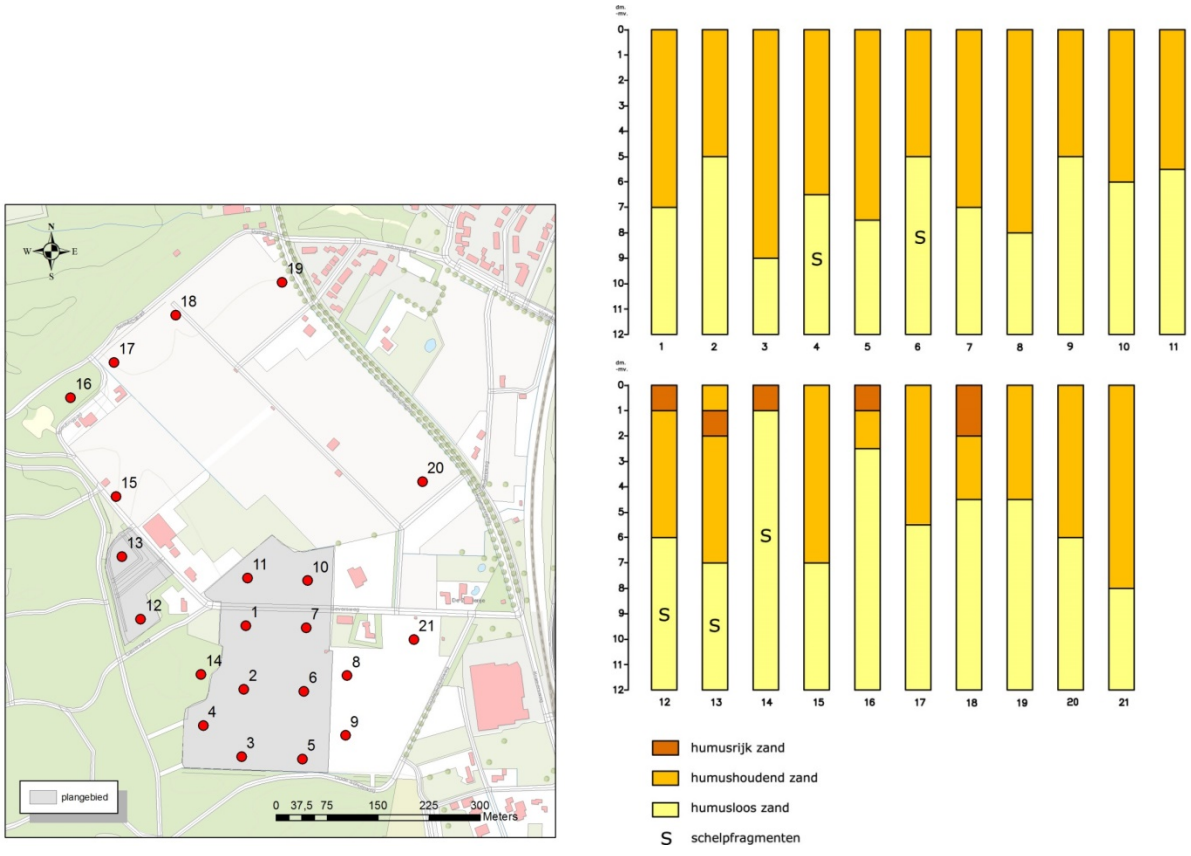

Figuur 9. Bodemprofielen Ten Haaf & Bakker, oktober 2016

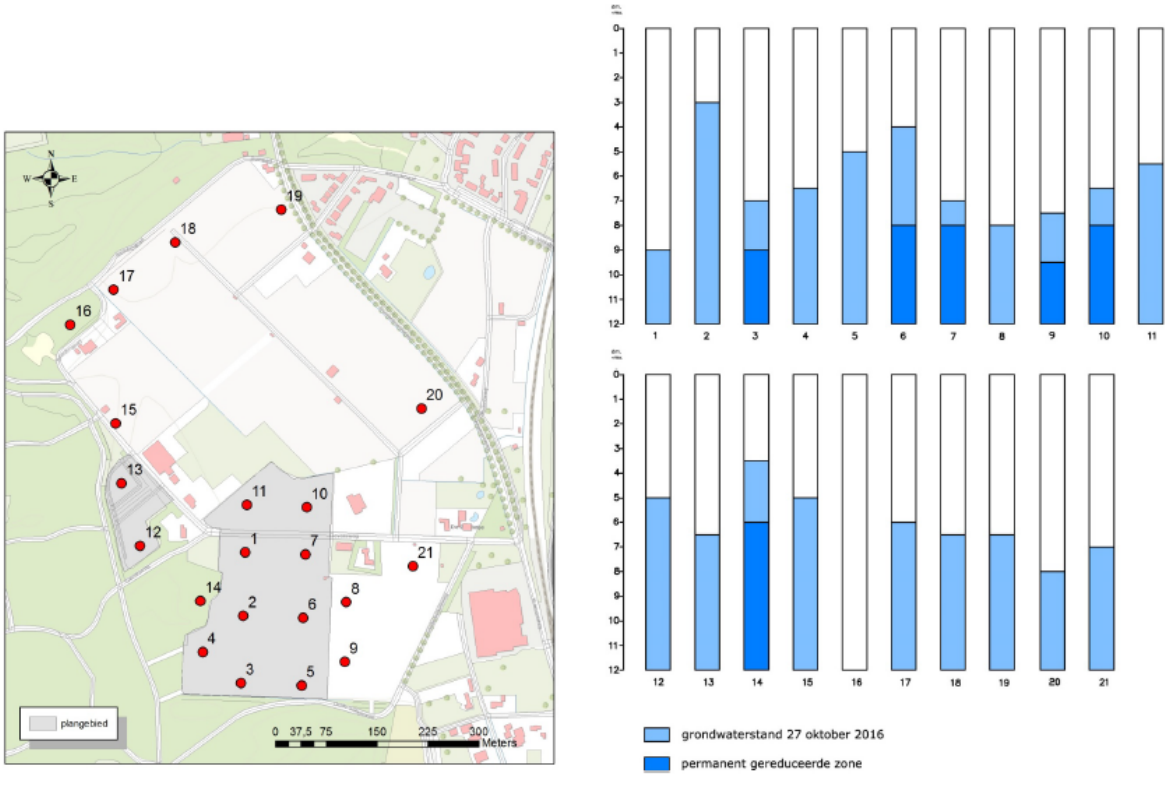

Figuur 10. Grondwaterprofielen

Bij het uitvoeren van de grondboringen zijn ook de grondwaterdiepten en, indien mogelijk, de permanent gereduceerde zone opgenomen (zie figuur 10).

Ter plaatse van de op te heffen parkeerplaats bevond de grondwaterstand zich globaal genomen tussen de 50 en 70 cm onder maaiveld.

In het voormalige bollenterrein hebben we 9 boringen gezet. De grondwaterstand bevond zich op 27 oktober tussen de 30 en 90 cm – mv, met een gemiddelde van 64 cm – mv. Op die plekken waar we de grote G hebben kunnen vaststellen lag deze tussen de 1 en 3 dm onder de actuele grondwaterstand van 27 oktober. Dat zou, uitgaande van dat gemiddelde van 64 cm – mv, een GLG inhouden van ca. 8 dm onder maaiveld.

De huidige situatie van het (grond)water

Grondwaterstanden op basis van bodemkundige gegevens
Bovenstaande onderzoeken leveren onderstaand overzicht op:

	Gem. Laagste g.w.stand	Actuele g.w.stand
De Roo (1950)	>110 cm - mv	
Stiboka (1990)	50 – 80 cm - mv	
Bosman (1996)		70 – 80 cm - mv
Ten H & B (1996)	Ca. 80 cm - mv	30 – 90 cm - mv

De GLG is een belangrijk ontwerpcriterium bij de herinrichting van het terrein. Bovenstaande leert dat deze GLG thans, anno 2016 tussen de 50 en 80 cm onder maaiveld ligt.

Twee peilbuizen in detail
In het duingebied, direct grenzend aan de Zanderij bevinden zich twee peilbuizen die al jarenlang worden opgenomen, B 19C 0816 en B 19C 0072. Van deze buizen zijn de waterstanden van de afgelopen 10 jaar geanalyseerd. Ze geven het volgende beeld:

	GHG	GLG	27 okt 2016	1 dec 2016
B 19C 0816	140	109		
B 19C 0072	149	108	117	133

(alle waarden in cm + NAP)

Ook volgens deze gegevens lag de gemeten grondwaterstand van 27 oktober 2016 ongeveer 1 dm boven de GLG. Aansluitend dus bij de hierboven, onder het hoofdje ‘Eigen kartering 2016’ op basis van bodemkenmerken gevonden 1 – 3 decimeter.

De grondwaterkwaliteit
Op onderstaande twee figuren is aangegeven welke waterkwaliteit voorkomt in de Zanderij. Op de bovenste figuur is aangegeven dat in het hele gebied het zogenaamde P-CaHCO3 type grondwater voorkomt. Ofwel dat overal kalkhoudend grondwater, afkomstig van de neerslag aanwezig is. Dit verbaast natuurlijk niet. Naast de neerslag is de kwel vanuit het duin de enige bron van water.

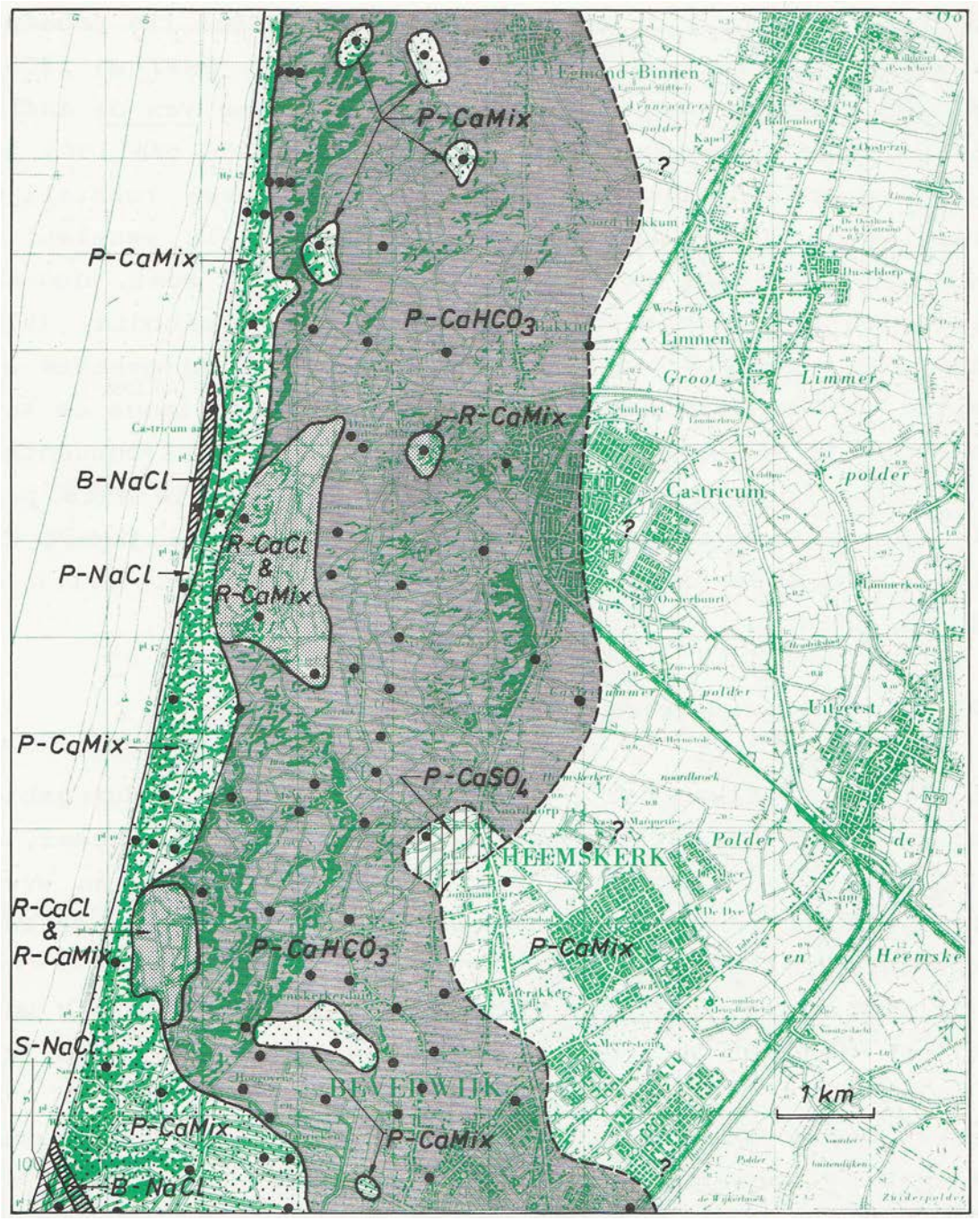

Figuur 11. Verbreiding van de verschillende watertypen in het duingebied van Castricum en aangrenzende polders op een diepte van 5m – NAP. (Stuyfzand, 1985)

In de andere figuur 12 is een dwarsdoorsnede over het duin, loodrecht op de kust weergegeven. Deze figuur is eveneens afkomstig van Stuyfzand, al gebruikt hij daar een andere aanduiding. Maar ook daar ligt de Zanderij geheel in de sfeer van D en Dr, ofwel duinwater. Overigens zijn op deze figuur opvallend aanwezig een waterlichaam bestaande uit geïnfiltreerd rivierwater, aangeduid met de Letter A van artificial recharge, en een zogenaamde polderwaterlens die ontstaat dankzij de aanvoer van polderwater, aangeduid met de letter P.
Beide laatste watertypen dringen niet door in de Zanderij, waar we te maken hebben met opkwellend duinwater.

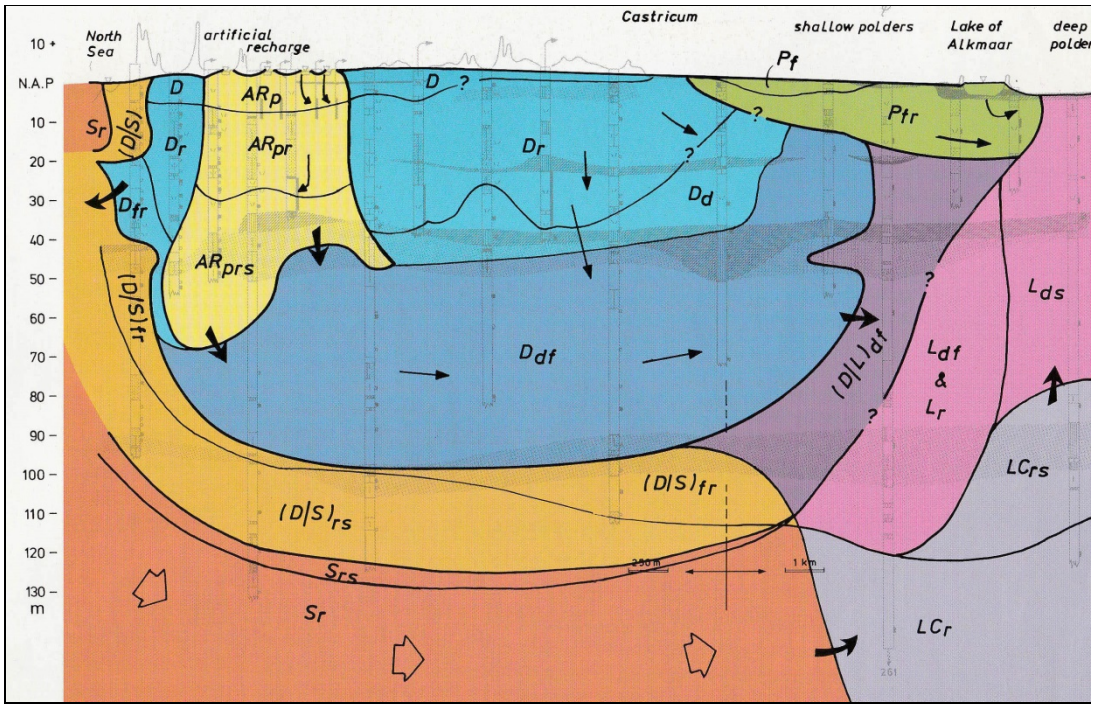

Figuur 12. Dwarsdoorsnede over het duingebied van Castricum plus binnenduinrand met daarin aangegeven het voorkomen van de verschillende watertypen. (Stuyfzand, 1993)

1.3. Maaiveldhoogten

In de figuren 13 en 14 is de hoogteligging van de bodem t.o.v. NAP weergegeven. In figuur 13 voor de hele Zanderij. In figuur 14 voor het plangebied. De bodemhoogten liggen in de Zanderij globaal tussen 2.00 en 1.10 m + NAP. Het hoogteverval is daarmee 90 cm. De hoogste delen liggen, zoals te verwachten, in het westelijk deel en de laagste in het oostelijk deel. Nabij het laagste deel ligt ook de stuw waarover het water van de hele zanderij wordt afgevoerd.Binnen het plangebied is het verval geringer. Op de parkeerplaats liggen de maaiveldhoogten gemiddeld op circa 1.90 m + NAP. De laagste maaivelhoogten van circa 1.40 m. + NAP liggen langs de noordrand. Het hoogteverval binnen het plangebied ligt dus rond de 50 cm.

1.4. Natuurwaarden

1.4.1. Flora

Het plangebied is momenteel grotendeels als bollenland in gebruik, waardoor er van natuurlijke vegetatie nauwelijks sprake is. Een strook langs een greppel in het zuidelijk deel was in 2016 echter begroeid met spontane vegetatie, die ons mogelijk iets kan zeggen over de potenties van het gebied. De inventarisatie ervan werd uitgevoerd op 27 oktober. Niet de meest gunstige tijd, waardoor veel vroege soorten wellicht gemist zijn. De inventarisatie is weergegeven als bijlage 1. In 1a zijn de soorten alfabetisch gerangschikt, in 1b gesorteerd op socio-ecologische-groep . In totaal werden in de strook 40 soorten hogere planten en één mossoort aangetroffen. Het grootste deel betreft *planten van voedselrijke akkers*, *tredplanten* en *planten van voedselrijke ruigten,* zoals Klein kruiskruid, Canadese fijnstraal en Heermoes.

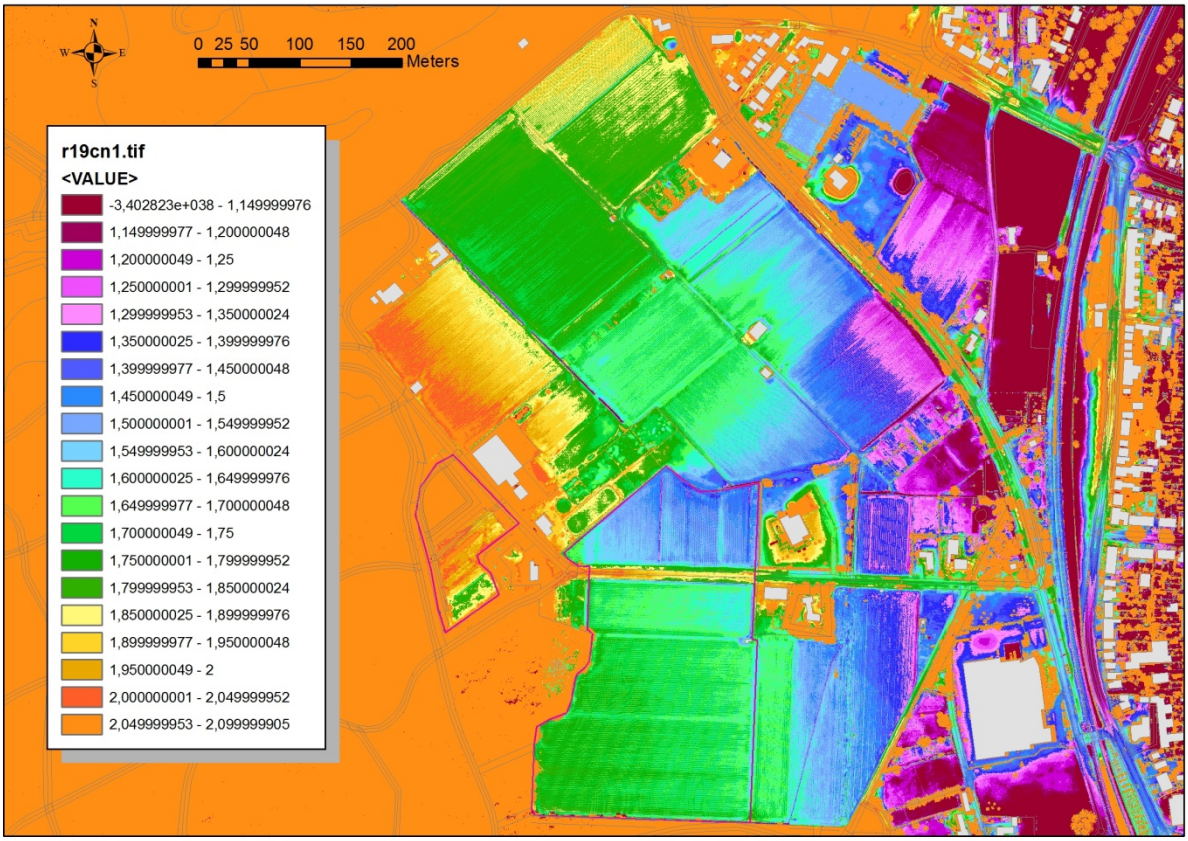

Figuur 13. Maaiveldhoogten Zanderij t.o.v. NAP (bron AHN2)

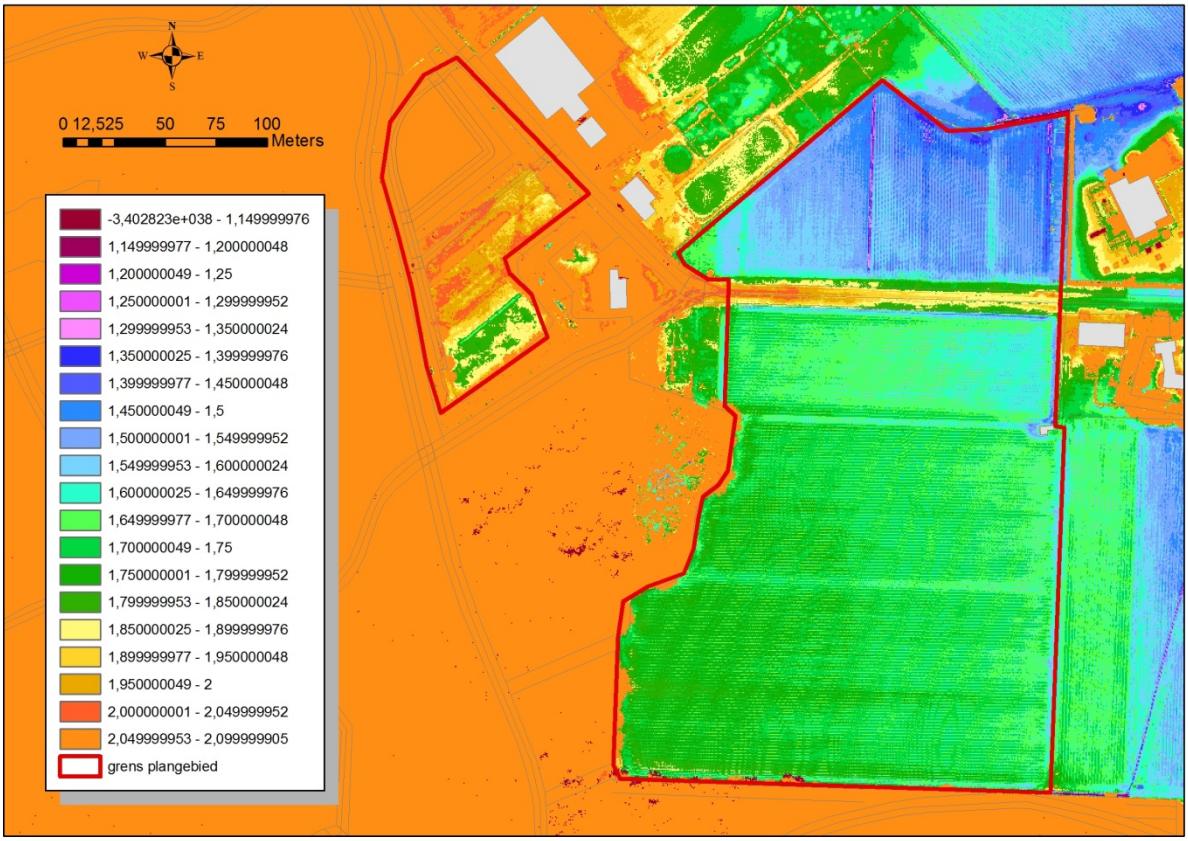

Figuur 14. Maaiveldhoogten plangebied t.o.v. NAP (bron AHN2).

Andere belangrijke soortengroepen zijn *planten van storingsmilieus, planten van voedselrijke oevers en moerassen, planten van natte ruigten* en *planten van vochtige, bemeste graslanden*, met soorten als Greppelrus, Watermunt, Koninginnekruid en Rode klaver.
Het voorkomen van al deze soorten wijst op een voedselrijke bodem met een hoge fosfaatverzadiging.
Opvallend daarentegen is het voorkomen van Bleekgele droogbloem en Veelstengelige waterbies. Beide soorten van veel voedselarmere omstandigheden, die ook ik vochtige duinvalleien worden aangetroffen.

1.4.2. Fauna

Voor de broedvogels geeft de website 'Broedvogels Noordhollands Duinreservaat-zuid 2012' een goed beeld van de voorkomende broedvogels in en rond het plangebied. Op en rond de parkeerplaats en in de bosranden langs het bouwland broeden algemene bossoorten als Boomkruiper, Heggemus, Houtduif, Turkse tortel, Kraai, Tuinfluiter, Zanglijster en Zwartkop. Ook Nachtegaal is een talrijke broedvogel in de randen langs de Zanderij. Op het bouwland zelf broeden Witte kwikstaarten. Langs de rand broedt een paartje Torenvalken in een kast.

Volgens bronnen als Waarneming.nl en Telmee.nl komen Zandhagedis, Rugstreeppad, Gewone pad, Groene kikker(complex), Bruine kikker en Kleine watersalamander in de omgeving van het plangebied voor.

Verschillende soorten vleermuizen, waaronder Watervleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis komen in de omgeving voor.

1.5. Landschap

Het huidige landschap vertoont alle kenmerken van een 19^{e} eeuws afgezand duingebied, zoals we die veel in de binnenduinrand van de vastelandsduinen aantreffen. Het gebied heeft een functionele regelmatige blokverkaveling. Door het vervangen van sloten door drains is het verkavelingspatroon de laatste decennia vervaagd. Op veel plaatsen is de overgang van de Zanderij naar het duingebied abrupt. Vaak zijn de sporen van de afgraving nog goed herkenbaar in de vorm van een steilrand.

Op de Informatiekaart Landschap en Cultuur van de provincie Noord-Holland is het gebied niet aangegeven als 'Aardkundig monument' of 'Aardkundig waardevol gebied'.

2. ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN ZANDERIJ ALS GEHEEL

De Zanderij heeft als zandwinplaats een recente ontstaansgeschiedenis. Momenteel wordt het gebied vooral gebruikt voor tuinbouw en bollenteelt. Het recent gebouwde archeologisch museum het 'Huis van Hilde' ligt aan de rand van Zanderij. De gemeente

heeft een Gebiedsvisie laten opstellen voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied (Kuiper& Compagnons, 2008). Hierin wordt voorgesteld ‘de Zanderij tot een mooi landschappelijk en functioneel geheel te maken en kansen te benutten die zich aandienen om een kwaliteitsimpuls aan het gebied te geven. Hierdoor neemt de betekenis van het gebied toe en wint Castricum aantrekkelijkheid op het gebied van recreatie en toerisme. De Zanderij wordt het startpunt voor wandel-, fiets- of ruiterroutes, of een bezoek aan het strand. Castricum komt weer direct aan de duinen leggen. Het hele gebied wordt ingericht als duingebied, waarmee de relatie tussen het dorp en de duinen wordt versterkt’.

De PWN wil voor de 7 hectare een plan ontwikkelen dat aansluit bij deze visie en uiteindelijk deel zal gaan uitmaken voor het ‘overall plan’ voor de Zanderij. Onderdeel van deze opdracht was daarom eerst een globale schets te maken van de natuurontwikkelingsmogelijkheden in de hele Zanderij. De omvang en locaties van functies als wonen, verkeer en recreatie zijn nog niet bekend en daarom bewust op deze schets niet ingevuld. Vervolgens is, aansluitend op het overall plan een uitwerking gemaakt voor het plangebied.

2.1. Landschappelijke referenties

Voor een gevarieerde en visueel- ruimtelijk aantrekkelijke ontwikkeling kunnen we gebruik maken van twee referenties:

- Natuurlijk reliëfrijk duinzoomgebied
- Oerij/Gat van Castricum

Hieronder bespreken we de landschappelijk kenmerken van beide referenties.

duinzoom

De overgang van duingebied naar achterland is tegenwoordig op de meeste plaatsen abrupt. Veelal is er sprake van een scheiding tussen twee totaal verschillende landschappen. Terecht wordt hiervoor de term binnenduinrand gebruikt. Deze scherpe scheiding is pas in laatste anderhalve eeuw ontstaan. Voor die tijd was er op veel plaatsen sprake van een meer geleidelijke reliëfrijke overgang. Het zand dat vanaf de schraal begroeide Jonge Duinen landinwaarts stoof werd in een geleidijk afnemende dikte afgezet over het achterland. Daarbij ontstonden lage duintjes, ook wel nolletjes genoemd. Ook waren er restanten van laag golvende Oude Duinen, die een overgang vormden naar het lager gelegen achterland. Geen binnenduinrand dus, maar een duinzoomgebied.

Het landschap bestond uit vochtige reliëfrijke door kwel gevoede vlakten, met verspreid hogere en drogere kopjes en nolletjes. In de vochtige hellende vlakte kon kwelwater aan de oppervlakte komen, waardoor er natuurlijke duinbeekjes konden ontstaan. Een mooi voorbeeld is de door Thijsse beschreven Fonteinsnol beek en de Mient op Texel. In het Verkadealbum Texel zegt hij daarover het volgende:

‘De Fonteinsnol was een wonder, een hoog duin, dat uit een grote duinenreeks bij wijze van schiereiland in de vlakte vooruitsprong. Een eind tegen de helling op ontsprong een bron, een echte bron, een holte in het witte zand, waaruit het klare water opwelde en dat

stroomde omlaag, zich telkens vertakkend door kussens van veenmos en kwam uiteindelijk terecht in de vlakte van de Mient, die uit andere duinen nog meer water kreeg en zoo een allermerkwaardigst landschap was, half heide, half moeras en vol van de mooiste bloemen en de aardigste vogels. Maar het mooist was toch de bron aan de Fonteinsnol en zijn onmiddelijke omgeving.

De Mient was een reliëfrijk duinzoomgebied met grote natuurwaarden. Thijsse beschrijft de ondergang van het gebied als volgt:
'Ook ik ben helaas een der laatsten geweest die genoten hebben van de Fonteinsnol en de Mient, want reeds in 1885 of nog eerder zijn bron en beek vergraven en begreppeld, als eerste maatregel voor de bebossingen op Texel. Nu groeien daar Zwarte dennen en Witte elzen en dat is allemaal in sommige opzichten goed en nuttig, maar er is een landschap verdwenen, zoo mooi en leerzaam als er geen tweede in ons land was te vinden.'
Daarna is op veel plaatsen hetzelfde gebeurd met reliëfrijke gebieden in de duinzoom. Er werd afgezand en geëgaliseerd. Voor de ontwatering werden duinrellen, greppels en later drains aangelegd. Het agrarisch gebruik werd steeds intensiever met een verschuiving van veeteelt naar bollenteelt. Op een aantal plaatsen liggen nog fraaie voorbeelden van reliëfrijke duinzoomgebieden, o.a. het Vennewater bij Egmond, de Vroongronden op Schouwen en het Kooibos Luttickduin bij Callantsoog. Verder zijn op verschillende plaatsen duinzoomgebieden hersteld, zoals Mariëndal bij Den Helder en de Klip bij Wassenaar.

Oerij
Een andere referentie die gebruikt kan worden is het Oerij-landschap (zie 1.1.1. voor de beschrijving). Hoewel de samenstelling van de bodem verschilt, hebben de 'natuurlijke duinzoom' en het Oerij-landschap uiterlijk veel overeenkomsten. Slingerende kreekjes lijken qua structuur veel op natuurlijke duinbeekjes. De stroomwallen hebben overeenkomsten met lage opgestoven duinen en nolletjes en de kwelders lijken op de vochtige vlakten in de duinzoom. Verder is er bij het ontstaan van de Jonge Duinen bij Castricum sprake geweest van een 'samensmelting' van beide landschappen.

In de Zanderij ligt een prachtige kans voor een landschappelijke ontwikkeling die zowel het natuurlijke duinzoomgebied als het Oerijgebied als referentie gebruikt. De Oerij-referentie is belangrijk in relatie tot het nabijgelegen archeologisch museum het Huis van Hilde, waar veel aandacht wordt besteed aan de historie van het Oerij.

De Oerij-referentie kan worden vorm gegeven door de kreek, die rond 100 na Chr. dwars door het gebied liep, opnieuw uit te graven. De kreek wordt gevoed door een aantal duinbeken die als 'zijkreekjes' op de grote kreek aansluiten.

2.2. Ecologische ontwikkelingsmogelijkheden

Bij de hiervoor geschetste landschappelijke inrichting kan een gevarieerde natuur tot ontwikkeling komen met levensgemeenschappen die kenmerkend zijn voor de duinzoom.

Water
De duinbeken en waterpartijen worden gevoed door kwalitatief goed water dat opkwelt vanuit het duingebied. Duinbeken ontspringen dicht bij de duinen. Ze hebben een breed stroombed, waarbinnen de beek meandert. Er leven aan stromend water gebonden insecten zoals de Beekloper, waterkevers en verschillende vlokreeftjes. In het water groeien Holpijp, Paarbladig fonteinkruid en Beekpunge. De beekjes monden uit in de brede kreek die centraal door het gebied stroomt. Het water is hier dieper en langs de randen groeien Smalle waterweegbree, Drijvend fonteinkruid en Kleine egelskop. Onder water zien we matten van kranswieren, over het wateroppervlak trekken Schrijvertjes hun cirkelvormige banen. Dit is ook het leefgebied van de beschermde Waterspitmuis, die alleen in dit heldere water zijn prooi kan bemachtigen. Bergeenden, die in de duinen gebroed hebben, trekken in het voorjaar met hun talrijke jongen naar het brede water van de kreek. In de winter worden ze vervangen door Kuifeend en Tafeleend. Steltlopers foerageren langs de randen en ook de Lepelaar is hier regelmatig te zien, op zoek naar stekelbaarsjes en ander klein grut.
De laagten die in het voorjaar nog onder water staan, maar in de zomer droogvallen zijn een ideale voortplantingsplaats voor Rugstreeppadden. In wat diepere poelen leven ook Kleine watersalamanders.

Nat schraalgrasland
In de vochtige laagten rond de slenk en de duinbeekjes kan bloemrijk schraalland tot ontwikkeling komen. Daarin vinden we veel planten van het Dotterbloemgrasland, zoals Rietorchis, Brede orchis, Gewone dotterbloem, Gevleugeld hertshooi, Moerasrolklaver en Grote ratelaar. Daarnaast komen ook soorten van kwelmilieus voor, zoals Holpijp, Sterzegge en Waterpunge. Ook soorten van vochtige duinvalleien zijn plaatselijk aan te treffen, waaronder Parnassia, Moeraswespenorchis en Vleeskleurige orchis.
Deze bloemrijke vegetaties trekken tal van insecten aan, waaronder veel vlinders zoals de Duinparelmoervlinder en het Icarusblauwtje. Als de vochtige laagten voldoende formaat hebben trekken ze vogels aan als Kievit en Watersnip. Door de aanwezigheid van vossen is de kans op broedsucces echter klein.

Nollen/droogduingrasland
Verspreid liggen hogere ruggen en lage duintjes in het terrein. De droge schrale zandige bodem is begroeid met duingraslandsoorten, zoals Fijn schapengras, Smal fakkelgras, Geel walstro, Grote tijm, Duinviooltje, Gewone vleugeltjesbloem en Muizenoor. Ook hier weer veel insecten aan, waaronder vlinders zoals het Groot dikkopje, de Kommavlinder en het Bont zandoogje. Konijnen graven hun holen in de duintjes.
Met name in de trektijd is er ook bezoek van trekvogels, waaronder Kneu en Tapuit.

2.3. Referentiebeelden hele Zanderij

Op basis van de in de voorgaande paragrafen beschreven landschappelijke referenties en ecologische ontwikkelingsmogelijkheden is een globale schets gemaakt voor de hele Zanderij. Van west naar oost zijn in het plan de volgende gradiënten te onderscheiden:

hoog	>	laag
droog	>	nat
voedselarm	>	voedselrijker

Aan de westzijde sluiten droge, voedselarme duinruggen en nollen aan op bestaande duingebied. Het midden gebied wordt gevormd door vochtige, voedselarme schraallanden en verspreid liggende poelen die periodiek droogvallen. In het oostelijk deel vinden we nat, matig voedselrijk moeras. Aan de duinzijde ontspringen duinbeekjes die geleidelijk breder worden en samenkomen in een brede waterpartij, die het water afvoert naar het laagste deel van het gebied. Het geheel refereert aan een krekensysteem zoals dat ook aan te treffen was in het Oerij-estuarium.

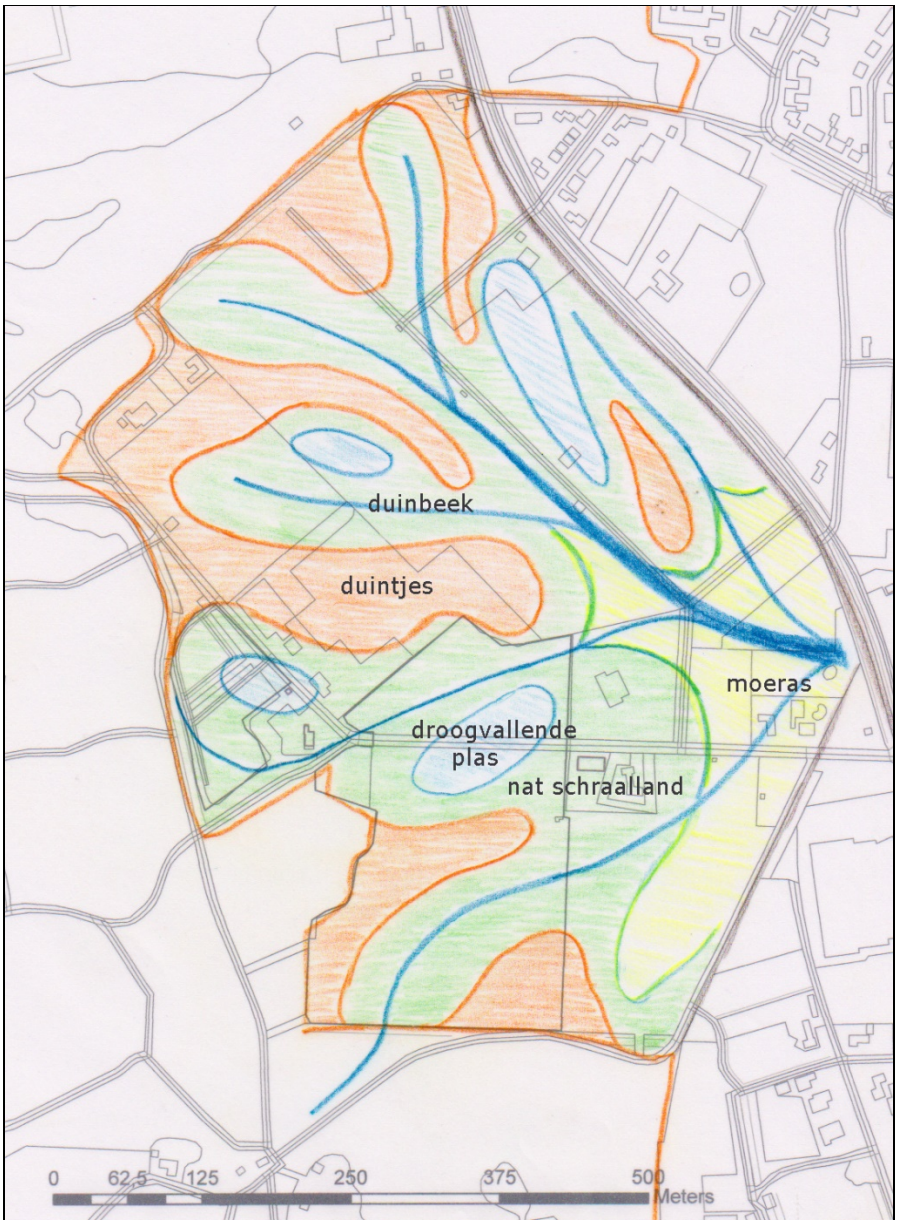

Figuur 15. Referentiebeeld ecologische inrichting Zanderij

3. ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN EN DEFINITIEF ONTWERP PLANGEBIED

3.1. Landschappelijke en ecologische ontwikkelingsmogelijkheden

De landschappelijke en ecologische ontwikkelingsmogelijkheden voor het plangebied komen voort uit- en sluiten aan bij het overall-plan (zie hoofdstuk 2). Langs de randen die aansluiten op het duingebied wordt een geleidelijke overgang gecreëerd door de aanleg van lage nollengebiedjes met droog schraalgrasland en zoomvegetaties.
Deze gaan geleidelijk over in een lichtglooiende vlakte die onder invloed staat van het grondwater, dat hier gevoed wordt door kwel vanuit het duingebied. Hier vinden we gevarieerde schraallandvegetaties. In de laagste delen vinden we ondiepe poelen die tot laat in het voorjaar onder water staan, maar in de zomer droogvallen.
Door het gebied lopen twee duinbeekjes. Eén daarvan ontspringt in een door kwel gevoede poel ter hoogte van de huidige parkeerplaats. De tweede duinbeek vindt zijn oorsprong in een bestaande droge rel die vanaf Kijkuit door het duingebied loopt. Voor beide beken geldt dat de bovenlopen in de zomer droogvallen, maar de benedenlopen water blijven bevatten.

Om tot een succesvolle realisatie van de plannen te komen is het van belang dat de uitgangssituatie wat betreft grondwater en bodem goed is. In het kader van deze planvorming is daarom een hydrologische modelberekening gemaakt (Royal Haskonig/ DHV -Jaspers, 2017) en een onderzoek gedaan naar de fosfaatverzadiging van de bodem (B-WARE - Van Mullekom, 2017). In de volgende paragrafen komen deze onderzoeken aan de orde.

De Klip bij Wassenaar, voormalig bollenland dat een vergelijkbare inrichting kreeg als gepland voor de Zanderij.

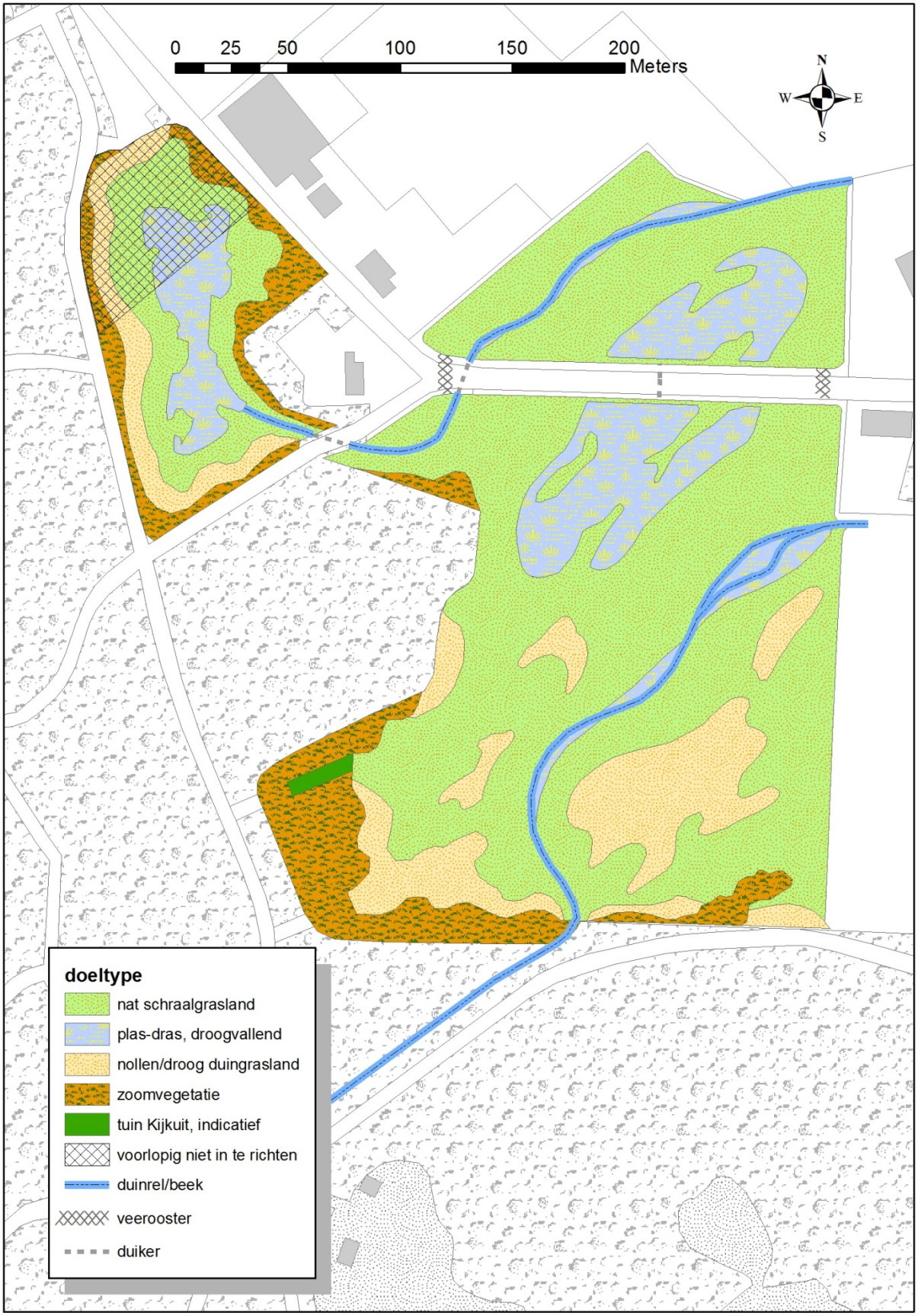

Figuur16. Definitief ontwerp plangebied

3.2. Ontwikkelingsmogelijkheden in relatie tot het (grond)water

Berekeningen met een model, grondwaterstanden in de situatie zonder drainage.
De her in te richten gronden zijn nu als bollengrond in cultuur en hebben een sterk gestuurde waterhuishouding. Ze zijn intensief gedraineerd, waarbij in natte periode water wordt afgevoerd, terwijl in droge perioden water wordt aangevoerd. Dit laatste via door de bollentelers zelf bediende pompputten. Bij de herinrichting van deze gronden zal deze drainage verwijderd worden, dan wel onklaar worden gemaakt. Een belangrijke vraag luidt dus:
'Wat wordt het grondwaterverloop ter plaatse als deze detailwaterhuishouding uit bedrijf wordt genomen?'
Om deze vraag te kunnen beantwoorden is door Royal Haskoning/ DHV een aantal modelberekeningen uitgevoerd. De opzet en de resultaten van deze berekeningen zijn in een afzonderlijke rapportage (RHK, 2017) opgenomen. Hier beperken we ons tot het presenteren van de voor het ontwerp belangrijke berekeningsresultaten:

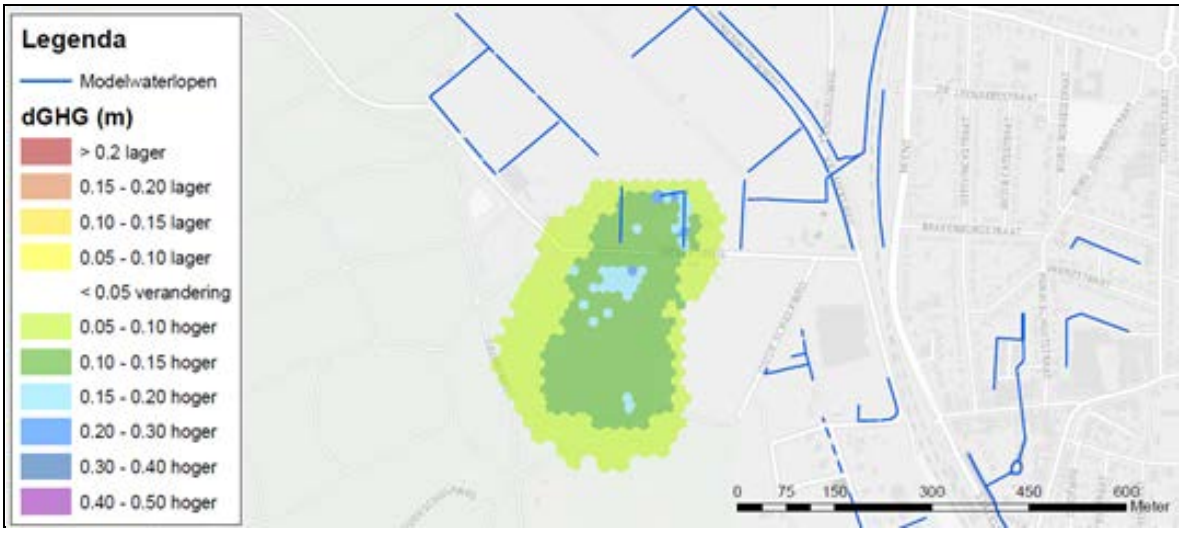

Figuur 17. Stijging van de GHG bij verwijderen van alle drainage uit het her in te richten gebied.

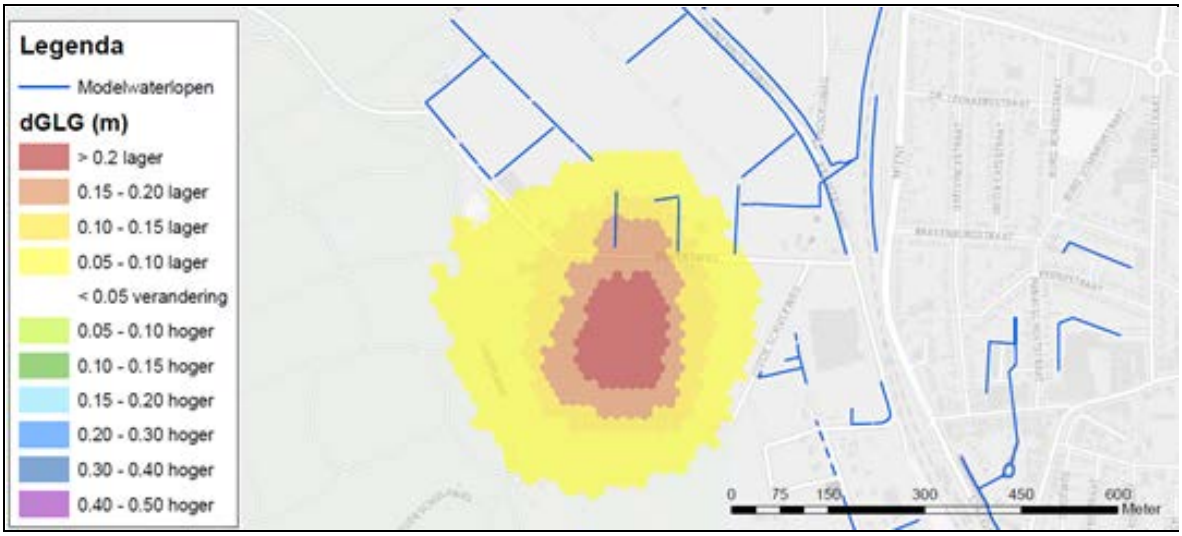

Figuur 18. Daling van de GLG bij verwijderen van alle drainage uit het her in te richten gebied.

Deze berekeningen laten zien dat in de situatie zonder drainage de GLG daalt met 1 à 2 decimeter. De GHG zal stijgen met 1 à 2 decimeter. Dat verbaast niet. De bollentelers ter plaatse streefden hoge standen in de zomer en lage standen in de winter na. Dat wordt, met het verwijderen van de drainage ongedaan gemaakt.

Hierboven is aangegeven dat de door ons op 27 oktober 2016 gekarteerde grondwaterstanden ongeveer 1 decimeter boven de huidige GLG lagen. Vanwege het verwijderen van de drainage en de verdere herinrichting van het gebied zal de GLG met 1 tot 2 decimeter dalen en zal derhalve 2 tot 3 decimeter onder de op 27 oktober gekarteerde grondwaterstanden komen te liggen. Ofwel op een diepte van 8 tot 9 decimeter onder maaiveld.

Uitgaande van een verschil tussen GLG en GHG van 6 decimeter komen we, in de situatie zonder drainage, op een GHG die tussen de 2 en 3 decimeter onder maaiveld komt te liggen. (In de bijlage 2 worden deze gegevens nader onderbouwd.)

Deze waarden van GLG en GHG zijn leidend bij het formuleren van het definitieve ontwerp. Zij bepalen in hoge mate de dikte van de af te graven bodemlaag in relatie tot het gewenste vegetatietype.

Berekeningen met een model, waterafvoer via duinbeken

Jansen (RHK, 2017) heeft ook een berekening gemaakt van de afvoer door duinbeken. In Bijlage 2. worden de resultaten uitgebreid besproken.
Wat opvalt in deze afvoergrafieken is dat deze afvoer elke zomer tot nul terugloopt. De duinbeken zullen dus slechts gedurende een deel van het jaar water afvoeren.
De zuidelijke duinbeek heeft een gemiddelde winterafvoer van 20 m^3/dag (0,23 liter/sec), met een enkele piek tot 200 m^3/dag (2,3 liter/sec). In droge jaren vindt zelfs in de winter nauwelijks afvoer plaats.
De noordelijke rel heeft een wat grotere afvoer met een gemiddelde winterafvoer van 30 m^3/dag (0,35 liter/sec) en een piek van ruim 250 m^3/dag (2,9 liter/sec).

Dit zijn geringe afvoeren. Ter bepaling van de gedachten: laaglandbeken van enige betekenis kennen gemiddelde afvoeren van enkele tientallen tot enkele honderden liters per seconde.

Het definitief ontwerp

Op grond van bovenstaande criteria en de wens om aan het (grond)water gebonden vegetatietypen (inclusief duinbeken) te realiseren, is een definitief ontwerp gemaakt (figuur 16). Dit ontwerp is doorgerekend met het (grond)water simulatie model. De resultaten van deze berekening zijn opgenomen in bijlage 2. Door de aanleg van de duinbeken zal, met name in het gebied direct langs de noordelijke rel, de GHG met 1 a 2 decimeter dalen ten opzichte van de huidige situatie. (Zie figuur 20.)
De GHG in het gebied van de zuidelijke rel zal slechts zeer lokaal met deze waarde dalen. In het grootste deel van het gebied rond de zuidelijke rel zal de GHG met minder dan 0,5 dm dalen.

De GLG zal onder invloed van de aanleg van de duinbeken, binnen het herinrichtingsgebied, met maximaal 2,5 decimeter dalen ten opzichte van de huidige situatie.

Voor de terreinen, grenzend aan het herinrichtingsgebied geldt:
De GHG(zie figuur 20) zal in een zeer beperkt gebied, ten noorden van de woning van Frens, een daling ondergaan van maximaal 5 cm. Een waarde die binnen de rekennauwkeurigheid van het model valt.
De GLG (zie figuur 21) zal in een gebied met een vergelijkbare oppervlakte een daling ondergaan die wat groter is. Maximaal bedraagt deze 1 decimeter.

3.3. Ontwikkelingsmogelijkheden in relatie tot de bodemkwaliteit

Eind 2016 is door B-WARE onderzoek gedaan naar de fosfaatverzadiging van de bodem van het plangebied. De resultaten van dit onderzoek waren niet onverdeeld gunstig.
'In het onderzoeksgebied bleek sprake te zijn van een sterk verstoorde toplaag (Ap en B-horizont) van 50-95 cm met daaronder de intacte C-horizont. Geadviseerd wordt om de ambities bij te stellen en door middel van een verschralingsbeheer in te zetten op de ontwikkeling van een kruidenrijk grasland (Olsen-P concentratie 900-1200 µmol/l) met soorten als kamgras, knoopkruid, klavers en margriet. De fauna (o.a. vlinders, sprinkhanen, vogels en kleine zoogdieren) zal hier ook van profiteren. Daarnaast kunnen paddenstoelen tot ontwikkeling komen, vooral wanneer de labiele P-concentratie op termijn voldoende laag wordt (<1 µmol/l).

B-WARE schetst de volgende ontwikkelingsmogelijkheden:

- Verschralingsbeheer voeren (jaarlijks maaien en afvoeren: gemiddelde P-afvoer 10 kg/ha/jr) om de Olsen-P, maar ook zeker de P-z concentratie van de toplaag te verlagen. Het inzaaien met raaigras in combinatie met het opbrengen van maaisel van een soortenrijk kruidenrijk grasland is een optie. Om verruiging (bijv. pitrusontwikkeling) te voorkomen dient de toplaag zeker in de zomerperiode droog te blijven. De ontwatering dient dan ook te worden gehandhaafd. Door vroeg te maaien kan witboldominantie worden voorkomen;
- Een alternatief is uitmijnen (gemiddelde P-afvoer 40 kg/ha/jr) met een productieve graszode of een grasklaver-mengsel: een 'natuurvriendelijke' vorm van het voeren van intensieve landbouw. Uitmijnen is het versneld afvoeren van fosfaat in de bovenste 20 tot 30 cm van de bodem door de productie van een grasland (tijdelijk, gedurende een aantal jaar) te verhogen en hoog te houden. Op deze manier kan er jaarlijks vier keer zoveel P worden afgevoerd als met alleen maaien en afvoeren. Hiervoor kan door middel van enkele aanvullende analyses in samenwerking met het Louis Bolk Instituut een gericht (bemestings)advies worden opgesteld. Het is een interessante optie die tevens kansrijk is in verband met de hoge concentraties labiel gebonden P;
- Een paar jaar 'akkeren' (2-3 jaar) om het labiel gebonden P af te voeren en deze vervolgens door te ontwikkelen naar een kruidenrijk grasland door middel van het

inzaaien met raaigras in combinatie met het opbrengen van maaisel van een soortenrijk kruidenrijk grasland.

Het westelijke perceel (parkeerplaats) lijkt minder intensief te zijn gebruikt. Door middel van circa 10-14 jaar uitmijnen kunnen de P-concentraties in een bodemlaag van 25 cm voldoende worden verlaagd voor de ontwikkeling van een nat schraalland.

Op plekken waar de bodem onder de 25 (-30) cm eveneens verrijkt is met fosfaat kan, wanneer de grondwaterinvloed in het maaiveld wordt hersteld, P-nalevering richting de verschraalde bodemlaag optreden. Dit zou echter kunnen leiden tot verrijking van de toplaag en verruiging of de noodzaak voor aanvullende verschraling. Onder invloed van ijzerhoudend grondwater is dit risico mogelijk klein. Wanneer sprake is van inzijging kan geen sprake zijn van Ptransport naar bovenliggende bodemlagen.
Voor een uitgebreide onderbouwing verwijzen we naar het onderzoek (Van Mullekom, 2017).

In aanvulling hierop is ook de mogelijkheid van fosfaatfixatie met ijzerrijk slib besproken met B-WARE. Deze methode bevindt zich nog in de onderzoekfase, maar biedt perspectieven op een succesvolle toepassing. Mede doordat het PWN over veel ijzerrijk slib beschikt, dat vrijkomt bij de zuivering van drinkwater, is dit een methode die overwogen kan worden.

3.4. Ontwikkelingsmogelijkheden belevingswaarde voor publiek

Beleving
Met de realisatie van het ontwerp worden de mogelijkheden voor natuurbeleving sterk vergroot. Het terrein wordt zelf niet toegankelijk, maar is vanaf de Geversweg en verschillende paden in het duingebied goed te overzien. Door het jaar heen zal er steeds wat anders te zien zijn. In voorjaar en zomer wordt het terrein gekleurd door de bloei van planten van nat schraalland en droog duingrasland. In het winterhalfjaar is het terrein op zijn natst. De beekjes stromen dan en de plas-drasgebieden staan onder water.
Er is voor gekozen de inrichtingsvormen aan weerszijden van de Geversweg voort te zetten, waardoor het lijkt of de weg er dwars doorheen aangelegd is. Dit maakte de beleving vanaf deze weg bijzonder.

Muggen
Bij de realisatie van natuurontwikkelingsprojecten is overlast door muggen een vaak gehoorde angst. In de praktijk blijkt hier echter maar zelden sprake van te zijn. Muggenlarven leven vooral in tijdelijk ondiep stilstaand water dat in de zomer ontstaat. Regenwater dat, na een zomerse bui, op een plat dak blijft staan is een ideaal milieu. De waterhuishoudkundige situatie in het plangebied wordt zo dat de duinbeken en poelen al in het voorjaar, dus nog voor de muggentijd, droogvallen. Het stromende water van de duinrellen is niet geschikt als vestigingsplaats. Door de goede doorlatendheid van de grond is het niet te verwachten dat er na zomerse buien water zal blijven staan. De kans op muggenoverlast is daardoor gering.

Nat schraalgrasland

4. INRICHTING EN BEHEER

De resultaten van het onderzoek naar de fosfaatverzadiging van de bodem heeft vooraf discussie gegeven over de wijze van inrichting en beheer (zie 3.3.). Besloten is in ieder geval om het terrein direct volgens het ontwerp in te richten. De parkeerplaats in het noordwestelijk deel van het terrein wordt pas ingericht als er vervangende parkeerruimte is. Het streven is om uiteindelijk alle parkeergelegenheid in de richting van het station te verplaatsen. Dit omdat het voornemen is om het natuurgebied oostwaarts uit te breiden.

Na de inrichtingsfase kan het beheer op twee wijzen gevoerd worden.

1. Uitmijnbeheer met behulp gras/klavermengsel en aanvullende bemesting.
2. Fosfaatfixatie m.b.v. ijzerrijkslib. Hierbij wordt direct hooi van het doeltype verspreid.

Er is voor gekozen een klein deel als proef met ijzerrijk slib te behandelen en dit te monitoren. Verder zal eerst een uitmijnbeheer gevoerd worden.

Een belangrijk punt is verder dat er geen humusloos zand beschikbaar is voor de inrichting. Dat wil zeggen dat de nollen/duintjes dus moeten worden aangelegd dat op andere plaatsen in het plangebied vrijkomt. Dat betekent dat de duintjes ook worden opgebouwd met zand met een hoge fosfaatverzadiging.

4.1. Inrichting

De inrichtingsmaatregelen zijn weergegeven in figuur 19, de inrichtingskaart en verder in bijlage 3, overzicht van inrichtingsmaatregelen en bijlage 4, de dwarsprofielen.
De belangrijkste inrichtingsmaatregel zijn de vergravingen.

4.1.1. Vergravingen

Om de in het ontwerp weergeven doeltypen te kunnen ontwikkelen is het nodig om circa 22500m^3 af te graven. Om de nollen (droog duingrasland) in te richten moet circa 3500 m^3 van de vrijkomende grond worden gebruikt. Bij voorkeur wordt hiervoor zoveel mogelijk humusloos zand van onder de bouwvoor gebruikt. Uit het deel van de parkeerplaats, die direct zal worden ingericht komt cira 700 m^3 humusloos zand vrij. Daarnaast kan het zand uit de diepere ondergrond van de droogvallende (plas-dras) poelen kan benut worden. Hier komt ongeveer 800 m^3 humusloos zand vrij. Voor de resterende 2000 m^3 zal humushoudend zand gebruikt moeten worden, dat ook op deze locaties gewonnen zal worden. Het humushoudende zand wordt onderin verwerkt en het humusloze zand wordt gebruikt voor de afwerking. Er blijft circa 19000m^3 over die moet worden afgevoerd naar buiten het terrein. Uit het nog in gebruik zijnde deel van de parkeerplaats zal circa 1400m^3 zand vrijkomen. Als dit deel niet of pas later zal worden ingericht, dan moet er in eerste instantie 21100 m^3 worden afgegraven en 17600m^3 worden afgevoerd.

De NAP hoogten na inrichting zijn per vlak weergegeven in de inrichtingskaart (figuur 19). Binnen de vlakken dient microreliëf te worden aangebracht, met geleidelijke overgangen. De overgangen tussen de hoogten van de verschillende vlakken verlopen geleidelijk en gevarieerd, met een maximale helling van 1 : 10. (zie verder natuurtechnische uitvoeringseisen).
Om te voorkomen dat regenwater stagneert, moet overtollig water gemakkelijk af kunnen stromen naar de duinbeken, droogvallende poelen en sloot. Dit kan plaatsvinden via geleidelijk aflopende laagten of via greppels. Bij het aanbrengen van microreliëf moet rekening gehouden worden met deze water afvoerende functie.
De in bijlage 4 weergegeven dwarsprofielen geven een beeld van de vergravingsdiepten en het aan te brengen macroreliëf. Bij de beoordeling is het volgende van belang: In ‘dwarsprofielen 1’ is de verticale schaal 1 : 100, maar de horizontale schaal 1 : 1000. In ‘dwarsprofielen 2’ is zowel de verticale schaal, als de horizontale schaal 1 : 100.

4.1.2. Natuurtechnische uitvoeringseisen vergravingen

Bij de inrichting moeten de volgende uitvoeringseisen in acht worden genomen:

<u>achteruitrijdend werken</u>
De blijvende grondslag (het reeds uitgevoerde deel) mag in principe niet worden bereden, om beschadiging en verdichting van deze grondslag te voorkomen. Tevens dient er met de werkvolgorde voor te worden gezorgd dat werkend vanuit het diepst af te graven terreingedeelte zo min mogelijk wateroverlast optreedt.

<u>machines</u>
Bij voorkeur dient gewerkt te worden met hydraulische graafmachines op rupsen, voorzien van een tandeloze kantelbak. Eventueel kan tot een bepaalde hoogte boven het voorgeschreven profiel worden gegraven met een spitbak. Transport zal plaatsvinden m.b.v. dumpers.

Figuur 19. Inrichtingskaart

niet profileren en egaliseren

Natuurtechnisch profileren is: het zonder aanvullingen, in één werkgang globaal afwerken van de blijvende grondslag onder het voorgeschreven (in overleg met de toezichthouder afgesproken) profiel, waarbij de blijvende grondslag niet mag worden geroerd en in principe geen losse grond mag achterblijven.

microreliëf

De op de tekening aangegeven ontgravingsdiepte is een gemiddelde. Bij de uitvoering dient microreliëf te worden aangebracht, waarbij 5 cm onder- en boven de aangegeven ontgravingsdiepte wordt afgewerkt. De hellingen binnen dit microreliëf mogen variëren tussen 1 : 10 en 1 : 100.

verdichten ophogingen

Ophogingen moeten worden verdicht d.m.v. aandrukken met de bak.

aan- en afvoerroutes

transport binnen het terrein zal zoveel mogelijk via vaste routes plaatsvinden. Deze routes zullen in overleg met de toezichthouder worden vastgesteld. Waar nodig worden platen(banen) toegepast

uitvoeringsperiode

Bij voorkeur vindt de inrichting aan het eind van de zomer plaats (augustus-september). In deze periode vindt de minste wateroverlast plaats. Ook in relatie tot de Flora & Faunawet en Natuurbeschermingswet is dit een gunstige periode.

4.1.3. Inrichting m.b.t. de waterhuishouding

duikers

Belangrijk onderdeel van de inrichting is de aanleg van 2 duikers onder de Geversweg. De eerste ter plaatse van de nieuw aan te leggen duinbeek. De tweede als tussen de twee droogvallende plassen. Via deze laagten wordt het (via greppels opgevangen) afstromende water in de richting van de noordelijke sloot geleid. Knelpunt bij de aanleg van de duikers is de aanwezigheid van talrijke kabels en leidingen onder en langs de Geversweg. Bij voorkeur worden brede platte betonnen duikers toegepast met een binnenmaat van bijvoorbeeld 0.30 x 1.00 m.
Een derde duiker komt onder het Schoolpad. Ook hier wordt bij voorkeur een vergelijkbare platte duiker toegepast.

drainage en pompgebouwtje

Een ander belangrijk onderdeel is het verwijderen en/of onklaar maken van de drainage. Het hele terrein is gedraineerd. De drainage wordt zowel gebruikt om water af te voeren, als om water aan te voeren. Naar verwachting liggen de drains op 40 à 50 cm diepte. De exacte diepte en de afstanden tussen de drains zijn niet bekend. Dit moet in de bestekfase nader worden bepaald. Een groot deel van de drains zal bij de vergravingen

boven komen. Deze worden afgevoerd. De drains die na de inrichting minder dan 20 cm onder maaiveld liggen worden eveneens opgegraven en afgevoerd. Drains die dieper liggen kunnen onklaar worden gemaakt door ze aan beide einden af te sluiten.

De pomp en het pompgebouwtje in het oostelijk deel van het terrein hebben geen functie meer en kunnen worden afgebroken.

Aansluiting duinbeken
De noordelijke duinbeek kan aansluiten op de bestaande sloot aan de noordzijde. De zuidelijke duinbeek kan mogelijk worden aangesloten op de drains waarlangs ook nu alle water van het zuidelijke perceel wordt afgevoerd. Beter zou het zijn als de rel weer uit zou komen op de sloot die hier in het verleden lag. Herstel van deze sloot kan alleen in overleg en met goedkeuring van de aangrenzende grondeigenaren.

4.1.4. Inrichting t.b.v. beheer

Begrazing is de meest waarschijnlijk beheervorm, na een mogelijke overgangsperiode waarin maaibeheer, of een combinatie van beheervormen wordt toegepast. Begrazing zou integraal met het aangrenzende duingebied kunnen plaatsvinden.
Om begrazing mogelijk te maken is het noodzakelijk dat er veeroosters in de Geversweg worden aangelegd. In verband met de achterliggende grondgebruikers moet er vrachtverkeer over de roosters kunnen. Ze dienen daarom een breedte van 3 meter te hebben en over voldoende draagkracht te beschikken.

Langs de aangrenzende grondgebruikers aan de oostzijde en bij de parkeerplaats moeten veekerende rasters worden aangebracht.

4.1.5. Aanbrengen van hooi

Afhankelijk of er gekozen wordt voor het uitmijnen of het immobiliseren van fosfaat kan de ontwikkeling van de doelvegetaties worden versneld door het aanbrengen van hooi. Als voor een uitmijnbeheer wordt gekozen zal waarschijnlijk eerst een gras/klavermengsel worden uitgezaaid. Bij gebruik van ijzerrijk slib voor het immobiliseren van fosfaat kan direct hooi worden gebruikt. Dit hooi wordt gewonnen op plaatsen waar de doelvegetaties al goed ontwikkeld zijn. Deze plaatsen zijn in het NHD ruim voorhanden. Gedacht kan worden aan o.a. de omgeving van het Vennewater. Koningsbosch en Diederik.

4.1.6. Vervolgtraject en vereiste onderzoeken en vergunningen

Om tot uitvoering van de voorgenomen ontwikkelingen te komen, moeten de voorstellen in dit rapport nader worden uitgewerkt in een bestek. Daarnaast moeten verschillende onderzoeken worden uitgevoerd en vergunningen worden aangevraagd. Hieronder geven we een overzicht.

Onderzoeken

- Natuurtoets Flora & Faunawet en NB-wet
- Verkennend Archeologisch onderzoek
- AP04 bodemonderzoek
- Proefsleuven drainage

Vergunningen

- Ontheffing verordening Ontgrondingen N-H
- Omgevingsvergunning
- Watervergunning
- Ontheffing Flora & Faunawet/NB-wet

4.2. Beheer

4.2.1. Begrazing

Zoals hiervoor al gesteld is begrazing op termijn de meest geschikte beheermethode voor het terrein. Door de geaccidenteerdheid is een maaibeheer bewerkelijk en daardoor minder geschikt. Ook heeft de ervaring elders in het NHD en in andere duinzoomgebieden geleerd dat het goed mogelijk is de gewenste natuurdoeltypen met een begrazingsbeheer te ontwikkelen.
Begrazing zal bij voorkeur integraal met het aangrenzende duingebied gebeuren. Bij integrale begrazing van grotere gebieden is het nooit helemaal zeker hoe vaak de dieren in een bepaald deel komen. Daardoor kan het soms voorkomen dat er aanvullend gemaaid moet worden. Door het maaien wordt het gewas aantrekkelijker voor het vee (fascilitatie), waardoor het maaien naar enkele jaren weer gestaakt kan worden. Regelmatig onderhoud van de veekerende rasters en de veeroosters maakt deel uit van het beheer. Bij extensieve begrazing is het mogelijk dat er houtige opslag van bijvoorbeeld els, berk of wilg optreedt. Wat opslag is geen probleem, maar een teveel moet periodiek worden weggehaald.

4.2.2. Beheer waterpartijen

De sloot aan de noordzijde moet volgens de Keur geschoond worden. Afhankelijk van de vegetatieproductie kan het nodig zijn ook de duinrellen te schonen. Als er veel helofyten (zoals Riet, Liesgras en Rietgras) in de duinrellen groeien, dienen ze periodiek geschoond te worden, waarbij de helofyten tot op de zandbodem worden verwijderd. Bijvoorbeeld eens per 2 tot 3 jaar.
Ook bij de droogvallende poelen kan periodiek schonen nodig zijn. Naar verwachting niet meer dan eens per 10 tot 20 jaar.

4.2.3. Overgangsbeheer in verband met de fosfaatverzadiging

Dit beheer wordt nader vastgesteld als een keuze is gemaakt voor uitmijnen, dan wel immobiliseren m.b.v. ijzerrijk slib.

Literatuur

Roo, H.C. de, 1953. De bodemgesteldheid van Noord-Kennemerland. Verslagen Landbouwkundig Onderzoek no. 59.3. Stiboka, Wageningen. 197 pp en bijlagen.

PWN, 2017 – Broedvogels Noordhollands Duinreservaat Website http://www.eco-on-site.nl/mirrors/pwn-puur-natuur/.

Stiboka, 1994. Bodemkaart van Nederland, schaal 1 : 50.000. Kaartblad 19 west Alkmaar. Stiboka, Wageningen.

Stuyfzand, P.J.1985. Hydrochemie en hydrologie van het duingebied tussen Egmond en Wijk aan Zee. KIWA Nieuwegein, publicatie SWE-85.012. 168 pp plus bijlagen.

Stuyfzand, P.J., 1993. Hydrochemistry and hydroloy of the coastal dune area of the western Netherlands. Proefschrift VU Amsterdam, KIWA Nieuwegein, 366 pp plus bijlagen

Bijlage 1. Flora-inventarisatie, socio-ecologische-groepen en freatofyten

LAT_NM	NED_NM	SEG	FREATOFYT
Anagallis arvensis ssp. arvensis	Rood guichelheil	11	
Eleocharis palustris ssp. uniglumis	Slanke waterbies	21	f
Juncus bufonius	Greppelrus	22	f
Rorippa palustris	Moeraskers	22	f
Gnaphalium luteo-album	Bleekgele droogbloem	23	f
Eleocharis multicaulis	Veelstengelige waterbies	42	f
Bolboschoenus maritimus	Heen	43	f
Epilobium parviflorum	Viltige basterdwederik	43	f
Mentha aquatica	Watermunt	43	f
Typha latifolia	Grote lisdodde	43	f
Epilobium hirsutum	Harig wilgeroosje	44	f
Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	44	f
Salix cinerea	Grauwe wilg	91	f
Persicaria maculosa	Perzikkruid	11	
Senecio vulgaris	Klein kruiskruid	11	
Solanum nigrum ssp. nigrum	Zwarte nachtschade s.s.	11	
Sonchus arvensis var. arvensis	Akkermelkdistel s.s.	11	
Sonchus asper	Gekroesde melkdistel	11	
Capsella bursa-pastoris	Gewoon herderstasje	14	
Erigeron canadensis	Canadese fijnstraal	14	
Lolium perenne	Engels raaigras	14	
Plantago major ssp. major	Grote weegbree s.s.	14	
Poa annua	Straatgras	14	
Polygonum aviculare	Varkensgras	14	
Cirsium vulgare	Speerdistel	15	
Equisetum arvense	Heermoes	15	
Tussilago farfara	Klein hoefblad	15	
Verbascum species	Toorts	16	
Cirsium arvense	Akkerdistel	17	
Carex hirta	Ruige zegge	21	
Trifolium repens	Witte klaver	21	
Senecio inaequadens	Bezemkruiskruid	44	
Cerastium fontanum	Gewone hoornbloem	51	
Medicago lupulina	Hopklaver	51	
Trifolium pratense	Rode klaver	51	
Vicia sativa ssp. sativa	Voederwikke	51	
Epilobium montanum	Bergbasterdwederik	82	
Myosotis arvensis	Akkervergeet-mij-nietje	82	
Rubus fruticosus	Gewone braam	92	
Salix caprea	Boswilg	92	
Marchantia polymorpha	Parapluutjesmos		

Bijlage 2. Ontwikkelingsmogelijkheden, nadere onderbouwing vanuit de hydrologie.

Jansen (RHK-DHV, 2017) heeft uitgebreid gerekend aan de waterhuishouding ter plaatse. Voor de inhoudelijke verantwoording van het gebruikte model, de ijking en de berekeningen in detail, verwijzen we naar dit rapport.
Hier beperken we ons tot de presentatie van de belangrijkste resultaten:

In het her in te richten gebied zijn twee duinbeken bedacht. Deze zijn, vooral in de winterperiode nogal sturend voor de ter plaatse optredende (grond)waterstanden. Samenhangend met de waterstanden die wij in de sloten in de omgeving hebben gemeten, hebben we voor deze duinbeken twee peilen onderscheidden: 80 en 90 cm + NAP. In onderstaande figuren zijn de veranderingen van GLG en GHG t.o.v. de huidige situatie weergegeven:

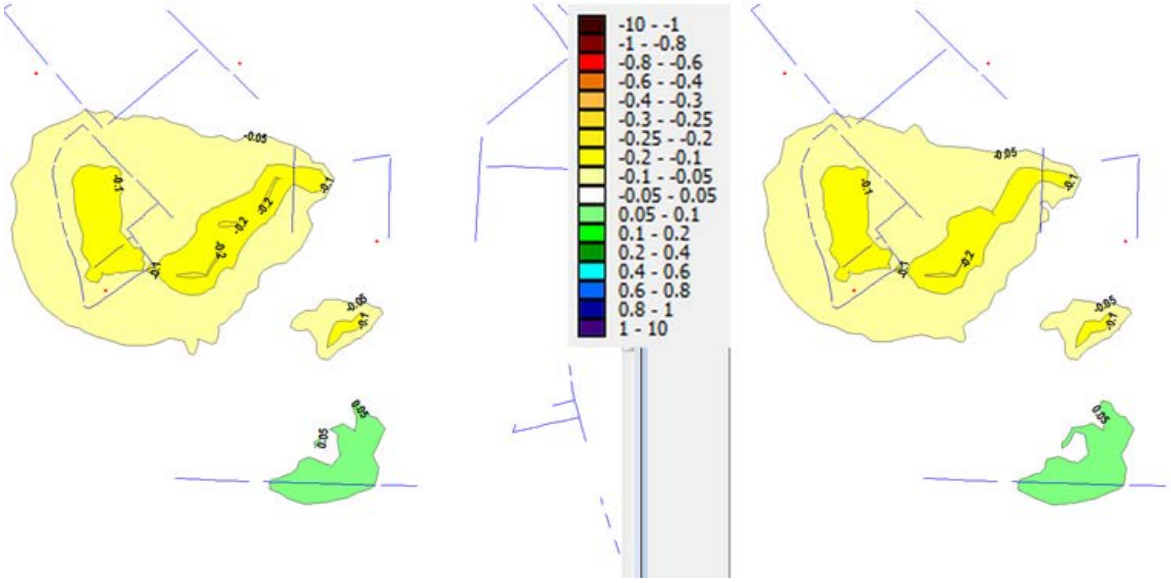

Figuur 20. Verandering van de GHG ten opzichte van de huidige situatie (in decimeters) voor twee stuwpeilen, 80 cm + links en 90 cm + rechts.

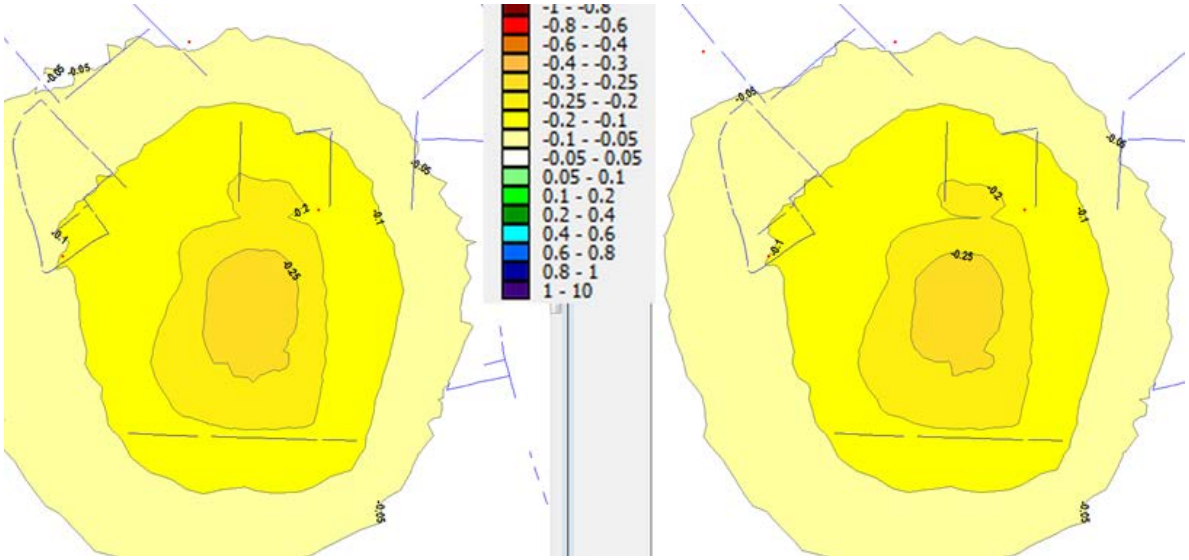

Figuur 21. Verandering van de GLG ten opzichte van de huidige situatie (in decimeters) voor twee stuwpeilen, 80 cm + links en 90 cm + rechts.

Van belang is om ons te realiseren dat de GH, onder invloed van de aanleg van met name de noordelijke duinrel daalt ten opzichte van de huidige situatie.

In onderstaande tabel is een samenvatting gegeven van de resultaten van de berekeningen voor drie onderscheiden gebieden: Parkeerplaats, gebied noordelijke rel en gebied zuidelijke rel.
Het veranderen van het stuwpeil van 80 naar 90 cm + NAP, heeft hoegenaamd geen effect op de berekende GHG en GLG en valt binnen de nauwkeurigheidsmarges van het model. Een keuze tussen deze beide varianten zal op andere dan waterhuishoudkundige overwegingen moeten worden gemaakt.

	Δ GHG	Δ GLG
Parkeerplaats	15 cm	10 cm
Noordelijk gebied	20 cm	15 cm
Zuidelijk gebied	0	25 cm

Tabel 1 Verandering van GHG(Δ GHG: daling t.o.v. huidige situatie) en GLG (Δ GLG: daling t.o.v. de huidige situatie) bij verwijderen van alle drainage uit het in te richten gebied en met stuwhoogtes in de duinbeken van 80 – 90 cm + NAP.

Hierboven is aangegeven dat de door ons op 27 oktober 2016 gekarteerde grondwaterstanden ongeveer 1 decimeter boven de huidige GLG lagen. Vanwege het verwijderen van de drainage en de verdere herinrichting van het gebied zal de GLG met 0,5 tot 2,5 decimeter dalen en zal derhalve 1,5 tot 3,5 decimeter onder de op 27 oktober gekarteerde grondwaterstanden komen te liggen:

	Δ GLG
Parkeerplaats	2 decimeter
Noordelijk gebied	2,5 dm
Zuidelijk gebied	3,5 dm

Tabel 2. Aantal decimeters dat de GLG lager ligt dan de op 27 oktober gekarteerde grondwaterstanden, voor drie gebieden en voor twee stuwhoogtes van 80–90 cm + NAP.

De GHG ligt in de situatie zonder drainage ongeveer 6 dm boven de GLG. Dat betekent dat in natte perioden in winter en vroege voorjaar de hoogste grondwaterstanden in het ontwerpgebied in de situatie waarbij alle drainage afwezig is, tot enige decimeters onder het maaiveld komen te liggen.

Ontwerpcriteria
Om nu te komen tot ontwerpcriteria gebruiken we bovenstaande gegevens tezamen met de door ons op 27 oktober gekarteerde grondwaterstanden. Bij die ontwerpcriteria maken we vooral gebruik van de GLG in de nieuwe situatie:

	GLG
Parkeerpl. noord	9 dm - mv
Parkeerpl. zuid	7
Noordelijk gebied	8 - 10
Zuidelijk gebied	7 - 10

Tabel 3. Te verwachten GLG ten opzichte van maaiveld voor vier deelgebieden en bij stuwregiems van 80 tot 90 cm + NAP.

Een en ander betekent dat om te komen tot permanent water bevattende duinbeken de bodem van deze rellen op flink meer dan 9 dm onder maaiveld moet komen te liggen.

Een verlaging van het maaiveld met op de diepste plaatsen ruim een meter, lijkt een goede maat.
Belangrijk feit is nog dat de waterstand in de sloten waarop het water vanuit het inrichtingsgebied geloosd moet worden ligt op de 0,8 m + NAP. Het in te stellen stuwniveau op 90 cm + NAP (en mogelijk nog hoger?) lijkt gewenst.

Om te komen tot omstandigheden voor nat of vochtig schraalgrasland is een verlaging van het maaiveld met minimaal 3 en maximaal 9 decimeter een goede maat.

Afvoer van duinbeken
Als laatste is door Jansen gerekend aan de afvoer van de duinbeken

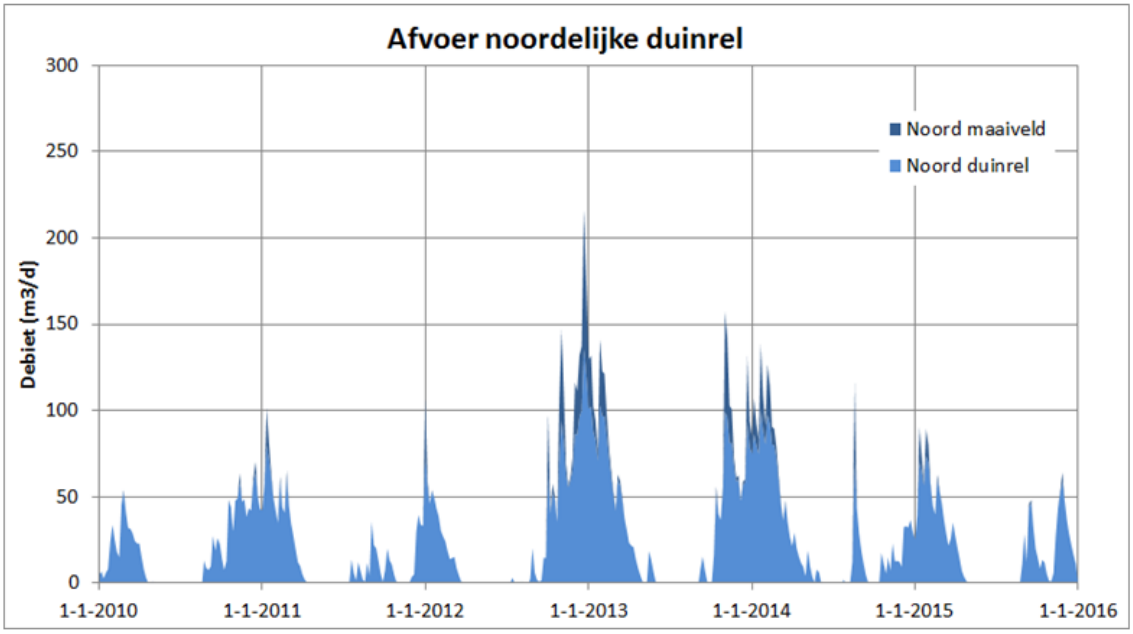

Figuur 22: Berekende / geprognotiseerde afvoer in m^3/dag voor de noordelijke duinrel voor een weersperiode van zes jaar.

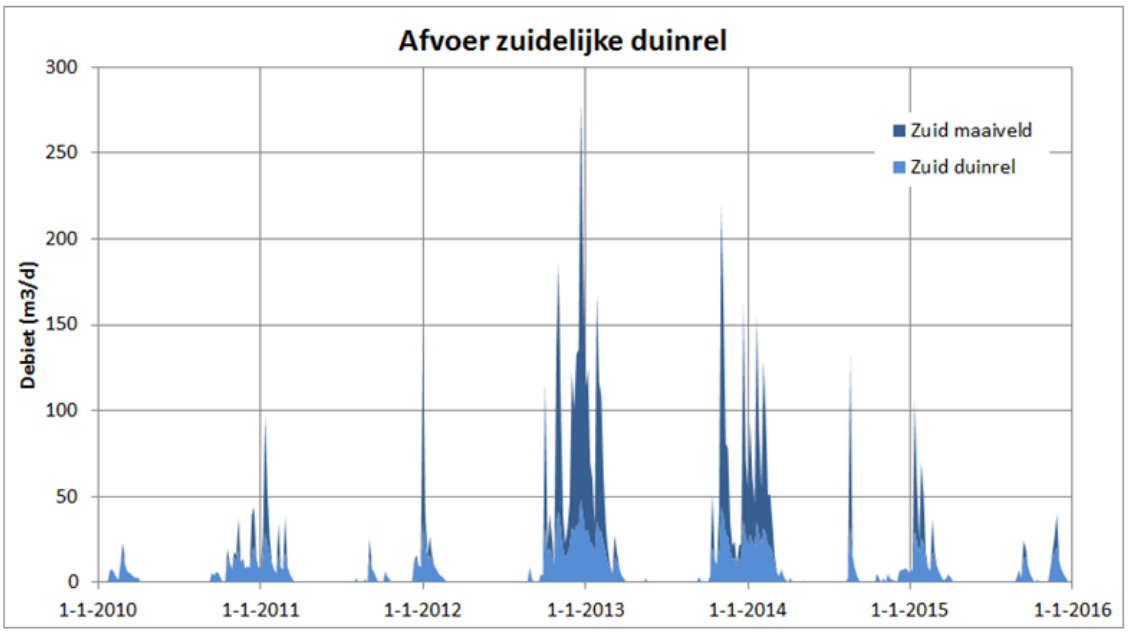

Figuur 23: Berekende / geprognotiseerde afvoer in m^3/dag voor de zuidelijke duinrel, voor een weersperiode van zes jaar.

Wat opvalt in deze afvoergrafieken is dat deze afvoer elke zomer tot nul terugloopt. De duinbeken zullen dus slechts gedurende een deel van het jaar water afvoeren. Jansen heeft dit nog verder uitgewerkt in onderstaande figuur.

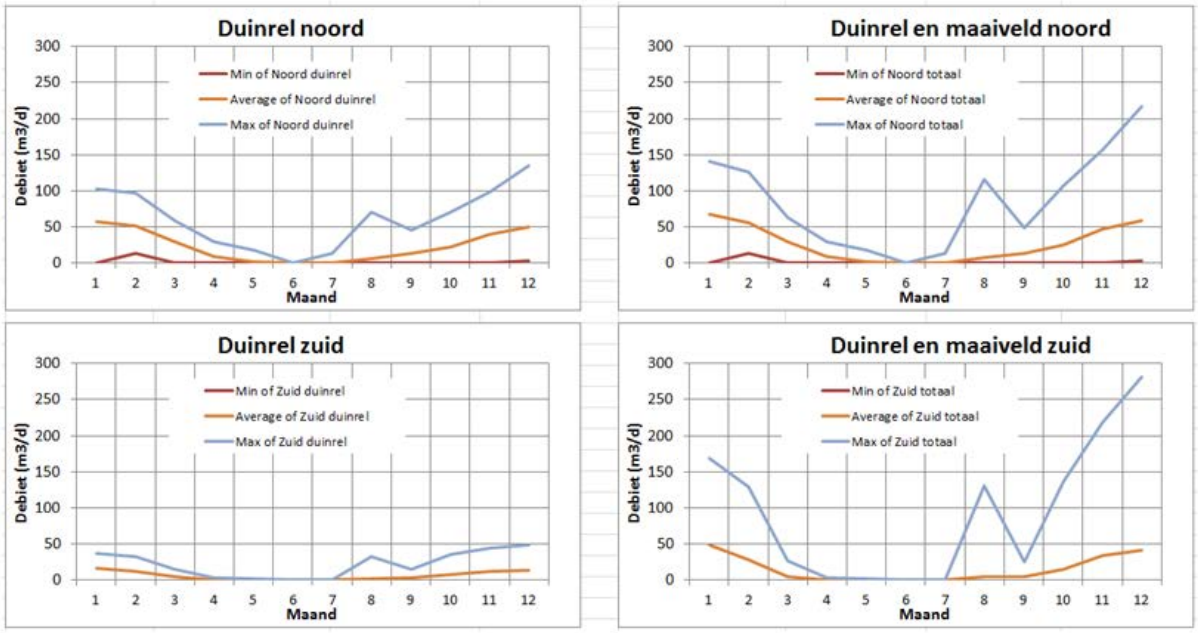

Figuur 24. Berekende / geprognotiseerde afvoer van de noordelijke en zuidelijke duinrel.

De zuidelijke duinrel heeft een gemiddelde winterafvoer van 20 m^3/dag (0,23 liter/sec), met een enkele piek tot 200 m^3/dag (2,3 liter/sec). In droge jaren vindt zelfs in de winter nauwelijks afvoer plaats.
De noordelijke rel heeft een wat grotere afvoer met een gemiddelde winterafvoer van 30(0,35 liter/sec) en een piek van ruim 250 m □/dag (2,9 liter/sec).

Dit zijn geringe afvoeren. Ter bepaling van de gedachten: laaglandbeken van enige betekenis kennen gemiddelde afvoeren van enkele tientallen tot enkele honderden liters per seconde.

Bijlage 3. Overzicht van inrichtingsmaatregelen

Onderdelen	*Eenheid*	*Hoeveelheid*
voorbereidende werkzaamheden		
voorbereiding		
Opstellen bestek en aanbesteding	p.m.	1
aanvragen vergunningen	p.m.	1
Onderzoek		
bodemonderzoek AP04	p.m.	1
archeologische onderzoek en eventueel begeleiding	p.m.	1
Natuurtoets F&F en NB-wet	p.m.	1
NGCE - onderzoek (explosieven)	p.m.	1
Tijdelijke voorzieningen		
Verkeersmaatregelen	p.m.	1
grondwerkzaamheden		
Grond ontgraven	m3	22.500
Grond verwerken binnen terrein	m3	3.500
Grond laden en afvoeren	m3	19.000
waterhuishouding		
aanbrengen platte betonnen duikers	stuks	3
verwijderen pomp en pompgebouwtje	stuks	1
verwijderen of onklaar maken drainage	p.m.	
inrichting m.b.t. beheer		
aanbrengen veeroosters, 3.00 m. breed	stuks	3
aanbrengen veekerende rasters	m1	ca. 1150
verwijderen of onklaar maken drainage	p.m.	
groenvoorzieningen		
verspreiden hooi doelvegetaties	ha.	7

Bijlage 4. Dwarsprofielen

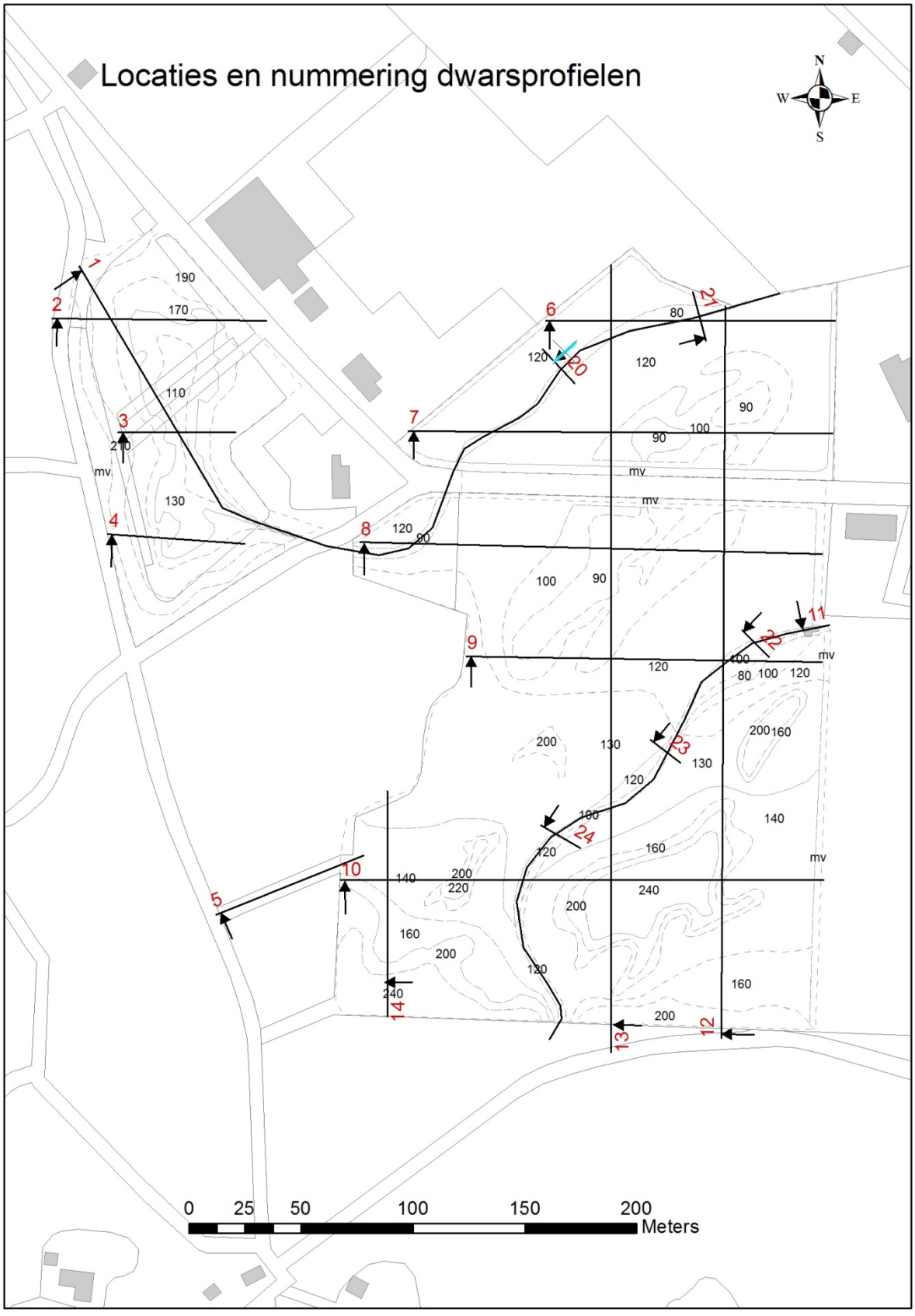

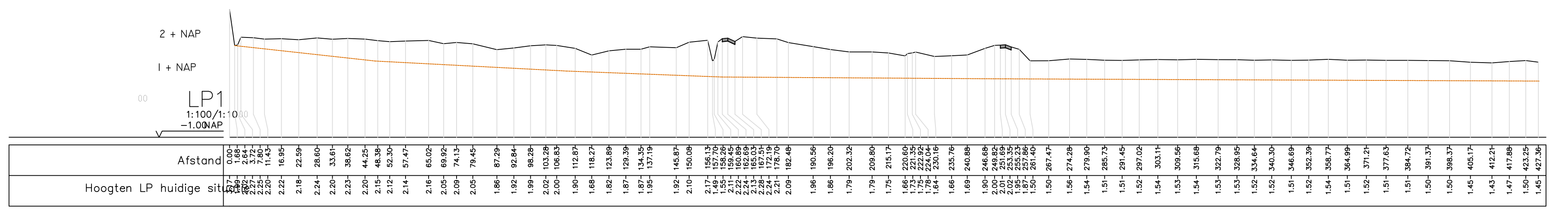

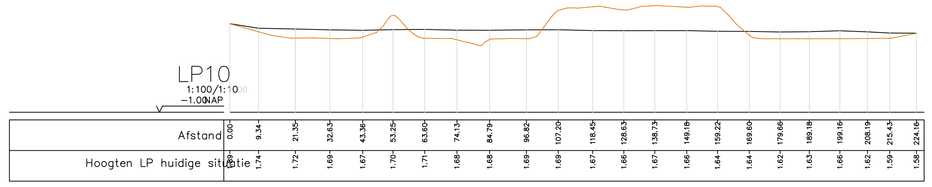

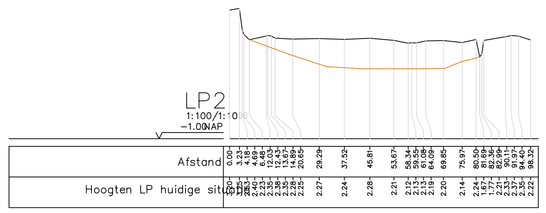

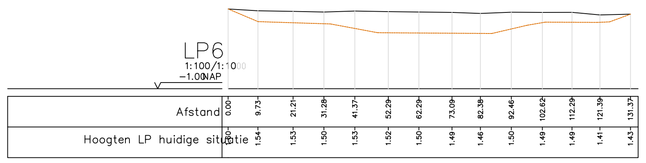

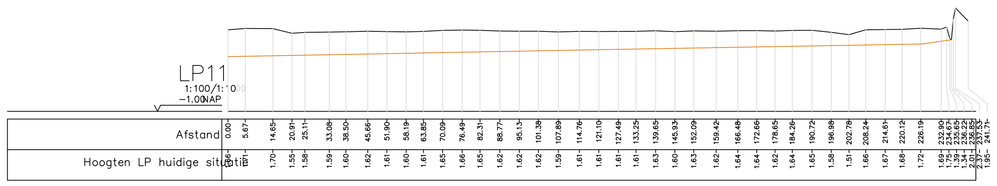

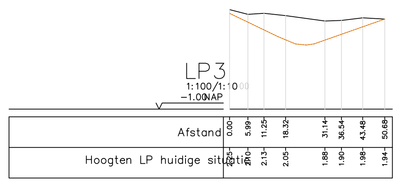

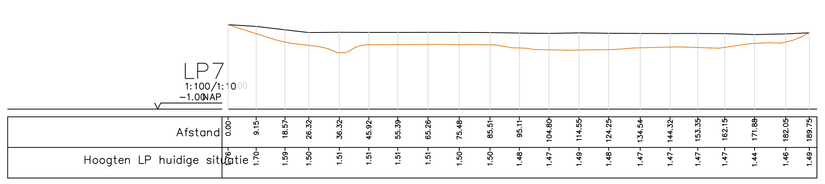

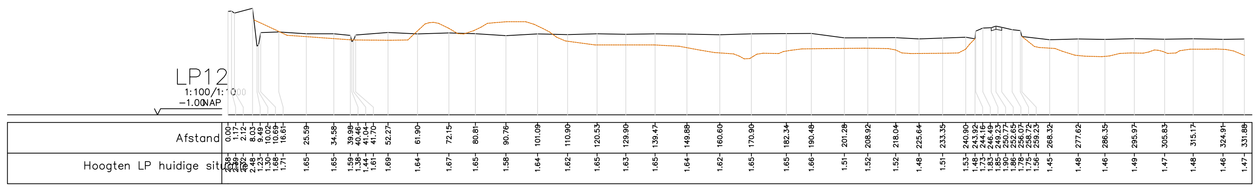

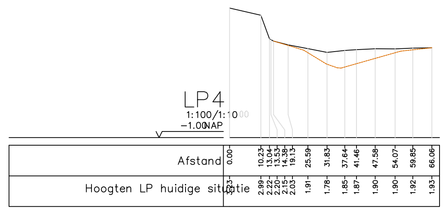

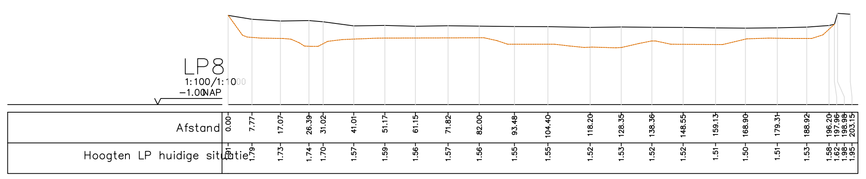

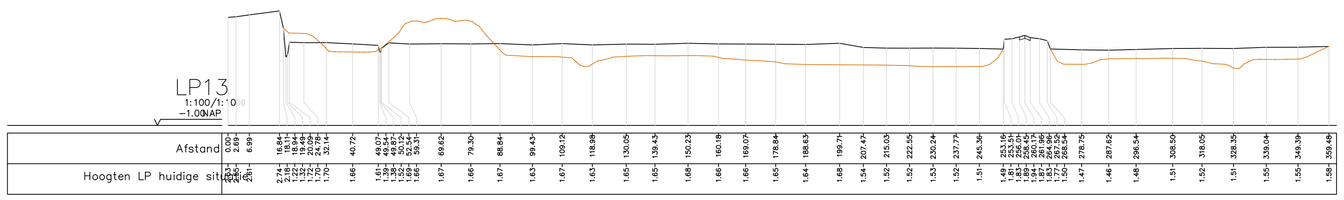

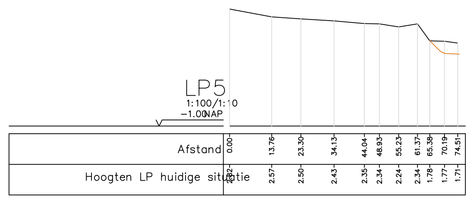

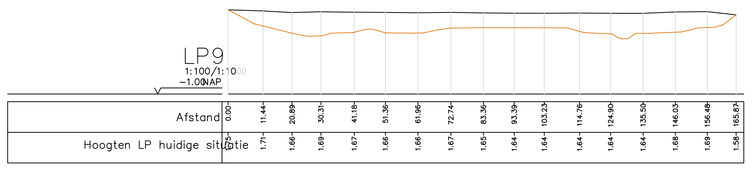

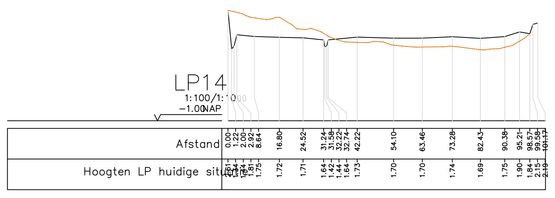

maaiveld na inrichting

De Zanderij - dwarsprofielen 1

Schaal horizontaal 1 : 1000
Schaal verticaal 1 : 100

Ten Haaf & Bakker, 2017

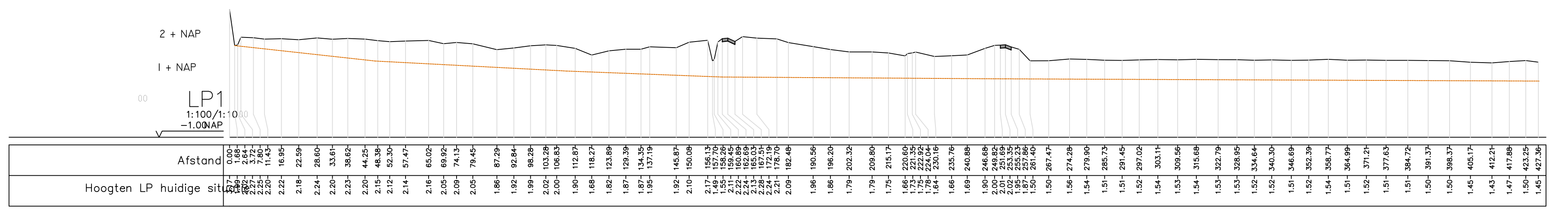

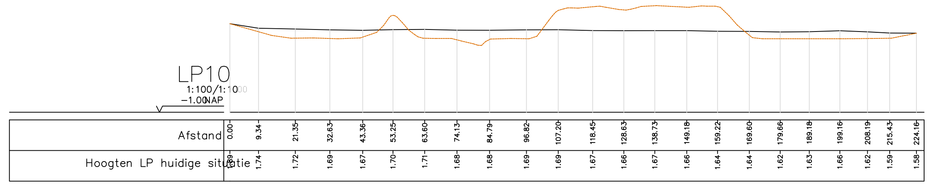

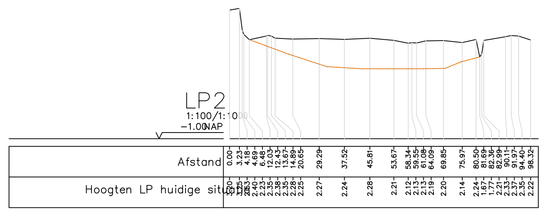

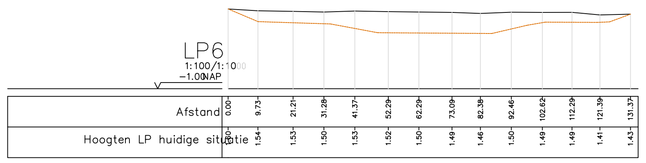

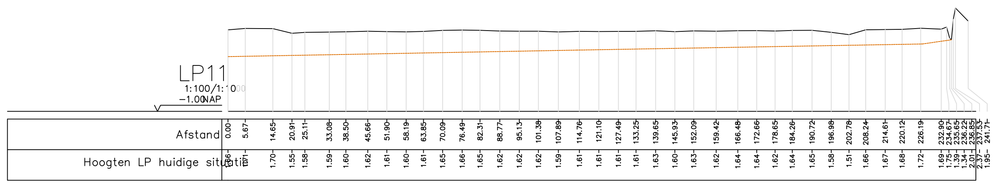

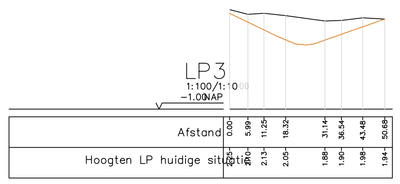

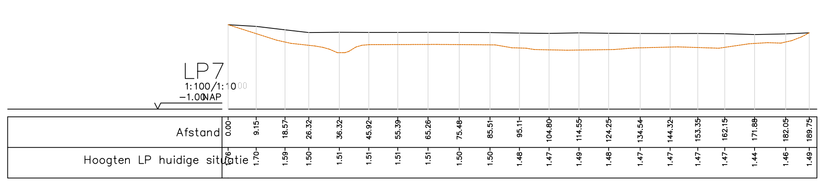

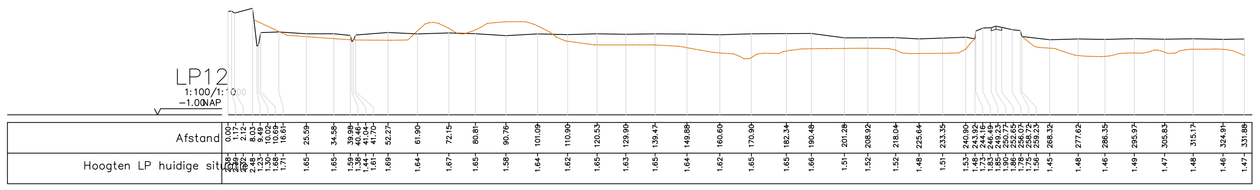

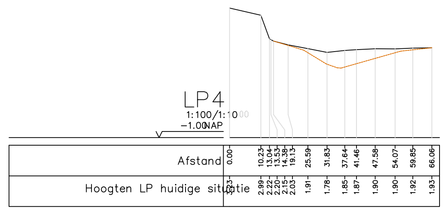

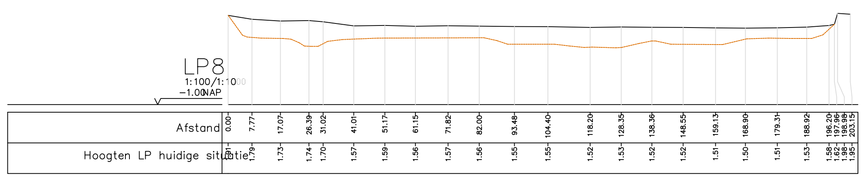

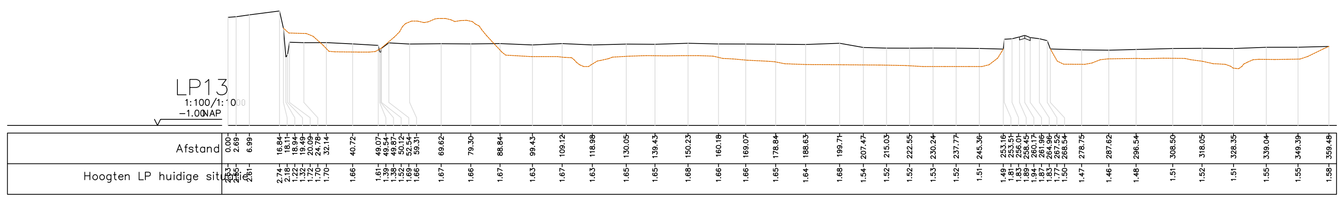

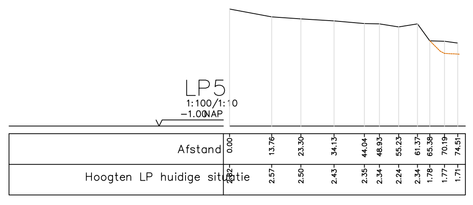

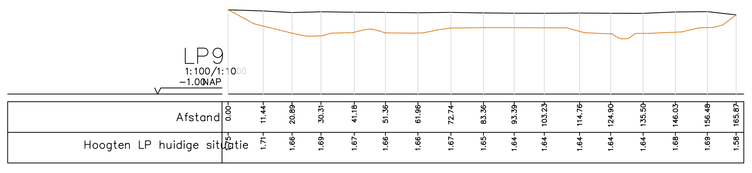

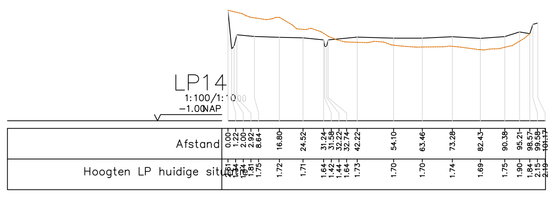

maaiveld na inrichting

De Zanderij - dwarsprofielen 1

Schaal horizontaal 1 : 1000
Schaal verticaal 1 : 100

Ten Haaf & Bakker, 2017

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.E.A.A.M. Ooms
BEL/OMB

Telefoonnummer +31235144823
marissa.ooms@noord-holland.nl

Verzenddatum
31 MEI 2023

Kenmerk
1966223/2032496

Uw kenmerk

Betreft: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 & OV NH2022 ronde 2023-I

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B--agenda van de commissie van 19 juni 2023 te plaatsen.

Wat is de reden?

Wij hebben op 21 februari 2023 het ontwerpbesluit genomen tot wijziging van de werkingsgebieden & bijlagen van de Omgevingsverordening (de zogeheten ronde 1 van 2023).[1] Per brief (met het kenmerk 1966223/1966258) bent u hierover door ons college geïnformeerd. De voorgenomen wijzigingen hebben wij daarbij gevoegd.

Wat vragen wij aan de commissie?

Wijzigingen die binnen de categorieën "klein maar ingrijpend" of "groots en meeslepend" vallen, of die voortkomen uit moties en toezeggingen, worden ter consultatie aan uw Staten voorgelegd via de betreffende Statencommissies. Deze wijzigingen leggen wij nu, conform

[1] Zie het persbericht 'Wijziging werkingsgebieden Omgevingsverordeningen Noord-Holland' (22 februari 2023) https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2023/Februari_2023/Wijziging_werkingsgebieden_Omgevingsverordeningen_Noord_Holland

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

onze afspraak met uw Staten, ter consultatie aan u voor. Dit doen wij na de terinzagelegging en voordat wij het definitieve besluit nemen over de voorgestelde wijzigingen. De voorgenomen wijzigingen van de werkingsgebieden hebben van 20 maart t/m 30 april 2023 ter inzage gelegen. De zienswijzen die wij hebben ontvangen zijn verwerkt in de Nota van beantwoording (eindconcept) die u als bijlage bij deze brief ontvangt. Op deze wijze kunnen uw Staten, met kennis van de inbreng via de zienswijzen, een advies aan ons meegeven. Wij stellen na deze consultatie de wijzigingen en de Nota, al dan niet gewijzigd, vast en informeren u over ons definitieve besluit.

De volgende nummers, zoals vermeld in de Nota van beantwoording (zie bijlage 4 en zie ook de brief met kenmerk 1966223/1966258), vallen binnen deze categorieën:

020.1.2023
021.1.2023
022.1.2023
023.1.2023
024.1.2023
048.1.2023
063.1.2023
076.1.2023
080.1.2023

Uitkomsten terinzagelegging

Samengevat concluderen wij dat het grootste deel van de binnengekomen zienswijzen betrekking heeft op de herbegrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een aantal zienswijzen geeft aanleiding tot wijziging van het ontwerpbesluit. Het gaat hier om een aantal locaties waar onvoldoende was afgestemd met de eigenaar, waardoor uitstel van begrenzing op zijn plaats is. Daarnaast gaat het om een aantal percelen die per abuis zijn begrensd als NNN. De Nota van Beantwoording (bijlage 4) bevat een overzicht van de belangrijkste wijzigingen tussen ontwerp en vaststelling en de motivering hiervoor.

Het wettelijk uitgangspunt dat de totale NNN-begrenzing niet kleiner mag worden is gevolgd. Ook het door Gedeputeerde Staten gehanteerde uitgangspunt om de oppervlakte van het NNN niet te laten toenemen is bij dit wijzigingsbesluit gevolgd. Wij constateren echter dat het lastig is om in elke herbegrenzingsronde op exact 0 uit te komen (dat wil zeggen dat de totale NNN-begrenzing niet afneemt of toeneemt). Om in deze ronde zo goed mogelijk op 0 uit te komen, met oog op de ingetrokken NNN herbegrenzingen, hebben wij een aantal nieuwe begrenzingen toegevoegd aan het besluit. Het betreft de begrenzing van gronden bij de A27 ter uitvoering van de natuurcompensatie overeenkomst met RWS; het begrenzen van ecoducten; het begrenzen van de gronden van initiatiefnemers die Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) subsidie hebben aangevraagd om hun percelen in te richten als natuur; en het corrigeren van 'gaten' in de duingebieden. De bijgevoegde Nota van Beantwoording bevat een nadere toelichting. Deze bevat tevens een overzicht waarin per NNN-wijzigingsverzoek het aantal hectaren genoemd wordt.

Om welk GS-besluit gaat het?

Het gaat om het GS-besluit van 30 mei 2023, waarin GS de Wijziging werkingsgebieden OV NH2020 & OV NH2022 ronde 2023-I en de Nota van beantwoording in eindconcept vaststellen.

Op welk door PS vastgesteld beleidskader is dit voorstel gebaseerd of wat is de wettelijke grondslag voor dit voorstel?

De Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 (OV NH2020) en de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (OV NH2022) bevatten zogeheten werkingsgebieden.[2] Werkingsgebieden geven aan in welke gebieden welke activiteiten mogelijk zijn en onder welke voorwaarden. Met het in werking treden van de OV NH2020 is intensief naar meerdere werkingsgebieden gekeken alvorens deze zijn vastgesteld. De uitgangspunten van de werkingsgebieden staan niet ter discussie en daarmee de werkingsgebieden zelf ook niet. Door specifieke ontwikkelingen kan een werkingsgebied echter wel aan verandering onderhevig zijn.

De bevoegdheid om deze werkingsgebieden actueel te houden en daarmee ook om ze te wijzigen hebben uw Staten aan Gedeputeerde Staten gedelegeerd (artikel 13.7 OV NH2020 algemeen en artikel 6.43, lid 6 en lid 7 OV NH2020 specifiek voor NNN). Dit geldt ook voor de wijziging van de bijlagen behorende bij de OV NH (artikel 13.8 OV NH2020).

Wij wijzigen de begrenzing van de werkingsgebieden en de inhoud van de bijlagen door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. Hierover zijn uw Staten in meerdere brieven geïnformeerd.[3] De werkingsgebieden en de bijlagen worden elk half jaar gewijzigd, voor zover nodig, gericht op in werking treden op 1 juli en 1 januari.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?

PS zijn over dit voorstel geïnformeerd per brief (kenmerk 1966223/1966258).

Wat zijn de effecten van het voorstel?

Het voorstel leidt tot wijziging van de werkingsgebieden van de OV NH.

---

[2] Denk aan Natuurnetwerk Nederland (NNN), Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), Landelijk gebied (LG), Industrieterreinen van regionaal belang en industrieterreinen van provinciaal belang, glastuinbouwconcentratiegebied, UNESCO werelderfgoed, etc.

[3] Zie o.a. de brieven met kenmerken 1746799 / 1746804, 1775263 / 1775315 en 1775263/1855384.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?

Er zijn geen financiële aspecten/risico's.

Met wie is dit (extern) afgestemd?

Verschillende wijzigingen zijn verzocht door provinciale partners zoals gemeenten, terreinbeherende organisaties of door burgers, bedrijven en belangenorganisaties. Voor de herbegrenzing van het NNN hebben intensieve afstemmingstrajecten plaatsgevonden. De wijzigingen zijn afgestemd met grondeigenaren, gemeenten en voor zover relevant andere belanghebbenden.

Heeft (burger)participatie plaatsgevonden? Op welke manier?

(Burger)participatie heeft plaatsgevonden in relatie tot de wijzigingen die voortkomen uit gebiedsprocessen om te komen tot optimalisatie en afronding van het NNN. Daarnaast is er voor de wijzigingen afgestemd met diverse partijen, zoals vermeld in bovengenoemde alinea.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?

Er wordt een kort procesbericht op de projectpagina van de Omgevingsverordening geplaatst. De indieners van zienswijzen worden per mail op de hoogte gebracht dat wij op de voorgenomen wijzigingen een besluit hebben genomen en dat zij deze terug kunnen zien in de Nota van beantwoording (eindconcept) die beschikbaar is. In relatie tot de wijzigingen van het NNN wordt een bericht op de projectpagina Natuurversterking & Stikstof geplaatst, ontvangen de indieners van zienswijzen een aparte brief en ontvangen de indieners van wijzigingsverzoeken, grondeigenaren, gemeenten en terreinbeherende organisaties eveneens een brief om op de hoogte te worden gesteld.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?

Nee, er komt geen evaluatie.

Is er een link met Europa?

Nee, er is geen link met Europa.

Wat is de vervolgprocedure?

Na consultatie van uw Staten stellen wij het voorstel tot wijziging met de bijbehorende Nota van beantwoording definitief vast. De inbreng van de leden van de commissie wordt hierin meegenomen. Dit is voorzien voor juni 2023, waarna de wijzigingen naar verwachting per 1 juli 2023 in werking treden. De wijzigingen die wij doorvoeren landen in de OV NH2020 en worden eveneens doorgevoerd in de OV NH2022 die op 1 januari 2024 in werking zal treden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

7 bijlage(n)

1. Wijzigingsbesluit werkingsgebieden en bijlagen OV NH2020 ronde 2023-I
2. Wijzigingsbesluit werkingsgebieden en bijlagen OV NH2022 ronde 2023-I
3. Wijzigingsbesluit Voorbereidingsbesluit OV NH2022 ronde 2023-I
4. Nota van beantwoording Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & NH2022 ronde 2023-I
5. Zanderij Castricum ecologische onderbouwing NNN herbegrenzing
6. NNN ecologische beoordeling Zanderij Noord
7. De Zanderij ecologisch inrichtingsplan terrein PWN (eindrapport 2017)

Beste ,

Dank voor het alsnog meenemen van onze zienswijze bij het vaststellen van een concept antwoord.

U gaat niet mee in het ontgrenzen van die delen van ons perceel waarop de bestemming ‘Bosgebied’ rust en waar sprake is van bebouwing en gecultiveerde tuin. Als motivering van deze beslissing geeft u aan dat deze gronden van belang zijn voor de samenhang van het gehele NNN gebied. Aan deze motivering geeft u geen verdere onderbouwing of uitleg. De stelling dat ontgrenzing van deze gronden, die zich aaneengesloten bevinden aan de perceelgrond met bestemming Woondoeleinden I, leidt tot een verzwakking van de samenhang in het gehele NNN-gebied kan niet stand komen zonder een ecologische onderbouwing. U deelt deze motivering en onderbouwing helaas niet met ons. Hiermee rest mij alleen nog de mogelijkheid om hier navraag naar te doen door gebruik te maken van mijn inspreek mogelijkheid bij de commissie. Ik zal dit dus ook doen.

Als tweede motivering voor het niet mee gaan in ons verzoek tot ontgrenzing van 2 stukken grond met bestemming Bosgebied geeft u aan dat hiermee o.a. oude bomen worden veiliggesteld. Deze motivering is in onze specifieke situatie niet van toepassing. Allereerst bevinden zich in de 2 stukken Bosgebied waarvoor ontgrenzen is aangevraagd geen bijzondere oude bomen en daarnaast is ons hele perceel aangemerkt als Waardevol gebied Buitengebied Naarden. De implicatie hiervan is dat er ten alle tijde een kapvergunning nodig is. Mocht er dus al sprake zijn van oude bomen dan zijn deze extra beschermd en moet altijd een kapvergunning worden aangevraagd. Deze zal dan niet worden verleend.

Naast de onvolledige en niet van toepassing zijnde motivering van uw kant valt het ons ook op dat niet wordt ingegaan op ons specifieke verzoek en uitgebreide motivering hiervan middels een Memo. Het verzoek geeft nadrukkelijk aan dat wij u vragen om gebruik te maken van uw bevoegdheid om een correctie door te voeren naar aanleiding van een kennelijke onjuistheid. U gaat bij de gedeeltelijke afwijzing van dit verzoek niet in op de bijgeleverde Memo waarin het verzoek wordt onderbouwd.

Graag verneem ik van u bij wie ik mij kan aanmelden voor het inspreken bij de commissie.

Met vriendelijke groet,
S. van den Brekel

Stichting KLEIMEER

p/a
Rik Jacobs
Houweelstraat 23
1825 KZ Alkmaar

stichtingkleimeer@gmail.com

06 1633 0000

Datum	19 juni 2023
Aan	Provinciale Staten
Betreft	Inspreken agendapunt 9a van de agenda van de Interim-Statencommissie (Ruimte: Wijziging werkingsgebieden & bijlagen Omgevingsverordening NH2020 & Omgevingsverordening NH2022 ronde 2023-I (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)

Geachte leden van de Statencommissie,

Ik ben Rik Jacobs, bestuurslid van de stichting Kleimeer.

De stichting Kleimeer heeft zich altijd druk gemaakt over de ontwikkelingen ín maar zeker ook rondom de Kleimeer. Zo voorkwam de stichting dat de gemeente Alkmaar in de 90'er jaren van de vorige eeuw tot pal tegen de Kleimeer woningen ging bouwen.

De Kleimeer is een oude polder: een stukje Noord-Holland dat er quasi ongerept bij ligt sinds de 16de eeuw. Het gebied heeft dus een grote cultuurhistorische en daardoor ook landschappelijke waarde. Het is een natuurgebied dat wordt beheerd door Staatsbosbeheer, en waar veel vogels leven: ze komen eten zoeken, overwinteren of overzomeren, en broeden. Bijzondere vogels als de Roerdomp, de IJsvogel, de Snor, de Cetti's Zanger, de Lepelaar, de Grutto, de Bruine Kiekendief, de Blauwborst en vele andere riet-, moeras- en weidevogels kun je er waarnemen.

Zo'n natuurgebied is kwetsbaar en heeft daarom een bufferzone nodig om verstoring te voorkomen. Zelfs de aanleg van een fietspad langs de Kleimeer had invloed op de vogelstand, zo bleek uit waarnemingen van de Vogelwerkgroep Alkmaar en omgeving.

Het Geestmerambacht is een natuur- en recreatiegebied dat grotendeels ligt op het grondgebied van de gemeente Dijk en Waard. De nadruk lag en ligt op extensieve recreatie, met uitzondering van de oostrand waar strandjes, dagkampeer- en zonneweiden zijn en er wat horeca is. Het hele gebied (met uitzondering dus van de Kleimeer) wordt beheerd door Recreatie Noord-Holland in opdracht van Recreatieschap Geestmerambacht, de bestuurlijke organisatie die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling en het beheer van het Geestmerambacht en het Park van Luna.

Belangrijk om te weten en te beseffen is dat zowel het Geestmerambacht als het Park van Luna in principe bedoeld zijn als regionale (!) voorzieningen: groene longen in een steeds meer verstedelijkt gebied.

Het recreatieschap bevindt zich binnen de provincie Noord-Holland in een nogal bijzondere positie: de Provincie heeft destijds het Geestmerambacht en het Park van Luna afgestoten, anders gezegd: verzelfstandigd, met als gevolg dat het Recreatieschap nu op zoek moet gaan naar eigen inkomsten. Logisch zou zijn dat de omringende gemeenten meer gaan bijdragen, maar nu wordt gekozen voor een risicovolle investering in de hoop dat voldoende gelden worden gegenereerd om de kosten te gaan dekken. Lukt dat niet, dan is er natuur opgeofferd en zullen de gemeenten alsnog moeten bijspringen…

Uit raadplegingen van de bevolking door het Recreatieschap (het zogenaamde participatieproces) kwam naar voren dat de inwoners van voormalig Langedijk en Heerhugowaard, en van Alkmaar, vooral het Geestmerambacht opzoeken om te genieten van rust, ruimte en groen: het jaar hele door wandelen, fietsen, de hond uitlaten, een rondje joggen – en in de zomer zwemmen. Dat blijkt ook uit de gesprekken die wij zelf hadden en hebben met mensen: slechts weinigen zitten te wachten op de megalomane ontwikkelingen die het Recreatieschap voor ogen heeft en waarvoor nu ontgrenzing gevraagd wordt van twee stukken NNN-gebied. Het Beachpark, het welness- en conferentiehotel enzovoort mikken op een landelijk en misschien wel internationaal publiek, waardoor de rust en de natuurbeleving, die de inwoners van Dijk en Waard en van Alkmaar in het Geestmerambacht juist zo waarderen, ernstig in gevaar komen.

Er wordt nu net gedaan alsof de te ontgrenzen gebieden weinig natuurwaarde hebben, maar het tegendeel is waar! Er komen vleermuizen voor. En ook qua vogels, insecten en paddenstoelen is het wel degelijk een waardevol gebied. Bovendien vormen deze gebieden een groene buffer tussen de drukke N245 en het recreatiegebied. De ruilgebiedjes in de Groene Loper zijn in feite geen natuur want ze zijn jarenlang intensief bemest, wat de vraag oproept hoe 'natuurlijk' ze zijn en kunnen worden… Daarnaast hadden deze landjes al een natuurbestemming, dus van éxtra natuur is geen sprake: het is een sigaar uit eigen doos. Laat u a.u.b. niet voor de gek houden!

Het lijkt erop dat het Recreatieschap de ondernemers gunstiger gezind is dan de natuur. Van transparantie over hun besluiten is geen sprake, getuige de moeite die de *Stichting Bescherm de natuur in het Geestmerambacht* moet doen om stukken boven water te krijgen. Een Woo-verzoek was niet genoeg; er is de gang naar de rechter nodig om informatie te verkrijgen! Te triest voor woorden…

Leden van de Statencommissie, namens de natuur in het Geestmerambacht maar ook namens een groot deel van de bevolking van Dijk en Waard en van Alkmaar, vraagt de stichting Kleimeer u om te stemmen **tegen** de NNN-ontgrenzing van de zgn. toegangsgebieden van het Geestmerambacht. Deze zogenaamde natuurruil is onevenwichtig én tast bestaand NNN-gebied aan én levert geen nieuwe, laat staan extra NNN-natuur op. Alleen al het gebrek aan openheid van het Recreatieschap moet voor u voldoende reden zijn om ontgrenzing af te wijzen. De inwoners van de omliggende steden rekenen op een overheid die de natuur beschermt en opkomt voor wat haar burgers wensen: rust, ruimte en natuur – dichtbij huis. En transparantie.

De Kleimeer

Bescherm de natuur in het GEESTMERAMBACHT

Aan: Leden Provinciale Staten Noord-Holland
(per email)

Zuid-Scharwoude, 18 juni 2023

Betreft: Inspreektekst interim staten commissie 19 juni 2023 bij agendapunt 9a
Wijziging werkingsgebieden omgevingsverordening Noord Holland 2023 - 1

Geachte leden van de commissie,

Ik ben Tiny Zandbergen, voorzitter van de Stichting burgerinitiatief Bescherm de natuur in het Geestmerambacht.
Het Geestmerambacht is een natuur- en recreatiegebied in gemeente Dijk en Waard en gemeente Alkmaar. Het beheer wordt gedaan door Recreatie Noord-Holland. (Een 100% dochter van de Provincie Noord-Holland).

Onze stichting is opgericht in 2015, naar aanleiding van een presentatie in de gemeenteraden.
Midden in het -meest kwetsbare- deel van het gebied was men van plan een adventurepark aan te leggen. Met een klimtoren van 30 meter, restaurant van 3 verdiepingen, een tokkelbaan die de grootste van Nederland moest worden, een waterspeelpark, een boomtoppencircuit, enz. enz..
Jaarrond geopend en dus ook jaarrond recreatiedruk in beschermd NNN-gebied.

We hebben handtekeningen-acties gehouden met duizenden ondertekenaars, bezwaarschriften en zienswijzen ingediend en nog vele andere acties ondernomen.

Het antwoord op de prealabele vraag van het college Langedijk in april 2016 (Bijlage 1) aan de provincie om aan de plaatsing van een adventurepark mee te werken, was een duidelijk NEE.
Misschien heeft onze brief aan Gedeputeerde Staten hieraan meegeholpen. (Bijlage 2)

En nu weer wordt een poging gedaan om de belemmeringen voor commerciële initiatieven in beschermd NNN-gebied op te heffen.
Daarmee worden de resultaten van participatie-rondes door het schap genegeerd.
Door de NNN-status eraf te halen komen een Beachpark, hotel, vergader- en congresruimtes en wellness, weer een stukje dichterbij, hoopt het schap.

Let wel, een stukje, want bouwen in het buitengebied is niet toegestaan.

In de Nota Beantwoording blz. 92/93 ziet u de reactie op onze zienswijze tegen de ontgrenzingsplannen. Over die reactie valt veel te zeggen.
Ik beperk me tot een paar punten:

1. Ecologische waarden
In de beantwoording op onze zienswijze wordt verondersteld dat de te ontgrenzen gebieden weinig ecologische waarden hebben en dat de compensatie in De Groene Loper veelbelovend is. Dit is appels met peren vergelijken.
Wij hebben andere ervaringen. En waarnemingen bevestigen dat.
Er komen – ook in de te ontgrenzen bos arealen- veel rode lijst soorten voor: zeldzame paddenstoelen, orchideeën, vleermuizen en vogels.
De potentie om de natuurwaarden en biodiversiteit te verhogen (ook een doelstelling van het schap) is o.i. dan ook groot.

Op onze website, https://www.beschermnatuurgeestmerambacht.nl/ staan overzichten met de waargenomen Rode Lijst soorten in het Geestmerambacht en in De Groene Loper.
Link naar Rode Lijst soorten in het Geestmerambacht (NNN) en in De Groene Loper.

Er ligt een brief van het schap, november 2021, waarin gevraagd wordt : "*om de NNN beperkt te herbegrenzen bij die locaties waar intensivering van recreatie beoogd is.".* (Bijlage 3)
De herbegrenzing is dus vanaf het begin af aan bedoeld geweest om intensivering van recreatie mogelijk te maken. Provincie Noord-Holland heeft hierin actief sluipwegen aangereikt. Zoals blijkt uit de brief van het schap 9 maanden later. (Bijlage 4) Daarnaast neemt de provincie de kosten (1 miljoen euro) voor natuurinrichting in De Groene Loper voor haar rekening.

2. De Groene Loper
Bij een verwachte hogere ecologische potentie van De Groene Loper zetten wij vraagtekens: Het zijn stapstenen die tot voor kort verhuurd werden voor het uitrijden van mest.
We zijn voorstander van de inrichting en ontwikkeling van 12 ha moerasnatuur in De Groene Loper, want dat versterkt de Ecologische verbindingszone, tussen het Geestmerambacht en het Kanaal Omval- Kolhorn. Maar dit kan geen compensatie zijn voor verlies van bosgebieden elders.

Reeds in de VINEX-tijd is door de gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard en Langedijk besloten tot de aanleg van De Groene Loper. Het is een omissie dat die Groene Loper tot op heden beperkt gebleven is tot de huidige watercorridor.
Link naar WKW NNV1 waarvan De Groene Loper deel gaat uitmaken.

Het is ronduit wrang dat het nu de tweede keer is dat De Groene Loper wordt opgevoerd als compensatie voor ruimtelijke ontwikkelingen.

3. Er is een Wegwijzer voor ontwikkelingen en compensatie in het Natuurnetwerk Nederland van onze Provincie.
Onze conclusie is dat de nu gevolgde procedure om te ontgrenzen NIET aan de eigen regels voldoet.

- Wij zijn van mening dat er géén sprake van is dat de oppervlakte NNN tenminste gelijk blijft;
- Er is geen sprake van "kleinschalige ontwikkeling" (hotel, beachpark, congrescentrum e.d.)
- De effecten op de Wezenlijke kenmerken en Waarden zijn niet onderzocht.

Wij hebben in het kader van de Wet open overheid alle stukken betreffende het besluit tot ontgrenzing opgevraagd (augustus 2022). Dit is grotendeels geweigerd. We hebben daarom op 2 juni j.l. hierover een oordeel van de rechter gevraagd.

Tot slot
De afgelopen jaren is de staat van de natuur dramatisch verslechterd.
Het beschermen van ieder stukje beschermde natuur is van levensbelang voor mens, dier en plant.

Daarom vragen wij u dringend te kiezen voor een transparante politiek, **niet** mee te werken aan deze constructie en **niet in te stemmen** met de voorgestelde ontgrenzing van de twee NNN-stukken in het natuur- en recreatiegebied Geestmerambacht. (voorstel onder nr. 051.1.2023).

Dank u wel.

Tiny Zandbergen
voorzitter tel.: 0683375722

Bijlagen:
1. De prealabele vraag van het college van B&W gemeente Langedijk op 8 april 2016;
2. Brief Stichting Bescherm de natuur in het Geestmerambacht d.d. 15 april 2016;
3. Brief bestuur Recreatieschap Geestmerambacht aan college van Gedeputeerde Staten Noord-Holland " Verzoek herbegrenzen deel NNN recreatiegebied Geestmerambacht d.d. 29 november 2021 (het primaire verzoek)
4. Brief bestuur Recreatieschap Geestmerambacht aan college van Gedeputeerde Staten Noord-Holland " Specificatie ontgrenzings- en begrenzingsverzoek NNN, financieringsverzoek ontwikkeling ecologische verbinding De Groene Loper d.d. 30 augustus 2022.

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: info@beschermnatuurgeestmerambacht.nl <info@beschermnatuurgeestmerambacht.nl>
Verzonden: maandag 19 juni 2023 22:00
Aan: Commissie M&B <mb@noord-holland.nl>
Onderwerp: inspreek tekst 19 juni 2023 agendapunt 9a van [redacted]

Geachte [redacted]

bijgaand ontvangt u mijn inspreektekst zoals ik die vanavond bij agendapunt 9a ingesproken heb.

In de tekst verwijs ik naar vier documenten, die zijn als bijlages bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

gemeente Langedijk

[redacted]

Provincie Noord-Holland
T.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Datum 8 april 2016
Afdeling/team BP/Verkeer, Ruimtelijke Ordening en Milieu/
Uw brief/nummer
Inlichtingen bij [redacted]
Onderwerp Prealabele vraag beachpark Geestmerambacht
Bijlage(n) 2

verzonden op: 08 APR 2016

POSTADRES
Postbus 15
1723 ZG
Noord-Scharwoude

BEZOEKADRES
Vroedschap 1
Zuid-Scharwoude

TELEFOON
(0226) 33 44 33

TELEFAX
(0226) 31 75 56

SITE
www.gemeentelangedijk.nl

BANKRELATIE
Bank Ned. Gemeenten
NL18BNGH0285004751
BIC: BNGH NL 2G

Geacht bestuur,

Aanleiding/verzoek
Beachpark Geestmerambacht BV (een gezamenlijk project van De Geus Sport en Wellness en Active Lifestyle) heeft het voornemen om een activiteitencentrum met horeca te ontwikkelen in de noordrand van het bestaande recreatiegebied Geestmerambacht. De gemeenteraad heeft in de vergadering van 9 september 2014 besloten om in principe medewerking te verlenen. Hierbij is uitgegaan van het 'Ja, mits' principe, met de voorwaarde dat het plan op een goede manier inpasbaar is.

Aangezien er in dit gebied provinciale belangen zijn, worden Gedeputeerde Staten van Noord-Holland gevraagd een uitspraak te doen over de onderhavige ontwikkeling.

Het plan
Initiatiefnemer verzoekt de gemeente Langedijk om medewerking te verlenen aan het ontwikkelen van een 'Beachpark' aan de recreatieplas Zomerdel in het recreatiegebied Geestmerambacht. Het Beachpark bestaat uit verschillende onderdelen bedoeld voor diverse activiteiten. De accommodatie zal in ieder geval bestaan uit een klimtoren met klimparkoers, tokkelbaan, hindernisparkoers en mountainbikeparkoers. Verder wordt er voorzien in een strandhuis met terrassen, strand en aanleg steigers voor zeilbootjes en kano's.

De beoogde locatie is gelegen aan de recreatieplas van het Geestmerambacht. De gronden zijn in eigendom van het Recreatieschap Geestmerambacht. Het bestuur van het Recreatieschap heeft besloten, dat het realiseren van het Beachpark een positieve ontwikkeling is binnen het Geestmerambacht en zij staan dus positief tegenover deze ontwikkeling

Beleid
<u>Bestemmingsplan Geestmerambacht</u>
De locatie, het perceel, is gelegen in het bestemmingsplan "Geestmerambacht" en heeft hierbinnen de bestemming 'Dagrecreatie'. Het initiatief, en dan met name het bouwwerk, is hiermee in strijd. Binnen de bestemming zijn geen nieuwe bouwwerken toegestaan en is intensief recreatief gebruik niet passend binnen de gebruiksdoelstelling.

MIX
Papier
FSC FSC® C017135

Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
Het initiatief ligt buiten bestaand bebouwd gebied (BBG) en is daarmee in strijd met de provinciale ruimtelijke verordening.
Tevens is het activiteitencentrum gelegen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen EHS.

Ter onderbouwing van de vereiste goedkeuring van de provincie is een ruimtelijke inpassing geschreven en is een verkennend natuuronderzoek (incl. een 'Nee, tenzij toets') gedaan naar de invloed van het plan op het natuurgebied. Beide onderzoeken zijn als bijlage bij deze brief gevoegd. Ambtshalve zijn de documenten bij de provincie bekend. Het natuuronderzoek is hierbij als plausibel bevonden.

Ontwikkelingsvisie uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht
De visie voor de ontwikkeling van het recreatiegebied is geformuleerd in de Ontwikkelingsvisie uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht uit 2005. Deze visie is en blijft van kracht als fundament en toetsingskader voor de ontwikkelingen in het gebied. Het kader dat de ontwikkelingsvisie schetst, is geen gefixeerd eindplaatje, maar biedt voldoende ruimte om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en creatieve ideeën van recreatieondernemers. In de Ontwikkelingsvisie worden vier recreatieve zones onderscheiden. De recreatieve zones hebben elk een eigen accent qua doelgroepen, bezoekersintensiteit, uitstraling en type voorzieningen. De recreatieve zones zijn:

'Sommigen soms' - Diepsmeer en De Druppels
'Rust, ruimte en natuur' - Kleimeer en Uitbreiding Kleimeer
'Waterpret' - Recreatieplas Zomerdel
'Iedereen altijd' - Koele kreken en Groene Loper

De beoogde locatie bevindt zich aan de noordwestzijde van de bestaande recreatiepias en is gelegen in de zone 'Waterpret'. De Ontwikkelingsvisie zegt het volgende: de bestaande recreatieplas is en blijft het hart van het recreatiegebied. Hier ligt het zwaartepunt op het huidige gebruik. Alle activiteiten staan in het teken van waterpret en ontspanning aan het water. De gebruiksmogelijkheden van de plas worden zoveel mogelijk benut. Binnen dit deelgebied geldt ook weer een interne zonering: het zuidelijke en oostelijke deel is gericht op 'iedereen en altijd' (waterfietsverhuur, kano's, strandjes, speelplekken); het noordelijke deel meer op 'sommigen, soms' (bijvoorbeeld waterskiën of duiken). Een ontwikkeling van een adventure park is in de ontwikkelingsvisie voor het Geestmerambacht al voorzien.

De afgelopen jaren heeft het bestuur van het recreatieschap, waar ook de provincie Noord-Holland in deelneemt, stevige bezuinigingen doorgevoerd (ca.17%). Dit en de verdergaande noodzaak om te bezuinigen is voor het bestuur reden om te zoeken naar nieuwe inkomstenbronnen voor het waarborgen van de duurzame instandhouding van het gebied. Inkomstenbronnen in de vorm van initiatieven die de aantrekkelijkheid van het gebied voor recreanten uit de regio vergroot. Een toename van het aantal bezoekers is gewenst om het gebied exploitabel te houden.

Belangrijke afweging is tevens behoud van voldoende openbaar toegankelijk gebied. Het bestuur van het recreatieschap heeft bij het principebesluit het effect op de openbaarheid al zwaar laten meewegen. De openbaarheid van het gebied wordt zeker niet nadelig beïnvloed door deze ontwikkeling. Sterker nog, met de realisatie wordt het zelfs mogelijk vrij gebruik te maken van de klimtoren, waardoor er een zichtpunt ontstaat en het gebied in een nieuwe dimensie voor een ieder te beleven is.

Ruimtelijke inpassing Beachpark Geestmerambacht
In het document wordt de keuze van de locatie en de ruimtelijke inpassing toegelicht.

De keuze voor de locatie:
In de ontwikkelingsvisie worden binnen het recreatiegebied Geestmerambacht verschillende recreatieve zones onderscheiden die over de verschillende deelgebieden heen liggen. Iedere zone biedt plaats aan andere soorten recreatie, variërend van intensief naar meer extensief.

De keuze van de locatie voor het Beachpark in de noordwestelijke hoek van de plas volgt uit een aantal functionele wensen, gekoppeld aan het zoneringsmodel uit de Ontwikkelingsvisie Geestmerambacht.

Qua zonering vallen de outdoor activiteiten bij de zone 'Sommigen soms'. Deze activiteiten passen volgens de visie in de noordelijke zone van Geestmerambacht, de deelgebieden Diepsmeer en de Druppels. De watergebonden activiteiten en de horeca passen bij 'Waterpret', de zone waar de centrale plas toe behoort. Doordat beide soorten activiteiten voorkomen binnen het Beachpark past een locatie op de grens tussen beide deelgebieden goed bij de ontwikkeling. Daarnaast is in de visie ook aangegeven dat er rondom de plas nog een onderscheid is tussen het noordelijke deel (sluit aan op 'Sommigen soms') en het zuidelijke deel ('Iedereen altijd'). De locatie aan de noordzijde van de plas past hier ook in. De keus om de outdoor activiteiten en de watergebonden activiteiten te koppelen is ook functioneel; een concentratie van voorzieningen is efficiënter in beheer en toezicht.

De centrale plek aan de plas maakt het een goede plek om een herkenbaar landmark te maken, het visitekaartje van het Geestmerambacht. De aanwezigheid van het water en de afwezigheid van zwemgebied maakt de locatie geschikt voor de tokkelbaan. De aanwezigheid van de mountainbikeroute biedt koppelkansen voor de mountainbike challenge en de aanwezigheid van de kano-overstapplaats voor de wateractiviteiten. Het zicht over de plas en het kruisen van droge en natte recreatieve routes maakt het een goede plek voor de horeca en de aanwezigheid van de groenstructuur biedt als decor kansen voor de outdoor activiteiten. Een andere plek waar al deze factoren samenkomen is er binnen het Geestmerambacht niet.

Ruimtelijke inpassing:
Ruimtelijke kwaliteit wordt in het beleid van de provincie Noord- Holland gedefinieerd als het totaal van de gebruikswaarde, de belevingswaarde en de toekomstwaarde van het landschap. Om deze waarden te beschrijven wordt in het provinciale beleidsdocument Leidraad Landschap en Cultuurhistorie voorgesteld dit te doen aan de hand van vier aspecten, namelijk de grondvorm, de ruimtevorm, de beeldstructuur en het programma. Aan de hand van deze vier aspecten zijn de uitgangspunten geformuleerd voor de ontwikkeling van het Beachpark Geestmerambacht. Hierin komen ook de criteria voor beeldkwaliteit terug, zoals deze in de Provinciale Ruimtelijke Verordening zijn opgenomen, namelijk de aandacht voor de ontwikkelingsgeschiedenis, aansluiting bij de ordeningsprincipes, aansluiting bij de bebouwingskarakteristiek, inpassing van het plangebied in de wijdere omgeving en aandacht voor de bestaande kwaliteiten van het gebied. Op basis van de bevindingen op deze aspecten is het concept gemaakt. Deze was vervolgens weer de basis voor de verdere uitwerking van de landschappelijke inpassing.

De toren als oriëntatiepunt in het centrum van het Geestmerambacht vormt een herkenningspunt en visitekaartje naar de omgeving toe. Om een hoog punt te realiseren wordt gebruik gemaakt van de bestaande hoogte van de heuvel, waar de toren op wordt geplaatst.

Andere ruimtelijke elementen zijn de plas, de oever, de hoge rand en het bos.
De plas: blijft open;
De oever: behoudt doorlopende lijn van oeverbeplanting;
De hoge rand: bestaat uit open ruimtes en de heuvel. Binnen de hoge rand worden de planonderdelen ingepast door ze als losse elementen te plaatsen binnen de open weides. Het restaurant wordt als het ware in de heuvel geschoven;
Het bos: Het bos blijft een duidelijke sterke rand vormen als begrenzing van de openheid.

Het ontwerp is in fases tot stand gekomen in nauw overleg met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente Langedijk.

Verkennend natuuronderzoek / 'Nee, tenzij toets'
De kwalitatieve waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn door de provincie omschreven in het natuurbeheerplan. Het natuurbeheerplan benoemt de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Per onderdeel van het NNN wordt in een gebiedsbeschrijving aangegeven wat de kwaliteiten zijn.

In het Natuurbeheerplan 2016 zijn de Kleimeer en recreatiegebied Geestmerambacht benoemd. Over deze gebieden staat het volgende geschreven:
De Kleimeer bestaat uit regelmatig gemaaid rietland en vochtig hooiland van kleigrond, een in Noord-Holland zeldzaam vegetatietype. Het is een belangrijk broedgebied voor moerasvogels. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden. Geestmerambacht is een recreatiegebied gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

Vanwege de ligging van het plangebied in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is door Grontmij Nederland BV een verkennend natuuronderzoek inclusief een 'Nee, tenzij toets' uitgevoerd. Het Nee, tenzij principe houdt in dat nieuwe plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Hierbij is een verdeling gemaakt in de actuele waarden (de waarden die er nu zijn in het gebied) en de potentiële waarden (de waarden waarvoor het gebied is aangewezen volgens het Natuurbeheerplan 2016 van de Provincie Noord-Holland). Uit het Natuurbeheerplan 2016 volgt dat het gebied een recreatiegebied is en blijft en natuurdoelstellingen heeft. Voor ingrepen die aantoonbaar aan de criteria voldoen geldt het vereiste dat de schade zoveel mogelijk moet worden beperkt door mitigerende maatregelen. Resterende schade dient te worden gecompenseerd.

Conclusies verkennend natuuronderzoek:

- Omdat de voorgenomen werkzaamheden binnen de begrenzing van NNN-gebied plaatsvinden, is nadere toetsing in de vorm van een 'Nee, tenzij-toets' aan de orde.
- Door uitvoering van de voorgenomen maatregelen gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied of Beschermd Natuurmonument verloren. Er zijn geen Beschermde Natuurmonumenten aanwezig binnen de effectafstand ten opzichte van het plangebied.
- Uit het uitgevoerde onderzoek kan geconcludeerd worden dat Flora en faunawet, tabel 2/3 beschermde soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Het gaat hierbij om migrerende of foeragerende vleermuizen en vogels, geschikt leefgebied van flora en voorkomende beschermde vissen. Het plangebied blijkt verder een geschikt habitat voor tabel 1 flora en fauna. Voor tabel 1 soorten geldt een vrijstelling van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt wel de zorgplicht, wat betekent dat deze soorten niet opzettelijk verwond of gedood mogen worden.
- Uit het uitgevoerde verkennend onderzoek komt naar voren dat door de voorgenomen ontwikkeling geen ecologische verbindingszones, foerageer- en migratieroutes worden belemmerd. Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen, die worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol, zijn significant negatieve effecten als gevolg van tijdelijke verstoring op foerageer- en migratieroutes uitgesloten.

Conclusies 'Nee tenzij toets':
Het Beachpark Geestmerambacht, past binnen het recreatiegebied Geestmerambacht. Uit het Natuurbeheerplan 2016 volgt dat het gebied een recreatiegebied is en blijft en natuurdoelstellingen heeft. Zoals hierboven al is vermeld is nut en noodzaak aangegeven.

- Door de verlichting die wordt toegepast in het Beachpark niet uit te laten stralen op de omgeving en door de werkzaamheden met ecologisch werkprotocol overdag uit te voeren, vinden er geen effecten op de actuele waarden plaats.
- Met betrekking tot de aspecten donkerte, openheid, rust en stilte en landschapsstructuur treden effecten op in het gebied ten opzichte van de huidige situatie (actuele waarden) en ten opzichte van de potentiële situatie (Natuurdoeltype vochtig bos). Met betrekking tot het Natuurdoeltype treden echter geen permanente effecten op danwel hebben deze effecten geen negatieve invloed op het functioneren van het Natuurdoeltype.
- Op grond van verkennend en aanvullend natuuronderzoek dat in 2015 door Grontmij is uitgevoerd, volgt dat er geen negatieve effecten verwacht worden van de ontwikkeling op de aanwezigheid van beschermde soorten van de Flora- en faunawet, dit zijn de actuele waarden. Daarnaast worden de werkzaamheden uitgevoerd

conform een ecologisch werkprotocol, hierdoor worden negatieve effecten op beschermde soorten, onder andere broedvogels van de Flora- en faunawet voorkomen.

- Uit het Natuurbeheerplan 2016 van de Provincie Noord-Holland komt naar voren, dat de locatie van de ontwikkeling is begrensd als beheer- en ambitietype N16.02; Vochtig bos met productie. Het plangebied bestaat in de huidige situatie grotendeels uit gras en voor een klein deel uit bos. Daarnaast komen de gronden van het plangebied (de heuvel en gronden grenzend aan het water) niet in aanmerking voor een bosinrichting en worden als onderdeel van de planontwikkeling ook nieuwe bomen aangeplant.

- De vogelwerkgroep Alkmaar heeft voorts aangegeven dat vogelsoorten die in het Kleimeer voorkomen gebruik maken van het recreatiegebied Geestmerambacht. Het gaat hierbij onder andere om de Roerdomp, die in het Kleimeer broedt. Er is onderzocht of er als gevolg van de ontwikkeling effecten optreden op de roerdomp door vernietiging van het leefgebied en effecten van verstoring. In het Kleimeer en het Recreatiegebied Geestmerambacht wordt geen leefgebied van de Roerdomp aangetast. Wat betreft verstoring loopt langs de rietkraag waar het strandje komt, een recreatiepad waar gelopen wordt met honden. Hierdoor vindt er in de huidige situatie al verstoring plaats. Er dient nog wel nagegaan te worden wat de effecten zijn van geluid op de Roerdomp als gevolg van de kabelbaan en horeca.

Geconcludeerd wordt dat als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied niet significant worden aangetast.

Toegevoegde waarde Beachpark op NNN-gebied Geestmerambacht
Het plan voor het Beachpark is voorzien in het recreatiegebied Geestmerambacht. Zoals genoemd en eerder uitgelegd in deze brief tast realisatie van het plan Beachpark Geestmerambacht de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied niet aan. Het plan voorziet juist in het verbeteren van de belangrijke wezenlijke kenmerken en waarden van het Geestmerambacht. Het plan heeft zowel direct als indirect een positieve invloed op de kwaliteit van Natuurnetwerk Nederland. Hieronder zal dit aspect van het plan nader worden toegelicht.

Uit de beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden is op te maken dat het voor de kwaliteit van dit deel van het NNN van belang is dat het recreatiegebied Geestmerambacht goed functioneert. Het gebied functioneert goed als de recreatieve betekenis van het gebied optimaal is ingevuld. De ontwikkelingsvisie Geestmerambacht geeft aan hoe de provincie en de gemeente de optimale invulling zien, zoals eerder al toegelicht in deze brief.
Ondanks dat belangrijke ambities uit de visie zijn gerealiseerd blijft de huidige situatie van Geestmerambacht op een aantal onderdelen achter bij de gewenste ontwikkeling zoals de betrokken overheden deze voor ogen hebben. Zo kon door het wegvallen van middelen slechts beperkt gebiedsuitbreiding plaatsvinden en zijn verschillende voorzieningen niet gerealiseerd.
Ook het bieden van een aantrekkelijk aanbod van commerciële recreatieve voorzieningen in de zone 'sommigen soms' is maar beperkt van de grond gekomen. Het zijn juist deze recreatieve voorzieningen die een gebied een extra impuls kunnen geven waardoor het gewenste gebruik toeneemt en daarmee ook de recreatieve betekenis. Specifiek ontbreekt het in het Geestmerambacht aan voldoende aanbod voor de meer sportieve, actieve en op vermaak gerichte recreant. Ook het huidige horeca-aanbod is zeer beperkt. Het plan voor het Beachpark combineert beiden waardoor de voorziening voor een grote groep recreanten aantrekkelijk is.
Ook voor bezoekers die geen gebruik willen maken van het commerciële aanbod van sport en horeca biedt het plan mogelijkheden. Zo is de klimtoren voor een groot deel vrij toegankelijk en kan iedere bezoeker het gebied vanuit een geheel nieuwe invalshoek beleven. Vanuit de toren zijn de natuur- en landschappelijke waarden goed waar te nemen. Dit onderdeel van het plan vertoont daarmee overeenkomsten met uitkijktorens die op andere plaatsen in het land zijn geplaatst in natuurgebieden om de bijzondere waarden van gebieden te kunnen beleven.
De opvangmogelijkheden van het recreatiegebied worden door het plan vergroot. Daarmee wordt ook invulling gegeven aan een belangrijk doel voor Geestmerambacht, namelijk het ontlasten van het kwetsbare kust- en duingebied wat betreft het opvangen van recreanten.

Door het realiseren van het plan wordt dus direct een belangrijke impuls gegeven aan het goed functioneren van het gebied waarmee de kwaliteit van het NNN wordt vergroot.

Ook indirect levert het plan een positieve bijdrage aan de kwaliteit van het NNN. De kwaliteit van het NNN valt of staat met het juiste beheer. In het ene deel van het NNN is dat een beheer specifiek gericht op het behouden van natuurwaarden, in het andere deel is dat beheer gericht op het zo optimaal mogelijke gebruik door recreanten. In het gebied Geestmerambacht ligt het accent op de laatste vorm van beheer. Dankzij een afgewogen beheer wordt gestreefd naar een aantrekkelijk gebied voor uiteenlopende gebruikersgroepen, variërend van natuurgerichte recreant tot de op actie en vermaak ingestelde recreanten.
Het beheer van het gebied staat echter zwaar onder druk. Overheden zijn genoodzaakt te bezuinigen op hun financiële bijdragen in het beheer. Daarnaast nemen de provincie en gemeente Schagen per 1 januari 2017 niet meer deel aan het Recreatieschap. Het recreatieschap wil maatregelen nemen om een afname in kwaliteit van het beheer tegen te gaan. Een belangrijke manier om dit te bereiken is het verkrijgen van extra inkomsten. Het plan voor het Beachpark levert inkomsten op voor het recreatieschap die volledig worden aangewend voor beheer. Ook op deze wijze levert het plan voor het Beachpark een positieve bijdrage aan de kwaliteit van dit deel van het NNN.

Afsluiting
Het voornemen is om het Beachpark Geestmerambacht te ontwikkelen als nieuwe trekker binnen recreatiegebied Geestmerambacht. Het is de ambitie om het recreatiegebied een nieuwe impuls te geven en nieuwe gebruikers en doelgroepen naar het gebied te trekken. Door de aanwezigheid van diverse outdoor- en watergebonden activiteiten en met de jaarrond geopende horeca onderscheidt de plek zich ook duidelijk van de seizoenshoreca rondom de ligweides en trekt het een andere doelgroep. Het Beachpark biedt een aanvullend programma van activiteiten bij de bestaande voorzieningen.

Doordat het recreatieschap te maken heeft met teruglopende budgetten, en de voorgenomen uittreding van de provincie uit het recreatieschap Geestmeramambacht, wordt gezocht naar particuliere ontwikkelingen om beheer en onderhoud van het hele gebied te kunnen financieren. De ontwikkeling van het Beachpark biedt daarvoor een goede kans.

Gezien voorgaande onderbouwing worden de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland gevraagd in principe medewerking te verlenen aan onderhavig initiatief.

Vragen
Heeft u vragen? Dan kunt u contact opnemen met de heer Van der Meulen van de afdeling Beleid en Projecten [redacted]

Hoogachtend,
namens burgemeester en wethouders,

drs. J.F.N. (Hans) Cornelisse
burgemeester

E. (Erik) Annaert
gemeentesecretaris/directeur

AANTEKENEN
Provincie Noord Holland
T.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 3007
2001 GA HAARLEM

Zuid Scharwoude, 15 april 2016

Betreft: Prealabele vraag Beachpark Geestmerambacht, brief d.d. 8 april 2016 gemeente Langedijk.

Geacht bestuur,

Op 8 april jl. Is door de gemeente Langedijk een brief naar u gestuurd met als onderwerp "Prealabele vraag Beachpark Geestmerambacht".
Graag willen wij onzerzijds enige op- en aanmerkingen hierbij ter aanvulling in overweging geven.

Het beoogde plan is op 2 april 2013 gepresenteerd aan de fracties van de Gemeenteraad. Op 9 september 2014 is een principeverzoek Adventurepark De Geus in Geestmerambacht in de raad behandeld. Hierin is besloten in principe medewerking te verlenen onder voorwaarden. Aan een aantal van deze voorwaarden is niet voldaan. Het principeverzoek is door de raad aangenomen met 12 stemmen voor en 9 stemmen tegen.
Belangrijk en breed gedragen commentaar: er is geen locatie keuze mogelijk. Daarnaast was de status NNN onbekend bij het college en niet in het voorstel meegenomen. Een natuurtoets werd toegezegd.

Voorafgaand aan de vergadering is door het Burgerinitiatief Bescherm de natuur in het Geestmerambacht (een samenwerking van verontruste burgers) een petitie aangeboden aan burgemeester Cornelisse; deze petitie is uiteindelijk getekend door 3000 mensen. Het Burgerinitiatief is inmiddels een stichting geworden, die zich richt op behoud van natuur en landschap in het Geestmerambacht. Er zijn ongeveer 1000 actieve ondersteuners en donateurs.

Op 29 september 2015 werd door ondernemers die het plan willen gaan realiseren, een omgevingsvergunning aangevraagd voor een deel van de inmiddels in Beachpark omgedoopte plannen. Deze aanvraag is echter weer ingetrokken; overigens pas nadat al door ons Burgerinitiatief een zienswijze was ingediend

Met betrekking tot de door de gemeente Langedijk aan uw gestuurde brief hebben wij de volgende opmerkingen.

- Er wordt in de 1e alinea gesproken over “de noordrand van het bestaande recreatiegebied”. De noordrand in dit gebied is echter de as bij de Wagenweg in bestemmingsplan Uitbreiding Geestmerambacht. Het beoogde plangebied ligt in het bestemmingsplan Buitengebied en Koedijk. Zie de bijgevoegde kaarten van beide bestemmingsplannen (het plan Buitengebied is overigens niet digitaal te raadplegen). Deze werkelijke noordrand is juist bedoeld voor de extensieve recreatie “sommigen soms” zoals dit in de Ontwikkelingsvisie Uitbreiding Recreatiegebied Geestmerambacht is vastgelegd.
- Zoals gezegd zijn de voorwaarden waaronder de principe beslissing in de gemeenteraad is genomen niet ingevuld. Met name betreft dit het parkeren en invulling horeca.
- Delen van het plan, zoals de mountainbike-challenge, zijn niet in het plan terug te vinden. Bedoeling is deze houten bouwwerken ook aan de “berg” te integreren. In een van de eerdere tekeningen staat deze gesitueerd aan de westzijde; een plek overigens waar de zeldzame rietorchis voorkomt.
- Er wordt gesteld dat de oever van de plas zijn doorlopende lijn oeverbeplanting houdt. Dit lijkt niet juist: er worden steigers aangelegd en een strand.
- Beleid: Er bestaat geen bestemmingsplan Geestmerambacht. De beoogde plek valt onder bestemmingsplan Buitengebied en Koedijk. Hierin is bebouwing niet toegestaan, het ligt buiten bebouwd gebied, en is Natuur Netwerk Nederland (NNN).
- De beoogde locatie ligt volgens de visie uit 2005 op de rand van waterpret/rust en natuur. De visie waterpret is ingevuld aan de oost en gedeeltelijk noord zijde van de plas Zomerdel. Hier bevindt zich ook reeds een tokkelbaan.
- Deze invulling is met name gebeurd n.a.v. het MER-advies uit 2007.
- Hierin werden de toen functioneel genoemde ecologische verbindingszones aan de zuid- en noordzijde met een hoog ambitieniveau en de noodzaak tot een ongestoorde robuuste moeraszone aan de westelijke oever van de plas Zomerdel genoemd. Hierin valt de beoogde locatie.
- De openbare toegankelijk wordt naar onze mening meer beperkt dan aangegeven. De rode cirkel op de kaart geeft een te beperkt beeld. De zuidzijde van de dam richting Kleimeer, wordt gebruikt voor de aanleg van steigers; onder de 250 en 160 meter lange tokkelbanen kan geen wandel c.q. vaarrecreatie plaatsvinden. Overigens is gebruik van verbrandingsmotoren op de plas Zomerdel niet toegestaan. (zie voorschrift recreatieschap Geestmerambacht).
- Of dit plan een “trekker”wordt is voor ons zeer de vraag. De 3000 handtekeningen onder onze petitie “Niet Hier” geven in ieder geval een andere mening.
- De huidige aantallen bezoekers zijn -volgens cijfers van het recreatieschap- 1.289.000 (2014). Dit ligt boven het niveau van de in de MER genoemde aantallen van 1,1 miljoen bezoekers in 2015, waarvan 400.000 door nieuwe doelgroepen.
- Tijdens 2 bestuursconferenties, georganiseerd door de provincie, is een mogelijke aanpassing van de Ontwikkelingsvisie Uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht besproken. (2 februari 2012, 8 november 2012).

Tijdens deze conferenties werd geconcludeerd dat “rust en ruimte door alle groepen als heel belangrijk werd aangemerkt”. Door gedeputeerde Bond werd aangegeven niet aan de EHS te willen morrelen en deze zou worden afgemaakt. Tevens zou geen uitbreiding van bouwmogelijkheden plaatsvinden.

- In dit kader is interessant dat op dit moment een Nota van Uitgangspunten ter visie ligt voor een nieuw te maken bestemmingsplan Evenemententerrein Geestmerambacht. Hierbij wordt het huidige evenemententerrein vergroot van ca. 6 ha. nù naar 23 ha. Straks. Het beoogde aantal evenementen wordt ook fors uitgebreid: van 13 nù (totaal 13 dagen) naar 25 (totaal 159 dagen) straks. Het houdt ook de mogelijkheid open buiten het evenemententerrein ook gelijktijdig overige delen van het recreatiegebied te gebruiken.
- Het nieuw te maken bestemmingsplan Evenemententerrein Geestmerambacht wordt uit het vigerende bestemmingsplan Uitbreiding Recreatiegebied Geestmerambacht gelicht. Dit is een door de gemeenteraden van Alkmaar en Langedijk vastgesteld plan.
- De door de gemeente Langedijk bij de prealabele vraag meegezonden “natuurtoets en de Nee tenzij toets” van de Grontmij zijn door u als “plausibel” gekwalificeerd. Er wordt geconcludeerd in de brief dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied niet significant worden aangetast.
  Hierover verschillen wij van mening. Aan ecologisch en adviesbureau Van der Goes en Groot hebben wij een beoordeling gevraagd van beide toetsen. Belangrijke conclusies hierin zijn: planbeschrijving is volstrekt onvoldoende om conclusies te trekken, er is meer nader onderzoek nodig dan de nu gehanteerde quickscan, storende factoren worden niet expliciet beschreven, er wordt niet getoetst volgens worst case scenario, het lijkt onwaarschijnlijk dat voorliggende plannen alleen met mitigerende maatregelen behoud van waarden kunnen garanderen, het type “vochtig bos” ontbreekt en type “zoete plas” is niet meegenomen. Gezien deze door bureau Van der Goes en Groot getrokken conclusies zijn significante effecten op het NNN niet uit te sluiten. Voor de volledigheid hebben wij dit rapport als bijlage bijgesloten.

Samenvattend:

- De bouw van een Beachpark is in strijd met het vigerende bestemmingsplan.
- De locatie ligt buiten bestaand bebouwd gebied.
- De locatie ligt binnen Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- De beoogde locatie ligt op een cruciale plek m.b.t. de ecologische verbindingszones.
- Er zijn geen alternatieve locaties onderzocht
- Het beoogde “landmark” en de bouw hebben onomkeerbare gevolgen voor landschap en natuur en tasten derhalve de wezenlijke kenmerken en waarden aan.
- De waarden donkerte, openheid, rust en stilte, vochtig bos en zoete plas zijn niet beschreven c.q. meegenomen.
- Onderzoek naar de geluidseffecten op vogels in de polder Kleimeer is niet gebeurd.
- De effecten van jaarronde openstelling van de horeca heeft onomkeerbare gevolgen voor flora en fauna (licht,geluid en verstoring).
- De locatie is veel groter dan in de cirkel wordt aangegeven (steigers ontbreken, ruimte tokkelbanen).

- De aanleg van de benodigde infrastructuur (wegen, parkeerplaatsen en riolering) komt in dit plan niet terug.
- De beoordeling van de “natuurtoets/nee, tenzij toets” door bureau Van der Goes en Groot geeft aan dat significante effecten op het NNN niet zijn uit te sluiten. Nader onderzoek is ons inziens noodzakelijk.

Wij hopen dat onze opmerkingen bijdragen tot een goede afweging en zien graag uw reactie tegemoet. Wij zijn graag bereid tot nadere toelichting.

Hoogachtend,

Namens Stichting burgerinitiatief “Bescherm de natuur in het Geestmerambacht”

voorzitter

Bijlagen:

1. kaart bestemmingsplan Buitengebied en Koedijk
2. kaart bestemmingsplan Uitbreiding Recreatiegebied Geestmerambacht
3. kaart plas Zomerdel
4. rapport bureau Van der Goes en Groot d.d. 5 april 2016
5. raadsbesluit d.d. 9 september 2014

recreatieschap geestmerambacht

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.geestmerambacht.nl
K.v.K. 37158864

Aan het College van Gedeputeerde Staten
Provincie Noord-Holland
[redacted]

Velsen-Zuid: 29 november 2021

Ons kenmerk: U20210993 am

Onderwerp: Verzoek herbegrenzen deel NNN recreatiegebied Geestmerambacht
Bijlage(n):
1. Verslag bestuurlijk overleg dd. 21 oktober 2020
2. Verslag bestuurlijk overleg dd. 6 oktober 2021
3. Kaart te ontgrenzen gebied

Behandeld door: [redacted]
Contactgegevens: [redacted]@recreatienoordholland.nl

Geachte [redacted]

Inleiding

Op 20 januari 2021 heeft het Algemeen Bestuur van recreatieschap Geestmerambacht de visie 2030 vastgesteld. De Gemeenteraden van Alkmaar, Heerhugowaard en Langedijk hebben in april-mei 2021 deze visie goedgekeurd.
De visie beschrijft diverse ontwikkelambities en vormt de basis voor de verdere ontwikkeling gedurende de komende 10 jaar van de gebieden Geestmerambacht, Park van Luna en tussenliggend de Groene Loper. De visie is integraal van opzet met aandacht voor de ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden in de genoemde drie gebieden.
De visie is vervolgens vertaald in een uitvoeringsplan, waarin 14 projecten staan beschreven. Dit zijn algemene projecten en gebiedsgebonden projecten. Voor de projecten die een verbetering beogen van de ontvangstgebieden in recreatiegebied Geestmerambacht, sturen wij u hierbij het verzoek om voor twee terreingedeelten de NNN te herbegrenzen.

Gefaseerde aanpak

Het Uitvoeringsprogramma kent een gefaseerde aanpak met het accent op planvoorbereiding in de komende jaren. In de planning voor 2022 staat de herontwikkeling van de beide ontvangstgebieden in het recreatiegebied Geestmerambacht. Dit zijn de meest intensief ingerichte en gebruikte gebiedsdelen. Hier komen de meeste recreanten en er zijn voorzieningen als wegen, parkeerplaatsen, horeca, stranden, etc.
In de visie is voorzien in een upgrade en intensivering van de ontvangstgebieden. Hierbij kunnen voorzieningen voor een ruime doelgroep worden toegevoegd. Te denken valt aan een hotelfunctie, wellness, etc.

Het verder ontwikkelen van de recreatie in het Geestmerambacht blijft van belang om de druk op de natuurgebieden aan de kust te verminderen. Dit is van belang in een regio waar nog ruim 36.000 extra woningen moeten worden gebouwd

Natuurontwikkeling

In de visie wordt tevens beoogd de natuurwaarden binnen de recreatiegebieden te verhogen. Dit zal planmatig worden aangepakt. Zowel binnen het bestaande recreatiegebied als in de uitbreidingsgebieden zijn hier mogelijkheden voor.

Met de toenemende behoefte aan het beleven van natuur, rust en ruimte en het even kunnen ontsnappen uit de drukte van de stad, groeit ook het belang van een het natuurbeheer als aanvulling op en verrijking van de intensievere recreatievormen. Dit vertaalt zich in de ontwikkeling en het beheer van natuurwaarden op die plekken waar het groen niet intensief gebruik wordt.

Groene Loper

Het recreatieschap zet zich al jaren in voor de realisatie van de Groene Loper. Dit is de verbinding tussen de recreatiegebieden Geestmerambacht en Park van Luna. We sluiten aan bij de provinciale wens om hier NNN te realiseren.

In een bestuurlijk overleg tussen Gedeputeerde Rommel en wethouder Nieuwenhuizen van de gemeente Langedijk (tevens voorzitter van het recreatieschap) op 20 oktober 2020, is hierover gesproken. Er is toen de afspraak gemaakt dat provincie, gemeente en recreatieschap gezamenlijk zullen verkennen hoe de NNN in de Groene Loper kan worden ontwikkeld. Zie het verslag in bijlage 1.
Meer recent is dit onderwerp nogmaals besproken. Zie het verslag van het bestuurlijk overleg tussen de provincie en het recreatieschap dd. 6 oktober 2021, in bijlage 2.

NNN onzekere factor bij ontvangstgebieden Geestmerambacht

Met de visie 2030 bouwt het recreatieschap aan een balans/zonering tussen natuur en recreatie. In de ontwikkelstrategie is het noodzakelijk dat er zicht komt op nieuwe inkomsten door het aantrekken van ondernemers of ruimte bieden aan doorontwikkeling van bestaande ondernemers.
Voor de beide ontvangstgebieden in het recreatiegebied Geestmerambacht, geldt dat de huidige NNN-status knelt met de recreatieve ambities. Dit is besproken in genoemde bestuurlijke overleggen van oktober vorig jaar en dit jaar.

Verzoek

In het Programma Natuurnetwerk 2022 van de provincie is als aandachtspunt genoemd dat recreatie een belangrijke functie is in het Geestmerambacht en dat de begrenzingen kan worden verbeterd. Als ambitie is in dit document verwoord het verbinden van het Geestmerambacht met natte natuurgebieden in de omgeving. De Groene Loper is hiervoor mede bedoeld.
Uit gesprekken met uw regiebureau in december 2020 en oktober 2021 blijkt dat u open staat voor lokale ontgrenzing/herbegrenzing van de NNN. Compensatie kan in de Groene Loper plaatsvinden. Onze inschatting

recreatieschap Geestmerambacht

is dat in de Groene Loper natuurwaarden kunnen worden behaald die hoger liggen dan die in de te ontgrenzen intensieve recreatiegedeelten van het Geestmerambacht.

Hierbij verzoekt het recreatieschap om de NNN beperkt te herbegrenzen bij die locaties waar intensivering van recreatie beoogd is. Het gaat in totaal om 15,5 ha. In bijgaande kaart kunt u zien wat de beoogde plekken zijn. Deze zijn gebaseerd op de vaststelde visie 2030.

Wij kijken uit naar uw reactie en kunnen in een persoonlijk gesprek ons verzoek nader toelichten.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Geestmerambacht

J. (Jasper) Nieuwenhuizen MSc RC
Voorzitter

recreatieschap geestmerambacht

Postbus 2571, 2002 RB Haarlem
Genieweg 46a, Velsen-Zuid
023 – 520 28 00
info@recreatienoordholland.nl
www.geestmerambacht.nl
K.v.K. 37158864

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland
[redacted]

Velsen-Zuid:	30 augustus 2022
Uw kenmerk:	[redacted]
Ons kenmerk:	U20220551 am
Onderwerp:	specificatie ontgrenzings- en begrenzingsverzoek NNN, financieringsverzoek ontwikkeling ecologische verbinding De Groene Loper
Bijlage(n):	3
Behandeld door:	[redacted]
Contactgegevens:	[redacted]@recreatienoordholland.nl

Geachte [redacted]

Inleiding

Op 29 november 2021 hebben wij een verzoek gedaan tot herbegrenzing van 15,5 ha NNN uit het recreatiegebied Geestmerambacht, naar de te realiseren Groene Loper (brief met kenmerk U20210993am). In overleg met de provincie en in lijn met eerder gevoerd overleg sturen wij u hierbij een nadere specificatie van de te ontgrenzen en begrenzen gebieden. Deze brief bevat ook een verzoek om financiering van de ontwikkeling van de ecologische verbinding Geestmerambacht – Kanaal Omval Kolhorn.

Visieschets De Groene Loper

In de afgelopen maanden heeft het recreatieschap gewerkt aan het maken van een visieschets voor De Groene Loper. Voor dit proces is een begeleidingsgroep van recreatieschap, provincie en gemeente Dijk en Waard diverse malen bijeen geweest. In deze groep zijn de ontwikkelingen afgestemd en is input van de provincie verkregen over de gewenste ecologische kwaliteit van de verbindingszone. De begeleidingsgroep heeft gekoerst op het realiseren van vervangende NNN met eenvoudige recreatieve voorzieningen, passend binnen het provinciaal beleid. De schets is door de provincie ecologisch en financieel getoetst en de opmerkingen zijn verwerkt.
Hiermee hebben we invulling gegeven aan eerdere bestuurlijke overleggen met de provincie, zoals genoemd in onze brief van 21 november 2021.

Wij zijn verheugd u hierbij de visieschets aan te kunnen bieden. De gedachte is het ontgrenzen van ecologisch minder waardevol gebied met hoge recreatieve druk en het begrenzen elders langs een ecologische verbindingszone van diverse stapstenen met hogere natuurpotentie. Zo wordt de ecologische verbinding tussen het Geestmerambacht en Omval-Kolhorn versterkt, wat een provinciaal doel is wat ook bijdraagt aan de doelstellingen van het recreatieschap.
In het ontwerp is rekening gehouden met de door de provincie aangegeven doelsoorten en oppervlakteverdeling tussen land en water. Daarnaast zijn eenvoudige recreatieve voorzieningen

ingetekend. De sloepenroute (een project van de gemeente Dijk en Waard) loopt langs de rand van het gebied.

Eind juni is de schets met het bijbehorend ontwikkelingsproces gepresenteerd aan het Algemeen Bestuur van het recreatieschap en daar positief ontvangen. We zullen de schets agenderen bij de op te richten gebiedstafel, die begin september bijeen gaat komen. Vertegenwoordigers van wijkraden, groene groepen, recreanten en ondernemers zijn deelnemer aan de gebiedstafel.

Verzoek

We doen u, in vervolg op het gevoerde overleg tussen provincie en recreatieschap, een drieledig verzoek:

- Ontgrenzing van 11,9 ha. NNN in het Geestmerambacht (nadere specificatie van ons verzoek van november 2021). Zie het kaartje van bijlage 2a/b. Het betreft eigendommen van het recreatieschap Geestmerambacht.
- Begrenzen van 12,29 ha. NNN in De Groene Loper (nadere specificatie van ons verzoek van november 2021). Zie het kaartje van bijlage 3. Het betreft eigendommen van het recreatieschap Geestmerambacht.
- Akkoord op de visieschets voor De Groene Loper (bijlage 1), inclusief de beschreven financiële verdeling van kosten tussen de provincie en het recreatieschap. Dit wordt geconcretiseerd in een opdracht van de provincie aan het recreatieschap, nadat de NNN in De Groene Loper is begrensd.

De totale kosten van het project zijn in deze conceptfase geraamd op € 1.838.021,- inclusief plankosten, engineering, 5% inflatiecorrectie en btw. De kosten van de natuurinrichting (€ 1.063.823) zijn zoals afgesproken voor rekening van de provincie en de kosten voor de recreatieve inrichting (€ 774.198) zijn voor rekening van het recreatieschap. Op het moment van uitvoering zijn de definitieve kosten bekend en kunnen afspraken worden gemaakt over de uiteindelijke exacte bedragen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Recreatieschap Geestmerambacht

Annette Groot
Voorzitter

Bijlagen:

1. visieschets De Groene Loper
2a/b. Specificatie te ontgrenzen NNN in recreatiegebied Geestmerambacht noord/zuid
3. specificatie te begrenzen NNN in de natuur- en recreatieve verbinding De Groene Loper.

Cc. [redacted]@noord-holland.nl)

Provincie Noord-Holland

Interim-Statencommissie

Dossiernummer	12691
Extern Zaak ID	2031587
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	19 juni 2023
Agendapunt	9.b
Titel	Ruimte: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp) (B-agenda interim-commissie 19-06-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/OMB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Interim-Statencommissie	**19 juni 2023**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2023

Toelichting

GS stellen de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 in ontwerp vast, leggen deze ter inzage en geven deze vrij voor bespreking met PS. De tweede herziening heeft betrekking op verschillende onderwerpen, waaronder datacenters, energie-infrastructuur en verblijfsrecreatie in het Natuurnetwerk Nederland. Zienswijzen kunnen worden ingediend van 22 juni tot en met 2 augustus 2023.

Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

	Was	Wordt
Artikel		
Artikel 2.4 Toedeling vaarwegbeheer	1. Gedeputeerde Staten zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer PNH. 2. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer HHNK. 3. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer AGV. 4. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Rijnland. 5. Burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de vaarweg is gelegen, zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer gemeente. 6. Het Plassenschap Loosdrecht is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht. 7. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.	1 Gedeputeerde Staten zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer PNH. 2. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer HHNK. 3. Het dagelijks bestuur van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer AGV. 4. Het dagelijks bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland is belast met de uitvoering van het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Rijnland. 5. Burgemeester en wethouders van de gemeente waarbinnen de vaarweg is gelegen, zijn belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer gemeente. 6. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer is belast met het vaarwegbeheer van de vaarwegen aangeduid als werkingsgebied Vaarwegbeheer - beheer Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer.
Artikel 4.8 Vrijstelling directe schadebestrijding	1. Van het verbod van artikel 3.1, eerste lid, en artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, van de Wet natuurbescherming is vrijgesteld het door de grondgebruiker op de bij hem in gebruik zijnde gronden,	1. Van het verbod van artikel 3.1, eerste lid, en artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, van de Wet natuurbescherming is vrijgesteld het door de grondgebruiker op de bij hem in gebruik

	Was	Wordt
	dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, opzettelijk doden van de in bijlage 4b aangewezen soorten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, onder 3°, van de Wet natuurbescherming. 2. De in het eerste lid genoemde soorten worden op grond van het eerste lid slechts gedood ter ondersteuning van verjaging. 3. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd ter voorkoming van de, per soort in bijlage 4b benoemde, schades. 4. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd in de, per soort in bijlage 4b benoemde, periode. 5. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden, voor zover het kwetsbare gewassen betreft, uitsluitend uitgevoerd in aanvulling op het in werking hebben van tenminste twee preventieve middelen. 6. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing indien de door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, zijn gelegen in door Gedeputeerde Staten aangewezen foerageergebieden. 7. Voor foerageergebieden is van toepassing: a. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 april voor de grauwe gans en de kolgans; b. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 mei voor de brandgans; c. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 juni voor de rotgans. 8. Bij de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid wordt uitsluitend gebruik gemaakt van het geweer en eventueel een	zijnde gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, opzettelijk doden van de in bijlage 4b aangewezen soorten ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, onder 3°, van de Wet natuurbescherming. 2. De in het eerste lid genoemde soorten worden op grond van het eerste lid slechts gedood ter ondersteuning van verjaging. 3. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd ter voorkoming van de, per soort in bijlage 4b benoemde, schades. 4. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd in de, per soort in bijlage 4b benoemde, periode. 5. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden, voor zover het kwetsbare gewassen betreft, uitsluitend uitgevoerd in aanvulling op het in werking hebben van tenminste twee preventieve middelen. 6. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing indien de door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, zijn gelegen in door Gedeputeerde Staten aangewezen foerageergebieden. 7. Voor het werkingsgebied ganzenfoerageergebieden is van toepassing: a. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 april voor de grauwe gans en de kolgans; b. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 mei voor de brandgans; c. een geldigheidsperiode van 1 november tot 1 juni voor de rotgans.

	Was	Wordt
	hond zoals genoemd in artikel 3.9 van het Besluit natuurbescherming. 9. Van het verbod als bedoeld in 3.16, eerste lid, onder a van het Besluit natuurbescherming zijn vrijgesteld de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang uit te voeren. 10. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren. 11. Gedode dieren worden voor het verlaten van het veld opgeruimd. 12. Voor zover de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd, worden op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren, per verjaagactie: a. niet meer dan vier dieren per ingezet geweer gedood. Als de te verjagen dieren zijn verdreven, wordt een verjaagactie geacht te zijn beëindigd en vangt een nieuwe verjaagactie aan; b. maximaal vijf geweerdragers ingezet.	8. Bij de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid wordt uitsluitend gebruik gemaakt van het geweer en eventueel een hond zoals genoemd in artikel 3.9 van het Besluit natuurbescherming. 9. Van het verbod als bedoeld in 3.16, eerste lid, onder a van het Besluit natuurbescherming zijn vrijgesteld de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid vanaf één uur voor zonsopkomst tot één uur na zonsondergang uit te voeren. 10. De handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitsluitend uitgevoerd op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren. 11. Gedode dieren worden voor het verlaten van het veld opgeruimd. 12. Voor zover de handelingen bedoeld in het eerste en tweede lid worden uitgevoerd, worden op de percelen waarop schade is ontstaan, dreigt te ontstaan of de direct daaraan grenzende percelen of wateren, per verjaagactie: a. niet meer dan vier dieren per ingezet geweer gedood. Als de te verjagen dieren zijn verdreven, wordt een verjaagactie geacht te zijn beëindigd en vangt een nieuwe verjaagactie aan; b. maximaal vijf geweerdragers ingezet.
4.44 Verboden activiteiten	Het is verboden de in bijlage 3b opgenomen activiteiten te verrichten.	Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten in grondwaterbeschermingsgebieden: a. het winnen van mergel, zand of grind, kalkzandsteen, kalk, steenkolen, turf of andere delfstoffen; b. het opslaan, overslaan of bewerken van steenkool, ertsen of derivaten van ertsen; c. het vervaardigen van ruw ijzer, ruw staal, of primaire non-ferro metalen; d. het vervaardigen van cokes uit steenkool;

	Was	Wordt
		e. het opslaan, overslaan, verbranden of op andere wijze verwijderen van afvalstoffen; *f. vervallen* g. het storten of het anderszins op of in de bodem brengen van afvalstoffen; h. het vervaardigen, onderhouden of repareren van schepen of het behandelen van de oppervlakte van schepen; i. het afleveren van vloeibare brandstoffen voor motorvoertuigen voor het wegverkeer of de scheepvaart; j. het opslaan van vloeibare brandstoffen, afgewerkte olie, gevaarlijke stoffen, CMR-stoffen of andere bodembelastende stoffen in ondergrondse opslagtanks; k. het reinigen van tankschepen; l. het inwendig reinigen van mobiele tanks, tankwagens, tankcontainers of bulkcontainers; m. het bieden van gelegenheid voor het afmeren van pleziervaartuigen waarbij afgewerkte olie, bilgewater, huishoudelijk afvalwater of andere afvalstoffen worden opgeslagen; n. het exploiteren van zuiveringstechnische werken en bedrijfsafvalwaterzuiveringen; o. het vissen of het kweken van siervis of consumptievis in een bassin dat in contact staat met bodem, grondwater of oppervlaktewater; p. het behandelen van de oppervlakte van metalen of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé of het aanbrengen van gesmolten metaal waarbij de gebruikte behandelingsbaden direct in of op de bodem zijn geplaatst;

	Was	Wordt
		q. het exploiteren van schietbanen in de open lucht zonder gebruikmaking van kogelvangers, met vuurwapens of wapens werkend met luchtdruk of gasdruk; r. het winnen van aardolie of aardgas; s. het bewerken van splijt- en kweekstoffen; t. het parkeren van vervoerseenheden, waaronder in ieder geval begrepen voertuigen, opleggers dan wel containers, met gevaarlijke stoffen; u. het gebruiken van bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen of vaartuigen in wedstrijdverband of voor recreatieve doeleinden in de open lucht.
Artikel 4.45 Omgevingsvergunningplichtige activiteit - boorputten	1. Het is in het werkingsgebied Grondwaterbeschermingsgebied verboden zonder omgevingsvergunning boorputten op te richten of te hebben. 2. Het eerste lid geldt niet voor: a. boorputten voor de controle van het grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening; b. boorputten voor het onderzoeken of saneren van de bodem in het kader van paragraaf 3.2.23 van het Besluit activiteiten leefomgeving; c. tijdelijke bronbemaling ten behoeve van de uitvoering van werken, mits de BRL SIKB 2100 en protocol 2101 in acht wordt genomen; d. boorputten voor de levering van bluswater in het geval van een calamiteit; en e. boorputten voor de controle van de grondwaterstand; mits scheidende lagen rond de buis of buizen in de boorput worden hersteld. 3. Het is verboden de activiteiten, bedoeld in het tweede lid, te verrichten, zonder dit ten minste negen weken voor het begin ervan te melden.	1. Het is in het werkingsgebied Grondwaterbeschermingsgebied verboden zonder omgevingsvergunning boorputten op te richten of te hebben. 2. Het eerste lid geldt niet voor: a. boorputten voor de openbare drinkwatervoorziening; b. boorputten voor het onderzoeken of saneren van de bodem in het kader van paragraaf 3.2.23 van het Besluit activiteiten leefomgeving; c. tijdelijke bronbemaling ten behoeve van de uitvoering van werken, mits de BRL SIKB 2100 en protocol 2101 in acht wordt genomen; d. boorputten voor de levering van bluswater in het geval van een calamiteit; en e. boorputten voor de controle van de grondwaterstand; mits scheidende lagen rond de buis of buizen in de boorput worden hersteld. 3. Het is verboden de activiteiten, bedoeld in het tweede lid, te verrichten, zonder dit ten minste negen weken voor het begin ervan te melden.

Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022

	Was	Wordt
Artikel 4.114 Aanvullende meldplicht	Artikel 4.114 Aanvullende meldplicht Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit bedoeld in Artikel 4.113 doet degene die de activiteit verricht hiervan melding aan het bevoegd gezag. Bij de melding worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.	Artikel 4.114 Informatieplicht Ten minste vier weken voor het begin van de activiteit bedoeld in Artikel 4.113 worden de algemene en specifieke gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag verstrekt, zoals opgenomen in Bijlage 10.
Artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen	1 Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een kleinschalige ontwikkeling, niet zijnde een kleinschalige woningbouwontwikkeling, als: a. de ontwikkeling plaatsvindt op een locatie waar stedelijke activiteiten zijn toegestaan; b. het toegestane bebouwd oppervlak niet wordt vergroot; en c. het aantal burgerwoningen niet toeneemt. 2 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m.	1 Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied Landelijk gebied kan het uitsluitend voorzien in een kleinschalige ontwikkeling, niet zijnde een kleinschalige woningbouwontwikkeling, als: a. de ontwikkeling plaatsvindt op een locatie waar stedelijke activiteiten zijn toegestaan; b. het toegestane bebouwd oppervlak niet wordt vergroot; en c. het aantal burgerwoningen niet toeneemt. 2 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan voorzien in bijbehorende bouwwerken tot een oppervlakte per bouwperceel van niet meer dan 150 m2 en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. 3 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder b, kan een omgevingsplan eenmalig voorzien in een toename van het bebouwd oppervlak met 15% tot een maximum van 500 m2, indien dit niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6 is van overeenkomstige toepassing.
Artikel 6.32a Toepassingsbereik	Subparagraaf 6.2.2.6a (Datacenters) Artikel 6.32a (Toepassingsbereik) Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.	Subparagraaf 6.2.2.6a Datacenters Artikel 6.32a Toepassingsbereik Deze subparagraaf gaat over datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.
Artikel 6.32b Datacenter clustering	Artikel 6.32b (Datacenter clustering)	Artikel 6.32b Datacenter clustering

	Was	Wordt
	1Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' voorzien in vestiging van een nieuw of uitbreiding van een bestaand datacenter met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als: a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld. 2 Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in vestiging van een nieuw datacenter of uitbreiding van een bestaand datacenter als daar vestigingsvoorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op: a. De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken; b. Multifunctioneel ruimtegebruik; c. Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan; d. Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en e. Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers).	1Een omgevingsplan kan uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' voorzien in een datacenter met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA als: a. de locatie is gelegen op of grenst aan een bedrijventerrein; en b. voor de locatie een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan is opgesteld. 2 Het omgevingsplan kan uitsluitend voorzien in vestiging of uitbreiding van een datacenter als daar vestigingsvoorwaarden aan verbonden worden die voldoen aan het provinciaal beleid en gericht zijn op: a. De impact op de directe en wijdere omgeving waarbij het bouwvolume en de inrichting van de ruimte om het gebouw worden betrokken; b. Multifunctioneel ruimtegebruik; c. Borging van het stedenbouwkundig plan en of het beeldkwaliteitsplan; d. Energievoorwaarden gericht op maximale energiebesparing, energievoorziening, duurzaam inkopen van stroom, opwekken van duurzame energie, duurzame back-up energiesystemen, gebruik van energie-efficiënte koeling en afkoppelmogelijkheden voor het gebruik van restwarmte; en e. Watervoorwaarden gericht op beperking van de hoeveelheid voor koelwater benodigd (drink)water, het gebruik van oppervlaktewater, hemelwater en zo mogelijk van bronnen als hergebruik effluent ten behoeve van koeling, het waar mogelijk vermijden van het onttrekken van grondwater, het bij voorkeur gebruiken van ondergronds opgeslagen hemelwater en het rekening houden met het niet gegarandeerd zijn van waterbeschikbaarheid (in droge zomers). 3 Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op op 1 januari 2024 rechtmatig aanwezige datacenters.
Artikel 6.32c Datacenters uitgesloten	Artikel 6.32c (Datacenters uitgesloten) 1 Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied 'datacenters uitgesloten', voorziet het niet in nieuwe datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan	Artikel 6.32c Datacenters uitgesloten 1 Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op het werkingsgebied 'datacenters uitgesloten', voorziet het niet in datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA.

	Was	Wordt
	2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. 2 Het eerste lid is niet van toepassing op de projecten in de gemeenten Diemen en Haarlem welke staan vermeld in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2024 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.	2 Het eerste lid is niet van toepassing op de projecten in de gemeenten Diemen en Haarlem welke staan vermeld in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 indien hiervoor uiterlijk op 31 december 2024 een ontwerpbesluit ter inzage is gelegd. 3 Het eerste lid is niet van toepassing op op 1 januari 2024 rechtmatig aanwezige datacenters.
Artikel 6.32d Uitvoeringstermijn	-	Het omgevingsplan dient uiterlijk op 31 december 2025 in overeenstemming te zijn met de regels zoals opgenomen in artikel 6.32b en 6.32c.
Paragraaf 6.2.3	Paragraaf *6.2.3 Duurzame energie*	*Paragraaf 6.2.3 Duurzame energie en energie-infrastructuur*
Subparagraaf 6.2.3.3. Elektriciteitsstations	-	Subparagraaf 6.2.3.3. Elektriciteitsstations
Artikel 6.40a Toepassingsbereik	-	Deze subparagraaf gaat over de bouw, vervanging of verandering van hoogspannings- en verdeelstations.
Artikel 6.40b Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations	-	1. Een omgevingsplan mag voorzien in het bouwen, vervangen of veranderen van een of meer elektriciteitsstations als: o een zorgvuldige locatieafweging voor de elektriciteitsstations wordt gemaakt; o de elektriciteitsstations zorgvuldig ruimtelijk worden ingepast; en o aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies wordt gevraagd over de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing van de elektriciteitsstations. 2. In het Delegatiebesluit Omgevingsverordening NH2022 is bepaald dat Gedeputeerde Staten regels kunnen stellen over de locatieafweging en de zorgvuldige ruimtelijke inpassing als bedoeld in het eerste lid.
Artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen	Een omgevingsplan maakt geen nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten binnen het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland of het werkingsgebied natuurverbindingen mogelijk die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen	Een omgevingsplan maakt geen nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten binnen het werkingsgebied Natuurnetwerk Nederland of het werkingsgebied natuurverbindingen mogelijk die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die

	Was	Wordt
	leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, tenzij sprake is van: 1. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: 1. er sprake is van groot openbaar belang; 2. er geen reële alternatieven zijn; en 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. 2. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: 1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden gecompenseerd; 2. de compensatie inhoudt dat de uitvoering van het geheel van activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor de werkingsgebieden natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 3. de oppervlakte van het werkingsgebied natuurnetwerk Nederland tenminste gelijk blijft; 4. rekening wordt gehouden met de omstandigheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt mogelijk gelegen is in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan Bijzonder provinciaal landschap.	kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden, tenzij sprake is van: a. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: 1. er sprake is van groot openbaar belang; 2. er geen reële alternatieven zijn; en 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. b. nieuwe activiteiten en wijziging van bestaande activiteiten, voor zover: 1. het niet gaat om verblijfsrecreatie; 2. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden gecompenseerd; 3. de compensatie inhoudt dat de uitvoering van het geheel van activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor de werkingsgebieden natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 4. de oppervlakte van het werkingsgebied natuurnetwerk Nederland tenminste gelijk blijft; 5. rekening wordt gehouden met de omstandigheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt mogelijk gelegen is in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan Bijzonder provinciaal landschap.

	Was	Wordt
	5. er een gebiedsvisie wordt opgesteld waarin wordt onderbouwd dat wordt voldaan aan het gestelde onder 1 tot en met 4 van dit onderdeel. 3. een beperkte toevoeging van nieuwe activiteiten aan of een beperkte wijziging van bestaande activiteiten, mits: 1. deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande activiteit; 2. deze toevoeging of wijziging ondergeschikt is aan de bestaande activiteiten; en 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd.	6. er een gebiedsvisie wordt opgesteld waarin wordt onderbouwd dat wordt voldaan aan het gestelde onder 1 tot en met 4 van dit onderdeel. c. een beperkte toevoeging van nieuwe activiteiten aan of een beperkte wijziging van bestaande activiteiten, mits: 1. deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande activiteit; 2. deze toevoeging of wijziging ondergeschikt is aan de bestaande activiteiten; en de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd.
Artikel 6.61 Kernkwaliteiten Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarden	De kernkwaliteiten van de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde zijn uitgewerkt en geobjectiveerd in bijlage 8a en bijlage 8b.	De kernkwaliteiten van de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde zijn uitgewerkt en geobjectiveerd in bijlage 8a tot en met 8c.

	Was	Wordt
Artikel 6.70 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied	1. Bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van het werkingsgebied Landelijk gebied, wordt in het omgevingsplan, gelet op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: a. rekening gehouden met: de ambities en ontwikkelprincipes van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren; b. bij de inpassing betrokken: de kansen zoals beschreven bij de ambities en ontwikkelprincipes; en c. bij de inpassing betrokken: de ontstaansgeschiedenis en de kernwaarden van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren. 2. In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in de Amstelscheg rekening gehouden met de karakteristieken en de ontwerpprincipes inzake de samenhang, de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het landschap, zoals beschreven in het door Gedeputeerde Staten vastgestelde rapport 'Gebiedsperspectief en Beeldkwaliteit Amstelscheg' (nr. 2011-66880). 3. Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het betrokken waterschap of het College van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente kunnen de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies vragen, ook in een vroeg stadium, inzake de locatie afweging of de ruimtelijke inpassing.	1. Bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling ter plaatse van het werkingsgebied Landelijk gebied, wordt in het omgevingsplan, gelet op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: d. rekening gehouden met: de ambities en ontwikkelprincipes van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren; e. bij de inpassing betrokken: de kansen zoals beschreven bij de ambities en ontwikkelprincipes; en f. bij de inpassing betrokken: de ontstaansgeschiedenis en de kernwaarden van het toepasselijke ensemble en van de toepasselijke provinciale structuren. 2 In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in de Amstelscheg rekening gehouden met de karakteristieken en de ontwerpprincipes inzake de samenhang, de ruimtelijke kwaliteit en de identiteit van het landschap, zoals beschreven in het door Gedeputeerde Staten vastgestelde rapport 'Gebiedsperspectief en Beeldkwaliteit Amstelscheg' (nr. 2011-66880). 3 In aanvulling op het eerste lid, wordt bij de inpassing van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling met betrekking tot een stolpboerderij de door Gedeputeerde Staten op 24-01-2023 opgestelde Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen betrokken. 4 Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van het betrokken waterschap of het College van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente kunnen de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling om advies vragen, ook in een vroeg stadium, inzake de locatie afweging of de ruimtelijke inpassing.
Bijlagen		
Bijlage 1 – begrippen *toevoeging aan*	-	Hoogspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 110 KV en hoger

	Was	Wordt
		Middenspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 10 kV tot 50 kV
Bijlage 3b	Het is verboden de volgende activiteiten te verrichten in grondwaterbeschermingsgebieden: a. het winnen van mergel, zand of grind, kalkzandsteen, kalk, steenkolen, turf of andere delfstoffen; b. het opslaan, overslaan en/of bewerken van steenkool, ertsen of derivaten van ertsen; c. het vervaardigen van ruw ijzer, ruw staal, of primaire non-ferro metalen; d. het vervaardigen van cokes uit steenkool; e. de op- en overslag, verbranding of andere wijze van verwijdering van afvalstoffen; *f. vervallen* g. het storten of het anderszins op of in de bodem brengen van afvalstoffen; h. het vervaardigen, onderhouden, repareren of het behandelen van de oppervlakte van schepen; i. het afleveren van vloeibare brandstoffen voor motorvoertuigen voor het wegverkeer of de scheepvaart; j. de opslag van vloeibare brandstoffen, afgewerkte olie, gevaarlijke stoffen, CMR-stoffen of andere bodembelastende stoffen in ondergrondse opslagtanks; k. het reinigen van tankschepen; l. het inwendig reinigen mobiele tanks, tankwagens, tankcontainers of bulkcontainers; m. gelegenheid bieden voor het afmeren van pleziervaartuigen en waar afgewerkte olie, bilgewater, huishoudelijk afvalwater of andere afvalstoffen worden opgeslagen; n. zuiveringstechnische werken en bedrijfsafvalwaterzuiveringen;	*Vervalt (verplaatsing tekst naar artikel 4.44)*

<table>
<tr><th></th><th>Was</th><th>Wordt</th></tr>
<tr><td></td><td>o. recreatievissen of het kweken van siervis of consumptievis in een bassin dat in contact staat met bodem, grondwater of oppervlaktewater;
p. oppervlaktebehandeling van metalen en/of kunststoffen door middel van een elektrolytisch of chemisch procedé, of het aanbrengen gesmolten metaal waarbij de gebruikte behandelingsbaden direct in of op de bodem zijn geplaatst;
q. schietbanen in de open lucht zonder gebruikmaking van kogelvangers, met vuurwapens of wapens werkend met luchtdruk of gasdruk;
r. aardolie -of aardgaswinning;
s. bewerking van splijt- en kweekstoffen;
t. het parkeren van vervoerseenheden met gevaarlijke stoffen;
u. het gebruiken van bromfietsen, motorvoertuigen of andere gemotoriseerde voertuigen of vaartuigen in wedstrijdverband of voor recreatieve doeleinden in de open lucht.</td><td></td></tr>
<tr><td>Bijlage 8a Kernkwaliteiten UNESCO</td><td>Hieronder zijn de kernkwaliteiten van de werelderfgoederen opgesomd. De uitwerking van de kernkwaliteiten is opgenomen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Deze tabel dient in samenhang te worden gelezen met de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, deze bijlage en bijlage 8b, waarin opgenomen het Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies.
<table><tr><td></td><td>Kernkwaliteiten</td></tr><tr><td>Nieuwe Hollandse Waterlinie</td><td>1. Het unieke, in samenhang m het landschap ontworpen negentiende en twintigste-eeuwse hydrologische en militairverdedigingssysteem,</td></tr></table></td><td>Werelderfgoed De Beemster

1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, vroeg zeventiende-eeuwse (landschaps)architectonische geheel van de droogmakerij De Beemster, bestaande uit:
- het vierkante gridpatroon van wegen en waterlopen en rechthoekige percelen;
- de ringdijk en ringvaart (continuïteit en eenheid in vormgeving);
- het centraal gelegen dorp (Middenbeemster) op een assenkruis van wegen;
- bebouwing langs de wegen;
- de relatief hooggelegen wegen met laanbeplanting;</td></tr>
</table>

	Was	Wordt
	bestaande uit:- inundatiegebieden;- zone met verdedigingswerken als forten, batterijen, lunetten, betonnen mitrailleurkazematten en groepsschuilplaatsen in hun samenhang met de omgeving;- voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied) rondom de forten;- waterwerken als waterlichamen, sluizen, inlaten, duikers, en dijken functionerend in samenhang met verdedigingswerken en inundatiegebieden;- overige elementen als beschutte wegen, (resten van) loopgraven en tankgrachten;- de landschappelijke inpassing en camouflage van de voormalige militaire objecten;- de historische vestingstructuur van de vestingsteden Muiden, Weesp, Naarden, Nieuwersluis, Gorinchem en Woudrichem; 2. Grote openheid; 3. Groen en overwegend rustig karakter.	- de monumentale en typerende (stolp)boerderijen en restanten van buitens; - de oude negentiende-eeuwse gemalen en molengangen; - de structuur en het karakter van het (beschermde) dorpsgezicht van Middenbeemster: 2. Grote openheid; 3. Voor zover het werelderfgoed De Beemster samenvalt met het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, zijn de uitgewerkte universele waarden van het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam tevens van toepassing op het werelderfgoed De Beemster. **Uitwerking kernkwaliteiten Beemster** De kernkwaliteiten van het Werelderfgoed De Beemster zijn uitgewerkt in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. *Werelderfgoed Hollandse Waterlinies* Op 26 juli 2021 zijn de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie gezamenlijk UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies geworden. Samen met de Waterlinies Provincie en de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed zijn de kernkwaliteiten voor de Hollandse Waterlinies geformuleerd. Deze kernkwaliteiten zijn uitgewerkt in bijlage 8c de gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies. Het samengevoegde werelderfgoed Hollandse Waterlinies en de daarbij behorende kernkwaliteiten moeten nog worden opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving op grond van de Omgevingswet. Tot die tijd zijn er daarom in deze bijlage ook nog de afzonderlijke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie opgenomen. De

	Was		Wordt
	Werelderfgoed De Beemster	1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, vroeg zeventiende-eeuwse (landschaps)architectonische geheel van de droogmakerij De Beemster, bestaande uit:- het vierkante gridpatroon van wegen en waterlopen en rechthoekige percelen;- de ringdijk en ringvaart (continuïteit en eenheid in vormgeving);- het centraal gelegen dorp (Middenbeemster) op een assenkruis van wegen;- bebouwing langs de wegen;- de relatief hooggelegen wegen met laanbeplanting;- de monumentale en typerende (stolp)boerderijen en restanten van buitens;- de oude negentiende-eeuwse gemalen en molengangen;- de structuur en het karakter van het (beschermde) dorpsgezicht van Middenbeemster; 2. Grote openheid; 3. Voor zover het werelderfgoed De Beemster samenvalt met het werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, zijn de uitgewerkte universele waarden van het werelderfgoed De Stelling van	gebiedsanalyses Hollandse Waterlinies worden tevens aangemerkt als een uitwerking van de kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. *Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam* 1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, laatnegentiende-eeuwse en vroegtwintigse-eeuwse hydrologische en militair-landschappelijke geheel bestaande uit: - een doorgaand stelsel van liniedijken in een grote ring om Amsterdam; - sluizen en voor- en achterkanalen; - de forten, liggend op regelmatige afstand, voornamelijk langs dijken; - inundatiegebieden; - voormalige schootsvelden (visueel open) en verbodenkringen (merendeels onbebouwd gebied); - de landschappelijke inpassing en slechte zichtbaarheid van de voormalige objecten; 2. Relatief grote openheid; 3. Groene en relatief stille ring rond Amsterdam. *Nieuwe Hollandse Waterlinie* 1. Het unieke, in samenhang met het landschap ontworpen negentiende en twintigste-eeuwse hydrologische en militairverdedigingssysteem, bestaande uit: - Inundatiegebieden; - zone met verdedigingswerken als forten, batterijen, lunetten, betonnen mitrailleurkazematten en

<table>
<tr><th></th><th colspan="2">Was</th><th>Wordt</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>Amsterdam tevens van toepassing op het werelderfgoed De Beemster.</td><td rowspan="2">groepsschuilplaatsen in hun samenhang met de omgeving;
- voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied) rondom de forten;
- waterwerken als waterlichamen, sluizen, inlaten, duikers, en dijken functionerend in samenhang met verdedigingswerken en inundatiegebieden;
- overige elementen als beschutte wegen, (resten van) loopgraven en tankgrachten;
- de landschappelijke inpassing en camouflage van de voormalige militaire objecten;
- de historische vestigingsstructuur van de vestingsteden Muiden, Weesp, Naarden, Nieuwersluis, Gorinchem en Woudrichem;
2. Grote openheid;
3. Groen en overwegend rustig karakter.

Ontwikkelingen die de uitzonderlijke universele waarde (UUW’s) aantasten, dienen als gevolg van de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention voorgelegd te worden aan het Werelderfgoedcomité.</td></tr>
<tr><td></td><td>Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam</td><td>1. Het unieke, samenhangende en goed bewaard gebleven, laatnegentiende-eeuwse en vroegtwintigste-eeuwse hydrologische en militair-landschappelijke geheel, bestaande uit:- een doorgaand stelsel van liniedijken in een grote ring om Amsterdam;- sluizen en voor- en achterkanalen;- de forten, liggend op regelmatige afstand, voornamelijk langs dijken;- inundatiegebieden;- voormalige schootsvelden (visueel open) en verboden kringen (merendeels onbebouwd gebied);- de landschappelijke inpassing en slechte zichtbaarheid van de voormalige militaire objecten;
2. Relatief grote openheid;
3. Groene en relatief stille ring rond Amsterdam.</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Nadere uitwerking kernkwaliteiten Nieuwe Hollandse Waterlinie
De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie worden verder uitgewerkt in een gezamenlijk proces met de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Utrecht. De Stelling van</td><td></td></tr>
</table>

	Was	Wordt
	Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie staan nu bij UNESCO ingeschreven als één werelderfgoed met de naam Hollandse Waterlinies en omvat nu ook de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Utrecht. Ter inspiratie kan dienen: 'Inspiratieboek Linie-Vormgeving, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Feddes/Olthof Landschapsarchitecten, juni 2007. Nadere uitwerking Stelling van Amsterdam In de Stelling van Amsterdam zijn verschillende zoneringen te onderscheiden: a. Stellingzone; b. Kernzone; c. Monumentenzone. Ad 1 Stellingzone De gehele Stelling van Amsterdam (UNESCO-werelderfgoed) is Stellingzone. De Stellingzone vormt het samenhangend geheel tussen de verdedigingswerken en het landschap. Ook voormalige inundatiegebieden maken deel uit van de Stellingzone. Voor deze Stellingzone geldt: • Behoud van nog bestaande zichtlijnen tussen de forten en doorzichten op de forten; • Openhouden van schootscirkels rond de forten in de nog open landschappen; • Behoud van bestaande accessen. Dit zijn de plaatsen waar de hoofdverdedigingslijn werd doorsneden door dijken, kanalen, spoorlijnen en wegen. Ad 2 Kernzone	

	Was	Wordt
	De kernzone wordt gevormd door de hoofdverdedigingslijn en de schootscirkels rond de forten. De hoofdverdedigingslijnen en de schootscirkels rond de forten zijn belangrijke elementen in het Stellinglandschap. De hoofdverdedigingslijn markeert de grens aanval-verdediging en tevens de grens van de inundaties. De schootscirkel is een cirkel van 1000 meter rond een fort. De kernzone is als volgt begrensd: a. Hoofdverdedigingslijn: 100 meter aan de aanvalszijde en 100 meter aan de verdedigingszijde. b. Schootscirkels rond de forten: cirkels van 1000 meter rond een fort. Voor de Kernzone geldt: • Geen bebouwing in gebieden die nu nog open zijn; • Kleinschalige incidentele ontwikkelingen binnen de kernzone zijn alleen mogelijk als deze als doel hebben de ruimtelijke kwaliteit van de Stelling van Amsterdam te versterken. De ontwikkeling dient ingepast te zijn in het landschap en met respect voor zichtlijnen en mag niet leiden tot een significant hoger geluidsniveau in de open ruimte en tot een significante aantasting van het groene en open landschap; • Op agrarische bouwblokken is aanpassing en vernieuwing van agrarische opstallen mogelijk, mits ingepast in het landschap en passend binnen het omgevingsbeleid. • Verdichting van bestaande bebouwingslinten is toegestaan, mits passend in het landschap en de bestaande bebouwingsintensiteit van het lint; • Voor bestaande bebouwing die afbreuk doet aan de open ruimte in de schootscirkel en de zone langs de hoofdverdedigingslijn geldt: kansen tot aanpassing benutten in het kader van een integrale herinrichting van het gebied, waarbij per saldo een verbetering van de ruimtelijke situatie ontstaat;	

	Was	Wordt
	• Handhaving van de eenheid en herkenbaarheid van de Stellingdijken die specifiek voor de Stelling van Amsterdam zijn aangelegd. Dit zijn de Liniewal Liebrug-Liede (gemeente Haarlemmerliede), de Geniedijk in de Haarlemmermeerpolder (gemeente Haarlemmermeer), de Liniewal in de Starnmeerpolder (gemeente Graft-De Rijp), de Vuurlijn (gemeenten Uithoorn en Aalsmeer), de Liniewal ten oosten van Fort bij Veldhuis (gemeenten Heemskerk en Uitgeest) en de Liniewal Aagtendijk-Zuidwijkermeer (gemeenten Zaanstad en Beverwijk). De zichtlijnen langs deze dijken moeten gehandhaafd blijven; • Een groene of blauwe zone rond de forten waarborgen op die plaatsen waar die nu nog aanwezig is; • Stimuleren en ontwikkelen van blauwe functies die het contrast met de hoofdverdedigingslijn versterken of die (voormalige) inundatiegebieden in het landschap zichtbaar maken. Ad 3 Monumentenzone De Monumentenzone vormt het hart van de Stelling van Amsterdam. Binnen de Monumentenzone liggen objecten die door de Erfgoedwet of deze Omgevingsverordening zijn beschermd, zoals dijken, forten, sluizen en andere objecten. Ruim 20 objecten zijn op dit moment opgenomen als rijksmonument ingevolge de Erfgoedwet. Ongeveer 120 objecten zijn opgenomen als provinciaal monument volgens de provinciale Omgevingsverordening. Voor deze Monumentenzone gelden naast de regels in deze verordening over de erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde ook de regels uit de Erfgoedwetten en de regels over monumenten (cultureel erfgoed) in deze verordening. Dit komt samengevat neer op geen ontwikkelingen toestaan die het (UNESCO-) monument beschadigen, vernielen of ontsieren, en een verbod om noodzakelijk onderhoud aan het monument te onthouden.	

	Was	Wordt
	Specifiek voor De Beemster (eveneens UNESCO werelderfgoed) geldt dat de ruimtelijke hoofdstructuur van dit gebied gerespecteerd moet worden. Ontwikkelingen in de kernzone en stellingzone mogen niet strijdig zijn met het beleid voor het UNESCO werelderfgoed van droogmakerij De Beemster. Beleidskaders Verder gelden de volgende kaders waarin de kernkwaliteiten verder zijn uitgewerkt per deelgebied: • het Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam (2008); • het Ruimtelijk Beleidskader Stelling van Amsterdam (2008); • Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018; • Afwegingskader Energietransitie Hollandse Waterlinies (2021). Ontwikkelingen die de uitzonderlijke universele waarden (UUW's) aantasten, dienen als gevolg van de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention voorgelegd te worden aan het Werelderfgoedcomité.	
Bijlage 8c Gebiedsanalyses	-	De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn uitgewerkt in de volgende vijf gebiedsanalyses Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies: - Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Noord; - Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West: - Gebiedsanalyse Vechtstreek Noord; - Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam Zuid; - Gebiedsanalyse Vechtstreek. De gebiedsanalyses voor Stelling van Amsterdam Zuid en Vechtstreek zijn opgesteld in samenwerking met de provincie Utrecht omdat ze betrekking hebben op dit werelderfgoed in zowel Noord-Holland als Utrecht.

	Was	Wordt
		De gebiedsanalyses hebben ieder eenzelfde opbouw: Hoofdstuk 1: legt uit wat de aanleiding en het doel van de gebiedsanalyse is; Hoofdstuk 2: is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van het betreffende gebied; Hoofdstuk 3: legt uit hoe het verdedigingssysteem van de waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de waterlinies als geheel zijn. Hoofdstuk 4: beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam en/of Nieuwe Hollandse Waterlinies in het gebied zijn ingepast en wat de belangrijkste kenmerken zijn. Hoofdstuk 5: analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling en/of Nieuwe Hollandse Waterlinies per deelgebied. Hoofdstuk 6: geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen. Verder geldt de Erfgoedwet voor rijksmonumenten en zijn op provinciale monumenten de regels in deze verordening over

	Was	Wordt
		monumenten (cultureel erfgoed) van toepassing. De monumentale waarden van deze rijks- en provinciale monumenten zijn niet uitgewerkt in de gebiedsanalyses maar in redengevende omschrijvingen van deze monumenten. Gebiedsanalyses [zie pdf-documenten]
Bijlage 11, Regels Gedeputeerde Staten	Artikel 6.2b Ruimtelijke kwaliteit windturbines	Artikel 6.2a Ruimtelijke kwaliteit windturbines
Bijlage 11, Regels Gedeputeerde Staten *Toevoeging aan*	-	Afdeling 6b Elektriciteitsstations Artikel 6.1b Toepassingsbereik Deze afdeling bevat de regels, zoals bedoeld in het delegatiebesluit. Artikel 6.2b Locatieafweging en Ruimtelijke kwaliteit elektriciteitsstations Bij de locatieafweging en de ruimtelijke inpassing als bedoeld in Artikel 6.40a en Artikel 6.40b van de verordening houdt het bevoegd gezag in ieder geval rekening met: a. de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie conform artikel 6.70 van de verordening; b. de Ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations zoals door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 11-04-2023.
Delegatiebesluit, Artikel 6.5a zorgvuldige ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations	-	Gedeputeerde Staten kunnen regels stellen over de zorgvuldige ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations als bedoeld in artikel 6.40a en artikel 6.40b van de Omgevingsverordening NH2022.
Toelichting		
Algemene toelichting, onderdeel ‘werkingsgebied landelijk gebied’	Veel van de instructieregels aan gemeenten hebben betrekking op het landelijk gebied. Daarom is in het werkingsgebied landelijk gebied duidelijk gemaakt waar volgens de provincie de grens ligt	Veel van de instructieregels aan gemeenten hebben betrekking op het landelijk gebied. Daarom is in het werkingsgebied landelijk gebied duidelijk gemaakt waar volgens de provincie de

	Was	Wordt
	tussen stedelijk en landelijk gebied. Op deze manier wordt duidelijk waar deze regels van toepassing zijn. Voor de totstandkoming van het werkingsgebied landelijk gebied heeft de provincie een aantal uitgangspunten gehanteerd. Ten eerste zijn de CBS-gegevens voor bevolkingskernen gebruikt. De stedelijke hoofd- of basiskernen (>500 inwoners) maken geen onderdeel uit van het werkingsgebied landelijk gebied. Aanvullend hierop zijn ook een aantal kleinere kernen met minder dan 500 inwoners door hun vorm en uiterlijk tot de basiskernen gerekend. Ook de aan de kernen grenzende stedelijke bestemmingsvlakken die ten dienste staan van de kern (zoals sportvelden en bedrijventerreinen) beschouwen wij niet als landelijk gebied. Uitzondering hierop vormen stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern die eerder al onder één van de voormalige regimes bufferzones (voormalige Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)), aardkundig monument (voormalige Provinciale Milieuverordening (PMV)) of weidevogelleefgebied (PRV) vielen. Ook kan een uitzondering worden gemaakt op stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern, met een overwegend groen karakter, die gezien de ligging en kwaliteiten deel uitmaken van Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Kleine kernen (<500 inwoners), linten en onderdelen van landelijke villawijken maken deel uit van het landelijk gebied.	grens ligt tussen stedelijk en landelijk gebied. Op deze manier wordt duidelijk waar deze regels van toepassing zijn. Voor de totstandkoming van het werkingsgebied landelijk gebied heeft de provincie een aantal uitgangspunten gehanteerd. Ten eerste vallen gebieden die een agrarische bestemming hebben onder het landelijk gebied. Ook gebieden met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden wat betreft natuur (Natuurnetwerk Nederland), kernkwaliteiten met betrekking tot het (open) landschap (Bijzonder Provinciaal Landschap) en recreatiegebieden vallen onder het werkingsgebied LG. Agrarische, groene en open percelen/gebieden buiten de kernen zijn dus in ieder geval opgenomen in het werkingsgebied LG. Daarnaast zijn de CBS-gegevens voor bevolkingskernen gebruikt. De stedelijke hoofd- of basiskernen (>500 inwoners) maken geen onderdeel uit van het werkingsgebied landelijk gebied. Aanvullend hierop zijn ook een aantal kleinere kernen met minder dan 500 inwoners door hun vorm en uiterlijk tot de basiskernen gerekend. Ook de aan de kernen grenzende stedelijke bestemmingsvlakken die ten dienste staan van de kern (zoals sportvelden en begraafplaatsen) beschouwen wij niet als landelijk gebied. Uitzondering hierop vormen stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern die eerder al onder één van de voormalige regimes bufferzones (voormalige Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)), aardkundig monument (voormalige Provinciale Milieuverordening (PMV)) of weidevogelleefgebied (PRV) vielen. Ook kan een uitzondering worden gemaakt op stedelijke bestemmingsvlakken grenzend aan de kern, met een overwegend groen karakter, die gezien de ligging en kwaliteiten deel uitmaken van Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Kleine kernen (<500 inwoners), lintbebouwing langs wegen en onderdelen van landelijke villawijken maken deel uit van het landelijk gebied. Deze zijn veelal onlosmakelijk

	Was	Wordt
		verbonden met het landschap. Begrensd als LG, vanuit de wens te kunnen sturen op bijvoorbeeld het openhouden van het landschap of juist het voorkomen van verdere verdichting ter plaatse. Bedrijventerreinen die solitair liggen en kleiner dan 8 ha zijn, beschouwen we ook als onderdeel van het landelijk gebied.
Toelichting op artikel 4.114 Informatieplicht	Het is van groot belang dat het bevoegd gezag tijdig informatie ontvangt over het voornemen om activiteiten uit te voeren die risico's voor de kwaliteit van het grondwater met zich mee brengen. Hoewel het streven van de provincie er op is gericht zo min mogelijk administratieve lasten te veroorzaken, is het belang van een goede bewaking van de grondwaterkwaliteit zo zwaarwegend dat aan deze informatieplicht niet valt te ontkomen. Reeds een geringe verontreiniging kan ernstige gevolgen hebben voor de kwaliteit van het grondwater. De gegevens die in het kader van deze aanvullende meldplicht moeten worden verstrekt, zijn opgenomen in Bijlage 10 bij de verordening. De gegevens betreffen een aanvulling op de gegevens die op grond van artikel 2.17 van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten worden verstrekt. De te verstrekken gegevens sluiten aan bij de gegevens die op grond van artikel 7.35 van de Omgevingsregeling vereist zijn voor een aanvraag omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit open bodemenergiesystemen.	Het is van groot belang dat het bevoegd gezag tijdig informatie ontvangt over het voornemen om activiteiten uit te voeren die risico's voor de kwaliteit van het grondwater met zich meebrengen. Hoewel het streven van de provincie erop is gericht zo min mogelijk administratieve lasten te veroorzaken, is het belang van een goede bewaking van de grondwaterkwaliteit zo zwaarwegend dat aan deze informatieplicht niet valt te ontkomen. Reeds een geringe verontreiniging kan ernstige gevolgen hebben voor de kwaliteit van het grondwater. De gegevens die in het kader van deze informatieverplichting moeten worden verstrekt, zijn opgenomen in Bijlage 10 bij de verordening. De gegevens betreffen een aanvulling op de gegevens die op grond van artikel 2.17 van het Besluit activiteiten leefomgeving moeten worden verstrekt. De te verstrekken gegevens en bescheiden sluiten aan bij de gegevens en bescheiden die op grond van artikel 7.35 van de Omgevingsregeling vereist zijn voor een aanvraag omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit het aanleggen en gebruiken van een open bodemenergiesystemen.
Toelichting op artikel 4.44 Verboden activiteiten	In grondwaterbeschermingsgebieden geldt een verbod op verschillende bodembedreigende activiteiten waar zelfs met toepassing van de best beschikbare technieken (BBT) geen toereikende bodembescherming kan worden geboden. De aanwijzing van de activiteiten in bijlage 3b is gebaseerd op een risicoanalyse van vijf criteria. Wanneer ten minste één van deze	In grondwaterbeschermingsgebieden geldt een verbod op verschillende bodembedreigende activiteiten waar zelfs met toepassing van de best beschikbare technieken (BBT) geen toereikende bodembescherming kan worden geboden. De aanwijzing van de activiteiten is gebaseerd op een risicoanalyse van vijf criteria. Wanneer ten minste één van deze criteria van

	Was	Wordt
	criteria van toepassing is, geldt een verbod. De volgende vijf criteria zijn gehanteerd: **1.** De aard van de activiteiten binnen de inrichting sluit bodembeschermende voorzieningen uit, bijvoorbeeld doordat er in de bodem wordt gewerkt. **2.** Er worden stoffen gebruikt met een hoge mobiliteit en in een zodanige omvang, dat adequate preventieve maatregelen en voorzieningen moeilijk realiseerbaar zijn. **3.** De bodembeschermende voorzieningen zijn niet visueel te inspecteren. **4.** Ten gevolge van de activiteiten zijn er specifieke risico's voor het grondwaterbeschermingsgebied, zoals een verkeersaantrekkende werking en kans op ongelukken met bodembedreigende stoffen. **5.** Er worden bij de activiteit bodem- en grondwaterbedreigende stoffen gebruikt in zodanig grote hoeveelheden dat adequate voorzieningen en maatregelen moeilijk realiseerbaar zijn en de controle en handhaving van de bodembescherming bezwaarlijk complex wordt of een bezwaarlijk hoge controle- en handhavingsintensiteit vergt.	toepassing is, geldt een verbod. De volgende vijf criteria zijn gehanteerd: **1.** De aard van de activiteiten binnen de inrichting sluit bodembeschermende voorzieningen uit, bijvoorbeeld doordat er in de bodem wordt gewerkt. **2.** Er worden stoffen gebruikt met een hoge mobiliteit en in een zodanige omvang, dat adequate preventieve maatregelen en voorzieningen moeilijk realiseerbaar zijn. **3.** De bodembeschermende voorzieningen zijn niet visueel te inspecteren. **4.** Ten gevolge van de activiteiten zijn er specifieke risico's voor het grondwaterbeschermingsgebied, zoals een verkeersaantrekkende werking en kans op ongelukken met bodembedreigende stoffen. **5.** Er worden bij de activiteit bodem- en grondwaterbedreigende stoffen gebruikt in zodanig grote hoeveelheden dat adequate voorzieningen en maatregelen moeilijk realiseerbaar zijn en de controle en handhaving van de bodembescherming bezwaarlijk complex wordt of een bezwaarlijk hoge controle- en handhavingsintensiteit vergt.
Toelichting op artikel 4.114a Jaarlijks verstrekken gegevens en bescheiden	Dit artikel betreft een aanvulling op de jaarlijks te verstrekken gegevens en bescheiden op grond van artikel 4.1149 Besluit activiteiten leefomgeving. In voornoemd artikel ontbreekt informatie over de in het voorgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfiltreerd water en de kwaliteit van het geïnfiltreerde water. Voor een goede beoordeling van de gevolgen voor het grondwater en het vervullen van de functies van grondwaterlichamen is deze informatie wel vereist. De artikelen in deze afdeling sluiten aan bij de regels die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor	Dit artikel betreft een aanvulling op de verplichting uit artikel 4.1150a van het Bal om jaarlijks de gegevens en bescheiden bedoeld in artikel 4.1150 Besluit activiteiten leefomgeving te verstrekken. In artikel 4.1150 van het Bal ontbreekt informatie over de in het voorgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater, geïnfiltreerd water en de kwaliteit van het geïnfiltreerde water. Voor een goede beoordeling van de gevolgen voor het grondwater en het vervullen van de functies van grondwaterlichamen is deze informatie wel vereist. De artikelen in deze afdeling sluiten aan bij de regels die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor

	Was	Wordt
	open bodemenergiesystemen golden op grond van het Waterbesluit en de Waterregeling.	open bodemenergiesystemen golden op grond van het Waterbesluit en de Waterregeling.
Toelichting op artikel 6.14 Kleinschalige ontwikkelingen	Dit artikel richt zich op kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen voor stedelijke functies die naar aard en omvang zodanig beperkt zijn dat zij geen nieuwe stedelijke ontwikkeling zijn. Op basis van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geldt als vuistregel dat de omvang beperkt is tot 500 m2 bouwoppervlak. Het uitgangspunt is dat kleinschalige ontwikkelingen voor stedelijke ontwikkelingen niet mogelijk zijn binnen het werkingsgebied landelijk gebied. De gedachte hierachter is dat voor deze ontwikkelingen een plek is te vinden binnen bestaand stedelijk gebied. Dit artikel bevat een uitzondering op dit uitgangspunt voor kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. In het artikel staan de voorwaarden waaraan een kleinschalige ontwikkeling moet voldoen. In de eerste plaats moet op de betreffende locatie al een stedelijke ontwikkeling met bouwmogelijkheden zijn toegestaan. De ontwikkeling mag plaatsvinden op het betreffende bouwperceel of daarbuiten, zolang de bouwmogelijkheden niet worden vergroot. Het aantal burgerwoningen mag niet toenemen. Lid 2 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaand hoofdgebouw voor een stedelijke functie zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.	Dit artikel richt zich op kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen voor stedelijke functies die naar aard en omvang zodanig beperkt zijn dat zij geen nieuwe stedelijke ontwikkeling zijn. Op basis van de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geldt als vuistregel dat de omvang beperkt is tot 500 m2 bouwoppervlak. Het uitgangspunt is dat kleinschalige ontwikkelingen voor stedelijke ontwikkelingen niet mogelijk zijn binnen het werkingsgebied landelijk gebied. De gedachte hierachter is dat voor deze ontwikkelingen een plek is te vinden binnen bestaand stedelijk gebied. Dit artikel bevat een uitzondering op dit uitgangspunt voor kleinschalige ontwikkelingen, niet zijnde kleinschalige woningbouwontwikkelingen. In het artikel staan de voorwaarden waaraan een kleinschalige ontwikkeling moet voldoen. In de eerste plaats moet op de betreffende locatie al een stedelijke ontwikkeling met bouwmogelijkheden zijn toegestaan. De ontwikkeling mag plaatsvinden op het betreffende bouwperceel of daarbuiten, zolang de bouwmogelijkheden niet worden vergroot. Het aantal burgerwoningen mag niet toenemen. Lid 2 van dit artikel regelt dat zogenoemde bijbehorende bouwwerken bij een bestaand hoofdgebouw voor een stedelijke functie zijn toegestaan tot een omvang van in totaal 150 m2 per bouwperceel en een bouwhoogte van niet meer dan 5 m. Dit is een beleidsneutrale overzetting van een regel uit de Omgevingsverordening NH2020 en diens voorganger, de Provinciale Ruimtelijke Verordening. In deze eerdere verordeningen werd hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde planologische kruimelgevallenregeling in artikel 4 van bijlage II bij het voormalige Besluit omgevingsrecht.

	Was	Wordt
		Lid 3 van dit artikel bevat een afwijkingsmogelijkheid voor het bevoegd gezag om eenmalig een toename van het bebouwd oppervlak toe te staan, indien dit wenselijk is gelet op de lokale omstandigheden. Het bevoegd gezag dient hierbij te beoordelen dat de extra bebouwing niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6, ruimtelijke inpassing in het landelijk gebied, is hierbij van overeenkomstige toepassing.
Artikel 6.32b Datacenter clustering	We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen van nieuwe en uitbreiding van bestaande datacenters in plaats van ze gewoonweg te verbieden. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een autonome ontwikkeling die je niet tegenhoudt maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden. Datacenters vormen een essentieel onderdeel van die digitale infrastructuur maar hebben een flinke impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters wordt toegestaan op bedrijventerreinen in drie gemeenten waar al datacenterclusters aanwezig zijn. We staan dit alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen om zo geen kostbare natuur of landbouwgrond te gebruiken. Daarnaast stellen we ook het gebruik van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document) zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten	We stellen strenge voorwaarden voor het vestigen en uitbreiding van datacenters in plaats van ze gewoonweg te verbieden. Dit doen we omdat we inzetten op een stevige basis voor een groeiende digitale economie. Een goede digitale infrastructuur is hiervoor een belangrijke vestigingsvoorwaarde. Toenemende digitalisering is een autonome ontwikkeling die je niet tegenhoudt maar wel zo goed mogelijk in de juiste banen kan leiden. Datacenters vormen een essentieel onderdeel van die digitale infrastructuur maar hebben een flinke impact op het landschap, het watersysteem en gebruiken veel energie. Nieuwvestiging en uitbreiding van datacenters wordt toegestaan op bedrijventerreinen in drie gemeenten waar al datacenterclusters aanwezig zijn. We staan dit alleen toe op of aangrenzend aan bedrijventerreinen om zo geen kostbare natuur of landbouwgrond te gebruiken. Daarnaast stellen we ook het gebruik van een stedenbouwkundig plan en een beeldkwaliteitsplan verplicht (die in de praktijk vaak gecombineerd worden in 1 document) zodat aan het ruimtelijk ontwerp van het gebouw en de directe omgeving uitvoerig aandacht wordt besteed. Het gaat dan om de impact van een datacenter op de wijdere omgeving qua volume en hoogte van het gebouw en de inrichting van de ruimte. Maar ook om het gebouw en aangrenzende terrein meerdere doelen te laten

	Was	Wordt
	dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. Met gemeenten gaan we overleggen hoe deze voorwaarden landen in het gemeentelijk beleid.	dienen. Bijvoorbeeld door op het terrein rondom een datacenter aandacht te hebben voor biodiversiteit. Naast deze ruimtelijke beperking worden er ook voorwaarden aan de vestiging van datacenters verbonden waardoor de impact van datacenters op de omgeving wordt geminimaliseerd. Dit zijn voorwaarden om datacenters energiezuinig te laten opereren. Maar ook bijvoorbeeld met zo beperkt mogelijk waterverbruik. Met gemeenten gaan we overleggen hoe deze voorwaarden landen in het gemeentelijk beleid. Het derde lid regelt dat de hierboven genoemde eisen niet van toepassing zijn op rechtmatig aanwezige datacenters. Deze uitzondering betreft legale en feitelijk gerealiseerde datacenters, dus niet nog onbenutte planologische mogelijkheden.
Artikel 6.32c Datacenters uitgesloten	Onderdeel van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 is dat nieuwe datacenters en uitbreiding van bestaande datacenters in andere gemeenten dan de drie waarbinnen al datacenterclusters aanwezig zijn worden uitgesloten. Dit artikel bevat hiertoe een instructieregel aan gemeenten. Voor een aantal lopende initiatieven in de gemeenten Diemen en Haarlem is in lid 2 een uitzondering opgenomen. Deze initiatieven zijn opgenomen in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024. Om gebruik te maken van de uitzondering dient uiterlijk 31 december 2024 een ontwerpbesluit ter inzage te worden gelegd.	Onderdeel van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 is dat de vestiging of uitbreiding van datacenters in andere gemeenten dan de drie waarbinnen al datacenterclusters aanwezig zijn worden uitgesloten. Dit artikel bevat hiertoe een instructieregel aan gemeenten. De instructieregel richt zich op het toestaan van datacenters met een bruto vloeroppervlak van meer dan 2.000 m2 en een elektrisch aansluitvermogen van meer dan 5 MVA. De instructieregel richt zich ook op niet gerealiseerde mogelijkheden in het omgevingsplan, de zogenoemde onbenutte plancapaciteit. Specifiek voor deze onbenutte plancapaciteit is voorzien in een uitvoeringstermijn (zie de toelichting op artikel 6.32d). Voor een aantal lopende initiatieven in de gemeenten Diemen en Haarlem is in lid 2 een uitzondering opgenomen. Deze initiatieven zijn opgenomen in bijlage 1 van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024. Om gebruik te maken van de uitzondering dient uiterlijk 31 december 2024 een ontwerpbesluit ter inzage te worden gelegd.

	Was	Wordt
		Het derde lid regelt dat de hierboven genoemde regels niet van toepassing zijn op rechtmatig aanwezige datacenters. Deze uitzondering betreft legale en feitelijk gerealiseerde datacenters, dus niet nog onbenutte planologische mogelijkheden.
Artikel 6.32d Uitvoeringstermijn	-	Dit artikel bevat de termijn zoals bedoeld in artikel 2.23, vierde lid, van de Omgevingswet waarbinnen de gemeenteraad uitvoering moet geven aan de instructieregels, zoals opgenomen in artikel 6.32b en artikel 6.32c. De provincie vertrouwt erop dat gemeenten deze uitvoeringstermijn naleven. Indien dit onverhoopt niet gebeurt, verbindt de Omgevingswet zelf hier geen directe gevolgen aan. Wel is er vanaf het verlopen van de uitvoeringstermijn sprake van strijdigheid van het omgevingsplan met de omgevingsverordening. In juridische procedures kan daardoor het omgevingsplan onverbindend worden verklaard of buiten toepassing worden gelaten door de bestuursrechter, voor zover het omgevingsplan evident in strijd is met de omgevingsverordening (zogenoemde exceptieve toetsing).
Toelichting op artikel 6.38 Vervanging windturbines	Dit artikel regelt onder welke voorwaarden bestaande, met vergunning gebouwde turbines op het gehele provinciale grondgebied mogen worden vervangen. Vervanging is mogelijk, mits sprake is van vervanging door eenzelfde aantal of minder windturbines met eenzelfde of vergelijkbare ashoogte, rotordiameter en verschijningsvorm. Van vervanging van een windturbine is sprake als binnen een jaar na de dag waarop de te vervangen windturbine is gesloopt een omgevingsvergunningsaanvraag voor een vervangende windturbine bij het bevoegd gezag is ingediend. De rotordiameter ziet op de afstand vanaf het hart van de as tot de tip van het rotorblad. De ashoogte betreft de afstand vanaf de voet tot het hart van de rotor-as. De verschijningsvorm betreft het uiterlijk van de windturbine zoals dat wordt bepaald door de vorm van de	Dit artikel regelt onder welke voorwaarden bestaande, met vergunning gebouwde turbines op het gehele provinciale grondgebied mogen worden vervangen. Vervanging is mogelijk, mits sprake is van vervanging door eenzelfde aantal of minder windturbines met eenzelfde of vergelijkbare ashoogte, rotordiameter en verschijningsvorm. Van vervanging van een windturbine is sprake als binnen een jaar na de dag waarop de te vervangen windturbine is gesloopt een omgevingsvergunningsaanvraag voor een vervangende windturbine bij het bevoegd gezag is ingediend. De rotordiameter is de diameter van de wieken. De rotordiameter is twee keer de lengte van de wieken. De ashoogte betreft de afstand vanaf de voet tot het hart van de rotor-as. De verschijningsvorm betreft het uiterlijk van de windturbine zoals

	Was	Wordt
	mast, het samenstel van de rotorbladen en de vorm van de gondel. Met vergelijkbare ashoogte wordt bedoeld: de huidige ashoogte met een maximale afwijking van 10%. Met vergelijkbare rotordiameter wordt bedoeld: de huidige rotordiameter met een maximale afwijking van 10%. Vervanging van windturbines heeft vaak ook een beperkte mate van opschaling tot gevolg omdat innovatievere windturbines doorgaans een groter vermogen hebben. Daarom dient in het kader van het belang van een goede fysieke leefomgeving bij een iets grotere ashoogte of rotordiameter (van maximaal 10%) te worden onderzocht dat het woon- en leefklimaat van omwonenden niet verslechtert. Bijvoorbeeld op basis van akoestisch onderzoek en overig relevant onderzoek.	dat wordt bepaald door de vorm van de mast, het samenstel van de rotorbladen en de vorm van de gondel. Met vergelijkbare ashoogte wordt bedoeld: de huidige ashoogte met een maximale afwijking van 10%. Met vergelijkbare rotordiameter wordt bedoeld: de huidige rotordiameter met een maximale afwijking van 10%. Vervanging van windturbines heeft vaak ook een beperkte mate van opschaling tot gevolg omdat innovatievere windturbines doorgaans een groter vermogen hebben. Daarom dient in het kader van het belang van een goede fysieke leefomgeving bij een iets grotere ashoogte of rotordiameter (van maximaal 10%) te worden onderzocht dat het woon- en leefklimaat van omwonenden niet verslechtert. Bijvoorbeeld op basis van akoestisch onderzoek en overig relevant onderzoek.
Toelichting op artikel 6.40b Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations	-	Wat onder zorgvuldige locatieafweging en ruimtelijke inpassing moet worden verstaan, wordt bepaald door de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en de ruimtelijke handreiking elektriciteitsstations. Zie artikel 6.2b van bijlage 11 van deze verordening.
Toelichting op artikel 6.54 Activiteiten in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen	Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 7.8, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden zijn, behoudens een aantal hieronder nader toegelichte uitzonderingen, niet toegestaan. Het artikel ziet alleen op nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten. Dat betekent dat activiteiten en ontwikkelmogelijkheden, die zijn opgenomen in een vigerend ruimtelijk plan, kunnen worden voortgezet respectievelijk in stand blijven. Met andere woorden, de verordening respecteert wat in geldende ruimtelijke plannen is toegestaan (eerbiedigende werking). Zie in dit verband ook de definitie van het begrip bestaand, zoals opgenomen in de begrippenlijst bij de	Met dit artikel wordt invulling gegeven aan artikel 7.8, tweede lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken en waarden of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen die gebieden zijn, behoudens een aantal hieronder nader toegelichte uitzonderingen, niet toegestaan. Het artikel ziet alleen op nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten. Dat betekent dat activiteiten en ontwikkelmogelijkheden, die zijn opgenomen in een vigerend ruimtelijk plan, kunnen worden voortgezet respectievelijk in stand blijven. Met andere woorden, de verordening respecteert wat in geldende ruimtelijke plannen is toegestaan (eerbiedigende werking). Zie in dit verband ook de definitie van

	Was	Wordt
	omgevingsverordening en de toelichting op dit begrip in de Algemene toelichting op de Omgevingsverordening. Slechts in het geval van een activiteit die niet past binnen het vigerende ruimtelijke plan, is het huidige artikel van toepassing. Uitzondering a: groot openbaar belang, geen reële alternatieven en mitigerende maatregelen Onder de cumulatieve voorwaarden die in a zijn opgenomen, mag een omgevingsplan wel nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een significante aantasting van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Deze voorwaarden zijn: 1. er is sprake van een groot openbaar belang; 2. er zijn geen reële alternatieven, en; 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig en tijdig gecompenseerd. Wat onder groot openbaar belang moet worden verstaan staat allereerst in de Algemene toelichting op de omgevingsverordening. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de	het begrip bestaand, zoals opgenomen in de begrippenlijst bij de omgevingsverordening en de toelichting op dit begrip in de Algemene toelichting op de Omgevingsverordening. Slechts in het geval van een activiteit die niet past binnen het vigerende ruimtelijke plan, is het huidige artikel van toepassing. Uitzondering a: groot openbaar belang, geen reële alternatieven en mitigerende maatregelen Onder de cumulatieve voorwaarden die in a zijn opgenomen, mag een omgevingsplan wel nieuwe activiteiten mogelijk maken die leiden tot een significante aantasting van het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Deze voorwaarden zijn: 1. er is sprake van een groot openbaar belang; 2. er zijn geen reële alternatieven, en; 3. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten worden gelijkwaardig en tijdig gecompenseerd. Wat onder groot openbaar belang moet worden verstaan staat allereerst in de Algemene toelichting op de omgevingsverordening. De vraag of een ontwikkeling van windturbines of zonnepark in NNN van groot openbaar belang is en er geen reële alternatieven zijn, moet worden bezien vanuit de bovenregionale opgave en mogelijkheden voor duurzame energieopwekking. Indien er in de provincie geen reële andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking zijn (die niet leiden tot een aantasting van het NNN) en de bovenregionale opgave niet haalbaar is zonder de betreffende ontwikkeling, zou deze van groot openbaar belang kunnen zijn. Onder meer de Regionale Energiestrategieën (RES'en) kunnen duidelijkheid bieden voor de vraag of een dergelijke ontwikkeling van groot openbaar belang is en of er ergens anders geen reële andere mogelijkheden zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling. Opname

	Was	Wordt
	ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan. Op grond van Artikel 6.56, aanhef en onder b, hebben Gedeputeerde Staten regels over de onder c. genoemde compensatie gesteld. Deze regels zijn te vinden in Bijlage 11. Uitzondering b: de meerwaardebepaling Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan: 1. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd; 2. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 3. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven; 4. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het	van een locatie in een RES betekent echter niet per definitie dat de ontwikkeling van windturbines of een zonnepark op deze locatie van groot openbaar belang is en dat daarvoor geen reële alternatieven bestaan. Op grond van Artikel 6.56, aanhef en onder b, hebben Gedeputeerde Staten regels over de onder c. genoemde compensatie gesteld. Deze regels zijn te vinden in Bijlage 11. Uitzondering b: de meerwaardebepaling Met deze uitzondering wordt geregeld dat een omgevingsplan nieuwe activiteiten of een wijziging van bestaande activiteiten mogelijk kan maken die op gebiedsniveau leiden tot een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen. Hiervoor moeten de betrokken activiteiten in samenhang op hun effecten worden beoordeeld. Ook wanneer het gaat om activiteiten die vallen binnen de reikwijdte van verschillende ruimtelijke plannen zal de effectbeoordeling in gezamenlijkheid moeten plaatsvinden. De meerwaardebepaling kan alleen worden toegepast als aan de cumulatieve voorwaarden die in b zijn opgenomen is voldaan: 1. het niet gaat om verblijfsrecreatie; 2. de activiteiten die leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden worden tijdig gecompenseerd; 3. de compensatie houdt in dat de uitvoering van het geheel van aantastende en compenserende activiteiten gezamenlijk binnen 10 jaar leidt tot een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het natuurnetwerk Nederland voor wat betreft kwaliteit en samenhang; 4. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland dient tenminste gelijk te blijven;

	Was	Wordt
	Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Bijzonder provinciaal landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Bijzonder provinciaal landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast; 5. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b. Uitzondering c: beperkte toevoeging of wijziging van bestaande activiteiten Met deze uitzondering wordt mogelijk gemaakt dat een omgevingsplan een beperkte toevoeging van een nieuwe activiteit aan een reeds bestaande activiteit of een beperkte wijziging van een reeds bestaande activiteit mogelijk maakt ondanks het feit dat dit leidt tot nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk Nederland of een natuurverbinding. Voorwaarde hiervoor is dat deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande, reeds aanwezige activiteit. Het gaat hier om kleine wijzigingen of toevoegingen die duidelijk ondergeschikt zijn aan de bestaande activiteiten, bijvoorbeeld de aanleg van extra parkeerplaatsen voor een bezoekers- of informatiecentrum.	5. er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat de locatie waarop de activiteit plaatsvindt is gelegen in een gebied van het Natuurnetwerk Nederland of Natuurverbindingen dat omringd wordt door of grenst aan het werkingsgebied Bijzonder provinciaal landschap. Zo kunnen de kernkwaliteiten van dit Bijzonder provinciaal landschap ook aanwezig zijn in het nabijgelegen Natuurnetwerk Nederland. Aantasting van deze kernkwaliteiten kan tot gevolg hebben dat de meerwaardebepaling niet kan worden toegepast; 6. er wordt een gebiedsvisie opgesteld waarin de bovenstaande punten 1 tot en met 4 worden onderbouwd. Voor ontwikkelingen die zien op verblijfsrecreatie als hoofdactiviteit is toepassing van de meerwaardebepaling niet mogelijk. Verblijfsrecreatie verstoort de rust, stilte en donkerte zowel overdag als ’s nachts, en voor een groter gebied dan waar de ontwikkeling plaatsvindt, en is daardoor niet wenselijk binnen het Natuurnetwerk. Het begrip “verblijfsrecreatie” is opgenomen in Bijlage 1 Begrippen. Het betreft een bedrijfsactiviteit die enkel of in hoofdzaak is gericht op het tegen vergoeding verstrekken van (nacht)verblijfsmogelijkheden. Voor verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit kan dus wel nog steeds gebruik worden gemaakt van de meerwaardebepaling. Bij het toepassen van de meerwaardebepaling dient er ook een compensatieplan en een compensatieovereenkomst te worden opgesteld, zie hiervoor Artikel 3.5 en Artikel 3.6 van Bijlage 11. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering b.

	Was	Wordt
	Van deze uitzondering kan bovendien alleen gebruik worden gemaakt wanneer nadelige gevolgen worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering c.	Uitzondering c: beperkte toevoeging of wijziging van bestaande activiteiten Met deze uitzondering wordt mogelijk gemaakt dat een omgevingsplan een beperkte toevoeging van een nieuwe activiteit aan een reeds bestaande activiteit of een beperkte wijziging van een reeds bestaande activiteit mogelijk maakt ondanks het feit dat dit leidt tot nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk Nederland of een natuurverbinding. Voorwaarde hiervoor is dat deze toevoeging of wijziging noodzakelijk is voor de instandhouding van de bestaande, reeds aanwezige activiteit. Het gaat hier om kleine wijzigingen of toevoegingen die duidelijk ondergeschikt zijn aan de bestaande activiteiten, bijvoorbeeld de aanleg van extra parkeerplaatsen voor een bezoekers- of informatiecentrum. Van deze uitzondering kan bovendien alleen gebruik worden gemaakt wanneer nadelige gevolgen worden beperkt (mitigerende maatregelen) en de overblijvende effecten gelijkwaardig en tijdig worden gecompenseerd. Financiële compensatie is niet mogelijk bij het toepassen van uitzondering c.
Toelichting op Subparagraaf 6.2.5.3 Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde	UNESCO is de culturele organisatie van de Verenigde Naties. Het doel is om cultureel- en natuurlijk erfgoed van unieke en universele waarde beter te kunnen bewaren voor de toekomst. Het werelderfgoedverdrag is ondertekend door 193 lidstaten. Nederland heeft 10 van deze werelderfgoederen. De provincie Noord-Holland biedt met deze verordening bescherming aan: Droogmakerij de Beemster, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.	UNESCO is de culturele organisatie van de Verenigde Naties. Het doel is om cultureel- en natuurlijk erfgoed van unieke en universele waarde beter te kunnen bewaren voor de toekomst. Het werelderfgoedverdrag is ondertekend door 193 lidstaten. Nederland heeft 10 van deze werelderfgoederen. De provincie Noord-Holland biedt met deze verordening bescherming aan: Droogmakerij de Beemster, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie. Op 26 juli 2001 heeft het Werelderfgoedcomité van Unesco de Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst geplaatst. De inschrijving is een uitbreiding van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse

	Was	Wordt
		Waterlinie. Beide verdedigingslinies gaan verder als Werelderfgoed “Hollandse Waterlinies”. In het Besluit kwaliteit leefomgeving is het besluit van het Werelderfgoedcomité nog niet verwerkt en wordt nog uitgegaan van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Nu de regels voor werelderfgoederen zijn gebaseerd op het Besluit kwaliteit leefomgeving, wordt ook in de Omgevingsverordening nog uitgegaan van de afzonderlijke werelderfgoederen en hun begrenzing. De uitwerking van de kernkwaliteiten is wel al gebaseerd op de Hollandse Waterlinies. Deze uitwerking is gezamenlijk opgesteld door de vier provincies waarbinnen het werelderfgoed de Hollandse Waterlinies is gelegen, de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.
Toelichting op artikel 6.70 Ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijkgebied	Dit artikel regelt de juridische doorwerking van de Leidraad, zoals bedoeld in Artikel 6.69. Dit artikel is van toepassing op alle ‘nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen’ in het landelijk gebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied gaat het om bijvoorbeeld nieuwe bebouwing, agrarische bedrijven, natuurontwikkeling, infrastructuur of vormen van energieopwekking. Voor de mate van doorwerking van de Leidraad is gebruik gemaakt van de systematiek zoals deze ook onder de Omgevingswet zal gelden. In de Omgevingswet wordt een driedeling gehanteerd van doorwerking van regels: a. “in acht nemen” - Dit betreft harde, absolute doorwerking. Afwijken is niet mogelijk; b. “rekening houden met” - Dit is een verzwaarde status van het betreffende aspect. Afwijken is mogelijk, maar moet goed worden gemotiveerd; en c. “betrekken bij” - Dit betekent dat aan het aspect aandacht moet worden besteed, maar dat het aspect geen bijzondere of verzwaarde status heeft in de belangenafweging.	Dit artikel regelt de juridische doorwerking van de Leidraad, zoals bedoeld in Artikel 6.69. Dit artikel is van toepassing op alle ‘nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen’ in het landelijk gebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied gaat het om bijvoorbeeld nieuwe bebouwing, agrarische bedrijven, natuurontwikkeling, infrastructuur of vormen van energieopwekking. Voor de mate van doorwerking van de Leidraad is gebruik gemaakt van de systematiek zoals deze ook onder de Omgevingswet zal gelden. In de Omgevingswet wordt een driedeling gehanteerd van doorwerking van regels: a. “in acht nemen” - Dit betreft harde, absolute doorwerking. Afwijken is niet mogelijk; b. “rekening houden met” - Dit is een verzwaarde status van het betreffende aspect. Afwijken is mogelijk, maar moet goed worden gemotiveerd; en c. “betrekken bij” - Dit betekent dat aan het aspect aandacht moet worden besteed, maar dat het aspect geen bijzondere of verzwaarde status heeft in de belangenafweging.

	Was	Wordt
	De Leidraad bevat geen normstellende elementen die in acht moeten worden genomen. Voor zover ten aanzien van landschap en cultuurhistorie sprake is van normen voor het landschap, is dit op andere plekken in deze verordening geregeld, in het bijzonder in de beschermingsregiems NNN, BPL en UNESCO (paragraaf 6.2.5). Dit artikel regelt dat de ambities en ontwikkelprincipes, zoals die zijn beschreven voor de verschillende 'ensembles en structuren' in de Leidraad, richtinggevend zijn ('rekening houden met'). Hier kan slechts gemotiveerd van worden afgeweken. De ontwikkelprincipes die als 'kans' gemarkeerd staan, zijn inspirerend ('betrekken bij'). Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis. Er moet aandacht aan worden besteed, maar het aspect heeft geen bijzondere, verzwaarde status. Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis.	De Leidraad bevat geen normstellende elementen die in acht moeten worden genomen. Voor zover ten aanzien van landschap en cultuurhistorie sprake is van normen voor het landschap, is dit op andere plekken in deze verordening geregeld, in het bijzonder in de beschermingsregiems NNN, BPL en UNESCO (paragraaf 6.2.5). Dit artikel regelt dat de ambities en ontwikkelprincipes, zoals die zijn beschreven voor de verschillende 'ensembles en structuren' in de Leidraad, richtinggevend zijn ('rekening houden met'). Hier kan slechts gemotiveerd van worden afgeweken. De ontwikkelprincipes die als 'kans' gemarkeerd staan, zijn inspirerend ('betrekken bij'). Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis. Er moet aandacht aan worden besteed, maar het aspect heeft geen bijzondere, verzwaarde status. Ditzelfde geldt voor de analyse en ontstaansgeschiedenis. De Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen is een inspiratiedocument. Gemeenten dienen deze waarderingskaart te betrekken bij hun keuze om te bepalen of er sprake is van een karakteristiek boerderijcomplex. Betrekken bij betekent dat aan de waarderingskaart aandacht moet worden besteed, maar dat dit document geen bijzondere of verzwaarde status hoeft te krijgen in de belangenafweging. De term karakteristiek staat voor het beginsel dat alle stolpen en hun bijgebouwen in de ordes 1, 2 en 3 behoudenswaardig zijn. De ordes 1, 2 en 3 bevatten stolpen en hun bijgebouwen die zijn gebouwd tot 1966, het eind van de Wederopbouwperiode.
Toelichting op artikel 6.2 van Regels Gedeputeerde Staten	In dit artikel worden regels gesteld over de locatie en omvang van een opstelling voor zonne-energie. Doel is de karakteristieke openheid van het landschap te behouden, zoveel mogelijk aan te sluiten op de bestaande netinfrastructuur en de economische (agrarische) structuur van het landelijk gebied zo min mogelijk aan te tasten. Een opstelling voor zonne-energie in het landelijk	In dit artikel worden regels gesteld over de locatie en omvang van een opstelling voor zonne-energie. Doel is de karakteristieke openheid van het landschap te behouden, zoveel mogelijk aan te sluiten op de bestaande netinfrastructuur en de economische (agrarische) structuur van het landelijk gebied zo min mogelijk aan te tasten. Een opstelling voor zonne-energie in het landelijk

	Was	Wordt
	gebied is alleen toegestaan indien deze aan minimaal één zijde aansluit op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint (a). Onder bestaand stedelijk gebied wordt verstaan het bestaand stedelijk gebied zoals gedefinieerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (stedelijk gebied: op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen) Sub b en c bepalen de maximaal toegestane omvang van de opstelling. Enerzijds wordt die bepaald door het aantal zijden van de opstelling dat aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of bovenlokale infrastructuur (een rijksweg, provinciale weg of spoorweg). Daarbij geldt dat hoe meer een locatie aansluit op bestaand stedelijk gebied of de hiervoor genoemde infrastructuur, hoe groter de omvang van de opstelling mag zijn. Van de genoemde maximaal toegestane omvang kan met maximaal 10% worden afgeweken. Hierbij gaat het om afwijkingen die nodig zijn uit overwegingen van ruimtelijke kwaliteit, zoals bijvoorbeeld veroorzaakt door afwijkende verkavelingspatronen of om te komen tot een betere aansluiting op de omgeving. De afwijkingsmogelijkheid dient dan om een betere landschappelijke inpassing te realiseren. Anderzijds wordt de maximale omvang bepaald door de eisen van ruimtelijke kwaliteit als bedoeld in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Deze eisen kunnen de maximaal toegestane omvang beperken. Met andere woorden, het is mogelijk dat de opstelling vanwege de ruimtelijke kwaliteit minder hectare mag omvatten dan op grond van de aansluiting op bestaand stedelijk gebied en infrastructuur geldt. Ruimtelijke	gebied is alleen toegestaan indien deze aan minimaal één zijde aansluit op bestaand stedelijk gebied of een dorpslint (a). Onder bestaand stedelijk gebied wordt verstaan het bestaand stedelijk gebied zoals gedefinieerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (stedelijk gebied: op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit toegelaten stedenbouwkundig samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel en horeca, en de daarbij behorende openbare of sociaal-culturele voorzieningen en infrastructuur, met uitzondering van stedelijk groen aan de rand van die bebouwing en lintbebouwing langs wegen, waterwegen of waterkeringen) Sub b en c bepalen de maximaal toegestane omvang van de opstelling. Enerzijds wordt die bepaald door het aantal zijden van de opstelling dat aansluitend is op bestaand stedelijk gebied of bovenlokale infrastructuur (een rijksweg, provinciale weg of spoorweg). Daarbij geldt dat hoe meer een locatie aansluit op bestaand stedelijk gebied of de hiervoor genoemde infrastructuur, hoe groter de omvang van de opstelling mag zijn. Van de genoemde maximaal toegestane omvang kan met maximaal 10% worden afgeweken. Hierbij gaat het om afwijkingen die nodig zijn uit overwegingen van ruimtelijke kwaliteit, zoals bijvoorbeeld veroorzaakt door afwijkende verkavelingspatronen of om te komen tot een betere aansluiting op de omgeving. De afwijkingsmogelijkheid dient dan om een betere landschappelijke inpassing te realiseren. Anderzijds wordt de maximale omvang bepaald door de eisen van ruimtelijke kwaliteit als bedoeld in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Deze eisen kunnen de maximaal toegestane omvang beperken. Met andere woorden, het is mogelijk dat de opstelling vanwege de ruimtelijke kwaliteit

	Was	Wordt
	kwaliteitseisen kunnen er dus toe leiden dat de omvang van een opstelling voor zonne-energie met maximaal 10% wordt verruimd dan wel dat de omvang wordt beperkt voor zover dat nodig is op grond van het bepaalde in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Het bepaalde in sub c voorkomt dat na realisatie van een opstelling voor zonne-energie met de maximale oppervlakte een nieuwe opstelling met de daarbij behorende maximale oppervlakte mogelijk kan worden gemaakt en op die manier de wenselijke maximale oppervlakte op een locatie wordt overschreden. Aansluiting op een reeds bestaande opstelling is wel toegestaan als met de bestaande opstelling de maximale oppervlakte nog niet is bereikt en deze wordt aangevuld tot de maximale oppervlakte als onder sub b. Een gefaseerde realisatie van een opstelling voor zonne-energie tot de maximaal toegestane oppervlakte is dus mogelijk. Sub d bepaalt dat voornoemde regels niet van toepassing zijn in het geval van meervoudig ruimtegebruik zoals bedoeld in artikel 6.39 lid 2 uit de Omgevingsverordening NH2022.	minder hectare mag omvatten dan op grond van de aansluiting op bestaand stedelijk gebied en infrastructuur geldt. Ruimtelijke kwaliteitseisen kunnen er dus toe leiden dat de omvang van een opstelling voor zonne-energie met maximaal 10% wordt verruimd dan wel dat de omvang wordt beperkt voor zover dat nodig is op grond van het bepaalde in Paragraaf 6.2.6 van de omgevingsverordening. Het bepaalde in sub c voorkomt dat na realisatie van een opstelling voor zonne-energie met de maximale oppervlakte een nieuwe opstelling met de daarbij behorende maximale oppervlakte mogelijk kan worden gemaakt en op die manier de wenselijke maximale oppervlakte op een locatie wordt overschreden. Aansluiting op een reeds bestaande opstelling is wel toegestaan als met de bestaande opstelling de maximale oppervlakte nog niet is bereikt en deze wordt aangevuld tot de maximale oppervlakte als onder sub b. Een gefaseerde realisatie van een opstelling voor zonne-energie tot de maximaal toegestane oppervlakte is dus mogelijk. Sub d bepaalt dat voornoemde regels niet van toepassing zijn in het geval van meervoudig ruimtegebruik zoals bedoeld in artikel 6.40 lid 2 uit de Omgevingsverordening NH2022.
Toelichting op artikel 6.4 van Regels Gedeputeerde Staten	Artikel 6.40 van de omgevingsverordening is onverkort van toepassing. Dit betekent dat ook in een stimuleringsgebied zonne-opstellingen via een omgevingsplan voor een periode van maximaal 25 jaar kunnen worden vergund. Zoals in de beleidsnota `Perspectief voor Zon in Noord-Holland' is aangekondigd, kunnen er op bepaalde locaties redenen zijn om van de locatie- en omvangregels uit artikel 6.2 af te wijken. Deze locaties worden stimuleringsgebieden zonne- energie genoemd. Sub a beschrijft dat Gedeputeerde Staten de bevoegdheid hebben om deze gebieden aan te wijzen. De regels ten aanzien van de inpassing	Artikel 6.40 van de omgevingsverordening is onverkort van toepassing. Dit betekent dat ook in een stimuleringsgebied zonne-opstellingen via een omgevingsplan voor een periode van maximaal 25 jaar kunnen worden vergund. Zoals in de beleidsnota `Perspectief voor Zon in Noord-Holland' is aangekondigd, kunnen er op bepaalde locaties redenen zijn om van de locatie- en omvangregels uit artikel 6.2 af te wijken. Deze locaties worden stimuleringsgebieden zonne- energie genoemd. Sub a beschrijft dat Gedeputeerde Staten de bevoegdheid hebben om deze gebieden aan te wijzen. De regels ten aanzien

	Was	Wordt
	van de opstelling voor zonne-energie (artikel 6.3) blijven van toepassing. Aangezien de Omgevingsverordening NH2022 zich richt op omgevingsplannen is het ook voor de aanwijzing van stimuleringsgebieden zonne-energie in beginsel aan een gemeente (college van burgemeester en wethouders) om een aanvraag in te dienen bij Gedeputeerde Staten voor de aanwijzing van een stimuleringsgebied. Het beoordelen van een verzoek tot aanwijzing van stimuleringsgebieden is een vorm van maatwerk en gebeurt in overleg met de betrokken gemeente. Sub b voorziet in de mogelijkheid om het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied voor te leggen aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). De borging van landschapskwaliteit op (boven) regionaal niveau is een belangrijke kerntaak van de provincie. Het gaat wat betreft de provincie dus niet alleen om de ruimtelijke kwaliteit van de afzonderlijke plannen zelf, maar vooral over hoe deze bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. De provincie zet meerdere instrumenten voor ruimtelijke kwaliteit in. De ARO is er daar één van. Het kwaliteitsadvies van de ARO heeft de focus op concrete provinciale plannen buiten bestaand stedelijk gebied (BSG). Daarnaast kan de ARO ook voorzien in advies over gemeentelijke plannen buiten BSG. In beide gevallen heeft het advies niet alleen betrekking op de ruimtelijke kwaliteit of inpassing van de plannen zelf, maar vooral ook de bijdrage hiervan aan de kwaliteit van het landschap is van belang. In sub c worden verschillende documenten beschreven die betrokken kunnen worden bij de beoordeling van het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied zonne-energie. Deze lijst is niet uitputtend; ook andere informatie dan de hier genoemde documenten kan indien van belang bij de afweging worden betrokken. Het Noord-Hollands perspectief op de Regionale Energiestrategie (februari	van de inpassing van de opstelling voor zonne-energie (artikel 6.3) blijven van toepassing. Aangezien de Omgevingsverordening NH2022 zich richt op omgevingsplannen is het ook voor de aanwijzing van stimuleringsgebieden zonne-energie in beginsel aan een gemeente (college van burgemeester en wethouders) om een aanvraag in te dienen bij Gedeputeerde Staten voor de aanwijzing van een stimuleringsgebied. Het beoordelen van een verzoek tot aanwijzing van stimuleringsgebieden is een vorm van maatwerk en gebeurt in overleg met de betrokken gemeente. Sub b voorziet in de mogelijkheid om het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied voor te leggen aan de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). De borging van landschapskwaliteit op (boven) regionaal niveau is een belangrijke kerntaak van de provincie. Het gaat wat betreft de provincie dus niet alleen om de ruimtelijke kwaliteit van de afzonderlijke plannen zelf, maar vooral over hoe deze bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. De provincie zet meerdere instrumenten voor ruimtelijke kwaliteit in. De ARO is er daar één van. Het kwaliteitsadvies van de ARO heeft de focus op concrete provinciale plannen buiten bestaand stedelijk gebied (BSG). Daarnaast kan de ARO ook voorzien in advies over gemeentelijke plannen buiten BSG. In beide gevallen heeft het advies niet alleen betrekking op de ruimtelijke kwaliteit of inpassing van de plannen zelf, maar vooral ook de bijdrage hiervan aan de kwaliteit van het landschap is van belang. In sub c worden verschillende documenten beschreven die betrokken kunnen worden bij de beoordeling van het verzoek tot aanwijzing van een stimuleringsgebied zonne-energie. Deze lijst is niet uitputtend; ook andere informatie dan de hier genoemde documenten kan indien van belang bij de afweging worden

	Was	Wordt
	2020) brengt het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld. In dit document worden de provinciale uitgangspunten voor de RES beschreven die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. De uitgangspunten uit het Noord-Hollandse perspectief op de RES zijn uitgewerkt in leidende principes en ontwerpprincipes voor de opwekking van onder andere zonne-energie. De Leidraad Landschap & Cultuurhistorie is geborgd in Paragraaf 6.2.6 van de Omgevingsverordening NH2020 en biedt handvatten voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing. In de brochure Kwaliteitsimpuls Zonneparken worden deze handvatten uitgewerkt en geïllustreerd aan de hand van voorbeelden. Daarnaast zullen Gedeputeerde Staten in de integrale afweging de regels die gelden op grond van de Omgevingsverordening NH2020, zoals de regels voor het Bijzonder Provinciaal Landschap, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en het Natuurnetwerk Nederland in acht nemen. Ook andere ruimtelijke relevante belangen zoals de circulaire economie, industrie of landbouw kunnen worden betrokken in de beoordeling. Tot slot kan ook het advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) betrokken worden bij de beoordeling. De termijnstelling in artikel 6.4 sub d geldt ook voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Lid a Onverminderd artikel 6.3 kunnen Gedeputeerde Staten op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente, of ambtshalve, stimuleringsgebieden zonne-energie aanwijzen waar kan worden afgeweken van het gestelde in artikel 6.2.	betrokken. Het Noord-Hollands perspectief op de Regionale Energiestrategie (februari 2020) brengt het provinciale vertrekpunt in de RES in beeld. In dit document worden de provinciale uitgangspunten voor de RES beschreven die volgen uit vastgestelde of lopende beleidstrajecten. De uitgangspunten uit het Noord-Hollandse perspectief op de RES zijn uitgewerkt in leidende principes en ontwerpprincipes voor de opwekking van onder andere zonne-energie. De Leidraad Landschap & Cultuurhistorie is geborgd in Paragraaf 6.2.6 van de Omgevingsverordening NH2022 en biedt handvatten voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing. In de brochure Kwaliteitsimpuls Zonneparken worden deze handvatten uitgewerkt en geïllustreerd aan de hand van voorbeelden. Daarnaast zullen Gedeputeerde Staten in de integrale afweging de regels die gelden op grond van de Omgevingsverordening NH2020, zoals de regels voor het Bijzonder Provinciaal Landschap, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en het Natuurnetwerk Nederland in acht nemen. Ook andere ruimtelijke relevante belangen zoals de circulaire economie, industrie of landbouw kunnen worden betrokken in de beoordeling. Tot slot kan ook het advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) betrokken worden bij de beoordeling. De termijnstelling in artikel 6.4 sub d geldt ook voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten. Lid a Onverminderd artikel 6.3 kunnen Gedeputeerde Staten op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente, of ambtshalve, stimuleringsgebieden zonne-energie aanwijzen waar kan worden afgeweken van het gestelde in artikel 6.2.

	Was	Wordt
Toelichting op afdeling 6b van Regels Gedeputeerde Staten	-	Bij elektriciteitsstations gaat het over Hoogspannings- en middenspanningsverdeelstations: elektriciteitsstations vanaf 380 kV (hoogspanning) c.q. 10 tot 50 kV (middenspanning). De middenspannigsruimtes waar middenspanning naar de laagspanning wordt getransformeerd worden hier niet meegenomen. Ze hebben in het algemeen een maat tussen 10m2 en 35m2.
Werkingsgebied		https://Noord-holland.tercera-go.nl/MapViewer/Default.aspx?id=NLIMRO9927PHPOVPS230511-ON01 https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=4d880ceef60a430e91835c071ae91cbd
	Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht	*Vervalt*
	Vaarwegbeheer - beheer gemeente	Hieraan wordt het gebied uit 'vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht' toegevoegd

Verplaatsingen stukken toelichting (inhoudelijk geen wijzigingen)

Van *algemene toelichting* naar toelichting op paragraaf 6.2.2 Stedelijke functies

Werkingsgebied landelijk gebied

[Met onderliggende tekst.]

Provincie
Noord-Holland

Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 (ontwerp)

De Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 (OV NH2022) vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De OV NH2022 is door Provinciale Staten vastgesteld op 23 mei 2022 en treedt in werking op 1 januari 2024, tegelijkertijd met de Omgevingswet. De Provincie Noord-Holland past de inhoud van de artikelen en bijbehorende toelichtingen van de OV NH2022 aan door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. Wij wijzigen de Omgevingsverordening elk jaar, voor zover nodig, gericht op in werking treden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Dit is de tweede keer dat de OV NH2022 wordt aangepast.

De Tweede herziening bevat wijzigingen op verschillende onderwerpen, namelijk:

- Vaarwegen (toedeling vaarwegbeheer)
- Faunabeheer (vrijstelling directe schadebestrijding)
- Water (verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden, boorputten)
- Open bodemenergiesystemen (informatieplicht)
- Landelijk gebied (kleinschalige ontwikkelingen, tweede burgerwoningen, stolpboerderijen, algemene toelichting werkingsgebied landelijk gebied)
- Duurzame energie en energie-infrastructuur (locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations, vervanging windturbines)
- Natuur (verblijfsrecreatie in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen)
- Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies)
- Datacenters (Aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn)

Het betreft de volgende soort wijzigingen:

- Wijzigingen die aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Technische of tekstuele wijzigingen;
- Wijzigingen die zijn ingegeven door de praktijk;
- Wijzigingen die zijn verzocht door externe partijen.

Deze herziening heeft betrekking op de artikelen van de OV NH2022 en de bijbehorende toelichtingen. De wijziging hiervan is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Dit geldt eveneens voor de vaststelling van nieuwe bijlagen. Deze herziening omvat ook een aantal wijzigingen in de bijlagen en de werkingsgebieden, die in verband staan met voornoemde wijzigingen. Deze wijzigingen in bijlagen en werkingsgebieden worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Hieronder wordt per onderwerp toegelicht wat de wijzigingen zijn, inclusief de aanleiding en afstemming met belanghebbenden. Hiermee wordt voldaan aan de motiveringsplicht participatie bij de Omgevingsverordening (zie artikel 10.3b van het Omgevingsbesluit).

Provincie Noord-Holland

Vaarwegen

Toedeling vaarwegbeheer (artikel 2.4)

In artikel 2.4 komt lid 6 te vervallen. Deze wijziging is verzocht door het Plassenschap Loosdrecht en is afgestemd met de gemeente Wijdemeren. Per 1 januari 2023 zijn alle regelgevende bevoegdheden van het Plassenschap komen te vervallen. Deze zijn overgegaan naar de gemeente Wijdemeren, waaronder ook het vaarwegbeheer en het nautisch beheer.

Deze wijziging omvat ook een wijziging in het werkingsgebied. Het werkingsgebied 'Vaarwegbeheer - beheer Plassenschap Loosdrecht' vervalt. Dit gebied wordt toegevoegd aan het werkingsgebied 'Vaarwegbeheer - beheer gemeente'. Deze wijziging is zichtbaar in de volgende viewers:

https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=4d880ceef60a430e91835c071ae91cbd

https://Noord-holland.tercera-go.nl/MapViewer/Default.aspx?id=NLIMRO9927PHPOVPS230511-ON01

Faunabeheer

Vrijstelling directe schadebestrijding (artikel 4.8)

Deze wijziging betreft een technische correctie. In lid 7 ontbrak de verwijzing naar het reeds bestaande werkingsgebied.

Water

Verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden (artikel 4.44 en bijlage 3b)

Ter verbetering van de duidelijkheid en gebruiksvriendelijkheid zijn de verboden activiteiten verplaatst van bijlage 3b naar de tekst van het artikel. Daarnaast zijn een aantal tekstuele wijzigingen aangebracht ter verbetering van de leesbaarheid.

Omgevingsvergunningplichtige activiteit – boorputten (artikel 4.45)

Deze wijziging betreft een verruiming van lid 2 onder a. Het betreft hier namelijk niet alleen de boorputten voor controle maar ook de productieputten. Bescherming van

drinkwaterwinning is immers het oogmerk van afdeling 4.4. De wijzigingen zijn afgestemd met PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland.

Open bodemenergiesystemen

Informatieplicht (Artikel 4.114 met toelichting + toelichting op 4.114a)

De verplichting in dit artikel wijzigt van een aanvullende meldingsplicht naar een informatieplicht voor het aanleggen en gebruiken van open bodemenergiesystemen. Deze wijziging is praktisch van aard. De wijziging van een meldingsplicht naar een informatieplicht is ingegeven doordat we een aansluitpunt missen op het meldformulier in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De Omgevingsdiensten kunnen de benodigde gegevens alleen ontvangen als wij een informatieplicht instellen.

Landelijk gebied

Kleinschalige ontwikkelingen (artikel 6.14)

Bij het toestaan van kleinschalige ontwikkelingen op locaties waar al sprake is van een stedelijke functie, werkt het vereiste dat het bebouwd oppervlak niet mag toenemen belemmerend en gaat soms zelfs ten koste van mogelijkheden de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. Met deze wijziging wordt eenmalig een beperkte extra hoeveelheid extra bebouwing toegestaan. Het is aan het gemeentebestuur om te beoordelen of deze extra bebouwing wenselijk is gelet op de lokale omstandigheden en deze niet leidt tot een onevenredige aantasting van de omgevingskwaliteit. Paragraaf 6.2.6, ruimtelijke inpassing in het landelijk gebied, is van overeenkomstige toepassing. Het maximum van 500 m2 is gebaseerd op de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak, die deze omvang aanmerkt als bovengrens voor een kleinschalige ontwikkeling.

Tweede burgerwoning in het landelijk gebied (artikel 6.18 lid 2 (MRA landelijk gebied) en artikel 6.19 lid 2 (Noord-Holland Noord landelijk gebied))

In beide artikelen wordt in lid 2 onder e ‘1500 m2’ gewijzigd in ‘1000 m2’. Deze artikelen bevatten een mogelijkheid voor het toestaan van een tweede burgerwoning bij de herontwikkeling van een locatie met een bestaande stedelijke functie, indien meer dan 1.500 m² grondoppervlakte aan rechtmatig aanwezige bedrijfsbebouwing op de betreffende locatie wordt gesloopt. De regeling voor het omvormen van voormalige agrarische bedrijven naar woningen bevat een vergelijkbare bepaling, maar dan met een oppervlak van 1000 m2 van te slopen bebouwing. Met deze wijziging worden de oppervlaktes aan te slopen bebouwing gelijkgetrokken.

Provincie Noord-Holland

Stolpboerderijen in het landelijk gebied (artikel 6.70 NIEUW lid 3 en bijbehorende toelichting)

In het artikel over de ruimtelijke kwaliteitseis ingeval van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling in het landelijk gebied wordt een nieuw lid toegevoegd m.b.t. de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen. Gemeenten dienen deze waarderingskaart te betrekken bij hun keuze of er sprake is van een karakteristiek boerderijcomplex. Betrekken bij betekent dat aan de waarderingskaart aandacht moet worden besteed, maar dat dit document geen bijzondere of verzwaarde status hoeft te krijgen in de belangenafweging. De term karakteristiek staat voor het beginsel dat alle stolpen en hun bijgebouwen in de ordes 1, 2 en 3 behoudenswaardig zijn. De ordes 1, 2 en 3 bevatten stolpen en hun bijgebouwen die zijn gebouwd tot 1966, het eind van de Wederopbouwperiode. De wijziging volgt op het GS besluit van 24 januari 2023, 1327641-1959451, waarin is besloten de waarderingskaart als inspiratiedocument vast te stellen en aan alle stolpen en hun bijgebouwen, gebouwd tot 1966, de status karakteristiek te verlenen. De wijziging is tot stand gekomen op basis van het Adviesrapport behoud stolpen (TAUW december 2022) dat in opdracht van de provincie alle stolpengemeenten in Noord-Holland heeft gesondeerd, met als doel het behoud van stolpboerderijen door middel van nieuw gebruik.

Werkingsgebied landelijk gebied (algemene toelichting)

Er zijn een aantal verduidelijkingen toegevoegd aan de toelichting op het werkingsgebied landelijk gebied.

Duurzame energie en energie-infrastructuur

Locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations (NIEUW subparagraaf 6.2.3.3, artikel 6.40a en 6.40b met toelichting + NIEUW artikel 6.1b en artikel 6.2b in bijlage 11 met toelichting + NIEUW artikel 6.5.a in het Delegatiebesluit)

Deze wijziging betreft een nieuw artikel over de ruimtelijke inpassing van elektriciteitsstations. Er komen in de komende jaren in de provincie minimaal 29 nieuwe transformatorstations en nog 45 bestaande moeten worden uitgebreid om o.a. de energietransitie, de woningbouw, de economie en elektrische mobiliteit te faciliteren. Vaak eindigen stations in het landelijk gebied. Het is belangrijk dat die stations goed zijn ingepast in het landschap. Op 11 april 2023 hebben Gedeputeerde Staten de Ruimtelijke handreiking voor elektriciteitsstations vastgesteld. De handreiking is gebaseerd op een ontwerpend onderzoek van bureaus Bright en Urban Synergy. Het onderzoek is uitgevoerd in overleg met de provincie, TenneT en Liander. De resultaten zijn gedeeld met gemeenten. De Ruimtelijke handreiking voor elektriciteitsstations biedt gemeenten handvatten voor een zorgvuldig inpassing van de stations in het landschap, rekening houdend met de lokale kenmerken van de ensembles en structuren uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.

Provincie Noord-Holland

Vervanging windturbines (toelichting op artikel 6.38)

Deze wijziging betreft een tekstuele correctie van de toelichting op het begrip rotordiameter. Deze beschreef abusievelijk de straal in plaats van de diameter. Dit scheelt een factor 2.

Natuur

Verblijfsrecreatie in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen (artikel 6.54b NIEUW lid 1 met toelichting)

Deze wijziging betreft het toevoegen van een nieuw lid 1, waarmee wij verblijfsrecreatie uitsluiten van de meerwaardebepaling in dit artikel over het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De meerwaardebepaling is sinds 2022 aan het artikel toegevoegd (Artikel 6.43 Omgevingsverordening NH2020). Hierdoor zijn ontwikkelingen in het NNN niet geheel onmogelijk als gevolg van het beëindigen van de salderingsmogelijkheid. Het achterliggende idee was dat de provincie met name in recreatiegebieden, op plekken met relatief lage natuurwaarden, de mogelijkheid open wilde houden om nieuwe recreatieve functies toe te voegen. Denk aan vogelkijkhutten, toiletgebouwen en kleinschalige vormen van recreatie. Daar zou een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het NNN tegenover moeten staan. In het afgelopen jaar is echter gebleken dat de meerwaardebepaling in de praktijk vaak wordt gebruikt voor aanvragen van verblijfsaccommodaties in het NNN.

Ecologisch gezien zijn dit soort ontwikkelingen ongewenst. De Wezenlijke kenmerken en Waarden beschrijven per NNN-gebied en -verbinding de vereiste abiotische en ruimtelijke karakteristieken, zoals rust (beperkte menselijke activiteit), stilte en donkerte. Aantasting van deze ruimtelijke condities heeft op korte of langere termijn significante gevolgen op het voorkomen of vestigen van verstoringsgevoelige doelsoorten. Normaal gezien zijn de ruimtelijke karakteristieken rust, stilte en donkerte geborgd, ook in recreatiegebieden. Overige recreatie stopt grotendeels bij het invallen van de schemering, omdat het betreden van natuur en recreatiegebieden meestal niet is toegestaan tussen zonsondergang en zonsopgang. Een hotel of camping verstoort de rust, stilte en donkerte zowel overdag als ’s nachts, en voor een groter gebied dan waar de ontwikkeling plaatsvindt, en is daarom niet wenselijk in het NNN. Daarnaast is in een groot aantal regio’s in Noord-Holland een tekort aan recreatieruimte en is er sprake van grote druk op de huidige natuur- en recreatiegebieden. Dit komt door de groei van het aantal inwoners en de toenemende behoefte aan buitenrecreatie. Nieuwe verblijfsaccommodaties leiden tot een ongewenste privatisering van de schaarse openbare (recreatie-)ruimte. Kortom, verblijfsrecreatie in het NNN is zowel vanuit het perspectief van ecologie als het perspectief van recreatie onwenselijk. Met deze aanscherping van de regel voorkomen wij dat de meerwaardebepaling voor dit soort gevallen wordt toegepast en wordt de bepaling meer ingericht naar de oorspronkelijke bedoeling ervan. Voor verblijfsrecreatie als ondergeschikte nevenactiviteit kan wel nog steeds gebruik worden gemaakt van de meerwaardebepaling.

UNESCO werelderfgoed

Provincie Noord-Holland

Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (toelichting op subparagraaf 6.2.5.3)

Op 26 juli 2001 heeft het Werelderfgoedcomité van Unesco de Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst geplaatst. De inschrijving is een uitbreiding van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Beide verdedigingslinies gaan verder als Werelderfgoed “Hollandse Waterlinies”. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL) is het besluit van het Werelderfgoedcomité nog niet verwerkt en wordt nog uitgegaan van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Nu de regels voor werelderfgoederen zijn gebaseerd op het Besluit kwaliteit leefomgeving, wordt ook in de Omgevingsverordening nog uitgegaan van de afzonderlijke werelderfgoederen en hun begrenzing. De uitwerking van de kernkwaliteiten is wel al gebaseerd op de Hollandse Waterlinies. Deze uitwerking is gezamenlijk opgesteld door de vier provincies waarbinnen het werelderfgoed de Hollandse Waterlinies is gelegen, de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Zodra het BKL wordt aangepast, nemen wij de nieuwe naam en begrenzing over.

Gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies (artikel 6.61 + NIEUWE bijlage 8c)

Deze wijziging betreft het toevoegen van de vijf gebiedsanalyses van de Hollandse Waterlinies als nieuwe bijlage 8c aan de Omgevingsverordening. De gebiedsanalyse is een uitwerking van de regionale kernkwaliteiten van het UNESCO werelderfgoed als inbreng voor de integrale afweging van toekomstige ontwikkelingen in dit gebied. Enerzijds dient dit ter bescherming van uitzonderlijke universele waarden, anderzijds maakt dit bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen onder bepaalde voorwaarden mogelijk. In het kader van de harmonisatie van het ruimtelijk beleid van de Hollandse Waterlinies is met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant afgesproken dat de kernkwaliteiten regio-specifiek worden uitgewerkt. De gebiedsanalyses worden als tekst opgenomen in bijlage 8c. Daarnaast wordt een link opgenomen naar de pdf-bestanden.

Datacenters

Aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn (artikel 6.32d en bijbehorende toelichting)

Met de gewijzigde Omgevingsverordening NH2020 per 1 januari 2023 is de doorwerking in de gemeentelijke ruimtelijke plannen (omgevingsplannen) van de Datacenterstrategie Noord-Holland 2022-2024 geregeld. Materieel identieke instructieregels zijn ook opgenomen in de Omgevingsverordening NH2022 die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt.

Een aantal ontwikkelingen sindsdien geven aanleiding tot een aanscherping van deze doorwerking voor zover het in het omgevingsplan (bestemmingsplan) mogelijke maar niet gerealiseerde datacenters betreft. Deze ontwikkelingen betreffen het door het Rijk genomen voorbereidingsbesluit gericht op hyperscale datacenters, het vooralsnog geen doorgang vinden van het zogenoemde vierde cluster voor datacenters in Flevoland en de toenemende netcongestie in Noord-Holland. Deze ontwikkelingen maken de doorwerking van het in de Datacenterstrategie opgenomen beleid nog urgenter.

Dit geeft aanleiding om de al sinds 1 januari 2023 geldende instructieregels ook te laten gelden voor locaties waarin het al geldende omgevingsplan ruimte biedt voor datacenters, maar waar deze datacenters nog niet zijn gerealiseerd. Deze omgevingsplannen dienen te worden gewijzigd. Indien voor het betreffende omgevingsplan het werkingsgebied 'datacenterclustering toegestaan' geldt, dienen ook voor deze onbenutte planologische ruimte de vestigingsvoorwaarden te gaan gelden zoals opgenomen in artikel 6.32b. Indien voor het betreffende omgevingsplan het werkingsgebied 'datacenterclustering uitgesloten' geldt, dient deze onbenutte planologische ruimte te worden geschrapt.

Gemeenteraden krijgen een uitvoeringstermijn tot 31 december 2025 om het omgevingsplan aan te passen. Het is goed mogelijk om deze aanpassing met een thematische wijziging van het omgevingsplan te realiseren (vergelijkbaar met een paraplubestemmingsplan onder de Wet ruimtelijke ordening).

De datacenterstrategie is op 31 januari 2022 vastgesteld en sinds 1 januari 2023 verwerkt in de Omgevingsverordening Noord – Holland. Het is daarmee al geruime tijd voorzienbaar dat nog ongebruikte plancapaciteit voor datacenters aan verdere inperking kan worden onderworpen. Gelet op de in de Datacenterstrategie omschreven maatschappelijke belangen die sturing op vestiging van datacenters nodig maken, is deze aanscherping niet onevenredig.

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE UTRECHT

Provincie Noord-Holland

GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES

KERNKWALITEITEN, UITGANGSPUNTEN EN ONTWIKKELINGSRICHTING STELLING VAN AMSTERDAM ZUID

COLOFON

Uitgave:	Provincie Utrecht en Provincie Noord-Holland
Auteur(s):	Feddes/Olthof landschapsarchitecten i.s.m. Marinus Kooiman Cultuurhistorische Projecten
Status:	Definitief
Versiedatum:	november 2022

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
1.1 Aanleiding en doel
1.2 Werkwijze en methodiek

2. KARAKTER VAN HET GEBIED
2.1 Huidige situatie
2.2 Landschappelijke karakteristiek

3. DE HOLLANDSE WATERLINIES, OUV EN KERNKWALITEITEN
3.1 Werking van het systeem
3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

4. KERNKWALITEITEN STELLING VAN AMSTERDAM ZUID
4.1 Stelling van Amsterdam Zuid
4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog
4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Stelling van Amsterdam Zuid
4.4 Kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid

5. UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN
5.1 Algemeen
5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel
5.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam Zuid
5.4 Schaalniveau 3: Ensembles en aandachtsgebieden
5.5 Schaalniveau van de losse elementen

BRONNEN

BIJLAGEN
Bijlage I Begrippenlijst
Bijlage II Kansenkaart

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE UTRECHT

Provincie Noord-Holland

HOOFDSTUK 1
INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én zijn op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij UNESCO in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één UNESCO Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Harmonisatie afweging ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht en Gelderland tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als sitehouder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed. Om het ook in de toekomst goed te kunnen beschermen stemmen provincies onderling het ruimtelijk beleid voor het Werelderfgoed op elkaar af. Deze harmonisatie van het gehele ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op eenzelfde manier af te wegen.

De gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies leggen de basis voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze gebiedsanalyse doet dat voor het gebied 'Stelling van Amsterdam Zuid'.

Doel gebiedsanalyse

De uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies mag niet worden aangetast (overgenomen instructieregel van het Rijk, art 7.4 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving). In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. Deze verschillen per gebied, onder andere omdat bij de aanleg van de Hollandse Waterlinies gebruik is gemaakt van de eigenschappen van het reeds aanwezige landschap. Het doel van de gebiedsanalyses is om meer inzicht te geven in waar en hoe de kernkwaliteiten zich manifesteren in het gebied, zodat ze duurzaam in stand gehouden kunnen worden en ingezet kunnen worden als bouwsteen voor ontwikkeling. De gebiedsanalyses schetsen welke kernkwaliteiten zich waar bevinden en wat hun belang is, zowel op zichzelf als in samenhang. Tevens is het doel om meer helderheid te geven hoe met de kernkwaliteiten is om te gaan, zodanig dat er geen sprake is van aantasting. Daarom worden per deelgebied van de Hollandse Waterlinies uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen meegegeven. Wat in een gebied uiteindelijk kan, blijft echter maatwerk.
Bij visie- en planvorming is een integrale afweging van aanwezige belangen nodig. Daarbij blijft de regel van het niet mogen aantasten van het Werelderfgoed altijd gelden.

De gebiedsanalyses vormen een document waarin nader staat uitgewerkt wat de kernkwaliteiten in elk deelgebied van de Hollandse Waterlinies zijn. De gebiedsanalyses zijn daardoor een hulpmiddel voor overheden en initiatiefnemers bij het toepassen van de regel dat de uitzonderlijke universele waarde (vertaald in de kernkwaliteiten) niet mag worden aangetast. Daarnaast kunnen de gebiedsanalyses gebruikt worden als inspiratiebron en bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het gebied.

1.2 Werkwijze en methodiek

Systematiek

Bij de beschrijving van de gebieden is allereerst het algemene landschappelijke karakter nader beschreven. Het aanwezige landschap vormde de basis voor het militaire systeem in het gebied.
Om meer inzicht te geven in de unieke universele waarde is in de gebiedsanalyses vervolgens meer uitgelegd over de achtergrond, het ontstaan en de werking van dit bijzondere militaire systeem en hoe de uitzonderlijke universele waarde zich vertaalt naar de kernkwaliteiten.

Hierna is meer ingegaan op de wijze waarop de uitwerking van het militaire systeem in het landschap van het deelgebied is vormgegeven. De gebiedsanalyses hebben uitsluitend betrekking op het militaire erfgoed van de Hollandse Waterlinies. Het andere aanwezige erfgoed wordt wel benoemd in relatie tot het karakter van het gebied en het landschap, maar dit wordt niet verder uitgewerkt. Daarmee zijn de gebiedsanalyses dus niet een integrale inventarisatie van al het aanwezige erfgoed. Het gaat bij de gebiedsanalyses uitsluitend om de kernkwaliteiten van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

De uitgangspunten en ruimtelijke principes van hoofdstuk 5 gelden uitsluitend voor de gebieden die gelegen zijn binnen het Werelderfgoed gebied.

Leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam zuid' komt tot stand via de volgende stappen:

- Hoofdstuk 2 geeft een korte gebiedsbeschrijving: typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied;
- Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van hoe het systeem van de Hollandse Waterlinies werkte, en uit welke elementen het is opgebouwd;
- Hoofdstuk 4 gaat in op de werking van de Hollandse Waterlinies in dit deelgebied 'Stelling van Amsterdam zuid'. De kernkwaliteiten worden specifiek gemaakt voor dit deelgebied.
- Hoofdstuk 5 geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Nieuwe Hollandse Waterlinie als geheel, het specifieke deelgebied, de landschappelijke ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en tot slot voor de elementen van de waterlinie.

Als Bijlage I is een uitgebreide begrippenlijst van elementen van de Hollandse Waterlinies opgenomen.
Op de kansenkaart (Bijlage II) staat een aantal mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in dit deelgebied die de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies kunnen versterken. Dit is niet uitputtend. De kansen zijn uitsluitend geformuleerd vanuit de Waterlinies.

HOOFDSTUK 2
KARAKTER VAN HET GEBIED

2.1 Huidige situatie

Deelgebied Stelling van Amsterdam Zuid strekt zicht uit tussen de Vecht aan de oostzijde, en de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder aan de westzijde. Dit deel van de Stelling van Amsterdam ligt gedeeltelijk in de provincie Utrecht en gedeeltelijk in de provincie Noord-Holland, en betreft delen van de gemeenten De Ronde Venen, Ouder Amstel, Amstelveen, Uithoorn en Aalsmeer. In het oosten is er een overlap tussen het verdedigingssysteem van de Stelling van Amsterdam en dat van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het deelgebied bestaat eigenlijk uit twee karakters; de Aalsmeerregio in het westen, waar de stad en kassenteelt prominent aanwezig zijn, en het veenlandschap van de Amstel, waar het landschap juist open is, en het contrast tussen de stad Amsterdam op de achtergrond en het hollandse weidelandschap groot is. De A2 doorsnijdt de Stelling aan de westzijde van Abcoude, en de spoorlijn tussen Amsterdam en Utrecht gaat langs de oostzijde van Abcoude. Het Amsterdam-Rijnkanaal snijdt het gebied bij Fort bij Nigtevecht.

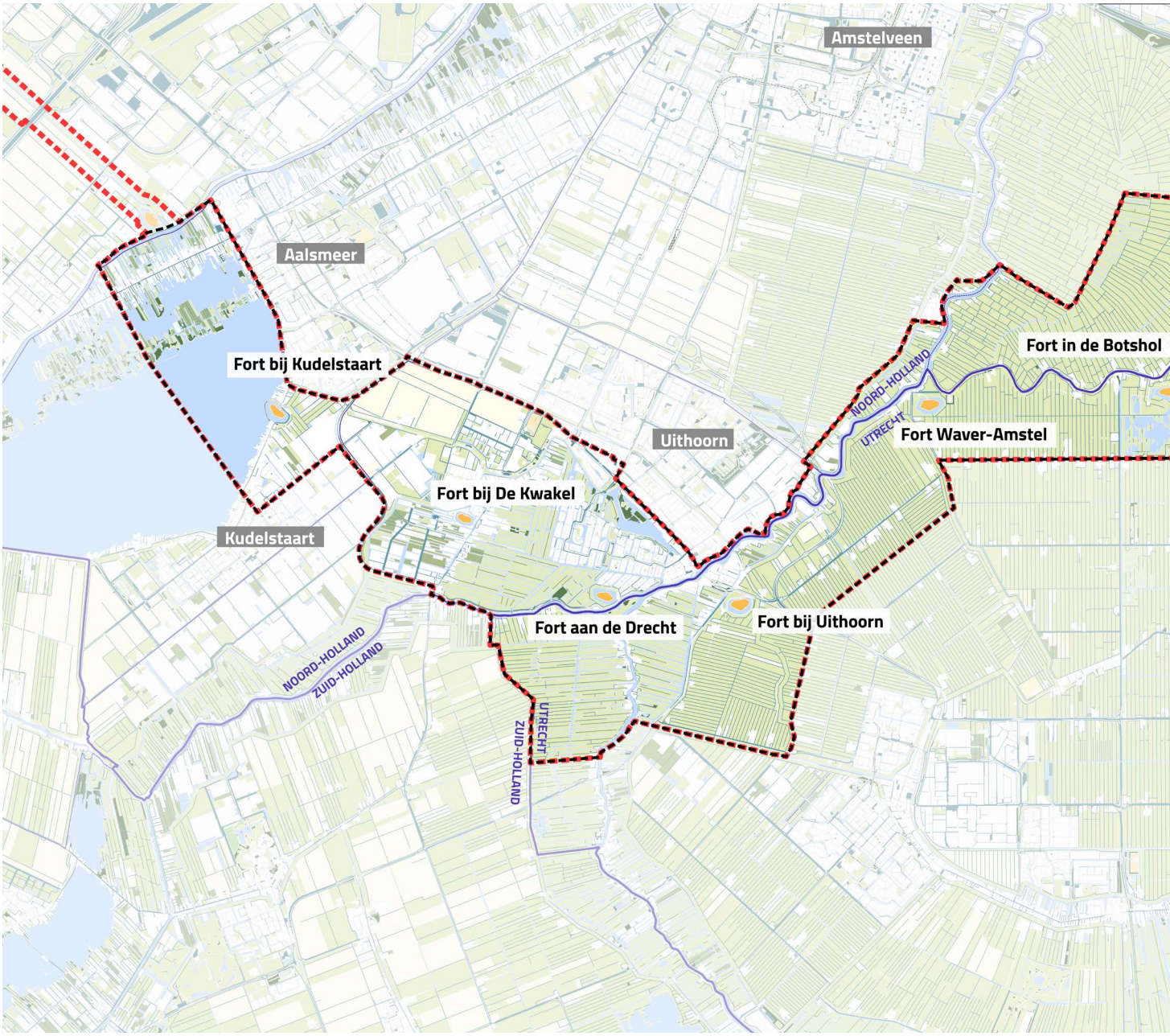

Landkaart Stelling van Amsterdam-Zuid met UNESCO begrenzing

2.2 Landschappelijk karakter

Het landschap bestaat uit droogmakerijen, veenweidegebieden en oeverwallen langs de diverse (veen)riviertjes. In de Aalsmeerregio zorgt de aanwezigheid van de bebouwing, kassen en infrastructuur ervoor dat de herkenbaarheid van het landschap, en specifiek van de Stelling van Amsterdam minimaal is. Het oostelijke deel, het veenweidelandschap van de Amstel is open, en ook de leesbaarheid van het verdedigingssysteem is hier groter.

Veenweidelandschap van de Amstel

Hier vormen de rivier Amstel en riviertjes Oude Waver en Winkel de duidelijk herkenbare hoofdweerstandslijn van de Stelling van Amsterdam, met daarlangs de forten. Samen met het open en natte landschap is er daardoor sprake van een gaaf en herkenbaar Stellinglandschap. Het gebied is ten opzichte van het verstedelijkte deel aan de westzijde, minder aangetast en gaaf. Het veenrivierenlandschap wordt voornamelijk gebruikt als weide. Het veen is niet

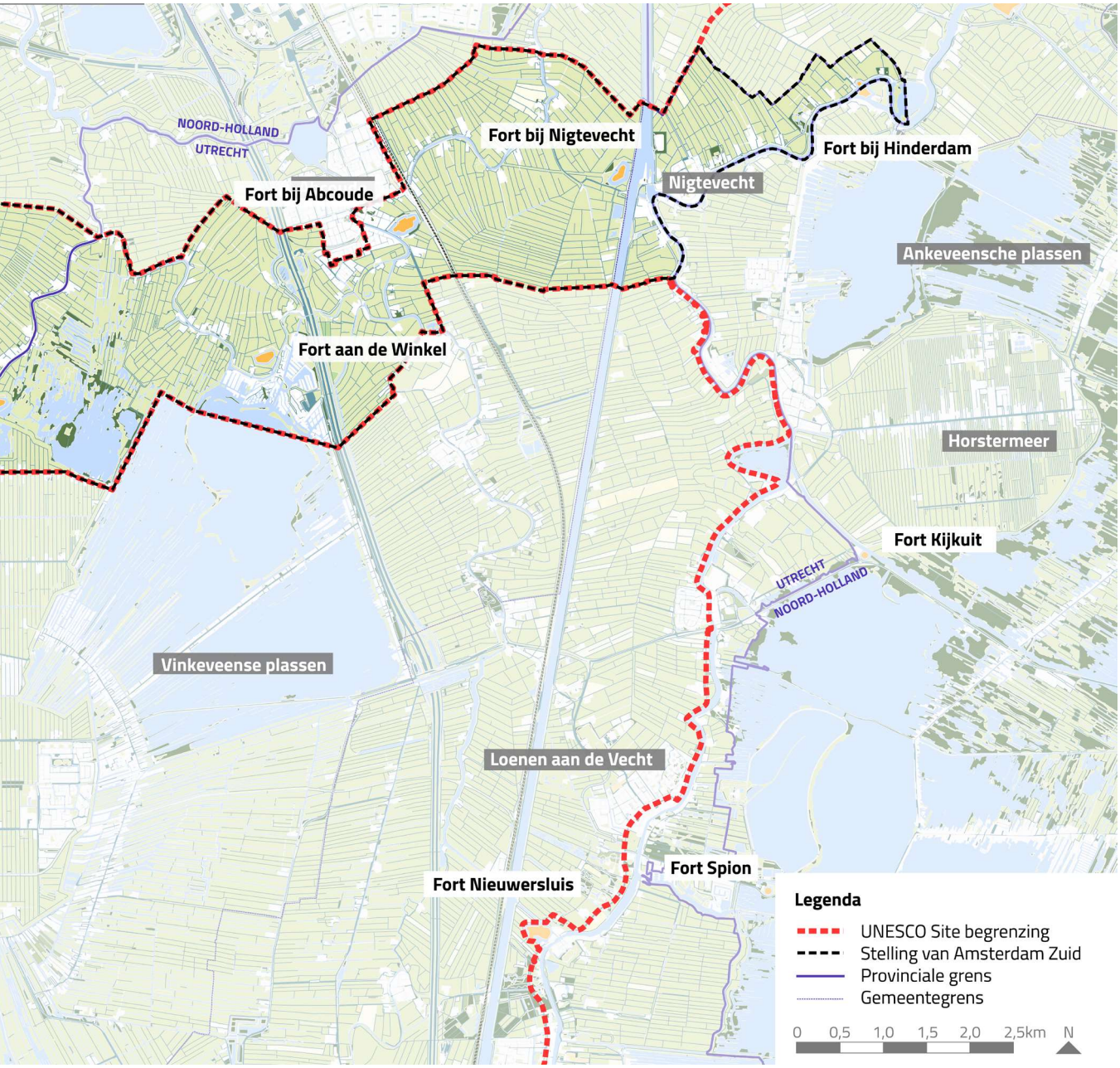

afgegraven. Het ligt daardoor hoger en wordt ook wel 'bovenland' genoemd (zie leidraad Landschap en Cultuurhistorie Amstelscheg, Provincie Noord-Holland). De verkaveling staat haaks op de rivieren. Door de slingerende rivieren zijn er uitwaaierende en toelopende verkavelingspatronen ontstaan. Deze verkavelingspatronen dateren van de vroege Middeleeuwen. De bochtige veenrivieren zijn historische structuren die van oudsher zorgen voor afwatering van het veengebied. Ze vormen belangrijke ruimtelijke dragers voor de bebouwing (o.a. boerderijen en buitenplaatsen) in het gebied en zijn samen met de dijken duidelijk zichtbare en continue lijnen in het landschap. Soms zijn ze voorzien van beplanting (geriefhout). Daarnaast zijn het lijnen waar vanaf het landschap beleefd wordt en hebben zij een recreatieve functie.
Aan de oostkant van de Bovenkerkerpolder ligt een verdichte rand bovenland langs de Amstel. Deze rand is intact gebleven tijdens verveningen.

Droogmakerijen

In contrast met het hoger gelegen veenweidelandschap vinden we in dit deelgebied de lager gelegen droogmakerijen, bemalen veenplassen die te herkennen zijn aan de sterk orthogonale verdeling. Met name tussen Fort bij Uithoorn en Fort in de Botshol vormen de droogmakerijen een open landschap, waarin het goed voorstelbaar is hoe het land hier geinundeerd kon worden.

Bijzonder provinciaal landschap Amstelscheg

Een deel van de waterliniezone is onderdeel van het bijzonder provinciale landschap Amstelscheg (zie afbeelding Provinciaal landschap Amstelscheg, p.8). Dit geldt voor een gedeelte van de polder de Ronde Hoep, en het bovenland in de Bovenkerkerpolder. Polder de Ronde Hoep is een heldere landschappelijke eenheid met een kenmerkende sterverkaveling, en is van internationale betekenis.

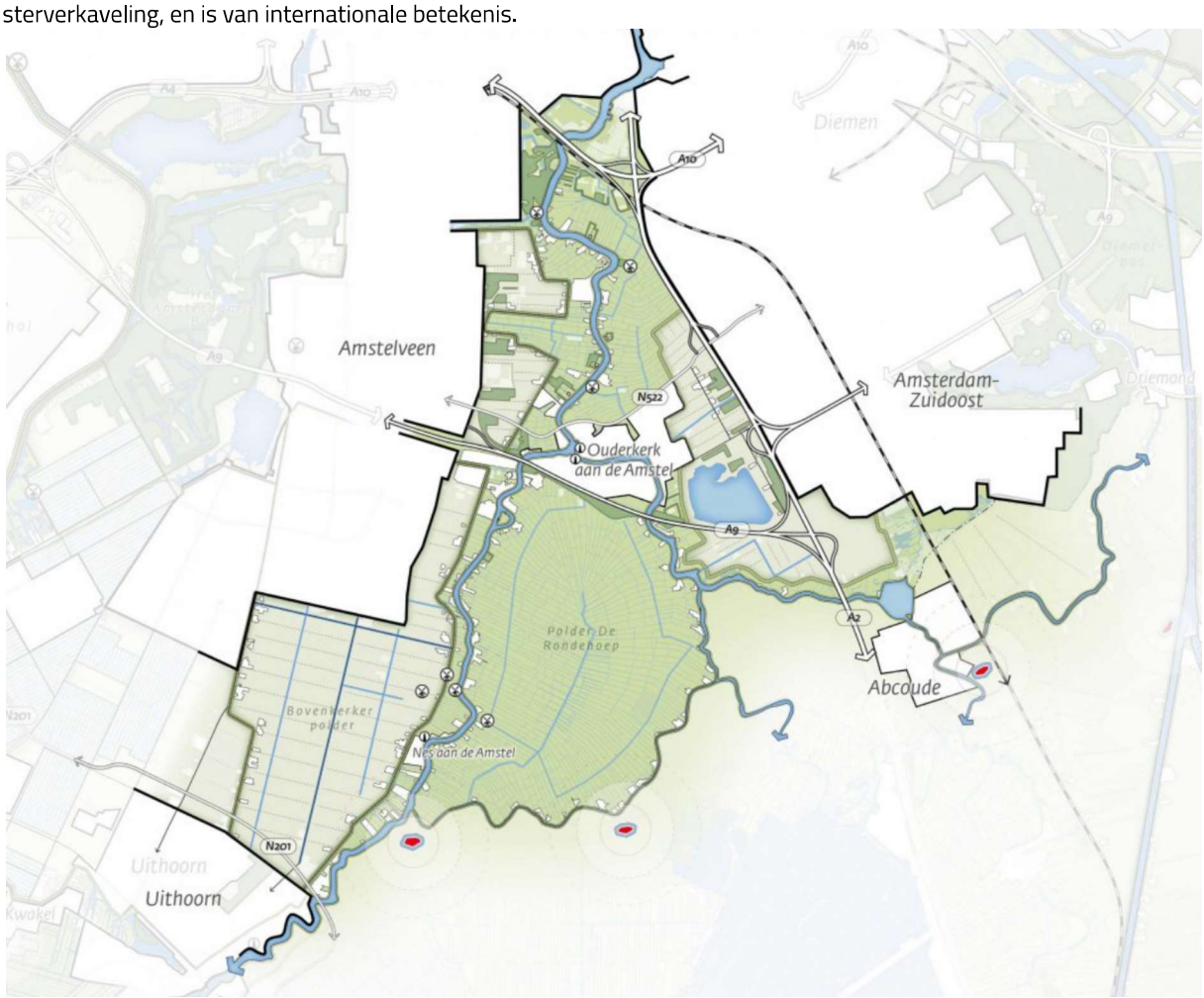

Provinciaal landschap Amstelscheg

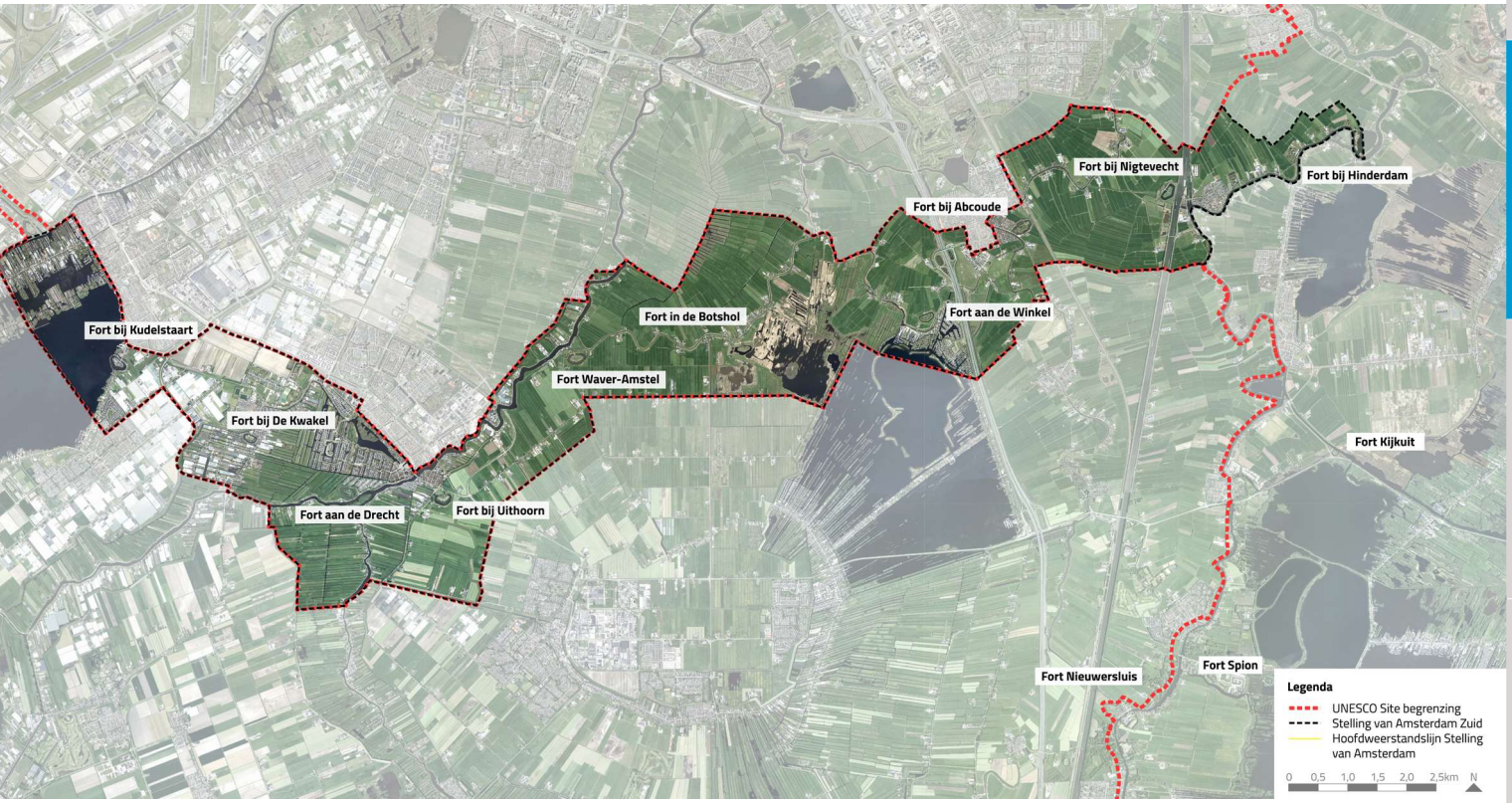

Stelling van Amsterdam-Zuid

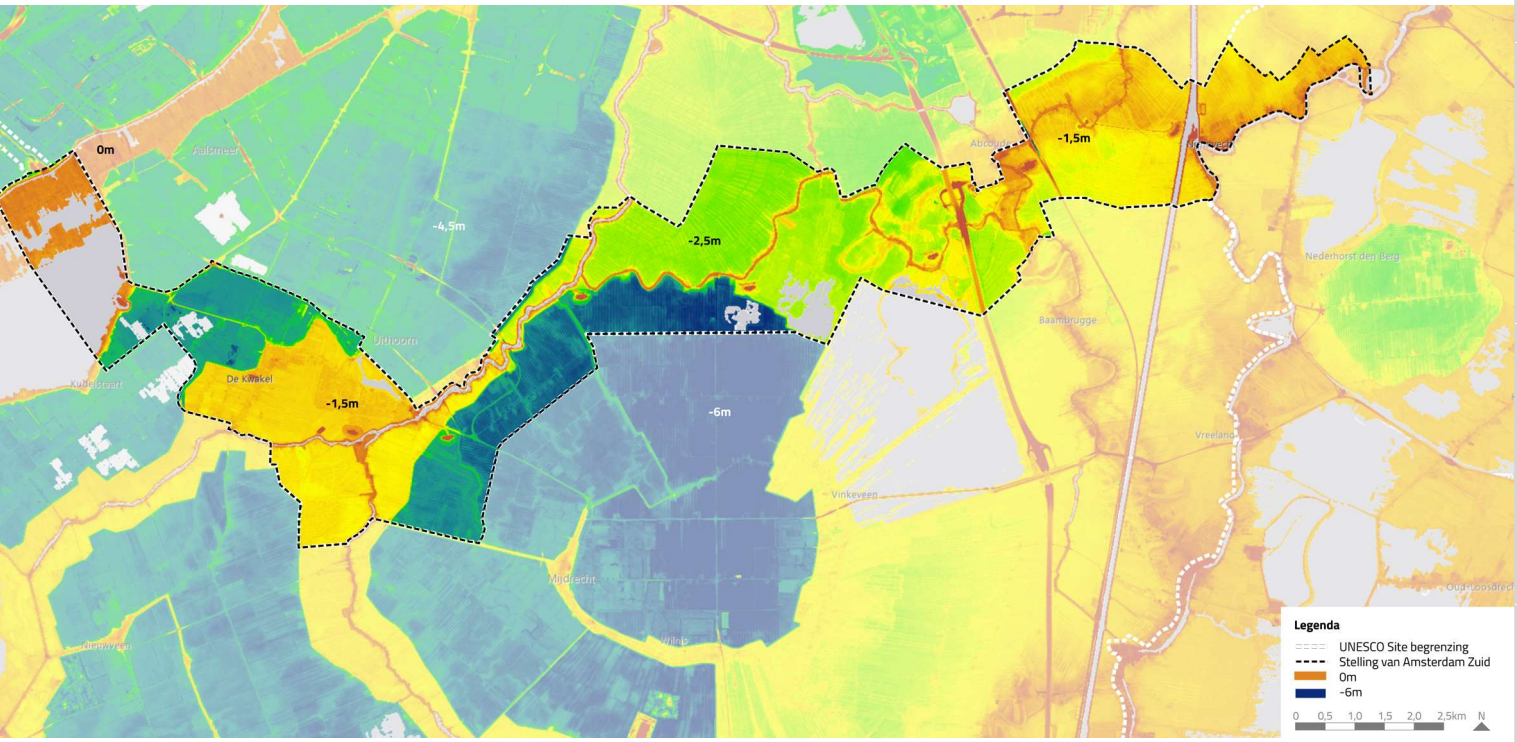

Hoogtekaart van Stelling van Amsterdam-Zuid. Op de kaart is het verschil tussen de hoger gelegen veenweidepolders en de diepere droogmakerijen goed te zien.

HOOFDSTUK 3
DE HOLLANDSE WATERLINIES

3.1 Werking van het systeem

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan bereiken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand. Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon grotendeels onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen.

Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.
Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

Vogelvlucht van de Holland Waterlinies

De beide waterlinies berusten op dezelfde verdedigingstechniek, maar kennen ook verschillen. Zo is de Nieuwe Hollandse Waterlinie, ontstaan uit de Oude Hollandse Waterlinie, gelegen op de overgang van de lage veengebieden naar de hogere zandgronden. De Stelling van Amsterdam is meer gesuperponeerd op het landschap als een ring op 15 tot 20 km afstand rond Amsterdam.

Hoofdkenmerken van de Hollandse Waterlinies: een hoofdweerstandslijn die de grens tussen veilig en onveilig markeert, een gebied aan de buitenzijde van deze lijn dat geinundeerd kon worden, forten en andere verdedigingswerken op de zwakke plekken en accessen.

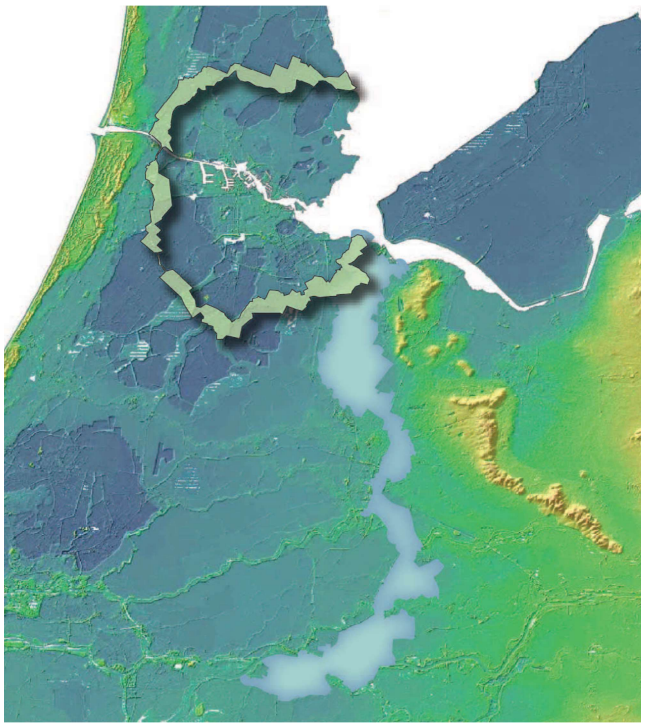

Nieuwe Hollandse Waterlinie op de overgang tussen lage veengebieden en hogere zandgronden, de Stelling van Amsterdam als gesuperponeerde ring rond Amsterdam

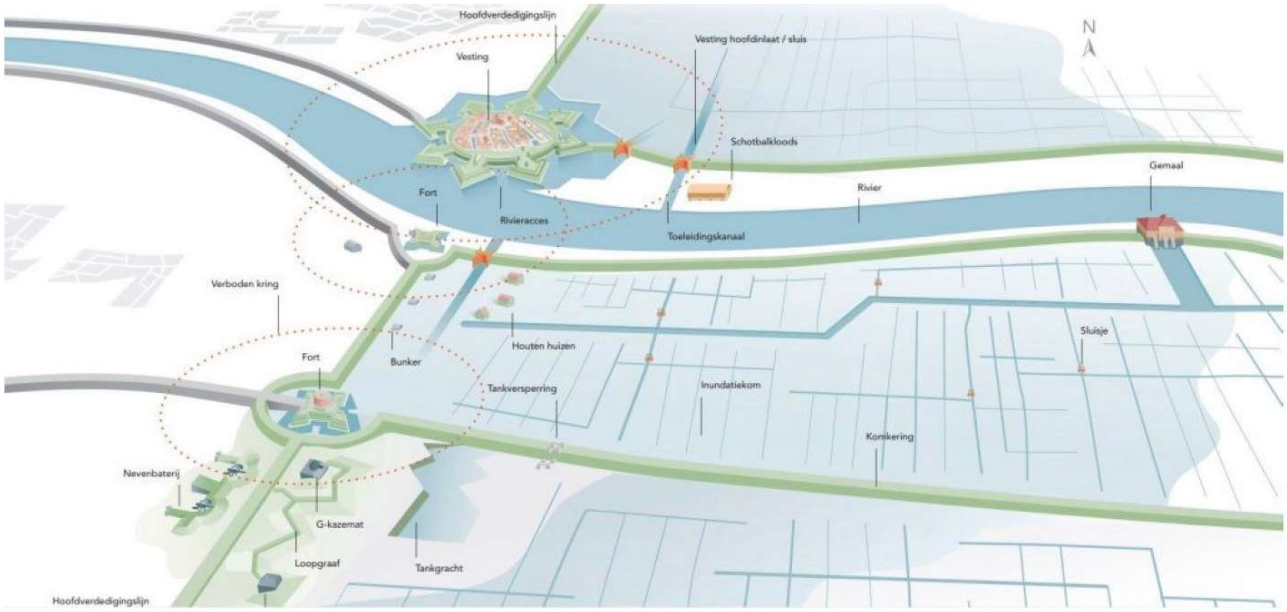

Illustratieve vogelvlucht waarop de hoofdlijnen van het defensief systeem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn weergegeven.

3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatiedossier van de Hollandse Waterlinies (zie 1.1) is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, benoemd als drie kernkwaliteiten. Deze zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en in de (interim) omgevingsverordening van de Provincie Utrecht en de omgevingsverordening NH2020.

De drie kernkwaliteiten zijn als volgt uitgewerkt:

1. Strategisch landschap: Hoofdweerstandslijn (of hoofdverdedigingslijn), inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen, houten huizen;
2. Watermanagementsysteem:
Waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaat, sluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, uitlozingskommen, schotbalkenloodsen, plofsluizen /duikers);
3. Militaire werken: Vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

In Bijlage I Begrippenlijst worden de verschillende elementen van de Hollandse Waterlinies verder toegelicht.

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen geven uitdrukking aan de de kernkwaliteiten en daarmee aan de OUV.

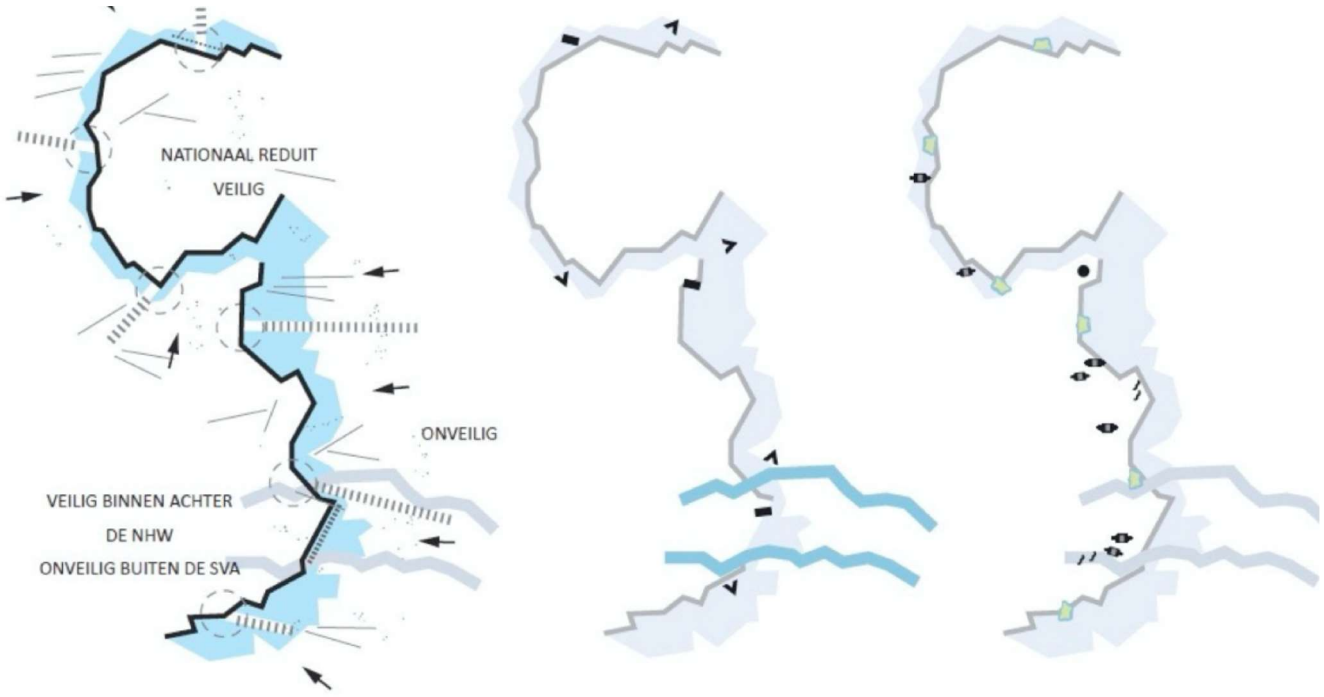

Strategisch Landschap

- Hoofdverdedigingslijn
- Komkeringen
- Inundatiekommen
- Accessen
- Verboden Kringen
- Houten huizen

Watermanagementsysteem

- Inundatiekaden
- Rivieren
- Inundatiekanalen
- Toevoerkanalen
- Uitlozings- en kwelkommen
- Hoofdinlaten
- Sluizen en dammen
- Schotbalkloodsen
- Gemalen

Militaire Werken

- Vestingen
- Forten, werken en batterijen
- Stellingen en verspreide werken
- Groepsschuilplaatsen
- Andere militaire objecten

Visuele weergave van de drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies

HOOFDSTUK 4
KERNKWALITEITEN STELLING VAN AMSTERDAM ZUID

We zoomen in dit hoofdstuk verder in op de Stelling van Amsterdam Zuid. Binnen het gebied worden in het Nominatiedossier twee deelgebieden onderscheiden (Bijlage dl II, 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken): Aalsmeerregio en Veenweidelandschap van de Amstel. Het onderscheid tussen deze twee deelgebieden komt hieronder niet expliciet aan de orde. Waar mogelijk wordt het gebied in zijn geheel behandeld

4.1 Stelling van Amsterdam Zuid

Het landschap voor de Stelling

Toen de Stelling van Amsterdam tegen het eind van de 19de eeuw werd aangelegd, was zowel het gebied aan de westkant van de Vecht als dat rond de Amstel en de kleinere veenstromen Oude Waver, Winkel en Angstel al eeuwenlang bewoond en in gebruik. In de Middeleeuwen waren de veenmoerassen in deze omgeving systematisch ontgonnen. De wat hoger gelegen rivieroevers fungeerden daarbij veelal als ontginningsbasis. Haaks op de ontginningsbasis werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor agrarisch gebruik geschikt te maken.

Op de kop van de kavels, langs de oevers van de verschillende waterlopen, werden de boerderijen gebouwd, waardoor in dichtheid wisselende boerderijlinten ontstonden. Als in het lint een kerk werd gebouwd, kon zich daar naderhand in meer of mindere mate een dorpscentrum vormen. Dorpen waarbij een duidelijk centrum is gevormd, zijn bijvoorbeeld Abcoude, Nigtevecht, Uithoorn en Aalsmeer.

De ontginningen vormden wat later in de Middeleeuwen de basis voor de indeling in polders, waterstaatkundige eenheden vooral ten behoeve van de afwatering. Het agrarisch grondgebruik werd vrijwel uitsluitend grasland. Aan de uiterste westkant, rond Aalsmeer, ontwikkelde zich vanaf de 18de eeuw tuinbouw.

Naar het westen toe vond in het gebied vervening plaats ten behoeve van de turfwinning. Dit nam in de 17de tot met de 19de eeuw grootschalige vormen aan, waarbij na de vervening grote plassen in het landschap achterbleven. De meeste daarvan werden weer drooggemalen en omgezet in agrarische grond. Het grote complex van de Mijdrechtse droogmakerijen (1845 - 1877) vormde de laatste grote droogmaking in het gebied. Er bleven ook grote plassen in stand, aan de oostkant de Vinkeveense Plassen, aan de westkant de Westeinderplassen.

Luchtfoto Fort in de Botshol

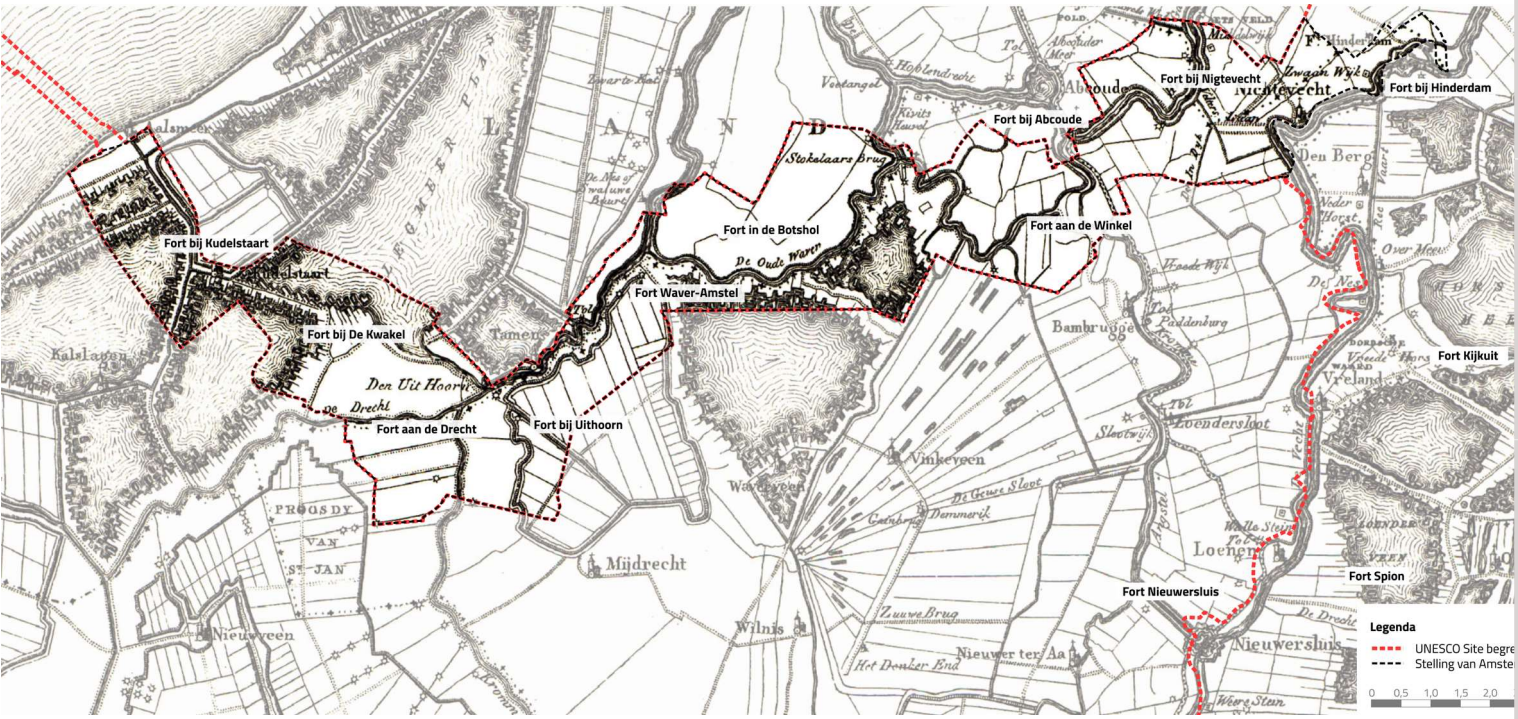

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 1810

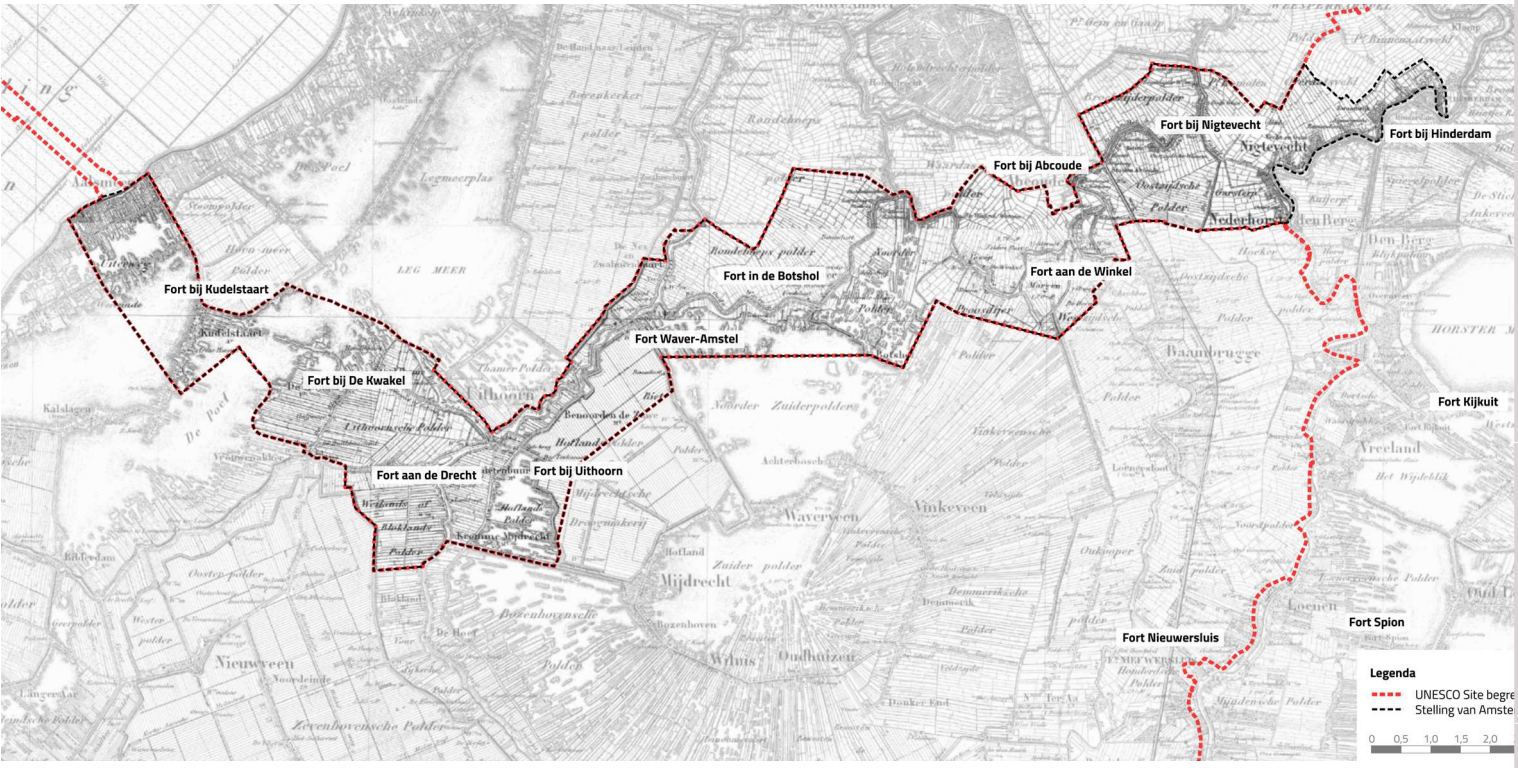

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 1850

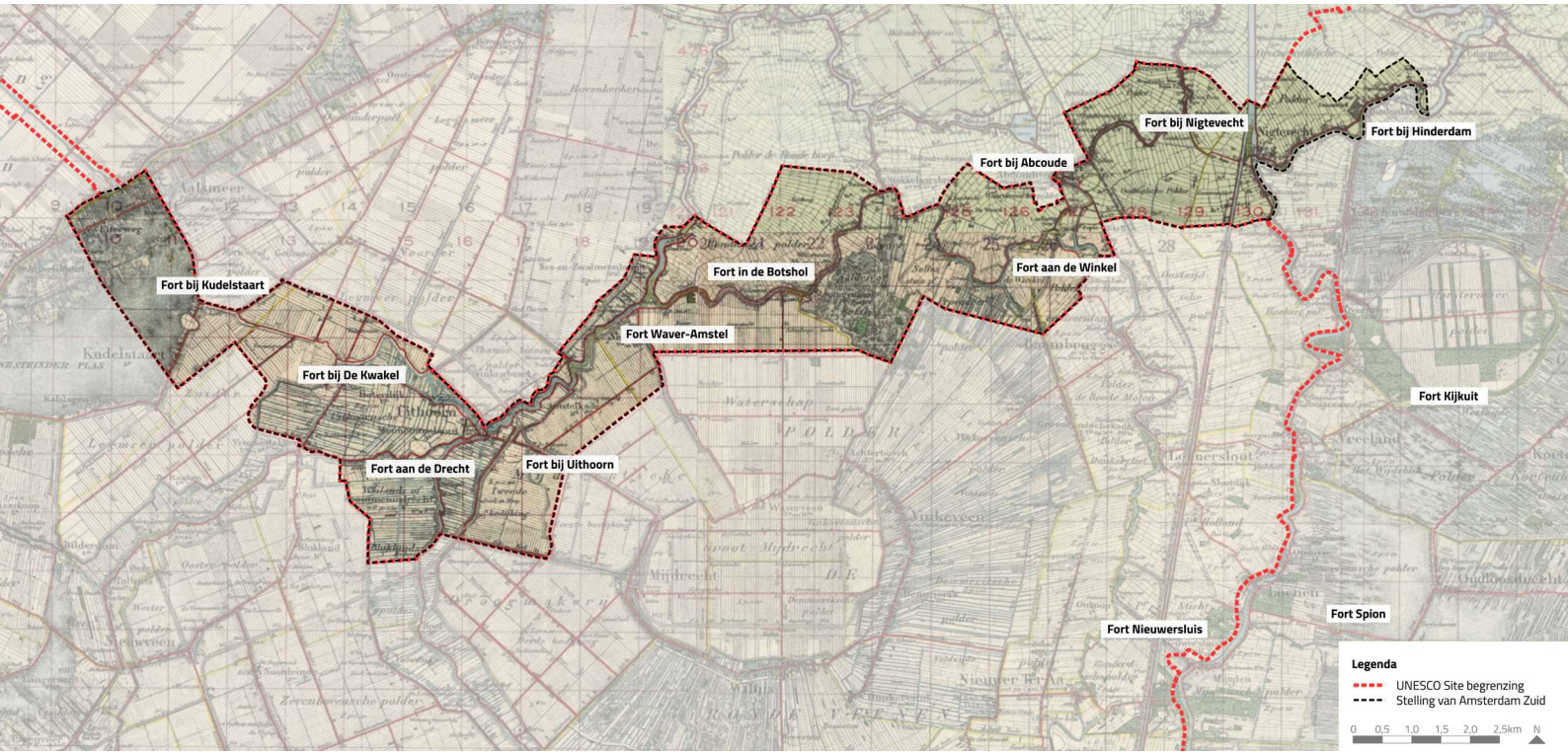

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 1940

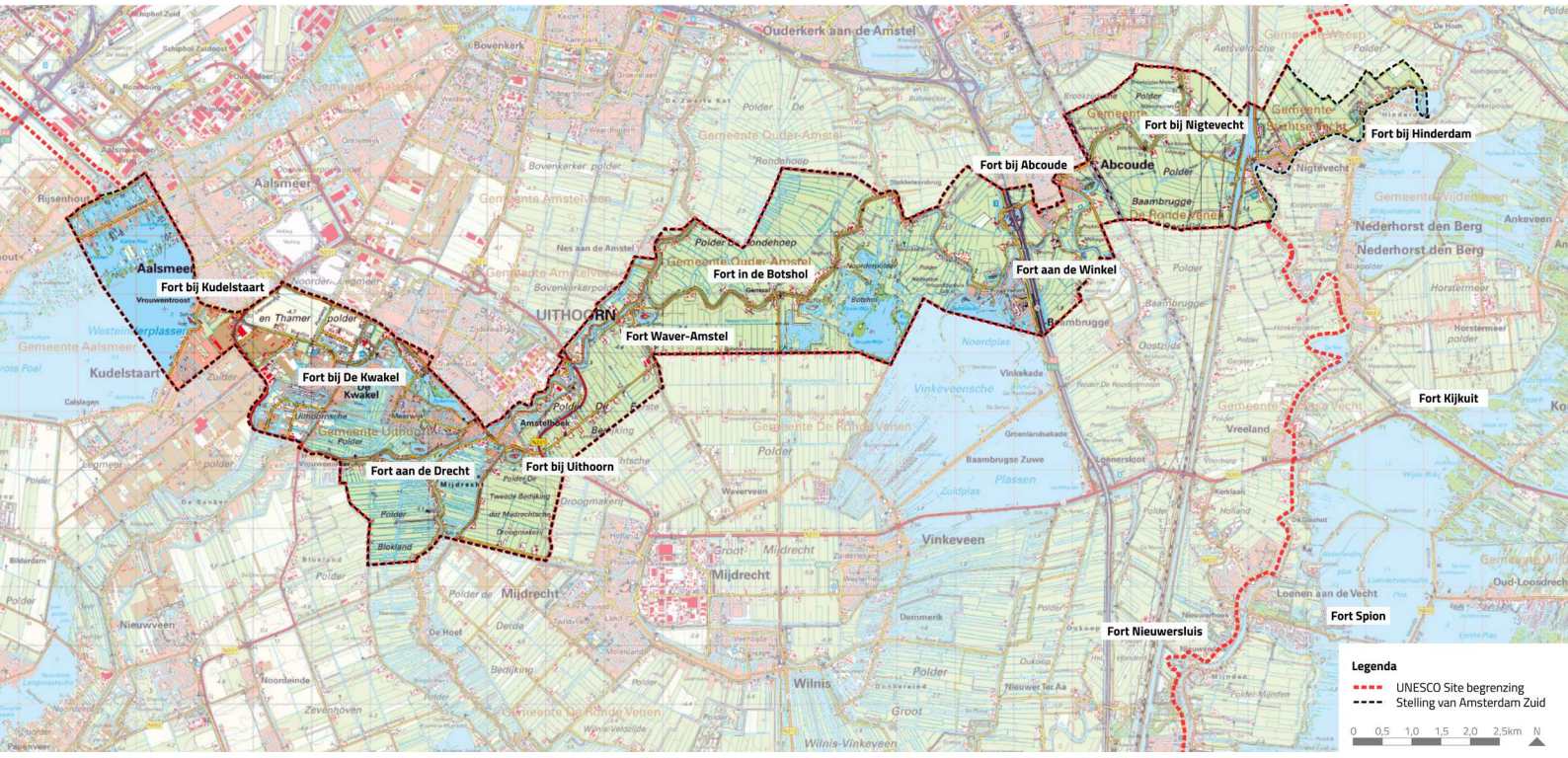

Historische kaart van het gebied rondom Stelling van Amsterdam-Zuid in 2021

De totstandkoming van de SvA

De Stelling van Amsterdam werd tussen 1881 en 1914 aangelegd als een 135 kilometer lange waterlinie, gebaseerd op dezelfde defensieve principes (primair inundatie) als de NHW. De Stelling kreeg echter, in tegenstelling tot de NHW, geen min of meer lineaire vorm, maar werd aangelegd als een gesloten gordel rond de hoofdstad. De Stelling kwam op zo'n 15 - 20 kilometer afstand te liggen van de toenmalige bebouwde kom van Amsterdam. De bedoeling was dat de Stelling als 'Nationaal Reduit' zou fungeren: het laatste bastion van de landsverdediging waarin leger en regering zich konden terugtrekken.

Bij de aanleg is gebruik gemaakt van het aanwezige landschap; onderdelen daarvan werden voor de linie ingezet. Zo kregen aanwezige dijken, die al eeuwenlang een waterstaatkundige functie hadden, tevens een defensieve functie. Datzelfde gold voor dijken van toen soms nog vrij recente droogmakerijen. Dijken van veenpolders en droogmakerijen gingen met elkaar de hoofdweerstandslijn van de linie vormen. De hoofdweerstandslijn is de scheiding tussen de te verdedigen 'veilige' zijde en daarbuiten een 'onveilige' zijde van waar de vijand kwam. Landschap en linie werden doelbewust met elkaar verknoopt. Op enkele plekken kon de hoofdweerstandslijn niet via bestaande dijken lopen en werden specifiek voor de SvA liniewallen aangelegd. De langste is de Geniedijk door de Haarlemmermeerpolder. In deelgebied Stelling van Amsterdam Zuid werd een liniewal aangelegd tussen het Fort bij Nigtevecht en het Gein.

Aan de buitenkant, de 'onveilige' zijde, kon bij een militaire dreiging het open agrarische land onder water gezet (geïnundeerd) worden. Ook dit agrarische land kreeg dus een defensieve nevenfunctie. Bovendien werden door de Kringenwet 1853 beperkingen opgelegd aan het ruimtegebruik in de 'verboden kringen' rond de forten van de Stelling. Zoals bij de NHW onderdelen van de Oude Hollandse Waterlinie werden hergebruikt, gebeurde dat bij de Stelling met eerdere werken van linies rond de hoofdstad. Een voorbeeld daarvan zijn de Batterijen aan het Gein, aangelegd in 1808 - 1810 ter afsluiting van het riviertje en de dijken erlangs. De verdedigingswerken hoorden bij een voorganger van de Stelling, de Posten van Krayenhoff (1804 - 1810).

Foto van Fort bij Nigtevecht

Foto van de Batterijen aan het Gein

Koppelstuk tussen Haarlemmermeerpolder en Vecht

Vanaf de oostkant van de Haarlemmermeerpolder moest de Stelling, op de vereiste afstand van Amsterdam, aangesloten worden op de NHW langs de Vecht. Als uitgangspunt hierbij gold, zoals hierboven vermeld, het zo veel mogelijk gebruikmaken van het bestaande landschap. Dit bestond in de Stelling van Amsterdam Zuid uit droogmakerijen en veenweidepolders. In het westen kon het tracé van dit 'koppelstuk', vanaf de Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder, verlopen via een aantal droogmakerijdijken. In het oosten konden de Amstel en de kleinere veenstromen Oude Waver, Winkel, Angstel en het Gein, met de begeleidende dijken, benut worden.
Het gevolgde tracé resulteerde in een vrij traditionele linie met een hoofdweerstandslijn die tevens als inundatiegrens fungeerde, met aan de buitenzijde het 'onveilige', laaggelegen inundatiegebied.
Binnen deze linie is een onderverdeling te maken in drie delen, met de volgende kenmerken:

- tussen Ringvaart en Amstel liggen de forten Bij Kudelstaart, Bij De Kwakel en Aan de Drecht vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn. Bij de aanleg van de Stelling was ter hoogte van de fortlocaties aan de accessen bebouwing aanwezig. Door de forten voor deze bebouwing te situeren, konden ze een vrij schootsveld krijgen;
- tussen Amstel en Angstel ligt een lang traject met weinig accessen en grotendeels bestaand uit een zeer open landschap van veenweiden en laaggelegen droogmakerijen. De inundatiegebieden hier konden vanuit de Amstel en de wat hoger gelegen veenriviertjes makkelijk onder water gezet worden;
- tussen Angstel en Vecht een deel met meerdere accessen: de Angstel zelf met erlangs de straatweg richting Utrecht, de spoorlijn Amsterdam - Utrecht en het Merwedekanaal. Maar ook moest men hier een nieuw stuk hoofdweerstandslijn tussen het Gein en de Vecht aanleggen om de polder ten zuiden van de lijn onder water te zetten en niet de gehele Romolenpolder onder water te zetten. Een liniewal werd aangelegd tussen het Gein en Fort bij Nigtevecht. Het acces van Angstel en spoorlijn kon gedekt worden met het Fort bij Abcoude. Een wat gecompliceerdere situatie moest opgelost worden bij het punt waar het Merwedekanaal, nu Amsterdam-Rijnkanaal, de linie kruist en een acces vormt. Er was lang over het kanaaltracé gediscussieerd, omdat ook een kanaal door de Gelderse Vallei richting Rijn mogelijk was. Uiteindelijk werd mede op grond van militaire overwegingen gekozen voor het Merwedekanaal-tracé (deels verbetering van de bestaande verbindingen). Het kanaal, aangelegd tussen 1884 en 1892, kwam in het veilige gebied van de NHW te liggen, maar kruiste wel de Stelling tussen Abcoude en Nigtevecht. Hier werd het Fort bij Nigtevecht zo gepositioneerd dat het zowel het kanaal zelf als de schutsluizen, waarvan er één ook als inundatiesluis kon functioneren, tussen het kanaal en de Vecht bestreek.

Hoofdweerstandslijn: droogmakerijen en veenriviertjes

De hoofdweerstandslijn loopt in het deelgebied Amsterdam Zuid vanaf de westkant van de Haarlemmermeerpolder bij het Fort bij Aalsmeer tot voorbij het Fort bij Nigtevecht aan de oostkant. Daar ligt aan de Vecht de aansluiting op de NHW. De lijn maakt in het westen vooral gebruik van dijken van 18de-eeuwse droogmakerijen en meer naar het oosten van de van oorsprong middeleeuwse dijken langs veenriviertjes. Er is één specifiek aangelegd deel: de liniewal tussen het Fort bij Nigtevecht en de Batterijen aan het Gein. De Geniedijk (Aalsmeer) en de Vuurlijn (Kudelstaart - De Kwakel - Uithoorn, zie hieronder) zijn, hoewel de naam anders doet vermoeden, geen specifieke liniewallen maar defensief (mee)gebruikte droogmakerijdijken. De formele naam voor dit deel van de Stelling was Linie Kudelstaart - Uithoorn, waarbij niet alleen de forten en hoofdweerstandslijn behoorden, maar ook zes batterijen en twee damsluizen (zie hieronder).

In de hoofdweerstandslijn zijn verschillende deeltrajecten te onderscheiden, bepaald door de landschappelijke situatie. Het onderscheid hangt uiteraard ook sterk samen met de bovenstaande onderverdeling binnen de Stelling van Amsterdam Zuid als 'koppelstuk'.
De lijn steekt even ten noorden van het Fort bij Aalsmeer (deelgebied SvA West, Haarlemmermeerpolder) de Ringvaart over (via een toenmalige brug) en loopt via Kanaalstraat - Zijdstraat - Stationsweg - Stommeerweg naar het Fort bij Kudelstaart.

Het eerste deel Kanaalstraat - Zijdstraat- Stationsweg ligt op niet-verveend poldergebied van Aalsmeer. Kanaalstraat en Zijdstraat vormden ten tijde van de aanleg van de Stelling de kern van het dorp Aalsmeer. De Stommeerweg is de westelijke dijk van de droogmakerij Stommeerpolder (1650). De weg gaat over in de Kudelstaartweg, de westelijke dijk van de droogmakerij Hornmeerpolder (1657).
Iets ten noorden van het Fort bij Kudelstaart buigt de hoofdweerstandslijn af naar het oosten via de Geniedijk, de zuidelijke dijk van de Hornmeerpolder. De volgende knik in het tracé valt samen met de overgang naar de zuidelijke dijk van de Noorder Legmeerpolder. De lijn volgt het bochtige tracé van deze dijk en daarna van de westelijke dijk van de Thamerbinnenpolder, een droogmakerij uit circa 1742. In zijn geheel is dit in de huidige situatie de Geniedijk - Vuurlijn, tussen Kudelstaartweg en Watsonweg, een grotendeels groen lint, op de Watsonweg na. Het laatste deel is nu het groene lint van de weg Zijdelveld tot tegen het centrum van Uithoorn, daar is de lijn niet herkenbaar meer.
De Vuurlijn was versterkt met zes batterijen met zwaar geschut, waarvan er één in goede staat verkeert en de andere vijf min of meer herkenbaar zijn. Achter de Geniedijk - Vuurlijn werd een gedekte weg aangelegd.

De hoofdweerstandslijn steekt via de brug van Uithoorn de Amstel over en buigt ter hoogte van het Fort bij Uithoorn af in noordelijke richting via de westelijke kade van Polder de Eerste Bedijking der Mijdrechtsche Droogmakerij (1845), op de rand van het niet verveende bovenland langs de Amstel. Ten noorden van het gemaal Petronella valt de droogmakerijdijk gedeeltelijk samen met de oostelijke Amsteldijk.

Bij het Fort Waver-Amstel bij Nessersluis gaat de hoofdweerstandslijn naar het oosten via de Waverdijk aan de noordkant van de Eerste Bedijking.
Bij het Fort in de Botshol gaat de Waverdijk over in de Botshol. Het fort ligt in gedeeltelijk verveend (plassen)gebied aan de zuidkant van het riviertje, aan de noordkant liggen de veenweidepolders De Rondehoep en Waardassacker en Holendrecht. De lijn volgt het bochtige tracé van de Oude Waver tot de hoogte van de Stokkelaarsbrug en vandaar de nog bochtiger zuidelijke dijk van de Winkel. Bij het Fort aan de Winkel steekt de lijn over naar de noordkant van het riviertje. De Winkeldijk gaat bij de Koppeldijk naar de oostkant van de Angstel en loopt langs het Fort bij Abcoude. In Abcoude volgt de lijn de Hoogstraat en de Stationsstraat aan de zuidkant van het Gein.

Vanaf Abcoude loopt de hoofdweerstandslijn verder over de zuidelijke Geindijk (Gein-Zuid) tot aan de Batterijen aan het Gein en volgt dan de Liniewal naar Fort Nigtevecht. De Liniewal is rond 1890 aangelegd als verbinding en gedekte weg tussen de Batterijen en het Fort bij Nigtevecht. De wal diende ook als kering van het inundatiewater dat niet naar het noorden mocht stromen, het veilige gebied in. In de liniewal werd een nevenbatterij aangelegd, gepositioneerd schuin in de wal, vanwege de schietrichting naar het acces van het Merwedekanaal en naar dat van de spoorlijn Amsterdam-Utrecht.
Het tracé van de hoofdweerstandslijn loopt bij het fort via de Velterslaan en een (verdwenen) brug over het kanaal en de aansluitend aangelegde schutsluizen in de Vecht, waarvan één ook als inundatiesluis kon dienen (aanwezig, gedempt). De lijn volgt verder de zuidelijke Vechtoever (Eilandseweg) en steekt na ongeveer een kilometer de rivier over naar de noordelijke oever, de Klompweg, waaraan Fort bij Hinderdam ligt (zie Gebiedsanalyse NHW Vechtstreek).

Inundatiesysteem

Het inundatiesysteem van Stelling van Amsterdam Zuid verliep via de Westeinderplassen, de Amstel en het Merwedekanaal als grootste waterleveranciers. Een aanzienlijk deel van de inundatiewerken is verdwenen (voorbeelden zie hieronder).
Aan de westkant van het gebied lagen de Westeinderplassen en kon dus geen inundatievlakte aangelegd worden. Het Fort bij Kudelstaart moest de Westeinderplassen afsluiten. Vanuit de Westeinderplassen kon water in het inundatiegebied (vrij diepe droogmakerijen) worden ingelaten via een inundatiesluis aan de keelzijde van het Fort bij Kudelstaart. Ook de damsluis in de Vuurlinie vormde een belangrijk onderdeel van het watersysteem van de

Stelling hier. Door het sluiten van de sluis met schotbalken werd de afwatering van de Zuider Legmeer naar het noorden onderbroken, zodat de polder onder water liep. Bij Uithoorn kon het droogmakerijgebied aan de westkant van de Amstel ook nog geïnundeerd worden via een inlaatsluis (verdwenen) tussen de rivier en het Zijdelmeer (en opgehouden worden door een eveneens verdwenen damsluis aan de noordwestkant van het Zijdelmeer).
Aan de zuidkant van het Fort aan de Drecht was een damsluis (verdwenen) in de Drecht aangelegd om deze rivier (vervolg Amstel naar het zuiden) af te dammen. Daardoor zou het waterpeil in het inundatiegebied stijgen en zou het onder water komen te staan. Tegenover de damsluis lag een inundatiesluis (grotendeels verdwenen) in de zuidelijke Drechtkade. Via een inundatiesluis (verdwenen) in de zuidelijke Amstelkade (Mennonietenbuurt) kon het water via een volgende inundatiesluis (verdwenen) aan de westkant van het Fort bij Uithoorn in de Tweede Bedijking worden ingelaten. Ten oosten van het Fort Waver-Amstel werd vanuit de Oude-Waver die in open verbinding staat met de Amstel via een inlaatsluis (verdwenen, locatie herkenbaar) water ingelaten in de droogmakerij Groot-Mijdrecht.
Door de hogere ligging van de veenriviertjes Oude Waver, Winkel, Angstel, en Gein ten opzichte van zowel de droogmakerijen als de onverveende, maar wel ingeklonken veenpolders konden vrij gemakkelijk inundaties gesteld worden. De Angstel kon daarvoor bij Abcoude met een damsluis worden afgesloten. Deze sluis uit 1892 is in de Koude Oorlog aangepast als noodkering (in die vorm nu gerestaureerd. De andere damsluizen in het gebied van dit type zijn in de Koude Oorlog gebouwd als noodkeringen en gaan niet terug op de Stelling).
Vanuit het Merwedekanaal kon water ingelaten worden in de Vecht via de inundatiesluis in het schootsveld van het Fort bij Nigtevecht. Vanuit de Vecht konden de aangrenzende polders onder water gezet worden. De sluis bestaat nog, maar is afgedamd (zie hierboven).

De inundatiegrens met het veilige gebied valt over de grootste lengte samen met de hoofdweerstandslijn. Langs de Oude Waver, ter hoogte van de Mijdrechtsche droogmakerij loopt de inundatiegrens over de rand van de strook bovenland die tegen de dijk ligt. Een deel is nog herkenbaar aanwezig, ten westen van Waverdijk 15. De grootste lengte is echter verdwenen.
Het gevolg van de aansluiting van de Stelling op de NHW bij Nigtevecht was dat het inundatiegebied op deze hoogte, de onveilige zijde dus, aan de binnenkant van de NHW ligt, de veilige zijde daarvan. Op deze hoogte liggen dus aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn van de NHW inundatiegebieden.

boven: Foto van sluis bij Fort bij Kudelstaart.
onder: Foto van damsluis bij De Kwakel

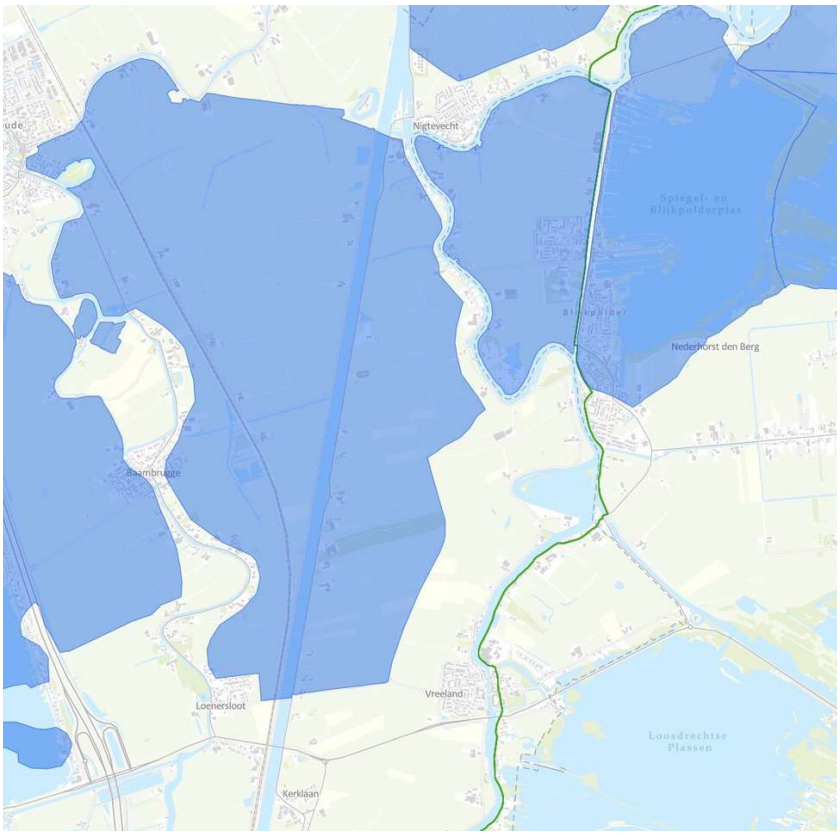

Kaart van inundatievlakken Stelling van Amsterdam Zuid met aan veilige zijde van de hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie inundatievelden

informatie

boven: Foto van Fort bij Abcoude
linksonder: Foto van Fort aan de Winkel met gracht
rechtsonder: Foto van Fort in de Botshol (Bron: Oneindig Noord-Holland)

Zeer kenmerkend voor het gebied is dat de belangrijke accessen aan de west- en de oostkant liggen, terwijl het grote middenstuk vrijwel geen accessen heeft.
Aan de westkant liggen de volgende accessen:

- De Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder met de begeleidende kades. Het acces wordt afgesloten door het Fort bij Aalsmeer aan de noordkant van de Ringvaart (in de Haarlemmermeerpolder, zie Gebiedsanalyse SvA West);
- De weg over de oostelijke rand van de Westeinderplassen, van Leimuiden via Kudelstaart naar Aalsmeer, afgedekt door het Fort bij Kudelstaart in de as van de weg. Het fort dekte ook de wegen in de Zuider Legmeerpolder af die bij inundatie droog zouden blijven;
- De Amstel, de begeleidende dijken en de bruggen ter hoogte van Uithoorn, in combinatie met de Kromme Mijdrecht met begeleidende kades. De Kromme Mijdrecht mondt hier uit in de Amstel (hier voorheen Drecht). Het Fort aan de Drecht verdedigde op deze hoogte dit acces. Het Fort Bij Uithoorn verdedigde het acces van de smalspoorlijn Uithoorn-Alphen aan de Rijn en Uithoorn-Nieuwersluis-Loenen met brug over de Amstel;
- het Fort Bij de Kwakel verdedigde de oostelijke dijk van de Zuiderlegmeerpolder en de Kleine Drecht en de weg erlangs;

Aan de oostkant lagen de volgende accessen:

- in het gebied tussen de forten Waver-Amstel en In de Botshol zou een strook land aan de oostkant van de Veldweg bij inundatie droog blijven en ook de Hoofdweg. Beide forten moesten deze accessen verdedigen;
- De accessen bij Abcoude gevormd door de Angstel met de begeleidende kades, de straatweg richting Utrecht en de spoorlijn Amsterdam - Utrecht. Dit acces werd afgegrendeld door het Fort bij Abcoude;
- Het acces gevormd door het Merwedekanaal (1884 - 1893) en de Vecht bij Nigtevecht, beide met de kades aan weerszijden, afgedekt door het Fort bij Nigtevecht.

In het grote middengebied, tussen Nessersluis / Waver-Amstel en de Angstel, lagen geen belangrijke accessen. Wel is, zoals hierboven genoemd, de Hoofdweg als centrale as van de droogmakerij Groot-Mijdrecht een acces.

Forten, kleine werken

Bij de forten in het Stelling-gebied Amsterdam Zuid zien we twee aspecten duidelijk terug: het reageren op ontwikkelingen in de militaire techniek en het reageren op specifieke aspecten van de landschappelijke karakteristiek. Het Fort bij Abcoude uit 1886 was het eerste fort van de Stelling en komt overeen met de ongeveer gelijktijdige forten van de NHW, een overgangstype in baksteen en puinbeton naar de betonforten van de Stelling. Het was de bedoeling dit type voor het merendeel van de te bouwen forten toe te passen, maar de brisantgranaat (1885) maakte het direct verouderd. Tegen de nieuwe granaat was het baksteen-metselwerk van deze forten niet bestand. Het duurde twaalf jaar voor een nieuw type fort was ontwikkeld dat minder kwetsbaar was en de eerste daarvan was opgeleverd. Dit nieuwe type werd uitgevoerd in beton, was breed, ondiep, laag en voorzien van stalen geschutskoepels. Door de smalle, brede en ondiepe vorm van de gebouwen, waren deze moeilijker te treffen en beton was veel sterker dan baksteen. Het Fort bij Kudelstaart, het Fort aan de Drecht, het Fort bij De Kwakel, het Fort bij Uithoorn, het Fort Waver-Amstel en het Fort bij Nigtevecht zijn op deze manier uitgevoerd (wat niet wil zeggen dat ze identiek zijn).

Tussen de forten Bij Kudelstaart, Bij De Kwakel en Aan de Drecht loopt tot aan Uithoorn de hoofdweerstandslijn, de hierboven al genoemde Vuurlinie, met daarachter een gedekte weg. De forten liggen vooruitgeschoven ten opzichte van de Vuurlinie. Bij aanleg van de Stelling waren de accessen die de Vuurlinie kruiste over enige afstand bebouwd. De forten liggen dus voor deze bebouwingen en konden zo aan de frontzijde vrij schootsveld krijgen. De Stelling reageert hiermee op de landschappelijke situatie.
De Vuurlinie was verder versterkt met zes batterijen met zwaar geschut (één nu nog in goede staat).
Het reageren op de landschappelijke karakteristiek, vooral het ontbreken van belangrijke accessen in combinatie met makkelijk te stellen inundaties in het veenweidepolder- en droogmakerijlandschap, komt naar voren bij het Fort in de Botshol en het Fort aan de Winkel. Toen de defensieve grondwerken voor deze forten in1895-1896 voltooid waren, moesten de terreinen inklinken, alvorens bomvrije gebouwen opgetrokken konden worden. In de periode van

de Eerste Wereldoorlog, toen het geschut weer verder was verbeterd, werden de Stelling-forten echter opnieuw kwetsbaar, mede door hun vaste positie. De verdedigingsstrategie van de Stelling verschoof daarom van relatief grote betonnen forten naar kleinere verdedigingswerken en flexibele geschutsopstellingen. De bouw van nog ontbrekende fortgebouwen werd niet meer uitgevoerd. Fort aan de Winkel en Fort in de Botshol bleven slechts bestaan uit de verdedigbare aardwerken.

In het gebied liggen van west naar oost de volgende forten:

- het Fort bij Kudelstaart (1906) ligt aan de rand van de Westeinderplassen, aan het acces van de Kudelstaartweg. Dit is tevens de westelijke dijk van de Zuider Legmeerpolder. Het fort is strategisch gesitueerd in de as van de weg, die ook om het fort heen is gelegd. Achter het fort ligt de toenmalige dorpsbebouwing van Kudelstaart;
- het Fort Bij De Kwakel (verdedigbaar aardwerk 1897, bomvrij gebouw 1906) is eveneens vooruit geschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn en ligt al in het inundatiegebied. Erachter ligt de kleine dorpskern van De Kwakel. Het fort verdedigde de oostelijke dijk van de Zuiderlegmeerpolder en de Kleine Drecht en de weg erlangs;
- het Fort aan de Drecht (1911) nog wat verder het inundatiegebied ingeschoven en gesitueerd aan het acces van de Amstel. Het fort verdedigde ook het acces van de Kromme Mijdrecht;
- het Fort bij Uithoorn (1897) aan oostkant van de Amstel verdedigde vooral het acces van de lokaalspoorlijn Uithoorn - Nieuwveen (1915), een zijtak van de lijn Nieuwersluis - Uithoorn. De zijtak liep door het inundatiegebied in de Mijdrechtse polders en kruiste de Stelling bij Uithoorn via een spoorbrug over de Amstel. Het fort dekte ook enkele inundatiesluizen af, waaronder die aan de westkant van het fort;
- het Fort Amstel - Waver (1911) verdedigde de Amstel wat verder naar het noorden en ook een verdwenen naastgelegen inundatiesluis in de Oude Waver;
- het Fort in de Botshol is in1895-1896 aangelegd als een verdedigbaar grondwerk, omgeven door een gracht. Er zijn geen fortgebouwen neergezet. Het fort bestrijkt het acces van de Hoofdweg van de polder Groot-Mijdrecht;
- het Fort aan de Winkel is eveneens in1895-1896 aangelegd als verdedigbaar grondwerk, met een gracht. Ook zijn geschutsopstellingen gemaakt Het grondwerk is na de Tweede Wereldoorlog geslecht en het terrein is geëgaliseerd voor de aanleg van een kampeerterrein;
- het Fort bij Abcoude (1883 - 1885) sloot de straatweg richting Utrecht, de spoorlijn Amsterdam-Utrecht en ook het riviertje de Angstel af;
- de Batterijen aan het Gein (1808 - 1810) liggen in gespiegelde vorm aan weerszijden van het riviertje, ter hoogte van de Oostzijdsche watermolen. De Batterijen gaan terug op de Posten van Krayenhoff uit het begin van de 19de eeuw en dienden ter afsluiting van het Gein en de Geindijken. In 1887 zijn ze onderdeel geworden van de Stelling en weer onder profiel gebracht. In WOI zijn op de zuidelijke batterij geschutsemplacementen geplaatst, ter flankering van het Fort bij Abcoude en het Fort aan de Winkel.
- het Fort bij Nigtevecht (1892) bestreek De Vecht, het Merwedekanaal en de schutsluizen (waarvan één ook inundatiesluis was) van het kanaal naar de Vecht.

De liniewal tussen de Geindijk en Fort Nigtevecht is aangelegd rond 1890. Erachter lag een gedekte weg als route voor manschappen en materieel tussen de Batterijen en het Fort bij Nigtevecht. Ook diende de liniewal als inundatiekering: om water uit de geïnundeerde polders aan de zuidkant tegen te houden. In de liniewal werd een nevenbatterij aangelegd, gepositioneerd schuin in de wal, vanwege de schietrichting naar het acces van het Merwedekanaal en naar dat van de spoorlijn Amsterdam-Utrecht.

linksboven: Foto van Fort bij Kudelstaart
rechtsboven: Foto van Fort bij De Kwakel
midden links: Foto van Fort aan de Drecht
midden rechts: Foto van Fort bij Uithoorn
onder: Foto van Fort Waver-Amstel

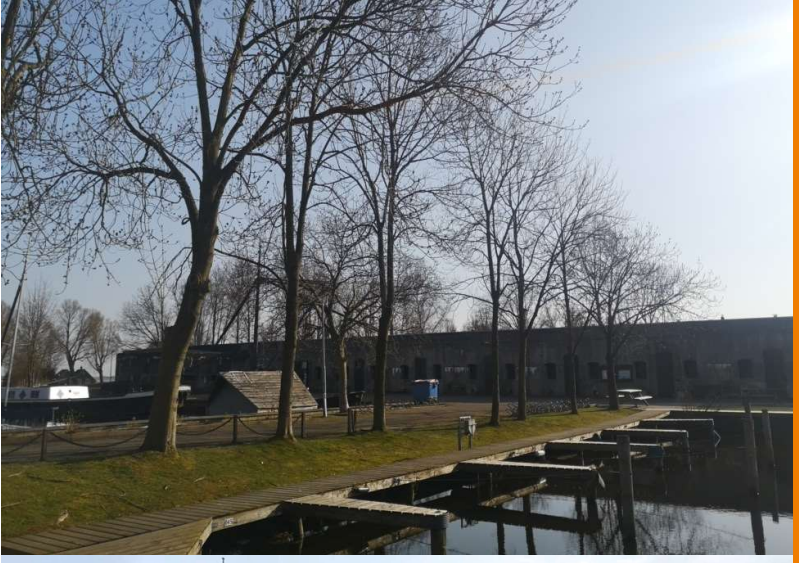

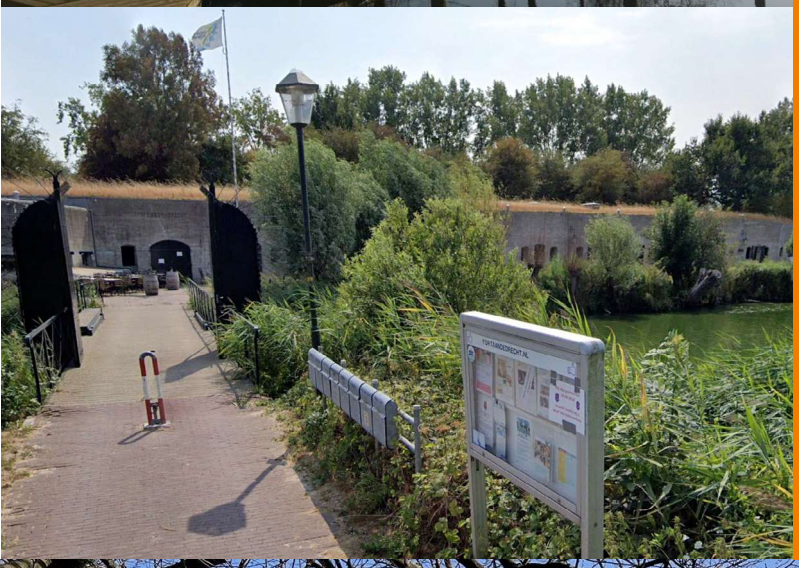

Inhoudsopgave
1. Inleiding
2. Karakter van het gebied
3. Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies
4. Kernkwaliteiten SvA Zuid
5. Uitgangspunten voor ontwikkelingen
Bronnen
Bijlagen

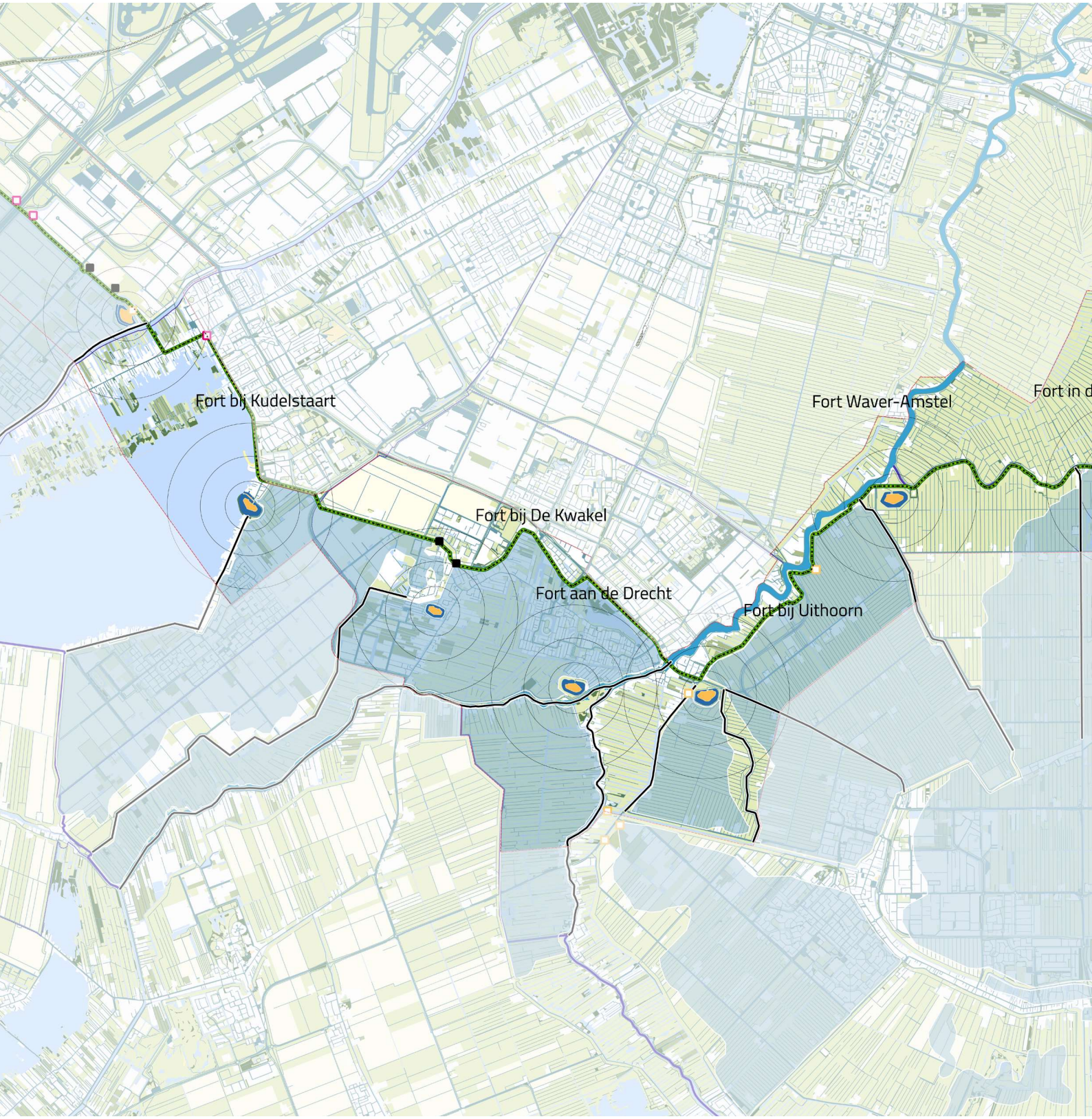

Legenda

BEGRENZING

- UNESCO Site begrenzing
- Provinciale grens
- Gemeentegrens

STRATEGISCH LANDSCHAP

- Hoofdverdedigingslijn
- Inundatiekom
- Acces
- Verboden kringen
- Houten woning

WATERMANAGEMENT

- Inundatiekade
- Keerkade
- Kanaal
- Gracht
- Rivier
- Hoofdinlaatsysteem

MILITAIRE WERKEN

- Fort
- Lunet
- Loopgraafstelling
- (Groeps)schuilplaat
- Kazemat
- Batterij

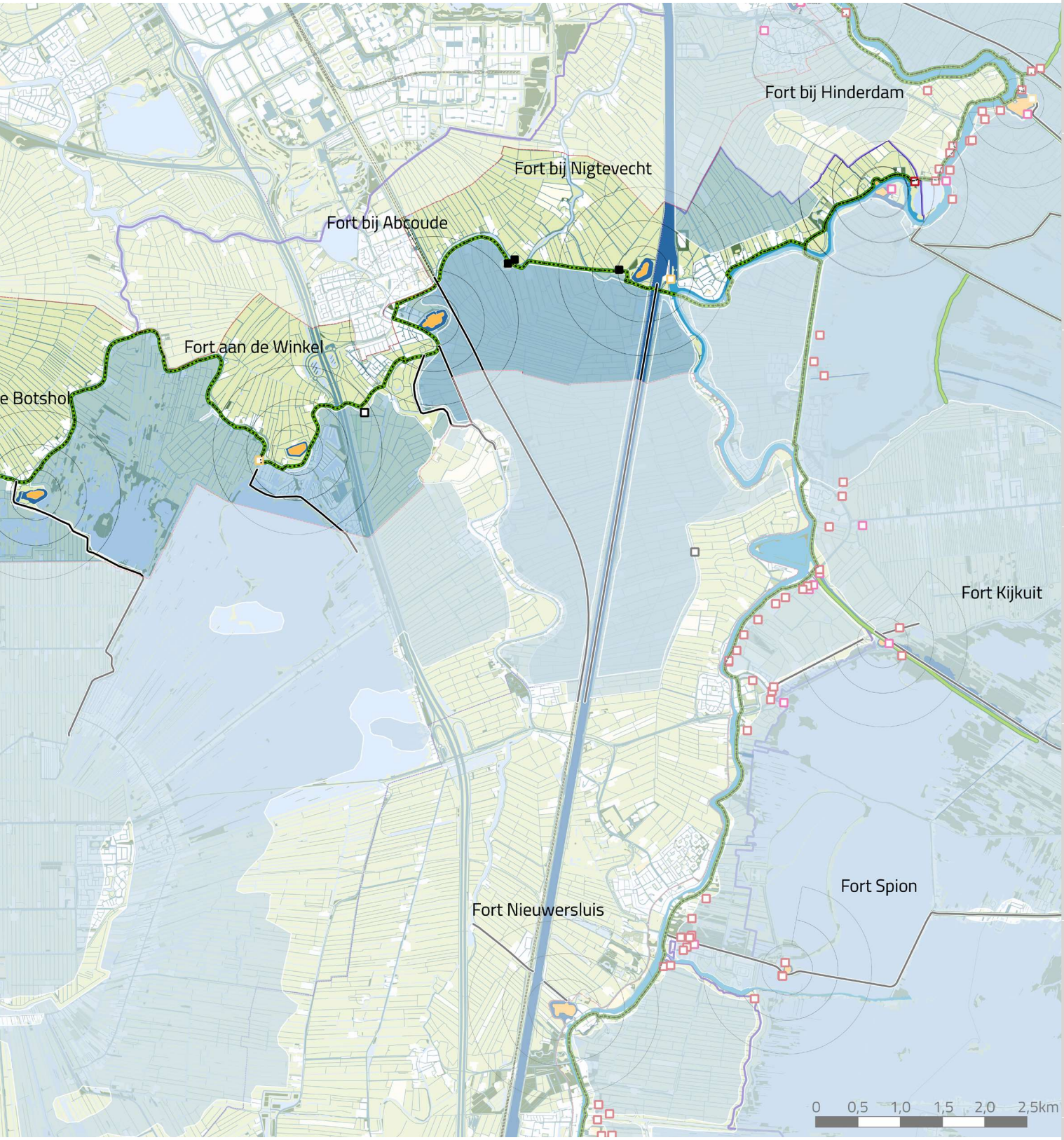

Kaart van Kernkwaliteiten van Stelling van Amsterdam-Zuid

4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog

In de periode na de Tweede Wereldoorlog werd de Stelling als verouderd verdedigingswerk gezien en daarom buiten werking gesteld, al gold dat voor de Kringenwet pas in 1963. De ruimtelijke beperkingen als gevolg van de Stelling waren daarna niet langer van kracht. De topografische kaarten vanaf 1960 laten zien dat dit niet direct tot grote ruimtelijke ontwikkelingen leidde. De verstedelijking aan de westkant begon rond de oude kernen van Aalsmeer en Uithoorn. Bij Aalsmeer nam ook het tuinbouw-areaal gestaag toe. Gaandeweg werden de droogmakerijen tussen Aalsmeer en Uithoorn voor het grootste deel omgevormd tot stedelijk gebied rondom een zone met de veiling en tuinbouw en bloementeelt.
De forten bleven in de uitbreidingen bewaard, maar de landschappelijke en defensieve context veranderde sterk door de insluiting met bebouwing en glastuinbouw. Inundatievlakken en schootsvelden raakten meer of minder bebouwd, het inundatiesysteem verdween gedeeltelijk. Bij de forten Bij Kudelstaart, Bij de Kwakel en Aan de Drecht is de landschappelijke context voor een deel bewaard gebleven. De hoofdweerstandslijn is over de grootste lengte goed herkenbaar gebleven.
Ten oosten van de Amstel was de dynamiek in de zone van de Stelling veel minder groot. De uitbreidingen van Mijdrecht werden ten zuiden daarvan gerealiseerd. Ook de recreatieve ontwikkelingen rond de Vinkeveense Plassen bleven grotendeels op afstand van de hoofdweerstandslijn. Een uitzondering vormen de recreatieve ontwikkelingen vanaf de jaren 70 direct ten zuiden van het Fort aan de Winkel (jachthavens, bungalow- en vakantiepark). De landschappelijke context van de linie bleef verder min of meer oorspronkelijk: open, groene droogmakerijen en veenpolders, doorsneden door veenriviertjes. Wel betekende de aanleg van de A2, begin jaren vijftig, een infrastructurele doorsnijding van het gebied op, die met latere verbredingen, steeds zwaarder is geworden.

4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Stelling van Amsterdam Zuid

In dit gebied is de Stelling van Amsterdam een ‘koppelstuk’ tussen de Haarlemmermeerpolder in het westen en de Vechtstreek in het oosten.

- de hoofdweerstandslijn bestaat in hoofdzaak uit een samenstel van kades en dijken van droogmakerijen en veenweidepolders;
- zeer karakteristiek is de Vuurlinie in het gebied tussen de Ringvaart en de Amstel en de lange, bochtige hoofdweerstandslijn langs veenriviertjes tussen Amstel en Vecht;
- Uitgeveende plassen (Westeinderplassen) en gebieden in vervening (huidige Vinkeveense Plassen) zijn in de Stelling betrokken;
- in het oostelijk deel liggen de inundatiegebieden (uiteraard) aan de onveilige kant van de Stelling, maar aan de veilige kant van de NHW;
- in het oostelijk deel zijn tussen Amstel en Angstel, waar zich geen belangrijke accessen bevonden, de forten (In de Botshol, Aan de Waver) niet van fortgebouwen voorzien.

Er is in het oostelijk deel weinig verschil tussen de veilige en onveilige zijde herkenbaar, beide kanten zijn relatief open en rustig. Opvallend is wel de hoogbouw van Amsterdam die continu zichtbaar is en aangeeft dat die kant de veilige zijde is.

4.4 Kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid

In het Nominatiedossier wordt het gebied van de NHW onderverdeeld in een aantal deelgebieden, die een verschillend karakter hebben (H 2.a, p. 84 e.v.). Het deelgebied Stelling van Amsterdam Zuid, komt daarbij niet aan de orde omdat het tot de Stelling van Amsterdam behoort. In Deel II van de Bijlagen bij het Nominatiedossier zijn in Bijlage 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken, de kernkwaliteiten voor hele gebied van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt. Daar worden de Aalsmeerregio (p. 57 e.v.) en het Veenweidelandschap van de Amstel (p. 63 e.v.) behandeld, samen het gebied Stelling van Amsterdam Zuid in deze Gebiedsanalyse. Dit onderscheid komt hieronder terug als westelijk deel Aalsmeer - Uithoorn en oostelijk deel Uithoorn - Vecht.

De in Bijlage 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken opgesomde kernkwaliteiten zijn hieronder overgenomen en aangevuld.
Daarbij een kanttekening:

- de inundatiegebieden zijn verplaatst van Watermanagementsysteem naar Strategisch landschap, conform de indeling hierboven in 3.2.

Westelijk deel, Aalsmeer - Uithoorn

Strategisch Landschap:

- De hoofdweerstandslijn is een samengesteld geheel van droogmakerijdijken. Tussen Westeinderplassen en De Kwakel is de lijn zeer herkenbaar door gedekte weg aan de binnenkant
- De hoofdweerstandslijn in Aalsmeer, tussen Ringvaart en Geniedijk, wordt grotendeels omgeven door stedelijk gebied
- Beperkte relatie tussen de forten Bij Kudelstaart, Bij De Kwakel, Aan de Drecht en de hoofdverdedigingslijn: door bebouwing tussen de hoofdweerstandslijn en het fort.
- De forten Aan de Drecht, Waver-Amstel liggen bij knooppunten in het watersysteem
- Inundatiegebied grotendeels bebouwd, deel ten zuiden van de Amstel ter hoogte van het Fort aan de Drecht is open gebleven
- Oorspronkelijke inundatiegebied begrensd door Amstel en Westeinderplassen en door Amstel en Kromme Mijdrecht
- Verboden kringen deels open, Fort bij Kudelstaart, Fort aan de Drecht. Bij Fort bij De Kwakel grotendeels bebouwd

Watermanagement:

- Watertoevoer via de Westeinderplassen met inundatiesluis bij Fort bij Kudelstaart
- Forse damsluis bij De Kwakel voor inundatie Zuider Legmeerpolder, verder weinig inundatiewerken bewaard

Militaire werken:

- Vooruitgeschoven forten, op enige afstand van de hoofdverdedigingslijn in het inundatiegebied
- Beperkte (zicht)relatie tussen de forten onderling

Vogelvlucht van de Stelling van Amsterdam Zuid. Op de kaart zijn de hoofdweerstandslijn, forten met schootskringen, acccessen, inundatievelden, sluizen en andere bestaande vkernelementen van de Stelling van Amsterdam-Zuid nadrukkelijk weergegeven.

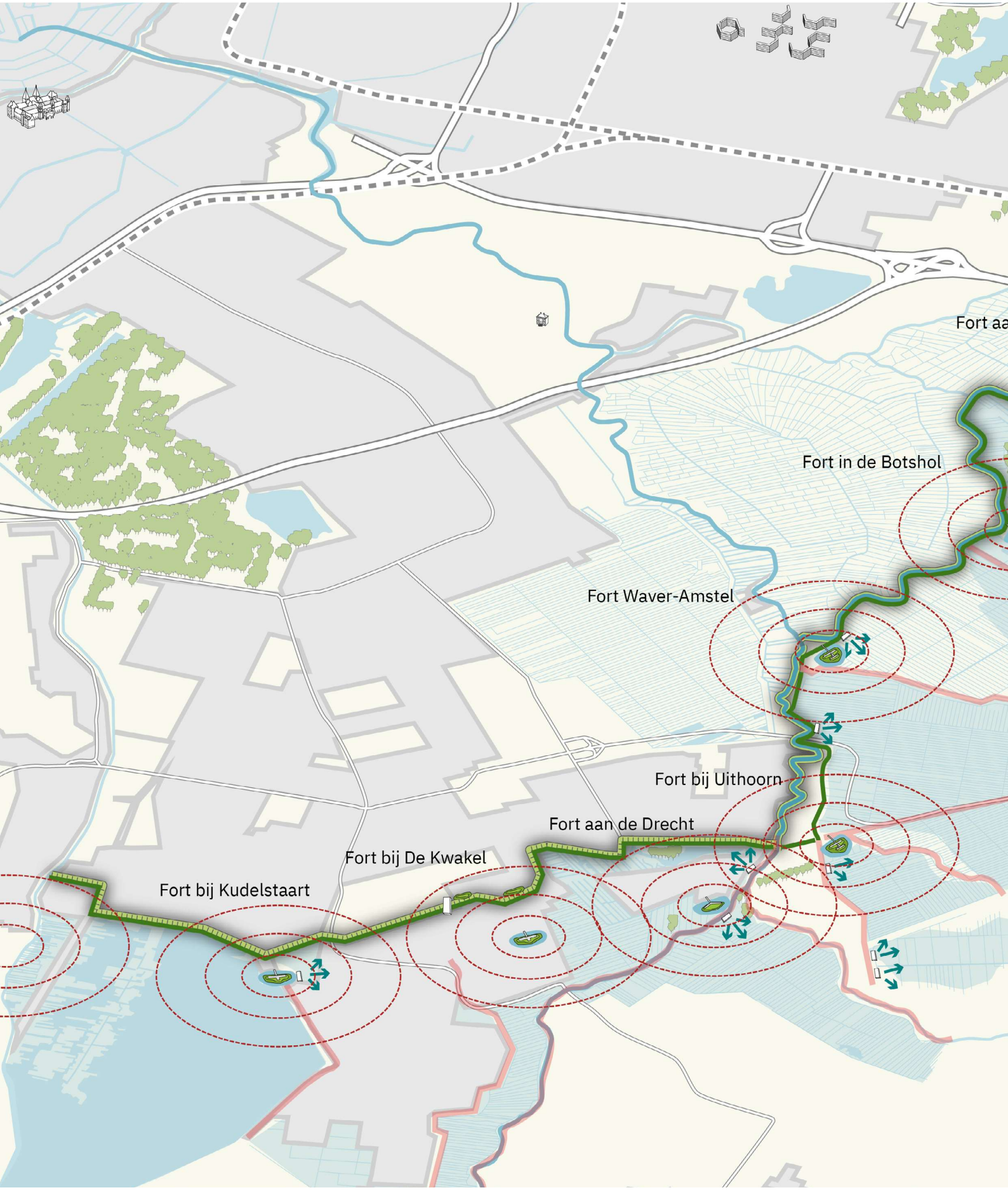

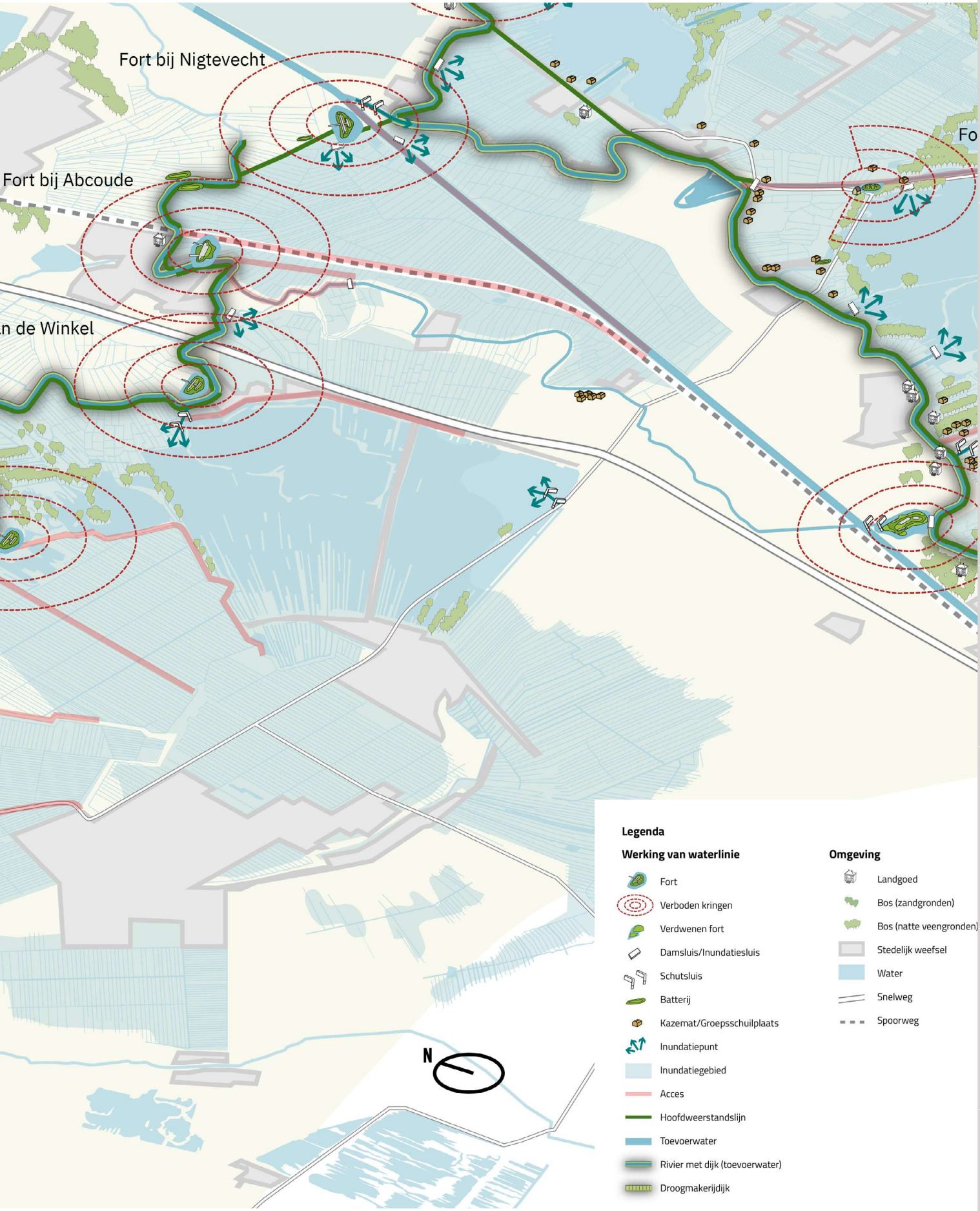
Fort bij Nigtevecht
Fort bij Abcoude
n de Winkel
Fo
N
Legenda
Werking van waterlinie
Fort
Verboden kringen
Verdwenen fort
Damsluis/Inundatiesluis
Schutsluis
Batterij
Kazemat/Groepsschuilplaats
Inundatiepunt
Inundatiegebied
Acces
Hoofdweerstandslijn
Toevoerwater
Rivier met dijk (toevoerwater)
Droogmakerijdijk
Omgeving
Landgoed
Bos (zandgronden)
Bos (natte veengronden)
Stedelijk weefsel
Water
Snelweg
Spoorweg

Oostelijk deel, Uithoorn - Vecht

Strategisch Landschap:

- Hoofdverdedigingslijn duidelijk herkenbaar, volgt de liniedijk bij Nigtevecht en de dijken langs Gein, Winkel en Oude Waver
- Verschil tussen veilige en onveilige zijde op veel plekken herkenbaar door natte buitenzijde. Echter ook weinig landschappelijk onderscheid tussen binnen- en buitenzijde. Beide zijden: min of meer open landschap, overwegend grasland
- Oorspronkelijke inundatiegebied omvatte de Mijdrechtse droogmakerijen, duidelijk begrensd door een ringdijk/-vaart en de Vinkeveense Plassen
- Meer oostelijk een diffuse begrenzing van het inundatiegebied
- Verboden kringen open bij de forten aan Oude Waver en Winkel: Waver-Amstel, In de Botshol en (wat minder) Aan de Winkel. Groot deel open bij het Fort bij Uithoorn en bij het Fort bij Nigtevecht. Minder bij het Fort bij Abcoude
- Fort bij Nigtevecht ligt op een knooppunt in het watersysteem

Watermanagement:

- Inundatie via de Amstel en de kleinere veenrivieren. Vrij weinig inundatiewerken, enkele bewaard.
- Additionele toevoer van water uit het Merwedekanaal (nu Amsterdam-Rijnkanaal) naar de Vecht, via (nu afgedamde) inlaatsluis bij Nigtevecht

Militaire werken:

- Forten hebben een duidelijke positie aan de hoofdverdedigingslijn: de dijken langs de veenriviertjes
- Bijzondere elementen: de Batterijen aan het Gein, de Liniewal tussen de oostelijke Geindijk en het Fort bij Nigtevecht
- Onderlinge (zicht)relatie tussen de forten in het veld weinig herkenbaar

boven: Foto van het linielandschap in het westelijk gedeelte van de Stelling van Amsterdam Zuid. Te zien is de linie tussen Kudelstaart en Uithoorn.
onder: Foto van het linielandschap in het oostelijk deel van de Stelling van Amsterdam Zuid. Te zien is de Waverdijk.

HOOFDSTUK 5
UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting. Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

5.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Nederlandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- en 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.
Omdat de waterlinies hun militaire functie hebben verloren moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

In het gebied Stelling van Amsterdam Zuid liggen in beperkte mate opgaven op het gebied van woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

Op basis van de OUV/kernkwalitieiten van de Hollandse Waterlinies zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.
Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit

bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen. De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vier schaalniveaus

Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Stelling van Amsterdam Zuid (zie achtergrond H4)
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn.

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam (2008) en expertsessies met betrekking tot aandachtsgebieden en ensembles voor de Stelling van Amsterdam Zuid (19 en 23 mei 2022). Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, maar ook uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en uit de Omgevingsverordening NH2020 en de ontwikkelprincipes uit de Kwaliteitsgidsen voor de landschappen (Provincie Utrecht) zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen en in de ontwikkelprincipes geïntegreerd. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar en concreter gemaakt in het onderliggende schaalniveau.

5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel

De Stelling van Amsterdam vormt een verdedigingssysteem dat over het landschap heen is gelegd in een ring rond de hoofdstad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is ingebed in het lage, natte gebied van het IJmeer tot onder de Merwede. De hoofdweerstandslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: het IJmeer, de veenpolders, droogmakerijen en de stedelijke omgeving van Amsterdam.
Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.

hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn

contrast tussen veilige en onveilige zone

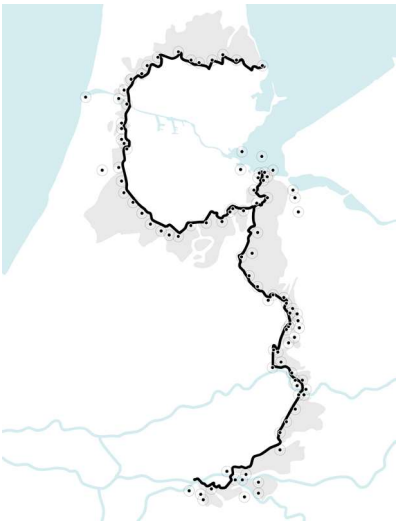

open schootvelden, zicht op de accessen

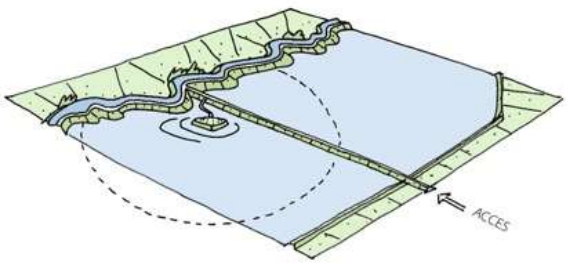

Principe van het behouden van het zicht vanuit het fort op acces

5.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam Zuid

Zoals beschreven in Hoofdstuk 4 valt dit stuk van de Stelling van Amsterdam te zien als een 'koppelstuk' tussen de Haarlemmermeerpolder in het Westen en de Vechtstreek in het oosten. In de studie 'Verkenning Linieperspectief 2030' wordt dit gebied getypeerd als onderdeel van het waterrijk linielandschap waar zeekleipolders en veenweidepolders elkaar afwisselen. De hoofdweerstandslijn in het gebied bestaat voornamelijk uit een samenstel van al bestaande kades en dijken van droogmakerijen en veenweidepolders, waar de aangelegde liniewal bij Nigtevecht een uitzondering op vormt. De hoofdweerstandslijn is daarbij onder te verdelen in de karakteristieke Vuurlinie in het gebied tussen de Ringvaart van de Haarlemmermeer en de Amstel, de bochtige hoofdweerstandslijn langs veenriviertjes tussen Amstel en Vecht. Het landschap tussen Aalsmeer en de Amstel is bebouwd geraakt, waardoor openheid en verschil tussen onveilige en veilige zijde wat verloren zijn gegaan. Het landschap tussen de Amstel en het Amsterdam Rijnkanaal is aan beide zijdes open en rustig. De veilige zijde in dit gedeelte kan herkend worden door de hoogbouw van Amsterdam die continu zichtbaar is.

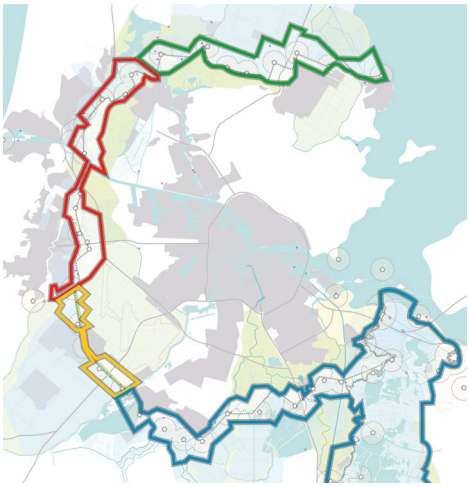

strategie linielint en trefwoorden landschap	deelgebied	mogelijke allianties (buiten provincies en gemeentes)
ADEMRUIMTE VOOR DE STAD *parklandschap*	1 Kraag van Utrecht en Linieland	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
	2 Flank IJmuiden / Haarlem	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
WATERRIJK LINIELANDSCHAP *agrarisch landschap, (boeren) natuur, recreatie, van waterbeheer*	3 Vechtstreek	boeren (streekprodukten), natuurorganisaties, waterschap/Waternet, (recreatie- en horeca)ondernemers, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	4 Zeekleipolders	boeren, (recreatie)ondernemers, waterschap
VERSTILDE LIJN *agrarisch landschap, boerennatuur, recreatie*	5 Veenweidelandschap Zeevang en Beemster	boeren, natuurorganisaties, waterschap, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	6 Rivierengebied	boeren, natuurorganisaties, waterschap, (recreatie) ondernemers, maatschappelijke organisaties
DYNAMISCHE HAARLEMMERMEERPOLDER *contramal in verstedelijkt landschap*	7 Haarlemmermeerpolder	(recreatie)ondernemingen, maatschappelijke organisaties

Vier strategieën voor het linielint uit 'Verkenning Linieperspectief 2030'

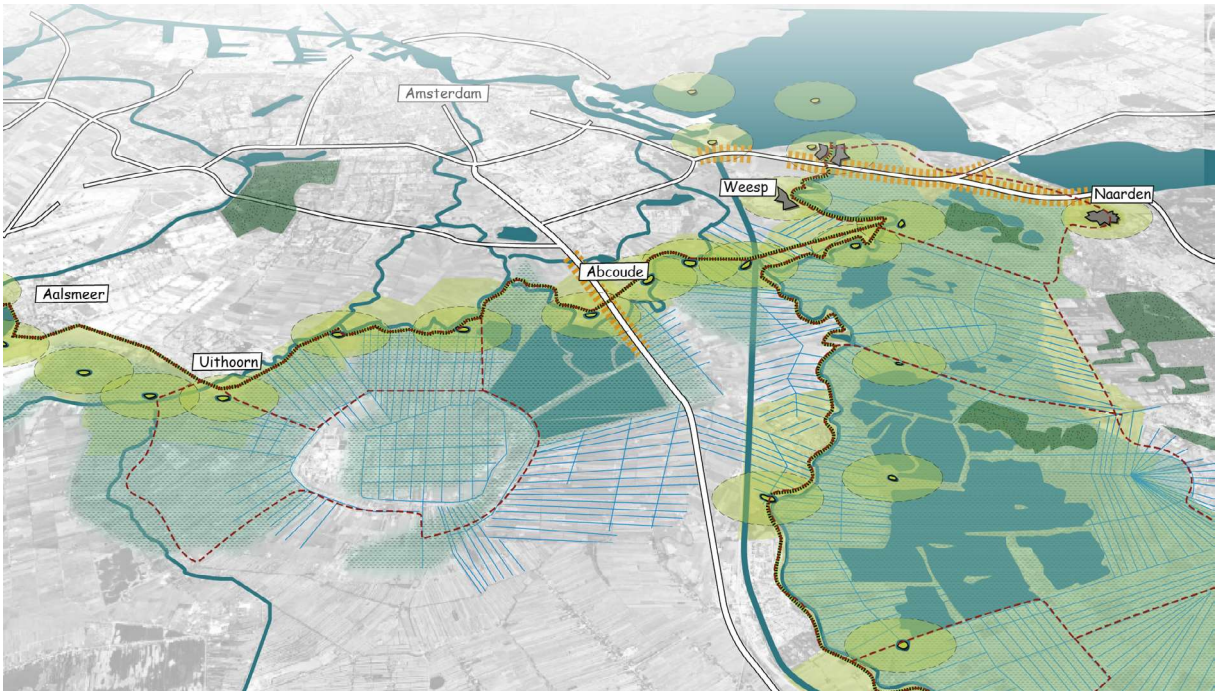

Stellinglandschap in contrast met Amsterdam. bron 'Verkenning Linieperspectief 2030'

Uitgangspunten voor ontwikkelingen binnen gebied Stelling van Amsterdam Zuid

- Behoud de beleving van de openheid van dit Stellinglandschap in contrast met de bebouwing van de stad Amsterdam op de achtergrond.
- Behoud de openheid van het gebied aan beide zijdes van de hoofdweerstandslijn voor zover dit nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de schootsvelden en verboden kringen, ten behoeve van de samenhang vanhet strategisch landschap en de voorstelbaarheid van het systeem.Behoud en versterk de betekenis die de Stelling in dit gebied heeft als onderdeel van een “waterrijk linielandschap”.
- Behoud herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn langs de veenrivieren en over de kades van de droogmakerijen bij Aalsmeer.
- Behoud de openheid van het voormalige inundatiegebied binnen de contouren van het UNESCO werelderfgoed, en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie;

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

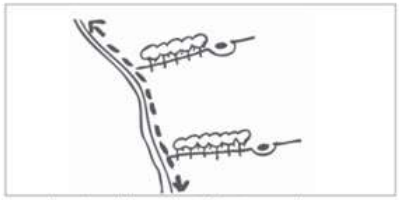

in schootsveld van het fort geen bomen (veengebieden)

Recreatie

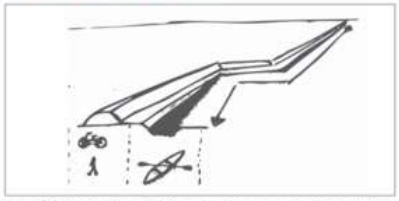

hoofdweerstandslijn als doorgaande recreatieve verbinding

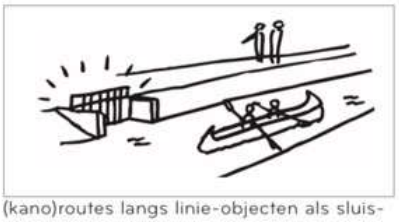

(kano)routes langs linie-objecten als sluisjes en kazematten

Infrastructuur

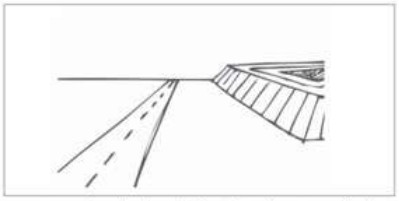

waar grootschalige infrastructuur een fort passeert, accentueer fort of laat het vrij in het zicht

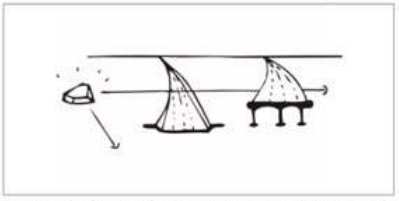

grootschalige infrastructuur in schootsveld van het fort verdiept of op poten. bij voorkeur verdiept

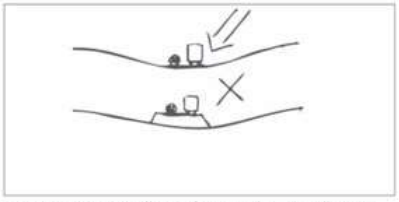

nieuwe wegen en paden in de inundatievelden liggen op maaiveldhoogte (geen verhoogd grondlichaam)

5.4 Schaalniveau 3: Ensembles en aandachtsgebieden

Op schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van die samenhang. Forten liggen altijd op een knooppunt in het landschap. Alle elementen van de Waterlinie hebben een specifieke oriëntatie in het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken.
In Stelling van Amsterdam Zuid worden ensembles bepaald door hun locatie ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, en het belang van de accessen waar deze aan gelegen zijn. Op dit schaalniveau worden enkele plekken beschreven die een logisch ensemble vormen en worden aandachtsgebieden aangegeven waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

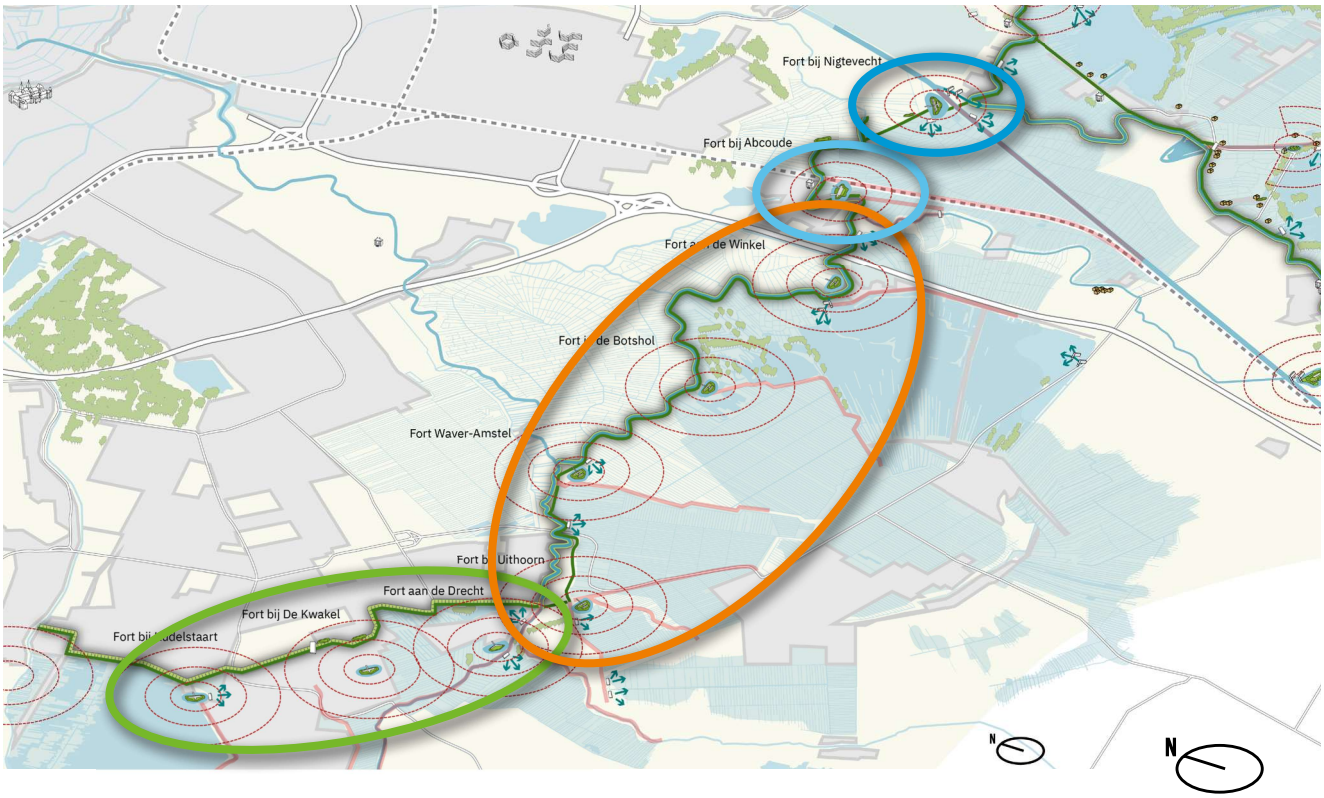

Legenda

Werking van waterlinie

- Fort
- Verboden kringen
- Verdwenen fort
- Damsluis/Inundatiesluis
- Schutsluis
- Batterij
- Kazemat/Groepsschuilplaats
- Inundatiepunt
- Inundatiegebied
- Acces
- Hoofdweerstandslijn
- Toevoerwater
- Rivier met dijk (toevoerwater)
- Droogmakerijdijk

Omgeving

- Landgoed
- Bos (zandgronden)
- Bos (natte veengronden)
- Stedelijk weefsel
- Water
- Snelweg
- Spoorweg

Ensembles

- Fort Nigtevecht
- Fort bij Abcoude
- Forten in Amstelscheg
- Vuurlinie en vooruitgeschoven Forten

Fort bij Nigtevecht

Bijzonder aan het ensemble Fort bij Nigtevecht is dat dit fort het scharnier vormt tussen de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Hier komen de inundatiegebieden van de Stelling van Amsterdam tot de Vecht, wat dus eigenlijk de veilige zijde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is.

Er komen veel elementen samen die nog steeds herkenbaar zijn. Het fort verdedigde onder andere de sluis van het Merwedekanaal. De relatie tussen Fort bij Nigtevecht en het acces van het Amsterdam-Rijnkanaal is nog steeds goed herkenbaar. De aangelegde liniewal voor de Stelling van Amsterdam is goed herkenbaar in het landschap. Het landschap rond het fort is nog steeds open. De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de relatie van het fort met de sluis, het acces, de liniewal en het open landschap.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort bij Nigtevecht

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en het acces gevormd door het Amsterdam-Rijnkanaal.
- Behoud de openheid van het veenweidelandschap en het zicht vanaf het fort over het open landschap.
- Behoud de relatie tussen het fort en de aangelegde liniewal door de karakteristieke liniewal niet aan te tasten.
- Behoud de zichtlijnen tussen de hoofdweerstandslijn en het fort.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort bij Nigtevecht.

Ambities en kansen

- Versterk de karakteristieke aangelegde liniewal door bij eventuele ontwikkelingen het grondlichaam van de liniewal te herstellen.

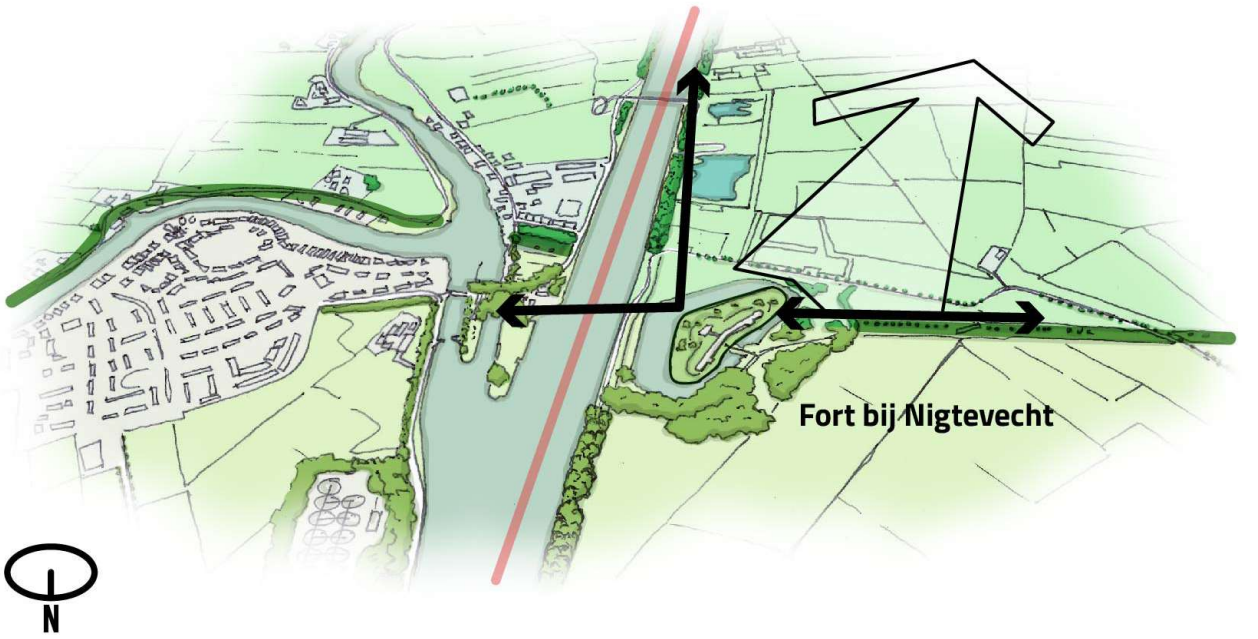

Fort bij Abcoude

Fort bij Abcoude bewaakte de spoorlijn, de Angstel en de Rijksstraatweg richting Utrecht. De relatie tussen de forten en accessen is nog goed herkenbaar. Het fort ligt tegen de hoofdweerstandslijn die gevormd wordt door de zuidelijke kade van het Gein en de Angstel. De bebouwing van het dorp Abcoude is grotendeels aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn gebleven. Er is wel een stuk aan de onveilige zijde bebouwd geraakt. De batterijen aan het Gein liggen halverwege tussen het Fort bij Abcoude en Fort bij Nigtevecht, en hebben als doel gehad om de accessen van Fort bij Abcoude te bewaken.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort bij Abcoude

- Behoud de relatie tussen de forten en de aanwezige accessen van de spoorlijn en de Rijksstraatweg.
- Behoud de relatie tussen het fort en de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de relatie tussen Fort bij Abcoude en de Batterijen aan het Gein.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort bij Abcoude.

Ambities en kansen

- Versterk de openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Door de locatie van het fort ten opzicht van Abcoude leent Fort Abcoude zich goed tot een recreatief fort van waaruit het verhaal van de Stelling van Amsterdam verteld kan worden. Gebruik deze locatie om het verhaal van de Stelling van Amsterdam duidelijker te vertellen.

Forten in Amstelscheg

Tot de forten die grenzen aan de Amstelscheg behoren Fort bij Uithoorn, Fort Waver-Amstel, Fort in de Botshol en Fort aan de Winkel. De forten hebben met elkaar gemeen dat de accessen die deze forten bewaken relatief klein zijn en eenvoudig te verdedigen waren. Mede om deze reden zijn de forten Fort aan de Winkel en Fort in de Botshol niet van een fortgebouw voorzien. De forten liggen alle vier vlakbij de hoofdweerstandslijn, in een vast ritme, waarbij Fort aan de Winkel het enige fort is dat achter de hoofdweerstandslijn ligt. Door de aanwezigheid van de forten wordt de hoofdweerstandslijn duidelijker leesbaar. Het landschap rond de vier forten is nog redelijk goed open gebleven aan beide zijdes van de hoofdweerstandslijn. Aan de veilige zijde is vrijwel continu de hoogbouw van Amsterdam te zien.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving forten met accessen van gering belang

- Behoud de relatie tussen de forten en de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de relatie tussen de forten en de aanwezige accessen.
- Behoud de open zichtrelaties tussen de forten en het landschap.
- Behoud het open landschap aan beide zijdes van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de het open zicht tussen de hoofdweerstandslijn en de hoogbouw van Amsterdam aan de veilige zijde.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van de forten.

Ambities en kansen

- Gebruik bij eventuele vernattingsopgaven de onveilige zijde als vernattingslocaties, waarbij de openheid van het landschap gewaarborgd wordt.

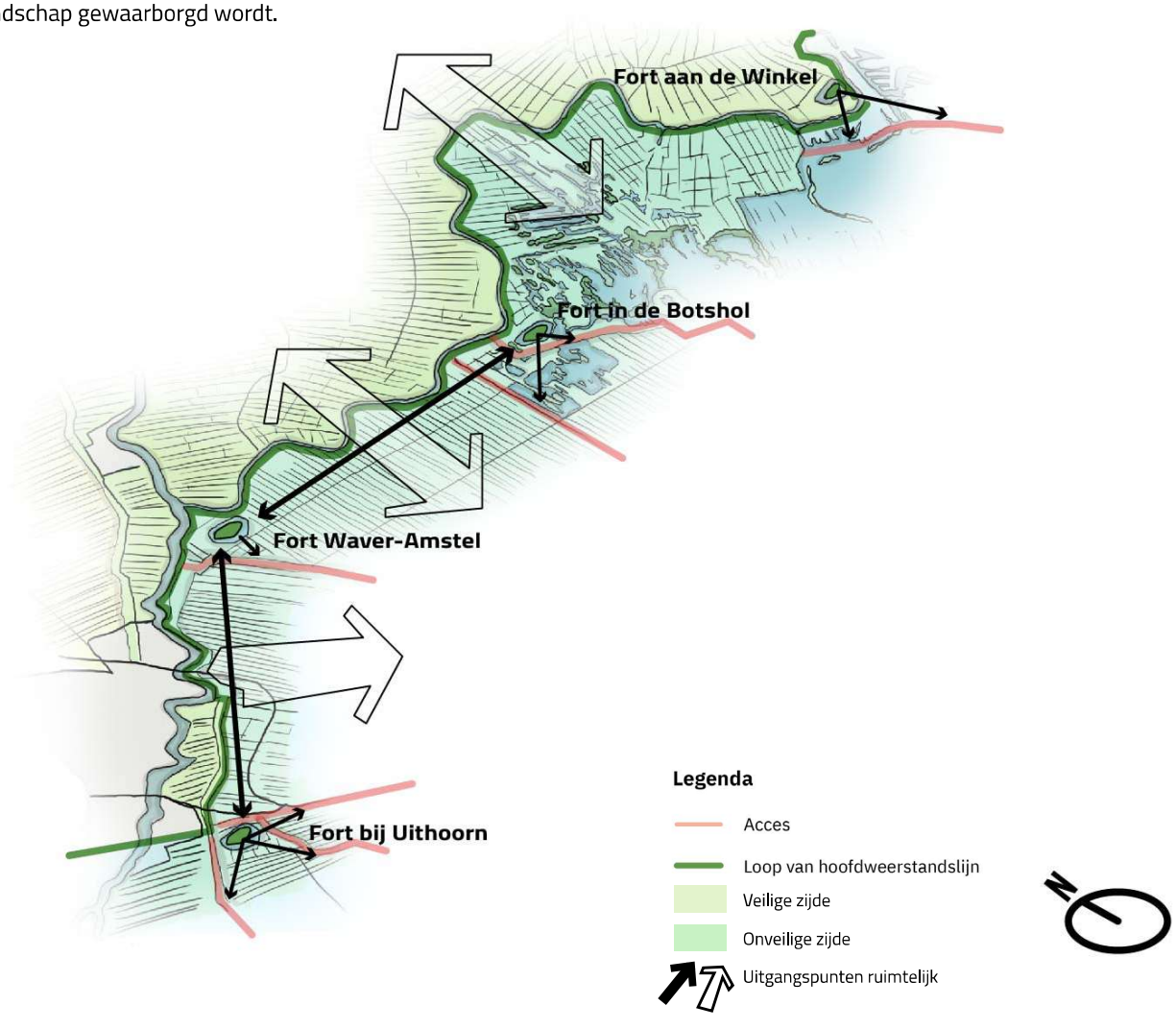

Vuurlinie en vooruitgeschoven forten

De Vuurlinie langs de droogmakerijen is de nog enige resterende verbindingslijn van de Stelling. De oorspronkelijke militaire werken aan deze Vuurlinie zijn in loop van tijd verdwenen, en de linie mist hier de kracht van bijvoorbeeld de Geniedijk. Langs de Vuurlinie liggen de forten bij Kudelstaart, Fort aan De Kwakel en Fort aan de Drecht. Deze drie forten liggen allen vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, die hier gevormd wordt door de Vuurlinie. De omgeving van de drie forten is bebouwd geraakt waardoor de relatie tussen de forten en de hoofdweerstandslijn niet altijd duidelijk te lezen is in het landschap. Uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de uitdrukkingskracht van de Vuurlinie als verbindend element in het Waterliniesysteem, en het behouden en versterken van de relaties die nog wel bestaan tussen de forten en de hoofdweerstandslijn. Onder ambities en kansen wordt omschreven hoe deze relaties bij eventuele ontwikkelingen verbeterd zouden kunnen worden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Vuurlinie en vooruitgeschoven forten

- Behoud de nog aanwezige relaties tussen de forten en de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de nog aanwezige open zichtrelaties tussen de forten en het veenweidelandschap.
- Behoud de nog aanwezige zichtrelaties tussen de forten en de accessen.
- Behoud de karakteristieke vuurliniewal met de daarop aanwezige batterijen en grote damsluis.
- Behoud de nog aanwezige openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van de forten.

Ambities en kansen

- Versterk de openheid en open zichtrelaties rond de forten en richting de accessen.
- Versterk de uitdrukkingskracht en beleving van de Vuurlinie.
- Versterk de relatie tussen de vooruitgeschoven forten en de hoofdweerstandslijn door een themaroute tussen de forten en Vuurlinie vorm te geven.
- Versterk de openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

Legenda

- Acces
- Loop van hoofdweerstandslijn
- Veilige zijde
- Onveilige zijde
- Uitgangspunten ruimtelijk

5.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden te houden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid voorkant en achterkant.
- Respecteer en behoudt de essentiële kenmerken en fysieke onderdelen van het fort met dicht grondwal en verdedigingswerken aan de frontzijde
- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie "Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam" (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland) en "Beplantingen op verdedigingswerken" (Martijn Boosten, Probos, 2012).

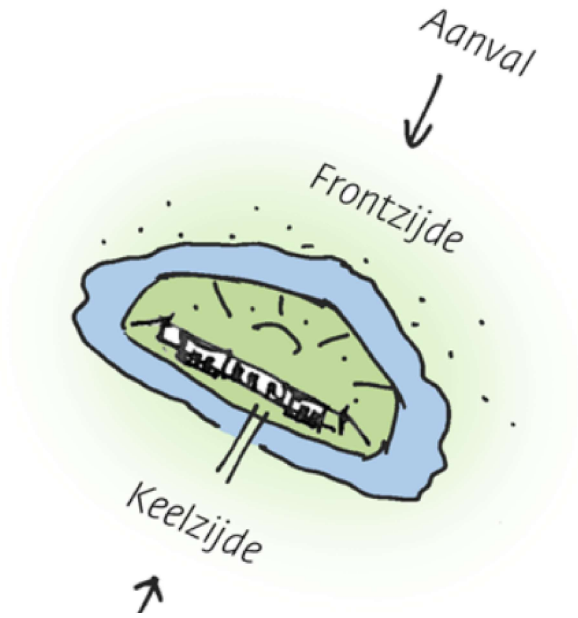

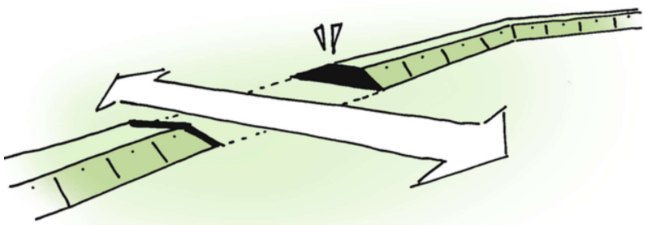

Accentueer coupures

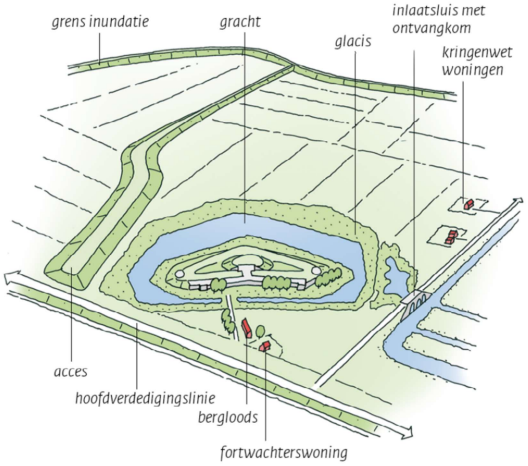

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

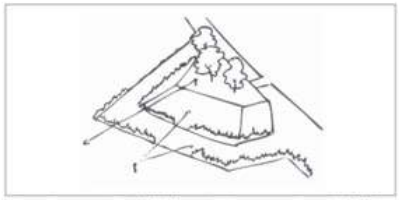

bij natuurontwikkeling interessante zichtlijnen van en naar het fort waarborgen

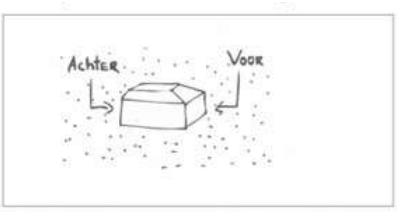

elk militair element van de NHW heeft een voor- en achterkant

Recreatie

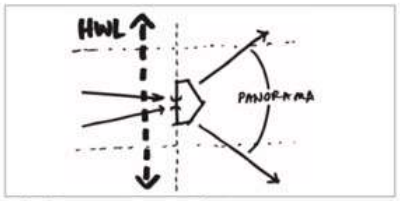

zichtlijn op entree tot fort en panorama aan voorzijde vanuit het werk

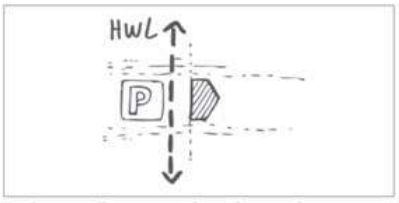

parkeren alleen aan de achterzijde

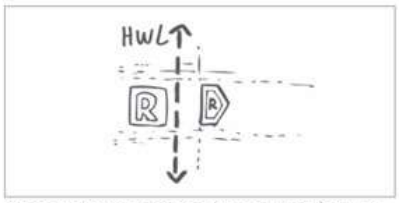

recreatievoorzieningen binnen het fort, uitbreidingen aan achterzijde

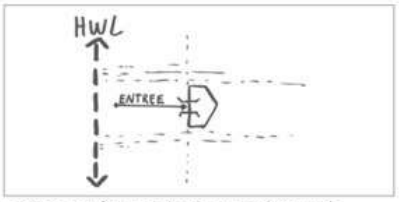

entree tot fort is altijd aan achterzijde

BRONNEN

- Nominatiedossier: Dutch Water Defence Lines. Significant Boundary Modification of the Defence Line of Amsterdam (WHS 795) and proposal for change of the property name to Dutch Water Defence Lines. Project Office for the Defence Line of Amsterdam / New Dutch Waterline programme office. Haarlem/Utrecht, december 2018.
- Panorama Krayenhoff Linieperspectief,Stuurgroep Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2004.
- Visuele integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.
- Gebiedsanalyse Nieuwe Hollandse Waterlinie Laagraven, Provincie Utrecht i.s.m. Marinus Kooiman, 2020.
- Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen GebiedsKatern waterlinies (nieuwe hollandse waterlinie en stelling van amsterdam), 2011
- Verkenning Linieperspectief. Feddes/Olthof landschapsarchitecten, i.s.m. Marinus Kooiman, 2017.
- C. Steenbergen, J. van der Zwart, Strategisch laagland. Digitale atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2006 (boek / pdf). En/of, R. Brons e.a., Atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2009.
- D. Koen, De Hollandse Waterlinie. Cultuurhistorische routes in de provincie Utrecht, 2007.
- Roland Blijdenstijn, Hoofdverdedigingslijnen Utrecht-Oost van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2020
- Cultuurhistorische Atlas provincie Utrecht (CHAT): CHAT, https://utrecht.maps.arcgis.com/apps/MapAnd AppGallery/index.html?appid=c25fa592c03d43358b672471ac9f023d
- http://www.forten.info
- https://erfgoed.utrecht.nl/forten/
- http://encyclopedie-van-de-waterlinie.123website.nl
- Erfgoed Waterschap Stichtse Rijnlanden: https://www.hdsr.nl/werk/watererfgoed-nieuw/nieuwe-hollandse/
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.

BIJLAGEN

Bijlage I Begrippenlijst

Bijlage II Kansenkaart

BIJLAGE I BEGRIPPENLIJST

Strategisch landschap

Hoofdweerstandslijn / hoofdverdedigingslijn

De hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn markeert de grens tussen het verdedigde gebied en het inundeerbare gebied. De hoofdweerstandslijn is de begrenzing waar uiteindelijk 'hardnekkig weerstand' diende te worden gevoerd. Bijna overal werden er verhogingen in het landschap, zoals bestaande kades en dijken, voor ingezet.
Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt het verdedigde gebied aan de westkant van de hoofdweerstandslijn en het inundeerbare gebied aan de oostkant. Bij de Stelling van Amsterdam die als een ring rond de hoofdstad ligt, vormt het inundatiegebied een buitenring rond het verdedigde gebied met de hoofdweerstandslijn als grens.

Komkeringen

Komkeringen zijn dijken, kaden of hoger liggende terreinen die het verschil in waterpeil tussen de inundatiekommen moesten behouden. De verdedigingswerken die op of bij de komkeringen zijn aangelegd, benadrukken de strategische ligging van deze lijnen in het landschap. Komkeringen staan doorgaans haaks op de hoofdverdedigingslijn. Keerkaden die dienen om afvloeiing van het inundatiewater uit de kommen naar lager gelegen gebied te voorkomen, worden hier ook onder verstaan.

Inundatiekommen

Inundatiekommen zijn door kaden begrensde gebieden, die bij onderwaterzetting een eigen waterpeil hebben. Een laag water tot ongeveer kniehoogte was voldoende om een gebied onbegaanbaar en onbevaarbaar te maken. De gebieden hadden en hebben veelal een agrarische functie en soms die van natuurgebied. Elke inundatiekom bestaat uit een aantal polders waartussen slechts geringe hoogteverschillen voorkomen. Komkeringen scheidden de inundatiekommen van elkaar.

Liniewal

Specifiek voor de Hollandse Waterlinies aangelegde dijk of wal. Voorbeelden in de Stelling van Amsterdam zijn de Geniedijk die dwars door de Haarlemmermeerpolder loopt en de Vuurlinie, een liniewal in de Wijkermeerpolder tussen Fort Zuidwijkermeer en Fort Veldhuis

Accessen

Accessen zijn droogblijvende toegangen en bevaarbare waterwegen die tussen de inundatiegebieden doorlopen. Het waren de potentiële zwakke plekken in de Hollandse Waterlinies. Accessen werden gevormd door een hoger gelegen terrein, een dijk of kade, een rivier of kanaal, een spoorbaan of autoweg. Bij dicht bij elkaar gelegen doorgangen spreekt men wel van een meervoudig acces. Forten en andere verdedigingswerken zorgden voor de afsluiting van deze doorgangen.

Verboden Kringen

Verboden Kringen zijn denkbeeldige cirkels om een verdedigingswerk, waarbinnen wettelijke voorschriften een vrij waarnemings- en schootsveld verzekerden. Het gebied rond de verdedigingswerken werd ingedeeld in kringen van 300, 600 en 1000 meter vanaf de uiterste forthoeken. Binnen deze kringen golden strikte bouw- en beplantingsvoorschriften. Zo moest binnen de eerste twee kringen vooral in hout gebouwd worden, zodat bij oorlogsdreiging deze 'obstakels' gemakkelijk afgebroken konden worden. De voorschriften zijn gedetailleerd vastgelegd in de Kringenwet, die tussen 1853 en 1963 rechtsgeldig was.

Houten Huizen

Ook wel 'kringenwetwoningen' genoemd, zijn karakteristieke houten gebouwen (merendeels woonhuizen en boerderijen) die nog her en der rond de forten worden aangetroffen in de eerste twee Verboden Kringen van 300 en 600 meter rond een fort. In de eerste kring (tot 300m) mocht alleen in hout gebouwd worden. In de tweede kring (tot 600m) mocht voor

de fundering, de schoorsteen en de dakbedekking steen gebruikt worden, de overige onderdelen moesten van hout zijn.

Watermanagementsysteem

Inundatiekaden / keerkaden

Inundatiekaden, ook wel keerkaden genaamd, zorgden ervoor dat het water werd vastgehouden in de inundatiekommen. Bestaande dijken en kaden zijn soms voor dit doel aangepast. Ook zijn speciale inundatiekaden aangelegd.

Primaire wateraanvoer

Voor het op tijd kunnen stellen van de inundaties was de zekerheid van voldoende wateraanvoer essentieel. Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie verliep de toevoer via de grote rivieren Nederrijn-Lek, Waal-Merwede en Maas, daarnaast via de Zuiderzee. Het water werd rechtstreeks of via de binnenwateren van de Vecht, de Kromme Rijn, de Linge en de Bakkerskil ingelaten. Via verdeelpunten bereikte het binnenwater de kommen. De Zuiderzee was ook een belangrijke toevoer voor de Stelling van Amsterdam, evenals het Noordzeekanaal, het Alkmaardermeer en de Westeinderplassen. Onder meer de ringvaart van De Beenster voerde het inundatiewater verder naar de inlaatpunten.

Inundatie- en toevoerkanalen

Inundatiekanalen zijn gegraven of aangepaste watergangen bedoeld voor de aanvoer van inundatiewater. Doorgaans werden bestaande watergangen gebruikt. Met verbreding en verdieping inclusief dam- en schutsluizen werden ze hiervoor geschikt gemaakt.

Uitlozingskommen

Uitlozingskommen zijn met water gevulde verdiepingen in het landschap, afgesloten door een damsluis. Zij fungeren als een eerste waterbuffer voor de inundatie van het achtergelegen poldergebied. Enkele uitlozingskommen zijn nog aanwezig, zoals bij Muiderberg, Nigtevecht en Fort de Gagel.

Hoofdinlaten

Bij de Zuiderzee, langs de grote rivieren en andere wateren van waaruit water werd ingelaten, zijn op strategische locaties inundatiesluizen aangelegd. Deze regelden de primaire wateraanvoer voor de inundaties van de Hollandse Waterlinies. Omdat deze hoofdinlaten essentieel waren voor een effectieve onderwaterzetting werden zij bijna allemaal voorzien van verdedigingswerken. Een bijzondere functie in dit verband had het in oostelijke richting vooruitgeschoven fort Pannerden, dat de Nederrijn moest beveiligen.

Inlaatsluizen / Hevels

De belangrijkste inundatiewerken zijn de inlaatsluizen, waarmee het inundatiewater voor de Hollandse Waterlinies werd ingelaten. Bestaande afwaterings en schutsluizen werden aangepast ten behoeve van de inundatie. Daarnaast werden ook inundatiesluizen aangelegd die alleen voor deze functie dienden.
In de Stelling van Amsterdam zijn voor de inundatie ook hevels gebruikt: afsluitbare duikers waarmee water een polder in gelaten kan worden.

Damsluizen / Schotbalkloodsen

Het meest toegepaste type van een sluis die een enkele keer in geval van nood moest functioneren is de damsluis. Deze kon afgesloten worden met een dubbele rij eiken balken, waarbij de tussenruimte opgevuld werd met klei en het bovenste deel met zand. Deze schotbalken werden zo dicht mogelijk bij de sluis opgeslagen in loodsen,

eenvoudige houten gebouwtjes van één bouwlaag onder pannen zadeldak met gepotdekselde planken of bestaande uit een open lattenconstructie voor de ventilatie.

Gemalen
De militaire ingenieurs wisten slim gebruik te maken van de bestaande gemalen in situaties waar inundatiewater naar hoger gelegen gebied gepompt moest worden. Ook voor een versnelde waterafvoer na afloop van de inundatie waren gemalen zeer nuttig.

Militaire werken

Vestingen
Vestingen zijn versterkte steden of versterkte legerplaatsen met een permanente bezetting. De meeste steden in ons land hebben vanaf de dertiende eeuw een ommuring gekregen. Vele strategisch gelegen steden kregen in de zestiende en zeventiende eeuw zwaardere en meer uitgebreide verdedigingswerken met wallen, bastions, ravelijnen, enveloppen en omgrachtingen. Als voorloper van de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestond de Oude Hollandse Waterlinie in hoofdzaak uit een serie versterkte steden, forten, batterijen en uitgestrekte inundatiegebieden. Enkele van de versterkte steden zijn als vesting in de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam opgenomen en hebben hiervoor in meer of mindere mate aanpassingen ondergaan. De volgende zes vestingen maken deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, waarvan de eerste drie ook onderdeel zijn van de Stelling van Amsterdam:
- Vesting Naarden
- Vesting Muiden
- Vesting Weesp
- Vesting Nieuwersluis
- Vesting Gorinchem
- Vesting Woudrichem

Forten, werken en batterijen
Alle forten en batterijen vallen onder de verzamelterm ‘verdedigingswerken, dekking verschaffende opstellingen voor troepen en bewapening’. Een fort is een naar alle zijden door een omgrachting gesloten verdedigbaar werk, van waaruit de defensie zelfstandig gevoerd kan worden. Bij sommige forten wordt ook wel gesproken over werken. Dit zijn over het algemeen kleinere forten zonder bastions, die zijn ingericht als batterijforten. De functie van de forten was het beveiligen en afsluiten van accessen en/of de nabijgelegen onderdelen van het watersysteem, zoals inundatiesluizen. Daarnaast hadden ze een bestemming als legering van manschappen en materieel.
Batterijen zijn opstellingsplaatsen voor een aantal stukken geschut, soms uitgevoerd als afzonderlijke, aarden verdedigingswerk en gesitueerd in een onderling vuurverband. Als de functie ondersteuning van een nabijgelegen fort is, worden ze ook wel nevenbatterijen genoemd.

Stellingen en verspreide werken
Betonnen groepsschuilplaatsen en kazematten liggen vaak geclusterd in het landschap, op plekken waar de vijand het inundatiegebied kon oversteken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen stellingen en verspreide werken.
Stellingen dateren meestal uit de mobilisatieperiode van de Eerste Wereldoorlog en worden gekenmerkt door de compacte structuur: de werken liggen dicht bij elkaar. Een stelling is een min of meer zelfstandig stelsel van verdedigende opstellingen, bestaande uit een samenhangend geheel van loopgraven, groepsnesten en groepsschuilplaatsen, doorgaans gelegen tussen de oudere forten, of in een meer vooruitgeschoven positie.
De meeste verspreide werken stammen uit de periode van net voor de Tweede Wereldoorlog. Deze betonnen werken liggen verder uit elkaar. Omdat rekening gehouden moest worden met de verschillende landschapstypen in de Hollandse Waterlinies, is geen cluster identiek. Hun ligging ten opzichte van de omgeving en hun onderlinge positie in clusters karakteriseren de strategische relatie met het landschap.

Groepsschuilplaatsen
Groepsschuilplaatsen zijn betonnen bouwwerken die zijn bedoeld als onderkomen voor groepen infanteristen wanneer de loopgraven tussen de schuilplaatsen niet genoeg dekking boden. In tegenstelling tot een kazemat heeft een groepsschuilplaats geen actieve gevechtsfunctie. Er zijn geen opstellingsplaatsen voor wapens als mitrailleurs of kanonnen. Verspreid en geconcentreerd in stellingen liggen in de Hollandse Waterlinies nog honderden groepsschuilplaatsen en tientallen kazematten uit de mobilisatieperiode 1914-1918, het Interbellum (de periode tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog) en 1939-1940. Er zijn zes verschillende typen groepsschuilplaatsen, uit verschillende bouwperiodes.

Kazematten
Een kazemat is een door muren en overdekking van metselwerk of (gewapend) beton omsloten ruimte voor geschut of mitrailleurs in een verdedigingslinie, voorzien van één of meer schietgaten. In de Hollandse Waterlinies zijn ze in de twintigste eeuw toegevoegd en doorgaans uitgevoerd in beton. Sinds de Tweede Wereldoorlog worden betonnen onderkomens in de volksmond vaak aangeduid met 'bunker', het Duitse woord voor kazemat.

Andere militaire objecten
Voor de Hollandse Waterlinies zijn diverse andere militaire objecten aangelegd, zoals gedekte gemeenschapswegen, groepsnesten, loopgraven, tankgrachten en antitankversperringen.

Gedekte gemeenschapsweg
Een gedekte gemeenschapsweg, ook wel gedekte weg, is een weg achter een wal die verdedigingswerken met elkaar verbindt. De wal is zo hoog dat de militairen zich in dekking kunnen verplaatsen. Door het opwerpen van de wal ontstond vaak tegelijkertijd een gracht.

Groepsnest
Een groepsnest is een 45 meter lange aarden veldversterking voor een groep infanterie van ongeveer elf man, bewapend met geweren en een lichte mitrailleur. Een groepsnest had een loopgraaf in gebroken tracé..

Loopgraaf
Een loopgraaf is een doorgaande uitgraving als gevechtsopstelling of verbindingsgang voor troepen. Loopgraven werden ook gebruikt voor het vervoeren of opslaan van voorraden munitie. In de maanden maart en april 1940 zijn ten noorden en ten oosten van de stad Utrecht 20 betonnen loopgraven voor lichte mitrailleurs met afwachtingsruimte aangelegd. Bij Fort Blauwkapel is daar nog een voorbeeld van te vinden. De overige loopgraven waren gemaakt met zijwanden, verstevigd met zandzakken,
planken of horden, matten van gevlochten wilgentenen. Dergelijke loopgraven zijn ook in de Stelling van Amsterdam aangelegd, o.a. in de Positie te Spaarndam ten tijde van de Eerste Wereldoorlog.

Tankgracht / antitankgracht, antitankversperring
Een tankgracht of antitankgracht is een gracht met zeer steile oevers en breed en diep genoeg om tanks en andere voertuigen tegen te houden.
Er kon water in de gracht staan, maar dat was niet noodzakelijk om als bescherming te dienen. Waar de tankgracht een weg kruiste, lag een antitankversperring van schuin naar voren gerichte en in betonblokken vastgezette stalen balken, voorzien van een scherpe punt (zg. 'asperges').
Er zijn zeven tankgrachten aangelegd in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Enkele zijn nog goed in het polderlandschap zichtbaar door hun opvallende tracé, zoals de negen kilometer lange zigzaggende waterloop tussen de Werken van Griftenstein en Fort bij 't Hemeltje.

BIJLAGE II KANSENKAART

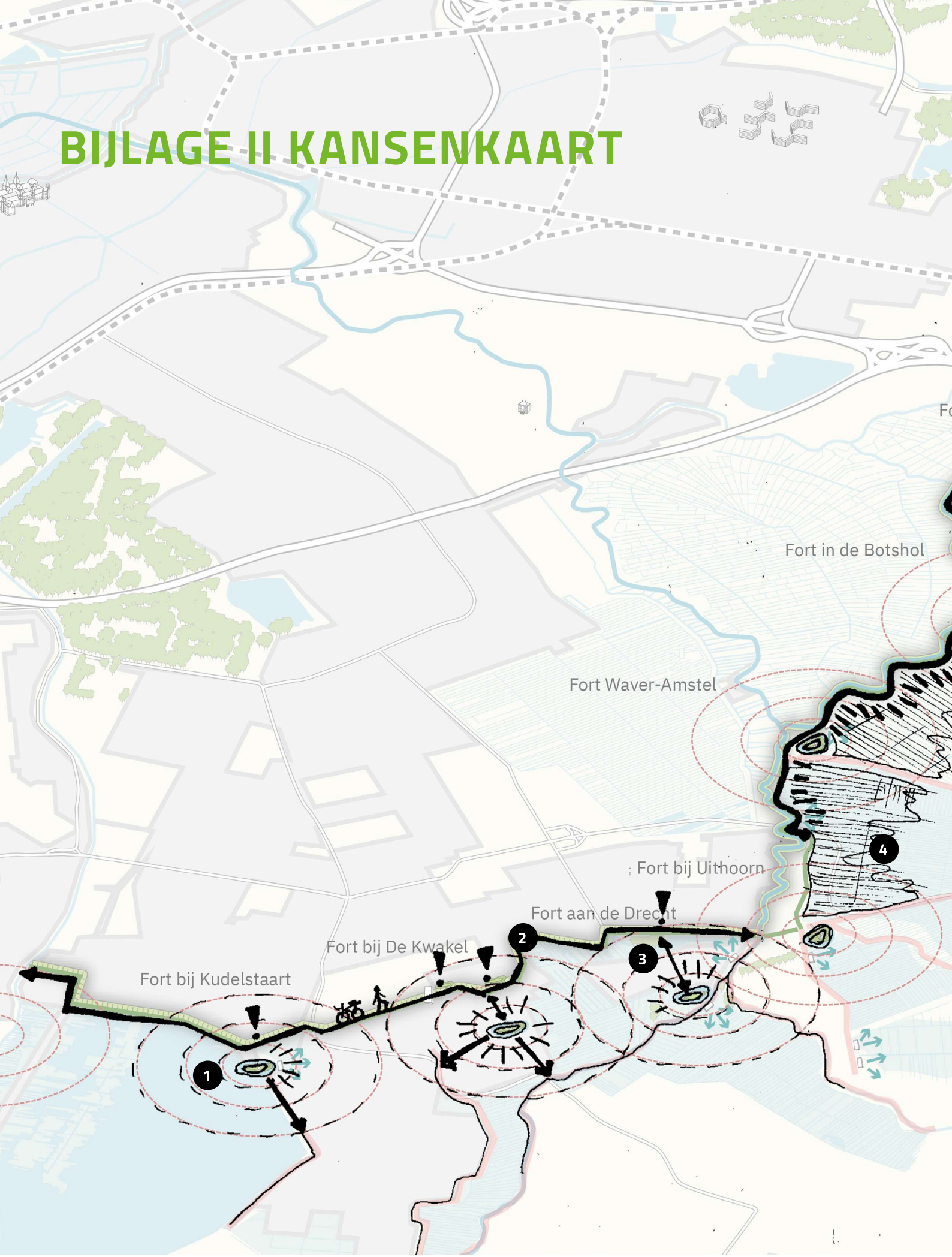

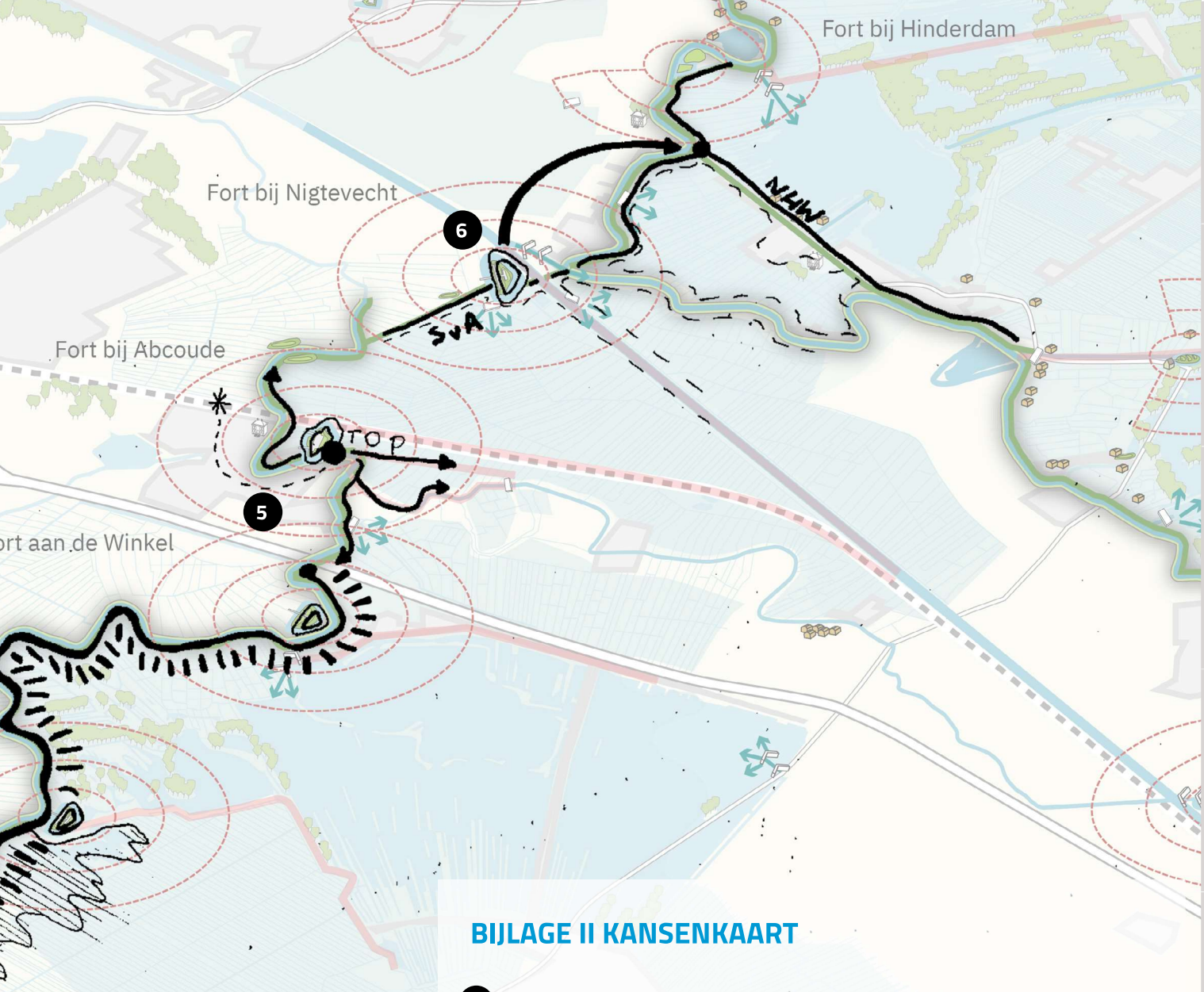

BIJLAGE II KANSENKAART

1. Aan de westelijke zijde van de Stelling van Amsterdam Zuid zijn zowel de veilige als de onveilige zijde bebouwd geraakt. Hierdoor is de stelling minder goed te herkennen. Een kans is om bij ontwikkelingen dit verschil te versterken: eventuele bebouwing aan veilige zijde, natuur waterprojecten aan onveilige zijde, met behoud van de openheid.

2. De vuurliniedijk leent zich sterk voor de realisatie van een nieuwe wandel/fiets route waarbij de werking van de stelling duidelijk wordt gemaakt, en ook dit gebied als stellinggebied te herkennen valt.

3. Voor de vooruitgeschoven forten ligt een kans om de relatie tussen de hoofdweerstandslijn duidelijker te maken met bijvoorbeeld een wandelroute.

4. Bij eventuele vernattingsopgaven binnen de Ronde Venen kunnen de voormalige inundatievelden van de Stelling van Amsterdam beleefbaar worden gemaakt.

5. Fort bij Abcoude, nabij station Abcoude, leent zich goed als T.O.P. waarvandaan het linielandschap en de stelling ontdekt en beleefd kan worden.

6. Er liggen kansen om in het gebied rond Fort bij Nigtevecht de werking van zowel de Stelling van Amsterdam als de Nieuwe Hollandse Waterlinie duidelijker beleefbaar te maken. De twee linies komen hier namelijk samen en hierdoor is de bijzondere situatie ontstaan dat een stuk inundatiegebied aan de onveilige zijde van de SvA juist aan de veilige zijde van de NHW ligt.

Provincie Noord-Holland

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Vechtstreek Noord

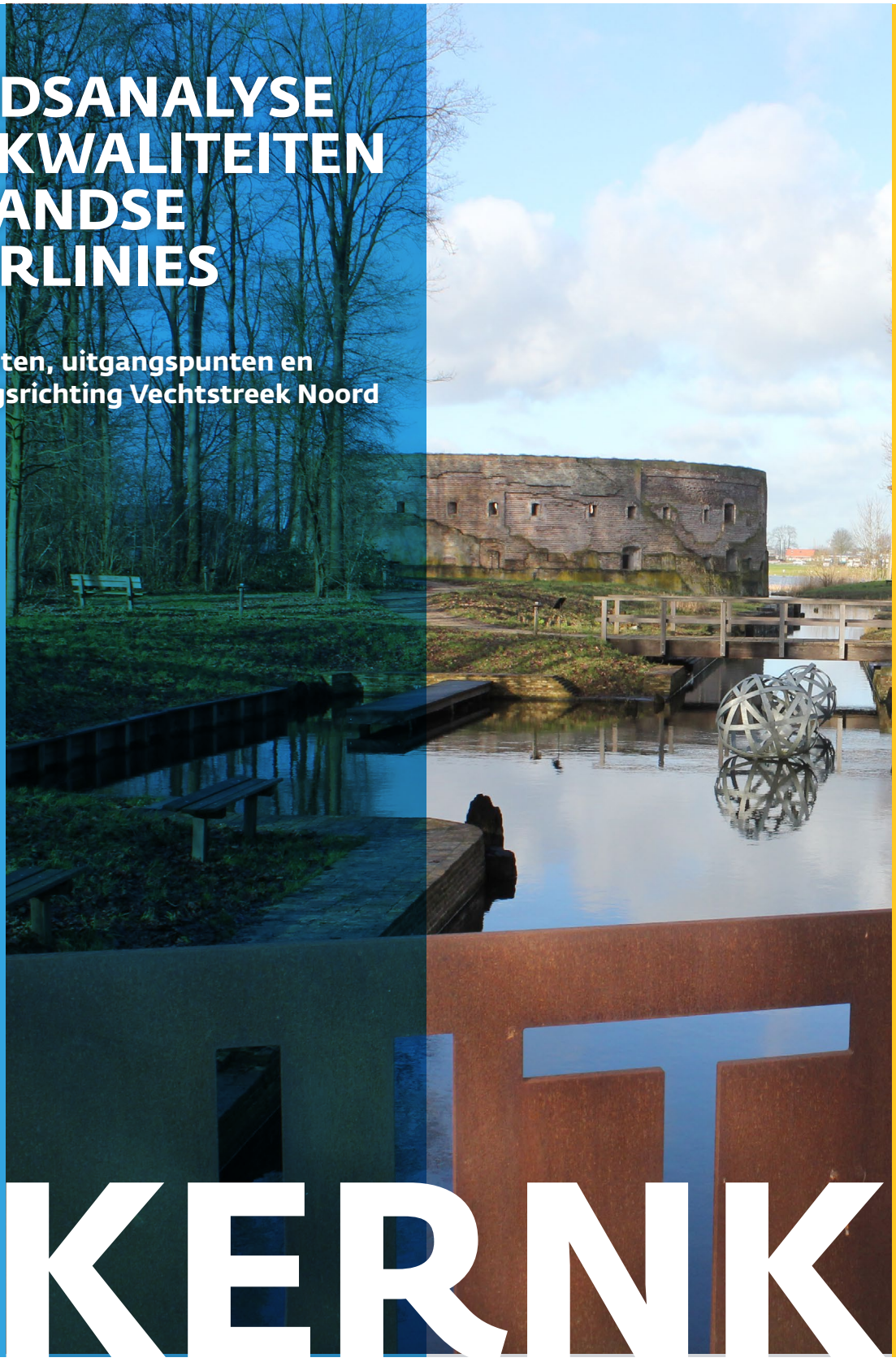

KERNKW

Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Vechtstreek Noord.

Opgesteld door:
Cultuurhistorische Projecten: Marinus Kooiman
Feddes/Olthof Landschapsarchitecten: Yoran van Boheemen
Sweco: Lisette van der Kolk en Durk de Vries

In nauwe samenwerking met en in opdracht van de Provincie Noord-Holland.

INHOUD

5 **1 INLEIDING**
5 Aanleiding
5 Doel gebiedsanalyse
5 Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies
6 Systematiek en leeswijzer

8 **2 KARAKTER VAN HET GEBIED**
8 Huidige situatie
8 Landschappelijk karakter

9 **3 DE HOLLANDSE WATERLINIES**
9 Werking van het systeem
10 Kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies op basis van de OUV

12 **4 DE HOLLANDSE WATERLINIES – VECHTSTREEK NOORD**
12 4.1 Samenvallen van de twee Waterlinies met de Vestingdriehoek als schakel
13 4.2 Linielandschap
16 4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

18 **5 NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE – STELLING VAN AMSTERDAM VECHTSTREEK NOORD**
18 5.1 Het landschap voor WOII
21 5.2 Vestingdriehoek en Vechtplassengebied
31 5.3 Fortendriehoek
32 5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII
34 5.5 Kernkwaliteiten en elementen Vechtstreek Noord

36 **6 UITGANGSPUNTEN**
36 6.1 Algemeen
38 6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel
39 6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord
42 6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden
48 6.5 Schaalniveau van de losse elementen

49 **7 Bronnen**

De Hollandse Waterlinies in het landschap.

1 INLEIDING

Aanleiding

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij Unesco in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden.
De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één Unesco Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Doel gebiedsanalyse

In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in kernkwaliteiten. De Gebiedsanalyse Hollandse Waterlinies werkt die kernkwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed verder uit. Dit heeft als doel de kernkwaliteiten duurzaam in stand te houden.

De uitwerking van de kernkwaliteiten vindt plaats per (samenhangend) deelgebied. De kernkwaliteiten worden toegespitst naar het deelgebied en geconcretiseerd (in woord en in beeld).
Bij ontwikkelingen binnen de begrenzing van het Unesco werelderfgoed moet met deze specifieke kernkwaliteiten rekening gehouden worden. Daartoe geeft de gebiedsanalyse, op basis van de specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in het deelgebied, uitgangspunten voor ontwikkelingen.

Naast bescherming, benoemd de gebiedsanalyse ook kansen die de kernkwaliteiten kunnen versterken.

De gebiedsanalyse maakt dus de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in een deelgebied concreet om deze in stand te houden en zo mogelijk te versterken, en is een bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het deelgebied.

Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht, Gelderland, en een stukje Zuid-Holland, tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als siteholder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed.

Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid voor het toekomstige Werelderfgoed in de provincies op elkaar afgestemd. Deze harmonisatie van het ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op een zelfde manier af te wegen.

De Gebiedsanalyses zorgen voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze gebiedsanalyse doet dat voor de 'Vechtstreek-Noord'.[1]

1 De gebiedsanalyse richt zich op de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). Uiteraard zijn er in het gebied ook andere cultuurhistorische kwaliteiten, maar deze komen slechts zijdelings aan bod, dit geldt ook voor de landschappelijke kwaliteiten.

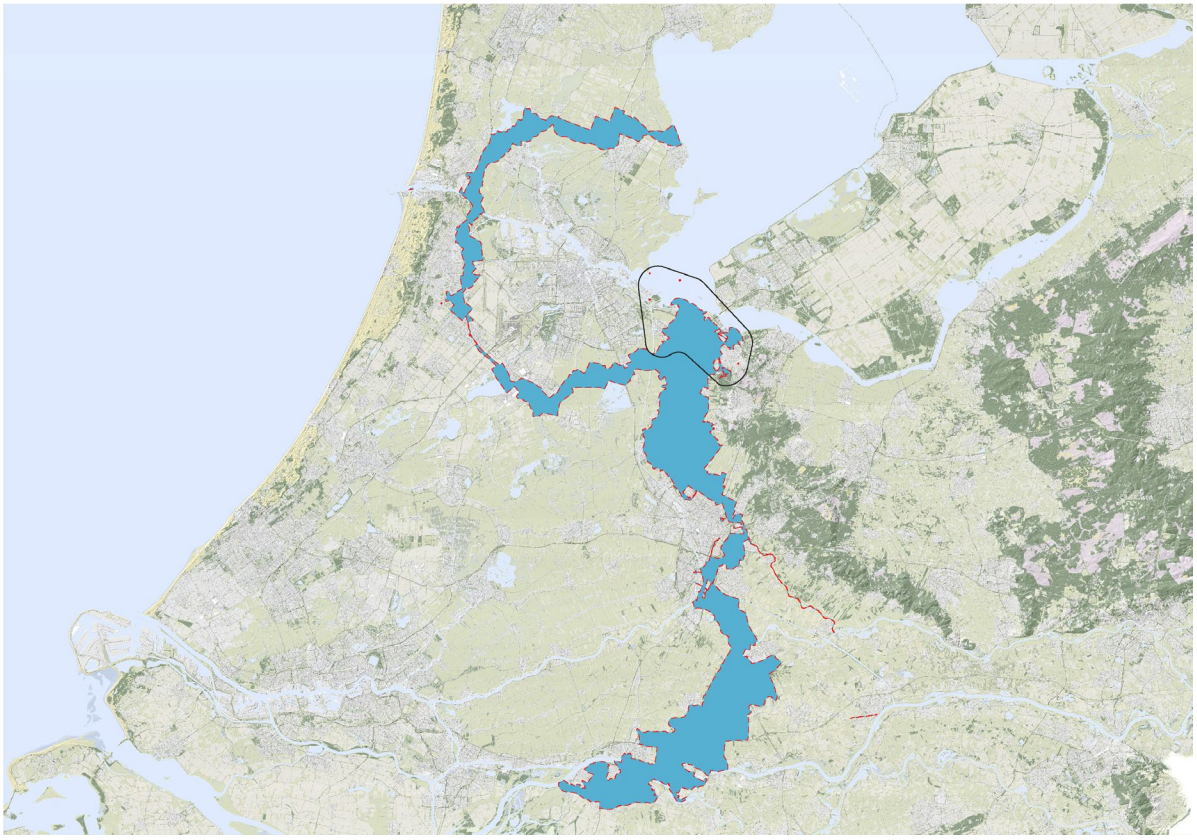

De begrenzing van het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en aanduiding van het deelgebied 'Vechtstreek Noord'. (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde van de Haarlemmermeerpolder rond de A4 nog wijzigen)

Systematiek en leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam-Noord' komt tot stand via de volgende stappen:

- **Korte gebiedsbeschrijving:** typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied Stelling van Vechtstreek Noord.
- **Systeem:** beschrijving van hoe het systeem van de Hollandse Waterlinies is opgebouwd.
- Objecten en elementen: beschrijving van de verschillende objecten en elementen waaruit het systeem bestaat.
- **Kernkwaliteiten:** beschrijving en analyse van de bestaande kernkwaliteiten in het gebied op het niveau van de linie als geheel en de kernkwaliteiten op het niveau van het deelgebied Vechtstreek Noord. De Outstanding Universal Value (OUV) vormen de basis.
- **Uitgangspunten voor ontwikkelingen:** de samenhang tussen de kernkwaliteiten binnen het gebied en uitgangspunten bij ontwikkelingen.

De stappen zijn als volgt uitgewerkt:

- **Hoofdstuk 1**, deze inleiding, legt uit wat de aanleiding en het doel van de Gebiedsanalyse Vechtstreek Noord is.
- **Hoofdstuk 2** is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van Vechtstreek Noord.
- **Hoofdstuk 3** legt uit hoe het verdedigingssysteem van de Hollandse Waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de Hollandse Waterlinies als geheel zijn.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft vervolgens hoe de Hollandse Waterlinies in het landschap van de Vechtstreek Noord zijn ingepast en wat de belangrijkste kenmerken van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord zijn.
- **Hoofdstuk 5** analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord.
- **Hoofdstuk 6** geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

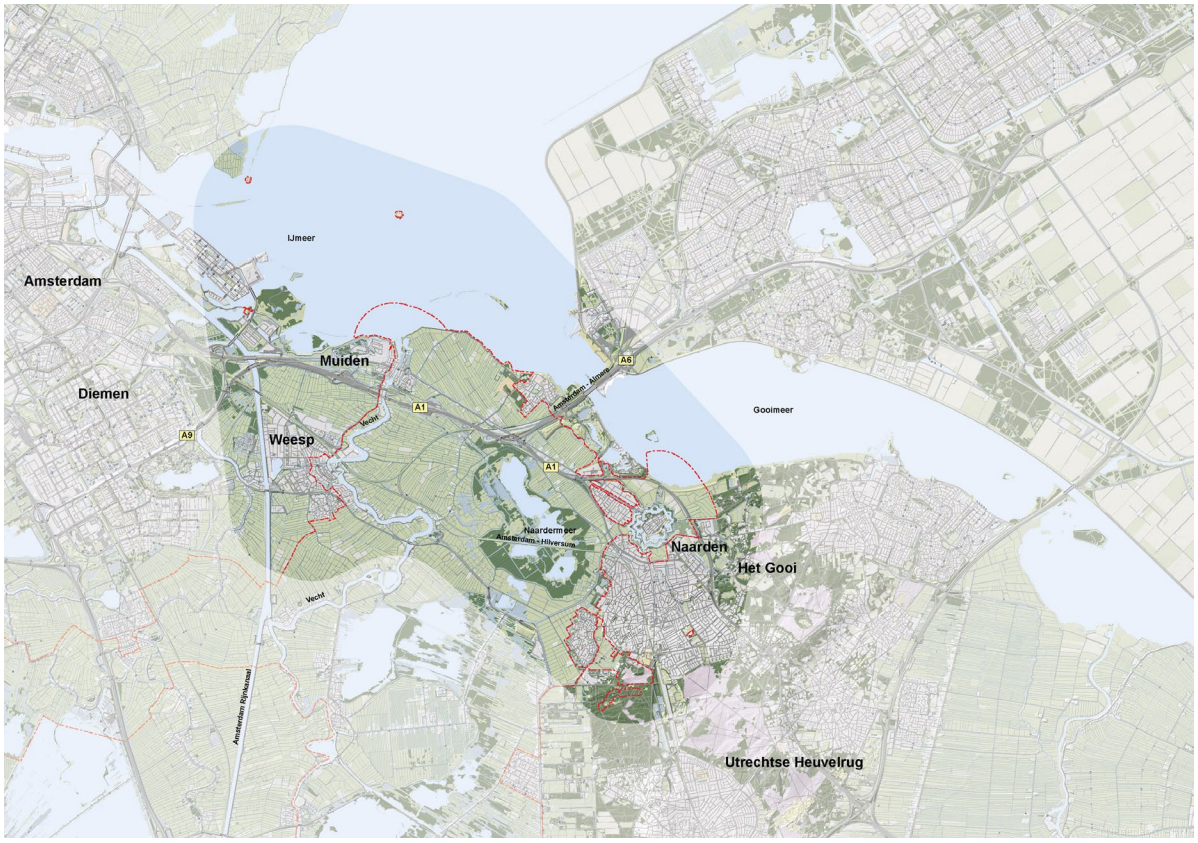

Deelgebied 'Vechtstreek Noord' en begrenzing Werelderfgoed.

2 KARAKTER VAN HET GEBIED

Huidige situatie

De 'Vechtstreek Noord' ligt ten oosten van het stedelijk gebied van Amsterdam. Het deelgebied ligt in de gemeenten Amsterdam, Gooise Meren en voor een klein deel in de gemeente Diemen. Aan de westzijde vormt het Amsterdam-Rijnkanaal de begrenzing. Aan de noordzijde ligt het IJmeer. Het Gooi met Naarden markeert de oostelijke begrenzing van het deelgebied. De N236 tussen Weesp en Bussum de zuidelijke. Dwars door de Vechtstreek Noord heen liggen de snelwegen A1, A9 en A6, en de spoorlijnen Amsterdam – Hilversum en Amsterdam – Almere. Langzaam verkeer maakt voornamelijk gebruik van fietsroutes over de dijken en polderwegen. Tussen de driehoek Naarden, Muiden en Weesp kent het gebied een agrarische functie met voornamelijk grasland; daar ligt ook het belangrijke natuurgebied Naardermeer. Het noordelijk aangrenzende IJmeer en Gooimeer hebben een recreatieve functie.

Landschappelijk karakter

In het oosten van het deelgebied gaat de hoge stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug over in het Gooi en eindigt bij Naarden in het Gooimeer. Het is een dichtbebouwd en bosrijk gebied. De hoogte en het besloten karakter staan in contrast met het veenlandschap ten westen daarvan. De veenpolders zijn grotendeels open en leeg, met hier en daar lintbebouwingen en losse, vaak agrarische erven. Het Naardermeer vormt in de open omgeving een gesloten eiland van moerasbos. De openheid is goed te ervaren vanaf de oostelijke kade van de Vecht. Aan de westzijde van de Vecht is de invloed van Amsterdam te zien en te merken. Het gebied is verdicht met groengebieden en woonwijken. Dit vormt het andere contrast tussen openheid en geslotenheid in de Vechtstreek Noord. De 'drukke' randen en de relatieve leegte er tussen maken het tot een uitloopgebied voor de Metropoolregio.

De A1 en de A6 doorsnijden het noordelijke deel van het deelgebied. De snelwegen vormen samen met de spoorlijn richting Almere en Lelystad in Flevoland een dikke bundel aan infrastructuur. Deze heeft grote invloed om de omgeving, en bepaald de beleving van het landschap.

De Vecht slingert door het veenlandschap en is de meest prominente waterstroom binnen het stelsel van veenrivieren in het gebied. Door de hoge ligging van de kades met de lintbebouwingen en vestingsteden Weesp en Muiden, is de Vecht de dragende en verbindende structuur van het gebied. De Vecht mondt uit in het IJmeer, de voormalige Zuiderzee. Tussen Muiden en Muiderberg vormt de oude zeedijk een heldere grens van water en land, met vergezichten richting Almere en de Waterlandse kust boven Amsterdam.

In dit landschap liggen belangrijke cultuurhistorische waarden die over de oorsprong en de ontwikkeling van het gebied vertellen. Een rijke geschiedenis, waarin ook de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam een bijzondere plek inneemt. De linies hebben bewust gebruik gemaakt van de landschappelijke kenmerken en maken deze op een specifieke manier leesbaar.

3 DE HOLLANDSE WATERLINIES

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan doortrekken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand.

Werking van het systeem

Een waterlinie heeft een 'veilig'binnengebied een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). De hoofdweerstandslijn sluit het veilige gebied af. Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water) wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen met geschut, kanonnen en manschappen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

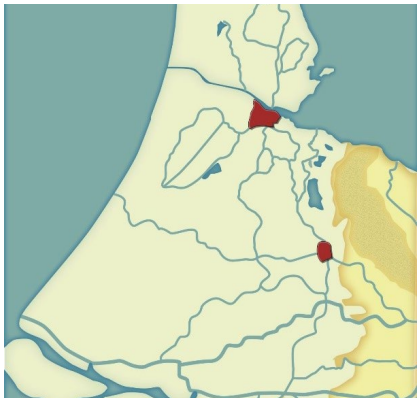

Bestaande landschap en terreinkenmerken als basis.

Hoofdweerstandlijn als grens tussen 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' buitengebied.

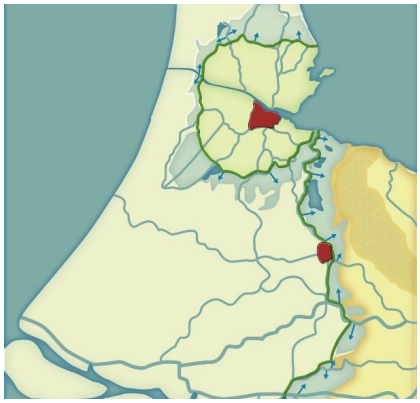

Stelsel van sluizen en watergangen voor inundatie van het 'onveilige' buitengebied.

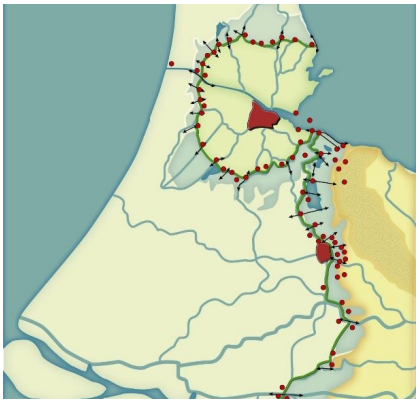

Forten en batterijen op kwetsbare plekken en accessen.

Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

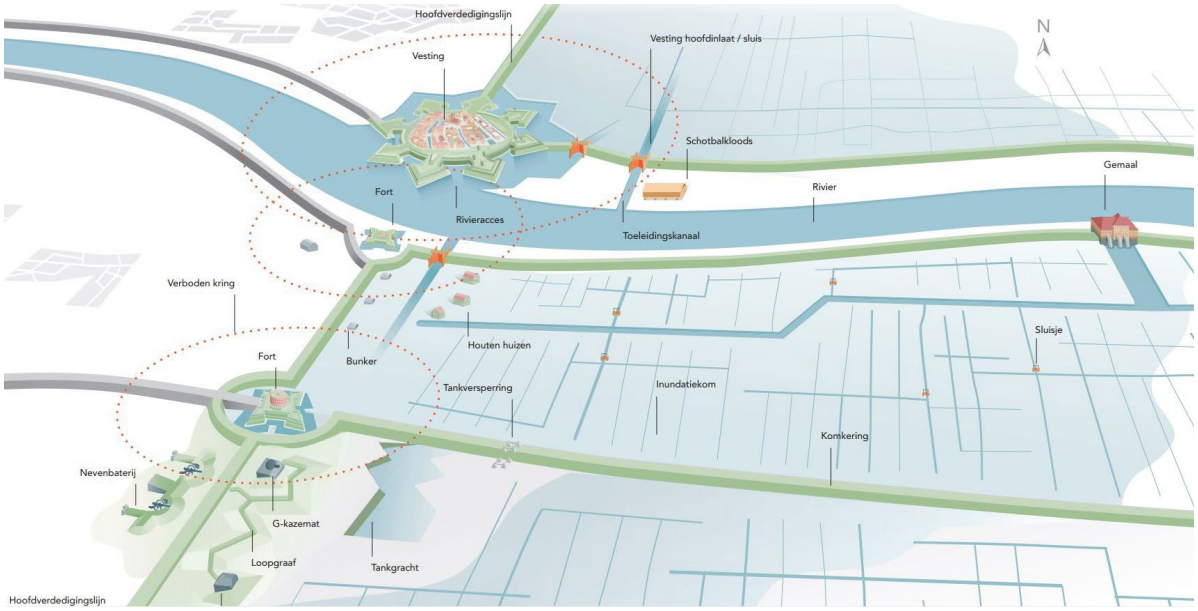

De hoofdlijnen van het defensief systeem van de Hollandse Waterlinies.

Kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatie-dossier van de Hollandse Waterlinies is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. De drie kernkwaliteiten zijn:

1. **Strategisch landschap**: hoofdweerstandslijn, inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen en houten huizen;
2. **Watermanagementsysteem**: waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaatsluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, inundatiekommen, doorlaatsluizen, schotbalkenloodsen, plofsluizen/duikers);
3. **Militaire werken**: vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen (de attributen) geven uitdrukking aan de OUV/ kernkwaliteiten.

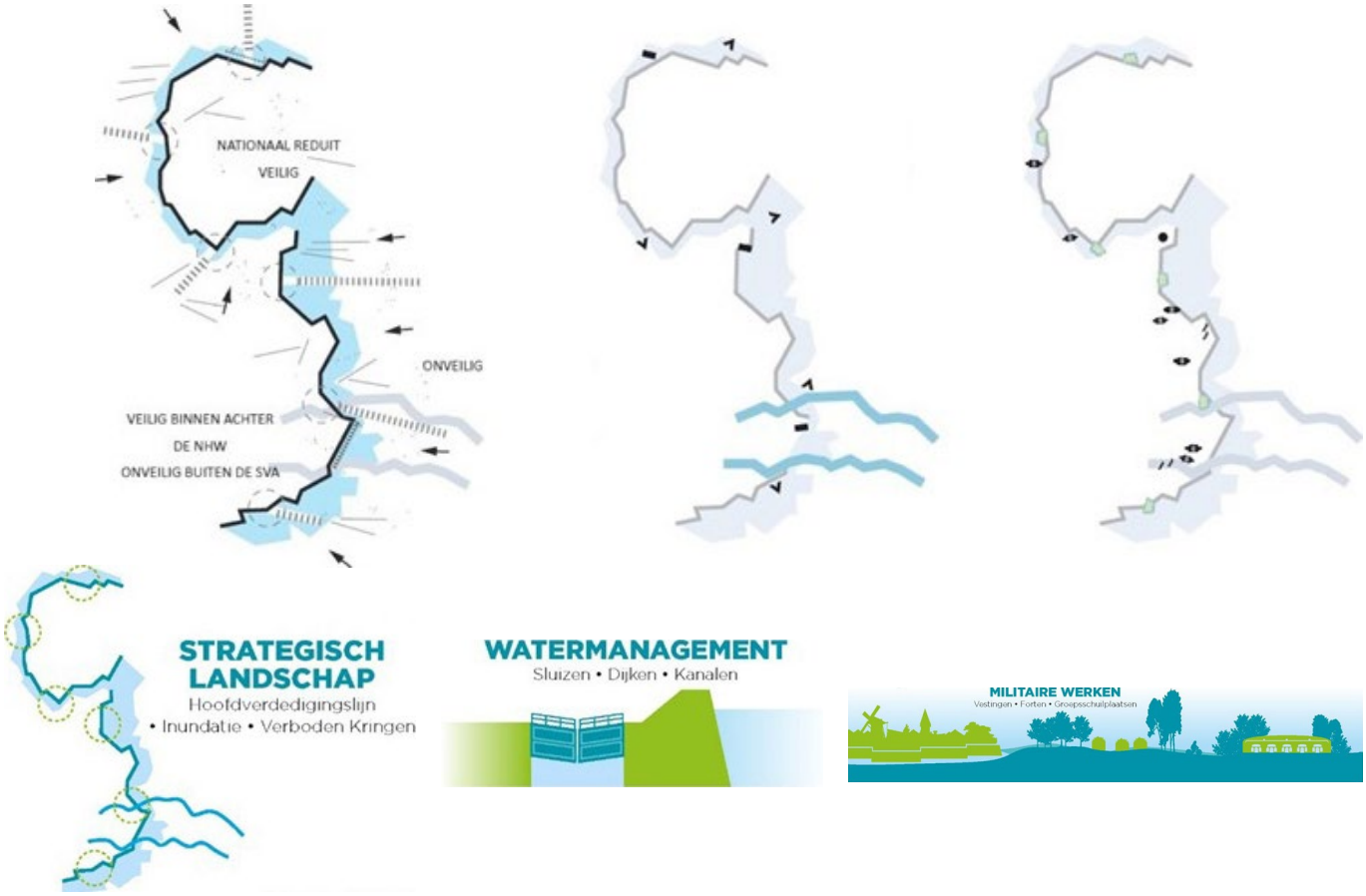

De drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies volgens het Nominatiedossier.

4 DE HOLLANDSE WATERLINIES – VECHTSTREEK NOORD

We zoomen verder in op het gebied van de Hollandse Waterlinies waar Vechtstreek Noord onderdeel van uitmaakt. Het geeft een beeld van hoe de linies een plek hebben gekregen binnen de karakteristieken en mogelijkheden die het landschap hier bood, en hoe het in hoofdlijnen is opgebouwd.

4.1 Samenvallen van de twee Waterlinies met de Vestingdriehoek als schakel

In de Vechtstreek Noord vallen de twee waterlinies samen. Beiden hebben een specifiek karakter. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is natuurlijk ingebed in het lage natte gebied aan de westflank van de Utrechtse Heuvelrug. De Stelling van Amsterdam, met een ring op een afstand van 15 tot 20 km van het centrum van Amsterdam, is dwingend over het landschap gelegd, ofwel 'gesuperponeerd'. Natuurlijke hoogteverschillen waren bij de Stelling niet bepalend. Natte veenpolders en laag gelegen droogmakerijen zijn aan elkaar geregen door de hoofdweerstandslijn en wisselen elkaar voortdurend af. Op de samenkomst vloeien beide waterlinies in elkaar over en maken gebruik van hetzelfde landschap.

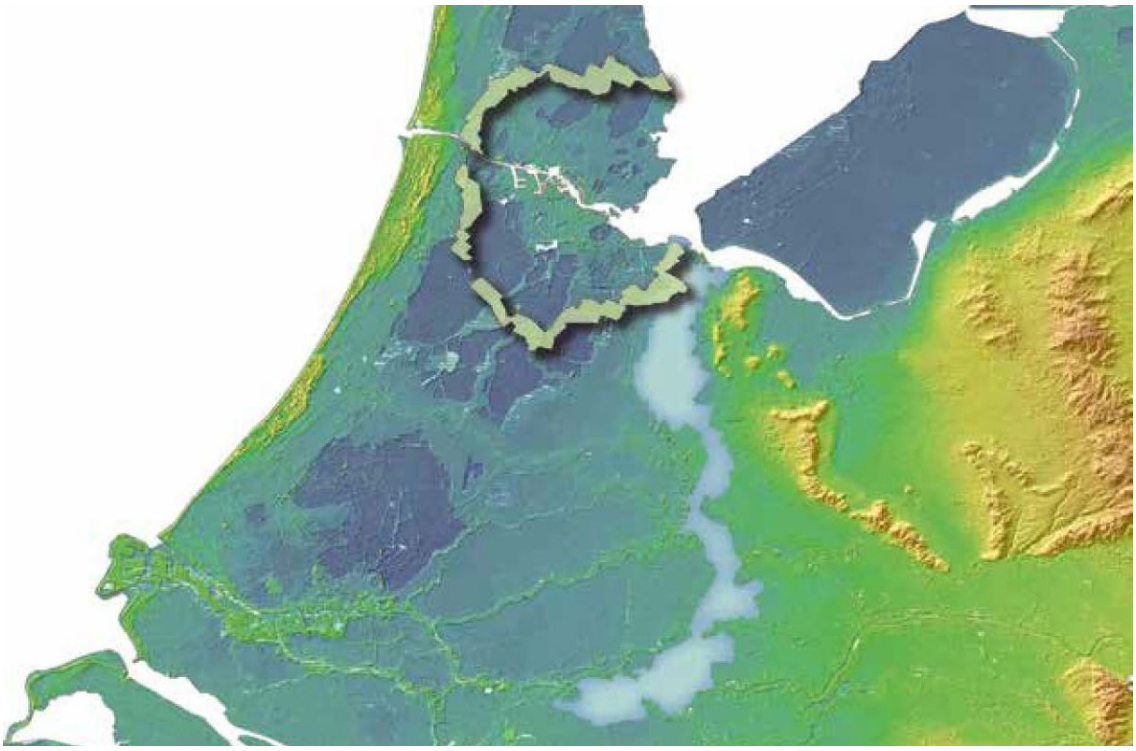

De Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt op de overgang van hoog naar laag Nederland, de Stelling van Amsterdam is gesuperponeerd op het landschap. (bron: Verkenning Linieperspectief 2030, februari 2017 Feddes/Olthof Landschapsarchitecten in samenwerking met Marinus Kooiman-Cultuurhistorische Projecten)

Het gebied kent een lange militaire geschiedenis. Veel van de elementen en kenmerken van de beide Waterlinies zijn voortgekomen uit daarvoor al bestaande verdedigingswerken en maken gebruik van de oorspronkelijk meer westelijk gelegen Oude Hollandse Waterlinie. Deze is in een aantal perioden richting het oosten verschoven en in de eerste helft van de 19e eeuw doorontwikkeld tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De Stelling van Amsterdam is ruim een halve eeuw daarna tot stand gekomen en overlapt in het zuidoosten deels met de Oude Hollandse Waterlinie, waar het gebruik maakte van de nog aanwezige water- en verdedigingswerken en van de voor inundatie geschikt gemaakte gebieden.

4.2 Linielandschap

De waterlinies in de Vechtstreek Noord hebben een redelijk eenvoudig systeem. Beide linies maken grotendeels gebruik van hetzelfde strategische landschap, inundatiesysteem en dezelfde militaire werken.
De NHW en de SvA delen hier de Vecht als hoofdweerstandslijn. Ten westen van de Vecht ligt het veilige gebied. De oostelijke dijk van de Vecht vormt de inundatiekering. In het onveilige gebied, van de Vecht tot aan de Utrechtse Heuvelrug, liggen uitgestrekte laaggelegen en vrij makkelijk te inunderen veenpolders.
De oostgrens van de inundatie was de hoogtelijn van het gemiddeld zeeniveau (0 m NAP). De hoofdweerstandslijnen van de NHW en SvA splitsen ten zuiden van het deelgebied in de buurt van Fort Hinderdam en ten noordwesten van Muiden.

De glooiende, hoger gelegen gronden van het Gooi zijn onderdeel van het verdedigingssysteem. Dat is uitzonderlijk binnen de Hollandse Waterlinies, omdat inundatie van zulke gebieden zeer lastig is. Hier ligt sterk verstevigd, de vestingstad Naarden. Vanwege de kwetsbare positie is daaromheen later ook nog het Offensief van Naarden aangelegd ver Naarden bevindt zich ver vooruitgeschoven van de hoofdweerstandslijn welke gedurende de ontwikkeling van de waterlinies uiteindelijk langs de Vecht is gepositioneerd.

Onderscheidend binnen de Hollandse Waterlinies is ook het grote open water van de voormalige Zuiderzee, nu het IJmeer en Gooimeer, dat onderdeel uitmaakt van het strategisch landschap van Waterlinies.

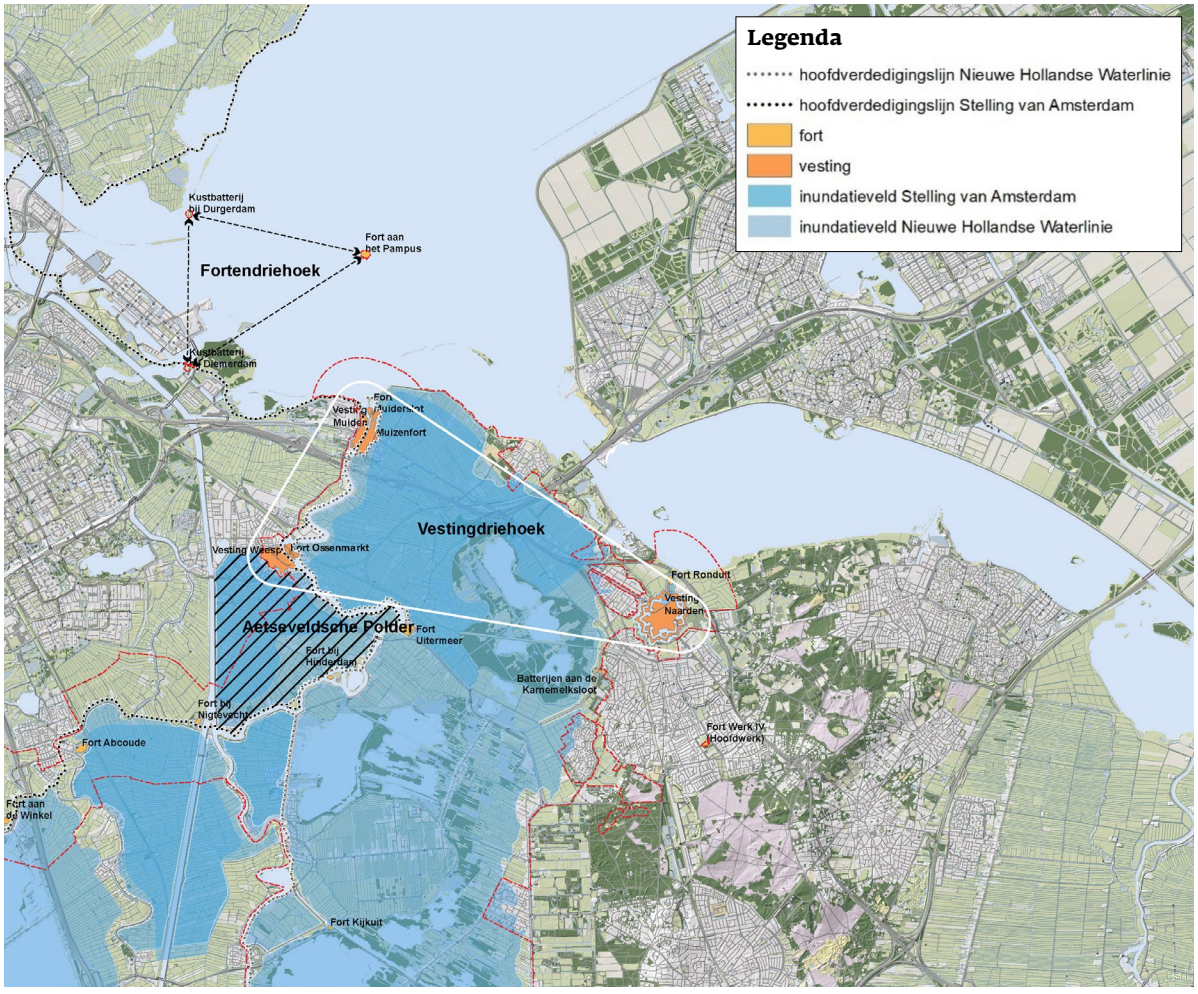

Samenvallen van de 2 linies binnen plangebied 'Vechtstreek Noord'

Inundatiegebied aan de binnenzijde van de hoofdweerstandslijn

De Aetseveldsche Polder ten zuiden van Weesp was als inundatiegebied onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie. Met de ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie richting het oosten , en de Stelling van Amsterdam die meer naar het westen verschoven werden, kwam de Aetseveldsche Polder aan de veilige zijde te liggen, net ten noorden van de splitsing van de beide waterlinies.

Een deel van de Aetseveldsche Polder is als inundatiegebied onderdeel van de Waterlinies, ondanks de ligging aan de binnenkant van hoofdweerstandslijn. Dit is bijzonder en heeft een specifieke oorzaak. Rond 1890 werd het Merwedekanaal aangelegd. Een nieuw acces door de SvA en een doorsnijding van de Aetseveldsche Polder. De oostzijde daarvan, tussen het nieuwe kanaal en de Vecht en op het raakpunt van de beide linies, werd als potentieel kwetsbaar gezien. De pokder zou pas gesteld worden als de hoofdweerstandslijn bij de forten Uitermeer en Hinderdam door een vijand doorbroken dreigde te worden. Delen van de polder werden daarom bestempeld als ‘inundatiekommen bijzondere instructie’; kommen die pas werden geïnundeerd nadat hiervoor een bijzonder bevel was gegeven. Water werd ingelaten vanuit het Merwedekanaal.

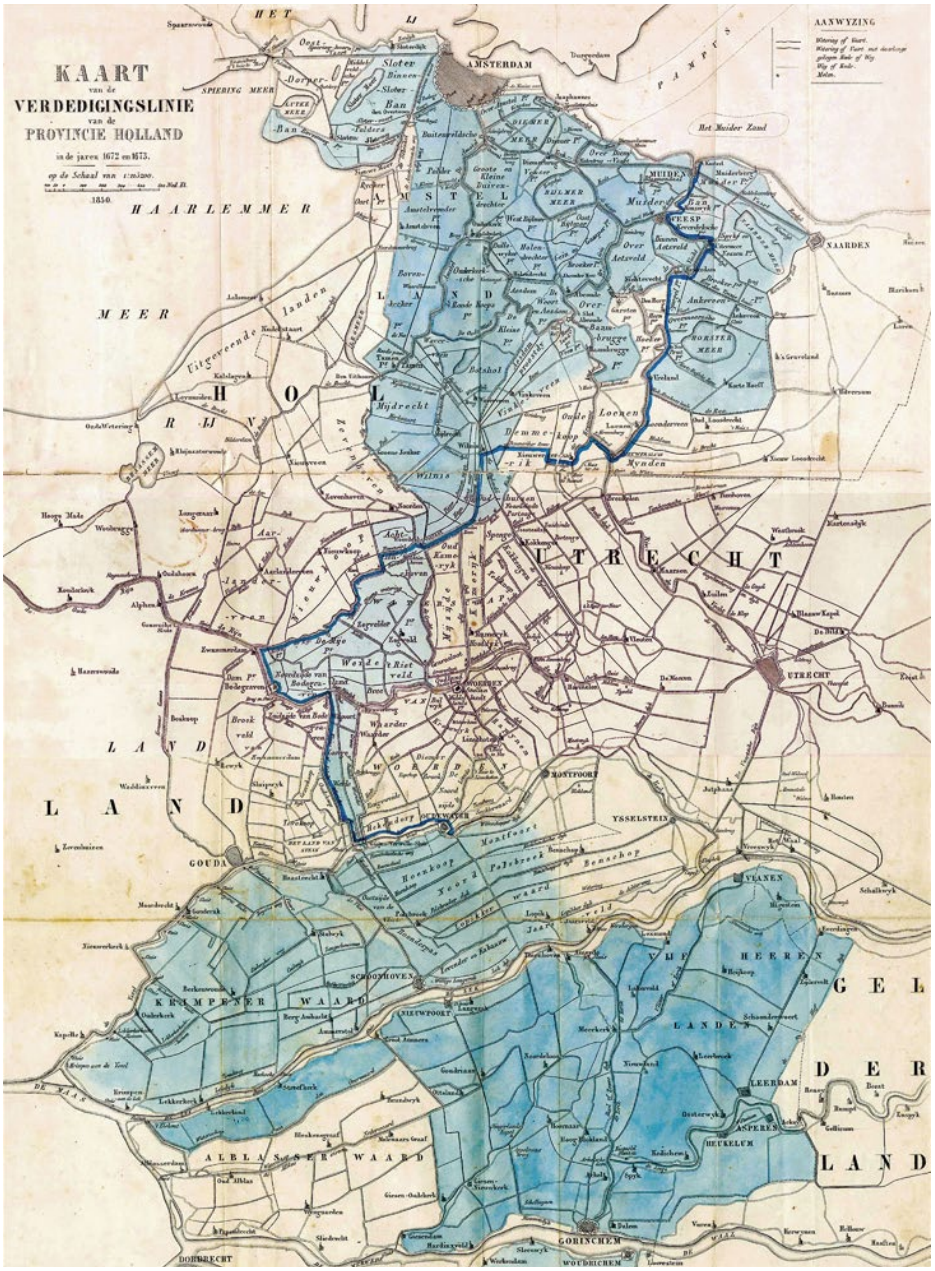

De Oude Hollandse Waterlinie aan het eind van de 17e eeuw (bron: het Oude Hollandse Waterlinieboek).

Vestingdriehoek

Uniek is de driehoek van de vestingsteden Muiden, Naarden en Weesp. De vestingdriehoek was nog voor de periode van de Oude Hollandse Waterlinie ontwikkeld als verdediging van Amsterdam tegen aanvallen vanuit het oosten. Het is ook als zodanig ingezet en doorontwikkeld binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. De driehoek is daarom een fysiek en historisch samenbindend ensemble dat de Hollandse Waterlinies aaneenschakelt.

Muiden, één van de 3 vestingen van de driehoek (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Fortendriehoek

De Stelling van Amsterdam kon grotendeels op land worden aangebracht, maar ten oosten van Amsterdam lag de (voormalige) Zuiderzee. In het kustgebied is de hoofdweerstandslijn gevormd door de voormalige zeedijken. Deze wijken naar binnen bij het IJ. Daarom was er na politieke druk een vooruitgeschoven post nodig om het acces over water te bewaken; fort aan het Pampus, geflankeerd door een kustbatterij bij Diemerdam en een kustbatterij bij Durgerdam. Samen vormen zij de fortendriehoek die over water het zuidoostelijke deel van de Stelling van Amsterdam verbindt met het noordoostelijke deel. De in Muiden gelegen Westbatterij had als doel de haven van Muiden te beveiligen, landingen op de zeedijk ten Westen van Muiden te voorkomen en samen te werken met de marine op de Zuiderzee.

Linielandschap na WOII

De (ruimtelijke) samenhang van de twee linies in het gebied komt voort uit dezelfde militair-strategische doelen en verankering in de wetgeving (zoals de Vestingwet, Kringenwet en Inundatiewet). De Vestingwet en de Kringenwet zijn na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld en vervangen door een diversiteit aan ruimteclaims en beschermingsregimes. De grote ruimtelijke beperkingen waren echter niet langer van kracht. Vooral aan de veilige zijde rukte Amsterdam op richting de hoofdweerstandslijn. Uitbreidingen rond Muiden, Naarden en Weesp maakten de schootsvelden kleiner. De onveilige zijde, het oorspronkelijke te inunderen gebied, is door de openheid nog steeds te herkennen, maar wordt nu doorsneden door een brede bundel van infrastructuur. Deze is onder meer zo zwaar vanwege de aanleg van de Flevopolder en de ontsluiting van het stedelijke gebied van Almere dat nu op schootsafstand van Pampus ligt.

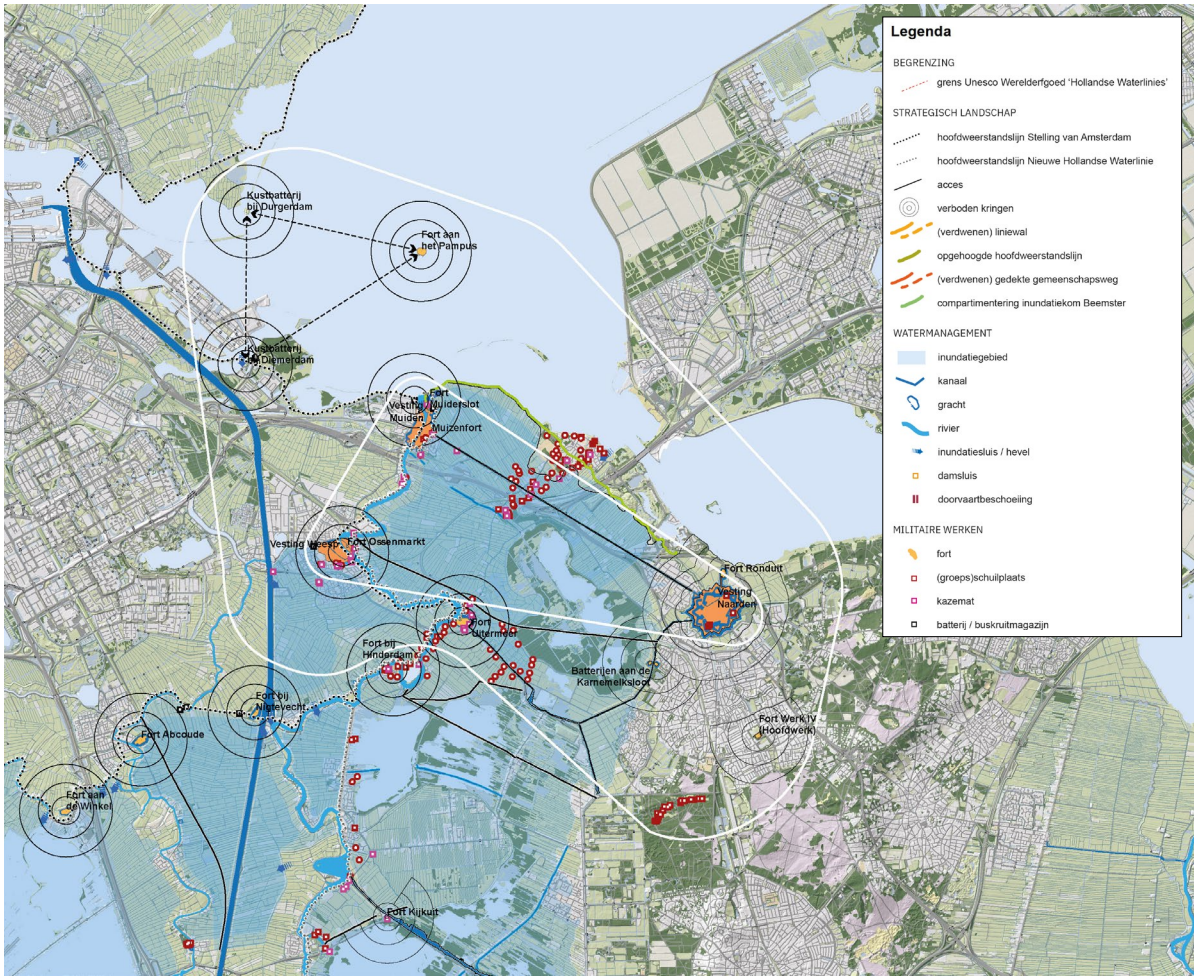

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam: actueel overzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken binnen de 'Vechtstreek Noord'.

4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Stelling van Amsterdam-Noord zijn overgenomen uit het Nominatiedossier Hollandse Waterlinies uit 2019 (2.A.2 Landschappelijk karakter van de Nieuwe Hollandse Waterlinie). De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam-Noord worden daarin onderscheiden in drie deelgebieden, namelijk: Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II.

Vestingdriehoek Muiden-Naarden-Weesp

Strategisch landschap:

- Schakel Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.
- De twee hoofdweerstandslijnen van de Stelling en Linie komen hier samen.
- Hoofdverdedigingslijn langs Amstel/Smal Weesp sluit aan op de Vecht.
- Omkering van de inundatie, van de oostzijde Nieuwe Hollandse Waterlinie naar de buitenzijde van de Stelling van Amsterdam.
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie kan op dit punt aan twee zijden geïnundeerd worden.
- Verboden kringen veelal open, met duidelijke relatie met houten huizen.

Watermanagement:

- Herkenbare inundatiegebieden, gelegen tussen de vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp.
- Inlaatsluizen en kanalen.

Militaire werken:

- Vestingsteden als schakel tussen Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.
- Overgang Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie herkenbaar in fortenbouw en materialisering (baksteen en beton)
- Forten langs Amstel en Vecht.

Vechtplassengebied
(het zuidelijke deel van Vechtstreek Noord ligt in het Vechtplassengebied)

Strategisch landschap:
- Hoofdverdedigingslijn duidelijk herkenbaar, volgt de Vecht.
- Verschil tussen veilige en onveilige zijde op veel plekken herkenbaar door natte buitenzijde.
- Duidelijke relatie met accessen (vooral dijkjes en kades).
- Verboden kringen open.

Watermanagement:
- Vrijwel geen verstedelijking aan de buitenzijde van de Linie, waardoor inundatiegebieden duidelijk herkenbaar zijn.
- Buitenzijde bestaat uit natte weiden, moerasgebied en plassen.

Militaire werken:
- Forten hebben een duidelijke positie aan de hoofdverdedigingslijn.
- Onderlinge relatie tussen de forten herkenbaar.
- Veelheid aan militaire objecten als kazematten en groepsschuilplaatsen markeren de hoofdverdedigingslijn.

De kernkwaliteiten voor Vechtstreek Noord worden in het volgende hoofdstuk uitgewerkt en aangescherpt voor de Vestingdriehoek Muiden-Naarden-Weesp en Vechtplassengebied.

5 NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE – STELLING VAN AMSTERDAM VECHTSTREEK NOORD

Dit hoofdstuk gaat in op de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord. Te beginnen bij het landschap waarin de linies zijn gelegd. Dat vormt de basis voor het verdedigingssysteem. Bij de uitwerking van de kernkwaliteiten volgen we de drie hoofdkenmerken die uitdrukking geven aan de Outstanding Universal Value (OUV) voor de Hollandse Waterlinies: het strategisch landschap; hoe is gebruik gemaakt van het landschap en hoe zijn de linies daarin gelegd, het watermanagement; op welke manier werd het gebied vervolgens onder water gezet, en militaire werken; wat voor versterkingen zijn toegevoegd aan de waterhindernis om de vijand tegen te houden.

5.1 Het landschap voor WOII

In de Vechtsteek-Noord komen verschillende landschapstypen samen. Het stuwwallandschap van het Gooi, het veenrivieren- en veenpolderlandschap rondom de Vecht, en het open water van het IJmeer en Gooimeer, de voormalige Zuiderzee.

Stuwwallandschap

De stuwwallen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug zijn in de voorlaatste ijstijd opgeworpen. Het Gooi vormt de meest westelijke uitloper. Naarden ligt op de uiterste punt daarvan, in de overgang naar het Gooimeer. Muiderberg ligt op een verder westelijk gelegen restant van de stuwwal, en onder water loopt het Muiderzand door in het IJmeer. Het Naardermeer en het Horstermeer houden verband met kwelwater vanuit de Heuvelrug, zijn bedijkt en drooggelegd, en met een uitwateringskanaal op de Vecht aangesloten. De bemaling van het Naardermeer is aan het eind van de 19e eeuw gestaakt, vanwege de hoge kweldruk en daarmee gepaarde kosten.

Landschapstypen van de Vechtstreek Noord.

Veenrivieren- en veenpolderlandschap
In de periode na de ijstijd werd het warmer en natter en er ontwikkelden zich uitgestrekte veengebieden in Holland. Het veenkussen ten westen van de Utrechtse Heuvelrug waterde via veenrivieren af. De veenrivieren kwamen samen in de Vecht die uitstroomde naar het noorden, richting zee. Langs de veenrivieren werden oeverwallen afgezet waarop men zich vestigde. Weesp is ontstaan op de samenloop van Gein en Vecht. Vanaf de Middeleeuwen werd het veen ontgonnen voor landbouwgrond, door sloten haaks op de veenrivieren te graven. Zo ontstond een langgerekte verkavelingsstructuur. Door de ontwatering daalde het veen. In combinatie met de stijging van het zeespiegel zijn ter bescherming van de landbouwgronden dijken langs de veenrivieren aangelegd. Ook binnen het gebied zijn polderkades en -dijken aangebracht als peilscheiding tussen hoger en lager gelegen gebieden en rondom afwateringskanalen en trekvaarten om deze op het peil van de Vecht aan te laten sluiten.

Waterlandschap voormalige Zuiderzee
Met het stijgen van de zeespiegel breidde ook de Zuiderzee zich steeds verder uit. De onderwaterbodem wordt door getijdegeulen en wad-afzettingen verder gevormd. De Pampusgeul ten noorden van het Muiderzand bood de mogelijkheid om via het IJ bij de havens bij Amsterdam te komen. Vanwege de dreiging van de Zuiderzee en het steeds lager liggende veengebied is de kustzone bedijkt De hoger liggende gronden van de stuwwal werden in de bedijking opgenomen. Veelal werd er gebruik gemaakt van voorlanden met zomerkades om de eerste klappen van de golven op te vangen. Deze zijn nog aanwezig tussen Muiderberg en Naarden. Met de bedijking kwam ook de aanleg van dammen en sluizen, zoals in de Diem en bij Muiden, aan de monding van de Vecht.

In dit landschap van dijken, laag gelegen polders moerassen, heuvels en open water, met daarin de strategisch gelegen steden Naarden, Weesp en Muiden, zijn de Hollandse Waterlinies ingebed.

Topografische kaart uit 1925. (bron: topotijdreis.nl)

Andere monumenten

Vanwege de lange en rijke geschiedenis van het gebied zijn er naast de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de Vechtstreek-Noord nog vele andere monumenten aanwezig. Als eerste zijn Naarden, Muiden en Weesp beschermd stads- en dorpsgezicht. Daarnaast zijn Bussum-Het Spiegel en Bussum-Brediuskwartier ook als zodanig beschermd. Deze liggen in de invloedsfeer van het offensief van Naarden. De monumenten zijn voornamelijk geconcentreerd binnen de bebouwde kom van de drie vestingsteden. In Muiderberg en Bussum is er een dunne en losse concentratie van voornamelijk gebouwde monumenten aanwezig. Ten oosten van Naarden staan een aantal kastelen/landhuizen en parken op de lijst van monumenten. Langs de Vecht en in de lintbebouwingen in de polder zijn diverse boerderijen en bedrijfsgebouwen monumentaal.

Oostelijke Vechtdijk, tevens inundatiekering, met open veenrivierenlandschap.

Aanscherping kernkwaliteiten binnen samenhangende deelgebieden

Op basis van het landschap, het verdedigingssysteem en de aanwezige dynamiek geeft het nominatiedossier een onderverdeling in deelgebieden. In de Vechtstreek Noord zijn dat de Vestingdriehoek, het Vechtplassengebied en de Fortendriehoek. Het landschap onder de Vestingdriehoek en het Vechtplassengebied is in basis hetzelfde: het veenrivieren- en veenpolderlandschap tussen de Vecht en de Utrechtse Heuvelrug, met eenzelfde verdedigingssysteem. De Fortendriehoek is duidelijk anders omdat het in en aan het waterlandschap van het IJmeer ligt. De kernkwaliteiten van de Vechtsteek Noord diepen we daarom als volgt uit:

- Vanwege de sterke samenhang, overlappende linies en gelijke landschappelijke kenmerken van de deelgebieden 'Vestingdriehoek' en 'Vechtplassengebied' worden het strategisch landschap en het Watermanagement samen beschreven. De militaire werken worden per deelgebied uitgewerkt.
- Waar rondom Amsterdam de begrenzing van het Unesco Werelderfgoed een brede zone op land omvat, is deze vanaf Edam tot aan Muiden niet begrensd. De begrenzingen van het Unesco Werelderfgoed Stelling van Amsterdam zijn hier strak om de kustbatterijen Diemerdam en Durgerdam, en Fort aan het Pampus heen getrokken. De Fortendriehoek wordt daarom apart uitgewerkt.

5.2 Vestingdriehoek en Vechtplassengebied

Strategisch landschap Vestingdriehoek en Vechtplassengebied

De Vecht vormt de hoofdweerstandslijn. De oostelijke dijk begrenst de inundatiekommen en is daarmee de grens van het door de Waterlinies beschermde land. Op enkele plaatsen verspringt de hoofdweerstandslijn van de oostelijke dijk naar de westelijke dijk. De hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie tussen Nigtevecht en Nederhorst Den Berg lag voorheen ten westen van de Spiegel- en Blijkpolderplas. De Vecht is een duidelijk herkenbare structuurdrager in dit gebied. De dijken slingeren hoog door het omringende landschap waaraan en huizen en beplantingen zich concentreren. Vanaf de dijk zijn grote vensters op de omgeving. Met name rondom Weesp zijn deze meer beperkt tot doorzichten tussen de bebouwing door.

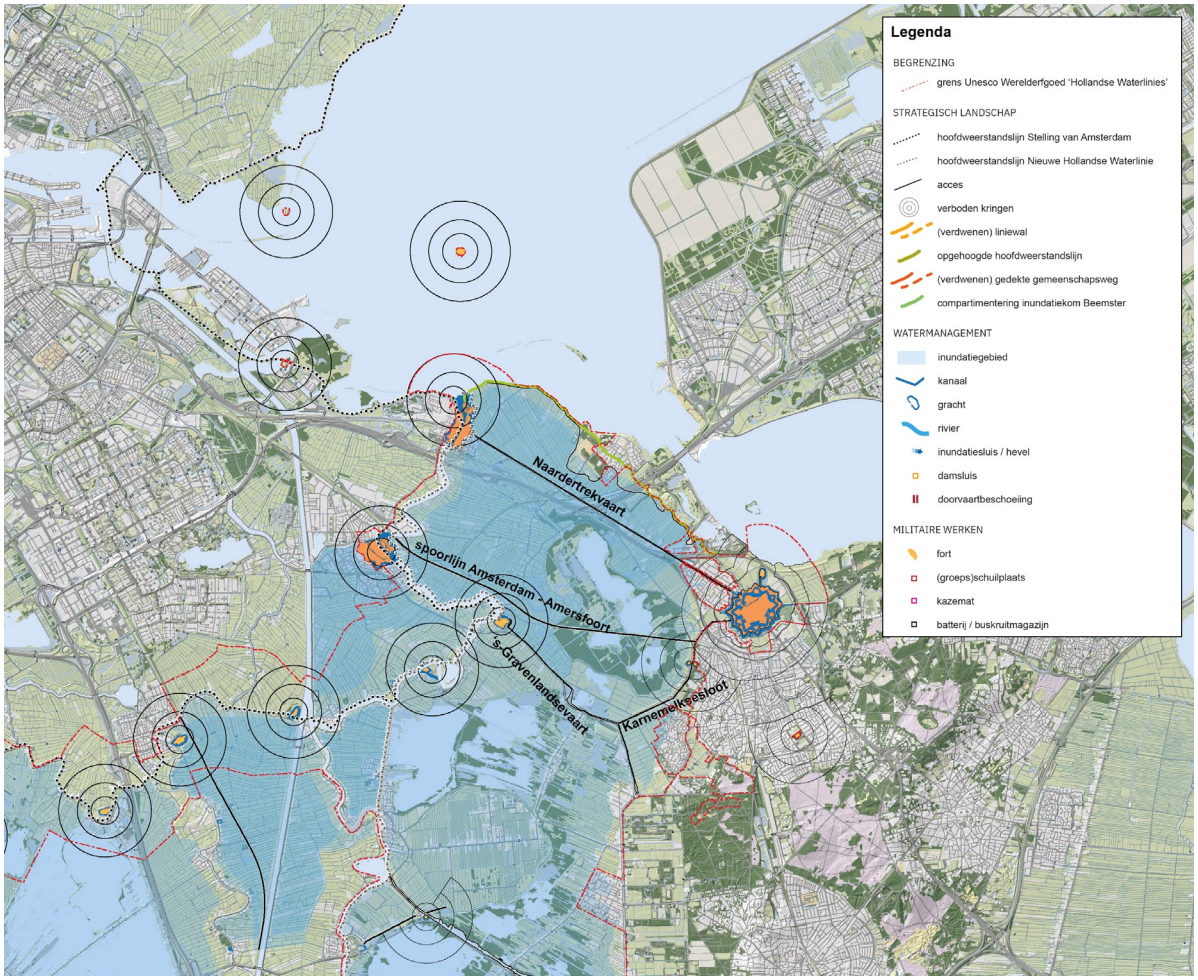

Strategisch Landschap.

Het landschap aan beide zijden van de Vecht wordt gekenmerkt door veenweidepolders met opgestrekte verkavelingssloten, plassen, dijken en kades. Het Naardermeer ligt hier als een groot begroeid eiland midden in, omkaderd door ringsloot en -dijken. Ten oosten van de Vecht is het gebied vrij open. Aan westoever van de Vecht liggen de bebouwde gebieden van Muiden en Weesp. Tussen de beide vestingsteden wordt de woonwijk Bloemendalerpolder gebouwd. Zo ontwikkeld zich hier een contrast tussen de open oveilige zijde en een gesloten veilige zijde. De Aetseveldsche Polder, onderdeel van het linielandschap aan de veilige zijde van de Vecht, is grotendeels open.

Uitzicht vanuit Muiden over het open veenpolderlandschap.

De accessen liggen voornamelijk in oost-westelijke richting en doorsnijden het inundatiegebied. Op de knooppunten en snijpunten met de Vecht zijn forten en vestingsteden gesitueerd. Het gaat, van noord naar zuid om de volgende accessen; acces(voormalige) Zuiderzeedijk, acces Naardertrekvaart (met op de zuidelijke dijk de rijksweg Amsterdam Amersfoort, nu de A1), acces spoorlijn Amsterdam-Hilversum-Amersfoort en acces Uitermeer ('s Gravelandsche Vaart met de daarlangs gelegen dijken met wegen). In het gebied is nog steeds een duidelijke relatie tussen de hoofdweerstandslijn en de accessen. Ook de relatie tussen fort Ossenmarkt en de spoorlijn Amsterdam–Hilversum-Amersfoort en de relatie tussen Fort Uitermeer en de spoorlijn is duidelijk herkenbaar. Hoger gelegen gebieden die passage door de linie bieden vroegen verdedigend ook aandacht. Muiderberg en het omliggende gebied is daar het meest duidelijk voorbeeld van.

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I.

Verboden kringen rondom de vestingsteden en forten waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De verboden kringen zijn rond een aantal vestingen en forten nog herkenbaar (onbebouwd).

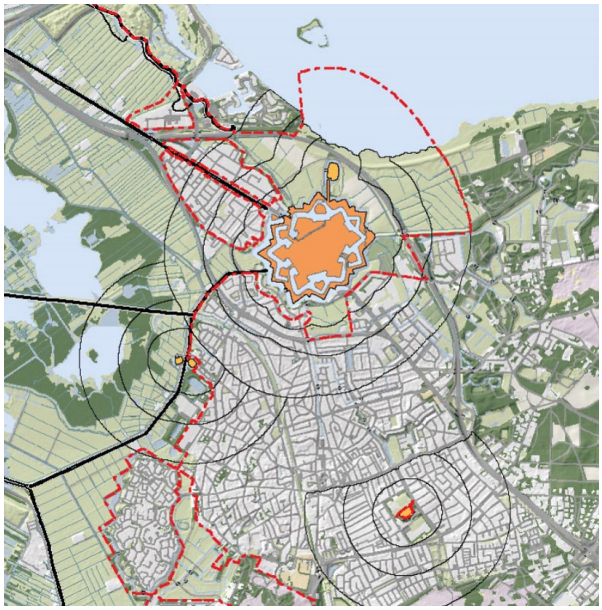

De verboden kringen rondom Naarden zijn aan de oost-, zuid- en westzijde vrijwel geheel dicht gebouwd. Er is een smalle open zone overgebleven met hier en daar een grotere ruimte. Aan de noordzijde is de verboden kring onbebouwd gebleven, er is een ruim venster op het Gooimeer. Hier loopt alleen de A1 door heen.

Verboden kringen rondom Naarden.

Open verboden kring met zicht op het Gooimeer bij Fort Ronduit ten noorden van Naarden. (bron: https://www.monumentenbezit.nl)

Er is ruim zicht op het lager liggende inundatiegebied. Dat beeld wordt versterkt, door de hoge ligging van Muiden en de grondlichamen van de vestingwerken. De Noordpolder is nog vrijwel geheel gaaf en leeg. In de polder staan nog verschillende houten huizen. Het zicht op het IJmeer is wijds. Kenmerkend is dat fort Pampus, gebouwd voor de Stelling van Amsterdam, in een rechte lijn ligt met de monding van de Vecht. Aan de zuidzijde is door de verlegging van de A1 in 2017 weer enige openheid en ruimte in het schootsveld. De open ruimte ontbreekt aan de westkant van de vesting (veilige zijde) en aan de zuidoostzijde.

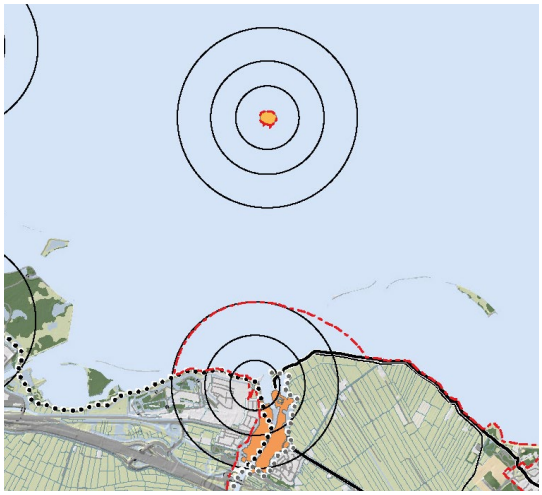

Verboden kringen rondom Muiden en fort Pampus.

De verboden kring aan de noord en oostzijde van Muiden zijn open. Er is ruim zicht op het lager liggende inundatiegebied. Dat beeld wordt versterkt, door de hoge ligging van Muiden en de grondlichamen van de vestingwerken. De Noordpolder is nog vrijwel geheel gaaf en leeg. In de polder staan nog verschillende houten huizen. Het zicht op het IJmeer is wijds. Kenmerkend is dat fort Pampus, gebouwd voor de Stelling van Amsterdam, in een rechte lijn ligt met de monding van de Vecht. Aan de zuidzijde is door de verlegging van de A1 in 2017 weer enige openheid en ruimte in het schootsveld. De open ruimte ontbreekt aan de westkant van de vesting (veilige zijde) en aan de zuidoostzijde.

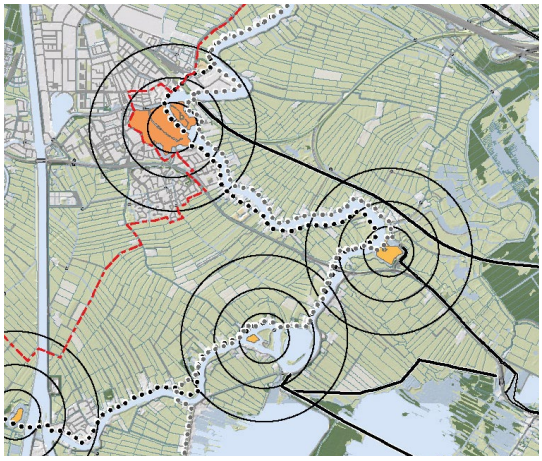

Verboden kringen rondom Weesp en fort Uitermeer.

De verboden kring bij Weesp zijn beperkt open en vanuit de vesting niet te beleven vanwege bebouwing en randstedelijke functies aan de oostzijde van de Vecht. Aan de overzijde van de zuidelijke bastions ligt nog een complete straat (Utrechtseweg en Molenpad) van houten Kringenwetwoningen/ Vuurlinie-huizen en aan de oostzijde tegenover de Ossenmarkt staan ook een paar houten huizen. Hieraan is de verboden kring herkenbaar. De verboden kring rond Fort Uitermeer is vrijwel geheel open, ook aan de zijde van de Vecht is open zicht op de Aetseveldsche Polder.

Watermanagement en inundatiesysteem Vestingdriehoek en Vechtplassengebied

De essentie van de beide linies bestaat uit de inundatie. De Nieuwe Hollandse Waterlinie maakte daarvoor gebruik van het hele gebied tussen de Vecht en het reliëf van de hoger gelegen zandgronden van het Gooi. De Stelling van Amsterdam maakte voornamelijk gebruik van de polders in de eerste zone langs de Vecht, tot aan het Naardermeer.

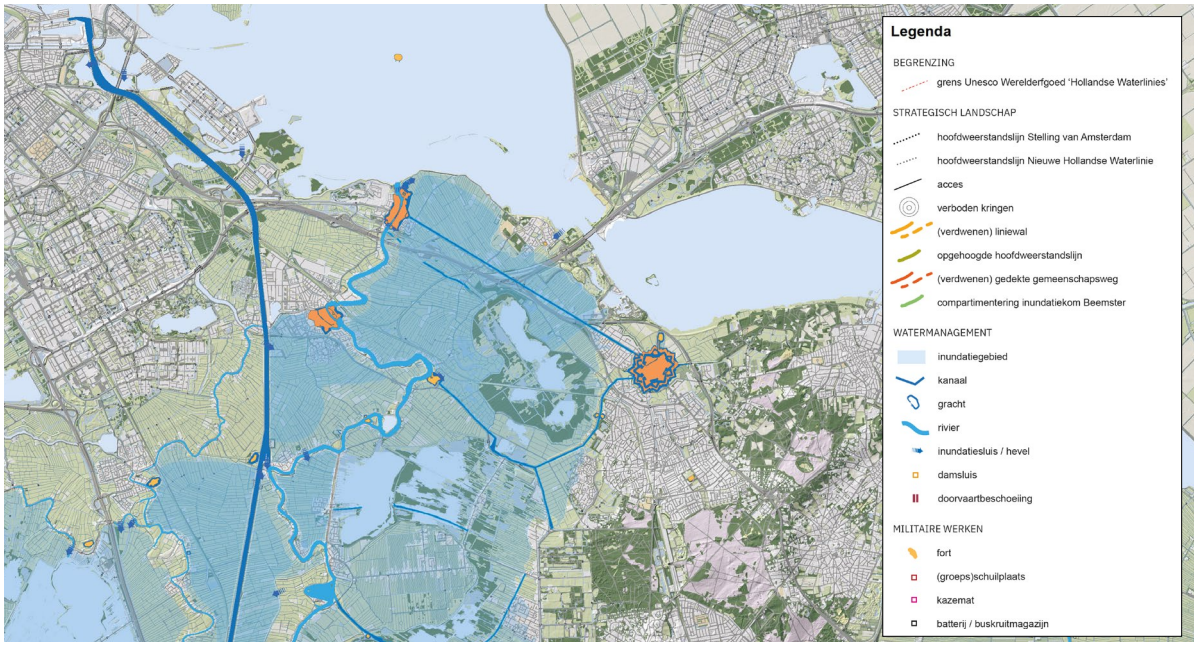

Watermanagement en inundatiesysteem.

Water kon worden aangevoerd vanuit de Zuiderzee bij Muiden (hoofdinlaat) aan de monding van de Vecht. Ook bij de Diemerdammersluis, Ilpenslotersluis en de Oranjesluizen werd water ingelaten. Daarnaast kon via de Vecht en het Merwedekanaal (nu het Amsterdam-Rijnkanaal) vanuit het zuiden rivierwater uit de Lek worden aangevoerd.

De Groote Zeesluis bij Muiden was een belangrijk inlaatpunt. Het moest de garantie bieden van voldoende wateraanvoer om de inundaties op tijd te kunnen stellen. Maar was daarbij wel onderhevig aan de invloed van eb en vloed. Het sluiscomplex werd aangevuld met en stenen beer[2] ten noorden van het Muiderslot, de Oostsluis, de Weesperpoortsluis en de Keetpoortsluis. De vesting en de aangebrachte forten en batterijen gaven bescherming aan de inlaatwerken voor het Zuiderzeewater in de Vecht en de inlaatwerken voor de inundaties ten oosten van Muiden.

Door de sluizen bij Muiden (bij vloed) te openen steeg het waterpeil op de Vecht, waaruit men vervolgens de inundatiekommen vol kon laten stromen zoals via de inundatiesluis bij Fort Uitermeer. De Vechtstreek Noord is onderdeel van KOM I (N1), met de IJsselmeerdijk/Zuiderzeedijk en de Vechtkade (Vechtdijk) als komkering binnen het gebied. De inundatievlakken zijn begrensd door (inundatie)kades zoals de ringdijk van het Naardermeer met de Keverdijk, en de kades langs de 's Gravelandsche Vaart.

Inundatiesluis bij Fort Uitermeer.

Naarden ligt strategisch in de overgang van laag naar hoog gebied. Maar de positie maakte het lastig het gebied om de vesting heen te inunderen. Daarom werden onder meer de gronden rondom Naarden verlaagd, in combinatie met de omliggende zanderijen, zodat deze konden worden geïnundeerd. Sluizen en stuwen, zoals in de Karnemelksloot, waren hier juist nodig om te voorkomen dat het water wegstroomde, omgekeerd met de rest van het systeem. Op de lange duur was dit niet meer houdbaar. Het grotere bereik van geschut eiste een bredere zone om de vijand op afstand te houden. De mogelijkheden voor het uitbreiden van het inundatiegebied waren te beperkt en slaagden niet.

2 Een stenen beer is een soort muur die twee waterpeilen gescheiden houdt, maar de overtocht over de dijk bemoeilijkt.

Damsluis in de Karnemelksloot met aan weerzijden de batterijen.

Militaire werken 'De vestingdriehoek'

Het gebied wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van de drie vestingsteden; Naarden, Weesp en Muiden. Ze vormen de schakel tussen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. De vestingsteden waren van groot strategisch belang voor beide linies als toegangspoort naar Amsterdam, én de verdediging van de verschillende samenkomende verbindingen (accessen) richting de hoofdstad.

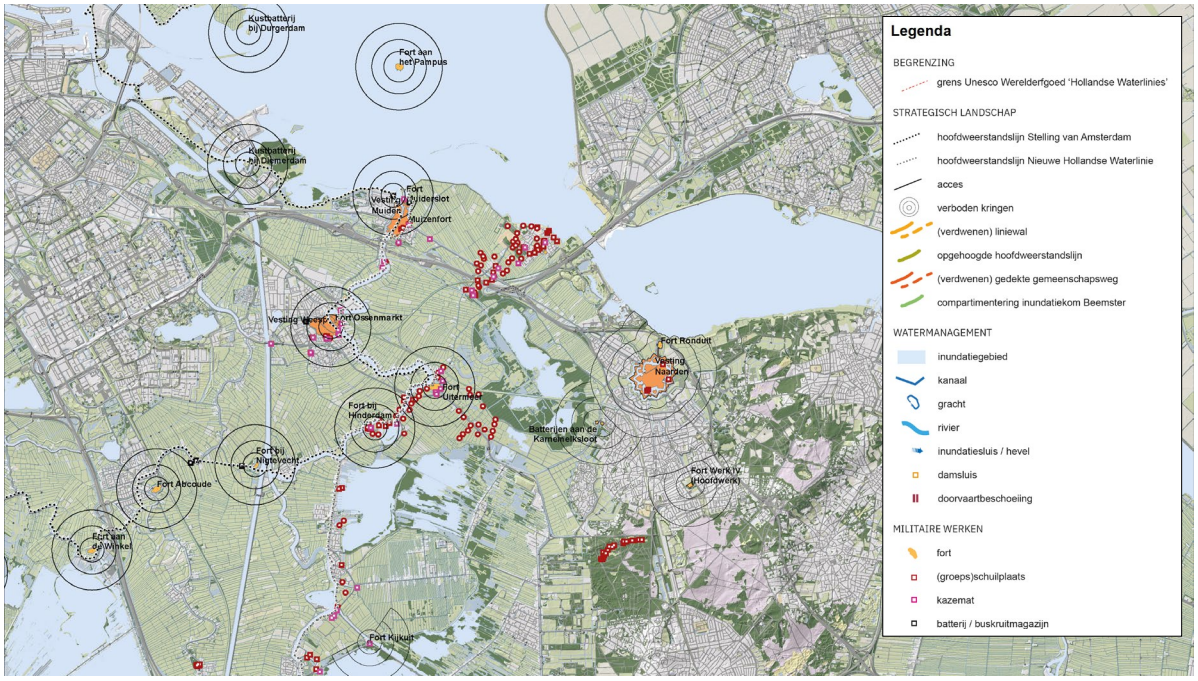

Militaire werken.

De vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp vallen onder de oudere militaire werken van de Hollandse Waterlinies. Ze vormden een driehoek die in onderlinge relatie met elkaar de zuidoostflank van Amsterdam beschermden al voor de ontwikkeling van de Oude Hollandse Waterlinie. De drie vestingsteden werden in de 17de eeuw, bij het ontwikkelen van de Oude Hollandse Waterlinie, opgenomen in het verdedigingssysteem en later ook in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Muiden en Weesp zijn ook onderdeel van de Stelling van Amsterdam.

De doorontwikkeling van het verdedigingssysteem wordt binnen en rondom de oude vestingen zichtbaar door de 'modernere' militaire werken als batterijen en torenforten en de nog latere betonnen kazematten en (groeps)schuilplaatsen. In het gebied zijn de tijdslagen ook zichtbaar door verschil in materiaalgebruik. De forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn uitgevoerd in metselwerk. De later gebouwde forten, ten behoeve van de Stelling van Amsterdam, in beton.

Naarden ligt zowel dicht bij de kust, aan de voet van de heuvelrug in de overgang naar het lage en natte veenweidegebied. Deze positie in het landschap maakte het een strategische plaats, temeer omdat Amsterdam vanaf hier via de Zuiderzeedijk goed te bereiken was. Naarden werd daarom tot een vestingstad gemaakt, een vooruitgeschoven post ver van de hoofdweerstandslijn. Vanwege de kwetsbaarheid door het gebrek aan natuurlijke dekking vanuit de hogere oostflank, kreeg de stad een dubbele gracht met vier ravelijnen en bastions. Dit leidt tot een typische stervorm die in de huidige staat nog zeer gaaf aanwezig is.

Naarden, kijkend richting het Gooimeer. (bron: www.visitgooivecht.nl).

In de loop van de tijd werd de vesting Naarden steeds kwetsbaarder door de voortdurende verbetering van het geschut. Behalve de doorlopende vernieuwingen aan de vesting zelf, werden ook buiten Naarden verdedigingswerken aangelegd. In 1866-1867 kwam een staatscommissie tot de conclusie dat er een Offensief vóór Naarden moest komen met een aantal vooruitgeschoven verdedigingswerken[3]. Deze konden voldoende weerstand bieden om een zich terugtrekkend veldleger de kans te geven om achter de vesting Naarden positie te kiezen. Van de oorspronkelijk negen geplande forten zijn vijf werken gerealiseerd. Het belangrijkste fort is overeind gebleven: Werk IV, ook wel Hoofdwerk genoemd. Werk IV is nu geheel omgeven door uitbreidingen van Bussum. Van Werk II resteert nog een stuk droge gracht. Nabij Werk V herinneren enkele Kringenwetwoningen aan het bestaan van het Werk. Van Werk I zijn de contouren weer in het landschap aangegeven.

3 De werken lagen aan de belangrijkste toegangswegen tot Naarden en beschreven een halve cirkel rondom Bussum. Van west naar oost zijn de volgende forten aangelegd: Batterij aan de Koedijk (Werk I), Batterij vooruit Bussum (Werk II), Rechtervleugel van het Offensief (Werk III), Werk IV en Linkervleugel van het Offensief (Werk IV). Het belangrijkste fort is overeind gebleven: Werk IV, ook wel Hoofdwerk genoemd. De complexen Vesting Naarden, Offensief voor Naarden en Voorstelling Naarden/ Infanteriestelling en De Fransche Kamp horen daarom bij elkaar. Ook de noordwestelijker gelegen batterijen aan de Karnemelksloot en het Fort Ronduit direct ten noorden van Naarden behoren tot de buitenwerken van de Vesting Naarden.

Militaire kaart 1885 Offensief voor Naarden;
1: Fort Ronduit,
2: Batterijen aan de Karnemelksloot,
3: Pannekoekenfort,
I t/m VIII offensief voor Naarden of voorstelling van Naarden (locaties VI, VII, VIII zijn bij benadering.
(bron: www.gooisemereninformatie.nl).

Muiden met het zeer oude Muiderslot[4] aan het IJmeer, had grote strategische waarde. De stad gaf toegang van de Zuiderzee naar het achterland. Met name Utrecht was vanaf hier goed te benaderen. Daarnaast lag het aan de Zuiderzeedijk, de goed begaanbare toegang naar Amsterdam vanuit het oosten. Verder komt de Naardertrekvaart met naastliggende wegen uit op Muiden. Muiden werd vanwege de ligging daarom al snel omgevormd tot vesting. verdedigd door het Muizenfort. De versterkingen waren ook bedoeld voor de bescherming van de inlaatwerken voor het Zuiderzeewater in de Vecht, zoals de Stenen Beer ten noorden van het Muiderslot, de Oostsluis en de grote Zeesluis. De uit 1877-1879 daterende toevoegingen vanwege de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestaan uit een caponnière[5] met het 'Muizenfort' dat het acces Naardertrekvaart verdedigde, de grote bomvrije kazerne en de remises[6]. Tussen 1892 en 1922 heeft de vesting deel uitgemaakt van de Stelling van Amsterdam.

Capponiere met het Muizenfort aan de oostzijde van Muiden en de Naardertrekvaart.
(foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

4 Het Muiderslot werd gebouwd in 1285. De wallen uit 1577 zijn diverse malen verbeterd zoals in 1851 en 1877-1879.
5 De capponière, het door water omringde militaire werk met daarop het 'Muizenfort', diende om flankvuur te geven over de vestinggracht en frontaal vuur op de het acces Naardertrekvaart.
6 Overdekte bomvrije schuilplaats voor geschut en kruitopslag.

Weesp had een strategische positie aan de Vecht en verdedigde de toegang richting Muiden via de Vecht en richting Amsterdam via de Gaasp (nu Smal Weesp), zowel over water als over de aanliggende wegen op de kades. Vesting Weesp dateert uit 1355 of mogelijk eerder. In 1673 kreeg de stad uitgebreidere vestingwerken; Amsterdam financierde deze onderneming. Twee bastions aan de huidige Ossenmarkt werden aan de oostkant van de Vecht gepositioneerd, waarbij de nieuw gegraven buitengracht als tweede rivierloop ging functioneren. De rivier en de verschillende accessen werden daardoor goed verdedigbaar.

Na opname in de NHW bleef de vesting Weesp functioneel, vooral ter verdediging van het Vecht-acces maar ook de wegverbindingen richting Muiden en Naarden. Daarnaast flankeerde Weesp de vesting Muiden en het Fort Uitermeer. Binnen de vesting werd op de Ossenmarkt in 1859-1861 een torenfort gebouwd, dat naast de Vecht ook de nabijgelegen sluizen in de vaarroute (Smal Weesp) naar Amsterdam beveiligde. De aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Hilversum in 1874 betekende nog een extra acces. Ook dit werd door het Fort Ossenmarkt verdedigd. Tussen 1892 en 1922 heeft de vesting deel uitgemaakt van de Stelling van Amsterdam.

Torenfort Fort Ossenmarkt.

Betonnen Werken Muiderberg. Muiderberg ligt aan het Gooimeer tussen Naarden en Muiden op een opduiking van Utrechtse Heuvelrug. Door de hoge ligging waren het dorp en de directe omgeving aan de noordwest- en oostzijde niet inundeerbaar. Dit was een kwetsbare plek, omdat geschut vanaf de 20e eeuw van hieruit Muiden en ook Amsterdam kon bereiken. In het begin van 1900 was daarom fort Coehoorn (aanvankelijk 'Fort bij Muiderberg') gepland, maar deze werd uiteindelijk niet gebouwd. Kort voor de Tweede Wereldoorlog zijn met toenmalige inzichten betonnen werken aangebracht tussen het Naardermeer en de kust bij Muiderberg om de kwetsbare plek in het systeem te versterken. Het gaat om een concentratie groepsschuilplaatsen en twee overgebleven kazematten die de Hakkelaarsbrug verdedigden. Daarnaast zijn er ook tankversperringen te vinden. De betonnen werken zijn overal verspreid en goed zichtbaar, ook vanaf de A1.

Kazemat tussen het groen en groepsschuilplaats bij de A1 en spoorbrug.

Militaire werken Veenplassengebied 'Fort Uitermeer'
Fort Uitermeer ligt ten zuidoosten van Weesp, aan de oostzijde van de Vecht, waar de veenrivier ruim naar het oosten meandert. Hier verdedigde het fort de 's Gravelandsche Vaart met aanliggende wegen, waaronder de provinciale weg uit 1927 en de spoorlijn Amsterdam-Hilversum-Amersfoort, die bij Weesp door de hoofdweerstandslijn heen snijdt. Nu ligt er een sluis aan de noordzijde van het Fort tussen de Vecht en de 's Gravelandsche Vaart. In het verleden liep een schutsluis door het Fort heen, zodat ook de toevoer van water naar de inundatiegebieden verzekerd kon worden. Het fort komt voort uit een schans die in de 16e eeuw voor de verdediging van de sluis was aangelegd. In 1845 werd er een ronde torenfort gebouwd. Van 1913 tot 1922 was het fort tijdelijk opgenomen in de Stelling van Amsterdam.

Rondom het spoor, tussen het fort en het Naardermeer, zijn diverse betonnen werken aanwezig, waaronder een kazematten en groepsschuilplaatsen. Deze zijn kort voor de oorlog aangebracht om de toegang vanuit de polder beter te verdedigen. De betonnen werken verdedigden onder meer het spoor en de in der tijd recentelijk over de Vecht doorgetrokken provinciale weg tussen Hilversum en Weesp.

Groepsschuilplaatsen langs het spoor ten oosten van Fort Uitermeer. In de verte het moerasbos van het Naardermeer.

5.3 Fortendriehoek

Strategisch Landschap

De fortendriehoek ligt in het waterlandschap van het IJmeer, de voormalige Zuiderzee. De driehoek verdedigde de toegang naar het IJ richting Amsterdam en de havens. De Markermeerdijk en de Noorder IJ- en zeedijk tot aan Amsterdam vormden de hoofdweerstandslijn boven het IJ. Onder het IJ was dat de Diemerzeedijk tot aan Muiden. De verboden kringen rond de Kustbatterij bij Durgerdam en Pampus zijn open, door de ligging in het water. De Kustbatterij van Diemerdam ligt aan de binnenkant van de dijk en is door opgaande beplanting en bebouwing omgeven. De verboden kring kent nog enige open vensters over het water van de Diem en een inham van het IJmeer tussen het PEN-eiland en IJburg.

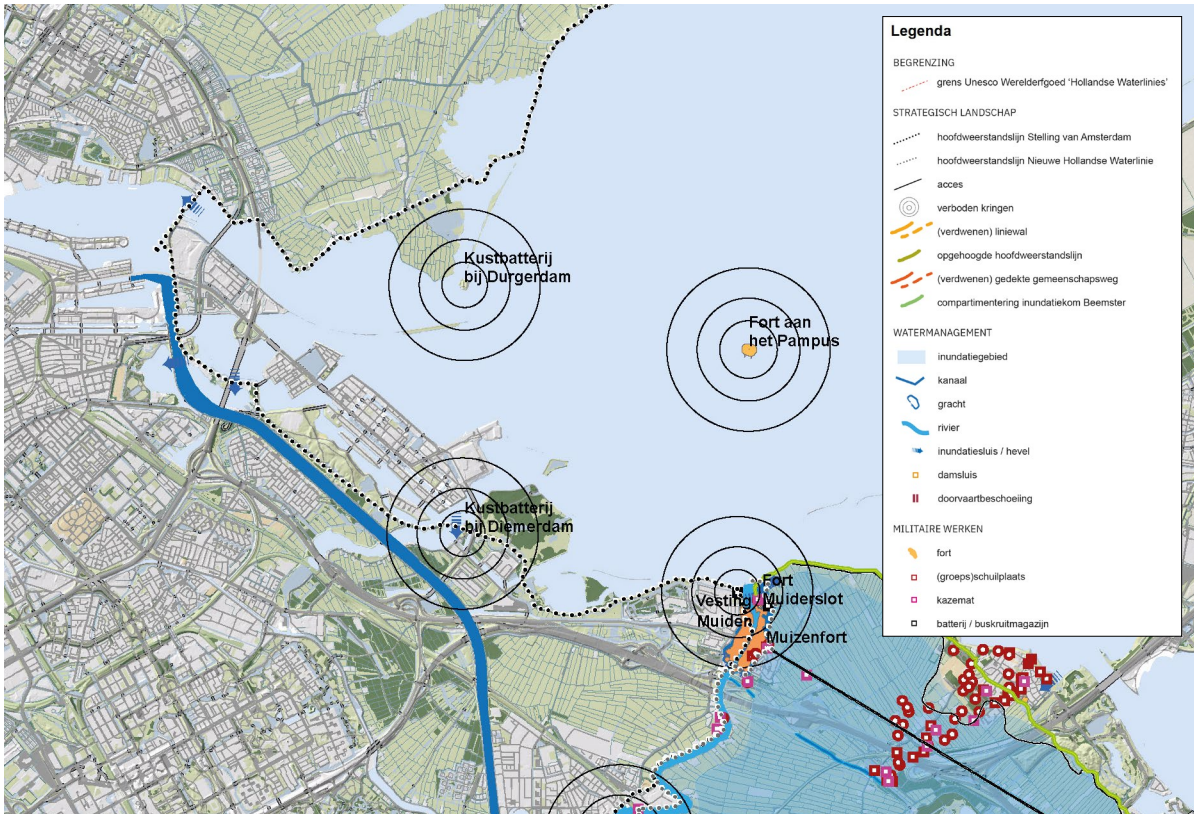

Strategisch landschap, Watermanagement en Militaire werken Fortendriehoek.

Watermanagement

Van inundatie in de fortendriehoek is geen sprake. Wel van het verdedigen van sluizen die voor het inlaten van water uit de voormalige Zuiderzee moesten zorgen, zoals de Oranjesluizen, de sluis bij kustbatterij Diemerdam en de sluizen in de monding van de Vecht bij Muiden.

Forteiland Pampus. (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Militaire Werken
De drie werken, kustbatterijen Durgerdam en Diemerdam en Fort aan het Pampus, flankeerden elkaar. Samen vormen zij de fortendriehoek die het zuidoostelijke deel van de Stelling van Amsterdam over water verbind met het noordoostelijke deel. Onderlinge zichtlijnen en open schootsvelden waren daarbij van groot belang.

Omdat de hoofdweerstandslijnen naar binnen wijken, was een vooruitgeschoven post nodig om het acces over water te verdedigen. Pampus is daarom (in 1887) gebouwd aan de rand van de Pampusgeul op een uitloper van het Muiderzand. Het Fort aan het Pampus had tevens als functie de monding van de Vecht bij Muiden te verdedigen. Na aanleg van de Stelling van Amsterdam naam het die taak in feite over van de Westbatterij bij Muiden.

De Kustbatterij bij Diemerdam bestond als verdedigingswerk al voor de aanleg van de Stelling van Amsterdam om de kust en de sluis te verdedigen. Het werd in 1883 opgenomen in de Stelling en de batterijen werden aangepast aan de tijd en functie.

5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De waterlinies werden na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de staat en functie van de militaire werken.

Het vervallen van de beschermingsregimes had vrijwel meteen effect op Werk IV ten zuidoosten van Bussum. Weldra is dit Werk door bebouwing omgeven. De andere Werken van het Offensief voor Naarden zijn vrijwel geheel verdwenen. Vanaf 1945 tot 1970 wordt de rijksweg richting Amsterdam, onder Naarden en Muiden door, verder uitgebreid. Dit legt de basis voor wat de A1 zal worden. De Naardertrekvaart als doorgaande route vervalt daarmee. In de tussenruimte van de nieuwe rijksweg, Naarden en de trekvaart ontwikkelt zich het woon- en werkgebied de Schapenmeent. Ook rondom de vesting van Weesp ontstaan bouwmogelijkheden. Ten zuiden van de stad (tot aan de Gooilandse Weg) en ten westen (onder de Smal Weesp) wordt gebouwd. Het Naardermeer transformeert vanaf WOII van een open moerasgebied naar een moerasbos.

Topografische kaart uit 1950 (bron: topotijdreis.nl).

Vanaf de jaren '70 wordt Weesp aan de 'veilige zijde' van de hoofdweerstandslijn, tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal en het treinspoor aan de noordzijde, volgebouwd. Muiden en Muiderberg groeien met kleine uitbreidingen de polder in. Ten zuidenwesten van Naarden komt er met de Hilversumse Meent een flink

woongebied bij. De batterij bij Diemerdam worden ingebouwd met binnendijks een energiecentrale, en buitendijks de Diemer Vijfhoek (PEN-eiland) waar de grond voor de aanleg van de centrale in werd gestort. Dit is in de loop van de jaren verdicht met moerasbos. Vanaf 1980 wordt in het Gooimeer tussen Muiderberg en Naarden de vuilstort, het recreatiegebied 'Naarderbos', en een recreatiehaven ontwikkeld. Het zicht van kustlijn over het water wordt hierdoor belemmerd.

In deze periode wordt ook Zuidwest-Flevoland drooggelegd. Dit betekent de start van de ontwikkeling van een flinke bundeling van infrastructuur. De A6 verbindt de nieuwe IJsselmeerpolder via de Hollandse Brug met de A1. Hierdoor ontstaat het knooppunt Muiderberg. Tegelijkertijd wordt ook de A1 bij Naarden omgelegd en langs de noordkant doorgetrokken. Ten oosten van Weesp wordt een aftakking van het spoorwegenet gemaakt richting Almere en Lelystad.

Vanaf de jaren '90 verdicht het gebied ten noorden van de A1 met uitbreidingen van Muiden en Naarden, en ook de ingesloten ruimte tussen de snelweg en de Naardertrekvaart. Bij Weesp wordt de woonwijk Aetsveld gerealiseerd, in de polder ten zuiden van de Gooilandseweg

Topografische kaart uit 1970 (bron: topotijdreis.nl).

De ontwikkeling van IJburg in het IJmeer start rond het jaar 2000. Het waterlandschap en de kustzone verdichten, en de zichtlijnen van de Fortendriehoek worden nog verder belemmerd. Ongeveer vanaf 2015, wordt de A1 bij Muiden naar het zuiden verlegd en met een aquaduct onder de Vecht door geleid. De snelweg wordt ook flink verbreed. De omvang en ligging van de A1 is niet meer te vergelijken met de enkelbaansweg uit 1932. De relatie tussen de A1 en werken die de weg uit 1932 beveiligden is daarmee aanzienlijk afgenomen.

Tussen de A1 en het voormalige terrein van de kruitfabriek, aan de 'veilige zijde' van Muiden, is een natuurgebied aangelegd. Waar de kruitfabriek stond, verrijst de komende jaren het woongebied Krijgsman. Ten zuiden van de snelweg wordt de woonwijk Bloemendalerpolder ontwikkeld. De veilige zijde raakt door deze ontwikkelingen steeds verder verdicht.

Een stevige bundel aan snelwegen, spoorwegen, viaducten, een aquaduct en verkeersknooppunten doorsnijden nu de stedendriehoek en hebben 'vrije passage' door de Hollandse Waterlinies. Veel van de visuele verbindingen tussen vestingen en forten zijn in de loop van de tijd onderbroken. De inundatiegebieden daarentegen, zijn redelijk open gebleven, waarbij de Noordpolder bij Muiden vrij is gebleven van moderne infrastructuur. Alleen het Naardermeer is rondom met moerasbos dichtgegroeid.

De verboden kringen bij Muiden, Weesp en fort Uitermeer zijn nog grotendeels open. Bij Naarden is deze alleen aan de noordzijde open gebleven. De kustzones bij Naarden en bij Diemen zijn verdicht. Hier zijn het IJmeer en het Gooimeer niet waarneembaar. Pampus is een eiland gebleven en ligt vrij in de ruimte van het IJmeer. Alleen de horizon is minder uitgestrekt dan voorheen en door Almere en IJburg sterk veranderd.

Topografische kaart uit 2020 (bron: topotijdreis.nl).

5.5 Kernkwaliteiten en elementen Vechtstreek Noord

De analyse van het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken geeft een specifiek beeld van kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord. In hoofdstuk 4 zijn de op regionaal niveau beschreven kernkwaliteiten uit het Nominatiedossier benoemd. Deze zijn op basis van de analyse uitgewerkt en aangescherpt. De specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies voor Vechtstreek Noord zijn:

Strategisch landschap:

- Schakel Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam, waar de twee hoofdweerstandslijnen van de Stelling en Linie samenkomen en deels samenvallen.
- De Vecht als hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam is duidelijk herkenbaar.
- De open, voormalige Zuiderzee als onveilige zijde; nu het IJmeer en Gooimeer.
- Herkenbare inundatiegebieden, gelegen tussen de vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp.
- De Noordpolder bij Muiden als de enige polder waar geen moderne infrastructuur (weg, spoor, Amsterdam- Rijnkanaal en hoogspanning) doorheen gaat.
- Inundatiegebieden begrensd door natuurlijke hoogten en gradiënten, poldergrenzen en dijken.
- Inundatiegebied Aetseveldsche Polder aan de binnenzijde van de hoofdweerstandslijn.
- Duidelijke relatie van de hoofdweerstandslijn met accessen, de (voormalige) Zuiderzeedijk, de Naardertrekvaart, de spoorlijn Amsterdam-Hilversum-Amersfoort en de 's Gravelandsche Vaart.
- Verboden kringen zijn veelal open, met duidelijke relatie met de houten huizen (Muiden, Weesp).
- Verschil tussen verdichte veilige zijde en open onveilige zijde is op veel plekken herkenbaar.
- Weinig verstedelijking aan de onveilige zijde van de Waterlinies, waardoor inundatiegebieden duidelijk herkenbaar zijn. De onveilige zijde bestaat nog steeds uit (natte) natuur- en poldergebieden.

Watermanagement:

- Hoofdinlaat vanuit de voormalige Zuiderzee bij Muiden in de Vecht.
- Inlaatsluizen bij Muiden met stenen beer.
- De Vecht voor de toevoer van water naar de inundatiegebieden.
- Inlaatsluizen en -kanalen en vaarten zijn aanwezig.

Militaire werken:

- Vestingdriehoek: vestingsteden Naarden, Muiden en Weesp als schakel tussen Stelling en Linie (visuele relatie).
- Forten en batterijen hebben een duidelijke positie aan of ten opzichte van de hoofdweerstandslijn: Fort Pampus, Kustbatterij bij Diemerdam, Fort Uitermeer. De onderlinge relatie tussen de vestingen, forten en batterijen is herkenbaar.
- Fortendriehoek: met het Forteiland Pampus in de voormalige Zuiderzee met een herkenbare relatie en (visuele) verbinding met de Kustbatterij bij Durgerdam, de Kustbatterij bij Diemerdam en vesting Muiden (specifiek het Muiderslot en de Westbatterij).
- De overgang in tijd van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam zijn herkenbaar in de fortenbouw en materialisering van militaire werken (baksteen en beton).
- Veelheid aan militaire objecten uit diverse bouwperiodes (Eerste Wereldoorlog en mobilisatieperiode 1939-1940), zoals kazematten en (groeps)schuilplaatsen, markeren de accessen.
- Vesting Naarden: zeer gave stervormige vesting, radiaal opgebouwd uit ringen van lunetten en grachten en met vooruitgeschoven offensief. De tijdlagen in het verdedigingssysteem zijn zichtbaar in de ring van militaire werken van het offensief. A-typische, hooggelegen en vooruitgeschoven positie in de linie met kunstmatig inundatiegebied. Smalle, grotendeels open zone rondom de vesting; beperkt schootsveld aan de oost- en westkant. Ruim open venster op het Gooimeer.
- Offensief bij Naarden (met name werk Karnemelksloot en Werk IV) om het hoger gelegen Naarden te beschermen met de vele houten huizen in de omgeving.
- Vesting Muiden: herkenbare vestingwerken. Verdediging van drie accessen: de (voormalige) Zuiderzeedijk, de Naardertrekvaart en de Vecht (toegang over water) met inlaatsluizen (inundatie). De Vecht loopt daarom door het centrum van de vesting. Tijdlagen van de verschillende Waterlinies zijn zichtbaar; Muiderslot en vestingwerken zijn aangevuld met batterijen. Verboden kringen en schootsvelden op deze twee accessen zijn open en ruim met grote belevingswaarde. Er is een duidelijke relatie met de houten huizen in het schootsveld.
- Vesting Weesp: gedeeltelijk herkenbare vestingwerken rondom de binnenstad met goed herkenbaar ‘vestingeiland’ Ossenmarkt. De vesting ligt op het kruispunt van veenrivieren, en verdedigt accessen over water en land. Tijdlagen van de verschillende Waterlinies zijn beleefbaar op de Ossenmarkt. Er is een duidelijke relatie met de houten huizen in het schootsveld.

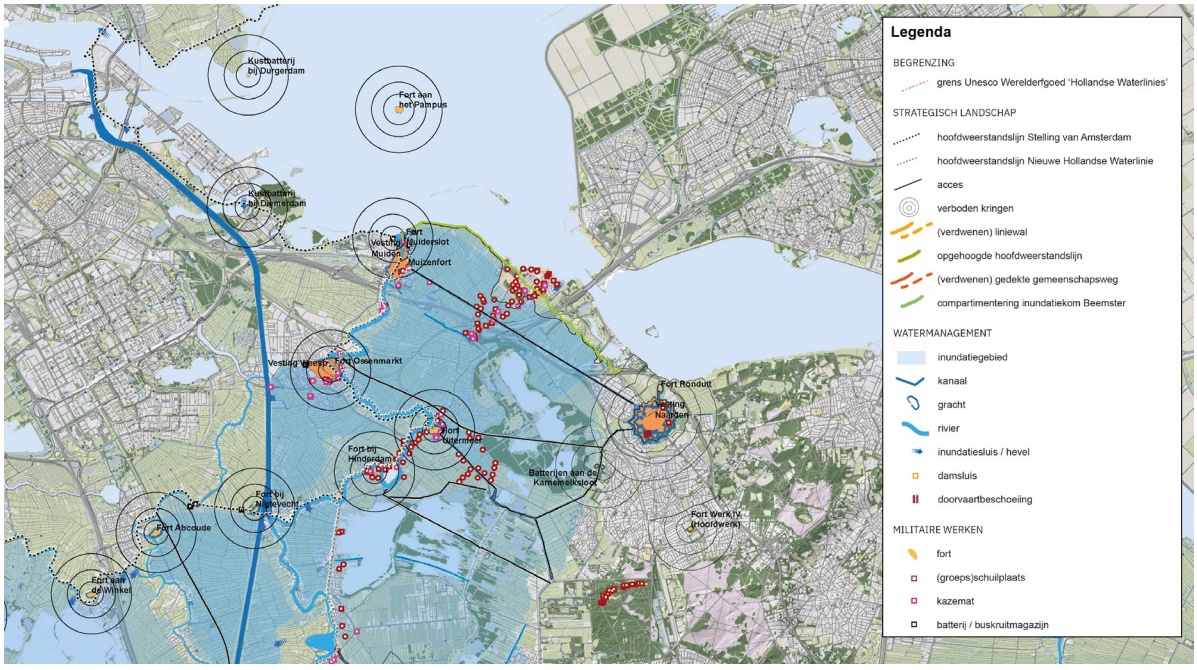

Totaaloverzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken.

6 UITGANGSPUNTEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting.

Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

6.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- / 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de Waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.

Omdat de Waterlinies hun militaire functie hebben verloren, moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten en uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling (Nominatiedossier)

Op basis van de OUV/kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.
   - Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.

- Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen[7].

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.
   - Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vijf schaalniveaus
Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Hollandse Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Stelling van Amsterdam-Noord (zie achtergrond H4);
- De schaal van de deelgebieden; Noordelijk Veenlandschap I, de Beemster en Noordelijk Veenlandschap II (zie achtergrond H5);
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdweerstandslijn.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vier schaalniveaus
Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden, benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- de schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3).
  Hierin worden algemeen geldende principes voor het verdedigingssysteem als geheel besproken;
- de schaal van het deelgebied; Vechtstreek Noord (zie achtergrond H5).
  Hierin worden de principes specifiek gemaakt voor het betreffende deelgebied;
- het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebied. Ruimtelijke principes voor plekken waar de linie-elementen samen een logisch ensemble vormen, of waar om andere redenen specifieke uimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek;
- de schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de militaire werken, de waterstaatswerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn.

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam. Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, en uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen. Ook zijn bestaande uitgangspunten zoals beschreven in de Omgevingsverordening NH2020 (in verordening uitgewerkt als stellingzone, kernzone en monumentenzone) meegenomen. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar, en concreter gemaakt in, het onderliggende schaalniveau.

Deze gebiedsanalyse concentreert zich gezien het doel uitsluitend op de Hollandse Waterlinies. Andere cultuurhistorische kwaliteiten komen zeer beperkt aan de orde. Ook de ruimtelijke principes zoals hieronder geformuleerd hebben alleen betrekking op -kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, en geven geen afgewogen en integraal beeld.

7 De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel

Op het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel, vormt de Nieuwe Hollandse Waterlinie een verdedigingssysteem gelegen op de overgang van laag veengebied naar de hogere gronden, en is de Stelling van Amsterdam over het landschap gelegd in een ring rond de hoofdstad. De hoofdverdedigingslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: de droogmakerijen, de veenpolders, het IJmeer, de Vechtplassen, de stedelijke omgeving van Utrecht en Amsterdam, en het rivierengebied.

Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.

Hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn.

Contrast tussen veilige en onveilige zone.

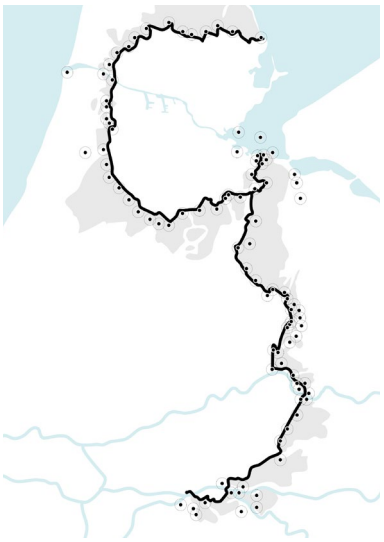

Open schootvelden, zicht op de accessen.

- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagementsysteem.

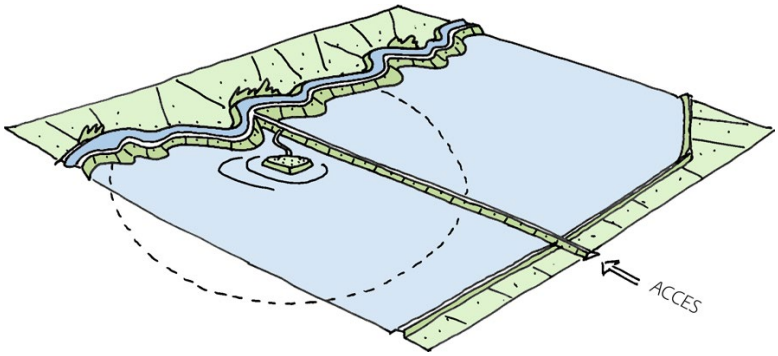

Behouden en herstellen van het zicht vanuit het fort op het acces en vrijhouden van (bestaande) openheid binnen verboden kringen en schootsvelden (bron: Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord

Het landschap van de Vechtstreek Noord bestaat uit een relatief open veenweidegebied, uitlopend tegen de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug in het oosten, en het open waterlandschap van het IJmeer.

De hoofdweerstandslijn door het waterrijke veenweidegebied wordt gevormd door de slingerende dijken langs de Vecht, waarbij afwisselend de oostzijde en de westzijde als hoofverdedigingslijn functioneerde. De grote mate van openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn zorgt ervoor dat met name in het noorden van dit deelgebied, het contrast tussen veilig en onveilig gebied herkenbaar is.

Door de openheid van het landschap is de voorstelbaarheid van inundatie, en de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem groot. Het weidse waterlandschap van het IJmeer, met daarin fort Pampus als belangrijke schakel, vergroot de leesbaarheid van het liniesysteem nog verder. Een bijzondere uitzondering op de logica van inundatiegebieden aan oostkant, de onveilige zijde van de Vecht, is het inundatiegebied in de Aetsveldschepolder. Deze ligt een aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

Specifiek voor de Vechtsteek-Noord is dat de Stelling van Amsterdam er samenvalt met de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en hoe de al lang bestaande vestingsteden onderdeel gemaakt werden van de Waterlinies.

Op dit schaalniveau is het van belang om het karakter van het gebied als open veenweidelandschap en weids waterlandschap te behouden. Ingezet kan worden op het versterken van de relatie tussen dit herkenbare landschap en het militaire systeem.

De Hollandse Waterlinies in de Vechtstreek Noord.

Uitgangspunten voor ontwikkeling op het schaalniveau van de Vechtstreek Noord

- Zet in op de beleefbaarheid van de hoofdweerstandslijn als doorlopende lijn langs de Vecht door de kades aan weerszijden zoveel mogelijk continuïteit te geven in uitstraling.

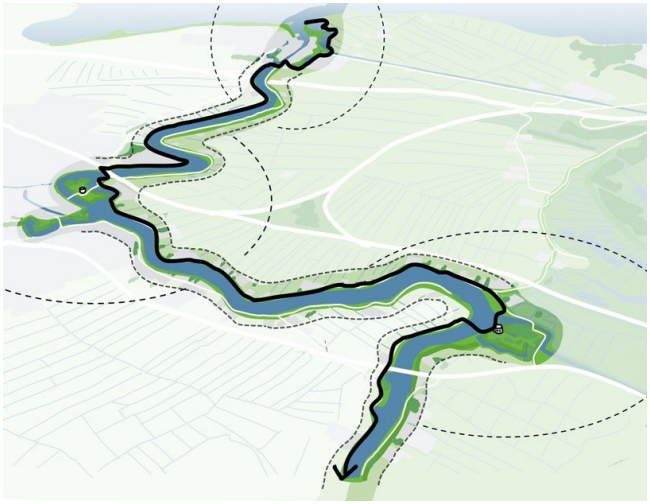

De hoofdweerstandslijn springt af en toe over de Vecht. Zet in op de beleving van de Vecht en kades aan weerszijden als continue lijn.

- Behoud en versterk het zicht vanaf de Vecht richting het inundatiegebied door storende elementen indien mogelijk te verwijderen.

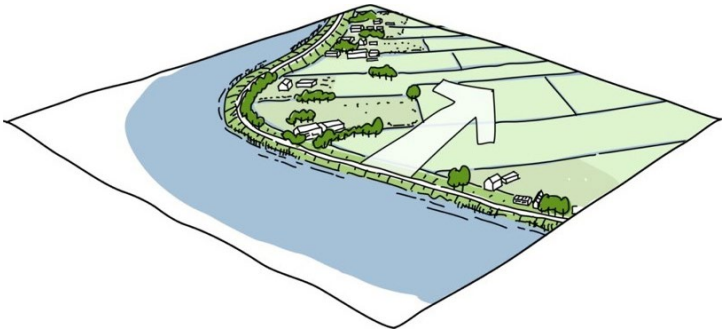

Zicht op de Vecht en het achterliggende landschap.

- Behoud en versterk het contrast tussen de binnen- en buitenzijde door het stimuleren van functies die aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn openheid met zich meebrengen: waterberging, natte natuur, agrarisch gebruik. Positioneer ontwikkelingen met verharding of bebouwing aan veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

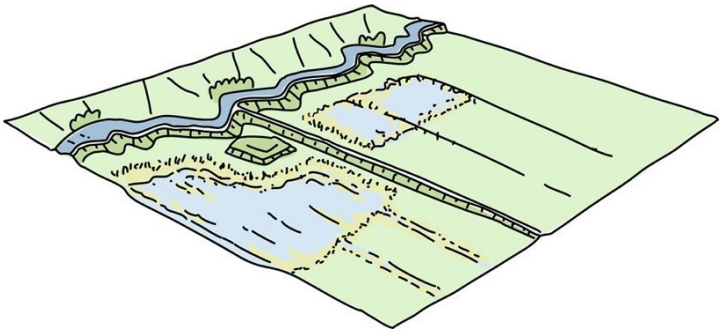

Stimuleren van functies als waterberging en natte natuur aan onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.

- De Aetsveldsche Polder is een (zeldzaam) stukje inundatiegebied aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn. Binnen dit bijzondere gebied dient geen verdichting plaats te vinden.

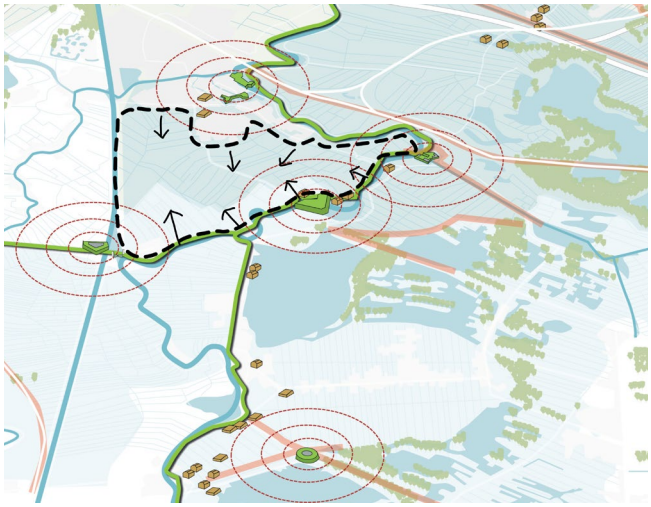

De Aetseveldsche Polder als stukje inundatiegebied aan veilige zijde van de hoofdverdedigingslijn open houden.

- De aanwezigheid van het liniesysteem is sturend op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Deze dragen bij aan de leesbaarheid van het liniesysteem.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen aan de veilige zijde wordt afgestemd op de elementen van de linie (dus geen grootschalige bouwdozen).
- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden. (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).
- Geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen (kring van 1000m rond een fort of batterij). (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).

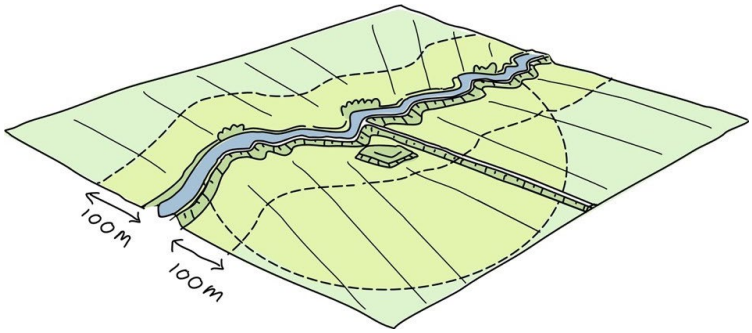

Geen nieuwe bebouwing in zone van 100m aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn of in de verboden kringen (1000m).

- Versterk indien mogelijk de karakteristieke kwaliteiten van het landschap, bijvoorbeeld door verdichting op de hogere begroeide delen (zoals bijvoorbeeld bij Muiderberg) en juist visuele openheid in de lagere inundatiekommen.
- Nieuwe ontwikkelingen dienen te passen bij de aard van het groene landschap, de Waterlinie en het open inundatiegebied.
- Voorkom verhoogde nieuwe ontwikkelingen; zoals wegen op talud of hogere aaneengesloten bebouwing.
- Houdt (nieuwe) wegen in het linielandschap vrij en voorkom nieuwe toevoegingen (zoals bijvoorbeeld beplanting of geluidsschermen) die het zicht op het open landschap ontnemen.
- Behoud het ongeschonden karakter van de Noordpolder.
- Versterk de relatie tussen vestingsteden; door zichtlijnen tussen vestingen en door herkenbare (recreatieve) routes.

6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden

Op de schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van de samenhang tussen de linie -en het landschap. Dit is het schaalniveau waarop de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar te maken is.

In de Vechtstreek Noord is op veel plekken de samenhang tussen de verschillende linie-elementen nog goed zichtbaar. Daarom worden de plekken beschreven die een logisch ensemble vormen en aandachtsgebieden aangegeven, waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

Voor dit schaalniveau worden ruimtelijke principes gegeven om de relatie tussen de militaire elementen onderling, en de relatie met het landschap te behouden en te versterken.

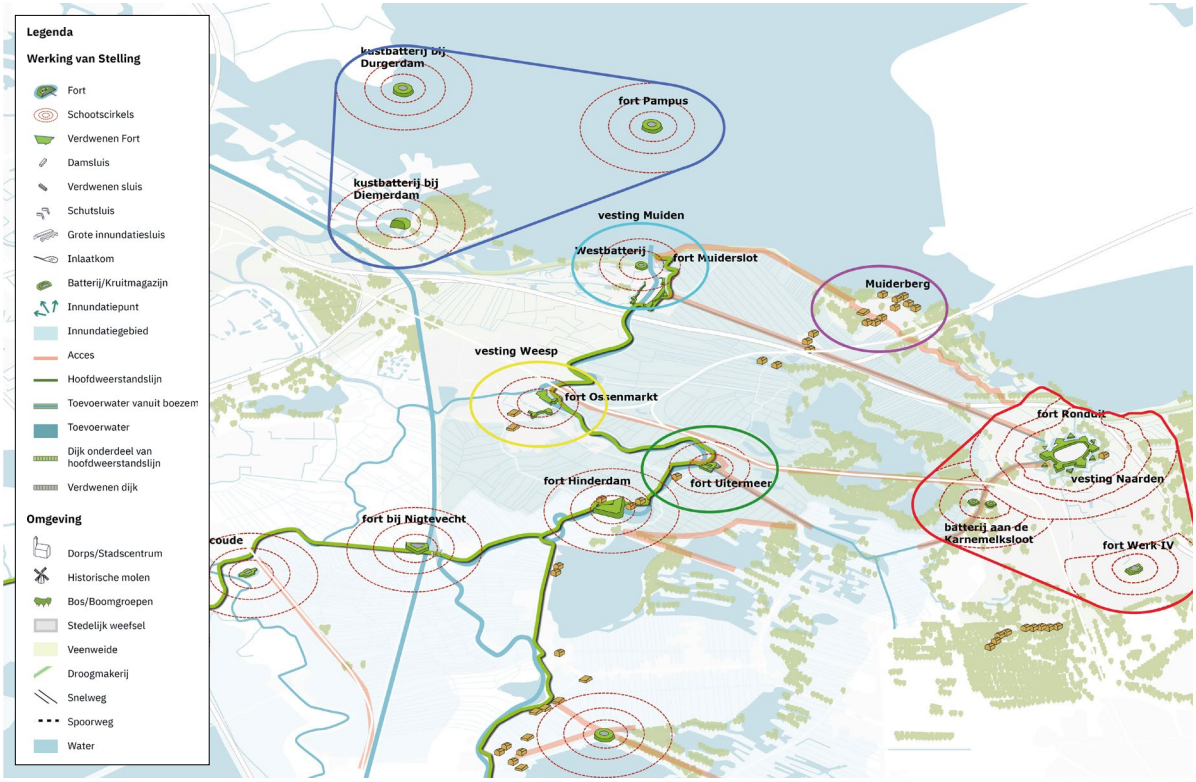

Logische ensembles en aandachtsgebieden in de Vechtsteek Noord.

Fortendriehoek *Muiderberg* *Vesting Weesp*
Vesting Muiden *Vesting Naarden* *Fort Uitermeer*

Muiden

Muiden is een essentieel ensemble in het verhaal van de Hollandse Waterlinies. In dit specifieke deel van de Waterlinies, op de rand van het IJmeer, komen alle aspecten samen: de vestingstad, de schakel die Pampus vormt in de Stelling van Amsterdam, het open schootsveld, de wijze waarop het acces, gevormd door de Naardertrekvaart, werd verdedigd, én hoe vanuit de vesting de hoofdweerstandslijn langs de Vecht liep, waardoor de veilige en onveilige zijde werden gedefinieerd. Hier dient de kans zich aan om dit verhaal zo helder mogelijk te vertellen.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Muiden

- Behoud waar mogelijk het open gebied van het schootsveld aan de noordkant, de oostkant en de zuidoostkant van Muiden.
- Behoud de openheid en structuur van de Noordpolder als enige ongeschonden polder.

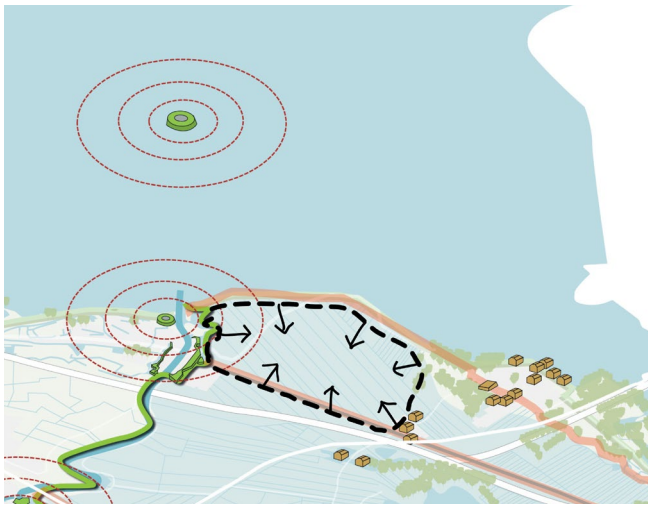

Ongeschonden karakter van de Noordpolder.

- Eventuele nieuwe bebouwing in het schootsveld hoort bij de bestaande erven. Enkel voorzieningen op nieuwe locaties die bijdragen aan het gebruik en beleving op de Vecht.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen aan de oostzijde van de vesting zijn kleinschalig en passen in het karakter van een groen, waterrijk en open gebied.
- Bij nieuwe ontwikkeling blijft de oorspronkelijke verkavelingsstructuur behouden, of wordt juist teruggebracht.
- Behoud de zichtrelatie tussen Muiden en de Naardertrekvaart als acces.
- Behoud het karakter van het open waterlandschap tussen Muiden (Westbatterij) en Pampus, en houdt zichtlijnen vrij.
- Optimaliseer de ruimte die is ontstaan met het verleggen van de A1 en het aquaduct, door daar de hoofdweerstandslijn te benadrukken als continue doorgaande recreatieve route vanuit Muiden.
- Voorkom dat de snelweg visueel nog meer een ruimtelijke barrière wordt. Voorkom beplanting en geluidsschermen langs de A1.

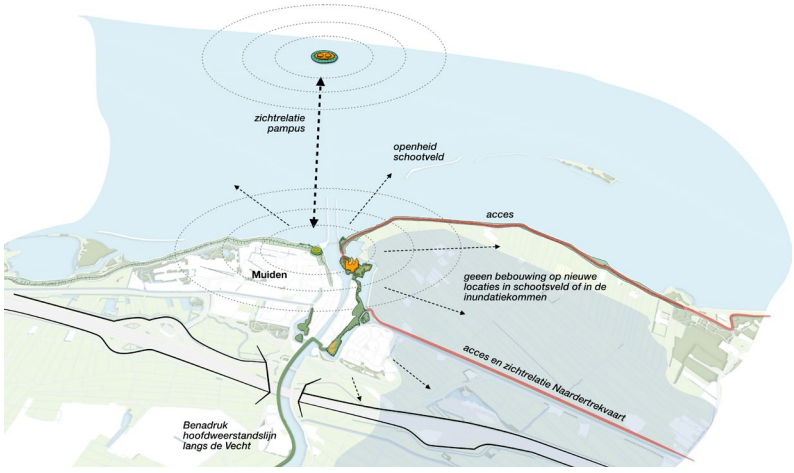

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Muiden.

Naarden

Samen met de vestingen Muiden en Weesp vormt Naarden de driehoek van vestingsteden welke als poort fungeren naar het waterlinielandschap. In de directe omgeving van de vesting Naarden is een belangrijk deel van het landschap open en groen gebleven. Hierdoor is het schootsveld nog herkenbaar. De groene wig richting de Batterijen aan de Karnemelksloot biedt een aantrekkelijke route langs de Waterlinie naar het Linielandschap van het Vechtplassengebied. Het versterken van de groene wiggen naar het buitengebied, en het versterken van de recreatieve verbindingen kan de beleefbaarheid van de Waterlinie vergroten.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Naarden

- Behoud de openheid van het schootsveld aan de noordoostzijde van Naarden.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen aan de oostzijde van de vesting passen in het karakter van een groen, waterrijk en open gebied.
- Wees zeer terughoudend in verdere uitbreiding van de A1 en van nieuwe wegen.
- Voorkom dat wegen visuele barrières worden. Voorkom beplanting en geluidsschermen langs wegen in de schootsvelden.
- Bij nieuwe ontwikkeling blijft de oorspronkelijke verkavelingsstructuur behouden, of wordt juist teruggebracht.
- De groene wig aan de zuidwestzijde van Naarden blijft behouden en wordt versterkt als verbinding vanuit de stad naar de batterijen aan de Karnemelksloot en naar het buitengebied.

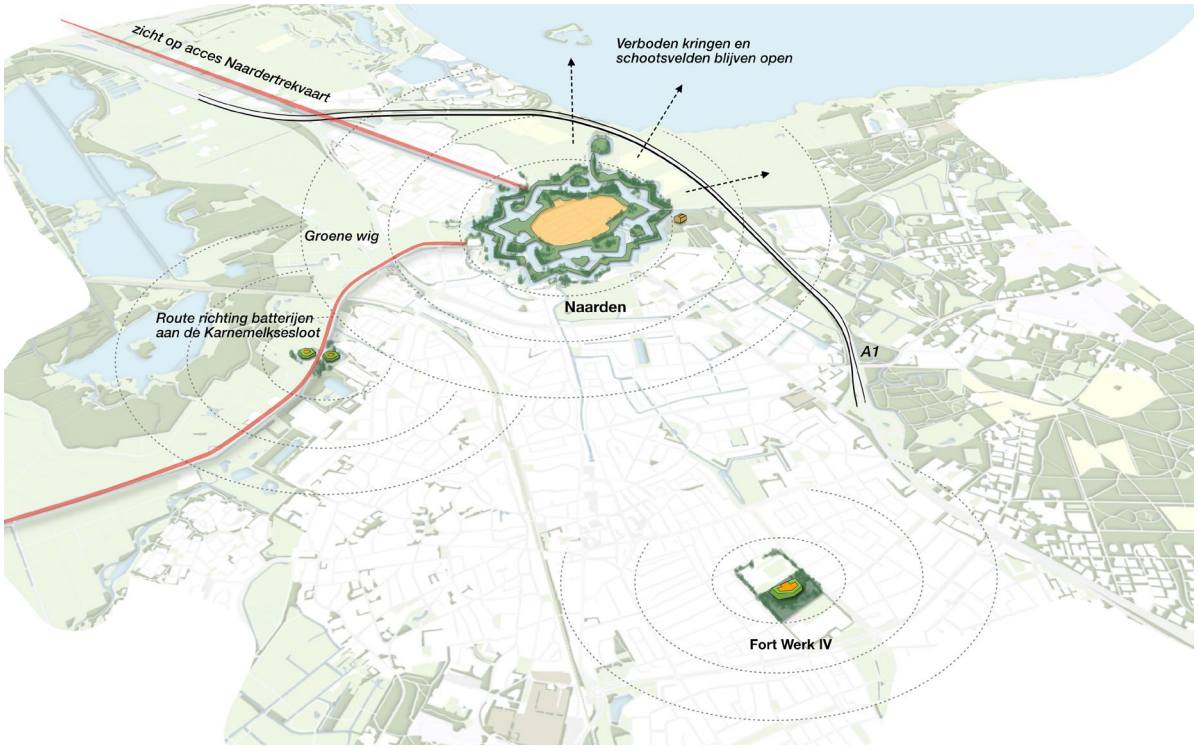

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Naarden.

Weesp

Vesting Weesp ligt centraal in het gebied waar Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam elkaar raken. Het schootsveld van de vesting is in loop van tijd enigszins dichtgeslibd. De centrale ligging biedt wel juist kansen om hier het verhaal te vertellen van de Stelling en de Waterlinie, en het feit dat hier een deel van het inundatiegebied achter de hoofdweerstandslijn lag.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Weesp

- Behoud de bestaande openheid in de schootsvelden aan de oostzijde van Weesp, en zet in op kwaliteitsverbetering en het opheffen van verstorende elementen, zoals opgaande beplanting.
- Behoud en versterk de zichtrelatie tussen de vesting en de spoorlijn als acces, door het opheffen van storende elementen zoals erfafscheidingen.
- Versterking van het vestingstad-karakter door bastions/schansen en voormalige poorten duidelijker te accentueren.
- Voorkom nieuwe bebouwing in de zone van 100m langs de hoofdweerstandslijn, en in het schootsveld van Weesp.
- Behoud het zicht vanaf de kades van de Vecht (hoofdweerstandslijn) over de inundatiekommen (onveilig gebied). Voorkom nieuwe visuele barrières.
- Bij nieuwe ontwikkeling blijft de oorspronkelijke verkavelingsstructuur behouden, of wordt juist teruggebracht.

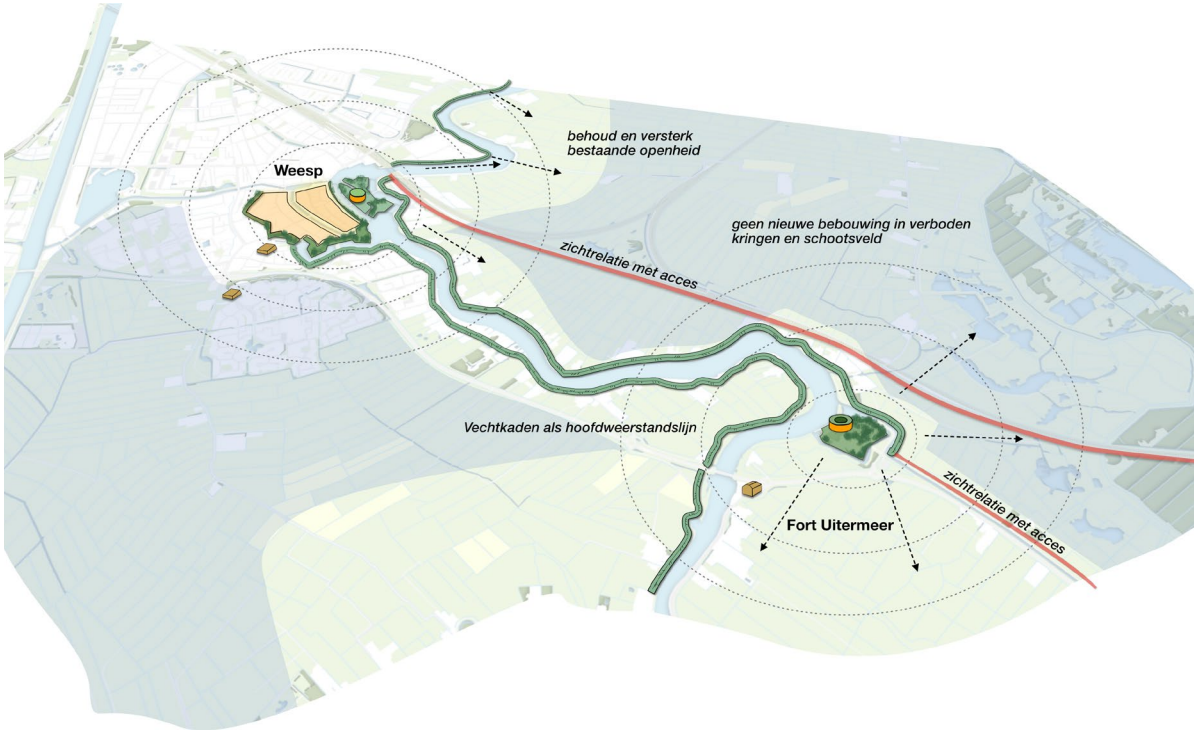

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Weesp en Uitermeer.

Fort Uitermeer

De forten zijn de plekken waar de werking van het systeem misschien wel het best uit te leggen is. Alles komt hier bij elkaar: de hoofdweerstandslijn, het inundatiegebied, de accessen haaks op de hoofdweerstandslijn, de forten met hun schootsvelden om de accessen te bewaken. De beleving van dit ensemble, waar de verschillende kernkwaliteiten samen komen kan worden versterkt door storende elementen op te ruimen, waardoor meer zichtrelaties ontstaan, en door verschillende onderdelen met elkaar te verbinden via recreatieve routes.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort Uitermeer

- Houd het schootsveld zoveel mogelijk open en zet in op het opheffen van verstorende elementen.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen in de omgeving van het fort passen bij het open karakter, zoals waterberging, natte natuur, agrarisch gebruik.
- Zet in op de beleefbaarheid van het ensemble; fort, kazemat, groepsschuilplaats, acces, schootsveld, inundatiegebied, inundatiekades, sluis.
- Behoud de relatie met het acces 's Gravelandsche Vaart.

Fortendriehoek

Pampus en de batterijen bij Durgerdam en Diemerdam verdedigden de toegang naar het IJ richting Amsterdam en de havens. De dijken langs het water vormen de hoofdweerstandslijn, maar waren tevens accessen die beschermd dienden te worden. Doordat de forten aan het grootschalige waterlandschap liggen, zijn de schootvelden nog grotendeels open en is de zichtrelatie tussen Pampus, de batterijen bij Durgerdam en Diemerdam en Muiden (Westbatterij), nog aanwezig.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fortendriehoek

- Behoud het grootschalige open waterlandschap en belangrijke zichtlijnen.
- Versterk indien mogelijk de zichtrelatie tussen de forten, door eventuele beperkende elementen en beplanting te verwijderen.
- Voorkom ontwikkelingen die de leegte en openheid van het IJmeer verstoren, zoals bovengrondse infra door het IJmeer.
- Versterk de beleefbaarheid van het waterlandschap en de forten vanaf de dijk door hoog opgaande vegetatie te voorkomen.

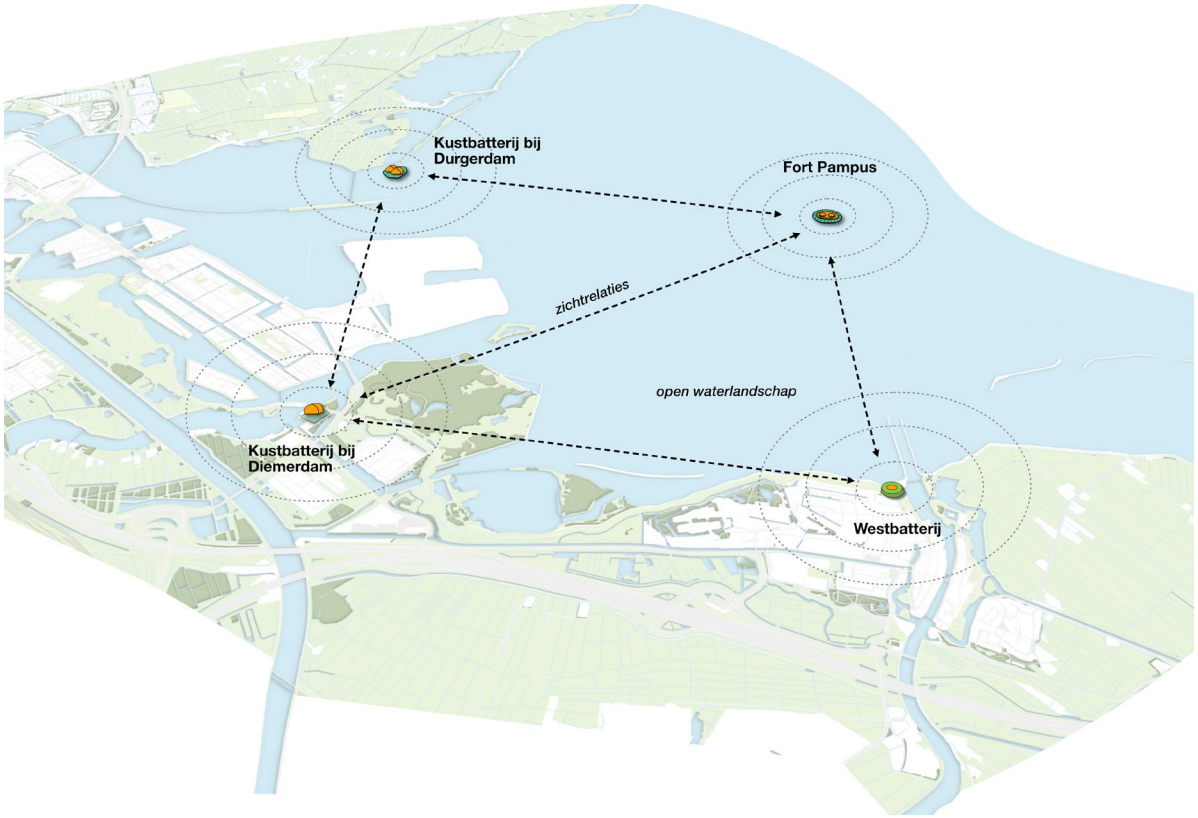

Zichtrelatie tussen de forten Pampus, kustbatterijen Durgerdam en Diemerdam en (Westbatterij) Muiden.

Muiderberg

Muiderberg ligt op een verder westelijk gelegen restant van de stuwwal. Muiderberg vormde daarmee een hoger gebied binnen het lage veenweidelandschap. Binnen dit deelgebied zijn vele groepsschuilplaatsen aangelegd ter verdediging van deze zwakkere plek in het verdedigingssysteem.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Muiderberg

- Behoud de herkenbaarheid van de groepsschuilplaatsen door de zichtbaarheid te handhaven en de onmiddellijke omgeving open te houden, handhaaf bij 'zwermen' groepsschuilplaatsen het onderling verband.
- Zet in op de herkenbaarheid van dit gebied als hogere en daarmee zwakke plek in de Waterlinie door het contrast tussen de open inundatiekom en deze meer besloten en begroeide hogere gronden te versterken.
- Behoud de herkenbaarheid van de Oude Zeedijk, bijvoorbeeld door de zichtrelatie met het open water te versterken over het nieuw aangelegde voorland.

Muiderberg als herkenbaar hoger gebied met clusters van groepsschuilplaatsen aan de dijk en rond de Naardertrekvaart.

6.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden gehouden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de herkenbaarheid van de groepsschuilplaatsen door de zichtbaarheid te handhaven en de onmiddellijke omgeving open te houden, handhaaf bij 'zwermen' groepsschuilplaatsen het onderling verband.
- Behoud de herkenbaarheid van de verschillen tussen de militaire werken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (baksteen) en de werken van de Stelling van Amsterdam (beton).
- Behoud van de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid tussen voorkant (frontzijde) en achterkant (keelzijde).
- Benadruk het contrast tussen de front- (aarde, water) en de keelzijde (baksteen, beton, staal) van de forten en (kust)batterijen.

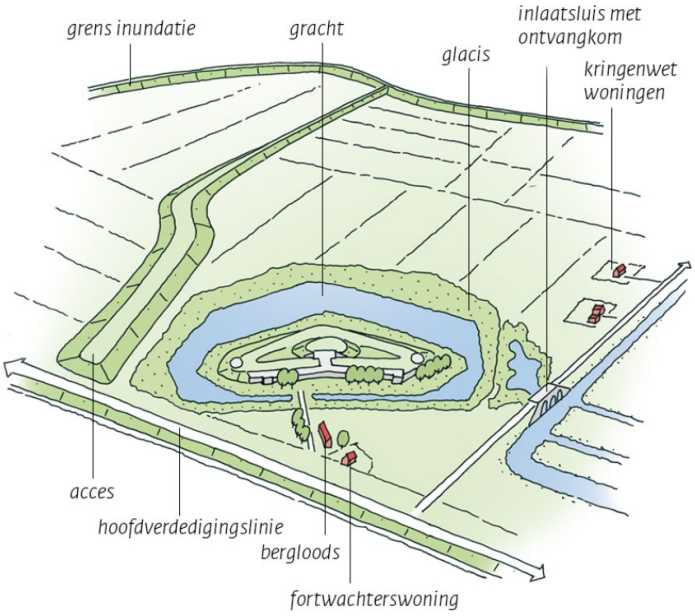

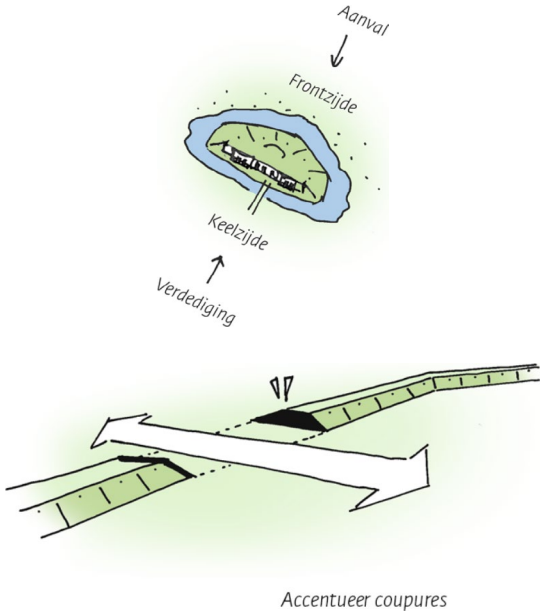

- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).

7 BRONNEN

- Nieuwe Hollandse Waterlinie Uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. UNESCO Nominatiedossier, Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie. April 2019.
- Unesco nominatiedossier, bijlage 2 attributen., deel 1: strategisch landschap. Mei 2017.
- Dutch Water Defence Lines, Appendices Part II, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Projectbureau Stelling van Amsterdam. December 2018.
- Historische Kaart Stelling van Amsterdam, Provincie Noord-Holland, via: https://maps.noord-holland.nl/sva/desk.htm
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie, Provincie Noord-Holland. Via: Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (noord-holland.nl)
  - Kaartlagen: Cultuurhistorische objecten, militaire structuren.
- Provinciaal militair erfgoed, provincie Utrecht. Via: Provinciaal thema Militair erfgoed (arcgis.com)
  - Kaartlagen: Stelling van Amsterdam (lijnen, vlakken, punten), Nieuwe Hollandse Waterlinie (lijnen, vlakken, punten).
- Verkenning Linieperspectief 2030. Linielint in de Delta. Feddes Olthof landschapsarchitecten & Marinus Kooiman | Cultuurhistorische projecten. Februari 2017.
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.
- Bijzonder Provinciaal Landschap, 32 landschappen en kernkwaliteiten, Provincie Noord-Holland. November 2020.
- Tussen Vecht, meren en stuwwal, Gebiedsbiografie van de gemeente Gooise Meren, gemeente Gooise Meren. september 2020.
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.
- Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Noord-Holland. Juni 2019.

HAARLEM, FEBRUARI 2023

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, februari 2023

Provincie Noord-Holland

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Stelling van Amsterdam West

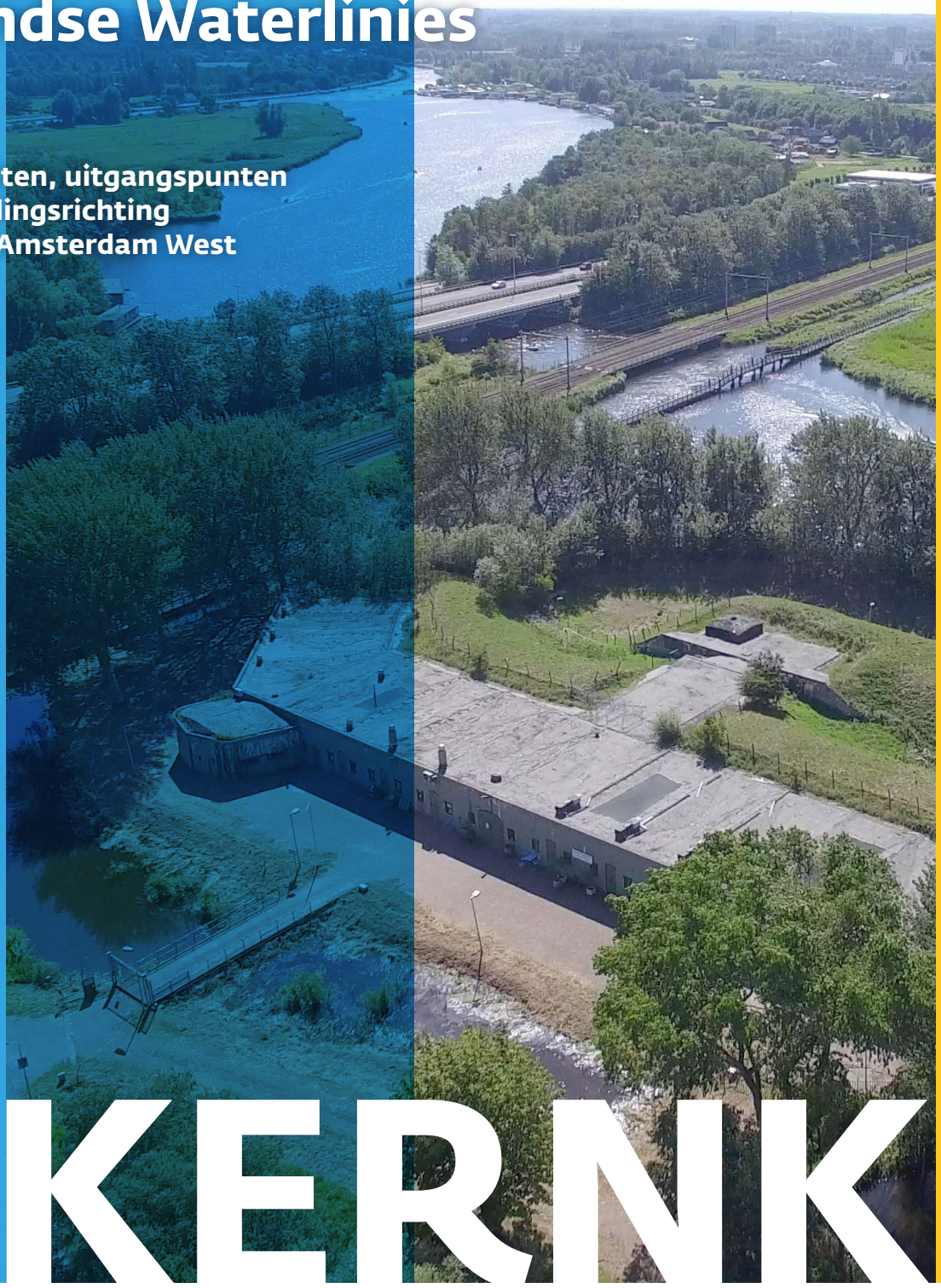

KERNKW

Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Uitgangspunten voor ontwikkelingen Stelling van Amsterdam-West.

Opgesteld door:
Cultuurhistorische Projecten: Marinus Kooiman
Feddes/Olthof Landschapsarchitecten: Yoran van Boheemen
Sweco: Rolien de Jong en Durk de Vries

In nauwe samenwerking met en in opdracht van de Provincie Noord-Holland.

INHOUD

5 **1 INLEIDING**

8 **2 KARAKTER VAN HET GEBIED**

10 **3 DE HOLLANDSE WATERLINIES**

12 **4 DE STELLING VAN AMSTERDAM WEST**
12 4.1 Een stukje geschiedenis: Posten van Krayenhoff en de Haarlemmermeerpolder
14 4.2 Linielandschap
18 4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

19 **5 DE STELLING VAN AMSTERDAM – WESTELIJKE DUINRAND EN DROOGMAKERIJ HAARLEMMERMEER**
19 5.1 Het landschap voor WOII
21 5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in twee deelgebieden
23 5.3 Deelgebied Westelijke Duinrand
31 5.5 Ruimtelijke dynamiek na WOII
34 5.6 Kernkwaliteiten Westelijke Duinrand
35 5.7 Deelgebied Droogmakerij Haarlemmermeer
40 5.8 Ruimtelijke dynamiek na WOII
43 5.9 Kernkwaliteiten Droogmakerij Haarlemmermeer

45 **6 UITGANGSPUNTEN**
45 6.1 Algemeen
46 6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel
48 6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Westelijke Duinrand en de droogmakerij Haarlemmermeer
51 6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden
60 6.5 Schaalniveau van de losse elementen

61 **BRONNEN**

Legenda
BEGRENZING
grens Unesco Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'
STRATEGISCH LANDSCHAP
hoofdweerstandslijn Stelling van Amsterdam
hoofdweerstandslijn Nieuwe Hollandse Waterlinie
acces
verboden kringen
(verdwenen) liniewal
opgehoogde hoofdweerstandslijn
(verdwenen) gedekte gemeenschapsweg
compartimentering inundatiekom Beemster
WATERMANAGEMENT
inundatiegebied
kanaal
gracht
rivier
inundatiesluis / hevel
damsluis
doorvaartbeschoeiing
MILITAIRE WERKEN
fort
(groeps)schuilplaats
kazemat
batterij / buskruitmagazijn

1 INLEIDING

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij Unesco in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA).

De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één Unesco Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Doel gebiedsanalyse

In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in kernkwaliteiten. De Gebiedsanalyse Hollandse Waterlinies werkt die kernkwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed verder uit. Dit heeft als doel de kernkwaliteiten duurzaam in stand te houden.

De uitwerking van de kernkwaliteiten vindt plaats per (samenhangend) deelgebied. De kernkwaliteiten worden toegespitst naar het deelgebied en geconcretiseerd (in woord en in beeld).

Bij ontwikkelingen binnen de begrenzing van het Unesco werelderfgoed moet met deze specifieke kernkwaliteiten rekening gehouden worden. Daartoe geeft de gebiedsanalyse, op basis van de specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in het deelgebied, uitgangspunten voor ontwikkelingen.

Naast bescherming, benoemd de gebiedsanalyse ook kansen die de kernkwaliteiten kunnen versterken. De gebiedsanalyse maakt dus de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in een deelgebied concreet om deze in stand te houden en zo mogelijk te versterken, en is een bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het deelgebied.

Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed ‘Hollandse Waterlinies’ loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht, Gelderland, en een stukje Zuid-Holland, tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als siteholder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed.

Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid voor het toekomstige Werelderfgoed in de provincies op elkaar afgestemd. Deze harmonisatie van het ruimtelijk

beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op een zelfde manier af te wegen.

De Gebiedsanalyses zorgen voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en op basis daarvan uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze Gebiedsanalyse doet dat voor het deelgebied 'Stelling van Amsterdam West'[1].

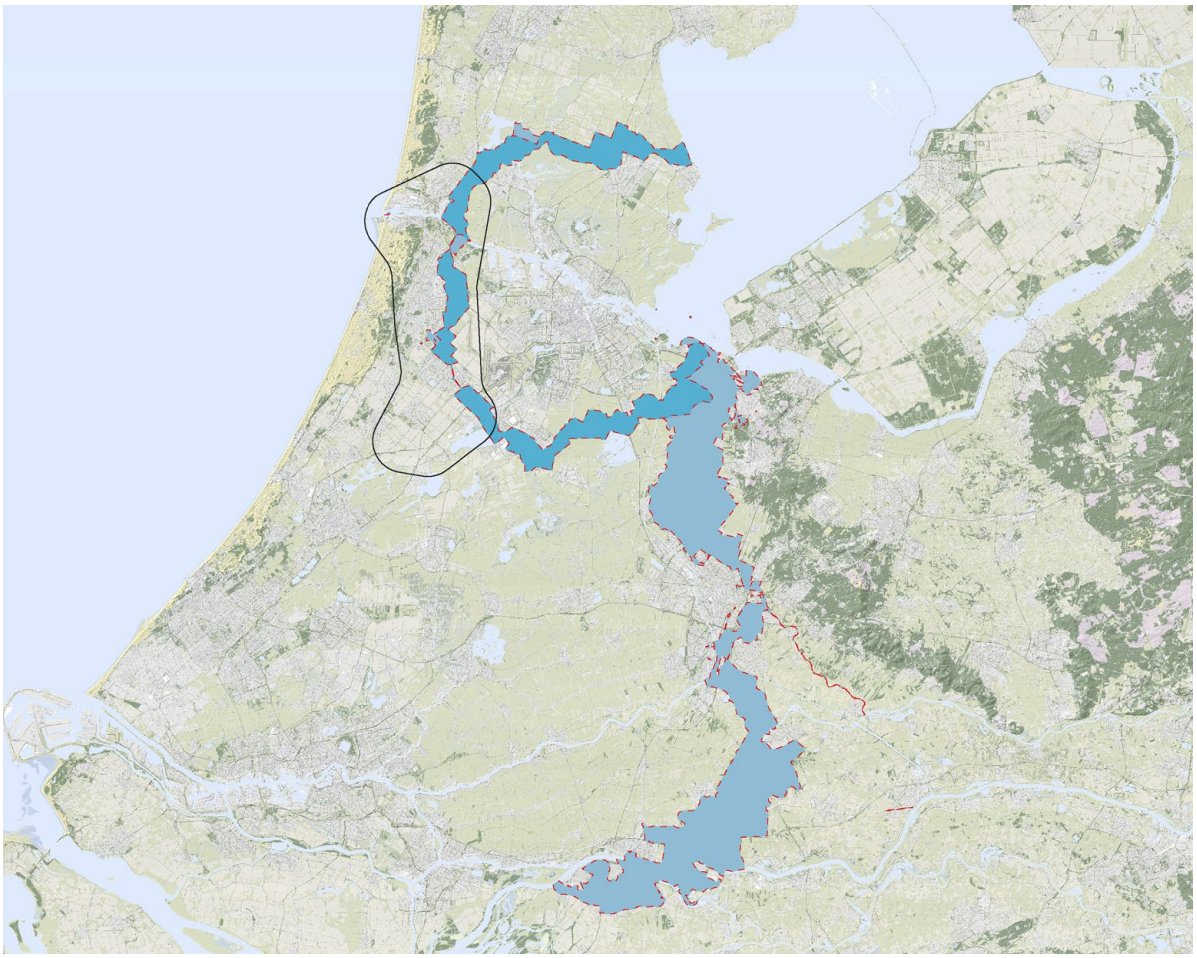

De begrenzing van het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en aanduiding van het deelgebied 'Stelling van Amsterdam West.
(NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde van de Haarlemmermeerpolder rond de A4 nog wijzigen).

Systematiek en leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam West' komt tot stand via de volgende stappen:

- Korte gebiedsbeschrijving: typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied Stelling van Amsterdam West.
- Systeem: beschrijving van hoe het systeem van de SvA is opgebouwd.
- Objecten en elementen: beschrijving van de verschillende objecten en elementen waaruit het systeem bestaat.
- Kernkwaliteiten: beschrijving en analyse van de bestaande kernkwaliteiten in het gebied op het niveau van de linie als geheel en de kernkwaliteiten op het niveau van twee deelgebieden in Amsterdam West. De Outstanding Universal Value (OUV) vormen de basis.
- Uitgangspunten voor ontwikkelingen: de samenhang tussen de kernkwaliteiten binnen het gebied en uitgangspunten bij ontwikkelingen.

1 De gebiedsanalyse richt zich op de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). Uiteraard zijn er in het gebied ook andere cultuurhistorische kwaliteiten, maar deze komen slechts zijdelings aan bod, dit geldt ook voor de landschappelijke kwaliteiten.

De stappen zijn als volgt uitgewerkt:

- **Hoofdstuk 1**, deze inleiding, legt uit wat de aanleiding en het doel van de Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam West is.
- **Hoofdstuk 2** is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van Amsterdam West.
- **Hoofdstuk 3** legt uit hoe het verdedigingssysteem van de Hollandse Waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de Hollandse Waterlinies als geheel zijn.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam in het landschap van Amsterdam West is ingepast en wat de belangrijkste kenmerken van de Stelling in Amsterdam West zijn.
- **Hoofdstuk 5** licht toe waarom er met twee deelgebieden wordt gewerkt, en analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam West per deelgebied.
- **Hoofdstuk 6** geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

Deelgebied 'Stelling van Amsterdam West met begrenzing Werelderfgoed (rood). (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde rond de A4 nog wijzigen).

2 KARAKTER VAN HET GEBIED

‘Stelling van Amsterdam West’ ligt tussen de kustzone van de Noordzee en het stedelijke gebied van Amsterdam. Het gebied sluit vrijwel direct aan op de dichtbebouwde woonwijken van Heemskerk, Beverwijk, Velsen en Haarlem. Deze steden en dorpen liggen achter de duinen en zijn in de loop van de tijd steeds verder het binnenland opgeschoven richting de Stelling.

Huidige situatie

Ten zuiden van Haarlem, in de Haarlemmermeer, ligt de Stelling midden tussen de woonwijken en bedrijventerreinen van Hoofddorp. Een flinke hoeveelheid infrastructuur doorsnijdt de ‘Stelling van Amsterdam West’ ; de snelwegen A9, A4 en A5, de spoorlijnen Amsterdam-Haarlem en Haarlem-Alkmaar en de Hogesnelheidslijn (HSL). En het Noordzeekanaal doorsnijdt de Stelling rondom Amsterdam en deelt deze op in twee stukken. Langzaam verkeer maak vooral gebruik van de dijken en polderwegen in het gebied.

Zicht op de Geniedijk en bedrijventerrein bedrijventerreinen van Hoofddorp.

Landschappelijk karakter

Globaal bekeken zijn in de 'Stelling van Amsterdam-West' twee typen landschappen te onderscheiden; het landschap van de kust, met duinen, strandwallen en strandvlakten, en het landschap van de droogmakerij van de Haarlemmermeer.

Het kustlandschap van Noord- en Zuid Kennemerland, gaat in het binnenland over naar de droogmakerijen van de Wijkermeer en het IJ, en de nog vrij open veenpolderlandschappen bij Assendelft en Spaarnwoude. Dit is, vooral boven het Noordzeekanaal, een relatief rustige agrarische ruimte midden in de agglomeratie van Amsterdam. Onder het kanaal bestaat de ruimte uit met een mix van veenweiden en begroeide recreatieterreinen in de oorspronkelijke open IJpolders. De dichtbebouwde woonwijken tussen de Stelling en de kustzone worden grotendeels begrensd door de A9

De Haarlemmermeerpolder is een grote droogmakerij, helder begrensd door de ringvaart. Daarbinnen is de polder opgebouwd uit en rationele en regelmatige structuur van wegen en watergangen. De oorspronkelijke landbouwpolder is deels nog open en in agrarisch gebruik, vooral ten westen en zuiden van de Stelling. In de rest van het gebied overheerst het stedelijke karakter met woonwijken en bedrijvigheid. Aan de noordoost-zijde van de Stelling ligt de luchthaven Schiphol, dat vanwege de functie ook een zekere openheid geniet. De aanwezigheid van de luchthaven heeft er toe geleid dat er veel infrastructuur door de droogmakerij heen loopt.

De 'Stelling van Amsterdam West' valt duidelijk binnen de invloedsfeer van de Metropoolregio Amsterdam. Kenmerkend is de dynamische en verstedelijkte buitenzijde van de Stelling en het meer rustige en groene karakter aan de binnenzijde. De hoge dynamiek en de uitgebreid aanwezige infrastructuur, zorgen voor druk op de ruimte, welke ook als uitloopgebied een zeer belangrijke rol vervult voor de regio.

In dit landschap liggen belangrijke cultuurhistorische waarden die iets over de oorsprong en de ontwikkeling van het gebied vertellen. Een dynamische geschiedenis, waarin ook de Stelling van Amsterdam een bijzondere plek in neemt. De Stelling heeft bewust gebruik gemaakt van de landschappelijke kenmerken en maakt deze op haar manier leesbaar.

Gebied boven Noordzeekanaalgebied (uit Landschapsplan of rond Spaarndam) bij Sint Aagtendijk (foto Hanno Lans).

3 DE HOLLANDSE WATERLINIES

Hollandse Waterlinies, hoe werkt het systeem

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan doortrekken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand.

Een waterlinie heeft een 'veilig'binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofd-verdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). De hoofdweerstandslijn sluit het veilige gebied af. Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen met geschut, kanonnen en manschappen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

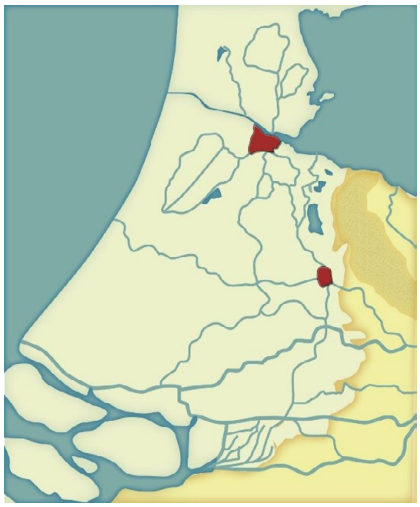

Bestaande landschap en terreinkenmerken als basis.

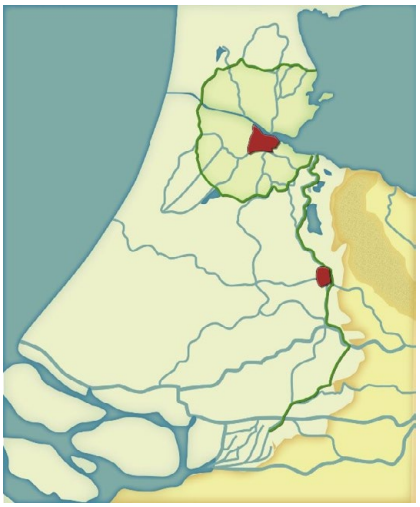

Hoofdweerstandlijn als grens tussen 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' buitengebied.

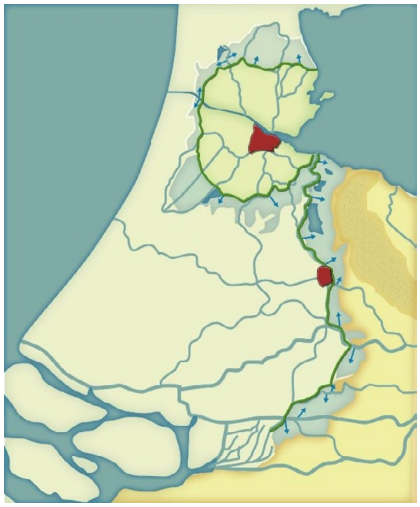

Stelsel van sluizen en watergangen voor inundatie van het 'onveilige' buitengebied.

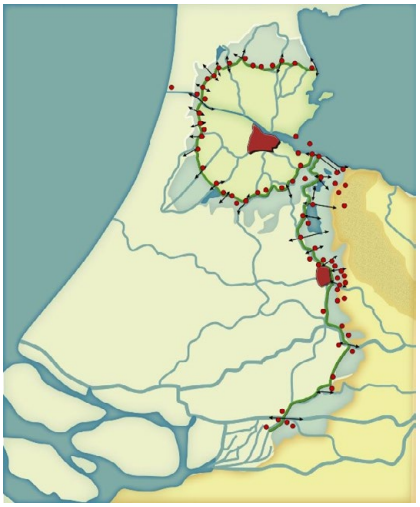

Forten en batterijen op kwetsbare plekken en accessen.

NATIONAAL REDUIT
VEILIG
ONVEILIG
VEILIG BINNEN ACHTER
DE NHW
ONVEILIG BUITEN DE SVA

STRATEGISCH
LANDSCHAP
Hoofdverdedigingslijn
• Inundatie • Verboden Kringen

WATERMANAGEMENT
Sluizen • Dijken • Kanalen

MILITAIRE WERKEN

4 DE STELLING VAN AMSTERDAM WEST

We zoomen nu in op het gebied 'Amsterdam West' dat onderdeel van de Stelling vormt. Dit hoofdstuk gaat in op hoe de Stelling hier in hoofdlijnen is opgebouwd en welke kenmerken en kernkwaliteiten het heeft. En het geeft een beeld van hoe de Stelling een plek heeft gekregen binnen de karakteristieken en mogelijkheden die het landschap bood.

4.1 Een stukje geschiedenis: Posten van Krayenhoff en de Haarlemmermeerpolder

De Stelling van Amsterdam werd aan het eind van de 19e eeuw aangelegd. Amsterdam maakte al ruim daarvoor gebruik van versterkte steden en punten in het omliggende gebied voor haar eigen bescherming, zoals Haarlem, Amstelveen of Abcoude. Ook werden de stad en de omliggende landbouwgronden die waardevol waren voor de voedselproductie in tijden van beleg, beschermd door de Oude Hollandse Waterlinie. In het begin van de 19e eeuw is deze linie meer naar het oosten verlegd; de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Daarnaast was er de verdedigingslinie de 'Posten van Krayenhoff'. Deze posten zijn vanaf 1799 – in opdracht van generaal Krayenhoff-, in een cirkel rondom Amsterdam aangelegd met als doel de stad te kunnen verdedigen tegen de Engelsen. Oorlogsdreiging en de doorgaande ontwikkeling van wapens, voornamelijk geschut, leidden tot het besluit de verdediging van Amsterdam steviger neer te zetten en de Stelling van Amsterdam aan te leggen. Posities van de forten en batterijen van de Posten van Krayenhoff werden daarbij vooral in het westfront hergebruikt, omdat de verdedigingslinie hier vanwege de hoger liggende kustzone niet verder naar buiten geschoven kon worden. In de Stelling van Amsterdam West waren dat onder meer de posten bij Spaarndam, langs de Liede bij Haarlem en forten langs de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder en de Linie van Beverwijk.

De Posten van Krayenhoff in 'Amsterdam West' rond 1840 (bron: geoapps.noord-holland.nl).

In Amsterdam West was er nog een belangrijke reden tot de aanleg van de Stelling. In 1840 was men begonnen met het drooglegging van de Haarlemmermeerpolder: de 'Waterwolf' die stad en ommeland bedreigde. In 1852 was deze drooggelegd. Om te voorkomen dat de mogelijke vijanden hierdoor makkelijker toegang hadden tot het veilige gebied, zijn tussen 1843 en 1852 de forten Aan de Liede, Aan de Nieuwe Meer en bij Cruquius aangelegd. Daarnaast zijn tussen 1865 en 1872 het IJ en de Wijkermeer drooggelegd, samen met de aanleg van het Noordzeekanaal, een nieuwe, beter bevaarbare en kortere toegang naar de havens van Amsterdam. Daarmee ging de natuurlijke barrière dat het open water aan de west- en noordflank vormde, verloren en werden mogelijke vijanden nieuwe toegangen verschaft naar het hart van Amsterdam.

De Haarlemmermeerpolder en het IJ rond 1840 (bron: topotijdreis).

De Haarlemmermeermeerpolder en het IJ rond 1860 (bron: topotijdreis).

De Haarlemmermeerpolder en het Noordzeekanaal rond 1880 (bron: topotijdreis).

4.2 Linielandschap

De ligging van de hoofdverdedigingslijn en het bijbehorende linielandschap werden bepaald door twee factoren. Ten eerste moest de linie voldoende afstand houden tot Amsterdam (ca. 15-20 km vanuit het centrum van Amsterdam), in verband met vijandelijk geschut en wilde men voldoende landbouwgrond binnen de verdedigingsring opnemen.

Smalle inundatievelden langs de kust, ruim inundatieveld in de Haarlemmermeerpolder & afwisselend uit oorspronkelijke dijken en speciaal aangelegde liniewallen samengestelde hoofdweerstandslijn.

Ten tweede moesten er mogelijkheden zijn voor inundatie. Ten westen van Amsterdam lag de kustzone (strandwal- en strandvlaktelandschap). De gronden lagen te hoog voor inundatie, waardoor de Stelling iets moest worden teruggelegd om een voldoende breed inundatiegebied te kunnen waarborgen en toch ook geschut op afstand te houden. De verdedigingszone is daardoor relatief smal. De hoogtelijn van het gemiddeld zeeniveau (o m NAP) aan de westzijde en de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder vormden de buitengrens van de Stelling. Vanwege de smalle inundatievelden en de vele verbindingen (accessen) die de hoofdverdedigingslijn doorsnijden, liggen er naar verhouding veel militaire werken (forten, geschut en batterijen) langs dit deel van de Stelling van Amsterdam. Dat wordt vooral goed zichtbaar langs de Liede bij Haarlem met meerdere belangrijke accessen naar Amsterdam.

De Stelling loopt in het zuiden dwars door de diep liggende droogmakerij van het Haarlemmermeer, een heel ander landschap. In de Haarlemmermeerpolder ligt juist één van de meest omvangrijke inundatiekommen.

Hoofdweerstandslijn

De hoofdweerstandslijn is samengesteld uit bestaande (oorspronkelijk) waterkerende dijken en speciaal voor de Stelling aangelegde liniewallen. De dijken en liniewallen zijn nog aanwezig. Het onderscheid tussen beide is ook herkenbaar. De liniewallen zijn strak en recht en doorsnijden het landschap. De waterkerende dijken begrenzen gebieden of scheiden water en land, waarbij het tracé een kronkelend of bochtig verloop heeft. Bij het brede acces van het Noordzeekanaal en bij het Spaarne wordt de hoofdweerstandlijn onderbroken en het is verloop ervan lastig waar te nemen.

Dubbele dijken, één weerstandslijn
Vanaf Fort Veldhuis lopen twee dijken vrijwel parallel naar het zuiden tot aan het Noordzeekanaal. De St. Aagtendijk in het westen en de Assendelverzeedijk ten oosten daarvan. Lang is gedacht dat dit samen met de forten Veldhuis, St. Aagtendijk, Velsen en Zuidwijkermeer een dubbele weerstandslijn vormde. Deze zou anticiperend op de smalle inundatievelden.

Uit defensief en strategisch oogpunt was niet wenselijk om de weerstandslijn op de Assendelver Zeedijk te dicht bij Amsterdam te leggen. Daarom werd bij Fort St. Aagtendijk een liniedijk dwars door de Wijkermeerpolder aangelegd, de Vuurlinie, die fungeerde als hoofdweerstandslijn. De daar achter liggende Assendelver Zeedijk leek daarmee te fungeren als tweede 'reserve' linie. Recentelijk is echter vastgesteld dat de Assendelver Zeedijk niet als weerstandslijn kan worden bestempeld. De dijk fungeerde wel als militaire transport route en er werden enkele kruitmagazijnen langs gebouwd[2].

Acces Noordzeekanaal
Het Noordzeekanaal vormde over water, en via de kades ook over land, een belangrijk acces door de Stelling. Dit vroeg om extra verdediging met onder meer het vooruitgeschoven Kustfort bij IJmuiden, Fort bij Velsen, eveneens een vooruitgeschoven post en het Fort Zuidwijkermeer aan de hoofdweerstandslijn. Omdat het Fort bij de St. Aagtendijk, de forten bij Velsen en Zuidwijkermeer flankeert, ontstaat een 'driehoek' en wordt de verdediging verder verstevigd. Het Noordzeekanaal was daarnaast ook strategisch belangrijk voor de aanvoer van water voor het stellen van de smalle inundatiekommen. Temeer een reden om de verdediging daar stevig neer te zetten.

Acces Noordzeekanaal bij Fort Velsen (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Geniedijk Haarlemmermeerpolder
Zeer opvallend in Amsterdam-West is de 10,5 km lange liniewal door de Haarlemmermeerpolder; de Geniedijk. De kunstmatige hoofdweerstandslijn ligt los van het polderstramien en vormt daarmee een scherp contrast. Door de (nabije) afstanden en eenduidigheid in het vertoon van forten en batterijen langs de hoofdweerstandslijn, is er een hoge onderlinge samenhang. Ondanks dat de Geniedijk op een reguliere dijk lijkt, is het voor vele passanten van de coupure met markante brug bij de A4[3] een herkenbaar symbool van de Stelling van Amsterdam.

Linielandschap na WOII
De (ruimtelijke) samenhang van de Stelling van Amsterdam in het gebied komt voort uit de toepassing van eenduidige militair-strategische doelen en verankering in de wetgeving (zoals de Vestingwet, Kringenwet, Inundatiewet). De Vestingwet en de Kringenwet, ter bescherming van het functioneren van de verdedigingslinie, zijn na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld en vervangen door een diversiteit

2 De Assendelver Zeedijk valt buiten het Werelderfgoed gebied. De daaraan grenzende kruitmagazijnen zijn daarentegen wel beschermd.
3 Op de locatie van de voormalige damsluis in de Slotertocht.

aan ruimteclaims en beschermingsregimes. Maar de grote ruimtelijke beperkingen waren echter niet langer van kracht. Vooral aan de onveilige zijde tussen de Stelling en de kust rukte de bebouwing van Heemskerk, Beverwijk, Velsen en Haarlem op, de oorspronkelijke inundatiegebieden in. De A9 doorsnijdt tussen Heemskerk en Spaarndam de hoofdweerstandslijn en de inundatiegebieden. De snelweg vormt nu het grensgebied tussen de bebouwing en de nog resterende ruimte tot de hoofdweerstandslijn. Achter de hoofdweerstandlijn, aan de veilige zijde, is het gebied grotendeels open, behoudens de grote groene uitloopgebieden van recreatiegebied Spaarnwoude. Haarlem is bij de Liede en de Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder, bijna tot aan de hoofdweerstandslijn, doorgegroeid. De ruimte rondom de hoofdweerstandslijn door de Haarlemmermeerpolder is zowel aan de onveilige als de veilige zijde van de Stelling geheel verdicht met woongebieden bedrijventerreinen en recreatiegebieden.

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam West rond 1950 (bron: topotijdreis).

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam West rond 2020 (bron: topotijdreis).

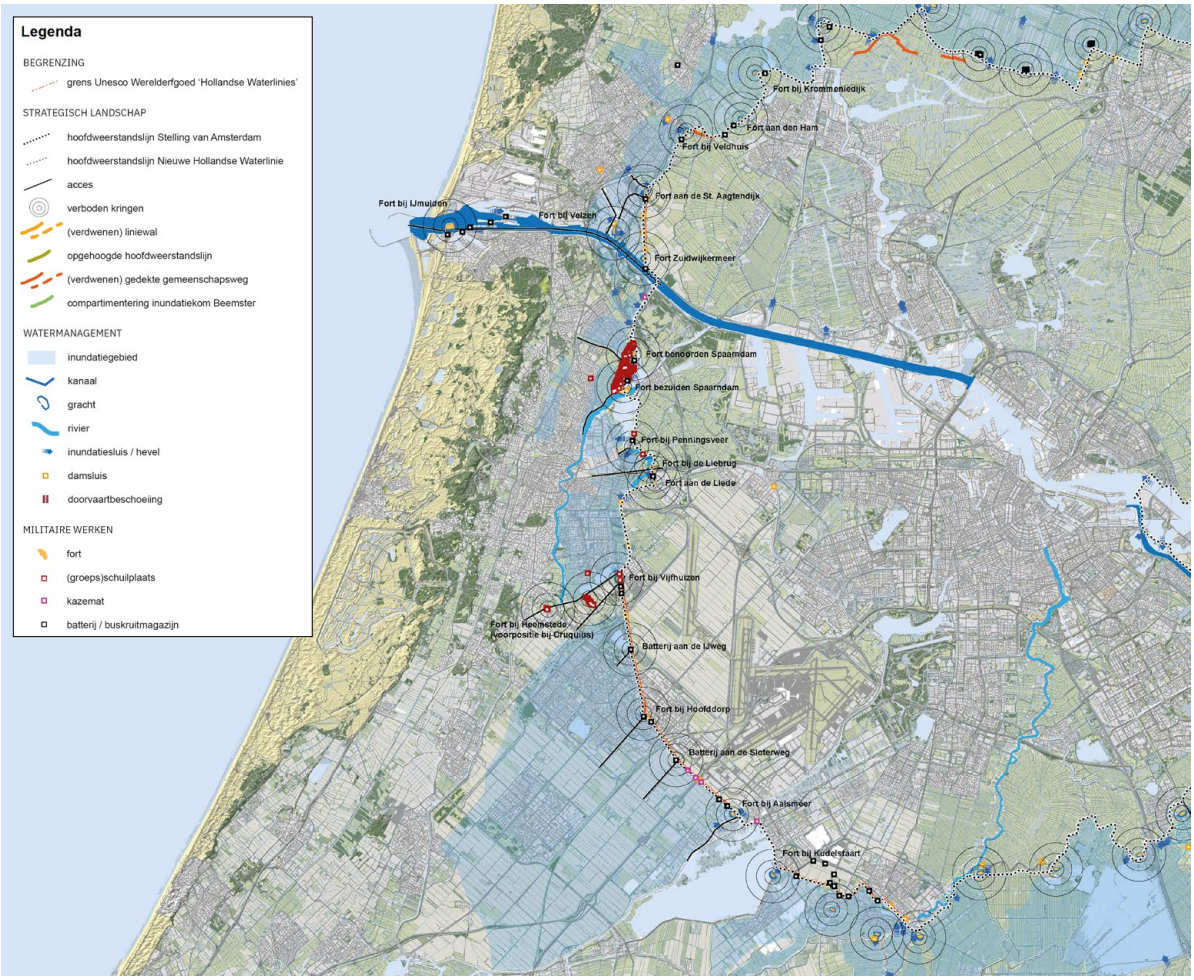

De Stelling van Amsterdam: actueel overzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken binnen 'Amsterdam West'.

4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Stelling van Amsterdam West zijn overgenomen uit het Nominatiedossier Hollandse Waterlinies uit 2019 (2.A.2 Landschappelijk karakter van de Nieuwe Hollandse Waterlinie). De kernkwaliteiten staan daarin onder Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer.

Strategisch Landschap:

- De hoofdweerstandslijn is grotendeels herkenbaar.
- De doorlopende hoofdverdedigingslijn in de Haarlemmermeerpolder is grotendeels omgeven door stedelijk gebied, wel herkenbaar dankzij de duidelijke expressie van de lijn (Geniedijk).
- De binnen en buitenzijden zijn hier omgekeerd: De stad ligt in het onveilige gebied en binnen de Stelling ligt het open landschap.
- Sterk verstedelijkt gebied in de Haarlemmermeerpolder, waardoor er geen herkenbare binnen- en buitenzijde is.
- Forten hebben een bijzondere relatie met accessen.

Watermanagement:

- Het oorspronkelijke inundatiegebied is ten noorden van het IJ aan de westzijde bebouwd geraakt, de stad en snelweg vormen aan de westzijde een harde grens.
- De noordoost zijde van de inundatievlakte is duidelijk begrensd door liniewal (vuurlinie).
- Ten zuiden van het IJ wordt het inundatiegebied deels gevormd door open water.
- Inundatiegebied in de Haarlemmermeerpolder is grotendeels bebouwd. Het oorspronkelijke inundatiegebied is wel duidelijk herkenbaar begrensd door ringdijk/vaart van de Haarlemmermeerpolder.

Militaire werken:

- Veelheid aan Militaire werken, deels zichtrelaties nog aanwezig, onderlinge zichtrelaties tussen fortendriehoek ten noorden van het Noordzeekanaal aangetaste en verboden kringen niet meer open.
- Fort aan de St. Aagtendijk en Fort bij Velsen zijn door verstedelijking geïsoleerd komen te liggen.
- Forten gekoppeld aan de hoofdverdedigingslijn (kralensnoer), zichtrelaties tussen de forten verdwenen, wel relatie via de Geniedijk (hoofdverdedigingslijn).

De kernkwaliteiten voor Stelling van Amsterdam West worden in het volgende hoofdstuk uitgewerkt en aangescherpt voor de twee deelgebieden Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer.

5 DE STELLING VAN AMSTERDAM – WESTELIJKE DUINRAND EN DROOGMAKERIJ HAARLEMMERMEER

Dit hoofdstuk gaat in op de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van het gebied Stelling van Amsterdam West. Dat wordt uitgewerkt in twee gebieden; de Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer. De verschillende landschappelijke eigenschappen van beide hebben geleid tot een daarop toegesneden uitwerking van het verdedigingssysteem. De Stelling heeft daardoor in de westelijke Duinrand een andere vorm gekregen dan in de Haarlemmermeerpolder.

Bij de uitwerking van de kernkwaliteiten volgen we de drie hoofdkenmerken die uitdrukking geven aan de Outstanding Universal Value (OUV) voor de Hollandse Waterlinies: het strategisch landschap; hoe is gebruik gemaakt van het landschap en hoe zijn de linies daarin gelegd, het watermanagement; op welke manier werd het gebied vervolgens onder water gezet, en militaire werken; wat voor versterkingen zijn toegevoegd aan de waterhindernis om de vijand tegen te houden.

5.1 Het landschap voor WOII

Binnen de begrenzing van de Stelling van Amsterdam West zijn verschillende typen landschap aanwezig: het veenpolderlandschap en de droogmakerijlandschappen van de IJpolders en de Haarlemmermeerpolder. Aan de westzijde gaat het gebied over in het strandwallen en -vlaktelandschap van Noord- en Zuid-Kennemerland.

Oer-IJ

Het veenpolderlandschap en de IJpolders zijn sterk verbonden met het Oer-IJ. Het Oer-IJ is een aftakking van de Rijn die in het verleden uitmondde bij Castricum. Het oorspronkelijke verloop hiervan is onder meer terug te zien in de Noordelijke- en Zuidelijke IJ-en Zeedijken. Het Oer-IJ stroomde vanuit het westen langs Amsterdam richting Spaarnwoude om vervolgens naar het noorden af te buigen, dicht langs het hoger liggende strandwallen en -vlaktelandschap, en in zee uit te stromen bij Castricum. De monding van het Oer-IJ slibde rond het jaar 0 langzaam dicht en er ontstonden binnenmeren, het IJ en het Wijkermeer, die vanaf toen beïnvloed werden vanuit de Zuiderzee.

Veenpolderlandschap

Door het afnemen van de dynamiek van de zee en de stroming van het Oer-IJ, kon op de afgezette klei en zandgronden van het estuarium veen groeien, aansluitend op de omliggende uitgestrekte veengebieden. De veenkussens ten westen en zuiden van het IJ waterden af via veenrivieren zoals de Schermer en de Bamestra en het Spaarne. Vanaf de Middeleeuwen werd het veen ten behoeve van landbouwgronden ontgonnen. Als eerste vanaf de binnenduinrand. De verkavelingsstructuur was afwisselend blokvormig en langgerekt. Daarna werden de ontginningen op meer planmatige wijze uitgevoerd beginnende vanuit de veenrivieren en randen van het IJ en de Wijkermeer. Loodrecht hierop

ontstonden langgerekte verkavelingsstructuren. De ontginningen trokken vervolgens steeds dieper de veengebieden in. Het veen op de hogere randen van het strandwallen en -vlaktelandschap en het voormalige estuarium vormden een dunne laag die door oxidatie en afkalving inmiddels verdwenen is. De langgerekte verkavelingsstructuren zijn grotendeels nog steeds aanwezig.

Door de ontwatering voor de landbouw klonk het veen in en daalde de bodem. In combinatie met de stijging van de zeespiegel is ter bescherming van de landbouwgronden het steeds groter groeiende IJ en de Wijkermeer bedijkt. Langs het IJ en het Wijkermeer zijn hoge zeedijken aangelegd: de Noordelijke IJ-en Zeedijk aan de noordzijde, de Sint Aagtendijk aan de Westzijde en de Zuidelijke IJ- en Zeedijken aan zuidzijde[4].
De omliggende veenrivieren moesten ook bedijkt worden vanwege de bodemdaling. Bij de monding op het IJ werden dammen en later sluizen aangelegd in de zeedijk om het water bij eb te kunnen spuien, zoals bij Spaarndam, en bij Busch en Dam, de verbinding tussen het Alkmaarder Meer en het IJ. Deze werd later naar het zuiden verschoven en heet de Nieuwe Dijk. Achter de zeedijken zijn tevens polderkades en -dijken aangebracht als peilscheiding tussen hoger en lager gelegen gebieden.

Het Spaarne en De Liede, de veenrivieren die het water afvoerden vanuit het zuiden, kwamen steeds meer onder invloed van de wind. Door de golfslag kalfde veel van de veengrond af. Bedijking moest het water buiten houden, maar dat lukte niet altijd. In combinatie met turfwinning groeiden de meren en veenrivieren hier vanaf de 15e eeuw steeds verder uit tot het Leidse Meer, het Haarlemmermeer en het Spieringmeer. Samen groeiden deze meren uit tot het uiteindelijke grote Haarlemmermeer. De enorme watervlakte werd slechts met een dam bij Halfweg van het zeewater in het IJ gescheiden. De Spaarndammerdijk bleef behouden, maar de landverbinding tussen Amsterdam en Haarlem was ook in het water verdwenen.
De twee steden besloten in 1631 daarom een trekvaart aan te leggen, de eerste in Nederland. In 1839 werd langs hetzelfde traject een spoorlijn aangelegd.

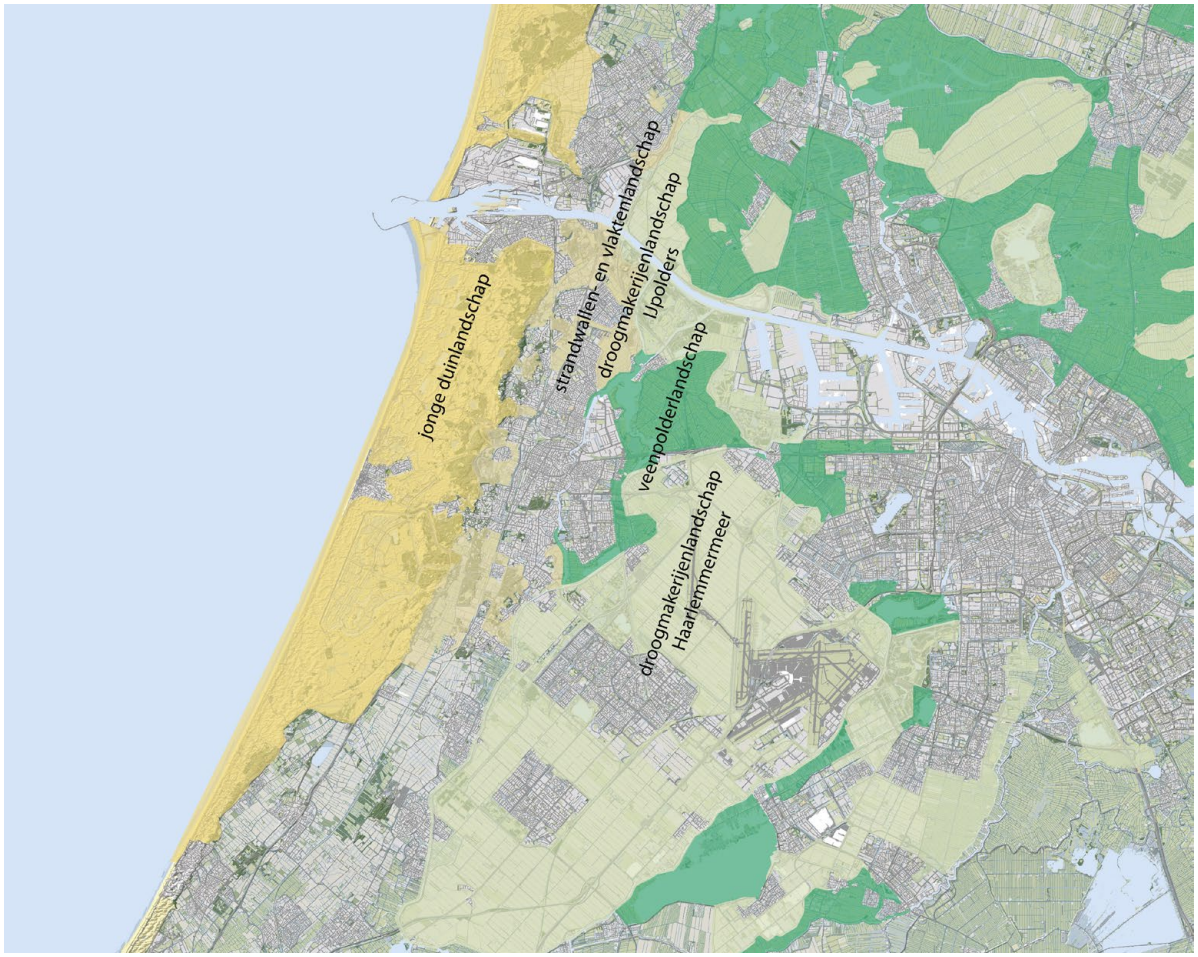

In Stelling van Amsterdam West aanwezige Landschapstypen.

4 Aan de dijk lagen op diverse plekken buitendijkse landen, zoals 'De Buitenlanden', 'Buitenhuizen' en 'Hofambacht Buiten en Binnen' die ook bedijkt werden en een functie hadden de kracht van het water te breken.

Droogmakerijlandschap Haarlemmermeer
De omvang van het Haarlemmermeer en het steeds krachtiger wordende water vormden ondanks de steeds aangepaste en versterkte dijken een bedreiging voor de aanliggende dorpen en voor de steden Amsterdam en Haarlem. Het meer was echter te groot om te worden beteugeld en drooggelegd met windmolens, zoals de grote meren Schermer en Purmer. Tot aan de uitvinding van het stoomgemaal. Met het stoomgemaal ontstond voldoende capaciteit om het Haarlemmermeer droog te leggen. Er werd een ringdijk met- vaart aangelegd waarbij deels ook land mee werd ingedijkt (druiplanden). In 1852 waren de gemalen Leeghwater, Lynden en Cruquius klaar met het leegpompen van het meer en kon de inrichting van de polder beginnen.

De polder is destijds ontwikkeld tot een gebied met een sobere en zeer pragmatische opzet en verkavelingsstructuur. De Hoofdvaart ligt centraal in het gebied. Dwars daarop ligt de Kruisvaart. Van daaruit zijn regelmatige blokken van tochten en wegen uitgezet waarbinnen het slotenpatroon vrijwel recht tot aan de ringdijk doorlopen. Aan de randen van de ringdijk, vooral op de hoger liggende druiplanden bij de aansluiting op het oude land, ontwikkeld zich bewoning. Ook op het kruispunt van de Hoofdvaart en Kruisvaart is Hoofddorp ontwikkeld en ten zuiden daarvan Nieuw Vennep bij de kruising van de Hoofdvaart met de Vennepertocht. Bij de aanleg zijn tevens een aantal torenforten langs de Haarlemmer Ringvaart mee-ontworpen voor het verdedigen van de zuidwestflank van Amsterdam: Fort aan de Liede, Fort bij Heemstede[5], Fort aan het Nieuwe Meer en Fort aan het Schiphol (bij het latere Amsterdamse Bos). Deze torenforten zijn echter niet allemaal afgebouwd.

Droogmakerijlandschap IJpolders
Met de aanleg van het Noordzeekanaal (1865-1876) werden de Wijkermeer en het IJ drooggelegd en ingericht als landbouwpolders. Omdat de waterverbindingen met het achterland in stand moesten worden gehouden voor de afwatering en scheepvaart, zijn zijkanalen aangelegd die zorgen voor afzonderlijke polders, allemaal omgeven door dijken. In de Stelling van Amsterdam West gaat het onder meer om de Noord Wijkermeerpolder, de Zuid Wijkermeerpolder, de Noord Spaarndammerpolder, de Zuid Spaarndammerpolder en de Houtrakpolder. Deze droogmakerijen kregen een rationele verkavelingsstructuur, haaks op het Noordzeekanaal. Zijkanaal A werd aangesloten op 'De Pijp' de vaarweg van de Wijkermeer naar de haven van Beverwijk. Zijkanaal B werd samen met Zijkanaal C aangesloten op het Spaarne bij Spaarndam. Het Noordzeekanaal werd tussen Beverwijk en Velsen doorgetrokken naar de kust, en door de duinen heen gegraven. Bij de zeesluis ontwikkelde zich IJmuiden. De sluizen en ook het Noordzeekanaal zijn vrij snel na aanleg uitgebreid en verbreed vanwege de steeds grotere schepen en toenemende drukte. Het Fort bij IJmuiden bijvoorbeeld, is vanaf 1929 een eiland omdat het kanaal aan de noordzijde verbreed werd.

5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in twee deelgebieden

Op basis van het landschap, het verdedigingssysteem en de aanwezige dynamiek geeft het nominatiedossier een onderverdeling in deelgebieden. In de Stelling van Amsterdam West zijn dat de Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer. In de Westelijke Duinrand is de Stelling sterk gekoppeld aan het landschap van het Oer-IJ met de dijken, de IJpolders en het Noordzeekanaal, en aan het veenpolderlandschap langs de veenrivieren Spaarne en Liede bij Haarlem. De Haarlemmermeerpolder wordt gekenmerkt door het drooggelegde gebied met ringdijk en een totaalontwerp met een rationele structuur van ontwatering en ontsluiting. De kernkwaliteiten werken we daarom uit in de volgende twee deelgebieden: Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer.

5 Fort bij Heemstede is ook wel bekend als Fort bij de Cruquius.

Indeling deelgebieden, Noord: Westelijke Duinrand, Zuid: Droogmakerij Haarlemmermeer (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde rond de A4 nog wijzigen).

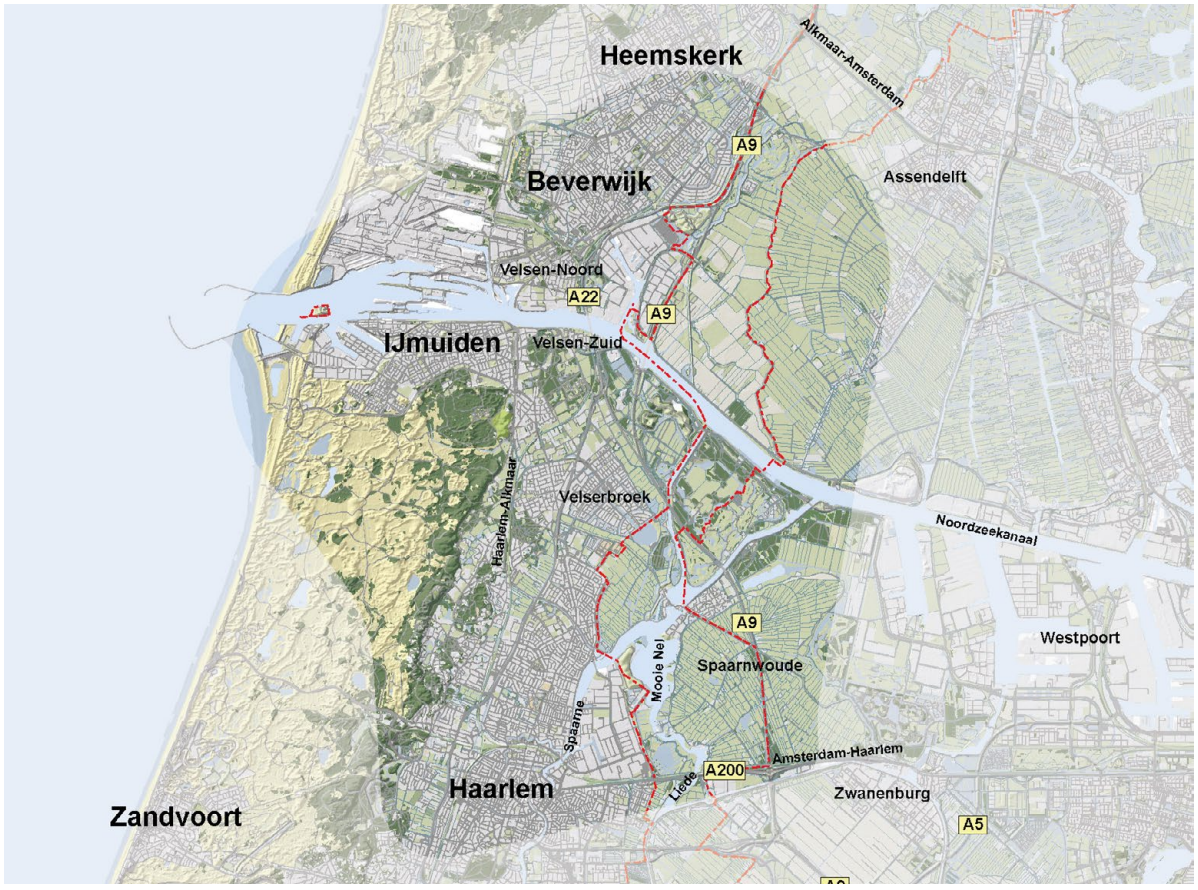

Stelling van Amsterdam in Amsterdam West – Westelijke Duinrand en begrenzing Werelderfgoed (rood).

5.3 Deelgebied Westelijke Duinrand

Strategisch landschap

De hoofdweerstandslijn bestaat uit aanwezige dijken die vanaf de middeleeuwen zijn opgeworpen om het water te keren, en speciaal voor de stelling aangelegde liniewallen. De dijken en liniewallen vormen de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde. De hoofdweerstandslijn heeft daarom een sterk samengesteld karakter. Het bestaat uit de St Aagtendijk, de oude zeedijk van het Wijkermeer, de Liniewal Aagtendijk - Zuidwijkermeer dwars door de Wijkermeerpolder, de noordelijke dijk van het Noordzeekanaal, de ringdijk van de Zuid Spaarndammerpolder langs zijkanaal B, en de veendijken langs het Spaarne en de Liede.

De Liniewal Aagtendijk - Zuidwijkermeer tussen de forten St. Aagtendijk en Zuidwijkermeer staat ook wel bekend als de Vuurlinie. De wal vormde een belangrijk onderdeel van de hoofdweerstandslijn en is met een lengte van 2,5 kilometer, dwars over het wegen en slotenpatroon van de Wijkermeerpolder gelegd. De liniewal had twee functies. Als waterkering hield deze het oostelijk deel van de Wijkermeer droog bij inundatie en als verdedigingslijn voorzag de wal in opstelplaatsen voor verrijdbaar geschut en maakte het veilig transport van troepen en materieel achter de wal mogelijk. Bij Spaarndam ligt ook een liniewal. Aangezien de mogelijkheden voor inundatie in het gebied rondom Spaarndam zeer gering waren, diende de verdediging van de sluis in het dorp versterkt te worden. Het leger legde daarom een extra zware wal aan ten westen van Spaarndam. Ook tussen Fort aan de Liebrug en Fort aan de Liede is een liniewal aangelegd voor een directe verbinding tussen beide forten en ten behoeve van een breder inundatieveld.

De dijken zijn als element goed herkenbaar, en vanwege de forten, grachten en andere werken herkenbaar als verdedigingslijn van de Stelling. Ter hoogte van het Noordzeekanaal is er geen duidelijke lijn of visuele verbinding herkenbaar, evenals ten zuiden van Spaarndam, waar de hoofdweerstandslijn verspringt naar de oostkade van de Liede.

Het linielandschap is over het algemeen smal en ingenomen door de in de inundatievelden opgerukte bebouwing en stadsrandactiviteiten uit het westen. Het inundatiegebied was van oorsprong al smal vanwege de beperkte ruimte tussen de hoofdweerstandslijn en de hogere gronden van het strandwallen- en vlaktelandschap dat reikte tot ongeveer de 0 m NAP-lijn. De tussenliggende polders en droogmakerijen werden gebruikt als inundatiekommen. Daarbij kon gebruik gemaakt worden van de dijken en kades als komkeringen. Bij Fort bij Veldhuis werd een extra inundatiekering richting Heemskerk aangelegd, op het traject van de Zuidermaatweg. Zo kon ten noorden en ten zuiden van fort bij Heemskerk het inundatiewater op de juiste hoogte gesteld worden om de vijand de doortocht te belemmeren.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. In de Westelijke Duinrand is een duidelijke relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn zichtbaar. De accessen liggen voornamelijk in oost-west richting. Op de knooppunten met de hoofdweerstandslijn zijn forten en batterijen gesitueerd.

In het noordelijke deel van de Westelijke Duinrand zijn de twee accessen: de Communicatieweg met de inundatiekering van de Zuidermaatweg bij Fort bij Veldhuis, en, bij Fort aan de St. Aagtendijk de samenkomst van de ringdijk van de Zuidwijkermeer (huidige N246) en de St. Aagtendijk zelf.

Het Noordzeekanaal vormt een belangrijk acces dat helemaal doorloopt tot aan Amsterdam. Aan het kanaal zijn meerdere forten gelegen; het Kustfort bij IJmuiden, Fort bij Velsen en Fort Zuidwijkermeer. Fort bij Velsen verdedigd ook te toegang vanaf Beverwijk via het kanaal ‘De Pijp’.

Ten zuiden van het Noordzeekanaal kwamen verschillende accessen samen bij Spaarndam. Het gaat voornamelijk om de Slaperdijk (onderdeel van de Zuider IJ- en Zeedijk die doorloopt tot Amsterdam), maar ook om de dijken en het vaarwater van Zijkanaal B en het Spaarne. De hoofdweerstandslijn langs de Liede (de Lagedijk en de Liedeweg) wordt doorsneden door de accessen van de Oude Haarlemse weg bij Fort bij Penningsveer, en de zeer belangrijke verbinding tussen Haarlem en Amsterdam, met trekvaart, weg (A200) en spoor, bewaakt met twee forten (Fort bij de Liebrug en -aan de Liede).

Acces trekvaart Haarlem-Amsterdam, provinciale weg en spoorlijn bij Fort aan de Liebrug (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De openheid van de verboden kringen is rond veel forten en batterijen verdwenen of er is een smalle strook over gebleven. Alleen de verboden kring rond het Kustfort bij IJmuiden is nog open met ruim zicht op de omgeving. Nog redelijk open zijn de kringen rond Fort bezuiden Spaarndam en Fort Zuiderwijkermeer. Voor dit fort ligt de houten kringwetboerderij 'De Eersteling' die in geval van oorlogsdreiging direct uit het schootsveld kon worden verwijderd. Rond de twee forten aan de Liede is de ruimte wel verdicht, maar door het brede water van de Liede en de Mooie Nel en de aanliggende groengebieden, is de functie van de kring nog wel voor te stellen.

Het oorspronkelijke strategische landschap voorzag in openheid aan de onveilige zijde. Over het algemeen is de veilige zijde, binnen de ring van de hoofdweerstandslijn om Amsterdam, meer verstedelijkt en verdicht dan de onveilige zijde buiten de ring. In het gebied van de Westelijke Duinrand heeft dat zich juist andersom ontwikkeld. De onveilige zijde is nu grotendeels bebouwd met nog een smalle resterende open zone tot aan de hoofdweerstandslijn. Op enkele plekken ligt de bebouwing er tegen aan. Opvallend is dat hier juist aan de veilige zijde, binnen de ring, naar verhouding grote open en onbebouwde gebieden zijn.

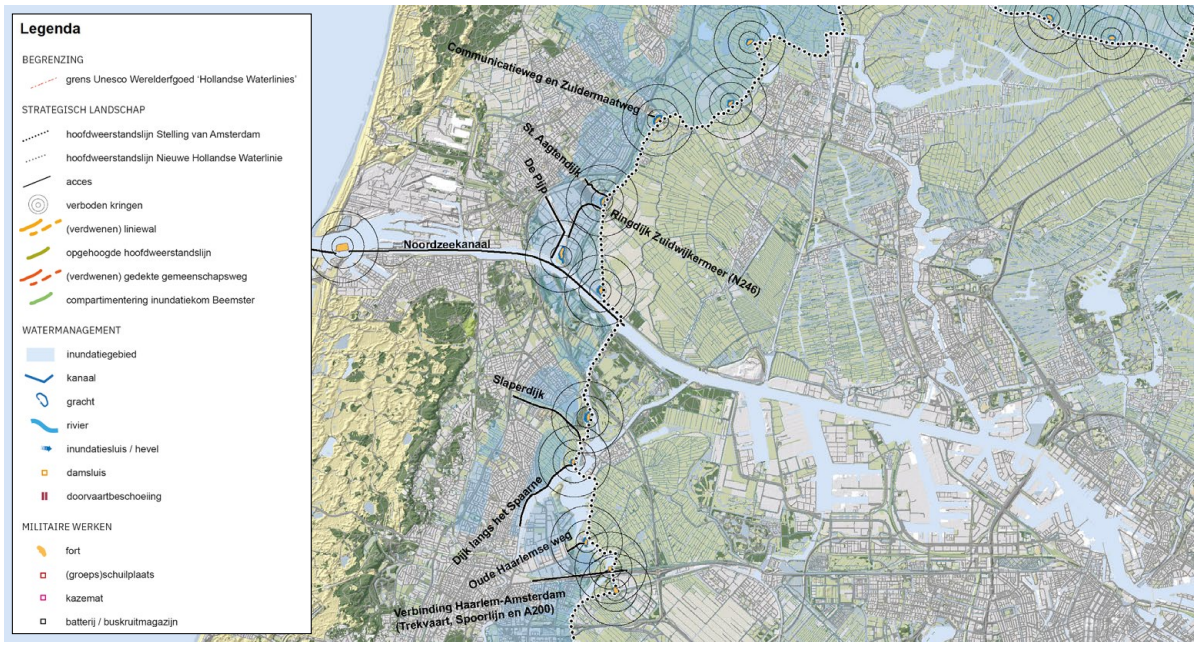

Strategisch Landschap.

Watermanagement en inundatiesysteem

De essentie van de Stelling van Amsterdam bestaat uit de inundatie. In dit deelgebied behelst de inundatie het onder water zetten van de polders en droogmakerijen tussen de de hoofdweerstandslijn en het reliëf van de hoger gelegen gronden in het westen.

Het water voor het vullen van de inundatiekommen van de Westelijke Duinrand werd hoofdzakelijk aangevoerd vanuit de Noordzee via het sluizencomplex bij IJmuiden. De noordelijke kommen – zoals de Uitgeester Broekpolder - werden ook gevoed met water uit de Schermerboezem dat aangevoerd werd via het Alkmaardermeer bij Uitgeest. Vanuit het zuiden konden de kommen bij Haarlem ook worden gevoed vanuit de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Daarin werd water ontvangen dat bij Katwijk uit de Noordzee werd binnengelaten, en water dat vanuit het rivierengebied aangevoerd werd via een sluis bij Gouda.

Zeesluizen Noordzeekanaal en Kustfort bij IJmuiden (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Door de sluizen bij IJmuiden te openen (bij vloed), steeg het waterpeil in het Noordzeekanaal en de daarmee verbonden Zijkanaal A en Zijkanaal B.

Vanuit Zijkanaal A en de Wijkervaart werd het water middels inundatiesluizen ingelaten naar de direct omliggende polders en droogmakerijen ten noorden van het Noordzeekanaal. Vervolgens transporteerde een inundatiekanaal het water naar het Fort aan de St. Aagtendijk.

Ter hoogte van Fort aan de St. Aagtendijk was een stelsel van inundatiesluizen en ook een stenen beer[6] aangebracht zodat het water geschieden kon worden en verder verspreid. Het terrein aan de linkerzijde van de beer werd onder water gezet en aan de rechterzijde van de beer werd water doorgevoerd verder het gebied in. De inundatiesluis bij Fort aan de St. Aagtendijk is inmiddels verdwenen. De kade aan de frontzijde van het fort is daarentegen nog wel zichtbaar. Deze scheidde het water van Zijkanaal A van de fortgracht, zodat bestorming van het fort over water niet mogelijk was.

Voor het doorvoeren en stellen van water over de inundatiekommen, is voor de hoofdweerstandslijn vanaf Fort aan de St Aagtendijk tot aan Fort bij Veldhuis een gracht aangebracht. Deze gracht diende tevens als extra verdedigingsmiddel vanwege de beperkte breedte van de inundatiegebieden. Bij het Fort bij Veldhuis is een inundatiekade aangebracht als scheiding van de inundaties uit de Schermerboezem aan de noorzijde en uit het Noorzeekanaal. Daarin zijn duikers aangebracht voor het geval geen water binnen kon worden gelaten vanuit het Noordzeekanaal.

6 Een stenen beer is een soort muur die twee waterpeilen gescheiden houdt, maar de overtocht over de dijk bemoeilijkt.

Vanaf het verdeelpunt bij Fort aan de St. Aagtendijk werd ook water naar het zuiden gestuurd via de watergang aan de voorzijde van de 'Vuurlinie'.

Vanuit Zijkanaal B kon water naar het gebied ten zuiden van het Noordzeekanaal worden doorgevoerd. In de westelijke dijken en kaden van Zijkanaal B zaten diverse inundatiesluizen om de aanliggende polders en droogmakerij onder water te kunnen zetten. Zijkanaal B komt uit op de sluis bij Spaardam die open kon worden gezet om het water verder via het Spaarne en de Liede te verspreiden, zodat de polders aan de oostzijde van Haarlem onder water konden worden gezet. Ook voor de hoofdweerstandslijn tussen de forten benoorden en bezuiden Spaarndam en tussen Fort aan de Liedebrug en Fort aan de Liede is een gracht aangebracht voor de verspreiding van water en voor een extra verdedigingsmiddel.

Naast inundatiesluizen zijn veel damsluizen aangebracht. Damsluizen liggen in sloten, vaarten en andere waterverbindingen en kunnen dicht worden gezet om water te keren om de inundatie mogelijk te maken of om boezemwater af te sluiten. De eerste soort damsluizen komen vooral voor in liniewallen, zoals de Liniewal Aagtendijk - Zuidwijkermeer. Deze liniewal is dwars over het wegen en slotenpatroon van de Wijkermeerpolder gelegd. In normale tijden, zonder oorlogsdreiging, moesten de damsluizen open zijn voor een goede afwatering en ontsluiting. Bij dreigingen kon de dam, samen met de coupure (doorsnijding) in de liniewal of dijk, dicht worden gezet met schotbalken en zandzakken. De dijk vormde dan weer één geheel en ging als inundatiekering fungeren. Damsluizen werden gemaakt in belangrijke inundatie- of toevoerkanalen om het wegstromen van water uit geïnundeerde gebieden te voorkomen zoals in Zijkanaal A, bij de sluizen van Spaarndam en een voormalige damsluis in de Haarlemmertrekvaart. Ook konden zo buiten bereik van de vijand waterreservoirs worden aangelegd die niet konden worden afgetapt. Bij damsluizen zijn vaak schotbalkloodsen te vinden.

Damsluis met schotbalkenloods in de Molentocht bij de Vuurlinie in de Wijkermeerpolder (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

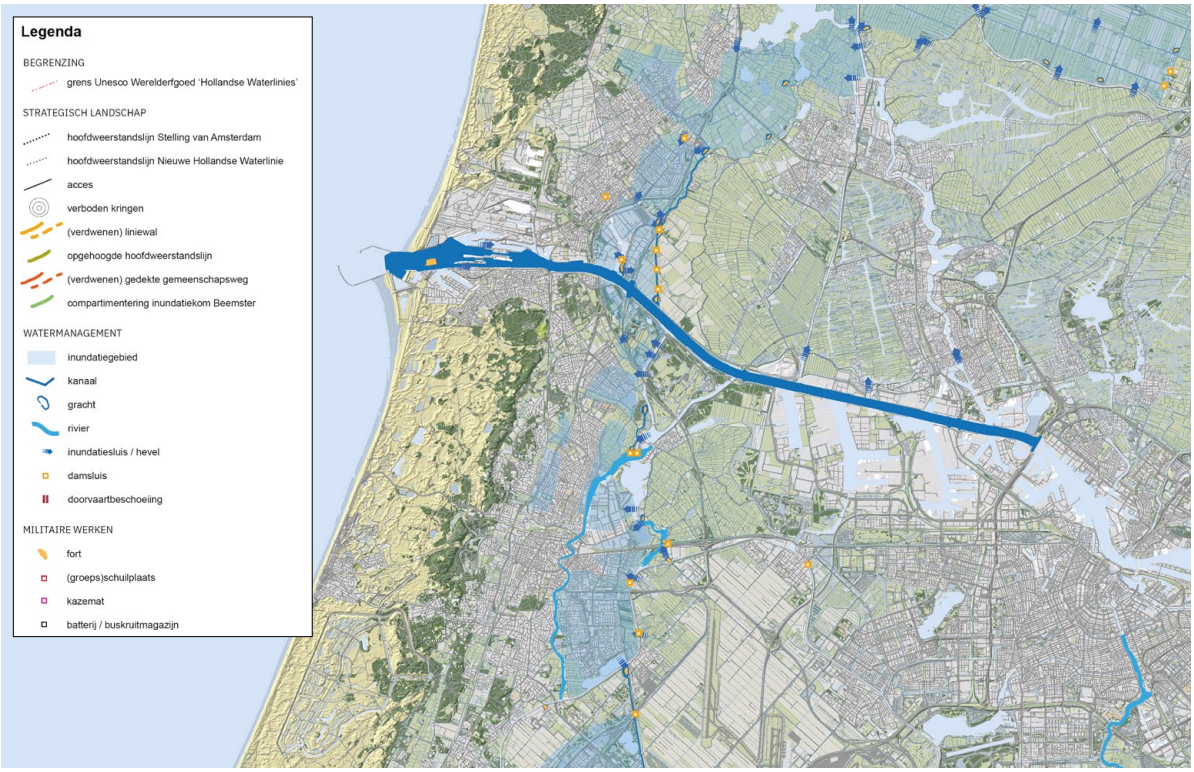

Watermanagement.

Militaire Werken

De Westelijke Duinrand heeft een veelheid aan militaire werken. Aan de noordzijde ligt Fort bij Veldhuis, een schakel op de overgang van de smalle linie dicht bij de kust naar de veenweiden en droogmakerijen van Laag-Holland ten noorden van Amsterdam. Fort bij Veldhuis verdedigd samen met een nevenbatterij de uit Heemskerk/Assumburg komende Zuidermaatweg en Communicatieweg en de voor het fort gelegen inundatiekade met sluizen. Het fort bood zicht op deze accessen én het omliggende inundatievlak, en is – samen met Fort bij Vijfhuizen in de Haarlemmermeerpolder – het oudste betonnen fort naar het eerste ontwerp uit 1897. Bijzonder is ook dat er een zoeklichtremise in de frontwal is gebouwd door de Duitse bezetter.

Fort Veldhuis (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Het Kustfort bij IJmuiden vormde samen met een serie batterijen in het sluizencomplex de bescherming van het acces vanaf de Noordzee. Naast een accres was het Noordzeekanaal een belangrijke bron voor het onder water kunnen zetten van omliggende inundatiegebieden. Het kustfort was gelegen op de noordelijke oever van de monding van het Noordzeekanaal. Door verbreding van het kanaal is het kustfort op een eiland voor de sluizen komen te liggen. Het fort beschikte over een unieke pantserbatterij met vijf zware kanonnen voor de kustverdediging en een pantserkoepel met twee kanonnen voor de verdediging van de sluizen en het Noordzeekanaal.

Aan en nabij het Noordzeekanaal ligt tevens de driehoek van forten aan de St. Aagtendijk, bij Velsen en Zuidwijkermeer.

- Fort aan de St. Aagtendijk verdedigde de accessen van de St. Aagtendijk en de westkade van de Zuidwijkermeerpolder. Daarnaast overzag het fort het verdeelpunt van water over de inundatievelden. Bijzonder bij dit fort is de in beton uitgevoerde frontcaponnière, een aan de frontwal gelegen uitbouw, aan weerszijden voorzien van schietgaten voor het verdedigen van de fortgracht. De voorzijde van deze caponnière was tegen granaatvuur beschermd door een zware aarden dekking. Dit extra flankerende vuur werd noodzakelijk geacht omdat de inundatie ter plekke smal was vanwege de nabijheid van het duingebied.
- Fort bij Velsen verdedigde het Noordzeekanaal met zijn oevers. Doordat het een vooruitgeschoven positie ten westen van de hoofdverdedigingslijn had, kon Fort bij Velsen het Kustfort bij IJmuiden ondersteunen. Het fort was onder meer uitgerust met drie pantserkoepels met 15 cm kanonnen. Deze hadden een groot bereik en ze konden zowel de monding van het Noordzeekanaal als het frontgebied tussen Haarlem en Castricum onder vuur nemen om vijandelijke insluitingstroepen te bestrijden en samen met Fort bij IJmuiden de overtocht over het Noordzeekanaal verhinderen. Het fort was daarmee van zeer groot strategisch belang.
- Fort Zuidwijkermeer verdedigde de dijken en droog blijvende stroken langs het Noordzeekanaal.
- Fort bij St. Aagtendijk en Fort bij Velsen zijn door verstedelijking en doorsnijding van de snelweg A9 geïsoleerd komen te liggen. De onderlinge zichtrelaties tussen de fortendriehoek ten noorden van het IJ is daarmee aangetast.

Fort St. Aagtendijk met op de achtergrond de Liniewal 'Vuurlinie' (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Onder het Noordzeekanaal vormde Fort benoorden Spaarndam samen met Fort bezuiden Spaarndam, de Wal bewesten Spaarndam en de latere Voorstelling bij Spaarndam, samen de Positie bij Spaarndam. De Positie bij Spaarndam diende ter verdediging van de op het gelijknamige dorp aanlopende accessen en de daarin gelegen sluizen (Spaarne, Zuider-IJ en Zeedijk).

- Fort benoorden Spaarndam verdedigde het acces gevormd door de Slaperdijk en de Westlaan. Vanuit het Zijkanaal B werd het inundatiewater in de polders tussen het fort en het Noordzeekanaal ingelaten. Het fort bevindt zich nog in de staat zoals het in 1970 is verlaten.
- Fort bezuiden Spaarndam verdedigde dezelfde accessen en tevens het Spaarne en haar dijkwegen. Vanuit het Spaarne werd hier het inundatiewater in de polders ten westen van het fort ingelaten.
- De positie bij Spaarndam is in 1917 uitgebreid met een voorstelling als extra verdediging van de smalle en belangrijke passage bij Spaarndam. De voorstelling ligt ongeveer 500 meter naar het westen in de polder Westbroek ten noorden van de Slaperdijk en de Oude Spaarndammerpolder ten zuiden daarvan. Van Zijkanaal B tot het Spaarne is een voorkanaal/gracht gegraven met daarachter een frontwal met daarin groepsschuilplaatsen. In de tussenliggende ruimte zijn ook op regelmatige afstand groepsschuilplaatsen aangebracht. Rondom de Slaperdijk is een clustering van groepsschuilplaatsen.
  De voorpositie is zeer herkenbaar door de vele betonnen werken en maakt de hele positie bij Spaardam nog meer zichtbaar en beleefbaar.

Fort bezuiden Spaarndam met gracht, liniewal en sluizen en gemaal bij Spaarndam (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Verder ten zuiden van Fort bezuiden Spaarndam ligt de Positie aan de Liede. Deze bestaat uit de forten bij Penningsveer, bij de Liebrug en aan de Liede.

- Fort bij Penningsveer verdedigde het acces gevormd door de Oude Haarlemmerweg. Op deze plaats lag eerst post nummer 2 aan het Penningsveer. Deze post was onderdeel van de verdedigingswerken rond Amsterdam die Cornelis Krayenhoff in de jaren 1805 - 1810 liet aanleggen.
- Fort bij de Liebrug verdedigde het acces gevormd door de spoorweg, trekvaart en weg tussen Amsterdam en Haarlem. Aangezien de belangrijkste verdedigingstaken werden uitgevoerd door de forten bij Penningsveer en aan de Liede, kon hier met een kleiner verdedigingswerk worden volstaan.
- Fort aan de Liede is een van de vier forten die werd aangelegd bij drooglegging van het Haarlemmermeer (1848-1852). De forten waren onderdeel van de Posten van Krayenhoff en werden opnieuw benut in de periode 1843- 1852 om een vrije doorgang van een vijandelijk leger door de nieuwe polder te verhinderen. Fort aan de Liede kreeg later een functie in de Stelling van Amsterdam.

Bij de forten in de Westelijke Duinrand is een veelheid aan batterijen en nevenbatterijen te vinden. Deze waren bedoeld voor het opstellen van geschut en zijn nog terug te zien in het landschap. De batterijen op de oude spoorbrug bij Velsen en de nevenbatterij bij Fort Zuidwijkermeer zijn met de verbreding van het Noordzeekanaal verdwenen.

In het gebied zijn verschillende keelkazematten terug te vinden, die dienden als achterwaartse verdediging van de terreinen tussen de forten in. Zo zijn er keelkazematten gelegen bij Fort Veldhuis, St. Aagtendijk, en bij Fort Zuidwijkermeer. Bijzonder aan dit laatste fort is dat zich onder beide keelkazematten kelders bevinden, voorzien van geglazuurde tegels ten behoeve van vleesopslag. Via het Noordzeekanaal vond de aanvoer plaats, waarna het van hieruit werd gedistribueerd over de andere forten van de Stelling. Ook de keelkazematten bij Fort bij de Liebrug zijn uniek. In tegenstelling tot veel andere forten verschillen de keelkazematten hier in grootte. De rechter keelkazemat is klein en diende alleen voor de nabijverdediging. De linker keelkazemat was groot en van belang voor de verdediging van het gebied tot aan de Fuikvaart bij Haarlem.

De grote keelkazemat bij Fort bij de Liebrug (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

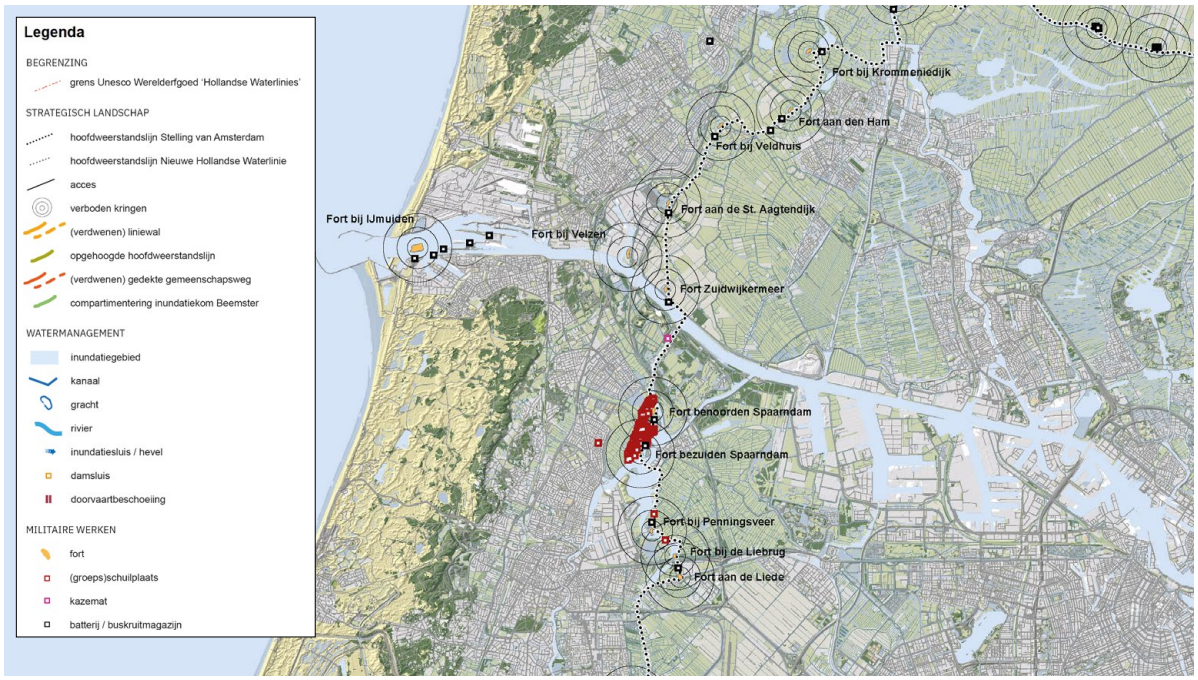

Militaire werken.

5.5 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de 2e Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingswerk. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de functie als verdedigingswerk hebben veel forten een nieuwe functie gekregen. Zo hebben Fort bij Veldhuis, Fort aan de St. Aagtendijk en Fort Zuidwijkermeer vlak na de oorlog, in 1947 en 1948, als gevangenis voor politieke delinquenten gefungeerd. Ook Fort Penningsveer heeft enige tijd na de oorlog deze functie gehad. Fort bij Velsen is in 1978 aan een particulier verkocht. Na gedeeltelijke afbraak van het fort in 1981-1983 besefte de provincie Noord-Holland dat de Stelling van Amsterdam bewaard diende te blijven. Zo heeft de sloop van dit fort de monumentale bescherming van de Stelling van Amsterdam in gang gezet. Bescherming door het Rijk van delen van de Stelling volgden.

In tegenstelling tot de forten bleef het linielandschap tot de jaren '60 van de vorige eeuw vrij onaangeroerd. Het Noordzeekanaal werd verbreed, waarbij onder meer de nevenbatterij ten zuiden van Fort Zuidwijkermeer is verdwenen.

Vanaf de jaren '60 breiden Heemskerk, Beverwijk, Driehuis en Santpoort Noord zich flink uit, onder de rook van de steeds groter wordende Hoogovens. De spoorbrug over het Noorzeekanaal bij Velsen met batterijen, wordt vervangen door een spoortunnel. Ook het pontveer bij Velsen wordt vervangen door de 'Velsertunnel' waar onderlangs de provinciale weg N99, en kort daarop de rijksweg A9, het Noordzeekanaal passeert. Ten zuiden van de afslag naar Beverwijk wordt in De Meerwijden en de Noordwijkermeerpolder een haven en bedrijventerrein ontwikkeld.

De Spaarndammerpolders en een deel van de Polder Velserbroek krijgen een nieuwe functie als uitloop- en recreatiegebied waarbij de openheid ingeruild wordt voor beplantingen. In de Waarderpolder tussen Haarlem en de Liede wordt een groot bedrijventerrein ontwikkeld en een vuilstort.

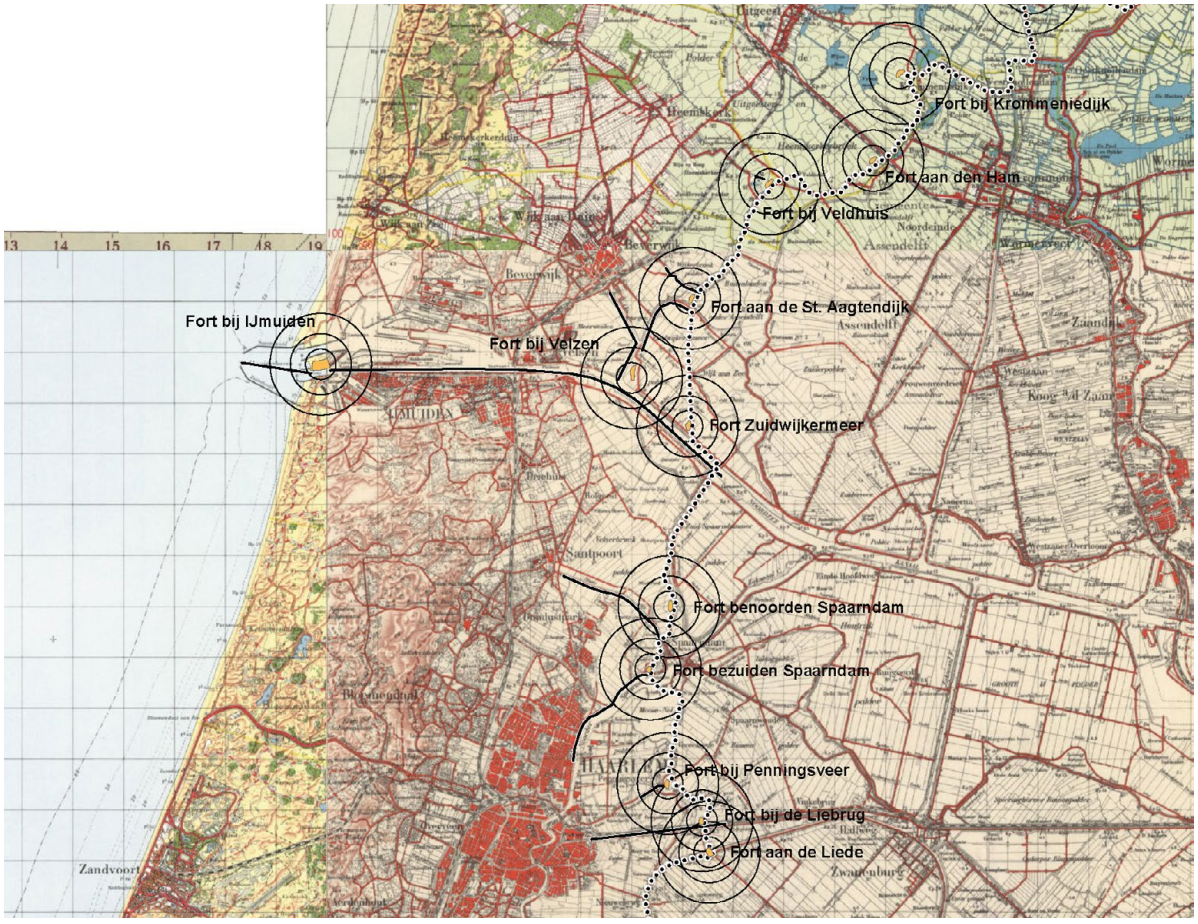

Kaart uit 1960 (bron: topotijdreis).

Na 1990 komt het gebied in een stroomversnelling door de verlegging van de A9 naar het oosten en de nieuwe Wijkermeertunnel onder het Noordzeekanaal. De snelweg schuift daarmee vrijwel tegen de hoofdweerstandslijn van de Stelling aan en doorsnijdt deze bij het Fort aan de St Aagtendijk door hier achterlangs te passeren. Dit vormt de aanzet voor het opvullen van de ruimte tussen de A9 en Velsen, Beverwijk en Heemskerk met woonwijken en bedrijventerreinen vanaf ongeveer het jaar 2000. De open ruimte van de inundatiekommen en verboden kringen zijn hierdoor vrijwel overal verdwenen.

Kaart uit 1990 (bron: topotijdreis).

Door diverse kleinere ontwikkelingen is het gebied nog verder verdicht, ook aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn. Onder meer door een golfbaan, een aardgaslocatie, benzinestations en vuilstorten tussen Heemskerk en Spaarndam. En ook tvanaf Spaarndam tot aan de Ringvaart van de Haarlemmermeer, met een munitiemagazijn bij Spaarndam en aan de westoevers van de Liede een zone van recreatiegebieden. Daarnaast zijn elementen als hoogspanningsleidingen en grondlichamen voor bijvoorbeeld langszaamverkeersroutes zijn toegevoegd. Het is een gebied geworden van stadsranden en stadsrandactiviteiten.

Aan de ‘veilige zijde’ ten oosten van Noorder IJ- en Zeedijk en ligt de nog open ruimte van Assendelverpolder. Ten oosten van de Liede liggen ligt het open veenweidegebied van de Vereenigde Binnenpolder, midden tussen Haarlem en de Amsterdamse havengebied.

Kaart uit 2020 (bron: topotijdreis).

Totaaloverzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken.

5.6 Kernkwaliteiten Westelijke Duinrand

De analyse van het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken geeft een specifiek beeld van kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in het Westelijk Duingebied. Op basis daarvan zijn de kernkwaliteiten op regionaal niveau uit het Nominatiedossier in hoofdstuk 4 verder uitgewerkt en aangescherpt.

De specifieke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in Westelijk Duingebied zijn:

Strategisch landschap:

- Openheid aan de veilige zijde van hoofdweerstandslijn met een hoofdzakelijk landelijk en agrarisch karakter.
- De smalle nog resterende open inundatiekommen en verboden kringen tussen de hoofdweerstandslijn en harde stedelijke en infrastructurele begrenzing aan de onveilige zijde.
- Herkenbare hoofdweerstandslijn, samengesteld uit in het landschap aanwezige dijken, welke vanaf de middeleeuwen zijn opgeworpen om het water te keren, en speciaal voor de Stelling aangelegde liniewallen.
- Herkenbaar onderscheid tussen bestaande dijken met veelal een meer slingerend karakter en wisselende profielen die inspelen op het landschap, en liniewallen die over het landschap heen liggen, lineair zijn en een eenduidig profiel hebben.
- Liniewallen 'Vuurlinie' door de Zuidelijke Wijkermeerpolder, de 'Wal' ten westen van Spaarndam, en tussen Fort aan de Liebrug en Fort aan de Liede.
- Parallel lopende dijken vanaf Fort bij Veldhuis tot aan Fort Zuidwijkermeer, met de hoofdweerstands-lijn meest westelijk, en de achterliggende Noorder-IJ en Zeedijk als transport- en bevoorradingsroute met magazijnen.
- Duidelijke relatie van de hoofdweerstandslijn met accessen, de Zuidermaatweg, St Aagtendijk en rindijk Zuid Wijkermeerpolder, het Noordzeekanaal, Slaperdijk (Zuidelijke IJ-en Zeedijk), Oude Haarlemse Weg, Verbinding Haarlem-Amsterdam (Trekvaart, Spoorweg en autoweg).
- Accessen waar 2 of 3 forten samen het acces afsluiten: forten langs het Noordzeekanaal met forten-driehoek, positie bij Spaarndam bij de Slaperdijk en positie bij de Liede bij de verbinding Haarlem-Amsterdam.
- Open verboden kringen rond Kustfort bij IJmuiden, Fort Zuidwijkermeer (met kringwetboerderij) en Fort bezuiden Spaarndam, en de nog bestaande smalle open ring rond de overige forten.

Watermanagement:

- Hoofdinundatie via het Noordzeekanaal met inundatiekanalen; Zijkanaal A naar het noorden richting het verdeelpunt bij Fort aan de St Aagtendijk, en Zijkanaal B naar het zuiden richting de sluizen bij Spaarndam met aansluitend het Spaarne en de Liede voor verdere verspreiding van het water.
- Inundatiekanalen en grachten voor de hoofdweerstandslijn tussen Fort aan de St Aagtendijk en Fort Veldhuis, voor de 'Vuurlinie' voor de liniewal bij Spaarndam en voor de liniewal tussen Fort aan de Liedebrug en Fort aan de Liede.
- Waterverdeelpunt met stenen beer bij Fort aan de St Aagtendijk.
- Damsluizen en schotbalkloodsen, en specifiek het ensemble van damsluizen in de 'Vuurlinie'.
- Inundatiesluizen langs de toevoerkanalen en -vaarten.
- De inundatiekade met sluizen bij Fort bij Veldhuis.

Militaire werken:

- Veelheid aan forten met een duidelijke positie aan of ten opzichte van de hoofdweerstandslijn veelal op korte afstand van elkaar: Fortendriehoek met Fort bij Velsen, Fort Zuidwijkermeer en Fort aan de Sint Aagtendijk, Positie bij Spaarndam met Fort benoorden en Fort bezuiden Spaarndam, en Positie aan de Liede met Fort bij Penningsveer, Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liede.
- Positie bij Spaardam met duidelijke voorpositie met voorgracht, wal en grote concentratie betonnen werken met de smalle passage over de brede monding van het Spaarne.
- Vooruitgeschoven positie van Fort bij Velsen (ter bescherming van inundatie via het Noordzeekanaal en flankvuur voor Kustfort bij IJmuiden) en vooruitgeschoven positie Kustfort bij IJmuiden, nu een forteiland in de monding van het sluizencomplex en de daarmee samenhangende batterijen (ter bescherming tegen bedreiging vanuit de Noordzee).

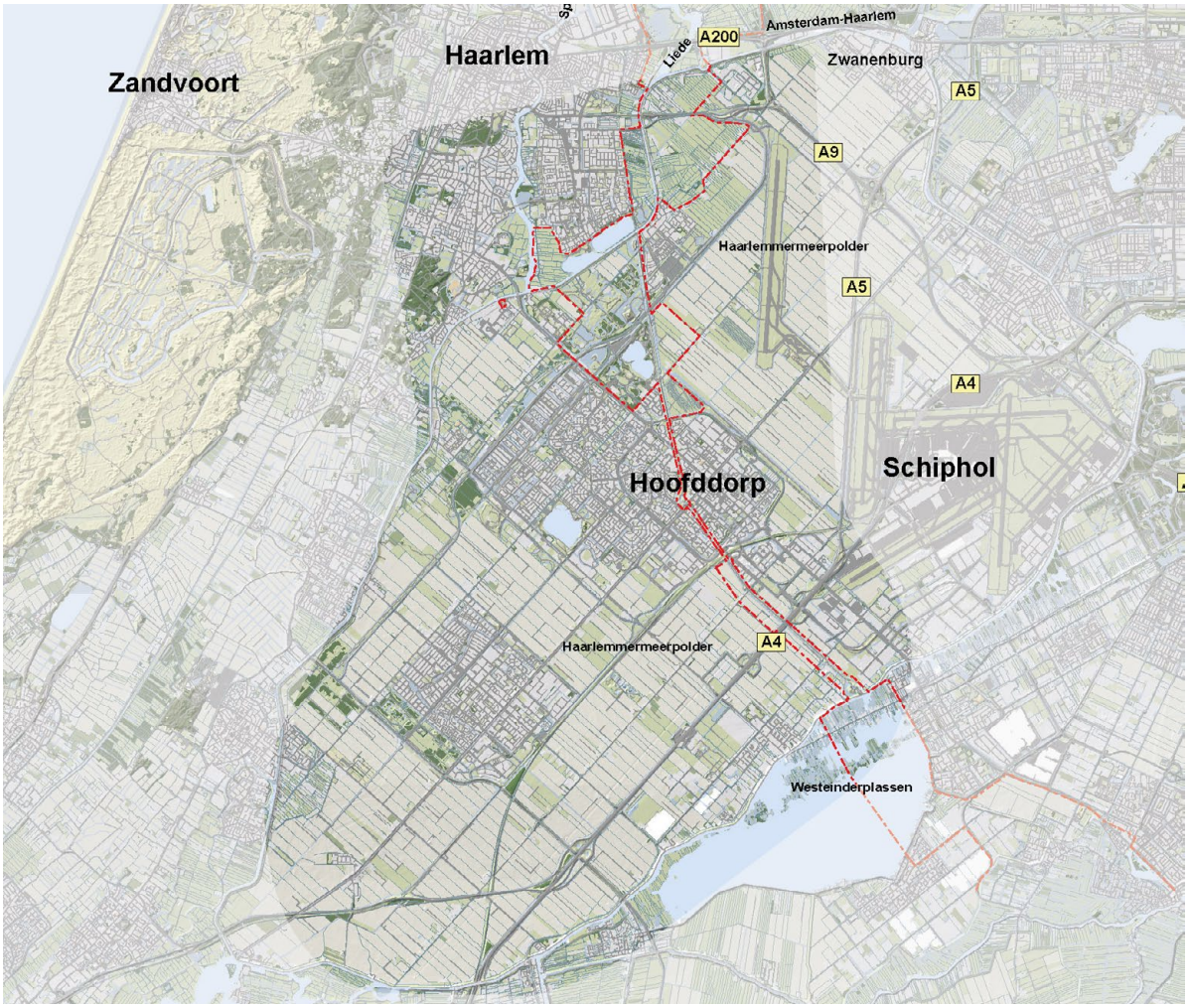

Stelling van Amsterdam in Amsterdam West – Droogmakerij Haarlemmermeer en begrenzing Werelderfgoed (rood) (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde rond de A4 nog wijzigen).

5.7 Deelgebied Droogmakerij Haarlemmermeer

Strategisch landschap

De hoofdweerstandslijn hangt sterk samen met de droogmakerij en bestaat uit de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder (Vijfhuizerdijk en Cruquiusdijk) en de Geniedijk dwars door de polder. De dijk en liniewal vormen de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde. De dijken zijn als element goed herkenbaar en vanwege de forten en andere werken herkenbaar als verdedigingslijn van de Stelling. De hoofdweerstandslijn volgt de ringdijk van het Fort aan de Liede tot aan Fort bij Vijfhuizen. Dit punt lag ook ongeveer op de gewenste afstand tot Amsterdam en in het verleden liep hier de spoorlijn tussen Hoofddorp en Haarlem, een acces dat verdedigd moest worden. Nu gaat hier de tunnel voor het R-net onder de ringvaart door.

Vanuit Fort bij Vijfhuizen is een liniewal dwars door de Haarlemmermeerpolder getrokken tot aan de Westeinderplassen bij Aalsmeer. De liniewal is de langste inundatiekering die speciaal voor de Stelling van Amsterdam werd aangelegd. De Haarlemmermeerpolder wordt erdoor in tweeën gedeeld. De liniewal is met knikpunten om Hoofddorp heen getrokken, dat zo binnen de Stelling kwam te liggen. ‘De Geniedijk’, zoals de liniewal hier heet, is één van de meest markante elementen van de Stelling, door de duidelijke expressie van de lijn in de vlakke polder.

De Geniedijk heeft een kenmerkend profiel. Over de hele lengte zijn voor- en achterkanalen aangelegd. Ze geven de dijk een heldere ruimtelijke begrenzing. Aan het binnentalud werd een transportweg toegevoegd om troepen en materieel onder dekking te kunnen verplaatsen. Een bomenrij begeleidde de weg. Deze was bedoeld als camouflage van de liniewal, die zo op een reguliere dijk zou lijken. Nu benadrukken de bomenrijen aan zowel buiten- als binnenzijde van de Geniedijk de markante lijn door de droogmakerij. De weg is verdwenen. Een fietspad ligt nu wisselend aan de voor- of achterzijde van de Geniedijk.

De Geniedijk bij Batterij aan de Sloterweg (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Het te inunderen gebied buiten de Haarlemmermeerpolder was vrij smal en lag in de oude polders tussen de ringdijk van de Haarlemmermeerpolder en het Zuider Spaarne. De inundatiekom in het zuiden van de Haarlemmermeerpolder was juist ruim en uitgestrekt. Het inundatieveld liep tot aan de Ringdijk en de hoger gelegen randen van de droogmakerij. Het huidige linielandschap is smal door de in de inundatiekommen opgerukte bebouwing en stadsrandactiviteiten bij Haarlem en de vele uitbreidingen van woonwijken en bedrijventerreinen in de Haarlemmermeerpolder. Zowel aan de onveilige zijde als de veilige zijde is het gebied grotendeels verdicht. Enige openheid is nog wel in het zuidwestelijke traject te vinden als een zone langs de hoofdweerstandslijn.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. Er is een duidelijke relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn in de Haarlemmermeerpolder.

De belangrijke accessen zijn de Ringvaart en -dijk van de Haarlemmermeerpolder (Cruquiusdijk) met de aanliggende hoge gronden. Deze doorsnijden de hoofdweerstandslijn bij Vijfhuizen. Aan de noord-westzijde passeert hier de voormalige spoorlijn tussen Haarlem en Hoofdorp de Stelling. Waar deze met de Ringvaart kruiste, is het Fort bij Vijfhuizen gepositioneerd. De hoge gronden op het oude land bij Heemstede, vormden een droge positie voor de Stelling. Hiertegenover staat het gemaal Cruquius, belangrijk voor de waterbeheersing van de Haarlemmermeerpolder. Daarom is Fort bij Heemstede hier als vooruitgeschoven post op het acces gepositioneerd, als onderdeel van de ‘voorpositie bij Cruquius’. Daar maken ook de groepsschuilplaatsen op de golfbaan bij, die tussen beide forten in zijn gebouwd. Aan de zuidoostzijde van de Haarlemmermeer, waar de Geniedijk aansluit op de Ringdijk, verdedigde het Fort bij Aalsmeer het acces van de Ringvaart en -dijk (Aalsmeerderdijk).

In de Haarlemmermeerpolder kruist de Geniedijk de diverse wegen in het ritme van de polder. Deze lagen wat hoger dan de omliggende landen. De Hoofdvaart vormt het belangrijkste acces dat door het Fort bij Hoofddorp werd afgesloten. Deze heeft begeleidende kades en er kon overheen gevaren worden.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De openheid van de verboden kringen is rond de meeste forten en batterijen verdwenen. De ruimtes rondom Fort bij Hoofddorp, Fort bij Heemstede, Fort bij Aalsmeer, Batterij aan de IJweg en Batterij aan de Aalsmeerderweg zijn dichtgebouwd. Fort bij Vijfhuizen en Batterij aan de Sloterweg bezitten nog redelijk wat vrije ruimte aan de voorzijde. De in 2005 opgeleverde houten huizen bij Fort bij Vijfhuizen wijzen op de voormalige verboden kring rond dit fort.

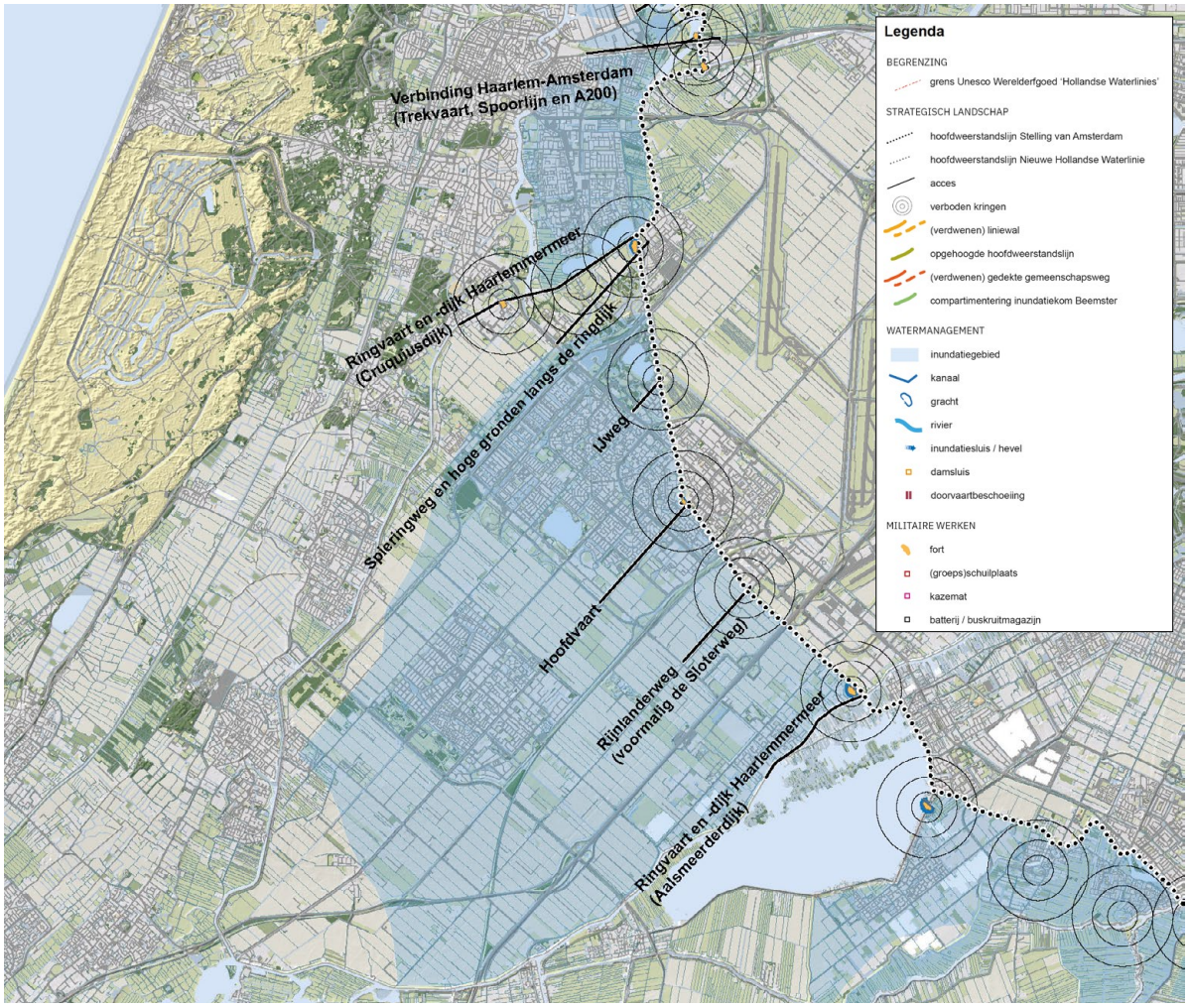

Strategisch Landschap.

Watermanagement en inundatiesysteem droogmakerij Haarlemmermeer

De essentie van de Stelling van Amsterdam bestaat uit de inundatie. In dit deelgebied gaat het om het onder water zetten van de polders en droogmakerijen ten westen van de Haarlemmermeerpolder, tussen de Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder en het Zuider Spaarne, én het vol laten stromen van de Haarlemmermeerpolder ten zuiden van de Geniedijk. Het water ten behoeve van het stellen van de inundatiekommen kon zowel vanuit het zuiden als het noorden worden aangevoerd. Vanuit de Noordzee werd water ingelaten door het sluizencomplex bij IJmuiden. Ook ten zuiden van de Stelling kon, via de uitwateringswerken van de Oude Rijn bij Katwijk, water uit zee worden ingelaten. Daarnaast was er de mogelijkheid vanuit de Hollandse IJssel bij Gouda water uit het rivierengebied aan te voeren.

Door de sluizen bij IJmuiden te openen (bij vloed), steeg het waterpeil in het Noordzeekanaal en de daarmee verbonden Zijkanalen A en B. Zijkanaal B komt uit op de sluis bij Spaardam die vervolgens open werd gezet om het water verder via het Spaarne en de Liede te verspreiden richting de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder. Via inundatiesluizen konden de aanliggende polders onder water worden gezet. Bij Fort bij Vijfhuizen en Fort bij Aalsmeer waren inlaten aangelegd om de zuidzijde van de Haarlemmermeer polder te kunnen inunderen. Met deze positionering hielden de verdedigers controle over het inlaten van water in de inundatiekom.

Damsluizen in de ringvaart van de Haarlemmermeerpolder speelden een belangrijke rol. De damsluizen liggen bij Halfweg en bij Vijfhuizen. Samen met de damsluizen in de Fuikvaart, de Trekvaart van Haarlem naar Halfweg (verdwenen) en de damsluizen bij Penningsveer, vormden ze een aparte Liedeboezem, een soort waterreservoir buiten bereik van de vijand. De damsluizen werden dicht gezet om wegstromen van water uit de boezem te voorkomen, zodat deze niet konden worden afgetapt.

Damsluis bij Vijfhuizen (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Een ander type damsluis ligt in sloten, vaarten en andere waterverbindingen door de hoofverdedigingslijn. Deze komen vooral voor in de Geniedijk. In normale tijden, zonder oorlogsdreiging, moesten deze damsluizen open zijn voor de afwatering en ontsluiting. Bij een dreiging kon de dam, samen met de coupure (doorsnijding) van de weg in de liniewal of dijk, dicht worden gezet met schotbalken en zandzakken. De dijk vormde dan weer één geheel en ging als inundatiekering fungeren. Damsluizen zijn er in de IJtocht en de Hoofdvaart. De damsluis in de Slotertocht is gesloopt voor de verbreding van de A4 en aansluiting van de N201. Bij wegdoorsnijdingen zijn coupures gemaakt die op een zelfde wijze dichtgezet konden worden. In de weg is dit ook merkbaar omdat deze hier enigszins omhoog gaan. Bij damsluizen en coupures zijn vaak ook nog schotbalkloodsen te vinden.

Langs de gehele Geniedijk zijn voor- en achterkanalen aangelegd. Via het voorkanaal kon water verspreid worden over de hele breedte van de Haarlemmermeerpolder om vervolgens via de tochten en sloten de inundatiekom te vullen. Het voorkanaal had ook de functie als barrière om een massale stormloop onmogelijk te maken en is om die reden extra breed gemaakt. Het achterkanaal is smaller en diende, net als de verbindingsweg achter de liniedijk, als verbindingsroute tussen de forten. Onder dekking van de dijk kon onder meer munitie vervoerd worden over het kanaal.

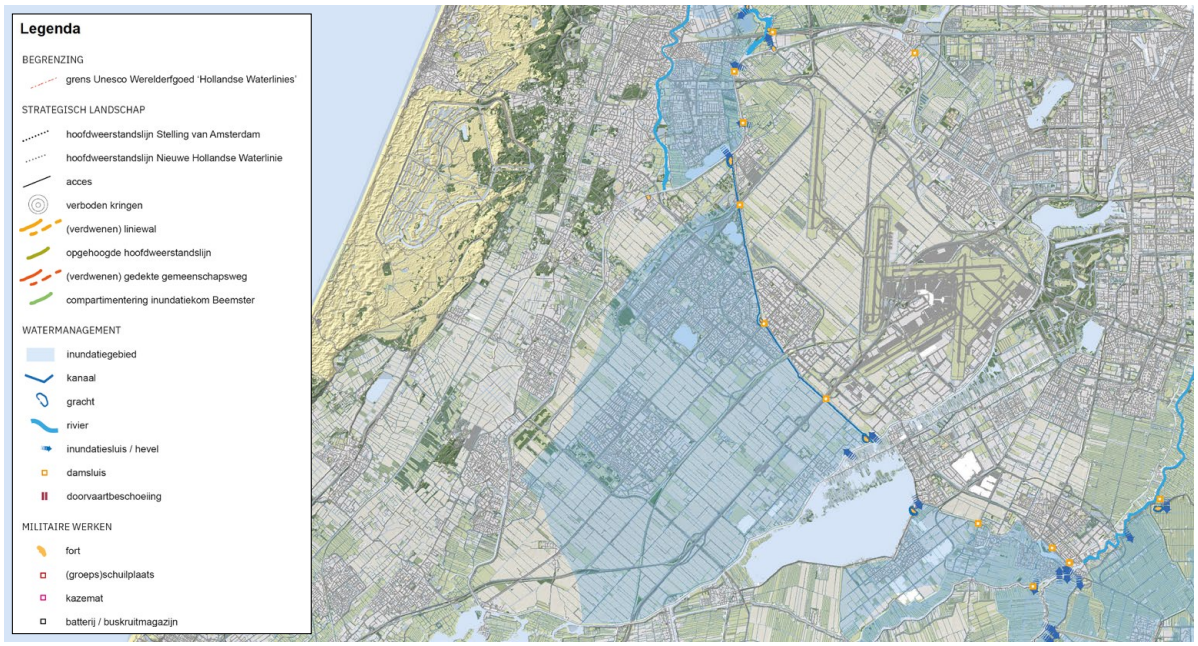

Watermanagement.

Militaire Werken

De forten in de Haarlemmermeerpolder zijn duidelijk gekoppeld aan de Geniedijk, de hoofdweerstandslijn. Er is een hoge onderlinge samenhang tussen de batterijen en forten langs deze liniewal. Het gaat om onder andere het Fort bij Vijfhuizen, Fort bij Hoofddorp en Fort bij Aalsmeer:

- Fort bij Vijfhuizen verdedigde de Ringvaart en -dijk van de Haarlemmermeerpolder, alsmede de droog blijvende terreinstrook aan de ringdijk. Het ontwerp van Fort bij Vijfhuizen is gebaseerd op het oudste betonnen ontwerp uit 1897 waarbij de hefkoepels een zelfstandige plek op de flankhoeken hadden. De bij de restauratie van het fort gereconstrueerde metalen genieloods is het enige bewaard gebleven exemplaar van dit type. Om het fort ligt een dubbele gracht als extra barrière, die door een nog aanwezige inundatiesluis of hevel van water uit de ringvaart werd voorzien. Op de droog blijvende strook werden in 1917-1919 twee vóórstellingen aangelegd, bij Fort bij Heemstede en bij de huidige golfbaan. Deze voorstellingen waren vooruitgeschoven posten van het Fort bij Vijfhuizen en dienden als extra verdedigingswerken. Beide zijn voorzien van betonnen onderkomens en mitrailleurblokken.
- Fort bij Hoofddorp verdedigde het acces gevormd door de Hoofdvaart en de aan beide kanten lopende wegen. Het fort ligt op een knik in de Geniedijk. Zo kon met één kazemat aan de achterzijde (keel) naar beide kanten flankerend vuur langs de Geniedijk worden gegeven. Om de fortgracht te kunnen verdedigen aan de frontzijde werd een caponnière[7] toegevoegd. De gietstalen caponnière is een uniek element binnen de Stelling.
- Fort bij Aalsmeer verdedigde de dijk van de Haarlemmermeerpolder, ringvaart en de droog blijvende terreinstrook. Ook diende het ter verdediging van de Aalsmeerderweg met Aalsmeerdertocht. Het fort heeft een dubbele fortgracht vanwege de oplopende gronden aan de rand van de polder die bij onderwaterzetting droog bleven. Het fort heeft een dubbele gracht, een extra barrière, die van water uit de ringvaart werd voorzien

De droogmaking van de Haarlemmermeer, tussen 1848 en 1852, maakte een eind aan de bedreiging van Amsterdam door de ‘waterwolf’. Maar het gewonnen land maakte een vijandelijke aanval op de hoofdstad wel gemakkelijker. Met name via de belangrijkste wegen en de Ringvaart. Een eerste oplossing voor dit probleem was de aanleg van vier forten als aanvulling op de Posten van Krayenhoff, een waterlinie rond de hoofdstad uit de periode 1805-1810: Fort bij Heemstede (Voorpositie bij Cruquius), Fort aan de Liede, Fort aan het Nieuwe Meer en Fort aan het Schiphol (gesloopt in 1934). Deze forten moesten de belangrijkste wegen en de Ringvaart verdedigen en werden in het noordelijk deel van de polder langs de Ringvaart gebouwd. Fort aan de Liede en Fort bij Heemstede zijn opgenomen in de Stelling. Fort bij de Liede als onderdeel van de verdediging van het acces tussen Amsterdam en Haarlem; de ‘Positie aan de Liede’. Fort bij Heemstede als voorpositie voor de verdediging van gemaal Cruquius en het acces via de Ringvaart en -dijk. Fort bij Heemstede kreeg geen gemetseld gebouw en is nooit voltooid.

Er bevinden zich diverse batterijen in de Haarlemmermeerpolder. De Batterij aan de IJweg en de Batterij aan de Sloterweg dienden als flankering van de Geniedijk. De Batterij aan de IJ-weg uit 1906, diende als een soort tussenfort. Door de grote afstand tussen de forten bij Vijfhuizen en bij Hoofddorp – circa vijf km – was dit noodzakelijk om ondersteuningsvuur te kunnen geven aan de twee buurforten. Omdat een brede onderwaterzetting voor de batterij mogelijk was, behoefde het niet als groot fort opgezet te worden. De batterij is tegenwoordig nauwelijks nog herkenbaar. De Batterij aan de Sloterweg (tegenwoordig Rijnlanderweg) uit 1906 is, in tegenstelling tot Batterij aan de IJ-weg, goed bewaard gebleven. De batterij is gelegen tussen de forten bij Hoofddorp en bij Aalsmeer, met dezelfde reden en functie als de Batterij aan de IJweg. Ook aan de Aalsmeerderweg ligt nog een batterij als ondersteuning van Fort bij Aalsmeer en de verdediging van het acces via de Aalsmeerderweg. Bij de aanleg van de A4 zijn aan de westzijde extra bunkers gebouwd voor de verdediging. Ze liggen in de Geniedijk tussen de A4 en de Rijnlanderweg.

7 De caponnière is een lage uitbouw in de gracht, die door een gang met het hoofdgebouw is verbonden. Vanuit de caponnière kan een fortgracht met mitrailleurvuur worden verdedigd.

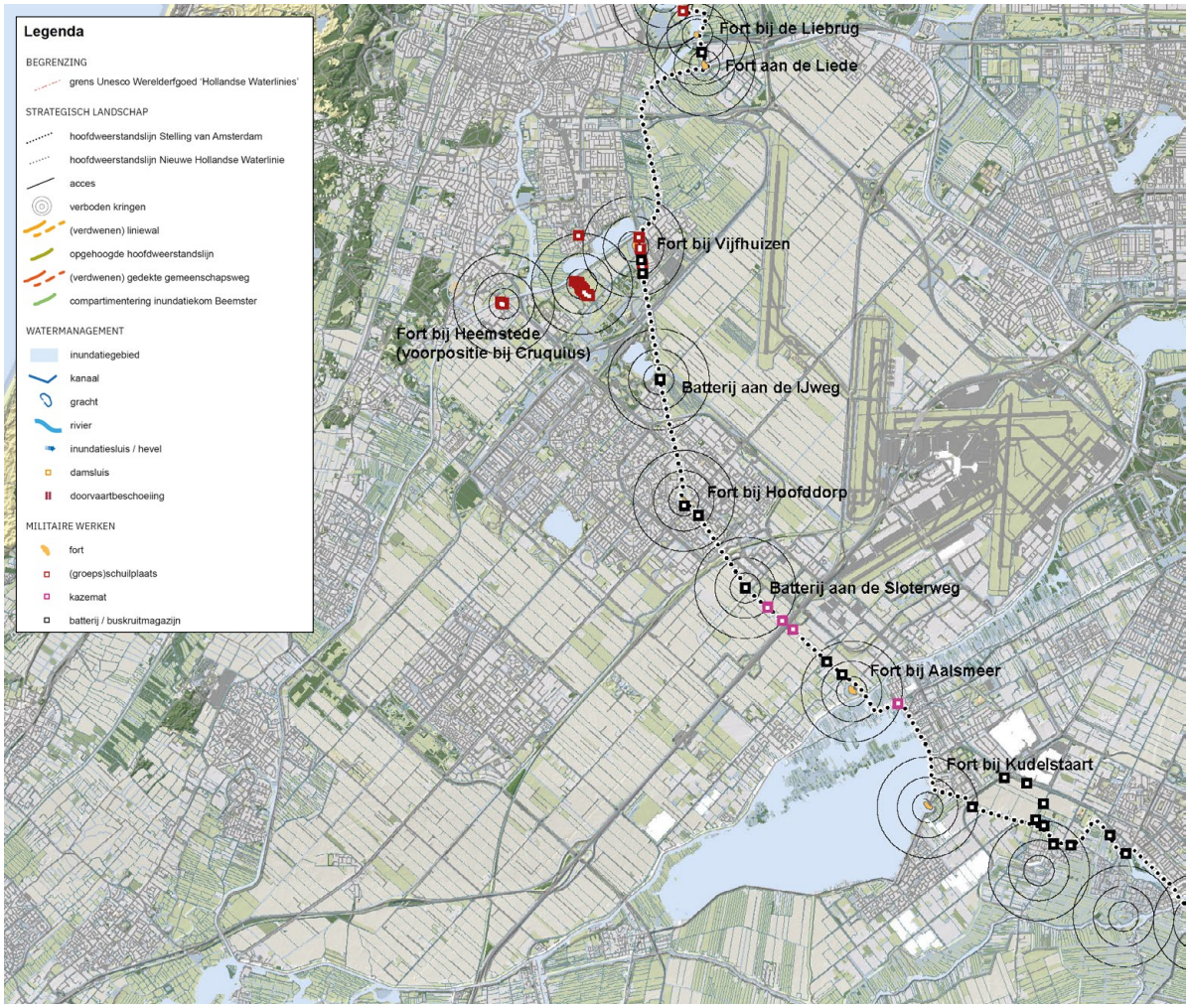

Militaire Werken.

5.8 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de 2e Wereldoorlog buiten werking gesteld. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van de militaire werken.

In de Haarlemmermeerpolder bleef het in de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw vrij rustig. Badhoevedorp, Hoofdorp, Nieuw-Vennep, Zwanenburg en Rijssenhout breidden langzaam uit. Het traject langs de Slotertocht werd gebruikt voor de Rijksweg 4 tussen Amsterdam en 's Gravenhage. Daarbij de damsluis in de Geniedijk bij verwijderd en is een coupure in de liniewal is gemaakt, een nieuw en onbewaakt acces.

Schiphol kwam tot ontwikkeling en groeide gestaag door. In de jaren '60 werd de Kaagbaan aan het zuiden toegevoegd. Tien jaar later zijn daar ook de Buitenveldertbaan en de Zwanenbrugbaan aan de noordwestzijde bijgekomen. De Rijksweg 4 is omgevormd tot de snelweg A4 en tussen de banen van Schiphol door gelegd met een tunnel onder de Buitenveldertbaan. Schiphol kreeg daarbij grote terminals in de noordelijke Haarlemmermeer-polder en trekt allerlei andere bedrijvigheid aan die zich daar en om de landingsbanen heen ontwikkelen.

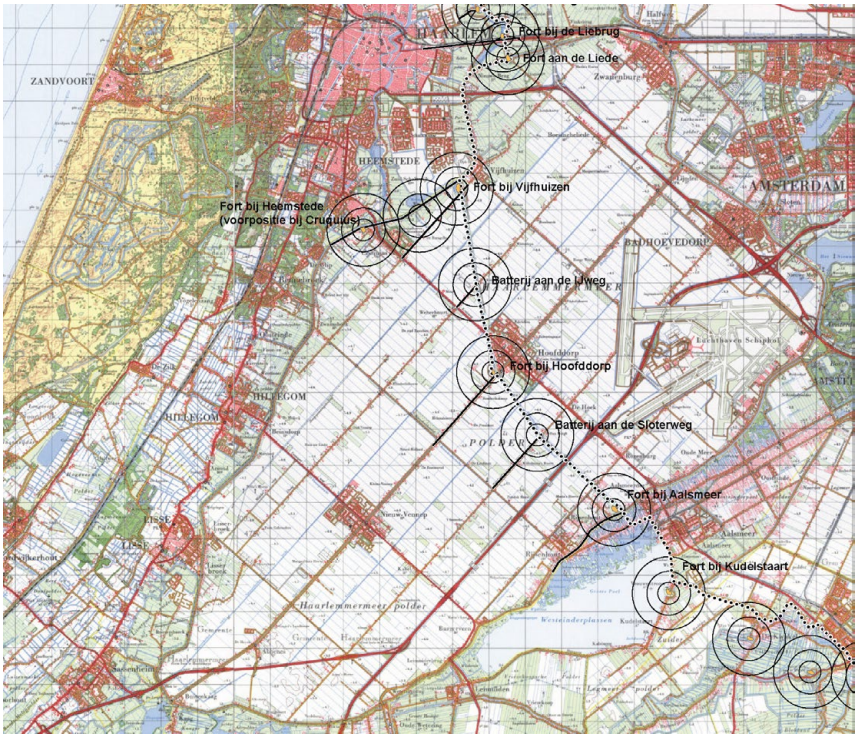

Kaart uit 1970 (bron: topotijdreis).

Vanaf 1980 breidt Hoofddorp steeds verder uit. Eerst achter de Geniedijk en rondom de Hoofdvaart. Vervolgens, na opheffing van de Vestingwet, ook over de Geniedijk heen, het 'onveilige' gebied in. In diezelfde periode groeit ook Nieuw-Vennep steeds verder door. Er wordt een spoorverbinding tussen Amsterdam en Leiden aangelegd die Schiphol en Hoofdorp aandoet. Daarbij is de Geniedijk met een coupure doorsneden en ontstaat wederom een onbewaakt acces in de Stelling.

Groei van woonwijken was vooral mogelijk ten zuiden van Schiphol, ook omdat rond 2000 de Polderbaan ten noorden van Hoofddorp is aangelegd. Tussen de Polderbaan en de Zwanenburgbaan door worden de A4 en de A9 door de A5 aan elkaar verbonden en vanwege Schiphol wordt de HSL door de Haarlemmermeerpolder getrokken richting Amsterdam. De Haarlemmermeerpolder heeft daarmee een flinke laag aan infrastructuur in zich opgenomen, wat sterk meedoet in de beleving van het gebied. Hoofddorp en Nieuw Vennep groeien in diezelfde periode door naar de westflank van de Haarlemmermeerpolder. Deze ruimte hier verdicht zich steeds verder tot aan de Ringvaart.

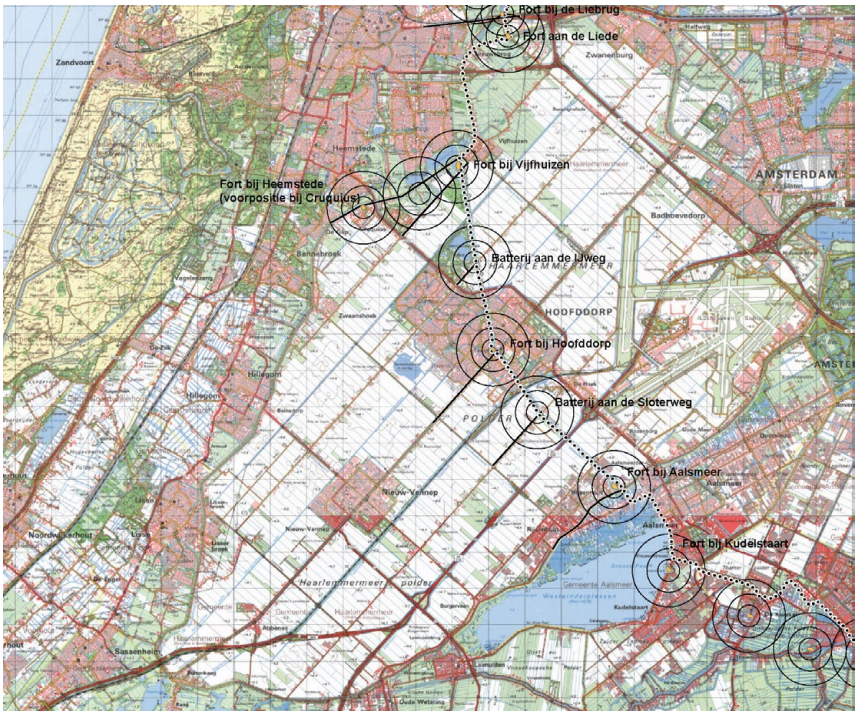

Kaart uit 2000 (bron: topotijdreis).

Kaart uit 2020 (bron: topotijdreis).

De Geniedijk en de forten zijn hierdoor over vrijwel de hele lengte ingekaderd door bebouwing en groengebieden. Alleen ten zuidoosten van Hoofddorp ligt de linie nog enigszins vrij. Door de verbreding van de A4 is deze met een flinke coupure doorsneden. De Geniedijk is hier met een fietsbrug kunstmatig weer doorgetrokken; een herkenbaar element dat nadrukkelijk refereert naar de Stelling van Amsterdam. In materiaal en ontwerp is gezocht naar een verwijzing naar de militaire functie, en beide zijden van de coupure zijn zichtbaar gemaakt vanaf de A4.

Momenteel is hier het Geniepark in ontwikkeling. Dit is een (nieuw) groen hart tussen Station Hoofddorp naar het zuiden tot aan de ringvaart. Aan de onveilige zijde wordt een strook open gehouden en aan de veilige zijde worden bomen geplant, in een gelid als wachters achter de Geniedijk.

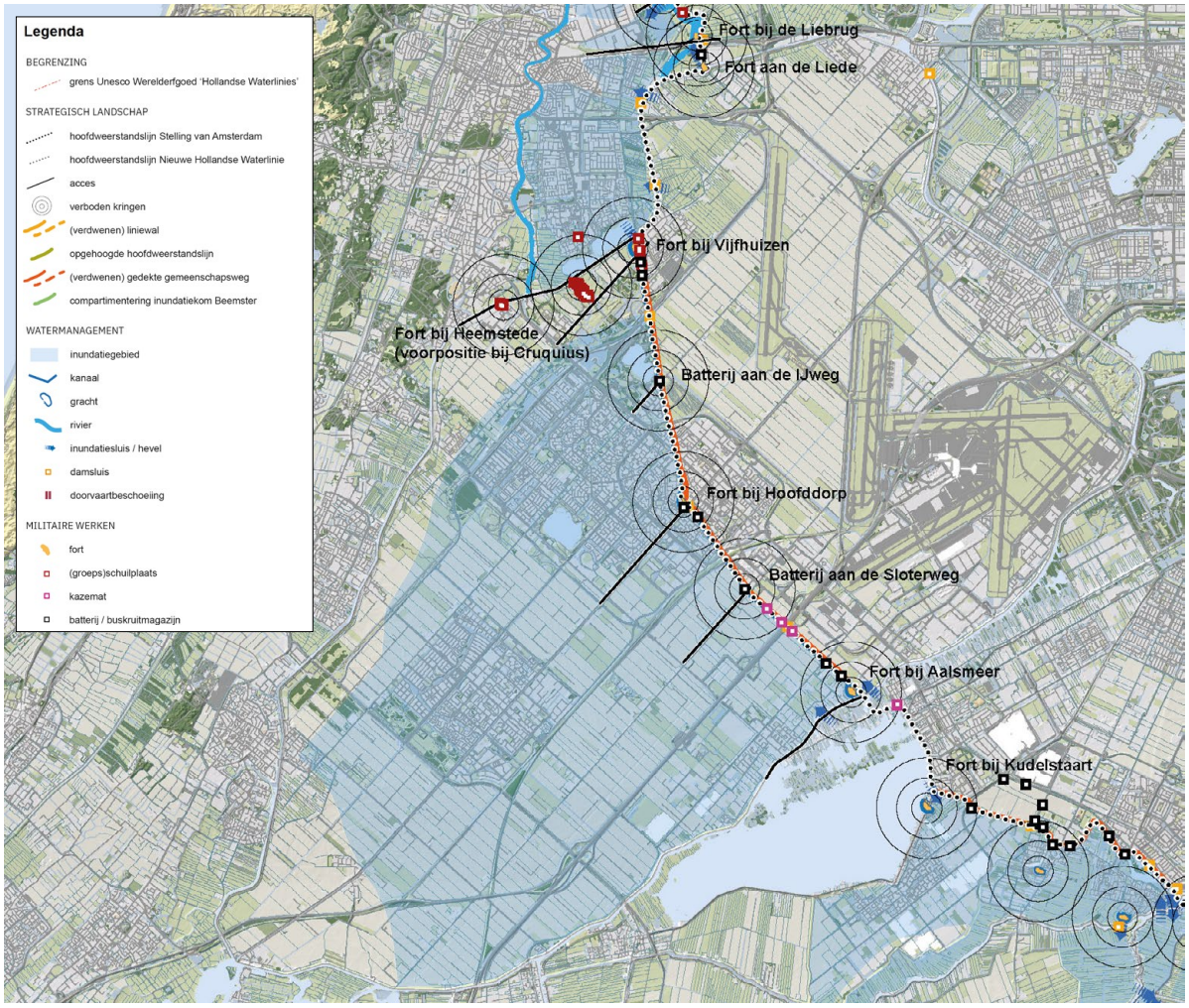

Totaaloverzicht strategisch landschap, watermanagement en militaire werken.

5.9 Kernkwaliteiten Droogmakerij Haarlemmermeer

De analyse van het strategisch landschap, het watermanagement en de militaire werken geeft een specifiek beeld van kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in de Droogmakerij Haarlemmermeer. Op basis daarvan zijn de kernkwaliteiten op regionaal niveau uit het Nominatiedossier in hoofdstuk 4 verder uitgewerkt en aangescherpt.

De specifieke kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam in Droogmakerij Haarlemmermeer zijn:
Strategisch landschap:

- Herkenbare en doorlopende hoofdweerstandslijn door stedelijk en agrarisch gebied met smalle open zones aan beide zijden.
- Geniedijk dwars door de Haarlemmermeerpolder, herkenbaar dankzij de duidelijke expressie van de lijn: autonoom over het landschap heen getrokken, met een sterk lineair karakter, een eenduidig profiel met begeleidend voorkanaal, achterkanaal en bomenrijen aan weerzijde van de liniewal (bedoeld als camouflage). Geniedijk met forten, batterijen en damsluizen, vormen een totaalontwerp.
- Duidelijke relatie van de hoofdweerstandslijn met accessen, de Ringvaart en Ringdijk van de Haarlemmermeerpolder, de Hoofdvaart, IJweg, Rijnlandweg en Aalsmeerderweg.
- Voorstelbaarheid van de inundatiekom door de eenvoudige opbouw van ringdijk en de Geniedijk die de droogmakerij in tweeën deelt.
- Nog bestaande smalle open ring rond de forten en batterijen.

Watermanagement:

- De Geniedijk is de langste inundatiekering die speciaal voor de Stelling van Amsterdam werd aangelegd.
- Voorkanaal ten behoeve van de waterverdeling en als verdedingsgracht, en achterkanaal voor transport langs de Geniedijk.
- Waterreservoir Liedeboezem met damsluizen bij Vijfhuizen, Halfweg, in de Fuikvaart, en bij Penningsveer.
- Damsluizen in de IJtocht en de Hoofdvaart.
- Inundatiesluizen en dubbele fortgrachten bij fort bij Vijfhuizen en fort bij Aalsmeer.

Militaire werken:

- Sterke onderlinge samenhang van forten en batterijen als een kralensnoer aan de Geniedijk.
- Ritmiek van forten en batterijen waarin het stramien van het droogmakerijlandschap terug is te lezen.
- Vooruitgeschoven post Fort bij Heemstede (Voorpositie bij Cruquius), ter ondersteuning van Fort bij Vijfhuizen en als bescherming van het gemaal.
- Forten en batterijen hebben een duidelijke positie aan de hoofdweerstandslijn en zijn daar zeer nauw mee verweven, Fort bij Vijfhuizen, Batterij aan de IJweg, Fort bij Hoofddorp, Batterij aan de Sloterweg, Batterij aan de Aalsmeerderweg en Fort bij Aalsmeer.
- Forten en aanvullende werken als capponières hebben een herkenbare samenhang.

6 UITGANGSPUNTEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting.

Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

6.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- / 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de Waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.
Omdat de Waterlinies hun militaire functie hebben verloren, moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten en uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling (Nominatiedossier)
Op basis van de OUV/kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.

- Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen[8].

1. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

- Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vier schaalniveaus

Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden, benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

1. de schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3). Hierin worden algemeen geldende principes voor het verdedigingssysteem als geheel besproken;
2. de schaal van het deelgebied; Westelijke Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer (zie achtergrond H5). Hierin worden de principes specifiek gemaakt voor het betreffende deelgebied;
3. het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebied. Ruimtelijke principes voor plekken waar de linie-elementen samen een logisch ensemble vormen, of waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek;
4. de schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de militaire werken, de waterstaatswerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam. Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, en uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen. Ook zijn bestaande uitgangspunten zoals beschreven in de Omgevingsverordening NH2020 (in verordening uitgewerkt als stellingzone, kernzone en monumentenzone) meegenomen. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar, en concreter gemaakt in, het onderliggende schaalniveau.
Deze gebiedsanalyse concentreert zich gezien het doel uitsluitend op de Hollandse Waterlinies. Andere cultuurhistorische kwaliteiten komen zeer beperkt aan de orde. Ook de ruimtelijke principes zoals hieronder geformuleerd hebben alleen betrekking op -kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies, en geven geen afgewogen en integraal beeld.

6.2 Schaalniveau 1 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel

Op het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel, vormt de Nieuwe Hollandse Waterlinie een verdedigingssysteem gelegen op de overgang van laag veengebied naar de hogere gronden, en is de Stelling van Amsterdam over het landschap gelegd in een ring rond de hoofdstad. De hoofdverdedigingslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: de droogmakerijen, de veenpolders, het IJmeer, de Vechtplassen, de stedelijke omgeving van Utrecht en Amsterdam, en het rivierengebied.

Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

8 De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.

Hoofdweerstandslijn als ruggegraat en doorgaande lijn.

Contrast tussen veilige en onveilige zijde.

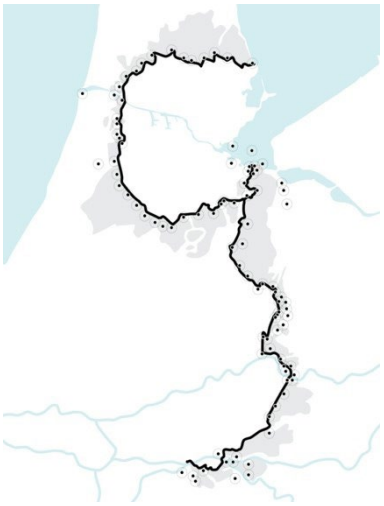

Openheid schootsvelden, zicht op accessen.

- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagementsysteem.

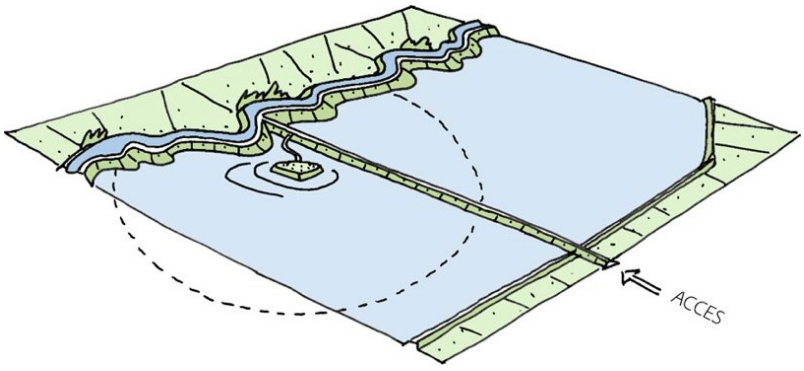

Behouden en herstellen van het zicht vanuit het fort op het acces en vrijhouden van (bestaande) openheid binnen verboden kringen en schootsvelden (bron: Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

6.3 Schaalniveau 2 herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies in de Westelijke Duinrand en de droogmakerij Haarlemmermeer

Stelling van Amsterdam-West kent twee typen landschappen, het landschap van de kust, met duinen, strandwallen en strandvlakten, en de droogmakerij van het Haarlemmermeer. De manier waarop de Stelling van Amsterdam zich in dit landschap manifesteert verschillen in deze deelgebieden. Daarom krijgen de ruimtelijke principes bij ontwikkeling per deelgebied een andere nadruk, gericht op specifieke kernkwaliteiten zoals die zijn geanalyseerd en benoemd in hoofdstuk 5.

Westelijke Duinrand

In de Westelijke Duinrand is de Stelling sterk gekoppeld aan het landschap van het Oer-IJ met de dijken, de IJpolders en het Noordzeekanaal, en aan het veenpolderlandschap langs de veenrivieren Spaarne en Liede bij Haarlem. De hoofdweerstandslijn heeft een samengesteld karakter en in de vorm van oudere dijken en specifiek voor de Stelling aangelegde liniedijken en is op veel plekken, met name in het deel ten noorden van het Noordzeekanaal, goed herkenbaar. De forten liggen op logische plekken waar waterwegen, wegen en spoorwegen de hoofdweerstandslijn snijden.

De beleving van de openheid van de Stelling is in dit deelgebied omgekeerd; aan de 'onveilige' buitenzijde wordt het zicht begrensd door de stadsrand van Beverwijk in het noorden van het deelgebied, en de stadsrand van Haarlem in het zuiden. Aan de 'veilige' binnenzijde is juist het open landschap van de Assendelverpolder en de Vereenigde Binnenpolder bij Spaarnwoude.

De Stelling van Amsterdam vormt een groene en open waterrijke zone met herkenbare dijken en een veelheid aan militaire werken. Dit is van grote waarde voor het drukke stedelijk gebied. De ruimtelijke principes bij ontwikkeling richten zich op het openhouden van het bestaande groene en open landschap, op het vergroten van de herkenbaarheid en continuïteit van de hoofdweerstandslijn, en op de zichtlijnen tussen de forten onderling, en op hun accessen.

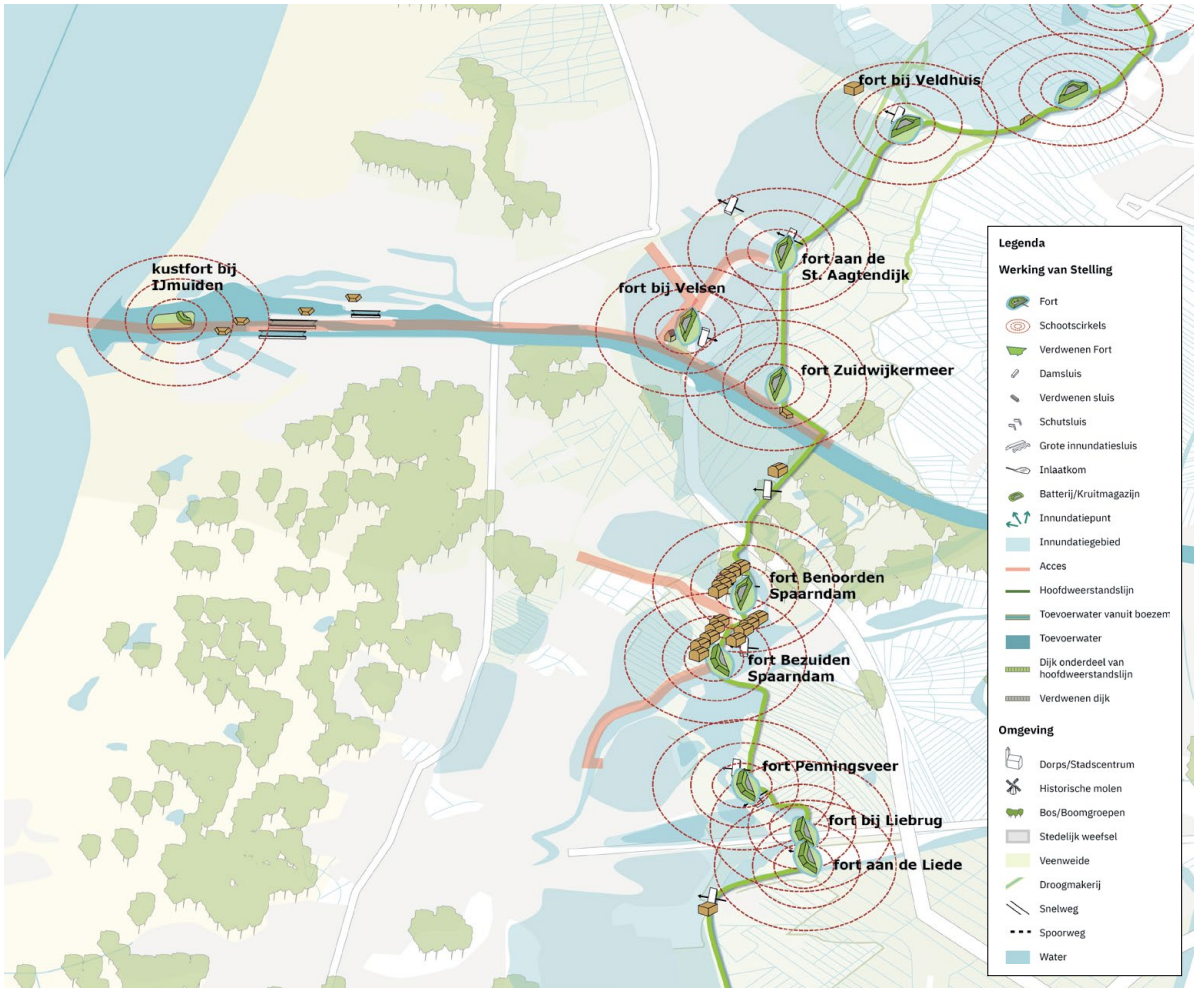

Hoofdkenmerken van het stellingsysteem in de Westelijke Duinrand met hoofdweerstandslijn, forten en accessen.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op het schaalniveau van de Westelijke Duinrand

- Zet in op de beleefbaarheid van het doorlopende, maar samengestelde karakter van de hoofdweerstandlijn, bestaande uit middeleeuwse dijken en specifieke liniewallen.

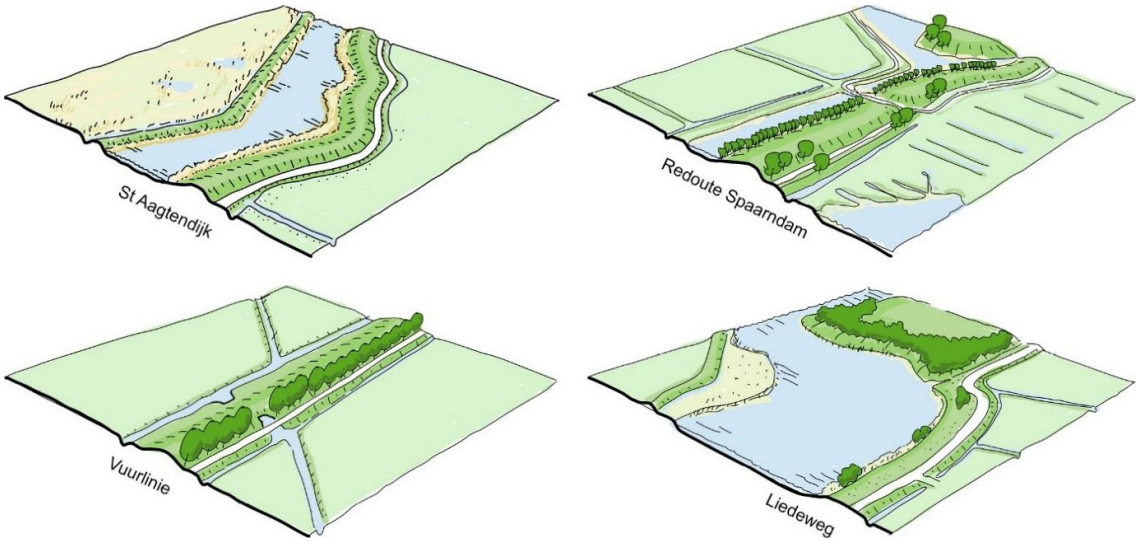

Kenmerkende dijkprofielen binnen het samengestelde karakter van de hoofdweerstandslijn.

- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).

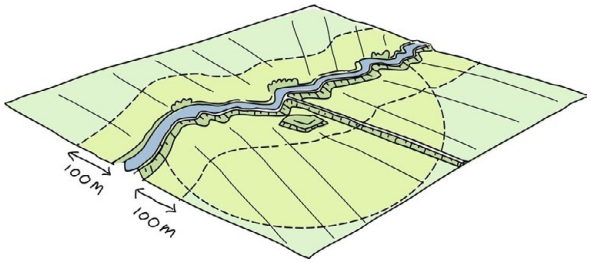

- Behoud de openheid in het inundatiegebied en de schootsvelden in de nog aanwezige smalle zone aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn. en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie;
- Behoud de grote openheid aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn ten behoeve van ademruimte voor de Stelling welke aan de onveilige zijde ontbreekt.
- De aanwezigheid van het liniesysteem is sturend op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Deze dragen bij aan de leesbaarheid van het liniesysteem.
- Geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen (kring van 1000m rond een fort (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).
- Vergroot indien mogelijk de relatie tussen de forten en het landschap, door functies met natuur of waterberging in de schootsvelden van de forten te ontwikkelen.
- Behoud en versterk de relatie tussen de forten waar mogelijk door zichtlijnen te behouden of creëren.

Droogmakerij Haarlemmermeer

Om te voorkomen dat bij inundatie de hele Haarlemmermeerpolder zou onderlopen is halverwege de polder de Geniedijk aangelegd. De manier waarop deze dijk door de orthogonaal opgezette droogmakerij snijdt, geeft het een monumentale expressie. Door deze autonome ligging van deze lijn, is de Stelling in dit verstedelijkte en met infrastructuur doorsneden gebied, nog goed herkenbaar. Het voormalige inundatiegebied langs de dijk is grotendeels bebouwd, maar de omgeving van Nieuw Vennep is nog open, alhoewel de relatie met Geniedijk niet meer herkenbaar is.

De ruimtelijke principes bij ontwikkelingen richten zich op het behouden en waar mogelijk accentueren van de doorgaande lijn van de Geniedijk, als structurerende lijn in de droogmakerij. De forten zijn, net als de Geniedijk, grotendeels opgenomen in het stedelijk weefsel, waardoor het behouden van openheid over een grote lengte lastig is. Wel is het behouden van een groen kader rond de forten en nadrukkelijke zichtrelatie met het acces een belangrijk aspect.

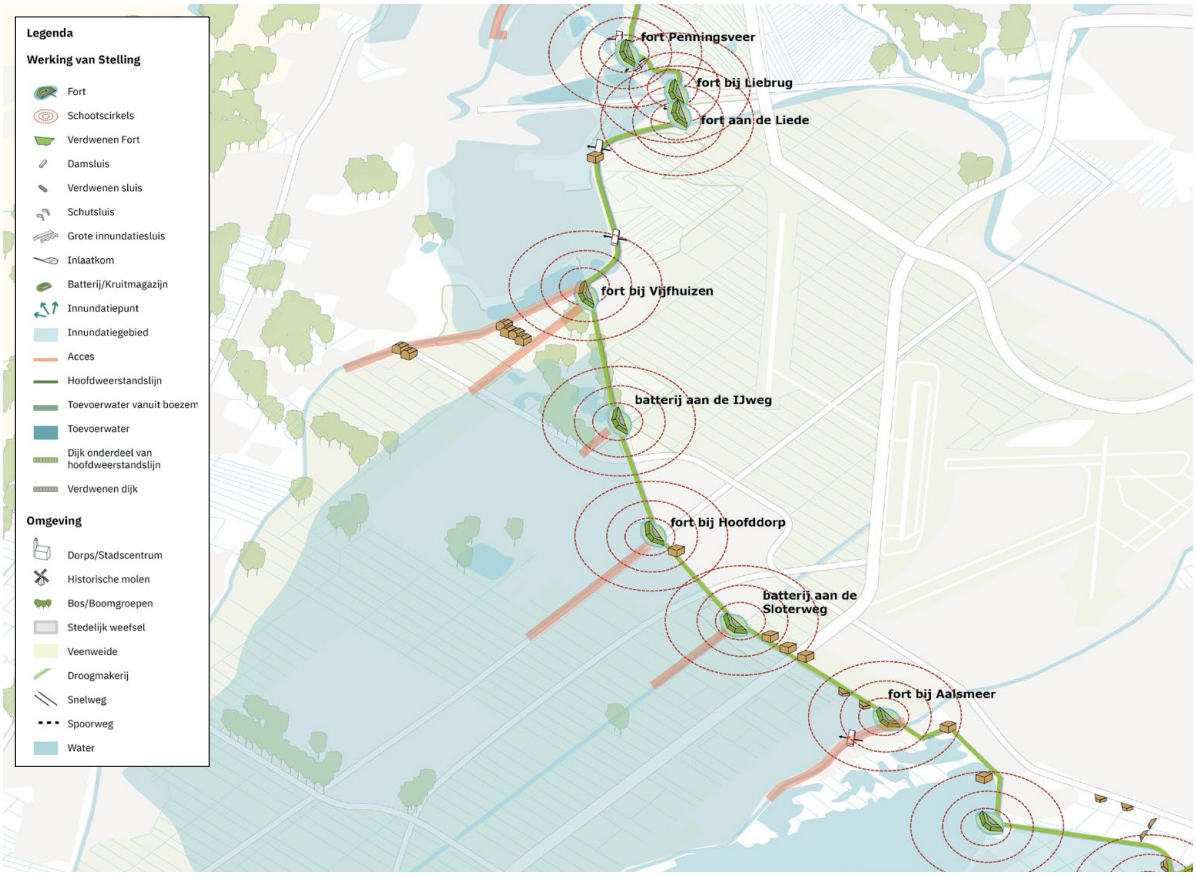

Hoofdkenmerken van het stellingsysteem in de droogmakerij Haarlemmermeer met hoofdweerstandslijn, forten en accessen.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op het schaalniveau van de Haarlemmermeerpolder (tussen fort bij Vijfhuizen en het station Hoofddorp)

- Behoud de herkenbaarheid van de Geniedijk en Vijfhuizerdijk als hoofdweerstandslijn.

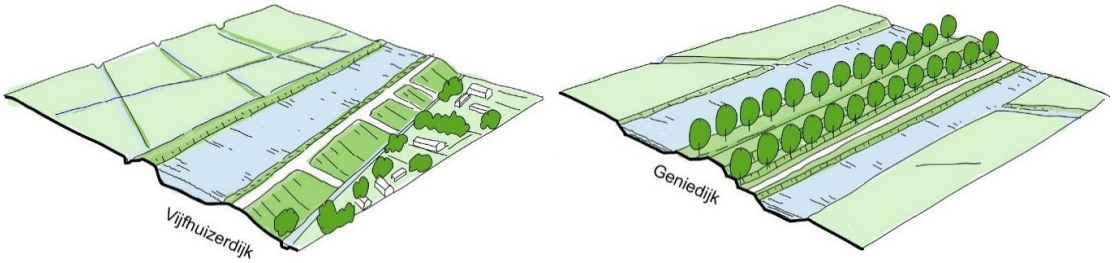

Kenmerkende dijkprofielen binnen het samengestelde karakter van de hoofdweerstandslijn.

- Behoud de openheid langs de hoofdweerstandslijn ten behoeve van de herkenbaarheid, waarneembaarheid en continuïteit.
- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in een zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud het lineair karakter van de Geniedijk, een eenduidig en uniform profiel met voorkanaal, achterkanaal en bomenrij. Eventuele ingrepen volgen over de hele lijn dezelfde ruimtelijke spelregels.
- Bij eventuele nieuwe doorsnijdingen van de hoofdweerstandslijn wordt een zo smal mogelijke heldere coupure gecreëerd met parallelle wanden die de dwarsdoorsnede van de dijk verbeelden, waarbij de dijk als recreatieve verbinding behouden blijft.
- Versterk de continuïteit van de hoofdweerstandslijn in de Haarlemmermeerpolder en aangrenzende deelgebieden.
- Behoud en versterk de ruimtelijke kwaliteit van de Ringdijk rond de Haarlemmermeerpolder, als structurerend landschapselement en als inundatiekade dat de Haarlemmermeerpolder als inundatiepolder definieert.
- Behoud de groene ruimte rondom de forten. Geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen (kring van 1000m rond een fort (Dit was als kernzone opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020).
- De aanwezigheid van het liniesysteem is sturend op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Deze dragen bij aan de leesbaarheid van het liniesysteem.

Voor het gebied in de Haarlemmermeer tussen het station Hoofddorp en de Ringvaart bij het fort bij Aalsmeer gelden vindt een specificatie van de kernkwaliteiten en de uitgangspunten voor ontwikkeling in dit gebied plaats. Deze specificatie is opgenomen in het Ontwikkelkader Erfgoed en Ruimte Geniedijk. De specificatie is noodzakelijk vanwege de ruimtelijke druk in dit gebied.

6.4 Schaalniveau 3 ensembles en aandachtsgebieden

Op de schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van de samenhang tussen de linie -en het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken.

In de deelgebieden Westelijk Duinrand en Droogmakerij Haarlemmermeer zijn op veel plekken de samenhang tussen de verschillende linie-elementen nog goed zichtbaar. Daarom worden de plekken beschreven die een logisch ensemble vormen en aandachtsgebieden aangegeven, waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

Voor dit schaalniveau worden ruimtelijke principes gegeven om de relatie tussen de militaire elementen onderling, en de relatie met het landschap te behouden en te versterken.

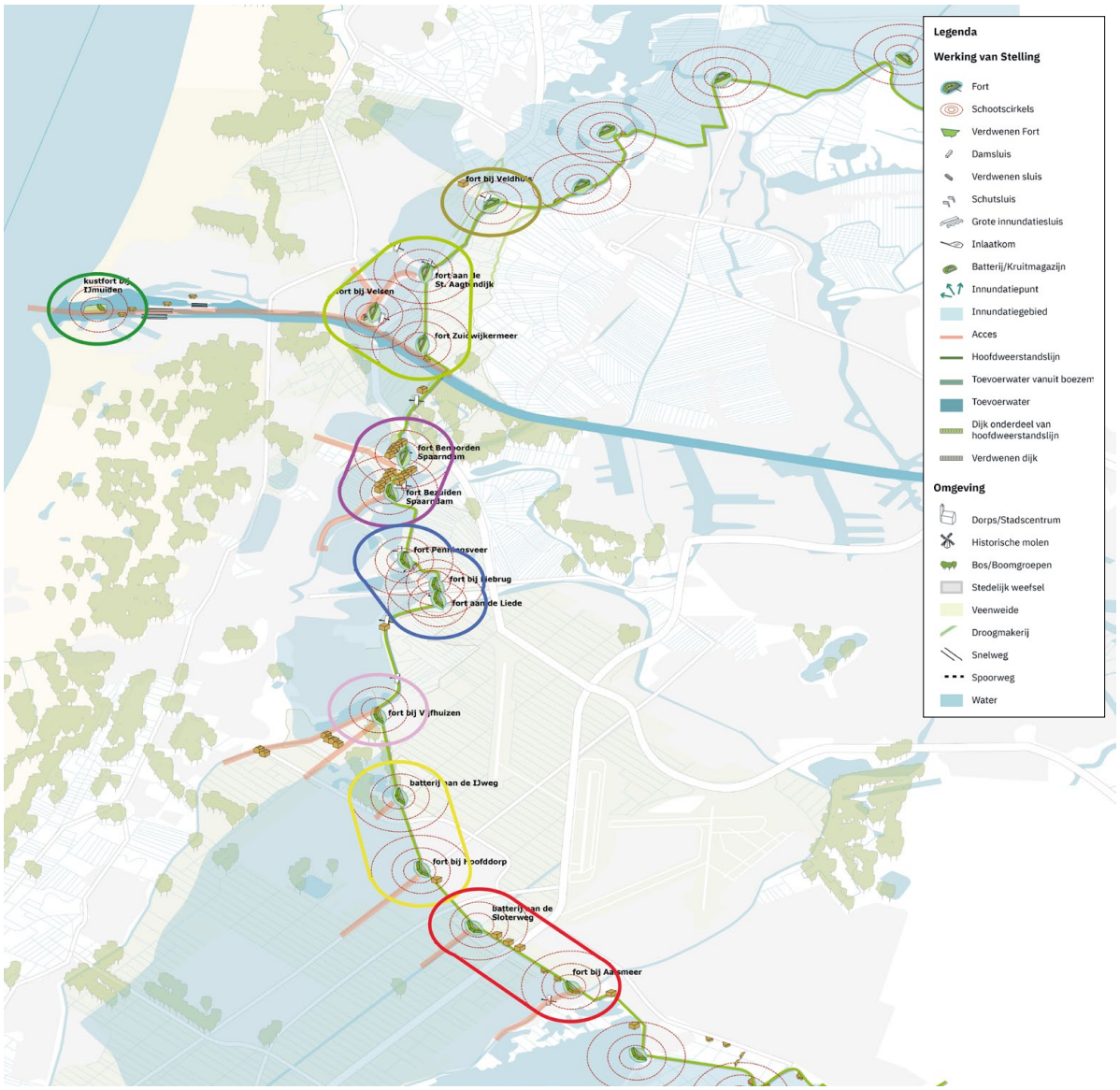

Logische ensembles en aandachtsgebieden in Amsterdam West.

Fort bij Veldhuis
Fortendriehoek
Positie bij Spaarndam
Kustfort IJmuiden
Positie aan de Liede
Fort bij Vijfhuizen
Omgeving Fort bij Hoofddorp
Omgeving Fort Aalsmeer

Fort bij Veldhuis

Fort bij Veldhuis is een van de oudste betonnen forten in de Stelling naar het ontwerp uit 1897. Het fort bewaakte het acces Zuidermaatweg, de inundatiekade met sluizen, het omliggende inundatievlak en de spoorverbinding tussen Haarlem en Alkmaar in het 'onveilige' gebied . Op dit moment resteert een smalle open groene zone rondom het fort en er is weinig of geen lucht tussen de hoofdweerstandslijn en de A9 met aanliggend bebouwd gebied van Beverwijk en Heemskerk. Het behouden van deze zone is van belang voor de leesbaarheid van het Liniesysteem. In dit gebied is ook het omgekeerde ruimtelijke beeld rondom de hoofdweerstandslijn goed herkenbaar; een smalle vrije zone aan de inundatiezijde van de hoofdweerstandslijn, en juist een breed open en groen gebied aan de veilige zijde. Deze openheid aan de veilige zijde is van belang als een soort "ademruimte" voor de Stelling.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort bij Veldhuis.

- Behoud de resterende smalle groene strook aan de onveilige zijde tussen Fort bij Veldhuis en de A9.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen vergroten de leesbaarheid van het stellingsysteem, door inundatiegebied opnieuw herkenbaar te maken, door bijvoorbeeld de verkavelingsstructuur, vernatting etc.
- Behoud het open groene gebied aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn tot aan de Assendelverzeedijk (ademruimte voor de Stelling).
- Behoud het kenmerkende profiel van de Assendelverzeedijk met voorliggende inundatiekanaal en gracht.
- Behoud de inundatiekade met sluizen.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen aan de veilige zijde passen in het groene karakter van het landschap. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon wordt zoveel mogelijk gehandhaafd, en waar mogelijk teruggebracht.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Veldhuis.

Fortendriehoek

De extra versterking die nodig was bij de doorsnijding van de Stelling door het Noordzeekanaal, is herkenbaar in de fortendriehoek met Fort bij Velsen in een vooruitgeschoven positie. Verstedelijking, industrie en infrastructuur hebben de onderlinge samenhang tussen de linie-elementen, en ook de relatie met het Noordzeekanaal vertroebeld. De Vuurlinie (liniewal tussen de forten St. Aagtendijk en Zuidwijkermeer) als hoofdweerstandslijn vormt een zeer karakteristiek landschappelijk element dwars over het wegen en slotenpatroon van de Wijkermeerpolder.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fortendriehoek.

- Geen nieuwe bebouwing in de nog vrije ruimte in de “driehoek”.
- Behoud het open groene gebied aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn, geen nieuwe bebouwing tot aan de Assendelverzeedijk (ademruimte voor de Stelling).
- Behoud het karakteristieke profiel van de Vuurlinie met voor- en achterkanaal, met daarin ook de herkenbaarheid van de verschillende damsluizen.
- Behoud de herkenbaarheid van het inundatiekanaal bij Fort bij Velsen en bij Fort aan de St. Aagtendijk.
- Versterk de onderlinge relatie tussen de forten, door zichtlijnen tussen de forten vrij te houden.
- Versterk de relatie tussen de forten en het acces gevormd door het Noordzeekanaal.

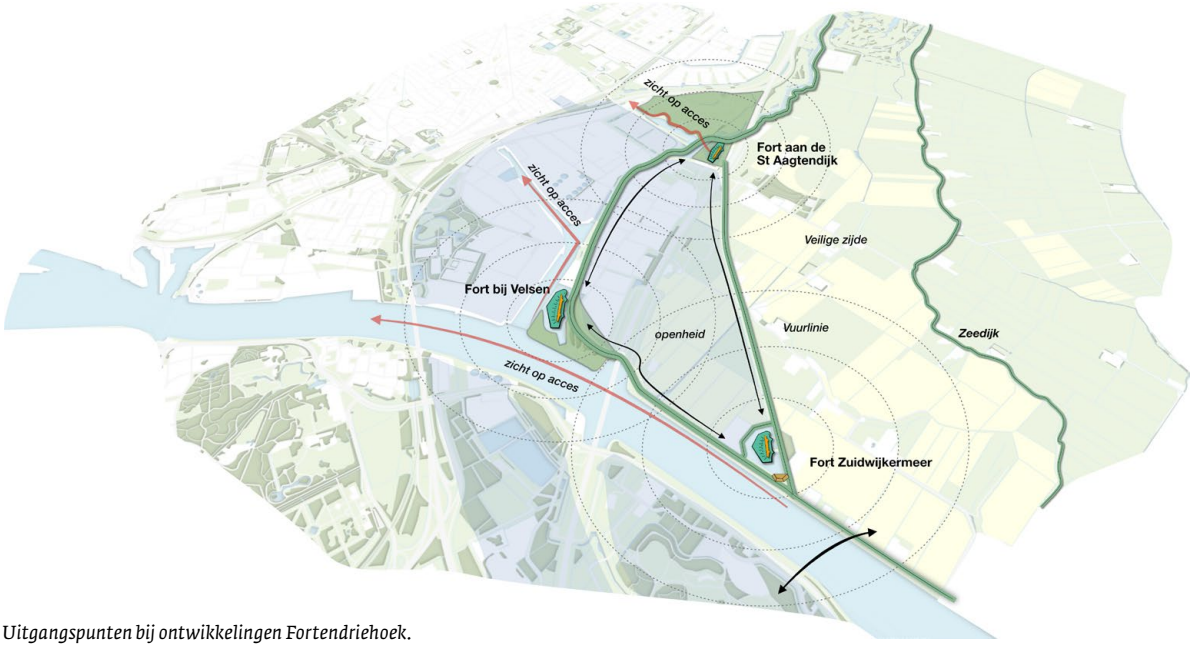

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fortendriehoek.

Kustfort bij IJmuiden

Als bescherming tegen dreiging vanuit de Noordzee werd in de monding van het sluizencomplex bij IJmuiden een fort aangelegd. Dat is nu gelegen op een eiland door een latere verbreding van het Noordzeekanaal en uitbreiding van de sluizen. Dit kustfort en samenhangende batterijen op het sluizencomplex vormt een vooruitgeschoven post van de Stelling van Amsterdam.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Kustfort bij IJmuiden.

- Behoud de herkenbaarheid van de relatie tussen forteiland en sluizen.
- Behoud het zicht vanuit het fort op de monding van het Noordzeekanaal.
- Behoud het fort als eiland in de monding van het Noordzeekanaal, met breed water rondom.

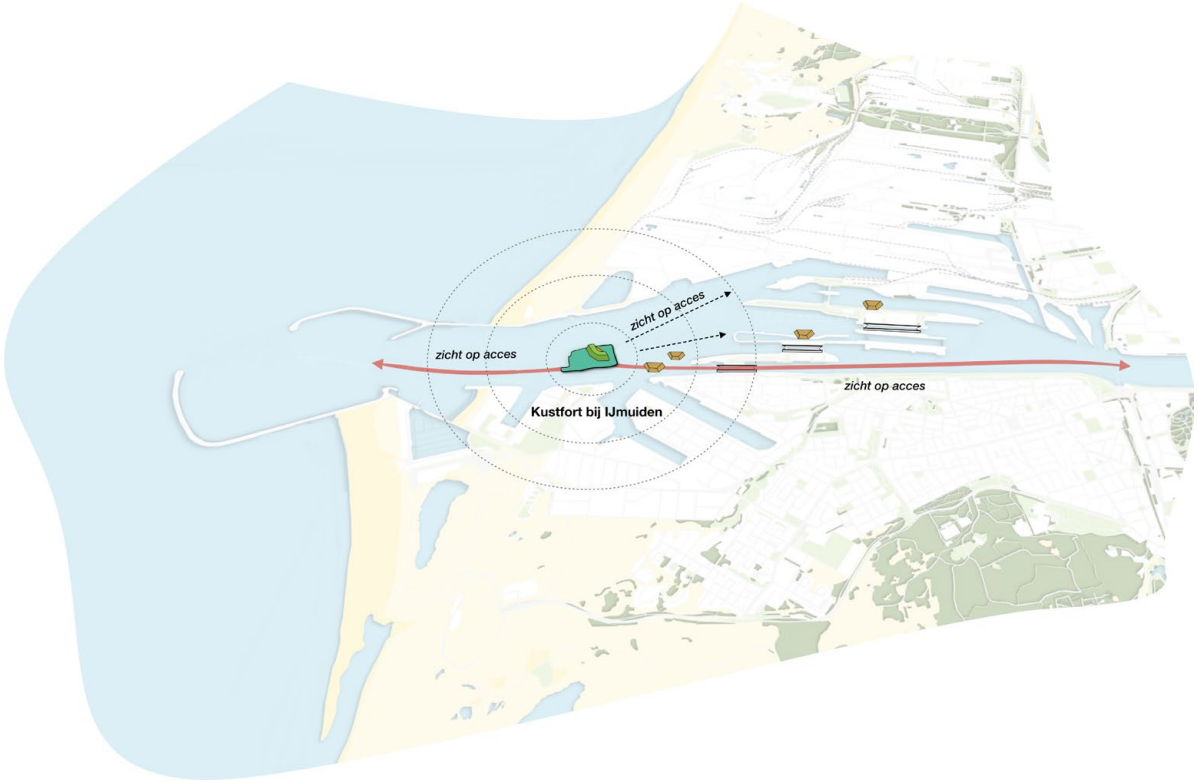

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom Kustfort IJmuiden.

Positie bij Spaarndam

Bij Spaarndam, dat ooit de smalle passage vormde tussen IJ en het Spaarne, komen verschillende accessen samen. Het gaat voornamelijk om de Slaperdijk (onderdeel van de Zuider IJ- en Zeedijk die doorloopt tot Amsterdam), maar ook om de dijken en het vaarwater van Zijkanaal B en het Spaarne. Tussen de forten benoorden en bezuiden Spaarndam is een liniewal aangelegd om het dorp met belangrijke sluis aan de veilige zijde te houden. Deze is nog goed herkenbaar. Het schootsveld van Fort bezuiden Spaarndam is nog relatief open. De smalle landschappelijke strook die de linie hier vormt is van groot belang voor de herkenbaarheid en de continuïteit van de Stelling van Amsterdam.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Positie bij Spaarndam.

- Behoud de groene en relatief open kwaliteit van de Stellingzone in dit gebied. Geen nieuwe bebouwing rond hoofdweerstandslijn of in de verboden kringen.
- Behoud de karakteristiek van de Positie bij Spaardam met duidelijke voorpositie met voorgracht, wal en grote concentratie betonnen werken met de smalle passage over de brede monding van het Spaarne.
- Behoud de karakteristiek van de liniewal tussen de forten.
- Behoud en versterk de openheid rond het acces Slaperdijk. Versterk de zichtrelatie tussen Fort benoorden Spaarndam en het acces door storende elementen te verwijderen.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen in het schootsveld zijn gericht op natuurontwikkeling of waterberging.
- Zorg voor een herkenbare en heldere continuering van de hoofdweerstandslijn, ook naar aangrenzende deelgebieden.

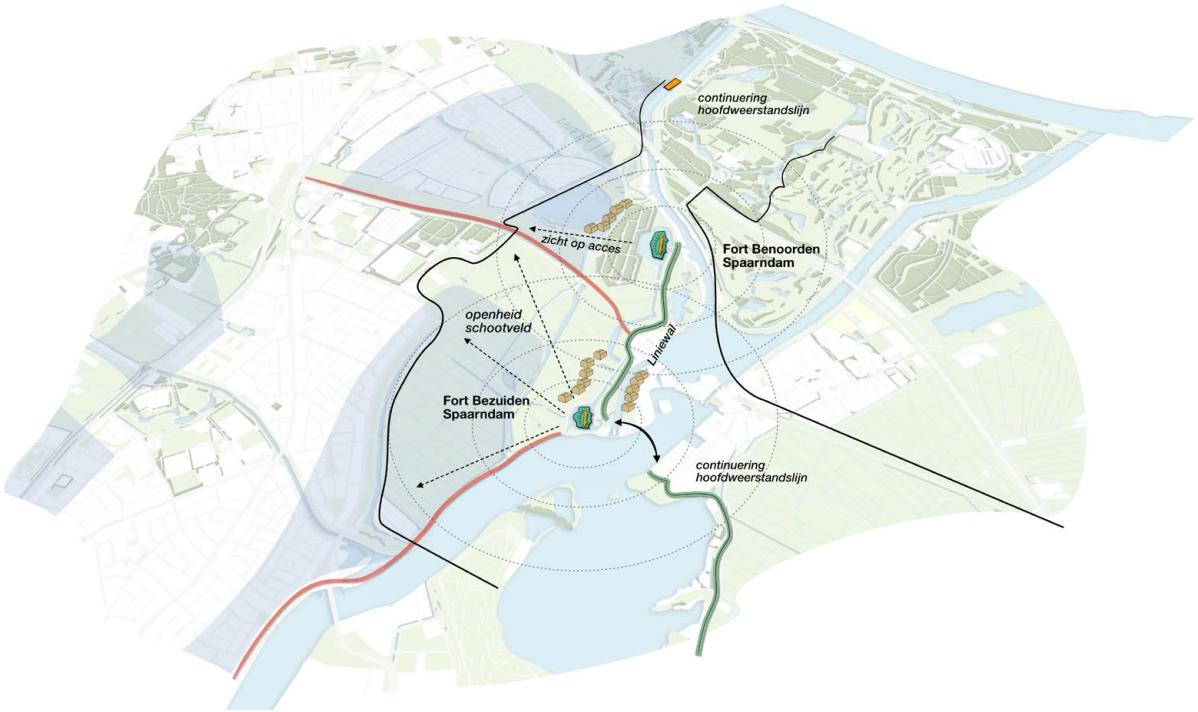

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom de Positie bij Spaarndam.

Positie aan de Liede

Ten zuiden van de Positie bij Spaarndam ligt de Positie aan de Liede. Deze bestaat uit Fort Penningsveer, Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liebrug. De hoofdweerstandslijn langs de Liede wordt doorsneden door de accessen van de Oude Haarlemse weg bij Fort Penningsveer en de zeer belangrijke verbinding tussen Haarlem en Amsterdam, met trekvaart, weg en spoor, met twee forten (Fort bij de Liede en -aan de Liede). Met name de relatie tussen fort bij de Liebrug en de spoorlijn is zeer goed herkenbaar. De voormalige schootsvelden van de forten bestaan grotendeels uit water en relatief open (recreatie)landschap. De relatie tussen Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liede is vertroebeld door de bedrijvigheid die ten zuiden van spoor en snelweg is ontwikkeld. Het openhouden van bestaand groen landschap, het vergroten van de herkenbaarheid van de relatie tussen de forten onderling als samenhangende Positie, en het zicht van de forten op hun accessen zijn hier van groot belang.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Positie aan de Liede.

- Behoud de resterende openheid binnen de schootsvelden. Geen nieuwe bebouwing rond hoofdweerstandslijn of in de schootsvelden.
- Zet in op het opruimen van storende elementen in de open schootsvelden.
- Versterk de relatie tussen forten en acces door zichtlijnen te creëren vanuit het fort richting het acces.
- Behoud het open groene gebied aan binnenzijde van de hoofdweerstandslijn tot aan de A9, (ademruimte voor de Stelling).
- Versterk de relatie tussen Fort bij de Liebrug en Fort aan de Liede door een continue route, en ruimte rond de hoofdweerstandslijn.
- Versterk de continuïteit van de hoofdweerstandslijn door een (recreatieve) verbinding te creëren richting de Vijfhuizerdijk.

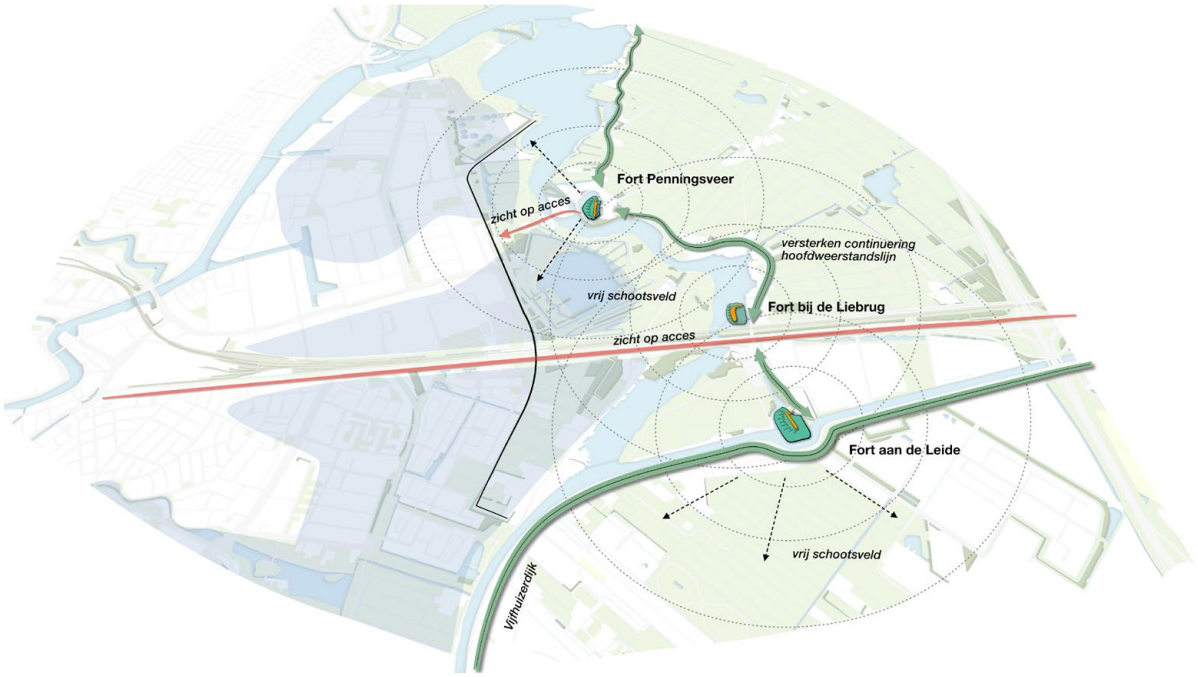

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom de Positie aan de Liede.

Fort bij Vijfhuizen

Bij Vijfhuizen gaat de hoofdweerstandslijn over van de Ringdijk van de Haarlemmermeer (Vijfhuizerdijk) richting de Geniedijk. Het fort heeft nog duidelijk zicht op de te bewaken accessen. Aan de achterzijde van het fort zijn houten kunstenaarswoningen gerealiseerd. Deze plek vormt een soort scharnierpunt tussen de speciaal ten behoeve van de Stelling aangelegde Geniedijk en de Ringdijk.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort bij Vijfhuizen.

- Versterk het gebied rond het fort als “entree” voor de Geniedijk vanaf de Vijfhuizerdijk.
- Behoud de openheid rond het fort, geen nieuwe bebouwing in de verboden kringen.

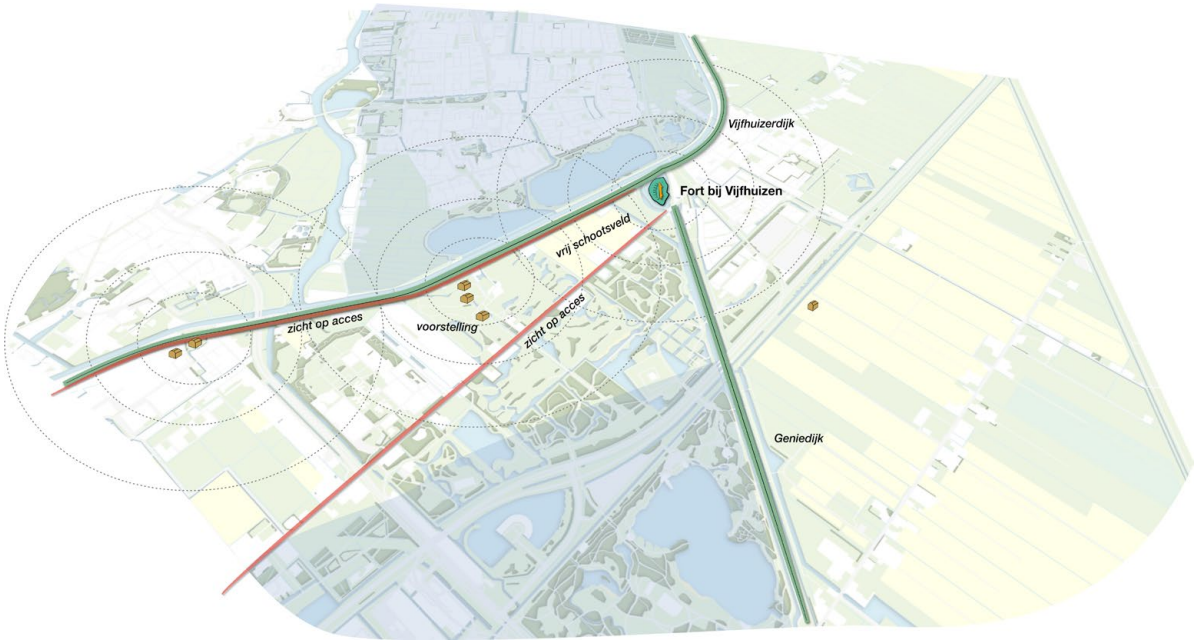

Uitgangspunten bij ontwikkelingen rondom Fort bij Vijfhuizen.

Omgeving Fort bij Hoofddorp

De Geniedijk loopt door Hoofddorp als een continue herkenbare en doorlopende lijn, met een eenduidig dijkprofiel. De dijk vormt niet alleen een cultuurhistorisch element, maar heeft ook grote waarde als recreatieve (groene) ruimte, als route en als structurerend element in stedelijk gebied.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Hoofddorp.

- Behoud de nog bestaande open groene ruimte langs de Geniedijk, en rond Fort bij Hoofddorp.
- Behoud en versterk de waarde van de Geniedijk en Fort Hoofddorp als groen, recreatief en structurerend element in stedelijk gebied.
- Behoud en versterk de relatie met Fort Hoofddorp en het acces, de Hoofdvaart en Batterij aan de IJweg met de IJweg.

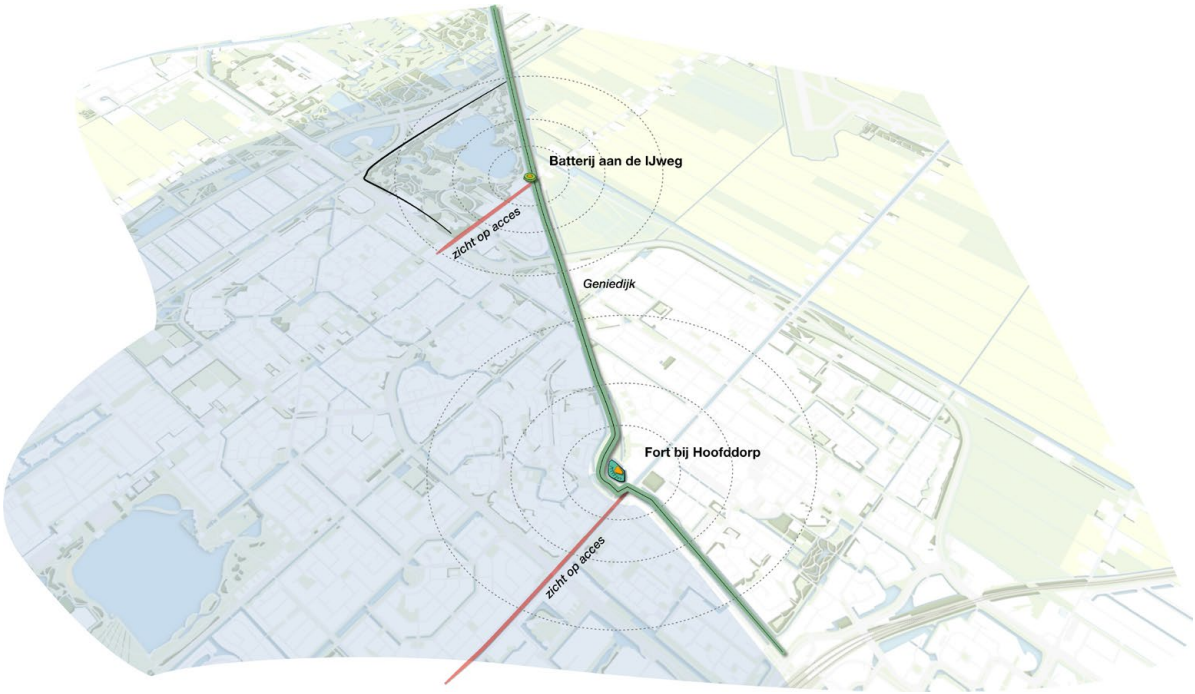

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Hoofddorp.

Omgeving Fort Aalsmeer

Tussen Hoofddorp en Fort Aalsmeer loopt de Stelling door een gebied met een zeer hoge dynamiek. Er is ruimte en openheid rondom de Geniedijk met een zeer gevarieerde invulling.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort Aalsmeer.

- Behoud de nog bestaande smalle vrije zone langs de Geniedijk.
- Behoud de relatie tussen Fort (of batterij) en het acces.
- Behoud en versterk de waarde van de Geniedijk als groen, recreatief en structurerend element.
- Zorg voor een herkenbare continuering van de Stelling ten oosten van de Ringvaart.

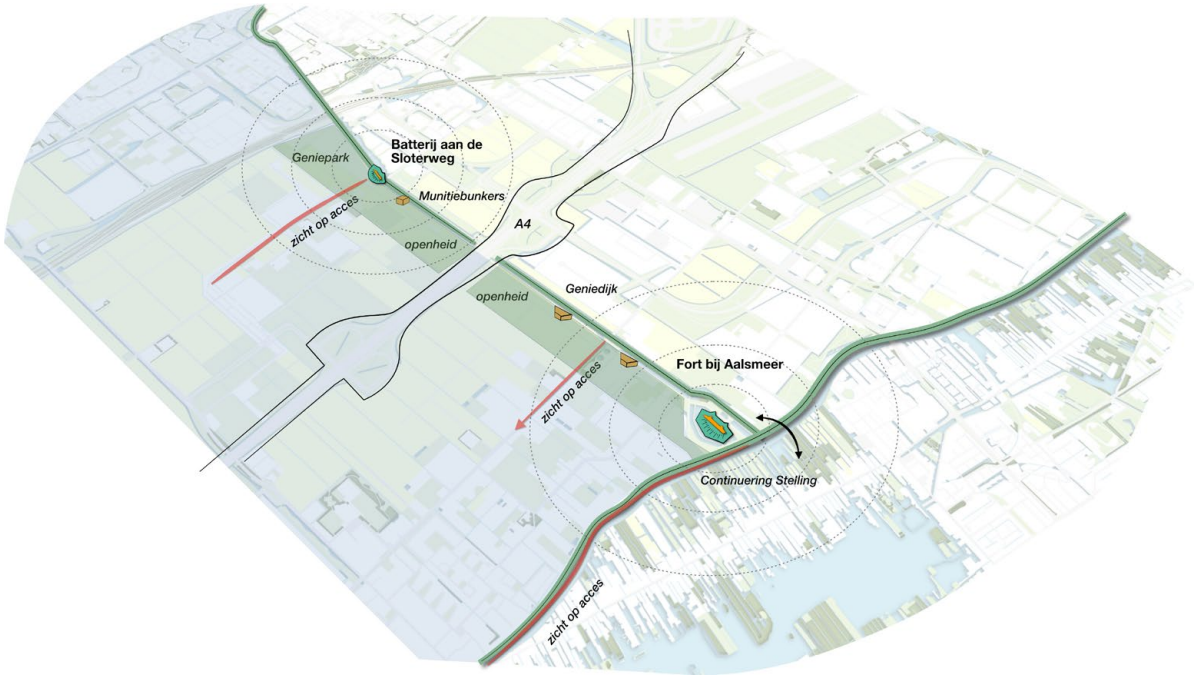

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Aalsmeer (NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal hier nog wijzigen).

6.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden gehouden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen.

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de herkenbaarheid van de groepsschuilplaatsen door de zichtbaarheid te handhaven en de onmiddellijke omgeving open te houden, handhaaf bij 'zwermen' groepsschuilplaatsen het onderling verband.
- Behoud van de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid tussen voorkant (frontzijde) en achterkant (keelzijde).
- Benadruk het contrast tussen de front- (aarde, water) en de keelzijde (baksteen, beton, staal) van de forten en (kust)batterijen.

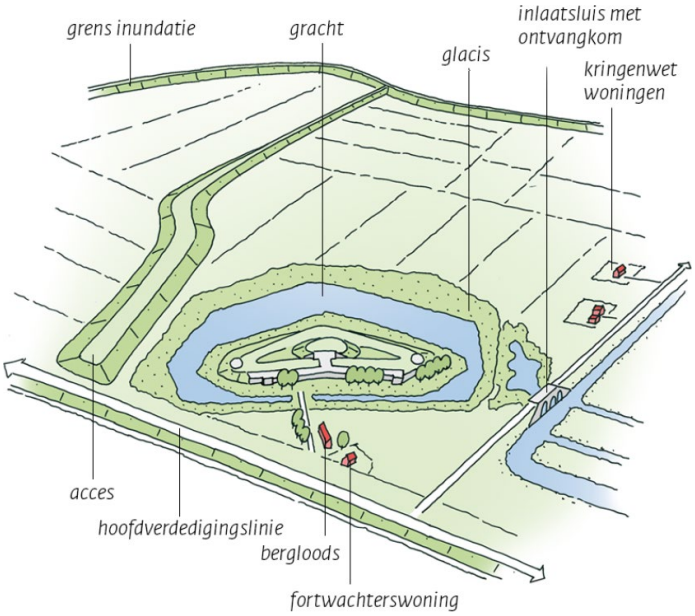

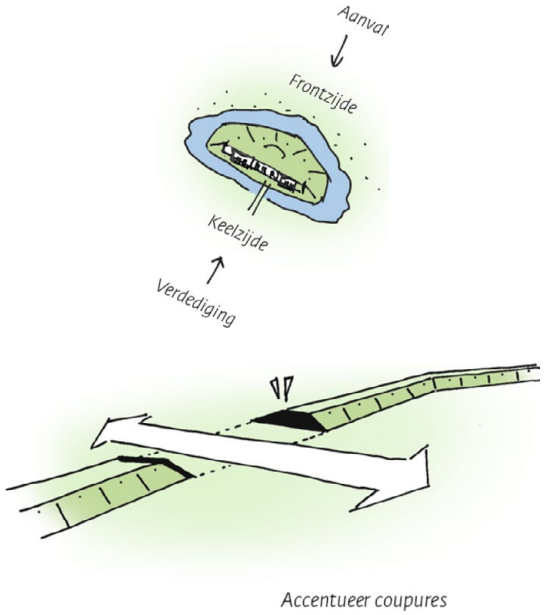

- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).

7 BRONNEN

- Nieuwe Hollandse Waterlinie Uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. UNESCO Nominatiedossier, Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie. April 2019.
- Unesco nominatiedossier, bijlage 2 attributen., deel 1: strategisch landschap. Mei 2017.
- Dutch Water Defence Lines, Appendices Part II, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Projectbureau Stelling van Amsterdam. December 2018.
- Historische Kaart Stelling van Amsterdam, Provincie Noord-Holland, via: https://geoapps.noord-holland.nl/app/sva/desk.htm
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie, Provincie Noord-Holland. Via: Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (noord-holland.nl)
  - Kaartlagen: Cultuurhistorische objecten, militaire structuren
- Provinciaal militair erfgoed, provincie Utrecht. Via: Provinciaal thema Militair erfgoed (arcgis.com)
  - Kaartlagen: Stelling van Amsterdam (lijnen, vlakken, punten), Nieuwe Hollandse Waterlinie (lijnen, vlakken, punten)
- Verkenning Linieperspectief 2030. Linielint in de Delta. Feddes Olthof landschapsarchitecten & Marinus Kooiman | Cultuurhistorische projecten. Februari 2017
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.
- Bijzonder Provinciaal Landschap, 32 landschappen en kernkwaliteiten, Provincie Noord-Holland. November 2020.
- Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Noord-Holland. Juni 2019
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.

HAARLEM, FEBRUARI 2023

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, februari 2023

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE UTRECHT

Provincie Noord-Holland

GEBIEDSANALYSE KERNKWALITEITEN HOLLANDSE WATERLINIES

KERNKWALITEITEN, UITGANGSPUNTEN EN ONTWIKKELINGSRICHTING VECHTSTREEK

COLOFON

Uitgave:	Provincie Utrecht en Provincie Noord-Holland
Auteur(s):	Feddes/Olthof landschapsarchitecten i.s.m. Marinus Kooiman Cultuurhistorische Projecten
Status:	Definitief
Versiedatum:	november 2022

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
1.1 Aanleiding en doel
1.2 Werkwijze en methodiek

2. KARAKTER VAN HET GEBIED
2.1 Huidige situatie
2.2 Landschappelijke karakteristiek

3. DE HOLLANDSE WATERLINIES, OUV EN KERNKWALITEITEN
3.1 Werking van het systeem
3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

4. KERNKWALITEITEN VECHTSTREEK
4.1 Vechtstreek en de NHW
4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog
4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Vechtstreek
4.4 Kernkwaliteiten Vechtstreek
4.5 Gebied buiten de property gelegen in CHS - militair erfgoed

5. UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN
5.1 Algemeen
5.2 Schaalniveau NHW als geheel
5.3 Schaalniveau Vechtstreek
5.4 Schaalniveau van ensembles en aandachtsgebieden
5.5 Schaalniveau van de losse elementen

BRONNEN

BIJLAGEN
Bijlage I Begrippenlijst
Bijlage II Kansenkaart

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

PROVINCIE :: UTRECHT

Provincie Noord-Holland

HOOFDSTUK 1
INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én zijn op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij UNESCO in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één UNESCO Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Harmonisatie afweging ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht en Gelderland tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als sitehouder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed. Om het ook in de toekomst goed te kunnen beschermen stemmen provincies onderling het ruimtelijk beleid voor het Werelderfgoed op elkaar af. Deze harmonisatie van het gehele ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op eenzelfde manier af te wegen.

De gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies leggen de basis voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze gebiedsanalyse doet dat voor het gebied 'Vechtstreek.

Doel gebiedsanalyse

De uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies mag niet worden aangetast (overgenomen instructieregel van het Rijk, art 7.4 van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving). In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. Deze verschillen per gebied, onder andere omdat bij de aanleg van de Hollandse Waterlinies gebruik is gemaakt van de eigenschappen van het reeds aanwezige landschap. Het doel van de gebiedsanalyses is om meer inzicht te geven in waar en hoe de kernkwaliteiten zich manifesteren in het gebied, zodat ze duurzaam in stand gehouden kunnen worden en ingezet kunnen worden als bouwsteen voor ontwikkeling. De gebiedsanalyses schetsen welke kernkwaliteiten zich waar bevinden en wat hun belang is, zowel op zichzelf als in samenhang. Tevens is het doel om meer helderheid te geven hoe met de kernkwaliteiten is om te gaan, zodanig dat er geen sprake is van aantasting. Daarom worden per deelgebied van de Hollandse Waterlinies uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen meegegeven. Wat in een gebied uiteindelijk kan, blijft echter maatwerk.
Bij visie- en planvorming is een integrale afweging van aanwezige belangen nodig. Daarbij blijft de regel van het niet mogen aantasten van het Werelderfgoed altijd gelden.

De gebiedsanalyses vormen een document waarin nader staat uitgewerkt wat de kernkwaliteiten in elk deelgebied van de Hollandse Waterlinies zijn. De gebiedsanalyses zijn daardoor een hulpmiddel voor overheden en initiatiefnemers bij het toepassen van de regel dat de uitzonderlijke universele waarde (vertaald in de kernkwaliteiten) niet mag worden aangetast. Daarnaast kunnen de gebiedsanalyses gebruikt worden als inspiratiebron en bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het gebied.

1.2 Werkwijze en methodiek

Systematiek

Bij de beschrijving van de gebieden is allereerst het algemene landschappelijke karakter nader beschreven. Het aanwezige landschap vormde de basis voor het militaire systeem in het gebied.
Om meer inzicht te geven in de unieke universele waarde is in de gebiedsanalyses vervolgens meer uitgelegd over de achtergrond, het ontstaan en de werking van dit bijzondere militaire systeem en hoe de uitzonderlijke universele waarde zich vertaalt naar de kernkwaliteiten.

Hierna is meer ingegaan op de wijze waarop de uitwerking van het militaire systeem in het landschap van het deelgebied is vormgegeven. De gebiedsanalyses hebben uitsluitend betrekking op het militaire erfgoed van de Hollandse Waterlinies. Het andere aanwezige erfgoed wordt wel benoemd in relatie tot het karakter van het gebied en het landschap, maar dit wordt niet verder uitgewerkt. Daarmee zijn de gebiedsanalyses dus niet een integrale inventarisatie van al het aanwezige erfgoed. Het gaat bij de gebiedsanalyses uitsluitend om de kernkwaliteiten van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

In de gebiedsanalyses is ook kort iets beschreven over die gebieden die niet vallen in het Werelderfgoed gebied (property), maar die van origine wel onderdeel uitmaakten van het gehele militaire systeem (hoofdstuk 4.5). Dit zijn de gebieden die vallen binnen het Utrechtse Provinciale beleid van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), thema Militair erfgoed. Voor deze gebieden geldt een ander beleid dan voor het Werelderfgoed gebied. De uitgangspunten en ruimtelijke principes van hoofdstuk 5 gelden uitsluitend voor de gebieden die gelegen zijn binnen het Werelderfgoed gebied.

Leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Vechtstreek' komt tot stand via de volgende stappen:

- Hoofdstuk 2 geeft een korte gebiedsbeschrijving: typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied;
- Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van hoe het systeem van de Hollandse Waterlinies werkte, en uit welke elementen het is opgebouwd;
- Hoofdstuk 4 gaat in op de werking van de Hollandse Waterlinies in dit deelgebied 'Vechtstreek. De kernkwaliteiten worden specifiek gemaakt voor dit deelgebied.
- Hoofdstuk 5 geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Nieuwe Hollandse Waterlinie als geheel, het specifieke deelgebied, de landschappelijke ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en tot slot voor de elementen van de waterlinie.

Als Bijlage I is een uitgebreide begrippenlijst van elementen van de Hollandse Waterlinies opgenomen. Op de kansenkaart (Bijlage II) staat een aantal mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in dit deelgebied die de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies kunnen versterken. Dit is niet uitputtend. De kansen zijn uitsluitend geformuleerd vanuit de Waterlinies.

HOOFDSTUK 2
KARAKTER VAN HET GEBIED

2.1 Huidige situatie

De in deze gebiedsanalyse beschreven Vechtstreek ligt langs de oostzijde van de Vecht, tussen het Tienhovensch Kanaal bij Breukelen aan de zuidzijde, en Hinderdam aan de noordzijde. Dit deel van de Hollandse Waterlinies ligt gedeeltelijk in de provincie Utrecht en grotendeels in de provincie Noord-Holland en betreft delen van de gemeenten Wijdemeren, Stichtse Vecht en Hilversum.
Het gebied is relatief open, groen en waterrijk. Het middengebied bestaat voor het grootste deel uit water in de vorm van de Loosdrechtse en Ankeveensche plassen. Het overgrote deel van het gebied heeft een natuurbestemming. Daarnaast worden delen agrarisch gebruikt als weideland. Het gebied langs de Vecht, maar zeker ook de veenplassen zelf hebben grote recreatieve waarde. Langs de Vecht is bebouwing gesitueerd, met op enkele plekken een bebouwingskern. In het gebied liggen op meerdere plekken (historische) bebouwingslinten. Tussen de veenplassen en door het veengebied, en ook in de Horstermeer. Het gebied wordt doorkruist door de provinciale wegen N403 en N201.

2.2 Landschappelijk karakter

Het landschap aan de oostzijde van de Vecht is een veengebied dat richting het oosten overgaat naar de zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug. Deze overgang in de ondergrond is goed terug te zien; de hogere zandgronden zijn dichtbebouwd en bosrijk. Het veengebied is in loop van eeuwen grotendeels uitgeveend en is daarmee water geworden. Dit gebied is meer open en de bebouwing beperkt zich tot enkele linten en kleinere kernen. Temidden van de veenplassen ligt de ronde droogmakerij de Horstermeerpolder.

Veenweidegebied

In de periode na de ijstijd ontwikkelden zich uitgestrekte veengebieden. Het veenkussen ten westen van de Utrechtse Heuvelrug waterde via veenrivieren, met de Vecht als hoofdtak, af richting het noorden. Vanaf de Middeleeuwen werden de veenmoerassen systematisch ontgonnen. De wat hoger gelegen oeverwal van de Vecht fungeerde daarbij als ontginningsbasis, waar men zich vestigde. Haaks daarop werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor agrarisch gebruik geschikt te maken. Op de kop van de kavels, langs de Vechtoever, werden de boerderijen gebouwd, waardoor boerderijlinten ontstonden. Het agrarisch grondgebruik werd vrijwel uitsluitend grasland. Ook vond in het gebied vervening plaats ten behoeve van de turfwinning. Dit nam in de 18de eeuw grootschalige vormen aan, waarbij na de vervening plassen in het landschap achterbleven. Om de turf te kunnen afgraven werden rechte sloten gegraven ten behoeve van de ontwatering en werden paden aangelegd om de turf af te voeren. Het veen werd met baggerbeugels uit de petgaten geschept en vervolgens op legakkers (smalle stroken land die men tussen de gaten overliet) te drogen gelegd. De petgaten werden daarbij steeds groter en de legakkers steeds smaller. In een deel van het gebied is dit systeem van petgaten en legakkers nog zichtbaar. Als de wind echter vat kreeg op de petgaten konden de legakkers helemaal wegspoelen zodat steeds uitgebreidere veenplassen ontstonden, zoals zichtbaar bij de Loosdrechtse Plassen. Met name aan de oostzijde van de veenplassen is veel moerasbos ontstaan, met hoge natuurwaarden.

Horstermeer

De Horstermeerpolder was oorspronkelijk een natuurlijk meer in het veenweidegebied, vergelijkbaar met het Naardermeer. Net als het Naardermeer werd het in de 17de eeuw bedijkt en drooggelegd middels windmolens. Het lukte echter niet om de polder droog te houden, en net als het Naardermeer werd het weer water. Uiteindelijke lukt het in 1882 toch om het meer droog te malen met behulp van stoommachines, en in te richten als landbouwpolder.

topografische landkaart van de Vechtstreek

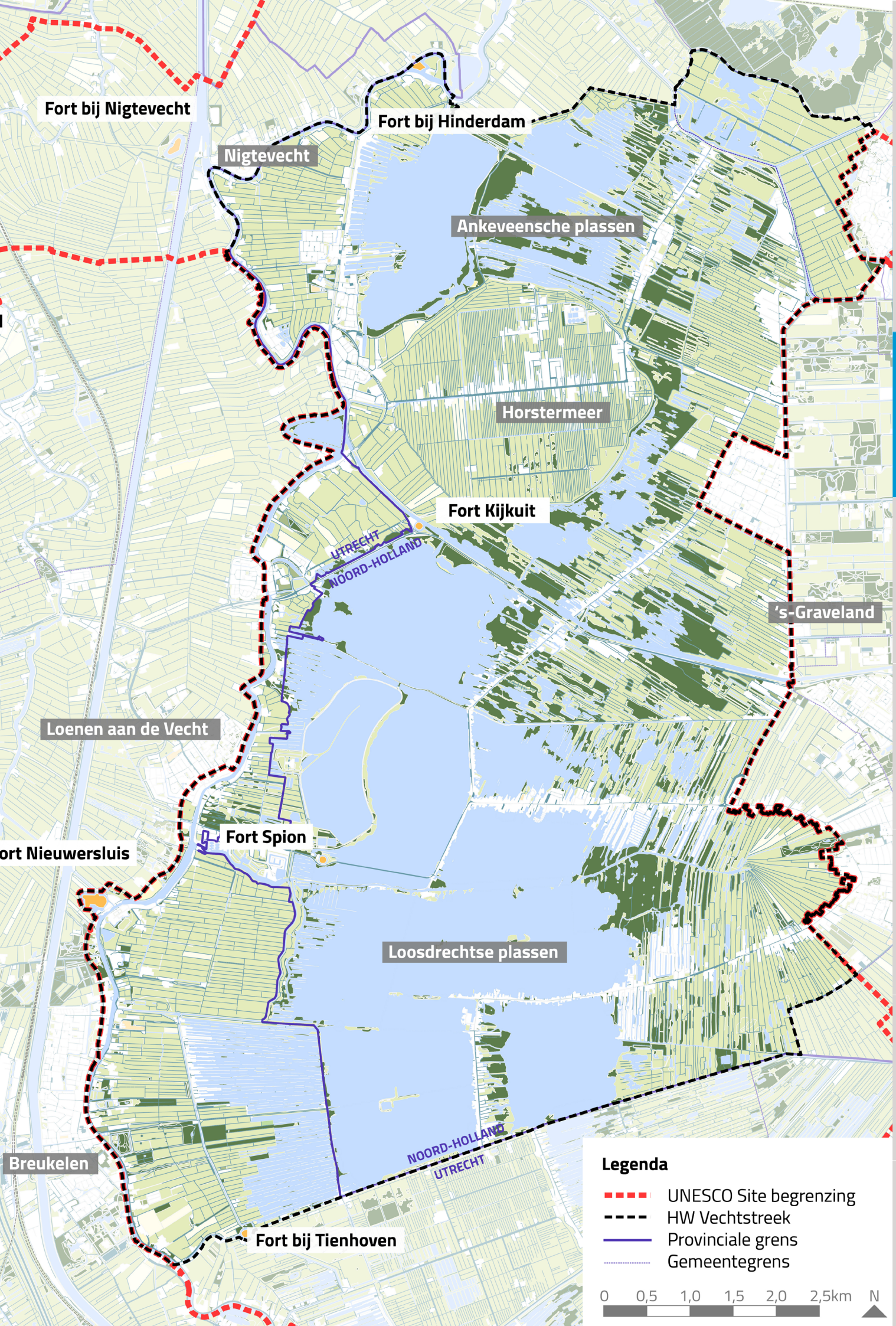
Fort bij Nigtevecht
Fort bij Hinderdam
Nigtevecht
Ankeveensche plassen
Horstermeer
Fort Kijkuit
UTRECHT
NOORD-HOLLAND
's-Graveland
Loenen aan de Vecht
Fort Spion
ort Nieuwersluis
Loosdrechtse plassen
NOORD-HOLLAND
UTRECHT
Breukelen
Fort bij Tienhoven
Legenda
UNESCO Site begrenzing
HW Vechtstreek
Provinciale grens
Gemeentegrens
0 0,5 1,0 1,5 2,0 2,5km N

Buitenplaatsen

Vanaf de 17de eeuw werden langs de Vecht buitenplaatsen gebouwd, zomerverblijven van rijke stedelingen (met name uit Amsterdam), met bijbehorende tuinen en soms ook parken. De huizen zijn deftige stadshuizen, vaak blokvormig met zadeldak, versiering is er wel met beeldhouwwerk en smeedijzeren hekken. Niet het huis maar de kunstig aangelegde tuinen met theekoepel en 'speeltuin' zijn landelijke elementen. De voorgevel lag meestal naar de Vecht, de belangrijke transportader, waar het naast transport bovendien draaide om 'zien en gezien te worden'. Aan de Vecht, tussen Maarssen en Loenen, ligt de grootste, bijna aaneengesloten gordel van buitenplaatsen.

Kernen langs de Vecht

Langs de Vecht komen we in dit deelgebied van zuid naar noord de volgende kernen tegen: Breukelen, Loenen aan de Vecht, Vreeland, Nigtevecht. Deze kernen hebben een lange geschiedenis die sterk is vervlochten met de Vecht als gordel met buitenplaatsen, maar ook met de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Linten

In het open gebied liggen enkele bebouwingslinten. De belangrijkste karakteristieken van de lintdorpen zijn de langgerekte opzet en de doorkijkjes naar het open landschap. Het lint zelf is een aaneenschakeling van kleinschalige dorpse woningen en boerderijen met royale tuinen. Achter het lint liggen vaak de grotere eenheden zoals schuren, kassen of kleinschalige woonbuurtjes.

Foto van Buitenplaats Weeresteyn bij Nieuwersluis

Hollandse Waterlinies

De Nieuwe Hollandse Waterlinie voegt zich op een zeer natuurlijke manier in het landschap. De waterlinie maakt hier gebruik van de geografische omstandigheden van het landschap. Tussen de hoofdweerstandslijn langs de Vechtoever, en de hoger gelegen zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug lag een weids en waterrijk landschap met relatief weinig bebouwing, wat goed te verdedigen was.

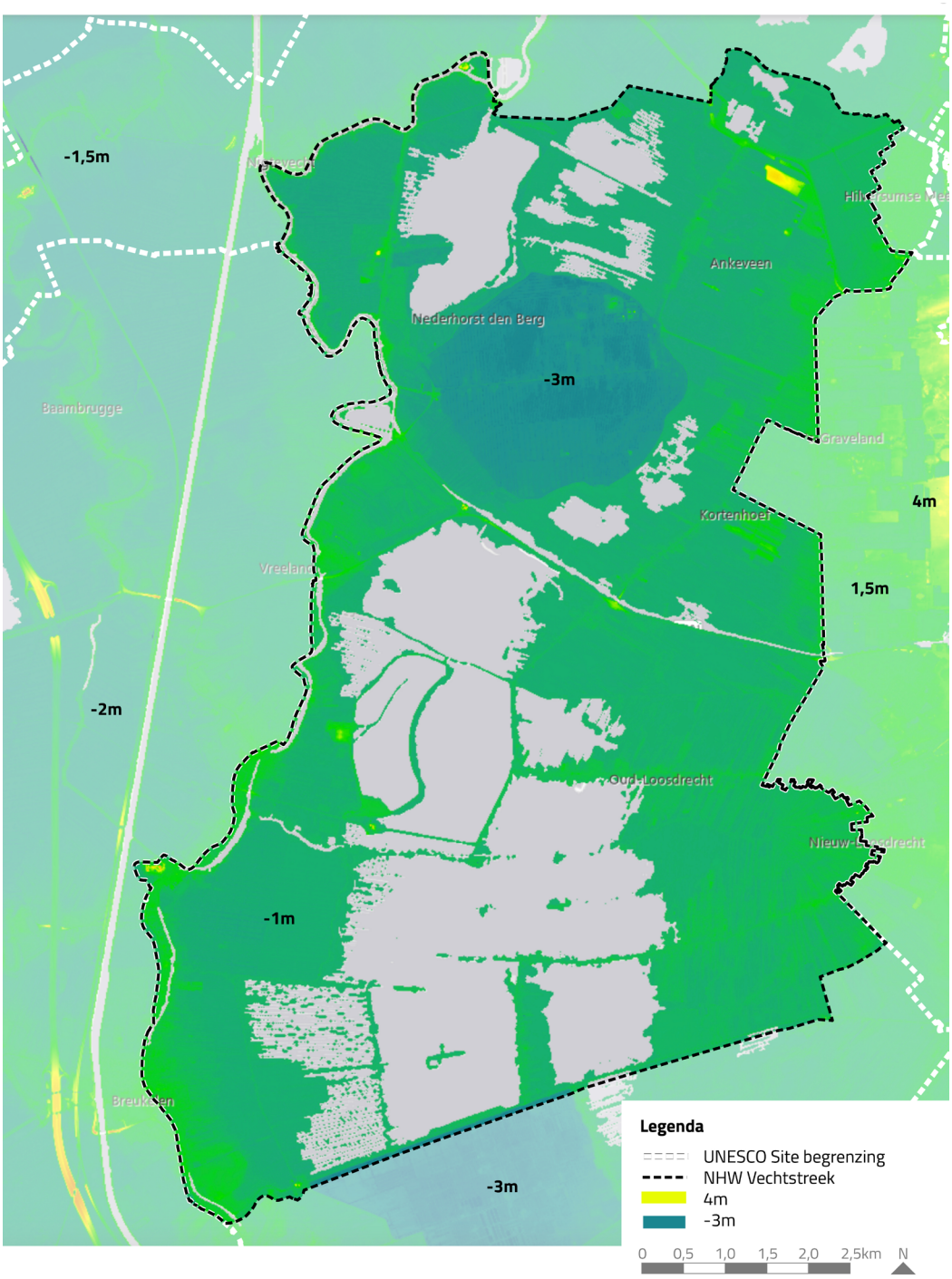

Hoogtekaart van de Vechtstreek

HOOFDSTUK 3
DE HOLLANDSE WATERLINIES

3.1 Werking van het systeem

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan bereiken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand. Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon grotendeels onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen.

Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.
Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

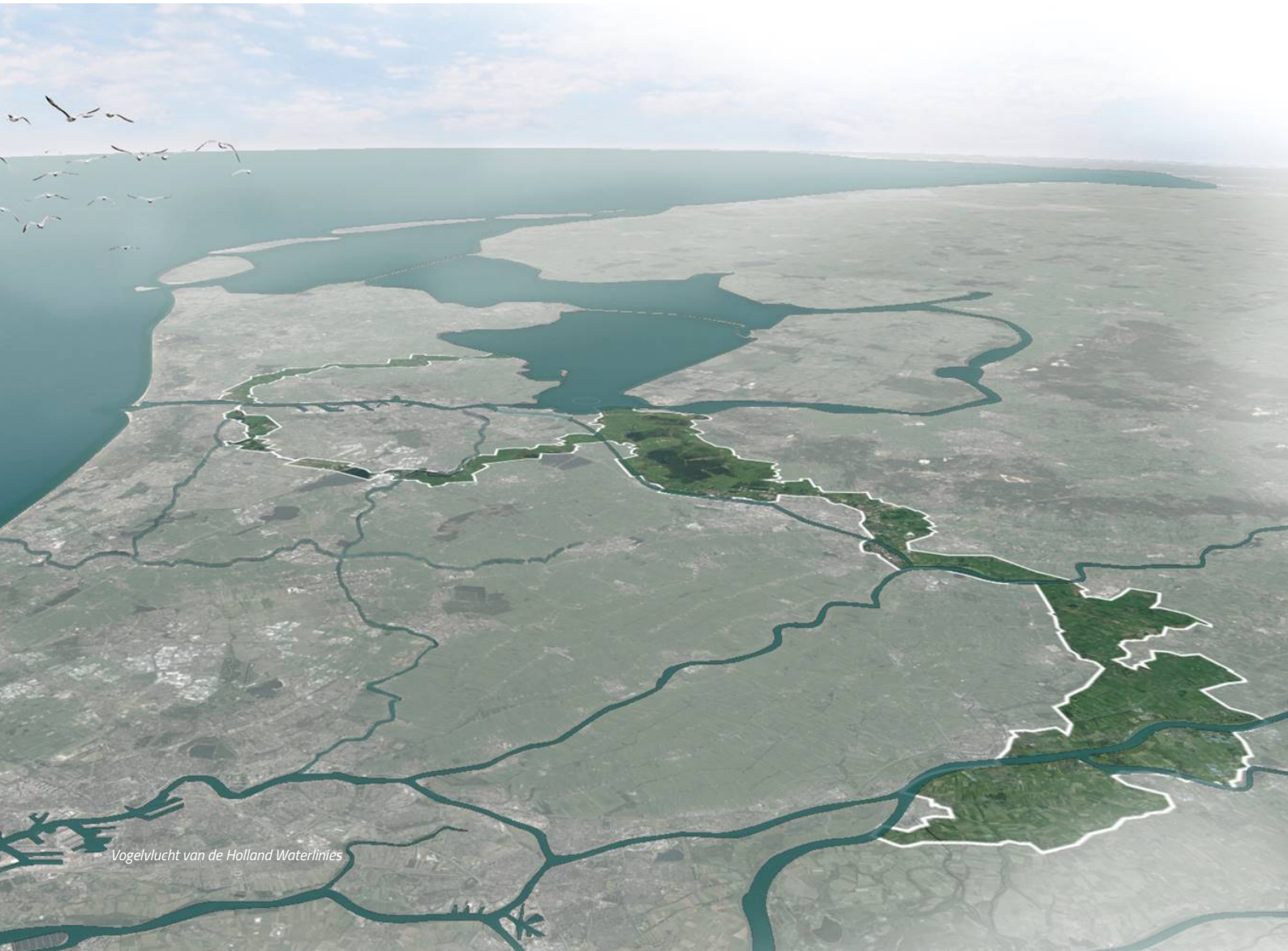

Vogelvlucht van de Holland Waterlinies

De beide waterlinies berusten op dezelfde verdedigingstechniek, maar kennen ook verschillen. Zo is de Nieuwe Hollandse Waterlinie, ontstaan uit de Oude Hollandse Waterlinie, gelegen op de overgang van de lage veengebieden naar de hogere zandgronden. De Stelling van Amsterdam is meer gesuperponeerd op het landschap als een ring op 15 tot 20 km afstand rond Amsterdam.

Hoofdkenmerken van de Hollandse Waterlinies: een hoofdweerstandslijn die de grens tussen veilig en onveilig markeert, een gebied aan de buitenzijde van deze lijn dat geinundeerd kon worden, forten en andere verdedigingswerken op de zwakke plekken en accessen.

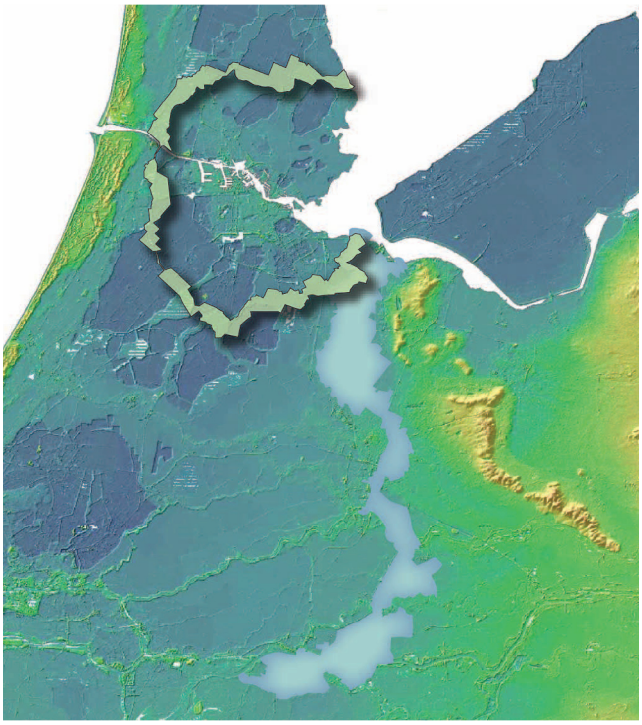

Nieuwe Hollandse Waterlinie op de overgang tussen lage veengebieden en hogere zandgronden, de Stelling van Amsterdam als gesuperponeerde ring rond Amsterdam

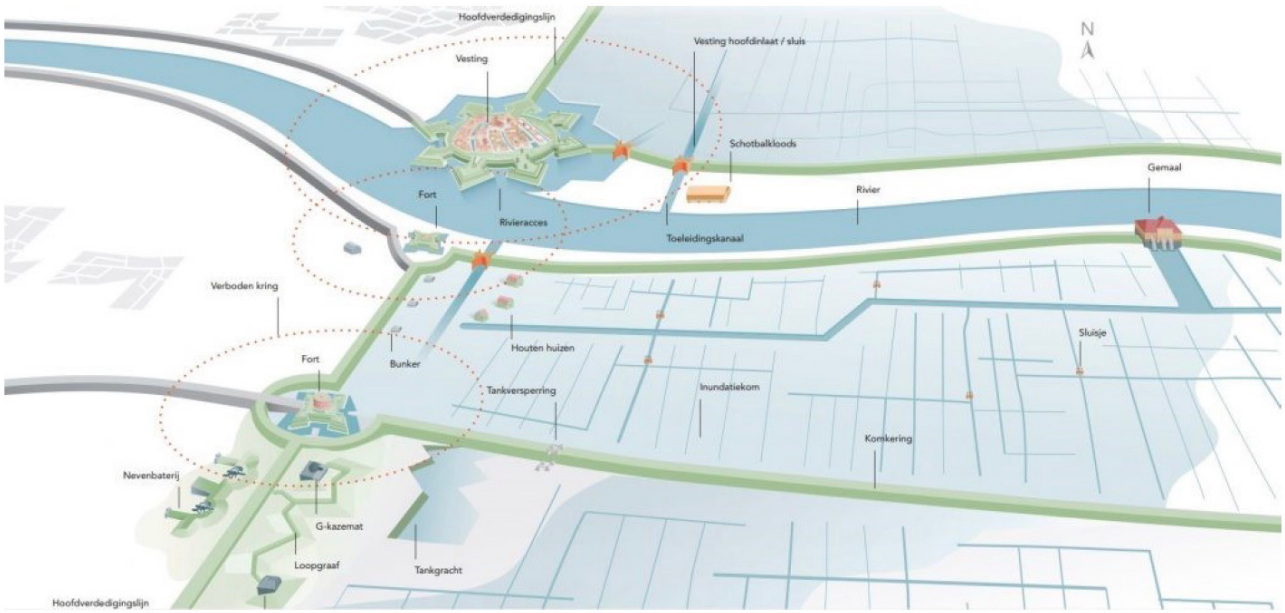

Illustratieve vogelvlucht waarop de hoofdlijnen van het defensief systeem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn weergegeven.

3.2 Kernkwaliteiten op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatiedossier van de Hollandse Waterlinies (zie 1.1) is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, benoemd als drie kernkwaliteiten. Deze zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en in de (interim) omgevingsverordening van de Provincie Utrecht en de omgevingsverordening NH2020.

De drie kernkwaliteiten zijn als volgt uitgewerkt:

1. Strategisch landschap: Hoofdweerstandslijn (of hoofdverdedigingslijn), inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen, houten huizen;
2. Watermanagementsysteem:
Waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaat, sluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, uitlozingskommen, schotbalkenloodsen, plofsluizen /duikers);
3. Militaire werken: Vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

In Bijlage I Begrippenlijst worden de verschillende elementen van de Hollandse Waterlinies verder toegelicht.

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen geven uitdrukking aan de de kernkwaliteiten en daarmee aan de OUV.

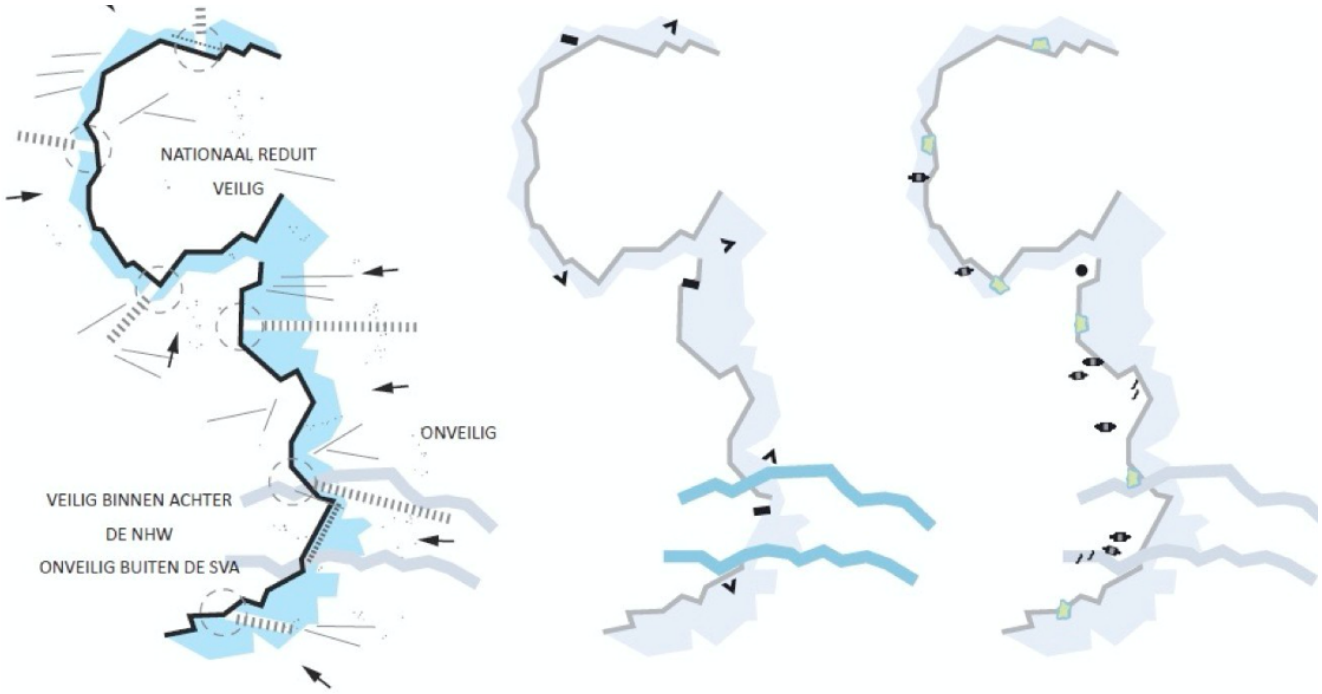

Strategisch Landschap

- Hoofdverdedigingslijn
- Komkeringen
- Inundatiekommen
- Accessen
- Verboden Kringen
- Houten huizen

Watermanagementsysteem

- Inundatiekaden
- Rivieren
- Inundatiekanalen
- Toevoerkanalen
- Uitlozings- en kwelkommen
- Hoofdinlaten
- Sluizen en dammen
- Schotbalkloodsen
- Gemalen

Militaire Werken

- Vestingen
- Forten, werken en batterijen
- Stellingen en verspreide werken
- Groepsschuilplaatsen
- Andere militaire objecten

Visuele weergave van de drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies

HOOFDSTUK 4
KERNKWALITEITEN VECHTSTREEK

We zoomen in dit hoofdstuk verder in op de Vechtstreek, die in zijn geheel deel uitmaakt van het Vechtplassengebied, zoals dat in het Nominatiedossier wordt onderscheiden (Hoofdst. 2.a, p. 84 e.v.). De resterende delen van het Vechtplassengebied buiten de Vechtstreek liggen in Utrecht-Noord en Vechtstreek Noord (zie Gebiedsanalyses NHW Utrecht-Noord en SvA Vechtstreek Noord).

4.1 De Vechtstreek en de Nieuwe Hollandse Waterlinie

Het landschap voor de NHW

Toen de NHW vanaf begin 19de eeuw werd aangelegd, was het gebied aan de oostkant van de Vecht al eeuwenlang bewoond en in gebruik. In de Middeleeuwen waren de veenmoerassen systematisch ontgonnen. De wat hoger gelegen Vechtoever fungeerde daarbij als ontginningsbasis. Haaks daarop werden evenwijdige sloten gegraven om het veen te ontwateren en voor agrarisch gebruik geschikt te maken.
Op de kop van de kavels, langs de Vechtoever, werden de boerderijen gebouwd, waardoor boerderijlinten ontstonden. Als in het lint een kerk werd gebouwd, kon zich daar naderhand in meer of mindere mate een dorpscentrum vormen. Dorpen waarbij een duidelijk centrum is gevormd, zijn Breukelen, Loenen, Vreeland en Nederhorst den Berg.

De ontginningen vormden wat later in de Middeleeuwen de basis voor de indeling in polders, waterstaatkundige eenheden vooral ten behoeve van de afwatering. Het agrarisch grondgebruik werd in later eeuwen vrijwel uitsluitend grasland. Vanaf de 17de eeuw werden langs de Vecht buitenplaatsen gebouwd, zomerverblijven van rijke stedelingen (m.n. uit Amsterdam), met bijbehorende tuinen en soms ook parken. De landhuizen op de buitenplaatsen werden aan de Vecht gesitueerd op de wat hogere oevergronden. De tuinen of parken konden zich uitstrekken tot in het achterliggende, lagere veengebied.
Ook vond in de Vechtstreek vervening plaats ten behoeve van de turfwinning. Dit nam in de 18de eeuw grootschalige vormen aan, waarbij na de vervening plassen in het landschap achterbleven. Een aantal daarvan werd naderhand weer drooggemalen en omgezet in agrarische grond. Andere plassen bleven in stand. Daarvan zijn de Loosdrechtsche Plassen verreweg de grootste.

Luchtfoto Fort Spion

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 1810

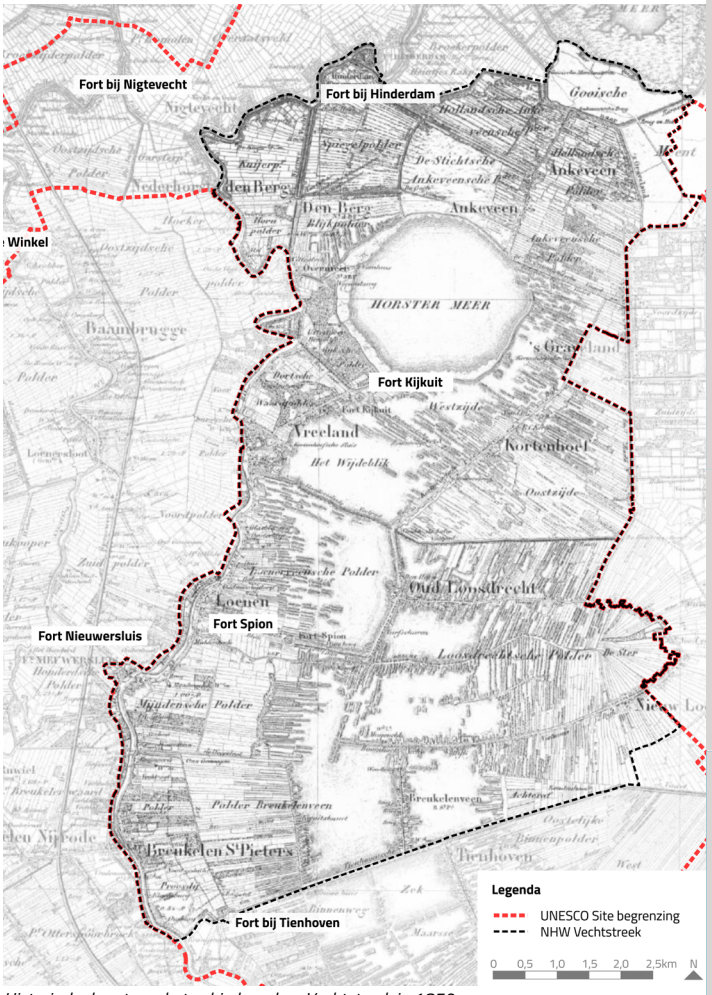

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 1850

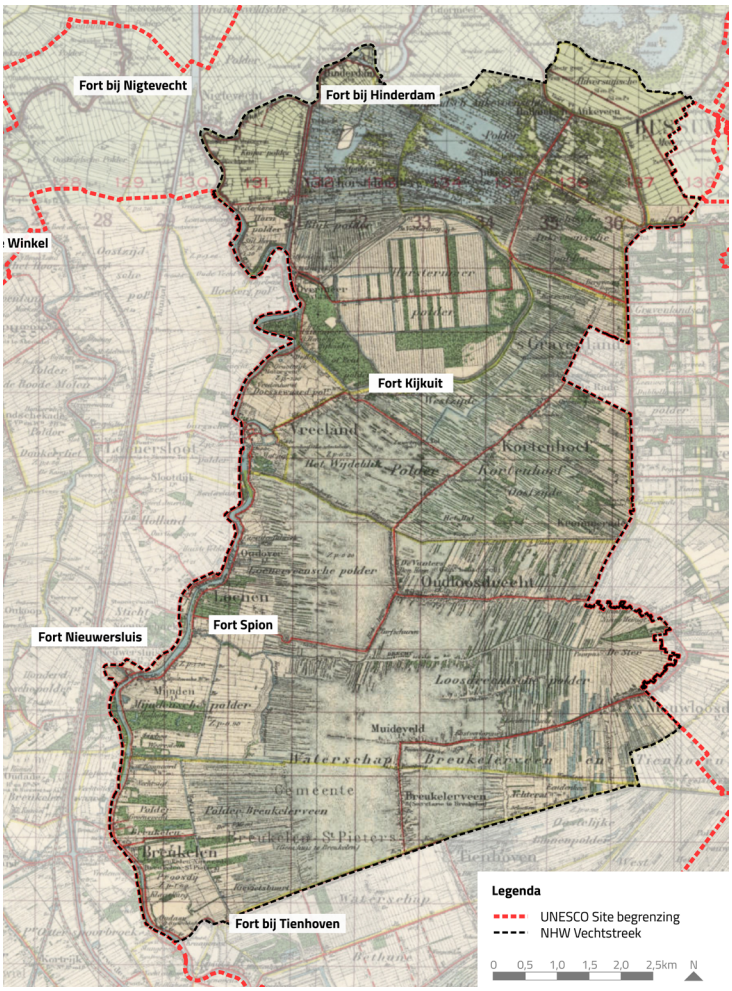

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 1940

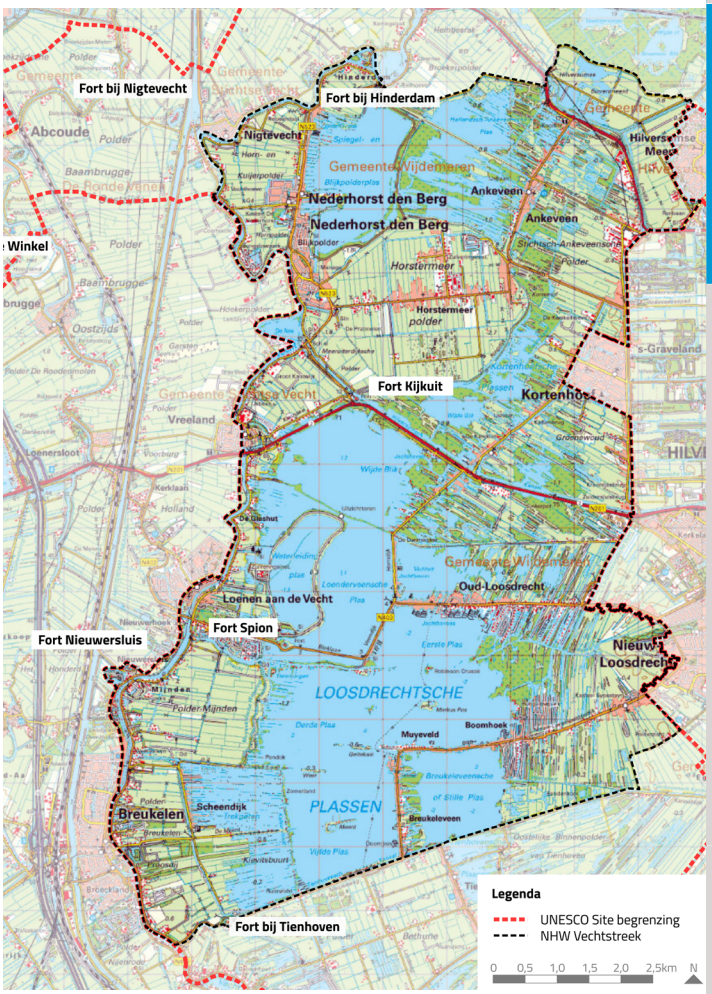

Historische kaart van het gebied rondom Vechtstreek in 2021

Van Oude naar Nieuwe Hollandse Waterlinie

Na de Franse tijd (vanaf 1795) werd Nederland in 1813 een zelfstandig koninkrijk met een eigen landsverdediging. De 17de-eeuwse Oude Hollandse Waterlinie (OHW) voldeed echter niet meer om het centrale deel van het land te beschermen. De belangrijkste reden was dat de stad Utrecht, een belangrijk infrastructureel knooppunt, buiten de linie lag. Koning Willem I nam daarom in 1815 het besluit tot aanleg van een nieuwe linie, de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW), waarin Utrecht werd opgenomen. Deze linie kwam rond de stad dan ook oostelijker te liggen dan de oude en moest daar als geheel nieuw verdedigingswerk worden vormgegeven. Meer naar het zuiden konden delen van de OHW worden hergebruikt en gemoderniseerd voor de NHW. Ook naar het noorden, langs de Vecht, was dat het geval. De vesting Nieuwersluis, die even ten zuiden van Loenen de Vecht kon afsluiten, werd hergebruikt en gemoderniseerd. Verder stroomafwaarts werden fort Hinderdam, fort Uitermeer en de vesting Weesp gemoderniseerd (twee laatste, zie Gebiedsanalyse SvA Vechtstreek Noord). De nieuw gebouwde forten Kijkuit en Spion kwamen ter plaatse van eerder aangelegde batterijen. Het bestaande stelsel van inundatiekommen aan de oostkant van de rivier werd voor de NHW verder ingericht

Traditionele waterlinie

Op hoofdlijnen bleef de NHW in het Vechtplassengebied een traditionele waterlinie met de hoofdweerstandslijn als duidelijke, lineaire scheiding tussen het veilige gebied ten westen van de rivier en het onveilige, te inunderen gebied aan de oostkant.

De reden dat de NHW in het gebied in essentie weinig verschilt van de OHW ligt in de landschappelijke context: een relatief hoog gelegen rivier van waaruit het aangrenzende, open, agrarische en dunbevolkte poldergebied onder water gezet kon worden. De linie kon worden vormgegeven vanuit de Vecht als centrale lijn. De hoofdverdedigingslijn/ Vechtdijk volgt de rivier in hoofdzaak aan de oostkant en fungeerde ook als inundatiekering. Aan de oostkant van de Vecht zijn ook de grote inundatievlakken gesitueerd.

Er waren weinig specifieke ingrepen nodig om omvangrijke inundaties te realiseren. Onzekere factoren, met name voldoende tijd, speelden in het Vechtplassengebied niet. Er was water genoeg, dat afdoende snel ingelaten kon worden. De watertoevoer voor de inundatie kon grotendeels via de Vecht verlopen. De meeste inlaatwerken werden dan ook gesitueerd tussen de rivier en een afwateringskanaal vanuit het veenweidegebied. Via het Merwedekanaal, later Amsterdam-Rijnkanaal, kon eveneens water worden ingelaten. Polderkades min of meer haaks op de Vecht konden worden ingezet als komkeringen (scheidingen tussen de inundatiekommen, zie hieronder).

Foto van zicht over Loenderveense Plas vanaf de groepsschuilplaats naast Fort Spion.

Foto van zicht over acces van Fort bij Tienhoven.

De verdedigingswerken zijn wisselend gesitueerd ten opzichte van de hoofdverdedigingslijn. De vesting Nieuwersluis ligt aan de Vecht, maar niet aan een (dwars)acces vanuit het oosten. De vesting is bedoeld ter verdediging van de Nieuwe Wetering, een vaarverbinding tussen de Angstel en Vecht, met (inlaat)sluizen aan laatstgenoemde rivier en een damsluis erin. De forten Spion en Kijkuit zijn niet gesitueerd aan de hoofdweerstandslijn, maar aan een acces en liggen al in het inundatiegebied (vergelijkbaar is Fort bij Tienhoven, zie Gebiedsanalyse Utrecht Noord). Dit is bewust gedaan vanwege de hogere oeverwal en de reeds bestaande buitenplaatsenzone daaraan. De forten werden gesitueerd achter (ten oosten van) de relatief dichtbebouwde oeverzone van dit deel van de Vecht met tal van buitenplaatsen met tuinen en parken, maar ook boerderijen en de dorpskernen van Breukelen en Loenen. Door deze situering konden de forten aan de frontzijde vrij schootsveld krijgen.

Aan de zuidkant gaat de traditionele linie via Utrecht Noord over naar het veel gecompliceerdere systeem rond Utrecht (zie Gebiedsanalyse Utrecht Noord). In het noorden vindt de overgang plaats naar de Vechtstreek Noord, waar de NHW samengaat met de SvA (zie Gebiedsanalyse SvA Vechtstreek Noord, Gebiedsanalyse SvA Amsterdam Zuid).

De Vecht en de hoofdweerstandslijn

Voor de NHW was de Vecht een natuurlijke lijn om het 'veilige' binnengebied te begrenzen, waarbij de bestaande oostelijke en westelijke Vechtdijken konden dienen als hoofdweerstandslijn.
De lijn kreeg van noord naar zuid de volgende vorm (zie ook kaarten p. 26 en 28):

- de Lage Klompweg, overgaand in de Klompweg, op de westelijke Vechtdijk. De lijn gaat achterlangs Fort Hinderdam en het restant van het bijbehorende noordelijke lunet (zie hieronder) en steekt daar de Vecht over naar de oostelijke dijk en loopt vervolgens via de Reevaart, een afsnijding van een Vechtbocht uit 1629 (vaart gedempt tweede helft 20ste eeuw), nu Dammerweg - Reeweg;
- het tracé blijft aan de oostkant van de rivier en volgt achtereenvolgens de Reeweg - Slotlaan - Overmeerseweg - Vreelandseweg - Bergseweg - Lindengracht (Vreeland) - Boslaan - Oud Over - Mijndensedijk - Zandpad (Breukelen).

Accessen

De accessen in het gebied vielen samen met de haaks op de Vecht en de Vechtdijk (hoofdweerstandslijn) lopende polderkades, van oudsher verbindingen met het oostelijk achterland. De accessen waren relatief beperkt in aantal en vormden voornamelijk regionale weg- en waterverbindingen. De afsluiting kon op vrij eenvoudige wijze met een fort georganiseerd worden. Aan de zuidkant van het gebied werd het Tienhovensch Kanaal met de kades erlangs afgesloten met het Fort bij Tienhoven (zie Gebiedsanalyse NHW Utrecht Noord). De Bloklaan die tussen de Loenerveensche en de Schinkeldijksche Polder (beide ten tijde van de aanleg van de NHW in vervening) liep, werd afgesloten met fort Spion. Het fort Kijkuit werd gebouwd ter verdediging van twee accessen: de Kleizuwe naar Vreeland en de Kortenhoefsche Zuwe. Daar kwam als 'nieuw' acces het Hilversumsch Kanaal bij, aangelegd tussen 1933 - 1937. Het kanaal was bedoeld als vaarverbinding tussen Hilversum en de Vecht. Tegelijk met het kanaal werd de provinciale weg Hilversum - Vreeland (nu N201) aangelegd, via de Kortenhoefsche Zuwe en aan de zuidkant van de Kleizuwe. Kanaal en weg betekenden dat de accesverdediging hier verbeterd moest worden. Daarom werd in 1934 - 1935 een dubbele betonnen kazemat bij het Fort Kijkuit gebouwd.
Grote nieuwe infrastructurele ontwikkelingen, zoals de spoorlijn Amsterdam - Utrecht (1843) en het Merwedekanaal (1884 - 1893), werden bewust in het veilige gebied aan de westkant van de Vecht aangelegd en betekenden dus geen nieuwe accessen voor het Vechtplassengebied. In het aangrenzende gebied van de Stelling van Amsterdam werd het Merwedekanaal (nu Amsterdam-Rijnkanaal) afgesloten met het Fort bij Nigtevecht (zie Gebiedsanalyse SvA

Amsterdam Zuid). In de Vechtstreek werd het kanaal even ten westen van de vesting Nieuwersluis gesitueerd, in het veilige gebied.
Het Fort bij Hinderdam tenslotte verdedigde meer noordelijk het acces gevormd door de rivier de Vecht (verdere beschrijving Hinderdam op p. 23).

Inundatiesysteem, komkeringen

De meeste polders ten oosten van de rivier waren makkelijk onder water te zetten en gingen als inundatiekommen fungeren. Met elkaar vormden de kommen een uitgestrekt inundatiegebied, doorsneden door slechts weinig accessen. De onderwaterzetting werd bereikt door zowel de bemaling van de veenpolders stop te zetten, als door water vanuit de Vecht via sluizen in te laten. Van het inlaatsysteem zijn in de Vechtstreek veel objecten over (zie ook kaarten p. 26 en 28). De voornaamste zijn van zuid naar noord in de oostelijke Vechtdijk:

- Kraaienestersluis in het Tienhovensch Kanaal bij de Vecht en damsluis bij het fort (zie ook Gebiedsanalyse NHW Utrecht Noord);
- de schutsluis in de Weersloot, ten noorden van Breukelen. Deze kon ook als inlaatsluis dienen;
- een inundatiesluis (aanwezig, duikersluis) uit 1885, bij de Mijndense schutsluis, waar de Drecht aansluit op de Vecht. De duikersluis is met een toevoerkanaaltje verbonden met de Drecht;
- ten noorden van Loenen in Oud-Over, een schutsluis (niet meer aanwezig) met een kort toevoerkanaal naar de Loosdrechtse Plassen (aanwezig, ter hoogte zuiveringsinstallatie);
- iets ten noorden daarvan, een duikersluis (aanwezig) met wat langer toevoerkanaal naar de Plassen. De doorvoer verliep via de Loenerveensche molen (aanwezig);
- ter hoogte van Oud Over 166 een duikersluis 1925 (aanwezig);
- de sluis aan de noordkant van het Hilversumsch Kanaal, tussen kanaal en Vecht diende ook als inundatiesluis.

Uit het Merwedekanaal (nu het Amsterdam-Rijnkanaal) kon water ingelaten worden om de capaciteit van de Vecht te vergroten. De inlaat gebeurde via een schut-, annex inundatiesluis bij Nigtevecht (zie Gebiedsanalyse SvA Amsterdam Zuid) en in Nieuwersluis.
In de westelijke Vechtdijk werd een inundatiesluis (aanwezig) aangelegd, tussen de rivier en de gracht van het Fort Nieuwersluis. De fortgracht stond via de Nieuwe Wetering in verbinding met het Merwedekanaal. In Nieuwersluis zijn ook de landhoofden van de damsluis (1875) in de Vecht, aan de noordoostkant van de vesting, bewaard gebleven. De damsluis was bedoeld om het Vechtwater op te kunnen stuwen voor inundaties zuidelijker langs de rivier.

Binnen de kommen lagen grote plassen, bestaand uit verveend gebied, zoals de Loosdrechtsche Plassen en een natuurlijk meer, het Horstermeer (droogmakerij sinds het droogmalen in 1882).
Een aantal min of meer oost - west lopende polderkades, samenvallend met accessen en aansluitend op de Vechtdijk, werden in het Vechtplassengebied ingezet als komkeringen. In de Vechtstreek ligt daarvan de meest zuidelijke, op de grens met deelgebied Utrecht Noord: de Tienhovensche Kade, de noordelijke kade langs het Tienhovensch Kanaal. Aan de noordkant daarvan ligt de grote kom (Kom 1) die doorloopt tot de dijken langs het IJmeer (voormalige Zuiderzee).

(compleet overzicht Waterelementen van de NHW, zie: https://utrecht.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=05306613174b461f80ac41940f8545d5)

Forten, kleine werken

Het Vechtplassengebied had vanuit defensief oogpunt een zeer gunstige landschappelijke karakteristiek: laaggelegen, makkelijk te inunderen gebied afgewisseld met plassen, en met weinig accessen. Daardoor was het niet nodig veel forten te bouwen. Dit zien we in de Vechtstreek: er werden drie nieuwe forten gebouwd: Nieuwersluis op

de westoever van de Vecht, Spion en Kijkuit aan de oostkant van de rivier. De oude vesting Nieuwersluis werd hergebruikt, evenals Hinderdam. Spion en Kijkuit liggen aan accessen, maar vooruitgeschoven het inundatiegebied in. Deze situering is bij Spion en Kijkuit, net zoals bij het fort Tienhoven aan de zuidgrens van de Vechtstreek, op de overgang van de bewoonde oeverzone naar het lagere en legere, te inunderen veengebied of er al in. De forten liggen zo ook buiten de oeverzone met buitenplaatsen, dorpen en boerderijen.

Na 1860 werden veel forten in de NHW gemoderniseerd, om beter bestand te zijn tegen vijandelijk geschut. De invoering van de brisantgranaat in 1885 maakte deze bakstenen forten echter direct weer verouderd. Tegen de nieuwe granaat was het baksteen-metselwerk niet bestand. Daarom werden in de Stelling van Amsterdam, die inmiddels werd aangelegd, betonnen forten gebouwd.
In de periode van de Eerste Wereldoorlog, toen het geschut weer verder was verbeterd en de forten ook door hun vaste positie kwetsbaar werden, verschoof de nadruk van de verdedigingsstrategie naar meer flexibele artilleriesteunpunten met zwaar geschut en verspreide infanteriesteunpunten met groepsschuilplaatsen. Ook werden loopgraaflinies aangelegd. In de jaren na de Eerste Wereldoorlog werden in de NHW op strategische infrastructuur-knooppunten mitrailleur- en kanonkazematten gebouwd, bijvoorbeeld bij het Hilversums Kanaal en de provinciale weg N201.
Net voor het begin van de Tweede Wereldoorlog werd de NHW nog voorzien van een groot aantal betonnen verdedigingsweken (o.a. groepsschuilplaatsen en mitrailleurkazematten), zoals in de omgeving van Fort Hinderdam en Fort Kijkuit (zie hieronder).

Nieuwersluis
Het dorp Nieuwersluis is ontstaan bij de sluizen in de Nieuwe Wetering aan de Vecht. De Nieuwe Wetering, gegraven tussen de Angstel en de Vecht, was onderdeel van een belangrijke scheepvaartverbinding richting Amsterdam. Al in 1673 werden aan weerszijden van de Vecht verdedigingswerken aangelegd als onderdeel van de OHW. In 1745 werden deze werken verbeterd; in 1793 volgde uitbreiding met een arsenaal. Rond 1850 werd op de westoever een bomvrije geschutstoren gebouwd; de vesting zelf werd als verdedigingswerk opgeheven. In 1875 werd de damsluis in Vecht gebouwd (zie hierboven). Ook verrezen in deze tijd aan de oostkant van de rivier een kazerne en een 'Pupillenschool' ter opleiding van officieren. Het grootste deel van de 18de-eeuwse vesting aan deze zijde werd hierbij opgeruimd. Wel is de oorspronkelijke vestinggracht voor het grootste deel bewaard gebleven. Het fort aan de westzijde werd uitgebreid en gemoderniseerd om de damsluis, de Vechtdijken, de schutsluis in de Nieuwe Wetering en de spoorlijn Amsterdam-Utrecht (1843) te beschermen. Daar kwam, vanaf 1892, het Merwedekanaal bij.
Als gevolg van al deze bouwactiviteiten kreeg het dorp Nieuwersluis een sterk militair karakter.

Spion en Kijkuit
De forten Spion, Kijkuit en het Fort bij Tienhoven in Utrecht noord (zie Gebiedsanalyse Utrecht-Noord) lijken sterk op elkaar. Ze horen alledrie bij de bouwfase in de NHW van na 1840. In de eerste fase, tussen 1816 - 1826 werd een (eerste) reeks forten ter verdediging van de stad Utrecht gebouwd, daarna kwamen andere delen van de NHW aan bod.
Spion werd gebouwd in 1844 - 1847 ter vervanging van een schans uit 1804 wat westelijker aan de Bloklaan. Het fort werd gemoderniseerd in 1879 - 1880. Vijf jaar later werd de accesverdediging verder aangepakt met de aanleg van een verschansing aan weerszijden van de Bloklaan. In de jaren dertig volgden een betonnen kanonkazemat (1933 - 1934) en vervolgens drie groepsschuilplaatsen en een koepelkazemat (1939-1940). Van de koepelkazemat is alleen het betonblok over.

Het fort Kijkuit, gebouwd in 1844 - 1847, verving een versterking uit 1803. De functie van het fort was verdediging van het acces gevormd door de de Kleizuwe richting Vreeland en de Kortenhoefse Zuwe richting (Oud-)Kortenhoef. Parallel aan de Kortenhoefsche Zuwe werd tussen 1933 en 1937 het Hilversumsch Kanaal gegraven. Met de gelijktijdige aanleg van de provinciale weg (nu N201), via de Kortenhoefsche Zuwe en aan de zuidkant van de Kleizuwe, werd een betere accesverdediging nodig. Daarom werd in 1934 - 1935 een dubbele betonnen kazemat aan de voorzijde, ook wel frontzijde van het fort gebouwd.

boven: Foto van Fort Spion

onder: Foto van toevoerkanaal vanuit het Merwedekanaal

Hinderdam
Fort bij Hinderdam, een omgrachte versterking op de grens van de provincies Noord-Holland en Utrecht, hoorde bij de OHW. In 1672 werd het bestaande verdedigingswerk uit 1629 verbeterd en in het volgende jaar vervangen door een gebastionneerd aarden fort ter verdediging van de sluizen in Vecht. Deze waren gesitueerd in een dam, de Hinderdam, die in 1437 was aangelegd om overstromingen vanuit de Zuiderzee tegen te gaan. Omdat via de sluizen ook geïnundeerd kon worden was Hinderdam al in de 17de eeuw een strategische en dus te verdedigen locatie. In 1674 werden de sluizen echter overbodig geacht, toen binnen de Vesting Muiden een nieuwe zeesluis was aangelegd, en daarom afgebroken. Het fort verdedigde daarna alleen nog het acces van de Vecht met de dijken erlangs. Toch werd het fort begin 19de eeuw, in de NHW-periode, nog uitgebreid met aarden verdedigingswerken. In 1848 werd een wachthuis gebouwd, in 1880 een remise (opslagplaats voor geschut). Op het forteiland werd in 1934 een kanonkazemat geplaatst ter verdediging van de provinciale weg Hilversum-Weesp (Gooilandseweg). In 1939-1940 werden tenslotte drie groepsschuilplaatsen gebouwd.
Ten noorden van het forteiland ligt een kleiner eilandje: een van de twee 17de-eeuwse lunetten, die als extra versterking aan weerszijden van de Vecht waren aangelegd. De zuidelijke lunet is alleen nog te herkennen aan de knik in de Hinderdamweg. Een lunet is een klein maanvormig vestingwerk met een versterkte frontkant en een open keelzijde.
Fort bij Hinderdam is het enige fort in de Vechtstreek dat ook deel heeft uitgemaakt van de Stelling van Amsterdam. In 1913 werd het fort bij de Stelling gevoegd. In 1922 ging het gebied van de Stelling tussen Muiden en Nigtevecht en dat van de NHW tussen Nigtevecht en Gorinchem op in het Oostfront van de Vesting Holland. Ook Hinderdam ging daar dus deel van uitmaken.

Een aantal betonnen werken is hierboven al genoemd, gerelateerd aan forten en de accesverdediging in de nabijheid daarvan. Een vrij groot aantal werken vormde met elkaar het complex Betonnen Werken tussen Fort bij Hinderdam en Fort Kijkuit dat in hoofdzaak in de jaren 1934-1935 en 1939-1940 is gebouwd. Daarvan is een aantal groepsschuilplaatsen in lineair verband bij de voormalige Reevaart bewaard gebleven en een aantal werken, eveneens in lineair verband, langs de oostelijke Vechtdijk tussen Overmeer en Vreeland. Deze werken dienden ter verdediging van de provinciale weg (N201, zie hierboven), van het acces gevormd door de Middenweg in de droogmakerij Horstermeerpolder en de rond 1935 gebouwde schut-, annex inlaatsluis aan de invaart van het Hilversums Kanaal bij de Vecht.

Op verscheidene plaatsen in de Vechtstreek werden in de omgeving van de forten en de vesting Nieuwersluis houten huizen gebouwd, zogenaamde Kringenwetwoningen, o.a. in de omgeving van Nieuwersluis en aan de Mijndensedijk.

boven: Foto van Fort Kijkuit
onder: Foto van Fort Nieuwersluis

4.2 Ruimtelijke dynamiek na de Tweede Wereldoorlog

In de periode na de Tweede Wereldoorlog werd de NHW als verouderd verdedigingswerk gezien en daarom buiten werking gesteld, al gold dat voor de Kringenwet pas in 1963. De ruimtelijke beperkingen van de wet waren daarna niet langer van kracht. In de Vechtstreek maakte dit relatief weinig verschil. De forten Spion, Kijkuit en Hinderdam lagen op enige afstand van de bebouwde kom en de ruimtelijk druk was aanvankelijk laag.
In de latere jaren na 1960 voltrokken de uitbreidingen van Breukelen en Loenen zich voornamelijk aan de westkant van de Vecht. De inundatiegebieden en de omgeving van de forten bleef grotendeels vrij van bebouwing. In Nederhorst den Berg werd wel gebouwd aan de oostkant van de hoofdweerstandslijn, waardoor de oorspronkelijke linie-context vervaagde.
Het waterrijke, open en groene karakter van het landschap aan de oostzijde van de Vecht bleef grotendeels in stand. Het is nog altijd een gaaf liniegebied waarin het watermanagement- en defensiesysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in onderlinge samenhang goed herkenbaar en beleefbaar zijn.
De recreatieve functie is inmiddels een belangrijke economische drager van het landschap.

4.3 Hoofdlijn liniekenmerken Vechtstreek

In de Vechtstreek zien we het 'basistype' van de Hollandse Waterlinies:

- een duidelijk herkenbare hoofdweerstandslijn op de wat hogere gronden langs de Vecht vormt met de rivier de ruggengraat van de linie;
- het gebied wordt gekenmerkt door plassen, sloten en dijken en kades in oost - westrichting, waar de linie gebruik van maakt ten behoeve van de inundatie;
- een breed en gedeeltelijk nat inundatiegebied (plassen) en forten die op de overgang van hogere grond naar lagere, uitgeveende gronden liggen, met een duidelijk vizier op de accessen door het waterrijke gebied. Groepen kazematten en groepsschuilplaatsen markeren de accessen en de forten en daarmee de Waterlinie nog extra.

boven: Luchtfoto van Fort bij Hinderdam (Bron: stellingvanamsterdam.nl)
onder: Foto van links een groepschuilplaats en rechts het grondlichaam van kazemat Vreeland.

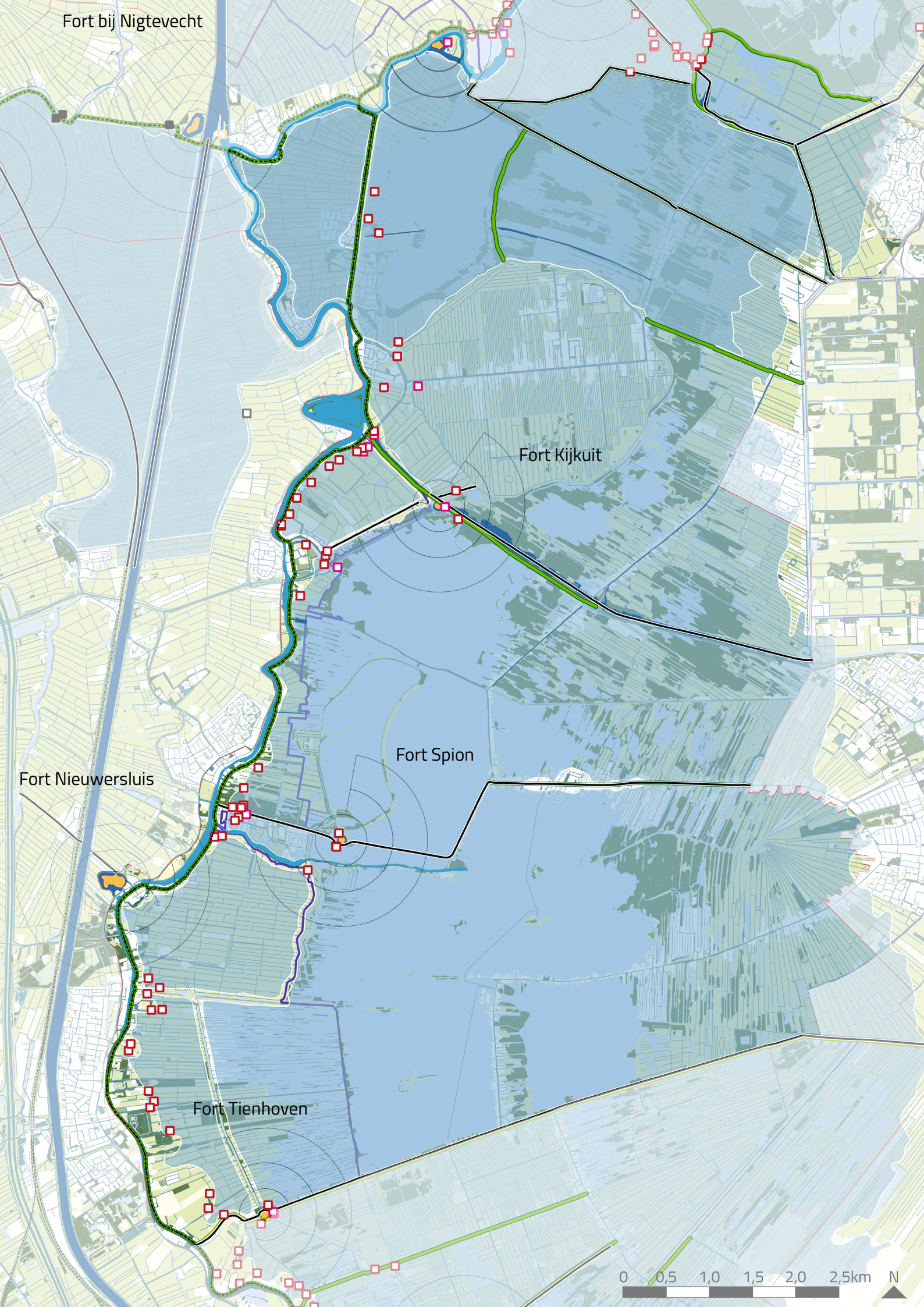
Fort bij Nigtevecht
Fort Kijkuit
Fort Spion
Fort Nieuwersluis
Fort Tienhoven
0
0,5
1,0
1,5
2,0
2,5km
N

4.4 Kernkwaliteiten Vechtstreek

In het Nominatiedossier worden de kernkwaliteiten per deelgebied opgesomd. De Vechtstreek valt, zoals vermeld in het Vechtplassengebied. De kernkwaliteiten daarvan zijn hieronder overgenomen. Alle kernkwaliteiten gelden onverkort voor de Vechtstreek.

In Deel II van de Bijlagen bij het Nominatiedossier zijn in Bijlage, 3 Landschappelijke analyse en karakteristieken, de kernkwaliteiten benoemd (Vechtplassengebied, p. 101) en hieronder verder uitgewerkt voor de Vechtstreek.

Strategisch Landschap:

- Hoofdverdedigingslijn is continu, duidelijk herkenbaar en volgt de oostkant van de Vecht van Breukelen tot Nederhorst Den Berg, vervolgens de voormalige Reevaart, nu Reeweg, dan weer de oostelijke Vechtoever en steekt bij Hinderdam over naar de westelijke oever.
- Verschil tussen veilige en onveilige zijde op veel plekken herkenbaar door relatie met natte, groene buitenzijde. Deze bestaat uit veenweidepolders en plassen (uitgeveende polders)
- Vrijwel geen verstedelijking aan de buitenzijde van de linie (alleen bij Nederhorst Den Berg), waardoor het inundatiegebied duidelijk herkenbaar is
- Duidelijke relatie tussen verdedigingswerken en accessen, kades en andere verbindingen in het veen- en plassengebied (Bloklaan - Fort Spion, N201, Hilversumsch Kanaal - Kijkuit)
- Verboden kringen open bij de forten Kijkuit, Spion, en Hinderdam, grotendeels open bij het Fort Nieuwersluis

Watermanagement:

- Herkenbaar inundatiesysteem met aantal sluizen in de Vechtdijk, sommige met kort toevoerkanaal, voor de inundatie van het gebied ten oosten van de rivier. Restant damsluis in de Vecht in Nieuwersluis
- Ook karakteristiek voor het inundatiesysteem vanuit de Vecht zijn de kanalen verder het inundatiegebied in: Tienhovensch kanaal, de Drecht en het Hilversums kanaal
- Additionele toevoer van water uit het Merwedekanaal / Amsterdam - Rijnkanaal via de Nieuwe Wetering naar de Vecht, sluizen bij Fort Nieuwersluis.
- Relatief groot aantal inundatiewerken is bewaard gebleven.

Militaire werken:

- Fort Nieuwersluis en Fort Hinderdam hebben een duidelijke positie aan de hoofdverdedigingslijn. Spion en Kijkuit zijn meer het inundatiegebied ingeschoven
- De onderlinge (zicht)relatie tussen de forten is weinig herkenbaar
- Veelheid aan militaire objecten als kazematten en groepsschuilplaatsen markeren de hoofdverdedigingslijn op strategische punten / accessen (bv. sluis Hilversumsch Kanaal) en/of de omgeving van forten (Spion, Kijkuit, Hinderdam). Veel ook onzichtbaar door begroeiing of ligging in het (wei)land, vrij ver van de weg.
- Bijzondere elementen: het ruïneuze Fort Hinderdam, de vesting Nieuwersluis, houten huizen o.a. in de omgeving van Nieuwersluis

Legenda

BEGRENZING
- UNESCO Site begrenzing
- Provinciale grens
- Gemeentegrens

STRATEGISCH LANDSCHAP
- Hoofdverdedigingslijn
- Inundatiekom
- Acces
- Verboden kringen
- Houten woning
- Inundatieveld

WATERMANAGEMENT
- Inundatiekade
- Keerkade
- Kanaal
- Gracht
- Rivier
- Hoofdinlaatsysteem
- Schutsluis

MILITAIRE WERKEN
- Fort
- Lunet
- Loopgraafstelling
- (Groeps)schuilplaat
- Kazemat
- Batterij

Vogelvlucht van de NHW Vechtstreek. Op de kaart zijn de hoofdweerstandslijn, forten met schootskringen, acccessen, inundatievelden, sluizen en andere bestaande kernelementen van de NHW Vechtstreek nadrukkelijk weergegeven. Op de vogelvlucht is ook te zien hoe de SvA en de NHW samenkomen bij Fort Nigtevecht en bij Fort Hinderdam.

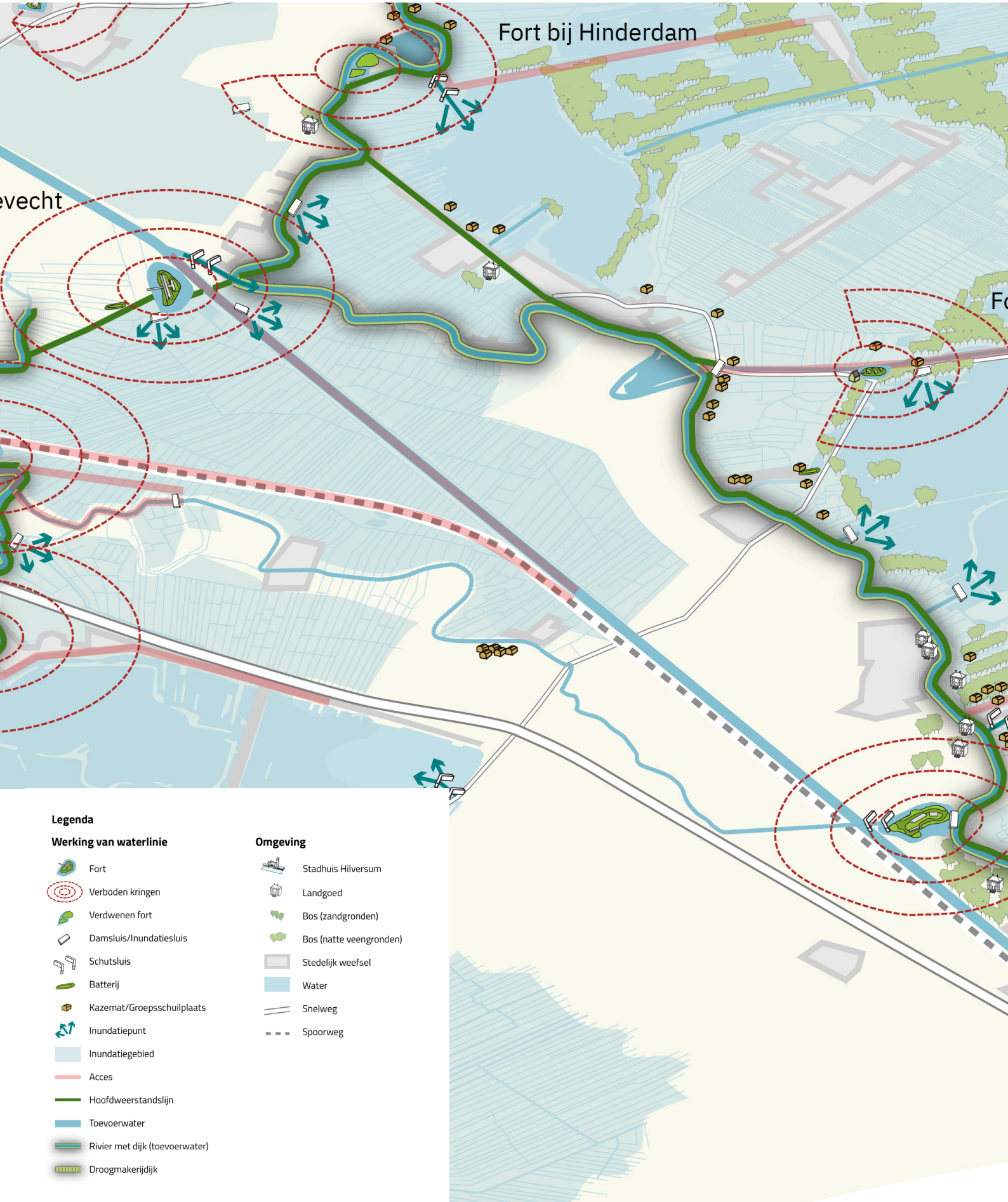

ort Kijkuit
Fort Spion
Fort Nieuwersluis
Fort bij Tienhoven
N

4.5 Gebied buiten de property, gelegen in CHS-Militair erfgoed

Een aantal elementen van de NHW in de Vechtstreek is buiten de begrenzing van het werelderfgoed gelaten. Reden daarvoor is dat er in die gevallen door ontwikkelingen in de tijd te weinig elementen over zijn gebleven en er te weinig onderlinge samenhang is. Wel zijn er restanten van de NHW aanwezig en de omgeving daarvan grenst aan het werelderfgoed. Daarom zijn deze gebieden opgenomen in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), onder het provinciaal thema Militair erfgoed. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de waarden van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS). Ook mogen deze ontwikkelingen de kernkwaliteiten van het nabijgelegen werelderfgoed niet aantasten.

In de Vechtstreek gaat het om het volgende gebied:

- Nieuwersluis, het deel van de Verboden Kringen, in totaal 1000 meter rond het fort Nieuwersluis, dat niet binnen de site-begrenzing is opgenomen. Dit is ongeveer tweederde van de oppervlakte van de Verboden Kringen, liggend aan de westzijde van het fort en de Rijksstraatweg.

Kaart van omgeving Fort Nieuwersluis, met aangegeven de property van de Hollandse Waterlinies van UNESCO en het buiten deze property gelegen CHS-militair erfgoed (oranje).

HOOFDSTUK 5
UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWIKKELINGEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting. Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

5.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- en 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af. Het behouden van de waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed.
Omdat de waterlinies hun militaire functie hebben verloren moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor ‘lucht’ tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

In het gebied Vechtstreek liggen in beperkte mate opgaven op het gebied van woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

Op basis van de OUV/kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.
Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit

bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen. De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Nieuwe Hollandse Waterlinie op vier schaalniveaus

Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:

- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Vechtstreek (zie achtergrond H4)
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdverdedigingslijn.

Deze vier schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals 'Verkenning Linieperspectief 2030' en expertsessies met betrekking tot aandachtsgebieden en ensembles voor de Vechtstreek (19 en 23 mei 2022). Spelregels uit dit perspectief, maar ook uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, de Omgevingsverordening NH2020 en de ontwikkelprincipes uit de Kwaliteitsgidsen voor de landschappen (Provincie Utrecht) zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen en in de ontwikkelprincipes geïntegreerd. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar en concreter gemaakt in het onderliggende schaalniveau.

5.2 Schaalniveau 1: Hollandse Waterlinies als geheel

De Stelling van Amsterdam vormt een verdedigingssysteem dat over het landschap heen is gelegd in een ring rond de hoofdstad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is ingebed in het lage, natte gebied van het IJmeer tot onder de Merwede. Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.

hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn

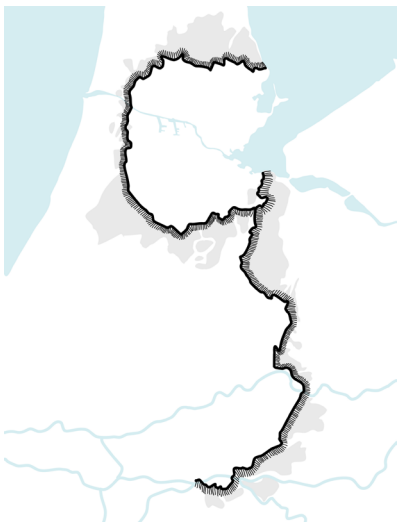

contrast tussen veilige en onveilige zone

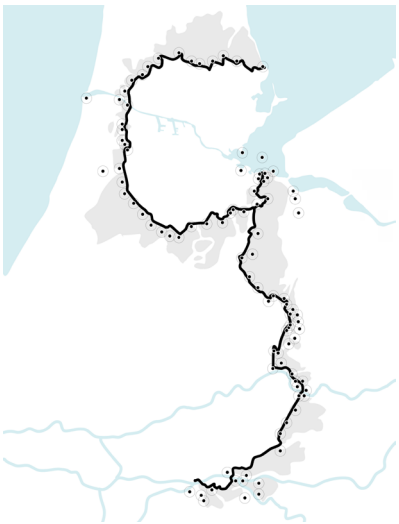

open schootvelden, zicht op de accessen

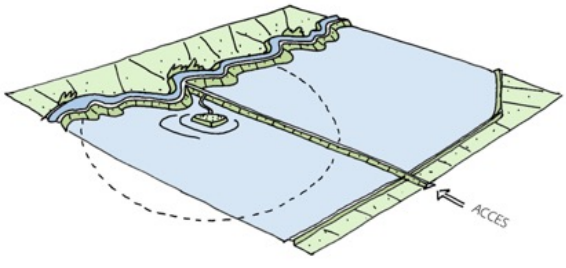

Principe van het behouden van het zicht vanuit het fort op acces

5.3 Schaalniveau 2: Vechtstreek

De Nieuwe Hollandse Waterlinie in de Vechtstreek kan getypeerd worden als een zeer traditionele waterlinie. De hoofdweerstandslijn loopt grotendeels langs de oostelijke oever van de Vecht. De aanwezigheid van de veenplassen zorgen ervoor dat de waterlinie beleefbaar is, de visuele integriteit. De accessen zijn duidelijk herkenbaar en worden verdedigd door forten die iets vooruit geschoven liggen ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, op de overgang van de hogere gronden naar de waterrijke inundatiegebieden. Ook de manier waarop het water hier met name vanuit de Vecht werd ingelaten is goed te herkennen en begrijpen.
In de studie 'Verkenning Linieperspectief 2030' wordt dit gebied getypeerd als onderdeel van het waterrijk linielandschap. Uitgangspunten voor ontwikkeling zouden zich moeten richten op het behouden van de leesbaarheid van dit kenmerkende linielandschap.

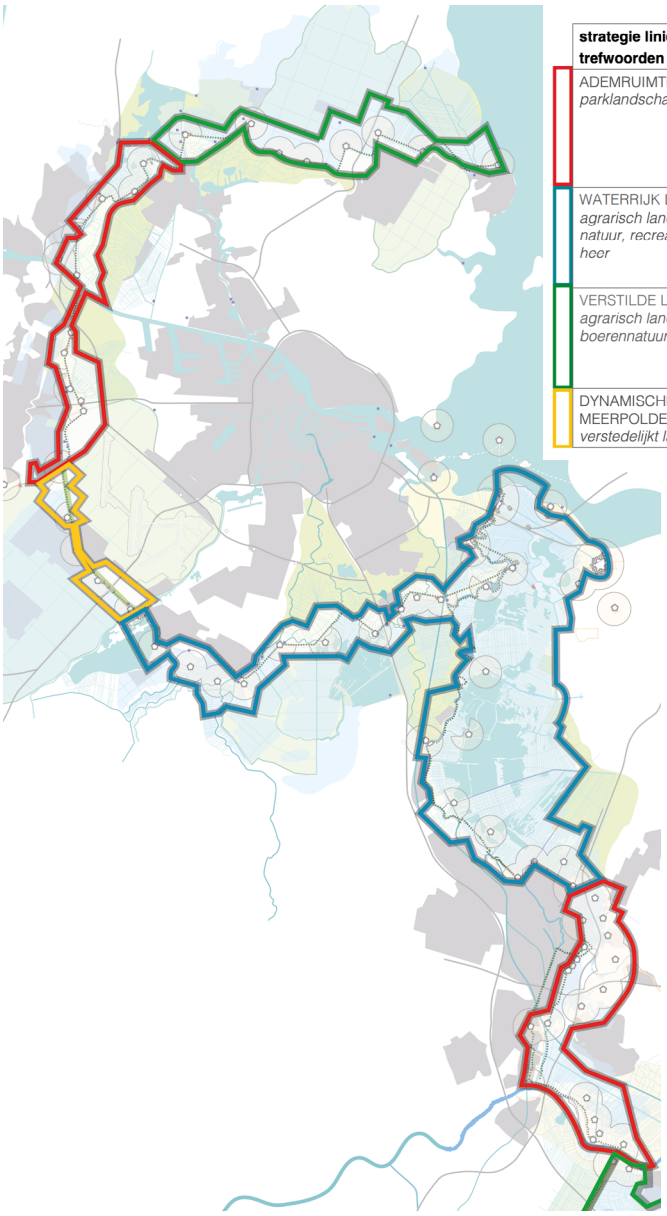

strategie linielint en trefwoorden landschap	deelgebied	mogelijke allianties (buiten provincies en gemeentes)
ADEMRUIMTE VOOR DE STAD *parklandschap*	1 Kraag van Utrecht en Linieland	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
	2 Flank IJmuiden / Haarlem	boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca)ondernemers, maatschappelijke organisaties
WATERRIJK LINIELANDSCHAP *agrarisch landschap, (boeren) natuur, recreatie, van waterbehoor*	3 Vechtstreek	boeren (streekprodukten), natuurorganisaties, waterschap/Waternet, (recreatie- en horeca)ondernemers, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	4 Zeekleipolders	boeren, (recreatie)ondernemers, waterschap
VERSTILDE LIJN *agrarisch landschap, boerennatuur, recreatie*	5 Veenweidelandschap Zeevang en Beemster	boeren, natuurorganisaties, waterschap, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	6 Rivierengebied	boeren, natuurorganisaties, waterschap, (recreatie) ondernemers, maatschappelijke organisaties
DYNAMISCHE HAARLEMMERMEERPOLDER *contramal in verstedelijkt landschap*	7 Haarlemmermeerpolder	(recreatie)ondernemingen, maatschappelijke organisaties

Vier strategieën voor het linielint uit 'Verkenning Linieperspectief 2030'

Uitgangspunten voor ontwikkelingen binnen gebied Vechtstreek

- Behoud herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn langs de Vecht.
- Behoud de herkenbaarheid van de historische gelaagdheid langs de Vecht, met buitenplaatsen, forten en groepsschuilplaatsen in een aantrekkelijke groene omgeving.
- Behoud de openheid van de schootsvelden en verboden kringen, ten behoeve van de samenhang vanhet strategisch landschap en de voorstelbaarheid van het systeem.
- Behoud de openheid van het voormalige inundatiegebied, en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie;
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen passen in functie, maat en schaal bij het karakter van dit landschap. Een groen waterrijk landschap ingericht voor natuur, recreatie en agrarisch gebruik.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen versterken de herkenbaarheid van de waterlinie en dragen bij aan de herkenbaarheid van het systeem. Bijvoorbeeld waterbergingsopgaven in de inundatiegebieden.
- Eventuele nieuwe bebouwing voegt zich in de bestaande linten, waardoor het contrast tussen open en beslotenheid gehandhaafd blijft.
- Watermanagement blijft herkenbaar en wordt waar mogelijk versterkt.

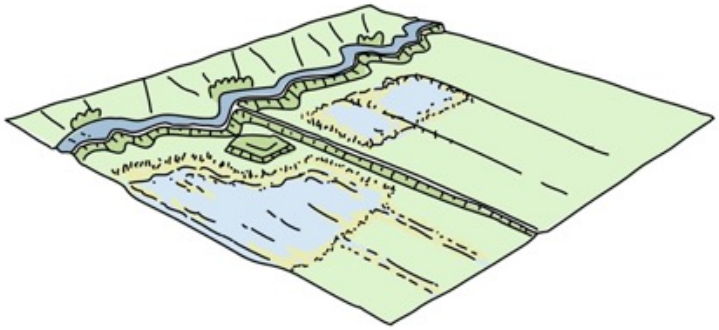

Stimuleren van functies als waterberging en natte natuur aan onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

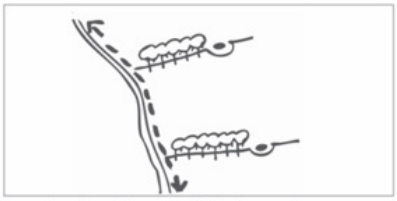

in schootsveld van het fort geen bomen (veengebieden)

Recreatie

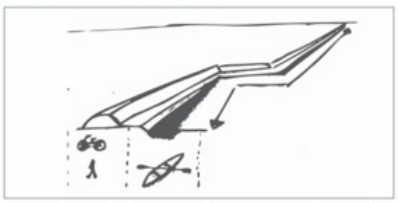

hoofdweerstandslijn als doorgaande recreatieve verbinding

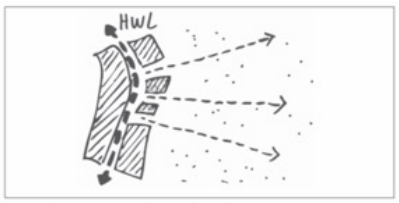

waterlinienetwerk: gebruik accessen, inundatiekanaal en HWL als recreatief netwerk. stad-landverbinding

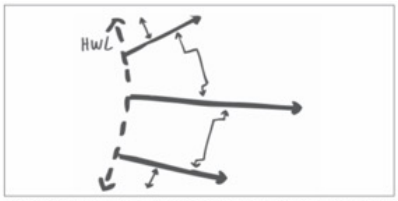

verbinding tussen accessen is ondergeschikt en afgeleid van landschapsstructuur

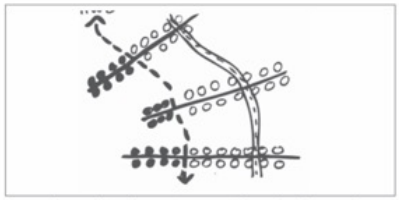

acceskarakter loopt vanuit landschap door tot HWL. Profiel verandert na de HWL.

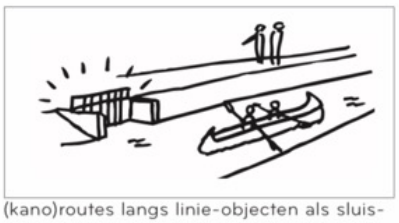

(kano)routes langs linie-objecten als sluisjes en kazematten

Infrastructuur

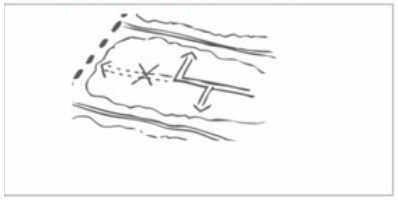

lokale nieuwe wegen door inundatieveld sluiten niet direct aan op de HWL maar op acces

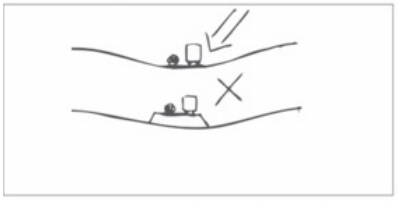

nieuwe wegen en paden in de inundatievelden liggen op maaiveldhoogte (geen verhoogd grondlichaam)

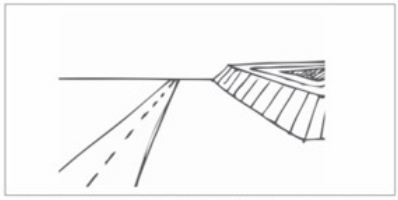

waar grootschalige infrastructuur een fort passeert, accentueer fort of laat het vrij in het zicht

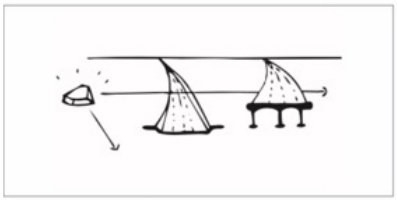

grootschalige infrastructuur in schootsveld van het fort verdiept of op poten. bij voorkeur verdiept

5.4 Schaalniveau 3: Ensembles en aandachtsgebieden

Op schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van die samenhang. Forten liggen altijd op een knooppunt in het landschap. Alle elementen van de Waterlinie hebben een specifieke oriëntatie in het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken.
In de Vechtstreek worden ensembles bepaald door hun locatie ten opzichte van de hoofdweerstandslijn, en het belang van de accessen waar deze aan gelegen zijn. Op dit schaalniveau worden enkele plekken beschreven die een logisch ensemble vormen, en worden aandachtsgebieden aangegeven waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

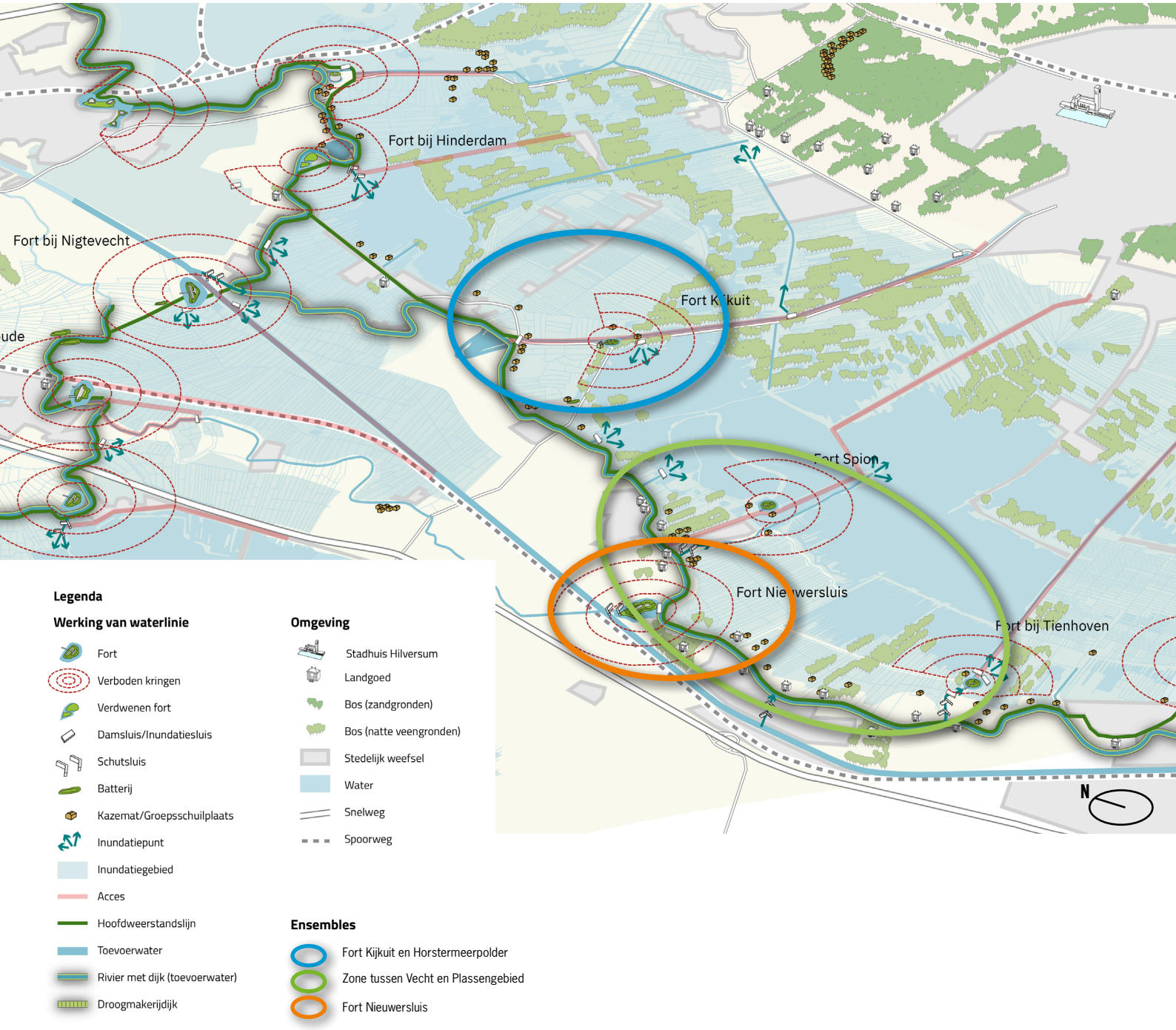

Fort Kijkuit en Horstermeerpolder

Fort Kijkuit ligt, net als Fort Spion en Fort Tienhoven vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn. De relatie tussen Fort Kijkuit en het acces gevormd door het Hilversumsch Kanaal is nog goed te herkennen. Rond Fort Kijkuit zijn meerdere kazematten te vinden die de flankementen van Fort Kijkuit verdedigden. Ook de relatie tussen de kazematten en Fort Kijkuit is nog zichtbaar.
Waar voorheen Fort Kijkuit aan de Oostzijde werd omgeven door water, net als Fort Spion en Fort Tienhoven, is een deel van dit water droogmakerij geworden: de Horstermeerpolder. De Horstermeerpolder kent nog een grote openheid die ook vanaf de hoofdweerstandslijn waar te nemen is.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort Kijkuit en Horstermeerpolder

- Behoud de relatie tussen het fort en het acces.
- Behoud de relatie tussen het fort en de nabij gelegen kazematten en/of groepsschuilplaatsen.
- Behoud het open zicht vanaf de hoofdweerstandslijn en vanaf het Hilversums kanaal over de Horstermeerpolder.
- Behoud het open landschap aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort Kijkuit.

Ambities en kansen

- Maak bij vernattingsopgave gebruik van de dieper gelegen droogmakerijen aan de onveilige zijde, waardoor het inundatiesysteem invoelbaar wordt.

Fort Nieuwersluis

Binnen de Vechtstreek is Fort Nieuwersluis het enige verdedigingswerk aan de westzijde van de Vecht.
Het fort in in de loop van tijd uitgebreid en gemoderniseerd om de damsluis, de Vechtdijken, de schutsluis in de Nieuwe Wetering en de spoorlijn Amsterdam-Utrecht (1843) te beschermen. Daar kwam, vanaf 1892, het Merwedekanaal bij. Aan de westzijde van de Vecht is het grootste deel van de 18e-eeuwse vestinggracht op het terrein van de penitentiaire inrichting bewaard gebleven.
De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de relatie van het fort met de sluis en het acces

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort Nieuwersluis

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en de Vecht.
- Nieuwe ontwikkelingen in de omgeving mogen de bestaande openheid van het omringende landschap niet aantasten.
- Behoud de zichtrelatie vanaf de hoofdweerstandslijn naar de open onveilige oostzijde.
- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en het Merwedekanaal en de spoorlijn.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort Nieuwersluis.

Ambities en kansen

- Versterk het verhaal van de Nieuwe Hollandse Waterlinie met eventuele wandel-, fiets-, en vaarroutes.
- Versterk de herkenbaarheid van de vestinggracht aan de oostkant van de Vecht en verbeter de zichtrelaties vanaf de gracht naar het open inundatiegebied.

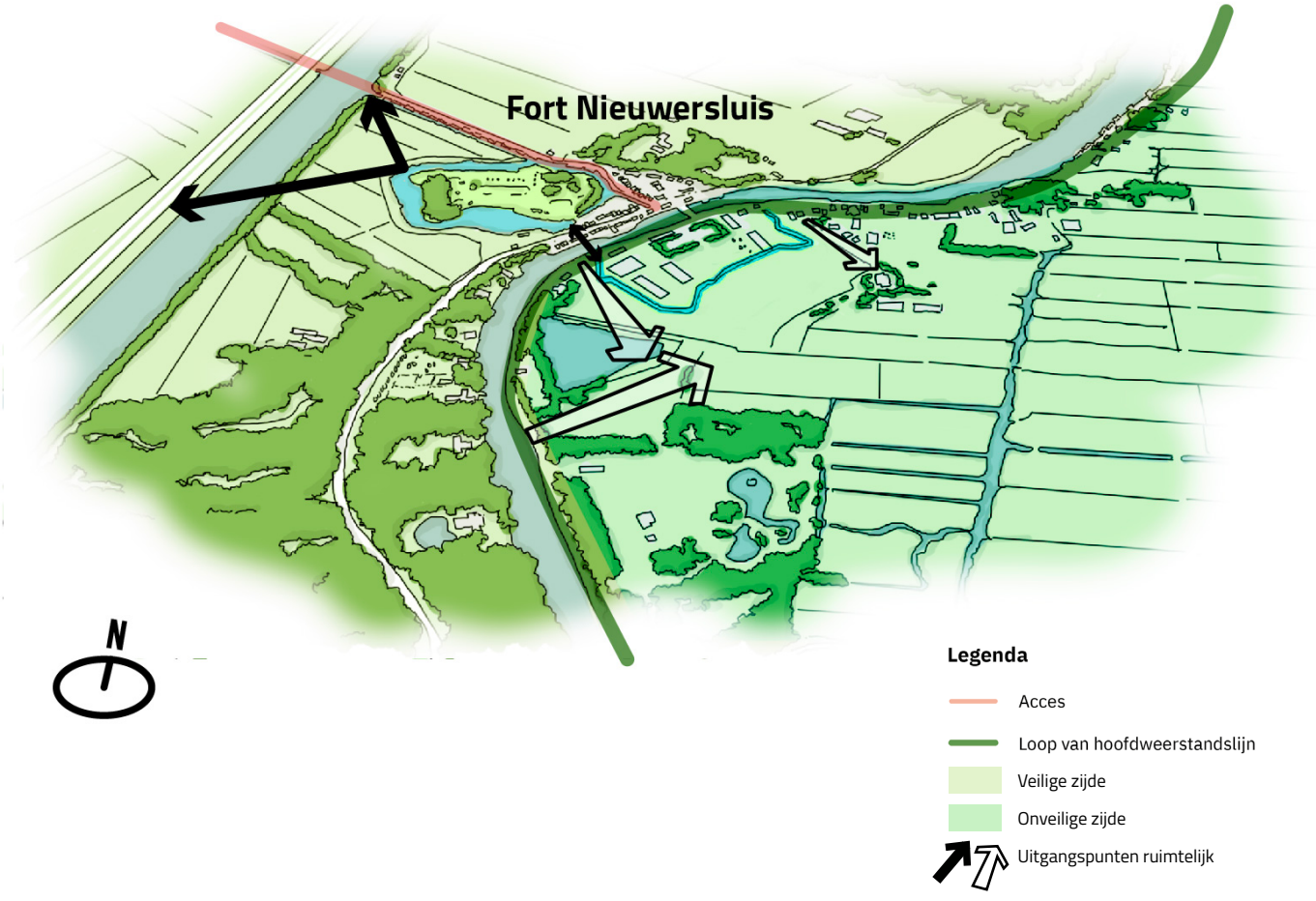

Zone tussen Vecht en Plassengebeid

Dit ensemble beschrijft de zone Vecht- oeverzone- kade- veenplassen, met de forten precies op de overgang van land naar water. De forten Fort Spion en het Fort bij Tienhoven (zie Gebiedsanalyse Utrecht Noord) lijken sterk op elkaar. Ze horen beide bij de bouwfase in de NHW van na 1840. In de eerste fase, tussen 1816 en 1826 werd een reeks forten ter verdediging van de stad Utrecht gebouwd, daarna kwamen andere delen van de NHW aan bod. De forten liggen vooruitgeschoven ten opzichte van de hoofdweerstandslijn langs de Vecht, op de overgang van nat plassengebied naar drogere oeverwalgronden. Op deze manier beschermden de forten ook het waardevolle landschap met buitenplaatsen, dat eigenlijk aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn lag. De vooruitgeschoven ligging van de forten zorgt voor een uniek tussengebied tussen hoofdweerstandslijn en forten/inundatiegebied, vol cultuurhistorische en landschappelijke waarden. De grens tussen land en water verspringt hier veelvuldig door de wisselende invloedssferen van de buitenplaatsen het achterland in. Uitgangspunten voor ontwikkelingen zouden zich hier moeten richten op het herkenbaar houden van het waterliniesysteem; de relatie tussen Vechtoever als hoofdweerstandslijn, tussengebied met landgoederen en vooruitgeschoven forten langs accessen aan de plassen.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen vooruitgeschoven forten

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en de accessen
- Behoud de openheid vanuit het fort.
- Behoud de bestaande openheid van de verboden kringen van Fort Spion.
- Behoud het groene karakter tussen de hoofdweerstandslijn langs de Vecht en de vooruitgeschoven forten, waarbij zichtlijnen vrij blijven tussen Vechtoever en plassengebied .
- Behoud de doorzichten vanuit de buitenplaatsen naar het waterrijke gebied en andersom.

Ambities en kansen

- Versterk de samengang van de Waterlinie door recreatieve routes te maken tussen Vechtoever en plassengebied, langs forten en door landgoederenzone.

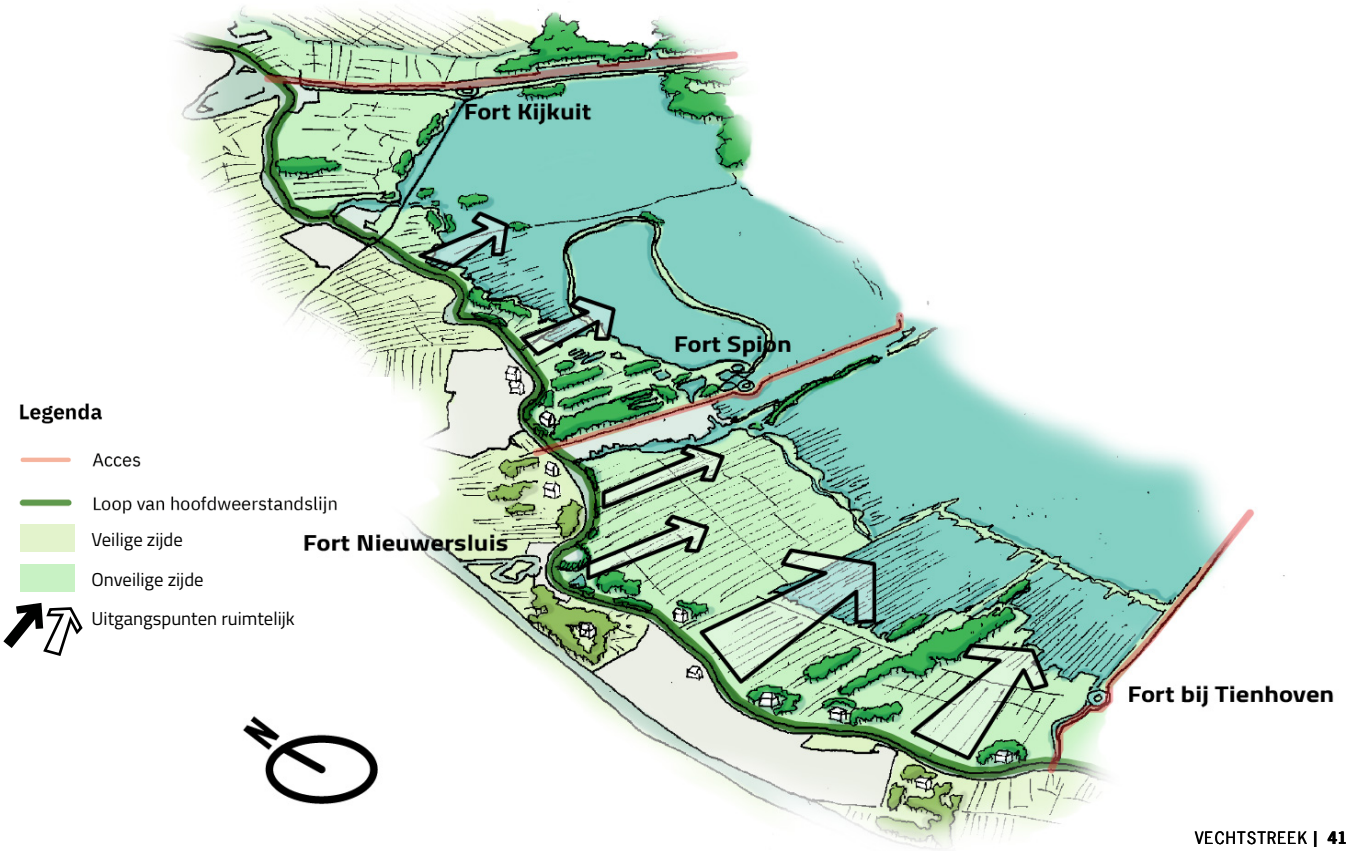

5.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening worden te houden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid voorkant en achterkant.
- Respecteer en behoudt de essentiële kenmerken en fysieke onderdelen van het fort met dicht grondwal en verdedigingswerken aan de frontzijde
- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie “Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam” (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland) en “Beplantingen op verdedigingswerken” (Martijn Boosten, Probos, 2012).

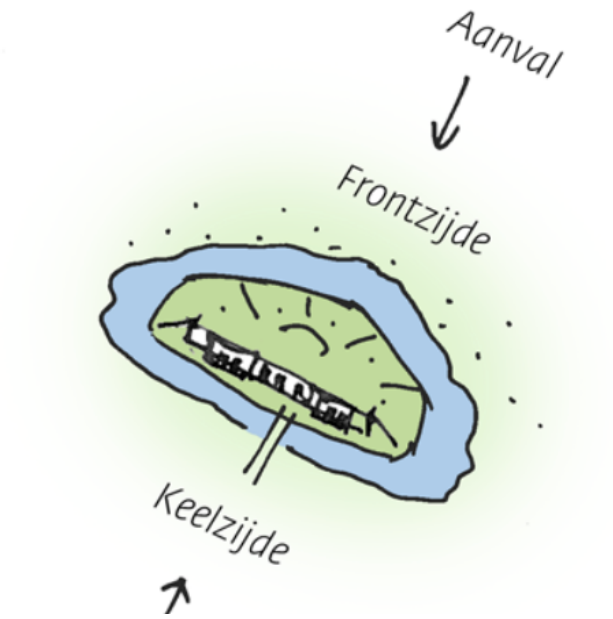

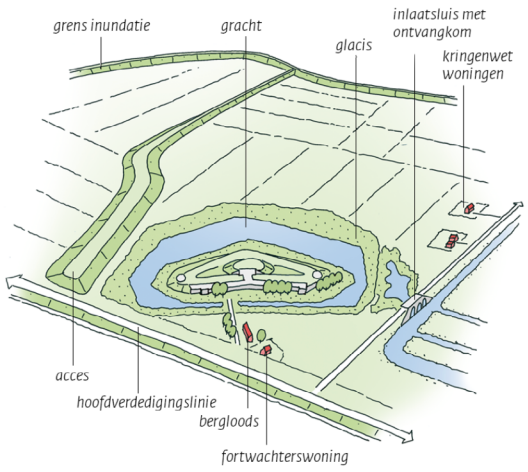

Uitgangspunten vanuit de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Natuurontwikkeling

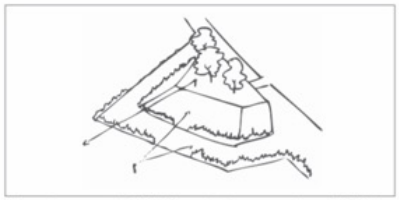

bij natuurontwikkeling interessante zichtlijnen van en naar het fort waarborgen

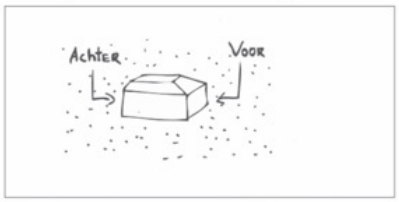

elk militair element van de NHW heeft een voor- en achterkant

Recreatie

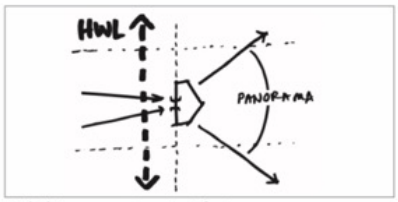

zichtlijn op entree tot fort en panorama aan voorzijde vanuit het werk

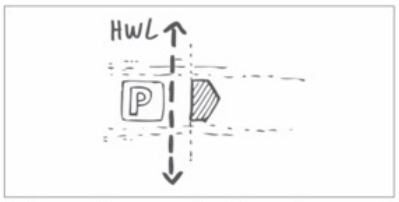

parkeren alleen aan de achterzijde

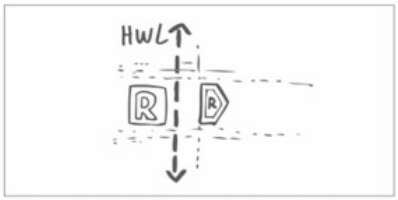

recreatievoorzieningen binnen het fort, uitbreidingen aan achterzijde

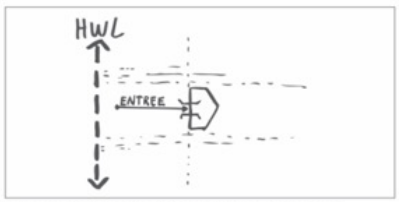

entree tot fort is altijd aan achterzijde

BRONNEN

- Nominatiedossier: Dutch Water Defence Lines. Significant Boundary Modification of the Defence Line of Amsterdam (WHS 795) and proposal for change of the property name to Dutch Water Defence Lines. Project Office for the Defence Line of Amsterdam / New Dutch Waterline programme office. Haarlem/Utrecht, december 2018.
- Panorama Krayenhoff Linieperspectief,Stuurgroep Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2004.
- Visuele integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.
- Gebiedsanalyse Nieuwe Hollandse Waterlinie Laagraven, Provincie Utrecht i.s.m. Marinus Kooiman, 2020.
- Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen GebiedsKatern waterlinies (nieuwe hollandse waterlinie en stelling van amsterdam), 2011
- Verkenning Linieperspectief. Feddes/Olthof landschapsarchitecten, i.s.m. Marinus Kooiman, 2017.
- C. Steenbergen, J. van der Zwart, Strategisch laagland. Digitale atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2006 (boek / pdf). En/of, R. Brons e.a., Atlas Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2009.
- D. Koen, De Hollandse Waterlinie. Cultuurhistorische routes in de provincie Utrecht, 2007.
- Roland Blijdenstijn, Hoofdverdedigingslijnen Utrecht-Oost van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2020
- Cultuurhistorische Atlas provincie Utrecht (CHAT): CHAT, https://utrecht.maps.arcgis.com/apps/MapAnd AppGallery/index.html?appid=c25fa592c03d43358b672471ac9f023d
- http://www.forten.info
- https://erfgoed.utrecht.nl/forten/
- http://encyclopedie-van-de-waterlinie.123website.nl
- Erfgoed Waterschap Stichtse Rijnlanden: https://www.hdsr.nl/werk/watererfgoed-nieuw/nieuwe-hollandse/
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.

BIJLAGEN

Bijlage I Begrippenlijst

Bijlage II Kansenkaart

BIJLAGE I BEGRIPPENLIJST

Strategisch landschap

Hoofdweerstandslijn / hoofdverdedigingslijn

De hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn markeert de grens tussen het verdedigde gebied en het inundeerbare gebied. De hoofdweerstandslijn is de begrenzing waar uiteindelijk 'hardnekkig weerstand' diende te worden gevoerd. Bijna overal werden er verhogingen in het landschap, zoals bestaande kades en dijken, voor ingezet.
Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt het verdedigde gebied aan de westkant van de hoofdweerstandslijn en het inundeerbare gebied aan de oostkant. Bij de Stelling van Amsterdam die als een ring rond de hoofdstad ligt, vormt het inundatiegebied een buitenring rond het verdedigde gebied met de hoofdweerstandslijn als grens.

Komkeringen

Komkeringen zijn dijken, kaden of hoger liggende terreinen die het verschil in waterpeil tussen de inundatiekommen moesten behouden. De verdedigingswerken die op of bij de komkeringen zijn aangelegd, benadrukken de strategische ligging van deze lijnen in het landschap. Komkeringen staan doorgaans haaks op de hoofdverdedigingslijn. Keerkaden die dienen om afvloeiing van het inundatiewater uit de kommen naar lager gelegen gebied te voorkomen, worden hier ook onder verstaan.

Inundatiekommen

Inundatiekommen zijn door kaden begrensde gebieden, die bij onderwaterzetting een eigen waterpeil hebben. Een laag water tot ongeveer kniehoogte was voldoende om een gebied onbegaanbaar en onbevaarbaar te maken. De gebieden hadden en hebben veelal een agrarische functie en soms die van natuurgebied. Elke inundatiekom bestaat uit een aantal polders waartussen slechts geringe hoogteverschillen voorkomen. Komkeringen scheidden de inundatiekommen van elkaar.

Liniewal

Specifiek voor de Hollandse Waterlinies aangelegde dijk of wal. Voorbeelden in de Stelling van Amsterdam zijn de Geniedijk die dwars door de Haarlemmermeerpolder loopt en de Vuurlinie, een liniewal in de Wijkermeerpolder tussen Fort Zuidwijkermeer en Fort Veldhuis

Accessen

Accessen zijn droogblijvende toegangen en bevaarbare waterwegen die tussen de inundatiegebieden doorlopen. Het waren de potentiële zwakke plekken in de Hollandse Waterlinies. Accessen werden gevormd door een hoger gelegen terrein, een dijk of kade, een rivier of kanaal, een spoorbaan of autoweg. Bij dicht bij elkaar gelegen doorgangen spreekt men wel van een meervoudig acces. Forten en andere verdedigingswerken zorgden voor de afsluiting van deze doorgangen.

Verboden Kringen

Verboden Kringen zijn denkbeeldige cirkels om een verdedigingswerk, waarbinnen wettelijke voorschriften een vrij waarnemings- en schootsveld verzekerden. Het gebied rond de verdedigingswerken werd ingedeeld in kringen van 300, 600 en 1000 meter vanaf de uiterste forthoeken. Binnen deze kringen golden strikte bouw- en beplantingsvoorschriften. Zo moest binnen de eerste twee kringen vooral in hout gebouwd worden, zodat bij oorlogsdreiging deze 'obstakels' gemakkelijk afgebroken konden worden. De voorschriften zijn gedetailleerd vastgelegd in de Kringenwet, die tussen 1853 en 1963 rechtsgeldig was.

Houten Huizen

Ook wel 'kringenwetwoningen' genoemd, zijn karakteristieke houten gebouwen (merendeels woonhuizen en boerderijen) die nog her en der rond de forten worden aangetroffen in de eerste twee Verboden Kringen van 300 en 600 meter rond een fort. In de eerste kring (tot 300m) mocht alleen in hout gebouwd worden. In de tweede kring (tot 600m) mocht voor

de fundering, de schoorsteen en de dakbedekking steen gebruikt worden, de overige onderdelen moesten van hout zijn.

Watermanagementsysteem

Inundatiekaden / keerkaden

Inundatiekaden, ook wel keerkaden genaamd, zorgden ervoor dat het water werd vastgehouden in de inundatiekommen. Bestaande dijken en kaden zijn soms voor dit doel aangepast. Ook zijn speciale inundatiekaden aangelegd.

Primaire wateraanvoer

Voor het op tijd kunnen stellen van de inundaties was de zekerheid van voldoende wateraanvoer essentieel. Bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie verliep de toevoer via de grote rivieren Nederrijn-Lek, Waal-Merwede en Maas, daarnaast via de Zuiderzee. Het water werd rechtstreeks of via de binnenwateren van de Vecht, de Kromme Rijn, de Linge en de Bakkerskil ingelaten. Via verdeelpunten bereikte het binnenwater de kommen. De Zuiderzee was ook een belangrijke toevoer voor de Stelling van Amsterdam, evenals het Noordzeekanaal, het Alkmaardermeer en de Westeinderplassen. Onder meer de ringvaart van De Beenster voerde het inundatiewater verder naar de inlaatpunten.

Inundatie- en toevoerkanalen

Inundatiekanalen zijn gegraven of aangepaste watergangen bedoeld voor de aanvoer van inundatiewater. Doorgaans werden bestaande watergangen gebruikt. Met verbreding en verdieping inclusief dam- en schutsluizen werden ze hiervoor geschikt gemaakt.

Uitlozingskommen

Uitlozingskommen zijn met water gevulde verdiepingen in het landschap, afgesloten door een damsluis. Zij fungeren als een eerste waterbuffer voor de inundatie van het achtergelegen poldergebied. Enkele uitlozingskommen zijn nog aanwezig, zoals bij Muiderberg, Nigtevecht en Fort de Gagel.

Hoofdinlaten

Bij de Zuiderzee, langs de grote rivieren en andere wateren van waaruit water werd ingelaten, zijn op strategische locaties inundatiesluizen aangelegd. Deze regelden de primaire wateraanvoer voor de inundaties van de Hollandse Waterlinies. Omdat deze hoofdinlaten essentieel waren voor een effectieve onderwaterzetting werden zij bijna allemaal voorzien van verdedigingswerken. Een bijzondere functie in dit verband had het in oostelijke richting vooruitgeschoven fort Pannerden, dat de Nederrijn moest beveiligen.

Inlaatsluizen / Hevels

De belangrijkste inundatiewerken zijn de inlaatsluizen, waarmee het inundatiewater voor de Hollandse Waterlinies werd ingelaten. Bestaande afwaterings en schutsluizen werden aangepast ten behoeve van de inundatie. Daarnaast werden ook inundatiesluizen aangelegd die alleen voor deze functie dienden.
In de Stelling van Amsterdam zijn voor de inundatie ook hevels gebruikt: afsluitbare duikers waarmee water een polder in gelaten kan worden.

Damsluizen / Schotbalkloodsen

Het meest toegepaste type van een sluis die een enkele keer in geval van nood moest functioneren is de damsluis. Deze kon afgesloten worden met een dubbele rij eiken balken, waarbij de tussenruimte opgevuld werd met klei en het bovenste deel met zand. Deze schotbalken werden zo dicht mogelijk bij de sluis opgeslagen in loodsen,

eenvoudige houten gebouwtjes van één bouwlaag onder pannen zadeldak met gepotdekselde planken of bestaande uit een open lattenconstructie voor de ventilatie.

Gemalen
De militaire ingenieurs wisten slim gebruik te maken van de bestaande gemalen in situaties waar inundatiewater naar hoger gelegen gebied gepompt moest worden. Ook voor een versnelde waterafvoer na afloop van de inundatie waren gemalen zeer nuttig.

Militaire werken

Vestingen
Vestingen zijn versterkte steden of versterkte legerplaatsen met een permanente bezetting. De meeste steden in ons land hebben vanaf de dertiende eeuw een ommuring gekregen. Vele strategisch gelegen steden kregen in de zestiende en zeventiende eeuw zwaardere en meer uitgebreide verdedigingswerken met wallen, bastions, ravelijnen, enveloppen en omgrachtingen. Als voorloper van de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestond de Oude Hollandse Waterlinie in hoofdzaak uit een serie versterkte steden, forten, batterijen en uitgestrekte inundatiegebieden. Enkele van de versterkte steden zijn als vesting in de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam opgenomen en hebben hiervoor in meer of mindere mate aanpassingen ondergaan. De volgende zes vestingen maken deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, waarvan de eerste drie ook onderdeel zijn van de Stelling van Amsterdam:
- Vesting Naarden
- Vesting Muiden
- Vesting Weesp
- Vesting Nieuwersluis
- Vesting Gorinchem
- Vesting Woudrichem

Forten, werken en batterijen
Alle forten en batterijen vallen onder de verzamelterm ‘verdedigingswerken, dekking verschaffende opstellingen voor troepen en bewapening’. Een fort is een naar alle zijden door een omgrachting gesloten verdedigbaar werk, van waaruit de defensie zelfstandig gevoerd kan worden. Bij sommige forten wordt ook wel gesproken over werken. Dit zijn over het algemeen kleinere forten zonder bastions, die zijn ingericht als batterijforten. De functie van de forten was het beveiligen en afsluiten van accessen en/of de nabijgelegen onderdelen van het watersysteem, zoals inundatiesluizen. Daarnaast hadden ze een bestemming als legering van manschappen en materieel.
Batterijen zijn opstellingsplaatsen voor een aantal stukken geschut, soms uitgevoerd als afzonderlijke, aarden verdedigingswerk en gesitueerd in een onderling vuurverband. Als de functie ondersteuning van een nabijgelegen fort is, worden ze ook wel nevenbatterijen genoemd.

Stellingen en verspreide werken
Betonnen groepsschuilplaatsen en kazematten liggen vaak geclusterd in het landschap, op plekken waar de vijand het inundatiegebied kon oversteken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen stellingen en verspreide werken.
Stellingen dateren meestal uit de mobilisatieperiode van de Eerste Wereldoorlog en worden gekenmerkt door de compacte structuur: de werken liggen dicht bij elkaar. Een stelling is een min of meer zelfstandig stelsel van verdedigende opstellingen, bestaande uit een samenhangend geheel van loopgraven, groepsnesten en groepsschuilplaatsen, doorgaans gelegen tussen de oudere forten, of in een meer vooruitgeschoven positie.
De meeste verspreide werken stammen uit de periode van net voor de Tweede Wereldoorlog. Deze betonnen werken liggen verder uit elkaar. Omdat rekening gehouden moest worden met de verschillende landschapstypen in de Hollandse Waterlinies, is geen cluster identiek. Hun ligging ten opzichte van de omgeving en hun onderlinge positie in clusters karakteriseren de strategische relatie met het landschap.

Groepsschuilplaatsen
Groepsschuilplaatsen zijn betonnen bouwwerken die zijn bedoeld als onderkomen voor groepen infanteristen wanneer de loopgraven tussen de schuilplaatsen niet genoeg dekking boden. In tegenstelling tot een kazemat heeft een groepsschuilplaats geen actieve gevechtsfunctie. Er zijn geen opstellingsplaatsen voor wapens als mitrailleurs of kanonnen. Verspreid en geconcentreerd in stellingen liggen in de Hollandse Waterlinies nog honderden groepsschuilplaatsen en tientallen kazematten uit de mobilisatieperiode 1914-1918, het Interbellum (de periode tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog) en 1939-1940. Er zijn zes verschillende typen groepsschuilplaatsen, uit verschillende bouwperiodes.

Kazematten
Een kazemat is een door muren en overdekking van metselwerk of (gewapend) beton omsloten ruimte voor geschut of mitrailleurs in een verdedigingslinie, voorzien van één of meer schietgaten. In de Hollandse Waterlinies zijn ze in de twintigste eeuw toegevoegd en doorgaans uitgevoerd in beton. Sinds de Tweede Wereldoorlog worden betonnen onderkomens in de volksmond vaak aangeduid met 'bunker', het Duitse woord voor kazemat.

Andere militaire objecten
Voor de Hollandse Waterlinies zijn diverse andere militaire objecten aangelegd, zoals gedekte gemeenschapswegen, groepsnesten, loopgraven, tankgrachten en antitankversperringen.

Gedekte gemeenschapsweg
Een gedekte gemeenschapsweg, ook wel gedekte weg, is een weg achter een wal die verdedigingswerken met elkaar verbindt. De wal is zo hoog dat de militairen zich in dekking kunnen verplaatsen. Door het opwerpen van de wal ontstond vaak tegelijkertijd een gracht.

Groepsnest
Een groepsnest is een 45 meter lange aarden veldversterking voor een groep infanterie van ongeveer elf man, bewapend met geweren en een lichte mitrailleur. Een groepsnest had een loopgraaf in gebroken tracé..

Loopgraaf
Een loopgraaf is een doorgaande uitgraving als gevechtsopstelling of verbindingsgang voor troepen. Loopgraven werden ook gebruikt voor het vervoeren of opslaan van voorraden munitie. In de maanden maart en april 1940 zijn ten noorden en ten oosten van de stad Utrecht 20 betonnen loopgraven voor lichte mitrailleurs met afwachtingsruimte aangelegd. Bij Fort Blauwkapel is daar nog een voorbeeld van te vinden. De overige loopgraven waren gemaakt met zijwanden, verstevigd met zandzakken,
planken of horden, matten van gevlochten wilgentenen. Dergelijke loopgraven zijn ook in de Stelling van Amsterdam aangelegd, o.a. in de Positie te Spaarndam ten tijde van de Eerste Wereldoorlog.

Tankgracht / antitankgracht, antitankversperring
Een tankgracht of antitankgracht is een gracht met zeer steile oevers en breed en diep genoeg om tanks en andere voertuigen tegen te houden.
Er kon water in de gracht staan, maar dat was niet noodzakelijk om als bescherming te dienen. Waar de tankgracht een weg kruiste, lag een antitankversperring van schuin naar voren gerichte en in betonblokken vastgezette stalen balken, voorzien van een scherpe punt (zg. 'asperges').
Er zijn zeven tankgrachten aangelegd in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Enkele zijn nog goed in het polderlandschap zichtbaar door hun opvallende tracé, zoals de negen kilometer lange zigzaggende waterloop tussen de Werken van Griftenstein en Fort bij 't Hemeltje.

BIJLAGE II KANSENKAART

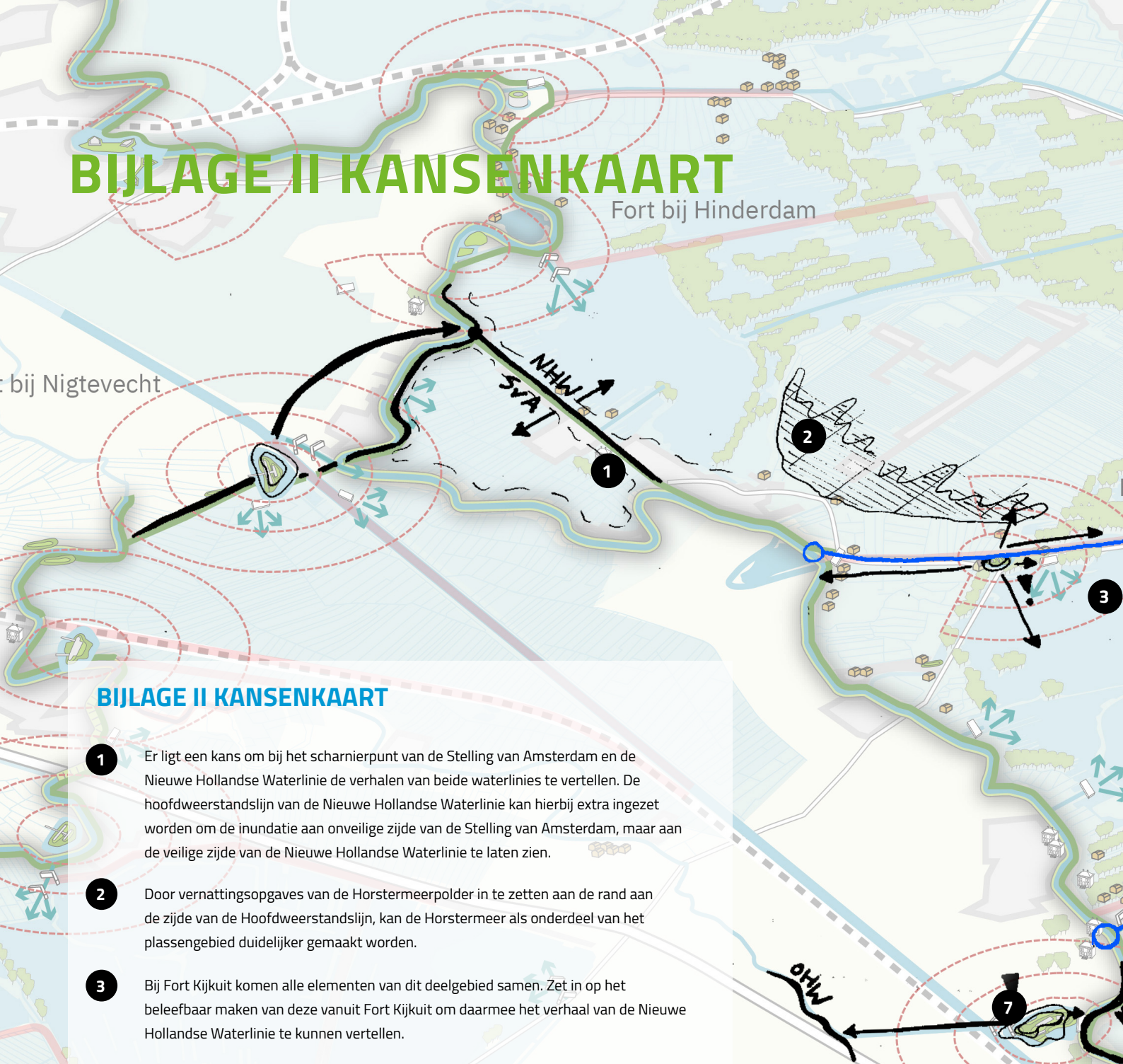

BIJLAGE II KANSENKAART

1. Er ligt een kans om bij het scharnierpunt van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie de verhalen van beide waterlinies te vertellen. De hoofdweerstandslijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie kan hierbij extra ingezet worden om de inundatie aan onveilige zijde van de Stelling van Amsterdam, maar aan de veilige zijde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te laten zien.

2. Door vernattingsopgaves van de Horstermeerpolder in te zetten aan de rand aan de zijde van de Hoofdweerstandslijn, kan de Horstermeer als onderdeel van het plassengebied duidelijker gemaakt worden.

3. Bij Fort Kijkuit komen alle elementen van dit deelgebied samen. Zet in op het beleefbaar maken van deze vanuit Fort Kijkuit om daarmee het verhaal van de Nieuwe Hollandse Waterlinie te kunnen vertellen.

4. Er ligt een kans om de vaarroutes over de accessen te verdiepen en daarmee de Nieuwe Hollandse Waterlinie beter beleefbaar te maken door een kanoroute.

5. Er ligt een kans om de vaarroutes over de inundatiekanalen te verdiepen en daarmee het watersysteem beter beleefbaar te maken door een kanoroute.

6. Herstel de vleugelwerken van forten om de werking van forten beter beleefbaar te maken.

7. Fort Nieuwersluis kan een schakel zijn om het verhaal van de Oude Hollandse Waterlinie en de Nieuwe Hollandse Waterlinie te vertellen.

8. Een wandelroute van fort naar fort langs de steeds wisselende grens tussen aan de ene zijde het inundatiegebied/plassen en aan de andere zijde de oeverwal met de hoofdweerstandslijn en de buitenplaatsen, waarbij dit unieke overgangsgebied beter beleefbaar wordt.

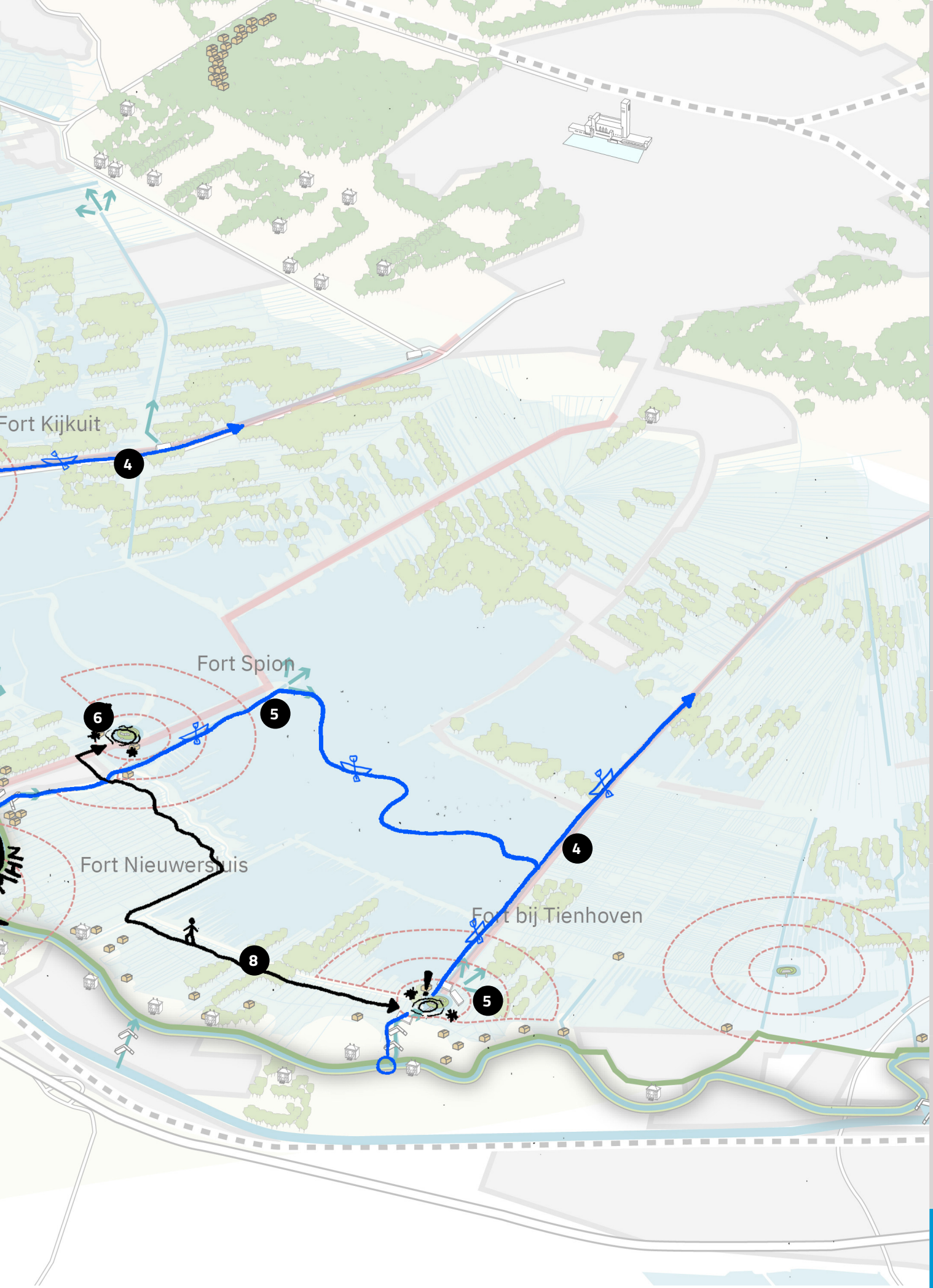
Fort Kijkuit
4
Fort Spion
6
5
Fort Nieuwersluis
8
4
Fort bij Tienhoven
5

Provincie Noord-Holland

HOLLANDSE WATERLINIES
UNESCO WERELDERFGOED

Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Kernkwaliteiten, uitgangspunten en ontwikkelingsrichting Stelling van Amsterdam Noord

KERNKW

Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies

Uitgangspunten voor ontwikkelingen Stelling van Amsterdam Noord

Opgesteld door:
Cultuurhistorische Projecten: Marinus Kooiman
Feddes/Olthof Landschapsarchitecten: Yoran van Boheemen
Sweco: Durk de Vries, Stefan Vermeulen, Eveline Stroink

INHOUD

4 **INLEIDING**

7 **KARAKTER VAN HET GEBIED**

9 **DE HOLLANDSE WATERLINIES**

12 **DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD**
12 4.1 Een stukje geschiedenis
13 4.2 Linielandschap
16 4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

18 **DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD**
18 5.1 Het landschap voor WOII
23 5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in drie deelgebieden
24 5.3 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I
28 5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII
29 5.5 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap I
30 5.6 Deelgebied Droogmakerij Beemster
38 5.7 Ruimtelijke dynamiek na WOII
39 5.8 Kernkwaliteiten Droogmakerij Beemster
40 5.9 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap II
47 5.10 Ruimtelijke dynamiek na WOII
48 5.11 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap II

49 **UITGANGSPUNTEN**
49 6.1 Algemeen
51 6.2 Schaalniveau 1: herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel
52 6.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam-Noord
53 6.4 Schaalniveau 3: herkenbaarheid van de Stelling van Amsterdam in Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II
56 6.5 Schaalniveau 4: ensembles en aandachtsgebieden
65 6.5 Schaalniveau van de losse elementen

66 **BRONNEN**

1 INLEIDING

De Hollandse Waterlinies zijn uniek én op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. Nederland heeft daarom in 2019 bij Unesco in Parijs het Nominatiedossier ingediend om de Hollandse Waterlinies op de werelderfgoedlijst te laten plaatsen vanwege de unieke waarden. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA).

De SvA is al sinds 1996 Werelderfgoed, de NHW is een uitbreiding van het Werelderfgoed van de Stelling van Amsterdam. De voordracht tot inschrijving van de uitbreiding op de Werelderfgoedlijst is door UNESCO goedgekeurd in juli 2021. Samen vormen beide linies nu één Unesco Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies.

Doel gebiedsanalyse

In het nominatiedossier zijn de unieke waarden (OUV; Outstanding Universal Value) van de Hollandse Waterlinies uitgewerkt in kernkwaliteiten. De Gebiedsanalyse Hollandse Waterlinies werkt die kernkwaliteiten van het Unesco Werelderfgoed verder uit. Dit heeft als doel de kernkwaliteiten duurzaam in stand te houden.

De uitwerking van de kernkwaliteiten vindt plaats per (samenhangend) deelgebied. De kernkwaliteiten worden toegespitst naar het deelgebied en geconcretiseerd (in woord en in beeld). Bij ontwikkelingen binnen de begrenzing van het Unesco werelderfgoed moet met deze specifieke kernkwaliteiten rekening gehouden worden. Daartoe geeft de gebiedsanalyse, op basis van de specifieke kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in het deelgebied, uitgangspunten voor ontwikkelingen.
Naast bescherming, benoemd de gebiedsanalyse ook kansen die de kernkwaliteiten kunnen versterken.
De gebiedsanalyse maakt dus de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies in een deelgebied concreet om deze in stand te houden en zo mogelijk te versterken, en is een bouwsteen voor verdere visie en planvorming in het deelgebied.

Harmonisatie beleid ruimtelijke ontwikkeling in de Hollandse Waterlinies

Het Werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies' loopt van de provincie Noord-Holland, via Utrecht, Gelderland, en een stukje Zuid-Holland, tot in Noord-Brabant. De linieprovincies zijn als siteholder verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van dit unieke erfgoed.
Om het erfgoed ook in de toekomst goed te kunnen beschermen wordt het ruimtelijk beleid voor het toekomstige Werelderfgoed in de provincies op elkaar afgestemd. Deze harmonisatie van het ruimtelijk beleid maakt het mogelijk om ruimtelijke ontwikkelingen overal binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam op een zelfde manier af te wegen.
De Gebiedsanalyses zorgen voor deze harmonisatie door de kernkwaliteiten via dezelfde systematiek uit te werken en op basis daarvan uitgangspunten voor ontwikkeling te formuleren. Deze Gebiedsanalyse doet dat voor het deelgebied 'Stelling van Amsterdam Noord'.

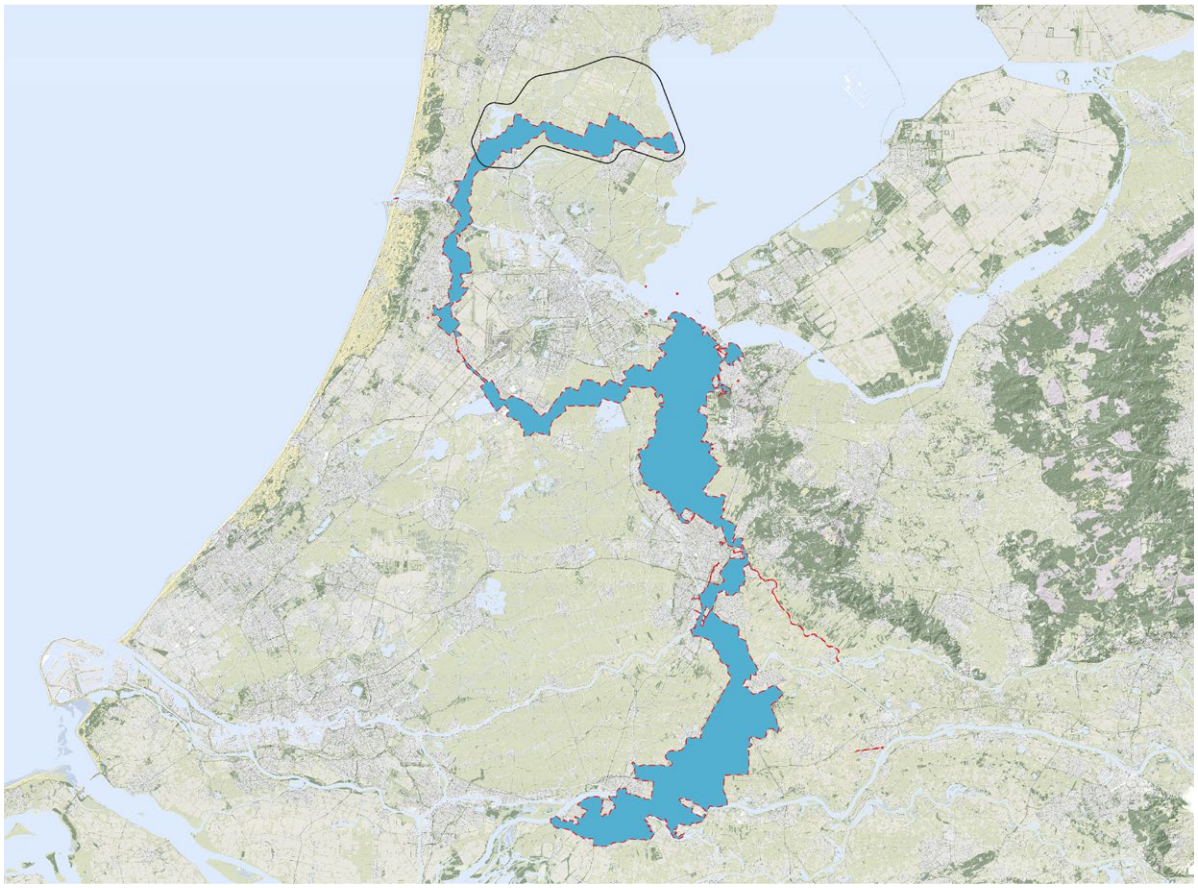

De begrenzing van het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en aanduiding van het deelgebied 'Stelling van Amsterdam-Noord.
(NB. de begrenzing Unesco Werelderfgoed zal aan de zuidzijde van de Haarlemmermeerpolder rond de A4 nog wijzigen).

1 De gebiedsanalyse richt zich op de cultuurhistorische waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de Stelling van Amsterdam (SvA). Uiteraard zijn er in het gebied ook andere cultuurhistorische kwaliteiten, maar deze komen slechts zijdelings aan bod, dit geldt ook voor de landschappelijke kwaliteiten.

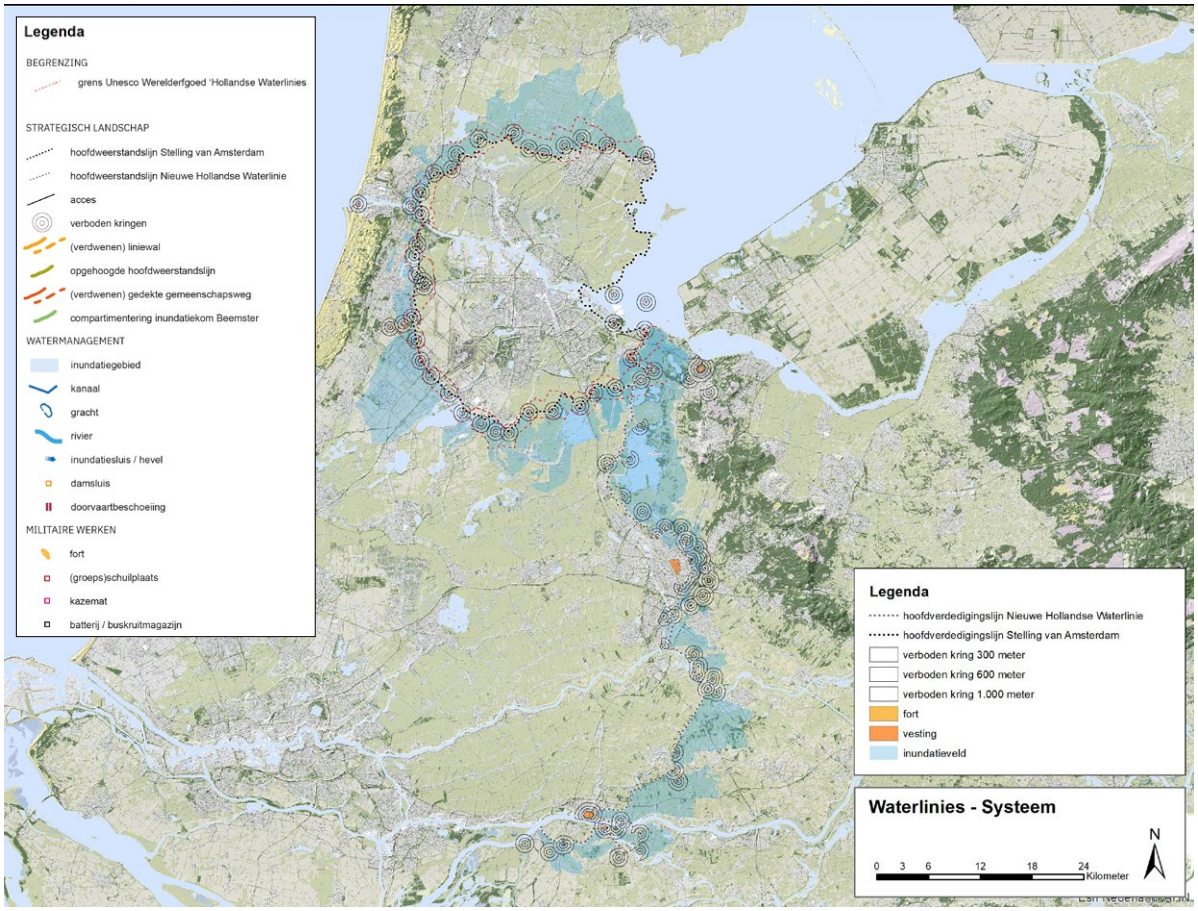

Systematiek en leeswijzer

De gebiedsanalyse 'Stelling van Amsterdam-Noord' komt tot stand via de volgende stappen:

- **Korte gebiedsbeschrijving:** typeren van het huidig ruimtelijk karakter van het gebied Stelling van Amsterdam-Noord.
- **Systeem:** beschrijving van hoe het systeem van de SvA is opgebouwd.
- Objecten en elementen: beschrijving van de verschillende objecten en elementen waaruit het systeem bestaat.
- **Kernkwaliteiten:** beschrijving en analyse van de bestaande kernkwaliteiten in het gebied op het niveau van de linie als geheel en de kernkwaliteiten op het niveau van drie deelgebieden in de Stelling van Amsterdam-Noord. De Outstanding Universal Value (OUV) vormen de basis.
- **Uitgangspunten voor ontwikkelingen:** de samenhang tussen de kernkwaliteiten binnen het gebied en uitgangspunten bij ontwikkelingen.

De stappen zijn als volgt uitgewerkt:

- **Hoofdstuk 1**, deze inleiding, legt uit wat de aanleiding en het doel van de Gebiedsanalyse Stelling van Amsterdam-Noord is.
- **Hoofdstuk 2** is een typering van het huidige ruimtelijke karakter van Amsterdam-Noord.
- **Hoofdstuk 3** legt uit hoe het verdedigingssysteem van de Hollandse Waterlinies werkt en wat de kenmerken en bijbehorende elementen van de Hollandse Waterlinies als geheel zijn.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft vervolgens hoe de Stelling van Amsterdam in het landschap van Amsterdam-Noord is ingepast en wat de belangrijkste kenmerken van de Stelling in Amsterdam-Noord zijn.
- **Hoofdstuk 5** licht toe waarom er met drie deelgebieden wordt gewerkt, en analyseert de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam-Noord per deelgebied.
- **Hoofdstuk 6** geeft uitgangspunten en ruimtelijke principes aan die helderheid geven hoe er bij ontwikkelingen voor gezorgd kan worden dat de kernkwaliteiten duurzaam in stand worden gehouden, niet worden aangetast en hoe deze kunnen worden ingezet ter versterking van de waarde en kwaliteit van het gebied. Deze uitgangspunten worden beschreven op verschillende schaalniveaus: de Hollandse Waterlinies als geheel, het specifieke deelgebied, ensembles en aandachtsgebieden binnen het deelgebied, en voor de losse linie-elementen.

2 KARAKTER VAN HET GEBIED

De 'Stelling van Amsterdam-Noord' strekt zich uit van het Markermeer tot aan de kustzone van de Noordzee. Het is een open gebied. Agrarisch gebruik en natuurgebieden wisselen elkaar af. Purmerend en Zaanstad liggen als grotere stedelijke agglomeraties nog binnen de defensieve ring rondom Amsterdam.

Huidige situatie

De A7 doorsnijdt de Stelling bij Purmerend en de A9 bij Uitgeest. De spoorwegen van Amsterdam naar Hoorn en naar Alkmaar passeren de verdedigingslinie ongeveer op de zelfde plaats. Daartussen is het landelijk en rustig met mooie dijkroutes voor wandelaars en fietsers en mooie vaarververbindingen voor waterrecreanten.

Landschappelijk karakter

De 'Stelling van Amsterdam Noord' ligt dwars door 'Laag Holland' het waterlandschap van veenpolders en klassieke droogmakerijen. De Beemster is daarvan de exponent en zelf eveneens Unesco Werelderfgoed. Het is een Hollands landschap, met polders, stolpen, water, molens en ruime vergezichten. Agrarisch gebruik overheerst, en wordt gecombineerd agrarisch beheer en met als natuur aangewezen gebieden. Het netwerk van dijken en watergangen maakt het een geliefd gebied voor recreatievaart en fietsers. De wisselingen van de seizoenen binnen zowel agrarische activiteiten als de natuur bepalen de dynamiek in het gebied.

Polder de Zeevang ligt direct aan het Markermeer. De dijk vormt een heldere lijn tussen beiden. De grote openheid van het water gaat over in de openheid van het veenpolderlandschap. Edam vormt daarin een herkenbaar silhouet. De stad verbindt de kust met de droogmakerij De Purmer. Deze wordt steeds meer ingenomen door de stad Purmerend. Purmerend ligt voor de andere helft in het veengebied ten zuiden van Zeevang. Het contrast tussen de diepliggende droogmakerij en het natte veenweide gebied van Zeevang is sterk. De Zeevang is net als het Markermeer Natura 2000 gebied.

Ten westen van Purmerend ligt het droogmakerijlandschap van de Beemster. Met de beplante ringdijk is de Beemster helder te onderscheiden in de omgeving. Het kenmerkende rasterpatroon van beplante wegen bepaalt de ruimte in de droogmakerij. De Beemster is agrarisch gebruikt. Aan oost en zuidzijde liggen de Eilandspolder en het Wormer-en Jisperveld. Deze veengebieden kennen nog veel melkveehouderijen, gemengd met natte natuurgebieden. Tussen de veengebieden liggen kleinere droogmakerijen als watermerken in het landschap.

De aanwezigheid van water domineert het beeld rondom het Alkmaardermeer. Een stelsel van vaarten, meertjes en natte veeneilanden vormen een gevarieerd waterlandschap. Het Alkmaardermeer loopt aan de zuidzijde via de Uitgeester- en Heemstederbroekpolder over in de zeekleipolders van het Wijkermeer en het IJmeer. Het is een open gebied. Aan de westzijde ligt het kustlandschap van Noord-Kennemerland. Uitgeest en Heemskerk liggen hier op de hogere strandwallen. De grens tussen open en gesloten landschap wordt nu door de snelweg A9 gemarkeerd. Aan de oostzijde begrenzen de woongebieden van Krommenie en Assendelft het gebied. De polders zijn grotendeels in agrarisch gebruik.

In dit landschap liggen belangrijke cultuurhistorische waarden die veel over de oorsprong en de ontwikkeling van het gebied vertellen. Een rijk geschiedenis van de strijd met water en het winnen van land, waarin ook de Stelling van Amsterdam een bijzondere plek in neemt. De Stelling heeft bewust gebruik gemaakt van de landschappelijke kenmerken en maakt deze op haar manier leesbaar.

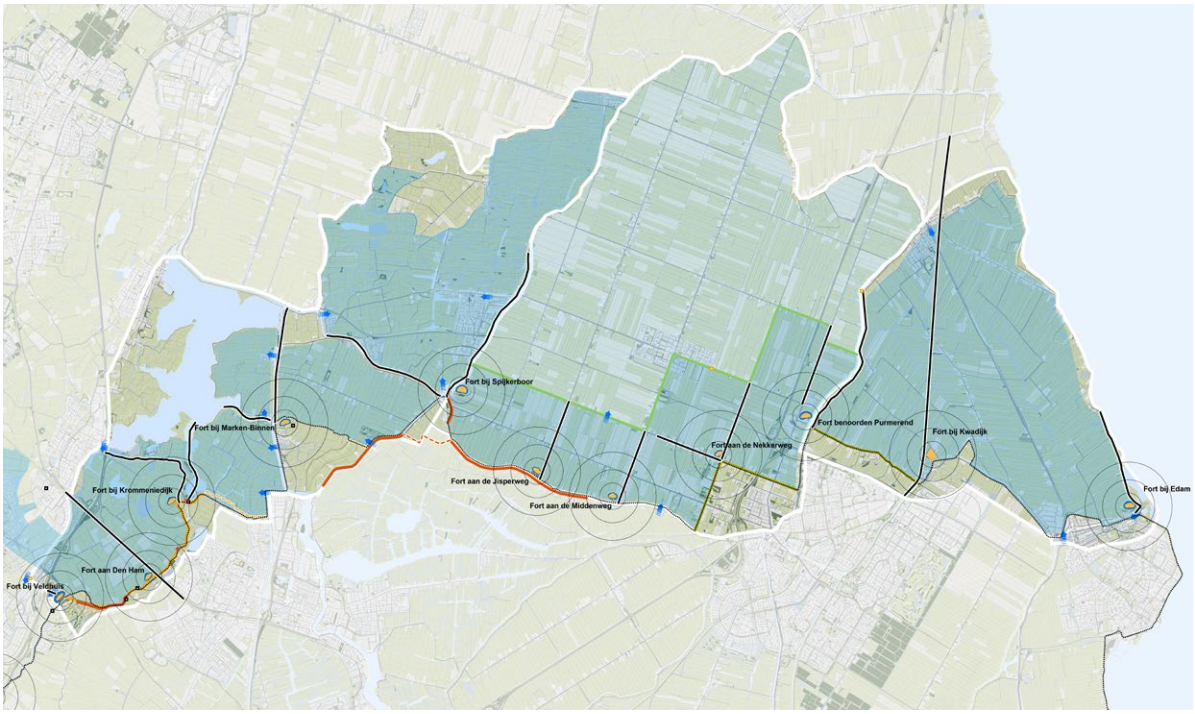

Deelgebied Stelling van Amsterdam Noord.

3 DE HOLLANDSE WATERLINIES

Zowel de Nieuwe Hollandse Waterlinie als de Stelling van Amsterdam zijn waterlinies. Het belangrijkste principe daarvan is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan doortrekken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand.

Hollandse Waterlinies, hoe werkt het systeem

Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Een deel van het onveilige gebied (ca. 5 km) kon onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering). De hoofdweerstandslijn sluit het veilige gebied af. Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-)wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen met geschut en manschappen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire en civiele techniek (zoals stoommachines, spoorlijnen en typen sluizen).

Kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies op basis van de OUV

Om de status van werelderfgoed te krijgen, moet een erfgoedsite (cultuur, natuur of combinatie van beide) van Outstanding Universal Value (OUV) zijn, van uitzonderlijke universele waarde. Het erfgoed is dan uniek en onvervangbaar. De OUV wordt bepaald aan de hand van een set specifieke criteria. In het Nominatiedossier van de Hollandse Waterlinies (zie hoofdstuk 1) is een Statement of Outstanding Universal Value (SOUV) opgenomen, een motivatie waarom de site werelderfgoed-waardig is. Deze SOUV sluit aan bij de eerder geformuleerde SOUV van de Stelling van Amsterdam, aangewezen als werelderfgoed in 1996, en geeft de toegevoegde waarde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ten opzichte van de Stelling aan.

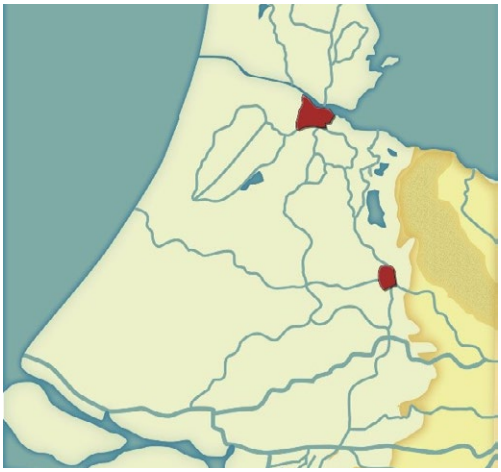

Bestaande landschap en terreinkenmerken als basis.

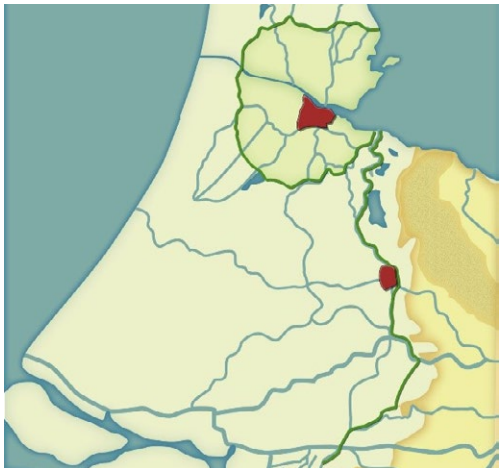

Hoofdweerstandlijn als grens tussen 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' buitengebied.

Stelsel van hoofdinlaatpunten voor inundatie van het "onveilige" buitengebied.

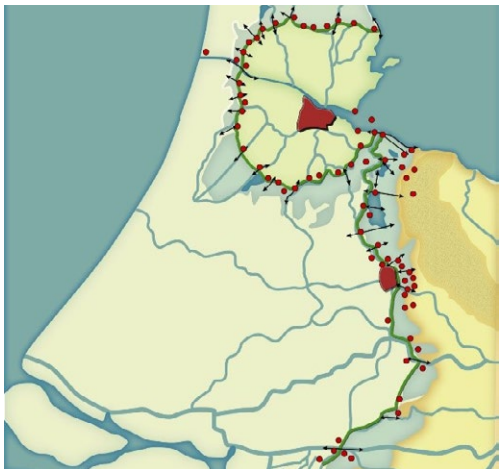

Forten en batterijen op accessen, de kwetsbare plekken.

De SOUV noemt voor de Hollandse Waterlinies drie hoofdkenmerken die samen de OUV bepalen: het strategisch landschap, de waterstaatkundige werken en de militaire versterkingen. De hoofdkenmerken zijn vervolgens, met het oog op de doorwerking in Nederlandse ruimtelijke context, uitgewerkt in drie kernkwaliteiten. De drie kernkwaliteiten zijn:

1. Strategisch landschap: hoofdweerstandslijn, inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen en houten huizen;
2. Watermanagementsysteem: waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaatsluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, inundatiekommen, doorlaatsluizen, schotbalkenloodsen, plofsluizen/duikers);
3. Militaire werken: vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, groepsschuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

Alle landschappelijke en gebouwde elementen samen (de attributen) geven uitdrukking aan de OUV/ kernkwaliteiten.

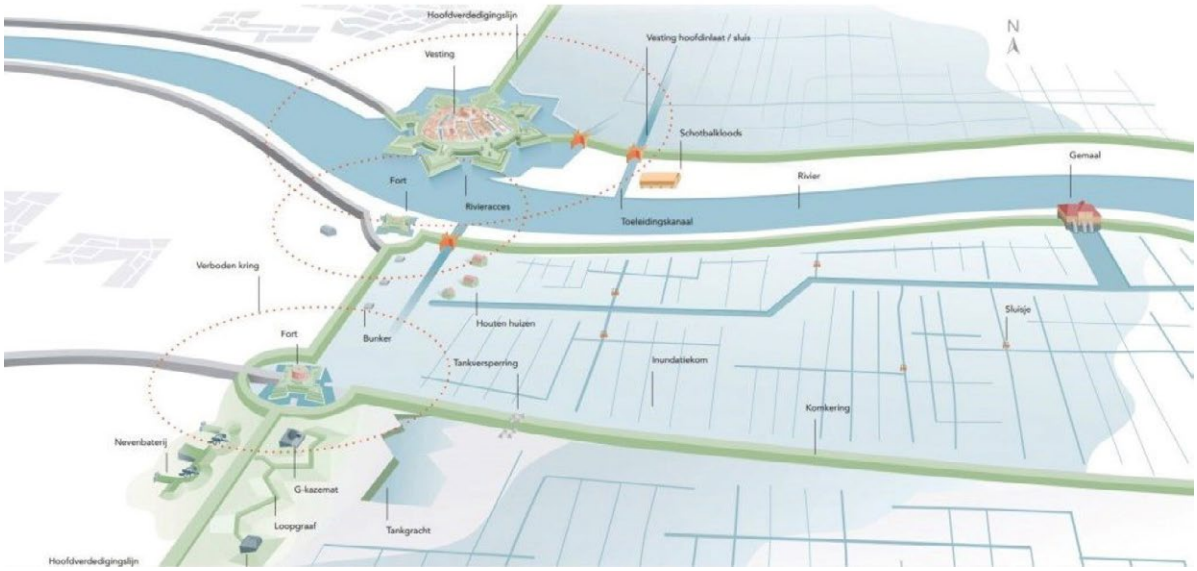

Strategisch landschap, Militaire werken, Watermanagement

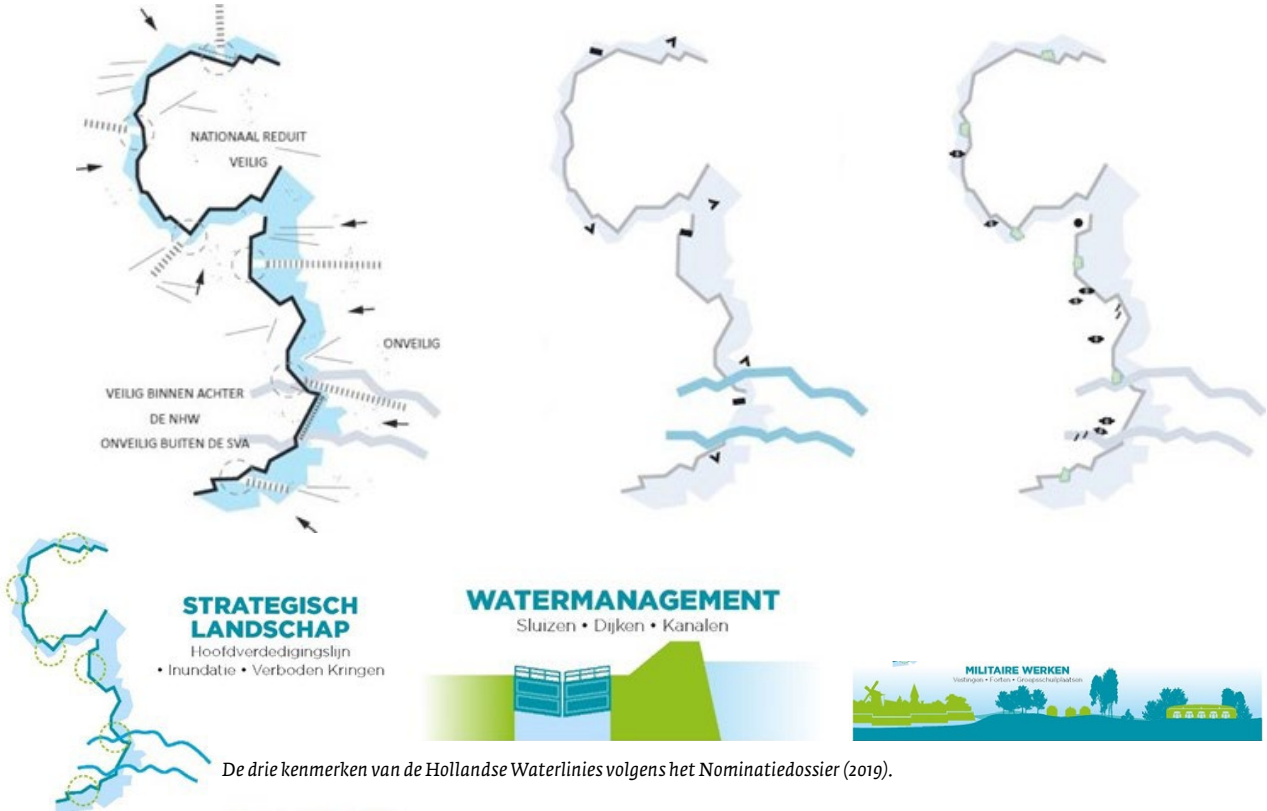

De drie kenmerken van de Hollandse Waterlinies volgens het Nominatiedossier (2019).

4 DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD

We zoomen nu in op het gebied 'Stelling van Amsterdam-Noord' dat onderdeel van de Stelling vormt. Dit hoofdstuk gaat in op hoe de Stelling hier in hoofdlijnen is opgebouwd en welke kenmerken en kernkwaliteiten het heeft. En het geeft een beeld van hoe de Stelling een plek heeft gekregen binnen de karakteristieken en mogelijkheden die het landschap bood.

4.1 Een stukje geschiedenis

De dreiging van een vijandelijke aanval op Amsterdam kwam voornamelijk uit het zuiden, over het vaste land. Om de aanvallen af te slaan werd het middel inundatie al vanaf de 17e eeuw strategisch ingezet. In 1799 landden echter de Engelsen, ondersteund door Russische troepen, op het strand bij het huidige Julianadorp in de Kop van Noord-Holland. Nederland viel onder de heerschappij van de Fransen, die in conflict waren met Rusland en Engeland.

Er werd een duinstelling bij Beverwijk opgetrokken en een waterlinie opgebouwd tussen Monnickendam, Purmerend, Knollendam tot aan Beverwijk. Deze linie lag iets zuidelijker dan de huidige de Stelling van Amsterdam. De posten of batterijen om de accessen te verdedigen werden ter plekke opgeworpen. Het tempo van de oorlogsvoering gaf daar voldoende gelegenheid toe. De Engelsen en Russen hebben een poging gewaagd Amsterdam te bereiken via de duinen en strandwallen, maar zijn niet voorbij de verdedigingslinie gekomen. Uiteindelijk is de invasie afgeblazen en zijn de Engelsen en Russen weer vertrokken.

De tijdelijke verdedigingslinie werd weer afgebroken en leeggemalen. Een permanente verdediging werd niet noodzakelijk geacht. Om op een mogelijke toekomstige aanval voorbereid te zijn, is ter hoogte van de duinstelling uit 1799, in het begin van 1800 de Linie van Beverwijk aangelegd. Deze linie bestond uit een stelsel van aardenwerken lunetten van de kust tot aan het Wijkermeer. Maar al snel werd het nut daarvan in twijfel genomen, waarop het kostbare onderhoud werden gestaakt.

In het begin van de 19e eeuw werden verdedigingswerken op de noordoever van het IJ gebouwd. Deze vormden onderdeel van de Posten van Kraijenhoff, een linie vrij dicht rond Amsterdam, de voorloper van de Stelling van Amsterdam.

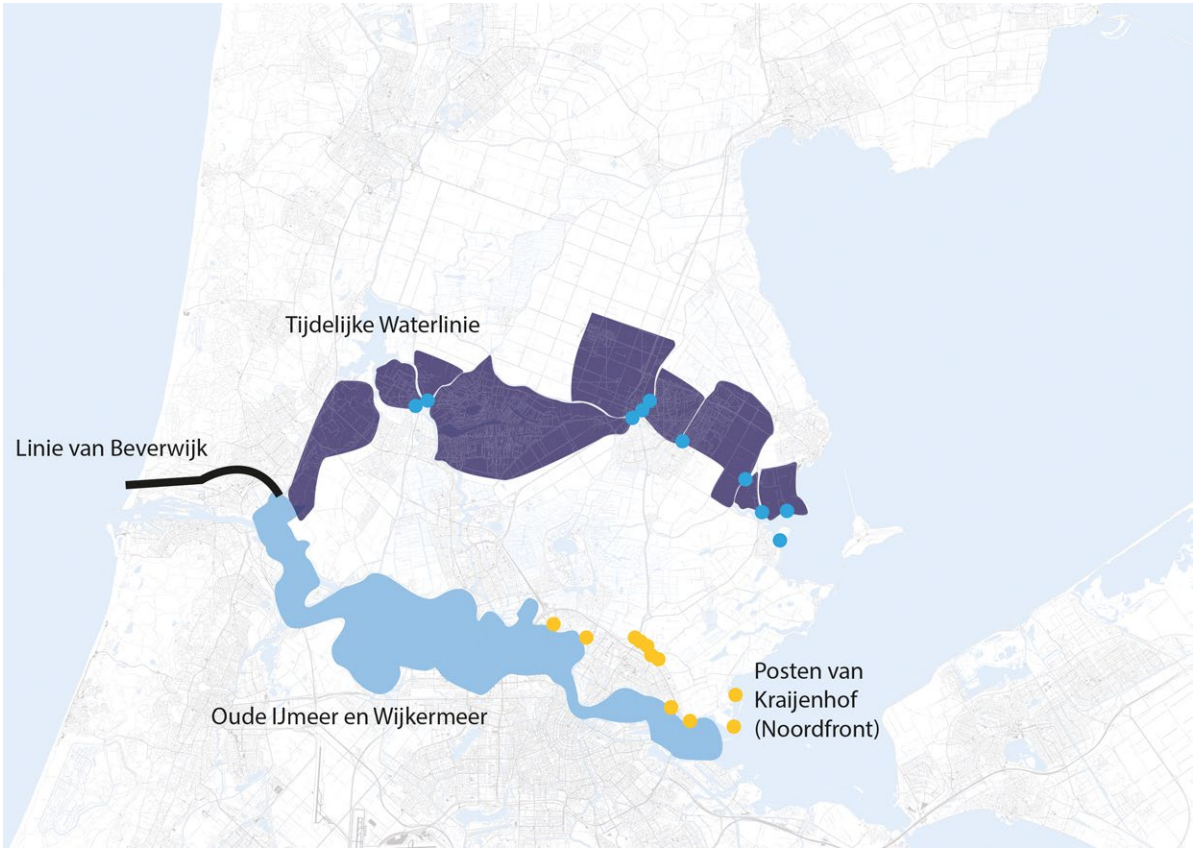

Indicatie van de ligging van de Linie van Beverwijk in de duinen en binnenduinrand, de tijdelijk opgeworpen 'Noord-Hollandse Waterlinie' en de Posten van Kraaijenhof ten noorden van het IJ.

4.2 Linielandschap

De ligging van de hoofdweerstandslijn en het bijbehorende linielandschap van de Stelling van Amsterdam werden bepaald door twee factoren. Ten eerste moest de linie voldoende afstand houden tot Amsterdam (ca. 15-20 km vanuit het centrum van Amsterdam), in verband met vijandelijk geschut en wilde men voldoende landbouwgrond binnen de verdedigingsring opnemen.

Ten tweede moesten er mogelijkheden zijn voor inundatie. Deze waren met de veenpolders en droogmakerijen in ruime mate aanwezig in 'Laag Holland'. Dit maakte het gebied ten noorden van Amsterdam van nature eenvoudiger te verdedigen. Dit is onder meer zichtbaar door de grote afstand tussen de forten ten westen van de Beemster en het ontbreken van batterijen en betonnen werken. Deze zijn wel te vinden in het westen van de Stelling van Amsterdam-Noord, waar de smalle linie langs de kustzone met een boog de natte Hollandse polders in draait.

De prioriteit van fortenbouw van de Stelling van Amsterdam lag in het zuiden en het westen. Deze gebieden waren lastiger te verdedigen en daarnaast leek een vijandelijke aanval hier meer waarschijnlijk dan vanuit het noorden. Om die reden is later gestart met de bouw van het noordelijke gedeelte van de Stelling van Amsterdam, met als gevolg dat daar de modernste typen forten te vinden zijn.

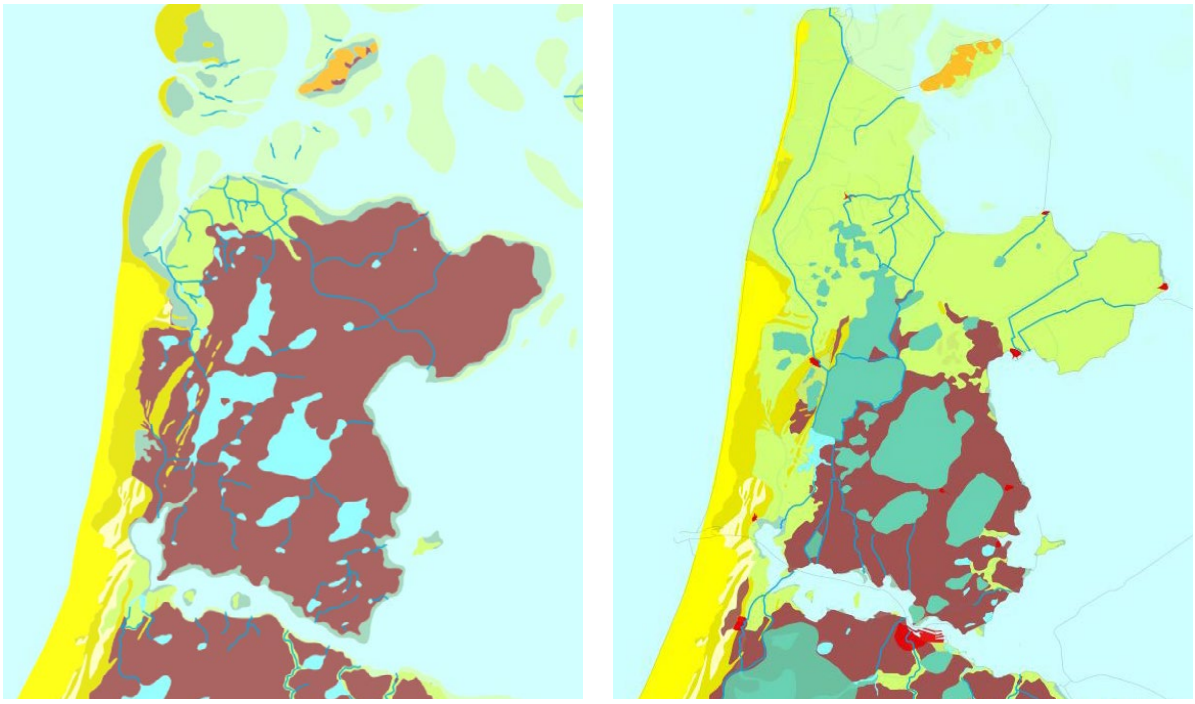

De lagune van 'Laag-Holland' met veenpolders en meren vóór de droogmakerijen (ca. 1600 n. Chr.) en daarna (ca. 1850 n.Chr.) (bron: https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/bronnen-en-kaarten/overzicht/paleografische-kaarten).

Samengeregen hoofdweerstandslijn

De hoofdweerstandslijn is samengesteld uit bestaande (oorspronkelijk) waterkerende dijken en speciaal voor de Stelling aangelegde liniewallen. Ook werden er wegen of dijken waarover de hoofdweerstandslijn liep hoger gemaakt om een inundatie te kunnen keren.

De dijklichamen vormden ook meteen dekking voor manschappen en materieel en de verplaatsing daarvan. Daarom werden liniewallen langs bestaande wegen gelegd of er werden achter reguliere dijken waar nodig 'gedekte gemeenschapswegen' aan de voet van de dijken aangebracht. Het woord gemeenschap wijst naar de verbindende functie tussen de verschillende forten, batterijen en magazijnen verder achter de linie. De samenstelling van het tracé van de hoofdweerstandslijn van de Nauernasche Vaart tot aan Fort bij Veldhuis is hiervoor exemplarisch: een liniewal om en door Krommeniedijk, een met de kronkelende weg 'Busch en Dam' meegelegde liniewal, een achter een voormalige zeedijk gelegde gemeenschapsweg, en een rechte liniewal, dwars door het landschap.

Opvallend in de Stelling van Amsterdam-Noord is dat de hoofdweerstandslijn door de Beemster en door Kwadijk geen dekking geeft. Er is geen liniewal, maar een verhoogde weg en kade.

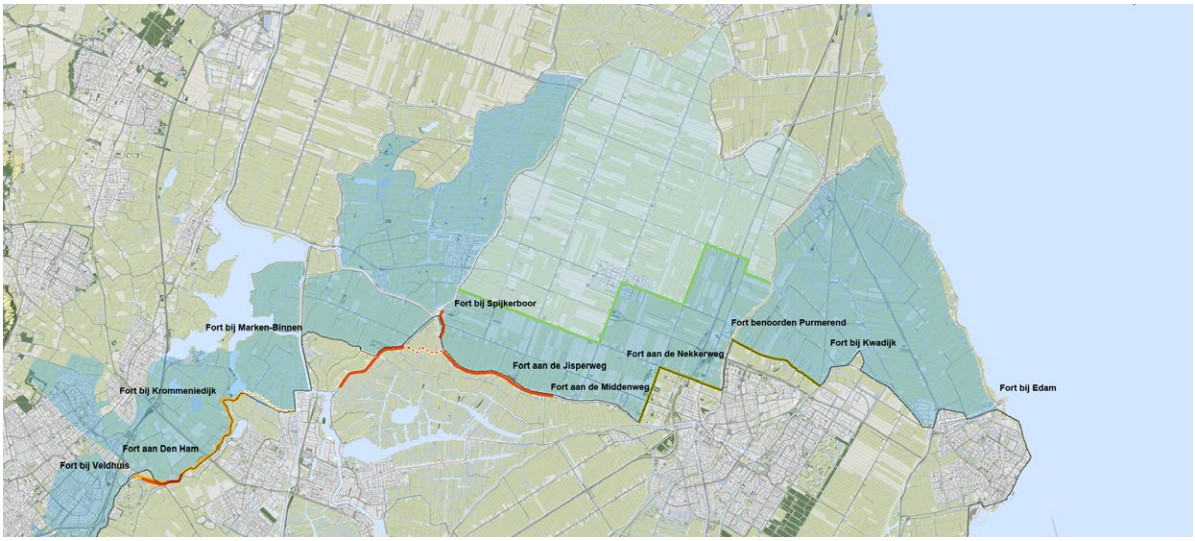

Hoofdweerstandslijn met liniewallen (oranje), gedekte gemeenschapswegen (rood) en opgehoogde hoofdweerstandslijn (geel).

Dubbel Unesco-Werelderfgoed

De Stelling van Amsterdam maakt gebruik van de Beemster. De exemplarische droogmakerij die symbool staat voor de Nederlanders als vernuftige waterbouwers en landaanwinners. Beide zijn Unesco Werelderfgoed. De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 werelderfgoed en in 2021 samengegaan met de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 'Hollandse Waterlinies'. Droogmakerij de Beemster is sinds 1999 werelderfgoed.

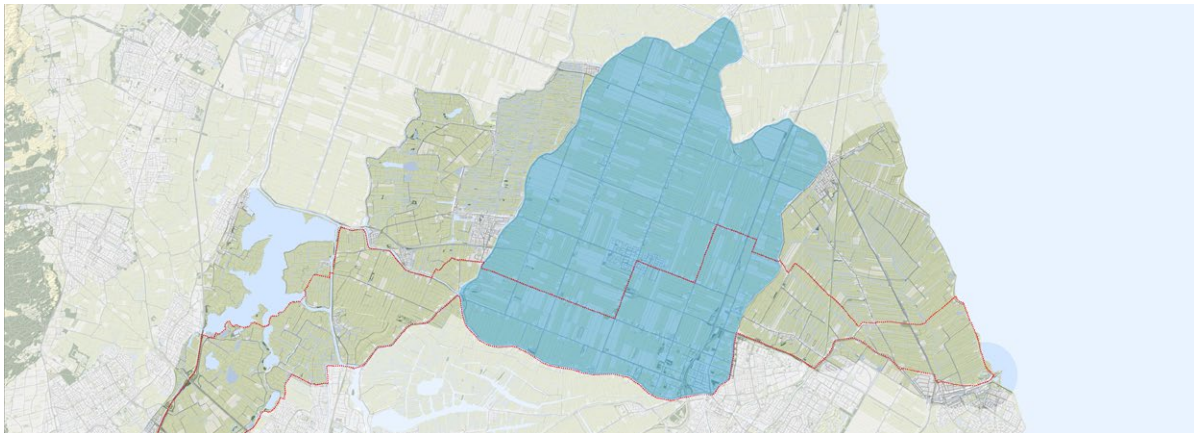

Begrenzing Unescowerelderfgoed 'De Beemster' (blauw) en 'Hollandse Waterllinies' (rode contour).

Linielandschap na WOII

Het linielandschap aan de onveilige zijde, buiten de hoofdweerstandslijn moest open en verdedigbaar blijven. Dat was in verschillende wetgeving verankerd, zoals de Kringenwet. De Kringenwet werd in 1963 ingetrokken. In de Stelling van Amsterdam-Noord heeft dat nauwelijks tot verdichting geleid. De perifere ligging en het agrarische gebruik van het gebied boden daar geen aanleiding toe. Dat, en het landschap van veenpolders en droogmakerijen, maakt de Stelling van Amsterdam-Noord in de huidige situatie nog zeer inzichtelijk en in grote lijnen gaaf. De bebouwing is aan de veilige zijde rondom Zaanstad en Purmerend wel opgerukt.

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam Noord rond 1950 (bron: topotijdreis).

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam Noord rond 2020 (bron: topotijdreis).

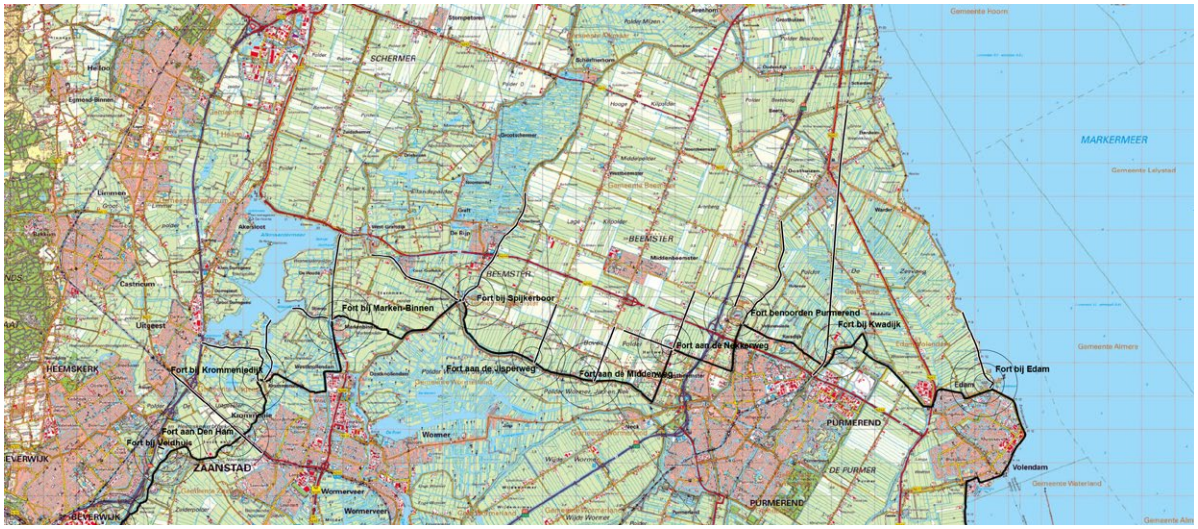

Verstedelijking en infrastructuur in de Stelling van Amsterdam Noord rond 2020 (bron: topotijdreis).

4.3 Kernkwaliteiten op hoofdlijnen

De kernkwaliteiten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie voor Stelling van Amsterdam-Noord zijn overgenomen uit het Nominatiedossier Hollandse Waterlinies uit 2019 (2.A.2 Landschappelijk karakter van de Nieuwe Hollandse Waterlinie). De kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam-Noord worden daarin onderscheiden in drie deelgebieden, namelijk: Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II.

Noordelijk Veenlandschap I

Strategisch landschap

- Herkenbare Hoofdweerstandslijn door de rand van de droogmakerij.
- Duidelijke binnen- en buitenzijde van de Stelling, door nat karakter aan de buitenzijde en verstedelijking aan de binnenzijde.
- Verboden kringen zijn nog open.
- Duidelijke relatie met het acces (spoorlijn) bij Fort bij Kwadijk en de zeedijk bij Fort bij Edam.

Watermanagement

- Duidelijk grens zuidzijde inundatievlak.
- Diffuus aan de noordzijde (planologische grens), het oorspronkelijke inundatievlak is wel duidelijk begrensd.

Militaire Werken

- Twee forten herkenbaar in het landschap.
- Onderlinge zichtrelaties herkenbaar.

Droogmakerij Beemster

Strategisch landschap

- Duidelijk herkenbare hoofdweerstandslijn door rand Beemster.
- Geen duidelijke binnen- en buitenzijde: zowel binnen- als buitenzijde is open gebied, maar ook heeft juist de binnenzijde een nat karakter.
- Verboden kringen zijn nog grotendeels open.
- Beemster is ordenend t.o.v. de Stelling van Amsterdam.

Watermanagement

- Duidelijke grens zuidzijde inundatievlak.
- Planologische grens van de Stelling is bepaald op patroon van de Beemster, minder herkenbaar; oorspronkelijke inundatieveld omvatte gehele droogmakerij en had wél een duidelijke grens.
- Markante waterwerken aanwezig.

Militaire Werken

- Duidelijke en herkenbare roten als eilanden in het landschap.
- Forten duidelijke relatie met de rand van de Beemster (ringvaart en -dijk).
- Onderlinge zichtrelaties goed herkenbaar.

Noordelijk Veenlandschap II

Strategisch landschap

- Hoofdweerstandslijn niet goed herkenbaar, wordt gevormd door lage kade.
- Duidelijke binnen- en buitenzijde door stad aan binnenzijde.
- In het westelijk deel is binnen-buiten minder goed herkenbaar: hier ligt de stad ook aan de buitenzijde; Stelling ligt ingeklemd tussen stedelijk gebied (waardoor het Stellinggebied wel duidelijk begrensd is).
- Verboden kringen open.

Watermanagement

- Noordzijde loopt inundatiegebied over in plassengebied.
- Westelijke deel inundatiegebied ingeklemd tussen twee stedelijke enclaves, daardoor wel duidelijk begrensd.

Militaire Werken

- Forten losse en opvallende positie in het landschap.
- Onderlinge zichtrelaties goed herkenbaar.

De kernkwaliteiten voor Stelling van Amsterdam-Noord worden in het volgende hoofdstuk uitgewerkt en aangescherpt voor de drie deelgebieden Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II.

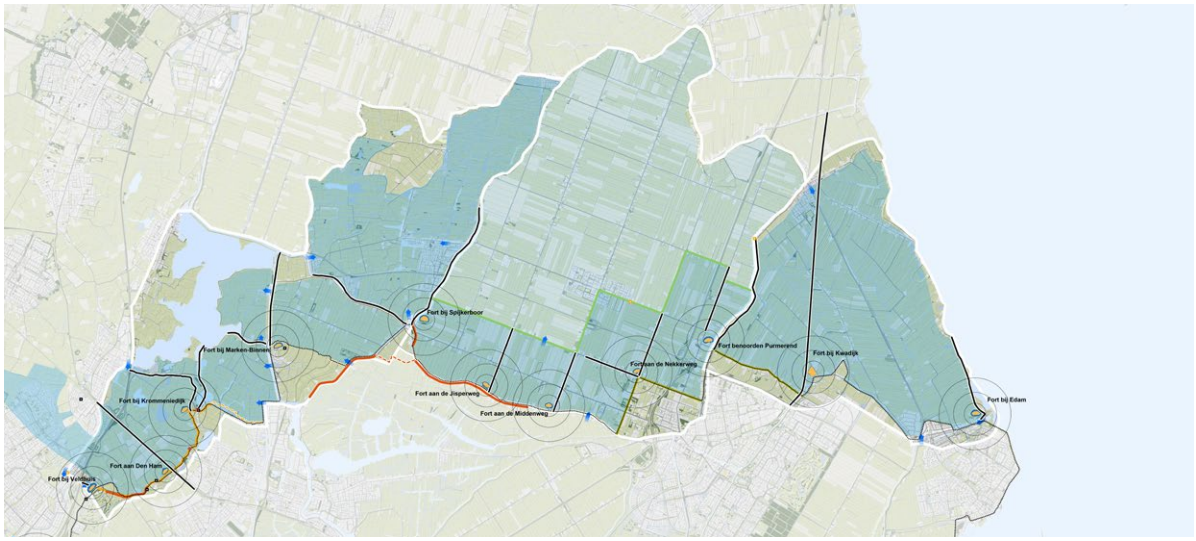

Indeling deelgebieden, oost: Noordelijk Veenlandschap I (Polder Zeevang) , centraal: Droogmakerij Beemster, west: Noordelijk Veenlandschap II.

5 DE STELLING VAN AMSTERDAM-NOORD

NOORDELIJKE VEENWEIDEGEBIEDEN I, DROOGMAKERIJ BEEMSTER, NOORDELIJKE VEENWEIDEGEBIEDEN II

Dit hoofdstuk gaat in op de specifieke kenmerken en kernkwaliteiten van het gebied Stelling van Amsterdam-Noord en wordt uitgewerkt in drie gebieden; Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II. De verschillende landschappelijke eigenschappen hebben geleid tot een daarop toegesneden uitwerking van het verdedigingssysteem.

5.1 Het landschap voor WOII

De Stelling van Amsterdam-Noord is ingebed in 'Laag Holland'; een landschap van veenpolders en monumentale 17e-eeuwse droogmakerijen zoals de Beemster en de Purmer. De Stelling loopt hier van de kust van het Markermeer bij Edam tot het landschap van strandwallen en -vlakten in het westen bij Heemskerk.

Veenlandschap

Het landschap dat nu wordt aangetroffen, vindt de basis in een uitgestrekt veenlandschap. Het moerassige natuurlandschap bestond hoofdzakelijk uit veenkussens en veenrivieren die het overtollige water afvoerden. Het Noord-Hollandse veenkussen liep van noord naar zuid en vormde een waterscheiding. Veenrivieren zoals de Bamestra, de Wormer, de Schermer en de Zaan voerden water af naar het zuidwesten. Ze kwamen samen ter hoogte van het huidige Alkmaardermeer om via de Kromme Ye af te stromen naar het Wijkermeer en IJmeer. Het Ye (door Zeevang) en de Purmer stroomden af naar het oosten richting de zich steeds meer uitbreidende Zuiderzee.

Veenpolderlandschap
Vanaf de Middeleeuwen werd het veen ten behoeve van landbouwgronden in gebruik genomen. In het begin voornamelijk vanaf de bewoonde binnenduinrand en de mondingen van de veenrivieren. De eerste ontginningen waren vrij spontaan wat tot een vrij onregelmatig patroon van sloten en kavels leidde. Na de eerste ontginningen stapte men over op een meer planmatige aanpak. De veenrivieren vormden daarvoor de basis van waaruit werd gewerkt. Loodrecht hierop ontstonden langgerekte verkavelingsstructuren (strookverkaveling) die meewaaieren met de loop van de riviertjes. De ontginningen trokken vervolgens steeds dieper de veengebieden in.

Door de afwatering van de ontgonnen landbouwgronden klonk het veen in en daalde de bodem. De voormalige waterscheiding van het veenkussen in Noord-Holland wordt op diverse plaatsen doorbroken. De Zuiderzee kreeg meer invloed in het gebied door de stijging van de zeespiegel en het zoute water kon door de nieuwe verbindingen steeds dieper het veengebied in trekken. Door getijdestroming, golfslag en wind erodeerde het kwetsbare lage land langs de veenstromen. Er ontstonden plassen en meren, waar de wind steeds meer invloed op kreeg. Het veenontginnings-landschap brak daardoor uiteen in fragmenten van veeneilanden.

Om de landbouwgronden tegen overstromingen en verdere afslag te beschermen werden dijken aangelegd. De dijken werden op afstand van de water- en vloedlijn gepositioneerd, zodat het voorland de kracht van de golven kon breken voordat de dijk bereikt werd. De eerste dijken lagen vooral langs de kustlijn van de Zuiderzee, maar in het binnenland waren op den duur dijken nodig om de nog bestaande veeneilanden te behoeden voor overstromingen. De dijken werden in de loop van de 12e en 13e eeuw aaneengeschakeld tot ringdijken zoals de Westfriese Omringdijk, en de ringdijken om de Waterland, Westzaan en Zeevang. De mondingen van de veenrivieren werden daarbij ook afgedamd. Om het water af te voeren werden sluizen aangelegd die het overtollige water bij eb konden spuien op het buitenwater.

Tussen het zuiden van Waterland en Westzaan en het noorden van de Westfriese Omringdijk was een lagune ontstaan met een uitgebreid stelsel van meren. Deze meren behielden de naam van de veenrivieren van waaruit ze waren ontstaan zoals; Purmer, Beemster en Schermeer. Centraal in het gebied lag nog het omdijkte Schermereiland en losse stukjes veeneilanden die voor een deel omkaad werden. Voor een periode stond de lagune nog onder invloed van de zee. De meeste waterlopen die daarmee in open verbinding stonden werden in de 14e eeuw afgedamd. De namen Schardam, Volendam, Monnickendam en Zaandam verwijzen naar de belangrijkste gedichte zeegaten. Via een gegraven haven, het Oorgat, van Edam (dat eerst via het Ye in verbinding stond met de zee) en de Crommenije bleef het gebied onder invloed van getij en zout water. De afdamming van deze zeegaten vond ruim een eeuw later plaats. ‘Den Dam’ onder Krommenie is nog zeer herkenbaar omdat het als hoge voormalige zeedijk van het Wijkermeer in het landschap ligt.

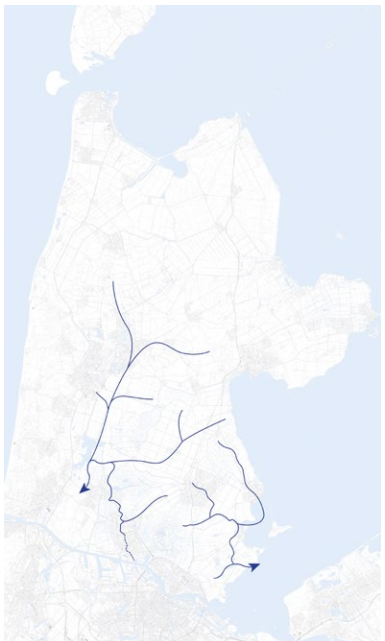

Veenlandschap met veenrivieren.

Veenpolderlandschap met omringdijken.

Droogmakerijlandschap.

Droogmakerijlandschap

De grote meren vormden nog steeds een gevaar voor het omdijkte landbouwgebied. Al begin 16e eeuw werden er daarom plannen gemaakt voor het droogmaken van de meren om dit gevaar te beteugelen. Echter de techniek was nog niet toereikend om dergelijke omvangrijke meren droog te leggen. De eerste kleine droogmakerijen werden in het midden van de 16e eeuw rondom Alkmaar gerealiseerd. Vanaf dat punt ontwikkelden kennis en techniek zich snel. De aanleg van een droogmakerij begon met de aanleg van een ringvaart en ringdijk. Het tracé daarvan werd bepaald aan de hand van de contouren van het meer en de bestaande dijken om de veenpolders. De ringdijk werd waar mogelijk op buitendijks land aan de randen van het meer gelegd met materiaal uit de te graven ringvaart. Met windmolens werd vervolgens het water uit het meer naar de ringvaart gemalen totdat het meer droog viel. Daarna werd de meerbodem ingericht met sloten en wegen en in cultuur gebracht door de nieuwe bewoners.

De plannen voor het leegmalen van de Beemster werden opgepakt en in 1607 begon de bedijking. Na enige tegenslag viel de Beemster in 1612 droog. De Purmer volgde in 1622, de Wijde Wormer in 1624 en de Schermer in 1635. Een aantal kleinere meren en plassen die nog open waren werden uiteindelijk ook drooggemaakt; Het Starnmeer (1643), het Noordeindermeer (1647), het Sapmeer 1656, en veel later nog het Graftermeer in 1842. Met het droogmaken van de meren ontstond een heel nieuw landschapstype in het omdijkte veenlandschap. Een diep liggende contramal van het veenpolderlandschap met een orthogonale structuur van rechte wegen en sloten.

Het Alkmaardermeer is niet drooggemaakt. Het meer heeft grillige vormen, voortkomend uit de samenkomst van veenrivieren. Het meer is onderdeel van de Schermerboezem waarin het water uit de veenpolders en de droogmakerijen wordt verzameld en afgevoerd wordt naar zee. Oorspronkelijk ging dat via de Crommenije. De aanleg van de Schermer betekende een flinke reductie van de omvang van de boezem. Daarom is door ‘Uitwaterende Sluizen’, het bestuur van de Schermerboezem, een goede afvoer van water als voorwaarde gesteld om de Schermer te mogen droogleggen. Opwaardering van de Crommenije bood voor dat doel geen soelaas. Daarom is de Nauernasche Vaart door de polder Westzaan richting het IJ gegraven. Dergelijke waterverbindingen werden veel voorgeschreven bij het droogleggen van het merengebied om overbelasting van de Schermerboezem te voorkomen. De boezem heeft haar hart in laag Holland, maar is wijd vertakt door waterverbindingen naar het zuiden, westen en noorden om het water naar zee af te kunnen voeren.

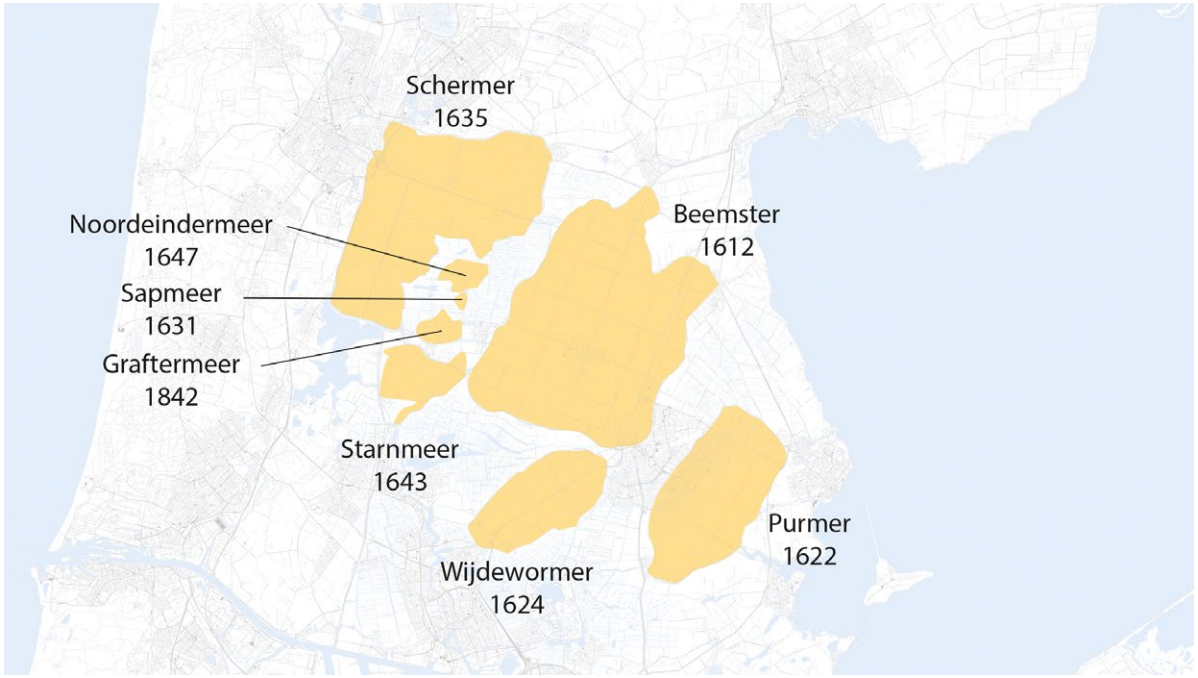

Droogmakerijen in Stelling van Amsterdam-Noord.

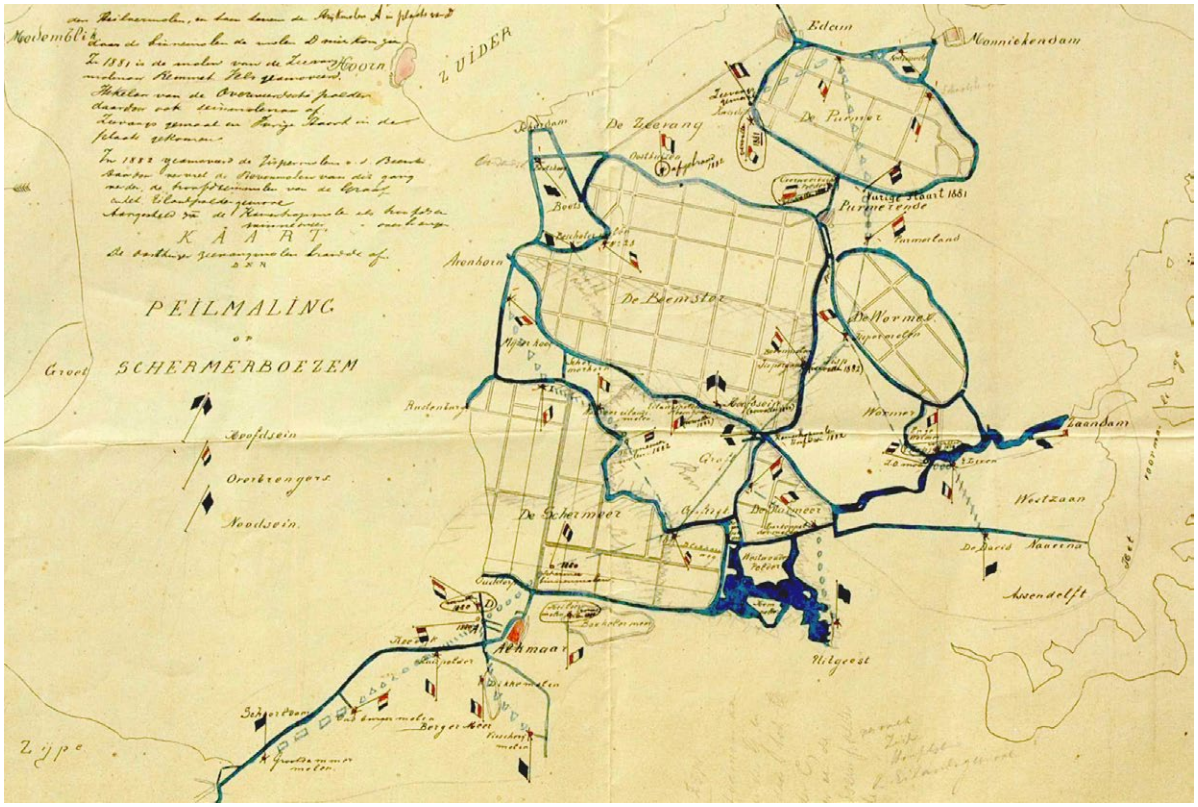
KAART
PEILMALING
OP
SCHERMERBOEZEM
Hoofdsein
Overbrengers
Noodsein
Edam
Monnickendam
De Zeevang
De Purmer
Purmerende
Purmerland
De Beemster
De Wormer
Wormer
Jaarsveld
Jaarsveld
Jaarsveld

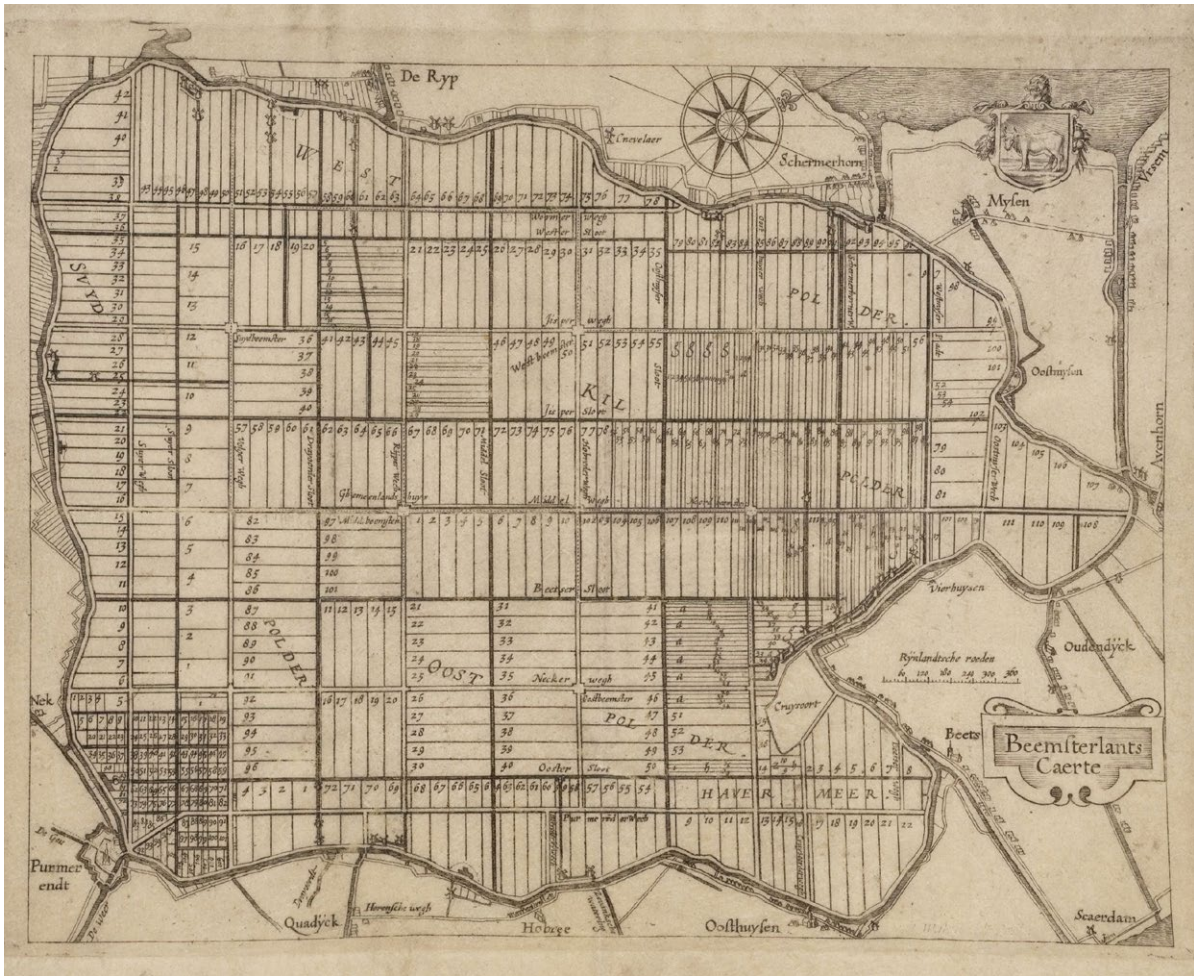

De Beemster, 1650 (bron: Onbekend / Collectie Regionaal Archief Alkmaar / PR 1003237).

Droogmakerij De Starnmeer

Het heeft enige tijd geduurd tussen het initiatief de Starnmeer droog te maken tot het in 1643 droog viel. Het meer lag tussen verschillende veeneilanden, de Eilandspolder de Beemster en het Wormer- en Jisperveld ingeklemd. Oorspronkelijk was het plan alleen een dijk aan de noord- en westzijde te maken en deze grotendeels door de venige vooroevers en door de veeneilanden aan te leggen. De handelsroutes over water, richting Alkmaar en Zaandstad, mochten echter niet worden belemmerd. Ook de afwatering binnen de boezem moest worden gegarandeerd. Daarom moest ook een vaart met ringdijk worden aangelegd aan de zijde van de Beemster en de doorvaart ten noorden van de droogmakerij moest breder gemaakt worden. Meer dijkaanleg, en ook nog in open water (plempdijk) maakte het een verlieslijdende onderneming.
De droogmakerij is ruimtelijk weinig samenhangend. De ringvaart bestaat eigenlijk uit drie aparte waterlichamen, het Noord-Hollands Kanaal, de Markervaart en de Knollendammervaart. Aan de westzijde zijn de veeneilanden goed in het landschap te onderscheiden door het verkavelingspatroon en de hoge ligging. Het verkavelingspatroon van de diepe delen van de droogmakerij reageert op de randen.

5.2 Het landschap van de Stelling – indeling in drie deelgebieden

Bij de aanleg van de Stelling is gebruik gemaakt van de kenmerken en mogelijkheden van het landschap om deze in te zetten voor verdediging, dekking en camouflage. De Stelling reageert daarom ook op een specifieke manier op de ruimtelijke kenmerken van het landschap. Op basis van het landschap, het verdedigingssysteem en de aanwezige dynamiek geeft het nominatiedossier een onderverdeling in deelgebieden. In de Stelling van Amsterdam-Noord zijn dat het Noordelijk Veenlandschap I, de Droogmakerij Beemster en het Noordelijk Veenlandschap II.
In het Noordelijk Veenlandschap I is de Stelling verbonden aan Polder Zeevang. Edam en Kwadijk vormen hier bebouwde begrenzingen verbonden door de ringdijk in het noorden van de Purmer. Droogmakerij de Beemster wordt gekenmerkt door de diepe ligging binnen de ringdijk met het zeer eenduidig raster van wegen en sloten. Het deelgebied Noordelijk Veenlandschap II is samengesteld uit droogmakerijen en veenpolders verbonden aan het Alkmaardermeer. Het is een open en weids gebied en de Stelling volgt een zeer gevarieerd tracé van dijken en kaden.

De kernkwaliteiten werken we daarom uit in de volgende drie deelgebieden: Noordelijk Veenlandschap I, de Droogmakerij Beemster en het Noordelijk Veenlandschap II.

Bij de uitwerking van de kernkwaliteiten volgen we de drie hoofdkenmerken die uitdrukking geven aan de Outstanding Universal Value (OUV) voor de Hollandse Waterlinies: het strategisch landschap; hoe is gebruik gemaakt van het landschap en hoe zijn de linies daarin gelegd, het watermanagement; op welke manier werd het gebied vervolgens onder water gezet, en militaire werken; wat voor versterkingen zijn toegevoegd aan de waterhindernis om de vijand tegen te houden.

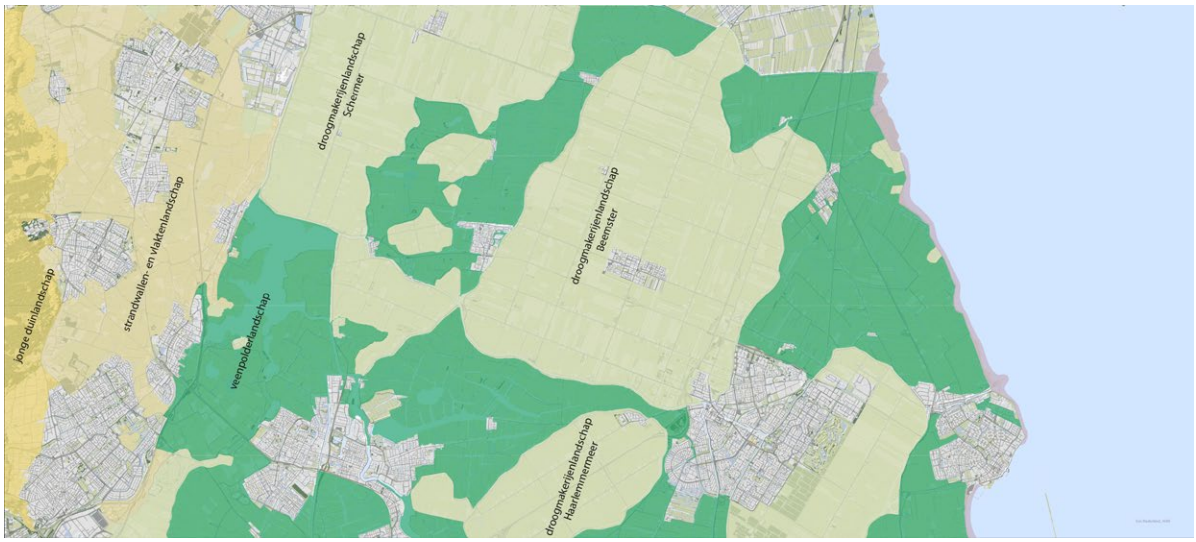

Typen Landschap: veenpolderlandschap en droogmakerijlandschap.

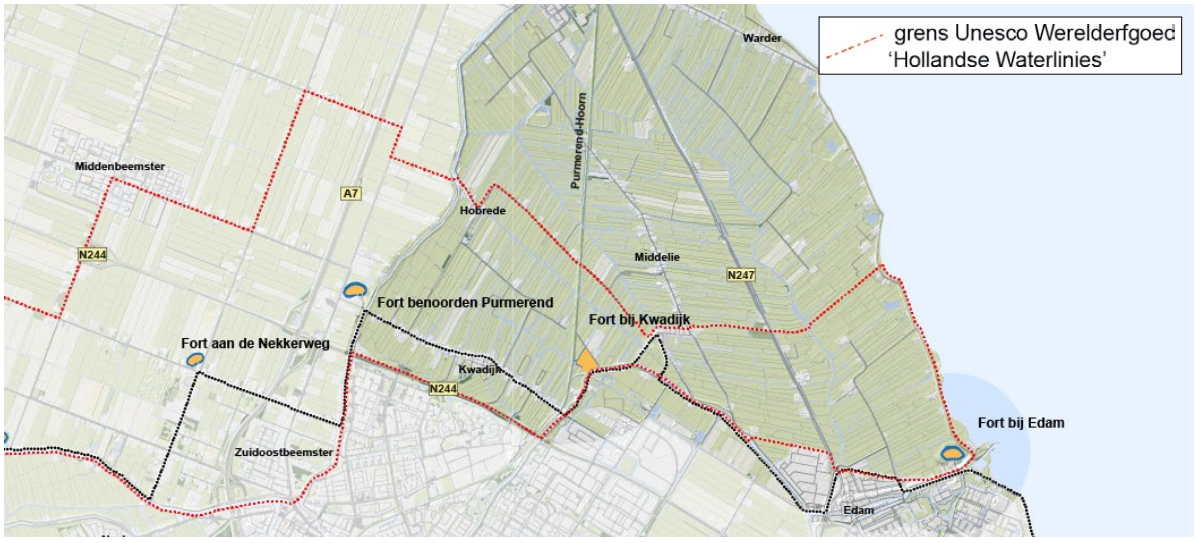

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I.

5.3 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap I

Strategisch landschap

Bij het vaststellen van het tracé van de hoofdweerstandslijn zijn verschillende in het landschap aanwezige waterkerende kaden en dijken ingezet. Deze vormen de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde. De typen waterkeringen lopen sterk uiteen. Vanaf de kust van de voormalige Zuiderzee zijn dat: de kade van het Oorgat naar Edam, de voormalige vestingwal van Edam, de kade langs de verbinding tussen Edam en de ringvaart van de Purmer, de ringdijk van de Purmer met een lus over de kade rond Polder de Rijpe, een hoog gelegen stukje land ten noorden van de Purmer en de kade door Kwadijk.

Kwadijk is een lintdorp dat zich heeft ontwikkeld aan de omringdijk van Zeevang. Om het inundatiewater te kunnen keren was het nodig de bestaande kade met onverharde weg door het dorp met een meter op te hogen. Dit vormde tevens de route tussen Fort bij Kwadijk en Fort benoorden Purmerend. Een militaire weg werd altijd verhard. Bij de ophoging is dat gebeurd, met klinkers. De huidige weg door Kwadijk bestaat nog steeds uit klinkers.

De hoofdweerstandslijn heeft een samengesteld karakter, en is niet eenvoudig na te volgen en waar te nemen. Dat heeft, naast de diversiteit in verschijningsvorm, verschillende oorzaken: kaden zijn deels opgenomen binnen de bebouwing, zoals bij Edam en Kwadijk, langs de hoofdweerstandslijn tussen Edam en Kwadijk zijn geen zichtbare militaire werken die het tracé aanduiden, en bovendien is het logische verloop over de ringdijk van de Purmer onderbroken bij Polder de Rijpe.

Het te inunderen gebied was polder de Zeevang, vrijwel geheel omsloten door de oorspronkelijke omringdijk. De Zeevang is uitgestrekt en open met daarin de lintdorpen Middelie en Warder en aan de noordelijke dijk Oosthuizen. Het veenpolderlandschap is goed herkenbaar door de strookverkaveling. De kavels zijn lang en smal met daartussen brede sloten. Het landgebruik is nog grotendeels agrarisch. Door de polder gaan verschillende noord-zuid georiënteerde lijnen. De veenrivier de IJe, de trekvaart van Edam naar Hoorn met daarnaast de provinciale weg, en de spoorlijn tussen Purmerend en Hoorn. Onveilig- en veilig gebied zijn herkenbaar door de (historische) bebouwing van Edam en Kwadijk en de daarachter verdichte gebieden van Volendam en Purmerend. Omdat de hoofdweerstandslijn langs één sterk samenhangende natte veenpolder ligt, is het inundatiegebied herkenbaar.

Acces Spoorlijn Hoorn-Purmerend, op de voorgrond de weilanden waar de fortgracht en aarden werken van Fort bij Kwadijk lagen.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. De dijk Hoorn-Amsterdam is een duidelijk herkenbaar acces, gemarkeerd door het Fort bij Edam. Vanaf dit fort kon ook de vijand beschoten worden dat de Stelling via de Zuiderzee benaderde. De spoorlijn vormt in dit deelgebied het andere acces. Omdat het Fort bij Kwadijk niet voltooid was met bomvrije gebouwen en later weer werd vergraven is dit nu minder herkenbaar.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De verboden kringen van het Fort bij Edam zijn nog steeds open. De weidsheid van polder de Zeevang en de Markermeer benadrukt de functie van het fort als bewaker van de omgeving. Direct achter de dijk Hoorn-Amsterdam ligt inmiddels een buitendijks terrein met stacaravans binnen de verboden kring. Het is beperkt zichtbaar vanaf het fort. Staande op de dijk verbreekt het wel de grootsheid van het schootsveld van Fort bij Edam. De beleving van de verboden kring rond Fort bij Kwadijk is belemmerd. Aan de noordzijde ligt een bedrijfsterrein met grote schuren, en aan de oostzijde staan stevige erfbeplantingen. Er is wel openheid en zicht over het acces en de westflank van het fort.

Watermanagement

De essentie van de Stelling van Amsterdam bestaat uit de inundatie. In dit deelgebied gaat het om het onder water zetten van polder De Zeevang. Deze te inunderen polder vormde een brede natuurlijke verdedigingszone van flinke omvang en volume. Het water ten behoeve van het stellen van de inundatiekom kwam grotendeels uit de Zuiderzee en werd bij de bestaande sluizen van Schardam, Edam en Monnickendam het boezemsysteem in gelaten. Via de schutsluis van de trekvaart bij Oosthuizen en de Pompsluis in het centrum van Edam kwam het water De Zeevang in.

Weidsheid van het landschap van polder de Zeevang en het Markermeer vanaf het Fort bij Edam ,
(foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Zeesluis bij Edam.

De 'zeesluis' bij Edam was belangrijk omdat deze direct aan de hoofdweerstandslijn lag. Van hieruit werd snelle doorvoer van water via de ringvaart van de Purmer richting de Beemster en het Schermereiland gegarandeerd.

De watergangen in het boezemsysteem zijn vrij smal. Dat vormde een beperking voor de verspreiding van grote hoeveelheden inundatiewater. Polder de Zeevang lag direct aan zee, dicht bij de inlaatpunten en was snel en eenvoudig te inunderen. Daarom kon hier tijdelijk meer water worden geborgen om later verder te verspreiden richting de andere inundatiekommen ten noorden van Amsterdam.

Militaire werken
De afstand tussen de forten bij Edam en Kwadijk is 5 km groot, terwijl ca. 3 km gebruikelijk is. Wellicht het meest uiteenliggend van alle forten binnen de Stelling van Amsterdam. De reden hiervoor ligt in het beperkte aantal accessen, in combinatie met het noordelijke deel van de Stelling eenvoudig onder water te zetten was en ruime inundatie kommen bezat. Ook kan het er op wijzen dat een aanval van de vijand het minst vanuit het noorden of de Zuiderzee werd verwacht waarbij de verdediging van de Zuiderzee tot de taak van van de Marine behoorde.

Het Fort bij Edam bewaakt het acces van de voormalige Zuiderzeedijk en de 'zeesluis' die van groot belang was voor de inundatie van de Stelling. Het ligt ingeklemd tussen de dijk Hoorn-Amsterdam en de kade van het Oorgat, de havenverbinding naar Edam. Aan de keelzijde is het fort beplant waardoor een sterk contrast is tussen de bebouwde rand van Edam en de open veenpolder. Het fort is bereikbaar via een weg naar Oorgat, die dicht aansluit op de Zeesluis. Hier wordt de relatie tussen beide helder gemaakt. Als onderdeel van het fort, staat op het terrein buiten de gracht een fortwachterswoning en een bergloods. Het bomvrije frontgebouw heeft 2 keelkazematten, via het hoofdgebouw kan men via een ondertunneling (poterne) bij de frontkazemat en een mitrailleuropstelling in de frontwal komen.

Oorspronkelijk was de gedachte om de verdediging van de Zuiderzeedijk tussen Edam en Amsterdam te verstevigen met batterijen, vergelijkbaar met de kustbatterijen bij Durgerdam en Diemerdam. Het ging om de batterij bij de Janhagelhoek tussen Volendam en Monnickendam en de batterij bij Uitdam. Beide posities lagen in de knik van een dijk, vooruitgeschoven in het water. De batterijen zijn zeer waarschijnlijk nooit gebouwd. Wellicht dat er aarden werken zijn aangebracht die nu verdwenen zijn of dat mitrailleurs en geschut achter de Zeedijk opgesteld konden worden.

Fort bij Edam, gezien vanaf de dijk Hoorn-Amsterdam.

Fort bij Kwadijk ligt bij de ringvaart van de Purmer ten oosten van Kwadijk. Het bewaakt het acces spoorlijn Edam-Hoorn en de toegang via Middelie. Heden ten dage herinneren alleen de fortwachterswoning en de bergloods aan het fort. In 1895 is een aardwerk met gracht aangelegd. De bouw van het bomvrije gebouw is achterwege gebleven. Dat hier nooit een volwaardig fort is gebouwd onderstreept de beperkt geachte kwetsbaarheid van dit deel van de Stelling. In 1916 is het aardwerk deels afgegraven om zandzakken te vullen ter versterking van de Zuiderzeedijk als gevolg van een dijkdoorbraak, á contrair de functie van de Stelling. In de jaren '60 is de rest van het zand gebruikt voor ruilverkaveling van Zeevang, en in de jaren daarna is de gracht gedempt en het gebied weer als agrarisch land ingericht. Het fortterrein met de loods en de fortwachterswoning is een provinciaal monument.

Fortwachterswoning en bergloods met grens paal van Fort bij Kwadijk (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

5.4 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingslinie. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de Stelling als verdedigingslinie hebben de forten en bijgebouwen nieuwe functies gekregen. Fort bij Edam heeft als overdekte schietbaan dienst gedaan en als opslagplaats voor onklaar gemaakte wapens. Het is in bezit van Staatsbosbeheer en heeft momenteel een functie als museum. De fortwachterswoning bij Kwadijk is gerestaureerd en in gebruik als woning. In de bergloods is een dumphandel gevestigd.

Ondanks dat de beperkingen om te bouwen in de omgeving van de Stelling zijn opgeheven, is het linie-landschap aan de onveilige zijde weinig verdicht. Met de ruilverkaveling in de jaren '70 van de vorige eeuw zijn boerderijen met erfbeplanting ook in de open gebieden tussen de lintdorpen in De Zeevang terecht gekomen. Dat maakt de ruimte minder uitgestrekt. De aanleg van de provinciale weg langs de trekvaart Edam-Hoorn door De Zeevang zorgde voor ruimtelijke scheiding, omdat deze begeleidende beplanting kreeg. Vanaf 1980 heeft zich ten westen van Edam, tussen de trekvaart en de Purmer een bedrijventerrein ontwikkeld die de visuele relatie tussen de stad en de droogmakerij heeft verbroken. De samenhang van de hoofdweerstandslijn en de inundatiekom is hier verdwenen. In dezelfde periode, nadat het aardwerk en de gracht van Fort bij Kwadijk zijn verdwenen, heeft zich de frontzijde van de oorspronkelijke locatie, ongeveer op de voormalige gracht, een groot bedrijf ontwikkelt. Het buitendijkse kampeerterrein ten oosten van Fort bij Edam is rond 2010 ontwikkeld. Het lintdorp Kwadijk is beperkt gegroeid. Er heeft verdichting aan het lint plaats gevonden, tussen de bestaande huizen en aan de zuidzijde is een klein woonwijkje gebouwd.

Aan de veilige zijde heeft een veel grotere transformatie plaatsgevonden. Edam is vanaf 1970 naar het zuiden uitgebreid. Tegelijkertijd groeide Volendam uit richting het noorden. Rond de eeuwwisseling zijn beide kernen aan elkaar gegroeid. Ten zuiden van Kwadijk heeft de bebouwing van Purmerend vrijwel het gehele veenpoldergebied ingenomen. De provinciale weg N244 tussen de A7 en Edam vormt de harde scheidslijn, waardoor het lintdorp nog in de vrije ruimte ligt. Vanaf 1990 is Purmerend de droogmakerij de Purmer ingesprongen. Daarvan is inmiddels de westelijke helft vrijwel volledig verstedelijkt. Ook ten noorden van de N244 wordt hier nu gebouwd. De verdichting ten zuiden van de hoofdweerstandslijn zorgt voor een contrast waardoor de veilige en onveilige zijde goed herkenbaar zijn.

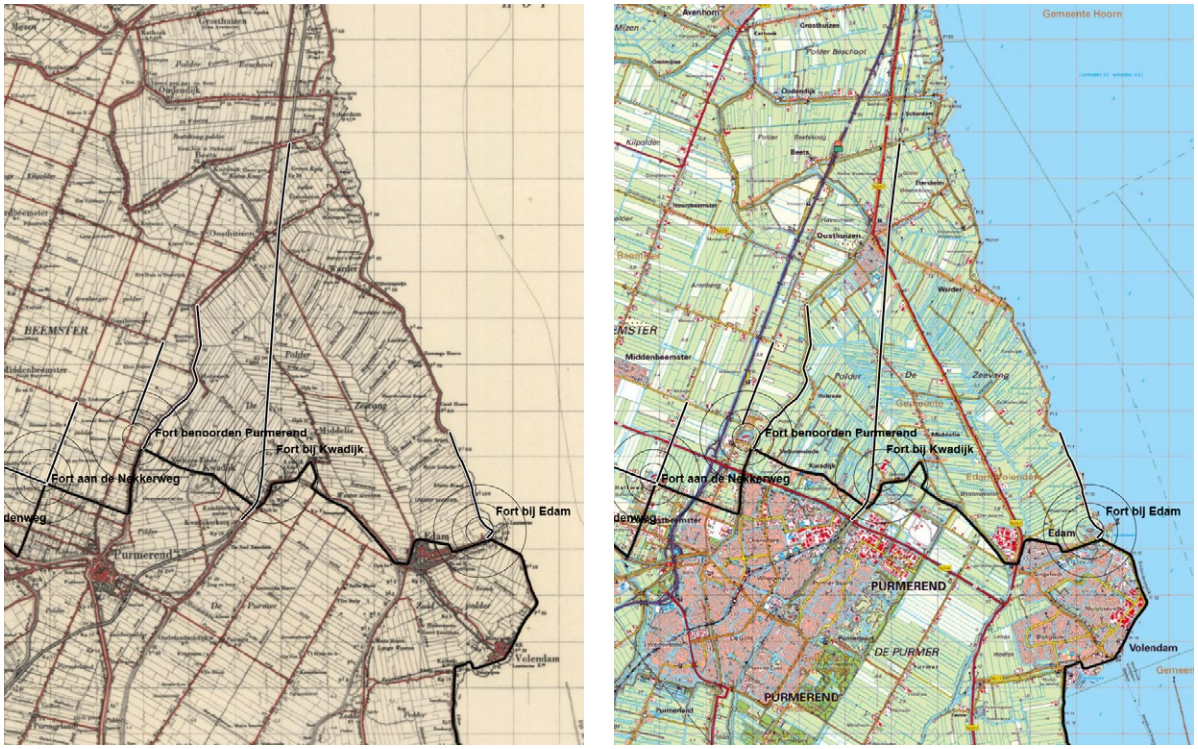

Polder de Zeevang: 1950 en 2020.

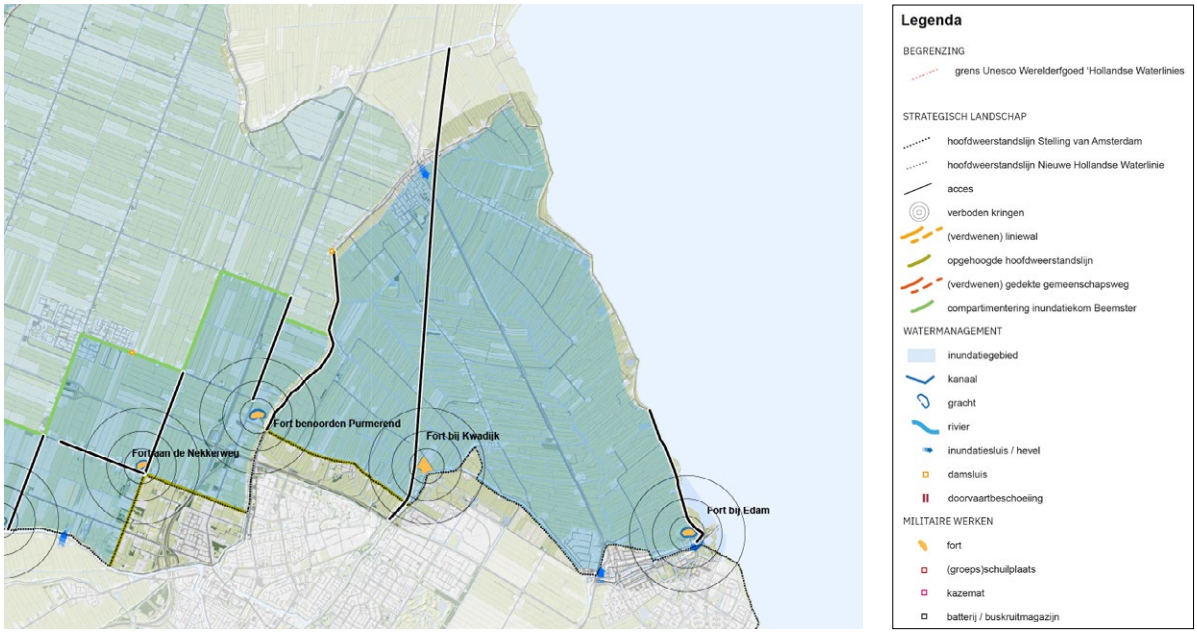

Strategisch landschap, watermanagement en militaire werken deelgebied Noordelijk Veenlandschap I.

5.5 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap I

Strategisch Landschap

- De openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandlijn in contrast met de verdichte veilige zijde.
- Het herkenbare veenpolderlandschap van De Zeevang, met strookverkaveling dat de hoofdweerstandslijn verbindt.
- De hoofdweerstandslijn over de inundatiekering door het dorpslint Kwadijk, met militaire weg uitgevoerd in baksteen.
- Heldere accessen gevormd door de Zeedijk en de spoorlijn Edam-Hoorn.
- De open verboden kring rondom Fort bij Edam en de positie van het fort aan het uitgestrekte Markermeer en in de open polder De Zeevang.
- De grotendeels nog onbebouwde locatie van het nimmer voltooide Fort bij Kwadijk met zichtrelatie op het acces gevormd door de spoorlijn Edam-Hoorn.

Watermanagement

- De hoofdinundatie via de zeesluis bij Edam.
- De eenheid en samenhang van polder De Zeevang als herkenbare inundatiekom met een nat en agrarisch karakter.
- Pompsluis Edam voor de inundatie van De Zeevang.

Militaire Werken

- Fort bij Edam, met vrijwel nog alle aanwezige elementen.
- Verbinding van Fort bij Edam met de zeesluis, strategisch en fysiek; de sequentie van de sluis tegen de hoofdweerstandslijn, het pad van de dijk naar de gracht van het fort in het groen aan de keel van het fort en de passage via de bomvrijegebouwen via een ondertunneling naar de kazemat in de frontwal met open uitzicht.
- De nog bestaande fortwachterswoning en bergloods van het voormalige Fort bij Kwadijk.

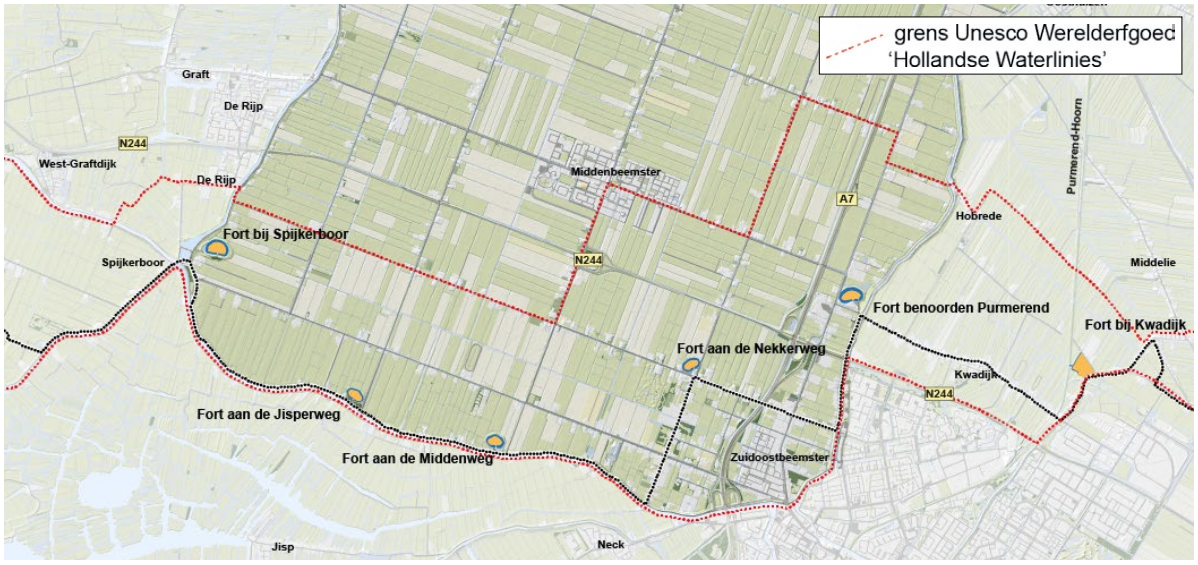

Deelgebied Droogmakerij Beemster.

5.6 Deelgebied Droogmakerij Beemster

Strategisch landschap

De hoofdweerstandslijn hangt sterk samen met de droogmakerij en bestaat uit het zuidelijke deel van de ringdijk van de Beemster en het wegenpatroon in het zuidoostelijk deel van de droogmakerij. De hoofdweerstandslijn over de dijk wordt hier verlaten en door de laag liggende Beemster getrokken. De keuze voor dit tracé is gemaakt om het dichter bewoonde en hoger gelegen Zuidoost Beemster niet onder water te hoeven zetten. De delen van de Nekkerweg en de Volgerweg die dit gebied begrensden werden daarom verhoogd en kregen een tweede functie als inundatiekering. De ligging van Fort aan de Nekkerweg, los van de dijk en in de Beemster, maakt het tracé van de hoofdweerstandslijn inzichtelijk. Verdichting van de Beemster door bebouwing is met name hier aanwezig, achter de hoofdweerstandslijn. Dit contrast maakt het tracé eveneens navolgbaar.

De rest van het gebied van de Beemster vormde een inundatiekom. Het is één van de grootste kommen van de Stelling van Amsterdam en helder begrensd door de ringdijk. Omdat de meeste forten aan deze dijk liggen, is de werking van het systeem van de verdediging door onderwaterzetting leesbaar. Ook omdat het linielandschap hier nog open is.

Fort bij Spijkerboor, het acces over de ringdijk van de Beemster is zichtbaar aan de bomenrij, het acces over het Noord-Hollands Kanaal loopt achter het fort richting de horizon (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

De inundatiekom is verdeeld in twee compartimenten. Het was niet wenselijk het hele gebied op het militair meest uitgelezen peil te stellen. Het zuidelijke compartiment kwam onder water te staan. Het noordelijk deel kon dan als nodig licht onder water (drassig) gezet worden. De compartimentering loopt van oost naar west over de Hobrederlaan, via de Purmerenderweg naar het noorden, dán terug via de Hobrederweg naar de Nekkerweg die richting het zuiden gevolgd wordt tot aan de Rijperweg. De lijn van compartimentering gaat verder over te Rijperweg tot aan Middenbeemster en loopt daar via de Middenweg weer naar het zuiden tot aan de Volgerweg die tot aan de westelijke ringdijk wordt aangehouden. In deze lijn zijn compartimenterings-werken zoals damsluizen en stuwen aangebracht om er een (tijdelijke) kering van te kunnen maken.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. Er is een duidelijk zichtbare relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn in de Beemster.

De potentieel meest toegankelijke accessen, zowel over water als over land, waren de ringdijk en -vaarten. Deze doorsnijden aan weerszijden de hoofdweerstandslijn bij Kwadijk en bij Spijkerboor. Binnen de ringdijk is bij de brug naar Kwadijk het fort Benoorden Purmerend gemaakt om dit acces te verdedigen. Spijkerboor ligt aan de kruising van Westelijk ringvaart met het Noord-Hollands Kanaal/Zuidelijke ringvaart.
Het kanaal met de dijken vormde ook een acces vanuit het westen. Het Fort bij Spijkerboor is daarom ter hoogte van de samenkomst van beide accessen gepositioneerd.

De wegen door de Beemster vormden ook mogelijke toegangen door de hoofdweerstandslijn. Ze lagen wat hoger dan de omgeving en door het regelmatige ritme, de rechtlijnigheid en de aanwezige bebouwing en beplanting langs de wegen, goed op te sporen. Op alle noord-zuid lopende wegen zijn daarom forten gepositioneerd; de Purmerenderweg, met het Fort benoorden Purmerend, en de overige wegen waarnaar de forten zijn vernoemd: Fort aan de Nekkerweg, Fort aan de Middenweg, Fort aan de Jisperweg.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De openheid van de verboden kringen is rond de meeste forten nog grotendeels aanwezig. Rondom Fort benoorden Purmerend heeft verdichting met kassen en een werf van het Hoogheemraadschap plaatsgevonden. Dit is op het voormalig militair magazijncomplex Purmerend dat op het glacis van het fort is gebouwd. Ook de snelweg met begeleidende beplanting begrenst de ruimte van het oorspronkelijke schootsveld. Zichtrelatie is er tussen de forten aan de Middenweg en de Jisperweg. Ook kan, turend door de bomen langs de Zuiderweg, vanaf Fort aan de Jisperweg het Fort bij Spijkerboor onderscheiden worden, en andersom.

Uitzicht vanuit Fort aan de Nekkerweg richting Middenbeemster.

De openheid van de schootsvelden en de beplanting van het orthogonale stelsel van wegen van de Beemster staan in bijzondere verhouding tot elkaar. Bomen konden eenvoudig verwijderd worden bij oorlogsdreiging en rond de aanleg van de Stelling waren niet alle polderwegen eenduidig aangeplant. Het is dus niet helemaal duidelijk in hoeverre er in de schootsvelden geen bomen stonden of tot dat doel geveld werden.

In de huidige situatie is het mogelijke conflict tussen openheid en beplanting niet militair maar beleidsmatig. Openheid van de schootsvelden is een kernkwaliteit van het Unesco werelderfgoed de Hollandse Waterlinies. De beplante wegen zijn een kernkwaliteit van het Unesco werelderfgoed De Beemster. Historisch gezien lijkt er geen helder aanknopingspunt om een oordeel te vellen over de onderlinge verhouding. Het lijkt er op dat Middenweg en Jisperweg in het schootsveld grotendeels onbeplant zijn gelaten. Het schootsveld van het Fort aan de Nekkerweg ligt mooi in de hoek van de groene kamer van de Beemster met uitzicht op Middenbeemster. De kenmerkende ruimte van de Beemster en een schootsveld vallen op een bijzondere manier samen.
De provinciale weg N244 doorkruist deze openheid, maar is onbeplant op het knooppunt bij de Middenweg na.

Het oorspronkelijke strategische landschap voorzag in openheid aan de onveilige zijde. Aan de veilige zijde was dit minder van belang. Maar de zone binnen de hoofdweerstandslijn was veelal wel open vanwege de afstand die tot Amsterdam werd gehouden en het omliggende agrarische land met verspreid daarin dorpen en kleinere steden. Over het algemeen is de veilige zijde, binnen de ring van de hoofdweerstandslijn om Amsterdam, nu ook meer verstedelijkt en verdicht dan de onveilige zijde buiten de ring als uitbreidingen van Amsterdam en haar satellieten. In de Beemster is het contrast tussen verstedelijkt en landelijk goed te ervaren bij Purmerend. Dit is anders bij het Wormer- en Jisperveld. De veilige zijde van de hoofdweerstands-lijn is hier juist uitgestrekt, open, en bovendien nat. Door de hogere ligging van deze veenpolder en de positie van de forten in de diep gelegen Beemster is wel af te leiden wat de veilige en onveilige zijde moet zijn.

Watermanagement

Het water voor de inundatie van de Beemster kwam uit het systeem van de Schermerboezem, dat aangevuld werd met water uit de Zuiderzee via de sluizen van Schardam, Edam en Monnickendam. De Schermerboezem had daarnaast ook inlaatpunten in de kop van Noord-Holland.

De Beemster kon onder water gezet worden door de inlaatsluis in de zuidelijke Beemsterringdijk. Dit is het grootste inlaatwerk in de Stelling van Amsterdam en bestaat uit een sluis met vanaf de inlaat een afvoerbed, stortebed en een opvangkom. Het afvoerbed en het stortebed zijn verhard om te voorkomen dat de kracht van het instromende water een diep gat zou uitspoelen en daarmee het kunstwerk en de dijk kon ondermijnen. De sluis is in het dijklichaam aangebracht. De sluis heeft zes openingen in de vorm van drie gewelven. De openingen konden met schuiven worden afgesloten en ook nog paarsgewijs worden afgesloten of gestuwd met schotbalken om de toevoer naar de Beemster gedurende de onderwaterzetting te reguleren. De ingang van de inlaatsluis is nu dichtgemaakt, maar nog zichtbaar vanaf de dijk en het water. Aan de binnenzijde is de sluis volledig zichtbaar. De sluis is uitgevoerd in baksteen met zetstenen (waarschijnlijk natuursteen) en op de dijk zijn gietijzeren, niet originele, balustrades aangebracht voor de valbescherming.

Inlaatsluis in de Beemsterringdijk, ingang aan de ringvaart en uitgang in de opvangkom. De sluis is aan het eind van de tweede wereldoorlog open gezet door de Duitsers (Bron: www.laagholland.com)

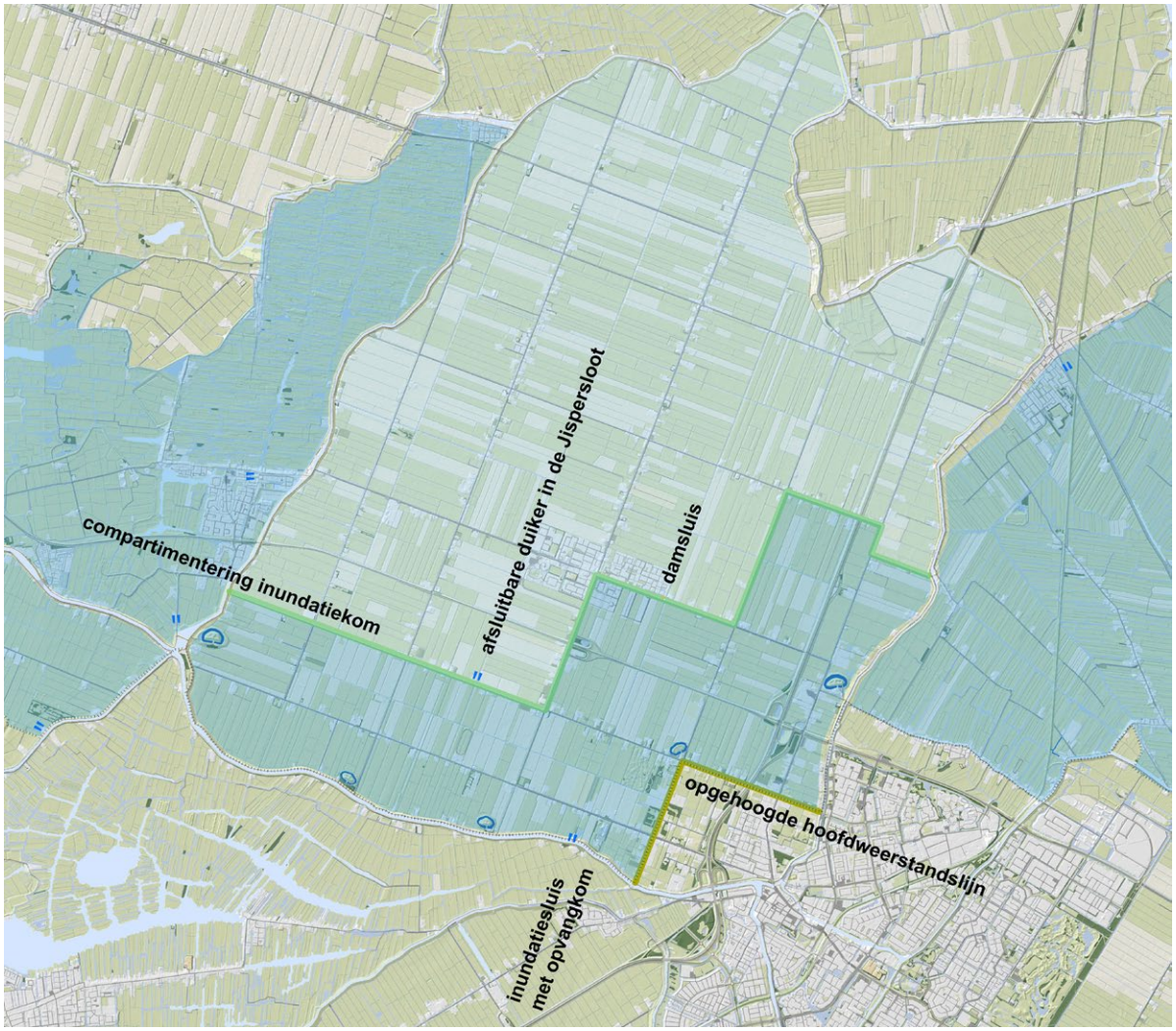

Compartimentering inundatiekom Beemster.

Om in het zuidelijke deel van de Beemster het water te kunnen opzetten, werden damsluizen in de opgehoogde hoofdweerstandslijn rondom Zuidoost Beemster dichtgezet. In normale tijden, zonder oorlogsdreiging, moesten de damsluizen open zijn voor een goede afwatering. Bij dreigingen konden de damsluizen en duikers dicht worden gezet met schotbalken en waartussen grond werd gestort. De dijk vormde dan weer één geheel en ging als inundatiekering fungeren. Damsluizen zijn in de Beemster veelal gecombineerd met bruggen over de belangrijke ontwateringssloten, maar nu niet meer aanwezig.

Hetzelfde wordt gedaan voor de noordelijke compartimentering. Hierin is bij Middenbeemster nog een damsluis aanwezig en in de Volgerweg, bij de kruising met de Jispersloot, een afsluitbare duiker met gietijzeren windwerk. Dit kunstwerk had als doel om, zo nodig, de rest van de Beemster onder water te kunnen zetten. De schotbalken voor de damsluizen lagen opgeslagen bij het Fort aan de Nekkerweg.

Duiker met windwerk bij de Jispersloot (bron: www.laagholland.com).

Militaire werken

In de Beemster zijn vijf forten gebouwd. Fort aan de Middenweg en Fort aan de Jisperweg zijn de laatst opgeleverde forten van de Stelling van Amsterdam. In het landschap zijn de vijf forten door de contrasterende verschijningsvorm goed te onderscheiden. Ze liggen verhoogd in de omgeving met golvende, afgeronde wallen en hebben een eigen beplanting. Het zijn eilanden in de verdiepte ruimte van de Beemster, die afsteken tegen de rationeel ruimtelijke opzet van de droogmakerij. De onderlinge gelijkenis is groot zowel in het aardwerk als de beplanting.

Vier forten in de Beemster zijn verbonden met het raster van wegen van de droogmakerij. Fort bij Spijkerboor heeft een meer vrije positie binnen het wegenraster om twee accessen over water goed te kunnen bewaken. De forten liggen hoofdzakelijk aan de ringdijk, behalve Fort aan de Nekkerweg.

Fort benoorden Purmerend bewaakt zowel de toegang via de ringvaart als de toegang via wegen op de ringdijk van de Beemster. Daarnaast verdedigt het ook het acces via de Purmerenderweg in de Beemster. De fortwachterswoning staat bij de toegang naar het fort aan de teen van de dijk langs de Kwadijkerweg. Aan de oostkant van de centrale toegang over de gracht naar het hoofdgebouw is een andere dam gelegd als toegang voor laad- en losverkeer van een in het fort gevestigd bedrijf. Aan de keelzijde is het fort beplant.

Fort aan de Nekkerweg ligt midden in de Beemster dicht tegen het kruispunt van de Volgerweg en de Nekkerweg aangedrukt. Het bewaakt de accessen die beide wegen vormen. De toegang is via de Nekkerweg waar ook de fortwachterswoning staat. De keelzijde van het fort is beplant.

Zicht over de gracht van Fort benoorden Purmerend op het acces ringdijk en ringvaart van de Beemster.

Contrast tussen fort en raster van de Beemster; doorzicht vanachter Fort aan de Nekkerweg over de Nekkerweg (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Zicht over de gracht van Fort aan de Nekkerweg richting de Volgerweg met stolpboerderijen.

Glooiende wallen van het fort aan de Middenweg in het vlakke en orthogonaal opgebouwde Beemster.

Fort aan de Middenweg bewaakt de toegang naar de hoofdweerstandslijn via de Middenweg. Het fort heeft geen frontgebouw maar een hefkoepel in de frontwal. Het fort staat met de achterkant dicht tegen de dijk aan. Daartussen staat de fortwachterswoning. De keelzijde en de ruimte tussen de gracht en de dijk zijn beplant. Er is een toegang vanaf de dijk. Ten westen van Fort aan de Middenweg ligt op enige afstand de inlaatsluis.

Het ontwerp en de ruimtelijke verschijning van Fort aan de Jisperweg is vrijwel gelijk aan dat van het Fort aan de Middenweg. De fortwachterswoning ontbreekt bij Fort aan de Jisperweg. De ligging, overeenkomsten en onderlinge zichtbaarheid van de forten aan de dijk, en goed zichtbare inlaatsluis in de dijk, zorgen voor een helder en leesbaar verband binnen de Beemster.

Fort bij Spijkerboor bewaakt de accessen over de ringdijk en ringvaart van de Beemster en over het Noord-Hollands Kanaal uit het westen. De positie ligt daarvoor iets vooruitgeschoven en los van de wegen in de droogmakerij. Het fort is uniek met een hoofdgebouw van twee verdiepingen. Dit was nodig om voldoende hoog over de accessen uit te kunnen kijken vanuit de diepe droogmakerij. Daarnaast heeft het een pantser-koepel met dubbelloops snelvuurkanon. Dit type 10 cm geschut is zeer zeldzaam. De toegang naar het fort komt vanaf de ringdijk.Het heeft nog een fortwachterswoning. Vroeger stond hier ook een loods waarin een pontonbrug was opgeslagen. Deze kon over het Noord-Hollands Kanaal gelegd worden om verbindingen met het achterland in stand te kunnen houden. De keelzijde van het fort is beplant en aan de gracht aan de frontzijde zijn knotwilgen geplant.

Tussen Fort bij Spijkerboor en het kanaal is om materiaal van achter de linie naar het fort te brengen een gedekte gemeenschapsweg gemaakt aan de binnenteen van de ringdijk, beschut door wilgen. Ook nu staan daar nog wilgen. Gedekte gemeenschapswegen zorgden aan de veilige zijde voor beschutte verbindingen, ‘gemeenschap’, tussen de verschillende forten van de Stelling.

Fort bij Spijkerboor: beplant aan de Keelzijde, 2 verdiepingen hoog hoofdgebouw en beplante frontwal.

In het Wormer- en Jisperveld, aan de overzijde van het Noord-Hollands kanaal is over een grote lengte een gedekte gemeenschapsweg (in grind) aangelegd die ook aansloot op de pontonbrug bij Fort aan de Middenweg. De weg liep van Oost-Knollendam tot ongeveer Fort aan de Middenweg. De ingreep was eenvoudig. De reguliere weg lag op de kruin van de dijk. Door een weg aan de teen van de dijk te leggen, werd dekking voor manschappen en materieel verkregen. Een deel van de gemeenschapsweg is door de open veenpolder gelegd om een stuk af te snijden tussen de Knollerdammervaart en het Noord-Hollands Kanaal. De voormalige gedekte gemeenschapsweg aan de teen van de dijk is nog aanwezig. De oorspronkelijke weg op de kruin van de dijk is hier verdwenen. Waar de gedekte gemeenschapsweg eindigt, ligt de weg weer op de kruin. De gedekte gemeenschapsweg door de polder is inmiddels wel verdwenen, sporen zijn nog wel aanwezig. Rond het jaar 2000 is langs de Knollendammervaart, ten noorden van de gedekte gemeenschapsweg, de weg op de dijk aangepast. Deze is aan de binnenteen van de dijk gelegd. Het lijkt dat de gedekte gemeenschapsweg hier doorloopt naar het noorden. Dit maakt het tracé minder leesbaar.

Gedekte gemeenschapsweg door het Wormer- en Jipserveld, voor en na aanleg.

5.7 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingslinie. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de Stelling als verdedigingslinie hebben de forten en bijgebouwen nieuwe functies gekregen. De meeste forten in de Beemster zijn nog lange tijd als militair magazijn of- opslagplaats in gebruik geweest. Fort benoorden Purmerend is nu in bezit van een wijnhandel. Het Fort aan de Nekkerweg huist een hotel en wellness en Fort aan de Middenweg en aan de Jipserweg hebben momenteel geen andere functie en zijn eigendom van Natuurmonumenten. Fort bij Spijkerboor heeft als gevangenis en radiobaken voor de luchtmacht dienst gedaan. Het is nu in eigendom van Staatsbosbeheer en wordt in erfpacht door Natuurmonumenten als natuurgebied beheerd.

In het linielandschap heeft naar verhouding weinig verdichting plaatsgevonden. Middenbeemster, dat in het inundatieveld was gepositioneerd is om de daar kruisende polderwegen verder gegroeid. Zuidoost-beemster, dat achter de hoofdweerstandslijn lag, is daarbinnen dichtgegroeid. De aanleg van de A7 rond 1970 heeft door de begeleidende beplanting wel invloed op de beleving van de ruimte en de openheid. Daarnaast is de snelweg een fors nieuw acces door de hoofdweerstandslijn vlak langs Fort benoorden Purmerend. De N244 door de Beemster is ongeveer in dezelfde periode aangelegd. Deze loopt door de inundatiekom en heeft minder ruimtelijke impact omdat de provinciale weg geen begeleidende beplanting heeft. De knooppunten vormen door beplanting en grondwerk sterke verdichtingen die ruimtelijk gelijkenis hebben met de forten van de Stelling van Amsterdam. Dit wringt met name bij het knooppunt met de A7 omdat hieromheen ook meer bebouwing en bedrijvigheid is ontstaan. Fort benoorden Purmerend is daardoor in de verdrukking gekomen omdat de openheid eromheen is verdwenen.

De hoogspanningsleiding stamt ook uit de jaren '70 van de vorige eeuw. De leiding snijdt schuin door het gebied heen, hoog boven het bomenraster van de Beemster. De masten en draden zijn goed zichtbaar vanaf Fort aan de Jisperweg en de hoogspanningsleiding scheert direct langs Fort aan de Middenweg over het Noord-Hollands Kanaal. Vanwege de doorvaarbaarheid hiervan zijn extra hoge masten aan beide zijden van het kanaal geplaatst.

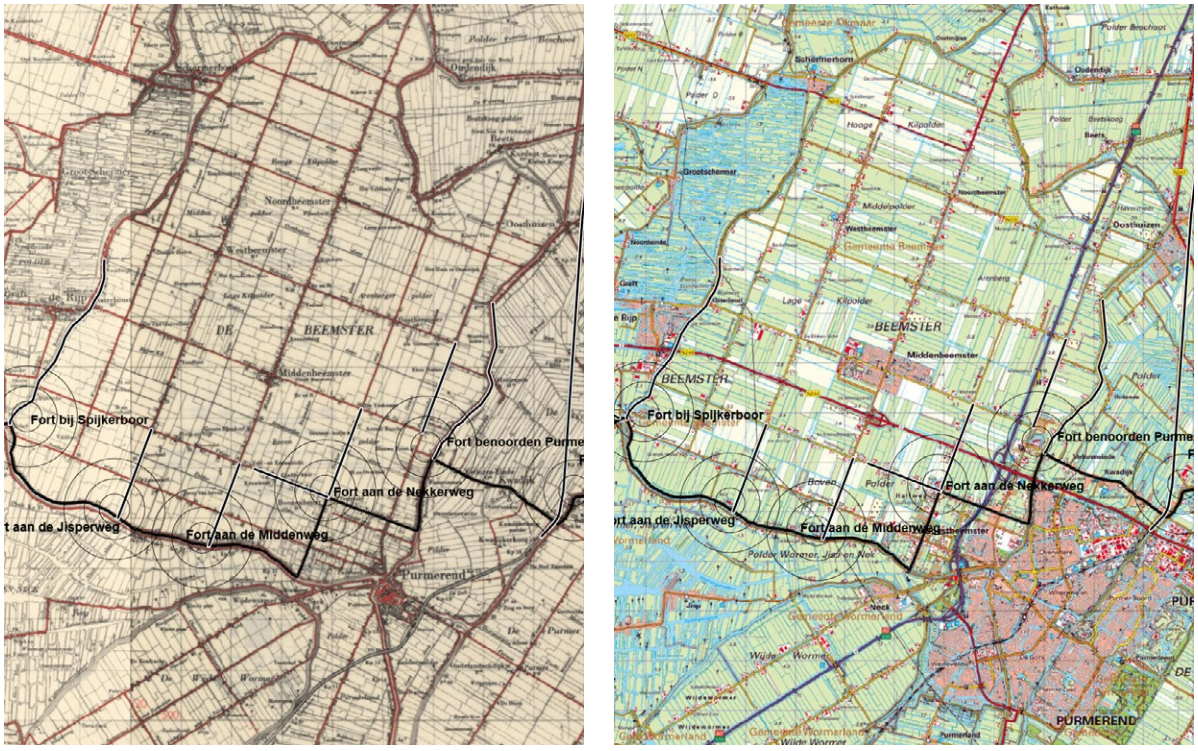

Droogmakerij de Beemster: 1950 en 2020.

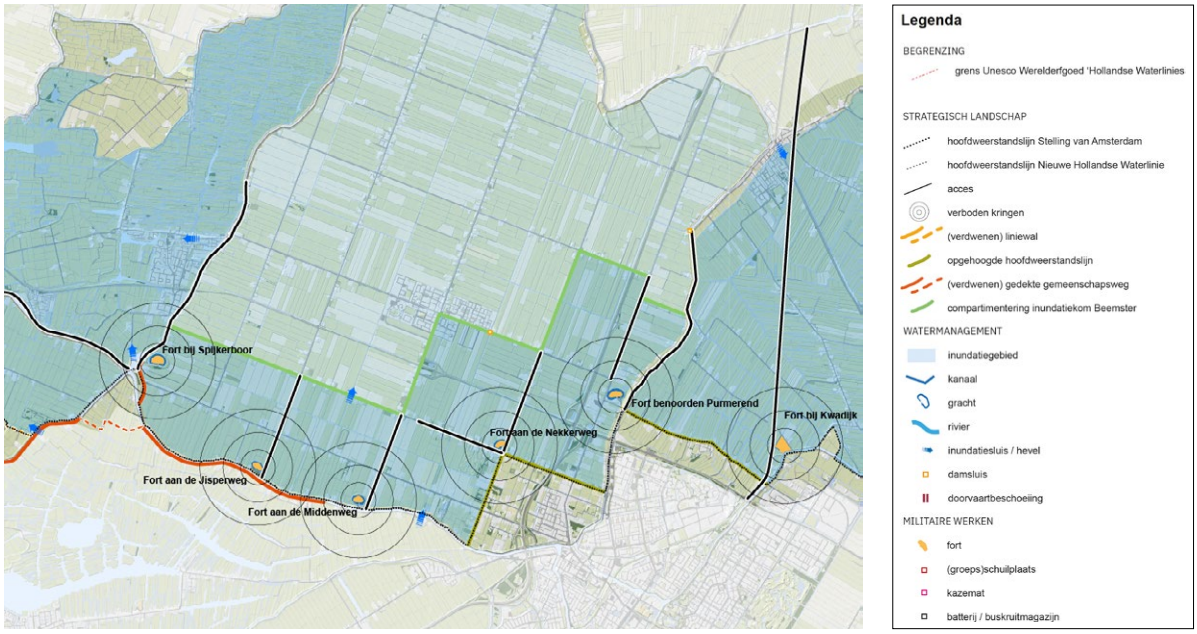

Strategisch landschap, watermanagement en militaire werken deelgebied Droogmakerij Beemster.

5.8 Kernkwaliteiten Droogmakerij Beemster

Strategisch Landschap

- Herkenbare hoofdweerstandslijn over de ringdijk en door de droogmakerij en door de verdichte veilige zijde en meer open onveilige zijde.
- Duidelijke relatie tussen accessen en de hoofdweerstandslijn; de ringvaart en de ringdijk en de rechte lijnen van het raster van wegen door de Beemster.
- Voorstelbaarheid van de inundatiekom door de heldere omlijning door de ringdijk met beplanting en de diep liggende droogmakerij.
- De openheid en leesbaarheid van het landschap met een eenduidig en samenhangend droogmakerijlandschap van de Beemster en veenpolderlandschap van het Wormer- en Jisperveld.
- De open verboden kringen rond de Forten aan de Nekkerweg, Middenweg en Jisperweg en Fort bij Spijkerboor.
- De zichtrelaties tussen Forten aan de Middenweg, Jisperweg en bij Spijkerboor.

Watermanagement

- De inlaatsluis met inlaatkom in de zuidelijke ringdijk van de Beemster.
- De compartimentering van de inundatiekom volgens het raster van de Beemster.
- De twee inundatiekades met damsluizen en afsluitbare duiker geplaatst met gietijzeren windwerk.

Militaire Werken

- Sterke onderlinge samenhang van de forten in de Beemster door de eenduidige uitstraling en verbinding aan het raster van de droogmakerij.
- Contrasterende verschijningsvorm van de forten binnen de Beemster: verhoogde ligging, golvende, afgeronde wallen en een eigen beplanting, als eilanden in de rationeel ruimtelijke opzet van de droogmakerij.
- Fort bij Spijkerboor; met hoofdgebouw van 2 verdiepingen en bijzonder geschut.
- De gedekte gemeenschapsweg ten zuiden van Fort bij Spijkerboor, onderdeel van het stelsel van gedekte gemeenschapswegen op de hoofdweerstandslijn en de verbinding met de forten in de Beemster.

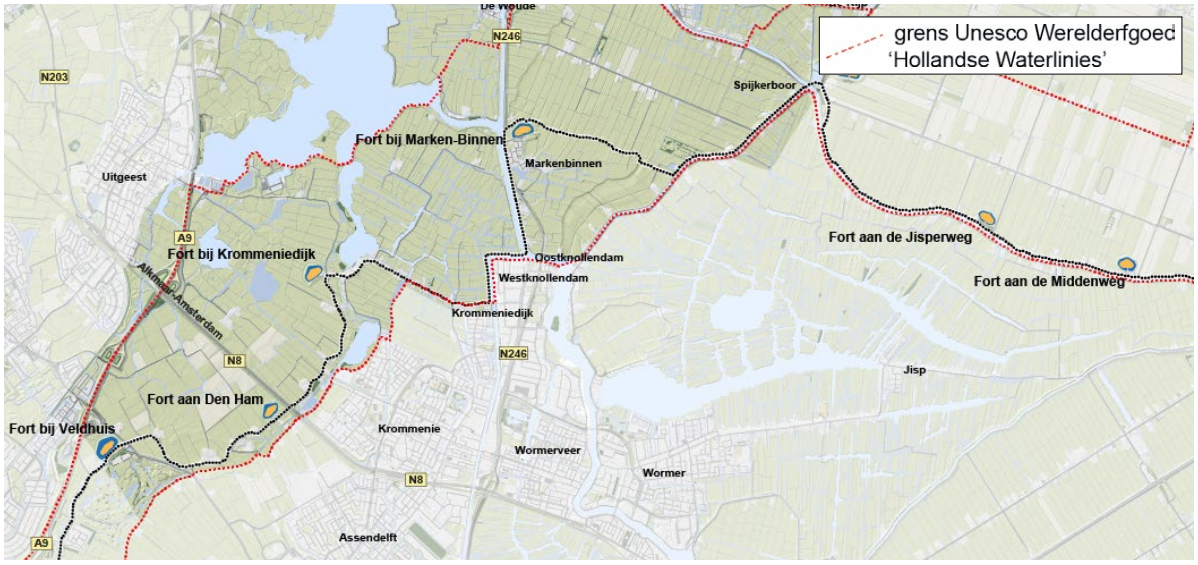

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap II.

5.9 Deelgebied Noordelijk Veenlandschap II

Strategisch landschap

Het tracé van de hoofdweerstandslijn loopt zigzaggend door het landschap. Het verbindt de forten die voor de hoofdweerstandslijn liggen in het te geïnundeerde gebied. Daarbij wordt een zeer grote diversiteit aan typen dijken en kaden met elkaar verbonden. Samen vormen ze de begrenzing van het door de Stelling beschermde land, de veilige zijde.

De hoofdweerstandslijn volgt vanaf de Beemster, bij Fort bij Spijkerboor de ringdijk van de Starnmeer, steekt deze over met een liniewal tot aan het hoger gelegen veeneiland van Markenbinnen.

Binnen de ringdijk van de Starnmeer liggen diepe en hoge gronden. De liniewal zorgde ervoor dat de hoofdweerstandslijn een logisch verloop kreeg en alleen de noordzijde van de droogmakerij onder water kon worden gezet. De liniewal is niet meer aanwezig. De aanzet daarvan is nog wel zichtbaar in een naar verhouding brede dijkopgang. Het profiel van de liniewal zag er als volgt uit: een flauw buitentalud, platte kruin en een steil binnentalud met een banket. Daarover kon men zich verplaatsen en manschappen en materieel op worden gesteld.

Liniewal/inundatiekade richting Fort bij Krommeniedijk. (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

2 De grilligheid van het verloop van de hoofdweerstandslijn en het sterk samengestelde karakter, vindt de oorsprong in de samenkomst van verschillende veenrivieren. Deze deelden het gebied op in stukken die na veenontginning verder uiteenvielen in veeneilanden door golfslag op de steeds groter wordende waterlichamen.

Vanaf de liniewal volgt de hoofdweerstandslijn de rand van het veeneiland van Markenbinnen en sluit aan de andere zijde van de Starnmeer weer aan op de ringdijk van de droogmakerij. De ringdijk wordt gevolgd tot aan West Knollendam. Hier springt de hoofdweerstandslijn over de Markervaart naar de kade van de Nauernasche Vaart en verlaat deze weer bij de aansluiting op Krommeniedijk.

Rondom Krommeniedijk en de Crommenije waren de kades en dijken niet hoog genoeg om in te zetten als begrenzing van de inundatiekommen. Daarom is een liniewal opgeworpen om de inundatie te keren.

- De wal was vanaf de Nauernasche vaart langs het noorden van het lintdorp Krommeniedijk getrokken. Hier is de kade inmiddels verdwenen.
- Aan de westkant buigt het lint naar het zuiden. Hier is de wal door het lint naar de binnenzijde van het dorp getrokken waarbij ook de hoger gelegen grond waar de kerk op staat betrokken is. Hierachter is een verbindende weg gemaakt voor de beweging van troepen en materieel achter de hoofdweerstandslijn. Deze is er nu niet meer.
- Aan de zuidzijde steekt de liniewal weer door het lint heen en volgt de Krommenieweg die de Crommeije kruist richting Fort bij Krommeniedijk.
- Vanaf hier volgt de wal de weg (met de naam Busch en Dam) langs de Crommenije naar het zuiden tot aan De Dam.

Om de wal uit het zicht te nemen werd deze beplant, zeer waarschijnlijk met (knot)wilgen. Ten zuiden van Fort aan Den Ham is nog doorgaande beplanting aanwezig. Ten noorden daarvan staan losse of kleine groepen knotwilgen. De liniewal is in het verleden hoger geweest maar door afgravingen dan wel erosie is het nu meer een lage kade.

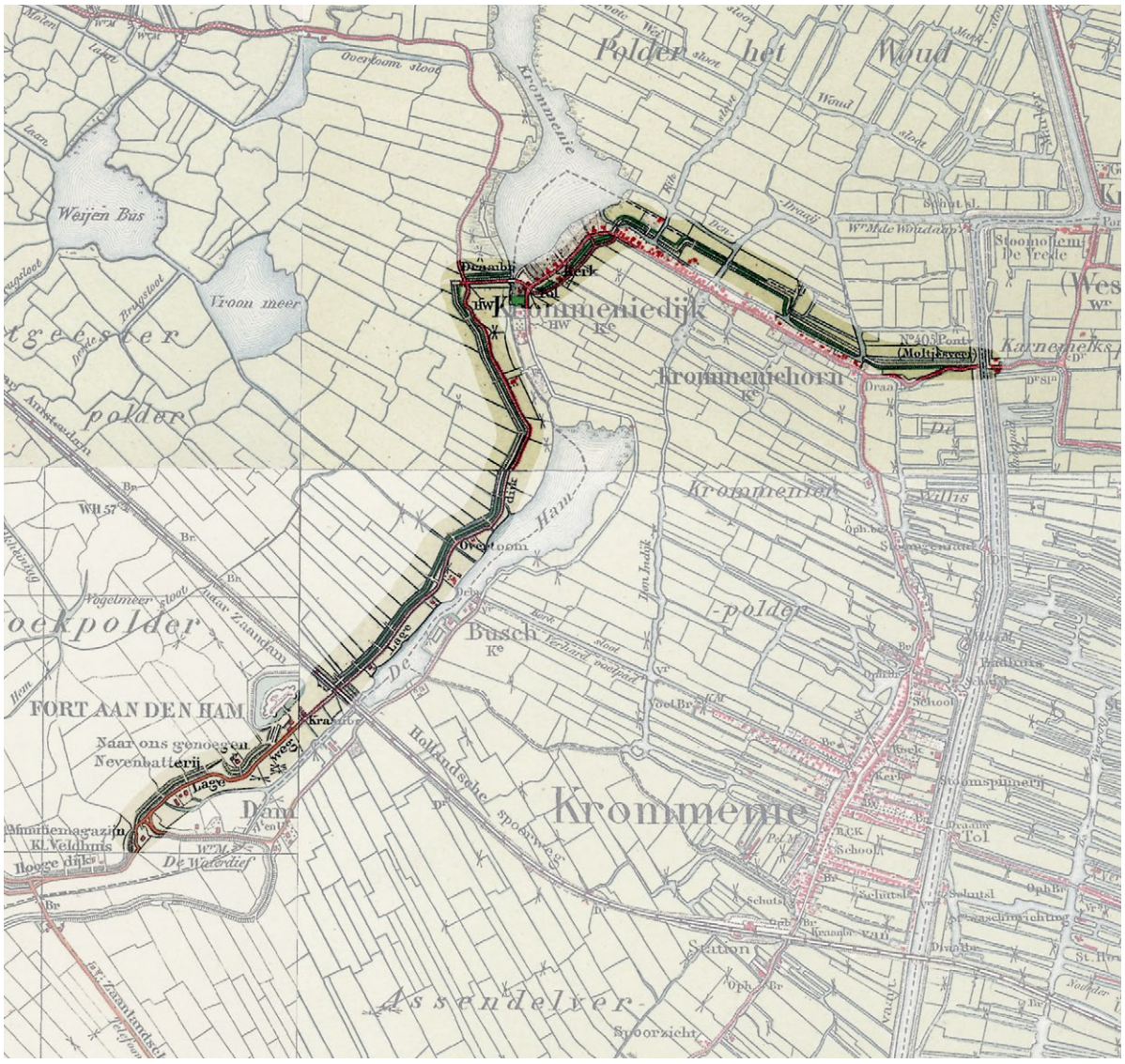

Inundatiekade Krommeniedijk-De Dam, goed zichtbaar zijn de doorvaarten naar De Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder.

Liniewal beoosten Fort bij Veldhuis, direct naast de Hooge Dijk.

Ten zuiden van De Dam is een stukje oude zeedijk, De Hoge Dijk, in de hoofdweerstandslijn opgenomen. De weg lag op de kruin en daarom is aan de binnenteen een gedekte gemeenschapsweg toegevoegd. Gedekte gemeenschapswegen zorgden aan de veilige zijde voor beschutte verbindingen, 'gemeenschap', tussen de verschillende forten van de Stelling.

De Hoge Dijk maakt ten noorden van Fort bij Veldhuis een grote slinger. Dit maakte manschappen en materieel kwetsbaar voor aanvallen uit verschillende flanken. Daarom is met een liniewal een stuk afgesneden. De Hoge Dijk diende wel als de inundatiekering. De 'liniewal beoosten het Fort bij Veldhuis' ligt er nog. Aan de frontzijde is een gracht gegraven en het buitentalud is beplant. Aan het binnentalud lag een banket. Daar kon geschut worden opgesteld.

Achter de liniewal is een gedekte gemeenschapsweg aangelegd. De gedekte gemeenschapsweg is na de Tweede wereldoorlog bij de Communicatieweg tussen Heemskerk en Assendelft getrokken. Daarbij is het westelijke deel van de Liniewal doorsneden.

De hoofdweerstandslijn heeft een sterk samengesteld karakter. Het gebied waar het door heen loopt, ligt vol dijken en kades. Het verloop is daarom niet eenvoudig waar te nemen en navolgbaar, ook omdat stukken liniewal verdwenen zijn.

Omdat het gebied uit allerlei veeneilanden en droogmakerijen bestaat, zijn er een groot aantal inundatiekommen. Tussen de Beemster en de Starnmeer liggen verschillende veenpolders en droogmakerijen rondom Graft de Rijp die bij dreiging onder water zouden worden gezet. Onder meer de Eilandpolder en de droogmakerijtjes de Graftmeer en Sapmeer. Het noordelijk deel van de droogmakerij Starnmeer vormde ook een inundatiekom. Gekoppeld aan het Alkmaardermeer zijn er de inundatiekommen van de Westwouderpolder, de Polder het Woud, van elkaar gescheiden door de Stierop, een restant van een veenrivier. Ten zuiden van het Alkmaardermeer ligt De Uitgeester- en Heemskerkerbroek tussen de Crommenije en de strandwal van Uitgeest. De inundatiekom reikt tot aan de inundatiekade bij Fort bij Veldhuis. Ook het lage gebied tussen Heemskerk en Uitgeest overstroomde bij onderwaterzetting van deze kom.

Het linielandschap is open en nat. Het Alkmaardermeer met haar vertakkingen bindt de omliggende gebieden bijeen. Ondanks de versnipperde kommen is hier een grootschalige inundatie goed voor te stellen.

Accessen doorsnijden de hoofdweerstandslijn en vormen een toegang door de linie naar het veilige gebied. Accessen vroegen extra aandacht op het gebied van verdediging. De Markervaart en de westelijke ringdijk van de Starnmeer vormen een duidelijk herkenbare toegang door de linie en wordt bewaakt door het Fort bij Markenbinnen, dat ook het acces over water via het Stierop overzag. Via de Crommenije en over de Lagendijk ten zuiden van het Alkmaardermeer waren ook toegangen tot de hoofdweerstandslijn. Fort bij Krommeniedijk markeert deze accessen. De spoorweg tussen Uitgeest en Krommenie vormt een kaarsrechte en markante doorsnijding van de Stelling en wordt bewaakt door Fort aan den Ham.

Verboden kringen rondom forten en batterijen waren bedoeld om een vrij waarnemings- en schootsveld te waarborgen en de vijand geen gelegenheid tot dekking te geven. De kringen rondom de drie forten zijn alle nog open. De weidsheid en openheid van het gebied van polder benadrukt de functie van het fort als bewaker van de omgeving. De forten zijn onderling zichtbaar. Vanaf Fort aan Den Ham is er zicht op Fort bij Veldhuis en Fort Krommeniedijk. Vanaf Fort bij Krommeniedijk is Fort aan Den Ham zeer goed waarneembaar, Fort bij Veldhuis is in de verte te onderscheiden net als aan de noordzijde het Fort bij Markenbinnen.

Openheid en zicht aan de onveilige zijde was voor het strategisch landschap van groot belang. Het huidige landschap biedt beide nog in ruime mate. De horizon zal wellicht meer zijn verdicht, vanaf de hoofdweerstandslijn bepalen open graslanden, moerassen en water het beeld. Kleine dorpen als Markenbinnen, Knollendam, Krommenie en Krommeniedijk en het doorlopende open lint langs de Krommenije tot aan De Dam lagen dicht tegen of direct aan de hoofdweerstandslijn. Daartussen was het open. Nu is het gebied tussen Krommenie en de Zaan sterk verdicht en is het contrast van onveilig en veilig sterker aangezet en herkenbaar.

Fort aan De Ham bewaakt het acces van de spoorweg tussen Assendelft en Uitgeest (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Watermanagement

Het water voor de inundatie kwam uit het systeem van de Schermerboezem waar het Alkmaardermeer onderdeel van is. De boezem werd aangevuld met water vanuit de Zuiderzee dat via de sluizen van Schardam, Edam en Monnickendam binnengelaten kon worden. De Schermerboezem had daarnaast inname- en doorvoerpunten in de kop van Noord-Holland en aan het Noordzeekanaal in het zuiden: de Zaansluizen, de Schermersluis te Nauerna en de Overtoomsche Sluis.

Voor het inlaten van water in de boezem en het stellen van de vele kommen werden veelal de bestaande sluizen en stuwen ingezet. In veel gevallen werden deze verstevigd of aangepast ten behoeve van de Stelling van Amsterdam.

Voor de Eilandspolder en omgeving werden de sluizen bij De Rijp en West-Grafdijk ingezet. Daarnaast werd speciaal voor de inundatie de inlaatsluis Eilandspolder gemaakt ten zuiden van Graft-De Rijp, bij Spijkerboor. De sluis is gesloopt, de inlaatkom en ontvangstkom zijn wel bewaard gebleven.

Om de Starnmeer onder water te zetten werd eerst een (niet meer aanwezige) duiker die onder de liniewal lag gesloten. Het water kon dan worden ingelaten via de inlaatsluis direct ten noordoosten van de liniewal, én via een (inmiddels verdwenen) inlaatduiker bij Fort bij Markenbinnen.

De inlaatsluis bestaat uit een sluis in de dijk met vanaf de inlaat een afvoerbed, stortebed en een opvangkom in de droogmakerij. Het afvoerbed en het stortebed zijn verhard om te voorkomen dat de kracht van het instromende water een diep gat zou uitspoelen en daarmee het kunstwerk en de dijk kon ondermijnen. De opvangkom is volgestort maar nog te herkennen. De sluis is in het dijklichaam aangebracht en inmiddels dichtgestort. Het inlaatpunt is nog zichtbaar in de oever van de Knollendammervaart.

De opvangkom van de inlaatsluis in de Starnmeer.

De Boerensluis tussen de Markervaart en de Westwouderpolder.

Beschoeide doorvaart in de liniewal/inudatiekade in de Overtoomsloot.

De inundatie van de Westwouderpolder werd gesteld via de schutsluis bij de Woude en een inlaat aan het Stierop aan de zuidzijde. Voor Polder het Woud ging dat via de Boerensluis tegenover Markenbinnen en de Woudaapsluis bij de molen. Ook was tussen beide een overlaat voorzien over de kade langs de Markervaart die dan bij oorlogsdreiging nog wel moest worden gemaakt en in werking gesteld.

Om de inundatiekom van de De Uitgeester- en Heemskerkerbroek onder water te zetten moest eerst de Liniewal/inundatiekade langs de Krommenije worden dichtgezet. Hierdoorheen lagen zeven beschoeide doorvaarten voor de ontwatering van het gebied en om agrariërs toegang naar hun gronden te geven. De doorvaarten werden dichtgegooid met klei uit naastliggende depots. De doorvaarten zijn nog te herkennen en er zijn nog twee goed bewaarde beschoeiingen aanwezig in de Crommenije bij Krommeniedijk en bij de Overtoomsloot tussen Fort bij Krommeniedijk en Fort aan Den Ham.

Het water werd binnengelaten via de schutsluis en het stoomgemaal bij Uitgeest. De inundatiekering die aansluit op de westkant van Fort bij Veldhuis vormt de scheiding van inundaties uit de Schermerboezem en het Noordzeekanaal. Daarin zijn duikers aangebracht voor het geval er geen water binnen kon worden gelaten bij Uitgeest. De inlaten daar lagen namelijk op een voor de vijand eenvoudig te bereiken plek.

Militaire werken

Drie forten bewaken het gebied. Alle worden door nabijgelegen betonnen nevenbatterijen ondersteund. Deze ondersteunende werken komen veel voor aan de westzijde van de Stelling van Amsterdam, welke als meer kwetsbaar voor aanvallen werd beschouwd vanwege de ligging bij de kust, de hoge gronden in de binnenduinrand en op de strandwallen en de smalle inundatievelden. Het Fort bij Markenbinnen bewaakt de toegang naar de Stelling via de Markervaart en de ringdijk van de Starnmeer en de toegang over het water via de Stierop en de aanliggende kades. Het fort is toegankelijk vanaf de ringdijk en goed zichtbaar. Een moderne herbouw van de loods en originele fortwachterswoning zijn aanwezig. Zowel de keel- als de frontzijde zijn beplant. Direct naast het fort ligt de batterij Markenbinnen-Oost. Direct ten zuiden van Markenbinnen, aan de ringdijk lag de batterij Markenbinnen-West.

Fort bij Markenbinnen, met het acces over de ringdijk en ringvaart. De sloot links van de gracht markeert de hoge rand van het voormalige veeneiland.
(foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Doorzicht achter Fort bij Markenbinnen over de nevenbatterij richting het oosten.

Fort bij Krommeniedijk ligt voor de liniewal en sluit de toegang af via het wateracces de Crommenije en de Lagendijk van Uitgeest naar Krommenie. De bijgebouwen zijn verdwenen, wel is op de plek van de fortwachterswoning een nieuwe woning gebouwd. Op het aardwerk van het fort staat losse beplanting. Ten westen van het fort bij de brug over de Crommenije is tegen de dorpsrand aan, een batterij geplaatst.

Zicht op het Fort bij Krommeniedijk vanaf Krommenie.

Fort bij Krommeniedijk, daarachter loopt de Crommenije en ligt het dorp Krommeniedijk (foto Hanno Lans, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

Fort aan Den Ham bewaakt het acces van de spoorweg Uitgeest-Krommenie. Het ligt voor de liniewal en is bereikbaar vanaf de weg 'Busch en dam'. De Fortwachterswoning is verdwenen, maar de bergloods staat er nog. Het fort is aan de frontzijde dicht beplant, ook om de buitenzijde van de gracht staat beplanting. Ten zuiden van het fort zijn twee batterijen aanwezig op posities waar de inundatiekade naar buiten slingert. Hier staat ook een buskruitmagazijn. Dit is een flink bomvrij gebouw onder een aarden wal.

Buskruitmagazijn ingepast de bocht van de Hooge Dijk.

Nevenbatterij en liniewal/inundatiekade ten zuiden van Fort aan Den Ham. (foto Kenneth Stamp, bron: https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/toolkit/fotos).

5.10 Ruimtelijke dynamiek na WOII

De Stelling van Amsterdam werd na de Tweede Wereldoorlog buiten werking gesteld als verdedigingslinie. Daarmee vervielen ook de beschermingsregimes van de Kringenwet. Dat heeft onder meer gevolgen gehad voor de openheid en leegte van verboden kringen en inundatiekommen, het doorsnijden van de hoofdweerstandslijn en de functie van militaire werken.

Na het vervallen van de Stelling als verdedigingslinie hebben de forten en bijgebouwen nieuwe functies gekregen. In Fort bij Markenbinnen is nu een centrum voor trainingen voor bedrijfshulpverlening. Fort bij Krommeniedijk huist een zorgcentrum voor jong volwassenen met autisme en het bezoekerscentrum van de Stelling van Amsterdam (K'IJK). Het is tevens een uitkijkplek voor het naastgelegen natuurgebied, wat elk voorjaar onder water wordt gezet voor de vogels. Dit maakt het ook mogelijk een idee te krijgen wat de inundatie voor het gebied betekende en geeft uitdrukking aan de essentie van de Stelling: de onderwaterzetting. Het Fort aan Den Ham heeft nog een poos gediend als opslagplaats voor de Nationale Reserve en is nu een historisch museum over de Stelling van Amsterdam.

In het onveilige gebied heeft weinig verdichting plaatsgevonden. Waarschijnlijk is het gebied door transformatie van landbouw naar meer natuurgebied als minder open te ervaren door opslag van riet en moerasbos. Kort na de Tweede Wereldoorlog is de weg ten noorden van de spoorweg tussen Uitgeest en Krommenie omgevormd tot de provinciale weg N203. In de jaren '60 van de vorige eeuw is de snelweg A9 aan de westzijde van de Uitgeester- en Heemstederbroekpolder aangelegd. Ook is de horizon daarachter flink verdicht. Ook is in die periode een hoogspanningsleiding door het gebied getrokken. Het traject van de leiding passeert de hoofdweerstandslijn ten oosten van Fort Markenbinnen en steek achter Fort Krommeniedijk door over de inundatiekade en gaat dan voorlangs bij Fort aan Den Ham om vervolgens weer achter Fort bij Veldhuis door te steken

De transformatie van het landschap heeft vooral binnen de veilige zijde plaatsgevonden. Het lintdorp Krommenie is in de jaren '50 van de vorige eeuw naar de Nauernasche Vaart vol gegroeid en daarna stapsgewijs naar het westen uitgebreid tot aan de Krommenije. Wormerveer is vanaf hetzelfde moment ook geleidelijk naar het noorden uitgegroeid tussen de Zaan en de Nauernasche Vaart. Het is nu een samengegroeid geheel dat vanaf ongeveer 1990 tot aan Knollendam is dichtgegroeid met bedrijventerreinen. Rond 2000 is ten zuiden van de spoorlijn het lintdorp Assendelft enorm uitgebreid en rijkt nu bijna tot aan de Krommenije.

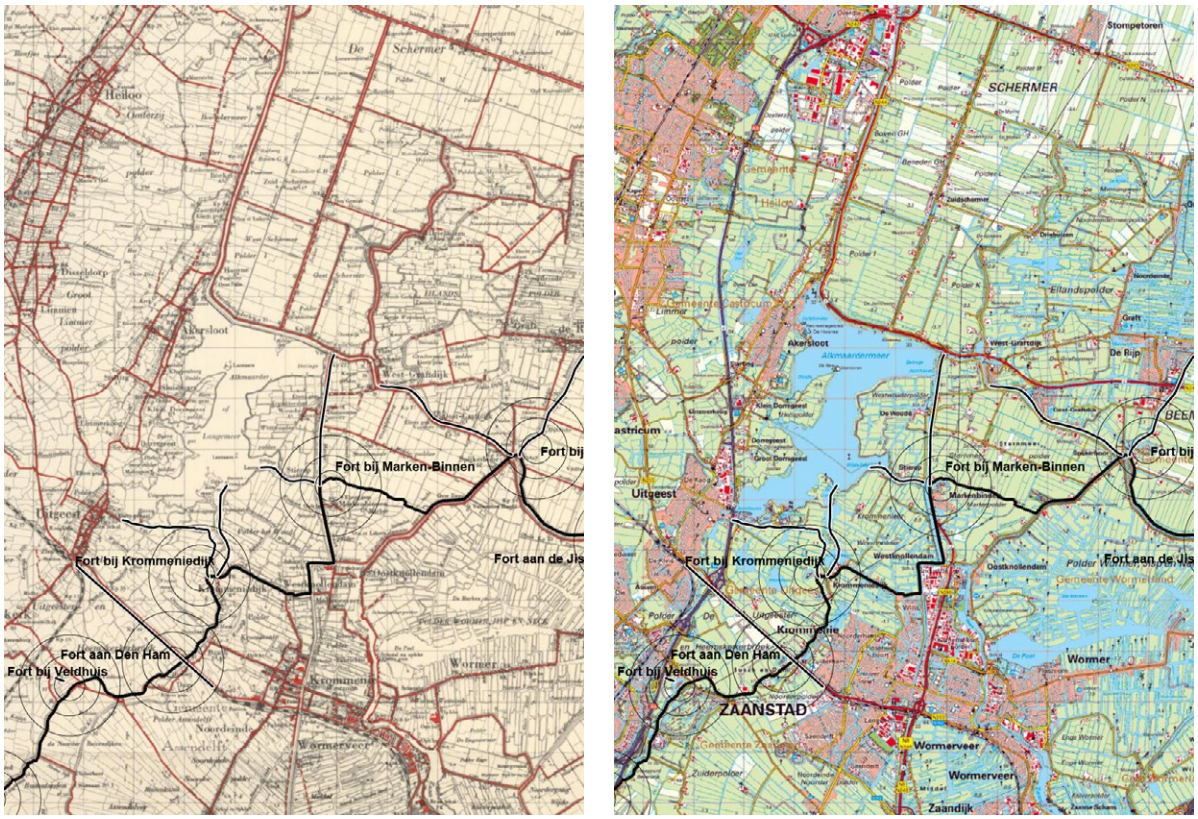

Deelgebied Noordelijk Veenlandschap in 1950 en 2020.

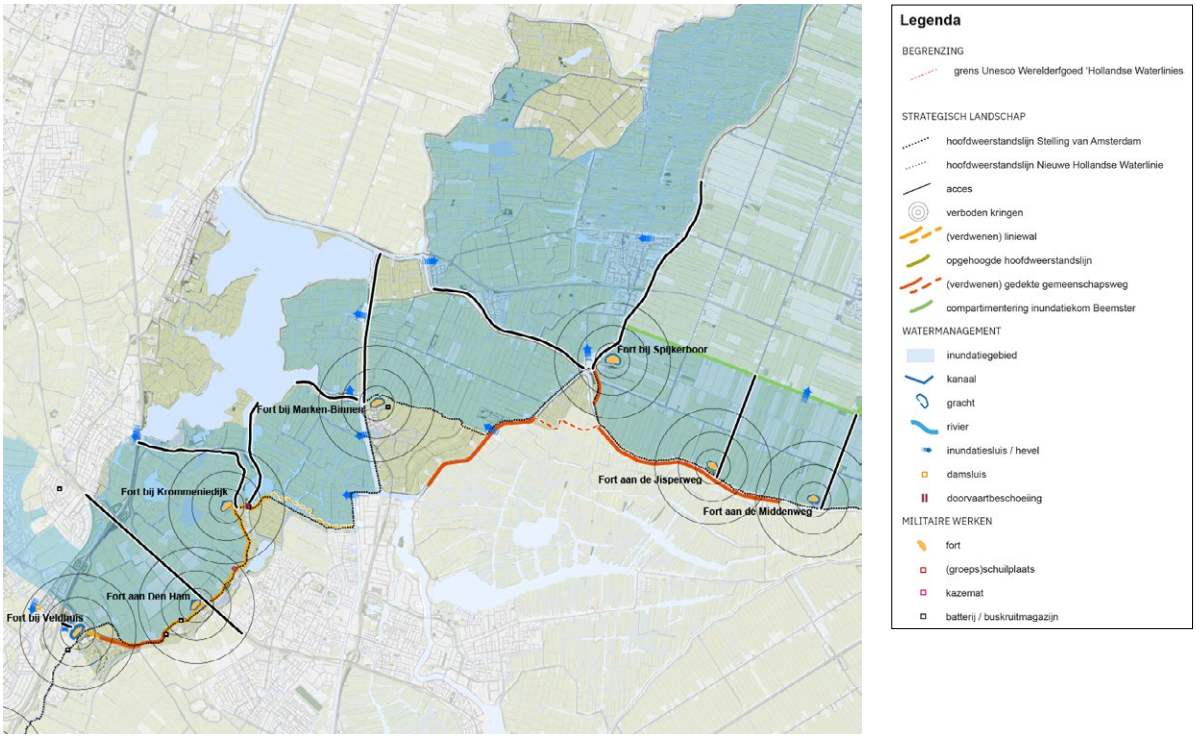

Strategisch landschap, watermanagement en militaire werken deelgebied Droogmakerij Beemster.

5.11 Kernkwaliteiten Noordelijk Veenlandschap II

Strategisch Landschap

- De liniewal is de hoofdweerstandslijn door Krommeniedijk.
- De hoofdweerstandslijn tussen Fort bij Krommeniedijk en Fort bij Veldhuis, goed herkenbaar aan de liniewal en de daarin aanwezige militaire werken en elementen van het inundatiesysteem en beplanting met knotwilgen.
- De liniewal beoosten Fort bij Veldhuis met gracht.
- Duidelijke en zichtbare relaties tussen accessen en de hoofdweerstandslijn bij Fort Markenbinnen en Fort bij Den Ham.
- Voorstelbaarheid van inundatie door de grote open gebieden. Met name bij Fort bij Krommeniedijk door de ligging bij de natte en waterrijke polders.
- De leesbaarheid van de verdedigende posities van de forten en verloop van de hoofdweerstandslijn door de grote openheid aan de onveilige zijde en de onderlinge zichtrelaties.
- De open verboden kringen rond de forten.
- Het contrast tussen de verdichte en stedelijke veilige zijde en de open onveilige zijde.

Watermanagement

- De ontvangstkom en inlaatkom van de inlaatsluis ‘Eilandspolder’.
- De inlaatsluis met inlaatkom in de ringdijk van de Starnmeer bij de Knollendammervaart.
- De inlaatsluizen Boerensluis en Woudaapsluis.
- De doorsnijdingen en beschoeide doorvaarten in de liniewal/inundatiekade tussen Krommenie en De Dam.
- De inundatiekade met sluizen bij Fort bij Veldhuis.

Militaire Werken

- Goed in het landschap zichtbare forten.
- Fort bij Markenbinnen met direct aanliggend nevenbatterij.
- Het aan alle zijden goed zichtbare Fort Krommeniedijk in waterrijke omgeving plus nevenbatterijen.
- De karakteristieke samenhang van Fort aan Den Ham met de kaarsrechte spoorweg als acces.
- De groene camouflage van Fort aan Den Ham.
- De relatie tussen Fort aan Den Ham, de nevenbatterij en het buiskruitmagazijn via de inundatiekade.
- Het buskruitmagazijn.
- De aangelegde gedekte gemeenschapsweg langs de liniewal beoosten Fort Veldhuis tot aan het buskruitmagazijn bij De Dam.

6 UITGANGSPUNTEN

De gebiedsanalyses geven inzicht in hoe de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoedgebied, (die is vertaald naar de kernkwaliteiten), zich manifesteert in het specifieke gebied. Tevens geven ze inzicht in hoe hiermee om te gaan om te voorkomen dat er bij ontwikkelingen sprake zal zijn van aantasting.

Daartoe zijn uitgangspunten en ontwikkelingsrichtingen aangegeven in dit hoofdstuk. Deze gelden alleen voor het Werelderfgoedgebied (property), en niet voor andere erfgoedwaarden. De uitgangspunten zijn in dit hoofdstuk onderverdeeld per schaalniveau. Deze uitgangspunten zijn leidend en bindend bij eventuele ontwikkelingen. Naast deze uitgangspunten per schaalniveau, zijn op het schaalniveau van de ensembles ook ambities en kansen geformuleerd. Deze dienen voornamelijk als bron van inspiratie voor eventuele ontwikkelingen.

6.1 Algemeen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam hebben een samengestelde structuur van militaire en landschappelijke objecten, die zijn unieke waarde dankt aan de manier waarop het militaire systeem op de topografie van het landschap is geprojecteerd. De vernuftige manier waarop controle werd uitgeoefend op het watersysteem, om dit tot bondgenoot te maken in de strijd tegen de vijand, is typerend voor de Hollandse omgang met het cultuurlandschap. De planmatige aanpak van dit 19e- / 20ste-eeuwse ‘grand project’ dwingt nog steeds bewondering af.

Het behouden van de Waterlinies moet verder gaan dan alleen het bewaren van militaire objecten: het gaat om het verdedigingssysteem als geheel in samenhang met het cultuurlandschap waarin de linies zijn ingebed. Omdat de Waterlinies hun militaire functie hebben verloren moet er bovendien een stap verder worden gegaan dan alleen beschermen wat er nu is. Het relatief open gebied met militaire en waterstaatkundige objecten vervult een recreatieve functie voor bewoners en bezoekers en zorgt voor 'lucht' tussen de steeds toenemende bebouwing. Daarbij is publiek draagvlak een voorwaarde voor duurzaam behoud.

In het gebied Stelling van Amsterdam-Noord liggen in beperkte mate opgaven op het gebied van woningbouw en uitbreiding van bedrijvigheid. Op hoofdlijnen bevat de gebiedsanalyse, naast de uitwerking van de in de Hollandse Waterlinies aanwezige kernkwaliteiten van het UNESCO Werelderfgoed, inzicht in de uitgangspunten en ontwikkelingsruimte bij planvorming.

Uitgangspunten voor ontwikkeling
Op basis van de OUV/kernkwalitieiten van de Hollandse Waterlinies zoals beschreven in het nominatiedossier, zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit.

Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen.

Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen. De principes voor visuele integriteit zijn uitgewerkt in: *Visuele Integriteit Waterlinies. Advies Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie, 2018.*

2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en zo mogelijk verzilverd.

Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Betekenis van de Stelling van Amsterdam op vijf schaalniveaus
Maar hoe voorkom je aantasting van de kernkwaliteiten, en hoe zorg je ervoor dat de beschreven kernkwaliteiten worden versterkt bij ontwikkelingen in het gebied? Om daar concrete handvatten voor te kunnen bieden benoemen we ruimtelijke principes voor de verschillende schaalniveaus waarop de Hollandse Waterlinies ruimtelijke betekenis hebben:
- De schaal van de Hollandse Waterlinies als totaalsysteem (zie achtergrond H3);
- De regionale schaal; Stelling van Amsterdam-Noord (zie achtergrond H4);
- De schaal van de deelgebieden; Noordelijk Veenlandschap I, de Beemster en Noordelijk Veenlandschap II (zie achtergrond H5);
- Het schaalniveau van het ensemble en aandachtsgebieden;
- De schaal van de individuele elementen van de Waterlinie: de forten, de inundatiewerken, de accessen, en de hoofdweerstandslijn.

Deze vijf schaalniveaus komen ook aan de orde in eerdere hoofdstukken van deze gebiedsanalyse, en zijn afgeleid uit bestaande beleidsstukken zoals het Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam (2008). Spelregels uit dit beeldkwaliteitsplan, maar ook uit de *Leidraad Landschap en Cultuurhistorie en uit de Omgevingsverordening NH2020* zijn indien relevant voor deze gebiedsanalyse overgenomen. De ruimtelijke principes van de hoogste schaalniveaus worden steeds vertaald naar en concreter gemaakt in het onderliggende schaalniveau.

6.2 Schaalniveau 1: herkenbaarheid van de Hollandse Waterlinies als geheel

De Stelling van Amsterdam vormt een verdedigingssysteem dat over het landschap heen is gelegd in een ring rond de hoofdstad. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is ingebed in het lage, natte gebied van het IJmeer tot onder de Merwede. De hoofdweerstandslijn rijgt de forten aaneen, en verbindt de verschillende landschappen: het IJmeer, de veenpolders, droogmakerijen en de stedelijke omgeving van Amsterdam. Op dit schaalniveau is het van belang om de waarde van de Hollandse Waterlinies als continue landschappelijke zone herkenbaar te houden en waar mogelijk te versterken.

Uitgangspunten voor ontwikkeling binnen het schaalniveau van de Hollandse Waterlinies als geheel

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt bijzondere aandacht besteed aan het realiseren van kwaliteit in dit waardevolle gebied.
- Maak het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken beter zichtbaar en beleefbaar.
- De maat, schaal en vorm van nieuwe ontwikkelingen is passend in het landschap en wordt afgestemd op de elementen van de linie.
- Behoud en herstel de continuïteit van de hoofdweerstandslijn als lineaire hoger gelegen structuur in het landschap, als begrenzing van de inundatiekommen (onveilige zijde) en het te verdedigen gebied (veilige zijde).
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van het aanwezige contrast tussen de veilige en onveilige zone.
- Behoud de openheid van de inundatiekommen waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden waar deze nog aanwezig is.
- Behoud de zichtlijnen vanuit de militaire werken op het acces en, indien relevant, naar andere militaire werken.
- Behoud de accessen in samenhang met de bijbehorende militaire werken.
- Behoud de herkenbaarheid van het watermanagement.

Hoofdweerstandslijn als ruggengraat en doorgaande lijn.

Contrast tussen veilige en onveilige zone.

Open schootvelden, zicht op de accessen.

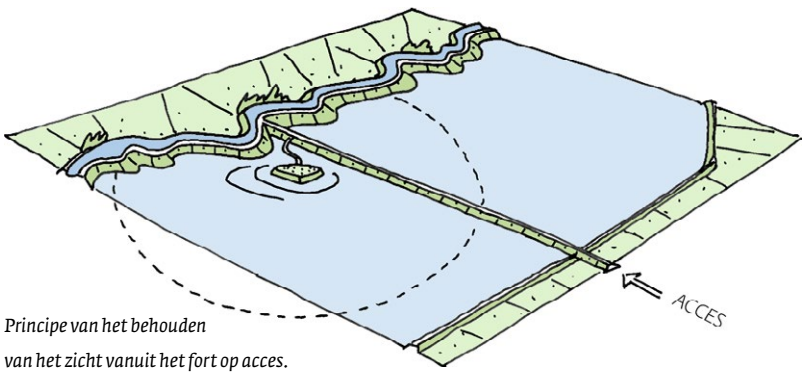

Principe van het behouden van het zicht vanuit het fort op acces.

6.3 Schaalniveau 2: Stelling van Amsterdam-Noord

Zoals beschreven in Hoofdstuk 4 beslaat deze gebiedsanalyse drie deelgebieden: twee veenweidelandschappen en droogmakerij de Beemster. Het overkoepelende schaalniveau, dat van Stelling van Amsterdam-Noord heeft echter ook herkenbare kwaliteiten. De ruimtelijke dynamiek is hier een stuk lager dan in bijvoorbeeld Amsterdam-West, en de herkenbaarheid van de Stellling is hier groter. In de studie Verkenning Linie-perspectief 2030. wordt dit gebied getypeerd als verstilde lijn door het landschap. De Stelling van Amsterdam-Noord vormt hier een expressieve rand langs het open landschap van de veenpolders en de Beemster, waarbij de veilige binnenzijde duidelijk meer bebouwing en dynamiek kent dan de relatief open buitenzijde.
Op dit schaalniveau is het van belang bestaande landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken, en daarbij de herkenbaarheid van de Stelling als verstilde lijn in dat landschap te vergroten.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen binnen gebied Stelling van Amsterdam-Noord

- Behoud het verschil tussen de relatieve openheid van de Stelling aan de buitenzijde, en het meer dynamische en bebouwde gebied binnen de hoofdweerstandslijn.
- Behoud en versterk de betekenis die de Stelling in dit gebied heeft als een “verstilde lijn” in het landschap.
- Behoud het karakter van de verschillende landschappen in dit deelgebied; de relatief hooggelegen natte, onregelmatig verkavelde veenweidelandschappen, en de laag liggende strak verkavelde droogmakerijen.

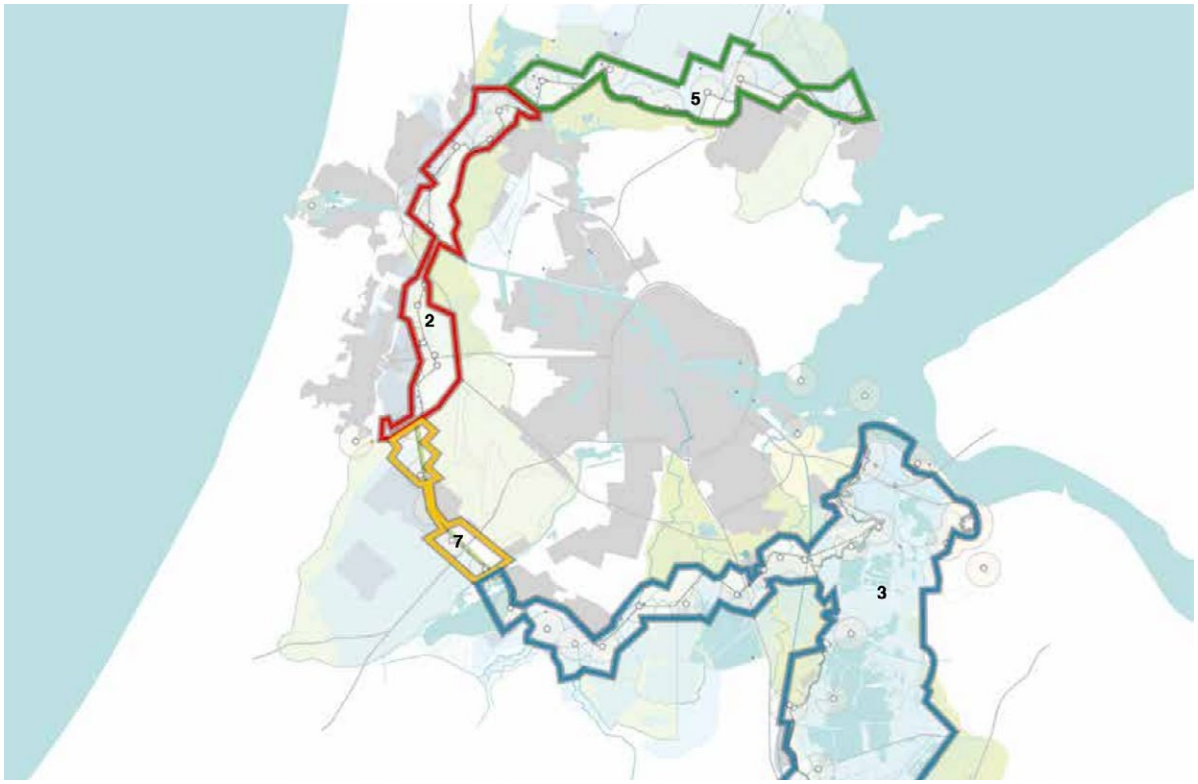

Strategie linielint en trefwoorden landschap	Deelgebied	Mogelijke allianties (buiten provincies en gemeentes)
ADEMRUIMTE VOOR DE STAD *parklandschap*	1 Kraag van Utrecht en Linieland	Boeren (streekprodukten), (recreatie- en horeca) ondernemers, maatschappelijke organisaties
	2 Flank IJmuiden / Haarlem	
WATERRIJK LINIELANDSCHAP *agrarisch landschap, (boeren) natuur, recreatie, van waterbeheer*	3 Vechtstreek	Boeren (streekprodukten), natuurorganisaties, waterschap/ Waternet, (recreatie- en horeca)ondernemers, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	4 Zeekleipolders	Boeren, (recreatie)ondernemers, waterschap
VERSTILDE LIJN *agrarisch landschap, boerennatuur, recreatie*	5 Veenweideland- schap Zeevang en Beemster	Boeren, natuurorganisaties, waterschap, I Amsterdam, maatschappelijke organisaties
	6 Rivierengebied	Boeren, natuurorganisaties, waterschap, (recreatie) ondernemers, maatschappelijke organisaties
DYNAMISCHE HAARLEMMER-MEERPOLDER *contramal in verstedelijkt landschap*	7 Haarlemmermeer- polder	(Recreatie)ondernemingen, maatschappelijke organisaties

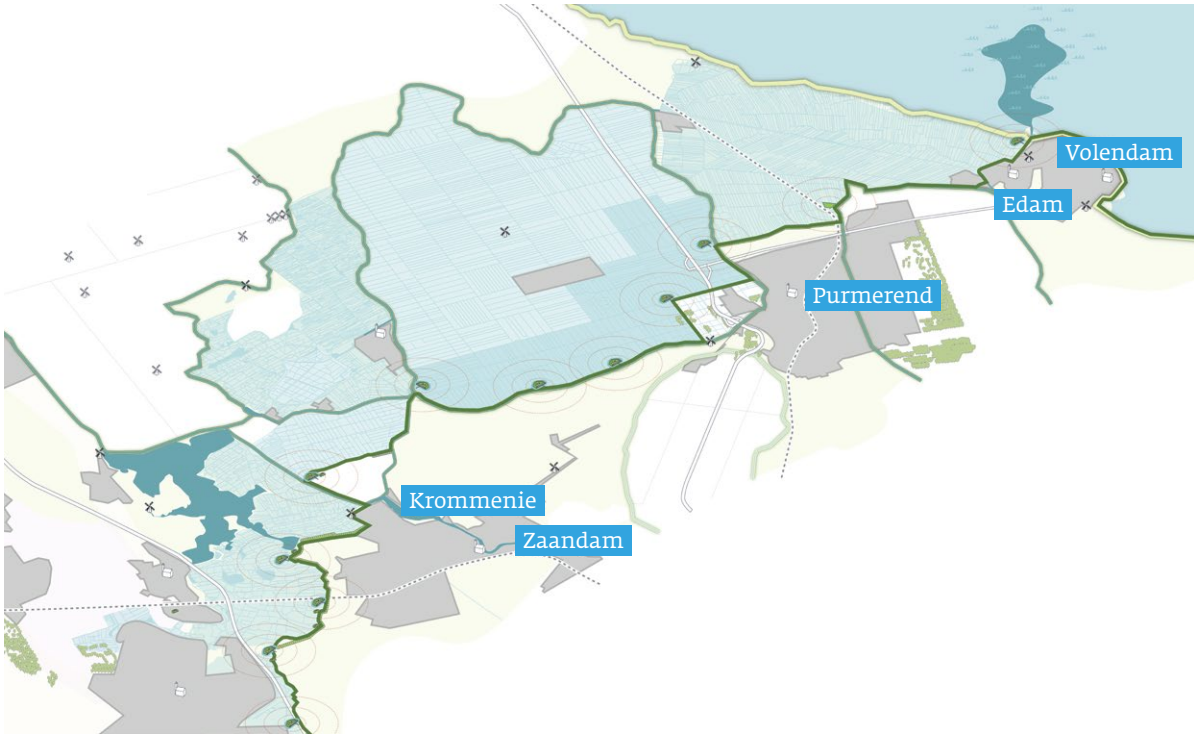

6.4 Schaalniveau 3: herkenbaarheid van de Stelling van Amsterdam in Noordelijk Veenlandschap I, Droogmakerij Beemster en Noordelijk Veenlandschap II

Stelling van Amsterdam-Noord kent drie landschappen; Polder Zeevang tussen het Markermeer en de droogmakerij de Beemster, met daarin het Fort bij Edam en de fortlocatie bij Kwadijk, de Beemster met de karakteristieke forten: Fort benoorden Purmerend, Fort aan de Nekkerweg, Fort aan de Middenweg, Fort aan de Jisperweg, en Fort bij Spijkerboor, en het waterrijke veenweidelandschap tussen de Beemster en de binnenduinrand, met daarin de forten Fort bij Markenbinnen, Fort bij Krommeniedijk en Fort aan den Ham.

Noordelijk Veenlandschap I

De hoofdweerstandslijn van de Stelling van Amsterdam markeert een landschappelijke overgang; aan de noordzijde de relatief hoog gelegen en waterrijke Polder de Zeevang, met een organische verkaveling, aan de zuidzijde de laag gelegen geometrisch verkavelde droogmakerij de Purmer. Dit verschil van binnen en buiten wordt nog eens vergroot door het verschil in openheid, aan de noordzijde gaat de grote openheid van het water van de Markermeer over in de weidsheid van het natte veenpolderlandschap, ten zuiden van de hoofdweerstandslijn is veel meer bebouwing aanwezig en is daardoor veel meer verdicht. Het Fort bij Edam is goed herkenbaar als sculpturaal element naast de Zeevangszeedijk met daar in de buurt ook de zeesluis. Fortlocatie bij Kwadijk heeft een duidelijke relatie met de spoorlijn als acces. Door het lintdorp Kwadijk is de hoofdweerstandslijn nog goed te herkennen als de met klinkers verharde weg die wat hoger is gelegen ten opzichte van de oude bebouwing. Samen zorgen deze kwaliteiten voor een duidelijk herkenbaar waterlinielandschap.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op schaalniveau van Noordelijk Veenlandschap I

- Eventuele nieuwe ontwikkelingen versterken de herkenbaarheid van de waterlinie en dragen bij aan de herkenbaarheid van het systeem.
- Zet in op de beleefbaarheid van het verschil tussen de onveilige zijde en de veilige zijde. Behoud de grote openheid aan de onveilige zijde van de hoofdweerstandslijn, en de karakteristieke kwaliteit van de waterrijke veenweidepolder Zeevang.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen passen in functie, maat en schaal bij het karakter van het landschap. Bij het open veenweidelandschap passen ontwikkelingen die laag blijven, natuurlijk, waterrijk. Eventuele nieuwe “verdichtende” ontwikkelingen passen beter aan de veilige zijde van de hoofdweerstandslijn.
- Geen nieuwe bebouwing in gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn of in de verboden kringen. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden.
- Zet in op de continuïteit en de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn door continuïteit van inrichting en materiaalgebruik.

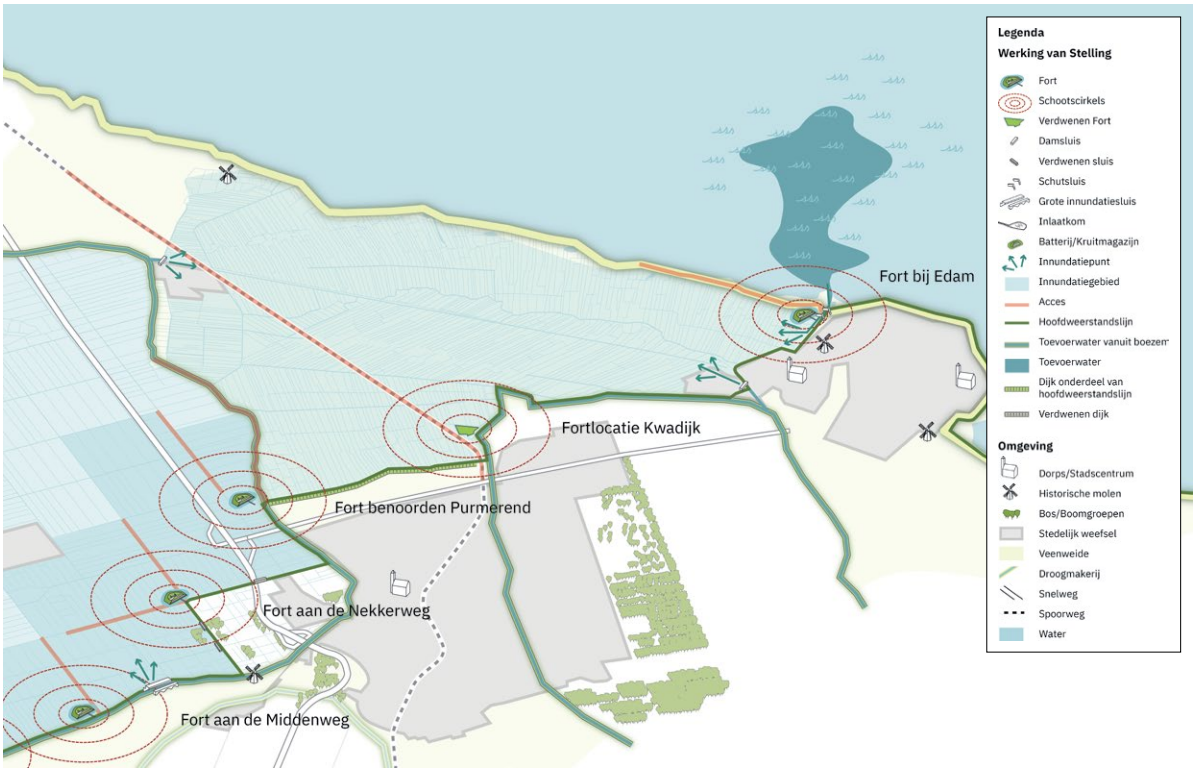

Droogmakerij Beemster

In dit deelgebied voegt de Stelling zich naar het unieke monumentale geometrische landschapspatroon van UNESCO werelderfgoed droogmakerij de Beemster. Er is geen aparte liniedijk gemaakt, de hoofdweerstandslijn wordt gevormd door de boezemkade langs de ringvaart en door onderdelen van het wegenpatroon van de Beemster. De forten zijn markante elementen die als afwijkende objecten in het open landschap liggen alsof ze daar toevallig zijn geland. Bij nieuwe ontwikkelingen moet het cultuurlandschap van de Beemster het belangrijkste aanknopingspunt vormen; het patroon van de Stelling is daaraan ondergeschikt. Dit geldt ook wanneer het vergezicht van forten, onderdeel van de open schootscirkels, verstoord wordt door het geometrische landschapspatroon van bomenlanen in de Beemster.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op schaalniveau van Droogmakerij Beemster

- Eventuele nieuwe ontwikkelingen volgen het patroon van het unieke geometrische cultuurlandschap van de Beemster.
- Behoud de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn over de ringdijk en door de droogmakerij, met daaraan de forten als sculpturale linie-elementen.
- Behoud de herkenbaarheid van de gedekte gemeenschapswegen achter de linie in het Wormer en Jisperveld.
- Behoud de openheid van het polderlandschap, en daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie.
- Geen nieuwe bebouwing in verboden kringen, en gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden.
- Behoud de onderlinge zichtrelaties tussen de forten door nieuwe opgaande ontwikkelingen te voorkomen.
- Behoud de contrasterende verschijningsvorm van de forten binnen de Beemster: verhoogde ligging, golvende, afgeronde wallen en een eigen beplanting, als eilanden in de rationeel ruimtelijke opzet van de droogmakerij.
- Zet in op eenduidige ruimtelijke verschijning, ook wat betreft groen, om de eenheid van de Stelling van Amsterdam binnen de Beemster te versterken.

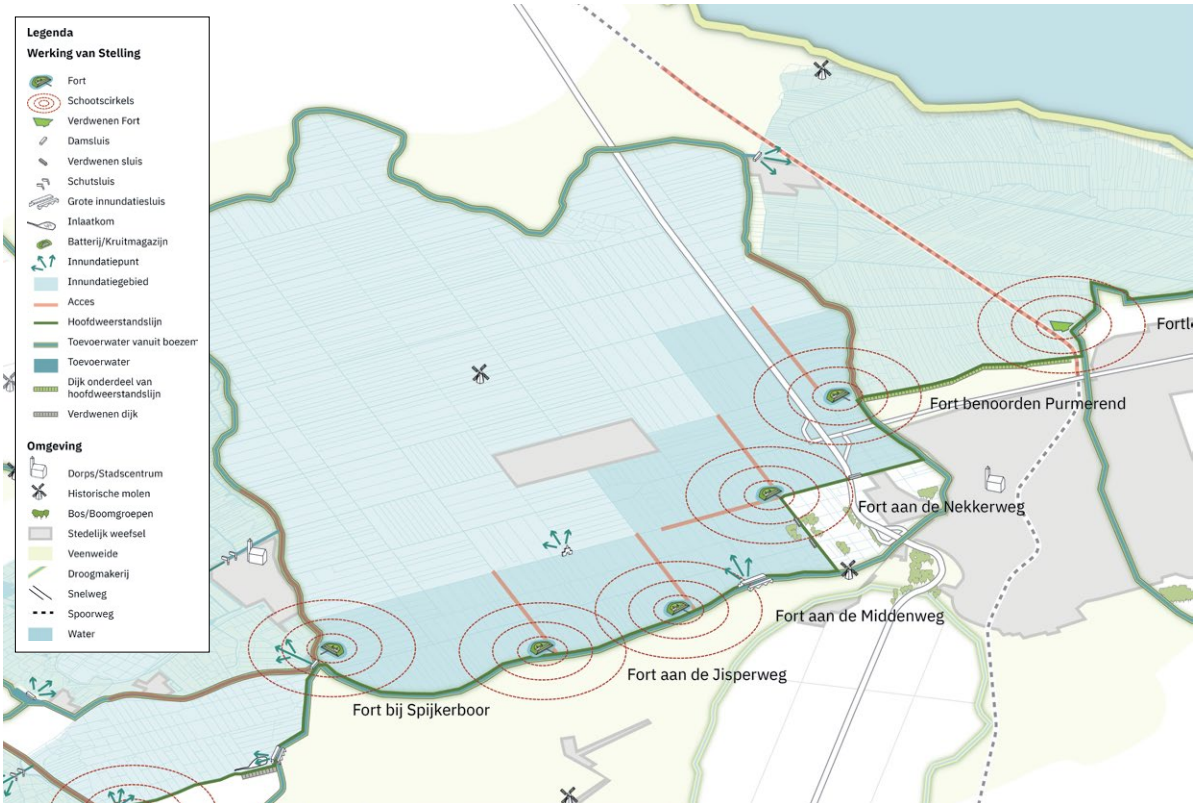

Noordelijk Veenlandschap II

Kenmerkend voor dit deelgebied is het zicht aan de buitenzijde van de Stelling over het waterrijke veenweidegebied rond het Alkmaardermeer. De hoofdweerstandslijn loopt zigzaggend door het landschap en bestaat uit diverse typen dijken en kaden. Hierdoor is de hoofdweerstandslijn niet als continue lijn door de veenpolders herkenbaar. In de Starnmeer (droogmakerij) bestond de hoofdweerstandslijn uit een speciaal aangelegde kade, die door vergravingen echter verdwenen is. De forten hebben een losse, opvallende positie in het landschap. De relatie tussen de forten en hun acces is goed herkenbaar door het overwegend open landschap aan de buitenzijde van de Stelling. Opvallend in dit gebied is dat de forten beplante eilanden vormen in het verder relatief open landschap. De hoofdweerstandslijn is plaatselijk beplant met knotwilgen. Uitgangspunten voor ontwikkelingen richten zich op de openheid van de verboden kringen en schootsvelden, en het behouden en waar mogelijk vergroten van de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn.

Uitgangspunten voor ontwikkelingen op schaalniveau van Noordelijk Veenlandschap II

- Behoud de openheid van het Waterlinielandschap aan de buitenzijde van de hoofdweerstandslijn en specifiek in de verboden kringen en schootsvelden. Behoud daarmee de voorstelbaarheid van de inundatie.
- Behoud en versterk de herkenbaarheid van de samengestelde hoofdweerstandslijn, met de specifiek hiervoor aangelegde liniedijk, inundatiekades en gedekte wegen.
- Geen nieuwe bebouwing in verboden kringen, en gebieden die nu nog open zijn in zone van 100 meter aan weerszijden van de hoofdweerstandslijn. Hierdoor blijft herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn in haar landschappelijke context behouden.
- Behoud de onderlinge zichtrelaties tussen de forten door nieuwe opgaande ontwikkelingen te voorkomen.
- Behoud de contrasterende verschijningsvorm van de forten: de verhoogde ligging en afwijkende grondsoort zorgen voor karakteristiek beplante eilanden in het open veenweidelandschap.

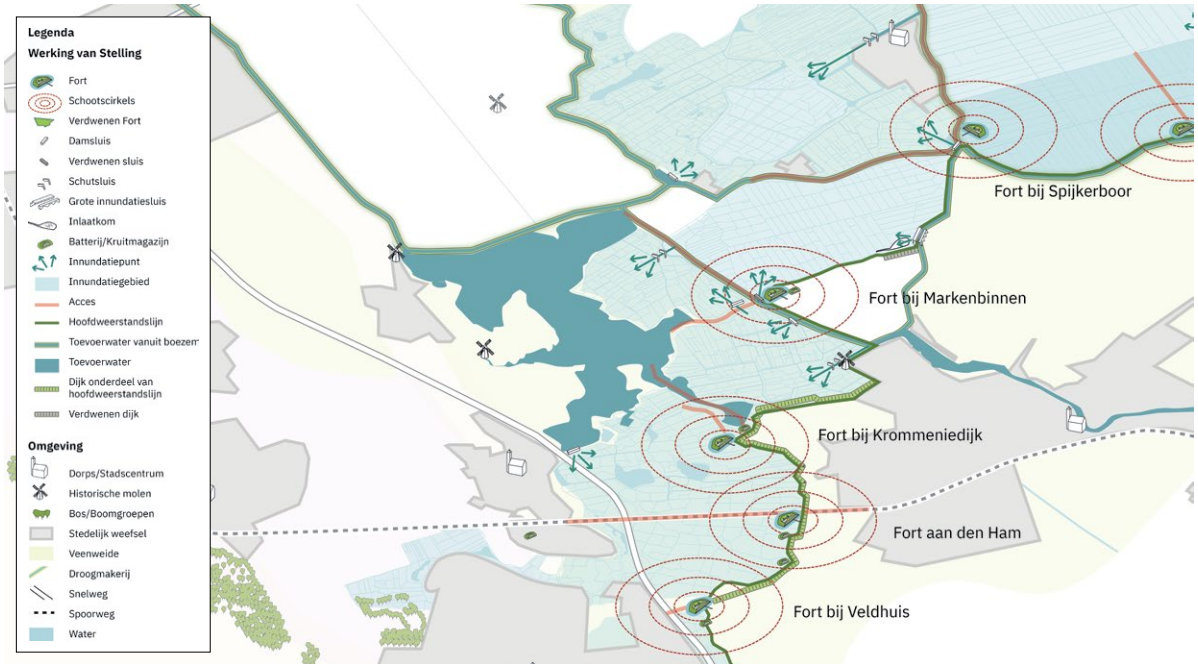

6.5 Schaalniveau 4: ensembles en aandachtsgebieden

Op schaal van de landschappelijke ensembles markeren de elementen van de Waterlinies knooppunten en gradiënten in het landschap, en zorgen daarmee voor expressie van die samenhang. Forten liggen altijd op een knooppunt in het landschap. Alle elementen van de Waterlinie hebben een specifieke oriëntatie in het landschap. Dit is het schaalniveau waarop je de werking van het verdedigingssysteem het best zichtbaar kunt maken. In Stelling van Amsterdam-Noord worden de ensembles eigenlijk bepaald door de landschappen waar ze in liggen. Zo vormen de forten in de Beemster, gelegen aan de ringdijk en gebaseerd op het geometrische stelsel van de droogmakerij een duidelijk ensemble. Toch bestaan er ook accentverschillen. Op dit schaalniveau worden enkele plekken beschreven die een logisch ensemble vormen, en worden aandachtsgebieden aangegeven waar om andere redenen specifieke ruimtelijke principes gelden, bijvoorbeeld vanwege de ruimtelijke dynamiek.

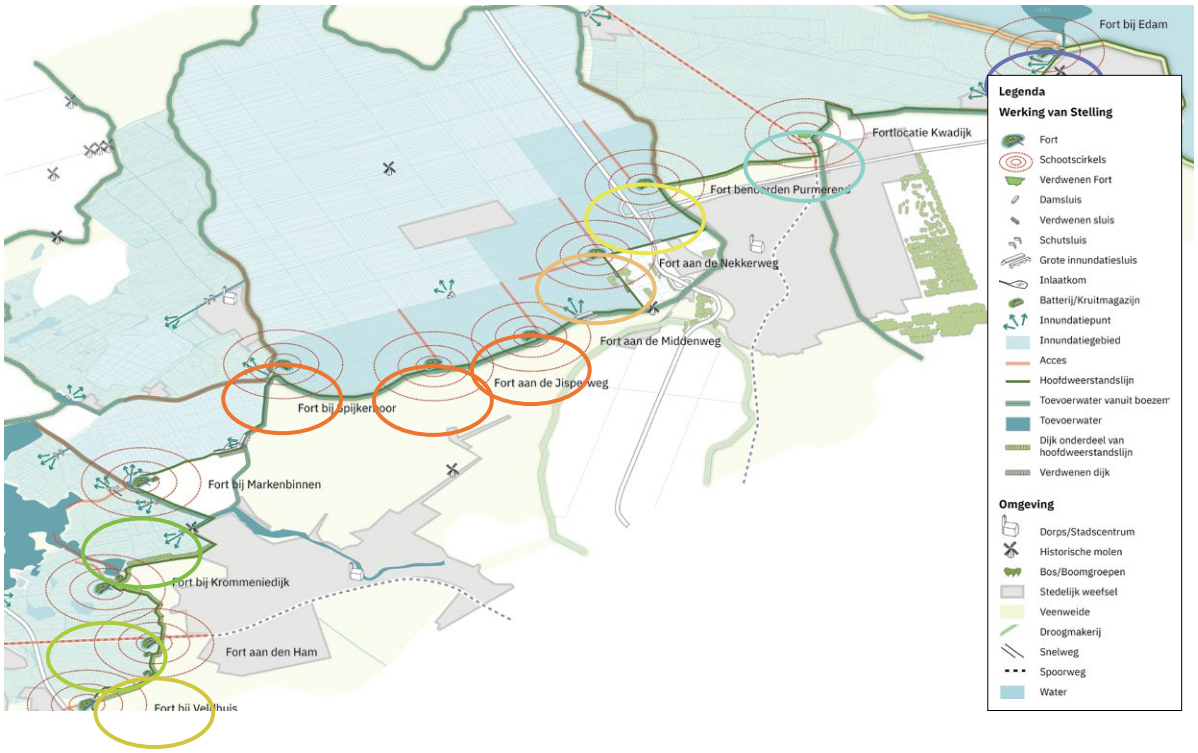

Forten aan de ringdijk in de Beemster
Vooruitgeschoven Fort aan de Nekkerweg in de Beemster
Fort Krommeniedijk in weids inundatielandschap
Fortlocatie Kwadijk bij acces
Fort benoorden Purmerend in de Beemster
Fort aan den Ham als bewaker van de spoorlijn
Forten aan de ringdijk in de Beemster
Fort bij Markenbinnen in relatie tot waterrijk landschap en acces
Fort bij Edam bij de hoofdinlaat Markermeer

Omgeving Fort bij Edam

Bijzonder aan dit ensemble is dat hier veel Waterlinie-elementen samenkomen en nog zeer herkenbaar zijn. Het Fort bij Edam verdedigde de zeesluis bij Edam, het acces dat werd gevormd door de Zeevangszeedijk en het open waterlandschap van het Markermeer daarachter. Het fort ligt markant op de overgang van het open polderlandschap en het bebouwde gebied van Edam, op het punt waar het acces van de dijk aansluit op de hoofdweerstandslijn. De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden en versterken van de relatie van het fort met de dijk, het open waterlandschap en het open veenweidelandschap. Ook de samenhang tussen het fort en de inlaatsluis kan versterkt worden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen ensemble omgeving Fort bij Edam

- Behoud de zichtrelatie tussen het fort en het acces gevormd door de Zeevangszeedijk.
- Behoud de openheid van het veenweidelandschap en het zicht vanaf het fort over het open waterlandschap van het Markermeer.
- Behoud het zicht over het weidse waterlandschap door buitendijkse ontwikkelingen tegen te gaan.
- Behoud de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn door eenheid te behouden in de vormgeving en materiaalgebruik. De weg heeft hier een besloten en groen karakter, met bomen en een bestrating van gebakken klinkers.
- Behoud de zichtlijnen tussen de hoofdweerstandslijn en het fort.

Ambities en kansen

- Versterk het zicht op het open waterlandschap van het Markermeer bij nieuwe buitendijkse ontwikkelingen.
- Versterk de relatie tussen het fort en de zeesluis door heldere vormgeving van de openbare ruimte en een duidelijke onderlinge verbinding in de vorm van een route.
- Versterk de recreatieve kwaliteit van het ensemble door een themaroute vorm te geven die de verschillende elementen van de waterlinie met elkaar verbindt: het fort, de Zeevangszeedijk, het open veenweidelandschap, de hoofdweerstandslijn en de zeesluis.
- Versterk de zichtlijnen tussen de hoofdweerstandslijn en het fort, door eventuele verstorende elementen tussen of achter de bebouwing in het lint op te ruimen.

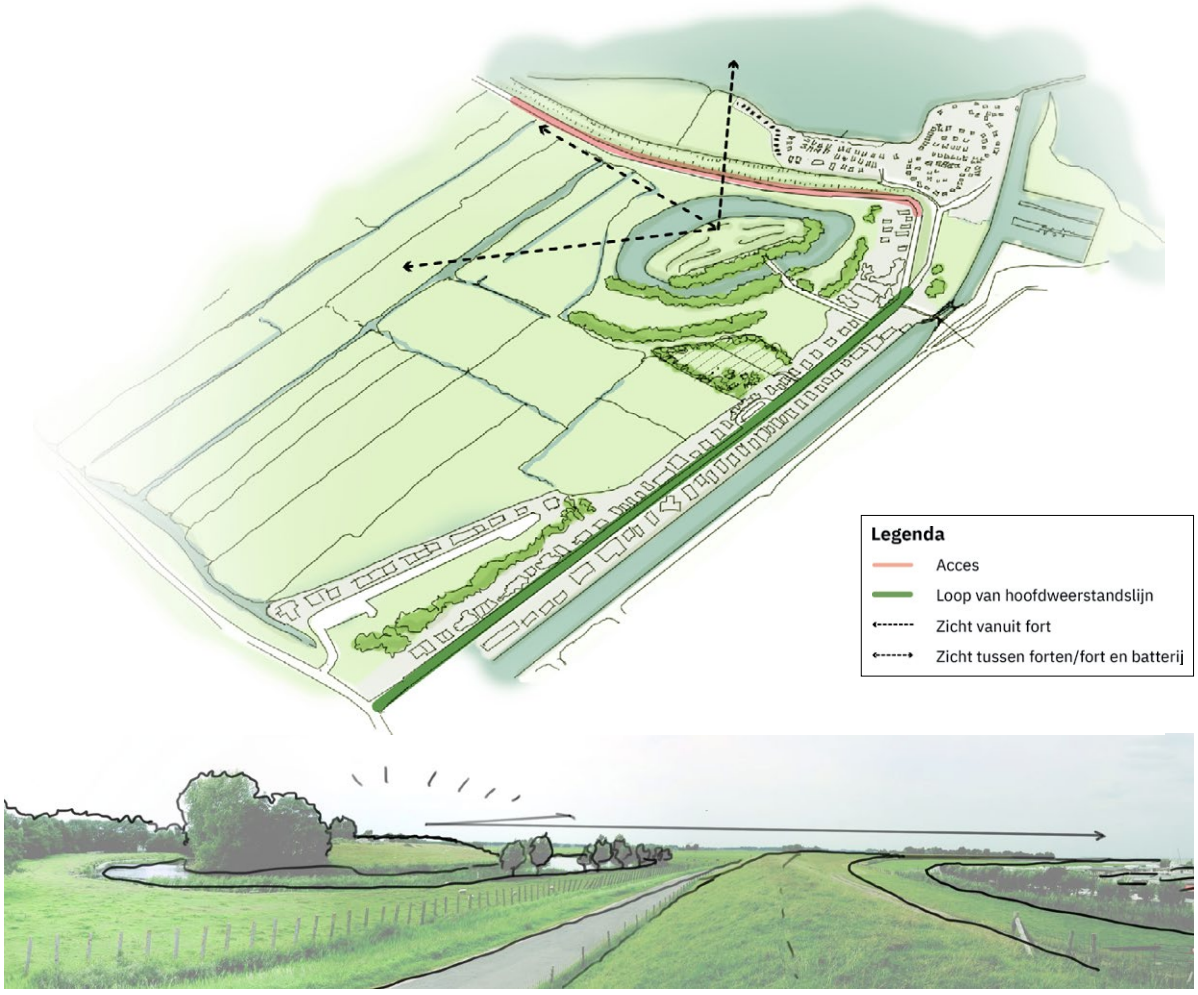

Omgeving fortlocatie Kwadijk

De fortlocatie bij Kwadijk ligt ten oosten van Kwadijk. De relatie tussen deze plek en het acces spoorlijn Edam-Hoorn is hier zeer goed herkenbaar, in tegenstelling tot de fortlocatie zelf. Alleen de fortwachters-woning en de genieloods zijn in het veld zichtbaar. In 1895 is een aardwerk met gracht aangelegd. De bouw van het bomvrije gebouw is achterwege gebleven. De uitgangspunten bij ontwikkelingen gaan uit van het behouden van de kwaliteiten die nog wel aanwezig zijn.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving fortlocatie Kwadijk

- Behoud de zichtrelatie tussen de fortlocatie en het acces gevormd door de spoorlijn.
- Behoud de openheid van het veenweidelandschap, en met name direct in de omgeving van de fortwachterswoning en loods.
- Behoud de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn.

Ambities en kansen

- Versterk de openheid van het veenweidelandschap en de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn, zodat de fortlocatie beter te herkennen is.
- Vergroot de herkenbaarheid van de fortlocatie door voormalige grondwerken en eventueel de gracht terug te brengen.
- Vergroot de openheid van de oorspronkelijke schootscirkel door bij toekomstige gelegenheid de aanwezige bebouwing te verwijderen.

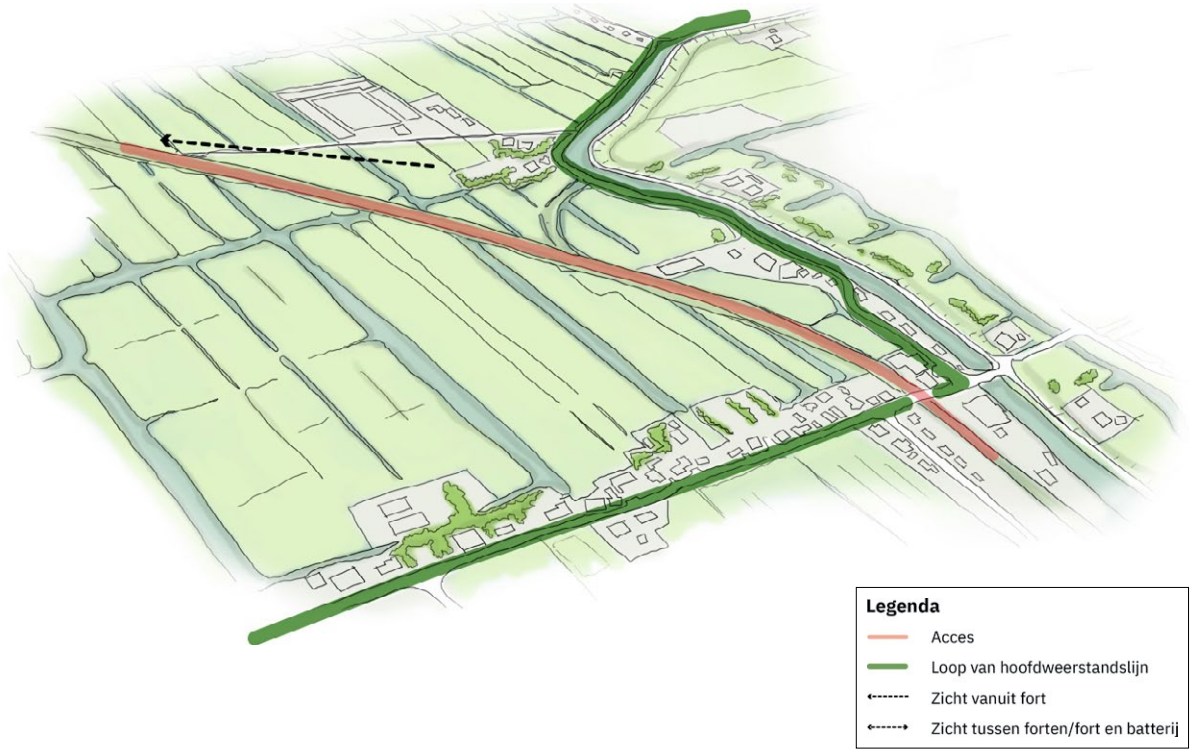

Forten aan de ringdijk in de Beemster

Het verdedigingssysteem in de Beemster volgt de opzet van de droogmakerij, met de ringdijk en het geometrische wegenpatroon. De forten liggen over het algemeen als groen beplante eilanden tegen de ringdijk aan (behalve Fort aan de Nekkerweg). Door de lage ligging van de droogmakerij zijn de forten in de Beemster juist aangelegd op hoge grondlichamen. De manier waarop de forten de inlaatsluis beschermden en de wegen die de accessen in de gaten hielden is nog zeer goed herkenbaar.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen forten aan de ringdijk in de Beemster

- Behoud de onderlinge zichtrelaties tussen de forten door nieuwe opgaande ontwikkelingen te voorkomen.
- Behoud de openheid van de verboden kringen en schootsvelden van de forten aan de Jisperweg en Middenweg. De accessen blijven tot aan de Zuiderweg onbeplant.
- Behoud de relatie tussen de forten, de wegen als accessen, de Ringdijk en de inlaatsluis.
- Behoud het unieke karakter van Fort bij Spijkerboor als grootste fort in de Beemster, met een losse ligging ten opzichte van het wegenpatroon van de Beemster.

Ambities en kansen

- Koppel eventuele waterbergingsopgaven aan het herkenbaar maken van de inlaatsluis en de hoofdweerstandslijn.

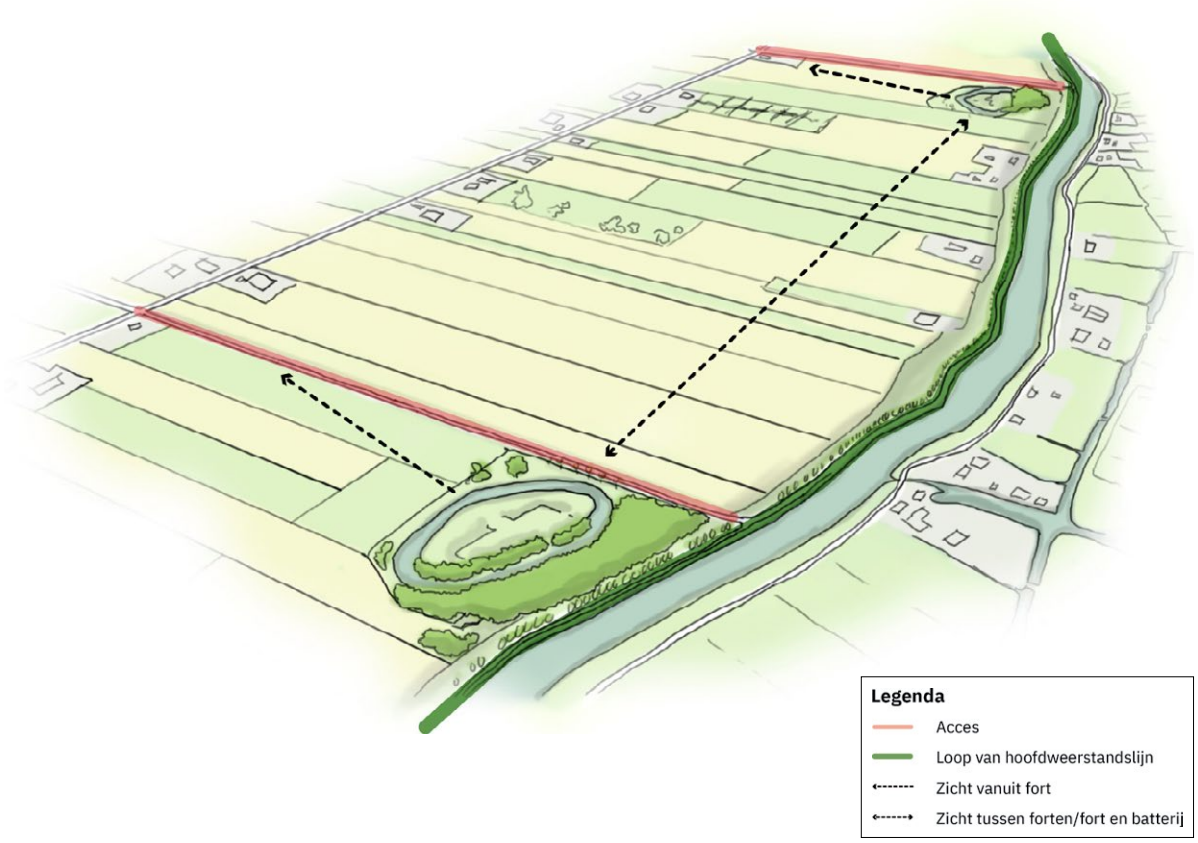

Vooruitgeschoven Fort aan de Nekkerweg in de Beemster

Fort aan de de Nekkerweg is het enige fort binnen de Beemster dat niet aan de Ringdijk ligt, maar juist meer in de droogmakerij. Het fort bewaakte vanuit deze plek twee wegen die accessen vormden. Juist de vooruitgeschoven ligging van dit fort in de kruising van wegen benadrukt de geometrische ruimtelijke opbouw van de Beemster en het feit dat dit de compositie van de Stelling dicteerde. Opvallend is dat een stuk binnen de droogmakerij hiermee dus tot het veilige gebied behoorde. Je ziet hier ook nu nog het verschil tussen een meer besloten gebied ten zuidoosten van dit fort, en het meer open gebied ten noorden en westen.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort aan de Nekkerweg in de Beemster

- Behoud de herkenbaarheid van dit fort als vooruitgeschoven post in de droogmakerij, en de relaties met de wegen als accessen.
- Behoud de relatie van dit fort en de ruimtelijke opzet van de Beemster.
- Behoud de openheid van het onveilige gebied.

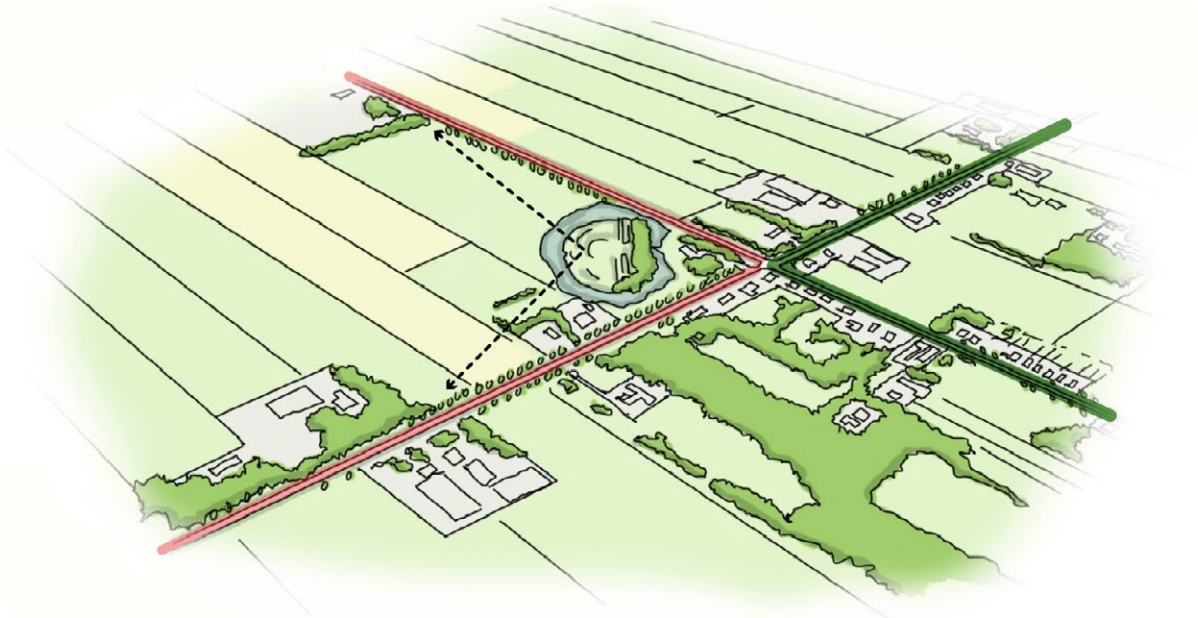

Vooruitgeschoven Fort benoorden Purmerend in de Beemster

Fort benoorden Purmerend ligt net als Fort bij Spijkerboor, Fort Jisperweg en Fort aan de Middenweg aan de Ringdijk. Waar de schootsvelden rond deze forten open zijn gebleven, ligt Fort benoorden Purmerend in meer besloten gebied. De zichtrelatie tot de accessen van de Ringdijk en de polderwegen bestaat nog wel, maar de open schootscirkel is niet meer volledig intact. Door de bouw van de A7 is de zichtrelatie tussen Fort aan de Nekkerweg en Fort benoorden Purmerend verloren gegaan.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen Fort benoorden Purmerend in de Beemster

- Behoud de relatie tussen Fort benoorden Purmerend, de wegen als accessen, en de Ringdijk.
- Behoud de nog bestaande openheid van en zichtlijnen vanuit Fort benoorden Purmerend. Uitzondering hiervoor is de aanwezige beplanting op de accessen die behouden dient te worden, vanwege de waarde van de gridstructuur in de Beemster.

Ambities en kansen

- Versterk de herkenbaarheid van Fort benoorden Purmerend door waar mogelijk de openheid in de verboden kring rond het fort en het zicht vanuit het fort te vergroten. Uitzondering hiervoor is de aanwezige beplanting op de accessen die behouden dient te worden vanwege de waarde van de gridstructuur in de Beemster.

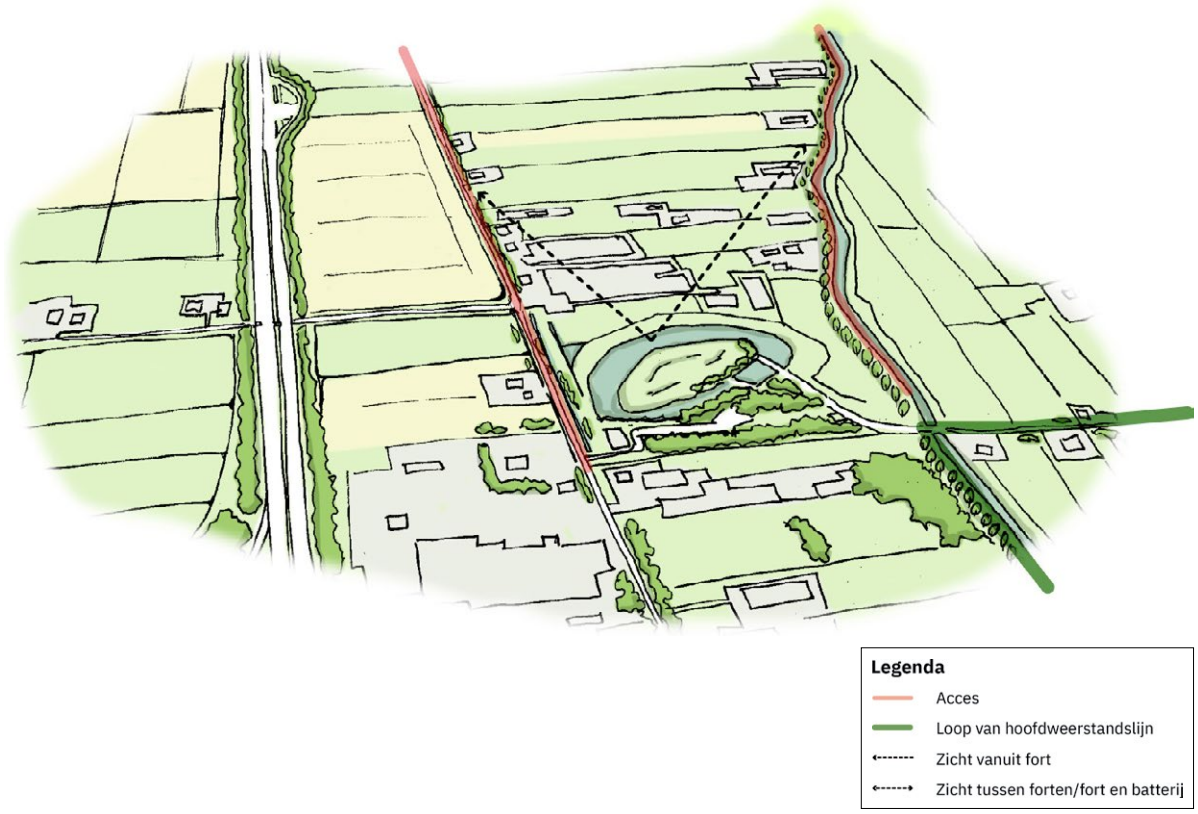

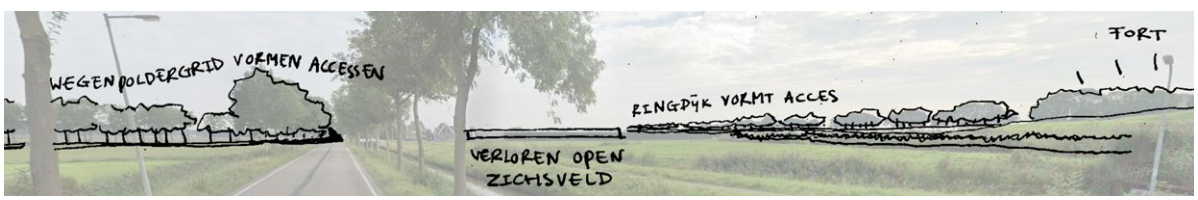

Omgeving Fort bij Markenbinnen

Het Fort bij Markenbinnen bewaakt de toegang naar de Stelling via de Markervaart en de ringdijk van de Starnmeer en de toegang over het water via de Stierop en de aanliggende kades. Het fort is toegankelijk vanaf de ringdijk en goed zichtbaar. Loods en fortwachterswoning zijn aanwezig. Zowel de keel- als de frontzijde zijn beplant. Direct naast het fort ligt de batterij Markenbinnen-oost. Direct ten zuiden van Markenbinnen, aan de ringdijk lag de batterij Markenbinnen-west. De hoofdweerstandslijn heeft een samengesteld karakter en is daardoor niet overal goed herkenbaar. Om de Starnmeer onder water te kunnen zetten, kon worden ingelaten via een inlaatsluis bij de liniewal en een inlaatduiker bij Fort bij Markenbinnen. De inlaatsluis bestaat uit een sluis in de dijk en een opvangkom in de droogmakerij. De opvangkom is volgestort maar nog te herkennen, de sluis is dicht. Het inlaatpunt is nog zichtbaar in de oever van de Knollendammervaart. Uitgangspunten bij ontwikkeling richten zich op de ligging van het fort in het weidse en open waterrijke landschap, en op het versterken van de werking van het inundatiesysteem.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Markenbinnen

- Behoud de openheid van het landschap aan de buitenzijde van het fort.
- Behoud de relatie tussen het fort en het acces over de ringdijk en ringvaart.
- Benadruk de relatie tussen het fort en de nabijgelegen batterij en inlaatsluizen door zichtlijnen over deze werken te behouden.

Ambities en kansen

- Vergroot de herkenbaarheid van de ligging van de voormalige liniewal tussen het fort en de inlaatsluis in de Starnmeer, door bij toekomstige ontwikkelingen de liniewal en duiker te herstellen, en eventueel een (wat verhoogde) informele route aan te leggen.
- Versterk de herkenbaarheid van de werking van het watermanagementsysteem door de ligging van de voormalige inlaatsluis te benadrukken en de opvangkom in ere te herstellen.
- Versterk de zichtlijnen tussen het fort en de nabijgelegen batterij.

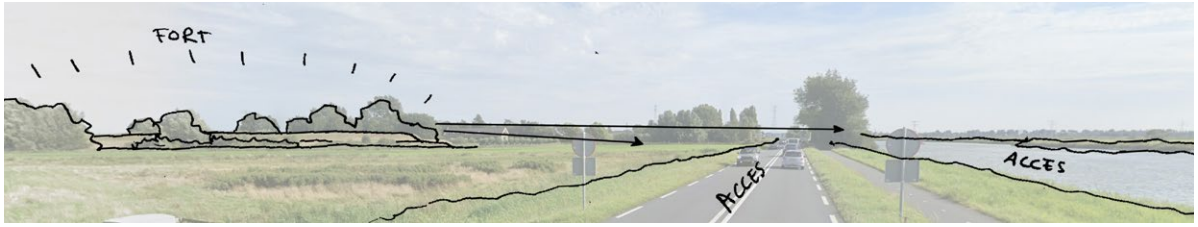

Omgeving Fort bij Krommeniedijk

Rondom Krommeniedijk en de Crommenije waren de kades en dijken niet hoog genoeg om in te zetten als begrenzing van de inundatiekommen. Daarom is een liniewal opgeworpen, die diende als hoofdweerstandslijn en tevens inundatiekade. Fort bij Krommeniedijk ligt voor de liniewal en sluit de toegang af via het wateracces de Crommenije en de Lagendijk van Uitgeest naar Krommenie. Door de ligging van het fort in het weidse open en waterrijke landschap, is dit een plek waar de voorstelbaarheid van inundatie groot is. Uitgangspunten bij ontwikkelingen richten zich op het behouden van deze visuele integriteit en het vergroten van de herkenbaarheid van de hoofdweerstandslijn.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort bij Krommeniedijk

- Behoud de openheid van het landschap aan de buitenzijde van het fort.
- Behoud de openheid tussen het fort en de liniewal en het lintdorp Krommeniedijk.
- Behoud de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied.

Ambities en kansen

- Versterk de herkenbaarheid van de liniewal tussen Fort aan den Ham en Fort bij Krommeniedijk door de ooit aanwezige knotwilgen terug te brengen.
- Versterk de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied door eventuele storende elementen te verwijderen.

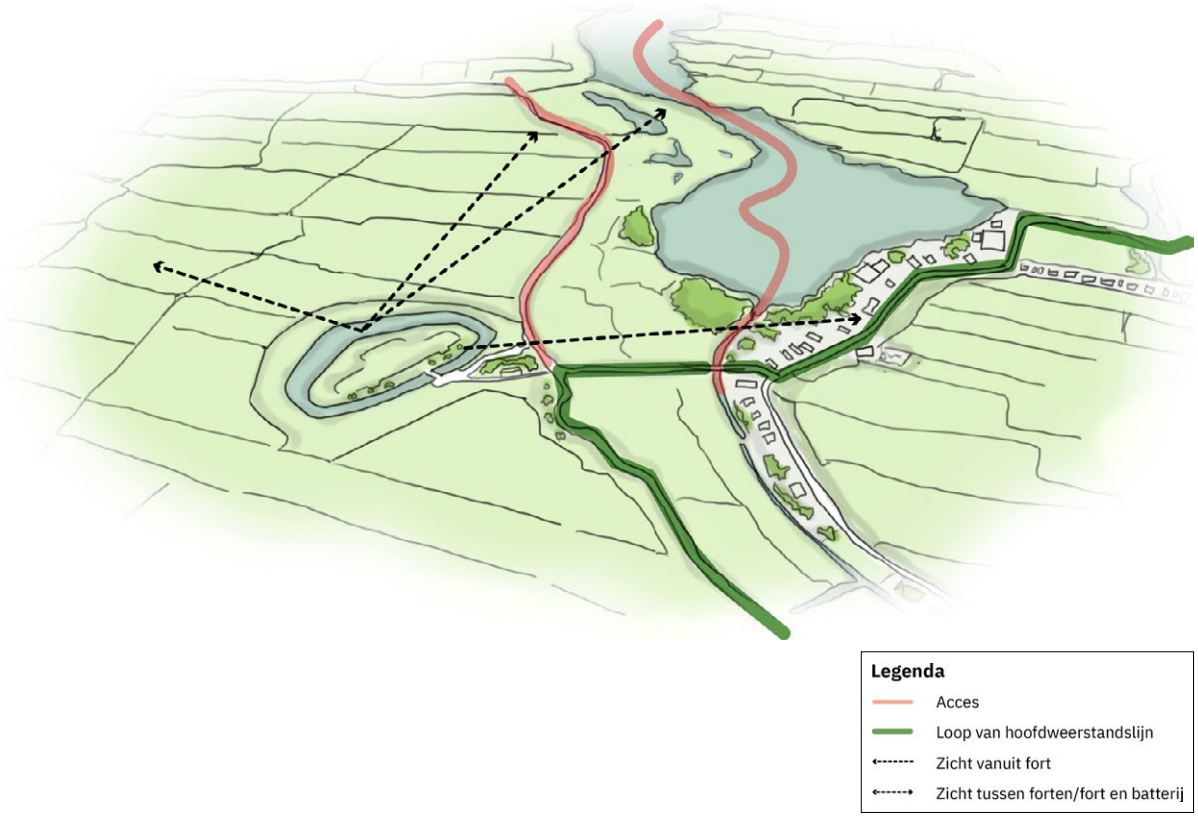

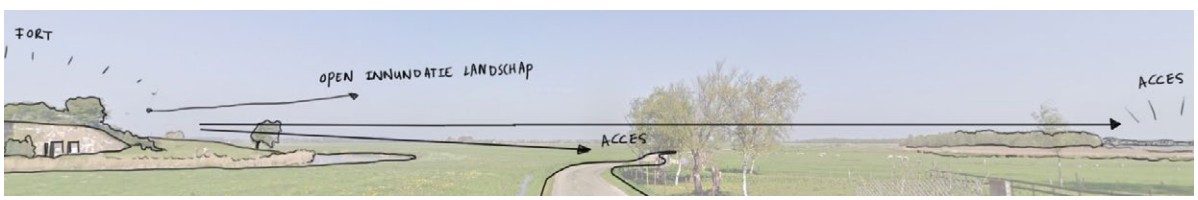

Omgeving Fort aan den Ham

Fort aan den Ham bewaakt het acces van de spoorweg Uitgeest-Krommenie. Het ligt voor de liniewal. De fortwachterswoning is verdwenen, maar de bergloods staat er nog. Het fort is aan de frontzijde dicht beplant, ook om de buitenzijde van de gracht staat beplanting. Ten zuiden van het fort is een nevenbatterij aanwezig op posities waar de inundatiekade naar buiten slingert. Hier staat ook een buskruitmagazijn. Dit is een flink bomvrij gebouw onder een aarden wal. De uitgangspunten voor ontwikkeling richten zich op het behouden van de relatie van het fort met het acces, en de herkenbaarheid van de overige elementen langs de liniedijk, zoals de nevenbatterijen en het buskruitmagazijn.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen omgeving Fort aan den Ham

- Behoud de openheid van het landschap aan de buitenzijde van het fort, en specifiek de relatie tussen het fort en de spoorlijn als acces.
- Behoud de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied.
- Behoud de herkenbaarheid van de liniewal door storende elementen in de directe omgeving tegen te gaan.

Ambities en kansen

- Versterk de zichtrelatie tussen de forten in dit gebied door eventuele storende elementen te verwijderen.
- Versterk de herkenbaarheid van de liniewal tussen Fort aan den Ham en Fort bij Krommeniedijk door de ooit aanwezige knotwilgen terug te brengen.
- Versterk de herkenbaarheid van de liniewal ten zuiden van Fort aan den Ham tot aan waar hij overgaat in de voormalige zeedijk de Hoogedijk door de ooit aanwezige knotwilgen terug te brengen.
- Versterk de relatie tussen het fort en de nabij gelegen nevenbatterij en het buskruitmagazijn.

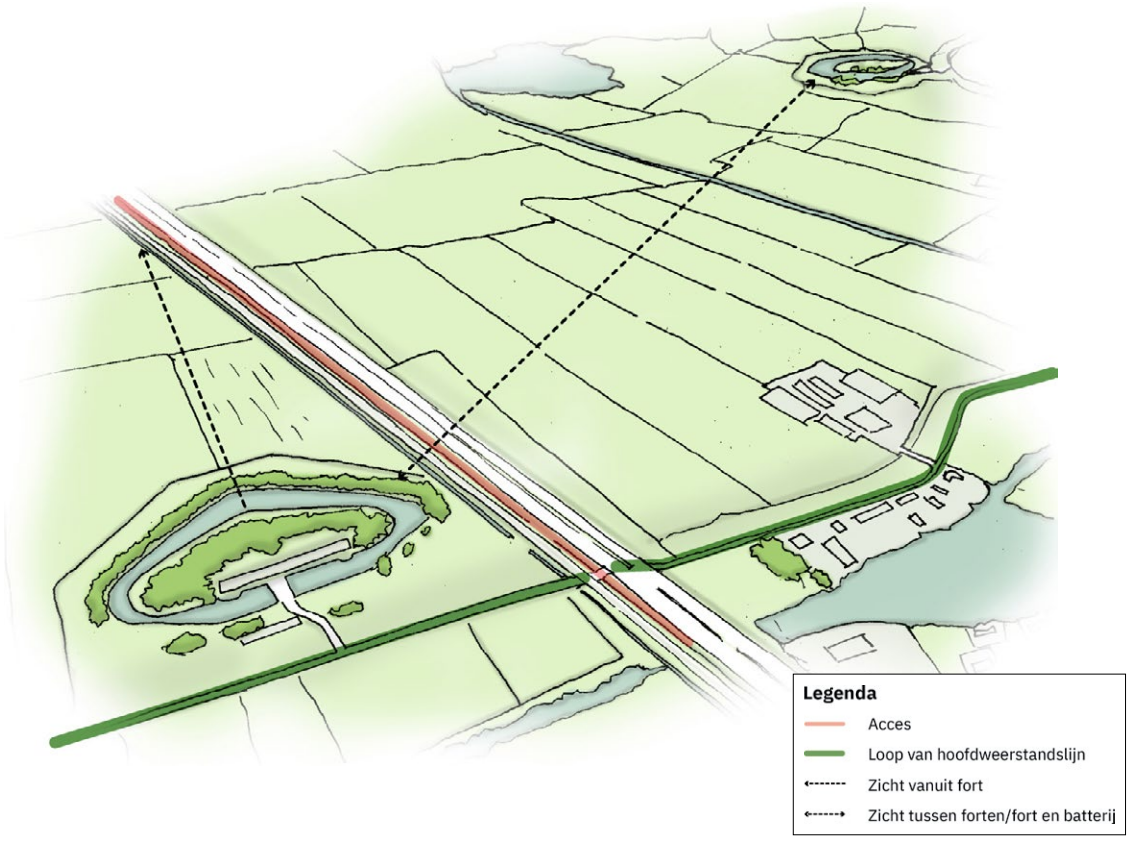

6.5 Schaalniveau van de losse elementen

De elementen van de linie worden als monument beschermd. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen dient met de volgende algemene ruimtelijke principes rekening te worden gehouden.

Uitgangspunten bij ontwikkelingen op het schaalniveau van de losse elementen

- Laat investeringen in herontwikkeling van forten samenvallen met een integrale aanpak van fortterrein en schootsvelden.
- Behoud de karakteristiek van forten als vermomd landschapselement, met onderscheid voorkant en achterkant.
- Gebruik historisch verantwoorde beplanting. Hierbij verwijzen we naar de studie Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).

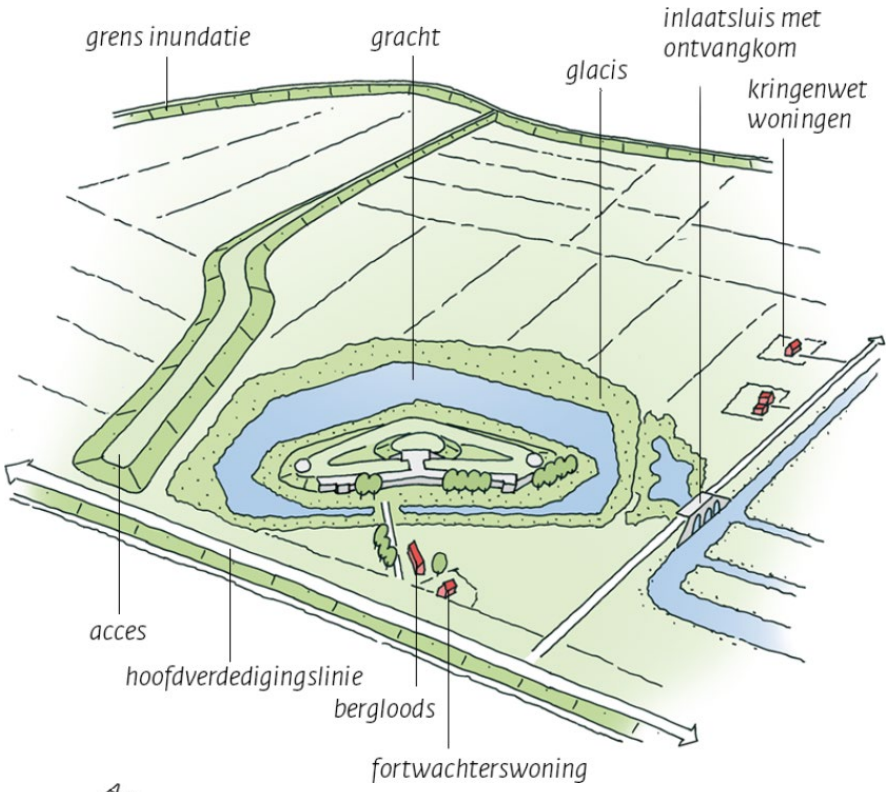

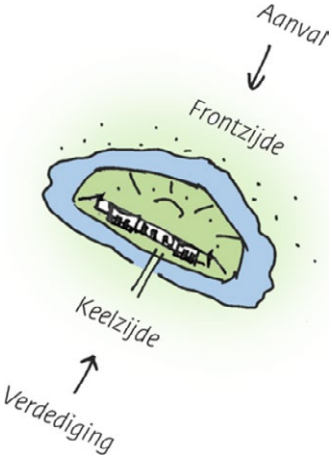

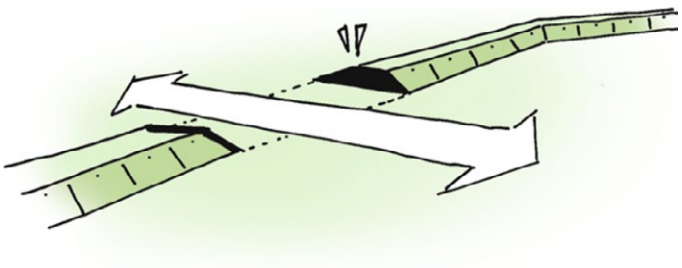

Accentueer coupures

7 BRONNEN

- Nieuwe Hollandse Waterlinie Uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. UNESCO Nominatiedossier, Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie. April 2019.
- Unesco nominatiedossier, bijlage 2 attributen., deel 1: strategisch landschap. Mei 2017.
- Dutch Water Defence Lines, Appendices Part II, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Projectbureau Stelling van Amsterdam. December 2018.
- Historische Kaart Stelling van Amsterdam, Provincie Noord-Holland, via: https://geoapps.noord-holland.nl/app/sva/desk.htm.
- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie, Provincie Noord-Holland. Via: informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (noord-holland.nl) Kaartlagen: Cultuurhistorische objecten, militaire structuren.
- Provinciaal militair erfgoed, provincie Utrecht. Via: Provinciaal thema Militair erfgoed (arcgis.com) Kaartlagen: Stelling van Amsterdam (lijnen, vlakken, punten), Nieuwe Hollandse Waterlinie (lijnen, vlakken, punten)
- Zee van Land, de droogmakerij als atlas van de Hollandse landschapsarchitectuur. Wouter Reh, Clemens Steenbergen, Diederik Aten, 2005.
- Verkenning Linieperspectief 2030. Linielint in de Delta. Feddes Olthof landschapsarchitecten & Marinus Kooiman | Cultuurhistorische projecten. Februari 2017.
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland.
- Bijzonder Provinciaal Landschap, 32 landschappen en kernkwaliteiten, Provincie Noord-Holland. November 2020.
- Provinciale Ruimtelijke Verordening, Provincie Noord-Holland. Juni 2019.
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.
- Provinciaal Beeldkwaliteitsplan Stelling van Amsterdam, DHV en Feddes/Olthof landschapsarchitecten. September 2008.Verscholen in het Groen, Een onderzoek naar de geschiedenis van beplantingen op de Stelling van Amsterdam (Nicky Schuurman, Landschap Noord-Holland).
- Stelling van Amsterdam (http://www.stelling-amsterdam.nl/), René G.A. Ros, Documentatiecentrum Stelling van Amsterdam.

HAARLEM, FEBRUARI 2023

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, februari 2023

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.E.A.A.M. Ooms

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235144823

marissa.ooms@noord-holland.nl

Verzenddatum

31 MEI 2023

Kenmerk

2031587/2031649

Uw kenmerk

Betreft: Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 (ontwerp)

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B-agenda van de commissie van 19 juni 2023 te plaatsen.

Wat is de reden?

In het najaar van 2023 worden uw Staten gevraagd om de Tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (OV NH2022) vast te stellen. In de Omgevingsverordening zijn regels samengevoegd op het gebied van natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water. Dit is de tweede wijziging van de OV NH2022 die uw Staten op 23 mei 2022 hebben vastgesteld en die in werking treedt als de Omgevingswet van kracht wordt, namelijk op 1 januari 2024. De eerste herziening van de OV NH2022 is door uw staten op 19 december 2022 vastgesteld en treedt ook op 1 januari 2024 in werking. De wijzigingen in deze tweede herziening treden eveneens op 1 januari 2024 in werking.

De reden waarom de vastgestelde OV NH2022 en de twee herzieningen gelijktijdig in werking treden is dat de Omgevingswet is uitgesteld. Het was de bedoeling dat de vastgestelde OV NH2022 gelijk met de Omgevingswet op 1 januari 2022 en vervolgens op 1 juli 2022 in werking zou treden. De wijzigingen in de twee herzieningen waren nog niet bekend toen de eerste OV NH2022 ter inzage werd gelegd.

Uw Staten worden sinds 2022 elk jaar in de gelegenheid gesteld om de inhoud van de OV NH waar nodig te wijzigen. De jaarlijkse herziening is gericht op in werking treden op 1 januari van het daaropvolgende jaar. Zo houdt de provincie de OV NH actueel door middel van een cyclisch, herkenbaar en voorspelbaar proces. Hierover zijn uw Staten geïnformeerd (o.a. de brief met kenmerk 1660674/1660677 en de Statenvoordracht met kenmerk 1754616/1754635). De nu aan u aangeboden ontwerp herziening is de tweede actualisatie van de OV NH2022.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Om welk GS-besluit gaat het?

Op 30 mei 2023 hebben Gedeputeerde Staten de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 in ontwerp vastgesteld.

Wat vragen wij aan de commissie?

Voorafgaand aan de terinzagelegging (die eind juni zal starten) willen Gedeputeerde Staten met u in gesprek over het ontwerp. Wij nemen uw input vervolgens mee bij de vaststelling van het eindconcept van de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022.

Op welk beleidskader is dit voorstel gebaseerd?

De OV NH vertaalt provinciaal beleid in regelgeving. De Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp) bestaat uit wijzigingen in de artikelen, toelichtingen, werkingsgebieden en/of bijlagen in relatie tot specifieke onderwerpen:

- Vaarwegen (toedeling vaarwegbeheer)
- Faunabeheer (vrijstelling directe schadebestrijding)
- Water (verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden, boorputten)
- Open bodemenergiesystemen (informatieplicht)
- Landelijk gebied (kleinschalige ontwikkelingen, tweede burgerwoningen, stolpboerderijen, algemene toelichting werkingsgebied landelijk gebied)
- Duurzame energie en energie-infrastructuur (locatieafweging en ruimtelijke inpassing elektriciteitsstations, vervanging windturbines)
- Natuur (verblijfsrecreatie in Natuurnetwerk Nederland of natuurverbindingen)
- Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde (gebiedsanalyses kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies)
- Datacenters (aanscherping doorwerking en uitvoeringstermijn)

Het betreft de volgende soorten wijzigingen:

- Wijzigingen die aanscherpingen en verduidelijkingen van bestaand beleid in de OV NH2022 verankeren;
- Technische of tekstuele wijzigingen;
- Wijzigingen die zijn ingegeven door de praktijk;
- Wijzigingen die zijn verzocht door externe partijen.

Deze herziening heeft betrekking op de artikelen van de OV NH2022 en de bijbehorende toelichtingen. De wijziging hiervan is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Dit geldt eveneens voor de vaststelling van nieuwe bijlagen. Deze herziening omvat ook een aantal wijzigingen in de bijlagen en de werkingsgebieden, die in verband staan met

voornoemde wijzigingen. Deze wijzigingen in bijlagen en werkingsgebieden worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Het document 'Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022' (bijlage 1) bevat een tabel met wijzigingen per artikel, artikeltoelichting, werkingsgebied en bijlage. Het document 'Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp)' (bijlage 2) bevat een nadere toelichting en achtergrond bij de wijzigingen. Hierin wordt ook beschreven hoe andere overheden, maatschappelijke organisaties, burgers, bedrijven en/of bestuursorganen bij de voorbereiding van de wijzigingen zijn betrokken en wat de resultaten hiervan zijn. Hiermee wordt voldaan aan de motiveringsplicht participatie bij de omgevingsverordening (zie artikel 10.3b van het Omgevingsbesluit).

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?

Nee, er is geen eerdere behandeling geweest in een commissie of PS.

Wat zijn de effecten van het voorstel?

Het voorstel heeft direct invloed op de inrichting van de provincie Noord-Holland.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?

Er zijn geen financiële aspecten en/of risico's.

Met wie is dit (extern) afgestemd?

Zie kortheidshalve het document 'Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp)' (bijlage 2).

Heeft (burger)participatie plaatsgevonden? Op welke manier?

Zie kortheidshalve het document 'Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp)' (bijlage 2).

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?

Vlak voordat de wijzigingen ter inzage worden gelegd (22 juni a.s.) zal hierover gecommuniceerd worden via de diverse kanalen van de provincie. Ook worden indieners van wijzigingsvoorstellen geïnformeerd over hun voorstel.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?

Nee, er komt geen evaluatie.

Is er een link met Europa?

Nee, er is geen link met Europa.

Wat is de vervolgprocedure?

Na bespreking in uw commissie worden de 'Ontwerp tweede herziening Omgevingsverordening NH2022' (bijlage 1) en de 'Toelichting op de wijzigingen in de tweede herziening Omgevingsverordening NH2022 (ontwerp)' (bijlage 2) ter inzage gelegd. Op basis van de daarop binnengekomen zienswijzen wordt een Nota van beantwoording opgesteld. Gedeputeerde Staten stellen deze, samen met de al dan niet gewijzigde OV NH2022, als eindconcept vast en leggen deze ter vaststelling aan uw Staten voor. De input van de commissie wordt hierin meegenomen.

Bij de behandeling van het eindconcept door uw Staten in december 2023 zullen uw Staten ook worden geïnformeerd over de stand van zaken van de moties en toezeggingen die betrekking hebben op de OV NH.

De wijzigingen treden naar verwachting op 1 januari 2024 in werking, gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De planning ziet er als volgt uit:

GS vaststelling ontwerp	30 mei 2023
Commissiebespreking	19 juni 2023
Terinzagelegging	22 juni t/m 2 augustus 2023
GS vaststelling eindconcept	oktober 2023
Commissiebespreking	november 2023
PS vaststelling	december 2023

Inwerkingtreding	1 januari 2024

Inwerkingtreding Omgevingswet en publicatie in het DSO

Er zijn nu nog twee omgevingsverordeningen: de Omgevingsverordening NH2020 die geldt totdat de Omgevingswet in werking treedt en de Omgevingsverordening NH2022 die gaat gelden op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt. Het Rijk heeft bij Koninklijk Besluit bepaald dat de Omgevingswet per 1 januari 2024 in werking treedt. Wij actualiseren daarom enkel de OV NH2022, omdat de OV NH2020 per 1 januari 2024 komt te vervallen. De publicatie van de terinzagelegging loopt nog onder huidig recht (o.a. via ruimtelijkeplannen.nl). Publicatie van de terinzagelegging via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is in dit stadium nog niet mogelijk, omdat de DSO-productieomgeving nog niet voldoende gereed is. De OV NH2022, inclusief de eerste herziening die door uw Staten is vastgesteld op 19 december 2022, wordt dit najaar in de DSO-productieomgeving geplaatst. Het doel is om de nu voorliggende tweede herziening per 1 januari 2024 via het DSO in werking te laten treden, als eerste mutatie op de OV NH2022 die ook op deze datum in werking treedt.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

7 bijlage(n)

1. Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp)
2. Toelichting op de wijzigingen in de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022 (ontwerp)
3. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam West
4. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Zuid
5. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek Noord
6. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Vechtstreek
7. Gebiedsanalyse kernkwaliteiten Stelling van Amsterdam Noord